

**Dicționar esențial
de neologisme
al limbii române**

Monica Mihaela Busuioc
Maria Păun
Zizi Ștefănescu-Goangă

DICTIONAR
esențial
de
NEOLOGISME
al
limbii române

Cota: III - 6301
BIBLIOTECA Institutului de Filologie Română "A. Philippide", Iași
Inv: 27.484

CORINT
București, 2009

Date despre autoare și contribuția lor:

Monica Mihaela Busuioc, cercetător științific I la Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti” al Academiei Române, doctor în filologie, șefa Sectorului de lexicologie și lexicografie, autor de studii și articole de specialitate, redactor la *Dicționarul limbii române*, literele P, S, Ș, și redactor, revizor final și redactor responsabil de volum la litera D, Editura Academiei Române, 1974–2009, redactor și colaborator la *Micul dicționar academic*, Volumul I: A–C; volumul al II-lea: D–H; volumul al III-lea: I–Pr; volumul al IV-lea: Pr–Z, Editura Academiei Române, 2001–2003, redactor la *Dicționarul de arhaisme*, Editura All Educational, 2005, autor al lucrării *Munca și răsplata ei. Secolele XVII–XVIII. Studiu de terminologie*, Fundația Națională pentru Știință și Artă, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, București, [vol. I] 2001; vol. al II-lea, 2002, care a fost distinsă cu Premiul „Timotei Cipariu” al Academiei Române.

În prezentul dicționar, a lucrat literele A, B, C, S, Ș, V, W, X, Y, Z.

Maria Păun, cercetător științific III la Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti” al Academiei Române, autor de studii și articole de specialitate, redactor la *Dicționarul limbii române*, litera S, Editura Academiei Române, 1965 și urm., *Dicționarul explicativ al limbii române. Supliment*, Editura Academiei Române, 1988, *Dicționar explicativ și enciclopedic al limbii române*, Editura Floarea Darurilor, 1997, *Dicționar român de neologisme*, Editura Floarea Darurilor – Editura Rotech Pro, 2000, autor al *Dicționarului integral de sinonime*, Editura Saeculum Vizual, 2002.

În prezentul dicționar, a lucrat literele D, E, F, G, H, I, J, K, L, T, U.

Zizi Ștefănescu-Goangă, cercetător științific III la Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, autor de studii și articole de specialitate, redactor la *Dicționar invers*, Editura Academiei Române, 1957, *Dicționarul limbii române contemporane*, Editura Academiei Române, 1958, *Dicționarul limbii române*, literele M, N, P, S, Z, Editura Academiei Române, 1965 și urm., *Dicționar al limbii române literare contemporane*, Editura Academiei Române, 1965, *Dicționarul explicativ al limbii române*, Editura Academiei Române, 1975, Editura Univers Enciclopedic, 1998, *Dicționar al limbii române actuale*, Editura Curtea Veche, 1995, *Dicționar elementar al limbii române actuale*, Editura Demiurg, 1995, *Dicționar explicativ și enciclopedic al limbii române*, Editura Floarea Darurilor, 1997, *Mic dicționar al limbii române*, Editura Demiurg, 1999, *Dicționar român de neologisme*, Editura Floarea Darurilor – Editura Rotech Pro, 2000.

În prezentul dicționar, a lucrat literele M, N, O, P, Q, R.

Redactare: Maria Ionescu, Mioara Popescu, Mădălina Vatu

Tehnoredactare computerizată: Mihaela Ciufu

Coperta: Valeria Moldovan

Pentru comenzi și informații, adresați-vă la:

Editura CORINT

Difuzare și Clubul Cărții:

Calea Plevnei nr. 145, sector 6, cod poștal 060012, București
Tel.: 021.319.88.22, 021.319.88.33, 021.319.88.77; fax: 021.319.88.66

E-mail: vanzari@edituracorint.ro

Magazin virtual: www.edituracorint.ro

Redacția și administrația:

Str. Mihai Eminescu nr. 54A, sector 1, București

Tel.: 021.319.47.97; tel./fax: 021.319.48.20

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BUSUIOC, MONICA MIHAELA

Dicționar esențial de neologisme (DEN) / Monica Mihaela Busuioc,

Zizi Ștefănescu-Goangă, Maria Păun. - București: Corint, 2009

Bibliogr.

ISBN 978-973-135-436-1

I. Ștefănescu-Goangă, Zizi

II. Păun, Maria

81'374.2:811.135.1'373.43=135.1

Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin Editurii CORINT,
parte componentă a GRUPULUI EDITORIAL CORINT.

ISBN 978-973-135-436-1

Sumar

Cuvânt-înainte	7
Îndrumări pentru folosirea dicționarului	9
Abrevieri folosite în dicționar	11
Dicționarul	13
Bibliografie	975

Cuvânt-înainte

Apariția unui nou dicționar de neologisme este un eveniment așteptat de publicul dornic să cunoască semnificația cuvintelor intrate recent în vocabularul unei limbi.

Prezentul *Dicționar esențial de neologisme al limbii române* încearcă să răspundă orizontului de așteptare al celor confrunțați în permanență, grație mass-mediei, cu termeni noi, necunoscuți. Nevoia de informare, datorată dezvoltării fără precedent a științei și a tehnicii, a devenit o componentă indispensabilă vieții cotidiene contemporane.

Conceptul de *neologism*, introdus în secolul al XIX-lea în terminologia lingvistică internațională, desemnează categoria de cuvinte împrumutate din alte limbi, ca și creațiile interne care pornesc de la teme neologice, precum și afixele sau elementele de compunere neologice. Neologismele, partea cea mai dinamică a unui vocabular, reflectă în modul cel mai direct influențele exercitate de contactul cu alte limbi.

Modernizarea vocabularului românesc, proces început în secolul al XVIII-lea, a cunoscut o primă perioadă de intensificare către mijlocul veacului următor și o a doua după anul 1989. Termenul *esențial* din titlul acestei lucrări atrage atenția asupra numărului important de cuvinte intrate în limbă, pe calea culturii, în ultimii 150 de ani.

Neologismele limbii române aparțin limbii literare standard, dar mai ales variantelor funcționale în care apar terminologiile tehnico-științifice proprii diferitelor domenii de activitate.

Clasificarea neologismelor se face, de obicei, în funcție de limba de origine – fapt ce presupune o perspectivă diacronică, deși este admisă și etimologia multiplă (proveniența din mai multe limbi) pentru un număr mare de împrumuturi. Potrivit acestui criteriu, se disting, atât sub aspect cantitativ, cât și sub cel al circulației, împrumuturile din latină și din limbile romanice – cuvinte provenind din latina savantă, din franceză și din italiană. Asimilarea rapidă a cuvintelor latino-romanice a consolidat caracterul romanic al vocabularului în secolul al XIX-lea – s-a vorbit chiar despre o *re-romanizare* sau despre o *re-latinizare* a limbii române, paralel cu trecerea în fondul pasiv a unor cuvinte vechi de origine turcă, neogreacă sau rusă (de ex.: *hadâmb*, *canavață*, *sobol*), la rândul lor, împrumuturi, deci neologisme în perioada de dinainte de acest veac. În alte cazuri, neologismele latino-romanice (de ex.: *amic*, *amor*, *speranță*, *spirit*) au dublat termenii vechi și populari din vechea slavă sau din slavonă (de ex.: *prieten*, *dragoste*, *nădejde*, *duh*).

În ceea ce privește ponderea influențelor exercitate asupra limbii române din perioada modernă, franceza se detașează net sub aspectul frecvenței și al domeniilor, actualizând denumirile

legate de viața materială și spirituală (politico-socială, militară, administrativă, juridică, filosofică și științifică). Influența germană, mai veche și mai puternică în Transilvania, se regăsește în terminologia tehnică. Influența engleză, resimțită inițial în terminologia tehnico-științifică – uneori indirect, prin filieră germană, rusă ori franceză –, este predominantă în terminologia sportivă.

După 1989, anglicismele sunt în proporție covârșitoare în comunicarea curentă și în terminologia social-economică, culturală sau politică. Multe împrumuturi de dată recentă din engleza americană sunt încă neadaptate fonetic și morfologic la sistemul limbii române.

Adaptarea neologismelor nu s-a făcut întotdeauna sistematic, uzul funcționând îndeobște ca arbitru suprem. Dacă modelul latin sau italian s-a dovedit mai apropiat limbii noastre, problemele vizează redarea unor sunete specifice neologismelor de origine franceză, pentru care nu există corespondent în română – vocalele *ö* sau *ü* sau grupurile *gn*, *ill* (de ex.: fr. *calomniateur* > rom. *calomniator*; *monstrueux* > *monstrous*, *ligne* > *linie*, *pavillon* > *pavilion*, sau *billet* > *bilet*).

Adaptarea morfologică a fost mai rapidă, fiind cerută de regulile morfosintaxei românești, iar cea fonetică și cea grafică s-au făcut mai lent, în funcție de opțiunile culturale sau de calea, orală sau scrisă, de pătrundere a termenului. Astăzi, în limba cultă, se observă tendința de preluare a termenului străin cu ortografia și pronunția de origine. În acest sens, se poate vorbi chiar despre o permisivitate neîngrădită în acceptarea și integrarea împrumuturilor.

Necesitatea publicării unui astfel de dicționar este în concordanță cu problema cultivării limbii naționale, problemă care îi interesează, în număr foarte mare, pe reprezentanții instituțiilor culturale, pe cei care lucrează în presa scrisă și audiovizuală, pe profesori, părinți, elevi și studenți.

În întâmpinarea acestui deziderat, dar mai ales în ajutorul celor care vin în contact cu termenii care ilustrează îmbogățirea spectaculoasă a limbii, autoarele au elaborat prezentul dicționar de neologisme. Prin informația bogată, prin includerea termenilor de ultimă oră, *Dicționarul esențial de neologisme* constituie un instrument util și necesar vorbitorilor de limbă română.

Autoarele, cercetătoare la Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti” din București, au semnat și alte dicționare fundamentale – *Dicționarul explicativ al limbii române* (DEX), *Dicționarul limbii române* (DLR), *Micul dicționar academic* (MDA), *Dicționarul limbii române moderne* (DLRM), *Dicționarul limbii române literare contemporane* (DLRLC) – unele fiind distinse cu Premiul Academiei Române. *Dicționarul esențial de neologisme al limbii române* (DEN) are, prin urmare, girul unor specialiști cu o bogată experiență lexicografică.

Prof. univ. dr. **Grigore Brâncuș**
Membru corespondent al Academiei Române

Îndrumări pentru folosirea dicționarului

Dicționarul conține un număr impresionant de neologisme intrate în vocabularul limbii române într-o perioadă mare de timp (sfârșitul secolului al XVIII-lea – începutul secolului al XXI-lea). Din acest motiv, dar și pentru că neologismele reprezintă compartimentul supus cel mai mult influențelor și schimbărilor rapide, unele dintre acestea sunt însoțite de indicațiile *învechit* sau *ieșit din uz*, întrucât acum sunt percepute astfel de vorbitori, fiind înlocuite în timp de altele sau dispărând din limbă odată cu realitatea respectivă. Am considerat totuși necesar să le înregistrăm, deoarece cititorul le poate întâlni în diverse lucrări literare sau de specialitate.

Dicționarul esențial de neologisme (DEN) respectă toate normele ortografice, ortoepice, morfologice și de punctuație din ediția a II-a a *Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (DOOM²), apărut sub egida Academiei Române și publicat de Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti” la Editura Univers Enciclopedic, București, 2005.

Deși au fost introduse toate cuvintele noi înregistrate în DOOM², în DEN au fost incluse și alte neologisme recente, din ultimele două decenii, precum și sensuri noi ale unor cuvinte mai vechi, neînregistrate în alte dicționare.

Definițiile sunt concentrate semantic și redată într-un limbaj accesibil unui public cât mai numeros. Cuvintele-titlu sunt urmate de o indicație morfologică (partea de vorbire, genul, formele de plural la substantive și adjective, și conjugarea și forma de persoana I sau a 3-a singular a indicativului prezent la verbe), de o indicație de pronunțare (marcarea accentului), de etimologie și de o descriere semantică, eventual și frazeologică. La cuvintele cu mai multe valori gramaticale, categoria gramaticală se indică la fiecare sens (de ex.: 1. S.m., 2. Adj. etc.). Sensurile diferite ale unui cuvânt au fost separate prin cifre arabe. În conformitate cu normele prevăzute în DOOM², au fost menționate în dicționar și despărțite prin bară oblică, variantele libere care au o circulație mare sau care corespund unor diferențieri de sens privind forma-titlu a cuvântului (*chimioluminiscentă/chimioluminescentă*), accentuarea (*ántic/antíc*), pluralul (*niveluri/nivele*, *virusuri/virusi*), prezentul indicativ (*degaj/degajez*).

În scopul de a se ușura consultarea dicționarului, unitățile frazeologice, locuțiunile, expresiile etc. au fost grupate de obicei la sfârșitul fiecărui articol.

Sinonimele sunt dispuse în serii, cu menționarea în paranteză, acolo unde este cazul, a numărului de sens al sinonimului respectiv, de ex.: *ambianță* s.f. *Mediu fizic sau moral în care se află cineva sau ceva; climat* (2). Omonimele sunt diferențiate printr-o cifră pusă la umărul cuvântului-titlu, de ex.: *bacara*¹, *bacara*².

Au fost unite sub același cuvânt-titlu valorile de substantiv și de adjectiv ale unor termeni, caz în care cuvântul din paranteză de la începutul definiției se referă la substantiv, cu condiția să se ia în considerare și ceea ce se află în afara parantezei, de ex.: *avar*; -ă adj., s.m. și f. (*Om*) *zgârcit*.

Paranteza inclusă în definiție explică o parte a sensului dat, care nu este obligatorie, de ex.: *murmur: succesiune de sunete (slab și monoton articulate)*. În alte situații, paranteza nu intră în alcătuirea definiției, ci indică fie despre cine este vorba, de ex.: (*Despre ființe*); fie un registru stilistic, de ex.: (*fig., fam., inv.*), fie domeniul de specialitate (Tehn., Fil. etc.). Unele cuvinte din definiții sunt urmate de o cifră pusă în paranteză, care trimite la un anumit sens al cuvântului respectiv, de ex.: *artificier: 2. Muncitor care fabrică artificii* (2).

Elementele de compunere și prefixele au fost tratate ca articole separate. Cu ajutorul lor se poate deduce cu ușurință sensul unor cuvinte.

Etimologia cuvintelor-titlu a fost redată cu alfabet latin, în cazul limbilor care folosesc acest alfabet, sau transcrisă prin adaptare la normele și specificul limbii române, în cazul limbilor scrise cu alte tipuri de alfabet. Trimiterile la cuvinte precedate de *cf.* indică o posibilă influență sau apropiere între acestea și cuvântul-titlu din dicționar.

Pronunțarea s-a indicat numai în cazul cuvintelor încă neadaptate la limba română.

Formele de infinitiv lung și participiile adjectivale în general nu au fost lucrate, cu excepția celor care au dezvoltat sensuri speciale față de verb. Cititorii pot înțelege cu ușurință asemenea derivate, deoarece acestea repetă sensurile verbului.

Autoarele

Abrevieri folosite în dicționar

abr.	= abreviat	ex.	= (de) exemplu
adj.	= adjectiv	expr.	= expresie
adv.	= adverb	f.	= feminin
acron.	= aeronautică	fam.	= familiar
anat.	= anatomie	farm.	= farmacie, farmacologie
arg.	= argou	ferov.	= căi ferate
arheol.	= arheologic	fig.	= figurat
arhit.	= arhitectură	fil.	= filosofie
art.	= articulat	fin.	= finanțe
astron.	= astronomic	fiz.	= fizică
biochim.	= biochimie	fiziol.	= fiziologie
biol.	= biologie	fon.	= fonetică, fonologie
bis.	= termen bisericesc	fr.	= francez(ă)
bot.	= botanică	geogr.	= geografie
cca	= circa	geol.	= geologie
cf.	= confer	geom.	= geometrie
chim.	= chimie	germ.	= german(ă)
cib.	= cibernetică	gr.	= grec, greacă
cin.	= cinematografie	gram.	= gramatică
concr.	= concretizat	iht.	= ihtiologie
constr.	= construcții	impers.	= (verb) impersonal
cor.	= coregrafie	impr.	= impropriu
cuv.	= cuvânt	inform.	= informatică
depr.	= depreciativ	interj.	= interjecție
d.H.	= după Hristos	invar.	= invariabil
electron.	= electronică	ir.	= ironic
elt.	= electrotehnică	ist.	= istorie
engl.	= englez(ă)	it.	= italian(ă)
engl.am.	= engleza americană	î.H.	= înainte de Hristos
entom.	= entomologie	înv.	= învechit

jap.	= japonez(ă)	p. gener.	= prin generalizare
jur.	= științe juridice	pl.	= plural
lat.	= latin(ă)	pol.	= polonez(ă)
lb.	= limbă	poligr.	= poligrafie
lingv.	= lingvistică	polit.	= politică, politologie
lit.	= literatură, literar	pop.	= popular
livr.	= livresc	port.	= portughez(ă)
loc.	= locuțiune	pr.	= pronunțat
log.	= logică	prep.	= prepoziție
m.	= masculin	p. restr.	= prin restricție
mar.	= marină	pron.	= pronume
mat.	= matematică	psih.	= psihologie
med.	= medicină	rel.	= religie
met.	= meteorologie	reg.	= regional
mil.	= termen militar	rom.	= român(ă)
min.	= minerit	rus.	= rus(ă)
mitol.	= mitologie	s.	= substantiv
muz.	= muzică	sec.	= secolul
n.	= neutru	sg.	= singular
nav.	= navigație	silv.	= silvicultură
ngr.	= neogrec, neogreacă	sociol.	= sociologie
norv.	= norvegian(ă)	sp.	= spaniol(ă)
n.pr.	= nume propriu	spec.	= prin specializare
num.	= numeral	stil.	= stilistică
opt.	= optică	tehn.	= tehnică
p. anal.	= prin analogie	v.	= vezi
peior.	= peiorativ	vb.	= verb
pers.	= persoană	voc.	= vocativ
p. ext.	= prin extensie	zool.	= zoologie

Dicționarul

A

A-/AN- (fr. *a-*) Prefix cu rol mai ales privativ, în cuvinte ca: *adogmatic, amoral, anistoric*.

AALENIÂN, -Ă, aalenieni, -e (fr. *aalénien*) **1.** S.n. Primul etaj al jurasicului mediu și ultimul etaj al jurasicului inferior. **2.** Adj. Care aparține aalenianului (**1**), privitor la aalenian.

ABÁC, abace s.n. (fr. *abaque*) **1.** Instrument cu bile pentru calcule aritmetice simple. **2.** (Mat.) Reprezentare grafică servind la determinarea valorilor unei mărimi în funcție de valorile altor mărimi care intră în relație.

ABÁCĂ, abace s.f. (fr. *abaque*, lat. *abacus*) Placă (pătrată) care încununează capitelul unei coloane.

ABAJŪR, abajururi s.n. (fr. *abat-jour*) Dispozitiv care ferește ochii de lumina unei lămpi sau îndreaptă razele într-o anumită direcție.

ABANDÓN, abandonuri s.n. (fr. *abandon*) Părăsire a obligațiilor familiale, a unui bun; renunțare la un drept, la continuarea unei probe sportive etc.

ABANDONĂ, abandonez vb. I (fr. *abandonner*) A părăsi pe cineva; a renunța la ceva; a lăsa.

ABATĂJ, abataje s.n. (fr. *abattage*) **1.** Operația de extragere a minereului; locul de extracție. **2.** Doborâre a arborilor. **3.** Tăiere a animalelor la abator.

ABĂTE¹, abaji s.m. (it. *ab[hi]ate*) Superiorul unei mănăstiri catolice; titlu onorific acordat unui preot catolic; persoană care poartă acest titlu.

ABĂTE², abat vb. III (lat. *abattere*, fr. *abatre*) **1.** A (se) îndepărta de la un drum, de la o direcție etc., (fig.) de la o conduită, de la o lege etc. **2.** A se opri în treacă undeva. **3.** (Despre fenomene naturale, calamități, nenorociri) A veni în mod neașteptat și violent. **4.** A i se năzări, a-i veni o idee. **5.** A întrista, a descuraja. **6.** A doborî la pământ.

ABATÉSĂ, abatese s.f. (it. *ab[bi]atesa*, cf. lat. *abbatissa*) Călugăriță care conduce o mănăstire catolică.

ABATIZĂ, abatize s.f. (fr. *abatis*) Dispozitiv de apărare militară făcut din copaci tăiați sau din crengi înfipte în pământ.

ABATÓR, abatoare s.n. (fr. *abattoir*) Clădire amenajată pentru tăierea animalelor destinate consumului.

ABATORIZĂRE s.f. (*abator* + *-izare*) Tăiere a animalelor în locuri special amenajate, pentru a obține carnea de consum.

ABAȚIE, abajii s.f. (it. *abbazia*, cf. lat. *abbatia*) Mănăstire catolică în fruntea căreia este un abate¹ sau o abatesă.

ABAZIE, abazii s.f. (fr. *abatie*) Imposibilitatea de a merge.

ABCÉS, abcese s.n. (fr. *abcès*) Colectare de puroi în țesuturi; furuncul.

ABDICĂ, abdic vb. I (fr. *abdiquer*, lat. *abdicare*) A renunța la tron; (fig.) a renunța la ceva, a ceda.

ABDOMÉN, abdomene s.n. (fr., lat. *abdomen*) Partea corpului cuprinsă între torace și bazin; pântec, burtă.

ABDOMINĂL, -Ă, abdominali, -e adj. (fr. *abdominal*) **1.** Al abdomenului, de abdomen. **2.** Cavități *abdominală* = cavitate cuprinsă între pereții abdomenului.

ABDOMINALGIE, abdominalgii s.f. (fr. *abdominalgie*) Durere de abdomen.

ABDUCTÓR, abductori adj. (fr. *abducteur*) Mușchi *abductor* = mușchi care îndepărtează un membru sau un segment de membru de axul median al corpului.

ABDUCȚIE, abducții s.f. (fr. *abduction*) Mișcare efectuată de un mușchi abductor.

ABECEDĂR, *abecedare* s.n. (lat. *abecedarium*, fr. *abécédaire*) Manual elementar pentru învățarea scrișului și cititului; (fig.) carte cu noțiunile de bază dintr-un domeniu.

ABERĂNT, -Ă, *aberanți*, -te adj. (fr. *aberrant*) Care constituie o aberație, absurd; elucubrant.

ABERATIV, -Ă, *aberativi*, -e adj. (fr. *aberratif*) Care ține de aberație (1).

ABERĂȚIE, *aberații* s.f. (fr. *aberration*, lat. *aberratio*) 1. Abatere de la normal. 2. Defecțiune a unui sistem optic, constând din imagini neclare, deformate etc. 3. (Fig.) Absurditate, elucubrație, enormitate (2), fantasmagorie (2).

ABEROSCÓP, *aberoscoape* s.n. (fr. *aberroscope*) Instrument care servește la observarea defectului de distorsiune a unui ochi.

ABIETACÉE, *abietacee* s.f. (fr. *abiétacées*) (La pl.) Familie de conifere din care fac parte arbori din specia bradului; abietinee; (și la sg.) conifer din această familie.

ABIETÍN s.n. (fr. *abiétine*) Substanță rășinoasă extrasă din lemnul de brad.

ABIETINÉE, *abietinee* (fr. *abiétinées*) (Bot.) Abietacee.

ABÍL, -Ă, *abili*, -e adj. (fr. *habile*, lat. *habilis*) Îndemnat, dexter, iscusit, priceput; șmecher, descurcăreț.

ABILITĂ, *abilitez* vb. I (germ. *habilitieren*) 1. A califica o persoană pe baza unui examen pentru un post universitar; a recunoaște cuiva o calificare (mai ales academică). 2. A face pe cineva apt pentru executarea unui act (juridic); a imputernici.

ABILITĂȚE, *abilități* s.f. (fr. *habilité*, lat. *habilitas*, -atis) 1. Însușirea de a fi abil; tact (4); dexteritate (1); merit (2). 2. (Jur.) Aptitudine legală de a face ceva. 3. (La pl.) Șmecherii, șiretlicuri.

ABIOGÉN, -Ă, *abiogeni*, -e adj. (fr. *abiogène*) (Despre medii) Fără viață; (despre procese) fără participarea materiei vii.

ABIOGENÉZĂ s.f. (fr. *abiogénèse*) Concepție conform căreia viața a luat naștere din materia anorganică.

ABIOLOGÍE s.f. (fr. *abiologie*) Disciplină care studiază elementele lipsite de viață.

ABIÓTIC, -Ă, *abiotici*, -ce adj. (fr. *abiotique*) Lipsit de viață, neprielnic vieții.

ABIOTROFÍE s.f. (fr. *abiotrophie*) Scădere a vitalității unui organism sau a unui organ.

ABIÓZĂ s.f. (fr. *abiose*) 1. Stare lipsită de viață. 2. Procedeu de distrugere a microorganismelor din alimente în scopul conservării acestora.

ABÍS, *abisuri* s.n. (fr. *abysses*, lat. *abyssus*) Prăpastie, adânc.

ABISÁL, -Ă, *abisali*, -e adj. (fr. *abyssal*) 1. Care se află la mari adâncimi, în mări și în oceane. 2. Din subconștient, al subconștientului.

ABJÉCT, -Ă, *abjecți*, -te adj. (fr. *abject*, lat. *abjectus*) Demn de dispreț; josnic, netrebnic, ticălos, ignobil, mizerabil (3).

ABJÉCȚIE, *abjecții* s.f. (fr. *abjection*, lat. *abjectio*) Faptă abjectă; josnicie, ticăloșie.

ABJUDECĂ, *abjudec* vb. I (lat. *abjudicare*) A anula, a suspenda (un drept, un titlu) printr-o decizie judecătorească.

ABJURĂ, *abjur* vb. I (fr. *abjurer*, lat. *abjurare*) A nega public o credință religioasă, o doctrină sau o părere; a renega.

ABLACTĂȚIE s.f. (germ. *Ablaktation*) 1. Trecere treptată de la alimentația exclusiv lactată a sugarului la cea diversificată. 2. Oprire a secreției lactate, la femei.

ABLATIV, *ablative* s.n. (fr. *ablatif*, lat. *ablativus*) Caz al declinării substantivului în limba latină, care indică punctul de plecare, instrumentul, cauza etc.

ABLĂȚIE s.f. (fr. *ablation*, lat. *ablatio*) Extirpare a unui organ, a unei tumori.

ÁBLAUT, *ablauturi* s.n. (germ. *Ablaut*) Alternanță vocalică în tema unui cuvânt.

ABLEFARÍE, *ablefarii* s.f. (fr. *ablépharie*) Absență parțială sau totală a pleoapelor.

ABLEPSÍE, *ablepsii* s.f. (fr. *ablépsie*) (Med.) Cecitate.

ABLUȚÍUNE, *abluțiuni* s.f. (fr. *ablution*, lat. *ablutio*, -onis) Spălare rituală a corpului în scopul purificării, în unele religii.

ABNEGÁ, *abneg* vb. I (lat. *abnegare*) A tăgădui, a nega; a renunța la cineva sau la ceva.

ABNEGĂȚIE s.f. (fr. *abnégation*) Devotament total; sacrificiu voluntar; renunțare.

ABNÓRM, -Ă, *abnormi*, -e adj. (germ. *abnorm*) (Rar) Anormal.

ABNORMITÁTE, *abnormități* s.f. (germ. *Abnormität*) (Rar) Anomalie; lucru, fapt neobișnuit.

ABOLÍ, *abolesc* vb. IV (fr. *abolir*, lat. *abolere*) A desființa o instituție; a anula oficial o lege, a înlătura o pedeapsă; a suprima.

ABOLIȚIÓNÍSM s.n. (fr. *abolitionnisme*) Doctrină din sec. al XVIII-lea, care susținea desființarea sclaviei (negrilor din S.U.A.).

ABOLIȚIÓNÍST, -Ă, *abolitioniști*, -ste s.m. și f. (fr. *abolitionniste*) Adept al aboliționismului.

ABOMINÁBIL, -Ă, *abominabili*, -e adj. (fr. *abominable*, lat. *abominabilis*) Înfiorător, dezgustător, odios, execrabil (2), monstruos (2).

ABONÁ, *abonez* vb. I (fr. *abonner*) 1. A-și face un abonament la ceva. 2. (Fig.; fam.) A veni în mod regulat undeva.

ABONAMÉNT, *abonamente* s.n. (fr. *abonnement*) Contract cu plată anticipată prin care o persoană obține în mod regulat anumite servicii, publicații etc.; (concr.) înscrisul acestui contract.

ABORDÁ, *abordez* vb. I (fr. *aborder*) 1. (Despre nave) A acosta; a se alătura altei nave bord la bord. 2. (Fig.) A studia o problemă; a începe o discuție. 3. A se apropia de cineva pentru o conversație.

ABORDÁBIL, -Ă, *abordabili*, -e adj. (fr. *abordable*) Care poate fi abordat; accesibil.

ABORDÁJ, *abordaje* s.n. (fr. *abordage*) 1. Asalt al unei nave asupra alteia. 2. Ciocnire a unei nave cu altă navă sau cu un obstacol.

ABORIGÉN, -Ă, *aborigeni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *aborigène*) Băstinaș, autohton, indigen.

AB ORÍGINE loc. adv. (lat. *ab origine*) De la origine, de la început.

ABORTÍV, -Ă, *abortivi*, -e (fr. *abortif*, lat. *abortivus*) 1. Adj. (Biol.) Care se produce înainte de termen; prematur. 2. Adj., s.n. (Substanță sau mijloc) care produce avortul.

AB ÓVO loc. adv. (lat. *ab ovo*) De la începutul începutului.

ABRACADÁBRA interj. (fr., it. *abracadabra*) Cuvânt cabalistic căruia i se atribuie o putere supranaturală.

ABRACADABRÁNT, -Ă, *abracadabranți*, -te adj. (fr. *abracadabrant*) Ciudat, bizar; încălțit.

ABRAZIÚNE, *abraziuni* s.f. (fr. *abrasion*) Roaderă a unui corp prin frecarea cu altul mai dur; eroziune a țărnișurilor mării din cauza valurilor.

ABRAZÍV, -Ă, *abrazivi*, -e adj., s.n. (fr. *abrasif*) (Corp, material dur) care roade prin frecare.

ABRAZÓR, *abrazoare* s.n. (cf. *abraziune*) Unealtă abrazivă de așchiere.

ABREVIÁ, *abreviez* vb. I (lat., it. *abbreviare*) A prescurta (în scris sau în vorbire) un cuvânt sau un titlu; a nota ceva prin simboluri sau sigle.

ABREVIATÓR, *abreviatori* s.m. (fr. *abréviateur*) 1. Funcționar la cancelaria papală. 2. Persoană care rezumă scrierile unui autor.

ABREVIÁȚIE, *abreviații* s.f. (lat. *abbreviatio*, fr. *abréviation*) (Ínv.) Prescurtare, abreviere.

ABROGÁ, *abrog* vb. I (lat. *abrogare*, fr. *abroger*) A suprima, a înlătura o lege sau o dispoziție oficială; a anula.

ABROGÁȚIE, *abrogații* s.f. (lat. *abrogatio*, fr. *abrogation*) (Ínv.) Anulare, suprimare a unei legi, a unui act normativ etc.

ABRÚPT, -Ă, *abrupți*, -te adj. (fr. *abrupt*, lat. *abruptus*)

1. (Despre forme de relief) Cu pantă foarte înclinată, dreaptă; accidentat, prăpăstios. 2. (Despre stil) Dezlânat, inegal, incoerent.

ABRUTIZÁ, *abrutizez* vb. I (cf. fr. *abrutir*) A deveni sau a face să devină insensibil, ca o brută; a (se) îndobitoci, a (se) dezumaniza.

ABRUTIZÁT, -Ă, *abrutizați*, -te adj. (de la *abrutiza*) Care și-a pierdut însușirile morale specifice umane; insensibil, brutal.

ABSCÍSĂ, *abscise* s.f. (fr. *abscisse*, lat. *abscissa*) 1. Simbol care indică lungimea și sensul segmentului dintre un punct fix al unei drepte și un punct dat de pe ea. 2. Una dintre coordonatele carteziene care servește la stabilirea poziției unui punct în plan sau în spațiu.

ABSCÍZIE, *abscizii* s.f. (fr. *abscission*) (Med.) Tăiere a unei părți sau a unui organ al corpului.

ABSCÓNS, -Ă, *absconși*, -se adj. (fr. *abscons*, lat. *absconsus*) Greu de înțeles; ascuns, tainic.

ABSÉNT, -Ă, *absenți*, -te adj. (fr. *absent*, lat. *absens*, -ntis) 1. Care lipsește, care nu este prezent. 2. (Fig.) Distrat, neatent.

ABSENTÁ, *absentez* vb. I (fr. [*s*] *absenter*, lat. *absentare*) A lipsi (momentan) dintr-un loc în care ar fi trebuit să se afle, a nu fi de față.

ABSENTEÍSM s.n. (fr. *absentéisme*) 1. Absență îndelungată a proprietarului unui teren agricol exploatat prin intermediari. 2. Neparticipare la obligațiile politice sau sociale. *Absenteism parlamentar. Absenteism electoral.*

ABSENTEÍST, -Ă, *absenteiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *absentéiste*) (Persoană) care practică absenteismul.

ABSÉNȚĂ, *absențe* s.f. (fr. *absence*, lat. *absentia*) 1. Lipsă a unei ființe sau a unui obiect dintr-un loc în care ar trebui să se afle; semn cu care se notează această lipsă. 2. Pierdere a cunoștinței, la epileptici. 3. (Fig.) Neatenție, indiferență a cuiva.

ABSÍDĂ, *abside* s.f. (fr. *abside*, lat. *abside*) Nișă semicirculară sau poligonală care închidea nava centrală a unei bazilici romane; încăpere destinată altarului, în bisericile creștine.

ABSIDIÁL, -Ă, *absidiali*, -e adj. (fr. *absidial*) De absidă, privitor la absidă.

ABSÍNT s.n. (fr. *absinthe*) 1. Plantă aromatică, amară la gust, care conține o esență tonică. 2. Băutură alcoolică tare, verde, cu gust amar, preparată din absint (1) sau din pelin, chimen și plante aromatice.

ABSOLÚT, -Ă, (1, 2) *absoluți*, -te, (3) *absoluturi* (lat. *absolutus*, fr. *absolu*) 1. Adj. Necondiționat; desăvârșit, perfect; total (2), complet, definitiv (1), suveran (1); fără rezerve. 2. Adj. Exact, întocmai; foarte.

3. S.n. Ceea ce există veșnic, în orice condiții, infinit. 4. *Verb absolut* = verb tranzitiv cu complementul neexprimat, dar subînțeles.
- ABSOLUTISM** s.n. (fr. *absolutisme*) Sistem politic în care suveranul (împărat, rege) are, prin lege, puteri nelimitate; despotism, autocrație (1).
- ABSOLUTIST**, -Ă, *absolutiști*, -ste adj. (fr. *absolutiste*) De absolutism, privitor la absolutism; bazat pe absolutism.
- ABSOLUTIZĂ**, *absolutizez* vb. I (*absolut + -iza*) A atribui o valoare absolută unui fapt, unei idei etc.
- ABSOLUTÓRIU**, -IE, *absolutorii* (lat. *absolutorius*, germ. *Absolutorium*) 1. Adj. Care iartă, care absolvă. 2. S.n. (Livr.) Certificat de absolvire a unei școli superioare.
- ABSOLVÉNT**, -Ă, *absolvenți*, -te s.m. și f. (germ. *Absolvent*, lat. *absolvens*, -ntis) Persoană care a terminat o școală, un curs etc.
- ABSOLVÍ**, *absolv* vb. IV (germ. *absolvieren*, lat. *absolvere*) 1. A termina un an școlar, un ciclu sau o formă de învățământ. 2. A ierta pe cineva de pedeapsă.
- ABSORBĂNT**, -Ă, *absorbanti*, -te (fr. *absorbant*) 1. Adj., s.n. (Substanță) care absoarbe (lichide sau vapori). 2. Adj. (Fig.) Care preocupă foarte mult, care captivează pe cineva.
- ABSORBÍ**, *absorb* vb. IV (fr. *absorber*, cf. *sorbi*) 1. A suga, a înghiți, a reține; a se îmbiba de... 2. A preocupa intens, a captiva.
- ABSORBȚIE**, *absorbții* s.f. (fr. *absorption*, lat. *absorptio*) 1. Incorporare a unui fluid într-un corp solid sau lichid. 2. Micșorare a energiei unei radiații care trece printr-un corp.
- ABSTENȚIONISM** s.n. (fr. *abstentionisme*) Refuzul de a vota.
- ABSTENȚIONIST**, -Ă, *abstenționiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *abstentionniste*) (Persoană) care este adeptă a abstentionismului.
- ABSTINÉNT**, -Ă, *abstinenți*, -te s.m. și f. (fr. *abstinent*, lat. *abstinens*, -ntis) Persoană care își impune restricții (alimentare, sexuale etc.).
- ABSTINENȚĂ**, *abstinențe* s.f. (fr. *abstinence*, lat. *abstinentia*) Restricție impusă unor necesități fiziologice; continență.
- ABSTRĂCT**, -Ă, *abstracți*, -te (lat. *abstractus*, germ. *abstrakt*, fr. *abstrait*) 1. Adj. Care este considerat independent, detașat de obiecte și de fenomene sau de relațiile reale ale acestora; platonice. 2. Adj. Conceput la modul general, teoretic, greu de înțeles; conceptual; care nu reprezintă realitatea concretă. 3. S.n. Cuvânt cu sens abstract (1). 4. *Artă abstractă* = abstracționism.
- ABSTRACTIZĂ**, *abstractizez* vb. I (*abstract + -iza*) A face o abstractizare.
- ABSTRACTIZĂRE**, *abstractizări* s.f. (de la *abstractiza*) Mod de operare a gândirii prin care se rețin datele esențiale ale obiectului cercetat; trecere de la concret la abstract.
- ABSTRĂȚIE**, *abstracții* s.f. (fr. *abstraction*, lat. *abstractio*) 1. Abstractizare. 2. *A face abstracție de...* = a nesocoti, a nu ține seamă de...
- ABSTRĂȚIONISM** s.n. (fr. *abstractionnisme*) Curent inițiat în artele plastice europene care elimină orice referire la realitatea exterioară, redând ideile și sentimentele prin pete de culoare sau prin figuri geometrice complicate; artă abstractă (sau nonfigurativă).
- ABSTRĂȚIONIST**, -Ă, *abstracționiști*, -ste (fr. *abstractionniste*) 1. Adj. Care aparține, se referă la abstracționism. 2. S.m. și f. Adept al abstracționismului.
- ABSTRĂGE**, *abstrag* vb. III (fr. *abstraire*, cf. *trage*) A izola prin abstracție; a face abstracție de ceva.
- ABSTRŪS**, -Ă, *abstruși*, -se adj. (fr. *abstrus*) (Rar) Neclar, confuz.
- ABSŪRD**, -Ă, *absurzi*, -de (fr. *absurde*, lat. *absurdus*) 1. Adj. Care contrazice logica normală și bunul-simț; ilogic, inept, irațional (1); elucubrănt, paradoxal. 2. S.n. Ceea ce este absurd (1). 3. *Prin absurd* = admitând un raționament fals, aproape imposibil.
- ABSURDITĂȚE**, *absurdități* s.f. (fr. *absurdité*, lat. *absurditas*, -atis) Caracterul a ceea ce este absurd (1); lucru, idee, concepție absurdă; lipsă de logică; nonsens, prostie, ineptie, elucubrație, enormitate (2).
- ABȚIBÍLD**, *abțibilduri* s.n. (germ. *Abziehbild*) 1. Imagine în culori imprimată pe un strat subțire de colodiu, care se dezlipește de pe hârtia pe care a fost lipit și se aplică pe o suprafață netedă. 2. (Fig.; la pl.) Nimicuri, șmecherii.
- ABȚÍNE**, *abțin* vb. III (fr. [*s'*] *abstenir*, cf. *ține*) A se stăpâni, a se reține (3); a se inhiba (1); a nu se pronunța.
- ABŪLIC**, -Ă, *abulici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *aboulique*) (Persoană) care suferă de abulie.
- ABULÍE**, *abulii* s.f. (fr. *aboulie*) Lipsă de voință, inerție, nehotărâre manifestată în anumite boli psihice.
- ABUNDĂ**, *abund* vb. I (fr. *abonder*, lat. *abundare*) A fi din belșug; a prisosi.
- ABUNDÉNT**, -Ă, *abundenți*, -te adj. (fr. *abondant*, lat. *abundans*, -ntis) Care este în cantitate mare; bogat, îndestulător; inepuizabil; exuberant (2), luxuriant (2).
- ABUNDÉNȚĂ** s.f. (fr. *abondance*, lat. *abundantia*) 1. Cantitate mare, belșug, bogăție, luxuriantă,

- opulență, profuziune, afluență (2). 2. Din *abundență* = mult, îndestulat.
- ABŪZ**, *abuzuri* s.n. (fr. *abus*, lat. *abusus*) 1. Ilegalitate; exacțiune (2). 2. Exces (2). 3. *Abuz de putere* = depășire a atribuțiilor legale. *Abuz de încredere* = însușire ilegală a unui bun încredințat spre păstrare sau utilizare. *Prin abuz* = abuziv.
- ABUZĂ**, *abuzez* vb. I (fr. *abuser*) 1. A întrebuița ceva fără măsură, în mod exagerat. 2. A săvârși fapte ilegale, profitând de o situație, de un titlu, de puterea sau de credulitatea cuiva.
- ABUZÍV**, -Ă, *abuzivi*, -e adj. (fr. *abusif*, lat. *abusivus*) 1. Contrar regulilor sau legilor; neprincipal, discreționar (1), arbitrar; ilegal; autoritar. 2. Exagerat, excesiv.
- ACÁCIE**, *acacii* s.f. (fr. *acacia*) Arbore sau arbust tropical cu flori galbene sau albe, parfumate, cu lemn tare și ramuri spinoase, originar din America de Nord, din care se extrage guma arabică.
- ACADÉMIC**, -Ă, *academici*, -ce adj. (fr. *académique*, lat. *academicus*) 1. Propriu unei academii; distins, elevat. 2. Convențional.
- ACADEMICIÁN**, -Ă, *academicieni*, -e s.m. și f. (fr. *académicien*) Membru (de onoare sau titular) al unei academii.
- ACADEMIÉ**, *academii* s.f. (fr. *académie*, lat. *academia*) 1. Instituție care îi reunește pe cei mai de seamă oameni de știință, artă și cultură, având ca scop promovarea, stimularea și recunoașterea valorilor intelectuale și a cercetărilor științifice. 2. Instituție de învățământ superior.
- ACADEMÍSM** s.n. (fr. *académisme*) 1. Imitare servilă a artei antice sau renaștentiste. 2. Comportare formală, rigidă, rece.
- ACADIÁN** s.n. (fr. *acadien*) A doua perioadă a cambrianului.
- ACAJÚ**, *acaju* (fr. *acajou*) 1. S.m. Arbore tropical cu lemn de culoare roșiatică; mahon; lemnul acestui arbore. 2. Adj. invar., s.n. (Culoare) maro-roșcat.
- ACALMIÉ** s.f. (fr. *accalmie*) Potolire temporară a vântului sau a valurilor; (fig.) răstimp de liniște într-o perioadă agitată.
- ACÁNTĂ**, *acante* s.f. (fr. *acanthé*, lat. *acanthus*) 1. Plantă erbacee decorativă, cu frunze mari și flori albe sau trandafirii, în formă de spic. 2. Ornamet arhitectonic care imită frunza acantei (1), folosit în decorarea capitelului corintic.
- ACANTOCEFÁL**, *acantocefali* s.m. (fr. *acanthocéphale*) (La pl.) Clasă de viermi paraziți din intestinul vertebratelor; (și la sg.) vierme din această clasă.
- ACANTÓZĂ**, *acantoze* s.f. (fr. *acanthose*) Boală de piele caracterizată prin pete îngroșate și pigmentate.
- ACAPARÁ**, *acaparez* vb. I (fr. *accaparer*) 1. A acumula bunuri pe căi necinstite, în scopul înavușirii. 2. A pune stăpânire pe ceva; a monopoliza. 3. *A acapara o discuție* = a monopoliza o discuție.
- A CAPPÉLLA** loc. adv., loc. adj. (it. *a cappella*) (Despre formații corale) Fără acompaniament instrumental.
- ACARICÍD**, -Ă, *acaricizi*, -de s.n., adj. (fr. *acaricide*) (Substanță) care omoară acarienii.
- ACARIÁN**, *acarieni* s.m. (fr. *acarien*) (La pl.) Ordin de arahnide mici, parazite, purtătoare de boli; (și la sg.) arahnidă din acest ordin.
- ACARINÁTĂ**, *acarinate* s.f. (lat. *acarenatus*) (La sg.) Pasăre cu sternul lipsit de carenă și cu aripi reduse; (și la pl.) clasă de păsări fără carenă.
- ACARIÓZĂ**, *acarioze* s.f. (fr. *acariose*) Boală de piele provocată de acarieni.
- ACATAFAZÍE**, *acatafazii* s.f. (fr. *acataphasie*) Dispunere greșită a cuvintelor în vorbire.
- ACATAGRAFÍE**, *acatagrafii* s.f. (fr. *acatagraphe*) Dispunere greșită a cuvintelor în scriere.
- ACATALÉCTIC**, *acatalectice* adj. (fr. *acatalectique*) (În metrica greco-latină) *Vers acatalectic* = vers căruia nu îi lipsește nicio silabă.
- ACATALEPSÍE**, *acatalepsii* s.f. (fr. *acatalepsie*) 1. Deficiență a intelectului. 2. Incertitudine în diagnosticarea unui bolnav.
- ACAUSTOBIOLÍT**, *acaustobiolite* s.n. (fr. *acaustobiolite*) Rocă sedimentară de origine organică, ne-combustibilă.
- ACCÉDE**, *acced* vb. III (fr. *accéder*, lat. *accedere*) A avea succes la ceva, a ajunge, a pătrunde undeva; (fig.) a parveni.
- ACCELERÁ**, *acceleerez* vb. I (fr. *accélérer*, lat. *accelerare*) A urgenta, a grăbi o mișcare, o acțiune.
- ACCELERÁNDO** adv. (it. *accelerando*) (Muz.) Din ce în ce mai repede.
- ACCELERÁT**, -Ă, *accelerați*, -te adj. (de la *accelera*) 1. Care se face din ce în ce mai repede; care are o frecvență mai mare decât cea normală. 2. *Tren accelerat* (și substantivat, n.) = tren cu viteză mai mare decât cea a personalului, care oprește numai în anumite gări.
- ACCELERATÓR**, -OÁRE, *acceleratori*, -oare (fr. *accélérateur*) 1. Adj. Care accelerează. 2. S.n. Mecanism, instalație pentru accelerare (a turațiilor unui motor, a depunerilor de particule etc.). 3. S.m., adj. (Substanță) care mărește viteza unei reacții sau a unui proces.

- ACCELERĂȚIE.** *accelerații* s.f. (fr. *accélération*, lat. *acceleratio*) Creștere a vitezei.
- ACCELEROGRAF.** *accelerografe* s.n. (fr. *accélérographe*) Aparat folosit la înregistrarea accelerațiilor.
- ACCELEROMETRU.** *accelerometre* s.n. (fr. *accéléromètre*) Aparat cu ajutorul căruia se măsoară accelerația unui corp.
- ACCĒNT.** *accente* s.n. (fr. *accent*, lat. *accentus*) 1. Pronunțare mai intensă a unui cuvânt sau a unei silabe; reliefaș a unui sunet muzical. 2. Semn grafic care indică accentul (1) sau o particularitate de pronunție. 3. Mod de pronunțare specific unui grai sau unei limbi. 4. *A pune accentul (pe ceva)* = a scoate în relief, a da atenție.
- ACCENTUĂ.** *accentuez* vb. I (fr. *accentuer*) 1. A marca prin accent; (fig.) a reliefa. 2. (Fig.) A se intensifica.
- ACCĒPT** s.n. (germ. *Akzept*, lat. *acceptus*) 1. Consimțământ scris pe o poliță prin care cineva se obligă să achite beneficiarului, la scadență, suma de bani din poliță. 2. Încuviințare, aprobare.
- ACCEPTĂ.** *accept* vb. I (fr. *accepter*, lat. *acceptare*) A fi de acord, a agreea, a consimți; a aproba, a conveni (2), a tolera.
- ACCEPTĂBIL.** -Ă, *acceptabili*, -e adj. (fr. *acceptable*, lat. *acceptabilis*) Care poate fi acceptat; admisibil, satisfăcător, convenabil, rezonabil (2).
- ACCEPTABILITĂȚE** s.f. (fr. *acceptabilité*) Înșușirea de a fi acceptabil; acceptanță.
- ACCEPTĂNȚĂ** s.f. (engl. *acceptance*) Acceptabilitate, primire, aprobare.
- ACCEPTŌR.** *acceptori* s.m. (fr. *accepteur*) (Fiz.) Atom susceptibil de a primi un electron suplimentar.
- ACCĒPTĚIE.** *accepții* s.f. (fr. *acception*, lat. *acceptio*) Înțeles, sens, semnificație.
- ACCĒS.** (1) *accesuri*. (2) *accese* s.n. (fr. *accès*, lat. *accessus*) 1. Posibilitate de pătrundere, de intrare undeva sau la cineva. 2. Manifestare bruscă (repetabilă la intervale regulate) a unei boli sau a unei stări sufletești; puseu.
- ACCESĂ.** *accesez* vb. I (engl. *access*) (Inform.) 1. A obține datele dintr-o unitate periferică sau a restabili datele dintr-un dispozitiv de stocare. 2. A obține o instrucțiune din memoria calculatorului cu scopul de a o executa.
- ACCESĪBIL.** -Ă, *accessibili*, -e adj. (fr. *accessible*, lat. *accessibilis*) La care se poate ajunge ușor; care se poate înțelege ușor; elementar (3).
- ACCESIBILITĂȚE** s.f. (fr. *accessibilité*, lat. *accessibilitas*, -atis) Înșușirea de a fi accesibil.
- ACCESŌRIU, -IE.** *accessorii* adj., s.n. (fr. *accessoire*, lat. *accessorius*) (Obiect) secundar, anex, complementar, incidental.
- ACCIDENT.** *accidente* s.n. (fr. *accident*, lat. *accidens*, -ntis) 1. Eveniment, caz neprevăzut, soldat cu pagube, răniri, nenorociri sau chiar moartea. 2. Neregularitate de teren. 3. *Accident fonetic* = modificare întâmplătoare a unui cuvânt.
- ACCIDENTĂ.** *accidentez* vb. I (*accident + -a*) A suferi un accident (1).
- ACCIDENTĂL, -Ă.** *accidentali*, -e adj. (fr. *accidentel*) Care apare întâmplător; ocazional, incidental, secundar, necesențial, contingent (4).
- ACCIDENTĂȚ, -Ă.** *accidentați*, -te (de la *accidenta*, cf. fr. *accidenté*) 1. S.m. și f., adj. (Persoană) care a suferit un accident (1). 2. Adj. (Despre terenuri) Care prezintă neregularități; inegal (2).
- ACCIDENTĂ.** *accidențe* s.f. (germ. *Akzidenz*) (La pl.) Lucrări tipografice de tip special (cărți de vizită, invitații, programe, afișe etc.) care folosesc în mod variat literele, ornamentele etc. în scopul obținerii unor efecte deosebite.
- ACCIZĂ.** *accizez* vb. I (*acciză + a*) A impune, a fixa accize.
- ACCĪZĂ.** *accize* s.f. (fr. *accise*) Impozit, taxă (de achiziții, vamală etc.) asupra bunurilor de consum.
- ACEFĂL, -Ă.** *acefali*, -e adj. (fr. *acéphale*) (Despre animale inferioare) Fără cap.
- ACERACĒE.** *aceracee* s.f. (fr. *acéracée*) (La pl.) Familie de plante lemnoase dicotiledonate; (și la sg.) plantă din această familie.
- ACERATĒRIU** s.m. (lat. *acerateriu*) Mamifer fosil neozoic, strămoș al rinocerului, de care se deosebește prin absența cornului.
- ACĒRB, -Ă.** *acerbi*, -e adj. (fr. *acerbe*, lat. *acerbus*) Necruțător, agresiv, aspru, sarcastic.
- ACETAMĪDĂ.** *acetamide* s.f. (fr. *acétamide*) Amidă a acidului acetic.
- ACETĂȚ.** *acetați* s.m. (fr. *acétate*) Sare sau ester al acidului acetic.
- ACĒȚIC, -Ă.** *acetici*, -ce adj. (fr. *acétique*) 1. Cu gust și miros de oțet. 2. *Acid acetic* = acid organic cu miros de oțet. *Fermentație acetică* = fermentație care duce la fabricarea oțetului etc.
- ACETIFICĂ.** *acetific* vb. I (cf. fr. *acétifier*) A transforma alcoolul etilic în acid acetic.
- ACETĪL.** *acetili* s.m. (fr. *acétyle*) Radical organic monovalent, derivat al acidului acetic.
- ACETILACĒȚIC.** *acetilacetici* adj. (fr. *acétylacétique*) *Acid acetilacetic* = acid care se descompune în acetonă și bioxid de carbon.

- ACETILÉNĂ** s.f. (fr. *acétylène*) Gaz incolor cu miros de usturoi, otrăvitor în cantități mai mari, cu numeroase utilizări.
- ACETILURĂ**, *acetiluri* s.f. (fr. *acétylure*) Derivat al hidrocarburilor acetilenice.
- ACETIMÉTRU**, *acetimetre* s.n. (fr. *acétimètre*) Instrument folosit pentru măsurarea tăriei oțetului.
- ACETOFÂN** s.n. (fr. *acétophane*) Folie transparentă de material plastic, folosită ca suport pentru desenele animate.
- ACETONĂ** s.f. (fr. *acétone*) Lichid volatil incolor, inflamabil, folosit ca solvent în industrie.
- ACETONEMIE** s.f. (fr. *acétonémie*) Prezență a acetonei în sânge, în concentrații anormale.
- ACETONURIE** s.f. (fr. *acétonurie*) Prezență a acetonei în urină, în concentrații anormale.
- ACHENĂ**, *achene* s.f. (fr. *akène*) Fruct uscat cu o singură sămânță, care nu se deschide la maturitate.
- ACHERONTIC** adj. v. *aherontic*.
- ACHEULEEAN**, -Ă, *acheuleeni*, -e (pr. *așöleeân*; fr. *acheuléen*) 1. S.n. Denumire dată culturii din paleoliticul inferior, ale cărei urme au fost descoperite în cartierul Saint-Acheul din orașul Amiens (Franța). 2. Adj. Care se referă la acheuleean (1), de acheuleean.
- ACHIESĂ**, *achiesez* vb. I (fr. *acquiescer*) (Rar) 1. A accepta condițiile dintr-o acțiune juridică. 2. A renunța la atacarea unei hotărâri judecătorești.
- ACHILIE**, *achilii* s.f. (fr. *achylie*) Diminuare sau absență a secrețiilor digestive.
- ACHINEZIE** s.f. (fr. *akinésie*) Imposibilitate totală sau parțială de a executa mișcări, fără ca bolnavul să fie paralizat.
- ACHITĂ**, *achit* vb. I (fr. *acquitter*) 1. A declara juridic nevinovăția cuiva. 2. A (-și) îndeplini, a (-și) plăti o datorie (materială sau morală), a onora (2); a lichida (2). 3. A omorî. 4. *A se achita de ceva* = a duce un lucru la bun sfârșit.
- ACHIU**, *achiuri* s.n. (fr. *acquit*) 1. Bilă de încercare la jocul de biliard, indicând persoana care începe partida. 2. Tac.
- ACHIZITIV**, -Ă, *achizitivi*, -e adj. (fr. *acquisitif*) Referitor la o achiziție.
- ACHIZIȚIE**, *achiziții* s.f. (fr. *acquisition*, lat. *acquisitio*) Procurare (avantajoasă) a unui bun; bunul obținut.
- ACHIZIȚIONĂ**, *achiziționez* vb. I (*achiziție* + *-ona*) A cumpăra pe bază de contract; a procura obiecte (rare); a furniza (1).
- ACIANOPSIE** s.f. (fr. *acyanopsie*) Defect de vedere, care constă în incapacitatea de a distinge culoarea albastră.
- ACÍCLIC**, -Ă, *aciclici*, -ce adj. (fr. *acyclique*) 1. (Despre flori) Cu organele dispuse în spirală. 2. (Despre substanțe chimice) Care nu conține atomi legați în ciclu.
- ACÍCUL**, *aciculi* s.m. (fr. *acicule*) 1. Spin mic și drept. 2. Fir de păr în formă de spin, la unele specii de viermi.
- ACICULĂR**, -Ă, *aciculari*, -e adj. (fr. *acculaire*) În formă de ac.
- ACÍD**, -Ă, *acizi*, -de (fr. *acide*, lat. *acidus*) 1. S.m. Substanță chimică, acră la gust, cu miros înțepător, care înroșește hârtia de turnesol. 2. Adj. Cu proprietăți de acid (1).
- ACIDIFICĂ**, *acidific* vb. I (cf. fr. *acidifier*) A (se) transforma în acid.
- ACIDIMETRÍE**, *acidimetrii* s.f. (fr. *acidimétrie*) Măsurare a concentrației unui acid.
- ACIDITĂTE** s.f. (fr. *acidité*, lat. *aciditas*, *-atis*) Calitatea de a fi acid; gust acid.
- ACIDOFÍL**, -Ă, *acidofili*, -e adj. (fr. *acidophile*) 1. Care își schimbă culoarea din cauza coloranților acizi. 2. *Lapte acidofil* = produs lactat dietetic, preparat din lapte de vacă sterilizat și fermentat.
- ACIDÓZĂ** s.f. (fr. *acidose*) Creștere a acidității din sânge.
- ACIDULĂ**, *acidulez* vb. I (fr. *aciduler*) A amesteca un lichid cu un acid; a acri ușor.
- ACIDURIE** s.f. (fr. *acidurie*) Prezență în exces a unui acid în urină.
- ACÍL**, *acili* s.m. (fr. *acil*) Radical monovalent al unui acid organic.
- ACILĂ**, *acilez* vb. I (fr. *aciler*) A introduce, pe cale chimică, un radical acil în molecula unui compus organic, în scopul obținerii de cetone, esteri și amide.
- ACÍN**, *acine* s.n. (fr. *acinus*) Mică dilatație, ca o boabă de strugure, la capătul unei glande sau al unei bronhiole.
- ACINÓS**, -OĂSĂ, *acinoși*, -oase adj. (fr. *acineux*) Care are acine.
- ACLAMĂ**, *aclam* vb. I (fr. *acclamer*, lat. *acclamare*) A manifesta entuziasm față de cineva sau de ceva prin aplauze, urale și exclamații; a ovaționa.
- ACLAMĂȚIE**, *aclamații* s.f. (fr. *acclamation*, lat. *acclamatio*) (La pl.) Strigăte și aplauze de simpatie; ovații.
- ACLIMATIZĂ**, *aclimatizez* vb. I (germ. *akklimatisieren*) A (se) adapta, a (se) acomoda, a (se) familiariza, a (se) deprinde cu noi condiții de viață.
- ACLÍNÍC**, -Ă, *aclinici*, -ce adj. (fr. *acclinique*) (Despre regiuni) Lipsit de câmp magnetic.
- ACNÉE** s.f. (fr. *acné*) Boală de piele manifestată prin apariția, mai ales pe față, a unor coșuri (care supurează).

ACNEIFÓRM, -Ă, *acneiformi*, -e adj. (fr. *acnéiforme*) Cu aspect de acnee.

ACOLÁDĂ, *acolade* s.f. (fr. *accolade*) 1. Semn grafic folosit pentru a reuni mai multe rânduri, coloane, cuvinte, formule etc. 2. Gesturi și manifestări ceremoniale în anumite ocazii festive, în Evul Mediu. 3. Arc decorativ constituit din două curbe simetrice, care se unesc în unghi ascuțit.

ACOLÍE s.f. (fr. *acholie*) Absență sau diminuare a secreției biliare.

ACOLÍT, -Ă, *acoliți*, -te (fr. *acolyte*) 1. S.m. și f. Persoană care ajută pe cineva; părtaș, complice; satelit (1). 2. S.m. Slujitor de rang inferior, din clerul catolic; discipol (2).

ACOMODĂ, *acomodez* vb. I (fr. *accomoder*, lat. *acomodare*) A se obișnui, a se adapta; a se roda; a se împăca, a se învoi.

ACOMODÁBIL, -Ă, *acomodabili*, -e adj. (fr. *acommodable*) Cu care te poți deprinde ușor.

ACOMPANIÁ, *acompaniez* vb. I (fr. *accompagner*) 1. A cânta împreună cu cineva; a secunda (2). 2. A întovărăși, a însoți; a fi alături de cineva.

ACOMPANIAMÉNT, *acompaniamente* s.n. (fr. *accompagnement*) Însoțire a unei melodii printr-o armonie executată cu un instrument secundar; partitura scrisă pentru acest instrument.

ACOMPANIÁTOR, -OÁRE, *acompaniatori*, -oare s.m. și f. (fr. *accompagnateur*) Persoană care acompaniază (1).

ACONDROPLAZÍE s.f. (fr. *achondroplasie*) Maladie congenitală caracterizată prin oprirea creșterii oaselor de la membre.

ACONÍT, *aconiți* s.m. (fr. *aconit*) (Bot.) Omag.

ACONITÍNÁ, *aconitine* s.f. (fr. *aconitine*) Substanță alcaloidă extrasă din omag, care provoacă inhibiția centrilor nervoși ai aparatului respirator, circulator și vasomotor.

ACÓNT, *aconturi* s.n. (it. *acconto*, fr. *acompte*) Plată parțială anticipată (ca garanție); arvună, avans (1).

ACÓRD, *acorduri* s.n. (fr. *accord*, it. *accordo*) 1. Înțelegere, învoială; convenție (1); coaliție (1), alianță (1), congruență, pact. 2. Concordanță gramaticală între cuvinte (în număr, gen, caz etc.). 3. Legătură armonioasă între sunete; unisonanță. 4. Egalitate a frecvențelor de oscilație a două sau mai multe aparate, sisteme fizice etc. 5. *De comun acord* = în perfectă înțelegere. *De acord!* = bine! *Muncă în acord* = muncă normată, retribuită în raport cu îndeplinirea normei. *Plată în acord* = salariu stabilit în raport cu rezultatele muncii. *Acord-cadru* = înțelegere generală prealabilă, detaliată în convorbiri ulterioare.

ACORDÁ, (1, 2) *acord*, (3) *acordez* vb. I (fr. *accorder*) 1. A oferi, a atribui; a concede. 2. A stabili un acord gramatical. 3. A regla un aparat, un sistem fizic, un instrument muzical.

ACORDÁJ, *acordaje* s.n. (fr. *accordage*) Acordare a unui instrument muzical.

ACORDEÓN, *acordeoane* s.n. (fr. *accordéon*, germ. *Akkordeon*) Instrument muzical portativ cu burduf și claviatură.

ACORDEONÍST, -Ă, *acordeoniști*, -ste s.m. și f. (fr. *accordéoniste*, germ. *Akkordeonist*) Persoană care cântă la acordeon.

ACÓRDIC, -Ă, *acordici*, -ce (*acord* + *-ic*) 1. Adj. (Despre sunete muzicale) Care intră în componența acordului. 2. S.f. Disciplină care studiază diferitele tipuri de acorduri muzicale.

ACORDÓR¹, *acordoare* s.n. (fr. *accordoir*) Dispozitiv folosit pentru acordarea pianului sau a altor instrumente muzicale.

ACORDÓR², *acordori* s.m. (fr. *accordeur*) Persoană care acordează (3) și repară instrumente muzicale.

ACORÍE s.f. (fr. *acorie*) Absență congenitală a pupilei.

ACOSTÁ, *acostez* vb. I (fr. *accoster*) 1. A apropia o navă de țarm, de chei sau de altă navă. 2. (Fig.) A opri pe cineva din drum și a i se adresa (în mod necuviincios).

ACOSTAMÉNT, *acostamente* s.n. (cf. fr. *accotement*) Spațiu amenajat pe marginea unei șosele, între partea carosabilă și șanț.

ACOTILEDONÁT, -Ă, *acotiledonați*, -te (cf. fr. *acotylédoné*) 1. Adj. (Despre plante) Fără cotiledoane. 2. S.f. (La pl.) Clasă de plante care se înmulțesc prin spori; (și la sg.) plantă din această clasă.

ACQUIS s.m. (pr. *akí*; fr. *acquis*) Totalitatea actelor normative referitoare la drepturile și obligațiile statelor Uniunii Europene.

ACRANIÁT, *acraniate* s.n. (fr. *acraniate*) Animal primitiv fără craniu; (la pl.) subîncregătură din care fac parte animalele fără craniu.

ACREDITÁ, *acreditez* vb. I (fr. *accréditer*) 1. A împuternici pe cineva cu o funcție (diplomatică) în altă țară. 2. A pune la dispoziția cuiva un acreditiv. 3. A răspândi o știre neconfirmată drept verosimilă.

ACREDITÁRE, *acreditări* s.f. (de la *acredita*) *Scrisoare de acreditare* = document prin care se atestă împuternicirea unui diplomat, a unui ziarist.

ACREDITÍV, *acreditive* s.n. (fr. *accréditif*, germ. *Akkreditiv*) 1. Sumă de bani rezervată de cumpărător la o bancă, pentru a-i plăti pe furnizor după livrarea mărfii. 2. Document financiar de decontare.

- ACRESCĂMÂNT**, *acrescăminte* s.n. (cf. fr. *accroissement*) Creștere a dreptului unei persoane la o succesiune, ca urmare a înlăturării de la succesiune a altor persoane ori a renunțării acestora la drepturile legale sau testamentare.
- ACRESCENT**, -Ă, *acrescenți*, -te adj. (fr. *accrescent*) (Despre părțile unei plante) Care crește în timpul coacerii fructului.
- ACRIBIE** s.f. (fr. *acribie*) Exactitate, corectitudine, rigurozitate (în studiu).
- ACRIBOLOGIE** s.f. (fr. *acribologie*) Precizie și corectitudine în folosirea cuvintelor; precizie maximă în cercetarea științifică.
- ACRIDINĂ**, *acridine* s.f. (fr. *acridine*) Combinație organică, incoloră, care se găsește în gudroanele cărbunilor de pământ, folosită în industria coloranților, farmaceutică etc.
- ACRILÁT**, *acrițați* s.m. (fr. *acrylate*) Material plastic sintetic folosit în stomatologie și în chirurgia maxilofacială.
- ACRILIC**, -Ă, *acrilici*, -ce adj. (fr. *acrylique*) 1. *Acid acrilic* = compus sintetic obținut prin oxidarea acroleinei. 2. Care este obținut cu ajutorul derivaților acidului acrilic (1).
- ACRIMONIE** s.f. (fr. *acrimonie*) (Livr.) Nemulțumire, amărăciune care se exprimă prin cuvinte jignitoare.
- ACRIMONIOS**, -OĂSĂ, *acrimonioși*, -oase adj. (fr. *acrimonieux*) Ironic, sarcastic, acru.
- ACRINIE** s.f. (fr. *acrinie*) Lipsă de secreție sau de excreție a unei glande.
- ACRO-** (gr. *akron*, fr. *acro-*) Element de compunere cu sensul de „vârf”, „extremitate”, „cu craniu ascuțit”, în cuvinte ca: *acropolă*, *acrocefal*, *acrofobie*.
- ACROBÁT**, -Ă, *acrobați*, -te s.m. și f. (fr. *acrobate*) 1. Gimnast care execută exerciții de echilibristică. 2. (Fig.) Persoană abilă în comportare, care iese din orice situație prin tertipuri.
- ACROBÁTIC**, -Ă, *acrobatici*, -ce (fr. *acrobatique*) 1. Adj. De acrobat; funambulesc (1). 2. S.f. Arta de a face acrobații, arta acrobatului.
- ACROBAȚIE**, *acrobații* s.f. (fr. *acrobatie*) 1. Exercițiu dificil de echilibristică (1) sau de gimnastică; arta acrobatului. 2. (La pl.) Exerciții periculoase executate cu un avion. 3. (Fig.; la pl.) Încercări neobișnuite făcute pentru a ieși dintr-o încurcătură.
- ACROCEFÁL**, -Ă, *acrocefali*, -e adj. (fr. *acrocéphale*) Care are craniu ascuțit, conic.
- ACROCEFALIE** s.f. (fr. *acrocéphalie*) Malformație care constă în aspectul conic al cutiei craniene.
- ACROCIANÓZĂ** s.f. (fr. *acrocyanose*) Tulburare de circulație care constă în aspectul vânăt-albăstrui și umed al mâinilor și al picioarelor.
- ACROFOBIE** s.f. (fr. *acrophobie*) Teamă patologică de locuri înalte.
- ACROLEINĂ**, *acroleine* s.f. (fr. *acroléine*) Aldehidă nesaturată care se formează în cantități mici în piroliza corpurilor grase.
- ACROLÍT**, *acrolite* s.n. (fr. *acrolithe*) Statuie cu extremitățile executate din piatră sau marmură, iar corpul, din alt material.
- ACROMANIE** s.f. (fr. *acromanie*) (Rar) Grad extrem de nebunie.
- ACROMÁT**, -Ă, *acromați*, -te adj., s.m. și f. (germ. *Achromat*, fr. *achromat*) (Obiectiv fotografic) fără aberație cromatică.
- ACROMÁTIC**, -Ă, *acromatici*, -ce adj. (fr. *achromatique*) (Despre sisteme optice) Fără aberație cromatică.
- ACROMATISM** s.n. (fr. *achromatisme*) Proprietatea unui sistem optic de a fi cromatic.
- ACROMATIZĂ**, *acromatizez* vb. I (fr. *achromatiser*) A corecta o aberație cromatică.
- ACROMATOPSIE** s.f. (fr. *achromatopsie*) Incapacitatea de a distinge culorile.
- ACROMEGALIE** s.f. (fr. *acromégalie*) Dezvoltare exagerată a oaselor capului și a extremităților membrelor, datorată unor dereglări ale hipofizei.
- ACROMICRIE** s.f. (fr. *acromicrie*) Oprire din creșterea a capului și a membrelor.
- ACROMIE** s.f. (fr. *achromie*) Decolorare congenitală a pielii.
- ACROMIÓN**, *acromioane* s.n. (fr. *acromion*) Apofiză a omoplatului, care se articulează cu clavicula.
- ACRÓNIC**, -Ă, *acronici*, -ce adj. (fr. *acronique*) Care este în afara timpului.
- ACRONÍM**, -Ă, *acronimi*, -e adj., s.n. (fr. *acronyme*) (Cuvânt) alcătuit din prima sau primele litere ale cuvintelor care formează o sintagmă, o expresie, un titlu etc.
- ACROPARESTEZIE** s.f. (fr. *acroparesthésie*) Sensibilitate scăzută la extremitățile corpului.
- ACRÓPOLĂ**, *acropole* s.f. (fr. *acropole*) Partea cea mai înaltă a cetăților antice grecești, care cuprinde edificiile publice importante.
- ACROSPÓR**, *acrospori* s.m. (fr. *acrospore*) Spor de la extremitatea unei celule de reproducere, caracteristic ciupercilor.
- ACROSTÍH**, *acrostihuri* s.n. (ngr. *akróstichon*, fr. *acrostiche*) Poezie sau strofă în care literele inițiale

- ale versurilor alcătuiesc un cuvânt (nume propriu, dedicație etc.) sau o propoziție.
- ACROSTÓL**, *acrostoluri* s.n. (fr. *acrostole*) 1. Partea înaltă a extremităților unei corăbii. 2. (La pl.) Ornamentele, sculpturile de la prora unei nave.
- ACROȘĂ**, *acroșez* vb. I (fr. *accrocher*) 1. A atârna, a agăța, a prinde din mers. 2. A opri, a intercepta mingea (în aer), la jocurile sportive.
- ACROTÉRĂ**, *acrotère* s.f. (fr. *acrotère*) Piedestal așezat în vârful sau la extremitățile unui fronton, folosit pentru a susține un ornament, o statueta, un vas etc.; ceca ce este așezat pe acest piedestal.
- ÁCROU**, *acri* s.m. (fr. *acre*) Unitate de măsură pentru suprafețe plane (cca 4 000 m²).
- ACT**, *acte* s.n. (lat. *actum*, fr. *acte*) 1. Document, înscris oficial; testimoniu; (la pl.) scripte (1). 2. Acțiune, faptă. 3. Diviziune a unei opere dramatice. 4. *A lua act (de...)* = a lua cunoștință de... *A face act de prezență* = a apărea undeva pe durată scurtă. *A face un act de dreptate* = a recunoaște meritele cuiva nedreptățit.
- ÁCTA** s.n. pl. (lat. *acta*) Colecție de documente, de registre etc.
- ACTĂNT**, *actanți* s.m. (fr. *actant*) (Lingv.) Autorul unei acțiuni exprimate printr-un verb; subiect; agent.
- ACTH** s.n. (citit *acetehás*; siglă de la engl. *Adreno-Cortico-Trophic-Hormone*) Hormon al hipofizei care stimulează cortexul și glanda suprarenală.
- ACTÍNIC**, -Ă, *actinici*, -ce adj. (fr. *actinique*) (Despre radiații) Capabil să producă reacții (foto)chimice.
- ACTINÍD**, *actinide* s.n. (fr. *actinides*, germ. *Aktiniden*) (La pl.) Grup de 14 elemente chimice din sistemul periodic al lui Mendeleev, care urmează după actiniu și au proprietăți comune cu acesta.
- ACTÍNIE**, *actinii* s.f. (fr. *actinie*) Animal marin cu aspect de floare, frumos colorat, fixat pe stâncile litoralurilor; anemonă-de-mare.
- ACTÍNIU** s.n. (fr. *actinium*) Element chimic radioactiv.
- ACTIN(O)**- (fr. *actino-*, gr. *aktis*, -nos) Element de compunere cu sensul „rază”, „radiație”, în cuvinte ca: *actinopatie*, *actinoterapie*.
- ACTINOMETRÍE** s.f. (fr. *actinométrie*) (Fiz.) Măsurarea și studiul radiațiilor electromagnetice.
- ACTINOMÉTRU**, *actinometre* s.n. (fr. *actinomètre*) Instrument de măsură a energiei radiațiilor, în special solare.
- ACTINOMICÉT**, *actinomicete* s.n. (fr. *actinomy-cètes*) (La pl.) Grup de microorganisme înrudite cu ciupercile inferioare, din care se extrag antibiotice; (și la sg.) microorganism din acest grup.
- ACTINOMICÓZĂ** s.f. (fr. *actinomycoze*) Maladie a animalelor transmisibilă la om, cauzată de anumite ciuperci sau bacterii și caracterizată prin abcese cronice.
- ACTINOMÓRF**, -Ă, *actinomorfi*, -e adj. (fr. *actinomorphe*) (Despre flori) Care are simetrie radială.
- ACTINÓN** s.n. (fr. *actinon*) Izotop al radonului.
- ACTINOPATÍE**, *actinopatii* s.f. (fr. *actinopathie*) Boală provocată de radiațiile luminoase și ultraviolete.
- ACTINOPTERIGIÁN**, *actinopterigieni* s.m. (fr. *actinopterygiens*) (La pl.) Subclasă de pești fosili, din care face parte majoritatea peștilor actuali; (și la sg.) pește fosil din această subclasă.
- ACTINÓT** s.m. (fr. *actinote*) Varietate de amfibol de culoare verde, bogat în fier.
- ACTINOTERAPIE** s.f. (fr. *actinothérapie*) Tratatament medical cu radiații luminoase, ultraviolete sau infraroșii, în rahitism.
- ACTÍV**, -Ă, *activi*, -e (fr. *actif*, lat. *activus*, rus. *aktiv*) 1. Adj. Energic, dinamic (2); harnic; prompt. 2. Adj. Care este în serviciu efectiv. 3. Adj. (Despre substanțe sau corpuri) Care realizează intens un fenomen. 4. Adj. Care se soldează cu profit. 5. S.n. Totalitatea bunurilor sau mijloacelor economice aparținând unor persoane fizice sau juridice; disponibilități, creanțe, stocuri. 6. S.n. Colectiv. 7. *A avea ceva la activul său* = a avea ceva grav în activitatea sa.
- ACTIVÁ**, *activez* vb. I (fr. *activer*) 1. A înfăptui o activitate (susținută). 2. A accelera, a intensifica o activitate, un proces etc. 3. A intra în cadrele active ale armatei.
- ACTIVÁNT**, -Ă, *activanți*, -te (fr. *activant*) 1. Adj., s.m. (Substanță) care mărește reactivitatea altei substanțe. 2. S.m. Reactiv anorganic.
- ACTIVÍST**, -Ă, *activiști*, -te s.m. și f. (fr. *activiste*) 1. Militant într-o organizație politică sau obștească; membru activ într-un partid. 2. Persoană dintr-un partid (mai ales comunist) care se ocupa, în trecut, exclusiv cu munca de partid.
- ACTIVITÁTE**, *activități* s.f. (fr. *activité*, lat. *activitas*, -atis) Putere de a acționa, de a realiza ceva; muncă, ocupație (2), îndeletnicire, lucru.
- ACTÓR**, *actori* s.m. (fr. *acteur*, lat. *actor*) Artist (de teatru, de film etc.).
- ACTRÍȚĂ**, *actrițe* s.f. (fr. *actrice*) Artistă (de teatru, de film etc.).
- ACTUÁL**, -Ă, *actuali*, -e adj. (fr. *actuel*, lat. *actualis*) Care există sau se petrece în prezent; de actualitate; existent, contemporan (2), curent (1), modern (1).

ACTUALITĂTE, *actualități* s.f. (fr. *actualité*) 1. Eveniment, fapt, întâmplare actuală, curentă; contemporaneitate. 2. *De actualitate* = din prezent, care interesează în momentul de față.

ACTUALIZĂ, *actualizez* vb. I (fr. *actualiser*) A face să devină actual; a aduce la zi.

ACTUALMÊNTE adv. (fr. *actuellement*) În prezent, acum.

ACTUĂR, *actuari* s.m. (fr. *actuaire*, lat. *actuarius*) Specialist în calcule statistice.

ACȚIONĂ, *acționez* vb. I (fr. *actionner*) 1. A întreprinde o acțiune, o faptă; a opera (1), a proceda. 2. A pune în mișcare un mecanism. 3. *A acționa (pe cineva) în justiție (sau în judecată)* = a da în judecată, a intenta un proces.

ACȚIONĂR, -Ă, *acționari*, -e s.m. și f. (fr. *actionnaire*) Persoană care posedă una sau mai multe acțiuni (5) la o societate comercială, la o întreprindere etc.; investitor de capital¹ (2).

ACȚIUNE, *acțiuni* s.f. (fr. *action*, lat. *actio*, -onis) 1. Desfășurare a unei activități; faptă întreprinsă (pentru atingerea unui scop). 2. Subiect, intrigă. 3. Influență; efect. 4. Proces. 5. Hârtie de valoare, act care reprezintă o parte din capitalul unei societăți, întreprinderi etc. 6. *A pune în acțiune* = a pune în mișcare. *A trece la acțiune* = a întreprinde ceva. *Om de acțiune* = om energic, întreprinzător, rapid. *Film de acțiune* = film dinamic prin modul de derulare a evenimentelor.

ACUARELĂ, *acuarele* s.f. (fr. *aquarelle*) 1. Tehnică de pictură care folosește culori diluate cu apă; (concr.) pictură lucrată în acest mod. 2. Vopsea solidă folosită în această tehnică.

ACUARELIȘT, -Ă, *acuareliști*, -ste s.m. și f. (fr. *aquareliste*) Pictor care lucrează în acuarelă (1).

ACUITĂTE s.f. (fr. *acuité*) 1. Capacitate crescută de percepție; agerime, perspicacitate. 2. Grad maxim de înălțime a unei voci sau a unui instrument muzical. 3. *Cu acuitate* = cu necesitate, imperios.

ACULEĂT, -Ă, *aculeați*, -te (lat. *aculeatus*, fr. *aculéate*) 1. Adj. (Despre insecte) Care are ac. 2. S.f. (La pl.) Subordin de insecte care au un ac la extremitatea posterioară a abdomenului (albine, furnici etc.); (și la sg.) insectă din acest subordin.

ACULEIFÓRM, -Ă, *aculeiformi*, -e adj. (fr. *aculéiforme*) În formă de ac.

ACULEÓL, *aculeoli* s.m. (fr. *aculéole*) Ac mic al unei plante; ghimpe.

ACULÉU, *aculei* s.m. (lat. *aculeus*) Ghimpe, spin.

ACULTURĂȚIE s.f. (fr. *acculturation*) Preluare totală sau parțială de către o populație a culturii materiale ori spirituale a unui popor mai evoluat.

ACUMBÉT, -Ă, *acumbeți*, -te adj. (cf. lat. *accumbens*, -ntis) (Despre părți ale plantelor) Culcat.

ACUMETRÍE s.f. (fr. *acumétrie*) Măsurare a acuității auditive.

ACUMÉTRU, *acumetre* s.n. (fr. *acumètre*) Aparat folosit pentru măsurarea acuității auditive.

ACUMINĂT, -Ă, *acuminați*, -te adj. (fr. *acuminé*, lat. *acuminatus*) (Despre frunze, fructe) Care se termină printr-un vârf lung și subțire.

ACUMULĂ, *acumulez* vb. I (fr. *accumuler*, lat. *accumulare*) A strânge, a aduna, a înmagazina, a concentra (1).

ACUMULATÍV, -Ă, *acumulativi*, -e adj. (fr. *accumulatif*) (Rar) Care acumulează.

ACUMULATÓR, *acumulatori* s.n. (fr. *accumulateur*) Aparat sau rezervor care acumulează energie (electrică).

ACUPLĂ, *acuplez* vb. I (fr. *accoupler*) (Tehn.) A cupla.

ACUPLĂJ, *acuplaje* s.n. (fr. *accouplage*) (Tehn.) Cuplaj.

ACUPUNCTÚRĂ s.f. (fr. *acupuncture*) Metodă chinezească de tratament, care constă în introducerea, în anumite puncte ale corpului, a unor ace metalice fine, cu rolul de a activa centrul nervoși.

ACURĂT, -Ă, *acurați*, -te adj. (it. *accurato*) Îngrijit, lucrat cu grijă.

ACURATÉȚE s.f. (it. *accuratezza*) Execuție ireproșabilă; exactitate.

ACÚSTIC, -Ă, *acustici*, -ce (fr. *acoustique*) 1. Adj. Care emite, transmite sau recepționează sunete; referitor la acustică (2). 2. S.f. Știință care se ocupă cu studiul sunetelor și al zgomotelor. 3. S.f. Capacitatea de a reda (bine) sunetele.

ACUSTICIÁN, -Ă, *acusticieni*, -e s.m. și f. (fr. *acousticien*) Specialist în acustică (2).

ACÚT, -Ă, *acuíți*, -te adj. (lat. *acutus*, it. *acuto*) 1. Intens, pătrunzător. 2. (Despre sunete) Înalt, subțire. 3. (Despre boli) Care debutează rapid, cu aspect de criză.

ACUTIZĂ, pers. 3 *acutizează* vb. I (*acut* + *-iza*) A se agrava.

ACUZĂ, *acuz* vb. I (fr. *accuser*, lat. *accusare*) 1. A învinovăți, a învinui; a incrimina, a inculpa. 2. A vădi, a manifesta, a arăta.

ACUZĂRE, *acuzări* s.f. (de la *acuză*) 1. Învinuire, învinovățire. 2. Persoană (sau instanță) care acuză într-un proces.

ACUZATÍV, *acuzative* s.n. (fr. *accusatif*, lat. *accusativus*) 1. Caz gramatical specific complementului direct. 2. *Acuzativ cu infinitiv* = construcție sintactică în care subiectul este la acuzativ și predicatul, la infinitiv.

ACUZATÓR, **-OÁRE**, *acuzatori*, *-oare* adj., s.m. și f. (fr. *accusateur*) (Persoană) care acuză; inculpator, rechizitorial.

ACUZÁȚIE, *acuzății* s.f. (fr. *accusation*, lat. *accusatio*) Învinuire, învinovățire; acuză.

ACÚZĂ, *acuze* s.f. (de la *acuză*) (Livr.) Acuzăție.

ACVA-ACVI- (lat. *aqua*) Element de compunere cu sensul de „apă”, în cuvinte ca: *acvanaut*, *acvaplan*.

ACVACULTŪRĂ s.f. (fr. *aquaculture*) Creștere a peștilor de mare, a crustacelor etc.; maricultură.

ACVAFÓRTE, *acvaforte* s.f. (it. *acquaforte*) Reproducere a unui desen de pe o placă de cupru corodată cu acid azotic; (concr.) gravură obținută prin acest procedeu.

ACVAMARÍN s.n. (it. *acquamarina*) Varietate de beril de culoare albastră-deschis sau verzuie, folosită ca piatră prețioasă.

ACVANAÚT, **-Ă**, *acvanauți*, *-te* s.m. și f. (fr. *aquanaute*) Specialist în scufundări făcute cu scopul de a cerceta mediul marin.

ACVANAÚTIC, **-Ă**, *acvanautici*, *-ce* adj. (fr. *aquanautique*) De acvanaut.

ACVAPLÁN s.n. (fr. *aquaplane*) 1. Planșă de lemn cu ajutorul căreia se alunecă pe apă, remorcată de o ambarcațiune cu motor. 2. Sport practicat cu acvaplanul (1).

ACVARÍST, **-Ă**, *acvariști*, *-ste* s.m. și f. (germ. *Aquarist*) Specialist în creșterea peștilor în acvarii.

ACVARÍSTICĂ s.f. (germ. *Aquaristik*) Știința creșterii peștilor în acvarii.

ACVÁRIU, *acvarii* s.n. (lat. *aquarium*, it. *aquario*) 1. Vas sau bazin cu apă în care se țin plante și animale acvatice vii. 2. Clădire în care se găsesc acvarii (1).

ACVÁTIC, **-Ă**, *acvatice*, *-ce* adj. (lat. *aquaticus*, fr. *aquatique*) 1. De apă, care trăiește în apă. 2. Compus din apă. 3. *Mediu acvatic* = apa ca mediu de viață.

ACVATÍNTA/ACVATÍNTĂ, *acvatinte* s.f. (it. *acquainta*) Gravare cu acid azotic; (concr.) gravură obținută prin acest procedeu.

ACVATÍNTĂ s.f. v. *acvatinta*.

ACVI- v. *acva-*.

ACVICULTŪRĂ s.f. (fr. *aquiculture*) 1. Totalitatea tehnicilor privitoare la creșterea animalelor și a plantelor acvatice. 2. Cultură în care o soluție nutritivă înlocuiește pământul.

ACVIFÉR, **-Ă**, *acviferi*, *-e* adj. (fr. *aquifère*) Cu apă, care conține apă.

ÁCVILĂ, *acvile* s.f. (lat., it. *aquila*) 1. Gen de păsări răpitoare; pajură, aceră. 2. Stemă reprezentând o acvilă (1); pajură.

ACVILÍDĂ, *acvilide* s.f. (fr. *aquilidés*) (La pl.) Familie de păsări răpitoare care are ca tip acvila; (și la sg.) pasăre răpitoare din această familie.

ACVILÍN, **-Ă**, *acvilini*, *-e* adj. (lat. *aquilinus*, fr. *aquilin*) 1. Ca de acvilă (1). 2. *Nas acvilin* = nas coroiat. *Privire acvilină* = privire tăioasă, ca de acvilă (1).

ACVILÓN s.n. (fr. *aquilon*) Vânt din nord, rece și violent; crivăț.

ACVITANIÁN, **-Ă**, *acvitanieni*, *-e* (fr. *aquitainian*) (Geol.) 1. S.n. Ultimul etaj al oligocenului. 2. Adj. Care se referă la acvitanian (1).

ADACTILÍE s.f. (fr. *adactylie*) Absență a degetelor.

ADAGIÉTTO adv. (it. *adagietto*) (Muz.; ca mod de interpretare) Mai puțin lent decât adagio.

ADÁGIO (it. *adagio*) (Muz.) 1. Adv. (Ca mod de interpretare) În tempo lent. 2. S.n. Compoziție muzicală executată astfel.

ADÁGIU, *adagii* s.n. (lat. *adagium*, fr. *adage*) Formulă concisă a unei învățături, a unui principiu etc.; maximă, sentință (2), aforism, dicton.

ADAMANTÍN, **-Ă**, *adamantini*, *-e* adj. (lat. *adamantinus*, fr. *adamantin*) Care are duritatea și strălucirea diamantului; diamantin.

ADAMANTÍNĂ s.f. (fr., engl. *adamantine*) Smalt dentar.

ADAMÍSM s.n. (fr. *adamisme*) Doctrina adamiților.

ADAMÍT, **-Ă**, *adamiți*, *-te* s.m. și f. (fr. *adamite*) 1. Membru al unei secte (sec. al II-lea) ai cărei adepți umblau goi pentru a imita starea de inocență a lui Adam în paradis. 2. Membru al unei secte din Bohemia (sec. al XV-lea) ai cărei adepți practicau nudismul, considerându-se inocenți.

ADAMSÍTĂ s.f. (fr. *adamsite*) Gaz de luptă lacrimogen.

ADAPTÁ, *adaptez* vb. I (fr. *adapter*, lat. *adaptare*) 1. A aranja ceva pentru a corespunde anumitor situații, anumitor forme; a potrivi, a fasona, a ajusta. 2. A (se) transforma. 3. A (se) deprinde, a (se) obișnui; a se conforma cu...; a transplanta (2).

ADAPTÁBIL, **-Ă**, *adaptabili*, *-e* adj. (fr. *adaptable*) Care se poate adapta; acomodabil.

ADAPTÁRE, *adaptări* s.f. (de la *adapta*) 1. Modificare, ajustare; lucru ajustat. 2. Acomodare a organismelor la mediul înconjurător; aclimatizare; adaptație. 3. *Adaptare scenică* sau *cinematografică* = transpunere a unei opere literare pe scenă sau pe ecran.

- ADAPTĂȚIE**, *adaptații* s.f. (fr. *adaptation*) (Înv.) Acțiunea de a se adapta și rezultatul ei; adaptare (2).
- ADAPTĂTOR**, *adaptoare* s.n. (fr. *adapteur*) Dispozitiv sau circuit electric care adaptează un aparat pentru anumite utilizări.
- ADDENDA** s.n. pl. (lat. *addenda*) 1. Anexă la o lucrare. 2. *Addenda et corrigenda* = anexă cu erată.
- ADECVĂ**, pers. 3 *adecvează* vb. I (de la *adecvat*) A face să fie, să devină adecvat.
- ADECVĂT**, -Ă, *adecvați, -te* adj. (fr. *adéquat*, lat. *adaequatus*) Corespunzător, potrivit; salutar; idoneu.
- ADENITĂ**, *adenite* s.f. (fr. *adénite*) Inflamație a ganglionilor limfatici; limfadenită, bubon.
- ADENO-** (fr. *aden[o]-*, gr. *adén*) Element de compunere cu sensul de „glandă”, în cuvinte ca: *adenocarcinom*, *adenofibrom*.
- ADENOCARCINOM**, *adenocarcinoame* s.n. (fr. *adénocarcinome*) Tumoare glandulară malignă.
- ADENOFIBRĂM**, *adenofibroame* s.n. (fr. *adénofibrome*) (Med.) Fibroadenom.
- ADENOID**, -Ă, *adenoizi, -de* adj. (fr. *adénoïde*) Al țesutului glandular, referitor la țesutul glandular.
- ADENOIDITĂ**, *adenoidite* s.f. (fr. *adénoïdite*) Infecție microbiană sau virotică a țesutului glandular, în regiunea nasului și a faringelui.
- ADENOM**, *adenoame* s.n. (fr. *adénome*) Tumoare glandulară benignă.
- ADENOPATIE** s.f. (fr. *adénopathie*) Boală a ganglionilor limfatici.
- ADENOTOMIE** s.f. (fr. *adénotomie*) Îndepărtare chirurgicală a unui adenom.
- ADEPT**, -Ă, *adepti, -te* adj., s.m. și f. (fr. *adepte*) (Persoană) care aderă la o convingere, la o idee, la o doctrină etc.; susținător; discipol.
- ADERĂ**, *ader* vb. I (fr. *adhérer*, lat. *adhaerere*) 1. A împărtăși convingerile, ideile, doctrina unui partid, a unei asociații etc. 2. A se lipi. 3. (Despre state) A fi parte a unui tratat.
- ADERENT**, -Ă, *aderenți, -te* adj., s.m. și f. (fr. *adhérent*) (Persoană) care aderă la ceva.
- ADERENȚĂ**, *aderențe* s.f. (fr. *adhérence*) 1. (Mai ales la pl.) Țesut fibros dezvoltat după o infecție sau o operație; bridă (3). 2. Forță de alăturare, de contact.
- ADERMINĂ** s.f. (fr. *adermine*) (Med.) Vitamina B₆.
- ADEZIUNE**, *adeziuni* s.f. (fr. *adhésion*, lat. *adhaesio, -onis*) 1. Aderare, atașare; solidarizare conștientă. 2. (Fiz.) Atracție între două corpuri aflate în contact.
- ADEZIV**, -Ă, *adezivi, -e* (fr. *adhésif*) 1. Adj. Care se lipește, care aderă. 2. S.m. Clei, lipici.
- ADEZIVITATE** s.f. (fr. *adhésivité*) Calitatea de a fi adeziv.
- AD-HOC** adv., adj. (lat. *ad-hoc*) Pentru acest scop, de circumstanță.
- ADIACENT**, -Ă, *adiacenți, -te* adj. (fr. *adjacent*, lat. *adjacens, -ntis*) Care are o latură comună, care se învecinează, care se apropie de ceva.
- ADIATĂTOR**, *adiatoare* s.n. (fr. *adiateur*) Aparat care servește la efectuarea de adunări și scăderi.
- ADIDAS**, *adidași* s.m. (marca *Adidas*, de la *Adi Das[ler]*) 1. Tip de încălțăminte comodă (pentru sportivi). 2. (Ir.) Picioare de porc.
- ADINAMIE** s.f. (fr. *adynamie*) Slăbiciune musculară.
- AD-INTERIM/AD ÎNTERIM** adj. invar. (lat. *ad interim*) Provizoriu, interimar.
- ADIO** interj. (it. *addio*, fr. *adieu*) (Și substantivat) Rămas-bun (pentru totdeauna); (ir.) s-a terminat, s-a sfârșit cu...
- ADIP(O)-** (fr. *adip[o]-*, lat. *adeps, -ipis*) Element de compunere cu sensul de „grăsime”, în cuvinte ca *adipogeneză*.
- ADIPOGENEZĂ** s.f. (fr. *adipogenèse*) Producere de grăsime în organism.
- ADIPÓS**, -OĂSĂ, *adipoși, -oase* adj. (fr. *adipeux*) De grăsime, gras.
- ADIPOZITATE** s.f. (fr. *adiposité*) Acumulare de grăsime în țesuturile celulare subcutanate.
- ADIPSIE** s.f. (fr. *adipsie*) Lipsă a senzației de sete.
- ADITIV**, -Ă, *aditivi, -e* (fr. *additif*) 1. Adj. Referitor la operația de adunare. 2. S.n. Substanță care, adăugată alteia, îi ameliorează proprietățile sau calitățile.
- ADITIE** s.f. (fr. *addition*, lat. *additio*) 1. Adăugare. 2. (Mat.) Adunare.
- ADIȚIONĂ**, *adiționez* vb. I (fr. *additionner*) A aduna, a adăuga.
- ADIȚIONAL**, -Ă, *adiționali, -e* (fr. *additionne*) 1. Adj. Care este adăugat; suplimentar. 2. S.f. Convorbire care nu este inclusă în abonamentul de telefon.
- ADJECTIV**, *adjective* s.n. (fr. *adjectif*, lat. *adjectivum*) Partea de vorbire flexibilă care arată o însușire.
- ADJECTIVĂ**, *adjectivez* vb. I (de la *adjectiv*) A (se) transforma în adjectiv; a (se) adjectiviza.
- ADJECTIVĂL**, -Ă, *adjectivali, -e* adj. (fr. *adjectival*) 1. Care este exprimat printr-un adjectiv; care are funcția de adjectiv. 2. *Articol adjectival* = articol hotărât care însoțește un adjectiv legat de un substantiv articulat sau de un nume propriu.
- ADJECTIVIZĂ**, *adjectivizez* vb. I (*adjectiv + -iza*) A (se) adjectiva.
- ADJONCTIUNE**, *adjoncțiuni* s.f. (fr. *adjonction*) Unire, adăugare.

ADJUDECĂ, *adjudec* vb. I (lat. *adjudicare*) **1.** A atribui un bun scos la licitație persoanei care oferă prețul cel mai ridicat. **2.** A obține victoria într-o competiție.

ADJUDECĂȚIE, *adjudecății* s.f. (fr. *adjudication*, lat. *adjudecatio*) Act prin care se adjudecă (1) ceva scos la licitație.

ADJUDECĂTOR, -OĂRE, *adjudecători, -oare* s.m. și f. (fr. *adjudicateur*) Persoană care adjudecă.

ADJUNCT, -Ă, *adjuncti, -te* adj., s.m. și f. (germ. *Adjunkt*, lat. *adjunctus*) Primul subordonat în rang titularului unei funcții de conducere.

ADJUTĂNT, *adjutanți* s.m. (fr. *adjutant*) Ofițer atașat unui șef militar; aghiotant; cel mai înalt grad de subofițer.

ADJUVĂNT, -Ă, *adjuvanți, -te* adj., s.n. (fr. *adjuvant*) (Substanță) care activează acțiunea unui medicament.

AD LIBITUM loc. adv. (lat. *ad libitum*) După voie, după plac; oricum.

AD LITTERAM loc. adv. (lat. *ad litteram*) Literal, textual; întocmai.

ADMINISTRĂ, *administrez* vb. I (fr. *administrer*, lat. *administrare*) **1.** A conduce, a gospodări (o instituție). **2.** A da unui bolnav un medicament. **3.** A administra o probă = a folosi ceva drept probă într-un proces.

ADMINISTRATIV, -Ă, *administrativi, -e* adj. (fr. *administratif*, lat. *administrativus*) Care aparține administrației, de administrație; care emană de la un organ de administrație.

ADMINISTRĂTOR, -OĂRE, *administratori, -oare* s.m. și f. (fr. *administrateur*, lat. *administrator*) Persoană care administrează un bun sau conduce un serviciu de administrație.

ADMINISTRĂȚIE, *administrații* s.f. (fr. *administration*, lat. *administratio*) **1.** Gospodărire a unei instituții, a unui oraș, a unui stat etc.; totalitatea organelor care îndeplinesc această acțiune. **2.** Administrație locală = consiliul municipal, orașenesc sau comunal, împreună cu primarul și/sau prefectul. Administrație de stat = totalitatea instituțiilor care asigură funcționarea statului. Consiliu de administrație = grup de persoane care gestionează o instituție.

ADMIRĂ, *admir* vb. I (fr. *admirer*, lat. *admirari*) A avea sentimente de apreciere și de entuziasm față de cineva; a fi încântat de cineva (sau de ceva).

ADMIRABIL, -Ă, *admirabili, -e* adj. (fr. *admirable*, lat. *admirabilis*) Vrednic de a fi admirat; încântător, excelent, epatant.

ADMIRATIV, -Ă, *admirativi, -e* adj. (fr. *admiratif*, lat. *admirativus*) Care exprimă admirație.

ADMIRATÓR, -OĂRE, *admiratori, -oare* s.m. și f. (fr. *admirateur*, lat. *admirator, -oris*) Persoană care admiră pe cineva sau ceva.

ADMIRĂȚIE, *admirații* s.f. (fr. *admiration*, lat. *admiratione*) Sentiment de apreciere, de încântare, de prețuire; cult¹ (3).

ADMISIBIL, -Ă, *admisibili, -e* adj. (fr. *admissible*) Care poate fi admis; tolerabil; acceptabil; valabil.

ADMISIBILITATE s.f. (fr. *admissibilité*) Însușirea de a fi admisibil.

ADMÍSIE, *admisii* s.f. (fr. *admission*, lat. *admissio*) Intrare a unui gaz în cilindrul unui motor cu explozie (prima fază de funcționare a unui ciclu).

ADMITANȚĂ, *admitanțe* s.f. (fr. *admittance*) Mărime caracteristică a unui circuit de curent electric alternativ, egală cu cățul dintre valoarea efectivă a curentului absorbit și valoarea efectivă a tensiunii de alimentare.

ADMÍTE, *admit* vb. III (fr. *admettre*, lat. *admitere*) A fi de acord cu ceva; a îngădui, a permite, a accepta, a recunoaște (2).

ADMONESTĂ, *admonestez* vb. I (fr. *admonester*) A muștra, a certa.

ADMONESTĂRE, *admonestări* s.f. (de la *admonesta*) **1.** Acțiunea de a admonesta și rezultatul ei; admonițiune (2). **2.** Act, adresă oficială care cuprinde o muștrare adresată cuiva.

ADMONESTĂȚIE, *admonestații* s.f. (fr. *admonestation*) (Înv.) Admonestare.

ADMONITIV, -Ă, *admonitivi, -e* adj. (fr. *admonitif*) Care admonestează, care reprimă.

ADMONIȚIUNE, *admonițiuni* s.f. (fr. *admonition*, lat. *admonitio, -onis*) **1.** Cercetare efectuată de judecător. **2.** Admonestare (1).

ADN s.n. (citit *adené*) Denumire prescurtată a acidului dezoxiribonucleic (DNA, în terminologia anglo-saxonă).

ADNĂT, -Ă, *adnați, -te* adj. (lat. *adnatus*, fr. *adné*) (Bot.; despre părți ale plantei) Crescut pe ceva, care se adaugă.

ADNOTĂ, *adnotez* vb. I (lat. *adnotare/annotare*) A face note (prin explicații, observații, completări) pe marginea unui text.

ADOGMÁTIC, -Ă, *adogmatici, -ce* adj., s.m. și f. (fr. *adogmatique*) (Adept) al adogmatismului.

ADOGMATÍSM s.n. (fr. *adogmatisme*) Sistem de gândire opus dogmelor.

ADOLESCÉNT, -Ă, *adolescenți, -te* s.m. și f. (fr. *adolescent*, lat. *adolescens, -ntis*) Tânăr în perioada adolescenței; efeb (2).

ADOLESCENTÍN, -Ă, *adolescentini*, -e adj. (*adolescent + -in*) De adolescent, specific adolescentului.

ADOLESCENȚĂ s.f. (fr. *adolescence*, lat. *adolescentia*) Vârsta cuprinsă între pubertate și starea de adult.

ADÓNIC, *adonice* adj. (fr. *adonique*) *Vers adonic* = vers format dintr-un dactil și un spondeu sau un troheu, utilizat în verifi cația antică greacă și latină.

ADÓNIS, *adoniși* s.m. (fr. *adonis*) Nume dat (după un zeu din mitologia greacă) unui tânăr foarte frumos.

ADOPTĂ, *adopt* vb. I (fr. *adopter*, lat. *adoptare*)
1. A lua un copil în întreținere, cu forme legale, ca pe propriul fiu sau propria fiică. 2. A-și însuși, a accepta o idee, o lege, un stil etc.

ADOPTÍV, -Ă, *adoptivi*, -e adj. (fr. *adoptif*, lat. *adoptivus*) 1. (Despre copii) Care a fost înfiat. 2. (Despre părinți) Care au înfiat un copil.

ADOPȚIE, *adopții* s.f. (fr. *adoption*, lat. *adoptio*) Acțiunea de a adopta; înfiere.

ADORÁ, *ador* vb. I (fr. *adorer*, lat. *adorare*) A iubi fără limite; a venera, a diviniza (1), a glorifica.

ADORÁBIL, -Ă, *adorabili*, -e adj. (fr. *adorable*, lat. *adorabilis*) Fermecător, încântător.

ADPRÉS, *adpreși* adj. (lat. *adpressus*) (Bot.; despre perișori) Alipit de tulpină.

ADRAGÁNT s.n. (fr. *adragant*) Gumă vegetală folosită în farmacie.

AD REM loc. adv. (lat. *ad rem*) La obiect.

ADRENALÍNĂ s.f. (fr. *adrénaline*) Hormon secretat de glandele suprarenale, cu rol de stimulator al ritmului cardiac, de vasoconstrictor etc.

ADRENÉRGIC, -Ă, *adrenérgici*, -ce adj. (fr. *adrénergique*) Care provoacă secreția de adrenalină.

ADRESÁ, *adrez* vb. I (fr. *adresser*) 1. A vorbi cuiva; a face apel la... 2. A trimite direct (cuiva) o scrisoare, o cerere, o invitație etc. 3. A scrie adresa (pe o cerere, pe o scrisoare etc.).

ADRESÁNT, -Ă, *adresanți*, -te s.m. și f. (germ. *Adressant*) Destinatar.

ADRESĂ, *adrese* s.f. (fr. *adresse*) 1. Ansamblu de date privind numele și domiciliul unei persoane. 2. Înștiințare, comunicare oficială. 3. *A spune (a vorbi) ceva la adresa cuiva* = a vorbi despre cineva. *A greși adresa* = a nimeri în alt loc; (fam.) a se înșela asupra cuiva.

ADSORBÁNT, *adsorbanți* s.m. (fr. *adsorbant*) Corp care adsoarbe o substanță.

ADSORBÁT, *adsorbați* s.m. (fr. *adsorbat*) Substanță fixată prin adsorbție.

ADSORBÍ, *adsorb* vb. IV (fr. *adsorber*, cf. *adsorbi*) A fixa prin adsorbție.

ADSÓRBȚIE s.f. (fr. *adsorption*) Fixare de ioni liberi, de atomi sau molecule ale unei substanțe pe suprafața unui corp solid.

ADSTRÁT, *adstraturi* s.n. (fr. *adstrat*) (Lingv.) Totalitatea elementelor străine care se adaugă unui idiom după constituirea acestuia.

ADUCTÓR, *aductori* adj. (fr. *adducteur*, lat. *adductor*) *Mușchi aductor* = mușchi care apropie un membru de planul de simetrie al corpului sau două organe unul de celălalt.

ADÚCȚIE, *aducții* s.f. (fr. *adduction*, lat. *adductio*)
1. Dirijare a apelor către locul de captare. 2. Mișcare efectuată de un mușchi aductor.

ADULĂ, *adulez* vb. I (fr. *aduler*, lat. *adulari*) A linguși, a flata.

ADULATÓR, -OÁRE, *adulatori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *adulateur*, lat. *adulator*) (Persoană) care adulează; lingușitor.

ADULT, -Ă, *adulți*, -te s.m. și f. (fr. *adulte*, lat. *adultus*) (Ființă) care a ajuns la maturitate; matur.

ADULTÉR, -Ă, *adulteri*, -e (fr. *adultère*, lat. *adulterium*) 1. Adj. Care a încălcat fidelitatea conjugală. 2. S.n. Încălcare a fidelității conjugale.

ADULTERÁRE s.f. (cf. fr. *adultération*, engl. *adulteration*) (Livr.) Falsificare, denaturare.

ADULTERÍN, -Ă, *adulterini*, -e adj., s.m. și f. (fr. *adultérin*, lat. *adulterinus*) (Copil) născut dintr-un adulter.

AD VALÓREM loc. adv. (lat. *ad valorem*) Conform valorii.

ADVÉCȚIE, *advecții* s.f. (fr. *advection*) Mișcare pe orizontală a aerului dintr-o zonă.

ADVÉNT, *adventuri* s.n. (fr. *avent*, lat. *adventus*) Perioadă de patru săptămâni înainte de Crăciun, la catolici.

ADVENTÍCE s.f. (fr. *adventice*) Pătură de țesut conjunctiv care învelește arterele.

ADVENTÍSM s.n. (engl. *adventism*, germ. *Adventismus*) Doctrina unei secte creștine care propovăduiește a doua venire a lui Isus Hristos.

ADVENTÍST, -Ă, *adventiști*, -ste adj., s.m. și f. (engl. *adventist*, fr. *adventiste*) (Adept) al adventismului.

ADVENTÍV, -Ă, *adventivi*, -e adj. (fr. *adventif*)
1. (Despre rădăcini și muguri) Care crește în afara locului normal de dezvoltare. 2. (Despre cratere) Care are altă deschizătură decât craterul principal.

ADVÉRB, *adverbe* s.n. (fr. *adverbe*, lat. *adverbium*) Partea de vorbire, în general, neflexibilă, care are categoria comparației și care determină un verb, un adjectiv sau un adverb, indicând diferite circumstanțe (loc, timp, cauză etc.).

- ADVERBIÁL**, -Ă, *adverbiali*, -e adj. (fr. *adverbial*, lat. *adverbialis*) Cu valoare de adverb.
- ADVERBIALIZĂ**, *adverbializez* vb. I (fr. *adverbialiser*) A (se) transforma în adverb.
- ADVĒRS**, -Ă, *adverși*, -se adj. (fr. *adverse*, lat. *adversus*) Opus; (fig.) potrivit.
- ADVERSĂR**, -Ă, *adversari*, -e s.m. și f. (fr. *adversaire*, lat. *adversarius*) Persoană care se confruntă cu alta; rival, potrivit, inamic (1).
- ADVERSĂTIV**, -Ă, *adversativi*, -e adj. (fr. *adversatif*, lat. *adversativus*) I. Care exprimă o opoziție. 2. *Propoziție adversativă* = propoziție care exprimă o opoziție față de coordonata ei. *Conjunție adversativă* = conjuncție care introduce o propoziție adversativă.
- ADVERSITĂTE**, *adversități* s.f. (fr. *adversité*, lat. *adversitas*, -atis) Împrejurare potrivnică, ostilitate.
- ADVERTISING** s.n. (pr. *advertâizing*; engl. *advertising*) Acțiunea de a oferi bunuri și servicii publicului prin anunțuri în media; publicitate.
- AĒD**, *aezi* s.m. (fr. *aède*) Poet epic, recitator și cântăreț, la vechii greci.
- AERĂ**, *aerez* vb. I (fr. *aérer*) 1. A introduce aer într-un lichid, într-un material granulos etc. 2. A răci cerealele dintr-un siloz prin introducerea de aer.
- AERĂJ** s.n. (fr. *aérage*) Ventilare a aerului într-un loc închis.
- AERĂT**, -Ă, *aerați*, -te adj. (de la *aura*) 1. (Despre lichide, materiale granuloase etc.) Care este tratat prin introducerea de aer. 2. (Despre cereale) Care este răcit prin introducerea de aer. 3. (Livr.; despre texte) Care are o structură simplă; clar, limpede. 4. (Despre pagini scrise) Cu literele și rândurile spațiate; cu mult spațiu alb.
- AERĂTOR**, *aeratoare* s.n. (fr. *aérateur*) Dispozitiv de ventilație.
- AERĂȚIE** s.f. (fr. *aération*) Ventilație și răcire cu aer a cerealelor dintr-un siloz.
- AERIÂN**, -Ă, *aerieni*, -e adj. (fr. *aérien*) 1. Care se află sau se petrece în aer. 2. (Fig.) Desprins de realitate; neatent. 3. *Linie aeriană* = itinerar al unui serviciu de aviație.
- AERIFĒR**, -Ă, *aeriferi*, -e adj. (fr. *aérifère*) Care poartă, care conduce aerul.
- AERIFĒRM**, -Ă, *aeriformi*, -e adj. (fr. *aériforme*) Care are aspectul sau proprietățile fizice ale aerului.
- AERLĒFT** s.n. (*aer* + *lift*) Metodă mecanizată de extracție a lichidelor din subsol, bazată pe aducerea acestora la suprafață cu ajutorul aerului comprimat.
- AERO-** (fr. *aéro-*) Element de compunere cu sensul de „aer”, în cuvinte ca: *aerobioză*, *aeroclub*, *aerodrom*, *aeromodel*.
- AERĒB**, -Ă, *aerobi*, -e adj. (cf. fr. *aérobie*) Care trăiește cu oxigen; acrobatic.
- AERĒBIC**, -Ă, *aerobici*, -ce adj., s.n. (fr. *aérobique*, engl. am. *aerobics*) (Gimnastică, antrenament etc.) care se execută într-un ritm rapid, pe fundal muzical.
- AERĒBIĒTIC**, -Ă, *aerobiotici*, -ce adj. (fr. *aérobio-tique*) Aerob.
- AERĒBIĒZĂ** s.f. (fr. *aérobiose*) Ansamblul condițiilor de viață în aer liber.
- AERĒBŪZ**, *aerobuze* s.n. (fr. *aérobuse*) Avion de pasageri, de mare capacitate.
- AEROCARTOGRAF**, *aerocartografe* s.n. (fr. *aérocarterographie*) Aparat pentru întocmirea hărților și a planurilor topografice după fotograme aeriene.
- AEROCARTOGRAFĒIE** s.f. (fr. *aérocarterographie*) Tehnică de întocmire a hărților și a planurilor topografice cu ajutorul cartografului.
- AEROCĒLŪB**, *aerocluburi* s.n. (fr. *aéro-club*) Asociație sportivă ai cărei membri practică sporturi acrobactice (parașutism, pilotaj etc.).
- AEROCĒLĒIE** s.f. (fr. *aérocolie*) Acumulare de gaze în intestinul gros.
- AERODINĂMIC**, -Ă, *aerodinamici*, -ce (fr. *aérodynamique*) 1. S.f. Ramură a mecanicii care se ocupă cu studiul mișcării aerului și a gazelor, precum și a corpurilor într-un mediu gazos. 2. Adj. Referitor la aerodinamică (1). 3. Adj. (Despre vehicule) Care, datorită formei, întâmpină o rezistență minimă din partea aerului în timpul deplasării.
- AERODĒNĂ**, *aerodine* s.f. (fr. *aérodynes*) Vehicul aerian mai greu decât aerul.
- AERODRĒM**, *aerodromuri* s.n. (fr. *aérodrome*) Teren amenajat pentru decolarea, aterizarea și staționarea avioanelor.
- AERĒELASTICĒTĂTE** s.f. (fr. *aéroélasticité*) Ramură a fizicii care studiază comportarea sistemelor elastice solide sub acțiunea forțelor aerodinamice.
- AERĒFĂGĒIE** s.f. (fr. *aérophagie*) Act reflex de înghițire a aerului odată cu saliva sau cu alimentele.
- AERĒFĂR**, *aerofaruri* s.n. (fr. *aérophare*) Dispozitiv optic de semnalizare la mare distanță, care servește ca punct de reper pentru avioanele în zbor.
- AERĒFILĂTELĒIE** s.f. (fr. *aérophilatélie*) Ramură a filateliei care se ocupă cu timbrele folosite în poșta aeriană.
- AERĒFOBĒIE** s.f. (fr. *aérophobie*) Teamă patologică de aer.

- AEROFÓR**, *aerofoare* s.n. (fr. *aérophore*) Aparat care furnizează aerul necesar scufandrilor în timpul scufundării sub apă.
- AEROFOTOGRAFIE**, *aerofotografii* s.f. (fr. *aéro-photographie*) Fotografieri de la bordul unui avion; (concr.) fotografie executată astfel.
- AEROFOTOGRAMĂ**, *aerofotograme* s.f. (fr. *aéro-photogramme*) Fotogramă aeriană.
- AEROGĂRĂ**, *aerogări* s.f. (fr. *aérogare*) Gară pentru călători, bagaje și mărfuri, într-un aeroport.
- AEROGÊN**, -Ă, *aerogeni*, -e adj. (fr. *aérogène*) (Biol.) Care este produs cu ajutorul aerului.
- AEROGENERATOR**, *aerogeneratoare* s.n. (engl. *aerogenerator*) Instalație de transformare a energiei eoliene în energie electrică.
- AEROGEOLOGIE** s.f. (germ. *Aerogeologie*) Ansamblu de informații geologice culese din avion.
- AEROGLIȘOR**, *aeroglisoare* s.n. (fr. *aéroglisneur*) Navă specială care se deplasează prin alunecare pe o pernă de aer.
- AEROGRAF**, *aerografe* s.n. (fr. *aérographe*) Pulverizator pentru aplicarea de vopsele lichide.
- AEROGRAFIE** s.f. (fr. *aérogaphie*) Disciplină care studiază aerul.
- AEROGRAMĂ**, *aerogramme* s.f. (fr. *aérogramme*)
1. Comunicare transmisă prin telegrafie fără fir.
2. Scrisoare expediată prin avion.
- AEROIÓN**, *aeroioni* s.m. (fr. *aéroion*) Ion atmosferic.
- AEROIONIZATOR**, *aeroionizatoare* s.n. (fr. *aéro-ionisateur*) Aparat folosit pentru concentrarea ionilor negativi într-o încăpere.
- AEROLÍT**, *aerolite* s.n. (fr. *aérolithe*) Meteorit cu aspect de piatră care cade pe pământ.
- AEROLÓG**, -Ă, *aerologi*, -ge s.m. (fr. *aérologie*, it. *aerologo*) Specialist în aerologie.
- AEROLOGIE** s.f. (fr. *aérologie*) Studiul atmosferei.
- AEROMECANICĂ** s.f. (fr. *aéromécanique*) Ramura mecanicii care se ocupă cu studiul gazelor.
- AEROMETRIE** s.f. (fr. *aérométrie*) Studiul aerului și al gazelor prin măsurarea efectelor mecanice ale acestora.
- AEROMÉTRU**, *aerometre* s.n. (fr. *aéromètre*) Aparat de măsură a densității aerului.
- AEROMOBIL**, -Ă, *aeromobili*, -e (fr. *aéromobile*)
1. Adj. (Despre corpuri) Care se mișcă în aer.
2. S.n. Corp solid care se poate menține și mișca în aer.
- AEROMODÉL**, *aeromodele* s.n. (fr. *aéromodèle*) Machetă de avion sau de planor.
- AEROMODELISM** s.n. (fr. *aéromodélisme*) Tehnică a construirii și lansării de aeromodele.
- AEROMODELÍST**, -Ă, *aeromodeliști*, -ste s.m. și f. (*aeromodel* + -ist) Persoană care practică aeromodelismul.
- AEROMOTÓR**, *aeromotoare* s.n. (fr. *aéromoteur*) Motor acționat de energia vântului.
- AERONAÚT**, -Ă, *aeronauți*, -te s.m. și f. (fr. *aéronaute*) Persoană îmbarcată pe o aeronavă.
- AERONAÚTIC**, -Ă, *aeronautici*, -ce (fr. *aéronautique*)
1. S.f. Știință care se ocupă de navigația aeriană; tehnica construirii avioanelor.
2. Adj. Care se referă la aviație, la aeronautică (1).
- AERONAVÁL**, -Ă, *aeronavali*, -e adj. (fr. *aéronaval*) Relativ la aviație și la marină.
- AERONÁVĂ**, *aeronave* s.f. (*aero* + *navă*, cf. fr. *aéronef*) Vehicul aerian, aerovehicul; navă (2).
- AEROPLÁN**, *aeroplane* s.n. (fr. *aéroplane*) Avion.
- AEROPLANCTÓN** s.n. (germ. *Aeroplankton*) Placeton din atmosferă.
- AEROPÓRT**, *aeroporturi* s.n. (fr. *aéroport*) Terenul și clădirile necesare decolării, aterizării, manevrării, adăpostirii și întreținerii avioanelor.
- AEROPORTUÁR**, -Ă, *aeroportuari*, -e adj. (fr. *aéroportuaire*) Care se referă la aeroport.
- AEROPOȘTÁL**, -Ă, *aeropoștali*, -e adj. (fr. *aéro-postal*, cf. *poștă*) Care aparține poștei aeriene, privitor la poșta aeriană.
- AEROPURTÁT**, -Ă, *aeropurtați*, -te adj. (*aero* + *purtat*, cf. fr. *aéroporté*) Care se transportă cu aeronave.
- AEROREACTÓR**, *aeroreactoare* s.n. (fr. *aéroréacteur*) Reactor care propulsează aerul atmosferic precomprimat.
- AEROSCÓP**, *aeroscoape* s.n. (fr. *aéroscope*) Aparat de colectat praful din aer, pentru a fi examinat la microscop.
- AEROSÓL**, *aerosoli* s.m. (fr. *aérosol*) (Mai ales la pl.) Particule lichide sau solide dispersate într-un gaz ori în aer.
- AEROSPAȚIÁL**, -Ă, *aerospațiali*, -e adj. (fr. *aérospatial*) Referitor la navigația în spațiul aerian terestru și cosmic.
- AEROSTÁT**, *aerostate* s.n. (fr. *aérostat*) Aeronavă mai ușoară decât volumul aerului dislocat.
- AEROSTÁTIC**, -Ă, *aerostatici*, -ce (fr. *aérostatique*)
1. S.f. Ramura mecanicii fluidelor care se ocupă cu studiul gazelor și al aerostatelor.
2. Adj. Referitor la aerostatică (1) sau la aerostate.
- AEROSTĂȚIE**, *aerostații* s.f. (fr. *aérostation*)
1. Tehnica de construire și de manevrare a aerostatelor.
2. Stație de vehicule aeriene.

- AEROTAXĂȚIE**, *aerotaxații* s.f. (*aero-* + *taxație*) Metodă pentru determinarea speciilor de arbori, a înălțimii, a diametrului etc. acestora, prin observare directă sau prin intermediul fotografiilor aeriene.
- AEROTÉHNICĂ** s.f. (fr. *aérotechnique*) Disciplină care se ocupă cu studiul și construcția aeronavelor.
- AEROTERAPIE** s.f. (fr. *aérothérapie*) Metodă de tratament prin cură de aer (de munte).
- AEROTÉRMĂ**, *aeroterme* s.f. (fr. *aérotherme*) Aparat electric care produce aer cald pentru încălzirea unui spațiu.
- AEROTOPOGRAF**, *aerotopografe* s.n. (fr. *aérotopographe*) Aparat fotogrammetric folosit pentru executarea hărților și planurilor topografice.
- AEROTOPOGRAFIE** s.f. (engl. *aerotopography*) Tehnică de efectuare a măsurătorilor terestre cu ajutorul fotografiilor aeriene.
- AEROTRANSPORT**, *aerotransporturi* s.n. (fr. *aérotransport*) Transport aerian.
- AEROTRÉN**, *aerotrenuri* s.n. (fr. *aérotrain*, cf. it. *aerotreno*, engl. *airtrain*) Vehicul terestru pe perne de aer comprimat care înaintază pe o singură șină.
- AEROVEHICUL**, *aerovehicule* s.n. (*aero-* + *vehicul*) Aeronavă.
- AEROZINĂ** s.f. (fr. *aérozine*) Carburant pentru motoarele rachetelor.
- AFĂBIL**, *Ă, afabili*, -e adj. (lat. *affabilis*, fr. *affable*) Binevoitor, cordial; politicos.
- AFABILITĂȚE** s.f. (fr. *affabilité*, lat. *affabilitas*, -atis) Cordialitate.
- AFABULĂȚIE** s.f. (fr. *affabulation*, lat. *affabulatio*)
1. Intriga unei opere literare de ficțiune; fabulație (1).
2. Morala unei fabule.
- AFÁCERE**, *afaceri* s.f. (*a* + *facere*, cf. fr. *affaire*)
1. Tranzacție, negociere, business (1); operație financiară, comercială etc.; speculație (3).
2. Treabă, indeletnicire, ocupație (2); business (2).
3. *Afaceri interne* (sau *externe*) = administrația care privește problemele interne (sau externe) ale unei țări.
- AFACERISM** s.n. (*afacere* + *-ism*) Obținere abuzivă de profituri personale din afaceri (1).
- AFAGIE** s.f. (fr. *aphagie*) Incapacitatea de a înghiți.
- AFĂZIC**, -Ă, *afazici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *aphasique*) (Bolnav) de afazie.
- AFAZIE**, *afazii* s.f. (fr. *aphasie*) Pierdere a facultății de a vorbi și de a înțelege limbajul articulat; disfazie; logoplegie.
- AFEBRIL**, -Ă, *afebrili*, -e adj. (fr. *afébrile*) Fără febră.
- AFÉCT**, *afecte* s.n. (germ. *Affekt*, lat. *affectus*) Reacție emotivă puternică și scurtă; totalitatea stărilor emoționale și sentimentale.
- AFECTĂ¹**, *afectez* vb. I (fr. *affecter*) A destina ceva unui scop anume.
- AFECTĂ²**, *afectez* vb. I (fr. *affecter*)
1. A mâhni, a întrista.
2. A simula o stare sufletească; a se prefăce; a-și da aere, a se sclifosi.
3. A prejudicia, a leza.
- AFECTĂRE**, *afectări* s.f. (de la *afecta²*) Lipsă de naturalețe, prefăcătorie în vorbire, în comportare; emfază; cultism.
- AFECTÍV**, -Ă, *afectivi*, -e adj. (fr. *affectif*, lat. *affectivus*)
1. Care se referă la sentimente; emotiv.
2. Care denotă afecțiune; sentimental, sensibil.
- AFECTIVITĂȚE** s.f. (fr. *affectivité*)
1. Totalitatea proceselor afective.
2. Sensibilitate.
- AFECTUÓS**, -OĂSĂ, *afectuoși*, -oase adj. (fr. *affectueux*, lat. *affectuosus*) Prietenos, cordial, tandru, intim (2).
- AFECȚIUNE**, *afecțiuni* s.f. (fr. *affection*, lat. *affaectio*, -onis)
1. Prietenie, cordialitate, atașament, dragoste, sentiment (2).
2. Boală, maladie.
- AFÉLIU** s.n. (fr. *aphélie*) Punctul cel mai îndepărtat de Soare de pe orbita unei planete.
- AFERÁT**, -Ă, *aferați*, -te adj. (fr. *affaire*) Care este (sau se prefăce că este) foarte ocupat.
- AFERÉNT**, -Ă, *aferenți*, -te adj. (fr. *afférent*)
1. Care este în legătură cu ceva, care este dependent sau decurge din ceva.
2. Care se cuvine cuiva.
- AFERENTĂȚIE** s.f. (fr. *afférentation*) Transmitere a excitației de la neuronii receptori periferici la neuronii centrali.
- AFERÉZĂ**, *afereze* s.f. (fr. *aphérèse*, lat. *aphaeresis*) Cădere a unuiu sau a mai multor sunete la începutul unui cuvânt.
- AFÉT**, *afeturi* s.n. (cf. fr. *affût*, germ. *Laffette*) Suport pentru arme de foc (tun, aruncător de mine etc.).
- AFGÁN**, -Ă, *afgani*, -e (fr. *Afghan*)
1. S.m. și f., adj. (Persoană) din Afganistan.
2. S.m. Unitate monetară din Afganistan.
3. *Limba afgană* (și substantivat, f.) = limbă din grupul limbilor iraniene vorbită de afgani (1).
- AFÍDĂ**, *afide* s.f. (fr. *affide*) (La pl.) Subordin de insecte homoptere cuprinzând păduchii de plante mici, cu forme aripate și nearipate; (și la sg.) insectă homopteră din acest subordin.
- AFILIA**, *afiliez* vb. I (fr. *affilier*) A se alătura, a se uni cu altă organizație, asociație, instituție, stabilind raporturi de subordonare sau de colaborare.
- AFÍN**, -Ă, *afini*, -e s.m. și f. (lat. *affinis*) (Jur.) Rudă prin alianță.
- AFINĂ**, *afinez* vb. I (fr. *affiner*, it. *affinare*)
1. A purifica, a îndepărta elementele străine amestecate într-o

- substanță. 2. A face mai fin, mai subțire (firul de lână, de bumbac etc.).
- AFINÁJ**, *afinaje* s.n. (fr. *affinage*) Acțiunea de a purifica o substanță sau de a o face mai fină.
- AFINITÁTE**, *afinități* s.f. (fr. *affinité*, lat. *affinitas*, -*atis*) 1. Potrivire, simpatie între oameni pe baza unor asemănări, unor înclinații comune. 2. Proprietatea unor substanțe de a se combina între ele. 3. Legătură de rudenie creată prin căsătorie.
- AFINÓR**, *afinori* s.m. (fr. *affineur*) Muncitor care lucrează la afinare.
- AFIRMÁ**, *afirm* vb. I (fr. *affirmer*, lat. *affirmare*) 1. A declara ceva în mod ferm; a spune, a susține. 2. A se remarca, a se evidenția, a se lansa (2).
- AFIRMATÍV**, -*Ă*, *afirmativi*, -*e* adj. (fr. *affirmatif*, lat. *affirmativus*) 1. (Despre enunțuri) Care are sens pozitiv, de afirmare; (despre judecată) care conține o afirmație. 2. În caz afirmativ = dacă se întâmplă așa.
- AFIRMÁȚIE**, *afirmații* s.f. (fr. *affirmation*, lat. *affirmatio*) Declarație, susținere a unei păreri în mod ferm; aserțiune, alegație; (la pl.) cuvinte care exprimă un enunț.
- AFÍȘ**, *afișe* s.n. (fr. *affiche*) Înștiințare (tipărită) expusă public.
- AFIȘÁ**, *afișez* vb. I (fr. *afficher*) 1. A lipi un afiș. 2. A lua o anumită atitudine, a face paradă de... 3. A apărea (în societate) însoțit de cineva (în mod ostentativ).
- AFIȘÁJ**, *afișaje* s.n. (fr. *affichage*) 1. Afișare; lipire de afișe. 2. Ceea ce se poate vedea pe un ecran, pe un cadran, ca rezultat al unei măsurători.
- AFIȘÓR**, -*OÁRE*, *afișori*, -*oare* (fr. *afficheur*) 1. S.m. și f. Persoană care lipește afișe. 2. S.n. Dispozitiv electronic pe care apar caractere alfanumerice.
- AFÍX**, *afixe* s.n. (fr. *affixe*, lat. *affixus*) Denumire generică pentru mijloace de derivare (prefixe, sufixe și infixe).
- AFIXÁL**, -*Ă*, *afixali*, -*e* adj. (fr. *affixal*) Care are afix.
- AFLICTÍV**, -*Ă*, *aflictivi*, -*e* adj. (fr. *afflictif*) (Jur.; despre pedepse) Care lovește direct pe vinovat.
- AFLICTIÚNE**, *aflicțiuni* s.f. (fr. *affliction*) 1. Durere mare. 2. Pedepsă directă.
- AFLORIMÉNT**, *afloimente* s.n. (cf. fr. *affleurement*) Deschidere la suprafața pământului prin care se văd diferite strate geologice.
- AFLUÉNT**, *afluenți* s.m. (fr. *affluent*, lat. *affluens*, -*ntis*) Apă curgătoare care se varsă în alta mai mare.
- AFLUÉNTÁ** s.f. (fr. *affluence*, lat. *affluentia*) 1. Mulțime de oameni care se îndreaptă spre un anumit punct; îmbulzeală, aflux. 2. Cantitate mare, belșug, abundență (1).
- AFLUÍ**, pers. 3 *afluieste* vb. IV (fr. *affluer*) A ajunge, a sosi în număr mare într-un loc.
- AFLUIRE**, *afluirii* s.f. (de la *aflui*) (Mil.) Acțiunea de deplasare a trupelor către un aliniament dinainte stabilit.
- AFLÚX**, *afluxuri* s.n. (fr. *afflux*, lat. *affluxus*) Afluență (1), îmbulzeală, năvală; cantitate mare.
- AFOCÁL**, -*Ă*, *afocali*, -*e* adj. (fr. *afocal*) (Opt.) Ale cărui focare sunt situate la infinit.
- AFÓN**, -*Ă*, *afoni*, -*e* adj., s.m. și f. (fr. *aphone*) 1. (Persoană) care nu poate vorbi; (persoană) care nu poate cânta corect. 2. (Lingv.; la f.) (Consoană) surdă.
- AFONÍE** s.f. (fr. *aphonie*) Imposibilitatea de a vorbi.
- AFORÍSM**, *aforisme* s.n. (fr. *aphorisme*, lat. *aphorismus*) Cugetare concisă; maximă, sentință (2), adagiu.
- AFORÍSTIC**, -*Ă*, *aforistici*, -*ce* adj. (fr. *aphoristique*) De aforism, privitor la aforism, cu aforisme.
- A FORTIÓRI** (lat. *a fortiori*) 1. Adj. invar. (Despre raționamente) Care constă în trecerea de la o judecată la alta, în favoarea celei de-a doua judecăți existând temeieri suplimentare sau egale. 2. Loc. adj., loc. adv. (Care se impune) în mod necesar.
- AFRETÁ**, *afreztez* vb. I (fr. *affréter*) A închiria o navă pe timp limitat sau pentru un singur voiaj.
- AFRICANÍST**, -*Ă*, *africanisti*, -*ste* s.m. și f. (fr. *africaniste*) (Rar) Africanolog.
- AFRICANÍSTICĂ** s.f. (germ. *Afrikanistik*) (Rar) Africanologie.
- AFRICANITÁTE** s.f. (fr. *africanité*) 1. Trăsătură proprie (culturii) popoarelor africane. 2. Lumea, civilizația africană.
- AFRICANOLÓG**, -*Ă*, *africanologi*, -*ge* s.m. și f. (*Africa* + *-olog*) Specialist în africanologie; africanist.
- AFRICANOLOGÍE** s.f. (*africanolog* + *-ie*) Știința care studiază Africa; africanistică.
- AFRICÁT**, -*Ă*, *africați*, -*te* adj., s.f. (fr. [*consonne*] *affriquée*, germ. *Affrikate*) (Consoană) a cărei articulație începe cu o ocluziune și se termină printr-o constricție; semiocluzivă.
- AFRIKAANS** s.n. (pr. *africáns*; engl. *Afrikaans*, fr. *afrikaans*) Limbă olandeză vorbită în Africa de Sud.
- AFRIKAANDER**, *afrikaanderi* s.m. (pr. *africánder*; engl. *Afrikander*) (La pl.) Populație (de origine europeană, îndeosebi olandeză) din Africa de Sud (mai ales în Transvaal și Orange); buri.
- ÁFRO** adj. invar., adv. (engl., fr. *afro*) (Cu părul capului) foarte încrețit, în stil african.

- AFROAMERICÁN**, -Ă, *afroamericani*, -e adj., s.m. și f. (fr. *afro-américain*) (Care se referă la) negrii din America originari din Africa.
- AFRODIZIÁC**, -Ă, *afrodiziaci*, -ce adj., s.n. (fr. *aphrodisiaque*) (Substanță) care stimulează instinctul sexual.
- AFRÓNT**, *afronturi* s.n. (fr. *affront*) Jignire, insultă adusă cuiva în public.
- AFRONTÁ**, *afrontez* vb. I (fr. *affronter*) (Rar) A înfrunta.
- ÁFTĂ**, *afte* s.f. (fr. *aphte*, lat. *aphtae*) Bășicuță cu lichid care apare pe mucoasa gurii și a faringelui.
- AFTER HOURS** s.n. (pr. *áftă áuárs*; engl. *after hours*) Reuniune amicală după orele de serviciu, pentru a cânta împreună.
- AFTERSHAVE** s.n. (pr. *afterșeiv*; engl. *aftershave*) Loțiune parfumată folosită după bărbierit.
- AFTÓS**, -OÁSĂ, *aftoși*, -oase adj. (fr. *aphteux*) 1. Care se caracterizează prin apariția aftelor. 2. *Febră aftoasă* = boală contagioasă a vitelor comute, transmisibilă la om, manifestată prin febră și afte.
- AFTOÍD**, -Ă, *aftoizi*, -de adj. (fr. *aphtoïde*) Care are aspect de aftă.
- AFURCÁ**, *afurc* vb. I (it. *afforcare*) A ancora o navă prin două ancore cu lanțuri egale și legate într-un punct cu o cheie.
- AGABARÍTIC**, -Ă, *agabaritici*, -ce adj. (*a-* + *gabaritic*) Care depășește un gabarit standard.
- AGÁPĂ**, *agape* s.f. (fr., lat. *agape*) Ospăț intim, masă colegială.
- AGÁR-AGÁR** s.n. (fr. *agar-agar*, germ. *Agar-agar*) Substanță gelatinoasă extrasă din alge marine, cu diferite întrebuințări în medicină, în industria alimentară etc.; geloză.
- AGARICACÉE**, *agaricacee* s.f. (fr. *agaricacée*) (La pl.) Familie de ciuperci cu picior, având în partea inferioară a pălăriei numeroase lamele; (și la sg.) ciupercă din această familie.
- AGASÁ**, *agasez* vb. I (fr. *agacer*) A irita, a șicana, a enerva; a exaspera.
- AGASÁNT**, -Ă, *agasanți*, -te adj. (fr. *agaçant*) Enevant; iritant (1), importun; oripilant.
- AGÁT** (1)/(2) **AGÁTÁ**, *agate* (fr. *agate*) 1. S.n. Varietate de siliciu cu benzi divers colorate, folosită ca piatră semiprețioasă. 2. S.f. Literă tipografică de un anumit fel.
- AGÁTÁ** s.f. v. *agat*.
- AGÁVĂ**, *agave* s.f. (fr. *agave*) Plantă exotică originară din Mexic, cu frunze cărnoase din care se extrag fibre textile și din a cărei sevă se prepară o băutură.
- AGÉNDĂ**, *agende* s.f. (fr., lat. *agenda*) 1. Carnet de însemnări (notat calendaristic). 2. Rubrică a unei publicații.
- AGENEZÍE** s.f. (fr. *agénésie*) 1. Dezvoltare insuficientă a unui organ sau a unui țesut în timpul vieții embrionare. 2. Impotență sexuală; sterilitate.
- AGÉNT**, -Ă, *agenți*, -te s.m. și f. (fr. *agent*, lat. *agens*, -ntis, rus. *aghent*) 1. Reprezentant oficial. 2. Factor activ care provoacă fenomene fizice, chimice, biologice etc.). 3. Spion. 4. *Agent economic* = instituție sau persoană cu interese economice. *Agent patogen* = microorganism care poate provoca o boală. *Agent de bursă* = persoană care se ocupă cu tranzacții la bursă în numele lui sau al clienților săi. *Agent secret* = detectiv.
- AGENTÚRĂ**, *agenturi* s.f. (germ. *Agentur*) 1. Casă de afaceri; agenție (1). 2. Serviciu de spionaj în slujba unui stat străin.
- AGENTÍE**, *agenții* s.f. (it. *agenzia*) 1. Reprezentanță a unor instituții sau întreprinderi; reprezentanță diplomatică sau economică în altă țară; agențură (1). 2. *Agenție de presă* = instituție specializată în culegerea și transmiterea informațiilor.
- AGÍL**, -Ă, *agili*, -e adj. (fr. *agile*, lat. *agilis*) Suplu, vioi, sprinten, alert, veloce; îndemânat.
- AGILITÁTE** s.f. (fr. *agilité*, lat. *agilitas*, -atis) Ușurință, facilitate de a se mișca; vioiciune; îndemânare.
- ÁGIO**, *agiouri* s.n. (it. *aggio*, fr., engl. *agio*) Diferența dintre cursul (prețul) unui semn monetar sau al unei hârtii de valoare și valoarea nominală a acesteia; supraprofit rezultat din speculații cu semne monetare și hârtii de valoare.
- A GIÓRNO** loc. adv. (it. *a giorno*) (Despre lumină) Ca ziua.
- AGIOTÁ**, *agiotez* vb. I (fr. *agioter*) A face speculă cu fonduri publice, cu valori, cu mărfuri etc.
- AGIOTÁJ**, *agiotaje* s.n. (fr. *agiotage*) Manevră care provoacă fluctuații artificiale ale valorilor sau ale prețului unor mărfuri, în vederea obținerii unui profit.
- AGIOTÓR**, *agiotori* s.m. (fr. *agioteur*) Jucător la bursă.
- AGITÁ**, *agit* vb. I (fr. *agiter*, lat. *agitare*) 1. A (se) mișca repede; a (se) precipita (2); a (se) zgudui, a (se) clătina. 2. A (se) frământa, a (se) zbuciuma. 3. A atâta, a instiga la revoltă.
- AGITATÓR**, -OÁRE, *agitatori*, -oare (fr. *agitateur*, rus. *aghitator*) 1. S.m. și f. Persoană care produce și întreține tulburări politice sau sociale. 2. S.n. Dispozitiv pentru omogenizarea unui amestec de substanțe.
- AGITÁȚIE**, *agitații* s.f. (fr. *agitation*, lat. *agitatio*, rus. *aghitaiia*) 1. Mișcare intensă de oameni, de

- vehicule etc. **2.** (Fig.) Stare de neliniște; frământare, zbucium; febră (2); excitație (3), tumult (3), trepidăție (2).
- AGLOMERÁ,** *aglomerez* vb. I (fr. *agglomérer*, lat. *agglomerare*) **1.** A se îngheși, a se îngrămădi, a se strânge într-un loc. **2.** (Despre locuri) A deveni supra-populat.
- AGLOMERÁNT,** *aglomeranți* s.m. (fr. *agglomérant*) Substanță care unește granulele, firele etc. din care se compune un material; liant (**1**).
- AGLOMERÁȚIE,** *aglomerații* s.f. (fr. *agglomération*) **1.** Îngrămădire de oameni, îmbulzeală. **2.** Așezare omenească.
- AGLOSÍE** s.f. (fr. *aglossie*) Lipsă a limbii.
- AGLUTINÁ,** *aglutinez* vb. I (fr. *agglutiner*, lat. *agglutinare*) A se lipi (prin adeziune).
- AGLUTINÁNT,** -Ă, *aglutinanți*, -te adj. (fr. *agglutinant*, lat. *agglutinans*, -ntis) **1.** Propriu aglutinării, unirii. **2.** *Limbi aglutinante* = limbi sintetice în care raporturile gramaticale se exprimă prin acumularea, după radical, a unor afixe distincte.
- AGLUTINÁRE,** *aglutinări* s.f. (de la *aglutina*) Acțiunea de a se aglutina; alipire.
- AGNÁT,** -Ă, *agnați*, -te s.m. și f. (fr. *agnat*, lat. *agnatus*) (Jur.) Rudă în linie paternă.
- AGNÁTĂ,** *agnate* s.f. (fr. *agnathe*) (La pl.) Clasă de nevertebrate acvatice primitive, lipsite de maxilarul inferior; (și la sg.) nevertebrat din această clasă.
- AGNAȚIÚNE** s.f. (fr. *agnation*, lat. *agnatio*, -onis) Înrudire în linie paternă.
- AGNÓMEN,** *agnomene* s.n. (lat. *agnomen*) Supranume, poreclă, la vechii romani.
- AGNÓSTIC,** -Ă, *agnostici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *agnostique*) (Adept) al agnosticismului.
- AGNOSTICÍSM** s.n. (fr. *agnosticisme*) Doctrină filosofică prin care se neagă posibilitatea cunoașterii absolutului.
- AGNOZÍE** s.f. (fr. *agnosie*) Pierdere a capacității de a recunoaște obiecte, persoane, sunete etc.
- AGÓGICĂ** s.f. (it. *agogica*) Teorie despre schimbarea mișcărilor ritmice din timpul executării unei piese muzicale.
- AGÓNĂ** s.f. (fr. *agone*) Linie fără declinație magnetică de pe suprafața Pământului.
- AGÓNIC,** -Ă, *agonici*, -ce adj. (cf. germ. *agonisch*) Referitor la agonie, în agonie.
- AGONÍE,** *agonii* s.f. (fr. *agonie*, lat. *agonia*) **1.** Stare a organismului bolnav înainte de moarte. **2.** Decădere, declin. **3.** *În agonie* = pe moarte.
- AGONIZÁ,** *agonizez* vb. I (fr. *agoniser*, lat. *agonisari*) A fi în agonie.
- AGONIZÁNT,** -Ă, *agonizanți*, -te adj. (fr. *agonisant*) Care este în agonie; muribund.
- AGORÁ** s.f. (fr. *agora*) Piață unde se țineau adunările publice, în orașele din Grecia antică; (p. ext.) adunare publică.
- AGORAFOBÍE** s.f. (fr. *agoraphobie*) Teamă patologică de spații largi, de locuri deschise, de piețe etc.
- AGRÁFĂ,** *agrafe* s.f. (fr. *agrafe*) Nume dat unor piese (de metal) cu care se leagă sau se prinde ceva.
- AGRAFÍE** s.f. (fr. *agraphie*) Imposibilitatea de a se exprima prin scris.
- AGRAMÁT,** -Ă, *agramați*, -te (lat. *agrammatus*) **1.** Adj., s.m. și f. (Persoană) care face greșeli de limbă; incult. **2.** Adj. Cu greșeli elementare de gramatică și ortografie.
- AGRAMATÍSM** s.n. (germ. *Agrammatismus*, fr. *agrammatisme*) **1.** Lipsă de învățatură; incultură, ignoranță. **2.** (Med.) Incapacitatea de a se exprima corect.
- AGRANULOCITÓZĂ** s.f. (fr. *agranulocytose*) Diminuare sau dispariție a leucocitelor granuloase din sânge.
- AGRÁR,** -Ă, *agrari*, -e adj. (fr. *agraire*, lat. *agrarius*) Care se referă la pământ, la agricultură; agricol.
- AGRARIÁN,** -Ă, *agrarieni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *agrarien*) (Apărător) al legilor agrare și al proprietarilor de pământ.
- AGRARIANÍSM** s.n. (fr. *agrarianisme*) Sistem care preconizează menținerea agriculturii ca ramură de bază a economiei; teorie economică în care agricultura este prioritară.
- AGRAVÁ,** *agravez* vb. I (fr. *aggraver*, lat. *aggravare*) A (se) face mai grav, a (se) înrăutăți, a (se) complica.
- AGRAVÁNT,** -Ă, *agravanți*, -te adj. (fr. *aggravant*) **1.** Care agravează. **2.** *Circumstanțe agravante* = circumstanțe care sporesc gravitatea unui delict, a unei crime etc.
- AGREÁ,** *agreez* vb. I (fr. *agréer*) A simpatiza; a accepta, a fi de acord cu...; a accepta un reprezentant diplomatic.
- AGREÁBIL,** -Ă, *agreabili*, -e adj. (fr. *agréable*) Plăcut, confortabil, distractiv; simpatice, nostim; gentil; estetic (**2**).
- AGREEMENT** s.n. (pr. *ăgrimânt*; engl. *agreement*) Acord oficial.
- AGREGÁ,** *agregă* vb. I (fr. *agrèger*, lat. *aggregare*) A se uni (într-un tot); a se alipi.
- AGREGÁT¹,** *agregate* s.n. (fr. *agrégat*) Ansamblu de mașini care acționează împreună în anumite operații tehnice.

- AGREGÁT²**, *agregaji* s.m. (fr. *agrégé*) (Ieșit din uz)
Profesor agregat = profesor universitar care funcționează pe lângă o catedră condusă de alt profesor.
- AGREMENT** s.n. (fr. *agrément*) Plăcere, distracție, amuzament, divertisment (1).
- AGREMENTĂ**, *agrementez* vb. I (fr. *agrémenter*)
 A înfrumuseța, a împodobi; a da culoare, relief.
- AGRESĂ**, *agresez* vb. I (fr. *agresser*) A ataca (2), a comite o agresiune (fizică sau psihică).
- AGRESIUNE**, *agresiuni* s.f. (fr. *agression*, lat. *agressio*, -onis) 1. Atac brutal împotriva unei persoane sau a unui stat. 2. *Agresiune armată* = atac înarmat împotriva unui stat.
- AGRESIV**, -Ă, *agresivi*, -e adj. (fr. *agressif*) 1. Care caută să se certe sau să atace; provocator, șocant, dur (4), violent (3). 2. Coroziv.
- AGRESIVITATE**, *agresivități* s.f. (fr. *agressivité*)
 Însușirea de a fi agresiv.
- AGRESOR**, -OĂRE, *agresori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *agresseur*, lat. *aggressor*, -oris) Persoană care atacă prima; atacator, invadator.
- AGREST**, -Ă, *agrești*, -ste adj. (lat. *agrestis*, fr. *agreste*)
 1. Câmpenesc, rustic. 2. Grosolan.
- AGRI**- v. *agro*-.
- AGRÍCOL**, -Ă, *agricoli*, -e adj. (fr. *agricole*) Care se referă la agricultură, care ține de agricultură; folosit în agricultură.
- AGRICULTÓR**, -OĂRE, *agricultori*, -oare s.m. și f. (fr. *agriculteur*, lat. *agricultor*, -oris) Persoană care se ocupă cu agricultura; cultivator (1).
- AGRICULTURĂ**, *agriculturi* s.f. (fr. *agriculture*, lat. *agricultura*) Totalitatea operațiilor și mijloacelor de cultivare a pământului și de creștere a animalelor domestice; disciplina care studiază aceste operații și mijloace.
- AGRIMENSÓR**, *agrimensori* s.m. (it. *agrimensore*, lat. *agrimensor*) Specialist în agrimensură.
- AGRIMENSURĂ** s.f. (it., lat. *agrimensura*) Tehnica măsurării terenurilor agricole.
- AGRIOTIMÍE**, *agriotimii* s.f. (fr. *agriotymie*) Tendință patologică de a comite acte de nebunie.
- AGRIPNÍE**, *agripnii* s.f. (fr. *agrypnie*) (Med.) Insomnie.
- AGRO-/AGRI-** (lat. *ager/agre*, gr. *agrós*, fr. *agro*-) Element de compunere cu sensul de „agricol”, „agricultură”, în cuvinte ca: *agrochimie*, *agrogeolog*, *agrosilvic*.
- AGROALIMENTÁR**, -Ă, *agroalimentari*, -e adj. (*agro*- + *alimentar*) Care se referă la produse alimentare provenite din agricultură.
- AGROBIOLÓG**, -Ă, *agrobiologi*, -e s.m. și f. (de la *agrobiologie*, cf. rus. *agrobiolog*) Specialist în agrobiologie.
- AGROBIOLÓGIC**, -Ă, *agrobiologici*, -ce adj. (*agro*- + *biologic*) Care se referă la agrobiologie, de agrobiologie.
- AGROBIOLOGÍE** s.f. (germ. *Agrobiologie*, rus. *agrobiologhiia*) Știință care studiază acțiunea legilor biologice asupra culturii plantelor și a creșterii animalelor.
- AGROCENÓZĂ**, *agrocenoze* s.f. (fr. *agrocénose*) (Biol.) Zonă agricolă.
- AGROCHIMÍE** s.f. (fr. *agrochimie*) Știință care studiază circuitul substanțelor nutritive în mediul de creștere și de dezvoltare a plantelor agricole.
- AGROCHIMÍST**, -Ă, *agrochimisti*, -ste s.m. și f. (*agro*- + *chimist*) Specialist în agrochimie.
- AGROGEOLOG**, -Ă, *agrogeologi*, -ge s.m. și f. (*agro*- + *geolog*) Specialist în agrogeologie.
- AGROGEOLOGÍCIC**, -Ă, *agrogeologici*, -ce adj. (fr. *agrogéologique*) Care se referă la agrogeologie, de agrogeologie.
- AGROGEOLOGÍE** s.f. (fr. *agrogéologie*) Știință care studiază rocile pe care s-au format soluri arabile; pedologie¹.
- AGROINDUSTRIÁL**, -Ă, *agroindustriali*, -e adj. (*agro*- + *industrial*, cf. fr. *agroindustriel*) Care se referă la producția agricolă industrializată.
- AGROLOGÍE** s.f. (fr. *agrologie*) Agrotehnică (1).
- AGROMETEOROLÓG**, -Ă, *agrometeorologi*, -ge s.m. și f. (*agro*- + *meteorolog*) Specialist în agrometeorologie.
- AGROMETEOROLÓGIC**, -Ă, *agrometeorologici*, -ce adj. (*agro*- + *meteorologic*) Care se referă la agrometeorologie, de agrometeorologie.
- AGROMETEOROLOGÍE** s.f. (*agro*- + *meteorologie*) Știință care studiază influența condițiilor meteorologice asupra producției agricole.
- AGROMÍNIM** s.n. (rus. *agrominimum*) (Ieșit din uz) Totalitatea lucrărilor agricole minime, obligatorii pentru creșterea producției agricole.
- AGRONÓM**, -Ă, *agronomi*, -e s.m. și f. (fr. *agronome*) Specialist în agronomie.
- AGRONÓMIC**, -Ă, *agronomici*, -ce adj. (fr. *agronomique*) Care ține de agronomie, referitor la agronomie, al agronomiei.
- AGRONOMÍE** s.f. (fr. *agronomie*) Știință care se ocupă cu studiul sistematic al agriculturii.
- AGROTÉHNIC**, -Ă, *agrotehnici*, -ce (*agro*- + *tehnic*, cf. rus. *agrotehniceskii/agrotehnika*) 1. S.f. Știință

- care se ocupă cu studiul relațiilor dintre factorii de vegetație, sol și plantele cultivate; agrologie. 2. Adj. Care aparține, care se referă la agrotehnică (1).
- AGROTEHNICIÁN, -Ă, agrotehnicieni, -e** s.m. și f. (*agro-* + *tehnician*, cf. rus. *agrotehnik*) Specialist în agrotehnică (1).
- AGROTURISM** s.n. (fr. *agro-tourisme*, engl. *agrotourism*) Turism practicat în mediul rural.
- AGRÚME** s.f. pl. (fr. *agrumes*) (Bot.) Citrice (2).
- AHERÓNTIC/ACHERÓNTIC, -Ă, aherontici/acherontici, -ce** adj. (fr. *achéronitique*) Subpământean.
- AI, ai** s.m. (fr. *ai*) Mic mamifer arboreal cu mișcări lente, din America de Sud și din Madagascar.
- AIDE-MÉMOIRE, aide-mémoire-uri** s.n. (pr. *edme-moár*; fr. *aide-mémoire*) Culegere de date și de formule cuprinzând esențialul unei materii, al unei programe de examen.
- AIRBAG, airbaguri** s.n. (pr. *érbeg*; engl. *airbag*) Pernă care, prin umplerea instantanee cu gaz în cazul unui accident, este destinată să protejeze pasagerii aflați pe scaunele din față ale unui automobil.
- AIRBUS, airbusuri** s.n. (pr. *érbüs*, fr., engl. *airbus*) Avion mare de pasageri.
- ÁISBERG, aisberguri** s.n. (fr., engl. *iceberg*) Ghețar plutitor pe oceane.
- AJŪR, ajururi** s.n. (fr. *ajour*) 1. Spațiu gol într-o broderie, dantelă etc. 2. (Arhit.) Ornamet perforat.
- AJUSTÁ, ajustez** vb. I (fr. *ajuster*) A adapta, a potrivi.
- AJUSTÁJ** s.n. (fr. *ajustage*) Asamblare precisă a unor piese, prin întrepătrundere.
- AJUTÁJ, ajutaje** s.n. (fr. *ajoutage*) Tub scurt prin care curgerea fluidelor se produce în fiecare secțiune, la presiunile sau la vitezele dorite; duză (1).
- ALABANDÍNĂ** s.f. (fr. *alabandine*) Sulfură de mangan de culoare roșie-închis.
- ALABÁSTRU** s.n. (it. *alabastro*, lat. *alabastrum*) Varietate de ghips cu aspect de marmură albă.
- ALALÍE, alalii** s.f. (fr. *alalie*) (Med.) Incapacitatea de a vorbi; logoplegie.
- ALÁMĂ, (2, 3) alámuri** s.f. (cf. it. *lama*) 1. Aliaj de cupru și zinc. 2. (La pl.) Obiecte din alamă (1). 3. (La pl.) Instrumente muzicale de suflat din alamă (1).
- ALAMBÍC, alambicuri** s.n. (fr. *alambic*) Aparat pentru distilări.
- ALAMBICÁ, alambichez** vb. I (fr. *alambiquer*) 1. A distila cu alambicul. 2. (Fig.) A complica, a face greu de înțeles.
- ALAMBICÁT, -Ă, alambicați, -te** adj. (de la *alambica*) Prea rafinat; complicat; de neînțeles.
- ALANÍNĂ, alanine** s.f. (fr. *alanine*) Aminoacid prezent în toate proteinele.
- ALANTOÍDĂ, alantoide** s.f. (fr. *allantoïde*) Una dintre anexele embrionare, la animalele vivipare și ovipare; (la pl.) animale cu această anexă.
- ALARMÁ, alarmez** vb. I (fr. *alarmer*) A (se) alerta, a (se) neliniști, a (se) impacienta, a (se) speria; a da alarma.
- ALARMÁNT, -Ă, alarmanți, -te** adj. (fr. *alarmant*) Care alarmează; neliniștitor, îngrijorător.
- ALÁRMĂ, alarme** s.f. (fr. *alarme*) 1. Semnal care anunță o primejdie; alertă. 2. Neliniște, teamă.
- ALARMÍST, -Ă, alarmiști, -ste** (fr. *alarmiste*) 1. S.m. și f., adj. (Persoană) care răspândește știri alarmante; (persoană) care se alarmează ușor; sperios, panicard. 2. Adj. (Despre vorbe, știri etc.) Care sperie, care îngrozește.
- ALAÚN** s.n. (germ. *Alaun*) 1. Sulfat dublu al unui metal trivalent și al unui metal monovalent. 2. Sulfat dublu de aluminiu și potasiu; piatră-acră.
- ALBANÍSTICĂ** s.f. (germ. *Albanistik*) Studiul limbii, culturii și civilizației albaneze.
- ALBATRÓS, albatroși** s.m. (fr. *albatros*) Pasăre mare din mările australe, asemănătoare pescărușului.
- ALBINISM** s.n. (fr. *albinisme*) Absență ereditară, parțială sau totală, a pigmentației.
- ALBŪM, albume** s.n. (fr., lat. *album*) Caiet cartonat sau legat destinat păstrării fotografiilor, a ilustrațiilor, a unor scrieri, schițe etc.; colecție de fotografii, ilustrații, schițe etc. reunite, pe teme, în volum.
- ALBUMÉN** s.n. (fr., lat. *albumen*) Țesut vegetal din semințele unor plante care servește ca hrană embrionului în timpul germinăției; endoderm (2).
- ALBUMÍNĂ, albumine** s.f. (fr. *albumine*) Proteină existentă în albușul de ou, în sânge și în alte lichide organice.
- ALBUMINOÍD, -Ă, albuminoizi, -de** (fr. *albuminoïde*) 1. Adj. De felul albuminei. 2. S.n. Proteină din țesuturile cartilajinoase.
- ALBUMINÓS, -OÁSĂ, albuminoși, -oase** adj. (fr. *albumineux*) Care conține albumină.
- ALBUMINURÍE** s.f. (fr. *albuminurie*) Prezență a albuminei în urină.
- ALBŪRN, alburnuri** s.n. (it. *alburno*, lat. *alburnus*) Totalitatea straturilor tinere dintre scoarță și inima trunchiului unui copac.
- ALCÁIC, -Ă, alcaici, -ce** adj. (fr. *alcaïque*) Vers *alcaic* = vers antic format din doi dactili și doi trohei sau din șase picioare, cu o silabă lungă la mijloc.

- Strofă alcaică* = strofă din patru versuri: două alcaice, unul iambic și unul coriambic.
- ALCÁLDE** s.m. (sp. *alcalde*) Judecător, în Spania; primar, în Spania.
- ALCALIMETRÍE** s.f. (fr. *alcalimétrie*) Determinare a concentrației unei soluții bazice; procedeu de analiză chimică folosit în acest scop.
- ALCALIMÉTRU**, *alcalimetre* s.n. (fr. *alcalimètre*) Instrument pentru determinarea gradului de concentrație a alcaliilor.
- ALCALÍN**, -Ă, *alcalini*, -e adj. (fr. *alcalin*) Care are în soluție o reacție bazică.
- ALCALINITÁTE** s.f. (fr. *alcalinité*) Însușirea de a fi alcalin; grad de saturație alcalină.
- ALCALINIZÁ**, *alcalinizez* vb. I (fr. *alcaliniser*) A face alcalină o substanță.
- ALCÁLIU**, *alcalii* s.n. (fr. *alcali*) Compus chimic cu gust de leșie, care, împreună cu un acid, formează o sare.
- ALCALOÍD**, *alcaloizi* s.m. (fr. *alcaloïde*) Substanță organică toxică, vegetală sau sintetică, folosită în doze mici ca medicament.
- ALCALÓZÁ** s.f. (fr. *alcalose*) Creștere patologică a alcalinității sanguine.
- ALCÁN**, *alcani* s.m. (fr. *alcane*) Nume generic dat hidrocarburilor aciclice saturate; parafină.
- ALCAZÁR**, *alcazare* s.n. (sp., fr. *alcazar*) Cetate sau palat bogat ornamentat, de origine maură, în Spania.
- ALCHÉNĂ**, *alchene* s.f. (fr. *alkènes*, germ. *Alkene*) Nume dat unor hidrocarburi aciclice nesaturate.
- ALCHIDÁL** s.m. (germ. *Alkidal*) Rășină sintetică poliesterică întrebuințată la prepararea unor lacuri și vopsele.
- ALCHÍL**, *alchili* s.m. (fr. *alkyle*) Radical aciclic obținut prin înlăturarea unui atom de hidrogen dintr-o moleculă de hidrocarbură.
- ALCHÍMIC**, -Ă, *alchimici*, -ce adj. (fr. *alchimique*) Referitor la alchimie, de alchimie.
- ALCHIMÍE** s.f. (fr. *alchimie*, lat. *alchemia*) Chimia practică în Evul Mediu, care urmărea obținerea unor produse ca sticlă, coloranți, metale etc. (cu puteri miraculoase).
- ALCHIMÍST**, *alchimiști* s.m. (fr. *alchimiste*) Persoană care se ocupa cu alchimia.
- ALCHÍNĂ**, *alchine* s.f. (germ. *Alkine*) Hidrocarbură aciclică nesaturată, cu o triplă legătură.
- ALCOÓL**, (1) *alcooli*, (2, 3) *alcooluri* (fr. *alcool*)
1. S.m. Derivat obținut prin înlocuirea unui atom de hidrogen din molecula unei hidrocarburi cu un oxidril.
2. S.n. Lichid obținut prin fermentarea zaharurilor din fructe, cereale etc. sau pe cale sintetică, întrebuințat ca dezinfectant, combustibil, dizolvant etc.; alcool etilic; spirt. 3. S.n. Băutură alcoolică.
- ALCOOLÁT** s.m. (fr. *alcoolat*) (Farm.) Preparat obținut prin distilarea alcoolului pe substanțe aromatice.
- ALCOOLEMÍE** s.f. (fr. *alcoolémie*) Prezență a alcoolului în sânge; procent de alcool în sânge.
- ALCOÓLIC**, -Ă, *alcoolici*, -ce (fr. *alcoolique*) 1. Adj. Care conține alcool. 2. S.m. și f. Persoană care suferă de alcoolism; bețiv.
- ALCOOLÍSM** s.n. (fr. *alcoolisme*) Intoxicație cu alcool; etilism.
- ALCOOLIZÁ**, *alcoolizez* vb. I (fr. *alcooliser*) 1. A consuma exagerat băuturi alcoolice; a deveni alcoolic (2). 2. A amesteca alte lichide cu alcool, măbind concentrația alcoolică.
- ALCOOLMETRÍE** s.f. (cf. fr. *alcoo[lo]métrie*) Totalitatea procedeelor de măsurare a concentrației unei soluții alcoolice.
- ALCOOLMÉTRU**, *alcoolmetre* s.n. (*alcool + metru*, cf. fr. *alcoo[lo]mètre*) Instrument care măsoară cantitatea de alcool dintr-o soluție.
- ALCOOLOMANÍE** s.f. (fr. *alcoolomanie*) Dependență față de băuturile alcoolice.
- ALCOOLSCÓP**, *alcoolscoape* s.n. (de la *alcool*, cf. *bronhoscop*) Instrument folosit pentru determinarea alcoolemiei.
- ALCOOLTÉST**, *alcoolteste* s.n. (fr. *alcooltest*) Test de stabilire a concentrației alcoolice din sânge.
- ALCÓV**, *alcovuri* s.n. (fr. *alcôve*) 1. Loc mai ridicat sau firdă într-un dormitor unde se așază patul. 2. Budoar.
- ALDEHÍDĂ**, *aldehyde* s.f. (fr. *aldéhyde*) 1. Compus organic obținut prin oxidarea moderată a unor alcoolii. 2. *Aldehidă formică* = formaldehidă.
- ALDÍN**, -Ă, *aldini*, -e adj., s.f. (it. *aldino*) (Literă de tipar) care are conturul mai gros decât cel al literelor obișnuite.
- ALDÓL**, *aldoli* s.m. (fr. *aldol*) Compus organic care are în același timp o funcție de aldehidă și una de alcool.
- ALDOSTERÓN** s.m. (fr. *aldostérone*) Hormon al glandei suprarenale.
- ALEATORÍSM** s.n. (fr. *aléatorisme*) Caracter întâmplător.
- ALEATÓRIU**, -IE, *aleatorii* adj. (fr. *aléatoire*, lat. *aleatorius*) Care depinde de întâmplare; accidental.
- ALÉE**, *alei* s.f. (fr. *allée*) 1. Drum într-un parc, într-o grădină etc. 2. Stradă, șosea mărginită de arbori, de elemente arhitectonice; stradă îngustă și scurtă; intrare, stradă.

- ALEGĂȚIE**, *alegații* s.f. (fr. *allégation*, lat. *allegatio*) Citare, invocare a unei păreri autorizate; aserțiune, afirmație.
- ALEGÓRIC**, -Ă, *alegorici*, -ce adj. (fr. *allégorique*, lat. *allegoricus*) Care aparține alegoriei; care reprezintă o alegorie; simbolic, emblematic; parabolic².
- ALEGORIE**, *alegorii* s.f. (fr. *allégorie*, lat. *allegoria*) 1. Procedeu artistic care constă în exprimarea unei idei abstracte prin mijloace concrete (imagini literare, plastice etc.). 2. Operă literară sau plastică bazată pe acest procedeu.
- ALEGORIZĂ**, *alegorizez* vb. I (fr. *allégoriser*) A înfățișa ceva abstract prin alegorii.
- ALEGREȚE** s.f. (it. *allegrezza*, fr. *allégresse*) (Livr.) Vioiciune, bucurie.
- ALEMÁNDĂ**, *alemande* s.f. (fr. *allemande*) Dans popular vechi de origine germană; melodia acestui dans.
- ALEMÁNIC**, -Ă, *alemanici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *alémanique*) (Persoană) care aparține zonei de limbă germană din Elveția.
- ALERGÉN**, -Ă, *alergeni*, -e adj., s.n. (fr. *allergène*) (Substanță) care provoacă alergie.
- ALÉRGIC**, -Ă, *alergici*, -ce (fr. *allergique*) 1. Adj. Relativ la alergie. 2. S.m. și f. Persoană care suferă de alergie.
- ALERGIE**, *alergii* s.f. (fr. *allergie*) 1. Reacție anormală, excesivă a organismului în contact cu anumite substanțe sau microbi. 2. (Fig.) Aversiune, ostilitate instinctivă față de cineva sau de ceva.
- ALERGOLÓG**, -Ă, *alergologi*, -ge s.m. și f. (de la *alergologie*) Specialist în alergologie.
- ALERGOLOGIE** s.f. (fr. *allergologie*) Partea medicinei care se ocupă cu studiul alergiilor.
- ALÉRT**, -Ă, *alerți*, -te adj. (fr. *alerte*) Prompt în mișcări; agil, vioi, sprinten.
- ALERTĂ**, *alertez* vb. I (fr. *alerter*) A (se) alarma.
- ALÉRTĂ**, *alerte* s.f. (fr. *alerte*) Avertisment, alarmă, prevenire.
- ALEURÍT**, *aleurite* s.n. (fr. *aleurite*) Rocă sedimentară neconsolidată, formată din fragmente de minerale și roci.
- ALEURO-** (fr. *aleur[oj]-*, gr. *aleuron*) Element de compunere cu sensul de „făină”, în cuvinte ca: *aleurometru*, *aleuronat*.
- ALEUROLÍT** s.n. (fr. *aleurolite*) Rocă sedimentară compactă, formată din aleurit.
- ALEUROMÉTRU**, *aleurometre* s.n. (cf. fr. *aleuromètre*) Aparat folosit pentru determinarea cantității de gluten din făina de cereale.
- ALEURONÁT** s.n. (fr. *aleurionate*) Produs alimentar obținut din gluten, folosit în preparatele culinare pentru diabetici.
- ALEURÓNĂ** s.f. (fr. *aleurone*) Proteină conținută în fructe și în semințe.
- ALEVÍN**, *alevini* s.m. (fr. *alevin*) Larvă de pește, pui de pește.
- ALEXANDRÍN**, -Ă, *alexandrini*, -e adj. (fr. *alexandrin*, lat. *alexandrinus*) 1. Care ține de civilizația, de epoca elenistică din Alexandria. 2. *Vers alexandrin* (și substantivat, m.) = vers iambic de 12 silabe.
- ALEXANDRINISM** s.n. (fr. *alexandrinisme*) 1. Ansamblu de manifestări ale civilizației elenistice cu centrul în Alexandria (sec. III î.H.–III d.H.). 2. Caracterul operei poetilor alexandrini; caracter rafinat, erudit al artei și filosofiei în declin.
- ALEXIE** s.f. (fr. *alexie*) Pierdere a facultății de a citi.
- ALEXINĂ**, *alexine* s.f. (fr. *alexine*) Specie de anticorp aflat în serul sangvin.
- ALEZĂ**, *alez* vb. I (fr. *alés*) A executa un alezaj.
- ALEZĂJ**, *alezaje* s.n. (fr. *alésage*) 1. Intervenție operată pe suprafața interioară a unei piese de revoluție (cilindrică sau conică), cu scopul de a-i da anumite dimensiuni. 2. Diametrul interior al cilindrului de motor.
- ALÉZĂ**, *aleze* s.f. (fr. *alèse*) Bucată de pânză (impermeabilă) care se pune în pat pentru a proteja salteaua.
- ALEZÓR**, *alezoare* s.n. (fr. *alésoir*) Unealtă așchietoare de formă cilindrică sau conică.
- ÁLFA**, *alfa* s.m. (fr. *alfa*) 1. Plantă graminee originară din Africa de Nord și din Spania, din care se fac coarde, fibre etc. 2. *Hârtie alfa* (adjectival) = hârtie de calitate superioară, fabricată din alfa (1).
- ALFABÉT**, *alfabete* s.n. (fr. *alphabet*, lat. *alphabetum*) 1. Totalitatea literelor reprezentând sunetele unei limbi, așezate într-o ordine convențională. 2. *Alfabetul Morse* = sistem de transcriere telegrafică alcătuit din linii și puncte. *Alfabet fonetic* = sistem internațional de transcriere a sunetelor.
- ALFABETÁR**, *alfabetare* s.n. (*alfabet* + *-ar*) Set de cartonașe cu litere și silabe, utilizat ca material didactic pentru formarea cuvintelor.
- ALFABÉTIC**, -Ă, *alfabetici*, -ce adj. (fr. *alphabétique*) Așezat în ordinea alfabetului.
- ALFABETIZĂ**, *alfabetizez* vb. I (fr. *alphabétiser*) A învăța pe cineva scrisul și cititul.
- ALFANUMÉRIC**, -Ă, *alfanumerici*, -ce adj. (fr. *alphanumérique*) Care este exprimat în litere și cifre.
- ÁLGĂ**, *alge* s.f. (fr. *algue*, lat. *alga*) Plantă inferioară, mai ales acvatică, fără rădăcină.

- ALGÉBRĂ** s.f. (fr. *algèbre*, lat. *algebra*) Partea matematicii care are ca obiect generalizarea calculului numerelor și rezolvarea ecuațiilor prin substituirea valorilor numerice cu litere; manualul care conține această teorie.
- ALGIE** s.f. (fr. *algie*) Durere fizică.
- ALGIE/ALGO-** (fr. *-algie, algo-*) Element de compunere cu sensul de „durere”, în cuvinte ca: *algomanie, cardialgie*.
- ALGO-** v. *-algie*.
- ALGOCULTURĂ** s.f. (fr. *algoculture*) Cultivare a algelor.
- ALGOL** s.n. (engl., fr. *algol*) Limbaj de programare automată, destinat aplicațiilor cu caracter științific.
- ALGOLÓG, -Ă, algologi, -ge** s.m. și f. (fr. *algologue*) Specialist în algologie.
- ALGOLOGIE** s.f. (fr. *algologie*) Ramura botanicii care se ocupă cu studiul algelor.
- ALGORITMIC, -Ă, algoritmici, -ce** adj. (fr. *algorithmique*) Care se bazează pe algoritmi.
- ALGOMANIE** s.f. (fr. *algomanie*) Căutare a unei plăceri în durere.
- ALGORITM, algoritmi** s.m. (fr. *algorithme*) Procedeu de calcul care utilizează un număr finit de aplicații ale unei reguli.
- ALIĂ, aliez** vb. I (fr. *allier*) 1. A încheia un tratat de alianță (1); a se uni pentru a face ceva în comun, a se coaliza, a se ralia. 2. A amesteca metale topite pentru a obține un aliaj.
- ALIĂJ, aliaje** s.n. (fr. *alliage*) Produs metalic obținut prin topirea anumitor metale.
- ALIĂNȚĂ, alianțe** s.f. (fr. *alliance*) 1. Înțelegere, acord (1), coalitie (1) între state sau grupuri. 2. *Rudă prin alianță* = rudă provenind din familia soțului sau a soției.
- ĂLIAS** adv. (lat. *alias*) Zis și..., numit și...
- ALIÁT, -Ă, aliați, -te** adj., s.m. și f. (de la *alia*) (Stat, clasă, partid, persoană etc.) care este unit (printr-un tratat de alianță) cu cineva.
- ALIBÍ, alibiuri** s.n. (fr. *alibi*) Probă prin care se dovedește că învinuitorul nu a fost de față la săvârșirea unei infracțiuni; șicană (2); scuză, pretext.
- ALICOTĂ, alicote** s.f., adj. (fr. *aliquote*) (Mat.) (Parte) *alicotă* = (parte) care se cuprinde de un număr exact de ori într-o cantitate dată.
- ALICUĂNTĂ, alicuante** s.f., adj. (fr. *aliquante*) (Mat.) (Parte) *aliquantă* = (parte) care nu se cuprinde de un număr exact de ori într-o cantitate dată.
- ALIDADĂ, alidade** s.f. (fr. *alidade*, lat. *alidada*) Dispozitiv de măsurare a unghiurilor, la aparatele topografice.
- ALIENĂ, alienez** vb. I (fr. *aliéner*, lat. *alienare*) 1. A înstrăina, a vinde. 2. A se simți izolat, înstrăinat. 3. A înnebuni.
- ALIENÁBIL, -Ă, alienabili, -e** adj. (fr. *aliénable*) (Despre drepturi, lucruri) Care nu poate fi înstrăinat.
- ALIENÁȚIE** s.f. (fr. *aliénation*, lat. *alienatio [mentis]*) Nebunie, demență (1).
- ALIENÍST, -Ă, alieniști, -ste** s.m. și f. (fr. *aliéniste*) Medic specializat în boli mintale.
- ALIFÁTIC, -Ă, alifatici, -ce** adj. (germ. *aliphatisch*) (Chim.) Format din atomi de carbon legați între ei într-un lanț liber la ambele capete.
- ALIGATÓR, aligatori** s.m. (fr. *alligator*) Crocodil cu botul lat, care trăiește în fluviile Americii de Nord și ale Chinei.
- ALIMBĂ, alimbez** vb. I (cf. *limb*) A descărca pe alte vase o parte din încărcătura unei nave, pentru a putea naviga în ape puțin adânci.
- ALIMÉNT, alimente** s.n. (fr. *aliment*, lat. *alimentum*) Produs natural sau prelucrat care servește drept hrană.
- ALIMENTĂ, alimentez** vb. I (fr. *alimenter*) 1. A (se) hrăni. 2. A (se) aproviziona cu cele necesare traiului. 3. A furniza, a da necesarul de materiale (energie, utilaje etc.) pentru funcționarea instalațiilor, a întreprinderilor etc.
- ALIMENTĂR, -Ă, alimentari, -e** adj. (fr. *alimentaire*, lat. *alimentarius*) 1. De alimente, privitor la alimente. 2. *Industrie alimentară* = industrie care produce alimente. *Pensie alimentară* = pensie de întreținere a unei persoane de către alta, stabilită legal și acordată lunar.
- ALIMENTATÓR, alimentatoare** s.n. (fr. *alimentateur*) Dispozitiv de alimentare a unei mașini sau a unei instalații cu materie primă ori combustibil.
- ALIMENTĂȚIE, alimentații** s.f. (fr. *alimentation*) 1. Alimentare, hrănire. 2. *Alimentație publică* = rețea de întreprinderi comerciale care furnizează produse alimentare.
- ALINEÁT, alineate** s.n. (cf. fr. *alinéa*) Fragment de text care începe cu un rând retras (în interior); rând retras într-un text.
- ALINIĂ, alinez** vb. I (a + *linie*, cf. fr. *aligner*) 1. A (se) așeza în linie dreaptă. 2. (Despre țări) A face o alianță pe baza unei convenții, a unui tratat etc.
- ALINIAMÉNT, aliniamente** s.n. (fr. *alignement*) 1. Așezare în linie dreaptă. 2. Dreaptă trasată pentru alinierea unei străzi, a unei alei etc. 3. *Aliniament de teren* = linie de teren marcată prin jaloane, țaruși etc.
- ALITERATÚRĂ** s.f. (fr. *allittérature*) Literatură eliberată de elemente estetice inutile.

- ALITERĂȚIE**, *aliterații* s.f. (fr. *alliteration*) Proce-
deu stilistic care constă în repetarea unui sunet sau
a unui grup de sunete într-o frază, într-un vers etc.
- ALIZARINĂ** s.f. (fr. *alizarine*) (Chim.) Substanță
colorantă roșie, naturală sau sintetică.
- ALIZÉU**, *alizee* s.n. (fr. *alizé*) Vânt regulat care suflă
în regiunile tropicale.
- ÁLLA BRÉVE** loc. adv. (it. *alla breve*) Indicație
prin care o compoziție scrisă în măsura de patru
timpuri se execută în doi timpuri.
- ALLEGRETTO** adv. (it. *allegretto*) (Muz.) Repejor;
(substantivat, n.) (parte dintr-o) compoziție muzi-
cală executată în acest ritm.
- ALLÉGRO** adv. (it. *allegro*) (Muz.) În ritm vioi;
(substantivat, n.) (parte dintr-o) compoziție muzi-
cală executată în acest ritm.
- ALL RIGHT** loc. adj., loc. adv., interj. (pr. *olráit*;
engl. *all right*) În regulă! S-a făcut! De acord!
- ALMAGÉSTE** n.pr. n. pl. (fr. *almageste*) Culegere
de lucrări astronomice, alcătuită prima oară de
Ptolemeu.
- ÁLMA MÁTER** s.f. (lat. *alma mater*) Expresie însem-
nând „mamă hrănitore”, folosită pentru a denumi
universitățile, colegii ori școli.
- ALMANÁH**, *almanahuri* s.n. (fr. *almanach*, lat. *alma-
nachus*) Publicație ilustrată cu informații variate;
calendar cu date de popularizare.
- ALMANDÍN** s.n. (fr. *almandin*) Granat de culoare
roșie-brună, utilizat ca abraziv sau ca piatră semi-
prețioasă.
- ALMÉE**, *almee* s.f. (fr. *almée*) Dansatoare egipteană
care își însoțește mișcările cu melodii (improvi-
zate).
- ALÓ!ÁLO** interj. (fr. *allô*) Exclamație convențio-
nală prin care se cheamă sau se răspunde la telefon;
exclamație de chemare.
- ALO²-** (fr. *allo-*, gr. *allos*) Element de compunere cu
sensul de „diferit”, în cuvinte ca: *alogen*, *alopatie*.
- ALOCÁ**, *aloc* vb. I (de la *alocație*) A prevedea (într-un
buget) o sumă de bani pentru un anumit scop.
- ALOCĂȚIE**, *alocații* s.f. (fr. *allocation*) Prevedere,
alocare a unei sume de bani; indemnizație, sumă
alocată.
- ALOCROMATÍSM** s.n. (fr. *allochromatisme*) Pro-
prietatea cristalelor de a avea culori diferite,
potrivit substanțelor colorate conținute.
- ALOCUȚIÚNE**, *alocuțiuni* s.f. (fr. *allocution*, lat.
allocutio, -onis) Discurs scurt.
- ALÓDIU**, *alodii* s.n. (lat. *allodium*) Proprietate feud-
dală liberă, scutită de orice sarcini, în apusul și în
centrul Europei.
- ALÓE**, *aloe* s.f. (fr. *aloès*, lat. *aloe*) Plantă exotică
având flori galbene sau roșii și frunze cărnoase,
care conțin un lichid folosit pentru prepararea medi-
camentelor.
- ALOFÓN**, *alofone* s.n. (fr. *allophone*) Variantă pozi-
țională a unui fonem.
- ALOGÁM**, -Ă, *alogami*, -e (fr. *alogame*) 1. S.f. Plantă
supusă alogamiei. 2. Adj. Referitor la alogamie.
- ALOGAMÍE** s.f. (fr. *alogamie*) Fecundare a unei
plante cu polen de la altă plantă din aceeași specie.
- ALOGÉN**, -Ă, *alogeni*, -e adj. (fr. *alogène*) Care se
deosebește de mediul în care se află; de origine străină.
- ALÓGIC**, -Ă, *alogici*, -ce adj. (fr. *alogique*) Lipsit
de logică.
- ALOGÍSM** s.n. (germ. *Alogismus*) Curent filosofic
care preconiza negarea gândirii logice ca mijloc de
cunoaștere autentică.
- ALOHTÓN**, -Ă, *alohtoni*, -e adj. (fr. *allochtone*)
1. (Despre roci) Care a suferit deplasări față de lo-
cul de formare. 2. Originar din alte regiuni.
- ALOMÓRF**, *alomorfe* s.n. (engl. *allomorph*) Varian-
tă liberă sau pozițională a aceluiași morfem.
- ALÓNJĂ**, *alonje* s.f. (fr. *allonge*) 1. Piesă care servește
la prelungirea unor obiecte. 2. (Sport) Mișcare de
întindere rapidă a brațelor; lungime a brațelor unui
sportiv într-o luptă directă cu un adversar. 3. Foaie
atașată unei acțiuni nominative sau unei cambii și
destinată anodării succesive.
- ALOPÁT**, -Ă, *alopați*, -te s.m. și f. (fr. *allopathe*)
Medic care folosește alopatia ca tratament.
- ALOPATÍE** s.f. (fr. *allopathie*) Tratată a unei boli cu
remedii care declanșează efecte contrare simpto-
melor caracteristice.
- ALOPECÍE** s.f. (fr. *alopécie*) Cădere temporară, par-
țială sau totală, a părului ca urmare a unei boli.
- ALOTRÓPIC**, -Ă, *alotropici*, -ce adj. (fr. *allotro-
pique*) Care se referă la sau ține de alotropie.
- ALOTROPÍE** s.f. (fr. *allotropie*) (Chim.) Existență
a mai multor forme sau stări sub care se poate pre-
zenta un corp.
- ALOZÓM**, *alozomi* s.m. (fr. *alosome*) Cromozom
sexual.
- ALPACÁ¹**, (2) *alpacale* s.f. (fr. *alpaga/alpaca*) 1. Ani-
mal rumegător din familia lamei², cu lână mătă-
soasă, din America de Sud. 2. Stofă fină confecțio-
nată din această lână.
- ALPACÁ²** s.f. (germ. *Alpaka*) Aliaj inoxidabil (de ni-
chel, cipur și zinc) din care se fac tacâmuri, instru-
mente medicale etc.
- ALPÉSTRU**, -Ă, *alpeștri*, -stre adj. (fr. *alpestre*) Alpin,
de mare altitudine.

- ALPÍN**, -Ă, *alpini*, -e adj. (fr. *alpin*, lat. *alpinus*) Care este caracteristic Munților Alpi sau regiunilor muntoase înalte.
- ALPINIADĂ** s.f. (fr. *alpiniade*) Competiție sportivă de alpinism.
- ALPINISM** s.n. (fr. *alpinisme*) Practică sportivă de ascensiune sau escaladare montană.
- ALPINIST**, -Ă, *alpiști*, -ste s.m. și f. (fr. *alpiniste*) Persoană care practică alpinismul.
- ALTERĂ**, *alterez* vb. I (fr. *altérer*, lat. *alterare*) 1. A (se) schimba în rău; a (se) descompune (2), a (se) strica. 2. A denatura, a perverti (2), a falsifica. 3. (Despre sunete) A (se) schimba.
- ALTERABIL**, -Ă, *alterabili*, -e adj. (cf. fr. *altérable*) Care se poate altera.
- ALTERABILITATE** s.f. (fr. *altérabilité*) Calitatea de a fi alterabil.
- ALTERĂȚIE**, *alterații* s.f. (fr. *altération*) Modificare intervenită în starea unui lucru, a unui sunet etc.
- ALTERCĂȚIE**, *altercații* s.f. (fr. *altercation*, lat. *altercatio*) Schimb violent de cuvinte, dispută; cecartă.
- ALTER ÉGO** loc. s.m. (lat. *alter ego*) 1. Al doilea eu; persoană care seamănă într-atât cu alta, încât i se poate substitui. 2. Persoană de încredere.
- ALTERITATE**, *alterități* s.f. (fr. *altérité*) (Fil.) Ceea ce este caracteristic altuia.
- ALTERNĂ**, -Ă, *alterni*, -e adj. (fr. *alterne*, lat. *alternus*) *Unghiuri alterne* = fiecare dintre cele două perechi de unghiuri formate de o parte și de alta a două drepte tăiate de o secantă. *Frunze (sau flori) alterne* = frunze (sau flori) așezate de o parte și de alta a tulpinii ori a ramurilor, la diferite nivele.
- ALTERNĂ**, *alternez* vb. I (fr. *alterner*, lat. *alternare*) A se succeda sau a face să se succedă, a lua pe rând unul locul altuia.
- ALTERNANȚĂ**, *alternanțe* s.f. (fr. *alternance*) Revenire succesivă; alternare.
- ALTERNATIV**, -Ă, *alternativi*, -e adj. (fr. *alternatif*) 1. (Și adverbial) Care alternează. 2. *Curent alternativ* = curent electric care își schimbă sensul și intensitatea la intervale regulate de timp.
- ALTERNATIVĂ**, *alternative* s.f. (fr. *alternative*) 1. Situație în care nu se poate alege decât între două soluții care se exclud. 2. Sistem de două propoziții (judecăți) dintre care numai una este adevărată.
- ALTERNATOR**, *alternatoare* s.n. (fr. *alternateur*) Generator electric care produce tensiuni și curenți alternativi.
- ALTÉȚĂ**, *altețe* s.f. (it. *altezza*, fr. *altesse*) Titlu dat principilor și principeselor dintr-o casă domnitoare; persoana care poartă acest titlu.
- ÁLTHORN**, *althornuri* s.n. (germ. *Althorn*) (Muz.) Instrument de suflat din alamă; specie de corn.
- ALTI-** (fr. *alti-*, lat. *altus*) Element de compunere cu sensul de „înălțime”, în cuvinte ca: *altimetrie*, *altimetru*.
- ALTIGRAF**, *altigrafe* s.n. (fr. *altigraphe*) Altimetru care înregistrează înălțimile atinse de un avion.
- ALTIMETRÍE** s.f. (fr. *altimétrie*) Ramură topografică care se ocupă cu stabilirea altitudinilor de pe suprafața terestră, în raport cu un punct de referință.
- ALTIMÉTRU**, *altimetre* s.n. (fr. *altimètre*) Instrument folosit la măsurarea altitudinii.
- ALTÍST**, -Ă, *altiști*, -ste s.m. și f. (germ. *Altist*, fr. *altiste*) 1. Persoană care are voce de alto. 2. Instrumentist care cântă la violă.
- ALTITELEMÉTRU**, *altitelemetre* s.n. (fr. *altitélémetre*) Instrument care măsoară altitudinea unui punct inaccesibil.
- ALTITUDINÁL**, -Ă, *altitudinali*, -e adj. (fr. *altitudinal*) (Aflat) la altitudine.
- ALTITÚDINE**, *altitudini* s.f. (fr. *altitude*, lat. *altitudo*, -inis) Înălțimea unui loc în raport cu nivelul mării; ridicătură, înălțime mare.
- ÁLTO** (it., fr. *alto*) 1. S.m. Voce de copil sau de femeie cu timbru grav. 2. Adj. invar. (Despre instrumente muzicale) Cu timbru grav.
- ALTOCÚMULUS** s.m. (fr. *altocumulus*) Formațiune de nori de culoare albă sau gri, situată la o altitudine medie de 6 000 m.
- ALTOGRAVÚRĂ**, *altogravuri* s.f. (fr. *altogravure*) Reproducere după originale de artă, prin folosirea clișeeilor metalice gravate de mână sau pe bază de acvaforte.
- ALTORELIÉF**, *altoreliefuri* s.n. (cf. it. *altorilievo*, cf. *relief*) Lucrare de sculptură în relief în raport cu un fond pe care a fost aplicată.
- ALTOSTRÁTUS** s.m. (fr. *altostratus*) Formațiune de nori densă și uniformă, de culoare cenușie sau albăstruie, cu aspect fibros ori ușor striat.
- ALTRUÍSM** s.n. (fr. *altruisme*) Atitudinea, dispoziția de a acționa dezinteresat în favoarea cuiva; generozitate, noblețe (1).
- ALTRUÍST**, -Ă, *altruști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *altruiste*) (Persoană) care ajută pe alții în mod dezinteresat.
- ALUMÍNĂ** s.f. (fr. *alumine*) Oxid de aluminiu.
- ALUMINIFÉR**, -Ă, *aluminiferi*, -e adj. (fr. *aluminifère*) (Despre terenuri, roci etc.) Care conține aluminiu sau alumină.
- ALUMÍNIU** s.n. (fr. *aluminium*) Element chimic, metal ușor, de culoare albă cu reflexe argintii, folosit în industrie și în tehnică.

- ALUMINIZĂ**, *aluminizez* vb. I (*aluminiiu + -iza*) (Despre piese din oțel) A caloriga.
- ALUMINÓS, -OĂSĂ**, *aluminioși, -oase* adj. (fr. *alumineux*) (Despre substanțe) Care conține compuși de aluminiu; (despre materiale) care conține aluminiu sau are proprietățile acestuia.
- ALUMINOTERMIE** s.f. (fr. *aluminothermie*) Procedeu care utilizează căldura degajată de oxidarea aluminiului.
- ALŪMN, -Ă**, *alumni, -e* s.m. și f. (germ. *Alumnus*, it. *alumno*, lat. *alumnus*) Elev, discipol.
- ALUMNĂT**, *alumnate* s.n. (germ. *Alumnat*, fr. *alumnat*) Internat școlar (în Germania și în S.U.A.).
- ALUNGI**, *alungesc* vb. IV (cf. fr. *allonger*, cf. *lung*) A (se) mări în lungime; a (se) întinde, a etira; a (se) subția.
- ALUNIZĂ**, *alunizez* vb. I (cf. fr. *alunir*, cf. *lună*) (Rar) A aseleniza.
- ALŪRĂ**, *aluri* s.f. (fr. *allure*) 1. Fel de a se mișca, de a merge; aspect, înfățișare, exterior (1). 2. Ritm de desfășurare a unei întreceri sportive.
- ALUVIAL**, -Ă, *aluviali, -e* adj. (fr. *alluvial*) Care este format din aluviuni; aluvionar.
- ALUVIONĂR, -Ă**, *aluvionari, -e* adj. (fr. *alluvionnaire*) Aluvial.
- ALŪVIU** s.n. (lat. *alluvium*) (Geol.) Holocen (1).
- ALUVIŪNE**, *aluviuni* s.f. (fr. *alluvion*, lat. *alluvio, -onis*) Depunere de materiale (mâl, bolovani etc.) aduse de apele curgătoare.
- ALŪZIE**, *aluzii* s.f. (fr. *allusion*, lat. *allusio*) 1. Referire neexplicită la o persoană sau la un lucru. 2. *A face aluzie la...* = a sugera fără a exprima direct; a viza.
- ALUZÍV, -Ă**, *aluzivi, -e* adj. (fr. *allusif*) Care conține aluzii.
- ALVEOLĂR, -Ă**, *alveolari, -e* adj. (fr. *alvéolaire*) 1. Care aparține alveolelor dentare, referitor la alveole. 2. Cu alveole. 3. *Consoană alveolară* (și substantivat, f.) = consoană articulată cu limba la nivelul alveolelor dinților de sus.
- ALVEOLĂ**, *alveole* s.f. (fr. *alvéole*) 1. Cavitate mică, sferică, situată în oasele maxilarelor, în care sunt înfipti dinții. 2. Cavitate sferică, minusculă, situată la extremitatea unei bronhiole. 3. Celulă a fagurelui. 4. *Alveolă eoliană* = excavație mică în rocile din deșert datorată acțiunii vântului.
- ALVEOLÍTĂ** s.f. (fr. *alvéolite*) Inflamație alveolară.
- ALZHEIMER** n.pr. (pr. *álthaimăr*; germ. *Alzheimer*) *Maladia (lui) Alzheimer* = formă de demență caracterizată printr-o deteriorare intelectuală profundă.
- AMÁBIL, -Ă**, *amabili, -e* adj. (fr. *aimable*, lat. *amabilis*) Binevoitor, prietenos; complezent, serviabil, condescendent, politicos; prevenitor, gentil.
- AMABILITĂTE**, (2) *amabilități* s.f. (fr. *amabilité*, lat. *amabilitas, -atis*) 1. Bunăvoință, gentilețe; complezență (1), curtoazie, urbanitate, politețe; atenție (3). 2. Mod concret de manifestare a amabilității (1) prin vorbe, fapte etc.
- AMALGĂM**, *amalgame* s.n. (fr. *amalgame*, lat. *amalgama*) 1. Aliaj de mercur cu alt metal. 2. Amestec de elemente dispartate, eterogene.
- AMALGAMĂ**, *amalgamez* vb. I (fr. *amalgamer*) 1. A face un amalgam (1). 2. A amesteca elemente dispartate, eterogene.
- AMANDÍNĂ**, *amandine* s.f. (fr. *amandine*) 1. Prăjitură de ciocolată cu cremă. 2. Bomboană în formă de migdală, umplută cu cremă de ciocolată și dată prin cacao.
- AMĂNT, -Ă**, *amanți, -te* s.m. și f. (fr. *amant*, lat. *amans, -ntis*) Persoană care întreține relații de dragoste în afara căsătoriei (mai ales) cu o persoană de sex opus; concubin.
- AMARĂ**, *amarez* vb. I (fr. *amarer*) A lega cu un cablu o navă de țarm sau de altă navă; a fixa obiectele de pe o navă pentru a nu se deplasa.
- AMARANTACÉE**, *amarantacee* s.f. (fr. *amarantacée*) (La pl.) Familie de plante erbacee dicotiledonate cu flori în inflorescențe; (și la sg.) plantă din această familie.
- AMĂRĂ**, *amare* s.f. (fr. *amarre*) Cablu care leagă o navă de țarm sau de altă navă.
- AMARILIDACÉE**, *amarilidacee* s.f. (fr. *amarillidacée*) (La pl.) Familie de plante monocotiledonate; (și la sg.) plantă din această familie.
- AMARTIZĂ**, pers. 3 *amartizează* vb. I (*a + Marte + -iza*) A lua contact cu suprafața planetei Marte.
- AMATÓR, -OÁRE**, *amatori, -oare* s.m. și f., adj. (fr. *amateur*, lat. *amator, -oris*) 1. (Persoană) căreia îi place ceva; (persoană) care este dispusă să cumpere ceva. 2. (Persoană) care se ocupă de o artă, de o meserie etc. fără a fi profesionist; diletant.
- AMATORÍSM** s.n. (*amator + -ism*, cf. fr. *amateurisme*) 1. Statut de amator. 2. Sarcină efectuată cu neglijență, neprofesional; diletantism.
- AMAURÓZĂ** s.f. (fr. *amaurose*) Diminuare sau pierdere a vederii.
- AMAZOÁNĂ**, *amazoaie* s.f. (fr. *amazone*) 1. Femeie care aparține unui trib războinic legendar din care erau excluși bărbații. 2. Călăreață.
- AMAZONÍT** s.n. (fr. *amazonite*) Piatră semiprețioasă de culoare verde sau albastruie.

- AMBALÁ**, *ambalez* vb. I (fr. *emballer*) 1. A împacheta. 2. A crește sau a face să crească turația unui motor. 3. (Fig.) A se înflăcăra, a se aprinde; a se lăsa purtat de mânie, de entuziasm etc.
- AMBALÁJ**, *ambalaje* s.n. (fr. *emballage*) Împachetare; material cu care se împachetează.
- AMBARÁ** s.f. (fr. *embarras*) Obstacol, jenă, încurcătură (financiară).
- AMBARASÁT**, -Ă, *ambarasați*, -te adj. (fr. *embarrassé*) Care se simte incomodat, încurcat.
- AMBARCADÉR**, *ambracadere* s.n. (fr. *ambracadère*) Loc pentru îmbarcarea sau debarcarea mărfurilor și a călătorilor pe sau de pe o navă; debarcader.
- AMBARCAȚIÚNE**, *ambarcațiuni* s.f. (fr. *embarcation*) Mic vas plutitor.
- AMBASÁDĂ**, *ambasade* s.f. (fr. *ambassade*) Misiune, reprezentanță diplomatică pe lângă guvernul unei țări străine; sediul acestei reprezentanțe.
- AMBASADÓR**, -OÁRE, *ambasadori*, -oare s.m. și f. (fr. *ambassadeur*) Reprezentant (diplomatic superior) al unui stat pe lângă alt stat sau pe lângă un for internațional.
- AMBETÁ**, *ambetez* vb. I (fr. *embêter*) (Înv.) A (se) plictisi.
- AMBI-** (fr. *ambi-*, lat. *ambo*) Element de compunere cu sensul de „amândoi”, în cuvinte ca: *ambidextru*, *ambigen*.
- AMBIÁNT**, -Ă, *ambianți*, -te adj. (fr. *ambient*) Care se află în jur, în apropiere; ambiental.
- AMBIÁNTĂ**, *ambianțe* s.f. (fr. *ambiance*) Mediu fizic sau moral în care se află cineva sau ceva; climat (2); atmosferă (2); cadru (2).
- AMBIĐEXTRU**, -Ă, *ambidextru*, -e adj., s.m. și f. (fr. *ambidextre*) (Persoană) care se servește cu aceeași îndemânare de ambele mâini.
- AMBIELÁJ**, *ambielaje* s.n. (fr. *ambielage*) Ansamblu de biele ale unui motor și legăturile acestora cu arborele cotit.
- AMBIÉNT**, *ambienturi* s.n. (fr. *ambient*) Mediu înconjurător.
- AMBIÉNTÁL**, -Ă, *ambientali*, -e adj. (fr. *ambiental*) Care ține de ambianță; ambiant.
- AMBIGÉN**, -Ă, *ambigeni*, -e adj. (lat. *ambigenus*) (Gram.; ieșit din uz) *Genul ambigen* (și substantivat, n.) = genul neutru. *Substantiv ambigen* = substantiv neutru.
- AMBIGUITÁTE**, *ambiguități* s.f. (fr. *ambiguité*, lat. *ambiguitas*, -atis) Lipsă de precizie; echivocitate; afirmație, expresie echivocă, neclară, obscură; amfibolie, amfibologie.
- AMBIGUIZÁ**, *ambiguizez* vb. I (*ambiguu* + -iza) A face să devină ambiguu.
- AMBIGUU**, -UĂ, *ambigui*, -e adj. (lat. *ambiguus*) Echivoc, neclar; amfibologic.
- AMBIȚIE**, *ambiții* s.f. (fr. *ambition*, lat. *ambitio*) 1. Dorință puternică și persistentă de a reuși ceva; aspirație, voință; dorință exagerată de onoruri, de parvenire. 2. *A (se) pune la ambiție* = a (se) ambiționa.
- AMBIȚIONÁ**, *ambiționez* vb. I (fr. *ambitionner*) A avea ambiție; a se încapățâna.
- AMBIȚIÓS**, -OÁSĂ, *ambițioși*, -oase adj., s.m. și f. (fr. *ambitieux*, lat. *ambitiosus*) (Persoană) care are ambiție.
- AMBIVALÉNT**, -Ă, *ambivalenți*, -te adj. (fr. *ambivalent*) Care are ambivalență.
- AMBIVALÉNTĂ**, *ambivalențe* s.f. (fr. *ambivalence*) Existență simultană a două aspecte diferite sau opuse.
- AMBLIÓP**, -OÁPĂ, *ambliopi*, -oape adj., s.m. și f. (fr. *amblyope*) Persoană care suferă de ambliopie.
- AMBLIOPÍE** s.f. (fr. *amblyopie*) Slăbire a vederii.
- AMBLIPÓD**, *amblipode* s.n. (fr. *amblypode*) Mamifer erbivor fosil cu picioarele terminate în cinci degete scurte, prevăzute cu copite.
- AMBLISTÓMA** s.f. (fr. *amblystome*) Gen de amfibieni care au corpul lung de 15–25 cm, de culoare cărămizie cu pete deschise, răspândiți în America de Nord.
- AMBRÁSĂ**, *ambrase* s.f. (fr. *ambrasse*) (Rar) Cordon care ține strâns mijlocul unei perdele sau al unei draperii.
- AMBRANȘAMÉNT**, *ambransamente* s.n. (fr. *embranchement*) Ramificație secundară a unei căi ferate, a unei conducte de canalizare etc.; branșament.
- AMBRAZÚRĂ**, *ambrazuri* s.f. (fr. *embrasure*) 1. Deschizătură în pereții unei fortificații prin care se execută tragerea cu tunul, cu mitraliera etc. 2. (Arhit.) Deschizătură lăsată în zid, în scopul montării unei uși, a unei ferestre etc.
- ÁMBRĂ** s.f. (fr. *ambre*) Nume dat unor substanțe aromatice sau rășinoase; chihlimbar.
- AMBREIÁ**, *ambreiez* vb. I (fr. *embrayer*) A cupla două mecanisme cu ajutorul ambreiajului.
- AMBREIÁJ**, *ambreiaje* s.n. (fr. *embrayage*) Dispozitiv de cuplare sau de decuplare a două mecanisme.
- AMBROZIÁC**, -Ă, *ambroziaci*, -ce adj. (fr. *ambrosiaque*) Cu parfum de ambrozic; (p. ext.) minunat.
- AMBRÓZIE** s.f. (fr. *ambrosie*, lat. *ambrosia*) Hrană aromată a zeilor din Olimp, cu proprietăți miraculoase; (p. ext.) băutură minunată.

- AMBULACRĂR, -Ă**, *ambulacrari*, -e adj. (fr. *ambulacraire*) Cu privire la ambulacru, de ambulacru.
- AMBULĂCRU**, *ambulacre* s.n. (fr. *ambulacre*) Tub subțire situat pe fața inferioară a corpului echinodermelor și terminat printr-o ventuză, care servește la locomoție, respirație și pipăit.
- AMBULĂNT, -Ă**, *ambulanți*, -te adj. (fr. *ambulant*, lat. *ambulans*, -ntis) Care se deplasează dintr-un loc în altul; care nu are un loc de reședință fix.
- AMBULĂNȚĂ**, *ambulanțe* s.f. (fr. *ambulance*) Mijloc de transport al bolnavilor, al răniților etc.; sal-vare (3).
- AMBULATORIU, -IE**, *ambulatorii* (fr. *ambula-toire*, lat. *ambulatorius*) 1. Adj. (Despre tratamente medicale) Care nu necesită spitalizare. 2. S.n. Dis-pensar.
- AMBUSCĂDĂ**, *ambuscade* s.f. (fr. *embuscade*) Ma-nevră de atac prin surprindere asupra unui inamic în mișcare.
- AMBUSCĂT, -Ă**, *ambuscați*, -te adj., s.m. și f. (fr. *embusqué*) (Military) scutit de obligațiile periculoase din timpul războiului.
- AMBUȘURĂ**, *ambușuri* s.f. (fr. *embouchure*) Parte a unui instrument muzical prin care se suflă aerul cu gura.
- AMBUTEIĂ**, *ambuteiez* vb. I (fr. *embouteiller*) A blo-ca o cale (rutieră, maritimă etc.) cu vehicule, na-ve etc.
- AMBUTEIĂJ**, *ambuteiaje* s.n. (fr. *embouteillage*) 1. Îmbuteliere. 2. Blocare a circulației rutiere sau navale din cauza aglomerației.
- AMBUTISĂ**, *ambutisez* vb. I (cf. fr. *emboutir*) A su-pune un metal unor șocuri mecanice pentru a-i da o anumită formă.
- AMELIORĂ**, *amelioresc* vb. I (fr. *améliorer*) 1. A (se) îmbunătăți, a (se) remedia, a (se) îndrepta, a (se) perfecționa. 2. A supune un animal sau o plantă unui proces de îmbunătățire a rasei ori a soiului.
- AMELIORĂBIL, -Ă**, *ameliorabili*, -e adj. (fr. *amé-liorable*) Care poate fi ameliorat.
- AMELIORĂNT, -Ă**, *amelioranți*, -te adj. (fr. *amé-liorant*) Care ameliorează.
- AMELIORĂRE**, *ameliorări* s.f. (de la *ameliora*) 1. Îmbunătățire, îndreptare; ameliorație (1). 2. Pro-ces de creare a noi rase de animale și a noi soiuri de plante de cultură sau de îmbunătățire a celor existente.
- AMELIORATIV, -Ă**, *ameliorativi*, -e adj. (fr. *amé-lioratif*) Care ameliorează.
- AMELIORĂȚIE**, *ameliorații* s.f. (fr. *amélioration*) 1. Ameliorare (1). 2. (La pl.) Îmbunătățiri funciare.
- AMENAJĂ**, *amenajez* vb. I (fr. *aménager*) A pregăti, a organiza (un interior, o grădină etc.) în vederea unui scop, a unei utilizări.
- AMENAJABIL, -Ă**, *amenajabili*, -e adj. (fr. *aména-geable*) Care se poate amenaja.
- AMENAJAMÉNT**, *amenajamente* s.n. (fr. *aménage-ment*) Organizare în scopul ameliorării condițiilor de folosire (a exploatărilor forestiere, a teritoriului etc.).
- AMENDĂ¹**, *amendez* vb. I (*amendă* + -a) A aplica o amendă; a penaliza.
- AMENDĂ²**, *amendez* vb. I (fr. *amender*) 1. A ame-liora, a aduce îmbunătățiri; a corija (un text, o lege). 2. A îmbunătăți solul prin încorporarea unor sub-stanțe nutritive.
- AMENDĂBIL, -Ă**, *amendabili*, -e adj. (fr. *amenda-ble*) 1. Care se poate amenda. 2. Care este modificat prin amendare.
- AMENDAMÉNT**, *amendamente* s.n. (fr. *amende-ment*) 1. Propunere de îmbunătățire a unui proiect de lege. 2. Operația de ameliorare a solului. 3. Sub-stanță necesară ameliorării condițiilor de nutriție a plantelor.
- AMENDĂ**, *amenzi* s.f. (fr. *amende*) 1. Pedepsă în bani. 2. *Amendă onorabilă* = recunoaștere în public a unei greșeli.
- AMENITĂȚE** s.f. (fr. *aménité*, lat. *amoenitas*, -atis) (Livr.) Amabilitate, politețe; farmec.
- AMENORÉE** s.f. (fr. *aménorrhée*) Absență a men-struației în timpul sarcinii, al alăptării sau din mo-tive patologice.
- AMÉNT**, *amenți* s.m. (it. *amento*, lat. *amentum*) Înflo-rescență cu flori mici, dispuse pe o axă, care atârnă ca un ciucure; măt, mătîșor.
- AMENTACÉE**, *amentacee* s.f. (fr. *amentacée*) (La pl.) Familie de plante lemnoase cu inflorescență în formă de amenți; (și la sg.) plantă care face parte din această familie.
- AMERICANISM**, *americanisme* s.n. (fr. *américa-nisme*) 1. Ansamblu de trăsături proprii americanilor; imitare a comportamentului americanilor. 2. Cu-vânt, expresie din engleza americană.
- AMERICANIST, -Ă**, *americanisti*, -ste s.m. și f. (fr. *américaniste*) 1. Specialist în americanistică. 2. Adept al americanismului (1).
- AMERICANÍSTICĂ** s.f. (germ. *Amerikanistik*) Studiul limbii, al culturilor și al civilizațiilor ameri-cane.
- AMERICANIZĂ**, *americanizez* vb. I (fr. *américa-niser*) A da sau a lua un caracter american; a se com-porta ca americanii.

- AMERÍCIU** s.n. (fr. *américium*) Element chimic radioactiv sintetic.
- AMERINDIÁN, -Ă, amerindieni, -e** s.m. și f., adj. (fr. *amérindien*) (Persoană) care aparține populației autohtone din America, de rasă mongoloidă; indian² (2); (impr.; la pl.) indieni sau pieile-roșii.
- AMERIZÁ, amerizez** vb. I (cf. fr. *amerrir*) (Despre hidroavioane, nave cosmice) A coborî și a aluneca pe suprafața unei ape.
- AMERIZÁJ, amerizaje** s.n. (fr. *amérrissage*) Acțiunea de a ameriza; oprire pe apă a unui hidroavion sau a unei nave cosmice.
- AMERIZÓR, amerizoare** s.n. (*ameriza + -or*) Dispozitiv al unui hidroavion care permite manevrarea în timpul decolării și amerizării.
- AMETÁBOLÁ, ametabole** adj. (fr. *amétabole*) (Despre insecte) Care se dezvoltă fără metamorfoză.
- AMETÍST, ametiste** s.n. (fr. *améthyste*, lat. *amethystus*) Varietate violetă de cuarț, întrebuințată ca piatră semiprețioasă.
- AMETRÓP, -Á, ametropi, -e** adj., s.m. și f. (fr. *amétrope*) (Persoană) care suferă de ametropie.
- AMETROPÍE** s.f. (fr. *amétropie*) Tulburare a refracției în mediile transparente ale ochiului.
- AMETAMÍNÁ** s.f. (fr. *amphétamine*) Drog sintetic care excită scoarța cerebrală, înlăturând temporar senzația de somn și de foame; benzedrină.
- AMFI-** (gr. *amfi*) Element de compunere cu sensul „de ambele părți”, „de jur-împrejur”, în cuvinte ca: *amfigonie, amfipod*.
- AMFIARTRÓZÁ** s.f. (fr. *amphiarthrose*) Articulație semimobilă.
- AMFIBIÁN, amfibieni** s.m. (fr. *amphibien*) (Zool.) Batracian.
- AMFÍBIU, -IE, amfibii** (fr. *amphibie*) 1. Adj. Care poate trăi atât în apă, cât și pe uscat. 2. S.n. Vehicul care se poate deplasa pe apă și pe uscat.
- AMFIBÓL, amfiboli** s.m. (fr. *amphibole*) Familie de silicați, în general de culoare închisă, răspândită în rocile eruptive și în șisturile cristaline.
- AMFIBOLÍE** s.f. (fr. *amphibolie*) (Livr.) Ambiguitate.
- AMFIBOLÓGIC, -Ă, amfibologici, -ce** adj. (fr. *amfibologique*) (Livr.) Echivoc, ambiguu, obscur.
- AMFIBOLOGÍE** s.f. (fr. *amphibologie*, lat. *amphibologia*) Construcție defectuoasă de stil, de limbă etc. care dă naștere la echivoc; ambiguitate.
- AMFIBRÁH, amfibrahi** s.m. (fr. *amphibraque*, lat. *amphibrachus*) Unitate ritmică formată dintr-o silabă lungă între două silabe scurte sau dintr-o silabă accentuată între două silabe neaccentuate.
- AMFICTIONÍE, amfictionii** s.f. (fr. *amphictyonie*) (În Grecia antică) Asociație de orașe-state grupate în jurul unui sanctuar comun.
- AMFIDRÓMIC, amfidromice** adj. (fr. *amphidromique*) *Punct amfidromic* = nivel maxim al mareelor.
- AMFIGONÍE** s.f. (fr. *amphigonie*) Înmulțire sexuală prin gameți provenind de la indivizi deosebiți.
- AMFIGÚRIC, -Ă, amfigurici, -ce** adj. (fr. *amphigourique*) Obscur, neinteligibil; confuz.
- AMFIMÁCRU, amfimacri** s.m. (fr. *amphimacre*) Unitate ritmică formată din trei silabe, dintre care prima și ultima sunt lungi, iar cea din mijloc, scurtă.
- AMFIMIXÍE** s.f. (fr. *amphimixie*) Tip de înmulțire în care zigotul se formează după unirea gameților de sex diferit.
- AMFINEURIÁN, amfineurieni** s.m. (cf. fr. *amphineure*) (La pl.) Clasă de moluște marine primitive din regiunile de coastă; (și la sg.) moluscă din această clasă.
- AMFIÓX, amfiocși** s.m. (fr. *amphioxus*) Acraniat nevertebrat marin cu scheletul de susținere redus la notocordă.
- AMFIPÓD, amfipode** s.n. (fr. *amphipodes*) (La pl.) Clasă de crustacee cu două feluri de picioare: unele pentru sărit și altele pentru înotat; (și la sg.) crustaceu din această clasă.
- AMFIPROSTÍL, amfiprostiluri** s.n. (fr. *amphiprostyle*) Templu cu un portic pe fațada anterioară și unul pe cea posterioară.
- AMFITEÁTRU, amfiteatre** s.n. (fr. *amphithéâtre*, lat. *amphitheatrum*) Incintă în aer liber sau edificiu de formă circulară ori ovală, cu locurile dispuse în trepte, destinat unor manifestări publice (spectacole, conferințe, adunări etc.); hemiciclu.
- AMFITÉRIU, amfiterii** s.m. (fr. *amphithérium*) Mamifer jurasic, strămoșul probabil al marsupialelor și al mamiferelor placentare.
- AMFITRÍÓN, -OÁNĂ, amfitrioni, -oane** s.m. și f. (fr. *amphitryon*) Stăpânul unei case; gazdă.
- ÁMFORÁ, amfore** s.f. (fr. *amphore*, lat. *amphora*) Vas antic înalt, cu două toarte, care servea pentru păstrarea și transportarea lichidelor și a grânelor.
- AMFOTÉR, -Ă, amfoteri, -e** adj. (fr. *amphotère*) (Despre unele substanțe) Care reacționează ca un acid în prezența unei baze și ca o bază în prezența unui acid.
- AMFOTONÍE** s.f. (fr. *amphotonie*) Stare de hiperactivitate a sistemului nervos simpatic și parasimpatic.

- AMIÁBIL**, -Ă, *amiabili*, -e (fr. *amiable*) 1. Înțelegător, prietenos; binevoitor. 2. (Jur.; despre litigii, conflicte etc.) Care este rezolvat pe cale diplomatică sau prin negocieri.
- AMIÁNT** s.n. (fr. *amiante*) Varietate de azbest, cu utilizări multiple în tehnică.
- AMÍBĂ**, *amibe* s.f. (fr. *amibe*) Protozoar microscopic, cu corpul fără membrană, care se mișcă cu ajutorul pseudopodelor.
- AMÍC**, -Ă, *amici*, -ce s.m. și f. (lat. *amicus*, it. *amico*) Prieten.
- AMICÁL**, -Ă, *amicali*, -e adj. (fr. *amical*, lat. *amicalis*) Prietenos, prietenesc.
- AMICÍȚIE**, *amicității* s.f. (lat. *amicitia*, it. *amicizia*) Prietenie.
- AMIDÁZĂ**, *amidaze* s.f. (fr. *amidase*) Enzimă care desface legătura dintre carbon și azot, din variate substanțe.
- AMÍDĂ**, *amide* s.f. (fr. *amide*) Compus organic derivat din amoniac sau din amine.
- AMIDÍNĂ**, *amidine* s.f. (fr. *amidine*) Substanță organică pe bază de amidă, utilizată ca medicament.
- AMIDÓL** s.n. (fr. *amidol*) Substanță folosită ca dezvoltator în fotografie.
- AMIDÓN** s.n. (fr. *amidon*) Substanță organică existentă în semințele, fructele și tuberculele plantelor, utilizată în industria alimentară, chimică etc.
- AMIDOPIRÍNĂ** s.f. (fr. *amidopyrine*) Medicament obținut din antipirină, cu acțiune febrifugă și analgezică.
- AMIEZÍTĂ** s.f. (fr. *amiésite*) Îmbrăcăminte rutieră din beton asfaltic cu filer de var stins.
- AMIGDÁLĂ**, *amigdale* s.f. (fr. *amygdale*) Fiecare dintre cele două glande situate de o parte și de alta a omușorului.
- AMIGDALECTOMÍE** s.f. (fr. *amygdalectomie*) Îndepărtare chirurgicală a amigdalelor.
- AMIGDALIÁN**, -Ă, *amigdalieni*, -e adj. (fr. *amygdalien*) Care ține de amigdale, referitor la amigdale.
- AMIGDALÍTĂ**, *amigdalite* s.f. (fr. *amygdalite*) Inflamație a amigdalelor.
- AMIGDALOÍD**, -Ă, *amigdaloizi*, -de adj. (fr. *amygdaloïde*) În formă de migdală.
- AMÍL**, *amili* s.m. (fr. *amyle*) Radical monovalent caracteristic compușilor amilici.
- AMILACÉU**, -CÉE, *amilacei*, -cee adj. (fr. *amylacé*) Care conține amidon.
- AMILÁZĂ**, *amilaze* s.f. (fr. *amylase*) Enzimă pancreatică și salivară care transformă amidonul în maltoză și glucoză.
- AMÍLIC**, *amilici* adj. (fr. *amylique*) Alcool amilic = alcool aciclic saturat, derivat din pentan.
- AMILOGRÁF**, *amilografe* s.n. (fr. *amylographe*) Aparat de măsură a consistenței gelului de amidon dintr-o făină.
- AMILOIDÓZĂ** s.f. (fr. *amyloïdose*) Formare patologică de substanțe proteice amorfe în anumite organe.
- AMILÓZĂ**, *amiloze* s.f. (fr. *amylose*) Constituent solubil al amidonului.
- AMIMÍE** s.f. (fr. *amimie*) (Med.) Incapacitatea de a exprima stările afective prin mimică.
- AMÍNĂ**, *amine* s.f. (fr. *amine*) Compus organic derivat al amoniacului.
- AMÍNO** s.n. (fr. *amino*) Grupare funcțională monovalentă rezultată prin înlocuirea unui atom de hidrogen din molecula amoniacului.
- AMINOACÍD**, *aminoacizi* s.m. (fr. *aminoacide*) Substanță specifică materiei vii, care intră în componența proteinelor.
- AMINOACIDEMÍE** s.f. (fr. *aminoacidémie*) Prezență a aminoacizilor în sânge.
- AMINOACIDURÍE** s.f. (fr. *aminoacidurie*) Prezență a aminoacizilor în urină.
- AMINOALCOÓL** s.m. (fr. *aminoalcool*) Compus organic din amină și alcool.
- AMINOBENZÉN** s.m. (fr. *aminobenzène*) (Chim.) Anilină.
- AMINOPLÁST**, *aminoplaste* s.n. (fr. *aminoplaste*) Rășină sintetică termorezistentă utilizată în industria lacurilor și a uleiurilor.
- AMIRÁL**, *amirali* s.m. (fr. *amiral*) Cel mai înalt grad în marina militară; ofițerul care are acest grad.
- AMIRALITÁTE**, *amiralități* s.f. (*amiral* + *-itate*, cf. fr. *amirauté*, germ. *Amiralität*) Comandament suprem al marinei militare; sediul acestui comandament.
- AMITÓZĂ** s.f. (fr. *amitose*) Diviziune celulară prin strangulare, înmugurire etc., fără apariția cromozomilor.
- AMNÉZIC**, -Ă, *amnezici*, -ce (fr. *amnésique*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care suferă de amnezie. 2. Adj., s.n. (Substanță) care provoacă amnezie.
- AMNEZÍE**, *amnezii* s.f. (fr. *amnésie*) Pierdere a memoriei; mancurtizare.
- AMNIÓS**, *amniosuri* s.n. (fr. *amnios*) Membrană care protejează fetusul, la mamifere, păsări și reptile.
- AMNIOTĂ**, *amniote* s.f. (fr. *amniotes*) (La pl.) Grup de vertebrate al căror embrion conține amnios; (și la sg.) vertebrat care aparține acestui grup.

- AMNISTIA**, *amnístiez* vb. I (fr. *amnistier*) A acorda o amnistie cuiva; a scoate un delict de sub incidența legii.
- AMNISTIABIL**, -Ă, *amnístiabili*, -e adj. (fr. *amnístiable*) Care poate beneficia de amnistie.
- AMNISTIE**, *amnístii* s.f. (fr. *amnístie*) Act legislativ prin care se înlătură răspunderea penală pentru o infracțiune săvârșită.
- AMOC**, *amocuri* s.n. (fr. *amok*) 1. Boală mintală tropicală datorată abuzului de stupefiante, care se manifestă prin atitudini periculoase sau crize ucigăse. 2. Furie.
- AMOFOS** s.n. (fr. *amophos*) Îngrășământ chimic pe bază de azot și anhidridă fosforică.
- AMONIAC** s.n. (fr. *ammoniac*) Gaz incolor sufocant, obținut din combinarea hidrogenului cu azotul.
- AMONACAL**, -Ă, *amoniacali*, -e adj. (fr. *ammoniacal*) Care conține amoniac.
- AMONIAT**, *amoniați* s.m. (fr. *ammoniate*) Combinație a amoniacului cu un oxid metalic.
- AMONIT**, *amoniți* s.m. (fr. *ammonite*) (La pl.) Ordin de cefalopode fosile, din paleozoic, care au cochilia în formă de spirală, împărțită în compartimente; (și la sg.) cefalopod aparținând acestui ordin.
- AMONIU** s.n. (fr. *ammonium*) Radical monovalent care se găsește în metalele alcaline.
- AMONIURIE** s.f. (fr. *ammonurie*) Eliminare patologică a amoniacului prin urină.
- AMONTE** adv. (it. *a monte*) În amonte = în susul apei, către izvor.
- AMOR**, *amoruri* s.n. (lat. *amor*, it. *amore*) 1. Iubire, dragoste. 2. *Amor propriu* = prețuire (exagerată) a propriei persoane.
- AMORAL**, -Ă, *amoral*, -e adj. (fr. *amoral*) Care este lipsit de morală.
- AMORALISM** s.n. (fr. *amoralisme*) Comportamentul, concepția unei persoane amonale.
- AMORALIST**, -Ă, *amoralisti*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *amoraliste*) (Adept) al amoralismului.
- AMORALITATE** s.f. (fr. *amoralité*) Atitudine amorală.
- AMOREZ**, *amorezi* s.m. (de la *amoreză*) (Înv.) Iubit.
- AMOREZĂ**, *amoreze* s.f. (cf. fr. *amoureuse*) (Înv.) Iubită.
- AMORF**, -Ă, *amorfi*, -e adj. (fr. *amorphe*) Cu structură necristalină, neregulată; (fig.) neorganizat, inform.
- AMOROS**, -OĂSĂ, *amoroși*, -oase adj. (*amor* + -os, cf. fr. *amoureux*) Cu iubire; privitor la dragoste, de dragoste.
- AMOROSO** adv. (pr. *amorozo*; it. *amoroso*) (Muz.) Cu gingășie, cu sensibilitate.
- AMORSĂ**, *amorsez* vb. I (fr. *amorcer*) A provoca un fenomen (tehnic) printr-o acțiune exterioară.
- AMORSĂ**, *amorse* s.f. (fr. *amorce*) 1. Dispozitiv pentru aprinderea unei încărcături explozive. 2. Nadă, momeală (pentru pești). 3. *Amorsa drumului* = partea mai lată din traseul unui drum, situată la intrarea într-un oraș.
- AMORTISMĂNT**, *amortismențe* s.n. (fr. *amortissement*) Stingere treptată a unei datorii.
- AMORTIZĂ**, *amortizez* vb. I (cf. fr. *amortir*) 1. A împiedica propagarea unui zgomot, a unui șoc. 2. A diminua progresiv, în timp, amplitudinea unei mărimi caracteristice pentru un fenomen de ondulație. 3. A stinge treptat creditele pe termen lung prin plăți succesive sau prin răscumpărarea creanțelor. 4. A recupera o investiție.
- AMORTIZABIL**, -Ă, *amortizabili*, -e adj. (fr. *amortisable*) Care poate fi amortizat.
- AMORTIZOR**, *amortizoare* s.n. (fr. *amortiseur*) Dispozitiv care atenuează șocurile, intensitatea unui sunet, trepidațiile unei mașini, ale unui motor etc.
- AMOVIBIL**, -Ă, *amovibili*, -e adj. (fr. *amovible*) Care poate fi mutat, revocat, concediat, detașat.
- AMOVIBILITATE** s.f. (fr. *amovibilité*) Faptul de a fi amovibil.
- AMPATAMĂNT**, *ampatamente* s.n. (fr. *empattement*) Distanța dintre axele osiilor extreme ale unui vehicul.
- AMPELIDACÉE**, *ampelidacee* s.f. (fr. *ampélidacée*) (La pl.) Familie de plante dicotiledonate, având ca tip vița-de-vie.
- AMPEL(O)**- (fr. *ampél[o]*-, gr. *ampelos*) Element de compunere cu sensul de „viță-de-vie”, în cuvinte ca: *ampelografic*, *ampelografie*.
- AMPELOGRAFIE** s.f. (fr. *ampélographie*) Știință care se ocupă cu studiul viței-de-vie.
- AMPENĂJ**, *ampenaje* s.n. (fr. *empennage*) Dispozitiv plasat în spatele fuzelajului unui avion, care îi asigură stabilitatea și schimbarea direcției de zbor.
- AMPÉR**, *amperi* s.m. (fr. *ampère*) Unitate de măsură pentru intensitatea curentului electric.
- AMPERĂJ**, *amperaje* s.n. (fr. *ampérage*) Denumire improprie dată intensității curentului electric, măsurată în amperi.
- AMPERMĂTRU**, *ampermetre* s.n. (fr. *ampèremètre*) Aparat folosit pentru măsurarea intensității curentului electric.
- AMPÉR-SPİRĂ**, *amper-spire* s.m. (*amper* + *spiră*) (Înv.) Unitate de măsură pentru tensiunea magnetomotoare și pentru solenație.
- AMPICILINĂ** s.f. (engl. *ampicillin*) Antibiotic cu spectru larg.

- AMPLASĂ**, *amplasez* vb. I (de la *amplasament*)
A așeza, a fixa într-un anumit loc.
- AMPLASAMENT**, *amplasamente* s.n. (fr. *emplacement*) Loc de așezare a unui dispozitiv, a unei construcții, a unei instalații etc.; local (1).
- AMPECTIV**, -Ă, *ampectivi*, -e adj. (fr. *ampectif*)
(Despre părți ale plantei) Care acoperă complet alt organ.
- AMPLEXICĂUL**, -Ă, *amplexicauli*, -e adj. (fr. *amplexicaule*) (Despre frunze) Care cuprinde tulpina.
- AMPLEXIFLOR**, -Ă, *amplexiflori*, -e adj. (fr. *amplexiflore*) Care cuprinde floarea.
- AMPLEXIŪNE**, *amplexiuni* s.f. (cf. lat. *amplexio*, -onis) (Rar) Îmbrățișare, cuprindere; tratare succintă.
- AMPLIFICĂ**, *amplific* vb. I (lat. *amplificare*, fr. *amplifier*) A (se) mări, a (se) lărgi; a (se) dezvolta cantitativ, intensiv etc.
- AMPLIFICATOR**, -OĂRE, *amplificatori*, -oare (fr. *amplificateur*) 1. Adj. Care amplifică. 2. S.n. Aparat care mărește valorile unui fenomen sau oscilațiile electrice.
- AMPLITUDINE**, *amplitudini* s.f. (lat. *amplitudo*, -inis, fr. *amplitude*) 1. Mărime, întindere considerabilă; distanță mare între două valori. 2. (Fig.) Amploare.
- AMPLOARE** s.f. (fr. *ampleur*) Însușirea de a fi amplu; anvergură; amplitudine (2).
- AMPIOIĂT**, -Ă, *amplioiați*, -te s.m. și f. (fr. *employé*) (Înv.) Funcționar.
- ÂMPLU**, -Ă, *ampli*, -e adj. (fr. *ample*, lat. *amplus*) Mare, întins, vast, spațios; important, dezvoltat (2).
- AMPOLOZITATE** s.f. (it. *ampollosità*) Emfază.
- AMPRENTĂ**, *amprente* s.f. (fr. *empreinte*) 1. Urmă lăsată prin apăsare. 2. *Amprente digitale* = urme ale degetelor lăstate pe o suprafață, care servesc la identificarea autorului unei infracțiuni. 3. (Fig.) Urmă lăsată de o idee, de o stare de ordin psihic etc.
- AMPRENTOLOGIE** s.f. (fr. *empreintologie*) Studiul amprentelor digitale.
- AMPRIZĂ**, *amprize* s.f. (fr. *emprise*) Lățimea fâșiei de teren pe care este prevăzută construirea unei șosele, a unei căi ferate, a unui dig etc.
- ÂMPULĂ**, *ampule* s.f. (fr. *ampoule*) 1. Organ de mers, la echinoderme. 2. Fiolă, flacon; glob de bec electric.
- AMPUTĂ**, *amputez* vb. I (fr. *amputer*, lat. *amputare*) 1. A tăia pe cale chirurgicală (sau a pierde prin accident) un membru al corpului. 2. (Fig.) A scurta, a mutila în mod abuziv un text.
- AMULETĂ**, *amulette* s.f. (fr. *amulette*) Obiect (bijuterie) pe care cineva îl poartă din superstiție, pentru a fi apărat de rele; mascotă (1), talisman.
- AMUZĂ**, *amuz* vb. I (fr. *amuser*) A se îndelețnici cu ceva plăcut, a (se) distra (1), a (se) înveseli.
- AMUZAMENT**, *amuzamente* s.n. (fr. *amusement*) Distracție (1), divertisment (1); destindere (1), înveselire.
- AMUZĂNT**, -Ă, *amuzanți*, -te adj. (fr. *amusant*) Care distrează; plin de haz; vesel, nostim, ilariant (1), distractiv, diversiv (2).
- AMUZIE** s.f. (lat. *amusia*) Incapacitatea de a înțelege sau de a compune muzică; ignoranță cu privire la muzică.
- AN**- v. a-.
- ANA**- (fr. *ana*-, gr. *ana*) Prefix cu sensul de „contrar”, „din nou”, „în sus”, „în afară”, în cuvinte ca: *anabioză*, *anacronism*.
- ANABAPTISM** s.n. (fr. *anabaptisme*) Doctrina unei mișcări protestante care preconizează botezul la vârsta adultă.
- ANABAPTIST**, -Ă, *anabapțiști*, -ste s.m. și f., adj. (fr. *anabaptiste*) (Adept) al anabaptismului.
- ANABÁTIC**, -Ă, *anabatici*, -ce adj. (fr. *anabatique*) (Med.) Care crește, se mărește.
- ANABIÓZĂ** s.f. (fr. *anabiose*) Reducere a activității vitale la unele organisme, în lipsa condițiilor normale de viață.
- ANABOLÍSM** s.n. (fr. *anabolisme*) (Biol.) Asimilație (1).
- ANACÁRD**, *anacarde* s.n. (fr. *anacarde*) Fructul anacardierului.
- ANACARDIÉR**, *anacardieri* s.m. (fr. *anacardier*) Arbust tropical din ale cărui fructe se extrage o substanță folosită pentru lustruirea mobilei.
- ANACÍCLIC**, -Ă, *anaciclici*, -ce adj. (fr. *anacyclique*) (Despre versuri) Care prezintă totdeauna un sens, fie citit de la început, fie de la sfârșit.
- ANACIDITÁTE** s.f. (fr. *acidité*) (Fiziol.) Lipsă de aciditate.
- ANACLORHIDRIE** s.f. (fr. *anachlorhidrie*) Absența acidului clorhidric din sucul gastric.
- ANACOLÚT**, *anacoluturi* s.n. (fr. *anacoluthe*, lat. *anacoluthon*) Discontinuitate, ruptură logico-sintactică într-un enunț.
- ANACÓNDA**, *anaconda* s.f. (fr. *anaconda*) Șarpe mare neveninos, care trăiește în mlaștinile și fluviile din America de Sud.
- ANACREÓNTIC**, -Ă, *anacreontici*, -ce adj. (fr. *anacreontique*) (Despre versuri, poezii) Compus în maniera poetului antic grec Anacreon.
- ANACRÓNIC**, -Ă, *anacronici*, -ce adj. (fr. *anachronique*) Care este nepotrivit cu obiceiurile și cu ideile actuale; depășit, învechit.

- ANACRONÍSM**, *anacronisme* s.n. (fr. *anachronisme*) Greșeală de cronologie, confuzie temporală de prezentare a unor fapte; fapt, obicei perimat, învechit.
- ANACRÚZĂ**, *anacruze* s.f. (fr. *anacrouse*) 1. Măsură incompletă la începutul unei compoziții muzicale. 2. Silabă neaccentuată la începutul unui vers, care nu intră în măsură.
- ANACUZÍE** s.f. (fr. *anacousie*) Surzenie totală; cofoză.
- ANADIPLÓZĂ**, *anadiploze* s.f. (fr. *anadiplose*) Figură retorică în care o frază începe cu un cuvânt (sau cu mai multe) ce încheie fraza precedentă; repetiție.
- ANADIPSÍE** s.f. (fr. *anadipsie*) Sete exagerată.
- ANAERÓB**, -Ă, *anaerobi*, -e adj. (cf. fr. *anaérobie*) Care nu poate trăi în contact cu aerul.
- ANAEROBIÓZĂ** s.f. (fr. *anaérobiose*) Formă de viață a organismelor anaerobe; anoxibioză.
- ANAFÁZĂ** s.f. (fr. *anaphase*) (Biol.) A treia fază a diviziunii celulare prin mitoză.
- ANAFILÁCTIC**, -Ă, *anafilactici*, -ce adj. (fr. *anaphylactique*) 1. Care are caracter de anafilaxie, bazat pe anafilaxie. 2. *Soc anafilactic* = reacție violentă a organismului, provocată de injectarea sau de înghițirea unei anumite substanțe.
- ANAFILAXÍE** s.f. (fr. *anaphylaxie*) (Med.) Sensibilitate crescută a organismului mamiferelor față de administrarea repetată de substanțe străine.
- ANAFÓRĂ**, *anafore* s.f. (fr. *anaphore*, lat. *anaphora*) Repetare cu rol stilistic a unui cuvânt sau a unui grup de cuvinte la începutul mai multor fraze (ori propoziții) succesive.
- ANAFORÉZĂ**, *anaforeze* s.f. (fr. *anaphorèse*) Deplasare a particulelor dintr-o soluție coloidală spre anod, sub acțiunea curenților electrici.
- ANAFÓRIC**, -Ă, *anaforici*, -ce adj. (fr. *anaphorique*) Care reia în scopul accentuării o noțiune, o idee exprimată anterior.
- ANAFRODIZIÁC**, -Ă, *anafrodiziaci*, -ce (fr. *anaphrodisiaque*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) fără dorințe sexuale. 2. Adj., s.n. (Substanță) care blochează dorințele sexuale.
- ANAFRODIZÍE** s.f. (fr. *anaphrodisie*) Lipsă de apetit sexual.
- ANAGENÉZĂ** s.f. (fr. *anagenèse*) Regenerare a țesuturilor distruse.
- ANAGLÍFĂ**, *anaglife* s.f. (fr. *anaglyphe*) 1. Operă sculptată sau cizelată în relief. 2. Procedeu stereoscopic folosit în fotografie, care dă impresia de relief.
- ANAGLÍPTIC**, -Ă, *anagliplici*, -ce adj. (fr. *anaglip-tique*) Imprimat în relief pentru a putea fi urmărit cu degetele de către orbi.
- ANAGNÓST**, *anagnoști* s.m. (fr. *anagnoste*) Sclav din Roma antică însărcinat cu lectura în timpul mesei sau a băii stăpânilor, cu copierea manuscriselor etc.
- ANAGOGÍE** s.f. (fr. *anagogie*) Interpretare mistică a Bibliicii.
- ANAGRÁMĂ**, *anagrame* s.f. (fr. *anagramme*) Cuvânt obținut prin schimbarea ordinii literelor altui cuvânt; joc distractiv care folosește acest procedeu; (rar) antimetabolă.
- ANAHORÉT**, -Ă, *anahoreți*, -te s.m. și f. (fr. *anachorete*, lat. *anachoreta*) Călugăr care trăiește izolat; pustnic.
- ANAHORÉTIC**, -Ă, *anahoretici*, -ce adj. (fr. *anachoretique*) De anahoret; (fig.) modest.
- ANÁL**, -Ă, *anali*, -e adj. (fr. *anal*) Din regiunea anusului.
- ANÁLE** s.f. pl. (fr., lat. *Annales*) 1. Scriere istoriografică în care sunt înregistrate evenimentele an de an. 2. Publicație științifică anuală.
- ANALÉCTE** s.f. pl. (fr. *analectes*, lat. *analecta*) Culegere de texte alese din operele unuia sau ale mai multor scriitori; crestomație.
- ANALEPSÍE** s.f. (fr. *analepsie*) (Med.) Restabilire a forțelor în timpul convalescenței.
- ANALÉPTIC**, -Ă, *analeptici*, -ce s.n., adj. (fr. *analeptique*) (Medicament) care are acțiune stimulantă asupra sistemului nervos central.
- ANALFABÉT**, -Ă, *analfabeți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *analphabète*) (Persoană) care nu știe nici să citească, nici să scrie; neștiutor de carte; ignorant, incult.
- ANALFABETÍSM** s.n. (fr. *analphabétisme*) Stare de analfabet.
- ANALGÉZIC**, -Ă, *analgezici*, -ce adj., s.n. (fr. *analgésique*) (Medicament) care calmează durerea.
- ANALGEZÍE** s.f. (fr. *analgésie*) Pierdere a sensibilității la durere.
- ANALGEZÍNĂ**, *analgezine* s.f. (fr. *analgésine*) Medicament care înlătură (temporar) durerea.
- ANALÍST¹**, *analști* s.m. (fr. *annaliste*) Autor de anale.
- ANALÍST²**, -Ă, *analști*, -ste s.m. și f. (fr. *analyste*) 1. Specialist în analiza matematică, psihologică, politică etc. 2. Specialist în informatică. 3. Specialist în cunoașterea, analiza și descrierea sufletului omenească.
- ANALÍTIC**, -Ă, *analitici*, -ce adj. (fr. *analytique*, lat. *analyticus*) Care se bazează pe analiză.

- ANALIZĂ**, *analizez* vb. I (fr. *analyser*) 1. A studia, a descompune un tot în părțile sale componente; a explica, a comenta, a interpreta un text din punct de vedere gramatical, stilistic, literar etc. 2. A stabili compoziția unei substanțe chimice.
- ANALIZĂBIL**, -Ă, *analizabili*, -e adj. (fr. *analysable*) Care poate fi analizat.
- ANALIZĂ**, *analize* s.f. (fr. *analyse*) 1. Examinare, studiere în detaliu; control (1). 2. (Chim.) Determinare a compoziției unei substanțe. 3. În ultimă analiză = în încheiere, în concluzie.
- ANALIZĂTOR**, *analizoare* s.n. (fr. *analyseur*) Aparat folosit pentru efectuarea de analize.
- ANALOG**, -OĂGĂ/OGĂ, *analogi*, -oage/-oge adj. (fr. *analogue*, lat. *analogus*) Asemănător, similar.
- ANALOGIC**, -Ă, *analogici*, -ce adj. (fr. *analogique*, lat. *analogicus*) 1. Bazat pe analogie. 2. (Electron.) A cărui valoare poate fi reprezentată printr-o funcție continuă în timp și variabilă valoric. 3. (Electron.) Care generează, măsoară, prelucrează și stochează semnale analogice (1).
- ANALOGIE**, *analogii* s.f. (fr. *analogie*, lat. *analogia*) 1. Asemănare, concordanță, similitudine; conformitate (1). 2. Modificare a formei sau a sensului unui cuvânt în funcție de modelul altui cuvânt.
- ANALOGISM** s.n. (fr. *analogisme*) Analogie.
- ANAMNÉSTIC**, -Ă, *anamnestici*, -ce adj. (fr. *anamnestique*) Care se referă la anamneză, obținut prin interogatoriu medical.
- ANAMNÉZĂ** s.f. (fr. *anamnèse*) 1. Reamintire a ideilor și a stărilor sufletești dintr-o viață anterioară. 2. (Med.) Totalitatea datelor privitoare la antecedentele unei boli.
- ANAMNIOTĂ**, *anamniote* s.f. (fr. *anamniotes*) Vertebrat al cărui embrion nu are amnios și alantoidă.
- ANAMORFÓZĂ**, *anamorfoze* s.f. (fr. *anamorphose*) 1. Imagine deformată, grotescă (dată de o oglindă curbă). 2. Tip de metamorfoză în care larva are un număr de segmente mai mic decât adultul. 3. (Cin.) Procedeu optic utilizat pentru comprimarea imaginii, astfel încât să permită o înregistrare corespunzătoare ecranului lat pe o peliculă cinematografică normală.
- ANANÁS**, *ananași* s.m. (fr. *ananas*) 1. Plantă erbacee din țările calde, cu frunze lungi și tulpină scurtă. 2. Fructul comestibil al ananasului (1), cu gust dulce-acrișor și aromat.
- ANAPÉST**, *anapești* s.m. (fr. *anapeste*, lat. *anapestus*) Unitate metrică de versificație, formată din două silabe scurte (neaccentuate) și una lungă (accentuată).
- ANAPLASTIE**, *anaplastii* s.f. (fr. *anaplastie*) Reparație prin autogrefe a unor părți mutilate ale corpului.
- ANAPTIXĂ**, *anaptixe* s.f. (fr. *anaptyxe*) Apariție accidentală a unei vocale între două consoane.
- ANÁRHIC**, -Ă, *anarhici*, -ce adj. (fr. *anarchique*) Care se referă la anarhie; dezorganizat, haotic.
- ANARHIE** s.f. (fr. *anarchie*) Stare de dezordine, de haos într-o țară, într-o instituție, într-o colectivitate; nesupunere, indisciplină.
- ANARHÍSM** s.n. (fr. *anarchisme*, germ. *Anarchismus*) 1. Stare de anarhie. 2. Doctrină politică preconizând suprimarea statului și a oricărei constrângeri sociale asupra individului.
- ANARHÍST**, -Ă, *anarhiști*, -ste (fr. *anarchiste*) 1. Adj. Caracteristic anarhismului (1) și partizanilor acestuia. 2. S.m. și f. Partizan al anarhismului (1); dinamitar; libertar.
- ANARTRIE** s.f. (fr. *anarthrie*) (Med.) Incapacitatea de a articula cuvinte.
- ANASÁRCĂ** s.f. (fr. *anasarque*) Edem generalizat.
- ANASTÁLTIC**, -Ă, *anastaltici*, -ce adj., s.n. (fr. *anastaltique*) (Medicament) care are acțiune astringentă.
- ANASTÁTIC**, -Ă, *anastatici*, -ce adj. (fr. *anastatique*) Care reproduce o tipăritură prin mijloace chimice.
- ANASTIGMATÍSM** s.n. (fr. *anastigmatisme*) Proprietate a unui sistem optic de a fi lipsit de astigmatism.
- ANASTOMÓZĂ** s.f. (fr. *anastomose*) Comunicație dintre două vase sanguine, între două organe cavitate etc.
- ANASTRÓFĂ**, *anastrofe* s.f. (fr. *anastrophe*, germ. *Anastrophe*) Schimbare a ordinii obișnuite a cuvintelor în frază, cu rol stilistic.
- ANATÉMĂ**, *anateme* s.f. (ngr. *anáthema*) Osândire a cuiwa de către Biserică, excludere din rândul Bisericii; afurisenie.
- ANATOCÍSM**, *anatocisme* s.n. (fr. *anatocisme*) Dobândă la dobândă; transformare a dobânzii în capital.
- ANATÓMIC**, -Ă, *anatomici*, -ce adj. (fr. *anatomique*, lat. *anatomicus*) Care ține de anatomie.
- ANATOMÍE** s.f. (fr. *anatomie*, lat. *anatomia*) 1. Știință care se ocupă de structura organismelor. 2. Structură a unui organ sau a unei ființe; conformație. 3. (Fig.) Examinare, analizare.
- ANATOMOPATOLÓG**, -Ă, *anatomopatologi*, -ge s.m. și f. (de la *anatomopatologic*) Specialist în patologia organelor (1).
- ANATOMOPATOLÓGIC**, -Ă, *anatomopatologici*, -ce adj. (fr. *anatomo-pathologique*) Care se referă la modificările patologice, de structură ale organismului.

- ANATOXÍNĂ**, *anatoxine* s.f. (fr. *anatoxine*) Toxină microbiană atenuată folosită la imunizarea organismului.
- ANCABLŪRĂ**, *ancabluri* s.f. (fr. *encablure*) Unitate de măsură pentru lungime, egală cu a zecea parte dintr-o milă marină.
- ANCADRAMÉNT**, *ancadramente* s.n. (fr. *encadrement*) Chenar decorativ în relief (la uși, la ferestre etc.).
- ANCASTRAMÉNT**, *ancastramente* s.n. (fr. *encastrement*) Locaș în zidăria unui chei, pentru fixarea unei pasarele, a unei schele etc.
- ÁNCEPS** s.n. (lat. *anceps*) Semn care marchează cantitatea unei silabe.
- ANCESTRÁL**, -Ă, *ancestrali*, -e adj. (fr. *ancestral*) Ereditar, strămoșesc.
- ANCHETĂ**, *anchetez* vb. I (*anchetă* + -a) A face o anchetă.
- ANCHETĂ**, *anchete* s.f. (fr. *enquête*) 1. Cercetare sprijinită de probe, efectuată de o autoritate juridică sau administrativă. 2. Mijloc de investigare pe bază de chestionarea în legătură cu anumite probleme.
- ANCHILOSTÓM**, *anchilostomi* s.m. (fr. *ankylostome*) Vierme parazit care perforază vasele de sânge din intestinul omului.
- ANCHILOSTOMIÁZĂ**, *anchilostomiaze* s.f. (fr. *ankylostomiase*) Anemie gravă provocată de anchilostom.
- ANCHILOZĂ**, *anchilozez* vb. I (fr. *ankyloser*) 1. A produce sau a căpăta o anchiloză. 2. (Fig.) A deveni greoi, mărginit, rutinat.
- ANCHILOZĂ**, *anchiloză* s.f. (fr. *ankylose*) Întepănire, imobilitate a unei articulații.
- ÁNCHIE**, *ancii* s.f. (it. *ancia*) Mică lamă elastică, fixată în muștiucul unor instrumente de suflat (clarinet, oboi etc.), care, prin vibrație, produce sunete.
- ANCILĂR**, -Ă, *ancilari*, -e adj. (fr. *ancillaire*) De slugă; umil.
- ANCLANȘĂ**, *anclanșez* vb. I (fr. *enclancher*) A angrena un mecanism pentru declanșare; a transmite o mișcare unei piese; a închide un circuit electric într-un releu printr-un dispozitiv.
- ANCOLĂ**, *ancolez* vb. I (fr. *encoller*) A înclăia.
- ANCOMBRAMÉNT**, *ancombramente* s.n. (fr. *encombrement*) 1. Îngrămădire (de persoane, obiecte etc.) care împiedică trecerea. 2. Spațiu necesar montării, așezării unui utilaj, a unui obiect etc.
- ANCOMBRĂNT**, -Ă, *ancombranți*, -te adj. (fr. *encombrant*) Care încurcă (trecerea); (fig.) incomod, plicticos.
- ANCORĂ**, *ancorez* vb. I (*ancoră* + -a) 1. A fixa o navă cu o ancoră; a se opri din plutire. 2. (Fig.) A (se) stabili pe o bază solidă, durabilă.
- ĂNCORĂ**, *ancore* s.f. (it., lat. *ancora*) 1. Piesă grea de metal cu care se imobilizează navele. 2. Bară de metal cu care se sprijină un zid, un stâlp etc. 3. *A arunca ancora* = a se opri. *A ridica ancora* = a porni.
- ANCORÓT**, *ancorote* s.n. (it. *ancorotto*) Ancoră mică.
- ANCRASĂ**, pers. 3 *ancrasează* vb. I (fr. *encrasser*) (Despre mecanisme) A se întepeni din cauza depunerii de impurități.
- ANDABÁT**, *andabați* s.m. (fr. *andabate*, lat. *andabata*) Gladiator cu o cască fără deschizături în dreptul ochilor, obligat să lupte orbește, spre hazul spectatorilor.
- ANDALUZÍT** s.n. (fr. *andalousite*) Silicat natural de aluminiu cristalizat, folosit în industria ceramicii.
- ANDÁNTE** (it. *andante*) 1. Adv. (Ca mod de executare a unei lucrări muzicale) În tempo moderat. 2. S.n. (Parte dintr-o) compoziție muzicală executată astfel.
- ANDANTÍNO** adv. (it. *andantino*) (Ca mod de executare a unei lucrări muzicale) Puțin mai repede decât andante.
- ANDEZÍN** s.n. (fr. *andésine*) Mineral din familia plagioclazilor, alcătuit din silicat de sodiu și de calciu.
- ANDEZÍT**, *andezite* s.n. (fr. *andésite*) Rocă vulcanică de culoare închisă, folosită ca piatră de pavaj și de construcție.
- ANDÍN**, -Ă, *andini*, -e adj. (fr. *andin*) Care aparține Munților Anzi; din Anzi.
- ANDÍVĂ**, *andive* s.f. (fr. *endive*) Plantă legumicolă ale cărei frunze albe, cărnoase și alungite sunt comestibile.
- ANDOSĂ**, *andosez* vb. I (fr. *endosser*) A nota pe versoul unui act de plată numele persoanei împuternicite să încaseze contravaloarea.
- ANDOSAMÉNT**, *andosamente* s.n. (fr. *endossement*) Transferare prin andosare a proprietății unui titlu de credit.
- ANDOSĂNT**, -Ă, *andosanți*, -te s.m. și f. (fr. *endosant*) Persoană care andosează un cec sau o poliță.
- ANDOSATĂR**, *andosatari* s.m. (fr. *endossataire*) Persoană căreia îi este transferat dreptul de proprietate asupra unui titlu și drepturile încorporate de acesta prin andosare; giratar.
- ANDOSATÓR**, *andosatori* s.m. (cf. fr. *endosseur*) Girant.
- ANDRO-** (fr. *andro-*, gr. *aner*, -*dros*) Element de compunere cu sensul de „bărbat”, în cuvinte ca: *andropauză*, *androsteron*.

- ANDROCÉU**, *androcee* s.n. (fr. *androcée*) Totalitatea staminelor unei flori.
- ANDROFOBIE** s.f. (fr. *androphobie*) Repulsie față de bărbați.
- ANDROGÉN**, -Ă, *androjeni*, -e adj. (fr. *androgène*) Care provoacă apariția unor caractere sexuale masculine.
- ANDROGÍN**, -Ă, *androgini*, -e adj., s.m. și f. (fr. *androgyné*) (Ființă sau plantă) care are caracteristicile ambelor sexe; hermafrodit.
- ANDROGINIE** s.f. (fr. *androgynie*) 1. Bisexualitate. 2. (Zool.) Hermafroditism.
- ANDROID**, *androizi* s.m. (fr. *androïde*) Robot cu aspect uman.
- ANDROLATRIE** s.f. (fr. *andolâtrie*) Divinizare, adorare a bărbatului.
- ANDROLÁTRU**, -Ă, *androlatri*, -e s.m. și f. (fr. *androlâtre*) Persoană care practică androlatria.
- ANDROLOGIE** s.f. (fr. *andrologie*) Ramură a medicinei care se ocupă cu studiul fiziologiei și patologiei organelor sexuale masculine.
- ANDROMEDIDĂ**, *andromedide* s.f. (fr. *andromédides*) Ploaie periodică de meteoriți, care se produce în noiembrie dinspre constelația Andromeda.
- ANDROPÁUZĂ**, *andropauze* s.f. (fr. *andropause*) Diminuare a activității sexuale la bărbați, după o anumită vârstă.
- ANDROSTERÓN** s.m. (fr. *androstérone*) Hormon sexual masculin prezent în urină.
- ÁNDRUC**, *andrucuri* s.n. (germ. *Andruck*) Tipar de probă.
- ANDURÁNȚĂ** s.f. (fr. *endurance*) Capacitatea de a rezista (la oboseală fizică sau psihică, la suferință etc.).
- ANEANTIZĂ**, *aneantizez* vb. I (cf. fr. *anéantir*) A distruge, a reduce la nimic.
- ANECDOTĂ**, *anecdote* s.f. (fr. *anecdote*) Scurtă povestire cu un detaliu semnificativ și cu o poantă hazlie; (fig.) intrigă, acțiune epică.
- ANECDÓTIC**, -Ă, *anecdotici*, -ce (fr. *anecdotique*) 1. Adj. Care are caracter de anecdotă. 2. S.f. Totalitatea evenimentelor care formează intriga.
- ANECOÍD**, -Ă, *anecoizi*, -de adj. (fr. *anéchoïde*) Fără ecou.
- ANELÍD**, *anelide* s.n. (fr. *annelide*) (La pl.) Încrângătură de viermi care au corpul inelat; (și la sg.) vierme din această încrângătură.
- ANEMIÁ**, *anemiez* vb. I (fr. *s'anémier*) A fi sau a deveni anemic.
- ANÉMIC**, -Ă, *anemici*, -ce (fr. *anémique*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care suferă de anemie; clorotic. 2. Adj. (Fig.) Fără energie, slăbit, slab; fără valoare.
- ANEMIE**, *anemii* s.f. (fr. *anémie*) Scădere a globulelor roșii și a hemoglobinei din sânge; slăbiciune.
- ANEMO-** (fr. *aném-*, gr. *anemos*) Element de compunere cu sensul de „vânt”, în cuvinte ca: *anemocor*, *anemofil*.
- ANEMOCÓR**, -Ă, *anemocori*, -e adj., s.f. (fr. *anémochore*) (Plantă) care are semințele răspândite de vânt.
- ANEMOCÓRD**, *anemocorduri* s.n. (fr. *anémocorde*) Armoniu cu coarde.
- ANEMOFÍL**, -Ă, *anemofili*, -e adj., s.f. (fr. *anémophile*) (Plantă) ale cărei flori sunt polinizate cu ajutorul vântului.
- ANEMOFILIE** s.f. (fr. *anémophilie*) Polenizare făcută de vânt.
- ANEMOGRAFIE** s.f. (fr. *anémographie*) Studiul vânturilor.
- ANEMOMETRIE** s.f. (fr. *anémométrie*) Măsurare a vitezei de deplasare a gazelor în conducte, a aerului în atmosferă, a avioanelor etc.
- ANEMOMÉTRU**, *anemometre* s.n. (fr. *anémomètre*) Aparat de măsură a curenților de aer.
- ANEMÓNĂ**, *anemone* s.f. (fr. *anémone*, lat. *anemona*) 1. Plantă erbacee cu flori viu colorate. 2. *Anemonă-de-mare* = actinie.
- ANEMOSCÓP**, *anemoscoape* s.n. (fr. *anémoscope*) Instrument care indică direcția vântului; giruetă.
- ANEMOSTÁT**, *anemostate* s.n. (fr. *anémostat*) Aparat folosit pentru difuzarea aerului cald dintr-o instalație centrală în încăperi.
- ANEMOTRÓP**, *anemotroape* s.n. (fr. *anémotrope*) Motor eolian.
- ANENCEFALIE** s.f. (fr. *anencéphalie*) Monstruozi-tate fără creier, incompatibilă cu viața.
- ANERGIE** s.f. (fr. *anergie*) 1. Lipsă de reacție a organismului la antigeni. 2. Energie termică care nu poate fi transformată în lucru mecanic.
- ANEROÍD**, *aneroide* adj. (fr. *anéroïde*) *Barometru aneroïd* (și substantivat, n.) = barometru metalic folosit pentru măsurarea presiunii atmosferice.
- ANESTEZIÁ**, *anesteziez* vb. I (fr. *anesthésier*) A provoca o stare de insensibilitate a organismului la dureri cu ajutorul unui anesteziec.
- ANESTÉZIC**, -Ă, *anestezici*, -ce adj., s.n. (fr. *anesthésique*) (Substanță) care suprimă sau diminuează sensibilitatea la dureri.
- ANESTEZIE** s.f. (fr. *anesthésie*) Suprimare sau diminuare a sensibilității la dureri prin mijloace medicale.
- ANESTEZÍST**, -Ă, *anestezisti*, -ste s.m. și f. (fr. *anesthésiste*) Specialist în anestezie.

- ANEUPLOID, -Ă, aneuploizi, -de** adj. (fr. *aneuploïde*, engl. *aneuploid*) Care are un număr de cromozomi diferit față de cel normal.
- ANEURIE** s.f. (fr. *aneurie*) Slăbire a funcțiilor nervoase; aneuroză.
- ANEURINĂ, aneurine** s.f. (fr. *aneurine*) Vitamina B₁.
- ANEURÓZĂ** s.f. (fr. *aneurose*) Aneuric.
- ANEVRISM** s.n. (fr. *anévrisme*) Dilatare patologică a pereților unui vas sangvin.
- ANEX, -Ă, anecși, -exe** (fr. *annexe*) 1. Adj., s.f. (Ceea ce este) alăturat, atașat sau alipit de ceva principal. 2. S.f. Adaos, apendice (3).
- ANEXĂ, anexez** vb. I (fr. *annexer*) A alipi, a adăuga (la ceva); a încorpora (un teritoriu, un stat) prin violență.
- ANEXIONISM** s.n. (fr. *annexionisme*) Politică de anexiune.
- ANEXIONIST, -Ă, anexioniști, -ste** s.m. și f., adj. (fr. *annexioniste*) (Adept) al anexionismului.
- ANEXITĂ, anexite** s.f. (fr. *annexite*) Inflamație a ovarelor și a trompelor uterine; salpingoovărită.
- ANEXIUNE, anexiuni** s.f. (fr. *annexion*, lat. *annexio, -onis*) Alipire cu forța de către un stat a teritoriului altui stat; încorporare în...
- ANFILADĂ, anfilade** s.f. (fr. *enfilade*) Șir de clădiri, de portice sau de coloane dispuse în linie dreaptă, unele după altele.
- ANFLAMĂ, anflamez** vb. I (fr. *enflammer*) A se inflăcăra, a se pasiona.
- ANGAJĂ, angajez** vb. I (fr. *engager*) 1. A (se) încadra într-un serviciu. 2. A accepta o însărcinare. 3. A atrage după sine o obligație, o răspundere. 4. A (se) antrena într-o acțiune. 5. A o lua într-o direcție, a apuca pe un anumit drum.
- ANGAJAMENT, angajamente** s.n. (fr. *engagement*) 1. Obligația, promisiunea de a face ceva; asigurare, contract. 2. Punere a pucului sau a mingii în joc (la hochei ori la baschet).
- ANGAJANT, -Ă, angajanti, -te** adj. (*angaja* + *-ant*, cf. fr. *engageant*) Care implică, atrage pe cineva într-o acțiune.
- ANGEITĂ, angeite** s.f. (fr. *angéite*) Inflamație a vaselor sangvine.
- ANGÉLIC, -Ă, angelici, -ce** adj. (fr. *angélique*, lat. *angelicus*) Îngereșc, serafic.
- ANGELICĂ/ANGHELICĂ** s.f. (ngr. *anghélíka*) 1. Plantă erbacee cu frunze mari și cu flori albe-verzui, aromatică, a cărei rădăcină este utilizată în farmacie. 2. Băutură alcoolică preparată din această plantă.
- ANGELOLATRIE** s.f. (fr. *angéolatricie*) Erezic care constă în adorarea ingerilor.
- ANGELOLOGIE** s.f. (fr. *angélogie*) Studiul ingerilor.
- ÂNGELUS** s.n. (lat. *angelus*) Rugăciune catolică adresată Fecioarei Maria care are la început cuvântul latinesc *angelus*.
- ANGHELICĂ** s.f. v. *angelică*.
- ÂNGHEMAHT** s.n. (germ. *Eingemachte*) Mâncare cu carne (de pui sau de miel) și cu sos alb de lămâie.
- ANGHILĂ, anghile** s.f. (lat. *anguilla*) Pește migrator care are corpul în formă de șarpe; țipar.
- ANGINĂ** s.f. (fr. *angine*, lat. *angina*) 1. Inflamație a faringelui și a amigdalelor. 2. *Angină pectorală* = boală a arterelor coronare.
- ANGI(O)-** (fr. *angi[o]-*, gr. *angeion*) Element de compunere cu sensul de „vas-receptacul”, în cuvinte ca: *angiopatie, angiospermie*.
- ANGIOLITĂ** s.f. (fr. *angiocholite*) Inflamație a căilor biliare.
- ANGIOGENIE** s.f. (fr. *angiogénie*) Formare și dezvoltare a vaselor de sânge.
- ANGIOGRAFIE** s.f. (fr. *angiographie*) Radiografie a vaselor sangvine după injectarea unor substanțe radioopace.
- ANGIOLOGIE** s.f. (fr. *angiologie*) Studiul vaselor sangvine și limfatice.
- ANGIOM, angioame** s.n. (fr. *angiome*) Malformație vasculară benignă.
- ANGIOPATIE, angiopatii** s.f. (fr. *angiopathie*) Boală a vaselor sangvine.
- ANGIOSPASM, angiospasmie** s.n. (fr. *angiospasmie*) Con tracție spastică a unui vas sangvin.
- ANGIOSPÉRM, -Ă, angiospermi, -e** (fr. *angiosperme*) 1. S.f., adj. (Plantă) care are semințele închise în fruct. 2. S.f. pl. Încrengătură de plante cu astfel de semințe.
- ANGLAISE, anglaise** s.f. (pr. *angléz*; fr. *anglaise*) Dans popular de origine engleză; melodia acestui dans.
- ANGLICĂN, -Ă, anglicani, -e** (fr., engl. *anglican*) 1. S.m. și f. Adept al anglicanismului. 2. Adj. Care aparține anglicanismului.
- ANGLICANISM** s.n. (fr. *anglicanisme*) Religia oficială a Marii Britanii, având caracter reformat, al cărei șef suprem este suveranul regatului.
- ANGLICISM, anglicisme** s.n. (fr. *anglicisme*) Expresie specifică limbii engleze; cuvânt de origine engleză împrumutat de altă limbă și neadaptat.
- ANGLICIST, -Ă, angliciști, -ste** s.m. și f. (fr. *angliciste*) Specialist în studiul limbii și civilizației engleze.

- ANGLÍSTICĂ** s.f. (engl. *anglistics*) Studiul limbii, culturii și civilizației engleze.
- ANGLICIZĂ**, *anglicizez* vb. I (fr. *angliciser*) A da un aer sau un accent englezesc.
- ANGLO-AMERICÂN**, -Ă, *anglo-americani*, -e (fr. *anglo-américain*) 1. S.m. și f. Persoană care face parte din populația Angliei și Americii de Nord. 2. Adj. Care este din sau care este comun Angliei și Americii, în special S.U.A.
- ANGLOFİL**, -Ă, *anglofili*, -e adj., s.m. și f. (fr. *anglophile*) (Persoană) care îi iubește și îi admiră pe englezi; filoenleze.
- ANGLOFILIE** s.f. (fr. *anglophilie*) Sentiment de simpatie pentru englezi și pentru tot ce este englezesc.
- ANGLOFÓB**, -Ă, *anglofobi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *anglophobe*) (Persoană) care îi urăște pe englezi.
- ANGLOFOBIE** s.f. (fr. *anglophobie*) Aversiune față de englezi și față de tot ce este englezesc.
- ANGLOFÓN**, -Ă, *anglofoni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *anglophone*) (Persoană) care vorbește limba engleză.
- ANGLOMANIE** s.f. (fr. *anglomanie*) Admirație excesivă față de englezi.
- ANGLO-NORMÁND**, -Ă, *anglo-normanzi*, -de adj. (fr. *anglo-normand*) 1. Care reunește elemente englezești și normande. 2. Care aparține culturii franceze din Anglia după cucerirea normandă (sec. al XII-lea).
- ANGLO-SAXÓN**, -Ă, *anglo-saxoni*, -e (fr. *anglo-saxon*) 1. S.m. și f. (La pl.) Populații germanice care au ocupat Insulele Britanice în sec. V-VI. 2. Adj. Care aparține, care se referă la anglo-saxoni (1) și la limba engleză veche.
- ANGOASĂ**, *angoasez* vb. I (fr. *angoisser*) A (se) neliniști (profund).
- ANGOASÁNT**, -Ă, *angoasanți*, -te adj. (fr. *angoissant*) Neliniștitor, îngrijorător.
- ANGOÁSĂ**, *angoase* s.f. (fr. *angoisse*) Neliniște, tulburare (profundă).
- ANGOLÉZ**, -Ă, *angolezi*, -e s.m. și f., adj. (fr. *angolais*, -e) (Persoană) din Angola.
- ÁNGOR** s.f. (lat. *angor*) (Med.) Angor pectoris.
- ANGÓRA** s.f. (n.pr. *Angora*, cf. fr. *angora*) Specie de animale (pisică, iepure sau capră) cu păr lung și mătășos; (p. restr.) lâna prelucrată din părul acestor animale.
- ÁNGOR PÉCTORIS** s.f. (lat. *angor pectoris*) (Med.) Angină pectorală.
- ANGRENÁ**, *angrenez* vb. I (fr. *engrener*) 1. A potrive dinții unei roți între dinții altei roți, pentru a-i transmite o mișcare de rotație. 2. (Fig.) A se angaja, a se antrena într-o acțiune.
- ANGRENÁJ**, *angrenaje* s.n. (fr. *engrenage*) Sistem de roți dințate îmbucate una în alta, în scopul transmiterii unei mișcări.
- ANGRÓ**, (2) *angrouri* (fr. *en gros*) 1. Adj. invar., adv. (Care este) în cantitate mare, cu ridicata. 2. S.n. Magazin, depozit care vinde angro (1).
- ANGROSÍST**, -Ă, *angrosiști*, -ste s.m. și f., adj. (*angro[s]* + *-ist*) (Persoană, întreprindere) care face comerț angro; jobber.
- ÁNGSTRÖM**, *ångströmi* s.m. (fr. *ångström*) Unitate de măsură pentru lungimi de undă, egală cu a zecea milioana parte dintr-un milimetru.
- ANGULÁR**, -Ă, *angulari*, -e adj. (fr. *angulaire*, lat. *angularis*) Unghiular.
- ANHIDRÍDĂ**, *anhidride* s.f. (fr. *anhydride*) 1. Substanță anorganică formând un acid prin combinație cu apa. 2. Substanță organică rezultată, de obicei, prin eliminarea unei molecule de apă din două grupe carboxilice.
- ANHIDRÍT**, *anhidriți* s.m. (fr. *anhydrite*) Sulfat natural de calciu, cu utilizări diverse.
- ANHIDRÓZĂ** s.f. (fr. *anhydrose*) (Med.) Stare caracterizată prin suprimarea sau reducerea sudorii.
- ANHÍDRU**, -Ă, *anhidri*, -e adj. (fr. *anhydre*) Care este lipsit de apă.
- ANIHILÁ**, *anihilez* vb. I (fr. *annihiler*, lat. *annihilare*) A înlătura, a zădărnici o acțiune sau efectele acesteia; a inactiva (1).
- ANILÍNĂ** s.f. (fr. *aniline*, germ. *Anilin*) Lichid uleios incolor, obținut prin distilarea indigoului sau din gudroanele de huilă, cu diferite întrebuințări în industrie; aminobenzen; fenilamină.
- ANILÍSM** s.n. (fr. *anilisme*) Intoxicație cu anilină.
- ANIMÁ**, *anim* vb. I (fr. *animer*, lat. *animare*) A deveni sau a face să devină mai activ; a (se) însufleți, a (se) înviora.
- ANIMÁL**, -Ă, *animali*, -e (fr. *animal*, lat. *animalis*) 1. S.n. Ființă vie dotată cu sensibilitate și capacitate de mișcare; vietate, jivină, dobitoc. 2. S.n. Persoană brutală, grosolană, josnică. 3. Adj. Propriu animalelor (1), de animal; de natură organică.
- ANIMALIÉR**, -Ă, *animalieri*, -e adj. (fr. *animalier*) 1. Care se referă la animale, de animal. 2. (Despre operele de artă sau despre artiști) Care reprezintă sau înfățișează animale.
- ANIMALITĂȚE** s.f. (fr. *animalité*) Caracter, stare, comportament de animal.

- ANIMALIZĂ**, *animalizez* vb. I (fr. *animaliser*) A deveni sau a face să devină animal; a (se) degrada, a (se) abrutiza.
- ANIMĂTO** adv. (it. *animato*) (Muz.) Cu însufletire, animat.
- ANIMĂTOR**, **-OĂRE**, *animatori*, *-oare* (fr. *animateur*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care animă, învesește. 2. S.f. Femeie de moravuri ușoare într-un local, într-un hotel etc.
- ANIMĂȚIE** s.f. (fr. *animation*, lat. *animatio*) Mișcare continuă și zgomotoasă (de oameni, de vehicule etc.); agitație, însufletire.
- ANIMISM** s.n. (fr. *animisme*) Religie, credință în care se atribuie suflet animalelor, obiectelor etc.
- ANIMOZITĂTE**, *animozități* s.f. (fr. *animosité*, lat. *animositas*, *-atis*) Atitudine ostilă, dușmănoasă; conflict, dușmănie, dezacord.
- ANIÓN**, *anioni* s.m. (fr. *anion*) (Chim.) Ion cu una sau mai multe sarcini electrice negative.
- ANIONÍT**, *anioniți* s.m. (fr. *anionite*) Rășină naturală sau sintetică a cărei proprietate este aceea de a reține anionii dintr-o soluție.
- ANISÓL**, *anisoli* s.m. (fr. *anisole*) (Chim.) Eter metalic al fenolului.
- ANISTÓRIC**, **-Ă**, *anistorici*, *-ce* adj. (*an-* + *istoric*) Care este situat în afara realității concret istorice.
- ANISTORISM** s.n. (*anistorfic* + *-ism*) Înlocuire a studiului concret istoric al realității sociale prin speculații abstracte.
- ANIVERSĂ**, *aniversez* vb. I (de la *aniversar*) A sărbători, a celebra un eveniment la împlinirea unui număr de ani.
- ANIVERSĂR**, **-Ă**, *aniversari*, *-e* adj. (fr. *anniversaire*, lat. *anniversarius*) Care amintește de un eveniment anterior, petrecut la aceeași dată.
- ANIVERSĂRE**, *aniversări* s.f. (de la [zi] *aniversară*) Faptul de a aniversa; zi în care se celebrează un eveniment.
- ANIZO-** (fr. *aniso-*, gr. *an* „fără” + *isos* „egal”) Element de compunere cu sensul de „inegal”, în cuvinte ca: *anizocitoză*, *anizotropie*.
- ANIZOCITÓZĂ** s.f. (fr. *anisocytose*) Inegalitate în dimensiuni a globulelor roșii.
- ANIZOMETROPÍE** s.f. (fr. *anisométrie*) Imperfecțiune a puterii de refracție a celor doi ochi.
- ANIZOTRÓP**, **-Ă**, *anizotropi*, *-e* adj. (fr. *anisotrope*) (Despre corpuri) Care are proprietăți fizice variate în funcție de direcția de observare.
- ANIZOTROPÍE** s.f. (fr. *anisotropie*) Însușirea de a fi anizotrop.
- ANLUMINÚRĂ**, *anluminuri* s.f. (fr. *enluminure*) Miniatură colorată pe un manuscris medieval.
- ANÓD**, *anodi* s.m. (fr. *anode*) Electrode pozitiv al unei pile electrice, al unui aparat de electroliză etc.
- ANODÍN**, **-Ă**, *anodini*, *-e* adj. (fr. *anodin*) Fără eficacitate; fără importanță, inofensiv.
- ANODÓNTĂ**, *anodonte* s.f. (fr. *anodonte*) (Zool.) Scoică de lac.
- ANOFÉL**, *anofeli* adj. (fr. *anophèle*) (Despre unii țânțari) Al cărui femelă poate transmite malarie.
- ANOFEOLOGÉN**, **-Ă**, *anofelogeni*, *-e* adj. (fr. *anophelogene*) (Despre terenuri, bălți etc.) Prielnic dezvoltării țânțarilor anofeli.
- ANOFTALMÍE** s.f. (fr. *anophthalmie*) Lipsă congenitală sau accidentală a unuia ori a ambilor ochi.
- ANOMÁL**, **-Ă**, *anomali*, *-e* adj. (fr. *anomal*) Care prezintă o anomalie, referitor la o anomalie.
- ANOMALÍE**, *anomalii* s.f. (fr. *anomalie*) Abateră, deviere de la normal; defect, cusur.
- ANOMÍE** s.f. (fr. *anomie*) (Rar) Stare a unei societăți, caracterizată prin lipsă de legi, de norme; dezordine, dezorganizare.
- ANONÍM**, **-Ă**, *anonimi*, *-e* (fr. *anonyme*, lat. *anonymus*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) cu nume necunoscut, neidentificat sau neimportant. 2. Adj. (Despre texte) Cu autor necunoscut. 3. S.f. Scrisoare nesemnată. 4. *Societate (anonimă) pe acțiuni* = asociație, întreprindere ai cărei acționari sunt necunoscuți de public.
- ANONIMÁT** s.n. (fr. *anonymat*) Stare, caracter de anonim.
- ANOREXÍE** s.f. (fr. *anorexie*) (Med.) Inapetență.
- ANORGÁNIC**, **-Ă**, *anorganici*, *-ce* adj. (fr. *anorganique*) Care are în compoziție numai substanțe din regnul mineral.
- ANORHIDÍE** s.f. (fr. *anorchidie*) Lipsă congenitală, accidentală sau chirurgicală a testiculelor.
- ANORMÁL**, **-Ă**, *anormali*, *-e* adj. (fr. *anormal*, lat. *anormalis*) 1. Contrar ordinii, regulilor obișnuite, nefiresc. 2. Care are infirmități fizice sau psihice.
- ANORTÍT**, *anortite* s.n. (germ. *Anorthit*) Feldspat plagioclaz cu calciu, cu aspect cenușiu și sticlos, care se găsește în rocile eruptive bazice și în unele sisturi cristaline.
- ANOSMÍE** s.f. (fr. *anosmie*) Pierdere completă sau diminuare a mirosului.
- ANOXEMÍE** s.f. (fr. *anoxémie*) Oxigenare defectuoasă a sângelui.
- ANOXIBIÓZĂ** s.f. (fr. *anoxibiose*) (Biol.) Anaerobioză.

- ANÓXIC**, -Ă, *anoxici*, -ce adj. (fr. *anoxique*) Lipsit de oxigen.
- ANOXIE** s.f. (fr. *anoxie*) Stare patologică provocată de oxigenarea defectuoasă a țesuturilor unui organism.
- ANROCĂMÉNT**, *anrocamente* s.n. (fr. *enrochement*, cf. *rocă*) Îngrămădire de bolovani, de pietre etc. care protejează baza unui dig, a unei platforme etc.
- ANSĂMBLU**, (1, 3) *ansambluri*, (2) *ansamble* s.n. (fr. *ensemble*) 1. Unitate a elementelor de același fel. 2. Totalitatea pieselor, utilajelor care acționează ca o unitate. 3. Formație artistică, grup. 4. Compoziție muzicală scrisă pentru un ansamblu (3). 5. *De ansamblu* = unitar. *În ansamblu* = în general, în total.
- ÂNSĂ**, *anse* s.f. (fr. *anse*) 1. Toartă curbată (a unui vas, a unui coș etc.). 2. Formațiune anatomică în formă de buclă sau de inel. 3. Fir de platină terminat cu un laț, care servește la însămânțări de germeni în diferite medii de cultură. 4. Vârful pistolului electric de lipit.
- ANSERIFÓRM**, -Ă, *anseriformi*, -e (fr. *anseriforme*) 1. Adj., s.f. (Pasăre) care seamănă cu o găscă. 2. S.f. (La pl.) Ordin de păsări cu gâtul lung și picioarele scurte, având trei degete unite printr-o membrană; (și la sg.) pasăre din acest ordin (lebdă, găscă).
- ANSILĂJ**, *ansilaje* s.n. (fr. *ensilage*) (Rar) Operația de conservare a nutrețurilor verzi prin murare.
- ANȘOĂ**, (1) *anșoa*, (2) *anșoauri* (fr. *anchois*) 1. S.m. Specie de pește mic, cu gura la nivelul ochilor. 2. S.n. Pastă alimentară preparată din anșoa (1).
- ANTABLĂMÉNT**, *antablamente* s.n. (fr. *entablement*) Element de arhitectură (arhitravă, friză și cornișă) care susține acoperișul.
- ANTAGÓNIC**, -Ă, *antagonici*, -ce adj. (fr. *antagonique*) Care se află în opoziție; opus, antagonist.
- ANTAGONÍSM**, *antagonisme* s.n. (fr. *antagonisme*) Opoziție, contradicție; rivalitate.
- ANTAGONÍST**, -Ă, *antagoniști*, -ste adj. (fr. *antagoniste*, lat. *antagonista*) Opus, antagonic.
- ANTÁLGIC**, -Ă, *antalgici*, -ce adj., s.n. (fr. *antalgique*) (Medicament, substanță etc.) care calmează durerea.
- ANTAMÁ**, *antamez* vb. I (fr. *entamer*) A începe, a întreprinde.
- ANTANACLĂZĂ**, *antanaclaze* s.f. (fr. *antanaclase*) (Stil.) Repetiție a unui cuvânt, folosit succesiv cu alte sensuri.
- ANTANAGÓGĂ**, *antanagoge* s.f. (fr. *antanagoge*) Contraargument.
- ANTÁNTĂ**, *antante* s.f. (fr. *entente*) Alianță politică, diplomatică, militară între state; înțelegere, pact.
- ANTÁRCTIC**, -Ă, *antarctici*, -ce adj. (fr. *antarctique*, lat. *antarecticus*) Situat în regiunea Polului Sud; referitor la această regiune, propriu acestei regiuni.
- ÁNTĂ**, *ante* s.f. (fr. *ante*) Element de construcție decorativă și de întărire, situat la colțurile unui edificiu.
- ANTE-** (lat. *ante*) Prefix cu sensul de „înainte”, „în față”, „anterior”, în cuvinte ca: *antebraț*, *antetitlu*.
- ANTEBÉLIC**, -Ă, *antebelici*, -ce adj. (cf. lat. *bellicus*) Care a existat, s-a petrecut înaintea unui război.
- ANTECÁLCUL**, *antecalcul* s.n. (*ante-* + *calcul*) (Rar) Antecalculație.
- ANTECALCULÁ**, *antecalculez* vb. I (de la *antecalcul*) A calcula dinainte.
- ANTECALCULÁȚIE**, *antecalculații* s.f. (*ante-* + *calculație*) Calculare a prețului de cost făcută înainte de producerea unei mărfi sau de începerea unei lucrări; antecalcul.
- ANTECEDÉNT**, -Ă, *antecedenți*, -te (fr. *antécédent*, lat. *antecedens*, -ntis) 1. S.n. Fapt, întâmplare care precedă o anumită dată sau stare; (la pl.) simptome care precedă o boală. 2. Adj. Care s-a petrecut înainte. 3. *Antecedent penal* = fapt penal din trecutul inculpatului.
- ANTECEDÉNTĂ**, *antecedente* s.f. (fr. *antécédence*) 1. Faptul de a fi antecedent; anterioritate. 2. Fenomen prin care o apă curgătoare își păstrează cursul, indiferent de modificările provocate de fenomenele tectonice. 3. (Rar) Preferință.
- ANTECESÓR**, -OÁRE, *antecesori*, -oare s.m. și f. (it. *antecessore*, lat. *antecessor*; -oris) Predecesor (1), precursor, premergător.
- ANTECLÍZĂ**, *anteclize* s.f. (fr. *antéclise*) Platformă formată prin ridicarea fundamentului cristalin, care provoacă o boltire a învelișului de roci sedimentare.
- ANTEDATÁ**, *antedatez* vb. I (*ante-* + *data*, cf. fr. *antidater*) A pune pe un document o dată anterioară celei reale.
- ANTEDILUVIÁN**, -Ă, *antediluvieni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *antédiluvien*) (Timp) care a precedat glaciația cuaternară, diluviul (fig.) străvechi; perimat.
- ANTEFÍX**, *antefixe* s.n. (fr. *antéfixe*) Ornament (din pământ ars) așezat pe marginea inferioară a acoperișului.
- ANTEMERIDIÁN**, -Ă, *antemeridiani*, -e adj. (lat. *antemeridianus*) De dinainte de amiază, de dimineață.
- ANTÉNĂ**, *antene* s.f. (fr. *antenne*, lat. *antenna*) 1. Organ de simț format din două firisoare mobile, aflat pe capul unor insecte, al crustaceelor și al miriapodelor. 2. Dispozitiv de emisie sau de recepție a

- undelor electromagnetice, în transmisiuni de radio și de televiziune.
- ANTENUPTIAL**, -Ă, *antenuptiali*. -e adj. (fr. *antenuptial*) Care este anterior nunții.
- ANTEPENULTIM**, -Ă, *antepenultimi*. -e adj. (fr. *antépénultième*, lat. *antepenultimus*) Care se află pe locul al treilea de la sfârșit.
- ANTEPUNE**, *antepun* vb. III (*ante-* + *pune*, cf. fr. *antéposer*) A pune înainte.
- ANTERĂ**, *antere* s.f. (fr. *anthère*) Partea globulară a staminci, în care se formează polenul.
- ANTERIDIE**, *anteridii* s.f. (fr. *anthéridie*) Organ producător de celule sexuale masculine, la alge și mușchi.
- ANTERIÓR**, -OĂRĂ, *anteriori*, -oare adj. (fr. *antérieur*, lat. *anterior*, -oris) Care precedă (în timp sau în spațiu) ceva; prealabil (1).
- ANTERIORITATE** s.f. (fr. *antériorité*) Însușirea de a fi anterior; antecedentă; prioritate.
- ANTEROPOSTERIÓR**, -OĂRĂ, *anteroposteriori*, -oare adj. (fr. *antéropostérieur*) Care are direcția din față către spate.
- ANTEROZOÍD**, *anterozoizi* s.m. (fr. *anthérozoïde*) (Bot.) Celulă sexuală masculină formată în anteridie.
- ANTESÓCLU**, *antesochluri* s.n. (fr. *antésocle*) (Arhit.) Bază ieșită în afara soclului unei clădiri.
- ANTÉT**, *anteturi/antete* s.n. (fr. *en-tête*) Inscripție tipărită sau gravată în partea de sus a unei coli de hârtie ori a unui plic utilizat pentru corespondență, care cuprinde numele și adresa expeditorului; (Inform.) header.
- ANTETRÉN**, *antetrenuri* s.n. (*ante-* + *tren*, cf. fr. *avant-train*) Vehicul cu două roți, cuplat în partea din față a unui tren, a unei mașini etc.
- ANTEVORBITÓR**, -OĂRE, *antevorbitori*, -oare s.m. și f. (*ante-* + *vorbitor*, cf. germ. *Vorredner*) Persoană care a vorbit într-o adunare publică înaintea alteia; preopinent.
- ANTI-** (fr. *anti-*) Prefix cu sensul de „împotriva”, „în contra”, „opus”, în cuvinte ca: *antiaerian*, *antialcoolic*, *antiatom*.
- ANTIACÍD**, -Ă, *antiacizi*, -de adj. (fr. *antiacide*)
1. (Despre medicamente) Care neutralizează aciditatea gastrică. 2. (Despre materiale) Care este rezistent la acțiunea acizilor.
- ANTIAERIÁN**, -Ă, *antiaerieni*, -e (fr. *antiaérien*)
1. Adj. Contra atacurilor aviației. 2. S.f. Artilerie antiaeriană (1).
- ANTIALCOÓLIC**, -Ă, *antialcoolici*, -ce adj. (fr. *antialcoolique*) Care este împotriva alcoolului.
- ANTIALCOOLÍSM** s.n. (fr. *antialcoolisme*) Atitudine, măsură luată contra alcoolismului.
- ANTIALÉRGIC**, -Ă, *antialergici*, -ce adj., s.n. (fr. *antiallergique*) (Medicament) folosit contra alergici.
- ANTIANTICÓRP**, *antianticorpi* s.m. (fr. *antianticorps*) (Biol.) Substanță din organism care neutralizează acțiunea anticorpilor.
- ANTIAPOLÉCTIC**, -Ă, *antiapoplectici*, -ce adj., s.n. (fr. *antiapoplectique*) (Medicament, tratament etc.) care este folosit contra apoplexiei.
- ANTIÁRTĂ** s.f. (fr., engl. *anti-art*) Producție care nu respectă regulile artei (academice).
- ANTIARTRÍTIC**, -Ă, *antiartritici*, -ce adj., s.n. (fr. *antiartritique*) (Medicament, tratament etc.) contra artritei.
- ANTIARTÍSTIC**, -Ă, *antiartistici*, -ce adj. (*anti-* + *artistic*) (Despre opere, creații) Care nu respectă principiile artistice consacrate; lipsit de valoare artistică.
- ANTIASTMÁTIC**, -Ă, *antiastmatici*, -ce adj., s.n. (fr. *antiasthmatique*) (Medicament) folosit contra astmei.
- ANTIBACTERIÁN**, -Ă, *antibacterieni*, -e adj. (*anti-* + *bacterian*, cf. engl. *antibacterial*) Care combate acțiunea bacteriilor.
- ANTIBIOGRÁMĂ**, *antibiograme* s.f. (fr. *antibiogramme*) Determinare a sensibilității unor microbi la antibiotice, cu ajutorul unor metode de laborator.
- ANTIBIOTERAPIE** s.f. (fr. *antibiothérapie*) Tratatment cu antibiotice.
- ANTIBIÓTIC**, -Ă, *antibiotici*, -ce (fr. *antibiotique*)
1. Adj., s.n. (Substanță) care are proprietatea de a distruge sau de a opri dezvoltarea unor microbi.
2. Adj. Care se referă la antibiotice.
- ANTIBIÓZĂ**, *antibioze* s.f. (fr. *antibiose*) Oprire a înmulțirii unui microorganism prin asociere de germeni antagoniști.
- ANTIBRONȘÍTIC**, -Ă, *antibronșitici*, -ce adj., s.n. (*anti-* + *bronșitic*) (Medicament) folosit împotriva bronșitei.
- ÁNTIC**, -Ă, *antici*, -ce adj. (fr. *antique*, lat. *antiquus*) Care aparține Antichității, privitor la Antichitate, specific Antichității; străvechi.
- ANTICÁMERĂ**, *anticamere* s.f. (it. *anticamera*, cf. fr. *antichambre*) 1. Sală de așteptare situată la intrarea într-un birou, într-un cabinet al unei persoane cu funcție înaltă etc. 2. A face *anticameră* = a aștepta (mult) la o audiență, la o consultație medicală, juridică etc.
- ANTICANCERIGÉN**, -Ă, *anticancerigeni*, -e adj. (*anti-* + *cancerigen*) Contra cancerului.

- ANTICANCERÓS, -OĂSĂ**, anticanceroși, -oase adj. (fr. *anticancéreux*) Care este contra cancerului.
- ANTICĂR¹** adj. invar. (*anti-* + *car* [de luptă], cf. fr. *antichar*) Antitanc.
- ANTICĂR²**, anticari s.m. (fr. *antiquaire*, lat. *antiquarius*) Persoană care colecționează și vinde obiecte vechi (în special cărți).
- ANTICARIÁT**, anticariate s.n. (*anticar* + *-iat*, cf. germ. *Antiquariat*) Magazin în care se vând și se cumpără cărți sau obiecte vechi.
- ANTICATALIZĂ**, anticatalize s.f. (fr. *anticatalyse*) Încetinire a vitezei sau oprire a unei reacții chimice din cauza unor substanțe cu acțiune inhibitoare.
- ANTICATARÁL**, -Ă, anticatarali, -e adj., s.n. (fr. *anticharral*) (Medicament) care combate sau previne catarul.
- ANTICATÓD**, anticatozi s.m. (fr. *anticathode*) Placă metalică în interiorul unui tub de raze X, care, lovită de razele catodice, devine sursă de raze X.
- ANTICHITÁTE**, (2) antichități s.f. (fr. *antiquité*, lat. *antiquitas*, -atis) 1. Epocă a civilizației vechi, mai ales greco-romană; vechime. 2. Obiect, monument vechi; vestigiu.
- ANTICICLÓN**, anticicloane s.n. (fr. *anticyclone*) Centru de presiune atmosferică înaltă.
- ANTICIPÁ**, anticipiez vb. I (fr. *anticiper*, lat. *anticipare*) A îndeplini o acțiune înainte de timpul prevăzut; a devansa; a prevesti, a prevedea.
- ANTICIPÁT**, -Ă, anticipați, -te adj. (de la *anticipa*) Realizat, desfășurat înainte de termenul prevăzut.
- ANTICIPÁTÍV**, -Ă, anticipativi, -e adj. (fr. *anticipatif*) Care anticipează; anticipator.
- ANTICIPATÓR, -OÁRE**, anticipatori, -oare adj., s.m. și f. (fr. *anticipateur*) (Persoană) care face anticipări.
- ANTICIPÁȚIE**, anticipații s.f. (fr. *anticipation*, lat. *anticipatio*) 1. Anticipare, devansare. 2. Cu *anticipație* = înainte de termenul fixat.
- ANTICLERICÁL**, -Ă, anticlericali, -e adj. (fr. *anticlérical*) Care este împotriva clerului.
- ANTICLINÁL**, anticlinale s.n. (fr. *anticlinal*) Cută geologică ridicată în formă de boltă.
- ANTICLÓR** s.n. (fr. *anticlore*) Substanță care fixează clorul.
- ANTICOAGULÁNT**, -Ă, anticoagulanți, -te adj., s.n. (fr. *anticoagulant*) (Medicament) folosit contra coagulării sângelui.
- ANTICOLONIALÍSM** s.n. (fr. *anticolonialisme*) Mișcare îndreptată împotriva colonialismului.
- ANTICONCEPȚIONAL**, -Ă, anticoncepționali, -e adj., s.n. (fr. *anticonceptionnel*) (Substanță) care împiedică fecundația.
- ANTICONFORMÍSM** s.n. (fr. *anticonformisme*) Nonconformism.
- ANTICONFORMÍST**, -Ă, anticonformiști, -ste adj., s.m. și f. (fr. *anticonformiste*) Nonconformist.
- ANTICONSTITUȚIONAL**, -Ă, anticonstituționali, -e adj. (fr. *anticonstitutionnel*) Care încalcă prevederile constituției.
- ANTICONVULSÍV**, -Ă, anticonvulsivi, -e adj., s.n. (fr. *anticonvulsif*) (Medicament) care calmează convulsiile.
- ANTICÓRP**, anticorpi s.m. (fr. *anticorps*) Substanță din organism care neutralizează o infecție.
- ANTICORÚPTIE** adj. invar. (*anti-* + *corupție*) Care este folosit împotriva corupției.
- ANTICRIPTOGÁMIC**, -Ă, anticriptogamici, -ce adj., s.n. (fr. *anticryptogamique*) (Produs chimic) contra bolilor provocate plantelor de ciuperci.
- ANTICRÍTICĂ** s.f. (germ. *Antikritik*) Critică a unei critici.
- ANTICRÍZĂ** adj. invar. (*anti-* + *criză*) Care este folosit pentru atenuarea sau dezamorsarea unei crize.
- ANTICULTURÁL**, -Ă, anticulturali, -e adj. (*anti-* + *cultural*) (Despre atitudini, manifestări) Care este împotriva culturii.
- ANTÍCVA** s.f. v. anticvă.
- ANTÍCVA/ANTÍCVA**, anticve s.f. (lat. *antiqua*) Tip de litere de tipar asemănătoare celor folosite în inscripțiile de pe monumentele din vechea Romă.
- ANTIDÉFLAGRÁNT**, -Ă, antidéflagranți, -te adj. (fr. *antidéflagrant*) Care poate fi utilizat fără pericol în spații cu materiale explozive.
- ANTIDEMOCRÁTIC**, -Ă, antidemocratici, -ce adj. (fr. *antidémocratique*) Care este împotriva principiilor democrației.
- ANTIDEPRESÍV**, -Ă, antidepresivi, -e adj., s.n. (*anti-* + *depresiv*) (Medicament) contra depresiei.
- ANTIDERAPÁNT**, -Ă, antiderapanți, -te adj. (fr. *antidérapant*) Care reduce riscul de derapare.
- ANTIDETONÁNT**, -Ă, antidetonați, -te adj., s.m. și f. (fr. *antidétonant*) (Substanță) care reduce deflagrația.
- ANTIDIABÉTIC**, -Ă, antidiabetici, -ce adj, s.m. și f. (fr. *antidiabétique*) (Medicament) folosit în tratamentul diabetului.
- ANTIDIFTÉRIC**, -Ă, antidifterici, -ce adj. (fr. *antidiphthérique*) Care combate difteria.
- ANTIDINÁSTIC**, -Ă, antidinastici, -ce adj. (fr. *antidynastique*) Care este împotriva dinastiei.
- ANTIDIURÉTIC**, -Ă, antidiuretici, -ce adj, s.n. (fr. *antidiurétique*) (Substanță) care reduce eliminarea apei prin urină.

- ANTIDÓPING** adj. invar. (engl. *antidoping*) (Despre teste) Care depistează consumul de substanțe stimulative; (despre măsuri, manifestări etc.) care este împotriva dopajului.
- ANTIDÓT**, *antidoturi* s.n. (fr. *antidote*, lat. *antidotum*) Substanță folosită pentru neutralizarea unei otrăvi, a unui virus etc. din organism; contraotrăvă.
- ANTIDRÓG** adj. invar. (fr. *antidrogue*) Care este folosit împotriva drogurilor.
- ANTIDUMPING** adj. invar. (pr. *antidámping*; engl. *antidumping*) Care combate dumpingul.
- ANTIEMÉTIC**, -Ă, *antiemetici*, -ce adj., s.n. (fr. *antiémétique*) (Medicament) care oprește vomă; anti-vomitiv.
- ANTIENZÍMĂ**, *antiienzime* s.f. (fr. *antienzyme*) Anticorp, agent cu acțiune neutralizantă asupra unei enzime.
- ANTIESTÉTIC**, -Ă, *antiestetici*, -ce adj. (fr. *antiesthétique*) Care este împotriva esteticii.
- ANTIFADING** adj. invar. (pr. *antiféding*; engl. *antifading*) Care reduce variațiile de sunet ale unui aparat de radiorecepție.
- ANTIFASCÍSM** s.n. (it. *antifascismo*, germ. *Antifascismus*) Mișcare, atitudine antifascistă.
- ANTIFASCÍST**, -Ă, *antifasciști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *antifasciste*) (Persoană) care este împotriva fascismului.
- ANTIFEBRÍL**, -Ă, *antifebrili*, -e adj., s.n. (fr. *antifébrile*) (Substanță, medicament) folosit contra febrei; febrifug.
- ANTIFEBRÍNĂ**, *antifebrine* s.f. (fr. *antifébrine*) Denumire dată medicamentelor febrifuge și analgezice.
- ANTIFERMÉNT**, *antifermenți* s.m. (fr. *antiferment*) Substanță care împiedică fermentația.
- ANTIFÓN**, *antifoane* s.n. (fr. *antiphone*) Obiect mic din material plastic, care se introduce în ureche, pentru a diminua perceperea unor zgomote puternice.
- ANTIFÓNIC¹**, -Ă, *antifonici*, -ce adj. (fr. *antiphonique*) (Muz.) Care se execută alternativ.
- ANTIFÓNIC²**, -Ă, *antifonici*, -ce adj. (*anti-* + *fonic*) Care atenuază zgomotul.
- ANTIFONIE** s.f. (fr. *antiphonie*) Mod de a cânta alternativ pe mai multe voci, în muzica antică.
- ANTIFORMÁNT**, *antiformanți* s.m. (fr. *antiformant*) (Fon.) Zonă de minimă energie, situată între doi formanți apropiați.
- ANTIFRÁZĂ**, *antifraze* s.f. (fr. *antiphrase*) Figură de stil care constă în folosirea unui cuvânt, a unei propoziții etc. cu un sens contrar celui obișnuit.
- ANTIFRICȚIÚNE** s.f. (fr. *antifriction*) Aliaj *antifricțiune* = aliaj cu un coeficient de frecare mic, folosit la căptușirea cuzineților.
- ANTIFÚRT** adj. invar., s.n. (it. *antifurto*) (Dispozitiv) menit să avertizeze o tentativă de furt.
- ANTIGÉL** s.n. (fr. *antigel*) Produs care împiedică sau întârzie înghețarea apei.
- ANTIGÉN**, *antigeni* s.m. (fr. *antigène*) Substanță străină din organism (microb, toxină etc.) care determină apariția unui anticorp.
- ANTIGRIPÁL**, -Ă, *antigripali*, -e adj. (fr. *antigripal*) Care preîntâmpină sau combate gripa.
- ANTIGRIZUTÓS**, -OÁŚĂ, *antigrizutoși*, -oase adj. (fr. *antigrisouteux*) (Despre mașini electrice) Care este prevăzut cu dispozitive speciale de protecție, în minele de cărbuni cu emanații de grizu.
- ANTIGUVERNAMENTÁL**, -Ă, *antiguvernamentali*, -e adj. (fr. *antigouvernemental*) Care este împotriva guvernului.
- ANTIHALÓ**, *antihalouri* s.n. (fr. *antihalo*) Peliculă protectoare care împiedică producerea efectului halo.
- ANTIHELMÍNTIC**, -Ă, *antihelmintici*, -ce adj., s.n. (fr. *antihelminthique*) Vermifug.
- ANTIHEMORÁGIC**, -Ă, *antihemoragici*, -ce adj., s.n. (fr. *antihémorragique*) (Medicament) care combate hemoragia.
- ANTIISTAMÍNIC**, -Ă, *antihistaminici*, -ce adj., s.n. (fr. *antihistaminique*) (Medicament) folosit contra alergiei.
- ANTIOLÉRIC**, -Ă, *antiholerici*, -ce adj., s.n. (fr. *anticholérique*) (Medicament) care previne sau combate holera.
- ANTIORMÓN**, *antihormoni* s.m. (fr. *anti-hormone*) Substanță produsă de organism care blochează secreția în exces a hormonilor.
- ANTIHRÉZĂ**, *antihreze* s.f. (fr. *antichrèse*) Contract prin care creditorul primește în folosință un bun imobil aparținând debitorului.
- ANTIINFLAMATÓR**, -OÁRE, *antiinflamatori*, -oare adj., s.n. (fr. *anti-inflammatoire*) (Medicament) folosit contra inflamațiilor.
- ANTIINFLAȚIÓNÍST**, -Ă, *antiinflaționiști*, -ste adj. (fr. *anti-inflationniste*) Care combate inflația.
- ANTIINFRAȚIÓNÁL**, -Ă, *antiinfracționali*, -e adj. (*anti-* + *infracțional*) Care este împotriva infracțiunilor.
- ANTIINTELECTUALÍSM** s.n. (rus. *antiintelektualizm*) Concepție care neagă valoarea cunoașterii raționale.

- ANTILITERATŪRĂ** s.f. (*anti-* + *literatură*, cf. fr. *antilitérature*) **1.** Creație literară care nu respectă principiile estetice general acceptate. **2.** Creație literară fără valoare artistică.
- ANTILOGARÍTM**, *antilogaritmi* s.m. (fr. *antilogarithme*) Număr corespunzător unui logaritm dat.
- ANTIOLOGÍE**, *antilogii* s.f. (fr. *antilogie*) Contradicție între două idei sau între două expresii.
- ANTILÓPĂ**, *antilope* s.f. (fr. *antilope*) **1.** Nume dat mai multor specii de rumegătoare din țările calde. **2.** Pielea tăbăcită a antilopei (1) sau imitația acesteia piei.
- ANTIŁUÉTIC**, -Ă, *antiluetic*, -ce adj., s.n. (*anti-* + *luetic*) (Medicament) care combate sifilisul.
- ANTIMÁFIA** adj. invar. (*anti-* + *mafia*) Care este folosit în lupta împotriva mafiei.
- ANTIMAGNÉTIC**, -Ă, *antimagnetici*, -ce adj. (fr. *antimagnétique*) Care este insensibil la câmpurile magnetice.
- ANTIMATÉRIE** s.f. (*anti-* + *materie*, cf. fr. *antimatière*) Materie ipotetică alcătuită din antiparticule.
- ANTIMEFÍTIC**, -Ă, *antimefittici*, -ce adj., s.n. (fr. *antiméphitique*) (Substanță, remediu etc.) împotriva mirosurilor urâte.
- ANTIMEMÓRII** s.n. pl. (fr. *antimémoires*) Memorii cu un pronunțat caracter evocator care nu respectă procedeele consacrate ale genului memorialistic.
- ANTIMETÁBOLĂ**, *antimetabole* s.f. (fr. *antimétabole*) (Rar) Anagramă.
- ANTIMILITARÍSM** s.n. (fr. *antimilitarisme*) Opinie, doctrină ostilă instituțiilor militare sau militarismului.
- ANTIMILITARÍST**, -Ă, *antimilitariști*, -ste adj. (fr. *antimilitariste*) Care este adept al antimilitarismului.
- ANTIMITÓTIC**, -Ă, *antimitotici*, -ce adj., s.n. (fr. *antimitotique*) (Medicament) folosit contra unor forme de cancer.
- ANTIMÓNIU** s.n. (fr. *antimoine*, lat. *antimonium*, germ. *Antimon*) Element chimic, metaloid alb-cenușiu casant; stibiu.
- ANTINAȚIONAL**, -Ă, *antinaționali*, -e adj. (fr. *antinational*) Care este împotriva intereselor propriei națiuni.
- ANTINEFRÉTIC**, -Ă, *antinefretici*, -ce adj., s.n. (fr. *antinéphrétique*) (Medicament) folosit contra colicilor renale.
- ANTINEUTRÓN**, *antineutroni* s.m. (fr. *antineutron*) (Fiz.) Antiparticulă a neutronului.
- ANTINEVRÁLGIC**, -Ă, *antinevralgici*, -ce adj., s.n. (fr. *antinévralgique*) (Medicament) folosit contra nevralgiilor.
- ANTINICOTÍNIC**, -Ă, *antinicotinici*, -ce adj., s.n. (fr. *antinicotinique*) (Substanță) care combate sau atenuază efectele nicotinei.
- ANTINÓMIC**, -Ă, *antinomici*, -ce adj. (fr. *antinomique*) Care se referă la sau care formează o antinomie.
- ANTINOMÍE**, *antinomii* s.f. (fr. *antinomie*, lat. *antinomia*) Contradicție aparent insolubilă între două concepte, idei, fenomene, legi etc. care se exclud reciproc.
- ANTINOMÍSM** s.n. (germ. *Antinomismus*) **1.** Negare a legilor sau a legalității. **2.** Dispariție a unor legi tradiționale.
- ANTIOXIDÁNT**, -Ă, *antioxidanți*, -te s.m., adj. (fr. *antioxydant*) (Substanță) care întârzie sau împiedică acțiunea de oxidare; antioxidant.
- ANTIOXIGÉN** s.n. (fr. *antioxygène*) Antioxidant.
- ANTIPÁPĂ**, *antipapi* s.m. (fr. *antipape*) Papă ales necanonic și nerecunoscut de Biserica Catolică.
- ANTIPAPÍSM** s.n. (fr. *antipapisme*) Stare a Bisericii Catolice în perioada în care este condusă de un antipapă.
- ANTIPARALÉL**, -Ă, *antiparaleli*, -e adj. (fr. *antiparallèle*) (Despre doi vectori) Care sunt paraleli și cu sensuri opuse.
- ANTIPARAZÍT**, -Ă, *antiparaziți*, -te adj. (fr. *antiparasite*) (Despre dispozitive, antene) Care combate perturbațiile electromagnetice.
- ANTIPARTÍCULĂ**, *antiparticule* s.f. (fr. *antiparticule*) Particulă elementară care diferă de altă particulă prin semnul sarcinii electrice, câmpul magnetic, sensul de rotație etc.
- ANTIPÁTIC**, -Ă, *antipatici*, -ce adj. (fr. *antipathique*) Care inspiră antipatie; nesuferit, respingător, dezagreabil (2).
- ANTIPATÍE**, *antipatii* s.f. (fr. *antipathie*, lat. *antipathia*) Sentiment de aversiune față de cineva; resentiment, repugnanță, repulsie (1), fobie.
- ANTIPATIZÁ**, *antipatizez* vb. I (*antipatie* + *-iza*) A manifesta antipatie față de cineva.
- ANTIPERISTALTÍSM** s.n. (fr. *antipéristaltisme*) Activitate a tubului digestiv, care constă în contracții inverse sensului normal.
- ANTIPERSONÁL** adj. invar. (fr. *antipersonnel*) (Despre arme, dispozitive) Care este îndreptat împotriva persoanei.
- ANTIPIRÉTIC**, -Ă, *antipiretici*, -ce adj., s.n. (fr. *antipyrétique*) (Medicament) folosit contra febrei; febrifug; antitermic.
- ANTIPIRÍNĂ**, *antipirine* s.f. (fr. *antipyrine*) Medicament folosit contra febrei.

- ANTIPÓD**, *antipozi* s.m. (fr. *antipode*) 1. Loc pe suprafața Pământului diametral opus altuia. 2. (Fig.) Lucru, fapt total opus altuia.
- ANTIPOÉTIC**, -Ă, *antipoetici*, -ce adj. (fr. *antipoétique*) Care este contrar poeziei.
- ANTIPOLIOMIELÍTIC**, -Ă, *antipoliomielitici*, -ce adj., s.n. (fr. *antipoliomyélitique*) (Vaccin) contra poliomielitei.
- ANTIPOLUĂNT**, -Ă, *antipoluanți*, -te adj., s.m. (*anti- + poluant*) (Procedeu, substanță etc.) folosită împotriva poluării.
- ANTIPÓRNO** adj. invar. (*anti- + porno[grafie]*) Care este împotriva pornografiei.
- ANTIPROTÓN**, *antiprotoni* s.m. (fr. *antiproton*) Proton al antimateriei.
- ANTIPRURIGINÓS**, -OĂSĂ, *antipruriginoși*, -oase adj., s.n. (fr. *antiprurigineux*) (Medicament, tratament) folosit în cazuri de prurigo.
- ANTIPUTRÍD**, -Ă, *antiputrizi*, -de adj., s.n. (fr. *antiputride*) (Medicament) care combate putrefacția.
- ANTIRÁBIC**, -Ă, *antirabici*, -ce adj. (fr. *antirabique*) Care combate turbarea/rabia.
- ANTIRACHÉTĂ**, *antirachete* adj. invar., s.f. (*anti- + rachetă*, cf. engl. *anti-missile*) (Rachetă) care distruge o rachetă înainte ca aceasta să atingă ținta.
- ANTIRÁDAR**, (2) *antiradar* (fr. *antiradar*) 1. Adj. invar. Care perturbă acțiunea radarului. 2. S.n. Aparat care detectează prezența radarului.
- ANTIRAHÍTIC**, -Ă, *antirahitici*, -ce adj. (fr. *antirachitique*) Care previne și combate rahitismul.
- ANTIREALÍSM** s.n. (fr. *antiréalisme*) Negare a realității obiective, a existenței și a legilor acesteia.
- ANTIREZONÁNT**, -Ă, *antirezonanți*, -te adj. (fr. *antirésonant*, engl. *antiresonant*) Care se află în stare de antirezonanță.
- ANTIREZONÁNȚĂ** s.f. (fr. *antirésonance*, engl. *antiresonance*) Stare opusă rezonanței.
- ANTIROMÁN**, *antiromane* s.n. (fr. *antiroman*) Roman care nu respectă regulile estetice consacrate, impunând o nouă estetică; roman fără valoare artistică.
- ANTISCHÉTING** s.n. (engl. *antiskating*) Dispozitiv de reglaj, la pick-up.
- ANTISCORBÚTIC**, -Ă, *antiscorbutici*, -ce adj., s.n. (fr. *antiscorbutique*) (Medicament) folosit contra scorbutului.
- ANTISEÍSMIC**, -Ă, *antiseismici*, -ce adj. (*anti- + seismic*) Care rezistă la cutremur.
- ANTISEMÍT**, -Ă, *antisemiți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *antisémite*) (Persoană) care are o comportare ostilă față de evrei.
- ANTISEMITÍSM** s.n. (fr. *antisémitisme*) Ostilitate politică, socială etc. față de evrei.
- ANTISEPSÍE** s.f. (fr. *antiseptie*) Ansamblu de măsuri antiseptice.
- ANTISÉPTIC**, -Ă, *antiseptici*, -ce adj., s.n. (fr. *antiseptique*) (Medicament) care previne sau combate infecțiile.
- ANTISÉR**, *antiseruri* s.n. (fr. *antisérum*) Ser sangvin provenit de la un animal injectat cu un virus și care conține anticorpii formați sub influența directă a acestuia.
- ANTISOCIÁL**, -Ă, *antisociali*, -e adj. (fr. *antisocial*) Care încalcă normele de conviețuire socială, care este contrar societății sau ordinii sociale.
- ANTISOLÁR**, -Ă, *antisolari*, -e adj. (fr. *antisolaire*) Care apără de soare.
- ANTISPASMÓDIC**, -Ă, *antispasmodici*, -ce adj. (fr. *antispasmodique*) Care combate spasmele; antispastic.
- ANTISPÁST**, *antispasturi* s.n. (fr. *antispaste*, lat. *antispastus*) Picior de vers (antic) alcătuit din două silabe lungi între două scurte.
- ANTISPÁSTIC**, -Ă, *antispastici*, -ce adj. (fr. *antispastique*) Antispasmodic; spasmolitic.
- ANTISTÁTIC**, -Ă, *antistatici*, -ce adj., s.n. (fr. *antistatique*) 1. (Substanță) care împiedică electricizarea materialelor plastice. 2. (Substanță) care neutralizează discurile (4) din punct de vedere electric.
- ANTISTRÓFĂ**, *antistrofe* s.f. (fr. *antistrophe*) A doua strofă a stanzelor lirice din teatrul antic grecesc, având aceeași structură cu prima strofă, căreia îi răspunde.
- ANTIȘÓC** adj. invar. (fr. *antichoc*) Care amortizează șocul sau unda de șoc.
- ANTITABÁC** adj. invar. (fr. *antitabac*) (Rar) Antitabagic.
- ANTITABÁGIC**, -Ă, *antitabagici*, -ce adj. (*anti- + tabagic*) Care este (folosit) împotriva tutunului și a fumului; antitabac.
- ANTITÁNC** adj. invar. (fr. *antitank*) Care este folosit împotriva tancurilor; anticar¹.
- ANTITEÁTRU** s.n. (fr. *antithéâtre*) Curent modern care încearcă să reducă dramaturgia la elementele esențiale.
- ANTITÉRMIC**, -Ă, *antitermici*, -ce adj., s.n. (fr. *antithermique*) Febrifug; antipiretic.
- ANTITERORÍST**, -Ă, *antiteroriști*, -ste adj. (fr. *antiterroriste*) Care se referă la lupta împotriva terorismului; care combate terorismul.
- ANTITETÁNIC**, -Ă, *antitetanici*, -ce adj. (fr. *antitétanique*) Care previne sau combate tetanosul.

- ANTITÉTIC**, -Ă, *antitétici*, -ce adj. (fr. *antithétique*) Care conține sau folosește o antiteză.
- ANTITÉZĂ**, *antiteze* s.f. (fr. *antithèse*) 1. Opoziție dialectică între două idei, judecăți, fenomene etc. 2. Figură de stil bazată pe contrastul dintre doi termeni, în scopul de a evidenția unul prin altul.
- ANTITÍFIC**, -Ă, *antitífici*, -ce adj., s.n. (fr. *antityphique*) (Medicament) contra febrei tifoide.
- ANTITOXÍNĂ**, *antitoxine* s.f. (fr. *antitoxine*) Anticorp care neutralizează toxinele secretate de anumite bacterii.
- ANTITRINARÍSM** s.n. (fr. *antitrinitarisme*) Doctrină care neagă dogma creștină a unității dintre Dumnezeu, Isus Hristos și Sfântul Duh.
- ANTITRÚST** adj. invar. (engl., fr. *antitrust*) Care este împotriva trusturilor.
- ANTITUSÍV**, -Ă, *antitusivi*, -e adj., s.n. (fr. *antitussif*) (Medicament) contra tusei.
- ANTIVARIÓLIC**, -Ă, *antivariolici*, -ce adj., s.n. (fr. *antivariolique*) (Vaccin, ser) care combate variola.
- ANTIVIRÁL**, -Ă, *antivirali*, -e adj. (engl., fr. *antiviral*) Care distruge virusii.
- ANTIVÍRUS**, *antiviruși/antivirusuri* s.m./s.n. (fr. *antivirus*) Substanță care combate virusii.
- ANTIVITAMÍNĂ**, *antivitamine* s.f. (fr. *antivitamine*) Substanță care inhibă acțiunea unei vitamine.
- ANTIVOMITÍV**, -Ă, *antivomitivi*, -e adj., s.n. (*anti- + vomitiv*) (Medicament) care este contra vărsăturilor; antiemetic.
- ANTIZÍMIC**, -Ă, *antizimici*, -ce adj., s.n. (fr. *antizymique*) (Substanță) care împiedică fermentațiile.
- ANTO-** (fr. *antho-*, gr. *anthos*) Element de compunere cu sensul de „floare”, în cuvinte ca: *antologie*, *antozoare*.
- ANTOCIÁN**, *antocieni* s.m. (fr. *antocian*) Pigment din sucul plantelor care colorează florile, fructele și frunzele în roșu, albastru sau violet.
- ANTOFÍTĂ**, *antofite* s.f. (fr. *anthophyte*) (La pl.) Nume dat plantelor cu flori; (și la sg.) plantă de acest fel.
- ANTOFITÓZĂ**, *antofitoze* s.f. (fr. *anthophytose*) Boală a plantelor provocată de plante (semi)parazite cu flori.
- ANTOLOGÁ**, *antologhez* vb. I (*antologie + -a*) A include într-o antologie.
- ANTOLOGÁBIL**, -Ă, *antologabili*, -e adj. (*antologia + -bil*) Care merită să fie inclus într-o antologie; care este demn de reținut.
- ANTOLÓGIC**, -Ă, *antologici*, -ce adj. (fr. *anthologique*) Care este remarcabil, reprezentativ; care merită să facă parte dintr-o antologie.
- ANTOLOGÍE**, *antologii* s.f. (fr. *anthologie*) Culegere de scrieri alese, literare sau muzicale, dintr-unul sau din mai mulți autori; florilegiu.
- ANTONÍM**, *antonime* s.n. (fr. *antonyme*) Cuvânt cu sens contrar în raport cu alt cuvânt.
- ANTONÍMIC**, -Ă, *antonimiei*, -ce adj. (fr. *antonymique*) Care se află în raport de antonimie; referitor la antonimie.
- ANTONOMÁJ** s.n. (fr. *anthonomage*) Operația de strângere și distrugere a gărgărițelor de pe florile de măr.
- ANTONOMÁZĂ**, *antonomaze* s.f. (fr. *antonomase*) Figură de stil în care se folosește un nume comun sau o perifrază în locul unui nume propriu și invers.
- ANTOZOÁR**, *antozoare* s.n. (fr. *anthozoaire*) (La pl.) Clasă de celenterate marine cu aspect de floare; (și la sg.) celenterat din această clasă.
- ANTRACÉN** s.m. (fr. *anthracène*) Substanță cristalizată obținută prin distilarea gudronului cărbunelui de pământ, utilizată la fabricarea coloranților.
- ANTRACÍT** s.n. (fr. *anthracite*) Cărbune superior, foarte bogat în carbon.
- ANTRACNÓZĂ**, *antracnoze* s.f. (fr. *anthracnose*) Boală a plantelor provocată de unele ciuperci parazite.
- ANTRACOTÉRIU**, *antracoterii* s.m. (lat. *anthracoterium*) Gen de mamifer din care s-a dezvoltat porcul mistreț.
- ANTRACÓZĂ**, *antracoze* s.f. (fr. *anthracose*) Boală contractată în urma inhalării prafului de cărbune și infiltrării acestuia în plămâni.
- ANTRÁCT**, *antracte* s.n. (fr. *entracte*) Pauză între două părți sau între două acte ale unei reprezentații artistice; melodia care se execută în această pauză.
- ANTRANÍLIC**, *antranilici* adj. (fr. *anthranilique*) *Acid antranilic* = pulbere cristalină incoloră, solubilă în apă și în alcool, folosită în chimie ca reactiv și ai cărei derivați sunt utilizați în parfumerie.
- ÁNTRAX** s.n. (fr. *anthrax*) Boală infecțioasă și contagioasă (la animale și la oameni) manifestată prin abcese pulmonare, gastrointestinale și cutanate.
- ANTRÉN** s.n. (fr. *entrain*) Animație, bună-dispoziție, însuflețire, vioiciune.
- ANTRENÁ**, *antrenez* vb. I (fr. *entraîner*) 1. A (se) pregăti prin exerciții pentru o activitate sportivă. 2. A (se) implica, a (se) înflăcăra. 3. A trage după sine, a pune ceva în mișcare.
- ANTRENAMÉNT**, *antrenamente* s.n. (fr. *entraînement*) Ansamblu de exerciții metodice pe care le face un sportiv sau un animal în vederea obținerii unor performanțe.

- ANTRENĂNT**, -Ă, *antrenanți*, -te adj. (fr. *entraînant*) Care antrenează, captivează, stimulează; atrăgător, distractiv.
- ANTRENÓR**, -OÁRE, *antrenori*, -oare (fr. *entraîneur*) 1. S.m. și f. Persoană care antrenează sportivii; trainer (1); (p. ext.) coach. 2. S.n. Utilaj care antrenează un organ de mașină sau o mașină.
- ANTREPÓZIT**, *antrepozite* s.n. (fr. *antrepôt*, cf. *depozit*) Clădire în care se depozitează stocuri de mărfuri sau de materiale; doc² (2).
- ANTREPRENÓR**, -OÁRE, *antreprenori*, -oare s.m. și f. (fr. *entrepreneur*) Persoană care conduce o antrepriză.
- ANTREPRENORIÁL**, -Ă, *antreprenoriali*, -e adj. (fr. *antrepreneurial*) Care se referă la antrepriză; relativ la șeful unei antreprize.
- ANTREPRIZĂ**, *antreprize* s.f. (fr. *entreprise*) 1. Întreprindere care execută lucrări industriale, comerciale, de construcții etc. 2. *A da în antrepriză* = a da o lucrare în execuție. *A lua în antrepriză* = a prelua conducerea unei lucrări.
- ANTRESÓL**, *antresoluri* s.n. (fr. *antresol*) (Rar) Mezanin.
- ANTRÉU**, *antreuri* s.n. (fr. *entrée*) 1. Încăpere mică situată la intrarea în casă; vestibul (1). 2. (Mai ales la pl.) Gustări la începutul unei mese; aperitive.
- ANTRICÓT**, *antricoate* s.n. (fr. *entrecôte*) Cotlet; friptură din carne de vită, de oaie sau de porc.
- ANTRÓPIC**, -Ă, *antropici*, -ce adj. (fr. *anthropique*) Care se datorează acțiunii omului și are efecte (nedorite) asupra reliefului, vegetației și climatei; antropogen.
- ANTROPO-** (fr. *anthropo-*) Element de compunere cu sensul de „referitor la om”, în cuvinte ca: *antropocentru*, *antropogeneză*, *antropogeografie*.
- ANTROPOCENTRÍSM** s.n. (fr. *anthropocentrisme*) Concepție filosofică potrivit căreia omul este centrul și scopul Universului.
- ANTROPOFÁG**, -Ă, *antropofagi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *anthropophage*, lat. *anthropophagus*) (Persoană) care consumă carne de om; canibal.
- ANTROPOFAGÍE** s.f. (fr. *anthropophagie*) Folosirea ca hrană a cărnii de om; canibalism.
- ANTROPOFÓB**, -Ă, *antropofobi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *anthropophobe*) (Persoană) care urăște oamenii sau căreia îi este frică de oameni.
- ANTROPOGÉN**, -Ă, *antropogeni*, -e adj. (fr. *anthropogène*) Antropic.
- ANTROPOGENÉTIC**, -Ă, *antropogenetici*, -ce adj. (fr. *anthropogénétique*) Care se referă la antropogeneză, de antropogeneză.
- ANTROPOGENÉZĂ** s.f. (fr. *anthropogénèse*) Procesul apariției și evoluției omului, a speciilor umane; antropogenie.
- ANTROPOGENÍE** s.f. (fr. *anthropogénie*) Antropogeneză.
- ANTROPOGEOGRAFÍE** s.f. (fr. *anthropogéographie*) Studiul răspândirii populației și al așezărilor omenești; geografia populației.
- ANTROPOGONÍE** s.f. (fr. *anthropogonie*) Explicație mistico-religioasă a apariției omului pe Pământ.
- ANTROPOGRAFÍE** s.f. (fr. *anthropographie*) Studiul trăsăturilor fizionomice specifice diferitelor rase și tipuri umane.
- ANTROPOÍD**, -Ă, *antropoizi*, -de (fr. *anthropoïde*) 1. Adj. (Despre maimuțe) Care seamănă cu omul. 2. S.n. (La pl.) Grup de maimuțe antropoide (1); (și la sg.) maimuță din acest grup.
- ANTROPOLATRÍE** s.f. (ngr. *anthropolatria*) Dragoste exagerată pentru oameni (reflex al unei crezi creștine).
- ANTROPOLÓG**, -Ă, *antropologi*, -ge s.m. și f. (fr. *anthropologue*) Specialist în antropologie.
- ANTROPOLOGÍE** s.f. (fr. *anthropologie*) Știință care studiază originea și evoluția omului.
- ANTROPOMETRÍE** s.f. (fr. *anthropométrie*) Ansamblul procedurilor de măsurare a diferitelor părți ale corpului uman.
- ANTROPOMÓRF**, -Ă, *antropomorfi*, -e (fr. *anthropomorphe*) 1. Adj. Care are formă, aspect de om. 2. S.n. pl. Grup de maimuțe cu trăsături asemănătoare omului. 3. Adj. Care ține de antropomorfism, referitor la antropomorfism. 4. S.n. Obiect de artă în formă de ființă omenească.
- ANTROPOMORFÍSM** s.n. (fr. *anthropomorphisme*) Concepere sau redare a unei divinități sub înfățișare de om; atribuire de însușiri omenești animalilor, lucrurilor etc.
- ANTROPOMORFIZÁ**, *antropomorfizez* vb. I (fr. *anthropomorphiser*) A atribui unui obiect, unui fenomen, unei divinități etc. însușiri omenești.
- ANTROPONÍM**, *antroponime* s.n. (fr. *anthroponyme*) Nume de persoană.
- ANTROPONÍMIC**, -Ă, *antroponimici*, -ce (fr. *anthroponymique*) 1. Adj. Referitor la antroponimie; antroponomastic. 2. S.n. Nume de persoană.
- ANTROPONIMÍE** s.f. (fr. *anthroponymie*) 1. Ramura lingvisticii care studiază numele de persoană; antroponomastică (2). 2. Totalitatea numelor de persoană dintr-o localitate, dintr-o regiune sau dintr-un idiom.

- ANTROPONOMÁSTIC**, -Ă, *antroponomastici*, -ce (fr. *antroponomastique*) (Înv.) 1. Adj. Antroponimic (1). 2. S.f. Antroponimie (1).
- ANTROPOPITÉC**, *antropopiteci* s.m. (fr. *anthropopitheque*) Maimuță considerată precursor al omului.
- ANTROPOZOFÍE** s.f. (fr. *anthroposophie*) Doctrină religioasă accesibilă inițiaților, care îl înlocuiește pe Dumnezeu cu omul conceput ca esență divină.
- ANTŪM**, -Ă, *antumi*, -e adj. (cf. lat. *ante*) Care este publicat în timpul vieții autorului.
- ANTURÁJ**, *anturaje* s.n. (fr. *entourage*) Totalitatea persoanelor în mijlocul cărora trăiește cineva; mediul social, compania, societatea cuiva.
- ANUÁL**, -Ă, *anuali*, -e adj. (fr. *annuel*, lat. *annualis*) Care durează un an; care se întâmplă o dată pe an; care revine în fiecare an.
- ANUÁR**, *anuaire* s.n. (fr. *annuaire*) Publicație periodică anuală.
- ANUITÁTE**, *anuități* s.f. (fr. *annuité*) Rată anuală (incluzând o parte din capital și dobânda corespunzătoare) care se plătește pentru a rambursa un capital sau o datorie.
- ANULÁ**, *anulez* vb. I (fr. *annuler*, lat. *annullare*) A declara ceva nul; a desființa, a abroga.
- ANULÁR**, -Ă, *anulari*, -e adj. (fr. *annulaire*) În formă de inel.
- ANUNCIATÓR**, *anunziatoare* s.n. (fr. *annonciateur*) Aparat care semnalează modificările sau abaterile din timpul funcționării unui sistem tehnic.
- ANŪNȚ**, *anunțuri* s.n. (de la *anunța*) Înștiințare (scrisă), notă (2), aviz (1), comunicat.
- ANUNȚÁ**, *anunț* vb. I (fr. *annoncer*, lat. *annuntiare*) A aduce la cunoștință, a vesti, a face cunoscut; a promite (2); a pronostica.
- ANURÍE** s.f. (fr. *anurie*) Absență patologică a urinei din vezica urinară.
- ÁNUS**, *anusuri* s.n. (fr., lat. *anus*) Orificiu terminal al intestinului gros.
- ANVELÓPÁ**, *envelope* s.f. (fr. *enveloppe*) 1. Înveliș de cauciuc al camerei de aer a unei roți de vehicul. 2. Învelitoare de carte, supracopertă.
- ANVERGŪRÁ**, *anverguri* s.f. (fr. *envergure*) 1. Desfășurare, întindere, amplasare, distanță; carură (2). 2. *De mare anvergură* = pe plan mare; vast.
- ANXIETÁTE** s.f. (fr. *anxiété*, lat. *anxietas*, -*atis*) Stare de neliniște, de teamă, care se întâlnește în unele boli de nervi; aprehensiune.
- ANXIÓS**, -OÁSÁ, *anxioși*, -oase adj. (fr. *anxieux*) Îngrijorat, neliniștit, temător.
- AORÍST**, *auriste* s.n. (fr. *auriste*, lat. *auristus*) Timp verbal care indică un trecut nedefinit, în unele limbi.
- AÓRTÁ**, *aorte* s.f. (fr. *aorte*) Arteră principală a organismului vertebratelor care duce sângele oxigenat de la inimă în tot corpul.
- AÓRTIC**, -Ă, *aortici*, -ce adj. (fr. *aortique*) Privitor la aortă.
- AORTÍTÁ**, *aortite* s.f. (fr. *aortite*) Inflamație a peretelui aortic.
- APAGÓGIC**, -Ă, *apagogici*, -ce adj. (fr. *apagogique*) 1. Care are caracteristicile unei apagogii. 2. *Raționament apagogic* = raționament indirect, prin reducere la absurd.
- APAGOGÍE** s.f. (fr. *apagogie*) (Log.) Raționament prin care se demonstrează adevărul unei propoziții, dovedind absurditatea propoziției contrare.
- APANÁJ**, *apanaje* s.n. (fr. *apanage*) Bun (material sau spiritual) atribuit cuiva sau acaparat de cineva.
- APARÁT**, *aparate* s.n. (lat. *apparatus*, fr. *apparat*, germ. *Apparat*, cf. și fr. *appareil*) 1. Sistem tehnic de piese cu diferite întrebuințări. 2. Ansamblu de organe anatomice. 3. Grup de persoane care lucrează într-un domeniu. 4. *Aparat științific* = totalitatea documentelor, izvoarelor etc. folosite în cercetare. *Aparat critic* = totalitatea notelor și comentariilor existente într-o ediție critică.
- APARATÁJ**, *aparataje* s.n. (*aparat* + -*aj*, cf. fr. *appareillage*) Totalitatea aparatelor sau dispozitivelor utilizate într-un domeniu de activitate.
- APARATŪRÁ**, *aparatură* s.f. (germ. *Apparatur*) Totalitatea aparatelor care asigură funcționarea unei instalații.
- APARÉNT**, -Ă, *aparenți*, -te (fr. *apparent*, lat. *apparens*, -*ntis*) 1. Adj. Care nu este cum pare la prima vedere; fals. 2. Adj. Evident, vizibil (1). 3. Adv. În aparență.
- APARÉNTÁ**, *aparențe* s.f. (fr. *apparence*, lat. *apparentia*) 1. Aspect exterior, înfățișare (înșelătoare); (fig.) fantomă (1); mină². 2. *În aparență* = la prima vedere. *A salva aparențele* = a ascunde o realitate neplăcută.
- APARÍȚIE**, *aparitii* s.f. (fr. *apparition*, lat. *apparitio*) 1. Ivire; moment inițial al unui proces în curs de dezvoltare; producere; (fig.) geneză (1), emergență (2). 2. Publicare, tipărire.
- APARTAMÉNT**, *apartamente* s.n. (fr. *appartement*) Diviziune formată din mai multe camere și dependințe, într-un imobil colectiv.

- APARTENENȚĂ**, *apartenențe* s.f. (fr. *appartenance*)
Faptul de a ține, de a depinde de cineva sau de ceva; proprietatea de a face parte dintr-un ansamblu.
- APARTEŪ**, *aparteuri* s.n. (fr. *aparté*) Replică spusă cu glas scăzut, ca pentru sine, de către un actor pe scenă.
- APĂRTHEID** s.n. (engl., fr. *apartheid*) Politică de discriminare rasială.
- APARTINIC**, -Ă, *apartinici*, -ce adj. (cf. rus. *bezpartiinii*) Fără de partid, în afara partidelor; nepartinic.
- APARȚINE**, *aparțin* vb. III (fr. *appartenir*, cf. *ține*)
A ține, a depinde de cineva sau de ceva; a face parte din...
- APĂȘ**, *apași* s.m. (fr. *apache*) 1. (La pl.) Numele unui trib de indieni din Texas; (și la sg.) indian din acest trib. 2. (Rar) Derbedeu, individ din lumea delincvenților.
- APĂTIC**, -Ă, *apatici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *apathique*) (Persoană) care este cuprinsă de apatie; nepăsător, indiferent (1), indolent, placid, inert (2).
- APATIE** s.f. (fr. *apathie*, lat. *apathia*) Lipsă de interes, de atracție față de cineva sau de ceva; pasivitate, prostrăție, indolență, indiferență, inerție (3); letargie.
- APATÍT** s.n. (fr. *apatite*) Fosfat natural de calciu, folosit pentru fabricarea îngrășămintelor minerale.
- APATRÍD**, -Ă, *apatrizi*, -de adj., s.m. și f. (fr. *apatride*) (Persoană) fără cetățenia niciunui stat; heimatlos.
- ÁPĂ-GREA** s.f. (*apă + grea*, cf. fr. *eau lourde*, engl. *heavy water*) Apă compusă din oxigen și deuteriu, folosită în anumite reacții nucleare.
- APEDÚCT**, *apeducte* s.n. (lat. *aquaeductus*, cf. *apă*) Mijloc de transport al apei de la locul de captare la locul de utilizare.
- APÉL**, *apeluri* s.n. (fr. *appel*) 1. Citire, strigare pe nume, pentru a verifica prezența. 2. Invitație. 3. Cerere, rugămintă. 4. Acțiune judecătorească făcută la o instanță superioară, pentru a anula o sentință dată de o instanță inferioară. 5. *A face apel la cineva* (sau *la ceva*) = a cere concursul, a ruga, a invoca.
- APELĂ**, *apelez* vb. I (fr. *appeler*) A se adresa cuiva cu o rugămintă, a cere concursul, ajutorul cuiva.
- APELATÍV**, -Ă, *apelativi*, -e adj., s.n. (fr. *appellatif*, lat. *appellativus*) (Substantiv) comun; (nume, cuvânt) calificativ.
- APÉNDICE/(1) APENDÍCE**, *apendice* s.n. (fr. *appendice*, lat. *appendix*, -icis) 1. Prelungire mică a tubului intestinal, situată în partea de jos a cecului². 2. Prelungire sau completare a unui obiect. 3. Adaos, anexă, supliment al unei publicații. 4. (Fon.) Element fonc suplimentar care însoțește articulația unui sunct.
- APENDICECTOMÍE**, *apendicectomii* s.f. (fr. *appendicectomie*) Extirpare chirurgicală a apendicelui intestinal.
- APENDICÍTĂ**, *apendicite* s.f. (fr. *appendicite*) Inflamație a apendicelui intestinal.
- APENDÍCUL**, *apendicule* s.n. (fr. *appendicule*) Apendice mic.
- APENDICULÁR**, -Ă, *apendiculari*, -e adj. (fr. *appendiculaire*) Care formează un apendice, în formă de apendice.
- APEPSÍE**, *apepsii* s.f. (fr. *apepsie*) Întârziere a procesului de digestie, din cauza insuficienței secreției gastrice.
- APERCÉPTÍE** s.f. (fr. *aperception*) Percepție integrată în experiența individuală anterioară.
- APERÍÓDIC**, -Ă, *aperiodici*, -ce adj. (fr. *apériodique*) Care nu variază periodic (în timp).
- APERITÍV**, *aperitive* s.n. (fr. *apéritif*, lat. *aperitivus*) Gustare sau băutură care precedă masa, luată pentru stimularea apetitului; hors-d'œuvre.
- APERTÚRĂ**, *aperturi* s.f. (fr. *ouverture*, it. *apertura*) 1. (Fon.) Grad de deschidere a canalului fonator în timpul emiterii sunetelor. 2. (Anat.) Grad de deschidere a unei cavități. 3. Unghi de cuprindere a unui obiectiv fotografic.
- APETÁL**, -Ă, *apetali*, -e (fr. *apétale*) 1. Adj. Care este fără petale. 2. S.f. pl. Grup de plante cu flori fără petale.
- APETÉNȚĂ** s.f. (fr. *appétence*) Apetit, poftă, dorință.
- APETISÁNT**, -Ă, *apetisanți*, -te adj. (fr. *appétissant*) Care trezește și stimulează pofta de mâncare; îmbietor, ispititor.
- APETÍT**, *apetituri* s.n. (fr. *appétit*) Poftă (de mâncare); dorință nestăpănită; apetență.
- ÁPÉX**, *apexuri* s.n. (fr., lat. *apex*) 1. (Astron.) Punct de pe bolta cerească spre care se deplasează în aparență Sistemul Solar. 2. Capăt (ascuțit) al unui lucru.
- API-** (fr. *api-*, lat. *apis*) Element de compunere cu sensul de „albină”, în cuvinte ca: *apiterapie*, *apicultură*.
- APICÁL**, -Ă, *apicali*, -e adj. (fr. *apical*) 1. (Anat., Med.) Care este situat la extremitatea unui organ. 2. (Despre consoane) Articulat prin apropierea vârfului limbii de dinți, de alveole, de bolta palatului.
- APÍCOL**, -Ă, *apicoli*, -e adj. (fr. *apicole*) Privitor la apicultură; de albinărit.
- APICULTÓR**, -OÁRE, *apicultori*, -oare s.m. și f. (fr. *apiculteur*) Persoană care se ocupă cu creșterea albinelor.

APICULTŪRĂ s.f. (fr. *apiculture*) Studiul creșterii albinelor; albinărit; stupărit.

APIDĂ, *apide* s.f. (fr. *apides*) (La pl.) Familie de insecte himenoptere (care cuprinde albinele și bondarii); (și la sg.) insectă din această familie.

APIÓL s.n. (fr. *apiol*) (Farm.) Ulei extras din semințele de pătrunjel, folosit ca medicament pentru producerea menstruației și ca febrifug.

APIRÉTIC, -Ă, *apiretici*, -ce adj. (fr. *apyrétique*) Fără febră, cu temperatura normală.

APIREXIE s.f. (fr. *apyrexie*) Lipsă a febrei, în unele boli.

APLANĂ, *aplanez* vb. I (fr. *aplanir*) A înlătura o neînțelegere, un conflict; a potoli, a liniști.

APLATIZĂ, *aplatizez* vb. I (cf. fr. *aplatir*) A face plat, a turti prin apăsare.

APLAUDĂ, *aplaud* vb. I (fr. *applaudir*, lat. *applaudere*) A bate din palme (în semn de mulțumire, de aprobare, de admirație).

APLAUZE s.n. pl. (lat. *applausus*, it. *applauso*) Bătăi repetate din palme (în semn de admirație, de entuziasm etc.).

APLAZIE s.f. (fr. *aplasie*) Atrufiere a unui țesut sau a unui organ.

APLICĂ, *aplic* vb. I (fr. *appliquer*, lat. *applicare*)
1. A fixa, a lipi un lucru de altul. 2. A pune ceva în practică; a implementa (1); a utiliza. 3. A aplica o corecție (cuiva) = a bate pe cineva.

APLICABIL, -Ă, *aplicabili*, -e adj. (fr. *applicable*) Care se poate aplica, care se poate pune în practică.

APLICABILITATE s.f. (fr. *applicabilité*) Calitatea de a fi aplicabil.

APLICATIV, -Ă, *aplicativi*, -e adj. (fr. *applicatif*) Care are aplicație imediată; legat nemijlocit de practică.

APLICAȚIE, *aplicații* s.f. (fr. *application*) 1. Ceea ce se aplică (1); obiectul realizat. 2. Faptul de a aplica (2). 3. (Fig.) Aptitudine, talent. 4. Exercițiu militar de luptă.

APLICĂ, *aplice* s.f. (fr. *applique*) 1. Lampă de iluminat fixată pe perete. 2. Ornaмент (al unui obiect).

APLÍT s.n. (fr. *aplite*, germ. *Aplit*) Rocă eruptivă de culoare deschisă, cu aspect grăunțos fin.

APLÓMB s.n. (fr. *aplomb*) Siguranță absolută în comportare; îndrăzneală (exagerată, supărătoare).

APNÉE s.f. (fr. *apnée*) (Med.) Oprire temporară a respirației.

APOCALÍPTIC, -Ă, *apocaliptici*, -ce adj. (fr. *apocalyptique*) Care evocă sfârșitul lumii; catastrofal, înfiorător.

APOCINACÉE, *apocinacee* s.f. (fr. *apocynacée*) (La pl.) Familie de plante care secretă un suc lăptos; (și la sg.) plantă din această familie.

APOCÓPĂ, *apocope* s.f. (fr. *apocope*, lat. *apocopa*) Cădere a unui sau a mai multor sunete la sfârșitul unui cuvânt.

APOCRÍF, -Ă, *apocrifi*, -e (fr. *apocryphe*, lat. *apocryphus*) 1. Adj. (Despre scrieri, documente) Care este atribuit altui autor decât celui adevărat; neautentic. 2. S.n. Scriere religioasă nerecunoscută de canoane.

APOCROMÁT, -Ă, *apocromați*, -te adj., s.n. (fr. *apochromate*) (Obiectiv fotografic) a cărui aberație cromatică a fost corectată pentru trei culori diferite (roșu, galben, violet).

APÓD, -Ă, *apozî*, -de adj. (fr. *apode*) (Despre unele animale) Care este lipsit de picioare.

APODÓZĂ, *apodoze* s.f. (fr. *apodose*) Propoziție principală precedată de o subordonată condițională.

APOFÍZĂ, *apofize* s.f. (fr. *apophyse*, lat. *apophysis*)

1. Proeminență naturală crescută pe suprafața unui os. 2. (Arhit.) Mulură concavă care leagă fusul unei coloane de baza acesteia.

APOFONIE, *apofonii* s.f. (fr. *apophonie*) Alternanță vocalică în tema unui cuvânt.

APOFTÉGMĂ, *apoftegme* s.f. (fr. *apophtegme*) Maximă memorabilă a unei personalități.

APOGAMIE s.f. (fr. *apogamie*) (Biol.) Metodă de reproducere asexuată.

APOGÉU, *apogee* s.n. (fr. *apogée*) Punct culminant al unei evoluții, al unei situații; zenit (2).

APOGIATŪRĂ, *apogiaturi* s.f. (it. *appoggiatura*) (Muz.) Notă de acord care precedă și atacă o notă reală a melodiei sau a acordului.

APOLÍNIC, -Ă, *apolinici*, -ce adj. (germ. *apollinisch*) Luminos, senin, armonios; lucid, rațional.

APOLÍTIC, -Ă, *apolitici*, -ce adj. (fr. *apolitique*) Care este în afara politicii; care nu se ocupă de politică.

APOLÍTISM s.n. (fr. *apolitisme*, rus. *apolitizm*) Indiferență față de politică.

APÓLO, *apolo* s.m. (n.pr. fr. *Apollon*) (Fam.) Bărbat de o frumusețe desăvârșită.

APOLÓG, *apologuri* s.n. (fr. *apologie*, lat. *apologus*) Scurtă povestire care cuprinde o învățătură morală practică, prezentată alegoric.

APOLOGÉT, *apologeți* s.m. (germ. *Apologet*) Susținător fervent al meritelor cuiva sau a ceva.

APOLOGÉTIC, -Ă, *apologetici*, -ce (fr. *apologétique*) 1. Adj. Care conține o apologie. 2. S.f. Apărare

- pătimașă a unei idei, a unei doctrine etc. **3.** S.f. Ramura teologiei care are drept scop apărarea religiei creștine.
- APOLOGIE**, *apologii* s.f. (fr. *apologie*, lat. *apologia*) Elogiu, laudă (exagerată); panegiric.
- APOMIXIE** s.f. (fr. *apomixie*) (Biol.) Înmulțire fără fecundație.
- APONEVRÓZĂ**, *aponevroze* s.f. (fr. *aponévrose*) Membrană fibroasă care continuă un mușchi.
- APOPLÉCTIC**, -Ă, *apoplectici*, -ce adj. (fr. *apoplectique*) Relativ la apoplexie; predispus la apoplexie.
- APOPLEXIE**, *apoplexii* s.f. (fr. *apoplexie*, lat. *apoplexia*) **1.** Pierdere a cunoștinței și a sensibilității, cauzată de o hemoragie cerebrală; paralizie, atac (5), dambă. **2.** Concentrare bruscă de sânge într-un organ.
- APORIE**, *aporii* s.f. (fr. *aporie*, lat. *aporia*) Dificultate logică fără rezolvare.
- APÓRT**, *aporturi* s.n. (fr. *apport*) Contribuție intelectuală, morală sau materială, la o acțiune comună.
- APORTĂ**, pers. 3 *aportează* vb. I (fr. *apporter*) (Despre câinii de vânatoare) A aduce vânatul împușcat sau un obiect aruncat.
- APOSTÁT**, -Ă, *apostați*, -te s.m. și f., adj. (fr. *apostat*, lat. *apostata*) (Persoană) care a renunțat la convingerile anterioare; răzvrătit, rebel (1).
- APOSTAZIE** *apostazii* s.f. (fr. *apostasie*, lat. *apostasias*) **1.** Renegare publică a unei credințe, a unei idei, a unei concepții. **2.** Răzvrătire împotriva stăpânirii.
- A POSTERIORI** loc. adj., loc. adv. (lat. *a posteriori*) (Care este) bazat pe experiență.
- APOSTÍLĂ**, *apostile* s.f. (fr. *apostille*) Rezoluție scrisă pe o cerere, pe un raport; semnătură pe acest act.
- APOSTOLÁT**, *apostolate* s.n. (fr. *apostolat*, lat. *apostolatus*) Misiune, activitate de apostol.
- APOSTÓLIC**, -Ă, *apostolici*, -ce adj. (fr. *apostolique*, lat. *apostolicus*) **1.** Care aparține apostolilor; de apostoli. **2.** Care emană de la Sfântul Scaun; papal.
- APOSTRÓF**, *apostrofuri* s.n. (fr. *apostrophe*, lat. *apostrophus*) Semn ortografic în formă de virgulă, care marchează absența accidentală a unui sunet.
- APOSTROFĂ**, *apostrofes* vb. I (fr. *apostrophe*) A se adresa cuiva pe un ton violent; a muștra (aspru).
- APOSTRÓFĂ**, *apostrofe* s.f. (fr. *apostrophe*, lat. *apostropha*) **1.** Imputare, muștrare adresată cuiva (pe un ton violent). **2.** Figură oratorică sau stil prin care oratorul își întrerupe brusc discursul și se adresează direct unei persoane ori unui lucru personificat.
- APOTÉMĂ**, *apoteme* s.f. (fr. *apothème*) **1.** Perpendiculară dusă din centrul unui poligon regulat pe mijlocul uneia dintre laturile acestuia. **2.** Dreaptă dusă din vârful unei piramide regulate pe mijlocul uneia dintre laturile bazei.
- APOTEÓTIC**, -Ă, *apoteotici*, -ce adj. (*apote[oză]* + *-otic*, cf. *hipnotic*) De apoteoză; care se referă la o apoteoză.
- APOTEÓZĂ**, *apoteoze* s.f. (fr. *apothéose*, lat. *apothēosis*) **1.** Zeificare a unui erou sau a unui monarh, în Antichitate. **2.** Preamărire, gloriificare.
- APOZITÍV**, -Ă, *apozitivi*, -e adj. (fr. *appositif*) (Gram.) Apozițional.
- APOZÍȚIE**, *apoziiți* s.f. (fr. *apposition*, lat. *appositio*) Atribut (de obicei, în cazul nominativ) care exprimă, din punctul de vedere al vorbitorului, o identitate cu termenul determinat.
- APASSIONÁTO** adv. (it. *appassionato*) (Ca mod de executare a unei lucrări muzicale) Cu pasiune.
- APRAXIE** s.f. (fr. *apraxie*) (Med.) Lipsă de coordonare în mișcări, din cauza unor leziuni pe creier.
- APRECIÁ**, *apreciez* vb. I (fr. *apprécier*) **1.** A evalua, a cota (2), a nota (3), a calcula (în bani) valoarea unui bun. **2.** A prețui pe cineva sau ceva pentru calitățile aferente; a savura. **3.** A socoti, a considera (că)...
- APRECIÁBIL**, -Ă, *apreciabili*, -e adj. (fr. *appréciable*) Considerabil, în mare măsură; estimabil.
- APREHENSÍUNE**, *aprehensiuni* s.f. (fr. *appréhension*, lat. *apprehensio*, -onis) (Livr.) Teamă vagă, anxietate.
- APREHENSÍV**, -Ă, *aprehensivi*, -e adj. (fr. *appréhensif*) (Livr.) Care exprimă, trădează teamă sau îngrijorare (vagă).
- APRESCHÍ**, *apreschiuri* s.n. (fr. *après-ski*) Gheată sau cizmă călduroasă folosită după schiat.
- APRÉT**, *apreturi* s.n. (fr. *apprêt*) Substanță cu care se tratează țesăturile sau fibrele textile pentru a le întări, a le face aspectuoase, neșifonabile, impermeabile etc.
- A PRIÓRI** loc. adv., loc. adj. (lat. *a priori*) (În mod) aprioric.
- APRIÓRIC**, -Ă, *apriorici*, -ce adj. (germ. *apriorisch*) Care este anterior și independent de experiență; bazat numai pe rațiune.
- APRIORÍSM** s.n. (germ. *Apriorismus*, fr. *apriorisme*) Metodă de raționament aprioric.
- APROBÁ**, *aprob* vb. I (lat. *approbare*) A fi de aceeași părere, a încuviința ceva; a fi de acord, a rezolva favorabil ceva, a aviza; a omologa (2).

- APROBATÍV, -Ă**, *aprobativi, -e* adj. (fr. *approbatif*, lat. *approbativus*) Care aprobă.
- APROFUNDĂ**, *aprofundez* vb. I (fr. *approfondir*) A cerceta profund, temeinic; a adânci.
- APROPÓ**, (2) *apropouri* (fr. *à-propos*) 1. Adv. În ceea ce privește; bine că mi-am amintit. 2. S.n. Aluzie (răutăcioasă), referire.
- APROPRIĂ**, *apropriez* vb. I (fr. *approprier*, lat. *appropriare*) A-și atribui, a-și însuși un lucru străin.
- APROVIZIONĂ**, *aprovizionez* vb. I (fr. *approvisionner*) A(-și) asigura cele necesare, a(-și) procura (pentru un anumit timp) hrană, materiale etc.
- APROXIMĂ**, *aproximez* vb. I (lat. *approximare*) A da o valoare aproximativă unei mărimi.
- APROXIMATÍV, -Ă**, *aproximativi, -e* (fr. *approximatif*) 1. Adj. Care este aproape de ceea ce se cere; care conține o mică eroare în raport cu etalonul; cvasi. 2. Adv. În jur de..., cam, circa, aproape, relativ (2).
- APROXIMĂȚIE**, *aproximații* s.f. (fr. *approximation*, lat. *approximatio*) Evaluare aproximativă; estimăție (2).
- APSIDÁL, -Ă**, *apsidali, -e* adj. (fr. *apsidal*) Referitor la apsidă.
- APSIDĂ**, *apside* s.f. (fr. *apside*, lat. *apsida*) Fiecare dintre cele două puncte extreme ale axei mari a orbitei unei planete.
- APT, -Ă**, *apti, -te* adj. (fr. *apte*, lat. *aptus*) Capabil, potrivit, bun de... sau pentru...; propriu (3).
- APTÉR, -Ă**, *apteri, -e* adj. (fr. *aptère*) (Despre insecte) Fără aripi.
- APTERIGÓTĂ**, *apterigote* s.f. (fr. *apterygote*) (La pl.) Subclasă de insecte fără aripi; (și la sg.) insectă din această subclasă.
- APTITÚDINE**, *aptitudini* s.f. (lat. *aptitudo, -inis*, fr. *aptitude*) Înclinație naturală către ceva; facultate (2); talent, înzestrare, bosă (2).
- APȚIÁN, -Ă**, *apțieni, -e* (fr. *apțien*) 1. S.n. Ultimul etaj al cretacului inferior. 2. Adj. Care aparține apțianului (1), privitor la apțian.
- ÁPUD** prep. (abr. *ap.*; lat. *apud*) După (alt autor).
- ÁPUL**, *apuli* (lat. *apulli*) 1. S.m. (La pl.) Populație aparținând unui trib dacic din centrul Transilvaniei. 2. Adj. Care se referă la apuli (1), de apuli.
- APUNTĂ**, pers. 3 *apuntează* vb. I (de la *puncte*, cf. fr. *apponter*) (Despre avioane) A se așeza după zbor pe puntea unui portavion.
- APUNTAMÉNT**, *apuntamente* s.n. (cf. fr. *apontement*) Punte flotantă sau fixă care permite acostarea unei ambarcațiuni.
- APUNTAMÉNTÉ** s.n. pl. (fr. *appointements*) (Inv.) Tip de remunerație fixă pentru o funcție, în sectorul economic particular.
- AR, ari** s.m. (fr. *are*) Unitate de măsură pentru suprafețe agrare, egală cu o sută de metri pătrați.
- ARABÉSC, -Ă**, (1, 2) *arabescuri*, (3) *arabești* (fr. *arabesque*) 1. S.n. Ornament pictat sau sculptat inspirat din arta arabă. 2. S.n. Figură de balet inspirată din dansul oriental. 3. S.f. Compoziție muzicală cu un caracter grațios și avântat.
- ARÁBIL, -Ă**, *arabili, -e* adj. (fr. *arable*, lat. *arabilis*) (Despre terenuri) Bun de arat și de cultivat.
- ARABÍSTICĂ** s.f. (germ. *Arabistik*) Studiul limbii, culturii și istoriei popoarelor arabe.
- ARABIZĂ**, *arabizez* vb. I (fr. *arabiser*) A face să devină arab, a adopta limba, religia etc. arabă.
- ARAGONÉZĂ**, *aragoneze* s.f. (fr. *aragonaise*) Dans popular spaniol din Aragon; melodia după care se execută acest dans.
- ARAGONÍT** s.n. (fr. *aragonite*) Mineral format din carbonat de calciu cristalizat.
- ARAHÍDĂ**, *arahide* s.f. (fr. *arachide*) Alună americană.
- ARAHNÍDĂ**, *arahnide* s.f. (fr. *arachnide*) (La. pl.) Clasă de animale artropode (păianjeni, scorpioni etc.); (și la sg.) animal artropod din această clasă.
- ARAHNOÍDĂ**, *arahnoide* s.f. (fr. *arachnoïde*) Membrana mijlocie care învelește creierul și măduva spinării.
- ARAHNOIDÍTĂ**, *arahnoidite* s.f. (fr. *arachnoïdite*) Inflamație a arahnoidei.
- ARAMEEÁN, -Ă**, *arameeni, -e* (fr. *araméen*) 1. S.m. și f. (La pl.) Grupuri de semiți nomazi care au trăit, în Antichitate, în Palestina, Asiria și Mesopotamia; (și la sg.) persoană care aparține acestor grupuri. 2. Adj. Care aparține arameenilor (1). 3. S.f. Limbă semitică vorbită de arameeni (1); arameică (2).
- ARAMÉIC, -Ă**, *arameici, -ce* (cf. *arameean*) 1. Adj. Care aparține limbilor semitice vorbite de arameeni (1), referitor la aceste limbi. 2. S.f. Arameeană (3).
- ARANJÁ**, *aranjez* vb. I (fr. *arranger*) 1. A pune în ordine, a așeza. 2. A conveni. 3. A face cuiva un rău.
- ARANJAMÉNT**, *aranjamente* s.n. (fr. *arrangement*) 1. Faptul de a aranja; modul în care este aranjat ceva. 2. Convenție, acord; combinație (2). 3. *Aranjament muzical* = prelucrare a unei lucrări muzicale pentru instrumente sau voce.
- ARANJÓR, -OÁRE**, *aranjori, -oare* s.m. și f. (fr. *arrangeur*) Persoană care compune un aranjament muzical.

- ARAUCĂRIA** s.f. (fr. *araucaria*) Specie de conifer originară din America de Sud și din Australia.
- ARBALÉTĂ**, *arbalete* s.f. (fr. *arbalète*) Armă de aruncat săgeți sau proiectile, folosită în Evul Mediu.
- ARBALETRIÉR**. (1) *arbaletrieri*. (2) *arbaletriere* (fr. *arbalétrier*) 1. S.m. Soldat înarmat cu arbaletă. 2. S.n. Grindă ce susține penele pe care se fixează câpriorii unui acoperiș.
- ARBITRĂ**, *arbitrez* vb. I (fr. *arbitrer*) 1. A judeca un litigiu în calitate de arbitru. 2. A controla desfășurarea reglementară a unei competiții sportive.
- ARBITRĂJ**, *arbitraje* s.n. (fr. *arbitrage*) 1. Soluționare a unui litigiu de către un arbitru (1). 2. Conducere a unei competiții sportive de către un arbitru (2).
- ARBITRĂR**, -Ă, *arbitrari*, -e (fr. *arbitraire*, lat. *arbitrarius*) 1. Adj. După bunul plac; samavolnic. 2. Adj. Făcut, ales etc. la întâmplare; discreționar (1). 3. S.n. Faptă, acțiune întâmplătoare.
- ARBĪTRU**, *arbitri* s.m. (fr. *arbitre*) 1. Persoană sau instanță care rezolvă un litigiu. 2. Persoană care conduce desfășurarea unei întreceri sportive.
- ARBORĂ**, *arboresc* vb. I (fr. *arborer*) 1. A ridica un steag, un pavilion pe o clădire, pe un catarg de navă. 2. A afișa ostentativ o ținută, a atitudine etc.
- ARBORESCĒNT**, -Ă, *arborescenți*, -te adj. (fr. *arborescent*, lat. *arborescens*, -ntis) Care are forma unui arbore; ramificat; dendritic.
- ARBORĒT**, (1, 2) *arborete*, (2) *arboreți* (it. *arboretto*, lat. *arboretum*) 1. S.n. Porțiune de pădure cu o vegetație omogenă, deosebită de rest. 2. S.m./s.n. Partea superioară a catargului.
- ARBORĪCOL**, -Ă, *arboricoli*, -e adj. (fr. *arboricole*) Care trăiește în sau printre arbori.
- ARBORICULTŪRĂ** s.f. (fr. *arboriculture*) Studiul culturii de arbori și arbuști.
- ARBŪST**, *arbuști* s.m. (fr. *arbuste*, lat. *arbutum*) Plantă lemnoasă mai mică decât arborele; copăcel, tuță.
- ARCĂDĂ**, *arcade* s.f. (fr. *arcade*) 1. Element arhitectural cu partea superioară în formă de arc. 2. Formațiune anatomică arcuită; proeminență curbă de la baza osului frontal, situată deasupra fiecărei orbite.
- ĂRCĂ**, *arce* s.f. (it., lat. *arca*) (Rar) 1. Corabie. 2. *Arca lui Noe* = corabia miticului Noe; (fig.) îngrămădire eterogenă de oameni și de animale.
- ARCHEBŪZĂ**, *archebuze* s.f. (fr. *arquebuse*) Veche armă de foc, asemănătoare puștii.
- ARCHEBUZIÉR**, *arhebuzieri* s.m. (fr. *arquebusier*) Soldat înarmat cu archebuză.
- ARCOSŌLIUM** s.n. (fr. *arcosolium*) Nișă funerară într-o catacombă.
- ARCŌZĂ** s.f. (gr. *arkose*) Gresic cu un conținut bogat de feldspați.
- ĂRTIC**, -Ă, *artici*, -ce adj. (fr. *arctique*, lat. *arcticus*) Care este situat în regiunea Polului Nord; boreal, septentrional.
- ARDĒNT**, -Ă, *ardenți*, -te adj. (fr. *ardent*) Înflăcărat, înfocat, aprins.
- ARDĒZIE**, *ardezii* s.f. (it. *ardesia*) Rocă argiloasă care se poate desface în foi subțiri.
- ARDOĂRE** s.f. (fr. *ardeur*, lat. *ardor*) Înflăcărare, pasiune, zel, fervoare.
- AREĂL**, *areale* s.n. (germ. *Area*) Aric de răspândire a unui fenomen, a unui proces, a unei specii.
- AREFLĒXIE** s.f. (fr. *aréflexie*) (Med.) Lipsă a reflexelor.
- ARĒIC**, -Ă, *areici*, -ce adj. (fr. *arétique*) (Despre sururi) Uscat, arid.
- ARĒNĂ**, *arene* s.f. (fr. *arène*, lat. *arena*) 1. Spațiu în mijlocul unui amfiteatru antic destinat reprezentațiilor. 2. Teren de sport cu tribune. 3. (Fig.) Sferă, domeniu de activitate.
- AREOMETRIE** s.f. (fr. *aréométrie*) Știință care studiază măsurarea densității lichidelor.
- AREOMĒTRU**, *areometre* s.n. (fr. *aréomètre*) Aparat folosit la determinarea densității unui lichid sau a concentrației unei soluții.
- AREOPĂG**, *areopaguri* s.n. (fr. *aréopage*, lat. *areopagus*) Tribunal suprem în Atena antică; (fig.) reuniune de savanți, de persoane competente sau de artiști renumiți.
- AREOSTĪL** s.n. (fr. *aréostyle*) 1. Sistem arhitectonic în care coloanele sunt dispuse în grupuri de câte două, fiind așezate uneori pe un pedestal comun. 2. Distanța dintre două coloane, stâlpi sau pilaștri consecutivi ai unui edificiu.
- ARĒST**, *aresturi* s.n. (germ. *Arrest*, it. *arresto*) Deținere sub pază legală a unei persoane; închisoare, pușcărie.
- ARĒT** s.n. (fr. *arrêt*) *Câine de aret* = câine de vânatoare dresat, care se oprește când adulmecă sau vede vânatul.
- ARETĂ**, pers. 3 *aretă* vb. I (fr. *arrêter*) (Despre câinii de vânatoare) A se opri când adulmecă sau vede vânatul.
- ARGENTĂN** s.n. (fr. *argentan*) Aliaj de cupru, nichel și zinc, de culoarea argintului.
- ARGENTIFĒR**, -Ă, *argentiferi*, -e adj. (fr. *argentifère*) Care conține argint.

- ARGENTÍN** s.n. (fr. *argentine*) Praf de staniu.
- ARGENTÍT** s.n. (fr. *argentite*) Minereu de argint care cristalizează, în sistemul cubic sau rombic, în cristale cenușii.
- ARGENTOMÉTRU**, *argentometre* s.n. (fr. *argentometre*) (Fiz.) Instrument cu ajutorul căruia se măsoară conținutul de argint al unei soluții.
- ARGENTOTIPIE** s.f. (fr. *argentotypie*) Procedeu de multiplicare prin fotoreproducere.
- ARGILĂ**, *argile* s.f. (fr. *argile*, lat. *argilla*) Rocă formată dintr-un amestec de silicați, cuarț, mică etc., utilizată în olărit, sculptură, construcții; lut.
- ARGILIFÉR**, -Ă, *argiliferi*, -e adj. (fr. *argilifère*) Care conține argilă.
- ARGILÍT** s.n. (fr. *argilite*) Rocă obținută din recristalizarea argilei.
- ARGINÁZĂ** s.f. (fr. *arginase*) Enzimă solubilă din ficatul mamiferelor.
- ARGINÍNĂ** s.f. (fr. *arginine*) Aminoacid din proteine, cu rol important în contracția musculară.
- ARGIRÍSM** s.n. (fr. *argyrisme*) Intoxicație cu săruri de argint; argiroză.
- ARGIRÓZĂ** s.f. (fr. *argyrose*) (Med.) Argirism.
- ARGÓN** s.n. (fr. *argon*) Gaz rar, incolor și inodor, folosit în sudură, la umplerea becurilor electrice etc.
- ARGONAÚT**, *argonauti* s.m. (fr. *argonaute*) **1.** Nume dat eroilor antici greci care au plecat pe corabia *Argo* spre Colhida pentru a aduce Lâna de aur; navigator curajos. **2.** Specie de moluscă cefalopodă din mările calde.
- ARGÓTIC**, -Ă, *argotici*, -ce adj. (fr. *argotique*) De argou, care aparține argoului, privitor la argou.
- ARGÓU**, *argouri* s.n. (fr. *argot*) Limbaj convențional al unei categorii sociale sau profesionale.
- ARGUMENT**, *argumente* s.n. (fr. *argument*, lat. *argumentum*) **1.** Raționament care tinde să stabilească o probă (**1**), să fondeze o părere. **2.** (Mat.) Variabilă independentă a unei funcții. **3.** (Inform.) Parametru.
- ARGUMENTÁ**, *argumentez* vb. I (fr. *argumenter*) A dovedi, a susține ceva cu argumente.
- ARGUMENTÁȚIE**, *argumentații* s.f. (fr. *argumentation*, lat. *argumentatio*) Totalitatea argumentelor folosite în sprijinul unei afirmații.
- ÁRGUS**, *arguși* s.m. (fr. *argus*) Persoană cu privire ageră, bună observatoare, vigilentă.
- ARGUȚIE** s.f. (fr. *argutie*, lat. *argutia*) (Livr.) Argumentare sofisticată bazată pe fapte nesemnificative sau nesigure; subtilitate exagerată în argumentare.
- ARHÁIC**, -Ă, *arhaici*, -ce (fr. *archaïque*) **1.** Adj. Care este foarte vechi. **2.** S.n. Cea mai veche eră geologică. **3.** Adj. Care aparține arhaicului (**2**), referitor la arhaic.
- ARHAÍSM**, *arhaïsme* s.n. (fr. *archaïsme*) Cuvânt, expresie, construcție etc. învechită, ieșită din uz.
- ARHAITÁTE** s.f. (it. *arcaità*) Stare arhaică.
- ARHE(O)**- (gr. *arkhaio*, fr. *archéo*-) Element de compunere cu sensul de „vechi”, „primar”, în cuvinte ca: *arheologie*, *arhetip*.
- ARHEGÓN**, *arhegoane* s.n. (fr. *archégone*) Organ femel de reproducere, la alge, mușchi, ferigi, gimnosperme.
- ARHEOGRAFÍE** s.f. (fr. *archéographie*) Disciplină care se ocupă cu publicarea textelor și a manuscriselor antice.
- ARHEOLÓG**, -Ă, *arheologi*, -ge s.m. și f. (fr. *archéologue*) Specialist în arheologie.
- ARHEOLOGÍE** s.f. (fr. *archéologie*) Știință care studiază trecutul istoric al omenirii pe baza vestigiilor materiale.
- ARHEOPTÉRÍX**, *arheoptericși* s.m. (fr. *archéoptéryx*) Pasăre fosilă care făcea trecerea de la reptile la păsări.
- ARHEOZÓIC**, -Ă, *arheozoici*, -ce (fr. *archéozoïque*) **1.** S.n. Perioadă geologică în care au apărut primele semne de viață. **2.** Adj. Referitor la arheozoic (**1**).
- ARHETÍP**, *arhetipuri* s.n. (fr. *archétype*, lat. *archetypum*) Model, tip inițial în funcție de care se conduce cineva; manuscris original al unei opere.
- ARHETIPÁL**, -Ă, *arhetipali*, -e adj. (de la *arhetip*) (Rar) Arhetipic.
- ARHETÍPIC**, -Ă, *arhetipici*, -ce adj. (*arhetip* + *-ic*) Care constituie un arhetip; arhetipal.
- ARHIDIECÉZĂ**, *arhidieceze* s.f. (lat. *archidieceesis*) Eparhie condusă de un arhiepiscop; arhiepiscopie.
- ARHIDÚCE**, *arhiduci* s.m. (fr. *arhiduc*, lat. *archidux*, -cis, cf. *duce*) Titlu dat prinților din casa imperială a Austriei; persoană care purta acest titlu.
- ARHIEPISCOPÁT**, *arhiepiscopate* s.n. (lat. *archiepiscopatus*, fr. *archiépiscopat*) Funcția, demnitatea de arhiepiscop; arhiepiscopie.
- ARHIFONÉM**, *arhifoneme* s.n. (fr. *archiphonème*) Unitate abstractă superioară fonemului.
- ARHILÓC**, *arhilocuri* adj., s.n. (n.pr. *Arhiloc*) (Vers antic) format din trei sau șapte picioare.
- ARHIMILIONÁR**, -Ă, *arhimilionari*, -e s.m. și f. (fr. *archimillionnaire*) Persoană extrem de bogată.
- ARHIPELÁG**, *arhipelaguri* s.n. (ngr. *arhipélagos*) Grup de insule dintr-o mare sau dintr-un ocean.
- ARHISTRATÉG**, *arhistrategi* s.m. (fr. *archistratège*) Comandant suprem al armatei, în Grecia antică.

- ARHITÉCT**, -Ă, *arhitecți*, -te s.m. și f. (fr. *architecte*, lat. *architectus*) Specialist în arhitectură; (fig.) creator al unei concepții.
- ARHITECTÓNIC**, -Ă, *arhitectonici*, -ce (fr. *architectonique*, lat. *architectonicus*) 1. Adj. Privitor la arhitectură, din arhitectură. 2. S.f. Îmbinare artistică a părților unei construcții.
- ARHITECTURĂ** s.f. (fr. *architecture*, lat. *architectura*) 1. Știința și arta de a proiecta și construi edificii. 2. Stil de construcție; structură (armonioasă).
- ARHITRĂVĂ**, *arhitrave* s.f. (fr. *architrave*) Partea de jos a antablamentului, cuprinsă între capitelluri și friză (sau brâu); epistil.
- ARHIVĂ**, *archive* s.f. (fr. *archives*) Totalitatea documentelor (vechi), colecționate într-un anumit loc; biroul, instituția unde se păstrează aceste documente.
- ARHIVÍST**, -Ă, *arhiviști*, -ste s.m. și f. (fr. *archiviste*) Specialist în arhivistică.
- ARHIVÍSTICĂ** s.f. (fr. *archivistique*) Studiul și organizarea documentelor (istorice).
- ARHIVÓLTĂ**, *archivolte* s.f. (fr. *archivolte*) Ornaament arhitectural amplasat deasupra unei uși, a unei ferestre etc.
- ARHÓNTE**, *arhonți* s.m. (fr. *archonte*, lat. *archon*, -ntis) Titlu dat magistraților care conduceau republica ateniană antică; persoană care purta acest titlu.
- ARIÁN¹**, -Ă, *arieni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *arien*) (Adept) al arianismului.
- ARIÁN²**, -Ă, *arieni*, -e (fr. *aryen*) 1. S.m. și f. (La pl.) Denumire mai veche dată popoarelor indo-europene; denumire actuală pentru popoarele indo-iraniene; (și la sg.) persoană care face parte din aceste popoare. 2. S.m. și f. Termen folosit de rasiști pentru a denumi populațiile albe, în general, și strămoșii germanilor, în special. 3. Adj. De arieni, referitor la arieni.
- ARIANÍSM** s.n. (fr. *arianisme*) Doctrină creștină eretică, întemeiată de preotul Arie, care nega natura divină a lui Isus Hristos.
- ARÍD**, -Ă, *arizi*, -de adj. (fr. *aride*, lat. *aridus*) 1. Sec, uscat; deșert (2), neroditor; infecund. 2. (Fig.) Lipsit de interes; neatractiv; livresc (2).
- ÁRIE¹**, *arii* s.f. (lat. *aria*) Compoziție vocală sau instrumentală care face parte dintr-o operă, dintr-o operetă etc.
- ÁRIE²**, *arii* s.f. (lat. *area*, cf. fr. *aire*) Zonă de răspândire a unei activități, a unui fenomen etc.; (fig.) suprafață, întindere.
- ARIERÁT**, -Ă, *arierați*, -te (fr. *arrière*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) înapoiată mintal și psihic. 2. S.f. pl. Plăți neachitate la scadență.
- ARIERBÉC**, *arierbecuri* s.n. (fr. *arrière-bec*) Partea unei pile de pod, situată în aval, construită în scopul de a ușura scurgerca apei.
- ARIERGÁRDĂ**, *ariergârzi* s.f. (fr. *arrière-garde*) Partea din spate, cu rol de protecție, a unei armate în mișcare.
- ARIERPLÁN**, *arierplanuri* s.n. (fr. *arrière-plan*) Plan situat în spate, într-o perspectivă.
- ARIÉTĂ**, *ariete* s.f. (it. *arietta*, fr. *ariette*) (Muz.) Arie scurtă, ușor de executat.
- ARÍL** s.m. (fr. *aryle*) Radical organic monovalent rezultat dintr-o hidrocarbură din care s-a eliminat un atom de hidrogen.
- ARIMÁ**, *arimez* vb. I (fr. *arrimer*) A repartiza încărcătura la bordul unei (aero)nave, pentru a-i menține echilibrul.
- ARIÓSO** s.n. (it. *arioso*) Fragment dintr-o operă, dintr-o operetă etc. înrudit cu aria¹ și cu recitativul.
- ARISTOCRÁT**, -Ă, *aristocrați*, -te s.m. și f. (fr. *aristocrate*) Persoană care aparține nobilimii; patrician (1).
- ARISTOCRÁTIC**, -Ă, *aristocratici*, -ce adj. (fr. *aristocratique*) Care aparține aristocrației; caracteristic aristocrației.
- ARISTOCRAȚIE**, *aristocrații* s.f. (fr. *aristocratie*) 1. Clasa nobililor; nobilime (1). 2. Pătură socială privilegiată.
- ARISTÓN**, *aristoane* s.n. (fr. *ariston*) Aparat muzical care, prin acționare cu o manivelă, execută mecanic ariile înregistrate pe cilindri sau pe discuri.
- ARITENOÍD** s.n. (fr. *aryténoïde*) (Anat.) Cartilaj mobil al laringelui, care întinde coardele vocale.
- ARITM(O)**- (fr. *arithmo*-, gr. *arithmos*) Element de compunere cu sensul de „număr”, în cuvinte ca: *aritmogrof*, *aritmometru*.
- ARITMÉTIC**, -Ă, *aritmeci*, -ce (fr. *arithmétique*, lat. *arithmeticus*) 1. S.f. Partea matematicii consacrată studiului numerelor întregi și numerelor raționale; manualul care cuprinde această materie. 2. Adj. Referitor la aritmetică (1).
- ARITMÍE**, *aritmii* s.f. (fr. *arythmie*) Tulburare a ritmului normal al contracțiilor inimii.
- ARITMOGRÁF**, *aritmografe* s.n. (fr. *arithmographe*) Aparat care efectuează și înregistrează mecanic operațiile aritmetice.
- ARITMOGRÍF**, *aritmogrife* s.n. (germ. *Arithmogriph*) Joc de cuvinte încrucișate în care literele cuvintelor căutate sunt reprezentate prin câte o cifră.
- ARITMOMÉTRU**, *aritmometre* s.n. (fr. *arithmomètre*) Aparat care efectuează operații aritmetice.

- ARIVÍSM** s.n. (fr. *arrivisme*) Dorință de parvenire cu orice preț.
- ARIVÍST, -Ă, ariviști, -ste** s.m. și f. (fr. *arriviste*) Persoană care vrea să parvină prin orice mijloace.
- ARLECHÍN, (1) arlechini, (2, 3) arlechine** (fr. *arlequin*, it. *arlecchino*) 1. S.m. Personaj buf din comedia italiană îmbrăcat multicolor. 2. S.n. Fiecare dintre extremitățile laterale, din față, ale scenei. 3. S.n. Reflector plasat în fața scenei.
- ARLECHINĂDĂ, arlechinade** s.f. (fr. *arlequinade*) Farsă a arlechinului; comedie în care apare arlechinul.
- ARMĂ, armez** vb. I (fr. *armer*, it., lat. *armare*) 1. A pune în stare de funcțiune anumite mecanisme (pușcă, aparat fotografic etc.). 2. A dota cu armătură (o piesă (3), o mină¹ (3) etc.). 3. A echipa o navă.
- ARMĂDĂ, armade** s.f. (sp., fr. *armada*) Flotă (spaniolă) de mari proporții; escadră; (fig.) număr mare de persoane sau de lucruri.
- ARMAMENT, armamente** s.n. (fr. *armement*, lat. *armamentum*) Totalitatea mijloacelor tehnice de luptă; arme, muniție.
- ARMATÁN** s.n. (fr. *harmattan*) Vânt fierbinte și uscat care suflă dinspre Sahara spre Oceanul Atlantic.
- ARMĂTĂ, armate** s.f. (it. *armata*) 1. Totalitatea forțelor armate ale unui stat; oaste, oștire; unitate militară. 2. Serviciu militar. 3. Multime, ceată, cârd.
- ARMĂTOR, armatori** s.m. (fr. *armateur*, it. *armatore*) Persoană care echipează și exploatează o navă; proprietar de navă.
- ARMĂTURĂ, armaturi** s.f. (fr. *armature*, lat. *armatura*) (Muz.) Armură (3).
- ARMĂTURĂ, armături** s.f. (fr. *armature*, lat. *armatura*) 1. Ansamblu de piese (metalice) care formează suportul sau partea rigidă a unei lucrări, a unor obiecte. 2. (Fig.) Element esențial de susținere.
- ARMISTÍȚIU, armistiții** s.n. (fr. *armistice*) Convenție prin care părțile beligerante suspendă temporar acțiunile militare.
- ARMOARÍI** s.f. pl. (fr. *armoires*) (Livr.) Blazoane, embleme (2).
- ARMÓNIC, -Ă, armonici, -ce** (fr. *harmonique*, lat. *harmonicus*) 1. Adj. Care este bazat pe principiile armoniei. 2. S.f. Sunet muzical a cărui frecvență este un multiplu întreg al frecvenței vibrației fundamentale.
- ARMÓNICĂ, armonici** s.f. (germ. [*Zieh*]harmonika, it. *armonica*) Acordeon mic cu butoane.
- ARMONIE, armonii** s.f. (fr. *harmonie*, lat. *harmonia*) Potrivire desăvârșită, corespondență (3); bună înțelegere, concordie, concordanță (între persoane, sunete, idei etc.); muzicalitate; unisonanță; suită melodioasă de sunete, melodie (2).
- ARMONIÓS, -OĂSĂ, armonioși, -oase** adj. (fr. *harmonieux*) Care are armonie; consonant (1); muzical (1); ale cărui părți componente formează un tot proporționat; apolinic; echilibrat, coerent.
- ARMÓNIU, armonii** s.n. (fr. *harmonium*, germ. *Harmonium*) Instrument muzical cu claviatură, asemănător orgii; melodium.
- ARMONIZĂ, armonizez** vb. I (fr. *harmoniser*) 1. A pune în armonie, în concordanță; a fi sau a se găsi în armonie; a echilibra (2); a (se) încadra (3). 2. A compune acompaniamentul vocal sau instrumental al unei melodii.
- ARMORIÁL, -Ă, armoriali, -e** adj. (fr. *armorial*) Referitor la blazon, la embleme.
- ARMÜRĂ, armuri** s.f. (fr. *armure*) 1. Echipament metalic de protecție a războinicilor, în Antichitate și în Evul Mediu. 2. Lucru, înveliș protector. 3. Totalitatea semnelor care indică tonalitatea unei lucrări muzicale; armatură.
- ARMURIÉR, armurieri** s.m. (fr. *armurier*) Persoană care fabrică, vinde sau întreține arme.
- AROGĂ, arog** vb. I (fr. *s'arroger*, lat. *arrogare*) A-și atribui în mod abuziv un drept, o calitate.
- AROGÁNT, -Ă, aroganți, -te** adj., s.m. și f. (fr. *arrogant*, lat. *arrogans, -ntis*) (Persoană) care manifestă aroganță; încrezut, prezumțios, înfumurat; obraznic, insolent; sfidător.
- AROGÁNȚĂ** s.f. (fr. *arrogance*, lat. *arrogantia*) Purtare obraznică și sfidătoare; atitudine mândră și disprețuitoare; trufie.
- AROMÁTIC, -Ă, aromatici, -ce** adj. (fr. *aromatique*, lat. *aromaticus*) 1. Care are sau răspândește aromă. 2. (Despre substanțe chimice) Care are în moleculă un ciclu de 5-6 atomi cu structură specifică.
- AROMATIZĂ, aromatizez** vb. I (fr. *aromatiser*, lat. *aromatisare*) A da sau a obține un miros plăcut.
- ARÓMĂ, arome** s.f. (fr. *arôme*, lat. *aroma*) Miros (și gust) plăcut, mireasmă; substanță care dă unui produs miros plăcut.
- ARONDĂ, arondez** vb. I (fr. *arrondir*) 1. A împărți un teritoriu în zone administrative. 2. A repartiza un cartier, o stradă unui centru pentru distribuirea produselor, mărfurilor etc.
- ARONDISMÉNT, arondismente** s.n. (fr. *arrondissement*) Circumscripție administrativă (în Franța).
- ARPÉGIU, arpegii** s.n. (it. *arpeggio*) (Muz.) Execu-tare succesivă și rapidă a notelor unui acord; înăl-țime a treptelor principale dintr-o gamă.

- ARPEŢĂJ** s.n. (fr. *arpentage*) Evaluare a suprafeţei unui teren; tehnică a măsurării suprafeţelor cadastrale.
- ARPEŢĂTOR**, *arpentori* s.m. (fr. *arpenteur*) Specialist în arpeŢăj.
- ARSEŢ** s.n. (germ. *Arsen*) 1. Element chimic semi-metalic, cenuşiu cu luciu argintiu, folosit în aliaje. 2. Arsenic (1).
- ARSEŢAL**, *arsenale* s.n. (fr. *arsenal*) 1. Întreprindere în care se fabrică, se depozitează sau se repară arme. 2. (Fig.) Totalitatea mijloacelor de apărare sau de atac într-o acţiune, într-un domeniu.
- ARSEŢIAT** s.n. (fr. *arséniat*) Sare a acidului arsenic.
- ARSEŢNIC**, (2) *arsenici* (fr. *arsenic*, lat. *arsenicum*) 1. S.n. Pulbere fină, albă, foarte toxică; arsen (2). 2. Adj. *Acid arsenic* = acid rezultat din combinarea arsenului (1) cu acid azotic.
- ARSEŢIURĂ**, *arseniuri* s.f. (fr. *arséniure*) Combinaţie de arsenic cu un metal.
- ARTE**, *arte* s.f. (fr. *art*, lat. *ars*, *-tis*) 1. Activitate a omului care urmăreşte crearea unor valori estetice. 2. Îndemănare, pricepere, măiestrie. 3. *De amorul artei* = dezinteresat; degeaba.
- ARTEFACT**, *artefacte* s.n. (fr. *artefact*) 1. Imagine falsă apărută în preparatele histologice, din cauza unor defecte de fixare sau de colorare. 2. Produs artificial sau accidental întâlnit în observarea şi în experimentarea unui fenomen natural.
- ARTERĂ**, *artere* s.f. (lat. *artère*) 1. Vas sanguin principal prin care circulă sângele de la inimă spre alte organe şi ţesuturi. 2. Cale de comunicaţie şi de transport. 3. Conductă hidraulică sau linie electrică de alimentare a unei reţele.
- ARTERIAL**, *-Ă*, *arteriali*, *-e* adj. (fr. *artériel*) Care aparţine arterelor, privitor la artere.
- ARTERIECTOMIE** s.f. (fr. *artériectomie*) Tăiere a unei artere.
- ARTERIOGRAFIE** s.f. (fr. *artériographie*) Radiografie a unei artere.
- ARTERIOLĂ**, *arteriole* s.f. (fr. *artériole*) Arteră mică.
- ARTERIOPATIE**, *arteriopatii* s.f. (fr. *artériopathie*) Boală a pereţilor arteriali.
- ARTERIOSCLERĂZĂ** s.f. (fr. *artériosclérose*) Îngroşare şi sclerozare a pereţilor arterelor.
- ARTEROTOMIE**, *arteriotomii* s.f. (fr. *artériotomie*) Incizie, secţionare chirurgicală a unei artere.
- ARTERITĂ**, *arterite* s.f. (fr. *artérite*) Inflamaţie a unei artere.
- ARTEZIÂN**, *-Ă*, *artezieni*, *-e* adj. (fr. *artésien*) Izvor *artezian* = izvor care ţâşneşte cu presiune din pământ.
- Fântână arteziană* = fântână din care apa ţâşneşte (în sus) cu presiune.
- ARTICLIÉR**, *articlieri* s.m. (fr. *articlier*) Persoană care scrie şi publică articole lipsite de substanţă; ziarist dispus să publice orice fel de articole.
- ARTICOL**, *articole* s.n. (fr. *article*, lat. *articulus*) 1. Subdiviziune a unei legi; paragraf, fragment, cupură. 2. Text publicistic distinct prin autor şi subiect. 3. Obiect de vânzare. 4. Partea de vorbire care individualizează un substantiv, un adjectiv, un numeral.
- ARTICULĂ**, *articulez* vb. I (fr. *articuler*, lat. *articulare*) 1. A pronunţa (1), a rosti (sunete, cuvinte). 2. A pune articol unei părţi de vorbire. 3. A se lega prin articulaţii.
- ARTICULĂR**, *-Ă*, *articulari*, *-e* adj. (fr. *articulaire*, lat. *articularis*) Privitor la articulaţiile corpului, care se produce la articulaţii.
- ARTICULĂTORIU**, *-IE*, *articulatorii* adj. (fr. *articulatoire*) Care se referă la articularea sunetelor.
- ARTICULĂŢIE**, *articulaţii* s.f. (fr. *articulation*, lat. *articulatio*) 1. Legătură între două sau mai multe oase; încheietură. 2. Asamblare a două sau mai multe piese, care permite rotirea relativă a acestora.
- ARTIFACT**, *artefacte* s.n. (engl. *artifact*) Obiect (primativ) făcut de mâna omului.
- ARTIFICIAL**, *-Ă*, *artificiali*, *-e* adj. (fr. *artificiel*, lat. *artificialis*) 1. Care imită un produs al naturii, care nu este natural; factice (1), fals (1). 2. Nesincer, prefăcut; artificios, forţat (3), convenţional (2). 3. Arbitrar.
- ARTIFICIÉR**, *artificieri* s.m. (fr. *artificier*) 1. Persoană care manipulează explozive. 2. Muncitor care fabrică artificii (2).
- ARTIFICIÓS**, *-OĂSĂ*, *artificioşi*, *-oase* adj. (lat. *artificiosus*) (Rar) Artificial (2).
- ARTIFICIU**, *artificii* s.n. (fr. *artifice*, lat. *artificium*) 1. Tehnică elaborată, procedeu meşteşugit, ingenios, de a împodobi sau modifica realitatea; truc (1). 2. (La pl.) Substanţe inflamabile cu ajutorul cărora se produc jocuri de lumini.
- ARTILÉRIE**, *artilării* s.f. (fr. *artillerie*) Ansamblu de arme de foc (cu accesorii) folosit pentru aruncarea de proiectile la distanţă; partea armatei specializată în mânăuirea acestei arme.
- ARTILÉRIŞT**, *artilérişti* s.m. (rus. *artilérist*, germ. *Artilerist*) Militar în serviciul artileriei.
- ARTIMÓN**, *artimonuri/artimoane* s.n. (fr. *artimon*) Catarg mic situat la pupa unei nave cu mai multe catarge.

- ARTIODACTÍL**, -Ă, *artiodactili*, -e (fr. *artiodactyle*)
1. S.n. (La pl.) Ordin de mamifere erbivore (porci, hipopotami etc.) ale căror membre se termină printr-un număr par de degete; (și la sg.) mamifer din acest ordin. 2. Adj. Care se referă, care aparține, care este specific artiodactilelor (1).
- ARTÍST**, -Ă, *artiști*, -ste s.m. și f. (fr. *artiste*, it. *artista*)
1. Persoană care lucrează într-un domeniu al artei.
2. Actor.
- ARTÍSTIC**, -Ă, *artistici*, -ce adj. (fr. *artistique*) Care aparține sau care se referă la artă; (adverbial) cu artă, cu talent.
- ARTIZÁN**, *artizani* s.m. (fr. *artisan*) 1. Meșteșugar, meseriaș care execută artistic obiecte de serie mică.
2. (Fig.) Autor, creator (mai ales în domeniul social-politic).
- ARTIZANÁL**, -Ă, *artizanal*, -e adj. (fr. *artisanal*) De artizan; meșteșugăresc.
- ARTIZANÁT**, *artizanate* s.n. (fr. *artisanat*) 1. Meșteșug practicat cu talent. 2. Loc, magazin în care se vând produse de artizanat (1).
- ARTRALGÍE** s.f. (fr. *arthralgie*) Durere localizată în articulații.
- ARTRITÍSM** s.n. (fr. *arthritisme*) Predispoziție la boli articulare și de nutriție; boală provocată de această predispoziție.
- ARTRÍTĂ**, *artrite* s.f. (fr. *arthritis*, lat. *arthritis*) Boală care se manifestă prin inflamarea articulațiilor din cauza unei infecții microbiene.
- ARTR(O)-** (fr. *arthr[o]-*, gr. *arthron*) Element de compunere cu sensul de „articulație”, în cuvinte ca: *artrografie*, *artropatie*.
- ARTROGRAFÍE**, *artrografii* s.f. (fr. *arthrographie*) Radiografie a unei articulații.
- ARTROLOGÍE** s.f. (fr. *arthrologie*) Ramura anatomiei care studiază articulațiile.
- ARTROPATÍE**, *artropatii* s.f. (fr. *arthropathie*) Boală a articulațiilor.
- ARTROPÓD**, *artropode* s.n. (fr. *arthropode*) (La pl.) Încrângătură de animale nevertebrate care au corpul format din inele articulate și scheletul chitinos; (și la sg.) animal nevertebrat din această încrângătură.
- ARTRÓZĂ**, *artroze* s.f. (fr. *arthrose*) Boală cronică degenerativă a articulațiilor.
- AS**, *asi* s.m. (fr. *as*, it. *asso*) 1. Figură marcată cu un punct la jocurile de noroc (domino, cărți, zaruri).
2. Persoană deosebit de dotată într-un domeniu.
3. Unitate monetară, la vechii romani.
- ASÁLT**, *asalturi* s.n. (it. *assalto*) 1. Atac (militar) decisiv; luptă hotărâtă. 2. *A da asalt* = a ataca. *A lua cu asalt* = a cuceri rapid.
- ASALTĂ**, *asaltez* vb. I (it. *assaltare*) 1. A ataca decisiv un loc întărit. 2. (Fig.) A copleși (cu rugăminți, cu cereri).
- ASAMBLĂ**, *asamblez* vb. I (fr. *assembler*) A reuni, a alătura elemente separate pentru a forma un întreg; a monta (1).
- ASAMBLĂJ**, *asamblaje* s.n. (fr. *assemblage*) Acțiunea de a asambla; reunire, contopire de elemente tehnice.
- ASAMBLÓR**, (1) *asamblori*, (2) *asambloare* (fr. *assembleur*) 1. S.m. Muncitor care assemblează. 2. S.n. (Inform.) Program utilitar special care asigură traducerea limbajului simbolic în limbajul calculatorului.
- ASANĂ**, *asanez* vb. I (fr. *assainir*, germ. *assanieren*)
1. A elimina surplusul de apă de pe un teren (în scop economic, de salubritate sau estetic); a seca un lac. 2. (Fig.) A îmbunătăți, a redresa.
- ASASÍN**, -Ă, *asasini*, -e s.m. și f. (fr. *assasin*) Persoană care ucide cu premeditare; ucigaș, criminal, homicid².
- ASASINĂ**, *asasinez* vb. I (fr. *assassiner*) 1. A ucide cu premeditare; a lichida (3). 2. (Fig.) A plictisi, a obosi pe cineva cu insistențele.
- ASASINÁT**, *asasinate* s.n. (fr. *assassinat*) Omor cu premeditare.
- ASCARÍD**, *ascarizi* s.m. (fr. *ascaride*, lat. *ascarida*) Vierme parazit care trăiește în intestinul subțire al omului și al unor animale.
- ASCARIDIÓZĂ**, *ascaridioze* s.f. (fr. *ascaridiose*) Boală provocată de ascarizi.
- ĂSCĂ**, *asce* s.f. (fr. *asque*) Celulă de reproducere caracteristică unor ciuperci.
- ASCENDÉNT**, -Ă, *ascendenți*, -te (lat. *ascendens*, -ntis, fr. *ascendant*) 1. Adj. Care urcă; suitor. 2. S.m. și f. Strămoș, înaintaș. 3. S.n. Autoritate morală, influență dominantă.
- ASCENDÉNTĂ**, *ascendențe* s.f. (fr. *ascendance*) Linie ascendentă de rudenie; obârșie, origine (2).
- ASCENSIÚNE**, *ascensiuni* s.f. (lat. *ascensio*, -onis, fr. *ascension*) 1. Mișcare de jos în sus; înălțare, suire, ridicare. 2. (Fig.) Dezvoltare, creștere, evoluție (1); avansare.
- ASCENSÓR**, *ascensoare* s.n. (fr. *ascenseur*) Instalație cu ajutorul căreia se transportă persoane sau mărfuri pe verticală; lift (1).
- ASCÉT**, -Ă, *asceți*, -te s.m. și f. (fr. *ascète*) Persoană care duce o viață retrasă, austeră; pustnic, sihastru.
- ASCÉTIC**, -Ă, *ascetici*, -ce (fr. *ascétique*) 1. Adj. Care aparține, care se referă la ascet, ascetism și asceză. 2. S.f. Ramura teologiei care studiază viața asceților creștini.

- ASCETISM** s.n. (fr. *ascetisme*) Viață, stare, doctrină de ascet; asceză (1).
- ASCÉZĂ** s.f. (fr. *ascèse*) 1. Ascetism; ansamblu de exerciții de meditație, de mortificare a trupului, care urmăresc perfecțiunea spirituală. 2. Mod de viață care exclude compromisul sau excesul.
- ASCÍDIE**, *ascidii* s.f. (fr. *ascidie*) Animal marin inferior care are corpul în formă de sac; (la pl.) clasă din subîncrângătura urocordatelor.
- ASCÍTĂ** s.f. (fr. *ascite*) Acumulare de lichid, de obicei, seros, în peritoneu.
- ASCLEPIÁD**, *asclepiazi* (fr. *asclépiade*, lat. *asclepiadus*) 1. S.m. Plantă cultivată pentru florile roz, plăcut mirositoare. 2. Adj. *Vers asclepiad* (și substantivat, m.) = vers din metrica antică, format dintr-un spondeu (sau troheu), doi (sau trei) coriambi și un iamb.
- ASCOMICÉTĂ**, *ascomicete* s.f. (fr. *ascomycète*) (La pl.) Clasă de ciuperci care se înmulțesc prin sporii produși de o ască; (și la sg.) ciupercă din această clasă.
- ASCÓRBIC**, *ascorbici* adj. (fr. *ascorbique*) Acid ascorbic = vitamina C.
- ASEDIÁ**, *asediez* vb. I (it. *assediare*) A supune unui asediu un loc întărit, o cetate etc.
- ASÉDIU**, *asedii* s.n. (it. *assedio*) 1. Operația militară de încercuire și de atacare a unui loc întărit, pentru a-l cuceri. 2. *Stare de asediu* = regim excepțional în care responsabilitatea păstrării ordinii publice trece asupra autorităților militare.
- ASEÍSMIC**, -Ă, *aseismici*, -ce adj. (fr. *aséismique*) (Despre zone geografice) Fără cutremure.
- ASELENIZÁ**, *aselenizez* vb. I (cf. rus. *aselenizația*) A se așeza pe Lună; a aluniza.
- ASENTIMÉNT**, *asentimente* s.n. (fr. *assentiment*) 1. Consimțământ, încuviințare; sufragiu (1). 2. *A fi în asentimentul cuiva* = a avea acordul cuiva.
- ASEPSÍE** s.f. (fr. *asepsie*) 1. Absență a germeilor microbieni. 2. (Tehnică de) distrugere a microorganismelor prin sterilizare.
- ASÉPTIC**, -Ă, *aseptici*, -ce adj. (fr. *aseptique*) Care nu are microbi; sterilizat.
- ASEPTIZÁ**, *aseptizez* vb. I (fr. *aseptiser*) A face să devină aseptice; a steriliza.
- ASERTÍV**, -Ă, *asertivi*, -e adj. (fr. *assertif*) (Livr.) Care are caracter de aserțiune; asertoric.
- ASERTÓRIC**, -Ă, *asertorici*, -ce adj. (fr. *assertorique*) Asertiv; care exprimă o situație de fapt.
- ASERTIÚNE**, *asertiuni* s.f. (fr. *assertion*, lat. *assertio*, -onis) Enunț dat ca adevărat; afirmație, alegație.
- ASERVÍ**, *aservesc* vb. IV (fr. *asservir*) A supune, a aduce în stare de servitute; a exploata (2).
- ASESÓR**, -OÁRE, *asesori*, -oare s.m. și f. (lat. *assessor*, -oris, fr. *assesseur*) (leșit din uz) Reprezentant al poporului, în unele complete de judecată.
- ASEXUÁT**, -Ă, *asexuați*, -te adj. (fr. *asexué*) 1. Care este lipsit de sex. 2. *Reproducere asexuată* = reproducere prin spori sau prin diviziune.
- ASEZONÁ**, *asezonez* vb. I (fr. *assaisomer*) A pune ingrediente într-o mâncare.
- ASFÁLT**, *asfalturi* s.n. (fr. *asphalte*) 1. Rocă bituminoasă. 2. Amestec de bitum cu alte materiale, folosit la pavarea drumurilor.
- ASFALTÁ**, *asfaltez* vb. I (fr. *asphalter*, germ. *asphaltieren*) A acoperi cu asfalt un drum.
- ASFALTÓR**, *asfaltori* s.m. (fr. *asphalteur*) Muncitor care asfaltează.
- ASFIXIÁ**, *asfixiez* vb. I (fr. *asphyxier*) A produce sau a suferi o asfixie; a omorî sau a muri prin asfixie; a se sufoca.
- ASFIXIÁNT**, -Ă, *asfixianți*, -te adj. (fr. *asphyxiant*) Care sufocă; sufocant.
- ASFIXÍE/ASFÍXIE**, *asfixii* s.f. (fr. *asphyxie*) Sufocare, înăbușire.
- ASFODÉL** s.n. (fr. *asphodèle*) Plantă erbacee cu flori albe, din familia liliaceelor.
- ASIÁTIC**, -Ă, *asiatici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *asiatique*, lat. *asiaticus*) (Persoană) din Asia.
- ASIBILÁ**, pers. 3 *asibilează* vb. I (fr. *asibiler*) A da sau a căpăta caracter de consoană africată.
- ASIDUITÁTE** s.f. (fr. *assiduité*, lat. *assiduitas*, -atis) Silință, stăruință, perseverență.
- ASÍDUU**, -UÁ, *asidui*, -ue adj. (fr. *assidu*, lat. *assiduus*) Stăruitor, perseverent, insistent.
- ASIÉTĂ**, *asiete* s.f. (fr. *assiette*) 1. Înclinare longitudinală a unei nave încărcate neuniform. 2. Mod de fixare a impozitelor către stat.
- ASIGNÁRE** s.f. (cf. fr. *assignation*) Repartizare a frecvențelor de lucru între diferite stații de radio-comunicații.
- ASIGURÁ**, *asigur* vb. I (*a- + sigur + -a*, cf. fr. *assurer*) 1. A oferi o siguranță, o certitudine în legătură cu ceva; a garanta. 2. A da garanții asupra unui lucru; a încredința; a-și lua măsuri de precauție. 3. A încheia un contract de ocrotire materială în caz de calamități, accidente etc.
- ASIMÉTRIC**, -Ă, *asimetrici*, -ce adj. (fr. *asymétrique*) Fără simetrie; disimetric.
- ASIMETRÍE**, *asimetrii* s.f. (fr. *asymétrie*) Lipsă de simetrie; disimetric.

ASIMILĂ, *asimilez* vb. I (fr. *assimiler*, lat. *assimilare*) 1. A încorpora ceva în organism; a (se) integra într-un grup, într-un fenomen. 2. A considera ceva sau pe cineva asemănător cu altceva sau cu altcineva. 3. A-și însuși cunoștințe, idei etc. 4. (Fon.) A (se) transforma sub influența unui sunet învecinat. 5. A introduce produse noi sau o tehnologie nouă în procesul de fabricație.

ASIMILĂBIL, -Ă, *asimilabili*, -e adj. (fr. *assimilable*) Care poate fi asimilat.

ASIMILĂȚIE, *asimilații* s.f. (fr. *assimilation*, lat. *assimilatio*) 1. Transformare a substanțelor nutritive introduse în organism în substanțe proprii acestuia; anabolism. 2. Modificare a unui sunet sub influența altuia, aflat în apropiere. 3. *Asimilație clorofiliană* = proces fiziologic prin care plantele verzi sintetizează substanțe organice din dioxid de carbon și apă, eliberând oxigen (cu ajutorul luminii); fotosinteză.

ASIMPTOMĂTIC, -Ă, *asimptomatici*, -ce adj. (fr. *asymptomatique*) (Despre boli) Care nu prezintă simptom clinic.

ASIMPTOTĂ, *asimptote* s.f. (fr. *asymptote*) (Geom.) Linie (dreaptă) de care se apropie o curbă, fără a o atinge la o distanță finită.

ASIMPTÓTIC, -Ă, *asimptotici*, -ce adj. (fr. *asymptotique*) Care aparține asimptotei, privitor la asimptotă, asemănător asimptotei.

ASINCRÓN, -Ă, *asincroni*, -e adj. (fr. *asynchrone*) (Despre mașini electrice) Care are turația motorului diferită de cea a câmpului magnetic al statorului.

ASINCRÓNIC, -Ă, *asincronici*, -ce adj. (fr. *asynchrone*) (Despre fenomene, mișcări etc.) Care nu se face în același timp cu alt fenomen, cu altă mișcare etc.

ASINCRONISM s.n. (fr. *asynchronisme*) Lipsă de sincronism.

ASINDÉT/ASINDETON s.n. (lat. *asyndetus/asyndeton*, fr. *asyndète*) Figură de stil care constă în suprimarea conjuncțiilor coordonatoare dintr-o frază.

ASINDETON s.n. v. *asindet*.

ASINERGÍE s.f. (fr. *asynergie*) (Med.) Tulburare de coordonare a mișcărilor.

ASIRIOLÓG, -Ă, *asiriologi*, -ge s.m. și f. (fr. *assyriologue*) Specialist în asiriologie.

ASIRIOLOGÍE s.f. (fr. *assyriologie*) Studiul limbii, culturii și istoriei din Asiria.

ASISTĂ, *asist* vb. I (fr. *assister*) 1. A fi prezent la ceva. 2. A fi alături de cineva pentru a-l ajuta, a-l sfătui.

ASISTÉNT, -Ă, *asistenți*, -te (fr. *assistant*, lat. *assistentens*, germ. *Assistent*) 1. Adj. Prezent (1), de

față (la ceva). 2. S.m. și f. Persoană calificată care asistă pe cineva, care dă ajutor bolnavilor, copiilor etc. 3. S.m. și f. Grad universitar inferior lectorului; persoană cu acest grad.

ASISTÉNTĂ s.f. (fr. *assistance*) 1. Public (5), persoane care asistă la ceva; auditoriu (1). 2. Sprijin, ajutor. 3. Nume dat unor asociații sau administrații care se ocupă de ceva. *Asistență publică*. *Asistență socială*.

ASISTOLÍE s.f. (fr. *asystolie*) (Med.) 1. Atenuare a contracțiilor inimii. 2. Insuficiență cardiacă totală.

ASÍZĂ, *asize* s.f. (fr. *assise*) Rând de pietre, de cărămizi etc. dispuse orizontal pentru a construi un zid.

ÁSLO, *Aslo-uri* s.n. (*Antistreptolizina O*) Test pentru depistarea infecției produse de streptococul hemolitic, constând în evidențierea anticorpului care neutralizează streptolizina.

ASOCIÁ, *asociez* vb. I (fr. *associer*, lat. *associare*) A (se) uni, a (se) grupa în vederea unui scop comun.

ASOCIÁL, -Ă, *asociali*, -e adj. (fr. *associal*) Care nu este adaptat la viața în societate.

ASOCIATÍV, -Ă, *asociativi*, -e adj. (fr. *associatif*)

1. Care aparține sau se referă la o asociație; (despre memorie) care evocă imagini prin asociație (4). 2. (Despre unele operații matematice) Care are același rezultat, indiferent de modul de grupare a elementelor.

ASOCIATIVITÁTE s.f. (fr. *associativité*) Proprietatea unei operații matematice de a fi asociativă (2).

ASOCIÁȚIE, *asociații* s.f. (fr. *association*) 1. Grupare legală de persoane având un scop comun; uniune (1); bund. 2. Grup de plante format din specii diferite, caracteristice unui anumit mediu. 3. Grupare de molecule, de stele etc. care au caracteristici comune. 4. Acțiunea de a asocia imagini, idei etc.; rezultatul acestei acțiuni.

ASOCIAȚIONÍSM s.n. (fr. *associationnisme*) Doctrină conform căreia toate fenomenele psihologice rezultă din asociații (4).

ASOCIAȚIONÍST, -Ă, *asociaționiști*, -ste s.m. și f., adj. (fr. *associationniste*) (Adept) al asociaționismului.

ASOLAMÉNT, *asolamente* s.n. (fr. *asolement*) Alternanță de culturi pe un teren.

ASONÁNTĂ, *asonanțe* s.f. (fr. *assonance*) 1. Rimă imperfectă. 2. Identitate vocalică a silabelor finale tonice, într-un vers, într-o strofă sau într-o frază.

ASORTÁ, *asortez* vb. I (cf. fr. *assortir*) 1. A potrivi, a armoniza; a se maria; (fig.) a (se) cola³ (1). 2. A aproviziona cu mărfuri variate.

- ASORTIMÉNT**, *assortimente* s.n. (fr. *assortiment*) Colecție de mărfuri de același fel, dar de calitate, de prețuri etc. diferite; garnitură (3).
- ASPARÁGUS**, *asparaguși* s.m. (fr. *asparagus*) Plantă ornamentală din familia liliaceelor, cu frunzulițe foarte fine.
- ASPÉCT**, *aspecte* s.n. (fr. *aspect*, lat. *aspectus*) 1. Mod de a se prezenta; configurație (1), conformație, fașon (1), înfățișare; look, turnură (2); ipostază (2). 2. Categorie gramaticală specifică verbului, în anumite limbi. 3. *Sub aspectul...* = sub raportul..., din punctul de vedere al...
- ASPECTOMÁT**, *aspectomate* s.n. (germ. *Aspektomat*) Aparat de proiecție prevăzut cu telecomandă.
- ASPECTUÓS, -OÁSĂ**, *aspectuoși, -oase* adj. (*aspect + -uos*) Care are aspect plăcut.
- ASPERITÁTE**, *asperități* s.f. (fr. *aspérité*, lat. *asperitas, -atis*) Proprietatea de a fi aspru; asprime, rugozitate; suprafață aspră.
- ASPERSIÚNE** s.f. (fr. *aspersion*, lat. *aspersio, -onis*) Stropire cu aspersorul.
- ASPERSÓR**, *aspersoare* s.n. (fr. *aspersoir*) Dispozitiv care împrăștie apa pe culturile agricole, imitând ploaia.
- ASPÍC**, *aspicuri* s.n. (fr. *aspic*) Substanță alimentară gelatinoasă.
- ASPIRÁ**, *aspir* vb. I (fr. *aspirer*, lat. *aspirare*) 1. A trage aer în plămâni; a inspira (1). 2. A trage cu un dispozitiv un lichid, un gaz, praful etc. 3. (Fig.) A năzui, a tinde către ceva.
- ASPIRÁNT, -Ă**, *aspiranți, -te* s.m. și f. (fr., rus. *aspirant*) Persoană care aspiră la ceva; (în trecut) persoană care aspira la titlul de candidat în științe.
- ASPIRÁTÓR, -OÁRE**, *aspiratori, -oare* (fr. *aspirateur*) 1. Adj. Care aspiră (2). 2. S.n. Aparat care aspiră (praful, gazul etc.).
- ASPIRÁȚIE**, *aspirații* s.f. (fr. *aspiration*) 1. Aspirare. 2. (Fon.) Zgomot produs prin frecarea aerului la trecerea acestuia prin laringe. 3. (Fig.) Năzuință, dorință, velenitate.
- ASPIRÍNĂ**, *aspirine* s.f. (fr. *aspirine*, germ. *Aspirin*) Nume comercial dat acidului acetilsalicilic, folosit ca medicament.
- ASTATÍNIU** s.n. (fr. *astatine*, germ. *Astatine*) Element chimic radioactiv din grupul halogenilor.
- ASTENÍE**, *astenii* s.f. (fr. *asthénie*) Stare patologică de oboseală generală și prelungită; slăbiciune.
- ASTENOSFÉRĂ** s.f. (fr. *asthénosphère*) Pătură geologică pe care se deplasează scoarța terestră.
- ASTERÍSC**, *asteriscuri* s.n. (fr. *astérisque*, lat. *asteriscus*) Semn grafic în formă de stelută, cu diferite funcții (trimitere la o notă, indicare a unei etimologii neatestată etc.).
- ASTER(O)-** v. **astro-**.
- ASTEROÍD**, *asteroizi* s.m. (fr. *astéroïde*) Planetă mică din Sistemul Solar; planetoid (2).
- ASTERONÍM**, *asteronime* s.n. (fr. *astéronyme*) Steluță, grup de stelute sau de litere urmate de stelute care înlocuiesc într-o operă numele autorului ori al unui personaj.
- ASTIGMATÍSM** s.n. (fr. *astigmatisme*) 1. Defect al unei lentile, al corneei sau al cristalinului, care constă din abateri de la forma sferică. 2. Aberație a unui sistem optic.
- ASTM** s.n. (fr. *asthme*, lat. *asthma*) Boală caracterizată prin blocarea respirației și prin hipersecreție bronhică.
- ASTMÁTIC, -Ă**, *astmatici, -ce* (fr. *asthmatique*, lat. *astmaticus*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care suferă de astm. 2. Adj. Cauzat de astm.
- ASTRAGÁL**, *astragale* s.n. (fr. *astragale*, lat. *astragalus*) 1. (Anat.) Unul dintre cele două oase mari ale tarsului; talus (1). 2. (Arhit.) Element decorativ care separă fusul coloanei de capitel.
- ASTRAHÁN, (2)** *astrahanuri* s.n. (n.pr. *Astrahan*, cf. fr. *astrakan*) 1. Pielică de miel din rasa caracul, cu părul mătăsoș și buclat. 2. Haină confecționată din astrahan (1).
- ASTRÁL, -Ă**, *astrali, -e* adj. (fr. *astral*, lat. *astralis*) Care se referă la aștri; al aștrilor; stelar, sideral.
- ASTRALÍT** s.n. (fr. *astralite*) Exploziv detonant de siguranță, folosit în unele mine! (1).
- ASTRINGÉNT, -Ă**, *astringenți, -te* adj., s.n. (fr. *astringent*, lat. *astringens, -ntis*) (Substanță) care contractă țesuturile vii.
- ASTRINGÉNȚĂ** s.f. (fr. *astringence*) Înșușirea de a fi astringent.
- ASTRO-/ASTER(O)-** (fr. *astro-/aster[oj]-*, lat. *astrum*) Element de compunere cu sensul de „stea”, în cuvinte ca: *astrobiologie, astroscop*.
- ASTROBIOLOGÍE** s.f. (fr. *astrobiologie*) Studiul vieții de pe alte planete; exobiologie.
- ASTROCLIMÁT**, *astroclimate* s.n. (fr. *astroclimat*) Totalitatea factorilor care influențează cercetările astronomice.
- ASTRODRÓM**, *astrodromuri* s.n. (fr. *astrodrome*) Cosmodrom.
- ASTROFÍZICĂ** s.f. (fr. *astrophysique*) Studiul structurii și compoziției aștrilor, precum și al materiei interstelare.
- ASTROFOTOMETRÍE** s.f. (fr. *astrophotométrie*) Măsurarea strălucirii corpurilor cerești.

ASTROGRÁF, *astrografe* s.n. (fr. *astrographe*) Lunetă astronomică fotografică folosită la determinarea poziției astrilor.

ASTROGRAFIE s.f. (fr. *astrographie*) Ramura astronomiei care descrie stelele.

ASTROLÁB, *astrolabi* s.m. (fr. *astrolabe*) 1. Instrument folosit pentru determinarea poziției astrilor sau a coordonatelor geografice ale locului. 2. Vechi instrument folosit pentru măsurarea unghiurilor.

ASTROLATRÍE s.f. (fr. *astrolâtrie*) (Rar) Venerare a stelelor.

ASTROLÓG, *astrologi* s.m. (fr. *astrologue*, lat. *astrologus*) Persoană care practică astrologia; filosof (3).

ASTROLOGÍE s.f. (fr. *astrologie*, lat. *astrologia*) Prezicere a viitorului pe baza studierii poziției și mișcării astrilor.

ASTROMETRÍE s.f. (fr. *astrométrie*) Ramura astronomiei care studiază poziția astrilor, coordonatele geografice ale locului etc.

ASTRONAÚT, -Ă, *astronauți*, -te s.m. și f. (fr. *astronaute*) Persoană pregătită (tehnic, științific, medical etc.) pentru un zbor spațial; cosmonaut.

ASTRONAÚTIC, -Ă, *astronautici*, -ce (fr. *astronautique*) 1. Adj. De astronomică. 2. S.f. Știință care studiază posibilitățile de zbor în spațiul cosmic; cosmonautică (2).

ASTRONÁVÁ, *astronave* s.f. (fr. *astronef*, cf. *navă*) Cosmonavă; navă (2).

ASTRONÓM, -Ă, *astronomi*, -e s.m. și f. (fr. *astronom*, lat. *astronomus*) Specialist în astronomie.

ASTRONÓMIC, -Ă, *astronomici*, -ce adj. (fr. *astronomique*, lat. *astronomicus*) Care aparține astronomiei; (fig.) exagerat, foarte mare, imens.

ASTRONOMÍE s.f. (fr. *astronomie*, lat. *astronomia*) Știință care se ocupă cu studiul astrilor, al galaxiilor și al Universului.

ASTROSCÓP, *astroSCOPE* s.n. (fr. *astroscope*) Telescop astronomic.

ÁSTRU, *astri* s.m. (fr. *astre*, lat. *astrum*) Corp ceresc (stea, planetă etc.).

ASUMÁ, *asum* vb. I (fr. *assumer*, lat. *assumere*) A-și lua o sarcină, o responsabilitate; a revendica (2); a se angaja la ceva.

ATÁC, *atacuri* s.n. (fr. *attaque*) 1. Ofensivă a unor forțe armate. 2. Act de violență. 3. Inițiativă, ofensivă sportivă. 4. Acțiune de combatere (a unei situații, decizii, teorii etc.). 5. Apariție bruscă a unei boli; (p. ext.) apoplexie.

ATACÁ, *atac* vb. I (fr. *attaquer*) 1. A executa o acțiune ofensivă (armată, sportivă). 2. A agresa. 3. A intenta

o acțiune judiciară pentru reexaminarea unei hotărâri. 4. A critica (2), a incrimina. 5. A vătăma; a roade.

ATACÁBIL, -Ă, *atacabili*, -e adj. (fr. *attaquable*) Care poate fi atacat.

ATACÁNT, -Ă, *atacanți*, -te s.m. și f. (fr. *attaquant*) Persoană care atacă; sportiv din linia de atac; înaintaș, inter.

ATARAXÍE s.f. (fr. *ataraxie*) 1. (Med.) Starea de pasivitate a unui organ sau a unei funcțiuni. 2. Concepție filosofică din Antichitate care susținea că omul trebuie să tindă spre o stare de perfectă seninătate sufletească.

ATÁȘ, *atașe* s.n. (fr. *attache*) Anexă laterală la o motocicletă, folosită pentru a transporta obiecte sau persoane.

ATAȘÁ, *atașez* vb. I (fr. *attacher*) 1. A (se) alătura, a (se) uni. 2. A se lega sufletește de cineva sau de ceva.

ATAȘAMÉNT, *atașamente* s.n. (fr. *attachement*) Sentiment de afecțiune durabilă.

ATÁVIC, -Ă, *atavici*, -ce adj. (fr. *atavique*) Care este transmis prin atavism.

ATAVÍSM, (2) *atavisme* s.n. (fr. *atavisme*) 1. Apariție la un descendent a unor caractere proprii ascendenților îndepărtați; reversiune (3). 2. Particularitate ereditară.

ATAXÍE s.f. (fr. *ataxie*) Lipsă de coordonare a mișcărilor, din cauza lezării unor trasee nervoase și a unor centri nervoși.

ATEBRÍNÁ s.f. (fr. *atêbrine*) Medicament folosit contra malariei.

ATEÍSM s.n. (fr. *athéisme*) Concepție care neagă existența lui Dumnezeu sau a oricărei divinități.

ATEÍST, -Ă, *ateiști*, -te adj. (fr. *athéiste*) De ateu; referitor la ateism.

ATELÁJ, *atelaje* s.n. (fr. *attelage*) Ansamblu format din animale de tracțiune și din harnașamentul acestora.

ATÉLÁ, *atele* s.f. (fr. *attelle*) Piesă rigidă folosită la imobilizarea temporară a unui membru fracturat.

ATELIÉR, *atelier* s.n. (fr. *atelier*) 1. Loc, încăpere în care se desfășoară o activitate manuală; secție a unei întreprinderi în care se execută o muncă specializată. 2. Încăpere în care lucrează un pictor sau un sculptor. 3. Totalitatea persoanelor (artiști, studenți, elevi etc.) care lucrează într-un atelier (2); workshop.

ATEMPORÁL, -Ă, *atemporal*, -e adj. (fr. *atemporal*) Care nu este determinat sau legat de timp.

- ATEMPORALITĂTE** s.f. (it. *atemporalità*) Interpretare a fenomenelor istorico-sociale în afara cadrului temporal.
- ATENĂNSĂ**, *atenanse* s.f. (fr. *attenance*) Corp secundar al unci cascade, folosit ca bucătărie, ca spălătorie etc.
- ATENÉU**, *atenee* s.n. (fr. *athénée*, lat. *Athenaeum*) Edificiu public destinat unor manifestări cultural-științifice.
- ATENIÂN**, -Ă, *atenieni*, -e (fr. *athénien*) 1. S.m. și f. Persoană din Atena. 2. Adj. Referitor la Atena sau la ateniceni.
- ATENT**, -Ă, *atenți*, -te adj. (lat. *attentus*) 1. Care este concentrat asupra unui anumit lucru. 2. Amabil, politicos, gentil, delicat (3).
- ATENTĂ**, *atentez* vb. I (fr. *attenter*, lat. *attentare*) A face o tentativă criminală; (fig.) a încălca, a nescoti (un drept, o lege etc.).
- ATENTĂT**, *atentate* s.n. (fr. *attentat*) Încercare, tentativă criminală împotriva unui șef de stat sau de guvern, a unei instituții, a unui stat etc.
- ATENȚIE**, *atenții* s.f. (fr. *attention*, lat. *attentio*) 1. Concentrare a activității psihice într-o anumită direcție. 2. Interes (4), preocupare, grijă pentru ceva. 3. Atitudine binevoitoare, amabilitate (1); dar, cadou.
- ATENȚIONĂ**, *atenționez* vb. I (fr. *attentionner*) 1. A atrage atenția cuiva, a preveni. 2. (Fam.) A face cuiva un dar, un cadou.
- ATENUĂ**, *atenuez* vb. I (fr. *atténuer*, lat. *attenuare*) A face să devină mai puțin intens, mai puțin important, mai puțin grav ceva; a diminua, a tempera²; a emusa; (fig.) a (se) estompa, a (se) dilua (2).
- ATENUĂTOR**, *atenuatoare* s.n. (fr. *atténuateur*) Dispozitiv electric destinat reducerii nivelului unui semnal.
- ATERIZĂ**, *aterizez* vb. I (cf. fr. *atterrir*) 1. (Despre aeronave) A reveni și a se opri pe sol. 2. (Fig.; despre oameni) A veni pe neașteptate.
- ATERIZĂJ**, *aterizaje* s.n. (fr. *atterrissage*) Revenire și oprire pe sol, după zbor, a unei aeronave.
- ATERIZĂTOR**, *aterizoare* s.n. (fr. *atterrisseur*) Dispozitiv al unui avion care servește la preluarea șocurilor în cursul aterizării.
- ATERMÂN**, -Ă, *atermani*, -e adj. (fr. *athermane*) (Fiz.) Rău conducător de căldură.
- ATEROGENEZĂ** s.f. (fr. *athérogenèse*) Proces de formare a depozitelor de grăsimi pe pereții interiori ai arterelor.
- ATERÔM** s.n. (fr. *athérome*) Infiltrație în pereții aortei, ai arterelor etc. a unei substanțe grase.
- ATEROSCLERÓZĂ** s.f. (fr. *athérosclérose*) Scleroză arterială datorată depunerilor de colesterol pe pereții interiori.
- ATESTĂ**, *atest* vb. I (fr. *attester*, lat. *attestari*) 1. A dovedi, a corobora, a confirma (1), a certifica. 2. A exista într-un text scris.
- ATESTĂT**, -Ă, *atestați*, -te (germ. *Attestat*) 1. Adj. Care este dovedit; care există în scris. 2. Adj. (Despre cadre didactice) Care este confirmat în grad. 3. S.n. Act care atestă ceva; certificat sau diplomă (de studii).
- ATÉU**, -ÉE, *atei*, -ee adj., s.m. și f. (fr. *athée*, lat. *atheus*) (Persoană) care neagă existența lui Dumnezeu sau a oricărei divinități; adept al ateismului; necredincios.
- ÁTIC**, -Ă, *atici*, -ce adj. (fr. *attique*) Care ține de sau provine din Atica; care este caracteristic Aticii.
- ATICISM** s.n. (fr. *atticisme*, lat. *atticismus*) Caracteristică a stilului scriitorilor din Atena antică (situată în Atica), constând în eleganță, rafinament, măsură.
- ATÍPIC**, -Ă, *atipici*, -ce adj. (fr. *atypique*) Cu aspect neobișnuit.
- ATITÚDINE**, *atitudini* s.f. (it. *attitudine*, fr. *attitude*) 1. Fel, mod de a-și ține corpul; postură, ținută (1), poziție (3). 2. Manifestare exterioară a sentimentelor; gest, purtare, comportament (1).
- ATLÁNT**, *atlanți* s.m. (fr. *atlante*) Statuie care înfățișează un bărbat într-o atitudine de efort și care este folosită ca element de susținere într-o construcție.
- ATLÁS**, *atlase* s.n. (fr. *atlas*) 1. Colecție de hărți geografice, de imagini documentare etc. 2. Prima vertebră cervicală.
- ATLÉT**, -Ă, *atleți*, -te s.m. și f. (fr. *athlète*, lat. *athleta*) Persoană care practică atletismul; persoană robustă.
- ATLÉTIC**, -Ă, *atletici*, -ce (fr. *athlétique*, lat. *athleticus*) 1. Adj. De atlet, de atletism. 2. S.f. *Atletică grea* = sport cu haltere. *Atletică ușoară* = atletism.
- ATLETISM** s.n. (fr. *athlétisme*) Ramură sportivă care include probe de alergări, de marș, de sărituri, de aruncări etc.
- ATMOSFÉRĂ**, (3) *atmosfera* s.f. (fr. *atmosphère*) 1. Îveliș gazos care înconjoară Pământul; aer. 2. Ambianță, mediu¹ (2). 3. Unitate de măsură pentru presiunea gazelor.
- ATMOSFÉRIC**, -Ă, *atmosferici*, -ce adj. (fr. *atmosphérique*) Al atmosferei (1), referitor la atmosferă.
- ATÓL**, *atoli* s.m. (fr. *atoll*) Insulă inelară din mările tropicale, constituită din recife de corali.

- ATÓM**, *atomi* s.m. (fr. *atome*, lat. *atomus*) Cea mai mică parte dintr-un element chimic.
- ATÓMIC**, -Ă, *atomici*, -ce adj. (fr. *atomique*) **1.** Relativ la atomi, specific atomilor. **2.** Număr atomic = numărul de protoni al unui atom, egal cu numărul de ordine din sistemul periodic al elementului respectiv. *Energie atomică* = energie nucleară. *Armă* (sau *bombă*) *atomică* = armă (sau bombă) a cărei putere este bazată pe energia nucleară. *Pilă atomică* = reactor nuclear.
- ATOMISM** s.n. (fr. *atomisme*) **1.** Concepție filosofică din Grecia antică potrivit căreia materia este constituită din atomi juxtapuși și indivizibili. **2.** Studiul științific al structurii și proprietăților atomilor. **3.** Concepție care reduce un ansamblu la cele mai elementare diviziuni.
- ATOMIST**, -Ă, *atomști*, -ste (fr. *atomiste*) **1.** Adj. Care se referă la atomism, care ține de atomism. **2.** Adj., s.m. și f. (Persoană) care susține atomismul; specialist în fizica atomică.
- ATOMISTICĂ** s.f. (fr. *atomistique*) Fizică nucleară.
- ATOMIZĂ**, *atomizez* vb. I (fr. *atomiser*) A transforma un corp, un lichid etc. în particule foarte fine.
- ATOMIZOR**, *atomizoare* s.n. (fr. *atomiseur*) Recipient mic folosit pentru pulverizarea unui lichid.
- ATOMOELECTRIC**, -Ă, *atomoelectrici*, -ce adj. (fr. *atomo-électrique*) Care se bazează pe electricitatea produsă cu ajutorul energiei atomice.
- ATÓN**, -Ă, *atoni*, -e adj. (fr. *atone*) **1.** (Despre țesuturi) Fără elasticitate; atonic. **2.** (Despre vocale, silabe) Neaccentuat.
- ATONALITATE**, *atonalități* s.f. (fr. *atonalité*) Lipsă de tonalitate; metodă de compoziție muzicală care neagă armonia.
- ATÓNIC**, -Ă, *atonici*, -ce adj. (fr. *atonique*) Aton (**1**).
- ATONIE** s.f. (fr. *atonie*) Reducere a elasticității unui țesut, mai ales a țesutului muscular; lipsă de putere.
- ATÓXIC**, -Ă, *atoxici*, -ce adj. (fr. *atoxique*) Neotrăvitor, inofensiv.
- ATRACTÍV**, -Ă, *atractivi*, -e adj. (fr. *attractif*, lat. *attractivus*) Atrăgător.
- ATRĂCȚIE**, *atrăcții* s.f. (fr. *attraction*, lat. *tractio*) **1.** Forță (gravitațională, electrică, magnetică etc.) care apropie corpurile între care se exercită. **2.** Înclinație puternică a unei ființe față de cineva sau de ceva; magnet (**2**); interes (**5**); farmec, miraj (**2**), ispită, tentație exercitate de cineva asupra cuiva.
- TRIBUÍ**, *atribui* vb. IV (fr. *attribuer*, lat. *attribuere*) **1.** A acorda un avantaj; a conferi, a decerna.
- 2.** A repartiza (**1**), a rezerva (**2**). **3.** A pune ceva pe seama cuiva; a revendica.
- TRIBÚT**, *tribute* s.n. (fr. *attribut*, lat. *attributum*) **1.** Însușire (esențială) a cuiva sau a ceva. **2.** Semn distinctiv, simbol (**2**). **3.** Partea secundară de propoziție care determină un substantiv sau un substitut al acestuia.
- TRIBUTÍV**, -Ă, *atributivi*, -e adj. (fr. *attributif*) Care are funcție de atribut (**3**).
- TRIBUTÍE**, *atribuții* s.f. (fr. *attribution*, lat. *attributio*) Sferă de autoritate, de competență, de activitate a cuiva; însărcinare, muncă, îndatorire, rol (**2**), sarcină.
- ÁTRIU**, *atrii* s.n. (lat. *atrium*) (Anat.) Auricul.
- ÁTRIUM**, *atriumuri* s.n. (lat. *atrium*) Curte interioară, la casele vechilor romani; spațiu (mărginit de coloane), la intrarea într-o bazilică.
- ATRÓCE** adj. invar. (fr. *atroce*, lat. *atrox*, -cis) Crud, cumplit, groaznic.
- ATROCITATE**, *atrocități* s.f. (fr. *atrocité*, lat. *atrocitas*, -atis) Faptă, acțiune îngrozitoare, feroasă.
- ATROFIÁ**, *atrofiez* vb. I (fr. *atrophier*) A degenera (**1**), a-și pierde vigoarea; a slăbi.
- ATROFIE** s.f. (fr. *atrophie*, lat. *atrophia*) (Med.) Diminuare a volumului sau a greutateii unui țesut ori a unui organ.
- ATROPINÁ** s.f. (fr. *atropine*) Alcaloid toxic antispastic și dilator al pupilei, extras din beladonă, laur etc.
- ATROPÍSM** s.n. (fr. *atropisme*) Intoxicație cu atropină.
- ATÚ**, (**1**) *atuuri/atale*, (**2**) *atuuri* s.n. (fr. *atout*) **1.** Cartea de joc cu valoarea cea mai mare. **2.** Element, situație care oferă un avantaj, o șansă de reușită.
- AUBÁDÁ**, *aubade* s.f. (pr. *obădă*; fr. *aubade*) (Livr.) Concert dat în zorii zilei, sub fereastra cuiva.
- AUDIÁ**, *audiez* vb. I (cf. *audiență*, *auditor*, *audiție*) **1.** A asculta o depoziție a unui martor. **2.** A asculta un șir de prelegeri, cursuri, înregistrări etc.
- AUDÍBIL**, -Ă, *audibili*, -e adj. (fr. *audible*, lat. *audibilis*) Care poate fi auzit.
- AUDIBILITÁTE** s.f. (fr. *audibilité*) Calitatea de a fi audibil.
- AUDIÉNT**, -Ă, *audienți*, -te s.m. și f. (lat. *audiens*, -ntis) Persoană care audiază cursurile unei școli fără a fi înscrisă și fără a susține examene.
- AUDIÉNȚĂ**, *audiențe* s.f. (fr. *audience*, lat. *audientia*) **1.** Întrevedere acordată de un demnitar unei persoane (într-o chestiune oficială). **2.** Succes, interes la public. **3.** Adunare de oameni care ascultă ceva; auditoriu (**1**).

- AÚDIO** adj. invar. (fr. *audio*) Care servește la perceperea auditivă.
- AUDIO-** (lat. *audio*, fr. *audio-*) Element de compunere cu sensul de „referitor la auz”, „solicitând auzul”, în cuvinte ca: *audiofrecvență*, *audiometru*, *audiovideo*.
- AUDIOFONOLOGÍE** s.f. (fr. *audiophonologie*) Disciplină care studiază patologia organelor de fonație și auditiie.
- AUDIOGRAMĂ**, *audiograme* s.f. (fr. *audiogramme*) Înregistrare grafică a intensității și frecvenței suneților percepute de o persoană (bolnavă).
- AUDIOMETRIE** s.f. (fr. *audiométrie*) Măsurare a acuității auditive a unei persoane.
- AUDIOMETRU**, *audiometre* s.n. (fr. *audiomètre*) Aparat folosit pentru măsurarea acuității auditive.
- AUDIOVIDEO** adj. invar. (lat. *audio* + *video*) De radiodifuziune și televiziune.
- AUDIOVIZUÁL**, -Ă, *audiovizuali*, -e adj., s.n. (fr. *audiovisuel*) (Totalitatea mijloacelor de comunicație și informație) care se bazează pe perceperea auditivă și vizuală.
- AUDÍT** s.n. (fr. *audit*) Procedură de control și revizie contabilă a unei firme, a unei instituții etc.
- AUDITÁ**, *auditez* vb. I (fr. *auditer*) A supune o instituție, o întreprindere etc. unei operații de audit.
- AUDITÍV**, -Ă, *auditivi*, -e adj. (fr. *auditif*, it. *auditivo*) Care ține de auz, privitor la auz.
- AUDITÓR**, -OÁRE, *auditori*, -oare s.m. și f., adj. (fr. *auditeur*, lat. *auditor*, -oris) 1. (Persoană) care ascultă un curs, o conferință, un concert etc. 2. Persoană însărcinată să efectueze un audit.
- AUDITÓRIU**, (2) *auditorii* s.n. (fr. *auditoire*, lat. *auditorium*) 1. Asistență (1), public (5); grup de ascultători la o conferință, la un concert etc.; audiență (3). 2. Sală pentru audiții, emisiuni sau înregistrări.
- AUDÍȚIE**, *audiții* s.f. (fr. *audition*, lat. *auditis*) 1. Ascultare a unei lucrări muzicale (în cadru restrâns). 2. În primă auditiie = executat, transmis pentru prima dată.
- AUGMÉNT**, *augmente* s.n. (fr. *augmente*, lat. *augmentum*) Vocală adăugată la începutul unei forme verbale, pentru a marca anumite timpuri, în unele limbi (greacă, sanscrită etc.).
- AUGMENTÁ**, *augmentez* vb. I (fr. *augmenter*, lat. *augmentare*) A mări, a crește, a spori.
- AUGMENTATÍV**, -Ă, *augmentativi*, -e (fr. *augmentatif*) 1. Adj., s.n. (Afix) cu care se formează un cuvânt nou, pentru a denumi un obiect mai mare decât cel desemnat prin cuvântul de bază. 2. S.n. Cuvânt format cu un astfel de afix.
- AUGÚR**, (1) *auguri* (fr. *augure*) 1. S.m. (La vechii romani) (Preot) prezicător. 2. S.n. Prevestire făcută de auguri (1); auspiciu (1). 3. A fi de bun (sau de rău) *augur* = a fi semn bun (sau rău).
- AUGÚST**, -Ă, *auguști*, -ste adj. (lat. *augustus*, fr. *auguste*) Preamărit, slăvit; (fig.) maiestuos, impunător.
- AÚL**, *aule* s.n. (rus. *aul*) Sat de munte, în Crimeea, Caucaz și Asia Centrală.
- AÚLĂ**, *aule* s.f. (lat. *aula*) Sală mare destinată unor manifestări publice (festivități, cursuri etc.).
- AÚLIC**, -Ă, *aulici*, -ce adj. (lat. *aulicus*, fr. *aulique*) Care ține de sau se referă la curtea unui suveran.
- AURAMÍNĂ**, *auramine* s.f. (fr. *auramine*, germ. *Auramin*) Colorant de culoare galbenă, pe bază de cetonă, clorură de amoniu și de zinc, folosit pentru vopsirea materialelor textile.
- AURÁ** s.f. (lat. *aura*) 1. Nimb, aureolă (1) 2. (Med.) Stare specifică premergătoare crizei de epilepsie.
- AUREOLÁ**, *aureolez* vb. I (fr. *auréoler*) 1. A înconjura cu o aureolă (1). 2. A glorifica.
- AUREOLÁT**, -Ă, *aureolați*, -te adj. (cf. fr. *auréolé*) 1. Înconjurat cu o aureolă (1). 2. (Fig.) Plin de glorie, de prestigiu.
- AUREOLÁ**, *aureole* s.f. (fr. *auréole*, lat. [*corona aureola*]) 1. Cerc (luminos) pictat în jurul capetelor de sfinți; nimb, aură (1). 2. Ceea ce seamănă cu aureola (1). 3. (Fig.) Glorie, faimă, prestigiu (1).
- AUREOMICÍNĂ** s.f. (fr. *auréomycine*) Substanță de origine vegetală, sub formă de pulbere cristalină, gălbuie, cu gust amar, puțin solubilă în apă, folosită ca antibiotic.
- AURÍCUL** *auricule* s.n. (fr. *auricule*, lat. *auricula*) Fiecare dintre cele două despărțituri superioare ale inimii; atriu.
- AURICULÁR**, -Ă, *auriculari*, -e adj. (fr. *auriculaire*) 1. Privitor la ureche. 2. Privitor la auricul.
- AURÍCULÁ**, *auricule* s.f. (fr. *auricule*, lat. *auricula*) Pavilionul urechii.
- AURIFÉR**, -Ă, *auriferi*, -e adj. (fr. *aurifère*, lat. *aurifer*) Care conține aur.
- AURÍGA** s.m. (lat. *auriga*) Conducătorul unui car (de curse), în Antichitate.
- AUROLÁC**, (2) *aurolaci* (denumire comercială dată unui produs chimic) 1. S.n. Marcă de lac pentru vopsit metale, conținând solvenți cu efecte halucinogene. 2. S.m. Persoană care se droghează cu aurolac (1).
- AURÓRÁ**, *aurora* s.f. (fr. *aurora*, lat. *aurora*) 1. Interval de timp înainte de răsăritul soarelui; crepusculul dimineții. 2. (Fig.) Originea, începutul unei

- perioade mai bune. 3. *Auroră boreală* (sau *polară, australă*) = fenomen luminos care apare pe cer în timpul nopții, în regiunile polare.
- AUSCULTĂ**, *auscult* vb. I (fr. *ausculter*, lat. *auscultare*) A asculta (cu urechea sau cu stetoscopul) zgomotele inimii ori ale plămânilor.
- AUSCULTĂȚIE**, *auscultații* s.f. (fr. *auscultation*) Faptul de a ausculta; auscultare.
- AUSLÄNDER**, *ausländeri* s.m. (pr. *äuslendär*; germ. *Ausländer*) Străin.
- AUSPÍCIU**, *auspicii* s.n. (lat. *auspicium*, fr. *auspice*) 1. Prezicere făcută de auguri (1); augur (2). 2. *Sub cele mai bune auspicii* = în împrejurări foarte favorabile. *Sub auspiciile cuiva* = sub patronajul, sub protecția cuiva.
- AUSTENÍTĂ** s.f. (fr. *austénite*) Component al aliajelor de fier și carbon.
- AUSTÉR**, -*Ă*, *austeri*, -*e* adj. (fr. *austère*, lat. *austerus*) Sobru (2), cumpătat; sever, aspru; frugal.
- AUSTERITATE** s.f. (fr. *austérité*, lat. *austeritas, -atis*) Înșușirea de a fi auster; sobrietate (2), cumpătare, rigorism.
- AUSTRÁL**, -*Ă*, *australi*, -*e* adj. (fr. *austral*, lat. *australis*) Sudic, meridional.
- AUSTRALOÍD**, -*Ă*, *australoizi*, -*de* (fr. *australoides*) 1. S.m. și f. (La pl.) Populație negroidă din Australia și Oceania; (și la sg.) persoană care face parte din această populație. 2. Adj. Care aparține australoizilor (1), privitor la australoizi.
- AUSTRALOPITÉC**, *australopiteci* s.m. (fr. *australopithèque*) Maimuță fosilă cu însușiri asemănătoare celor ale omului, care a trăit în Africa.
- AUT**, (2) *auturi* (engl. *out*) 1. Adv. (Sport) În afara terenului de joc. 2. S.n. Scoatere a mingii în afara terenului; penalizare aplicată pentru scoaterea mingii din teren.
- AUTÁRHIC**, -*Ă*, *autarhici*, -*ce* adj. (it. *autarchico*) Care se referă la autarhie.
- AUTARHÍE**, (2) *autarhii* s.f. (fr. *autarchie*) 1. Regim economic închis, izolat; stare de autoizolare economică a unui stat. 2. Stat care practică autarhia (1).
- AUTÉNTIC**, -*Ă*, *autentici*, -*ce* adj. (fr. *authentique*, lat. *authenticus*) 1. Real² (1), veritabil, adevărat, genuin. 2. Care este întocmit legal; valabil.
- AUTENTICITÁTE** s.f. (fr. *authenticité*) Înșușirea de a fi autentic, adevărat; veridicitate.
- AUTENTIFICÁ**, *autentific* vb. I (cf. fr. *authentifier*) A face un act să fie autentic; a legaliza.
- AUTÍSM** s.n. (fr. *autisme*) (Med.) Dezvoltare exagerată a vieții interioare prin pierderea contactului afectiv cu lumea exterioară.
- AUTÍST**, -*Ă*, *autiști*, -*ste* adj., s.m. și f. (fr. *autiste*) (Persoană) care suferă de autism.
- AUTO¹**- (fr. *auto-*) Element de compunere cu sensul „de la sine”, „prin mijloace proprii”, în cuvinte ca: *autoamăgire*, *autoapărare*, *autobiografie*.
- AUTO²(-)** (fr. *auto[-]*) 1. Element de compunere cu sensul de „automobil” și de „automat”, în cuvinte ca: *autobază*, *autoblindat*, *autocamion*. 2. S.n., adj. invar. (De) automobil.
- AUTOACUZÁ**, *autoacuz* vb. I (fr. *autoaccuser*) A se acuza.
- AUTOACUZÁȚIE**, *autoacuzării* s.f. (fr. *auto-accusation*) (Rar) Autoacuzare.
- AUTOANTICÓRP**, *autoanticorpi* s.m. (fr. *auto-anticorps*) (Biol.) Anticorp produs de organism în cazuri patologice contra propriilor celule sau țesuturi.
- AUTOBÁND** s.n. (germ. *Autoband*) (Rar) Autostradă.
- AUTOBÁZĂ**, *autobaze* s.f. (*auto²- + bază*, cf. rus. *avtobaza*) Centru de întreținere și garare a unor autovehicule.
- AUTOBIOGRÁFIC**, -*Ă*, *autobiografici*, -*ce* adj. (fr. *autobiographique*) (Care are caracter) de autobiografie.
- AUTOBIOGRÁFIE**, *autobiografii* s.f. (fr. *autobiographie*) Biografie a unei persoane scrisă de ea însăși; memoriu (3).
- AUTOBRÉC**, *autobrecuri* s.n. (fr., engl. *autobreak*) Automobil cu o caroserie închisă, în care încapă un număr mic de persoane.
- AUTOBÚZ**, *autobuze* s.n. (fr. *autobus*) Automobil mare folosit pentru transportul în comun.
- AUTOCÁR**, *autocare* s.n. (fr. *autocar*) Automobil cu un număr mare de locuri, folosit pentru transportul turiștilor.
- AUTOCEFÁL**, -*Ă*, *autocefali*, -*e* adj. (fr. *autocéphale*) De sine stătător, independent (1).
- AUTOCEFALÍE** s.f. (fr. *autocéphalie*) Conducere independentă a unei Biserici Ortodoxe naționale.
- AUTOCLÁVĂ**, *autoclave* s.f. (fr. *autoclave*) 1. Vas închis ermetic, folosit în sterilizări, la efectuarea reacțiilor chimice sub presiune (și la temperaturi ridicate). 2. Capac care include ermetic un recipient și se menține închis datorită presiunii din recipient.
- AUTOCOLÁNT**, *autocolante* s.n., adj. (fr. *autocolant*) (Etichetă) care aderă, care se poate lipi fără a fi umezită.
- AUTOCONTRÓL** s.n. (*auto¹- + control*, cf. fr. *auto-contrôle*) Control asupra propriei persoane, stăpânire de sine; self-control.
- AUTOCOPIATÍV**, -*Ă*, *autocopiativi*, -*e* adj. (de la *autocopie*) (Rar) Care permite efectuarea unei copii.

- AUTOCÓPIE**, *autocopii* s.f. (fr. *autocopie*) Procedeu de reproducere a unui original (text, desen) prin apăsare, fără a folosi indigoul; (concr.) exemplar astfel obținut.
- AUTOCÓRĂ**, *autocore* s.f., adj. (germ. *Autochore*) (Plantă) care își împrăștie semințele prin deschiderea bruscă a fructelor.
- AUTOCRÁT**, *autocrați* s.m. (fr. *autocrate*) Dictator (2).
- AUTOCRAȚIE**, (2) *autocrații* s.f. (fr. *autocratie*)
1. Sistem de guvernare în care întreaga putere a statului se află în mâna unei singure persoane; tiranic (1), absolutism, despotism, dictatură (3). 2. Stat cu acest sistem de guvernare.
- AUTODAFÊ**, *autodafeuri* s.n. (fr. *autodafê*) Ardere pe rug a crețicilor; (p. ext.) distrugere prin foc.
- AUTODENUNȚĂ**, *autodenunț* vb. I (*auto*¹- + *denunța*) A se denunța.
- AUTODEPĂȘI**, *autodepășesc* vb. IV (*auto*¹- + *depăși*) A-și depăși realizările anterioare.
- AUTODETERMINĂRE**, *autodeterminări* s.f. (*auto*¹- + *determinare*, cf. fr. *autodétermination*) Principiu conform căruia o națiune are dreptul să-și decidă statutul politic și dezvoltarea economică, socială și culturală; ansamblu de măsuri care aplică acest principiu.
- AUTODIDĂCT**, -Ă, *autodidacți*, -te s.m. și f., adj. (fr. *autodidacte*) (Persoană) care s-a instruit singură, fără profesor; self-made-man.
- AUTODINĂ**, *autodine* s.f. (fr. *autodyne*) Montaj de radiorecepție în care același tub electronic servește ca detector și oscilator.
- AUTODRÔM**, *autodroame* s.n. (fr. *autodrome*) (Rar) Teren special amenajat pentru exerciții de conducere a automobilului.
- AUTODŪMPER**, *autodumper* s.n. (engl. *autodumper*, germ. *Autodumper*) Autocamion cu o cupă basculantă.
- AUTOEDUCĂ**, *autoeduc* vb. I (*auto*¹- + *educa*) A se educa.
- AUTOEDUCĂȚIE**, *autoeducații* s.f. (*auto*¹- + *educație*) Educație făcută de sine însuși.
- AUTOEXCITĂȚIE**, *autoexcitații* s.f. (fr. *auto-excitation*) Excitație magnetică a unui generator electric în care curentul este preluat de la același generator.
- AUTOFAGIE** s.f. (fr. *autophagie*) Consumare a propriilor țesuturi de către un organism supus inaniției.
- AUTOFECUNDĂȚIE**, *autofecundații* s.f. (fr. *auto-fécondation*) (Biol.) Fecundare prin unirea a două elemente sexuale provenite de la același individ.
- AUTOFINANȚĂ**, *autofinanțez* vb. I (*auto*¹- + *finanța*, cf. fr. *autofinancer*) A se finanța din fonduri proprii.
- AUTOFÓN**, -Ă, *autofoni*, -e adj. (engl. *autophone*) (Despre instrumente muzicale precum gongul, clopoțelul) Care produce sunete numai prin vibrarea componentelor elastice ale acestuia.
- AUTOGĂMĂ**, *autogame* s.f., adj. (fr. *autogame*) (Plantă) care se caracterizează prin autogamic.
- AUTOGAMIE** s.f. (fr. *autogamie*) Fecundație a unei flori hermafrodite prin propriul polen.
- AUTOGENĂ**, *autogene* adj. (fr. *autogène*) *Sudură autogenă* = sudură a pieselor metalice de același gen, fără adaos de metal străin.
- AUTOGENÉTIC**, -Ă, *autogenetici*, -ce adj. (germ. *autogenetisch*) De autogeneză.
- AUTOGENEZĂ** s.f. (fr. *autogénèse*) Teorie care absolutizează factorii ereditari în dezvoltarea individului.
- AUTOGESTIUNE**, *augestiuni* s.f. (fr. *autogestion*, it. *autogestione*) Gestione a unei întreprinderi, asigurată de personalul propriu sau de reprezentanții acesteia.
- AUTOGHIDĂT**, -Ă, *autoghidați*, -te adj. (cf. fr. *autoguidé*) (Despre corpuri mobile) Care își dirijează (el însuși) mișcarea.
- AUTOGÎR**, *autogire* s.n. (fr. *autogire*) Giravion.
- AUTOGÓL**, *autogoluri* s.n. (fr., engl. *autogoal*) Gol dat în propria poartă.
- AUTOGRĂF**, -Ă, *autografi*, -e adj., s.n. (fr. *autographe*) (Semnătură, text etc.) scris de mâna autorului.
- AUTOGRAFIE** s.f. (fr. *autographie*) Procedeu de reproducere a unui text, a unui desen etc. pe piatră litografică sau pe hârtie specială; (concr.) text, desen reproduș astfel.
- AUTOGRÉDER**, *autogredere* s.n. (*auto*²- + *greder*) Greder autopropulsat.
- AUTOGRÉFĂ**, *autogrefe* s.f. (fr. *autogrefe*) Refacere a unui țesut printr-o grefă prelevată de la același individ; autoplastie.
- AUTOHEMOTERAPIE** s.f. (fr. *autohémothérapie*) Hemoterapie cu sângele bolnavului.
- AUTOHTÓN**, -Ă, *autohtoni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *autochtone*) (Persoană) care trăiește în locul de naștere sau este originară din țara în care locuiește; băștinaș, indigen (1).
- AUTOIMPŪNERE**, *autoimpuneri* s.f. (*auto*¹- + *impunere*, cf. rus. *samooblojenie*) Contribuție bănească oferită benevol de colectivitate.
- AUTOINDŪCȚIE**, *autoinducții* s.f. (fr. *auto-induction*) Inducție electromagnetică proprie.

- AUTOINTITULĂ**, *autointitulez* vb. I (*auto*¹- + *intitula*) A-și atribui (nejustificat) un nume, un titlu etc.
- AUTOIRONIE**, *autoironii* s.f. (*auto*¹- + *ironie*) Ironie la adresa propriei persoane.
- AUTOIRONIZĂ**, *autoironizez* vb. I (*auto*¹- + *ironiza*) A se supune autoironiei.
- AUTOLIZĂ**, *autolize* s.f. (*fr. autolyse*) Distrugere a unui țesut vegetal sau animal de către enzimele proprii.
- AUTOMÁT**, -Ă, *automați*, -te (*fr. automate*) 1. Adj. Care este acționat de un dispozitiv mecanic, care se efectuează printr-o acțiune mecanică. 2. Adj. (Fig.) Care se face, care se execută de la sine, fără participarea rațiunii; mașinal, mecanic. 3. S.n. Dispozitiv, aparat, mașină care acționează mecanic; (fig.) persoană fără voință, fără inițiativă.
- AUTOMÁTIC**, -Ă, *automatici*, -ce (*fr. automatique*) 1. S.f. Știința și tehnica automatizării. 2. Adj. Referitor la automat, de automat.
- AUTOMATISM**, (2) *automatisme* s.n. (*fr. automatisme*) 1. Caracterul a ceea ce este automat; mișcare (ca) de automat. 2. Mișcare, gest stereotip.
- AUTOMATIST**, -Ă, *automatiști*, -ste s.m. și f. (*fr. automatiste*) Specialist în automată.
- AUTOMATIZĂ**, *automatizez* vb. I (*fr. automatiser*) A dota cu utilaj automat; (fig.; despre gesturi, mișcări etc.) a căpăta caracter de automatism (2).
- AUTOMEDICĂȚIE** s.f. (*fr. automédication*) Medicină luată din proprie inițiativă.
- AUTOMOBÍL**, -Ă, *automobili*, -e (*fr. automobile*) 1. S.n. Vehicul pe roți, pus în mișcare de un motor; mașină (2). 2. Adj. (Despre vehicule) Care se deplasează cu ajutorul unui motor propriu.
- AUTOMOBILÍSM** s.n. (*fr. automobilisme*) Sport practicat cu automobilul.
- AUTOMOBILÍST**, -Ă, *automobilști*, -ste s.m. și f. (*fr. automobiliste*) Persoană care practică automobilismul; persoană care conduce un automobil.
- AUTOMOTÓR**, *automotoare* s.n. (*fr. automoteur*) Vehicul de cale ferată, cu motor propriu.
- AUTONÓM**, -Ă, *autonomi*, -e adj. (*fr. autonome*, *lat. autonomus*) Care este liber, care se conduce, se administrează singur; independent.
- AUTONOMÍE** s.f. (*fr. autonomie*, *lat. autonomia*) Stare de independență (1); libertatea de a se guverna, de a se conduce prin legi proprii.
- AUTONOMÍST**, -Ă, *autonomiști*, -ste s.m. și f., adj. (*fr. autonomiste*) (Persoană) care susține autonomia.
- AUTONOMIZĂ**, *autonomizez* vb. I (*fr. automatiser*) A deveni autonom.
- AUTOPILÓT**, *autopiloți* s.m. (*fr. autopilote*, *germ. Autopilot*) Pilot automat.
- AUTOPLASTÍE**, *autoplastii* s.f. (*fr. autoplastie*) Autogrefă.
- AUTOPÓMPĂ**, *autopompe* s.f. (*fr. autopompe*) Vehicul pe care este montată o pompă acționată de motorul acestuia.
- AUTOPORTRÉT**, *autoportrete* s.n. (*auto*¹- + *portret*) Reprezentare a propriei persoane în pictură, în desen sau în literatură.
- AUTOPROCLAMĂ**, *autoproclam* vb. I (*fr. autoproclamer*) A se proclama singur într-o funcție, într-o demnitate etc.
- AUTOPROPULSĂ**, *autopropulsez* vb. I (*auto*¹- + *propulsa*) A se propulsa singur.
- AUTOPROPÚLSIE**, *autopropulsii* s.f. (*fr. autopropulsion*) Propulsie cu mijloace proprii a unui vehicul.
- AUTOPSIÁ**, *autopsiez* vb. I (*fr. autopsier*) A face o autopsie.
- AUTOPSÍE**, *autopsii* s.f. (*fr. autopsie*) Disecare și examinare a unui cadavru în vederea unor cercetări științifice sau medico-legale; necropsie.
- AUTÓR**, -OÁRE, *autori*, -oare s.m. și f. (*fr. auteur*, *lat. au[ct]or*, -oris) 1. Persoană care creează lucrări literare, științifice, artistice etc. 2. Persoană care comite ceva (reprobabil, ilegal).
- AUTORECLĂMĂ**, *autoreclame* s.f. (*fr. autoréclame*) Reclamă a realizărilor proprii.
- AUTORITÁR**, -Ă, *autoritari*, -e adj. (*fr. autoritaire*) Care impune altora punctul său de vedere, voința sa, care nu admite replică; imperativ (1); voluntar (4); tiranic, abuziv (1), dictatorial.
- AUTORITARÍSM**, *autoritarisme* s.n. (*fr. autoritarisme*) 1. Caracter, atitudine autoritară. 2. Sistem politic autoritar.
- AUTORITÁTE**, *autorități* s.f. (*fr. autorité*, *lat. au[ct]oritas*, -atis) 1. Drept, putere de a comanda, de a administra, de a da dispoziții sau de a impune cuiva ascultare. 2. Organ de stat competent să ia măsuri și să emită dispoziții cu caracter obligatoriu. 3. Reprezentant al acestui organ. 4. Prestigiu (1), competență, influență¹ (2), forță (6). 5. Personalitate marcantă, influentă; somitate.
- AUTORIZĂ**, *autorizez* vb. I (*fr. autoriser*) A permite, a împuternici, a da dreptul de a face ceva, de a spune ceva etc.
- AUTORIZÁȚIE**, *autorizații* s.f. (*fr. autorisation*) Permișiune (1), împuternicire; document oficial de atestare a unui drept.
- AUTORUTIÉR**, -Ă, *autorutieri*, -e adj. (*fr. autoroutier*) Relativ la transportul cu autovehicule.

- AUTOSERVICE**, *autoservice-uri* s.n. (pr. *autoservis*; engl. *auto-service*) Service pentru întreținerea și repararea autovehiculelor.
- AUTOSERVIRE**. (2) *autoserviri* s.f. (*auto*¹- + *servire*, cf. rus. *samoobstujivanie*) 1. Mod de servire în magazine speciale sau în restaurante, în care clientul se servește singur. 2. Magazin sau restaurant în care se practică autoservirea (1).
- AUTOSIFON**, *autosifoane* s.n. (fr. *autosiphon*) Sifon cu recipient metalic la care se atașează un dispozitiv pentru prepararea apei gazoase.
- AUTOSPECIALĂ**, *autospeciale* s.f. (*auto*²- + *special*) Autovehicul pentru transporturi sau servicii speciale.
- AUTOSTOP**, *autostopuri* s.n. (fr. *auto-stop*) 1. Instalație de semnalizare luminoasă, amplasată la intersecția străzilor sau pe calea ferată. 2. Practică prin care un pieton apelează la serviciile (gratuite ale) automobiliștilor ocazionali pentru a parcurge o anumită distanță.
- AUTOSTOPIȘT**, -Ă, *autostopiști*, -ste s.m. și f. (*auto-stop* + -ist, cf. fr. *auto-stoppeur*) Persoană care practică autostopul (2).
- AUTOSTRĂDĂ**, *autostrăzi* s.f. (fr. *autostrade*, it. *autostrada*) Șosea modernă de mare capacitate, cu două benzi separate, pentru uzul exclusiv al autovehiculelor.
- AUTOSUGESTIE**, *autosugestii* s.f. (fr. *autosuggestion*) Sugestie exercitată asupra propriei persoane.
- AUTOȘENILĂ**, *autoșenile* s.f. (fr. *autochenille*) Autovehicul pe șenile.
- AUTOTAXĂRE**, *autotaxări* s.f. (*auto*¹- + *taxare*) Compostare a biletelor de călătorie în autovehicule de transport în comun.
- AUTOTÉLIC**, -Ă, *autotelici*, -ce adj. (fr. *autotélique*) Care are finalitate interioară.
- AUTOTIPIE**, (2) *autotipii* s.f. (fr. *autotypie*) 1. Procedeu de executare a unui clișeu zincografic, care descompune imaginea în puncte de diverse mărimi. 2. Clișeu obținut prin autotipie (1).
- AUTOTOMIE** s.f. (fr. *autotomie*) Mutilare reflexă specifică unor animale, care constă în detașarea, în caz de pericol, a unui organ (coadă, picior etc.), ulterior regenerabil.
- AUTOTRACTÔR**, *autotractoare* s.n. (fr. *autotracteur*) Autovehicul de mare putere (pentru tractarea remorcilor).
- AUTOTRANSFORMATÔR**, *autotransformatoare* s.n. (fr. *autotransformateur*) Transformator de curent alternativ la care înfășurările (primară și secundară) au dublă cuplare.
- AUTOTRANSPLĂNT**, *autotransplanturi* s.n. (fr. *autotransplant*) Tesut sau organ transplantat donatorului.
- AUTOTRANSPÔRT**, *autotransporturi* s.n. (rus. *autotransport*) Transport auto.
- AUTOTRÉN**, *autotrenuri* s.n. (*auto*²- + *tren*) Autovehicul cu una sau mai multe remorci.
- AUTOTRÔF**, -Ă, *autotrofi*, -e adj. (fr. *autotrophe*) (Despre organisme) Care este capabil să asimileze substanțe anorganice.
- AUTOTROFIE** s.f. (fr. *autotrophie*) Mod de hrănire specific organismelor autotrofe.
- AUTOTURISM**, *autoturisme* s.n. (*auto*²- + *turism*) Automobil destinat transportului unui număr redus de persoane; turism (2).
- AUTOVACCÍN**, *autovaccinuri* s.n. (fr. *autovaccin*) Vaccin preparat din germenii proprii ai bolnavului.
- AUTOVACCINĂ**, *autovaccinez* vb. I (fr. *autovacciner*) A se vaccina cu autovaccin.
- AUTOVEHÍCUL**, *autovehicule* s.n. (fr. *autovéhicule*) Vehicul autopropulsat (mai ales pe roți).
- AUTOZÓM**, *autozomi* s.m. (fr. *autosome*) (Biol.) Cromozom din celule somatice.
- AUTUMNÁL**, -Ă, *autumnali*, -e adj. (lat. *autumnalis*, fr. *automnal*) De toamnă, toamnătic.
- AUXILIÁR**, -Ă, *auxiliari*, -e adj., s.n. (fr. *auxiliaire*, lat. *auxiliaris*) (Element) ajutător, anex, secundar.
- AUXÍNĂ**, *auxine* s.f. (fr. *auxine*) Substanță hormonală vegetală cu rol activ în creșterea plantelor.
- AVÁL¹** adv. (fr. *aval*) În *aval* = în direcția de vărsare a unei ape curgătoare.
- AVÁL²** s.n. (fr. *aval*) Angajamentul unui terț de a plăti datoria unui debitor.
- AVALÁNȘĂ**, *avalanșe* s.f. (fr. *avalanche*) Cădere, alunecare de zăpadă de pe pantele munților; lavină; (fig.) cantitate mare, mulțime de...
- AVALÍȘT**, *avaliști* s.m. (fr. *avaliste*, germ. *Avalist*) Persoană care semnează avalul².
- AVALIZÁ**, *avalizez* vb. I (fr. *avaliser*) A depune cauziune.
- AVANCRÓNICĂ**, *avancronici* s.f. (*avant* + *chronique*, cf. *avanpremieră*, *avanscenă*) Cronică a unui spectacol, scrisă înaintea premierii.
- AVANGÁRDĂ**, (1) *avangărzi*, (2) *avangarde* s.f. (fr. *avant-garde*) 1. Detașament care precedă forțele terestre sau navale, pentru a le proteja. 2. (Fig.) Grup aflat în frunte; grup de persoane care își precedă epoca prin acte de curaj, de înnoire; precursor.
- AVANGARDÍȘM** s.n. (*avangardă* + -ism) 1. Mișcare intelectuală din sec. al XX-lea care căuta soluții

- radicale și propunea ruperea de trecut și de tradiții.
- 2.** Mișcare literar-artistică anticonformistă.
- AVANGARDÍST, -Ă, avangardiști, -ste** s.m. și f. (fr. *avant-gardiste*) (Persoană) care face parte din avangardă sau care aparține avangardismului.
- AVANPÓRT, avanporturi** s.n. (fr. *avant-port*) Zonă amenajată la intrarea într-un port, folosită pentru staționarea navelor.
- AVANPÓST, avanposturi** s.n. (fr. *avant-poste*) Subunitate militară instalată în fața forțelor principale.
- AVANPREMIÉRĂ, avanpremiere** s.f. (fr. *avant-première*) Ultima repetiție a unui spectacol.
- AVÁNS, avansuri** s.n. (fr. *avance*) **1.** Acont. **2.** Durată sau distanță cu care cineva este înaintea altcuiva. **3.** A face *avansuri* = a linguși, a curta.
- AVANSÁ, avansez** vb. I (fr. *avancer*) **1.** A înainta, a progresa (**1**). **2.** A promova (în funcție, în grad). **3.** A da cu anticipație o sumă de bani, un bun; (fig.) a lansa o idee, o propunere.
- AVANSCÉNĂ, avanscene** s.f. (fr. *avant-scène*) **1.** Partea scenei cuprinsă între rampă și cortină; proscenium. **2.** Fiecare dintre cele două loji de lângă scenă.
- AVANTÁJ, avantaje** s.n. (fr. *avantage*) Ceea ce este profitabil, ceea ce dă o anumită superioritate, rezultată dintr-o situație favorabilă; favoare (**1**), privilegiu (**1**); folos, interes (**3**), emolument, profit, beneficiu (**1**).
- AVANTAJÁ, avantajez** vb. I (fr. *avantager*) A acorda cuiva un avantaj; a privilegia, a favoriza (**2**); a scoate în relief calitățile (fizice ale) cuiva.
- AVANTAJÓS, -OÁSĂ, avantajoși, -oase** adj. (fr. *avantageux*) Care oferă un avantaj; rentabil, convenabil; favorabil (**1**), profitabil.
- AVANTBÉC, avantbecuri** s.n. (fr. *avant-bec*) Partea din amonte a unui picior de pod.
- AVANTRÉN, avantremuri** s.n. (fr. *avant-train*) Partea din față a unei mașini agricole cu tracțiune animală, care îi asigură stabilitatea și direcția.
- AVÁR, -Ă, avari, -e** adj., s.m. și f. (fr. *avare*, lat. *avarus*) (Persoană) zgârcită.
- AVARIÁ, avariez** vb. I (fr. *avarier*) A (se) strica, a (se) deteriora.
- AVÁRIE, avarii** s.f. (fr. *avarie*) Stricăciune, deteriorare (a unor obiecte).
- AVARÍȚIE** s.f. (lat. *avaritia*, fr. *avarice*) Zgârcenie, calicie.
- AVATÁR, avataruri** s.n. (fr. *avatar*) (În hinduism) Încarnare succesivă a zeilor; (fig.) transformare, metamorfoză, schimbare în rău.
- AVĚNĚ, avene** s.f. (fr. *aven*) Prăpastie circulară din roci calcaroase, erodată de apele de infiltrație.
- AVENÍDA** s.f. (sp. *avenida*) Stradă mare, bulevard, în Spania, în Portugalia și în America Latină.
- AVENTURÁ, aventurez** vb. I (fr. *aventurer*) A întreprinde o acțiune riscantă; a (se) hazarda (**1**).
- AVENTURĂ, aventuri** s.f. (fr. *aventure*) **1.** Acțiune îndrăzneță, temerară; întreprindere dubioasă, necinstită. **2.** Legătură de dragoste întâmplătoare.
- AVENTURIÉR, -Ă, aventurieri, -e** s.m. și f. (fr. *aventurier*) Persoană care caută aventuri; om fără căpătâi.
- AVENTURÍN** s.n. (fr. *aventurine*) Varietate de cuarț brun-roșiatic, care conține foițe de mică.
- AVENTURÍSM** s.n. (fr. *aventurisme*) Spirit de aventură; înclinație de a lua decizii periculoase.
- AVENTURÓS, -OÁSĂ, aventuroși, -oase** adj. (fr. *aventureux*) Plin de aventuri; care comportă riscuri; (despre persoane) amator de aventuri.
- AVENUE** s.f. (pr. *evnûr*; fr., engl. *avenue*) Bulevard; alee care duce la locuință.
- AVĚRS, aversuri** s.n. (fr. *avers*) Fața unei monede sau a unei medalii opusă reversului, înfățișând chipul emițătorului, stema țării etc.
- AVĚRSÁ, averse** s.f. (fr. *averse*) Ploaie torențială de scurtă durată.
- AVERSIÚNE, aversiumi** s.f. (fr. *aversion*, lat. *aversio, -onis*) Repulsie (**1**), antipatie puternică față de cineva sau de ceva; ură.
- AVERTISMĚNT, avertismente** s.n. (fr. *avertissement*) Înștiințare prealabilă, alertă, prevenire; sancțiune ușoară; blam.
- AVERTIZÁ, avertizez** vb. I (cf. fr. *avertir*) A preveni (**1**), a înștiința, a atrage cuiva atenția; a avertiza.
- AVERTIZÓR, avertizoare** s.n. (fr. *avertisseur*) Aparat care semnalizează o avarie, un pericol.
- AVIÁR, -Ă, aviari, -e** adj. (fr. *aviaire*) Care se referă la păsări, de păsări.
- AVIÁTIC, -Ă, aviatici, -ce** adj. (germ. *aviatisch*) De aviație, privitor la aviație.
- AVIATÓR, -OÁRE, aviatori, -oare** s.m. și f. (fr. *aviateur*) Pilot de avion; persoană din echipajul avionului.
- AVIÁTIE** s.f. (fr. *aviation*) **1.** Zbor sau tehnică de zbor aeronautic. **2.** Ramură a aeronauticii care se ocupă de construcția și funcționarea aeronavelor. **3.** Totalitatea aparatelor de zbor ale unei țări, ale unei societăți de transport etc.
- AVÍCOL, -Ă, avicoli, -e** adj. (fr. *avicole*) Care aparține aviculturii, care se referă la avicultură.
- AVICULTÓR, -OÁRE, avicultori, -oare** s.m. și f. (fr. *aviculteur*) Specialist în avicultură.
- AVICULTURĂ** s.f. (fr. *aviculture*) Creșterea păsărilor de curte; știința care se ocupă cu acest domeniu.

- AVÍD**, -Ă, *avizi*, -de adj. (fr. *avide*, lat. *avidus*) Înflăcărat, pasionat, interesat de lucruri folositoare; lacom.
- AVIDITĂTE** s.f. (fr. *avidité*, lat. *aviditas*) Însușirea de a fi avid; lăcomie, insașiabilitate; voracitate (2).
- AVIOFÓN**, *aviofoane* s.n. (fr. *aviophone*) Tub acustic de comunicare între membrii echipajului unei aeronave.
- AVIÓN**, *avioane* s.n. (fr. *avion*) Vehicul aerian cu aripi, elice și motor; aeroplan.
- AVIONÉTĂ**, *avionete* s.f. (fr. *avionette*) Avion mic cu întrebuințări variate.
- AVIONÓR**, *avionori* s.m. (fr. *avionneur*) Constructor de avioane.
- AVITAMINÓZĂ**, *avitaminoze* s.f. (fr. *avitaminose*) Boală produsă de lipsa vitaminelor din organism.
- AVIVÁ**, *avivez* vb. I (fr. *aviver*) A face mai intensă, mai vie o culoare.
- AVÍZ**, *avize* s.n. (fr. *avis*) 1. Înștiințare scrisă, anunț, notă, sesizare. 2. Păreră, opinie (1); consimțământ.
- AVIZÁ**, *avizez* vb. I (fr. *aviser*) 1. A înștiința anticipat, a avertiza. 2. A-și spune părerea autorizată într-o problemă; a aproba.
- AVIZÁT**, -Ă, *avizați*, -te adj. (fr. *avisé*) 1. Care dă dovadă de informare, de pregătire, de competență; prudent, circumspect. 2. (Despre acte) Pe care cineva și-a pus avizul.
- AVIZIÉR**, *aviziere* s.n. (*aviz* + -ier) Afișier.
- AVIZÓI**, *avizouri* s.n. (fr. *aviso*) Vas de război mic și rapid.
- AVOCÁDO**, *avocado* (engl. *avocado*) 1. S.m. Arbore din familia lauraceelor, originar din Mexic. 2. S.n. Fructul acestui arbore, de culoare verde-gălbuie, foarte parfumat.
- AVOCÁT**, -Ă, *avocați*, -te s.m. și f. (fr. *avocat*, lat. *avocatus*) Persoană care are calitatea de a acorda asistență juridică.
- AVOCATÚRĂ** s.f. (germ. *Advokatur*) Profesia, funcția de avocat.
- AVOCAȚIÁL**, -Ă, *avocațiali*, -e adj. (*avocăt[esc]* + -ial) Care se referă la avocați, de avocați.
- AVÓRT**, *avorturi* s.n. (de la *avorta*) Expulzare a fătului din cavitatea uterină, înainte ca acesta să fie viabil.
- AVORTÁ**, *avortez* vb. I (fr. *avorter*) A expulza o sarcină imatură.
- AVORTÓN**, *avortoni* s.m. (fr. *avorton*) 1. Ființă născută prematur; persoană degenerată; homunculus (2). 2. (Fig.) Lucru ratat.
- AVUÁBIL**, -Ă, *avuabili*, -e adj. (fr. *avouable*) Care poate fi mărturisit.
- AX**, *axuri* s.n. (fr. *axe*, lat. *axis*) 1. Organ cilindric care susține elementele cu mișcare de rotație ale unei mașini; osie. 2. *Ax cerebrospinal* = ansamblu format din creier și măduva spinării.
- AXÁ**, *axe* vb. I (fr. *axer*) 1. A (se) dirija în funcție de o axă dată. 2. A (se) orienta în jurul a ceva, a (se) conforma cu ceva; a pivota (2).
- ÁXĂ**, *axe* s.f. (fr. *axe*) 1. Dreaptă orientată într-un anumit sens; dreaptă imaginară în jurul căreia se rotește un corp. 2. *Axa lumii* = linia care unește cei doi poli ai Pământului.
- AXIÁL**, -Ă, *axiali*, -e adj. (fr. *axial*) Care se raportează la o axă.
- AXILÁR**, -Ă, *axilari*, -e adj. (fr. *axillaire*) Care se referă la axilă.
- AXILÁ**, *axile* s.f. (fr. *axile*) 1. Subsuoară. 2. Locul de împreunare a frunzei cu ramura sau a ramurii cu trunchiul unei plante.
- AXIOLÓGIC**, -Ă, *axiologici*, -ce adj. (fr. *axiologique*) Care aparține axiologiei, care se referă la axiologie.
- AXIOLOGÍE** s.f. (fr. *axiologie*) Studiul valorilor (morale).
- AXIOMÁTIC**, -Ă, *axiomatici*, -ce (fr. *axiomatique*) 1. Adj. Care ține de axiomă. 2. S.f. Ramura logicii care organizează în sistem ansamblul de axiome ale unei științe.
- AXIOMATIZÁ**, *axiomatizez* vb. I (fr. *axiomatiser*) A exprima în formă de axiomă.
- AXIÓMĂ**, *axiome* s.f. (fr. *axiome*) 1. Adevăr general acceptat și admis fără demonstrație, evident prin el însuși. 2. Enunț prim din care se deduc ale enunțuri.
- AXIOMÉTRU**, *axiometre* s.n. (fr. *axiometre*) Dispozitiv care indică unghiul de cârmă al navei.
- ÁXIS** s.n. (lat., fr. *axis*) A doua vertebră cervicală, care se articulează cu atlasul (2).
- AXÓN**, *axoni* s.m. (fr. *axone*) Prelungire a neuronului.
- AYATOLLÁH**, *ayatollahi* s.m. (fr. *ayatollah*) Șeful religiei mahomedane șiiite; demnitar musulman.
- AZALÉE**, *azalee* s.f. (fr. *azalée*) Arbust ornamental exotic cu flori roșii, roz sau albe.
- AZBÉST** s.n. (fr. *asbeste*) Mineral alb fibros și mătășos, neinflamabil, folosit ca izolator.
- AZBESTÓZĂ** s.f. (fr. *asbestose*) Boală provocată de inhalarea particulelor de azbest.
- AZBOCIMENT** s.n. (*azb[est]* + *ciment*) Material de construcție obținut dintr-un amestec de azbest și ciment, folosit sub formă de plăci, de tuburi etc.; eternit.
- AZEOTRÓP**, -Ă, *azeotropi*, -e adj. (fr. *azéotrope*) Care prezintă azeotropism.
- AZEOTROPÍE** s.f. (fr. *azéotropie*) Azeotropism.

- AZEOTROPÍSM** s.n. (fr. *azéotropisme*) Proprietatea unui amestec de lichide de a da, prin fierbere, vapori cu aceeași compoziție; azeotropie.
- AZÍL**, *aziluri* s.n. (fr. *asile*, lat. *asylum*) 1. Loc de adăpost, refugiu pentru cineva. 2. Instituție de ocrotire socială (pentru bătrâni, bolnavi, orfani etc.); orfelinat. 3. *Azil politic* = dreptul unui refugiat politic de a se stabili în altă țară. *Drept de azil* = acordarea dreptului de stabilire într-un stat străin unei persoane persecutate politic în țara sa.
- AZILÁNT**, -Ă, *azilanți*, -te s.m. și f. (*azil* + *-ant*) Persoană care cere azil în altă țară; imigrant.
- AZIMÚT**, *azimuturi* s.n. (fr. *azimut*) Unghi cuprins între un plan vertical fix și un plan vertical care trece prin locul respectiv și printr-un punct dat.
- AZÓIC**, -Ă, *azoici*, -ce adj. (fr. *azoïque*) 1. (Biol.; despre mediu) Care este lipsit de viață animală. 2. (Despre terenuri) Care este lipsit de fosile. 3. (Despre compuși organici) Care conține azot.
- AZONÁL**, -Ă, *azonali*, -e adj. (fr. *azonal*) (Geogr.) Care nu formează zone (compacte).
- AZOOSPERMÍE** s.f. (fr. *azoospermie*) Lipsă de spermatozoizi din spermă.
- AZÓT** s.n. (fr. *azote*) Gaz incolor, inodor și insipid, care intră în compoziția aerului și a țesuturilor vegetale și animale; nitrogen.
- AZOTÁT¹**, *azotați* s.m. (fr. *azotate*) Sare a acidului azotic; nitrat.
- AZOTÁT²**, -Ă, *azotați*, -te adj. (fr. *azoté*) Cu azot, care conține azot.
- AZOTEMÍE** s.f. (fr. *azotémie*) 1. Cantitate de azot în sânge. 2. Creștere a ureei în sânge.
- AZÓTIC**, *azotici* adj. (fr. *azotique*) *Acid azotic* = acid oxigenat al azotului; apă tare.
- AZOTÍT**, *azotiți* s.m. (fr. *azotite*) Sare a acidului azotos; nitrit.
- AZOTOBACTÉRIE**, *azotobacterii* s.f. (cf. fr. *azotobacters*) Bacterie aerobă din sol care asimilează azotul atmosferic și îl transformă în azot organic.
- AZOTOMÉTRU**, *azotometre* s.n. (fr. *azotomètre*) Aparat folosit pentru determinarea volumului de azot degajat prin arderea unei substanțe organice.
- AZOTÓS**, *azotoși* adj. (fr. *azoteux*) *Acid azotos* = acid oxigenat al azotului, cu însușiri oxidante și reducătoare.
- AZOTÚRÁ**, *azoturi* s.f. (fr. *azoture*) (Chim.) Nitrură.
- AZOTURÍE** s.f. (fr. *azoturie*) Eliminare de uree și de compuși azotați prin urină.
- AZÚR** s.n. (fr. *azur*, lat. *azzurum*) Culoare albastră-deschis; albastrul cerului.
- AZURÁ**, *azurez* vb. I (fr. *azurer*) (Tehn.) A albăstri ușor produsele textile albe.
- AZURÍT** s.n. (fr. *azurite*) Carbonat de cupru cristalizat de culoare albastră, folosit ca piatră de ornament.

B

- BABÉLIC**, -Ă, *babelici*, -ce adj. (fr. *babélique*) Gigantic, uriaș.
- BABEURRE** s.n. (pr. *tabôr*; fr. *babeurre*) Aliment acrișor preparat din lapte crud sau fiert, folosit în alimentația sugarului.
- BABÓRD**, *baborduri* s.n. (fr. *bâbord*) Partea stângă, în direcția avansării, a axului longitudinal al unei nave.
- BABUÎN**, *babuini* s.m. (fr. *babouin*) Maimuță africană mare, cu botul alungit.
- BABUVÍSM** s.n. (fr. *babouvisme*) Curent utopic egalitarist creat de François-Noël Babeuf.
- BABYSCHILÍFT**, *babyschilifturi* s.n. (pr. *bebischilift*; engl. *babyskift*) Schilift pentru copii.
- BABYSÍTTER**, *babysitteri*, -e s.m. și f. (pr. *bebisítâr*; engl. *baby-sitter*) Persoană plătită pentru a supraveghea un copil în absența părinților.
- BAC**¹, *bacuri* s.n. (fr. *bac*) 1. Pod umblător. 2. Ambarcațiune sportivă cu vâsle. 3. Recipient cu diverse utilizări industriale.
- BAC**², *bacuri* s.n. (germ. *Backe*) Componentă a menghinelor, a mandrinelor etc., cu ajutorul căreia se prind piesele în vederea prelucrării.
- BACALAUREÁT**, -Ă, *bacalaureați*, -te (fr. *baccalauréat*) 1. S.n. Examen general de absolvire a unui liceu; titlul obținut în urma acestui examen. 2. S.m. și f. Persoană care a promovat bacalaureatul (1).
- BACANÁLĂ**, *bacanale* s.f. (fr. *bacchanale*, lat. *Bacchanalia*) 1. (La pl.) Sărbători antice în onoarea lui Bacchus, zeul vinului. 2. (Fig.) Petrecere zgomotoasă, orgie.
- BACÁNTĂ**, *bacante* s.f. (fr. *bacchante*) Preoteasă (sau însoțitoare) a zeului Bacchus; femeie destrăbălată.
- BACARÁ**¹, (2) *bacarale* s.f. (fr. *baccarat*) 1. Cristal de calitate superioară (produs în manufactura din Baccarat, Franța). 2. Obiect fabricat din bacara (1).
- BACARÁ**², *bacarale* s.f. (fr. *baccara*) Joc de cărți; maca.
- BÁCĂ**, *bace* s.f. (it., lat. *bacca*) Fruct cărnos cu miezul zemos, în care se află semințele.
- BACHELÍTĂ** s.f. (fr. *bakélite*) Rășină sintetică întrebuințată ca materie plastică pentru confecționarea unor obiecte (de uz industrial sau casnic).
- BACIFÉR**, -Ă, *baciferi*, -e adj. (fr. *baccifère*) (Despre plante) Care are ca fruct o bacă.
- BACIFÓRM**, -Ă, *baciformi*, -e adj. (fr. *bacciforme*) În formă de bacă.
- BACÍL**, *bacili* s.m. (fr. *bacille*, lat. *bacillus*) Bacterie în formă de bastonaș.
- BACILÁR**, -Ă, *bacilari*, -e adj. (fr. *bacillaire*) Care se referă la bacili, produs de bacili, în formă de bacil.
- BACILEMÍE** s.f. (fr. *bacillémie*) Infecție generalizată produsă de bacili.
- BACILIFÓRM**, -Ă, *baciliformi*, -e adj. (fr. *baciliforme*) Care are forma unui bacil.
- BACILÓZĂ**, *baciloze* s.f. (fr. *bacillose*) Boală provocată de bacili; (spec.) tuberculoză.
- BACKGROUND**, *backgrounduri* s.n. (pr. *bécgraud*; engl. *background*) 1. Fundal. 2. Fond sonor în muzica de jazz. 3. Tehnică de filmare în care fundalul este realizat prin retroproiecție.
- BACKHAND**, *backhanduri* s.n. (pr. *béchend*; engl. *backhand*) Partea din afară a rachetei de tenis; lovitură dată cu această parte a rachetei; rever (2).
- BACON** s.n. (pr. *béicân*; engl. *bacon*) Carne sau costiță de porc afumată.
- BACTERIÁN**, -Ă, *bacterieni*, -e adj. (fr. *bactérien*) Referitor la bacterii; produs de bacterii.
- BACTERICÍD**, -Ă, *bactericizi*, -de adj., s.n. (fr. *bactéricide*) (Medicament, substanță) care distruge bacteriile.

- BACTERIE**, bacterii s.f. (fr. *bactérie*) Organism microscopic unicelular de natură vegetală.
- BACTERIOFĂG**, bacteriofagi s.m. (fr. *bactériophage*) Virus parazit pe anumite bacterii.
- BACTERIOLOG**, -Ă, bacteriologi, -ge s.m. și f. (fr. *bactériologue*) Specialist în bacteriologie.
- BACTERIOLOGIE** s.f. (fr. *bactériologie*) Disciplină care studiază bacteriile.
- BACTERIOSTATIC**, -Ă, bacteriostatici, -ce adj., s.n. (fr. *bactériostatique*) (Substanță) care blochează dezvoltarea bacteriilor.
- BACTERIOZĂ**, bacterioze s.f. (fr. *bactériose*) Boală a plantelor, provocată de bacterii.
- BADIÂN**, badiani s.m. (fr. *badiane*) Arbust originar din China sau din Japonia, cu frunze, flori, tulpină și fructe plăcut mirositoare, întrebuințate la fabricarea lichiorurilor, în medicină etc.; (p. restr.) fructul acestui arbust.
- BADIJONĂ**, badijonez vb. I (fr. *badigeonner*) 1. A unge cu o soluție (medicamentoasă) partea bolnavă a corpului uman, trunchiul unui copac etc. 2. A acoperi cu un strat de bitum o șosea asfaltată.
- BADINERIE** s.f. (fr. *badinerie*) Piesă instrumentală veselă.
- BADLANDS**, badlandsuri s.n. (pr. *bédlandz*; engl. *badlands*) (La pl.) Terenuri argiloase degradate, fără vegetație.
- BADMINTON** s.n. (pr. *bédminton*; engl., fr. *badminton*) Joc înrudit cu tenisul, în care mingea este înlocuită cu un obiect ușor, volant.
- BAEDEKER** s.n. (pr. *bédecâr*; germ. *Baedeker*) (Înv.) Ghid turistic.
- BAGĂJ**, bagaje s.n. (fr. *bagage*) 1. Totalitatea obiectelor care se iau într-o călătorie. 2. A-și face bagajele = a se pregăti de plecare; a pleca. *Bagaj de cunoștințe* = totalitatea cunoștințelor cuiva dintr-un domeniu.
- BAGAJIST**, bagajisti s.m. (fr. *bagagiste*) Responsabil cu bagajele într-un hotel, într-o gară, într-un aeroport etc.
- BAGATÉLĂ**, bagatele s.f. (it. *bagattella*, fr. *bagatelle*) 1. Fleac, lucru neimportant. 2. Piesă muzicală scurtă cu un conținut liric.
- BAGATELIZĂ**, bagatelizez vb. I (*bagatelă* + -iza) A diminua valoarea, importanța unui lucru; a subaprecia, a minimaliza.
- BAGHETĂ**, baghete s.f. (fr. *baguette*) 1. Bețișor cu ajutorul căruia dirijorii conduc o orchestră sau un cor; bețișor de lovit instrumentele de percuție; vergeaua de lemn a arcușului. 2. Piesă tehnică în formă de vergea. 3. Ajur sau dungă la ciorapi.
4. *Baghetă magică* = (în povești) nielușă vrăjită. *Sub bagheta...* = sub conducerea dirijorală a...
- BĂHIC**, -Ă, bahici, -ce adj. (fr. *bachique*, lat. *bacchicus*) Referitor la zeul Bacchus; de petrecere, de chef.
- BAHUT** s.n. (pr. *baiu*; fr. *bahut*) Bufet (1), scrin.
- BAIADÉRĂ**, baiadere s.f. (fr. *bayadère*) Dansatoare indiană.
- BAIÂN**, (1) baiani, (2) baiane (rus. *baian*) 1. S.m. Cântăreț de balade rus sau ucrainean. 2. S.n. Armonică de mână folosită de baiani (1).
- BAIN-MARIE** s.n. (pr. *benmar*; fr. *bain-marie*) Procedeu de fierbere a unui aliment constând în plasarea în apă clocotită a vasului în care se află.
- BAIONETĂ**, baionete s.f. (fr. *baïonnette*) 1. Armă albă de împuns, în formă de sabie scurtă, care se poate fixa la țeava puștii. 2. *Atac* (sau *asalt*) la baionetă = luptă corp la corp.
- BAIȚ**, baițuri s.n. (germ. *Beize*) Colorant cu diferite întrebuințări.
- BAJOAIER**, bajoaiere s.n. (fr. *bajoyer*) Perete lateral de ecluză.
- BAL**, baluri s.n. (fr. *bal*) Petrecere cu dans.
- BALĂDĂ**, balade s.f. (fr. *ballade*) Poezie sau compoziție care narează, care relatează legende, fapte eroice.
- BALADÉSC**, -Ă, baladești adj. (*baladă* + -esc) (Livr.) De baladă.
- BALADÓR**, baladoare s.n. (fr. *baladeur*) Piesă în formă de ax cu roți dințate, pentru schimbarea vitezei de rotație.
- BALAFÓN**, balafoane s.n. (fr. *balafon*) Xilofon din Africa occidentală.
- BALALÁICĂ**, balalaici s.f. (rus. *balalaika*) Instrument muzical cu trei coarde și cutie de rezonanță triunghiulară.
- BALANSĂ**, balansez vb. I (fr. *balancer*) 1. A (se) legăna, a (se) mișca într-o parte și în alta; a bascula. 2. A echilibra părțile unei balanțe, ale unui cont etc.
- BALANSIÉR**, balansiere s.n. (fr. *balancier*) 1. Piesă care, prin oscilație, reglează mișcarea unui mecanism (de ceasornic). 2. Bară de echilibru folosită de dansatorii pe sârmă. 3. Organ de echilibru pentru zbor, la insectele diptere.
- BALANSINĂ**, balansine s.f. (fr. *balancine*) Parâmă care susține catargul unei nave cu pânze sau stâlpii bigelor de încărcare montate pe nave.
- BALANSOĂR**, balansoare s.n. (fr. *balançoire*) Fotoliu sprijinit pe două tălpi arcuite, care se poate balansa.
- BALĂNȚĂ**, balanțe s.f. (fr. *balance*) 1. Cântar; basculă (1). 2. Numele unei constelații din emisfera

- australă. 3. Raport. comparație între mai mulți indicatori financiari (sume, conturi etc.). 4. *Balanță comercială* (a unei țări) = raportul dintre valoarea importului și cea a exportului.
- BALÁST**, *balasturi* s.n. (fr. *ballast*) 1. Amestec greu de nisip, pietriș (apă, zgură etc.), care asigură stabilitatea navelor sau care este folosit ca așternut pentru șinele de tren ori la prepararea betonului, la pietruirea șoselelor etc.: lest (1). 2. Lucru nefolositor, împovăraător.
- BALASTĂ**, *balastez* vb. I (fr. *ballaster*) A acoperi cu balast un teren, un drum etc.
- BALASTIÉRĂ**, *balastiere* s.f. (fr. *ballastière*) Carieră de nisip sau de pietriș.
- BALCANIÁDĂ**, *balcaniade* s.f. (n.pr. *Balcani* + *-iadă*) Competiție sportivă balcanică; jocuri balcanice.
- BALCÁNIC**, -Ă, *balcanici*, -ce adj. (fr. *balkanique*) 1. Din (sau referitor la) Munții Balcani ori din regiunea acestor munți. 2. *Jocuri balcanice* = competiții sportive periodice între țările balcanice (1).
- BALCANÍSM**, *balcanisme* s.n. (n.pr. *Balcani* + *-ism*) 1. Cuvânt sau construcție caracteristică uneia dintre limbile balcanice (1). 2. Mentalitate și moravuri din Peninsula Balcanică.
- BALCANÍST**, -Ă, *balcaniști*, -ste s.m. și f. (germ. *Balkanist*) Balcanolog.
- BALCANÍSTICĂ** s.f. (n.pr. *Balcani* + *-istică*) Studiul limbii, literaturii și civilizației popoarelor din Peninsula Balcanică; balcanologie.
- BALCANOLÓG**, -Ă, *balcanologi*, -ge s.m. și f. (n.pr. *Balcani* + *-olog*) Specialist în balcanistică; balcanist.
- BALCANOLOGÍE** s.f. (fr. *balkanologie*) Balcanistică.
- BALCÓN**, *balcoane* s.n. (fr. *balcon*) 1. Terasă suspendată înconjurată de o balustradă, situată pe fațada unui edificiu. 2. Galerie (circulară) a unei săli de spectacol, situată deasupra parterului.
- BALDACHÍN**, *baldachine* s.n. (fr. *baldachin*) Acoperământ decorativ așezat deasupra unui tron, a unui pat, a unui amvon etc.; lucrare arhitecturală asemănătoare acestuia acoperământ.
- BALEIÁJ**, *baleiaje* s.n. (fr. *balayage*) 1. Eliminare forțată a gazelor de ardere din cilindrul unui motor cu ardere internă. 2. *Baleiaj electronic* = explorare, cercetare, parcurgere (a unui spațiu, a unei suprafețe etc.).
- BALÉNĂ**, *balene* s.f. (fr. *baleine*, lat. *balaena*) 1. Mamifer acvatic de mari dimensiuni, având lame cornoase lungi: (fig.) persoană grasă. 2. Lamelă flexibilă cu diferite întrebuințări.
- BALENIÉRĂ**, *baleniere* s.f. (fr. *baleinière*) 1. Navă folosită pentru vânătoarea de balene. 2. Navă ușoară folosită pentru transportul persoanelor de pe navele mari pe țarm.
- BALERÍN**, -Ă, *balerini*, -e (fr. *ballerin[e]*, it. *ballerino/ballerina*) 1. S.m. și f. Persoană care practică baletul. 2. S.n. (La pl.) Pantofi ușori, fără toc (pentru femei).
- BALÉT**, *balete* s.n. (fr. *ballet*, it. *balletto*) 1. Dans figurativ executat după o compoziție muzicală; muzica scrisă pentru acest dans; spectacol format din asemenea dansuri. 2. Trupă de balerini și balerine.
- BALÍSTĂ**, *baliste* s.f. (lat. *ballista*, it. *balista*, fr. *baliste*) Mașină de război folosită în Antichitate pentru aruncarea de bolovani, de butuci etc. asupra dușmanului.
- BALÍSTIC**, -Ă, *balistici*, -ce (fr. *balistique*, it. *balistica*) 1. S.f. Ramură mecanicii care studiază legile mișcării în spațiu a corpurilor grele sau ale unui proiectil aruncat sub un anumit unghi față de orizont. 2. Adj. Privitor la mișcarea proiectilelor aruncate în spațiu.
- BALÍSTICIÁN**, -Ă, *balisticieni*, -e s.m. și f. (fr. *balisticien*) Specialist în balistică.
- BALIVÉRNĂ**, *baliverne* s.f. (fr. *baliverne*) (Mai ales la pl.) Vorbe, afirmații neserioase; palavre.
- BALIZÁ**, *balizez* vb. I (fr. *baliser*) A fixa o baliză, a marca un teren prin balize.
- BALIZÁJ**, *balizaje* s.n. (fr. *balisage*) Semnalizare prin balize; ansamblu de semnale și de mărci utilizate în navigația maritimă sau aeriană.
- BALÍZĂ**, *balize* s.f. (fr. *balise*) Semnal sau instalație de semnalizare care indică poziția unui punct topografic din spațiu.
- BALIZÓR**, *balizori* s.m. (fr. *baliseur*) Persoană care instalează sau supraveghează balize.
- BALNEÁR**, -Ă, *balneari*, -e adj. (fr. *balnéaire*, lat. *balnearius*) Privitor la băi (de mare).
- BALNEO-** (fr. *balnéo-*, lat. *balneum*) Element de compunere cu sensul de „balnear”, în cuvinte ca: *balneoclimateric*, *balneoterapie*.
- BALNEOCLIMATÉRIC**, -Ă, *balneoclimaterici*, -ce adj. (*balneo-* + *climateric*) Balnear și climateric.
- BALNEOLOGÍE** s.f. (fr. *balnéologie*) Disciplină care studiază efectul terapeutic al apelor termale sau minerale și al nămolurilor.
- BALNEOTERAPÍE** s.f. (fr. *balnéothérapie*) Tratare a anumitor boli cu ape termale sau minerale și cu nămoluri.
- BALÓN**, *baloane* s.n. (fr. *ballon*) 1. Aerostat alcătuit dintr-un înveliș umplut cu un gaz mai ușor decât aerul. 2. Jucărie, mai ales în formă de sferă, umplută

- cu aer sau cu un gaz ușor. 3. (Sport) Minge; cameră (2). 4. Vas sferic cu diverse întrebuințări în chimie, medicină etc. 5. Balonzaid (2), trencicot. 6. *A lua (pe cineva) în balon* = a-și bate joc (de cineva). *Baloane de săpun* = vorbe goale.
- BALONĂ**, *balonez* vb. I (fr. *ballonner*) A se umfla ca un balon; a i se umfla cuiwa abdomenul.
- BALONET**, *balonete* s.n. (fr. *ballonnet*) 1. Compartiment, în interiorul unui balon sau al unui dirijabil, umplut cu un gaz mai ușor decât aerul. 2. Dispozitiv de plutire al aripiilor unui hidroavion.
- BALONZĂID**, *balonzaid* s.n. (germ. *Ballonseide*) 1. Țesătură impermeabilă. 2. Trencicot, balon (4).
- BALŌT**, *baloturi/baloți* s.n./s.m. (fr. *ballot*) Pachet mare de mărfuri sau de obiecte.
- BALŌTĂJ**, *balotaje* s.n. (fr. *ballotage*) Situație în care niciunul dintre candidații la o alegere nu întrunește numărul necesar de voturi.
- BĂLSA** s.m. (fr., sp. *balsa*) Arbore din America tropicală cu lemn ușor, dar rezistent, folosit ca izolanț fonic în confecționarea unor machete și în construcțiile navale.
- BALSĂM**, *balsamuri* s.n. (it. *balsamo*, lat. *balsamum*) 1. Substanță rășinoasă parfumată, secretată de anumite plante, întrebuințată în farmacie sau în industrie; unguent analgezic, cicatrizant; substanță parfumată (folosită în îmbalsămare); miros plăcut. 2. (Fig.) Alinare, consolare.
- BALSAMINĂ**, *balsamine* s.f. (fr. *balsamine*) Plantă erbacee cu fructe în formă de capsulă, care se deschid brusc la atingere.
- BĂLTIC**, -Ă, *baltici*, -ce adj. (fr. *baltique*, cf. fr. *balte*) Care se referă la Marea Baltică și la regiunile învecinate.
- BALUSTRĂDĂ**, *balustrade* s.f. (fr. *balustrade*) Pereți sau gard scund (lângă o clădire, o scară, o pasarelă etc.); apărătoare.
- BALŪSTRU**, *baluștri* s.m. (fr. *balustre*) 1. Stâlp scurt dintr-o balustradă. 2. Compas pentru trasarea cercurilor foarte mici.
- BĂMBUS**, *bambuși* s.m. (germ. *Bambus*, fr. *bambou*) Plantă exotică arborescentă cu tulpina înaltă, lemnoasă și goală pe dinăuntru; (p. restr.) tulpina acestei plante, folosită ca lemn de construcție.
- BANĂL**, -Ă, *banali*, -e adj. (fr. *banal*) Lipsit de originalitate; comun (3), plat (4), prozaic (2); obișnuit; inexpresiv.
- BANALITĂTE**, *banalități* s.f. (fr. *banalité*) Lipsă de originalitate, de nouitate; vorbă, idee banală; truism, platitudine.
- BANALIZĂ**, *banalizez* vb. I (fr. *banaliser*) A deveni sau a face să devină banal; a vulgariza (2).
- BANĂN**, *banani* s.m. (de la *banană*, cf. it. *banana*) Bananier (1).
- BANĂNĂ**, *banane* s.f. (fr. *banane*) 1. Fructul bananierului (1), cărnos, făinos și aromat. 2. Piesă de contact electric.
- BANANIÉR**, *bananieri* s.m. (fr. *bananier*) 1. Arbore tropical cu frunze foarte mari și cu fructe comestibile; banan. 2. Cargou pentru transportarea bananelor.
- BANC¹**, *bancuri* s.n. (fr. *banc*) 1. Depunere (de nisip, pietriș, nămol etc.) pe fundul apelor. 2. Grup de pești sau de scoici. 3. Masă sau platformă cu diferite utilizări tehnice.
- BANC²**, *bancuri* s.n. (germ. *Bank*) 1. Numele unui joc de cărți. 2. Scurtă anecdotă.
- BĂNCAIZĂN**, *bancaizăne* s.n. (germ. *Bankeisen*) Unealtă, scoabă de fier, cu diferite utilizări.
- BANCĂR**, -Ă, *bancari*, -e adj. (it. *bancario*, fr. *bancaire*) Care aparține băncii² (1), de bancă.
- BĂNCĂ¹**, *bănci* s.f. (fr. *banc*) 1. Scaun lung pentru două sau mai multe persoane; scaun pentru școlari (cu pupitru în față); pupitru (1). 2. *Banca ministerială* = locurile din parlament rezervate membrilor guvernului. *Banca acuzațiilor* = locurile dintr-o sală de tribunal ocupate de acuzați. *Banca apărării* = locurile dintr-o sală de tribunal ocupate de avocați. *De pe băncile școlii* = din timpul școlii. *A sta în banca sa* = a fi neutru, a sta pasiv, indiferent; a nu se amesteca în ceva.
- BĂNCĂ²**, *bănci* s.f. (it. *banca*, fr. *banque*) 1. Instituție financiară; localul acestei instituții. 2. Ansamblu de bănci. 3. Sumă pe care bancherul (2) o ține în fața lui (la jocurile de noroc) pentru a plăti câștigătorii. 4. *Bancă de emisiuni* = instituție cu drept de a emite bancnote. *Bilet de bancă* v. *bilet* (3). *Bancă de organe* = rezervă de organe pentru transplanturi, într-o instituție medicală. *Bancă de sânge* = rezervă de sânge, într-o instituție medicală. *Bancă de date* = ansamblu de informații stocate și prelucrate de calculator.
- BANCHÉR**, *bancheri* s.m. (fr. *banquier*, it. *banchiere*) 1. Persoană care, prin intermediul băncii² (1), dă bani cu împrumut sau îi finanțează, în schimbul unei dobânzi ori al unei părți din profit, pe oamenii de afaceri; proprietar sau acționar al unei bănci²; financiar (3). 2. Persoană care conduce jocul de cărți, dispunând de bani pentru a acoperi mizele celorlalți jucători.

- BANCHÉT**, *banchete* s.n. (fr. *banquet*) Masă festivă oferită cu prilejul unui eveniment deosebit; festin.
- BANCHÉTĂ**, *banchete* s.f. (fr. *banquette*) 1. Bancă mică fără spetează; canapea, în autovehicule. 2. Treaptă, într-o lucrare de terasament. 3. (În echitație) Obstacol natural în formă de moviliță.
- BANCHIZĂ**, *banchize* s.f. (fr. *banquise*) Întindere de gheață plutitoare, în mările polare.
- BANCNOTĂ**, *banenote* s.f. (germ. *Banknote*, fr. *bank-note*) Bilet de bancă, hârtie-monedă emisă de o bancă² (1) pentru efectuarea plăților.
- BÁNCO** s.n. (it., fr. *banco*) *A face banco* = (la jocul de bacara) a susține singur miza jocului împotriva băncii² (3).
- BANCOMÁT**, *bancomate* s.n. (de la *bancă*, cf. *tonomat*) Dispozitiv instalat în afara sediului unei bănci² (1), utilizat pentru efectuarea operațiilor bancare cu ajutorul unui card.
- BANCRUTĂ**, *bankrutez* vb. I (germ. *bankrottieren*) (Rar) A da faliment.
- BANCRUTĂ**, *bankrute* s.f. (fr. *banqueroute*) Faliment produs din cauza imprudentei, a proastei administrări sau a fraudei; crah.
- BANDÁJ**, *bandaje* s.n. (fr. *bandage*) 1. Fâșie (de pânză, de tifon sau de metal) care protejează un pansament, imobilizează o parte a corpului, acoperă o țevă etc.; pansament. 2. Îmbrăcăminte protectoare inelară de oțel, care se montează pe obada unei roți.
- BANDAJÁ**, *bandajez* vb. I (*bandaj* + -a) A aplica un bandaj; a pansa.
- BÁNDĂ**¹, *bande* s.f. (fr. *bande*, germ. *Bande*) Grup de persoane cu interese (condamnabile) comune; clică, gașcă, trupă (2).
- BÁNDĂ**², *benzi* s.f. (fr. *bande*) 1. Fâșie de stofă, de hârtie, de material plastic etc. cu diverse întrebuințări; bandă de magnetofon. 2. *Bandă de imagini* = peliculă cinematografică. *Bandă de circulație* = partea delimitată a unei șosele pe care se circulă într-un singur sens.
- BANDEROLĂ**, *banderole* s.f. (fr. *banderole*) 1. Bandă de hârtie lipită în jurul unei cutii, a unei cărți etc. 2. Brașardă (1). 3. Steguleț.
- BANDIÉRĂ**, *bandiere* s.f. (it. *bandiera*) (Înv.) Steag, drapel (1), stindard.
- BANDÍT**, *bandiți* s.m. (fr. *bandit*, it. *bandito*) Tâlhar, răufăcător; gangster.
- BANDITISM** s.n. (fr. *banditisme*) Atitudine, faptă de bandit; tâlhărie; gangsterism.
- BANDOTÉCĂ**, *bandoteci* s.f. (germ. *Bandotek*) Colecție de benzi de magnetofon; loc în care se păstrează această colecție.
- BANDULIÉRĂ**, *banduliere* s.f. (fr. *bandoulière*) Bandă purtată în diagonală pe piept, pentru a susține o armă.
- BANIÉRĂ**, *baniere* s.f. (fr. *bannière*) Steag purtat de cavaleri, în Evul Mediu.
- BANJÓ**, *banjouri* s.n. (fr. *banjo*) Instrument muzical cu coarde și cu partea superioară a cutiei de rezonanță din piele.
- BANKING** s.n. (pr. *bénching*; engl. *banking*) 1. Activitatea bancară (a unui bancher). 2. Tranzacție, afacere bancară; comerț de bancă² (1).
- BANNER**, *bannere* s.n. (pr. *bénâr*; engl. *banner*) Bucată mare de material (textil) pe care este scris un slogan sau se află un desen, purtată în demonstrații, în procesiuni, afișată pentru publicitate etc.
- BÁNTU/BANTŪ** (fr. *bantous*) 1. S.m. și f. Populație negroidă din Africa Ecuatorială și Meridională. 2. Adj. invar. Referitor la bantu (1) și la limbile vorbite de această populație.
- BANTUSTÁN**, *bantustane* s.n. (engl. *bantustown*) Rezervație pentru negri, în Africa de Sud.
- BAOBÁB**, *baobabi* s.m. (fr. *baobab*) Arbore din regiunile tropicale cu trunchi uriaș și cu fructe mari, lunguete.
- BAPTÍSM** s.n. (fr. *baptisme*) Doctrină creștin-protestantă care consideră că botezul trebuie să fie acordat numai adulților.
- BAPTÍST**, -Ă, *baptiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *baptiste*) (Adept) al baptismului.
- BAPTISTÉRIU**, *baptisterii* s.n. (lat. *baptisterium*) 1. Mic edificiu destinat oficierei botezului. 2. Spațiu, capelă în interiorul unei biserici catolice, în care se oficiază botezul.
- BAR**¹, *bari* s.m. (fr. *bar*) Unitate de măsură a presiunii atmosferice.
- BAR**², *baruri* s.n. (fr. *bar*) 1. Local în care se pot consuma băuturi alcoolice, în fața teșghelei, pe scaune înalte sau în picioare; (spec.) bistrou; mobilă în care se pun băuturi alcoolice. 2. Cabaret.
- BARÁ**, *barez* vb. I (fr. *barrer*) 1. A întrerupe, a închide o trecere, a împiedica liberă circulație. 2. A anula cu o linie (sau cu mai multe linii) un text.
- BARACAMÉNT**, *baracamente* s.n. (fr. *baraquement*, it. *baraccamento*) Ansamblu de barăci.
- BARÁCĂ**, *barăci* s.f. (fr. *baraque*) Construcție provizorie de scânduri, folosită ca locuință, ca magazie etc.

- BARÁJ**, *baraje* s.n. (fr. *barrage*) 1. Construcție hidro-tehnică, așezată transversal pe cursul unei ape, folosită pentru ridicarea nivelului apei în amonte și formarea unui lac de acumulare; stăvilar, zăgaz. 2. Fortificație folosită pentru oprirea inamicului. 3. Întrecere suplimentară într-un concurs, inițiată pentru departajarea concurenților aflați la egalitate.
- BARAJÍST**, *barajiști* s.m. (fr. *barragiste*) Muncitor care supraveghează și asigură întreținerea unui baraj (1).
- BARATERIE**, *baraterii* s.f. (fr. *baraterie*) Fraudă comisă de proprietar sau de echipajul unei nave în dauna armatorului, a asigurărilor ori a expeditorilor de marfă.
- BARĂ**, *bare* s.f. (fr. *barre*) Piesă lungă și rigidă de lemn, de metal etc., cu diverse utilizări; nume dat unor lucruri asemănătoare ca formă sau ca funcție cu aceasta; lingou.
- BARBACĂNĂ**, *barbacane* s.f. (fr. *barbacane*) Deschizătură într-un zid (pentru scurgerea apei, pentru aerisire și lumină etc.).
- BARBĂR**, *-Ă, barbări, -e* (fr. *barbare*, lat. *barbarus*) 1. S.m. și f. Nume dat în Antichitate, de către greci și romani, tuturor celorlalte popoare. 2. S.m.pl. Nume dat popoarelor care au năvălit în Europa la începutul Evului Mediu. 3. S.m. și f., adj. (Fig.) (Persoană) cu un comportament necivilizat; (om) crud, sălbatic, vandalic (2).
- BARBARIE**, *barbarii* s.f. (fr. *barbarie*, lat. *barbaria*) Lipsă de civilizație (la un popor), stare, concepție, comportare barbară (3); (fig.) lipsă de cultură; cruzime, sălbăticie.
- BARBARISM**, *barbarisme* s.n. (fr. *barbarisme*, lat. *barbarismus*) Cuvânt împrumutat dintr-o limbă străină fără a fi necesar; cuvânt de jargon; cultism.
- BARBECUE** s.n. (pr. *barbăciú*; fr. *barbecue*) Grătar mobil folosit pentru frigerea alimentelor cu ajutorul cărbunilor de lemn, în aer liber; friptură preparată pe acest grătar.
- BARBÉT**, *barbeți* s.m. (fr. *barbet*) Prepelicar cu păr lănos și creț, folosit pentru vânătoarea de baltă.
- BARBÉTĂ**, *barbete* s.f. (it. *barbetta*) 1. Smoc de barbă care crește pe părțile laterale ale feței; favorit. 2. Pară scurtă folosită pentru legarea unei ambarcațiuni de o navă sau de chei.
- BARBIȘÓN**, *barbișoane* s.n. (fr. *barbichon*) Barbă (scurtă) crescută pe vârful bărbiciei; cioc, țacălie.
- BARBITURIC**, *-Ă, barbiturici, -ce* adj., s.n. (fr. *barbiturique*) 1. (Substanță) cu efect calmant, sedativ. 2. *Acid barbituric* = substanță sintetică obținută prin condensarea ureei.
- BARBOTÁJ**, *barbotaje* s.n. (fr. *barbotage*) 1. (Chim.) Trecere forțată a gazelor sau a vaporilor printr-un lichid. 2. (Tehn.) Ungere automată a organelor interne ale unui motor prin cufundarea acestora într-un rezervor de ulei.
- BARCĂNĂ**, *barcane* s.f. (fr. *barchane*) Dună de nisip în formă de potcoavă sau de semilună, având convexitatea în partea din care suflă vântul.
- BARCAROLĂ**, *barcarole* s.f. (it. *barcarola*, fr. *barcarolle*) Cântec cadentat al gondolierilor venețieni; gondolieră; lucrare muzicală compusă pe acest ritm.
- BÁRCĂ**, *bărți* s.f. (it. *barca*) Ambarcațiune mică prevăzută cu vâsle, cu pânze sau cu motor.
- BARD**, *barzi* s.m. (fr. *barde*, lat. *bardus*) Poet celt care proslăvea eroii; (p. ext.) poet.
- BARDÓU** s.m. (fr. *bardot*) Hibrid obținut prin încrucișarea dintre un armăsar și o măgăriță.
- BARÉM**, *bareme* s.n. (fr. *barème*) 1. Ansamblu de date și de calcule luate în considerație pentru aprecierea unor rezultate; punctaj (1). 2. (Sport) Condiție impusă pentru calificarea (sau victoria) într-un concurs ori într-o competiție.
- BARÉTĂ¹**, *barete* s.f. (fr. *barrette*) 1. Bentiță îngustă (din piele) cu ajutorul căreia se încheie un pantof. 2. Panglică de decorație.
- BARÉTĂ²**, *barete* s.f. (fr. *barrette*) (Rar) Bonetă de postav sau de catifea purtată de preoții catolici și, în trecut, de unii soldați din vestul Europei.
- BARHÉT**, *barheturi* s.n. (germ. *Barchent*) Țesătură de bumbac flanelată (cu desene).
- BARI**- v. *baro*-.
- BÁRIC**, *-Ă, barici, -ce* adj. (fr. *barique*) 1. Care se referă la presiunea atmosferică. 2. *Sistem baric* = repartiție a presiunii în atmosferă, în regiuni cu presiune ridicată sau scăzută.
- BARICADĂ**, *baricadez* vb. I (fr. *barricader*) A bloca, a închide un drum, o ieșire etc. cu o baricadă; a se pune la adăpost în spatele unei baricade.
- BARICĂDĂ**, *baricade* s.f. (fr. *barricade*) 1. Întăritură improvizată pentru oprirea circulației sau pentru apărare, în timpul luptelor de stradă. 2. *A fi de cealaltă parte a baricadei* = a fi în tabăra opusă. *A muri pe baricade* = a-și da viața pentru o idee. *A fi pe baricadă* = a fi la datorie.
- BÁRIE**, *barii* s.f. (fr. *barye*) Unitate de măsură pentru presiune, egală cu o dină pe centimetru pătrat.
- BARIERĂ**, *bariere* s.f. (fr. *barrière*) 1. Bară orizontală mobilă, care închide o trecere la intersectarea drumurilor cu o cale ferată; (fig.) obstacol (1), piedică. 2. Punct de plecare într-un oraș; periferie (1).

- BARÎL**, *barili* s.m. (fr. *baril*) Unitate de capacitate egală cu 0,149 m³, folosită pentru produsele petroliere.
- BARIMETRIE** s.f. (fr. *barymétrie*) Determinare aproximativă a greutateii animalelor vii în funcție de dimensiunea corpului și a organelor acestora.
- BARISFÉRĂ** s.f. (fr. *barysphère*) Nucleul central al Terrei, constituit din metale grele.
- BARÎȘ**, *barișe* s.n. (fr. *barège*) 1. Broboadă de lână foarte subțire și ușoară. 2. Stofă de lână foarte subțire și fină.
- BARÍTĂ**, *barite* s.f. (fr. *baryte*) Hidroxid de bariu, utilizat în radiologia tubului digestiv.
- BARÍTON**, (2) *baritoane*, (3) *baritoni* (it. *baritono*, fr. *bariton*) 1. S.n. Registru al vocii bărbătești între tenor și bas. 2. S.n. Instrument de orchestră care produce sunete cu acest registru. 3. S.m. Cântăreț cu voce de bariton (1).
- BĂRIU** s.n. (fr. *baryum*) Element chimic alcalino-pământos de culoare argintie, ai cărui compuși au varietate întrebuințări.
- BĂRJĂ**, *barje* s.f. (fr. *barge*) Ambarcațiune cu fundul plat; șlep.
- BĂRMAN**, *barmani* s.m. (fr., engl. *barman*) Bărbat care servește băuturile la un bar²; proprietar de bar.
- BĂRMANIȚĂ**, *barmanite* s.f. (*barman* + *-iță*) Femeie care servește băuturile la un bar²; proprietară de bar.
- BARO-/BARI-** (fr. *baro-/bari-*) Element de compunere cu sensul de „greutate”, „presiune atmosferică”, în cuvinte ca: *barisferă*, *harometru*.
- BAROĂNĂ**, *baroane* s.f. (de la *baron*, cf. fr. *baronne*) Baroneasă.
- BARÓC**, -Ă, *baroci*, -ce adj., s.n. (fr. *baroque*) (Stil artistic) exuberant, monumental, bogat ornamentat; (stil literar) excesiv ornamentat și retoric.
- BAROGRĂF**, *barografe* s.n. (fr. *barographe*) Barometru care înregistrează automat curba înălțimilor atinse de un avion.
- BAROGRAMĂ**, *barogramme* s.f. (fr. *barogramme*) Curbă înregistrată de barograf.
- BAROMÉTRU**, *barometre* s.n. (fr. *baromètre*) Instrument folosit pentru măsurarea presiunii atmosferice.
- BARÓN**, *baroni* s.m. (fr. *baron*) 1. (În trecut, în apusul și centrul Europei) Mare senior. 2. Titlu nobiliar între cavaler și viconte; persoană care poartă acest titlu.
- BARONEĂSĂ**, *baronese* s.f. (*baron* + *-casă*) Femeie care posedă o baronie; soție sau fiică de baron; baroană.
- BARONÉT**, *baroneți* s.m. (fr. *baronnet*) Titlu de noblete instituit în Anglia, în 1611, acordat unui ordin de cavaleri, care se moștenește pe linie bărbătească; persoana care poartă acest titlu.
- BARONIE**, *baronii* s.f. (fr. *baronnie*) Titlul și domeniul unui baron.
- BAROSCÓP**, *baroscoape* s.n. (fr. *baroscope*) Aparat care demonstrează aplicarea principiului lui Arhimede la gaze.
- BARÓU**, *barouri* s.n. (fr. *barreau*) 1. Corp, colegiu al avocaților pledanți dintr-o anumită unitate administrativ-teritorială. 2. Sediul baroului (1).
- BĂRTER** s.n. (engl. *barter*) Troc, tranzacție.
- BĂS**, (2) *basuri*, (3) *bași* (it. *basso*, fr. *basse*) 1. S.n. Registrul cel mai grav al vocii bărbătești. 2. S.n. Instrument cu tonul cel mai grav. 3. S.m. Cântăreț cu această voce.
- BASC¹**, -Ă, *basci*, -ce (fr. *basque*) 1. S.m. și f. Persoană originară din Țara Bascilor, regiune situată în Pirinci (în Franța și în Spania). 2. Adj. Care aparține sau se referă la basci (1).
- BASC²/BĂSCĂ**, *bascuri/băști* s.n./s.f. (fr. [*beret*] *basque*) Beretă cu marginile îndoite spre interior.
- BĂSCĂ** s.f. v. *base²*.
- BĂSCHET/BĂSCHETBAL**, (2) *bascheți* (fr., engl. *basket-ball*) 1. S.n. Joc sportiv disputat între două echipe, în care se urmărește introducerea mingii în coșul echipei adverse. 2. S.m. (În forma *baschet*; mai ales la pl.) Ghete de baschet.
- BĂSCHETBAL** s.n. v. *baschet*.
- BASCULĂ**, *basculez* vb. I (fr. *basculer*) (Despre corpuri) A executa o mișcare în limitele unui semicerc; a se balansa (1).
- BASCULĂNT**, -Ă, *basculanți*, -te (fr. *basculant*) 1. Adj. Care basculează. 2. Adj., s.f. (Autocamion, vagonet etc. cu platformă) care se ridică pentru descărcarea materialelor transportate. 3. Adj. (Despre circuite electrice) Capabil să basculeze între două poziții de echilibru.
- BASCULĂ**, *bascule* s.f. (fr. *bascule*) 1. Cântar pentru greutate mari. 2. Pârghie mobilă, balanță. 3. Partea metalică a armelor de vânatoare cu țevi mobile.
- BASEBALL** s.n. (pr. *béisbol*; engl. *base-ball*) Joc sportiv de echipă cu mingea (asemănător oincii), practicat mai ales în S.U.A.
- BĂSEDOW/BASEDÓW** s.n. (pr. *bázedo/bazedó*; fr. [*maladie de*] *Basedow*) (Și în sintagma *boala lui Basedow*) Boală endocrină manifestată prin creșterea în volum a glandei tiroide; gușă exoftalmică.
- BASEDOWIÁN**, -Ă, *basedowieni*, -e adj., s.m. și f. (pr. *bazedovián*; fr. *basedowien*) (Persoană) care suferă de boala lui Basedow.

- BASÉT**, *baseți* s.m. (fr. *basset*) Câine de vânatoare care are corpul lunguiet și labele scurte, adesea deformate.
- BASIC** n.pr. n. (pr. *béasic*; engl. *basic*) (Inform.) Limbaj simbolic universal de programare.
- BASIC-ENGLISH** s.n. (pr. *béasic engliș*; engl. *basic-English*) Formă simplificată a limbii engleze, creată pentru a servi ca limbă internațională.
- BASÍDIE**, *basidii* s.f. (germ. *Basidie*) Organ pe care se formează sporii, la unele ciuperci.
- BASIDIOMICÉTĂ**, *basidiomicete* s.f. (fr. *basidiomycète*) (La pl.) Clasă de ciuperci cu largă răspândire, la care sporii se formează pe basidii; (și la sg.) ciupercă din această clasă.
- BASÍST**, *bașiști* s.m. (fr. *bassiste*) 1. Cântăreț cu voce de bas. 2. Muzicant care cântă la contrabas sau la un instrument cu timbru de bas (1).
- BASORELIEF**, *basoreliefuri* s.n. (it. *bassorilievo*, fr. *bas-relief*) Sculptură scoasă în relief față de blocul în care este integrată.
- BASTÁRD**, -Ă, *bastarzi*, -de s.m. și f., adj. (it. *bastardo*) 1. (Copil) nelegitim (2). 2. (Animal sau plantă) care nu este de rasă pură; corcitură.
- BASTIMENT**, *bastimente* s.n. (it. *bastimento*) Navă (de război) de mari dimensiuni.
- BASTINGÁJ**, *bastingaje* s.n. (fr. *bastingage*) Totalitatea chesoanelor, dulapurilor sau rastelelor în care se păstrează efectele echipajului unei nave.
- BASTIÓN**, *bastioane* s.n. (fr. *bastion*) Fortificație cilindrică (construită la colțurile unei fortărețe); (fig.) grup care formează centrul de rezistență al unui partid, al unei organizații etc.
- BASTÓN**, *bastoane* s.n. (it. *bastone*) 1. Bucată de lemn lungă și subțire (curbată la un capăt), care se ține în mână. 2. Obiect în formă de baston (1). 3. Lovitură dată cu bastonul (1). 4. *Baston de mareșal* = baston scurt, însemn al demnității de mareșal.
- BASTONÁDĂ**, *bastonade* s.f. (fr. *bastonnade*) Bătăie cu lovituri de baston.
- BATÁJ**, *bataje* s.n. (fr. *battage*) Operație care constă în lovirea repetată a materialului textil fibros în procesul filării.
- BATALIÓN**, *batalioane* s.n. (pol., rus. *batalion*, cf. it. *battaglione*, fr. *bataillon*) Unitate militară formată din mai multe companii; (la pl.) mulțime (încolontată) de oameni.
- BATÁNT**, -Ă, *batanți*, -te adj. (fr. *battant*) (Despre uși, ferestre, capace etc.) Care se închide singur și se deschide printr-o mișcare de rotație în jurul unei axe verticale situate la una dintre margini.
- BATÁRD**, -Ă, *atarzi*, -de (fr. *bâtard*) 1. Adj. Care este intermediar între scrierea rondă și cea cursivă. 2. S.f. Literă adaptată la această scriere.
- BATARDÓU**, *batardouri* s.n. (fr. *atardeau*) Dig, baraj destinat să rețină sau să abată apa, pentru a executa diferite lucrări pe loc uscat; spațiu astfel delimitat.
- BATÁT**, *batați* s.m. (rus. *batat*, cf. sp., port., it. *bata-ta*) Plantă perenă din țările calde, cu tulpină lungă și târătoare, cu frunze mari, cu flori albe sau roz, cultivată pentru tuberculele sale comestibile, bogate în amidon, vitamine și zahăr; (p. restr.) tuberculul acestei plante.
- BATERIE**, *baterii* s.f. (fr. *batterie*) 1. Subunitate de artilerie. 2. Grup de elemente tehnice care execută o anumită operație. 3. Ansamblul instrumentelor de percuție (într-o orchestră); drum. 4. Vas cu gheață pentru răcit sticlele cu băutură. 5. O sticlă de vin și un sifon. 6. Ansamblu de pile, de acumulatori, de condensatori, legați în serie sau în paralel, care produc electricitate.
- BATERÍST**, *bateriști* s.m. (*baterie* + *-ist*, cf. fr. *batterie*) Instrumentist care acompaniază ritmic la instrumente de percuție; drummer.
- BATI**- (fr. *bathy-*) Element de compunere care înseamnă „adânc”, „(referitor la) adâncul mărilor”, „din adâncul mărilor”, în cuvinte ca: *batimetrie*, *batiscaf*.
- BATIÁLĂ** adj. (fr. *bathyale*) *Regiune* (sau *zonă*) *bati-ală* = regiune profundă în mări și oceane, situată între 200 și 2 500 m adâncime.
- BATÍC**, *baticuri* s.n. (fr. *batik*) Țesătură subțire imprimată și colorată; basma (subțire) colorată.
- BATIMETRÍE** s.f. (fr. *bathymétrie*) Ramura hidro-metriei care se ocupă cu măsurarea adâncimii apei în mări, lacuri și râuri.
- BATISCÁF**, *batiscafuri* s.n. (fr. *bathyscaphe*) Submarin folosit pentru explorări la mari adâncimi.
- BATISFÉRĂ**, *batisfere* s.f. (fr. *bathysphère*) Cabină sferică folosită pentru cercetări submarine, legată cu un cablu de nava-mamă.
- BATÍST**, *batisturi* s.n. (fr. *batiste*) Țesătură fină din bumbac sau din in, folosită pentru lenjerie.
- BATÍSTĂ**, *batiste* s.f. (fr. *batiste*) Pătrat de pânză folosit la șters nasul, fața etc.
- BATÍU**, *batiuri* s.n. (fr. *bâti*) Ansamblu de mecanisme destinat să susțină sau să fixeze un sistem tehnic.
- BATOLÍT**, *batoliți* s.m. (fr. *batholite*) Rocă în formă de masiv, care s-a consolidat în adâncul scoarței Pământului.

- BATÓN**, *batoane* s.n. (fr. *bâton*) Bastonaș de vanilie, de ciocolată, de ceară etc.
- BATRACIÁN**, *batracieni* s.m. (fr. *batracien*) (La pl.) Clasă de vertebrate care cuprinde animale amfibii (broaște, salamandre etc.): (și la sg.) vertebrat din această clasă; amfibian.
- BAUXÍTĂ** s.f. (fr. *bauxite*) Minereu bogat în oxid de aluminiu.
- BAVÉTĂ**, *bavete* s.f. (fr. *bavette*) Șervet care protejează hainele copiilor mici în timpul mesei; bărbuță.
- BAVŪRĂ**, *bavuri* s.f. (fr. *bavure*) Material rămas pe suprafața pieselor prelucrate sau turnate.
- BAX**, *baxuri* s.n. (engl. *box*) Cutie mare pentru ambalarea și transportarea produselor cosmetice, alimentare etc.
- BAZĂ**, *bazez* vb. I (fr. *baser*) A (se) întemeia pe ceva; a se bizui, a se sprijini pe cineva.
- BAZÁL**, -Ă, *bazali*, -e adj. (fr. *basal*) Care constituie baza a ceva; fundamental.
- BAZÁLT**, *bazalturi* s.n. (fr. *basalte*, lat. *basaltis*) Rocă dură, de culoare cenușie-închis sau neagră, folosită la construcții și la pavaje.
- BAZÁLTIC**, -Ă, *bazaltiei*, -ce adj. (fr. *basaltique*) Care conține bazalt, de bazalt.
- BAZÁR**, *bazaruri* s.n. (fr. *bazar*) 1. Piață acoperită, în Orient. 2. Magazin în care se vând tot felul de obiecte, în special mărunțișuri. 3. Loc în dezordine.
- BĂZĂ**, *baze* s.f. (fr. *base*) 1. Suport (1), temei, temelie, fundament (1), fundație (1); latura orizontală a unui triunghi, a unui poligon etc. 2. (Fig.) Partea fundamentală a ceva. 3. Loc în care se concentrează oameni sau materiale. 4. (Chim.) Substanță cu gust leșios, care captează protonii din acizi. 5. (Mat.) Număr relativ strict pozitiv la care se aplică logaritmul. 6. *De bază* = fundamental. *Fără bază* = nefundamentat. *A avea ceva la bază* = a se întemeia pe ceva. *A pune bazele* = a întemeia. *Pe* (sau *în*) *baza*... sau *pe bază de*... = pe principiul..., în conformitate cu...
- BĂZIC**, -Ă, *bazici*, -ce adj. (fr. *basique*) (Despre substanțe) Care are proprietățile unei baze (4); alcalin.
- BAZILÉU**, *bazilei* s.m. (fr. *basileus*) Titlu dat regiilor persane anterior cuceririi arabe; împărat bizantin; persoană care purta acest titlu.
- BAZILICÁL**, -Ă, *bazilicali*, -e adj. (fr. *basilical*) Care se referă la bazilică, de bazilică.
- BAZÍLICĂ**, *bazilici* s.f. (fr. *basilique*, lat. *basilica*) 1. Biserică din primele secole creștine; (astăzi) nume dat unei biserici sau catedrale impunătoare. 2. Edificiu public roman cu multiple întrebuințări (tribunal, bursă de comerț etc.), în Antichitate.
- BAZÍN**, *bazine* s.n. (fr. *bassin*) 1. Rezervor deschis care conține lichide (mai ales apă), cu diferite întrebuințări (înot, fermentare etc.). 2. Regiune delimitată de albiile unor ape; regiune bogată în minereuri. 3. Cavități situată în partea inferioară a abdomenului; pelvis.
- BAZINÉT**, *bazinete* s.n. (fr. *bassinets*) Cavități situată în hilul renal.
- BAZOOKA**, *bazooka* s.f. (pr. *bazúca*; engl. *bazooka*) Aruncător de greutate antitanc.
- BĂRBIÉR**, *bărbieri* s.m. (ngr. *barbérís*) 1. Frizer. 2. (Fig.; fam.) Om mincinos, lăudăros.
- BBC** n.pr. n. (citit *bibisi*; abr. din *British Broadcasting Corporation*) Companie publică de radio și televiziune din Marea Britanică.
- BEAT** adj. invar. (pr. *bit*; engl. *beat*) 1. Privitor la beatnici, specific beatnicilor. 2. Care ține de un anumit stil din rockul sau din jazzul modern.
- BEATIFICĂ**, *beatific* vb. I (lat. *beatificare*, cf. fr. *béatifier*) (La creștinii catolici) A trece pe cineva, după moarte, în rândul sfinților.
- BEATITÚDINE** s.f. (fr. *béatitude*) Stare de fericire deplină; euforie (1).
- BEATNIC**, *beatnici* s.m. (pr. *bítnic*; engl. *beatnik*) (În S.U.A.) Adept al generației beat, care practică o atitudine contestatară și adoptă o ținută nonconformistă; tânăr (din vestul Europei) care se opune, prin concepții, manifestări și ținută, valorilor tradiționale.
- BEAUJOLAIS** s.n. (pr. *bojolé*; fr. *beaujolais*) Vin roșu sau alb din regiunea Beaujolais (Franța).
- BÉBE/BEBÉ** s.m. (fr. *bébé*) Copil mic.
- BEBELÚȘ**, *bebeluși* s.m. (*bebe* + *-luș*) Copil în primele luni de viață.
- BEC¹**, *becuri* s.n. (fr. *bec [de gaz]*) 1. Sferă de sticlă cu un filament electric în interior; lampă electrică. 2. Arzător de gaz folosit în laborator. 3. Sita unei lămpi de gaz.
- BEC²**, *beci* s.m. (engl. *back*) Fundaș, la fotbal.
- BECÁR**, *becari* s.m. (fr. *bécarre*) Semn grafic pe portativ care anulează un diez sau un bemol anterior.
- BECÁȚĂ**, *becațe* s.f. (fr. *bécasse*) Pasăre migratoare cu penajul brun-roșcat, cu ciocul lung, care își petrece vara în regiunile mlăștinoase ale Europei.
- BECHÍE**, *bechii* s.f. (fr. *béquille [de queue]*) Piesă care susține sau protejează coada unui avion, elicea unei ambarcațiuni cu motor etc.
- BEDUÍN**, -Ă, *beduini*, -e (fr. *bédouin*) 1. S.m. și f. Arab nomad din Peninsula Arabică și din nordul Africii. 2. Adj. Care aparține beduinilor (1).

- BEGÓNIE**, *begonii* s.f. (fr. *bégonia*) Plantă cultivată pentru florile viu colorate și pentru frunzele decorative.
- BEGUÍNĂ**, *beguine* s.f. (fr. *béguine*) Călugăriță din Olanda și Belgia.
- BEHAVIORISM** s.n. (pr. *biheiviorism*; engl. *behaviorism*, fr. *béhaviorisme*) Teorie psihologică elaborată în S.U.A., care se bazează pe studiul obiectiv și nediferențiat al comportamentului uman ori animal și care refuză datele introspecției.
- BEJ** (fr. *beige*) 1. Adj. invar. Cafeniu foarte deschis. 2. S.n. Culoare bej (1).
- BEL**, *beli* s.m. (fr. *bel*) Unitate de măsură pentru intensitatea sunetelor.
- BELADÓNĂ**, *beladone* s.f. (fr. *belladone*) 1. Plantă anuală cu flori brun-violete și cu fructe negre, care conține alcaloizi toxici, printre care atropina; mătrăgună. 2. Medicament extras din frunzele și rădăcinile acestei plante.
- BELCÁNTO** s.n. (it. *bel-canto*) Stil (italian) de interpretare a muzicii vocale, caracterizat prin puritatea liniei melodice și prin virtuozitate.
- BÉLE-ÁRTE** s.f. pl. (it. *belle arti*) (Livr.) Arte frumoase (pictură, sculptură etc.).
- BELETRÍSTIC**, -Ă, *beletristici*, -ce adj., s.f. (germ. *belletristisch*, *Belletristik*) (Scricre, creație) care este făcută cu artă, care aparține sau se referă la literatura artistică.
- BELICIST**, -Ă, *belicisti*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *belliciste*) (Persoană) care susține folosirea forței în relațiile internaționale; belicos.
- BELICÓS**, -OĂSĂ, *belicoși*, -oase adj. (lat. *bellicosus*) Înclinat spre violență; agresiv, amenințător; belicist.
- BELIGERÁNT**, -Ă, *beligeranți*, -te adj. (fr. *belligérant*, lat. *belligerans*, -ntis) Care se află în stare de război sau de conflict.
- BELIGERÁNȚĂ** s.f. (fr. *belligérance*) Stare de război.
- BELINOGRÁF**, *belinografe* s.n. (fr. *belinographe*) Aparat electromagnetic folosit pentru transmiterea imaginilor la distanță.
- BELINOGRĂMĂ**, *belinograme* s.f. (fr. *belinogramme*) Imagine transmisă cu ajutorul belinografului.
- BELÍTĂ** s.f. (fr. *bellite*) Exploziv de siguranță, folosit în minele de cărbuni.
- BELÓTĂ** s.f. (fr. *belote*) Joc cu 32 de cărți, între doi, trei sau patru parteneri.
- BELVEDÉRE**, *belvederi* s.f. (fr. *belvédère*) Terasă, platformă, loc pe o înălțime, de unde se poate admira o anumită priveliște; mirador.
- BELZEBÚT** n.pr. m. (cf. fr. *Belzébuth*) (Livr.) Diavol; căpetenia diavolilor.
- BĚMBERG** s.n. (fr. *bemberg*) (Ieșit din uz) Țesătură de mătase artificială, folosită pentru lenjerie.
- BEMÓL**, *bemoli* s.m. (fr. *bémol*, it. *bemolle*) Semn grafic asemănător literei *b*, plasat în fața unei note muzicale, pentru a indica coborârea sunetului respectiv cu un semiton.
- BEMOLIZĂ**, *bemolizez* vb. I (fr. *bémoliser*) A marca cu bemol o notă sau o serie de note.
- BĚNĂ**, *bene* s.f. (fr. *benne*) 1. Partea autocamionului în care se încarcă materiale. 2. Cupă metalică, la elevator, macarale etc.
- BENEDICTÍN**, -Ă, *benedictini*, -e (fr. *bénédictin*) 1. S.m. și f. Călugăr care aparține ordinului întemeiat de Sf. Benedict. 2. Adj. Care aparține benedictinilor (1); (fig.) laborios (2), harnic. 3. S.f. Lichior de culoare galbenă pe bază de plante.
- BENEDICTIÚNE**, *benedicțiuni* s.f. (lat. *benedictio*, -onis, fr. *bénédiction*) Binecuvântare.
- BENÉFIC**, -Ă, *benefici*, -ce adj. (fr. *bénéfique*) Favorabil, binefacător.
- BENEFICIÁ**, *beneficiez* vb. I (fr. *bénéficier*) A profita, a avea parte de..., a se folosi de..., a se bucura.
- BENEFICIÁR**, -Ă, *beneficiari*, -e s.m. și f. (fr. *bénéficiaire*, lat. *beneficiarius*) Persoană care beneficiază de ceva; destinatarul unor bunuri materiale sau al unor servicii.
- BENEFÍCIU**, *beneficii* s.n. (fr. *bénéfice*, lat. *beneficium*) 1. Câștig, profit realizat în urma unei activități (comerciale, industriale etc.); avantaj, interes (3); plusvaloare (2), randament (2). 2. *Sub beneficiu de inventar* = în mod provizoriu, sub rezerva verificării. *Beneficiu ecleziastic* = patrimoniul atașat unei funcții, unui rang bisericesc.
- BENELÚX** n.pr. n. (abr.) Uniune vamală înființată în 1948, care cuprinde Belgia, Olanda și Luxemburg; Belgia, Olanda și Luxemburg considerate împreună.
- BENEVÓL**, -Ă, *benevoli*, -e adj. (fr. *bénévole*, lat. *benevolus*) Care este făcut de bunăvoie; voluntar (2), nesilit, facultativ.
- BENGÁL**, *bengale* adj. (fr. [*feu de*] *Bengale*) *Foc bengal* = foc de artificii.
- BENGÁLI/BENGALÍ**, (1) *bengali* (fr. *bengali*) (Rar) 1. S.m. Nume dat mai multor păsări înrudite cu vrabia, cu penajul albastru ori cafeniu, originare din India. 2. Adj. invar. *Limba bengali* (și substantivat, f.) = limbă vorbită în Bengal (India).
- BENÍGN**, -Ă, *benigni*, -e adj. (lat. *benignus*, fr. *benin*, -igne) Lipsit de gravitate, ușor.

- BENIGNITĂTE** s.f. (fr. *bénignité*) Maladie ușoară.
- BENJAMÍN**, *benjamini* s.m. (fr. *benjamin*) (Rar)
Cel mai mic copil al unei familii; cel mai tânăr membru al unui grup.
- BENOÁR**, *benoare* s.n. (fr. *baignoire*) (Înv.) Lojă situată la nivelul parterului.
- BENTÓNIC**, -Ă, *bentonici*, -ce adj. (fr. *benthonique*) Care trăiește pe fundul apelor.
- BÉNTOS** s.n. (fr. *benthos*) Totalitatea organismelor de pe fundul apelor.
- BENZEDRÍNĂ** s.f. (engl. *benzedrine*) (Farm.) Amfetamină.
- BENZÉN** s.m. (fr. *benzène*) Lichid incolor cu miros caracteristic, obținut din gudronul de ulei.
- BENZÉNIC**, -Ă, *benzenici*, -ce adj. (fr. *benzénique*) (Despre corpuri sau grupuri de molecule) Care conține benzen; care aparține familiei benzenului.
- BENZÍNĂ**, *benzine* s.f. (fr. *benzine*) Produs lichid, petrolier sau de sinteză, folosit ca principal combustibil la motoarele cu explozie.
- BENZOÁT**, *benzoați* s.m. (fr. *benzoate*) Sare sau ester al acidului benzoic.
- BENZÓE** s.f. (fr. *benzoë*) Produs vegetal solid, folosit în dermatologie și în parfumerie; smirnă.
- BENZOIC**, *benzoici* adj. (fr. *benzoïque*) Acid benzoic = acid aromatic ai cărui esteri sunt folosiți în industria parfumurilor.
- BENZOPIRÍNĂ** s.f. (fr. *benzopirine*) Substanță gudronată care se găsește în fumul de țigară.
- BENZOPURPURÍNĂ** s.f. (fr. *benzopurpurine*) Unul dintre cei mai utilizați coloranți roșii pentru bumbac.
- BERBÉR**, -Ă, *berberi*, -e (fr. *berbère*) 1. S.m. pl. Grup etnic de religie musulmană din nordul Africii; kabili. 2. Adj., s.m. și f. (Persoană) care aparține acestui grup. 3. S.f. Limbă vorbită de berberi (1).
- BERCEUSE**, *berceuse* s.f. (pr. *bersöz*; fr. *berceuse*) 1. Piesă instrumentală având ca motiv un cântec de leagăn. 2. Scaun care se poate balansa.
- BERÉTĂ**, *berete* s.f. (fr. *béret*) Șapcă fără cozoroc; bască.
- BÉRI-BÉRI** s.n. (fr. *béribéri*) Boală din Extremul Orient, cauzată de lipsa vitaminei B, din organism.
- BERÍL**, *beriluri* s.n. (fr. *beryl*, lat. *beryllus*) Minereu folosit și ca piatră prețioasă (smarald, acvamarin etc.).
- BERÍLIU** s.n. (fr. *beryllium*) Metal alb, ductil, foarte dur, folosit la aliaje, în reactoarele nucleare și în industria aerospațială; gluciniu.
- BERJÉRĂ**, *berjere* s.f. (fr. *bergère*) Fotoliu larg și adânc, cu spătar înalt, cu rezemătoare din lemn pentru brațe și cu o pernă tapițată.
- BERLÍNĂ**, *berline* s.f. (fr. *berline*, it. *berlina*) 1. Cupeu cu patru locuri. 2. Automobil cu patru uși.
- BÉRMĂ**, *berme* s.f. (fr. *berme*) Întăritură de pământ care consolidează un taluz.
- BERMÚDĂ**, *bermude* s.f. (engl. *Bermuda [shorts]*) Șort lung până deasupra genunchiului.
- BERNARDÍN¹**, *bernardini* s.m. (germ. *Bernhardiner*) (Zool.) Saint-Bernard.
- BERNARDÍN²**, -Ă, *bernardini*, -e s.m. și f. (fr. *bernardin*) Călugăr catolic din ordinul Sf. Bernard.
- BÉRNĂ** s.f. (fr. *berne*) Pavilion (sau drapel) în *berna* = pavilion (sau drapel) național coborât pe jumătate ori arborat cu un adaos de pânză neagră, în semn de doliu.
- BESTIÁL**, -Ă, *bestiali*, -e adj. (fr. *bestial*, lat. *bestialis*) Feroce, ferin, sălbatic, fioros (ca de bestie); animalic.
- BESTIALITĂTE**, *bestialități* s.f. (fr. *bestialité*) Cruzime, sălbăcie, faptă bestială.
- BESTIÁR**, *bestiare* s.n. (fr. *bestiaire*) (Livr.) Antologie medievală cu povestiri reale sau imaginare despre animale.
- BÉSTIE**, *bestii* s.f. (it., lat. *bestia*) Fiară, sălbăciune; (fig.) om sălbatic.
- BESTSÉLLER**, *bestselleruri* s.n. (pr. *bestsélăr*; engl. *best-seller*) Produs cultural (carte, disc etc.) de mare succes (comercial).
- BÉTA**, *beta* s.m. (fr. *bêta*) A doua literă a alfabetului grecesc, corespunzând sunetului *b*.
- BETATRÓN**, *betatroane* s.n. (fr. *bétatron*) Accelerator de electroni.
- BETÉL**, *beteli* s.m. (engl. *betel*) Piper originar din estul Indiei, ale cărui frunze sunt mestecate ca stimulent.
- BETÓN**, *betoane* s.n. (fr. *béton*) Material de construcție foarte rezistent, obținut din pietriș, nisip, ciment, apă etc.
- BETONÁ**, *betonez* vb. I (fr. *bétonner*) A construi, a acoperi sau a întări cu beton.
- BETONIÉRĂ**, *betoniere* s.f. (fr. *bétonnière*) Mașină de preparat beton.
- BETULACÉE**, *betulacee* s.f. (fr. *bétulacée*) (La pl.) Familie de plante lemnoase dicotiledonate, cu flori grupate în amenți, care se polenizează cu ajutorul vântului; (și la sg.) plantă din această familie.
- BEZEÁ**, *bezele* s.f. (fr. *baiser*) 1. Prăjitură făcută din albuș de ou bătut cu zahăr. 2. (Mai ales la pl.) Sărutări simbolice trimise prin gesturi, cu vârful degetelor.
- BI-** (fr. *bi-*) Element de compunere cu sensul „de două ori”, „dublu”, în cuvinte ca: *biacid*, *biamial*, *biatomic*.

- BIACÍD**, *biacizi* adj. (fr. *biacide*) Acid biacid = acid bibazic.
- BIANUÁL**, -Ă, *bianuali*, -e adj. (*bi-* + *anual*, cf. fr. *bis-annuel*) Care apare, are loc sau se produce de două ori pe an.
- BIATLÓN**, *biatloane* s.n. (fr. *biathlon*, rus. *biatlon*) Probă sportivă care constă din două întreceri atletice combinate: schi de fond și tragere cu arma.
- BIATLONÍST**, *biatloniști* s.m. (*biatlon* + *-ist*) Sportiv care practică biatlonul.
- BIATÓMIC**, -Ă, *biatomici*, -ce adj. (fr. *biatomique*) (Despre substanțe) Care are molecula formată din doi atomi.
- BIBÁZIC**, -Ă, *bibazici*, -ce adj. (fr. *bibasique*) Acid bibazic = acid a cărui moleculă conține doi atomi de hidrogen, înlocuibili printr-un metal; acid biacid, acid dibazic.
- BIBELÓU**, *bibelouri* s.n. (fr. *bibelot*) Mic obiect decorativ; figurină.
- BÍBER**, *biberi* s.m. (germ. *Biber*) Castor (1); (p. restr.) blana acestui animal.
- BIBERÉT**, *bibereți* s.m. (germ. *Biberet*) 1. Blăniță de culoare maro-roșcată, imitând blana de biber, obținută prin sacrificarea mieilor carnabat născuți de câteva luni. 2. Pluș de culoare gri sau maro, din lână ori din fibre sintetice, cu tușeu moale, folosit pentru gulere, căciuli etc.
- BIBERÓN**, *biberoane* s.n. (fr. *biberon*) Sticlucă cu tetină, care servește la hrănirea artificială a sugarilor.
- BÍBLIC**, -Ă, *biblici*, -ce adj. (fr. *biblique*) Referitor la Biblie; din timpul Bibliei.
- BIBLIO-** (fr. *biblio-*) Element de compunere cu sensul de „carte”, în cuvinte ca: *bibliofil*, *bibliografie*.
- BIBLIOBÚZ**, *bibliobuze* s.n. (fr. *bibliobus*) Vehicul care servește drept bibliotecă itinerantă.
- BIBLIOFÍL**, -Ă, *bibliofili*, -e (fr. *bibliophile*) 1. S.m. și f. Amator și colecționar de cărți sau de scrieri prețioase și rare. 2. Adj. *Ediție bibliofilă* = ediție prețioasă, de lux.
- BIBLIOFILÍE** s.f. (fr. *bibliophilie*) 1. Dragoste pentru cărți. 2. Știința bibliofilului.
- BIBLIOFÍLM**, *bibliofilme* s.n. (fr. *bibliofilm*) Copie a unui text (prețios), executată pe film fotografic.
- BIBLIOFÓB**, -Ă, *bibliofobi*, -e s.m. și f. (germ. *Bibliophobe*, engl. *bibliophob*) Persoană care manifestă aversiune față de cărți.
- BIBLIOFOBÍE** s.f. (germ. *Bibliophobie*, engl. *bibliophobia*) Ură, aversiune față de cărți.
- BIBLIOGRÁF**, *bibliografi* s.m. (fr. *bibliographe*) Specialist în bibliografie.
- BIBLIOGRÁFIC**, -Ă, *bibliografici*, -ce adj. (fr. *bibliographique*) Care aparține bibliografiei, referitor la bibliografie.
- BIBLIOGRAFÍE**, *bibliografii* s.f. (fr. *bibliographie*) Listă sau material informativ care cuprinde lucrări referitoare la o anumită temă ori la un anumit autor; totalitatea scrierilor unui autor sau despre un autor.
- BIBLIOLÓG**, -Ă, *bibliologi*, -ge s.m. și f. (fr. *bibliologue*) Specialist în bibliologie.
- BIBLIOLOGÍE** s.f. (fr. *bibliologie*) Studiul cărții ca fenomen al vieții social-culturale.
- BIBLIOMÁN**, -Ă, *bibliomani*, -e s.m. și f. (fr. *bibliomane*) Persoană care are pasiunea de a colecționa cărți (rare și prețioase).
- BIBLIOMANÍE**, *bibliomanii* s.f. (fr. *bibliomanie*) Pasiune exagerată pentru cărți (rare și prețioase).
- BIBLIORÁFT**, *bibliorafuri* s.n. (*biblio-* + *raft*) Clasor în formă de carte, folosit pentru păstrarea corespondenței, a actelor etc.
- BIBLIOTECÁR**, -Ă, *bibliotecari*, -e s.m. și f. (fr. *bibliothécaire*) Persoană care se ocupă de administrarea și funcționarea unei biblioteci.
- BIBLIOTÉCĂ**, *biblioteci* s.f. (fr. *bibliothèque*, lat. *biblioteca*) 1. Instituție (sau sală) în care se păstrează și se studiază cărți, periodice etc. 2. Mobilă cu rafturi sau dulap pentru păstrat cărți.
- BIBLIOTECONOMÍE** s.f. (fr. *bibliothéconomie*) Știința organizării și administrării bibliotecilor.
- BIBLIOTÉHNICĂ** s.f. (cf. fr. *bibliothèque*) Tehnica producerii materiale a unei cărți.
- BICAMERÁL**, -Ă, *bicamerali*, -e adj. (fr. *bicaméral*) (Despre sistemul legislativ al unui stat) Care este compus din două adunări reprezentative numite, în unele state, camere.
- BICAMERALÍSM** s.n. (fr. *bicaméralisme*) Sistem politic format din două adunări reprezentative.
- BICARBONÁT**, *bicarbonați* s.m. (fr. *bicarbonate*) Sare a acidului carbonic.
- BICEFÁL**, -Ă, *bicefali*, -e adj. (fr. *bicephale*) (Despre animale) Cu două capete.
- BICENTENÁR**, -Ă, *bicentenari*, -e adj., s.n. (fr. *bicentenaire*) (Perioadă) de două sute de ani.
- BÍCEPS**, *biceps* s.m. (fr., lat. *biceps*) Mușchi care pune în mișcare antebrațul.
- BICICLÉTĂ**, *biciclete* s.f. (fr. *bicyclette*) Vehicul cu două roți de același diametru, așezate una după alta, și cu două pedale acționate cu picioarele, folosit pentru transportul unei persoane.
- BICICLÍST**, -Ă, *bicicliști*, -ste s.m. și f. (fr. *bicycliste*) Persoană care merge pe bicicletă; ciclist (1).

- BICÍCLU**, *bicicle* s.n. (fr. *bicycle*) Velociped cu două roți inegale.
- BICLONÁL**, -Ă, *biclonali*, -e adj. (*bi-* + engl., fr. *clonal*) (Med.) Cu dublă reproducere.
- BICONCÁV**, -Ă, *biconcavi*, -e adj. (fr. *biconcave*) Cu două fețe concave opuse.
- BICONVÉX**, -Ă, *biconvecși*, -xe adj. (fr. *biconvexe*) Cu două fețe convexe opuse.
- BICÓRN**, *bicorni* s.n. (fr. *bicorne*) Pălărie bărbătească (de uniformă) cu două colțuri.
- BICROMÁT**, *bicromați* s.m. (fr. *bichromate*) Sare obținută prin tratarea cu acid a cromatului unui metal.
- BICUSPÍD**, -Ă, *bicuspizi*, -de adj. (fr. *bicuspide*) (Despre unele formațiuni anatomice) Cu două vârfuri.
- BIDÉU**, *bideuri* s.n. (fr. *bidet*) Vas pentru toaleta intimă.
- BIDÓN**, *bidoane* s.n. (fr. *bidon*) Vas de metal sau de plastic, folosit pentru păstrarea ori pentru transportul lichidelor.
- BIDONVILLE**, *bidonville-uri* s.n. (pr. *bidonvil*; fr. *bidonville*) Cartier sărac, cu locuințe improvizate din deșeurii industriale, cartoane etc., situat la periferia marilor centre urbane.
- BIÉ**, *bieuri* s.n. (fr. *biais*) **1.** Linie oblică; bucată de material textil tăiată în diagonală în raport cu firele drepte ale țesăturii. **2.** În *bie* = oblic.
- BIÉF**, *biefuri* s.n. (fr. *bief*) Porțiune de canal sau de râu cuprinsă între două ecluze ori între două baraje.
- BIÉLĂ**, *biele* s.f. (fr. *bielle*) Organ de mașină care transmite mișcarea sau care transformă sensul mișcării rectilinii într-o mișcare de rotație.
- BIENÁL**, -Ă, *bienali*, -e adj. (fr. *biennal*, lat. *bien-nalis*) Care durează doi ani; care revine la doi ani; care se ține o dată la doi ani.
- BIFÁ**, *bifez* vb. I (fr. *biffer*) A însemna, a marca cu o bifă cuvinte, cifre etc. dintr-un registru, dintr-o listă etc., pentru a ști că au fost verificate, controlate etc.
- BIFAZÁT**, -Ă, *bifazați*, -te adj. (fr. *biphase*) (Elt.) Difazat; bifazic.
- BIFÁZIC**, -Ă, *bifazici*, -ce adj. (cf. *bifazat*) Bifazat.
- BÍFÁ**, *bife* s.f. (de la *bifa*) Semn mic (în forma literei v) notat pe marginea unei liste, a unui registru etc.
- BIFÍD**, -Ă, *bifizi*, -de adj. (fr. *bifide*, lat. *bifidus*) (Despre vase de sânge, canale etc.) Care este despărțit în două.
- BIFILÁR**, -Ă, *bifilari*, -e adj. (engl. *biphilar*, fr. *bifilaire*) (Tehn.; despre cabluri electrice) Format din doi conductori separați.
- BIFLÓR**, -Ă, *biflori*, -e adj. (fr. *biphlor*) (Bot.; despre plante) Cu două flori.
- BIFOCÁL**, -Ă, *bifocali*, -e adj. (fr. *bifocal*) (Despre lentile) Cu două distanțe focale diferite; (despre ochelari) cu lentile bifocale.
- BÍFTEC**, *biftecuri* s.n. (fr. *bifteck*) Mușchi de vită fript la grătar sau în tigaie; steak.
- BIFURCÁ**, pers. 3 *bifurcă* vb. I (fr. *bifurquer*) A se despărți în două (ca o furcă).
- BIFURCÁȚIE**, *bifurcații* s.f. (fr. *bifurcation*) Loc în care un drum, un râu etc. se bifurcă; răsrucc.
- BIGÁM**, -Ă, *bigani*, -e adj., s.m. și f. (fr. *bigame*, lat. *bigamus*) (Persoană) care are două soții, respectiv doi soți, în același timp.
- BIGAMÍE**, *biganii* s.f. (fr. *bigamie*) Situația de bigam.
- BÍGĂ¹**, *bigi* s.f. (fr. *bigue*) Aparat folosit pentru ridicarea încărcăturilor în porturi.
- BÍGĂ²**, *biga* s.f. (lat. *biga*) Car antic roman tras de doi cai.
- BIG BAND**, *big banduri* s.n. (pr. *bigbénd*; engl. *big band*) Orchestră mare de jazz.
- BIG BANG** s.n. (pr. *bigbéng*; engl. *Big Bang [theory]*) Teorie cosmologică potrivit căreia apariția și expansiunea Universului sunt explicate printr-o uriașă explozie inițială.
- BIG BROTHER** s.m. (pr. *bigbrázăr*; engl. *Big Brother*) Denumire dată unei persoane, unei organizații sau unui sistem care are putere absolută, interzicând orice libertate și supraveghind vigilent viața și activitatea fiecăruia.
- BIGÓT**, -Ă, *bigoți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *bigot*) Habotnic, devot (**1**); (persoană) extrem de religioasă.
- BIGOTERÍE**, *bigoterii* s.f. (fr. *bigoterie*) Purtare (sau deprindere) de bigot; bigotism.
- BIGOTÍSM**, (**2**) *bigotisme* s.n. (fr. *bigotisme*) **1.** Evlavie, cucernicie excesivă; bigoterie. **2.** Faptă de bigot.
- BIG-STORE** s.n. (pr. *bigstór*; engl. *big store*) Supermagazin.
- BIGUDÍU**, *bigudiuri* s.n. (fr. *bigoudi*) Rulou mic pentru ondulatul părului.
- BIJUTERÍE**, *bijuterii* s.f. (fr. *bijouterie*) **1.** Obiect de podoabă din metal nobile (și pietre prețioase); giuvaier. **2.** Magazin de bijuterii (**1**).
- BIJUTIÉR**, *bijutieri* s.m. (fr. *bijoutier*) Producător sau vânzător de bijuterii.
- BIKER**, *bikeri* s.n. (pr. *báicăr*; engl. *biker*) Persoană care merge pe bicicletă, pe motocicletă etc.
- BIKÍNI**, *bikini* s.m. (fr., engl. *bikini*) Costum de baie pentru femei, compus din două piese de dimensiuni foarte reduse; chilot foarte scurt.
- BIL** s.n. (engl., fr. *bill*) Proiect de lege supus votului, în parlamentul britanic.

- BILABIÁL**, -Ă, *bilabiali*, -e adj. (fr. *bilabial*) (Despre sunete) Care este articulat cu ambele buze.
- BILABIÁT**, -Ă, *bilabiati*, -te adj. (fr. *bilabié*) (Despre corola sau caliciul unei flori, p. ext., despre flori) Cu două labii.
- BILANȚ**, *bilanțuri* s.n. (germ. *Bilanz*) Document care reflectă situația conturilor unei întreprinderi la o anumită dată; (fig.) rezultatul final al unei activități.
- BILANȚIER**, -Ă, *bilanțieri*, -e (*bilanț + -ier*) 1. Adj. De bilanț. 2. S.n. Registru, caiet de bilanțuri.
- BILATERÁL**, -Ă, *bilaterali*, -e adj. (fr. *bilatéral*) 1. Care are sau se referă la două laturi (ori părți) simetrice. 2. Care angajează sau obligă două părți interesate (persoane, state etc.).
- BILĂ¹**, *bile* s.f. (fr. *bile*, lat. *bilis*) Lichid verzui, amar, secretat de ficat; fiere, colecist.
- BILĂ²**, *bile* s.f. (fr. *bille*) 1. Sferă mică, fabricată din diverse materiale, cu anumite întrebuințări (mingiuță, rulment etc.). 2. *Bilă albă* sau *neagră* = expresie a votului pozitiv sau negativ.
- BILDUNGSROMÁN**, *bildungsromane* s.n. (germ. *Bildungsroman*) Roman care prezintă procesul de formare a personalității (1) personajului principal.
- BILÉT**, *bilete* s.n. (fr. *billet*, cf. it. *biglietto*) 1. Scrisoare de câteva rânduri; misivă. 2. Mic înscris tipărit care dă dreptul la accesul într-un vehicul, într-o sală de spectacol etc.; tichet. 3. *Bilet de bancă* = hârtie de valoare emisă de o bancă². *Bilet de ordin* = cambie.
- BILÉTĂ**, *bilete* s.f. (fr. *billete*) Bară mică de oțel laminat.
- BILIÁR**, -Ă, *biliari*, -e adj. (fr. *biliaire*) 1. Cu privire la bilă¹, de bilă. 2. *Calcul biliar* = calcul format din săruri biliare. *Veziculă biliară* = pungă alungită în care se acumulează bila¹; colecist.
- BILÍÁRD**, *biliarde* s.n. (it. *biliardo*, cf. fr. *billard*) Joc cu bile² deplasate pe o masă prin lovirea uneia dintre ele cu tacul; masă pentru practicarea acestui joc.
- BILÍNGV**, -Ă, *bilingvi*, -e (fr. *bilingue*, lat. *bilinguis*) 1. Adj. Care este scris în două limbi. 2. Adj., s.m. și f. (Persoană) care vorbește curent două limbi.
- BILÍNGVISM** s.n. (fr. *bilinguisme*) Calitatea unei persoane sau a unei populații de a vorbi în mod curent două limbi.
- BILIÓN**, *bilioane* s.n. (fr. *billion*) O mie de miliarde; (în unele țări) miliard.
- BILIÓS**, -OÁSĂ, *bilioși*, -oase adj. (fr. *bilieux*, lat. *biliosus*) (Rar) Care suferă de un exces de secreție biliară; care are la bază o secreție biliară excesivă.
- BILIRUBÍNĂ** s.f. (fr. *bilirubine*) Pigment biliar acid galben-marونی, provenit din degradarea hemoglobinei, prezent în sânge, în bilă¹ și în calculii biliari.
- BILIVERDÍNĂ** s.f. (fr. *biliverdine*) Pigment verde, derivat prin oxidare din bilirubină.
- BILOBÁT**, -Ă, *bilobați*, -te adj. (fr. *bilobé*) (Bot.) Care este format din doi lobi.
- BILUNÁR**, -Ă, *bilunari*, -e adj. (*bi- + lunar*, cf. fr. *bimensuel*) Care se face, se produce, apare de două ori pe lună; bimensual.
- BIMÁN**, -Ă, *bimani*, -e adj. (fr. *bimane*) Cu două mâini.
- BIMENSUÁL**, -Ă, *bimensuali*, -e adj. (fr. *bimensuel*) Bilunar.
- BIMETÁL**, *bimetales* s.n. (fr. *bimétal*) 1. Produs tehnic realizat prin unirea a două metale. 2. Organ sensibil alcătuit din două rigle de metal sudate, care, prin deformări datorate dilatației termice, pot acționa un mecanism.
- BIMETALÍSM** s.n. (fr. *bimétalisme*) Sistem monetar cu dublu etalon, aur și argint.
- BIMILENÁR**, -Ă, *bimilenari*, -e adj. (fr. *bimillénaire*) Care are două mii de ani.
- BIMOLECULÁR**, -Ă, *bimoleculari*, -e adj. (fr. *bimoléculaire*) Cu două molecule.
- BIMOTÓR**, -OÁRE, *bimotori*, -oare adj., s.n. (fr. *bimoteur*) (Avion) cu două motoare.
- BINÁR**, -Ă, *binari*, -e adj. (fr. *binair*, lat. *binarius*) 1. Care este compus din două elemente, din două unități. 2. (Despre plante) Care are organe-pereche. 3. *Sistem binar* = sistem de numerotație cu baza doi, care folosește numai cifrele 0 și 1.
- BÍNDER** s.n. (germ. *Binder*) Strat de legătură, pe bază de bitum sau de gudron, pus între fundația unui drum și stratul de uzură, folosit ca fundație la trotuarele de asfalt etc.; beton asfaltic.
- BÍNGO** s.n. (engl., fr. *bingo*) Joc de noroc asemănător loteriei.
- BINÓCLU**, *binoculi* s.n. (fr. *binocle*) Instrument optic care servește la observarea (obiectelor de) la distanță.
- BINOCULÁR**, -Ă, *binoculari*, -e adj. (fr. *binoculaire*) 1. Care este prevăzut cu două oculare. 2. Care poate fi văzut cu amândoi ochii.
- BINÓM**, *binome* s.n. (fr. *binôme*) Expresie algebrică alcătuită din suma sau din diferența a două monoame.
- BÍNTĂ**, *binte* s.f. (it. *binda*) (Mar.) Baba.
- BIO-** (fr. *bio-*) Element de compunere cu sensul de „(referitor la) viață”, în cuvinte ca: *biochimie*, *bi-osferă*, *biobibliografie*.
- BIOACÚSTIC**, -Ă, *bioacustici*, -ce (germ. *Bioakustic*, engl. *bioacustics*) 1. S.f. Domeniu interdisciplinar care studiază semnalele acustice ale ființelor vii. 2. Adj. De bioacustică (1).

- BIOAMPLIFICĂTOR**, *bioamplificatoare* s.n. (fr. *bioamplificateur*) Aparat electronic care amplifică biopotențialele musculare.
- BIOASTRONAUTIC**, -Ă, *bioastronautici*, -ce (germ. *Bioastronautik*, fr. *bioastronautique*) 1. S.f. Disciplină care studiază condițiile de viață în cosmos. 2. Adj. De bioastronautică (1).
- BIOBIBLIOGRAFIE**, *biobibliografii* s.f. (fr. *biobibliographie*) Studiul vieții și operei unui autor.
- BIOCATALIZĂTOR**, *biocatalizatori* s.m. (*bio-* + *catalizator*, cf. fr. *biocatalyseur*) Substanță care provoacă sau care accelerează o reacție chimică în organism.
- BIOCENÓZĂ** s.f. (fr. *biocénose*) Ansamblu de ființe vii aflate în echilibru biologic.
- BIOCERĂMICĂ** s.f. (germ. *Biokeramik*) Substituent ceramic al materialului osos.
- BIOCHIMIE** s.f. (fr. *biochimie*) Știință care studiază compoziția și procesele chimice ale materiei vii; chimie biologică.
- BIOCHIMIST**, -Ă, *biochimiști*, -ste s.m. și f. (fr. *biochimiste*) Specialist în biochimie.
- BIOCIBERNÉTIC**, -Ă, *biocibernetici*, -ce (fr. *biocybernétiq*, engl. *biocybernetics*) 1. S.f. Domeniu interdisciplinar bazat pe transferul de principii între biologie și cibernetică. 2. Adj. De biocibernetică (1).
- BIOCID** s.n. (fr. *biocide*) Produs care combate microorganismele.
- BIOCINÉTIC**, -Ă, *biocinetici*, -ce (fr. *biocynétique*) 1. S.f. Studiul mișcării organismelor vii. 2. Adj. De biocinetică (1).
- BIOClimatológ**, -Ă, *bioclimatologi*, -ge s.m. și f. (fr. *bioclimatologue*) Specialist în bioclimatologie.
- BIOClimatologie** s.f. (fr. *bioclimatologie*) Studiul influenței climei asupra organismelor vii.
- BIOCOMPATIBIL**, -Ă, *biocompatibili*, -e adj. (fr. *biocompatible*) Care este compatibil cu materia vie.
- BIOCRÓM** s.n. (fr. *biochrome*) Pigment de natură vegetală sau animală.
- BIOCURÉNT**, *biocurenți* s.m. (*bio-* + *curent*) Activitate electrică prezentă în celulele vii.
- BIODEGRADABIL**, -Ă, *biodegradabili*, -e adj. (fr. *biodégradable*, engl. *biodegradable*) Care poate fi degradat de factorii biologici.
- BIODINĂMIC**, -Ă, *biodinamici*, -ce (fr. *biodynamique*) 1. S.f. Studiul dinamicii funcțiilor organice. 2. Adj. De biodinamică (1).
- BIODIVERSITĂTE** s.f. (fr. *biodiversité*) Diversitate de elemente biologice.
- BIOELECTRICITĂTE** s.f. (engl. *bioelectricity*) Ansamblu de fenomene celulare care evidențiază diferențele de potențial electric între două medii cu o concentrație ionică diferită.
- BIOELEMENT**, *bioelemente* s.n. (fr. *bioélément*) Element chimic din compoziția celulelor vii.
- BIOENERGÉTIC**, -Ă, *bioenergetici*, -ce (fr. *bio-énergétique*, engl. *bioenergetics*) 1. S.f. Studiul surselor și al transformărilor de energie la nivelul materiei vii. 2. Adj. De bioenergetică (1).
- BIOENERGIE**, *bioenergii* s.f. (engl. *bioenergy*) Energie de natură organică.
- BIOÉTICĂ** s.f. (it. *bioetica*, engl. *bioethics*) Comportament moral în raport cu ființele vii.
- BIOFÍLTRU**, *biofiltre* s.n. (fr. *biofiltre*) Filtru biologic format din bacterii aerobe, care ajută la curățarea apelor poluate.
- BIOFÍZIC**, -Ă, *biofizici*, -ce (fr. *biophysique*) 1. S.f. Știință care aplică metodele și tehnicile fizicii la studiul ființelor vii. 2. Adj. De biofizică (1).
- BIOFIZICIÁN**, -Ă, *biofizicieni*, -e s.m. și f. (fr. *biophysicien*) Specialist în biofizică.
- BIOFOTÓN**, *biofotoni* s.m. (engl. *biophoton*) Radiație luminoasă emisă de unele substanțe ale organismelor vii.
- BIOGÁZ** s.n. (germ. *Biogaz*) Gaz rezultat din materii organice fermentate, folosit drept combustibil.
- BIOGÉN**, -Ă, *biogeni*, -e (fr. *biogène*) 1. Adj. (Despre roci) Din țesuturi vii; (despre elemente chimice) care a contribuit la apariția vieții pe Pământ. 2. S.n. Îngrășământ agricol bogat în azot.
- BIOGENÉZĂ** s.f. (fr. *biogénese*) Teorie care susține că orice ființă vie provine din altă ființă și nu prin generație spontanee.
- BIOGEOCHIMIE** s.f. (fr. *biogéochimie*) Studiul compoziției chimice a biosferei.
- BIOGEOGRÁF**, -Ă, *biogeografi*, -e s.m. și f. (fr. *biogéographe*) Specialist în biogeografie.
- BIOGEOGRAFIE** s.f. (fr. *biogéographie*) Studiul repartiției ființelor vii pe suprafața Pământului.
- BIOGRÁF**, -Ă, *biografi*, -e s.m. și f. (fr. *biographe*) Autor de biografii.
- BIOGRÁFIC**, -Ă, *biografici*, -ce adj. (fr. *biographique*) Referitor la biografie, care aparține biografiei; de biografie.
- BIOGRAFIE**, *biografii* s.f. (fr. *biographie*) Istoria (scrisă și comentată) a vieții unei persoane.

- BIOINGINÉR**, -Ă, *bioingineri*, -e s.m. și f. (de la *bioinginerie*, cf. engl. *bioengineer*) Specialist în bioinginerie.
- BIOINGINERIE** s.f. (*bio- + inginerie*, cf. engl. *bioengineering*, it. *bioingegneria*) 1. Domeniu interdisciplinar situat între biologie și tehnică. 2. Inginerie genetică.
- BIOLÍT**, *biolite* s.n. (fr. *biolith*) Rocă sedimentară de origine organică; organolit.
- BIOLÓG**, -Ă, *biologi*, -ge s.m. și f. (germ. *Biolog*, it. *biologo*) Specialist în biologie.
- BIOLÓGIC**, -Ă, *biologici*, -ce adj. (fr. *biologique*) 1. Referitor la biologie. 2. Preparat dintr-o materie vie. 3. *Chimie biologică* = biochimie.
- BIOLOGIE** s.f. (fr. *biologie*) Studiul organismelor vii.
- BIOLOGÍSM** s.n. (fr. *biologisme*) Teorie conform căreia fenomenele fizice, psihice și sociale sunt manifestări biologice.
- BIOLUMINESCÉNT**, -Ă, *bioluminescenți*, -te adj. (fr., engl. *bioluminescent*) (Despre organisme) Care emite lumină prin oxidări interne.
- BIOLUMINESCÉNTĂ/BIOLUMINISCÉNTĂ** s.f. (fr. *bioluminescence*) Lumină emisă de organismele vii (insecte, pești, licurici).
- BIOLUMINISCÉNTĂ** s.f. v. *bioluminescență*.
- BIOMAGNETÍSM** s.n. (fr. *biomagnétisme*) Studiul câmpurilor magnetice generate de ființele biologice.
- BIOMĂSĂ** s.f. (engl. *biomass*, fr. *biomasse*) 1. Ansamblul organismelor vii dintr-un mediu dat. 2. Materie biologică.
- BIOMATEMÁTIC**, -Ă, *biomatematici*, -ce (fr. *biomathématique*, engl. *biomathematics*) 1. S.f. Domeniu interdisciplinar fundamentat pe transferul de principii teoretice și metodologice între biologie și matematică. 2. Adj. De biomatematică (1).
- BIOMECÁNICĂ** s.f. (fr. *biomécanique*) Știință care studiază, pe baza legilor mecanicii generale, structura, evoluția și funcțiile aparatului motor al omului și al animalelor.
- BIOMEDICÍNĂ** s.f. (engl. *biomedicine*) Domeniu interdisciplinar bazat pe transferul de principii teoretice și metodologice între biologie și medicină.
- BIOMETEOROLOGÍE** s.f. (fr. *biométéorologie*) Studiul influenței factorilor meteorologici asupra organismelor vii.
- BIOMETRÍE** s.f. (fr. *biométrie*) Studiul fenomenelor vieții prin metode statistice.
- BIÓNIC**, -Ă, *bionici*, -ce (fr. *bionique*) 1. S.f. Știință care studiază fenomenele și mecanismele biologice în scopul aplicării în tehnică a acestora; biotehnică. 2. Adj. De bionică (1).
- BIOPLÁSMĂ**, *bioplasme* s.f. (fr. *bioplasme*) Substanță organică vie din organismul tuturor viețuitoarelor.
- BIOPOLÍTICĂ** s.f. (germ. *Biopolitik*) Politică rasistă care încearcă să aplice în viață biosociologia.
- BIÓPSIC**, -Ă, *biopsici*, -ce adj. (*biopsie + -ic*) Care ține de biopsie.
- BIOPSÍE** s.f. (fr. *biopsie*) Prelevare a unui fragment de țesut viu în vederea examinării la microscop a acestuia.
- BIORÍTM**, *bioritmuri* s.n. (engl. *biorythm*) Ritm individual al activității organismului.
- BIOSATELÍT**, *biosateliți* s.m. (engl., fr. *biosatellite*) Satelit cu viețuitoare la bord.
- BIOSFÉRĂ**, *biosfere* s.f. (fr. *biosphère*) Învelișul Pământului în care se manifestă viața.
- BIOSINTÉZĂ**, *biosinteze* s.f. (fr. *biosynthèse*, engl. *biosynthesis*) Formare a unei substanțe organice în celula vie.
- BIOSISTÉM**, *biosisteme* s.n. (fr. *biosystème*) Grup de indivizi din specii diferite, care conviețuiesc.
- BIOSOCIOLOGÍE** s.f. (fr. *biosociologie*) Teorie care explică dezvoltarea socială și politică prin factori biologici reduși la noțiunea de rasă.
- BIOSPEOLÓG**, -Ă, *biospeologi*, -ge s.m. și f. (de la *biospeologie*) Specialist în biospeologie.
- BIOSPEOLOGÍE** s.f. (*bio- + speologie*, cf. fr. *biopéléologie*) Studiul faunei și florei din peșteri.
- BIOSTATÍSTIC**, -Ă, *biostatistici*, -ce (germ. *Biostatistik*, engl. *biostatistics*) 1. S.f. Domeniu interdisciplinar fundamentat pe transferul de principii teoretice și metodologice între biologie și statistică. 2. Adj. De biostatistică (1).
- BIOSTAZÍE** s.f. (fr. *biostasie*) Fază de stabilitate a reliefului, datorată absenței factorilor de eroziune a solului.
- BIOSTIMULÁ**, *biostimulez* vb. I (fr. *biostimuler*) A stimula dezvoltarea și rezistența organismului prin biostimulatori.
- BIOSTIMULATÓR**, -OÁRE, *biostimulatori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *biostimulateur*) (Substanță) care stimulează creșterea și dezvoltarea organismelor, sporind imunitatea acestora.
- BIÓT**, *bioți* s.m. (fr. *biot*) Unitate de măsură pentru intensitatea curentului electric, egală cu zece amperi.
- BIOTÉHNIC**, -Ă, *biotehnici*, -ce (engl. *biotechnics*) 1. S.f. Bionică. 2. Adj. De biotehnică (1).
- BIOTERAPÍE** s.f. (fr. *biothérapie*) Tratament cu vaccinuri și cu produse organice.
- BIÓTIC**, -Ă, *biotici*, -ce adj. (fr. *biotique*) De viață, referitor la viață.

BIOTÍNĂ s.f. (fr. *biotine*) Vitamina H.

BIOTÍP, *biotipuri* s.n. (fr., engl. *biotype*) Grup de plante sau de animale cu aceeași structură genetică.

BIOTIPOLOGÍE s.f. (fr. *biotypologie*, engl. *biotypology*) Studiul biotipurilor.

BIOTÓP, *biotopi* s.m. (engl., fr. *biotope*) Mediu geografic care oferă condiții de viață constante și omogene unui grup de plante și de animale; habitat (1).

BIOXÍD, *bioxi* s.m. (fr. *bioxyde*) Oxid cu doi atomi de oxigen; dioxid (1).

BIP, *bipuri* s.n. (fr. *bip*) Semnal acustic scurt, adesea repetat, emis de un aparat; aparat care emite un astfel de semnal.

BIPARTÍT, -Ă, *bipartiți*, -te adj. (fr. *bipartite*, lat. *bipartitus*) 1. Care are sau implică două părți; la care participă două părți. 2. Convenție sau înțelegere *bipartită* = convenție sau înțelegere între două state, între două partide etc.

BIPÉD, -Ă, *bipezi*, -de adj., s.m. și f. (fr. *bipède*, lat. *bipes*, -edis) (Animal) care are (sau care merge în) două picioare.

BIPLÁN, *biplane* s.n., adj. (fr. *biplane*) (Avion) care are două aripi de același tip, așezate una deasupra celeilalte.

BIPOLÁR, -Ă, *bipolari*, -e adj. (fr. *bipolaire*) Care are doi poli; (despre mașini electrice) cu doi poli magnetici.

BIPOLARITÁTE s.f. (fr. *bipolarité*) Starea unui corp care are doi poli magnetici, electrice etc.

BIREACTÓR, *bireactoare* adj., s.n. (fr. *biréacteur*) (Avion) cu două reactoare.

BIREFRINGÉNT, -Ă, *birefringenți*, -te adj. (fr. *biréfringent*) (Despre cristale sau alte medii optice) Care produce o dublă refracție a razei luminoase.

BIREFRINGÉNTĂ, *birefringente* s.f. (fr. *biréfringence*) Proprietate a substanțelor refringente.

BIRÉMĂ, *bireme* s.f. (fr. *birème*) Galeră cu două rânduri de vâsle suprapuse.

BIROCRÁT, -Ă, *biocrați*, -te s.m. și f. (fr. *bureaucrate*) Funcționar care acordă o importanță exagerată formalităților, fără a analiza fondul problemelor.

BIROCRÁTIC, -Ă, *biocrațici*, -ce adj. (fr. *bureaucratique*) Relativ la birocrație și biocrați; funcționăresc.

BIROCRATÍSM s.n. (*biocrat + -ism*, cf. fr. *bureaucratisme*) Birocrație; funcționarism.

BIROCRATIZÁ, *biocratizez* vb. I (fr. *bureaucratise*) A (se) face biocrat; a (se) trata birocratic.

BIROCRATÍE, *biocrații* s.f. (fr. *bureaucratie*) Putere excesivă a administrației; biocratism;

funcționarism; activitate formală; ansamblul funcționarilor publici.

BIRÓTICĂ s.f. (fr. *bureautique*) Activitate, profesie etc. legată de munca de birou, realizată cu ajutorul tehnicii de calcul.

BIRÓU, *birouri* s.n. (fr. *bureau*, rus. *biuro*) 1. Masă de scris cu sertare. 2. Încăpere de lucru (pentru funcționari, oameni de afaceri etc.); cancelarie (1). 3. Ansamblul conducătorilor aleși de o organizație, de o asociație sau de o conferință.

BIS, (2) *bisuri* (fr., lat. *bis*) 1. Adj. A doua oară; încă o dată. 2. S.n. Număr prezentat la cererea publicului a doua oară sau ca supliment de program.

BISÁ, *bisez* vb. I (fr. *bisser*) A cere repetarea unei părți dintr-un program artistic.

BISCUÍT, *biscuiți* s.m. (fr. *biscuit*) 1. Produs alimentar de forme diferite. 2. Semifabricat din ceramică neglazurată. 3. Porțelan care imită marmura.

BISÉCT, *bisești* adj. (fr. *bissexe*, lat. *bissextus*) An *bisect* = an de 366 de zile (29 de zile în luna februarie); an bisextil.

BISECTÓR, -OÁRE, *bisectori*, -oare (fr. *bissecteur*) 1. Adj. Care împarte în două părți egale. 2. S.f. Dreaptă care împarte un unghi în două părți egale.

BISECULÁR, -Ă, *biseculari*, -e adj. (fr. *biséculaire*) (Rar) Cu vechime de două secole.

BISEXTÍL, *bisextili* adj. (fr. *bissextil*, lat. *bissextilis*) An *bisextil* = an bisect.

BISEXUÁL, -Ă, *bisexuali*, -e adj. (fr. *bissexuel*) Hermafrodit.

BISEXUALITÁTE s.f. (fr. *bissexualité*) Prezență simultană, la același individ, a organelor de reproducere aparținând ambelor sexe; androginie (1), hermafroditism.

BISEXUÁT, -Ă, *bisexualți*, -te adj. (fr. *bissexué*) (Despre plante și animale) Hermafrodit.

BISILÁBIC, -Ă, *bisilabici*, -ce adj. (*bi- + silabic*) Disilabic.

BISIMÉTRIC, -Ă, *bisimetrici*, -ce adj. (fr. *bisymétrique*) Cu două planuri de simetrie.

BÍSMUT s.n. (fr. *bismuth*) Element chimic, metal sfărâmicios, alb, cu reflexe roșietice, care, prelucrat, este folosit în industrie, medicină etc.

BISTRÓU, *bistrouri* s.n. (fr. *bistro*) Mic local unde se servesc (rapid) gustări și băuturi; bar² (1).

BISTURÍU, *bisturie* s.n. (fr. *bistouri*) Instrument chirurgical în formă de cuțitaș, cu lama foarte ascuțită.

BISÚLC, -Ă, *bisulci*, -ce adj. (fr. *bisulque*, lat. *bisulcus*) (Despre animale) Care are copita despăcată în două.

- BIȘNIȚĂ**, *bișnițe* s.f. (de la engl. *business*) (Fam.) Afacere mărunță, necinstită; comerț necinstit; speculă (3).
- BIȘOF** s.n. (fr. *bischof*, engl. *bishop*) Băutură alcoolică rece, preparată prin macerarea lămâii sau a portocalei în vin.
- BIT**, *biți* s.m. (engl., fr. *bit*) Unitate de măsură pentru cantitatea de informație dintr-un semnal.
- BITTER**, *bitteruri* s.n. (germ. *Bitter*, cf. fr. *bitter*) Lichior amar, servit ca aperitiv.
- BITŪM**, *bitumuri* s.n. (fr. *bitume*) Produs solid negru, obținut din reziduuri de petrol sau prin distilarea huilei.
- BITUMĂ**, *bitumez* vb. I (fr. *bitumer*) 1. A amesteca un material granular cu bitum. 2. A acoperi cu bitum un drum, o șosea etc.
- BITUMĂJ** s.n. (fr. *bitumage*) Acoperire cu bitum, așternere de bitum.
- BITŪMEN**, *bitumene* s.n. (germ. *Bitumen*, lat. *bitumen*) Material bogat în hidrocarburi.
- BITUMINÓS**, -**OASĂ**, *bituminoși*, -*oase* adj. (cf. fr. *bitumineux*, lat. *bituminosus*) De natura bitumului; care conține bitum sau bitumen.
- BIUNIVÓC**, -**Ă**, *biunivoci*, -*ce* adj. (fr. *biunivoque*) Care are corespondență unică în ambele sensuri.
- BIURÉTĂ**, *biurete* s.f. (fr. *biurette*) Tub de sticlă gradat, utilizat la măsurarea volumului soluțiilor lichide sau gazelor.
- BIVALÉNT**, -**Ă**, *bivalenți*, -*te* adj. (fr. *bivalent*) (Despre elemente sau radicali chimici) Care are valența doi; divalent; cu două valori.
- BIVÁLV**, -**Ă**, *bivalvi*, -*e* adj. (fr. *bivalve*) 1. (Despre animale) Cu două valve. 2. (Despre plante) Cu capsula formată din două părți.
- BIVUÁC**, *bivuacuri* s.n. (fr. *bivouac*) Cantonament militar (în corturi sau sub cerul liber) amplasat în afara localităților.
- BIVUACĂ**, *bivuachez* vb. I (fr. *bivouaquer*) A campa sub cerul liber.
- BIZĂM**, *bizani* s.m. (germ. *Bisam*) 1. Mamifer rozător cu blană castaniu-roșcată. 2. Blana acestui animal.
- BIZANTÍN**, -**Ă**, *bizantini*, -*e* (fr. *byzantin*, lat. *byzantinus*) 1. S.m. și f. Persoană din Bizanț sau din Imperiul Bizantin. 2. Adj. Care se referă la Bizanț, propriu Bizanțului.
- BIZANTINÍSM**, *bizantinisme* s.n. (fr. *byzantinisme*) Mod de viață bazat pe corupție, dezordine și intrigă; predilecție pentru discuții subtile și inutile.
- BIZANTINÍST**, -**Ă**, *bizantiniști*, -*ste* s.m. și f. (fr. *byzantiniste*) Bizantinolog.
- BIZANTINOLÓG**, -**Ă**, *bizantinologi*, -*ge* s.m. și f. (de la *bizantinologie*) Specialist în bizantinologie; bizantinist.
- BIZANTINOLOGÍE** s.f. (fr. *byzantinologie*) Studiul limbii și civilizației bizantine.
- BIZĂR**, -**Ă**, *bizari*, -*e* adj. (fr. *bizarre*) Ciudat, straniu, fantasc, paradoxal, funambulesc (2); excentric (3).
- BIZARERÍE**, *bizarerii* s.f. (fr. *bizarerie*) Ciudățenie, excentricitate (4), extravagantă, fantezie; paradox; comedie².
- BIZĚT**, *bizețuri/bizețe* s.n. (germ. *Besätze*) Garnitură ornamentală de piele, la încălțăminte.
- BIZÓN**, *bizoni* s.m. (fr., lat. *bison*) 1. Rumegător sălbatic din subfamilia bovinelor, cu fruntea mare și bombată, cu două coarne scurte, cu umerii mai ridicați decât crupa și o coamă deasă. 2. Pielea tăbăcită a acestui animal; piele de vițel tăbăcită, care imită pielea bizonului (1).
- BIZOTĂ**, *bizotez* vb. I (fr. *biseauter*) A șlefui oblic muchiile unei oglinzi, ale unei pietre prețioase etc.
- BLACHÉU**, *blacheuri* s.n. (engl. *blakey*) Plăcuță de metal aplicată la vârful și la tocul încălțăminte, pentru a nu se toci.
- BLA-BLĂ** interj. (fr. *bla-bla*) Avalanșă de cuvinte inutile.
- BLĂM**, *blamuri* s.n. (fr. *blâme*) Dezaprobare, condamnare publică a unei atitudini; sancțiune (2); avertisment.
- BLAMĂ**, *blamez* vb. I (fr. *blâmer*) A dezaproba ceva în mod public; a critica, a defăima, a dezavua, a condamna (2), a vitupera.
- BLAMĂBIL**, -**Ă**, *blamabili*, -*e* adj. (fr. *blâmable*) Care merită să fie blamat; reprobabil; criticabil.
- BLANC**, *blancuri* s.n. (fr. *blanc*) Spațiu (alb) între două cuvinte tipărite.
- BLANCHÉTĂ**, *blanchete* s.f. (germ. *Blankett*) Formular pentru telegrame, mandate poștale, polițe etc.
- BLANȘĂRE** s.f. (cf. fr. *blanchir*) Operația de sterilizare, prin opărire, a alimentelor, folosită în industria conservelor.
- BLASFEMATÓR**, -**OÁRE**, *blasfematori*, -*oare* adj., s.m. și f. (fr. *blasphématoire*) (Persoană) care defăimează (cele sfinte).
- BLASFEMÍE** s.f. (lat. *blasphemia*) 1. Defăimare a celor sfinte. 2. Cuvânt, discurs prin care se insultă divinitatea sau se denigrează religia.
- BLASTOMÉR**, *blastomere* s.n. (fr. *blastomère*) Celulă rezultată în urma diviziunii primare a zigotului.
- BLASTŪLĂ**, *blastule* s.f. (fr. *blastula*) (Biol.) Stadiu embrionar la metazoare, în formă globulară, cu

- celulele dispuse într-un singur strat și cu o cavitate în interior.
- BLAT**, *blaturi* s.n. (germ. *Blatt*) 1. Foaie de aluat pentru tort. 2. A merge pe blat sau a face blatul = a călători fără bilet.
- BLAZĂ**, *blazez* vb. I (fr. *blaser*) A (se) dezgusta. a (se) plictisi. a deveni indiferent.
- BLAZER**, *blazere* s.n. (pr. *blézăr*; engl., fr. *blazer*) Jachetă (bărbătească) cu o croială specială.
- BLAZON**, *blazoane* s.n. (fr. *blason*) Stemă, emblema (2) a unui oraș, a unei bresle, a unei familii nobile etc.; ecuson (3); armoarii.
- BLEFARITĂ**, *blefarite* s.f. (fr. *blépharite*) Inflamație a pleoapelor.
- BLÉNDĂ**, *blende* s.f. (germ. *Blende*, fr. *blende*) 1. Rocă lucioasă gălbuie, brună sau neagră, formată din sulfură naturală de zinc amestecată cu filoane de plumb ori de argint. 2. (Cin.) Suprafață metalizată care reflectă și difuzează lumina.
- BLENORAGIE**, *blenoragii* s.f. (fr. *blennoragie*) Boală venerică infecțioasă, caracterizată prin scurgeri purulente, mâncărime, senzație de usturime etc.; gonoree.
- BLEU**, (2) *bleu-uri* (pr. *blö*; fr. *bleu*) 1. Adj. invar. Albastru-deschis. 2. S.n. Culoare albastră-deschis.
- BLEUMARIN** (pr. *blömarin*; fr. *bleu marine*) 1. Adj. invar. Albastru-închis. 2. S.n. Culoare albastră-închis.
- BLIMP** s.n. (engl. *blimp*) (Cin.) Carcasă insonoră pentru aparatul de filmat, folosită în filmările cu priză directă de sunet.
- BLINDĂ**, *blindez* vb. I (fr. *blinder*) A consolida cu ajutorul unui blindaj.
- BLINDAJ**, *blindaje* s.n. (fr. *blindage*) Înveliș metalic de protecție (a unui tanc, a unui vas etc.) sau de izolare electrică.
- BLINDĂT**, -Ă, *blindati*, -te (de la *blinda*) 1. Adj. Care este prevăzut cu un blindaj. 2. S.n. Vehicul de luptă prevăzut cu un blindaj. 3. Adj. (Despre unități militare) Care dispune de mijloace de luptă prevăzute cu blindaje.
- BLISTER**, *blistere* s.n. (engl. *blister*) Ambalaj care constă dintr-o folie transparentă de plastic lipită pe carton, folosit pentru mărfurile de mici dimensiuni.
- BLITZKRIEG** s.n. (pr. *blitcrig*; germ. *Blitzkrieg*) Război-fulger.
- BLIȚ**, *blituri* s.n. (germ. *Blitz*) Sursă puternică și instantanee de lumină, utilizată la fotografiere; flash (1).
- BLOC**, *blocuri* s.n. (fr. *bloc*, germ. *Block/haus*) 1. Bucată mare și grea dintr-o materie; masă solidă dintr-o singură bucată. 2. Masă de obiecte care formează un tot. 3. Clădire cu multe etaje. 4. Alianță, grupare de organizații politice, de state etc. 5. În bloc = împreună, laolaltă. *Bloc operator* = serviciu chirurgical care cuprinde sălile de operație și dependențele acestora. *Bloc cardiac* = tulburare a ritmului inimii, din cauza blocării influxului nervos din mușchiul cardiac.
- BLOCĂ**, *blochez* vb. I (fr. *bloquer*) 1. A izola prin blocadă. 2. A opri mișcarea, circulația, înaintarea etc.; a obtura; a nu mai funcționa. 3. A imobiliza un dispozitiv într-o anumită poziție. 4. A opri (temporar) folosirea unor fonduri, ocuparea unui post vacant.
- BLOCĂDĂ**, *blockade* s.f. (germ. *Blockade*) Ansamblu de acțiuni de izolare economică, politică, financiară etc., îndreptate împotriva unui oraș, a unui stat sau a unui grup de state.
- BLOCĂJ**, *blockaje* s.n. (fr. *blockage*) 1. Faptul de a bloca. 2. Tactică de apărare, în unele sporturi. 3. (În construcții) Fundație (1); dig rudimentar.
- BLOCNÓTES**, *bloconotesuri* s.n. (fr. *bloc-notes*) Cărnet de însemnări curente; notes.
- BLÓCSTART**, *blockstarturi* s.n. (cf. engl. *starting block*) Dispozitiv pentru luarea startului în cursele de viteză.
- BLOG**, *bloguri* s.n. (engl. *blog*) Jurnal electronic.
- BLOND**, -Ă, *blonzi*, -de adj., s.m. și f. (fr. *blond*) (Persoană) cu păr de culoare deschisă, gălbuie; (păr) deschis la culoare, gălbui; blondin.
- BLONDÍN**, -Ă, *blondini*, -e adj., s.m. și f. (fr. *blondin*) Blond.
- BLUEJEANS** s.m. pl. v. *blugi*.
- BLUES**, *bluesuri* s.n. (pr. *bluz*; engl. *blues*) Dans lent; melodia acestui dans (originară în cântecele negrilor nord-americani).
- BLUFF**, *bluffuri* s.n. (pr. *blöft*; engl. *bluff*) Atitudine care urmărește intimidarea cuiva; cacealma.
- BLUGI/BLUEJEANS** s.m. pl. (pr. *blugins*; engl. *blue-jeans*) Pantaloni (albaștri) confecționați din material foarte rezistent; jeans.
- BLUM**, *blumuri* s.n. (engl., fr. *bloom*) Lingou de oțel în formă de bară cu secțiune pătrată.
- BLÚMING**, *bluminguri* s.n. (engl. *blooming*) Laminor de blumuri.
- BLÚZĂ**, *bluze* s.f. (fr. *blouse*) Îmbrăcăminte (femeiască) pentru partea superioară a corpului.
- BLUZÓN**, *bluzoane* s.n. (fr. *blouson*) Jachetă (de sport) largă și comodă.
- BÓA**, *boa* s.m. (fr., lat. *boa*) 1. Șarpe tropical carnivor și neveninos, lung de câțiva metri. 2. Fășie lungă de blană sau de pene, purtată de femei în jurul gâtului.

- BOARD**, *boarduri* s.n. (pr. *bord*; engl. *board*) Conducere; comisie, comitet.
- BOAZERIE** s.f. (fr. *boiserie*) Placare a unui perete cu o lucrare de tâmplărie.
- BOB**, *boburi* s.n. (engl., fr. *bob[sleigh]*) Sanie de sport cu tâlpici în față și cu sistem de conducere; sport practicat cu această sanie; bobsleigh.
- BOBÉR**, *boberi* s.m. (engl. *bobber*) Sportiv care practică bobsleigh-ul.
- BOBINĂ**, *bobinez* vb. I (fr. *bobiner*) A înfășura, a încolăci un fir, un cablu etc.; a face bobine.
- BOBINĂ**, *bobine* s.f. (fr. *bobine*) Suport cilindric pentru înfășurat ață, cablu etc.; mosor, mic aparat electric.
- BÓBSLEIGH**, *bobsleigh-uri* s.n. (pr. *bóbslei*; engl., fr. *bobsleigh*) Bob.
- BOCAPÓRT**, *bocapórti* s.m. (it. *boccaporto*) Deschizătură pe punte prin care se încarcă mărfurile într-o navă.
- BODÉGĂ**, *bodegi* s.f. (germ. *Bodega*) Local (mic) în care se servesc gustări și băuturi (alcoolice).
- BÓDICEC**, *bodicecuri* s.n. (engl. *bodycheck*) Atac regulamentar cu umărul, cu pieptul sau cu șoldul, la hochei.
- BODÓNI** s.n. (germ. *Bodoni*) Caracter de literă cu un contrast mare între liniile de bază și liniile secundare, cu piciorușele scurte și subțiri.
- BÓDY**, *body-uri* s.n. (engl. *body*) Lenjerie de corp pentru femei.
- BODY BUILDING** s.n. (pr. *bodibilding*; engl. *body building*) Culturism.
- BÓDYGUARD**, *bodyguarzi* s.m. (pr. *bódigard*; engl. *body-guard*) Gardă de corp; apărător, păzitor al cuiva; (peior.) gorilă (2).
- BOÉM**, -Ă, *boemi*, -e (fr. *bohème*) 1. S.m. și f., adj. (Persoană) nonconformistă care duce o viață dezordonată. 2. S.f. Mediu, grup de persoane boeme (1); viață dusă de boemi.
- BOGHÍU**, *boghiuri* s.n. (fr. *bogie, boggie*) Dispozitiv, la osiile vehiculelor de cale ferată și la tramvai, care permite înscrierea în curbe.
- BOICÓT**, *boicoturi* s.n. (fr. *boycott*) Interdicție, refuz de colaborare cu un stat, cu un grup etc.; constrângere, sancțiune (2).
- BOICOTÁ**, *boicotez* vb. I (fr. *boycotter*) A exercita un boicot.
- BÓILER**, *boilere* s.n. (germ. *Boiler*) Cazan special folosit pentru încălzirea automată a apei.
- BOKMÁL** s.n. (pr. *búcmol*; fr. *bokmål*) Limba norvegiană literară.
- BOL**, *boluri* s.n. (fr. *bol*) 1. Cocoloș, bulgăraș. 2. Vas mic (semi)sferic, cu sau fără picior.
- BOLÁRD**, *bolarzi* s.m. (fr. *bollard*) Stâlp scurt fixat pe chei, de care se leagă parâmele navelor.
- BOLERÓ** s.n. v. *bolerou*.
- BOLERÓU (1)/(1, 2) BOLERÓ**, *bolerouri* s.n. (fr. *boléro*, sp. *bolero*) 1. Vestă scurtă purtată de femei. 2. Dans executat cu acompaniament de chitară și de castaniete; melodia acestui dans.
- BÓLGIE**, *bolgii* s.f. (it. *bolgia*) (La Dante Alighieri) Loc în infern, imaginat ca o vale.
- BOLÍD**, *bolizi* s.m. (fr. *bolide*) 1. Meteorit care se aprinde în cădere. 2. Ca un *bolid* = cu viteză foarte mare.
- BOLOMÉTRU**, *bolometre* s.n. (fr. *bolomètre*) Aparat care măsoară energia totală a radiațiilor mai puțin intense.
- BOLȘEVÍC**, -Ă, *bolșevici*, -ce adj., s.m. și f. (rus. *bolșevik*, fr. *bolchevik*) (Partizan) al bolșevismului; comunist.
- BOLȘEVÍSM** s.n. (rus. *bolșevizm*, fr. *bolchevisme*) Curent politic de gândire comunistă, apărut în Rusia, la începutul sec. al XX-lea.
- BOMBÁ**, *bombez* vb. I (fr. *bomber*) A da sau a lua formă arcuită.
- BOMBAMÉNT** s.n. (fr. *bombement*) Partea bombată a unui drum pavat sau asfaltat.
- BOMBARDÁ**, *bombardez* vb. I (fr. *bombarder*) 1. A lansa bombe sau obuze asupra unui obiectiv. 2. (Fig.) A insista (1), a stăruii excesiv. 3. A proiecta particule elementare asupra unor nuclee atomice.
- BOMBARDAMÉNT**, *bombardamente* s.n. (fr. *bombardement*, it. *bombardamento*) Atac cu bombe, cu proiectile etc.
- BOMBÁRDĂ**, *bombarde* s.f. (fr. *bombarde*) Mașină de război medievală, folosită pentru aruncarea bolovanilor sau al altor proiectile grele asupra fortificațiilor dușmane; tun de calibru mare.
- BOMBARDIÉR**, (1) *bombardiere*, (2) *bombardieri* (fr. *bombardier*) 1. S.n. Avion militar de mare capacitate, specializat în bombardări. 2. S.m. Aviator care lansează bombe dintr-un bombardier (1).
- BOMBARDÓN**, *bombardoane* s.n. (fr. *bombardon*) (Muz.) Contrabas de suflat.
- BOMBÁSTIC**, -Ă, *bombastici*, -ce adj. (germ. *bombastisch*) (Despre stil, vorbire etc.) Afectat, pompos (2), grandilocvent, emfatic, retoric (5).
- BÓMBĂ**, *bombe* s.f. (fr. *bombe*) 1. Proiectil exploziv lansat din avion. 2. (Sport) Lovitură de minge trasă puternic în poartă. 3. (Fig.) Știre, veste senzațională.

4. Local rău famat, speluncă. 5. *Bombă vulcanică* = fragment de lavă azvârlit de un vulcan în erupție.
- BOMBÉU**, *bombeuri* s.n. (fr. *bombé*) Vârful bombat al încălțăminteii.
- BOMBOANĂ**, *bomboane* s.f. (fr. *bonbon*) Mic produs de cofetărie preparat din zahăr cu arome, din ciocolată etc.
- BOMBONERIE**, *bombonerie* s.f. (fr. *bonbonnerie*) Magazin de bomboane.
- BOMBONIERĂ**, *bomboniere* s.f. (fr. *bombonnière*) Vas, cutie în care se țin bomboane.
- BOMFĂIER**, *bomfaiere* s.n. (engl. *boifire*) Fierăstrău de mână, folosit pentru tăiat metale.
- BOMPRÉS**, *bomprese* s.n. (it. *bompresso*) Catarg din vârful prorei unui vas cu pânze, ușor înclinat în partea de sus.
- BON**, *bonuri* s.n. (fr. *bon*) 1. Înscris în schimbul căruia se pot primi bani sau mărfuri. 2. Hârtie de valoare emisă de stat sau de o instituție financiară autorizată. 3. *Bon de participație* = titlu cu valoare nominală determinată, parte din capitalul social al unei societăți anonime.
- BONĂ**, *bone* s.f. (fr. *bonne*, germ. *Bonne*) Guvernantă, nursă.
- BOND**, *bonduri* s.n. (fr. *bond*) Salt al avionului la o aterizare incorectă.
- BONETĂ**, *bonete* s.f. (fr. *bonnet*) Acoperământ pentru cap, de forme diverse, purtat de copii, de medici, de militari etc.
- BÓNGOS**, *bongosuri* s.n. (sp. *bongos*) Instrument muzical de percuție de origine cubaneză, cu o formă conică sau cilindrică.
- BONIÉR**, *boniere* s.n. (*bon* + *-ier*) Carnet de bonuri.
- BONIFICĂ**, *bonific* vb. I (cf. fr. *bonifier*) A acorda o reducere de preț, un rabat.
- BONIFICĂȚIE**, *bonificații* s.f. (fr. *bonification*) 1. Compensație în bani acordată printr-o reducere a unei obligații de plată. 2. (Sport) Avantaj care constă în îmbunătățirea timpului realizat, acordat unui concurent sau unei echipe clasate pe primele locuri într-o cursă ciclistă pe etape.
- BONITĂTE**, *bonități* s.f. (germ. *Bonität*) 1. Solvabilitate. 2. Capacitatea unei ape, a unui teren etc. de a fi bine exploatate.
- BONJŪR** interj. (fr. *bonjour*) Bună ziua.
- BONJURIST**, *bonjuriști* s.m. (*bonjur* + *-ist*) Nume dat, după anii 1830–1850, tinerilor români care au studiat în Franța.
- BONÓM**, *bonomi* s.m. (fr. *bonhomme*) Om blând, bun, cumsccade, puțin naiv.
- BONOMIE** s.f. (fr. *bonhomie*) Înșușirea, caracterul unui bonom.
- BONSOĂR** interj. (fr. *bonsoir*) Bună seara.
- BONTÓN** s.n. (fr. *bon ton*) Comportament ales și distins, care trebuie respectat în înalta societate, în lumea bună.
- BÓNUS**, *bonusuri* s.n. (engl. *bonus*) Gratificație, tantiemă (1).
- BONZ**, *bonzi* s.m. (fr. *bonze*) 1. Preot sau călugăr budist. 2. Personaj oficial prezent la o solemnitate ridicolă.
- BOOGIE**, *boogie-uri* s.n. (pr. *búghi*; engl. *boogie*) Dans al negrilor nord-americani, asemănător bluesului.
- BOOGIE-WOOGIE**, *boogie-woogie-uri* s.n. (pr. *búghi úghi*; engl. *boogie-woogie*) Stil nord-american de interpretare a bluesului și a jazzului la pian, ulterior în orchestră, care a dat naștere unui dans ritmat.
- BOOK-MAKER** s.m. (pr. *biucmeicăr*; engl. *book-maker*) Organizator al unor meciuri de box, al unor curse de cai etc.
- BOOM**, *boomuri* s.n. (pr. *bum*; engl. *boom*) Avânt, prosperitate economică.
- BOR¹** s.n. (fr. *bore*) Element chimic, semimetal negru-cenușiu, cristalin.
- BOR²**, *boruri* s.n. (fr. *bord*) Marginea din jurul calotei unei pălării.
- BÓRA** s.m. (it., fr. *bora*) Vânt puternic, uscat și rece, care suflă iarna deasupra Mării Negre și a litoralului oriental al Mării Adriatice.
- BORAGINACÉE**, *boraginacee* s.f. (fr. *boraginacée*) (La pl.) Familie de plante dicotiledonate gamopetale, cu fructe și tulpini acoperite adesea cu peri; (și la sg.) plantă din această familie.
- BORÁT**, *borăți* s.m. (fr. *borate*) Sare a acidului boric.
- BÓRAX** s.n. (fr. *borax*) Borat de sodiu.
- BORD**, *borduri* s.n. (fr. *bord*) 1. Marginea punții unei ambarcațiuni. 2. *Jurnal de bord* v. *jurnal*. *La bord* = pe navă; în avion sau pe o navă cosmică. *A arunca peste bord* = a azvârli, a se dispensa de ceva nefolositor.
- BORDÁJ**, *bordaje* s.n. (fr. *bordage*) Învelișul exterior al corpului unei ambarcațiuni.
- BORDEAUX**, (2) *bordeaux-uri* s.n. (pr. *bordó*; fr. *bordeaux*) 1. Vin, mai ales roșu, din regiunea Bordeaux (sud-vestul Franței). 2. Sortiment de bordeaux (1).
- BORDÉL**, *bordeluri* s.n. (fr. *bordel*, it. *bordello*) Casă în care se practică prostituția; lupanar.
- BORDERÓU**, *boderouri* s.n. (fr. *bordereau*) Listă sau tabel de acte, de conturi, de materiale etc.

- BORDÓ** (fr. *bordeaux*) 1. Adj. invar. Roșu-închis. 2. S.n. Culoare bordo (1).
- BORDÚRĂ**, *borduri* s.f. (fr. *bordure*) 1. Ceea ce ornează, marchează sau întărește marginea unui obiect textil. 2. Zonă cu structură diferită, care înconjoară marginea unui obiect; marginea trotuarului spre partea carosabilă.
- BOREAL**, -Ă, *boreali*, -e adj. (fr. *boréal*, lat. *borealis*) Din emisfera nordică, septentrional.
- BÓRIC**, -Ă, *borici*, -ce adj. (fr. *borique*) Care este un compus oxigenat al borului. *Acid boric. Anhidridă borică.*
- BORICÁT**, -Ă, *boricați*, -te adj. (fr. *boriqué*) Preparat cu acid boric.
- BORMAȘINĂ**, *bormașini* s.f. (germ. *Bolrmaschine*) Mașină de găurit metale, pietre etc.
- BORNÁ**, *bornez* vb. I (fr. *borner*) A marca un teren cu borne.
- BÓRNĂ**, *borne* s.f. (fr. *borne*) 1. Stâlp de măriri diferite, care marchează distanțele. 2. Piesă de contact montată la capătul unui conductor electric.
- BORSELÍNĂ**, *borseline* s.f. (it. *borsellino*) Geantă foarte mică purtată de bărbați.
- BORSÉTĂ**, *borsete* s.f. (it. *borsetta*) Geantă bărbătească mică pentru acte, bani etc.
- BORT** s.n. (fr. *bort*) Diamant brut folosit ca abraziv.
- BOS** s.m. v. *boss*.
- BÓSĂ**, *bosse* s.f. (fr. *bosse*) 1. Proeminență, protuberanță (1) apărută pe suprafața unui organ anatomic. 2. Aptitudine.
- BOSCHÉT**, *boschete* s.n. (fr. *bosquet*) Grup de arbuști (plantați); tufiș (mai ales în grădini).
- BOSCHETĂR**, *boschetari* s.m. (*boschet* + -ar) (Fam.) Vagabond (1).
- BOSS/BOS**, *boși* s.m. (engl. *boss*) (Ir.) Șef; patron² (2).
- BÓSSA-NÓVA**, *bossa-nove* s.f. (port. *bossa-nova*) Dans în ritm de rumbă, de origine braziliană.
- BÓSTON¹**, *bostonuri* s.n. (fr. *boston*) 1. Vals lent. 2. Joc de cărți.
- BÓSTON²** s.n. (germ. *Boston[presse]*) Presă manuală folosită pentru imprimarea în format redus a unor texte (pe afișe, cărți de vizită etc.).
- BOȘIMÁN**, -Ă, *boșimani*, -e adj., s.m. și f. (fr. *boschimans*) (Persoană) care face parte din populația băștinașă negroidă din sudul Africii.
- BOTÁNIC**, -Ă, *botanici*, -ce (fr. *botanique*) 1. S.f. Știință care studiază plantele; fitologie. 2. Adj. Care aparține botanicii (1). 3. *Grădină botanică* = grădină amenajată pentru studiul plantelor crescute în condiții naturale sau în sere.
- BOTANÍST**, -Ă, *botaniști*, -ste s.m. și f. (fr. *botaniste*) Specialist în botanică (1); fitolog.
- BOTÍNĂ**, *botine* s.f. (fr. *bottine*) 1. Cizmuliță. 2. Gheață (pentru femei sau pentru copii).
- BOTRÍDIE**, *botridii* s.f. (fr. *bothridies*) Organ special de fixare, în formă de paletă, de franj, de fantă, specific unor viermi paraziți.
- BOTRIOCEFÁL**, *botriocefali* s.m. (fr. *bothriocéphale*) Vierme parazit care trăiește în intestinul subțire al omului și al unor animale ce au consumat pește infectat cu larvele acestui parazit.
- BOTRIOCEFALÓZĂ** s.f. (fr. *bothriocéphalose*) Boală provocată de botriocefal.
- BOTRIOMICÓZĂ**, *botriomicoze* s.f. (fr. *bothryomycose*) Boală infecțioasă a cailor, caracterizată prin formarea unor tumori asemănătoare fibroamelor.
- BOTULÍNIC**, -Ă, *botuliniei*, -ce adj. (fr. *bothulinique*) *Bacil botulinic* = bacil prezent în carnea sau în fructele conservate și în nutrețul însilozat.
- BOTULÍSM** s.n. (fr. *bothulisme*) Toxiinfecție alimentară produsă de bacilul botulinic.
- BÓTMAN**, *boțmani* s.m. (rus. *boțman*) Șef de echipaj, pe o navă; cel mai mare în grad dintre marinarii aflați la bordul unei nave comerciale.
- BOVARÍSM** s.n. (fr. *bovarysme*) Tendința unor persoane de a se vedea altfel decât sunt în realitate; iluzie cu privire la propria persoană.
- BOVIDÉU**, *bovidee* s.n. (fr. *bovidés*) (La pl.) Familie de rumegetoare care au coarne persistente; (și la sg.) rumegetor din această familie.
- BOVÍN**, -Ă, *bovini*, -e (fr. *bovin*, lat. *bovinus*) 1. Adj. De bou; din familia bouului; (fig.) de om prost. 2. S.f. (La pl.) Subfamilie din familia rumegetoarelor, având ca tip bou; (și la sg.) animal din această subfamilie.
- BOVINDÓU**, *bovindouri* s.n. (engl. *bow-window*) Balcon de sticlă ieșit în afara unei fațade.
- BOWLING** s.n. (pr. *báuling*; engl., fr. *bowling*) 1. Joc de popice automatizat. 2. Loc, teren amenajat pentru bowling (1) și pentru alte jocuri mecanice.
- BOX¹**, (2) *boxuri* s.n. (fr. *boxe*) 1. Întrecere sportivă care constă în lupta cu pumnii, după reguli determinate; pugilism, pugilistică (2), pugilat (2). 2. Armă albă de metal, constând dintr-o bucată de metal cu găuri pentru degete, cu care se atacă strângând pumnul.
- BOX²** s.n. (fr. *box[-calff]*) Piele prelucrată de bovină.
- BOXÁ**, *boxez* vb. I (fr. *boxer*) 1. A lupta după regulile boxului¹ (1), a practica boxul. 2. A se bate cu pumnii ca la box¹ (1).

- BÓXĂ**, *boxe* s.f. (fr. *box*) **1.** Încăpere mică sau despărțitură în interiorul unei construcții, al unui apartament. **2.** Cutie de rezonanță.
- BOXÉR**, *boxeri* s.m. (fr. *boxer*) Sportiv care practică boxul¹ (1); pugilist.
- BOX-ÓFFICE** s.n. (pr. *boxófis*; engl. *box-office*) Fixarea cotei de succes a unui spectacol, a unui artist, a unei cărți etc. în funcție de încasările obținute.
- BOY**, *boy* s.m. (engl. *boy*) **1.** Băiat angajat pentru diverse servicii, într-un hotel. **2.** Dansator care face parte dintr-un ansamblu de music-hall.
- BRAC¹**, *braci* s.m. (fr. *braque*) Câine de vânatoare cu părul scurt și cu urechile lăsate; prepelicar.
- BRAC²**, *bracuri* s.n. (rus. *brak*) Rest, rămășiță; deșeu (de hârtie).
- BRACĂ**, *brachez* vb. I (fr. *braquer*) A dirija într-o direcție determinată partea mobilă a unui sistem tehnic.
- BRACONĂ**, *braconez* vb. I (fr. *braconner*) A vâna sau a pescui ilegal.
- BRACONĂJ**, *braconaje* s.n. (fr. *braconnage*) Vânatoare sau pescuit ilegal.
- BRACONIÉR**, *braconieri* s.m. (fr. *braconnier*) Persoană care face braconaj.
- BRACTÉE**, *bractee* s.f. (fr. *bractée*, lat. *bractea*) Frunză mică la subsuoara căreia se află florile.
- BRACTEÓLĂ**, *bracteole* s.f. (fr. *bractéole*) Bractee mică.
- BRADFORD** s.n. (pr. *brédford*; engl. *bradford*) Sistem de clasificare în cifre a lănușurilor, în funcție de calitate.
- BRADI-** (fr. *brady-*, engl. *bradis*) Element de compunere cu sensul de „lent”, „rar”, în cuvinte ca: *bradycardie*, *bradifazie*.
- BRADICARDIE** s.f. (fr. *bradycardie*) Rărire patologică sau fiziologică a ritmului cardiac.
- BRADIFAZIE** s.f. (fr. *bradyphasie*) Încetinire anormală a ritmului vorbirii.
- BRADIKINEZIE** s.f. (fr. *bradykinésie*) Încetinire a ritmului activității motrice.
- BRADILALIE** s.f. (fr. *bradylalie*) Ritm lent de articulare a cuvintelor, în unele boli nervoase.
- BRADIPEPSIE** s.f. (fr. *bradypepsie*) Digestie înecată.
- BRADIPSIHIE** s.f. (fr. *bradypsychie*) Ritm lent de desfășurare a proceselor psihice.
- BRADT** s.n. (pr. *brat*; engl. *bradt*) Semiprodus din carne de vită tocată fin, folosit la fabricarea salamurilor.
- BRAHI-** (fr. *brachy-*) Element de compunere cu sensul de „scurt”, „îngust”, în cuvinte ca: *brahicefal*, *brahiologie*.
- BRAHIÁL**, -Ă, *brahiali*, -e adj. (fr. *brachial*, lat. *brachialis*) Referitor la brațe, al brațelor.
- BRAHICEFÁL**, -Ă, *brahicefali*, -e (fr. *brachycéphale*) **1.** S.m. Craniu cu diametrele longitudinal și transversal aproape egale. **2.** Adj., s.m. și f. (Persoană) care are un brahicefal (1).
- BRAHILOGIE** s.f. (cf. fr. *brachyologie*) Elipsă prin care se evită repetarea unui element al frazei exprimat anterior.
- BRAHIOPÓD**, *brahiopode* s.n. (fr. *brachyopode*) (La pl.) Clasă de nevertebrate marine cu o cochilie bivalvă și cu două brațe pe laturile orificiului bucal; (și la sg.) nevertebrat marin din această clasă.
- BRAHMÁN**, -Ă, *brahmani*, -e (fr. *brahmane*) **1.** S.m. Membru al castei sacerdotale hinduse, prima dintre cele patru caste creditare indiene; preot al zeului Brahma. **2.** Adj. Privitor la brahmani (1), în legătură cu brahmanii.
- BRAHMANÍSM** s.n. (fr. *brahmanisme*) Religie indiană întemeiată pe Vede, avându-l ca zeu suprem pe Brahma.
- BRAIN DRAIN** s.n. (pr. *bréindrein*; engl. *brain drain*) Export de inteligență.
- BRAINSTORMING** s.n. (pr. *bréinstorming*; engl., fr. *brainstorming*) Tehnică de stimulare în grup a gândirii creatoare, în care fiecare participant propune soluții pentru rezolvarea unei probleme.
- BRAIȘVÁNȚ** s.n. (germ. *Breitschwanz*) Blănă mătăsoasă obținută prin sacrificarea mielului înainte de naștere.
- BRÁMĂ**, *brame* s.f. (fr. *brame*) Semifabricat cu secțiunea dreptunghiulară sau pătrată, cu muchiile rotunjite și cu suprafața striată ori punctată, obținut prin laminarea lingourilor de oțel.
- BRANCÁRDĂ**, *brancarde* s.f. (fr. *brancard*) Targă pentru transportul bolnavilor, al răniților etc.
- BRANCARDIÉR**, -Ă, *brancardieri*, -e s.m. și f. (fr. *brancardier*) Persoană care transportă bolnavi cu brancarda.
- BRÁNCHIPUS** s.m. (pr. *bránhipus*; fr. *branchipus*) Crustaceu inferior care are corpul gol și transparent, din bălțile temporare.
- BRAND¹**, *branduri* s.n. (n.pr. *Brandt*) Aruncător de mine; proiectil de aruncător de mine.
- BRAND²**, *branduri* s.n. (engl. *brand*) Marcă de produs care aparține unei firme renumite.
- BRANDENBÚRG**, *brandenburguri* s.n. (fr. *brandenbourg*) Șnur, pasmanterie care se coase ca poadoabă pe unele obiecte de îmbrăcăminte (mai ales pe anumite uniforme militare).

- BRANDY**, *brandy-uri* s.n. (pr. *bréndi*; engl. *brandy*) Coniac englezesc.
- BRÂNHIIE**, *branhii* s.f. (fr. *branchie*, lat. *branchia*) Organ de respirație prezent la majoritatea animalelor acvatice (pești, raci etc.).
- BRANHIOPÓD**, *branhio-pode* s.n. (fr. *branchiopode*) (La pl.) Ordin de crustacee inferioare de apă dulce, prevăzute cu branhi; (și la sg.) crustaceu din acest ordin.
- BRANHIOZÁUR**, *branhiozauri* s.m. (germ. *Branchiosaurus*) Gen de amfibieni fosili din carboniferul inferior, asemănători salamandrei, care trăiau în mlaștini.
- BRANȘĂ**, *branșez* vb. I (fr. *brancher*) A racorda un circuit secundar la unul principal.
- BRANȘĂJ** s.n. (fr. *branchage*) Totalitatea ramurilor unui arbore.
- BRANȘAMÉNT**, *branșamente* s.n. (fr. *branchement*) Porțiunea de legătură între conducta principală și cea secundară; ambranșament.
- BRÂNȘĂ**, *branșe* s.f. (fr. *branche*) Ramură, specialitate (1), domeniu (3) de activitate (în comerț, în meserii etc.).
- BRAS** s.n. (fr. *brasse*) Stil de înot în care mișcările mâinilor și ale picioarelor sunt simetrice și simultane în plan orizontal.
- BRASÁJ** s.n. (fr. *brassage*) 1. Amestecare cu aer a vaporilor sau a picăturilor unui combustibil lichid înainte de introducerea acestuia în cilindrul motorului. 2. Amestecare a făinii de malț cu apă caldă, pentru a obține mustul de bere.
- BRASÁRDĂ**, *brasarde* s.f. (fr. *brassard*) 1. Bandrolă care se poartă în jurul brațului, pentru a desemna calitatea unei persoane. 2. Partea armurii care protejează brațul.
- BRASERÍE**, *braserii* s.f. (fr. *brasserie*) Local în care se servesc produse de patiserie și de cofetărie, băuturi (mai ales bere) etc.; berărie.
- BRASIÉRĂ**, *brasiere* s.f. (fr. *brassière*) Obiect de lenjerie fără mâneci care acoperă pieptul, purtat de femei sau de copii.
- BRAUNÍT** s.n. (fr. *braunite*) Oxid de mangan cu luciu semimetalic, care constituie un important mineral de mangan.
- BRAV**, -Ă, *bravi*, -e adj. (fr. *brave*, it. *bravo*) Viteaz, curajos, îndrăzneț.
- BRAVÁ**, *bravez* vb. I (fr. *braver*) A înfrunta cu vitejie (o primejdie); a sfida, a desfi (2).
- BRAVÁDĂ**, *bravade* s.f. (fr. *bravade*) Cutezanță; sfidare.
- BRAVÍSSIMO** interj. (it. *bravissimo*) Exclamație care exprimă o aprobare superlativă; excelent, foarte bine, extraordinar.
- BRÁVO** interj. (fr., it. *bravo*) Exclamație de laudă, de apreciere (însoțită de aplauze).
- BRAVÚRĂ**, (2) *bravuri* s.f. (fr. *bravoure*) 1. Vitejie, curaj, îndrăzneală, bărbăție. 2. Faptă vitejească, curajoasă; eroism.
- BRAZÚRĂ**, *brazuri* s.f. (fr. *brasure*) Lipitură făcută cu un aliaj pe bază de cupru, la un punct de topire mai înalt de 400°C.
- BREAK¹**, *breakuri* s.n. (pr. *brec*; engl. *break*) 1. Trăsură deschisă cu patru roți, capră înaltă și bănci laterale. 2. Automobil cu ușă la spate și cu banchetă demontabilă.
- BREAK²** (pr. *brec*)/**BREC**, *breakuri/brecuri* s.n. (engl., fr. *break*) 1. (La tenis) Punct câștigat de un jucător când adversarul are serviciul. 2. (La box) Despărțire a adversarilor, dictată de arbitru.
- BREAKFAST**, *breakfasturi* s.n. (pr. *brécfast*; engl. *breakfast*) Micul dejun.
- BREC** s.n. v. *break²*.
- BRÉCIE** s.f. (germ. *Breccie*) Rocă alcătuită din fragmente de roci colțuroase de dimensiuni mari și ciment de natură sedimentară sau eruptivă.
- BREF** (fr. *bref*) 1. Adv. Pe scurt. 2. S.n. Comentariu (de presă) scurt.
- BRÉGMĂ**, *bregme* s.f. (fr. *bregma*) Punct de întâlnire a oaselor parietale cu osul frontal, ocupat, la nou-născut, de fontanela anterioară.
- BRELÁN**, *brelanuri* s.n. (fr. *brelan*) Grup de trei cărți de joc cu valoare egală, dar de culori diferite.
- BRELÓC**, *brelouri* s.n. (fr. *breloque*) Mică podoabă sau amuletă care se poartă la ceas, pe un lanț, la chei etc.
- BRÉȘĂ**, *breșe* s.f. (fr. *brèche*) Străpungere, spărtură într-un zid, într-un baraj, într-un dispozitiv militar etc.
- BRETEÁ**, *bretele* s.f. (de la pl. *bretele*, cf. fr. *bretelles*) (La pl.) Fâșii de pânză, de elastic, de piele etc. trecute peste umăr și prinse de pantaloni sau de alte obiecte de îmbrăcăminte, pentru a le susține.
- BRETÉLĂ**, *bretele* s.f. (fr. *bretelle*) Sistem de ramificație de cale ferată, care permite trecerea trenurilor de pe o linie pe alta.
- BRETÉSĂ**, *bretese* s.f. (fr. *bretesse*) (În Evul Mediu) 1. Lucrare de întărire a unei fortificații. 2. Armătură mobilă a coifului care apăra nasul.
- BRETÓN**, *bretoane* s.n. (fr. [*à la*] *bretonne*) Păr lăsat pe frunte și tăiat în linie dreaptă.

- BRÉVĂ**, *breve* s.f. (it. *breve*) (Livr.) Scrisoare papală mai puțin solemnă decât bula.
- BREVÉT**, *brevete* s.n. (fr. *brevet*) 1. Diplomă, document oficial care conferă unei persoane drepturi profesionale. 2. *Brevet de invenție* = patent¹ (1).
- BREVETĂ**, *brevetez* vb. I (fr. *breveter*) A recunoaște o invenție printr-un brevet; a patenta.
- BREVIĂR**, *breviare* s.n. (fr. *brévinaire*, lat. *brevarium*) 1. Lucrare în care sunt expuse sumar noțiuni, date și probleme dintr-un anumit domeniu. 2. Carte de rugăciuni pentru clerul catolic.
- BREVILÍN**, -Ă, *brevilini*, -e adj. (fr. *bréviligne*) Cu membre scurte; îndesat.
- BREVILOCVÉNT**, -Ă, *brevilocvenți*, -te adj. (it. *breviloquente*) Care este scurt în expunere, în felul de a vorbi.
- BREVILOCVÉNȚĂ** s.f. (it. *breviloquenza*) (Livr.) Însușirea de a fi brevilocvent.
- BRIĂ**, *briez* vb. I (fr. *briller*) 1. A străluci. 2. (Fig.) A se remarca prin calități excepționale.
- BRIĂNT**, -Ă, *briănți*, -te (fr. *brillant*) 1. Adj. Strălucitor, scilpitor; care are calități intelectuale excepționale. 2. S.n. Brillant (1).
- BRIANTÍNĂ** s.f. (fr. *brillantine*) Produs cosmetic gras, lichid sau păstos, care dă strălucire părului.
- BRIĂNȚĂ** s.f. (fr. *brillance*) Strălucire.
- BRIC¹**, *bricuri* s.n. (fr. *brick*) Navă cu două catarge (și cu motor), folosită în trecut în scopuri militare, iar astăzi ca navă-școală.
- BRIC²** (fr. *brique*) 1. Adj. invar. Cărămiziu. 2. S.n. Culoare bric (1).
- BRIC-Ă-BRAC/BRICABRĂC**, *bricabracuri* s.n. (fr. *bric-à-brac*) Magazin de vechituri; vechituri, lucruri fără valoare, uzate și demodate.
- BRICHETĂ**, *brichetez* vb. I (fr. *briqueter*) A face brichete².
- BRICHETĂ¹**, *brichete* s.f. (fr. *briquet*) Aparat mic pentru aprins (tigări).
- BRICHETĂ²**, *brichete* s.f. (fr. *briquette*) Aglomerate cu formă geometrică regulată, din material mărunț sau pulverulent.
- BRICOLĂ**, *bricolez* vb. I (fr. *bricoler*) A face reparații mărunte în propria locuință.
- BRICOLĂJ** s.n. (fr. *bricolage*) Activitate casnică ocazională de reparații, de instalații etc.
- BRICOLĂ**, *bricole* s.f. (fr. *bricole*, it. *bricola*) Mașină de război asemănătoare balistei, în Evul Mediu.
- BRICOLÉR**, *bricoleri* s.m. (fr. *bricoleur*) Persoană care face bricolaj.
- BRIDĂ**, *bride* s.f. (fr. *bride*) 1. Gaică prin care trece cordonul sau care încheie o copcă. 2. Piesă metalică în forma unei bride (1), cu diferite utilizări. 3. (Med.) Aderență (1).
- BRIDGE**, *bridge-uri* s.n. (pr. *brigi*; engl., fr. *bridge*) Joc de cărți între două echipe a câte doi parteneri.
- BRIDGÍST**, -Ă, *bridgiști*, -ste s.m. și f. (pr. *brigist*; *bridge* + *-ist*) Jucător de bridge.
- BRIE** s.n. (pr. *bri*; fr. *brie*) Sortiment de brânză fermentată, fabricată în regiunea Brie (nordul Franței).
- BRIEFING**, *briefinguri* s.n. (pr. *brifing*; engl. *briefing*) Reuniune de scurtă durată, în care se dau informații, se hotărăsc obiectivele și metodele de acțiune (înainte de a începe o acțiune), într-un minister, într-o întreprindere etc.
- BRIGADĂ**, *brigăzi* s.f. (fr. *brigade*, rus. *brigada*) 1. Mare unitate militară, superioară regimentului. 2. Echipă de muncitori constituită în vederea realizării unei sarcini de producție. 3. *Brigadă silvică* = subunitate de lucru în administrarea pădurilor, condusă de un brigadier silvic.
- BRIGADIÉR**, -Ă, *brigadieri*, -e s.m. și f. (fr. *brigadier*) 1. Muncitor dintr-o brigadă (2). 2. Tehnician din administrația pădurilor.
- BRIGĂND**, *briganzi* s.m. (fr. *brigand*) Tâlhar, hoț de drumul mare, răufăcător.
- BRIGANDĂJ**, *brigandaje* s.n. (fr. *brigandage*) (Livr.) Tâlharie la drumul mare.
- BRIGANTÍNĂ**, *brigantine* s.f. (fr. *brigantine*) 1. Navă cu pânze de mici dimensiuni și cu două catarge. 2. Pânză trapezoidală de corabie fixată pe catargul acesteia.
- BRILIĂNT**, *briliante* s.n. (fr. *brillant*, rus. *briliant*) 1. Diamant șlefuit, tăiat în multe fațete, folosit ca piatră prețioasă; briant (2). 2. Cel mai mic corp de literă tipografică.
- BRÍO** s.n. (it., fr. *brio*) Cu *brio* = cu însuflețire; cu mare succes, excepțional.
- BRIOFÍTĂ**, *briofite* s.f. (fr. *bryophyte*) (La pl.) Încrengătură de plante având ca tip mușchiul; muscinee; (și la sg.) plantă din această încrengătură.
- BRIOȘĂ**, *brioșe* s.f. (fr. *brioche*) Prăjitură rotundă cu marginile ondulate, făcută din aluat de cozonac; madlenă.
- BRIOZOÁR**, *briozoare* s.n. (fr. *bryozoaire*) (La pl.) Clasă de nevertebrate mici, marine sau de apă dulce, care trăiesc în colonii cu aspect de mușchi; (și la sg.) nevertebrat din această clasă.
- RISE-GLÁCE** s.n. (pr. *brizglás*; fr. *brise-glace*) Cuțit pentru spart cuburile de gheață.
- BRÍSTOL** s.n. (fr. *bristol*) Carton sau hârtie de calitate superioară, folosită pentru coperti, cărți de vizită etc.

- BRITĂNIC**, -Ă, *britanici*, -ce (fr. *britannique*) 1. S.m. și f. Persoană care face parte din populația de bază a Marii Britanii; englez (1). 2. Adj. Care se referă la Marea Britanie sau la locuitorii acesteia; referitor la Insulele Britanice.
- BRIZĂNT**, -Ă, *brizanți*, -te (fr. *brisant*) 1. Adj. (Despre explozive) Cu o combustie rapidă. 2. S.m. pl. Valuri care se sparg, producând spumă.
- BRIZĂNȚĂ** s.f. (fr. *brisance*) Proprietatea unui exploziv de a fi brizant.
- BRIZĂ**, *brize* s.f. (fr. *brise*) 1. Vânt ușor care suflă regulat, ziua dinspre mare spre uscat, iar noaptea, dinspre uscat spre mare; adiere, boare. 2. *Briză montană* = vânt care suflă în amurg spre văi, iar dimineața, spre culmi.
- BRIZBIZ**, *brizbizuri* s.n. (fr. *brise-bise*) Perdeluță pentru partea de jos a ferestrei; (la pl.) volănașe, panglicuțe etc.
- BRIZURĂ**, *brizuri* s.f. (fr. *brisure*) Sfărâmătură (alimentară).
- BROCĂRT**, *brocarturi* s.n. (fr. *brocart*) Țesătură de mătase, cu model în relief și cu fire de argint, de aur sau de mătase.
- BRÓCCOLI** s.m. (it. *broccolo*, pl. *broccoli*) Legumă verde, asemănătoare conopidei.
- BRODĂ**, *brodez* vb. I (fr. *broder*) A orna o țesătură cu desene cusute; (fig.) a născoci.
- BRODERIE**, *broderii* s.f. (fr. *broderie*) 1. Orna mentație în relief, executată cu acul pe un material textil; orna mentație fină. 2. Înfrumusețare, omare (a unei melodii, a unui text).
- BRODÉZĂ**, *brodeze* s.f. (fr. *brodeuse*) Femeie care coase broderii pe țesături.
- BRÓKER**, *brokeri* s.m. (pr. *brócâr*; engl. *broker*) Agent de bursă² (1) care negociază scrisorile de schimb, preschimbă cupoanele nominative în acțiuni, cumpără și vinde acțiuni (5); curtier; intermediar în afaceri; asistent al managerului.
- BROKERĂJ**, *brokeraje* s.n. (engl. *brokerage*) Intermediere în afaceri.
- BROM** s.n. (fr. *brome*) Element chimic lichid, metaloid roșu-închis, toxic, cu miros pătrunzător.
- BROMĂT**, *bromați* s.m. (fr. *bromate*) Sare a acidului bromic.
- BROMHÍDRIC**, *bromhidrici* adj. (fr. *bromhydrique*) Acid bromhidric = gaz incolor rezultat din combinarea bromului cu hidrogenul.
- BROMHIDRÓZĂ** s.f. (fr. *bromhydrose*) Transpirație abundentă, urât mirositoare.
- BRÓMIC**, *bromici* adj. (fr. *bromique*) Acid bromic = acid oxigenat al bromului.
- BROMÍSM** s.n. (fr. *bromisme*) Intoxicație cu (săruri de) brom.
- BROMÚRĂ**, *bromuri* s.f. (fr. *bromure*) Sare sau ester al acidului bromhidric.
- BRONHIÁL**, -Ă, *bronhiali*, -e adj. (fr. *bronchial*) Bronhic.
- BRÓNHC**, -Ă, *bronhici*, -ce adj. (fr. *bronchique*) Referitor la bronhii; bronhial.
- BRÓNHCIE**, *bronhii* s.f. (fr. *bronche*, lat. *bronchia*) Fiecare dintre cele două ramificații ale traheii, prin care aerul ajunge în plămâni.
- BRONHIÓLĂ**, *bronhiole* s.f. (fr. *bronchiole*) Nume dat celor mai fine ramificații ale bronhiilor.
- BRONHOGRÁFIE** s.f. (fr. *bronchographie*) Examen radiografie al arborelui bronhic, făcut după administrarea unei substanțe de contrast.
- BRONHOPNEUMÓNIE**, *bronhopneumonii* s.f. (fr. *broncho-pneumonie*) Infecție a bronhiilor și a plămânilor.
- BRONHORÉE** s.f. (fr. *bronchorrhée*) Secreție și expectorație abundentă, în bolile aparatului respirator.
- BRONHOSCÓP**, *bronhoscoape* s.n. (fr. *bronchoscope*) Tub prevăzut cu o sursă luminoasă, care se introduce în trahee și în bronhii.
- BRONHOSCOPIE**, *bronhoscopii* s.f. (fr. *bronchoscopie*) Examen vizual al bronhiilor cu ajutorul bronhoscopului.
- BRONHOSPÁSM**, *bronhospasme* s.n. (fr. *bronchospasme*) Contractie, spasm bronhic.
- BRONHOTOMIE**, *bronhotomii* s.f. (fr. *bronchotomie*) Tăiere a unei bronhii pe cale chirurgicală.
- BRONȘECTAZIE**, *bronșectazii* s.f. (fr. *bronchectasie*) Dilatare permanentă a bronhiilor.
- BRONȘITĂ**, *bronșite* s.f. (fr. *bronchite*) Infecție a mucoasei bronhiilor, manifestată prin tuse.
- BRONTOZÁUR**, *brontozauri* s.m. (germ. *Brontosaurus*, fr. *brontosauure*) Reptilă uriașă fosilă din grupa dinozaurilor, care a trăit în era secundară, cu gâtul și coada foarte lungi, iar capul foarte mic.
- BRONZ**, (2) *bronzuri* s.n. (fr. *bronze*) 1. Aliaj de cupru cu staniu, aluminiu, plumb etc., cu numeroase utilizări în tehnică. 2. Obiect de artă făcut din bronz (1). 3. *Epoca de bronz* = perioada istorică în care s-a descoperit acest aliaj.
- BRONZĂ**, *bronzes* vb. I (fr. *bronzer*) 1. A acoperi un obiect cu un strat de bronz (1). 2. (Despre oameni) A face să devină sau a deveni arămiu (din cauza soarelui, a vântului); a (se) înnegri.
- BRONZÍT** s.n. (fr. *bronzite*) Silicat feromagnetic natural din grupa piroxenilor, cu strălucire semi-metalică, închisă la culoare.

- BROȘĂ**, *broșez* vb. I (fr. *brocher*) 1. A lega (filele unei cărți, ale unui caiet etc.) într-o copertă. 2. A prelucra prin așchiere o piesă de metal.
- BRÓȘĂ**, *broșe* s.f. (fr. *broche*) 1. Bijuterie feminină care se prinde pe îmbrăcăminte cu un ac. 2. Unealtă de așchiere.
- BROȘURĂ**, *broșuri* s.f. (fr. *brochure*) Lucrare tipărită cu un număr redus de foi sau de coli; fasciculă; (înv.) filadă.
- BROWNIANĂ**, *browniense* adj. (pr. *brauniână*; fr. *brownien*, cf. n.pr. [Robert] Brown) Mișcare *browniană* = mișcare continuă și dezordonată a particulelor microscopice aflate în suspensie într-un lichid, din cauza agitației moleculare.
- BROWNING**, *browninguri* s.n. (pr. *brăuning*; engl. *browning*) Revolver cu încărcător automat.
- BRUCELÓZĂ**, *bruceloze* s.f. (fr. *brucellose*) Boală bacteriană infecțioasă, transmisibilă de la animale la om, caracterizată prin febră mare și oscilantă, prin transpirație, mărirea splinei etc.
- BRUCINĂ** s.f. (fr. *brucine*) Alcaloid toxic extras din nuca vomică.
- BRUIĂ**, *bruiiez* vb. I (fr. *brouiller*) A perturba voit recepția unor emisiuni radiofonice sau a unor semnale electromagnetice.
- BRUIĂJ**, *bruiaje* s.n. (fr. *brouillage*) Perturbare intenționată a audițiilor radiofonice (prin suprapunerea unor emisiuni).
- BRUIÓN**, *bruiioane* s.n. (fr. *brouillon*) (Livr.) Ciornă, concept (2).
- BRUMĂR** s.m. (fr. *brumaire*, cf. *brumar* „noiembrie”) A doua lună (22 octombrie–21 noiembrie) din calendarul republican francez, folosit în anii 1793–1806.
- BRUN**, -Ă, *bruni*, -e (fr. *brun*) 1. Adj. Cafeniu-închis. 2. Adj., s.m. și f. Brunet.
- BRUNĂ**, *brunez* vb. I (fr. *brunir*) A acoperi un metal cu un strat de oxizi de culoare închisă, pentru a-l feri de coroziune.
- BRUNCH**, *brunch-uri* s.n. (pr. *branci*; engl. *brunch*) Masă de dimineață luată mai târziu, ținând loc atât de mic dejun, cât și de prânz.
- BRUNET**, -Ă, *bruneți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *brunet*) (Persoană) cu tenul negricios și cu părul negru; brun, oacheș.
- BRÚSĂ**, *bruse* s.f. (fr. *brouse*) Regiune tropicală de stepă, cu plante spinoase, arbuști și arbori rari.
- BRUSC**, -Ă, *brusti*, -te adj., adv. (fr. *brusque*) (Care se produce) pe neașteptate, subit, neprevăzut.
- BRUSCĂ**, *bruschez* vb. I (fr. *brusquer*) A brutaliza, a repezi, a molesta; a grăbi, a forța desfășurarea unui eveniment, a unui proces etc.
- BRUSCHÉȚE** s.f. (it. *bruschezza*) Comportament grosolan, atitudine aspră.
- BRUT**, -Ă, *bruți*, -te adj. (lat. *brutus*, fr. *brut*) 1. În stare naturală, neprelucrat; grosolan (2). 2. Cântărit împreună cu ambalajul. 3. Evaluat fără eliminarea taxelor aferente.
- BRUTÁL**, -Ă, *brutali*, -e adj. (fr. *brutal*) Grosolan (1), necioplit, dur (4), primar (2), violent (2), impulsiv; direct, fără menajamente.
- BRUTALITĂȚE**, *brutalități* s.f. (fr. *brutalité*) Fire, purtare, vorbă sau faptă brutală; duritate (4).
- BRUTALIZĂ**, *brutalizez* vb. I (fr. *brutaliser*) A trata în mod brutal pe cineva; a brusca, a maltrata.
- BRÚTĂ**, *brute* s.f. (fr. *brute*) Persoană violentă, bestială; om crud, rău și necioplit.
- BRÚTO** adv. (germ., it. *brutto*) Din care nu s-au scăzut daraua, cheltuielile, impozitele etc.; în total.
- BUBÁL**, *bubali* s.m. (fr. *bubale*) Antilopă africană cu două coarne divergente pornind dintr-un suport comun, care prelungește craniul.
- BUBÓN**, *buboane* s.n. (fr. *bubon*) (Med.) Adenită.
- BUBÓNIC**, -Ă, *bubonici*, -ce adj. (fr. *bubonique*) 1. Care prezintă buboni. 2. Ciumă (sau pestă) *bubonică* = ciumă sau pestă cu buboane.
- BUCÁL**, -Ă, *bucali*, -e adj. (fr. *buccal*) 1. Care se referă la gură. 2. *Pe cale bucală* = pe gură, pe cale orală.
- BUCINATÓR**, *buccinatori* s.m. (fr. *buccinateur*) Mușchi facial care ajută la expulzarea cu putere a aerului din plămâni.
- BUCENTÁUR**, *bucentauri* s.m. (fr. *bucentaure*) (Mitol.) Centaur care avea corp de taur.
- BUCHÉT**, *buchete* s.n. (fr. *bouquet*) 1. Mănunchi de flori; grup de obiecte sau de lucrări etc. de același fel. 2. Aromă de vin (de bună calitate).
- BUCHETIÉRĂ**, *buchetiere* s.f. (fr. *bouquetière*) (Înv.) Florăreasă.
- BUCHINIȘT**, *buchiniști* s.m. (fr. *bouquiniste*) Negustor de cărți vechi (pe malurile Senei).
- BUCIARDĂ**, *buciardez* vb. I (fr. *boucharder*) A prelucra piatra de construcție cu ajutorul buciardei.
- BUCIÁRDĂ**, *buciarde* s.f. (fr. *boucharde*) Ciocan cu dinți sau caneluri, care imprimă, prin lovire, puncte ori linii pe piatra de construcție.
- BUCLĂ**, *buclez* vb. I (fr. *boucler*) 1. A(-și) răsuci părul în bucle; a (se) ondula (2). 2. A încovoia firul de țesut în formă de buclă (1).
- BUCLÁT**, -Ă, *buclați*, -te adj. (de la *bucla*, cf. fr. *bouclé*) (Despre păr) Cu bucle.
- BÚCLĂ**, *bucle* s.f. (fr. *boucle*) 1. Cârliouț, zuluț; șuviță care seamănă cu un cârlionț. 2. Curbă de drum,

- cot de apă. 3. Piesă metalică ce se montează prin înđoire la capătul unui cablu.
- BUCLÉ** s.n., adj. invar. (fr. *bouclé*) (Țesătură) cu aspect buclat.
- BUCÓLIC**, -Ă, *bucolici*, -ce (fr. *bucolique*, lat. *bucolica*) 1. Adj. Pastoral (1); privitor la viața de la țară; idilic. 2. S.f. Mic poem pastoral; idilă (2), eglogă.
- BUCRÁNIU**, *bucranii* s.n. (fr. *bucrane*) Ornament arhitectural care înfățișează un cap de bou împodobit cu ghirlande de flori, cu panglici etc.
- BUDÍNCĂ**, *budinci* s.f. (fr. *pudding/pouding*, engl. *pudding*) Preparat culinar dulce sau sărat, făcut din făină (ori paste făinoase), orez, ouă, lapte etc., copt la cuptor.
- BUDÍSM** s.n. (fr. *bouddhisme*) Doctrină religioasă bazată pe învățătura lui Buddha, care consideră că viața este plină de suferințe și de iluzii, propovăduind renunțarea la orice plăcere.
- BUDÍST**, -Ă, *budiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *bouddhist*) (Adept) al budismului.
- BUDOÁR**, *budoare* s.n. (fr. *boudoir*) Camera elegantă și intimă a unei femei; alcov (2).
- BUF**, -Ă, *bufi*, -e adj. (fr. *bouffe*) (Despre opere muzicale, comedii) Exagerat de comic; grotesc, caricatural.
- BUFA**, *bufe* s.f. (cf. it. *buffa*) Cută înđoită, fald la un obiect de îmbrăcăminte.
- BUFÁNT**, -Ă, *bufanți*, -te adj. (fr. *bouffant*) Cu o crotială umflată, lejeră.
- BUFÉT**, *bufete* s.n. (fr. *buffet*) 1. Dulap pentru păstrarea veselei și a tacămurilor; bahut. 2. Local sau spațiu amenajat în care se servesc (rapid) mâncăruri (reci) și băuturi. 3. Mâncare servită la un bufet (2).
- BUFETIÉR**, -Ă, *bufetieri*, -e s.m. și f. (fr. *buffetier*) Patron sau bucătar la un bufet.
- BUFÉU**, *bufeuri* s.n. (fr. *bouffée*) Răbufnire subită, puternică și trecătoare, de febră, palpitații etc., provocată de unele tulburări organice.
- BUFÓN**, -Ă, *bufoni*, -e (fr. *bouffon*) 1. S.m. Personaj comic, măscărici; polichinelle (1). 2. Adj. Comic (1), caraghios, grotesc.
- BUFONÁ**, *bufonez* vb. I (fr. *bouffonner*) A spune sau a face bufonerii.
- BUFONÁDÁ**, *bufonade* s.f. (it. *buffonata*) (Rar) Bufonerie.
- BUFONERÍE**, *bufonerii* s.f. (fr. *bouffonnerie*) Vorbă, gest comic sau grotesc, glumă; bufonadă, clovnerie, pantalonadă.
- BUGÉT**, *bugete* s.n. (fr. *budget*) Plan de venituri și cheltuieli pe o anumită perioadă; totalitatea veniturilor și cheltuielilor prevăzute pentru o întreprindere, o familie etc. pe un anumit timp.
- BUGETÁR**, -Ă, *bugetari*, -e (fr. *budgetaire*) 1. Adj. De (sau din) buget, privitor la buget. 2. S.m. și f. Persoană remunerată de la buget. 3. *Instituție bugetară* = instituție care își varsă integral veniturile la buget și își acoperă cheltuielile de la buget.
- BUGETIVÓR**, -Ă, *bugetivori*, -e adj. (fr. *budgetivore*) Care trăiește din bugetul statului.
- BUGGY** s.n. (pr. *bághi*; engl. *buggy*) Automobil ușor cu motorul în spate, adaptat pentru orice teren.
- BÚGLÁ**, *bugle* s.f. (fr., engl. *bugle*) Instrument de suflat din piele; (la pl.) instrumente de suflat din alamă.
- BUILDÍNG**, *buildinguri* s.n. (pr. *bilding*; engl. *building*) Clădire modernă de mari dimensiuni; zgârie-nori.
- BUIÓTÁ**, *buiote* s.f. (fr. *bouillotte*) Recipient dreptunghiular din cauciuc, umplut cu apă fierbinte, folosit la încălzirea patului sau a unei persoane.
- BUJÍE**, *bujii* s.f. (fr. *bougie*) Dispozitiv de aprindere a amestecului gazos din motoarele cu explozie.
- BÚLÁ**, *bule* s.f. (fr. *bulle*, lat. *bulla*) 1. Bășică de gaz, într-un corp solid sau lichid. 2. Sferă mică dintr-un material solid. 3. Pecete de metal; actul întărit cu o astfel de pecete. 4. *Bulă papală* = act oficial emis de papă.
- BULB**, *bulbi* s.m. (fr. *bulbe*, lat. *bulbus*) 1. Tulpină subterană cu frunze în formă de solzi sau de tunică, în care se depun substanțele de rezervă. 2. Obiect, umflătură ca un bulb (1). 3. *Bulb rahidian* = segment inferior al creierului. *Bulbi oculari* = globii ochilor.
- BULBÁR**, -Ă, *bulbări*, -e adj. (fr. *bulbaire*) 1. (Bot.) Referitor la bulb (1). 2. (Anat.) Referitor la bulbul rahidian.
- BULBIFÉR**, -Ă, *bulbiferi*, -e adj. (fr. *bulbifère*) (Bot.) Care produce bulbi (1).
- BULBIFÓRM**, -Ă, *bulbiformi*, -e adj. (fr. *bulbiforme*) În formă de bulb (2).
- BULBÍL**, *bulbili* s.m. (fr. *bulbille*) Lăstar mic care se formează pe tulpină, sub frunze, și care, detașat, poate da naștere unei plante noi.
- BÚLDOG/BULDÓG**, *buldogi* s.m. (fr. *bouledogue*) Rasă de câini care are capul mare și botul turtit; mops, dog.
- BULDÓZER**, *buldozere* s.n. (engl., fr. *bulldozer*, rus. *bulidozer*) 1. Mașină mare pe șenile, prevăzută cu o lamă puternică, folosită pentru nivelarea sau transportul pământului, al zăpezii etc. 2. Presă orizontală folosită pentru matrișat și înđoit la cald.
- BULDOZERÍST**, *buldozeriști* s.m. (*buldozer* + *-ist*) Muncitor care conduce un buldozer (1).
- BULÉT**, *buleți* s.m. (fr. *boulet*) Denumire dată articulației gleznei calului, situată între chișiță și osul fluierului.

- BULÉTĂ**, *bulete* s.f. (fr. *boulette*) Gogoasă mică (de cașcaval, diverse paste etc.) prăjită.
- BULETÍN**, *buletine* s.n. (fr. *bulletin*) 1. (Cu determinări) Comunicat, raport (2), notă (2), știre; publicație periodică de specialitate. 2. Adevărîță. 3. Act oficial de identitate. 4. *Buletin 'de vot* = imprimat, formular cu numele candidaților la o alegere.
- BULEVÁRD**, *bulevarde* s.n. (fr. *boulevard*) Arteră urbană de mare circulație (mărginită de arbori), într-un oraș; *avenue*.
- BULEVARDIÉR**, -Ă, *bulevardieri*, -e (fr. *boulevardier*) 1. Adj. De *bulevard*. 2. Adj. (Despre spectacole) De mică valoare artistică. 3. S.m. și f. Persoană care frecventează *bulevardele*; *plimbăreț*, *haimana*.
- BULÍMIC**, -Ă, *bulimici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *boulimique*) (Med.) (Bolnav) de *bulimie*.
- BULIMÍE** s.f. (fr. *boulimie*) Stare patologică de foame continuă, excesivă; hiperorexie; sitomanie.
- BULÍNĂ**, *buline* s.f. (fr. *bouline*) Parâmă pentru manevrarea pânzelor inferioare ale unei ambarcațiuni.
- BULIÓN**, (1, 2) *bulionuri*, (3) *bulioane* s.n. (fr. *bouillon*, rus. *bulion*) 1. Pastă conservată, obținută din pătlăgele roșii. 2. Supă de carne fără zarzavat sau paste făinoase. 3. Lichid obținut din carne sau din vegetale, folosit pentru culturile de microorganisme.
- BULLFINCH**, *bullfinch-uri* s.n. (pr. *bulfinci*; fr., engl. *bullfinch*) Zid de o anumită înălțime (cu nuiele deasupra), folosit ca obstacol la alergările de cai.
- BULL-TERRIÉR**, *bull-terrieri* s.m. (fr. *bull-terrier*) Câine de rasă englezescă, dresat să vâneze șobolani.
- BULÓN**, *buloane* s.n. (fr. *boulon*) Tijă metalică filetată la unul sau la ambele capete, care servește la asamblarea a două piese.
- BULONÁ**, *bulonez* vb. I (fr. *boulonner*) A îmbina, a fixa două piese cu ajutorul unor buloane.
- BULVERSÁ**, *bulversez* vb. I (fr. *boulverser*) A zăpăci, a dezorienta, a tulbura.
- BUMERÁNG**, *bumeranguri* s.n. (fr. *boumerang*) Armă folosită de băștinașii din Australia, care, dacă nu a atins ținta, revine la locul de aruncare.
- BÚNA** s.f. (germ. *Buna*, denumire comercială) Varietate de cauciuc sintetic.
- BÚNCĂR**, *buncăre* s.n. (germ. *Bunker*, cf. rus. *bunker*) 1. Construcție specială pentru depozitarea materiilor granulare. 2. Adăpost blindat, cazemată.
- BUND**, *bunduri* s.n. (germ. *Bund*) (Livr.) Asociație, confrerie (2); confederație, în Germania și în Elveția.
- BÜNDESRAT** n.pr. n. (germ. *Bundesrat*) Reuniune a membrilor executivului, în Elveția.
- BÜNDESTAG** n.pr. n. (germ. *Bundestag*) Adunare legislativă, în Germania.
- BUNGALÓW**, *bungalow-uri* s.n. (pr. *bungalou*; engl. *bungalow*) Locuință de lemn sau de trestie (înconjurată de verande și vegetație), construită de europeni în India; (p. ext.) construcție de vacanță, realizată din materiale ușoare.
- BUR**, -Ă, *huri*, -e s.m. și f. (germ. *Bur*) Afrikaander.
- BURÁ**, *burez* vb. I (fr. *bourrer*) 1. A astupa cu argilă, cu nisip etc. spațiul gol, neocupat de explozive, dintre-o gaură de mină sau dintr-o sondă de minare. 2. A îndesa balastul sub traversele unei linii de cale ferată.
- BÚRCĂ**, *burci* s.f. (fr. *burgal/burqa*) Îmbrăcăminte (la musulmani) care acoperă tot corpul, cu excepția ochilor.
- BURÉT** s.n. (fr. *bourette*) 1. Fir gros și neregulat de mătase; țesătură din acest fir. 2. Țesătură de bumbac cu fir noduros și poros.
- BURÉZĂ**, *bureze* s.f. (fr. *bourreuse*) Mașină utilizată la îndesarea balastului sub traverse.
- BURG**, *burguri* s.n. (fr. *bourg*) 1. Castel (1). 2. Cetate; oraș medieval.
- BURGÁDĂ** s.f. (fr. *bourgade*) Burg (2) mic, cu locuințe dispersate.
- BURGHÉZ**, -Ă, *burghezi*, -e adj., s.m. și f. (it. *borghese*) (Persoană) care aparține burgheziei.
- BURGHEZÍE**, *burghezii* s.f. (it. *borghesia*, cf. fr. *bourgeoisie*) 1. Clasă socială care posedă mijloacele de producție, în capitalism. 2. Categorie socială formată din persoane înstărite. 3. *Mica burghezie* = categorie socială mijlocie, alcătuită din micii producători și din comercianți.
- BURGRÁV**, *burgravi* s.m. (*burgrove*, cf. germ. *Burggraf*) Comandant al unei fortărețe sau al unui oraș din Germania, în Evul Mediu.
- BURLÉSC**, -Ă, *burlești* adj. (fr. *burlesque*, it. *burlesco*) De un comic grotesc, exagerat și vulgar.
- BURLÉT**, *burleți* s.m. (fr. *bourrelet*) Șnur gros care se pune la uși și la ferestre, ca să nu pătrundă frigul în încăperi.
- BURNÚZ**, *burnuzuri* s.n. (fr. *burnous*) Manta de lână (albă sau neagră) cu glugă, purtată de arabi.
- BÚRSĂ**¹, *burse* s.f. (fr. *bourse*) Alocație bănească acordată de stat sau de un sponsor unui elev ori unui student, ori unui absolvent care face o specializare; stipendiu.
- BÚRSĂ**², *burse* s.f. (fr. *bourse*) 1. Loc, instituție unde se fac tranzacții financiare sau comerciale. 2. *Bursă neagră* = comerț ilicit. *Bursă de devize* = piață valutară. *Bursa muncii* = instituție care înregistrează cererile și mijloacele angajărilor. *Bursă de valori* = bursă unde se negociază titluri de valoare.
- BURSIÉR**¹, -Ă, *bursieri*, -e adj., s.m. și f. (fr. *boursier*) (Elev, student, cercetător etc.) care beneficiază de o bursă¹.

- BURSIÉR²**, -Ă, *bursieri*, -e adj. (fr. *boursier*) Care negociază la bursă² (1); de bursă.
- BURSUFLURĂ**, *bursufluri* s.f. (fr. *boursouflure*) Umflătură pe suprafața unei piese de ceramică.
- BUSC**, *buscure* s.n. (fr. *busc*) Prag de ecluză pe care se sprijină poarta închisă.
- BUSCULĂ**, *busculez* vb. I (fr. *bousculer*) A se îngheșui, a se învălmăși.
- BUSCULĂDĂ**, *busculade* s.f. (fr. *bousculade*) Îngheșuială, învălmășeală, dezordine (3), în care se produc ciocniri între persoane.
- BUSINESS**, *businessuri* s.n. (pr. *biznis*; engl. *business*) 1. Afacere (1). 2. Ocupație (2), muncă.
- BUSINESSMAN**, *businessmeni* s.m. (pr. *biznismen*; engl. *businessman*) Om de afaceri.
- BUSOLĂ**, *busole* s.f. (fr. *boussole*) Instrument care indică direcția nord-sud cu ajutorul unui ac magnetic; compas (2).
- BUST**, *busturi* s.n. (fr. *buste*) 1. Partea superioară a corpului uman (din talie sau de la umeri); tors; (impr.) piept plin, dezvoltat (la femei). 2. Sculptură sau pictură care reprezintă capul și partea de sus a corpului omenesc.
- BUȘEL**, *bușei* s.m. (engl. *bushel*) Unitate de măsură englezească pentru volum, egală cu 36 l.
- BUȘEU**, *bușeuri* s.n. (fr. *bouchée*) Prăjitură rulată cu nuci, cremă, frișcă sau ciocolată.
- BUȘÓN**, *bușoane* s.n. (fr. *bouchon*) 1. Dop cu ghi-vent. 2. Piesă de porțelan din dispozitivul de siguranță al unui circuit electric.
- BUT**, *buturi* s.n. (fr. *but*) Fiecare dintre stâlpii porții, la rugbi.
- BUTĂDĂ**, *butade* s.f. (fr. *boutade*) Vorbă de duh; ironie; faceție.
- BUTADIENĂ**, *butadiene* s.f. (fr. *butadiène*) Hidrocarbură nesaturată sub formă de gaz incolor, utilizată mai ales la prepararea cauciucurilor sintetice.
- BUTAFÓR**, *butafori* s.m. (de la *butaforie*) Decorator specializat în butaforie.
- BUTAFORÍE** s.f. (rus. *butaforia*) Ansamblu de obiecte din carton, folosit pentru decoruri.
- BUTÁN** s.n. (fr. *butane*) Hidrocarbură saturată din petrolul brut, din gazele de sondă sau de cracare, folosită drept combustibil.
- BUTANÓL**, *butanoli* s.m. (fr. *butanol*) Substanță chimică din clasa alcoolilor, folosită ca dizolvant pentru lacuri și ca intermediar în sinteze organice.
- BUTANÓNĂ**, *butanone* s.f. (fr. *butanone*) (Chim.) Lichid inflamabil cu miros de acetună, folosit în industria chimică și în cea farmaceutică.
- BUTÁRGĂ** s.f. (fr. *boutargue*) (Rar) Icre de chefal preparate și conservate.
- BUTÉLIE**, *butelii* s.f. (fr. *bouteille*) 1. Vas din materiale variate, folosit pentru păstrarea sau pentru transportarea unor materiale. 2. Sticlă pentru lichide. 3. Recipient de oțel pentru gaze comprimate.
- BUTÉNA**, *butene* s.f. (fr. *boutène*) Substanță obținută prin cracarea produselor petroliere; butilenă.
- BUTERÓLĂ**, *buterole* s.f. (fr. *bouterolle*) Instrument folosit pentru turtirea capului liber al niturilor.
- BUTÍC**, *buticuri* s.n. (fr. *boutique*) Mic magazin (de lux) cu mărfuri de serie mică.
- BUTICÁR**, *buticari* s.m. (fr. *boutiquier*) Proprietar sau vânzător într-un butic.
- BUTILÉNĂ**, *butilene* s.f. (fr. *boutilène*) (Chim.) Butenă.
- BUTÍLIC**, -Ă, *butilici*, -ce adj. (fr. *butylique*) (Despre substanțe) Care are în moleculă un radical provenit din îndepărtarea unui atom de hidrogen din molecula butanului.
- BUTIRÁT**, *butirați* s.m. (fr. *butyrate*) Sare sau ester al acidului butiric.
- BUTÍRIC**, *butirici* adj. (fr. *butyrique*) Acid butiric = acid organic prezent în grăsimile animale, mai ales în unt.
- BUTIRÍNĂ** s.f. (*butyrine*) Ester al glicerinei cu acidul butiric, unul din componenții esențiali ai grăsimilor.
- BUTIR(O)**- (fr. *butyr[o]-*) Element de compunere cu sensul de „unt”, în cuvinte ca *butirometru*.
- BUTIROMÉTRU**, *butirometre* s.n. (fr. *butyromètre*) Instrument folosit pentru măsurarea cantității de grăsime sau de unt din lapte.
- BUTÍSĂ**, *butise* s.f. (fr. *boutisse*) Piatră dreptunghiulară folosită la încheierea pavajelor, cu dimensiunea mai lungă perpendiculară pe fața pavată.
- BUTÓN**, (1) *butoane*, (2) *butoni* (fr. *bouton*) 1. S.n. Piesă mică în formă de disc, care asigură, prin apăsare sau prin învârtire, un contact electric ori o acțiune mecanică. 2. S.m. Capsă (1); nasture (pentru încheiat manșetele, gulerele etc.).
- BUTONÁ**, *butonez* vb. I (de la *buton*) A schimba frecvent canalele la televizor cu ajutorul telecomenzii.
- BUTONIÉRĂ**, *butoniere* s.f. (fr. *boutonnière*) Tăietură mică și întărită cu o cusătură specială, prin care poate trece un nasture, la un obiect de îmbrăcăminte.
- BUVÁBIL**, -Ă, *buvabili*, -e adj. (fr. *buvable*) Băubil.
- BÚZER**, *buzere* s.n. (engl. *buzzer*) Aparat electric care emite un sunet caracteristic, folosit în telefonie.
- BYPASS**, *bypassuri* s.n. (pr. *băipas*; engl. *bypass*) 1. Sistem de canalizare sau dispozitiv prin care se ocolește traseul normal de scurgere a unui fluid. 2. Intervenție chirurgicală care restabilește circulația sângelui printr-un bypass (1).
- BYTE**, *byți* s.m. (pr. *bait*; engl. *byte*) (Inform.) Grup de biți (de regulă, opt), folosit pentru exprimarea capacității de memorie (2).

C

CAB, *caburi* s.n. (engl., fr. *cab*) (Rar) Cabrioletă englezescă din sec. al XIX-lea, cu două roți și un scaun înalt în spate, pe care stă vizitiul.

CABĂLĂ, (2) *cabale* s.f. (fr. *cabale*, germ. *Kabale*)
1. Interpretare ebraică, mistică a Vechiului Testament; doctrină bazată pe această interpretare. 2. Uneltire, intrigă (1).

CABALÎN, -Ă, *cabalini*, -e (lat. *caballinus*) 1. S.f. Denumire generică dată cailor. 2. Adj. Care aparține cailor, privitor la cai.

CABALÎST, -Ă, *cabaliști*, -ste s.m. și f. (fr. *cabaliste*, germ. *Kabalist*) Persoană inițiată în cabală (1).

CABALÎSTIC, -Ă, *cabalistic*, -ce adj. (fr. *cabalistique*) 1. Care se referă la cabală (1). 2. Misterios (1), ocult (1), tainic.

CABALLERO, *caballero* s.m. (pr. *cabaliéro*; sp. *caballero*) Mic nobil din Spania, care servea în armată cu propriul cal; cavalier (2); domn.

CABĂNĂ, *cabane* s.f. (fr. *cabane*) Casă (de lemn) construită în scopuri turistice.

CABANÓS, *cabanoși* s.m. (pol. *kabános*) Cărnăcior subțire și uscat, preparat din carne de vită și de porc.

CABARÉT, *cabarete* s.n. (fr. *cabaret*) Local de petrecere cu program de varietăți; bar² (2).

CABARETIÉR, -Ă, *cabaretieri*, -e s.m. și f. (fr. *cabaretier*) Proprietarul unui cabaret.

CABERNÉT, (2) *cabernet-uri* s.n. (fr. *cabernet*) 1. Soi de viță-de-vie cultivat pentru a produce vinuri roșii superioare. 2. Sortiment de cabernet (1).

CABESTÁN, *cabestane* s.n. (fr. *cabestan*) Troliu cu un tambur vertical pe care se desfășoară cablul de tracțiune.

CABÍNĂ, *cabine* s.f. (fr. *cabine*) 1. Mică încăpere cu diverse destinații (pentru telefon, pentru portar etc.).

2. *Cabină spațială* = compartimentul unei nave cosmice în care stau astronauții; capsulă cosmică.

CABINÉT, *cabinete* s.n. (fr. *cabinet*) 1. Încăpere dintr-o locuință sau dintr-o instituție, destinată exercitării unei profesii. 2. Biroul unei persoane cu muncă de răspundere. 3. Secție sau serviciu pentru activități de specialitate. 4. Consiliu de Miniștri; guvern. 5. Mobilă pentru păstrarea obiectelor de preț.

CABINIÉR, -Ă, *cabinieri*, -e s.m. și f. (fr. *cabinier*) Persoană care se ocupă de o cabină de teatru, de operă etc.

CABLĂ, *cablez* vb. I (fr. *câbler*) 1. A confecționa un cablu prin răsucirea și împletirea firelor. 2. A instala un cablu de telecomunicații. 3. A face legătura unei case, unui bloc de locuințe etc. cu un cablu de telecomunicații.

CABLĂJ, *cablaje* s.n. (fr. *câblage*) 1. Mod de răsucire sau de împletire a firelor pentru a confecționa un cablu. 2. Ansamblu de conductori ai unui dispozitiv electric sau electronic.

CABLIÉR, *cabliere* s.n. (fr. *câblier*) Navă specială pentru transportul, montarea și întreținerea cablurilor submarine.

CABLOGRĂMĂ, *cablograme* s.f. (fr. *câblogramme*) Telegramă transmisă prin cablu submarin.

CABLÓR, *cablori* s.m. (fr. *câbleur*) Muncitor specializat în cablajul circuitelor electrice.

CÁBLU, *cabluri* s.n. (fr. *câble*) 1. Funie groasă din fire vegetale sau metalice. 2. Conductor electric. 3. Unitate de măsură pentru distanță, egală cu 185,2 m.

CABOȘÓN, *caboșoane* s.n. (fr. *cabochon*) 1. Piatră (semi)prețioasă fără fațete, montată în metal. 2. (Arhit.) Ornament mic de piatră, încrustat într-o fațadă.

- CABOTÁJ**, *cabotaje* s.n. (fr. *cabotage*) Navigație comercială de-a lungul coastei; transport naval între porturi apropiate.
- CABOTIÉR**, *cabotiere* s.n. (fr. *cabotier*) Navă care efectuează cabotajul.
- CABOTÍN**, -Ă, *cabotini*, -e s.m. și f. (fr. *cabotin*) Actor fără talent; persoană care urmărește succese facile, de public.
- CABOTINÁJ** s.n. (fr. *cabotinage*) Cabotinism.
- CABOTINISM** s.n. (*cabotin* + -ism) Atitudine, gest de cabotin; cabotinaj.
- CABRÁ**, *cabrez* vb. I (fr. *cabrer*) 1. (Despre unele patrupede, mai ales cai) A se ridica pe picioarele dinapoi. 2. A se încorda, a se ridica. 3. (Despre avioane) A ridica mult partea din față, la decolare.
- CABRÁJ**, *cabraje* s.n. (fr. *cabrage*) Acțiunea de a cabra și rezultatul ei.
- CABRIOLÁ**, *cabriole* s.f. (fr. *cabriole*) (Despre cai) Salt cu rotire pe loc.
- CABRIOLÉTÁ**, *cabriolete* s.f. (fr. *cabriolete*) Trăsură ușoară (decapotabilă) pe două roți, trasă de un cal; șaretă.
- CACÁO** s.f. (fr. *cacao*) 1. Sămânța arborelui de cacao, prăjită și rășnită, folosită în alimentație (pentru fabricarea ciocolatei, a unor băuturi hrănitoare etc.). 2. *Unt* (sau *ulei*) *de cacao* = substanță grasă extrasă din cacao (1).
- CACAOIÉR**, *cacaotieri* s.m. (fr. *cacaotier*) Arbore de cacao.
- CACOTÉRO**, *cachetero* s.n. (pr. *cacetéro*; sp. *cachetero*) Pumnal folosit pentruuciderea taurului la o coridă.
- CACO-** (fr. *caco-*) Element de compunere cu sensul de „urât”, „rău”, „greșit”, în cuvinte de tipul: *cacofonie*, *cacografie*.
- CACOFÓNIC**, -Ă, *cacofonici*, -ce adj. (fr. *cacophonique*) Care produce o cacofonie; lipsit de armonie.
- CACOFONIE**, *cacofonii* s.f. (fr. *cacophonie*) Asociație neplăcută de sunete; lipsă de armonie muzicală.
- CACOGENÉZÁ** s.f. (fr. *cacogenèse*) (Med.) Dezvoltare anormală a unui organ.
- CACOGRAFIE**, *cacografii* s.f. (fr. *cacographie*) Ortografiere greșită.
- CACOLOGIE**, *cacologii* s.f. (fr. *cacologie*) Construcție, locuțiune greșită.
- CACOSMIE** s.f. (fr. *cacosmie*) Percepere exagerată a mirosurilor urâte.
- CACTACÉE**, *cactacee* s.f. (fr. *cactacée*) Cactee.
- CACTÉE**, *cactee* s.f. (fr. *cactée*) (La pl.) Familie de plante exotice ornamentale, adaptate la uscăciune prin tulpini cărnoase, pline de suc, și frunze în formă de spini; cactacee; (și la sg.) plantă din această familie.
- CÁCTUS**, *cactuși* s.m. (fr. *cactus*) Plantă exotică spinoasă, cu tulpina cărnoasă.
- CADASTRÁ**, *cadastrez* vb. I (fr. *cadastrer*) A efectua lucrări de cadastru; a înscrie în cadastru.
- CADASTRÁL**, -Ă, *cadastrali*, -e adj. (fr. *cadastral*) De cadastru, privitor la cadastru.
- CADÁSTRU**, *cadastre* s.n. (fr. *cadastre*) Ansamblu de lucrări și de documente referitoare la proprietățile funciare; știința aplicată care se ocupă cu aceste lucrări.
- CADAVÉRIC**, -Ă, *cadaverici*, -ce adj. (fr. *cadavérique*) Ca de cadavru; (p. ext.) exsanguu (2).
- CADÁVRU**, *cadavre* s.n. (fr. *cadavre*) 1. Corpul unui om sau al unui animal mort; hoit, stârv. 2. *Cadavru viu* (sau *ambulant*) = om slab, palid. *A călca pe cadavre* = a fi lipsit de scrupule.
- CADENȚÁ**, *cadențez* vb. I (fr. *cadencer*) A imprima cadența unei fraze, unei compoziții muzicale, unei mișcări etc.; a ritma, a modula (1).
- CADENȚÁ**, *cadențe* s.f. (fr. *cadence*, it. *cadenza*) 1. Ritm (2), mișcare sau viteză ritmică; măsură, tempo (2). 2. Succesiune de accente care marchează ritmul, în poezie sau în muzică.
- CADENȚMÉTRU**, *cadențmetre* s.n. (germ. *Kadenzmeter*) Instrument de măsurare a radioactivității.
- CADÉT**, *cadeți* s.m. (fr. *cadet*, rus. *kadet*) 1. Al doilea născut într-o familie (de nobili), care urma cariera militară. 2. Elev (sau absolvent) al unei școli militare; (în trecut; în Germania și Rusia) iuncher (1).
- CÁDMIE** s.f. (fr. *cadmie*) Depunere reziduală de oxid de zinc și de oxid de cadmiu, în metalurgia zincului.
- CADMIFÉR**, -Ă, *cadmiferi*, -e adj. (fr. *cadmifère*) (Despre roci) Care conține cadmiu.
- CÁDMIU** s.n. (fr. *cadmium*) Element chimic, metal alb, maleabil și ductil, folosit în aliaje.
- CADÓU**, *cadouri* s.n. (fr. *cadeau*) Ceea ce se primește sau se oferă gratuit; dar (cu ocazia unui eveniment); surpriză (2).
- CADRÁ**, *cadrez* vb. I (fr. *cadrer*) A corespunde (în tocmă) cu ceva; a se cuveni, a se cădea.
- CADRÁJ**, *cadraje* s.n. (fr. *cadrage*) 1. Spațiu delimitat cuprins de obiectivul unui aparat fotografic. 2. Așezare a culorilor ce urmează a fi imprimare pe o țesătură.
- CADRÁN**, *cadrane* s.n. (fr. *cadran*) 1. Suprafață (circulară) gradată pe care se mișcă acul unui aparat de măsură. 2. Arc (sau sector) care reprezintă un sfert de cerc. 3. *Cadran solar* = ceas solar care indică ora în funcție de poziția umbrei unei tije.

- CADRÍL**, *cadriluri* s.n. (fr. *quadrille*) Dans lent de origine franceză, executat de patru perechi de dansatori care se schimbă între ei; melodia acestui dans.
- CADRILĂJ**, *cadrilaje* s.n. (fr. *quadrillage*) Caroiaj.
- CADRILÁT**, -Ă, *cadrilați*, -te adj. (fr. *quadrillé*) (Despre țesături, haine etc.) Care are carouri.
- CÁDRU**, *cadre* s.n. (fr. *cadre*, rus. *kadr*) 1. Ramă de tablou, de fotografie; încadratură, pervaz de ușă, de fereastră, suport (1). 2. Ambianță, mediu (2). 3. Domeniu (3), sector (2). 4. (La pl.) Persoane care lucrează într-un domeniu.
- CADÚC**, -Ă, *caduci*, -ce adj. (fr. *caduc*, lat. *caducus*) 1. Șubred, perisabil, care a devenit nul, fără putere (legală). 2. (Despre organe ale plantelor) Care se înnoiește în fiecare an și apoi se detașează spontan de plantă.
- CADUCÉU**, *caducee* s.n. (lat. *caduceum*, fr. *caducée*) (În Antichitatea greco-romană) Sceptrul zeului Hermes/Mercur, reprezentat printr-un baston cu două aripioare în vârf, înconjurat de doi șerpi, care simboliza pacea și comerțul; (astăzi) blazonul farmaciștilor și al medicilor.
- CADUCITÁTE** s.f. (fr. *caducité*) Fapt, caracter caduc; ineficacitatea unui act juridic.
- CAFÉ-BAR**, *café-baruri* s.n. (*café[nea] + bar*) Local în care se servesc cafele și băuturi.
- CAFÉ-CONCÉRT** s.n. (pr. *café consér*; fr. *café-concert*) Muzică instrumentală foarte accesibilă (cântată în restaurante).
- CAFÉ-FRAPPÉ**, *café-frappé-uri* s.n. (fr. *café-frappée*) Căfea rece cu înghețată și cu frișcă.
- CAFÉINĂ** s.f. v. **cofeină**.
- CAFÉISM** s.n. (fr. *caféisme*) Totalitatea tulburărilor (insomnii, dureri de cap etc.) apărute în urma consumului excesiv de substanțe care conțin cofeină.
- CÁFER**, *caferi* s.m. (germ. *Kaffer*) Bivol negru din Africa.
- CAFETIÉRĂ**, *cafetiere* s.f. (fr. *cafetière*) Aparat de preparat și păstrat cafeaua.
- CAGŪLĂ**, *cagule* s.f. (fr. *cagoule*) 1. Mantie (de călugăr) cu glugă care acoperă fața, cu deschizături în dreptul ochilor. 2. Glugă trasă pe cap, cu deschizături în dreptul ochilor.
- CAIÁC**, *caiace* s.n. (fr. *kayak*) 1. Ambarcațiune de sport, îngustă și ascuțită la capete, condusă cu vâsle. 2. Sport practicat cu caiacul (1).
- CAIACÍST**, -Ă, *caiaciști*, -ste s.m. și f. (*caiac + -ist*) Sportiv care practică caiacul (2).
- CAID**, *caizi* s.m. (fr. *caïd*) 1. Titlu purtat în trecut de guvernatorul unei provincii sau al unui oraș din statele musulmane ale Africii de Nord; persoană care purta acest titlu. 2. Șef de bandă¹ criminală.
- CAIÉT**, *caiete* s.n. (de la fr. *cahier*, cf. pol. *kajet*) 1. Fascicul de coli de hârtie legate sau broșate împreună, utilizate pentru scris, pentru desenat etc. 2. Publicație periodică în care sunt incluse studii, note, informații (dintr-un anumit domeniu). 3. *Caiet-program* = program (de spectacol) în formă de caiet (1).
- CAIMÁN**, *caimani* s.m. (fr. *caïman*) Crocodil din America de Sud, care are pe partea ventrală plăci osoase mobile, galben-verzui.
- CAINOZÓIC**, -Ă, *cainozoici*, -ce (fr. *cænozoïque*, engl. *cainozoic*) 1. S.n. Neozoic (1). 2. Adj. Care ține de, care se raportează la cainozoic (1).
- CALÁ**, *calez* vb. I (fr. *caler*) 1. A imobiliza o piesă, un organ de mașină. 2. A fixa orizontal suportul unui aparat topografic.
- CALABRÉZ**, -Ă, *calabrezi*, -e (it. *calabrese*, fr. *calabrais*) 1. S.m. și f. Persoană originară sau locuitor din regiunea Calabria (sudul Italiei). 2. Adj. Care aparține Calabriei sau calabrezilor (1), care se referă la Calabria sau la calabrezi.
- CALABRIÁN**, -Ă, *calabrieni*, -e (*Calabria + -an*) 1. S.n. Primul etaj al cuaternarului în facies marin din domeniul mediteranean. 2. Adj. Care se referă la calabrian (1).
- CALÁJ**, *calaje* s.n. (fr. *calage*) 1. Imobilizare a unui organ de mașină. 2. Repunere a unui organ de mașină în poziția în care obține randamentul optim. 3. Adâncime la care se cufundă în apă o navă.
- CALAMÁR/CALMÁR**, *calamari/calmari* s.m. (fr. *calamar/calmar*) Cefalopod comestibil.
- CALAMBŪR**, *calambururi* s.n. (fr. *calembour*) Joc de cuvinte bazat pe diferența de sens între cuvintele cu pronunțare similară.
- CALAMÍNĂ**, *calamine* s.f. (fr. *calamine*) 1. Reziduu de cărbune care se depune pe pereții, pe supapele, pe pistoanele etc. ale unui motor, împiedicând funcționarea normală a acestuia. 2. Silicat hidratat de zinc. 3. Oxid care se formează pe suprafața pieselor metalice.
- CALAMITÁ**, pers. 3 *calamítează* vb. I (de la *calamitate*) A produce o calamitate.
- CALAMITÁT**, -Ă, *calamități*, -te adj. (de la *calamitate*) Care a suferit o calamitate.
- CALAMITÁTE**, *calamități* s.f. (fr. *calamité*, lat. *calamitas*, -atis) Dezastru (1), catastrofă, cataclism; flagel (2), plagă (2).
- CALANDRÁ**, *calandrez* vb. I (fr. *calandrer*) A trece un material printr-un calandru; a presa cu ajutorul calandrului.
- CALANDRÓR**, -OÁRE, *calandrori*, -oare s.m. și f. (fr. *calandreur*) Muncitor care lucrează la calandru.

- CALÁNDRU**, *calandre* s.n. (fr. *calandre*) 1. Mașină compusă din cilindri, care servește la imprimarea în relief a matrițelor, la satinarea hârtiei, la apretarea și finisarea țesăturilor etc. 2. Garnitură protectoare de metal, așezată în fața radiatorului, la unele automobile.
- CALÁO**, *calao* s.m. (fr. *calas*) Pasăre din Asia și din Africa, al cărei cioc are un apendice încovoiat.
- CÁLĂ¹**, *cale* s.f. (fr. *cale*) 1. Încăpere în partea de jos a navei, în care se depozitează încărcătura. 2. Rampă înclinată pentru construirea și repararea navelor.
- CÁLĂ²**, *cale* s.f. (germ. *Kalla*, lat. *calla*) Plantă tropicală decorativă, cu flori mari și albe, răsucite în formă de cornet.
- CALC**, *calcuri* s.n. (fr. *calque*) 1. Copie, reproducere a unui desen făcută pe hârtie de calc (3). 2. Sens nou dat unui cuvânt sau unei expresii după un model străin ori prin traducerea elementelor componente ale unor cuvinte străine; împrumut semantic; decalc (2). 3. *Hârtie de calc* = hârtie transparentă folosită la copiat.
- CALCANĒU**, *calcanee* s.n. (fr. *calcanéum*, lat. *calcanéum*) Unul dintre cele două oase ale călcâiului.
- CALCANTÍT** s.n. (fr. *calcantite*) Sulfat natural hidratat de cupru; piatră-vânăță.
- CÁLCAR**, *calcare* s.n. (lat. *calcarium*, fr. *calcaire*) Rocă sedimentară alcătuită din carbonat de calciu; piatră-de-var.
- CALCEDÓNIE** s.f. (fr. *calcédoine*, lat. *chalcédonium*) Varietate de cuarț, folosită ca piatră semiprețioasă sau ca abraziv.
- CALCEMÍE**, *calcemii* s.f. (fr. *calcémie*) Prezență a calciului în sânge; cantitate de calciu în sânge.
- CALCHIÁ**, *calchiez* vb. I (cf. fr. *calquer*) 1. A copia, a reproduce ceva pe hârtie de calc (3). 2. A forma cuvinte noi după un model străin; a da un sens nou unui cuvânt sau unei expresii prin traducerea elementelor componente dintr-o limbă străină; a decalca (2).
- CALC(I)**- (fr. *calc[i]-*) Element de compunere cu sensul de „calciu”, în cuvinte de tipul: *calcifer*, *calcicol*.
- CÁLCIC**, -Ă, *calcici*, -e adj. (fr. *calcique*) (Geol.) De calciu.
- CALCÍCOL**, -Ă, *calcicoli*, -e adj. (fr. *calcicole*) Care crește pe un teren calcaros; calcifil.
- CALCIFÉR**, -Ă, *calciferi*, -e adj. (fr. *calcifère*) (Despre roci) Care conține calciu.
- CALCIFERÓL** s.n. (fr. *calciférol*) Vitamina D₂, cu rol antirahitic.
- CALCIFIA**, pers. 3 *calcifiază* vb. I (fr. *calcifier*) A calcifica.
- CALCIFICÁ**, pers. 3 *calcifică* vb. I (cf. fr. *calcifier*) (Despre țesuturi organice) A se întări prin depuneri de săruri de calciu; a calcifia.
- CALCIFÍL**, -Ă, *calcifili*, -e adj. (fr. *calciphile*) (Despre plante) Calcicol.
- CALCIFÚG**, -Ă, *calcifugi*, -ge adj. (fr. *calcifuge*) (Despre plante) Care nu suportă bine solul calcaros.
- CALCIMÉTRU**, *calcimetre* s.n. (fr. *calcimètre*) Aparat care măsoară cantitatea de bioxid de carbon din carburanți.
- CALCINÁ**, *calcinez* vb. I (fr. *calciner*) A transforma o substanță chimică prin încălzire la temperaturi înalte, în scopul eliminării apei și a unor compuși volatili.
- CALCINATÓR**, *calcinatoare* s.n. (fr. *calcinateur*) Aparat care recuperează căldura gazelor de ardere din cuptoarele de ciment.
- CALCÍNĂ** s.f. (fr. *calcin*) Pulbere galbenă obținută din cositor și plumb, folosită la prepararea unor emailuri și ca abraziv.
- CALCINÓZĂ** s.f. (fr. *calcinoză*) Depunere patologică a unor cantități mari de săruri de calciu în țesuturi și în organe.
- CÁLCIO-VÉCCHIO** s.n. (it. *calcio-vecchio*) Tencuială ornamentală cu suprafața zgrunțuroasă și cu un aspect voit arhaic.
- CALCIPENÍE**, *calcipenii* s.f. (fr. *calcipénie*) Lipsă de calciu în țesuturi sau în umori.
- CALCIPEXÍE** s.f. (fr. *calcipexie*) Fixare a calciului în țesuturi.
- CALCÍT** s.n. (fr. *calcite*) Carbonat natural de calciu, componentul principal al rocilor sedimentare (calcaruri, mame etc.).
- CALCITONÍNĂ** s.f. (engl. *calcitonin*) Hormon tiroidian.
- CÁLCIU** s.n. (fr. *calcium*) 1. Element chimic metallic, alb-argintiu, moale. 2. Medicament care conține (săruri de) calciu (1).
- CALCIURÍE**, *calciurii* s.f. (fr. *calciurie*) (Med.) Prezență anormală a calciului în urină; cantitate de calciu prezentă anormal în urină.
- CALCOCLORÓZĂ** s.f. (fr. *calcochlorose*) Fenomen de îngălbenire a frunzelor unei plante, din cauza lipsei de fier asimilabil din sol.
- CALCOGRÁF**, *calcografii* s.m. (fr. *chalcographe*) Muncitor specializat în calcografie.
- CALCOGRAFÍE** s.f. (fr. *chalcographie*) 1. Arta de a grava în piele, pe metale. 2. Procedeu de reproducere grafică, prin tipar, a unor imagini gravate pe clișee de zinc; tipar adânc.

- CALCOPIRITĂ** s.f. (fr. *chalcopryrite*) Sulfură naturală de cupru și fier galbenă-verzuie, cristalizată, metalică și compactă.
- CALCOTIPIE**, *calcotipii* s.f. (fr. *chalcotypie*) Procedeu grafic de reproducere artistică a unui desen, asemănător unei acvaforte; stampa obținută astfel.
- CALCOZINĂ**, *calcozine* s.f. (fr. *chalcosine*) Sulfură naturală de cupru.
- CĂLCUL**, (1) *calcule*, (3) *calculi* (fr. *calcul*, lat. *calculus*) 1. S.n. Ansamblu de operații matematice pentru aflarea valorii unei mărimi; socoteală; estimare. 2. S.n. Plan, combinație (2), proiect (3). 3. S.m. (Med.) Sediment pietrificat de săruri organice; piatră depusă în anumite organe interne (ficat, rinichi etc.).
- CALCULĂ**, *calculez* vb. I (fr. *calculer*, lat. *calculare*) A face un calcul (1); a computa, a socoti; a aprecia (1); a elabora planuri; proiecte etc.
- CALCULĂBIL**, -Ă, *calculabili*, -e adj. (fr. *calculable*) Care se poate calcula.
- CALCULĂT**, -Ă, *calculați*, -te adj. (de la *calcula*) (Despre persoane) Chibzuit, echilibrat (2), socotit; interesat (2), viclean.
- CALCULATOR**, -OĂRE, *calculatori*, -oare (fr. *calculateur*, lat. *calculator*) 1. S.n. Aparat de prelucrare a informației, care efectuează automat operații numerice, logice sau analogice; ordinator, computer. 2. S.n. Tabel de calcule. 3. S.m. și f. Persoană care se ocupă de calcule (economice).
- CALCULĂȚIE**, *calculații* s.f. (lat. *calculatio*) Calculare.
- CALCULÓS**, -OĂSĂ, *calculoși*, -oase adj. (fr. *calculeux*) (Med.) Care are calculi (3); care este bolnav de calculoză.
- CALCULÓZĂ**, *calculoze* s.f. (fr. *calculoze*) (Med.) Litiază.
- CALDEIRĂ**, *caldeire* s.f. (fr., port. *caldeira*) (Geol.) 1. Depresiune în formă de căldare (de origine vulcanică). 2. Circ (3).
- CALEFĂCȚIE**, *caléfacții* s.f. (fr. *calectation*) Vaporizare intensă a unui lichid aflat pe un corp solid încins, care le împiedică contactul.
- CALEIDOSCÓP**, *caleidoscoape* s.n. (fr. *kaléidoscope*) 1. Aparat optic care, prin jocul unor oglinzi, formează motive ornamentale. 2. Rubrică (la radio, într-o publicație etc.) cu un conținut variat.
- CALENDĂR**, *calendar* s.n. (lat. *calendarium*) 1. Sistem de împărțire a timpului în ani, luni și zile; indicator tipărit care aplică acest sistem. 2. Publicație cu apariție anuală. 3. A face (cuiva) *capul calendar* = a zăpăci pe cineva. A se uita ca mîța (sau ca pisica)-n *calendar* = a nu pricepe nimic.
- CALÉNDE** s.f. pl. (lat. *calendae*, fr. *calendes*) 1. Prima zi a fiecărei luni, în vechiul calendar roman. 2. *La calendele grecești* = niciodată.
- CALFATĂ**, *calfatez* vb. I (fr. *calfater*) A astupa găurile dintre scândurile bordajelor sau ale punții unei nave, pentru a le etanșa.
- CALI-** (fr. *calli-*, gr. *kallos*) Element de compunere cu sensul de „frumos”, în cuvinte de tipul: *caligrafie*, *caligramă*.
- CALIBRĂ**, *calibrez* vb. I (fr. *calibrer*) 1. A da un calibru convenabil unui obiect. 2. A sorta după mărime cereale, fructe etc. 3. A restrânge albia variabilă a unui râu.
- CALIBRÓR**, -OĂRE, *calibrori*, -oare adj., s.n. (fr. *calibreur*) (Instrument, aparat) care calibrează sau sortează după mărime.
- CALÍBRU**, *calibre* s.n. (fr. *calibre*) 1. Diametru interior al unei țevi, al unui tub. 2. (Fig.) Dimensiune (2), mărime, carură (2); talie (4); calitate, valoare; tip (4), soi.
- CALÍCIU**, *calicii* s.n. (fr. *calice*, lat. *calyx*, -cis) 1. Învelișul extern al florilor, alcătuit din sepale. 2. Vas liturgic; potir. 3. Zonă din rinichi prin care urina se scurge în bazinet.
- CALICÓ** s.n. (engl. *calico*, fr. *calicot*) Pânză cu aspect de piele, folosită în legătoria de cărți.
- CALÍF**, *califi* s.m. (fr. *calife*) Titlu purtat, după moartea profetului Mahomed, de șefii musulmanilor; persoană care poartă acest titlu.
- CALIFÁT**, *califate* s.n. (fr. *califat*) 1. Rangul de calif. 2. Durata guvernării unui calif sau a unei dinastii de califi. 3. Teritoriu aflat sub autoritatea califului.
- CALIFICĂ**, *calific* vb. I (fr. *qualifier*, lat. *qualificare*) 1. A obține sau a face pe cineva să obțină o specializare, o pregătire într-un anumit domeniu. 2. A dobândi dreptul de a participa, într-o probă sportivă, culturală etc., la o etapă superioară. 3. A atribui unei persoane sau unui obiect o calitate; a caracteriza (o faptă, o persoană), a eticheta (2), a numi.
- CALIFICATÍV**, -Ă, *calificativi*, -e (fr. *qualificatif*) 1. Adj. Care califică. 2. S.n. Termen prin care este caracterizat cineva sau ceva. 3. S.n. Sistem de notare, în învățământ; indicație (bine, foarte bine etc.) prin care se face notarea.
- CALIFÓRNIU** s.n. (engl., fr. *californium*) Element chimic radioactiv obținut pe cale sintetică (inițial în California).
- CALIGRĂF**, -Ă, *caligraf*, -e s.m. și f. (fr. *calligraphe*) Persoană cu scris frumos; copist de manuscrise, de cărți etc. (înainte de răspândirea tiparului).
- CALIGRAFIĂ**, *caligraftez* vb. I (fr. *calligraphier*) A scrie frumos, ordonat.

- CALIGRÁFIC**, -Ă, *caligrafici*, -ce adj. (fr. *calligraphique*) De caligraf; (despre scris) frumos, citeț.
- CALIGRAFIE** s.f. (gr. *kalligraphia*, fr. *calligraphie*) Artă de a scrie frumos; scriere frumoasă; fel de a scrie.
- CALIGRĂMĂ**, *caligrame* s.f. (fr. *calligramme*) Mod de dispunere a versurilor, care urmărește reprezentarea grafică a simbolurilor sau a sugestiilor dintr-o poezie.
- CALÎN**, -Ă, *calini*, -e adj. (fr. *câlin*) Bland, drăgăstos, dezmierdător; lingușitor.
- CALINERIE** s.f. (fr. *câlinerie*) Dezmierdare, alintare.
- CALÍPSO**, *calipsouri* s.n. (engl. *calypso*) Dans modern în doi timpi, originar din Jamaica.
- CALISTENIE**, *calistenii* s.f. (fr. *callisthénie*) Program de exerciții fizice sau de întreținere pentru copii, executate rapid (în ritmul muzicii).
- CALITATE**, *calități* s.f. (fr. *qualité*, lat. *qualitas*, -atis) 1. Fel de a fi al unui lucru, al unei ființe, prin care se deosebește de alte lucruri, de alte ființe; însușire, caracteristică, particularitate; calibrul (2). 2. Poziție (4), titlu; competență, cădere. 3. *De calitate* = bun. *În calitate de...* = cu dreptul de..., fiind... *Calitatea vieții* = indicator al nivelului de trai, într-o colectivitate.
- CALITATIV**, -Ă, *calitativi*, -e adj. (fr. *qualitatif*, lat. *qualitativus*) De calitate, privitor la calitate.
- CALL-GIRL**, *call-girl* s.f. (pr. *cólǵǎrl*; engl. *call-girl*) Prostituată chemată prin telefon.
- CALM**, -Ă, *calmi*, -e (fr. *calme*) 1. Adj. Liniștit; stăpânit, potolit; imperturbabil, flegmatic (1). 2. S.n. Stare de liniște; stăpânire de sine, sânge rece, tact (4); flegmă (2).
- CALMĂ**, *calmez* vb. I (fr. *calmer*) A (se) liniști, a (se) potoli; a (se) deconecta (2), a (se) destinde (2).
- CALMĂNT**, -Ă, *calmanți*, -te adj., s.n. (fr. *calmant*) Sedativ, deconectant (1), tranchilizant.
- CALMĂR** s.m. v. **calamar**.
- CALOMÉL** s.n. (fr. *calomel*) Clorură de mercur, utilizată în farmacie ca purgativ și ca vermifug.
- CALOMNIA**, *calomniez* vb. I (fr. *calomnier*, lat. *calumniari*) A vorbi pe cineva de rău, cu scopul de a-l discredita; a defăima, a denigra, a bârbi.
- CALOMNIATOR**, -OĂRE, *calomniatori*, -oare s.m. și f., adj. (fr. *calomniateur*, lat. *calumniator*, -oris) (Persoană) care calomniază; detractor, defăimător, infamator.
- CALOMNIE**, *calomnii* s.f. (fr. *calomnie*, lat. *calumnia*) Acuzație mincinoasă care atacă reputația, onoarea cuiva; defăimare.
- CALOMNIOȘ**, -OĂSĂ, *calomnioși*, -oase adj. (fr. *calomnieux*, lat. *calomniosus*) Care ține de calomnie, care cuprinde o calomnie; defăimător, calomniator.
- CALORI** (fr. *calori*-) Element de compunere cu sensul de „căldură”, în cuvinte de tipul: *calorifer*, *calorifug*.
- CALÓRIC**, -Ă, *calorici*, -ce adj. (fr. *calorique*) De căldură, referitor la căldură.
- CALORICITATE** s.f. (fr. *caloricité*) (Biol.) Însușire a corpurilor de a genera și păstra căldura.
- CALORIE**, *calorii* s.f. (fr. *calorie*) 1. Unitate de măsură a căldurii. 2. Unitate de măsură a valorii energetice a alimentelor.
- CALORIFÉR**, -Ă, *caloriferi*, -e (fr. *caloriphère*) 1. Adj. Care transportă energie calorică. 2. S.n. Instalație de încălzire; radiator termic.
- CALORIFERIST**, *caloriferiști* s.m. (*calorifer* + -ist) Persoană care se ocupă de întreținerea și de buna funcționare a caloriferelor.
- CALORIFIC**, -Ă, *calorifici*, -ce adj. (fr. *calorifique*, lat. *calorificus*) De căldură, care produce căldură.
- CALORIFÚG**, -Ă, *calorifugi*, -ge adj., s.n. (fr. *calorifuge*) (Material) rău conductor de căldură.
- CALORIGÉN**, -Ă, *calorigeni*, -e adj. (fr. *calorigène*) Care produce căldură.
- CALORIMÉTRIC**, -Ă, *calorimetrice*, -ce adj. (fr. *calorimétrique*) Care aparține calorimetriei; privitor la calorimetrie.
- CALORIMETRIE** s.f. (fr. *calorimétrie*) Tehnică de măsurare a cantității de căldură.
- CALORIMÉTRU**, *calorimetre* s.n. (fr. *calorimètre*) Instrument de măsurat cantitatea de căldură produsă sau absorbită de corpuri.
- CALORIZĂ**, *calorizez* vb. I (fr. *caloriser*) A proteja suprafețele pieselor de oțel împotriva oxidării, prin acoperirea cu un strat de aluminiu.
- CALORIZATOR**, *calorizatoare* s.n. (fr. *calorisateur*) Schimbător de căldură, în fabricile de zahăr.
- CALÓS**, -OĂSĂ, *caloși*, -oase adj. (fr. *callosus*, lat. *callosus*) 1. Care are îngroșări, durități. 2. *Corp calos* = mănunchi de fibre nervoase care unesc cele două emisfere ale creierului mare.
- CALÓTĂ**, *calote* s.f. (fr. *calotte*) 1. Emisferă (1). 2. Nume dat unor (părți de) obiecte asemănătoare calotei (1); partea de sus a pălăriei, a unui piston, a cutiei craniene etc. 3. *Calotă glaciară* = masă de gheață care acoperă zone mari, în regiunile polare.
- CALÓZĂ** s.f. (fr. *callose*) (Biol.) Substanță care formează calusul vegetal.
- CALOZITATE**, *calozități* s.f. (fr. *callosité*) Întărire și îngroșare a pielii.
- CÁLUS**, *calusuri* s.n. (fr. *calus*) Țesut nou, osos sau vegetal.
- CALVADOS** s.n. (fr. *calvados*) Rachi distilat din cidru.

- CALVÁR**, *calvaruri* s.n. (fr. *calvaire*, lat. *calvarium*) Chin, suferință, încercare grea.
- CALVÍN**, -Ă, *calvini*, -e adj., s.m. și f. (n.pr. *Calvin*) (Adept) al calvinismului.
- CALVINISM** s.n. (fr. *calvinisme*) Doctrină protestantă întemeiată de Jean Calvin în sec. al XVI-lea, care consideră doar botezul și cuminecătura ca taine sfinte.
- CALVIȚIE**, *calviții* s.f. (fr. *calvitie*, lat. *calvities*) Chelie.
- CAMAIEU**, (2) *camaieuri* s.n. (fr. *camaïeu*) 1. Pictură executată în diferite nuanțe ale aceleiași culori. 2. Gravură (în lemn) realizată pe tonurile aceleiași culori.
- CAMARÁD**, -Ă, *camarazi*, -de s.m. și f. (fr. *camarade*) Coleg de studii, tovarăș de arme etc.; comiliton, companion; prieten.
- CAMARADERIE**, *camaraderii* s.f. (fr. *camaraderie*) Legătură prietenească.
- CAMARILĂ**, *camarile* s.f. (fr. *camarilla*) Grup de persoane din anturajul unui rege sau al unui șef de stat care influențează guvernarea în interes personal; clică politică.
- CAMARÓT**, *camarotși* s.m. (sp. *camarotero*) Ospătar pe o navă.
- CĂMĂ**, *came* s.f. (fr. *came*) Proeminență sau șanț pe un ax sau pe un disc în rotație, care imprimă unei piese o deplasare alternativă.
- CAMBIÁL**, -Ă, *cambiali*, -e adj. (fr. *cambial*, it. *cambiale*) De cambie, privitor la cambie.
- CĂMBIE**, *cambii* s.f. (it. *cambio*) Act, document, prin care semnatarul se obligă să plătească o sumă de bani la termen fix.
- CAMBÍST**, *cambiști* s.m. (fr. *cambiste*) Specialist bancar în comerțul cu devize.
- CĂMBIU** s.n. (germ. *Kambium*, fr. *cambium*) Țesut vegetal care asigură creșterea tulpinii și a rădăcinii prin diviziune celulară.
- CAMBRÁ**, *cambrez* vb. I (fr. *cambrer*) A (se) arcui.
- CAMBRÉ**, *cambreuri* s.n. (fr. *cambré*) Exercițiu de gimnastică, de balet cu arcuii lente ale corpului.
- CAMBRIÁN**, -Ă, *cambrieni*, -e adj., s.n. (fr. *cambrien*) (Care datează din) prima perioadă a erei paleozoice (în care au apărut viețuitoarele).
- CAMBRÚRĂ**, *cambruri* s.f. (fr. *cambrure*) Arcuire, indoitură.
- CAMBÚZĂ**, *cambuze* s.f. (fr. *cambose*) Magazie de provizii (situată sub punte), la bordul unei nave.
- CAMBUZIÉR**, *cambuzieri* s.m. (fr. *cambusier*) 1. Marinar care administrează cambuza. 2. Chelner pe vapor.
- CAMÉE**, *camee* s.f. (fr. *camée*) 1. Piatră dură sculptată în relief, folosită ca podoabă. 2. Sculptură monocoloră imitând o camee (1).
- CAMELEÓN**, *cameleoni* s.m. (fr. *caméléon*) 1. Reptilă arboreolă din regiunile tropicale care își schimbă culoarea pielii în funcție de mediul inconjurător. 2. (Fig.) Persoană schimbătoare, nestatornică.
- CAMELEÓNIC**, -Ă, *cameleonici*, -ce adj. (*cameleon* + *-ic*) Care își schimbă culoarea; (despre persoane) versatil.
- CAMELEONISM** s.n. (*cameleon* + *-ism*) 1. Însușirea unor reptile de a-și schimba culoarea pielii în funcție de mediul în care trăiesc. 2. (Fig.) Schimbare oportunistă după împrejurări.
- CAMELÍD**, *camelide* s.n. (fr. *camélidés*) (La pl.) Familie de erbivore rumegătoare, fără coame, care cuprinde cămila, dromaderul și lama; (și la sg.) erbivor rumegător din această familie.
- CAMÉLIE**, *camelii* s.f. (fr. *camélia*) Plantă ornamentală cu frunze întotdeauna verzi și cu flori mari, albe sau roșii.
- CAMELINĂ**, *cameline* s.f. (fr. *caméline*) Plantă cruciferă, cultivată pentru semințele ei oleaginoase.
- CAMELÓT**, *cameloți* s.m. (fr. *camelot*) (Rar) Vânzător ambulant.
- CAMEMBÉRT**, (2) *camembert-uri* s.n. (pr. *camambér*, fr. *camembert*) 1. Brânză fermentată moale și grasă, din lapte de vacă. 2. Sortiment de camembert (1).
- CAMERÁL**, -Ă, *camerali*, -e adj. (*cameră* + *-al*, cf. fr. *caméral*) 1. Referitor la camera reprezentativă, al camerei reprezentative. 2. (Muz.) De cameră.
- CAMERALÍSM** s.n. (germ. *Kammeralismus*) Doctrină cu privire la conducerea statului, apărută în sec. al XVII-lea, în Germania.
- CAMERAMÂN**, *cameramani* s.m. (engl., fr. *cameraman*) Operator de imagine; persoană care mănuieste aparatul de filmat.
- CAMERÁTA** s.f. (it. *camerata*) Grup de intelectuali melomani.
- CÁMERĂ**, *camere* s.f. (it. *camera*) 1. Odaie, încăpere într-o casă; spațiu, incintă (în care se produce un proces tehnic); local (1). 2. Tub, recipient, balon în care se introduce aer sub presiune. 3. (Urmă de determinare) Adunare parlamentară. *Camera Deputaților*. 4. Organism care reprezintă și apără interesele unei profesii. *Camera de Comerț*. 5. *Muzică de cameră* = compoziție muzicală scrisă pentru un număr restrâns de instrumente. *Cameră de luat vederi* = aparat de filmat.
- CAMERIÉR**, *camerieri* s.m. (fr. *camérier*) (Ieșit din uz) Servitor care avea grijă de îmbrăcămintea și dormitorul stăpânului; fecior, lacheu (1), valet (2).

- CAMERÍST**, *cameriști* s.m. (de la *cameristă*) Om de serviciu într-o instituție.
- CAMERÍSTĂ**, *cameriste* s.f. (fr. *camériste*) Femeie din serviciul personal al unei doamne; subretă; femeie de serviciu la un hotel.
- CAMERTÓN**, *camertonuri* s.n. (germ. *Kammerton*) Aparat folosit la acordarea instrumentelor muzicale.
- CÁMFOR** s.n. (ngr. *kámfora*) Substanță organică incoloră, volatilă, cu miros caracteristic și cu gust amar, extrasă din lemnul unui arbore exotic sau obținută pe cale sintetică, utilizată în medicină și la fabricarea celuloidului.
- CÁMGARN** s.n. (germ. *Kammgarn*) Stofă de lână cu țesătură specială.
- CAMIÓN**, *camioane* s.n. (fr. *camion*) Vehicul rutier de mari dimensiuni, folosit pentru transportul mărfurilor; autocamion.
- CAMIONÉTĂ**, *camionete* s.f. (fr. *camionette*) Autocamion de dimensiuni mici; furgonetă.
- CAMIZÓL**, *camizole* s.n. (fr. *camisole*) (Înv.) Haină de casă scurtă, cu mâneci, purtată de femei.
- CAMPÁ**, *campez* vb. I (fr. *camper*) A se instala provizoriu (în corturi).
- CAMPAMENT**, *campamente* s.n. (fr. *campement*) (Înv.) 1. Instalare provizorie a unor militari, a unor turiști etc. în corturi; lagăr (1). 2. Locul și obiectele necesare acestei instalări.
- CAMPANÉLĂ**, *campanele* s.f. (it. *campanella*, fr. *campanelle*) (Rar) Clopoțel.
- CAMPÂNIE**, *campanii* s.f. (fr. *campagne*) 1. Expediție militară. 2. Acțiune economică, socială sau politică organizată pentru realizarea unor obiective importante, transmisă și în mass-media.
- CAMPANILĂ**, *campanile* s.f. (it., fr. *campanile*) 1. Clopotniță (izolată de corpul bisericii). 2. Turnuleț cu clopot, cu orologiu etc., pe o clădire.
- CAMPANULACÉE**, *campanulacee* s.f. (fr. *campanulacée*) (La pl.) Familie de plante dicotiledonate care are ca tip campanula; (și la sg.) plantă din această familie.
- CAMPANÚLĂ**, *campanule* s.f. (fr. *campanule*) Plantă erbacee cu flori albastre în formă de clopoțel.
- CAMPÉSTRU**, -Ă, *campeștri*, -stre adj. (it. *campestre*) Câmpenesc.
- CAMPING**, *campinguri* s.n. (pr. *chémping*; fr., engl. *camping*) Teren amenajat pentru instalarea de corturi sau baracamente turistice.
- CAMPING TRAILER** s.n. (pr. *chémping tréilâr*; engl. *camping trailer*) Rulotă.
- CAMIÓN**, -OĂNĂ, *camponi*, -oane s.m. și f. (it. *campione*) 1. Sportiv sau echipă câștigătoare într-o competiție (națională, olimpică etc.). 2. (Fig.) Apărător, luptător, combatant al unei cauze, al unei idei.
- CAMPIONÁT**, *campionate* s.n. (it. *campionato*) Competiție oficială pentru a desemna sportivul sau echipa campioană.
- CÁMPOS** s.n. pl. (pr. *cámpus*; port. *campos*) Savană din platourile Braziliei.
- CÁMPUS**, *campusuri* s.n. (engl., fr. *campus*) Complex universitar care cuprinde clădiri și dotări necesare pentru învățământ, cercetare, locuit, agrement etc. (mai ales în S.U.A.); orașel universitar.
- CAMUFLÁ**, *camuflez* vb. I (fr. *camoufler*) 1. A (se) ascunde, a disimula, a (se) deghiza (2), a (se) feri (de ochii inamicului). 2. A masca o sursă de lumină pentru a nu fi văzută din afară.
- CAMUFLÁJ**, *camuflaje* s.n. (fr. *camouflage*) Acțiunea de a camufla; material pentru camuflat.
- CANABINACÉE**, *canabinacee* s.f. (fr. *cannabinacée*) (La pl.) Familie de plante erbacee dicotiledonate, apetale, având ca tip cânepa; (și la sg.) plantă erbacee din această familie.
- CANÁBIS** s.n. (fr., engl. *cannabis*) 1. Cânepă sălbatică indiană. 2. Stupefiant extras din canabis (1).
- CANADIÁN**, -Ă, *canadieni*, -e (fr. *canadien*) 1. S.m. și f. Persoană care face parte din populația Canadei sau care este originară de acolo. 2. Adj. Care aparține Canadei sau populației acesteia, care se referă la Canada sau la populația acesteia.
- CANADIÁNĂ**, *canadiene* s.f. (fr. *canadienne*) Haină scurtă (cu glugă), confecționată, de obicei, din material impermeabil; vindiac.
- CANADIÁNCĂ**, *canadience* s.f. (*canadian* + -că) Persoană de sex feminin care face parte din populația Canadei sau care este originară de acolo.
- CANAFÁS** s.n. (germ. *Kanevas*) Pânză rară din fire de cânepă, apretată, folosită la confecționarea hainelor, ca întăritură la piepți și la gulere și, în legătorie, la cusutul cotoarelor de cărți.
- CANÁL**, *canale* s.n. (fr. *canal*, lat. *canalis*) 1. Albie artificială, curs de apă destinat navigației, irigației etc. 2. Conductă (1), tub; rigolă. 3. Vas din organismul animal sau vegetal (prin care circulă substanțe nutritive, secreții etc.); duct; tub (3). *Canal coledoc* v. *coledoc*. 4. Cale de transmitere audiovizuală. 5. (Fig.) Izvor de știri.
- CANALÍCUL**, *canalicule* s.n. (fr. *canalicule*) Mic canal din țesuturile organismelor.
- CANALICULÁR**, -Ă, *canaliculari*, -e adj. (fr. *canaliculaire*) În formă de canalicul, referitor la canalicul.
- CANĂLIE**, *canalii* s.f. (it. *canaglia*) Mișel, ticălos, netrebnic.

- CANALIZĂ**, *canalizez* vb. I (fr. *canaliser*) 1. A îndrepta cursul unei ape spre un canal; a dirija ceva spre un sens. 2. A dota cu anumite canale de scurgere (un sistem tehnic, un oraș etc.).
- CANALIZABIL**, -Ă, *canalizabili*, -e adj. (fr. *canalisable*) Care poate fi canalizat.
- CANALIZATOR**, -OĂRE, *canalizatori*, -oare adj. (fr. *canalisateur*) (Adesea fig.) Care canalizează.
- CANALIZĂȚIE**, *canalizații* s.f. (fr. *canalisation*) (Rar) Instalație de transport sau de distribuție a energiei electrice și a apei.
- CANAPEĂ**, *canapele* s.f. (ngr. *kanapés*, cf. fr. *canapé*, germ. *Kanapee*) Mobilă (cu spătar și cu brațe, uneori capitonată) pe care se stă sau se poate dormi.
- CANĂR**, *canari* s.m. (fr. *canari*) Mică pasăre cântătoare cu pene galbene.
- CANĂSTĂ**, *canaste* s.f. (fr. *canasta*) Joc de cărți care constă în realizarea de serii de șapte cărți de aceeași valoare.
- CANAVĂ**, *canavale* s.f. (cf. fr. *canevas*) Țesătură rară din fire de bumbac groase, tari și duble, care formează o împletitură de pătrate regulate, servind la executarea unei broderii.
- CANCÂN¹**, *cancanuri* s.n. (fr. *cancan*) Bârfă, comeraj.
- CANCÂN²**, *cancanuri* s.n. (fr. *cancan*) French-cancan.
- CANCANIÉR**, -Ă, *cancanieri*, -e adj. (fr. *cancanier*) Bârfitor, clevețitor.
- CANCELĂR**, *cancelari* s.m. (lat. *cancellarius*) 1. Șeful unui guvern. 2. Șeful unei cancelarii.
- CANCELARIÁT**, *cancelariate* s.n. (*cancelar* + -iat, cf. germ. *Kanzellariat*) Funcția de cancelar; localul în care își exercită atribuțiile cancelarul.
- CANCELĂRIE**, *cancelarii* s.f. (cf. it. *cancellaria*) 1. Birou (2); secție administrativă. 2. Aparatul administrativ al unei cancelarii.
- CANCELLING** s.n. (pr. *chénsaling*; engl. *canceling*) Clauză care prevede anularea contractului în cazul în care nava nu sosește la termenul convenit în portul de încărcare.
- CÂNCER**, *cancere* s.n. (fr., lat. *cancer*) 1. Tumoare malignă; rac, neoplasm; (fig.) flagel (2). 2. Boală a plantelor provocată de ciuperci și de bacterii parazite. 3. *Zodia Cancerului* = zodia Racului.
- CANCERIFÓRM**, -Ă, *canceriformi*, -e adj. (fr. *canceriforme*) Care are aspect de cancer.
- CANCERIGÉN**, -Ă, *cancerigeni*, -e adj., s.n. (fr. *cancerigène*) (Substanță, factor) care poate provoca apariția cancerului; carcinogen.
- CANCERIZĂ**, pers. 3 *cancerizează* vb. I (fr. *canceriser*) A (se) transforma în cancer.
- CANCEROFOBIE**, *cancerofobii* s.f. (fr. *cancérophobie*) Teamă exagerată de cancer.
- CANCEROLÓG**, -Ă, *cancerologi*, -ge s.m. și f. (fr. *cancérologue*) Specialist în cancer; oncolog.
- CANCEROLOGIE** s.f. (fr. *cancérologie*) Studiul cancerului și al tratamentului acestuia; oncologie.
- CANCERÓS**, -OĂSĂ, *cancerosi*, -oase (fr. *cancéreux*, it. *canceroso*) 1. Adj. De cancer, care se referă la cancer. 2. S.m. și f. Bolnav de cancer.
- CANCIONEIRO** s.n. (pr. *cansionáiru*; port. *cancioneiro*) Culegere de poezii lirice portugheze din sec. XII–XIV.
- CANCIONÉRO** s.n. (pr. *cansionéro*; sp. *cancionero*) Culegere de poezii lirice spaniole din sec. al XV-lea.
- CÂNDEL** s.n., adj. invar. (germ. *Kandel[zucker]*) (Zahăr) cristalizat în prisme transparente mari, obținut din siropuri saturate, cu puritate ridicată.
- CANDELÁBRU**, *candelabre* s.n. (fr. *candélabre*, lat. *candelabrum*) Lustră, lampă ornamentală suspendată.
- CANDÍD/ CÁNDID**, -Ă, *andizi*, -de adj. (fr. *candide*, lat. *candidus*) Nevinovat, curat, inocent, ingenuu.
- CANDIDĂ¹**, *candidez* vb. I (de la *candidat*, cf. germ. *kandidieren*) A fi propus drept candidat (sau a-și propune candidatura) în alegeri; a se prezenta la un examen, la un post etc.
- CÁNDIDA²** s.f. (lat. *candida*) Gen de ciuperci care formează micelii și provoacă diverse infecții.
- CANDIDÁT**, -Ă, *candidați*, -te s.m. și f. (fr. *candidat*, lat. *candidatus*) Persoană care participă la un concurs, la alegeri etc.; competitor.
- CANDIDATÚRĂ**, *candidaturi* s.f. (fr. *candidature*) Faptul de a candida¹; starea, calitatea de candidat.
- CANDIDÓZĂ** s.f. (fr. *candidose*) Infecție a mucoaselor și a pielii, provocată de unele ciuperci din genul *candida*.
- CANDOÁRE**, *candori* s.f. (fr. *candeur*, lat. *candor*, -oris) Puritate morală; nevinovăție, naivitate, ingenuitate, inocență.
- CANELĂ**, *canelez* vb. I (fr. *canneler*) A realiza caneluri pe o suprafață.
- CANELÚRĂ**, *caneluri* s.f. (fr. *cannelure*) 1. Șanț îngust care brăzdează vertical sau elicoidal o coloană, un pilastru etc.; șanț în lungul unei piese de mașină; renură; nut. 2. Adâncitură de-a lungul trunchiului unor arbori.
- CANÉTĂ**, *canete* s.f. (fr. *canette*) Țeavă pe care se înfășoară firul de bătătură, la țesut.
- CANEVÁS**, *canevasuri* s.n. (fr. *canevas*) (Înv.) 1. Schiță de desen. 2. Rețea de meridiene și de paralele pe

- o hartă. 3. Ansamblul punctelor și liniilor care servesc la măsurătorile terestre.
- CANGRENĂ**, pers. 3 *cangrenează* vb. I (fr. *gangrener*, it. *cancrenare*) (Despre țesuturile unui organism animal) A face o cangrenă, a putrezi, a se necroza.
- CANGRENĂ**, *cangrene* s.f. (fr. *gangrène*, lat. *gangraena*, it. *cancrena*) Distrugere, putrezire a țesutului viu.
- CANGRENÓS**, **-OĂSĂ**, *cangrenosi*, *-oase* adj. (fr. *gangreneux*) Cu aspect de cangrenă, care are natura cangrenei.
- CĂNGUR**, *canguri* s.m. (fr. *kangourou*) Marsupial din Australia, cu urechi mari și cu picioare posterioare lungi, adaptate la sărituri.
- CANIBÁL**, **-Ă**, *canibali*, *-e* s.m. și f. (fr. *cannibale*) Antropofag; (fig.) persoană foarte rea; om sălbatic.
- CANIBALISM** s.n. (fr. *cannibalisme*) Antropofagie; (fig.) cruzime, sălbăticie, ferocitate (2).
- CANICULĂR**, **-Ă**, *caniculari*, *-e* adj. (fr. *caniculaire*, lat. *canicularis*) Privitor la caniculă; arzător, torid (1).
- CANÍCULĂ**, *canicule* s.f. (fr. *canicule*, lat. *canicula*) Perioada cea mai călduroasă a anului; arșiță.
- CANICULTURĂ** s.f. (fr. *caniculture*) Creșterea și dresajul câinilor.
- CANÍD**, *canide* s.n. (fr. *canidés*) (La pl.) Familie de mamifere carnivore digitigrade, din care fac parte câinele, lupul, vulpea, șacalul etc.; (și la sg.) mamifer carnivor din această familie.
- CANÍN**, **-Ă**, *canini*, *-e* (fr. *canin[e]*, lat. *caninus*) 1. Adj. De câine, câinesc. 2. S.m. Dinte ascuțit situat între incisiv și premolar.
- CANIÓN**, *canoane* s.n. (fr. *cañon/canyon*, germ. *Cañon*) Vale calcaroasă adâncă și foarte îngustă, cu pereți abrupti, traversată de un râu.
- CANIÓTĂ**, *caniote* s.f. (fr. *cagnotte*) Cutie sau vas în care se strâng banii de la miza jucătorilor sau pentru acoperirea cheltuielilor, suma strânsă în acest scop.
- CANISĂ**, *canise* s.f. (fr. *canice*) Crescătorie de câini.
- CANÍSTRĂ**, *canistre* s.f. (germ. *Kanister*) Bidon, recipient de tablă cu închidere ermetică, folosit pentru transportul lichidelor.
- CANIȘ**, *caniși* s.m. (fr. *caniche*) Câine mic cu părul creț, folosit odinioară la vânatoare pentru calitățile de bun înotător.
- CANIȚIE** s.f. (fr. *canitie*, lat. *canities*) Albire totală sau parțială a părului.
- CANNELÓNÍ** s.m. pl. (it. *cannelloni*) Paste făinoase rulate în formă de tub și umplute.
- CANÓE**, *canoe* s.f. (fr. *canoë*) Ambarcațiune ușoară cu vârful și coada ascuțite; sportul nautic practicat cu acest tip de ambarcațiune.
- CANOÍST**, **-Ă**, *canoisti*, *-ste* s.m. și f. (*canoe + -ist*, cf. fr. *canoéiste*) Persoană care practică sportul canoe.
- CANÓN**, *canoane* s.n. (fr. *canon*, germ. *Kanon*) 1. Regulă rigidă, normă artistică formalistă. 2. Piesă de artilerie pentru lansat obuze. 3. Compoziție polifonică în care două sau mai multe voci execută alternativ aceeași melodie. 4. Corp de literă (de 32 sau de 36 de puncte) folosit la tipărirea cărților canonice.
- CANONĂDĂ**, *canonade* s.f. (fr. *canonnade*) Tragere susținută de mai multe guri de foc de artilerie.
- CANONIÁL**, **-Ă**, *canoniali*, *-e* adj. (fr. *canonial*) (Rar) Canonic².
- CANÓNIC¹**, *canonici* s.m. (lat. *canonicus*) Preot catolic sau anglican din consiliul episcopal.
- CANÓNIC²**, **-Ă**, *canonici*, *-ce* adj. (fr. *canonique*, lat. *canonicus*) Conform canoanelor, privitor la canoane; canonial.
- CANONICÁT** s.n. (fr. *canonicat*, germ. *Kanonikat*) Demnitatea de canonic¹; locul în care își exercită atribuțiile un canonic.
- CANONICITĂȚE** s.f. (fr. *canonicité*) Faptul de a fi canonic².
- CANONIÉRĂ**, *canoniere* s.f. (fr. *canonnière*) Navă mică de război, folosită la patrulare, escortare, servicii de pază a coastelor și a fluviilor etc.
- CANONIZĂ**, *canonizez* vb. I (fr. *canoniser*, lat. *canonizare*) A trece o persoană decedată în rândul sfinților; a sanctifica.
- CANOTĂ**, *canotez* vb. I (fr. *canoter*) A vâsli.
- CANOTÁJ** s.n. (fr. *canotage*) Sport nautic practicat în ambarcațiuni cu vâsle; regată (1).
- CANOTIÉRĂ**, *canotiere* s.f. (fr. *canotier*) Pălărie de paie cu fundul plat și cu borurile drepte.
- CANOTÓR**, **-OÁRE**, *canotori*, *-oare* s.m. și f. (fr. *canoteur*) Sportiv care practică vâslitul.
- CANT**, *canturi* s.n. (germ. *Kante*) Muchie, latură, margine.
- CANTÁBIL**, **-Ă**, *cantabili*, *-e* adj. (lat. *cantabilis*, it. *cantabile*) Care (se) poate cânta; melodios, expresiv.
- CANTÁBILE** (it. *cantabile*) 1. Adv. (Despre modul de interpretare a unei compoziții muzicale) Melodios, expresiv; cantando. 2. S.n. Moment sau frază muzicală interpretată amplu și melodios.
- CANTABILITĂȚE** s.f. (*cantabil + -itate*, cf. it. *cantabilità*) Calitatea unei piese muzicale de a avea o

- linic melodică expresivă; calitatea unor versuri de a fi muzicale.
- CANTÁBRIC**, -Ă, *cantabricsi*, -ce adj. (*cantabru + -ic*) Care se referă la cantabri, de cantabri.
- CANTÁBRU**, -Ă, *cantabri*, -e s.m. și f. (fr. *cantabres*) (La pl.) Veche populație din Peninsula Iberică, învinsă de romani după îndelungi războaie.
- CANTALÚP**, *cantalupi* s.m. (fr. *cantaloup*) Varietate de pepene galben cu miez portocaliu-roșiatic.
- CANTÁNDU** adv. (it. *cantando*) (Muz.) Cantabile (1).
- CANTARIDĂ**, *cantaride* s.f. (fr. *cantharide*, lat. *cantharis*, -idis) Coleopter de culoare verde-aurie, cu miros caracteristic, folosit în farmacie ca afrodisiac.
- CANTARIDÍNĂ** s.f. (fr. *cantharidine*) Substanță toxică extrasă din cantaridă.
- CANTARIDÍSM** s.n. (engl. *cantharidism*) (Med.) Intoxicație cauzată de cantaridină.
- CANTÁTĂ**, *cantate* s.f. (it. *cantata*) Compoziție muzicală ocazională pentru soliști, cor și orchestră.
- CANTAUTOR**, -OÁRE, *cantautori*, -oare s.m. și f. (it. *cantautore*) Cântăreț care interpretează propriile compoziții.
- CÁNTER** s.n. (engl., fr. *canter*) Galop de încercare, scurt și ușor.
- CANTILÉNĂ**, *cantilene* s.f. (it. *cantilena*, fr. *cantilène*) 1. Melodie cantabilă. 2. Cântec medieval liric sau epic, cu un conținut trist.
- CANTINĂ**, *cantine* s.f. (fr. *cantine*) Local în care se servește masa pentru salariați, studenți, militari etc.
- CANTINIÉR**, -Ă, *cantiniieri*, -e s.m. și f. (fr. *cantiniier*) Persoană care gestionează o cantină.
- CANTITÁTE**, *cantități* s.f. (fr. *quantité*, lat. *quantitas*, -atis) 1. Cățime, mărime, număr, sumă (2); proporție (4). 2. *Cantitate neglijabilă* = lucru sau persoană neimportantă.
- CANTITATÍV**, -Ă, *cantitativi*, -e adj. (fr. *quantitatif*) De cantitate, referitor la cantitate.
- CÁNTO** s.n. (it. *canto*) Muzică vocală; studiul tehnicii și artei vocale.
- CANTÓN**, *cantoane* s.n. (fr. *canton*) 1. Clădire (mică) situată lângă un nod de circulație, dotată cu cele necesare supravegherii traficului și întreținerii drumului. 2. Subunitate în administrația pădurilor. 3. Diviziune teritorial-administrativă, în unele țări. 4. Fiecare dintre statele care alcătuiesc Confederația Elvețiană.
- CANTONÁ**, *cantonez* vb. I (fr. *cantonner*) 1. A (se) stabili pentru un timp într-un cantonament. 2. A rămâne pe loc. 3. (Fig.) A se mărgini, a se limita.
- CANTONÁL**, -Ă, *cantonali*, -e adj. (fr. *cantonai*) De canton, privitor la canton (3).
- CANTONAMÉNT**, *cantonamente* s.n. (fr. *cantonnement*) Tabără militară sau sportivă.
- CANTONIÉR**, -Ă, *cantoniieri*, -e s.m. și f. (fr. *cantoniier*) Lucrător care se ocupă de întreținerea și supravegherea unei porțiuni de șosea sau de cale ferată.
- CANTÓNĂ**, *canțone* s.f. (it. *canzone*) 1. Poezie lirică italiană medievală, de origine provensală. 2. Cântec renascentist pe mai multe voci, devenit piesă instrumentală.
- CANȚONÉTĂ**, *canțonete* s.f. (it. *canzonetta*) 1. Cântec popular italian; cântec scurt. 2. Poezie lirică italiană cu versuri scurte.
- CANȚONIÉR**, *canționiere* s.n. (it. *canzoniere*) Culegere italiană de poezii de dragoste.
- CANŪLĂ**, *canule* s.f. (fr. *canule*, lat. *cannula*) Tub folosit în diferite operații chirurgicale sau pentru spălături interne.
- CAOLÍN** s.n. (fr. *kaolin*) 1. Rocă argilooasă albă din care se fabrică porțelanul. 2. Pudră folosită ca emolient în medicină.
- CAOLINÍT** s.n. (fr. *kaolinite*) Silicat de aluminiu care intră în compoziția caolinului.
- CAOLINIZÁRE** s.f. (cf. fr., engl. *kaolinisation*) Transformare a unor roci în caolin.
- CAP**, *capuri* s.n. (fr. *cap*) Partea de uscat care înaintază în mare; promontoriu (1).
- CAPÁBIL**, -Ă, *capabili*, -e adj. (fr. *capable*, lat. *capabilis*) Apt pentru ceva; înzestrat, valoros; destoinic, competent.
- CAPACIMÉTRU**, *capacimetre* s.n. (fr. *capacimètre*) Instrument folosit pentru măsurarea capacității electrice.
- CAPACITÁTE**, *capacități* s.f. (fr. *capacité*, lat. *capacitas*, -atis) 1. Volum (2), mărime, conținutul unui recipient. 2. Aptitudine, îndemânare, facultate (2). 3. Persoană competentă, capabilă. 4. Putere (legală) de a face un act juridic valabil. 5. *Capacitate de producție* = producția maximă a unei fabrici, a unei uzine etc., într-o perioadă determinată.
- CAPACITÍV**, -Ă, *capacitivi*, -e adj. (engl. *capacitive*) Referitor la capacitatea electrică; care se comportă ca un condensator electric.
- CÁPĂ**, *cape* s.f. (fr. *cape*) 1. Pelerină (scurtă) de blană sau de stofă. 2. *De capă și spadă* = (despre filme, scrieri etc.) de aventuri.
- CAPELĂ**, *capelez* vb. I (fr. *capeler*) A lega o coardă, un cablu etc. de un catarg.
- CAPELÁN**, *capelani* s.m. (it. *cappellano*) Prcot catolic (ajutor de paroh), într-o capelă.
- CAPÉLĂ**¹, *capele* s.f. (it. *cappella*) 1. Biserică mică de cimitir; paraclis. 2. Încăpere prevăzută cu altar, unde se poate oficia slujba religioasă.
- CAPÉLĂ**², *capele* s.f. (it. *cappella*, germ. *Kapelle*) Grup de coriști; orchestră mică; fanfară (militară).

- CAPELÍNĂ**, *capeline* s.f. (fr. *capeline*) Bonetă sau bandă circulară folosită pentru imobilizarea fracturilor, ancorarea protezelor sau a aparatelor chirurgicale etc.
- CAPELMAÎSTRU**, *capelmaîstri* s.m. (germ. *Kapellmeister*) Dirijorul unei orchestre mici; șeful unei fanfare (militare).
- CÁPER**, *caperi* s.m. (it. *cappero*) Arbust mediteranean spinos, cu flori mari, albe sau roșietice, și cu muguri comestibili.
- CÁPERĂ**, *capere* s.f. (de la *caper*) Bobocul caperului, folosit drept condiment.
- CAPILÁR**, -Ă, *capilari*, -e adj. (fr. *capillaire*, lat. *capillaris*) 1. Subțire, îngust. 2. Care ține de capilaritate. 3. *Vase capilare* (și substantivat, n.pl.) = cele mai mici vase sangvine.
- CAPILARITÁTE** s.f. (fr. *capillarité*) Proprietatea lichidelor de a se ridica sau de a coborî, fără intervenții din afară, în tuburi foarte subțiri; ansamblul fenomenelor fizice produse la suprafața unui lichid, mai ales în tuburile capilare.
- CAPILARITĂ**, *capilarite* s.f. (fr. *capillarite*) Inflamație a vaselor capilare.
- CAPILAROSCOPIE** s.f. (fr. *capillaroscopie*) Examinare a aspectului vaselor capilare.
- CAPISÓN**, *capisoane* s.n. (fr. *capuchon*) Glugă cu unul sau două colțuri, care atârnă pe spate și care se poate ridica, pentru a proteja capul de intemperii.
- CAPITÁL¹**, *capitaluri* s.n. (fr. *capital*, germ. *Kapital*) 1. Totalitatea bunurilor posedate de cineva; avere, averție. 2. Sumă de bani investită în ceva. 3. *Capital social* = capitalul unei societăți, stabilit prin statut.
- CAPITÁL²**, -Ă, *capitali*, -e (fr. *capital*) 1. Adj. Fundamental, esențial (2), important, primordial (1), principal (1). 2. Adj, s.f. (Literă) de dimensiuni mai mari decât litera obișnuită; (literă) majusculă; verzal. 3. *Pedeapsă capitală* = condamnare la moarte. *A (o) lua de la capital* = a da o importanță exagerată.
- CAPITÁLĂ**, *capitale* s.f. (fr. *capitale*) Oraș de reședință unde se află organele supreme ale puterii de stat; oraș unde se găsesc organele administrative ale unei unități teritoriale.
- CAPITÁLBAND** s.n. (germ. *Kapitalband*) (Rar) Șiret colorat cu ajutorul căruia se întărește cotorul unei cărți, al unui registru etc.
- CAPITALÍSM** s.n. (fr. *capitalisme*) Regim economic și social bazat pe proprietatea individuală asupra capitalurilor.
- CAPITALÍST**, -Ă, *capitaliști*, -ste (fr. *capitaliste*) 1. Adj. De capitalism, privitor la capitalism sau la capital. 2. S.m. și f. Persoană care deține capital¹; financiar (3).
- CAPITALIZÁ**, *capitalizez* vb. I (fr. *capitaliser*) A transforma o sumă de bani în capital¹; (impr.) a strânge avere.
- CAPITALIZÁBIL**, -Ă, *capitalizabili*, -e adj. (fr. *capitalisable*) Care poate fi capitalizat.
- CAPITÁT**, -Ă, *capitați*, -te adj. (fr. *capité*) (Despre organe) Care este umflat în vârf ca o măciucă.
- CAPITÁȚIE**, *capitații* s.f. (fr. *capitation*, lat. *capitatio*) Taxă pe cap de locuitor, desființată în anul 1789.
- CAPITÉL**, *capiteluri* s.n. (it. *capitello*, lat. *capitellum*) Partea superioară (ornată) a unei coloane sau a unui pilastru, care leagă fusul coloanei de arhitravă.
- CAPÍTOL**, *capitole* s.n. (it. *capitolo*, lat. *capitulum*) Subdiviziune a unei scrieri; (fig.) parte dintr-o acțiune, dintr-o faptă etc.
- CAPITOLÍN**, -Ă, *capitolini*, -e adj. (fr. *capitolin*, lat. *capitolinus*) Referitor la Capitoliu, care ține de Capitoliu.
- CAPITONÁ**, *capitonez* vb. I (fr. *capitonner*) A tapisa, a căptuși (o ușă, un perete) cu un material izolator.
- CAPITONÁJ**, *capitonaje* s.n. (fr. *capitonage*) Acțiunea de a capitona; garnitură capitonată.
- CAPÍTUL¹**, *capituli* s.m. (it. *capitolo*) 1. Corpul canonicilor¹ unei catedrale catolice; adunare de canonici. 2. Locul unde se țin asemenea adunări.
- CAPÍTUL²**, *capitule* s.n. (fr. *capitule*, lat. *capitulum*) Inflorescență în formă de taler, cu flori apropiate unele de altele.
- CAPITULÁ**, *capitulez* vb. I (fr. *capituler*, lat. *capitulare*) A înceta ostilitățile și a se preda fără condiții; (fig.) a ceda (2), a renunța.
- CAPITULÁNT**, -Ă, *capitulantți*, -te s.m. și f. (rus. *kapituliant*) Persoană care capitulează; (rar) capitular.
- CAPITULÁRD**, -Ă, *capitularzi*, -de adj. (fr. *capitulard*) (Rar) Capitulant.
- CAPITULÁRII** s.n. pl. (fr. *capitulaires*) Acte, legi divizate în capitole și emanate de la regi sau de la împărați.
- CAPITULÁȚIE**, *capitulații* s.f. (fr. *capitulation*) Convenție între state pentru acordarea de privilegii reciproce cetățenilor străini aflați pe teritoriul acestora.
- CAPODÓPERĂ**, *capodopere* s.f. (it. *capo d'opera*) Operă artistică de valoare excepțională.
- CAPÓN**, *capoane* s.n. (fr. *capon*) Suport mic pentru susținerea ancorei, când lanțul acesteia este folosit pentru legarea navei de o geamandură.

- CAPONĂ**, *caponez* vb. I (fr. *caponner*) A prinde ancora de capon.
- CAPONIERĂ**, *caponiere* s.f. (fr. *caponnière*) Tunel care leagă lucrările de fortificație.
- CAPORĂL**, *caporali* s.m. (fr. *caporal*) Grad militar inferior sergentului; militar care are acest grad.
- CAPORALISM** s.n. (fr. *caporalisme*) (Rar) Regim politic în care predomină influența militarilor.
- CAPÓT**, *capoate* s.n. (fr. *capot*) 1. Îmbrăcăminte (lungă) de casă pentru femei. 2. Învelitoare de pânză pentru instrumente sau aparate, pe puntea unei nave.
- CAPOTĂ**, *capotez* vb. I (fr. *capoter*) (Despre autovehicule) A se răsturna, dându-se peste cap; (despre avioane) a se prăbuși, intrând cu botul în pământ; (fig.) a ceda (2).
- CAPOTĂJ**, *capotaje* s.n. (fr. *capotage*) Accident suferit de un autovehicul sau de un avion care capotează.
- CAPÓTĂ**, *capote* s.f. (fr. *capote*) 1. Înveliș (de tablă) protector al unui sistem tehnic. 2. Acoperiș pliabil al unui autovehicul.
- CAPPUCCINO**, *cappuccino* s.n. (it. *cappuccino*) Căfea cu lapte (și frișcă).
- CAPRICCIÓSO** adv. (pr. *capriccioso*; it. *capriccioso*) (Despre modul de executare a unei compoziții muzicale) Cu schimbări neașteptate de ritm, de nuanțe etc.
- CAPRICIÓS**, **-OÁSĂ**, *capricioși*, *-oase* adj. (fr. *capricieux*, it. *capriccioso*) Schimbător, inconsecvent; cu toane, dificil (2); (despre lucruri) neobișnuit, ciudat.
- CAPRICIU**, *capricii* s.n. (fr. *caprice*, it. *capriccio*) 1. Gust schimbător, toană; fantezie (2). 2. Compoziție muzicală cu formă liberă și caracter de improvizatie; ricercar.
- CAPRICÓRN** n.pr. n. (fr. *capricorne*, lat. *capricornus*) Nume dat unei constelații zodiacale din emisfera australă; semn de zodiac reprezentat printr-un țap.
- CAPRIFOLIACÉE**, *caprifoliacee* s.f. (fr. *caprifoliacée*) (La pl.) Familie de plante gamopetale, având ca tip caprifoiul; (și la sg.) plantă din această familie.
- CAPRÍN**, **-Ă**, *caprini*, *-e* (fr. *caprin*, lat. *caprinus*) 1. S.f. (La pl.) Subdiviziune a familiei rumegătoarelor, care are ca tip capra; (și la sg.) animal care aparține acestei subdiviziuni. 2. Adj. Care aparține caprinelor (1), privitor la caprine.
- CAPROLACTAMĂ** s.f. (fr. *caprolactame*) Materie primă pentru fibrele sintetice de relon.
- CAPRÓN** s.n. (rus. *kapron*) Fibră textilă sintetică, foarte rezistentă și elastică, obținută prin policondensarea caprolactamei.
- CĂPSĂ**, *capse* s.f. (lat. *capsa*, germ. *Kapsel*) 1. Mic dispozitiv de metal, folosit ca agrafă, închizătoare etc.; patentă (2). 2. Căpăcel sau tub metalic care conține material exploziv, folosit la arme, în mine! (1) etc. 3. A fi cu capsă pusă = a fi gata de ceartă.
- CAPSULĂ**, *capsulez* vb. I (fr. *capsuler*) 1. A închide ermetic o sticlă cu ajutorul unei capsule. 2. A închide sau a acoperi părți dintr-un utilaj aflate sub tensiune, pentru a proteja muncitorii.
- CAPSULĂR**, **-Ă**, *capsulari*, *-e* adj. (fr. *capsulaire*) În formă de capsulă.
- CAPSULĂ**, *capsule* s.f. (fr. *capsule*, lat. *capsula*) 1. Fruct uscat cu multe semințe, care, la maturitate, se deschide, punând semințele în libertate. 2. Înveliș al unor organe sau organisme. 3. Cașetă. 4. Căpăcel pentru sticle. 5. Mic vas de laborator. 6. Mic recipient pentru gaze sub presiune. 7. *Capsulă cosmică* = cabină spațială.
- CAPSULIFÉR**, **-Ă**, *capsuliferi*, *-e* adj. (fr. *capsulifère*) (Bot.; despre fructe) În formă de capsulă.
- CAPTĂ**, *captez* vb. I (fr. *capter*, lat. *captare*) 1. A colecta lichide sau gaze într-un rezervor. 2. A recepta o emisiune radiofonică. 3. (Fig.) A atrage atenția sau bunăvoința cuiva.
- CAPTĂȚIE**, *captații* s.f. (fr. *captation*, lat. *captatio*) (Rar) 1. Acțiunea de a capta. 2. Uneltire vicleană în scopul obținerii, printr-un act juridic, a anumitor foloase pentru cineva în dauna altcuiva.
- CAPTIV**, **-Ă**, *captivi*, *-e* adj., s.m. și f. (fr. *captif*, lat. *captivus*) (Persoană) lipsită de libertate; prizonier.
- CAPTIVĂ**, *captivez* vb. I (fr. *captiver*) A cuceri, a fermeca, a subjuga (2); a hipnotiza (2).
- CAPTIVĂNT**, **-Ă**, *captivanți*, *-te* adj. (fr. *captivant*) Care cucerește, farmecă, fascinează (2); care produce o impresie puternică; hipnotic (3), pasionant.
- CAPTIVITATE** s.f. (fr. *captivité*, lat. *captivitas*, *-atis*) Starea celui captiv; prizonierat.
- CAPTÓR**, *captoare* s.n. (fr. *capteur*) Aparat electric sau electromagnetic care servește la transformarea semnalelor sonore sau optice în semnale electrice.
- CAPTURĂ**, *capturez* vb. I (fr. *capturer*) 1. A prinde unități militare inamice; a lua pe cineva prizonier; a dobândi prin luptă bunuri materiale aparținând inamicului. 2. A prinde, a aresta un infractor. 3. A prinde un animal sălbatic.
- CAPTURĂ**, *capturi* s.f. (fr. *capture*, lat. *captura*) Pradă de război luată de la inamic.
- CAPUCÍN**, **-Ă**, *capucini*, *-e* s.m., adj. (it. *cappuccino*, fr. *capucin*) (Călugăr) care face parte dintr-o ramură reformată a Ordinului franciscanilor (care poartă capișon).

- CAR**, *caruri* s.n. (cf. engl. [typewriter] carriage, fr. *chariot*) Piesă cilindrică mobilă pe care se fixează hârtia la mașina de scris.
- CARÁB**, *carabi* s.m. (fr. *carabe*) Coleopteră neagră, cu un corp alungit și picioare lungi, distrugătoare (de larve) de insecte.
- CARABÍDĂ**, *carabide* s.f. (fr. *carabide*) (La pl.) Familie de coleoptere alergătoare, care se hrănesc cu omizi, cu viermi etc.; (și la sg.) coleopteră din această familie.
- CARABÍNĂ**, *carabine* s.f. (fr. *carabine*) Pușcă ușoară cu tragere scurtă.
- CARABINIÉR**, *carabinieri* s.m. (fr. *carabinier*) 1. Soldat înarmat cu o carabină. 2. Jandarm italian.
- CARACTÉR**, *caractere* s.n. (fr. *caractère*, lat. *character*) 1. Ansamblul trăsăturilor esențiale ale unei persoane; însușire, particularitate. 2. Individualitate (2), personalitate (bine conturată). 3. Trăsătură distinctivă, specifică unui obiect sau unui fenomen.
- CARACTERIÁL**, -Ă, *caracteriali*, -e adj. (fr. *caractériel*) De caracter, referitor la caracter; caracterologic.
- CARACTERÍSTIC**, -Ă, *caracteristici*, -ce (fr. *caractéristique*) 1. S.f. Caracter distinctiv, particularitate (a unei persoane, a unui lucru); însușire esențială, calitate (1). 2. Adj. Care este propriu, tipic, definitoriu, dominant (1), clasic (2). 3. S.f. Partea întreagă a unui logaritm.
- CARACTERIZÁ**, *caracterizez* vb. I (fr. *caractériser*) 1. A înfățișa, a descrie ceva cu precizie prin trăsăturile distinctive; a califica (3), a eticheta (2). 2. A constitui caracteristica unei ființe, a unui lucru.
- CARACTERIZÁNT**, -Ă, *caracterizanți*, -te adj. (fr. *caractérisant*) Care caracterizează; specific (1).
- CARACTEROLÓGIC**, -Ă, *caracterologici*, -ce adj. (fr. *caractérologique*) De caracter, caracterial; referitor la caracterologie.
- CARACTEROLOGÍE** s.f. (fr. *caractérologie*) Studiul structurii și manifestării tipurilor de caractere.
- CARACTRÓN**, *caractroane* s.n. (fr., engl. *caractron*) Tub catodic utilizat în afișarea rapidă, pe ecran, a literelor sau a cifrelor.
- CARACÚL**, *caraculuri* s.n. (fr. *karakul/caracul*) Rașă de oi din Asia Centrală cu blana buclată (neagră), asemănătoare astrahanului; (p. restr.) blana acestor oi.
- CARADRIIFÓRMÁ**, *caradriiforme* s.f. (cf. fr. *charadriidés*) (La pl.) Ordin de păsări comestibile, care au ciocul și picioarele lungi; (și la sg.) pasăre din acest ordin.
- CARAGÁNĂ**, *caragane* s.f. (fr. *caragan*) Arbust ornamental originar din Asia, cu frunze compuse și cu flori mari, galbene-aurii.
- CARAMBÓL**, *caramboluri* s.n. (fr. *carambole*) (La biliard) Bilă roșie; lovitură prin care o bilă le atinge pe celelalte două; (fig.) ciocnire, încurcătură, zăpăceală.
- CARAMBOLÁJ**, *carambolaje* s.n. (fr. *carambolage*) (La biliard) Faptul de a face carambol.
- CARAMÉL** (fr. *caramel*) 1. S.n. Zahăr topit la foc până când capătă o culoare maronie. 2. Adj. invar. Maro-deschis.
- CARAMÉLĂ**, *caramele* s.f. (fr. *caramel*, germ. *Karamelle*, it. *caramella*) Bomboană din caramel (1), cu adaos de substanțe colorante și aromatice.
- CARAMELIZÁ**, *caramelizez* vb. I (fr. *caraméliser*) A transforma zahărul în caramel (1); a adăuga sau a acoperi cu un strat de caramel.
- CARANTÍNĂ**, *carantine* s.f. (fr. *quarantine*, rus. *karantin*) 1. Izolare preventivă a celor care vin dintr-o țară, dintr-o regiune etc. unde există o epidemie. 2. Punct sanitar în care sunt izolate persoanele, animalele sau obiectele infectate. 3. *Carantină fitosanitară* = complex de măsuri menite a opri pătrunderea bolilor unor plante, a unor dăunători, buruieni etc. din alte țări sau din alte regiuni.
- CARAPÁCE**, *carapace* s.f. (fr. *carapace*) Înveliș protector cornos sau calcaros, la unele animale.
- CARÁT**, (2) *carate* s.n. (fr. *carat*) 1. Indice pentru conținutul relativ în aur al aliajelor acestuia. 2. Unitate de măsură pentru masa pietrelor prețioase, egală cu 0,2 g.
- CARAVÁNĂ**, *caravane* s.f. (fr. *caravane*) Convoi de oameni și de animale (de obicei, cămile) care călătoresc în deșert; convoi de vehicule cu oameni care parcurg un anumit drum; grup de vehicule care străbat o țară în scopuri culturale, sanitare etc.
- CARAVANTIÉR**, *caravanieri* s.m. (fr. *caravanier*) Conducătorul animalelor de povară dintr-o caravană.
- CARAVÁNING** s.n. (engl., fr. *caravanning*) Camping itinerant pentru rulote.
- CARAVANSERÁI**, *caravanseraiuri* s.n. (fr. *caravansérail*) Han oriental pentru caravane și călători.
- CARAVÉLĂ**, *caravele* s.f. (fr. *caravelle*, it. *caravella*) Corabie cu pânze rapidă, de cursă lungă, folosită în trecut (de spanioli și de portughezi) în timpul marilor descoperiri geografice.
- CARBAMÁT**, *carbamați* s.m. (fr. *carbamate*) (Farm.) Uretan.
- CARBÁMIC**, *carbamici* adj. (fr. *carbamique*) Acid carbamic = acid instabil neizolat, cunoscut sub formă de săruri și de esteri.
- CARBĒNĂ**, *carbene* s.f. (fr. *carbènes*) Compus organic din asfalturi.

- CARBÍD** s.n. (fr. *carbide*) Carbură de calciu, utilizată la fabricarea acetilenei.
- CARBINÓL**, *carbinoli* s.m. (fr. *carbinol*) Vechea denumire a alcoolului metilic.
- CARBODIAMÍDĂ** s.f. (fr. *carbodiamide*) (Chim.) Uree.
- CARBOGAZÓS**, -OĂSĂ, *carbogazoase* adj. (*carb[on] + gazoasă*) Care conține dioxid de carbon dizolvat.
- CARBOGÉN** s.n. (fr. *carbogène*) Amestec de dioxid de carbon în oxigen, folosit la reanimare.
- CARBOHEMOGLOBÍNĂ** s.f. (fr. *carbohémo-globine*) Compus instabil format, în proporție foarte mică, în sânge din dioxid de carbon și hemoglobină.
- CARBOÍD**, *carboide* s.n. (fr. *carboïdes*) (Chim.) Denumire dată unor compuși organici din asfalturile naturale, din reziduurile provenite din cracare etc.
- CARBÓLIC**, *carbolic* adj. (fr. *carbolic*) Acid *carbolic* = fenol (1).
- CARBOLINEUM** s.n. (fr. *carbolineum*) Lichid brun obținut prin distilarea cărbunelui de pământ, folosit la impregnarea lemnului și ca fungicid.
- CARBOLÓY** s.n. (engl. *carboly*) Aliaj cu duritate mare, obținut din carbură de wolfram în liant de cobalt.
- CARBOMÉTRU**, *carbometre* s.n. (fr. *carbomètre*) Aparat folosit pentru detectarea dioxidului de carbon.
- CARBÓN** s.n. (fr. *carbone*, lat. *carbo*, -onis) 1. Element chimic, metaloid foarte răspândit în natură, component al substanțelor organice. 2. *Hârtie carbon* = hârtie subțire acoperită pe o față cu o substanță chimică de culoare închisă, folosită în dactilografie, în cartografie etc.; indigo, plumbagină.
- CARBONÁDO** s.n. (fr. *carbonado*) Diamant negru și dur, folosit la utilajele pentru foraj.
- CARBONÁR**, *carbonari* s.m. (it., fr. *carbonaro*) Membru al unei organizații secrete italiene din sec. al XIX-lea care lupta pentru unitatea Italiei și împotriva asupririi străine.
- CARBONÁT**, *carbonați* s.m. (fr. *carbonate*) Sare a acidului carbonic.
- CARBONATÁ**, pers. 3 *carbonatează* vb. I (fr. *carbonater*) 1. A transforma în carbonat. 2. A satura în bioxid de carbon.
- CARBÓNIC**, -Ă, *carbonici*, -ce adj. (fr. *carbonique*) 1. Care conține carbon. 2. Acid *carbonic* = acid obținut prin dizolvarea dioxidului de carbon în apă; (impr.) dioxid de carbon.
- CARBONIFÉR**, -Ă, *carboniferi*, -e (fr. *carbonifère*) 1. Adj. Care conține (zăcămintele de) cărbuni. 2. Adj., s.n. (Din) penultima perioadă a paleozoicului, când s-au format principalele zăcămintele de cărbuni.
- CARBONÍL**, *carbonili* s.m. (fr. *carbonyle*) 1. Combinație a oxidului de carbon cu anumite metale grele. 2. Grupare bivalentă din moleculele aldehydilor și ale cetonelor.
- CARBONIZÁ**, pers. 3 *carbonizează* vb. I (fr. *carboniser*) (Despre cărbuni) A se descompune termic din cauza lipsei de oxigen; (despre lemne) a se transforma în cărbuni; (despre materii organice) a se descompune prin ardere; a se face scrum.
- CARBOXÍL**, *carboxili* s.m. (fr. *carboxyle*) Grupare monovalentă caracteristică acizilor organici.
- CARBURÁNT**, *carburanți* s.m. (fr. *carburant*) Combustibil lichid folosit la motoarele cu explozie sau cu ardere internă.
- CARBURATÓR**, *carburatoare* s.n. (fr. *carburateur*) Aparat în care se formează amestecul carburant, la motoarele cu ardere internă.
- CARBURÁȚIE**, *carburății* s.f. (fr. *carburation*) Amestecare a combustibilului lichid cu aerul, în carburator.
- CARBÚRĂ**, *carburi* s.f. (fr. *carbure*) Combinație binară a carbonului cu un metal sau cu un metaloid.
- CARBORÚNDUM** s.n. (fr. *carborundum*) Carbură de siliciu, folosită ca material abraziv.
- CARBOXIHEMOGLOBÍNĂ** s.f. (fr. *carboxyhémoglobine*) Combinație stabilă între oxidul de carbon și hemoglobină, care se formează în timpul intoxicației cu oxid de carbon.
- CARCAFÚNG**, *carcafunguri* s.n. (cf. fr. *carque fond*) Parămă cu ajutorul căreia se strânge vela.
- CARCÁN**, *carcane* s.n. (fr. *carcan*) Guler de fier cu ajutorul căruia răufăcătorii erau legați la stâlpul infamiei, în Franța.
- CARCÁSĂ**, *carcase* s.f. (fr. *carcasse*) 1. Schelet de animal. 2. Armătură, schelet de susținere a unui ansamblu. 3. Îmbrăcăminte metalică exterioară a unei mașini, a unui mecanism.
- CÁRCERĂ**, *carcere* s.f. (it. *carcere*, lat. *carcer*) Încăpere mică și întunecoasă unde sunt închiși cei pedepsiți (militari, pușcăriași etc.).
- CARCINO-** (fr. *carcino-*) Element de compunere cu sensul de „cancer”, în cuvinte de tipul: *carcinogeneză*, *carcinom*.
- CARCINOGÉN**, -Ă, *carcinogeni*, -e adj. (fr. *carcinogène*) (Med.) Cancerigen.
- CARCINOGENÉZĂ**, *carcinogeneze* s.f. (fr. *carcinogenèse*, engl. *carcinogenesis*) Proces de formare a tumorilor canceroase.
- CARCINOLOGÍE** s.f. (fr. *carcinologie*) Studiul tumorilor canceroase.

- CARCINOM**, *carcinoame* s.n. (fr. *carcinome*) Cancer al țesutului epitelial, care afectează mucoasele și glandele; epiteliom.
- CARCINOMATÓZĂ**, *carcinomatoze* s.f. (fr. *carcinomatoze*) Extindere a carcinoamelor la mai multe organe, carcinoză.
- CARCINÓZĂ**, *carcinoze* s.f. (fr. *carcinoze*) Generalizare a carcinoamelor; carcinomatoză.
- CARD** v. **cardi(o)-**.
- CARD**, *carduri* s.n. (engl. *card*) Cartelă magnetică emisă de o bancă², folosită la efectuarea diferitelor tranzacții.
- CARDĂ**, *cardez* vb. I (fr. *carder*) A scărmana, a dărâci la cardă.
- CARDAMÓM** (fr. *cardamome*) 1. S.m. Plantă tropicală ale cărei semințe au un gust piperat. 2. S.n. Ulei cu miros plăcut, extras din cardamom (1).
- CARDÁN**, *cardane* s.n. (fr. *cardan*) Sistem de suspensie sau de articulație care permite mișcarea în toate direcțiile.
- CÁRDĂ**, *carde* s.f. (fr. *carde*) Mașină pentru pieptănarea și prelucrarea mecanizată a unui material textil.
- CARDIÁC**, -Ă, *cardiaci*, -ce (fr. *cardiaque*, lat. *cardiacus*) 1. S.m. și f., adj. (Persoană) care suferă de o boală de inimă. 2. Adj. Privitor la inimă.
- CARDIALGIE** s.f. (fr. *cardialgie*) Durere acută de stomac sau de inimă.
- CARDIE** v. **cardi(o)-**.
- CÁRDIE**, *cardii* s.f. (fr. *cardia*) Orificiul superior al stomacului, situat la locul de unire dintre esofag și stomac.
- CARDIGÁN**, *cardigane* s.n. (fr., engl. *cardigan*) (Rar) Jachetă (bărbătească) tricotată, cu mâneci lungi, încheiată cu nasturi în față.
- CARDIECTAZIE** s.f. (fr. *cardiectasie*) Dilatare a compartimentelor inimii.
- CARDINÁL**, -Ă, *cardinali*, -e (fr. *cardinal*, lat. *cardinalis*) 1. Adj. Principal (1), esențial (2), fundamental. 2. S.m. Titlu purtat de înalții demnitari care alcătuiesc consiliul papal; persoană care poartă acest titlu. 3. *Roșu-cardinal* = roșu-purpuriu. *Puncte cardinale* = fiecare dintre cele patru puncte de reper ale orizontului (est, sud, vest, nord), care permit orientarea.
- CARDINALĂT** s.n. (fr. *cardinalat*) Demnitatea de cardinal (2).
- CARDI(O)-/-CARD/-CARDIE** (fr. *cardi[o]-/-carde/-cardie*) Element de compunere cu sensul de „inimă”, în cuvinte de tipul: *cardiopatie*, *miocard*.
- CARDIOACCELERATÓR**, *cardioacceleratori* adj. (fr. *cardioaccélérateur*) *Nerv cardioaccelerator* = nerv simpatic cu rolul de a accelera ritmul bătăilor inimii când este excitat.
- CARDIOCÉL**, *cardiocele* s.n. (fr. *cardiocèle*) Hernie congenitală a inimii, în abdomen.
- CARDIOFOBIE**, *cardiobobii* s.f. (fr. *cardiophobie*) (Med.) Teamă patologică de a se îmbolnăvi de inimă.
- CARDIOGRÁF**, *cardiografe* s.n. (fr. *cardiographie*) Aparat de înregistrare a pulsațiilor inimii.
- CARDIOGRAFIE**, *cardiografii* s.f. (fr. *cardiographie*) Înregistrare a pulsațiilor inimii cu ajutorul cardiografului.
- CARDIOGRÁMĂ**, *cardiogramme* s.f. (fr. *cardiogramme*) Curbă care redă bătăile inimii înregistrate de cardiograf.
- CARDIOIDĂ**, *cardioide* s.f. (fr. *cardioïde*, germ. *Kardioide*) Curbă descrisă de punctul unui cerc care se rostogolește, fără alunecare, pe alt cerc egal și imobil.
- CARDIOINHIBITÓR**, *cardioinhibitori* adj. (fr. *cardioinhibiteur*) *Nerv cardioinhibitor* = ramură a nervului vag, cu rolul de a rări bătăile inimii când este excitat.
- CARDIOLÓG**, -Ă, *cardiologi*, -ge s.m. și (rar) f. (fr. *cardiologue*) Medic specializat în boli de inimă.
- CARDIOLOGIE** s.f. (fr. *cardiologie*) Studiul inimii și al bolilor acesteia.
- CARDIOMALACIE**, *cardiomalacii* s.f. (fr. *cardiomalacie*) Distrofie a miocardului prin impregnarea fibrei musculare cu grăsimi.
- CARDIOMEALIE**, *cardiomegalii* s.f. (fr. *cardiomégalie*) Mărire a volumului inimii, mai ales în cazul insuficienței cardiace.
- CARDIOPATIE**, *cardiopatii* s.f. (fr. *cardiopathie*) Boală de inimă.
- CARDIOPLASTIE**, *cardioplastii* s.f. (fr. *cardioplastie*) (Med.) Operație plastică făcută pentru lărgirea cardiei.
- CARDIOPLEGIE**, *cardioplegii* s.f. (fr. *cardioplégie*) Paralizie a mușchilor inimii.
- CARDIOSCLERÓZĂ**, *cardioscleroze* s.f. (fr. *cardiosclérose*) Scleroză a mușchiului cardiac.
- CARDIOSCÓP**, *cardioscoape* s.n. (fr. *cardioscope*) Aparat cu ajutorul căruia se examinează contracțiile inimii.
- CARDIOSCOPIE**, *cardioscopii* s.f. (fr. *cardioscopie*) Examinare a bătăilor inimii cu ajutorul cardioscopului.
- CARDIOSPÁSM**, *cardiospasm* s.n. (fr. *cardiospasm*) Spasm al inimii.
- CARDIOTOMIE**, *cardiotomii* s.f. (fr. *cardiotomie*) Operație chirurgicală făcută pe inimă.

- CARDIOTÓNIC**, -Ă, *cardiotonici*. -ce adj., s.n. (fr. *cardiotonique*) (Medicament) care stimulează activitatea inimii.
- CARDIOTÓXIC**, -Ă, *cardiotoxici*, -ce adj. (fr. *cardiotoxique*) (Despre substanțe sau agenți) Care tulbură activitatea inimii.
- CARDIOVASCULĂR**, -Ă, *cardiovasculari*, -e adj. (fr. *cardio-vasculaire*) (Despre boli, tratamente etc.) Privitor la inimă și vasele periferice ori viscerale.
- CARDITĂ**, *cardite* s.f. (fr. *cardite*) Inflamație a inimii.
- CÁRDIUM** s.n. (lat. *cardium*) Gen de moluște cu o cochilie în formă de inimă; moluscă din acest gen.
- CARDÓN** s.m. (fr. *cardon*) Plantă legumicolă din familia compozecelor, cultivată pentru pețiolul frunzelor și nervura principală, care sunt comestibile.
- CARENĂ**, *carenez* vb. I (fr. *caréner*) 1. A repara, a curăța carena unei nave. 2. A da o formă aerodinamică unei caroserii. 3. A acoperi cu tablă suprafața exterioară a unui vehicul rapid.
- CARENĂJ**, *carenaje* s.n. (fr. *carénage*) 1. Curățare, reparare a carenei unei nave. 2. Loc, într-un port, unde se curăță carena. 3. Caroserie aplicată pe un corp pentru a-i micșora rezistența aerodinamică.
- CARENĂL**, -Ă, *carenali*, -e adj. (fr. *carénale*) Al carenei florilor.
- CARENÁT**, -Ă, *carenați*, -te (fr. *caréné*) 1. Adj. În formă de carenă (1). 2. S.f. (La pl.) Subclasă de păsări cu sternul prevăzut cu o carenă (2); (și la sg.) pasăre din această subclasă.
- CARENĂ**, *carene* s.f. (fr. *carène*, it. *carena*) 1. Partea exterioară a unei nave, care se află sub linia de plutire. 2. (Anat.) Proeminență în formă de creastă a sternului. 3. Structură în corola leguminoaselor formată din două petale inferioare, care cresc unite.
- CARENȚĂ**, *carențe* s.f. (fr. *carence*, lat. *caerentia*) Lipsă, insuficiență, lacună (4), deficiență (1); neglijență, cusur.
- CARENȚIÁL**, -Ă, *carențiali*. -e adj. (fr. *caerentiel*) Produs de o carență.
- CARÉT**, *careți* s.m. (fr. *caret*) Broască testoasă mare din mările calde, căutată pentru carapace.
- CARÉU**, *careuri* s.n. (fr. *carré*) 1. Dispunere în formă de pătrat a unor persoane (elevi, sportivi etc.) sau obiecte. 2. Suprafață de teren sportiv, marcată cu alb. 3. Salon pentru ofițeri, pe o navă. 4. Formație din patru cărți de aceeași valoare, la unele jocuri de noroc. 5. Rebus.
- CARFOLOGÍE** s.f. (fr. *carphologie*) Mișcare continuă și automată a mâinilor și a degetelor unui bolnav, ca și cum ar vrea să pipăie ceva, în timpul unor stări febrile.
- CARGABÁS**, *cargabase* s.n. (fr. *cargue basse*) Manevră de strângere a unei vele.
- CARGOBÓT**, *cargoboturi* s.n. (engl. *cargo-boat*) Navă maritimă destinată transportului de mărfuri; cargou.
- CARGÓU**, *cargouri* s.n. (fr. *cargo*) Cargobot.
- CARIÁ**, pers. 3 *cariază* vb. I (fr. *carier*) (Despre dinți) A se strica; a face o carie.
- CARIATÍDĂ**, *cariatide* s.f. (fr. *cariatide*, gr. *karyatides*) Coloană în formă de statuie reprezentând o femeie stând în picioare.
- CARÍC** s.n. (it. *carico*) Încărcătura unei nave, cu menționarea mărfurilor care se încarcă.
- CARICATURÁL**, -Ă, *caricaturali*, -e adj. (fr. *caricatural*) Privitor la caricatură, de caricatură; buf, grotesc (1).
- CARICATÚRĂ**, *caricaturi* s.f. (fr. *caricature*) 1. Reprezentare grotescă, intenționat exagerată, a unei persoane sau a unui lucru; șarjă (3). 2. (Fig.) Imitație nereușită.
- CARICATURÍST**, -Ă, *caricaturisti*, -ste s.m. și f. (fr. *caricaturiste*) Autor de caricaturi (1).
- CARICATURIZÁ**, *caricaturizez* vb. I (*caricatură* + -iza, cf. fr. *caricature*) A face caricatura cuiva, a prezenta pe cineva în mod defavorabil.
- CÁRIE**, *carii* s.f. (fr. *carie*, lat. *caries*) 1. Leziune distructivă a țesutului osos sau dentar. 2. (Tehn.) Defect în formă de canale, la piesele turnate.
- CARIÉRĂ¹**, *carriere* s.f. (fr. *carrière*) Exploatare minieră de suprafață.
- CARIÉRĂ²**, *carriere* s.f. (fr. *carrière*) Profesie (1), ocupație; poziție socială.
- CARIERÍSM** s.n. (fr. *carriérisme*, rus. *karierizm*) Dorință de a parveni prin orice mijloace; comportament dictat de această dorință.
- CARIERÍST**, -Ă, *carieristi*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *carriériste*) (Persoană) care folosește orice mijloace pentru a parveni (într-o carieră²).
- CARILÓN**, *carilonuri* s.n. (fr. *carillon*) Instrument muzical care funcționează cu ajutorul unor clopote sau al unor lame acordate la anumite tonuri.
- CARIÓCA¹**, *carioce* s.f. (sp., port. *carioca*) 1. Dans brazilian ritmic; melodie după care se execută acest dans. 2. Instrument popular de percuție care acompaniază carioca (1).
- CARIÓCA²**, *carioci* s.f. (denumire comercială) Instrument de scris cu tuș colorat, îmbibat într-o bucată de păslă.

- CARIOCHINÉZĂ** s.f. (fr. *kariokinèse*) Înmulțire a celulelor vegetale și animale prin transformări în structura nucleului; mitoză.
- CARIOFILACÉE**, *cariofilacee* s.f. (fr. *caryophylacée*) (La pl.) Familie de plante dicotiledonate cu noduri pe tulpină, cu frunze înguste, opuse și cu fructe capsule; (și la sg.) plantă din această familie.
- CARIOLĂ**, *cariole* s.f. (fr. *cariolle*, it. *carriola*) Trăsură ușoară acoperită, pe arcuri, cu două roți, trasă de un cal.
- CARIOLOGIE** s.f. (fr. *caryologie*) (Biol.) Studiul nucleului și al celulei.
- CARIOMETRIE** s.f. (fr. *caryométrie*) Măsurare a diametrului nucleelor celulare cu ajutorul microscopului.
- CARIOPSĂ**, *cariopse* s.f. (fr. *caryopse*) Fruct uscat indehiscent, tipic gramineelor, cu pericarpul lipit de sămânța unică.
- CARITABIL**, -Ă, *caritabili*, -e adj. (fr. *charitable*) Milos, generos (1), de caritate.
- CARITATE** s.f. (fr. *charité*, lat. *caritas*, -atis) Milă, generozitate; filantropie, binefacere.
- CARJACKING** s.n. (pr. *carjack*; engl. *carjacking*) Furt de mașini prin atac armat.
- CARLINGĂ**, *carlingi* s.f. (fr. *carlingue*) Cabină cu aparatură de bord, în care stă pilotul.
- CARMANIOLĂ**, (1) *carmaniole* s.f. (fr. *carmagnole*) 1. Vestă scurtă și strămtă, purtată în timpul Revoluției Franceze. 2. Cântec sau dans caracteristic Revoluției Franceze.
- CARMELIT**, -Ă, *carmeliți*, -te s.m. și f. (fr. *carmélite*) Călugăr catolic aparținând unui ordin înființat în Spania, în sec. al XIII-lea.
- CARMÍN** s.n. (fr. *carmin*, lat. *carminium*) 1. Colorant roșu-aprins. 2. Culoare roșie.
- CARMINATIV**, -Ă, *carminativi*, -e adj., s.n. (fr. *carminatif*) (Medicament) care are proprietatea de a calma durerile de abdomen și de a ajuta la evacuarea gazelor din intestine.
- CARNĂJ**, *carnaje* s.n. (fr. *carnage*) (Livr.) Măcel, masacru.
- CARNĂL**, -Ă, *carnali*, -e adj. (lat. *carnalis*) De carne, privitor la carne; trupesc.
- CARNALÍT** s.n. (fr. *carnalite*) Mineral, amestec natural de potasiu și magneziu, folosit ca îngrășământ chimic.
- CARNASIÉR**, -Ă, *carnasieri*, -e (fr. *carnassier*) 1. Adj. (Despre animale) carnivor. 2. S.f. Fiecare dintre cele patru măsele tăioase ale unor animale carnivore.
- CARNĂȚIE**, *carnații* s.f. (fr. *carnation*) Coloritul, structura, nuanța pielii unei persoane.
- CARNAVÁL**, *carnavaluri* s.n. (fr. *carnaval*) Perioadă de petreceri populare care precedă postul, în unele țări; petrecere populară cu deghizări și jocuri mimice.
- CARNAVALÉSC**, -ÉSCĂ, *carnavalesți* adj. (fr. *carnavalesque*) (Rar) Care aparține carnavalului, privitor la carnaval.
- CARNÉT**, *carnete* s.n. (fr. *carnet*) Caietel de buzunar, folosit pentru însemnări; act în formă de caietel, care îi conferă posesorului anumite drepturi.
- CARNIÁN**, -Ă, *carnieni*, -e (fr. *carnien*) 1. S.n. Primul etaj al triasicului superior din regiunile alpine. 2. Adj. Privitor la carnian (1).
- CARNIVÓR**, -Ă, *carnivori*, -e adj., s.n. (fr. *carnivore*, lat. *carnivorus*) (Mamifer) care consumă carne; carnasier (1).
- CARNOTÍT** s.n. (fr. *carnotite*) Mineral de uraniu și vanadiu, puternic radioactiv.
- CARÓ**, *carale/carouri* s.n. (fr. *carreau*) Culoare la cărțile de joc, însemnată prin romburi roșii; tobă.
- CAROIĂ**, *caroiez* vb. I (fr. *carroyer*) A executa un caroiaj pe un plan, pe o hartă etc.
- CAROIĂJ**, *caroiaje* s.n. (fr. *carroyage*) Rețea de pătrâțele care ajută la reproducerea unui desen, a unei hărți etc. la altă scară; cadrilaj.
- CAROLĂ**, *carole* s.f. (fr. *carole*) Dans medieval francez, executat în cerc sau în lanț.
- CAROLINGIÁN**, -Ă, *carolingieni*, -e adj. (fr. *carolingien*) Care se referă la dinastia lui Carol cel Mare (788–814).
- CARONÁDĂ**, *caronade* s.f. (fr. *caronade*) Vechi tun naval scurt, construit din fontă.
- CAROSÁ**, *carosez* vb. I (fr. *carosser*) A proiecta, a construi sau a monta caroserii.
- CAROSÁBIL**, -Ă, *carosabili*, -e adj., s.n. (fr. *carosable*) (Drum, șosea) pe care circulă vehiculele.
- CAROSERIE**, *caroserii* s.f. (fr. *carrosserie*) Partea de deasupra osiilor și a roților unui vehicul, folosită pentru transportul oamenilor sau al mărfurilor.
- CAROSIÉR**, *carosieri* s.m. (fr. *carossier*) Fabricant de caroserii.
- CAROTÁ**, *carotez* vb. I (fr. *carrotter*) (Livr.) A înșela, a extorca; (la biliard) a juca în așa fel, încât adversarului să îi rămână o lovitură dificilă.
- CAROTĂJ**, *carotaje* s.n. (fr. *carottage*) Determinare, prin foraj, a structurii și compoziției stratelor scoarței terestre, bazată pe analiza carotelor (2) sau pe măsurarea mărimilor fizice caracteristice rocii străbătute.

- CAROTĂ**, *carote* s.f. (fr. *carotte*) 1. Varietate de morcovi timpurii, cu vârful rotunjit. 2. Probă cilindrică de material, luată din sondă sau din betonul șoselei, supusă verificării. 3. (Fig.) Înșelătorie, trișare.
- CAROTÉN** s.n. (fr. *carotène*, germ. *Karotin*) Pigment roșu-portocaliu din unele vegetale sau animale, precursor al vitaminei A.
- CAROTENOIDĂ**, *carotenoide* s.f. (fr. *caroténoïde*) Substanță colorantă naturală, galbenă, portocalie sau roșie.
- CAROTIDĂ**, *carotide* s.f. (fr. *carotide*) Fiecare dintre cele două artere care irigă fața și creierul.
- CAROTIÉRĂ**, *carotiere* s.f. (fr. *carottier*) Utilaj de foraj, folosit pentru tăierea și scoaterea la suprafață a carotclor (2).
- CAROTINEMIE**, *carotinemii* s.f. (fr. *carotinémie*) (Fiziol.) Prezență a carotenului în sânge; cantitate de caroten prezentă în sânge.
- CARÓU**, *carouri* s.n. (fr. *carreau*) Pătrățel de stofă divers colorat.
- CARP** s.n. (fr. *carpe*, lat. *carpus*) Ansamblu de opt oase mici care formează scheletul încheieturii mâinii, articulându-se cu antebrațul și cu metacarpul.
- CARPÁTIC**, -Ă, *carpatici*, -ce adj. (fr. *carpatique*) Din Munții Carpați, al Carpaților, referitor la Carpați; carpatin.
- CARPATÍN**, -Ă, *carpatini*, -e adj. (fr. *carpathin*) Carpatin.
- CARPÉLĂ**, *carpele* s.f. (fr. *carpelle*) Frunză mică purtătoare de ovule, în centrul unei flori.
- CARPÉTĂ**, *carpete* s.f. (fr. *carpette*) Covoraș.
- CARPIÁN**, -Ă, *carpieni*, -e adj. (fr. *carpien*) (Anat.) Al carpului.
- CARPICULTURĂ** s.f. (fr. *carpiculture*) (Iht.) Ci-prinicultură.
- CARPO-** (fr. *carpo-*) Element de compunere cu sensul de „fruct”, în cuvinte de tipul: *carpofag*, *carpologie*.
- CARPOCÁPSĂ**, *carpocapse* s.f. (fr. *carpocapse*) Insectă care trăiește pe arborii fructiferi.
- CARPOFÁG**, -Ă, *carpofagi*, -ge adj. (fr. *carpophage*) (Despre animale) Care se hrănește cu fructe.
- CARPOFÓR**, *carpori* s.m. (fr. *carpophor*, germ. *Karpophor*) Organ purtător de spori, la unele ciuperci.
- CARPOLOGIE** s.f. (fr. *carpologie*) Studiul fructelor.
- CARST**, *carsturi* s.n. (germ. *Karst*) Relief rezultat din eroziunea și dizolvarea rocilor calcaroase și a sării de apele subterane sau de suprafață.
- CÁRSTIC**, -Ă, *carstici*, -ce adj. (fr. *karstique*) Care se referă la carst, de carst, al carstului.
- CARSTOLOGIE** s.f. (fr. *karstologie*) Știință care studiază fenomenele carstice.
- CART¹**, *carturi* s.n. (fr. *quart*) Serviciu de patru ore executat în schimburi de membrii echipajului unei nave.
- CART²**, *carturi* s.n. (engl., fr., it. *kart*, germ. *Kart*) Automobil (de curse) mic, cu o caroscrie și cu partea mecanică simplificate și cu viteză redusă.
- CARTĂ**, *cartez* vb. I (*cartă* + -a) 1. A repartiza scrisorile (la poștă) în funcție de adresa destinatarilor. 2. A transpune pe o hartă topografică, prin semne și culori convenționale, detalii cu privire la terenul unei regiuni.
- CÁRTĂ**, *carte* s.f. (fr. *charte*, lat. *charta*) 1. Act medieval care servea drept constituție a unui stat. 2. Manifest politic sau social. 3. Regulamentul unei organizații internaționale.
- CARTÉL**, *carteluri* s.n. (fr., engl. *cartel*) 1. Înțelegere încheiată între societăți industriale sau comerciale din aceeași branșă, pentru a stabili cota de producție, prețul produselor și pentru a limita concurența. 2. Coaliție sindicală sau politică realizată în vederea unor acțiuni comune. 3. *Cartel electoral* = înțelegere încheiată între partide, pentru alegerea unor candidați comuni.
- CARTÉLĂ**, *cartele* s.f. (it. *cartella*) 1. Carnețel sau bucată de carton care dă dreptul la procurarea unor produse raționalizate; tichet. 2. Bandă de carton perforată.
- CÁRTER**, *cartere* s.n. (fr. *carter*) Înveliș metalic destinat să protejeze un mecanism sau să evite accidentele pe care acesta le-ar putea provoca.
- CARTEZIÁN**, -Ă, *cartezieni*, -e (fr. *cartésien*) 1. Adj. Privitor la cartezianism. 2. S.m. și f. Adept al cartezianismului. 3. *Coordonate carteziene* = sistem de numere care definesc poziția unui punct în raport cu două sau trei axe perpendiculare între ele.
- CARTEZIANÍSM** s.n. (fr. *cartésianisme*) Doctrina filosofului René Descartes și a adepților acestuia, potrivit căreia la baza cunoașterii stau rațiunea și principiul îndoielii metodice.
- CARTIÉR**, *cartiere* s.n. (fr. *quartier*) 1. Parte distinctă dintr-un oraș; cvartal (1); populația acestei părți. 2. Parte din comandamentul unei mari unități militare; tabără.
- CARTILAGINÓS**, -OÁSĂ, *cartilaginoși*, -oase adj. (fr. *cartilagineux*, lat. *cartilaginosus*) Format din cartilaje; care are cartilaje.
- CARTILÁGIU** s.n. v. *cartilaj*.
- CARTILÁJ/CARTILÁGIU**, *cartilaje/cartilagii* s.n. (fr. *cartilage*) (Anat.) Țesut conjunctiv, elastic și rezistent; zgârci.

- CĂRTING** s.n. (engl. *carting*, fr. *karting*) Sport practicat cu automobilul de curse.
- CARTISM** s.n. (fr. *chartisme*, engl. *Chartism*) Mișcare a muncitorilor englezi, de la mijlocul sec. al XIX-lea, pentru reforme sociale și politice.
- CARTIST**, -Ă, *cartiști*, -ste (engl. *Chartist*) 1. S.m. și f. Adept al cartismului. 2. Adj. Care se referă la cartism, de cartism.
- CARTO-** (it. *carto-*, lat. *charta*) Element de compunere cu sensul de „hartă”, „carte de joc”, în cuvinte de tipul: *cartograf*, *cartografie*.
- CARTODRÔM**, *cartodromuri* s.n. (*cart* + [*velo*]drom) Teren pentru carting.
- CARTOGRĂF**, -Ă, *cartografi*, -e s.m. și f. (fr. *cartographe*) Specialist în cartografie.
- CARTOGRAFIE** s.f. (fr. *cartographie*) Disciplină care se ocupă de tehnica întocmirii hărților și a planurilor topografice.
- CARTOGRAMĂ**, *cartograme* s.f. (fr. *cartogramme*) Reprezentare grafică, pe o hartă, a unor mărimi statistice prin hașuri, culori etc.
- CARTOMANCIÂN**, -Ă, *cartomancieni*, -e s.m. și f. (fr. *cartomancien*) Ghicitor în cărți.
- CARTOMANȚIE** s.f. (it. *cartomanzia*) Arta ghicitului în cărți.
- CARTOMETRIE** s.f. (fr. *cartométrie*) Studiul metodelor și instrumentelor cu ajutorul cărora se determină precizia unei hărți.
- CARTÓN**, *cartoane* s.n. (fr. *carton*) 1. Hârtie groasă și compactă, cu diferite întrebuințări. 2. Schiță (1), studiu de tablou.
- CARTONĂ**, *cartonez* vb. I (fr. *cartonner*) A lega o carte, un caiet etc. în coperti de carton (1).
- CARTONĂJ**, *cartonaje* s.n. (fr. *cartonnage*) 1. Broșare, lucrare în carton. 2. Obiect de carton. 3. Atelier de fabricat obiecte de carton.
- CARTOTECĂ**, *cartoteci* s.f. (germ. *Kartothek*, rus. *kartoteka*) Totalitatea fișelor privitoare la un subiect, clasate după un anumit criteriu; cutie, dulap în care se depozitează aceste fișe.
- CARTUȘ**, *cartușe* s.n. (fr. *cartouche*) 1. Tub care conține un exploziv, la armele de foc; glonț; bucată de exploziv (pentru lucrări în mină!); patron¹ (1). 2. Ambalaj care conține un număr de pachete de țigări. 3. Text scurt, în chenar, care prefațează un text mai mare (în presă). 4. Ornament sculptat sau gravat (în formă de sul desfăcut), pe care se scriu inscripții, monograme etc.
- CARTUȘIERĂ**, *cartușiere* s.f. (fr. *cartouchière*) Geantă sau cutie mică, prinsă la brâu, în care se țin cartușele; brâu cu locașuri tubulare, în care se introduc cartușele.
- CARURĂ**, *caruri* s.f. (pr. *carîră*; fr. *carrure*) 1. Formă a umerilor și a spatelui cuiva; siluetă (1). 2. (Fig.) Anvergură (1), calibru (2).
- CARUSÉL**, *carusele* s.n. (fr. *carrusel*) 1. Spectacol dat de cai dresați; instalație cu mici cai de lemn, cu mașini etc., pe care mai ales copiii încălecă și care se învârtă în jurul unei axe; călușei. 2. Mișcare, deplasare în cerc a unor elemente mobile.
- CASĂ**, *casez* vb. I (fr. *casser*) 1. A anula o hotărâre judecătorească în urma recursului. 2. A scoate din folosință un mijloc fix uzat; a lichida (1). 3. (Rar) A sparge.
- CASĂNT**, -Ă, *casanți*, -te adj. (fr. *cassant*) Care se sparge ușor; fragil (1), friabil.
- CASĂTĂ**, *casate* s.f. (fr. *cassate*, it. *cassata*) Specialitate de înghețată (dispusă în straturi, cu fructe etc.).
- CASĂȚIE** s.f. (fr. *cassation*) 1. Organ judecătorec superior care, în unele state, are dreptul de a casa (1) o sentință pronunțată de organele judecătorești de rang inferior. 2. *Curtea de Casație* = curtea supremă de ordin juridic.
- CĂSĂ**, *case* s.f. (it. *cassa*, germ. *Kasse*) 1. Dulap de fier unde se țin bani sau obiecte de valoare. 2. Loc într-un magazin unde se achită marfa cumpărată; ghișeu sau birou într-o instituție unde se fac plăți și încasări. 3. Sumă de bani existentă într-o casierie. 4. *A face casa* = a întocmi bilanțul plăților și al încasărilor unei zile.
- CASCĂDĂ**, *cascade* s.f. (fr. *cascade*) 1. Cădere naturală de apă de la înălțime; cataractă (1). 2. *Cascadă de răs* = răs zgomotos, sacadat și prelungit.
- CASCADÔR**, -OĂRE, *casadori*, -oare s.m. și f. (fr. *casadeur*) 1. Acrobat de circ care execută salturi primejdioase. 2. Persoană antrenată care execută o cascadorie sau îl dublează pe protagonist în secvențele primejdioase.
- CASCADORICESC**, -EĂSCĂ, *casadoricești* adj. (*casador* + *-icesc*) (Rar) De cascador.
- CASCADORIE**, *casadorii* s.f. (*casador* + *-ie*) 1. Săritură periculoasă, număr dificil realizat de un cascador. 2. Arta sau meseria de cascador.
- CASCADORISM**, *casadorisme* s.n. (*casador* + *-ism*) (Rar) Faptă de cascador.
- CĂSCĂ**, *căști* s.f. (fr. *casque*) 1. Acoferământ de protecție a capului, confecționat dintr-un material rezistent. 2. Dispozitiv cu receptoare fixate pe urechi, folosit pentru audiții radiofonice, telefonice etc. 3. Aparat de uscat părul. 4. *Căștile albastre* = trupele O.N.U. aflate în zone de conflict.

CASCHETĂ, *caschete* s.f. (fr. *casquette*) Șapcă (militară) de stofă cu un cozoroc; cască de protecție din cauciuc sau din material plastic.

CASEROLĂ, *casserole* s.f. (fr. *casserole*) 1. Recipient de porțelan, folosit în laborator. 2. Recipient (de material plastic), folosit pentru păstrarea sau prezentarea alimentelor; cratiță cu coadă.

CASĒTĂ, *casete* s.f. (it. *cassetta*, fr. *cassette*) 1. Cutie în care se păstrează bani ori bijuterii sau care protejează anumite elemente ale unui sistem tehnic (film, scme tipografice etc.). 2. Anunț cu chenar. 3. Indicație tipărită la sfârșitul unei cărți, care conține anumite date referitoare la lucrare.

CASETOFÓN, *casetofoane* s.n. (de la *casetă*) Aparat de înregistrare și reproducere a sunetelor cu ajutorul unor casete cu benzi magnetice.

CASH adj. invar., adv., s.n. (pr. *cheș*; engl. *cash*) (Plată sau a plăti cu) bani lichizi, (în) numerar.

CASH AND CARRY s.n. (pr. *cheșendchéri*; engl. *cash and carry*) Formă de comerț cu autoservire, pe bază de legitimație de acces.

CASIÉR, -Ă, *casieri*, -e s.m. și f. (it. *cassiere*) Persoană care se ocupă de încasări și plăți într-un magazin sau într-o instituție.

CASIOPÉIU s.n. (fr. *cassiopéium*) (Chim.) Lutețiu.

CASIÚ, *casiori* s.n. (fr. *cassis*) Rigolă pavată care traversează perpendicular un drum, o șosea etc., servind la scurgerea apei.

CASOLĒTĂ, *casolete* s.f. (fr. *cassolette*) 1. Vas de metal inoxidabil, folosit pentru sterilizări și pentru păstrarea, în condiții sterile, a pansamentelor și a instrumentelor medicale. 2. Vas pentru ars mirodenii.

CASSÓNE, *cassone* s.n. (it. *cassone*) Mobilă sculptată sau pictată, în formă de ladă, folosită pentru păstrarea îmbrăcămintei.

CAST, -Ă, *caști*, -ste adj. (lat. *castus*) Pur (2), virgin (2), neprihănit; virtuos.

CASTANIĒTĂ, *castaniete* s.f. (fr. *castagnettes*) Instrument de percuție răspândit în Spania și în America Latină, format din două plăcuțe care sunt lovite ritmic una de alta, folosit pentru acompaniament.

CĂSTĂ, *caste* s.f. (fr. *caste*) 1. Fiecare dintre clasele sociale închise și strict delimitate prin originea comună, prin profesie și privilegiu etc. în care este împărțită societatea din India și din alte țări orientale; grup social exclusivist care își apără anumite privilegii; clan (2), tagmă. 2. *Spirit de castă* = spirit îngust, exclusivist.

CASTĒL, *castele* s.n. (lat. *castellum*, cf. pol. *kasztel*, it. *castello*) 1. Clădire medievală cu turnuri și

creneluri, care servea drept locuință seniorilor feudali; burg; citadelă (2). 2. *Castele în Spania* = visuri deșarte. *Castel de apă* = turn, rezervor de apă.

CASTELÁN, -Ă, *castelani*, -e s.m. și f. (lat. *castellanus*, it. *castellano*, pol. *kasztellan*) Persoană care locuiește sau administrează un castel (1).

CASTILIÁN, -Ă, *castilieni*, -e (fr. *castilian*) 1. S.m. și f. Persoană originară sau locuitor din Castilia (Spania). 2. Adj. Care se referă la castilieni (1). 3. S.f. Idiom vorbit de castilieni (1).

CĂSTING s.n. (engl. *casting*) 1. Concurs sportiv în care concurenții au dreptul la un număr de încercări în timp limitat. 2. Selectare a actorilor pentru un film, spectacol, emisiuni radiotelevizate etc.

CASTITĂTE s.f. (lat. *castitas*, -atis) Virtute (1), feciorie, nevinovăție, puritate (2).

CĂSTOR, (1) *castori* (fr., lat. *castor*) 1. S.m. Mamifer rozător semiacvatic cu labele din spate palmate și coada lățită; biber. 2. S.n. Blana castorului (1).

CASTRĂ, *castréz* vb. I (lat. *castrare*, fr. *castrer*) A suprima, a extirpa glandele sexuale, provocând sterilitate; a emascula; a steriliza (2).

CĂSTRU, *castre* s.n. (lat. *castrum*) Lagăr, tabără romană fortificată, în Antichitate.

CĂSUS BĒLLI s.n. (lat. *casus belli*) Fapt, acțiune politică sau militară care poate constitui motivul (ori pretextul) declanșării unui război între două state.

CAȘALÓT, *cașaloți* s.m. (fr. *cachalot*) Mamifer marin cu un cap mare și cu dinți pe falca inferioară, asemănător balenei.

CAȘĒCTIC, -Ă, *cașectici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *cachectique*) (Persoană) care suferă de cașexie.

CAȘERÁT, -Ă, *cașerați*, -te (de la fr. *cacher*) 1. S.n. (Poligr.) Lăpărire a unei hârtii, a unui celuloid etc. pe un carton, în scopul obținerii unui efect artistic. 2. Adj. (Despre confecții) Care are un strat de spumă poliuretanică fixat între tricot și căptușeală.

CAȘĒTĂ, *cașete* s.f. (fr. *cachet*) Cutie mică făcută dintr-o substanță amidacee, în care se introduc, spre a fi înghițite, medicamente în formă de pulbere; capsulă (3).

CAȘĒU s.n. (fr. *cachet*) Mască folosită la filmarea combinată, pentru a acoperi partea din cadru care nu trebuie să apară.

CAȘEXÍE s.f. (fr. *cachexie*, lat. *cachexia*) Alterare profundă a funcțiilor organismului în urma unei boli cronice; emaciație.

CAȘMÍR, *cașmiruri* s.n. (fr. *cachemire*) 1. Rasă de capre din Cașmir și din Tibet, cu părul fin și mătăsos. 2. Stofă cu motive indiene făcută din păr de cașmir (1).

- CATABOLÍSM** s.n. (fr. *catabolisme*) Ansamblu de reacții biochimice în cursul cărora substanțele complexe specifice organismului sunt transformate în substanțe mai simple și nespecifice, pe care organismul le elimină; dezasimilație.
- CATACLÁSTIC, -Ă, cataclastici, -ce** adj. (fr. *cataclastique*) (Despre roci, minerale) Care este zdrobit de acțiunea forțelor tectonice; (despre procese geologice) care provoacă o cataclază.
- CATACLÁZĂ, cataclaze** s.f. (fr. *cataclase*, germ. *Kataclase*) Zdrobire a minereurilor din roci sub acțiunea proceselor dinamice din scoarța Pământului.
- CATACLÍSM, cataclisme** s.n. (fr. *cataclysm*, lat. *cataclysmos*) Tulburare bruscă și nimicitoare a vieții pe Pământ; (fig.) răsturnare distrugătoare a vieții sociale; calamitate.
- CATACLÍSMIC, -Ă, cataclismici, -ce** adj. (fr. *cataclismique*) (Rar) Catastrofal.
- CATACÓMBĂ, catacombe** s.f. (fr. *catacombe*, it. *catacomba*) Galerie subterană care servea drept refugiu și loc de cult primilor creștini; (p. gener.) coridor subteran.
- CATAFÁLC, catafalcuri** s.n. (fr. *catafalque*, germ. *Katafalk*) Postament înalt pe care se așază sicriul unui mort.
- CATAFAZIE, catafazii** s.f. (fr. *cataphasie*) Repetare mecanică a unor fraze sau cuvinte, în unele tulburări de vorbire.
- CATAFORÉZĂ** s.f. (fr. *cataphorèse*) Deplasare spre catod a particulelor dintr-o soluție coloidală, sub acțiunea câmpului electric.
- CATAHRÉZĂ, catahreze** s.f. (fr. *catachrèse*, lat. *catachresis*) Figură de stil care constă în transferarea înțelesului unui cuvânt asupra altui cuvânt cu înțeles apropiat.
- CATALÁZĂ** s.f. (fr. *catalase*) (Chim.) Enzimă care catalizează descompunerea peroxidului de hidrogen în apă și oxigen.
- CATALÉCTIC, catalectice** adj. (fr. *catalectique*) (Despre versuri) Care se termină printr-un picior incomplet.
- CATALEPSIE** s.f. (fr. *catalepsie*, lat. *catalepsis*) Pierdere temporară a capacității de a contracta în mod voluntar mușchii, în unele boli psihice.
- CATALÉPTIC, -Ă, cataleptici, -ce** adj. (fr. *cataleptique*, lat. *catalepticus*) Privitor la catalepsie, atins de catalepsie, de catalepsie.
- CATALÍTIC, -Ă, catalitici, -ce** adj. (fr. *catalytique*) Care este produs prin cataliză, de cataliză.
- CATALIZĂ, catalizez** vb. I (fr. *catalyser*) A produce o cataliză.
- CATALIZATÓR, catalizatori** s.m. (*cataliza* + *-tor*, cf. fr. *catalyseur*) Substanță care grăbește sau încetinește o reacție chimică; (fig.) factor care provoacă sau soluționează crize economice, politice etc.
- CATALÍZĂ, catalize** s.f. (fr. *catalyse*) Modificare a vitezei unei reacții chimice sub influența unor catalizatori.
- CATALÓG, cataloage** s.n. (fr. *catalogue*, lat. *catalogus*) 1. Listă enumerativă metodică. 2. Broșură (ilustrată) care prezintă obiecte de vânzare.
- CATALOGÁ, cataloghez** vb. I (fr. *cataloguer*) A înscrie în catalog; (fig.) a califica (defavorabil) pe cineva; a categorisi, a clasa (1).
- CATALOGRAFIE** s.f. (fr. *catalographie*) Tehnica de alcătuire a cataloagelor de bibliotecă sau de muzeu; studiul întocmirii acestor cataloage.
- CATÁLPĂ, catalpe** s.f. (fr. *catappa*) Arbore ornamental, originar din America de Nord, din Cuba și China, cu frunze mari, ovale și cu flori albe.
- CATAMARÁN, catamarane** s.n. (fr. *catamaran*) Ambarcațiune cu două corpuri de plutire; pirogă cu două flotoare laterale.
- CATAMENIÁL, -Ă, catameniali, -e** adj. (fr. *cataménial*) Care se referă la menstruație.
- CATAMNÉZĂ** s.f. (fr. *catamnèse*) Urmărire a evoluției unei boli, pe baza informațiilor primite de la un bolnav după ieșirea din spital a acestuia.
- CATAMORFÍSM, catamorfisme** s.n. (engl. *catamorphisme*) Ansamblu de procese produse în partea superioară a scoarței terestre.
- CATAPLÁSMĂ, cataplasme** s.f. (fr. *cataplasme*, lat. *cataplasma*) 1. Pastă medicinală care se aplică pe partea bolnavă a corpului. 2. Bucată de pânză, bandaj pe care se întinde cataplasma (1).
- CATAPLEXIE** s.f. (fr. *cataplexie*) (Med.) Încetare bruscă și de scurtă durată a oricărei mișcări (fără pierderea cunoștinței).
- CATAPULTĂ, catapultez** vb. I (fr. *catapulter*) A lansa ceva cu o catapultă.
- CATAPÚLTĂ, catapulte** s.f. (fr. *catapulte*, lat. *catapulta*) 1. Dispozitiv pentru lansarea avioanelor de pe nave. 2. Dispozitiv pentru aruncarea din avion a pilotului, în caz de pericol. 3. Mașină de război folosită în Antichitate pentru aruncarea pietrelor, a proiectilelor etc.
- CATÁR¹, cataruri** s.n. (fr. *catarrhe*, lat. *catarrhus*) 1. Inflamație acută sau cronică a mucoaselor unui organ, însoțită de o hipersecreție a acestora. 2. *Catar nazal* = inflamație a mucoaselor foselor nazale.
- CATÁR², -Ă, catari, -e** s.m. și f. (fr. *cathares*) (La pl.) Membrii unei secte creștine medievale, răspândită

- mai ales în sud-vestul Franței, care respingeau ierarhia catolică și considerau proprietatea privată un păcat.
- CATARĂCTĂ**, *cataracte* s.f. (fr. *cataracte*, lat. *cataracta*) **1.** Cădere naturală de apă; complex de cascade mici. **2.** Boală de ochi care constă în opacifierea cristalinului.
- CATARĂL**, -Ă, *catarali*, -e adj. (fr. *catarrhal*) Referitor la catar¹ (**1**), (legat) de catar.
- CATARINIÂN**, *catarinieni* s.m. (fr. *catarhinien*) (La pl.) Grup de maimuțe superioare, cu nările apropiate și coada, de obicei, scurtă; (și la sg.) maimuță din acest grup.
- CATASTROFĂL**, -Ă, *catastrofali*, -e adj. (*catastrofă + -al*) Care produce o catastrofă, dezastruos, catastrofic; cataclismic.
- CATASTRÓFĂ**, *catastrofe* s.f. (fr. *catastrophe*, lat. *catastrophā*) Dezastru (**1**), nenorocire mare, calamitate; dramă (**3**), tragedie (**2**).
- CATASTRÓFIC**, -Ă, *catastrofici*, -ce adj. (fr. *catastrophique*) Catastrofal.
- CATASTROFÍSM** s.n. (fr. *catastrophisme*) Teorie potrivit căreia schimbările de faună și de floră sunt cauzate de unele catastrofe geologice, urmate de noi acte de creație.
- CATCH/CATCH-CAN** s.n. (pr. *checi[chén]*; engl. *catch-can*) Sport în genul luptelor libere.
- CATCH-CAN** s.n. v. *catch*.
- CATEDRĂLĂ**, *catédrale* s.f. (fr. *cathédrale*, lat. *cathedralis*) Biserică mare (cu rang de episcopie).
- CATÉDRĂ**, *catédre* s.f. (lat. *cathedra*) **1.** Masă, pupitrul așezat pe un postament, de la care se predau lecțiile, se țin discursuri etc. **2.** Unitate de bază în învățământ ai cărei membri se ocupă de predarea unei discipline. **3.** Postul, funcția de profesor.
- CATEGOREMÁTIC**, -Ă, *catégorieatici*, -ce adj. (fr. *catégorématique*) (Log.; despre termeni) Care are o semnificație prin sine însuși.
- CATEGORÉMĂ**, *catégorie* s.f. (fr. *catégorie*) (Log.) Noțiune universală în sistemul lui Aristotel care servește la stabilirea unor relații între lucruri.
- CATEGÓRIC**, -Ă, *catégorici*, -ce adj., adv. (fr. *catégorique*, lat. *catégoricus*) (Care este) fără condiții sau alternative; necondiționat; cert; formal (**2**), decis, definitiv (**1**).
- CATEGORÍE**, *catégorie* s.f. (fr. *catégorie*, lat. *categoria*) Clasă, grup de obiecte, de persoane etc. cu trăsături comune.
- CATEHÚMEN**, -Ă, *catehumeni*, -e s.m. și f. (fr. *catéchumène*) Persoană adultă care își însușește principiile credinței creștine în vederea primirii botezului.
- CATĒNĂ**, *catene* s.f. (lat. *catena*) **1.** Șir de încrețituri ale scoarței terestre. **2.** Lanț de atomi.
- CATERING** s.n. (pr. *chêitâring*; engl. *catering*) Serviciu care asigură (semi)preparatele culinare și băuturile la o petrecere, la o conferință, la bordul unui avion etc.
- CATERPILĂR**, *caterpilare* s.n. (engl. *caterpillar [tractor]*) Tractor puternic pe șenile, folosit mai ales în lucrări rutiere.
- CATĒTĂ**, *catete* s.f. (fr. *cathète*, lat. *cathetus*) Fiecare dintre laturile unghiului drept al unui triunghi dreptunghic.
- CATETĒR**, *catetere* s.n. (fr. *cathéter*) Sondă cu ajutorul căreia se execută cateterismul.
- CATETERÍSM** s.n. (fr. *cathétérisme*) Introducere a unui cateter într-o cavitate a organismului sau într-un canal, în scop terapeutic.
- CATETERIZĂ**, *cateterizez* vb. I (fr. *cathétériser*) A explora cu ajutorul cateterului.
- CATETOMÉTRU**, *catetometre* s.n. (fr. *cathétomètre*) Instrument folosit pentru măsurarea diferențelor de înălțime.
- CÁTGUT**, *catguturi* s.n. (fr. *catgut*) Fir făcut din intestine animale, folosit la coaserea plăgilor, resortit ușor de țesături.
- CATHÁRSIS** s.n. (pr. *catársis*; fr. *catharsis*) **1.** Purificare a spiritului prin artă. **2.** (În psihanaliză) Efect terapeutic obținut prin descărcarea emoțională a unei reprezentări refulate în inconștient, responsabilă de tulburări psihice.
- CATHÁRTIC**, -Ă, *cathartici*, -ce adj. (pr. *catártic*; fr. *cathartique*) Care purifică.
- CATILINĂRĂ**, *catilinare* s.f. (fr. *catilinaire*) **1.** (La pl.) Fiecare dintre cele patru discursuri ale lui Cicero împotriva lui Catilina. **2.** (Fig.) Apostrofă dură la adresa cuiva.
- CATIÓN**, *cationi* s.m. (fr. *cation*) Ion purtător de sarcină pozitivă, atras de catod.
- CATOBLEPAS**, *catoblepași* s.m. (fr. *catoblepas*) **1.** Animal fabulos despre a cărui privire se credea că este mortală. **2.** Specie de pește veninos.
- CATÓD**, *catozi* s.m. (fr. *cathode*) Electrode negativ.
- CATÓDIC**, -Ă, *catodici*, -ce adj. (fr. *cathodique*) Referitor la catod, de catod.
- CATOGENÉZĂ**, *catogeneze* s.f. (fr. *catogenèse*) (Geol.) Proces de formare a rocilor sedimentare, ale căror particule s-au deplasat, în faza de depunere, sub acțiunea gravitației.
- CATÓLIC**, -Ă, *catolici*, -ce (lat. *catholicus*, fr. *catholique*) **1.** Adj. Referitor la catolicism; romano-catolic (**1**). **2.** S.m. și f. Adept al catolicismului;

- romano-catolic (2). 3. *A fi mai catolic decât papa* = a fi exagerat într-o privință.
- CATOLICISM** s.n. (fr. *catholicisme*) Confesiune creștină care recunoaște autoritatea și primatul papei de la Roma, dubla purcedere a Sfântului Duh de la Tatăl și de la Fiul (filioque), existența purgatorului etc.
- CATRÉN**, *catrene* s.n. (fr. *quatrain*) Strofă (sau poezie) de patru versuri.
- CAUCIUC**, (2, 3) *cauciucuri* s.n. (fr. *caoutchouc*, rus. *каучук*) 1. Substanță elastică și rezistentă, obținută din latexul unor arbori tropicali sau pe calc sintetică; gumă (1). 2. Obiect din acest material. 3. Anvelopă de pneu.
- CAUDÁL**, -Ă, *caudali*, -e adj. (fr. *caudal*, it. *caudale*) Din regiunea cozii.
- CAUDÁT**, *caudate* s.n. (fr. *caudate*) (La pl.) Ordin de amfibieni cu coadă; (și la sg.) animal din acest ordin; urodel.
- CAUDIFÉR**, -Ă, *caudiferi*, -e adj. (fr. *caudifère*) (Rar) Care are sau poartă coadă.
- CAUDILLO**, *caudillo* s.m. (pr. *caudilio*; sp. *caudillo*) 1. Păzitor al unei turme, în America Latină. 2. Șef militar, în Spania; conducător. 3. Titlu dat generalului spaniol Francisco Franco.
- CAUDINE** adj. (lat. [*fauces*] *Caudinae*) *A trece pe sub furcile caudine* = a umili un învins; a supune unei critici aspre.
- CAULESCENT**, -Ă, *caulescenți*, -te adj. (fr. *caulescent*) (Despre plante) Cu tulpină acriană.
- CAULIFLORIE** s.f. (fr. *cauliflorie*) Creștere a florilor direct pe tulpină, la unii arbori tropicali.
- CAUSTIC**, -Ă, *caustici*, -ce (it. *caustico*, lat. *causticus*) 1. Adj. (Chim.) Care distruge țesutul animal și vegetal. 2. Adj. (Fig.) Mușcător, satiric (1), ironic, sarcastic. 3. S.f. (Fiz.) Pată luminoasă formată prin întâlnirea razelor reflectate sau refractate într-un sistem optic, reprezentând imaginea deformată a unei surse de lumină.
- CAUSTICITATE** s.f. (fr. *causticité*) (Rar) 1. Proprietatea unor substanțe de a fi caustice (1). 2. (Fig.) Tendința sau faptul de a fi caustic.
- CAUSTOBIOLIT**, *caustobiolite* s.n. (germ. *Kaustobiolithe*) Rocă organică sedimentară folosită drept combustibil.
- CAUTÉR**, *cautere* s.n. (fr. *cautère*, lat. *cauterium*) Instrument chirurgical sau agent chimic folosit pentru arderea țesuturilor.
- CAUTERIZĂ**, *cauterizez* vb. I (fr. *cautériser*, lat. *cauterizare*) A arde un țesut bolnav cu un cauter sau cu o substanță caustică.
- CAUȚIONĂ**, *cauționez* vb. I (fr. *cautionner*) A răspunde pentru altă persoană de îndeplinirea unor obligațiilor materiale; a garanta (2); a-și da sprijinul.
- CAUȚIUNE**, *cauțiuni* s.f. (fr. *caution*, lat. *cautio*, -onis) Sumă de bani depusă drept garanție (pentru îndeplinirea unei obligații sau pentru eliberarea unei persoane arestate în perioada judecării procesului).
- CAUZĂ**, *cauzez* vb. I (fr. *causer*, it. *causare*) A fi cauza unei întâmplări; a pricinui, a produce (2); a determina (1), a genera; a provoca (2).
- CAUZÁL**, -Ă, *cauzali*, -e adj. (fr. *causal*, lat. *causalis*) 1. Referitor la cauză, de cauză. 2. (Propoziție) *cauzală* (și substantivat, f.) = (propoziție secundară) care exprimă cauza acțiunii din regentă. *Conjunctie cauzală* = conjuncție care introduce o propoziție cauzală.
- CAUZALGIE**, *cauzalgii* s.f. (fr. *causalgie*) Senzație de arsură, localizată, de obicei, la mâini sau la picioare, însoțită de tulburări circulatorii și datorată lezării nervilor simpatici din regiunile respective.
- CAUZALISM** s.n. (fr. *causalisme*) Concepție filosofică bazată pe principiul cauzalității.
- CAUZALITATE** s.f. (fr. *causalité*) 1. Raport obiectiv între cauză și efect. 2. *Principiul* (sau *legea*) *cauzalității* = principiul potrivit căruia orice fenomen are o cauză. *Cauzalitate inelară* = feedback.
- CAUZATÍV**, -Ă, *cauzative* adj. (it. *causativo*, lat. *causativus*) *Verb cauzativ* = verb factitiv v. *factitiv*.
- CAUZĂ**, *cauze* s.f. (lat. *causa*, fr. *cause*) 1. Fenomen care generează alt fenomen; mobil (3), rațiune (2), motiv (1), explicație (2). 2. Problemă de interes social. 3. Proces, pricină. 4. *În cunoștință de cauză* = fiind la curent. *A face cauză comună* (cu cineva) = a se uni (cu cineva) pentru a rezolva o problemă. *A avea câștig de cauză* = a învinge. *A fi în cauză* = a fi interesat într-o problemă. *A pleda cauza cuiva* = a apăra interesele cuiva.
- CAV**, -Ă, *cavi*, -e adj. (fr. *cave*) 1. Care are o cavitate. 2. *Venă cavă* = fiecare dintre cele două vene care transportă sângele la inimă.
- CAVALCĂDĂ**, *cavalcade* s.f. (fr. *cavalcade*) Defilare de călăreți; cursă călare.
- CAVALÉR**, *cavaleri* s.m. (it. *cavaliere*, fr. *cavalier*, rus. *кавалер*) 1. Membru al ordinului ecvestru, inferior ordinului senatorial, în Roma antică. 2. Titlu nobiliar conferit de către rege, în Evul Mediu; (spec.; în Spania medievală) hidalgo, caballero; titlu dat unei persoane dintr-un ordin cavalaresc; persoană cu acest titlu. 3. Titlu onorific acordat unor persoane cu decorații importante; persoană cu acest titlu. 4. Călăreț. 5. (Și adjectival) (Om) nobil, generos, amabil.

6. Tânăr necăsătorit. 7. *Cavaler de onoare* = tânăr necăsătorit care însoțește mirii la cununie.
- CAVALÉRIE¹**, *cavalerii* s.f. (rus. *kavaleriia*) Partea armatei care folosește calul ca mijloc de luptă și de transport al militarilor; grup de soldați care fac parte dintr-o astfel de unitate.
- CAVALÉRIE²**, *cavalerii* s.f. (it. *cavalleria*) **1.** (Înv.) Instituția (sau ordinul) cavalerilor. **2.** Decorație, ordin în gradul de cavaler.
- CAVALÉRISM** s.n. (*cavaler* + *-ism*) Purtare amabilă, atitudine de cavaler; vitejie; onestitate, lealitate.
- CAVALERIST**, *cavaleriști* s.m. (rus. *kavalerist*) Militar din cavalerie¹.
- CAVALÉT**, *cavalete* s.n. (it. *cavalletto*) **1.** Postament pe care se așază ambarcațiunile la bordul unei nave sau pe uscat. **2.** Suport de lemn fixat provizoriu pe cofrajul unui planșeu de beton, pe care se sprijină dreptarul cu ajutorul căruia se face nivelarea planșului după turnarea betonului.
- CAVALIÉR**, *cavaliere* s.n. (fr. *cavalier*) **1.** Terasă folosită pentru amplasarea tunurilor, într-o fortificație. **2.** Cordon de pământ, de mâl etc. de-a lungul unui drum, format prin curățarea șanțurilor.
- CAVATÎNĂ**, *cavatine* s.f. (it. *cavatina*) Arie lirică scurtă (dintr-o operă).
- CAVÉRNĂ**, *caverne* s.f. (fr. *caverne*, lat. *caverna*) **1.** Peșteră, grotă. **2.** Cavitare într-un țesut organic (mai ales pulmonar), cauzată de o boală.
- CAVERNICOL**, -Ă, *cavernicoli*, -e adj. (fr. *cavernicole*) Specific peșterii, referitor la peșteră; care trăiește în peșteră.
- CAVERNOGRAMĂ**, *cavernogramme* s.f. (fr. *cavernogramme*) Diagramă care reprezintă variația diametrului unei găuri de sondă, de-a lungul acesteia.
- CAVERNOMETRIE** s.f. (fr. *cavernométrie*) Operația de măsurare și de înregistrare a diametrului unei găuri de sondă, de-a lungul acesteia.
- CAVERNÓS**, -OĂSĂ, *cavernoși*, -oase adj. (fr. *cavernoux*, lat. *cavernosus*) **1.** Referitor la caverne (2), cu caverne. **2.** (Despre voce, sunete etc.) Cu timbru gros; înăbușit.
- CAVIĂR** s.n. (fr. *caviar*) Icre negre preparate prin sărare.
- CAVICÓRN**, -Ă, *cavicorni*, -e (fr. *cavicorne*) **1.** Adj. (Despre cornute) Cu ambele coarne goale în interior. **2.** S.n. Animal cavicorn (1).
- CAVILĂ**, *cavile* s.f. (it. *caviglia*) **1.** Piesă în formă de ac, din lemn sau din oțel, folosită la matisarea parâmelor. **2.** Mâner așezat la extremitatea spițelor timonei.
- CAVITĂR**, -Ă, *cavitari*, -e adj. (fr. *cavitaire*) Care se referă la o cavitare sau la o cavernă (2).
- CAVITĂTE**, *cavități* s.f. (fr. *cavité*, lat. *cavitas*, -atis) **1.** Adâncitură, gaură, spațiu gol într-un corp solid. **2.** Spațiu în interiorul organismului sau al unui organ din corpul omului ori al animalelor, în care se află anumite organe. *Cavitare abdominală*.
- CAVITĂȚIE**, *cavitații* s.f. (fr. *cavitation*) (Fiz.) Formare de cavități pline cu vapori sau cu gaze, într-un lichid.
- CAVÓU**, *cavouri* s.n. (fr. *caveau*) Construcție funerară cu una sau cu mai multe cripte; necropolă (2).
- CAZ**, *cazuri* s.n. (lat. *casus*, fr. *cas*) **1.** Împrejurare, circumstanță. **2.** Întâmplare, eveniment (1), accident (1). **3.** (Urmă de determinări) Maladie, boală. **4.** Una dintre categoriile gramaticale specifice numelui. **5.** A *face caz de...* = a da prea mare importanță...
- CAZĂ**, *cazez* vb. I (fr. *caser*) **A** (sc) instala temporar într-o locuință.
- CAZĂCĂ**, *cazace* s.f. (fr. *casaque*) Bluză cu mâneci largi, lungă până sub talie, încheiată la gât într-o parte.
- CAZANIER**, -Ă, *cazanieri*, -e adj. (fr. *casanier*) Căruia îi place să stea acasă; sedentar (1).
- CAZARMAMÉNT** s.n. (cf. fr. *casernement*) Totalitatea efectelor de pat (saltea, pernă, pătură, ccașaf etc.) pe care le primește un militar.
- CAZEINĂ** s.f. (fr. *caséine*) Proteină conținută în lapte; caseinogen.
- CAZEINOGÉN** s.n. (fr. *caséinogène*) (Biochim.) Caseină.
- CAZEMĂTĂ**, *cazemată* s.f. (fr. *casemate*) Construcție solidă care adăpostește mijloace de luptă; încăpere blindată pe nave, unde sunt instalate tunuri; buncăr (2).
- CAZIÉR**, *caziere* s.n. (fr. *casier*) *Cazier judiciar* = fișă de evidență a condamnărilor penale ale unei persoane.
- CAZINÓU**, *cazinouri* s.n. (fr. *casino*) Local public de amuzament (în stațiunile turistice), cu restaurant, săli de spectacole, de jocuri (de noroc) etc.
- CAZUÁL**, -Ă, *cazuali*, -e adj. (lat. *casualis*) **1.** Care are un caracter întâmplător, accidental. **2.** Care arată cazul gramatical. *Desinență cauzală*.
- CAZUALÍSM** s.n. (fr. *casualisme*) Concepție filosofică potrivit căreia cauzele și succesiunea evenimentelor se datorează hazardului.
- CAZUĂR**, *cazuari* s.m. (fr. *casoar*, it. *casuario*) Pasăre mare, asemănătoare struțului, din Australia și din Noua Guinee.
- CAZUÍST**, -Ă, *cazuiști*, -ste s.m. și f. (fr. *casuiste*) Persoană care argumentează subtil și ingenios (dar fals).

- CAZUÍSTIC**, -Ă, *cazuistici*, -ce (fr. *casuistique*)
1. S.f. Parte a teologiei scolastice medievale care încearcă să rezolve cazurile de conștiință și să justifice unele practici imorale prin norme etice abstracte și prin subtilități logice; argumentare subtilă, sofisticată a unor teze. 2. Adj. Referitor la cazuistică (1), bazat pe cazuistică.
- CĂPITÁN**, *căpitani* s.m. (it. *capitano*, rus. *kapitan*, cf. magh. *kapitány*) 1. Grad de ofițer superior locotenentului, inferior maiorului. 2. Comandant de nave militare, comerciale sau de pasageri. 3. Conducătorul unei echipe sportive, în timpul unei întreceri. 4. Căpetenie.
- CD**, *CD-uri* s.n. (citit *sidi*; engl. *Compact Disc*)
1. Tip de disc optic capabil să stocheze cantități mari de date. 2. *CD-audio* = disc audio-numeric cu diametrul de 12 cm, adoptat de marile case de discuri pentru a înlocui discul vinil.
- CD-PLAYER**, *CD-playere* s.n. (pr. *sidipléiăr*; engl. *CD-player*; abr. din *Compact Disc Player*) Suport pe care informația este stocată digital și care se citește cu ajutorul laserului.
- CD-ROM**, *CD-ROM-uri* s.n. (pr. *sidiróm*; engl. *CD-ROM*; abr. din *Compact Disc Read Only Memory*) Dispozitiv care poate citi informațiile de pe un CD.
- CEASLĂ** s.f. v. *șasla*.
- CEBOCEFÁL**, -Ă, *cebocefali*, -e adj., s.m. și f. (fr. *cébocéphale*) (Med.) (Persoană) care prezintă cebocefalie.
- CEBOCEFALÍE**, *cebocefalii* s.f. (fr. *cébocéphalie*) (Med.) Malformație congenitală caracterizată prin nas turtit și ochi foarte apropiați.
- CEC**¹, *cecuri* s.n. (engl. *check*, fr. *chèque*) Document nominal sau la purtător care dă dreptul la plata unei sume de bani din contul titularului.
- CEC**², *cecuri* s.n. (fr., lat. *caecum*) Prima parte a intestinului gros, în formă de pungă, situată între intestinul subțire și colon.
- CECÁL**, -Ă, *cecali*, -e adj. (fr. *caecal*) Care aparține cecului², privitor la cec.
- CECIDÍE** s.f. (fr. *cécidie*) Hipertrofie, excrescență vegetală provocată de paraziți; gală².
- CECITÁTE** s.f. (fr. *cécité*, lat. *caecitas*, -*atis*) Orbire.
- CECOGRÁF**, *cecografe* s.n. (fr. *écographe*) Instrument de scriere, folosit de nevăzători.
- CECOGRAFÍE** s.f. (fr. *écographie*) Metodă specială prin care persoanele nevăzătoare sunt învățate să scrie.
- CEDÁ**, *cedez* vb. I (fr. *ceder*) 1. A renunța la un bun; a transmite un drept de creanță. 2. A da cuiva dreptate într-o discuție; a condescinde; a nu se mai împotrivi, a se recunoaște învins; a capitula, a capota. 3. (Despre boli) A se ameliora (1). 4. A se încovoia, a se rupe.
- CEDĚNT**, *cedenți* s.m. (lat. *cedens*, -*ntis*) Creditor care transmite altei persoane dreptul său de creanță.
- CĚDRU**, *cedri* s.m. (fr. *cĚdre*, lat. *cedrus*) Conifer exotic mare, veșnic verde, cu ramuri orizontale; lemnul acestui arbore, de culoare brun-gălbuie, rezistent, folosit în construcții navale, în sculptură.
- CEFALALGÍE**, *cefalalgii* s.f. (fr. *cĚphalalgie*) Durere de cap.
- CEFALĚE**, *cefalee* s.f. (fr. *cĚphalĚe*) Durere de cap.
- CEFÁLIC**, -Ă, *cefalici*, -ce adj. (fr. *cĚphalique*, lat. *cephalicus*) 1. Care se referă la cap, al capului. 2. *Arteră cefalică* = carotidă.
- CEFALÍNĂ** s.f. (fr. *cĚphaline*) Substanță care conține acizi grași, acid fosforic, gliceroli și aminoalcooli și care se găsește în țesutul nervos cerebral și în gălbenușul de ou.
- CEFALÍTĂ**, *cefalite* s.f. (fr. *cĚphalite*) Inflamație a circierului și a membranelor acestuia.
- CEFALO-** (fr. *cĚfalo-*) Element de compunere cu sensul de „(referitor la) cap”, în cuvinte de tipul: *cefalometrie*, *cefaloscopie*.
- CEFALOCORDÁT**, *cefalocordate* s.n. (fr. *cĚphalocordĚs*) (La pl.) ÎncrĚngătură de animale marine cu scheletul corpului format din coarda dorsală; (și la sg.) animal marin din această încrĚngătură.
- CEFALOGRÁF**, *cefalografe* s.n. (fr. *cĚphalographe*) Instrument folosit pentru înregistrarea grafică a dimensiunilor capului.
- CEFALOGRAFÍE**, *cefalografii* s.f. (fr. *cĚphalographie*) 1. Descriere anatomică a capului. 2. Înregistrare grafică a formei și a dimensiunilor capului.
- CEFALOMETRÍE** s.f. (fr. *cĚphalomĚtrie*) Măsurare a dimensiunilor capului, folosită în antropometrie.
- CEFALOMĚTRU**, *cefalometre* s.n. (fr. *cĚphalomĚtre*) Instrument folosit pentru măsurarea dimensiunilor capului.
- CEFALOPÓD**, *cefalopode* s.n. (fr. *cĚphalopode*) (La pl.) Clasă de moluște marine cu orificiul bucal înconjurat de tentacule (cuprinzând sepții, caracatițe, calamari etc.); (și la sg.) moluscă din această clasă.
- CEFALORAHIDIÁN**, -Ă, *cefalorahidieni*, -e adj. (fr. *cĚphalorahidien*) 1. Care se referă la cap și la coloana vertebrală. 2. *Lichid cefalorahidian* = lichid incolor din ventriculii cerebrali și din canalul rahidian.
- CEFALOSCOPIÉ** s.f. (fr. *cĚphaloscopie*) Examinare a capului.
- CEFALOTORÁCE**, *cefalotorace* s.n. (fr. *cĚphalothorax*, it. *cefalotorace*) Partea corpului arahnidelor

- și crustaceelor, care cuprinde capul și toracele, su-
date și protejate de o carapace comună.
- CEFEIDĂ**, *cefeide* s.f. (fr. *céphéide*) (Astron.) Stea
cu strălucire variabilă.
- CELAPÉRM** s.n. (fr. *cclaperm*) Fibră textilă obți-
nută din celuloza de bumbac, având aceleași pro-
prietăți ca și celofibra, dar cu tușeu diferit.
- CELEBRĂ**, *celebrez* vb. I (fr. *célébrer*, lat. *celebrare*)
1. A oficia (2) un act important. 2. A sărbători un
eveniment însemnat; a comemora.
- CELEBRITATE**, *celebrități* s.f. (fr. *célébrité*, lat.
celebritas, *-atis*) 1. Reputație, faimă, glorie, vogă.
2. Persoană celebră, renumită.
- CELÉBRU**, -Ă, *celebri*, -e adj. (fr. *célèbre*, lat. *cele-
bris*) Cunoscut de toată lumea (datorită unor calități,
renumelui etc.); universal (3); ilustru, renumit, faimos.
- CELENTERÁT**, *celenterate* s.n. (fr. *cælentérés*)
(La pl.) Încrângătură de animale acvatice inferio-
oare, cu un corp în formă de sac și cu un orificiu
înconjurat de tentacule; (și la sg.) animal acvatic din
această încrângătură.
- CELERITĂTE** s.f. (fr. *célérité*) (Livr.) Promptitudine,
iuțcală; viteză de propagare.
- CELEST**, -Ă, *celești*, -ste adj. (fr. *céleste*, lat. *caeles-
tis*) (Livr.) Ceresc; minunat, divin (1).
- CELÉSTĂ**, *celeste* s.f. (fr. *celestia*) Instrument mu-
zical având claviatură, ale cărui sunete se produc
prin lovirea unor lame metalice.
- CELESTIN**, *celestini* s.m. (fr. *célestin*) Călugăr ere-
mit din ordinul Sf. Benedict.
- CELESTINĂ** s.f. (fr. *célestine*) Sulfat natural de
stronțiu, sticlos-transparent, incolor sau ușor colo-
rat, întrebuințat ca materie primă la prepararea să-
rurilor de stronțiu.
- CELIÁC**, -Ă, *celiaci*, -ce adj. (fr. *cæliaque*) Referi-
tor la abdomen și la intestine.
- CELIBÁT** s.n. (fr. *célibat*, lat. *caelibatus*) Starea unei
persoane necăsătorite.
- CELIBATĂR**, -Ă, *celibatari*, -e s.m. și f. (fr. *céliba-
taire*) Persoană necăsătorită; burlac.
- CELIOSCÓPIC**, -Ă, *celioscopici*, -ce adj. (fr.
cælioscopique) Care se referă la interiorul cavității
abdominale.
- CELIOSCOPIE** s.f. (fr. *cælioscopie*) Examinare a
cavității abdominale.
- CELIOTOMIE**, *celiotomii* s.f. (fr. *cæliotomie*) (Med.)
Laparotomie.
- CÉLLO** s.n. (it. *cello*) Violoncel.
- CELOFÁN** s.n. (fr. *cellophane*) Foiță transparentă
obținută din viscoză, folosită la ambalaje.
- CELOFÍBRĂ** s.f. (fr. *cellofibre*) Fibră textilă artifi-
cială, obținută din celuloză.
- CELOIDÍNĂ** s.f. (germ. *Keloidine*) Soluție de piro-
xilină inflamabilă, solubilă în alcool și în eter, fo-
losită la secționarea fină a țesuturilor în vederea
examinării la microscop a acestora.
- CELÓM** s.n. (fr. *cælome*) Cavitate în corpul meta-
zoarelor.
- CELOMÁT**, *celomate* s.n. (fr. *cælomate*) Animal
prevăzut cu celom.
- CELT**, -Ă, *celți*, -te (fr. *Celtes*) 1. S.m și f. Persoană
care făcea parte dintr-o veche populație care a locuit
inițial în Galia, de unde s-a extins în alte regiuni.
2. Adj. Care se referă la celți (1); celtic. 3. S.f.
Limbă vorbită de celți (1).
- CÉLTIC**, -Ă, *celtici*, -ce adj. (fr. *celtique*) 1. Care
aparține celților (1), privitor la celți; celt (2). 2. *Limbi
celtice* = familie de limbi vorbite în Antichitate de
vechii gali, iar astăzi, în vestul Europei, de irlandezi,
de bretoni etc.
- CÉLTIU** s.n. (fr. *celtium*) (Chim.) Hafniu.
- CELULĂR**, -Ă, *celulari*, -e adj. (fr. *cellulaire*) 1. Re-
feritor la celulă (1), de natura celulei, format din
celule. 2. *Regim celular* = regim sever în celule (3)
individuale. *Telefon celular* (și substantivat, n.) = tele-
fon (mobil) care are componente electronice inte-
grate, de tip microprocesor.
- CELULĂ**, *celule* s.f. (fr. *cellule*, lat. *cellula*) 1. Cea
mai simplă unitate anatomică a organismelor vii.
2. Alveolă, în fagurele de ceară. 3. Încăpere mică
într-o închisoare, unde stau arestații sau condamnații.
- CELULÍTĂ** s.f. (fr. *cellulite*) Inflamație a țesutului
adipos subcutanat.
- CELULOÍD** s.n. (fr. *celluloïd*) Material plastic foarte
inflamabil, obținut din nitroceluloză și camfor, cu
largă întrebuințare.
- CELULÓZĂ**, *celuloze* s.f. (fr. *cellulose*) Substanță or-
ganică din care sunt alcătuiți pereții celulari ai plan-
telor, întrebuințată în fabricarea hârtiei, a lacurilor, a
fibrelor textile, a maselor plastice etc.; lignoză.
- CÉMBALO** s.n. (it. *cembalo*) Clavecin.
- CEMÉNT**, *cementuri* s.n. (fr. *cément*) 1. Strat osos
care acoperă rădăcina dinților. 2. Substanță cu aju-
torul căreia se cimentează un metal.
- CEMENTĂ**/(2, 3) **CIMENTĂ**², *cementez/cimentez*
vb. I (fr. *cémenter*) 1. A trata termochimic un metal
sau un aliaj pentru a obține un strat rezistent, prin
introducerea de carbon, crom, azot etc. 2. A obtura
canalul unui dinte cu cement (1). 3. A fixa cu ce-
ment (2) o proteză dentară.

CEMENTĂȚIE, *cementații* s.f. (fr. *cémentation*)
1. Acțiunea de a cementa. 2. Pierdere a elasticității suprafeței lemnului.

CEMENTITĂ, *cementite* s.f. (fr. *cémentite*) Carbură de fier dură, care intră în compoziția oțelului și a fontei.

CENĂCLU, *cenacului* s.n. (fr. *cénacle*, lat. *cenaculum*) Grup de oameni de creație cu aspirații comune; reuniunea periodică a unui astfel de grup.

CENESTEZIE s.f. (fr. *céneshésie*) Totalitatea senzațiilor primite de la organele interne, care provoacă o impresie generală, caracterizată printr-o dispoziție plăcută sau neplăcută.

CENO¹- (fr. *céno-*, gr. *kenos*) Element de compunere cu sensul de „gol”, în cuvinte de tipul *cenotaf*.

CENO²- (fr. *céno-*, gr. *koinos*) Element de compunere cu sensul de „general”, „comun”, în cuvinte de tipul *cenobit*.

CENOBIT, *cenobiți* s.m. (fr. *cénobite*, lat. *coenobita*) Călugăr care trăiește în comunitate la o mănăstire.

CENOBITISM s.n. (fr. *cénobitisme*) Starea, situația, viața de cenobit.

CENÓBIU, *cenobii* s.n. (it. *cenobio*) Colonie imobilă de organisme unicelulare.

CENOGENÉTIC, -Ă, *cenogenetici*, -ce adj. (fr. *céno-génétiq*ue) (Biol.; despre caractere) 1. Care dispăre în perioada adultă. 2. De origine recentă.

CENOGENÉZĂ, *cenogeneze* s.f. (fr. *cénogénèse*) (Biol.) Apariție de caractere noi în cursul dezvoltării, datorită adaptării la condițiile de mediu.

CENOTĂF, *cenotaf/cenotafuri* s.n. (fr. *cénotaphe*) Mormânt ridicat în memoria unui mort ale cărui oseminte se găesc în alt loc sau au dispărut.

CENOTÍP, *cenotípuri* s.n. (fr. *cénotype*) (Biol.) Tip primitiv din care au derivat alte tipuri.

CENS, *cenșuri* s.n. (lat. *census*, fr. *cenș*) 1. (În Antichitate) Recensământ al cetățenilor romani, efectuat din cinci în cinci ani. 2. (În Evul Mediu) Rentă datorată seniorului de către posesorul pământului. 3. Impozit prevăzut de legile electorale, care dă dreptul cetățeanului de a alege și de a fi ales.

CENT, *cenți* s.m. (engl., fr. *cent*) 1. Monedă divizionară în S.U.A., în Canada etc., egală cu o sutime de dolar. 2. Monedă divizionară în Olanda, care valora o sutime de florin.

CENTĂUR, *centauri* s.m. (lat. *centaurus*, fr. *centaure*) 1. Ființă mitologică având corp de cal și bust de om; hipocentaur. 2. (La sg., art.) Constelație din emisfera australă.

CENTENĂR, -Ă, *centenari*, -e (lat. *centenarius*, fr. *centenaire*) 1. S.n. Împlinire a o sută de ani de la un eveniment însemnat; celebrarea acestui eveniment.

2. Adj. Care datează de o sută (sau de mai multe sute) de ani.

CENTEZIMĂL, -Ă, *centezimali*, -e adj. (fr. *centésimal*) 1. Care reprezintă a suta parte dintr-un întreg.

2. Grad centezimal = unghi de o sută de ori mai mic decât un unghi drept. Minut centezimal = a suta parte dintr-un grad centezimal. Secundă centezimală = a suta parte dintr-un minut centezimat.

CENTI- (fr., it. *centi-*) Element de compunere care intră în denumirea submultiplilor unităților de măsură, pentru a exprima a suta parte dintr-un întreg, în cuvinte de tipul: *centimetru*, *centilitru*.

CENTIĂR, *centiari* s.m. (fr. *centiare*) A suta parte dintr-un ar.

CENTIGRĂD, -Ă, *centigradi*, -de (fr. *centigrade*, it. *centigrado*) 1. Adj. Împărțit în o sută de grade.

2. S.n. A suta parte dintr-un grad.

CENTIGRĂM, *centigrame* s.n. (fr. *centigramme*) A suta parte dintr-un gram.

CENTILÍTRU, *centilitri* s.m. (fr. *centilitre*) A suta parte dintr-un litru.

CENTÍMĂ, *centime* s.f. (fr. *centime*) 1. Monedă divizionară, în unele țări, care reprezintă a suta parte din monedele respective (franc, leu vechi etc.).

2. Nicio centimă = niciun ban.

CENTIMÉTRU, (1) *centimetri*, (2) *centimetre* (abr. cm; fr. *centimètre*) 1. S.m. A suta parte dintr-un metru. 2. S.n. Panglică îngustă cu diviziuni zecimale, care servește la măsurat în croitorie, în magazinele de textile etc.

CENTIRÓN, *centiroane* s.n. (fr. *ceinturon*) Centură lată (militară).

CENTRĂ, *centrez* vb. I (fr. *centrer*) 1. A fixa o piesă de prelucrat într-o mașină-unealtă, astfel încât axele lor de rotație să coincidă. 2. (Fig.) A orienta ceva spre un obiectiv; a grupa elemente disparate în jurul unui nucleu. 3. A aduce în poziție corectă două sau mai multe mașini cuplate. 4. A trimite mingea spre mijlocul terenului; (la fotbal) a trimite mingea în careul porții.

CENTRĂL, -Ă, *centrali*, -e (fr. *central*, lat. *centralis*) 1. Adj. Care se află în centru; (fig.) principal (1). 2. S.f. Instituție, unitate care coordonează și controlează o activitate dintr-un domeniu. 3. S.f. Uzină sau instalație care produce energie sau desfășoară activități specifice. 4. *Centrală atomică* sau *nucleară* = centrală care utilizează energie atomică.

CENTRALISM s.n. (fr. *centralisme*, rus. *централизм*) Sistem de organizare în care deciziile și acțiunile se află în mâinile puterii centrale; conducere de la centru.

CENTRALIZĂ, *centralizez* vb. I (fr. *centraliser*) 1. A reuni într-un centru comun. 2. A subordona unei conduceri unice.

CENTRALIZATOR, -OÁRE, *centralizatori*. -oare (fr. *centralisateur*) 1. Adj. Care centralizează. 2. S.n. Document în care sunt centralizate date.

CENTRIFUGĂ, -Ă, *centrifugi*, -e (fr. *centrifuge*) 1. Adj. Care tinde să se depărteze de centru; centrifugal. 2. S.f. Aparat folosit pentru separarea componentelor cu densități diferite dintr-un lichid eterogen. 3. *Forță centrifugă* = forță care acționează asupra unui corp aflat în mișcare de rotație, tinzând să îl depărteze de axa de rotație.

CENTRIFUGĂ, pers. 3 *centrifughează* vb. I (*centrifug* + -a, cf. fr. *centrifuger*) A efectua o mișcare centrifugă.

CENTRIFUGÁL, -Ă, *centrifugali*, -e adj. (germ. *zentrifugal*) Centrifug (1).

CENTRIÓL, *centrioli* s.m. (fr. *centriole*) Particulă componentă a centrozomului.

CENTRIPÉT, -Ă, *centripeți*, -te adj. (fr. *centripète*) Care tinde să se apropie de centru; centripetal.

CENTRIPETÁL, -Ă, *centripetali*, -e adj. (germ. *zentripetal*) Centripet.

CENTRISM s.n. (fr. *centrisme*) Poziție politică situată între două orientări opuse.

CENTROMÉR, *centromere* s.n. (fr. *centromère*) Regiunea din cromozom unde se inserează brațele cromatidelor.

CENTROPLÁSMĂ, *centroplasma* s.f. (fr. *centroplasma*) Matricea fundamentală a cromozomului.

CENTROSFÉRĂ s.f. (fr. *centrosphère*) 1. Partea centrală a globului pământesc. 2. Regiune din jurul centriolului, cu rol activ în diviziunea celulară.

CENTROSPÉRMĂ, *centrosperme* s.f. (fr. *centrosperme*) (La pl.) Grup mare de plante cu ovarul superior, cu semințe localizate în centrul fructului și cu embrionul curbat, inelat sau spiralat; (și la sg.) plantă din acest grup.

CENTROZÓM, *centrozomi* s.m. (fr. *centrosome*) Constituent celular situat lângă nucleu, care servește la reproducerea indirectă a celulei.

CĒNTRU, (1, 2) *centre*, (4, 5) *centri* (fr. *centre*, lat. *centrum*) 1. S.n. Punct spațial situat la distanță egală față de punctele unei circumferințe; mijloc, miez, nucleu (1). 2. S.n. Loc unde sunt concentrate anumite activități științifice, culturale, sociale etc.; sediu. 3. S.n. Poziție politică de mijloc, situată între orientările de dreapta și cele de stânga. 4. S.m. Sportiv aflat în centrul liniei de atac sau de apărare. 5. S.m. *Centru nervos* = grup de celule nervoase

situate în encefal, în bulb sau în măduvă, la care ajung excitațiile periferice și de la care pornesc excitațiile centrale.

CĒNTUM adj. invar. (cf. lat. *centum* „o sută”) *Limbă centum* = limbă indo-europeană care a păstrat nealterate sunetele velare *k* și *g* înainte de *e* și *i*.

CĒNTUMVĪR, *centumviri* s.m. (lat., fr. *centumvir*) Magistrat din Roma antică, ales anual dintr-un colegiu de o sută de judecători, pentru a judeca treburile civile; magistrat roman dintr-un municipiu sau dintr-o colonie.

CĒNTUMVIRÁT s.n. (fr. *centumvirat*) Demnitatea de centumvir.

CĒNTÚPLU, -Ă, *centupli*, -e adj. (fr. *centuple*, lat. *centuplex*) (Rar) Însutit.

CĒNTÚRĂ, *centuri* s.f. (fr. *ceinture*) 1. Curea (pentru militari); cordon (1), cingătoare. 2. (Anat.) Ansamblu osos prin care extremitățile se leagă de trunchi. 3. (La box) Linie imaginară la nivelul ombilicului sub care loviturile sunt nepermise. 4. *Linie de centură* = cale de comunicație care înconjoară un oraș. *Centură de salvare* = echipament asemănător unei cingători sau unui pieptar, făcut din plăci de plută învelite în pânză; colac de salvare. *Centură de siguranță* = echipament de protecție folosit de automobilisti și de muncitorii care lucrează pe stâlpi la înălțime.

CĒNTÚRIE, *centurii* s.f. (fr. *centurie*, lat. *centuria*) 1. (În armata romană) Subdiviziune militară care cuprindea o sută de ostași. 2. Subdiviziune administrativă și politică romană care cuprindea o sută de cetățeni.

CĒNTURIÓN, *centurioni* s.m. (lat. *centurio*, -onis, fr. *centurie*) Ofițer din armata romană care comanda o centurie.

CĒNŪR, *cenuri* s.m. (fr. *cénure*) Larva teniei, care se dezvoltă parazitar în organismul animal.

CĒNURÓZĂ, *cenuroze* (fr. *cenurose*) Boală parazitată, mai ales la oi, provocată de larva teniei și localizată la creier.

CĒNZITÁR, -Ă, *cenzitari*, -e adj. (fr. *cenitaire*)

1. Care are la bază censul (3), întemeiat pe cens. 2. Sistem electoral în care recunoașterea dreptului de vot se face în funcție de avere.

CĒNZOR, *cenzori* s.m. (fr. *censeur*, lat. *ensor*)

1. (În Antichitate) Magistrat roman însărcinat cu recensământul și controlul moravurilor publice. 2. Persoană care verifică o gestiune, un cont etc. 3. Persoană însărcinată cu cenzura (1).

CĒNZURÁ, *cenzurez* vb. I (fr. *cenurer*) A exercita cenzura (1); (fig.) a controla moravurile.

- CENZŪRĂ**, *cenziuri* s.f. (lat. *censura*, fr. *censure*)
1. Control exercitat asupra creațiilor literare și artistice, a mass-mediei, a corespondenței etc., înainte de a permite publicarea, difuzarea sau transmiterea acestora; organ oficial care exercită acest control.
2. Demnitatea, funcția de cenzor (1).
- CERAMICID**, *cerambicide* s.n. (fr. *cérambycidés*) (La pl.) Familie de coleoptere viu colorate, cu antene lungi și corp alungit, ale căror larve găuresc lemnul; (și la sg.) coleopteră din această familie.
- CERÁMIC**, -Ă, *ceramici*, -e (fr. *céramique*) 1. S.f. Arta și tehnica prelucrării argilelor; obiectul confecționat prin această tehnică. 2. Adj. Care se referă la ceramică (1), de ceramică.
- CERAMÍST**, -Ă, *ceramiști*, -ste s.m. și f. (fr. *céramiste*) Specialist în ceramică.
- CERARGIRÍT** s.n. (fr. *cérargyrite*) Clorură naturală de argint, întrebuințată ca minereu de argint.
- CÉRBER**, *cerberi* s.m. (fr. *cerbère*, lat. *cerberus*)
1. Animal mitologic fabulos cu trei capete, care păzește porțile infernului. 2. (Fig.) Paznic, gardian sever.
- CERC**, *cercuri* s.n. (lat. *circus*, cf. fr. *cercle*) 1. Curbă plană închisă, în care toate punctele se află la distanță egală de centru; circumferință (1). 2. Figură, linie, mișcare etc. în formă de cerc (1). 3. Grup de persoane cu preocupări comune; lume, societate (4). 4. Limită, întindere. 5. Obiecte în formă de cerc (1). 6. *Cerc vicious* = raționament în care se ia drept premisă ceea ce trebuie demonstrat sau probat.
- CERCĂR**, *cerdari* s.m. (fr. *cercuire*) Larvă a gălbuzii, care devine adultă în organismul vitelor cornute, unde pătrunde odată cu hrana.
- CERCI** s.m. pl. (fr. *cerque*) Pereche de formațiuni filamentoase situate la extremitatea abdomenului, cu rol în împerechere, la unele insecte.
- CERCOPITÉC**, *cercopiteci* s.m. (fr. *cercopithèque*) Maimuță africană cu o coadă lungă și cu părul adesea colorat.
- CERCOPITECÍD**, *cercopitecicide* s.n. (fr. *cercopithécidés*) (La pl.) Familie de maimuțe din care fac parte cercopitecul, pavianul și magotul; (și la sg.) maimuță din această familie.
- CERCOSPORIÓZĂ** s.f. (fr. *cercosporiose*) Boală a plantelor, provocată de ciuperci și manifestată prin pete circulare pe frunze.
- CERÉÁLĂ**, *cereale* s.f. (fr. *céréales*) (La pl.) Graminee (grâu, porumb etc.) cultivate pentru boabe; grâne; (și la sg.) plantă din această familie.
- CEREALICULTŪRĂ** s.f. (fr. *céréaliculture*) Studiul culturii cerealelor.
- CEREBÉL**, *cerebele/cerebeluri* s.n. (lat. *cerebellum*) Creierul mic.
- CEREBRÁL**, -Ă, *cerebrali*, -e adj. (fr. *cérébral*)
1. Care aparține, care se referă la creier și la funcțiile acestuia. 2. (Și substantivat) Intelectual (1); mintal, rațional (2).
- CEREBRALÍSM** s.n. (engl. *cerebralism*) Raționalism exagerat.
- CEREBRO-** (fr. *cérébro-*, lat. *cerebrum*) Element de compunere cu sensul de „creier”, în cuvinte de tipul: *cerebral*, *cerebroscloză*.
- CEREBROÍD**, -Ă, *cerebroizi*, -de adj. (fr. *cérébroïde*) Care seamănă cu creierul.
- CEREBROMALACÍE**, *cerebromalacii* s.f. (fr. *cérébromalacie*) Ramolism cerebral.
- CEREBROSCLERÓZĂ**, *cerebroscloze* s.f. (fr. *cérébrosclerose*) Scleroză a arterelor cerebrale.
- CEREBROSPINÁL**, -Ă, *cerebrospinali*, -e adj. (fr. *cérébro-spinal*) Care aparține creierului și măduvei spinării, referitor la creier și la măduva spinării.
- CEREBROZÍDĂ**, *cerebrozide* s.f. (fr. *cérébroside*) Lipidă complexă din țesutul nervos.
- CEREMONIÁL**, *ceremoniale/ceremonialuri* s.n. (fr. *ceremonial*, lat. *caerimonialis*) Totalitatea regulilor după care se desfășoară o ceremonie; formalitate de oficiere a unui act solemn; etichetă (2).
- CEREMONÍE**, *ceremonii* s.f. (pol. *ceremonia*, fr. *cérémonie*, lat. *caerimonia*) 1. Solemnitate protocolară, paradă (1), fast¹. 2. Slujbă religioasă. 3. Politețe (2). 4. *Maestru de ceremonii* = persoană care dirijează, conform uzanțelor, o solemnitate.
- CEREMONIÓS**, -OÁSĂ, *ceremonioși*, -oase adj. (fr. *cérémonieux*) Care se face cu politețe (exagerată); protocolar, solemn (1), formal (3).
- CERIFÉR**, -Ă, *ceriferi*, -e adj. (fr. *cérifère*) (Despre glandele albinelor sau despre celule vegetale) Care produce ceară.
- CERIFICÁRE**, *cerificări* s.f. (cf. fr. *cérification*) Împregnare cu ceară.
- CERÍTHIUM** s.n. (lat. *cerithium*) Gen de moluște gasteropode cu o cochilie alungită, în spirală, cu striații.
- CÉRIU** s.n. (cf. fr. *cérium*) Element chimic, metal moale, ductil și strălucitor, folosit, în aliaj cu lantan și cu fier, la fabricarea gloanțelor, a proiectilelor etc.
- CERNOZIÓM**, *cernoziomuri* s.n. (rus. *cernoziom*) Pământ negru foarte fertil.
- CEROGRAFÍE** s.f. (fr. *cérogaphie*) Procedeu de pregătire a unei forme de tipar înalt, prin gravarea manuală a imaginii într-un strat de ceară aplicat pe o placă de metal.

- CEROPLÁSTICĂ** s.f. (fr. *céropastique*) Arta de a modela în ceară.
- CERT**, -Ă, *cerți*, -te adj. (lat. *certus*, it. *certo*) Neîn-
doielnic, sigur, categoric; îndoielnic, indubitabil.
- CERTIFICĂ**, *certific* vb. I (lat. *certificare*, cf. fr. *certifier*) A confirma (în scris), a corobora, a adevăra autenticitatea, valabilitatea a ceva; a atesta (1).
- CERTIFICÁT**, *certificate* s.n. (fr. *certificat*, lat. *certificatum*) Act, înscris oficial care confirmă ceva; testimoniu, atestat, patentă (1).
- CERTITÚDINE**, *certitudini* s.f. (lat. *certitudo*, -inis) Siguranță, încredere deplină; evidentă (1).
- CERÚMEN** s.n. (fr. *cérúmen*, lat. *cerumen*) Materie moale galbenă-maronic, secretată de glandele canalului auditiv extern al urechii.
- CERÚZĂ** s.f. (fr. *ceruse*, lat. *cerussa*) Carbonat bazic de plumb, utilizat ca pigment alb; alb de plumb.
- CERUZÍT** s.n. (fr. *cérusite*) Carbonat natural de plumb.
- CERVICÁL**, -Ă, *cervicali*, -e adj. (fr. *cervical*) Care ține de ceafă; de la ceafă.
- CERVICÍTĂ**, *cervicite* s.f. (fr. *cervicite*) Inflamație a colului uterin sau a vezicii urinare.
- CERVICOTOMÍE**, *cervicotomii* s.f. (fr. *cervicotomie*) Intervenție chirurgicală la nivelul colului uterin.
- CERVÍD**, *cervide* s.n. (fr. *cervidés*) (La pl.) Familie de mamifere rumegătoare, care are ca tip cerbul; (și la sg.) mamifer din această familie.
- CÉRVIX** s.n. (fr. *cervix*) Partea inferioară a uterului sau a vezicii urinare; col uterin sau vezical.
- CESIONÁR**, -Ă, *cesionari*, -e s.m. și f. (fr. *cessionaire*) Persoană care preia o creanță; persoană căreia i se transferă un bun sau un drept.
- CÉSIU** s.n. (fr. *césium*) Element chimic, metal moale, alb, folosit la fabricarea eclezilor fotoelectrice și a tuburilor electronice.
- CESIÚNE**, *cesiuni* s.f. (fr. *cession*, lat. *cessio*, -onis) Transmitere de către o persoană altei persoane a unui drept, a unui bun, a unei creanțe; bunul cesionat.
- CEST**, *cesturi* s.n. (fr. *ceste*, lat. *caestus*) Mănușă de piele armată cu plumb și cu fier, folosită de atleți în luptele pugilistice, în Antichitate.
- CESTÓD**, *cestode* s.n. (fr. *cestode*) (La pl.) Clasă de viermi în formă de panglică, paraziți intestinali ai vertebratelor; (și la sg.) vierme din această clasă.
- CETACÉU**, *cetacee* s.n. (fr. *cétacées*) (La pl.) Ordin de mamifere marine mari, cu un corp în formă de pește; (și la sg.) mamifer care face parte din acest ordin.
- CETACÉUM** s.n. (lat. *caetaceum*) Grăsimă extrasă din capul unor balene, utilizată în cosmetică și în farmaceutică.
- CETOACIDÓZĂ** s.f. (fr. *cétoacidose*) (Med.) Stare caracterizată prin scăderea rezervei alcaline a sângelui, din cauza acumulării de acetonă, acid acetoacetic etc.
- CETOGÉN**, -Ă, *cetogeni*, -e adj. (fr. *cétogène*) (Despre hrană) Care favorizează producerea cetonelor în organism.
- CETOGENÉZĂ**, *cetogeneze* s.f. (fr. *cétogenèse*) Formare a cetonelor în organism.
- CETÓNĂ**, *cetone* s.f. (fr. *cétone*) Nume generic dat unor compuși organici, obținuți mai ales prin oxidarea alcoolilor secundari, a hidrocarburilor etc.
- CETONEMÍE**, *cetoneміi* s.f. (fr. *cétonémie*) Concentrare de corpi cetonici în sânge.
- CETÓNIC**, -Ă, *cetonic*, -ce adj. (fr. *cétonique*) 1. De natura cetonici. 2. *Corpi cetonici* = produși intermediari ai metabolismului lipidelor, proveniți din oxidarea acizilor grași.
- CETONURÍE** s.f. (fr. *cétonurie*) Prezență a corpiilor cetonici în urină.
- CETÓZĂ** s.f. (fr. *cétose*) 1. Monozaharid care conține cetonă. 2. Stare patologică datorată unui surplus de cetonă în organism.
- CEZÁR**, *cezari* s.m. (lat. *caesar*, fr. *césar*) (În Antichitate) Titlu dat împăraților romani.
- CEZARIÁNĂ**, *cezariene* s.f. (fr. *césarienne*) Intervenție chirurgicală pentru extragerea fătului viu, prin deschiderea uterului, făcută în cazuri de naștere dificilă; cezaratonic.
- CEZAROTOMÍE**, *cezaratomii* s.f. (fr. *césarotomie*) (Med.) Cezariană.
- CEZÚRĂ**, *cezuri* s.f. (fr. *césure*, lat. *caesura*) Pauză ritmică având rolul de a împărți un vers în două părți, de obicei egale (emistihuri).
- CHA-CHA-CHÁ**, *cha-cha-cha-uri* s.n. (pr. *ceaceaceá*; sp. *cha-cha-cha*) Dans din folclorul afro-cubanez asemănător rumbelii.
- CHAIRMAN**, *chairmani* s.m. (pr. *cérmen*; engl. *chairman*) Președinte (al unei ședințe).
- CHALLENGER**, *challengeri* s.m. (pr. *célenger*; engl. *challenger*) Sportiv cu care un campion își dispută locul întâi, într-o nouă întrecere.
- CHALÓN** s.n. (pr. *șalón*; fr. *chalon*) Substanță produsă de glandele cu secreție internă, cu acțiune inhibitoare asupra funcționării altor organe.
- CHAMOIS** s.n. (pr. *șamoá*; fr. *chamois*) Piele tăbăcită de căprioară, de cerb, de miel sau de oaie, cu diferite întrebuințări.
- CHAMPLEVÉ** s.n. (pr. *șamlövé*; fr. *champlevé*) Procedeu prin care se creează adâncituri într-o placă de metal, pentru a le umple cu email.

- CHARDONNAY**, (2) *chardonnay-uri* s.n. (pr. *șardoné*; fr. *chardonnay*) 1. Soi de viță-de-vie originar din Franța, din care sunt produse vinuri dulci. 2. Sortiment de vin obținut din chardonnay (1).
- CHARISMÁTIC**, -Ă, *charismatici*, -ce adj. (pr. *carismatic*; fr. *charismatique*) (Despre oameni) Care are har, farmec, prestigiu; convingător.
- CHARÍSMĂ** s.f. (pr. *carismă*; gr. *charisma*, lat. *charisma*, fr. *charisme*) Har divin; prestigiu (1), captivare, subjugare exercitată de o personalitate asupra celorlalți.
- CHARLESTON**, *charlestonuri* s.n. (pr. *ceárlston*; engl. am. *charleston*) Dans american în ritm vioi; melodie după care se execută acest dans.
- CHART** s.n. (pr. *ceart*; engl. *chart*) Reprezentare grafică a evoluției cursului și a cifrei de afaceri ale unei acțiuni, pe o perioadă dată.
- CHARTER**, *charters* s.f. (pr. *ceártăr*; engl. *charter*) Contract pentru un singur transport aerian sau naval, cu destinație specială și preț redus; avion, navă care execută un asemenea transport.
- CHARTREUSE**, *chartreuse* s.f. (pr. *șartróz*; fr. *chartreuse*) Lichior foarte aromat, obținut din sirop de zahăr în amestec cu plante macerate în alcool etilic.
- CHAT** s.n. (pr. *cet*; engl. *chat*) Angajare într-un dialog prin schimb de mesaje electronice.
- CHATEAUBRIAND**, *chateaubriand-uri* s.n. (pr. *șatobrián*; fr. *chateaubriand*) Bucată groasă de mușchi de vacă, preparată la grătar.
- CHEC**, *checuri* s.n. (engl. *cake*) Prăjitură din aluat cu stafide, nuci etc., coaptă în forme.
- CHEESEBURGER**, *cheeseburgeri* s.m. (pr. *cizburgăr*; engl. *cheeseburger*) Hamburger cu brânză.
- CHEFÍR**, *chefiruri* s.n. (fr. *kéfir/képhir*) Produs lactat dietetic, acidulat, cu valoare nutritivă mare.
- CHEI**, *cheiuri* s.n. (fr. *quai*) Construcție amenajată pentru încărcarea și descărcarea vapoarelor sau a vagoanelor de cale ferată.
- CHEILÍTĂ** s.f. (fr. *chélilite*) Inflație a buzelor.
- CHEILOPLASTIE**, *cheiloplastii* s.f. (fr. *chéloplastie*) (Med.) Reconstituirea buzei prin intervenție chirurgicală.
- CHEIROPTÉR/CHIROPTÉR**, *cheioptere/chiroptere* s.n. (fr. *cheiroptère*) (La pl.) Ordin de mamifere cu aripi membranoase: lilieci, (și la sg.) mamifer din acest ordin.
- CHELÉN** s.n. (fr. *kélène*) Anestezic local pe bază de clorură de etil.
- CHELICÉR**, *chelicere* s.n. (fr. *chélicère*) Fiecare dintre cele două apendice cu ajutorul cărora arahnidele apucă prada.
- CHELICERÁT**, -Ă, *chelicerați*, -te (fr. *chélícérate*) 1. Adj. De chelicere. 2. S.n. (La pl.) Subîncrengătură de animale care posedă chelicere; (și la sg.) animal din această subîncrengătură.
- CHELIFÉR**, *cheliferi* s.m. (fr. *chélifère*) (Zool.) Scorpionul-de-cărți.
- CHELNER**, *chelneri* s.m. (germ. *Kellner*) Bărbat care servește într-un local de consumație; ospătar, garson.
- CHELOÍD**, *cheloide* s.n. (fr. *chéloïde*) Tumoare cutanată care apare uneori pe locul unei cicatrice.
- CHELONIÁN**, *chelonieni* s.m. (fr. *chélonien*) (La pl.) Ordin de reptile cu un corp acoperit de o carapace osoasă (broaște țestoase etc.); (și la sg.) reptilă din acest ordin.
- CHEMBRICĂ**, *chembrici* s.f. (engl. *cambric*) Țesătură subțire de bumbac, vopsită într-o singură culoare și bine apretată.
- CHEMIGRAFIE** s.f. (fr. *chémigraphie*) Gravare a clișeelor tipografice pe cale chimică; chemitiție.
- CHEMIN DE FÉR** s.n. (pr. *șmendöfer*; fr. *chemin de fer*) Joc de noroc asemănător bacaralei.
- CHEMITIPIE** s.f. (fr. *chémitypie*) Chemigrafie.
- CHEMO-/CHIMIO-** (fr. *chemo-/chimio-*, germ. *chemo-*, lat. *chymus*) Element de compunere cu sensul de „chimie”, „chimic”, în cuvinte de tipul: *chemoterapie/chimioterapie*.
- CHEMOSÓRBTIE** s.f. (fr. *chémisorbtion*) Fixare a unei substanțe pe suprafața unui corp, ca urmare a unei combinații chimice dintre această substanță și corpul respectiv.
- CHENOPODIACÉE**, *chenopodiacee* s.f. (fr. *chénopodiacée*) (La pl.) Familie de plante dicotiledonate apetale, din care fac parte sfecla și spanacul; (și la sg.) plantă din această familie.
- CHENZÍNĂ**, *chenzine* s.f. (fr. *quinzaine*) Salariu primit la fiecare jumătate de lună; perioadă de timp dintre două chenzine.
- CHERATÍNĂ** s.f. (fr. *kératine*) Proteină din compoziția părului, epidermei, unghiilor, coarnelor etc.
- CHERATÍTĂ**, *cheratite* s.f. (fr. *kératite*) Inflație a corneei.
- CHERATOCÓN**, *cheratocoane* s.n. (fr. *kératocone*) Deformare conică a corneei, care duce la slăbirea vederii.
- CHERATOCONJUNCTIVÍTĂ**, *cheratoconjunctivite* s.f. (fr. *kératoconjunctivite*) (Med.) Inflație simultană a corneei și a conjunctivei.
- CHERATODERMIE**, *cheratodermii* s.f. (fr. *kératodermie*) Creștere excesivă a stratului cornos; cheratom.

CHERATOLÍTIC, -Ă, *cheratolitici, -ce* adj., s.n. (fr. *kératolytique*) (Med.) Decapant.

CHERATÓM, *cheratoame* s.n. (fr. *kératome*) (Med.) Cheratodermie.

CHERATOMÉTRU, *cheratometre* s.n. (fr. *kératomètre*) Instrument folosit pentru măsurarea curburii corneei.

CHERATOPLASTIE, *cheratoplastii* s.f. (fr. *kératoplastie*) Înlocuire chirurgicală a unui fragment de comee bolnavă.

CHERATÓZĂ s.f. (fr. *kératose*) **1.** Dezvoltare exagerată a stratului cornos al pielii. **2.** Produs al hidrolizei cheratinelor, utilizat în tăbăcărie.

CHERMÉZĂ, *chermeze* s.f. (fr. *kermesse*) Petrecere publică însoțită de dans (în aer liber).

CHÉRNĂR, *chernăre* s.n. (germ. *Kerner*) **1.** Unealtă de oțel cu vârf conic, cu ajutorul căreia, prin lovirea cu ciocanul, se trasează reperele unor perforații ulterioare pe diverse piese metalice. **2.** Vârf de centrare, la mașinile-unelte.

CHÉRRY, *cherry-uri* s.n. (pr. *céri*; engl. *cherry*) Lichior de cireșe.

CHÉRRY-BRANDY, *cherry-brandy-uri* s.n. (pr. *céri brëndi*; engl. *cherry-brandy*) Băutură alcoolică fină, preparată din cireșe.

CHESÓN, *chesoane* s.n. (fr. *caisson*) **1.** Vehicul de artilerie, folosit pentru transportul muniției. **2.** Despărțitură cu pereți metalici, care împiedică pătrunderea masivă a apei în navă, în caz de avarie; dulap pentru depozitarea efectelor, la bordul unei nave. **3.** Construcție de beton, de oțel etc. care servește la executarea de fundații sub apă.

CHESTIONĂ, *chestionez* vb. I (fr. *questionner*) A pune întrebări, a examina (3).

CHESTIONĂR, *chestionare* s.n. (fr. *questionnaire*) Listă de întrebări referitoare la o problemă sau la un domeniu, alcătuită cu scopul de a obține anumite informații.

CHESTIÚNE, *chestiuni* s.f. (fr. *question*, lat. *quaestio, -onis*) **1.** Problemă (1), temă (1), punct (8), subiect (2); întrebare. **2.** (Lucrul, problema, persoana etc.) în chestiune = (lucrul, problema, persoana etc.) despre care este vorba.

CHÉSTOR, *chestori* s.m. (lat. *quaestor*, fr. *questeur*) Șeful unei chesturi.

CHESTURĂ, *chesturi* s.f. (lat. *quaestura*, fr. *questure*) (În trecut) Organ polițienesc superior unui comisarariat; localul acestui serviciu.

CHÉTĂ, *chete* s.f. (fr. *quête*) Colectă voluntară de bani, pentru anumite scopuri (caritabile).

CHEWING-GUM s.n. (pr. *ciúingam*; engl. *chewing-gum*) **1.** Gumă de mestecat îndulcită și aromată. **2.** Lamelă, pastilă de chewing-gum (1).

CHIÁNTI s.n. (it. *Chianti*) Vin roșu, ușor picant, produs în zona Chianti (Italia).

CHIÁSM, *chiasme* s.n. (fr. *chiasme*) Figură de stil care constă în reluarea, în ordine inversă, a două cuvinte sau a două expresii.

CHIÁSMĂ, *chiasme* s.f. (fr. *chiasma*) Formațiune nervoasă în interiorul craniului, alcătuită din încrucișarea fibrelor nervilor optici.

CHIBÍȚ, *chibiți* s.m. (germ. *Kiebitz*) Persoană care asistă la un joc de noroc, sfătuindu-l pe unul dintre jucători.

CHÍBLĂ, *chible* s.f. (germ. *Kübel*, engl. *kibble*) **1.** Vas de oțel cu ajutorul căruia se ridică la suprafață materialul excavat dintr-un puț de mină. **2.** Cutie de fontă cu ajutorul căreia se transportă zgura sau alte deșeuri, în siderurgie.

CHICINÉTĂ, *chicinete* s.f. (cf. engl. *kitchen*) Bucătărie mică, într-un apartament mic sau într-o garsonieră.

CHIEF s.m. (pr. *cif*; engl. *chief*) Șef (1), conducător.

CHIETÍSM s.n. (fr. *quiétisme*) Doctrină (religioasă) potrivit căreia perfecțiunea creștină constă în dragostea față de Dumnezeu și în starea de contemplare pasivă.

CHIL s.n. (fr. *chyle*) (Fiziol.) Lichid lăptos din vasele limfatice intestinale.

CHÍLĂ, *chile* s.f. (fr. *quille*) Element principal longitudinal de rezistență al osaturii unei nave.

CHILIFÉR, -Ă, *chiliferi, -e* adj. (fr. *cyliifère*) (Fiziol.) Care aparține chilului, privitor la chil, prin care circulă chilul.

CHILOPÓD, *chilopode* s.n. (fr., engl. *chilopode*) (La pl.) Subclasă de miriapode la care fiecare segment are două picioare; (și la sg.) miriapod din această subclasă.

CHILÓT, *chiloți* s.m. (fr. *culotte*) Obiect de lenjerie sau de sport care acoperă corpul de la talie până mai sus de genunchi.

CHIM, *chimuri* s.n. (fr. *chyme*) Amestec de alimente parțial digerate, situat la ieșirea din stomac.

CHÍMIC, -Ă, *chimici, -ce* adj. (fr. *chimique*) Care aparține chimiei, privitor la chimie, care folosește substanțe din domeniul chimiei.

CHIMÍE s.f. (fr. *chimie*, lat. *chimia*) Știință care studiază structura și proprietățile substanțelor, precum și transformările acestora.

CHIMIO- v. chemo-

- CHIMIOLUMINESCENȚĂ/CHIMIOLUMINISCENȚĂ** s.f. (fr. *chimiluminescence*) Luminescență produsă în timpul unei reacții chimice.
- CHIMIOLUMINISCENȚĂ** s.f. v. **chimiluminescență**.
- CHIMIOPROFILAXIE** s.f. (fr. *chimio prophylaxie*) Tratament preventiv contra infecțiilor, realizat cu ajutorul unor substanțe chimioterapice.
- CHIMIOSINTEZĂ** s.f. (fr. *chimiosynthèse*) Fenomen prin care energia chimică rezultată în urma procesului de oxidare a unor substanțe minerale este folosită de organismele vii.
- CHIMIOTERAPIE** s.f. (germ. *Chemotherapie*, fr. *chimiothérapie*) Tratare a unor boli cu ajutorul unor substanțe chimice.
- CHIMISM** s.n. (fr. *chimisme*) 1. Totalitatea reacțiilor chimice ale organismului. 2. *Chimism gastric* = analiză a acidității sucului gastric din organism.
- CHIMIST, -Ă, chimiști, -ste** s.m. și f. (fr. *chimiste*) Specialist în chimie.
- CHIMOGRĂF, chimografe** s.n. (fr. *kimographe*) Aparat care înregistrează grafic mișcările unor organe.
- CHIMOGRAFIE, chimografii** s.f. (fr. *kymographie*) Înregistrare grafică a unor fenomene fiziologice cu ajutorul chimografului.
- CHIMOGRAMĂ, chimograme** s.f. (fr. *kymogramme*) Diagramă a oscilațiilor înregistrate cu ajutorul chimografului.
- CHIMONÓ/CHIMONÓU, chimonouri** s.n. (fr. *kimono*) 1. Croială de haină (de damă) cu mâneca dintr-o singură bucată cu restul. 2. Halat japonez cu mâneci largi; haină de casă cu această croială.
- CHIMONÓU** s.n. v. **chimono**.
- CHIMOZINĂ** s.f. (fr. *chymosine*) (Biochim.) Cheag.
- CHINCHINĂ, chinchine** s.f. (fr. *quinquina*) Arbore exotic din scoarța căruia se extrage chinina.
- CHINESTEZIE** s.f. (fr. *kinesthésie*) Totalitatea senzațiilor care reflectă mișcările propriului corp.
- CHINEZITERAPEÚT, chineziterapeuți** s.m. (fr. *kinésithérapeute*) Specialist în chineziterapie.
- CHINEZITERAPIE, chineziterapii** s.f. (fr. *kinésithérapie*) Tratament medical pe bază de mișcare.
- CHINIDINĂ, chinidine** s.f. (fr. *quinidine*) Alcaloid extras din scoarța arborelui de chinină, folosit în unele afecțiuni cardiace.
- CHININĂ, chinine** s.f. (fr. *quinine*) Alcaloid amar extras din scoarța unui arbore exotic, cu ajutorul căruia se tratează malaria.
- CHINOLINĂ** s.f. (fr. *quinoline*, germ. *Chinolin*) Substanță extrasă din gudronul de huilă, utilizată în industria coloranților sintetici și a medicamentelor.
- CHINOLÓGIC, -Ă, chinologici, -ce** adj. (*chinelog[ic] + -ic*) Care se referă la câini.
- CHINOLOGIE** s.f. (it. *cinologia*) Studiul canidelor.
- CHINÓNĂ** s.f. (fr. *quinone*) Compus benzenic folosit în sinteza coloranților.
- CHINOOK** s.n. (pr. *șinúc*; engl.am. *chinook*) Vânt cald și uscat care suflă dinspre Munții Stâncoși spre pree-ria nord-americană.
- CHINTĂL, chintale** s.n. (fr. *quintal*) Unitate de măsură egală cu o sută de kilograme.
- CHINTESENȚĂ** s.f. (fr. *quintessence*) Ceea ce este esențial, fundamental într-o doctrină, într-o idee, într-o teorie etc.
- CHIÓSTRO, chiostrouri** s.n. (it. *chiostro*) Curte cu multe colonade, într-o mănăstire; loc închis cu ziduri.
- CHIPÍU, chipie/chipiuri** s.n. (fr. *képi*) Șapcă în formă de cilindru, cu fundul tare și cozoroc.
- CHIPPENDALE** n.pr. n. (pr. *cipândéil*; engl. *Chippendale*) Stil englezesc compozit de mobilă, de obicei, din acaju (1).
- CHIPS, chipsuri** s.n. (pr. *cips*; engl. *chips*) (La pl.) Cartofi prăjiți.
- CHIROGRAFĂR, -Ă, chirografari, -e** adj. (fr. *chirographaire*) Care deține dreptul de creditor pe baza unui act sub semnătură privată.
- CHIROMĂNT, -Ă, chiromanți, -te** s.m. și f. (fr. *chirromante*) Persoană care se ocupă de chiromanție.
- CHIROMANȚIE** s.f. (it. *chiromanzia*, fr. *chirromancie*) Arta ghicirii viitorului pe baza interpretării liniilor din palmă.
- CHIROPTÉR** s.n. v. **cheiropter**.
- CHIRÚRG, chirurgi** s.m. (lat. *chirurgus*, germ. *Chirurg*) Medic specializat în chirurgie.
- CHIRURGICĂL, -Ă, chirurgicali, -e** adj. (fr. *chirurgical*, lat. *chirurgicalis*) 1. Care aparține chirurgiei, privitor la chirurgie; operatoriu. 2. *Intervenție chirurgicală* v. *intervenție*.
- CHIRURGIE** s.f. (fr. *chirurgie*, lat. *chirurgia*) Ramura medicinei care tratează bolile prin operație.
- CHIST, chisturi** s.n. (fr. *kyste*) Tumoare benignă (cu un conținut lichid).
- CHISTECTOMIE, chistectomii** s.f. (fr. *kystectomie*) Extirpare a unui chist pe cale chirurgicală.
- CHÍSTIC, -Ă, chistici, -ce** adj. (fr. *kystique*) Ca un chist, de natura chistului.
- CHIT** s.n. (germ. *Kitt*) Pastă cu care se etanșează geamurile, se astupă găurile din lemn sau din zid etc.
- CHITĂNȚĂ, chitanțe** s.f. (fr. *quittance*) Act scris, dovadă pentru primirea unei sume de bani, a unor bunuri etc.

- CHITĂRĂ**, *chitare* s.f. (it. *chitarra*) Instrument muzical cu coarde care emite sunete prin ciupire sau prin lovire cu degetele.
- CHITINĂ** s.f. (fr. *chitine*) Substanță asemănătoare celulozei, care formează scheletul extern al artropodelor.
- CHITINÓS, -OĂSĂ**, *chitinoși, -oase* adj. (fr. *chitineux*) Care conține chitină.
- CHITÓN**, *chitoane* s.n. (fr. *chiton*) Tunică scurtă și colorată, purtată în Antichitate de greci.
- CHIULĂSĂ**, *chiulase* s.f. (fr. *culasse*) 1. Partea din spate a țevii unei arme de foc (pe unde se face încărcarea). 2. Partea superioară, demontabilă a blocului-motor, la motoarele cu ardere internă.
- CHIURETĂ**, *chiuretez* vb. I (fr. *cureter*) A îndepărta (cu ajutorul chiuretei) o mucoasă (bolnavă); a curăța o cavitate naturală sau patologică; a racla.
- CHIURETĂJ**, *chiuretaje* s.n. (fr. *curetage*) Îndepărtare, cu ajutorul chiuretei, a suprafeței unei mucoase (bolnave); raclaj.
- CHIURĂTĂ**, *chiurete* s.f. (fr. *curette*) Instrument chirurgical în formă de lingură.
- CHIUVĂTĂ**, *chiuvete* s.f. (fr. *cuvette*) Vas de porțelan, de faianță sau de metal prevăzut cu un orificiu pentru scurgere și fixat sub un robinet; lavabo, lavoar (2).
- CHIX**, *chixuri* s.n. (germ. *Kicks*) (Fam.) Nereușită, eșec (rușinos) într-o acțiune, într-o manifestare.
- CHÓRUS**, *chorusuri* s.n. (fr., engl. *chorus*) (În jazz) Improvizată solistică sau colectivă legată de o temă principală.
- CHOU À LA CRÈME**, *chou à la crème* s.n. (pr. *șualacrém*; fr. *chou à la crème*) Prăjitură cu cremă.
- CHOW-CHOW**, *chow-chow* s.m. (pr. *ceauceâu*; engl. *chow-chow*) Câine cu păr lung și roșcat, originar din China.
- CHÚLO**, *chulo* s.m. (pr. *ciúlo*; sp. *chulo*) Toreador care luptă pe jos, întărâtând taurul cu o pelerină roșie.
- CIACÓNĂ**, *ciacone* s.f. (it. *ciaccona*) Dans lent de origine spaniolă; melodia acestui dans.
- CIÁN** s.n. (fr. *cyan*, cf. germ. *Cyan/Zyan*) Gaz incolor otrăvitor, cu miros de migdale amare.
- CIANÁT**, *cianați* s.m. (fr. *cyanate*) Derivat al acidului cianhidric.
- CIANHÍDRIC**, *cianhidrici* adj. (fr. *cyanhydrique*) Acid cianhidric = lichid incolor, toxic, volatil, cu miros de migdale amare.
- CIANHÍDRINĂ**, *cianhidrine* s.f. (fr. *cyanhydrine*) Compus organic a cărui moleculă conține un hidroxil și un nitril, folosit la obținerea aminoacizilor și a unor materiale plastice.
- CIANHIDRIZĂRE** s.f. (fr. *cyanhydrisation*) Tratare cu acid cianhidric a răsadurilor sau a puieților, făcută pentru combaterea paraziților.
- CIANÍNĂ** s.f. (fr. *cyanine*) Colorant folosit ca sensibilizator fotografic pentru radiațiile infraroșii.
- CIAN(O)-** (fr. *cyan[o]-*) Element de compunere cu sensul de „albastru”, în cuvinte de tipul: *cianopsie, cianoză*.
- CIANOFICÉE**, *cianoficee* s.f. (fr. *cyanophycée*) (La pl.) Clasă de alge albastre, microscopice; (și la sg.) algă din această clasă.
- CIANOPSIE**, *cianopsii* s.f. (fr. *cyanopsie*) Defect de vedere în care obiectele par albastre.
- CIANÓTIC, -Ă**, *cianotici, -ce* adj. (fr. *cyanotique*) (Despre piele, mucoase) De culoare albastră-vinete; (despre oameni) predispus la cianoză.
- CIANOZĂ**, *cianozez* vb. I (fr. *cyanoser*) A deveni sau a face să devină cianotic.
- CIANÓZĂ** s.f. (fr. *cyanose*) Colorație albastră-vinete a pielii și a mucoaselor, datorată insuficienței oxigenări a sângelui.
- CIANURĂRE**, *cianurări* s.f. (cf. fr. *cyanuration*) Operația industrială de extragere a metalelor nobile din minereuri sărace cu ajutorul unei soluții de cianură de sodiu.
- CIANURĂ**, *cianuri* s.f. (fr. *cyanure*) Sare sau ester al acidului cianhidric, folosit ca otrăvă.
- CIAO** interj. (pr. *ciau*; it. *ciao*) (Fam.) Formulă de salut, la despărțirea de cineva.
- CIBERNÉTIC, -Ă**, *cibernetici, -ce* (fr. *cybernétique*) 1. S.f. Ansamblul teoriilor informaționale referitoare la comunicare și la regularizare în sisteme tehnice și în organisme vii, a căror activitate este orientată spre o finalitate. 2. Adj. Care aparține ciberneticii (1), referitor la cibernetică.
- CIBERNETICIÁN, -Ă**, *ciberneticieni, -e* s.m. și f. (fr. *cybernéticien*) Specialist în cibernetică.
- CIBERNETIZĂ**, *cibernetizez* vb. I (fr. *cybernétiser*) A dota cu echipament cibernetic.
- CICĂDĂ**, *cicade* s.f. (lat. *Cicada*, denumire științifică) Nume dat unor insecte cu un corp scurt și gros, cu un cap mare, terminat printr-o proeminență ascuțită.
- CICADÉE**, *cicadee* s.f. (fr. *cycadée*) (La pl.) Familie de plante gimnosperme cu frunze foarte mari și cu tulpina fără nervuri; (și la sg.) plantă din această familie.
- CICATRÍCE**, *cicatrice/cicatrici* s.f. (lat. *cicatrix, -icis*, fr. *cicatrice*) Urmă lăsată de o rană după vindecare.
- CICATRIZĂ**, pers. 3 *cicatrizează* vb. I (fr. *cicatriser*) (Despre răni) A se vindeca lăsând o cicatrice.

- CICATRIZĂNT**, -Ă, *cicatrizați*, -te s.n., adj. (fr. *cicatrisant*) (Medicament) care favorizează cicatrizarea unei răni.
- CÍCERO** s.m. (fr. *cicéro*) Corp de literă tipografică, folosit ca unitate de măsură.
- CICERÓNE**, *ciceroni* s.m. (it. *cicerone*, fr. *cicérone*) Ghid (1).
- CICISBÉU**, *cicisbei* s.m. (it. *cicisbeo*) (În trecut) Curtezan al unei femei măritate, care o însoțea pretutindeni.
- CICLĂMĂ**, *ciclame* s.f. (pr. *siclămă/ciclămă*; it. *ciclamino*, fr. *cyclamen*) Plantă decorativă cu flori mari, albe sau roșii și cu tuberculi otrăvitori.
- CICLAMÉN** s.n., adj. invar. (pr. *siclamén*; fr. *cyclamen*) (Culoare) roz-mov.
- CÍCLIC**, -Ă, *ciclici*, -ce adj. (fr. *cyclique*) 1. Referitor la un ciclu (astronomic, cronologic); (muz.) alcătuit din mai multe părți independente. 2. (Despre flori) La care toate elementele sunt dispuse în cerc, în jurul unei axe.
- CICLÍSM** s.n. (fr. *cyclisme*) Sport practicat cu bicicleta.
- CICLÍST**, -Ă, *cicliști*, -ste (fr. *cycliste*) 1. S.m. și f. Biciclist; sportiv antrenat pentru ciclism. 2. Adj. Referitor la ciclism sau la cicliști (1), al ciclismului sau al cicliștilor.
- CICLO-** (fr. *cyclo-*) Element de compunere cu sensul de „cerc”, „ciclu”, în cuvinte de tipul: *ciclotimie*, *cicloză*.
- CICLOCEFÁL**, -Ă, *ciclocefali*, -e adj., s.m. și f. (fr. *cyclocéphale*) (Med.) (Persoană) care prezintă ciclocefalie.
- CICLOCEFALIE**, *ciclocefalii* s.f. (fr. *cyclocéfalie*) Lipsă totală sau parțială a nasului, cu situarea ochilor într-o singură orbită.
- CICLOCROS**, *ciclocrosuri* s.n. (fr. *cyclo-cross*) Probă sportivă de ciclism și cros.
- CICLOIDĂ**, *cicloide* s.f. (fr. *cycloïde*) Curbă descrisă de un punct al unui cerc care se rostogolește fără alunecare pe o dreaptă fixă.
- CICLORMOFÓZĂ**, *cicloromofoze* s.f. (engl. *cyclo-morphosis*) (Biol.) Totalitatea modificărilor suferite de un organism în cursul dezvoltării ontogenetice.
- CICLOMOTÓR**, *ciclotomotoare* s.n. (fr. *cyclomoteur*) Bicicletă cu motor care are cilindrul sub 50 cm³.
- CICLÓN**, *cicloane* s.n. (fr. *cyclone*) Furtună cu deplasarea aerului în vârtejuri, însoțită de ploi torențiale și de descărcări electrice, specifică regiunilor tropicale; taifun, uragan (1).
- CICLÓP**, *ciclopi* s.m. (fr. *cyclope*, lat. *cyclops*, -*opis*) 1. Nume dat uriașilor mitologici cu un singur ochi în mijlocul frunții. 2. Gen de crustaceu inferior, cu un singur ochi situat pe cefalotorace.
- CICLOPIE** s.f. (fr. *cyclopie*) Malformație congenitală care constă în prezența unui singur glob ocular sau în unirea celor două orbite.
- CICLOPROPÁN** s.n. (fr. *cyclopropane*) Gaz incolor, inflamabil și exploziv.
- CICLORĂMĂ**, *ciclorame* s.f. (fr., engl. *cyclorama*) Fundal de scenă curbat, din pânză de culoare neutră; orizont (4).
- CICLOSTÓM**, *ciclostomi* s.m. (fr. *cyclostome*) (La pl.) Clasă de vertebrate acvatice inferioare, cu un corp asemănător celui al peștilor; (și la sg.) animal care face parte din această clasă.
- CICLOTÍMIC**, -Ă, *ciclotimici*, -ce s.m. și f., adj. (fr. *cyclothymique*) (Med.) (Suferind) de ciclotimie.
- CICLOTIMIE**, *ciclotimii* s.f. (fr. *cyclothymie*) Sindrom psihic de alternare a depresiei cu buna-dispoziție.
- CICLOTRÓN**, *ciclotroane* s.n. (fr. *cyclotron*) Accelerator ciclic pentru particulele grele ale atomilor, folosit în fizica nucleară.
- CICLOTURÍSM** s.n. (fr. *cyclotourisme*) Turism practicat cu bicicleta.
- CICLOTURÍST**, -Ă, *cicloturiști*, -ste s.m. și f. (fr. *cyclotouriste*) Practicant al turismului cu bicicleta.
- CICLÓZĂ**, *cicloze* s.f. (fr. *cyclose*) Mișcare a protoplasmei în interiorul celulei.
- CÍCLU**, *cicluri* s.n. (fr. *cycle*, lat. *cycclus*) 1. Succesiune, serie de fenomene care se produc într-un interval de timp și într-o ordine anumită. 2. Serie de manifestări culturale cu temă comună. 3. *Ciclu menstrual* = menstruație.
- CÍDRU** s.n. (fr. *cidre*) Băutură alcoolică preparată din suc de mere (sau din alte fructe).
- CIFOSCOLIÓZĂ**, *cifoscolioze* s.f. (fr. *cyphoscoliose*) Deviație a coloanei vertebrale în sens lateral și în sens anteposterior.
- CIFÓTIC**, -Ă, *cifotici*, -ce s.m. și f., adj. (cf. fr. *cyphoux*) (Med.) (Suferind) de cifoză.
- CIFÓZĂ**, *cifoze* s.f. (fr. *cyphose*) Deformație convexă a coloanei vertebrale; gibozitate, cocoșă.
- CIFRĂ**, *cifrez* vb. I (fr. *chiffre*, cf. *cifră*) 1. A (se) evalua (în cifre) la... 2. A aplica un cifru; a codifica.
- CÍFRĂ**, *cifre* s.f. (it., lat., *cifra*, cf. fr. *chiffre*) 1. Simbol grafic pentru numere de la unu la nouă. 2. (Inform., Electron.) Digit. 3. Volum, sumă, cantitate exprimată prin cifre (1). 4. Valoarea unei mărimi caracteristice a unei substanțe, a unui fenomen etc. 5. *Cifră de afaceri* = volum de afaceri realizat într-o perioadă de timp.

- CÍFRU**, *cifruri* s.n. (fr. *chiffre*, cf. *cifră*) 1. Sistem de semne cu ajutorul cărora se transmit comunicările secrete. 2. Combinație de litere sau de cifre, folosită pentru deschiderea unor închizători secrete.
- CIL**, *cili* s.m. (fr. *cil*) Filament protoplasmatic celular al unor bacterii, infuzori, alge, celule animale, care servește la nutriție, la locomoție sau la deplasarea secrețiilor în organism.
- CILIAR**, -Ă, *ciliari*, -e adj. (fr. *ciliaire*) De cil, privitor la cil, în formă de cil.
- CILINDRĂ**, *cilindrez* vb. I (fr. *cylindrer*) A îndesa, a nivela pământul cu un cilindru (2).
- CILINDRÉE**, *cilindree* s.f. (fr. *cylindrée*) 1. Volum creat prin deplasarea unui piston într-un cilindru (2). 2. Cantitatea de gaze introdusă în cilindrul (2) unui motor cu ardere internă, în timpul cursei de admisiune.
- CILÍNDRIC**, -Ă, *cilindrici*, -ce adj. (fr. *cylindrique*) Care are forma unui cilindru (2).
- CILINDRICITATE** s.f. (fr. *cylindricité*) (Tehn.) Proprietatea unei părți din trunchiul unui arbore de a se apropia de forma cilindrică.
- CILINDROÍD**, -Ă, *cilindroizi*, -de adj., s.n. (fr. *cylindroïde*) (Corp) cu formă aproape cilindrică.
- CILINDRÓM**, *cilindroame* s.n. (fr. *cylindrom*) Tumoare benignă a pielii, cu celule cilindroide.
- CILINDRU**, (1, 2) *cilindri*, (3) *cilindre* (fr. *cylindre*, lat. *cylindrus*) 1. S.m. Volum în formă de tub. 2. S.m. Piesă, organ de mașină în formă de cilindru (1); valț (2). 3. S.n. Joben.
- CILINDRURIE** s.f. (fr. *cylindrurie*) (Med.) Prezență, în urină, a unor elemente microscopice formate din albumină, hematii, celule epiteliate etc., care caracterizează afecțiunile renale.
- CIMÁZĂ**, *cimaze* s.f. (it. *cimasa*, cf. fr. *cymaise*) Chenar ornamental situat pe partea superioară a unei cornișe.
- CIMĂ**, *cime* s.f. (fr. *cyme*) Tip de inflorescență cu o singură floare în vârf.
- CIMBÁL**, *cimbale* s.n. (lat. *cymbalum*, fr. *cymbale*) Vechi instrument de percuție, compus din două talele de aramă care se lovesc unul de altul; cinel.
- CÍMBRU**, *cimbri* s.m. (fr. *cimbres*) (La pl.) Triburi germanice din Antichitate.
- CIMÉNT**, *cimenturi* s.n. (it. *cemento*, fr. *ciment*) Material de construcție pulverulent care, în contact cu apa, face priză și se întărește.
- CIMENTÁ¹**, *cimentez* vb. I (fr. *cimenter*, cf. *ciment*) 1. A lega, a consolida cu ciment. 2. (Fig.) A confirma; a (se) consolida.
- CIMENTÁ²** vb. I v. *cementa*.
- CIMERIÁN**, -Ă, *cimerieni*, -e s.m. și f. (fr. *cimmériens*) (La pl.) Populație tracică sau înrudită cu traco-ilirii care a migrat, în Antichitate, din nordul Mării Negre în Asia Mică.
- CIMPANZÉU**, *cimpanzei* s.m. (fr. *chimpanzê*) Mai-muță antropomorfă mare, de specii diferite, cu blana și pielea neagră, care trăiește în Africa.
- CINÁBRU** s.n. (fr. *cinabre*) Sulfură naturală de mercur, de culoare roșie, folosită la prepararea coloranților.
- CINCANTÍN** s.m. (it. *cinquantino*) Varietate timpurie de porumb, cu tulpina scurtă și subțire și cu bobul mărunț, de culoare portocalie.
- CINCÍLA** s.f. v. *șinșilă*.
- CINCINÁL**, -Ă, *cincinali*, -e adj. (fr. *quinquennial*, lat. *quinquennalis*; cf. *cinci*) Care se întinde pe o perioadă de cinci ani.
- CINEÁST**, -Ă, *cineaști*, -ste s.m. și f. (fr. *cinéaste*) Specialist în domeniul cinematografiei.
- CINECLÚB**, *cinecluburi* s.n. (fr. *ciné-club*) Asociație de amatori de cinema.
- CINEFÍL**, -Ă, *cinefili*, -e s.m. și f. (fr. *cinéphile*) Amator de filme; persoană care frecventează cinematografele (1).
- CINEFILIE** s.f. (fr. *cinéphilie*) Pasiune pentru filme de cinema.
- CINEGÉTIC**, -Ă, *cinegetici*, -ce (fr. *cynégétique*) 1. Adj. De vânatoare, vânătorec. 2. S.f. Arta vânătorii.
- CINÉL**, *cinele* s.n. (it. *cinelli*) (Muz.) Cimbal.
- CINEMÁ** s.n. (fr. *cinéma*) Cinematograf (1).
- CINEMASCÓP** s.n. (fr. *cinémascope*) Proiecție de film cinematografic pe ecran lat; film proiectat astfel.
- CINEMATÉCĂ**, *cinemateci* s.f. (fr. *cinémathèque*) 1. Arhivă de filme cinematografice. 2. Cinematograf unde rulează filme vechi.
- CINEMÁTIC**, -Ă, *cinematici*, -ce s.f., adj. (fr. *cinématique*) 1. S.f. Studiul mișcării corpurilor, independent de cauzele care o produc. 2. Adj. Care aparține sau care se referă la cinematică (1).
- CINEMATOGRÁF**, *cinematografe* s.n. (fr. *cinématographe*) 1. Local destinat proiectării de filme pentru public; cinema. 2. Cinematografie.
- CINEMATOGRAFIÁ**, *cinematografiez* vb. I (fr. *cinématographier*) A filma.
- CINEMATOGRÁFIC**, -Ă, *cinematografici*, -ce adj. (fr. *cinématographique*) Care ține de sau se referă la cinematograf ori la cinematografie.
- CINEMATOGRAFÍE**, *cinematografii* s.f. (fr. *cinématographie*) Arta și tehnica de a înregistra pe peliculă imagini în mișcare; proiectarea acestora pe ecran; cinematograf (2); industrie producătoare de filme.

- CINERÁMA** s.f. (fr. *cinérama*) Tehnică de proiecție cu trei aparate, pe un ecran semicircular.
- CINERĂRĂ**, *cinerare* adj. (fr. *cinéraire*, lat. *cinerarius*) *Urnă cinerară* = urnă pentru păstrarea cenușii morților.
- CINERĂRIA**, *cinerarii* s.f. (lat. *cineraria*, cf. fr. *cinéraire*) Plantă decorativă cu frunze mari și cu flori de culori diferite, adunate în buchete.
- CINERÍT** s.n. (fr. *cinérite*) Cenușă vulcanică bine consolidată.
- CINEROMÁN**, *cineromane* s.n. (fr. *ciné-roman*)
1. Film în episoade, la modă în anii 1920–1930.
2. Roman scris în vederea transpunerii cinematografice.
- CINESCÓP**, *cinescoape* s.n. (fr. *kinescope*) Tub catodic care sintetizează imagini de televiziune.
- CINÉTIC**, -Ă, *cinetici*, -ce (fr. *cinétique*) 1. Adj. Care ține de mișcare, privitor la mișcare. 2. S.f. Știință care studiază mișcarea materiei și legile acesteia.
- CINÉ-VÉRITÉ** s.n. (pr. *sineverité*; fr. *ciné-vérité*) Gen cinematografic care surprinde realitatea în spontaneitatea ei.
- CÍNIC**, -Ă, *cinici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *cynique*, lat. *cynicus*) (Persoană) care ignoră morala și conveniențele sociale; (persoană) disprețuitoare.
- CINÍSM**, *cinisme* s.n. (fr. *cynisme*, lat. *cynismus*) Atitudine, faptă de om cinic.
- CINO-** (fr. *cyno-*, gr. *kyon/kynos*) Element de compunere cu sensul de „câine”, în cuvinte de tipul *cinocefal*.
- CINOCEFÁL**, *cinocefali* s.m. (fr. *cynocéphale*, lat. *cynocephalus*) Specie de maimuță africană asemănătoare câinelui, cu bot ascuțit și coadă lungă.
- CINQUECENTIST**, *cinquecentiști* s.m. (it. *cinquecentista*) (Livr.) Scriitor sau artist din cinquecento.
- CINQUECÉNTO** s.n. (it. *cinquecento*) Denumire dată artei și culturii italiene din sec. al XVI-lea.
- CÍNTRU**, *cintré* s.n. (fr. *cintré*) Partea concavă a unei bolți sau a unui arc; cofraj sau construcție provizorie care susține o boltă ori un arc în timpul turnării betonului.
- CIOCOLÁTĂ**, *ciocolate* s.f. (it. *cioccolata*, cf. fr. *chocolat*, germ. *Schokolade*) 1. Preparat comestibil din cacao, zahăr și alte ingrediente; baton, bucată din acest preparat. 2. Băutură preparată din praf de ciocolată (1) sau de cacao, dizolvat în apă ori în lapte.
- CIP**, *cipuri* s.n. (fr. *cip*) (Electron.) Bucată mică de material semiconductor, care suportă unul sau mai multe circuite integrate.
- CIPERACÉE**, *ciperacee* s.f. (fr. *cypéracée*) (La pl.) Familie de plante erbacee monocotiledonate apetală, cu rizom și cu tulpina în trei muchii; (și la sg.) plantă din această familie.
- CIPOLÍN** s.n. (fr. *cipolin*, it. *cipollino*) 1. Calcar cristalizat, străbătut de vene concentrice de mică, utilizat în construcții. 2. Motiv orientat decorativ pentru porțelanuri, alcătuit din frunze, fructe și flori.
- CIPRINICULTŪRĂ** s.f. (fr. *cypriniculture*) Ramura pisciculturii care se ocupă de creșterea crapului; carpicultură.
- CIPRINÍD**, *ciprinide* s.n. (fr. *cyprinidés*) (La pl.) Familie de pești de apă dulce, având drept tip principal crapul; (și la sg.) pește din această familie.
- CIRC**, *circuri* s.n. (fr. *cirque*, lat. *circus*) 1. Spectacol cu animale dresate, cu numere de acrobație, cu momente comice etc.; ansamblul artistic care organizează acest spectacol. 2. Construcție rotundă unde au loc spectacole de circ (1). 3. Depresiune muntoasă circulară; căldare; caldeiră (2).
- CÍRCA** adv. (lat. *circa*) Cam, aproximativ (2).
- CIRCADIÁN**, *circadiene* adj. (fr. *circadien*) *Ritm circadian* = organizare secvențială a diverselor funcții ale organismului pe parcursul a 24 de ore.
- CIRCÁR**, *circari* s.m. (*circ* + *-ar*) Artist de circ.
- CIRCUÍT**, *circuite* s.n. (fr. *circuit*, lat. *circuitus*) 1. Tra-seu electric închis, pentru trecerea unui curent; sistem de conducte prin care circulă particule materiale. 2. Mișcare a capitalului, a mărfurilor etc. 3. Tra-seu (1), drum, cu revenire în punctul de plecare. 4. *Circuit integrat* = bloc semiconductor în care s-au încorporat componente care permit realizarea unei funcții date.
- CIRCULÁ**, *circul* vb. I (fr. *circuler*, lat. *circulari*)
1. A se deplasa într-un anumit sens, a se mișca neîntrerupt; a se propaga (1). 2. A se transmite (1), a se răspândi. 3. A fi în uz, a avea valoare.
- CIRCULÁBIL**, -Ă, *circulabili*, -e adj. (*circula* + *-bil*) Pe care se poate circula.
- CIRCULÁNT**, -Ă, *circulanți*, -te adj. (fr. *circulant*)
1. Care circulă, aflat în circulație. 2. *Capital circulant* = partea capitalului productiv, formată din materii prime, combustibili etc., care se regăsește în mărfuri.
- CIRCULÁR**, -Ă, *circulari*, -e (fr. *circulaire*) 1. Adj. Care este în formă de cerc; orbicular (1). 2. Adj., s.f. (Dispoziție, ordin de serviciu) care cuprinde obligațiile, îndatoririle unor subordonați.
- CIRCULATOR**, -OÁRE, *circulatori*, -oare adj. (fr. *circulatoire*, lat. *circulatorius*) 1. Referitor la circulația lichidelor într-un organism. 2. *Aparat* (sau *sistem*) *circulator* = ansamblu anatomic (inimă, vene, artere etc.) prin care circulă sângele în organism.

CIRCULĂȚIE, *circulații* s.f. (fr. *circulation*, lat. *circulatio*) 1. Deplasare (1), mișcare pe o cale de comunicație; deplasare a sevei în plante sau a citoplasmei în celule; curgere a unui lichid, a unui gaz, a unui curent etc. într-un circuit, într-o conductă. 2. Schimb de bunuri, de mărfuri. 3. *De mare circulație* = răspândit. *A fi în circulație* = a avea valoare. *A pune în circulație* = a introduce în uz. *A scoate (pe cineva) din circulație* = a extenua (pe cineva).

CIRCUM- (fr. *circum-*, lat. *circum*) Prefix cu sensul de „în jurul”, în cuvinte de tipul: *circumlunar*, *circumscrie*.

CIRCUMCIDERE, *circumcid* vb. III (lat. *circumcidere*) A face o circumcizie.

CIRCUMCÍZIE, *circumcizii* s.f. (lat. *circumcisio*) Tăiere rituală a prepuțului de jur-împrejur, practică în unele religii orientale.

CIRCUMDÚCȚIE, *circumducții* s.f. (fr. *circumduction*) Mișcare de rotație a membrilor sau a globilor oculari.

CIRCUMFERÍNȚĂ, *circumferințe* s.f. (lat. *circumferentia*, fr. *circonférence*) 1. Cerc, lungime de cerc. 2. Linie rotundă, lungime a unui contur, perimetrul (1).

CIRCUMFLÉX, -Ă, *circumflecsi*, -xe adj. (lat. *circumflexus*, fr. *circonflexe*) 1. (Despre artere, vene etc.) Sinuos (1). 2. (Despre plante) Cu ramurile curbate în jos. 3. *Accent circumflex* = semn ortografic în formă de unghi cu vârful în sus, care se pune deasupra unei vocale pentru a indica o anumită pronunție.

CIRCUMLOCÚȚIE, *circumlocuții* s.f. (lat. *circumlocutio*, fr. *circonlocution*) Modalitate indirectă și imprecisă de exprimare a gândirii; perifrază.

CIRCUMLUNĂR, -Ă, *circumlunari*, -e adj. (fr. *circumlunaire*, engl. *circumlunar*) Care înconjoară Luna.

CIRCUMORÁL, -Ă, *circumorali*, -e adj. (fr. *circumoral*) Care este situat în jurul orificiului bucal.

CIRCUMORBITÁL, -Ă, *circumorbitali*, -e adj. (fr. *circumorbital*) (Astron.) Care se află sau se petrece pe o orbită.

CIRCUMPOLĂR, -Ă, *circumpolari*, -e adj. (fr. *circumpolaire*) Care este situat în jurul sau în vecinătatea polilor.

CIRCUMSCRÍE, *circumscriu* vb. III (lat. *circumscribere*, cf. *scrie*) A delimita (1), a trasa (1), a încadra în anumite limite.

CIRCUMSCRÍȚIE, *circumscripții* s.f. (lat. *circumscription*, fr. *circonscription*) Diviziune teritorial-administrativă în care se desfășoară activități financiare, medicale, de poliție, electorale etc.; secția, serviciul, instituția destinată acestor activități.

CIRCUMSPÉCT, -Ă, *circumspecti*, -te adj. (lat. *circumspectus*, fr. *circonspect*) Care este precaut, prudent, rezervat; bănuitor.

CIRCUMSPÉCȚIE s.f. (lat. *circumspectio*, fr. *circonspection*) Prudență, precauție, rezervă (7).

CIRCUMSTÁNȚĂ, *circumstanțe* s.f. (lat. *circumstantia*, fr. *circonstance*) 1. Împrejurare, condiție (1), circumstanță (1); conjunctură (favorabilă sau nefavorabilă); caz (1); moment (2). 2. *De circumstanță* = în mod formal.

CIRCUMSTANȚIÁL, -Ă, *circumstanțiali*, -e adj. (fr. *circonstanciel*) (Despre propoziții, complemente) Care indică o circumstanță.

CIRCUMTERÉSTRU, -Ă, *circumterestri*, -stre adj. (fr. *circumterrestre*) Care înconjoară Pământul; în jurul Pământului.

CIRCUMVOLÚT, -Ă, *circumvoluți*, -te adj. (fr. *circumvolut*) Cu circumvoluții.

CIRCUMVOLUȚIÚNE, *circumvoluțiuni* s.f. (fr. *circumvolution*) Cută sinuoasă și alungită de pe suprafața creierului.

CIRENĂIC, -Ă, *cirenaici*, -ce (fr. *cyrénaïque*) 1. Adj. Școala cirenaică = doctrină filosofică din Grecia antică, potrivit căreia scopul esențial al vieții este cultivarea plăcerilor. 2. S.m. Adept al școlii cirenaice (1).

CIROCÚMULUS s.m. (fr. *cirrocumulus*) Strat de nori albi situați la 6 000–7 500 m altitudine.

CIROSTRÁTUS s.m. (fr. *cirrostratus*) Strat de nori denși, cu aspect lăptos, situați la 6 000–7 500 m altitudine.

CIRÓȚIC, -Ă, *cirotici*, -ce (fr. *cirrhotique*) 1. Adj. Care aparține cirozei, privitor la ciroză. 2. S.m. și f., adj. (Om) care este bolnav de ciroză.

CIRÓZĂ, *ciroze* s.f. (fr. *cirrhose*) Boală de ficat, caracterizată prin distrugerea celulelor hepatice.

CIRTOMETRÍE, *cirtometrii* s.f. (fr. *cyrtométrie*) (Med.) Măsurare a perimetrului toracic.

CIRTOMÉTRU, *cirtometre* s.n. (fr. *cyrtomètre*) (Med.) Instrument pentru măsurarea perimetrului toracic.

CÍRUS s.m. (fr. *cirrus*) Strat de nori rarefiați și izolați, situați la cca 10 000 m altitudine, de culoare albă strălucitoare, formați din cristale de gheață.

CIS- (fr. *cis-*, lat. *cis*) Prefix cu sensul de „dincoace de”, în cuvinte de tipul *cisalpin*.

CISALPÍN, -Ă, *cisalpini*, -e adj. (fr. *cisalpin*, it. *cisalpino*, lat. *cisalpinus*) Care este situat în nordul Italiei, dincoace de Munții Alpi (din punctul de vedere al Romei antice). *Galia cisalpină*.

CISOÍDĂ, *cisoide* s.f. (fr. *cissoïde*) Curbă plană cu punct de întoarcere, reprezentată printr-o ecuație de gradul trei.

- CISTALGÍE**, *cistalgii* s.f. (fr. *cystalgie*) Afecțiune dureroasă a vezicii urinare.
- CISTECTOMÍE**, *cistectomii* s.f. (fr. *cystectomie*) Extirpare chirurgicală a vezicii urinare.
- CISTERCIÁN**, -Ă, *cistercieni*, -e (fr. *cistercien*) 1. S.m. și f. Călugăr dintr-o congregație benedictină, fondată în Franța, în sec. al XI-lea. 2. Adj. Care aparține cistercienilor (1), cu privire la cistercieni.
- CISTERNĂ**, *cisterne* s.f. (lat., it. *cisterna*) Rezervor (montat pe un vehicul) pentru transportarea unor lichide.
- CÍSTIC**, -Ă, *cistici*, -ce adj. (fr. *cystique*) 1. Care aparține sau se referă la vezica urinară ori biliară. 2. *Canal cistic* = canal care leagă vezica biliară de canalul hepatic.
- CISTICÉRC**, *cisticerci* s.m. (fr. *cysticerque*) Larvă de tenie în ultimul stadiu, având aspectul unei vezicule.
- CISTICERCÓZĂ** s.f. (fr. *cysticercose*) Boală parazită la animale și la oameni, produsă de larva de tenie, fixată în organism.
- CISTICÍTĂ**, *cisticite* s.f. (fr. *cysticite*) (Med.) Inflamație a canalului cistic.
- CISTÍTĂ**, *cistite* s.f. (fr. *cystite*) Inflamație infecțioasă a vezicii urinare, însoțită de usturime.
- CIST(O)**- (fr. *cyst[oi]*-, gr. *kystis*) Element de compunere cu sensul de „vezică”, în cuvinte de tipul: *cistită*, *cistocel*.
- CISTOCÉL**, *cistocèle* s.n. (fr. *cystocèle*) Hernie a vezicii urinare.
- CISTOGRAFÍE**, *cistografii* s.f. (fr. *cystographie*) Radiografie a vezicii urinare.
- CISTOPATÍE**, *cistopatii* s.f. (fr. *cystopathie*) (Med.) Denumire generică dată afecțiunilor vezicii urinare.
- CISTOPLEGÍE**, *cistoplegii* s.f. (fr. *cystoplégie*) Paralizie a vezicii urinare.
- CISTOSCÓP**, *cistoscoape* s.n. (fr. *cystoscope*) Instrument medical tubular prevăzut cu un bec care permite examinarea vizuală a vezicii urinare.
- CISTOSCOPIÉ**, *cistoscopii* s.f. (fr. *cystoscopie*) (Med.) Examinare a vezicii urinare cu ajutorul cistoscopului.
- CISTOTOMÍE** s.f. (fr. *cystotomie*) Incizie a vezicii urinare.
- CITĂ**, *citez* vb. I (fr. *citer*, lat. *citare*) 1. A menționa, a indica un nume sau un fapt. 2. A reproduce întocmai cele spuse sau scrise de cineva. 3. A chema pe cineva oficial, ca martor, în fața unei instanțe judecătorești; a intima (2).
- CITÁBIL**, -Ă, *citabili*, -e adj. (fr. *citabile*) Care poate fi citat, vrednic de menționat.
- CITADÉLĂ**, *citadele* s.f. (fr. *citadelle*, it. *citadella*) 1. Mică fortăreață construită în incinta unei cetăți sau a unui oraș; oraș (întărit). 2. Castel (1), cetate în afara zidurilor unui oraș. 3. (Fig.) Centru important, principal al unei mișcări, al unei acțiuni etc.
- CITADÍN**, -Ă, *citadini*, -e (fr. *citadin*, it. *cittadino*) 1. Adj. Orășenesc, urban (1). 2. S.m. și f. Persoană care locuiește într-un oraș; orășean.
- CITÁT**, *citatie* s.n. (germ. *Zitat*, cf. *cita*) Fragment dintr-un text, reprodus întocmai, cu indicarea exactă a sursei.
- CITĂȚIE**, *citații* s.f. (fr. *citation*, lat. *citatio*) Invitație oficială adresată în scris unei persoane, pentru a se prezenta ca martor în fața unei instanțe judecătorești.
- CITO-** (fr. *cyto-*) Element de compunere cu sensul de „(referitor la) celulă”, în cuvinte de tipul: *citoplasmă*, *citostatic*.
- CITOBIOLOGÍE** s.f. (fr. *cytobiologie*) Biologie celulară.
- CITOBLÁST**, *citoblaste* s.n. (fr. *cytoblaste*) Nucleu al unei celule.
- CITOCINÉZĂ**, *citocineze* s.f. (fr. *cytokinèse*) Diviziune celulară.
- CITOCHIMÍE** s.f. (fr. *cytochimie*) Studiul compoziției chimice a celulelor și al proceselor biochimice care au loc în acestea.
- CITOCHIMÍSM** s.n. (fr. *cytochimisme*) Totalitatea proceselor biochimice care au loc în celule.
- CITOCRÓM**, *citocromi* s.m. (fr. *cytochrome*) Pigment celular pe bază de fier, care joacă un rol esențial în respirația celulei.
- CITODIAGNÓSTIC**, *citodiagnostice* s.n. (fr. *cytodiagnostique*) Diagnostic bazat pe cercetarea celulelor anormale extrase din organism; citoscopie.
- CITOFIZIOLOGÍE**, *citofiziologii* s.f. (fr. *cytophysiologie*) Ramură fiziologiei care studiază funcțiile celulei vii.
- CITOGAMÍE**, *citogamii* s.f. (engl. *cytogamy*) (Biol.) Fuzionare a gameților în cadrul fecundației.
- CITOGENÉTIC**, -Ă, *citogenetici*, -ce (fr. *cytogénétique*) 1. S.f. Ramură geneticii care se ocupă de componentele celulare ale eredității și de consecințele anomaliilor cromozomiale. 2. Adj. Care aparține citogeneticii (1), de citogenetică.
- CITOGENETICIÁN**, -Ă, *citogeneticieni*, -e s.m. și f. (fr. *cytogénétiicien*) Specialist în citogenetică (1).
- CITOGENÉZĂ**, *citogeneze* s.f. (fr. *cytogénèse*) (Biol.) Proces de formare a celulei.
- CITÓLĂ**, -Ă, *citole* s.f. (fr. *citole*) Instrument muzical medieval cu coarde.
- CITOLÍTIC**, -Ă, *citolitici*, -ce adj., s.n. (fr. *cytolitique*) (Ser) care distruge celulele.

- CITOLIZĂ**, *citolize* s.f. (fr. *cytolysse*) Distrugere a celulei.
- CITOLOGIE** s.f. (fr. *cytologie*) Știință care studiază structura, dezvoltarea și funcțiile celulelor.
- CITOMORFÓZĂ**, *citomorfoze* s.f. (engl. *cytomorphosis*) (Biol.) Modificare a formei și a structurii celulelor în timpul vieții acestora; totalitatea acestor modificări.
- CITOPATOLOGIE** s.f. (fr. *cytopatologie*) Studiul modificărilor interne ale celulei.
- CITOPLASMÁTIC**, -Ă, *citoplasmatici*, -ce adj. (fr. *cytoplasmatique*, engl. *cytoplasmatic*) Citoplasmic.
- CITOPLÁSMĂ** s.f. (fr. *cytoplasme*) Element constitutiv fundamental al celulei vii, animale sau vegetale, format mai ales din albumină asociată cu alte substanțe organice.
- CITOPLÁSMIC**, -Ă, *citoplasmici*, -ce adj. (fr. *cytoplasmique*, engl. *cytoplasmic*) De natura citoplasmic, al citoplasmci, citoplasmatic.
- CITOPOIÉZĂ** s.f. (fr. *cytopoiése*) Proccs de formare și de dezvoltare a celulei.
- CITOSCOPÍE**, *citoscopii* s.f. (fr. *cytoscopie*) (Med.) Citodiagnostic.
- CITOSTÁTIC**, *citostatice* s.n. (fr. *cytostatique*) (Medicament) care blochează înmulțirea celulelor, folosit în tratamentul cancerului.
- CITOTOXÍNĂ**, *citotoxine* s.f. (fr. *cytotoxine*) Toxină de origine celulară.
- CITRÁT**, *citrați* s.m. (fr. *citrate*) Sare sau ester al acidului citric.
- CÍTRIC**, -Ă, *citrici*, -ce adj. (fr. *citrique*) 1. Care conține acid citric. 2. *Acid citric* = acid extras din sucul de lămâie, de coacăze etc. *Fructe citrice* (și substantivat, f. pl.) = nume generic dat fructelor plantelor citrice (lămâi, portocale, mandarine etc.); agrume.
- CITRÍN** s.n. (fr. *citrine*) Varietate de cuarț galben.
- CITRONÁDĂ**, *citronade* s.f. (pr. *sitronádă*; fr. *citronnade*) Limonadă.
- CÍVIC**, -Ă, *civici*, -ce adj. (fr. *civique*, lat. *civicus*) Care este propriu cetățenilor; cetățenesc.
- CIVÍL**, -Ă, *civili*, -e (fr. *civil*, lat. *civilis*) 1. Adj. Care se referă la cetățenii unui stat; privitor la raporturile juridice ale cetățenilor între ei sau la raporturile economice ale acestora cu statul. 2. S.m. Persoană, cetățean al unui stat, care nu este militar sau preot. 3. *Drepturi civile* = drepturi individuale ale cetățenilor în raport cu statul. *Stare civilă* = situația unei persoane, așa cum rezultă din actele de naștere, de căsătorie etc. ale acestuia. *Parte civilă* = persoană care, într-un proces, formulează pretenții materiale pentru daunele suferite prin săvârșirea infracțiunii.
- Război civil* = conflict armat între civili (2). *Societate civilă* v. *societate*.
- CIVILITÁTE** s.f. (fr. *civilité*) Politețe.
- CIVILIZÁ**, *civilizez* vb. I (fr. *civiliser*) 1. A ameliora starea materială și spirituală a unei țări, a unui popor. 2. A face să devină sau a deveni manierat, politicos; a cizela (2).
- CIVILIZÁT**, -Ă, *civilizați*, -te adj. (de la *civiliza*, cf. fr. *civilisé*) 1. Care are un nivel superior de civilizație, care are o cultură bogată și o tehnică înaintată; educat, avansat, evoluat, înaintat. 2. Manierat, stilat, urban (2), politicos.
- CIVILIZÁTOR**, -OÁRE, *civilizatori*, -oare adj. (fr. *civilisateur*) (Adesca substantivat) Care civilizează, care răspândește civilizația.
- CIVILIZÁȚIE**, *civilizații* s.f. (fr. *civilisation*) Nivel (înalt) de dezvoltare materială și spirituală a unei societăți.
- CIVÍSM** s.n. (fr. *civisme*) Devotament al cetățeanului pentru țara sa, al individului pentru colectivitate.
- CIZELÁ**, *cizelez* vb. I (fr. *ciseler*) 1. A finisa, a fasona (1), a perfecționa, a șlefui (1). 2. (Fig.) A (se) civiliza (2), a (se) rafina (2).
- CIZELURÁ**, *cizeluri* s.f. (fr. *ciselure*) (Rar) Ornamant realizat cu migață prin cizelare (1).
- CLAC**, *clacuri* s.n. (fr. *claque*) Pălărie sau calotă cilindrică, înaltă, care poate fi turtită și purtată sub braț.
- CLACÁ**, *clachez* vb. I (fr. *claquer*) 1. A suferi o întindere sau o ruptură de ligament, de mușchi etc. 2. A se epuiza (3); (fig.) a ceda (2), a pierde.
- CLACÁJ**, *clacaje* s.n. (fr. *claquage*) Faptul de a claca; ruptură de fibre musculare ca urmare a unui efort violent.
- CLACHÉTĂ**, *clachete* s.f. (fr. *clayette*) Dispozitiv de semnalare care indică, în filmările sincronice, locul ocupat de scena respectivă în ansamblul filmului.
- CLAMÁ**, *clamez* vb. I (fr. *clamer*) (Livr.) A se manifesta cu strigăte, a chema cu voce tare.
- CLÁMĂ**, *clame* s.f. (germ. *Klammer*) Piesă de metal cu ajutorul căreia se prind foile de hârtie, părul la femei sau la copii etc.
- CLAMOÁRE** s.f. (fr. *clameur*) (Livr.) Strigăt de protest, de nemulțumire.
- CLAMORÓS**, -OÁSĂ, *clamoroși*, -oase adj. (it. *clamoroso*) (Livr.) Zgomotos; răsunător; deznădăjduit.
- CLAN**, *clanuri* s.n. (fr. *clan*) 1. Comunitate gentilică formată din oameni legați prin relații de rudenie și prin limbă. 2. (Fig.) Grup exclusivist; castă (1); clică, tagmă, gașcă.
- CLANDESTÍN**, -Ă, *clandestini*, -e adj. (fr. *clandestin*, lat. *clandestinus*) Care se face în ascuns, conspirativ; contrar legii; ilegal (2).

- CLANDESTINITÁTE** s.f. (fr. *clandestinité*) Caracterul a ceea ce este clandestin.
- CLÁPĂ**, *clape* s.f. (germ. *Klappe*) 1. Dispozitiv, instrument, obiect care servește la închiderea sau la deschiderea unui orificiu ori la declanșarea unui anumit efect; tastă. 2. *A trage clapa (cuiva)* = a înșela (pe cineva).
- CLAPÉTĂ**, *clapete* s.f. (fr. *clapet*) Clapă mică; (spec.) clapă care intră în construcția unui robinet.
- CLAR**, -Ă, *clari*, -e (lat. *clarus*, fr. *clair*) 1. Adj. Care se vede bine, deslușit, vizibil (1); transparent (1), limpede, pur (4). 2. Adj., s.n. (Sursă de lumină) care răspândește raze strălucitoare. 3. Adj. (Despre sunete, voce) Care se aude bine, distinct (2). 4. Adj. Care se înțelege ușor, inteligibil; evident, lămurit, explicit, comprehensibil.
- CLARIFICĂ**, *clarific* vb. I (lat. *clarificare*, cf. fr. *clarifier*) A (se) lămuri, a elucida, a explica (1), a (se) desluși, a se edifica (2), a decanta (2), a dezambiguiza, a face să devină sau a deveni (mai) clar.
- CLARINÉT**, *clarinete* s.n. (fr. *clarinette*) Instrument muzical de suflat în formă de tub lărgit la un capăt, cu găuri laterale, care se închid și se deschid cu ajutorul unor clape.
- CLARINETIST**, -Ă, *clarinetiști*, -ste s.m. și f. (fr. *clarinetiste*, germ. *Klarinetist*) Persoană care cântă la clarinet.
- CLARÍSIM**, -Ă, *clarissimi*, -e adj. (lat. *clarissimus*) (Livr.) Care este foarte clar.
- CLARITÁTE** s.f. (lat. *claritas*, -atis, fr. *clarité*) 1. Limpezime, limpiditate, puritate luminoasă. 2. Transparență sonoră. 3. Calitatea a ceea ce se înțelege ușor; evidență (1); explicitate. 4. *Cu claritate* = cu precizie, clar.
- CLAROBSCÚR**, *clarobscuri* s.n. (fr. *clair-obscur*) Mod de a distribui culorile și nuanțele de umbră și lumină pe suprafața unui tablou.
- CLARVĂZĂTOR**, -OÁRE, *clarvăzători*, -oare adj. (*clar* + *văzător*, cf. fr. *clairvoyant*) Care vede limpede, care are clarviziune.
- CLARVIZIÚNE** s.f. (*clar* + *viziune*, cf. fr. *clairvoyance*) Capacitatea de a înțelege un fapt, un fenomen etc. și de a prevedea evoluția acestuia; luciditate, perspicacitate.
- CLASÁ**, *clasez* vb. I (fr. *classer*) 1. A selecta, a tria, a împărți pe categorii, a ordona (1), a seria, a cataloga, a obține un loc într-o clasă, într-o categorie. 2. A scoate de sub cercetare.
- CLASÁBIL**, -Ă, *clasabili*, -e adj. (fr. *classable*) Care poate fi clasat.
- CLASAMÉNT**, *clasamente* s.n. (fr. *classement*) Punere într-o anumită ordine, conform unor criterii; locul, ordinea în care sunt repartizați sportivii conform rezultatelor obținute.
- CLÁSĂ**, *clase* s.f. (fr. *classe*, germ. *Klasse*) 1. Grup, tip de oameni, de obiecte, de fenomene etc. cu însușiri comune. 2. Locul ocupat de cineva sau de ceva, în ordinea importanței, a valorii, a calității; categorie, grad (5), rang (1). 3. Unitate de bază în procesul de învățământ; sală unde se învață. 4. Diviziune superioară ordinului, în regnul vegetal sau animal. 5. *De (mare) clasă sau de clasa întâi* = de primă calitate, de mare valoare.
- CLASÉM**, *claseme* s.n. (fr. *classeme*) (Lingv.) Ansamblul trăsăturilor semantice minimale ale unei unități lexicale.
- CLÁSIC**, -Ă, *clasici*, -ce (fr. *classique*, lat. *classicus*) 1. Adj., s.m. (Scriitor, artist, om de știință) care reprezintă o autoritate într-o materie; de mare valoare, important; care poate să servească de model, care rămâne în patrimoniul unui popor. 2. Adj. Tipic; caracteristic. 3. Adj. Care se referă la clasicism sau aparține clasicismului.
- CLASICÍSM** s.n. (fr. *classicisme*) 1. Ansamblu de trăsături proprii culturii antice greco-latine, caracterizate prin armonie, puritate, sobrietate etc. 2. Curent în arta și literatura europeană, apărut în sec. al XVII-lea în Franța, caracterizat prin imitarea modelelor antice greco-latine; clasicitate.
- CLASICÍST**, -Ă, *clasicști*, -ste s.m. și f. (*clasic* + *-ist*) Persoană care se ocupă cu studiul limbilor și culturii antice greco-latine.
- CLASICITÁTE** s.f. (germ. *Klassizität*) Însușirea de a fi clasic; clasicism (2).
- CLASICIZÁ**, *clasicizez* vb. I (*clasic* + *-iza*) A da sau a dobândi caracter clasic.
- CLASIFICÁ**, *clasific* vb. I (cf. fr. *classifier*) A împărți, a repartiza pe categorii sau într-o anumită ordine, după anumite criterii; a ocupa sau a stabili cuiua un anumit loc la un concurs, în urma rezultatelor obținute.
- CLASIFICATÓR**, -OÁRE, *clasificatori*, -oare (fr. *classificateur*) 1. S.m. și f. Persoană care clasifică. 2. S.n. Carte, indicator în care se face o clasificare. 3. Adj. Care clasifică, care ajută la clasificare.
- CLASÓR**, *clasoare* s.n. (fr. *classeur*) Cutie, dulap, album etc. folosit pentru păstrarea diferitelor obiecte clasate (documente, timbre etc.).
- CLÁSTIC**, -Ă, *clastici*, -ce adj. (fr. *clastique*) (Despre roci) Compus din elemente provenite din eroziunea rocilor preexistente; detritic, terigen.
- CLASTOCÁRST**, *clastocarsturi* s.n. (rus. *klastokarst*) (Geol.) Complex de fenomene și de forme de relief dezvoltate pe roci cu solubilitate redusă.

- CLASTOMANIE**, *clastomanii* s.f. (fr. *clastomanie*) (Med.) Înclinația morbidă de a distruge sistematic toate obiectele întâlnite.
- CLAUSTRĂ**, *claustrer* vb. I (fr. *claustrer*) A (se) închide într-o mănăstire, a (se) izola într-un loc retras.
- CLAUSTROFOBIE**, *claustrofobii* s.f. (fr. *claustrophobie*) Teamă patologică de spații închise.
- CLĂUZĂ**, *clauze* s.f. (fr. *clause*) Dispoziție care face parte dintr-un act juridic (tratat, contract etc.); stipulare, prevedere.
- CLAUZULĂ**, *clauzule* s.f. (lat. *clausula*, fr. *clausule*) Vers final al unei strofe; ultimul element al unei perioade oratorice, al unui vers.
- CLAVECIN**, *clavecine* s.n. (fr. *clavecin*) Vechi instrument muzical asemănător pianului, care produce sunete prin ciupirea coardelor; cembalo, harpsicord.
- CLAVECINIȘT**, -Ă, *claveciniști*, -ste s.m. și f. (fr. *claveciniste*) Persoană care cântă la clavecin.
- CLAVIATURĂ**, *claviaturi* s.f. (germ. *Klaviatur*) Totalitatea clapelor, la pian, la orgă, la mașina de scris etc.; keyboard, tastatură.
- CLAVICORD**, *clavicorduri* s.n. (fr. *clavicorde*) Instrument muzical cu claviatură și coarde, strămoș al pianului.
- CLAVICULAR**, -Ă, *claviculari*, -e adj. (lat. *clavicularius*, fr. *clavicaire*) Care aparține claviculei, privitor la claviculă.
- CLAVICULĂ**, *clavicule* s.f. (lat. *clavicula*, fr. *clavicule*) Fiecare dintre cele două oase anterioare ale centurii scapulare, care se articulează cu sternul și cu omoplatul.
- CLAVIOLINĂ**, *clavioline* s.f. (fr. *clavioline*) Instrument muzical de reproducere pe cale electronică a timbrului tuturor instrumentelor unei orchestre simfonice.
- CLAVIR**, *clavire* s.n. (germ. *Klavier*) (Înv.) Pian.
- CLĂVUS**, *clavusuri* s.n. (fr., lat. *clavus*) (Med.) Bătătură.
- CLAXÓN**, *claxoane* s.n. (fr. *klaxon*) Dispozitiv de semnalizare sonoră, la autovehicule.
- CLAXONĂ**, *claxonez* vb. I (fr. *klaxonner*) A semnaliza cu claxonul.
- CLĂPĂR**, *clăpari* s.m. (*clapă* + *-ar*) Încălțăminte pentru schi, groasă și înaltă până deasupra gleznei, care se închide în față cu clape.
- CLEARING** (pr. *cliring*)/**CLIRING** s.n. (engl. *clearing*) Sistem internațional de plată, efectuat prin compensarea reciprocă a datoriilor și creanțelor.
- CLEIONAJ** s.n. (fr. *clayonnage*) Rețea de pari și de nuiete cu ajutorul căreia se consolidează o coastă a unui deal, un taluz etc.
- CLEISTOGĂM**, -Ă, *cleistogami*, -e adj. (fr. *cléistogamme*) (Bot.; despre flori) Care prezintă cleistogamie.
- CLEISTOGAMIE**, *cleistogamii* s.f. (fr. *cléistogamie*) (Bot.) Autopolenizare.
- CLEMATITĂ**, *clematite* s.f. (fr. *clématite*) Plantă agățătoare cu flori mari, violete; (pop.) clopoțel.
- CLĒMĂ**, *cleme* s.f. (germ. *Klemme*) Dispozitiv cu ajutorul căruia se asamblează două sau mai multe piese ori elemente.
- CLEMĒNT**, -Ă, *clemenți*, -te adj. (fr. *clément*, lat. *clemens*, -ntis) Indulgent, bun, iertător.
- CLEMĒNȚĂ**, *clemențe* s.f. (lat. *clementia*, fr. *clemence*) Iertare, indulgență (1); bunătate.
- CLEPSIDRĂ**, *clepsidre* s.f. (fr. *clepsydre*, lat. *clepsydra*) Instrument folosit pentru măsurarea timpului în funcție de cantitatea de nisip sau de apă scursă dintr-un recipient în altul.
- CLEPTOFOBIE**, *cleptofobii* s.f. (fr. *cleptophobie*) Teamă patologică de a fura sau de a fi furat.
- CLEPTOMÁN**, -Ă, *cleptomani*, -e s.m. și f., adj. (fr. *cleptomane*) (Persoană) care suferă de cleptomanie.
- CLEPTOMANIE** s.f. (fr. *cleptomanie*) Manie, dispoziție patologică pentru furt.
- CLER** s.n. (lat. *clerus*) Totalitatea preoților care fac parte dintr-o eparhie sau dintr-o țară; preoțime, sacerdoțiu.
- CLĒRIC**, *clerici* s.m. (lat. *clericus*) Membru al clerului; preot.
- CLERICÁL**, -Ă, *clericali*, -e adj. (fr. *clérical*, lat. *clericalis*) Care aparține clericilor sau clericalismului, privitor la clerici sau la clericalism; ecleziastic.
- CLERICALÍSM** s.n. (fr. *cléricalisme*) Atitudine, opinie a partizanilor participării active a clerului la viața politică, socială și culturală a unei țări.
- CLIC**, *clicuri* s.n. (engl. *click*) (Inform.) Apăsare cu degetul pe butonul mouse-ului, pentru a selecta un cuvânt, o propoziție, o fereastră etc.
- CLICĂ**, *clichez* vb. I (de la *clic*) A efectua un clic cu ajutorul mouse-lui.
- CLÍCĂ**, *clici* s.f. (fr. *clique*) Grup de persoane care se unesc pentru a unelti; clan (2), bandă¹, coterie, gașcă.
- CLICĂÍ**, *clicăi* vb. IV (de la *clic*) A clica.
- CLICHĒT**, *clicheți/clichețe* s.m./s.n. (fr. *cliquet*) Piesă mobilă care imprimă unei roți dințate un singur sens de rotire.
- CLIĒNT**, -Ă, *clienți*, -te s.m. și f. (fr. *client*, lat. *cliens*, -ntis) 1. Persoană care apelează (regulat) la serviciile unei unități comerciale, ale unui medic, ale unui avocat etc. 2. Plebeu, în Antichitatea greco-romană.

- CLIENTELĂR**, -Ă, *clientelari*, -e adj. (de la *client*)
1. Care aparține clienților, privitor la clienți. **2.** Care se referă la clientelism. *Relații* (sau *raporturi*) *clientelare* = relații între un stat și unele populații, grupuri etc. protejate de acesta, fără să fie incluse în el.
- CLIENTELĂ**, *clientele* s.f. (fr. *clientèle*, lat. *clientela*)
1. Totalitatea clienților; mulțime de clienți. **2.** *Clientelă politică* = simpatizanții, susținătorii unui politician sau ai unui partid.
- CLIENTELISM** s.n. (it. *clientelismo*) Tendința unui politician sau a unui partid de a-și mări numărul susținătorilor prin demagogie, prin favoritisme etc.
- CLIMACTÉRIU** s.n. (germ. *Klimakterium*) Încetare a funcțiilor glandelor genitale, la femei și la bărbați.
- CLIMÁT**, *climate* s.n. (fr. *climat*) **1.** Climă. **2.** Mediu (**2**), ambianță (socială, politică, morală).
- CLIMATÉRIC**, -Ă, *climaterici*, -ce adj. (fr. *climatérique*) Privitor la climă, care ține de climă; cu climă bună pentru tratamentul unor boli sau pentru odihnă; climatic.
- CLIMÁTIC**, -Ă, *climatici*, -ce adj. (fr. *climatique*) Climateric.
- CLIMATÍSM** s.n. (fr. *climatisme*) Totalitatea condițiilor de igienă, terapeutice, urbanistice, sociale etc. pe care trebuie să le îndeplinească localitățile climatice.
- CLIMATIZÁ**, *climatizez* vb. I (fr. *climatiser*) A menține la o anumită temperatură, puritate, umiditate etc. aerul dintr-o încăpere.
- CLIMATIZÓR**, *climatizoare* s.n. (fr. *climatiseur*) Aparat pentru climatizare.
- CLIMATOGRÁFIE** s.f. (fr. *climatographie*) Descrierea climatelor.
- CLIMATOLÓG**, -Ă, *climatologi*, -ge s.m. și f. (fr. *climatologue*) Specialist în climatologie.
- CLIMATOLOGÍE** s.f. (fr. *climatologie*) Studiul cliimei de pe glob și al importanței acesteia pentru viața organismelor.
- CLIMATOPATOLÓGIE** s.f. (fr. *climatopathologie*) Studiul acțiunii patogene a climatului asupra organismului.
- CLIMATOTERÁPÍE** s.f. (fr. *climatothérapie*) Utilizare terapeutică a factorilor climatici.
- CLÍMAX**, *climaxuri* s.n. (fr. *climax*) **1.** Stadiu evolutiv final, în echilibru cu clima și cu solul, al vegetației naturale dintr-un anumit loc. **2.** (Livr.) Punct culminant al unei acțiuni, al unui conflict etc.
- CLÍMĂ**, *clime* s.f. (lat. *clima*, germ. *Klima*) Totalitatea fenomenelor și a proceselor meteorologice de pe un teritoriu; climat (**1**).
- CLIMOSTÁT**, *climostate* s.n. (fr. *climostat*) Instrument folosit pentru măsurarea efectului termic al factorilor climatici în interiorul clădirilor.
- CLÍNCHER** s.n. (germ. *Klinker*, fr. *clinker*) Produs compact și dur obținut la fabricarea cimenturilor.
- CLINCI**, *clinciuri* s.n. (fr. *clinch*, engl. *clinch*) (La box) Încețșare și imobilizare reciprocă a partenerilor.
- CLÍNÍC**, -Ă, *clinici*, -ce (fr. *clinique*) **1.** S.f. Spital (sau secție de spital) utilizat pentru practică, în învățământul medical. **2.** S.f. Disciplină medicală bazată pe observarea directă a bolnavilor. **3.** Adj. Care aparține, care se referă, care este specific unei clinici (**1**); care rezultă din examinarea directă a unui bolnav.
- CLINICIÁN**, -Ă, *clincieni*, -e s.m. și f. (fr. *clinicien*) Medic de clinică.
- CLÍNCKER** s.n. (engl. *clinker*) (În jazz) Notă plasată greșit sau intonată fals.
- CLINOGRÁF**, *clinografe* s.n. (fr. *clinographe*) Instrument folosit pentru măsurarea înclinării pe verticală sau pe orizontală a unui teren.
- CLINOMÉTRU**, *clinometre* s.n. (fr. *clinomètre*) Instrument pentru măsurarea înclinațiilor pe orizontală.
- CLINOTERÁPÍE** s.f. (fr. *clinothérapie*) Tratament medical prin repaus la pat.
- CLIP**, *clipuri* s.n. (engl. *clip*) Scurtmetraj care însoțește un cântec, prezintă o reclamă, un artist, o personalitate etc.; videoclip.
- CLÍPER**, *clipere* s.n. (engl., fr. *clipper*, germ. *Klipper*) Navă rapidă cu pânze, de mare tonaj, folosită în a doua jumătate a sec. al XIX-lea și la începutul sec. al XX-lea.
- CLÍPING** s.n. (engl. *clipping*) Aruncare a unui hocheist în fața celui care conduce atacul, pentru a-l împiedica să se mențină în posesia pucului.
- CLIPS**, *clipsuri* s.n. (germ. *Klips*) **1.** Obiect de poadoabă (broșă, cercel etc.) care se prinde cu o clapă sau cu un ac prevăzut cu resort. **2.** Piesă formată din două elemente care se unesc și se desfac ușor.
- CLÍRING** s.n. v. **clearing**.
- CLÍSMĂ**, *clisme* s.f. (ngr. *klisma*, germ. *Klyisma*) Introducere a unui lichid în intestinul gros, pe cale rectală, pentru evacuarea forțată a materiilor fecale, de obicei, în caz de constipație.
- CLIȘĂ**, *clișez* vb. I (fr. *clsher*) A executa un clișeu pentru a-l reproduce tipografic.
- CLIȘÉU**, *clișee* s.n. (fr. *cliché*) **1.** Film fotografic pe care este imprimată imaginea negativă; film sau placă fotografică dezvoltată. **2.** Expresie banalizată prin repetare; șablon (**3**).

- CLÍTORIS**, *clitorisuri* s.n. (fr. *clitoris*) Mic organ erectil situat pe partea anterioară a vulvei, lângă canalul urinar.
- CLIVÁ**, pers. 3 *clivează* vb. I (fr. *cliver*) (Despre minerale, roci, cristale) A se desface în strate, conform organizării structurale a acestuia.
- CLIVÁJ**, *clivaje* s.n. (fr. *clivage*) Acțiunea de a se cliva și rezultatul ei.
- CLOÁCĂ**, *cloace* s.f. (lat. *cloaca*, fr. *cloaque*) 1. Canal, loc, cavitate unde se adună murdăriile. 2. (Fig.) Partea decăzută a unei societăți.
- CLOÁSMĂ** s.f. (fr. *chloasma*) Ansamblu de pete pigmentare cu formă neregulată care apar pe față, în timpul sarcinii sau în cazul unor afecțiuni (hepatită etc.).
- CLOISONNÉ**, (2) *cloisonné-uri* s.n. (pr. *cloazoné*; fr. *cloisonné*) 1. Tehnică de încăstrare a emailului în mici despărțituri metalice. 2. Obiect realizat cu această tehnică.
- CLONÁ**, *clonez* vb. I (engl. *clone*) A realiza exemplare genetic asemănătoare, prin reproducere asexuată.
- CLONÁJ**, *clonaje* s.n. (engl., fr. *clonage*) Acțiunea de a clona și rezultatul ei.
- CLÓNÁ**, *clone* s.f. (engl., fr. *clone*) 1. Individ sau populație de indivizi care provin dintr-un individ unic, obținuți prin reproducere vegetativă sau asexuată. 2. Totalitatea celulelor identice rezultate prin diviziuni succesive dintr-o celulă unică. 3. (Fig.) Persoană considerată copia perfectă a altei persoane. 4. (Inform.) Calculator compatibil întru totul cu un model dat.
- CLOR** s.n. (fr. *chlore*) Element chimic, gaz galben-verzui cu miros înțepător, având proprietăți de decolorant și dezinfectant.
- CLORÁL** s.n. (fr. *chloral*) Compus organic colorat, cu diverse întrebuințări în farmacie.
- CLORAMFENICÓL** s.n. (fr. *chloramphénicol*) Antibiotic puternic, folosit în tratamentul bolilor infecțioase; cloromicetină.
- CLORAMÍNĂ** s.f. (fr. *chloramine*) Compus organic cu puternice proprietăți oxidante și antiseptice.
- CLORÁT**, *clorați* s.m. (fr. *chlorate*, germ. *Chlorat*) Nume generic dat sărurilor și esterilor acidului cloric.
- CLORHIDRÁT**, *clorhidrați* s.m. (fr. *chlorhydrate*) Sare a cărei moleculă conține acid clorhidric.
- CLORHÍDRIC**, *clorhidrici* adj. (fr. *chlorhydrique*) Acid clorhidric = gaz incolor cu miros înțepător, rezultat din combinarea clorului cu hidrogenul sau prin acțiunea acidului sulfuric asupra sării de bucătărie, cu întrebuințări în industria chimică.
- CLÓRIC**, *clorici* adj. (fr. *chlorique*) Acid cloric = acid oxigenat al clorului.
- CLORÍT**, *cloriți* s.m. (fr. *chlorite*) Silicat natural de magneziu și fier, de culoare verde.
- CLORIZÁRE** s.f. (cf. fr. *chlorisation*) Dezinfectare a apei prin tratarea cu clor a acesteia.
- CLOROFICÉE**, *cloroficee* s.f. (fr. *chlorophycée*) (La pl.) Clasă de alge verzi, de obicei, acvatice, care conțin clorofilă; (și la sg.) algă din această clasă.
- CLOROFÍLĂ** s.f. (fr. *chlorophylle*) Pigment vegetal verde, cu rol important în fotosinteză.
- CLOROFÓRM** s.n. (fr. *chloroforme*) Compus organic al clorului, folosit în medicină ca narcotic sau ca anestezic.
- CLOROFORMÍSM** s.n. (fr. *chloroformisme*) (Med.) Intoxicație cu cloroform.
- CLOROMICETÍNĂ** s.f. (fr. *chloromycétine*) (Farm.) Cloramfenicol.
- CLORÓTIC**, -Ă, *clorotici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *chlorotique*) (Om) bolnav de cloroză; (om) palid (3), anemic (1).
- CLORÓZĂ**, *cloroze* s.f. (fr. *chlorose*) 1. Anemie (a tinerelor fete). 2. Boală de plante, caracterizată prin decolorarea frunzelor și a mugurilor.
- CLORÚRĂ**, *cloruri* s.f. (fr. *chlorure*) Nume generic dat sărurilor și esterilor acidului clorhidric, precum și anumitor derivați care conțin clor.
- CLORURÍE**, *clorurii* s.f. (fr. *chlorurie*) Prezență a clorului în urină; cantitate de clor prezentă în urină.
- CLOSÉT**, *closete* s.n. (engl., fr. [*water*] *closet*, cf. germ. *Klosett*) Instalație sanitară folosită pentru satisfacerea nevoilor fiziologice de evacuare a urinei și a fecalelor; toaletă (4), latrină.
- CLOȘ**, *cloșuri* adj. invar., s.n. (fr. *cloche*) (Croială) care se evazează, cu falduri.
- CLOU**, *clou-uri* s.n. (pr. *clu*; fr. *clou*) Punct de atracție, de interes al unei acțiuni, al unui program artistic etc.
- CLOVN**, *clovní* s.m. (fr., engl. *clown*) Artist comic de circ, saltimbanc; paiață (1).
- CLOVNERÍE**, *clovnerii* s.f. (fr. *clownerie*) Comicărie, bufonerie.
- CLUB**, *cluburi* s.n. (fr., engl. *club*) Asociație culturală, politică, sportivă etc. care înlesnește membrilor desfășurarea unor activități specifice; sediul acestei asociații.
- CLÚBMEN**, *clubmeni* s.m. (fr., engl. *clubman*) (Rar) Membru al unui club.
- CLÚPĂ**, *clupe* s.f. (germ. *Kluppe*) Compas forestier.
- CNEMÍDĂ**, *cnemide* s.f. (fr. *cnémide*) Jambieră metalică folosită în Antichitate de soldații greci.

- CNIDOBLĂST**, *cnidoblaste* s.n. (fr. *cnidoblaste*) Celulă urzicătoare, în epiderma unor celenterate.
- CO-** v. **con-**.
- COABITĂ**, *coabitez* vb. I (fr. *cohabiter*, lat. *cohabitare*) A locui, a trăi împreună (în aceeași casă) cu cineva; a conviețui.
- COABITĂNT, -Ă**, *coabitanti, -te* s.m. și f., adj. (fr. *cohabitant*) (Persoană) care locuiește împreună cu alții în aceeași casă.
- COACERVĂT**, *coacervate* s.n. (fr. *coacervate*) (La pl.) Forme de viață microscopice considerate ca făcând trecerea de la substanțele organice la primele organisme; (și la sg.) individ aparținând acestor forme microscopice.
- COACERVĂȚIE** s.f. (engl. *coacervation*) (Chim., Fiz.) Stare instabilă a unei soluții coloidale, între starea de dizolvare și cea de precipitare.
- COACH** s.m. (pr. *căuci*; engl. *coach*) (Sport) Antrenor (1).
- COACUZĂT, -Ă**, *coacuzati, -te* s.m. și f., adj. (fr. *coaccusé*) Persoană acuzată în același timp și din aceleași cauze cu alte persoane.
- COAFĂ**, *coafez* vb. I (fr. *coiffer*) A (se) pieptăna într-un anumit fel, a(-și) aranja părul (la coafor); a (se) friza (1).
- COAFĂZĂ**, *coafeze* s.f. (fr. *coiffeuse*) Femeie care are meseria de a coafa.
- COAFOR, (1)** *coafori* (fr. *coiffeur*) 1. S.m. Bărbat care are meseria de a coafa. 2. S.n. Local în care se coafează.
- COAFURĂ**, *coafuri* s.f. (fr. *coiffure*) Mod de aranjare sau de ondulare a părului; pieptănătură (la femei); frizură, freză² (la bărbați).
- COĂGUL**, *coaguli* s.m. (lat., fr. *coagulum*) Masă de substanță (sânge, limfă, lapte) încheată; cheag.
- COAGULĂ**, *coagulez* vb. I (fr. *coaguler*, lat. *coagulare*) 1. (Despre lichide) A se închege. 2. A da consistență unui lichid, a-l face să se închege; a conglutina.
- COAGULĂNT, -Ă**, *coagulanți, -te* adj., s.m. (fr. *coagulant*) (Substanță, agent) care produce coagularea.
- COAGULOPATIE** s.f. (fr. *coagulopathie*) Sindrom hemoragic datorat tulburărilor de coagulare a sângelui.
- COALESCENT, -Ă**, *coalescenți, -te* adj. (fr. *coalescent*) Care prezintă coalescență.
- COALESCENȚĂ** s.f. (fr. *coalescence*) (Chim.) Contopire a picăturilor dintr-o emulsie sau a granulelor dintr-o suspensie în picături sau în particule mai mari.
- COALIȚIE**, *coalizi* s.f. (fr. *coalition*) 1. Înțelegere, acord (1), alianță. 2. *Gouvernement de coalition* = guvern format din reprezentanții mai multor partide politice.
- COALIZĂ**, *coalizez* vb. I (fr. *coaliser*) A se uni, a se alia pentru o cauză comună.
- COARTICULĂȚIE**, *coarticulații* s.f. (fr. *coarticulation*) (Fon.) Începutul articulării unui sunet înainte ca articularea celui precedent să se fi încheiat.
- COASIGURĂRE**, *coasigurări* s.f. (cf. fr. *coassurance*) Asigurare simultană a mai multor persoane în limita aceleiași sume depuse în prealabil.
- COASOCIĂT, -Ă**, *coasociați, -te* s.m. și f. (fr. *coassocié*) Persoană care se asociază cu cineva în vederea unui scop comun.
- COAUTOR, -OĂRE**, *coautori, -oare* s.m. și f. (fr. *coauteur*) 1. Autor care a colaborat cu alții la elaborarea unei lucrări, a unei invenții etc. 2. Persoană care a comis o infracțiune împreună cu alta sau cu altele; părtaș.
- COAXIAL, -Ă**, *coaxiali, -e* adj. (fr. *coaxial*) Care are o axă comună cu cea a altui corp.
- COBĂI**, *cobai* s.m. (fr. *cobaye*) Rozător mic folosit în medicină, în experiențe de laborator; (p. ext.) orice animal folosit în scopuri de cercetare; (fig.) subiect de experimentare.
- CÓBALT** s.n. (fr. *cobalt*, germ. *Kobalt*) Element chimic metalic, dur, alb-argintiu, cu diferite întrebuințări; vas, obiect de sticlă, de porțelan etc. colorat cu săruri de cobalt.
- COBALTINĂ** s.f. (fr. *cobaltine*) Minerul de cobalt și arsen, de culoare roz-cenușie, cu un pronunțat luciu metalic.
- COBALTOTERAPIE** s.f. (fr. *cobaltothérapie*) Iradiere cu cobalt în scop terapeutic.
- COBELIGERĂNT, -Ă**, *cobeligeranți, -te* adj., s.m. și f. (fr. *cobelligerant*) (Stat, armată etc.) care se află în război, alături de un aliat, contra unui inamic comun.
- COBÓL** s.n. (engl., fr. *cobol*) (Inform.) Limbaj simbolic utilizat în gestiunea economică.
- CÓBRĂ**, *cobre* s.f. (fr. *cobra*) Șarpe foarte veninos, cu pete negre, mărginite cu alb, asemănătoare ochelurilor, din Africa și sudul Asiei; șarpe-cu-ochelari.
- COC¹**, *coci* s.m. (fr. *coccus*) Bacterie sferică.
- COC²**, *cocuri* s.n. (fr. *coque [de cheveux]*) Pieptănătură specifică femeilor, cu părul strâns la ceafă sau în vârful capului.
- CÓCA**, *coca* s.m. (fr. *coca*) 1. Arbust din Peru și din Bolivia din ale cărui frunze se extrage cocaina. 2. Abreviere pentru coca-cola.
- CÓCA-CÓLA**, *coca-cola* s.f. (engl. *coca-cola*) Băutură răcoritoare carbogazoasă, preparată din frunze și semințe de coca (1) și zahăr caramel; coca (2).
- COCAÍNĂ** s.f. (fr. *cocaïne*) Alcaloid extras din frunzele de coca, folosit ca anestezic și stupefiant.

- COCAINISM** s.n. (fr. *cocainisme*) (Med.) Intoxicație acută datorată cocainei.
- COCAINOMÂN**, -Ă, *cocainomani*, -e s.m. și f. (fr. *cocainomane*) Toxicoman care consumă sistematic cocaină.
- COCAINOMANIE** s.f. (fr. *cocainomanie*) Obişnuință morbidă de a folosi cocaina ca stupefiant; viciul cocainomanului.
- COCĂRDĂ**, *cocarde* s.f. (fr. *cocarde*) Panglică, insignă (în culorile naționale), purtată (de militari) la chipiu sau pe piept; emblemă a unui partid, a unui curent etc.; floare artificială purtată pe piept de nuntași.
- COCĂ**, *coci* s.f. (fr. *coque*) 1. Carcasa corpului unui avion. 2. Ansamblu alcătuit din scheletul unei nave și învelișul exterior al acesteia.
- COCCIDIE**, *coccidii* s.f. (fr. *coccidie*) Protozoar mic, oval, parazit al mucoasei intestinale și al ficatului unor animale.
- COCCIGIÂN**, -Ă, *coccigieni*, -e adj. (fr. *coccygien*) De coccis, al coccisului.
- CÓCCIS**, *coccisuri* s.n. (fr. *coccyx*) Os mic, triunghiular, situat la extremitatea inferioară a sacrumului; noadă.
- COCHÉT**, -Ă, *cocheți*, -te adj. (fr. *coquet*) 1. Care se străduiește să placă; căruia îi place eleganța. 2. Drăgălaș, elegant (1), grațios, agreabil.
- COCHETĂ**, *cochetez* vb. I (fr. *coqueter*) A se comporta în mod cochet (1); a spune vorbe curtenitoare.
- COCHETĂRIE**, *cochetării* s.f. (fr. *coquetterie*) Comportament, atitudine, fel de a se îmbrăca (atrăgător) prin care o persoană vrea să atragă simpatie, admirație sau să placă altei persoane (de obicei, de sex opus).
- COCHÍLIE**, *cochilii* s.f. (fr. *coquille*) 1. Înveliș calcaros al unor moluște. 2. Tipar metalic destinat turnării de piese, de probe, de lingouri.
- CÓCKER**, *cockeri* s.m. (pr. *cócăr*; engl. [*wood*] *cocker*, fr. *cocker*) Câine de vânatoare cu păr lung, ușor ondulat, și cu urechi lăsate în jos.
- CÓCKPIT**, *cockpituri* s.n. (pr. *cócpit*; engl. *cockpit*) Spațiu neacoperit situat pe puntea unei nave (1), cu banchete pentru călători sau pentru echipaj; partea separată, în unele avioane, cu locuri pentru pilot și copilot, în care se află instrumentele de control ale zborului.
- CÓCKTAIL** (pr. *cócteil*)/**CÓCTEIL**, *cocktailuri*/*coc-teiluri* s.n. (engl. *cocktail*) 1. Amestec de băuturi alcoolice (cu ingrediente). 2. Gen de recepție, de reuniune restrânsă. 3. *Cocktail Molotov* = sticlă umplută cu un lichid exploziv, folosită ca proiectil.
- COCÓN**, *coconi* s.m. (fr. *cocon*) Înveliș protector secretat de larvele sau de pupele unor insecte; înveliș gelatinos cu ajutorul căruia își protejează ouăle unele animale nevertebrate.
- CÓCOS** s.m. (germ. *Kokos*) *Nucă de cocos* = fructul cocotierului. *Lapte de cocos* = suc de nucă de cocos. *Ulei de cocos* = lichid gras, obținut prin presarea miezului uscat al nucii de cocos. *Unt de cocos* = ulei de cocos rafinat, folosit în alimentație.
- COCÓTĂ**, *cocote* s.f. (fr. *cocotte*) Femeie ușoară; prostituată; damă (2), demimondenă (1).
- COCOTIÉR**, *cocotieri* s.m. (fr. *cocotier*) Palmier din regiunile tropicale, cultivat pentru fructele sale comestibile.
- COCS**, *cocsuri* s.n. (germ. *Koks*) Produs din cărbune sau din reziduuri de petrol, folosit în industrie, în gospodărie etc.
- CÓCTEIL** s.n. v. *cocktail*.
- COCTIÚNE**, *coctiuni* s.f. (fr. *coction*) (Farm.) Fierbere a frunzelor, a florilor etc. ale unor plante medicinale, în scopul extragerii principiilor active pe care le conțin; medicament astfel obținut.
- COD¹** s.m. (engl. *cod*) Pește marin cu trei aripioare dorsale, din nordul Oceanului Atlantic.
- COD²**, *coduri* s.n. (fr. *code*) 1. Culegere de norme și reguli juridice privitoare la o anumită ramură a dreptului. 2. Sistem de semne care servesc la transmiterea unor informații. 3. *Cod poștal* = simbol numeric corespunzător unei localități sau unei străzi, care se indică pe trimiterile poștale.
- CÓDA¹/CÓDĂ**, *code* s.f. (it. *coda*) Partea finală a unei compoziții muzicale.
- CODĂ²**, *codez* vb. I (fr. *coder*) A transforma un text scris în limbaj obișnuit într-unul care se supune unui cod² (2); a codifica.
- CÓDĂ** s.f. v. *coda¹*.
- CODEÍNĂ** s.f. (fr. *codéine*) Derivat al morfinei, folosit contra tusei.
- CÓDEX**, *codexuri* s.n. (lat. *codex*) Codice.
- CÓDICE**, *codice* s.n. (lat. *codex*, -icis) 1. (La romani) Cea mai veche carte, formată din table cerate; codex. 2. Culegere de texte vechi, manuscrise; codex.
- CODICÍL**, *codicile* s.n. (fr. *codicille*, lat. *codicillus*) Act care modifică sau completează unele prevederi dintr-un testament.
- CODICOLOGÍE** s.f. (fr. *codicologie*) Studiul manuscriselor ca obiect în sine, fără a lua în seamă textul propriu-zis.
- CODIFICĂ**, *codific* vb. I (cf. fr. *codifier*) A transpune într-un limbaj convențional și simbolic o informație; a coda; a cifra (2); a reuni într-un cod² (1) norme juridice.

- CODIRÉCTOR**, *codirectori* s.m. (fr. *codirecteur*) Persoană care conduce împreună cu alta (sau cu altele), în calitate de director, o întreprindere, o instituție, o publicație etc.
- COECIPIÉR**, -Ă, *coechipieri*, -e s.m. și f. (fr. *coéquipier*) Membru al unei echipe de muncă sau sportive, considerat în raport cu ceilalți membri ai acesteia.
- COEDUCĂȚIE** s.f. (fr. *coéducation*) Educație a băieților și a fetelor în școli mixte.
- COEFICIÉNT**, *coeficienți* s.m. (fr. *coefficient*) 1. Valoare care afectează o variabilă matematică. 2. Număr corespunzător unei proprietăți definite a unui corp. 3. Factor (3), procentaj (2).
- COENZÍMĂ**, *coenzime* s.f. (fr. *coenzyme*) Componentă activă și termostabilă a unei enzime; coferment.
- COERCÍBIL**, -Ă, *coercibili*, -e adj. (fr. *coercible*) (Despre gaze) Care poate fi comprimat într-un spațiu oarecare.
- COERCITÍV**, -Ă, *coercitivi*, -e adj. (fr. *coercitif*) Care este în măsură să constrângă; care constrânge.
- COERCÍȚIE** s.f. (fr. *coercition*) (Livr.) Constrângere impusă de lege.
- COERÉDE**, *coerezi* s.m. (lat. *coheres*, -edis) (Jur.) Comoștenitor.
- COERÉNT**, -Ă, *coerenți*, -te adj. (fr. *cohérent*, lat. *coherens*, -ntis) Ale cărui elemente se leagă, se armonizează și se organizează logic; omogen (2), armonios, încheat.
- COERÉNTĂ**, *coerențe* s.f. (lat. *coerentia*, fr. *cohérence*) 1. Însușirea de a fi coerent; legătură strânsă între elementele unui întreg; omogenitate. 2. Lipsă de confuzie. 3. (Fig.) Fluiditate.
- COEXISTĂ**, *coexist* vb. I (fr. *coexister*) A exista în același timp sau simultan cu altcineva sau cu altceva.
- COEXISTÉNT**, -Ă, *coexistenți*, -te adj. (fr. *coexistent*) Care există în același timp sau împreună cu altcineva ori cu altceva.
- COEXISTÉNTĂ**, *coexistențe* s.f. (fr. *coexistence*) Existență, în același timp sau simultană, a mai multor lucruri, ființe etc.; concomitență.
- COEZIÚNE**, *coeziuni* s.f. (fr. *cohésion*) 1. Forță de atracție moleculară. 2. Legătură internă puternică; unitate (1).
- COFEÍNĂ/CAFEÍNĂ** s.f. (fr. *caféine*, germ. *Koffein*) Alcaloid extras din cafea, din ceai, din nuci de cola etc., stimulent al sistemului nervos central, cardiac etc.
- COFERMÉNT**, *cofermenți* s.m. (fr. *coferment*) (Biochim.) Coenzimă.
- CÓFFEE-BREAK**, *coffee-breakuri* s.n. (pr. *cófibrec*; engl. *coffee-break*) Pauză pentru cafea.
- COFINANȚĂ**, *cofinanțez* vb. I (*co-* + *finanța*) A finanța împreună, în colaborare, ceva.
- COFÓZĂ**, *cofoze* s.f. (fr. *cophose*) (Med.) Anacuzie.
- COFRĂ**, *cofrez* vb. I (fr. *coffrer*) A turna un material de construcție fluid într-un cofraj.
- COFRÁJ**, *cofraje* s.n. (fr. *coffrage*) Tipar în care se toarnă un material de construcție fluid, pentru a se întări și a lua forma dorită.
- COFRÉT**, *cofrete* s.n. (fr. *coffret*) Firidă mică prevăzută cu o ușă metalică, în care se țin siguranțele unei instalații de curent electric de putere relativ mică.
- COGITABÚND**, -Ă, *cogitabunzi*, -de adj. (it. *cogitabondo*) (Livr.) Adâncit în gânduri.
- COGNITÍV**, -Ă, *cognitivi*, -e adj. (fr. *cognitif*) Referitor la cunoaștere; capabil de a cunoaște.
- COGNOSCÍBIL**, -Ă, *cognoscibili*, -e adj. (lat. *cognoscibilis*) Care poate fi cunoscut.
- COGNOSCIBILITÁTE** s.f. (fr. *cognoscibilité*) (Fil.) Însușirea de a putea fi cunoscut.
- COHÓRTĂ**, *cohorte* s.f. (lat. *cohors*, -tis, fr. *cohorte*) 1. Trupă de infanterie, la vechii romani (a zecea parte dintr-o legiune). 2. (Fig.) Multime, ceată.
- COINCÍDE**, pers. 3 *coincide* vb. III (fr. *coincider*, it. *coincidere*) 1. A se produce simultan; a se suprapune (2). 2. A se potrivi, a fi identic.
- COINCIDÉNTĂ**, *coincidențe* s.f. (fr. *coincidence*) Faptul de a coincide; potrivire (întâmplătoare) a două lucruri, fapte etc.; echivalență (1); congruență, simultaneitate.
- COINCULPÁT**, -Ă, *coinculpați*, -te s.m. și f. (fr. *coinculpé*) Inculpat împreună cu alții, în aceeași infracțiune.
- COINTERESÁT**, -Ă, *cointeresați*, -te adj. (fr. *coïnteressé*) Interesat în ceva împreună cu alții.
- COIÓT**, *coioți* s.m. (fr. *coyote*) Mamifer carnivora din America, asemănător lupului și șacalului; lupul preriilor.
- COIT**, *coituri* s.n. (lat. *coitus*, fr. *coït*) Împreunare sexuală; copulație (2).
- COL**, *coluri* s.n. (fr. *col*) Partea mai îngustă, mai strâmtă a unui organ sau a unui os.
- CÓLA¹**, *cola* s.f. (engl. [*coca*]-cola) 1. Băutură răcoritoare cu extract de cola². 2. Recipient care conține cola¹ (1).
- CÓLA²**, *cola* s.m. (fr. *cola/kola*) Arbore tropical din Africa, ale cărui fructe albe sau roșii conțin substanțe stimulante.
- COLĂ³**, *colez* vb. I (fr. *coller*) 1. A (se) combina (1), a (se) asorta (1). 2. A trăi în concubinaj. 3. A se mula pe corp.

COLABORĂ, *colaborez* vb. I (fr. *collaborer*) 1. A avea o activitate comună cu altcineva pentru realizarea unei acțiuni sau a unei opere, pentru rezolvarea unei probleme; a conlucra, a coopera. 2. A scrie, a publica într-un periodic.

COLABORĂTOR, -OĂRE, *colaboratori, -oare* s.m. și f. (fr. *collaborateur*) Persoană care lucrează împreună cu altele la ceva.

COLABORAȚIONIST, -Ă, *colaboraționiști, -ste* adj., s.m. și f. (fr. *collaborationniste*) (Persoană) care colaborează cu ocupanții țării sale.

COLAGÉN s.n. (fr. *collagène*) Proteină din țesutul conjunctiv, osos și cartilaginios, care, prin fierbere, se transformă în gelatină.

COLAGENÓZĂ s.f. (fr. *collagénose*) Boală caracterizată prin proliferarea colagenului în țesutul conjunctiv.

COLAGÓG, -Ă, *colagogi, -ge* adj., s.n. (fr. *cholagogue*) (Med.) (Substanță) care favorizează vărsarea bilci¹ în duoden.

COLĂJ, *colaje* s.n. (fr. *collage*) Compoziție artistică realizată prin îmbinarea unor materiale eterogene.

COLĂNT, -Ă, *colanți, -te* (fr. *collant*) 1. Adj. (Despre îmbrăcăminte) Strâns lipit de corp. 2. S.m. pl. Ciorapi-pantalon; dres (1).

CÓLAPS/COLĂPS, *colapsuri* s.n. (lat., fr. *collapsus*) 1. Sindrom acut caracterizat prin scăderea presiunii arteriale, prin tahicardie, cianoză etc. 2. (Fig.) Prăbușire socială, economică etc.

COLAPSOTERAPIE s.f. (fr. *colapsothérapie*) Tratament al anumitor forme de tuberculoză, prin presarea unui plămân pentru a-l pune în stare de repaus.

COLARGÓL s.n. (fr. *collargol*) (Farm.) Antiseptic preparat dintr-o soluție apoasă de argint coloidal.

COLATERÁL, -Ă, *colaterali, -e* adj. (fr. *collatéral*, lat. *collateralis*) 1. Lăturalnic; subordonat (1); secundar (1). 2. *Rudenie colaterală* = rudenie între frați, surori, unchi, mătuși și veri; rudenie care nu este în linie directă.

COLAȚIONĂ, *colaționez* vb. I (fr. *collationner*) A confrunta copia unui text cu originalul acestuia.

COLAUREÁT, *colaureați* s.m. (fr. *colauréat*) Persoană care împarte un premiu cu altă persoană.

COLECÍST, *colecisturi* s.n. (fr. *cholécyste*) Veziculă biliară; bilă¹, fiere.

COLECISTÍTĂ, *colecistite* s.f. (fr. *cholécystite*) Inflamație a veziculei biliare.

COLECISTECTOMIE, *colecistectomii* s.f. (fr. *cholécystectomie*) Extirpare chirurgicală a veziculei biliare.

COLECISTOGRAFIE, *colecistografii* s.f. (fr. *cholécystographie*) Radiografie a veziculei biliare după introducerea, în organism, a unei substanțe de contrast.

COLECTĂ, *colectez* vb. I (fr. *collecter*) 1. A strânge, a aduna bani sau materiale cu un anumit scop. 2. A face puroi.

COLECTAZIE, *colectazii* s.f. (fr. *colectasie*) Dilatare a colonului.

COLÉCTĂ, *colecte* s.f. (fr. *collecte*) Acțiunea de a aduna bani sau obiecte prin contribuție benevolă, în scopuri caritabile.

COLECTÍV, -Ă, *colectivi, -e* (fr. *collectif*, lat. *collectivus*) 1. S.n. Grup de persoane care efectuează o activitate comună; formație (3). 2. Adj. Care este al tuturor; comun (1), obștesc, social.

COLECTIVÍSM s.n. (rus. *kollektivizm*, fr. *collectivisme*) Doctrină și tip de organizare socială în care drepturile și interesele individului sunt subordonate celor ale unor colectivități sociale.

COLECTIVITĂTE, *colectivități* s.f. (fr. *collectivité*) Grup de oameni care se află în raporturi determinate; comunitate (3); societate (1).

COLECTIVIZĂ, *colectivizez* vb. I (fr. *collectiviser*) (În trecut) 1. A trece mijloacele de producție în proprietate colectivă, prin naționalizare, expropriere etc. 2. A uni principalele mijloace de producție ale țăranimii în cooperative.

COLECTOMIE, *colectomii* s.f. (fr. *colectomie*) Extirpare chirurgicală (totală) a intestinului gros.

COLECTÓR, -OĂRE, *colectori, -oare* (fr. *collecteur*) 1. Adj. (Despre recipiente mari) În care se colectează gaze sau lichide. 2. S.n. Încăpere, recipient, conductă de colectare și de dirijare a gazelor sau a lichidelor. 3. S.n. Organ al rotorului unei mașini electrice. 4. S.m. Persoană care strânge sau achiziționează mărfuri, produse etc. de la producători.

COLECTURĂ, *colecturi* s.f. (germ. *Kollektur*) 1. Denumire dată unor oficii de colectare a cărților (pentru aprovizionarea bibliotecilor). 2. Agenție de vânzare a билетelor de loterie.

COLÉCTIE, *colecții* s.f. (fr. *collection*, lat. *collectio*) Serie de obiecte de același fel; culegere de opere literare și științifice; totalitatea publicațiilor unei biblioteci.

COLECȚIONĂ, *colecționez* vb. I (fr. *collectionner*) A reuni într-o colecție.

COLECȚIONĂR, -Ă, *colecționari, -e* s.m. și f. (fr. *collectionneur*) Persoană care face sau care are una ori mai multe colecții de anumite obiecte.

- COLEDÓC** adj. (fr. *cholédoque*, lat. *choledochus*) Canal *coledoc* (și substantivat, n.) = conduct prin care bila¹ se varsă în duoden.
- COLĒG, -Ă, colegi, -ge** s.m. și f. (fr. *collègue*) Persoană care îndeplinește aceeași funcție sau una analoagă și care activează în același loc cu alte persoane.
- COLEGATĂR, -Ă, colegatari, -e** s.m. și f. (fr. *colégataire*) Persoană care moștenește, împreună cu alte persoane, o avere lăsată prin testament.
- COLEGIÁL, -Ă, colegiali, -e** adj. (fr. *collégial*) Camaraderesc; de coleg.
- COLĒGIU, colegii** s.n. (lat. *collegium*, fr. *collège*) 1. Denumire dată unor organisme colective de conducere. 2. Asociație de persoane cu același rang, profesie sau demnitate. 3. Instituție școlară de nivel mediu sau superior.
- COLEMBÓLĂ, colembolă** s.f. (fr. *collembole*) (La pl.) Ordin de insecte primitive, fără aripi; (și la sg.) insectă din acest ordin.
- COLEMÍE** s.f. (fr. *cholémie*) Creștere a bilirubinei sau a altor compuși ai bilei¹ în sânge.
- COLENCHÍM** s.n. (fr. *collenchyme*) Țesut de susținere a plantelor, format din celule vii cu membranele celulozice îngroșate inegal.
- COLEO-** (fr. *coleo-*, gr. *koleos*) Element de compunere cu sensul de „teacă”, „scoarță”, „coajă”, în cuvinte de tipul: *coleoptil*, *coleoriză*.
- COLEOPTÉR, coleoptere** s.n. (fr. *coléoptère*) (La pl.) Ordin de insecte cu patru aripi, dintre care cele două superioare sunt impropii pentru zbor; (și la sg.) insectă care face parte din acest ordin.
- COLEOPTÍL, coleoptile** s.n. (fr. *coléoptile*) Prima frunză care învelește mugurașul embrionului, la graminee.
- COLEORÍZĂ, coleorize** s.f. (fr. *coléorise*) Organ membranos care acoperă radica embrionului, la unele plante monocotiledonate.
- COLERÉTĂ, colerete** s.f. (fr. *collerette*) Guleraș rotund, încrețit sau plisat, din dantelă ori dintr-o țesătură fină.
- COLERÉTIC, -Ă, coleretici, -ce** adj., s.n. (fr. *cholérétique*) (Substanță) care stimulează secreția biliară a ficatului.
- COLERÉZĂ** s.f. (fr. *cholérèse*) Proces de producere a bilei¹ de către celulele hepatice.
- COLÉRIC, -Ă, colerici, -ce** adj., s.m. și f. (fr. *colérique*) (Persoană) care se înfurie ușor; irascibil, impulsiv.
- COLESTERÍNĂ** s.f. (fr. *cholestérine*) Colesterol.
- COLESTERÓL** s.m. (fr. *cholestérol*) Substanță care se află în țesuturile și în serurile organismului, cu rol de sinteză a hormonilor sexuali, a acizilor biliari etc.; colesterină.
- COLĒT¹, colete** s.n. (fr. *colis*, cf. *pachet*) Pachet relativ mic și ușor de mánuit, care conține obiecte (ambalate) și care poate fi expediat prin poștă.
- COLĒT²** s.n. (fr. *collet*) 1. Zonă de trecere între rădăcina și tulpina unei plante. 2. Partea dintelului situată între coroană și rădăcină.
- COLIBACÍL, colibacili** s.m. (fr. *colibacille*) Bacil care trăiește în mod normal în intestinul omului și al animalelor și care, în anumite condiții, provoacă infecții urinare și intestinale.
- COLIBACILÓZĂ, colibaciloze** s.f. (fr. *colibacillose*) Infecție provocată de colibacili.
- COLIBRÍ, colibri** s.m. (fr. *colibri*) Nume dat unor specii de păsări foarte mici, cu pene viu colorate, din America tropicală.
- CÓLICĂ, colici** s.f. (fr. *colique*, lat. *colica*) Durere abdominală acută.
- COLIÉR, coliere** s.n. (fr. *collier*) 1. Șirag, salbă de pietre scumpe, de mărgelă etc. 2. Element tehnic în formă de cerc, care leagă laolaltă unele piese.
- COLIGÁRE** s.f. (it. *colligare*) 1. (Log.) Acțiunea de a sintetiza mai multe observații. 2. (Chim.) Formarea unei legături covalente prin unirea a doi atomi sau a doi radicali liberi.
- COLIGATÍV, -Ă, coligativi, -e** adj. (fr. *colligatif*) (Fiz.; despre unele proprietăți ale substanțelor) Care depinde numai de numărul și de natura moleculelor substanței.
- COLIMASÓN** s.n. (fr. *colimaçon*) Scară în *colimason* = scară în spirală (în formă de melc).
- COLIMATÓR, colimatoare** s.n. (fr. *collimateur*) 1. Dispozitiv optic care permite obținerea unui fascicul de raze luminoase paralele. 2. *A lua pe cineva în colimator* = a supraveghea îndeaproape pe cineva.
- COLIMÁȚIE** s.f. (fr. *collimation*, germ. *Kollimation*) Reglare a instrumentelor optice pentru ca axa de vizare să coincidă cu axa optică.
- COLÍNĂ¹, coline** s.f. (fr. *colline*) Formă de relief de joasă înălțime, cu pante line, mai mică decât dealul; colnic, monticul.
- COLÍNĂ², coline** s.f. (fr. *choline*) Amină din complexul vitaminei B, folosită în tratamentul bolilor hepatice.
- COLINÉRGIC, -Ă, colinergici, -ce** adj. (fr. *cholinérgique*) Care se referă la o acțiune stimulantă, activată sau transmisă de colină².
- COLÍR** s.n. (fr. *collyre*) Medicament lichid folosit pentru afecțiuni oculare.

- COLITĂ**, *colite* s.f. (fr. *colite*) Inflamație a colonului³.
- COLIZIUNE**, *coliziuni* s.f. (fr. *collision*, lat. *collisio*, *-onis*) 1. Ciocnire, izbire, impact (1), lovire violentă între două corpuri. 2. Luptă, dispută (2), conflict (1).
- CÓLLIE**, *collie* s.m. (pr. *cóli*; engl. *collie*) Câine ciobănesc scoțian, cu păr bogat și bot lung și subțire.
- COLLIGÁTUM** s.n. (lat. *colligatum*) Volum format din două sau mai multe lucrări diferite, legate împreună.
- COLMATÁ**, *colmatez* vb. I (fr. *colmater*) A (se) depune (2), a (se) astupa cu ceva, a (se) închide (prin depunere).
- COLOANĂ**, *coloane* s.f. (fr. *colonne*) 1. Stâlp cilindric de susținere și de înfrumusețare a unei construcții. 2. Șuvoi lichid sau pulverulent. 3. Listă de cifre; succesiune de rânduri ordonate vertical, într-o publicație; rubrică (1). 4. Convoi de persoane sau de vehicule, dispus în adâncime. 5. Nume dat unor aparate din industria chimică. 6. *Coloană vertebrală* = totalitatea vertebrelor reunite cap la cap, care formează axul de susținere a scheletului vertebratelor; șira spinării. *Coloană sonoră* = partea sonoră a filmului; pistă sonoră. *A pune (pe cineva) pe două coloane* = a demonstra un plagiat.
- COLOCATĂR**, -Ă, *colocatori*, -e s.m. și f. (fr. *colocataire*) Persoană care locuiește în aceeași casă ori apartament cu persoane străine de familia sa, pe baza unui contract.
- COLOCVIÁL**, -Ă, *colocviali*, -e adj. (engl. *colloquial*) De conversație.
- COLÓCVIU**, *colocvii* s.n. (lat. *colloquium*) Convorbire (1), dialog pe o anumită temă; examinare a cunoștințelor dobândite de studenți, prin discuții, prin lucrări practice; forum (3).
- COLÓDIU** s.n. (fr. *collodion*) Soluție de nitroceluloză, obținută dintr-un amestec de alcool și de eter, folosită în fotografie, în medicină etc.
- COLOFÓN**, *colofoane* s.n. (fr. *colophon*) (Livr.) Notă explicativă finală a unei cărți vechi, care completează titlul, oferă date despre autor, tipografie etc.
- COLOFÓNIU** s.n. (gr. *kolofónion*, germ. *Kolophonium*) Reziduu de culoare galbenă-roșcată, transparent, fără gust sau miros, obținut din rășina de conifere, folosit la frecarea arcușurilor și în industrie; sacâz.
- COLOGARÍTM**, *cologarítmi* s.m. (fr. *cologarithme*) Logaritmul inversului unui număr.
- COLOÍD**, -Ă, *coloizi*, -de (fr. *colloïde*) 1. Adj. (Despre unele substanțe sau materii) Ale cărei particule se află în stare de dispersie și nu difuzează prin membrane. 2. S.m. Substanță cu proprietăți coloide (1).
- COLOIDÁL**, -Ă, *coloidali*, -e adj. (fr. *colloïdale*) Care are aspectul și proprietățile unui coloid (2).
- COLOMBINĂ**, *colombine* s.f. (it. *colombina*) Personaj feminin din comedia bufă italiană.
- COLÓN¹**, *coloni* s.m. (fr. *colon*, lat. *colonus*) (În Imperiul Roman și în Evul Mediu) 1. Muncitor agricol care, inițial liber, lucra pământul luat în arendă, iar mai târziu a devenit legat de pământ, plătind dijmă proprietarului. 2. Persoană strămutată din locul de baștină; colonist.
- COLÓN²**, *coloni* s.m. (sp. *colono*) Unitate monetară din Costa Rica și din Salvador.
- COLÓN³**, *colouri* s.n. (fr. *colon*, lat. *colon*) Porțiunea intestinului gros situată între cec² și rect.
- COLONÁDĂ**, *colonade* s.f. (fr. *colonnade*) Șir de coloane dispuse simetric în fața sau în jurul unei clădiri mari, a unei piețe, a unei grădini etc.
- COLONÁT** s.n. (fr. *colonat*, lat. *colonatus*) Starea, condiția de colon¹.
- COLONCÍFRĂ**, *coloncifre* s.f. (cf. germ. *Kolumnenziffer*, rus. *kolončifra*) Cifră în partea de jos sau de sus a paginii unei cărți, a unei publicații etc., care indică numărul de ordine.
- COLONÉL¹**, *colonei* s.m. (fr. *colonel*) Grad de ofițer superior, între locotenent-colonel și general-maior; ofițer care are acest grad.
- COLONÉL²** s.n. (germ. *Kolonei*) Corp de literă de șapte puncte tipografice.
- COLONÉTĂ**, *colonete* s.f. (fr. *colonnette*) Coloană (1) mică și subțire.
- COLONIAL**, -Ă, *coloniali*, -e adj. (fr. *colonial*) Din colonii, referitor la colonii și la colonialism.
- COLONIALE** s.f. pl. (fr. [*denrées*] *coloniales*, germ. *Kolonial[waren]*) (Înv.) Produse alimentare exotice importate (odinioară din colonii).
- COLONALÍSM** s.n. (fr. *colonialisme*) Politică de exploatare a coloniilor.
- COLONIALÍST**, -Ă, *colonialiști*, -ste adj., s.m. (fr. *colonialiste*) (Adept) al colonialismului; referitor la colonii sau la colonialism.
- COLONIE¹**, *colonii* s.f. (fr. *colonie*, lat. *colonia*) 1. Așezare urbană înființată de fenicieni, de greci etc. pe teritorii străine. 2. Teritoriu sau țară aflată sub dominația unui stat mai puternic (metropolă); hinterland (3), posesiune (2). 3. Comunitate a unei naționalități stabilite într-o țară străină. 4. Grup de copii trimiși la odihnă în stațiuni balneoclimaterice; locul unde este găzduit acest grup. 5. Grup de animale (din aceeași specie) care trăiesc în comun.
- COLONIE²**, *colonii* s.f. (fr. [*eau de*] *Cologne*) *Apă de colonie* (și substantivat, f.) = lichid parfumat, fabricat din alcool și uleiuri vegetale, folosit în cosmetică.

- COLONÍST, -Ă, coloniști, -ste** s.m. și f. (germ. *Kolonist*) Persoană care și-a părăsit țara sau locul de origine și s-a stabilit într-o colonie¹ (2); colon¹ (2).
- COLONIZĂ, colonizez** vb. I (fr. *coloniser*) 1. A transforma în colonie o țară sau un teritoriu. 2. A popula un teritoriu cu un număr mare de coloniști.
- COLONLÍNE, colonlinii** s.f. (germ. *Kolumnenlinie*) Linie care marchează începutul textului de sub colontitlu.
- COLONTÍTLU, colontitluri** s.n. (cf. fr. *colonne-titre*) Rând tipărit deasupra textului curent al unei pagini și care cuprinde titlul lucrării, numele autorului etc.; letrină (2).
- COLOPATÍE, colopatii** s.f. (fr. *colopathie*) (Med.) Afecțiune a colonului.
- COLÓR** adj. invar. (engl. *colour*) În culori, colorat.
- COLORĂ, colorez** vb. I (fr. *colorer*, lat. *colorare*) 1. A vopsi, a da culoare. 2. A nuanța stilistic, a reliefa.
- COLORÁNT, -Ă, coloranți, -te** adj., s.m. (fr. *colorant*) (Substanță) care are proprietatea de a colora.
- COLORATÚRĂ, coloraturi** s.f. (it. *coloratura*) 1. Culoare sau amestec de culori. 2. Manieră de interpretare vocală, care constă în introducerea de cadențe, de triluri etc. într-o melodie. 3. *Coloratură politică* = orientare spre o anumită doctrină politică.
- COLORÁȚIE, colorații** s.f. (fr. *coloration*) Acțiunea de a colora; aspect în culori; colorit.
- COLORIMETRÍE** s.f. (fr. *colorimétrie*, germ. *Kolorimetrie*) 1. Analiză de determinare a concentrației unei soluții colorate. 2. Stabilire a caracteristicilor unei culori.
- COLORIMÉTRU, colorimetre** s.n. (fr. *colorimètre*) Aparat optic folosit la determinarea concentrației soluțiilor colorate.
- COLORÍSM** s.n. (germ. *Kolorismus*) Tendință în pictură de a da o importanță mare culorii.
- COLORÍST, -Ă, colorști, -ste** s.m. și f. (fr. *coloriste*) 1. Pietor care utilizează mult culorile. 2. Specialist în folosirea culorilor în decorație.
- COLORÍSTIC, -Ă, coloristici, -ce** (fr. *coloristique*) 1. Adj. De culori, al culorilor. 2. S.f. Studiul culorilor.
- COLORÍT, colorituri** s.n. (fr. *coloris*, it. *colorito*) 1. Totalitatea culorilor unui obiect, ca efect al îmbinării culorilor; culoare (1); colorație, cromatică (2). 2. (Fig.; despre stil, imagine etc.) Strălucire, nuanță deosebită.
- COLÓS, colosi** s.m. (fr. *colosse*, lat. *colossus*) Stație de mărime extraordinară; obiect de proporții foarte mari; persoană, animal de mărime, dimensiuni și cu puteri neobișnuite.
- COLOSÁL, -Ă, colosali, -e** adj. (fr. *colossal*) 1. De mari dimensiuni; imens (1), incomensurabil, formidabil (1), gigantic. 2. Fabulos (1), extraordinar (1), fenomenal.
- COLPÍTĂ, colpíte** s.f. (fr. *colpite*) Inflamație a colului uterin.
- COLPORAFÍE, colporafii** s.f. (fr. *colporaphie*) Sutura chirurgicală a vaginului.
- COLPORTÁ, colportez** vb. I (fr. *colporter*) A răspândi, a transmite știri false.
- COLPORTÁJ, colportaje** s.n. (fr. *colportage*) 1. Răspândire, distribuție (a cărților, a presei). 2. (Inv.) Comerț ambulant.
- COLPORTÓR, -OÁRE, colportori, -oare** s.m. și f. (fr. *colporteur*) 1. Persoană care răspândește știri, zvonuri (false). 2. (Inv.) Negustor ambulant.
- COLPOSCÓP, colposcoape** s.n. (fr. *colposcope*) Aparat cu ajutorul căruia se face colposcopia.
- COLPOSCOPIE, colposcopii** s.f. (fr. *colposcopie*) Examinare a colului uterin.
- COL-ROULÉ, col-roulé-uri** s.n. (pr. *colrulé*; fr. *col-roulé*) Pulover cu gulerul rulat pe gât.
- COLT, colturi** s.n. (n.pr. *Colt*, fr. *colt*) Tip de revolver sau de pistol automat.
- COLUMBÁR, columbare** s.n. (lat., fr. *columbarium*) Construcție funerară cu firide, în care se păstrează umele cu cenușa morților incinerati.
- COLUMBIFÓRM, -Ă, columbiformi, -e** (fr. *columbiforme*) 1. Adj. (Despre păsări) Care seamănă cu porumbelul. 2. S.f. (La pl.) Ordin de păsări care își hrănesc puii, în primele zile, cu un suc secretat de mucoasa gūșii; (și la sg.) pasăre din acest ordin.
- COLUMBOFÍL, -Ă, columbofili, -e** adj., s.m. și f. (fr. *columbophile*) (Crescător) de porumbei (călători).
- COLUMBOFILÍE** s.f. (fr. *columbophilie*) Pasiunea de a crește porumbei (călători).
- COLUMÉLĂ, columele** s.f. (fr. *columelle*) 1. Axa cochiliei melcilor. 2. (Rar) Coloană funerară mică.
- COLÚMNĂ, colonne** s.f. (lat. *columna*) Monument în formă de coloană, cu basoreliefuri, care înfățișează un eveniment important.
- COLUMNÍST, columniști** s.m. (pr. *colămuist*; engl. *columnist*) Foiletonist; autor de editoriale.
- COLURÍE, colurii** s.f. (fr. *cholurie*) Prezență a pigmentilor biliari în urină; cantitate de pigmenti biliari prezenți în urină.
- COLÚVIU** s.n. (fr. *colluvium*) Material detritic acumulat la baza pantecilor, provenit din dezagregarea rocilor și din deplasarea acestora pe versanții munților, sub acțiunea gravitației.

- COLUZIUNE**, *coluziuni* s.f. (fr. *collusion*, lat. *collusio*, -onis) (Rar) Înțelegere secretă între două părți, între două persoane etc. în prejudiciul unei terțe părți, unei terțe persoane etc.
- COM-** v. **con-**.
- CÓMA** s.f. (fr. *coma*) Aberație a sistemelor optice constând în apariția unei imagini în formă de cometă.
- COMANDÁ**, *comand* vb. I (fr. *commander*) 1. A porunci, a ordona (2), a da ordine. 2. A da în lucru ceva unui meseriaș. 3. A solicita un obiect sau mâncare, băutură etc. într-o unitate comercială.
- COMANDAMÉNT**, *comandamente* s.n. (fr. *commandement*) 1. Organ de conducere a unei (mari) unități sau instituții militare. 2. (Fig.) Precept, regulă (2), normă (1). 3. (Jur.) Act prin care se face executarea imobiliară silită a unui debitor.
- COMANDÁNT**, *comandanți* s.m. (fr. *commandant*) Persoană care comandă (o unitate militară, un vas etc.).
- COMANDÁT**, -Ă, *comandați*, -te adj. (de la *comanda*) 1. Executat printr-o comandă (1). 2. (Despre camerele unei locuințe) Care comunică între ele; (despre apartamente) ale cărui camere comunică între ele.
- COMANDATÚRĂ**, *comandaturi* s.f. (germ. *Kommandantur*) Comandament (al trupelor germane de ocupație).
- COMÁNDĂ**, *comenzi* s.f. (fr. *commande*) 1. Ordin (1), poruncă, dispoziție (2). 2. Funcția de conducere, de dirijare a unei acțiuni sau a unei activități; punere în funcțiune a unui sistem tehnic. 3. Aparat cu ajutorul căruia se pune în funcțiune, se reglează sau se oprește un sistem tehnic. 4. Solicitare (1), cerere de satisfacere a unor servicii.
- COMANDITÁ**, *comanditez* vb. I (fr. *commanditer*) A participa bănește la o întreprindere.
- COMANDITÁR**, -Ă, *comanditari*, -e s.m. și f. (fr. *commanditaire*) Persoană care finanțează ceva împreună cu alții.
- COMANDÍTĂ**, *comandite* s.f. (fr. *commandite*) 1. Societate comercială în care unii asociați răspund solidar și nelimitat pentru datoriile societății față de creditorii acesteia, iar alții, numai limitat la partea de capital social pe care au adus-o. 2. Fondurile vărsate de fiecare asociat al unei societăți în comandită (1).
- COMÁNDÓ**, *comandouri* s.n. (fr. *commando*) Corp de trupe organizat și antrenat pentru acțiuni foarte periculoase.
- COMANDÓR**, *comandori* s.m. (fr. *commandeur*) Grad de ofițer în marină și în aviația militară, echivalent cu gradul de colonel; ofițerul cu acest grad.
- COMASÁ**, *comasez* vb. I (germ. *kommassieren*, lat. *comassare*) A reuni, a grupa (1), a strânge laolaltă terenuri, unități economice, instituții etc.; a concentra (1).
- COMÁTI** s.m. pl. (lat. *comati*) Nume dat (de vechii romani) geto-dacilor de rând.
- COMATOGÉN**, -Ă, *comatogeni*, -e adj. (fr. *comatogène*) (Med.) Care produce comă¹.
- COMATÓS**, -OÁSĂ, *comatoși*, -oase (fr. *comateux*) 1. Adj. (Med.) De comă¹. 2. S.m. și f., adj. (Bolnav) care este în comă¹.
- CÓMĂ**¹, *come* s.f. (fr. *coma*) Pierdere totală a cunoștinței; (impr.) agonie.
- CÓMĂ**², *come* (germ. *Komma*, fr. *comma*) 1. Cel mai mic interval muzical, greu perceptibil pentru auz; semn care indică frazarea în muzica instrumentală și locul unde se respiră, în muzica vocală. 2. (Rar) Virgulă.
- COMBATÁNT**, -Ă, *combatanți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *combattant*) (Persoană) care participă la o luptă sau face parte dintr-o unitate militară de luptă; (fig.) luptător, militant pentru o cauză.
- COMBÁTE**, *combat* vb. III (fr. *combattre*, cf. *bate*) 1. A respinge (2), a se împotrivi unei idei, teorii etc. 2. A acționa contra unei boli, a unui flagel social etc.; a preveni (2).
- COMBATÍV**, -Ă, *combativi*, -e adj. (fr. *combatif*) Care este gata de luptă, de ofensivă (în toate domeniile).
- COMBATIVITÁTE** s.f. (fr. *combativité*) Calitatea de a fi luptător.
- CÓMBI** s.n. (germ. *Kombi(wagen)*) Autoturism cu portbagajul situat în interiorul mașinii, în spate.
- COMBINÁ**, *combin* vb. I (fr. *combiner*, lat. *combinare*) 1. A potrivi, a îmbina lucruri diferite într-un tot; a (se) cola³ (1). 2. A se contopi printr-o reacție chimică.
- COMBINÁT**¹, *combinat* s.n. (fr. *combinat*, rus. *kombinat*) Complex industrial, sportiv etc.
- COMBINÁT**², -Ă, *combinați*, -te adj. (de la *combina*, cf. fr. *combiné*) 1. Alcătuit din mai multe elemente diferite, care formează o combinație. 2. (Chim.) Compus.
- COMBINATÓR**, -OÁRE, *combinatori*, -oare (rus. *kombinator*, fr. *combineur*) 1. Adj. Care combină, care determină o combinație. 2. S.n. Dispozitiv cu ajutorul căruia se pot asocia mașini, aparate sau instrumente electrice.
- COMBINÁȚIE**, *combinații* s.f. (lat. *combinatio*) 1. Îmbinare, reunire. 2. (Fam.) Aranjament (2), plan, calcul (2). 3. Reacție chimică între doi atomi sau între două molecule care se unesc într-o nouă

- moleculă; substanța rezultată dintr-o astfel de reacție; (corp) compus.
- COMBINĂ**, *combine* s.f. (engl. *combine*) Mașină complexă care face simultan mai multe operații. *Combină muzicală. Combină agricolă. Combină minieră.*
- COMBINEZÓN**, *combinezoane* s.n. (fr. *combinaison*) 1. Obiect de lenjerie fără mâneci, purtat de femei sub rochie; furou. 2. Îmbrăcăminte de protecție; salopetă.
- CÓMBO** s.n. (engl. *combo*) Formație de jazz compusă din trei până la opt membri.
- COMBURANT**, -Ă, *comburanți, -te* (fr. *comburant*) 1. Adj. Care produce combustie, care întreține arderea. 2. S.m. Substanță care întreține arderea carburantului (în motorul-rachetă).
- COMBUSTIBIL**, -Ă, *combustibili, -e* adj., s.m. (fr. *combustible*) 1. (Material) care, prin ardere, dezvoltă căldură. 2. *Combustibil nuclear* = material fisionabil folosit în reactoarele nucleare.
- COMBUSTIBILITATE** s.f. (fr. *combustibilité*) Proprietatea unor corpuri de a arde în contact cu aerul.
- COMBUSTIE**, *combustii* s.f. (fr. *combustion*, lat. *combustio*) Ardere, izniție.
- COMEDIÁN**, -Ă, *comedieni, -e* s.m. și f. (fr. *comédien*) Actor sau actriță de comedie; (fig.) persoană prefăcută.
- COMEDIÁNT**, -Ă, *comedianți, -te* s.m. și f. (germ. *Komödiant*, it. *comediante*) 1. Actor sau actriță de circ, de bălci; saltimbanc, actor fără talent. 2. (Fig.) Persoană prefăcută, ipocrită; șarlatan.
- COMEDIE¹**, *comedii* s.f. (fr. *comédie*, lat. *comoedia*) Piesă de teatru care provoacă râsul; (fig.) prefăcătorie, ipocrizie.
- COMEDIE²**, *comedii* s.f. (tc. *komya*) Poznă; ciudățenie, bizarerie.
- COMEDIOGRÁF**, *comediografi* s.m. (it. *commediografo*, lat. *comoediographus*) Autor de comedii.
- COMEDÓN**, *comedoane* s.n. (fr. *comédon*) Mică formațiune la suprafața pielii, cu vârf negru, datorată unei hipersecreții de sebum.
- COMEMORÁ**, *comemorez* vb. I (fr. *commémorer*, lat. *commemorare*) A celebra, a evoca o personalitate, un eveniment etc. în mod solemn.
- COMEMORÁBIL**, -Ă, *comemorabili, -e* adj. (fr. *commémorable*, lat. *commemorabilis*) Care trebuie (sau poate) să fie comemorat; de comemorat.
- COMEMORATÍV**, -Ă, *comemorativi, -e* adj. (fr. *commémoratif*) Care evocă amintirea unei persoane sau a unui eveniment; rememorativ; memorial (3).
- COMENSUALÍSM** s.n. (cf. germ. *Kommensalismus*, fr. *commensalisme*) Tip de relații între două plante sau între două animale, în care unul folosește resturile de hrană ale celuilalt; metabioză.
- COMENSURÁBIL**, -Ă, *comensurabili, -e* adj. (fr. *commensurable*, lat. *commensurabilis*) (Despre mărimi) Care poate fi măsurat cu aceeași unitate de măsură.
- COMENSURABILITATE** s.f. (fr. *commensurabilité*) Proprietate a două mărimi de aceeași natură de a admite o a treia mărime ca măsură comună, care se cuprinde în primele de un număr întreg de ori.
- COMENTÁ**, *comentez* vb. I (fr. *commenter*, lat. *commentari*) 1. A-și spune părerea despre ceva; a interpreta (1), a lămurii. 2. A analiza (1), a explica, a parafraza un text scris (lege, lucrare etc.).
- COMENTÁRIU**, *comentarii* s.n. (fr. *commentaire*, lat. *commentarium*) 1. Interpretare, apreciere (critică), explicație (1), clarificare a unui text; (spec.) glosă (1). 2. Expunere (1), observație (2), remarcă legată de un eveniment, o întâmplare etc. în mass-media. 3. (Mai ales la pl.) Interpretări răutăcioase ale faptelor sau ale spuselor cuiva.
- COMENTATÓR**, -OÁRE, *comentatori, -oare* s.m. și f. (fr. *commentateur*, lat. *commentator; -oris*) Persoană care interpretează texte literare, istorice etc.; autor de comentarii; ziarist care comentează știri de actualitate la radio sau la televiziune.
- COMERÁJ**, *comeraje* s.n. (fr. *commérage*) Bârfă, cancan.
- COMERCIÁL**, -Ă, *comerciali, -e* adj. (fr. *commercial*, lat. *commercialis*) Referitor la comerț; negustoresc, mercantil (1).
- COMERCIÁBIL**, -Ă, *comerciabili, -e* adj. (it. *commerciabile*) Care îndeplinește condițiile pentru a fi (ușor) comercializat; vandabil; de comercializat.
- COMERCIALÍSM** s.n. (engl. *commercialism*) Spirit comercial (exagerat).
- COMERCIALIZÁ**, *comercializez* vb. I (fr. *commercialiser*) A face ca un bun să devină obiect de comerț; a vinde.
- COMERCIÁNT**, -Ă, *comercianți, -te* s.m. și f. (it. *commerciant*, fr. *commerçant*) Persoană care face comerț (privat); negustor.
- COMÉRT** s.n. (fr. *commerce*, lat. *mercium*) 1. Schimb de produse prin cumpărare și vânzare; negoț, negustorie. 2. *Cameră de comerț* = asociație legală care intermediază schimburile comerciale. *Comerț electronic* = comerț făcut prin internet.

- COMESEÁN**, -Ă, *comeseni*, -e s.m. și f. (*co-* + *mescan*, cf. fr. *commensal*) Persoană care mănâncă la aceeași masă împreună cu alții; conviv.
- COMESTIBIL**, -Ă, *comestibili*, -e adj. (fr. *comestible*, lat. *comestibilis*) Care poate fi mâncat; care servește ca hrană.
- COMÉTĂ**, *comete* s.f. (fr. *comète*) Mic corp ceresc asemănător unei stele cu coadă, care descrie o parabolă sau o elipsă alungită în jurul Soarelui.
- CÓMIC**, -Ă, *comici*, -ce (fr. *comique*, lat. *comicus*) 1. Adj. Al comediei¹, referitor la comedie. 2. S.m. Actor care interpretează roluri de comedie. 3. S.n. Ceea ce provoacă râsul.
- CÓMICS**, *comicsuri* s.n. (engl. *comics*) Povestire prezentată sub formă de seriale desenate, însoțite de texte scurte.
- COMILITÓN**, *comilitoni* s.m. (it. *commilitone*) Tovarăș, camarad, coleg de studii (universitare).
- COMINATORIU**, -IE, *cominatorii* adj. (fr. *cominatoire*) Care amenință cu o sancțiune, cu o pedeapsă în cazul încălcării unei clauze.
- COMINUTÍV**, -Ă, *cominutivi*, -e adj. (fr. *cominutif*) (Med.; despre fracturi) În fragmente mici.
- COMISÁR**, *comisari* s.m. (fr. *commissaire*) Persoană însărcinată cu o autoritate superioară sau cu o funcție de conducere; ofițer de poliție.
- COMISARIÁT**, *comisariate* s.n. (fr. *commissariat*) 1. Funcția, misiunea sau însărcinarea unui comisar; localul unei secții de poliție. 2. *Comisariat militar* = conducere militară locală care se ocupă cu recrutarea și incorporarea celor supuși serviciului militar.
- COMÍSIE**, *comisii* s.f. (fr. *commission*) Grup de persoane cu o anumită atribuție sau însărcinare; board.
- COMISIÓN**, *comisioane* s.n. (fr. *commission*) Însărcinare dată unei persoane de a îndeplini un anumit serviciu; sumă de bani dată pentru acest serviciu; provizion.
- COMISIONÁR**, *comisionari* s.m. (fr. *commissaire*) 1. Persoană care se ocupă de activități comerciale în numele alteia. 2. Persoană prin care se transmit scrisori, pachete, flori etc.
- COMISÓRIU**, -IE, *comisorii* adj. (fr. *comissoire*, lat. *commissorius*) Care duce la rezilierea, la desființarea, la anularea unui contract în cazul neexecutării acestuia.
- COMISÚRÁ**, *comisuri* s.f. (fr. *comissure*, lat. *commissura*) 1. Punct de legătură între părțile unui organ anatomic. 2. Legătură între pietre, realizată în construcții.
- COMÍS-VOIAJÓR**, *comis-voiajori* s.m. (fr. *commiss voyageur*) Persoană care mijlocește vânzarea unor mărfuri, deplasându-se dintr-un loc în altul în căutare de beneficiari; voiajor (2).
- COMITÁT**, *comitate* s.n. (germ. *Komitat*) Unitate teritorial-administrativă condusă de un comite/conte; district.
- COMÍTE**, *comit* vb. III (lat. *committere*) A săvârși, a face, a înfăptui ceva reprobabil.
- COMITÉNT**, -Ă, *comitenți*, -te s.m. și f. (it. *commitente*, lat. *commitens*, -ntis) (Jur.) Mandant.
- COMITÉT**, *comitete* s.n. (fr. *comité*) Reuniune de persoane cu anumite atribuții (de conducere, de îndrumare, de ajutor etc.); board.
- COMIȚIÁL**, -Ă, *comițiali*, -e (fr. *comitial*) 1. Adj. Care se referă la epilepsie; de epilepsie. 2. S.m. și f. Bolnav de epilepsie.
- COMÍȚII** s.f. pl. (lat. *comitia*) (În Roma antică, în perioada republicană) Adunări ale poporului, cu atribuții politice, legislative, judecătorești și religioase.
- COMIZERÁȚIE** s.f. (fr. *commiseration*) (Livr.) Milă, compătimire.
- COMMÉDIA DELL'ÁRTE** s.f. (it. *commedia dell'arte*) Teatru italian de tip farsă, improvizat, cu pantomimă, acrobație, coregrafie etc. din sec. XVI–XVIII.
- COMMÓDO** adv. (it. *commodo*) (Muz.) În tempo liniștit, lin.
- COMÓD**, -Ă, *comoz*, -de adj. (fr. *commode*, lat. *commodus*) 1. Care este ușor accesibil, care nu necesită efort; plăcut, confortabil, lesnicios, facil (1). 2. Care duce o viață liniștită; leneș, indolent.
- COMODÁT** s.n. (fr. *commodé*, lat. *commodatus*) Împrumutare gratuită a unui obiect, făcută pentru o folosință curentă.
- COMÓDÁ**, *comode* s.f. (fr. *commode*) Scrin scund cu sertare mari, suprapuse.
- COMODITÁTE**, *comodități* s.f. (fr. *commodité*, lat. *commoditas*, -atis) 1. Calitatea, însușirea de a fi comod; confort. 2. (Peior.) Atitudinea unei persoane indolente.
- COMODÓR**, *comodori* s.m. (fr., engl. *commodore*) Grad de ofițer în marina nord-americană sau britanică, inferior contraamiralului, dar superior căpitanului de vas.
- COMORÁȚIE** s.f. (lat. *commoratio*, fr. *commoration*) 1. Insistență asupra unei chestiuni lămurite. 2. Figură de retorică obținută prin utilizarea excesivă a conjuncțiilor coordonatoare și, sau într-o propoziție; epimonă.
- COMOȘTENITÓR**, -OÁRE, *comoștenitori*, -oare s.m. și f. (*co-* + *moștenitor*, cf. fr. *cohéritier*) Persoană care moștenește împreună cu alții pe cineva; coerede.

- COMÓȚIE**, *comoții* s.f. (fr. *commotion*) 1. Zguduire violentă, bruscă a unui organ prin cădere sau prin lovire. 2. *Comoție cerebrală* = șoc puternic al creierului, manifestat prin pierderea cunoștinței, comă (și moarte).
- COMPACITĂȚE** s.f. (fr. *compacité*) Însușirea de a fi compact; densitate (1).
- COMPĂCT**, -Ă, *compacti, -te* adj. (fr. *compact*, lat. *compactus*) 1. Îndesat, dens (1), masiv (1); numeros, alcătuit din rânduri strânse. 2. *Compact disc* = disc fin de dimensiuni reduse, cu o capacitate de înregistrare mai mare decât cea a discurilor obișnuite; CD.
- COMPACTOMÉTRU**, *compactometre* s.n. (fr. *compactomètre*) Aparat folosit pentru măsurarea gradului de densitate a solului.
- COMPACTÓR**, (1) *compactori*, (2) *compactoare* (fr. *compacteur*) 1. S.m. Legător de cărți. 2. S.n. Mașină utilizată pentru îndesarea și nivelarea solului pe un teren, pe o șosea etc.
- COMPANIE**¹, *companii* s.f. (fr. *compagnie*) 1. Tovărășie, însoțire; societate (4), anturaj. 2. Întreprindere sau societate mare (de transport, industrială, bancară etc.).
- COMPĂNIE**², *companii* s.f. (fr. *compagnie*, it. *compagnia*) 1. Subunitate militară superioară plutonului. 2. *Companie de onoare* = gardă de onoare.
- COMPANIÓN**, -OĂNĂ, *companioni, -oane* s.m. și f. (fr. *compagnon*) Camarad, însoțitor.
- COMPARĂ**, *compar* vb. I (fr. *comparer*, lat. *comparare*) A examina două sau mai multe fapte, obiecte etc. în vederea stabilirii asemănărilor și deosebirilor dintre ele; a confrunța (1).
- COMPARĂBIL**, -Ă, *comparabili, -e* adj. (fr. *comparable*, lat. *comparabilis*) Care poate fi comparat.
- COMPARATÍSM** s.n. (fr. *comparatisme*) Metodă de cercetare bazată pe comparație; comparativism.
- COMPARATÍST**, -Ă, *comparatiști, -ste* s.m. și f. (fr. *comparatiste*) Specialist în studiul unei discipline comparate.
- COMPARATÍV**, -Ă, *comparativi, -e* adj. (fr. *comparatif*, lat. *comparativus*) 1. Care este bazat pe, care stabilește o sau care servește la comparație, la stabilirea de raporturi între obiecte și fenomene. 2. *Grad comparativ* (și substantivat, n.) = unul dintre gradele de comparație ale adjectivului și ale adverbului, care exprimă superioritatea, egalitatea sau inferioritatea mai multor obiecte cu aceeași însușire ori a aceluiași obiect, în momente diferite.
- COMPARATIVÍSM** s.n. (germ. *Komparativismus*) (Lingv.) Comparatism.
- COMPARATÓR**, *comparatoare* s.n. (fr. *comparateur*) Instrument format dintr-un șurub micrometric și două microscopae, folosit pentru măsurarea distanței dintre două puncte sau dintre două repere.
- COMPARĂȚIE**, *comparații* s.f. (lat. *comparatio*) 1. Examinare a două sau a mai multor obiecte, ființe sau fenomene, pentru a indica asemănările ori deosebirile dintre acestea; paralelă (3). 2. Figură de stil prin care se asociază două obiecte, două persoane, două acțiuni etc. pe baza unor trăsături comune. 3. *Grad de comparație* = formă pe care o ia adjectivul și unele categorii de adverbe pentru a arăta în ce măsură un substantiv ori un verb are însușirea sau caracteristica exprimată de acel adjectiv ori adverb. *Termen de comparație* = cuvânt, expresie, noțiune cu ajutorul căreia se compară ceva. *În comparație cu...* = comparativ, față de... *A nu suferi comparație* = a fi mai presus de orice obiect sau ființă cu care ar putea fi comparat.
- COMPĂRS**, *comparși* s.m. (fr. *comparse*, it. *comparsa*) Personaj cu rol neînsemnat într-un spectacol; figurant (1).
- COMPARTIMENT**, *compartimente* s.n. (fr. *compartiment*) 1. Despărțitură, diviziune într-un spațiu (încăpere, vagon, dulap etc.); porțiune dintr-o suprafață plană. 2. Sferă (2), sector (2), domeniu de activitate.
- COMPARTIMENTĂ**, *compartimentez* vb. I (fr. *compartimenter*) A diviza (1), a separa în compartimente; a delimita (1).
- COMPARTIMENTĂJ**, *compartimentaje* s.n. (fr. *compartimentage*) (Rar) (Mod de) împărțire în compartimente.
- COMPARTIMENTĂL**, -Ă, *compartimentali, -e* adj. (fr. *compartimental*) Care ține de compartiment, referitor la compartiment.
- COMPĂS**, *compasuri* s.n. (fr. *compas*, germ. *Kompass*) 1. Instrument cu două brațe articulate, folosit pentru trasarea liniilor curbe și măsurarea arcelor de cerc. 2. Busolă.
- COMPASIÚNE** s.f. (fr. *compassion*) Milă, compătimire.
- COMPATÍBIL**, -Ă *compatibili, -e* adj. (fr. *compatible*) 1. Care corespunde, se împacă, se potrivește, coexistă cu altceva. 2. (Mat.) Care admite soluții comune.
- COMPATIBILITĂȚE** s.f. (fr. *compatibilité*) Însușirea, faptul de a fi compatibil; potrivire.
- COMPATRIÓT**, -OĂȚĂ, *compatrioți, -oate* s.m. și f. (fr. *compatriote*, lat. *compatriota*) Persoană din aceeași patrie în raport cu altă persoană.

- COMPĂREĂ**, *compar* vb. II (fr. *comparaître*, cf. *părea*) A apărea sau a fi adus în fața unei instanțe judecătorești (ca martor sau ca inculpat).
- COMPĒNDIU**, *compendii* s.n. (lat., fr. *compendium*) Expunere sintetică a unei lucrări, a unei discipline, a unei concepții; conspect; rezumat (1).
- COMPENSĂ**, *compensez* vb. I (fr. *compenser*, lat. *compensare*) A înlocui ceva consumat sau cheltuit prin altceva (egal în valoare); a completa, a repara (2), a înlocui ceva cu altceva, a echilibra (2); a îndrepta un rău, a despăgubi; a indexa (3).
- COMPENSĂBIL**, -Ă, *compensabili*, -e adj. (fr. *compensable*) Care poate fi compensat.
- COMPENSATIV**, -Ă, *compensativi*, -e adj. (fr. *compensatif*) Care stabilește o compensație, care compensează.
- COMPENSATOR**, -OĂRE, *compensatori*, -oare (fr. *compensateur*) 1. Adj. Care compensează; compensatoriu (1). 2. S.n. Aparat, dispozitiv sau sistem cu care se efectuează o compensare sau se realizează o echilibrare.
- COMPENSATORIU**, -IE, *compensatorii* adj. (fr. *compensatoire*) 1. Care compensează; compensator (1). 2. (Jur.) Care duce la repararea unei pagube. 3. *Daune compensatorii* = sumă de bani plătită de debitor creditorului, pentru a-i acoperi pagubele rezultate din neachitarea obligației la termen.
- COMPENSĂȚIE**, *compensații* s.f. (fr. *compensation*) Faptul de a compensa; ceea ce servește pentru a repara o daună, o lipsă, un prejudiciu etc.; recompensă.
- COMPĒR**, *comperi* s.m. (engl. *compère*) Prezentatorul unui spectacol de varietăți.
- COMPERĂJ**, *comperaje* s.n. (fr. *compérage*) Prezentare a unui spectacol de estradă, de varietăți; textul acestei prezentări.
- COMPĒTĒNT**, -Ă, *competenți*, -te adj. (fr. *compétent*) Informat, capabil, eficient (2), priceput; îndreptățit.
- COMPĒTĒNȚĂ**, *competențe* s.f. (fr. *compétence*) Capacitatea cuiva de a rezolva o problemă, de a se pronunța exact, ca urmare a experienței sau a cunoașterii aprofundate; pricepere, pregătire; dreptul de a hotărî într-o problemă; autoritate (4), calitate (2).
- COMPĒTĒTĒIV**, -Ă, *competitivi*, -e adj. (fr. *compétitif*) 1. Susceptibil de a suporta concurența; performant. 2. Relativ la competiție.
- COMPĒTĒTĒIVITĂȚE** s.f. (*competitiv + -itate*) Înșușirea de a fi competitiv.
- COMPĒTĒTĒTOR**, -OĂRE, *competitori*, -oare s.m. și f. (fr. *compétiteur*, lat. *competitor*; -oris) Concurrent (1), candidat.
- COMPĒTĒȚIE**, *competiții* s.f. (fr. *compétition*) Întrecere, concurență (1), reuniune (2), concurs (1); emulație.
- COMPĒLĂ**, *compilez* vb. I (fr. *compiler*, lat. *compilare*) A alcătui o lucrare nouă, fără o contribuție originală, prin preluarea ideilor altor autori.
- COMPĒLATĒTOR**, -OĂRE, *compilatori*, -oare (fr. *compilateur*, lat. *compilator*) 1. S.m. și f. Persoană care compilează, autor de compilații. 2. S.n. (Cib.) Program utilitar de transformare a unui limbaj algoritmic în codul mașinii.
- COMPĒLĂȚIE**, *compilații* s.f. (fr. *compilation*) Lucrare lipsită de originalitate, cu idei neprelucrate, luate de la alți autori.
- COMPLĂȚEĂ**, *complac* vb. II (*con- + plăcea*, cf. fr. *complaire*) A găsi mulțumire în ceva; a se acomoda cu o anumită situație neplăcută, fără a încerca să o depășească.
- COMPLĒMENT**, *complemente* s.n. (fr. *complément*, lat. *complementum*) 1. Complinire, adăugire. 2. (Gram.) Partea secundară de propoziție care determină un verb, un adjectiv sau un adverb. 3. Substanță de natură proteică prezentă în serul normal și care participă la imunizare.
- COMPLĒMENTĂR**, -Ă, *complementari*, -e adj. (fr. *complémentaire*) 1. Care completează; subsidiar (1). 2. *Culori complementare* = culori care, prin suprapunere, dau culoarea albă. *Unghiuri complementare* = unghiuri care, prin însumare, formează un unghi de 90°.
- COMPLĒMENTĂRĒISM** s.n. (fr. *complémentarisme*) (Fil.) Teză fundamentală a empirismului logic conștient în asocierea empirismului cu logicismul.
- COMPLĒMENTĂRĒITĂȚE** s.f. (fr. *complémentarité*) Caracterul a ceea ce este complementar.
- COMPLĒȚ**, -Ă, *compleți*, -te (fr. *complet*, lat. *completus*) 1. Adj. Care are toate elementele necesare, căruia nu îi lipsește nimic; întreg, integral (1), total (1), desăvârșit, perfect (1), plenar (2), deplin, împlinit. 2. Adv. În întregime, cu desăvârșire. 3. S.n. (Înv.) Bal. 4. *Complet de judecată* = instanță judecătorească.
- COMPLĒȚĂ**, *completez* vb. I (fr. *compléter*) A adăuga ceea ce lipsește; a întregi, a suplimenta, a împlini; a compensa.
- COMPLĒTĂMĒNȚE** adv. (it. *completamente*, fr. *complètement*) În mod complet, cu desăvârșire.
- COMPLĒTĒTĒȚUDINE** s.f. (cf. fr. *complétude*) Proprietate a unui sistem ipotetico-deductiv potrivit căreia orice propoziție supusă regulilor de deducție poate fi demonstrată.

- COMPLETIV, -Ă**, *completivi, -e* adj. (fr. *complétif*, lat. *completivus*) *Propoziție completivă* (și substantivat, f.) = propoziție subordonată cu rol de complement pe lângă verbul din regentă.
- COMPLÉU**, *compleuri* s.n. (fr. *complet*) Costum alcătuit din două sau din trei piese asortate.
- COMPLÉX, -Ă**, *complexi, complexe* (fr. *complexe*, lat. *complexus*) 1. Adj. Care este format din mai multe elemente; compus; multiplu (2). 2. S.n. Unitate, ansamblu format din mai multe părți; combinare, asociere de fenomene, stări, lucruri, clădiri etc. 3. S.n. Ansamblu de deprinderi formate în copilărie, care determină comportamentul individual; (la pl.) sentimente de inferioritate, de inhibare, de timiditate.
- COMPLEXÁT, -Ă**, *complexați, -te* adj. (fr. *complexé*) Care are complexe (3).
- COMPLEXÍTATE** s.f. (fr. *complexité*) Starea, calitatea a ceea ce este complex.
- COMPLEZÉNT, -Ă**, *complezenți, -te* adj. (fr. *complaisant*) Serviabil, amabil.
- COMPLEZÉNTĂ**, *complezențe* s.f. (fr. *complaisance*) 1. Amabilitate, serviabilitate. 2. *De complezență* = din politețe; fără importanță, formal.
- COMPLEXIUNE**, *complexiuni* (fr. *complexion*) (Rar) Totalitatea trăsăturilor psihofizice care caracterizează o persoană.
- COMPLEXUÁL, -Ă**, *complexuali, -e* adj. (fr. *complexuel*) (Psih.) Referitor la complex (3), la natura emoțională a acestuia.
- COMPLIÁNȚĂ** s.f. (engl. *compliance*) Mărire care indică gradul de elasticitate al unui sistem mecanic.
- COMPLICÁ**, *complic* vb. I (fr. *compliquer*) A face mai puțin simplu, a face sau a deveni confuz, amestecat, dezordonat; a (se) încurca; a (se) agrava.
- COMPLICÁT, -Ă**, *complicați, -te* adj. (de la *complica*) Încurcat, dificil, greu; (fig.) sinuos (2).
- COMPLICÁȚIE**, *complicații* s.f. (fr. *complication*) 1. Starea a ceea ce este complicat; încurcătură, lucru care complică. 2. Încurcătură, perturbare. 3. Agravare a unei boli; disfuncție.
- COMPLÍCE**, *complici, -ce* s.m. și f. (fr. *complice*) Persoană care participă indirect la săvârșirea unei infracțiuni sau care înlesnește și ascunde o infracțiune, un fapt reprobabil.
- COMPLICITÁTE**, *complicități* s.f. (fr. *complicité*) Faptul de a fi complice într-o faptă reprobabilă.
- COMPLIMÉNT**, *complimente* s.n. (fr. *compliment*) 1. Laudă, măgulire, amabilitate, flatare. 2. (La pl.) Salutări transmise prin cineva. 3. Plecăciune.
- COMPLIMENTÁ**, *complimentez* vb. I (fr. *complimenter*) A face complimente.
- COMPLÓT**, *comploturi* s.n. (fr. *complot*) Înțelegere secretă a unui grup pentru a acționa împotriva statului, a unor persoane etc.; conjurație, conspirație; tramă (2).
- COMPLÓTÁ**, *complotez* vb. I (fr. *comploter*) A pune la cale un complot; a conjura (1).
- COMPONÉNT, -Ă**, *componenți, -te* (germ. *Komponente*, it. *componente*) 1. Adj., s.f. (Element) care intră ca parte într-un întreg. 2. S.n. Fiecare dintre substanțele sau dintre speciile moleculare ale unui sistem fizico-chimic.
- COMPONÉNTĂ**, *componențe* s.f. (*compon[ent] + -ență*) Compoziție (1), alcătuire.
- COMPONÍST, -Ă**, *componiști, -ste* s.m. și f. (germ. *Komponist*) (Muz.) Compozitor.
- COMPONÍSTIC, -Ă**, *componistici, -ce* adj. (*componist + -ic*) Al unei compoziții muzicale, referitor la o compoziție muzicală.
- COMPORTÁ**, *comport* vb. I (fr. *comporter*) 1. A avea o anumită conduită. 2. A aduce cu sine; a necesita; a cere.
- COMPORTAMÉNT**, *comportamente* s.n. (fr. *comportement*) 1. Manieră, fel de a acționa în anumite împrejurări; conduită, purtare, atitudine (2), comportare, ținută (2). 2. Totalitatea manifestărilor prin care se exteriorizează viața psihică la animale și la oameni.
- COMPORTAMENTÁL, -Ă**, *comportamentali, -e* adj. (fr. *comportemental*) De comportament, referitor la comportament (1).
- COMPORTÁRE**, *comportări* s.f. (de la *comporta*) Mod de a se purta; conduită, atitudine (2), comportament.
- COMPÓST**, *composturi* s.n. (fr. *compost*) Amestec de resturi vegetale, animale și minerale fermentate, destinat să îngrășe solul.
- COMPOSTÁ**, *compostez* vb. I (fr. *composter*) A marca un bilet, un act etc. cu un semn distinctiv imprimat de compostor.
- COMPOSTÓR**, *compostoare* s.n. (fr. *composteur*) Aparat care imprimă, pe un bilet, pe un act data sau care îl perforază într-un anumit fel.
- COMPÓT**, *compoturi* s.n. (fr. *compote*) Preparat alimentar din fructe proaspete sau uscate, fierte în apă cu zahăr.
- COMPOTIÉRĂ**, *compotiere* s.f. (*compot + -ieră*, cf. fr. *compotier*) Vas pentru servit compotul la masă.
- COMPOUND** s.n. (pr. *compáund*; engl. *compound*) 1. Funcționare asociată a două mecanisme, a două

- mașini etc. 2. Amestec de materiale organice electrolizante.
- COMPOUNDĂ**, *compoundez* vb. I (pr. *compaundă*; engl. *compound*) (Elt.) A face operația de compounding.
- COMPOUNDĂRE** s.f. (pr. *compaundăre*; cf. *compound*) Metodă de reglare a tensiunii la generatoare sau a turației la motoarele de curent continuu, care constă în excitarea suplimentară a mașinii cu un curent egal sau proporțional cu un curent indus.
- COMPOZEE**, *compozee* s.f. (fr. *composée*) (La pl.) Familie de plante dicotiledonate gamopetale, cu flori reunite în capitul; compozite (2); (și la sg.) plantă din această familie.
- COMPOZIT**, -Ă, *compoziți*, -te (fr. *composite*, lat. *compositus*) 1. Adj. Care este alcătuit din elemente diferite, neunitare. 2. S.f. (La pl.; Bot.) Compozec. 3. S.n. (La pl.) Materiale care reunesc într-un singur produs elemente care nu se asociază în mod natural. 4. Adj. *Ordin compozit* (și substantivat, n.) = ordin arhitectonic antic care combină capitulul ionic cu cel corintic.
- COMPOZITÔR**, -OĂRE, *compozitori*, -oare s.m. și f. (fr. *compositeur*) Persoană care compune lucrări muzicale; compozist.
- COMPOZIȚIE**, *compoziții* s.f. (fr. *composition*, lat. *compositio*) 1. Manieră în care părțile formează un tot; structură, componență, alcătuire. 2. Compunere artistică (literară, muzicală, plastică etc.); interpretare actoricească. 3. Exercițiu literar; compunere școlară.
- COMPREHENSIBIL**, -Ă, *comprehensibili*, -e adj. (fr. *compréhensible*, lat. *comprehensibilis*) Care se poate înțelege ușor; clar (4), explicit, inteligibil (1).
- COMPREHENSIBILITATE** s.f. (fr. *compréhensibilité*) (Livr.) Calitatea de a fi comprehensibil.
- COMPREHENSIUNE** s.f. (fr. *compréhension*, lat. *comprehensio*, -onis) 1. Capacitatea de a înțelege ceva; înțelegere, pătrundere. 2. (Log.) Conținut.
- COMPREHENSIV**, -Ă, *comprehensivi*, -e adj. (fr. *compréhensif*, lat. *comprehensivus*) Care înțelege cu ușurință, repede; inteligent, pătrunzător.
- COMPRES** s.n. (germ. *Kompress*) Text tipărit compact, fără spații mari între rânduri.
- COMPRESĂ**, *comprese* s.f. (fr. *compresse*) Țesătură de tifon, de pânză îmbibată cu un lichid (medicamente), folosită la pansarea rănilor sau la aplicarea pe o parte dureroasă a corpului.
- COMPRESIBIL**, -Ă, *compresibili*, -e adj. (fr. *compressible*) Care poate fi micșorat, redus (sub efectul presiunii); comprimabil (2).
- COMPRESIBILITATE** s.f. (fr. *compressibilité*) Proprietatea unui corp de a putea fi comprimabil.
- COMPRESIUNE**, *compresiuni* s.f. (fr. *compression*, lat. *compresio*, -onis) Micșorare a volumului unui corp; comprimare; apăsare.
- COMPRESIV**, -Ă, *compresivi*, -e adj. (fr. *compressif*, engl. *compressive*) Care servește la comprimare; care restrânge, comprimă.
- COMPRESÔR**, -OĂRE, *compresori*, -oare (fr. *compresseur*) 1. Adj. Care comprimă. 2. S.n. Mașină de comprimat gaze. 3. S.n. Cilindru metalic masiv folosit pentru îndesarea și nivelarea terasamentelor. 4. S.n. Instrument medical cu ajutorul căruia se comprimă (1) un vas sangvin în timpul unei operații.
- COMPRIMĂ**, *comprim* vb. I (fr. *comprimer*) 1. A micșora volumul; a concentra, a condensa (1), a presa (1). 2. (Fig.) A reprima, a înăbuși (o manifestare, un sentiment).
- COMPRIMĂBIL**, -Ă, *comprimabili*, -e adj. (fr. *comprimable*) 1. Care poate fi comprimat. 2. Comprimabil.
- COMPRIMĂT**, *comprimat* s.n. (fr. *comprimé*) (Farm.) Tabletă (1), pastilă (1).
- COMPROMIS**¹, *compromisuri* s.n. (fr. *compromis*) Acord bazat pe concesiile reciproce; cedare; înțelegere arbitrată de cineva.
- COMPROMIS**², -Ă, *compromiși*, -se adj. (de la *compromite*) 1. Discreditat. 2. Primejduit; stricat.
- COMPROMISORIU**, -IE, *compromisorii* adj. (fr. *compromissoire*) 1. (Jur.) Care este în legătură cu un compromis. 2. *Judecată compromisorie* = judecată pronunțată de arbitri. *Clauză compromisorie* = clauza unui contract prin care se menționează că dificultățile survenite în executarea acestuia urmează să fie rezolvate de arbitri.
- COMPROMITE**, *compromit* vb. III (fr. *compromettre*, lat. *compromittere*) 1. A(-și) strica buna reputație; a (se) discredita (1). 2. A primejdui; a strica.
- COMPTE-RENDU** s.n. (pr. *contrandû*; fr. *compte-rendu*) Raport despre un eveniment, o ședință, o lucrare etc.; recenzie.
- COMPUNE**, *compun* vb. III (lat. *componere*, cf. *pune*) 1. A forma (1), a alcătui, a întocmi. 2. A fi alcătuit, a consta din... 3. A crea (1), a elabora (1), a redacta o operă literară, muzicală etc.
- COMPUNERE**, *compuneri* s.f. (de la *compune*) 1. Lucrare școlară scrisă pe o anumită temă. 2. Sistem de formare a cuvintelor noi.
- COMPÛT**, *computuri* s.n. (fr. *comput*) Calcul al timpului destinat fixării datei Paștelui și stabilirii calendarului bisericesc.

COMPUTĂ, *compute* vb. I (fr. *computer*) (Jur.)

1. A scădea prevenția din timpul unei condamnări.
2. A calcula, a număra.

COMPUTĂRE, *computări* s.f. (lat. *computare*) *Computarea prevenției* = scăderea perioadei de arest preventiv din timpul total al pedepsei privative de libertate la care este condamnată o persoană.

COMPUTER, *computere* s.n. (pr. *compiüter*; engl. *computer*) Calculator electronic; ordinator.

COMPUTERIZĂ, *computerizez* vb. I (pr. *compiute-riză*; engl. *computerize*) 1. A prelucra date cu ajutorul computerului. 2. A introduce folosirea computerului în diferite domenii de activitate.

COMŪN, -Ă, *comuni*, -e (fr. *commun*, lat. *communis*)

1. Adj. Care se referă la mai mulți sau la tot ce aparține mai multora sau tuturor; colectiv (2), obștesc, public (3), general² (1).
2. Adj. Obșnuit, normal (1), firesc, standard (2).
3. Adj. Banal, prozaic (1); de proastă calitate; mediocru, vulgar (2).
4. S.n. Ceea ce este general, colectiv.
5. *A face cauză comună cu cineva* = a fi alături de cineva într-o problemă, într-o discuție etc. *A nu avea nimic în comun cu cineva* (sau *ceva*) = a nu avea nicio legătură cu cineva (sau *ceva*). *A duce o viață comună cu cineva* = a conviețui. *În comun* = împreună. *Loc comun* = idee cunoscută. *A ieși din comun* = a fi neobișnuit.

COMUNĂL, -Ă, *comunali*, -e adj. (fr. *communal*, lat. *communalis*) Al comunei (1), privitor la comună.

COMUNĂRD, -Ă, *comunarzi*, -de s.m. și f. (fr. *communard*) Membru, partizan al Comunei din Paris, în anul 1871.

COMUNĂ, *comune* s.f. (fr. *commune*) 1. Unitate administrativă compusă din unul sau mai multe sate; așezare urbană cu o anumită autonomie, în statele medievale din ăpusul Europei. 2. *Comuna primitivă* = prima treaptă de dezvoltare social-economică a umanității, caracterizată prin munca în comun și printr-o împărțire egală a bunurilor materiale.

COMUNĒROS s.m. pl. (sp. *comuneros*) 1. Denumire dată orașelor libere din Castilia (Spania) care s-au răscolit împotriva absolutismului regal, în anul 1520. 2. Denumire dată participanților la răscola antispaniolă din Noua Granadă, în anul 1871. 3. Denumire dată curentului de stânga din revoluția spaniolă (1820-1823), care reprezenta interesele burgheziei mici și mijlocii.

COMUNIĂNT, -Ă, *comunianți*, -te s.m. și f. (fr. *communiant*) Persoană care primește euharistia; persoană care face comuniunea.

COMUNICĂ, *comunic* vb. I (fr. *communiquer*) 1. A face ca o informație să ajungă la cunoștința cuiva,

a transmite o știre; a înștiința, a informa; a contacta.

2. A avea legătură cu..., a da spre...

COMUNICABILITĂTE s.f. (fr. *communicabilité*) Calitatea sau starea a ceea ce este comunicabil.

COMUNICĂNT¹, *comunicante* adj. (fr. *communicant*) *Vase comunicante* = sistem de vase sau de tuburi care comunică între ele, astfel încât un lichid turnat în unul dintre vase se ridică, în toate, la același nivel.

COMUNICĂNT², -Ă, *comunicanți*, -te s.m. și f. (de la *comunica*) Persoană care comunică; persoană care răspunde la o anchetă lingvistică.

COMUNICĂRE, *comunicări* s.f. (de la *comunica*)

1. Știre, informație (1), înștiințare, raport (2).
2. Lucrare științifică prezentată într-o reuniune de specialiști.
3. Contact (1), relație (1), legătură, înțelegere.

COMUNICĂT, *comunicate* s.n. (fr. *communiqué*) Anunț, înștiințare oficială prin mass-media; buletin (1).

COMUNICĂTIV, -Ă, *comunicativi*, -e adj. (fr. *communicatif*, lat. *communicativus*) 1. Care se transmite ușor. 2. Care intră ușor în relații amabile cu semenii; sociabil; expansiv.

COMUNICĂTOR, *comunicatori* s.m. (fr. *communicateur*) 1. Persoană care transmite eficient o informație, un mesaj. 2. Specialist în comunicații.

COMUNICĂȚIE, *comunicații* s.f. (fr. *communication*, lat. *communicatio*) 1. Mijloc de comunicare între diferite puncte; legătură, contact (1). 2. *Comunicații de masă* = mass-media.

COMUNISM s.n. (fr. *communisme*) Doctrină care susține proprietatea de stat asupra mijloacelor de producție și eliminarea economiei de piață; politica partidului comunist; regim social-economic bazat pe proprietatea colectivă.

COMUNIST, -Ă, *comuniști*, -ste (fr. *communiste*)

1. Adj. Care aparține comunismului; bazat pe principiile comunismului, referitor la comunism.
2. S.m. și f. Membrul unui partid comunist; persoană care are convingeri comuniste.

COMUNITĂR, -Ă, *comunitari*, -e adj. (fr. *communautaire*) 1. Care se referă la Comunitatea Economică Europeană, azi, Uniunea Europeană. 2. Care aparține unei comunități, unei colectivități.

COMUNITĂTE, *comunități* s.f. (*comun* + *-itate*, cf. fr. *communauté*, lat. *communitas*, -atis, it. *comunità*)

1. Posesie în comun.
2. Grup de oameni care au interese și aspirații comune.
3. Totalitatea locuitorilor dintr-o așezare, dintr-o țară; colectivitate.

COMUNIUNE, *comuniuni* s.f. (fr. *communio*, lat. *communio*, -onis) 1. Legătură puternică, strânsă. 2. Împărtășanie, euharistie.

COMUTĂ *comut* vb. I (lat. *commutare*) 1. A schimba, a modifica un circuit electric; a lega un circuit electric în rețea. 2. A schimba o pedeapsă penală.

COMUTĂBIL, -Ă, *comutabili*, -e adj. (fr. *commutable*) Care poate fi comutat.

COMUTATOARE, *comutatori* s.f. (*comuta* + *-toare*, cf. fr. *commutatrice*) Mașină electrică pentru transformarea curentului continuu în curent alternativ sau invers.

COMUTATOR, *comutatoare* s.n. (fr. *commutateur*) Dispozitiv folosit pentru închiderea sau deschiderea rețelei prin care trece un curent electric ori pentru schimbarea direcției acestuia; întrerupător, șaltăr.

COMUTĂȚIE, *comutații* s.f. (fr. *commutation*) 1. Totalitatea operațiilor, manuale sau automate, de conectare și de deconectare a liniilor, în vederea realizării unei legături telefonice. 2. Proces de schimbare rapidă a sensului sau a valorii curentului dintr-o secțiune a înfășurării indusului unei mașini electrice cu colector (3), când lamelele la care este legată trec pe sub perii.

CON, *conuri* s.n. (fr. *cône*) 1. Suprafață descrisă de o dreaptă care se deplasează sprijinindu-se pe o curbă închisă imobilă și pe un punct fix; corpul geometric mărginit de o asemenea suprafață și de un plan. 2. Fructul coniferelor. 3. *Con vulcanic* = formă de relief a unui vulcan cu aspect de trunchi de con (1).

CON-/CO-/COM- (fr. *co[n]*-, lat. *con-*) Prefix cu sensul de „împreună cu” în cuvinte de tipul: *conșcolar*, *conațional*, *conviețui*.

CON BRÍO loc. adv. (it. *con brio*) (Muz.) Cu vervă, cu însuflețire.

CONCASĂ, *concasez* vb. I (fr. *concasser*) A sfărâma un material dur în fragmente mai mici.

CONCASÓR, *concasoare* s.n. (fr. *concasseur*) Mașină de sfărâmat materialele dure.

CONCATENĂ, *concatenez* vb. I (de la *concatenare*) A efectua operația de concatenare.

CONCATENÁRE, *concatenări* s.f. (cf. fr. *concaténation*) 1. (Chim.) Înșiruire, alipire a unor elemente diferite. 2. (Inform.) Operație care permite formarea unui vector nou, prin alăturarea a doi sau a mai multor vectori; juxtapunere.

CONCATENÁȚIE, *concatenații* s.f. (fr. *concaténation*) 1. (Lingv.) Înlănțuire de elemente în plan sintagmatic. 2. (Lit.) Înlănțuire retorică de anadiploze.

CONCÁV, -Ă, *concavi*, -e adj. (fr. *concave*, lat. *concavus*) Care prezintă o adâncitură, o scobitură.

CONCAVITÁTE, *concavități* s.f. (fr. *concavité*) Starea, însușirea de a fi concav; adâncitură.

CÓNČĂ s.f. (fr. *conque*) (Arhit.) Acoperământ în forma unei jumătăți de cupolă.

CONCÉDE, *conced* vb. III (fr. *concéder*) A acorda (1), a îngădui ceva; a ceda un drept, un privilegiu etc.

CONCEDIÁ, *concediez* vb. I (fr. *congédier*) A elibera din funcție, a da afară din serviciu.

CONCÉDIU, *concedii* s.n. (cf. fr. *congé*) Perioadă de timp determinată în care un salariat este scutit legal de a veni la locul de muncă.

CONCENTRÁ, *concentrez* vb. I (fr. *concentrer*) 1. A (se) strânge, a (se) comasa, a (se) acumula în cantitate mare într-un singur loc, într-un singur punct, în centru; a (se) comprima. 2. A chema rezervei sub arme. 3. A fi absorbit, preocupat de ceva. 4. A mări conținutul procentual al unui component într-o soluție, într-un minereu etc. 5. (Fig.) A focaliza.

CONCENTRÁRE, *concentrări* s.f. (de la *concentra*) 1. Strângere, acumulare, grupare (1). 2. *Lagăr de concentrare* = locul unde sunt închiși opozanții regimurilor dictatoriale.

CONCENTRÁT¹, *concentrate* s.n. (fr. *concentré*) 1. Produs alimentar obținut prin uscarea și presarea unui aliment; extract de suc obținut prin eliminarea apei. 2. Produs bogat în minerale utile.

CONCENTRÁT², -Ă, *concentrați*, -te adj. (de la *concentra*) 1. Care are o concentrație mare. 2. *Furaje concentrate* = nutrețuri de origine vegetală sau animală cu un procent redus de apă, bogate în proteine.

CONCENTRÁȚIE, *concentrații* s.f. (fr. *concentration*) Grad de saturare, de densitate al unui corp.

CONCENTRAȚIONÁR, -Ă, *concentraționari*, -e adj. (fr. *concentrationnaire*) Privitor la lagărele de concentrare.

CONCÉTRIC, -Ă, *concentrici*, -ce adj. (fr. *concentrique*) (Despre figuri geometrice) Care au un centru comun.

CONCÉPE, *concep* vb. III (lat. *concepere*) 1. A elabora (1), a crea (1), a imagina ceva nou; a schița (4). 2. A înțelege, a pricepe. 3. A formula (în scris) ceva. 4. A procrea, a zămisi. 5. *De neconcepuit* = imposibil.

CONCÉPT, *concepte* s.n. (fr. *concept*) 1. Noțiune (1), idee (1), semnificat. 2. Ciornă, schiță (2), bruion.

CONCEPTÁCUL, *conceptacule* s.n. (fr. *conceptacle*, lat. *conceptaculum*) Cavități mică în care se formează gameții, la unele criptogame.

CONCEPTUÁL, -Ă, *conceptuali*, -e adj. (fr. *conceptuel*) Care ține de concept (1); abstract (2), noțional, teoretic.

CONCEPTUALÍSM s.n. (fr. *conceptualisme*) Doctrină inițiată de Pierre Abélard, referitoare la natura conceptelor.

- CONCEPTUALÍST, -Ă**, *conceptualiști, -ste* s.m. și f., adj. (fr. *conceptualiste*) (Adept) al conceptualismului.
- CONCEPTUALIZĂ**, *conceptualizez* vb. I (fr. *conceptualiser*) A organiza în concepte (o noțiune, o idee generală etc.).
- CONCÉPTIE**, *concepții* s.f. (fr. *conception*, lat. *conceptio*) 1. Mod de a concepe, de a percepe și de a înțelege; convingere, opinie (1), judecată. 2. Proces de fecundație prin care ia naștere o nouă ființă; procreare, zămislire.
- CONCEPȚIONAL, -Ă**, *concepționali, -e* adj. (engl. *conceptional*) Al concepției, de concepție.
- CONCERN**, *concerne* s.n. (fr., engl. *concern*) Formă de monopol constând din unirea, sub o conducere unică, a mai multor agenți economici, industriali, comerciali etc. care își păstrează formal o anumită independență.
- CONCÉRT**, *concerte* s.n. (fr. *concert*, it. *concerto*) Executare în public a unor lucrări muzicale; piesă muzicală scrisă pentru mai multe instrumente; (fig.) manifestare zgomotoasă.
- CONCERTĂ**, *concertez* vb. I (it. *concertare*) 1. A da un concert. 2. A se consulta, a se înțelege în vederea unei acțiuni, a unei măsuri politice etc. comune.
- CONCERTĂNT, -Ă**, *concertanți, -te* adj. (fr. *concertant*) 1. Care are caracter de concert. 2. *Simfonie concertantă* = simfonie în care două sau mai multe instrumente au, alternativ, un rol dominant în orchestră. *Voce concertantă* = voce principală, cu un caracter solistic virtuos într-un cor.
- CONCERTĂT, -Ă**, *concertați, -te* adj. (de la *concerta*) Care este bazat pe un acord (1).
- CONCERTINĂ**, *concertine* s.f. (fr. *concertina*) Instrument muzical asemănător acordeonului, cu fețele laterale hexagonale.
- CONCERTINO**, *concertinouri* s.n. (it., fr. *concertino*) 1. Nume dat grupului de instrumente care execută părțile solistice în concerto grosso. 2. Scurtă compoziție muzicală concertistică.
- CONCERTÍST, -Ă**, *concertiști, -ste* s.m. și f. (fr. *concertiste*) Persoană care susține un concert, mai ales ca solist.
- CONCERTÍSTIC, -Ă**, *concertistici, -ce* adj. (*concert + -istic*) Care se referă la concert, care ține de concert.
- CONCERTMÁISTRU**, *concertmaistri* s.m. (*concert + maistru*, cf. germ. *Konzertmeister*) Prim-violonistul unei orchestre simfonice, de cameră etc. care îl poate înlocui pe dirijor.
- CONCÉRTO GRÓSSO**, *concerti grossi* s.n. (it. *concerto-grosso*) Compoziție muzicală în care un grup mic de instrumente solistice cântă alternativ cu restul orchestrei.
- CONCÉSIE**, *concesii* s.f. (fr. *concession*, lat. *concessio*) Îngăduință, cedare, renunțare la ceva; favoare (1); compromis¹.
- CONCESIONĂ**, *concesionez* vb. I (de la *concesiune*) A da în concesiune.
- CONCESIONAL, -Ă**, *concesionali, -e* adj. (fr. *concessionale*) De concesiune, al concesiunii.
- CONCESIONĂR**, *concesionari* s.m. (fr. *concessionnaire*) Persoană care a obținut o concesiune.
- CONCESIÚNE**, *concesiuni* s.f. (fr. *concession*, lat. *concessio, -onis*) Convenție prin care o persoană dobândește dreptul de exploatare a anumitor servicii publice sau bunuri ale statului, în schimbul unor beneficii cedate acestuia; bunurile exploatare în acest mod.
- CONCESÍV, -Ă**, *concesivi, -e* adj. (fr. *concessif*, lat. *concessivus*) 1. Care face concesi; îngăduitor. 2. (Gram.) *Propoziție concesivă* = propoziție subordonată care arată că acțiunea din regentă se realizează sau se poate realiza în ciuda unei piedici. *Conjuncție concesivă* = conjuncție care introduce o propoziție concesivă.
- CONCETĂȚEAN, -Ă**, *concetățeni, -e* s.m. și f. (*con- + cetățean*, cf. fr. *concitoyen*) Cetățean care este din același oraș, din același stat cu altul; concitadin.
- CONCHERÁNT, -Ă**, *concheranți, -te* adj. (fr. *conquérant*) (Înv.) Cuceritor.
- CONCHÉTĂ**, *conchete* s.f. (fr. *conquête*) (Înv.) Cucerire.
- CONCHÍDE**, *conchid* vb. III (lat. *concludere*, cf. *închide*) A trage o concluzie, a încheia rezumând o expunere, o cercetare etc.; a concludere.
- CONCHILIOLOGÍE** s.f. (fr. *conchyliologie*) Partea zoologiei care se ocupă de studiul scoicilor.
- CONCHISTADÓR**, *conchistadori* s.m. (sp., fr. *conquistador*) Aventurier spaniol plecat să cucerească teritorii din America, după descoperirea acesteia.
- CONCHÍSTĂ**, *conchiste* s.f. (it. *conquista*) (Rar) Cucerire (amoroasă); femeie cucerită.
- CONCILIÁ**, *concilies* vb. I (fr. *concilier*, lat. *conciliare*) A împăca, a înlătura divergențele; a aplatina sau a evita un litigiu prin împăcarea părților.
- CONCILIÁBUL**, *conciliabule* s.n. (fr. *conciliabule*, lat. *conciliabulum*) Reuniune, consfătuire (secretă) între persoane care plănuiesc ceva.
- CONCILIÁNT, -Ă**, *concilianți, -te* adj. (fr. *conciliant*) Care se lasă ușor convins; transigent, împăciuito; facil (2).

CONCILIATOR, -OARE, *conciliatori, -oare* adj. (fr. *conciliateur*, lat. *conciliator, -oris*) Care urmărește împăcarea părților în conflict; care caută o soluție de compromis; (substantivat) împăciuitoare.

CONCILIĂȚIE, *conciliații* s.f. (fr. *conciliation*, lat. *conciliatio*) Împăcare, conciliere; procedură de împăcare a părților în conflict, în dreptul internațional.

CONCILIU, *concilii* s.n. (lat. *concilium*) Adunare a reprezentanților înaltului cler catolic, în care se iau hotărâri cu privire la dogmă, morală sau disciplina bisericească.

CONCIS, -Ă, *conciși, -se* adj. (fr. *concis*, lat. *concisus*) Expus pe scurt; telegrafic, lapidar (2), laconic, concentrat, dens (1), succint, rezumativ.

CONCITADIN, -Ă, *conciadini, -e* s.m. și f. (it. *conciadino*) Cetățean care trăiește în același oraș cu altul; conetățean, conorășean.

CONCIZIE s.f. (fr. *concision*, lat. *concisio*) Calitatea de a fi concis; exprimare, formulare scurtă; laconism.

CONCLĂV, conclavuri s.n. (fr. *conclave*) Adunare a cardinalilor pentru alegerea unui nou papă; sala în care se ține această adunare.

CONCLUDE, *conclud* vb. III (lat., it. *concludere*) A conchide, a încheia.

CONCLUDENT, -Ă, *concludenți, -te* adj. (lat. *concludens, -ntis*) Care convinge, care duce la o anumită concluzie; convingător, edificator.

CONCLUZIE, *concluzii* s.f. (fr. *conclusion*, lat. *conclusio*) 1. Încheiere a unei judecări sau a unei serii de judecări. 2. Rezultat final, încheiere a unei expunerii. 3. *A trage concluziile* = a rezuma, a arăta consecințele. *A pune concluzii* = a formula pe scurt apărarea (sau acuzarea) într-un proces. *În concluzie* = în consecință, prin urmare.

CONCLUZIONĂ, *concluzionez* vb. I (*concluzie + -ona*) 1. A trage concluzii. 2. A termina discuția.

CONCLUZIV, -Ă, *concluzivi, -e* adj. (fr. *conclusif*) 1. Care constituie o concluzie; care conchide, ilativ (1). 2. (Gram.) *Propoziție concluzivă* = propoziție care exprimă o concluzie. *Conjunție concluzivă* = conjuncție care introduce o propoziție concluzivă.

CONCOIDĂ, *concoide* s.f. (fr. *conchoïde*) Curbă plană rezultată dintr-o curbă dată, cu ajutorul unui punct fix și al unei secante, care se rotește sprijinindu-se pe acesta.

CONCOMITENT, -Ă, *concomitenți, -te* adj. (fr. *concomitant*) Care se produce în același timp; sincron (1), simultan (1), paralel.

CONCOMITENȚĂ, *concomitențe* s.f. (fr. *concomitance*) Coexistență, simultaneitate.

CONCORDĂ, pers. 3 *concordă* vb. I (fr. *concorde*, lat. *concordare*) A fi în acord, a se potrivi, a corespunde.

CONCORDANȚĂ, *concordanțe* s.f. (fr. *concordance*) 1. Faptul de a concorda; acord (2), potrivire, conformitate (1), congruență, simetric (1). 2. (Gram.) *Concordanța timpurilor* = corespondența timpurilor.

CONCORDAT, concordate s.n. (fr. *concordat*) 1. Acord încheiat între papă și diferite state, pentru stabilirea statutului și privilegiilor Bisericii Catolice din statele respective. 2. Contract încheiat sub controlul justiției, între un falit și creditorii acestuia.

CONCORDATĂR, -Ă, *concordatari, -e* (fr. *concordataire*) 1. Adj. Referitor la concordat. 2. S.m. și f. Comerciant insolubil care a obținut un concordat (2).

CONCORDIE s.f. (lat. *concordia*) Bună înțelegere; armonie.

CONCORDISM s.n. (fr. *concordisme*) Concepție care încearcă să pună de acord preceptele Biblii cu rezultatele științei.

CONCORDIST, -Ă, *concordiști, -ste* adj., s.m. și f. (fr. *concordiste*) (Adept) al concordismului.

CONCRESCENT, -Ă, *concreșcenți, -te* adj. (fr. *concresscent*) 1. (Bot.) Concreșcut. 2. (Med.; despre organe) Afectat de concreșcență; cu concreșcență.

CONCRESCENȚĂ, *concreșcențe* s.f. (fr. *concresscence*, lat. *concresscentia*) Creștere împreună, unire patologică a două elemente anatomice.

CONCREȘTE, *concreșc* vb. III (lat. *concresscere*) A crește împreună.

CONCRET, -Ă, *concreși, -te* adj., s.n. (fr. *concret*) (Lucru, fenomen etc.) care se referă la realitate, care poate fi perceput cu simțurile; (lucru, fenomen) real² (1), fizic (2), material (3), palpabil, perceptibil, precis (1).

CONCRETETE s.f. (it. *concretezza*) (Livr.) Calitatea de a fi concret.

CONCRETIZĂ, *concretizez* vb. I (fr. *concrétiser*) 1. A prezenta, a înfățișa în mod concret. 2. (Despre idei, planuri) A (se) materializa, a (se) realiza practic.

CONCREȚIONĂ, *concreționez* vb. I (fr. *concrétionner*) A suferi procesul de concreționare.

CONCREȚIONĂR, -Ă, *concreționari, -e* adj. (fr. *concrétionnaire*) Care prezintă concreționi.

CONCREȚIONĂRE s.f. (de la *concreționa*) 1. Operația de transformare, printr-un tratament termic, a unui conglomerat de pulberi de metale, de metaloizi etc. într-un corp solid. 2. Formare a concrețiilor.

- CONCREȚIUNE**, *concreționi* s.f. (fr. *concrétion*, lat. *concretio*, -onis) Agregat mineral format prin depunerea rocilor sedimentare în jurul unui corp străin și prin concentrarea unor substanțe din soluții apoase.
- CONCUBÍN**, -Ă, *concupini*, -e s.m. și f. (fr. *concupin*, lat. *concupinus*) Persoană care conviețuiește cu alta, fără a fi căsătorită legal.
- CONCUBINĂJ**, *concupinaje* s.n. (fr. *concupinage*) Conviețuire între un bărbat și o femeie fără a fi căsătoriti; căsătorie nelegitimă.
- CONCUPISCÉNT**, -Ă, *concupiscenti*, -te adj. (fr. *concupiscent*, it. *concupiscente*) (Livr.) Care are înclinații către plăceri trupești; luxurios, hedonist.
- CONCUPISCÉNTĂ** s.f. (fr. *concupiscentia*, it. *concupiscentia*) (Livr.) Înclinație vădită spre plăcerile senzuale, trupești; luxură.
- CONCURĂ**, *concurez* vb. I (fr. *concourir*, lat. *concurrere*) 1. A participa la un concurs, la o competiție; a candida. 2. A aspira la același rezultat. 3. A fi în concurență, a rivaliza (1).
- CONCURENT**, -Ă, *concupenți*, -te (fr. *concurrent*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care face concurență, care este în rivalitate de interese, în competitivitate cu altcineva (în afaceri); emul. 2. Adj. Care tinde spre același rezultat. 3. S.m. și f. Participant la un concurs.
- CONCURENȚĂ**, *concupențe* s.f. (fr. *concurrance*) 1. Rivalitate între mai multe persoane care vizează același scop; competiție, luptă pentru întâietate. 2. Rivalitate într-un domeniu de activitate; emulație.
- CONCURENȚIAL**, -Ă, *concupențiali*, -e adj. (fr. *concurrentiel*) Care poate face concurență, care rezistă la concurență.
- CONCŪRS**, *concupuri* s.n. (fr. *concours*, lat. *concursum*) 1. Întrecere, competiție (sportivă, școlară etc.); examen. 2. Ajutor, sprijin, colaborare. 3. *Concurs de împrejurări* = conjunctură. *A da (cuiva) concursul* = a ajuta pe cineva. *A-și da concursul* = a contribui, a colabora.
- CONCUSIUNĂR**, *concupionari* s.m. (fr. *concupionnaire*) (Rar) Persoană care comite o concușiune.
- CONCUSIUNE**, *concupiuni* s.f. (fr. *concupion*, lat. *concupio*, -onis) (Rar) Delict care constă în a primi sau a cere sume necuvenite în exercitarea unei funcții publice.
- CONDAMNĂ**, *condamn* vb. I (fr. *condamner*) 1. A osândi, a pronunța o condamnare; a reproba. 2. A învinui, a dezavua, a blama, a ponegri. 3. A fi fără speranță de vindecare.
- CONDAMNĂBIL**, -Ă, *condamnabili*, -e adj. (fr. *condamnabile*) Care merită să fie condamnat, dezaprobat; reprobabil, criticabil.
- CONDAMNĂRE**, *condamnări* s.f. (de la *condamna*) 1. Faptul de a condamna; pedeapsă, osândă la care a fost condamnat cineva; damnațiune. 2. Dezaprobare aspră; blam.
- CONDÉNS**, *condensuri* s.n. (de la *condensare*) 1. Rezultat al condensării vaporilor. 2. Fenomen de infiltrație, în pereții locuințelor, a condensului (1) de apă în combinație cu unele specii de ciuperci.
- CONDENSĂ**, *condensez* vb. I (fr. *condenser*, lat. *condensare*) 1. (Despre vapori) A se transforma în lichid; a (se) comprima (1). 2. A (se) face mai dens; (fig.) a comprima, a scurta.
- CONDENSATÓR**, *condensatoare* s.n. (fr. *condensateur*) 1. Aparat compus din două folii metalice separate de un izolanț, care servește la înmagazinarea energiei electrice. 2. Aparat care servește la lichefierea unei mase de vapori în scopul recuperării lichidului sau al eliminării unor componente volatile.
- CONDENSÓR**, *condensoare* s.n. (fr. *condenseur*) Sistem optic convergent care permite concentrarea luminii spre o direcție determinată.
- CONDESCENDÉNT**, -Ă, *condescendenți*, -te adj. (fr. *condescendant*) Binevoitor, amabil față de cineva aflat într-o poziție inferioară; deferent (1).
- CONDESCENDÉNTĂ**, *condescendențe* s.f. (fr. *condescendance*) Atitudine de superioritate binevoitoare (amestecată cu dispreț).
- CONDESCÍNDE**, *condescind* vb. III (fr. *condescendre*) (Rar) A consimți de complezență; a ceda (2), a cădea de acord în mod formal.
- CONDÍL**, *condili* s.m. (fr. *condyle*) (Anat.) Proeminență articulară.
- CONDIMÉNT**, *condimente* s.n. (fr. *condiment*, lat. *condimentum*) Substanță, preparat care, adăugat unor alimente, le dă o aromă specială; ingredient, mirodenie.
- CONDIMENTĂR**, -Ă, *condimentari*, -e adj. (fr. *condimentaire*) (Rar) Folosit drept condiment.
- CONDISCÍPOL**, *condiscipoli* s.m. (fr. *condisciple*, lat. *condiscipulus*) (Rar) Coleg de studiu, de învățătură (la un anumit dascăl).
- CONDÍȚIE**, *condiții* s.f. (fr. *condition*) 1. Fapt determinant sau stimulator în apariția unui fenomen; circumstanță (1), conjunctură, împrejurare. 2. Clauză a unei înțelegeri, prevedere. 3. Situația, starea (socială) a cuiva. 4. *Fără condiții* = fără pretenții. *Cu condiția (ca) să...* = numai în cazul (în care)...
- CONDIȚIONĂ**, *condiționez* vb. I (fr. *conditionner*) 1. A fi condiția unui fapt, a provoca ceva. 2. A supune valabilitatea unui act unor condiții. 3. A admite ceva sub rezerva anumitor condiții.

CONDIȚIONALISM s.n. (fr. *conditionnalisme*) (Fil.) Tendință de a identifica și a înlocui cauza cu condițiile în care apar sau există fenomenele.

CONDIȚIONĂȚ, -Ă, condiționați, -te adj. (fr. *conditionné*) **1.** Care depinde de anumite condiții. **2.** Aer condiționat = aer menținut în condiții optime de temperatură, umiditate și puritate, în interiorul unei încăperi, cu ajutorul unei instalații speciale. *Reflex condiționat* = reacție bazată pe legătura nervoasă temporară, formată în scoarța cerebrală, între două focare de excitație care coincid în timp.

CONDOLEĂNȚE s.f. pl. (fr. *condoléances*) Cuvinte de regret, de compasiune pentru o persoană căreia i-a murit cineva apropiat.

CONDÓM, condoame s.n. (fr. *condom*) Prezervativ.

CONDOMÍNIU, condominii s.n. (fr. *condominium*) Autoritatea legală și simultană a două sau mai multe state asupra aceleiași țări.

CONDÓR, condori s.m. (fr. *condor*) Cel mai mare vultur, cu capul și gâtul golaș, care trăiește în munții Americii de Sud.

CONDOTIÉR, condotieri s.m. (it. *condottiere*) Nume dat șefilor de mercenari care se angajau în Italia, în sec. XIII–XVI, în serviciul unui oraș, al unui princip, al papei.

CONDRÍNĂ s.f. (fr. *chondrine*) (Biol.) Substanță fundamentală a țesutului cartilajinos.

CONDRÍTĂ, condrite s.f. (fr. *condrite*) Inflație acută sau cronică a unui cartilaj.

CONDR(O)- (fr. *chondr[o]-*, gr. *chondros*) Element de compunere cu sensul de „cartilaj”, în cuvinte de tipul: *condroblast, condrom*.

CONDRÓBLĂST, condroblaste s.n. (fr. *chondroblaste*, engl. *chondroblast*) (Biol.) Celulă care formează cartilajul.

CONDRÓCÍT, condrocite s.n. (engl. *chondrocyte*) (Biol.) Celulă cartilajinoasă matură.

CONDRÓIDĂ, condroide s.f. (fr. *condroïde*) Substanță complexă, compusă din proteine în amestec cu polizaharide, care intră în structura cartilajelor.

CONDRÓM, condroame s.n. (fr. *condrome*) Tumoare benignă a țesutului cartilajinos.

CONDROSARCÓM, condrosarcoame s.n. (fr. *chondrosarcome*, engl. *chondrosarcoma*) Tumoare malignă a țesutului cartilajinos.

CONDÚCE, conduc vb. III (lat. *conducere*) **1.** A îndruma o persoană sau un grup într-o anumită direcție; a însoți, a petrece, a întovărăși, a dirigu, a dirija; a organiza, a comanda, a patrona o instituție, o organizație, răspunzând de activitatea acesteia.

2. A (se) călăuzi, a (se) ghida (1), a (se) orienta (3).

3. A șofa, a pilota (1).

CONDÚCT, conducte s.n. (germ. *Kondukt*) Formațiune anatomică de forma unui canal.

CONDUCTĂNȚĂ, conductanțe s.f. (fr. *conductance*) Mărime egală cu raportul dintre intensitatea curentului electric continuu care străbate un conductor și tensiunea continuă aflată la capetele acestuia.

CONDÚCTĂ, conducte s.f. (lat. *conductus*) **1.** Țevă, tub, canal (2), instalație pentru transportarea fluidelor sau a materialelor pulverulente. **2.** Fir metalic, cablu pentru curentul electric.

CONDUCTIBILITĂȚE s.f. (fr. *conductibilité*) Proprietate a unui corp de a transmite căldură (conductibilitate termică), electricitate (conductibilitate electrică) etc.

CONDUCTÍV, -Ă, conductivi, -e adj. (fr. *conductive*) Care se referă la conductibilitatea electrică.

CONDUCTIVITĂȚE s.f. (fr. *conductivité*) Valoarea rezistenței electrice specifice a unui conductor.

CONDUCTOMÉTRU, conductometre s.n. (fr. *conductomètre*) Instrument folosit la determinarea conductivității soluțiilor.

CONDUCTÓR, -OÁRE, conductori, -oare (fr. *conducteur*, lat. *conductor, -oris*) **1.** Adj., s.m. (Corp, material) care prezintă conductibilitate. **2.** S.m. și f. Funcționar la calea ferată care controlează biletele călătorilor și supraveghează trenul. **3.** S.m. Șef de echipă.

CONDUȚIE s.f. (fr. *conduction*) Transmitere a căldurii și a electricității prin masa unui corp.

CONDUÍTĂ, conduite s.f. (fr. *conduite*) Comportare, manieră (2), purtare; comportament (1).

CONDUPLICĂȚ, -Ă, conduplicați, -te adj. (fr. *conduplicqué*) (Bot.; despre organe) Îndoit în lungime în două jumătăți apropiate.

CONDUPLICĂȚIE, conduplicații s.f. (fr. *conduplication*) **1.** Starea unui organ conduplicat. **2.** Repetare a unui cuvânt la începutul sau la sfârșitul unei fraze.

CONECTĂ, conectez vb. I (fr. *connecter*, lat. *connectere*) A lega, a uni două sau mai multe conducte electrice.

CONECTÁBIL, -Ă, conectabili, -e adj. (*conecta + -bil*) Care se poate conecta.

CONECTÍV, -Ă, conectivi, -e (fr. *connectif*, lat. *connectivus*) **1.** Adj. Care poate fi conectat. **2.** S.n. (Bot.) Partea antenei care susține și unește sacii polenici. **3.** S.n. (Mat.) Legătură prin care, din variabile separate, iau naștere expresii: operator (3), functor (1),

- conector (3). 4. S.n. Cuvânt de relație în propoziție sau în frază.
- CONECTŌR, -OĂRE**, *conectori, -oare* (fr. *connecteur*) 1. Adj. Care leagă, care unește. 2. S.n. Dispozitiv folosit pentru legarea unui cablu la un aparat electric. 3. S.n. Conectiv (3).
- CONĒX, -Ă**, *conecși, -xe* adj. (fr. *connexe*, lat. *connexus*) Care este strâns legat de ceva, care însoțește ceva.
- CONEXITĂTE**, *conexități* s.f. (fr. *connexité*) 1. Conexiune (2). 2. (Jur.) Raport, legătură între două cauze care au un obiect înrudit.
- CONEXIŪNE**, *conexiuni* s.f. (fr. *connexion*, lat. *connexio, -onis*) 1. Legătură, relație (1), raport (1), relație; intercomunicație. 2. Conexiune inversă = feedback.
- CONFABULĂȚIE**, *confabulații* s.f. (fr. *confabulation*) Simptom al unei boli mintale, care constă în reprezentarea unor fapte imaginare; mitomanie.
- CONFAREĂȚIE**, *confareății* s.f. (fr. *confarréation*, lat. *confarreatio*) (Rar) Căsătorie religioasă rezervată patricienilor.
- CONFECȚIE**, *confecții* s.f. (fr. *confection*, lat. *confectio*) Îmbrăcăminte fabricată în serie.
- CONFECȚIONĂ**, *confecționez* vb. I (fr. *confectionner*) A lucra ceva, a prelucra, a fabrica, a executa (1).
- CONFECȚIONĒR, -Ă**, *confecționeri, -e* s.m. și f. (fr. *confectionneur*) Muncitor care execută confecții.
- CONFEDERĂȚ, -Ă**, *confederați, -te* adj., s.m. și f. (fr. *confédéré*) (Persoană) care face parte dintr-o confederație.
- CONFEDERĂȚIV, -Ă**, *confederativi, -e* adj. (fr. *confédératif*) Care aparține unei confederații, referitor la o confederație.
- CONFEDERĂȚIE**, *confederații* s.f. (fr. *confédération*, lat. *confederatio*) 1. Uniune de state independente sau de unități teritoriale autonome, având anumite organe centrale în comun. 2. Asociație de organizații obștești; federație (2).
- CONFĒR** vb. la imperativ (abr. cf.; lat. *confer*) Termen prin care se face o referire, o trimitere comparativă la un text sau la o lucrare.
- CONFĒRENȚIĂ**, *conferențiez* vb. I (de la *conferință*, cf. fr. *conférencier*) A ține o conferință (1).
- CONFĒRENȚIĂR, -Ă**, *conferențieri, -e* s.m. și f. (fr. *conférencier*) 1. Persoană care ține o conferință (1). 2. Grad universitar intermediar între lector și profesor; persoană care deține acest grad.
- CONFĒRĪ**, *confer* vb. IV (fr. *conférer*, it. *conferire*) A acorda, a atribui, a decerna un titlu, o decorație, o diplomă etc.
- CONFĒRĪNȚĂ**, *conferințe* s.f. (fr. *conférence*, lat. *conferencia*) 1. Cuvântare, expunere publică asupra unei teme; prelegere. 2. Reuniune de persoane pentru a dezbate o problemă importantă. 3. Conferință de presă = reuniune în cursul căreia o personalitate a vieții politice, sociale, culturale etc. răspunde întrebărilor puse de ziariști. Conferință la nivel înalt = reuniune a unor șefi de stat sau de guvern.
- CONFĒSĂ**, *confesez* vb. I (fr. *confesser*) A se spovedi, a se destăinui.
- CONFĒSIONĂL¹**, *confesionale* s.n. (fr. *confessionnal*, it. *confessionale*) Cabină amenajată, într-o biserică catolică, în care preotul spovedește credincioșii.
- CONFĒSIONĂL²**, -Ă, *confesionali, -e* adj. (fr. *confessionnel*) Care este legat de o religie, de o confesiune.
- CONFĒSIONALĪSM** s.n. (germ. *Konfessionalismus*, it. *confessionalismo*) Concepție teologală care consideră obligatorie apartenența la o anumită confesiune.
- CONFĒSIŪNE**, *confesii* s.f. (fr. *confession*, lat. *confessio, -onis*) 1. Destăinuire, confidentă, mărturisire intimă; spovedanie. 2. Religie (1), credință, cult¹ (2).
- CONFĒSĪV, -Ă**, *confesivi, -e* adj. (de la *confesa*) (Livr.) Care se referă la confesiune, de confesiune.
- CONFĒSŌR**, *confesori* s.m. (fr. *confesseur*, lat. *confessor*) Preot care spovedește; duhovnic.
- CONFĒȚTI** s.f. pl. (it., fr. *confetti*) Bucățele (rotunde) de hârtie colorată pe care participanții la carnavaluri, la baluri etc. și le aruncă unii altora.
- CONFĪĂ**, *confiez* vb. I (fr. *confier*) 1. A (se) destăinui; a se încrede în cineva. 2. A lăsa ceva în grija cuiva.
- CONFĪĂȚ, -Ă**, *confiați, -te* adj. (cf. fr. *confit*) (Despre fructe) Conservat prin fierbere în sirop de zahăr și apoi prin uscare; glasat.
- CONFĪDĒNT, -Ă**, *confidenți, -te* s.m. și f. (fr. *confident*, lat. *confidens, -ntis*) Persoană căreia i se fac destăinuiri (intime); prieten.
- CONFĪDĒNȚĂ**, *confidențe* s.f. (fr. *confidence*, lat. *confidentia*) Destăinuire, confesiune, mărturisire intimă.
- CONFĪDĒNȚIĂL, -Ă**, *confidențiali, -e* adj. (fr. *confidentiel*) Care se face în secret; tainic.
- CONFĪDĒNȚIALITĂTE** s.f. (fr. *confidentialité*) Caracter confidențial (al unei informații).
- CONFĪĒNT, -Ă**, *confienți, -te* adj. (fr. *confiant*) Încrăzător.
- CONFĪĒNȚĂ**, *confiențe* s.f. (fr. *confiance*) Încrădere în cineva.
- CONFĪGURĂ**, *configurez* vb. I (fr. *configurer*, lat. *configurare*) A da sau a lua o anumită formă.

- CONFIGURATIV, -Ă, configurativi, -e** adj. (fr. *configuratif*, engl. *configurative*) Referitor la configurație.
- CONFIGURAȚIE, configurații** s.f. (fr. *configuration*, lat. *configuratio*) 1. Înfățișare, aspect al unui lucru. 2. Totalitatea relațiilor dintre părțile unui sistem sau dintre sistemele din aceeași categorie.
- CONFIGURAȚIONISM** s.n. (engl. *configurationism*) (Fil.) Gestaltism.
- CONFIGURAȚIONIST, -Ă, configuraționiști, -ste** adj., s.m. și f. (engl. *configurationist*) (Adept) al configuraționismului; gestaltist.
- CONFİNĂT, -Ă, confinați, -te** adj. (cf. fr. [*air*] *confiné*) (Despre acrul unei încăperi etc.) Închis, irespirabil, viciat.
- CONFIRMĂ, confirm** vb. I (fr. *confirmer*, lat. *confirmare*) 1. A atesta (1) ceva, a certifica, a corobora, a recunoaște, a întări autenticitatea a ceva. 2. A aproba o hotărâre luată de o instanță inferioară. 3. A definițiua pe cineva într-o funcție, într-o situație. 4. A oficia ritualul confirmației catolice.
- CONFIRMATIV, -Ă, confirmativi, -e** adj. (fr. *confirmatif*) Care probează, sprijină, confirmă ceva.
- CONFIRMĂȚIE, confirmații** s.f. (fr. *confirmation*) (La catolici) Ritual menit să întărească sacramentul botezului la copiii trecuți de șapte ani; (la protestanți) adeviziune publică la credința creștină după primirea instrucției religioase.
- CONFISCĂ, confisc** vb. I (fr. *confisquer*, lat. *confiscare*) A lua un bun fără a acorda o despăgubire, pe baza unei hotărâri oficiale.
- CONFLAGRĂNT, -Ă, conflagranți, -te** adj. (it. *conflagrante*) (Despre state) Care participă la o conflagrație.
- CONFLAGRAȚIE, conflagrații** s.f. (fr. *conflagration*, lat. *conflagratio*) Stare conflictuală care se extinde în mai multe țări; conflict armat internațional.
- CONFLICT, conflicte** s.n. (lat. *conflictus*, fr. *conflit*) 1. Neînțelegere, dezacord, dispută, coliziune (2), ceartă; diferend, divergență (2), război. 2. Contradicție esențială, determinantă pentru desfășurarea acțiunii dintr-o operă literară. 3. *Conflict armat* = război.
- CONFLICTUAL, -Ă, conflictuali, -e** adj. (fr. *conflictuel*) Care conține sau provoacă un conflict; referitor la un conflict, la un antagonism.
- CONFLUENT, -Ă, confluenți, -te** adj. (fr. *confluent*, lat. *confluens, -ntis*) (Despre cursuri de apă sau vase sangvine) Care se unesc.
- CONFLUENȚĂ, confluențe** s.f. (fr. *confluence*) 1. Locul de întâlnire a unor cursuri de apă. 2. (Fig.) Contact, întâlnire a două curente de gândire.
- CONFÓRM, -Ă, conformi, -e** (fr. *conforme*) 1. Adj. Identic (cu originalul); corespunzător, potrivit. 2. Adv. În conformitate cu..., la fel cu...
- CONFORMĂ, conformez** vb. I (fr. *conformer*, lat. *conformare*) A se pune de acord cu ceva; a se adapta la..., a se supune unei cerințe, unei legi etc.
- CONFORMATÓR, conformatoare** s.n. (fr. *conformateur*) Instrument folosit de pălărier pentru a lua forma și dimensiunile exacte ale capului.
- CONFORMĂȚIE, conformații** s.f. (fr. *conformation*, lat. *conformatio*) Structură fizică generală a corpului; aspect (1); constituție (1); configurație a unei suprafețe de teren.
- CONFORMÍSM** s.n. (fr. *conformisme*) Atitudinea celui care acceptă și se supune formal la ceea ce este general admis.
- CONFORMÍST, -Ă, conformiști, -ste** adj., s.m. și f. (fr. *conformiste*) (Persoană) care se supune, din oportunism, opiniilor altora sau celor general admise.
- CONFORMITÁTE** s.f. (fr. *conformité*) 1. Potrivire, asemănare, concordanță (1), analogie (1). 2. În conformitate cu... = potrivit cu..., de acord cu... Pentru conformitate = pentru exactitate.
- CONFÓRT** s.n. (fr. *confort*) Totalitatea condițiilor materiale care asigură o existență plăcută și civilizată; comoditate (1).
- CONFORTÁBIL, -Ă, confortabili, -e** adj. (fr. *confortable*) Care oferă confort, care asigură confortul; comod (1), agreabil.
- CONFRATERNITÁTE** s.f. (fr. *confraternité*) Confrerie (1).
- CONFRERÍE, confrerii** s.f. (fr. *confrérie*) 1. Asociație religioasă sau caritabilă; confraternitate. 2. Asociație, corporație; bund.
- CONFRUNTÁ, confrunt** vb. I (fr. *confronter*) 1. A pune față în față mai multe persoane sau obiecte, pentru a le verifica ori a le compara. 2. A avea de înfruntat.
- CONFUCIANÍSM** s.n. (fr. *confucianisme*) Doctrina și învățătura lui Confucius (551–479 î.H.) și a discipolilor acestuia, care propovăduia ordinea în stat și integritatea morală.
- CONFUCIANÍST, -Ă, confucianiști, -ste** adj., s.m. și f. (fr. *confucianiste*) (Adept) al confucianismului.
- CONFUNDÁ, confund** vb. I (fr. *confondre*, lat. *confundere*) 1. A lua o persoană drept alta sau un lucru drept altul; a încurca; a intrica (2). 2. A se contopi, a forma un întreg.
- CONFÚZ, -Ă, confuzi, -e** adj. (fr. *confus*, lat. *confusus*) 1. Neclar, difuz (2), nedeslușit, incert, indistinct, ininteligibil, vag (1). 2. Încurcat, indecis, tulburat, zăpăcit.

- CONFUZIE/CONFUZIUNE**, *confuzii/confuziuni* s.f. (fr. *confusion*, lat. *confusio*, -onis) 1. Încurcătură; lipsă de orientare; nebulozitate (2). 2. (Jur.; în forma *confuziune*) Stingere a unei obligații prin întrunirea, în aceeași persoană, a calităților de creditor și debitor. 3. *Confuzie mintală* = stare patologică caracterizată prin tulburări de percepție, de orientare, de raționament, de memorie etc. însoțite, uneori, de agitație.
- CONFUZIONISM** s.n. (fr. *confusionnisme*) (Rar) Tendința de a crea confuzie, dezorientare.
- CONFUZIONIST**, -Ă, *confuzionisti*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *confusionniste*) (Persoană) care creează confuzii.
- CONFUZIUNE** s.f. v. *confuzie*.
- CÓNGA** s.f. (fr. *conga*) 1. Dans ritmic inspirat din folclorul afro-cubanez. 2. (Muz.) Tobă cu formă alungită, acționată cu degetele și cu podul palmei.
- CONGELĂ**, *congelez* vb. I (fr. *congeler*, lat. *congelare*) A face să înghețe sau a îngheța; a conserva prin îngheț.
- CONGELATOR**, *congelatoare* s.n. (fr. *congélateur*) Aparat sau partea unui frigider care servește la înghețarea produselor alimentare ori a unor substanțe; freezer.
- CONGEMINĂȚIE** s.f. (lat. *congeninatio*, fr. *congénation*) (Rar) Formație dublă simultană.
- CONGÉNER**, -Ă, *congeneri*, -e adj. (fr. *congénère*, lat. *congener*) De același gen sau de aceeași specie cu altă ființă; înrudit.
- CONGENITAL**, -Ă, *congenitali*, -e adj. (fr. *congénital*) Din naștere, înăscut, ereditar.
- CONGÉSTIE**, *congestii* s.f. (fr. *congestion*, lat. *congestio*) Aflux anormal de sânge într-un anumit organ al corpului; înroșire; boala provocată de acest aflux.
- CONGESTIONĂ**, *congestionez* vb. I (fr. *congestionner*) A avea o congestie; a se înroși la față; a (se) irita (1).
- CONGESTIONĂT**, -Ă, *congestionati*, -te adj. (de la *congestionă*) Cu un aflux anormal de sânge; (despre ochi) injectat, înroșit.
- CONGESTIV**, -Ă, *congestivi*, -e adj. (fr. *congestif*) Care se referă la congestie; care provoacă o congestie.
- CONGLOMERĂ**, *conglomer* vb. I (fr. *conglomérer*, lat. *conglomerare*) A (se) uni, a (se) îngrămădi într-o masă unică.
- CONGLOMERĂT**, *conglomerate* s.n. (fr. *conglomérat*) 1. Rocă sedimentară formată din fragmente de roci mai vechi; conglomerată. 2. (Fig.) Amestec de elemente eterogene.
- CONGLOMERĂȚIE**, *conglomeratii* s.f. (fr. *conglomération*, lat. *conglomeratio*) Conglomerat.
- CONGLUTINĂ**, *conglutinez* vb. I (fr. *conglutiner*, lat. *conglutinare*) (Rar) A face dens, vâscos; a coagula (2).
- CONGRATULĂ**, *congratulez* vb. I (fr. *congratuler*) (Livr.) A (se) felicita, a (se) complimenta (reciproc).
- CONGRATULĂȚIE**, *congratulații* s.f. (fr. *congratulation*) (Rar) Felicitare.
- CONGREGĂȚIE**, *congregații* s.f. (fr. *congrégation*, lat. *congregatio*) 1. Ordin monahal catolic. 2. Organizație catolică de propagandă religioasă. 3. Departament al Vaticanului, condus de un cardinal. 4. Întrunire, adunare religioasă.
- CONGREGAȚIONAL**, -Ă, *congregaționali*, -e adj. (engl. *congregational*) Care aparține unei congregații, care se referă la o congregație.
- CONGREGAȚIONIST**, -Ă, *congregaționiști*, -ste adj. (fr. *congrégationniste*) Membru al unei congregații.
- CONGRÉS**, *congrese* s.n. (fr. *congrès*, lat. *congressus*) 1. Reuniune națională sau internațională în care se dezbate sau se rezolvă probleme majore de natură culturală, politică, economică, științifică etc. 2. Organ suprem de conducere al unor partide politice, organizații de masă și obștești. 3. Organul legislativ în S.U.A., format din Senat și Camera Reprezentanților.
- CONGRÉSMEŢI**, *congresmeni* s.m. (engl. *congressman*) Membru al Congresului Statelor Unite ale Americii.
- CONGRESIST**, -Ă, *congresiști*, -ste s.m. și f. (fr. *congressiste*) Membru al unui congres.
- CONGRUENT**, -Ă, *congruenți*, -te adj. (fr. *congruent*, lat. *congruens*, -ntis) 1. Care concordă; echivalent (1). 2. (Despre numere întregi) Care dau același rest la împărțirea cu un număr întreg. 3. (Despre figuri geometrice) Care sunt egale sau care pot coincide prin deplasare.
- CONGRUENȚĂ**, *congruențe* s.f. (fr. *congruence*, lat. *congruentia*) Concordanță (1), coincidentă; acord (1); echivalență (1).
- CONIÁC**, (2) *coniacuri* s.n. (fr. *cognac*) 1. Băutură alcoolică tare obținută prin distilarea anumitor sorturi de vin, fabricată inițial în localitatea Cognac (Franța) și în împrejurimi. 2. Sortiment, porție de coniac (1).
- CÓNIC**, -Ă, *conici*, -ce adj. (fr. *conique*) În formă de con.
- CONICITĂTE**, *conicități* s.f. (fr. *conicité*) (Mat.) Mărime caracteristică a unui trunchi de con drept; formă conică.

- CONIDIE**, *conidii* s.f. (fr. *conidie*) Celulă imobilă de înmulțire vegetală, produsă în cantități mari de anumite ciuperci.
- CONIFÉR**, *conifere* s.n. (fr. *conifère*, lat. *conifer*) (La pl.) Ordin de arbori cu frunze aciculare și cu fructe conuri (2), din care face parte bradul; (și la sg.) arbore din acest ordin.
- CONIMETRIE** s.f. (fr. *conimétrie*) Operația de determinare a numărului și a mărimii particulelor de praf din aer cu ajutorul conimetrului.
- CONIMÉTRU**, *conimetre* s.n. (fr. *conimètre*) Aparat cu ajutorul căruia se captează praful dintr-un anumit volum de aer și se fixează pe plăci de sticlă, pentru a fi examinat la microscop.
- CONIÓZĂ**, *conioze* s.f. (fr. *coniose*) Boală provocată de fixarea pulberilor în organism.
- CONIRÓSTRĂ**, *conirostre* s.f. (fr. *conirostre*) (La pl.) Familie de păsări cu ciocul gros și conic; (și la sg.) pasăre din această familie.
- CONIVÉNT**, -Ă, *conivenți*, -te adj. (fr. *connivent*) (Despre frunze) 1. Îndoit înăuntru. 2. Care tinde să se uncască.
- CONIVÉNTĂ** s.f. (fr. *connivence*, lat. *conniventia*) De *conivență* (cu...) = prin înțelegere tacită, în complicitate, de acord (cu...).
- CONJECTURĂ**, *conjecturez* vb. I (fr. *conjecturer*) A judeca după aparențe, neîntemeiat; a face presupuneri.
- CONJECTURÁL**, -Ă, *conjecturali*, -e adj. (fr. *conjectural*) Bazat pe conjecturi, pe presupuneri; neîntemeiat.
- CONJECTURĂ**, *conjecturi* s.f. (fr. *conjecture*, lat. *conjectura*) Presumție (1), supoziție, ipoteză (1).
- CONJUGÁ**, *conjug* vb. I (fr. *conjuguer*, lat. *conjugare*) 1. (Despre verbe) A fi flexibil, a-și modifica forma în funcție de diferite categorii gramaticale. 2. A se îmbina, a se uni.
- CONJUGÁL**, -Ă, *conjugali*, -e adj. (fr. *conjugal*, lat. *conjugalis*) Care ține de soți, referitor la căsătorie; marital, casnic, matrimonial.
- CONJÚNCT**, -Ă, *conjuncti*, -te adj. (lat. *conjunctus*) *Forme conjuncte* = formele gramaticale scurte ale verbului a fi la indicativ prezent și formele neaccentuate ale pronumelui personal în dativ și în acuzativ.
- CONJUNCTÍV**, -Ă, *conjunctivi*, -e adj. (fr. *conjunctif*, lat. *conjunctivus*) 1. Care leagă, unește. 2. *Țesut conjunctiv* = țesut de susținere al corpului omului și al animalelor care unește celelalte țesuturi între ele. 3. (Gram.) *Modul conjunctiv* (și substantivat, n.) = mod personal care exprimă o acțiune posibilă sau realizabilă; modul subjonctiv.
- CONJUNCTÍVĂ**, *conjunctive* s.f. (cf. fr. *conjunctive*) Membrană care acoperă suprafața internă a pleoapelor și suprafața anterioară a globului ocular.
- CONJUNCTIVÍTĂ**, *conjunctivite* s.f. (cf. fr. *conjunctivite*) Boală de ochi datorată inflamației conjunctivei.
- CONJUNCTÓR**, *conjunctoare* s.n. (fr. *conjuncteur*) *Conjunctor-disjunctor* = aparat electric care închide și deschide automat un circuit electric.
- CONJUNCTURÁL**, -Ă, *conjuncturali*, -e adj. (fr. *conjuncturel*) De conjunctură, al conjuncturii.
- CONJUNCTURĂ**, *conjuncturi* s.f. (fr. *conjuncture*) Totalitatea împrejurărilor, condițiilor, circumstanțelor, care determină evoluția unei situații sau a unui fenomen; concurs de împrejurări.
- CONJÚNCTIE**, *conjuncții* s.f. (fr. *conjonction*, lat. *conjonctio*) 1. Partea de vorbire neflexibilă care leagă cuvinte sau propoziții între ele. 2. Poziția a doi aștri aflați, la un moment dat, pe aceeași longitudine cerească.
- CONJUNȚIONÁL**, -Ă, *conjuncționali*, -e adj. (fr. *conjonctionnel*) Cu rol de conjuncție.
- CONJURÁ**, *conjur* vb. I (fr. *conjurer*, lat. *conjurare*) 1. A ruga stăruitor, a implora. 2. A complota, a conspira.
- CONJURÁT**, -Ă, *conjurați*, -te s.m. și f. (fr. *conjuré*) Conspirator.
- CONJURÁȚIE**, *conjurații* s.f. (fr. *conjuración*, lat. *conjuratio*) Complot, conspirație.
- CONOÍD**, -Ă, *conoizi*, -de (fr. *conoïde*) (Mat.) 1. Adj. Conoidal. 2. S.m. Suprafață generată de o dreaptă care se deplasează paralel cu un plan fix (plan director), sprijinindu-se pe o dreaptă fixă.
- CONOIDÁL**, -Ă, *conoidali*, -e adj. (fr. *conoïdal*) (Mat.) De formă conică; conoid (1).
- CONOSAMÉNT**, *conosamente* s.n. (rus. *konosament*, cf. fr. *connaissance*, germ. *Konnossement*) Document care însoțește transportul mărfurilor pe apă.
- CONOTATÍV**, -Ă, *conotativi*, -e adj. (fr. *connotatif*) 1. (Despre sensul cuvintelor) Suplimentar față de denotația cuvântului; care este rezultat din context, din experiența personală etc.; figurat. 2. (Despre stil) Care este dominat de conotații.
- CONOTÁȚIE**, *conotații* s.f. (fr. *connotation*) Sens suplimentar (în raport cu denotația) al unui cuvânt adesea figurat, rezultat din context, din experiența personală etc.
- CONSACRÁ**, *consacru* vb. I (fr. *consacrer*, lat. *consecrare*) 1. A (se) dedica (2), a (se) destina (3), a (se) dăru. 2. A consfinți, a stabili (1).

- CONSACRĂȚI**, -Ă, *consacrați*, -te adj. (de la *consacra*, cf. fr. *consacré*) 1. Stabilit (1), consfințit, statomicit prin uz sau prin tradiție; legitim (1). 2. (Despre persoane) Considerat drept o autoritate în domeniul; cunoscut, notoriu, renumit, reputat.
- CONSANGVIN**, -Ă, *consangvini*, -e adj. (fr. *consanguin*, lat. *consanguineus*) Înrudit (după tată); (despre frați și surori) care au același tată; rudă; consângean.
- CONSANGVINITĂȚE** s.f. (fr. *consanguinité*) Înrudire pe linie paternă.
- CONSANGVINIZĂRE** s.f. (de la *consangvin*) (Biol.) Metodă folosită în lucrările de selecție și de ameliorare, care constă în fecundarea între organisme înrudite.
- CONSÂNGEAN**, -Ă, *consângeni*, -e adj. (fr. *consanguin*, lat. *consanguineus*, cf. *sânge*) Consangvin.
- CONSCRIPTIBIL**, -Ă, *conscriptibili*, -e adj. (fr. *conscriptible*) (Rar) Care poate fi recrutat.
- CONSECINȚĂ**, *consecințe* s.f. (fr. *conséquence*, lat. *consequentia*) 1. Concluzie rezultată dintr-un raționament, dintr-un fapt; produs (1), rezultat (1), efect (1), repercusiune, urmare. 2. În consecință = prin urmare, deci; conform situației.
- CONSECUTIV**, -Ă, *consecutivi*, -e adj. (fr. *consecutif*) 1. Care urmează unul după altul, fără întrerupere; în șir; succesiv. 2. Propoziție consecutivă (și substantivat, f.) = propoziție subordonată care exprimă urmarea unei acțiuni sau a unei stări enunțate în regentă.
- CONSECUȚIE**, *consecuții* s.f. (lat. *consecutio*) 1. Înălțuire (de idei, concepte etc.). 2. (Gram.) *Consecuția timpurilor* = concordanța timpurilor, v. *concordanță*.
- CONSECVENT**, -Ă, *consecvenți*, -te adj. (fr. *conséquent*, lat. *consequens*, -ntis) Care procedează conform propriilor principii; care este fidel propriilor idei.
- CONSECVENȚĂ**, *consecvențe* s.f. (fr. *conséquence*, lat. *consequentia*) 1. Stăruință în idei, în acțiuni etc. 2. Cu consecvență = stăruitor, neabătut.
- CONSEMNI**, *consemne* s.n. (*con-* + *semn*, cf. fr. *consigne*) 1. Ordin, dispoziție, instrucțiune dată unei santinele, unui gardian, unui supraveghetor etc. 2. Măsură (disciplinară) aplicată soldaților sau elevilor, care le interzice ieșirea din cazarmă ori din internat pentru un anumit timp.
- CONSEMNĂ**, *consemnez* vb. I (*con-* + *semna*, cf. fr. *consigner*) 1. A înregistra, a nota, a însemna. 2. A depune bani spre păstrare. 3. A interzice ieșirea militarilor din cazarmă, de pe o navă etc. pentru un anumit timp.
- CONSEMNĂBIL**, -Ă, *consemnabili*, -e adj. (cf. it. *consegnabile*) Care poate fi consemnat.
- CONSEMNAȚIUNE**, *consemnațiuni* s.f. (fr. *consignation*, cf. *semn*) 1. Operație prin care o persoană fizică sau juridică depune spre păstrare o sumă de bani, pe numele și la dispoziția altei persoane, la o instituție autorizată în acest scop. 2. *Casa de Economii și Consemnațiuni* = (ieșit din uz) instituție în care se depun bani pentru păstrare și valorificare.
- CONSENS**, *consensuri* s.n. (lat. *consensus*) 1. Înțelegere, acord, identitate de păreri. 2. Prin consens = fără a supune la vot.
- CONSENSUAL**, -Ă, *consensuali*, -e adj. (fr. *consensuel*) Contract consensual = contract încheiat prin simplu acord de voință al părților.
- CONSERVĂ**, *conserv* vb. I (fr. *conserver*, lat. *conservare*) 1. A menține un aliment nealterat prin anumite tratamente. 2. A menține în stare bună; a dura (1), a păstra, a păzi. 3. A se menaja.
- CONSERVATISM** s.n. (fr. *conservatisme*) Stare de spirit, opinie ostilă inovațiilor politice și sociale; conservatorism.
- CONSERVATIV**, -Ă, *conservativi*, -e adj. (fr. *conservatif*) 1. (Rar) Conservator². 2. (Fiz.; despre câmpuri de forță) În care se conservă energie.
- CONSERVATOR¹**, *conservatoare* s.n. (fr. *conservatoire*, germ. *Konservatorium*) Instituție de învățământ superior în care se studiază muzica și (în trecut) arta dramatică.
- CONSERVATOR²**, -OĂRE, *conservatori*, -oare (fr. *conservateur*, lat. *conservator*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care conservă, păstrează. 2. Adj., s.m. și f. (Persoană) care este ostilă inovațiilor, reformelor. 3. S.m. Membru al unui partid conservator. 4. *Partid conservator* = partid de orientare conservatoare (2).
- CONSERVATORISM** s.n. (*conservator* + *-ism*) Conservatism.
- CONSERVĂ**, *conserva* s.f. (fr. *conserva*) Produs alimentar care, păstrat în ambalaje speciale, își menține proprietățile multă vreme.
- CONSFINȚI**, *consfințesc* vb. IV (*con-* + *sfinți*, cf. fr. *consacrer*) A da un caracter durabil, a consacra (2).
- CONSIDERĂ**, *consider* vb. I (fr. *considérer*, lat. *considerare*) 1. A (se) privi, a (se) socoti (drept...); a opina. 2. A stima, a onora (1); a cota (3). 3. A analiza cu atenție; a studia (2), a examina (1).
- CONSIDERĂBIL**, -Ă, *considerabili*, -e adj. (fr. *considérable*) Însemnat, remarcabil, respectabil (2); (foarte) mare, imens (1); impozant.
- CONSIDERĂȚIE**, *considerații* s.f. (fr. *considération*, lat. *consideratio*) 1. Prețuire, stimă (1),

respect (1); reverență (2); credit (5). 2. Motiv, rațiune. 3. Opinie, idee; reflecție. 4. *A avea* (sau *a lua*) în considerație = a ține seama de...

CONSIDERENT, *considerente* s.n. (fr. *considérant*)

1. Păreră, punct de vedere, argument, motiv. 2. (La pl.) Părțile unei hotărâri judecătorești cuprinzând motivarea hotărârii respective.

CONSIGNATĂR, -Ă, *consignatari*, -e s.m. și f. (fr. *consignataire*) Persoană care primește în consignație.

CONSIGNATÓR, -OÁRE, *consignatori*, -oare (fr. *consignateur*) Persoană care depune obiectele spre păstrare sau vânzare în consignație; depunător.

CONSIGNĂȚIE, *consignații* s.f. (fr. *consignation*) Depunere a unor lucruri pentru a fi păstrate sau vândute la un magazin specializat; magazinul respectiv.

CONSILIA, *consiliez* vb. I (fr. *conseiller*, lat. *consiliari*) A sfătui.

CONSILIER, -Ă, *consilieri*, -e s.m. și f. (cf. fr. *conseiller*) 1. Persoană a cărei funcție este de a îndruma, de a da sfaturi în anumite domenii; sfătuitor, sfetnic. 2. Specialist care rezolvă probleme deosebite dintr-un anumit domeniu; referent (1). 3. Membru al unui consiliu, al unei instanțe judiciare sau de verificare. 4. Grad în ierarhia unor funcții; persoana care are acest grad.

CONSILIERE, *consilieri* s.f. (de la *consilia*) Sfătuire.

CONSIMILITUDINE, *consimilitudini* s.f. (fr. *consimilitude*) (Rar) Asemănare totală, identitate (1).

CONSILIU, *consilii* s.n. (lat. *consilium*, fr. *conseil*) Organ colectiv național sau internațional de conducere ori de decizie.

CONSIMȚI, *consimt* vb. IV (*con-* + *simți*, cf. fr. *consentir*) A aproba, a încuviința, a accepta, a marșa, a subscrie (2).

CONSISTĂ, pers. 3 *consistă* vb. I (fr. *consister*, lat. *consistere*) A fi compus, a fi format din...; a consta.

CONSISTENT, -Ă, *consistenți*, -te adj. (fr. *consistant*) Tare, vărtos, dens (2), încheșat; substanțial (2), sățios, cu valoare nutritivă ridicată.

CONSISTENȚĂ, *consistențe* s.f. (fr. *consistance*) Grad de densitate, de tărie, de soliditate a unui corp sau a unei materii; rezistență opusă de un corp, de un material etc. la deformare sau la sfărâmare; soliditate (1), fermitate.

CONSISTOMÉTRU, *consistometre* s.n. (fr. *consistomètre*) Aparat folosit pentru măsurarea consistenței unui material.

CONSISTORIÁL, -Ă, *consistoriali*, -e adj. (fr. *consistorial*) De consistoriu, al consistoriului.

CONSISTÓRIU, *consistorii* s.n. (lat. *consistorium*, fr. *consistoire*) 1. Adunare de cardinali convocată de papă. 2. Adunare de pastori protestanți sau de rabini. 3. Instanță, judecată ecleziastică. 4. (La romani) Consiliu imperial.

CONSOÁNĂ, *consoane* s.f. (fr. *consonne*, lat. *consona*) Sunet al vorbirii format din zgomotele produse de canalul fonator; consonantă; literă care reprezintă acest sunet.

CONSOÁRTĂ, *consoarte* s.f. (lat. *consors*, -rtis, cf. *soartă*) (Fam.) Soție, nevestă.

CONSOLÁ, *consolez* vb. I (fr. *consoler*, lat. *consolare*) A(-și) alina, a(-și) ușura durerea, necazul, supărarea; a (se) mângâia, a reconforta.

CONSOLÁBIL, -Ă, *consolabili*, -e adj. (fr. *consolable*) Care poate fi consolată (ușor).

CONSÓLĂ, *console* s.f. (fr. *console*) 1. Mobilă în formă de policioară sau de măsuță, rezemată de perete. 2. Element arhitectural folosit la sprijinirea unei cornișe, a unui balcon etc. 3. Element de construcție care susține o sarcină pe latura orizontală superioară a acestuia.

CONSOLIDÁ, *consolidez* vb. I (fr. *consolider*, lat. *consolidare*) A deveni sau a face să devină mai rezistent, mai durabil; a ranforșa (2), a (se) întări; (fig.) a fundamenta, a (se) cimenta! (2).

CONSOLIDÁȚIE, *consolidații* s.f. (fr. *consolidation*) Întărire, încheșare.

CONSOÁMÉ, *consommé-uri* s.n. (fr. *consommé*) Supă concentrată de carne.

CONSONÁNT, -Ă, *consonanți*, -te adj. (lat. *consonans*, -ntis, fr. *consonant*) 1. (Despre acorduri muzicale) Care se armonizează; armonios. 2. (Despre cuvinte) Care are o terminație asemănătoare cu cea a altui cuvânt.

CONSONÁNTĂ, *consonante* s.f. (lat. *consonans*, -ntis) (Înv.) Consoană.

CONSONÁNTIC, -Ă, *consonantici*, -e adj. (germ. *konsonantisch*) Referitor la consoane.

CONSONANTÍSM s.n. (fr. *consonantisme*) Sistemul consonantic, totalitatea consoanelor unei limbi.

CONSONÁNTĂ, *consonanțe* s.f. (fr. *consonance*) 1. (Muz.) Combinare armonioasă a două sau a mai multor sunete de înălțimi diferite. 2. (Fig.) Înțelegere, acord, potrivire de opinii.

CONSÓRT, *consorți* s.m. (fr. *consort*, lat. *consors*, -rtis) Prinț-consort = soțul unei regine suverane.

CONSOÁȚIÁL, -Ă, *consoáțiali*, -e adj. (fr. *consortial*) Care aparține unui consorțiu, unei societăți comerciale.

CONSÓRȚIU s.n. (lat., fr. *consortium*, germ. *Konsortium*) Asociație de întreprinderi mari, de societăți

- comerciale mari, de bănci etc., încheiată pentru efectuarea unor operații avantajoase importante.
- CONSPÉCT**, *conspécte* s.n. (lat. *conspéctus*, germ. *Konspékt*) Sinteză sistematică a datelor esențiale ale unei probleme, ale unui document, ale unei lucrări; compendiu.
- CONSPÉCTĂ**, *conspéctez* vb. I (*conspéct* + *-a*, cf. rus. *konspéktirovati*) A face conspécte.
- CONSPIRĂ**, *conspir* vb. I (fr. *conspirer*, lat. *conspirare*) A complota, a conjura (2), a unelti; (fig.) a lucra pentru un scop unic.
- CONSPIRĂTIV**, *-Ă*, *conspirativi*, *-e* adj. (*conspira* + *-ativ*, cf. germ. *konspirativ*) Care ține de o conspirație; ilegal (2), clandestin.
- CONSPIRĂTOR**, *-OĂRE*, *conspiratori*, *-oare* s.m. și f. (fr. *conspirateur*) Persoană care ia parte la o conspirație; conjurat.
- CONSPIRĂȚIE**, *conspirații* s.f. (fr. *conspiration*, lat. *conspiratio*) Acțiune secretă și ilegală îndreptată împotriva ordinii publice, a statului etc.; complot, conjurație.
- CONSTĂ**, pers. 3 *constă* vb. I (lat. *constare*) A se compune din...; a consta.
- CONSTĂNT**, *-Ă*, *constanți*, *-te* (fr. *constant*, lat. *constans*, *-ntis*) 1. Adj. Neschimbabil, imuabil, invariabil (1), egal (2), statornic; fidel (1). 2. S.f. Mărimă invariabilă.
- CONSTĂNȚĂ** s.f. (fr. *constance*, lat. *constantia*) Înșușirea de a fi constant; statornicie, perseverență.
- CONSTATĂ**, *constat* vb. I (fr. *constater*) A stabili starea unui fapt, a unei realități; a remarca (1), a sesiza (1).
- CONSTATĂBIL**, *-Ă*, *constatabili*, *-e* adj. (fr. *constatable*) Ușor de constatat.
- CONSTATĂTIV**, *-Ă*, *constatativi*, *-e* adj. (fr. *constatif*) Care constată ceva.
- CONSTELĂT**, *-Ă*, *constelați*, *-te* adj. (fr. *constellé*, lat. *constellatus*) (Rar) Înstelat.
- CONSTELĂȚIE**, *constelații* s.f. (fr. *constellation*, lat. *constellatio*) Grupare aparentă de stele cu o anumită configurație.
- CONSTERNĂ**, *consternez* vb. I (fr. *consterner*, lat. *consternare*) A produce uimire amestecată cu indignare și mâhnire.
- CONSTERNĂNT**, *-Ă*, *consternanți*, *-te* adj. (fr. *consternant*) Care provoacă o stare de uimire amestecată cu indignare și mâhnire.
- CONSTIPĂ**, *constip* vb. I (fr. *constiper*) A produce sau a suferi de constipație.
- CONSTIPĂNT**, *-Ă*, *constipanți*, *-te* adj. (fr. *constipant*) (Despre alimente sau medicamente) Care constipă.
- CONSTIPĂȚIE**, *constipații* s.f. (fr. *constipation*) Dificultate, neputință de a elimina materiile fecale; coprostază.
- CONSTITUĂNT**, *-Ă*, *constituanți*, *-te* adj. (fr. *constituant*) 1. Privitor la constituție, despre constituție. 2. *Adunare constituantă* (și substantivat, f.) = adunare de reprezentanți aleși ai unei țări, care are ca scop votarea, modificarea sau elaborarea unei constituții.
- CONSTITUÉNT**, *-Ă*, *constituenți*, *-te* (fr. *constituant*) 1. Adj. Care face parte dintr-un tot; constitutiv. 2. S.n. Fiecare dintre substanțele unei soluții, ale unui aliaj etc.
- CONSTITUÍ**, *constitui* vb. IV (fr. *constituer*, lat. *constituere*) 1. A forma baza, esența unui lucru; a aduna elementele în vederea formării unui tot; a (se) forma (3); a (se) înființa, a (se) organiza. 2. A avea valoare de...; a reprezenta (3). 3. *A se constitui parte civilă* = a formula pretenții de despăgubire față de acuzat, într-un proces penal.
- CONSTITUTÍV**, *-Ă*, *constitutivi*, *-e* adj. (fr. *constitutif*) Alcătuitor, constituent; care reprezintă elementul esențial al unui lucru.
- CONSTITUȚIE**, *constituții* s.f. (fr. *constitution*, lat. *constitutio*) 1. Alcătuire, conformație, structură fizică a unui organism; factură¹ (1). 2. Legea fundamentală a unui stat.
- CONSTITUȚIONAL**, *-Ă*, *constituționali*, *-e* adj. (fr. *constitutionnel*) 1. În conformitate cu, referitor la constituție; prevăzut în constituție; bazat pe constituție. 2. *Comisie constituțională* = comisie însărcinată cu elaborarea constituției și respectarea legilor din punct de vedere constituțional. *Drept constituțional* = studiul drepturilor și îndatoririlor cetățenești care decurg din constituție. *Monarhie constituțională* = monarhie ale cărei prerogative sunt înscrise în constituție.
- CONSTITUȚIONALÍSM** s.n. (fr. *constitutionnalisme*) Guvernare bazată pe constituție.
- CONSTITUȚIONALITĂȚE** s.f. (fr. *constitutionnalité*) Înșușirea unei legi, a unui act etc. de a fi în conformitate cu sau în spiritul constituției (2).
- CONSTRICTÍV**, *-Ă*, *constrictivi*, *-e* adj., s.f. (fr. *contractif*, lat. *contractivus*) (Consoană) care se pronunță cu un zgomot de fricțiune datorat strâmtării canalului vocal.
- CONSTRICTÓR**, *-OĂRE*, *constrictori*, *-oare* adj. (fr. *contracteur*) 1. Care se strânge, se contractă. 2. *Mușchi constrictor* = mușchi care, prin contractare, închide orificiile naturale din corpul viețuitoarelor.

- CONSTRICȚIE**, *constricții* s.f. (fr. *constriction*, lat. *constrictio*) Restrângere, contracție a unui vas sangvin, a unui sfincter etc.
- CONSTRINGENȚĂ**, *constringențe* s.f. (fr. *constringence*) Mărime caracteristică sticlelor optice din punctul de vedere al dispersiei luminii.
- CONSTRUCȚ**, *construcție* s.n. (engl. *construct*) Concept abstract realizat pe baza activității practice intuitive; sistem teoretic ipotetic.
- CONSTRUCȚIV**, -Ă, *constructivi*, -e adj. (fr. *constructif*) 1. Care servește la realizarea a ceva util, la progres; pozitiv (2). 2. De construcție, care servește pentru a construi ceva.
- CONSTRUCTIVISM** s.n. (fr. *constructivisme*) Curent artistic care concepe realitatea într-o viziune de forme geometrice și care militează pentru simplitatea și puritatea liniilor.
- CONSTRUCTIVIST**, -Ă, *constructiviști*, -ste s.m. și f., adj. (fr. *constructiviste*, germ. *Konstruktivist*) (Adept) al constructivismului.
- CONSTRUCȚOR**, -OĂRE, *constructori*, -oare s.m. și f., adj. (fr. *constructeur*, lat. *constructor*; -oris) (Persoană) care proiectează sau efectuează lucrări de construcție.
- CONSTRUCȚIE**, *construcții* s.f. (fr. *construction*, lat. *constructio*) 1. Clădire; (spec.) casă, edificiu (1). 2. Grup stabil de cuvinte; mod de a grupa cuvintele în propoziție și propozițiile în frază. 3. În construcție = în curs de construire.
- CONSTRUÍ**, *construiesc* vb. IV (fr. *construire*, lat. *construere*) 1. A asambla părțile unui întreg; a clădi, a edifica (1), a realiza ceva. 2. A aranja, a dispune cuvintele unei fraze în funcție de anumite reguli. 3. A trasa o figură geometrică.
- CONSTRUÍBIL**, -Ă, *construibili*, -e adj. (*construi + -bil*) (Despre terenuri) Pe care se poate construi.
- CONSUBSTANȚIAL**, -Ă, *consubstanțiali*, -e adj. (fr. *consubstantiel*) Care este constituit din aceeași substanță.
- CONSUBSTANȚIALITĂȚE** s.f. (fr. *consubstantialité*) Înșușirea a ceea ce este consubstanțial; unitate și identitate de substanță.
- CONSUEȚUDINE**, *consuetudini* s.f. (lat. *consuetudo*, -inis) (Livr.) Obșnuință, obicei, deprindere.
- CÓNSUL**, *consuli* s.m. (lat., fr. *consul*) 1. (În Antichitate) Titlu dat magistraților romani care dețineau puterea supremă. 2. Agent diplomatic în străinătate, însărcinat să apere interesele unei țări într-o țară străină.
- CONSULĂR**, -Ă, *consulari*, -e adj. (fr. *consulaire*, lat. *consularis*) 1. Care ține de consul sau de consulat, privitor la consul sau la consulat. 2. Corp consular = totalitatea consulilor (2) dintr-o țară.
- CONSULĂT**, *consulate* s.n. (fr. *consulat*, lat. *consulatus*) 1. (În Roma antică) Perioadă de guvernare a unui consul (1). 2. Reprezentantă a unui stat în alt stat, condusă de un consul (2); reședința consulului.
- CONSULT**, *consulturi* s.n. (lat. *consultum*) Examinare medicală a unei persoane.
- CONSULTĂ**, *consult* vb. I (fr. *consulter*, lat. *consultare*) 1. A cere sfatul, părerea cuiva; a se sfătui. 2. A examina (2), a cerceta, a se documenta.
- CONSULTĂNT**, -Ă, *consultanți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *consultant*) (Specialist) care dă indicații sau sfaturi într-un anumit domeniu.
- CONSULTĂNȚĂ** s.f. (cf. engl. *consultancy*) 1. Situația sau poziția de consultant. 2. Persoană sau firmă care oferă informații ori servicii de consulting.
- CONSULTATÍV**, -Ă, *consultativi*, -e adj. (fr. *consultatif*) 1. Care poate fi consultat într-o problemă. 2. *Vot consultativ* = vot care nu are putere deliberativă într-un consiliu, într-o adunare.
- CONSULTĂȚIE**, *consultații* s.f. (fr. *consultation*, lat. *consultatio*) 1. Sfăt, lămurire; discuție. 2. Examinare a unui pacient de către medic. 3. Îndrumare dată elevilor, studenților, doctoranzilor etc. de către un profesor.
- CONSULTING** s.n. (pr. *consálting*; engl. *consulting*) Furnizare de informații, de date etc., oferită de specialiști, în cadru organizat.
- CONSÚM**, *consumuri* s.n. (de la *consuma*¹) 1. Folosire de bunuri în scopuri diferite; întrebuințare. 2. *Bunuri* (sau *mărfuri*) de larg consum = produse ale industriei ușoare sau alimentare care intră în proporții mari în consumul individual al oamenilor. *Societate de consum* = societate capitalistă (puternic) industrializată în care se află din abundență bunuri de larg consum la prețuri (foarte) mici.
- CONSUMĂ**¹, *consum* vb. I (fr. *consommer*) A întrebuința, a folosi ceva ca hrană.
- CONSUMĂ**², *consum* vb. I (fr. *consommer*, lat. *consumere*) 1. A mistui, a distruge un lucru. 2. A (se) istovi, a (se) epuiza (3), a (se) uza (2); a devora (2).
- CONSUMÁBIL**, -Ă, *consumabili*, -e (fr. *consumable*) 1. Adj. Care poate fi consumat. 2. S.n. pl. Lucruri, obiecte etc. care se consumă.
- CONSUMATÓR**, -OĂRE, *consumatori*, -oare s.m. și f. (fr. *consommateur*) Persoană care consumă bunuri (rezultate din producție) sau mâncare și băutură într-un local public.
- CONSUMĂȚIE**, *consumații* s.f. (fr. *consommation*, lat. *consummatio*) 1. Faptul de a consuma¹; totalitatea

- alimentelor consumate într-un local public. 2. *Damă de consumație* = prostituată.
- CONSUMPTIBIL**, -Ă, *consumptibili*, -e adj. (fr. *consumptible*) (Jur.; despre bunuri) Care dispare sau își schimbă substanța de la prima întrebuințare.
- CONSUMPTIV**, -Ă, *consumptivi*, -e adj. (fr. *consumptif*) (Despre unele boli) Care este însoțit de slăbire, anemie etc.
- CONSUMPȚIE** s.f. (fr. *consomption*, lat. *consumptio*) Slăbire și pierdere a forței, în bolile cronice.
- CONȘTIENT**, -Ă, *conștienți*, -te adj. (fr. *conscient*, cf. *ști*) Care își dă seama de ce face, de ce se întâmplă; care are responsabilitatea propriilor fapte; lucid, treaz, realist (3).
- CONȘTIENTIZĂ**, *conștientizez* vb. I (*conștient* + -iza) A deveni sau a face să devină conștient.
- CONȘTIINCIOȘ**, -OĂSĂ, *conștiincioși*, -oase adj. (fr. *consciencieux*, cf. *ști*) Care își face serios datoria; corect, cinstit, exigent (2), meticulos.
- CONȘTIINȚĂ**, *conștiințe* s.f. (fr. *conscience*, lat. *conscientia*, cf. *ști*) 1. Cunoaștere nemijlocită despre sine sau despre existența a ceva; înțelegere, gândire, spirit. 2. Sentiment al responsabilității morale față de propria conduită. 3. *Proces de conștiință* = luptă sufletească. *Mustrare de conștiință* = regret, remușcare. *A fi cu conștiința împăcată* sau *a nu avea nimic pe conștiință* = a fi liniștit, a se considera nevinovat. *A fi fără conștiință* = a fi lipsit de scrupule. *Cu mâna pe conștiință* = cu toată sinceritatea. *Libertate de conștiință* = libertate în materie de religie, de filosofie etc.
- CONT**, *conturi* (fr. *compte*, it. *conto*, cf. germ. *Konto*) 1. Starea datoriilor (debitul) și a încasărilor (creditul), pe o perioadă de timp, într-o întreprindere; partidă (4). 2. *A trece în cont* = a trece la datorii o notă de plată. *A cere cont* = a cere socotcală, a trage la răspundere. *A da cont* = a se justifica. *A ține cont* = a avea în vedere. *Pe cont propriu* = pe propria răspundere. *În contul cuiva* (sau *a ceva*) = pe scama cuiva (sau a ceva).
- CONTĂ**, *contez* vb. I (fr. *compter*, it. *contare*) 1. A se încrede în cineva, a se bizui pe cineva sau pe ceva, a spera ceva. 2. A reprezenta o valoare, a avea însemnătate.
- CONTĂBIL**, -Ă, *contabili*, -e (fr. *comptable*, it. *contabile*) 1. Adj. Care ține de contabilitate, referitor la contabilitate. 2. S.m. și f. Persoană care ține contabilitatea unei instituții, a unei asociații etc.
- CONTABILITĂȚE**, *contabilități* s.f. (fr. *comptabilité*) 1. Evidența mișcării fondurilor și a materialelor dintr-o întreprindere; secție, birou în care se ține această evidență. 2. Știință care se ocupă cu operațiile de evidență contabilă.
- CONTABILIZĂ**, *contabilizez* vb. I (fr. *comptabiliser*) A înregistra o operație economică sau financiară în conturi (1); a opera într-un cont.
- CONTACT**, *contacte* s.n. (fr. *contact*, lat. *contactus*) 1. Starea corpurilor care se ating; legătură, comunicație (1), tangență; apropiere între oameni, relație (1), comunicare (3); piesă de legătură. 2. *În contact cu...* = în strânsă legătură cu... *A lua contact (cu cineva)* = a intra în legătură (cu cineva).
- CONTACTĂ**, *contactez* vb. I (fr. *contacter*) A intra în contact cu cineva; a stabili o legătură, a comunica (1).
- CONTACTÓR**, *contactoare* s.n. (fr. *contacteur*) Întrerupător electric comandat de la distanță.
- CONTAGIĂ**, *contagiez* vb. I (fr. *contagier*) A (se) molipsi, a (se) contamina de o maladie infecțioasă.
- CONTAGIÓS**, -OĂSĂ, *contagioși*, -oase (fr. *contagieux*, lat. *contagiosus*) 1. Adj. Molipsitor, transmisibil (1), epidemic. 2. S.m. și f. (Persoană) care suferă de o boală molipsitoare.
- CONTAGIOZITĂȚE** s.f. (fr. *contagiosité*) Caracter molipsitor al unei boli; infecțiozitate.
- CONTAGIÚNE**, *contagiuni* s.f. (fr. *contagion*, lat. *contagio*, -onis) Transmitere a unei boli de la un om la altul; molipsire, contaminare.
- CONTĂINER**, *containere* s.n. (engl. *container*) Recipient metalic folosit la transportul mărfurilor, substanțelor, armamentului etc.
- CONTAINERIZĂ**, *containerizez* vb. I (*container* + -iza, cf. engl. *containerize*) A introduce în container; a folosi containerele în transporturi.
- CONTAMINĂ**, *contaminez* vb. I (fr. *contaminer*, lat. *contaminare*) 1. A (se) molipsi, a (se) infecta cu o boală contagioasă. 2. A (se) influența (reciproc).
- CONTAMINĂȚIE**, *contaminații* s.f. (fr. *contamination*, lat. *contaminatio*) (Lingv.) Modificare a unui cuvânt sau a unei construcții gramaticale prin încrucișarea acestora cu alte cuvinte sau construcții asemănătoare ca sens.
- CONTĂNT**, -Ă, *contanți*, -te adj. (cf. fr. *comptant*) (Rar; despre bani) În numerar, cash, peșin.
- CÓNTE**¹, *conți* s.m. (fr. *comte*) Mare senior feudal, conducătorul unei provincii; (în vechea Germanic) graf¹; titlu de noblete superior celui de viconte.
- CONTÉ**² s.n. (fr. *conté*) (Rar) Creion negru, gros, cu mână de grafit, argilă și plombagină, utilizat în grafică.
- CONTEMPERĂȚIE**, *contemperații* s.f. (fr. *contemporation*, lat. *contemperatio*) Impuls presupus a-și

- avea originea în grația divină și care constă în înclinarea voinței către săvârșirea unui fapt, fără a-l determina.
- CONTEMPLĂ**, *contemplan* vb. I (fr. *contempler*, lat. *contemplare*) A privi atent, îndelung (cu admirație).
- CONTEMPLATIV**, -Ă, *contemplativi*, -e adj. (fr. *contemplatif*, lat. *contemplativus*) Înclinat spre contemplație, spre meditație; visător.
- CONTEMPLATOR**, -OĂRE, *contemplatori*, -oare s.m. și f. (fr. *contemplateur*, lat. *contemplator*; -oris) Persoană care contemplă, visează, meditează.
- CONTEMPLAȚIE**, *contemplații* s.f. (fr. *contemplation*, lat. *contemplatio*) Atitudinea, starea celui care contemplă; meditație (1), visare.
- CONTEMPORAN**, -Ă, *contemporani*, -e adj. (fr. *contemporain*, lat. *contemporaneus*) 1. Care are loc în prezent; actual, modern (1). 2. Care trăiește sau a trăit în același timp cu..., pe vremea...
- CONTEMPORANEITATE** s.f. (fr. *contemporanéité*) Actualitate, prezent (2), epoca de față.
- CONTENCIOS**, -OĂSĂ, *contencioși*, -oase (lat. *contentiosus*, cf. fr. *contentieux*) 1. Adj. Litigios. 2. S.n. Biroul unei instituții care se ocupă de problemele în litigiu. 3. *Contencios administrativ* = ansamblul de litigii aparținând unei administrații. *Procedură contencioasă* = procedură de rezolvare în contradictoriu, de către un organ de jurisdicție, a unui conflict de interese.
- CONTENT**, -Ă, *contenți*, -te adj. (lat. *contentus*) (Livr.) Mulțumit, satisfăcut.
- CONTENTĂȚIE**, *contentații* s.f. (lat. *contentatio*) Mulțumire, satisfacție.
- CONTENTIV**, -Ă, *contentivi*, -e adj. (fr. *contentif*) (Med.) Care menține poziția corectă a unui organ.
- CONTENȚIUNE**, *contențiuni* s.f. (fr. *contention*, lat. *contentio*, -onis) 1. (Rar) Dezbateri, discuție (aprinșă); dispută. 2. (Med.) Menținere a corpului sau a unui organ într-o anumită poziție.
- CONTESĂ**, *contese* s.f. (fr. *comtesse*, it. *contessa*) Soție sau fiică de conte.
- CONTESTĂ**, *contest* vb. I (fr. *contester*, lat. *contestari*) 1. A refuza să recunoască un drept, o hotărâre etc.; a face o contestație, a protesta (1). 2. A pune la îndoială, a aduce în discuție ceva; a contrazice, a nega, a obiecta.
- CONTESTATAR**, -Ă, *contestatari*, -e adj., s.m. și f. (fr. *contestataire*) (Persoană) care contestă ceva, care protestează față de un sistem social-politic, față de o situație etc.; protestatar.
- CONTESTAȚIE**, *contestații* s.f. (fr. *contestation*, lat. *contestatio*) Plângere, întâmpinare, obiecție scrisă contra unei măsuri, a unei hotărâri.
- CONTEXT**, *contexte* s.n. (fr. *contexte*) 1. Fragment dintr-o scriere sau dintr-un enunț. 2. Conjunctură, circumstanță, stare de fapt la un moment dat.
- CONTEXTUAL**, -Ă, *contextuali*, -e adj. (fr. *contextuel*) De context, al contextului.
- CONTEXTURĂ**, *contexturi* s.f. (fr. *contexture*) 1. Ansamblul caracteristicilor definitorii ale unei țesături. 2. Mod de îmbinare a elementelor unui întreg; înlănțuire, legătură.
- CONTIGUITATE** s.f. (fr. *contiguïté*) (Livr.) Proximitate imediată în timp și spațiu.
- CONTIGUU**, -UĂ, *contigui*, -e adj. (fr. *contigu*, lat. *contiguus*) Care este legat, unit de ceva, care are elemente comune cu ceva; alăturat.
- CONTINENT**, *continente* s.n. (fr. *continent*, lat. *continens*, -ntis) Întindere vastă de pământ, înconjurată de mări și de oceane, care cuprinde și unele insule sau arhipelaguri vecine.
- CONTINENTAL**, -Ă, *continentali*, -e adj. (fr. *continental*) 1. Care ține de continent; care se află pe un continent. 2. *Climă continentală* = climă temperată uscată, supusă la schimbări bruște de temperatură.
- CONTINENȚĂ**, *continențe* s.f. (fr. *continence*, lat. *continentia*) Reținere, abstenență, înfrânare; cum-pătate.
- CONTINGENT**, -Ă, *contingenți*, -te (fr. *contingent*, lat. *contingens*, -ntis) 1. S.n. Totalitatea cetățenilor născuți și recrutați în același an, pentru a îndeplini serviciul militar; anul recrutării; leat; grup de oameni care aparțin aceleiași categorii. 2. S.n. Cotă maximă de mărfuri care poate fi importată sau exportată într-o anumită perioadă. 3. Adj. Întâmplător, accidental.
- CONTINGENȚĂ**, *contingențe* s.f. (fr. *contingence*, lat. *contingentia*) Posibilitatea ca un lucru să se întâmple sau nu; legătură exterioară, raport între lucruri, fenomene, idei; atingere.
- CONTINUĂ**, *continui* vb. I (fr. *continuer*, lat. *continuare*) A duce mai departe ce a fost început; a persevera, a persista, a avea o urmare, a (se) prelungi, a dura, a nu înceta.
- CONTINUATIV**, -Ă, *continuativi*, -e adj. (fr. *continuatif*) (Adesea adverbial) (Care se petrece) în mod continuu.
- CONTINUATOR**, -OĂRE, *continuatori*, -oare s.m. și f. (fr. *continueur*) Persoană care continuă ceva început de altcineva.
- CONTINUITATE**, *continuități* s.f. (fr. *continuité*, lat. *continuitas*, -atis) Însușirea de a fi continuu.
- CONTINUU**, -UĂ, *continui*, -ue adj. (fr. *continuu*, lat. *continuu*) 1. Care nu se oprește; neîntrerupt,

- neîncetat, perpetuu, permanent (1), non-stop. 2. *Curent continuu* = curent electric care are un singur sens.
- CONTINUUM**, *continuumuri* s.n. (lat. *continuum*) Ansamblu de elemente în care trecerea de la un element la altul se face în mod continuu.
- CONTONDENT**, -Ă, *contondenți*, -te adj. (fr. *contondant*) (Despre obiecte, corpuri) Care provoacă, prin lovire, contuzii, fără a tăia; tare.
- CONTÓR**, *contoare* s.n. (fr. *comptoir*, germ. *Kontor*) Aparat care măsoară cantitatea de apă, de energie electrică, de gaze etc. consumată într-o perioadă de timp.
- CONTORIZĂ**, *contorizez* vb. I (*contor* + *-iza*) A număra, a ține evidența cu ajutorul aparatelor specializate; a înregistra prin contor.
- CONTORSIONĂ**, *contorsionez* vb. I (fr. *contorsionner*) A face contorsțiuni, crispații.
- CONTORSIONĂT**, -Ă, *contorsionați*, -te adj. (fr. *contorsionné*) 1. Sucit, răsucit, deformat. 2. (Fig.) Care este lipsit de armonie, nereușit stilistic.
- CONTORSIONIST**, -Ă, *contorsioniști*, -ste s.m. și f. (*contorsiona* + *-ist*) Gimnast de circ cu mobilitate foarte mare.
- CONTORSIUNE**, *contorsiumi* s.f. (fr. *contorsion*, lat. *contorsio*, -onis) Conracție, deformație involuntară a mușchilor, a membrilor; (fig.) atitudine forțată, mișcări dezordonate.
- CONTRA**¹ (fr. *contre*, lat., it. *contra*) 1. Prep. Împotriva cuiva sau a ceva. 2. Prep. În schimbul altei valori. 3. Adv. Împotrivă; altfel. 4. *Din contra* (sau *contră*) = dimpotrivă.
- CONTRĂ**², *contrez* vb. I (fr. *contrev*) 1. A contrazice. 2. (La box, scrimă, judo) A da o contră. 3. (La bridge) A se opune, a cere o amendă dublă.
- CONTRA**³- (fr. *contre*-, lat., it. *contra*) Prefix cu sensul de „împotriva”, „opus”, în cuvinte de tipul: *contra-acuzație*, *contraatac*, *contracandidat*.
- CONTRAACUZĂȚIE**, *contraacuzării* s.f. (fr. *contre-accusation*) Învinuire adusă de către acuzat acuzatorului.
- CONTRAALIZÉU**, *contraalizee* s.n. (fr. *contre-alizé*) Curent aerian de înălțime opus alizeului.
- CONTRAANCHETĂ**, *contraanchete* s.f. (fr. *contre-enquête*) (Jur.) Repetare a anchetei pentru verificarea acesteia.
- CONTRAAMIRÁL**, *contraamirali* s.m. (fr. *contre-amiral*) Grad în marina militară analog celui de general-maior; ofițer de marină cu acest grad.
- CONTRAARGUMENT**, *contraargumente* s.n. (fr. *contre-argument*) Argument prin care se contrazice un argument anterior; antanagogă.
- CONTRAATÁC**, *contraatacuri* s.n. (fr. *contre-attaque*) Ofensivă desfășurată de o unitate militară aflată în apărare; ripostă (2).
- CONTRAATACĂ**, *contraatac* vb. I (fr. *contre-attaquer*) A da o ripostă, un contraatac.
- CONTRABALANSĂ**, *contrabalansez* vb. I (fr. *contrebalancer*) 1. A realiza un echilibru, a cumpăni. 2. A fi egal ca forță, ca valoare, ca merit.
- CONTRABĂNDĂ**, *contrabande* s.f. (fr. *contrebande*) 1. Import clandestin de mărfuri; mărfuri importate clandestin. 2. *De contrabandă* = trecut ilegal peste graniță; fals. *Prin contrabandă* = pe ascuns, ilegal.
- CONTRABANDÍST**, -Ă, *contrabandiști*, -ste s.m. și f. (*contrabandă* + *-ist*) Persoană care face contrabandă.
- CONTRABÁS**, (1) *contrabasuri*, (2) *contrabași* (fr. *contrebasse*) 1. S.n. Cel mai mare instrument muzical cu coarde și arcuș, având registrul cel mai grav dintre viole. 2. S.m. Contrabasist.
- CONTRABASÍST**, -Ă, *contrabasiști*, -ste s.m. și f. (fr. *contrebassiste*) Muzician care cântă la contrabas (1); contrabas (2).
- CONTRABATERIE**, *contrabaterii* s.f. (fr. *contre-batterie*) Tir de artilerie lansat pentru neutralizarea bateriilor inamice.
- CONTRACANDIDÁT**, -Ă, *contracandidați*, -te s.m. și f. (*contra*³- + *candidat*) Persoană care candidează împotriva alteia pentru ocuparea unei funcții sau a unei demnități; rival.
- CONTRACARÁ**, *contracarez* vb. I (fr. *contrecarrer*) A zădărnici, a împiedica acțiunile cuiva; a neutraliza (1).
- CONTRACĂMP**, *contracâmpuri* s.n. (cf. fr. *contre-champ*) (Cin.) Filmare efectuată dintr-un unghi opus celui precedent, dar simetric cu acesta.
- CONTRACEPTÍV**, -Ă, *contraceptivi*, -e adj., s.n. (engl. *contraceptive*, fr. *contraceptif*) (Produs) cu proprietăți anticoncepționale.
- CONTRACÉPȚIE** s.f. (fr. *contraception*) Totalitatea metodelor de evitare, în mod reversibil și temporar, a fecundării.
- CONTRÁCT**, *contracte* s.n. (fr. *contrat*, lat. *contractus*) Acord juridic încheiat între două sau între mai multe părți; învoială, convenție, pact.
- CONTRACTÁ**, *contractez* vb. I (fr. *contracter*, lat. *contractare*) 1. A încheia un contract. 2. A se molipsi, a lua o boală. 3. A(-și) reduce volumul, a (se) strânge, a (se) zgârci, a (se) micșora, a (se) retracta (2).
- CONTRACTĂNT**, -Ă, *contractanți*, -te s.m. și f., adj. (fr. *contractant*) (Persoană fizică, instituție etc.) care

- încheie un contract, care se angajează printr-un contract față de cineva.
- CONTRACTIBILITATE** s.f. (*contractibil* + *-itate*; cf. fr. *contractibilité*) Proprietatea unor țesuturi musculare de a se contracta sub impulsul unor excitanți; contractilitate.
- CONTRACTÎL, -Ă, contractili, -e** adj. (fr. *contractile*) (Med.) Care se contractă.
- CONTRACTILITATE** s.f. (fr. *contractilité*) Proprietatea unor celule (mai ales musculare) de a-și reduce una dintre dimensiuni; contractibilitate.
- CONTRACTÓR, -OÁRE, contractori, -oare** adj. (fr. *contracteur*) Care contractează.
- CONTRACTUÁL, -Ă, contractuali, -e** adj. (fr. *contractuel*) Care este stipulat printr-un contract.
- CONTRACTÚRĂ, contracturi** s.f. (fr. *contracture*) Contractie musculară prelungită și involuntară; rigiditate musculară.
- CONTRÁCTIE, contracții** s.f. (fr. *contraction*, lat. *contractio*) **1.** Încordare a mușchilor, a nervilor în urma excitației acestora; zgârcire; contractare. **2.** Micșorare a volumului unui corp; (fiz.) stricțiune.
- CONTRACÚRBĂ, contracurbe** s.f. (fr. *contre-courbe*) Curbă a unei șosele sau a unei linii de cale ferată care urmează imediat după altă curbă situată în același plan, dar cu o concavitate în sens contrar.
- CONTRACURÉNT, contracurenți** s.m. (fr. *contre-courant*) Curent de lichid care curge în sens invers față de curentul principal.
- CONTRADÁNS, contradansuri** s.n. (fr. *contredanse*) Dans rapid în care perechile stau față în față; melodia după care se execută acest dans.
- CONTRADICTÓRIU, -IE, contradictorii** adj. (fr. *contradictoire*) **1.** Care implică o contradicție. **2.** În *contradictoriu* = opus, contrar.
- CONTRADÍCȚIE, contradicții** s.f. (fr. *contradiction*, lat. *contradictio*) **1.** Faptul de a (se) contrazice; cuvânt, fapt care afirmă, denotă contrariul; nepotrivire, incompatibilitate (**1**). **2.** În *contradicție cu...* = în opoziție, în dezacord cu...
- CONTRAESCÁRPĂ, contraescarpe** s.f. (fr. *contrescarpe*) Baraj antitanc de pe contrapanta unui teren înclinat, săpat în scopul măririi înclinării acestuia și, implicit, al răsturnării tancurilor inamice.
- CONTRAEXPERTÍZĂ, contraexpertize** s.f. (fr. *contre-expertise*) Expertiză nouă, efectuată pentru a o verifica pe cea precedentă.
- CONTRAEXTÉNSIE, contraextensii** s.f. (fr. *contre-extension*) (Med.) Aplicare a unei forțe egale, dar opuse forței extensiei asupra membrului sau asupra unor părți ale corpului.
- CONTRAFÁCE, contrafac** vb. III (*contra*³- + *face*, cf. fr. *contrefaire*) A falsifica un document, un obiect etc.; a escamota (**2**); a imita (**3**); a reproduce în mod fraudulos ceva.
- CONTRAFAGÓT, contrafagoturi** s.n. (it. *contrafagotto*) Instrument muzical de suflat mai mare decât fagotul, sunând cu o octavă mai jos decât acesta.
- CONTRAFÍȘĂ, contrafișe** s.f. (fr. *contre-fiche*) Bară de lemn sau de metal care servește la transmiterea forțelor de la o piesă orizontală la una verticală (grindă și stâlp).
- CONTRAFÓRT, (1) contraforturi, (2) contraforti** (fr. *contrefort*) **1.** S.n. Stâlp sau perete de sprijin al unui zid. **2.** S.m. Fiecare dintre picioarele înclinate spre exterior ale unui turn de extracție.
- CONTRAGABIÉR, contragabieri** s.m. (fr. *contre-gabier*) (Mar.) A treia velă pătrată, începând de jos, a unui gabier.
- CONTRÁGE, contrag** vb. III (lat. *contrahere*, cf. *trage*) (Despre silabe învecinate) A se reduce la o singură emisiune vocalică (vocală sau diftong).
- CONTRAGRÍFĂ, contragrife** s.f. (fr. *contre-griffe*) Piesă metalică în formă de gheară, într-un aparat de luat vederi, care imobilizează pelicula cinematografică în timpul expunerii.
- CONTRAINDICÁ, contraindic** vb. I (fr. *contre-indiquer*) A interzice, a da o indicație contrară.
- CONTRAINDICÁȚIE, contraindicații** s.f. (fr. *contre-indication*) Circumstanță care interzice aplicarea unui tratament, folosirea unui medicament, respectarea unui regim alimentar etc.
- CONTRAINFORMÁȚII** s.f. pl. (*contra*³- + *informații*) Serviciu de stat însărcinat cu urmărirea și combaterea spionajului; contraspionaj (**2**).
- CONTRAINTEROGATÓRIU, contrainterogatorii** s.n. (fr. *contre-interrogatoire*) (Jur.) Interogatoriu luat pentru a verifica un interogatoriu anterior.
- CONTRÁLTĂ, contralte** s.f. (it. *contralto*) Cântăreață cu voce de contralto.
- CONTRÁLTO** s.n. (it. *contralto*) Voce feminină cu registrul cel mai grav.
- CONTRAMANDÁ, contramandez** vb. I (fr. *contre-mander*) A revoca, a anula ceva; a renunța la un proiect stabilit anterior.
- CONTRAMÁRCĂ, contramărți** s.f. (fr. *contre-marque*) Partea unui bilet de spectacol care rămâne la spectator după intrarea în sală.
- CONTRAMÍNĂ, contramine** s.f. (fr. *contre-mine*) Lucrare subterană făcută cu scopul de a descoperi și de a distruge minele puse de inamic.

CONTRAOCTÁVĂ, *contraoctave* s.f. (fr. *contre-octave*) Cea mai gravă și mai profundă dintre octave.

CONTRAOFENSIVĂ, *contraofensive* s.f. (fr. *contre-offensive*) Ofensivă care contracarează o ofensivă inamică.

CONTRAOFÉRTĂ, *contraoferte* s.f. (*contra*³- + *ofertă*, cf. fr. *contre-offre*) Ofertă (1) diferită sau opusă altei oferte.

CONTRAPÁNTĂ, *contrapante* s.f. (fr. *contre-pente*) Pantă opusă altei pante, în cadrul profilului unei văi fluviale sau glaciare, cu formații geologice de durități și vârste diferite.

CONTRAPARTÍDĂ s.f. (cf. fr. *contrepartie*) Partea care corespunde alteia (într-un schimb, într-o operație comercială etc.); valoare echivalentă.

CONTRAPERFORMÁNȚĂ, *contraperformance* s.f. (fr. *contreperformance*) Rezultat slab, incompetență.

CONTRAPÓNDERE, *contraponderi* s.f. (*contra*³- + *pondere*, cf. fr. *contre-poids*) Ceea ce contrabalansează sau neutralizează o forță, o acțiune etc.

CONTRAPRODUCTÍV, -Ă, *contraproductivi*, -e adj. (engl. *contraproductive*) Dăunător, dezavantajos.

CONTRAPROIECT, *contraproiecte* s.n. (cf. fr. *contreprojet*) Proiect care verifică, îmbunătățește sau înlocuiește un proiect realizat anterior.

CONTRAPÚNCT s.n. (it. *contrappunto*, fr. *contre-point*) 1. Tehnică de a compune muzică prin suprapunerea de linii melodice; contratemă. 2. Disciplină muzicală care studiază regulile contrapunctului (1).

CONTRAPÚNCTIC, -Ă, *contrapunctici*, -e adj. (*contrapunct* + *-ic*) Care este compus după regulile contrapunctului.

CONTRÁR, -Ă/**CONTRÁRIU**, (1) *contrari*, -e, (3) *contrarii* (fr. *contraire*, lat. *contrarius*) 1. Adj. Care se opune în mod radical unui lucru; care are un sens opus; care este dăunător, contraindicat; potrivnic; divergent (2). 2. Adv. Împotrivă, în contra. 3. S.n. (La pl.) Denumire dată noțiunii care desemnează însușiri sau tendințe ale obiectelor ori ale proceselor opuse unele altora, astfel încât acestea să se excludă reciproc; (și la sg.) fiecare dintre termenii unei contradicții (1). 4. S.n. Ceea ce este opus.

CONTRARÁNDĂ, *contrarande* s.f. (it. *contraranda*) Velă de formă triunghiulară sau trapezoidală plasată deasupra rondei, pe goelete și pe iahturi.

CONTRAREFÓRMĂ s.f. (fr. *contre-réforme*) Mișcare inițiată în sec. al XVI-lea de Biserica Catolică împotriva reformațiilor și a Reformei.

CONTRAREVOLÚȚIE, *contrarevoluții* s.f. (fr. *contre-révolution*) Mișcare politică organizată de forțele înlăturate de la putere cu scopul restaurării vechii puteri.

CONTRAREVOLUȚIONÁR, -Ă, *contrarevoluționari*, -e (fr. *contre-révolutionnaire*, rus. *kontrerevoluționer*) 1. Adj. Referitor la contrarevoluție, al contrarevoluției. 2. S.m. și f. Adept al contrarevoluției, participant la contrarevoluție.

CONTRARIÁ, *contrariez* vb. I (fr. *contrarier*) A nemulțumi, a șoca (1), a neliniști prin ceva; a intriga, a vexa.

CONTRARIETÁTE, *contrarietăți* s.f. (fr. *contrariété*) 1. Sentiment de neplăcere creat de un obstacol, de un eveniment neprevăzut etc. 2. Contradicție între noțiuni sau judecăți care se exclud reciproc.

CONTRÁRIU adj., s.n. v. **contrar**.

CONTRASEMNÁ, *contrasemnez* vb. I (*contra*³- + *semna*, cf. fr. *contresigner*) A-și pune semnătura pe un act semnat anterior de un organ ierarhic superior.

CONTRASÉNS s.n. (fr. *contresens*) Sens contrar celui normal (al unei țesături, al unei străzi etc.).

CONTRASERVÍCIU, *contraservicii* s.n. (*contra*³- + *serviciu*) 1. Serviciu făcut în schimbul altui serviciu. 2. (Rar) Deserviciu.

CONTRASPIONÁJ s.n. (*contra*³- + *spionaj*, cf. fr. *contre-espionnage*) 1. Acțiune de urmărire și contracarare a actelor de spionaj și de descoperire și prindere a spionilor. 2. Serviciu însărcinat cu această acțiune; contrainformații.

CONTRÁST, *contraste* s.n. (fr. *contraste*) Opoziție puternică, deosebire radicală între două sau mai multe lucruri, fenomene, stări, nuanțe de culoare etc.

CONTRASTÁ, *contrastez* vb. I (fr. *contraster*) A fi în contrast, în opoziție cu cineva sau ceva.

CONTRASTÁNT, -Ă, *contrastanți*, -te adj. (fr. *contrastant*) Care contrastează; opus.

CONTRASTÍV, -Ă, *contrastivi*, -e adj. (engl. *contrastive*) 1. Care accentuează un contrast; opus. 2. (Lingv.) *Analiză contrastivă* = analiza diferențelor existente între sistemele a două limbi sau între două stadii evolutive ale aceleiași limbi. *Gramatică contrastivă* = gramatică bazată pe analiza contrastivă. 3. De gramatică contrastivă (2).

CONTRATÉMĂ, *contrateme* s.f. (fr. *contre-thème*) Melodie care se aude concomitent cu tema, în timpul expunerii acestuia, într-o lucrare polifonică; contrapunct (1), polifonie (1).

CONTRATÍMP, *contratimpi* s.m. (*contra*³- + *timp*, cf. fr. *contretemps*) 1. (Muz.) Deplasare a accentului

- de pe un timp tare al măsurii pe un timp slab. 2. Nepotrivire, inoportunitate. 3. În *contratimp* = la timp nepotrivit; inoportun.
- CONTRATÍP**, *contratipuri* s.n. (fr. *contretype*) Clișeu obținut după alt clișeu.
- CONTRATIPĂR**, *contratipare* s.n. (*contra*³- + *tipar*) Text reprodus pe versoul unei pagini tipărite.
- CONTRATIPĂRE** s.f. (*contratip* + *-are*) Obținere de *contratipuri*.
- CONTRATORPILÓR**, *contratorpiloare* s.n. (fr. *contre-torpilleur*) (Mar.) Distrugător (2).
- CONTRAVALOÁRE** s.f. (fr. *contre-valeur*) Echivalent în bani a ceva; valoare dată în schimbul altei valori.
- CONTRAVENÍ**, *contravin* vb. IV (fr. *contrevenir*) A se abate de la ceva rânduit, normal, legiferat.
- CONTRAVENIÉNT**, -Ă, *contravenienți*, -te s.m. și f. (germ. *Kontravenient*, cf. fr. *contrevenant*) Persoană care a comis o *contravenție*.
- CONTRAVENȚIE**, *contravenții* s.f. (fr. *contravention*) Încălcarea a dispozițiilor unei legi, a unui regulament, care, având un grad redus de pericol social, este sancționată pe cale administrativă și nu penală.
- CONTRAVENȚIONAL**, -Ă, *contravenționali*, -e adj. (fr. *contrevenționnel*) Referitor la *contravenție*, de *contravenție*.
- CONTRAVIZITĂ**, *contravizite* s.f. (fr. *contre-visite*) A doua vizită făcută de medic bolnavilor din spital, în cursul după-amiezii; *supravizită*.
- CONTRAZÍCE**, *contrazic* vb. III (*contra*³- + *zice*, cf. fr. *contredire*) A susține o părere contrară; a *contra*² (1); a fi în dezacord cu cineva; a *contesta* (2); a *dezice*.
- CÓNTRĂ**, *contre* s.f. (fr. *contre*) (Sport) Lovitură promptă de răspuns la un atac lansat de adversar (la box, scrimă, judo etc.).
- CONTRE-JOUR** s.n. (pr. *contrjúr*; fr. *contre-jour*) Luminare a unui obiect din partea opusă aceleia din care este privit.
- CONTRIBUÁBIL**, -Ă, *contribuabili*, -e s.m. și f. (fr. *contribuable*) Persoană sau întreprindere obligată prin lege la plata *impozitului*.
- CONTRIBUÍ**, *contribui* vb. IV (fr. *contribuer*, lat. *contribuere*) 1. A ajuta la o acțiune, la o reușită etc., la apariția sau la dezvoltarea a ceva; a *coopera*, a lua parte la... 2. A (-și) plăti partea dintr-o cheltuială comună.
- CONTRIBUTÍV**, -Ă, *contributivi*, -e adj. (fr. *contributif*) 1. Care se referă la contribuții. 2. Care contribuie.
- CONTRIBÚȚIE**, *contribuții* s.f. (fr. *contribution*, lat. *contributio*) 1. Partea, suma cu care cineva participă la o acțiune comună; aport. 2. *Impozit*. 3. A pune la *contribuție* = a folosi capacitatea cuiva sau a ceva la o activitate.
- CONTRÓL**, *controale* s.n. (fr. *contrôle*) 1. Verificare atentă, minuțioasă și periodică a unei activități, a unei situații; analiză (1), revizie (1), examinare (periodică); *supraveghere*, *stăpânire*. 2. *Lucrare de control* = lucrare scrisă dată periodic elevilor și studenților pentru verificarea cunoștințelor acumulate.
- CONTROLÁ**, *controlez* vb. I (fr. *contrôler*) 1. A face un control; a revizui, a verifica. 2. A ține sub control, a domina (1). 3. A-și stăpâni gesturile, mișcările. 4. A (se) *supraveghea*.
- CONTROLATERÁL**, -Ă, *controlaterali*, -e adj. (fr. *contro-latéral*) (Med.) Care este în raport cu o jumătate simetrică a corpului, care este localizat în jumătatea opusă.
- CONTRÓLER**, *controlere* s.n. (engl. *controller*) (Inform.) Circuit complex și logică aferentă operării în bune condiții a unui echipament periferic.
- CONTROLÓR**, -OÁRE, *controlori*, -oare (fr. *contrôleur*) 1. S.m. și f. Persoană care efectuează un control. 2. S.n. Aparat care controlează buna funcționare a unei instalații.
- CONTROVERSÁ**, *controversez* vb. I (fr. *controverser*, lat. *controversare*) (Rar) A discuta în contradictoriu într-o chestiune de principiu.
- CONTROVERSÁBIL**, -Ă, *controversabili*, -e adj. (fr. *controversible*) Care poate fi *controversat*.
- CONTROVERSÁT**, -Ă, *controversați*, -te adj. (de la *controversa*) Care formează obiectul unei *controverse*; în privința căruia există o *controversă*.
- CONTROVÉRSĂ**, *controverse* s.f. (fr. *controverse*) Discuție, dispută în contradictoriu; ceartă, neînțelegere.
- CONTUMACÍE** s.f. (fr. *contumace*, lat. *contumacia*) 1. Absență a inculpatului de la judecată. 2. În *contumacie* = în lipsă.
- CONTÚR**, *contururi* s.n. (fr. *contour*) 1. Limită exterioară a unui corp, a unei suprafețe; linie (2). 2. (La pl.) Curbe sinuoase.
- CONTURÁ**, *conturez* vb. I (*contur* + *-a*) 1. A lua o formă precisă, a (se) preciza, a (se) delimita (2), a (se) profila (1). 2. (Rar) A delinia.
- CONTURBÁ**, *conturb* vb. I (lat. *conturbare*) A deranja (2), a tulbura.
- CONTURNÁRE**, *conturnări* s.f. (cf. fr. *contournement*) Descărcare electrică produsă în stratul gazos care înconjoară un izolator electric.
- CONTÚZ**, -Ă, *contuzi*, -e adj. (fr. *contus*) Care prezintă o *contuzie*.

CONTÚZIE, *contuzii* s.f. (fr. *contusion*, lat. *contusio*) Leziune a țesuturilor profunde, fără ruperea tegumentelor.

CONTUZIONĂ, *contuzionez* vb. I (fr. *contusionner*) A produce, a provoca o contuzie.

CONȚINE, *conțin* vb. III (lat. *continere*, fr. *contenir*, cf. *ține*) 1. A fi umplut, a cuprinde, a implica (1), a avea în interior, a include. 2. A îngloba, a fi alcătuit din..., a se compune din...

CONȚOPÎST, -Ă, *conțopiști*, -ste s.m. și f. (cf. germ. *Konzipist*) (Astăzi, depr.) Persoană care se ocupă cu lucrări mărunte de birou; copist.

CONURBĂȚIE s.f. (fr. *conurbation*) Așezare care cuprinde mai multe orașele apropiate, dintre care unul deține un rol important.

CONVALESCENT, -Ă, *convalescenți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *convalescent*, lat. *convalescens*, -ntis) (Bolnav) care este pe cale de însănătoșire.

CONVALESCENȚĂ s.f. (fr. *convalescence*, lat. *convalescentia*) Perioadă de tranziție de la vindecarea unei boli până la însănătoșirea deplină; întremare.

CONVECTOR, *convectoare* s.n. (fr. *convecteur*) *Convecteur de climatizare* = aparat folosit pentru condiționarea aerului în încăperi.

CONVECTIE, *convecții* s.f. (fr. *convection*) 1. Transmitere a căldurii cu ajutorul fluenților de lichid. 2. Mișcare de ansamblu a particulelor unui fluid.

CONVEIER, *conveiere* s.n. (engl. *conveyor*, rus. *конвейер*) Bandă rulantă.

CONVENABIL, -Ă, *convenabili*, -e adj. (fr. *convenable*) Care convine; acceptabil; onorabil (2); avantajos; ieftin, economic (2), moderat.

CONVENÎ, *convin* vb. IV (fr. *convenir*, lat. *convenire*) 1. A corespunde cu dorințele cuiva. 2. A cădea de acord cu cineva; a se înțelege; a accepta, a încheia o convenție.

CONVENIENȚĂ, *conveniențe* s.f. (it. *convenienza*) 1. Regulă de conduită socială; uzanță. 2. *De conveniență* = formal, de formă.

CONVENT, *conventuri* s.n. (lat. *conventus*, fr., engl. *convent*) 1. Consiliu, la catolici, sau for suprem (format din clerici și laici), la protestanți. 2. Adunare generală a francmasonilor.

CONVENTICUL, *conventicule* s.n. (fr. *conventicule*, lat. *conventiculum*) (Rar) Adunare secretă (adesea ilegală).

CONVENȚIE, *convenții* s.f. (fr. *convention*, lat. *conventio*) 1. Pact oficial încheiat între două sau mai multe state, persoane, instituții; actul care consfințește acest pact; înțelegere, acord (1); contract; tratat internațional. 2. (La pl.) Deprinderi stabilite prin tradiție.

CONVENȚIONAL, -Ă, *convenționali*, -e adj. (fr. *conventionnel*, lat. *conventionalis*) 1. Care este stabilit printr-o convenție. 2. Artificial (2), nefiresc, afectat; hieratic (2); fictiv (2).

CONVENȚIONALISM s.n. (fr. *conventionalisme*) Caracterul a ceea ce este convențional; tendință în artă de a se conforma regulilor general acceptate.

CONVÉRGE, pers. 3 *converge* vb. III (fr. *converger*, lat. *convergere*) A se îndrepta spre același punct, spre același țel.

CONVERGENT, -Ă, *convergenți*, -te adj. (fr. *convergent*, lat. *convergens*, -ntis) 1. Care converge. 2. *Lențilă convergentă* = lențilă care adună într-un focar razele paralele care o străbat.

CONVERGENȚĂ, *convergențe* s.f. (fr. *convergence*) 1. Îndreptare spre același punct sau spre același țel. 2. Valoarea reciprocă a distanței focale a unei lențile, exprimată în dioptrii. 3. Apariție a unor asemănări la organisme îndepărtate filogenetic.

CONVÉRS, -Ă, *converși*, -e adj. (fr. *converse*, lat. *conversus*) (Despre judecăți, raționamente) Al cărui subiect poate fi transformat în predicat sau invers, fără a schimba sensul judecății sau adevărul acesteia.

CONVERSĂ, *conversez* vb. I (fr. *converser*, lat. *conversari*) A sta de vorbă, a discuta (1); a convorbi, a (se) întreține (3).

CONVERSĂȚIE, *conversații* s.f. (fr. *conversation*, lat. *conversatio*) Discuție (1), convorbire.

CONVERSAȚIONAL, -Ă, *conversaționali*, -e adj. (fr. *conversationnel*) De conversație.

CONVÉRSIE s.f. v. *conversiune*.

CONVERSIUNE/CONVÉRSIE, *conversiuni/conversii* s.f. (fr. *conversion*, lat. *conversio*, -onis) 1. Transformare a unui lucru în altul (schimbare de structură, de formă). 2. Schimbare de religie. 3. (Log.) Operația de inversare a funcțiunii subiectului și predicatului în judecată, fără a altera calitatea judecății; reversiune (4). 4. (Gram.) Trecere a unui cuvânt de la o parte de vorbire la alta; hipostază (2). 5. (În forma *conversie*) Recalificare.

CONVERTÍ, *convertesc* vb. IV (fr. *convertir*, lat. *convertere*) 1. A adopta sau a face pe cineva să adopte o anumită convingere (religioasă). 2. A schimba moneda unei țări în aur sau în devize-aur.

CONVERTÍBIL, -Ă, *convertibili*, -e adj. (fr. *convertible*, lat. *convertibilis*) 1. Care poate fi schimbat, convertit. 2. *Monedă convertibilă* = monedă care poate fi schimbată în aur sau în devize-aur.

CONVERTIBILITĂȚE s.f. (fr. *convertibilité*) Înșurșirea de a fi convertibil; drept al deținătorului unor

bancnote de a pretinde și obligația băncii emitente de a schimba bancnotele, la cerere, cu aur sau cu devize-aur la paritatea oficială.

CONVERTIZĂRE, *convertizări* s.f. (de la *convertizor*) Înlăturarea unor impurități din masa metalică de fontă, de plumb, de cupru etc. aflată în stare de fuziune în convertizor (2), pe baza unor reacții de oxidare.

CONVERTIZÓR, *convertizoare* s.n. (fr. *convertisseur*) 1. Dispozitiv mecanic de transformare a mișcării sau a forțelor. 2. Cuptor în care se realizează operația de convertizare. 3. Mașină electrică de transformat un gen de curent în altul. 4. Mașină folosită pentru transformarea grișului în făină.

CONVERTÓR, *convertoare* s.n. (engl. *converter*) Circuit electronic care realizează transformarea frecvenței semnalelor incidentale în radioreceptoare.

CONVÉX, -Ă, *convexi*, -xe adj. (fr. *convexe*, lat. *convexus*) Care are suprafața rotunjită și proeminentă.

CONVEXITĂTE, *convexități* s.f. (fr. *convexité*, lat. *convexitas*, -atis) Însușirea de a fi convex; suprafață, formă, parte convexă; proeminentă.

CONVICȚIÚNE, *convicțiuni* s.f. (fr. *conviction*, lat. *convictio*, -onis) (Rar) Convingere.

CONVIETÚÍ, *convietuiesc* vb. IV (*con-* + *vietui*, cf. lat. *convivere*) A trăi împreună cu cineva în același loc; a coabita.

CONVÍNGE, *conving* vb. III (lat. *convincere*, cf. *invinge*) A face pe cineva să recunoască o părere, o idee ca adevărată; a (se) asigura, a (se) încredința de ceva, a îndupleca; a îndoctrina.

CONVÍV, -Ă, *convivi*, -e s.m. și f. (fr. *convive*, lat. *conviva*) Comesean.

CONVIVIAL, -Ă, *conviviali*, -e adj. (fr. *convivial*) 1. Referitor la convivialitate. 2. (Inform.; despre materiale) Care este ușor de utilizat de către un public nespecializat.

CONVIVIALITĂTE s.f. (fr. *convivialité*) 1. Capacitatea unei societăți de a favoriza toleranța și schimburile reciproce între persoanele și grupurile care o compun. 2. Înclinație pentru reuniuni, pentru mese în colectiv. 3. Caracterul unui material convivial.

CONVOCĂ, *convoc* vb. I (fr. *convoyer*, lat. *convocare*) A chema, a invita (oficial) pe cineva la o reuniune, la o instituție etc.

CONVÓI, *convoaie* s.n. (fr. *convoi*, cf. rus. *konvoi*, it. *convoglio*) Grup, șir de nave, de vehicule, de persoane care merg în aceeași direcție; coloană (4); (spec.) cortegiul (funebru).

CONVOLÚT¹, *convoluturi* s.n. (germ. *Konvolut*) Grup de scrieri care apar izolat în cataloagele unei biblioteci sau într-o arhivă.

CONVOLÚT², -Ă, *convoluți*, -te adj. (fr. *convoluté*, lat. *convolutus*) (Bot.; despre organe) Răsucit, întors.

CONVOLÚȚIE, *convoluții* s.f. (fr. *convolution*) Întoarcere, răsucire.

CONVORBÍ, *convorbesc* vb. IV (*con-* + *vorbi*, cf. germ. *unterreden*) A discuta, a conversa.

CONVORBÍRE, *convorbiri* s.f. (de la *convorbi*) 1. Discuție (1), conversație; colocviu. 2. *Convorbire telefonică* = discuție prin telefon.

CONVÚLSIE, *convulsii* s.f. (fr. *convulsion*, lat. *convulsio*) 1. Con tracție violentă a mușchilor, a membrilor; spasm. 2. (Fig.) Frământare, încordare; zvrăcolire.

CONVULSIONĂ, *convulsionez* vb. I (fr. *convulsionner*) A avea convulsii. spasme; a se încorda.

CONVULSÍV, -Ă, *convulsivi*, -e adj. (fr. *convulsif*) 1. Referitor la convulsii, care provoacă convulsii, însoțit de convulsii. 2. *Tuse convulsivă* = boală contagioasă. frecventă la copii, manifestată prin accese de tuse: tuse măgărească.

COOCUPÁNT, -Ă, *coocupanți*, -te s.m. și f. (fr. *cooccupant*) Persoană care ocupă un loc împreună cu una sau cu mai multe persoane.

COOL (pr. *cul*; engl. *cool*) 1. S.n. Manieră interiorizată de interpretare în jazzul modern. 2. Adj. invar., adv. (Fam.) Grozav, excelent.

COOPERÁ, *cooperez* vb. I (fr. *coopérer*, lat. *cooperari*) A acționa cu acordul cuiva; a colabora (1), a conlucra; a-și da concursul.

COOPERATÍSM s.n. (fr. *coopératisme*) Teorie economică bazată pe generalizarea treptată a cooperăției.

COOPERATÍST, -Ă, *cooperatiști*, -te adj. (*cooperație* + *-ist*) Care ține de cooperăție, referitor la cooperăție.

COOPERATÍV, -Ă, *cooperativi*, -e adj. (fr. *coopératif*) Care cooperează; cu care se poate colabora; binevoitor; cooperant.

COOPERATÍVĂ, *cooperative* s.f. (fr. *coopérative*) 1. Organizație economică în care asociații participă în mod egal la muncă, gestiune și profit. 2. Magazin de desfacere al unei cooperative (1) de consum sau de producție.

COOPERATÓR, -OÁRE, *cooperatori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *coopérateur*) (Persoană) care face parte dintr-o cooperativă.

COOPERÁȚIE, *cooperății* s.f. (fr. *coopération*, rus. *kooperatiia*) 1. Acțiunea de a coopera. 2. Asociere,

- uniune de persoane în întreprinderi comerciale, de producție, de credit etc.
- COOPTĂ**, *cooptez* vb. I (fr. *coopter*, lat. *cooptare*) A admite, a primi pe cineva într-un colectiv constituit.
- COORDONĂ**, *coordonez* vb. I (fr. *coordoner*) A pune de acord, a unifica părțile unui întreg; a îndruma desfășurarea, în sens unitar, a unei acțiuni.
- COORDONATOR**, **-OĂRE**, *coordonatori*, *-oare* (fr. *coordonateur*) 1. S.m. și f. (Persoană) care coordonează ceva. 2. Adj. *Conjunctie coordonatoare* = conjuncție care leagă îndeosebi părți de propoziție sau propoziții de același fel. 3. S.n. Aparat care indică automat, în cursul zborului, poziția avionului și distanța parcursă de la locul de decolare.
- COPĂI** s.n. (fr. *copahu*) Rășină produsă de copaier, folosită în medicină.
- COPAIER**, *copaieri* s.m. (fr. *kopaiier/copayer*) Arbore tropical din America de Sud, cu lemnul roșu, care produce o rășină puternic mirositoare.
- COPĂL** s.n. (fr. *copal*) Rășină naturală, extrasă din arbori tropicali, folosită la prepararea lacurilor.
- COPARTICIPĂ**, *coparticip* vb. I (fr. *coparticiper*) A participa în comun.
- COPEPÓD**, *copepode* s.n. (fr. *copépodes*) (La pl.) Subclasă de crustacee mici care formează planctonul în apele dulci sau marine; (și la sg.) crustaceu din această subclasă.
- COPERTĂ**, *copertez* vb. I (it. *copertare*) A pune copertă la o carte, la un caiet etc.; a lega.
- COPÉRTĂ**, *coperti/coperte* s.f. (it. *coperta*) Înveliș protector al unei cărți, al unei publicații etc.; scoartă, învelitoare.
- COPERTINĂ**, *copertine* s.f. (it. *copertina*) Element de construcție cu suprafață plană, care acoperă intrarea într-o clădire.
- COPIĂ**, *copiez* vb. I (fr. *copier*) A reproduce un text (redându-i exact conținutul), o operă de artă originală; a imita pe cineva în mod servil; a redacta o lucrare, folosind fraudulos anumite surse de informație; a plagia.
- COPIATOR**, *copiatoare* s.n. (*copia* + *-tor*) Aparat de copiat și multiplicat texte scrise prin procedee electrice și fotografice.
- CÓPIE**, *copii* s.f. (fr. *copie*, lat. *copia*) Reproducere exactă a unui text, a unui act, a unei opere de artă etc.; duplicat; imitație (1); transcripție (1).
- COPIÉR**, *copiere* s.n. (germ. *Kopier[buch]*) Registru în care se copiază (operații contabile).
- COPILÓT**, *copiloți* s.m. (fr. *copilote*) Pilot secund.
- COPÍÓS**, **-OÁSĂ**, *copioși*, *-oase* adj. (fr. *copieux*, lat. *copiosus*) Bogat, îmbelșugat; îndestulat, substanțial (2).
- COPÍST**, **-Ă**, *copiști*, *-te* s.m. și f. (fr. *copiste*) Persoană care redacta și copia acte, manuscrise etc. înainte de apariția tiparului; autor lipsit de originalitate.
- COPITÁT**, *copitate* s.n. (de la *copită*, cf. fr. *digités*) (La pl.) Ordin de mamifere erbivore care au ultimele falange acoperite de o unghie protectoare; unghiate; (și la sg.) mamifer erbivor din acest ordin.
- COPLANĂR**, **-Ă**, *coplanari*, *-e* adj. (fr. *coplanaire*) (Despre figuri geometrice) Care se află în același plan.
- COPLĂTĂ** s.f. (*co* + *plată*) Plată în comun.
- COPOLIMÉR**, *copolimeri* s.m. (fr. *copolymère*, engl. *copolymer*, rus. *kopolimer*) Polimer mixt rezultat din unirea moleculelor a doi polimeri diferiți.
- COPOSESIÚNE**, *coposesiuni* s.f. (fr. *copossession*) Posesie în comun a unui lucru.
- CÓPRĂ**, *copre* s.f. (fr. *copra*) Miezuș uscat al nucii de cocos; uleiul conținut de acest miez.
- COPREȘEDINTE**, **-Ă**, *copreședinți*, *-te* s.m. și f. (*co* + *președinte*, cf. fr. *coprésident*) Persoană care îndeplinește funcția de președinte împreună cu una sau mai multe persoane.
- COPRO-** (fr. *copro-*, gr. *kopros*) Element de compunere cu sensul de „excrement”, în cuvinte de tipul: *coprocultură*, *coprofag*.
- COPROCULTÚRĂ**, *coproculturi* s.f. (fr. *coproculture*) Identificare, prin culturi de laborator, a germenilor prezenți în materiile fecale.
- COPRODÚCȚIE**, *coproducții* s.f. (fr. *coproduction*) Producție în comun de filme, de cărți etc.
- COPROFĂG**, **-Ă**, *coprofagi*, *-e* adj. (fr. *coprophage*) (Despre animale) Care se hrănește cu excremente; scatofag.
- COPROFĂGÍE** s.f. (fr. *coprophagie*) 1. Acțiunea de a se hrăni cu excremente; scatofagie, coprolalie. 2. În-sușire a insectelor de a fi coprofage.
- COPROFÍL**, **-Ă**, *coprofili*, *-e* adj. (fr. *coprophile*) (Despre insecte) Care trăiește pe excremente.
- COPROFILÍE** s.f. (fr. *coprophilie*) Stare morbidă în care bolnavul se complăce în murdărie de excremente.
- COPROLALÍE** s.f. (fr. *coprolalie*) Scatologie (1), coprofagie (1).
- COPROLÍT**, *coprolite* s.n. (fr. *coprolithe*) Excrement fosil folosit ca îngrășământ în agricultură.
- COPROLÓGIC**, **-Ă**, *coprologici*, *-ce* adj. (fr. *coprologique*) Referitor la coprologie, de coprologie.
- COPROLOGÍE** s.f. (fr. *coprologie*) Studiul chimic și bacteriologic în laborator al materiilor fecale.

- COPROPRIETĂR**, -Ă, *coproprietari*, -e s.m. și f. (fr. *copropriétaire*) Persoană care posedă ceva împreună cu altcineva.
- COPROPRIETĂTE**, *coproprietăți* s.f. (fr. *copropriété*) Deținere în comun a unui bun neîmpărțit.
- COPROSCLERÓZĂ** s.f. (fr. *coprosclérose*) Întărire excesivă a excrementelor în intestine.
- COPROSCOPIE**, *coproscopii* s.f. (fr. *coproscopie*) Examen microscopic al materiilor fecale.
- COPROSTAZĂ** s.f. (fr. *coprostase*) Constipație; coprostazie.
- COPROSTAZIE** s.f. (fr. *coprostasie*) Constipație provocată de neexpulzarea (înelungată) a materiilor fecale din intestine; coprostază.
- COPS**, *copsuri* s.n. (germ. *Kops*) Bobină sau țevă cu fir, la mașinile de filat prevăzute cu inele.
- COPT**, -Ă, *copti*, -te 1. Adj., s.m. și f. Persoană care face parte din populația indigenă din Egipt, după creștinare. 2. S.m. și f. Creștin care aparține unei secte din Egipt și din Etiopia. 3. Adj. Care aparține coptilor (1), care se referă la copti. 4. S.f. Limbă derivată din vechea egipteană, care folosește alfabetul grec, folosită de copti (1) ca limbă de cult.
- COPULATIV**, -Ă, *copulativi*, -e adj. (fr. *copulatif*, lat. *copulativus*) 1. (Despre conjuncții) Care leagă cuvinte, părți de propoziție sau propoziții (de același fel). 2. *Verb copulativ* = verb care intră în componența predicatului nominal, care leagă subiectul de numele predicativ.
- COPULĂȚIE**, *copulații* s.f. (lat. *copulatio*, fr. *copulation*) 1. Unire a două celule de sex opus. 2. Actul împerecherii; coit.
- CÓPULĂ**, *copule* s.f. (fr. *copule*, lat. *copula*) 1. Cuvânt de legătură. 2. Verb copulativ.
- CÓPYRIGHT** s.n. (pr. *cópirait*; engl. *copyright*) Drept al unui autor sau al unei edituri de a reproduce și de a vinde operele literare, muzicale, științifice.
- COR**, *coruri* s.n. (lat. *chorus*, cf. germ. *Chor*) 1. Grup de cântăreți care execută împreună o compoziție muzicală. 2. Grup de actori din teatrul antic care reprezentau personajul colectiv. 3. *În cor* = împreună. *A face cor cu alții* = a face cauză comună cu alții.
- CORACOÍD**, -Ă, *coracoizi*, -de adj. (fr. *coracoïde*) (Și substantivat, f.) (Formațiune anatomică) asemănătoare cu un cioc de corb.
- CORAI** (fr. *corail*) 1. Adj. invar. De culoare roșie-gălbui. 2. S.n. Culoarea corai (1).
- CORÁL¹**, *corali* s.m. (germ. *Koralle*, lat. *corallus*) 1. Animal marin cu schelet calcaros roșu sau alb, care trăiește în colonii; mărgean. 2. Bijuterie confecționată din scheletul coralului (1).
- CORÁL²**, -Ă, *corali*, -e (fr. *choral*) 1. Adj. Referitor la cor (1), pentru cor. 2. S.n. (În Biserica Protestantă) Cântec religios pe mai multe voci. 3. S.f. Ansamblu de persoane care execută vocal piese muzicale; cor (1).
- CORALIÁN**, -Ă, *coralieni*, -e adj. (fr. *corallien*) Format din corali¹ (1).
- CORALIÉR**, *coralieri* s.m. (fr. *coralliaire*) (La pl.) Antozoare; (și la sg.) animal din această clasă.
- CORALIFÉR**, -Ă, *coraliferi*, -e adj. (fr. *corallifère*) Care are corali¹ (1).
- CORALIGÉN**, -Ă, *coraligeni*, -e adj. (fr. *coralligène*) Care rezultă din acumularea coloniilor de corali¹ (1).
- CORÁN** n.pr. n. (fr. *coran*, germ. *Koran*) Cartea sacră a religiei musulmanilor, care cuprinde dogmele acesteia, precum și precepte religioase, etice și juridice, legende și mituri.
- CORAPÓRT**, *corapoarte* s.n. (*co-* + *raport*, cf. rus. *sodoklad*) Raport de completare, care însoțește raportul principal, prezentat de altă persoană.
- CORAPORTÓR**, -OÁRE, *coraportori*, -oare s.m. și f. (*co-* + *raportor*) Persoană care prezintă un coraport.
- CORAZIÚNE**, *coraziuni* s.f. (fr. *corrasion*) Acțiunea de eroziune exercitată de vânt prin particulele de nisip transportate prin târâre, în urma căreia iau naștere formele de relief eoliene.
- CORD¹**, *corduri* s.n. (lat. *cor*, -dis) Inimă.
- CORD²** s.n. (fr. *corde*) 1. Tip de țesătură cu urzeala tare și răsucită și cu firele din bătătură subțiri și rare. 2. Țesătură folosită la fabricarea anvelopelor.
- CORDÁJ**, *cordaje* s.n. (fr. *cordage*) 1. Totalitatea sfoilor, frânghiilor și parâmelor unei corăbii. 2. Ansamblu de operații efectuate de o mașină de extracție în timpul unei curse a coliviilor în puțul de mină.
- CORDÁT¹**, *cordate* s.n. (*coardă* + -at, cf. fr. *cordés*) (La pl.) Încrângătură de animale care au corpul susținut de o coardă dorsală; (și la sg.) animal din această încrângătură.
- CORDÁT²**, -Ă, *cordați*, -te adj. (fr. *cordé*) În formă de inimă.
- CORDELIÉR**, *cordelieri* s.m. (fr. *cordelier*) 1. Călugăr franciscan numit astfel pentru că purta o frânghie drept centură. 2. Membru al unui club revoluționar francez fondat de Danton, Marat și Desmoulins.
- CORDIÁL**, -Ă, *cordiali*, -e adj. (fr. *cordial*) Care vine din inimă; afectuos; intim (2), familiar (2); sincer, loial.
- CORDIALITÁTE** s.f. (fr. *cordialité*) Însușirea de a fi cordial; afabilitate; afecțiune (1).

- CORDIFÓRM, -Ă, cordiformi, -e** adj. (fr. *cordiforme*) (Rar) În formă de inimă.
- CORDITĂ¹** s.f. (fr. *cordite*) Exploziv preparat din nitroglicerina și nitroceluloză.
- CORDITĂ², cordite** s.f. (fr. *chordite*) *Cordită trofică* = afecțiune a corzilor vocale care determină o distonie manifestată prin scăderea potențialului de efort vocal.
- CORDÓN, cordoane** s.n. (fr. *cordon*) 1. Cingătoare; centură (1), curea; panglică purtată pe piept, de care sunt prinse decorații; cea mai înaltă decorație. 2. Fir de telefon. 3. Șir de posturi militare de pază; patrulă (1). 4. *Cordon ombilical* = ombilic. *Cordon sanitar* = ansamblul măsurilor de izolare, în cazul unei epidemii dintr-o țară, dintr-o localitate etc.
- CORECLIZĂ, coreclize** s.f. (fr. *coréclise*) Ocluziune, închidere patologică a pupilei.
- CORÉCT, -Ă, corecți, -te** adj. (fr. *correct*, lat. *correctus*) 1. Conform anumitor reguli, după regulă; fără greșală; echitabil (1); logic (4). 2. (Despre oameni) Cu o ținută, purtare, atitudine ireproșabilă; cinstit, conștiincios; leal, onest, virtuos.
- CORECTĂ, corectez** vb. I (*corect + -a*) A(-și) îndrepta, a(-și) remedia greșelile, defectele, purtările etc.; a (se) corija; a rectifica (1), a modifica.
- CORECTAZIE** s.f. (fr. *coréctasie*) (Med.) Dilatare a pupilei.
- CORECTITÚDINE** s.f. (lat. *correctitudo, -inis*, cf. *correct*) 1. Calitatea de a fi corect; justețe, onestitate, scrupulozitate. 2. Ținută, purtare corectă. 3. Însușirea gândirii de a respecta legile logicii.
- CORECTÍV, corective** s.n. (fr. *correctif*) Ceea ce îndreaptă ceva; îndreptare, rectificare (1).
- CORECTOPÍE** s.f. (fr. *corectopie*) Anomalie a poziției pupilei constând în faptul că nu este situată în centrul irisului.
- CORÉCTOR/(2) CORECTÓR, -OÁRE, corectori, -oare** (fr. *correcteur*, lat. *corrector*) 1. S.m. și f. Persoană care face corecturi (tipografice). 2. S.n. Aparat care corectează funcționarea unor sisteme tehnice.
- CORECTÚRĂ, corecturi** s.f. (germ. *Korrektur*, lat. *correctura*) 1. Înlăturare a greșelilor tipografice dintr-un text sau dintr-o formă de tipar. 2. Text tipărit pe care s-a făcut o corectură (1). 3. Fiecare dintre modificările făcute pe un text corectat.
- CORÉCȚIE, corecții** s.f. (fr. *correction*, lat. *correctio*) 1. (În trecut) Pedepsă corporală, bătaie aplicată unui vinovat. 2. Schimbare care se efectuează la o lucrare. 3. *Drept de corecție* = încuviințare a arestării unui copil minor de către părinții acestuia. *Casă de corecție* = locul în care își execută pedeapsa infractorii minori.
- CORECȚIONAL, -Ă, corecționali, -e** adj. (fr. *correctionnel*) 1. Care sancționează un delict. 2. *Închisoare corecțională* = sancțiune privativă de libertate, aplicată pentru comiterea unui delict.
- CORÉE** s.f. (fr. *chorée*) Boală de nervi (la tineri), manifestată prin mișcări musculare involuntare.
- COREGÉNT, -Ă, coregenți, -te** s.m. și f. (fr. *corégent*) Persoană care domnește în același timp cu altcineva.
- COREGÉNȚĂ, coregențe** s.f. (fr. *corégence*) Funcția de coregent; perioada exercitării acestei funcții.
- COREGRÁF, -Ă, coregrafi, -e** s.m. și f. (fr. *chorégraphe*) Maestru de dans și de balet; persoană care creează și regizează spectacole de balet.
- COREGRÁFIC, -Ă, coregrafici, -ce** adj. (fr. *chorégraphique*) Care se referă la coregrafie.
- COREGRAFÍE** s.f. (fr. *chorégraphie*) Arta dansului și a baletului.
- CORELÁ, corelez** vb. I (de la *corelație*, cf. fr. *correlé*) A fi sau a pune în corelație.
- CORELATÍV, -Ă, corelativi, -e** adj. (fr. *corrélatif*) 1. Care este în corelație cu ceva. 2. (Gram.) *Conjuncții corelative* (și substantivat, f.) = conjuncții care apar la ambele membre ale unei fraze.
- CORELÁȚIE, corelații** s.f. (fr. *corrélation*) Legătură reciprocă între diverse fenomene, situații, lucruri etc.; dependență, conexiune (1).
- CORELIGIONÁR, -Ă, coreligionari, -e** s.m. și f. (fr. *coreligionnaire*) Persoană de aceeași religie cu alta sau cu altele.
- COREOMÉTRU, coreometre** s.n. (fr. *coréomètre*) Aparat folosit pentru măsurarea deschiderii pupilei.
- COREPETITÓR, -OÁRE, corepetitori, -oare** s.m. și f. (*co- + repetitor*) Persoană care acompaniază la pian un cântăreț, un instrumentist, un dansator etc.; repetitor (1).
- COREPETÍȚIE, corepetiții** s.f. (germ. *Korrepetition*) Repetiție făcută cu corepetitorul.
- CORESPONDÁ, corespondez** vb. I (cf. germ. *korrespondieren*, fr. *correspondre*) A comunica prin scrisori, a face corespondență cu cineva.
- CORESPONDÉNT, -Ă, corespondenți, -te** s.m. și f. (fr. *correspondant*) 1. Ziarist care trimite informații din locul în care se află. 2. *Membri corespondent* = membri cu drept de vot consultativ al unei academii sau al altei instituții științifice.
- CORESPONDÉNȚĂ, corespondențe** s.f. (fr. *correspondance*) 1. Schimb de scrisori. 2. Relatare a

- faptelor, făcută de un corespondent (1). 3. Concor-danță, armonie, asemănare; raport, legătură între lucruri, între fenomene etc. 4. *Correspondența timpurilor* = raportul de timp dintre predicatul unei propoziții subordonate și predicatul regentei.
- CORESPÜNDE**, *corespund* vb. III (fr. *correspondre*)
1. A se potrivi, a concorda cu ceva. 2. A fi în legătură, a comunica cu ceva.
- CORESPUNZĂTOR**, **-OĂRE**, *corespunzători*, *-oa-re* adj. (*corespunde* + *-ător*) Care corespunde, care se potrivește; respectiv; adecvat, potrivit, just (2), indicat.
- CORÉU**, *corei* s.m. (lat. *choreus*, cf. fr. *chorée*) (Stil.) Troheu.
- COREÚT**, *coreuți* s.m. (fr. *choreute*) Corist, în corul antic.
- CORIANCÉU**, **-CÉE**, *coriacei*, *-cee* adj. (fr. *coriacé*, lat. *coriaceus*) Care seamănă cu pielea, tare ca o piele; (fig.) tenace (1), dur.
- CORIÁMB**, *coriambi* s.m. (fr. *choriambre*) Picior de vers antic de patru silabe, alcătuit dintr-un troheu și un iamb.
- CORIBÁNT**, *coribanți* s.m. (fr. *corybante*) Preot al zeiței grecești Cibele, al cărei cult avea un caracter orgiac.
- CORÍDĂ**, *coride* s.f. (sp., fr. *corrida*) Luptă cu tauri.
- CORIDÓR**, *coridoare* s.n. (fr. *corridor*, germ. *Korridor*) 1. Culoar (1); gang, sală (3). 2. Pasaj îngust de trecere între două teritorii.
- CORIFÉU**, *corifei* s.m. (fr. *coryphée*) 1. Fruntaș, căp-tenic, protagonist (2). 2. Conducătorul corului, în teatrul antic.
- CORIGÍBIL**, **-Ă**, *corigibili*, *-e* adj. (fr. *corrigible*) Care poate fi corectat, îndreptat.
- CORIJÁ**, *corijez* vb. I (fr. *corriger*) A (se) corecta, a (se) îndrepta.
- CORIJÉNT**, **-Ă**, *corijenți*, *-te* adj., s.m. și f. (lat. *corrigenis*, *-ntis*) (Elev, student) care nu a obținut notă de trecere la una sau la mai multe materii.
- CORIJÉNȚĂ**, *corijențe* s.f. (de la *corigent*, cf. *absent/absență*) Situația unui corijent; examen dat de un corijent pentru a promova.
- CORÍMB** s.n. (fr. *corymbe*, lat. *corymbus*) Inflorescență cu aspect de umbrelă.
- CORINDÓN** s.n. (fr. *corindon*) Oxid natural de alu-miniu, foarte dur, ale cărui varietăți cu aspect granulos sunt folosite ca abraziv, iar altele, transpa-rente, sunt folosite drept pietre prețioase.
- CORÍNTIC**, **-Ă**, *corintici*, *-ce* adj. (n.pr. *Corint* + *-ic*, cf. fr. *corinthien*) 1. Stil (sau ordin) corintic = stil arhitectonic caracterizat prin coloane zvelte, cu capituluri bogat ornamentate (cu frunze de acantă).
2. Coloană corintică = coloană care aparține stilu-lui corintic (1). 3. Care aparține stilului corintic (1), privitor la Corint; din Corint.
- CORIOEPITELIÓM**, *corioepitelioame* s.n. (fr. *cho-rio-épitéliome*) Tumoare malignă dezvoltată în uter din resturile placentare rămase după o sarcină.
- CORIÓN**, *corioane* s.n. (fr. *chorion*) 1. Înveliș exte-rior al embrionului, la vertebrate. 2. Strat profund al pielii, în care se află vase sangvine și nervi.
- CORÍST**, **-Ă**, *coriști*, *-ste* s.m. și f. (fr. *choriste*) Per-soană care cântă într-un cor.
- CÓRIUM** s.n. (lat. *corium*) Strat de piele, la ani-male, cuprins între epidermă și stratul adipos sub-cutanat, format dintr-un țesut conjunctiv și care, prin prelucrare, se transformă în piele tăbăcită.
- CORÍZĂ**, *corize* s.f. (fr. *coryza*) Inflamație a mucoa-sei nasului; guturai.
- CORM** s.n. (fr. *corme*) Organismul plantelor supe-rioare, format din rădăcină, tulpină și frunze.
- CORMOFÍTĂ**, *cormofite* s.f. (fr. *cormophyte*) (La pl.) Grup de plante care au corm; (și la sg.) plantă din acest grup.
- CORMORÁN**, *cormorani* s.m. (fr. *cormoran*) Pasăre de apă cu cioc lung, încovoiat și cu pene negre.
- CORNÁC**, *cornaci* s.m. (fr. *cornac*) Persoană care îngrijește și conduce un elefant sau (p. ext.) alte animale.
- CORNACÉE**, *cornacee* s.f. (fr. *cornacée*) (La pl.) Familie de plante lemnoase dicotiledonate, din care face parte cornul, scorușul etc.; (și la sg.) plantă din această familie.
- CORNÁJ** s.n. (fr. *cornage*) Zgomot intens produs de trecerea aerului prin căile respiratorii.
- CORNALÍNĂ** s.f. (fr. *cornaline*, lat. *cornalina*) Va-rietate de agat în nuanțe de roșu, folosită ca piatră semiprețioasă.
- CORNÉE**, *cornee* s.f. (fr. *cornée*) Partea anterioară, transparentă a conjunctivei ochiului.
- CÓRNER**¹, *cornere* s.n. (engl., fr. *corner*) Lovitură de colț, la fotbal, acordată echipei în atac, dacă un jucător din apărare trimite mingea în spatele liniei proprii porți.
- CÓRNER**², *cornere* s.n. (engl. *corner*) Înțelegere de tip monopolist între întreprinderi, în vederea cumpără-rii de mărfuri și vânzării acestora la prețuri ridicate.
- CORNÉT**, *cornete* s.n. (fr. *cornet*) 1. Ambalaj de hârtie în formă de con; conținutul acestui ambalaj.
2. Instrument de suflat din alamă, asemănător trom-petei, dar mai mic decât aceasta. 3. Produs de pati-serie în formă de con, care se umple cu frișcă, înghe-tată, cremă etc. 4. *Cornet acustic* = (leșit din uz)

instrument acustic în formă de pâlnie, folosit de persoane cu auzul slab. *Cornet nazal* = ficcare dintre cele șase lame osoase situate în nări.

CÓRNFLAKES s.n. pl. (pr. *córnyfleics*; engl. *cornflakes*) Produs alimentar din porumb, comercializat sub formă de fulgi.

CORNÍCUL, *cornicula* s.n. (lat. *corniculum*) (În Antichitate) Semn de onoare care se pune pe casca unor militari romani.

CORNICULĂR, *corniculari* s.m. (lat. *cornicularius*) Soldat roman atașat pe lângă un centurion sau pe lângă un tribun (1).

CORNIÉR, *corniere* s.n. (fr. *cornière*) Profil metalic format din două aripi perpendiculare.

CORNÎST, -Ă, *corniști*, -ste s.m. și f. (fr. *corniste*) 1. Gornist, trompetist. 2. Persoană care cântă la corn.

CORNÎȘĂ, *cornișe* s.f. (fr. *corniche*) 1. Partea superioară, ieșită în afară, ornamentală a zidului unei construcții, pe care se sprijină acoperișul; ornament. 2. Pantă abruptă.

CORNIȘÓN, *cornișoni* s.m. (fr. *cornichon*) Variante de castraveți mici și tari.

CORNIZĂ, *cornize* s.f. (cf. it. *cornice*) Vergea de care se atarnă perdelele sau draperiile.

CORNŪT, -Ă, *cornuți*, -te adj. (lat. *cornutus*) (Despre animale) 1. (Și substantivat, f.) Cu coarne mari, bine dezvoltate.

CÓRNWALL n.pr. m. (pr. *córnuāl*; engl. *Cornwall*) Rasă de porci negri, mari, originari din Anglia.

COROBORĂ, *coroborez* vb. I (fr. *corroborer*, lat. *corroborare*) A întări, a confirma (1), a atesta (1), a certifica, a autentifica.

COROBORĂNT, -Ă, *coroboranți*, -te adj. (fr. *corroborant*) Care coroborează, întărește.

CORODĂ, *corodez* vb. I (fr. *corroder*) A (se) roade, a (se) degrada cu ajutorul agenților chimici.

COROIAJ, *coroiaje* s.n. (fr. *corroyage*) Forjare sau sudare de piese metalice.

COROIDĂ, *coroide* s.f. (fr. *coroïde*) Membrană oculară subțire, situată între sclerotică și retină.

COROIDITĂ s.f. (fr. *coroïdite*) Inflamație a coroidiei.

COROLĂR, *corolare* s.n. (fr. *corollaire*, lat. *corollarium*) Concluzie, idee rezultată dintr-o teorie, dintr-o afirmație etc.

COROLĂ, *corole* s.f. (fr. *corolle*) Totalitatea petalelor unei flori.

CORÓNA s.f. (it. *corona*, fr. *couronne*, germ. *Krone*) Tip de descărcare electrică de forma unei aureole (coroane) din jurul părților ascuțite ale conductoarelor de înaltă tensiune.

CORONÁL, -Ă, *coronali*, -e adj. (fr. *coronal*, lat. *coronalis*) Os coronal = osul frunții.

CORONAMÉNT, *coronamente* s.n. (fr. *couronnement*, cf. *coroană*) 1. Ornament situat pe partea superioară a unei fațade, a unui zid, a unui picior de pod etc. 2. Partea superioară a unui chei, a unui dig etc., făcută adesea din piatră fățuită. 3. Totalitatea ramurilor unui arbore, ale unui arbust.

CORONĂR, -Ă, *coronari*, -e adj., s.f. (fr. *coronaire*) (Arteră) care irigă inima.

CORONARIÁN, -Ă, *coronarieni*, -e adj. (fr. *coronarien*) Referitor la arterele coronare.

CORONARÍTĂ s.f. (fr. *coronarite*) Inflamație a arterelor coronare.

CORONER, *coroneri* s.m. (pr. *cărănăr*; engl. *coroner*) Ofițer de poliție judiciară, în Anglia și în S.U.A.

CORÓNIU s.n. (fr. *coronium*) Element chimic ipotetic din coroana solară.

CORONOGRÁF, *coronografe* s.n. (fr. *coronographe*) Instrument astronomic folosit pentru cercetarea coroanei solare.

CORONOGRÁFIE, *coronografii* s.f. (fr. *coronographie*) Radiografie a arterelor coronare, efectuată cu ajutorul unei substanțe de contrast.

CORONŪLĂ, *coronule* s.f. (fr. *coronule*) Ansamblul apendicelor care se găsesc la petalele unor corole.

COROPLÁST, *coroplaști* s.m. (cf. fr. *coroplaste*) Modele de figurine din pământ ars, în Grecia antică.

COROZÍV, -Ă, *corozivi*, -e adj. (fr. *corrosif*, lat. *corrosivus*) Care provoacă o coroziune; (fig.) mușcător, usturător, pătrunzător; agresiv (2).

COROZIÚNE, *corozțiuni* s.f. (fr. *corrosion*) Degradare treptată și continuă a unei suprafețe metalice, ca urmare unui proces chimic; proces de eroziune a unor roci.

COROZIVITÁTE s.f. (fr. *corrosivité*) Însușirea de a fi coroziv.

CORP, *corpuri* s.n. (fr. *corps*, lat. *corpus*) 1. Organismul considerat ca un întreg anatomic funcțional; trup, trunchi. 2. Partea principală a unui obiect; conglomerat de molecule. 3. Totalitatea persoanelor care, prin funcție sau prin profesie, formează o unitate egal constituită. 4. *Corp ceresc* = astru. *Corp delict* = obiect folosit într-o infracțiune. *Corp de trupă* = unitate militară independentă. *Corp de legi* = culegere de legi.

CORPOLÉNT, -Ă, *corpolenți*, -te adj. (fr. *corpulent*, lat. *corpulentus*) (Despre oameni) Al cărui corp este mare și gras; trupeș, voinic, voluminos (1).

CORPOLÉNȚĂ s.f. (fr. *corpulence*) Însușirea de a fi corpulent.

- CORPORÁL**, -Ă, *corporali*, -e adj. (fr. *corporel*, lat. *corporalis*) **1.** Care ține de corp (**1**); trupesc. **2.** *Percheziție corporală* = percheziție până la piele, control amănunțit. *Pedeapsă corporală* = pedeapsă cu bătaia.
- CORPORALITĂTE** s.f. (fr. *corporalité*) Însușirea de a fi corporal, de a avea un corp.
- CORPORATISM** s.n. (fr. *corporatisme*) Doctrină care preconizează gruparea muncitorilor în corporații și nu în sindicate.
- CORPORĂȚIE**, *corporații* s.f. (fr. *corporation*) **1.** Breasă. **2.** Întreprindere mare bazată pe investiții de capital comun; societate pe acțiuni.
- CÓRPUS**, *corpusuri* s.n. (lat. *corpus*) (Livr.) Culegere, colecție de date, de texte, de legi etc.
- CORPÚSCUL**, *corpusculi/corpuscule* s.m./s.n. (fr. *corpuscule*, lat. *corpusculum*) Corp foarte mic; microobiect, particulă (**1**).
- CORPUSCULĂR**, -Ă, *corpusculari*, -e adj. (fr. *corpusculaire*) Referitor la corpusculi.
- CORRIGENDA** s.n. pl. (lat. *corrigenda*) Erată.
- CORSĂJ**, *corsaje* s.n. (fr. *corsage*) Partea bluzei sau a rochiei care acoperă bustul; talie (**3**).
- CORSĂR**, *corsari* s.m. (it. *corsaro*, fr. *corsaire*) Navă particulară înarmată care, cu învoirea guvernului, ataca și jefuia vasele inamice; comandantul unei astfel de nave; pirat (**1**), hoț de mare, forban (**1**).
- CORSÉT**, *corsete* s.n. (fr. *corset*) Centură lată și elastică, destinată strângerii taliei.
- CORSETIÉRĂ**, *corsetiere* s.f. (fr. *corsetière*) Lucrătoare care confecționează corsete.
- CÓRSO** s.n. (it. *corso*) Stradă din centrul unui oraș, care servește drept loc de promenadă.
- CORTÉGIU**, *cortegii* s.n. (it. *corteggio*, fr. *cortège*) Mulțime de oameni care însoțesc o ceremonie; suită (**1**), alai, convoi; (fig.) șir, înșirare.
- CÓRTES** s.n. (sp. *cortes*) Parlament, în Spania și în Portugalia.
- CÓRTEX**, *cortexuri* s.n. (fr., lat. *cortex*) **1.** Scoarța unui copac; coaja unui fruct. **2.** Partea periferică a glandelor suprarenale. **3.** *Cortex cerebral* = scoarța cerebrală.
- CORTICĂL**, -Ă, *corticali*, -e adj. (fr. *cortical*) Care ține de scoarța sau de învelișul exterior al unui organ animal ori vegetal; care ține de scoarța cerebrală.
- CORTIC(O)**- (fr. *cortic[o]*-, cf. lat. *cortex*) Element de compunere cu sensul de „scoarță”, în cuvinte de tipul: *corticoid*, *corticopleurită*.
- CORTICOÍD**, *corticoizi* s.m. (fr. *corticoïde*) Hormon secretat de glanda corticosuprarenală.
- CORTICOPLEURÍTĂ**, *corticopleurite* s.f. (fr. *corticopleurite*) Congestie pulmonară care afectează pleura din zona respectivă.
- CORTICOSTERÓN**, *corticosteroni* s.m. (fr. *corticostéron*) Hormon steroid din cortexul suprarenal.
- CORTICOSUPRARENĂLĂ**, *corticosuprarenale* adj. (cf. fr. *corticosurrénale*) *Glandă corticosuprarenală* = glandă endocrină pereche, reprezentată de porțiunea corticală a glandei suprarenale.
- CORTICOTERAPIE** s.f. (fr. *corticothérapie*) Tratamente aplicat scoarței cerebrale.
- CORTICOTRÓP**, *corticotropi* s.m. (fr. *corticotrope*) Hormon al lobului anterior al hipofizei.
- CORTÍNĂ**, *cortine* s.f. (it. *cortina*) **1.** Perdea, draperie care desparte scena de sală. **2.** *Cortina de Fier* = granița dintre fostele state comuniste și statele ne-comuniste din Europa, în perioada Războiului rece.
- CORTIZÓN** s.n. (fr. *cortisone*) Hormon care, sintetizat, este folosit în tratamentul unor boli; hidro-cortizon.
- CORÚPE**, *corup* vb. III (lat. *corrumpere*, cf. *rupe*) **1.** A (se) abate de la moralitate sau de la datoric; a determina un funcționar, o persoană cu autoritate să acționeze în favoarea cuiva, împotriva îndatoririlor sale; a (se) perverti (**1**), a deoboșă; a (se) deprava. **2.** A strica, a denatura ideii, sentimente, moravuri etc.; a impesta (**3**); a infecta (**2**); a vicia (**2**).
- CORÚPT**, -Ă, *corupți*, -te adj. (de la *corupe*) Care se abate de la normele morale; depravat, disolut, venal, vicios (**2**), stricat, impur (**2**), imoral.
- CORUPTÍBIL**, -Ă, *coruptibili*, -e adj. (fr. *corruptible*, lat. *corruptibilis*) Care poate fi corupt; venal.
- CORUPTIBILITĂTE** s.f. (fr. *corruptibilité*) Însușirea de a fi coruptibil; venalitate (**1**).
- CORÚPTIE**, *corupții* s.f. (fr. *corruption*, lat. *corruptio*) **1.** Abatere morală; delict comis de un funcționar sau de o persoană cu autoritate, care constă în traficarea de avantaje, de influență; ilegalitate (**1**). **2.** Desfrâu, decădere, delicvescență (**2**), depravațiune.
- CORVÉTĂ**, *corvete* s.f. (fr. *corvette*) Navă de război de mic tonaj, foarte rapidă, destinată acțiunilor de recunoaștere.
- CORVÍD**, *corvide* s.n. (fr. *corvidés*) (La pl.) Familie de păsări omnivore cu cioc puternic și drept, cu labe robuste, din care face parte corbul; (și la sg.) pasăre din această familie.
- CÓSĂ**, *cose* s.f. (fr. *cose*) Obiect protector din tablă, care se introduce în interiorul unei bucle făcute la capătul unui cablu.

- COSECĂNTĂ**, *cosecante* s.f. (fr. *cosécante*) Funcția trigonometrică a unui unghi, egală cu inversul sinusului.
- COSEMNATĂR**, -Ă, *cosemnatari*, -e s.m. și f. (*co- + semnatar*, cf. fr. *cosignataire*) Persoană care semnează ceva împreună cu altcineva.
- CÓSINUS**, *cosinusuri* s.n. (fr. *cosinus*) Funcția trigonometrică a unui unghi, egală cu sinusul unghiului complementar.
- COSINUSOÍDĂ**, *cosinusoide* s.f. (fr. *cosinusoïde*) Reprezentare grafică a funcției cosinus.
- COSMÉTIC**, -Ă, *cosmetici*, -ce (fr. *cosmétique*) 1. Adj. Care folosește la îngrijirea feței sau a părului. 2. S.f. Arta și profesia de a îngriji pielea; industrie care fabrică produse cosmetice. 3. Adj. Referitor la cosmetică (2). 4. S.f. (La pl.) Creme, produse pentru îngrijirea feței sau a părului.
- COSMETIZĂ**, *cosmetizez* vb. I (cf. engl. *cosmetize*) A schimba ceva numai la suprafață.
- COSMETIZĂRE**, *cosmetizări* s.f. (de la *cosmetiza*) Schimbare aparentă, de fațadă.
- COSMETOLOGÍE** s.f. (fr. *cosmétologie*) Știință care se ocupă de înfrumusețarea corpului.
- COSMIATRÍE** s.f. (fr. *cosmiatrie*) Specialitate medicală care se ocupă cu înlăturarea defectelor fizice, cu menținerea frumuseții.
- CÓSMIC**, -Ă, *cosmici*, -ce adj. (fr. *cosmique*) 1. Care ține de cosmos, privitor la cosmos; uranian. 2. *Spațiu cosmic* = spațiu infinit în care se află planetele, stelele, galaxiile etc. *Radiație cosmică* = radiație provenită din spațiul cosmic.
- COSM(O)**- (fr. *cosmo-*, gr. *kosmos*) Element de compunere cu sensul de „univers”, în cuvinte de tipul: *cosmodrom*, *cosmogonie*.
- COSMOBIOLOGÍE** s.f. (fr. *cosmobiologie*) Disciplină care studiază problemele vieții în cosmos.
- COSMOCRAȚÍE** s.f. (fr. *cosmocratie*) Monarhie universală, preconizată în Antichitate.
- COSMODRÓM**, *cosmodromuri* s.n. (fr. *cosmodrome*, rus. *kosmodrom*) Bază de lansare a cosmonavelor și a sateliților artificiali în spațiul cosmic; astro-drom.
- COSMOGÓNIC**, -Ă, *cosmogonici*, -e adj. (fr. *cosmogonique*) Privitor la cosmogonie.
- COSMOGONÍE** s.f. (fr. *cosmogonie*) Ramura astronomiei care studiază originea și evoluția corpurilor cerești și a sistemelor de corpuri cerești.
- COSMOGRÁF**, -Ă, *cosmografi*, -e s.m. și f. (fr. *cosmographe*) Om de știință care se ocupă de cosmografie.
- COSMOGRAFÍE**, *cosmografii* s.f. (fr. *cosmographie*) Descrierea corpurilor și fenomenelor cerești așa cum sunt cunoscute din observații.
- COSMOLÓG**, -Ă, *cosmologi*, -ge s.m. și f. (fr. *cosmologue*) Specialist în cosmologie.
- COSMOLÓGIC**, -Ă, *cosmologici*, -ce adj. (fr. *cosmologique*) Care ține de cosmologie.
- COSMOLOGÍE** s.f. (fr. *cosmologie*) Știință care studiază structura, dimensiunile și evoluția Universului și a legilor acestuia.
- COSMONAÚT**, -Ă, *cosmonauți*, -te s.m. și f. (fr. *cosmonaute*) Astronaut.
- COSMONAÚTIC**, -Ă, *cosmonautici*, -ce (fr. *cosmonautique*, cf. rus. *kosmonavtika*) 1. Adj. Care se referă la cosmonautică (2), de cosmonautică. 2. S.f. Astronautică (2).
- COSMONÁVĂ**, *cosmonave* s.f. (*cosmo- + navă*, cf. fr. *cosmonef*, rus. *kosmokorabli*) Navă cosmică, astronavă.
- COSMONOMÍE** s.f. (fr. *cosmonomie*) Totalitatea legilor care guvernează Universul.
- COSMOPATOLOGÍE** s.f. (fr. *cosmopathologie*) Studiul acțiunii nocive a factorilor cosmici asupra organismelor vii.
- COSMOPOLÍT**, -Ă, *cosmopoliți*, -te (fr. *cosmopolite*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care se consideră cetățean al lumii, care este deschisă oricărei culturi. 2. Adj. Populat cu persoane de origini și naționalități diferite.
- COSMOPOLITÍSM** s.n. (fr. *cosmopolitisme*) 1. Doctrina, concepția cosmopoliților (1). 2. Mod de a trăi cosmopolit.
- CÓSMOS** s.n. (fr. *cosmos*) Spațiul infinit care înconjoară Pământul; Univers.
- COST**, *costuri* s.n. (de la *costa*, cf. it. *costo*) Ceea ce costă ceva, prețul unui obiect.
- COSTÁ**, pers. 3 *costă* vb. I (it. *costare*) 1. A avea un preț, o valoare; a prețui; a fi scump. 2. A (se) plăti cu... 3. *Ce mă costă?* = nu am ce pierde. *Nu mă costă (nimic)* = nu îmi cere niciun efort.
- COSTÁL**, -Ă, *costali*, -e adj. (fr. *costal*) (Anat.) Care ține de coaste.
- COSTIÉR**, -Ă, *costieri*, -e adj. (fr. *costière*) 1. În (sau din) regiunea pantelor (1), în legătură cu țărmul mării. 2. *Navă costieră* = navă care face curse de-a lungul coastelor.
- COSTOTÓM**, *costotomuri* s.n. (fr. *costotome*) Instrument chirurgical folosit pentru tăierea coastelor.
- COSTÚM**, *costume* s.n. (fr. *costume*) 1. Îmbrăcăminte pentru bărbați compusă din haină și pantalonii

- (și din vestă); îmbrăcăminte de damă compusă din fustă și jachetă; taior. **2.** Fel de îmbrăcăminte pentru anumite ocazii; ținută (3). **3.** Port popular.
- COSTUMĂ**, *costumez* vb. I (fr. *costumer*) A se îmbrăca, a-și pune un costum special (pentru bal, pentru scenă etc.); a se deghiza.
- COSTUMĂȚIE**, *costumații* s.f. (*costuma* + *-ție*) Îmbrăcăminte adecvată pentru o piesă de teatru, pentru un bal mascat etc.; fel deosebit de a se îmbrăca.
- COSTUMIÉR**, -Ă, *costumieri*, -e s.m. și f. (fr. *costumier*) Persoană care confecționează sau care are în păstrare costumele actorilor de teatru, de film etc.
- COȘENILĂ**, *coșenile* s.f. (fr. *cochenille*) Insectă originară din Mexic, care trăiește pe cactuși și din care se extrage carminul.
- COȘMĂR**, *coșmaruri* s.n. (fr. *cauchemar*) Vis urât, cu senzație de apăsare și de înăbușire; (fig.) stare de grijă apăsătoare, obsedantă; viziune înfricoșătoare.
- COTĂ**, *cotez* vb. I (fr. *coter*) **1.** A numerota, a marca potrivit unei ordini anumite. **2.** A stabili, a da o anumită valoare (la cursul zilei) unor acțiuni, titluri de creanță etc. **3.** (Fig.) A aprecia (1), a evalua, a considera (2). **4.** A înscrie cotele pe o schemă, pe un plan.
- COTANGENTĂ**, *cotangente* s.f. (fr. *cotangente*) Funcția trigonometrică a unui unghi, egală cu tangenta trigonometrică a unghiului complementar.
- COTĂRE**, *cotări* s.f. (de la *cota*) Apreciere, prețuire; fixare la bursă a valorii unui titlu (a unei acțiuni, a unei obligațiuni) prin compararea cererii cu oferta; cotație.
- COTĂȚIE**, *cotații* s.f. (fr. *cotation*) Cursul pieței valutare; cotare.
- COTĂ**, *cote* s.f. (fr. *cote*) **1.** Contribuția la un fond, partea la o cheltuială comună, partea convenită din ceva; participație. **2.** Nivel de altitudine. **3.** Indicație simbolic de clasificare sau de identificare a cărților, a documentelor etc. dintr-o arhivă, bibliotecă etc. **4.** Nivelul valorilor de bursă sau bancare.
- COTERIE**, *coterii* s.f. (fr. *coterie*) Grup mic de persoane care urmăresc aceleași scopuri; gașcă, clică.
- COTIDLĂN**, -Ă, *cotidieni*, -e (fr. *quotidien*, lat. *quotidianus*) **1.** Adj. Zilnic, jurnalier, de fiecare zi. **2.** S.n. Publicație zilnică, ziar, gazetă.
- COTÍL**, *cotili* s.m. (fr. *cotyle*) Cavitate osoasă în care se articulează capul altui os.
- COTILEDÓN**, *cotiledoane* s.n. (fr. *cotylédone*) **1.** Frunză primordială a embrionului plantelor cu semințe, care hrănește planta imediat după încolțire. **2.** (Anat.) Fiecare dintre cei doi lobi ai placentei.
- COTILEDONÁT**, -Ă, *cotiledonați*, -te (fr. *cotylédoné*) **1.** Adj. Care are cotiledoane (1). **2.** S.f. (La pl.) Nume generic dat plantelor care au cotiledoane.
- COTILIÓN**, *cotilioane* s.n. (fr. *cotillon*) Dans de bal în ritm de marș sau de cadril, cu figuri variate; melodia acestui dans.
- COTILOSURIÁN**, *cotilosaurieni* s.m. (germ. *Kotilosaurier*) (La pl.) Ordin de reptile fosile înrudite cu stegocefalii; (și la sg.) reptilă fosilă din acest ordin.
- COTITÁTE** s.f. (fr. *quotité*) Valoare la care se ridică partea fiecăruia dintr-un întreg.
- COTIZÁ**, *cotizez* vb. I (fr. *cotiser*) **1.** A plăti o cotizație. **2.** A participa la o cheltuială comună.
- COTIZÁNT**, -Ă, *cotizanti*, -te adj., s.m. și f. (fr. *cotisant*) (Persoană) care cotizează (1).
- COTIZÁȚIE**, *cotizații* s.f. (fr. *cotisation*) Sumă fixă plătită periodic de membrii unei asociații, ai unui partid, ai unei organizații etc.
- COTLÉT**, *cotlete* s.n. (fr. *côtelette*) **1.** Sortiment de carne (de porc, de vită, de oaie) din partea superioară a coastelor, împreună cu osul; antricot. **2.** (La pl.) Favoriți.
- COTÓN** s.n. (fr. *coton*) (Livr.) (Fir de) bumbac.
- CÓTTAGE**, *cottage-uri* s.n. (pr. *cótigi*; engl. *cottage*) Locuință de familie, în Anglia.
- COTÚRN**, *coturni* s.m. (fr. *cothurne*, lat. *cothurnus*) Încălțăminte înaltă cu talpă groasă, purtată de actorii de tragedie în Antichitate; (fig.) simbolul tragedianului.
- COTUTÉLĂ**, *cotutele* s.f. (fr. *cotutelle*) Tutelă deținută de mai multe persoane.
- COTUTÓRE**, -OÁRE, *cotutori*, -oare s.m. și f. (fr. *cotuteur*) Persoană care exercită funcția de tutore împreună cu altă persoană.
- COULÓMB**, *coulombi* s.m. (pr. *culómb*; fr. *coulomb*) Unitate de măsură pentru sarcina electrică, transportată de un curent constant de un amper într-o secundă.
- COULOMBMETRU**, *coulombmetre* s.n. (pr. *culombmétru*; fr. *coulombmètre*) Voltmetru folosit pentru măsurarea sarcinii electrice care a trecut printr-un circuit electric de curent continuu.
- COUNTRY** (pr. *cántri*; engl. *country*) **1.** Adj. invar. *Muzică country* = muzică din folclorul nord-american. **2.** S.n. Stil în muzica ușoară contemporană.
- COUP DE FOUDRE** s.n. (pr. *cuđöfidr*; fr. *coup de foudre*) Dragoste puternică de la prima vedere.
- COUPÉ** s.n. (pr. *cupé*; fr. *coupe*) Spectacol de teatru format din mai multe piese scurte.

- COUPE-PAPIER**, *coupe-papier-uri* s.n. (pr. *cupapié*; fr. *coupe-papier*) Cuțit folosit pentru tăiat hârtie.
- COURT** s.n. (pr. *cort*; engl. *court*) Teren de tenis.
- COVALÉNT**, -Ă, *covalenți*, -te adj. (germ. *kovalent*) (Despre elemente chimice) Care prezintă covalență.
- COVALÉNȚĂ**, *covalențe* s.f. (germ. *Kovalenz*, fr. *covalence*) Legătură chimică între doi atomi, realizată prin punerea în comun a unuia sau a mai multor electroni.
- COVARIANȚĂ**, *covarianțe* s.f. (engl. *co-variance*) Covariație.
- COVARIĂȚIE**, *covariații* s.f. (engl. *co-variation*) Variație simultană, reciproc condiționată; covarianță.
- CÓVERCOT**, *covercoturi* s.n. (engl. *cover-coat*) Stofă fină de lână, cu țesătură deasă; haină confecționată din această țesătură.
- CÓVER-GIRL**, *cover-girl* s.f. (pr. *cóvãrgãrl*; engl. *cover-girl*) Persoană de sex feminin care pozează pentru reviste, pentru reclame etc.
- COVERTĂ**, *coverte* s.f. (it. *coverta*) Puntea superioară a unei nave; punte de manevră.
- COW-BELL** s.m. (pr. *cáubel*; engl. *cow-bell*) Talangă.
- COWBOY**, *cowboy* s.m. (pr. *cáuboi*; engl. *cowboy*) Îngrijitor de vite într-o fermă (din vestul S.U.A.).
- COXÁL**, -Ă, *coxale* adj. (fr. *coxal*) 1. Referitor la coapsă; care ține de coapsă. 2. *Os coxal* = fiecare dintre cele două oase plate care formează scheletul șoldului; osul iliac.
- COXALGÍE** s.f. (fr. *coxalgie*) 1. Tuberculoză a articulației șoldului. 2. Durere, artrită a șoldului.
- COXARTRÓZĂ**, *coxartroze* s.f. (fr. *coxarthrose*) Reumatism cronic, degenerativ al șoldului.
- CÓXĂ**, *coxe* s.f. (lat. *coxa*) 1. (Anat.) Coapsă. 2. (Zool.) Unul dintre segmentele picioarelor, la artropode.
- COXÍTĂ**, *coxite* s.f. (fr. *coxite*) Infecție a osului coxal; (spec.) coxalgie (1).
- COX(O)-** (fr. *coxo-*, lat. *coxa*) Element de compunere cu sensul de „coapsă”, în cuvinte de tipul: *coxo-femural*, *coxopatie*.
- COXOFEMURÁL**, -Ă, *coxo-femurali*, -e adj. (fr. *coxo-fémural*) Referitor la șold și la partea superioară a femurului.
- COZERÍE**, *cozerii* s.f. (fr. *causerie*) (Livr.) Conversație familiară; expunere simplă.
- COZEUR**, *cozeuri* s.m. (pr. *cozór*; fr. *causeur*) Persoană care știe să întrețină (interesant, plăcut) o conversație.
- CRAB**, *crabi* s.m. (fr. *crabe*) Crustaceu marin comestibil.
- CRABÓT**, *craboți* s.m. (fr. *crabot*) (Tehn.) Coroană dințată care servește la cuplarea a doi arbori.
- CRACÁ**, *crachez* vb. I (fr. *craquer*) A descompune, la temperaturi și presiuni înalte, un compus organic în molecule mai simple (mai ales în industria petrolieră).
- CRACÁUER** s.n. (pr. *cracáuâr*; germ. *Krakauer*) Varietate de salam semiafumat, preparat dintr-un amestec de carne de porc, de vită și slănină.
- CRACOVÍÁC**, *cracoviace* s.n. (pol. *krakowiak*) Dans popular polonez în ritm vioi, cu pași sălțați; melodia acestui dans.
- CRAH**, *crahuri* s.n. (germ. *Krach*, fr. *krach*) Dezorganizare bruscă a vieții economice, manifestată prin scăderea cursului acțiunilor la bursă; criză acută, dezastru financiar; bancrută, faliment (1).
- CRÁMPĂ**, *crampe* s.f. (fr. *crampe*) 1. Contractie involuntară, dureroasă și trecătoare, a unui mușchi sau a unui grup de mușchi; (la pl.) dureri acute de stomac. 2. Unealtă de oțel cu cioc ascuțit, folosită pentru tăierea rocilor din abataj.
- CRAMPÓN**, *crampoane* s.n. (fr. *crampon*) 1. Piron de oțel cu secțiune pătrată, cu ajutorul căruia se fixează pe traverse șinele de cale ferată. 2. Piesă mică fixată pe talpa încălțăminte, folosită pentru a împiedica alunecarea. 3. Rădăcina adventivă a unei plante agățătoare, care îi permite prinderea de copaci, de ziduri etc. 4. Persoană insistentă și inoportună.
- CRAMPONÁ**, *cramponez* vb. I (fr. *cramponner*) A se agăța cu disperare de cineva sau de ceva; a nu renunța la ceva.
- CRAMPONÁJ**, *cramponaje* s.n. (fr. *cramponnage*) Utilizare a cramponelor (2); fixare cu crampoanele.
- CRANIÁL**, -Ă, *craniali*, -e adj. (germ. *kranial*) Care se referă la poziția unui organ comparativ cu craniul.
- CRANIÁN**, -Ă, *cranieni*, -e adj. (fr. *crâniën*) Care ține de craniu, referitor la craniu.
- CRANIÁT**, *craniate* s.n. (engl. *craniata*) (La pl.) Subîncrengătură de animale vertebrate care au craniu; (și la sg.) animal vertebrat din această subîncrengătură.
- CRANI(O)-** (fr. *crani[o]-*) Element de compunere cu sensul de „craniu”, în cuvinte de tipul: *craniologie*, *craniometrie*.
- CRANIOLÓG**, -Ă, *craniologi*, -ge s.m. și f. (fr. *craniologue*) (Med.) Specialist în craniologie.
- CRANIOLOGÍE** s.f. (fr. *craniologie*) Studiul formelor și dimensiunilor craniului uman.
- CRANIOMETRÍE** s.f. (fr. *craniométrie*) Știință care se ocupă cu măsurarea dimensiunilor craniului uman.
- CRANIOMÉTRU**, *craniometre* s.n. (fr. *craniomètre*) Instrument asemănător compasului, cu ajutorul căruia se măsoară dimensiunile craniului.

- CRANIOTÓM**, *craniotomuri* s.n. (fr. *craniotomie*) Instrument chirurgical cu ajutorul căruia se sparg oasele craniului fătului, când acesta nu poate fi expulzat.
- CRANIOTOMIE**, *craniotomii* s.f. (fr. *craniotomie*) Tăietură chirurgicală a craniului, făcută cu ajutorul craniotomului.
- CRÁNIU**, *cranii* s.n. (lat. *cranium*, cf. fr. *crâne*) Cutie osoasă care conține și protejează creierul vertebratelor; scheletul capului; (eastă; cap descârnat.
- CRAPULÓS, -OÁSĂ**, *crapuloși, -oase* adj. (fr. *crapuleux*) (Rar) Care se află în decădere, în mizerie morală; vicios (2).
- CRAS, -Ă**, *crăși, -se* adj. (fr. *crasse*) Extrem de negativ, sub orice limită; grosolan (1), nerușinat.
- CRÁTER**, *cratere* s.n. (fr. *cratère*) 1. Depresiune conică la un vulcan, prin care țâșnesc vapori, gaze, cenușă și se revarsă lava. 2. Gaură în formă de pânză, făcută de un meteorit pe scoarța terestră. 3. Vas antic mare, cu două toarte și cu deschidere largă.
- CRATOGÉN**, *cratogene* s.n. (fr. *cratogène*) Regiune întinsă din scoarța terestră care, într-o anumită perioadă, a suferit numai mișcări lente de ridicare sau de coborâre.
- CRAUL** s.n. (engl., fr. *crawl*) Stil de înot rapid, care constă în baterea continuă a apei cu picioarele, concomitent cu mișcarea alternativă a brațelor.
- CRAVAȘĂ**, *cravașez* vb. I (fr. *cravacher*) A lovi, a biciui cu ajutorul cravașei.
- CRAVĂȘĂ**, *cravașe* s.f. (fr. *cravache*) Vargă elastică din piele, folosită pentru a îndruma un animal de călărie.
- CRAVÁTĂ**, *cravate* s.f. (fr. *cravate*) Fâșie de stofă, de mătase etc. care se înnoadă în jurul gâtului sau sub gulerul cămășii, al bluzei și al cărui capete atârnă pe piept.
- CRAVATIER**, *cravatieri* s.m. (fr. *cravatier*) (Rar) Meseriaș care confecționează cravate.
- CRĂZĂ**, *crăze* s.f. (fr. *crase*) Fuziune a silabei sau a vocalei finale a unui cuvânt cu silaba ori vocala inițială a cuvântului următor.
- CREĂ**, *creez* vb. I (fr. *créer*, lat. *creare*) 1. A face să existe ceva ce nu a existat; a produce (2), a înființa, a fonda (1), a întemeia; a inventa; a realiza (2), a compune (3), a elabora (1), a concepe (1). 2. A instrui (1), a forma pe cineva. 3. A crea un rol = a interpreta (pentru prima oară) un rol cu deosebită măiestrie, cu originalitate.
- CREÂNȚĂ**, *creanțe* s.f. (fr. *créance*) Dreptul creditorului de a cere de la debitor executarea unei obligații, plata unei datorii; act care stabilește acest drept.
- CREATINĂ** s.f. (fr. *créatine*) Substanță proteică având acțiune tonică extrasă din țesutul muscular.
- CREATINEMIE**, *creatinemii* s.f. (fr. *créatinémie*) (Fiziol.) Prezența a creatinei în sânge; cantitate de creatină prezentă în sânge.
- CREATININĂ** s.f. (fr. *créatinine*) Derivat al creatinei care se găsește în sânge și în urină.
- CREATINURIE**, *creatinurii* s.f. (fr. *créaturie*) (Fiziol.) Prezența a creatinei în urină; cantitate de creatină prezentă în urină.
- CREATIV, -Ă**, *creativi, -e* adj. (fr. *créatif*) (Livr.) Creator (1).
- CREATIVITATE** s.f. (fr. *créativité*) Însușirea de a fi creator; putere creatoare.
- CREATOR, -OĂRE**, *creatori, -oare* (fr. *créateur*, lat. *creator, -oris*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care creează, creativă, care fondează ceva; inventator, autor (de opere originale), realizator. 2. N.pr. m. Dumnezeu.
- CREATURĂ**, *creaturi* s.f. (fr. *créature*, lat. *creatura*) Ființă omenească, făptură; om; (peior.) individ (1).
- CREAȚIE**, *creații* s.f. (fr. *création*, lat. *creatio*) 1. Acțiunea de a crea; produs al muncii creatoare; operă¹ (1), lucru creat. 2. Interpretare originală a unui rol într-o piesă de teatru, într-un film. 3. Totalitatea ființelor create de Dumnezeu; Univers (1).
- CREAȚIONISM** s.n. (fr. *créationisme*) Concepție teologică potrivit căreia sufletul fiecărui individ este o creație nemijlocită a lui Dumnezeu.
- CREAȚIONIST, -Ă**, *creaționiști, -ste* adj., s.m. și f. (fr. *créationiste*) (Adept) al creaționismului.
- CREDIBIL, -Ă**, *credibili, -e* adj. (lat. *credibilis*, fr. *crédible*) Care poate fi crezut; verosimil.
- CREDIBILITATE** s.f. (fr. *crédibilité*) Însușirea de a putea fi crezut.
- CRÉDIT**, *credite* s.n. (fr. *crédit*) 1. Facultatea de a-și procura capital prin încrederea pe care o inspiră sau prin solvabilitatea prezentată. 2. Cedare de capital, de mărfuri, ca avans sau cu titlu de împrumut. 3. Sumă prevăzută în buget pentru o cheltuială publică. 4. Partea din cont în care figurează datoria către creditor. 5. (Fig.) Încredere, consideratie (1), influență¹ (2). 6. *Credit-bail* = leasing. A da pe credit = a vinde pe datorie. A deschide (cuiva) un credit = a pune la dispoziția cuiva un credit (2) legal. A face (cuiva) un credit = a acorda încredere cuiva.
- CREDITĂ**, *creditez* vb. I (fr. *créditer*) 1. A acorda sau a deschide cuiva un credit (2); a împrumuta pe cineva cu bani; a vinde pe credit. 2. A face o înregistrare în creditul unui cont.

- CREDITOR, -OĂRE**, *creditori, -oare* (fr. *crédeur*)
1. Adj. (Despre persoane fizice sau juridice) Care a creditat; (despre sume) care se înscrie în creditul unui cont. 2. S.m. și f. Titularul unui drept de creanță; persoană sau instituție care a acordat un credit cuiva.
- CRÉDO** s.n. (lat. *credo*) 1. Crez. 2. A treia parte a liturghiei catolice.
- CREDŪL, -Ă**, *creduli, -e* adj. (fr. *crédible*, lat. *credulus*) (Persoană) care crede prea ușor, care se încrede ușor în cineva sau în ceva; naiv (1).
- CREĐULITĂTE** s.f. (fr. *crédulité*, lat. *credulitas, -atis*) Înșurirea de a fi credul; înclinația de a crede orice cu ușurință; naivitate, simplitate (2).
- CREEK**, *creekuri* s.n. (pr. *cric*; engl. *creek*) Curs de apă temporar, în deșerturile sărate din America de Sud și din Australia.
- CREIŌN**, *creioane* s.n. (fr. *crayon*) 1. Ustensilă de scris sau desenat, constituită dintr-o mină neagră ori colorată, acoperită cu un înveliș de lemn. 2. Desen făcut în creion (1). 3. (Fig.) Ușurința de a scrie, de a desena, de a compune. 4. Fard prezentat sub formă de creion (1).
- CREIONĂ**, *creionez* vb. I (fr. *crayonner*) A desena ceva sumar, cu creionul; (fig.) a schița un portret literar, un personaj etc.
- CREIONĂJ**, *creionaje* s.n. (fr. *crayonnage*) Desen făcut cu creionul (1).
- CREIONIST, -Ă**, *creioniști, -ste* s.m. și f. (fr. *crayoniste*) (Rar) Desenator în creion (1).
- CREM** (fr. *crème*) 1. Adj. invar. Alb-gălbui (ca untul). 2. S.n. Culoare crem (1).
- CREMALIÉRĂ**, *cremaliere* s.f. (fr. *crémaillère*) Organ de mașină în formă de bară dințată, care servește la transformarea unei mișcări circulare în mișcare de translație și invers.
- CREMATŌRIU**, *crematorii* s.n. (fr. *crématoire*) 1. Clădire amenajată pentru incinerarea cadavrelor. 2. Cuptor pentru arderea gunoaielor.
- CREMAȚIŪNE**, *cremațiuni* s.f. (fr. *crémation*, lat. *crematio, -onis*) Ardere, incinerare.
- CRÉMĂ**, *creme* s.f. (fr. *crème*) 1. Preparat culinar făcut din lapte, ouă și zahăr, cu adaos de cafea, vanilie, ciocolată etc., care are consistența smântânii; (cu determinări) lichior fin. 2. Pastă (1), alifie. *Crema de ghete. Crema de față.* 3. (Fig.) Ceea ce este mai bun, mai de seamă. *Crema societății.*
- CREMŌNĂ**, *cremone* s.f. (fr. *crémone*) Tip de încuietoare pentru uși și ferestre, compusă din două vergele dispuse în prelungire și acționate de un mâner.
- CREMŌS, -OĂSĂ**, *cremoși, -oase* adj. (*cremă + -os*) Care are aspect de cremă, ca o cremă.
- CRÉMȘNIT**, *cremșnituri* s.n. (germ. *Kremschnitte*) Prăjitură din foi de aluat între care se pune cremă de vanilie.
- CRENĂT, -Ă**, *crenați, -te* adj. (fr. *créné*) (Despre frunze) Cu marginile dințate.
- CRENĒL**, *creneluri* s.n. (engl. *crenel*, cf. fr. *créneau*) 1. Deschizătură îngustă, făcută din loc în loc, în partea superioară a unui turn de apărare, a unui castel sau a unei cetăți medievale, prin care se aruncau proiectile asupra asediatorilor. 2. Motiv decorativ care imită crenelul (1).
- CRENELĂ**, *crenelez* vb. I (fr. *créneler*) A face creneluri într-un zid.
- CRENO-** (fr. *créno-*, gr. *krene*) Element de compunere cu sensul de „izvor”, în cuvinte de tipul: *crenologie, crenoterapie*.
- CRENOLOGIE** s.f. (fr. *crénologie*) Studiul apelor minerale terapeutice.
- CRENOTERAPEŪT**, *crenoterapeuți* s.m. (fr. *crénothérapeute*) Medic specializat în crenoterapie.
- CRENOTERAPIE** s.f. (fr. *crénothérapie*) Terapie cu ape minerale.
- CRĒNVURST**, *crenvurști* s.m. (germ. *Krenwürstchen*) Prods alimentar în formă de cârnăcior, obținut din carne de vită și din slănină tocate fin.
- CREODŌNTĂ**, *creodonte* s.f. (fr. *créodonte*) (La pl.) Subordin de mamifere primitive carnivore, cu dentiție puțin specializată; (și la sg.) mamifer din acest subordin.
- CREOFĂG, -Ă**, *creofagi, -ge* adj. (fr. *créophage*) Care se hrănește cu carne.
- CREOFAGIE** s.f. (fr. *créophagie*) Deprinderea de a se hrăni cu carne.
- CREŌL, -Ă**, *creoli, -e* (fr. *créole*) 1. S.m. și f. Persoană de rasă albă, născută în una dintre vechile colonii din regiunile tropicale, mai ales din America Latină. 2. S.f., adj. (Limbă, idiom) provenit din contactul unei limbi locale din America Latină cu engleza, franceza, spaniola sau portugheza. 3. Al creolilor (1), specific creolilor.
- CREOLINĂ** s.f. (fr. *créoline*) Soluție obținută dintr-un amestec de crezoli cu hidrocarburi aromatice, hidroxid de sodiu și apă, întrebuințată ca dezinfectant.
- CREOZŌT** s.n. (fr. *créosote*) Amestec lichid de fenoli incolori, cu miros puternic, utilizat ca anti-septic și ca produs de impregnare a lemnului.
- CREOZOTĂ**, *creozotez* vb. I (fr. *créosoter*) A impregna lemnul cu creozot, pentru a-i mări rezistența.

- CREP**, *crepuri* s.n. (fr. *crêpe*) **1.** Cauciuc natural de culoare alb-gălbuie, din care se fac tălpi pentru încălțăminte. **2.** Țesătură subțire, ușor încrețită, de lână sau mătase. **3.** *Crep satin* = țesătură cu o față mată și una lucioasă.
- CREPDEȘIN** s.n. (fr. *crêpe de Chine*) Țesătură ușoară de mătase, cu un apret special.
- CREPÍDĂ**, *crepide* s.f. (fr. *crépide*, lat. *crepida*) Încălțăminte asemănătoare sandalelor, purtată în Antichitate de greci și de romani.
- CREPÍTĂNT**, -Ă, *crepitanți*, -te adj. (fr. *crépitant*) Care produce zgomote scurte și repetate.
- CREPÍTĂȚIE**, *crepitații* s.f. (fr. *crépitation*) Zgomot patologic repetat, produs de ciocnirea a două oase fracturate, de pătrunderea aerului în plămâni etc.
- CREPÓN**, *crepoane* s.n. (fr. *crépon*) Țesătură ușor încrețită, cu bobite în relief.
- CREPONÁT**, -Ă, *creponați*, -te adj. (*crepon* + -at) (Despre țesături, hârtie etc.) Care seamănă cu creponul; încrețit.
- CREPÚSCUL**, *crepuscule* s.n. (fr. *crépuscule*, lat. *crepusculum*) **1.** Înserare, amurg; (și fig.) declin (**1**), sfârșit. **2.** Auroră (**1**). **3.** Lumină slabă, semiîntuneric.
- CREPUSCULÁR**, -Ă, *crepusculari*, -e adj. (fr. *crépusculaire*) Care ține de crepuscul; slab luminat, abia vizibil.
- CRESCÉNDÓ** adv. (it. *crescendo*) (Muz.) Crescând treptat intensitatea sunetului; (substantivat, n.) creștere graduală a intensității sunetelor produse de voce sau de instrumentele muzicale.
- CRESON** s.n. (fr. *cresson*) Plantă legumicolă anuală din familia cruciferelor, cu frunze comestibile, folosite ca salată sau condiment.
- CRESTOMATÍE**, *crestomații* s.f. (fr. *chrestomathie*) Culegere de texte alese din diferiți autori (clasici); analecte.
- CRÉSUS** s.m. (fr. *crésus*) Om foarte bogat.
- CRÊȘĂ**, *creșe* s.f. (fr. *crèche*) Instituție care asigură îngrijirea copiilor până la vârsta de trei ani.
- CRETACÉU**, -CÉE, *cretacei*, -cee (fr. *crétacé*) **1.** S.n. Cretacic (**1**). **2.** Adj. (Despre roci) De natura cretei, format din cretă.
- CRETÁCIC**, -Ă, *cretacici*, -ce **1.** S.n. Ultima perioadă a erei mezozoice, caracterizată prin depuneri de masive calcaroase; cretaceu (**1**). **2.** Adj. Referitor la cretacic (**1**), care ține de cretacic.
- CRÉTĂ**, *crete* s.f. (lat. *creta*) **1.** Instrument fabricat din sulfat de calciu, folosit la scris pe tablă sau pe o suprafață de culoare închisă. **2.** Varietate de calcar poros, alb sau ușor colorat, provenită prin acumularea resturilor și cochiliilor unor animale ori plante marine mici.
- CRETÍN**, -Ă, *cretini*, -e adj., s.m. și f. (fr. *crétin*) (Persoană) care este bolnavă mintal; imbecil (**1**), idiot (**1**); (om) stupid (**1**), absurd (**1**), nebun.
- CRETINÍSM** s.n. (fr. *crétinisme*) Afecțiune congenitală datorată unei insuficiențe tiroidiene, caracterizată prin înapoiere mintală și încetinirea tuturor funcțiilor organismului; tâmpenie, idioție (**1**), prostie.
- CRETINIZÁ**, *cretinizez* vb. **I** (fr. *crétiniser*) A deveni sau a face să devină cretin; (fig.) a se prosti.
- CRETÓN**, *cretoane* s.n. (fr. *cretome*) Țesătură (împri-mată) rezistentă și deasă, de bumbac, in sau cânepă.
- CREUZÉT**, *creuzete* s.n. (fr. *creuset*) **1.** Vas rezistent în care se prelucrează diferite substanțe chimice la temperaturi înalte. **2.** Recipient în formă de oală, în care se adună produsele metalurgice topite.
- CREVÁSÁ**, *crevase* s.f. (fr. *crevasse*) Despicătură mare survenită pe suprafața unui ghețar montan sau a unei roci dure.
- CREVÉTE**, *creveți* s.m. (fr. *crevette*) Nume dat mai multor crustacee marine comestibile.
- CREZÓL**, *crezoli* s.m. (fr. *crésol*) Fenol derivat din toluen, folosit ca antiseptic și pentru prepararea bachelitei.
- CRÍÁNT**, -Ă, *crianți*, -te adj. (fr. *criant*) (Despre culori) Țipător.
- CRIB**, *criburi* s.n. (germ. *Kribbe*) Construcție din lemn, metal etc., ridicată în albia unui râu, care protejează sorbul unei pompe alimentate din apa respectivă.
- CRIBLÚRÁ**, *cribluri* s.f. (fr. *criblure*) Piatră dură mărunțită, folosită în lucrări de asfaltare.
- CRIC**, *cricuri* s.n. (fr. *crie*) Aparat portativ acționat manual, folosit la ridicarea greutăților la mică înălțime; vinci.
- CRÍCHET** s.n. (engl., fr. *cricket*) Joc sportiv între două echipe a câte 11 indivizi, ce lovesc o minge de piele acționată de bastoane, care trebuie introdusă în poarta adversarului.
- CRICOÍD**, -Ă, *cricoiți*, -de adj. (fr. *cricoïde*) În formă de inel.
- CRÍERGÍE** s.f. (fr. *cryergie*) (Geol.) Acțiunea înghețului asupra solului și rocilor de suprafață.
- CRÍMÁ**, *crime* s.f. (fr. *crime*) **1.** Infracțiune deosebit de gravă; omor, homicid¹. **2.** *Crimă internațională* = infracțiune deosebit de gravă împotriva umanității.
- CRIMINÁL**, -Ă, *criminali*, -e (fr. *criminel*, lat. *criminalis*) **1.** Adj. Referitor la crimă, care constituie o crimă; dăunător. **2.** S.m. și f. Autorul unei crime; scelerat.

- CRIMINALÍST, -Ă**, *criminaliști, -ste* s.m. și f. (fr. *criminaliste*) Specialist în criminalistică.
- CRIMINALÍSTICĂ** s.f. (fr. *criminalistique*, germ. *Kriminalistik*) Știință care studiază metodele și mijloacele pentru prevenirea și pentru descoperirea crimelor și a infractorilor.
- CRIMINALITĂTE** s.f. (fr. *criminalité*) Comitere de omoruri; totalitatea actelor criminale comise pe un teritoriu, într-o perioadă dată.
- CRIMINOGEN, -Ă**, *criminogeni, -e* adj. (fr. *crimino-gène*) Care generează sau favorizează o crimă.
- CRIMINOLOG, -Ă**, *criminologi, -ge* s.m. și f. (fr. *criminologue*) Specialist în criminologie.
- CRIMINOLOGIE** s.f. (fr. *criminologie*) Studiul cauzelor și manifestărilor specifice criminalității, precum și al metodelor de combatere a acesteia.
- CRINOID, crinoide** s.n. (fr. *crinoïde*) (La pl.) Clasă de echinoderme fixate în zone abisale, care au corpul mărginit de tentacule; (și la sg.) echinoderm din această clasă; crin-de-mare.
- CRINOLINĂ**, *crinoline* s.f. (fr. *crinoline*) Fustă lungă și foarte largă în formă de clopot, susținută în interior de cercuri subțiri; malacov.
- CRIO-** (fr. *cryo-*) Element de compunere cu sensul de „frig”, în cuvinte de tipul: *crioanestezie, criobiologie*.
- CRIOANESTEZIE** s.f. (fr. *cryoanesthésie*) Anestezie realizată prin frig.
- CRIOBIOLOGIE** s.f. (engl. *cryobiology*) Studiul influenței temperaturilor joase asupra organismului.
- CRIOCAUTÉR, criocautere** s.n. (fr. *cryocautére*) Instrument folosit pentru distrugerea unor țesuturi patologice cutanate, prin congelare cu ajutorul zăpezii carbonice.
- CRIOFİL, -Ă**, *criofili, -e* adj., s.m. și f. (fr. *cryophil*) (Animal sau plantă) care trăiește la temperaturi joase.
- CRIOGEN, -Ă**, *criogeni, -e* adj. (fr. *cryogène*) Care produce frig.
- CRIOGENIE** s.f. (fr. *cryogénie*) Producere artificială a frigului.
- CRIOLÍT** s.n. (fr. *cryolithe*) Fluorură naturală de aluminiu și sodiu.
- CRIOLOGIE** s.f. (fr. *cryologie*) Partea fizicii care studiază procedeele de obținere a frigului, proprietățile corpurilor supuse la frig și fenomenele specifice manifestate în apropierea temperaturii de zero absolut; crionică.
- CRIONICĂ** s.f. (engl. *cryonics*) (Fiz.) Criologie.
- CRIOSCOP, crioscoape** s.n. (fr. *cryoscope*) Aparat cu ajutorul căruia se determină greutatea moleculară a unei substanțe.
- CRIOSCOPIE** s.f. (fr. *cryoscopie*) Metodă de determinare a greutății moleculare a unei substanțe prin măsurarea coborârii temperaturii de solidificare a acelei substanțe într-un solvent.
- CRIOSTAT, criostate** s.n. (fr. *cryostat*) Instalație folosită pentru producerea sau menținerea unei temperaturi scăzute constante.
- CRIOTEHNICĂ** s.f. (fr. *cryotechnique*) Frigotehnică.
- CRioterapie** s.f. (fr. *cryothérapie*) Frigoterapie.
- CRIOTRÓN, criotroane** s.n. (fr. *cryotrone*) Dispozitiv cu funcție de releu, alcătuit dintr-un fir supraconductor dispus în interiorul unei înfășurări electrice, folosit la calculatoarele electronice.
- CRÍPTĂ, cripte** s.f. (fr. *crypte*, lat. *crypta*) 1. Construcție subterană, într-un templu antic. 2. Cavou subteran construit sub o biserică sau sub un monument. 3. Capelă subterană; necropolă (2).
- CRÍPTIC, -Ă**, *criptici, -ce* adj. (fr. *cryptique*) 1. Ascuns, secret. 2. Care prezintă ascunzători, focare de microbi. 3. *Limbaj criptic* = limbaj obscur, greu de descifrat.
- CRIPTO-** (fr. *crypto-*, gr. *kriptos*) Element de compunere cu sensul de „ascuns”, „secret”, în cuvinte de tipul: *criptocomunism, criptogramă*.
- CRIPTOCRISTALÍN, -Ă**, *criptocristalini, -e* adj. (fr. *cryptocristallin*) (Despre minerale și roci) Care este foarte fin cristalizat.
- CRIPTOCOMUNÍSM** s.n. (fr. *cryptocommunisme*) Manifestare în forme disimulate a comunismului.
- CRIPTOCOMUNÍST, -Ă**, *criptocomuniști, -ste* adj., s.m. și f. (fr. *cryptocommuniste*) Partizan al comunismului care își disimulează convingerile.
- CRIPTOFÍTĂ, criptofite** s.f. (fr. *cryptophite*) Plantă perenă care trăiește în timpul iernii datorită rădăcinilor înfipite adânc în sol.
- CRIPTOGĂMĂ, criptogame** (fr. *cryptogame*) 1. S.f. (La pl.) Grup de plante inferioare care se înmulțesc prin spori; (și la sg.) plantă din acest grup. 2. Adj. Care aparține sau care se referă la criptogame (1).
- CRIPTOGENÉTIC, -Ă**, *criptogenetici, -ce* adj. (fr. *cryptogénétique*) Care are o cauză ce nu se poate determina.
- CRIPTOGRAFÍE, criptografii** s.f. (fr. *cryptographie*) 1. Tehnica scrierilor secrete. 2. Studiul criptogramelor. 3. Joc distractiv prin care se poate dezlega o frază cu ajutorul unor semne, al unor numere, al unor desene etc.
- CRIPTOGRAMĂ, criptograme** s.f. (fr. *cryptogramme*) 1. Mesaj redactat într-o scriere secretă. 2. Joc distractiv prin care cuvintele unei fraze se împart într-un număr exact de fragmente înscrise într-o formă

- geometrică regulată, urmând a se afla modul și locul în care se succedă.
- CRIPTONÍM**, -Ă, *criptonimi*, -e (fr. *cryptonyme*)
1. Adj. Cu nume ascuns. 2. S.n. Nume împrumutat, imaginar sau format din inițiale cu care un autor își semnează opera; pseudonim. 3. S.n. Lucrare semnată cu un criptonim (2).
- CRIPTORHIDIE** s.f. (fr. *cryptorchidie*) Oprire a unui sau a ambelor testicule într-o parte a traiecului de coborâre.
- CRISALIDĂ**, *crisalide* s.f. (fr. *chrysalide*, lat. *chrysalis*, -idis) Nimfa lepidopterelor, stare intermediară între larvă și adult.
- CRISELEFANTIN**, -Ă, *criselefantini*, -e adj. (fr. *chriséléphantin*) (Despre statui) Sculptat din aur și din fildeș.
- CRISOBERÍL** s.n. (fr. *chrysobéryl*) Mineral transparent de culoare verde, foarte rar, folosit ca piatră semiprețioasă.
- CRISOGRAFIE** s.f. (fr. *chrysographie*) Artă de a scrie cu litere de aur.
- CRISOIDINĂ**, *crisoidine* s.f. (fr. *chysoidine*) Colorant galben obținut din anilină, întrebuințat pentru piele, hârtie, tapete, lacuri etc.
- CRISOPRĂZ** s.n. (fr. *chrysopraxe*) Varietate de calcedonie, de culoare verde.
- CRISOTERAPIE** s.f. (fr. *chrysothérapie*) Tratatament cu săruri de aur, folosit în unele boli ale articulațiilor.
- CRISPĂ**, *crispez* vb. I (fr. *crisper*, lat. *crispare*) (Despre membre, față etc.) A se încleșta, a se contracta involuntar.
- CRISTÁL**, (1) *cristale*, (2) *crystaluri* s.n. (fr. *crystal*, lat. *crystallus*) 1. Substanță minerală solidă, omogenă, care se prezintă sub forma unor poliedre. 2. Varietate de sticlă foarte transparentă, perfect incoloră și sonoră; obiect din această sticlă. 3. *Cristal de stâncă* = varietate de cuarț.
- CRISTALÍN**, -Ă, *crystalini*, -e (fr. *crystallin*) 1. Adj. Curat, limpede, pur (4); transparent sau sonor precum cristalul (2). 2. S.n. Partea ochiului situată în spațiile irisului, având aspectul unei lentile transparente biconvexe, cu rol important în acomodarea vederii la diferite distanțe.
- CRISTALÍT**, *crystalite* s.n. (germ. *Kristallite*) Monocristal de mici dimensiuni, care intră în compoziția unui corp policristalin.
- CRISTALIZĂ**, *crystalizez* vb. I (fr. *crystalliser*) A se transforma în cristale; (fig.; despre concepții, idei, sentimente etc.) a se închea, a se clarifica, a se limpezi.
- CRISTALIZÓR**, *crystalizoare* s.n. (fr. *crystalliseur*) Vas în care se produce cristalizarea substanțelor dintr-o soluție.
- CRISTALOGENÉZĂ** s.f. (cf. fr. *crystallogénie*) 1. Studiul condițiilor de formare a cristalelor (1). 2. Formarea cristalelor (1) în natură.
- CRISTALOGRAF**, -Ă, *crystalografi*, -e s.m. și f. (fr. *crystallographe*) Specialist în cristalografie.
- CRISTALOGRAFIC**, -Ă, *crystalografici*, -ce adj. (fr. *crystallographique*) Referitor la cristalografie, de cristalografie.
- CRISTALOGRAFIE** s.f. (fr. *crystallographie*) Știință care studiază formele și proprietățile fizice ale cristalelor.
- CRISTALOÍD**, -Ă, *crystaloizi*, -de (fr. *crystalloïde*)
1. Adj. Care seamănă cu un cristal (1), în formă de cristal. 2. S.m. Substanță care se cristalizează ușor; substanță cristalizată.
- CRISTALOMANȚIE** s.f. (fr. *crystalomanie*) Arta ghicitei în funcție de tipul de cristalizare a anumitor substanțe.
- CRISTALOMETRIE** s.f. (fr. *crystalométrie*) Studiul formelor geometrice ale cristalelor (1).
- CRISTIÂNĂ**, *crisiane* s.f. (fr. *christiana*) Tehnică de oprire bruscă și de viraj, la schi.
- CRISTIANÍSM** s.n. (fr. *christianisme*) (Livr.) Creștinism.
- CRITÉRIU**, *critérii* s.n. (fr. *critérium*) Normă (1), principiu (3), punct de vedere în funcție de care se apreciază, se califică, se selectează ceva.
- CRÍTIC**, -Ă, *critici*, -ce (fr. *critique*, lat. *criticus*) 1. Adj. Care comentează defectele și calitățile cuiva sau a ceva. 2. Adj. Care premerge o schimbare (în rău). 3. S.m. Specialist care studiază și apreciază operele artistice, muzicale etc. 4. S.f. Analiză, apreciere a unor opere literare sau artistice. 5. *A fi sub orice critică* = a fi de calitate proastă. *A fi mai presus de orice critică* = a fi la un nivel foarte ridicat.
- CRITICĂ**, *critic* vb. I (fr. *critiquer*) 1. A arăta greșelile, lipsurile cuiva sau a ceva; a interpreta și a aprecia calitățile unei opere literare, științifice etc. 2. (Peior.) A vorbi de rău; a bârbi; a ataca (4), a blama; a ergota.
- CRITICĂBIL**, -Ă, *criticabili*, -e adj. (fr. *critiquable*) Care poate, care merită să fie criticat; blamabil, condamnabil.
- CRITICĂNT**, -Ă, *criticanți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *critiquant*) (Persoană) care este gata să critice; bârfitor, intrigant.
- CRITICÍSM** s.n. (fr. *criticisme*) Doctrina lui Kant, care consideră analiza riguroasă a valorii și a limitelor

capacității de cunoaștere condiția prealabilă a oricărei cercetări filosofice.

CRITICÍST, -Ă, criticisti, -ste s.m. și f. (germ. *Kritizist*, cf. *criticism*) Adept al criticismului.

CRIZANTEMĂ, crizanteme s.f. (fr. *chrysanthème*) Plantă decorativă din familia compozeelor, cu flori divers colorate, care înfloresc toamna.

CRIZĂ, crize s.f. (fr. *crise*) **1.** Schimbare rapidă, decisivă, în starea unui bolnav; accident survenit în starea de sănătate a cuiva. **2.** Perioadă, sentiment, stare care atinge paroxismul. **3.** Moment dificil în evoluția unei societăți; recesiune; lipsă de mărfuri, de timp, de forță de muncă etc.

CROASĂNT, croasanți s.m. (fr. *croissant*) Corn din aluat fraged.

CROAZIERĂ, croaziere s.f. (fr. *croisière*) Călătorie turistică pe mare.

CROCĂNT, -Ă, crocanți, -te adj. (fr. *croquant*) (Despre alimente) Care face zgomot când este mestecat în gură; tare și bine prăjit sau copt.

CROCHÉT s.n. (fr. *croquet*) Joc în aer liber, care constă din lovirea cu un ciocan a unor bile de lemn, făcându-le să treacă printr-o serie de porțițe.

CROCHETĂ, crochete s.f. (fr. *croquette*) (Mai ales la pl.) Preparate culinare în formă de bastonaș sau de turtiță, făcute din aluat cu brânză, carne tocată etc.

CROCHIU, crochiuri s.n. (fr. *croquis*) Reprezentare schematică desenată a unui obiect; schiță (**1**), eboșă (**2**).

CROCODIL, crocodili s.m. (fr. *crocodile*, lat. *crocodilus*) **1.** Reptilă mare, carnivoră, cu corpul acoperit de plăci osoase, cu coadă lungă, care trăiește în fluviu tropical. **2.** *Lacrimi de crocodil* = plâns prefăcut, ipocrit.

CROM s.n. (fr. *chrome*) Element chimic, metal dur alb-argintiu, cu mare afinitate pentru oxigen, folosit la fabricarea unor oțeluri speciale.

CROMĂ, cromez vb. I (fr. *chromer*) A acoperi cu crom.

CROMĂJ s.n. (fr. *chromage*) Acoperire a metalelor cu un strat de crom, pentru a le face rezistente la coroziune și la uzură sau pentru a le da un aspect plăcut.

CROMĂT, cromați s.m. (fr. *chromate*) Sare a acidului cromic.

CROMAT(O)- v. **crom(o)-**.

CROMÁTIC, -Ă, cromatici, -ce (fr. *chromatique*) **1.** Adj. Referitor la culori sau la colorit. **2.** S.f. Arta prelucrării și a utilizării culorilor; ansamblu de culori, colorit (**1**).

CROMATIDĂ, cromatide s.f. (engl. *chromatid*) Partea din cromozom rezultată din despicarea longitudinală a acestuia înaintea mitozei.

CROMATINĂ s.f. (fr. *chromatine*) Componentă chimică de bază a nucleului celular, la animale și plante, care are o mare afinitate pentru coloranții bazici.

CROMATISM s.n. (fr. *chromatisme*) **1.** Proprietatea razelor albe de a se descompune în raze diferite colorate. **2.** Structură melodică în care predomină intervalele de semiton.

CROMATOFÓR, cromatofori s.m. (fr. *chromatophore*) **1.** (Zool.) Celulă cu pigment colorant. **2.** Corpuscul celular, la alge și la plantele superioare, care conține clorofilă sau alți pigmenți.

CROMATOGÉN, -Ă, cromatogeni, -e adj. (fr. *chromatogène*) Care colorează, care produce materii colorante.

CROMATOGRAFIE s.f. (fr. *chromatographie*) Procedeu fizico-chimic de separare a substanțelor dintr-o soluție.

CROMATOPLĂST, cromatoplaste s.n. (fr. *chromoplaste*) Corpuscul galben, roșu sau portocaliu care dă culoarea caracteristică rădăcinilor de morcovi sau fructelor coapte.

CROMATOPSIE s.f. (fr. *chromatopsie*) Capacitatea de a percepe distinct culorile.

CRÓMIC, cromici adj. (fr. *chromique*) Acid cromic = acid obținut din combinarea cromului cu oxigen și hidrogen.

CROMÍT, cromiți s.m. (fr. *chromite*) Oxid natural dublu de fier și crom, întâlnit în rocile eruptive.

CROMIZĂ, cromizez vb. I (fr. *chromiser*) A îmbogăți cu crom stratul superficial al unei piese metalice.

CRÓMLEH, cromlehuri s.n. (fr. *cromlech*) Monument megalitic sacru din epoca bronzului, alcătuit din pietre verticale dispuse în cerc în jurul unei pietre mai mari.

CROMNÍCHEL s.n. (germ. *Chromnickel*) Aliaj care conține 10–20% crom, 60–70% nichel și restul fier, folosit la construcția rezistențelor bobinate destinate temperaturilor înalte.

CROM(O)-/CROMAT(O)- (fr. *chromo-/chromat[o]-*) Element de compunere cu sensul de „culoare”, în cuvinte de tipul: *cromatografie, cromofor*.

CROMOBLĂST, cromoblaste s.n. (fr. *chromoblaste*) Celulă a pielii cu pigmenți colorați.

CROMOFÓR, cromofori s.m. (fr. *chromophore*) Grup de atomi care colorează o substanță organică atunci când sunt introduși în molecula acesteia.

- CROMOFOTOGRAFIE**, *cromofotografii* s.f. (fr. *chromographie*) Procedeu de obținere a fotografiilor în culori; fotografie obținută prin acest procedeu.
- CROMOGÉN**, *cromogeni* s.m. (fr. *chromogène*, germ. *Chromogen*) Combinație care conține cromofori în moleculă.
- CROMOLITOGRAFIE**, *cromolitografii* s.f. (fr. *chromolithographie*) Imprimare litografică în culori; imaginea obținută prin acest procedeu.
- CROMOPSIE**, *cromopsii* s.f. (fr. *chromopsie*) Maladie oculară din cauza căreia obiectele necolorate sunt percepute în culori.
- CROMOSCOP**, *cromoscoape* s.n. (fr. *chromoscope*)
1. Aparat optic folosit pentru reproducerea în culori a clișeelor. 2. Cinescop folosit la transmisiunile de televiziune în culori.
- CROMOSFERĂ** s.f. (fr. *chromosphère*) Strat de culoare roz din jurul Soarelui, compus din gaze și din aburi incandescenti, vizibil în timpul eclipselor totale.
- CROMOTIPIE**, *cromotipii* s.f. (fr. *chromotypie*) Metodă de tipărire în culori; imagine obținută prin această metodă.
- CROMOTIPOGRAFIE**, *cromotipografii* s.f. (fr. *chromotypographie*) Metodă de imprimare în culori.
- CROMOZOM**, *cromozomi* s.m. (fr. *chromosome*) Corpuscul genetic al nucleului celulei în formă de bastonaș, care poartă caracterele ereditare.
- CROMOZOMIAL**, -Ă, *cromozomiali*, -e adj. (engl. *chromosomal*) Care aparține cromozomului, care se referă la cromozom.
- CRONAXIE** s.f. (fr. *chronaxie*) Timpul minim în care are loc o excitație; timpul în care un curent electric trebuie să parcurgă un nerv, un mușchi etc., pentru a-l excita.
- CRONIC**, -Ă, *cronici*, -ce adj. (fr. *chronique*, lat. *chronicus*) Cu evoluție lentă, de lungă durată.
- CRONICĂR**, *cronicari* s.m. (*cronică* + -ar, cf. fr. *chroniqueur*) 1. Autor de cronici sau de letopisețe. 2. Ziarist care redactează cronici (2).
- CRONICĂ**, *cronici* s.f. (fr. *chronique*, lat. *chronica*)
1. Lucrare care înregistrează cronologic evenimentele unei epoci; letopiseț. 2. Rubrică de ziar sau de revistă în care se comentează evenimente, se dau informații etc.
- CRONICHETĂ**, *crnichete* s.f. (fr. *chroniquette*) Cronică neînsemnată; minicronică.
- CRONICITATE** s.f. (fr. *chronicité*) Starea cronică a unei boli.
- CRONICIZĂ**, pers. 3 *cronicizează* vb. I (it. *cronicizzare*) (Despre boli) A deveni cronic.
- CRONOFOTOGRAFIE**, *cronofotografii* s.f. (fr. *chronographie*) Înregistrare fotografică a unei mișcări la intervale scurte de timp, în scopul studierii acestora.
- CRONOGRĂF¹**, *cronografe* s.n. (ngr. *hronográfos*) Scriere de sinteză cu un caracter popular, alcătuită pe baza izvoarelor istorice combinate cu legende biblice și populare.
- CRONOGRĂF²**, *cronografe* s.n. (fr. *chronographe*) Aparat care măsoară și înregistrează grafic durata unui fenomen.
- CRONOGRAFIE**, *cronografii* s.f. (ngr. *hronografía*) Scriere de cronici, de cronografe.
- CRONOGRAMĂ**, *cronograme* s.f. (fr. *chronogramme*)
1. Înscrisoare a datei cu litere corespunzătoare cifrelor romane. 2. Informație dată de literele unui text, care au și o semnificație numerală, reprezentând cifre romane. 3. Reprezentare grafică a variațiilor unui parametru în funcție de timp.
- CRONOLÓGIC**, -Ă, *cronologici*, -ce adj. (fr. *chronologique*) Care este dispus în ordinea succesiunii în timp; istoric (3), evolutiv (1).
- CRONOLOGIE**, *cronologii* s.f. (fr. *chronologie*)
1. Știința succesiunii în timp a datelor (istorice).
2. Lista unor evenimente în succesiune cronologică.
- CRONOMETRĂ**, *cronometrez* vb. I (fr. *chronométrer*) A măsura timpul cu cronometrul.
- CRONOMETRIE** s.f. (fr. *chronométrie*) Știința măsurării timpului.
- CRONOMETRÓR**, -OÁRE, *cronometrori*, -oare s.m. și f. (fr. *chronométréur*) Persoană însărcinată să cronometreze timpul unei probe sportive, al unui proces de muncă etc.
- CRONOMETRÚ**, *cronometre* s.n. (fr. *chronomètre*) Instrument de precizie folosit pentru măsurarea timpului.
- CRONOSCOP**, *cronoscoape* s.n. (fr. *chronoscope*) Instrument de măsurat intervale scurte de timp, folosit în laboratoarele de fizică, de fiziologie etc.
- CROONER** s.m. (pr. *crinâr*; engl. *crooner*) (Rar) Interpret de cântece sentimentale, în localuri.
- CROS**, *crossuri* s.n. (engl., fr. *cross*) Cursă sportivă de alergare pe teren variat, cu obstacole.
- CRÓSĂ**, *crose* s.f. (fr. *crose*) Baston curbat la un capăt, cu ajutorul căruia se conduce pucul sau mingea la hochei, la polo și la golf.
- CRÓISING**, *crossinguri* s.n. (engl. *crossing*) Construcție în galeria unei mine care asigură încrucișarea

- a doi curenți de aer prin trecerea unuia deasupra celuilalt.
- CROSSBAR** s.n. (engl. *crossbar*) Sistem de comutare prin bare comandate de relee, utilizat în telefonia automată.
- CROSSING-ÖVER** s.n. (pr. *crósing óvâr*; engl. *crossing-over*) Încrucișare a cromozomilor în scopul schimbării segmentelor purtătoare de gene.
- CROȘETĂ**, *croșetez* vb. I (fr. *crocheter*) A împliți manual cu croșeta.
- CROȘETĂ**, *croșete* s.f. (fr. *crochet*) 1. Ac gros cu vârful îndoit în formă de cârlig, folosit la tricatat, croșetat etc. 2. Nume dat unor unelte sau instrumente având o formă asemănătoare croșetei (1). 3. Paranteză dreaptă.
- CROȘEU**, *croșee* s.n. (fr. *crochet*) Lovitură dată la box printr-o mișcare în arc de cerc a brațului.
- CROTĂL**, *crotali* s.m. (fr. *crotale*) Șarpe-cu-clopoței.
- CRUCETĂ**, *crucete* s.f. (it. *crocetta*, cf. *cruce*) Plat-formă mică semicirculară, fixată deasupra unei nave, care servește la ancorarea arboretului.
- CRUCIADĂ**, *cruciade* s.f. (fr. *croisade*, it. *crociata*, cf. *cruce*) Nume dat celor opt expediții pornite din vestul Europei, în sec. al XII-lea și al XIII-lea, pentru eliberarea Locurilor Sfinte din Palestina de sub dominația musulmană; luptă, expediție militară (creștină).
- CRUCIAL**, -Ă, *cruciali*, -e adj. (fr. *crucial*) De importanță capitală; hotărâtor, decisiv, vital (2).
- CRUCIAT**, *cruciați* s.m. (fr. *croisé*, cf. *cruce*) Participant la o cruciadă.
- CRUCIFERĂ**, *crucifere* s.f. (fr. *crucifère*) (La pl.) Familie de plante dicotiledonate, cu flori formate din patru petale și patru sepale dispuse în formă de cruce; (și la sg.) plantă dicotiledonată din această familie.
- CRUCIFICĂ**, *crucific* vb. I (fr. *crucifier*, cf. *cruce*) (Mai ales în Antichitate; astăzi, fig.) A răstigni pe cruce.
- CRUCIFIX**, *crucifixe/crucifixuri* s.n. (fr. *crucifix*, lat. *crucifixus*) Crucea pe care este reprezentat Isus Hristos răstignit.
- CRUCIFORM**, -Ă, *cruciformi*, -e adj. (fr. *cruciforme*) În formă de cruce.
- CRUCIȘĂTOR**, *crucișătoare* s.n. ([in] *crucișa* + -ător, cf. fr. *croiseur*) Navă de război rapidă, cu rol de recunoaștere sau de escortă.
- CRUDITĂTE**, (2) *crudități* s.f. (fr. *crudité*) 1. Însușirea de a fi crud. 2. (La pl.) Fructe, legume (1), verdeturi proaspete.
- CRUP** s.n. (fr. *croup*) (Med.) Laringită, la copii.
- CRUPĂDĂ**, *crupade* s.f. (fr. *croupade*) Săritură a calului cu membrele posterioare sub burtă.
- CRUPĂ**, *crupe* s.f. (fr. *croupe*) 1. Partea posterioară a coapselor, la cal sau la alte animale, cuprinsă între șale și baza cozii. 2. Colină¹.
- CRUPIER**, *crupieri* s.m. (fr. *croupier*) Persoană angajată la o casă de jocuri de noroc, care plătește și încasează câștigurile.
- CRUPÓN**, *crupoane* s.n. (fr. *croupon*) 1. Partea centrală a unei piei de tăbăcărie, cuprinsă între coadă și gât. 2. Placă de cauciuc din care se taie bucăți folosite în cizmărie.
- CRUSTACÉU**, *crustacee* s.n. (fr. *crustacé*) (La pl.) Clasă de artropode de apă cu carapace (rac, crab); (și la sg.) artropod din această clasă.
- CRUȘÓN**, *crușoane* s.n. (fr. *cruchon*) Băutură alcoolică preparată din vin și alte băuturi; sirop de zahăr și fructe.
- CRUTÓN**, *crutoane* s.n. (fr. *croûton*) Bucătică de pâine prăjită (în grăsime), servită în supă.
- CRUZEIRO**, *cruzeiro* s.m. (port. *cruzeiro*) Moneda națională a Braziliei.
- CUADROFONIE** s.f. (fr. *quadrophonie*) Tehnică de captare și de redare a sunetului pe patru canale.
- CUĂNTĂ**, *cuante* s.f. (fr. *quanta*) 1. Cantitate determinată. 2. Cantitatea cea mai mică de energie radiantă, având o valoare proporțională cu frecvența radiației respective.
- CUĂNTIC**, -Ă, *cuantici*, -ce adj. (fr. *quantique*) 1. Referitor la cuantă sau la cuantificare. 2. *Mecanică cuantică* = partea fizicii care studiază fenomenele produse la scară atomică. *Numere cuantice* = ansamblu de patru numere care caracterizează stările staționare ale unui atom, ale unei molecule etc.
- CUANTIFICĂ**, *cuantific* vb. I (fr. *quantifier*) 1. A determina o cantitate. 2. A fragmenta o mărime fizică în cantități discontinue.
- CUĂNTUM**, *cuantumuri* s.n. (fr., lat. *quantum*) Cantitate, sumă la care se ridică un credit, o cheltuială etc.
- CUARȚ**, (2) *cuarțuri* s.n. (germ. *Quarz*, fr. *quartz*) 1. Siliciu cristalizat care se găsește în compoziția mai multor roci; cristal de stâncă. 2. Sortiment de cuarț (1).
- CUARȚIT**, *cuarțite* s.n. (fr. *quartzite*, germ. *Quartzit*) Rocă metamorfică alcătuită prin recristalizarea rocilor de cuarț, utilizată în construcții, ceramică, industria metalurgică etc.
- CUATERNĂR**, -Ă, *cuaternari*, -e (fr. *quaternaire*, it. *quaternario*, lat. *quaternarius*) 1. S.n. Eră geologică determinată prin apariția și evoluția omului,

- marcată, în Europa, prin mai multe glaciații succesive; era actuală. **2.** Adj. Referitor la cuaternar (**1**).
- CUB**, *cuburi* s.n. (fr. *cube*, lat. *cubus*) **1.** Corp geometric cu șase fețe pătrate, egale între ele. **2.** Produsul înmulțirii unui număr cu el însuși de două ori.
- CUBĂJ**, *cubaje* s.n. (fr. *cubaje*) Determinare a volumului unui corp, al unei încăperi etc.; volumul sau capacitatea unui corp, a unei încăperi etc.
- CUBATŪRĂ** s.f. (fr. *cubature*) **1.** (Geom.) Determinare a volumului unui solid. **2.** Calculare a laturii unui cub al cărui volum este egal cu volumul unui corp dat.
- CUBĒB**, *cubebi* s.m. (fr. *cubèbe*) Arbust exotic asemănător piperului, din ale cărui fructe se extrag substanțe folosite în cosmetică și în farmacologie.
- CŪBIC**, -Ă, *cubici*, -ce (fr. *cubique*) **1.** Adj. De forma unui cub (**1**), privitor la cub. **2.** Adj. (Mat.) Care este la puterea a treia. **3.** S.f. (Mat.) Curbă care reprezintă o ecuație de gradul trei.
- CUBICULĂR**, *cubiculari* s.m. (lat. *cubicularius*, fr. *cubiculaire*) (În Antichitate) **1.** Slav care se ocupa de camera de dormit a stăpânului. **2.** Demnitar roman care avea grijă de camera de dormit a împăratului.
- CUBÍCULUM**, *cubiculumuri* s.n. (lat. *cubiculum*) Dormitor, în locuințele vechilor romani; cameră sepulcrală, într-o catacombă.
- CUBILÓU**, *cubilouri* s.n. (fr. *cubilot*) Cuptor vertical cilindric, care servește la fuziunea metalelor.
- CUBÍSM** s.n. (fr. *cubisme*) Curent în pictură și sculptură, apărut la începutul sec. al XX-lea, care prezintă obiectele din realitate descompuse în cele mai simple figuri geometrice.
- CUBÍST**, -Ă, *cubiști*, -ste (fr. *cubiste*) **1.** Adj. Referitor la cubism. **2.** S.m. Adept al cubismului.
- CUBITÁL**, -Ă, *cubitali*, -e adj. (fr. *cubital*) Care ține de cubitus.
- CŪBITUS** s.n. (fr., lat. *cubitus*) Unul dintre cele două oase care formează scheletul antebrațului.
- CUCULÁT**, -Ă, *cuculați*, -te adj. (lat. *cucullatus*) (Despre flori) În formă de glugă sau de capișon.
- CUCŪLĂ**, *cucule* s.f. (fr. *cuculle*, lat. *cucullus*) Veșmânt cu glugă, purtat de călugării catolici, confecționat din stofă groasă și aspră.
- CUCURBITACÉE**, *cucurbitacee* s.f. (fr. *cucurbitacée*) (La pl.) Familie de plante erbacee dicotiledonate, cu tulpini târătoare sau agățătoare, cu frunze mari, cu fructul cărnos având coaja tare; (și la sg.) plantă erbacee din această familie.
- CUGUĂR**, *cuguari* s.m. (fr. *couguar*) (Zool.) Puma.
- CUIRASĂ**, *ciurasez* vb. **1.** (fr. *cuirasser*) **1.** A îmbrăca, a proteja cu o cuirasă. **2.** (Fig.) A fortifica (**2**), a oțeli, a înarma.
- CUIRASÁT**, -Ă, *cuirasați*, -te (cf. fr. *cuirassé*) **1.** S.n. Navă de război blindată cu oțel și înarmată cu artilerie grea. **2.** Adj. (Despre nave de război) Protejat de o cuirasă (**1**).
- CUIRÁSĂ**, *cuirase* s.f. (fr. *cuirasse*) **1.** Armătură, blindaj, la navele de război. **2.** Platoșă de protecție a războinicilor, în Antichitate și în Evul Mediu; lorică.
- CUIRASIÉR**, *cuirasieri* s.m. (fr. *cuirassier*) Soldat din cavalerie apărut de o platoșă.
- CULÁC**, *culaci* s.m. (rus. *kulak*) Chiabur.
- CULÁNT**, -Ă, *culanți*, -te adj. (fr. *coulant*) Generos (**1**), mărinimos, damic.
- CULÁNȚĂ** s.f. (fr. *culasse*) Calitatea de a fi culant, amabil; comportare culantă.
- CULÁTĂ**, *culate* s.f. (it. *culatta*) Partea de dinapoi a țevii unei arme de foc în care se află locașul închizătorului.
- CULBUTĂ**, *culbutez* vb. **1.** (fr. *culbuter*) A descărca un vagonet prin răsturnare cu ajutorul unui culbutor (**1**).
- CULBUTÓR**, *culbutoare* s.n. (fr. *culbuteur*) **1.** Dispozitiv care, prin basculare, ajută la golirea unui recipient; basculator. **2.** Dispozitiv care acționează supapele unui motor cu ardere internă.
- CULÉE**, *culee* s.f. (fr. *culée*) **1.** Canal prin care curge metalul turnat în formă. **2.** Materialul solidificat în piciorul și în pâlnia de turnare. **3.** Lucrare de susținere a extremității unui pod.
- CŪLI**, *culi* s.m. (fr., engl. *coolie*) Muncitor asiatic sau african care lucrează (cu ziua) pentru o remunerație mică.
- CULINĂR**, -Ă, *culinari*, -e adj. (fr. *culinaire*, lat. *culinarius*) Referitor la bucătărie, la prepararea mâncărilor.
- CULISĂ**, *culisez* vb. **1.** (fr. *coulisser*) (Despre piese mobile) A aluneca pe un canal, pe o scobitură făcută într-o bară dreaptă sau curbă.
- CULISĂ**, *culise* s.f. (fr. *coulisse*) **1.** Spațiu situat în spatele decorurilor de teatru. **2.** (La pl.) Mașinații, înscenări. **3.** Scobitură care permite unei piese mobile să se deplaseze prin alunecare; piesă care glijsează. **4.** În *culise* = în secret.
- CULM**, -Ă, *culmi*, -e (fr. *Culm*, germ. *Kulm*) (Geol.) **1.** S.n. Carboniferul inferior din vestul Europei, caracterizat prin depozite de argilă și de gresie. **2.** Adj. Care se referă la culm (**1**).
- CULMINĂ**, pers. **3.** *culminează* vb. **1.** (fr. *culminer*, lat. *culminare*) **1.** (Despre aștri) A atinge punctul cel mai înalt pe bolta cerească. **2.** (Fig.) A ajunge la apogeu.

CULMINÁNT, -Ă, *culminanți*, -te adj. (fr. *culminant*) 1. Care culminează. 2. *Punct culminant* = momentul cel mai important în desfășurarea unei acțiuni, a unui fenomen etc.

CULMINĂȚIE, *culminații* s.f. (fr. *culmination*) 1. Trecere a unui astru la meridianul unui loc. 2. *Punct de culminație* = punctul cel mai înalt deasupra orizontului atins de un astru pe bolta cerească.

CULOĂR, *culoare* s.n. (fr. *couloir*) 1. Încăpere îngustă și lungă, de trecere și de acces între camere, între compartimente la vagoane etc.; coridor. 2. Bandă delimitată pe o pistă de atletism sau într-un bazin de natație. 3. Spațiu (2), pasaj (2), bandă de circulație (terestră, aeriană etc.).

CULOĂRE, *culori* s.f. (lat. *color*, -oris, fr. *couleur*) 1. Totalitatea radiațiilor de lumină de frecvențe diferite, pe care le reflectă corpurile și care creează asupra retinei ochiului o impresie specifică; colorit (1), nuanță (1). 2. Aparență, aspect. 3. Materie, substanță colorantă; vopsea. 4. (La cărțile de joc) Una dintre cele patru categorii. 5. Opinie politică. 6. (Despre oameni) *De culoare* = cu piele galbenă sau neagră. *A avea culoare* = a arăta bine. *A-și pierde culoarea feței* = a deveni palid.

CULÓT, *culote* s.n. (fr. *culot*) Piesă izolantă montată în partea inferioară a unui tub electronic.

CULPABIL, -Ă, *culpabili*, -e adj. (fr. *coupable*, lat. *culpabilis*) Care se află în culpă; vinovat.

CULPABILITATE s.f. (fr. *culpabilité*) Stare de vinovăție, de culpă.

CULPABILIZĂ, *culpabilizez* vb. I (fr. *culpabiliser*) A face pe cineva să se simtă vinovat; a învinovăți.

CÚLPĂ, *culpe* s.f. (lat. *culpa*) Greșeală care constă în neîndeplinirea unei obligații, în comiterea unui fapt pedepsit de lege; vină, vinovăție.

CULT¹, *culte* s.n. (fr. *culte*, lat. *cultus*) 1. Omagiu adus divinității prin acte religioase. 2. Rit (2), religie, confesiune (2). 3. Venerație, admirație, respect față de cineva sau de ceva.

CULT², -Ă, *culți*, -te adj. (lat. *cultus*) 1. Instruit (1), educat, învățat. 2. (Despre opere de artă etc.) Creat de un autor instruit.

CULTÍSM, (2) *cultisme* s.n. (fr. *cultisme*) 1. Afec-tare, bogăție căutată, forțată a stilului. 2. Cuvânt introdus în limbă pe cale cultă; cuvânt cult, neologism; barbarism; gongorism.

CULTIVĂ, *cultiv* vb. I (fr. *cultiver*, lat. *cultivare*) 1. A lucra pământul pentru a-l fertiliza. 2. A semăna și a îngriji plante. 3. A (se) dezvolta (1), a (se)

perfecționa prin educație și instrucție, a (se) instrui. 4. A păstra și a întreține relații bune cu cineva.

CULTIVÁBIL, -Ă, *cultivabili*, -e adj. (fr. *cultivable*) (Despre soluri sau plante) Care poate fi cultivat.

CULTIVATÓR, -OÁRE, *cultivatori*, -oare (fr. *cultivateur*) 1. S.m. și f. Agricultor. 2. S.n. Mașină agricolă cu diferite întrebuințări (măruntirea și afânarea pământului, distrugerea buruienilor etc.).

CULTUÁL, -Ă, *culturali*, -e adj. (fr. *culturel*) Referitor la culte¹ (2).

CULTURÁL, -Ă, *culturali*, -e adj. (fr. *culturel*) Care aparține culturii (1), privitor la cultură, care ajută la răspândirea culturii; spiritual² (1).

CULTÚRĂ, *culturi* s.f. (fr. *culture*, lat. *cultura*) 1. Ansamblul activităților supuse normelor social-istorice și al modelelor de comportament transmisibile prin educație, proprii unui grup social dat. 2. Ansamblul cunoștințelor unui individ. 3. Acțiunea de a cultiva pământul, de a crește plante; pământ cultivat. 4. Creștere, prăsire de animale. 5. Creștere, în laborator, a bacteriilor; colonie de bacterii de laborator. 6. *Cultură fizică* = educație fizică. *Om de cultură* = creator de valori spirituale.

CULTURÍSM s.n. (fr. *culturisme*) Gimnastică bazată pe exerciții complexe, efectuată pentru dezvoltarea armonioasă și viguroasă a musculaturii; body building.

CULTURÍST, -Ă, *culturiști*, -ste s.m. și f. (fr. *culturiste*, engl. *culturist*) Persoană care practică culturismul.

CULTUROLOGÍE s.f. (engl. *culturology*) Studiul culturii și civilizației.

CUMARÍNĂ, *cumarine* s.f. (fr. *cumarine*) Produs cristalin cu miros de fân proaspăt, extras din fructele unor plante sau preparat sintetic, folosit în industria parfumurilor.

CÚMUL, *cumuluri* s.n. (fr. *cumul*) Exercițiu simultană a două sau a mai multor funcții (remunerate).

CUMULÁ, *cumulez* vb. I (fr. *cumuler*) 1. A deține, în același timp, mai multe funcții (remunerate). 2. A face un tot din mai multe elemente.

CUMULÁRD, -Ă, *cumularzi*, -de s.m. și f. (fr. *cumularde*) Persoană care deține, în același timp, mai multe funcții remunerate.

CUMULATÍV, -Ă, *cumulativi*, -e adj. (fr. *cumulatif*) 1. Adj. Care cumulează. 2. Adv. Concomitent, simultan (2).

CUMULONÍMBUS s.m. (fr. *cumulonimbus*) Formațiune de nori denși, dezvoltată pe verticală, de

- culoare albă-plumburie, care aduce furtună cu ploaie, grindină și zăpadă.
- CUMULOSTRÁTUS** s.m. (fr. *cumulostratus*) Formațiune de nori inferiori, cu aspect de câlți.
- CÚMULUS** s.m. (fr., lat. *cumulus*) Formațiune de nori denși, albicioși, cu aspect de conopidă, care prevestesc vreme bună.
- CUNCTĂTOR**, *cunctatori* adj., s.m. și f. (fr. *cunctator*) (Rar) Persoană care amână lucrurile pentru a provoca o întârziere.
- CUNEIFÓRM**, -Ă, *cuneiforme* adj. (fr. *cunéiforme*)
1. În formă de cui. 2. *Scriere cuneiformă* = scriere cu litere în formă de cui, folosită în Antichitate de unele popoare orientale.
- CUNÉTĂ**, *cunete* s.f. (fr. *cunette*) Mică rigolă într-un canal cu secțiune mare, folosită la scurgerea apelor cu debite mici.
- CUNICULICULTÚRĂ** s.f. (fr. *cuniculiculture*) Creșterea iepurilor de casă.
- CUPÁJ**, *cupaje* s.n. (fr. *coupage*) Acțiunea de amestecare a mai multor soiuri de vin pentru a obține un anumit tip de vin.
- CÚPĂ¹**, *cupe* s.f. (fr. *coupe*, lat. *cuppa*) 1. Vas larg de băut (cu picior); conținutul unui astfel de vas. 2. Trofeu sportiv; competiția sportivă destinată obținerii acestui trofeu. 3. Cutie metalică folosită pentru încărcat materiale, montată pe un elevator, pe un excavator etc.
- CÚPĂ²**, *cupe* s.f. (fr. *coupe*) 1. Tăietură, croială, în croitorie. 2. Tăiere în două a cărților de joc.
- CUPELĂȚIE** s.f. (fr. *coupellation*) Separare a metalelor prin topire într-un mediu oxidant.
- CUPÉLĂ**, *cupele* s.f. (fr. *coupelle*) Vas folosit la extragerea metalelor prin cupelație.
- CUPERÓS**, -OÁSĂ, *cuperoși*, -oase s.m. și f., adj. (fr. *couperosé*) (Persoană) care suferă de cuperoză.
- CUPERÓZĂ**, *cuperoze* s.f. (fr. *couperose*) Congesție a feței, cu dilatație vasculară, asociată, de obicei, cu modificarea activității glandelor sebacee.
- CUPÉU**, *cupeuri* s.n. (fr. *coupé*) 1. Trăsură închisă cu patru roți și, în general, cu două locuri. 2. Compartiment de vagon, de diligență etc. cu o singură bancă. 3. Automobil de forma cupeului (1).
- CUPÍD**, -Ă, *cupizi*, -de adj. (fr. *cupide*, lat. *cupidus*) Lacom, hrăpăreț, apucător, nesățios de bani, de câștig.
- CUPIDITÁTE** s.f. (fr. *cupidité*, lat. *cupiditas*, -*atis*) (Livr.) Lăcomie, sete de înavuțire; voracitate (2).
- CUPLĂ**, *cuplez* vb. I (fr. *coupler*) 1. A lega două sau mai multe elemente într-un sistem, pentru a permite un transfer de energie între acestea. 2. (Despre oameni) A forma un cuplu, o pereche.
- CUPLÁJ**, *cuplaje* s.n. (fr. *couplage*) 1. Legătură între circuite electrice. 2. Organ de mașină care face legătura între doi arbori coaxiali, transmitând rotația și puterea de la unul la celălalt. 3. Manifestație sportivă formată din mai multe meciuri (de același fel).
- CÚPLĂ**, *cuple* s.f. (fr. *couple*) Dispozitiv care leagă două elemente ale unui sistem tehnic sau două vehicule.
- CUPLÉT**, *cuplete* s.n. (fr. *couplet*) Strofă a unui cântec sau a unei poezii terminată printr-un refren.
- CUPLETÍST**, -Ă, *cupletisti*, -ste s.m. și f. (*cuplet + -ist*) Persoană care cântă, recită sau compune cuplete.
- CÚPLU**, *cupluri* s.n. (fr. *couple*) 1. Pereche formată din persoane (de sex opus). 2. (Fiz.) Sistem format din două forțe egale și de sensuri opuse.
- CUPMÉN**, *cupmeni* s.m. (fr., engl. *cupman*) Sportiv care a câștigat o cupă; participant la o competiție în care se dispută o cupă.
- CUPÓLĂ**, *cupole* s.f. (fr. *coupole*) Boltă semisferică a unui dom, a unei turle, a unui edificiu.
- CUPOLÉTĂ**, *cupolette* s.f. (it. *cupoletta*) Cupolă mică.
- CUPÓN**, *cupoane* s.n. (fr. *coupon*) 1. Titlu atașat la o rentă sau la o acțiune bancară, care se decupează la scadență pentru ca titularul să își încaseze dobânda ori dividendele. 2. Partea care se detașează dintr-un bilet, de pe un cotor etc. și care conferă deținătorului anumite drepturi. 3. Bucată mică de țesătură rămasă dintr-un material textil.
- CUPRESACÉE**, *cupresacee* s.f. (fr. *cupresacée*) (La pl.) Familie de plante rășinoase cu frunze persistente, aciculare sau în formă de solzi, și cu flori mici, unisexuate; (și la sg.) plantă rășinoasă din această familie.
- CÚPRIC**, -Ă, *cuprici*, -ce adj. (fr. *cuprique*) Care conține cupru, privitor la cupru.
- CUPRIFÉR**, -Ă, *cupriferi*, -e adj. (fr. *cuprifère*) Care conține cupru.
- CUPRÍSM** s.n. (fr. *cuprisme*) Intoxicație cu săruri de cupru.
- CUPRÍT** s.m. (fr. *cuprite*) Oxid natural de cupru.
- CUPRÓS**, -OÁSĂ, *cuproși*, -oase adj. (*cupru + -os*) (Chim.) Care conține cupru (monovalent).
- CUPROXÍD**, *cuproxizi* s.m. (fr. *cuproxide*) 1. Oxid de cupru. 2. Redresor folosit în radio, compus din mai multe discuri de cupru acoperite cu un strat de oxid de cupru.

- CÚPRU** s.n. (lat. *cuprum*) Element chimic, metal maleabil și ductil, bun conducător de căldură și de electricitate, de culoare roșiatică, având multiple utilizări; aramă.
- CÚPULĂ**, *cupule* s.f. (fr. *cupule*, lat. *cupula*) Organ în formă de cupă¹ mică, aflat la baza ghindei și a altor fructe.
- CUPULIFERĂ**, *cupulifere* s.f. (fr. *cupulifère*) (La pl.) Familie de plante cu fruct în cupulă; fagacee; (și la sg.) plantă din această familie.
- CUPURĂ**, *cupuri* s.f. (fr. *coupure*) Tăietură; (spec.) articol (1), anunț etc. decupat dintr-o publicație.
- CURÁBIL**, -Ă, *curabili*, -e adj. (fr. *curable*, lat. *curabilis*) Care se poate vindeca.
- CURAÇÃO** s.n. (pr. *cürasáo*; fr. *curação*) Lichior făcut din coji de portocale amare, zahăr și alcool.
- CURÁJ** s.n. (fr. *courage*) Forță morală de a înfrunta primejdiile; bravură, îndrăzneală, temeritate, bărbăție; stoicism.
- CURAJÓS**, -OÁSĂ, *curajoși*, -oase adj. (fr. *courageux*) Plin de curaj, temerar, îndrăzneț, brav; intrepid.
- CURÁNT**, -Ă, *curanți*, -te adj. (it. *curante*) Medic (sau doctor) *curant* = medic care îngrijește, de obicei, un bolnav.
- CURÁNTĂ**, *curante* s.f. (fr. *courante*) Vechi dans francez cu mișcări vioaie; melodia acestui dans.
- CURÁRA** s.f. (fr. *curare*) Substanță rășinoasă neagră, amară, cu miros neplăcut, care blochează temporar zona neuromusculară, antrenând o paralizie generalizată.
- CURATÉLĂ**, *curatele* s.f. (fr. *curatelle*, lat. *curatela*) Instituție legală de ocrotire și administrare a bunurilor și intereselor unei persoane aflate în incapacitate sau absente de la domiciliu.
- CURATÍV**, -Ă, *curativi*, -e adj. (fr. *curatif*) Care este destinat vindecării bolilor; care lecuiește.
- CURATÓR**, *curatori* s.m. (fr. *curateur*, lat. *curator*) 1. Persoană care execută obligațiile și exercită drepturile decurgând din curatelă. 2. Persoană care lichidează o firmă falimentară. 3. Administratorul unei case memoriale. 4. Organizatorul unei expoziții.
- CÚRĂ**, *cure* s.f. (fr. *cure*, lat. *cura*) Tratament medical îndelungat; perioadă petrecută în scopuri terapeutice într-o stațiune balneoclimaterică sau într-un sanatoriu.
- CURB**, -Ă, *curbi*, -e (fr. *courbe*) 1. Adj. Arcuit, încovoiat; boltit. 2. S.f. Linie, figură care nu este dreaptă, line curbă (1). 3. S.f. Linie care unește grafic punctele dintr-un plan. 4. *A lua curba* = a vira, a coti.
- CURBÁ**, *curbez* vb. I (fr. *courber*) A (se) face curb, a (se) cambra, a incurba, a (se) îndoi.
- CURBATÚRĂ**, *curbaturi* s.f. (fr. *courbature*) Durere musculară datorată unui efort prelungit sau unei boli.
- CURBÉTĂ**, *curbete* s.f. (fr. *courbette*) Săritură a calului cu membrele anterioare ridicate.
- CURBÚRĂ**, *curburi* s.f. (fr. *courbure*) Forma sau starea unui lucru curb; îndoitură în formă de arc.
- CURÉNT**, -Ă, *curenți*, -te (fr. *courant*) 1. Adj. (Despre vorbire) Curgător, ușor, fluent. 2. Adj. (Despre timp) Prezent (1); zilnic; actual; (despre cuvinte, expresii) uzual. 3. S.m. Flux de aer, de apă, electric; curs¹ (1); flow. 4. S.n. Ansamblu de idei; mișcare culturală bazată, la un moment dat, pe un anumit program; efluviu (2). 5. *A ține la curent (pe cineva)* = a informa regulat (pe cineva). *A se pune (sau a se ține etc.) la curent* = a se informa.
- CURENTOMÉTRU**, *curentometre* s.n. (fr. *courantomètre*) Aparat folosit pentru măsurarea curenților unei ape.
- CURIÁL**, -Ă, *curiali*, -e adj. (fr. *curial*, lat. *curialis*) Referitor la curie¹ (1).
- CÚRIE**¹, *curii* s.f. (lat. *curia*) 1. Diviziune a tribului, la vechii romani. 2. Administrație pontificală a Bisericii Catolice.
- CURIE**², *curie* s.m. (pr. *cüri*; fr. *curie*) Unitate de măsură pentru radioactivitate.
- CURIEPUNCTÚRĂ**, *curiepuncturi* s.f. (fr. *curiepuncture*) Tratament aplicat în cancer, care constă în introducerea, în țesuturi, a unor ace cu radiu.
- CURIÉR**, -Ă, *curieri*, -e s.m. și f. (fr. *courrier*) Persoană care duce corespondența; (inv.) ștafetă.
- CURIÓN**, *curioni* s.m. (fr. *curion*, lat. *curio*) 1. Șeful unei curii¹ (1). 2. Preot care oficia sacrificiile unei curii¹ (1).
- CURIÓS**, -OÁSĂ, *curioși*, -oase adj. (fr. *curieux*, lat. *curiosus*, it. *curioso*) 1. Care manifestă dorința să știe, să vadă, să învețe etc.; indiscret. 2. Ciudat, straniu, neobișnuit; original.
- CURIOZITÁTE**, (2) *curiozități* s.f. (fr. *curiosité*, lat. *curiositas*, -atis) 1. Dorința de a vedea, de a cunoaște; indiscreție. 2. Caracterul ciudat al unui lucru sau al unei ființe; ciudățenie, raritate.
- CÚRIU** s.n. (fr. *curium*) Element chimic radioactiv sintetic, metal argintiu.
- CURLING** s.n. (pr. *cárling*; engl. *curling*) Sport de iarnă, care constă în aruncarea pe gheață a unor pietre șlefuite (cibleuri) spre o țintă ce trebuie doborâtă.

- CUROPALÁT**, *curopalați* s.m. (fr. *curopalate*) Demnitar bizantin, șeful gărzii palatului.
- CURRÍCULUM** s.n. (lat. *curriculum*) Curs, alergare; (fig.) curs.
- CURRÍCULUM VITAE** s.n. (pr. *curriculum vite*; lat. *curriculum vitae*; abr. CV [citit *siv*]) Totalitatea datelor referitoare la starea civilă, la cariera profesională etc. a cuiva; document care conține aceste date.
- CURRY** s.n. (pr. *cári*; fr., engl. *curry*) Mirodenie indiană picantă, de culoare galbenă.
- CURS**¹, *cursuri* s.n. (lat. *cursus*, cf. fr. *cours*) 1. Mișcare a unei ape curgătoare în direcția pantei; current (3), albie. 2. Durată (1), interval (1). 3. Desfășurare, direcție a unor evenimente; evoluție (2). 4. Preț (la un moment dat) al unei hârtii de valoare sau al unei monede. 5. În *curs de...* = în timp de...
A *da curs unei cereri* = a rezolva o cerere.
- CURS**², *cursuri* s.n. (fr. *cours*) 1. Predare a unei materii de studiu; prelegere; oră (4); ciclu de lecții predate la universitate. 2. Volum care conține un ciclu de lecții tipărite și care servește drept manual.
- CURSĂNT**, -Ă, *cursanți*, -te s.m. și f. (rus. *kursant*) Participant la un curs de specializare sau de inițiere (de scurtă durată).
- CURSĂ**, *course* s.f. (fr. *course*) 1. Distanță parcursă regulat de un vehicul pe același itinerar și conform aceleiași orar; vehiculul care parcurge această distanță. 2. Distanță parcursă de o piesă mobilă între două puncte. 3. Întrecere sportivă care constă în parcurgerea rapidă a unei distanțe pe jos, cu bicicleta, cu calul etc.
- CURSIÉR**, *cursieri* s.m. (fr. *coursier*) Cal de curse.
- CURSIV**, -Ă, *cursivi*, -e adj. (fr. *coursif*, lat. *cursivus*) 1. (Despre scriere sau vorbire) Curgător, fluent. 2. (Despre caractere de tipar) Aplecat spre dreapta; italic (2).
- CURSÓR**, *cursoare* s.n. (fr. *curseur*, lat. *cursor*) Piesă mobilă care alunecă pe o riglă, pe o scară gradată; glisor.
- CURTĂJ**, *curtaje* s.n. (fr. *courtage*) 1. Ocupația curtierului. 2. Comision convenit agenților de bursă la încheierea unei tranzacții.
- CURTEZÁN**, *curtezan* s.m. (fr. *courtisan*, cf. *curte*) Bărbat curtenitor față de femei; bărbat ușuratic, neserios.
- CURTEZĂNĂ**, *curtezane* s.f. (fr. *courtisane*) Femeie de moravuri ușoare care trăia la curtea unui suveran sau a unui nobil; (p. gener.) prostituată.
- CURTIÉR**, *curtieri* s.m. (fr. *courtier*) Persoană care se ocupă cu mijlocirea tranzacțiilor de bursă² (1); broker, jobber.
- CURTINĂ**, *curtine* s.f. (fr. *courtine*) 1. Porțiune de zid care unește flancurile a două bastioane. 2. Fiecare dintre părțile pavilionului care înconjoară un blazon regal.
- CURTOAZIE**, *curtoazii* s.f. (fr. *courtoisie*) Politețe, galanterie (1); amabilitate; etichetă (2).
- CUSCUTĂ**, *cuscute* s.f. (fr. *cuscute*) Nume dat unor specii de plante parazite care se răsucesc pe tulpinile plantelor-gazdă.
- CUSTÓDE**, *custozi* s.m. (lat. *custos*, -*odis*, cf. fr. *custode*) 1. Persoană care are în pază sau în păstrare bunuri. 2. Funcționar care supraveghează eliberarea și restituirea cărților în sala de lectură a unei biblioteci.
- CUSTODIE**, *custodii* s.f. (lat. *custodia*) Pază, păstrare și administrare a unui bun (pus sub sechestru).
- CUȘETĂ**, *cușete* s.f. (fr. *couchette*) Pat pentru o persoană, amenajat într-o cabină de vapor sau de tren; cabină cu un astfel de pat.
- CUTANÁT**, -Ă, *cutanați*, -te adj. (fr. *cutané*) Referitor la piele; (despre tratamente medicale) aplicat pe piele.
- CUTÍCULĂ**, *cuticule* s.f. (fr. *cuticule*, lat. *cuticula*) 1. Strat rezistent și protector al celulei epiteliale. 2. Strat chitinos al tegumentului, la nevertebrate (mai ales la artropode). 3. Strat ceros depus la suprafața fructelor, a frunzelor și a tulpinilor tinere.
- CUTIREĂCȚIE**, *cutireacții* s.f. (fr. *cuti-réaction*) Reacție cutanată care apare la inocularea unei substanțe, când subiectul este alergic la această substanță sau când este imunizat față de ea, și care este folosită ca test pentru diagnosticarea unor boli.
- CUTTER**, *cuttere* s.n. (pr. *câtâr*; engl., fr. *cutter*) 1. Ambarcațiune mică de lemn, rapidă, folosită la sport și la pescuit. 2. Mașină de tocat utilizată la fabricarea mezelurilor. 3. Cuțit.
- CUTÚMĂ**, *cutume* s.f. (fr. *coutume*) Normă de drept tradițională, obicei al pământului.
- CUTURIÉRĂ**, *cuturiere* s.f. (fr. *couturière*) Croitoreasă.
- CÚVĂ**, *cuve* s.f. (fr. *cuve*) 1. Vas special, de forme și mărimi diferite, folosit în tehnică. 2. Porțiunea superioară a cuptorului metalurgic vertical.
- CUVELĂJ** s.n. (fr. *cuvelage*) Tip de susținere sau de captușire etanșă a puțurilor de mină cu secțiune circulară, care străbat roci acvifere cu debite mari de apă.

- CUVÉRTĂ**, *cuvete* s.f. (fr. *couverte*) Email, glazură aplicată pe obiectele de ceramică și de faianță.
- CUVERTURĂ**, *cuveturi* s.f. (fr. *couverture*) Înveliș pentru masă, pentru pat etc.
- CUVÉTĂ**, *cuvete* s.f. (fr. *cuvette*) Bazin, depresiune în formă de câldare, cu lungimea și lățimea aproximativ egale și cu secțiunea orizontală aproape rotundă.
- CUZINÉT**, *cuzineți* s.m. (fr. *coussinet*) 1. (Tehn.) Cilindru în interiorul căruia se mișcă arborele de mașină. 2. Element de construcție din material rezistent, așezat între un bloc de fundație și un stâlp, folosit pentru a transmite greutatea la blocul de fundație respectiv.
- CVADRAGENĂR**, -Ă, *cvadragenari*, -e adj., s.m. și f. (fr. *quadragénaire*, lat. *quadragenarius*) (Persoană) care a împlinit patruzeci de ani, care are între patruzeci și cincizeci de ani.
- CVADRĂNT**, *cvadranti* s.m. (fr. *quadrant*, lat. *quadrans*, -ntis) 1. Instrument de precizie pentru măsurarea unghiurilor, care este format dintr-un sfert de cerc gradat; instrument folosit pentru determinarea înălțimii astrilor. 2. Organul metalic al unui aparat, al unui instrument etc., în formă de sector de cerc.
- CVADRÁT**, *cvadrați* s.m. (germ. *Quadrat*, fr. *quadrat*) Unitate de lungime egală cu 18,04 mm, folosită în tipografie; albitura tipografică având această lungime.
- CVADRATURĂ** s.f. (fr. *quadrature*) Reducere a unei figuri oarecare la un pătrat cu suprafață egală.
- CVADRI-/CVADRU-** (fr. *quadri-/quadru-*) Element de compunere cu sensul de „patru”, în cuvinte de tipul: *cvadricolor*, *cvadrilion*.
- CVADRICOLÓR**, -Ă, *cvadricolori*, -e adj. (fr. *quadricolore*) Cu patru culori.
- CVADRIDIMENSIONÁL**, -Ă, *cvadridimensionali*, -e adj. (it. *quadrimensionale*) Cu patru dimensiuni.
- CVADRIENÁL**, -Ă, *cvadrieni*, -e adj. (fr. *quadrinial*) Care durează patru ani.
- CVADRIFONÍE** s.f. (fr. *quadrifonie*) Tehnică de înregistrare și redare bazată pe patru surse acustice; tetrafonie.
- CVADRÍGĂ**, *cvadriga* s.f. (lat. *quadriga*) Car de curse cu două roți, tras de patru cai, folosit de vecii romani.
- CVADRIGÉMENI** adj. pl. (lat. *quadrigenus*, cf. fr. *quadrjumeaux*) *Tuberculi cvadrigemeni* (și substantivat, m.) = cele patru părți proeminente ale bulbului rahidian.
- CVADRILATERÁL**, -Ă, *cvadrilaterali*, -e adj. (fr. *quadrilatéral*) Cu patru laturi, pe patru părți.
- CVADRILIÓN**, *cvadrilioane* s.n. (fr. *quadrillion*) O mie de trilioane.
- CVADRIMOTÓR**, -OÁRE, *cvadrimotori*, -oare adj., s.n. (fr. *quadrimoteur*) (Avion) cu patru motoare.
- CVADRINÓM**, *cvadrinoame* s.n. (fr. *quadrinôme*) Polinom cu patru termeni.
- CVADRIPARTÍT**, -Ă, *cvadripartiți*, -te adj. (fr. *quadrupartite*) 1. Compus din patru părți. 2. (Despre conferințe, acorduri) La care participă reprezentanți din patru țări.
- CVADRIPETÁL**, -Ă, *cvadripetali*, -e adj. (fr. *quadripétale*) Cu patru petale.
- CVADRIPÓL**, *cvadripoluri* s.n. (fr. *quadripôle*) Retea (electrică) cu patru borne: două de intrare și două de ieșire.
- CVADRIRÉMĂ**, *cvadrire* s.f. (fr. *quadrirème*, lat. *quadriremis*) Galeră antică având patru rânduri de vâsle sau cu patru vâslași la o vâslă.
- CVADRU-** v. *cvadri-*.
- CVADRUMĂN**, -Ă, *cvadrumani*, -e (fr. *quadrumanus*) 1. Adj. (Despre maimuțe) Care se servește de cele patru membre ca de mâini. 2. S.f. pl. Maimuțe.
- CVADRUPLĂ**, *cvadrupez* vb. I (fr. *quadrupler*, lat. *quadruplare*) A împătri, a înmulți cu patru.
- CVADRUPLÉT**, *cvadrupești* s.m. (fr. *quadruplets*) Unul din patru gemeni.
- CVADRUPLÉX** s.n. (fr., lat. *quadruplex*) Sistem de transmitere telegrafică simultană a patru mesaje diferite.
- CVADRÚPLU**, -Ă, *cvadrupli*, -e adj. (fr. *quadruple*, lat. *quadruplus*) Împătrit; (substantivat, pl.) grup de patru gemeni.
- CVARTÁL**, *cvartale* s.n. (rus. *kvartal*, germ. *Quartal*) 1. Cartier (1), mahala. 2. Microraión, într-un oraș; sector (1).
- CVĂRTĂ**, *cvarte* s.f. (it. *quarto*, fr. *quarte*) 1. (Muz.) Tetracord (2). 2. Grup de patru conducte electrice, izolate și răsucite, utilizat în cablurile de telecomunicații. 3. (La scrimă) A patra dintre cele opt poziții principale de apărare.
- CVARTÉT**, *cvartete* s.n. (it. *quartetto*, fr. *quartette*) Formație de patru voci sau de patru instrumentiști, care cântă împreună; compoziție muzicală scrisă pentru o asemenea formație.
- CVÁSI** (lat., fr. *quasi*) adv., adj. invar. Aproximativ (1), cam, aproape; pe jumătate.

CVER s.n. (germ. *Quer[stellung]*) Ansamblu de linii orizontale, într-un tabel sau într-un formular.

CVÍNTĂ, *cvinte* s.f. (it. *quinta*, fr. *quinte*) **1.** (Muz.)

Intervalul dintre cinci note consecutive. **2.** (La scrimă) A cincea dintre cele opt poziții principale de apărare. **3.** (La jocul de cărți) Formație de cinci cărți consecutive, de aceeași culoare.

CVINTÉT, *cvintete* s.n. (it. *quintetto*, fr. *quintette*)

1. Formație de cinci voci sau de cinci instrumentiști care cântă împreună; compoziție muzicală scrisă pentru o asemenea formație. **2.** Strofă alcătuită din cinci versuri. **3.** Linie de înaintare formată din cinci jucători (mai ales la fotbal).

CVINTILIÓN, *cvintilioane* s.n. (fr. *quintillion*) O mie de cvadrilioane.

CVINTÚPLU, *-Ă*, *cvintupli*, *-e* adj. (fr. *quintuple*)

Încincit; (substantivat, pl.) grup de cinci gemeni.

CVÓRUM, *cvorumuri* s.n. (lat. *quorum*) Număr minim de membri necesar pentru ca o adunare să fie legal constituită sau să poată lua o hotărâre valabilă.

CYBERNAÚT, *cybernauți* s.m. (pr. *sibernaút*; engl. *cybernaute*) Utilizator al rețelelor de comunicare pe internet.

CYBERSPÁȚIU, *cyberspații* s.n. (pr. *siberspáțiu*; engl. *cyberspace*) Domeniul comunicării spațiale, constituit din totalitatea datelor informatizate.

CYBORG s.m. (pr. *siborg*; engl. *cyborg*) Personaj din literatura științifico-fantastică a viitorului, care este un hibrid creier-mașină-microprocesor; robot (**1**).

D

DA CÁPO loc. adv. (it. *da capo*) (Muz.) **1.** De la început; din nou, încă o dată, a doua oară. **2.** *Da capo al fine* = de la început până la sfârșit.

DACIÁN, -Ă, *dacieni*, -e (fr. *dacien*) **1.** S.n. Al treilea etaj al pliocenului din sud-estul Europei, caracterizat prin lamelibranhiate, gasteropode și mamifere, nisipuri, argile, gresii etc. și zăcăminte de petrol, de lignit. **2.** Adj. Care aparține dacianului (**1**), referitor la dacian.

DÁCIC, -Ă, *dacici*, -ce adj. (fr. *dacique*, lat. *dacicus*) Care aparține dacilor sau Daciei.

DACÍT s.n. (fr. *dacite*) Rocă vulcanică de culoare cenușie, formată din cuarț, andezin, feldspat, hornblendă etc., utilizată pentru pavaje și ca piatră de construcție.

DACÍTĂ s.f. (fr. *dacite*) Exploziv din grupul dinamitelor, care nu aprinde gruzuul, folosit în minele de cărbuni sau în cariere¹.

DACNOMANIE s.f. (fr. *dacnomanie*) Tendința patologică de a mușca.

DACOROMÂN, -Ă, *dacoromâni*, -e (*dac* + *român*)
1. S.m. (De obicei la pl.) Român din nordul Dunării.
2. Adj. Care aparține dacoromânilor (**1**), referitor la dacoromâni. **3.** S.f. Dialect al limbii române vorbit de dacoromâni (**1**).

DACRIO- (fr. *dacryo-*) Element de compunere cu sensul de „lacrimă”, în cuvinte ca: *dacrioadenită*, *dacriocistită*, *dacriolit*.

DACRIOADENITĂ, *dacrioadenite* s.f. (fr. *dacryoadénite*) Inflamație a glandei lacrimale.

DACRIOCISTITĂ, *dacriocistite* s.f. (fr. *dacryocystite*) Inflamație a sacului lacrimal, apărută în unghiul intern al ochiului.

DACRIORÉE s.f. (fr. *dacryorrhée*) Lăcrimare abundentă.

DACRÓN s.n. (engl., fr. *dacron*) Fibră textilă sintetică obținută din poliester, de proveniență americană.

DACTÍL, *dactili* s.m. (engl. *dactyle*, lat. *dactylus*) Picior de vers alcătuit dintr-o silabă accentuată (lungă) urmată de două silabe neaccentuate (scurte).

DACTÍLIC, -Ă, *dactilici*, -e adj. (fr. *dactylique*) (Despre versuri) Care este alcătuit din dactili.

DACTILOLOGIE s.f. (fr. *dactylogogie*) Studiul arheologic al inelelor și al pietrelor prețioase gravate.

DACTILLOTÉCĂ, *dactilioteci* s.f. (germ. *Daktyllothek*) Colecție de inele sau de pietre prețioase; casetă, sîpetul folosit pentru păstrarea acestora.

DACTILÍTĂ, *dactilite* s.f. (fr. *dactylite*) Inflamație a unui deget de la mână sau de la picior.

DACTIL(O)- (fr. *dactylo-*) Element de compunere cu sensul de „deget”, în cuvinte ca: *dactilogramă*, *dactilologie*.

DACTILOFAZIE s.f. (fr. *dactylophasie*) (Psih.) Dactilologie.

DACTILOFÓN, *dactilofone* s.n. (fr. *dactylophone*) Aparat portativ cu claviatură, folosit de nevorbitori.

DACTILOGRÁF, -Ă, *dactilografi*, -e s.m. și f. (fr. *dactylographe*) Persoană care profesază dactilografia.

DACTILOGRAFIA, *dactilografiez* vb. I (fr. *dactylographier*) A bate un text la mașina de scris.

DACTILOGRÁFIC, -Ă, *dactilografici*, -ce adj. (fr. *dactylographique*) Referitor la dactilografie.

DACTILOGRAFIE s.f. (fr. *dactylographie*) Tehnică de scriere la mașina de scris.

DACTILOGRĂMĂ, *dactilograme* s.f. (fr. *dactylogramme*) **1.** Document care conține urmele lăsate de amprente digitale. **2.** Text dactilografiat.

- DACTILOLOGIE** s.f. (fr. *ductylogie*) Mod de comunicare (între surdomuți) prin semne convenționale făcute cu ajutorul degetelor; dactilofazic.
- DACTILOMEGALIE**, *dactilomegalii* s.f. (fr. *dactylomégalie*) Hipertrofie a degetelor de la mâini sau de la picioare.
- DACTILOPTÉR**, *dactiloptere* s.n. (fr. *dactyloptère*) (La pl.) Gen de pești care au aripile pectorale foarte mari; (și la sg.) pește care face parte din acest gen.
- DACTILOSCÓPIC**, -Ă, *dactiloscopici*, -ce adj. (fr. *dactyloscopique*) Referitor la dactiloscopie.
- DACTILOSCOPIE** s.f. (fr. *dactyloscopie*) Procedeu de identificare a unei persoane cu ajutorul amprentelor digitale.
- DADÁ** s.n. (fr. [*l'école*] *dada*) (Livr.) Dadaism.
- DADAÍSM** s.n. (fr. *dadaïsme*) Curent literar și artistic, apărut în anul 1916, în Europa, ca reacție la absurditățile epocii, care neagă principiile de exprimare tradiționale și ridică hazardul la rang de principiu de creație; *dada*.
- DADAÍST**, -Ă, *dadaíști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *dadaïste*) (Adept) al dadaismului.
- DÁFNIE**, *dafnii* s.f. (fr. *daphnie*) Crustaceu mic de apă dulce; purice-de-apă.
- DÁIMIO**, *daimio* s.m. (fr. *daimio*) Senior feudal japonez local care și-a pierdut privilegiile în urma Revoluției din anii 1867–1868.
- DAKÓTA**, *dakota* s.m. și f. (fr. *dakotas*) Persoană care face parte dintr-o populație amerindiană din nordul S.U.A. și sudul Canadei sau este originară de acolo.
- DÁLAI-LÁMA**, *dalai-lama* s.m. (fr. *dalai-lama*) Marele-lama.
- DALÁJ**, *dalaje* s.n. (fr. *dallage*) Ansamblu de dale ale unei pardoseli sau ale unui pavaj.
- DÁLĂ**, *dale* s.f. (fr. *dalle*) Lespede, placă de piatră, de marmură, de beton, de material plastic, folosită la pardoseli.
- DÁLIE**, *dalii* s.f. (fr. *dahlia*) Plantă decorativă nemirositoare, originară din America de Sud, cu flori albe, galbene, roșii sau violete; gherghină.
- DALMÁTIC**, -Ă, *dalmatici*, -ce adj. (fr. *dalmatique*) Care aparține Dalmației, referitor la Dalmația.
- DALMÁTICĂ**, *dalmatici* s.f. (lat. *dalmatica*, fr. *dalmatique*) 1. Tunică albă cu margini de purpură, purtată de împărații romani. 2. Mantie specială, purtată în Evul Mediu de regii Franței. 3. Veșmânt liturgic cu mânecă scurtă, purtat de diaconii și preoții catolici.
- DALMAȚIÁN**, -Ă, *dalmațieni*, -e s.m. și f. (fr. *dalmatien*) Câine de rasă cu păr alb, scurt, cu numeroase pete mici, negre sau maro-închis, originar din Dalmația (Croatia).
- DALTONÍSM** s.n. (fr. *daltonisme*) Anomalie ereditară care constă în incapacitatea de a distinge culorile, în special roșu de verde.
- DALTONÍST**, -Ă, *daltoniști*, -ste s.m. și f. (fr. *daltoniste*) Persoană care suferă de daltonism.
- DAM**, *dami* s.m. (lat. *dama*) Cerb având coamele lățite în formă de lopeți; cerb lopătar.
- DAMÁSC** s.n. (it. *damasco*, lat. [*a*] *damascus*) Tesătură de in, de bumbac, de mătase sau de lână, cu desene în relief.
- DAMASCHINÁ**, *damaschinez* vb. I (fr. *damasquiner*) 1. A îmbrăca în damasc. 2. A incrusta fire de aur sau de argint pe o suprafață metalică.
- DAMASCHINÁJ** s.n. (fr. *damasquinage*) Procedeu (oriental) de incrustare a firelor de aur sau de argint într-un obiect de fier sau de oțel.
- DĂMĂ**, *dame* s.f. (fr. *dame*, it. *dama*) 1. Titlu dat în diverse epoci femeilor de rang înalt; doamnă, cucoană. 2. Cocotă. 3. (La șah) Regină (4). 4. (La jocul de cărți) Carte pe care este desenată o figură de femeie. 5. *De damă* = femeiesc.
- DAMF**, *damfuri* s.n. (germ. *Dampf*) (Fam.) Miroș neplăcut (de alcool) exalat de cineva sau de ceva.
- DAMIGEÁNĂ**, *damigene* s.f. (it. *damigiana*, cf. fr. *dame-jeanne*) Vas mare de sticlă cu gât mic și scurt, îmbrăcat într-o împletură de nuiele sau de fire din plastic, folosit pentru transportarea ori păstrarea unor lichide.
- DAMNÁ**, *damnez* vb. I (fr. *damner*, lat. *damnare*) (Livr.) A condamna (la chinurile iadului), în religia creștină; a blestema.
- DAMNÁBIL**, -Ă, *damnabili*, -e adj. (fr. *damnable*, lat. *damnabilis*) Demn de a fi blestemat, demn de a fi condamnat.
- DAMNÁT**, -Ă, *damnați*, -te adj. (fr. *damné*, lat. *damnatus*) (Livr.; și substantivat) 1. Osândit (la chinurile iadului). 2. Blestemat; care și-a atras oprobiul opiniei publice.
- DAMNAȚIÚNE**, *damnațiuni* s.f. (fr. *damnation*, lat. *damnatio*, -onis) (Livr.) Condamnare (la chinurile iadului); blestem, reprobare.
- DAN**, *dani* s.m. (fr. *dan*) Grad de calificare a titularilor cu centură neagră, în artele marțiale japoneze.
- DANCE** s.n. (pr. *dens*; engl. *dance*) Stil de muzică electronică orchestrată simplu, pentru dans.
- DANCING**, *dancinguri* s.n. (pr. *dénsing*; fr. *dancing*) Local de dans, de petrecere.
- DANDÍSM** s.n. (pr. *dendism*; fr. *dandysme*) Comportare, ținută de dandy.
- DANDY**, *dandy* s.m. (pr. *dèndi*; fr., engl. *dandy*) Tânăr foarte elegant, îmbrăcat după ultima modă, excentric.

- DANÉZ**, -Ă, *danezi*, -e (it. *danese*, fr. *danois*) 1. S.m. și f., adj. (Persoană) din Danemarca. 2. S.f. Limbă germanică vorbită de danezi (1).
- DANS**, *dansuri* s.n. (fr. *danse*, cf. it. *danza*, germ. *Tanz*) 1. Ansamblu de mișcări ritmice și variate ale corpului omenesc, executate după o melodie. 2. *Dans pe gheață* = patinaj artistic. *Dans folcloric* = dans tradițional, caracteristic unei regiuni sau unei țări. *Dans macabru* = dans alegoric care simbolizează moartea. *Dansul albinelor* = mijloc de semnalizare și de comunicare între albine.
- DANSĂ**, *dansez* vb. I (fr. *danser*) 1. A executa (după muzică) un dans (1). 2. A sălta, a juca. 3. (Fig.) A se mișca, a se agita ca la dans.
- DANSĂNT**, -Ă, *dansanți*, -te adj. (fr. *dansant*) 1. (Despre petreceri, serate etc.) Cu dans (1), la care se dansează. 2. Care se pretează la dans. *Muzică dansantă*.
- DANSĂTOR**, -OĂRE, *dansatori*, -oare s.m. și f. (*dansa* + -tor) 1. Persoană care dansează (1) sau profesează dansul.
- DANTELĂ**, *dantelez* vb. I (fr. *denteler*) A cresta, a da aspectul de dantelă.
- DANTELĂ**, *dantele* s.f. (fr. *dentelle*) Împletitură ajurată, fină și ușoară, cu găurele, din ață sau din fire de mătase, folosită ca ornament pentru lenjerie, pentru rochii, perdele etc.
- DANTELĂRIE**, *dantelării* s.f. (*dantelă* + -[ă]rie) Diversitate de dantele, cantitate mare de dantele; (fig.) contur sinuos ca o dantelă.
- DANTELURĂ**, *danteluri* s.f. (fr. *dentelure*) Ornamentație arhitectonică formată din creștături și zimți etc.; margine dințată.
- DANTESC**, -Ă, *dantești* adj. (it. *dantesco*, fr. *dantesque*) 1. Caracteristic operei sau concepției scriitorului italian Dante Alighieri (1265–1321). 2. (Fig.) Grandios și terifiant.
- DANTOLÓG**, -Ă, *dantologi*, -ge s.m. și f. (it. *dantologo*) Specialist în dantologie.
- DANTOLOGIE** s.f. (fr. *dantologie*, it. *dantologia*) Studiul vieții și operei lui Dante Alighieri.
- DANTURĂ**, *danturi* s.f. (fr. *denture*) 1. Totalitatea dinților din cavitatea bucală; dentiție. 2. Ansamblul dinților unor organe de mașini. 3. *Dantură falsă* = proteză dentară.
- DANUBIÁN**, -Ă, *danubieni*, -e adj. (fr. *danubien*) Care ține de regiunea Dunării; dunărean.
- DÁO** s.n. v. *tao*.
- DAOISM** s.n. v. *taoism*.
- DÁRDĂ**, *darde* s.f. (fr. *dard*) Suliță scurtă de lemn, cu vârf ascuțit, din oțel, folosită în Evul Mediu pentru împuns sau pentru aruncat.
- DÁRLING** s.m. și f. (engl. *darling*) Drag; dragă.
- DARN** adv. (it. *indarnò*) În darn = în zadar.
- DARWINISM** s.n. (fr. *darwinisme*) Teorie referitoare la evoluția speciilor de plante și de animale prin selecție naturală, formulată, în anul 1859, de naturalistul englez Charles R. Darwin.
- DARWINIST**, -Ă, *darviniști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *darwiniste*) (Adept) al darwinismului.
- DASIÚR**, *dasiuri* s.m. (fr. *dasyure*) Marsupial arboreal, carnivor sau insectivor, originar din Australia.
- DATÁ**, *datez* vb. I (fr. *dater*) 1. A stabili data exactă a unui fapt sau a unui eveniment din trecut. 2. A pune data pe o scrisoare, pe un act etc. 3. A exista, a începe din... 4. A fi perimat.
- DATÁBIL**, -Ă, *databili*, -e adj. (fr. *datablee*) Care poate fi datat.
- DATÁT**, -Ă, *datați*, -te adj. (fr. *daté*, it. *datato*) (Despre documente, scrieri etc.) 1. Care are data stabilită. 2. Care este vechi.
- DÁTĂ**, *date* s.f. (fr. *date*) 1. Timp exact în care s-a produs sau se va produce un eveniment; indicație care specifică ziua, luna, anul. 2. Fiecare dintre numerele, măsurile etc. care se folosesc la rezolvarea unei probleme. 3. (La pl.) Informații, elemente care se referă la un eveniment, la o problemă etc.
- DATIV**, *dativ* s.n. (fr. *datif*, lat. *dativus*) 1. Caz al declinării care răspunde la întrebarea „cui?”. 2. *Dativ etic* = formă de dativ a pronumelui care arată interesul vorbitorului pentru cele relatate. *Dativ locativ* = exprimare a localizării unei acțiuni printr-un substantiv în dativ.
- DĂUNĂ**, *daune* s.f. (lat. *damnum*) 1. Stricăciune, pagubă; prejudiciu (material sau moral). 2. (La pl.) Despăgubiri, reparații morale. 3. În *dauna* (cuiva sau a ceva) = în paguba (cuiva sau a ceva).
- DAUPHIN**, *dauphini* s.m. (pr. *dofén*; fr. *dauphin*) Delfin² (2).
- DAVIS-CUPMAN** s.m. (pr. *deviscápmen*; fr. *Davis-cupman*) Tenismen care participă la Cupa Davis.
- DAYÁC**, -Ă, *dayaci*, -ce (fr. *dayak*) 1. S.m. și f. Persoană care face parte dintr-un grup etnic din Insula Borneo sau este originară de acolo; (la pl.) populație care trăiește în Insula Borneo. 2. Adj. Care aparține dayacilor (1), referitor la dayaci. 3. *Limba dayacă* (și substantivat, f.) = limbă din familia malaezo-polineziană vorbită de dayaci (1).
- DĂUNĂ**, *dăunez* vb. I (*daună* + -a) A păgubi pe cineva; a prejudicia.
- DĂUNĂTOR**, -OĂRE, *dăunători*, -oare adj. (*daună* + -[ă]tor) Care dăunează; păgubitor, contraproduktiv; (substantivat, m.) ființă care atacă plante sau animale ori produse vegetale sau animale, producând pagube.

DDT s.n. (citat *dedetê*; siglă) Insecticid organic foarte activ.

DE- v. *des-*.

DEAD-HEAT s.n. (pr. *dédhit*; engl. *dead-heat*) Clasament la egalitate, în care doi sau mai mulți concurenți ajung la finis în același timp.

DEADWEIGHT s.n. (pr. *dédueit*; engl. *deadweight*) Capacitatea maximă (de încărcare) a unei nave comerciale, care include echipajul și pasagerii, precum și bagajele acestora.

DEALER, *dealeri* s.m. (pr. *dilâr*; engl. *dealer*) 1. Agent de bursă. 2. Vânzător intermediar; distribuitor de valori mobiliare, autorizat juridic; (spec.) traficant de droguri. 3. (La jocul de cărți) Jucător care împarte cărțile.

DEAMBULĂ, *deambulez* vb. I (fr. *déambuler*) A merge fără un scop anume; a rătăci.

DEAMBULATORIU, **-IE**, *deambulatorii* (fr. *déambulateur*) 1. Adj. Referitor la plimbare, de plimbare. 2. S.n. Galerie semicirculară situată între altar și absidă, într-o catedrală romanică sau gotică.

DEAMBULĂȚIE s.f. (fr. *déambulation*) Mers; plimbare.

DEBĂCLU, *debacluri* s.n. (fr. *débâcle*) 1. Spargerea și pomirea gheții pe un curs de apă. 2. (Fig.) Debandadă, derută, prăbușire.

DEBALASTĂ, *debalastez* vb. I (fr. *des-* + *balast*) A descărca (a goli) o navă de balast.

DEBANDĂDĂ s.f. (fr. *débandade*) Dezordine, dezorganizare, neorânduială, zăpăceală; derută, debaclu.

DEBARĂ, *debarale* s.f. (fr. *débaras*) Încăpere mică (într-o locuință) în care se păstrează lucruri (folosite mai rar, vechi etc.).

DEBARASĂ, *debarasez* vb. I (fr. *débarrasser*) A scăpa, a se descotorosi de cineva sau de ceva care incomodează, care deranjează.

DEBARASÓR, **-OĂRE**, *debarasori*, **-oare** s.m. și f. (fr. *débarrasseur*) Persoană care strânge vesela și tacâmurile folosite, resturile alimentare etc., într-un local de consum.

DEBARCĂ, *debarc* vb. I (fr. *débarquer*) 1. A coborî de pe o navă sau dintr-un vehicul. 2. (Fam.) A înlătura (pe cineva) dintr-o funcție importantă, de conducere.

DEBARCADÉR, *debarcadere* s.n. (fr. *débarcadère*) Loc pe malul unei ape navigabile sau pe un chei, amenajat pentru imbarcarea și debarcarea călătorilor, a animalelor, a mărfurilor etc.; ambarcader.

DEBAVURĂ, *debavurez* vb. I (fr. *des-* + *bavură*) A înlătura (prin ștanțare, dăltuire etc.) bavura de pe piesele turnate, matritate, laminate etc.

DEBÎL, **-Ă**, *debili*, **-e** adj. (fr. *débile*, lat. *debilis*) 1. (Despre ființe) Lipsit de rezistență la eforturi fizice și la boli; firav, plâpând, slăbuț. 2. *Debil mintal* = persoană cu deficiență mintală.

DEBILITĂ, *debilitez* vb. I (fr. *débiliter*, lat. *debilitare*) A face să devină sau a deveni debil, slab.

DEBILITĂNT, **-Ă**, *debilitanți*, **-te** adj. (fr. *débilitant*) Care debilitează, care slăbește.

DEBILITĂȚE, *debilități* s.f. (fr. *débilité*, lat. *debilitas*, *-atis*) 1. Stare de slăbiciune extremă a organismului. 2. *Debilitate mintală* = deficiență mintală.

DÉBIT¹, *debite* s.n. (fr. *débit*) 1. Cantitate de fluid care trece, în unitatea de timp, prin secțiunea unei albi, a unei conducte etc.: flow. 2. Număr de persoane, de vehicule, de informații, volum de mărfuri transportate în unitatea de timp, printr-un mijloc de comunicație. 3. (Fig.) Manieră de a vorbi, folosind multe cuvinte într-un timp scurt; flux verbal (abundent). 4. (Ieșit din uz) Tutungeric.

DÉBIT², *debite* s.n. (it. *debito*, lat. *debitum*, fr. *débit*) 1. Datoric a unei persoane fizice sau juridice față de o terță persoană. 2. Coloană, într-un registru contabil, care conține sporurile de activ sau reducerile de pasiv; sumă înscrisă în această coloană.

DEBITĂ¹, *debitez* vb. I (fr. *débiter*) 1. A da, a furniza o cantitate de fluid (lichid, gaz), de energie unui consumator. 2. A vinde (mărfuri) cu amănuntul. 3. (Fig.) A spune, a relata (baliverne, prostii).

DEBITĂ², *debitez* vb. I (fr. *débiter*) A înscrie o sumă în debitul² (2) unui cont.

DEBITĂNT, **-Ă**, *debitanți*, **-te** s.m. și f. (fr. *débitant*) (Înv.) Comerciant care vinde într-un debit¹ (4); tutungiu.

DEBITMÉTRU, *debitmetre* s.n. (fr. *débitmètre*) 1. Instalație folosită pentru măsurarea debitului¹, într-o conductă închisă. 2. Aparat folosit pentru măsurarea dozei de radiații.

DEBITÓR, **-OĂRE**, *debitori*, **-oare** (fr. *débiteur*, lat. *debitor*, *-oris*) 1. Adj. (Despre sume de bani) Care se înscrie în debit² (2); datorat. 2. Adj., s.m. și f. (Persoană fizică sau juridică) ce datorează creditorului sume de bani, mărfuri; datornic.

DEBLÉU, *debleuri* s.n. (fr. *déblai*) Săpătură efectuată sub nivelul solului, în vederea construirii unei căi de comunicație sau a unui canal deschis.

DEBLOCĂ, *deblochez* vb. I (fr. *débloquer*) 1. A degaja (2), a elibera de obstacole o cale de comunicație. 2. A despresura un oraș asediat, un port blocat etc. 3. A repune în funcțiune un mecanism înțepenit. 4. A ridica interdicția de a folosi un credit, anumite valori etc. 5. A scoate un ofițer din armată înaintea pensionării.

- DEBONÁR**, -Ă, *debonari*, -e adj. (fr. *débonnaire*) (Livr.) Blajin, indulgent, inofensiv; incapabil de fapte rele.
- DEBORDÁ**, *debordez* vb. I (fr. *déborder*) **1.** (Despre ape curgătoare) A se revărsa, a ieși din albie. **2.** A voma. **3.** (Fig.) A irupe (2).
- DEBORDÁNT**, -Ă, *debordanți*, -te adj. (fr. *débordant*) **1.** Care se revărsă. **2.** (Fig.) Care manifestă exaltare; exuberant (1).
- DEBOȘÁ**, *deboșez* vb. I (fr. *débaucher*) A perverti (1), a corupe (1).
- DEBOȘÁRE** s.f. (de la *deboșa*) Deboșă (2).
- DEBOȘÁT**, -Ă, *deboșați*, -te adj., s.m. și f. (fr. *débauché*) (Persoană) decăzută, coruptă.
- DEBÓȘÁ** s.f. (fr. *débauche*) **1.** Abuz de mâncare și de băutură. **2.** Decădere morală, desfrâu; deboșare.
- DEBRANȘÁ**, *debranșez* vb. I (fr. *débrancher*) A suprima o legătură între două conducte, între două circuite etc.; (spec.) a întrerupe alimentarea unei locuințe etc. cu electricitate, cu gaz, cu agent termic provenit de la sistemul centralizat.
- DEBREIÁ**, *debreiez* vb. I (fr. *débrayer*) A suprima, a desface legătura dintre două mecanisme cuplate printr-un ambreiaj.
- DEBREIÁJ**, *debreiaje* s.n. (fr. *débrayage*) Acțiunea de a debreia; debreiere.
- DEBRETÍN**, *debrețini* s.m. (germ. *Debreziner*) Cârnat preparat din carne tocată de vită și de porc.
- DEBRIEFING**, *debriefinguri* s.n. (pr. *debriefing*; engl. *debriefing*, fr. *débriefing*) Interogatoriu luat (unui soldat, diplomat, astronaut etc.) la revenirea dintr-o misiune, pentru evaluarea rezultatelor obținute; raport întocmit cu acest prilej.
- DEBRUIÁ**, *debruiéz* vb. I (fr. *débrouiller*) **1.** A (se) descurca. **2.** A înlătura un bruiaj.
- DEBRUIÁRD**, -Ă, *debruiarzi*, -de adj., s.m. și f. (fr. *débrouillard*) (Persoană) care iese ușor dintr-o încercătură; descurcăreț.
- DEBURÁRE** s.f. (de la fr. *débourrer*) Curățare a cardelor de impurități și de fibre scurte.
- DEBURBÁJ** s.n. (fr. *débourbage*) **1.** Limpezire a mustului de struguri înainte de fermentație. **2.** Spălare a minereului.
- DEBURSÁ**, *debursez* vb. I (fr. *débourser*) A cheltui, a plăti cu bani gheață.
- DEBUSOLÁ**, *debusolez* vb. I (fr. *déboussole*) A (se) dezorienta.
- DEBUSOLÁRE** s.f. (de la *debusola*) Dezorientare, descumpănire.
- DEBUSOLÁT**, -Ă, *debusolați*, -te adj. (fr. *débousolé*) Descumpănit, dezorientat.
- DEBUȘÁ**, *debușez* vb. I (fr. *déboucher*) A ieși dintr-un loc strâmt sau dintr-un loc acoperit, a ajunge la loc deschis.
- DEBUȘÉU**, *debușee/debușeuri* s.n. (fr. *débouché*) Piață, regiune, țară (străină) în care se vând ușor și în cantități mari bunurile sau serviciile unor agenți economici.
- DEBÚT**, *debuturi* s.n. (fr. *début*) Început al cuiva într-o carieră, într-o profesie (artistică, literară etc.); operă, lucrare care reprezintă acest început.
- DEBUTÁ**, *debutez* vb. I (fr. *débute*) A-și începe cariera, profesia (artistică, literară etc.); (despre un autor) a(-și) publica prima operă artistică sau științifică.
- DEBUTÁNT**, -Ă, *debutanți*, -te s.m. și f. (fr. *débutant*) Persoană care debutează; (p. ext.) persoană fără experiență; începător, novice.
- DEBYE** s.m. (pr. *debái*; engl., fr. *debye*) Unitate de măsură a momentului dipolar electric.
- DECA-** (fr. *déca-*) Element de compunere cu sensul de „zece”, „de zece ori”, în cuvinte ca: *decalog*, *decametru*.
- DECADÁL**, -Ă, *decadali*, -e adj. (engl. *decadal*) Care se repetă la fiecare zece zile; referitor la o perioadă de zece zile.
- DECÁDÁ**, *decade* s.f. (fr. *décade*) **1.** Perioadă de zece zile consecutive (dedicată unui eveniment, unei sărbători etc.). **2.** Deceniu.
- DECADÉNT**, -Ă, *decadenți*, -te (fr. *décadent*) **1.** Adj. Care decade; care se află în regres, în declin. **2.** Adj., s.m. și f. (Adept) al decadentismului.
- DECADENTÍSM** s.n. (fr. *décadentisme*) Artă formalistă apărută în Franța, la sfârșitul sec. al XIX-lea, caracterizată prin decadență.
- DECADÉNȚÁ**, *decadențe* s.f. (fr. *décadence*, lat. *decadentia*) **1.** Decădere, declin, regres (social, economic, politic). **2.** Decădere a artelor, a științei, a limbii etc. **3.** Degradare morală, depravare, corupție; delicvescență (2).
- DECAÉDRU**, *decaedre* s.n. (fr. *décaèdre*) Poliedru care are zece fețe.
- DECAFEINIZÁ** vb. I v. *decofeiniza*.
- DECAGÓN**, *decagone* s.n. (fr. *décagone*) Poligon care are zece laturi.
- DECAGONÁL**, -Ă, *decagonali*, -e adj. (fr. *décagonale*) În formă de decagon; (despre corpuri geometrice) care are ca bază un decagon.
- DECAGRÁM**, *decagrame* s.n. (fr. *décagramme*) Unitate de măsură pentru greutate, egală cu zece grame.
- DECALÁ**, *decalez* vb. I (fr. *décaler*) A (se) distanța, a nu mai coincide în timp sau în spațiu; a (se) produce un decalaj.

- DECALĂJ**, *decalaje* s.n. (fr. *décalage*) Distanțare în timp sau în spațiu; (fig.) dezacord între situații, între concepții, evenimente sau fapte.
- DECĂLC**, *decalcuri* s.n. (fr. *décalque*) 1. Desen obținut prin decalcare. 2. (Lingv.) Calc (2).
- DECALCĂ**, *decalchez* vb. I (fr. *décalquer*) 1. A reproduce un desen copiat pe hârtie transparentă, pe o placă, pe o stofă etc. 2. (Lingv.) A calchia (2).
- DECALCIFIĂ/DECALCIFICĂ**, pers. 3 *decalcifiază/decalcifică* vb. I (fr. *décalcifier*) A face să se diminueze sau a diminua cantitatea de calciu din țesutul osos ori din dantură; (despre țesuturi) a-și pierde o parte din sărurile de calciu.
- DECALCIFIĂNT**, -Ă, *decalcifianti, -te* (fr. *décalcifiant*) 1. Adj. Care decalcifiază. 2. S.m. Substanță care reduce duritatea unei ape calcaroase.
- DECALCIFICĂ** vb. I v. **decalcifia**.
- DECALCIFIÈRE**, *decalcifieri* s.f. (de la *decalcifia*) Demineralizare a țesutului osos și a danturii.
- DECALCOMANIE** s.f. (fr. *décalcomanie*) Procedeu de transpunere a unor imagini colorate pe porțelan, pe hârtie specială, pe sticlă etc.; imagine obținută astfel.
- DECALÍTRU**, *decalitri* s.m. (fr. *décalitre*) Unitate de măsură pentru volum, egală cu zece litri.
- DECALÓG**, *decaloguri* s.n. (fr. *décalogue*) Cele zece porunci religioase și morale din Vechiul Testament, transmise de Dumnezeu lui Moise, pe Muntele Sinai.
- DECALVĂNT**, -Ă, *decalvanți, -te* adj. (fr. *décalvant*) Care provoacă chelire.
- DECALVĂȚIE**, *decalvații* s.f. (fr. *décalvation*, lat. *decalvatio*) 1. Cădere a părului. 2. (Jur.) Pedepsă, în trecut, care consta în raderca părului de pe capul osândiților.
- DECAMERÓN**, *decameroane* s.n. (fr. *décameron*, it. *decamerone*) Operă literară ce cuprinde povestiri narate timp de zece zile.
- DECAMÉTRU**, *decametri* s.m. (fr. *décamètre*) Unitate de măsură pentru lungime, egală cu zece metri.
- DECÁN**, -Ă, *decani, -e* (lat. *decanus*, germ. *Dekan*) 1. S.m. și f. Membrul corpului profesoral universitar care conduce o facultate. 2. S.m. Persoană care conduce un barou de avocați. 3. S.m. Vârstnic sau cel mai vechi în funcție, în anumite grupuri profesionale, camere legislative etc. 4. S.m. (În Biserica Anglicană) Conducătorul, șeful unui colegiu de pastori.
- DECANÁT**, *decanate* s.n. (fr. *décanat*, lat. *decanatus*, cf. germ. *Dekanat*) 1. Demnitatea, funcția de decan (1); durata acestei funcții; biroul decanului. 2. Organul de conducere al unei facultăți.
- DECANTÁ**, *decantez* vb. I (fr. *décanté*) 1. A transva-za un lichid limpezit dintr-un recipient (în care s-au
- depus impurități); a curăța de impurități. 2. (Fig.) A clarifica, a lămurii.
- DECANTÁȚIE**, *decanțații* s.f. (fr. *décantation*) Decantare.
- DECANTÓR**, *decantoare* s.n. (fr. *décanteur*) Aparat, bazin pentru decantare.
- DECAPÁ**, *decapez* vb. I (fr. *décaper*) 1. A curăța (de acizi sau de grăsimi) suprafața unui metal, pentru vopsire. 2. A nivela un teren, un pavaj de asfalt, pentru a îndepărta stratul de la suprafață. 3. A trata piei sau blănuri cu acizi ori cu săruri, pentru conservare sau prelucrare ulterioară.
- DECAPÁJ**, *decapaje* s.n. (fr. *décapage*) Decapare.
- DECAPÁNT**, -Ă, *decapanți, -te* (fr. *décapant*) 1. S.n. Dizolvant folosit la decapare. 2. Adj. (Fig.) Caustic și stimulant.
- DECAPITÁ**, *decapitez* vb. I (fr. *décapiter*, lat. *decapitare*) A tăia capul cuiva; a executa (pe cineva) prin tăierea capului.
- DECAPITALIZÁ**, *decapitalizez* vb. I (*de-* + *capitaliza*) (Despre întreprinderi) A rămâne fără capital; a retrage capitalul investit.
- DECAPITÁȚIE**, *decapitații* s.f. (fr. *décapitation*) Decapitare.
- DECAPÓD**, *decapode* s.n. (fr. *décapode*) 1. (La pl.) Ordin de crustacee superioare cu zece picioare; (și la sg.) crustaceu din acest ordin. 2. (La pl.) Moluște cefalopode cu zece tentacule; (și la sg.) moluscă din acest ordin.
- DECAPOTÁ**, *decapotez* vb. I (fr. *décapoter*) A ridica sau a strânge o capotă de automobil.
- DECAPOTÁBIL**, -Ă, *decapotabili, -e* adj. (fr. *décapotable*) (Despre automobile) La care capota se poate strânge sau ridica.
- DECAPOTABILITÁTE** s.f. (*decapotabil* + *-itate*) Calitatea de a fi decapotabil.
- DECAPSULÁ**, *decapsulez* vb. I (fr. *décapsuler*) 1. A desface capsule de pe tulpinile de in; a decortica. 2. A îndepărta chirurgical membrana rinichiului.
- DECAPSULÁȚIE**, *decapsulații* s.f. (fr. *décapsulation*) Operație chirurgicală prin care se separă rinichiul de membrană.
- DECARBURÁ**, *decarburez* vb. I (fr. *décarburer*) A reduce procentul de carbon din topitura metalică, la prepararea oțelului.
- DECARTÁ**, *decartez* vb. I (cf. engl. *discard*) (La jocul de cărți) A renunța la anumite cărți, păstrându-le numai pe cele necesare.
- DECASILÁB**, -Ă, *decasilabi, -e* adj., s.m. și f. (fr. *décasyllabe*) (Vers) care are zece silabe; decasilabic.

- DECASILÁBIC**, -Ă, *deasilabici*, -ce adj. (fr. *décasyllabique*) (Despre versuri) Care are zece silabe; decasilab.
- DECASTÉR**, *decasteri* s.m. (fr. *décastère*) Unitate de măsură pentru volumul lemnelor stivuite, egală cu zece steri sau cu zece metri cubi.
- DECASTÎL**, *decastiluri* s.n. (fr. *décastyle*) Templu grec care are în față zece coloane.
- DECATLÓN** s.n. (fr. *décathlon*) Competiție sportivă care constă din zece probe atletice, selecționate din alergări, aruncări și sărituri, disputată două zile consecutiv, la care participă toți concurenții.
- DECATLONÍST**, -Ă, *decatloniști*, -ste s.m. și f. (*décathlon* + -ist) Sportiv care participă la un decatlon.
- DECATRÓN**, *decatroane* s.n. (fr. *décatron*) Tub cu descărcări electrice în gaze, cu catod rece, folosit la calculatoare, în tehnica nucleară, în telecomunicații etc.
- DECAVÁ**, *decavez* vb. I (fr. *décaver*) A pierde sau a face (pe cineva) să-și piardă toți banii; a (se) ruina (la jocuri de noroc).
- DECĂDEÁ**, *decad* vb. II (*de-* + *cădea*, cf. fr. *déchoir*) 1. A ajunge într-o condiție inferioară, a fi în declin; a regresa; a se detraça (1), a se degrada din punct de vedere moral; a se degenera (2), a se descompune (4), a se deprava. 2. A *decădea din drepturi* = a pierde un drept prin neîndeplinirea, la data prevăzută de lege, a unor formalități sau a unor condiții.
- DECĂDERE**, *decăderi* s.f. (de la *decădea*) 1. Declin, regres; degradare morală; depravare; corupție (2), pierdite. 2. *Decădere din drepturi* = lipsire de unele drepturi civile sau politice, în urma comiterii anumitor infracțiuni. *Decădere din drepturi părintești* = sancțiune pronunțată de instanța de judecată la sesizarea autorității tutelare, constând în privarea de drepturi și obligații a părinților care pun în pericol sănătatea sau educația copilului.
- DECEDÁ**, pers. 3 *decèdează* vb. I (fr. *décéder*, lat. *decedere*) A muri, a succomba.
- DECEDÁT**, -Ă, *decedați*, -te adj., s.m. și f. (fr. *décédé*) (Persoană) care nu (mai) trăiește, care a murit; mort, defunct, răposat.
- DECELÁ**, *decelez* vb. I (fr. *décéler*) A descoperi ceea ce este ascuns.
- DECELÁBIL**, -Ă, *decelabili*, -e adj. (fr. *décélable*) Care poate fi decelat.
- DECELERÁȚIE**, *decelerații* s.f. (fr. *décélération*) Reducere a vitezei unui mobil; încetinire; accelerație negativă.
- DECÉMBRIE** s.m. (lat. *december*, -bris, fr. *décembre*) A douăsprezecea lună a anului; (pop.) undrea.
- DECEMVÍR**, *decemviri* s.m. (lat. *decemvir*, fr. *décemvir*) (În Antichitate) Membru al unui colegiu de magistrați romani format din zece persoane.
- DECENÁL**, -Ă, *decenali*, -e adj. (fr. *décennal*, lat. *decennalis*) Care durează zece ani; care revine din zece în zece ani.
- DECÉNIU**, *decenii* s.n. (lat. *decennium*, it. *decennio*) Perioadă de zece ani consecutivi; decadă (2).
- DECÉNT**, -Ă, *decenți*, -te adj. (fr. *décent*, lat. *decens*, -ntis) 1. Cuvios, politicos, reverențios. 2. Pudic, rușinos. 3. Conform unor minime exigențe; convenabil, suficient (1), corect. *Trai decent*.
- DECÉNȚĂ** s.f. (fr. *décence*, lat. *decencia*) 1. Respect pentru bunele moravuri, bună-cuviință; pudoare. 2. Atitudine rezervată; discreție, reținere.
- DECÉPTIE**, *deceptii* s.f. (fr. *déception*, lat. *deceptio*) Dezamăgire, deziluzie, amărăciune, înșelare a speranțelor (cuiva).
- DECEPȚIONÁ**, *decepționez* vb. I (*deceptie* + -ona) A înșela încrederea (cuiva), a provoca (cuiva) o decepție; a dezamăgi, a deziluziona.
- DECEREBRÁRE** s.f. (cf. fr. *décérébration*) Îndepărtare a emisferelor cerebrale (la animale), în scopuri experimentale.
- DECERNÁ**, *decernez* vb. I (fr. *décerner*, lat. *decernere*) A acorda, a conferi în mod solemn (un premiu, o decorație etc.).
- DECÉS**, *decese* s.n. (fr. *décès*, lat. *decessus*) Încetare din viață; moartea unei persoane.
- DECI-** (fr. *déci-*) Element de compunere cu sensul de „de zece ori”, care intră în denumirea submultiplicilor unităților de măsură în cuvinte ca *decigrad*.
- DECIBÉL**, *decibeli* s.m. (fr. *décibel*) Unitate de măsură a intensității sonore, egală cu a zecea parte dintr-un bel.
- DECIBELMÉTRU**, *decibelmetre* s.n. (fr. *décibel-mètre*) Voltmetru de curent alternativ, gradat în decibeli.
- DECÍDE**, *decid* vb. III (fr. *décider*, lat. *decidere*) 1. A alege, a se fixa (la o alternativă). 2. A hotărî, a stabili (1), a dispune (1); a decreta; a delibera (2); a predestina. 3. A convinge, a determina pe cineva să facă un anumit lucru.
- DECIDÉNT**, -Ă, *decidenți*, -te adj., s.m. și f. (*decide* + -ent) (Persoană, instituție etc.) care decide.
- DECIGRÁD**, *decigrade* s.n. (fr. *décigrade*) Unitate de măsură pentru diferite mărimi, egală cu a zecea parte dintr-un grad (1).

- DECIGRĂM**, *decigrame* s.n. (fr. *décigramme*) Unitate de măsură pentru greutate, egală cu a zecea parte dintr-un gram.
- DECILÍTRU**, *decilitri* s.m. (fr. *décilitre*) Unitate de măsură pentru capacitate, egală cu a zecea parte dintr-un litru.
- DECIMÁ**, *decimez* vb. I (fr. *décimer*, lat. *decimare*) A ucide oameni în număr mare; a extermina.
- DECIMÁL**, -Ă, *decimali*, -e (fr. *décimal*) 1. Adj. Zecimal. 2. S.n. Bască în care echilibrarea greutății corpurilor se face cu greutateți-etalon de zece ori mai mici.
- DECIMALÍST**, *decimaliști* s.m. (*decimal* + *-ist*) Adept al sistemului decimal.
- DECIMALIZÁRE** s.f. (cf. fr. *décimalisation*, engl. *decimalization*) Implementare a sistemului decimal.
- DECIMÁN**, -Ă, *decimani*, -e adj. (fr. *décimane*) (Despre febră) Care revine în mod intermitent la zece zile.
- DECIMÁȚIE**, *decimații* s.f. (lat. *decimatio*, fr. *décimation*) Decimare.
- DĒCIMÁ**, *decime* s.f. (it. *decima*) Interval pe scara muzicală, care cuprinde zece trepte; treapta a zecea a unei scări.
- DECIMÉTRIC**, -Ă, *decimetrice*, -ce adj. (fr. *décimétrique*) De ordinul decimetrului.
- DECIMÉTRU**, (1) *decimetri*, (2) *decimetre* (fr. *décimètre*) 1. S.m. Unitate de măsură pentru lungime, egală cu a zecea parte dintr-un metru. 2. S.n. Riglă divizată în centimetri și în milimetri.
- DECÍS**, -Ă, *decși*, -se adj. (it. *deciso*) Ferm în idei sau în convingeri; hotărât, rezolut, fixat (2), neclintit; categoric, tranșant (1).
- DECISÍV**, -Ă, *decisivi*, -e adj. (fr. *décisif*, lat. *decisivus*) Care duce la un rezultat definitiv, la o soluție adoptată; crucial, peremptoriu, hotărâtor, determinant (1); decizoriu.
- DECISTĒR**, *decisteri* s.m. (fr. *décistère*) Unitate de măsură pentru volumul lemnului, egală cu a zecea parte dintr-un ster.
- DECÍZIE**, *decizii* s.f. (fr. *décision*, lat. *decisio*) 1. Hotărâre, pronunțare (2), rezoluție adoptată în urma examinării unei probe, a unei situații etc.; dispoziție (2). 2. Fermitate.
- DECIZIONÁL**, -Ă, *decizionali*, -e adj. (engl. *decisional*, fr. *décisionnel*) Care (are dreptul să) ia decizii; referitor la decizie; care conține o decizie.
- DECIZÓRIU**, -IE, *decizorii* adj. (fr. *décisoire*) (Jur.) Decisiv.
- DECK**, *deckuri* s.n. (engl. *deck*) Magnetofon, casetofon etc. fără amplificator de putere.
- DECLAMÁ**, *declam* vb. I (fr. *déclamer*, lat. *declamare*) 1. A recita cu voce tare (cu ton și cu gesturi adecvate) un text. 2. A vorbi tare și cu emfază.
- DECLAMÁBIL**, -Ă, *declamabili*, -e adj. (fr. *déclamable*) (Despre versuri) Care se poate declama.
- DECLAMÁTÍV**, -Ă, *declamativi*, -e adj. (fr. *déclamatif*) Declamator, emfatic.
- DECLAMATÓR**, -OÁRE, *declamatori*, -oare adj. (fr. *déclamatoire*) (Despre stil, cuvinte) Pompos (2), bombastic, emfatic, declamativ.
- DECLAMÁȚIE**, *declamații* s.f. (fr. *déclamation*, lat. *declamatio*) 1. Arta de a declama. 2. Vorbire cu ton și cu gesturi exagerate, emfatic.
- DECLANȘÁ**, *declanșez* vb. I (fr. *déclencher*) 1. A pune în funcțiune un mecanism, un dispozitiv (înlăturând o piedică). 2. A începe brusc; a (se) porni.
- DECLANȘÓR**, *declanșoare* s.n. (fr. *déclencheur*) Dispozitiv care provoacă declanșarea unui mecanism.
- DECLARÁ**, *declar* vb. I (fr. *déclarer*, lat. *declarare*) 1. A spune, a face cunoscut, a afirma deschis. 2. A comunica unei autorități ceva oficial. 3. A mărturisi, a recunoaște; a profesa (2). 4. A se pronunța public pentru sau contra cuiva ori a ceva.
- DECLARÁBIL**, -Ă, *declarabili*, -e (fr. *déclarable*) Care poate sau trebuie să fie declarat.
- DECLARÁNT**, -Ă, *declaranți*, -te adj. (fr. *déclarant*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care face o declarație (la ofițerul stării civile). 2. S.m. *Declarant vamal* = persoană fizică sau juridică având sarcina să declare și să prezinte mărfuri pentru vămire.
- DECLARÁTÍV**, -Ă, *declarativi*, -e adj. (fr. *déclaratif*) 1. Care conține o declarație. 2. *Ton declarativ* = ton ferm, sentențios, categoric.
- DECLARÁȚIE**, *declarații* s.f. (fr. *déclaration*, lat. *declaratio*) 1. Mărturisire, afirmație deschisă a unor convingeri, a unor opinii, a unor sentimente etc. 2. Act oficial, notificare (2). 3. Depoziție a unui martor în fața unei instanțe. 4. Tratat internațional; proclamație. 5. *Declarație de război* = notificare de începere a războiului, adresată inamicului. *Declarație-program* = declarație care cuprinde un program (politic).
- DECLASÁ**, *declasez* vb. I (fr. *déclasser*) A decădea din punct de vedere moral sau social; a se degrada.
- DECLASÁT**, -Ă, *declasaji*, -te adj., s.m. și f. (fr. *déclassé*) (Persoană) care a decăzut dintr-o poziție socială sau morală.
- DECLASIFICÁ**, *declasific* vb. I (cf. fr. *déclassifier*, engl. *declassify*) A suprima restricțiile de acces la date, informații, documente clasificate etc.

- DECLÍC**, *declícuri* s.n. (fr. *déclíc*) Dispozitiv destinat să declanșeze un mecanism la un moment dat; zgomotul produs de această declanșare.
- DECLIMATĂ**, *declimatez* vb. I (fr. *déclimater*) (Livr.) A scoate o plantă, un animal din clima în care s-a obișnuit să trăiască.
- DECLÍN**, *declinuri* s.n. (fr. *déclin*) 1. Coborâre a unui astru (pe bolta cerească) spre apus; asfințire; crepuscul (1). 2. (Fig.) Decădere, regres (al unei ființe, al unui popor, al unei civilizații etc.). 3. *Declin economic* = trecere de la prosperitate și avânt la reducerea continuă a producției și a comerțului.
- DECLINĂ**, *declin* vb. I (fr. *décliner*, lat. *declinare*) 1. A trece un nume (substantiv, pronume, adjectiv, numeral sau articol) prin toate cazurile gramaticale, la singular și la plural. 2. A refuza asumarea unei sarcini sau a unei răspunderi. 3. *A-și declina numele, calitatea* etc. = a se prezenta.
- DECLINĂBIL**, -Ă, *declinabili*, -e adj. (fr. *déclinable*, lat. *declinabilis*) Care se poate declina (1).
- DECLINĂRE**, *declinări* s.f. (de la *declina*) Ansamblu de modificări suferite de un nume (substantiv, pronume, adjectiv, numeral sau articol) pentru redarea tuturor cazurilor gramaticale, la singular și la plural.
- DECLINĂTOR**, *declinatoare* s.n. (fr. *déclinateur*) Busolă utilizată pentru a orienta pe teren o planșetă, o hartă etc.
- DECLINĂTORIU**, -IE, *declinatorii* adj. (fr. *déclina-toire*) 1. Care nu recunoaște competența unei instanțe sau contestă o jurisdicție. 2. *Declinatoriu de competență* = hotărâre judecătorească prin care o instanță își constată incompetența și înaintează cauza unei instanțe competente.
- DECLINĂȚIE** s.f. (fr. *déclinaison*, lat. *declinatio*) 1. Unghi format între direcția unui astru și planul ecuatorial. 2. *Declinație magnetică* = unghi format între direcția nordului magnetic și meridianul geografic al locului.
- DECLÍV**, -Ă, *declivi*, -e adj. (fr. *déclive*) Care coboară în pantă.
- DECLIVOMÉTRU**, *declivometre* s.n. (fr. *déclivomètre*) Instrument folosit pentru măsurarea pantei unui teren sau a suprafeței plane înclinate.
- DECÓCT**, *decocturi* s.n. (germ. *Dekokt*, lat. *decoc-tum*) Fierbere (îndelungată) a unor plante alimentare sau medicinale în apă, pentru a extrage principiile active din acestea; lichidul astfel obținut; (rar) decoctie.
- DECÓCTIE**, *decoctii* s.f. (fr. *décoction*, lat. *decoc-tio*) Decoct.
- DECODĂ**, *decodéz* vb. I (fr. *décoder*) 1. A descifra un mesaj, un text codificat; a interpreta un cod²; a decodifica, a decripta. 2. (Fig.) A interpreta.
- DECODĂJ**, *decodaje* s.n. (fr. *décodage*) Transformare în limbaj explicit a unei informații codificate; decodare.
- DECODIFICĂ**, *decodific* vb. I (*de- + codifica*) A transpune coduri², mesaje etc. în limbajul sau în alfabetul obișnuit; a decoda.
- DECODÓR**, *decodoare* s.n. (fr. *décodeur*) Dispozitiv folosit pentru decodajul automat, care permite receptarea unor programe de televiziune sau accesul la unele servicii.
- DECOFEINIZĂ/DECAFEINIZĂ**, *decofeinizez/decafeinizez* vb. I (cf. fr. *décaféiner*) A extrage cafeină din boabele de cafea.
- DECOFRĂ**, *decofrez* vb. I (fr. *décoffrer*) A demonta cofrajul în care s-a turnat o piesă, un element de construcție din beton etc.
- DECOFRĂJ**, *decofraje* s.n. (fr. *décoffrage*) Decofrare.
- DECOLĂ**, *decolez* vb. I (fr. *décoller*) (Despre aeronave) A se desprinde de sol sau de apă și a-și lua zborul.
- DECOLMATĂ**, *decolmatez* vb. I (fr. *décolmater*) A curăța de aluviuni canale, bazine etc.
- DECOLMATĂJ**, *decolmataje* s.n. (fr. *décolmatage*) Decolmatare.
- DECOLMATĂRE**, *decolmatări* s.f. (de la *decolmata*) (Tehn.; despre puțuri) Denisipare.
- DECOLONIZĂ**, *decolonizez* vb. I (fr. *décoloniser*) A acorda independență unei colonii, a face să accedă la statutul de stat independent.
- DECOLORĂ**, *decolorez* vb. I (fr. *décolorer*, lat. *décolorare*) 1. A-și pierde culoarea (în urma expunerii la soare, a spălării etc.). 2. A înlătura, a șterge culoarea de pe o țesătură, de pe un tablou etc.
- DECOLORĂNT**, -Ă, *decoloranți*, -te adj., s.m. (fr. *décolorant*) (Substanță, agent chimic) care decolorează (2).
- DECOLTĂ**, *decoltez* vb. I (fr. *décolleter*) A răscoli mult o îmbrăcăminte (de damă) în jurul gâtului, în spate sau pe umeri.
- DECOLTĂT**, -Ă, *decoltați*, -te adj. (cf. fr. *décolleté*) 1. Care are un decolteu mare; (despre femei) care poartă rochii, bluze etc. cu decolteu. 2. (Fam.) Indecent, necuviincios, impudic.
- DECOLTÉU**, *decolteuri* s.n. (fr. *décolleté*) Răscoitură amplă făcută în jurul gâtului, la o rochie, la o bluză etc.
- DECOMANDĂ**, *decomand* vb. I (fr. *décommander*) A contramanda, a anula o comandă, o invitație etc.

- DECOMANDÁT, -Ă**, *decomandate* adj. (de la *decomanda*) (Despre comenzi, invitații, ordine) La care s-a renunțat; contramandat, anulat.
- DECOMANDÁTE** adj. (fr. *décommandé*) Camere *decomandate* = camere cu intrări separate.
- DECOMPENSÁ**, *decompensez* vb. I (fr. *décompenser*) (Despre organe ale corpului) A-și modifica starea de echilibru funcțional; a se îmbolnăvi.
- DECOMPENSÁRE**, *decompensări* s.f. (de la *decompensa*) Epuizare sau depășire a resurselor funcționale ale unui organ lezat. *Decompensarea inimii*.
- DECOMPENSÁȚIE**, *decompensării* s.f. (fr. *décompensation*) Modificare a echilibrului organismului din cauza unei afecțiuni.
- DECOMPRESIÚNE**, *decompresiuni* s.f. (fr. *décompression*) Reducere a presiunii din cilindrul unei mașini, dintr-un recipient etc.
- DECOMPRESÓR**, *decompresoare* s.n. (fr. *décompresseur*) 1. Aparat care servește la reducerea presiunii unui fluid. 2. Supapă a unui motor cu ardere internă, care îi facilitează pornirea sau frânarea.
- DECOMPRIMÁ**, *decomprim* vb. I (fr. *décompresser*) A face o decompresiune.
- DECOMUNIZÁ**, *decomunizez* vb. I (*de- + comun + -iza*) A înlătura, a desființa o proprietate comună; a privatiza (1).
- DECONCERTÁ**, *deconcertez* vb. I (fr. *déconcerter*) A face pe cineva să-și piardă siguranța de sine; a tulbura, a dezorienta, a deruta.
- DECONCERTÁNT, -Ă**, *deconcertanți, -te* adj. (fr. *déconcertant*) Care deconcertează; tulburător.
- DECONCERTÁT, -Ă**, *deconcertați, -te* adj. (fr. *déconcerté*) Tulburat, dezorientat, perplex.
- DECONNECTÁ**, *deconnectez* vb. I (fr. *déconnecter*) 1. A suprima o conexiune. 2. A desface un aparat de la un circuit sau de la o rețea electrică; a decupla. 3. (Fig.) A se relaxa, a se destinde (2), a se recrea¹, a se calma.
- DECONNECTÁNT, -Ă**, *deconnectanți, -te* (fr. *déconnectant*) 1. Adj., s.n. (Medicament) care calmează sistemul nervos central; calmant. 2. Adj. Care relaxează; liniștitor, distractiv.
- DECONNECTÁT, -Ă**, *deconnectați, -te* adj. (de la *deconnecta*, cf. fr. *déconnecté*) 1. (Despre circuite electrice) A cărui conexiune a fost suprimată. 2. (Despre mașini sau aparate) A cărui legătură cu circuitul sau cu rețeaua electrică a fost desfăcută. 3. (Fig.; despre oameni) Relaxat, destins.
- DECONFITÚRĂ**, *deconfituri* s.f. (fr. *déconfiture*) Stare de insolvabilitate a unui debitor; eșec total, ruină financiară.
- DECONGELÁ**, *decongelez* vb. I (fr. *décongeler*) A readuce un corp congelat la temperatura ambiantă; a dezgheța.
- DECONGELÁRE**, *decongelări* s.f. (de la *decongela*) Restabilire a proprietăților inițiale ale alimentelor conservate prin congelare, în vederea consumului; decongelare.
- DECONGELÁT, -Ă**, *decongelati, -te* adj. (de la *decongela*, cf. fr. *décongelé*) (Despre corpuri, produse congelate) Care este adus la o stare anterioară congelării.
- DECONGELÁȚIE**, *decongelatii* s.f. (fr. *décongélation*) Decongelare.
- DECONGESTÍV, -Ă**, *decongestivi, -e* adj., s.n. (fr. *décongestif*) (Medicament) care descongesează.
- DECONSILIÁ**, *deconsiliesz* vb. I (fr. *déconseiller*) A sfătui pe cineva să nu facă un anumit lucru, să renunțe la o hotărâre luată.
- DECONSOLIDÁ**, *deconsolidez* vb. I (fr. *déconsolider*) A face (o grindă, un element de construcție) să-și piardă soliditatea, rezistența.
- DECONSPIRÁ**, *deconspir* vb. I (fr. *déconspirer*) A demasca o conspirație; a dezvălui un secret; a descoperi; a se trăda.
- DECÓNT**, *deconturi* s.n. (fr. *décompte*) Justificare amănunțită, cu acte, a modului de folosire a unei sume de bani; document prin care se justifică anumite cheltuieli.
- DECONTÁ**, *decontez* vb. I (fr. *décompter*) 1. A justifica amănunțit, cu acte, modul de folosire a unei sume (primite). 2. A lichida obligații de plată prin conturi bancare, fără a manipula bani în numerar.
- DECONTAMINÁ**, *decontaminez* vb. I (fr. *décontaminer*) A elimina efectul radioactivității sau al substanțelor nocive de pe corpurile contaminate, din încăperi etc.
- DECONTRACTÁ**, *decontractez* vb. I (fr. *décontracter*) 1. A face să înceteze o contracție. 2. A se destinde, a se relaxa.
- DECONTRACTÁT, -Ă**, *decontractați, -te* adj. (de la *decontracta*, cf. fr. *décontracté*) 1. (Despre mușchi) Care s-a destins după o contracție. 2. (Despre oameni) Destins.
- DECOPERTÁ**, *decopertez* vb. I (*de- + coperta*) A desface un element care acoperă o construcție.
- DECÓR**, *decoruri* s.n. (fr. *décor*) 1. Ceea ce servește la decorare; ansamblu de panouri, de obiecte etc. folosite în desfășurarea unui spectacol sau pentru turnarea unui film; tablou (2), peisaj (2). 2. Ornamentație (2), podoabă. 3. *Schimbare de decor* = schimbare bruscă, neașteptată a unei situații.

- DECORĂ**, *decorez* vb. I (fr. *décorer*, lat. *decorare*)
 1. A înfrumuseța, a orna o clădire, un interior etc.; a pavoaza. 2. A acorda, a conferi o decorație (1).
- DECORATIV**, -Ă, *decorativi*, -e adj. (fr. *décoratif*)
 Care decorează, care produce un efect estetic, ornamental; (fig.) care are o prestanță bună.
- DECORATIVISM** s.n. (fr. *décorativisme*) Exces de elemente decorative.
- DECORATÖR**, -OĂRE, *decoratori*, -oare s.m. și f. (fr. *décorateur*) Persoană a cărei profesie este decorarea clădirilor, a interioarelor etc.; artist care face decoruri de teatru, de cinema, de televiziune etc.
- DECORĂȚIE**, *decorații* s.f. (fr. *décoration*, lat. *decoratio*) 1. Distincție (ordin, medalie) acordată unei persoane pentru merite deosebite. 2. Ornație (1), împodobire.
- DECOROMANIE** s.f. (fr. *décoromanie*) Manie pentru decoruri sau pentru decorații excesive.
- DECORTICĂ**, *decortichez* vb. I (fr. *décortiquer*, lat. *decorticare*) 1. A înlătura coaja de pe arbori, de pe fructe, de pe semințe; a decapsula. 2. A îndepărta chirurgical o membrană îngroșată care acoperă un organ (creier, rinichi etc.).
- DECORTICĂRE**, *decorticări* s.f. (de la *decortica*)
 1. Înlăturare a cojilor de pe unele semințe; decorticație. 2. Îndepărtare chirurgicală a zonei corticale a unui organ (creier, rinichi etc.).
- DECORTICĂTOR**, *decorticatoare* s.n. (engl. *decorticator*) Mașină folosită la decorticat.
- DECORTICĂȚIE**, *decorticații* s.f. (fr. *décortication*, lat. *decorticiatio*) Decorticare.
- DECOVİL**, *decovile* s.n. (fr. *décauville*) 1. Cale ferată îngustă (provizorie), formată din bucăți de șine care se așază direct pe teren, putând fi ușor montate și demontate, folosită în exploatarea locale și temporare, în cariere². 2. (Impr.) Tren care circulă pe un decovil (1); cale ferată îngustă, stabilă.
- DECOZİNĂ**, *decozine* s.f. (fr. *décozine*) Alcaloid extras din (planta) nemțioșor, folosit pentru scăderea tensiunii arteriale și pentru răirirea ritmului cardiac.
- DECREPIT**, -Ă, *decrepiți*, -te adj. (fr. *décrépit*, lat. *decrepitus*) Care este atins de decrepitudine; ramolit, senil.
- DECREPITUDINE** s.f. (fr. *décrépitude*) Stare de bătrânețe avansată, manifestată printr-o pierdere aproape totală a forțelor fizice și intelectuale; ramolire, ramolismenț; (fig.) decădere extremă.
- DECRESCENDO** adv. (it. *decrescendo*) (Muz.) Diminuendo; din ce în ce mai încet.
- DECRÉT**, *decrete* s.n. (fr. *décret*, lat. *decretum*)
 1. Hotărâre, decizie obligatorie emisă de puterea executivă. 2. *Decret-lege* = decret cu putere de lege.
- DECRETĂ**, *decretez* vb. I (fr. *décréter*) 1. A emite un decret, a hotărî, a ordona prin decret. 2. (Fig.) A declara ceva pe un ton categoric, sentențios.
- DECRETĚL**, *decreței* s.m. (*decret* + -el) (Fam.) Copil (nedorit) născut ca urmare a decretului ceaușist din anul 1966, potrivit căruia o femeie fertilă trebuia să nască minimum patru copii.
- DECRIMINALIZĂRE**, *decriminalizări* s.f. (cf. engl. *decriminalization*) Prescriere a unor pedepse minime pentru unele ilegalități.
- DECRİPTĂ**, *decriptez* vb. I (fr. *décrypter*) A descifra o scriere cifrată; a decoda.
- DECRISPĂRE**, *decrispări* s.f. (fr. *décrispation*) Deconectare (psihică); relaxare a tensiunilor apărute într-o relație.
- DECROMĂ**, *decromez* vb. I (*de[s]*- + *croma*) A înlătura stratul de crom de pe ceva.
- DECROȘĂ**, *decroșez* vb. I (fr. *décrocher*) 1. A detașa un lucru conectat sau agățat. 2. (Despre strate geologice) A se deplasa orizontal de-a lungul unei spărturi. 3. A rupe contactul cu inamicul.
- DECROȘĂJ** s.n. (fr. *décrochage*) Decroșare.
- DECROȘĂRE**, *decroșări* s.f. (de la *decroșa*) (Geol.) Fractură în scoarța terestră de-a lungul căreia se decroșează stratele; decroșaj.
- DECŪBIT** s.n. (fr. *décubitus*, lat. *decubitus*) Poziție orizontală a corpului; rană cangrenată apărută (pe piele) la bolnavii care stau mai mult culcați; escară.
- DECULTURALIZĂRE** s.f. (cf. fr. *déculturation*) Stare de degradare culturală.
- DECULTURĂȚIE** s.f. (fr. *déculturation*) Pierdere a tradițiilor, schimbare a comportamentului unei populații.
- DECUPĂ**, *decupez* vb. I (fr. *découper*) A tăia stofă, hârtie etc. conform unui contur sau unui tipar; a tăia o parte din ceva; a evida.
- DECUPĂJ**, *decupaže* s.n. (fr. *découpage*) 1. Decupare. 2. Împărțire a unui scenariu cinematografic în scene. 3. Scenariu regizoral.
- DECUPLĂ**, *decuplez* vb. I (fr. *découpler*) 1. A deconecta (1). 2. A desface elementele unui cuplaj, ale unui sistem tehnic.
- DECURĚNT**, -Ă, *decurenți*, -te adj. (fr. *décurrent*) (Despre frunze) Care are un limb prelungit pe tulpină.
- DECŪRGE**, pers. 3 *decurge* vb. III (cf. fr. *découler*)
 1. A urma, a proveni, a rezulta din..., a-și avea originea în... 2. A se petrece, a se desfășura.
- DECŪRIE**, *decurii* s.f. (lat. *decuria*) 1. Subunitate de cavalerie formată din zece soldați, în vechea armată romană. 2. Consiliu de funcționari, în Roma antică și în municipiile romane.

- DECURIÓN**, *decurioni* s.m. (it. *decurione*, lat. *decurio*, *-onis*) 1. Comandantul unei decurii (1). 2. Membrul consiliului, în municipiile coloniilor Imperiului Roman. 3. Șeful administrației palatului imperial (în ultimii ani ai Imperiului Roman).
- DECURIONÁT** s.n. (lat. *decurionatus*, fr. *décurionat*) Demnitatea, funcția de decurion.
- DECÚRS** loc. prep. (de la *decurge*) În decurs de... sau în decursul... = pe durata..., în desfășurarea...
- DECUSĂȚIE**, *decusații* s.f. (fr. *décussation*) Încrucșare în formă de x a două fascicule simetrice de fibre nervoase.
- DECUVÁ**, *decuvez* vb. I (fr. *décuver*) A trage vinul (din cada de fermentație) în butoaie.
- DEDÁL**, *dedalui* s.n. (fr. *dédale*) (Livr.) Labirint; (fig.) încurcătură; învălmășeală.
- DEDÁLIC**, *-Ă*, *dedalici*, *-ce* adj. (fr. *dédalique*) Complicat, foarte încurcat; de neînțeles, de nelămurit.
- DEDENTÍȚIE**, *dedențiții* s.f. (fr. *dédentition*) Pierdere a dinților (la bătrânețe).
- DEDICÁ**, *dedic* vb. I (lat. *dedicare*, fr. *dédier*) 1. A închina cuiva o operă artistică sau științifică proprie, în semn de omagiu, de respect ori de afecțiune; a oferi (1). 2. A (se) consacra unei activități, unei idei sau unei îndeletniciri; a (se) devota, a (se) destina (3).
- DEDICATÓRIU**, *-IE*, *dedicatorii* adj. (fr. *dédicatoire*, lat. *dedicatorius*) (Livr.; despre opere proprii sau despre texte) Care conține o dedicație.
- DEDICĂȚIE**, *dedicații* s.f. (lat. *dedicatio*, it. *dedicazione*) Text scris pentru cineva pe o carte, pe un album etc., în semn de omagiu, de afecțiune ori ca autograf.
- DEDUBLÁ**, *dedublez* vb. I (fr. *dédoubler*) A se divide în două; a avea în același timp două stări, două aspecte, două forme diferite.
- DEDÚCE**, *deduc* vb. III (lat. *deducere*, cf. fr. *déduire*) 1. A desprinde, a trage o concluzie, pe calea deducției, din două sau mai multe judecăți admise. 2. A scădea din plata unei datorii, a unui impozit.
- DEDUCTÍBIL**, *-Ă*, *deductibili*, *-e* adj. (fr. *déductible*) 1. Care poate fi dedus (ușor). 2. (Despre plata impozitului pe venit) Care poate fi scăzut.
- DEDUCTÍV**, *-Ă*, *deductivi*, *-e* adj. (fr. *déductif*, lat. *deductivus*) Care folosește deducția; care procedează prin deducție.
- DEDÚCȚIE**, *deducții* s.f. (fr. *déduction*, lat. *deductio*) Concluzie a unui raționament.
- DEEPTANK** s.n. (pr. *díptanc*; engl. *deep tank*) (Mar.) Tanc de balast, folosit și pentru încărcare.
- DE FÁCTO** loc. adj., loc. adv. (lat. *de facto*) De fapt.
- DEFALCÁ**, *defalc* vb. I (fr. *défalquer*, lat. *defalcare*) 1. A desprinde o parte dintr-o sumă, dintr-un cont, dintr-o cantitate etc.; a împărți un teren în parcele. 2. A repartiza o lucrare, un proiect etc. pe etape, pe oameni.
- DEFAVOÁRE** s.f. (fr. *défaveur*) 1. Situație, împrejurare neprielnică (în raport cu altă împrejurare); lipsă de favoare, dizgrație. 2. În defavoarea cuiva = în dezavantajul cuiva.
- DEFAVORÁBIL**, *-Ă*, *defavorabili*, *-e* adj. (fr. *défavorable*) Care este în dezavantajul cuiva; nefavorabil, neprielnic, ostil. *Opinie defavorabilă*.
- DEFAVORIZÁ**, *defavorizez* vb. I (fr. *défavoriser*) A dezavantaja.
- DEFAVORIZÁT**, *-Ă*, *defavorizați*, *-te* adj. (de la *defavoriza*) (Despre oameni) Care este lipsit de o favoare, de o șansă, de un avantaj; dezavantajat; (despre regiuni, zone economice) care are o economie subdezvoltată.
- DEFAZÁ**, *defazez* vb. I (fr. *déphaser*) A realiza un defazaj.
- DEFAZÁJ**, *defazaje* s.n. (fr. *déphasage*) (Fiz.) Diferență de fază între două mărimi alternative de aceeași frecvență; (fig.) pierdere a contactului cu realitatea.
- DEFAZÓR**, *defazoare* s.n. (fr. *déphasseur*) Schimbător, regulator de fază.
- DEFECÁ**, *defechez* vb. I (fr. *déféquer*, lat. *defaecare*) 1. A limpezi un lichid prin depunerea substanțelor aflate în suspensie. 2. A evacua materia fecală din intestin.
- DEFECÁNT**, *defecanți* s.m. (fr. *déféquant*) Reactiv chimic care precipită albuminele din soluții.
- DEFECATÓR**, *defecatoare* s.n. (fr. *défécateur*) Aparat folosit pentru limpezirea lichidelor; cazanul în care se efectuează defecația (1).
- DEFECÁȚIE**, *defecații* s.f. (fr. *défécation*, lat. *defaectio*) 1. (În industria zahărului) Separare prin precipitare a constituenților unei soluții. 2. Evacuare de materii fecale din intestin.
- DEFÉCT**, *-Ă*, *defecți*, *-te* (lat. *defectus*, germ. *Defekt*) 1. S.n. Imperfecțiune materială, fizică sau morală; diformitate, cusur, anomalie, viciu (1). 2. S.n. Deranjament al unui mecanism, al unui aparat etc. 3. Adj. Care s-a stricat, s-a defectat, s-a detracat (2).
- DEFECTÁ**, *defectez* vb. I (*defect* + *-a*) 1. (Despre mașini, mecanisme etc.) A avea un defect (2); a se strica; a se dereglă. 2. A produce un defect (2) la o mașină, la un mecanism etc.; a se detraca (2).

- DEFECTÍV**, -Ă, *defectivi*, -e adj. (fr. *défectif*, lat. *defectivus*) (Despre părți de vorbire flexibile, mai ales despre verbe) Care are flexiune incompletă.
- DEFECTOLOG**, -Ă, *defectologi*, -ge s.m. și f. (de la *defectologie*) Specialist în defectologie.
- DEFECTOLOGÍE** s.f. (rus. *defektologhiia*) Disciplină care studiază persoanele cu deficiențe senzoriale, intelectuale etc. și modul de corectare a acestor deficiențe.
- DEFECTOSCÓP**, *defectoscoape* s.n. (fr. *défectoscope*) Aparat folosit pentru detectarea defectelor de turnare din piesele metalice.
- DEFECTOSCOPIE**, *defectoscopii* s.f. (fr. *défectoscopie*) Examinare a pieselor, a materialelor pentru a le descoperi defectele.
- DEFECTUÓS**, -OÁSĂ, *defectuoși*, -oase adj. (fr. *défectueux*, lat. *defectuosus*) Care are defecte (1); cu lipsuri; imperfect, vicios (1).
- DEFECȚIÚNE**, *defecțiuni* s.f. (de la *defect*, cf. fr. *défection*, lat. *defectio*, -onis) Defect care împiedică buna funcționare a unei mașini, a unui aparat etc.; deranjament (1).
- DEFEMINIZĂ**, *defeminizez* vb. I (fr. *déféminiser*) A-și pierde sau a face să-și piardă caracterelor, însușirile, aptitudinile de femeie.
- DEFENDÓR**, *defendori* s.m. (fr. *défendeur*) Pârât, acuzat.
- DEFĒNSĂ**, *defense* s.f. (fr. *défense*) Fiecare dintre colții (incisivii) unui elefant; fildeș.
- DEFENSÍV**, -Ă, *defensivi*, -e adj. (fr. *défensif*) Referitor la apărare, care ține de apărare.
- DEFENSIVĂ**, *defensive* s.f. (fr. *défensive*) Stare a unei armate de a se apăra, fără a ataca; măsurile luate pentru a face față unei agresiuni.
- DEFENSÓR**, *defensori* s.m. (fr. *défenseur*, lat. *defensor*; -oris) (Jur.) Apărător.
- DEFERĒNT**, -Ă, *deferenți*, -te adj. (fr. *déferent*, lat. *deferens*, -ntis) 1. Care manifestă deferență; respectuos, condescendent, binevoitor. 2. Canal deferent = canal care duce în exterior.
- DEFERĒNȚĂ** s.f. (fr. *déférence*) Stimă (1), respect (1), onoare (1), considerație deosebită.
- DEFERÍ**, *defer* vb. IV (fr. *déferer*, lat. *deferre*) 1. A trimite o persoană în fața unui organ judecătorec sau de urmărire penală. 2. A acorda un titlu, onoruri etc.
- DEFERLĂ**, pers. 3 *deferlează* vb. I (fr. *déferler*) (Despre valuri) A se sparge prin rostogolire.
- DEFERTILIZĂ**, *defertilizez* vb. I (fr. *défertiler*) A face un teren să devină nefertil, neproductiv.
- DEFERTILIZĂRE**, *defertilizări* s.f. (de la *defertiliza*) Pierdere a fertilității solului prin cultivare irațională, necultivare sau din cauza factorilor de mediu.
- DEFERESCĒNȚĂ** s.f. (fr. *déferescence*) 1. Scădere sau dispariție a febrei, în cursul unei boli. 2. Diminuare a eferescenței, într-o reacție chimică.
- DEFETÍSM** s.n. (fr. *défaitisme*) 1. Lipsă de încredere în reușita unei acțiuni. 2. Infracțiune care constă în răspândirea sau publicarea de zvonuri sau de informații false, exagerate ori tendențioase, privind situația economică, politică și socială a unei țări în timp de război.
- DEFETÍST**, -Ă, *defetiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *défaitiste*) (Partizan) al defetismului.
- DEFETIȘIZĂ**, *defetișizez* vb. I (de- + *fetișiza*) A face astfel, încât un obiect, o idee etc. să-și piardă caracterul de fetiș.
- DEFIBRĂ**, *defibrez* vb. I (fr. *defibrer*) 1. A desface, a mărunți un material fibros textil în fibre (pentru obținerea viscozei). 2. A transforma lemnul în fibre pentru a obține pasta din care se fabrică hârtia sau plăcile fibrolemnoase.
- DEFIBRILATÓR**, *défibrilatoare* s.n. (fr. *défibrillateur*) Aparat electronic utilizat în tratamentul fibrilației arteriale sau ventriculare.
- DEFICIĒNT**, -Ă, *deficienți*, -te (fr. *déficient*) 1. Adj. Care are lipsuri; cu greșeli, cu defecte; care este în deficit; care produce mai puțin decât este necesar. 2. S.m. și f. Persoană care prezintă defecte fizice sau psihice.
- DEFICIĒNȚĂ**, *deficiențe* s.f. (fr. *déficience*, lat. *deficientia*) 1. Scădere, lipsă, carență, insuficiență; greșeală; neajuns; minus (2). 2. *Deficiență intelectuală sau mintală* = dezvoltare intelectuală și psihomotorie insuficientă.
- DEFICÍT**, *deficite* s.n. (fr. *déficit*) 1. Sumă cu care cheltuielile întrec veniturile; pierdere, lipsă, minus, într-un cont, într-o socoteală; lipsă de bani, la un bilanț financiar. 2. *Déficit-record* = deficit de mari proporții. 3. *Déficit imunitar* = imunodeficiență.
- DEFICITĂR**, -Ă, *deficitari*, -e adj. (fr. *déficitaire*) Care prezintă un deficit, care este în deficit; insuficient (1).
- DEFILĂ**, *defilez* vb. I (fr. *défiler*) 1. A trece încolonnat prin fața autorităților, la o paradă, la o serbare sau la o inspecție. 2. A se succeda neîntrerupt.
- DEFILÉU**, *defileuri* s.n. (fr. *défilé*) Vale îngustă și adâncă, săpată de ape între versanți abrupti; treacătoare.
- DEFINÍ**, *definesc* vb. IV (fr. *définir*, lat. *definire*) 1. A formula o definiție; a explica sensurile unui cuvânt, ale unei noțiuni etc. 2. A delimita (2), a preciza. 3. A se autocaracteriza.
- DEFINISĂBIL**, -Ă, *definisabili*, -e adj. (fr. *définissable*) Care poate fi definit; de definit.

- DEFINITIV**, -Ă, *definitivi*, -e adj. (fr. *définitif*, lat. *definitivus*) 1. Care este fixat, stabilit pentru totdeauna; absolut (1), irevocabil, iremediabil, categoric. 2. Profesor (sau învățător) definitiv = profesor (sau învățător) cu definitivat (2). În definitiv = la urma urmelor, în cele din urmă.
- DEFINITIVĂ**, *definitivez* vb. I (*definitiv* + -a) 1. A da o formă definitivă, a stabili cu precizie, a finisa, a încheia ceva; a perfecta. 2. A titulariza, a numi într-un post.
- DEFINITIVĂT** s.n. (*definitiva* + -at) 1. Definitivare. 2. Examen susținut pentru a obține o titularizare în învățământul elementar sau mediu.
- DEFINITÓRIU**, -IE, *definitorii* adj. (fr. *définitoire*) Care definește, care caracterizează, caracteristic (2), specific (1), propriu (1).
- DEFINIȚIE**, *definiții* s.f. (fr. *définition*, lat. *definitio*) 1. Enunț care redă însușirile unui obiect, ale unei noțiuni, ale unui fenomen etc. 2. Prin definiție = prin însăși natura lucrurilor.
- DEFLAGRANT**, -Ă, *deflagranți*, -te adj. (fr. *déflagrant*) Care produce ardere cu explozie și zgomot.
- DEFLAGRAȚIE**, *deflagrații* s.f. (fr. *déflagration*, lat. *deflagratio*) 1. Ardere explozivă a unui corp, care se propagă prin unde termice, progresive, violente. 2. *Deflagrație mondială* = război mondial.
- DEFLATÓR** s.n. (germ. *Deflator*) Indice al devalorizării banilor.
- DEFLĂȚIE**, *deflații* s.f. (fr. *déflation*) 1. Retragere din circulație a unei cantități de bancnote în cursul unei inflații, pentru ca puterea de cumpărare a monedei să crească. 2. Răspândire, prin intermediul vântului, a materialului fin rezultat în urma eroziunii.
- DEFLAȚIONÍST**, -Ă, *deflaționiști*, -ste adj. (fr. *déflationniste*) Referitor la deflație (1).
- DEFLORÁ**, *deflorez* vb. I (fr. *déflorer*) A penetra membrana himenului prin contact sexual, prin examen ginecologic sau prin intervenție chirurgicală; a dezvirgina.
- DEFUIDIZÁ**, *defuidizez* vb. I (*de-* + *fluidiza*) A dirija traficul de pe o arteră de circulație principală pe una secundară, pentru a-i asigura fluența.
- DEFUÍRE**, *defluiri* s.f. (it. *defluire*, lat. *defluere*) Răspândire, în direcții divergente, a unor trupe aflate într-un spațiu restrâns, (p. ext.) a unor mase de oameni; retragere, scurgere rapidă.
- DEFOLIÁ**, pers. 3 *defoliază* vb. I (lat. *defoliare*) A face să cadă frunzele (înainte de vreme); a desfrunzi.
- DEFOLIÁNT**, *defoliante* s.n. (fr. *défoliant*) Substanță care provoacă pierderea frunzelor.
- DEFOLIÁȚIE**, *defoliații* s.f. (fr. *défoliation*) Cădere a frunzelor (înainte de vreme).
- DEFORMÁ**, *deformez* vb. I (fr. *déformer*, lat. *deformare*) 1. A(-și) modifica, a(-și) altera forma (inițială sau naturală). 2. (Fig.) A reproduce inexact; a denatura (1).
- DEFORMÁBIL**, -Ă, *deformabili*, -e adj. (fr. *déformable*) (Despre anumite corpuri solide) Care se poate deforma.
- DEFORMÁNT**, -Ă, *deformanți*, -te adj. (fr. *déformant*) 1. Care deformează. 2. (Fig.) Care denaturează.
- DEFORMÁȚIE**, *deformații* s.f. (fr. *déformation*, lat. *deformatio*) 1. Acțiunea de a (se) deforma. 2. *Deformație profesională* = aplicarea automată, în viața de zi cu zi, a deprinderilor formate în urma exercitării unei profesii.
- DEFRAUDÁ**, *defraudez* vb. I (lat., it. *defraudare*) A delapida, a-și însuși prin fraudă banii unei instituții, unei firme etc.; a frauda.
- DEFRAUDATÓR**, -OÁRE, *defraudatori*, -oare s.m. și f. (it. *defraudatore*) Delapidator.
- DEFRIȘÁ**, *defrișez* vb. I (fr. *défricher*) 1. A tăia și a deștrădăcina arbori sau alte plante lemnoase de pe o suprafață, dintr-o pădure, pentru a obține un teren propriu pentru agricultură, pentru pășunat; a despăduri; a deșteleni. 2. (Fig.) A descurca, a clarifica o problemă etc.
- DEFRIȘÁBIL**, -Ă, *defrișabili*, -e adj. (fr. *défrichable*) Care poate fi defrișat.
- DEFRIȘÓR**, -OÁRE, *defrișori*, -oare s.m. și f. (fr. *défricheur*) Persoană care defrișează.
- DEFULÁ**, *defulez* vb. I (fr. *défouler*) A da curs liber ideilor din subconștient; a-și descărca sufletul; a exterioriza refulările.
- DEFÚNCT**, -Ă, *defuncți*, -te adj., s.m. și f. (lat. *defunctus*, fr. *défunt*) (Persoană) care a murit; mort, decedat.
- DEGAJÁ**, (1) pers. 3 *degajă*, (2, 3, 4) *degajez* vb. I (fr. *dégager*) 1. A răspândi, a emana căldură, miros etc.; a respira (3). 2. A elibera ceva de un obstacol; a debloca (1). 3. A ieși dintr-o situație critică. 4. A trimite mingea din propria poartă, pentru a evita o fază periculoasă.
- DEGAJAMÉNT**, *degajamente* s.n. (fr. *dégagement*) Spațiu de comunicație între încăperile unui apartament sau ale unei clădiri publice; spațiu de depozitare a decorurilor, a recuzitei etc.
- DEGAJÁT**, -Ă, *degajați*, -te adj. (fr. *dégagé*) 1. Eliberat de o îndatorire, de o greutate, de un obstacol. 2. (Fig.) Liber în mișcări; dezinvolt, natural (2).

- DEGAZĂ**, *degazez* vb. I (*de-* + *gaza*, cf. fr. *dégazer*)
A îndepărta gazele dintr-un fluid, dintr-un spațiu, de pe îmbrăcăminte etc.; a îndepărta gazele de luptă dintr-un anumit loc.
- DEGENERĂ**, *degenerez* vb. I (fr. *dégénérer*, lat. *degenerare*) 1. A pierde din trăsăturile ereditare sau naturale ale speciei; a (se) atrofia; a trece într-o stare inferioară. 2. (Fig.) A se schimba în rău, pierzând înfățișarea sau caracterul inițial; a decădea (1), a se degrada (3).
- DEGENERĂT**, -Ă, *degenerați*, -te adj., s.m. și f. (fr. *dégénéré*) (Persoană) care și-a pierdut trăsăturile ereditare, fizice sau morale.
- DEGENERATIV**, -Ă, *degenerativi*, -e adj. (fr. *dégénératif*) Care degenează; care este determinat de degenerare.
- DEGENERESCENT**, -Ă, *degenerescenți*, -te adj. (fr. *dégénèrescent*) Care prezintă aspecte degenerative.
- DEGENERESCENȚĂ**, *degenerescențe* s.f. (fr. *dégénérescence*) Schimbare patologică regresivă a trăsăturilor fizice și mintale ale unei persoane; distrofie (2).
- DEGERMINĂ**, pers. 3 *degerminează* vb. I (cf. fr. *dégermer*) A separa embrionul de sămânță.
- DEGHIZĂ**, *deghizez* vb. I (fr. *déguiser*) 1. A (se) îmbrăca, a (se) pieptăna, a (se) machia pentru a nu fi recunoscut; a (se) travesti². 2. (Fig.) A (se) masca (2), a (se) ascunde, a (se) disimula, a (se) camufla (1).
- DEGHIZAMENT**, *deghizamente* s.n. (fr. *déguisement*) Ceea ce servește pentru a (se) deghiza.
- DEGLACIAȚIE**, *deglaciații* s.f. (fr. *déglaciation*) Retragere a ghețurilor ca urmare a modificării climatei.
- DEGLUTINĂ**, pers. 3 *deglutinează* vb. I (fr. *déglutiner*) (Despre elementele unui cuvânt) A (se) separa.
- DEGLUTIȚIE**, *deglutiții* s.f. (fr. *déglutition*) Înghițire a unui aliment.
- DEGOMĂ**, *degomez* vb. I (fr. *dégonmer*) A înlătura stratul de sericină de pe firul de mătase naturală.
- DEGONFLĂ**, *degonflez* vb. I (fr. *dégonfler*) A (se) dezumfla.
- DEGRADĂ**, *degradez* vb. I (fr. *dégrader*, lat. *degradare*) 1. A aduce într-o stare de înjosire, a pune într-o situație inferioară; a înjosi, a umili. 2. A ridica cuiva gradul militar (ca sancțiune); a destitui dintr-o funcție. 3. A se strica, a se deteriora (1), a degenera (2), a se deprecia (2). 4. (Despre terenuri) A deveni sau a face să devină neproductiv.
- DEGRADĂNT**, -Ă, *degradanți*, -te adj. (fr. *dégradant*) Care degradează; înjositor.
- DEGRADĂRE**, *degradări* s.f. (de la *degrada*) 1. Situație de înjosire. 2. Stricare, deteriorare, ruinare, uzură (1). 3. *Degradare militară* = pedeapsă care constă în ridicarea gradului, în excluderea din armată etc. *Degradare civică* = privațiune de drepturi civice și politice. *Degradare a solului* = ansamblu de schimbări produse în solurile spălate de apa de infiltrație care duc la reducerea fertilității.
- DEGRADĂT**, -Ă, *degradați*, -te adj. (fr. *dégradé*) 1. (Despre persoane) Care a pierdut gradul pe care l-a avut; decăzut din punct de vedere moral sau social; înjosit, corupt. 2. (Despre materiale, soluri) Care și-a pierdut calitățile; stricat.
- DEGRADÉ**, *degradeuri* s.n. (fr. *dégradé*) Estompare treptată a unei culori.
- DEGRÁS**, *degrasuri* s.n. (fr. *dégras*) Amestec de untură de pește cu acid nitric, folosit în tăbăcărie la ungerea pieilor.
- DEGRESĂ**, *degresez* vb. I (fr. *dégraissier*) 1. A îndepărta petele de grăsime de pe suprafața unui obiect, prin procedee chimice. 2. A extrage grăsimea dintr-un aliment.
- DEGRESĂJ**, *degresaje* s.n. (fr. *dégraissage*) Degresare.
- DEGRESĂNT**, -Ă, *degresanți*, -te adj., s.n. (fr. *dégraissant*) (Substanță) care îndepărtează grăsimile de pe suprafața unor obiecte.
- DEGRESIUNE**, *degresiuni* s.f. (fr. *dégression*, lat. *degressio*, -onis) (Livr.) Descreștere treptată, graduală.
- DEGRESIV**, -Ă, *degresivi*, -e adj. (fr. *dégressif*) (Livr.) Care descrește, care scade, care se reduce treptat; descreșcător.
- DEGRESOR**, -OĂRE, *degresori*, -oare (fr. *dégraisseur*) 1. S.m. și f. Persoană care degresează. 2. S.n. Aparat folosit pentru degresarea unor materiale sau a suprafețelor unor obiecte.
- DEGREVĂ**, *degrevez* vb. I (fr. *dégrever*) A suprima obligațiile, sarcinile etc. care revin unei persoane, unui colectiv; a scuti, a exonera.
- DEGREVĂNT**, -Ă, *degrevanți*, -te adj. (fr. *dégrevant*) Care degrevează.
- DEGREVĂRE**, *degrevări* s.f. (cf. fr. *dégrévement*) Reducere (anulare) a unei creanțe (taxă, impozit etc.).
- DEGRINGOLĂ**, *degringolez* vb. I (fr. *dégringoler*) (Rar) 1. A se prăbuși treptat. 2. A decădea treptat.
- DEGRINGOLĂDĂ**, *degringolade* s.f. (fr. *dégringolade*) 1. Prăbușire, rostogolire. 2. (Fig.) Decădere, degradare progresivă, ruinare.
- DEGROSISOR**, *degrosisoare* s.n. (fr. *dégrossisseur*) Filtru de limpezire parțială, preliminară a apei.
- DEGUSTĂ**, *degust* vb. I (fr. *déguster*, lat. *degustare*) A gusta, a aprecia calitatea unei mâncări, a unui produs alimentar (mai ales vin); (p. ext.) a savura.

- DEGUSTĂȚIE**, *degustații* s.f. (fr. *dégustation*) Degustare.
- DEGUSTĂȚOR**, **-OĂRE**, *degustători*, *-oare* s.m. și f. (fr. *dégustateur*) Persoană care degustă vinuri, lichioruri etc.
- DEHIDROGENĂ**, *dehidrogenez* vb. I (fr. *déshydro-géner*) A elimina hidrogenul din compuşii organici.
- DEHISCĂNT**, **-Ă**, *dehiscenți*, *-te* adj. (fr. *déhiscant*, lat. *dehiscens*, *-ntis*) (Despre fructe, sporangi etc.) Care se deschide spontan la maturitate și eliberează semințe, spori.
- DEHISCĂNTĂ** s.f. (fr. *déhiscence*) Proprietate a unor fructe (cu semințe), a unor sporangi de a se deschide în faza de coacere și de a elibera semințe, spori.
- DEICTIC**, **-Ă**, *deictici*, *-ce* adj. (fr. *déictique*) (Gram.; despre părți de vorbire) Care arată, demonstrează; care întărește un sens.
- DEIFICĂ**, *deific* vb. I (fr. *déifier*; lat. *deificare*) (Livr.) A zefifica; a diviniza (2).
- DEISM** s.n. (fr. *déisme*) Credință în existența unui Dumnezeu Creator (fără recunoașterea revelațiilor).
- DEIST**, **-Ă**, *deisti*, *-ste* adj., s.m și f. (fr. *déiste*) (Adept) al deismului.
- DEJĂ** adv. (fr. *déjà*) 1. În acest (sau în acel) moment, încă de pe acum (sau de pe atunci). 2. *Deja spus* = spus, cunoscut dinainte.
- DEJALĂN**, *dejalenuri* s.n. (cf. engl. *delaine*) Tesătură subțire de bumbac mercerizat, de calitate superioară, folosită la confecționarea cămășilor bărbătești, a bluzelor etc.
- DEJĂ-VU** s.n. (pr. *dejaviu*; fr. *déja-vu*) Impresie intensă, în fața unei situații prezente, de a fi fost trăită în trecut.
- DEJĂCTIE**, *dejectii* s.f. (fr. *déjection*, lat. *deiectio*) 1. Materie fecală evacuată. 2. Apă murdară (provenită din fabrici sau din gospodării); (fig.; la pl.) cuvinte injurioase. 3. (La pl.) Materii pe care le aruncă vulcanii.
- DEJIVRĂ**, *dejivrez* vb. I (fr. *dégivrer*) A înlătura jivrajul de pe unele suprafețe.
- DEJIVRĂJ**, *dejivraje* s.n. (fr. *dégivrage*) Dejivrare.
- DEJIVRĂTOR**, *dejivroare* s.n. (fr. *dégivreur*) (La avioane) Aparat, dispozitiv folosit pentru prevenirea sau înlăturarea jivrajului.
- DEJOJĂRE** s.f. (cf. fr. *déjaugage*) Desprindere de apă a unui hidroavion, în cursul decolării.
- DEJUCĂ**, *dejoc* vb. I (cf. fr. *déjouer*) A zădărnici planurile sau uneltirile cuiva.
- DEJUN**, *dejunuri* s.n. (cf. fr. *déjeuner*) 1. Masă luată la amiază; prânz. 2. *Mic dejun* = gustare de dimineață. *La dejun* = la prânz.
- DEJUNĂ**, *dejunez* vb. I (fr. *déjeuner*) A lua masa de prânz; a prânzi.
- DE JURE** loc. adv. (pr. *de iure*; lat. *de iure*) De drept, potrivit legii.
- DELABRĂ**, *delabrez* vb. I (fr. *délabrer*) (Livr.) A (se) deteriora (1), a (se) strica.
- DELAPIDĂ**, *delapidez* vb. I (fr. *dilapider*, lat. *dilapidare*) A fura bani sau bunuri din avutul statului; a sustrage (1); a defrauda, a deturna (1).
- DELAPIDĂRE**, *delapidări* s.f. (de la *delapida*) Infracțiune care constă în sustragerea și însușirea ilegală de bani sau de bunuri din avutul statului; malversație.
- DELAPIDĂTOR**, **-OĂRE**, *delapidatori*, *-oare* s.m. și f. (fr. *dilapideur*) Persoană care delapidează (fără măsură); defraudator.
- DELATĂTOR**, **-OĂRE**, *delatori*, *-oare* s.m. și f. (fr. *délateur*, lat. *delator*) Denunțator, pârător, sicofant, mușard; (peior.) turnător.
- DELAȚIUNE**, *delațiuni* s.f. (fr. *délation*, lat. *dellatio*, *-onis*) Denunț, denunțare.
- DELĂSĂ**, *delas* vb. I (fr. *délaissier*) A manifesta nepăsare, neglijență față de muncă; a abandona o activitate începută.
- DELĂSĂTOR**, **-OĂRE**, *delăsători*, *-oare* adj., s.m. și f. (*delăsă + -tor*) (Persoană) care se delăsă; neglijent, indolent.
- DELCO/DELCOU**, *delcour* s.n. (fr. *delco*) Cap distribuitor de curent electric, la motoarele cu autoaprindere.
- DELCOU** s.n. v. *delco*.
- DELCRĂDERE**, *delcrederi* s.f. (germ. *Delkrederer*, it. *del credere*) Angajamentul unui agent care, în schimbul unui comision, garantează plata tuturor mărfurilor pe care le vinde în contul altcuiva.
- DELEĂTUR** s.n. (fr., lat. *deleatur*) Semn folosit la corectura unui text, prin care se suprimă o literă, un grup de litere, un fragment de text etc.
- DELĂBIL**, **-Ă**, *delebili*, *-e* adj. (fr. *délébile*) (Livr.) Care poate fi șters.
- DELECTĂ**, *delectez* vb. I (fr. *délecter*, lat. *delectare*) A (se) desfăta, a (se) bucura, a (se) încânta.
- DELECTĂBIL**, **-Ă**, *delectabili*, *-e* adj. (fr. *délectable*, lat. *delectabilis*) Care delectează; plăcut, agreabil, încântător.
- DELEGĂ**, *deleg* vb. I (fr. *déléguer*, lat. *delegare*) A atribui unei persoane calitatea de delegat; a da cuiva o delegație (1).
- DELEGĂȚ**, **-Ă**, *delegați*, *-te* s.m. și f. (fr. *délégué*, lat. *delegatus*) 1. Persoană împuternicită printr-o delegație (1). 2. Reprezentantul unui stat în alt stat sau

- al unui guvern la o conferință, la un congres, la o organizație națională sau internațională.
- DELEGATĂR, -Ă, delegatari, -e** adj., s.m. și f. (fr. *délégateur*) (Persoană) care delegă sau care dă o delegație.
- DELEGĂȚIE, delegații** s.f. (fr. *délégation*, lat. *delegatio*) 1. Împuternicire de a se prezenta sau de a acționa în numele cuiva; actul prin care cineva este numit delegat. 2. Grup autorizat de persoane care reprezintă o organizație la anumite adunări, activități etc. și care are de îndeplinit o anumită misiune.
- DELESTĂ, deleztez** vb. I (fr. *délester*) 1. A arunca lest din nacela unui balon, dintr-o navă, pentru a-i menține sustentanța, pentru a-i mări flotabilitatea. 2. (Fig.) A epura, a elibera.
- DELETÉR, -Ă, deleteri, -e** adj. (fr. *délétère*) (Livr.) Nociv, vătămător; (fig.) care poate corupe.
- DELFIN¹, delfini** s.m. (lat. *delphinus*, it. *delfino*) 1. Mamifer marin din ordinul cetaceelor, cu un corp mare, în formă de fus, și cu bot alungit, care trăiește în grupuri compacte; porc-de-mare. 2. (Art.) Constelație din emisfera boreală. 3. Stil de înot, caracterizat prin mișcarea dinainte spre înapoi a brațelor, coordonată cu bătaia în plan vertical a picioarelor.
- DELFIN², delfini** s.m. (cf. fr. *dauphin*) 1. Titlu purtat de conții Viennois din Franța; persoană având acest titlu. 2. Titlu purtat de fiul cel mare al regilor Franței, moștenitorul prezumtiv al tronului și suzeran al provinciei Dauphiné; dauphin; persoană având acest titlu.
- DELFINĂRIU, delfinariu** s.n. (germ. *Delphinarium*) 1. Bazin amenajat pentru delfini¹ (1). 2. Sală cu delfinariu (1).
- DELFINID, delfinide** s.n. (fr. *delphinidé*) (La pl.) Familie de cetacee carnivore, având ca tip delfinul, marsuinul etc.; (și la sg.) cetaceu din această familie.
- DELFINIST, -Ă, delfiniști, -ste** s.m. și f. (it. *delfinista*) Înotător în stilul delfin¹ (3).
- DELIBERĂ, deliberez** vb. I (fr. *délibérer*, lat. *deliberare*) 1. A chibzui, a dezbate în comun (și în secret) pentru a lua o hotărâre. 2. A decide (2), a rezolva.
- DELIBERĂNT, -Ă, deliberanți, -te** adj. (fr. *délibérant*) Care deliberază.
- DELIBERĂȚ, -Ă, deliberați, -te** adj. (fr. *délibéré*) Care este făcut în mod intenționat, voit, liber consimțit; intențional.
- DELIBERATIV, -Ă, deliberativi, -e** adj. (fr. *délibératif*, lat. *deliberativus*) 1. Care dezbate pentru a lua o anumită decizie. 2. *Vot deliberativ* = drept de vot decisiv, cu rezultat obligatoriu.
- DELICĂȚ, -Ă, delicăți, -te** adj. (fr. *délicat*, lat. *delicatus*) 1. (Despre ființe sau obiecte) Fin (1), rafinat (2), suav, gingaș, grațios; fragil (2); plâpând; (p. restr.) efeminat. 2. (Despre culori) Discret, pal (1), estompat. 3. Distins; (fig.) atent (2), manierat, elegant (2). 4. (Despre situații) Greu de rezolvat, în care se cere prudență, subtilitate (1), mult tact.
- DELICĂȚESĂ, delicătese** s.f. (germ. *Delikatesse*) (Mai ales la pl.) Aliment fin (prăjituri, specialități culinare etc.).
- DELICĂȚEȚE, (2) delicateți** s.f. (fr. *délicatesse*) 1. Însușirea a ceea ce este delicat (1); finețe (1), gingășie, gracilitate; discreție. 2. Manifestare de delicatețe (1).
- DELICIOS, -OĂSĂ, delicioși, -oase** adj. (fr. *délicieux*, lat. *deliciosus*) 1. Care este foarte bun la gust; gustos, savuros. 2. (Fig.) Extrem de plăcut, fermecător, seducător.
- DELICIU, delicii** s.n. (lat. *delicium*, fr. *délice*) 1. Plăcere foarte mare; savoare, desfătare. 2. (Fig.) Lucru sau ființă încântătoare.
- DELICT, delicte** s.n. (lat. *delictum*, cf. fr. *délit*) 1. Infracțiune de mai mică gravitate, sancționată cu amendă penală sau cu închisoare corecțională. 2. *Corp delict* = obiect care constituie dovada unei infracțiuni. *Flagrant delict* v. *flagrant*.
- DELICTUAL, -Ă, delictuali, -e** adj. (cf. *delict*) Care formează sau are legătură cu un delict; delictuos.
- DELICTUOS, -OĂSĂ, delictuoși, -oase** adj. (fr. *délictueux*) (Despre fapte) Care are caracter de delict; delictual.
- DELICVESCENT, -Ă, delicvescenți, -te** adj. (fr. *déliquescent*, lat. *deliquescens, -ntis*) (Despre substanțe) Care absoarbe vaporii de apă din atmosferă.
- DELICVESCENȚĂ** s.f. (fr. *déliquescence*) 1. Proprietatea unor substanțe solide de a fi delicvescente. 2. (Fig.) Decadență (3), corupție (2).
- DELIGĂȚIE, deligații** s.f. (fr. *déligation*) Aplicare a unui bandaj, a unui aparat sau a unui medicament de uz extern.
- DELIMITĂ, delimitez** vb. I (fr. *délimiter*, lat. *delimitare*) 1. A fixa limitele unui lucru; a compartimenta, a (se) limita, a (se) mărgini; a (se) demarca (1). 2. A (se) contura (2), a defini (2). 3. A restrânge.
- DELIMITĂBIL, -Ă, delimitabili, -e** adj. (fr. *délimitable*) Care se poate delimita.
- DELIMITATIV, -Ă, delimitativi, -e** adj. (fr. *délimitatif*) Care delimitează, care ajută la delimitare; delimitator.
- DELIMITĂTOR, -OĂRE, delimitatori, -oare** adj. (fr. *délimitateur*) Delimitativ.

- DELINCVÉNT**, -*Ă*, *delincvenți*, -*te* s.m. și f. (lat. *delinquens*, -*ntis*, cf. fr. *délinquant*) Persoană care a comis un delict; autorul unei infracțiuni.
- DELINCVÉNȚĂ**, *delincvențe* s.f. (cf. fr. *délinquance*) 1. Comitere de delict. 2. Totalitatea delictelor și a crimelor comise la un moment dat, într-o colectivitate, de către persoane de o anumită vârstă, pe plan social. 3. *Delincvență juvenilă* = totalitatea delictelor comise de tinerii sub 18 ani.
- DELINEÁVIT** s.n. (lat. *delineavit*) Cuvânt care însoțește numele autorului, înscris în colțul de jos a unei gravuri.
- DELINIÁ**, *deliniez* vb. I (fr. *délinéer*) (Rar) A schița (1), a face conturul unui obiect, al unei construcții; (fig.) a contura, a indica pe scurt.
- DELINTERSÁ**, *delintersez* vb. I (*de-* + *linters* + *-a*, cf. germ. *Delinter*) A îndepărta lintersul de pe semințele de bumbac egrenate.
- DELÍR**, *deliruri* s.n. (fr. *délire*) 1. Tulburare psihică manifestată prin halucinații, aiurări; onirism. 2. (Fig.) Agitație cauzată de emoții, de pasiuni; entuziasm excesiv.
- DELIRÁ**, *delirez* vb. I (fr. *délirer*, lat. *delirare*) A fi în stare de delir; a aiura.
- DELIRÁNT**, -*Ă*, *deliranți*, -*te* adj. (fr. *délirant*) Care delirează; de delir; (fig.) exaltat, frenetic, oniric (2).
- DELÍRIUM TRÉMENS** loc. s.n. (lat., fr. *delirium tremens*) Criză manifestată prin delir (1), halucinații vizuale sau auditive și tremurături ale feței și ale membrilor (provocată de un alcoolism cronic).
- DELITESCÉNT**, -*Ă*, *delitescenți*, -*te* adj. (fr. *délitescents*) Care prezintă delitescență.
- DELITESCÉNȚĂ**, *delitescențe* s.f. (fr. *délitescence*) Dispariție bruscă a unei tumori sau a unei inflamații.
- DELOIÁL**, -*Ă*, *deloiali*, -*e* adj. (fr. *déloyal*) Încorect, nesincer.
- DÉLTA**, *delta* s.m. (fr., gr. *delta*) 1. A patra literă a alfabetului grec (în formă de triunghi). 2. (Fig.) Simbolul adevărului; adevăr.
- DELTAADRÓM**, *deltaadromuri* s.n. (*delta[plan]* + *-drom*) Loc pentru desfășurarea antrenamentelor și a concursurilor de deltaplanorism.
- DELTÁIC**, -*Ă*, *deltaici*, -*ce* adj. (fr. *deltaique*) Referitor la deltă, care ține de deltă.
- DELTANAÚT**, *deltanauți* s.m. (*delta[plan]* + *-naut*) Persoană care zboară cu deltaplanul.
- DELTAPLÁN**, *deltaplane* s.n. (fr. *deltaplan*) Planor foarte ușor, în formă de triunghi.
- DELTAPLANÍSM** s.n. (fr. *deltaplanisme*) Sport practicat cu deltaplanul.
- DELTAPLANÍST**, *deltaplaniști* s.m. (fr. *deltaplaniste*) Sportiv care pilotează un deltaplan.
- DELTAPLANORÍSM** s.n. (*delta* + *planorism*) Sport practicat cu deltaplanul.
- DÉLTÁ**, *delte* s.f. (fr. *delta*) Porțiune de teren în formă triunghiulară, rezultată din acumulări de aluviuni, situată la vărsarea unei ape curgătoare.
- DELTOÍD**, -*Ă*, *detoizi*, -*de* (fr. *deltoïde*) 1. Adj. În formă de triunghi. 2. S.m. Mușchi în formă de triunghi, situat între claviculă, omoplat și capătul humerusului, care asigură abducția brațului.
- DELUVIÁL**, -*Ă*, *deluviali*, -*e* adj. (fr. *diluvial*) (Despre soluri) Format din deluviu; sedimentar (1).
- DELÚVIU**, *deluvii* s.n. (lat. *diluvium*) Material sedimentar rezultat din alterarea și dezagregarea rocilor, transportat de apele de pe versanți.
- DELUZÓRIU**, -*IE*, *deluzorii* adj. (fr. *délusoire*, lat. *delusorius*) (Livr.) Iluzoriu, înșelător.
- DEM** s.n. (fr., engl. *dem*) Asociere de indivizi apropiați, înrudiți din punct de vedere taxonomic.
- DEMACHIÁ**, *demachiez* vb. I (fr. *démaquiller*) A(-și) șterge machiajul sau fardul.
- DEMACHIÁNT**, -*Ă*, *demachianți*, -*te* adj., s.n. (fr. *démaquillant*) (Produs cosmetic) care servește la demachiere.
- DEMAGNETIZÁ**, *demagnetizez* vb. I (fr. *démagnétiser*) A pierde sau a face ca un corp să-și piardă proprietățile magnetice.
- DEMAGNETIZÁNT**, -*Ă*, *demagnetizanți*, -*te* adj. (fr. *démagnétisant*) Care demagnetizează.
- DEMAGNETIZÓR**, *demagnetizoare* s.n. (fr. *démagnétiseur*) Dispozitiv electromagnetic utilizat pentru ștergerea înregistrărilor de pe banda magnetică.
- DEMAGÓG**, -*Ă*, *demagogi*, -*ge* s.m. și f. (fr. *démagogue*) Persoană care caută să își creeze popularitate prin discursuri bombastice, promisiuni mincinoase etc. (în special în politică).
- DEMAGÓGIC**, -*Ă*, *demagogici*, -*ce* adj. (fr. *démagogique*) Care este specific demagogilor sau demagogiei, referitor la demagogi sau la demagogie; de demagog.
- DEMAGOGÍE**, *demagogii* s.f. (fr. *démagogie*) Atitudine care constă în înșelarea maselor, a electoratului prin promisiuni fără acoperire, pentru câștigarea popularității; comportare de demagog.
- DEMANTELÁ**, *demantelez* vb. I (fr. *démanteler*) (Livr.) 1. A demola zidurile de apărare ale unei cetăți; a distruge o construcție. 2. (Fig.) A dezorganiza, a destrăma. *A demantela o rețea de spionaj.*
- DEMANTELÁRE**, *demantelări* s.f. (cf. it. *demantelazione*, fr. *démantèlement*) Distrugere, dezorganizare (a aparatului de stat).
- DEMARÁ**, *demarez* vb. I (fr. *démarrer*) 1. (Despre autovehicule, motoare etc.) A se pune în mișcare cu

- viteză; a porni. 2. A pornit în viteză (într-o cursă) pentru a câștiga un avans față de alți concurenți.
- DEMARCĂ**, *demarchez* vb. I (fr. *démarquer*) 1. A însemna printr-o linie de demarcație; a (se) delimita (1); a (se) separa. 2. (Sport) A scăpa de sub supravegherea adversarului.
- DEMARCĂJ**, *demarcaje* s.n. (fr. *démarquage*) 1. Demarcare; plasarea unui jucător în teren astfel, încât să i se poată trimite mingea. 2. Preluarea unor pasaje dintr-o carte pentru a le transpune în altă carte.
- DEMARCATIV**, -Ă, *demarcativi*, -e adj. (fr. *démarcatif*) Care indică o demarcație; de demarcație.
- DEMARCAȚIE**, *demarcații* s.f. (fr. *démarcation*) 1. Operația de stabilire a liniei despărțitoare între două suprafețe de teren; delimitare, despărțire, separare. 2. (Fig.) Ceea ce separă net două lucruri, două domenii etc. 3. *Linie de demarcație* = linie naturală sau convențională care separă două state ori două teritorii.
- DEMARCAȚIONAL**, -Ă, *demarcaționali*, -e adj. (*demarcație* + *-onal*) Care are caracter de demarcație.
- DEMARCOARE** s.n. (fr. *démarreur*) Dispozitiv folosit pentru punerea în mișcare a motoarelor cu ardere internă.
- DEMASCĂ**, *demasc* vb. I (fr. *démasquer*) 1. A(-și) scoate masca. 2. (Fig.) A(-și) da pe față adevăratele intenții, planuri, gânduri ascunse etc.; a (se) trăda.
- DEMASCABIL**, -Ă, *demascabili*, -e adj. (*demasca* + *-bil*) Care poate fi demascat.
- DEMASCĂRE**, *demascări* s.f. (de la *demasca*) Dezvăluire; dare în vileag; denunțare a unor fapte și intenții ireale pentru a denigra pe cineva.
- DEMASCULINIZĂ**, *demasculinizez* vb. I (fr. *démasculiniser*) A face să-și piardă sau a-și pierde trăsăturile, aptitudinile de bărbat.
- DEMATERIALIZĂ**, *dematerializez* vb. I (fr. *dématiser*) A face să-și piardă sau a-și pierde caracterul material.
- DĂMĂ**, *deme* s.f. (fr. *dème*) Circumscripție teritorial-administrativă, în Grecia antică și în Imperiul Bizantin.
- DEMĂNT**, -Ă, *demenți*, -te (fr. *dément*, lat. *demens*, *-ntis*) 1. Adj., s.m. și f. Alienat, nebun. 2. Adj. Care denotă lipsă de rațiune, de judecată; nebunesc.
- DEMĂNȚĂ**, *demențe* s.f. (fr. *démence*, lat. *dementia*) 1. Alienare mintală; nebunie; folie². 2. (Fig.) Surescitare intensă. 3. *Demență precoce* = formă de schizofrenie, la tineri. *Demență senilă* = demență care se agravează odată cu vârsta.
- DEMENTIAL**, -Ă, *dementiali*, -e adj. (fr. *démentiel*) 1. Care este specific nebuniei; care denotă nebunie; nebunesc. 2. (Fam.) Extravagant. *Rochie demențială*.
- DEMÉRS**, *demersuri* s.n. (*de-* + *mers*, cf. fr. *démarche*) Intervenție (pe lângă cineva) pentru a obține ceva.
- DEMI-** (fr. *demi-*) Element de compunere cu sensul de „jumătate”, în cuvinte ca: *demibotină*, *demi-palton*.
- DEMIBOTINĂ**, *demibotine* s.f. (*demi-* + *botină*, cf. fr. *demi-botte*) Cizmuliță.
- DEMILITARIZĂ**, *demilitarizez* vb. I (fr. *démilitariser*) A interzice, a desființa (parțial sau total) toate instalațiile militare sau orice activitate militară într-o regiune, într-o țară, într-un perimetru dat; a (re)da caracter(ul) civil unor instituții, unor întreprinderi etc. militarizate.
- DEMIMOND**, -Ă, (2) *demimonde* (fr. *demi-monde*) (Livr.) 1. S.n. Societate, mediu al unei demimondene (1). 2. S.f. Demimondenă (1).
- DEMIMONDÉN**, -Ă, *demimondeni*, -e (fr. *demi-mondaine*) 1. S.f. Cocotă; (livr.) demimondă (2). 2. Adj. Referitor la o demimondenă (1).
- DEMINĂ**, *deminez* vb. I (fr. *déminer*) A curăța solul, un fluviu, o mare de mine¹ (3).
- DEMINERALIZĂ**, *demineralizez* vb. I (fr. *déminéraliser*) A(-și) pierde, a elimina sărurile minerale.
- DEMIPALTON**, *dempaltoane* s.n. (*demi-* + *palton*) Palton mai subțire.
- DEMISÉC**, *demiseci* adj. (fr. *demi-sec*) (Despre vinuri) Care are un gust intermediar între dulce și sec.
- DEMISIE**, *demisii* s.f. (fr. *démission*) Act, cerere (scrisă) prin care cineva renunță (de bunăvoie) la o funcție, la o demnitate etc., cerând desfacerea contractului de muncă.
- DEMISIONĂ**, *demisionez* vb. I (fr. *démisionner*) A renunța (de bunăvoie) printr-un act (scris) la o funcție, la o demnitate etc.; a-și prezenta demisia.
- DEMISIONĂR**, -Ă, *demisionari*, -e adj., s.m. și f. (fr. *démisionnaire*) (Persoană) care a demisionat (recent).
- DEMISÓL**, *demisoluri* s.n. (*demi-* + *sol*) Nivelul unei clădiri, situat parțial sub nivelul solului, sub parter.
- DEMISTIFICĂ**, *demistific* vb. I (cf. fr. *démystifier*) A face astfel, încât un lucru, o idee să-și piardă caracterul mistificator; a demitiza.
- DEMISTIFICĂTOR**, -OĂRE, *demistificatori*, -oare adj., s.m. și f. (*demistifica* + *-tor*) (Persoană) care demistifică.
- DEMÍTE**, *demit* vb. III (fr. *démètre*, lat. *demittere*) A destitui, a scoate pe cineva dintr-o funcție, dintr-o demnitate.
- DEMITĂNȚĂ**, *demitente* s.f. (fr. *demi-teinte*) Tentă între luminos și întunecat, într-o pictură sau gravură.
- DEMITIZĂ**, *demitizez* vb. I (cf. it. *demitizzare*) A face astfel, încât un lucru, o idee să-și piardă caracterul

- mitic; a face să dispară o afirmație falsă, o minciună; a demistifica.
- DEMÍU**, *demiuri* s.n. (fr. [*paletot de*] *demi[-saison]*) Pardesiu gros.
- DEMIURG**, (2) *demiurgi* s.m. (lat. *demiurgus*, fr. *démiurge*) **1.** Creatorul Universului (în filosofia lui Platon); (p. ext.) principiu activ, creator. **2.** Persoană care creează sau însușește, care dă avânt la ceva.
- DEMIURGIC**, -Ă, *demiurgici*, -ce adj. (fr. *démiurgique*) Referitor la demiurg (1).
- DEMIVOLÉU**, *demivoleuri* s.n. (fr. *demi-volée*) (La tenis) Lovitură care expediază mingea după contactul cu solul.
- DEMN**, -Ă, *demni*, -e adj. (lat. *dignus*) **1.** Capabil, vrednic de... **2.** (Despre oameni) Care inspiră stimă, respect (în comportare, în manifestări); rezervat (2), sobru (2).
- DEMNITĂR**, *demnitari* s.m. (fr. *dignitaire*, cf. *demn*) Înalt funcționar al statului, al Bisericii etc.
- DEMNITATE**, *demnități* s.f. (lat. *dignitas*, -atis, cf. fr. *dignité*) **1.** Calitatea de a fi demn; autoritate morală, prestigiu (1); onoare (2); gravitate (2). **2.** Funcție înaltă în stat; rang (1).
- DEMO-** (fr. *démo-*, it. *demo*, gr. *demos*) Element de compunere cu sensul de „referitor la popor”, „popular”, „populație”, în cuvinte ca: *democrație*, *demografie*.
- DEMOAZĂLĂ**, *demoazele* s.f. (fr. *demoiselle*) (Înv.) Domnișoară, duduie.
- DEMOBILIZĂ**, *demobilizez* vb. I (fr. *démobiliser*) **1.** A lăsa la vatră trupele mobilizate; a trece armata de la starea de război la cea de pace. **2.** (Fig.) A renunța la orice intenție revendicativă; a descuraja.
- DEMOBILIZĂTOR**, -OĂRE, *demobilizatori*, -oare adj. (*demobiliza* + -tor) Care demobilizează (2); descurajant.
- DEMOCRÁT**, -Ă, *democrați*, -te (fr. *démocrate*) **1.** Adj., s.m. și f. (Adept) al democrației. **2.** S.m. Membru al unui partid democrat. **3.** *Partid democrat* = partid cu orientare democrată (1). *Democrat-creștin* = (despre partide) care adoptă principiile democrației creștine; (despre persoane) care face parte dintr-un astfel de partid; democreștin.
- DEMOCRÁTIC**, -Ă, *democratici*, -ce adj. (fr. *démocratique*) Care aparține sau este conform democrației.
- DEMOCRATÍSM** s.n. (fr. *démocratie*) Ansamblu de principii care exprimă, garantează și asigură libertățile democratice.
- DEMOCRATIZĂ**, *democratizez* vb. I (fr. *démocratiser*) **1.** A implementa ideii și instituții democratice într-un stat; a (re)organiza pe baze democratice. **2.** A pune la îndemâna tuturor.
- DEMOCRATÚRĂ**, *democraturi* s.f. (fr. *démocrature*) (Livr.) Falsă democrație; trecere de la dictatură la democrație.
- DEMOCRATÍE**, *democrații* s.f. (fr. *démocratie*) Regim politic în care puterea supremă este exercitată de popor, prin reprezentanți aleși.
- DEMOCREȘTÍN**, -Ă, *democreștini*, -e s.m. și f., adj. (cf. it. *democristiano*) (Rar) Democrat-creștin.
- DEMODÁ**, *demodez* vb. I (fr. *démoder*) A înceta să fie la modă; a se învechi, a se perima (1).
- DEMODÁT**, -Ă, *demodați*, -te adj. (it. *demoda*, fr. *démodé*) **1.** Care nu mai este la modă; vetust. **2.** (Fig.) Desuet, perimat.
- DEMODÉX**, *demodecși* s.m. (fr. *démodex*) Acarian parazit întâlnit la om și la animale, agentul patogen al acneei.
- DEMOGRÁF**, *demografi* s.m. (fr. *démographe*) Specialist în demografie.
- DEMOGRÁFIC**, -Ă, *demografici*, -ce adj. (fr. *démographique*) **1.** Referitor la demografie, care ține de demografie. **2.** *Explozie demografică* v. *explozie* (3).
- DEMOGRAFÍE** s.f. (fr. *démographie*) Știință care studiază fenomenele de creștere și descreștere a populației umane, precum și structura, densitatea, mișcarea etc. a acesteia.
- DEMOLÁ**, *demolez* vb. I (fr. *démolir*) A dărâma o construcție (bucată cu bucată); a distruge (1), a ruina (1).
- DEMOLIȚÍUNE**, *demolițiuni* s.f. (fr. *démolition*) Demolare; ruinare, ruină (1).
- DÉMON**, *demoni* s.m. (fr. *démon*) **1.** Diavol, drac, Satana. **2.** (Fig.) Om rău. **3.** Spirit al răului. **4.** Personificare a eroismului, a curajului, a răzvrătirii și a frumuseții fizice. **5.** Geniu al neliniștii.
- DEMONETIZĂ**, *demonetizez* vb. I (fr. *démonétiser*) **1.** A retrage din circulație anumite monede. **2.** (Despre monede) A se devaloriza. **3.** (Fig.) A deveni banal, obișnuit.
- DEMONIÁC**, -Ă, *demoniaci*, -ce adj. (fr. *démoniaque*) Demonic.
- DEMÓNIC**, -Ă, *demonici*, -ce adj. (it. *demonico*) Care aparține demonilor; drăcesc, satanic, luciferic, demoniac.
- DEMONÍSM** s.n. (fr. *démonisme*) Credință în demoni; atitudine demonică.
- DEMONIZĂ**, *demonizez* vb. I (*demon* + -iza) A da caracter demonic; a atrage de partea diavolului, a răului.
- DEMONIZÁRE**, *demonizări* s.f. (de la *demoniza*) Aderare la demonism, la credința în demoni.

- DEMONOFOBIE** s.f. (it. *demonofobia*) Teamă patologică de demoni.
- DEMONOGRAF**, -Ă, *demonografi*, -e s.m. și f. (fr. *démonographe*) Autor de studii despre demoni.
- DEMONOGRAFIE**, *demonografii* s.f. (fr. *démonographie*) Studiul credințelor religioase despre demoni; tratat despre demoni (1).
- DEMONOLATRIE** s.f. (fr. *démonolâtrie*) Venerare a demonilor.
- DEMONOLĂTRU**, -Ă, *demonolatri*, -e adj., s.m. și f. (fr. *démonolâtre*) (Persoană) care venerază demonii.
- DEMONOLOG**, -Ă, *demonologi*, -ge s.m. și f. (fr. *démonologue*) Specialist în demonologie.
- DEMONOLÓGIC**, -Ă, *demonologici*, -ce adj. (fr. *démonologique*) Al demonologiei, referitor la demonologie.
- DEMONOLOGIE** s.f. (fr. *démonologie*) Disciplină care se ocupă de mitul demonilor.
- DEMONOMANIE** s.f. (fr. *démonomanie*) Formă de nebunie provocată de convingerea de a fi stăpânit de demoni.
- DEMONSTRĂ**, *demonstrez* vb. I (fr. *démontrer*, lat. *demonstrare*) 1. A arăta, a dovedi, a fundamenta, a proba adevărul (sau neadevărul) unei afirmații, al unei teorii, al unui fapt etc. cu argumente, cu exemple concrete. 2. A organiza o demonstrație (1); a manifesta (2). 3. A etala; a pune în evidență.
- DEMONSTRABIL**, -Ă, *demonstrabili*, -e adj. (fr. *démonstrable*, lat. *demonstrabilis*) Care poate fi demonstrat.
- DEMONSTRABILITATE** s.f. (fr. *démonstrabilité*) Calitatea de a fi demonstrabil.
- DEMONSTRĂNT**, -Ă, *demonstranți*, -te s.m. și f. (rus. *demonstrant*) Participant la o demonstrație (1); manifestant.
- DEMONSTRATIV**, -Ă, *demonstrativi*, -e adj. (fr. *démonstratif*, lat. *demonstrativus*) 1. Care servește unei demonstrații; ilustrativ. 2. (Despre gesturi, manifestări etc.) Care exprimă în mod ostentativ un sentiment, o atitudine, o părere etc. 3. *Pronume demonstrativ* = pronume care arată locul, în timp sau în spațiu, al obiectului față de vorbitor. *Adjectiv demonstrativ* = adjectiv care însoțește substantivul, indicând depărtarea sau apropierea în spațiu sau în timp.
- DEMONSTRĂȚIE**, *demonstrații* s.f. (fr. *démonstration*, lat. *demonstratio*, cf. rus. *demonstraciia*) 1. Manifestație publică (de stradă) care are un caracter social sau politic; defilare. 2. Șir de calcule care dovedesc adevărul unei teoreme, al unei formule. 3. Manifestare a unui sentiment, a unei atitudini.
4. *Demonstrație de forță* = concentrare și desfășurare a unor forțe militare, inițiată pentru intimidarea adversarului sau inducerea în eroare a acestuia.
- DEMONTĂ**, *demontez* vb. I (fr. *démonter*) 1. A desface un mecanism, o mașină etc. piesă cu piesă. 2. (Fig.) A descuraja, a deprima (pe cineva).
- DEMONTĂBIL**, -Ă, *demontabili*, -e adj. (fr. *démontable*) Care poate fi demontat.
- DEMORALIZĂ**, *demoralizez* vb. I (fr. *démoraliser*) A (se) descuraja, a (se) deprima.
- DEMORALIZĂNT**, -Ă, *demoralizanti*, -te adj. (fr. *démoralisant*) Care demoralizează; demoralizator, deprimant, descurajator.
- DEMORALIZĂTOR**, -OĂRE, *demoralizatori*, -oare adj. (fr. *démoralisateur*) Care tinde să demoralizeze; demoralizant.
- DEMORFINIZARE** s.f. (cf. fr. *démorphinisation*) Dezintoxicare aplicată morfinomanilor.
- DEMORFISM** s.n. (fr. *démorphisme*) Proces de distrugere și de descompunere a rocilor solide.
- DĒMOS** s.n. (gr. *demos*) (În Grecia antică) Denumire dată păturii de oameni liberi, cu drepturi politice depline, dintr-un oraș.
- DEMOSCÓPIC**, -Ă, *demoscopici*, -ce adj. (*demoscop[ie] + -ic*) Care sondează opinia publică.
- DEMOSCOPÍE** s.f. (germ. *Demoskopie*, fr. *démoscopie*) Sondare a opiniei publice prin întrebări, folosind date statistice.
- DEMÓTIC**, -Ă, *demotice* adj. (fr. *démotique*) Scriere demotică = scriere cursivă, populară în Egiptul antic.
- DEMULĂ**, *demulez* vb. I (fr. *démouler*) A scoate un model din tiparul în care a fost turnat, fasonat etc.
- DEMULTIPLICĂ**, *demultiplíc* vb. I (fr. *démultiplier*) A încetini o mișcare de rotație cu ajutorul unui angrenaj.
- DEMULTIPLICĂTOR**, *demultiplicatoare* s.n. (fr. *démultiplicateur*) Sistem de transmisie care asigură reducerea vitezei.
- DENĂR/DINĂR**², *denari/dinari* s.m. (lat. *denarius*, it. *denaro*) 1. Monedă de argint de cca patru grame care a circulat în Roma antică. 2. Unitate monetară în unele țări europene, în Evul Mediu.
- DENATALITATE** s.f. (fr. *dénatalité*) Scădere a natalității.
- DENATURĂ**, *denaturez* vb. I (fr. *dénaturer*) 1. A schimba, a deforma, a falsifica (în mod intenționat) sensul unor cuvinte, adevărul; a escamota (2), a perverti (2). 2. A altera considerabil gustul, savoarea; a contraface o substanță sau un produs (comestibil) în diferite scopuri.

- DENATURĂNT**, -Ă, *denaturanți*. -te adj., s.n. (fr. *dénaturant*) (Substanță) care denaturează un produs.
- DENATURĂT**, -Ă, *denaturați*. -te adj. (cf. fr. *dénaturé*)
1. Lipsit de sentimente firești, normale.
 2. Falsificat, alterat.
 3. Deformat (în mod voit), răstălmăcit.
 4. *Spirt denaturat* = spirt nebuvinabil din cauza denaturării cu un adaos de alcool metilic, cu destinație industrială.
- DENAȚIONALIZĂRE**, *denaționalizări* s.f. (cf. fr. *dénationalisation*) Restituire a unei entități economice din proprietatea statului în proprietatea privată.
- DENAZALIZĂ**, *denazalizez* vb. I (fr. *dénasaliser*) A(-și) pierde sau a face să-și piardă timbrul, caracterul nazal.
- DENAZIFICĂ**, *denazific* vb. I (fr. *dénazifier*, engl. *denazify*) A lua măsuri pentru dispariția urmelor nazismului.
- DENDRĂRIU**, *dendrării* s.n. (rus. *dendrarii*) Parc care prezintă colecții de plante vii, crescute în condiții naturale sau în seră.
- DENDRITĂ**, *dendrite* s.f. (fr. *dendrite*)
1. Prelungire ramificată arborescentă a protoplasmului neuronului; dendron.
 2. (La pl.) Depozite de minerale cu aspect arborescent.
- DENDRITIC**, -Ă, *dendritici*. -ce adj. (fr. *dendritique*) Care aparține dendritei (1), cu dendrite; arborescent.
- DENDR(O)**- (fr. *dendro*-) Element de compunere cu sensul de „arbore”, în cuvinte ca: *dendrofloricol*, *dendrometrie*.
- DENDROFLORICOL**, -Ă, *dendrofloricoli*. -e adj. (*dendro*- + *floricol*) Referitor la plantarea de arbori și de flori.
- DENDROGRĂF**, *dendrografe* s.n. (fr. *dendrographe*) Dendrometru înregistrator.
- DENDROGRĂFIC**, -Ă, *dendrogrăfici*. -ce adj. (fr. *dendrographique*) Care ține de dendrografie, referitor la dendrografie.
- DENDROGRAFIE** s.f. (fr. *dendrographie*) Studiul arborilor; dendrologie.
- DENDROLOG**, -Ă, *dendrologi*. -ge s.m. și f. (germ. *Dendrolog*) Specialist în dendrologie.
- DENDROLOGIC**, -Ă, *dendrologici*. -ce adj. (fr. *dendrologique*) Referitor la dendrologie, care ține de dendrologie.
- DENDROLOGIE** s.f. (fr. *dendrologie*) Știință care studiază arborii; dendrografie.
- DENDROMÉTRIC**, -Ă, *dendrometrici*. -ce adj. (fr. *dendrométrique*) Referitor la dendrometrie.
- DENDROMETRIE** s.f. (fr. *dendrométrie*) Disciplină care se ocupă cu măsurarea dimensiunii arborilor.
- DENDROMETRIST**, -Ă, *dendrometriști*. -ste s.m. și f. (fr. *dendrométriste*) Specialist în dendrometrie.
- DENDROMÉTRU**, *dendrometre* s.n. (fr. *dendromètre*) Instrument folosit pentru măsurarea dimensiunii arborilor.
- DENDRÓN**, *dendroane* s.n. (fr. *dendrone*) (Biol.) Dendrită (1).
- DENEGĂ**, *deneg* vb. I (lat., it. *denegare*, cf. fr. *dénier*)
1. A tăgădui (cu tărie), a nega.
 2. A refuza (1).
- DENEGĂRE**, *denegări* s.f. (de la *denega*) *Denegare de dreptate* = refuz al unui organ juridic de a rezolva o cauză în legătură cu care a fost sesizat.
- DENEGATÓRIU**, -IE, *denegatorii* adj. (fr. *dénégatoire*) Care are caracter de denegație.
- DENEGĂȚIE**, *denegații* s.f. (fr. *dénégation*) Negare în justiție.
- DÉNGA** s.f. (fr. *dengue*) Febră epidemică tropicală provocată de un virus transmis de un țânțar.
- DENICHELĂ**, *denichelez* vb. I (*de*- + *nichela*) A înlătura stratul de nichel depus pe plăcile de stereotipie.
- DENICOTINIZĂ**, *denicotinizez* vb. I (fr. *dénicotiniser*) A îndepărta nicotina din tutun.
- DENICOTINIZĂRE**, *denicotinizări* s.f. (de la *denicotiniza*)
1. Îndepărtare a nicotinei din tutun.
 2. Dezvățare de fumat.
- DENIÉR**, *denieri* s.m. (fr. *denier*) Unitate de măsură pentru greutatea liniară a firului de mătase sau a fibrei sintetice.
- DENIGRĂ**, *denigrez* vb. I (fr. *dénigrer*, lat. *denigrare*) A ataca reputația cuiva; a ponegri, a defăima, a calomnia.
- DENIGRĂNT**, -Ă, *denigranți*. -te adj. (fr. *dénigrant*) Denigrator.
- DENIGRATÓR**, -OĂRE, *denigratori*. -oare adj., s.m. și f. (lat. *denigrator*; -oris, it. *denigratore*) (Persoană) care denigreză; denigrant.
- DENÍM**, *denimuri* s.n. (fr., engl. *denim*) Țesătură groasă de bumbac, folosită în trecut la confecționarea pantalonilor și a salopetelor, utilizată astăzi pentru confecții de tip bluejeans.
- DENITRĂ**, *denitrez* vb. I (germ. *denitrieren*) A denitrifica.
- DENITRIFICĂ**, *denitrific* vb. I (fr. *dénitrifier*) A efectua operația de denitrificare; a denitra.
- DENITRIFICĂRE**, *denitrificări* s.f. (cf. fr. *dénitrification*) Eliminarea, dintr-o substanță, a azotului și a compușilor din sol ai acestuia.
- DENIVELĂ**, *denivelez* vb. I (fr. *déniveler*)
1. (Despre terenuri) A face să-și piardă sau a(-și) pierde netezimea, nivelarea prin producerea de gropi.
 2. (Despre suprafața unei ape) A(-și) schimba nivelul.

- DENIVELĂRE**, *denivelări* s.f. (de la *denivela*) Diferență de nivel; accident de teren.
- DENOMBRĂ**, *denombrez* vb. I (fr. *dénombrer*) A număra; a face numărarea, recensământul (unei populații, unei armate etc.).
- DENOMBRĂBIL**, -Ă, *denombrabili*, -e adj. (fr. *dénombrable*) Care poate fi numărat.
- DENOMINĂ**, *denominez* vb. I (lat. *denominare*)
1. (Livr.) A denumi. 2. A face o denominare.
- DENOMINALIZĂ**, pers. 3 *denominalizează* vb. I (fr. *dénominaliser*) (Despre semnele monetare) A(-și) reduce valoarea nominală.
- DENOMINĂRE**, *denominări* s.f. (de la *denomina*)
1. Denumire. 2. Reducere a valorii nominale a semnelor monetare. *Denominarea monedei naționale.*
- DENOMINATIV**, -Ă, *denominativi*, -e (fr. *dénomitatif*, lat. *denominativus*) 1. Adj. Care denumește. 2. S.n. Cuvânt derivat dintr-un substantiv sau dintr-un adjectiv.
- DENOMINĂȚIE**, *denominații* s.f. (fr. *dénomination*) Denumire, numire.
- DENOTĂ**, pers. 3 *denotă* vb. I (fr. *dénoter*, lat. *denotare*) 1. A arăta, a indica (1). 2. A exprima un anumit sens.
- DENOTĂT**, *denotate* s.n. (fr. *dénoté*) Obiect care poartă un nume; semnificat.
- DENOTATIV**, -Ă, *denotativi*, -e adj. (fr. *dénotatif*) Care corespunde unei denotații; precis (1), comun, obișnuit; (despre stil) neutru, obiectiv (2), lipsit de conotații.
- DENOTĂȚIE**, *denotații* s.f. (fr. *dénotation*) 1. (Log.) Denumire a unui obiect care trimite la un concept; sferă (4). 2. (Lingv.) Semnificație.
- DENS**, -Ă, *denși*, -se adj. (fr. *dense*, lat. *densus*) 1. Care are părțile componente strâns unite; compact (1), îndesat; (fig.; despre somn, liniște etc.) greu; profund. 2. Consistent, solid (3), tare; (fig.) concis.
- DENSIFICĂ**, *densific* vb. I (fr. *densifier*) A (se) condensa, a (se) întări.
- DENSIMETRIE** s.f. (fr. *densimétrie*) Tehnică de măsurare a densității substanțelor (lichide).
- DENSIMÉTRU**, *densimetre* s.n. (fr. *densimètre*) Aerometru folosit pentru măsurarea densității lichidelor.
- DENSITĂTE**, *densități* s.f. (fr. *densité*, lat. *densitas*, -atis) 1. Faptul de a fi dens; compacitate; număr, cantitate de obiecte, de ființe dispuse pe unitatea de suprafață sau de lungime; desime. 2. Raportul dintre masa și volumul unui corp; masă specifică. 3. *Densitatea populației* = numărul de locuitori pe unitatea de suprafață teritorială.
- DENTĂL**, -Ă, *dentali*, -e adj., s.f. (fr. *dental*) (Consoană) care se articulează atingând cu vârful limbii incisivii¹.
- DENTĂR**, -Ă, *dentari*, -e adj. (fr. *dentaire*, lat. *dentarius*) Referitor la dinte; care ține de medicul dentist.
- DENTÍCUL**, *denticule* s.n. (fr. *denticule*) 1. Dinte foarte mic. 2. (Arhit.) Ornament de cornișă în formă de dinte.
- DENTICULĂT**, -Ă, *denticulați*, -te adj. (fr. *denticulé*) Care are denticule; dințat, crestat.
- DENTIFORM**, -Ă, *dentiformi*, -e adj. (fr. *dentiforme*) Care are formă de dinte.
- DENTINĂ** s.f. (fr. *dentine*) Țesut osos dur, bogat în calciu, care formează masa unui dinte; ivoriu (2).
- DENTIST**, -Ă, *dențiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *dentiste*, germ. *Dentist*) (Medic) specializat în tratarea bolilor cavității bucale și dinților; stomatolog.
- DENTÍSTICĂ** s.f. (*dentist* + *-ică*) (Med.) Stomatologie.
- DENȚIȚIE**, *dențiții* s.f. (fr. *dentition*, lat. *dentitio*)
1. Dantură; formarea și apariția dinților, la copii și la puii mamiferelor; mod de dispunere a dinților.
2. *Dențiție de lapte* = prima dențiție a unui copil.
- DENTÓM**, *dentoame* s.n. (fr. *dentome*) Tumoare benignă a unui dinte adult.
- DENTONOMIE** s.f. (fr. *dentonomie*) Clasificare a dinților.
- DENUCLEARIZĂ**, *denuclearizez* vb. I (fr. *dénucléariser*) A limita sau a interzice, prin intermediul unui tratat internațional, producerea, utilizarea și experimentarea armelor nucleare, precum și depozitarea deșeurilor radioactive într-un spațiu, într-o zonă, într-o țară etc.
- DENUCLEARIZĂT**, -Ă, *denuclearizați*, -te adj. (de la *denucleariza*) (Despre țări, teritorii) Căruia i s-a interzis, prin tratat internațional, deținerea de arme nucleare.
- DENUDĂ**, *denudez* vb. I (fr. *dénuder*, lat. *denudare*) (Livr.) A dezveli, a descoperi.
- DENUDĂȚIE**, *denudații* s.f. (fr. *dénudation*, lat. *denudatio*) 1. Proces de nivelare a reliefului sub acțiunea agenților externi (apă, vânt, ghețari etc.), prin dezagregarea și transportarea rocilor în regiuni mai joase. 2. Starea unui dinte sau a unui os dezvelit, descoperit.
- DENUMÍ**, *denumesc* vb. IV (*de-* + *numi*, cf. fr. *dénommer*) A da un nume unei ființe, unui lucru; a numi; a denomina (1).
- DENUMIRE**, *denumiri* s.f. (de la *denumi*) Faptul de a denumi; numire; nume dat unei ființe sau unui lucru; cuvânt care denumește ceva.

- DENUNȚ**, *denunțuri* s.n. (de la *denunța*) Informare adresată unei instanțe penale sau unui organ de urmărirea penală referitor la săvârșirea unei infracțiuni de către cineva; denunțare (1), delatțiune.
- DENUNȚĂ**, *denunț* vb. I (fr. *dénoncer*, lat. *denuntiare*) 1. A face un denunț, a reclama (2); a informa o autoritate, o instanță penală despre comiterea unei infracțiuni. 2. A declara un act, un tratat, un contract, un drept nul, nevalabil. 3. A se ridica în public împotriva cuiva. A *denunța un abuz*.
- DENUNȚĂRE**, *denunțări* s.f. (de la *denunța*) 1. Denunț, delatțiune. 2. *Denunțare calomnioasă* = învinuire mincinoasă, prin denunț, adusă unei persoane.
- DENUNȚĂTOR**, **-OĂRE**, *denunțători*, *-oare* s.m. și f. (cf. fr. *dénonciateur*) Persoană care denunță; delator.
- DENUTRIȚIE**, *denutriții* s.f. (fr. *dénutrition*) Deficiență de nutriție datorată unor carențe de hrană sau unor tulburări de asimilare, care produce o scădere sensibilă în greutate.
- DEODORĂNT**, **-Ă**, *deodoranți*, *-te* adj., s.n. (fr. *déodorant*) Dezodorizant.
- DEONTOLÓGIC**, **-Ă**, *deontologici*, *-ce* adj. (fr. *déontologique*) Referitor la deontologie.
- DEONTOLOGIE** s.f. (fr. *déontologie*) 1. Teoria îndatoririlor de ordin moral; (p. spec.) ansamblu de reguli, de norme și de obligații specifice unei profesii. 2. *Deontologie medicală* = etică medicală.
- DEPALATALIZĂ**, pers. 3 *depalatalizează* vb. I (fr. *dépalataliser*) (Despre consoane) A-și pierde caracterul palatal.
- DEPANĂ**, *depanez* vb. I (fr. *dépanner*) A repara un autovehicul, un televizor, o mașină ca urmare a unei pene (1).
- DEPANĂTOR**, **-OĂRE**, *depanatori*, *-oare* s.m. și f. (*depana* + *-tor*) Lucrător calificat care depanează diverse mașini sau aparate (de radio, de televiziune etc.) aflate în pană (1); reparator (1).
- DEPANŌR**, *depanoare* s.n. (fr. *dépanneur*) Aparat folosit pentru depistarea penelor (1) unor aparate, ale unor mașini etc.
- DEPARAZITĂ**, *deparazitez* vb. I (*de-* + *parazit* + *-a*) A distruge paraziții de pe plante, de pe animale sau din încăperi folosind metode chimice, fizice ori biologice.
- DEPARAZITĂRE**, *deparazitări* s.f. (de la *deparazita*) 1. Distrugere a paraziților. 2. *Deparazitare radioelectrică* = combatere a perturbațiilor radioelectrice produse de instalațiile tehnice (paraziți industriali).
- DEPAREIĂ**, *depareiez* vb. I (fr. *dépareiller*) A decolora o serie de mărci poștale.
- DEPARTAJĂ**, *departajez* vb. I (fr. *départager*) 1. A face să înceteze egalitatea meritelor; a stabili un criteriu pentru un clasament. 2. A (se) distanța ca punctaj într-un clasament. 3. A arbitra un diferend.
- DEPARTAMENT**, *departamente* s.n. (fr. *département*) 1. Ramură specializată a unei administrații, a unei antreprize; subdiviziune a unui minister. 2. Minister (în S.U.A.). 3. Unitate teritorial-administrativă (în Franța) gestionată de un prefect.
- DEPARTAMENTĂL**, **-Ă**, *departamentali*, *-e* adj. (fr. *départemental*) Care ține de un departament, referitor la un departament.
- DEPAVĂ**, *depavez* vb. I (fr. *dépaver*) A desface un pavaj; a strica un drum pavat.
- DEPĂȘI**, *depășesc* vb. IV (fr. *dépasser*, cf. *păși*) 1. A întrece, mergând în același sens, a devansa (1), a lăsa în urmă. 2. A fi superior cuiva sau în ceva; a birui, a învinge; a surmonta. 3. A fi mai înalt, mai mare, mai lung decât altcineva sau altceva. 4. A întrece puterile sau competența cuiva.
- DEPEIZĂ**, *depeizez* vb. I (fr. *dépayser*) (Livr.) A(-și) schimba țara, locul de origine; (fig.) a (se) dezorienta (2), a (se) înstrăina.
- DEPENDENT**, **-Ă**, *dependenți*, *-te* adj. (fr. *dépendant*) 1. Care nu este autonom; subordonat (1), supus. 2. (Gram.) Secundar² (2), subordonat (1). 3. A cărei mișcare sau existență este condiționată de un aparat, de o substanță sau de medicamente.
- DEPENDENȚĂ**, *dependențe* s.f. (fr. *dépendance*) Stare de subordonare, de supunere față de cineva sau de ceva; obediență; (p. ext.) corelație.
- DEPENDINȚĂ**, *dependințe* s.f. (fr. *dépendances*) (Mai ales la pl.) Încăpere anexă (baie, bucătărie etc.) într-o locuință, într-un local public; construcție anexă pe lângă o gospodărie.
- DEPERDITIE**, *deperdiții* s.f. (fr. *déperdition*) Pierdere progresivă, diminuare a căldurii, a energiei.
- DEPERSONALIZĂ**, *depersonalizez* vb. I (fr. *dépersonnaliser*) A face să-și piardă sau a-și pierde personalitatea.
- DEPERSONALIZĂRE**, *depersonalizări* s.f. (de la *depersonaliza*) Tulburare mintală constând în faptul că bolnavul și-a pierdut personalitatea.
- DEPESĂJ**, *depesaje* s.n. (fr. *dépeçage*) Tăiere în bucăți a unui cadavru, pentru a-i împiedica identificarea.
- DEPEȘĂ**, *depeșe* s.f. (fr. *dépêche*) (Înv.) 1. Corespondență oficială; telegramă. *Depeșă diplomatică*. 2. Informație scurtă transmisă organelor de presă.
- DEPIGMENTĂ**, *depigmentez* vb. I (fr. *dépigmenter*) (Despre piele, păr) A se decolora prin pierderea pigmentului melanic.

- DEPILĂ**, *depilez* vb. I (fr. *dépiler*, lat. *depilare*) 1. A îndepărta părul de pe pielea de animal pregătită pentru tăbăcit. 2. A(-și) îndepărta părul de pe corp, în scop igienic sau estetic; a (se) epila.
- DEPILANT**, -Ă, *depilanți*, -te adj., s.n. (fr. *dépilant*) (Substanță) care servește la depilare.
- DEPILATOR**, -OĂRE, *depilatori*, -oare adj., s.n. (fr. *dépilatoire*) (Produs cosmetic) care produce căderea părului de pe pielea cuiva; epilator.
- DEPILĂȚIE**, *depilații* s.f. (fr. *dépilation*) Depilare.
- DEPÎNDE**, *depind* vb. III (fr. *dependre*, lat. *dependere*) 1. A fi subordonat deciziei cuiva, a fi în funcție de..., a fi legat de..., a rezulta din ceva, a fi consecința cuiva sau a ceva. 2. A fi sub autoritatea, sub ordinele sau sub conducerea cuiva, a fi subordonat cuiva.
- DEPISTĂ**, *depistez* vb. I (fr. *dépister*) A descoperi ceva ascuns, tănuit, a da de urma unui lucru după o cercetare amănunțită.
- DEPLANTĂ**, *deplantez* vb. I (fr. *déplanter*) 1. A scoate un arbore dintr-un loc pentru a-l planta în altă parte. 2. A dezgropa, a ridica mine¹ (3) dintr-un loc.
- DEPLASĂ**, *deplasez* vb. I (fr. *déplacer*) 1. A schimba locul unui lucru; a muta. 2. A se duce, a circula (1), a merge, a se mișca. 3. A (se) disloca (1), a (se) dezarticula (2). 4. A merge undeva pentru un timp limitat (în interes de serviciu).
- DEPLASABIL**, -Ă, *deplasabili*, -e adj. (fr. *déplacable*) Care poate fi deplasat.
- DEPLASAMENT**, *deplasamente* s.n. (fr. *déplacement*) Greutatea volumului de apă dezlocuit de o navă; greutatea totală a unei nave.
- DEPLASĂRE**, *deplasări* s.f. (de la *deplasa*) 1. Timpul și locul spre care se deplasează cineva; circulație (1); locomoție. 2. În *deplasare* = în călătorie (în interes de serviciu).
- DEPLASĂT**, -Ă, *deplasați*, -te adj. (de la *deplasa*, cf. fr. *déplacé*) 1. Care nu se află la locul lui; mutat, dislocat. 2. (Fig.) Care nu este așa cum se cuvine în raport cu o situație sau cu anumite circumstanțe; șocant, necuviincios, nepotrivit.
- DEPLASTIFIANT**, *deplastifianți* s.m. (fr. *déplastifiant*) (În industria ceramică) Material adăugat unei materii prime pentru a-i reduce plasticitatea; deplastificator.
- DEPLASTIFICATOR**, *deplastificatori* s.m. (cf. fr. *déplastifiant*) Deplastifiant.
- DEPLĂNGE**, *deplâng* vb. III (de- + *plânge*, cf. fr. *déplore*) A simți milă, părere de rău, regret față de cineva sau de ceva; a compătimi, a deplora.
- DEPLEȚIUNE**, *deplețiuni* s.f. (fr. *déplétion*, lat. *depletio*, -onis) (Med.) Golire; (spec.) suprimare sau micșorare a unei obstrucții, a unei piedici în curgearea fluidelor.
- DEPLIĂ**, *depliez* vb. I (fr. *déplier*) A desfăce un obiect împăturit, pliat.
- DEPLORĂ**, *deplor* vb. I (fr. *déplore*) (Livr.) A deplânge.
- DEPLORABIL**, -Ă, *deplorabili*, -e adj. (fr. *déplorable*) 1. Vrednic de plâns, de compătimit; jalnic, lamentabil (2), mizerabil (1). 2. Care provoacă neplăcere; penibil. *Rezultate deplorabile*.
- DEPLORĂȚIE**, *deplorații* s.f. (fr. *déploration*, lat. *deploratio*) (Rar) Plângere, lamentație; cântec popular medieval cu subiect tragic sau religios.
- DEPLUMĂ**, *deplumez* vb. I (fr. *déplumer*) A smulge pene; a jumuli.
- DEPOETIZĂ**, *depoetizez* vb. I (fr. *dépoétiser*) A priva (un text etc.) de caracterul poetic, a lipsi de poezie.
- DEPOLARIZĂ**, *depolarizez* vb. I (fr. *dépolariser*) 1. A împiedica polarizarea chimică a electrozilor. 2. A transforma un fascicul de raze în lumină naturală, prin anihilarea polarizării.
- DEPOLITIZĂ**, *depolitizez* vb. I (fr. *dépolitiser*) A face să-și piardă caracterul politic.
- DEPOLUĂ**, *depoluez* vb. I (fr. *dépolluer*) A suprima sau a reduce poluarea ori sursele care o produc; a purifica (1).
- DEPOLUĂNT**, -Ă, *depoluanți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *dépolluant*) (Substanță, bacterie, produs etc.) care servește la depoluare.
- DEPONENT¹**, -Ă, *deponenți*, -te adj. (fr. *déponent*, lat. *deponens*, -ntis) (Despre verbe, în gramatica latină) Cu flexiune pasivă și sens activ.
- DEPONENT²**, -Ă, *deponenți*, -te s.m. și f. (lat. *deponens*, -ntis, it. *deponente*) Depunător de bani, de hârtii de valoare etc. (la o bancă), pe baza unui contract de depozit.
- DEPONTĂ**, *depontez* vb. I (fr. *dépointer*) A demonta un pod militar.
- DEPOPULĂ**, *depopulez* vb. I (lat. *depopulare*, cf. fr. *dépeupler*, it. *depopolare*) A distruge sau a reduce populația dintr-un loc, dintr-o țară etc.
- DEPORTĂ**, *deportez* vb. I (fr. *déporter*, lat. *deportare*) A forța pe cineva să plece într-o regiune îndepărtată, a condamna la exil politic; a exila, a surghiuni.
- DEPORTĂT**, -Ă, *deportați*, -te adj., s.m. și f. (de la *deporta*, fr. *déporté*) (Persoană) care se află în deportare.
- DEPOSEDĂ**, *deposedez* vb. I (fr. *déposséder*) A lua cuiva posesia unui lucru; a lipsi pe cineva de un bun, de un drept; a spolia.

- DEPÓU**, *depouri* s.n. (fr. *dépôt*) Clădire construită pentru adăpostirea, întreținerea și repararea locomotivelor și a vagoanelor de tren, a tramvaielor etc.; remiză (3).
- DEPOZIT**, *depozite* s.n. (lat. *depositum*, cf. it. *deposito*, fr. *dépôt*) 1. Loc, clădire în care se păstrează anumite materiale, mărfuri etc.; magazie. 2. Strat format prin depunerea resturilor solide dintr-o suspensie; sediment (1). 3. *Depozit bancar* = banii unui deponent, depuși la bancă, în contul acestuia. *Depozit legal* = fond de cărți alcătuit din tot ce se tipărește într-o țară, la care au dreptul marile biblioteci.
- DEPOZITĂ**, *depozitez* vb. I (it. *depositare*) 1. A depune ceva în depozit (1). 2. A încredința cuiva un lucru spre păstrare. 3. A se depune, a se sedimenta.
- DEPOZITĂR**, -Ă, *depozitari*, -e s.m. și f. (fr. *dépôttaire*) Persoană care primește ceva în depozit, în păstrare.
- DEPOZIȚIE**, *depoziții* s.f. (fr. *déposition*, lat. *depositione*) Declarație a unui martor în instanță; mărturie.
- DEPRAVĂ**, *depravez* vb. I (fr. *dépraver*, lat. *depravare*) A deveni imoral, vicios; a (se) destrăbăla, a (se) perverti (1); a (se) corupe (1); a decădea.
- DEPRAVĂT**, -Ă, *depravați*, -te adj. (de la *deprava*) Corupt, desfrânat, imoral; disolut, vicios (2).
- DEPRAVAȚIUNE**, *depravațiuni* s.f. (fr. *dépravation*, lat. *depravatio*, -onis) (Rar) Corupție, viciu (2), perversitate.
- DEPRECĂȚIE**, *deprecații* s.f. (fr. *dépréciation*) Figură retorică prin care cineva este implorat să alunge un rău, un pericol sau să îndrepte o greșală.
- DEPRECIĂ**, *depreciez* vb. I (fr. *déprécier*) 1. A aprecia ceva sub valoarea reală; a minimaliza valoarea cuiva, a ceva. 2. A (se) devaloriza, a (se) degrada (3).
- DEPRECIATIV**, -Ă, *depreciativi*, -e adj. (fr. *dépréciatif*) Care arată lipsă de considerație, dispreț; peiorativ.
- DEPRECIATOR**, -OĂRE, *depreciatori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *dépréciateur*) (Persoană) care depreciază.
- DEPRECIERE**, *deprecieri* s.f. (de la *deprecia*) Degradare a unei mărfi; diminuare a valorii unei monede ca urmare a inflației și a dezechilibrului balanței de plăți.
- DEPRESĂ**, *depresez* vb. I (fr. *dépresseur*) 1. A desface cu ajutorul unei prese două piese aflate în contact forțat. 2. A rări puieti. 3. A modifica proprietățile superficiale ale minereurilor cu ajutorul depresantelor.
- DEPRESĂNT**, *depresante* s.n. (fr. *dépressant*, engl. *depressant*) Substanță care împiedică flotația unui minercu.
- DEPRÉSIE** s.f. v. **depresiune**.
- DEPRESIONĂRĂ**, *depressionare* adj. (*depresiune* + -ar) *Zonă depresionară* = zonă atmosferică cu o presiune barică scăzută, favorabilă formării cicloanelor.
- DEPRESIUNE/DEPRÉSIE**, *depresiuni/depresii* s.f. (fr. *dépression*, lat. *depressio*, -onis) 1. Formă de relief întinsă, înconjurată de înălțimi. 2. Presiune mai mică decât cea de referință. 3. Scădere a presiunii atmosferice care produce timp nefavorabil. 4. (În forma *depresie*) Stare (patologică) de tristețe profundă; deprimare, descurajare; diminuare a forțelor vitale care produc o slăbire generalizată. 5. Recesiune, criză economică.
- DEPRESIV**, -Ă, *depresivi*, -e adj. (fr. *dépressif*) 1. Care provoacă o stare de depresie sau o scădere a tensiunii arteriale. 2. Referitor la depresiune (3). 3. Care este înclinat spre tristețe, spre descurajare.
- DEPRESURIZĂ**, (1) pers. 3 *depresurizează* (2) *depresurizez* vb. I (fr. *dépressuriser*) 1. (Despre presiunea atmosferică) A scădea. 2. A aduce presiunea unui spațiu închis la nivelul presiunii exterioare.
- DEPRIMĂ**, *deprim* vb. I (fr. *déprimer*) A produce (cuiva) o stare de depresie sau de descurajare; a demoraliza, a descuraja, a demonta (2), a dezola, a întrista.
- DEPRIMĂNT**, -Ă, *deprimanți*, -te adj. (fr. *déprimant*) Care deprimă, întristează; demoralizant, descurajant, dezolant.
- DEPRIMĂRE**, *deprimări* s.f. (de la *deprima*) Depresie, dezolare; opresiune.
- DEPROFESIONALIZĂ**, *deprofesionalizez* vb. I (*de* + *profesionaliza*) A-și pierde performanțele, competențele caracteristice unei anumite profesii, unei specializări etc.
- DEPUNĂTOR**, -OĂRE, *depunători*, -oare s.m. și f. (*depune* + -ător, cf. fr. *déposant*, it. *deponente*) Persoană care depune bani la o bancă² (1), la o consignație; deponent², consignator.
- DEPUNCTĂ**, *depunctez* vb. I (*de* + *puncta*) A scădea punctajul unui candidat sau al unui concurent la un examen, la o competiție, proporțional cu greșelile comise.
- DEPUNE**, *depun* vb. III (lat. *deponere*, cf. fr. *déposer*) 1. A pune un lucru într-un anumit loc; a depozita (1). 2. A încredința (bani, obiecte prețioase etc.) spre păstrare. 3. A se așeza la fund, a se depozita (3), a (se) colmata, a se sedimenta. 4. A face, a efectua. 5. *A depune mărturie* = a face o declarație

- (în justiție). *A depune jurământ* = a spune tot adevărul în legătură cu faptele unui proces; (despre funcționari sau militari) a jura în mod solemn pentru respectarea anumitor angajamente, conform legilor țării. *A depune mandatul* = a demisiona.
- DEPŪNERE, depuneri** s.f. (de la *depune*) 1. Ceea ce se depune. 2. Sumă de bani depusă la o bancă² în conturi speciale. 3. Sediment depus pe fundul unui vas. 4. *Depunere la vedere* = sumă de bani, titlu de valoare depus pentru păstrare la o bancă², la o casă de economii etc., fără a preciza perioada de depozitare.
- DEPURATÍV, -Ă, depurativi, -e** adj., s.n. (fr. *dépuratif*) (Substanță, medicament) cu rol purgativ sau diuretic.
- DEPURĂȚIE, depurații** s.f. (fr. *dépuration*) Purificare (mai ales a sângelui).
- DEPUTÁT, -Ă, deputați, -te** s.m. și f. (fr. *député*, it. *deputato*) Persoană aleasă prin vot, pentru o anumită perioadă, într-un organ reprezentativ al puterii de stat.
- DERAÍÁ, deratiaz** vb. I (fr. *dérailer*) 1. (Despre tramvai, tren, metrou) A ieși, a sări de pe șine. 2. (Fig.) A se abate, a devia de la subiectul abordat; a ieși din normal, a divaga; (p. ext.) a vorbi aiurea.
- DERÁNĬJ, deranjuri** s.n. (de la *deranja*) 1. Dezordine (1). 2. (Fig.) Tulburare a liniștii (cuiva); incomodare.
- DERANJÁ, deranjez** vb. I (fr. *déranger*) 1. A muta din loc ce era aranjat, a strica o ordine, o rânduială; a răvăși, a răscoli. 2. A tulbura liniștea și ordinea (cuiva), a stânjeni, a stingheri, a incomoda; a jena (1), a importuna. 3. A se osteni pentru cineva. 4. *A-și deranja stomacul* = a avea o indigestie.
- DERANJAMÉNT, deranjamente** s.n. (fr. *dérangement*) 1. Defecțiune, dereglare a unei mașini, a unei instalații etc.; perturbație (1). 2. Indigestie; diaree (1).
- DERAPÁ, derapez** vb. I (fr. *déraper*) (Despre roți de cauciuc sau vehicule) A aluneca brusc într-o direcție înclinată față de direcția normală de înaintare, din cauza unei aderențe insuficiente.
- DERAPÁJ, derapaje** s.n. (fr. *dérápaje*) Alunecare într-o parte, derapare.
- DERATIZÁ, deratizez** vb. I (fr. *dératiser*) A stârpi șoareci, șobolani cu ajutorul unor substanțe otrăvitoare.
- DERATIZÁNT, -Ă, deratizantți, -te** adj., s.n. (fr. *dératisant*) (Substanță) care omoară șoareci, șobolani.
- DÉRBI** s.n. v. **derby**.
- DÉRBY/DÉRBI, derby-uril/derbiuri** s.n. (engl., fr. *derby*) 1. Cursă hipică anuală de trap sau de galop, care are loc la Epsom, în Anglia. 2. Întrecere importantă (pentru clasament) între două echipe sportive (de valori foarte apropiate).
- DEREGLÁ, dereglez** vb. I (fr. *dérégler*) A (se) deranja din funcționarea normală, a face să iasă sau a ieși din regimul normal; a (se) strica, a (se) defecta (1).
- DEREGLÁJ, dereglaje** s.n. (fr. *déréglage*) Dereglare.
- DERELÍCT, derelict** s.n. (engl. *derelict*) Epavă abandonată pe mare.
- DERELICȚIÚNE** s.f. (fr. *déréliction*) Sentiment de abandon, de izolare totală.
- DERENCEFALÍE, derencefalii** s.f. (fr. *dérécephalie*) Monstruoziitate caracterizată printr-o dezvoltare rudimentară a craniului, partea posterioară a occipitalului lipsind complet.
- DERIVÁ, deriv** vb. I (fr. *dériver*, lat. *derivare*) 1. A proveni din... 2. A rezulta din alt cuvânt, prin derivare cu afixe. 3. A abate cursul natural al unei ape curgătoare. 4. (Despre avioane, nave) A devia de la cursul normal. 5. (Mat.) A calcula derivata unei funcții.
- DERIVÁT, -Ă, derivați, -te** (de la *deriva*, cf. fr. *dérivée*) 1. Adj. Care derivă (1), decurge din ceva. 2. Adj. (Despre cursul unei ape) Deviat de la albia normală. 3. S.m. Substanță chimică obținută din altă substanță. 4. S.n. Produs industrial extras dintr-o anumită materie primă. 5. S.n. Cuvânt format prin prefixarea sau sufixarea unui cuvânt de bază. 6. S.n. Lucru care derivă (1) din altul. 7. S.f. (Mat.) Limita raportului dintre creșterea funcției și creșterea variabilei, când creșterea variabilei tinde către zero.
- DERIVATÍV, -Ă, derivativi, -e** (fr. *dérivatif*) 1. Adj. Care ajută la dirijarea sângelui sau a umorilor dintr-o parte în alta a corpului. 2. S.n. Procedură terapeutică ce înlătură sau ameliorează o suferință; (fig.) leac, remediu (2). 3. Adj., s.n. (Lingv.) (Element) care contribuie la derivare. *Sufix derivativ*.
- DERIVÁȚIE, derivații** s.f. (fr. *dérivation*, lat. *derivatio*) 1. Ramificație secundară a unui curs de apă, a unei canalizări, a unui circuit electric sau a unei căi de comunicație. 2. Deviere a unui proiectil din planul de tragere. 3. (Mat.) Operația de găsire a derivatei unei funcții.
- DERÍVÁ, derive** s.f. (fr. *dérive*) 1. Deviere a unei nave aeriene sau maritime de pe o rută. 2. Deplasare a ghețarilor de la poli. 3. *A merge (sau a fi) în derivă* = a pluti în voia vântului și a valurilor; (despre persoane) a nu se mai putea orienta; a fi lipsit de voință; (despre întreprinderi) a nu mai putea fi condus. *A fi la deriva cuiva* = a fi dependent de cineva.
- DERIZIÚNE, deriziuni** s.f. (fr. *dérision*, lat. *derisio, -onis*) (Livr.) Derâdere.

- DERIZÓRIU, -IE.** *derizorii* adj. (fr. *dérisoire*, lat. *derisorius*) Neînsemnat, lipsit de valoare (bănescă); ridicol (4), minim (1), insignifiant. *Preț derizoriu.*
- DERMATALGIE.** *dermatalgii* s.f. (fr. *dermatalgie*) Nevralgie a pielii, care apare în anumite forme de reumatism, de gută etc.
- DERMATINĂ** s.f. (fr. *dermatine*) Înlocuitor sintetic al pielii, folosit în marochinărie, în industria încălțămîntei.
- DERMATITĂ.** *dermatite* s.f. (fr. *dermatite*) (Med.) Dermită.
- DERMATO-** (fr. *dermato-*, gr. *derma*) Element de compunere cu sensul de „piele”, în cuvinte ca: *dermatoliză, dermatonevroză.*
- DERMATOFIT.** *dermatofite* s.n. (fr. *dérmatophyte*) Ciupercă parazită a pielii și a regiunii subcutanate.
- DERMATOFITIE.** *dermatofitii* s.f. (fr. *dermatophytie*) Boală de piele provocată de unele ciuperci parazite microscopice, localizate în pielea capului, în țesutul subcutanat și la rădăcina părului.
- DERMATOGRAF.** *dermatografe* s.n. (fr. *dermatographie*) (Creion colorat) care servește la machiaj.
- DERMATOLOG.** -Ă, *dermatologi*, -ge s.m. și f. (fr. *dermatologue*) Medic specializat în boli de piele.
- DERMATOLOGIC.** -Ă, *dermatologici*, -ce adj. (fr. *dermatologique*) Referitor la dermatologie.
- DERMATOLOGIE** s.f. (fr. *dermatologie*) Studiul pielii și al bolilor de piele.
- DERMATOM.** *dermatometri* s.n. (fr. *dermatome*) Instrument chirurgical folosit la tăierea unor fragmente de piele pentru grefe.
- DERMATOMICÓZĂ.** *dermatomicoze* s.f. (fr. *dermatomycose*) Inflamație localizată pe piele, la unghii, la rădăcina părului etc., provocată de anumite ciuperci microscopice.
- DERMATONEVRÓZĂ.** *dermatonevroze* s.f. (fr. *dermatonevrose*) Boală de piele provocată de tulburări ale sistemului nervos.
- DERMATORÉE** s.f. (fr. *dermatorrhée*) Transpirație abundentă, în unele boli febrile.
- DERMATOSCOPIE.** *dermatoscopii* s.f. (fr. *dermatoscopie*) Examen microscopic al suprafeței pielii.
- DERMATOVENEROLOGIE** s.f. (fr. *dermatovénérologie*) Ramura medicinei care studiază bolile de piele și bolile venerice.
- DERMATÓZĂ.** *dermatoze* s.f. (fr. *dermatose*) Denumire generică dată bolilor de piele.
- DERMATOZOONÓZĂ.** *dermatozoonoze* s.f. (fr. *dermatozoonose*) Boală de piele foarte contagioasă, provocată de unii paraziți ai animalelor.
- DÉRMĂ.** *derme* s.f. (fr. *derme*) Țesut fibros conjunctiv așezat sub epidermă, care constituie stratul gros, profund al pielii.
- DÉRMIC.** -Ă, *dermici*, -ce adj. (fr. *dermique*) Care aparține dermei, referitor la dermă; de piele, al pielii.
- DERMÍTĂ.** *dermite* s.f. (fr. *dermite*) Inflamație a pielii; dermatită.
- DERMOGRAFISM** s.n. (fr. *dermographisme*) Roșeață intensă a pielii, provocată printr-o apăsare ușoară.
- DERMOID.** -Ă, *dermoizi*, -dc (fr. *dermoïde*) 1. Adj. Asemănător cu pielea. 2. S.n. Tumoare care conține părți constitutive ale pielii.
- DERMOPUNCTURĂ** s.f. (engl. *dermopuncture*) Procedură terapeutică de acupunctură simplificată.
- DERMOTRÓP.** -Ă, *dermotropi*, -e adj. (fr. *dermotrope*) (Despre bacterii sau virusuri) Care se fixează pe mucoase și pe tegumente.
- DERMOVACCÍN.** *dermovaccinuri* s.n. (fr. *dermovaccin*) Vaccin care se injectează în dermă.
- DERNÝ** s.n. (fr. *dermy*) Ciclomotor care trage în urma sa cicliștii, la anumite probe sportive.
- DEROBĂ.** *derobez* vb. I (fr. *dérober*) 1. (Despre căi) A părăsi brusc direcția impusă de călăreț din cauza unui obstacol. 2. (Fig.) A se sustrage, a se eschiva de la ceva.
- DEROCĂ.** *derochez* vb. I (fr. *dérocher*) A curăța de roci, de măr, de nisip etc. albia unui râu.
- DEROGĂ.** *derog* vb. I (fr. *déroger*, lat. *derogare*) A se abate de la prevederile unei legi, ale unui regulament, ale unei convenții etc., în baza unei aprobări speciale; a face o excepție.
- DEROGATÓRIU, -IE.** *derogatorii* adj. (fr. *dérogatoire*, lat. *derogatorius*) Care acordă o derogare; care se abate de la lege.
- DEROGAȚIÚNE.** *derogațiuni* s.f. (fr. *dérogation*) (Înv.) Derogare.
- DERULĂ.** *derulez* vb. I (fr. *dérouter*) 1. A desfăce, a desfășura un material (stofă, fire etc.) de pe un sul. 2. A tăia furnir dintr-un buștean care se învârtește lent în fața fierăstrăului. 3. (Fig.) A se succeda, a se desfășura. 4. A povesti, a relata.
- DERULĂRE.** *derulări* s.f. (de la *derula*) 1. (Impr.) Desfacere (a mărfurilor). 2. Detașare, pe derulor, a buștenilor în foi de furnir.
- DERULATÓR.** *derulatoare* s.n. (*derula* + -tor) Dispozitiv de rebobinare a peliculei cinematografice.
- DERULÓR.** *deruloare* s.n. (cf. fr. *dérouleuse*) Mașină-unealtă folosită pentru derularea furnirelor.
- DERUTĂ.** *derutez* vb. I (fr. *dérouter*) 1. A abate pe cineva din drum. 2. (Fig.) A dezorienta, a zăpăci, a descumpăni, a trișa.

- DERUTĂNT**, -Ă, *derutanți*, -te adj. (fr. *déroutant*)
Care derutează, deconcertează.
- DERŪȚĂ**, *derute* s.f. (fr. *déroute*) Stare de confuzie, de nesiguranță; dezorientare, zăpăceală, dezordine; deabaclu, debandadă.
- DE(S)/DEZ-** (lat. *dis*, fr. *des-*) (În forma *dez-*, înaintea vocalelor și a consoanelor sonore; și în varianta *dis-*) Prefix cu sens privativ, în cuvinte ca: *descen- tra*, *descompleta*, *dezalcooaliza*.
- DESACRALIZĂ**, *desacralizez* vb. I (fr. *désacrali- ser*) A retrage, a(-și) pierde caracterul sacru (al unei ființe, al unui obiect etc.).
- DESALINIZĂ**, *desalinizez* vb. I (cf. fr. *dessaler*) A face mai puțin sărat; a scoate sarea dintr-un lichid.
- DESALINIZĂRE**, *desalinizări* s.f. (de la *desaliniza*)
1. Îndepărtare a sărurilor solubile din sol. 2. Înde- părțare a sărurilor dintr-un preparat.
- DESĂNT**, *desanturi* s.n. (fr. *descente*, rus. *desant*)
Trupe transportate cu tancuri, debarcate sau para- șutate în spatele frontului inamic, pentru a îndepli- ni unele misiuni de luptă.
- DESANTĂ**, *desantez* vb. I (cf. engl. *descent*) A lansa un desant.
- DESCALADĂRE** s.f. (cf. engl. *de-escalation*) Re- ducere (a taxei de scont).
- DESCALIFICĂ**, *descalific* vb. I (*des-* + *califica*, cf. fr. *disqualifier*) 1. A (se) dezonora. 2. A elimina un concurent sau o echipă dintr-o competiție (spor- tivă). 3. A-și pierde calificarea (profesională).
- DESCENDENT**, -Ă, *descendenți*, -te (fr. *descendant*, lat. *descendens*, -ntis) 1. Adj., s.m. și f. (Rudă) în li- nie directă; urmaș, progenitură. 2. Adj. Care co- boară, coborâtor; (livr.) descensiv.
- DESCENDENȚĂ**, *descendențe* s.f. (fr. *descendance*)
1. Înrudire în linie directă; filiație (1); familie (2).
2. Posteritate, urmași.
- DESCENSIUNE**, *descensiuni* s.f. (lat. *descensio*, -onis) (Livr.) Faptul de a descinde; coborâre, scădere.
- DESCENSIV**, -Ă, *descensivi*, -e adj. (it. *discensivo*) (Livr.) Descendent (2).
- DESCENTRĂ**, *descentrez* vb. I (*des-* + *centru*, cf. fr. *décentrer*) (Despre piesele unui aparat) A face să-și piardă sau a-și pierde simetria față de centru, față de o axă.
- DESCENTRALIZĂ**, *descentralizez* vb. I (fr. *décentra- liser*) A acorda o anumită autonomie administra- tivă organelor regionale, locale, instituțiilor etc. ale statului.
- DESCENTRALIZĂRE**, *descentralizări* s.f. (de la *descentraliza*) Sistem de organizare, de conducere, întemeiat pe autonomie, în care puterea de decizie aparține autorităților locale.
- DESCENTRALIZATOR**, -OĂRE, *descentraliza- tori*, -oare adj. (*descentraliza* + *-tor*, cf. fr. *décentra- lisateur*) Care se referă la descentralizare.
- DESCIFRĂ**, *descifrez* vb. I (*des-* + *cifra*, cf. fr. *dé- chiffrer*) 1. A citi, a înțelege un text neclar, prost scris sau codificat, o limbă necunoscută; a dezlega o enigmă etc. 2. (Fig.) A ghici ceva ce este ascuns. 3. A citi, a interpreta la prima vedere o partitură.
- DESCIFRĂBIL**, -Ă, *descifrabili*, -e adj. (*descifra* + *-bil*, cf. fr. *déchiffirable*) Care se poate descifra.
- DESCİNDE**, *descind* vb. III (lat. *descendere*, fr. *des- cendre*) 1. A se da jos, a coborî dintr-un vehicul; a veni, a sosi la un hotel pentru a locui. 2. A coborî, a proveni, a se trage, prin filiație, din cineva. 3. A face o descindere.
- DESCĪNDERE**, *descinderi* s.f. (de la *descinde*) Depla- sare a unui organ de urmărire penală la locul unei infracțiuni, pentru constatări, probe etc.
- DESCINTRĂ**, *descintrez* vb. I (cf. fr. *décintre*) A înde- părta cintrele după construirea unei bolti sau a unei arcade.
- DESCOMPLETĂ**, *descompletez* vb. I (*des-* + *com- pleta*, cf. fr. *décompléter*) A lua ceva dintr-un în- treg; a nu mai fi complet.
- DESCOMPŪNE**, *descompun* vb. III (*des-* + *compune*, cf. fr. *décomposer*) 1. A (se) desface, a (se) separa în elemente componente. 2. A se altera (1), a se strica; a putrezi. 3. (Fig.) A se destrăma. 4. A decădea (moral).
- DESCOMPŪNERE**, *descompuneri* s.f. (de la *des- compune*) 1. Desfacere, alterare. 2. Reacție chimică în urma căreia o substanță cu structură complexă se transformă în mai multe substanțe cu structură mai simplă; reacție inversă compunerii.
- DESCONGESTIONĂ**, *descongestionez* vb. I (*des-* + *congestiona*, cf. fr. *décongestionner*) 1. A elibera un organ de aflusul de sânge; a face să dispară con- gestia. 2. A înlătura aglomerația de pe o arteră de circulație, dintr-un loc public etc.
- DESCONGESTIONĂNT**, -Ă, *descongestionanți*, -te adj. (cf. fr. *décongestionnant*) Care descongestio- nează.
- DESCONSIDERĂ**, *desconsider* vb. I (*des-* + *consi- dera*, cf. fr. *déconsidérer*) A nu acorda cuiva stima, considerația, atenția cuvenită; a ignora (2); a dispre- țui, a detesta.
- DESCONSIDERĂȚIE**, *desconsiderații* s.f. (cf. fr. *déconsidération*) Lipsă de stimă, de considerație pentru cineva; desconsiderare, dispreț.

- DESCRESCÉNT**, -Ă, *descrescenți*, -te adj. (fr. *décrescent*) (Livr.) Care descrește, descrescător.
- DESCRIE**, *descriu* vb. III (fr. *décrire*, cf. *scrie*) 1. A înfățișa, a caracteriza (1), a reda (2), a prezenta (ceva) în scris sau prin cuvinte. 2. A trasa o linie curbă, un arc de cerc etc. 3. (Despre particule, corpuri cerești) A parcurge o traiectorie.
- DESCRIERE**, *descrieri* s.f. (de la *descrie*) Scriere sau pasaj dintr-o scriere în care este zugrăvit sugestiv un aspect, o situație, o întâmplare etc.; pictură (2).
- DESCRIPTIBIL**, -Ă, *descriptibili*, -e adj. (fr. *descriptible*) Care poate fi descris.
- DESCRIPTIV**, -Ă, *descriptivi*, -e adj. (fr. *descriptif*, lat. *descriptivus*) Care descrie ceva; cu descrieri.
- DESCRIPTIVISM** s.n. (*descriptiv* + *-ism*, engl. *descriptivism*) Curent lingvistic care descrie limbile din punct de vedere formal și fiziologic, fără a analiza dezvoltarea istorică a acestora.
- DESCRIPTIVIST**, -Ă, *descriptiviști*, -ste s.m. și f., adj. (fr. *descriptiviste*) (Adept) al descriptivismului.
- DESCRIȚIE**, *descripții* s.f. (fr. *description*, lat. *descriptio*) (Rar) Descriere.
- DESCUAMĂ**, pers. 3 *descuamează* vb. I (fr. *desquam*, lat. *desquamare*) (Despre epidermă) A (se) coji.
- DESCUAMĂȚIE**, *descuamații* s.f. (fr. *desquamation*) Descuamare; scuamă.
- DESCURAJĂ**, *descurajez* vb. I (cf. fr. *décourager*) A-și pierde sau a face să-și piardă curajul, energia, entuziasmul de a întreprinde ceva; a (se) demoraliza, a demonta (2), a (se) demobiliza (2).
- DESCURAJĂNT**, -Ă, *descurajanți*, -te adj. (*descuraja* + *-ant*, cf. fr. *décourageant*) Care descurajează, demoralizant, deprimant, demobilizator, dezesperant.
- DESECĂ**, *desec* vb. I (*de-* + *seca*, cf. fr. *dessécher*) A colecta și a elimina excesul de apă de pe terenurile umede; a seca; a elimina apa din unele materiale.
- DESEGREGĂȚIE**, *desegregații* s.f. (fr. *déségrégation*) Suprimare a segregăției rasiale.
- DESEMNA**, *desemnez* vb. I (fr. *désigner*, lat. *designare*, cf. *sema*) A indica, a numi o persoană pentru a ocupa o funcție, o demnitate; a alege, a designa.
- DESÉN**, *desene* s.n. (fr. *dessin*) 1. Reprezentare grafică de obiecte, figuri, peisaje etc. 2. Arta sau tehnica de a desena. 3. Planul unei construcții. 4. Ornare a unei cusături.
- DESENĂ**, *desenez* vb. I (fr. *dessiner*) 1. A executa un desen (1). 2. A se contura, a se profila, a ieși în evidență.
- DESENĂTOR**, -OĂRE, *desenatori*, -oare s.m. și f. (fr. *dessinateur*) Persoană care desenează; artist specializat în desenul decorativ sau în cel tehnic; ilustrator.
- DESENSIBILIZĂ**, *desensibilizez* vb. I (fr. *désensibiliser*) 1. A preveni sau a înlătura sensibilitatea cuiva (la medicamente). 2. A diminua sensibilitatea unei emulsii fotografice.
- DESÉRT**, *deserturi* s.n. (fr. *dessert*) Fel de mâncare (dulciuri, fructe etc.) servit la sfârșitul mesei; momentul mesei în care se servește acest fel de mâncare.
- DESERTIZĂ**, *desertizez* vb. I (cf. fr. *dessertir*) A scoate o piatră prețioasă din montură.
- DESERVÉNT**, -Ă, *deservenți*, -te s.m. și f., adj. (fr. *desservant*) (Rar) (Persoană) care deservește.
- DESERVÍ**¹, *deservesc* vb. IV (fr. *desservir*) A face un rău serviciu (cuiva), a acționa în dauna cuiva, a nu servi cum se cuvine; a prejudicia.
- DESERVÍ**², *deservesc* vb. IV (fr. *desservir*, lat. *deservire*) 1. A presta servicii în folos public. 2. A supraveghea și a dirija funcționarea unei mașini sau a unui agregat.
- DESERVICIU**, *deservicii* s.n. (*de-* + *serviciu*) Serviciu dezavantajos, neconvenabil; contraserviciu (2).
- DESESIZĂ**, *desesizez* vb. I (fr. *dessaisir*) (Despre autorități) A se declara incompatibil pentru anchetarea și rezolvarea unui litigiu.
- DESFIĂ**, *desfiez* vb. I (*des-* + *[în]fia*) A anula o înfiere.
- DESFÍDE**, *desfid* vb. III (fr. *défier*, lat. *diffidere*, cf. *sfinda*) 1. A spune cuiva că nu este crezut; a provoca pe cineva să dovedească un lucru, știind că nu va reuși. 2. A brava, a sfida un pericol.
- DESFIGURĂ**, *desfigurez* vb. I (cf. fr. *défigurer*) 1. A slăbi, a poci fața, forma, înfățișarea cuiva; a mutila. 2. (Fig.) A deforma cuvintele, ideile etc.
- DESHIDRATĂ**, *deshidratez* vb. I (fr. *déshydrater*) A-și elimina sau a face să-și elimine apa din organism, dintr-un aliment, dintr-o substanță etc.
- DESHIDRATĂNT**, -Ă, *deshidratanti*, -te s.m., adj. (fr. *déshydratant*) (Substanță, procedeu) care deshidratează.
- DESHIDRATĂRE**, *deshidratări* s.f. (de la *deshidrata*) Eliminare (totală sau parțială) a apei dintr-un corp; pierdere anormală a apei din țesuturile organice, prin transpirație, prin vomă sau prin scaune diareice.
- DESHIDRATĂTOR**, *deshidratatoare* s.n. (*deshidrata* + *-tor*, cf. fr. *déshydrateur*) Ventilator folosit pentru uscarea fructelor și a legumelor.
- DESHUMĂ**, *deshumez* vb. I (*des-* + *[în]huma*) A dezgropa osemintele sau trupul unui mort; a exhuma.

- DESICĂ**, *desic* vb. I (it. *desiccare*) A elimina apa dintr-un corp; (p. ext.) a seca.
- DESICATĂTOR**, *desicatoare* s.n. (fr. *dessicateur*) (Fiz.) Exsicator.
- DESIDERĂTA** s.n. (pr. *deziderăta*; lat. *desiderata*) (Livr.) Termen desemnând publicațiile absente dintr-o bibliotecă, propuse (de cititori) pentru achiziționare.
- DESIGILĂ**, *desigilez* vb. I (*de- + sigila*) A scoate sigiliul, a deschide ceva sigilat.
- DESIGN** (pr. *dizăin*; engl., fr. *design*) 1. S.n. Creație industrială modernă care se ocupă de aspectul și de calitatea produselor de serie, precum și de armonizarea estetică a ambientului, de la articolele de larg consum la urbanism și la amenajarea siturilor. 2. S.n. Aspect exterior, fel în care se prezintă un lucru (din punct de vedere estetic). 3. Adj. invar. Creat, conceput după criteriile designului (1); modern, elegant.
- DESIGNĂ**, *designez* vb. I (fr. *désigner*) A desemna, a indica (1).
- DESIGNER**, *designeri* s.m. (pr. *dizăiner*; engl. *designer*) Specialist, creator în design.
- DESINCRONIZĂ**, *desincronizez* vb. I (*de- + sincroniza*) A face să-și piardă sau a-și pierde sincronismul.
- DESINENȚĂ**, *desinențe* s.f. (fr. *désinence*) Element final adăugat rădăcinii sau temei unui cuvânt flexibil, care redă (adesea împreună), la substantive, numărul și cazul, la adjective, și genul, iar la verbe, numărul și persoana; (p. ext.) terminație a unui cuvânt.
- DESINENȚIAL**, *-Ă, desinențiali, -e* adj. (fr. *désinentiel*) Care se referă la desinență.
- DÉSINIT** s.n. (lat. *desinit*) Termen folosit pentru cuvintele care încheie un manuscris, un text.
- DESISTĂ**, *desistez* vb. I (fr. *désister*) A renunța la o acțiune în justiție, la un drept.
- DESJUNTIZĂRE** s.f. (pr. *deshuntizăre*; cf. sp. *desjuntar*) Îndepărtare a principalilor colaboratori ai foste junte militare, în Spania.
- DĚSKTOP**, *desktopuri* s.n. (engl. *desktop*) Imagine care apare pe ecran la deschiderea unui calculator și care conține simbolurile programelor activabile.
- DESMÂN**, *desmani* s.m. (fr. *desman*) Mamifer insectivor acvatic din Rusia și din Pirinei, lung de cca 20 cm, cu blană mățoasă, de culoare brun-deschis; șobolan-moscat; (p. restr.) blana acestui animal.
- DESMÎTĂ**, *desmite* s.f. (fr. *desmite*) Inflamație a unui ligament.
- DESMO-** (fr. *desmo-*) Element de compunere cu sensul de „legătură”, „ligament”, în cuvinte ca: *desmodrom*, *desmologie*.
- DESMOGRAFIE** s.f. (fr. *desmographie*) Descriere a ligamentelor.
- DESMOLOGIE** s.f. (fr. *desmologie*) Partea anatomiei care studiază ligamentele.
- DESMOPATIE** s.f. (fr. *desmopathie*) Boală a ligamentelor.
- DESOFISTICĂRE** s.f. (*de- + sofisticare*) Eliminarea ceea ce este sofisticat sau artificial; simplificare.
- DESOLIDARIZĂ**, *desolidarizez* vb. I (fr. *désolidariser*) A se despărți, a se separa de ideile, de acțiunile unor persoane, ale unui grup; a nu mai fi solidar cu...
- DESPECIALIZĂRE**, *despecializări* s.f. (cf. fr. *déspecialisation*) Pierdere a specializării, a calificării profesionale.
- DESPERĂDO**, *desperado* s.m. (sp. *desperado*) Persoană care trăiește la limita legii și care, din cauza situației precare, acceptă orice afacere murdară sau violentă.
- DĚSPOT**, *despoți* s.m. (fr. *despote*) 1. Suveran care își arogă putere absolută; tiran. 2. (În Imperiul Bizantin) Guvernatorul unei provincii autonome. 3. (Fig.) Persoană excesiv de autoritară, tiranică.
- DESPOTĂT**, *despotate* s.n. (fr. *despotat*) 1. Demnitatea de despot. 2. (În Imperiul Bizantin) Provincie guvernată de un despot.
- DESPŌTIC**, *-Ă, despotici, -ce* adj. (fr. *despotique*) 1. Care manifestă un caracter foarte autoritar; dictatorial, tiranic, samavolnic. 2. Abuziv, arbitrar.
- DESPŌTISM** s.n. (fr. *despotisme*) Regim politic în care o singură persoană deține în mod absolut și arbitrar întreaga putere; guvernare despotică; absolutism, autocrație (2); (fig.) comportare arbitrară.
- DESSOUS** s.n. (pr. *desii*; fr. *dessous*) Lenjerie pentru femei.
- DESTABILIZĂ**, *destabilizez* vb. I (engl. *destabilize*) A face să-și piardă sau a-și pierde stabilitatea, echilibrul politic, economic etc.
- DESTABILIZĂRE**, *destabilizări* s.f. (de la *destabiliza*) Pierdere a stabilității politice, economice și sociale.
- DESTABILIZĂTOR**, *-OĂRE, destabilizatori, -oare* adj. (*destabiliza + -tor*) Care destabilizează.
- DESTÎN**, *destine* s.n. (fr. *destin*) 1. Soartă, hazard (1), fortuna; viitor. 2. Forță sau voință supranaturală despre care se crede că ar hotărî tot ce se petrece în viața cuiva; fatalitate (1), karma.
- DESTINĂ**, *destinez* vb. I (fr. *destiner*, lat. *destinare*) 1. A stabili, a hotărî ceva dinainte cu un anumit scop; a hărăzi. 2. A urși, a predestina. 3. A (se) dedica (2), a (se) consacra (1).

- DESTINATĂR**, -Ă, *destinatari*, -e s.m. și f. (fr. *destinataire*) Persoană fizică sau juridică căreia i se trimite un mesaj sau o marfă; adresant.
- DESTINATĂRIU**, -IE, *destinatorii* adj. (fr. *destinatoire*) (Livr.) Care stabilește o destinație.
- DESTINĂȚIE**, *destinații* s.f. (fr. *destination*, lat. *destinatio*) 1. Întrebuintare consacrată sau hotărâtă dinainte; funcție (5), scop. 2. Loc, țintă, obiectiv sau persoană către care se îndreaptă cineva ori spre care se trimite ceva.
- DESTINDE**, *destind* vb. III (cf. fr. *détendre*) 1. A fi în repaus; a se relaxa. 2. (Fig.) A se calma, a se liniști, a se recrea¹, a se deconecta (3).
- DESTINDERE**, *destinderi* s.f. (de la *destinde*) 1. Faptul de a (se) destinde; relaxare; recreație (1), recreere. 2. Expansiune (2), detență (1). 3. (Fig.) Încetare a unei tensiuni nervoase; liniștire; diminuare a încordării relațiilor dintre state sau a relațiilor internaționale.
- DESTITUÍ**, *destitui* vb. IV (fr. *destituer*, lat. *destituere*) A îndepărta disciplinar pe cineva dintr-o funcție, dintr-o demnitate; a demite; a revoca un contract de muncă.
- DESTRUCTIBIL**, -Ă, *destructibili*, -e adj. (fr. *destructible*) Care poate fi distrus.
- DESUBLIMĂ**, *desublimez* vb. I (fr. *désublimer*) (Fiz.; despre substanțe) A trece sau a face să treacă din stare gazoasă direct în stare solidă.
- DESUÉT**, -Ă, *desueți*, -te adj. (fr. *désuet*, lat. *desuetus*) Care nu mai corespunde spiritului vremii; demodat (2), învechit, perimat, ieșit din uz.
- DESUETÚDINE** s.f. (fr. *désuétude*, lat. *desuetudo*, -inis) 1. Stare sau atitudine contrară spiritului vremii; demodare. 2. *A cădea în desuetudine* = a ieși din uz, a se perima, a se demoda.
- DESULFURĂ**, *desulfurez* vb. I (fr. *désulfurer*) A elimina sulful sau compușii sulfuroși din anumite substanțe.
- DEȘĂRJĂ**, *deșarje* s.f. (fr. *décharge*) Descărcare; (fig.) ușurare.
- DEȘÉRT**, -ĂRĂ, *deșerti*, -arte (lat. *desertus/desertum*, fr. *désert*) 1. Adj., s.n. (Spațiu) gol, nepopulat, necultivat. 2. Adj., s.n. (Regiune, loc) uscat, arid (1), lipsit de viețuitoare și de vegetație; (spec.) pustiu. 3. Adj. (Fig.) Fără temeii. 4. *În deșert* = zadarnic.
- DEȘÉRTIC**, -Ă, *deșertici*, -ce adj. (*deșert* + -ic, cf. fr. *désertique*) Care ține de deșert, caracteristic unui deșert. *Relief deșertic*.
- DEȘERTIFICĂRE**, *deșertificări* s.f. (de la *deșert*, cf. fr. *désertification*) Transformare a unei regiuni în deșert.
- DEȘÉU**, *deșeuri* s.n. (fr. *déchet*) Rămășiță fără valoare dintr-un material prelucrat; rest (1); bruc².
- DEȘOSĂ**, pers. 3 *deșosează* vb. I (fr. *déchausser*) 1. (Despre dinți) A se retrage din gingie. 2. (Despre plante) A(-și) dezveli rădăcina.
- DETAILÍST**, -Ă, *detailiști*, -ste s.m. și f. (fr. *détailiste*) Comerciant care vinde o marfă cu bucata.
- DETAILĂ**, *detailiez* vb. I (it. *dettagliare*, fr. *détailler*) A arăta, a expune (ceva) cu detalii, în mod amănunțit.
- DETĂLIU**, *detalii* s.n. (it. *dettaglio*, fr. *détail*) 1. Element neesențial care poate fi considerat secundar; amănunt; lucru mărunț. 2. *În detaliu* = cu de-amănuntul. *A vinde în detaliu* = a vinde în cantități mici, cu bucata.
- DETARTRĂ**, *detartrez* vb. I (fr. *détartrer*) 1. A îndepărta tartrul de pe un recipient. 2. A înlătura tartrul dentar.
- DETARTRĂJ**, *detartraje* s.n. (fr. *détartfrage*) Curățare de tartru (1, 2).
- DETARTRĂNT**, -Ă, *detartranți*, -te s.n., adj. (fr. *détartrant*) (Substanță) care detartrează.
- DETAȘĂ**, *detașez* vb. I (fr. *détacher*) 1. A (se) desprinde dintr-un întreg, dintr-un grup; a (se) separa. 2. A transfera temporar un salariat, un militar în interes de serviciu, de la o unitate la alta sau dintr-o localitate în alta. 3. A se distanța de ceilalți concurenți, într-o competiție sportivă. 4. A se evidenția.
- DETAȘĂBIL**, -Ă, *detașabili*, -e adj. (fr. *détachable*) Care se poate desprinde sau detașa; volant² (1).
- DETAȘĂMÉNT**, *detașamente* s.n. (fr. *détachement*) 1. Grup de (sub)unități militare reunite sub comandă unică pentru misiuni de luptă. 2. Unitate; echipă (1), grup (1).
- DETECTĂ**, *detectez* vb. I (fr. *détecter*) A face să apară; a descoperi, a identifica (un avion, o navă, un gaz etc.).
- DETECTĂBIL**, -Ă, *detectabili*, -e adj. (fr. *délectable*) Care poate fi detectat.
- DETECTÍV**, *detectivi* s.m. (fr. *détective*) Agent secret aflat în serviciul poliției sau al unei persoane particulare.
- DETECTIVÍST**, -Ă, *detectiviști*, -ste adj. (*detectiv* + -ist) Caracteristic detectivului, de detectiv.
- DETECTÓR**, *detectoare* s.n. (fr. *détecteur*) Aparat sau dispozitiv folosit pentru a detecta ceva. *Detector de mine*. *Detector de particule*.
- DETENSIONĂ**, *detensionează* vb. I (*de-* + *tensional*) A elimina sau a reduce tensiunea, neliniștea.
- DETÉNTĂ**, *detente* s.f. (fr. *détente*) 1. Expansiune a volumului unui gaz; destindere (2). 2. Capacitatea unui sportiv de a se desprinde cu ușurință de sol.

- DETENTÓR**, *detentori* s.m. (fr. *détenteur*) Persoană care deține ceva; deținător.
- DETENȚIE**, *detenții* s.f. (fr. *détention*, lat. *detentio*)
1. Reținere, arestare a cuiva pentru cercetări; (p. ext.) închisoare. 2. Pedepsă privativă de libertate. 3. *Detenție preventivă* = închidere a cuiva înainte de judecare; prevenție (1).
- DETERGENT**, -Ă, *detergenți*, -te s.m., adj. (fr. *détergent*) (Produs) care (dizolvat în apă) are proprietatea de a spăla, de a curăța, de a degresa etc.
- DETERIORĂ**, *deterioresc* vb. I (fr. *détériorer*, lat. *deteriorare*) 1. A (se) degrada, a (se) strica (prin întrebuințare îndelungată, în urma unui accident etc.); a (se) delabra. 2. A deveni mai rău. *Climatul social se deteriorează*.
- DETERMINĂ**, *determin* vb. I (fr. *déterminer*, lat. *determinare*) 1. A declanșa, a cauza apariția și dezvoltarea unui fenomen, a unui eveniment etc.; a procura (2), a genera. 2. A fixa cu precizie (o dată, un termen etc.). 3. (Spec.) A calcula, a deduce pe bază de date. 4. A convinge pe cineva să facă un anumit lucru, să ia o decizie. 5. (Despre cuvinte sau propoziții) A preciza, a lămuri sensul unui cuvânt sau al unei propoziții.
- DETERMINABIL**, -Ă, *determinabili*, -e adj. (fr. *déterminable*) Care poate fi determinat.
- DETERMINANT**, -Ă, *determinanți*, -te (fr. *déterminant*) 1. Adj. Care determină; hotărâtor, decisiv. 2. Adj. (Gram.) Care indică o calitate. 3. S.n., adj. (Cuvânt, propoziție) care precizează, lămurește semnificația altui cuvânt sau a altei propoziții față de care se află în raport de subordonare. 4. S.m. (Mat.) Expresie compusă din numere dispuse în linii și coloane, care servește la rezolvarea sistemelor de ecuații.
- DETERMINĂT**, -Ă, *determinați*, -te (de la *determina*, cf. fr. *déterminé*) 1. Adj. Precizat, stabilit (1). 2. S.m. Termen al unui raport sintactic care este regentul determinantului.
- DETERMINATIV**, -Ă, *determinativi*, -e adj., s.n. (fr. *déterminatif*) Determinant (3).
- DETERMINISM** s.n. (fr. *déterminisme*) Concepție filosofică potrivit căreia toate fenomenele din Univers se nasc și se dezvoltă în virtutea cauzelor și legăturilor naturale.
- DETERMINIST**, -Ă, *determiniști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *déterministe*) (Adept) al determinismului.
- DETESTĂ**, *detest* vb. I (fr. *détester*, lat. *detestari*) A (se) urî, a (se) desconsidera, a (se) disprețui (profund).
- DETESTABIL**, -Ă, *detestabili*, -e adj. (fr. *détestable*, lat. *detestabilis*) Demn de dispreț, vrednic de ură; foarte rău, sub nivelul așteptat sau cerut; oribil, execrabil (2).
- DETONĂ**, *detonez* vb. I (fr. *détoner*) A declanșa o explozie; a exploda (cu zgomot mare).
- DETONABIL**, -Ă, *detonabili*, -e adj. (fr. *détonable*) Care poate să detoneze.
- DETONANT**, -Ă, *detonanți*, -te adj. (fr. *détonant*) Care produce o detonație; exploziv (1).
- DETONATÓR**, *detonatoare* s.n. (fr. *détonateur*) Agent mecanic ori chimic sau dispozitiv care produce detonația unui exploziv.
- DETONAȚIE**, *detonații* s.f. (fr. *détonation*) Explozie (1); zgomot violent și puternic produs de o explozie; detunătură.
- DETORSIONĂ**, *detorsionez* vb. I (de- + *torsiona*) A înlătura o torsiune; a întinde, a destinde.
- DETORSIUNE**, *detorsiuni* s.f. (fr. *détorsion*) Dezrăsucire, destindere.
- DETOXIFICĂ**, *detoxific* vb. I (fr. *détoxifier*) A neutraliza produsele toxice din organism, din spațiu etc.
- DETRACĂ**, pers. 3 *detracează* vb. I (fr. *détriquer*)
1. A decădea (1); a se dezaxa (2), a se sminti, a se țicni. 2. (Despre mașini) A se defecta (2).
- DETRACĂT**, -Ă, *detracăți*, -te adj. (de la *detraca*, cf. fr. *détriqué*) 1. Smintit, țicnit; decăzut din punct de vedere moral. 2. (Despre mașini, mecanisme) Defect (3), stricat.
- DETRACTĂ**, *detractivez* vb. I (fr. *détracter*) (Livr.) A defăima, a ponegri pe cineva.
- DETRACTÓR**, -OÁRE, *detractori*, -oare s.m. și f. (fr. *détracteur*, lat. *detractor*, -oris) (Livr.) Calomniator, bârfitor, defăimător.
- DETRIMENT** s.n. (fr. *détriment*, lat. *detrimentum*) În *detrimentul* (cuiva sau a ceva) = în dauna, în paguba (cuiva sau a ceva).
- DETRÍTIC**, -Ă, *detritici*, -ce adj. (fr. *détritique*) (Despre roci) Care s-a format prin dezagregarea unor roci preexistente; clastic, terigen.
- DETRÍTUS** s.n. (fr. *détritus*, lat. *destritus*) 1. Material granulat obținut prin sfărâmarea rocilor. 2. Reziduu al unei substanțe supuse distrugerii. 3. Tartru (2).
- DETRONĂ**, *detronez* vb. I (fr. *détrôner*) 1. A înlătura de la tron un suveran. 2. (Ir.) A înlătura pe cineva dintr-o funcție, dintr-o demnitate; a deposeda pe cineva de titlul de campion.
- DETUMESCENȚĂ**, *detumescențe* s.f. (fr. *détumescence*) Diminuare treptată a unei tumori, a unei umflături.
- DETURNĂ**, *deturnez* vb. I (fr. *détourner*) 1. A da unor fonduri bănești (sau unor bunuri) altă destinație

- decât cea prevăzută legal; (spec.) a delapida. 2. A sili un pilot să schimbe direcția de zbor a avionului; a fura un vehicul aerian în scop de șantaj, de piraterie.
- DEȚINĂTOR, -OĂRE, deținători, -oare** s.m. și f. (*deține* + *-ător*) Persoană care are în păstrare bunuri materiale; persoană care deține un lucru, un titlu, un premiu, informații, secrete etc.
- DEȚINE, dețin** vb. III (fr. *détenir*, cf. *ține*) 1. A păstra ceva; a stăpâni, a poseda (1). 2. A ocupa o funcție, un grad. 3. A avea (un titlu, un premiu etc.). 4. A ține pe cineva în arest.
- DEȚINUT, -Ă, deținuți, -te** s.m. și f. (de la *deține*, cf. fr. *détenu*) Persoană aflată în stare de arest; arestat, prizonier.
- DEUCE** s.n. (pr. *dius*; engl. *deuce*) (La tenis) Situație în care un jucător trebuie să obțină două puncte sau două jocuri consecutive pentru a câștiga setul.
- DÉUS EX MÁCHINA** loc. s.n. (pr. *déus ex mákina*; lat. *deus ex machina*) Întâmplare sau persoană apărută la momentul potrivit.
- DEUTÉRIU** s.n. (fr. *deutérium*, germ. *Deuterium*, engl. *deuterium*) Izotop al hidrogenului având numărul atomic egal cu 1 și număr de masă atomică egal cu 2, folosit drept combustibil în reactoarele nucleare; hidrogen greu.
- DEUTERÓN, deuteroni** s.m. (fr. *deutéron*) Nucleul atomului de deuteriu, alcătuit dintr-un proton și un neutron.
- DEUX-PIÈCES, deux-pièces-uri** s.n. (pr. *döpiés*; fr. *deux-pièces*) (La femei) Costum, compleu compus din fustă sau pantaloni și jachetă.
- DEVALIZĂ, devalizez** vb. I (fr. *dévaliser*) (Livr.) A fura (lucruri de valoare), a jefui pe cineva.
- DEVALORIZĂ, devalorizez** vb. I (fr. *dévaloriser*) A reduce oficial valoarea monedei sau a altor valori în raport cu aurul ori cu valutele străine; a (se) demonetiza (2), a (se) deprecia (2).
- DEVÂNS, devansuri** s.n. (de la *devansa*) Devansare.
- DEVANSĂ, devansez** vb. I (fr. *devancer*) 1. A avea avantaj asupra cuiva; a prima, a depăși (1), a întrece pe cineva. 2. A face ca o acțiune să aibă loc mai devreme decât este programată; a grăbi o acțiune, a preceda un fapt.
- DEVASTĂ, devastez** vb. I (fr. *dévaster*, lat. *devastare*) 1. A distruge, a pustii o țară, o regiune, o casă etc. 2. A jefui, a prăda.
- DEVASTĂTOR, -OĂRE, devastatori, -oare** adj. (fr. *dévastateur*, lat. *devastator, -oris*) Distrugător (1), pustiitor, nimicitor.
- DEVELOPĂ, dezvolt** vb. I (fr. *développer*) A trata un film, o hârtie fotosensibilă cu un reactiv chimic, pentru a face să apară imaginea vizibilă; a obține (prin felurite proceduri) semnele scrise cu cerneală simpatică.
- DEVELOPĂNT, dezvoltanți** s.m. (fr. *développante*) Developator; eluant.
- DEVELOPĂRE, dezvoltări** s.f. (de la *developa*) Operația de fixare a imaginilor (de) pe clișee și hârtie fotosensibilă.
- DEVELOPĂTOR, dezvoltatoare** s.n. (fr. *développeur*) Substanță folosită la dezvoltare; dezvoltant; substanță care sintetizează coloranți pe fibra unei țesături.
- DEVENÍ, devin** vb. IV (fr. *devenir*) 1. A se transforma, a se preface în..., a căpăta alt aspect sau altă formă. 2. A începe sau a ajunge să fie; a se face. 3. *Cum devine cazul* (sau *chestia*) = care-i adevărul.
- DEVENÍRE, deveniri** s.f. (de la *deveni*) 1. Schimbare, transformare a lucrurilor. 2. În *devenire* = în curs de transformare, de evoluție.
- DEVERBÁL, deverbale** adj., s.n. (fr. *déverbal*) (Cuvânt) derivat de la un verb fără sufix.
- DEVERGONDĂ, devergond** vb. I (fr. *dévergond*) A se destrăbăla, a se desfrâna.
- DEVERGONDĂJ, devergondaje** s.n. (fr. *dévergondage*) Desfrânare, dezmăț; excentricitate.
- DEVERSĂ, deversez** vb. I (fr. *déverser*) 1. A scurge surplusul de apă dintr-un râu sau dintr-un lac de acumulare; a (se) vărsa, a (se) revărsa. 2. (Tehn.) A face un lichid (rezidual) să se scurgă într-o apă naturală.
- DEVERSĂRE, deversări** s.f. (de la *deversa*, cf. fr. *déversement*) 1. Trecere a apelor unui râu peste maluri. 2. Scurgere a surplusului de apă dintr-un lac de acumulare peste un deversor.
- DEVERSÓR, deversoare** s.n. (fr. *déversoir*) Construcție hidrotehnică destinată să asigure scurgerea dirijată a surplusului de apă dintr-un lac de acumulare, dintr-un baraj.
- DEVIÁ, deviez** vb. I (fr. *dévier*, lat. *deviare*) 1. A (se) abate de la direcția normală, firească. 2. (Fig.) A (se) abate de la subiect; a comite erori, fapte reprobabile.
- DEVIÁNT, -Ă, devianți, -te** adj. (fr. *déviant*) Care are o conduită de devianță.
- DEVIÁNTĂ, devianțe** s.f. (fr. *déviance*) 1. Conduită care se abate de la normele de viață, de la valorile sociale, morale și culturale, de la normele juridice ale unei societăți. 2. Comportament excentric în ținută, în limbaj etc.
- DEVIATÓR, -OĂRE, deviatori, -oare** s.m. și f. (fr. *déviateur*) Membru al unui partid care se abate de la linia politică a acestuia; deviaționist.

- DEVIÁȚIE**, *deviații* s.f. (fr. *déviation*) 1. Abatere de la direcția dată; deviere (1). 2. *Deviație de sept* = deformare a septului nazal.
- DEVIȚIONISM** s.n. (fr. *déviotionnisme*) Abatere a unui membru de partid de la linia politică a partidului respectiv; atitudine de deviaționist.
- DEVIȚIONIST**, -Ă, *deviaționiști*, -ste s.m. și f. (fr. *déviotionniste*) Deviator.
- DEVIÈRE**, *devieri* s.f. (de la *devia*) 1. Faptul de a devia; deviație (1). 2. Abatere de la linia politică a unui partid.
- DEVINĂ**, *devinez* vb. I (fr. *deviner*) A prezice, a ghici.
- DE VĪSU** loc. adv. (lat. *de visu*) Din văzute.
- DEVITALIZĂ**, *devitalizez* vb. I (fr. *dévitaliser*) A face să înceteze funcțiile vitale ale unui țesut, ale unui organ etc.
- DEVITAMINIZĂ**, *devitamimizez* vb. I (cf. fr. *dévitaminer*) A face să-și piardă vitaminele.
- DEVITRIFICĂRE** s.f. (cf. fr. *dévitrifier*) (La sticlă) Pierdere a transparenței.
- DEVÍZ**, *devize* s.n. (fr. *devis*) Document financiar de evaluare anticipată, detaliată, a cheltuielilor necesare executării unei lucrări proiectate.
- DEVIZAJĂ**, *devizajez* vb. I (fr. *dévisager*) A privi fix, insistent pe cineva.
- DEVÍZĂ**, *devize* s.f. (fr. *devise*) Formulă concisă care exprimă o idee călăuzitoare; slogan.
- DEVÍZE** s.n. pl. (fr. *devises*) Documente de credit și de plată (cambii, cecuri, dispoziții de plată), exprimate în valută străină.
- DEVOALĂ**, *devoalez* vb. I (fr. *dévoiler*) A dezvălui, a divulga.
- DEVOLTÓR**, *devoltoare* s.n. (fr. *dévolteur*) Aparat folosit la reducerea tensiunii electrice alternative dintr-o rețea; reductor de tensiune.
- DEVOLUȚIUNE**, *devoluțiuni* s.f. (fr. *dévolution*) *Devoluțiune succesorală* = transmitere a unui bun, a unui drept de la o persoană la alta (la moștenitori).
- DEVÓN**, *devoni* s.m. (fr., engl. *devon*) Peștișor metalic artificial, rotativ, prevăzut cu un cârlig de undiță, utilizat ca momeală la pescuit.
- DEVONIÁN**, -Ă, *devonieni*, -e adj. (fr. *dévonien*) 1. Care aparține perioadei devoniene (2). 2. *Perioada* (sau *era*) *devoniană* (și substantivat, n.) = a treia (sau a patra) perioadă a erei paleozoice, caracterizată prin existența plantelor vasculare, a nevertebratelor etc.
- DEVORÁ**, *devorez* vb. I (fr. *dévorer*, lat. *devorare*) 1. A mânca lacom, a înghiți pe nemestecate. 2. (Fig.) A consuma² (2); a mistui. 3. *A devora o carte* = a citi o carte pe nerăsuflăte.
- DEVORÁNT**, -Ă, *devoranți*, -te adj. (fr. *dévorant*) Care devorează; (fig.) mistuitor, arzător; devorator.
- DEVORATÓR**, -OÁRE, *devoratori*, -oare adj. (fr. *dévorateur*) Devorant.
- DEVÓT**, -Ă, *devoți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *dévot*, lat. *devotus*) (Rar) 1. Religios, pios; bigot. 2. Devotat.
- DEVOTÁ**, *devotez* vb. I (lat. *devotare*, fr. *dévouer*) A se dedica, a se dăru total unei cauze, unei idei, unei persoane; a se consacra din tot sufletul, în întregime; a se sacrifica (1).
- DEVOTAMÉNT** s.n. (fr. *dévouement*, cf. *devota*) Atașament puternic și sincer față de o persoană sau față de o cauză etc.; abnegație; fidelitate (1).
- DEVOTÁT**, -Ă, *devotați*, -te adj. (de la *devota*, cf. fr. *dévoué*) Plin de abnegație față de cineva sau ceva; credincios, fidel (1).
- DEVOȚIUNE** s.f. (fr. *dévotion*) (Livr.) Evlavie, cernicie, credință, pietate (în practicarea unui cult).
- DÉXTER**, -Ă, *dexteri*, -e adj. (lat. *dexter*) Abil, îndemânic.
- DEXTERITÁTE**, (2) *dexterități* s.f. (fr. *dextérité*, lat. *dexteritas*, -atis) 1. Îndemânare, iscusință manuală, abilitate (1). 2. (Ieșit din uz; la pl.) Materii de învățământ (desen, muzică, calligrafie, gospodărie, lucru de mână).
- DEXTRÁ** s.f. (fr. *dextre*, lat. *dextra*) Partea dreaptă a unui blazon, a unui scut.
- DEXTRÍNĂ**, *dextrine* s.f. (fr. *dextrine*) Pulbere albă extrasă din amidon, folosită la apretare, la fabricarea unor cleiuri etc.
- DEXTRINIZÁRE**, *dextrinizări* s.f. (engl. *dextrinization*) Transformare a amidonului în dextrină.
- DEXTRO-** (fr. *dextro-*, lat. *dextra*) Element de compunere cu sensul de „(la) dreapta”, în cuvinte ca: *dextrocardie*, *dextrogastrie*.
- DEXTROCARDÍE** s.f. (fr. *dextrocardie*) Situație a inimii în partea dreaptă a toracelui.
- DEXTROGÍR**, -Ă, *dextrogiri*, -e adj. (fr. *dextrogyre*) (Despre substanțe) Care rotește planul de polarizare a luminii spre dreapta.
- DEXTRÓZĂ**, *dextroze* s.f. (fr. *dextrose*) Glucoză solubilă în apă, folosită în alimentația dietetică.
- DEZ-** v. **de(s)-**.
- DEZABIÉ**, *dezabieuri* s.n. (fr. *déshabillé*) Îmbrăcăminte ușoară (elegantă), purtată de femei în casă.
- DEZABONÁ**, *dezabonez* vb. I (fr. *désabonner*) A(-și) anula un abonament.
- DEZABUZÁ**, pers. 3 *dezabuzează* vb. I (fr. *désabuser*) A face să devină sau a deveni blazat, dezamăgit.
- DEZABUZÁT**, -Ă, *dezabuzați*, -te adj. (de la *dezabuza*, cf. fr. *désabusé*) (Livr.) Dezamăgit, blazat, scârbit.

- DEZACÓRD**, *dezacorduri* s.n. (fr. *désaccord*) 1. Lipsă de acord, de armonie între sunete: discordanță (2), discrepanță, disonanță. 2. Ceartă, diferend, disensiune; incongruență; disidență. 3. Lipsă de acord în gen, număr, caz și persoană.
- DEZACORDĂ**, *dezacordez* vb. I (fr. *désaccorder*) A (se) strica acordul unui instrument muzical cu coarde; a (se) discorda (2).
- DEZACTIVĂ**, *dezactivez* vb. I (fr. *désactiver*) A face inactive particulele unei substanțe; a înlătura substanțele radioactive.
- DEZACTUALIZĂ**, *dezactualizez* vb. I (de- + *actualiza*) A face să devină perimat, inactual.
- DEZAFECTĂ**, *dezafectez* vb. I (fr. *désaffecter*) A schimba destinația normală a unui loc, a unui imobil; a opri funcționarea unei instalații.
- DEZAGREĂBIL**, -Ă, *dezagreabili*, -e adj. (fr. *désagréable*) 1. Neplăcut, supărător; penibil. 2. Antipatic, nesuferit, insuportabil (2), dizgrațios.
- DEZAGREGĂ**, pers. 3 *dezagregă* vb. I (cf. fr. *désagréger*) 1. A (se) desface în părțile componente. 2. (Despre nuclee atomice; impr.) A se dezintegra. 3. (Fig.) A-și pierde unitatea, coeziunea.
- DEZAGREGĂRE**, *dezagregări* s.f. (de la *dezagrega*) 1. Transformare a unor combinații chimice greu solubile în substanțe solubile, cu ajutorul unor reactivi. 2. Fragmentare a rocilor sub acțiunea agenților externi.
- DEZAGREMENT**, *dezagrement* s.n. (fr. *désagrément*) (Livr.) Neplăcere, neajuns, supărare.
- DEZALCOOLIZĂ**, *dezalcoolizez* vb. I (de- + *alcooliza*) A trata de alcoolism.
- DEZAMBALĂ**, *dezambalez* vb. I (fr. *désemballer*) 1. A înlătura ambalajul. 2. A face un motor ambalat să ajungă la turația normală: (fig.) a se liniști; a se retrage dintr-o acțiune, a renunța la ceva.
- DEZAMBIGUIZĂ**, pers. 3 *dezambiguizează* vb. I (de- + *ambigua*) A modifica un text, o afirmație astfel, încât să nu mai fie ambiguu; a clarifica.
- DEZAMBREIĂ**, *dezambreiez* vb. I (de- + *ambreia*) A scoate din ambreiaj.
- DEZAMORSĂ**, *dezamorsez* vb. I (fr. *désamorcer*) 1. A împiedica explozia unui proiectil (prin scoaterea amorsei). 2. (Fig.) A suprima dinaintea caracterul periculos al unui lucru; a aplatiza o stare conflictuală, un eveniment periculos.
- DEZAMPARĂ**, *dezamparez* vb. I (fr. *désamparer*) A părăsi un loc.
- DEZAMPARĂT**, -Ă, *dezamparați*, -te adj. (de la *dezampara*, cf. fr. *désamparé*) (Despre nave, avioane etc.) Care a suferit avarii; care nu se mai poate manevra.
- DEZANEXĂ**, *dezanevez* vb. I (fr. *désannexer*) A restitui, a retroceda un teritoriu anexat.
- DEZANGAJĂ**, *dezangajez* vb. I (fr. *désengager*) A face să înceteze un angajament; a se retrage dintr-un conflict, dintr-o confruntare etc.
- DEZANGAJĂRE**, *dezangajări* s.f. (de la *dezangaja*, cf. fr. *désengagement*) Complex de măsuri care înlătură pericolul unei confruntări militare.
- DEZANGRENĂ**, *dezangrenez* vb. I (fr. *désengrener*) A desface, a separa elementele unui angrenaj.
- DEZAPROBĂ**, *dezaproab* vb. I (de- + *aproba*, cf. fr. *désapprouver*) A fi împotriva a ceva, a nu aproba; a găsi necorespunzător, reprobabil ceva; a dezavua, a infiera, a blama, a reproba.
- DEZAPROBĂTOR**, -OĂRE, *dezaprobatori*, -oare adj. (fr. *désapprobateur*) Care dezaproabă, care manifestă dezaprobare.
- DEZARMĂ**, *dezarmez* vb. I (fr. *désarmer*) 1. A lua cuiva armele, a sili pe cineva să predea armele. 2. (Despre state) A(-și) desființa sau a(-și) reduce forțele armate și armamentul. 3. (Fig.) A pune pe cineva în imposibilitatea de a riposta și de a renunța la o acțiune, la o luptă.
- DEZARMĂNT**, -Ă, *dezarmanti*, -te adj. (fr. *désarmant*) Care potolește furia; care face pe cineva să părăsească lupta, să capituleze.
- DEZARMĂRE**, *dezarmări* s.f. (de la *dezarma*) Renunțare la înarmare și reducere până la lichidare sau limitare a forțelor armate existente, a organizațiilor militare statale.
- DEZARMĂT**, -Ă, *dezarmați*, -te adj. (de la *dezarma*, cf. fr. *désarmé*) 1. Care nu mai este înarmat. 2. (Fig.) Pus în situația de a nu se putea opune la ceva sau cuiva, învins de împrejurări.
- DEZARTICULĂ**, *dezarticulez* vb. I (fr. *désarticuler*) 1. A amputa un membru la nivelul articulației. 2. A ieși dintr-o articulație, a se deplasa (3), a (se) lăsa. 3. (Fig.) A se spulbera, a-și pierde unitatea.
- DEZASAMBLĂ**, *dezasamblez* vb. I (fr. *désassembler*) A demonta un asamblaj de piese.
- DEZASIMILĂ**, pers. 3 *dezasimilează* vb. I (fr. *désassimiler*) A suferi o dezasimilație.
- DEZASIMILĂTOR**, -OĂRE, *dezasimilatori*, -oare adj. (fr. *désassimilateur*) Care produce dezasimilație.
- DEZASIMILĂȚIE**, *dezasimilații* s.f. (fr. *désassimilation*) (Biochim.) Catabolism.
- DEZASORTĂ**, *dezasortez* vb. I (cf. fr. *désassortir*) 1. A lipsi magazinele de mărfuri variate. 2. A desperechea ceva asortat.
- DEZĂSTRU**, *dezastre* s.n. (fr. *désastre*) 1. Eveniment funest, nenorocire mare; serie de consecințe

- grave; sinistru (2), catastrofă, flagel (2), calamitate. 2. Eșec total; faliment. *Dezastru financiar*.
- DEZASTRUÓS, -OÁSĂ, dezastruoși, -oase** adj. (fr. *désastreux*) Care are proporțiile unui dezastru; catastrofal, groaznic.
- DEZAVANTAJ, dezavantaje** s.n. (fr. *désavantage*) Situație de inferioritate; inconvenient, prejudiciu.
- DEZAVANTAJĂ, dezavantaje** vb. I (fr. *désavantager*) A pune pe cineva în situație de inferioritate; a handicapa (2); a defavoriza, a frustra, a leza.
- DEZAVANTAJÓS, -OÁSĂ, dezavantajoși, -oase** adj. (fr. *désavantageux*) Care cauzează un dezavantaj; defavorabil, neprielnic, păgubitor, contraproductiv.
- DEZAVUĂ, dezavuez** vb. I (fr. *désavouer*) (Livr.) A dezaproba, a condamna (2), a blama spusele sau faptele cuiva; a nu recunoaște ceva.
- DEZAVUĂBIL, -Ă, dezavuiabili, -e** adj. (fr. *désavouable*) Care poate sau trebuie să fie dezavuat.
- DEZAXĂ, dezaxez** vb. I (fr. *désaxer*) 1. A deplasa o axă dintr-o poziție normală. 2. A-și pierde echilibrul moral (și mintal); a se detraca, a se sminti.
- DEZAXĂT, -Ă, dezaxați, -te** adj. (de la *dezaxa*) 1. Deplasat de pe axă. 2. Dezechilibrat moral (și mintal).
- DEZBĂTE, dezbat** vb. III (*dez- + bate*, cf. fr. *débattre*) 1. A discuta și a examina o problemă pe larg (și în contradictoriu), sub toate aspectele (cu mai mulți interlocutori). 2. A examina o cauză, un proces juridic (cu ambele părți).
- DEZBĂTERE, dezbatere** s.f. (de la *dezbate*) 1. Discuție (2), dispută (1). 2. *Dezbatere parlamentară* = discuție în parlament a unor probleme importante (de politică internă sau externă).
- DEZECHILBRĂ, dezechilibrez** vb. I (fr. *déséquilibrer*) 1. A-și pierde sau a face să-și piardă echilibrul. 2. (Fig.) A-și pierde sau a face să-și piardă judecata (corectă). 3. A face ca, într-un buget, cheltuielile să întrecă veniturile.
- DEZECHILBRĂT, -Ă, dezechilibrați, -te** adj. (de la *dezechilibra*, cf. fr. *déséquilibré*) Care și-a pierdut echilibrul; (fig.) care și-a pierdut limpezimea judecării.
- DEZECHILBRU, dezechilibre** s.n. (fr. *déséquilibre*) 1. Lipsă de echilibru; instabilitate. 2. (Fig.) Pierdere a limpezimii judecării; instabilitate mintală. 3. *Dezechilibru bugetar* = buget caracterizat prin lipsa echilibrului între venituri și cheltuieli.
- DEZECHIPĂ, dezehipez** vb. I (fr. *déséquiper*) 1. A lua înapoi echipamentul unui soldat (eliberat), al unei unități militare, al unui vas de război. 2. A-și scoate echipamentul; a se dezbrăca.
- DEZERTĂ, dezertez** vb. I (fr. *désertier*) 1. A părăsi în mod nejustificat unitatea militară sau câmpul de luptă; a fugi de pe front (și a trece la inamic). 2. (Fig.) A se sustrage de la o obligație, de la o îndatorire.
- DEZERTÓR, dezertori** s.m. (fr. *déserteur*) Militar care dezertează.
- DEZESPERĂNT, -Ă, dezesperanți, -te** adj. (fr. *désespérant*) (Livr.) Care face pe cineva să dispere, care duce la disperare; descurajant.
- DEZEȘUĂ, dezesuez** vb. I (fr. *déséchouer*) A repune în stare de plutire o navă eșuată.
- DEZETATIZĂ, dezetatizează** vb. I (fr. *désétatiser*) A reduce sau a suprima controlul statului asupra economiei unui stat ori a funcționării unei întreprize.
- DEZGŪST** s.n. (*dez- + gust*, cf. fr. *dégoût*) Aversiune pentru cineva sau pentru ceva, pentru mâncare etc.; repulsie (1), repugnantă; (p. ext.) scârbă, silă, lasitudine (2).
- DEZGUSTĂ, dezgust** vb. I (*dez- + gusta*, cf. fr. *dégouter*) A-și pierde sau a face pe cineva să-și piardă gustul, pofta pentru ceva; (p. ext.) a (se) scârbi, a (se) blaza.
- DEZGUSTĂTOR, -OĂRE, dezgustători, -oare** adj. (*dezgusta + -ător*) Care stârnește dezgust; respingător, sordid, scârbos.
- DEZÍCE, dezic** vb. III (cf. fr. *dédire*, de la *zice*) A contrazice, a nega, a tăgădui; a retracta (1), a-și retrage cuvântul.
- DEZIDERĂT, deziderate** s.n. (lat. *desideratum*) Ceea ce ar fi de dorit să se realizeze; cerință, dorință, doleanță (2).
- DEZILÚZIE, deziluzii** s.f. (fr. *désillusion*) Decepție, dezamăgire, înșelare a iluziilor.
- DEZILUZIONĂ, deziluzionez** vb. I (fr. *désillusionner*) A face (pe cineva) să-și piardă speranțele, încrederea, iluziile; a dezamăgi, a decepționa.
- DEZINCRIMINĂ, dezincriminez** vb. I (*dez- + incrimina*) (Jur.) A scoate o faptă ilicită de sub incriminare.
- DEZINCRUSTĂ, dezincrustez** vb. I (fr. *désincruster*) A curăța un cazan de aburi, o instalație termică etc. de depunerile de piatră.
- DEZINCRUSTĂNT, dezincrustante** s.n. (fr. *désincrustant*) Substanță care împiedică depunerile de piatră în cazanele de aburi, în instalațiile termice etc.
- DEZINDUSTRIALIZĂRE** s.f. (*dez- + industrializare*, cf. fr. *désindustrialisation*) Diminuare a ponderii industriei în economia unui sector, a unei regiuni, a unui stat.

- DEZINFECTĂ**, *dezinfectez* vb. I (fr. *désinfecter*) A distruge germii patogeni din medii biologice sau de pe diverse obiecte, pentru a împiedica propagarea bolilor contagioase.
- DEZINFECTĂNT**, -Ă, *dezinfecțanți*, -te adj., s.n. (fr. *désinfectant*) (Substanță sau agent fizic) care se folosește la dezinfectie.
- DEZINFECȚIE**, *dezinfecții* s.f. (fr. *désinfection*) Distrugere a microorganismelor din afara organismului; dezinfectare.
- DEZINFESTĂ**, *dezinfestez* vb. I (fr. *désinfester*) A distruge paraziții de pe o cultură, dintr-o casă etc.
- DEZINFESTĂNT**, *dezinfestați* s.m. (fr. *désinfestant*) Pesticid.
- DEZINFLAMĂ**, *dezinflamez* vb. I (*dez-* + *inflama*, cf. fr. *désenflammer*) A (se) dezumfla.
- DEZINFORMĂ**, *dezinformez* vb. I (*dez-* + *informa*, cf. fr. *désinformer*) A informa greșit (în mod intenționat); a induce în eroare.
- DEZINHIBIȚIE**, *dezinhibiții* s.f. (fr. *désinhibition*) Ieșire din (starea de) inhibiție.
- DEZINSECTIZĂ**, *dezinsectizez* vb. I (fr. *désinsectiser*) A distruge insectele parazite dintr-o locuință, dintr-un spital etc.
- DEZINSECȚIE**, *dezinsecții* s.f. (fr. *désinsection*) Distrugere a insectelor parazite, transmițătoare de boli.
- DEZINSERȚIE**, *dezinserții* s.f. (fr. *désinsertion*) Desprindere (chirurgicală) a unui mușchi sau a unui tendon de pe un os.
- DEZINTEGRĂ**, *dezintegrez* vb. I (fr. *désintégrer*) (Despre nucleee atomice) A se transforma spontan în alte nucleee; (impr.) a se dezagrega.
- DEZINTERÉS** s.n. (de la *dezinteresa*, cf. fr. *désintéressement*) Lipsă de interes; indiferență, nepăsare, detașare.
- DEZINTERESĂ**, *dezinteresez* vb. I (fr. *désintéresser*) A-i lipsi cuiva interesul pentru cineva sau pentru ceva, a nu se (mai) îngriji de cineva sau de ceva.
- DEZINTERESĂT**, -Ă, *dezinteresați*, -te adj. (de la *dezinteresa*, cf. fr. *désintéressé*) Care nu urmărește un interes propriu sau un câștig personal.
- DEZINTOXICĂ**, *dezintoxic* vb. I (fr. *désintoxiquer*) A scăpa, a (se) vindeca de o intoxicație.
- DEZINTOXICĂRE**, *dezintoxicări* s.f. (de la *dezintoxica*) 1. Proces prin care toxinele sau otrăvurile din organism sunt neutralizate, eliminate; dezintoxicație. 2. Tratament aplicat toxicomanilor sau alcoolicii pentru a elimina dependența de droguri ori băutură.
- DEZINTOXICĂȚIE**, *dezintoxicații* s.f. (fr. *désintoxication*) Dezintoxicare.
- DEZINVOLT**, -Ă, *dezinvolți*, -te adj. (fr. *désinvolté*) Care are oalură degajată; foarte liber, nestingherit.
- DEZINVOLTURĂ** s.f. (fr. *désinvolture*) Atitudine sau comportare naturală, simplă, firească, degajată; spontaneitate.
- DEZIRĂBIL**, -Ă, *dezirabili*, -e adj. (fr. *désirable*) Care este dorit, care stărnește dorință.
- DEZMEMBRĂ**, *dezmembrez* vb. I (fr. *démembrer*) A (se) separa, a (se) desface în mai multe părți; a (se) destrăma, a (se) desființa.
- DEZMEMBRĂBIL**, -Ă, *dezmembrabili*, -e adj. (*dez-* + *membra* + *-bil*) Care poate fi desfăcut în componente.
- DEZMINȚI**, *dezminț* vb. IV (*dez-* + *minți*, cf. fr. *démentir*) 1. A declara că un fapt, o afirmație etc. nu este adevărată; a nega; a infirma. 2. A retracta (1). 3. A nu răspunde așteptărilor, speranțelor.
- DEZNAȚIONALIZĂ**, *deznaționalizez* vb. I (cf. fr. *dénationaliser*) A-și pierde sau a face să-și piardă (prin asuprire) naționalitatea, particularitățile naționale.
- DEZNAȚIONALIZĂRE**, *deznaționalizări* s.f. (de la *deznaționaliza*) Pierdere a particularităților naționale; politică ce urmărește ca un grup etnic să își piardă specificul național (tradiții, limbă etc.).
- DEZNODĂMĂNT**, *deznodăminte* s.n. (*dez-* + *nodă* + *-ământ*, cf. fr. *dénouement*) Fel în care se încheie, se soluționează un conflict, o situație etc.; (spec.) partea finală a unei opere literare (epice sau dramatice), care rezolvă intriga.
- DEZODORIZĂ**, *dezodorizez* vb. I (fr. *désodoriser*) A îndepărta substanțele rău mirositoare din aer, din apă etc.
- DEZODORIZĂNT**, -Ă, *dezodorizanți*, -te adj., s.n. (fr. *désodorisant*) (Substanță) care dezodorizează; deodorant.
- DEZOLĂ**, *dezolez* vb. I (fr. *désoler*) A întrista profund; a deprima.
- DEZOLĂNT**, -Ă, *dezolanți*, -te adj. (fr. *désolant*) Care dezolează; dezolator, jalnic, deprimant, întristător.
- DEZOLĂRE**, *dezolări* s.f. (de la *dezola*) Măhnire adâncă; deprimare; (fig.) singurătate tristă și apăsătoare, pustiu.
- DEZOLĂTOR**, -OĂRE, *dezolatori*, -oare adj. (fr. *désolateur*) Dezolant.
- DEZONOĂRE** s.f. (fr. *déshonneur*) Lipsă de onoare; (p. ext.) necinste; ocară, rușine.
- DEZONORĂ**, *dezonorez* vb. I (fr. *déshonorer*) A face (pe cineva) să-și piardă sau a-și pierde onoarea, a (se) face de rușine; a (se) necinști.
- DEZONORĂNT**, -Ă, *dezonoranți*, -te adj. (fr. *déshonorant*) Care dezonorează; rușinos, infamant.

- DEZORDINE**, *dezordini* s.f. (*dez-* + *ordine*, cf. fr. *désordre*) 1. Lipsă de ordine; deranj (1); haos (2). 2. Lipsă de disciplină; dezorganizare; agitație (2), perturbație (1), turbulență (1). 3. (La pl.) Agitații politice sau sociale; tulburări, revolte (2), busculade.
- DEZORDONĂT**, -Ă, *dezordonati*, -te adj. (fr. *désordonné*) 1. Care nu este obișnuit cu ordinea; neglijent în muncă, în comportare, în gândire etc. 2. Care se află în neorânduială, în dezordine.
- DEZORGANIZĂ**, *dezorganizez* vb. I (fr. *désorganiser*) A face (pe cineva) să-și piardă sau a-și pierde capacitatea de organizare, funcționarea normală, bunul mers.
- DEZORGANIZATOR**, -OĂRE, *dezorganizatori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *désorganisateur*) (Persoană) care dezorganizează.
- DEZORIENTĂ**, *dezorientez* vb. I (fr. *désorienter*) 1. A face (pe cineva) să-și piardă sau a pierde simțul orientării. 2. (Fig.) A (se) zăpăci, a bulversa, a (se) deruta (2); a (se) debusola; a (se) deconcerta.
- DEZORIENTĂRE**, *dezorientări* s.f. (de la *dezorienta*) Faptul de a fi dezorientat; nesiguranță; (fig.) descumpănire, deconcertare; debusolare, perplexitate.
- DEZORIENTĂT**, -Ă, *dezorientati*, -te adj. (fr. *désorienté*) Care nu se poate orienta, care nu știe unde se află și încotro să se îndrepte; (fig.) care nu știe ce decizie să ia într-o anumită situație; descumpănit, debusolat, perplex.
- DEZOSĂ**, *dezosez* vb. I (fr. *désosser*) A desprinde, a scoate carnea de pe oase.
- DEZOSĂT**, -Ă, *dezosați*, -te adj. (de la *dezosa*, cf. fr. *désossé*) (Despre carne) Din care s-a îndepărtat osul.
- DEZOXIDĂ**, *dezoxidez* vb. I (fr. *désoxyder*) A scoate oxigenul dintr-o substanță.
- DEZOXIDĂNT**, -Ă, *dezoxidanți*, -te adj., s.m. (fr. *désoxydant*) (Substanță) care dezoxidează.
- DEZOXIRIBONUCLÉIC**, *dezoxiribonucleici* adj. (fr. *désoxyribonucléique*) *Acid dezoxiribonucleic* = acid nucleic cu rol important în mecanismul ereditar al organismelor vii; abr. ADN.
- DEZUMANIZĂ**, *dezumanizez* vb. I (fr. *déshumaniser*) A face (pe cineva) să-și piardă sau a-și pierde trăsăturile umane; a (se) abrutiza.
- DEZUMANIZĂT**, -Ă, *dezumanizați*, -te adj. (de la *dezumaniza*, cf. fr. *déshumanisé*) Care și-a pierdut trăsăturile umane specifice; abrutizat, insensibil (1).
- DEZVOLTĂ**, *dezvolt* vb. I (*dez-* + lat. *volvere*) 1. A crește, a (se) mări, a prospera; a amplifica în mod creator (teorii, idei), a completa cu idei noi; a evolua (treptat), a (se) transforma, a progresa (1), a (se) cultiva (3). 2. A expune detaliat; a (se) desfășura. 3. A produce, a degaja (căldură, energie etc.).
- DEZVOLTĂT**, -Ă, *dezvoltați*, -te adj. (de la *dezvolta*) 1. Care a ajuns la un grad normal de dezvoltare; proeminent, mare; care a ajuns într-un stadiu superior. 2. (Despre teme, subiecte) Expus amănunțit; amplu.
- DI-** (fr. *di-*, gr. *dis*) Element de compunere cu sensul de „doi”, „de două ori”, „dublu”, în cuvinte ca: *dicotiledonat*, *difazat*.
- DIA-** (fr. *dia-*, gr. *dis*) Prefix cu sensul de „prin”, „de-a lungul”, „între”, „cu”, „contra”, în cuvinte ca: *diacază*, *diacronie*.
- DIABÉT**, *diabeturi* s.n. (fr. *diabète*) 1. Nume dat unor boli metabolice și endocrine caracterizate prin creșterea cantității de glucoză în sânge și în urină, prin sete continuă etc. 2. *Diabet bronzat* = boala lui Addison.
- DIABÉTIC**, -Ă, *diabetici*, -ce (fr. *diabétique*) 1. Adj. Specific diabetului, de natura diabetului. 2. S.m. și f., adj. (Persoană) care suferă de diabet.
- DIABETOGÉN**, -Ă, *diabetogeni*, -e adj. (fr. *diabétogène*) Care produce diabet.
- DIABETOLÓG**, -Ă, *diabetologi*, -ge s.m. și f. (fr. *diabétologue*) Medic specializat în diabetologie.
- DIABETOLOGÍE** s.f. (fr. *diabétologie*) Studiul bolilor diabetice și tratamentul acestora.
- DIABÓLIC**, -Ă, *diabolici*, -ce adj. (fr. *diabolique*, lat. *diabolicus*) 1. Drăcesc; de diavol; mefistofelic. 2. Carc denotă cruzime; rău, crud; perfid, vicelan.
- DIABOLIZĂ**, *diabolizez* vb. I (fr. *diaboliser*) A acuza, a considera păcătos pe cineva; a marginaliza.
- DIACHÉNĂ**, *diachene* s.f. (fr. *diakène*) Fruct compus din două achene lipite.
- DIACLĂZĂ**, *diacłaze* s.f. (fr. *diacłase*) Fisură formată de-a lungul unui depozit de roci prin care pătrunde apa.
- DIACRÍTIC**, *diacritice* adj. (fr. *diacritique*) *Semn diacritic* (și substantivat, n.pl.) = semn grafic care conferă unei litere a alfabetului o valoare fonetică specială.
- DIACRÓNIC**, -Ă, *diacronici*, -ce adj. (fr. *diachronique*) Care tratează fenomenele cronologic, evolutiv (1), istoric.
- DIACRONÍE** s.f. (fr. *diachronie*) Desfășurare istorică, evoluție în timp a unui fenomen lingvistic, a unui proces etc.
- DIADÉMĂ**, *diademe* s.f. (fr. *diadème*) 1. Podoabă în formă de coroană, din aur sau din argint, incrustată

- cu pietre prețioase, purtată de suverani, de unii reprezentanți ai Bisericii, de anumite divinități (în reprezentări plastice). 2. Bijuterie, parură purtată de femei pe frunte, în diferite ocazii festive.
- DIADÓH**, *diadohi* s.m. (fr. *diadoque*, germ. *Diadoche*) 1. Titlu dat generalilor lui Alexandru Macedon, care și-au disputat imperiul după moartea acestuia; persoana având acest titlu. 2. Titlu dat prințului moștenitor al Greciei; persoana având acest titlu.
- DIAFÁN**, -Ă, *diafani*, -e adj. (fr. *diaphane*) 1. Care lasă să străbată lumina fără să se distingă clar contururile; care are o transparență atenuată; transparent (1), străveziu, vaporos. 2. Care are pielea străvezie; palid (1), fin, eterat (2).
- DIAFANIE** s.f. (germ. *Diaphanie*) Procedeu de tipărire cu cerneluri transparente pe celofan, celuloid etc.; tipar transparent.
- DIAFANIZĂ**, *diafanizez* vb. I (fr. *diaphaniser*) A deveni sau a face un obiect să devină diafan; a (se) subția.
- DIAFÍLM**, *diafilme* s.n. (rus. *diafilm*) Film fotografic care cuprinde o succesiune de diapozitive și care poate fi proiectat pe un ecran.
- DIAFÍZĂ**, *diafize* s.f. (fr. *diaphyse*) Partea din mijloc a unui os lung.
- DIAFÓN**, *diafoane* s.n. (engl., fr. *diaphon*) Aparat cu aer comprimat care produce semnale acustice pe timp de ceață.
- DIAFONIE** s.f. (fr. *diaphonie*) 1. Interferență parazită a semnalelor sonore de pe un canal pe altul, la sistemele audio. 2. Muzică veche pe două voci.
- DIAFORĂ**, *diafore* s.f. (germ. *Diaphora*, fr. *diaphore*) Figură de stil prin care un cuvânt este reluat cu alt înțeles.
- DIAFORÉTIC**, -Ă, *diaforetici*, -ce adj., s.n. (fr. *diaphorétique*) (Medicament, substanță) care provoacă transpirație abundentă.
- DIAFORÉZĂ**, *diaforeze* s.f. (fr. *diaphorèse*) Transpirație abundentă de natură fiziologică sau patologică.
- DIAFRĂGMĂ**, *diafragme* s.f. (fr. *diaphragme*, lat. *diaphragma*) 1. Mușchi care separă toracele de abdomen și ia parte activă la respirație. 2. Membrană elastică (la un microfon, la un telefon etc.) care, prin vibrație, reproduce sunetele. 3. Dispozitiv (la obiectivele unui aparat optic sau fotografic) ce limitează o deschidere circulară reglabilă, prin care trece o anumită cantitate de lumină. 4. Element de construcție format dintr-o placă plană sau dintr-un planșeu. 5. (Med.) Dispozitiv cu rol contraceptiv feminin, format dintr-o membrană subțire (din cauciuc, material plastic etc.) care se fixează pe colul uterin.
- DIAGENÉZĂ** s.f. (fr. *diagenèse*) Ansamblu de fenomene fizico-chimice care transformă un depozit sedimentar recent în rocă, sub acțiunea apelor în circulație.
- DIAGNÓSTIC**, *diagnostice* s.n. (fr. *diagnostic*) Identificare precisă a unei boli de care suferă cineva, pe baza manifestărilor, a datelor clinice și a examenelor de laborator; diagnoză (1).
- DIAGNOSTICĂ**, *diagnosticez* vb. I (fr. *diagnostiquer*) A stabili diagnosticul unui bolnav.
- DIAGNOSTICIÁN**, -Ă, *diagnosticieni*, -e s.m. și f. (*diagnostic + -ian*) Medic specializat în stabilirea diagnosticului anumitor boli.
- DIAGNÓZĂ**, *diagnoze* s.f. (fr. *diagnose*) 1. Diagnostic. 2. Partea științei conducerii, indispensabilă în prognoza socială.
- DIAGONÁL**, -Ă, *diagonali*, -e (fr. *diagonal*) 1. S.f. Segment de dreaptă care leagă două vârfuri nealăturate ale unui poligon sau două vârfuri ale unui poliedru, aflate pe fețe diferite. 2. Adj. În formă de diagonală (1). 3. În diagonală = de-a curmezișul.
- DIAGRĂMĂ**, *diagrame* s.f. (fr. *diagramme*) 1. Reprezentare grafică sau schematică al cărei rol este de a descrie evoluția unui fenomen, corelația între două mărimi etc. 2. Schemă cuprinzând locurile dintr-o sală de spectacole, din vagoane (la anumite trenuri) etc. 3. Linie trasată pe hârtie de un aparat înregistrator, care reprezintă desfășurarea unor fenomene; grafic (1); cură.
- DIÁL**, -Ă, *diali*, -e adj. (lat. *dialis*) Care era consacrat zeului Jupiter sau cultului acestuia.
- DIALÉCT**, *dialecte* s.n. (fr. *dialecte*, lat. *dialectus*) 1. Variantă regională a unei limbi, care cuprinde (adesea) mai multe graiuri. 2. (Rar) Grai. 3. (Inv.) Limbă.
- DIALECTÁL**, -Ă, *dialectali*, -e adj. (fr. *dialectal*) (Despre cuvinte, expresii, vorbire etc.) Care se referă la un dialect; care aparține unui dialect; specific, conform unui dialect.
- DIALECTALÍSM** s.n. (fr. *dialectalisme*) Particularitate dialectală; regionalism (2).
- DIALÉCTIC**, -Ă, *dialectici*, -ce (fr. *dialectique*, lat. *dialecticus*) 1. S.f. Artă dialogului și a discuției în contradictoriu, pentru a ajunge la adevăr; (spec.) logică formală. 2. S.f. Metodă de convingere cu argumente solide. 3. Adj. Conform dialecticii (1), care folosește raționamente contradictorii. 4. *Materialism dialectic v. marxism*.
- DIALECTICIÁN**, -Ă, *dialecticieni*, -e s.m. și f. (fr. *dialecticien*) Persoană care stăpânește dialectica (1), care se conformează principiilor dialecticii.

- DIALECTOLÓG, -Ă**, *dialectologi*, -ge s.m. și f. (fr. *dialectologue*) Lingvist specializat în dialectologie.
- DIALECTOLÓGIC, -Ă**, *dialectologici*, -ce adj. (fr. *dialectologique*) Referitor la dialecte sau la dialectologie, care ține de dialecte sau de dialectologie.
- DIALECTOLOGÍE** s.f. (fr. *dialectologie*) Studiul dialectelor și al graiurilor (unei limbi); glotologie.
- DIALÉLĂ, dialele** s.f. (fr. *dialèle*) (Log.) Definiere a unei noțiuni în cerc vicios, prin noțiunea pe care o presupune.
- DIALINGVÍSTICĂ** s.f. (engl. *dialinguistics*) Studiul elementelor lingvistice care, aparent, nu pot fi sistematizate potrivit anumitor criterii formale.
- DIALIPETÁL, -Ă**, *dialipetali*, -e (fr. *dialypétale*)
1. Adj. (Despre flori) Care are petale separate. 2. S.f. (La pl.) Subclasă de plante ale căror flori au o corolă dialipetală (1); (și la sg.) plantă din această subclasă.
- DIALISEPÁL, -Ă**, *dialisepali*, -e adj. (fr. *dialysépale*) (Despre flori) Care are sepale separate.
- DIALIZÁT, -Ă**, *dializați*, -te s.m. și f., adj. (cf. it. *dializzato*, fr. *dialysé*) (Bolnav) care face dializă.
- DIALIZĂ, dialize** s.f. (fr. *dialyse*) 1. Metodă terapeutică de dezintoxicare, prin care sângele unui bolnav cu insuficiență renală este purificat artificial. 2. Procedeu de separare, prin membrane semipermeabile, a corpiilor coloidali.
- DIALIZÓR, dializoare** s.n. (fr. *dialyseur*) Aparat folosit pentru efectuarea dializei (1); rinichi artificial.
- DIALOG, dialoguri** s.n. (fr. *dialogue*, lat. *dialogus*)
1. Convorbire, schimb de cuvinte între două sau mai multe persoane; colocviu. 2. (Spec.) Schimb (oficial) de opinii între reprezentanții a două țări, între partide etc. 3. Pasaj dintr-o operă literară care reproduce convorbirea unor personaje. 4. *Dialog om-mașină* = utilizare interactivă a unui ordinator.
- DIALOGÁ, dialoghez** vb. I (fr. *dialoguer*) A întreține o conversație cu cineva; a conversa, a vorbi cu cineva.
- DIALOGÁRE, dialogări** s.f. (de la *dialoga*) Vorbire în dialog (1).
- DIALOGÁT, -Ă**, *dialogați*, -te adj. (de la *dialoga*, cf. fr. *dialogué*) (Despre opere literare) Scris în formă de dialog.
- DIALOGHÍST, -Ă**, *dialoghiști*, -ste s.m. și f. (fr. *dialoguiste*) Autor specializat în dialoguri pentru filme.
- DIALOGÍSM** s.n. (fr. *dialogisme*) Arta dialogului.
- DIAMAGNÉTIC, -Ă**, *diamagnetici*, -ce adj. (fr. *diamagnétique*) (Despre corpuri) Caracterizat prin diamagnetism.
- DIAMAGNETÍSM** s.n. (fr. *diamagnétisme*) Proprietatea unui corp de a prezenta o magnetizare de sens contrar câmpului magnetic în care acesta este plasat.
- DIAMÁNT, diamante** s.n. (fr. *diamant*) 1. Carbon pur cristalizat, cu luciu puternic, care are cea mai mare duritate dintre minerale, folosit ca piatră prețioasă sau ca abraziv. 2. Cel mai mic corp de literă de tipar.
- DIAMANTÁT, -Ă**, *diamantați*, -te adj. (cf. fr. *diamanté*) 1. Împodobit cu diamante. 2. *Piatră diamantată* = instrument abraziv format din granule de diamant, folosit la șlefuirea dinților și a protezelor dentare.
- DIAMANTIFÉR, -Ă**, *diamantiferi*, -e adj. (fr. *diamantifère*) (Despre zăcăminte, minerale, terenuri etc.) Care conține diamante (1).
- DIAMANTÍN, -Ă**, *diamantini*, -e adj. (fr. *diamantin*) Care are duritatea și strălucirea unui diamant (1), asemănător diamantului; adamantin.
- DIAMETRÁL, -Ă**, *diametrali*, -e adj. (fr. *diamétral*)
1. Referitor la diametru; care trece prin centrul unui cerc. 2. *Diametral opus* = cu desăvârșire opus; de neîmpăcat, ireconciliabil.
- DIAMÉTRU, diametre** s.n. (fr. *diamètre*, lat. *diameter*) Segment de dreaptă care trece prin centrul unui cerc, al unei sfere; lungimea acestui segment.
- DIAPAZÓN, diapazoane** s.n. (fr. *diapason*) 1. Mic instrument acustic în forma literei U, care vibrează prin lovire și produce sunetul pur *la*, folosit pentru a da tonul. 2. *A fi* (sau *a se pune*) *la același diapazon cu cineva* = a fi de acord cu cineva.
- DIAPLEGÍE, diaplegii** s.f. (fr. *diaplégie*) (Med.) Paralizie totală.
- DIAPOZITÍV, diapozitive** s.n. (fr. *diapositive*) Imagine fotografică pozitivă, realizată pe un film (1) sau pe o placă transparentă, proiectată cu ajutorul diascopului.
- DIAPROIECTOR, diaproiectoare** s.n. (*dia[pozitiv] + projector*) Aparat de proiecție semiautomat, folosit pentru diapozitivele încasetate și pentru diafilme.
- DIARÉE, diarei** s.f. (fr. *diarrhée*, lat. *diarrhoea*) 1. Eliminarea frecventă de fecale moi sau lichide; deranjament (2). 2. *Diaree verbală* = logoree.
- DIARÉIC, -Ă**, *diareici*, -ce adj. (fr. *diarrhéique*) Referitor la diaree (1), de diaree.
- DIARÍST, -Ă**, *diariști*, -ste s.m. și f. (it. *diarista*, cf. fr. *diariste*) Autor de jurnal (intim).
- DIARÍSTIC, -Ă**, *diaristici*, -ce adj. (*diarist + -ic*) Care este specific unui jurnal (intim).
- DIÁRIUM** s.n. (lat. *diarium*) Jurnal (2).

- DIARTRÓZĂ**, *diartroze* s.f. (fr. *diarthrose*) Articulație (a genunchiului etc.) cu mare mobilitate între oase.
- DIASCÓP**, *diascoape* s.n. (fr. *diascope*, cf. germ. *Diaskop*, rus. *diaskop*) Aparat de proiecție folosit pentru diapozitive.
- DIASCÓPIC**, -Ă, *diascopici*, -ce adj. (fr. *diascopique*) Referitor la diascop și la proiecțiile efectuate cu acest aparat.
- DIASISTÉM**, *diasisteme* s.n. (engl. *diasystem*, fr. *diasystème*) Sistem lingvistic rezultat din analiza a două sisteme (graiuri, dialecte) care prezintă anumite asemănări; supersistem.
- DIÁSPORĂ** s.f. (fr. *diaspora*, cf. gr. *diáspora*) Totalitatea comunităților unei etnii aflate în afara granițelor țării de origine.
- DIASTÁZĂ**, *diastaze* s.f. (fr. *diastase*) 1. Enzimă. 2. Dezlipire accidentală a două oase articulate.
- DIASTÉMĂ**, *diasteme* s.f. (fr. *diastème*) 1. Fisură congenitală. 2. Spațiu anormal între incisivi¹; strungăreață. 3. (Geol.) Interval de timp între două depuneri succesive de sedimente.
- DIASTIL**, *diastiluri* s.n. (fr. *diastyle*) (Arhit.) Edificiu cu intercolanament larg, egal cu trei diametre de coloană.
- DIÁSTOLĂ**, *diastole* s.f. (fr. *diastole*) Relaxare ritmică a mușchilor inimii și a arterelor în timpul afluxului sangvin.
- DIASTÓLIC**, -Ă, *diastolici*, -ce adj. (fr. *diastolique*) Referitor la diastolă; care are loc în timpul diastolei.
- DIATÉCĂ**, *diateci* s.f. (*dia[film]* + *-tecă*) Colecție de diapozitive și de diafilme.
- DIATERMÁN**, -Ă, *diatermani*, -e adj. (fr. *diathermane*) (Despre corpuri, medii) Care lasă să treacă căldura, care are o conductibilitate termică bună.
- DIATÉRMĂ**, *diaterme* s.f. (fr. *diatherme*) Coș vulcanic prin care este emanată lava.
- DIATERMIE** s.f. (fr. *diathermie*) Terapie bazată pe ridicarea temperaturii unor organe interne cu ajutorul curenților de înaltă frecvență.
- DIATÉZĂ¹**, *diateze* s.f. (fr. *diathèse*, germ. *Diathese*) Categorie gramaticală care exprimă raportul dintre subiect și acțiunea verbului.
- DIATÉZĂ²**, *diateze* s.f. (fr. *diathèse*) Predispoziție a unei persoane pentru anumite boli.
- DIATOMÉE**, *diatomee* s.f. (fr. *diatomée*) (La pl.) Clasă de alge unicelulare, brune-gălbui, cu un corp închis între două valve silicioase; (și la sg.) algă din această clasă.
- DIATOMÍT** s.n. (fr. *diatomite*) Rocă silicioasă formată din resturi de diatomée, folosită ca abraziv și ca absorbant al nitroglicerinei; tripoli.
- DIATÓN**, *diatonuri* s.n. (fr. *diaton*) (Muz.) Interval care separă două tonuri succesive.
- DIATÓNIC**, -Ă, *diatonici*, -ce (fr. *diatonique*, lat. *diatonicus*) 1. Adj. *Gamă diatonică* = succesiune naturală de sunete muzicale aflate la distanță de tonuri și de semitonuri. 2. S.f. Dispunere naturală a tonurilor și a semitonurilor, într-o structură muzicală.
- DIATRÍBĂ**, *diatribe* s.f. (fr. *diatribe*, lat. *diatriba*) Critică violentă și amară, uneori injurioasă; lucrarea care conține o asemenea critică; pamflet.
- DIAZÓT** s.n. (fr. *diazote*) Azot gazos.
- DIBÁZIC**, -Ă, *dibazici*, -ce adj. (fr. *dibasique*) (Chim.) Bibazic.
- DIBÓL** s.n. (engl. *dibol*) Limbaj formalizat folosit în prelucrarea datelor economice cu ajutorul calculatorului.
- DICO-/DIHO-** (fr. *dicho-*, gr. *dicha*) Element de compunere cu sensul de „în două”, în cuvinte ca: *dicotomic*, *dicotomie*.
- DICOTILEDONÁT**, -Ă, *dicotiledonați*, -te (fr. *dicotylédoné*) 1. Adj. (Despre plante) Care are două cotiledoane în embrion. 2. S.f. (La pl.) Clasă de plante al căror embrion are două cotiledoane; (și la sg.) plantă din această clasă.
- DICOTÓMIC/DIHOTÓMIC**, -Ă, *dicotomici/dihotomici*, -ce adj. (fr. *dichotomique*) Care se bifurcă, care se divide în două sau din două în două.
- DICOTOMIE/DIHOTOMIE**, *dicotomie/dihotomie* s.f. (fr. *dichotomie*) Diviziune în două părți, în două grupe, în două categorii.
- DICROMÁTIC**, -Ă, *dicromatici*, -ce adj. (fr. *dichromatique*) Care are două culori.
- DICROMATOPSIE** s.f. (fr. *dichromatopsie*) Anomalie a vederii manifestată prin neputința de a distinge una dintre culorile fundamentale.
- DICTĂ**, *dictez* vb. I (fr. *dicter*, lat. *dictare*) 1. A pronunța rar și deslușit un enunț (un cuvânt, o frază), pentru ca ascultătorii să îl poată nota întocmai. 2. A comanda, a ordona, a impune ceva (cu forță). 3. (Fig.) A determina, a îndemna stringent la o acțiune.
- DICTAFÓN**, *dictafoane* s.n. (fr. *dictaphone*) Magnetofon portabil folosit pentru dictarea corespondenței (2).
- DICTÁNDO** (germ. *Diktando*) 1. S.n. Scriere cursivă obișnuită pe un caiet cu linii orizontale, paralele. 2. Adj. invar. (Despre caiete) Care are linii orizontale, paralele.
- DICTĂRE**, *dictări* s.f. (de la *dicta*) 1. Acțiunea de a dicta (1) și rezultatul ei. 2. Exercițiu (școlar) care constă în reproducerea în scris a unui text enunțat de cineva.

- DICTÁT**, *dictate* s.n. (germ. *Diktat*) Act impus prin forță, în relațiile internaționale dintre state.
- DICTATÓR**, *dictatori* s.m. (fr. *dictateur*) 1. (În Roma antică) Magistrat investit cu autoritate supremă în momentele de criză ale Republicii. 2. Conducător de stat cu puteri politice nelimitate, care guvernează arbitrar, fără control democratic; autocrat; satrap. 3. (Fig.) Persoană autoritară care își impune voința cu orice preț.
- DICTATORIAL**, -Ă, *dictatoriali*, -e adj. (fr. *dictatorial*) Care ține de dictator, al dictatorului; autoritar; impus cu forța, despotic (1).
- DICTATURĂ**, *dictaturi* s.f. (fr. *dictature*, lat. *dictatura*) 1. (În Roma antică) Demnitatea, autoritatea de dictator. 2. Regim politic instaurat de un dictator (2). 3. (Fig.) Putere absolută exercitată de o persoană, de un grup; tiranie (1), autocrație (1).
- DICTÉU**, *dicteuri* s.n. (fr. *dictée*) 1. Dictare (1). 2. Exercițiu școlar de aprofundare a ortografiei. 3. *Dicteu muzical* = notare a muzicii după auz.
- DICTÓN**, *dictoane* s.n. (fr. *dicton*) Expresie (1), sentință devenită proverb; maximă, panseu.
- DICȚIE/DICȚIUNE**, *dicții/dicțiuni* s.f. (fr. *diction*, lat. *dictio*, -onis) 1. Mod de a pronunța cuvintele, silabele și sunetele; arta de a pronunța elegant, corect și clar. 2. *A avea dicție* = a pronunța clar cuvintele.
- DICȚIONĂR**, *dicționare* s.n. (fr. *dictionnaire*, lat. *dictionarium*) 1. Lucrare care cuprinde cuvintele unei limbi, ale unui dialect, ale unui domeniu de activitate etc., aranjate în ordine alfabetică, explicate în aceeași limbă sau într-o limbă străină. 2. (Inform.) Listă a unui fișier cu indicații despre componentele acestuia.
- DICȚIUNE** s.f. v. *dicție*.
- DIDĂCTIC**, -Ă, *didactici*, -ce (fr. *didactique*) 1. Adj. De sau pentru învățământ, destinat instruirii; pedagogic. 2. Adj. (Peior.) Arid, sec. 3. S.f. Știință care studiază principiile și metodele predării materiilor de învățământ.
- DIDACTICIÁN**, -Ă, *didacticieni*, -e s.m. și f. (fr. *didacticien*) Specialist în didactică.
- DIDACTICISM** s.n. (it. *didatticismo*) Folosire dogmatică a principiilor și a metodelor didactice; tendința de a instrui cu orice preț; tezism (2).
- DIDACTICIST**, -Ă, *didacticiști*, -ste adj. (*didactic* + -ist) Caracterizat prin didacticism.
- DIECEZÁN/DIOCEZÁN**, -Ă, *diecezani/diocezani*, -e adj. (fr. *diocésain*) Care aparține unei dieceze, referitor la dieceză; eparhial.
- DIECÉZĂ/DIOCÉZĂ**, *dieceze/dioceze* s.f. (fr. *diocèse*, lat. *diocesis*) Eparhie, episcopie.
- DIÉDRU**, *diedre* s.n. (fr. *dièdre*) Figură geometrică formată din două semiplane limitate de dreapta de intersecția acestora; spațiul cuprins între aceste semiplane.
- DIEGÉTIC**, -Ă, *diegetici*, -ce adj. (germ. *diegetisch*) Care are caracter de diegeză; narativ.
- DIEGÉZĂ** s.f. (germ. *Diegese*) Naratiune consecutivă; expunere.
- DIELÉCTRIC**, -Ă, *dielectrici*, -ce adj., s.n. (fr. *diélectrique*) (Material) izolant electric; izolator.
- DIENĂ**, *diene* s.f. (fr. *diènes*) Hidrocarbură a cărei moleculă conține două legături duble între atomii de carbon; diolefină.
- DIENCEFÁL**, *diencefale* s.n. (fr. *diencephale*) Segment de creier situat între trunchiul cerebral și materia albă a encefalului.
- DIENCEFÁLIC**, -Ă, *diencefalici*, -ce adj. (fr. *diencephalique*) Care ține de diencefal.
- DIENCEFALOPATIE**, *diencefalopatii* s.f. (fr. *diencephalopathie*) Boală a diencefalului.
- DIERÉZĂ**, *diereze* s.f. (fr. *diérèse*, lat. *diæresis*) 1. Disociere în pronunțarea elementelor unui diflong. 2. Separare chirurgicală a unor țesuturi.
- DIESEL**, *diese* s.n. (pr. *dizâl*; fr. *diesel*, germ. *Dieself*) 1. *Motor diesel* (și eliptic) = motor cu ardere internă, al cărui combustibil se aprinde datorită temperaturii înalte a aerului comprimat. 2. Vehicul echipat cu motor diesel (1).
- DIETĂR**, -Ă, *dietari*, -e adj. (*dietă* + -ar) Referitor la dietă¹.
- DIETĂ¹**, *diète* s.f. (fr. *diète*) Regim alimentar recomandat de medic în caz de boală sau pentru slăbire.
- DIETĂ²**, *diète* s.f. (fr. *diète*, lat. *dieta*) Adunare legislativă, în Evul Mediu și în unele state europene contemporane; (p. ext.) adunare reprezentativă cu un caracter politic.
- DIETÉTIC**, -Ă, *dietetici*, -ce (fr. *diététique*) 1. Adj. Referitor la dietă¹; pe bază de dietă. 2. S.f. Disciplină care studiază valoarea nutritivă a alimentelor și stabilește tipul de regim alimentar.
- DIETETICIÁN**, -Ă, *dieteticieni*, -e s.m. și f. (fr. *diététicien*) Specialist în dietetică.
- DIÉZ**, *diezi* s.m. (fr. *dièse*) (Muz.) Semn care ridică nota pe care o precedă cu un semiton.
- DIFAMÁNT**, -Ă, *difamanți*, -te adj. (fr. *diffamant*) (Livr.) Care defăimează; defăimător.
- DIFAMATÓR**, -OÁRE, *difamatori*, -oare adj. s.m. și f. (fr. *diffamateur*) (Livr.) (Persoană) care defăimează.
- DIFAMĂȚIE** s.f. (fr. *diffamation*) (Livr.) Defăimare.

- DIFAZÁT, -Ă, difazați, -te** adj. (fr. *diphase*) (Despre circuite, mașini electrice) Care prezintă două faze; bifazat.
- DIFEREND, diferende** s.n. (fr. *différend*) Deosebire, nepotrivire de păreri între două sau mai multe persoane, (p. ext.) între două sau mai multe state; dezacord (2), neînțelegere, conflict (1), dispută (1).
- DIFERENȚĂ, diferențe** s.f. (fr. *différence*, lat. *differentia*) 1. Lipsă de asemănare; deosebire. 2. (Mat.) Rezultatul unei scăderi; rest (6). 3. *Diferență de nivel* = diferență de altitudine între două puncte terestre. (Fiz.) *Diferență de fază* = defazaj.
- DIFERENȚIĂ, diferentiez** vb. I (fr. *différencier*) 1. A stabili deosebirea între două sau mai multe lucruri. 2. A se deosebi, a se distinge (de altcineva sau de altceva). 3. (Mat.) A calcula o diferențială (2).
- DIFERENȚIÁL, -Ă, diferențiali, -e** (fr. *différentiel*) 1. Adj. Care diferențiază. 2. S.f. Produsul dintre derivata unei funcții și creșterea variabilei independente a acesteia. 3. S.n. Angrenaj de roți dințate care transmit turații diferite roților unui autovehicul. 4. *Calcul diferențial* = studiul derivatelor și al diferențialelor (2). *Tarif diferențial* = tarif de transport calculat pe baza diferențelor de preț.
- DIFERÍ, difer** vb. IV (fr. *différer*, lat. *differre*) A se deosebi (de cineva sau de ceva), a se diferenția (2), a varia² (1).
- DIFERÍT, -Ă, diferiți, -te** adj. (de la *diferi*) 1. Care prezintă diferență, care diferă, care nu este asemănător; deosebit, variat. 2. (La pl.) Fel de fel de..., tot felul de...
- DIFICÍL, -Ă, dificili, -e** adj. (fr. *difficile*, lat. *difficilis*) 1. Care se face, se rezolvă cu efort; anevoios, greu, complicat, oțios (1). 2. (Fig.) Greu de mulțumit; capricios, mofturos, susceptibil (1).
- DIFICULTÁTE, dificultăți** s.f. (fr. *difficulté*, lat. *difficultas, -atis*) 1. Greutate în a realiza ceva; anevoință. 2. Piedică, obstacol (1), inconvenient. 3. *A face (sau a crea) dificultăți* = a se împotrivi, a îngreuna.
- DIFICULTÓS, -OÁSĂ, dificultoși, -oase** adj. (fr. *difficultueux*) 1. (Livr.) Dificil (1), care prezintă dificultăți. 2. Greoi.
- DIFIDÉNT, -Ă, difidenți, -te** adj. (it. *diffidente*, lat. *diffidens, -ntis*) Neîncrezător; supărăcios.
- DIFIDÉNTĂ** s.f. (it. *diffidenza*, lat. *diffidentia*) Neîncredere, lipsă de încredere.
- DIFLUÉNT, -Ă, difluenți, -te** adj. (fr. *diffluent*, lat. *diffluens, -ntis*) 1. Care se ramifică. 2. (Despre corpuri) Care devine fluid.
- DIFLUÉNTĂ, difluențe** s.f. (fr. *diffluence*) 1. Ramificație în două brațe a cursului unei ape curgătoare, la vărsarea acesteia în altă apă curgătoare. 2. Fluidificare.
- DIFÓRM, -Ă, diformi, -e** adj. (fr. *difforme*, lat. *difformis*) Care are o formă anormală; disproporționat, urât, pocit, slut, hidos, dizgrațios.
- DIFORMITÁTE, diformități** s.f. (fr. *difformité*, lat. *difformitas, -atis*) Defect (1), viciu de conformație; (p. ext.) urâtenie.
- DIFRACTÁ, pers. 3 difractă** vb. I (fr. *diffracter*) A produce o difracție.
- DIFRÁCȚIE, difracții** s.f. (fr. *diffraction*) Deviere a razelor de lumină, a undelor de radio, acustice etc. la trecerea acestora printr-o fisură sau la marginea unui obstacol.
- DIFTÉRIC, -Ă, difterici, -ce** (fr. *diphérique*) 1. Adj. Care are natura difteriei, referitor la difterie. 2. S.m. și f., adj. (Bolnav) de difterie. 3. *Angină difterică* = difterie.
- DIFTERÍE, difterii** s.f. (fr. *diphérie*) Boală contagioasă gravă, provocată de bacilul Klebs-Löffler localizat în faringe, caracterizată prin dispnee, febră etc.; angină difterică.
- DIFTÍNA, diftine** s.f. (cf. fr. *duvetine*) Țesătură deasă de bumbac, cu una dintre fețe pufoasă.
- DIFTÓNG, diftongi** s.m. (fr. *diph tongue*, lat. *diph tongue*) Grup de două sunete, format dintr-o vocală și o semivocală, care se pronunță în aceeași silabă.
- DIFTONGĂ, diftonghez** vb. I (fr. *diph tongue*) (Despre vocale) A (se) transforma în diftong.
- DIFÚZ, -Ă, difuzi, -e** adj. (fr. *diffus*, lat. *diffusus*) 1. Răspândit în mai multe părți; împrăștiat, risipit. 2. Confuz, neclar. *Stil difuz*.
- DIFUZÁ, difuzez** vb. I (fr. *diffuser*) 1. A (se) răspândi, a publica (1), a (se) propaga (1), a (se) transmite în diferite direcții. 2. A distribui, a pune în vânzare o carte, un ziar etc. 3. (Despre moleculele unui corp) A pătrunde, a se amesteca în masa altui corp. 4. A retransmite o emisiune la radio, la televiziune; a emite (4).
- DIFUZÁBIL, -Ă, difuzabili, -e** adj. (*difuză + -bil*) Care (se) poate difuza.
- DIFUZÍBIL, -Ă, difuzibili, -e** adj. (fr. *diffusible*) (Despre fluide) Care difuzează (3) cu ușurință.
- DIFUZIBILITÁTE** s.f. (fr. *diffusibilité*) Proprietatea unor corpuri de a difuza (3).
- DIFÚZIE/DIFUZIÚNE, difuzii/difuziuni** s.f. (fr. *diffusion*, lat. *diffusio, -onis*) 1. Împrăștiere în toate direcțiile a razelor de lumină, a undelor de radio etc.

- care străbat un mediu translucid sau care se reflectă când întâlnesc o suprafață cu asperități. 2. Pătrundere a moleculelor unui corp în masa altui corp cu care vin în contact.
- DIFUZIUNE** s.f. v. **difuzie**.
- DIFUZIV, -Ă, difuzivi, -e** adj. (fr. *diffusif*) (Despre corpuri) Care are proprietatea de a se difuza (1), de a se răspândi în toate direcțiile.
- DIFUZÓR, (1) difuzoare, (3) difuzori** (fr. *diffuseur*) 1. S.n. Dispozitiv de reproducere a sunetelor, care transformă variațiile energiei electrice în energie acustică și care intră în componența radioreceptorilor, a televizoarelor, a instalațiilor de amplificare etc.; hautparlor; gigafon. 2. S.n. Dispozitiv translucid din sticlă, din porțelan etc. care împrăștie uniform lumina unei lămpi. 3. S.m. Persoană, întreprindere care difuzează publicații.
- DIG, diguri** s.n. (fr. *digue*) Construcție de piatră, de beton etc. făcută de-a lungul unei văi, al unui curs de apă, pe țărmul sau în largul mării, pentru a proteja împotriva inundațiilor, a corecta albia, a reduce forța valurilor etc.
- DIGĂMA/DÍGAMA** s.m. (fr. *digamma*) Semivocală cu valoare de *u* consonantic, în unii diftongi, triftongi etc., în vechiul alfabet grec.
- DIGERĂ, diger** vb. I (fr. *digérer*, lat. *digerere*) 1. A mistui, a asimila alimente. 2. (Fig.) A asimila (3) ceva prin lectură.
- DIGERABIL, -Ă, digerabili, -e** adj. (fr. *digestible*) Care se poate digera; digestibil, digest² (1).
- DIGEST¹, digesturi** s.n. (pr. *dăigest*; engl., fr. *digest*) Rezumatul unei cărți sau al unui articol; editare în formă redusă a unei opere.
- DIGEST², -Ă, digești, -ste** (fr. *digeste*, lat. *digesta*) 1. Adj. Digerabil, digestibil. 2. S.n. pl. Alimente digerabile (în opoziție cu cele înghițite).
- DIGESTE** s.n. pl. (lat. *digesta*, fr. *digestes*) (În Antichitate) Culegere metodică de opinii juridice ale celor mai celebri magistrați romani; pandecte.
- DIGESTIBIL, -Ă, digestibili, -e** adj. (lat. *digestibilis*, fr. *digestible*) Digerabil, digest² (1).
- DIGESTIBILITATE** s.f. (fr. *digestibilité*) Calitatea unui aliment de a fi digestibil.
- DIGESTIE, digestii** s.f. (fr. *digestion*, lat. *digestio*) Totalitatea proceselor de transformare, în aparatul digestiv, a alimentelor în substanțe asimilabile; mistuire, digera.
- DIGESTIV, -Ă, digestivi, -e** adj. (fr. *digestif*) 1. Referitor la digestie, care aparține digestiei. 2. Aparat digestiv = totalitatea organelor care asigură digestia. Suc digestiv = lichid secretat de tubul digestiv și de anexele acestuia care asigură digestia alimentelor.
- DIGICASĂTĂ, digicasete** s.f. (fr. *digicassette*) Aparat cu claviatură asemănător casetofonului, folosit pentru citirea și scrierea în alfabetul Braille.
- DIGICASETOFÓN, digicasetofoane** s.n. (fr. *digicassetophone*) Casetofon folosit de nevăzători.
- DÍGIT, digiți** s.m. (engl. *digit*) (Inform., Electron.) Cifra.
- DIGIT-** (fr. *digit-*) Element de compunere cu sensul de „deget”, în cuvinte ca: *digital, digitalație*.
- DIGITAL, -Ă, digitali, -e** (fr. *digital*) 1. Adj. Referitor la degete. 2. Adj. (Inform.) Reprezentat prin cifre sau prin numere; numeric. 3. Adj. (Despre aparate, dispozitive, sisteme, instrumente) Care generează, prelucrează sau stochează semnale digitale (2). 4. S.f. (Bot.) Degețel-roșu. 5. S.f. Digitalină. 6. *Amprentă digitală* = urmă lăsată de degete pe un obiect atins. *Afișaj digital* = sistem sau aparat care afișează date discontinuu, cu ajutorul unor cifre mobile.
- DIGITALÍNĂ** s.f. (fr. *digitaline*) Substanță extrasă din frunzele digitalei (4), folosită ca tonic cardiac, ca diuretic etc.
- DIGITALÍSM** s.n. (fr. *digitalisme*) Intoxicație cu digitalină.
- DIGITALIZĂ, digitalizez** vb. I (*digital + -iza*) A transforma semnalele analogice în semnale digitale.
- DIGITALIZĂT, -Ă, digitalizați, -te** adj. (de la *digitaliza*) (Despre semnale analogice) Care a fost transformat în semnal digital.
- DIGITALÓZĂ** s.f. (fr. *digitalose*) Monozaharidă rezultată prin hidroliza digitalinei.
- DIGITĂT, -Ă, digitați, -te** adj. (fr. *digité*) Decupat în formă de deget; (despre frunze) cu foliolele dispuse precum degetele unei mâini deschise.
- DIGITĂȚIE** s.f. (fr. *digitation*) Tehnica de repartizare a degetelor pe clapele sau pe coardele instrumentelor muzicale ori pe clapele mașinii de scris etc., pentru a obține un randament maxim.
- DIGITIFÓRM, -Ă, digitiformi, -e** adj. (fr. *digitiforme*) Care are formă de deget.
- DIGITIGRĂD, digitigrade** s.n. (fr. *digitigrade*) (La pl.) Grup de mamifere care, în mers, se sprijină pe vârful degetelor; (și la sg.) mamifer din acest grup.
- DIGITRÓN** s.n. (fr. *digitron*) Tub catodic cu descărcare luminescentă, folosit pentru indicații alfanumerice în aparatura digitală de măsurare.
- DIGLÍFĂ, diglife** s.f. (fr. *diglyphe*) Consolă cu două caneluri dispuse în cruce.
- DIGRĂF, digrafe** s.n. (fr. *digraphe*) (Mat.) Graf direcțional.
- DIGRĂMĂ, digrame** s.f. (fr. *digramme*) (Lingv.) Grup de două caractere, de două litere care reprezintă un singur sunet.

- DIGRESIÚNE**, *digresiuni* s.f. (fr. *digression*, lat. *digressio*, -onis) **1.** Abater de la subiectul tratat (în vorbire sau în scriere); divagație, paranteză (**1**), excurs (**1**); partea unei lucrări care cuprinde o asemenea abateră. **2.** Alongație aparentă a unei planete în raport cu Soarele.
- DIGRESÍV**, -Ă, *digresivi*, -e adj. (fr. *digressif*) **1.** (Despre vorbire sau scriere) Care conține digresiuni (**1**). **2.** (Rare; despre persoane) Care face digresiuni (**1**); care se abate de la subiect.
- DIHIDROGÉN** s.n. (fr. *dihydrogène*) Hidrogen gazos.
- DIHO-** v. dico-.
- DIHOTÓMIC** adj. v. dicotomic.
- DIHOTOMÍE** s.f. v. dicotomie.
- DILÁMB**, *dilambi* s.m. (lat. *dilambus*) Picior de vers latin format din doi iambi.
- DILACERÁ**, *dilacerez* vb. I (fr. *dilacérer*, lat. *dilacerare*) A sfâșia în bucăți; a smulge un țesut.
- DILATÁ**, *dilat* vb. I (fr. *dilater*, lat. *dilatare*) **1.** A(-și) mări volumul sub acțiunea căldurii. **2.** (Despre organe sau părți ale acestora) A se mări, a se lărgi.
- DILATÁBIL**, -Ă, *dilatabili*, -e adj. (fr. *dilatable*) Care poate fi dilatat; (despre gaze) expansibil.
- DILATABILITÁTE** s.f. (fr. *dilatabilité*) Însușirea corpurilor de a se dilata.
- DILATÁNT**, -Ă, *dilatanti*, -te adj. (fr. *dilatant*) Care dilată; dilator (**1**).
- DILATATÓR**, -OÁRE, *dilatatori*, -oare (fr. *dilatateur*, lat. *dilatator*, -oris) **1.** Adj. Care dilată; dilatatant. **2.** S.n. Instrument chirurgical care servește la lărgirea unei cavități, a unui orificiu etc.
- DILATÁȚIE**, *dilatații* s.f. (fr. *dilatation*, lat. *dilatatio*) **1.** Mărire a dimensiunilor unui corp sub acțiunea căldurii; dilatare. **2.** Mărire patologică sau terapeutică a unui orificiu, a unei cavități, a unui vas etc.
- DILATOMETRÍE** s.f. (fr. *dilatométrie*) Ramură fizicii care se ocupă cu măsurarea dilatației corpurilor sub acțiunea căldurii.
- DILATOMÉTRU**, *dilatometre* s.n. (fr. *dilatometre*) Instrument de măsură a dilatației corpurilor.
- DILATÓRIU**, -IE, *dilatatorii* adj. (fr. *dilatatoire*, lat. *dilatatorius*) (Jur.) Care tinde să provoace o întârziere, o amânare a unui proces, a unei acțiuni etc.
- DILAȚIÚNE** s.f. (fr. *dilation*) (Jur.) Întârziere, amânare.
- DILAUDÉN** s.n. (denumire comercială) Derivat al morfinei, folosit ca analgezic puternic.
- DILECȚIÚNE** s.f. (fr. *dilection*) (Livr.) Dragoste tandră și pură.
- DILEMÁTIC**, -Ă, *dilematici*, -ce adj. (fr. *dilemmatique*) Care prezintă o dilemă, care are natura unei dileme; care provoacă nedumerire.
- DILÉMĂ**, *dileme* s.f. (fr. *dilemme*, lat. *dilemma*) **1.** Raționament care presupune două premise contradictorii ce duc la aceeași concluzie. **2.** Nesiguranță în alegerea unei soluții (**2**) din două, ambele fiind defavorabile.
- DILETÁNT**, -Ă, *diletanți*, -te s.m. și f. (fr. *dilettante*) Amator (**2**), neprofesionist (în artă, în știință sau în tehnică); persoană superficială, fără pregătire de specialitate, dar cu oarecare fantezie.
- DILETANTÍSM** s.n. (fr. *dilettantisme*) Caracterul, atitudinea de diletant; (peior.) superficialitate, amatorism (**2**).
- DILIGÉNT**, -Ă, *diligenți*, -te adj. (lat. *diligens*, -ntis, fr. *diligent*) (Livr.) Harnic, sărguincios, zelos, silitor.
- DILIGÉNȚĂ**¹, *diligențe* s.f. (fr. *diligence*) Poștaion (**1**).
- DILIGÉNȚĂ**², *diligențe* s.f. (lat. *diligentia*, fr. *diligence*) (Livr.) Promptitudine în executarea unei sarcini; sărguință, osteneală, zel.
- DIALOGÍE**, *dialogii* s.f. (fr. *dialogie*) **1.** Sens dublu, sens echivoc. **2.** Operă dramatică în care se dezvoltă două acțiuni distincte.
- DILUÁ**, *diluez* vb. I (fr. *diluer*) **1.** A micșora concentrația unei soluții prin adăugarea de diluanți, a o subția, a o îndoi. **2.** (Fig.) A se atenua, a slăbi.
- DILUÁNT**, *diluanți* s.m. (fr. *diluant*) Substanță care diluează (**1**).
- DILÚȚIE**, *diluții* s.f. (fr. *dilution*) Raportul dintre un solvent și cantitatea de soluție în care a fost diluat.
- DILUVIÁL**, -Ă, *diluviali*, -e adj. (fr. *diluvial*) Diluvian (**1**).
- DILUVIÁN**, -Ă, *diluvieni*, -e adj. (fr. *diluvien*) **1.** Referitor la diluviu; diluvial. **2.** Ploaie diluviană = ploaie abundentă.
- DILÚVIU**, *diluvii* s.n. (lat. *diluvium*) **1.** Potop (biblic). **2.** (Geol.) Pleistocen (**1**).
- DIMENSIONÁ**, *dimensionez* vb. I (germ. *dimensionieren*) **1.** A stabili dimensiunile unei construcții, ale unei piese etc., pe bază de calcul. **2.** A sorta după dimensiuni.
- DIMENSIONÁL**, -Ă, *dimensionali*, -e adj. (germ. *Dimensional*, fr. *dimensionnel*) Referitor la dimensiuni.
- DIMENSIÚNE**, *dimensiuni* s.f. (fr. *dimension*, lat. *dimensio*, -onis) **1.** Mărimă (lungime, lățime, înălțime) determinată în raport cu o unitate dată, necesară la stabilirea capacității de întindere a figurilor și a corpurilor (geometrice). **2.** Mărimă, măsură, proporție (**3**); (fig.) gabarit (**3**), calibru (**2**). **3.** A para

- dimensiune* = lucru imposibil, neconceput de mîntea omenească.
- DIMINUÁ**, *diminuez* vb. I (fr. *diminuer*, lat. *diminuer*) A face să devină sau a deveni mai mic; a (se) micșora, a (se) împutina, a scădea, a (se) reduce (2), a (se) atenua, a (se) domoli; (fig.) a (se) estompa, a (se) tempera².
- DIMINUÉNDÓ** adv. (it. *diminuendo*) (Muz.) Din ce în ce mai încet; decrescendo.
- DIMINUTÍV**, -Ă, *diminutivi*, -e (fr. *diminutif*) 1. Adj., s.n. (Substantiv, adjectiv, altă parte de vorbire) care, cu un afix, conferă o nuanță de micșorare, de atenuare, de afectiune sau de familiaritate obiectelor, ființelor, însușirilor etc. 2. Adj. Care folosește exagerat diminutivele (1). 3. S.n. Element numeric distinctiv. *Diminutiv de fabricație*. 4. S.n. Abreviere.
- DIMINUTIVÁ**, *diminutivez* vb. I (fr. *diminutiver*) A forma diminutive (1) prin afixare.
- DIMINUTIVÁL**, -Ă, *diminutivali*, -e adj. (*diminutiv + -al*) (Despre sufixe) Care formează diminutive (1); (despre cuvinte, formații lexicale) creat prin derivare cu astfel de sufixe sau echivalente ale acestora.
- DIMINUTIVÁT**, -Ă, *diminutivați*, -te adj. (de la *diminutiva*) Care a devenit un diminutiv.
- DIMÓRF**, -Ă, *dimorfi*, -e adj. (fr. *dimorphe*) Care prezintă dimorfism.
- DIMORFÍSM** s.n. (fr. *dimorphisme*) 1. Proprietatea unei substanțe chimice sau minerale de a (se) cristaliza în două forme diferite. 2. Existența a două forme specifice distincte la aceeași specie animală sau vegetală.
- DINÁM**, *dinamuri* s.n. (cf. fr. *dynam[o-électrique]*) Generator electric de curent continuu; mașină dinamoelectrică.
- DINÁMIC**, -Ă, *dinamici*, -ce (fr. *dynamique*) 1. Adj. Care este în continuă mișcare, evoluție, prefacere. 2. Adj. Plin de mișcare, de acțiune: activ (1); (fig.) energetic, întreprinzător. 3. S.f. Partea mecanicii care studiază legile mișcării corpurilor și forțele care acționează, care se exercită asupra acestora. 4. S.f. Dezvoltare intensă, schimbare continuă.
- DINAMÍSM** s.n. (fr. *dynamisme*) 1. Putere, forță de acțiune, de mișcare; tonus. 2. Concepție filosofică idealistă care consideră mișcarea pură, imaterială factorul primordial al existenței.
- DINAMÍST**, -Ă, *dinamiști*, -ste adj, s.m. și f. (fr. *dynamiste*) (Adept) al dinamismului (2).
- DINAMITÁ**, *dinamitez* vb. I (fr. *dynamiter*) A distruge cu dinamită.
- DINAMITÁRD**, -Ă, *dinamitarzi*, -de adj. (fr. *dynamitard*) (Livr.) Care are natura dinamitei; (fig.) distrugător (1), anarhist (2).
- DINAMÍTÁ** s.f. (fr. *dynamite*) Exploziv detonant pe bază de nitroglicerină încorporată într-o substanță absorbantă.
- DINAMIZÁ**, *dinamizez* vb. I (fr. *dynamiser*) A face (pe cineva) să devină (mai) dinamic, (mai) energetic, (mai) activ; a stimula.
- DINAM(O)**- (fr. *dynam[oa]*-) Element de compunere cu sensul de „forță”, „energie”, „dinam”, în cuvinte ca: *dinamologie*, *dinamometrie*.
- DINAMOELÉCTRIC**, -Ă, *dinamoelectrici*, -ce adj. (fr. *dynamoélectrique*) 1. Care transformă energia mecanică în energie electrică; referitor la această transformare. 2. *Mașină dinamoelectrică* = dinam.
- DINAMOGRAF**, *dinamografe* s.n. (fr. *dynamographe*) Dinamometru înregistrator.
- DINAMOGRAMĂ**, *dinamogramme* s.f. (fr. *dynamogramme*) Grafic efectuat cu ajutorul dinamografului.
- DINAMOLOGÍE** s.f. (fr. *dynamologie*) (Livr.) Studiul forțelor la nivel abstract.
- DINAMOMETRÍE** s.f. (fr. *dynamométrie*) Măsurare a forței contractiei musculare cu ajutorul dinamometrului.
- DINAMOMÉTRU**, *dinamometre* s.n. (fr. *dynamomètre*) (Fiz.) Instrument folosit pentru măsurarea forțelor; ergometru.
- DINÁR**¹, *dinari* s.m. (fr. *dinar*) Unitate monetară principală în Serbia-Muntenegru, în Algeria, în Iordania etc.; (în Iran) a suta parte dintr-un rial.
- DINÁR**² s.m. v. denar.
- DINÁST**, *dinaști* s.m. (fr. *dynaste*) 1. (În Antichitate) Oligarh sau mic suveran care domnea sub autoritatea unui suveran mai puternic. 2. Feudal suzeran sau vasal. 3. Întemeietorul unei dinastii.
- DINÁSTIC**, -Ă, *dinastici*, -ce adj. (fr. *dynastique*) Referitor la dinastie, de dinastie.
- DINASTICÍSM** s.n. (fr. *dynasticisme*) 1. Concepție care susține dreptul exclusiv al unei familii domnitoare la conducerea unui regat. 2. Atașament față de dinastie.
- DINASTÍE**, *dinastii* s.f. (fr. *dynastie*) 1. Succesiune de suverani (principi, regi, împărați) care aparțin aceleiași familii; familie domnitoare. 2. Succesiune de personalități celebre din aceeași familie.
- DINATRÓN**, *dinatroane* s.n. (engl., fr. *dynatron*) Triodă folosită ca oscilator în radiofonic.
- DÍNĂ**, *dine* s.f. (fr. *dynes*) Unitate de măsură pentru forță, în sistemul C.G.S.

- DINÉU**, *dineuri* s.n. (fr. *dîner*) Masă, banchet festiv oferit seara.
- DÍNGHI**, *dinghi* s.m. (engl., fr. *dinghy*) Barcă pneumatică de salvare, folosită de echipajul unui avion; ambarcațiune mică de sport.
- DÍNGO**, *dingo* s.m. (fr., engl. *dingo*) Câine sălbatic cu blană roșcată, din Australia.
- DINOZĂUR**, *dinozauri* s.m. (fr. *dinosaure*, it. *dinosauro*) 1. Reptilă fosilă uriașă din ordinul dinozaurienilor, din era secundară. 2. (Fam.) Persoană, înlocuită cu idei învechite într-un domeniu de o importanță considerabilă. *Un dinozaur al politicii.*
- DINOZAURIÁN**, *dinozaurieni* s.m. (fr. *dinosaurien*) (La pl.) Ordin de reptile fosile foarte mari din era secundară, cu craniu mic, intermediare între reptile, păsări și mamifere; (și la sg.) reptilă din acest ordin.
- DIOCEZÁN** adj. v. *diecezan*.
- DIOCÉZĂ** s.f. v. *dieceză*.
- DIODĂ**, *diode* s.f. (fr. *diode*) Tub electronic cu doi electrozi, folosit ca redresor de curent.
- DIOPENISM** s.n. (fr. *diogenisme*) Cinism asemănător celui al filosofului antic grec Diogene.
- DIÓIC**, -Ă, *dioci*, -ce adj. (fr. *dioïque*) (Despre plante unisexuate) Care are organele sexuale pe indivizi diferiți ai aceleiași specii.
- DIOLEFÍNĂ**, *diolfine* s.f. (fr. *diolfine*) (Chim.) Dienă.
- DIONÍNĂ** s.f. (fr. *dionine*) Medicament pe bază de morfină, folosit ca analgezic în caz de tuse.
- DIONISIÁC**, -Ă, *dionisiaci*, -ce adj. (fr. *dionysiaque*) 1. Referitor la Dionysos; pasionat, zbuclimat, extatic. 2. *Sărbătorile* (sau *serbările*) *dionisiace* (și substantivat, f.pl.) = serbări organizate în onoarea zeului Dionysos, în Grecia antică.
- DIÓPTRIC**, -Ă, *dioptrici*, -ce (fr. *dioptrique*) 1. Adj. Referitor la dioptrică (2). 2. S.f. Partea opticii care studiază fenomenele de refracție a luminii.
- DIOPTRÍE**, *dioptrii* s.f. (fr. *dioptrie*) Unitate de măsură a convergenței lentilelor care are la bază puterea unei lentile cu distanța focală de un metru.
- DIÓPTRU**, *dioptre* s.n. (fr. *dioptre*) 1. Suprafață care separă două medii transparente cu indici de refracție diferiți. 2. Dispozitiv optic care determină linia de vizare către un punct dat.
- DIORÁMĂ**, *diorame* s.f. (fr. *diorama*) 1. Pictură pe o pânză de mari dimensiuni, expusă într-o sală întunecată, care, datorită unor jocuri de lumini, dă impresia de peisaj real, în mișcare. 2. Reprezentare spațială a unui peisaj cu animale împăiate, manechine etc., în muzee.
- DIORÁMIC**, -Ă, *dioramici*, -ce adj. (fr. *dioramique*) Referitor la dioramă.
- DIORÍT**, *diorite* s.n. (fr. *diorite*) Rocă eruptivă cenușie, formată din feldspați și hornblendă, întrebuințată ca piatră de construcție, ca ornament, la pavaje etc.
- DIOSCÚRI** s.m. pl. (fr. *dioscures*) (Mitol.) Supranume date fraților Castor și Pollux (fiii lui Zeus).
- DIOXÍD**, *dioxizi* s.m. (fr. *dioxyde*) 1. Oxid care conține doi atomi de oxigen; bioxid. 2. *Dioxid de carbon* = anhidridă carbonică.
- DIOXÍNĂ** s.f. (engl. *dioxin*, it. *diossina*) Denumire generică dată unui grup de 75 de compuși aromatici tricyclici, foarte toxici.
- DIP** s.n. (engl. *dip*) Sos preparat din lapte, cu mirodenii picante, folosit la salate în loc de untdelemn.
- DIPETÁL**, -Ă, *dipetali*, -e adj. (fr. *dipétale*) (Despre flori) Care are corola formată din două petale.
- DIPLEGÍE**, *diplegii* s.f. (fr. *diplegie*) Paralizie bilaterală a unui corp.
- DIPL(O)**- (fr. *dipl[o]-*) Element de compunere cu sensul de „dublu”, „doi”, în cuvinte ca: *diplofază*, *diploid*.
- DIPLOCEFÁL**, -Ă, *diplocefali*, -e adj., s.m. și f. (fr. *diplocéphal*) (Făt anormal) care are două capete unite.
- DIPLOCEFALÍE**, *diplocefalii* s.f. (fr. *diplocéphalie*) Malformație congenitală caracterizată prin existența a două capete la același corp.
- DIPLOFÁZĂ** s.f. (fr. *diplophase*) Fază în cursul diviziunii celulare în care nucleeele sunt diploide.
- DIPLOGRÁF**, *diplografe* s.n. (fr. *diplographe*) Mașină de scris care funcționează concomitent cu două tipuri de caractere.
- DIPLOÍD**, -Ă, *diploide* adj. (fr. *diploïde*) (Despre celule organice, organisme) Care are un număr dublu de cromozomi asemănători.
- DIPLOMÁT¹**, -Ă, *diplomați*, -te adj., s.m. și f. (fr. *diplômé*) (Persoană) care deține un titlu pe bază de diplomă.
- DIPLOMÁT²**, -Ă, *diplomați*, -te (fr. *diplomate*) 1. S.m. și f. Persoană care are o funcție sau care activează în diplomație. 2. Adj. invar., s.n. (Servietă, valiză) care este asemănătoare celor purtate de diplomați² (1). 3. Adj. Abil, șiret în relațiile sociale; diplomatic² (2). 4. S.n. Prăjitură preparată din puding, garnisită cu frișcă și cu fructe.
- DIPLOMÁTIC¹**, -Ă, *diplomatici*, -ce (fr. *diplomatique*, lat. *diplomaticus*) 1. S.f. Disciplină care studiază diplome, cărți și documente oficiale vechi. 2. Adj. Care ține de diplome și documente oficiale vechi, referitor la aceste diplome și documente.
- DIPLOMÁTIC²**, -Ă, *diplomatici*, -ce adj. (fr. *diplomatique*) 1. Referitor la diplomație sau la diplomați² (1). 2. Care dovedește mult tact, prudență; dibaci, subtil; diplomat² (3).

DIPLOMAȚIE, *diplomații* s.f. (fr. *diplomatie*, it. *diplomazia*) 1. Știință și activitate dedicată inițierii și desfășurării relațiilor internaționale. 2. Cariera, funcția de diplomat²; totalitatea diplomaților. 3. Abilitate, tact în relațiile cu ceilalți. 4. Șeful diplomației = ministrul de Externe.

DÍPLOMĂ, *diplome* s.f. (fr. *diplôme*, lat. *diploma*) 1. Act care atestă absolvirea unui ciclu de învățământ; titlu acordat de un juriu, de o autoritate, care face dovada meritelor sau aptitudinilor cuiva. 2. Act autentificat prin care se acordă cuiva un titlu de noblețe, privilegii etc., în Evul Mediu.

DIPLOPIE, *diplopii* s.f. (fr. *diplopie*) Tulburare de vedere care se manifestă printr-o percepere dublă a imaginii obiectelor.

DIPÓD, -Ă, *dipozi*, -de adj. (fr. *dipode*) 1. (Despre versuri) Alcătuit din două picioare. 2. (Despre animale) Care are două organe sau membre folosite drept picioare.

DIPODIE s.f. (fr. *dipodie*) Vers alcătuit din două picioare.

DIPÓL, *dipoli* s.m. (germ. *Dipol*, fr. *dipôle*) 1. Ansamblu de două sarcini electrice egale, de sens opus; dublet electric. 2. Rețea electrică având două borne de acces, necuplată la circuitele exterioare.

DIPOLĂR, -Ă, *dipolari*, -e adj. (fr. *dipolaire*) Care ține de dipoli, care are doi poli.

DIPSĂDĂ s.f. (fr. *dipsade*) Șarpe fabulos a cărui mușcătură ar fi cauzat o sete mortală.

DIPSO- (fr. *dipso-*) Element de compunere cu sensul de „sete”, în cuvinte ca: *dipsoman*, *dipsomanie*.

DIPSOMÁN, -Ă, *dipsomani*, -e s.m. și f. (fr. *dipsomane*) Alcoolic.

DIPSOMANIE s.f. (fr. *dipsomanie*) Nevoie patologică irezistibilă de a consuma excesiv băuturi (alcoolice); alcoolism cronic.

DIPSOTERAPIE s.f. (fr. *dipsothérapie*) Tratamente care limitează cantitatea de lichid înghițită de un bolnav.

DIPTÉR, *diptere* s.n. (fr. *diptère*) 1. Edificiu (templu) antic înconjurat de două șiruri de coloane, amplasate la stânga și la dreapta acestuia. 2. (La pl.) Ordin de insecte cu o singură pereche de aripi (muște, țânțari); (și la sg.) insectă din acest ordin.

DIPTÍC, *diptice* s.n. (fr. *diptyque*) 1. Icoană sau tablou format din două piese legate între ele, care se închid sau se deschid ca o carte. 2. Operă literară, plastică sau muzicală compusă din două părți.

DIRÉCT, -Ă, *directi*, -te (fr. *direct*, lat. *directus*) 1. Adj., adv. (Care este) drept, fără ocolișuri; pe față. 2. Adj., adv. (Care se face, are loc) fără intermediar;

personal (2). 3. Adj. (Despre stil) Care relatează fidel spusele cuiva. 4. S.f. Lovitură, la box, aplicată prin întinderea bruscă a mâinii. 5. *Succesiune în linie directă* = succesiune din tată în fiu. *Complement direct* = complement care determină un verb tranzitiv. *Emisiune în direct* = emisiune de radio sau de televiziune transmisă fără înregistrare prealabilă.

DIRECTÉȚE s.f. (*direct* + *-ețe*) Calitatea de a judeca, de a acționa direct (fără ocolișuri).

DIRECTITĂȚE s.f. (*direct* + *-itate*) Însușirea de a spune, de a descrie un lucru direct, fără ocolișuri; simplitate.

DIRECTÍV, -Ă, *directivi*, -e adj. (fr. *directif*) 1. Referitor la direcție; direcțional. 2. (Tehn.) Care are o direcție stabilită.

DIRECTÍVĂ, *directive* s.f. (fr. *directive*) Instrucțiune, normă de lucru dată de un organ superior unui organ în subordine; indicație; normativ (2).

DIRECTIVÍSM s.n. (fr. *directivisme*) (Peior.) Caracter sau comportament excesiv de autoritar.

DIRECTOIRE n.pr. n. (pr. *directoár*; fr. *directoire*) Stil decorativ în mobilier și în modă, inspirat din vechea artă egipteană și greco-romană, în vogă în Franța, în perioada Directoratului; (și adjectival) stil Directoire.

DIRECTÓR¹, -OÁRE, *directori*, -oare adj. (fr. *directeur*, lat. *director*, -oris) 1. Care conduce, care arată, care trasează direcția. 2. *Roți directoare* = roți care permit dirijarea unui vehicul.

DIRÉCTOR², -OÁRE, *directori*, -oare s.m. și f. (fr. *directeur*, lat. *director*, -oris) Persoană care conduce o întreprindere, o instituție, o publicație etc.; funcția deținută de aceasta; funcționar cu cea mai înaltă funcție în ierarhia unei administrații.

DIRECTORÁT, *directorate* s.n. (fr. *directorat*) Funcția de director², durata funcției de director²; localul în care funcționează o direcție.

DIRECTORIÁL, -Ă, *directoriali*, -e adj. (fr. *directorial*) Al directorului², referitor la director.

DIRÉCȚIE/DIRECȚIUNE, *directii/direcțiuni* s.f. (fr. *direction*, lat. *directio*, -onis) 1. Orientare în spațiu; sensul în care se desfășoară ceva; curs¹ (3); linie (8), tendință (3). 2. (În forma *directiune*) Conducere a unei instituții, a unei întreprinderi, a unei firme etc.; postul, funcția de director²; durata acestei funcții; biroul directorului. 3. Ansamblu de mecanisme care permit dirijarea unui vehicul. 4. (Mat.) Proprietatea tuturor punctelor care compun drepte și planuri paralele, de a putea să tindă spre infinit. 5. Subdiviziune a unui minister, a unei administrații. 6. *În toate direcțiile* = peste tot.

DIRECȚIONĂ, *directionez* vb. I (fr. *directionner*) A orienta, a îndruma într-un anumit sens.

DIRECȚIONAL, -Ă, *directionali*, -e adj. (fr. *directionnel*) Directiv (1); (despre antene) care emite într-o sau recepționează dintr-o singură direcție.

DIRECȚIONĂRE, *directionări* s.f. (de la *directiona*) Stabilire a unei direcții, a unei orientări.

DIRECȚIUNE s.f. v. *direcție* (2).

DIREMȚIUNE, *dirəmționi* s.f. (fr. *dirəmption*) Separare, ruptură între prieteni; (spec.) divorț (1).

DIRHĂM, *dirhami* s.m. (fr. *dirham*) Unitate monetară principală în Maroc și în Emiratele Arabe Unite.

DIRIGENȚIE, *dirigenții* s.f. (cf. it. *dirigenza*) Îndrumarea și supravegherea unei clase de elevi de către un diriginte; ora de clasă în cadrul căreia se face îndrumarea elevilor.

DIRIGINTE, -Ă, *diriginți*, -te s.m. și f. (cf. fr. *dirigeant*) 1. Profesor care se ocupă de îndrumarea și supravegherea unei clase de elevi. 2. Șeful unui oficiu poștal ori vamal sau al unei farmacii.

DIRIGUI, *diriguiesc* vb. IV (cf. lat., it. *dirigere*) A conduce, a dirija.

DIRIGUITOR, -OĂRE, *diriguitori*, -oare adj., s.m. și f. (*dirigui* + -tor) (Persoană) care conduce, dirijează; conducător.

DIRIJĂ, *dirijez* vb. I (fr. *diriger*) A conduce (1), a îndruma, a dirigi, a orienta (2), a planifica; (spec.) a conduce o orchestră, un cor în calitate de dirijor.

DIRIJABIL, *dirijabile* s.n. (fr. *dirigeable*) Aerostat de formă cilindrică, ale cărui extremități sunt alungite, prevăzute cu o nacelă pentru călători și cu mijloace proprii de propulsie și de deplasare în orice direcție.

DIRIJISM s.n. (fr. *dirigisme*) Sistem economic în care guvernul își asumă provizoriu conducerea, orientarea și luarea deciziilor, în scopul atenuării dezechilibrelor economice.

DIRIJIST, -Ă, *dirijiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *dirigiste*) (Adept) al dirijismului.

DIRIJOR, -OĂRE, *dirijori*, -oare s.m. și f. (*dirija* + -or) Persoană care conduce o orchestră sau un cor.

DIRIJORĂL, -Ă, *dirijorali*, -e adj. (*dirijor* + -al) Care ține de dirijor, specific sau necesar dirijorului.

DIRIMĂNT, -Ă, *dirimanți*, -te adj. (fr. *dirimant*) (Jur.) Care anulează un act încheiat sau care reprezintă o piedică în realizarea unei căsătorii.

DIRT-TRACK s.n. (pr. *dărtrec*; engl. *dirt-track*) Cursă de motociclism care se desfășoară în circuit, pe o pistă amenajată cu zgură (și cu obstacole).

DIRTY s.n. (pr. *dărti*; engl. *dirty*) Manieră practică în jazzul clasic, caracterizată prin utilizarea abuzivă a unor factori „de culoare” ai sunetului instrumental.

DIS- v. *de(s)-*.

DISĂGIO, *disagiouri* s.n. (pr. *dizăgio*; it. *disaggio*)

1. Pierdere rezultată din speculații de bursă, operate în valută sau în hârtii de valoare. 2. Taxă percepută pentru schimbarea unor monede ieșite din circulație.

DISAMĂRĂ, *disamare* s.f. (fr. *disamare*) Fruct uscat format din două samare unite.

DISARTRIE s.f. (fr. *dysarthrie*) Articulare defectuoasă a cuvintelor.

DISARTRĂZĂ, *disartrăze* s.f. (fr. *dysarthrose*) Mobilitate anormală a unei articulații.

DISBAZIE s.f. (fr. *dysbasie*) Dificultate la mers.

DISC, *discuri* s.n. (fr. *disque*, lat. *discus*) 1. Placă circulară plată, aruncată de discoboli la distanță; proba de atletism practică cu această placă. 2. Orice obiect de formă circulară și plată. 3. (Astron.) Suprafața circulară vizibilă a unui astru. *Discul Lunii*.

4. Placă circulară din material plastic, folosită pentru înregistrarea și reproducerea vocii, a sunetelor etc. 5. (Anat.) Organ sau structură circulară, plată.

6. *Disc intervertebral* = cartilaj fibros în formă de disc (1), situat între două vertebre. *Hernie de disc* = hernie (2).

DISCĂL, -Ă, *discali*, -e adj. (fr. *disca*) Referitor la discurile intervertebrale.

DISCERNĂMĂNT s.n. (fr. *discernement*) Facultatea de a judeca și de a aprecia lucrurile corect, exact; judecată, rațiune (1).

DISCERNE, *discern* vb. III (fr. *discerner*, lat. *discernere*) A distinge clar; a judeca limpede, cu precizie.

DISCHETĂ, *dischete* s.f. (fr. *disquette*, engl. *diskette*) (Inform.) Disc mic folosit pentru înregistrarea și păstrarea informației; floppy-disc.

DISCHINEZIE, *dischinezii* s.f. (germ. *Dyskinesie*) 1. Dereglare a activității motorii a organelor care se contractă; paralizie incompletă. 2. *Dischinezie biliară* = boală a căilor biliare, caracterizată prin încetinirea secreției biliare.

DISCIPLINĂ, *disciplinez* vb. I (fr. *discipliner*) A (sc) obișnui cu disciplina, cu ordinea.

DISCIPLINABIL, -Ă, *disciplinabili*, -e adj. (fr. *disciplinable*) Care poate fi disciplinat; docil.

DISCIPLINĂR, -Ă, *disciplinari*, -e adj. (fr. *disciplinaire*) 1. Referitor la disciplină (1), conform cu disciplina, de disciplină. 2. *Pedeapsă* (sau *sanctiune disciplinară*) = sancțiune aplicată (cuiva) pe cale administrativă, pentru încălcarea unor reguli de disciplină proprii locului (de muncă) în care activează.

DISCIPLINĂT, -Ă, *disciplinați*, -te adj. (de la *disciplina*, cf. fr. *discipliné*) Care se supune disciplinei și ordinii, care manifestă spirit de disciplină.

- DISCIPLINĂ**, *discipline* s.f. (fr. *discipline*, lat. *disciplina*) 1. Totalitatea regulilor de purtare, de ordine impuse unei colectivități pentru buna ei funcționare. 2. Ramură a unei științe; materie de învățământ; (p. gener.) știință.
- DISCÍPOL**, *discipoli* s.m. (lat. *discipulus*, cf. fr. *disciple*) 1. Elev, învățăcel, cirac al unui profesor (al unui maestru). 2. Adept și continuator al doctrinei, al principiilor, al învățăturii unui maestru; acolit (2).
- DISC-JÓCKEY**, *disc-jockey* s.m. (pr. *discgióchei*; engl. *disc-jockey*) Prezentator de muzică ușoară și de dans, de obicei, într-o discotecă; redactor muzical la radio; (abr.) DJ.
- DÍSCO** adj. invar., s.n. (engl., fr. *disco*) (Muzică) de factură modernă, după care se dansează în discotecă.
- DISCOBÓL**, -Ă, *discoboli*, -e s.m. și f. (fr. *discobole*, lat. *discobolus*) Atlet care practică aruncarea discului.
- DISCOFÍL**, -Ă, *discofili*, -e s.m. și f. (fr. *discophile*) Amator sau colecționar de discuri muzicale.
- DISCOFILÍE** s.f. (fr. *discophilie*) Pasiunea de a colecționa discuri muzicale.
- DISCOGRÁFIC**, -Ă, *discografici*, -ce adj. (fr. *discographique*) Referitor la discografia unui compozitor sau a unui interpret.
- DISCOGRAFÍE**, *discografii* s.f. (fr. *discographie*, engl. *discography*) 1. Evidența discurilor înregistrate de un interpret, de o formație etc.; înregistrare pe disc. 2. Radiografia nucleului unui disc intervertebral, făcută după injectarea unei substanțe de contrast.
- DISCOÍD**, -Ă, *discoizi*, -de adj. (fr. *discoïde*) În formă de disc; discoidal.
- DISCOIDÁL**, -Ă, *discoidali*, -e adj. (fr. *discoïdal*) În formă de disc, cu aspect de disc; discoid.
- DISCONFÓRT** s.n. (engl. *discomfort*) Lipsă de confort; stare de (oarecare) nesiguranță, de insatisfacție; (fig.) hiat (2).
- DISCONTINUITÁTE**, *discontinuități* s.f. (fr. *discontinuité*) Lipsă de continuitate; intermitență.
- DISCONTÍNUU**, -UĂ, *discontinui*, -ue adj. (fr. *discontinu*, lat. *discontinuus*) 1. Care nu este continuu. *Linie discontinuă*. 2. Care se întrerupe, care nu este regulat; intermitent. *Efort discontinuu*.
- DISCOPATÍE**, *discopatii* s.f. (fr. *discopathie*) Boală a unui disc intervertebral.
- DISCÓRD**¹ s.n. (it. *discordo*) Poezie lirică medievală de origine provensală, care are o structură neregulată prin diversitatea strofelor sau a limbilor folosite.
- DISCÓRD**², -Ă, *discorzi*, -de adj. (fr. *discord*) (Despre instrumente muzicale) Care nu este acordat; care nu are armonie.
- DISCORDÁ**, pers. 3 *discordează* vb. I (fr. *discorder*, lat. *discordare*) 1. A fi în discordanță, a nu se potrivi. 2. (Despre instrumente) A se dezacorda.
- DISCORDÁNT**, -Ă, *discordanți*, -te adj. (fr. *discordant*) 1. Nearmonios, strident, disonant, distonant, dizarmonic (3). 2. *Sindrom discordant* = schizofrenie. *Strate discordante* = strate ale scoarței terestre cu stratificații neparalele.
- DISCORDĂNȚĂ**, *discordanțe* s.f. (fr. *discordance*) 1. Lipsă de armonie, de acord. 2. Nepotrivire (flagrantă) între două sau mai multe elemente, caractere, fenomene etc.; distonanță, discrepanță, dezacord (1).
- DISCORDÁT**, -Ă, *discordați*, -te adj. (de la *discorda*) 1. (Despre instrumente muzicale cu coarde) Dezacordat; (despre arcuri) care nu este suficient de întins sau de acordat. 2. (Fig.) Indispus, posomorât.
- DISCÓRDIE**, *discordii* s.f. (lat., it. *discordia*, cf. fr. *discorde*) 1. Disensiune (violentă) între două sau mai multe persoane ori colectivități; neînțelegere, inimicizie, dizarmonic (3), dezbinare; (p. ext.) ceartă, vrajbă. 2. *Mărul discordiei* = motiv, subiect de dispută.
- DISCOTÉCĂ**, *discotecă* s.f. (fr. *discothèque*) 1. Colecție de discuri (4). 2. Mobilă pentru păstrat discuri. 3. Club în care se ascultă muzică modernă înregistrată și se dansează în ritmul acesteia.
- DISCOUNT**, *discounturi* s.n. (pr. *discáunt*; engl. *discount*) 1. Diferență între prețul curent și valoarea nominală a unei obligațiuni pe piața financiară. 2. Reducere de preț la unele produse sau servicii, făcută pentru atragerea și fidelizarea clienților; remiză (2) acordată unor comercianți. 3. Magazin de tip discount (2) în care se vând mărfuri cu prețuri reduse.
- DISCRÁZIC**, -Ă, *discrazici*, -ce adj. (fr. *dyscrasique*) Referitor la discrazie.
- DISCRAZÍE**, *discrazii* s.f. (fr. *dyscrasie*) 1. Tulburare în compoziția și în reacția diverselor umori (sânge, limfă etc.); tulburare de coagulare a sângelui. 2. Constituție (organică) deficitară.
- DISCRAZÍT** s.n. (fr. *dyscrasite*) Minereu de argint, prezent în unele filoane hidrotermale.
- DISCRÉDIT** s.n. (fr. *discrédit*) Micșorare sau pierdere a încrederii, a influenței de care se bucură cineva sau ceva.
- DISCREDITÁ**, *discreditez* vb. I (fr. *discréditer*) 1. A (se) compromite (1); a(-și) pierde buna reputație. 2. A (se) bârfi, a (se) calomnia.
- DISCREDITÁT**, -Ă, *discreditați*, -te adj. (de la *discredita*) Care și-a pierdut creditul, considerația, prestigiul, influența, renumele; compromis² (1).

DISCREPĂNT, -Ă, *discrepanți*, -te adj. (it. *discrepanza*) Care prezintă o nepotrivire (flagrantă), un dezacord (evident).

DISCREPĂNȚĂ, *discrepanțe* s.f. (it. *discrepanza*, lat. *discrepancia*) Nepotrivire (flagrantă) între două lucruri, între două aspecte, între două fenomene etc.; dezacord (1), discordanță (2).

DISCRÉT, -Ă, *discreți*, -te adj. (fr. *discret*) 1. Care știe să păstreze un secret; rezervat (2), reținut (în purtări, în vorbe). 2. (Fig.) Abia perceptibil; care nu șochează.

DISCRETÓRIU, *discretorii* s.n. (lat. *discretorium*, fr. *discrétoire*) Adunare de clerici din care este alcătuit consiliul superiorului unei mănăstiri catolice; (p. ext.) sală în care se ține o astfel de adunare.

DISCRÉȚIE s.f. (fr. *discrétion*, lat. *discretio*) 1. Calitatea de a fi discret (1); reținere în vorbe, în fapte, în atitudini; decență; tăcere. 2. *La discreție* = cât se dorește, din belșug. *A fi* (sau *a ajunge*) *la discreția cuiva* = a fi la dispoziția, la bunul plac al cuiva.

DISCREȚIONĂR, -Ă, *discreționari*, -e adj. (fr. *discrétionnaire*) 1. Arbitrar, abuziv (1). 2. *Puteri discreționare* = puteri absolute încredințate unei autorități de a acționa în împrejurări speciale.

DISCREȚIONÍSM s.n. (*discrețion[ar]* + *-ism*) Libertatea de a acționa după bunul plac, fără a fi îngăduit de vreo lege.

DISCRIMINĂ, *discriminez* vb. I (lat., it. *discriminare*, fr. *discriminer*) A face o discriminare.

DISCRIMINĂNT, -Ă, *discriminanți*, -te (fr. *discriminant*) 1. Adj. Discriminatoriu. 2. S.m. (Mat.) Expresie formată din coeficienții unei ecuații de gradul doi; realizant.

DISCRIMINĂRE, *discriminări* s.f. (cf. fr. *discrimination*, lat. *discriminatio*) 1. Deosebire, distincție între două sau mai multe obiecte, idei etc. 2. *Discriminare rasială* = segregatie.

DISCRIMINĂTORIU, -IE, *discriminatorii* adj. (lat. *discriminator*; -oris, fr. *discriminatoire*) Care face sau creează discriminări; discriminant (1). *Măsuri discriminatorii*.

DISCRINIE, *discrinii* s.f. (fr. *discrinie*) (Med.) Dizendocrinie.

DISCROMATÓP, -Ă, *discromatopi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *dyschromatope*) (Bolnav) de discromatopsie.

DISCROMATOPSIE s.f. (fr. *dyschromatopsie*) Incapacitatea de a distinge culorile.

DISCROMIE, *discromii* s.f. (fr. *dyschromie*) Pigmentare patologică a pielii.

DISCULPĂ, *disculp* vb. I (fr. *disculper*) (Livr.) A dovedi sau a căuta să-și dovedească nevinovăția, a (se) dezvinovăți, a (se) justifica, a (se) apăra.

DISCULPĂRE, *disculpări* s.f. (de la *disculpa*) (Livr.) Faptul de a (se) disculpa; dezvinovățire.

DISCÚRS, *discursuri* s.n. (fr. *discours*, lat. *discursus*) Expunere asupra unui anumit subiect, făcută în fața unui auditoriu; cuvântare, alocuțiune.

DISCURSÍV, -Ă, *discursivi*, -e adj. (fr. *discursif*, lat. *discursivus*) 1. Care deduce o idee din alta prin raționamente succesive; deductiv. 2. (Despre memorie) Care se dispersează, care se împrăștie. 3. Care nu se supune unei continuități riguroase, care face digresiuni. *Relatare discursivă*.

DISCURSIVITĂTE s.f. (*discursiv* + *-itate*, cf. fr. *discursivité*) Caracterul discursiv al unei idei, al unei expuneri, al unei fraze etc.; întindere exagerată în vorbire, în stil.

DISCUSÍV, -Ă, *discusivi*, -e adj. (fr. *discussif*) 1. Care ține de o controversă. 2. (Med.) Care înlătură, rezolvă acumularea de fluide.

DISCUTĂ, *discut* vb. I (fr. *discuter*) 1. A vorbi cu cineva, a conversa, a convorbi; a (se) întreține (3), a trata (6). 2. A analiza, a examina ceva în grup, în colectiv.

DISCUTĂBIL, -Ă, *discutabili*, -e adj. (fr. *discutable*) Care poate fi discutat; (p. ext.) contestabil, îndoielnic, nesigur.

DISCUTABILITĂTE s.f. (*discutabil* + *-itate*) Faptul de a fi discutabil.

DISCUTĂT, -Ă, *discutați*, -e adj. (de la *discuta*) (Despre probleme, proiecte) Care este supus discuțiilor, dezbaterilor; comentat.

DISCÚȚIE, *discuții* s.f. (fr. *discussion*) 1. Schimb de păreri, de vederi; convorbire (1), conversație; dispută (1), ceartă. 2. Cercetare, analiză, examinare, dezbateri amănunțite a unei probleme într-o adunare oficială, într-un colectiv organizat etc. 3. *Fără discuție* = indiscutabil. *Nu (mai) încapă (nicio) discuție* = desigur.

DISECĂ, *disec* vb. I (fr. *disséquer*, lat. *dissecare*) 1. A efectua o disecție. 2. (Fig.) A analiza minuțios, a cerceta atent.

DISECĂRE, *disecări* s.f. (de la *diseca*) (Med.) Disecție.

DISECÉE s.f. (fr. *dysécée*) Surzenie accidentală parțială sau totală.

DISÉCȚIE, *disecții* s.f. (fr. *dissection*, lat. *dissectio*) Deschidere prin mijloace chirurgicale a (părților) unui organism și studiere a elementelor anatomice ale acestuia; disecare.

DISEMİNĂ, *diseminez* vb. I (fr. *disséminer*, lat. *disseminare*) A (se) împrăștia în toate părțile, a (se) risipi.

DISEMİNĂRE, *diseminări* s.f. (cf. fr. *dissémination*) Împrăștiere, răspândire în toate părțile; (spcc.)

- răspândire pe cale naturală a semințelor, a fructelor, a polenului, a sporilor etc. după maturizare; răspândire a agenților unei boli în organismul unei ființe.
- DISEMINĂT**, -Ă, *diseminați*, -te adj. (de la *disemina*) (Livr.) Răspândit, împrăștiat în toate părțile, risipit.
- DISENSIUNE**, *dicensiuni* s.f. (fr. *dissension*, lat. *dissensio*, -onis) Discordie (1), neînțelegere, nepotrivire de sentimente, de interese, de opinii; dezacord (2).
- DISENTIMÉNT**, *disentimente* s.n. (fr. *dissentiment*) Deosebire de sentimente, de opinii.
- DISEPĂL**, -Ă, *disepali*, -e adj. (fr. *disépale*) (Despre flori, plante) Care are caliciul format din două sepale.
- DISÉRT**, -Ă, *diserți*, -te adj. (lat. *disertus*, fr. *disert*) Care se exprimă cu ușurință și elegant.
- DISERTĂ**, *disertez* vb. I (fr. *dissertar*) A face o expunere (scrisă sau orală) asupra unui subiect.
- DISERTĂȚIE**, *disertații* s.f. (fr. *dissertation*, lat. *dissertatio*, cf. rus. *disertația*) 1. Expunere detaliată (scrisă sau orală) asupra unei probleme (pentru a obține un grad științific, un premiu academic etc.). 2. (Fig.) Discurs pedant.
- DISFAGIE** s.f. (fr. *dysphagie*) (Med.) Dificultate la înghițirea alimentelor.
- DISFAZIE** s.f. (fr. *dysphasie*) (Med.) Afazie.
- DISFONIE** s.f. (fr. *dysphonie*) Alterare a vocii; răgușeală.
- DISFORIE** s.f. (fr. *dysphorie*) Tulburare a dispoziției, caracterizată printr-o stare de tristețe și de frică, însoțită uneori de iritabilitate extremă și de agresivitate.
- DISFUNCȚIE**, *disfuncții* s.f. (germ. *Dysfunktion*) (Med.) Tulburare a funcției unui organ, a unei glande, a unui aparat sau a unui sistem; complicație (3). *Disfuncție hepatică*.
- DISGRAFIE** s.f. (fr. *dysgraphie*) Perturbare patologică a scrisului, care devine neciteț.
- DISGRAVIDIE** s.f. (*dis-* + *gravida* + *-ie*) Tulburare patologică apărută în cursul gravidității; gestoza.
- DISIDÉNT**, -Ă, *disidenți*, -te (fr. *dissident*, lat. *dissidens*, -ntis) 1. S.m. și f. Persoană care are alte păreri (politice) decât cele ale majorității sau ale grupului din care face parte, fiind împotriva autorității în exercițiu; opozant; scizionist (1). 2. Adj. De disidență, care ține de disidență. *Literatură disidentă*.
- DISIDENȚĂ**, *disidențe* s.f. (fr. *dissidence*, lat. *dissidentia*) Divergență de opinii (față de majoritate); sciziune, dezacord (2); grup de disidenți (1); opoziție (2).
- DISILÁB**, *disilabi* s.m. (fr. *dissyllabe*) Cuvânt, picior de vers disilabic.
- DISILÁBIC**, -Ă, *disilabici*, -ce adj. (fr. *dissyllabique*) (Despre cuvinte) Care este format din două silabe; bisilabic.
- DISIMÉTRIC**, -Ă, *disimetrici*, -ce adj. (fr. *dissymétrique*) Care prezintă disimetrie; asimetric.
- DISIMETRÍE**, *disimetrii* s.f. (fr. *dissymétrie*) Lipsă de simetrie; asimetrie.
- DISIMILÁ**, pers. 3 *disimilează* vb. I (fr. *dissimiler*) A suferi o disimilație.
- DISIMILÁȚIE**, *disimilații* s.f. (fr. *dissimilation*) Modificare sau dispariție dintr-un cuvânt a unui sunet sub influența altui sunet identic ori asemănător.
- DISIMILITÚDINE** s.f. (cf. fr. *dissimilitude*, lat. *dissimilitudo*, -inis) Lipsă de similitudine; deosebire.
- DISIMULÁ**, *disimulez* vb. I (fr. *dissimuler*, lat. *dissimulare*) A ascunde, a masca adevărata față a unui lucru, a unei situații etc.; a camufla (1); (fig.) a deghiza (2).
- DISIMULÁRE**, *disimulări* s.f. (de la *disimula*) Camuflare, mascare, ocultare (1), deghizare; prefăcătorie.
- DISIMULÁT**, -Ă, *disimulați*, -te adj. (de la *disimula*) Care ascunde adevărata față a unui lucru, a unei situații etc.; (despre persoane și firea acestora) care ascunde adevăratele gânduri, sentimente etc.; fals, închis, ipocrit, prefăcut.
- DISIMULATÓR**, -OÁRE, *disimulatori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *dissimulateur*) (Persoană) care disimulează; ascuns, prefăcut, nesincer.
- DISIMULÁȚIE**, *disimulații* s.f. (fr. *dissimulation*) Prefăcătorie, ipocrizie, nesinceritate, duplicitate.
- DISIPÁ**, pers. 3 *disipează* vb. I (fr. *dissiper*) 1. A risipi, a împrăști, a dispersa, a cheltui nebunește. 2. A-și pierde sau a face să-și piardă energia ori a o ceda sub formă de căldură unui corp sau mediului ambiental.
- DISIPATÍV**, -Ă, *disipativi*, -e adj. (fr. *dissipatif*) Care disipează energie sau căldură.
- DISIPATÓR**, *disipatoare* s.n. (fr. *dissipateur*) Corp, aparat sau instalație care disipează energie sau căldură.
- DISIPÁȚIE** s.f. (fr. *dissipation*) Disipare; cheltuială nechibzuită; (fig.) neatentie.
- DISJÚNCT**, -Ă, *disjuncti*, -te adj. (lat. *disiunctus*, cf. fr. *disjoint*) 1. Disjunctiv (1). 2. (Mat.) *Mulțimi disjuncte* = mulțimi care nu au elemente comune.
- DISJUNCTÍV**, -Ă, *disjunctivi*, -e adj. (fr. *disjonctif*, lat. *disiunctivus*) 1. Care desparte, care deosebește, care exclude; disjunct (1). 2. *Propoziție disjunctivă* = propoziție coordonată care se află în raport de excludere față de coordonata aferentă.

- DISJUNCTÓR**, *disjunctoare* s.n. (fr. *disjoncteur*) Dispozitiv care întrerupe automat circuitul electric și îl protejează de variațiile anormale ale intensității sau tensiunii electrice.
- DISJUNCTIE**, *disjunctii* s.f. (fr. *disjonction*) 1. Despărțire, separare. 2. Relație logică între două enunțuri care se exclud reciproc.
- DISLALIE** s.f. (fr. *dyslalie*) Dificultate în articularea cuvintelor.
- DISLÉXIC**, -Ă, *dislexici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *dyslexique*) (Suferind) de dislexie.
- DISLEXIE**, *dislexii* s.f. (fr. *dyslexie*) Tulburare care constă în dificultatea de a citi și de a înțelege cele citite.
- DISLOCĂ**, *disloc* vb. I (fr. *disloquer*, lat. *dislocare*) 1. A (se) mișca, a (se) deplasa dintr-un anumit loc, a (se) desprinde din întreg; (despre oase) a (se) dezarticula (2), a (se) luxa; (despre trupe) a (se) deplasa dintr-un loc în altul, dintr-o garnizoană într-alta; (fig.) a se dispersa. 2. (Despre strate geologice) A-și modifica poziția orizontală sub acțiunea mișcărilor tectonice.
- DISLOCĂȚIE**, *dislocații* s.f. (fr. *dislocation*) 1. Dislocare. 2. Defect de structură al unui cristal.
- DISMENORÉE**, *dismenoree* s.f. (fr. *dysménorrhée*) Tulburare a fluxului menstrual, însoțită de dureri; menstruație dureroasă.
- DISMENORÉIC**, -Ă, *dismenoreici*, -ce adj. (fr. *dysménorrhéique*) Referitor la dismenoree.
- DISMNEZIE** s.f. (fr. *dysmnésie*) Slăbire a memoriei.
- DISMORFIE** s.f. (fr. *dysmorphie*) Diformitate congenitală sau dobândită.
- DISOCIA**, *disociez* vb. I (fr. *dissocier*, lat. *dissociare*) 1. (Chim.) A scinda o moleculă (complexă) în molecule simple sau în ioni; a descompune o combinație. 2. (Fig.) A separa, a delimita probleme, noțiuni, idei etc.
- DISOCIABIL**, -Ă, *disociabili*, -e adj. (fr. *dissociable*) Care poate fi disociat.
- DISOCIABILITATE** s.f. (fr. *dissociabilité*) Înșușirea de a fi disociabil.
- DISOCIATIV**, -Ă, *disociativi*, -e adj. (*disocia[t] + -iv*) Care disociază.
- DISOCIAȚIE**, *disociații* s.f. (fr. *dissociation*, lat. *dissociatio*) Disociere; rezultatul unei disocieri.
- DISOCIÈRE**, *disocieri* s.f. (de la *disocia*) Acțiunea de a se disocia și rezultatul ei; disociație.
- DISODIE** s.f. (fr. *dysodie*) Miros fetid, produs al unei secreții.
- DISOLUBIL**, -Ă, *disolubili*, -e adj. (fr. *dissoluble*, lat. *dissolubilis*) 1. (Despre substanțe sau elemente chimice) Care se poate dizolva; solubil. 2. Care poate fi desfăcut, anulat.
- DISOLÚT**, -Ă, *disoluți*, -te adj. (fr. *dissolu*, lat. *dissolutus*) (Livr.) Decăzut, corupt, depravat.
- DISOLUTÍV**, -Ă, *disolutivi*, -e adj. (fr. *dissolutif*) Care are proprietatea de a descompune sau de a degrada.
- DISOLUȚIE**, *disoluții* s.f. (fr. *dissolution*) 1. (Rar) Destrămare, descompunere. *Disoluția unui partid. Disoluția unei societăți*. 2. (Fig.) Corupție, dezmaț.
- DISONÁNT**, -Ă, *disonanți*, -te adj. (fr. *dissonant*) Care sună neplăcut pentru auz, care produce disonanță; discordant (1).
- DISONÁNTĂ**, *disonanțe* s.f. (fr. *dissonance*, lat. *disonantia*) Lipsă de armonie (între sunete), nepotrivire supărătoare; stridentă (1); dezacord (1).
- DISOPSIE** s.f. (fr. *dysopsie*) Slăbire a vederii.
- DISPARÁT**, -Ă, *disparați*, -te adj. (fr. *disparater*, lat. *disparatus*) Care nu are legătură cu lucruri de același fel; descompletat, desperecheat; (fig.) hibrid (2).
- DISPARITÁTE** s.f. (fr. *disparité*) (Livr.) Inegalitate (1); deosebire, nepotrivire; diferență de nivel tarifar la taxele vamale încasate de state diferite pentru același produs.
- DISPARÍȚIE**, *dispariții* s.f. (fr. *disparition*) 1. Faptul de a dispărea; moarte, extincție (3). 2. Faptul de a nu mai exista. *Dispariția unui obiect*. 3. *A fi pe cale (sau în curs) de dispariție* = a dispărea treptat.
- DISPĂREÁ**, *dispar* vb. II (fr. *disparaître*, cf. *părea*) 1. A ieși din câmpul vizual, a pieri (din fața ochilor); a se volatiliza (2); a se pierde; (fam.) a (se) eclipsa (3). 2. A înceta să existe; (despre ființe) a muri.
- DISPÁRÚT**, -Ă, *dispărúți*, -te adj. (de la *dispărea*, cf. fr. *disparu*) 1. Care a ieșit din câmpul vizual, care nu se mai vede. 2. Care a încetat să existe; (despre ființe) mort sau considerat mort.
- DISPÉCER**, *dispeceri* s.m. (engl., fr. *dispatcher*) Tehnician sau sistem automat care coordonează și supraveghează mersul unui proces de producție ori al unui proces tehnic.
- DISPECERÁT**, *dispecerate* s.n. (*dispecer* + -at, cf. engl. *dispatching*) Serviciu, birou în care își desfășoară activitatea un dispecer.
- DISPENSÁ**, *dispensez* vb. I (fr. *dispenser*, lat. *dispensare*) 1. A se lipsi de ceva sau de ceva, a renunța la... 2. A scuti pe cineva de o obligație, de o îndatorire etc.
- DISPENSÁBIL**, -Ă, *dispensabili*, -e adj. (fr. *dispensable*) De care ceva se poate dispensa; pentru care se poate da o dispensă.
- DISPENSÁR**, *dispensare* s.n. (fr. *dispensaire*) Unitate medico-sanitară care asigură consultația

- ambulatorie a populației pe un anumit teritoriu sau într-o anumită întreprindere, școală etc.; ambulatoriu (2).
- DISPENSATOR, -OĂRE**, *dispensatori, -oare* adj. (fr. *dispensateur*, lat. *dispensator, -oris*) (Rar) Care distribuie, care îi dă fiecăruia partea cuvenită.
- DISPENSĂ**, *dispense* s.f. (fr. *dispense*) Scutire (a cui-va) de o obligație legală; act, document care atestă această scutire.
- DISPEPSIE**, *dispepsii* s.f. (fr. *dyspepsie*, lat. *dyspepsia*) Digestie dificilă datorată unei anomalii funcționale, manifestată prin dureri, balonări.
- DISPEPTIC, -Ă**, *dispeptici, -ce* adj., s.m. și f. (fr. *dyspeptique*) (Suferind) de dispepsie.
- DISPERĂ**, *disper* vb. I (lat. *desperare*, cf. fr. *désespérer*) A-și pierde orice speranță, a deznădăjdui.
- DISPERĂNT, -Ă**, *disperanți, -te* adj. (*dispera* + *-ant*, cf. it. *disperante*) Care produce disperare.
- DISPERĂRE**, *disperări* s.f. (de la *dispera*) **1.** Faptul de a dispera. **2.** Cu *disperare* = în mod disperat; (fig.) din toate puterile, aprig, tare.
- DISPERS**, *disperse* adj. (lat. *dispersus*) Sistem *dispers* = amestec eterogen de substanțe, dintre care cel puțin una este divizată în particule foarte fine.
- DISPERSĂ**, *dispersez* vb. I (fr. *disperser*) A (se) răspândi, a (se) împrăști în toate părțile, a (se) disipa (1); a (se) risipi; (chim.) a realiza o dispersie; a (se) deplasa (o populație, instituții etc.) din centre aglomerate în zone ferite (în timp de război).
- DISPERSĂNT, -Ă**, *dispersanți, -te* adj. (fr. *dispersant*) Care provoacă dispersie.
- DISPERSIE**, *dispersii* s.f. (fr. *dispersion*, lat. *dispersio*) Împrăștiere, răspândire; (chim.; spec.) împrăștiere a unei substanțe în particule foarte fine, într-un mediu gazos, lichid sau solid.
- DISPERSIONĂL, -Ă**, *dispersionali, -e* adj. (engl. *dispersional*) Referitor la dispersie.
- DISPERSIV, -Ă**, *dispersivi, -e* adj. (fr. *dispersif*) Care provoacă dispersia luminii.
- DISPERSÓR**, *dispersoare* s.n. (it. *dispersore*) Dispozitiv folosit pentru reglarea amestecului carburant într-un carburator.
- DISPLAY**, *display-uri* s.n. (pr. *displéi*; engl. *display*) **1.** Dispozitiv folosit pentru introducerea sau extragerea de date din calculator; dispozitiv de vizualizare. **2.** Caracter tipografic sau literă aldina cursivă.
- DISPLAZIE** s.f. (fr. *dysplasie*) Anomalie apărută în dezvoltarea unui țesut, a unui organ sau a unei părți a corpului.
- DISPLĂCEĂ**, *displac* vb. II (it. *dispiacere*, cf. *plăcea*) A nu-i plăcea, a nu agreea; a-i repugna.
- DISPNÉE** s.f. (fr. *dyspnée*, lat. *dyspnoea*) Greutate în respirație datorată unor boli ale inimii, respiratorii etc., manifestată printr-o nevoie imperioasă de aer; năduf, sufocare.
- DISPNÉIC, -Ă**, *dispneici, -ce* adj., s.m. și f. (fr. *dyspnéique*) (Suferind) de dispnee.
- DISPONENDĂ** s.f. (germ. *Disponende*) Totalitatea cărților primite de la un editor în comision, aflate în depozitul librarului, nevândute.
- DISPONIBIL, -Ă**, *disponibili, -e* (fr. *disponible*, lat. *disponibilis*) **1.** Adj. De care se poate dispune, care poate fi folosit; liber² (1), neocupat; care a fost scos (temporar) dintr-un post. **2.** S.n. Sumă de bani la dispoziția unei persoane, a unei instituții etc., necheltuită.
- DISPONIBILITATE**, *disponibilități* s.f. (fr. *disponibilité*) **1.** Starea a ceea ce este disponibil. **2.** Bun de care se poate dispune; rezervă (1). **3.** Dispoziție, atracție, interes pentru ceva. **4.** În *disponibilitate* = scos (temporar) din serviciu (la nevoie, rechemabil). *Disponibilitate monetară* = cash.
- DISPONIBILIZĂ**, *disponibilizez* vb. I (*disponibil* + *-iza*) A face o persoană să devină disponibilă, a elibera, a scoate (pe cineva) din funcție.
- DISPONIBILIZĂRE**, *disponibilizări* s.f. (*disponibil* + *-izare*) Concediere.
- DISPONIBILIZĂT, -Ă**, *disponibilizați, -te* adj. (*disponibil* + *-izat*) **1.** Care a devenit disponibil. **2.** Concediat.
- DISPOZITIV**, *dispozitive* s.n. (fr. *dispositif*) **1.** Ansamblu de piese legate între ele (de obicei, imobil), care îndeplinește o anumită funcție într-un sistem tehnic. *Dispozitiv de alarmă*. **2.** *Dispozitiv de vizualizare* = display (1). **3.** Grupare (pe teren) a trupelor pentru o acțiune de luptă sau pentru deplasări. **4.** Partea finală a unei hotărâri judecătorești.
- DISPOZIȚIE**, *dispoziții* s.f. (fr. *disposition*, lat. *dispositio*) **1.** Normă (1), prevedere obligatorie a unei legi, a unui regulament. **2.** Hotărâre, ordin (1), decizie (1), comandă (1). **3.** Stare sufletească (bună sau rea); pasă (4). **4.** Așezare a unor elemente într-un întreg; alcătuire. **5.** La *dispoziție* = la îndemână. A fi la *dispoziția cuiva* = a fi gata să îndeplinească dorințele, ordinele cuiva; a fi la discreția cuiva.
- DISPOZIȚIONAL, -Ă**, *dispoziționali, -e* adj. (fr. *dispositionnel*) (Care are caracter) de dispoziție.
- DISPREȚ** s.n. (it. *disprezzo*) **1.** Lipsă de stimă, de considerație față de cineva sau de ceva. **2.** De (sau cu) *dispreț* = disprețuitor, batjocoritor.
- DISPREȚUI**, *disprețuiesc* vb. IV (*dispreț* + *-ui*) A avea sau a arăta dispreț față de cineva sau de ceva; a nu

- prețui pe cineva sau ceva; a mepriza; a desconsidera; a detesta.
- DISPREȚUITÓR, -OÁRE, disprețuitori, -oare** adj. (*disprețui + -tor*) (Adesea adverbial) Care manifestă sau exprimă dispreț; batjocoritor; peiorativ.
- DISPROPÓRȚIE, disproporții** s.f. (fr. *disproportion*) Lipsă de proporție între elementele unui ansamblu; deosebire, nepotrivire izbitoare, inegalitate (1).
- DISPROPORȚIONAL, -Ă, disproporționali, -e** adj. (fr. *disproportionnel*) Care nu este proporțional; disproporționat.
- DISPROPORȚIONALITÁTE, disproporționalități** s.f. (germ. *Disproportionalität*) Însușirea de a fi disproporționat.
- DISPROPORȚIONÁT, -Ă, disproporționați, -te** adj. (fr. *disproportionné*) Disproporțional, diform; nepotrivit (de mare sau de mic); inegal.
- DISPROTEINEMÍE, disproteinemii** s.f. (*dysproteïnémie*) Dereglare a echilibrului proteic din plasma sangvină.
- DISPÚNE, dispun** vb. III (fr. *disposer*, lat. *disponere*, cf. *pune*) 1. A hotărî, a decide (2); a ordona (2). 2. A aranja într-o anumită ordine, a eșalona (1). 3. A (se) înveseli. 4. A avea la dispoziție, a utiliza după bunul-plac. 5. A învinge într-o competiție sportivă, într-un meci.
- DISPÚS, -Ă, dispuși, -se** adj. (de la *dispune*) 1. Care se află într-o situație sau într-o stare sufletească potrivită pentru a face ceva. 2. *A fi (bine) dispus* = a fi vesel; a fi amețit de băutură. *A fi rău (sau prost) dispus* = a fi trist, a fi fără chef.
- DISPUTÁ, disput** vb. I (fr. *disputer*, lat. *disputare*) 1. A lupta pentru ceva, pentru întâietate; a fi în concurență. 2. (Despre competiții sportive) A avea loc, a se desfășura. 3. A discuta în contradictoriu.
- DISPUTÁBIL, -Ă, disputabili, -e** adj. (fr. *disputable*) Care poate fi disputat.
- DISPUTÁT, -Ă, disputați, -te** adj. (de la *disputa*, cf. fr. *disputé*) Care provoacă discuții aprinse, controversate; contestat, în dispută; care se angajează efectiv în luptă pentru a obține o victorie în întreceri, în competiții.
- DISPÚTÁ, dispute** s.f. (fr. *dispute*) 1. Discuție vie, aprinsă, în contradictoriu; dezbateri (1), controversă, diferend; logomahie; (p. ext.) ceartă. 2. Competiție, întrecere sportivă; meci (2), luptă pentru obținerea unei victorii, coliziune (2).
- DISTÁL, -Ă, distali, -e** adj. (fr. *distal*) Care este situat mai departe în raport cu punctul de referință.
- DISTANASIE** s.f. (fr. *dysthanasie*) Moarte dificilă, cu dureri și o comă grea.
- DISTÁNT, -Ă, distanți, -te** adj. (fr. *distant*) Rezervat (2), necomunicativ (cu un aer de superioritate), rece. *Persoană distantă*.
- DISTANȚÁ, distanțez** vb. I (fr. *distancer*) 1. A (dis)pu- ne ființe sau lucruri la anumite distanțe; a rări, a spația. 2. A se depărta (de un punct fix, de cineva sau de ceva); a lăsa în urmă, a se detașa (3); (fig.) a se deosebi (de cineva) ca valoare.
- DISTANȚÁT, -Ă, distanțați, -te** adj. (de la *distanța*) Care este separat de altcineva sau de altceva; care se găsește la distanță.
- DISTÁNTĂ, distanțe** s.f. (fr. *distance*, lat. *distancia*) 1. Spațiu care separă două puncte; depărtare. 2. Interval de timp între două evenimente, epoci. 3. (Fig.) Diferență de rang, de situație între două persoane. 4. *La distanță* = la o oarecare depărtare. *De la distanță* = dintr-un loc îndepărtat. *Din distanță în distanță* = din loc în loc. *A ține pe cineva la distanță* = a se manifesta rezervat față de cineva.
- DISTANȚIÉR, distanțiere** s.n. (*distanță + -ier*) 1. Piesă care menține distanța reglementară între două elemente ale unei mașini etc. 2. Instrument folosit pentru măsurarea distanțelor mici dintre nave.
- DISTAZÍE** s.f. (fr. *dystasie*) Dificultate în menținerea poziției ortostatice.
- DISTÉN** s.n. (fr. *disthène*) Silicat natural de aluminiu, de culoare albastruie sau gălbuie, cu luciu sidefiu, folosit ca piatră semiprețioasă.
- DISTÉNSIE, distensii** s.f. (fr. *distension*, lat. *distensio*) (Med.) Mărire a suprafeței sau a volumului unui organ supus unei tensiuni. *Distensia intestinului*.
- DISTÍH, distihuri** s.n. (fr. *distique*) Strofă formată din două versuri (cu metrică diferită).
- DISTÍL, distiluri** s.n. (fr. *distyle*) Edificiu cu două coloane.
- DISTILÁ, distilez** vb. I (fr. *distiller*, lat. *distillare*) A trece un lichid în stare de vapori și a-l condensa, pentru a separa un component lichid.
- DISTILÁBIL, -Ă, distilabili, -e** adj. (fr. *distilable*) Care poate fi distilat.
- DISTILATÓR, -OÁRE, distilatori, -oare** (fr. *distillateur*) 1. S.m. și f. Persoană specializată în operația de distilare. 2. S.n. Aparat de distilat.
- DISTILÁȚIE, distilații** s.f. (fr. *distillation*) Distilare.
- DISTILERÍE, distilerii** s.f. (fr. *distillerie*) Instalație industrială pentru distilare; întreprinderea care deține o asemenea instalație.
- DISTIMÍE** s.f. (fr. *dysthymie*) (Livr.) Tulburare patologică manifestată prin neliniște, tristețe, angoasă, depresie.
- DISTÍNCT, -Ă, distincți, -te** adj. (fr. *distinct*, lat. *distinctus*) 1. Care nu se confundă cu altceva; deosebit,

- diferit de alt(e) lucru(ri) de același fel. 2. (Fig.) Clar (3), deslușit, evident, net (2).
- DISTINCTÍV**, -Ă, *distinctivi*, -e adj. (fr. *distinctif*) Prin care un lucru se distinge de alt lucru caracteristic, specific.
- DISTINCȚIE**, *distincții* s.f. (fr. *distinction*, lat. *distinctio*) 1. Deosebire, diferență între lucruri, între persoane, între idei etc.; discriminare (1). 2. Finețe, noblețe, eleganță în înfățișare, în purtare etc.; elevație (3). 3. Decorație sau titlu acordat unei persoane pentru merite deosebite; mențiune (2).
- DISTINGE**, *disting* vb. III (fr. *distinguer*, lat. *distingere*) 1. A (se) deosebi, a (se) diferenția prin caracteristici specifice; a se remarca (2), a se evidenția (1). 2. A acorda cuiva o distincție, un premiu. 3. A vedea clar; a discerne, a observa (2), a percepe (1), a recunoaște (1).
- DISTINS**, -Ă, *distinși*, -se adj. (de la *distinge*) Care se remarcă prin însușiri ieșite din comun; eminent, select (1), remarcabil, deosebit, elevat.
- DISTOCIE** s.f. (fr. *dystocie*) (Med.) Naștere dificilă.
- DISTOM**, *distomi* s.m. (fr. *distome*) Vierme parazit de tipul gălbezei, care trăiește în ficatul erbivorelor; (p. restr.) gălbează.
- DISTOMATÓZĂ** s.f. (fr. *distomatose*) Boală determinată de infestarea omului cu distomi; fascioloză, gălbează.
- DISTONĂ**, *distonez* vb. I (it. *distonare*) 1. A nu se potrive (cu cineva sau cu ceva). 2. (Despre sunete muzicale) A suna fals.
- DISTONĂNT**, -Ă, *distonanți*, -te adj. (*distona* + *-ant*) Care distonează; discordant (1), strident, fals (3).
- DISTONĂNȚĂ**, *distonanțe* s.f. (*distona* + *-anță*) Faptul de a distona; nepotrivire, dizarmonie (2), discordanță (2).
- DISTONIE**, *distonii* s.f. (fr. *dystonie*) 1. Contractie musculară involuntară și dureroasă în torticolis. 2. Dereglare funcțională a sistemului nervos vegetativ, datorată unor simptome multiple.
- DISTÓRS**, -Ă, *distorși*, -se adj. (fr. *distors*) Răsucit.
- DISTORSIOMÉTRU**, *distorsiometre* s.n. (fr. *distorsiomètre*) (Electron.) Aparat folosit pentru măsurarea distorsiunilor armonice.
- DISTORSIONĂ**, *distorsionez* vb. I (*distorsione* + *-ona*) (Despre aparate) A produce o distorsiune (1); a deforma.
- DISTORSIONĂNT**, -Ă, *distorsionanți*, -te adj. (*distorsiona* + *-ant*) Care produce distorsiuni.
- DISTORSIÚNE**, *distorsiuni* s.f. (fr. *distorsion*, lat. *distorsio*, -onis) 1. Abatere a unei oscilații, a unei imagini etc. de la forma inițială. 2. Răsucire, torsiu-ne convulsivă a unor părți ale corpului.
- DISTRĂ**, *distrez* vb. I (fr. *distraire*) 1. A petrece sau a face pe cineva să-și petreacă timpul în mod agreabil; a (se) amuza, a (se) înveseli. 2. (Rar) A distra.
- DISTRACTÍV**, -Ă, *distractivi*, -e adj. (*distracție* + *-iv*) Care este destinat să distreze; plăcut, amuzant; deconectant (2).
- DISTRĂCȚIE**, *distracții* s.f. (fr. *distractio*, lat. *distractio*) 1. Ceea ce distrează; divertisment (1), amuzament; petrecere. 2. Lipsă de atenție.
- DISTRĂGE**, *distrag* vb. III (fr. *distraire*, cf. *trage*) A abate atenția, gândul cuiva de la un lucru, de la o preocupare etc.; a distra (3).
- DISTRÁT**, -Ă, *distrați*, -te adj. (de la *distra*) Care este absent la ceea ce se întâmplă în jurul lui; cu gândul aiurea; neatent; inadvertent.
- DISTRIBUÍ**, *distribui* vb. IV (fr. *distribuer*, lat. *distribuere*) A repartiza, a împărți un tot mai multor persoane; a repartiza în mai multe locuri; a difuza (2).
- DISTRIBUITÓR**, -OÁRE, *distribuitori*, -oare (*distribui* + *-tor*, cf. fr. *distributeur*) 1. S.m. și f. Persoană, firmă care asigură distribuția unor servicii, a unor mărfuri, a unor alimente etc. 2. S.n. Aparat automat care distribuie produse (cumpărătorilor), după introducerea unei monede corespunzătoare în acesta. 3. S.n. Aparat, piesă, dispozitiv folosit pentru distribuția rațională a unui material; repartizator.
- DISTRIBUTÍV**, -Ă, *distributivi*, -e adj. (fr. *distributif*, lat. *distributivus*) 1. Care distribuie; care exprimă ideea de distribuție (1). 2. *Numeral distributiv* = numeral care exprimă repartizarea și gruparea numerică a obiectelor. *Atenție distributivă* = atenție dispersată. (Mat.) *Operație distributivă* = operație care, efectuată separat asupra termenilor unei expresii, duce la același rezultat ca atunci când este aplicată întregii expresii.
- DISTRIBUTIVITÁTE** s.f. (fr. *distributivité*) (Mat.) Proprietatea unei operații distributive.
- DISTRIBÚȚIE**, *distribuții* s.f. (fr. *distribution*, lat. *distributio*) 1. Distribuire; repartizare a rolurilor între interpreții care joacă într-un spectacol, într-un film; ansamblul acestor interpreți. 2. Totalitatea organelor unei mașini care comandă automat diferite faze de funcționare ale acesteia.
- DISTRIBUȚIONAL**, -Ă, *distribuționali*, -e adj. (fr. *distributionnel*) 1. Care ține de distribuție. 2. *Analiză distribuțională* = analiză a limbii bazată pe descrierea distribuției elementelor lingvistice în interiorul unui enunț.

- DISTRÍCT**, *districte* s.n. (fr. *district*, lat. *districtus*) Subdiviziune teritorial-administrativă, în unele țări; ținut; comitat.
- DISTRICUÁL**, -Ă, *districtuali*, -e adj. (*district* + -ual, cf. it. *distrituale*) Referitor la district.
- DISTRÓFIC**, -Ă, *distrofici*, -ce (fr. *dystrophique*) 1. Adj. Referitor la distrofie. 2. Adj., s.m. și f. (Suferind) de distrofie.
- DISTROFÍE**, *distrofii* s.f. (fr. *dystrophie*) 1. Alterare organică datorată tulburărilor de nutriție; tulburare cronică de nutriție, la sugari. 2. Degenerescență.
- DISTRUCTÍV**, -Ă, *distructivi*, -e adj. (fr. *destructif*, cf. *distruge*) Care are forța de a distruge; distrugător, nimicitor.
- DISTRUGĂTOR**, -OĂRE, *distrugători*, -oare (*distruge* + -ător, cf. fr. *destructeur*) 1. Adj. Care distruge; nimicitor, exterminator, distructiv, devastator. 2. S.n. Navă de luptă dotată cu armament de artilerie, rachete, torpile etc., folosită pentru protecția navelor mari; contratorpilor.
- DISTRÚGE**, *distrug* vb. III (it. *distruggere*) 1. A face să nu mai existe, a nimici, a ruina (1), a demola, a dărâma. 2. (Fig.) A face să-și piardă sau a-și pierde ceva (avere, sănătate, liniște sufletească).
- DISUADÁ**, *disuadez* vb. I (fr. *dissuader*) (Livr.) A abate pe cineva de la o hotărâre.
- DISUASIÚNE**, *disuasuni* s.f. (fr. *dissuasion*) (Livr.) Ansamblu de represalii pregătite de un stat, destinate să descurajeze un eventual adversar de a se angaja în ostilități, în acțiuni de forță.
- DISUASÍV**, -Ă, *disuasivi*, -e adj. (fr. *dissuasif*) (Livr.; despre argumente, cuvinte etc.) Care determină schimbarea unei hotărâri.
- DISÚRIC**, -Ă, *disurici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *dysurique*) (Suferind) de disurie.
- DISURÍE**, *disurii* s.f. (fr. *dysurie*) Eliminare dificilă a urinei, datorată unei stări patologice (în prostată, în vezica urinară etc.).
- DITIRÁMB**, *ditirambi* s.m. (fr. *dithyrambe*, lat. *dithyrambus*) 1. Poem liric dedicat zeului Dionysos; poem elogios entuziast. 2. (Fig.) Elogiu exagerat (adresat cuiva).
- DITIRÁMBIC**, -Ă, *ditirambici*, -ce adj. (fr. *dithyrambique*, lat. *dithyrambicus*) 1. Referitor la ditirambi (1). 2. (Fig.; despre stil, vorbire, cuvinte etc.) Exagerat, laudativ; foarte elogios sau de un entuziasm excesiv; retoric (5).
- DITRIGLÍF**, *ditriglife* s.n. (fr. *ditriglyphe*) Spațiu cuprins între două triglife.
- DIURÉTIC**, -Ă, *diuretici*, -ce adj., s.n. (fr. *diurétique*, lat. *diureticus*) (Medicament, ceai etc.) care intensifică procesul de secreție și eliminare a urinei.
- DIURÉZĂ**, *diureze* s.f. (fr. *diurèse*, lat. *diuresis*) 1. Producere și eliminare de urină. 2. Creștere a cantității de urină.
- DIURÍE**, *diurii* s.f. (fr. *diurie*) Urinare frecventă în cursul zilei.
- DIÚRN**, -Ă, *diurni*, -e adj. (fr. *diurne*, lat. *diurnus*) De zi, în timpul zilei; care durează o zi, care se realizează într-o zi.
- DIURNÁL**, -Ă, *diurnali*, -e s.n. (fr. *diurnal*) 1. (La catolici) Partea unui breviar (2) care cuprinde rugăciunile de zi. 2. Relatare a faptelor zilnice, narare cotidiană a faptelor.
- DIÚRNĂ**, *diurne* s.f. (lat. *diurna*) 1. Indemnizație zilnică plătită unui angajat pentru acoperirea cheltuielilor făcute într-o deplasare în interes de serviciu în altă localitate. 2. Plată făcută unui angajat cu ziua.
- DIURNÍST**, -Ă, *diurniști*, -ste s.m. și f. (it. *diurnista*) Angajat plătit cu ziua; ziler.
- DIVAGÁ**, *divaghez* vb. I (fr. *divaguer*, lat. *divagari*) A se abate de la subiect; a vorbi aiurea, fără șir, fără sens; a deraia (2).
- DIVAGÁNT**, -Ă, *divaganți*, -te adj. (*divaga* + -ant) Care divaghează.
- DIVAGÁȚIE**, *divagații* s.f. (fr. *divagation*) Digresiune (1), divagare, abatere de la subiect, elucubrație.
- DIVALÉNT**, -Ă, *divalenți*, -te adj. (fr. *divalent*) (Chim.) Bivalent.
- DÍVĂ**, *dive* s.f. (it., fr. *diva*) Artistă care se bucură de mare popularitate; stea, star¹; (spec.) cântăreață celebră.
- DIVÉERGE**, pers. 3 *diverge* vb. III (fr. *diverger*, lat. *divergere*) 1. (Despre linii geometrice, raze de lumină etc.) A porni dintr-un punct în direcții diferite. 2. (Fig.) A fi în dezacord, a fi opus.
- DIVERGÉNT**, -Ă, *divergenți*, -te adj. (fr. *divergent*, lat. *divergens*, -ntis) 1. (Despre linii geometrice, raze de lumină etc.) Care pornește dintr-un punct în direcții diferite. 2. (Fig.) În contradicție, contrar (1), opus.
- DIVERGÉNȚĂ**, *divergențe* s.f. (fr. *divergence*, lat. *divergentia*) 1. Proprietatea unor linii geometrice, a unor raze și fascicule luminoase, a unor sisteme optice etc. de a fi divergente (1). 2. (Fig.) Dezacord (de păreri, de concepții); (p. ext.) neînțelegere, nepotrivire, conflic (1).
- DIVÉRS**, -Ă, *diverși*, -se adj. (fr. *divers*, lat. *diversus*) 1. Care prezintă aspecte, trăsături, caractere diferite; variat, multiplu (2), felurit. 2. (La pl., înaintea unui substantiv) Tot felul de..., mulți, diferiți. 3. *Fapt divers* = întâmplare banală; rubrică de ziar care relatează, comentează succint evenimente cotidiene

- (senzaționale); (substantivat, f.pl.) probleme de mică importanță discutate într-o adunare.
- DIVERSIFICĂ**, *diversific* vb. I (fr. *diversifier*, lat. *diversificare*) A face ca un obiect, un proces, o acțiune să aibă forme multiple și variate; a face (ca ceva) să se deosebească (de altceva).
- DIVERSIONISM** s.n. (*diversiune* + *-ism*) Atitudine, manifestare care are caracter de diversiune.
- DIVERSIONIST**, -Ă, *diversioniști*, -ste (*diversiune* + *-ist*) 1. Adj. De diversiune. 2. S.m. și f. Persoană care provoacă sau încearcă să provoace o diversiune.
- DIVERSITĂTE** s.f. (fr. *diversité*, lat. *diversitas*, -atis) Caracterul sau însușirea a ceea ce este divers; varietate (1), variație (1), felurime, pluralitate.
- DIVERSIUNE**, *diversiuni* s.f. (fr. *diversion*, lat. *diversio*, -onis) 1. Încercarea de a schimba cursul unei acțiuni, al unei activități, de a abate intențiile sau preocupările cuiva (creând probleme false). 2. Acțiune politică întreprinsă de un guvern, de un partid care urmărește distragerea atenției de la manifestări revendicative sau revoluționare.
- DIVERSIV**, -Ă, *diversivi*, -e adj. (it. *diversivo*) 1. Care ține de diversiune. 2. Care se referă la distracție; amuzant.
- DIVERTICUL**, *diverticule* s.n. (fr. *diverticule*) 1. (Anat.) Prelungire mică, anormală, în formă de fund de sac, a unui organ tubular. 2. Loc ascuns; ungher, cotlon.
- DIVERTISMÉNT**, *divertimente* s.n. (fr. *divertissement*) 1. Amuzament, distracție (1), agrement. 2. Compoziție muzical-instrumentală cu un caracter distractiv, amuzant; interludiu de dans, de muzică etc., în timpul unui antract. 3. Concert de estradă variat.
- DIVÉTĂ**, *divete* s.f. (fr. *divette*) Cântăreață (solistă) de operetă, de café-concert.
- DIVÍDE**, *divid* vb. III (lat. *dividere*) A (se) împărți, a (se) diviza (1), a (se) fragmenta, a (se) grupa în mai multe părți, categorii, clase etc.; (mat.; spec.; despre cantități numrice) a se împărți exact cu alt număr.
- DIVIDÉND**, *dividende* s.n. (fr. *dividende*, lat. *dividendus*) Partea din profitul net al unei societăți pe acțiuni repartizată periodic acționarilor (sub formă de bani, de acțiuni sau de alte drepturi) pentru fiecare acțiune.
- DIVÍN**, -Ă, *divini*, -e adj. (fr. *divin*, lat. *divinus*) 1. Care provine de la o divinitate; dumnezeiesc, ceresc, zeiesc. 2. (Bis.; despre servicii, slujbe etc.) Adresat divinității (1), care se face pentru preamărirea lui Dumnezeu; bisericesc, religios. 3. (Fig.) Înzes-trat cu însușiri excepționale; minunat, miraculos.
- DIVINATÓR**, -OĂRE, *divinatori*, -oare s.m. și f. (fr. *divinateur*, lat. *divinator*, -oris) Persoană care are capacitatea de a diviniza.
- DIVINATÓRIU**, -IE, *divinatorii* adj. (fr. *divinatoire*) (Livr.) Referitor la divinație, bazat pe divinație.
- DIVINĂȚIE**, *divinații* s.f. (fr. *divination*, lat. *divinatio*) Prezicere a viitorului.
- DIVINITĂTE**, *divinități* s.f. (fr. *divinité*, lat. *divinitas*, -atis) 1. Dumnezeu, zeu; zeitate. 2. Esență, natură divină, spirit (4).
- DIVINIZĂ**, *divinizez* vb. I (fr. *diviniser*) 1. A iubi nespus de mult pe cineva; a adora, a idolatriza; a considera ca divinitate (1). 2. A deifica, a zeifica.
- DIVITISM** s.n. (fr. *divitisme*) Bogăție foarte mare, avere fabuloasă.
- DIVÍZ**, -Ă, *divizi*, -e adj. (cf. fr. *divis*, lat. *divisus*) Împărțit (între moștenitori) în urma unui partaj. *Proprietate diviză.*
- DIVIZĂ**, *divizez* vb. I (fr. *diviser*) 1. A (se) separa în mai multe părți, categorii, clase etc.; a (se) fracționa, a (se) fragmenta, a (se) compartimenta; a (se) divide; a (se) despărți. 2. (Spec.) A efectua o împărțire aritmetică. 3. (Spec.) A marca diviziuni pe un instrument de măsură. 4. A (se) dezbiina, a (se) învrăjbi.
- DIVIZÍBIL**, -Ă, *divizibili*, -e adj. (fr. *divisible*, lat. *divisibilis*) Care se poate diviza; (despre numere) care se împarte exact cu alt număr; care prezintă divizibilitate.
- DIVIZIBILITĂTE** s.f. (fr. *divisibilité*) Calitatea de a fi divizibil; proprietatea a două numere întregi, a două polinoame etc. de a se împărți exact între ele (fără rest).
- DIVÍZIE**, *divizii* s.f. (rus. *diviziia*, cf. fr. *division*) 1. Unitate militară mare formată din mai multe regimente; comandamentul acestei unități. 2. Categorie de calificare a echipelor sportive.
- DIVIZIÓN**, *divizioane* s.n. (rus. *divizion*, fr. *division*) Subunitate de artilerie sau de cavalerie care corespunde unui batalion.
- DIVIZIONÁR**, -Ă, *divizionari*, -e (fr. *divisionnaire*) 1. Adj. Care ține de o divizie (1). 2. Adj. Care are loc în cadrul unei divizii (2). 3. S.f. Echipă care activează în una dintre divizii (2). 4. *Monedă divizionară* = monedă care reprezintă o fracțiune a principalei unități monetare.
- DIVIZIONISM** s.n. (fr. *divisionnisme*) (Artă) Poin-tillism.

- DIVIZIUNE**, *diviziuni* s.f. (fr. *division*, lat. *divisio*, -*onis*) 1. Împărțire, perioadă (2); parte dintr-un tot fragmentat, compartiment (1). 2. Împărțire a genului în specii. 3. Semn care marchează o valoare pe scara sau pe cadranul unui instrument de măsură.
- DIVIZÓR**, *divizori* s.m. (fr. *diviseur*, lat. *divisor*, -*oris*) Număr întreg prin care se împarte exact alt număr întreg; împărțitor.
- DIVÓRȚ**, *divorțuri* s.n. (fr. *divorce*, lat. *divortium*) 1. Desfacere legală a unei căsătorii; dîremțune. 2. (Fig.) Opoziție sau dezacord între două acțiuni, între două idei etc.; ruptură.
- DIVORȚĂ**, *divorțez* vb. I (fr. *divorcer*, cf. *divorț*) (Despre soți) A se despărți prin divorț (1); a se separa.
- DIVORȚĂT**, -Ă, *divorțați*, -*te* adj. (de la *divorța*) Care a fost căsătorit și s-a despărțit legal de soț(ie).
- DIVORȚIALITĂTE** s.f. (fr. *divortialité*) Numărul proporțional al divorțurilor în cadrul unei populații, într-un anumit interval de timp.
- DIVULGĂ**, *divulg* vb. I (fr. *divulguer*, lat. *divulgare*) A da pe față, a dezvălui, a devoala o taină, un secret; a destăinui; (spec.) a transmite secrete de stat unei persoane care nu are dreptul să le cunoască.
- DIVULGĂTOR**, -OĂRE, *divulgatori*, -oare s.m. și f. (fr. *divulgateur*, lat. *divulgator*, -*oris*) Persoană care divulgă o informație etc.
- DIVULSIUNE** s.f. (fr. *divulsion*) Extragere violentă, smulgere.
- DÍXIE** s.n. (pr. *dicsi*; fr. *dixie*, engl. *Dixie*) (Muz.) Dixieland.
- DÍXIELAND**, *dixielanduri* s.n. (pr. *dixilend*; engl. *dixieland*) Stil ritmat, în jazzul american; mod de interpretare în acest stil; dixie.
- DIXTUÓR**, *dixtuoruri* s.n. (fr. *dixtuor*) Compoziție muzicală pentru zece voci sau pentru zece instrumente; ansamblu vocal sau instrumental care execută o asemenea lucrare.
- DIZABILITĂTE**, *dizabilități* s.f. (engl. *disability*) 1. Invaliditate (1), inaptitudine, handicap (3). *Persoane cu dizabilități*. 2. *Dizabilitate completă* = invaliditate totală.
- DIZAHARÍDĂ**, *dizaharide* s.f. (fr. *disaccharide*) Compus rezultat din condensarea a două monoza-haride.
- DIZARMÓNIC**, -Ă, *dizarmonici*, -*ce* adj. (fr. *dysharmonique*) 1. (Muz.) Lipsit de armonie; (despre o sală) care are o rezonanță proastă. 2. Care prezintă dizarmonie. 3. (Fig.) Discordant (1).
- DIZARMONÍE**, *dizarmonii* s.f. (it. *disarmonia*) 1. Lipsă de armonie între elementele componente ale unui tot, ale unui ansamblu, ale unui complex de fenomene etc. 2. (Muz.) Distonanță. 3. Lipsă de înțelegere; discordie (1).
- DIZENDOCRINÍE** s.f. (fr. *dysendocrinie*) Tulburare în funcționarea glandelor endocrine; discriminie.
- DIZENTÉRIC**, -Ă, *dizenterici*, -*ce* adj., s.m. și f. (fr. *dysentérique*, lat. *dysentericus*) (Suferind) de dizenterie.
- DIZENTERÍE**, *dizenterii* s.f. (fr. *dysenterie*, lat. *dysenteria*) Boală infecțioasă, bacteriană sau parazită, manifestată prin dureri violente în abdomen, ulceratii pe intestine, colici, care provoacă o diaree cu sânge.
- DIZEUR**, *dizeuri* s.m. (pr. *dizôr*; fr. *diseur*) (Înv.) Cântăreț de muzică ușoară.
- DIZEUZĂ**, *dizeuze* s.f. (pr. *dizôză*; fr. *diseuse*) (Înv.) Cântăreață de muzică ușoară.
- DIZGRAȚIĂ**, *dizgrațiez* vb. I (fr. *disgracier*, cf. *dizgrație*) A înceta de a favoriza pe cineva, a-și retrage favoarea.
- DIZGRĂȚIE**, *dizgrații* s.f. (it. *disgrazia*, cf. fr. *disgrâce*) Pierdere a favorii, a bunăvoinței, a stimei de care cineva se bucura din partea unui monarh, a unui superior, a unei persoane influente.
- DIZGRAȚIÓS**, -OĂSĂ, *dizgrațioși*, -oase adj. (it. *disgrazioso*, cf. fr. *disgracieux*) Lipsit de grație, de farmec; diform, inform (1), pocit, urât, respingător, oribil, scârbos, dezagreabil (2).
- DIZOLVĂ**, *dizolv* vb. I (lat., it. *dissolvere*) 1. (Despre un corp, o substanță) A (se) amesteca, a (se) dispersa într-un lichid sau într-un gaz, a se solubiliza, a se solvi. 2. A desființa, a anula o organizație, o asociație, o adunare etc.; a suspenda activitatea unei adunări.
- DIZOLVĂNT**, -Ă, *dizolvanți*, -*te* (fr. *dissolvant*) 1. Adj. Care are proprietatea de a dizolva; (fig.) care descompune, nimicește. 2. S.m. Substanță (lichidă) care are proprietatea de a dizolva în masa ei alte substanțe; solvent¹.
- DJ**, *DJ* s.m. (citit *digéi*; siglă) (Muz.) Disc-jockey.
- DJELLABĂ**, *djellabale* s.f. (pr. *gelabá*; fr. *djellaba*) Haină cu mâneci largi și cu glugă, purtată în Africa de Nord; rochie lungă (desfăcută lateral) cu glugă, purtată în nordul Africii.
- DO**, *do* s.m. (it. *do*) Notă muzicală situată pe treapta întâi din gama majoră-tip.
- DÓBERMAN**, *dobermani* s.m. (germ. *Dobermann*) Câine de talie mijlocie, cu păr scurt și lucios, de

- culoare neagră, maro sau gri-albăstruie, originar din Germania.
- DOC¹**, *docuri* s.n. (engl. *duck*) Țesătură groasă de bumbac, din care se confecționează haine ușoare, salopete, prelate etc.
- DOC²**, *docuri* s.n. (fr., engl. *dock*) 1. Bazin înconjurat de cheiuri, folosit pentru descărcarea și încărcarea vapoarelor; totalitatea construcțiilor și serviciilor unui port. 2. Magazin de mărfuri, de cereale etc. construită pe cheiul unui port; antrepozit. 3. *Doc plutitor* = instalație plutitoare care servește la repararea navelor.
- DOCĂR**, *docare* s.n. (engl. *dog-cart*) Trăsură ușoară cu două sau cu patru roți.
- DOCĒNT**, *docenți* s.m. (germ. *Dozent*) 1. Grad didactic onorific, în învățământul universitar, în unele țări; persoană care are acest grad. 2. *Doctor docent* = titlu științific acordat doctorilor în științe pentru o activitate valoroasă și îndelungată.
- DOCĒNTĂ**, *docențe* s.f. (*docent* + *-ență*) Titlul, demnitatea de docent; examen susținut pentru obținerea acestui titlu.
- DOCĒT**, *-Ă, doceți, -te* s.m. și f. (fr. *docète*) Adept al docetismului.
- DOCETISM** s.n. (fr. *docétisme*) Erezie creștină timpurie care susținea că Isus Hristos nu ar fi fost om decât în aparență, negând suferința acestuia pe cruce, dar recunoscându-i divinitatea.
- DOCHĒR**, *docheri* s.m. (fr., engl. *docker*) Muncitor care lucrează în port la încărcatul și la descărcatul vapoarelor.
- DOCĪL**, *-Ă, docili, -e* adj. (fr. *docile*, lat. *docilis*) Care se supune fără să protesteze, care este ascultător; obedient; flexibil (2), maleabil (2).
- DOCILITĂTE** s.f. (fr. *docilité*, lat. *docilitas, -atis*) Însușirea de a fi docil; supunere.
- DOCIMAZIE**, *docimazii* s.f. (fr. *docimasia*) Examen de laborator efectuat după autopsie, prin care se stabilesc cauzele morții cuiva.
- DOCIMOLOGIE** s.f. (fr. *docimologie*) Studiul metodelor de selecție, de examinare și de notare a elevilor, a candidaților la examene și la concursuri.
- DOCT**, *-Ă, docți, -te* adj. (fr. *docte*, lat. *doctus*) 1. Care are cunoștințe vaste (literare, istorice etc.); învățat, erudit (1), savant (2). 2. (Peior.) Pedant.
- DŌCTOR**, *doctori* s.m. (lat. *doctor; -oris*, fr. *docteur*, cf. germ. *Doktor*) 1. Persoană cu studii superioare, care practică medicina; medic. 2. Titlu științific acordat de o instituție academică sau de o universitate; persoană care are un asemenea titlu. 3. (Fam.) Maestru.
- DOCTORĂL**, *-Ă, doctorali, -e* adj. (fr. *doctoral*) 1. Referitor la doctorat. 2. (Despre atitudini, ton etc.) Grav, solemn (2); pedant; încrezut.
- DOCTORĂND**, *-Ă, doctoranzi, -de* s.m. și f. (germ. *Doktorand*) Persoană care își pregătește lucrarea de doctorat.
- DOCTORANTURĂ** s.f. (rus. *doktorantura*) Doctorat.
- DOCTORĂT**, *doctorate* s.n. (fr. *doctorat*, lat. *doctoratus*) Stagiul efectuat și examen susținut pentru gradul de doctor (2); doctorantură.
- DOCTORIE**, *doctorii* s.f. (*doctor* + *-ie*) Medicament.
- DŌCTORIȚĂ**, *doctorițe* s.f. (*doctor* + *-iță*) Femeie medic.
- DOCTRINĂL**, *-Ă, doctrinali, -e* adj. (fr. *doctrinal*) De doctrină, care ține de o doctrină.
- DOCTRINĂR**, *-Ă, doctrinari, -e* (fr. *doctrinaire*) 1. Adj. Care aparține unei doctrine, referitor la o doctrină. 2. S.m. și f. Autor sau susținător al unei doctrine.
- DOCTRINĂ**, *doctrine* s.f. (fr. *doctrine*, lat. *doctrina*) Ansamblu de teze fundamentale ale unui sistem filosofic, politic, economic etc. sau de dogme ale unei religii.
- DOCUMENT**, *documente* s.n. (fr. *document*, lat. *documentum*) 1. Act oficial. 2. Text (administrativ) scris sau tipărit; înscris. 3. Legitimăție.
- DOCUMENTĂ**, *documentez* vb. I (fr. *documenter*) A se informa, a consulta (temcinic și amănunțit) într-o cercetare, într-o problemă etc.; a dovedi ceva cu documente.
- DOCUMENTĂR**, *-Ă, documentari, -e* (fr. *documentaire*) 1. Adj. Care are valoare de document; bazat pe documente. 2. S.n. Film de cinema sau de televiziune care înfățișează situații ori fapte reale.
- DOCUMENTĂRE**, *documentări* s.f. (de la *documenta*) 1. Documentație, informare. 2. Disciplină care se ocupă de înregistrarea, organizarea și răspândirea cunoștințelor specializate.
- DOCUMENTARIȘT**, *-Ă, documentariști, -ste* s.m. și f. (fr. *documentariste*) 1. Specialist în domeniul documentării (2). 2. Autor de filme documentare.
- DOCUMENTĂT**, *-Ă, documentați, -te* adj. (de la *documenta*) 1. Dovedit pe bază de documente. 2. Bine informat.
- DOCUMENTAȚIE**, *documentații* s.f. (fr. *documentation*) Totalitatea informațiilor, a documentelor cu privire la o problemă sau la un anumit domeniu de activitate; documentare (1).

- DOCUMENTICĂ** s.f. (fr. *documentique*) Documentare efectuată cu ajutorul calculatorului.
- DOCUMENTOLOGIE** s.f. (it. *documentologia*) Știința exploatării, a conservării și a difuzării documentelor.
- DODECA-** (fr. *dodéca-*) Element de compunere cu sensul de „doisprezece”, în cuvinte ca: *dodecaedru*, *dodecasilab*.
- DODECAÉDRU**, *dodecaedre* s.n. (fr. *dodécaèdre*)
1. Poliedru cu douăsprezece fețe. 2. Formă cristalină care aparține sistemului cubic.
- DODECAGÓN**, *dodecagoane* s.n. (fr. *dodécagone*) Poligon cu douăsprezece laturi și douăsprezece unghiuri.
- DODECASILÁB**, -Ă, *dodecasilabi*, -e adj., s.m. (fr. *dodécasyllabe*, lat. *dodecasyllabus*) (Vers) care are douăsprezece silabe.
- DODECASILÁBIC**, -Ă, *dodecasilabici*, -ce adj. (fr. *dodécasyllabique*) (Despre versuri) Care are douăsprezece silabe.
- DODECASTÍL**, *dodecastiluri* s.n. (fr. *dodécastyle*) Edificiu a cărui fațadă are douăsprezece coloane.
- DOG**, *dogi* s.m. (fr. *dogue*, engl. *dog*) (Zool.) Bulldog, mops.
- DOGÁT**, *dogate* s.n. (it. *dogato*) Demnitatea, funcția de doge; perioada de guvernare a unui doge; formă de guvernământ, teritoriu condus de un doge.
- DÓGE**, *dogi* s.m. (it. *doge*) Conducătorul politic al vechilor republici italiene Veneția și Genova.
- DÓGGER** s.n. (pr. *dógár*; fr., engl. *dogger*) (Geol.) Epoca mijlocie a jurasicului.
- DOGMÁTIC**, -Ă, *dogmatici*, -ce (fr. *dogmatique*, lat. *dogmaticus*) 1. Adj. Care ține de dogme; care se sprijină pe dogme. 2. S.f. Partea teologiei care studiază dogmele unei religii. 3. S.m. și f. Adept al dogmatismului; dogmatist.
- DOGMATICIÁN**, *dogmaticieni* s.m. (cf. engl. *dogmatician*) Specialist în dogmatică.
- DOGMATÍSM** s.n. (fr. *dogmatisme*, rus. *dogmatizm*) Mod de gândire care preia necritic și rigid idei, teorii, sisteme etc. considerate dogme.
- DOGMATÍST**, -Ă, *dogmatisti*, -ste s.m. și f. (fr. *dogmatiste*) Dogmatic (3).
- DOGMATIZÁ**, *dogmatizez* vb. I (fr. *dogmatiser*) 1. A învăța dogmele. 2. (Fig.) A vorbi pe un ton sentențios, tranșant, dogmatic, care nu admite replică.
- DÓGMÁ**, *dogme* s.f. (fr. *dogme*, lat. *dogma*) Doctrină, teză (a unei religii) care nu poate fi supusă niciunei discuții sau critici, impusă ca adevăr incontestabil; (p. ext.) teză acceptată necritic și neverificată prin experiență.
- DOL¹**, *doluri* s.n. (fr. *dol*, lat. *dolus*) (Jur.) Manevră frauduloasă folosită pentru a obliga pe cineva să încheie un contract în defavoarea sa; viclenic.
- DOL²**, *doli* s.m. (engl. *doll*) Câine sălbatic asiatic, asemănător lupului.
- DOLÁR**, *dolari* s.m. (engl., fr. *dollar*) Unitate monetară principală în S.U.A., în Canada, în Australia etc.
- DOLARIZÁRE**, *dolarizări* s.f. (*dolar* + *-izare*) Efectuare a plăților și constituire a depozitelor financiare în dolari.
- DÓLBY** s.n. (engl. *Dolby [system]*) Sistem electronic care reduce zgomotul benzii magnetice, la magnetofonele și casetofonele de înaltă fidelitate.
- DÓLCE** adv. (it. *dolce*) (Muz.) Dulce, delicat, cu blândețe.
- DÓLCE VÍTA** loc. s.f. (it. *dolce vita*) Viață ușoară, fără muncă.
- DOLEÁNȚĂ**, *doleanțe* s.f. (fr. *doléance*) 1. Dorință, plângere exprimată printr-o cerere; solicitare (1), rugămintă. 2. Deziderat.
- DOLÉNT**, -Ă, *dolenți*, -te adj. (fr. *dolent*, lat. *dolens*, -ntis) (Rar) Trist, jalnic, tânguitor.
- DÓLIC**, *dolici* s.m. (fr. *dolic*) Plantă leguminoasă erbacee din țările calde, cu flori violete și fructe păstăi; fasole japoneză.
- DOLICO-** (fr. *dolicho-*) Element de compunere cu sensul de „alungit”, în cuvinte ca: *dolicocefal*, *dolicocefalie*.
- DOLICOCEFÁL**, -Ă, *dolicocefali*, -e adj. (fr. *dolichocéphale*) (Despre oameni; adesea substantivat) Care are un craniu lung, alungit.
- DOLICOCEFALÍE** s.f. (fr. *dolichocéphalie*) Înșușirea de a fi dolicocefal, faptul de a aparține tipului dolicocefal.
- DOLÍNĂ**, *doline* s.f. (fr. *doline*) Relief carstic cu aspect de pânze, format prin dizolvarea unor roci solubile, la suprafață.
- DÓLIU**, *doliuri* s.n. (lat. *dolium*, cf. fr. *deuil*) 1. Durere, tristețe provocată de moartea unei persoane apropiate, de o mare nenorocire colectivă etc. 2. Îmbrăcăminte (neagră) sau alt semn (bantă, panglică etc.) care indică doliul (1). 3. Zi de doliu = zi care marchează un eveniment trist. În *doliu* = în haine negre.
- DÓLly** s.n. (fr., engl. *dolly*) Macara specială, folosită la filmări.
- DOLMÁN**, *dolmane* s.n. (fr. *dolman*, germ. *Dolman*) Haină militară scurtă și groasă (cu brandenburguri); haină bărbătească groasă, dublată cu blană.

- DOLMÉN**, *dolmene* s.n. (fr. *dolmen*) Monument funerar megalitic alcătuit dintr-o lespede mare, orizontală, susținută de două pietre dispuse vertical.
- DOLOMITĂ** s.f. (fr. *dolomite*) Carbonat natural dublu de calciu și de magneziu.
- DOLOMITIC**, -Ă, *dolomitici*, -ce adj. (fr. *dolomitique*) Care conține dolomită.
- DOLOMITIZĂRE** s.f. (cf. fr. *dolomitisation*) Transformare a rocilor calcaroase în dolomită.
- DOLOSÍV**, -Ă, *dolosivi*, -e adj. (fr. *dolosif*) (Despre contracte) Care este făcut prin înșelăciune, cu rea-credință, care are caracter de dol¹.
- DOM**, *domuri* s.n. (fr. *dôme*, cf. it. *duomo*, germ. *Dom*)
1. Catedrală (catolică) de mari proporții; cupolă amplasată deasupra unui edificiu monumental.
 2. Structură geologică sau anatomică în formă de cupolă.
- DOMENIÁL**, -Ă, *domeniali*, -e adj. (fr. *domanial*) Care aparține unui domeniu (public).
- DOMÉNIU**, *domenii* s.n. (fr. *domaine*, cf. lat. *dominium*)
1. Mare proprietate funciară feudală; latifundiu.
 2. Bunuri mobiliare sau imobiliare care aparțin statului ori colectivităților locale.
 3. Sectorul unei științe, al unei arte etc.; sferă, cadru de activitate, perimetru (3).
- DOMÉSTIC**, -Ă, *domestici*, -ce adj. (fr. *domestique*, lat. *domesticus*)
1. Care trăiește pe lângă casa omului.
 2. Care ține de casă; (p. ext.) intim (3), privat (3), familial.
- DOMESTICÍ**, *domesticesc* vb. IV (*domestic* + *-i*, cf. fr. *domestiquer*) A îmblânzi un animal sălbatic; (fig.) a deveni mai potolit, mai sociabil.
- DOMESTICITÁTE** s.f. (fr. *domesticité*)
1. Starea unui animal domestic.
 2. (Rar) Condiția de servitor.
- DOMICILÍÁ**, *domiciliez* vb. I (fr. *domicilier*) A locui, a-și avea domiciliul într-un (anumit) loc.
- DOMICILÍÁR**, -Ă, *domiciliari*, -e adj. (fr. *domiciliaire*) Referitor la domiciliu, făcut la domiciliu.
- DOMICÍLIU**, *domicilii* s.n. (lat. *domicilium*, fr. *domicile*) Casă sau loc în care locuiește cineva; locuință.
- DOMINÁ**, *domin* vb. I (fr. *dominer*, lat. *dominari*)
1. A ține sub stăpânire, a stăpâni în mod absolut; a controla (2), a poseda (3).
 2. A întrece în înălțime ființele sau lucrurile înconjurătoare.
 3. A predomină ca număr, ca intensitate etc.
 4. A se dovedi net superior unui adversar, într-o întrecere sportivă, într-un concurs.
- DOMINÁNT**, -Ă, *dominanți*, -te (fr. *dominant*)
1. Adj. Care domină, dominant; (despre însușiri, trăsături etc.) predominant, specific (1), caracteristic.
 2. S.f. Trăsătură caracteristică a unei lucrări, a unui proces etc.
- DOMINÁNTĂ**, *dominanțe* s.f. (fr. *dominance*) Caracterul a ceea ce este dominant; preponderență.
- DOMINATÓR**, -OĂRE, *dominatori*, -oare adj. (fr. *dominateur*, lat. *dominator*; -oris) Care domină, căruia îi place să domine; dominant (1).
- DOMINÁȚIE**, *dominații* s.f. (fr. *domination*, lat. *dominatio*) Faptul de a domina; putere, stăpânire, influență exercitată asupra cuiva sau a ceva.
- DOMINICÁN¹**, -Ă, *dominicani*, -e (fr. *dominicain*)
1. S.m. și f. Călugăr dintr-un ordin monahal catolic al Sfântului Dominic de Guzman (sec. al XIII-lea).
 2. Adj. Referitor la dominicani (1).
- DOMINICÁN²**, -Ă, *dominicani*, -e s.m. și f., adj. (fr. *dominicain*) (Persoană) din Republica Dominicană.
- DOMINIÓN**, *dominioane* s.n. (fr. *dominion*) Stat independent și suveran care făcea parte din Imperiul Britanic, iar astăzi, din Commonwealth.
- DOMINÓ**, *dominouri* s.n. (fr. *domino*)
1. Mantie neagră, lungă, cu glugă, purtată la baluri mascate; persoana îmbrăcată astfel.
 2. Joc de societate alcătuit din 28 de piese dreptunghiulare plate, însemnate (de la 0 la 6), combinate conform anumitor reguli.
 3. *Principiul dominoului* = fenomen de cădere succesivă a complicilor; reacție în lanț.
- DOMPTÁ**, *domptez* vb. I (fr. *dompter*) A îmblânzi, a dresa un animal sălbatic; (fig.) a înfrâna, a stăpâni.
- DOMPTÓR**, -OĂRE, *domptori*, -oare s.m. și f. (fr. *dompteur*) Persoană care drează; dresor, îmblânzitor.
- DON** s.m. (sp. *don*) Termen de politețe pentru bărbați așezat în fața prenumelui acestora, în Spania, Italia.
- DONÁ**, *domez* vb. I (fr. *donner*, lat. *donare*) A face o donație; a dăru.
- DÓÑA** s.f. (pr. *dónia*; sp. *doña*) Termen de politețe pentru femei, așezat în fața prenumelui acestora, în Spania.
- DONÁRIU** s.n. (fr., lat. *donarium*) Parte a unui templu sau a altui edificiu antic în care se păstrau ofrandele pentru zei; piesă votivă.
- DONATÁR**, -Ă, *donatari*, -e s.m. și f. (fr. *donataire*, lat. *donatarius*) Persoană care primește o donație.
- DONATÓR**, -OĂRE, *donatori*, -oare s.m. și f. (fr. *donateur*, lat. *donator*, -oris)
1. Persoană care face o donație.
 2. *Donator de sânge* = persoană sănătoasă care donează sânge pentru transfuzii, pentru perfuzii; donor.
- DONÁȚIE**, *donații* s.f. (fr. *donation*, lat. *donatio*) Contract prin care o persoană transmite irevocabil

- altei/altor persoane proprietatea unui bun material; donare; bun material transmis cuiva.
- DONG** s.m. (fr. *dong*) Unitate monetară principală în Republica Vietnam.
- DONJÓN**, *donjoane* s.n. (fr. *donjon*) Turn principal, fortificat al unui castel medieval.
- DONJUÁN**, *donjuani* s.m. (pr. și *donhuán*; fr. *don Juan*) Bărbat seducător, amator de aventuri amoroase, crai.
- DONJUANESC**, -Ă, *donjuanești* adj. (pr. și *donhuanesc*; fr. *donjuanesque*) (Livr.) Care are caracter de donjuan, de seducător.
- DONJUANISM** s.n. (pr. și *donhuanism*; fr. *donjuanisme*) (Livr.) Caracter, faptă de donjuan.
- DONÓR**, *donori* s.m. (fr. *donneur*, engl. *donor*) 1. Atom pentavalent care, introdus într-un semiconductor, cedează electroni. 2. (Biol.) Individ care cedează celule, cromozomi etc.; donator (2).
- DONQUIJOTESC**, -Ă, *donquijotești* adj. (pr. *donchihotesc*; fr. *donquichottesque*) (Livr.) Care manifestă donquijotism; irealizabil.
- DONQUIJOTISM** s.n. (pr. *donchihotism*; fr. *donquichottisme*) (Livr.) Atitudine sau purtare extravagantă, caracteristică unei persoane lipsite de simțul realității, care manifestă un eroism steril în luptă cu obstacole imaginare.
- DOPĂ**, *dopez* vb. I (fr. *doper*) A(-și) administra în mod nepermis substanțe stimulative înainte unei probe sportive, pentru mărirea temporară a randamentului fiziologic.
- DOPĂJ**, *dopaje* s.n. (fr. *dopage*) Dopare, doping.
- DOPĂNT**, -Ă, *dopănți*, -te adj., s.m. (fr. *dopant*) (Substanță) care se folosește în dopare.
- DOPĂRE**, *dopări* s.f. (de la *dopa*) Stimulare artificială a organismului cu ajutorul unor substanțe; dopaj, doping.
- DÓPING** s.n. (fr., engl. *doping*) Substanță care stimulează forța fizică a unei persoane, folosită în dopare; dopaj, dopare.
- DÓPLER**, *dopplere* adj. (n.pr. *Doppler*) Examen *Doppler* (și substantivat, n.) = examen ecografic prin care se descoperă anomalia valvei cardiace sau stenoza unei artere.
- DORÁT**, -Ă, *dorați*, -te adj. (it. *dorato*, fr. *doré*) Aurit.
- DÓRIC**, -Ă, *dorici*, -ce adj. (fr. *dorique*, lat. *doricus*) Stil (sau ordin) *doric* = cel mai vechi stil (sau ordin) arhitectonic grecesc, caracterizat prin coloane robuste, fără bază, și capiteluri fără ornamente, prin sobrietate.
- DORLOTÁ**, *dorlotez* vb. I (fr. *dorloter*) A trata pe cineva cu delicatețe, cu grijă.
- DORMÉZĂ**, *dormeze* s.f. (fr. *dormeuse*) Canapea îngustă, fără spătar, pe care se poate dormi.
- DORN**, *dormuri* s.n. (germ. *Dorn*) 1. Uncaltă de oțel în formă de bară, cu un capăt conic, care servește la perforarea sau la lărgirea găurilor făcute în table metalice, în piele etc.; mandrin, priboi. 2. Uncaltă cilindrică sau conică funcționând ca un burghiu, folosită la degajarea găurilor de sondă.
- DORSÁL**, -Ă, *dorsali*, -e adj. (fr. *dorsal*) Care ține de regiunea spatelui.
- DORSALGÍE** s.f. (fr. *dorsalgie*) Durere în regiunea dorsală.
- DOSÁR**, *dosare* s.n. (cf. fr. *dossier*) 1. Totalitatea actelor care se referă la un litigiu, la o problemă, la o persoană; copertă în care se păstrează aceste acte. 2. Ansamblu de rapoarte, referințe etc. cuprinse într-un dosar (1). 3. A închide dosarul = a clasa. A pune la dosar = a nu da curs (unei cereri, unui act); (fig.) a nu-i păsa (cuiva) de ceva.
- DOTÁ**, *dotez* vb. I (fr. *doter*, lat. *dotare*) 1. A utila o instituție, o întreprindere etc. cu cele necesare pentru desfășurarea activității. 2. A da o dotă unei fete de măritat. 3. (Fig.) A înzestra cu însușiri deosebite intelectuale sau sufletești.
- DOTÁL**, -Ă, *dotali*, -e adj. (fr. *dotat*) Care ține de dotă, prin care se constituie o dotă.
- DOTÁT**, -Ă, *dotăți*, -te adj. (de la *dota*) 1. (Fig.) Înzestrat cu deosebite calități intelectuale, artistice etc. 2. Înzestrat cu mijloace materiale; utilat.
- DOTĂȚIE**, *dotății* s.f. (fr. *dotation*, lat. *dotatio*) Dotare; mijloace materiale date în acest scop.
- DÓTĂ**, *dote* s.f. (fr. *dot*, lat. *dos*, -*otis*) (În unele țări) Totalitatea bunurilor pe care o femeie le aduce într-o căsătorie; zestrea unei fete de măritat.
- DOXOLÓGIC**, -Ă, *doxologici*, -ce adj. (fr. *doxologique*) Referitor la doxologie.
- DOXOLOGÍE**, *doxologii* s.f. (fr. *doxologie*) Cântare liturgică de preamărire a lui Dumnezeu sau a lui Isus Hristos.
- DOXOMETRIE** s.f. (fr. *doxométrie*) Studiul prin sondaj al opiniei publice privind unele probleme.
- DOZÁ**, *dozez* vb. I (fr. *doser*) 1. A determina concentrația unei soluții, proporțiile unui amestec, a stabili o doză¹. 2. (Fig.) A folosi ceva în proporții echilibrate; a regla.
- DOZÁBIL**, -Ă, *dozabili*, -e adj. (fr. *dosable*) Care poate fi dozat.
- DOZÁJ**, *dozaje* s.n. (fr. *dosage*) 1. Determinare a concentrației unei soluții, a cantității unui anumit compus dintr-o substanță; dozare. 2. Proporție între diferitele substanțe sau materiale care compun un amestec.

- DOZATÓR**, *dozatoare* s.n. (*doza* + *-tor*, cf. fr. *doseur*) 1. Aparat sau dispozitiv care dozează. 2. Instalație în care se amestecă, în anumite doze, apă acidulată și esențe de băuturi.
- DÓZĂ**¹, *doze* s.f. (fr. *dose*) Cantitate determinată dintr-o substanță, dintr-un material etc. care provoacă un anumit efect sau care intră în compoziția unui amestec.
- DÓZĂ**², *doze* s.f. (germ. *Dose*) 1. Cutie (metalică) izolată care protejează anumite componente ale instalațiilor electrice. 2. Dispozitiv folosit la redarea sunetelor înregistrate pe un disc.
- DOZIMÉTRIC**, -Ă, *dozimetrici*, -ce adj. (fr. *dosimétrique*) Care ține de dozimetrie.
- DOZIMÉTRIE** s.f. (fr. *dosimétrie*) Studiul tehnicii de măsurare a dozelor¹ de radiații.
- DOZIMETRIST**, *dozimetriști* s.m. (germ. *Dosimetrist*) Specialist în dozimetrie.
- DOZIMÉTRU**, *dozimetre* s.n. (fr. *dosimètre*) 1. Aparat folosit pentru măsurarea dozelor¹ de radiații. 2. Aparat folosit pentru măsurarea zgomotului industrial.
- DRACÓNIC**, -Ă, *draconici*, -ce adj. (germ. *drakonis*) Care este extrem de aspru; sever. *Măsuri draconice*.
- DRAGÁ**, *draghez* vb. I (fr. *dragner*) 1. A săpa cu o dragă (1) fundul unei ape și a îndepărta materialul rezultat. 2. A curăța de mine¹ (3) o cale navigabilă. 3. (Fig.) A agăța (de obicei, femei).
- DRAGÁJ**, *dragaje* s.n. (fr. *dragage*) Săpare cu o dragă (1) a fundului unei ape; dragare.
- DRAGĂ**, *drage* s.f. (fr. *drague*) 1. Instalație plutitoare de săpat fundul cursurilor de apă sau al mărilor. 2. Plasă folosită pentru colectarea plantelor sau a animalelor de pe fundul apelor. 3. Dispozitiv folosit pentru înlăturarea minelor¹ (3) de pe o cale navigabilă.
- DRAGLÍNĂ**, *dragline* s.f. (engl., fr. *dragline*) Dispozitiv fixat pe un excavator, de forma unei cupe, folosit pentru săpatul și încărcatul pământului.
- DRAGLINIST**, -Ă, *dragliniști*, -ste s.m. și f. (*draglină* + *-ist*) Muncitor care lucrează cu draglina.
- DRAGÓN**¹, *dragoane* s.n. (fr. *dragonne*) Șiret din fir metalic, cu ciucure, prins la mânerul sabiei.
- DRAGÓN**², *dragoni* s.m. (fr. *dragon*) 1. Monstru fabulos reprezentat cu gheare de leu, aripi de vultur și coadă de șarpe. 2. Specie de șopârlă tropicală care trăiește în copaci. 3. Nume dat unei constelații din emisfera boreală. 4. Soldat din cavalerie care lupta și pedestru.
- DRAGONÁDE** s.f. pl. (fr. *dragonnades*) Nume dat persecuțiilor inițiate împotriva protestanților din Franța sub Ludovic al XVI-lea.
- DRAGÓR**, (1) *dragori*, (2) *dragoare* (fr. *dragueur*) 1. S.m. Muncitor care manevrează o dragă (1). 2. S.n. Navă de luptă folosită pentru detectarea și anihilarea minelor¹ (3) marine magnetice.
- DRÁGSTER** s.n. (engl. *dragster*) 1. Cursă automobilistică în care se pot atinge viteze foarte mari pe distanță scurtă (400 m). 2. Mașină cu șasiu de bare din oțel, cu roți subțiri în față și cu roți cu anvelope mari, rezistente în spate, folosită la dragster (1).
- DRÁHMÁ**, *drahme* s.f. (gr. *drahmi*, fr. *drachme*) 1. Monedă de argint în Grecia antică. 2. Unitate monetară în Grecia, înlocuită cu euro în anul 2002.
- DRAJÉU**, *drajeuri* s.n. (fr. *dragée*) 1. Bomboană umplută și glazurată. 2. Medicament în formă de pilulă, învelit cu un strat de zahăr sau de ciocolată.
- DRAJÓN**, *drajoni* s.m. (fr. *drageon*) Lăstar crescut din rădăcina unei plante lemnoase.
- DRAJONÁ**, pers. 3 *drajonează* vb. I (fr. *drageonner*) A produce drajoni.
- DRAJONÁJ**, *drajonaje* s.n. (fr. *drageonnage*) Drajonare.
- DRÁKKÁR**, *drakkare* s.n. (fr. *drakkar*) Navă fără punte, ascuțită la extremități, folosită în expediții de vikinci.
- DRAMÁTIC**, -Ă, *dramatici*, -ce adj. (fr. *dramatique*, lat. *dramaticus*) 1. Care ține de dramă sau de teatru; care se ocupă cu teatrul. 2. Care este bogat în contraste, în conflicte, în evenimente; zguduitor, impresionant (1).
- DRAMATÍSM** s.n. (fr. *dramatisme*) 1. Ceea ce produce intensitatea conflictului, sentimente puternice, emoții vii (caracteristice unei drame). 2. Tensiune, încordare nervoasă, zguduire sufletească.
- DRAMATIZÁ**, *dramatizez* vb. I (fr. *dramatiser*) 1. A adapta o operă literară pentru scenă. 2. (Ir.) A realiza ceva în mod dramatic (2); a lua în tragic un fapt obișnuit.
- DRAMATIZÁRE**, *dramatizări* s.f. (de la *dramatiza*) Operă literară adaptată pentru scenă, radio sau televiziune.
- DRAMATÚRG**, *dramaturgi* s.m. (cf. fr. *dramaturge*) Autor de opere dramatice; autor de adaptări de opere literare sau de traduceri de piese de teatru pentru scenă.
- DRAMATÚRGIC**, -Ă, *dramaturgici*, -ce adj. (germ. *dramaturgisch*) Referitor la dramaturgie.
- DRAMATURGIE** s.f. (fr. *dramaturgie*) 1. Totalitatea operelor dramatice ale unui popor, ale unei

- epoci, ale unui scriitor etc. 2. Artă de a scrie piese de teatru, de a le pune în scenă și de a le interpreta.
- DRĂMĂ**, *drame* s.f. (fr. *drame*, lat. *drama*) 1. Piesă de teatru în care comicul se îmbină cu tragicul. 2. Artă dramatică. 3. (Fig.) Eveniment tragic, zguduitor: catastrofă, nenorocire. 4. Frământare, conflict sufleteș puternic. 5. *Dramă pasională* = crimă sau sinucidere din gelozie ori din dragoste.
- DRĂMOLĂ**, *dramolete* s.f. (germ. *Dramolett*) Dramă (1) scurtă; melodramă siropoasă.
- DRAPĂ**, *drapaz* vb. I (fr. *draper*) 1. A acoperi, a împodobi o fereastră, o ușă etc. cu o draperie. 2. A aranja în cută armonioase. 3. A (sc) îmbrăca într-un veșmânt larg, în falduri.
- DRAPĂJ**, *drapaje* s.n. (fr. *drapage*) (Rar) Drapare.
- DRAPĂL**, *drapale* s.n. (it. *drappello*, cf. fr. *drapeau*) 1. Semn distinctiv al unui stat, al unei unități militare, al unei asociații etc., reprezentat printr-o bucată de pânză sau de mătase colorată, fixată la unul dintre capete pe un băț; steag, bandieră (1). 2. *Drapel de stat* = drapel oficial al unui stat, descris în constituție. *Drapel alb* = drapel care indică dorința de a parlamenta sau de a capitula. *Drapel roșu* = emblema revoluționară. *A fi sub drapel* = a fi în serviciu militar. *A lupta sub drapelul cuiva* = a lupta pentru cineva sau pentru ceva. *A ține drapelul sus* = a milita pentru o idee, pentru o cauză etc.; a se comporta exemplar. *A ridica drapelul luptei pentru...* = a porni lupta pentru...
- DRAPERIE**, *draperii* s.f. (fr. *draperie*) 1. Perdea grea de stofă, de catifea etc. 2. Veșmânt larg, în falduri, care îmbracă o statuie, un personaj antic etc.
- DRAPÉU**, *drapeuri* s.n. (fr. *drapé*) Cută, fald (al unui veșmânt).
- DRĂSTIC**, -Ă, *drastici*, -ce adj. (fr. *drastique*) 1. Foarte aspru, violent (2); extrem (1). 2. (Despre purgative) Cu efect rapid și puternic.
- DRAVIDIÂN**, -Ă, *dravidieni*, -e (fr. *dravidien*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care aparține unei populații negroide din sudul Indiei. 2. *Limbă dravidiene* = (familie de) limbi vorbite în sudul Indiei și în nordul Ceylonului.
- DRAW** s.n. (pr. *drau*; engl. *draw*) (Sport) Meciu încheiat cu scor egal; rezultat de egalitate obținut la terminarea unei partide.
- DREADNOUGHT** s.n. (pr. *drédnot*; engl., fr. *dreadnought*) (Mar.) Cuirasat rapid, blindat, cu tunuri de mare calibru.
- DREN**, *drenuri* s.n. (fr. *drain*) 1. Conductă subterană de colectare și de evacuare a apei dintr-un teren mlăștinos. 2. (Med.) Tub subțire din cauciuc, pus într-o plagă, folosit pentru eliminarea secrețiilor (purulente).
- DRENĂ**, *drenez* vb. I (fr. *drainer*) 1. A colecta și a evacua apa dintr-un teren mlăștinos, dintr-o navă. 2. (Med.) A elimina secreția (purulentă) dintr-o rană cu un dren (2); a elimina secreția colectată într-un țesut.
- DRENĂJ**, *drenaje* s.n. (fr. *drainage*) 1. Drenare. 2. Construcție hidrotehnică folosită la drenarea unui teren. 3. Eliminarea a puroiului dintr-o rană, a secreției colectate într-un țesut.
- DRENĂRE**, *drenări* s.f. (de la *drena*) Acțiunea de a drena; drenaj; deplasare a țiteiului dintr-un zăcământ spre gaura de sondă.
- DREPTUNGHII**, *dreptunghiuri* s.n. (cf. fr. *rectangle*) Patrulater cu toate unghiurile drepte.
- DREPTUNGHIC**, -Ă, *dreptunghici*, -ce adj. (*dreptunghi + -ic*) (Despre figuri geometrice) Cu unul sau cu mai multe unghiuri drepte.
- DREPTUNGHIIULĂR**, -Ă, *dreptunghiulari*, -e adj. (cf. fr. *rectangulaire*) Care are formă de dreptunghi; rectangular (1).
- DRES**, *dresuri* s.n. (engl. *dress*) 1. Ciorap-pantaloni, colant (2). 2. (Sport, balet) Echipament (pe corp).
- DRESĂ¹**, *dresez* vb. I (fr. *dresser*) 1. A deprinde un animal cu executarea, la comandă, a unor figuri și mișcări. 2. (Fig.; peior.) A obișnui pe cineva cu o anumită comportare în ocazii diferite; a instrui, a forma.
- DRESĂ²**, *dresez* vb. I (fr. *dresser*) A redacta un act oficial, un proces-verbal.
- DRESĂJ**, *dresaje* s.n. (fr. *dressage*) Dresură (1).
- DRESÓR**, -OĂRE, *dresori*, -oare s.m. și f. (fr. *dresseur*) Specialist în dresarea (într-un circ) a animalelor; trainer (2).
- DREȘING [ROOM]**, *dreșinguri/dreșingroomuri* s.n. (engl. *dressing*) Încăpere pentru păstrarea hainelor, a încălțăminte etc.
- DREȘING**, *dreșinguri* s.n. (engl. *dressing*) Sos picant pentru salate, fripturi etc.
- DRESURĂ**, *dresuri* s.f. (germ. *Dressur*) 1. Dresare a unui animal; dresaj. 2. Număr de circ executat cu animale dresate.
- DREZINĂ**, *drezine* s.f. (fr. *draine*) Vagonet (deschis) folosit pentru transporturi ușoare pe calea ferată.
- DRIADĂ**, *driade* s.f. (fr. *dryade*, lat. *dryas*, -adis) Nimfă a pădurilor, în mitologia greacă.
- DRIBLĂ**, *driblez* vb. I (fr. *dribler*) (Sport) A conduce mingea prin loviri scurte cu piciorul (la fotbal), cu mâna (la handbal, la baschet) sau cu crosa (la hochei), pentru a evita ori a deruta adversarul.

- DRIBLÉR, -Ă, dribleri, -e** s.m. și f. (engl. *dribbler*, fr. *dribbleur*) Sportiv, într-o echipă, care execută driblinguri.
- DRİBLING, driblinguri** s.n. (engl. *dribbling*) (Sport) Înaintare prin driblarea adversarului.
- DRİFTER, driftiere** s.n. (engl. *drifter*) Ambarcațiune folosită la pescuit în largul mării și în sport.
- DRIL¹, driluri** s.n. (germ. *Drill*) Țesătură groasă și deasă, obținută din fire de bumbac sau de cânepă, folosită pentru confecționarea unor obiecte de îmbrăcăminte de vară, pentru corturi etc.
- DRIL², drili** s.m. (fr. *drill*) Maimuță cinofală cu bot încrețit și umflat, din vestul Africii.
- DRİLING, drilinguri** s.n. (engl. *drilling*) Armă de vânătoare cu trei țevi.
- DRINK, drinkuri** s.n. (engl., fr. *drink*) Băutură (alcoolică).
- DRİOPİTÉC, driopiteci** s.m. (fr. *dryopitèque*) Maimuță fosilă bipedă, arboricolă, cu membrele anterioare lungi, considerată strămoșul cel mai apropiat al maimuțelor antropoide și al omului.
- DRIVE, drive-uri** s.n. (pr. *draiv*; engl., fr. *drive*) 1. Lovitură puternică la tenis, la golf și la baseball prin care mingea se lansează în terenul advers cu viteză mare, pe o traiectorie razantă. 2. Drum, călătorie (cu automobilul).
- DRIVE-IN** s.n. (pr. *drâivin*; engl. *drive-in*) Cinematograf, bar în aer liber etc., în care se intră cu automobilul.
- DRİVELOB, driveloburi** s.n. (pr. *drâivlob*; engl. *drivelob*) Drive (1) cu traiectorie înaltă.
- DRİVER, driveri** s.m. (pr. *drâivâr*; engl. *driver*) 1. Conducător de atelaj, la cursa de trap; jocher care conduce un sulki. 2. (În automobilism) Șofer.
- DROG, droguri** s.n. (fr. *drogue*) 1. Substanță vegetală, animală sau minerală folosită la prepararea unor medicamente; narcotic. 2. (Peior.) Medicament. 3. Substanță psihotropă, nocivă pentru sănătate, care poate provoca toxicomanie; stupefiant (2), speed.
- DROGĂ, droghez** vb. I (fr. *droguer*) A(-și) administra stupefiante.
- DROGHERİE, drogherii** s.f. (fr. *droguerie*) Magazin în care se vând articole de parfumerie, de toaletă și produse farmaceutice de folosință comună.
- DROGHÉT** s.n. (fr. *droguet*) Țesătură de mătase, de lână sau de bumbac, cu desene brocate.
- DROGHİST, -Ă, droghisti, -ste** s.m. și f. (fr. *droguiste*) Comerciant care vinde într-o drogherie; proprietarul unei drogherii; fabricant de droguri.
- DROGOMÁN, drogomani** s.m. (*drog* + *-man*) Toxicoman.
- DROLÁTIC, -Ă, drolatici, -ce** adj. (fr. *drolatique*) (Livr.) Comic, recreativ, nostim prin originalitate.
- DROMADÉR, dromaderi** s.m. (fr. *dromadaire*) Cămilă cu o singură cocoasă, care trăiește în toate zonele deșertice din Africa și din Peninsula Arabică, folosită la călărit și la transport; mehari.
- DROMO-** (fr. *dromo-*) Element de compunere cu sensul de „drum”, în cuvinte ca: *dromofobie*, *dromomanie*.
- DROMOFOBİE** s.f. (fr. *dromophobie*) Teamă patologică de călătorii, de drumuri.
- DROMOMANİE, dromomanii** s.f. (fr. *dromomanie*) Simptom specific unor bolnavi psihici, caracterizat printr-un impuls irezistibil de a călători, de a vagabonda.
- DROMÓN, dromoane** s.n. (fr. *dromon*, gr. *dromón*) 1. Navă bizantină de transport, în Antichitate. 2. Navă de război cu rame, în Evul Mediu.
- DRÓMOS** s.n. (fr., gr. *dromos*) 1. (În Grecia antică) Teren destinat alergărilor în curse atletice. 2. Alee străjuită de sfincși, la intrarea în vechile temple egiptene.
- DRÓNĂ, drone** s.f. (engl. am. *drona*) Avion mic, pilotat de la distanță.
- DRÓPGOL, dropgoluri** s.n. (engl., fr. *drop-goal*) (La rugby) Lovitură de picior în demivoleu, care trimite balonul peste bara de sus a butului adversarului.
- DROPS, dropsuri** s.n. (germ. *Drop[s]*) Bomboană cu aspect sticlos, preparată din caramel.
- DROSOFİLĂ, drosofile** s.f. (fr. *drosophile*) Insectă dipteră ale cărei larve trăiesc în materii de fermentație sau de putrefacție, folosită în experimente genetice; musculiță de oțet.
- DRUGSTORE, drugstore-uri** s.n. (pr. *drágstor*; engl. am. *drugstore*) Magazin în care se vând produse farmaceutice, cosmetice, alimentare preambalate, înghețată, cărți etc.
- DRUÍD, druizi** s.m. (fr. *druide*, lat. *druidae*) Preot celt ales pe viață, cu rol important în viața juridică și politică în Gali, în Bretania și în Irlanda.
- DRUÍDIC, -Ă, druidici, -ce** adj. (fr. *druidique*) Care ține de druizi, referitor la druizi.
- DRUIDİSM** s.n. (fr. *druidisme*) Religia druizilor, care propovăduia credința în nemurirea sufletului și a sfârșitului lumii prin foc și apă.
- DRUM** s.n. (pr. *dram*; engl. *drum*) (Muz.) Tobă, baterie.
- DRUMLIN, drumline** s.n. (fr. *drumlin*) Relief glaciar alcătuit din material morenic, care are contur eliptic.
- DRUMMER, drummeri** s.m. (pr. *drâmâr*; engl. *drummer*) Baterist, toboșar într-o formație muzicală modernă.

- DRUPACÉE**, *drupacee* s.f. (fr. *drupacée*) (La pl.) Grup de pomi fructiferi sau de plante cu fructe drupe; (și la sg.) pom fructifer, plantă din acest grup.
- DRŪPĂ**, *drupe* s.f. (fr. *drupe*, lat. *drupa*) Fruct indhiscent cărnos (și zemos), cu sămbure tare.
- DRŪZĂ**, *druze* s.f. (fr. *druse*) 1. Grup de cristale formate pe pereții cavităților unor roci sau ale unor filoane; geodă (1). 2. Cristal din oxalat de calciu, prezent în unele țesuturi vegetale.
- DRY** adj. invar. (pr. *drai*; engl. *dry*) (Despre băuturi alcoolice) Sec; fără zahăr.
- DUÁL**, *duale* s.n. (fr. *duel*, lat. *dualis*) (În unele limbi) Număr gramatical care indică două exemplare sau o pereche de ființe ori de lucruri.
- DUALISM** s.n. (fr. *dualisme*) 1. Sistem de gândire religios sau filosofic care consideră că la baza existenței stau două principii opuse și ireductibile (materia și spiritul, binele și răul etc.). 2. Uniune politică realizată între Austria și Ungaria (Imperiul Austro-Ungar, 1867–1918).
- DUALÍST**, *-Ă, dualiști, -ste* (fr. *dualiste*) 1. Adj. Al dualismului, caracteristic dualismului, care se bazează pe dualism. 2. S.m. și f. Adept al dualismului (1).
- DUALITĂTE**, *dualități* s.f. (fr. *dualité*, lat. *dualitas, -atis*) Caracterul a ceea ce este dublu sau are o natură dublă; coexistență a două sisteme, a două principii sau a două elemente diferite, opuse; ansamblu alcătuit din elemente diferite, opuse.
- DUBIÓS**, *-OĂSĂ, dubioși, -oase* adj. (lat. *dubiosus*) Nesigur, îndoielnic, suspect.
- DUBITATIV**, *-Ă, dubitativi, -e* adj. (fr. *dubitativ*, lat. *dubitativus*) (Despre propoziții) Care exprimă o îndoială, o nesiguranță, o incertitudine.
- DŪBIU**, *dubii* s.n. (lat. *dubium*) Îndoială, neîncredere; nesiguranță.
- DUBLĂ**, *dublez* vb. I (fr. *doubler*) 1. A face să devină sau a deveni de două ori mai mare; a (se) îndoi; a duplica. 2. A căptuși o haină, un cazan etc. 3. A înlocui titularul unui rol, într-un spectacol. 4. (Fig.) A însoți, a secunda.
- DUBLĂJ**, *dublaje* s.n. (fr. *doublage*) 1. Acțiunea de a dubla; înregistrare a benzii sonore a unui film într-o limbă diferită de cea originală. 2. Înlocuire a unui actor cu dublura (1) acestuia.
- DUBLÉ**, *dubleuri* s.n. (fr. *doublé*) (Obiect de) metal placat cu un strat subțire de aur sau de platină.
- DUBLÉT**, *dublete* s.n. (fr. *doublet*) 1. Al doilea exemplar al unui obiect (carte, timbru etc.) dintr-o colecție. 2. Cuvânt care are aceeași etimologie cu altul, dar sens (uneori și aspect fonetic) diferit. 3. *Dublet electric* = dipol electric.
- DUBLÉU**, *dubleuri* s.n. (fr. *doublé*) 1. Doborâre a două animale (de vânat) cu două lovituri apropiate ale puștii. 2. Dublură (3).
- DUBLÓN¹**, *dublóni* s.m. (fr. *doublon*, cf. sp. *doblón*) Monedă spaniolă veche, de aur.
- DUBLÓN²**, *dublónuri* s.n. (fr. *doublon*) Repetare eronată a unei litere, a unui cuvânt, a unei linii etc., în grafică.
- DUBLÓR**, *dubloare* s.n. (engl. *dubler*) Dispozitiv care dublează o mărime. *Dublór de temperatură*.
- DUBLÓU¹**, *dublouri* s.n. (fr. *doubleau*) 1. Arc în relief care dublează o boltă. 2. Grinda principală la un planșeu de lemn.
- DUBLÓU²**, *dublouri* s.n. (engl. *double [skull]*) Cuplu de sportivi, participanți la concursuri de canotaj, de săniuș etc.
- DŪBLU**, *-Ă, dubli, -e* adj. (fr. *double*) 1. Care este de două ori mai mare, mai greu, mai valoros; îndoit. 2. Format din două obiecte identice sau de același fel; făcut în două exemplare; geminat (1). 3. *Dublu băieți* (sau *fete, mixt*) (substantivat, m.) = partidă de tenis (de masă) cu doi jucători de fiecare parte. *Minge dublă* (și substantivat, f.) = (la volei, handbal, tenis [de masă]) mișcare nereglementară care constă în atingerea mingii de către jucător de două ori la primire sau în lăsarea mingii să atingă de două ori la rând terenul sau masa de joc. *În dublu* = în două exemplare. *A vedea dublu* = a vedea două imagini ale aceluiași obiect; a vedea turbure; a fi beat.
- DŪBLU-CASETOFÓN**, *dublu-casetofoane* s.n. (*dublu + casetofon*) Casetofon cu două dispozitive de citit casete, folosit la înregistrările de pe o casetă pe alta.
- DUBLŪRĂ**, *dubluri* s.f. (fr. *doublure*) 1. Actor (sau cântăreț) care îl înlocuiește pe titularul unui rol, într-un spectacol. 2. Vatelină, țesătură de bumbac sau de mătase folosită la căptușirea unor piese de îmbrăcăminte. 3. Obiect identic cu altul, persoană la fel cu alta; copie, dublu (2).
- DUCÁL**, *-Ă, ducali, -e* adj. (fr. *ducal*) Care ține de duce, referitor la duce, al ducelui.
- DUCÁT**, (1) *ducate*, (2) *ducați* (it. *ducato*) 1. S.n. Provincie, teritoriu, stat guvernat de un duce sau de o ducesă. 2. S.m. Monedă italiană de aur sau de argint care a circulat în apusul Europei și în Țările Române.
- DŪCE**, *duci* s.m. (fr. *duc*, lat. *dux, -cis*) 1. Suveranul unui ducat (1). 2. Titlu de noblete superior

- marchizului; mare senior feudal; persoană având acest titlu. 3. Conducător militar, la triburile germanice.
- DUCEȘĂ**, *ducese* s.f. (cf. fr. *duchesse*, it. *duchessa*) Soția unui duce (1); femeie care deține sau conduce un ducat.
- DÜCKER**, *duckere* s.n. (germ. *Dücker*) Conductă în formă de sifon inversat, care asigură trecerea apelor sub șosele, sub canale etc.
- DUCT**, *ducturi* s.n. (lat. *ductus*) (Anat.) Canal (3), tub (3).
- DUCTIL**, -Ă, *ductili*, -e adj. (fr. *ductile*, lat. *ductilis*) (Despre metale, aliaje) Care poate fi prelucrat în fire sau în foi subțiri, fără să se rupă.
- DUCTILITĂȚE** s.f. (fr. *ductilité*) Calitatea unui metal sau a unui aliaj de a fi ductil.
- DUCTILOMÉTRU**, *ductilometre* s.n. (fr. *ductilometre*) Aparat folosit pentru măsurarea ductilității unui corp.
- DUDĂIN**, *dudaini* s.m. (engl. *dudain [melon]*) Varietate sălbatică de pepene (galben) din California, dăunătoare culturilor de bumbac, de sfeclă și de sparanghel.
- DUECENTO** s.n. (it. *duecento*) Cultura italiană din sec. al XIII-lea.
- DUÉL**, *dueluri* s.n. (fr. *duel*, lat. *duellum*) 1. Luptă cu martori între două persoane înarmate, care tranșează un diferend personal. 2. Luptă între două armate. 3. (Fig.) Polemică între două părți.
- DUELĂ**, *duelez* vb. I (cf. it. *duellare*) A se bate în duel.
- DUELÍST**, *dueliști* s.m. (fr. *duelliste*) (Rar) Bărbat care se bate în duel.
- DUÉÑA** s.f. (pr. *duéña*; sp. *dueña*, cf. fr. *duègne*) Guvernantă, doică, în Spania.
- DUÉT**, *duete* s.n. (it. *duetto*) Grup vocal sau instrumental format din două persoane ori din două instrumente, care execută o compoziție muzicală; duo; compoziția muzicală executată de două instrumente sau interpretată de două voci.
- DUETÍST**, -Ă, *duetiști*, -ste s.m. și f. (fr. *duettiste*) Cântăreț într-un duet.
- DÜGLAS**, *duglași* s.m. (engl. *douglas*) Brad înalt cu lemnul de culoare de la galben-rozaliu la brun-roșcat, cu o coroană piramidală; lemnul dur al acestui brad.
- DULCINÉE** s.f. (fr. *dulcinée*) (Fam.) Eroină a unui amor ridicol.
- DULIE**, *dulii* s.f. (cf. fr. *douille*) Piesă metalică în care se fixează becul electric și care asigură legătura acestuia la rețea; fasung.
- DUMĂ** s.f. (rus. *duma*) *Duma de Stat* = Camera Inferioară a Parlamentului, în Federația Rusă.
- DÚMPER**, *dumpere* s.n. (fr. *dumpere*) Basculantă al cărei scaun rotitor permite dirijarea înainte și înapoi a acesteia.
- DUMPING**, *dumpinguri* s.n. (pr. *dâmping*; engl., fr. *dumping*) Vânzare de mărfuri sau de valute pe piețe externe la un preț inferior pieței interne și mondiale, pentru a pătrunde pe o anumită piață și a impune apoi prețuri de monopol.
- DÚNĂ**, *dune* s.f. (fr. *dune*) Colină de nisip cu mai multe coame paralele, formată de vânt pe litoraluri și în regiunile deșertice.
- DUNĂȚĂ**, *dunete* s.f. (fr. *dunette*) Partea înaltă, la pupa unei nave, în care se află cabinetele căpitanului și ale ofițerilor sau ale echipajului.
- DÚO**, *duouri* s.n. (fr. *duo*) (Muz.) Duet.
- DUODECIMĂL**, -Ă, *duodecimali*, -e adj. (fr. *duodécimal*) Care are la bază împărțirea în douăsprezece unități; al cărui număr de bază este 12.
- DUODĚN**, *duodenuri* s.n. (fr. *duodénum*, lat. *duodenum*) Prima porțiune a intestinului subțire, situată între pilor și jejun.
- DUODENĂL**, -Ă, *duodenali*, -e adj. (fr. *duodénal*) Care aparține duodenului; care se formează în duoden.
- DUODENITĂ**, *duodenite* s.f. (fr. *duodénite*) Inflamație a mucoasei duodenului.
- DUODENOSCOPIE**, *duodenoscopii* s.f. (fr. *duodénoscopie*) Examinare endoscopică a duodenului.
- DUOPÓL**, *duopoluri* s.n. (fr. *duopole*) Situația unei piețe pe care își exercită dominația numai două monopoluri.
- DÚPLEX**, *duplexuri* s.n. (fr. *duplex*) 1. Hârtie sau carton fabricat din două straturi lipite. 2. Apartament (de lux) construit pe două nivele care comunică printr-o scară interioară; case-pereche. 3. *Sistem duplex* = instalație de telecomunicație care permite recepția și transmiterea simultană de mesaje (și imagini TV) în ambele sensuri.
- DUPLICĂ**, *duplic* vb. I (fr. *dupliquer*) A face un duplicat, a reproduce un document, a dubla.
- DUPLICĂȚ**, *duplicate* s.n. (germ. *Duplikat*) Al doilea exemplar al unui înscris; copie.
- DUPLICATÓR**, *duplicatoare* s.n. (fr. *duplicateur*) Mașină de duplicat.
- DUPLICITĂR**, -Ă, *duplicitari*, -e adj. (*duplicit[ate]* + -ar) Care are caracter de duplicitate; fals (2), fățarnic, ipocrit.
- DUPLICITĂȚE** s.f. (fr. *duplicité*, lat. *duplicitas*, -atis) Falsitate, fățarnicie, ipocrizie, fariseism, disimulație.

- DUR**, -Ă, *duri*, -e adj. (fr. *dur*, lat. *durus*) **1.** (Despre corpuri solide) Rezistent (**1**), greu de străpuns, tare, solid (**1**). **2.** (Despre ape) Care conține săruri (de calciu și de magneziu) peste limita admisă de apa potabilă sau industrială. **3.** Care necesită un efort fizic sau intelectual; dificil. *Exercițiul dur*. **4.** (Fig.) Agresiv (**1**), brutal, sever, violent (**2**); coriaccu.
- DURĂ**, pers. **3** *durează* vb. I (fr. *durer*, lat. *durare*) **1.** A dăinui, a menține, a persista; a exista mult timp; a se conserva (**2**). **2.** A ține, a se desfășura într-o anumită perioadă de timp; a se prelungi. **3.** (Despre obiecte) A fi trainic, rezistent, durabil.
- DURABIL**, -Ă, *durabili*, -e adj. (fr. *durable*, lat. *durabilis*) Care rezistă mult timp; trainic, solid (**2**), permanent, rezistent (**1**); viabil; peren (**2**), stabil (**2**).
- DURABILITATE** s.f. (fr. *durabilité*, lat. *durabilitas*, -atis) **1.** Calitatea a ceea ce este durabil; rezistență (**3**); perenitate, stabilitate (**1**). **2.** Durată de folosire a unui bun, a unui sistem tehnic.
- DURALUMINIU** s.n. (fr. *duralumin*) Aliaj de aluminiu, cupru, magneziu etc., ușor și rezistent, folosit în industria aeronautică.
- DŪRA MÁTER** s.f. (lat. *dura mater*, cf. fr. *dur-mère*) Membrană externă a meningelui, fibroasă și rezistentă; pahimeninge.
- DURAMÉN**, *duramenuri* s.n. (fr. *duramen*) Partea centrală a trunchiului unui arbore, care are o culoare mai închisă și o densitate mai mare decât albumul.
- DURĂTĂ**, *durate* s.f. (cf. fr. *durée*, it. *durata*) **1.** Intervalul de timp în care se petrece ceva; curs¹ (**2**); timpul în care se desfășoară două evenimente succesive. **2.** Timpul cât durează intonarea unei note muzicale; valoarea unei note. **3.** *De durată* = care durează mult.
- DURATÍV**, -Ă, *durativi*, -e adj. (fr. *duratif*) (Despre verbe sau timpuri verbale) Care arată că o acțiune durează, că nu este terminată.
- DURILÓN**, *duriloane* s.n. (fr. *durillon*) Îngroșare a pielii palmelor sau tălpilor; bătătură.
- DURITATE**, *durități* s.f. (fr. *durété*, lat. *duritas*, -atis) **1.** Calitatea de a fi dur (**1**); soliditate (**1**). **2.** Proprietatea unei ape de a conține săruri (de calciu și de magneziu) în cantitate mare. **3.** (Fig.) Asprime, severitate (**1**); cruzime, brutalitate.
- DÚRO** s.m. (sp. *duro*, fr. *douro*) Monedă spaniolă veche de argint.
- DUROFLÉX** s.n. (*dur[abil] + flex*) Material dur, flexibil și ușor, rezistent la uzură, folosit ca talpă la încălțăminte.
- DUROSCÓP**, *duroscoape* s.n. (fr. *duroscope*) Aparat folosit pentru măsurarea durtății metalelor.
- DUSÍNĂ**, *dusine* s.f. (fr. *doucine*) (Arhit.) Mătură cu dublă curbură, concavă în partea de sus și convexă la bază.
- DUȘ**, *dușuri* s.n. (fr. *douche*) **1.** Tub prevăzut cu o pâlnie care asigură țâsnirea apei prin găuri mici; jetul de apă de la un duș; (p. ext.) spălare a corpului făcută prin acest mijloc. **2.** (Fig.) Vorbă sau veste neplăcută, venită pe neașteptate. **3.** *A-i trage cuiva un duș (rece)* = a certa pe cineva.
- DUTY-FREE [SHOP]**, *duty-free-uri/duty-free shopuri* s.n. (pr. *diutifri [șop]*; engl. *duty-free [shop]*) Magazin, de obicei în incinta unui aeroport, cu produse scutite de taxe.
- DUUMVÍR**, *duumviri* s.m. (lat. *duumvir*) (În Antichitate) Magistrat roman care exercita o funcție importantă împreună cu alt magistrat.
- DUUMVIRÁT** s.n. (lat. *duumviratus*) Funcția, demnitatea de duumvir; perioada în care era exercitată această funcție.
- DÚZĂ**, *duze* s.f. (germ. *Düse*) **1.** Tub scurt prin care fluidul curge cu viteza sau la presiunea dorită; ajustaj. **2.** Filieră (pentru mătase).
- DUZÍNĂ**, *duzini* s.f. (gr. *duzina*, it. *dozzina*, fr. *douzaine*) **1.** Grup de douăsprezece obiecte de același fel. **2.** *De duzină* = (fabricat) în serie; de calitate inferioară; mediocru.
- DYKE** s.n. (pr. *daic*; engl. *dyke*) Filon de lavă injectată și consolidată în fisura verticală a unui con vulcanic, care, prin eroziunea terenurilor, rămâne în relief ca un zid; dig mic.

E

EASTMANCOLÓR s.n. (pr. *istmăncolór*; engl. *east-mancolor*) (Cin.) Procedeu de tratare a peliculei de celuloid prin suprapunerea a trei emulsii sensibile la trei feluri de culori; film astfel realizat.

EBÉN s.n. (fr. *ébène*, lat. *ebenus*) Lemn negru, dur și greu, obținut din arbori exotici, folosit la fabricarea mobilei de lux; abanos.

EBENÍN, -Ă, *ebenini*, -e adj. (fr. *ébénin*) Care este asemănător abanosului; negru ca abanosul.

EBENÍST, -Ă, *ebenisti*, -ste s.m. și f. (fr. *ébéniste*)
1. Tâmplar care execută plăcaje pentru mobila de lux; artizan de mobilier. 2. Persoană care fabrică sau vinde obiecte din lemn de abanos.

EBENISTERIE s.f. (fr. *ébénisterie*) 1. Arta ebenistului. 2. Atelierul ebenistului.

EBENÍSTICĂ s.f. (*ebenist* + *-ică*, cf. fr. *ébénisterie*) Tâmplăric de mare finețe, cu intarsii.

EBLUIȘĂ, *ebluisez* vb. I (cf. fr. *éblouir*) A orbi din cauza unei străluciri prea mari.

ÉBOLA (VÍRUS) (fr. *Ebola virus*) Virus african care provoacă o infecție contagioasă și epidemică gravă, manifestată prin febră și hemoragii.

EBONITĂ s.f. (fr. *ébonite*) Material electroizolant și anticoroziv obținut din cauciuc solidificat și sulf.

E-BOOK s.m. (pr. *ibuk*; engl. am. *e-book*) Microordinator de mărimea unei cărți.

EBOȘĂ, *eboșez* vb. I (fr. *ébaucher*) 1. A lamina un lingou pentru uniformizarea materialului respectiv. 2. A face o eboșă (2); a schița (1).

EBÓȘĂ, *eboșe* s.f. (fr. *ébauche*) 1. Semifabricat obținut din lingouri. 2. Prima formă sau schiță a unei lucrări de pictură, sculptură etc.; crochiu. 3. (Fig.) Schițare, aparență.

EBOȘOĂR, *eboșoare* s.n. (fr. *ebauchoir*) 1. Spatulă folosită de sculptori pentru modelat argilă, ceară etc. 2. Daltă întrebuințată de olari, de dulgheri.

EBRÁIC, -Ă, *ebraici*, -ce (fr. *hébraïque*, lat. *hebraicus*) 1. Adj. Care ține de vechii evrei, referitor la vechii evrei. 2. S.f. Limbă semitică vorbită în trecut de vechii evrei și astăzi de israeliți.

EBRÁISM, (2) *ebraisme* s.n. (fr. *hébraïsme*) 1. Mod de a vorbi specific limbii ebraice. 2. Împrumut din ebraică.

EBRÁIST, -Ă, *ebraiști*, -ste s.m. și f. (fr. *hébraïste*) Specialist în ebraistică.

EBRÁISTICĂ s.f. (fr. *hébraïstique*) Disciplină care studiază limba și cultura ebraică.

EBRAZÚRĂ, *ebrazuri* s.f. (fr. *ébrasure*) Lărgire oblică executată în interiorul unui zid, la uși, la ferestre.

EBRIETÁTE s.f. (fr. *ébrété*, lat. *ebrietas*, -atis) Stare de beție, ca urmare a consumului (exagerat) de băuturi alcoolice; alcoolism acut.

EBRUITĂ, *ebruitez* vb. I (fr. *ébruiter*) A răspândi, a face cunoscut un secret, o știre.

EBULIO- (fr. *ébullio-*) Element de compunere cu sensul de „fierbere”, în cuvinte ca: *ebuliometrie*, *ebuliometru* etc.

EBULIOMÉTRIC, -Ă, *ebuliometrici*, -ce adj. (fr. *ébulliométrique*) Referitor la ebuliometrie.

EBULIOMETRIE s.f. (fr. *ébulliométrie*) Metodă de măsurare a temperaturilor de fierbere; ebulioscopie.

EBULIOMÉTRU, *ebulimetre* s.n. (fr. *ébulliomètre*) Aparat folosit pentru determinarea concentrației alcoolice și a punctului de fierbere ale unui lichid; ebulioscop.

- EBULIOSCÓP**, *ebulioscoape* s.n. (fr. *ébullioscope*) Ebuliometru.
- EBULIOSCOPIE** s.f. (fr. *ébullioscopie*) Ebuliometrie.
- EBULIȚIE**, *ebuliții* s.f. (fr. *ébullition*) 1. (Livr.) Fierbere. 2. (Fig.) Agitație, efervescență.
- EBURNĂRE** s.f. (fr. *éburnation*) Îngroșare a unui os.
- EBURNÉU**, **-ÉE**, *eburnei*, *-ee* adj. (lat. *eburneus*, it. *eburneo*) 1. Care are culoare și aspect de fildeș, de ivoar. 2. (Fig.) Candid, imaculat.
- ECARISĂ**, *ecarisez* vb. I (cf. fr. *équarrir*) 1. A tăia bușteni pentru a obține scânduri groase. 2. A jupui pielea animalelor moarte.
- ECARISĂJ** s.n. (fr. *équarrissage*) 1. Reciclare a cadavrelor de animale și a resturilor de la abatoare. 2. Prindere și eutanasiere a câinilor vagabonzi; întreprindere, serviciu care asigură aceste operații.
- ECARISĂTOR**, *ecarisori* s.m. (fr. *équarrisseur*) Persoană care lucrează la ecarisaj; hingher.
- ECARLĂT** (fr. *écarlate*) 1. Adj. invar. Roșu-stacojiu, vișiniu. 2. S.n. Colorant sintetic roșu-vișiniu, întrebuintat în industrie.
- ECĂRT**, *ecarturi* s.n. (fr. *écart*) Distanță, diferență constantă între două valori, într-un șir de măsurători ale aceleiași mărimi; interval, depărtare.
- ECARTĂMENT**, *ecartamente* s.n. (fr. *écartement*) Distanța dintre muchiile interioare ale șinelor de cale ferată sau dintre urmele lăsate pe teren de roțile aflate pe aceeași osie a unui vehicul.
- ECARTÉ** s.n. (fr. *écarté*) Joc de cărți pentru două persoane.
- ÉCCE HÓMO** s.m. (lat. *ecce homo* „iată omul”, cuvinte spuse de Pilat) Reprezentare a lui Isus Hristos cu o coroană de spini pe cap.
- ECCLÉSIA** s.f. (fr. *ecclésiā*) Adunarea poporului, în Atena antică.
- ECCLESIÁSTUL** n.pr. n. v. **Ecleziastul**.
- ECHĚR**, *echere* s.n. (fr. *équerre*) 1. Instrument în formă de triunghi dreptunghic, folosit în desenul tehnic și pentru trasarea unghiurilor drepte; vinclu (1). 2. Instrument topografic folosit pentru fixarea pe teren a aliniamentelor perpendiculare.
- ECHI-** (fr. *équi-*, lat. *aequi-*) Element de compunere cu sensul de „egal”, în cuvinte ca *echigranular*.
- ECHICURĚNT**, **-Ă**, *echicurenți*, *-te* adj. (*echi-* + *current*, cf. fr. *équicourant*) (Despre fluide) Care curge în același sens cu alt fluid.
- ECHIDISTĂNT**, **-Ă**, *echidistanți*, *-te* adj. (fr. *équidistant*, lat. *aequidistans*, *-ntis*) 1. Care se află la distanță egală față de ceva. 2. (Fig.) Imparțial, nepărtinitor, lipsit de partizanat (politic).
- ECHIDISTĂNȚĂ**, *echidistanțe* s.f. (fr. *équidistance*) 1. Diferență constantă între cotele a două puncte aflate pe două curbe de nivel vecine. 2. Lipsă de partizanat (politic).
- ECHIDNĂ**, *echidne* s.f. (fr. *échidné*) Mamifer ovipar insectivor care trăiește în Australia și în Noua Guinee, cu țepi pe corp și cu bot cornos, foarte ascuțit.
- ECHIDNÍSM** s.n. (fr. *échidnisme*) Intoxicație cu venin de șarpe.
- ECHILATERĂL**, **-Ă**, *echilaterali*, *-e* adj. (fr. *équilateral*, lat. *aequilateralis*) (Despre triunghiuri) Care are toate laturile egale.
- ECHILBRĂ**, *echilibrez* vb. I (fr. *équilibrer*) 1. A aduce sau a fi în stare de echilibru; a pondera (1), a (se) cumpăni. 2. A armoniza (1), a compensa. 3. A pune în balanță. 4. A face ca veniturile să fie egale cu cheltuielile, într-un buget.
- ECHILBRĂT**, **-Ă**, *echilibrați*, *-te* adj. (de la *echilibra*, cf. fr. *équibré*) 1. Care este în echilibru; armonios, simetric. 2. (Fig.; despre oameni) Cumpănit, ponderat, calculat.
- ECHILBRÍST**, **-Ă**, *echilibriști*, *-ste* s.m. și f. (fr. *équilibriste*) 1. Persoană specializată în echilibristică. 2. (Fig.) Cel care se strecoară cu ușurință printre greutăți prin expediente, prin șiretlicuri etc.
- ECHILBRÍSTICĂ** s.f. (*echilibrist* + *-ică*, cf. germ. *Equilibristik*) 1. Artă de a-și menține echilibrul în poziții diferite și dificile; numărul de circ al echilibristului; acrobație (1). 2. (Fig.) Capacitatea de a se descurca ușor în situații dificile.
- ECHILBRÓR**, *echilibroare* s.n. (fr. *équilibreur*) Dispozitiv care menține echilibrul.
- ECHILÍBRU**, *echilibre* s.n. (fr. *équilibre*, lat. *aequilibrium*) 1. Starea de repaus a unui corp solicitat de forțe care se anulează reciproc; (fig.) stare de liniște, de armonie. 2. Poziție stabilă a corpului uman. 3. Combinare, raport corect de forțe, de elemente etc. *Echilibru bugetar*. *Echilibru psihic*.
- ECHIMÓZĂ**, *echimoze* s.f. (fr. *ecchymose*) Pată colorată (roșie-vineție, verzuie sau gălbuie) apărută pe piele în urma unui traumatism ori din cauza unei boli; vânătăie.
- ECHÍN**, **-Ă**, *echini*, *-e* adj. (fr. *équin*) Referitor la cal.
- ECHIN(O)-** (fr. *échin[o]-*, gr. *echinos*) Element de compunere cu sensul de „arici”, „cu ghimpi”, în cuvinte ca: *echinococ*, *echinoderme*.
- ECHÍNĂ**, *echine* s.f. (fr. *échine*, it. *echino*) 1. Urmă de pământ ars, de metal, folosită pentru păstrarea actelor procesuale, la vechii greci. 2. Mulură convexă

- cu profil eliptic, situată sub abacă, caracteristică ordinului doric.
- ECHINÍDĂ**, *echinide* s.f. (fr. *échinide*) (La pl.) Clasă de echinoderme marine cu un corp sferic acoperit de țepi; (și la sg.) echinoderm marin din această clasă; arici-de-mare.
- ECHINÍSM** s.n. (fr. *équinisme*) (La oameni) Poziție anormală a labei piciorului în raport cu gamba, care are drept urmare călcătura pe vârful degetelor.
- ECHINOCÓC**, *echinococi* s.m. (fr. *équinocoque*) 1. Tenie care, în stare adultă, trăiește în intestinul carnivorelor, iar ca larvă, în organele rumegătoarelor, ale porcilor sau ale omului. 2. Chist hidatic produs de echinococ (1).
- ECHINOCOCÓZĂ**, *echinococoză* s.f. (fr. *équinococose*) Boală parazitară provocată de echinococ (1), prezentă la om și la animale, caracterizată prin apariția unor chisturi cu lichid în plămâni, în ficat etc.; chist hidatic.
- ECHINOCTIÁL**, -Ă, *echinoctiali*, -e adj. (fr. *équinoxial*) 1. Referitor la echinocțiu, al echinocțiului. 2. *Punct echinoctial* = fiecare dintre cele două puncte de intersecție ale eclipticii cu ecuatorul ceresc, în care se găsește Soarele la echinocțiu.
- ECHINOCTIÚ**, *echinocții* s.n. (lat. *aequinoctium*, fr. *équinoxe*) Fiecare dintre cele două date ale anului (21 martie, 23 septembrie), când ziua este egală cu noaptea.
- ECHINODÉRM**, *echinoderme* s.n. (fr. *échinoderme*) (La pl.) Încregătură de nevertebrate marine cu schelet extern calcaros, alcătuit din plăci; (și la sg.) nevertebrat marin din această încregătură.
- ECHINOSTÓMI** s.m. pl. (engl. *echinostoma*) Viermi paraziți care se fixează cu o ventuză pe animale sau pe plante, infestând uneori și omul.
- ECHIPÁ**, *echipez* vb. I (fr. *équiper*) 1. A procura lucrurile necesare (mai ales îmbrăcăminte) pentru o anumită activitate; a (se) îmbrăca (cu un echipament). 2. A dota cu echipament a întreprindere, o instalație etc.
- ECHIPÁJ**, *echipaje* s.n. (fr. *équipage*) 1. Echipă care asigură serviciul pe o navă, pe un avion etc. 2. Grup de sportivi care participă la conducerea unei ambarcațiuni, a unui avion, a unei motociclete etc. 3. Grup format din trei elevi, care participă la un concurs, reprezentându-și școala, sectorul, orașul etc.
- ECHIPAMÉNT**, *echipamente* s.n. (fr. *équipement*) 1. Totalitatea obiectelor de îmbrăcăminte, de încălțăminte și a accesoriilor cu care se echipează cineva la muncă, sport, balet etc. 2. Ansamblu de obiecte necesare unui militar sau unei trupe la un moment dat; efecte (4). 3. Ansamblu de aparate, dispozitive și mecanisme care asigură funcționarea unei instalații, a unei mașini etc.
- ECHÍPĂ**, *echipe* s.f. (fr. *équipe*) 1. Grup de persoane, condus de un șef, care lucrează sau acționează împreună; staff (1); detașament (2). 2. Colectiv de sportivi constituiți într-o formație, antrenați de un specialist, care participă la competiții. 3. *Echipă-fanion* = (sport) echipă fruntașă.
- ECHIPIÉR**, -Ă, *echipieri*, -e s.m. și f. (fr. *équipier*) Component al unei echipe sportive.
- ECHIPOLÉNT**, -Ă, *echipolenți*, -te adj. (fr. *équipollent*) 1. De forțe sau de valori egale. 2. (Despre noțiuni sau judecăți) Care exprimă același înțeles în forme diferite; echivalent (1).
- ECHIPOLÉNTĂ** s.f. (fr. *équipollence*) 1. Egalitate de forțe, de puteri. 2. (Log.) Echivalență.
- ECHIPROBÁBIL**, -Ă, *echiprobabili*, -e adj. (fr. *équiprobable*) (Despre evenimente) Care are tot atâtea șanse (ca altele) de a se produce.
- ECHÍSTICĂ** s.f. (engl. *ekistics*) Disciplină care se ocupă de sistematizarea și arhitectura așezărilor rurale și urbane, în funcție de cerințele contemporane și viitoare.
- ECHITÁBIL**, -Ă, *echitabili*, -e adj. (fr. *équitable*) 1. Întemeiat pe adevăr; legitim (2), drept, imparțial, just (1), corect (1). 2. Conform regulilor echității.
- ECHITÁTE** s.f. (fr. *équité*, lat. *aequitas*, -atis) Dreptate, egalitate (1), justiție (1); cinste, omenie.
- ECHITÁȚIE** s.f. (fr. *équitation*, lat. *equitatio*) (Sport) Călărie.
- ECHIUNGHILÁR**, -Ă, *echiunghiulari*, -e adj. (engl. *equiangular*) Care are toate unghiurile egale.
- ECHIUNITÁR**, -Ă, *echiunitari*, -e adj. (fr. *équimittaire*) Care este egal cu unitatea.
- ECHIVALÁ**, *echivalez* vb. I (fr. *équivaloir*, lat. *aequivalere*) A avea sau a face să aibă aceeași valoare cu altcineva ori cu altceva; a face o echivalare (2).
- ECHIVALÁRE**, *echivalări* s.f. (de la *echivala*) 1. Acțiunea de a echivala. 2. Recunoaștere a valabilității unor studii, examene sau diplome în școli de alt tip ori în străinătate.
- ECHIVALÉNT**, -Ă, *echivalenți*, -te (fr. *équivalent*, lat. *aequivalens*, -ntis) 1. Adj. De aceeași valoare; egal (3); echipolent (2); congruent (1). 2. Adj. (Despre cuvinte, locuțiuni etc.) Identic ca sens cu altul. 3. S.n. Cantitate de materie, de forță etc. egală cu alta.

ECHIVALENȚĂ, *echivalențe* s.f. (fr. *équivalence*)

1. Egalitate de valoare, de sens; coincidență; calitatea a ceea ce este echivalent; congruență; recunoașterea oficială a unor diplome, a unor examene etc.

2. (Log.) Relație între două enunțuri care, împreună, sunt adevărate sau false; echipolență (2).

ECHIVÔC, -Ă, *echivoci*, -ce (fr. *équivoque*, lat. *aequivocus*) 1. Adj. Care poate fi înțeles în mai multe feluri, cu două înțelesuri; interpretabil, enigmatic, suspect, incert, confuz, ambiguu. 2. S.n. Expresie, atitudine, situație ambiguă, neclară.

ECHIVOCITĂȚE s.f. (it. *equivocità*) Caracter echivoc, ambiguitate.

ECLAMPSIE, *eclampsii* s.f. (fr. *éclampsie*) 1. (La lăuz, la gravide) Toxicoză manifestată prin pierderea cunoștinței, crampe și spasme violente. 2. *Eclampsie puerilă* = (la copii) boală caracterizată prin tulburări ale glandei tiroide.

ECLÁMPTIC, -Ă, *eclamptici*, -ce adj. (fr. *éclamptique*) Referitor la eclampsie.

ECLÁT s.n. (fr. *éclat*) Strălucire, țâsnire a luminii emise de un far sau de o geamandură luminoasă.

ECLATĂ, *eclatez* vb. I (fr. *éclater*) 1. (Livr.) A străluci. 2. (Fig.) A se manifesta violent, brusc.

ECLATĂNT, -Ă, *eclatanți*, -te adj. (fr. *éclatant*) 1. (Livr.) Strălucitor. 2. Care se impune în mod spectacular; remarcabil, răsunător.

ECLATÔR, *eclatoare* s.n. (fr. *éclateur*) Aparat format din doi electrozi și un dielectric, care contracarează supratensiunile din rețele.

ECLÉCTIC, -Ă, *eclectici*, -ce adj. (fr. *éclectique*) Care alege și combină (fără discernământ) ce i se pare mai bun din mai multe opinii, genuri etc.

ECLECTISM s.n. (fr. *éclectisme*) Sistem filosofic compus din idei lipsite de originalitate sau din elemente de doctrină împrumutate de la școli de gândire diferite; inconsecvență în convingeri, în teorii.

ECLÉR, *ecleruri* s.n. (fr. *éclair*) Prăjitură preparată dintr-un fel de gogoasă alungită, umplută cu cremă și acoperită cu glazură de șerbet, de ciocolată etc.

ECLERĂJ, *ecleraje* s.n. (fr. *éclairage*) (Livr.) Iluminare artificială puternică.

ECLEZIĂRĂH, *ecleriarhi* s.m. (fr. *ecclésiarque*) Cleric care ține rânduiala serviciului religios într-o biserică sau într-o mănăstire.

ECLEZIĂSTIC, -Ă, *ecleziastici*, -ce adj. (fr. *ecclésiastique*, lat. *ecclesiasticus*) Referitor la cler sau la biserică; bisericesc, religios, clerical.

ECLEZIĂSTUL/ECLESIASTUL n.pr. n. (fr. *écclésiaste*) (Art.) Una dintre cărțile Bibliei, atribuită regelui Solomon.

ECLEZIOLOGIE s.f. (fr. *ecclésiologie*) Ramură teologiei care se ocupă de toate Bisericile.

ECLIMÉTRU, *eclimetre* s.n. (fr. *éclimètre*) Instrument folosit la determinarea distanței zenitale a unui punct sau a diferenței de nivel dintre două cote date.

ECLIPSĂ, *eclipsez* vb. I (fr. *éclipser*) 1. A întuneca, a umbri, parțial sau total, un astru. 2. (Fig.) A întrece, a depăși pe cineva (în merite), a-l pune în umbră; a surclasa. 3. (Fam.) A dispărea (pe furis); a (se) evapora (2).

ECLIPSĂ, *eclipse* s.f. (fr. *éclipse*, lat. *eclipsis*) 1. Dispariție parțială sau totală, de scurtă durată, a imaginii unui astru, ca urmare a plasării altui astru între observator și corpul ceresc respectiv. 2. (Fig.) Dispariție, absență (temporară) a cuiva sau a ceva; scădere a forței creatoare a unei persoane. 3. (Rar) Pierdere temporară a cunoștinței.

ECLÍPTIC, -Ă, *ecliptici*, -ce (fr. *écliptique*) 1. S.f. Orbită imaginată descrisă de Soare în mișcarea anuală pe bolta cerescă a acestuia. 2. Adj. Referitor la ecliptică (1).

ECLOZĂ, *eclozez* vb. I (cf. fr. *éclosion*) 1. (Despre larve, pui) A ieși din ou. 2. (Despre flori) A se deschide, a înflori. 3. (Fig.) A se ivi, a apărea.

ECLOZIONATÔR, *eclozionatoare* s.n. (fr. *éclosionateur*) Compartimentul incubatorului în care are loc ecloziunea (1).

ECLOZIUNE, *ecloziuni* s.f. (fr. *éclosion*) 1. Ieșire a puiului din ou ca urmare a incubației (1). 2. (Fig.) Ieșire la iveală; manifestare, apariție. *Ecloziunea unei idei*.

ECLUZĂ, *ecluzez* vb. I (fr. *écluser*) 1. A închide (cu) o ecluză. 2. (Despre nave) A trece prin ecluze.

ECLUZĂ, *ecluze* s.f. (fr. *écluse*) Construcție hidrotehnică executată pe traseul unei căi navigabile, care permite trecerea navelor de la un nivel al apei mai ridicat la unul mai scăzut și invers.

ECLUZIÉR, -Ă, *ecluzieri*, -e (fr. *éclusier*) 1. Adj. Referitor la ecluză. 2. S.m. Muncitor care manevrează ecluzele.

ECLUZÍST, -Ă, *ecluziști*, -ste s.m. și f. (*ecluză + -ist*) Lucrător la ecluze.

ECO¹- (lat. *echo*, gr. *ekhos*) Element de compunere cu sensul de „sunet”, „ecou”, în cuvinte ca: *ecolalie*, *ecosondă*.

ECO²- (fr. *éco-*, gr. *oikia*) Element de compunere cu sensul de „casă”, „mediu înconjurător”, în cuvinte ca: *ecofobie*, *ecologie*.

ECOCARDIOGRĂF, *ecocardiografe* s.n. (engl. *echocardiograph*) Aparat folosit pentru examinarea inimii cu ajutorul ultrasunetelor.

- ECOCARDIOGRÁFIC**, -Ă, *ecocardiografici*, -ce adj. (*ecocardiograf* + -ic) Care se face cu ajutorul ecocardiografului.
- ECOCARDIOGRAFIE**, *ecocardiografii* s.f. (fr. *échocardiographie*) Aplicarea ecografiei la examinarea inimii.
- ECOCARDIOGRAMĂ**, *ecocardiograme* s.f. (fr. *échocardiogramme*) Ecogramă a inimii.
- EOENCEFALOGRAFIE**, *eoencefalografii* s.f. (fr. *échoencephalographie*) Investigare a integrității creierului cu ajutorul ultrasunetelor.
- ECOFEEBACK** s.n. (pr. *ecofidbec*; engl. *echo-feedback*) Retroacțiune care menține stabilitatea ecosistemelor naturale în raport cu influențele mediului.
- ECOFÓB**, -Ă, *ecofobi*, -e s.m. și f. (fr. *écophobe*) (Suferind) de ecofobie.
- ECOFOBIE** s.f. (fr. *écophobie*) Teamă patologică de a sta singur într-un spațiu închis.
- ECOGRAF**, *ecografe* s.n. (fr. *écographe*) Aparat folosit pentru măsurarea densității mediilor, bazat pe principiul vibrațiilor ultrasonore.
- ECOGRAFIC**, -Ă, *ecografici*, -ce adj. (fr. *échographique*) Referitor la ecografie, de ecografie.
- ECOGRAFIE**, *ecografii* s.f. (fr. *échographie*) Tehnică de diagnosticare a organismului cu ajutorul imaginii obținute prin ultrasunete; ultrasonografie.
- ECOGRAMĂ**, *ecograme* s.f. (fr. *échogramme*, engl. *echogram*) Diagramă obținută cu ajutorul ecografului.
- ECOLALIE** s.f. (fr. *écholalie*) Repetare în ecou a cuvintelor interlocutorului, simptom specific schizofreniei.
- ECOLOCĂȚIE**, *ecolocații* s.f. (fr. *écholocation*) Repertajul obstacolelor, realizat cu ajutorul ecoului ultrasunetelor.
- ECOLÓG**, -Ă, *ecologi*, -ge s.m. și f. (fr. *écologue*) Specialist în ecologie.
- ECOLÓGIC**, -Ă, *ecologici*, -ce adj. (fr. *écologique*) Referitor la ecologie, care ține de ecologie.
- ECOLOGIE** s.f. (fr. *écologie*) 1. Știință care se ocupă cu studiul interacțiunii dintre organisme și mediu. 2. Ecologism.
- ECOLOGÍSM** s.n. (fr. *écologisme*) Mișcare pentru respectarea și protejarea mediului înconjurător; ecologie (2).
- ECOLOGÍST**, -Ă, *ecologiști*, -ste s.m. și f. (fr. *écologiste*) 1. Specialist în ecologie. 2. Partizanul unei mișcări civice sau politice, care militează pentru apărarea mediului natural.
- ECOLOGIZĂ**, *ecologizez* vb. I (*ecolog[ie]* + -iza) A asigura un mediu natural, sănătos.
- ECOLÓT**, *ecoloturi* s.n. (germ. *Echolor*) Sondă electronică al cărei rol este de a emite impulsuri sonore, folosită la ecolocație; ecosondă.
- ECOMÉTRIC**, -Ă, *ecometrici*, -ce adj. (fr. *écométrique*) Referitor la ecometric, de ecometric.
- ECOMETRIE** s.f. (fr. *écométrie*) Măsurare a nivelului unui lichid, în gurile de sondă.
- ECOMÉTRU**, *ecometre* s.n. (fr. *écomètre*) Aparat folosit la măsurarea adâncimii nivelului de lichid din gurile de sondă, bazat pe reflexia undelor sonore.
- ECOMIMIE** s.f. (fr. *écomimie*) Repetare a mimicii altor persoane de către unii alienați mintali.
- ECONOCRÁT**, *econocrați* s.m. (*econo[mie]* + -crat) Tehnocrat care se ocupă de problemele macroeconomice ale societății.
- ECONÓM**, -OĂMĂ, *economi*, -oame (fr. *économe*) 1. Adj. Care face economii; (peior.) zgârcit. 2. S.m. și f. (În trecut) Administratorul unei instituții, al averii cuiva, îngrijitorul veniturilor unei mănăstiri; iconom.
- ECONOMÁT**, *economate* s.n. (fr. *économat*) 1. Funcția economului (2); biroul acestuia. 2. Magazin care îi aprovizionează pe salariații unor întreprinderi, ai unor firme, pensionari etc. la prețuri avantajoase.
- ECONOMETRICIÁN**, -Ă, *econometricieni*, -e s.m. și f. (fr. *économétricien*) Specialist în econometrie.
- ECONOMETRIE** s.f. (fr. *écométrie*) Studiul fenomenelor și proceselor economice, bazat pe analiza matematică a datelor statistice.
- ECONOMÉTRU**, *ecometre* s.n. (fr. *écomètre*) Aparat folosit pentru măsurarea economiilor realizate în consum.
- ECONÓMIC**, -Ă, *economici*, -ce adj. (fr. *économique*) 1. Care aparține economiei, de/din economie. 2. Care necesită puține cheltuieli, puține eforturi; ieftin, convenabil. 3. Știință economică = știință care are ca obiect studiul și cunoașterea mecanismelor economiei.
- ECONOMICITÁTE** s.f. (*economic* + -itate) Grad de economie, economisire; rentabilitate.
- ECONOMÍE**, *economii* s.f. (fr. *économie*) 1. Ansamblul activităților umane desfășurate în sfera producției, care au ca scop obținerea și consumul de bunuri materiale și de servicii; studiul acestor activități. 2. Arta de a cheltui cu măsură, chibzuit; ordine în cheltuieli; (la pl.) bani economisiți. 3. *Economie națională* = totalitatea ramurilor de producție și de muncă ale unei țări. *Economie de piață* =

- economie bazată pe cerere și ofertă, pe concurență, conform regulilor pieței. *Economie socială de piață* = tip de economie care îmbină principiile economiei de piață cu cele ale echității sociale.
- ECONOMÍSM** s.n. (fr. *économisme*) Doctrină care dă prioritate faptelor de producție, economice, în explicarea fenomenelor sociale și politice; mod de acțiune bazat pe această doctrină.
- ECONOMÍST**, -Ă, *economiști*, -ste s.m. și f. (fr. *économiste*, rus. *ekonomist*) 1. Specialist în științe economice. 2. Adept al economismului.
- ECONOMIZÓR**, *economizoare* s.n. (fr. *économiseur*) 1. Instalație folosită pentru încălzirea apei înainte de introducerea acesteia în cazanul cu aburi. 2. Dispozitiv, la carburatorul unui motor cu explozie, care reduce consumul de combustibil.
- ECOPATÍE** s.f. (engl. *echopathy*) Sindrom patologic manifestat prin repetarea fără sens a unor cuvinte sau a unor acțiuni.
- ECOPEDOLOGÍE** s.f. (*eco[logic] + pedologie*) Studiul caracterelor somatice determinate de factori pedologici.
- ECOPRAXÍE** s.f. (fr. *échopraxie*) (Med.) Imitare automată a gesturilor și a acțiunilor cuiva.
- ECORȘĂ**, *ecorșez* vb. I (fr. *écorcher*) A jupui pielea, scoarța.
- ECORȘÉU**, *ecorșee* s.n. (fr. *écorché*) (În artă) Mulaș, statueta etc. care reprezintă un om sau un animal fără piele, pentru studierea musculaturii.
- ECOSCÓP**, *ecoscoape* s.n. (fr. *échoscope*) Aparat care poate vizualiza pe ecran capul unui făt.
- ECOSCOPIÉ**, *ecoscopii* s.f. (fr. *échoscopie*) Imagine realizată cu ajutorul ecoscopului.
- ECOSÉZ** adj. invar. (fr. *écossais*) 1. (Despre țesături, obiecte de îmbrăcăminte) Care este țesut în carouri mari, divers și viu colorate.
- ECOSÉZĂ**, *ecoseze* s.f. (fr. *écossaise*) Vechi dans popular scoțian cu mișcări rapide; melodia acestui dans.
- ECOSISTÉM**, *ecosisteme* s.n. (fr. *écosystème*) Unitate naturală de bază care cuprinde organismele vii (biocenoza) și mediul de viață al acestora (biotopul); sistem ecologic; mediu natural.
- ECOSÓNDĂ**, *ecosonde* s.f. (fr. *écosonde*) Sondă cu unde ultrasonore, folosită pentru determinarea adâncimii mărilor sau a oceanelor; ecolot.
- ECOSPÉCIE**, *ecospecii* s.f. (engl. *ecospecies*) Grup de plante sau de animale compus din unul ori din mai multe ecotipuri ai cărui membri se pot reproduce între ei fără degenerarea descendenților.
- ECOTÍP**, *ecotipuri* s.n. (fr. *écotype*) Grup de plante sau de animale din aceeași specie, cu însușiri ereditare proprii, dobândite sub influența unor condiții de mediu.
- ECÓU**, *ecouri* s.n. (fr. *écho*, lat. *echo*) 1. Repetare a unui sunet datorită reflectării undelor sonore pe un obstacol. 2. (Fig.) Răsunet, vâlvă produsă de un eveniment, de o întâmplare etc. 3. *A se face ecoul cuiva* = a răspândi, a face cunoscute cuvintele sau ideile cuiva. *Ecoul-sonnal* = înregistrare optică pe un ecran radar.
- ECRÁN**, *ecrane* s.n. (fr. *écran*) 1. Suprafață mată pe care se proiectează imaginile cu un aparat de proiecție, folosită în cinematografie, în laboratoare etc. 2. (P. ext.) Cinematograf. 3. Perete sau înveliș de protecție împotriva unor factori fizici externi. 4. *Micul ecran* = televizor; (p. ext.) televiziune.
- ECRANÁ**, *ecranez* vb. I (de la *ecran* + -a, cf. fr. *écraner*) A feri o regiune din spațiu, un sistem tehnic etc. de un factor fizic, cu ajutorul unui ecran (3).
- ECRANIZÁ**, *ecranizez* vb. I (*ecran* + -iza) A face un film după o operă literară sau muzicală, a adapta pentru ecran (2).
- ECRANIZÁRE**, *ecranizări* s.f. (de la *ecraniza*) Adaptare cinematografică.
- ECREMÁ**, *ecremez* vb. I (fr. *écrémer*) A separa smântâna din lapte.
- ECRINOLOGÍE** s.f. (fr. *eccrinologie*) Ramură medicinii care studiază secrețiile.
- ECRU** adj. invar., s.n. (pr. *ecrú*; fr. *écru*) (Culoare) bej-deschis.
- ECSTASY** s.n. (pr. *éctstazi*; engl. *ecstasy*) Drog derivat din amfetamină, halucinogen euforizant și stimulent.
- ECTAZÍE**, *ectazii* s.f. (fr. *ectasie*) 1. Dilatare artificială a unui organ cavitătar sau tubular. 2. Licență care constă în folosirea unei silabe scurte cu valoarea de silabă lungă.
- ECTÍMĂ**, *ectime* s.f. (fr. *ecthyma*) Boală infecțioasă de piele provocată de streptococi sau de stafilococi, caracterizată prin pete mari, roșii, pustule și ulcerări care lasă cicatrice.
- ECTÍP** s.n. (fr. *ectype*) (Fil.) Idee care provine dintr-o reprezentare.
- ECTO-** (fr. *ecto-*, gr. *ektos*) Element de compunere cu sensul de „în afară”, în cuvinte ca: *ectoderm*, *ectoparazit*.
- ECTOBLÁST** s.n. (fr. *ectoblaste*) (Biol.) Ectoderm.
- ECTOCORNÉE**, *ectocornee* s.f. (engl. *ectocornea*) Partea externă a corneei.

- ECTODÉRM**, *ectoderme* s.n. (fr. *ectoderme*) Învelișul extern al embrionului celular, din care se diferențiază tegumentele și sistemul nervos; ectoblast.
- ECTODÉRMIC**, -Ă, *ectodermici*, -ce adj. (fr. *ectodermique*) Care ține de ectoderm, care este derivat din ectoderm.
- ECTOFIG**, -Ă, *ectofiti*, -te adj., s.n. (fr. *ectophyte*) (Organism) care trăiește ca parazit în exteriorul unei plante.
- ECTOPARAZIT**, -Ă, *ectoparaziți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *ectoparasite*) Parazit care trăiește pe suprafața corpului unui om sau a unui animal.
- ECTÓPIC**, -Ă, *ectopici*, -ce adj. (fr. *ectopique*) (Despre organe anatomice) Care are o poziție anormală.
- ECTOPIE** s.f. (fr. *ectopie*) Poziție anormală (congenitală) a unui organ; heterotopie.
- ECTOPLASMÁTIC**, -Ă, *ectoplasmatici*, -ce adj. (fr. *ectoplasmatic*) Care ține de ectoplasmă, referitor la ectoplasmă.
- ECTOPLÁSMĂ**, *ectoplasme* s.f. (fr. *ectoplasme*)
1. Strat periferic al citoplasmei celulare; hialoplasmă.
2. Substanță nematerială care, potrivit spirițiștilor, este emanată de medii în transă; teleplasmă.
- ECTOSFÉRĂ**, *ectosfere* s.f. (fr. *ectosphère*) Zona exterioară a cromozomului.
- ECTOTRÓF**, -Ă, *ectotrofi*, -e adj. (fr. *ectotrophe*) (Despre organisme vegetale saprofite sau parazite) Care trăiește pe suprafața altui organism animal sau vegetal.
- ECTOTRÓPIC**, -Ă, *ectotropici*, -ce adj. (fr. *ectotropique*) (Biol.; despre organe) Curbat în afară.
- ECTROPIÓN** s.n. (fr. *ectropion*) (Med.) Întoarcere a pleoapelor în afară, din cauza unei conjunctivite granuloase.
- ECTROPODÍE** s.f. (fr. *ectropodie*) Lipsă congenitală parțială sau integrală a unui picior.
- ECU** s. m. (pr. *écü*; engl. *E[uropean] C[urrency] U[nit]*) Unitate valutară de credit în Uniunea Europeană, folosită pe piețele financiare ca monedă internațională, înlocuită, în anul 2000, cu euro.
- ECUADORIÁN**, -Ă, *ecuadorieni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *équadorien*) (Persoană) din Ecuador.
- ECUATOR** s.n. (fr. *équateur*, lat. *aequator*) 1. Cerc mare, imaginar, pe suprafața Pământului, aflat la distanță egală de cei doi poli. 2. *Ecuadorul ceresc* = cercul mare al sferei cerești, aflat într-un plan perpendicular pe linia polilor Pământului.
- ECUATORIAL**, -Ă, *ecuatoriali*, -e (fr. *équatorial*)
1. Adj. De (la) ecuator; caracteristic ecuatorului.
2. S.n. Lunetă astronomică.
- ECUAȚIE**, *ecuații* s.f. (fr. *équation*, lat. *aequatio*)
1. (Mat.) Egalitate care se verifică numai pentru anumite valori atribuite necunoscutelor. 2. (Fig.) Problemă dificilă.
- ECUMÉNIC**, -Ă, *ecumenici*, -ce adj. (fr. *œcuménique*, lat. *oecumenicus*) 1. Care are caracter universal; investit cu autoritate extinsă asupra întregii Biserici. 2. *Consiliu ecumenic* = consiliul universal al episcopilor catolici, prezidat de papă. *Mișcare ecumenică* = ecumenism.
- ECUMENICITÁTE** s.f. (fr. *œcuménicité*) Caracter ecumenic.
- ECUMENÍSM** s.n. (fr. *œcuménisme*) Mișcare care vizează refacerea unității universale a Bisericilor într-una singură, cu respectarea autonomiei fiecăreia.
- ECUSÓN**, *ecusoane* s.n. (fr. *écusson*) 1. Ornament sculptat, pictat etc. (în formă de scut), cu inscripții, piese heraldice etc. 2. Obiect mic de metal, de plastic sau textil purtat ca legitimație la locul de muncă, la congrese etc. 3. Stemă, blazon.
- ECVÉSTRU**, -Ă, *ecvestri*, -stre adj. (fr. *équestre*, lat. *equestris*) 1. De călăreț; călare; (despre opere de artă) care reprezintă o persoană pe cal. 2. *Ordin ecvestru* = ordin al vechilor cavaleri romani.
- ECVIDÉU**, *ecvidee* s.n. (fr. *équidé*) (La pl.) Grup de mamifere erbivore care au picioarele terminate cu o singură copită (cal, zebra etc.); (și la sg.) mamifer erbivor din acest grup.
- ECVİSETACÉE**, *ecvisetacee* s.f. (fr. *équisétacée*) (La pl.) Familie de plante criptogame cu frunze mici, solzoase, care se înmulțesc prin spori (coadacalului); (și la sg.) plantă criptogramă din această familie.
- ECZEMATÓS**, -OĂSĂ, *eczematoși*, -oase adj., s.m. și f. (fr. *eczémateux*) (Suferind) de eczemă.
- ECZÉMĂ**, *eczeme* s.f. (fr. *eczéma*) Dermatoză alergică sau infecțioasă, caracterizată prin erupții, abcese, leziuni, înroșiri și mâncărimi acute ale pielii; urticarie.
- EDÁCE** adj. invar. (it. *edace*, lat. *edax*, -*acis*) (Livr.) Care consumă, care mănâncă.
- EDÁFIC**, -Ă, *edafici*, -ce adj. (fr. *édaphique*) Care are legătură cu natura solului.
- EDAFÓN** s.n. (germ. *Edaphon*) Ansamblu de organisme (plante și animale) care trăiesc într-un anumit sol.
- EDÁM** s.f. (fr. *édam*) Sortiment de brânză olandeză.
- ÉDDA** s.f. (germ. *Edda*) Culegere de legende și mituri ale vechilor popoare scandinave.
- ÉDELVAIS** s.n. (germ. *Edelweiss*) Plantă erbacee perenă cu inflorescențe compuse din capitule, cu

- bractee albe și păroase, care crește în Alpi, în Carpați și în Pirinei; floare-de-colt, floarea-reginei.
- EDÉM**, *edeme* s.n. (fr. *œdème*) 1. Infiltrare a unui lichid seros într-un țesut celular subcutanat. 2. *Edem pulmonar* = boală cauzată de trecerea plasmă sanguină în alveolele pulmonare.
- EDEMATÓS, -OĂSĂ**, *edematoși, -oase* adj. (fr. *œdémateux*) Referitor la edem, de natura edemului.
- EDÉN** s.n. (fr. *éden*) 1. (Livr.) Rai, paradis (1). 2. (Fig.) Loc deosebit de frumos, loc încântător.
- EDÉNIC, -Ă**, *edenici, -ce* adj. (fr. *édénique*) 1. (Livr.) De rai; paradiziac. 2. (Fig.) Frumos, încântător.
- EDENTÁT, -Ă**, *edentați, -te* adj., s.n. (fr. *édenté*) (Mamifer) fără dinți sau cu dinții atrofiați.
- EDENTÁȚIE** s.f. (cf. fr. *édenter*) Lipsă parțială sau totală a dinților.
- EDÍCT**, *edict* s.n. (lat. *edictum*, germ. *Edikt*) (În Antichitate, în Evul Mediu) Decret dat de un monarh sau de o autoritate bisericească superioară cu privire la o anumită problemă.
- EDICTÁ**, *edict* vb. I (lat. *edictare*, fr. *édicter*) A da un edict; a promulga.
- EDICTÁL, -Ă**, *edictali, -e* adj. (fr. *édictal*, lat. *edictalis*) Referitor la edict.
- EDÍCUL, edicule** s.n. (fr. *édicule*, lat. *aediculum*) 1. Chioșc, pavilion (1), într-un parc. 2. Învelitoare care apără de intemperii o lucrare de artă. 3. Tabernacul, într-un templu roman. 4. Nișă într-o încăpere funerară, în care se pun portretele morților sau urnele.
- EDIFICÁ**, *edific* vb. I (fr. *édifier*, lat. *aedificare*) 1. A construi (1), a zidi (edificii). 2. (Fig.) A (se) lămurii, a (se) clarifica.
- EDIFICATÓR, -OÁRE**, *edificatori, -oare* adj. (fr. *édificateur*, lat. *aedificator, -oris*) Care lămurește, care exemplifică în mod convingător; concludent.
- EDIFÍCIU, edificii** s.n. (fr. *édifice*, lat. *aedificium*) 1. Clădire (publică) de proporții mari; construcție (1). 2. (Fig.) Ceea ce este constituit, aranjat, combinat; ansamblu organizat, complex de idei, de valori etc.
- EDÍL, edili** s.m. (fr. *édile*, lat. *aedilis*) 1. (În Antichitate) Magistrat roman care supraveghea edificiile, care se ocupa de aprovizionare, de organizarea jocurilor etc. 2. Persoană care face parte din conducerea administrativă a unui oraș; consilier municipal.
- EDILITÁR, -Ă**, *edilitari, -e* adj. (fr. *édilitaire*) Referitor la administrația sau la lucrările publice ale unui oraș; urbanistic (2).
- EDILITÁTE** s.f. (fr. *édilité*, lat. *aedilitas, -atis*) 1. Construire și întreținere a edificiilor și a lucrărilor publice dintr-un oraș. 2. Disciplină care se ocupă de studierea, executarea și exploatarea lucrărilor publice ale unui oraș.
- EDITÁ**, *editez* vb. I (fr. *éditer*) 1. A publica și a pune în vânzare o carte, un periodic, o emisie poștală, un disc etc. 2. A stabili un text (cu note critice, adnotări etc.) în vederea publicării; a îngriji apariția unei opere.
- EDITÁRE, editări** s.f. (de la *edita*) Faptul de a edita.
- EDITÓR, -OÁRE**, *editori, -oare* s.m. și f. (fr. *éditeur*, lat. *editor, -oris*) Persoană (fizică sau juridică) a cărei ocupație este editarea de cărți, reviste etc.
- EDITORIAL, -Ă**, *editoriali, -e* (fr. *éditorial*) 1. Adj. Referitor la editură sau la editare. 2. S.n. Articol de fond care exprimă punctul de vedere al ziaristului sau al conducerii unei publicații într-o problemă actuală importantă.
- EDITORIALÍST, -Ă**, *editorialiști, -ste* s.m. și f. (fr. *éditorialiste*) Autor de editoriale (2).
- EDITÚRĂ, edituri** s.f. (*edita* + *-ură*) 1. Instituție care editează cărți, publicații periodice etc. 2. *Editură-pirat* = editură care tipărește lucrări fără a plăti drepturile convenite autorilor sau altor edituri.
- EDÍȚIE, ediții** s.f. (fr. *édition*, lat. *editio*) 1. Numărul total de exemplare ale unei opere, ale unui periodic tipărite deodată. 2. Serie de manifestări artistice, științifice, sportive etc. desfășurate periodic; etapă (3). 3. Versiune (2). 4. *Ediție princeps* v. *princeps*. *Ediție critică* = ediție a unui text (clasic, vechi etc.) comentată de un specialist. *Ediție specială* = tiraj suplimentar al unui ziar publicat cu ocazia unui eveniment însemnat. *Ediție-pirat* = ediție neautorizată de autor.
- EDUCÁ**, *educ* vb. I (fr. *éduquer*, lat. *educare*) A forma pe cineva prin educație.
- EDUCÁBIL, -Ă**, *educabili, -e* adj. (fr. *éducable*) Care poate fi educat, receptiv la educație.
- EDUCÁT, -Ă**, *educați, -te* adj. (de la *educa*) Care a primit o educație; cult² (1); manierat, politicos, civilizată (1); format².
- EDUCATÍV, -Ă**, *educativi, -e* adj. (fr. *éducatif*) Care ține de educație, care contribuie la educația cuiva; educațional, pedagogic (2); instructiv.
- EDUCATÓR, -OÁRE**, *educatori, -oare* (fr. *éducateur*, lat. *educator, -oris*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care educă; profesor, învățător, pedagog, mentor. 2. S.f. Persoană care instruieste copiii preșcolari (în cămine și în grădinițe).
- EDUCÁȚIE** s.f. (fr. *éducation*, lat. *educatio*) 1. Activitate socială sistematică de formare a spiritului,

- de dezvoltare a însușirilor intelectuale, morale și fizice ale copiilor și ale tinerilor; instrucție (1), învățatură. 2. Bună creștere, bună-cuviință.
- EDUCAȚIONAL**, -Ă, *educaționali*, -e adj. (engl. *educational*, fr. *éducationnel*) Care aparține educației, învățământului, de educație; educativ.
- EDUCOGÉN**, -Ă, *educogeni*, -e adj. (fr. *éducogène*) (Despre factori psihosociali) Care contribuie la formarea unui om și la integrarea socială a acestuia.
- EDULCORÁ**, *edulcorez* vb. I (fr. *édulcorer*) 1. A îndulci o băutură, un medicament etc. 2. A atenua (lucruri prea îndrăznețe). *A edulcora un text. A edulcora o doctrină.*
- EDULCORÁNT**, -Ă, *edulcoranți*, -te adj., s.n. (fr. *édulcorant*) (Livr.) (Substanță) care îndulcește.
- EDULCORÁT**, -Ă, *edulcorați*, -te adj. (fr. *édulcoré*) (Livr.) Atenuat, îndulcit.
- EDULCORÁȚIE** s.f. (fr. *édulcoration*) Edulcorare.
- EFÉB**, *efebi* s.m. (fr. *éphèbe*, lat. *ephebus*) 1. Tânăr de 17-18 ani care își făcea educația într-un colegiu (militar), în Grecia antică. 2. Adolescent; (p. ext.) tânăr foarte frumos.
- EFEBIE**, *efebii* s.f. (fr. *éfebie*) Colegiu în care, timp de doi ani, se făcea educația militară și civică a efebilor (1).
- EFEBOLOGIE** s.f. (fr. *éphéologie*) Studiul modificărilor structurale și funcționale provocate de pubertatea masculină.
- EFÉCT**, *efecte* s.n. (lat. *effectus*, fr. *effet*) 1. Fenomen rezultat cu necesitate dintr-o anumită cauză; consecință (1), urmare, rezultat (1). 2. Impresie (puternică). 3. (La pl.) Bunuri mobile. 4. (La pl.) Îmbrăcăminte militară; echipament (2). 5. (La pl.) Hârtii de valoare. *Efecte de comerț. Efecte publice.* 6. *Efect de seră* = creștere a temperaturii atmosferice, ca urmare a acumulării dioxidului de carbon, care captează razele solare, păstrând căldura ca într-o seră. *De efect* = care impresionează puternic. *A-și face efectul* = a produce rezultatul scontat. *A face efect* = a produce o impresie plăcută.
- EFECTÍV**, -Ă, *efectivi*, -e (fr. *effectif*, lat. *effectivus*) 1. Adj. Care are efect (1); real² (1) adevărat; eficace. 2. S.n. Numărul real de indivizi care compun un grup, o colectivitate, în special o formație militară.
- EFECTUÁ**, *effectuez* vb. I (fr. *effectuer*, lat. *effectuare*) A face, a realiza, a opera (1), a practica (2), a îndeplini, a întreprinde ceva; a depune (4).
- EFECTUÁL**, -Ă, *efectuali*, -e adj. (engl. *effectual*) Referitor la efect.
- EFECTUÁT**, -Ă, *efectuați*, -te adj. (de la *effectua*) Care este realizat, îndeplinit, executat.
- EFEDRÍNÁ** s.f. (fr. *éphédrine*) Alcaloid extras dintr-un arbust sau obținut prin sinteză, folosit în tratamentul rinetelor.
- EFELÍDÁ**, *efelide* s.f. (fr. *éphélide*) Pată mică, rotundă și cafenie, care apare pe pielea unor oameni; pistrui.
- EFEMÉR**, -Ă, *efemeri*, -e (fr. *éphémère*) 1. Adj. Care durează o singură zi; de scurtă durată; tranzient (2), trecător, meteoric (1), vremelnic. 2. S.f. (La pl.) Ordin de insecte cu un corp subțire și moale, care trăiesc câteva zile sau ore, iar în stadiul de larve (acvatic), doi-trei ani; efemeride (1); (și la sg.) insectă din acest ordin.
- EFEMERÍDÁ**, *efemeride* s.f. (fr. *éphéméride*, lat. *ephemeris*, -ides) 1. Efemeră (2). 2. Carte sau notițe referitoare la evenimente petrecute la aceeași dată, în ani diferiți; calendar cu foi detașabile. 3. (La pl.) Tabele alcătuite anticipat, care indică poziția zilnică a astrilor și unele fenomene cerești pe o perioadă de un an. 4. (Fig.; la pl.) Știri zilnice de mică importanță; lucruri, gânduri etc. trecătoare.
- EFEMERITÁTE** s.f. (it. *efemerità*) Caracterul a ceea ce este efemer.
- EFEMERIZÁ**, *efemerizez* vb. I (*efemer* + -iza) A face să devină sau a deveni efemer.
- EFEMEROFÍTE** s.f. pl. (fr. *éphémérophytes*) Plante efemere.
- EFEMEROTÉCÁ** s.f. (it. *effemeroteca*) Hemerotecă (1).
- EFEMINÁ**, *efeminez* vb. I (fr. *efféminer*) 1. (Rar) A (se) moleși. 2. (Livr.) A face să devină sau a deveni asemănător unei femei (fizic sau psihic).
- EFEMINÁT**, -Ă, *efeminați*, -te adj. (fr. *efféminé*, lat. *effeminatus*) (Despre bărbați) Care are aspect sau caracter femeiesc, delicat; (p. ext.) molatic; iubitor de plăceri.
- EFEMINÁȚIE** s.f. (fr. *effémination*, lat. *effeminatio*) Caracterul unui om efeminat; moliciune, efeminare.
- EFERÉNT**, -Ă, *eferenți*, -te adj. (fr. *efférent*) 1. Care duce în afară. 2. *Fibre nervoase eferente* = fibre nervoase prin care excitația trece în zonele periferice ale corpului.
- EFERVESCÉNT**, -Ă, *efervescenti*, -te adj. (fr. *effervescent*, lat. *effervescens*, -ntis) 1. (Despre reacții chimice în lichide) Care degajă gaze. 2. (Fig.) Agitat, frământat, clocotitor.
- EFERVESCENȚÁ**, *efervescente* s.f. (fr. *effervescence*) 1. Degajare rapidă și zgomotoasă a unui gaz

- într-o masă lichidă, în urma unei reacții fizice sau chimice. 2. (Fig.) Agitație extremă, ebuliție (2); emoție puternică, fierbere.
- EFÉT**, *efeți* s.m. (fr. *éphète*) Judecător, într-un tribunal penal din Atena antică.
- EFICÁCE** adj. invar. (fr. *efficace*, lat. *efficax*, *-acis*) Care produce efectul așteptat, care dă un rezultat pozitiv; eficient (1), folositor, practic (5), operativ, operant.
- EFICACITÁTE** s.f. (fr. *efficacité*) Calitatea unui lucru, a unei persoane eficiente; eficiență, operativitate, randament (1).
- EFICIÉNT**, -Ă, *eficienți*, -te adj. (fr. *efficient*; lat. *efficiens*, *-ntis*) 1. Eficace. 2. Competent.
- EFICIENTIZÁ**, *eficientizez* vb. I (*eficient* + *-iza*) A face eficient un proces, o firmă etc.; a rentabiliza.
- EFICIENTIZÁRE**, *eficientizări* s.f. (de la *eficientiza*) Rentabilizare.
- EFICIÉNTĂ**, *eficiențe* s.f. (fr. *efficience*) 1. Eficacitate, performanță, randament (1). 2. *Eficiență economică* = raport între rezultatele obținute în economie și eforturile depuse.
- EFIGIÁ**, *efigiez* vb. I (*efigie* + *-a*) A scoate ceva în relief.
- EFIGIÁL**, -Ă, *efigiali*, -e adj. (fr. *effigial*) Referitor la efigie, care aparține unei efigii.
- EFÍGIE**, *efigii* s.f. (fr. *effigie*, lat. *effigies*) Reprezentare, imagine în relief a chipului unei persoane, pe o medalie, pe o marcă poștală, pe o monedă etc.
- EFILÁ**, *efilez* vb. I (fr. *effiler*) 1. A (se) subția, a slăbi. 2. A fila părul cuiva; a destrăma o țesătură (fir cu fir).
- EFILÁT**, -Ă, *efilați*, -te adj. (fr. *effilé*) Lung și subțire.
- EFLEURÁJ**, *efleuraje* s.n. (pr. *eflöráj*; fr. *effleurage*) Atingere ușoară; masaj ușor făcut cu vârful degetelor sau cu toată palma.
- EFLORÁ**, *eflorez* vb. I (fr. *effleurer*) A studia superficial; a răsfoi o carte; a atinge ușor pe cineva sau ceva.
- EFLORESCÉNT**, -Ă, *eflorescenți*, -te adj. (fr. *efflorescent*, lat. *efflorescens*, *-ntis*) 1. (Despre plante) Care se află în eflorescență (1). 2. (Fig.) Înfloritor, bogat în detalii. 3. (Chim.; despre săruri) Care pierde o parte din apa de cristalizare și capătă aspect de pulbere.
- EFLORESCÉNTĂ**, *eflorescențe* s.f. (fr. *efflorescence*) 1. Începutul înfloririi unei plante; îmbobocire. 2. (Fig.) Înflorire, dezvoltare. 3. Sare cu aspect de pulbere; depozit de săruri, la suprafața unor roci. 4. Erupție ușoară pe piele; exatem; (pop.) spuzeală.
- EFLORISMÉNT** s.n. (fr. *effleurissement*) Alterare a suprafeței unei roci.
- EFLUÉNT**, -Ă, *efluenți*, -te adj. (fr. *effluent*) (Despre fluide) Care iese dintr-o instalație, dintr-o sursă, dintr-un recipient.
- EFLÚVIU**, *eflunii* s.n. (fr. *effluve*, lat. *effluvium*) 1. Emanație gazoasă degajată de un corp uman sau animal, perceptibilă cu ajutorul mirosului; exalare. 2. (Fig.) Curent (4), flux (3). 3. Descărcare electrică, însoțită de o emisie slabă de lumină, între electrozi supuși unei tensiuni înalte. 4. (La pl.) Linii subțiri dispuse în evantai, care apar ca defect pe o peliculă cinematografică.
- EFLÚX**, *efluxuri* s.n. (cf. it. *efflusso*) Mișcare, scurgere dintr-o masă de fluid.
- EFÓD** s.n. (fr. *éphod*) Tunică purtată de rabini la marile ceremonii.
- ÉFOR**, *efori* s.m. (fr. *éphore*, gr. *eforos*) 1. (În Sparta) Fiecare dintre cei cinci magistrați aleși anual, cu atribuții în politica internă și externă a cetății. 2. Membru în consiliul de conducere al unei eforii (2); epitrop.
- EFORÁT** s.n. (fr. *éphorat*) Demnitatea de efor; colegiul eforilor (1); eforie (1).
- EFORÍE**, *eforii* s.f. (gr. *eforia*, cf. fr. *éphorie*) 1. Eforat. 2. Instituție publică, administrativă sau culturală din trecut; consiliul de conducere al acestei instituții; sediul acestui consiliu.
- EFÓRT**, *eforturi* s.n. (fr. *effort*) Încordare fizică sau intelectuală care urmărește un scop; muncă, ostencală.
- EFRACTÓR**, -OÁRE, *efractori*, -oare s.m. și f. (fr. *effracteur*) Persoană care a comis o efracție.
- EFRÁCTIE**, *efracții* s.f. (fr. *effraction*) Spargere a unei uși, a unor ziduri, forțare a unor sisteme de închidere, făcută cu scopul de a fura.
- EFRENÁT**, -Ă, *efrenați*, -te adj. (fr. *effréné*) Nestăpănit; fără măsură, excesiv (1).
- EFUZIOMÉTRU**, *efuziometre* s.n. (fr. *effusiomètre*) Dispozitiv folosit pentru determinarea densității unui gaz, bazat pe fenomenul efuziunii (3).
- EFUZIÚNE**, *efuziuni* s.f. (fr. *effusion*, lat. *effusio*, *-onis*) 1. Manifestare puternică a unei afecțiuni. 2. Manifestare, exteriorizare puternică a unor sentimente pozitive. 3. Trecere a unui gaz printr-un strat poros. 4. Erupție vulcanică.
- EFUZÍV**, -Ă, *efuzivi*, -e adj. (fr. *effusif*) 1. Vulcanic (1). 2. *Rocă efuzivă* = rocă magmatică întărită, la suprafața scoarței Pământului.
- EFUZÓR**, *efuzoare* s.n. (de la *efuziune*, cf. fr. *effuseur*) Tub prin care sunt evacuate gazele arse dintr-un reactor.

EGĂL, -Ă, *egali*, -e adj. (fr. *égal*) 1. Care este la fel, deopotrivă, asemenea (ca natură, cantitate, calitate etc.); uniform (1). 2. Care nu variază; constant (1). 3. De aceeași mărime, valoare sau rang; echivalent (1). 4. Cu aceleași drepturi și îndatoriri. 5. *Semn egal* (și substantivat, n.) = semn grafic format din două linii orizontale, paralele, care exprimă o egalitate. *De la egal la egal* = în condiții de egalitate. *Fără egal* = excepțional. *Mi-e egal* = mi-e indiferent.

EGALĂ, *egalez* vb. I (fr. *égaler*) 1. A face să devină sau a deveni egal; a rivaliza (2). 2. (Sport) A realiza același număr de puncte ca alt sportiv.

EGALĂBIL, -Ă, *egalabili*, -e adj. (fr. *égalable*) Care poate fi egalat.

EGALITĂR, -Ă, *egalitari*, -e adj. (fr. *égalitaire*) Care are ca scop egalitatea civilă, politică și socială.

EGALITARISM s.n. (fr. *égalitarisme*) Concepție socială care preconizează egalizarea consumului individual și a modului de trai al membrilor unei societăți; doctrină egalitară.

EGALITARIST, -Ă, *egalitariști*, -ste s.m. și f., adj. (fr. *égalitariste*) (Adept) al egalitarismului.

EGALITĂȚE, *egalități* s.f. (fr. *égalité*) 1. Raport între lucruri egale; uniformitate; echitate. 2. Rezultat exprimat printr-un număr egal de puncte obținute de participanți (la o competiție). 3. Principiu potrivit căruia toți cetățenii se bucură de aceleași drepturi și au aceleași îndatoriri. 4. (Mat.) Relație între expresii legate prin semnul egal.

EGALIZĂ, *egalizez* vb. I (fr. *égaliser*) A face (un lucru, o situație etc.) să fie egal; (fig.) a nivela (2), a face să dispară diferențele.

EGALIZĂRE, *egalizări* s.f. (de la *egaliza*) 1. Acțiunea de a egaliza. 2. Nivelare a unui teren, a unui drum, a unei construcții.

EGALIZĂTOR, -OĂRE, *egalizatori*, -oare (fr. *égalisateur*) 1. Adj. Care egalizează. 2. S.n. Produs chimic adăugat în băile de vopsire, pentru dispersarea și mărirea vitezei de pătrundere și de fixare a colorantului. 3. S.n. Dispozitiv care reglează presiunea apei, a aburului etc. într-o conductă.

EGALIZĂTOR, *egalizoare* s.n. (fr. *égaliseur*, engl. *equalizer*) Regulator de frecvență, într-un sistem electroacustic.

EGĂRI s.m. pl. (engl. *jaeger*) Colanți până la glezne.

EGEEĂN, -Ă, *egeeni*, -e adj. (fr. *égyéen*) Referitor la popoarele din regiunea Mării Egee.

EGÉRIE, *egerii* s.f. (fr. *égérie*) (Livr.) Sfătuitoare (secretă), inspirație a unui om politic sau a unui artist.

EGHILÉT, *eghileți* s.m. (fr. *aiguillette*) Șnur textil împletit, cu ambele capete metalizate, care împodobește uniforma anumitor militari.

EGIDĂ, *egide* s.f. (fr. *égide*, lat. *aegis*, -idis) 1. Ocrotire, protecție; îndrumare, sprijin, îngrijire. 2. *Sub egida...* = sub auspiciile...

EGIPTEĂN, -Ă, *egipteni*, -e (cf. fr. *égyptien*) 1. S.m. și f., adj. (Persoană) din Egipt. 2. S.f. Limbă veche vorbită în Egipt. 3. S.n. Dialect arab vorbit în Egipt și în Sudan.

EGIPTOLOG, *egiptologi* s.m. (fr. *égyptologue*) Specialist în egiptologie.

EGIPTOLOGIE s.f. (fr. *égyptologie*) Studiul limbii, istoriei și culturii Egiptului antic.

EGIPTIĂNĂ, *egiptiene* s.f. (fr. *égyptienne*, germ. *Egyptienne*) (Mai ales la pl.) Caracter de literă tipografică aproape geometrică, având talpa dreptunghiulară.

EGLĂGĂ, *egloge* s.f. (fr. *églogue*, lat. *ecloga*) Poem pastoral; idilă (2); bucolică (2).

EGOCÉNTRIC, -Ă, *egocentrici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *égocentrique*) (Persoană) care se consideră centrul Universului.

EGOCENTRISM s.n. (fr. *égocentrisme*) Tendință, atitudine de a raporta totul la propria persoană; egoism, egotism.

EGOISM s.n. (fr. *égoïsme*) Preocupare exagerată pentru propria persoană; iubire de sine, individualism; egocentrism.

EGOIST, -Ă, *egoști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *égoïste*) (Om) dominat, determinat de egoism, care denotă egoism; individualist.

EGOLATRIE s.f. (de la lat. *ego*, cf. *idolatrie*) Preocupare (patologică) exagerată pentru propria persoană; egotism, egoism.

EGOLĂTRU, -Ă, *egolatri*, -e adj. (de la lat. *ego*, cf. *idolatriu*) Stăpânit de egolatrie; egoist.

EGOMISM s.n. (fr. *égomisme*) (Rar) Egoism absolut.

EGOTISM s.n. (fr. *égotisme*) Supraapreciere a propriei persoane; cult al propriului eu; egolatrie, egocentrism, egoism.

EGOTIST, -Ă, *egotiști*, -ste (fr. *égotiste*) 1. S.m. și f. Persoană stăpânită de egotism. 2. Adj. Care manifestă egotism, caracterizat prin egotism.

EGRENĂ, *egrenez* vb. I (fr. *égrener*) A separa (cu dispozitive speciale) semințele (din plante, din păstăi, din struguri etc.).

EGRĂȚĂ, *egrete* s.f. (fr. *aigrette*) 1. Pasăre migratoare de baltă, de culoare albă, cu un mănunchi de pene pe cap; stârc-alb. 2. Mănunchi din pene de egretă (1) cu care se împodobesc pălării, chipie militare etc. 3. Puf fin care acoperă fructele, semințele.

- EGUTĂRE** s.f. (cf. fr. *égoutage*) Îndepărtare a apei din cărbunii și din minereurile depozitate în silozuri sau în grămezi expuse la aer; egutaj.
- EGUTÓR**, *egutoare* s.n. (fr. *égoutoir*) **1.** Cilindru gol prevăzut cu o sită de metal, care presează și netezește pasta de celuloză pe cutiile aspiratoare ale mașinilor de fabricat hârtie. **2.** Suport pentru scurs veselă, brânzeturi.
- EIDÉTIC**, -Ă, *eidetici*, -ce adj. (fr. *eidétique*) **1.** Referitor la eidetism. **2.** Care provine din imaginație.
- EIDETÍSM** s.n. (fr. *eidétisme*) Anomalie care constă într-o reprezentare halucinantă a anumitor obiecte.
- EIDOFÓR**, *eidofoare* s.n. (fr. *eidophore*, engl. *eidofor*) Instalație folosită pentru proiecția imaginilor televizate pe ecranul cinematografic.
- EINSTEINIU** s.n. (pr. *ainstáiniu*; fr. *einsteinium*) Element chimic transuranic, sintetic, din grupul actinidelor.
- EÍRA**, *eire* s.f. (fr. *eyra*) Pumă mică din America de Sud.
- EJACULÁ**, *ejaculez* vb. I (fr. *éjaculer*) A elimina spermă prin canalul uretral.
- EJACULÁRE**, *ejaculări* s.f. (de la *ejacula*) Ejaculație.
- EJACULÁȚIE**, *ejaculații* s.f. (fr. *éjaculation*) **1.** Eliminarea a spermei, ejaculare; lichid spermatic ejaculat. **2.** Ejectare a sporilor din sporange, la unele plante.
- EJECTÁ**, *ejectez* vb. I (fr. *éjecter*) A da afară, a proiecta, a evacua cu putere (un fluid, un obiect etc.).
- EJECTÁBIL**, -Ă, *ejectabili*, -e adj. (cf. fr. *éjectable*) Care poate fi ejectat, catapultat.
- EJECTÓR**, *ejectoare* s.n. (fr. *éjecteur*) **1.** Aparat care servește la evacuarea fluidului dintr-un rezervor. **2.** (La arme de vânatoare) Dispozitiv care aruncă din țevă cartușul percutat. **3.** (La casetofoane) Dispozitiv de scoatere a casetei din locaș.
- EJÉCȚIE**, *ejecții* s.f. (fr. *éjection*) Evacuare rapidă a unui curent de fluid printr-un ajutor; ejectare.
- EKG**, *EKG-uri* (citit *ecaghé*; siglă) s.n. (Med.) Electrocardiogramă.
- ELABORÁ**, *elaborez* vb. I (fr. *élaborer*, lat. *elaborare*) **1.** A crea, a realiza, a compune (**3**), a concepe (**1**) un text, o operă etc. **2.** A efectua operațiile necesare pentru a obține un metal, un aliaj. **3.** A prepara ceva printr-o muncă îndelungată. **4.** (Despre organe, glande, organisme vii) A produce anumite secreții sau a modifica diferite substanțe.
- ELAGÁJ**, *elagaje* s.n. (fr. *élagage*) Îndepărtare a crengilor din partea inferioară a tulpinii arborilor; elagare.
- ELAGÁRE**, *elagări* s.f. (cf. fr. *élagage*) Elagaj.
- ELÁN¹**, *elani* s.m. (fr. *élan*) Animal nordic din familia cerbilor, cu două coarne mari în formă de lopeți.
- ELÁN²**, *elanuri* s.n. (fr. *élan*) **1.** Avânt, entuziasm; puseu; suflu (**2**). **2.** (Sport) Complex de mișcări și de procedee executate pentru efectuarea unei sărituri, a unei aruncări etc.
- ELANSÁ**, *elansez* vb. I (fr. *élancer*) (Livr.) A se avânta, a se repezi.
- ELANSÁRE**, *elansări* s.f. (de la *elansa*) Avântare, repezire; (fig.) avânt, năzuire către ceva.
- ELANSÁT**, -Ă, *elansați*, -te adj. (de la *elansa*, cf. fr. *élancé*) Zvelt (**1**), avântat.
- ELÁSTIC**, -Ă, *elastici*, -ce (fr. *élastique*) **1.** Adj. Care are proprietatea de a-și modifica forma și dimensiunile sub acțiunea unei forțe exterioare și de a reveni la condiția inițială când această forță încetează; flexibil (**2**). **2.** Adj. (Despre ființe, mișcări etc.) Flexibil (**1**), mlădios, suplu (**2**). **3.** S.n. Șiret cu fire de cauciuc din care se fac bretele, jartiere etc.; gumilastic.
- ELASTICITÁTE** s.f. (fr. *élasticité*) Proprietatea de a fi elastic.
- ELASTÍNÁ** s.f. (fr. *élastine*) Substanță organică albulinoasă prezentă în fibrele elastice ale tendoanelor, ale arterelor, ale vaselor sangvine etc.
- ELASTÓM** s.n. (fr. *élastome*) Tumoare benignă formată din țesut elastic.
- ELASTOMECÁNICÁ** s.f. (fr. *élastomécanique*) Partea mecanicii care se ocupă cu studiul deformării corpurilor solide sub acțiunea unei forțe exterioare.
- ELASTOMÉR**, *elastomeri* s.m. (fr. *élastomère*) Polimer natural sau sintetic cu proprietăți elastice și plastice asemănătoare celor ale cauciucului natural.
- ELASTOMETRÍE** s.f. (fr. *élastométrie*) Măsurare a elasticității corpurilor.
- ELASTOMÉTRU**, *elastometre* s.n. (fr. *élastomètre*) Aparat folosit pentru măsurarea elasticității.
- ELDORÁDO**, *eldorado* (fr. *Eldorado*) **1.** N.pr. n. Țară imaginară (în America de Sud, între fluviile Orinoco și Amazon) pe care conchistadorii spanioli o credeau bogată în aur și în pietre prețioase. **2.** S.n. (P. ext.) Loc încântător, loc de vis.
- ELEÁT**, -Ă, *eleați*, -te (fr. *éléate*) **1.** S.m. Reprezentant al școlii filosofice din Elea (colonie grecescă din sudul Peninsulei Italice, în sec. VI-V î.H.), care susținea unitatea, imobilitatea și imuabilitatea existenței, socotind diversitatea, mișcarea și devenirea lumii simple iluzii senzoriale. **2.** Adj. Referitor la eleați (**1**) sau la concepțiile acestora.
- ELEÁTIC**, -Ă, *eleatici*, -ce adj. (fr. *éléatique*) Al eleaților (**1**), de eleat.

- ELEBÓR**, *elebori* s.m. (fr. *ellébore*) Plantă erbacee toxică, având frunze palmate și flori roșii, aplectate, folosită în medicină ca purgativ; spânz.
- ELECTÍV**, -Ă, *electivi*, -e adj. (fr. *électif*, lat. *electivus*) Care se face, care se dă, care se acordă prin alegere; bazat pe alegeri.
- ELECTIVITÁTE** s.f. (fr. *électivité*) Calitatea a ceea ce este electiv.
- ELECTÓR**, -OÁRE, *electori*, -oare (fr. *électeur*, lat. *elector*; -oris) 1. S.m. și f. Persoană care are dreptul să participe la o alegere. 2. S.m. (În Imperiul Romano-German) Principele sau arhiepiscopul care îl alegea pe împărat.
- ELECTORÁL**, -Ă, *electorali*, -e adj. (fr. *électorat*) Referitor la alegeri; în vederea alegerilor. *Campaigne electorală*.
- ELECTORÁT**, *electorate* s.n. (fr. *électorat*, germ. *Elektorat*) 1. Demnitatea de elector (2). 2. Teritoriu supus unui principe elector (2). 3. Totalitatea persoanelor cu drept de vot dintr-o țară, dintr-un partid, la alegeri.
- ELÉCTRIC**, -Ă, *electrici*, -ce adj. (fr. *électrique*) 1. Care ține de electricitate; care produce electricitate; care funcționează pe bază de electricitate. 2. *Energie electrică* = energie a câmpurilor electrice, cantitate de electricitate; (impr.) electricitate (2). *Lumină electrică* (și substantivat, f.) = iluminat cu surse care consumă energie electrică; (impr.) energie electrică.
- ELECTRICIÁN**, -Ă, *electricieni*, -e s.m. și f. (fr. *électricien*) Persoană calificată care lucrează la sau repară instalații, mașini, aparate etc. electrice.
- ELECTRICITÁTE** s.f. (fr. *électricité*) 1. Proprietatea corpurilor de a se atrage sau de a se respinge în anumite circumstanțe, de a emite scânteii prin frecare; sarcină electrică. 2. Una dintre formele de energie utilizate în mecanică, pentru iluminat, încălzit etc.; lumină electrică. 3. Ramura fizicii care studiază fenomenele electrice și aplicațiile acestora.
- ELECTRIFICÁ**, *electrific* vb. I (fr. *électrifier*) A introduce și a extinde folosirea energiei electrice în diferite scopuri (iluminat, încălzit etc.), într-o regiune, într-o întreprindere etc.
- ELECTRIZÁ**, *electrizez* vb. I (fr. *électriser*) 1. A produce electricitate într-un corp. 2. (Fig.) A înflăcări, a entuziasma, a anima.
- ELECTRIZÁBIL**, -Ă, *electrizabili*, -e adj. (fr. *électrizable*) Care poate fi electrizat.
- ELECTRIZÁNT**, -Ă, *electrizanți*, -te adj. (fr. *électrisant*) 1. Care electrizează, care propagă electricitate. 2. (Fig.) Care provoacă entuziasm. *Discurs electrizant*.
- ELECTRIZÁRE**, *electrizări* s.f. (de la *electriza*) Înflăcărare, animare.
- ELECTRO-** (fr. *électr[o]*-) Element de compunere cu sensul de „electric”, „bazat pe electricitate”, în cuvinte ca: *electrocar*, *electromagnet*.
- ELECTROACÚSTIC**, -Ă, *electroacustici*, -ce (fr. *électroacoustique*, germ. *Elektroakustik*) 1. S.f. Disciplină care studiază transformarea oscilațiilor acustice în oscilații electromagnetice și invers, precum și aplicațiile acestora în tehnică. 2. Adj. Referitor la electroacustică (1).
- ELECTROANESTEZÍE**, *electroanestezii* s.f. (fr. *électroanesthésie*) Anestezie generală obținută prin curenți de înaltă frecvență.
- ELECTROBIOGENÉZÁ** s.f. (fr. *électrobiogénese*) Producere de electricitate în organismele vii.
- ELECTROBIOLÓGIC**, -Ă, *electrobiologici*, -ce adj. (fr. *életrobiologique*) Referitor la electrobiologie, de electrobiologie.
- ELECTROBIOLOGÍE** s.f. (fr. *électrobiologie*) Studiul relațiilor dintre fenomenele electrice și procesele biologice ale organismelor vii.
- ELECTROBÚZ**, *electrobuze* s.n. (germ. *Elektrobus*, fr. *électrobus*) Autobuz acționat de un motor electric.
- ELECTROCALÓRIC**, -Ă, *electrocalorici*, -ce adj. (fr. *électrocalorique*, germ. *elektrokalorisch*) Referitor la căldura degajată sau absorbită în conductoare prin trecerea curentului electric.
- ELECTROCÁR**, *electrocare* s.n. (engl. *electrocar*, germ. *Elektrokarre*) Platformă acționată de un motor electric care este alimentat de acumulatori, folosită pentru transportarea materialelor în gări, în ateliere etc.
- ELECTROCARDIOGRÁF**, *electrocardiografe* s.n. (fr. *électrocardiographie*, germ. *Elektrokardiograph*) Aparat folosit la efectuarea electrocardiogramelor.
- ELECTROCARDIOGRÁFIC**, -Ă, *electrocardiografici*, -ce adj. (fr. *électrocardiographique*, engl. *electrocardiographic*) Referitor la electrocardiografie, de electrocardiografie.
- ELECTROCARDIOGRAFÍE** s.f. (fr. *électrocardiographie*, germ. *Elektrokardiographie*) Tehnică de înregistrare electrică a contracțiilor inimii.
- ELECTROCARDIOGRÁMĂ**, *electrocardiogramme* s.f. (fr. *électrocardiogramme*, germ. *Elektrokardiogramm*) Grafic care înregistrează activitatea electrică a inimii; EKG.

- ELECTROCARDIOSCÓP**, *electrocardioscoape* s.n. (fr. *électrocardioscope*) Aparat folosit la proiectarea pe ecran a unei electrocardiografe.
- ELECTROCARDIOSCOPIE**, *electrocardioscopii* s.f. (fr. *électrocardioscopie*) Examinare a inimii cu ajutorul electrocardioscopului.
- ELECTROCARÍST**, *electrocaríști* s.m. (*electrocar* + *-ist*) Lucrător pe electrocar.
- ELECTROCÁSNIC**, -Ă, *electrocasnici*, -ce adj. (*electro* + *casnic*) (Despre aparate) Care este utilizat în gospodărie și acționat electric; electromenajer.
- ELECTROCAÚSTICĂ** s.f. (germ. *Elektrokaustik*, fr. *électrocaustique*) Tratament efectuat prin cauterizare electrică.
- ELECTROCAUTÉR**, *electrocautere* s.n. (fr. *électrocautère*) Cauter electric.
- ELECTROCAUTERIZĂ**, *electrocauterizez* vb. I (fr. *électrocautériser*) A cauteriza cu ajutorul electrocauterului.
- ELECTROCERÁMICĂ** s.f. (fr. *électrocéramique*) Ramura ceramicii care se ocupă cu fabricarea, utilizarea și cercetarea materialelor ceramice folosite în electrotehnică.
- ELECTROCHÍMIC**, -Ă, *electrochimici*, -ce adj. (fr. *électrochimique*) Al electrochimiei, referitor la electrochimie.
- ELECTROCHIMÍE** s.f. (fr. *électrochimie*) Ramura chimiei care se ocupă cu studiul fenomenelor de transformare a energiei chimice în energie electrică și invers.
- ELECTROCHIMOGRÁF**, *electrochimografe* s.n. (engl. *electrokymograph*) Aparat folosit în electrochimografie.
- ELECTROCHIMOGRÁFIE**, *electrochimografii* s.f. (engl. *electrokymography*) Înregistrare fotoelectrică a pulsațiilor inimii și a variațiilor densității pulmonare, efectuată cu ajutorul razelor X.
- ELECTROCHIMOGRÁMĂ**, *electrochimografe* s.f. (engl. *electrokymogram*) Înregistrare grafică a conturului unui organ (inimă, vase sangvine mari etc.) în activitate.
- ELECTROCHIRURGÍE** s.f. (fr. *électrochirurgie*) Tehnică folosită în chirurgie care se bazează pe curenții electrice de înaltă frecvență.
- ELECTROCINÉTIC**, -Ă, *electrocinetici*, -ce (fr. *électrocinétiq*) 1. S.f. Ramura electromagnetismului care studiază efectul curenților electrice de conducție. 2. Adj. Referitor la electrocinețic (1).
- ELECTROCOAGULĂ**, *electrocoagidez* vb. I (fr. *électrocoaguler*) A distruge țesuturile patologice prin coagulare, folosind procedee electrotermice.
- ELECTROCOMUNICÁȚIE**, *electrocomunicații* s.f. (fr. *électrocommunication*) Comunicare la distanță prin mijloace electromagnetice.
- ELECTROCONVÚLSIE**, *electroconvulsii* s.f. (fr. *électroconvulsion*) Electroșoc.
- ELECTROCORTICOGRÁFIE** s.f. (fr. *électrocorticographie*) Tehnică de studiere a activității electrice a cortexului cerebral cu ajutorul unor electrozi aplicați pe suprafața creierului.
- ELECTROCULTÚRĂ** s.f. (fr. *électroculture*) Utilizare a curentului electric pentru stimularea dezvoltării vegetalelor.
- ELECTROCUTÁ**, *electrocutez* vb. I (fr. *électrocuter*) A omorî sau a muri prin electrocutare.
- ELECTROCUTÁRE**, *electrocutări* s.f. (de la *electrocuta*) 1. Vătămare sau moarte produsă de trecerea curentului electric printr-un organism viu; electrotraumatism. 2. (În unele state din S.U.A.) Execuție (3) prin șoc electric.
- ELECTRÓD**, *electrozi* s.m. (fr. *électrode*) Conductor (metalic sau de cărbune) prin care curentul electric intră (anod) și iese (catod) într-un ori dintr-un mediu oarecare sau vid.
- ELECTRODIAGNÓSTIC**, *electrodiagnostice* s.n. (fr. *électrodiagnostic*) Diagnostic bazat pe excitabilitatea organismului la curenții electrice (în bolile de nervi și ale mușchilor); electrodiagnoză.
- ELECTRODIAGNÓZĂ**, *electrodiagnoze* s.f. (fr. *électrodiagnose*) Electrodiagnostic.
- ELECTRODIALÍZĂ**, *electrodialize* s.f. (fr. *électrodialyse*) Dializă provocată de o diferență de potențial electric, folosită la purificarea apei, la împregnarea stoffelor, la tăbăcirea pieilor etc.
- ELECTRODINÁM**, *electrodinamuri* s.n. (fr. *électro* + *dinam*, cf. *electrodinamică*) Mașină care produce curent electric.
- ELECTRODINÁMIC**, -Ă, *electrodinamici*, -ce (fr. *électrodynamique*) 1. Adj. Referitor la electrodinamică (2). 2. S.f. Ramura fizicii care se ocupă cu studiul caracteristicilor magnetice și electrice ale materiei.
- ELECTRODINÁMÍSM** s.n. (fr. *électrodynamisme*) Totalitatea fenomenelor produse de un curent electric.
- ELECTRODINAMOMÉTRU**, *electrodinamometre* s.n. (fr. *électrodynamomètre*) Aparat folosit pentru măsurarea intensității curentului electric.
- ELECTROENCEFALOGRÁF**, *electroencefalografe* s.n. (fr. *électro-encéphalographe*) Aparat utilizat pentru realizarea unei electroencefalografii.
- ELECTROENCEFALOGRÁFIE**, *electroencefalografii* s.f. (fr. *électro-encéphalographie*) Înregistrare

grafică a diferențelor de potențial electric produse la nivelul scoarței cerebrale, realizată cu ajutorul unor electrozi plasați pe suprafața craniului.

ELECTROENCEFALOGRAMĂ, *electroencefalogramme* s.f. (fr. *électroencéphalogramme*) Diagrama activității electrice a creierului, realizată prin electroencefalografie.

ELECTROENERGÉTIC, -Ă, *electroenergetici*, -e adj. (fr. *électroénergétique*) Referitor la energia electrică, de energie electrică.

ELECTROEROZIUNE, *electroeroziuni* s.f. (fr. *électroérosion*) Înlăturare a unui strat superficial dintr-un material, realizată prin descărcări electrice.

ELECTROFILTRU, *electrofiltre* s.n. (fr. *électrofiltre*, engl. *electrofilter*) Filtru electric care reține praful atmosferic.

ELECTROFIZIOLOGIE s.f. (fr. *électrophysiologie*) Partea fiziologiei care studiază manifestările de natură electrică ale organelor și țesuturilor (inimă, mușchi etc.).

ELECTROFIZIOTERAPIE s.f. (fr. *électrophysiothérapie*) Terapie bazată pe proceduri acționate electrice.

ELECTROFOBIE s.f. (germ. *Elektrophobie*) Teamă patologică de electricitate.

ELECTROFÓN, -Ă, *electrofoni*, -oane (fr. *électrophone*) 1. S.n. Pick-up. 2. Adj. (Despre instrumente muzicale) Care transformă oscilațiile electrice în sunete.

ELECTROFÓR, *electrofoare* s.n. (fr. *électrophore*) Dispozitiv utilizat în experiențe de laborator, format dintr-un disc electrizat prin frecare și altul, electrizabil prin influență de către primul.

ELECTROFOREGRAMĂ, *electroforegrame* s.f. (fr. *électrophorégramme*) Diagramă electroforetică a conținutului proteic din plasma sangvină.

ELECTROFORÉTIC, -Ă, *electroforetici*, -ce adj. (fr. *électrophorétique*, engl. *electrophoretic*) Referitor la transmisia particulelor electrizate în medii lichide, sub efectul câmpului electric.

ELECTROFORÉZĂ, *electroforeze* s.f. (fr. *électrophorèse*) 1. Metodă de separare a particulelor dintr-o soluție coloidală, sub acțiunea curentului electric. 2. Analiză a fracțiunii proteice din lichidele biologice, pe baza electroforezei (1).

ELECTROFOTOGRAFIE, *electrofotografii* s.f. (*electro-* + *fotografie*, cf. fr. *électrophotographie*)

1. Metodă de obținere a fotografiilor, pe baza efectului fotoelectric al luminii. 2. Tehnică de copiere a materialelor tipărite, în scopul reproducerii rapide.

ELECTROGÉN, -Ă, *electrogeni*, -e adj. (fr. *électrogène*) 1. Care produce energie electrică prin transformarea altor forme de energie. 2. Grup *electrogen* = ansamblu alcătuit dintr-un motor termic și unul sau mai multe generatoare electrice.

ELECTROGENERATOR, *electrogeneratoare* s.n. (fr. *électrogénérateur*) Generator de curent electric.

ELECTROGLOGRAF, *electroglografe* s.n. (fr. *électroglottographe*) Aparat care înregistrează vibrațiile glotale.

ELECTROGLOSPECTROGRAFIE s.f. (fr. *électroglottospectrographie*) Metodă de stabilire a compoziției armonice a semnalelor vorbirii, prin analiza impulsurilor înregistrate de electroglograf.

ELECTROGRÁF, *electrografe* s.n. (fr. *électrographe*) Aparat folosit pentru analiza calitativă a metalelor, a aliajelor și a minereurilor.

ELECTROGRAFIE, *electrografii* s.f. (engl. *electrography*) Procedeu de investigare a organismelor vii cu ajutorul curentului electric.

ELECTROGRAVURĂ, *electrogravuri* s.f. (fr. *électrogravure*) Gravură realizată electrolitic.

ELECTROHIDRAÚLIC, -Ă, *electrohidraulici*, -ce adj. (engl. *electrohydraulic*) Care funcționează sub presiunea unui lichid acționat de curentul electric.

ELECTROIZOLÁNT, -Ă, *electroizolanți*, -te adj., s.m. (fr. *électro-isolant*) (Material) care are proprietatea de izolator electric.

ELECTROLÍT, *electroliti* s.m. (fr. *électrolyte*) Compus chimic care, prin topire, se scindează în ioni și transportă curentul electric prin intermediul acestora.

ELECTROLÍTIC, -Ă, *electrolitici*, -ce adj. (fr. *électrolytique*) Referitor la electroliză; care este produs prin electroliză; folosit la electroliză.

ELECTROLÍZĂ, *electrolize* s.f. (fr. *électrolyse*) Descompunere chimică a unui electrolit cu ajutorul curentului electric.

ELECTROLIZÓR, *electrolizoare* s.n. (fr. *électrolyseur*) Aparat folosit la efectuarea unei electrolize.

ELECTROLUMINESCENȚĂ/ELECTROLUMINISCENȚĂ s.f. (fr. *électroluminescence*, germ. *Elektrolumineszenz*) Luminescență a unei substanțe sub acțiunea câmpului electric.

ELECTROLUMINISCENȚĂ s.f. v. **electroluminescență**.

ELECTROMAGNÉT, *electromagneți* s.m. (germ. *Elektromagnet*) Bucată de oțel care capătă proprietăți magnetice când firul metalic care o înfășoară este străbătut de curent electric; corp feromagnetic magnetizat temporar.

- ELECTROMAGNÉTIC**, -Ă, *electromagnetici*, -ce adj. (fr. *électromagnétique*) Referitor la electromagnetism; cu magnetism produs de electricitate.
- ELECTROMAGNETISM** s.n. (fr. *électromagnétisme*, germ. *Elektromagnetismus*) Ramura fizicii care studiază interacțiunile dintre curenții electrici și câmpurile magnetice.
- ELECTROMASAJ**, *electromasaje* s.n. (fr. *électromassage*) Masaj cu ajutorul aparatelor electrice.
- ELECTROMECHANIC**, -Ă, *electromecanici*, -ce (fr. *électromécanique*) 1. Adj. Referitor la electromecanică. 2. S.f. Ansamblu de tehnici care folosesc componente electrice în dispozitive mecanice.
- ELECTROMECHANOTERAPIE** s.f. (fr. *électromécanothérapie*) Terapie care combină electricitatea cu aparatele mecanice.
- ELECTROMENAJÉR**, -Ă, *electromenajeri*, -e adj. (fr. *électroménager*) (Despre aparate) De uz casnic și acționat electric; electrocasnic.
- ELECTROMETALURGIE** s.f. (fr. *électrométallurgie*) Ramura metalurgiei care utilizează procedee electrice pentru obținerea și rafinarea metalelor și a aliajelor.
- ELECTROMETALURGIST**, -Ă, *electrometalurgiști*, -ste s.m. și f. (fr. *électrométallurgiste*) Specialist în electrometalurgie.
- ELECTROMETRIE** s.f. (fr. *électrométrie*) Ansamblu de metode folosite pentru măsurarea mărimilor electrice; potențiometrie.
- ELECTROMÉTRU**, *electrometre* s.n. (fr. *électromètre*) Instrument folosit pentru măsurarea diferențelor de potențial electric.
- ELECTROMIOGRAFIE** s.f. (fr. *électromyographie*) Tehnică de înregistrare a activității electrice a mușchilor și a nervilor.
- ELECTROMIOGRAMĂ**, *electromiogramă* s.f. (fr. *électromyogramme*) Diagramă obținută prin electromiografie.
- ELECTROMOBIL**, *electromobile* s.n. (germ. *Elektromobil*, fr. *électromobile*) Automobil acționat de un motor electric.
- ELECTROMOTÓR**, -OÁRE, *electromotori*, -oare (fr. *électromoteur*) 1. Adj. Care produce electricitate sub influența unei acțiuni mecanice sau chimice. 2. S.n. Aparat care transformă energia electrică în energie mecanică; motor electric. 3. *Tensiune* (sau *forță*) *electromotoare* = tensiune electrică la bornele unui generator, când circuitul exterior este deschis.
- ELECTRÓN**, *electroni* s.m. (fr. *électron*) Particulă elementară a unui atom înzestrată cu cea mai mică sarcină electrică negativă.
- ELECTRONARCÓZĂ**, *electronarcoze* s.f. (fr. *électronarcoze*) Narcoză obținută cu ajutorul curentului electric; galvanonarcoză.
- ELECTRONÁVĂ**, *electronave* s.f. (*electro-* + *navă*) Navă cu propulsie electrică.
- ELECTRONAVIGÁȚIE**, *electronavigații* s.f. (fr. *électronavigation*) Navigație de coastă monitorizată cu ajutorul aparatelor electrice.
- ELECTRONEGATÍV**, -Ă, *electronegativi*, -e adj. (fr. *électronégatif*) (Despre unele elemente chimice) Care captează electroni (particule negative).
- ELECTRONEGATIVITÁTE** s.f. (fr. *électronégativité*, engl. *electronegativity*) Însușirea elementelor chimice de a fi electronegative.
- ELECTRÓNIC**, -Ă, *electronici*, -ce (fr. *électronique*) 1. S.f. Ramura fizicii și tehnicii care studiază variațiile mărimilor electrice și le aplică în procesul de captare, transmitere și exploatare a informației. 2. Adj. Care se raportează la electroni(că). *Flux electronic*. 3. Adj. Care funcționează potrivit principiilor electronicii (1); care utilizează dispozitive electronice (2).
- ELECTRÓNIST**, -Ă, *electroniști*, -ste s.m. și f. (cf. it. *elettronista*) Specialist în electronică (1).
- ELECTRONIZÁ**, *electronizez* vb. I (*electronifică*] + *-iza*) A dota cu mijloace electronice (2).
- ELECTRONOGRÁF**, *electronografe* s.n. (fr. *électronographe*) Aparat folosit în electronografii.
- ELECTRONOGRÁFIC**, -Ă, *electronografici*, -ce adj. (engl. *electronographic*) Referitor la electronografie.
- ELECTRONOGRAFÍE**, *electronografii* s.f. (engl. *electronography*, fr. *électronographie*) Metodă de investigare a câmpurilor electrice din corpul uman, în condiții de boală; imaginea, clișeuul care conține o astfel de investigare.
- ELECTRONOMICROSCOPÍE**, *electronomicroscopii* s.f. (cf. fr. *électronmicroscopie*) Studiul preparatelor histologice cu ajutorul microscopului electronic.
- ELECTRONOÓPTIC**, -Ă, *electronooptici*, -ce adj. (cf. fr. *électronoptique*) Referitor la acțiunea câmpului electric asupra luminii.
- ELECTRNUCLEÁR**, -Ă, *electronucleari*, -e adj. (fr. *électronucléaire*) Centrală electronucleară = electrocentrală care utilizează energia termică produsă de un reactor nuclear.
- ELECTRONVÓLT**, *electronvolți* s.m. (fr. *électron-volt*) Unitate de energie utilizată în fizica nucleară, egală cu energia câștigată de un electron accelerat la o diferență de potențial de un volt.

- ELECTROÓPTIC**, -Ă, *electrooptici*, -ce (fr. *électro-optique*) 1. Adj. (Despre dispozitive) Care cuprinde o parte electrică și una optică. 2. S.f. Teoria electromagnetică a luminii.
- ELECTROOSMÓTIC**, -Ă, *electroosmotici*, -ce adj. (fr. *électro-osmotique*) Referitor la electroosmoză.
- ELECTROOSMÓZĂ** s.f. (fr. *électro-osmose*) Filtrare a unui lichid printr-o membrană poroasă sub acțiunea curentului electric; osmoză electrică.
- ELECTROPATOLOGÍE** s.f. (fr. *électropathologie*) Studiul bolilor provocate de electricitatea industrială și atmosferică.
- ELECTROPNEUMÁTIC**, -Ă, *electropneumatici*, -ce adj. (fr. *électropneumatique*) (Despre mecanisme) Care produce aer comprimat cu ajutorul electricității.
- ELECTROPOZITÍV**, -Ă, *electropozitivi*, -e adj. (fr. *électropositif*) (Despre elemente, radicali, molecule) Ai cănui atomi cedează electroni, transformându-se în ioni pozitivi.
- ELECTROPOZITIVITÁTE** s.f. (fr. *électropositivité*) Înșușirea unor elemente chimice de a fi electropozitive.
- ELECTROPUNCTÚRĂ** s.f. (fr. *électropuncture/électropuncture*) Tehnică de acupunctură cu ace acționate electric.
- ELECTRORADIOLOGÍE** s.f. (fr. *électroradiologie*) Radiologie (2).
- ELECTROSCÓP**, *electroscoape* s.n. (fr. *électroscope*) Aparat folosit la detectarea prezenței electricității într-un corp.
- ELECTROSCÓPIC**, -Ă, *electroscopici*, -ce adj. (fr. *électroscopique*) Referitor la electroscopie.
- ELECTROSCOPIÉ** s.f. (fr. *électroscopie*) Disciplină care studiază electroscopurile și aplicațiile acestora.
- ELECTROSÓMN** s.n. (cf. engl. *electro-sleep*) Somn artificial provocat cu ajutorul unor impulsuri electrice.
- ELECTROSTÁTIC**, -Ă, *electrostatici*, -ce (fr. *électrostatique*) 1. Adj. Referitor la electrostatică (1). 2. S.f. Ramura fizicii care se ocupă cu studiul electricității statice din corpuri.
- ELECTROȘÓC**, *electroșocuri* s.n. (fr. *électrochoque*) Tratatment care constă în trecerea curentului electric prin creier, în unele boli psihice (melancolie, depresie etc.); electroconvulsie.
- ELECTROTÉHNIC**, -Ă, *electrotehnici*, -ce (fr. *électrotechnique*) 1. S.f. Știință care studiază aplicarea fenomenelor electrice și magnetice în tehnică. 2. Adj. Referitor la electrotehnică (1).
- ELECTROTÉRAPEÚT**, *electroterapeuți* s.m. (fr. *électrothérapeute*) Medic specializat în electroterapie.
- ELECTROTÉRÁPIC**, -Ă, *electroterapici*, -ce adj. (fr. *électrothérapique*) Referitor la electroterapie.
- ELECTROTÉRÁPIE** s.f. (fr. *électrothérapie*) Terapie cu ajutorul electricității, în anumite boli (reumatism etc.).
- ELECTROTÉRMIC**, -Ă, *electrotermici*, -ce adj. (fr. *électrothermique*) Care ține de electrotermie, referitor la electrotermie.
- ELECTROTÉRMÍE** s.f. (fr. *électrothermie*) Studiul proceselor de transformare a energiei electrice în căldură.
- ELECTROTÍPIC**, -Ă, *electrotipici*, -ce adj. (fr. *électrotypique*) Referitor la electrotipie; realizat prin electrotipie.
- ELECTROTIPÍE** s.f. (fr. *électrotypie*) Reproducerea a gravurilor prin electrofiză.
- ELECTROTRAUMATÍSM**, *electrotraumatisme* s.n. (fr. *électrotraumatisme*) Electrocutare (1).
- ELECTROTROPÍSM** s.n. (fr. *électrotropisme*) Orientare a organismelor vii în anumite direcții sub influența curentului electric; galvanotropism.
- ELECTRUM** s.n. (fr. *electrum*) Aliaj natural de aur și argint, de la galben-deschis la alb-argintiu, maleabil și ductil.
- ELECTIÚNE**, *electiuni* s.f. (fr. *élection*, lat. *electio*, -onis) (Rar) Alegere prin vot.
- ELEFÁNT**, *elefanți* s.m. (fr. *éléphant*, lat. *elephantus*) Mamifer erbivor foarte mare, cu piele groasă și aspră, cu nas în formă de trompă mobilă și colți lungi de fildeș, care trăiește în Asia și în Africa.
- ELEFANTIÁZIS** s.n. (fr. *éléphantiasis*) Edem voluminos la membrele inferioare sau la organele genitale, datorat diminuării circulației limfatice.
- ELEFÁNTIC**, -Ă, *elefantici*, -ce adj. (fr. *éléphantique*) Referitor la elefanți, de elefant.
- ELEFANTÍN**, -Ă, *elefantini*, -e adj. (fr. *éléphantin*) Care seamănă cu un elefant; propriu unui elefant, de elefant.
- ELEGÁNT**, -Ă, *eleganți*, -te adj. (fr. *élégant*, lat. *elegans*, -ntis) 1. Care se distinge prin eleganță; select (1); (spec.) care este îmbrăcat cu gust, cochet (2), cu șic. 2. Delicat (3). *Stil elegant*.
- ELEGÁNTĂ** s.f. (fr. *élégance*, lat. *elegantia*) 1. Grație (1), distincție (2), frumusețe în comportament, în felul de a se îmbrăca; șic (1), rafinement (1), bun-gust. 2. Distincție, noblețe în limbaj, în stil etc.
- ELEGIÁC**, -Ă, *elegiaci*, -ce adj. (fr. *élegiaque*, lat. *elegiacus*) 1. Propriu elegiei; melancolic (2), trist.

- jalnic. 2. (Despre poeți) Care compune elegii (1) sau opere cu un caracter melancolic, nostalgic.
- ELEGIE**, *elegii* s.f. (fr. *élégie*, lat. *elegia*) 1. Poezie lirică al cărei conținut este afectiv (exprimând melancolie, regret, durere). 2. Compoziție muzicală cu un caracter melancolic, nostalgic.
- ELEMĒNT**, (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7) *elemente*, (8) *elementi* (fr. *élément*, lat. *elementum*) 1. S.n. Corp simplu, care nu poate fi descompus. 2. S.n. Componenta unui obiect material; piesă (1). 3. S.n. Fiecare dintre cele patru aspecte fundamentale ale materiei (foc, apă, aer, pământ). 4. S.n. (Fig.) Ceea ce contribuie la formarea unui tot. 5. S.n. Zonă, mediu în care o ființă trăiește. 6. S.n. Pilă electrică. 7. S.n. (La pl.) Noțiuni de bază a unei discipline, a unei științe. 8. S.m. Fiecare dintre piesele componente ale unui radiator de calorifer. 9. *Element de compunere (tematică)* = partea unui cuvânt compus inexistentă în mod independent, cu circulație internațională, de tip prefix sau sufix, provenind din greacă ori din latină, care dă naștere unor cuvinte noi (*agri-*, *fono-* etc.). *A fi în elementul său* = a fi într-o situație favorabilă.
- ELEMENTĂR**, -Ă, *elementari*, -e adj. (fr. *élémentaire*, lat. *elementarius*) 1. De bază; esențial (2). *Cunoștințe elementare*. 2. Simplu (2), primar (2), rudimentar. 3. Ușor de înțeles, accesibil.
- ELEMENTARITĂTE** s.f. (fr. *élémentarité*) (Livr.) Caracter elementar.
- ELĒN**, -Ă, *eleni*, -e (fr. *hellène*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) din Grecia antică. 2. S.f. (În forma *elină*) Limba greacă veche.
- ELĒNIC**, -Ă, *elenici*, -ce adj. (fr. *hellénique*) Care aparține Greciei antice sau elenilor, referitor la Grecia antică sau la eleni.
- ELENISM** s.n. (fr. *hellénisme*, germ. *Hellenismus*) 1. Civilizația greacă antică; civilizație dezvoltată în afara Greciei, sub influența culturii grecești. 2. Expresie specifică limbii eline. 3. Împrumut din greacă.
- ELENIST**, -Ă, *eleniști*, -ste s.m. și f. (fr. *helléniste*, germ. *Hellenist*) Specialist în studiul limbii, literaturii și al culturii grecești vechi.
- ELENISTIC**, -Ă, *elenistici*, -ce adj. (fr. *hellénistique*) 1. Care ține de elenism. 2. *Perioada elenistică* = perioadă din istoria Greciei cuprinsă între anii 323 î.H. (moartea lui Alexandru cel Mare) și 30 î.H. (cucerirea Egiptului de către romani).
- ELEUTERIE**, (2) *eleuterii* s.f. (fr. *éleuthérie*) 1. Guvernarea liberă a unui stat din Grecia antică. 2. (La pl.) Serbări care se organizau în amintirea unei victorii.
- ELĒV**, -Ă, *elevi*, -e s.m. și f. (fr. *élève*) 1. Băiat sau fată care învață într-o școală sau care este instruit de cineva; școlar. 2. Discipol (1), urmaș, adept.
- ELEVĂT**, -Ă, *elevați*, -te adj. (fr. *élevé*) Distins, rafinat (2), nobil (4).
- ELEVĂTOR¹**, *elevatoare* s.n. (fr. *élevateur*, germ. *Elevator*) 1. Instalație folosită pentru transportul materialelor (grele) pe verticală și pe distanțe mici. 2. (Med.) Instrument folosit pentru îndepărtarea unor elemente dure din țesuturi.
- ELEVĂTOR²**, -OĂRE, *elevatori*, -oare adj. (fr. *élèvevatoire*) Care servește la ridicat, care ridică.
- ELEVĂȚIE**, *elevații* s.f. (fr. *élévation*, lat. *elevatio*) 1. Reprezentare grafică, la o scară dată, a fațadei unei construcții, a unei mașini etc. 2. Partea unui zid, a unei pile, a unei culee de pod situată deasupra terenului. 3. (Fig.) Însușirea de fi elevat; distincție (2), noblețe.
- ELEVĂZĂ**, *elevaze* s.f. (fr. *éleveuse*) Aparat folosit la creșterea artificială a puilor și a bobocilor.
- ELF**, *elfi* s.m. (fr. *elfe*, germ. *Elf*) Geniu sau divinitate care simbolizează forțele naturii (mai ales fenomenele atmosferice), în mitologia scandinavă.
- ELIBERĂ**, *eliberez* vb. I (lat. *eliberare*) 1. A pune în libertate; a dezrobi; a-și câștiga independența; a se emancipa (1); (despre militari) a fi lăsat la vatră; (despre atomi) a se desprinde dintr-o moleculă. 2. A scoate dintr-o funcție, dintr-o demnitate. 3. A emite (și a preda) un act, un document oficial etc.; a preda o marfă. 4. A evacua (1), a goli un teren, o încăpere etc.
- ELICE**, *elice* s.f. (fr. *hélice*, lat. *helix*, -icis) 1. Linie curbă care taie sub un unghi constant generatoarele unui cilindru sau ale unui con. 2. Organ rotitor cu două sau mai multe pale implantate pe un ax central, care pune în mișcare un avion, un vapor etc.
- ELICOID**, *elicoide* s.n. (fr. *hélicoïde*) 1. Suprafață rezultată din deplasarea unei drepte, a unui triunghi etc. pe o elice. 2. Curbă generată de rotirea unei parabole obișnuite în jurul unui cerc.
- ELICOIDĂL**, -Ă, *elicoidal*, -e adj. (fr. *hélicoïdal*) În formă de elice sau de elicoid.
- ELICOPTÉR**, *elicoptere* s.n. (fr. *hélicoptère*) Aparat de zbor cu motor, mai greu decât aerul, care se ridică vertical în aer și se susține cu ajutorul elicelor orizontale (mari).
- ELICOPTERIST**, *elicopteristi* s.m. (*elicopter* + *-ist*) Pilot de elicopter.
- ELICOSTĂT**, *elicostate* s.n. (fr. *hélicostat*) Aparat de zbor dotat cu o elice de susținere și cu un balon.

- ELIDÁ**, *elidez* vb. I (fr. *élider*, lat. *elidere*) A face o eliziune.
- ELIGIBIL**, -Ă, *eligibili*, -e adj. (fr. *éligible*, lat. *eligibilis*) Care îndeplinește condițiile necesare pentru a fi ales într-o funcție sau într-un organ reprezentativ.
- ELIGIBILITATE** s.f. (fr. *éligibilité*) 1. Calitatea de a fi eligibil. 2. Principiu democratic conform căruia organele reprezentative ale statului, ale partidelor, ale diferitelor organizații sunt eligibile.
- ELIMINÁ**, *elimin* vb. I (fr. *éliminer*, lat. *eliminare*) A exclude, a suprima (1), a îndepărta (dintr-o colectivitate); (spec.) a da un elev afară (temporar) din școală; a îndepărta din plămâni aerul (în respirație); a expira (1); a evacua (gaze, reziduuri etc.); a neantiza.
- ELIMINÁRE**, *eliminări* s.f. (de la *elimina*) 1. Înlăturare, îndepărtare. 2. A proceda prin eliminare = a proceda la înlăturări succesive ale unor elemente nerelevante, pentru a găsi o soluție.
- ELIMINATOR**, -OÁRE, *eliminatori*, -oare adj. (fr. *éliminateur*) Eliminatoriu.
- ELIMINATORIU**, -IE, *eliminatorii* adj. (fr. *éliminatoire*) Care atrage eliminarea, excluderea (dintr-un examen, dintr-un concurs etc.) a concurenților mai slabi; eliminator.
- ELÍN**, -Ă adj. v. elen.
- ELÍPSÁ**, *elipse* s.f. (fr. *ellipse*, lat. *ellipsis*) 1. Curbă plană convexă și închisă, cu două axe de simetrie. 2. Figură de stil care constă în omiterea cuvintelor care se subînțeleg.
- ELIPSOGRÁF**, *elipsografe* s.n. (fr. *ellipsographe*) Instrument folosit la desenarea elipselor.
- ELIPSOÍD**, *elipsoide* s.n. (fr. *ellipsoïde*) Corp geometric obținut prin rotirea unei elipse în jurul uneia dintre axele de simetrie ale acesteia.
- ELIPSOÍDÁL**, -Ă, *elipsoidali*, -e adj. (fr. *ellipsoïdal*) Care are formă de elipsoid.
- ELÍPTIC**, -Ă, *eliptici*, -ce adj. (fr. *elliptique*) 1. Care are formă de elipsă (1). 2. Care conține o elipsă (2).
- ELISABETÁN**, -Ă, *elisabetani*, -e adj. (fr. *élisabéthain*) Referitor la domnia reginei Elisabeta I a Angliei (1533–1603) și la epoca sa.
- ELITÁR**, -Ă, *elitari*, -e adj. (fr. *élitaire*) 1. Care aparține elitei (sociale), de elită. 2. (Despre teorii, doctrine) Care acordă elitei rolul conducător în viața socială.
- ELÍTÁ**, *elite* s.f. (fr. *élite*) 1. Grup considerat cel mai bun, cel mai distins, cel mai valoros dintr-o colectivitate, dintr-o societate etc. 2. *De elită* = ales, deosebit, distins. *Teoria elitelor* = elitism.
- ELITÍSM** s.n. (fr. *élitisme*, engl. *elitism*) Sistem care favorizează elitele în detrimentul celorlalți membri ai societății; politică ce vizează formarea unei elite.
- ELITÍST**, -Ă, *elitiști*, -ste adj. (fr. *élitiste*, engl. *elitist*) De elită; care favorizează elita.
- ELÍTRÁ**, *elite* s.f. (fr. *élytre*) Fiecare dintre cele două aripi externe sau anterioare, tari și chitinoase, ale coleopterelor și ortopterelor.
- ELITROCÉL** s.n. (fr. *élitrocèle*) Hernie care afectează peretele posterior al vaginului.
- ELIXÍR**, *elixire* s.n. (fr. *élixir*) 1. Medicament lichid care conține esențe sau extracte de plante medicinale. 2. Băutură miraculoasă; băutură scumpă, deosebită.
- ELIZÉIC**, -Ă, *elizeici*, -ce adj. (cf. germ. *elysäisch*) Plin de încântare, paradiziac; ceresc.
- ELIZÉU** s.n. (fr. *Élysée*, lat. *Elysium*) (În mitologia greacă) Loc în care ajungeau sufletele oamenilor virtuoși și ale eroilor.
- ELIZIÚNE**, *eliziuni* s.f. (fr. *élision*, lat. *elisis*, -onis) Suprimare, în scris sau în pronunțare, a vocalei finale a unui cuvânt în fața altui cuvânt care începe cu o vocală.
- ELOCUȚIÚNE**, *elocuțiuni* s.f. (fr. *élocution*, lat. *elocutio*, -onis) 1. Mod de exprimare orală, de organizare și de articulare a cuvintelor, a frazelor. 2. Partea retoricii care studiază problemele stilistice ale unui discurs.
- ELOCVÉNT**, -Ă, *elocvenți*, -te adj. (fr. *éloquent*, lat. *eloquens*, -ntis) 1. Care expune frumos și convingător; persuasiv. 2. Care este evident, semnificativ, revelator. *Cifre elocvente*.
- ELOCVÉNTĂ** s.f. (fr. *éloquence*, lat. *eloquentia*) 1. Arta, talentul de a vorbi frumos, de a emoționa, de a convinge; oratorie, retorică (1); ușurința de a vorbi bine. 2. Caracterul a ceea ce este expresiv, probant.
- ELODIÓN**, *elodioane* s.n. (fr. *élodion*) Instrument muzical asemănător armoniului.
- ELOGIÁ**, *elogiez* vb. I (fr. *élogier*) A aduce elogii; a preamări, a proslăvi.
- ELOGIÓS**, -OÁSĂ, *elogioși*, -oase adj. (fr. *élogieux*) Laudativ, cu elogii, encomiastic.
- ELÓGIU**, *elogii* s.n. (fr. *éloge*, it. *elogio*) 1. Discurs de preamărire; panegiric; encomion. 2. Laudă deosebită adusă cuiva; apologie.
- ELONGÁ**, *elonghez* vb. I (fr. *élonger*) A alungi, a întinde în lungime.
- ELONGÁT**, -Ă, *elongați*, -te adj. (fr. *élongé*, lat. *elongatus*) (Bot.; despre unele organe) Care crește în lungime.

- ELONGĂȚIE**, *elongații* s.f. (fr. *elongation*, lat. *elongatio*) 1. Întindere accidentală sau terapeutică a unui mușchi, a unui tendon ori a unui nerv. 2. Distanță unghiulară dintre doi aștri în raport cu Pământul. 3. Valoare, la un moment dat, a unei mărimi care variază periodic în timp.
- ELOXĂRE**, *eloxări* s.f. (cf. fr. *éloxage*) Procedeu electrochimic prin care se obține un strat de oxid anticorrosiv pe suprafața pieselor de aluminiu.
- ELOXĂȚ**, -Ă, *eloxați*, -te adj. (fr. *éloxé*) (Despre aluminiu, piese de aluminiu) Care este tratat contra oxidării.
- ELUĂNT**, *eluanți* s.m. (fr. *éluant*) (Chim.) Developant.
- ELUCIDĂ**, *elucidez* vb. I (fr. *élucider*, lat. *elucidare*) A explica ceea ce este complex, confuz, obscur; a clarifica, a lămurii, a preciza.
- ELUCUBRĂNT**, -Ă, *elucubranți*, -te adj. (fr. *élucubrant*) Aberant, absurd.
- ELUCUBRĂȚIE**, *elucubrații* s.f. (fr. *élucubration*) Lucrare haotică, greoaie, încălțită, absurdă; aberație, absurditate, fantasmagorie (2).
- ELUDĂ**, *eludez* vb. I (fr. *éluder*, lat. *eludere*) A evita cu bună știință; a ocoli, a ignora intenționat.
- ELUVIONĂRE**, *eluvionări* s.f. (cf. fr. *éluvionnement*) 1. Formare de cluvii. 2. Spălare în adâncime a elementelor stratelor superioare ale solului, sub acțiunea precipitațiilor.
- ELŪVIU**, *eluvii* s.n. (fr. *éluvium*) Material detritic provenit din dezagregarea rocilor.
- ELUVIŪNE**, *eluvionii* s.f. (fr. *éluvion*) Proces de formare a eluviilor; materialul rezultat în urma acestui proces.
- ELZEVİR**, *elzevire* s.n. (fr. *elzévir*) Caracter de literă tipografică subțire, cu talpă dreaptă.
- EMACIĂ**, *emaciez* vb. I (fr. *émacier*) A slăbi foarte tare (în faza finală a unor boli cronice).
- EMACIĂȚ**, -Ă, *emaciați*, -te adj. (fr. *émacié*) Slăbit peste măsură.
- EMACIĂȚIE**, *emaciații* s.f. (fr. *émaciation*) Slăbire exagerată; cașexie.
- EMAIL**, *emailuri* s.n. (fr. *email*) 1. Substanță sticloasă folosită pentru acoperirea obiectelor metalice sau ceramice; cuvertă; vernis (2), smalt (1). 2. Obiect de artă acoperit cu email (1).
- E-MAIL**, *e-mailuri* s.n. (pr. *iméil/imeil*; engl. *[electronic] mail*) Mesaj trimis unui posesor de calculator conectat la rețeaua internet; poștă electronică.
- EMAILĂ**, *emalez* vb. I (fr. *émailler*) A aplica un (strat de) email (1) pe suprafața unui obiect; a smălțui, a glazura (2).
- EMAILĂJ** s.n. (fr. *émailage*) Acoperire cu email (1); emailare.
- EMAILŌR**, -OĂRE, *emailori*, -oare s.m. și f. (fr. *émailleur*) Muncitor specializat în lucrări de emailare; smălțuitor.
- EMANĂ**, *eman* vb. I (fr. *émaner*, lat. *emanare*) 1. A degaja, a răspândi, a împrăști un gaz, vapori, un miros etc.; a exala. 2. A proveni, a-și avea originea... 3. A apărea, a irupe (1). 4. A transmite, a remite (1). 5. A (se) produce (5), a (se) concretiza.
- EMANĂȚ**, -Ă, *emanați*, -te (de la *emana*) 1. Adj. Care provine de la cineva sau ceva; răspândit în mediul înconjurător. 2. Adj., s.m. și f. (Persoană) care, fără să fi avut vreo contribuție la unele evenimente politice beneficiază de pe urma acestora.
- EMANATISM** s.n. (germ. *Emanatism*, fr. *émanatisme*) Doctrină religioasă și filosofică panteistă potrivit căreia lumea se naște din divinitate printr-un proces de emanație continuă.
- EMANĂȚIE**, *emanații* s.f. (fr. *émanation*, lat. *emanatio*) 1. Ceea ce se degajă, ceea ce se emană; ceea ce rezultă din ceva; emisie (2). 2. Gaz radioactiv rezultat din dezintegrarea radiului, toriului sau actiniului.
- EMANCIPĂ**, *emancipez* vb. I (fr. *émanciper*, lat. *emancipare*) 1. A(-și) câștiga sau a face să-și câștige independența; a (se) elibera (1). 2. (Despre copii, adolescenți) A(-și) lua prea multă libertate în conduită (față de părinți).
- EMANCIPĂȚ**, -Ă, *emancipați*, -te adj. (de la *emancipa*, cf. fr. *émancipé*) 1. Care nu depinde de cineva sau de ceva; eliberat de sub o dominație, liber² (1), independent (1); (despre copii și adolescenți) care își permite libertăți nepotrivite cu vârsta. 2. Scos de sub autoritatea părinților sau a tutorei înainte de majorat.
- EMANOTERAPIE** s.f. (fr. *émanothérapie*) Terapie cu emanații radioactive.
- EMARGINĂȚ**, -Ă, *emarginați*, -te adj. (fr. *émarginé*) (Despre frunze, petale) Crestat puțin la vârf.
- EMASCULĂ**, *emasculez* vb. I (fr. *émasculer*) 1. A castra. 2. A face să devină sau a deveni impotent.
- EMASCULĂȚIE**, *emasculații* s.f. (fr. *émasculation*) Castrare; impotență; slăbiciune.
- EMBARGŌ**, *embargouri* s.n. (fr. *embargo*) 1. Interdicție de intrare sau de ieșire a navelor dintr-un port, impusă de un stat altui stat. 2. Interzicere, de către guvernul unui stat, a importului și a exportului de mărfuri, de aur etc. ca sancțiune sau ca mijloc de presiune politică.

- EMBLEMÁTIC**, -Ă, *emblematici*, -ce adj. (fr. *emblématique*) Care are caracterul unei embleme; de emblema; alegoric.
- EMBLÉMĂ**, *emblème* s.f. (fr. *emblème*, lat. *emblemata*) 1. Simbol (obiect, imagine) al unei echipe, al unei asociații etc. 2. Stemă, blazon.
- EMBÓL** s.n. v. **embolus**.
- EMBÓLIC**, -Ă, *embolici*, -ce adj. (fr. *embolique*) Referitor la embolie.
- EMBOLIE**, *embolie* s.f. (fr. *embolie*) Astupare bruscă a unui vas sangvin de către un cheag de sânge, o celulă grasă sau un corp străin; infarct pulmonar.
- EMBOLIGÉN**, -Ă, *emboligēni*, -e adj. (fr. *emboligène*) Care produce embolii.
- EMBOLÍT** s.n. (germ. *Embolit*) Minereu bogat în argint.
- EMBÓLUS/EMBÓL**, *embolusuri/emboluri* s.n. (fr. *embolus*) Cheag de sânge, celulă grasă sau corp străin care astupă un vas sangvin, provocând embolie.
- EMBRIO-** (fr. *embryo-*, gr. *embryon*) Element de compunere cu sensul de „embrion”, în cuvinte de tipul: *embriogeneză*, *embriologie*.
- EMBRIOCARDIE** s.f. (fr. *embryocardie*) Ritm cardiac accelerat apărut în miocarditele grave; ritm fetal.
- EMBRIOGENEZĂ** s.f. (fr. *embryogenèse*) Transformare succesivă a oului și a embrionului până la ecloziune sau la naștere; dezvoltare embrionară.
- EMBRIOLÓG**, -Ă, *embriologi*, -ge s.m. și f. (fr. *embryologie*) Specialist în embriologie.
- EMBRIOLÓGIC**, -Ă, *embriologici*, -ce adj. (fr. *embryologique*) Referitor la embriologie.
- EMBRIOLOGIE** s.f. (fr. *embryologie*) Ramură biologiei care studiază dezvoltarea embrionului până la ecloziune sau la naștere.
- EMBRIÓN**, *embrioni* s.m. (fr. *embryon*) 1. Organism în curs de dezvoltare, de la stadiul de ou fecundat la cel capabil de a duce o viață autonomă și activă; germen al unei plante. 2. (Fig.) Început al unui lucru, al unei acțiuni etc.
- EMBRIONÁR**, -Ă, *embrionari*, -e adj. (fr. *embryonnaire*) 1. De embrion, ca un embrion. 2. (Fig.) În germen, abia ivit, la începutul existenței.
- EMBRIOPATIE** s.f. (fr. *embryopathie*) Boală care afectează embrionul și provoacă o malformație.
- EMBRIOTOMIE**, *embriotomii* s.f. (fr. *embryotomie*) Tăiere sau rezecție a unui fetus mort sau patologic, pentru a ușura extragerea acestuia.
- EMBÚ** s.n. (fr. *embu*) Ton întunecat, culoare închisă, la un tablou.
- EMENAGÓG**, *emenagoge* s.n. (fr. *emménagogue*) Medicament care provoacă menstruația.
- EMENDÁ**, *emendez* vb. I (lat. *emendare*, fr. *émender*) A corecta, a îmbunătăți un text; a amenda² (1).
- EMENDATÓR**, -OÁRE, *emendatori*, -oare s.m. și f. (it. *emendatore*, lat. *emendator*) Persoană care emendează (un text).
- EMENDÁȚIE**, *emendații* s.f. (lat. *emendatio*, fr. *émendation*) Faptul de a emenda; corectare.
- EMÉRGE**, pers. 3 *emerge* vb. III (fr. *émerger*) 1. (Despre corpuri, radiații etc.) A ieși dintr-un mediu, după traversarea acestuia; a apărea la suprafața apei; a ieși din umbră. 2. (Fam.) A ieși dintr-o situație dificilă.
- EMERGENT**, -Ă, *emergenți*, -te adj. (fr. *émergent*, lat. *emergens*, -ntis) (Despre corpuri, radiații) Care prezintă emergență (1).
- EMERGENTĂ**, *emergențe* s.f. (fr. *émergence*) 1. Ieșire a razelor luminoase, corpusculare etc. dintr-un mediu, după traversarea acestuia. 2. (Fig.) Apariție (1), ivire.
- EMERÍ** s.n. (fr. *émeri*) (Tehn.) Șmirghel (1).
- EMERÍT**, -Ă, *emeriti*, -te adj. (fr. *émérite*, lat. *emeritus*) Competent, experimentat, eminent.
- EMÉRS**, -Ă, *emersi*, -se adj. (germ. *emers*) Care apare, care iese din apă; (despre plante acvatice) al cărei organ se dezvoltă la suprafața apei.
- EMERSIÚNE**, *emersiuni* s.f. (fr. *émersion*, lat. *emersion*, -onis) 1. Starea unui corp plutitor cufundat parțial într-un lichid. 2. Reaparție a unui astru după o ocultare.
- EMETÍC** s.n. (fr. *émétique*, lat. *emeticus*) (Med.) Substanță care produce vărsături; vomitiv.
- EMETRÓP**, -Ă, *emetropi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *émétrope*) (Persoană) care are o vedere normală, fără miopie sau hipermetropie.
- EMETROPIE** s.f. (fr. *emmétropie*) Absență a tulburărilor de refracție ale ochiului; vedere normală.
- EMFÁTIC**, -Ă, *emfatici*, -ce adj. (fr. *emphatique*) Plin de emfază, patetic (1); pretențios (3), grandilocvent, retoric (5), bombastic, afectat. *Discurs emfatic*.
- EMFÁZĂ** s.f. (fr. *emphase*, lat. *emphasis*) Îngâmfare, prețiozitate, afectare în scris, în vorbire, în comportare; grandilocvență; ampolozitate, patos.
- EMFITEÓZĂ**, *emfiteoze* s.f. (fr. *emphytéose*) Contract pe termen lung, care conferă drept de ipotecă pe o proprietate închiriată sau arendată.
- EMFIZEM**, *enfizeme* s.n. (fr. *emphysème*) 1. Acumulare de aer în țesuturi. 2. *Emfizem pulmonar* = dilatare excesivă și permanentă, până la rupere.

- a alveolelor pulmonare, însoțită de perturbarea circulației sangvine în capilarele pulmonare.
- EMFIZEMATÓS, -OĂSĂ, emfizematoși, -oase** adj., s.m. și f. (fr. *emphysémateux*) (Suferind) de emfizem.
- EMFRAXIE, emfraxii** s.f. (fr. *emphraxis*) Obstrucția unui organ canalicular.
- EMI-** v. **hemi-**.
- EMIGRĂ, emigrez** vb. I (fr. *émigrer*, lat. *emigrare*) A-și părăsi patria și a se stabili (temporar sau definitiv) în altă țară; a se expatria (2).
- EMIGRANT, -Ă, emigranți, -te** s.m. și f., adj. (fr. *émigrant*) (Persoană) care emigrează; emigrat; expatriat.
- EMIGRĂRE, emigrări** s.f. (de la *emigra*) Expatriere, emigrație.
- EMIGRĂT, -Ă, emigrați, -te** s.m. și f., adj. (cf. fr. *émigré*) Emigrant.
- EMIGRĂȚIE, emigrații** s.f. (fr. *émigration*, lat. *emigratio*) 1. Starea celui care a emigrat; emigrare. 2. Perioadă cât cineva emigrează. 3. Totalitatea persoanelor emigrate din aceeași țară, în același loc, într-o anumită perioadă.
- EMINAMENTE** adv. (fr. *éminentement*) În cel mai înalt grad, prin excelență, în special, cu deosebire.
- EMINENT, -Ă, eminenți, -te** adj. (fr. *éminent*, lat. *eminens, -ntis*) Care este deasupra nivelului comun, care se remarcă prin calități intelectuale; distins, ilustru, remarcabil, excepțional, extraordinar (1), emerit.
- EMINENȚĂ** s.f. (fr. *éminence*, lat. *eminentia*) 1. Titlu, termen de adresare folosit pentru un cardinal sau un episcop catolic. 2. *Eminență cenușie* = consilier intim a cărei influență secretă inspiră actele și deciziile unei oficialități.
- EMINESCOLÓG, -Ă, eminescologi, -ge** s.m. și f. (de la *eminescologie*) Specialist în eminescologie.
- EMINESCOLOGIE** s.f. (n.pr. *Eminescu* + *-logie*) Studiul vieții și al operei lui Mihai Eminescu.
- EMÍR, emiri** s.m. (fr. *émir*) 1. Titlu dat descendenților profetului Mahomed; persoană care poartă acest titlu. 2. Guvernator, principe, șef militar, în unele țări musulmane; persoană care poartă acest titlu. 3. Șef de stat, în principatele ereditare din Peninsula Arabică; persoană având această funcție.
- EMIRÁT, emirate** s.n. (fr. *émirat*) 1. Stat guvernat de un emir. 2. Funcția, demnitatea de emir.
- EMISĂR, emisari** s.m. (fr. *émisaire*) Trimis, sol al unui stat cu misiuni (secrete); însărcinat cu o misiune oarecare.
- EMISFÉRĂ, emisfere** s.f. (fr. *hémisphère*, lat. *hemisphaerium*) 1. Jumătatea unei sfere; calotă (1). 2. Ficare dintre cele două jumătăți ale globului pământesc. 3. *Emisfere cerebrale* = cele două jumătăți simetrice al creierului mare.
- EMISFÉRIC, -Ă, emisferici, -ce** adj. (fr. *hémisphérique*) În formă de emisferă.
- EMISIE/EMISIÚNE, (1, 2, 4) emisii, (1, 3) emisiumi** s.f. (fr. *émission*, lat. *emissio, -onis*) 1. (Și în forma *emisiume*) Emitere, punere în circulație a hârtiilor de valoare, a bancnotelor, a acțiunilor etc. de către stat, o instituție, o societate autorizată etc.; punere în circulație a unei noi serii de mărci poștale sau rețipărire, la o anumită dată, a unei serii mai vechi. 2. Degajare, emanație (1), răspândire de gaze, de radiații etc. 3. (În forma *emisiume*) Program transmis prin radio sau prin televiziune. 4. (Geol.) Ieșire din vulcan a erupțiilor, a produselor magmatice solide, lichide sau gazoase.
- EMISIÚNE** s.f. v. **emisie** (1, 3).
- EMISÍV, -Ă, emisivi, -e** adj. (fr. *émisif*) Care are proprietatea de a emite radiații, lumină.
- EMISTÍH, emistihuri** s.n. (fr. *hémistiches*, lat. *hemistichium*) Ficare dintre cele două jumătăți ale unui vers (despărțite prin cezură).
- EMITĂNȚĂ, emitanțe** s.f. (fr. *émittance*) (Fiz.) Radianță.
- EMÍTE, emit** vb. III (lat. *emittere*, cf. fr. *émittre*) 1. A enunța o părere, o teorie; a da, a publica o lege, un decret etc. 2. A crea și a pune în circulație bancnote, hârtii de valoare, trate, cekuri, acțiuni etc.; a lansa (2). 3. A produce radiații, gaze, unde etc. 4. A difuza (4).
- EMITÉNT, -Ă, emitenți, -te** (lat. *emittens, -ntis*, it. *emittente*) 1. Adj. Care emite (2). 2. S.m. și f. Emițător (3).
- EMITÓR, emitori** s.m. (engl. *emitter*) Electroful unui tranzistor.
- EMIȚĂTOR, -OÁRE, emițători, -oare** (emite + *-ător*, cf. fr. *émetteur*) 1. Adj. Care emite semnale electromagnetice. 2. S.n. Dispozitiv sau instalație care emite unde sonore, unde electromagnetice sau impulsuri de curent. 3. S.m. și f. (Lingv.) Persoană care emite un enunț; emitent (2). 4. *Post emițător* = post de radioemisiune. *Emițător radio* = radiocmițător.
- EMOLIÉNT, -Ă, emolienți, -te** adj., s.m. și f. (fr. *émollient*, lat. *emolliens, -ntis*) (Substanță, medicament) care înmoaie ori destinde țesuturile înăsprite sau congestionate; muiant (3).
- EMOLIÉRE, emolieri** s.f. (de la *emolient*) Înmuicere, catifelare.

- EMOLUMÉNT**, *emolumente* s.n. (lat. *emolumentum*, fr. *émolument*) (Livr.) Profit, avantaj; onorariu.
- EMONCTÓRIU**, *emonctorii* s.n. (fr. *émonctoire*) Organ sau deschizătură naturală ori artificială a corpului prin care se elimină secreții sau umori.
- EMONCTIÚNE**, *emonctiuni* s.f. (fr. *émouction*) Eliminarea umorilor (mucozităților) din organism.
- EMONDÁ**, *emondez* vb. I (fr. *émonder*) A curăța arborii de crengi în perioada de creștere.
- EMONDÁJ**, *emondaje* s.n. (fr. *émoudage*) 1. Emondare. 2. Intervenție chirurgicală pentru îndepărtarea osetofitelor de pe epifize.
- EMONDÓR**, *emondoare* s.n. (fr. *émondoir*) Unealtă utilizată la emondaj (1).
- EMOTÍV**, -Ă, *emotivi*, -e adj. (fr. *émotif*) 1. Emoționabil; sensibil (2), impresionabil; liric. 2. Afectiv (1), emoțional.
- EMOTIVÍSM** s.n. (fr. *émotivisme*) Școală etică neopozitivistă potrivit căreia fundamentul noțiunilor și al judecăților morale este exclusiv emotiv.
- EMOTIVITÁTE** s.f. (fr. *émotivité*) Însușirea de a fi emotiv; stare emotivă; impresionabilitate.
- EMÓȚIE**, *emoții* s.f. (fr. *émotion*) Tulburare sufletească, agitație de scurtă durată, provocată de un sentiment de bucurie, de teamă, de surpriză etc.; palpitație; orice reacție afectivă; incandescență (2).
- EMOȚIONÁ**, *emoționez* vb. I (fr. *émotionner*) A produce emoție; a fi cuprins de emoție; a impresiona (1), a tușa (1).
- EMOȚIONÁBIL**, -Ă, *emoționabili*, -e adj. (fr. *émotionnable*) Care se emoționează ușor, emotiv (1), impresionabil.
- EMOȚIONABILITÁTE** s.f. (*emoționabil* + *-itate*) Însușirea de a fi emoționabil.
- EMOȚIONÁL**, -Ă, *emoționali*, -e adj. (fr. *émotionnel*) Care produce o emoție, emotiv (2).
- EMOȚIONÁNT**, -Ă, *emoționanți*, -te adj. (fr. *émotionnant*) Care emoționează; vibrant (3), mișcător, tulburător, impresionant (1), palpitant.
- EMPÁTIC**, -Ă, *empatici*, -ce adj. (fr. *empathique*) Referitor la empatie.
- EMPATÍE** s.f. (fr. *empathie*, engl. *empathy*) Facultatea intuitivă de a se pune în locul altcuiva, de a percepe ce resimte celălalt; identificare cu o persoană sau cu un lucru.
- EMPIRE** n.pr. n. (pr. *ampír*; fr. [*style*] *Empire*) (Și în sintagma) *Stil empire* = stil în arhitectură și în arta decorativă din timpul lui Napoleon I (1804–1815), caracterizat prin monumentalitate fastuoasă, prin folosirea emblemelor militare și prin interioare bogat decorate, cu fresce inspirate din mitologie.
- EMPIRÉU** s.n. (fr. *empyrée*, it. *empireo*) 1. Partea superioară a cerului; reședința zeilor. 2. (În teologia creștină) Lăcașul lui Dumnezeu și al sufletelor celor mântuiți.
- EMPÍRIC**, -Ă, *empirici*, -ce adj. (fr. *empirique*, lat. *empiricus*) Bazat numai pe experiență, pe observație și pe simțuri. *Procedeu empiric*.
- EMPIROCÍTIC**, -Ă, *empirocritici*, -ce adj. (rus. *empirokritik*) Referitor la empiriocriticism, caracteristic empiriocriticismului.
- EMPIROCÍTICÍSM** s.n. (rus. *empirokritiizm*) Curent filosofic din sec. al XIX-lea, care nega existența obiectivă a lumii materiale și considera obiectele fenomene ale conștiinței; machism.
- EMPIRIOSIMBOLÍSM** s.n. (fr. *empiriosymbolisme*) Variantă a curentului empiriocriticist care considera reprezentările și noțiunile simboluri ale senzațiilor noastre.
- EMPIRÍSM** s.n. (fr. *empirisme*) 1. Sistem care consideră experiența senzorială drept singura sursă de bază a cunoașterii, negând valoarea abstracțiilor. 2. Metodă de lucru bazată pe experiență. 3. *Empirism logic* = pozitivism logic.
- EMPIRÍST**, -Ă, *empiriști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *empiriste*) (Adept) al empirismului.
- EMPLÁSTRU**, *emplastre* s.n. (lat. *emplastrum*) Plăsture; leucoplast.
- ÉMU**, *emu* s.m. (germ. *Emu*) Pasăre mare, asemănătoare cazarului, fără creastă, cu aripi rudimentare, originară din Australia și din Tasmania.
- EMÚL**, *emuli* s.m. (fr. *émule*, lat. *aemulus*) Persoană care caută să egaleze sau să depășească pe cinciwa într-un domeniu de activitate; rival, concurent (1).
- EMULÁȚIE**, *emulații* s.f. (fr. *émulation*, lat. *aemulatio*) Spirit de competiție care duce la egalarea, la întrecerea sau la suprimarea cuiva într-un domeniu de activitate; competiție, concurență, rivalitate.
- EMULGATÓR**, *emulgatori* s.m. (germ. *Emulgator*) Substanță utilizată la obținerea emulsiilor; emulsiv (2); substanță care înlătură grăsimile din produsele textile; emulsionant.
- EMÚLSIE**, *emulsii* s.f. (fr. *émulsion*) 1. Amestec lichid cu particule în suspensie. 2. Strat fotosensibil deșus pe plăcile sau pe peliculele fotografice.
- EMULSÍNĂ**, *emulsine* s.f. (fr. *émulsine*) Enzimă extrasă din migdale amare, din ciuperci etc., folosită în cosmetică.
- EMULSIONÁ**, *emulsionez* vb. I (fr. *émulsionner*) A prepara o emulsie.
- EMULSIONÁBIL**, -Ă, *emulsionabili*, -e adj. (fr. *émulsionnable*) Care se poate transforma într-o emulsie.

- EMULSIONĂNT**, *emulsionante* s.n. (fr. *émulsionnant*) (Chim.) Emulgator.
- EMULSIV**, -Ă, *emulsivi*, -e (fr. *émulsif*) 1. Adj. (Despre semințe) Din care se extrage uleiul. 2. S.n. Emulgator.
- EMULSÓR**, *emulsoare* s.n. (fr. *émulseur*) Aparat folosit pentru obținerea emulsiilor.
- EMUSĂ**, *emusez*: vb. I (fr. *émousser*) 1. A reda mai șters. 2. (Fig.) A fi mai puțin puternic; a atenua, a slăbi.
- ENANTÉM**, *enanteme* s.n. (fr. *élanthème*) (În unele boli contagioase) Erupție roșie care apare pe mucoasele cavităților, asociată adesea cu un exantem.
- ENĂNTIC**, -Ă, *enantici*, -ce adj. (fr. *enanthique*) Referitor la aroma vinului; de vin.
- ENARMONIC**, -Ă, *enarmonici*, -ce adj. (fr. *enharmonique*) Care formează o cnarmonic.
- ENARMONIE**, *enarmonii* s.f. (fr. *enharmonie*) Egalitate a înălțimilor unor sunete muzicale care au denumiri, notații diferite.
- EN-AVĂNT** loc. adv. (pr. *anavân*; fr. *en-avant*) (La rugby) Greșeală făcută de un jucător, care constă în aruncarea mingii înainte, cu mâna, către buturile adverse.
- ENCARPĂ**, *encarpe* s.f. (fr. *encarpe*) Ghirlandă de flori sau de fructe în relief, folosită la împodobirea construcțiilor antice.
- ENCEFĂL**, *encefale* s.n. (fr. *encéphale*) Partea sistemului nervos central, formată din creierul mare, pedunculii cerebrale și bulbul rahidian; creier.
- ENCEFĂLIC**, -Ă, *encefalici*, -ce adj. (fr. *encéphalique*) Referitor la encefal, care ține de encefal.
- ENCEFALINĂ** s.f. (fr. *encéphaline*) Proteină din creier care exercită asupra organismului o acțiune calmantă, asemănătoare celei a morfinei.
- ENCEFALITĂ**, *encefalite* s.f. (fr. *encéphalite*) 1. Inflamație de origine virală a encefalului. 2. *Encefalită letargică* = boală contagioasă gravă, manifestată prin somnolență progresivă, cauzată de un virus fixat pe centrul nervoși; boala somnului.
- ENCEFALOGRAF**, *encefalografe* s.n. (fr. *encéphalographe*) Aparat folosit pentru realizarea encefalografiilor.
- ENCEFALOGRAFIE**, *encefalografii* s.f. (fr. *encéphalographie*) Radiografie a encefalului.
- ENCEFALOGRAMĂ**, *encefalogramme* s.f. (fr. *encéphalogramme*) Imagine radiografică a encefalului.
- ENCEFALOID**, -Ă, *encefaloizi*, -de adj. (fr. *encéphaloïde*) Care are un aspect și o consistență de encefal.
- ENCEFALOMIELITĂ**, *encefalomielite* s.f. (fr. *encéphalomyélite*) Inflamație a creierului și a măduvei spinării.
- ENCEFALOPATIE**, *encefalopatii* s.f. (fr. *encéphalopathie*) 1. Boală organică a encefalului. 2. *Encefalopatie spongiformă* = boală provocată de o particulă infecțioasă proteică, întâlnită la oameni și la animale; boala vacii nebune.
- ENCEFALÓZĂ**, *encefaloze* s.f. (fr. *encéphalose*) Denumire generică dată afecțiunilor cerebrale degenerative.
- ENCHIMÓZĂ**, *enchimoze* s.f. (fr. *enchymose*) Afecțiune de sânge în vasele de la suprafața pielii, necauzată de un traumatism.
- ENCICLICĂ**, *enciclice* s.f. (fr. *encyclique*) Circulară papală adresată tuturor credincioșilor și clericilor catolici.
- ENCICLOPÉDIC**, -Ă, *enciclopedici*, -ce adj. (fr. *encyclopédique*) Cuprinzător, vast, universal (4); de enciclopedie.
- ENCICLOPEDIE**, *enciclopedii* s.f. (fr. *encyclopédie*) 1. Dicționar care expune metodic sau alfabetic cunoștințe din toate domeniile ori dintr-un anumit domeniu. 2. Ansamblu multilateral de cunoștințe. 3. (Fam.) *Enciclopedie ambulantă* = persoană cu vaste cunoștințe din diverse domenii.
- ENCICLOPÉDISM** s.n. (fr. *encyclopédisme*) 1. Sistemul și principiile enciclopediștilor francezi din sec. al XVIII-lea. 2. Erudiție vastă, multilaterală.
- ENCICLOPÉDIST**, -Ă, *enciclopediști*, -ste (fr. *encyclopédiste*) 1. S.m. pl. Colaboratorii progresiști ai Enciclopedicii lui Diderot (sec. al XVIII-lea). 2. S.m. și f. Autorul unei enciclopedii. 3. Adj., s.m. și f. (Persoană) care are cunoștințe enciclopedice.
- ENCLĂVĂ**, *enclave* s.f. (fr. *enclave*) 1. Spațiu locuit de un grup etnic, amplasat în interiorul teritoriului în care trăiește populația autohtonă. 2. Fragment de rocă înglobat în interiorul altei roci, care are o structură sau o compoziție diferită.
- ENCLÍTIC**, -Ă, *enclitici*, -ce adj. (fr. *enclitique*, lat. *encliticus*) 1. (Despre cuvinte) Care se leagă de un cuvânt precedent, făcând corp comun cu acesta, și care este lipsit de accent propriu. 2. *Articol enclitic* = articol hotărât așezat la sfârșitul unui cuvânt, cu care formează o unitate; articol postpus.
- ENCLÍZĂ**, *enclize* s.f. (fr. *enclise*, germ. *Enklise*) Așezare a unui cuvânt, a unei silabe sau a altui element neaccentuat în poziție enclitică; postpunere.
- ENCOMIÁST**, *encomiaști* s.m. (it. *encomiaste*) (Livr.) Persoană care rostește elogiul cuiva; panegirist.

- ENCOMIÁSTIC**, -Ă, *encomiastici*, -ce adj. (it. *encomiastico*) Care are caracter laudativ; elogios.
- ENCOMIÓN**, *encomioane* s.n. (ngr. *enkómion*) (Livr.)
1. Cuvântare elogioasă. 2. Cântec de laudă adresat cuiva; panegiric, elgiu.
- ENCONDROM**, *encondroame* s.n. (fr. *enchondrome*)
Excrescență cartilaginoasă care se dezvoltă pe un os.
- ENDECA-** (fr. *hendéca-*, gr. *hendeca*) Element de compunere cu sensul de „unsprezece”, în cuvinte de tipul: *endecagon*, *endecasilab*.
- ENDECAGÓN**, *endecagoane* s.n. (fr. [*h*] *endécagone*)
Poligon care are unsprezece unghiuri și unsprezece laturi.
- ENDECASILÁB**, *endecasilabi* s.m. (fr. [*h*] *endécasyllabe*, lat. *hendecasyllabus*) Vers endecasilabic.
- ENDECASILÁBIC**, -Ă, *endecasilabici*, -ce adj. (fr. [*h*] *endécasyllabique*) (Despre versuri) Care are unsprezece silabe.
- ENDÉMIC**, -Ă, *endemici*, -ce adj. (fr. *endémique*)
1. Care prezintă endemie. 2. Care se face permanent simțit. *Șomaj endemic*. 3. (Despre viețuitoare) Care trăiește numai pe un anumit teritoriu; (despre boli) care are caracter de endemie.
- ENDEMICITATE** s.f. (fr. *endémicité*, engl. *endemicity*) Caracterul endemic al unei boli; endemism.
- ENDEMIE**, *endemii* s.f. (fr. *endémie*) Persistență, într-o anumită regiune, a unei boli infecțioase care se manifestă periodic sau permanent, afectând o parte însemnată a populației; boală endemică.
- ENDEMÍSM** s.n. (fr. *endémisme*, engl. *endemism*)
Caracteristica unor specii biologice de a trăi pe o anumită arie geografică; caracter endemic; endemicitate.
- EN DÉTAIL** loc. adj., loc. adv. (pr. *andetai*; fr. *en détail*) (Făcut) Cu precizie, detaliat, fără a omite nimic.
- ENDO-** (fr. *endo-*, gr. *endon*) Prefix cu sensul de „înăuntru”, în cuvinte ca: *endocraniu*, *endodermic*.
- ENDOBLÁST**, *endoblaste* s.n. (fr. *endoblaste*, engl. *endoblast*) (Anat.) Endoderm (1).
- ENDOCÁRD**, *endocarduri* s.n. (fr. *endocarde*) Membrană subțire care căptușește cavitățile și valvulele inimii.
- ENDOCÁRDIC**, -Ă, *endocardici*, -ce adj. (cf. fr. *endocardique*) Care ține de endocard.
- ENDOCARDÍTĂ**, *endocardite* s.f. (fr. *endocardite*)
Inflamație microbiană a endocardului.
- ENDOCÁRP**, *endocarpuri* s.n. (fr. *endocarpe*) Țesut intern tare care protejează sămânța unor fructe.
- ENDOCINEMATOGRAFÍE** s.f. (engl. *endocinematography*, fr. *endocinématographie*) Înregistrare cinematografică (în culori) a imaginilor din interiorul unui corp.
- ENDOCRÁNIU**, *endocranii* s.n. (fr. *endocrâne*, cf. *craniu*) Fața internă a cutiei craniene.
- ENDOCRÍN**, -Ă, *endocrini*, -e adj. (fr. *endocrine*) 1. Care aparține glandelor endocrine. 2. *Glandă endocrină* = glandă care își varsă secreția direct în sânge.
- ENDOCRINOLÓG**, -Ă, *endocrinologi*, -ge s.m. și f. (de la *endocrinologie*) Medic specializat în endocrinologie.
- ENDOCRINOLOGÍE** s.f. (fr. *endocrinologie*) Știință care studiază funcțiile și bolile glandelor endocrine.
- ENDOCRINOTERAPIE** s.f. (fr. *endocrinotherapie*)
Terapie care folosește substanțe extrase din glandele endocrine.
- ENDODÉRM**, *endoderme* s.n. (fr. *endoderme*) 1. Foița internă a embrionului animalelor superioare din care se dezvoltă tubul digestiv și glandele anexe; endoblast. 2. Stratul celular intern al scoarței tulpinii și rădăcinii; albumen.
- ENDODÉRMIC**, -Ă, *endodermici*, -ce adj. (fr. *endodermique*) Referitor la endoderm.
- ENDOESTEZÍE** s.f. (fr. *endoesthésie*) Sensibilitate internă.
- ENDOFAZÍE** s.f. (fr. *endophasie*) Trăire interioară a vorbirii; limbaj interior.
- ENDOGAMÍE** s.f. (fr. *endogamie*) 1. (La unele populații primitive) Obligația de a contracta căsătorii numai între membrii aceluiași trib. 2. Unire a doi gameți în același organism matern.
- ENDOGÉN**, -Ă, *endogeni*, -e adj. (fr. *endogène*) Care se formează în interiorul unui organism; de origine internă.
- ENDOGENÉZĂ** s.f. (fr. *endogenèse*) Formare de celule în interiorul altor celule.
- ENDOLÍMFĂ** s.f. (fr. *endolymphé*) Lichid albuminos din labirintul urechii interne; perilimfă.
- ENDOMETRÍTĂ**, *endometrite* s.f. (fr. *endométrite*)
Inflamație a mucoasei uterine.
- ENDOMÉTRU**, *endometre* s.n. (fr. *endomètre*, engl. *endometrium*) Mucoasă care căptușește cavitatea uterină.
- ENDOMITÓZĂ**, *endomitoze* s.f. (engl. *endomitosis*)
Duplicare a cromozomilor fără diviziune nucleară (și celulară).
- ENDOMORFÍSM** s.n. (fr. *endomorphisme*) Totalitatea modificărilor suferite de rocile eruptive în contact cu rocile asimilate.
- ENDONAZÁL**, -Ă, *endonazali*, -e adj. (fr. *endonasal*)
Referitor la mucoasa din interiorul nasului.

ENDOPARAZÍT, -Ă, *endoparaziți, -te* adj., s.m. și f. (fr. *endoparasite*) (Parazit vegetal sau animal) care trăiește în interiorul organelor ori al țesuturilor organismului-gazdă.

ENDOPLASMÁTIC, -Ă, *endoplasmatici, -ce* adj. (fr. *endoplasmatique*) Referitor la endoplasmă.

ENDOPLÁSMÁ s.f. (fr. *endoplasme*) Partea centrală a citoplasmului.

ENDOPLÁSTÁ s.f. (fr. *endoplaste*) Masa protoplasmatică ce formează nucleul infuzorilor.

ENDORÉIC, -Ă, *endoreici, -ce* adj. (fr. *endoréique*) (Despre cursurile de apă) Care nu are legături prin alte ape cu marea; lipsit de scurgere. *Regiune endoreică.*

ENDOSCHELÉT s.n. (cf. engl. *endoskeleton*) Scheletul intern al unor animale nevertebrate (scapie, echinoderme).

ENDOSCÓP, *endoscoape* s.n. (fr. *endoscope*) Aparat prevăzut cu un dispozitiv luminos destinat explorării anumitor cavități ale organismului uman.

ENDOSCÓPIC, -Ă, *endoscopici, -ce* adj. (fr. *endoscopique*, engl. *endoscopic*) Referitor la endoscopie.

ENDOSCOPIE s.f. (fr. *endoscopie*) Examinare pe viu, cu ajutorul endoscopului, a unui organ cavitătar sau tubular, pentru a putea efectua unele tratamente.

ENDOSMÓZÁ s.f. (fr. *endosmose*) Pătrundere a unui fluid, prin osmoză, în spațiul mărginit de o membrană semipermeabilă, în procesul de nutriție a celulelor.

ENDOSPÉRM, *endosperme* s.n. (fr. *endosperme*, germ. *Endosperm*) Țesut care asigură hrănirea embrionului plantelor gimnosperme.

ENDOTELEVIZIÚNE, *endoteleviziuni* s.f. (*endo- + televiziune*) Televiziune folosită în investigarea cavităților interne ale unui corp.

ENDOTÉLIU, *endotelii* s.n. (fr. *endothélium*) Epiteliu care acoperă o cavitate închisă a organismului.

ENDOTÉRM, -Ă, *endotermi, -e* adj. (germ. *endoterm*) Endotermic.

ENDOTÉRMIC, -Ă, *endotermici, -ce* adj. (fr. *endothermique*) (Despre procese fizice sau chimice) Care este însoțit de absorbție de căldură; endoterm.

ENDOTERMÍE s.f. (fr. *endothermie*) Reacție chimică produsă prin absorbție de căldură.

ENDÚRO s.n. (fr. *enduro*) Competiție de motociclism și probă de rezistență pe teren variat, pe drumuri proaste.

ENEA- (fr. *ennéa-*, gr. *ennea*) Element de compunere cu sensul de „nouă”, în cuvinte ca: *eneagon, enea-silab.*

ENEACÓRD, *eneacorduri* s.n. (fr. *ennéacorde*) (Muz.) Liră cu nouă coarde.

ENEÁDĂ, *eneade* s.f. (fr. *ennéade*) Grup de nouă obiecte asemănătoare sau de nouă persoane; (spec.) ierarhie de nouă zei simbolizând forțele Universului.

ENEÓDĂ, *eneode* s.f. (fr. *ennéode*) Tub electronic cu nouă electrozi.

ENEOLÍTIC s.n. (fr. *énéolithique*) Ultima fază a neoliticului, caracterizată prin folosirea uneltelor de piatră, de os, de bronz etc.

ENERGÉTIC, -Ă, *energetici, -ce* (fr. *énergétique*)

1. Adj. Care se referă la energie, la sursele de energie.
2. S.f. Știința și tehnica producerii și utilizării energiei.
3. *Aport energetic* = cantitate de energie produsă de un aliment într-un organism. *Sistem energetic* = ansamblu de instalații unitare folosite pentru producerea, transmiterea și distribuția energiei electromagnetice într-o anumită zonă.

ENERGETÍSM s.n. (fr. *énergétisme*, rus. *энергетизм*) Curent filosofic idealist apărut la sfârșitul sec. al XIX-lea, care desparte mișcarea și energia de materie și în care fenomenele sunt manifestări ale unei energii fundamentale numite substanța lumii.

ENERGETÍST, -Ă, *energetiști, -ste* adj., s.m. și f. (fr. *énergétiste*) (Adept) al energetismului.

ENERGIC, -Ă, *energici, -ce* adj. (fr. *énergique*) Care este plin de energie, vivace (1), vigoaros, dinamic (2). impetuos; (despre medicamente) care are acțiune puternică, imediată, eficace.

ENERGÍE, *energii* s.f. (fr. *énergie*, lat. *energia*) 1. Forță (1), putere, tărie; tonus, vigoare (1); fermitate, hotărâre în atitudine, în acțiune. 2. Capacitatea unui sistem (fizic) de a produce lucru mecanic la trecerea dintr-o stare în alta. 3. *Energie electrică* = electricitate, lumină electrică.

ENERGIZÁNT, -Ă, *energizanți, -te* adj., s.n. (fr. *energisant*) (Produs, factor) care generează sau dezvoltă energie într-un organism.

ENERGOMÉTRU, *energometre* s.n. (fr. *énergomètre*) Aparat folosit pentru măsurarea pulsului arterial.

ENERGUMÉN, *energumeni* s.m. (fr. *énergumène*)

1. Om care se crede a fi posedat de diavol. 2. (Fig.) Om agitat, exaltat, care vorbește, gesticulează cu vehemență.

ENERVÁ, *enervez* vb. I (fr. *énervé*) A (se) înfuria, a (se) irita (2), a exaspera; a lifta (3).

ENERVÁNT, -Ă, *enervanți, -te* adj. (fr. *énervant*) Agasant, supărător, iritant (1).

ENFÉU, *enfee* s.n. (fr. *enfeu*) Nișă funerară cu fund plat, depusă în pereții unei biserici.

- ENGINEERING** s.n. (pr. *engineering*; engl. *engineering*) Studierea unui proiect industrial sub toate aspectele (tehnic, economic, financiar, social etc.); (lucrare de) sinteză a muncii mai multor echipe de specialiști, efectuată pentru obținerea unei eficiențe ridicate.
- ENGLÉZ, -Ă, englezi, -e** (it. *inglese*, fr. *anglais*)
1. Adj., s.m. și f. (Persoană) din Anglia; (p. ext.) britanic (1). 2. S. f. Limbă de origine germanică vorbită de englezi (1).
- ENGRĂMĂ, engrame** s.f. (fr. *engramme*, germ. *Engramme*) Urmă lăsată în memorie de un anumit excitant, de o anumită întâmplare.
- ENIGMATIC, -Ă, enigmatici, -ce** adj. (fr. *énigmatique*) Care constituie sau ascunde o enigmă; greu de înțeles; misterios (2), echivoc, ocult (1), secret (1), tainic, sibilic.
- ENIGMĂ, enigme** s.f. (fr. *énigme*, lat. *aenigma*) Lucru greu de definit, greu de cunoscut; mister (2), secret, taină; ghicitoare, șaradă; logogrif (2).
- ENIGMISTIC, -Ă, enigmistici, -ce** (de la *enigmă*)
1. S.f. Știința jocurilor distractive (rebus, monoverbe, criptograme etc.). 2. Adj. Care are caracter de enigmă; de enigmatică (1).
- ENILISM** s.n. (fr. *enilisme*) Alcoolism provocat de abuzul de vin.
- ENJAMBAMENT** s.n. (fr. *enjambement*) (Lit.) Injambament.
- ENO-** (fr. *eno-*, gr. *oinos*) Element de compunere cu sensul de „vin”, în cuvinte ca: *enologie, enometrie*.
- ENOLĂZĂ** s.f. (fr. *énolase*) Enzimă care grăbește fermentația alcoolică.
- ENOLÓG/OENOLÓG, enologi/oenologi** s.m. (fr. *enologue*) Specialist în enologie.
- ENOLOGIE/OENOLOGIE** s.f. (fr. *enologie*) Știință care studiază tehnologia producerii și conservării vinurilor, precum și a produselor derivate din vin.
- ENORM, -Ă, enormi, -e** adj. (fr. *énorme*, lat. *enormis*) Care depășește cu mult limitele normale în mărime, cantitate; incomensurabil, formidabil (1), imens (1), colossal (1), gigantic, piramidal (1); (adverbial) extrem de..., extraordinar de...
- ENORMITATE, enormități** s.f. (fr. *énormité*, lat. *enormitas, -atis*) 1. Caracterul a ceea ce este enorm; exagerare; paradox. 2. Prostie, absurditate, elucubrante, aberație, stupiditate (2).
- ENOT, enoți** s.m. (rus. *enot*) Animal de vânat cu blană prețioasă, asemănător câinelui.
- ENOTEHNICĂ** s.f. (fr. *enotechnique*) Tehnica vinificației și a conservării vinurilor.
- ENSIFÓRM, -Ă, ensiformi, -e** adj. (fr. *ensiforme*) (Despre frunze) Care are formă de sabie.
- ENTALPIE** s.f. (fr. *enthalpie*, engl. *enthalpy*) (Fiz.) Potențial termodinamic.
- ENTERALGIE, enteralgii** s.f. (fr. *entéralgie*) Durere acută în intestine.
- ENTERECTOMIE, enterectomii** s.f. (fr. *entérectomie*) Rezecție a unei părți de intestin.
- ENTÉRIC, -Ă, enterici, -ce** adj. (fr. *entérique*) Referitor la intestin, care se manifestă prin dureri abdominale; intestinal (1).
- ENTERITĂ, enterite** s.f. (fr. *entérite*) Inflamație a mucoasei intestinului subțire, însoțită de diaree.
- ENTEROBACTERIE, enterobacterii** s.f. (fr. *entérobactérie*) Germen saprofit care constituie flora intestinală a organismului; germeni patogeni care pătrund în intestinul subțire.
- ENTEROCHINÁZĂ, enterochinaze** s.f. (fr. *entérokinase*) Enzimă secretată de mucoasa intestinală care activează secreția pancreatică.
- ENTEROCÓC, enterococi** s.m. (fr. *entérocoque*) Microb a cărui prezență normală în intestin poate deveni patogenă pentru unele organe.
- ENTEROCOLÍTĂ, enterocolite** s.f. (fr. *entérocolite*) Inflamație a mucoaselor intestinului subțire și a colonului³.
- ENTEROGASTRÍTĂ, enterogastrite** s.f. (fr. *entérogastrite*) (Med.) Gastroenterită.
- ENTEROGASTRÓNĂ, enterogastrone** s.f. (fr. *entérogastrone*) Hormon duodenal care inhibă secreția și mobilitatea stomacului.
- ENTEROHEMORAGIE, enterohemoragii** s.f. (fr. *entéro-hémorragie*) Hemoragie intestinală.
- ENTEROLÍT, enterolite** s.n. (fr. *entérolithe*) Calcul (3) intestinal.
- ENTEROLOGIE** s.f. (fr. *entérologie*) Ramură a medicinei care studiază tractul intestinal.
- ENTEROMÓRF, -Ă, enteromorfi, -e** adj. (fr. *entéromorphe*) Care are formă tubulară, de intestin.
- ENTEROPATIE, enteropatii** s.f. (fr. *entéropathie*) Denumire generică dată bolilor specifice intestinului.
- ENTERORAGIE, enteroragii** s.f. (fr. *entérorragie*) Hemoragie intestinală.
- ENTEROSCÓP, enteroscoape** s.n. (fr. *entéroscope*) Instrument prevăzut cu dispozitiv de iluminat, folosit în enteroscopie.
- ENTEROSCOPIE, enteroscopii** s.f. (fr. *entéroscopie*) Examinare a intestinului cu ajutorul enteroscopului.
- ENTIMEMĂ, entimeme** s.f. (fr. *enthymème*, lat. *enthymema*) Silogism în formă prescurtată în care una

- dintre premise sau concluzia nu este exprimată, ci se subînțelege.
- ENTITĂȚE**, *entități* s.f. (fr. *entité*, lat. *entitas*, *-atis*) Ceca cc constituie esența, existența unui lucru; conținut de sine stătător; individ (3), unitate (1).
- ENTOMO-** (fr. *entomo-*, gr. *entomon*) Element de compunere cu sensul de „insectă”, în cuvinte ca: *entomofag*, *entomofit*.
- ENTOMOFĂG**, *-Ă*, *entomofagi*, *-ge* adj., s.m. și f. (fr. *entomophage*) (Animal) care se hrănește cu insecte.
- ENTOMOFAGIE** s.f. (fr. *entomophagie*) Faptul de a mânca insecte; hrănire cu insecte.
- ENTOMOLOG**, *-Ă*, *entomologi*, *-ge* s.m. și f. (germ. *Entomolog*, it. *entomologo*) Specialist în entomologie; entomologist.
- ENTOMOLOGIC**, *-Ă*, *entomologici*, *-ce* adj. (fr. *entomologique*) Referitor la entomologie.
- ENTOMOLOGIE** s.f. (fr. *entomologie*, germ. *Entomologie*) Ramura zoologiei care se ocupă cu studiul insectelor.
- ENTOMOLOGIST**, *-Ă*, *entomologiști*, *-ste* s.m. și f. (fr. *entomologiste*) (Zool.) Entomolog.
- ENTORSĂ**, *entorse* s.f. (fr. *entorse*) Leziune traumatică a unei articulații, provocată de ruperea sau de întinderea violentă a unor ligamente.
- ENTOZOĂR**, *entozoare* s.n. (fr. *entozoaire*) (La pl.) Categorie de animale care trăiesc parazitar în interiorul unei vietăți; (și la sg.) animal din această categorie.
- ENTRĂȚĂ**, *entrare* s.f. (it. *entrata*) (Muz.) Introducere (1).
- ENTROPIC**, *-Ă*, *entropici*, *-ce* adj. (fr. *entropique*) Referitor la entropie.
- ENTROPIE**, *entropii* s.f. (fr. *entropie*) 1. Mărime care, în termodinamică, permite evaluarea degradării energiei unui sistem; măsură care indică gradul de organizare al unui sistem. 2. (Inform.) Mărime fundamentală care exprimă cantitatea de informație a mesajului transmis.
- ENTROPIÓN** s.n. (fr. *entropion*) Întoarcere înapoi a pleoapei.
- ENTUZIĂSM**, *entuziasme* s.n. (fr. *enthousiasme*) Stare de însuflețire puternică; înflăcărare, fervoare, avânt, pasiune (în vorbire); exaltare; febricitate (2).
- ENTUZIASMĂ**, *entuziasmez* vb. I (fr. *enthousiasmer*) A (se) înflăcăra, a (se) inflama (2), a (se) însufleți; a încânta (1), a electriza (2).
- ENTUZIASMĂNT**, *-Ă*, *entuziasmanți*, *-te* adj. (fr. *enthousiasmant*) Care entuziasmează.
- ENTUZIĂȘT**, *-Ă*, *entuziaști*, *-ste* adj. (fr. *enthousiaste*) (Și substantivat) Care se entuziasmează ușor; înflăcărat, inflamabil (2).
- ENUCLEĂ**, *enucleez* vb. I (it., lat. *enucleare*) 1. (Biol.) A îndepărta un nucleu în scop experimental. 2. (Med.) A face o enucleare.
- ENUCLEĂRE**, *enucleări* s.f. (cf. fr. *énucléation*) Extirpare, prin incizie, a unui organ (mai ales a unui ochi) sau a unei tumori; enucleație (2).
- ENUCLEĂȚIE**, *enucleații* s.f. (fr. *énucléation*) (Med.) 1. Extracție (1). 2. Enucleare.
- ENUMERĂ**, *enumăr* vb. I (fr. *énumérer*, lat. *enumerare*) A numi succesiv fiecare dintre elementele unui tot; a înșira, a număra.
- ENUMERĂBIL**, *-Ă*, *enumerabili*, *-e* adj. (fr. *énumérable*) Care se poate enumera.
- ENUMERATIV**, *-Ă*, *enumerativi*, *-e* adj. (fr. *énumératif*) Care conține o enumerare.
- ENUMERĂȚIE**, *enumerații* s.f. (fr. *énumération*, lat. *enumeratio*) 1. Enumerare. 2. Figură de stil care constă în înșirarea unor argumente, a unor fapte etc. referitoare la aceeași temă sau la aceeași împrejurare.
- ENUNȚ**, *enunțuri* s.n. (de la *enunța*) 1. Formulare a datelor unei probleme, ale unei judecăți. 2. Propoziție, frază prin care se exprimă ceva.
- ENUNȚĂ**, *enunț* vb. I (fr. *énoncer*) A exprima ceva oral; a expune (1), a formula, a emite un enunț.
- ENUNȚIATIV**, *-Ă*, *enunțiativi*, *-e* adj. (fr. *énonciatif*, lat. *enuntiativus*) 1. Care conține o enunțare. 2. Propoziție *enunțiativă* (și substantivat, f.) = propoziție care exprimă o constatare, care prezintă o acțiune sau o stare ca fiind reală.
- ENURÉTIC**, *-Ă*, *enuretici*, *-ce* (fr. *énurétique*) 1. Adj. Referitor la enurezis. 2. Adj., s.m. și f. (Suferind) de enurezis.
- ENURÉZIS** s.n. (cf. fr. *énurésie*) (La copii) Incontinență urinară de natură psihologică, manifestată mai ales în timpul nopții.
- ENZIMÁTIC**, *-Ă*, *enzimatici*, *-ce* adj. (fr. *enzymatique*, engl. *enzymatic*) Referitor la enzime, al enzimelor.
- ENZIMĂ**, *enzime* s.f. (fr. *enzyme*) Catalizator proteic care activează o reacție biochimică specifică: ferment (1); diastază (1).
- ENZIMOLOGIE** s.f. (germ. *Enzymologie*, fr. *enzymologie*) Studiul științific al enzimelor.
- ENZIMOPATIE**, *enzimopatii* s.f. (fr. *enzymopathie*) Boală ereditară datorată absenței sau insuficienței unei enzime care are un anumit rol în metabolism.

- ENZIMOTERAPIE**, *enzimoterapii* s.f. (fr. *enzymothérapie*) Tratament cu enzime.
- ENZOÓTIC**, -Ă, *enzootici*, -ce adj. (fr. *enzootique*, engl. *enzootic*) Care are caracter de enzootie.
- ENZOOTIE** s.f. (fr. *enzootie*) (La animale) Boală contagioasă răspândită pe un anumit teritoriu sau în cadrul unui grup restrâns.
- EO-** (fr. *éo-*, gr. *eos*) Element de compunere cu sensul „de început”, „cel mai vechi”, în cuvinte ca: *eocen*, *eolitic*.
- EOANTRÓP**, *eoantropi* s.m. (fr. *eoantropus*) Maimuță antropoidă fosilă, foarte asemănătoare omului.
- EOCÉN**, -Ă, *eoceni*, -e (fr. *éocène*) 1. S.n. Epocă geologică din prima parte a paleogenului, marcată prin diversitatea mamiferelor și formarea lanțurilor alpine. 2. Adj. Referitor la eocen (1).
- EOLIÁN**, -Ă, *evolieni*, -e adj. (fr. *éolien*) Care este produs sau acționat de vânt.
- EOLÍT**, *eolite* s.n. (fr. *éolithe*) Piatră cioplită, prima unealtă folosită de omul primitiv.
- EOLÍTIC**, -Ă, *eolitici*, -ce (fr. *éolithique*) 1. Adj. Care aparține epocii pietrei cioplite, referitor la epoca pietrei cioplite. 2. S.n. Epoca pietrei cioplite.
- EÓN**, *eonii* s.n. (fr. *éon*) (La gnostici) Spirit emanat din inteligența divină, intermediar între Dumnezeu și lume.
- EOZÍNĂ**, *eozine* s.f. (fr. *éosine*) Materie colorantă roșie, folosită în industria textilă, la fabricarea cernelurilor etc.
- EPACTĂ**, *epacte* s.f. (fr. *épacte*) Număr de zile adăugate unui an lunar pentru a-l face să concorde cu anul solar.
- EPANALÉPSĂ**, *epanalepse* s.f. (fr. *épanalepse*) Figură retorică în care se repetă unul sau mai multe cuvinte ori se reia cuvântul inițial la sfârșitul versului sau al propoziției.
- EPANALEPSIE**, *epanalepsii* s.f. (fr. *épanalepsie*) Boală care apare periodic.
- EPANDÁJ** s.n. (fr. *épan dage*) 1. Răspândire. 2. Împrăștiere a apelor uzate după decantare, pe un teren cultivabil; împrăștiere a îngrășământului pe câmp.
- EPANÓDĂ**, *epanode* s.f. (fr. *épanode*) Procedeu retoric care constă în reluarea, în detaliu, a fiecărui cuvânt sau grup de cuvinte dintr-un vers.
- EPANȘAMÉNT**, *epanșamente* s.n. (fr. *épanchement*) (Med.) Acumulare patologică de gaz sau de lichid într-o cavitate naturală a corpului.
- EPARHIE**, *eparhii* s.f. (fr. *éparchie*, ngr. *eparhia*) Subdiviziune administrativă bisericască în fruntea căreia se află un episcop; episcopie, dieceză.
- EPATÁ**, *epatez* vb. I (fr. *épater*) A uimi, a impresiona puternic prin purtare, atitudine, ținută; a șoca (1), a surprinde (2).
- EPATÁNT**, -Ă, *epatanți*, -te adj. (fr. *épatant*) Care epatează; uluitor, uimitor, admirabil.
- EPÁVÁ**, *epave* s.f. (fr. *épave*) 1. Navă (sau rămășiță a unei nave) scufundată ori eșuată. 2. (Fig.) Om distrus, ruinat (fizic sau moral).
- EPENCHÍM**, *epenchime* s.n. (fr. *épenchyme*) (Bot.) Țesut fibrovascular.
- EPÉNGLU**, *epengluri* s.n. (fr. *épingle*) Evoluție a unui avion care constă dintr-un număr de viraje executate la un unghi de 180° pe panta de urcare și pe cea de coborâre, urmate de aterizare.
- EPENTÉTIC**, -Ă, *epentetici*, -ce adj. (fr. *épen thétique*) (Despre sunete, forme lexicale) Apărut prin epenteză.
- EPENTÉZĂ**, *epenteze* s.f. (fr. *épen thèse*, lat. *epenthesis*) Apariție, în interiorul unui cuvânt, a unui sunet nou.
- EPI-** (fr. *épi-*, gr. *epi*) Prefix cu sensul „deasupra”, „pe”, în cuvinte ca: *epicard*, *epicarp*.
- EPIBÁT**, *epibați* s.m. (fr. *épibate*, ngr. *epibatis*) Soldat din vechea marină grecească.
- EPIBIÓNT**, *epibionturi* s.n. (fr. *épibionte*) 1. Organism care trăiește pe suprafața altor organisme. 2. Altoi.
- EPÍC**, -Ă, *epici*, -ce (fr. *épi que*, lat. *epicus*) 1. Adj. Care povestește, relatează fapte, idei etc. 2. Adj. (Fig.) De proporții vaste, grandios. 3. S.f. Totalitatea operelor literare care aparțin genului epic. 4. *Gen epic* = gen literar care cuprinde creații în versuri și în proză bazate pe narațiune.
- EPICÁRD**, *epicarduri* s.n. (fr. *épicarde*) Învelișul extern al inimii.
- EPICARDÍTĂ**, *epicardite* s.f. (fr. *épicardite*) Inflamație a epicardului.
- EPICÁRP**, *epicarpuri* s.n. (fr. *épicarpe*) Peliță care acoperă fructul unei plante; exocarp.
- EPICÉN**, *epicene* adj. (fr. *épicène*, lat. *epicoenus*) (Despre substantive nume de ființe) Care are formă unică pentru masculin și feminin.
- EPICÉNTRU**, *epicentre* s.n. (fr. *épicentre*) Punct pe scoarța terestră în care un seism atinge intensitatea maximă.
- EPICHERÉMĂ**, *epichereme* s.f. (fr. *épichérème*, lat. *epicherema*) Silogism în care premisele sunt amplificate prin adaosuri de motivații.
- EPICÍCLU**, *epicicluri* s.n. (fr. *épicycle*) Cerc mic prin al cărui centru trece un cerc cu diametrul mai mare.

- EPICONTINENTÁL**, -Ă, *epicontinentali*, -e adj. (it. *epicontinentale*) (Despre mări, regiuni etc.) Situat la extremitatea sau în interiorul unui continent.
- EPICÓRIU**, -IE, *epicorii* adj. (it. *epicorio*) (Livr.) Indigen; nativ (1).
- EPICRANIÁN**, -Ă, *epicranieni*, -e adj. (fr. *epicrâ-nien*) Care este situat, care se produce la suprafața craniului. *Infecție epicraniană*.
- EPICRÁNIU**, *epicranii* s.n. (fr. *épicrâne*) Membrană care acoperă craniul.
- EPICRÍZĂ**, *epicrize* s.f. (fr. *épicrise*) Concluzie a medicului asupra unui caz tratat, consemnată pe foaia de observație.
- EPICURÉIC**, -Ă, *epicureici*, -ce adj. (germ. *epikureisch*) Epicurian (1).
- EPICURÉU**, -ÉE, *epicurei*, -ee adj., s.m. și f. (lat. *epicureus*) Epicurian (2).
- EPICURIÁN**, -Ă, *epicurieni*, -e (fr. *épicurien*) 1. Adj. Care ține de epicurism; epicureic; (p. ext.) voluptuos, senzual (1). 2. S.m. și f. Adept al epicurismului; epicureu; persoană care își cultivă plăcerile rafinate, mai ales spirituale; (peior.) persoană înclinată spre plăceri.
- EPICURÍSM** s.n. (fr. *épicurisme*) Doctrina morală a lui Epicur și a discipolilor acestuia, care susținea necesitatea fericirii raționale a individului și evitarea suferinței.
- EPIDÉMIC**, -Ă, *epidemici*, -ce adj. (fr. *épidémique*) Referitor la epidemii; (despre unele boli) care se răspândește prin epidemie; contagios (1), molipsitor.
- EPIDEMICITÁTE** s.f. (cf. fr. *épidémicité*) Caracterul epidemic al unei boli.
- EPIDEMÍE**, *epidemii* s.f. (fr. *épidémie*, lat. *epidemia*) Extindere subită și rapidă, prin contaminare, a unei boli infecțioase la un număr mare de persoane, într-o regiune sau într-o localitate; molimă, epizootie.
- EPIDEMIOLÓG**, -Ă, *epidemiologi*, -ge s.m. și f. (de la *epidemiologie*, cf. it. *epidemiologo*) Medic specializat în epidemiologie.
- EPIDEMIOLÓGIC**, -Ă, *epidemiologici*, -ce adj. (fr. *épidémiologique*) 1. Care ține de epidemiologie. 2. *Aviz epidemiologic* = aviz medical care certifică absența sau prezența contaminării cu o boală molipsitoare.
- EPIDEMIOLOGÍE** s.f. (fr. *épidémiologie*) Ramură a medicinei care studiază cauzele și natura epidemiilor, precum și măsurile de prevenire și de combatere a acestora.
- EPIDÉRMĂ**, *epiderme* s.f. (fr. *épiderme*, lat. *epidermis*) 1. Strat superficial de celule care, împreună cu derma și cu hipoderma, formează pielea. 2. Tesut vegetal protector format dintr-un singur strat de celule dispuse în exterior.
- EPIDÉRMIC**, -Ă, *epidermici*, -ce adj. (fr. *épidermique*) Al epidermei, referitor la epidermă; care are natura epidermei.
- EPIDERMOFITÍE**, *epidermofitii* s.f. (fr. *épidermophytie*) Boală de piele provocată de unele ciuperci microscopice localizate în stratul cornos al epidermei, fără a afecta părul.
- EPIDÍCTIC**, -Ă, *epidictici*, -ce adj. (fr. *épidictique*) (Livr.) Care servește la demonstrație.
- EPIDÓT** s.n. (fr. *épidote*) Silicat hidratat de aluminiu, de calciu și de fier, de culoare verde-albăstruie sau negricioasă, foarte sticlos, folosit ca piatră semiprețioasă.
- EPIFANÍE** s.f. (gr. *epiphaneia* „apariție”, fr. *épiphanie*) Sărbătoare creștină care celebrează Arătarea lui Isus oamenilor, în special magilor; revelația unei realități sacre, mitice; revelația unei lumi magice; (la creștinii catolici) sărbătoarea magilor (prima duminică de după 1 ianuarie); (la creștinii ortodocși) Boboteaza sau Arătarea Domnului (6 ianuarie).
- EPIFENOMÉN**, *epifenomene* s.n. (fr. *épiphénomène*) 1. Fenomen secundar legat de alt fenomen, din care decurge fără să îl influențeze. 2. Simptom secundar apărut în cursul unei boli.
- EPIFENOMENALÍSM** s.n. (fr. *épiphénoménalisme*) Concepție conform căreia conștiința este un epifenomen (1) al proceselor neurofiziologice.
- EPIFÍT**, -Ă, *epifiti*, -te adj. (fr. *épiphyte*) (Despre plante) Care trăiește fixat pe altă plantă, fără să o paraziteze.
- EPIFIZÁR**, -Ă, *epifizari*, -e adj. (fr. *épiphysaire*) Referitor la epifiză.
- EPIFIZĂ**, *epifize* s.f. (fr. *épiphyse*) 1. Extremitate a unui os lung, constituită din țesut cartilaginos. 2. Glandă endocrină care determină dezvoltarea glandelor sexuale și procesele metabolice; glandă pineală.
- EPIFONÉM**, *epifoneme* s.n. (fr. *épiphonème*) Exclamație sentențioasă care încheie un discurs, o povestire.
- EPIFÓRĂ**, *epifore* s.f. (fr. *épiphora*) 1. Secreție lacrimală abundentă. 2. Figură de stil care constă în repetarea unui cuvânt sau a unui grup de cuvinte la sfârșitul propoziției, al frazei sau al versului; epistrofă.
- EPIGASTRALGÍE**, *epigastralгии* s.f. (fr. *épigastralgie*) Durere în regiunea epigastrului.

- EPIGÁSTRIC, -Ă**, *epigastri*, -ce adj. (fr. *épigas-trique*) Al epigastrului, referitor la epigastru.
- EPIGÁSTRU**, *epigastre* s.n. (fr. *épigastre*) Partea superioară a abdomenului, cuprinsă între ombilic și stern.
- EPIGENÉZĂ**, *epigeneze* s.f. (fr. *épigenèse*) Teorie potrivit căreia embrionul se formează în ou, prin diferențierea succesivă a părților nou-create.
- EPIGLŌTĂ**, *epiglote* s.f. (fr. *épiglotte*) Membrană cartilaginoasă situată deasupra laringelui, care acoperă glota în timpul înghițirii, asigurând închiderea căilor respiratorii.
- EPIGŌN**, *epigoni* s.m. (germ. *Epigone*, fr. *épigone*) Urmaș, imitator (inferior predecesorilor); scriitor minor, lipsit de originalitate.
- EPIGŌNIC, -Ă**, *epigonici*, -ce adj. (*epigon* + -ic) Al epigonilor, specific epigonismului.
- EPIGŌNISM** s.n. (fr. *épigonisme*) 1. Atitudinea, manifestarea unui epigon. 2. Lipsă de originalitate a unei creații în raport cu modelul.
- EPIGRÁF**, *epigrafe* s.n. (fr. *épigraphes*) 1. Inscripție gravată pe monumente, pe edificii, care indică destinația acestora. 2. Motto la o lucrare, la un capitol etc.
- EPIGRÁFIC, -Ă**, *epigrafici*, -ce adj. (fr. *épigraphique*) Referitor la epigrafie.
- EPIGRAFÍE** s.f. (fr. *épigraphie*) Știință care studiază inscripțiile făcute pe piatră, pe metal, pe lemn etc.
- EPIGRAFÍST, -Ă**, *epigrafiști*, -ste s.m. și f. (fr. *épigraphiste*) Specialist în epigrafie.
- EPIGRAMÁTIC, -Ă**, *epigramatici*, -ce adj. (fr. *épigrammatique*, lat. *epigrammaticus*) Care are caracter de epigramă; satiric.
- EPIGRÁMĂ**, *epigrame* s.f. (fr. *épigramme*, lat. *epigramma*) Poezie foarte scurtă în care se satirizează o persoană, un fapt, un viciu etc.
- EPIGRAMÍST, -Ă**, *epigramiști*, -ste s.m. și f. (*epigramă* + -ist, cf. fr. *épigrammiste*) Autor de epigrame.
- EPILÁ**, *epilez* vb. I (fr. *épiler*) A îndepărta firele de păr de pe pielea; a (se) depila (2).
- EPILÁRE**, *epilări* s.f. (de la *epila*) Depilare.
- EPILÁTŌR, -OÁRE**, *epilatori*, -oare adj., s.n. (fr. *épilatoire*) Depilator.
- EPILÁȚIE**, *epilații* s.f. (fr. *épilation*) Îndepărtare a firelor de păr (de pe unele părți ale corpului).
- EPILEPSÍE**, *epilepsii* s.f. (fr. *épilepsie*, lat. *epilepsia*) Boală de nervi caracterizată prin convulsii intermitente urmate de pierderea cunoștinței, de halucinații senzoriale etc.
- EPILEPTIC, -Ă**, *epileptici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *épileptique*) (Suferind) de epilepsie.
- EPILOG**, *epiloguri* s.n. (fr. *épilogue*, lat. *epilogus*) 1. Final, încheiere a unei opere literare. 2. (Fig.) Concluzie a unei întâmplări, a unei acțiuni.
- EPILOGÁ**, *epiloghez* vb. I (fr. *épiloguer*) A încheia, a termina (1); a spune ceva în plus.
- EPIMŌNĂ**, *epimone* s.f. (fr. *épimone*) (Lit.) Comoara (2).
- EPIPLŌN**, *epiloane* s.n. (fr. *épiloon*) Ligament peritoneal care unește viscerele.
- EPIROGENÉTIC, -Ă**, *epirogenetici*, -ce adj. (germ. *epirogenetisch*) 1. (Despre mișcări tectonice) Care are caracter oscilatoriu, determinând ridicarea sau scufundarea unor blocuri continentale; epirogenic. 2. Despre epirogeneză.
- EPIROGENÉZĂ** s.f. (fr. *épirogenèse*) Proces de ridicare a unor porțiuni mari de scoarță terestră deasupra nivelului mării, în urma unor mișcări tectonice.
- EPIROGĒNIC, -Ă**, *epirogenici*, -ce adj. (fr. *épirogénique*) (Geol.) Epirogenetic.
- EPISCĒNIU**, *episcenii* s.n. (fr. *épiscénium*) Construcție cu un etaj, situată deasupra scenei, în teatrul antic.
- EPISCOP¹**, *episcopi* s.m. (ngr. *episkopos*, lat. *episcopus*) Rang înalt în ierarhia bisericească, inferior mitropolitului sau arhiepiscopului; persoană care deține acest grad și conduce o eparhie; superintendent (2).
- EPISCOP²**, *episcoape* s.n. (germ. *Episkop*) 1. Aparat folosit pentru proiecția prin reflexie a figurilor de pe cărți, de pe fotografii sau de pe obiectele opace. 2. (Mil.) Dispozitiv optic folosit pentru observarea terenului din interiorul unui tanc (1).
- EPISCOPÁL, -Ă**, *episcopal*, -e adj. (fr. *épiscopal*, lat. *episcopalis*) Referitor la episcop¹ sau la episcopie.
- EPISCOPÁT**, *episcopate* s.n. (fr. *épiscopat*, lat. *episcopatus*) Rangul, demnitatea, funcția de episcop¹; perioada în care un episcop ocupă această funcție; episcopie.
- EPISCOPIE**, *episcopii* s.f. (fr. *épiscopie*) Teritoriu asupra căruia se extinde autoritatea unui episcop¹; eparhie, dieceză; reședința episcopului; episcopat.
- EPISILOGÍSM**, *episilogisme* s.n. (fr. *épisylogisme*) Silogism dintr-un șir de silogisme care are ca premisă concluzia silogismului anterior.
- EPISÓD**, *episoade* s.n. (fr. *épisode*) 1. (Lit.) Fragment (3), scenă secundară legată de acțiunea principală. 2. Diviziune a unei acțiuni dramatice. *Film cu multe episoade*. 3. Întâmplare, incident, peripeție din viața cuiva, dintr-o serie de evenimente.
- EPISÓDIC, -Ă**, *episodici*, -ce adj. (fr. *épisodique*) Care constituie un simplu episod; secundar², neesențial; incidental, întâmplător.

- EPISTÁXIS** s.n. (fr. *épistaxis*) Hemoragie nazală; rinoragie.
- EPISTEMOLÓG**, -Ă, *epistemologi*, -ge s.m. și f. (it. *epistemologo*) Adept al epistemologiei.
- EPISTEMOLÓGIC**, -Ă, *epistemologici*, -ce adj. (fr. *épistémologique*) Care ține de epistemologie.
- EPISTEMOLOGIE** s.f. (fr. *épistémologie*) Partea filosofiei care studiază istoria, metodele și principiile științelor; teoria cunoașterii științifice.
- EPISTÍL**, *epistoluri* s.n. (fr. *épistyle*) (Arhit.) Arhitravă.
- EPISTOLÁR**, -Ă, *epistolari*, -e (fr. *épistolaire*, lat. *epistolaris*) 1. Adj. Referitor la arta de a scrie scrisori; compus în stilul unei scrisori. 2. S.n. Colecție de scrisori (publicate).
- EPISTOLĂ**, *epistole* s.f. (lat. *epistola*) 1. Scrisoare. 2. Gen literar în versuri, în formă de scrisoare, care tratează un subiect filosofic, moral, artistic etc. 3. (Art.) Scriere din Noul Testament care prezintă învățături religioase, moral-sociale etc.
- EPISTOLIÉR**, *epistolieri* s.m. (fr. *épistolier*) Autor de scrisori literare; autor care excellează în genul epistolar.
- EPISTRÓFĂ**, *epistroke* s.f. (fr. *épistrophe*) (Stil.) Epiforă (2).
- EPITÁF**, *epitáfuri* s.n. (gr. *epitáfion*, fr. *épitaphe*) Placă de piatră sau de metal pe care este gravată ori sculptată o inscripție funerară; poezie compusă cu ocazia morții cuiva.
- EPITALÁM**, *epitalamuri* s.n. (fr. *épithalame*, lat. *epithalamium*) Poem liric scurt, compus și cântat cu ocazia unei căsătorii, în cinstea mirilor.
- EPITÁZĂ** s.f. (fr. *épitase*) Partea unei drame în care se conturează intriga, conflictul.
- EPITELIÁL**, -Ă, *epiteliali*, -e adj. (fr. *épithélial*) Care ține de epitelii, al epitelului.
- EPITELIÓM**, *epitelioame* s.n. (fr. *épithéliome/épithélioma*) Tumoare malignă a epitelului; carcinom.
- EPITÉLIU**, *epitelii* s.n. (fr. *épithélium*) Țesut vascular de celule stratificate care formează învelișul pielii, al mucoaselor, al glandelor etc.
- EPITÉT**, *epitete* s.n. (fr. *épithète*, gr. *epitheton*) Determinant expresiv al unui cuvânt; calificativ elogios sau injurios dat cuiva.
- EPITÉTIC**, -Ă, *epitetici*, -ce (fr. *épithétique*) 1. (Despre stil) Care conține epitete. 2. Referitor la epitet.
- EPIZEÚXIS** s.n. (fr. *épizeuxis*) Reluare imediată a unui cuvânt, într-o propoziție sau într-un vers.
- EPIZOÁR**, *epizoare* s.n. (fr. *épizaire*) Animal care trăiește, ca parazit, pe pielea altor animale.
- EPIZOÓTIC**, -Ă, *epizootici*, -ce adj. (fr. *épizootique*) Referitor la epizootic.
- EPIZOOTÍE**, *epizootii* s.f. (fr. *épizootie*) Boală contagioasă care se manifestă la un număr mare de animale dintr-o localitate, dintr-o regiune etc.; epidemie, molimă.
- EPOCÁL**, -Ă, *epocali*, -e adj. (*epocă* + -al, cf. germ. *epochal*) Care marchează o epocă; de marc răsurnet; memorabil.
- ÉPOCĂ**, *epoci* s.f. (fr. *époque*) 1. Perioadă de timp caracterizată prin anumite evenimente sau personalități importante; ev (1), eră (2). 2. Interval de timp în care un fenomen se repetă periodic. 3. Subdiviziune a unei perioade geologice. 4. *A face epocă* = a lăsa o amintire durabilă.
- EPÓDĂ**, *epode* s.f. (fr. *épode*, lat. *epodus*) 1. (În poezia antică greacă) A treia strofă a unei ode. 2. (În poezia antică latină) Distih compus din versuri inegale. 3. Cuplet liric în care se succed alternativ un vers lung și un vers scurt.
- EPOLET**, *epoleți* s.m. (fr. *épaulette*) Bandă rigidă de stofă, fixată pe umerii uniformelor militare, pe care se aplică însemnele gradului, ale specialității militare etc.
- EPONÍM**, -Ă, *eponimi*, -e (fr. *éponyme*) 1. S.m. Magistrat din Atena antică (unul dintre cei nouă arhoni) al cărui nume era dat anului respectiv. 2. Adj. Al cărui nume este dat unui oraș, unei regiuni etc.
- EPONIMÍE** s.f. (fr. *éponymie*) Funcția de eponim (1); durata acestei funcții.
- EPÓNJ** s.n. (fr. *éponge* „burete”) Țesătură moale cu aspect buretos, din care se fac prosoape, halate de baie etc.
- EPOPÉE**, *epopei* s.f. (fr. *épopée*) 1. Poem de mari proporții, în versuri sau în proză, în care se povestesc fapte eroice, legendare ori istorice, cu personaje extraordinare sau supranaturale; epos (2), saga. 2. Șir de fapte eroice, glorioase.
- EPOPÉIC**, -Ă, *epopeici*, -ce adj. (it. *epopeico*) Referitor la epopee (1), care are caracter de epopee.
- ÉPOS**, *eposuri* s.n. (germ. *Epos*) 1. Ansamblul motivelor epice importante, proprii unei culturi. 2. (Livr.) Epopee (1); povestire.
- EPRUBÉTĂ**, *eprubete* s.f. (fr. *éprouvette*, cf. *probă*) Tub mic de sticlă, închis la un capăt, folosit în experiențele de laborator.
- EPRUVÉTĂ**, *epruvete* s.f. (fr. *éprouvette*) Eșantion supus unor încercări mecanice, folosit pentru stabilirea calităților materialului respectiv; corp de probă.

- ÉPSILON**, *epsilon* s.m. (fr. *epsilon*) A cincea literă a alfabetului grecesc, care corespunde sunetului *e*.
- EPUIZĂ**, *epuizez* vb. I (fr. *épuiser*) 1. A (se) termina (prin vânzare, prin consum etc.). 2. A cerceta, a lămurii o problemă sub toate aspectele, în mod exhaustiv. 3. A fi supus sau a supune epuizării; a (se) extenua; a (se) consuma² (2), a claca (2).
- EPUIZĂBIL**, -Ă, *epuizabili*, -e adj. (fr. *épuisable*) Care se poate epuiza.
- EPUIZĂNT**, -Ă, *epuizanți*, -te adj. (fr. *épuisant*) Care epuizează; istovitor, extenuant.
- EPUIZĂRE**, *epuizări* s.f. (de la *epuiza*) 1. Acțiunea de a (se) epuiza; terminare, isprăvire. 2. Solicitare excesivă a unui organ, a unui sistem de organe sau a întregului organism; extenuare, oboseală, uzură (2).
- EPURĂ**, *epurez* vb. I (fr. *épurer*) 1. A curăța, a purifica un amestec, o soluție etc. de substanțe, de corpuri nefolositoare sau dăunătoare. 2. A da afară pe anumite criterii dintr-o instituție, dintr-o organizație, dintr-un partid etc.
- EPURĂRE**, *epurări* s.f. (de la *epura*) 1. Epurație, curățare, purificare. 2. *Epurarea apei* = operația de îndepărtare, din ape potabile, industriale, de canal etc., a substanțelor toxice.
- EPURATIV**, -Ă, *epurativi*, -e adj. (fr. *épuratif*) Care curăță; purificator.
- EPURATOR**, *epuratoare* s.n. (fr. *épurateur*) Aparat folosit pentru eliminarea impurităților dintr-un produs (apă, gaze, aer, benzină etc.).
- EPURĂȚIE**, *epurății* s.f. (fr. *épure*) Epurare (1).
- EPURĂ**, *epure* s.f. (fr. *épure*) Reprezentare grafică a unui obiect; desen realizat după o schiță; diagramă (3).
- ÉQUUS** s.m. (pr. *écvuus*; lat. *equus*) Gen de mamifere imparicopitate (cal, măgar, zebra etc.) de talie mare, cu dinți lungi și cu un singur deget.
- ERADICĂ**, *eradichez* vb. I (lat., it. *eradicare*) A smulge din rădăcini; (p. ext.) a stârpi, a desființa, a face să dispară.
- ERĂTĂ**, *erate* s.f. (fr., lat. *errata*) Listă, la sfârșitul unei cărți, care cuprinde rectificarea greșelilor de tipar sau de fond; corrigenda.
- ERĂȚIC**, -Ă, *eratici*, -ce adj. (fr. *erratique*, lat. *erraticus*) 1. Care nu este fix; instabil (1), inconstant. 2. *Bloc eratic* = bloc mare de piatră transportat de ghețari departe de situl geologic.
- ÉRĂ**, *ere* s.f. (fr. *ère*, lat. *aera*) 1. Perioadă istorică marcată de data unui deosebit eveniment sau fapt, de la care se începe număratoarea anilor. 2. Epocă (1). 3. Perioadă caracterizată prin fapte de civilizație.
- Era industrială*. 4. Cea mai mare subdiviziune din istoria geologică a Pământului.
- ERBACÉE**, *erbacee* adj., s.f. (fr. *herbacé*, lat. *herbaceus*) (Plantă) cu tulpină nelignificată, subțire, fragedă, moale și apoasă, cu aspect de iarbă.
- ERBICID**, *erbicide* s.n. (fr. *herbicide*) Substanță toxică folosită pentru distrugerea buruienilor.
- ERBICIDĂ**, *erbicidez* vb. I (*erbicid* + -a) A trata un teren agricol cu erbicide.
- ÉRBIU** s.n. (fr. *erbium*, germ. *Erbium*) Element chimic din grupa lantanidelor, metal alb-argintiu.
- ERBIVÓR**, -Ă, *erbivori*, -e adj., s.n. (fr. *herbivore*) (Mamifer) care se hrănește cu ierburi, cu plante.
- ERBORIZĂ**, *erborizez* vb. I (fr. *herboriser*) A culege plante din mediul natural al acestora, pentru studiu sau pentru vânzare.
- ERÉB** s.n. (it. *erebo*, lat. *erebum*) (La vechii greci) Loc întunecat, subteran, lăcaș al morților.
- ERÉCT**, -Ă, *erecți*, -te adj. (lat. *erectus*) (Despre plante, tulpini) Drept, ridicat vertical.
- ERECTÍL**, -Ă, *erectili*, -e adj. (fr. *érectile*) Referitor la erecție, capabil de erecție.
- ERECTOR**, -OÁRE, *erectori*, -oare (fr. *érecteur*) 1. Adj. (Despre mușchi) Care servește la ridicarea anumitor organe. 2. S.n. Mașină utilizată pentru ridicarea și așezarea în poziție definitivă a prefabricatelor grele.
- ERECȚIE**, *erecții* s.f. (fr. *érection*) Act reflex prin care se acumulează și se reține sângele în corpul cavernos ai penisului; ridicare, poziție verticală.
- ERÉDE**, *erezi* s.m. (lat. *heres*, -dis, it. *erede*) (Livr.) Moștenitor.
- EREDITĂR**, -Ă, *ereditari*, -e adj. (fr. *héréditaire*, lat. *hereditarius*) 1. (Despre particularități fizice, psihice) Care se transmite prin ereditate (1); congenital; parental. 2. (Despre bunuri, privilegii) Care se transmite prin drept de succesiune; patrimonial.
- EREDITÁTE**, *eredități* s.f. (fr. *hérédité*, lat. *hereditas*, -atis) 1. Înșușirea viețuitoarelor de a transmite urmașilor caracterele genetice dobândite. 2. Moștenire, succesiune (2); avere succesorală.
- EREDOBIOLOGÍE** s.f. (fr. *hérédobiologie*) Ramură biologiei care se ocupă de problemele eredității.
- EREDOPATÍE**, *eredopatii* s.f. (fr. *hérédopatie*) Boală moștenită sau transmisibilă ereditar.
- EREDOSÍFILIS** s.n. (fr. *hérédosyphilis*) (Impr.) Sifilis congenital.
- EREMÍT**, *eremiți* s.m. (fr. *éremite*) Călugăr care trăiește izolat, departe de lume; pustnic, sihastru.

- EREMÍTIC**, -Ă, *eremitici*, -ce adj. (fr. *érémitique*) (Rar) Referitor la eremiți, al eremitului.
- ERÉTIC**, -Ă, *eretici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *hérétique*) (Adept, promotor) al unei erezii; (p. ext.) heterodox.
- ERETISM** s.n. (fr. *érétisme*) 1. Stare de hiperexcitabilitate cardiacă, mai ales la tineri, manifestată prin puls rapid (neregulat). 2. (Fig.) Exaltare, înflăcărare.
- EREUTOFOBIE**, *ereutofobii* s.f. (fr. *éreuthophobie*) Fenomen patologic manifestat prin înroșirea feței în prezența cuiva; eritrofobie.
- EREZIE**, *erezii* s.f. (fr. *hérésie*, lat. *haeresis*) 1. Concepție religioasă în contradicție cu dogmele Bisericii oficiale, condamnată de aceasta. 2. (Fig.) Abatere, rătăcire, greșeală, eroare.
- ERG**¹, *ergi* s.m. (fr. *erg*) Unitate de măsură pentru energie.
- ERG**², *erguri* s.n. (fr. *erg*) Deșert de nisip cu dune, specific vestului Saharei.
- ERGASTERIE**, *ergasterii* s.f. (fr. *ergasterie*) (În Atena antică) Atelier meșteșugăresc în care munceau sclavi.
- ERGO-** (fr. *ergo-*, gr. *ergon*) Element de compunere cu sensul de „activitate”, „energie”, în cuvinte ca: *ergograf*, *ergometrie*.
- ERGOGRĂF**, *ergografe* s.n. (fr. *ergographe*) Aparat folosit pentru înregistrarea forței musculare.
- ERGOLOGIE** s.f. (germ. *Ergologie*) Știință care studiază bunurile materiale ale unei culturi naționale.
- ERGOMÉTRIC**, -Ă, *ergometrici*, -ce adj. (fr. *ergométrique*) Referitor la ergometrie.
- ERGOMETRIE** s.f. (fr. *ergométrie*) Tehnică de măsurare a lucrului mecanic efectuat în timpul unui efort fizic (muscular).
- ERGOMÉTRU**, *ergometre* s.n. (fr. *ergomètre*) Aparat (bicicletă, covor rulant etc.) folosit în ergometrie; dinamometru.
- ERGONĂ**, *ergone* s.f. (fr. *ergones*) Denumire generică dată anumitor substanțe organice (enzime, hormoni, vitamine) care stimulează funcțiile celulare.
- ERGONÓMIC**, -Ă, *ergonomici*, -ce adj. (fr. *ergonomique*) Care oferă, prin folosire, un confort sporit; de ergonomie.
- ERGONOMIE** s.f. (fr. *ergonomie*) Știință care se ocupă de adaptarea activității omului și a mașinilor la posibilitățile utilizatorului.
- ERGONOMÍST**, -Ă, *ergonomiști*, -ste s.m. și f. (fr. *ergonomiste*, engl. *ergonomist*) Specialist în ergonomie.
- ERGOSTERÓL**, *ergosteroli* s.m. (fr. *ergostérol*) Sterol prezent în diverse țesuturi animale sau vegetale, care se poate transforma în vitamina D sub influența razelor ultraviolete.
- ERGOTÁ**, *ergotez* vb. I (fr. *ergoter*) A șicana, a critica (2).
- ERGOTAMÍNĂ** s.f. (fr., engl. *ergotamine*) Alcaloid obținut din cornul-secarei.
- ERGOTERAPEÚT**, *ergoterapeuți* s.m. (fr. *ergothérapeute*) Medic specializat în ergoterapie.
- ERGOTERAPIE** s.f. (fr. *ergothérapie*) Metodă de reeducare și de readaptare socială și psihologică prin activitate fizică, prin muncă manuală necalificată.
- ERGOTÍNĂ**, *ergotine* s.f. (fr. *ergotine*) Substanță toxică obținută din cornul-secarei, care provoacă contracția mușchilor, folosită ca hemostatic; ergotoxină.
- ERGOTÍSM**¹ s.n. (fr. *ergotisme*) Manie de a șicana, de a agasa.
- ERGOTÍSM**² s.n. (fr. *ergotisme*) Intoxicație gravă cu ergotină.
- ERGOTOXÍNĂ**, *ergotoxine* s.f. (fr. *ergotoxine*) (Med.) Ergotină.
- ERIJÁ**, *erijez* vb. I (fr. *ériger*) A-și aroga ilegal o autoritate, un rol, un drept, a se da drept ceea ce nu este.
- ERÍNII** n.pr. f. pl. (fr. *érinnyes*) (La vechii greci) Divinități ale infernului reprezentate prin femei înaripate, cu șerpi în păr; (la vechii romani) furii (3); eumenide.
- ERÍSTIC**, -Ă, *eristici*, -ce (fr. *éristique*) 1. Adj. Care ține de controversă. 2. S.f. Arta controversei, care folosește argumente subtile, artificii sofisticate. 3. S.m. și f. Adept al eristicii (2).
- ERITÉM**, *eriteme* s.n. (fr. *érythème*) Roșeață a pielii în formă de pete, care apare în cursul unor boli contagioase, dermatologice, sangvine.
- ERITEMATÓS**, -OÁSĂ, *eritematoși*, -oase adj., s.m. și f. (fr. *érythémateux*) (Suferind) de eritem.
- ERITREEÁN**, -Ă, *eritreeni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *érythréen*) (Persoană) din Eritreea.
- ERITREMIE**, *eritemii* s.f. (fr. *érythremie*) (Med.) Poliglobulie.
- ERITR(O)**- (fr. *érythr[o]*-, gr. *erythros*) Element de compunere cu sensul de „roșu”, în cuvinte ca: *eritroblast*, *eritrocit*.
- ERITROBLÁST**, *eritroblaști* s.m. (fr. *érythroblaste*) Celulă a măduvei osoase, precursora a hematiilor.
- ERITROBLASTÓZĂ**, *eritroblastoze* s.f. (fr. *érythroblastose*) Prezență patologică a critroblaștilor în sânge.
- ERITROCIANÓZĂ** s.f. (fr. *érythrocyanose*) (Med.) Eritem violaceu.

- ERITROCÍT**, *eritrocite* s.n. (fr. *érythrocyte*) (Anat.) Hematic.
- ERITROCITÓZĂ** s.f. (fr. *érythrocytose*) (Med.) Poliglobulie.
- ERITRODERMIE**, *eritrodermii* s.f. (fr. *érythrodermie*) Boală gravă manifestată printr-o roșeață generalizată a pielii, prin vezicule, edeme etc.
- ERITROFOBIE**, *eritrofobii* s.f. (fr. *érythrophobie*) (Med.) Ereutofobie.
- ERITROMICINĂ** s.f. (fr. *érythromycine*) Antibiotic puternic folosit în infecții stafilococice severe.
- ERITROPATIE**, *eritropatii* s.f. (fr. *érythropathie*) Denumire generică dată bolilor globulelor roșii.
- ERITROPENIE** s.f. (fr. *érythropénie*) Scădere patologică a numărului de globule roșii din sânge.
- ERITROPOIEZĂ** s.f. (fr. *érythropoïèse*) Proces de formare a globulelor roșii.
- ERITROPSIE** s.f. (fr. *érythroopsie*) Defect de vedere care percepe obiectele colorate în roșu.
- ERITROPSINĂ**, *eritropsine* s.f. (fr. *érythroopsine*) Proteină roșie, legată de vitamina A, prezentă în unele celule ale retinei și care, sub acțiunea luminii, devine galbenă-deschis, stimulând terminațiile senzoriale din retină.
- ERIZIPÉL**, *erizipele* s.n. (fr. *érysipèle*, gr. *erysipelas*) Infecție acută a pielii provocată de un streptococ, manifestată prin febră și printr-o plagă roșie, dureroasă, localizată pe față sau pe membre; (pop.) brâncă.
- ERMÉTIC**, -Ă, *ermetici*, -ce adj. (fr. *hermétique*) 1. Astupat perfect; etanș. 2. (Fig.) Greu de înțeles, obscur (3), impenetrabil (2), ezoteric. *Text ermetic*.
- ERMETISM** s.n. (fr. *hermétisme*) Tendință în literatură (mai ales în poezie) de a folosi un limbaj intelectualizat excesiv, cifrat, obscur, dificil.
- ERMETIST**, -Ă, *ermetiști*, -ste s.m. și f. (fr. *hermétiste*) Scriitor adept al ermetismului.
- ERMETIZĂ**, *ermetizez* vb. I (fr. *hermétiser*) (Livr.) A face un mesaj, un cuvânt etc. să devină ermetic, de neînțeles.
- ERMITAJ**, *ermitaje* s.n. (fr. *ermitage*) 1. Locuința unui eremit; (p. ext.) loc retras. 2. Palat mic și izolat sau casă singuratică la țară. 3. Pavilion izolat în parcul unui castel.
- EROĂRE**, *erori* s.f. (fr. *erreur*, lat. *error*; -oris) 1. Opinie, cunoștință, idee etc. contrară adevărului; ceea ce este greșit; greșeală, abatere. 2. (Despre mărimi) Diferență dintre valoarea reală și cea măsurată. 3. A induce în eroare = a înșela.
- ERODĂ**, pers. 3 *erodează* vb. I (fr. *éroder*) A (se) roade, a (se) măcina lent.
- ERODĂBIL**, -Ă, *erodabili*, -e adj. (fr. *érodable*) Care poate fi erodat.
- ERODĂNT**, -Ă, *erodanți*, -te adj. (fr. *érodant*) Care (se) erodează prin acțiune chimică.
- EROGÉN**, -Ă, *erogeni*, -e adj. (fr. *érogène*) (Despre unele părți ale corpului) Susceptibil de a produce o excitație de tip sexual. *Zonă erogenă*.
- ERÓIC**, -Ă, *eroici*, -ce adj. (fr. *héroïque*, lat. *heroicus*) Caracteristic eroilor; cu calități de erou; (p. ext.) grandios, măreț; (despre poezii, poeme) care povestește fapte de erou.
- EROICÓMIC**, -Ă, *eroicomici*, -ce adj. (fr. *héroi-comique*) Care este erou și comic în același timp.
- EROINĂ**, *eroine* s.f. (fr. *éroïne*) 1. Femeie care se distinge printr-un curaj deosebit, prin calități excepționale, ieșite din comun. 2. Femeie care joacă un rol principal în acțiunea unei opere literare sau cinematografice; (p. ext.) femeie care joacă un rol important într-o întâmplare reală.
- EROÍSM** s.n. (fr. *héroïsme*) Capacitatea de a săvârși fapte mărețe în împrejurări deosebite; vitejie, bravură (2); atitudine de erou; spirit erou, curaj excepțional.
- ERONÁT**, -Ă, *eronafi*, -te adj. (fr. *erroné*) Greșit, inexact (1), sofistic (1), neadevărat.
- ÉROS** s.n. (fr. *éros*) Ansamblu de tendințe și de dorințe sexuale, considerate la nivel psihanalitic; libido.
- ERÓTIC**, -Ă, *erotici*, -ce (fr. *érotique*) 1. Adj., s.f. (Sentiment, operă literară etc.) de dragoste. 2. Adj. Referitor la sexualitate. *Film erotic*.
- EROTÍSM** s.n. (fr. *érotisme*) 1. Caracterul a ceea ce este erotic. 2. (Med.) Dragoste maladivă; senzualism (2), senzualitate (1).
- EROTIZĂ**, *erotizez* vb. I (fr. *érotiser*) A face un gest un mesaj etc. să devină erotic.
- EROTOLÓG**, -Ă, *erotologi*, -ge s.m. și f. (fr. *érotologue*) Specialist în erotologie.
- EROTOLOGÍE** s.f. (fr. *érotologie*) Studiul erosului și al operelor cu un caracter erotic.
- EROTOMÁN**, -Ă, *erotomani*, -e adj., s.m. și f. (fr. *érotomane*) Obsedat sexual.
- EROTOMANÍE** s.f. (fr. *érotomanie*) Stare patologică manifestată prin obsesii sexuale.
- ERÓU**, *eroi* s.m. (fr. *héros*, lat. *heros*) 1. Persoană care se distinge prin fapte de vitejie și curaj; viteaz; ostaș căzut în luptă. 2. Semizeu sau persoană legendară. 3. Personaj principal într-o operă literară sau cinematografică. 4. Persoană aflată în centrul preocupărilor și atenției într-o anumită circumstanță.

- EROZIÚNE**, *eroziuni* s.f. (fr. *érosion*, lat. *erosio*, *-onis*) 1. Ansamblul proceselor de degradare a reliefului; erodare a solului, produsă de agenți atmosferici, de ape, de ghețuri etc. 2. Uzură a conductelor sau a aparatelor metalice, datorată frecării fluidelor de pereții acestora. 3. Ulcerație ușoară, superficială a pielii sau a mucoaselor; excoriație.
- EROZÍV**, *-Ă*, *erozivi*, *-e* adj. (fr. *érosif*) Care roade, care produce eroziune.
- ERPETOLÓG**, *-Ă*, *erpetologi*, *-ge* s.m. și f. (de la *erpetologie*, cf. fr. *erpétologiste*) Specialist în erpetologie.
- ERPETOLÓGIC**, *-Ă*, *erpetologici*, *-ce* adj. (fr. *erpétologique*) Referitor la erpetologie.
- ERPETOLOGÍE** s.f. (fr. *erpétologie*) Studiul reptilelor și amfibienilor.
- ERUCTÁ**, *eructez* vb. I (fr. *éructer*) (Med.) A răgâi.
- ERUCTÁȚIE**, *eructații* s.f. (fr. *éructation*) Eliminarea pe cale orală a gazelor acumulate în stomac; răgâială.
- ERUDÍT**, *-Ă*, *erudiți*, *-te* adj. (fr. *érudit*, lat. *eruditus*) 1. Care posedă cunoștințe vaste; învățat, doct (1), savant (1). 2. Care reprezintă o sursă de erudiție.
- ERUDIȚIE** s.f. (fr. *érudition*, lat. *euriditio*) Cunoaștere aprofundată a uneia sau a mai multor științe; cultură vastă.
- ERÚPE**, pers. 3 *erupe* vb. III (lat. *erumpere*, cf. *rupe*) 1. (Despre lavă, magmă, petrol) A face erupție (1); a țâșni, a izbucni; a exploda (3). 2. (Despre pete, bășicuțe) A apărea pe piele.
- ERUPTÍV**, *-Ă*, *eruptivi*, *-e* adj. (fr. *éruptif*) 1. Care provine dintr-o erupție (1); de origine vulcanică; (fig.) violent (3), impetuos. 2. (Despre boli) Însotit de erupție (2).
- ERUPTIVÍSM** s.n. (fr. *éruptivisme*) Ansamblu de fenomene care provoacă erupția magmei din scoarța terestră.
- ERÚPTIE**, *erupții* s.f. (fr. *éruption*, lat. *eruptio*) 1. Țâșnire violentă a lavei din craterul unui vulcan sau a petrolului, a gazelor dintr-un zăcământ. 2. Apariție subită, pe piele, a unor bășicuțe sau a unor pete specifice anumitor boli.
- ERZÁȚ**, *erzațuri* s.n. (germ. *Ersatz*) Surogat, înlocuitor (de cafea).
- ESAVERÁJ**, *esaveraje* s.n. (de la *eseu*, cf. *golave-raj*) (La rugby) Diferență între punctele marcate și cele primite.
- ESB/E.S.B.** (siglă) Encefalopatie spongiformă bovină.
- ESCÁDRĂ**, *escadre* s.f. (fr. *escadre*) 1. Unitate navală de luptă compusă din portavioane, nave purtătoare de rachete etc., comandată de un viceamiral. 2. Unitate militară de aviație formată din două sau mai multe escadroane.
- ESCADRÍLĂ**, *escadrile* s.f. (fr. *escadrille*) Grup de avioane militare de același tip, compus din patru.
- ESCADRÓN**, *escadroane* s.n. (rus. *eskadron*, fr. *escadron*) 1. Subunitate de cavalerie sau de blindate similară unei companii² (1). 2. Unitate a forțelor aeriene, în S.U.A.
- ESCALADĂ**, *escaladez* vb. I (fr. *escalader*) 1. A se cățăra pe un zid înalt, pe un munte, pentru a-l trece; a sări peste un obstacol. 2. A lua cu asalt. 3. (Fig.; despre acțiuni, conflicte) A se extinde treptat.
- ESCALADÁRE**, *escaladări* s.f. (de la *escalada*) Escaladă (1); (fig.) extindere treptată a unei acțiuni, a unui conflict armat, într-o anumită zonă.
- ESCALÁDĂ**, *escalade* s.f. (fr. *escalade*) 1. Suire, urcare; trecere peste un obstacol înalt, pătrundere într-un loc închis. 2. (Fig.) Extindere treptată a unei acțiuni, a unui conflict; proces de înarmare din ce în ce mai sofisticat.
- ESCALATÓR**, *escalatoare* s.n. (fr., engl. *escalator*) Scară rulantă cu trepte mobile, folosită pentru transportul oamenilor în metrouri, în magazine etc.
- ESCÁLĂ**, *escale* s.f. (fr. *escale*) Oprire, staționare pe ruta unui avion sau a unui vapor, prevăzută pentru aprovizionare, pentru control ori reparații, pentru debarcarea sau îmbarcarea călătorilor; (p. ext.) port sau localitate în care se face această oprire; timpul de oprire a respectivului vehicul.
- ESCALÓP**, *escalopuri* s.n. (fr. *escalope*) Preparat culinar pregătit din felii subțiri de mușchi de vițel sau din bucăți de pește, fierte în sos de vin.
- ESCAMOTÁ**, *escamotez* vb. I (fr. *escamoter*) 1. A face să dispară ceva fără să se observe, a ascunde cu iscusință. 2. (Fig.) A denatura (1), a falsifica (1), a contraface. 3. A introduce trenul de aterizare al unui avion în aripă sau în fuzelaj, după decolare.
- ESCAMOTÁBIL**, *-Ă*, *escamotabili*, *-e* adj. (fr. *escamotable*) 1. Care poate fi escamotat, ascuns. 2. (Despre trenul de aterizare) Care poate fi introdus în aripă sau în fuzelaj.
- ESCAMOTÁJ**, *escamotaje* s.n. (fr. *escamotage*) 1. Escamotare. 2. Acrobație nautică realizată cu un caiac, care constă dintr-o întoarcere și o revenire.
- ESCAPÁDĂ**, *escapade* s.f. (fr. *escapade*) Sustragere de la obligații; ieșire nepermisă și ascunsă cu scopul de a se distra; aventură (amoroasă) de scurtă durată.
- ESCAPÍSM** s.n. (engl. *escapisme*) Căutare a unui refugiu în atemporalitate.

- ESCĂRĂ**, *escare* s.f. (fr. *escarre*) Crustă negricioasă care se formează pe piele, pe plăgi, datorată mortificării țesuturilor superficiale, frecventă la bolnavii imobilizați la pat; decubit.
- ESCARPAMENT**, *escarpement* s.n. (fr. *escarpement*) Pantă abruptă (a unei escarpe).
- ESCĂRPĂ**, *escarpe* s.f. (fr. *escarpe*) Taluz, perete înclinat care mărginește șanțul de apărare, la o fortificație; baraj antitanc realizat prin săpare de taluzuri în versanții îndreptați spre inamic.
- ESCARPÊN**, *escarpeni* s.m. (fr. *escarpin*) Pantof ușor purtat de femei, cu talpă subțire, nedecupat și decoltat, cu sau fără toc.
- ESCATOLÓGIC**, -Ă, *escatologici*, -ce adj. (fr. *eschatologique*) Referitor la escatologie, de escatologie.
- ESCATOLOGÍE** s.f. (fr. *eschatologie*) Totalitatea doctrinelor religioase care se ocupă de soarta omului după moarte și de sfârșitul lumii.
- ESCHILĂ**, *eschile* s.f. (fr. *esquille*) Fragment mic dintr-un os fracturat; așchie.
- ESCHIMÓS**, -Ă, *eschimoși*, -se (fr. *esquimaux*) 1. S.m. și f. (La pl.) Populație indigenă de rasă mongoloidă care trăiește în regiunile arctice din Groenlanda, Canada, Alaska și Siberia; (și la sg.) persoană care aparține acestei populații. 2. Adj. De eschimos (1), privitor la eschimoși. 3. S.f. Limbă amerindiană vorbită de eschimoși (1). 4. S.m. Rasă de câini puternici folosiți la cărat.
- ESCHIVĂ**, *eschivez* vb. I (fr. *esquiver*) 1. A se sustrage de la îndeplinirea unei obligații; a se fofila (2). 2. A se feri; a se retrage pe furii. 3. A evita o lovitură, un atac.
- ESCHIVĂ**, *eschive* s.f. (fr. *esquive*) (La box) Tehnică de apărare care constă în aplecări ale capului sau ale corpului pentru a evita lovitura adversarului.
- ESCOBĂR**, *escobari* s.m. (fr. *escobar*) Ipocrit, viclean.
- ESCORTĂ**, *escortez* vb. I (fr. *escorter*) A însoți pe cineva pentru a-l proteja, a-l păzi, a-l supraveghea sau pentru a-i da onorul.
- ESCORTĂ**, *escorte* s.f. (fr. *escorte*) 1. Cortegiu, suită a unei persoane importante (cu scop de protecție). 2. Formațiune de nave sau de avioane care însoțesc sau protejează un convoi de alte nave ori de avioane. 3. Pază înarmată care însoțește deținuții.
- ESCORTÓR**, *escortoare* s.n. (fr. *escorteur*) Navă sau avion care escortează un convoi ori alte nave, alte avioane etc.
- ESCRÓC**, -OĂCĂ, *escroci*, -oace s.m. și f. (fr. *escroc*) Persoană care a comis o escrocherie; pungaș, impostor, șnapan, șarlatan.
- ESCROCĂ**, *escrochez* vb. I (fr. *escroquer*) A obține fraudulos bunuri necuvenite; a înșela.
- ESCROCHERÍE**, *escrocherii* s.f. (fr. *escroquerie*) Delict care constă în obținerea de bunuri necuvenite prin manevre frauduloase; înșelătorie, șarlatanie.
- ESCÚDO**, *escudo* s.m. (port. *escudo*) 1. Unitate monetară principală în Capul Verde. 2. Unitate monetară principală în Portugalia, în circulație până în anul 2002, când a fost adoptată moneda euro¹.
- ESCULÁP**, *esculapi* (fr. *esculape*) 1. S.m. (Rar) Medic. 2. N.pr. m. Zeul medicinei, la vechii greci.
- ESEIÁJ**, *eseiaje* s.n. (fr. *essayage*) Încercare; probă (3); testare a unui avion.
- ESEIÓR**, *eseiori* s.m. (fr. *essayeur*) Pilot de încercare, în zbor, a avioanelor noi.
- ESEÍST**, -Ă, *eseiști*, -ste s.m. și f. (fr. *essayiste*) Autor de eseuri literare, politice sau filosofice.
- ESEÍSTIC**, -Ă, *eseistici*, -ce (fr. *essayistique*) 1. Adj. Referitor la eseu, specific unui eseu. 2. S.f. Artă de a scrie eseuri; literatura eseurilor.
- ESENIÉNI** s.m. pl. (fr. *esséniens*) Membrii unei secte religioase iudaice din timpul lui Isus Hristos, caracterizate prin ascetism, disciplină severă, comunitate a bunurilor și pacifism.
- ESENȚĂ**, *esențe* s.f. (fr. *essence*, lat. *essentia*) 1. Trăsătură fundamentală a unui fenomen; natură (7). 2. Substanță aromatică extrasă din plante. 3. Soluție concentrată din care, prin diluare, se obține un produs alimentar. 4. Varietate, specie de arbori. 5. În *esență* = în ultimă analiză.
- ESENȚIÁL**, -Ă, *esențiali*, -e adj. (fr. *essentiel*, lat. *essentialis*) 1. Fără de care o persoană nu poate exista; necesar, indispensabil (1); intrinsec (1). 2. Foarte important; substanțial (1), capital² (1), fundamental, nodal (2), cardinal (1), primordial (1), principal; de prim ordin; elementar (1).
- ESENȚIÁLÍSM** s.n. (fr. *essentialisme*) Curent filosofic care susține primatul esenței asupra existenței.
- ESENȚIÁLITÁTE** s.f. (fr. *essentialité*) (Livr.) Parte esențială; caracter esențial.
- ESÉU**, *eseuri* s.n. (fr. *essai*) 1. Studiu restrâns asupra unor teme filosofice, literare sau științifice. 2. (La rugby) Așezare cu mâna a mingii în terenul de țintă, în spatele buturilor adverse; încercare.
- ESICĂSM** s.n. (it. *esicasm*) Doctrină mistico-monală care propovăduia descoperirea divinității prin tehnici fiziologice și mintale de concentrare.
- ESICĂST**, *esicaști* s.m. (it. *esicasta*) Călugăr care practica esicasmul.

- ESOFĂG**, *esofage/esofaguri* s.n. (fr. *œsophage*) Prima parte a tubului digestiv, cuprinsă între faringe și stomac.
- ESOFAGIÂN**, -Ă, *esofagieni*, -e adj. (fr. *œsophagien*) Care ține de esofag.
- ESOFAGÍSM** s.n. (fr. *œsophagisme*) Spasm al esofagului, prezent la bolnavii de tetanos, în isterie, în turbare etc.
- ESOFAGÍTĂ** s.f. (fr. *œsophagite*) Inflamație a esofagului.
- ESOFAGOPLASTIE** s.f. (fr. *œsophagoplastie*) Plastică a esofagului, realizată cu ajutorul tegumentelor.
- ESOFAGOSCÓP**, *esofagoscoape* s.n. (fr. *œsophagoscope*) Aparat folosit pentru examinarea esofagului.
- ESOFAGOSCOPIE**, *esofagoscopii* s.f. (fr. *œsophagoscopie*) Examinare endoscopică a esofagului.
- ESÓPIC**, -Ă, *esopici*, -ce adj. (fr. *ésopique*) Referitor la Esop, care îi aparține lui Esop; neclar, ambiguu, sibilinic.
- ESPADÓN**, *espadoane* s.n. (fr. *espadon*) Sabie mare și lată, cu două tășuri, care se mânua cu ambele mâini, folosită mai ales în sec. XV–XVI.
- ESPADRÍLĂ**, *espadrile* s.f. (fr. *espadrille*) Încălțăminte ușoară de pânză, cu talpă de sfoară sau dintr-un material ușor.
- ESPERANTÍSM** s.n. (fr. *espérantisme*) Doctrină de susținere a limbii esperanto.
- ESPERANTÍST**, -Ă, *esperantiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *espérantiste*) (Persoană) care se ocupă cu studiul limbii esperanto.
- ESPERÁNTO** s.n. (fr. *espéranto*) Limbă auxiliară internațională, formată din elemente de vocabular și de gramatică simplificate, împrumutate din limbi romanice diferite.
- ESPINGÓLĂ**, *espingole* s.f. (fr. *espingole*) Armă de foc scurtă, din bronz, fixată pe un pivot.
- ESPLANÁDĂ**, *esplanade* s.f. (fr. *esplanade*) 1. Loc plat, deschis, situat în fața unui edificiu important. 2. Stradă largă, cu o alee de copaci, iarbă și flori în mijloc.
- ESPRÉSSO**, *espresso* s.n. (it. *espresso*) Café-expres.
- EST** (fr. *est*) 1. S.n. Punct cardinal opus vestului; răsărit, orient; (p. ext.) regiune situată în locul de unde răsare Soarele. 2. N.pr. n. Totalitatea țărilor europene din est care au aparținut blocului socialist în anii 1945–1989.
- ESTABLISHMENT** s.n. (pr. *établissement*; engl., fr. *establishment*) Grup de persoane care dețin puterea în societate, fiind interesate să mențină ordinea existentă, pentru a-și păstra privilegiile și poziția socială.
- ESTACÁDĂ**, *estacade* s.f. (fr. *estacade*) 1. Punte între țărm și navele acostate la chei. 2. Platformă construită între două puncte aflate deasupra solului. 3. (În porturi) Dig, baraj situat de-a curmezișul unui curs de apă.
- ESTÁN CIA**, *estancia* s.f. (pr. *estância*; sp. *estancia*) Fermă și crescătorie de vite, în America Latină.
- ESTÉR**, *esteri* s.m. (fr. *ester*) Compus chimic obținut în urma reacției dintre un acid și un alcool sau un fenol, cu eliminare de apă.
- ESTERIFICÁRE**, *esterificări* s.f. (cf. fr. *estérification*) Reacție reversibilă dintre un acid și un alcool, cu formare de ester și eliminare de apă.
- ESTÉT**, -Ă, *esteți*, -te s.m. și f. (fr. *esthète*) Persoană căreia îi place și cultivă frumosul; adept al estetismului; estetizant (2).
- ESTÉTIC**, -Ă, *estetici*, -ce (fr. *esthétique*) 1. S.f. Știință care studiază legile și categoriile artei, considerată forma de creare și de receptare a frumosului. 2. Adj. Care ține de sau corespunde esteticii (1); frumos, agreabil. 3. *Chirurgie estetică* = chirurgie plastică al cărei scop este de a ameliora forma sau aspectul unei părți a corpului.
- ESTETICIÁN**, -Ă, *esteticieni*, -e s.m. și f. (fr. *esthéticien*) Specialist în estetică.
- ESTETÍSM** s.n. (fr. *esthétisme*) Concepție artistică care absolutizează natura formală a frumosului.
- ESTETIZÁ**, *estetizez* vb. I (cf. it. *estetizzare*) A da caracter estetic (unui produs, unui edificiu etc.).
- ESTETIZÁNT**, -Ă, *estetizanți*, -te (estetiza + -ant) 1. Adj. Care are caracter estetic; de estetism. 2. S.m. și f. Estet.
- ESTEZÍE** s.f. (fr. *esthésie*) Sensibilitate (1).
- ESTEZIO-** (fr. *esthésio-*, gr. *aisthesis*) Element de compunere cu sensul de „senzație”, „sensibilitate”, în cuvinte ca: *esteziologie*, *esteziometrie*.
- ESTEZIOLOGÍE** s.f. (fr. *esthésiologie*) Studiul fenomenelor senzoriale.
- ESTEZIOMETRÍE**, *esteziometriei* s.f. (fr. *esthésiométrie*) Metodă de măsurare a sensibilității tactile.
- ESTEZIOMÉTRU**, *esteziometre* s.n. (fr. *esthésiomètre*) Aparat în formă de compas, folosit în esteziometrie.
- ÉSTIC**, -Ă, *estici*, -ce adj. (*est* + -ic) De la răsărit, situat la răsărit; oriental.
- ESTIMÁ**, *estimez* vb. I (fr. *estimer*, lat. *aestimare*) 1. A determina valoarea unui bun, prețul unui obiect; a evalua. 2. A calcula cu aproximație; a prezuma. *A estima o distanță*.
- ESTIMÁBIL**, -Ă, *estimabili*, -e adj. (fr. *estimable*) Care poate fi estimat; evaluabil; apreciable.

- ESTIMATÍV, -Ă, estimativi, -e** adj. (fr. *estimatif*) Care cuprinde evaluarea unui lucru, care se referă la o evaluare; estimatoriu. *Deviz estimativ.*
- ESTIMATOR, -OĂRE, estimatori, -oare** s.m. și f. (it. *estimatore*) Persoană specializată în estimări.
- ESTIMATÓRIU, -IE, estimatorii** adj. (fr. *estimatorie*) (Rar) Referitor la estimație; estimativ.
- ESTIMĂȚIE, estimații** s.f. (fr. *estimation*, lat. *aestimatio*) **1.** Evaluare exactă. **2.** Ordin de mărime, aproximație.
- ESTIMĂ, estime** s.f. (fr. *estime*) Stabilire a poziției pe glob în care se află o navă aeriană sau maritimă, în funcție de ora de plecare, de traseu și de viteza de deplasare.
- ESTÍV, -Ă, estivi, -e** adj. (fr. *estive*) (Rar) Estival.
- ESTIVÁL, -Ă, estivali, -e** adj. (fr. *estival*) De vară; din timpul verii; specific verii; estiv.
- ESTIVÁȚIE, estivații** s.f. (fr. *estivation*) Stare de viață latentă caracteristică unor animale din regiunile calde, în anotimpul secetos.
- ESTOMPÁ, estompez** vb. I (fr. *estomper*) **1.** A trece cu estompa peste un desen, pentru a definitiva umbrele; a atenua, a slăbi intensitatea unei culori sau a unor contururi. **2.** (Fig.) A (se) diminua, a (se) voala (**2**).
- ESTOMPÁT, -Ă, estompați, -te** adj. (de la *estompa*) Care are un contur pierdut, cu umbre; palid (**2**); (fig.) vag, imprecis; voalat (**1**).
- ESTÓMPĀ, estompe** s.f. (fr. *estompe*) Bastonaș de piele, de hârtie sau din alt material moale, care întinde praful de creion, de cărbune ori de culoare pentru a potrivi umbrele unui desen; desen astfel realizat.
- ESTÓN, -Ă, estoni, -e** (cf. fr. *estonien*) **1.** Adj., s,m, și f. Estonian. **2.** S.f. Limba estoniană.
- ESTONIÁN, -Ă, estonieni, -e** (fr. *estonien*) **1.** Adj., s.m. și f. (Persoană) din Estonia. **2.** S.f. Limbă fino-ugrică baltică vorbită de estonieni (**1**); estonă.
- ESTRÁDĀ, estrade** s.f. (fr. *estrade*) **1.** Scenă, platformă într-o sală sau în aer liber pe care au loc reprezentații artistice; platformă, postament pe care este așezată masa unui prezidiu, o catedră etc. **2.** *De estradă* = (despre muzică, spectacole etc.) distractiv, ușor.
- ESTRADIÓL, estradioli** s.m. (fr. *estradiol*) Hormon steroid secretat de ovar, folosit în traterea cancerului de prostată.
- ESTRADÍSTIC, -Ă, estradistici, -ce** adj. (*estradă + -istic*) Care ține de estradă (**2**); referitor la estradă.
- ESTRÁL, -Ă, estrali, -e** adj. (fr. *estral*) **1.** Referitor la estru, de estru. **2.** *Ciclu estral* = ansamblu de transformări periodice ale uterului și ale vaginului, sub influența hormonilor ovarieni.
- ESTRÁN, estrane** s.n. (fr. *estran*) Porțiunea de litoral acoperită de apa mării în timpul fluxului.
- ESTROGÉN, estrogeni** s.m. (fr. *œstrogène*) Hormon feminin de tipul foliculinei, care determină apariția estrului.
- ESTROGENÍE** s.f. (fr. *œstrogénie*) Prezență a estrogenilor în organism.
- ESTROMÁNĀ, estromane** s.f. (fr. *œstromane*) Nimfomană.
- ESTROMANÍE** s.f. (it. *estromania*) Nimfomanie.
- ESTRÓNĀ, estrone** s.f. (fr. *œstrone*) Foliculină.
- ESTROPIÁ, estropiez** vb. I (fr. *estropier*) A mutila, a schilodi (pe cineva).
- ESTROPIÁT, -Ă, estropiați, -te** adj. (de la *estropia*, cf. fr. *estropié*) Mutilat; (p. ext.) neputincios, slab, infirm.
- ÉSTRU, estre** s.n. (fr. *œstre*) **1.** Fază a ciclului sexual la femelele mamiferelor și la femei în care mucoasa uterului permite fixarea ovulului fecundat. **2.** Perioadă de rut, la animale. **3.** (Fig.) Pornire avântată.
- ESTRUÓS, -OÁSĂ, estruoși, -oase** adj. (it. *estroso*) Bizar, capricios; original (**5**).
- ESTUÁR, estuare** s.n. (fr. *estuaire*) Golf alungit în formă de pâlnie, format la vărsarea unor fluvii, pe țărmurile afectate de maree.
- EȘAFÓD, eșafoduri** s.n. (fr. *échafaud*) Platformă ridicată în piețele publice pe care erau executați condamnații la moarte; (p. ext.) condamnare la moarte prin tăierea capului.
- EȘAFODÁ, eșafodez** vb. I (fr. *échafauder*) A construi (o schelă), a ridica.
- EȘAFODÁJ, eșafodaje** s.n. (fr. *échafaudage*) **1.** Schelă înaltă ridicată pentru a construi sau a repara o clădire. **2.** (Fig.) Ansamblu de fapte, de argumente, de exemple care susțin o teorie, o ipoteză, o idee.
- EȘALÓN, eșaloane** s.n. (fr. *échelon*) **1.** Partea unui dispozitiv de luptă sau operativ ori a unei coloane militare aflate în marș. **2.** Unitate de transport (coloană de mașini, tren etc.). **3.** Fiecare dintre gradele unei ierarhii; nivel (**3**), stadiu.
- EȘALONÁ, eșalonez** vb. I (fr. *échelonner*) **1.** A dispune, a repartiza în etape succesive; a etapiza. **2.** A dispune trupe pe eșaloane.
- EȘANTIÓN, eșantioane** s.n. (fr. *échantillon*) **1.** Specimen dintr-o marfă care servește ca referință calitativă sau ca produs publicitar; mostră, probă (**9**). **2.** Exemplar sau material prelevat dintr-o serie de fabricație sau dintr-un lot, pentru a controla calitatea.

3. Număr reprezentativ de persoane dintr-un grup investigat.
- EȘANTIONĂ**, *eșantionez* vb. I (fr. *échantillonner*)
 1. A lua mostre la anumite intervale de timp dintr-un semnal, pentru procesări ulterioare. 2. A alege persoanele care vor fi interogate într-o investigație (sociologică).
- EȘANTIONĂJ**, *eșantionaje* s.n. (fr. *échantillonnage*)
 Cercetare făcută prin eșantioane; sondaj.
- EȘAPĂ**, pers. 3 *eșapează* vb. I (fr. *échapper*) (Despre gazele arse dintr-un motor) A ieși, a scăpa.
- EȘAPAMĒNT**, *eșapamente* s.n. (fr. *échappement*)
 Dispozitiv pentru evacuarea gazelor arse dintr-un motor cu ardere internă sau a gazelor și a aerului din unele pompe.
- EȘĂRFĂ**, *eșarfe* s.f. (fr. *écharpe*) 1. Fâșie de mătase, de stofă etc., purtată la gât de femei ca podoabă. 2. Bandă purtată în diagonală, pe piept sau în jurul taliei, ca semn al unei funcții ori al unei demnități. 3. Bandă de stofă, de pânză care se poartă după gât, pentru susținerea unei mâini fracturate.
- EȘĒC**, *eșecuri* s.n. (fr. *échec*) Insucces, nereușită într-o acțiune; dezastru (2).
- EȘICHIER**, *eșichiere* s.n. (fr. *échiquier*) 1. Așezare de obiecte pe două sau pe mai multe rânduri, cu spații egale între ele. 2. Dispozitiv în care trupele militare sunt așezate în careuri, la distanțe egale. 3. (Fig.) Loc de confruntare (politică, de interese); spectru al partidelor existente la un moment dat și al relațiilor dintre acestea.
- EȘUĂ**, *eșuez* vb. I (fr. *échouer*) 1. (Despre nave) A se împotmoli în nisip. 2. (Fig.) A suferi un eșec, a nu reuși; a rata (2).
- ETĂJ**, *etaje* s.n. (fr. *étage*) 1. Fiecare dintre spațiile plasate deasupra parterului, cuprinse între două planșee ale unei clădiri; cat, nivel. 2. (Spec.) Partea autonomă și separabilă a unui lansator spațial. 3. Complex de strate petrografice și faunistice care corespund celei mai mici diviziuni ale unei ere geologice.
- ETAJĂ**, *etajez* vb. I (fr. *étager*) A (se) așeza în etaje, în rânduri suprapuse.
- ETAJĒRĂ**, *etajere* s.f. (fr. *étagère*) 1. Raft fixat orizontal pe perete. 2. Mobilă cu rafturi suprapuse pe care se așază cărți sau alte obiecte.
- ETALĂ**, *etalez* vb. I (fr. *étaler*) 1. A expune mărfuri spre vânzare. 2. A arăta (ostentativ) ceva pentru a fi privit, admirat; a exhiba, a demonstra (3).
- ETALĂJ**, *etalaje* s.n. (fr. *étalage*) 1. Expunere de mărfuri. 2. Partea inferioară, în formă de trunchi de con, a cuvei unui furnal.
- ETALÓN**, *etalone* s.n. (fr. *étalon*) 1. Mărime, greutate etc. acceptată oficial, care servește ca unitate de bază într-un sistem de măsurare; model perfect al unei măsurii-tip, luat ca unitate de referință. 2. (Fig.) Ceea ce poate servi ca model (de urmat). 3. *Etalon de aur* (sau *de argint*) = unitate-tip de aur (sau de argint) a valorilor monetare.
- ETALONĂ**, *etalonez* vb. I (fr. *étalonner*) 1. A grada scara (sau scala) unui instrument de măsură; a verifica precizia gradării unui instrument de măsură; a stabili un etalon. 2. A asigura unitatea sau echilibrul fotografic al unui film cinematografic.
- ETALONĂRE**, *etalonări* s.f. (de la *etalona*) Operația de uniformizare a opacității și culorii planurilor și secvențelor unui film cinematografic.
- ETALONĂT**, -Ă, *etalonați*, -te adj. (de la *etalona*) 1. (Despre instrumente de măsură) Prevăzut cu o scară (sau scală) gradată; a cărui scară (sau scală) gradată a fost verificată. 2. (Despre măsurii și aparate de măsură) Care a fost comparat cu un etalon.
- ETALONÓR**, *etalonori* s.m. (fr. *étalonneur*) Tehnician specializat în operații de etalonare.
- ETAMBÓU**, *etambouri* s.n. (fr. *étambot*) 1. Element de rezistență a scheletului unei nave, situat la pupă, susținând cârma. 2. Piesă de rezistență din scheletul unui avion, situată la coada fuzelajului.
- ETAMÍNĂ**, *etamine* s.f. (fr. *étamine*) Țesătură rară de bumbac, de mătase sau de material plastic pe care se poate broda.
- ETÁN** s.m. (fr. *éthane*) Gaz de sondă incolor și inodor, folosit drept combustibil.
- ETANÓL**, *etanoli* s.m. (fr. *éthanol*) Alcool etilic.
- ETÁNȘ**, -Ă, *etanși*, -e adj. (fr. *étanche*) (Despre aparate, recipiente etc.) Care este perfect închis; ermetic (1).
- ETANȘĂ**, *etanșez* vb. I (fr. *étancher*) A face un obiect, o încăpere etc. să devină etanșă.
- ETANȘĒITĂTE**, *etanșeități* s.f. (fr. *étanchéité*) Calitatea a ceea ce este etanș.
- ETÁPĂ**, *etape* s.f. (fr. *étape*) 1. Interval de timp, stadiu în evoluția unui proces; fază (1). 2. Distanță între două opriri. 3. Partea dintr-o întrecere sportivă disputată succesiv pe o durată mare; ediție (2).
- ETAPIZĂ**, *etapizez* vb. I (*etapă* + -iza) A împărți în mai multe etape; a eșalona.
- ETĂTE** s.f. (lat. *aetas*, -atis) 1. Vârstă. 2. În *etate* = bătrân.
- ETATÍSM** s.n. (fr. *étatisme*) Doctrină care preconizează intervenția statului în domeniile economic și social; sistem care aplică această doctrină.

- ETATÍST**, -Ă, *etatiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *étatiste*) (Adept) al etatismului.
- ETATIZĂ**, *etatizez* vb. I (fr. *étatiser*) A transfera un bun imobil, o întreprindere etc. privată în proprietatea sau în administrarea statului; a naționaliza.
- ETATIZĂT**, -Ă, *etatizați*, -te adj. (de la *etatiza*, cf. fr. *étatisé*) Aflat în proprietatea statului.
- ET CAETERA** loc. adv. v. **et cetera**.
- ET CĒTERA/ET CAETERA** (pr. *etcētera*) loc. adv. (abr. etc.; lat. *et caetera*) Și celelalte, și așa mai departe.
- ETĒNĂ**, *etene* s.f. (fr. *éthène*) Hidrocarbură gazoasă inflamabilă, folosită pentru obținerea polietilenei, a alcoolului etilic, a cauciucului sintetic etc.; etilenă.
- ETĒR**. (1) *eteri*, (2) *eteruri* (fr. *éther*, lat. *aether*) 1. S.m. Compus organic incolor, lichid, foarte volatil și inflamabil, cu miros aromatic, obținut din alcoolii sau din fenoli, utilizat în industrie. 2. S.n. (Fig.) Aer, atmosferă, cer. 3. S.n. (La unii filosofi din Grecia antică) Al cincilea element al Universului (pe lângă foc, apă, pământ și aer), din care ar fi formate corpurile cerești.
- ETERĂT**, -Ă, *eterați*, -te (fr. *éthéré*) 1. Adj. Care are miros de eter (1). 2. Adj. (Fig.) Subtil, fin (5); diafan; foarte pur. 3. S.m. Combinație obținută prin evaporarea soluțiilor eterice ale unor compuși organici micști.
- ETERÍC**, -Ă, *eterici*, -ce adj. (germ. *ätherisch*) 1. Care are proprietăți asemănătoare eterului (1). 2. (Fig.) Subtil, fin (5), inconsistent. 3. *Ulei eteric* = ulei volatil cu miros pătrunzător, extras din plante aromatice, folosit în industria parfumurilor, în farmacie etc.
- ETERIFICĂ**, *eterific* vb. I (fr. *éthérifier*) A transforma un alcool sau un acid în eter.
- ETERÍSM** s.n. (fr. *éthérisme*) Stare patologică provocată de inhalarea vaporilor de eter.
- ETERIZĂ**, *eterizez* vb. I (fr. *éthériser*) 1. A anestezia cu eter. 2. A deveni pur, diafan.
- ETĒRN**, -Ă, *eterni*, -e adj. (lat. *aeternus*) Care nu are limite în timp, veșnic, perpetuu, nepieritor; imuabil.
- ETERNÍT** s.n. (germ. *Eternit*, fr. *éternit*) Azbociment.
- ETERNITĂTE** s.f. (fr. *éternité*, lat. *aeternitas*, -atis) Durată fără început și fără sfârșit; veșnicie.
- ETERNIZĂ**, *eternizez* vb. I (fr. *éterniser*) A face un sentiment, o faptă etc. să dureze mult timp, să dăinuiască veșnic în amintirea posterității; a immortaliza.
- ETERO-/HETERO-** (fr. *hétéro-*, gr. *heteros*) Element de compunere cu sensul de „alt”, „diferit”, în cuvinte ca: *eterogen*, *eteromorf*.
- ETEROCLÍT**, -Ă, *eterocliți*, -te adj. (fr. *hétéroclite*, lat. *heteroclitus*) 1. Alcătuit din elemente disparate, eterogene. 2. Bizar, ciudat, neobișnuit.
- ETEROGÉN**, -Ă, *eterogeni*, -e adj. (fr. *hétérogène*) Care este format din elemente de natură diferită; variat, felurit, amestecat, hibrid. *Populație eterogenă*.
- ETEROMÁN**, -Ă, *eteromani*, -e s.m. și f. (fr. *éthéromane*) Persoană care suferă de eteromanie.
- ETEROMANÍE**, *eteromanii* s.f. (fr. *éthéromanie*) Toxicomanie provocată de ingerarea repetată de eter etilic.
- ÉT(O)** n.pr. m. (engl. *E[xt]ra T[errestrial] I[n]telligence*) Inteligență extraterestră.
- ETIÁJ**, *etiaje* s.n. (fr. *étiage*) Nivel mediu atins de un râu, de un lac etc.
- ÉTIC**, -Ă, *etici*, -ce (fr. *éthique*, lat. *ethicus*) 1. Adj. Referitor la etică; de etică, moral. 2. S.f. Disciplină care studiază valorile și condiția umană din perspectiva principiilor morale. 3. S.f. Ansamblul normelor de conduită morală. 4. *Etică medicală* = ansamblu de reguli morale care se impun în practica medicina; deontologie medicală. *Etica afacerilor* = totalitatea regulilor de comportament ale unui om de afaceri, respectate în afara legalității raporturilor comerciale.
- ETICHETĂ**, *etichetez* vb. I (fr. *étiqueter*) 1. A aplica o etichetă pe un obiect. 2. (Fig.) A califica, a caracteriza (pe cineva) într-o manieră arbitrară.
- ETICHĒTĂ**, *etichete* s.f. (fr. *étiquette*) 1. Bucătică de hârtie care se aplică pe obiecte pentru a indica prețul, conținutul, destinația etc. 2. Ceremonial, protocol (1); curtoazie. 3. Ansamblu de norme de politețe, de comportament.
- ETICIÁN**, -Ă, *eticieni*, -e s.m. și f. (*etică* + *-ian*) Specialist în etică.
- ETÍL**, *etili* s.m. (fr. *éthyle*) Radical organic monovalent obținut din etan.
- ETILĒNĂ**, *etilene* s.f. (fr. *éthylène*) (Chim.) Etenă.
- ETILĒNIC**, -Ă, *etilenici*, -ce adj. (fr. *éthylénique*) Referitor la hidrocarburile cu legătură dublă.
- ETÍLIC**, -Ă, *etilici*, -ce adj. (fr. *éthylrique*) 1. Care conține etil. 2. *Alcool etilic* = alcool, spirt.
- ETILÍSM** s.n. (fr. *éthylisme*) Alcoolism.
- ETIMOLÓG**, -Ă, *etimologi*, -ge s.m. și f. (de la *etimologie*, cf. germ. *Etymolog*) Etimologist (1).
- ETIMOLÓGIC**, -Ă, *etimologici*, -ce adj. (fr. *éthymologique*, lat. *etymologicus*) 1. Referitor la etimologie; bazat pe etimologie. 2. *Ortografie etimologică* = tip de ortografie care se bazează pe etimologia cuvintelor.

- ETIMOLOGIE**, *etimologii* s.f. (fr. *étymologie*, lat. *etymologia*) 1. Originea sau filiația unui cuvânt. 2. Ramura lingvistică care se ocupă de istoria cuvintelor. 3. Etimon.
- ETIMOLOGÍSM** s.n. (fr. *étymologisme*) Tendință de reformare a limbii literare, care constă în apropierea formei actuale a cuvintelor de un stadiu mai vechi al limbii; ortografie etimologică.
- ETIMOLOGÍST**, -Ă, *etimologiști*, -ste s.m. și f. (fr. *étymologiste*) 1. Specialist în etimologie; etimolog. 2. Adept al ortografiei etimologice.
- ETIMÓN**, *etimoane* s.n. (fr. *étymon*) Cuvânt dintr-o limbă considerat la originea altuia; etimologie (3).
- ETIOLÁ**, *etiomez* vb. I (fr. *étioleer*) A produce o etiologie.
- ETIOLÁRE**, *etiolară* s.f. (de la *etiola*, cf. fr. *étiolement*) Tulburare fiziologică generalizată a plantelor verzi, datorată absenței luminii și aerului, manifestată prin îngălbenire și creștere exagerată în lungime.
- ETIOLÓGIC**, -Ă, *etiologici*, -ce adj. (fr. *étologique*) Referitor la etiologie.
- ETIOLOGÍE** s.f. (fr. *étiologie*) Ramura medicinei care studiază cauzele și factorii care determină apariția diverselor boli.
- ETIOPÍAN**, -Ă, *etiopieni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *éthiopien*) 1. (Persoană) din Etiopia. 2. *Limbi etiopiene* = limbi semitice vorbite în Etiopia și în Eritreea.
- ETIRÁ**, *etirez* vb. I (fr. *étirer*) A efectua o etirare; a alungi, a întinde.
- ETIRÁRE**, *etirări* s.f. (de la *etira*) 1. Operația de tragere a metalelor în fire. 2. Operația de întindere a fibrelor sintetice pentru a le mări rezistența.
- ETMOÍD**, *etmoide* s.n. (fr. *ethmoïde*) Os median impar al bazei craniului care formează partea superioară din scheletul nasului.
- ETNÁRH**, *etnarhi* s.m. (fr. *ethnarque*) Guvernatorul unei etnarhii.
- ETNARHÍE**, *etnarhii* s.f. (fr. *ethnarhie*) 1. Provincie din Imperiile Roman, Bizantin sau Otoman. 2. Demnitatea de etnarh.
- ÉTNIC**, -Ă, *etnici*, -ce adj. (fr. *ethnique*, lat. *ethniscus*) 1. Referitor la apartenența la o etnie sau la specificul unui popor. 2. *Nume etnic* = nume de popor, etnonim.
- ETNICÍSM** s.n. (*etnic* + *-ism*, cf. fr. *ethnisme*) Tendința în literatură de supraestimare a caracterelor etnice.
- ETNICITÁTE** s.f. (engl. *ethnicity*) Totalitatea particularităților etnice caracteristice unui popor, unei culturi.
- ETNÍE**, *etnii* s.f. (fr. *ethnie*) Grup de oameni care au o origine, o limbă și tradiții culturale comune; comunitate etnică.
- ETNO-** (fr. *ethno*, gr. *ethnos*) Element de compunere cu sensul de „popor”, în cuvinte ca: *etnogeneză*, *etnografie*.
- ETNOBIOLOGÍE** s.f. (fr. *ethnobiologie*) Știință care studiază raporturile dintre om și mediul natural al acestuia.
- ETNOBOTÁNIC**, -Ă, *etnobotanici*, -ce (fr. *ethnobotanique*) 1. S.f. Studiul denumirilor populare ale plantelor. 2. Adj. Care ține de etnobotanică (1).
- ETNOCENTRÍSM** s.n. (fr. *ethnocentrisme*, engl. *ethnocentrism*) Tendința de a judeca alte etnii în raport cu etnia proprie, considerată superioară.
- ETNOCÍD**, *etnocide* s.n. (fr. *ethnocide*) Distrugere în masă a unui grup etnic.
- ETNOCULTÚRĂ**, *etnoculturi* s.f. (fr. *ethnoculture*) Cultură populară tradițională.
- ETNOGENÉZĂ** s.f. (fr. *ethnogenèse*) Etnogenie.
- ETNOGENÍE** s.f. (fr. *ethnogenie*) Disciplină care studiază originea și filiația raselor și popoarelor; procesul de formare a unui popor; etnogeneză.
- ETNOGRÁF**, -Ă, *etnografi*, -e s.m. și f. (fr. *ethnographe*) Specialist în etnografie.
- ETNOGRÁFIC**, -Ă, *etnografici*, -ce adj. (fr. *ethnographique*) Referitor la etnografie.
- ETNOGRAFÍE** s.f. (fr. *ethnographie*) Știință care studiază repartiția geografică și evoluția culturilor materiale și spirituale (locuințe, ocupații, unelte, obiceiuri, instituții etc.) ale popoarelor lumii.
- ETNOLINGVÍST**, -Ă, *etnolingviști*, -ste s.m. și f. (fr. *ethnolinguiste*) Specialist în etnolingvistică.
- ETNOLINGVÍSTICĂ** s.f. (fr. *ethnolinguistique*) Curent lingvistic care examinează raportul între limbă, societate și cultură.
- ETNOLÓG**, -Ă, *etnologi*, -ge s.m. și f. (fr. *ethnologue*) Specialist în etnologie.
- ETNOLÓGIC**, -Ă, *etnologici*, -ce adj. (fr. *ethnologique*) Referitor la etnologie.
- ETNOLOGÍE** s.f. (fr. *ethnologie*) Disciplină care studiază caracterele etnice, structura și evoluția popoarelor.
- ETNOMUZICOLÓG**, -Ă, *etnomuzicologi*, -ge s.m. și f. (fr. *ethnomusicologue*) Specialist în etnomuzicologie.
- ETNOMUZICOLOGÍE** s.f. (engl. *ethnomusicology*, fr. *ethnomusicologie*) Ramura muzicologiei care cercetează tradițiile muzicale ale popoarelor și culturile muzicale arhaice; folclorică muzicală.

- ETNONÍM**, *etnonime* s.n. (fr. *ethnonyme*) Nume de popor.
- ETNOSOCIOLOGIE** s.f. (fr. *ethnosociologie*) Disciplină care interpretează fenomenele sociale pe baza datelor etnologice.
- ETO-** (fr. *étho-*, gr. *ethos*) Element de compunere cu sensul de „obicei”, „comportament”, în cuvinte ca: *etolog*, *etologie*.
- ETOCRATIE** s.f. (fr. *éthocratie*) Guvernare bazată pe principii morale.
- ETOLĂ**, *etole* s.f. (fr. *étole*) 1. Fâșie lată de stofă, de mătase, purtată de preoții catolici în timpul serviciului religios. 2. Eșarfă lată de blană, purtată de femei în jurul gâtului sau pe umeri.
- ETOLÓG**, *etologi* s.m. (fr. *éthologue*) Specialist în etologie.
- ETOLÓGIC**, -Ă, *etologici*, -ce adj. (fr. *éthologique*) Referitor la etologie.
- ETOLOGIE** s.f. (fr. *étologie*) 1. Studiul moravurilor, al obiceiurilor popoarelor; tratat despre moravuri. 2. Studiul comportamentului animalelor și plantelor în mediul lor natural.
- ÉTOS** s.n. (lat. *ethos*, gr. *éthos*) 1. Ansamblu de trăsături morale specifice unui grup social sau unei epoci; moralitate, fizionomie morală. 2. Specificul cultural al unei colectivități.
- ETRANJÉR**, -Ă, *etranjeri*, -e adj. (fr. *étranger*) Care este de altă naționalitate; străin. *Turiști etranjeri*.
- ETRÁVÁ**, *etrave* s.f. (fr. *étrave*) Element de rezistență al scheletului unei nave, situat în prelungirea chilei, la proră.
- ETRÚSC**, -Ă, *etrusci*, -ce (fr. *étrusque*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) din regiunea Toscanei, în sec. I î.H. 2. Adj. Referitor la etrusci (1), care ține de etrusci.
- ETRUSCOLÓG**, *etruscologi* s.m. (fr. *étruscologue*) Specialist în etruscologie.
- ETRUSCOLOGIE** s.f. (fr. *étruscologie*) Studiul culturii și al civilizației etrusce.
- ETUFÁ**, *etufez* vb. I (fr. *étouffer*) A efectua o etufare.
- ETUFÁRE**, *etufări* s.f. (de la *etufa*) Operația de distrugere a nimfei fluturelui de mătase, prin tratarea gogoșilor.
- ETUI**, *etui-uri* s.n. (pr. *etiú*; fr. *étui*) Cutiuță (alungită) sau toc de piele, de plastic etc., folosit pentru păstrarea și protejarea obiectelor (mici și fragile).
- ETŪVÁ**, *etuve* s.f. (fr. *étuve*) Aparat metalic folosit pentru sterilizare și deparazitare.
- EU-** (fr. *eu-*) Element de compunere cu sensul de „frumos”, „bine”, în cuvinte ca: *eufonie*, *euforie*.
- EUCALÍPT**, *eucalipti* s.m. (fr., lat. *eucalyptus*) Arbore tropical gigant, cu flori mici și verzi, originar din Australia, al cărui lemn, rezistent și dur, se folosește în construcții și din ale cărui scoarță și frunze, persistente și parfumate, se extrag uleiuri eterice.
- EUCLÁZ** s.n. (fr. *euclase*) Mineral din familia silicaților, cu o compoziție apropiată de cea a beriliului.
- EUCLIDIÁN**, -Ă, *euclidieni*, -e adj. (fr. *euclidien*) Referitor la postulatele formulate de Euclid sau la principiile pe care se bazează acestea.
- EUCRAZIE** s.f. (fr. *euclazie*) Constituție fizică bună.
- EUDEMONÍSM** s.n. (fr. *eudémonisme*) Doctrină morală în care fericirea este considerată binele suprem; năzuință a omului spre fericire.
- EUDEMONÍST**, -Ă, *eudemoniști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *eudémoniste*) (Adept) al eudemonismului.
- EUDEMONOLOGIE** s.f. (fr. *eudémonologie*) Argumentație, discuție în jurul problemei fericirii.
- EUIDIOMETRIE** s.f. (fr. *euidiométrie*) Determinare a compoziției unui gaz cu ajutorul euidiometrului.
- EUIDIOMETRU**, *euidiometre* s.n. (fr. *euidiètre*) Aparat folosit la analiza volumetrică a gazelor sau la sinteza anumitor substanțe gazoase supuse descărcărilor electrice.
- EUDÍST**, -Ă, *eudiști*, -ste s.m. și f. (fr. *eudiste*) Membru al unei congregații catolice înființate în sec. al XVII-lea de Sfântul Jean Eudes.
- EUFEMÍSM**, *eufemisme* s.n. (fr. *euphémisme*) Cuvânt, expresie care înlocuiește în vorbire sau în scriere un cuvânt ori o expresie considerată prea șocantă, obscenă sau jignitoare.
- EUFEMÍSTIC**, -Ă, *eufemistici*, -ce adj. (de la *eufemism*, cf. germ. *euphemistisch*) Care conține un eufemism, caracteristic eufemismului.
- EUFOMANIE** s.f. (*eufo[rie]* + *manie*) Stare de euforie produsă de droguri.
- EUFÓNIC**, -Ă, *eufonici*, -ce adj. (fr. *euphonique*) Care produce eufonie, referitor la eufonie.
- EUFONIE**, *eufonii* s.f. (fr. *euphonie*, lat. *euphonia*) Succesiune armonioasă de vocale și de consoane în cuvinte sau în fraze.
- EUFÓNIU**, *eufonii* s.f. (it. *eufonio*) Instrument muzical de alamă asemănător clarinetului, folosit în fanfară, la acompaniament.
- EUFORBIACÉE**, *euforbiacee* s.f. (fr. *euforbiacée*) (La pl.) Familie de plante dicotiledonate, lemnoase și erbacee, care secretă un suc lăptos (latex), ale căror fructe (capsule, bace sau drupe), cu semințe, conțin uleiuri grase; (și la sg.) plantă dicotiledonată din această familie.
- EUFÓRIC**, -Ă, *euforici*, -ce adj. (fr. *euphorique*) Referitor la euforie, care provoacă euforie.

EUFORIE, *euforii* s.f. (fr. *euphorie*) 1. Stare de bună dispoziție exagerată, de exaltare, de fericire, de beatitudine. 2. Senzație de fericire manifestată în unele boli neuropsihice sau provocată de anumite narcotice.

EUFORIZANT, -Ă, *euforizanți*, -te adj. (fr. *euphorisant*) Care provoacă euforie. *Succes euforizant*.

EUFUIȘM s.n. (engl. *euphuism*, fr. *euphuisme*) (Livr.) Limbaj afectat, la modă în Anglia elisabetană.

EUFUIȘTIC, -Ă, *eufuistici*, -ce adj. (engl. *euphuistic*) (Despre stil, vorbire) Prețios (2), pompos (2), bombastic.

EUGENÉTICĂ s.f. (germ. *Eugenetik*) Eugenie; eugenism.

EUGENÉZIC, -Ă, *eugenezici*, -ce adj. (fr. *eugénésique*) Referitor la eugenetică.

EUGENIC, -Ă, *eugenici*, -ce adj. (engl. *eugenic*) (Livr.) Referitor la eugenie.

EUGENIE s.f. (lat. *eugenia*, cf. fr. *eugénisme*) Teorie care preconizează ameliorarea patrimoniului genetic uman; eugenetică; eugenism; ansamblul de metode pe care se bazează această teorie.

EUGENISM s.n. (fr. *eugénisme*) Eugenie; eugenetică.

EUGENÍST, -Ă, *eugenísti*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *eugéniste*) (Adept) al eugeniei.

EUGLÉNĂ, *euglene* s.f. (fr. *euglène*) Organism unicelular de apă dulce, clorofilin și flagelat, capabil să trăiască fără fotosinteză.

EUHARÍSTIC, -Ă, *euharistici*, -ce adj. (fr. *eucharistique*) Referitor la euharistie.

EUHARISTIE, *euharistii* s.f. (fr. *eucharistie*, gr. *eukharistia*) (La creștinii catolici) Cuminecătură, împărțășanie, comuniune (2).

EUHMERÍSM s.n. (fr. *évhémérisme*) Doctrina lui Euhemeros (sec. IV–III î.H.), potrivit căreia zeii sunt oameni de seamă divinizați.

EUMENÍDE s.f. pl. (fr. *euménides*) Nume eufemistic dat eriniilor, furiilor (3).

EUNÚC, *eunuci* s.m. (fr. *eunuque*) 1. Bărbat castrat însărcinat cu paza unui harem. 2. (Fig.) Om laș și fricos, lipsit de energie virilă.

EUPATIE s.f. (fr. *eupathie*) (Livr.) Resemnare în fața suferinței.

EUPATRÍD, *eupatrizi* s.m. (fr. *eupatride*) Membru al aristocrației gentilice, în Atica antică.

EUPEPSIE, *eupepsii* s.f. (fr. *eupepsie*) Digestie ușoară.

EUPÉPTIC, -Ă, *eupeptici*, -ce adj., s.n. (fr. *eupeptique*) (Medicament) care ușurează digestia.

EUPNÉE s.f. (fr. *eupnée*) Respirație normală.

EUAFRICÁN, -Ă, *euafricani*, -e adj. (fr. *euafricain*) Referitor, în același timp, la Europa și la Africa.

EURASIÁN, -Ă, *eurasieni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *eurasién*) (Metis) cu trăsături europene și asiatice.

EURI- (fr. *eur-*, gr. *eurys*) Element de compunere cu sensul de „larg”, în cuvinte ca: *euribar*, *euribiont*.

EURIBÁR, -Ă, *euribari*, -e adj., s.m. și f. (fr. *euribare*) (Animal) care suportă variații mari ale condițiilor de mediu acvatic.

EURIBIÓNȚ, -Ă, *euribionți*, -te adj. (fr. *eurybionte*) (Despre organisme) Care are o largă toleranță la variațiile mari ale factorilor de mediu.

EURÍP, *euripe* s.n. (fr. *euripe*, lat. *euripus*) (În Roma antică) Canal artificial care separa arena circului și animalele sălbatice de spectatori.

EURÍSTIC, -Ă, *euristici*, -ce (fr. *euristique*) 1. Adj. Care servește la descoperirea de cunoștințe noi. 2. S.f. Metodă de cercetare bazată pe descoperirea de adevăruri noi.

EURITÉRM, -Ă, *euritermi*, -e adj. (fr. *euritherme*) (Despre organisme) Care suportă oscilații mari de temperatură ale mediului extern.

EURÍTMIC, -Ă, *euritmici*, -ce adj. (fr. *eurythmique*) Care are un ritm regulat, armonios.

EURITMIE, *euritmii* s.f. (fr. *eurythmie*, it. *euritmia*) 1. Combinație armonioasă de sunete, de linii, de mișcări etc. (în muzică, în dans etc.). 2. (Med.) Ritm regulat al unui puls (1).

EURITÓP, -Ă, *euritopi*, -e adj. (fr. *euritope*) (Biol.) Care are un areal foarte larg.

ÉURO¹, *euro* s.m. (fr. *euro*) Monedă unică în majoritatea țărilor membre ale Uniunii Europene, cotelă zilnic în raport cu dolarul american, cu yenul japonez și cu francul elvețian.

EURO²- (fr. *euro-*) Element de compunere cu sensul de „în, din Europa”, „european”, în cuvinte ca: *euroatlantic*, *eurodolar*.

EUROBÁNCĂ, *eurobânci* s.f. (fr. *eurobanque*) Bancă² ce intervine pe piața de eurodevize.

EUROCÉNT, *eurocenți* s.m. (*euro¹ + cent*) Monedă divizionară egală cu a suta parte dintr-un euro¹.

EUROCÉNTRÍSM s.n. (fr. *euvoctrisme*) Analiza problemelor din punct de vedere exclusiv european; europocentrism.

EUROCITY n.pr. n. (pr. *eurositi*; fr., engl. *Eurocity*) Tren care circulă între marile orașe europene.

EUROCOMUNÍSM s.n. (fr. *eurocommunisme*) Curent de idei apărut în anii 1970 în partidele comuniste din Occident (Spania, Franța, Italia), preconizând un program și structuri adaptate liberalismului și economiei de piață.

EUROCRÁT, *eurocrați* s.m. (it. *eurocrate*) Funcționar al unui organism sau al unei organizații europene.

- EUROCRÉDIT**, *eucredite* s.n. (*euro*²- + *credit*) Credit bancar exprimat în valută europeană, acordat pentru o perioadă mai mare de un an.
- EURODEPUTĂT**, -Ă, *euodeputați*, -te s.m. și f. (*euro*²- + *deputat*) Deputat în Parlamentul European.
- EURODEVÍZ**, *euodevize* s.n. (fr. *euodevise*) Moneda unui stat european plasată pe termen lung în alt stat.
- EURODOLĂR**, *euodolari* s.m. (engl., fr. *euodollar*) Dolar american depozitat în bănci comerciale europene, disponibil pentru operații financiare.
- EURONÉT** n.pr.n. (*euro*²- + [*work*]/*net*) Sistem electronic de comunicație în Europa.
- EUROOBLIGAȚIUNE**, *euoobligațiuni* s.f. (fr. *eu-ro-obligation*) Obligațiune emisă și comercializată pe piețele financiare europene prin intermediul băncilor diverselor state.
- EUROPEĂN**, -Ă, *europeni*, -e (fr. *européen*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) din Europa. 2. Adj. Care aparține Europei; referitor la Uniunea Europeană.
- EUROPÉANISM** s.n. (fr. *européanisme*) 1. Caracter european. 2. Politică favorabilă unei Europe unite.
- EUROPENÍST**, -Ă, *europeniști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *européaniste*) (Adept) al europeanismului.
- EUROPENITĂTE** s.f. (fr. *européanité*) Caracterul a ceea ce este european.
- EUROPENIZĂ**, *europenizez* vb. I (fr. *européaniser*) A adopta sau a impune modul de viață, obiceiurile, îmbrăcămintea europenilor.
- EUROPOCENTRISM** s.n. (fr. *européocentrisme*) Eurocentrism.
- EURÓPIU** s.n. (fr. *europium*) Element chimic, metal din grupa lantanidelor, utilizat la reactoarele nucleare.
- EUROPOÍD**, -Ă, *europoizi*, -de adj., s.m. și f. (germ. *europoid*) (Om) care face parte din populațiile originare din Europa.
- EUROSCÉPTIC**, -Ă, *euosceptici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *euosceptique*) (Persoană) care nu are încredere în viabilitatea sau în necesitatea Uniunii Europene.
- EUROVIZIUNE**, *euoviziuni* s.f. (fr. *Euurovision*) Organizație însărcinată cu schimbul de programe televizate simultan între diverse țări europene.
- EUSEMIE**, *eusemii* s.f. (fr. *eusémie*) Totalitatea simptomelor favorabile în evoluția unei boli.
- EUSTIL**, *eustiluri* s.n. (fr. *eustyle*) Colonadă ale cărei coloane sunt distanțate prin spații proporționale cu diametrele acestora.
- EUTANASIĂ**, *eutanasier* vb. I (fr. *euthanasier*) A practica eutanasia pe un animal sau pe o persoană.
- EUTANASIE** s.f. (fr. *euthanasie*) 1. Moarte fără suferință. 2. Moarte provocată în scopul de a scurta suferințele unui bolnav incurabil, considerată ilegală în multe țări. 3. Sacrificare a animalelor bolnave prin procedee rapide.
- EUTELSÁT** n.pr.n. (engl. *Eu[ropean] Tel[ecommunications through] Sat[ellite] Organization*) Organizația Europeană de Telecomunicații prin Satelit.
- EUTIMIE** s.f. (fr. *euthymie*) Liniște sufletească.
- EUTOCIE**, *eutocii* s.f. (fr. *eutocie*) Naștere normală, ușoară, fără complicații.
- EUTRÓFIC**, -Ă, *eutrofici*, -ce adj. (fr. *eutrophique*) (Despre copii) Hrănit bine; dezvoltat normal.
- EUTROFIE**, *eutrofii* s.f. (fr. *eutrophie*) Dezvoltare armonioasă a unui organism.
- EV**, *evuri/evi* s.n./s.m. (lat. *aevum*) 1. (Livr.) Epocă (1), perioadă din istoria omenirii. 2. *Evul Mediu* = perioadă istorică cuprinsă între anii 476 (căderea Imperiului Roman de Apus) și 1492 (descoperirea Americii).
- EVACUÁ**, *evacuez* vb. I (fr. *évacuer*, lat. *evacuare*) 1. A goli, a elibera (un imobil, o regiune etc.). 2. A elimina (gaze, reziduuri, fecale etc.). 3. A expulza (2).
- EVACUÁBIL**, -Ă, *evacuabili*, -e adj. (*evacua* + *-bil*) Care poate fi evacuat.
- EVADÁ**, *evadez* vb. I (fr. *évider*, lat. *evadere*) 1. A fugi din închisoare, din lagăr sau de sub pază. 2. (Fam.) A fugi, a scăpa de o constrângere.
- EVADÁT**, -Ă, *evadați*, -te adj., s.m. și f. (de la *evada*) (Persoană) care a fugit din închisoare, din lagăr sau de sub pază.
- EVALUÁ**, *evaluez* vb. I (fr. *évaluer*) A determina valoarea, prețul; a estima, a calcula (cu aproximație); a cota (3); a cifra (1).
- EVALUÁBIL**, -Ă, *evaluabili*, -e adj. (fr. *évaluable*) Care poate fi evaluat; estimabil.
- EVALUÁT**, -Ă, *evaluați*, -te adj. (de la *evalua*) A cărui valoare, cantitate etc. a fost determinată.
- EVALUATÍV**, -Ă, *evaluativi*, -e adj. (fr. *évaluatif*) Care conține sau constituie o evaluare.
- EVANESCÉNT**, -Ă, *evanescenti*, -te adj. (fr. *évanescent*) Care dispare treptat; care nu durează.
- EVANESCÉNTĂ**, *evanescente* s.f. (fr. *évanescence*) (Rar) Dispariție lentă; estompare treptată.
- EVANGHELÍAR**, *evangeliare* s.n. (fr. *évangélique*, lat. *evangelarium*) Carte liturgică alcătuită din cele patru evanghelii.
- EVANGHÉLIC**, -Ă, *evangelici*, -ce adj. (fr. *évangélique*, lat. *evangelicus*) 1. Referitor la Evanghelie,

- conform Evangheliei; din Evanghelic. 2. (Adesea substantivat) Care ține de cultul protestant.
- EVANGHELISM** s.n. (fr. *évangélisme*) Caracter evanghelic; doctrinele Bisericii Evanghelice.
- EVANGHELIZĂ**, *evangelizez* vb. I (fr. *évangéliser*, lat. *evangelizare*) A converti grupuri de indivizi la creștinism.
- EVANTĂI**, *evantaie* s.n. (fr. *éventail*) 1. Obiect (semicircular) pliabil, folosit de femei pentru a se apăra de căldură. 2. În *evantai* = în formă de raze. *Evantai de...* = articole din aceeași categorie; gamă.
- EVAPORĂ**, *evapor* vb. I (fr. *évaporer*, lat. *evaporare*) 1. (Despre lichide) A (se) transforma în vapori (numai la suprafață); a (se) vaporiza, a (se) volatiliza (1). 2. (Fig.) A dispărea brusc, a se eclipsa (3).
- EVAPORABIL**, -Ă, *evaporabili*, -e adj. (fr. *évaporable*) (Despre lichide) Care se poate evapora ușor.
- EVAPORATOR**, *evaporatoare* s.n. (fr. *évaporateur*, germ. *Evaporator*) 1. Aparat care concentrează soluții prin evaporare. 2. Partea instalației frigorifice în care se evaporă lichidul de răcire, producând frig.
- EVAPORAȚIE** s.f. (fr. *évaporation*) (Fiz.) Evaporare.
- EVAPORIMÉTRU**, *evaporimetre* s.n. (fr. *évaporimètre*) Instrument care măsoară viteza de evaporare a apei.
- EVAZĂ**, *evazez* vb. I (fr. *évaser*) A (se) lărgi progresiv, spre extremitatea deschisă.
- EVAZĂRE**, *evazări* s.f. (de la *evaza*) Lărgire progresivă produsă la extremitatea unui obiect.
- EVAZĂT**, -Ă, *evazați*, -te adj. (fr. *évasé*) (Despre fuste) Care este mai largă în partea inferioară; în formă de trapez; cloș.
- EVAZIONISM** s.n. (fr. *évasionnisme*) 1. Evaziune, sustragere de la anumite obligații. 2. (Artă) Tendința de a crea și de a răspândi opere care cultivă evadarea din realitate.
- EVAZIONIST**, -Ă, *evazioniști*, -ste (evaziune + -ist) 1. Adj. Care evadează. 2. Adj., s.m. și f. (Persoană) care se sustrage de la obligațiile fiscale.
- EVAZIUNE**, *evaziuni* s.f. (fr. *évasion*, lat. *evasio*, -onis) 1. (Rar) Evadare. 2. Evazionism (1). 3. *Evaziune fiscală* = sustragere prin orice mijloace de la plata obligațiilor fiscale cuvenite, prin transmiterea unor date eronate care privesc veniturile curente.
- EVAZIV**, -Ă, *evazivi*, -e adj. (fr. *évasif*) Vag (1), imprecis.
- EVECTIUNE**, *evectiuni* s.f. (fr. *évection*, lat. *evectio*, -onis) (Astron.) Inegalitate periodică în mișcarea Lunii, datorată acțiunii Soarelui.
- EVENIMENT**, *evenimente* s.n. (fr. *événement*) 1. Întâmplare importantă, caz (1); fapt istoric deosebit, marcant; pagină (2). 2. Orice fenomen local și instantaneu sau stare locală și instantanee; eventualitate, accident (1).
- EVENIMENTIAL**, -Ă, *evenimentiali*, -e adj. (fr. *événementiel*) 1. Care se rezumă la descrierea evenimentelor (1). 2. Referitor la descrierea evenimentelor (1).
- EVÉNT** s.n. (engl., fr. *event*) (Sport) Obținere a cupei și a campionatului în același an; obținerea primelor două locuri de către sportivii aceleiași echipe (naționale).
- EVENTIV**, -Ă, *eventivi*, -e adj. (fr. *eventif*) *Verb reflexiv eventiv* (și substantivat, n.) = (verb la diateza reflexivă) care indică o schimbare în starea subiectului.
- EVENTRĂȚIE**, *eventrații* s.f. (fr. *éventration*) 1. Deschidere chirurgicală a abdomenului. 2. Hernie care se formează (spontan sau în urma unui traumatism) în peretele muscular al abdomenului.
- EVENTUAL**, -Ă, *eventuali*, -e adj. (fr. *éventuel*) Care depinde de circumstanțe; posibil (1), probabil (1).
- EVENTUALITATE**, *eventualități* s.f. (fr. *éventualité*) Caz posibil, fapt, eveniment etc. care se poate produce în viitor.
- EVERSIUNE**, *eversiuni* s.f. (fr. *éversion*, lat. *eversio*, -onis) 1. (Livr.) Răsturnare; distrugere, ruinare, ruină (1). 2. (Med.) Ieșirea unei membrane din cavitatea naturală.
- EVICTIUNE**, *evictiuni* s.f. (fr. *éviction*, lat. *evictio*, -onis) Deposdare de un lucru dobândit legal în beneficiul altei persoane, care avea drepturi mai vechi asupra acestuia; pierdere a posesiei.
- EVIDĂ**, *evidez* vb. I (fr. *évider*) A goli, a decupa, a scoate.
- EVIDENT**, -Ă, *evidenți*, -te adj. (fr. *évident*, lat. *evidens*, -ntis) (Adesea adverbial) Clar, palpabil, care nu mai trebuie dovedit; aparent; patent², vădit, distinct (2), deslușit; neîndoielnic, manifest (2), indiscutabil, incontestabil.
- EVIDENȚĂ**, *evidențe* s.f. (fr. *évidence*, lat. *evidentia*, it. *evidenza*) 1. Caracterul a ceea ce este evident; flagranță, certitudine, claritate (3), palpabilitate. 2. Informarea permanentă și înregistrarea tuturor activităților dintr-un anumit domeniu, a bunurilor, a persoanelor etc. din punct de vedere cantitativ și calitativ. 3. *A scoate (sau a pune) în evidență* = a sublinia, a remarca, a reliefa.
- EVIDENȚIĂ**, *evidențiez* vb. I (*evidență* + -ia) 1. A ieși, a scoate în evidență; a (se) distinge (1), a (se) deosebi, a (se) remarca (2), a (se) detașa (4). 2. A recunoaște a sublinia (2).

EVIDENȚIAT, -Ă, *evidențiați*, -te adj. (de la *evidenția*) (Adesca substantivat) Care s-a distins, care s-a remarcat (în muncă).

ÉVIE, *evii* s.f. (it. *evia*) (Mitol.) Bacantă.

EVIÉR, *eviere* s.n. (fr. *évier*) Canal de scurgere pentru apele menajere.

EVIRĂȚIE, *evirații* s.f. (fr. *éviration*) (Rar) Castrare.

EVISCERĂ, *eviscerez* vb. I (fr. *éviscérer*) A scoate măruntaiele animalelor tăiate pentru consum.

EVITĂ, *evit* vb. I (fr. *éviter*, lat. *evitare*) A se feri de...; a ocoli, a înlătura, a eluda; a preveni (2).

EVITABIL, -Ă, *evitabili*, -e adj. (fr. *évitable*, lat. *evitabilis*) Care poate fi evitat.

EVITABILITATE s.f. (*evitabil* + *-itate*) Caracterul a ceea ce este evitabil.

EVOCĂ, *evoc* vb. I (fr. *évoquer*, lat. *evocare*) 1. A reda, a descrie fapte, evenimente etc. trecute. 2. A aduce în conștiință imagini de demult; a redștepta (2).

EVOCABIL, -Ă, *evocabili*, -e adj. (fr. *évocable*) Care poate fi evocat.

EVOCĂRE, *evocări* s.f. (de la *evoca*) Faptul de a evoca; amintire, aducere-aminte; scriere literară în care se evocă ceva; evocație.

EVOCATÍV, -Ă, *evocativi*, -e adj. (lat. *evocativus*) Evocator.

EVOCATÓR, -OĂRE, *evocatori*, -oare adj. (fr. *évocateur*, lat. *evocatorius*) Care evocă, amintește; evocativ, expresiv, sugestiv.

EVOCĂȚIE, *evocații* s.f. (lat. *evocatio*, fr. *évocation*) (Livr.) Evocare; judecare a unui proces la o instanță superioară.

EVOLUĂ, *evoluez* vb. I (fr. *évoluer*) 1. A trece dintr-o fază în alta, superioară; a se dezvolta (1); a-și urma cursul, a se desfășura. 2. A se deplasa cu mișcări largi (circulare). 3. A juca un meci.

EVOLUÁT, -Ă, *evoluati*, -te adj. (de la *evolua*) (Și substantivat) Care a ajuns într-un stadiu superior de dezvoltare sau de cultură; civilizată (1); dezvoltat din punct de vedere intelectual.

EVOLÚTĂ, *evolute* s.f. (engl. *evolute*, germ. *Evolute*) 1. Locul geometric al centrelor de curbură ale unei curbe date. 2. (Bot.) Organ răsucit în partea dorsală.

EVOLUTÍV, -Ă, *evolutivi*, -e adj. (fr. *évolutif*) 1. Care se dezvoltă treptat; cronologic, diacronic, istoric. 2. Care ține de, care produce evoluție (1, 2). 3. (Despre boli) Cu simptome sau cu manifestări care se succedă fără întrerupere, în mod agravant. *Tuberculoză evolutivă*.

EVOLÚȚIE, *evoluții* s.f. (fr. *évolution*, lat. *evolutio*) 1. Transformare graduală și continuă; progres,

ascensiune (2); trend. 2. Curs (3), desfășurare. 3. Deplasare cu mișcări largi (circulare); mișcare de ansamblu executată de o trupă, de un avion etc. 4. Succesiune a fazei unei boli. 5. (Fig.) Seric de transformări succesive.

EVOLUȚIONÍSM s.n. (fr. *évolutionnisme*) 1. Concepție filosofică referitoare la procesul istoric de evoluție a Universului, a Pământului și a lumii vii. 2. Teoria lui J.-B. Lamarck, a lui Ch. Darwin etc. despre evoluția speciilor de plante și de animale; transformism.

EVOLUȚIONÍST, -Ă, *evoluționiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *évolutionniste*) (Adept) al evoluționismului (1).

ÉVRICA interj. (gr. *évrika* „am găsit”) (Livr.) Exclamație de bucurie care marchează rezolvarea unei probleme dificile.

EVULSIÚNE, *evulsioni* s.f. (fr. *évulsion*, lat. *evulsio*, -onis) Extracție prin smulgere.

EX- (lat. *ex*) Prefix cu sensul de „scoatere”, „suprimare” sau „fost”, în cuvinte ca: *extrage*, *ex-sef*.

EX ABRÚPTO loc. adv. (lat. *ex abrupto*) În mod brusc, dintr-odată, pe nepregătite.

EXACERBĂ, *exacerbez* vb. I (fr. *exacerber*, lat. *exacerbare*) A intensifica, a accentua (violent), a exagera sentimente, dureri etc.

EXACERBÁT, -Ă, *exacerbați*, -te adj. (de la *exacerba*) Intensificat, accentuat, exagerat.

EXACERBĂȚIE, *exacerbații* s.f. (fr. *exacerbation*) Exacerbare; accentuare a unei dureri, a unei pasiuni etc.

EXÁCT, -Ă, *exacti*, -te (fr. *exact*, lat. *exactus*) 1. Adj. Care este conform cu adevărul; corect, just. *Calcul exact*. 2. Adj. Care reproduce întocmai un model; identic, fidel (2); geometric (2). 3. Adj. Care respectă orarul; fixat (2), precis (2), punctual. 4. Adv. Tocmai, chiar, literalmente. 5. Adv. Fără abatere, cu punctualitate; matematic (2), riguros (2). 6. *Științe exacte* = matematica, astronomia, fizica.

EXACTITÁTE, *exactități* s.f. (*exact* + *-itate*) 1. Calitatea de a fi exact; exactitudine, justețe; fidelitate (2); rigoare (2). 2. *Cu exactitate* = cu precizie, precis.

EXACTITÚDINE, *exactitudini* s.f. (cf. fr. *exactitude*) Exactitate (1).

EXACTÍÚNE, *exactiuni* s.f. (fr. *exaction*) 1. (Jur.) Încasare abuzivă de impozite; spoliere. 2. Abuz (1).

EX AEQUO loc. adv. (pr. *ex aequo*; lat. *ex aequo*) La egalitate (cu aceeași medie, cu același punctaj).

EXAGERĂ, *exagerez* vb. I (fr. *exagérer*, lat. *exaggerare*) A amplifica peste măsură un fapt, o întâmplare

- etc.; a deforma, a reproduce inexact (denaturând realitatea).
- EXAGERÁT, -Ă**, *exagerați, -te* adj. (de la *exagera*) Care depășește proporțiile realității, ale normalului; care exagerează; exacerbat, extrem (1); (adverbial) prea, excesiv de...
- EXALÁ**, *exalez* vb. I (fr. *exhaler*, lat. *exhalare*) A emana (1), a degaja (mirosuri, vapori etc.).
- EXALÁȚIE**, *exalații* s.f. (fr. *exhalation*, lat. *exhalatio*) 1. Exalare; abureală. 2. Eliminare de miasme prin respirație, prin piele; duhoare.
- EXALTÁ**, *exalt* vb. I (fr. *exalter*, lat. *exaltare*) 1. A (se) înflăcăra, a (se) entuziasma puternic. 2. A lăuda, a glorifica.
- EXALTÁT, -Ă**, *exaltați, -te* adj. (de la *exalta*) 1. Entuziasmat peste măsură; incandescent (2); exagerat. 2. (Fam.) Surescitat.
- EXÁMEN**, *examene* s.n. (fr., lat. *examen*) 1. Probă de verificare, de apreciere a cunoștințelor, a aptitudinilor dobândite de elevi, de studenți, de candidați. 2. Cercetare, examinare atentă a unui lucru sau a unei ființe, efectuată pentru o cunoaștere justă a acestora. 3. *Examen medical* = consultație făcută de medic unui bolnav, pentru a fixa diagnosticul și a stabili tratamentul.
- EXAMINÁ**, *examinez* vb. I (fr. *examiner*, lat. *examinare*) 1. A observa (1), a studia amănunțit pe cineva sau ceva; a considera (3). 2. A cerceta starea de sănătate a unei persoane; a consulta (2). 3. A supune pe cineva unui examen; a asculta, a chestiona, a verifica.
- EXAMINÁBIL, -Ă**, *examinabili, -e* adj. (fr. *examinable*) Care se poate examina.
- EXAMINÁTOR, -OÁRE**, *examinatori, -oare* adj., s.m. și f. (fr. *examineur*, lat. *examinator, -oris*) (Persoană) care examinează.
- EXANTÉM**, *exanteme* s.n. (fr. *exanthème*) Erupție cutanată roșie și difuză, în unele boli contagioase (rubeolă, scarlatină, rujeolă etc.).
- EXANTEMÁTIC**, *exantematice* adj. (fr. *exanthématique*) *Tifos exantematic* = boală molipsitoare gravă și epidemică, manifestată prin febră mare, prin convulsii și erupții pe piele.
- EXARÁȚIE**, *exarații* s.f. (germ. *Exaration*, fr. *exaration*) Eroziune glaciară.
- EXÁRH**, *exarhi* s.m. (cf. fr. *exarque*, gr. *exarkhos*, lat. *exarchus*) 1. Comandant al unei unități de cavalerie, în armata romană. 2. Guvernator bizantin, în Italia și în Africa de Nord. 3. (În Biserica Ortodoxă) Mitropolit delegat de patriarhul Constantinopolului să conducă și să îndrume bisericile dintr-o provincie sau dintr-o țară. 4. Organ bisericesc de inspecție și de control al mănăstirilor unei eparhii; arhiereu din acest organ.
- EXARHÁT**, *exarhate* s.n. (fr. *exarchat*, cf. *exarh*) Teritoriu în care se exercită autoritatea unui exarh (3); funcția, demnitatea de exarh.
- EXARTRÓZĂ**, *exartroze* s.f. (fr. *exarthrose*) (Med.) Luxație.
- EXASPERÁ**, *exasperez* vb. I (fr. *exaspérer*, lat. *exasperare*) A enerva, a irita peste măsură; a oripila; a agasa.
- EXASPERÁNT, -Ă**, *exasperanți, -te* adj. (fr. *exaspérant*) Care exasperează; care irită în exces; înnebunitor.
- EXASPERÁRE**, *exasperări* s.f. (de la *exaspera*) 1. Faptul de a exaspera. 2. *Până la exasperare* = până la ultima limită.
- EXASPERÁT, -Ă**, *exasperați, -te* adj. (de la *exaspera*) Iritat, enervat peste măsură.
- EX-CAMPIÓN, -OÁNĂ**, *ex-campioni, -oane* s.m. și f. (*ex-* + *champion*, cf. fr., engl. *ex-champion*) Fost campion.
- EXCAVÁ**, *excavez* vb. I (fr. *excaver*) A săpa o groapă mare în pământ (cu ajutorul excavatorului) și a îndepărta materialul rezultat.
- EXCAVÁTOR**, *excavatoare* s.n. (fr. *excavateur*, cf. rus. *ekskavator*) Mașină de terasament folosită pentru excavarea și încărcarea pământului.
- EXCAVATORÍST, -Ă**, *excavatoriști, -ste* s.m. și f. (*excavator* + *-ist*, cf. rus. *ekskavatorist*) Muncitor care lucrează pe un excavator.
- EXCAVÁȚIE**, *excavații* s.f. (fr. *excavation*) 1. Cavități la suprafața sau în adâncul pământului; săpătură. 2. Cavități patologice a unui organ.
- EXCEDÁ**, *excedez* vb. I (fr. *excéder*, lat. *excedere*) A întrece nivelul, măsura obișnuită, valoarea.
- EXCEDÉNT**, *excedente* s.n. (fr. *excédent*, lat. *excedens, -ntis*) 1. Ceea ce prisosește; plus² (2), prisos, surplus. 2. Plus de venituri care depășesc cheltuielile; sold pozitiv.
- EXCEDENTÁR, -Ă**, *excedentari, -e* adj. (fr. *excédentaire*) Care prisosește; (despre buget, balanță etc.) care are un excedent (2).
- EXCELÁ**, *excelez* vb. I (fr. *exceller*, lat. *excellere*) A se remarca, a se distinge în mod deosebit (într-un domeniu), a fi superior în genul său.
- EXCELÉNT, -Ă**, *excelenți, -te* adj. (fr. *excellent*, lat. *excellens, -ntis*) Deosebit de bun; minunat, admirabil, excepțional (2), perfect (1); cool (2).
- EXCELÉNTĂ**, *excelențe* s.f. (fr. *excellence*, lat. *excellencia*) 1. Titlu onorific acordat ambasadurilor

sau (în unele țări) marilor demnitari (șefi de stat, miniștri), sau (la catolici) episcopilor. **2.** Calitatea de a fi excelent; perfecțiune (1). **3.** Prin excelență = în mod deosebit; în cel mai înalt grad.

EXCENTRĂ, *excentrez* vb. I (fr. *excentrer*) A deplasa un centru, o axă.

EXCÉNTRIC, -Ă, *excentrici*, -ce (fr. *excentrique*) **1.** Adj. (Despre figuri geometrice, piese etc.) Care nu are un centru comun. **2.** Adj. Situat în afara centrului. **3.** Adj. Care iese din limitele obișnuitului; bizar, ciudat, extravagant, straniu, original (5). **4.** S.m. și f. Persoană originală.

EXCÉNTRICITATE, *excentricități* s.f. (fr. *excentricité*) **1.** (Mat.) Situația unui punct de a nu se afla în centrul unei figuri; distanța dintre centrele sau axele de rotație a două piese care au același centru. **2.** (Fig.) Originalitate, bizarete, extravagantă.

EXCEPTĂ, *exceptez* vb. I (fr. *excepter*) A lăsa deoparte, a exclude, a nu cuprinde într-un ansamblu.

EXCÉPTIE, *exceptii* s.f. (fr. *exception*, lat. *exceptio*) **1.** Ceea ce nu se încadrează în normele generale. **2.** Abateră legală de la aplicarea anumitor norme juridice. **3.** Cu *exceptia*... = afară de... Fără *exceptie* = fără deosebire. De *exceptie* = excepțional.

EXCEPȚIONAL, -Ă, *exceptionali*, -e adj. (fr. *exceptionnel*) **1.** Care este, face, constituie o excepție. **2.** Care iese din comun; neobișnuit, deosebit, formidabil (2), eminent, unic, excelent, remarcabil, extraordinar.

EXCERPTĂ, *excerptez* vb. I (*excerpte* + -a) A extrage dintr-o lucrare, prin selecție, termeni, pasaje etc. (pentru elaborarea altei lucrări).

EXCÉRPTE s.n. pl. (lat. *excerpta*) Pasaje sau termeni scoși dintr-o lucrare; extrase (1); (p. ext.) lucrări, publicații alcătuite din asemenea pasaje.

EXCÉS, *excese* s.n. (fr. *excès*, lat. *excessus*) **1.** Cantitate suplimentară; surplus. **2.** Exagerare, abuz (2); (p. ext.) lipsă de cumpătare, intemperanță. **3.** (La pl.) Abuzuri, violențe. **4.** *Exces de zel* = strădanie exagerată. *Exces de putere* = acțiune care depășește puterile acordate prin lege.

EXCESÍV, -Ă, *excesivi*, -e adj. (fr. *excessif*) **1.** Care înțrece orice măsură, orice limită; exagerat, exorbitant, intemperant, cefrenat. **2.** (Adverbial) Din cale afară de..., foarte. **3.** *Climă excesivă* = climă cu diferențe mari de temperatură între anotimpurile extreme.

EXCIPIÉNT, -Ă, *excipienti*, -te adj., s.n. (fr. *excipient*) (Produs farmaceutic) inactiv pentru organism, în care se încorporează anumite medicamente.

EXCITĂ, *excit* vb. I (fr. *exciter*, lat. *excitare*) **1.** A produce o excitație; a provoca o senzație, o emoție, un

sentiment. **2.** A produce un câmp magnetic într-o mașină electrică sau într-un aparat electric; a produce un surplus de energie. **3.** A stimula, a încuraja.

EXCITÁBIL, -Ă, *excitabili*, -e adj. (fr. *excitable*, lat. *excitabilis*) Care poate fi excitat; iritabil.

EXCITABILITÁTE s.f. (fr. *excitabilité*) Capacitatea substanței vii de a reacționa puternic la stimuli.

EXCITÁNT, -Ă, *excitanți*, -te (fr. *excitant*) **1.** Adj. Care excită. **2.** S.n. Substanță care stimulează un organ, o funcție; ceea ce provoacă o excitație.

EXCITÁRE, *excitări* s.f. (de la *excita*) **1.** Excitație (1). **2.** Aplicare a unei mărimi de comandă (tensiune electrică, curent electric etc.) la intrarea unui aparat sau a unui dispozitiv comandat.

EXCITÁȚIE, *excitații* s.f. (fr. *excitation*, lat. *excitatio*) **1.** Excitare (1). **2.** Proces fiziologic manifestat printr-o activare (contractie, secreție sau generare de impulsuri) a unei celule, a unui țesut ori a unui organ, ca reacție la un factor stimulator intern sau extern. **3.** Stare de enervare, de încordare; agitație. **4.** Generare a unui câmp magnetic inductor în mașinile sau în aparatele electrice.

EXCIZÁ, *excizez* vb. I (fr. *exciser*) A extirpa (1); a scobi în lemn sau în alt material.

EXCÍZÁ, *excize* s.f. (engl., fr. *excise*) Impozit direct perceput în Marea Britanie și în S.U.A.

EXCÍZIE, *excizii* s.f. (fr. *excision*) **1.** Extirpare a unei porțiuni de țesut sau de organ. **2.** (Tehn.) Tăiere, îndepărtare a unei bucăți dintr-o piesă, dintr-un material etc.

EXCLAMÁ, *exclam* vb. I (fr. *exclamer*, lat. *exclamare*) A rosti ceva pe un ton ridicat (și prelungit), ca urmare a unei stări afective; a striga.

EXCLAMÁRE, *exclamări* s.f. (de la *exclama*) **1.** Exclamație. **2.** *Semnul exclamării* = semn de punctuație care se pune după o interjecție, după un vocativ sau după o propoziție exclamativă ori imperativă.

EXCLAMATÍV, -Ă, *exclamativi*, -e adj. (fr. *exclamatif*) **1.** Care exprimă o exclamație. **2.** *Propoziție exclamativă* (și substantivat, f.) = propoziție care exprimă o stare afectivă.

EXCLAMÁȚIE, *exclamații* s.f. (fr. *exclamation*, lat. *exclamatio*) Exprimare care indică o stare de bucurie puternică, de surpriză, de indignare etc.; exclamare (1), strigăt.

EXCLÚDE, *exclud* vb. III (lat. *excludere*) A da afară; a exclude, a elimina (dintr-o grupare socială, dintr-o instituție etc.); (despre două elemente) a se respinge ca incompatibile.

EXCLÚDERE, *excluderi* s.f. (de la *excludere*) Dare afară, înlăturare, excludere (1).

- EXCLÚS**, -Ă, *exclúsi*, -se (de la *exclúde*) 1. Adj. Dat afară, scos dintr-o organizație, dintr-o instituție. 2. Adv. Inadmisibil, de neadmis.
- EXCLUSÍV**, -Ă, *exclusívi*, -e (fr. *exclusif*, lat. *exclusivus*) 1. Adj. (Despre noțiuni abstracte) Care se exclude reciproc; care se limitează la un singur lucru. 2. Adv. În afară de...; numai (și numai); cu excepția...
- EXCLUSÍVISM** s.n. (fr. *exclusivisme*) 1. Atitudinea cuiva care nu ține seama de părerile sau de ideile altcuiva. 2. Caracterul a ceea ce este exclusiv.
- EXCLUSÍVÍST**, -Ă, *exclusívísti*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *exclusiviste*) (Persoană) care respinge părerile sau ideile altcuiva; (persoană) care își alege prea riguros relațiile.
- EXCLUSÍVÍTÁTE**, *exclusívítăți* s.f. (fr. *exclusivité*) 1. Situația de a fi exclusiv (1); drept exclusiv (1) de a vinde, de a publica o carte etc. 2. În *exclusivitate* = cu excluderea tuturor celorlalți.
- EXCLUZÍUNE**, *excluziuni* s.f. (fr. *exclusion*) 1. (Livr.) Excludere, interdicție. 2. (Log.) Relație între două propoziții care nu pot fi simultan adevărate.
- EXCOGÍTÁȚIE**, *excogitații* s.f. (fr. *excogitation*, lat. *excogitatio*) (Livr.) Efort de gândire.
- EXCOMUNICÁ**, *excomunic* vb. I (lat. *excommunicare*, cf. fr. *excommunier*) A exclude pe cineva dintr-o comunitate religioasă.
- EXCOMUNICÁRE**, *excomunicări* s.f. (de la *excomunica*) Excludere temporară sau definitivă dintr-o comunitate religioasă, pentru abateri de la canoane ori de la dogme.
- EXCORIÁ**, pers. 3 *excoriază* vb. I (fr. *excorier*, lat. *excoriare*) (Despre piele) A (se) jupui superficial.
- EXCORIÁȚIE**, *excoriații* s.f. (fr. *excoriation*) Julitură, croziune a pielii sau a unei mucoase.
- EXCORPORÁȚIE**, *excorporații* s.f. (fr. *excorporation*) Act prin care un episcop declară neapartenența unui preot la dieceza sa.
- EXCREMÉNT**, *excremente* s.n. (fr. *excrément*, lat. *excrementum*) (Mai ales la pl.) Materie rezultată din digestie, evacuată din corp pe cale naturală, prin anus; materii fecale.
- EXCRESCÉNTĂ**, *excreșcente* s.f. (lat. *excreșcentia*, cf. fr. *excroissance*) Dezvoltare cu aspect de tumoare a unui țesut; protuberanță.
- EXCRÉT**, *excrete* s.n. (germ. *Exkret*) Produs nociv al celulelor glandulare.
- EXCRETÁ**, *excretez* vb. I (fr. *excréter*) A elimina din organism substanțe devenite inutile sau nocive.
- EXCRETÓR**, -OÁRE, *excretori*, -oare adj. (fr. *excréteur*) Care se referă, care servește la excreție; excretoriu.
- EXCRETÓRIU**, -IE, *excretorii* adj. (fr. *excrétoire*) Excretor.
- EXCRÉȚIE**, *excreții* s.f. (fr. *excrétion*, lat. *excretio*) 1. Evacuare a substanțelor secretate de o glandă; substanța eliminată de organism. 2. Evacuare de excremente.
- EXCÚRS**, *excursuri* s.n. (lat. *excursus*) 1. Digresivne (1). 2. Disertație sub formă de digresivne cu prilejul comentării unui pasaj dintr-un autor (antic).
- EXCÚRSIE**, *excursii* s.f. (fr. *excursion*, lat. *excursio*) Plimbare, călătorie (în grup), pe jos sau cu un mijloc de transport, în scop recreativ, instructiv-educativ, sportiv ori de agrement; drumeție.
- EXCURSIONÍST**, -Ă, *excursionísti*, -ste s.m. și f. (fr. *excursionniste*) Persoană care face o excursie.
- EXECRÁ**, *execrez* vb. I (fr. *exécrer*, lat. *execrari*) (Rar) A detesta, a disprețui, a avea repulsiie față de...
- EXECRÁBIL**, -Ă, *execrabili*, -e adj. (fr. *exécrible*, lat. *execrabilis*) 1. Extrem de dezgustător, extrem de dezagreabil; respingător. 2. Odios, abominabil, oribil, detestabil. *Crimă execrabilă*.
- EXECRÁȚIE**, *execrații* s.f. (fr. *exécration*) Oroare, repulsiie (1); persoană sau obiect care inspiră un asemenea sentiment.
- EXECUTÁ**, *execut* vb. I (fr. *exécuter*) 1. A face, a realiza (1), a confecționa, a fabrica; a practica (2). 2. A îndeplini un ordin. 3. A se supune, a da ascultare. 4. A face exerciții de gimnastică sau figuri de balet. 5. A interpreta o melodie la un instrument muzical sau un dans. 6. A lua viața unui condamnat la moarte.
- EXECUTÁBIL**, -Ă, *executabili*, -e adj. (fr. *exécutable*) Care poate fi executat.
- EXECUTÁNT**, -Ă, *executanți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *exécutant*) (Persoană) care execută, care săvârșește ceva; executor (1).
- EXECUTÁRE**, *executări* s.f. (de la *executa*) 1. Îndeplinire a unei obligații (lege, contract, hotărâre etc.) emise de un organ de jurisdicție; execuție (1). 2. *Executarea bugetului* = însumarea veniturilor unui buget și folosirea acestora pentru acoperirea cheltuielilor. *Executarea pedepsei* = îndeplinirea hotărârii judiciare prin care persoana trimisă în judecată a suferit o condamnare.
- EXECUTÍV**, -Ă, *executivi*, -e (fr. *exécutif*) 1. Adj. Care are sarcina să aplice legile. 2. S.n. Guvern (1). 3. *Putere executivă* = sistem compus din guvern și din aparatul administrativ al unui stat. *Șeful executivului* = prim-ministrul.
- EXECUTÓR**, -OÁRE, *executori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *exécuteur*, lat. *executor*; -oris) 1. (Persoană)

- care execută; executant. **2.** *Executor testamentar* = persoană care îndeplinește dispozițiile testamentare ale cuiva. *Executor judecătoresc* = funcționar care execută anumite hotărâri judecătorești.
- EXECUTORIU, -IE, executorii** adj. (fr. *exécutoire*, lat. *executorius*) (Jur.) **1.** Care trebuie executat, care trebuie pus în aplicare. **2.** *Hotărâre executorie* = hotărâre care poate fi executată imediat după pronunțare.
- EXECUȚIE, execuții** s.f. (fr. *exécution*) **1.** Faptul de a executa; executare (**1**), lucrătură. **2.** Încasare forțată, pe cale judecătorească sau prin mijloace fiscale, a unei datorii. **3.** Îndeplinire a unei sentințe de condamnare la moarte. **4.** Îndeplinire a unei hotărâri judecătorești.
- EXÉDRĂ, exedre** s.f. (lat. *exedra*, fr. *exèdre*) **1.** Sală de primire, cu scaune de jur-împrejur, în gimnaziile sau în casele senoriale antice. **2.** Bancă semicirculară, lipită de zidul curb al absidelor, în basilicile primitive. **3.** Anexă semicirculară a unei construcții, care are scaune de-a lungul zidului curb interior. **4.** Construcție în semicerc (portic, zid etc.), într-un parc.
- EXEGÉT, exegeți** s.m. (fr. *exégète*) Persoană care face o exegeză; specialist în exegeze; interpretator.
- EXEGÉTIC, -Ă, exegetici, -ce** adj. (fr. *exégétique*) Care servește la interpretare, care explică pe bază de exegeze.
- EXEGÉZĂ, exegeze** s.f. (fr. *exégèse*) Interpretare științifică a unui text (filologic, istoric, juridic etc.); interpretare critică a Bibliei.
- EXEMPLĂR¹, exemplare** s.n. (fr. *exemplaire*, lat. *exemplarium*) **1.** Fiecare dintre obiectele identice ale unei serii, multiplicat conform unui model comun, reproduse în număr mare (carte, revistă, ziar). **2.** Reprezentant dintr-o specie minerală, vegetală sau animală.
- EXEMPLĂR², -Ă, exemplari, -e** adj. (fr. *exemplaire*, lat. *exemplaris*) **1.** Care poate servi de exemplu. *Conduită exemplară*. **2.** Care poate servi ca lecție, ca avertisment.
- EXEMPLARITATE** s.f. (fr. *exemplarité*) Caracterul a ceea ce este exemplar².
- EXEMPLIFICĂ, exemplific** vb. I (it. *esemplificare*, cf. *exemplu*) A explica, a demonstra, a ilustra prin exemple.
- EXEMPLIFICATÍV, -Ă, exemplificativi, -e** adj. (it. *esemplificativo*) Care exemplifică.
- EXÉMPLU, exemple** s.n. (fr. *exemple*, lat. *exemplum*) **1.** Ceea ce poate servi ca model; mostră, paradigmă (**2**), probă (**12**). **2.** Ceea ce poate servi drept lecție, drept avertisment. **3.** Text, pasaj citat în sprijinul a ceva. **4.** *A urma exemplul cuiva* sau *a lua de (ori drept) exemplu* = a imita.
- EXENTERĂȚIE, exenterații** s.f. (fr. *exentération*) Ieșire a intestinelor din cavitatea peritoneală; ablație a intestinelor, într-un abator.
- EXERCITĂ, exercit** vb. I (lat. *exercitare*) **1.** A îndeplini o funcție, o profesie etc. **2.** A face să fie simțită o influență, a valorifica un drept, un privilegiu etc.
- EXERCÍȚIU, exerciții** s.n. (fr. *exercice*, lat. *exercitium*) **1.** Acțiune fizică sau intelectuală repetată, făcută pentru a forma anumite deprinderi, anumite îndemânări. **2.** Ședință de instrucție militară practică. **3.** Temă dată elevilor, ca aplicație practică a lecțiilor. **4.** Activitate sportivă. **5.** Perioadă cuprinsă între două inventare contabile sau între două bugete. **6.** *În exercițiul funcțiunii* = în timpul în care cineva își îndeplinește serviciul. *Exercițiu fiscal* = perioadă (de obicei, un an) în care sunt contabilizate rezultatele financiare ale unei firme, ale unei întreprinderi etc.
- EXERÉZĂ, exereze** s.f. (fr. *exèrese*) Ablație chirurgicală a unui organ bolnav, a unui țesut, a unei tumori sau extragere a unui corp străin dintr-un organism.
- EXÉRGĂ, exerge** s.f. (fr. *exergue*) Spațiu gol de pe o medalie, destinat inscripționării; inscripție, nume, dată etc. gravate pe o medalie.
- EXERSĂ, exersez** vb. I (fr. *exercer*) A face exerciții; a practica (**1**).
- EXFOLIĂ, exfoliez** vb. I (lat. *exfoliare*, fr. *exfolier*) **1.** A (se) coji; a (se) desfrunzi. **2.** A lamina în foi subțiri.
- EXFOLIATÍV, -Ă, exfoliativi, -e** adj. (fr. *exfoliatif*) Care determină sau grăbește o exfoliație.
- EXFOLIĂȚIE, exfoliații** s.f. (fr. *exfoliation*) **1.** Desprindere, în lamele subțiri, a straturilor de piele, a unui os, cartilaj, tendon necrozat etc. **2.** Cădere treptată, în bucăți mici, a scoarței copacilor. **3.** Desprindere, prin uzură, a unor folii subțiri de pe suprafața unui metal sau a unei piese.
- EXFOLIÉRE, exfolieri** s.f. (de la *exfolia*) **1.** (Tehn.) Fenomen de fisurare și de desprindere ulterioară a unor straturi subțiri de pe suprafața unui material sau a unei piese etc. **2.** *Exfoliere a scoarței ranurilor* = boală a pomilor fructiferi și a arborilor de pădure manifestată prin înnegrirea scoarței și prin crăpături neregulate; cojire; desfrunzire.
- EXHAUSTIUNE** s.f. (lat. *exhaustio*, -onis, fr. *exhaustion*) Epuizare completă, sleire.

- EXHAUSTÍV**, -Ă, *exhaustivi*, -e adj. (fr. *exhaustif*) Care tratează un subiect în fond, în întregime, epuizându-l. *Studiu exhaustiv*.
- EXHAUSTÓR**, *exhaustoare* s.n. (fr. *exhausteur*) 1. Ventilator utilizat la evacuarea gazelor, a particulelor solide din aer, dintr-o încăpere, dintr-o nișă etc. 2. Dispozitiv folosit pentru alimentarea cu carburant a unui carburator.
- EXHIBĂ**, *exhibez* vb. I (fr. *exhiber*, lat. *exhibere*) A arăta ceva în public (în mod ostentativ), a etala (2), a se fâli cu ceva.
- EXHIBITÓRIU**, -IE, *exhibitorii* adj. (fr. *exhibitoire*) (Rare) De exhibiție.
- EXHIBÍȚIE**, *exhibiții* s.f. (fr. *exhibition*) 1. Prezentare (ostentativă) în public a ceva; etalare. 2. (La pl.) Prezentări ale unui număr spectacular; scamtoriai, jonglerii.
- EXHIBIȚIONÍSM** s.n. (fr. *exhibitionnisme*) 1. Etalare, prezentare (ostentativă) a ceva. 2. Preocupare morbidă de a-și exhiba organele genitale.
- EXHIBIȚIONÍST**, -Ă, *exhibiționiști*, -ste s.m. și f. (fr. *exhibitionniste*) Persoană care practică exhibiționismul.
- EXHUMĂ**, *exhumez* vb. I (fr. *exhumer*, lat. *exhumare*) A deshuma, a dezgropa.
- EXHUMĂRE**, *exhumări* s.f. (de la *exhuma*) Dezgropare a unui mort; exhumație.
- EXHUMĂȚIE**, *exhumații* s.f. (fr. *exhumation*) Exhumare.
- EXÍGE**, *exig* vb. III (fr. *exiger*, lat. *exigere*) A cere imperios, insistent.
- EXIGÉNT**, -Ă, *exigenți*, -te adj. (fr. *exigeant*, lat. *exigens*, -ntis) 1. Greu de mulțumit, greu de satisfăcut; pretențios (1), sever. 2. Meticulos, conștiincios.
- EXIGÉNȚĂ**, *exigențe* s.f. (fr. *exigence*, lat. *exigentia*) Faptul de a fi exigent; exiguitate; severitate (1); cerință; nevoie, necesitate (1).
- EXIGÍBIL**, -Ă, *exigibili*, -e adj. (fr. *exigible*) 1. Care se poate cere. 2. (Despre obligații bănești) A cărei executare poate fi cerută imediat de creditor.
- EXIGIBILITÁTE** s.f. (fr. *exigibilité*) Înșușirea de a fi exigibil; calitatea unei creanțe de a ajunge la scadență.
- EXIGUITÁTE**, *exiguități* s.f. (fr. *exiguité*, lat. *exiguitas*, -atis) (Rare) Exigență; îngustime; insuficiență.
- EXÍL**, *exiluri* s.n. (fr. *exil*, lat. *exilium*) 1. Expulzare a cuiva din patrie; proscricție (2), surghiun; situația celui exilat. 2. Stabilire voluntară a cuiva în alt loc decât cel natal, în altă țară.
- EXILÁ**, *exilez* vb. I (fr. *exiler*) A trimite în exil, a deporta; a pleca din țară de bunăvoie.
- EXILÁRH**, *exilarhi* s.m. (fr. *exilarque*) Șef politic al vechilor evrei, în perioada captivității babilonice.
- EXILÁT**, -Ă, *exilați*, -te adj., s.m. și f. (de la *exila*) 1. (Persoană) care este condamnată la sau care trăiește în exil; proscris (1). 2. (Fig.) Retras, izolat.
- EXÍNĂ**, *exine* s.f. (fr. *exine*) (Bot.) Membrana externă a unui grăunte de polen, a unui spor.
- EXISTÁ**, *exist* vb. I (fr. *exister*, lat. *existere*) A fi, a se afla în viață; a trăi.
- EXISTÉNT**, -Ă, *existenți*, -te adj. (fr. *existant*, cf. *existență*) Care există, care trăiește, care se manifestă; actual.
- EXISTÉNȚĂ**, *existențe* s.f. (fr. *existence*, lat. *existentia*) 1. Faptul de a exista; realitate (1); starea celui care există. 2. Viață considerată pe toată durata ei; mod de a trăi.
- EXISTENȚIÁL**, -Ă, *existențiali*, -e adj. (fr. *existential*) Care ține de existență.
- EXISTENȚIALÍSM** s.n. (fr. *existentialisme*, germ. *Existentialismus*) Curent în filosofia modernă potrivit căruia numai existența umană este reală și care susține primatul existenței asupra esenței.
- EXISTENȚIALÍST**, -Ă, *existențialiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *existentialiste*) (Adept) al existențialismului.
- ÉXIT-POLL**, *exit-polluri* s.n. (engl. *exit-poll*) Sondaj electoral efectuat la ieșirea din cabina de vot.
- ÉXITUS** s.n. (lat. *exitus*) (Livr.) Moarte, sfârșit.
- EXÍNSCRÍE**, *exînscriu* vb. III (*ex-* + *înscrie*) A construi o figură geometrică în exteriorul alteia, în așa fel, încât un număr de puncte aparținând primei figuri să fie tangente la cea de-a doua.
- EX-LÍBRIS**, *ex-librisuri* s.n. (fr. *ex-libris*, lat. *ex libris* „din cărțile lui...”) Vinietă, ștampilă aplicată pe o carte, care cuprinde numele bibliofilului sau o deviză a acestuia.
- EXMATRICULÁ**, *exmatriculez* vb. I (germ. *exmatriculieren*) A elimina un elev, un student dintr-o instituție de învățământ.
- EXMATRICULÁRE**, *exmatriculări* s.f. (de la *exmatricula*) Ștergere din matricolă; eliminare definitivă a unui elev, a unui student dintr-o instituție de învățământ.
- EXO-** (fr. *exo-*, gr. *exo*) Prefix cu sensul de „extern”, în cuvinte ca: *exoderm*, *exogen*.
- EXOBÍOLÓG**, -Ă, *exobiologi*, -ge s.m. și f. (fr. *exobiologue*) Specialist în exobiologie.
- EXOBÍOLOGÍE** s.f. (fr. *exobiologie*) Astrobiologie; bioastronomie.
- EXOCÁRP**, *exocarpi* s.n. (fr. *exocarpe*) (Bot.) Epicarp.

- EXOCÁRST**, *exocarsturi* s.n. (fr. *exokarst*) Totalitatea proceselor și formelor carstice de pe suprafața rocilor.
- EXOCERVICAL**, -Ă, *exocervicali*, -e adj. (fr. *exocervical*) Care este situat pe suprafața colului uterin.
- EXOCRÍN**, -Ă, *exocrini*, -e adj. (fr. *exocrine*) (Despre glande) Care are secreție externă.
- EXÓD**, *exoduri* s.n. (fr. *exode*) 1. Plecare în masă a unei populații dintr-o țară, de pe un teritoriu. 2. Partea finală a unei tragedii antice grecești, care cuprinde deznodământul și ieșirea din scenă a actorilor. 3. *Exod rural* = migrare a locuitorilor de la sat la oraș. *Exod de capital* = transferare în masă a capitalurilor în străinătate.
- EXODÉRM**, *exoderme* s.n. (fr. *exoderme*) Țesut vegetal protector situat sub epiderma rădăcinii.
- EXOELÉTRÓN**, *exoelectroni* s.m. (fr. *exo-electron*) Electron generat prin exoemisie.
- EXOEMÍSIE**, *exoemisii* s.f. (fr. *exoémission*) Emisie de electroni la nivelul suprafețelor corpurilor supuse prelucrării mecanice, iradierii etc.
- EXOFTÁLMIC**, -Ă, *exoftalmici*, -ce adj. (fr. *exophthalmique*) (Despre ochi) Cu proeminență accentuată; bulbucă; (despre oameni) suferind de exoftalmie.
- EXOFTALMIÉ**, *exoftalmii* s.f. (fr. *exophthalmie*) Proeminență accentuată a globilor oculari (în boala lui Basedow).
- EXOGÁM**, -Ă, *exogami*, -e adj. (fr. *exogame*, engl. *exogamy*) Care practică exogamia; (despre organisme) care prezintă exogamie.
- EXOGAMÍE**, *exogamii* s.f. (fr. *exogamie*) 1. Lege matriarhală care interzicea căsătoria între membrii aceleiași ginți. 2. Căsătorie între parteneri care nu fac parte din același grup social. 3. (Biol.) Fuziunea a gameților în afara organismului.
- EXOGÉN**, -Ă, *exogeni*, -e adj. (fr. *exogène*) Care se formează în exterior, care se datorează unor cauze externe.
- EXOMÓRF**, -Ă, *exomorfi*, -e adj. (fr. *exomorphe*) Care prezintă exomorfism.
- EXOMORFÍSM** s.n. (fr. *exomorphisme*) Ansamblu de transformări suferite de rocile aflate în apropierea unui punct eruptiv, sub influența temperaturii și a soluțiilor fierbinți.
- EXONDÁ**, *exondez* vb. I (fr. *exonder*) (Despre formațiuni geologice) A se ridica deasupra nivelului mării din cauza mișcărilor tectonice; (despre locuri inundate) a se usca.
- EXONERÁ**, *xonerez* vb. I (fr. *exonérer*, lat. *exonerare*) A scuti, a degreva pe cineva, parțial sau total, de o obligație (fiscală), de o sarcină etc.
- EXONERÁȚIE**, *xonerații* s.f. (fr. *exoneration*, lat. *exoneratio*) Exonerare.
- EXOPLANÉTĂ**, *exoplanete* s.f. (fr. *exoplanète*) Planetă extrasolară.
- EXORÁȚIE**, *exorații* s.f. (lat. *exoratio*, fr. *exoration*) (Livr.) Rugă, implorare făcută cu scopul de a determina pe cineva să consimtă ceva.
- EXORBITÁNT**, -Ă, *exorbitanți*, -te adj. (fr. *exorbitant*, lat. *exorbitans*, -ntis) Care depășește măsura, exagerat de mare; excesiv (1). *Preț exorbitant*.
- EXORBITÁNTĂ**, *exorbitanțe* s.f. (fr. *exorbitance*) Caracterul a ceea ce este exorbitant; scumpire excesivă.
- EXORCÍSM** s.n. (fr. *exorcisme*) Ceremonie însoțită de rugăciuni, oficiată pentru alungarea duhurilor rele, a demonilor din trupul unui posedat, dintr-o casă.
- EXORCÍST**, -Ă, *exorciști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *exorciste*, lat. *exorcista*) (Practicant) al exorcismului; (în catolicism) (cleric) care are dreptul de a exorciza.
- EXORCIZÁ**, *exorcizez* vb. I (fr. *exorciser*, lat. *exorcizare*) A alunga demonii, duhurile rele etc. prin rugăciuni, prin ceremonii etc.
- EXÓRDIU**, *exordii* s.n. (lat. *exordium*) Prima parte a unui discurs oratoric; (p. ext.) introducere, prefață la o carte, prezentare a unui articol etc.
- EXORÉIC**, -Ă, *exoreici*, -ce adj. (fr. *exoréique*) (Despre regiuni, bazine hidrografice) Cu fluvii care se varsă direct în mare sau în ocean.
- EXORTÁ**, *exortez* vb. I (fr. *exhorter*, lat. *exhortari*) (Livr.) A înflăcăra, a stimula (prin cuvinte, prin discursuri) o persoană, o colectivitate.
- EXORTATÍV**, -Ă, *exortativi*, -e adj. (fr. *exhortatif*) (Livr.) Care înflăcărează, care stimulează (prin cuvinte, prin discursuri) o persoană, o colectivitate.
- EXORTÁȚIE**, *exortații* s.f. (lat. *exhortatio*, fr. *exortation*) (Livr.) Cuvânt, discurs prin care se stimulează sentimente, acțiuni etc.; îndemn, imbold, înflăcărare.
- EXOSCHELÉT**, *exoschelete* s.n. (fr. *exosquelette*, engl. *exoskeleton*) (La nevertebrate) Schelet (osos) extern.
- EXOSFÉRĂ**, *exosfere* s.f. (fr. *exosphère*) Strat atmosferic aflat la o altitudine de peste 1 000 km deasupra Pământului, în care gazele sunt disociate și rarefiate.
- EXOSTÓZĂ**, *exostoze* s.f. (fr. *exostose*) Tumoare osoasă benignă, traumatică sau inflamatorie, care produce șchiopătarea și anchilozarea articulațiilor, la om și la cal.

- EXOTÉRIC**, -Ă, *exoterici*, -ce adj. (fr. *exotérique*) (Despre doctrine filosofice, ritualuri religioase) Care se adresează și profanilor; accesibil tuturor; public.
- EXOTERISM** s.n. (fr. *exotérisme*) Învățătură parțială a unei doctrine; ritual accesibil și profanilor.
- EXOTÉRM**, -Ă, *exotermi*, -e adj. (fr. *exotherme*) Exotermic.
- EXOTÉRMIC**, -Ă, *exotermici*, -ce adj. (fr. *exothermique*) (Despre procese fizice sau chimice) Care se produce cu degajare de căldură; exoterm.
- EXÓTIC**, -Ă, *exotici*, -ce adj. (fr. *exotique*, lat. *exoticus*) **1.** Care nu este din țara despre care se vorbește; străin. **2.** Care provine din regiuni, din țări îndepărtate, mai ales ecuatoriale ori tropicale, sau care aparține acestor regiuni, acestor țări.
- EXOTÍSM** s.n. (fr. *exotisme*) **1.** Caracterul a ceea ce este exotic. **2.** Tendință în arta sau în literatura europeană (mai ales romantică) de a descrie ceea ce este exotic; gust pentru exotic.
- EXOTOXINĂ**, *exotoxine* s.f. (fr. *exotoxine*) Toxină proteică secretată de unele microorganisme, răspândită în mediul exterior, care provoacă infecții la om și la animale.
- EXPANDĂ**, pers. 3 *expandează* vb. I (engl. *expand*) **1.** A se extinde ca volum. **2.** (Fig.) A se exprima detaliat.
- EXPANDÁT**, -Ă, *expandați*, -te adj. (cf. engl. *expanded*) (Despre unele alimente, materiale etc.) Care are o structură spongioasă.
- EXPANSÍBIL**, -Ă, *expansibili*, -e adj. (fr. *expansible*) **1.** Care este susceptibil de expansiune. **2.** (Despre gaze) Dilatabil.
- EXPANSIBILITÁTE** s.f. (fr. *expansibilité*) Calitatea de a fi expansibil.
- EXPANSIONÍSM** s.n. (fr. *expansionnisme*, germ. *Expansionism*) Politică de expansiune (**1**).
- EXPANSIONÍST**, -Ă, *expansioniști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *expansionniste*, germ. *Expansionist*) (Adept) al expansionismului.
- EXPANSIÚNE**, *expansiuni* s.f. (fr. *expansion*, lat. *expansio*, -onis) **1.** Extindere (cu forța) a influenței și a dominației politice și economice a unui stat asupra altuia; acaparare de teritorii străine. **2.** Extindere a unui gaz într-un spațiu; destindere (**2**). **3.** (Impr.) Dezvoltare economică impetuoasă. **4.** (Fig.) Exuberanță (**1**), vioiciune.
- EXPANSÍV**, -Ă, *expansivi*, -e adj. (fr. *expansif*) Exuberant (**1**), vioi, comunicativ, deschis, sociabil.
- EXPANSIVITÁTE** s.f. (fr. *expansivité*) Caracterul a ceea ce este expansiv; exuberanță.
- ÉXPAT**, *expați* s.m. (engl. *expat*) Persoană care trăiește o perioadă îndelungată în altă țară; rezident.
- EXPATRIÁ**, *expatriez* vb. I (fr. *expatrier*) **1.** A obliga pe cineva să-și părăsească patria. **2.** A emigra.
- EXPATRIÁT**, -Ă, *expatriați*, -te adj. (de la *expatria*) (Adesea substantivat) Care se expatriază; emigrant.
- EXPATRIÉRE**, *expatrieri* s.f. (de la *expatria*) Emigrare.
- EXPECTATÍVĂ**, *expectative* s.f. (fr. *expectative*) Atitudine prudentă a cuiva care așteaptă momentul oportun pentru a lua o hotărâre; expectație.
- EXPECTÁȚIE**, *expectații* s.f. (fr. *expectation*, lat. *expectatio*) (Livr.) Așteptare; expectativă.
- EXPECTORÁ**, *expectorez* vb. I (fr. *expectorer*, lat. *expectorare*) A elimina pe cale orală mucozități provenite din căile respiratorii.
- EXPECTORÁNT**, -Ă, *expectoranți*, -te adj., s.n. (fr. *expectorant*) (Medicament, substanță) care ușurează expectorația.
- EXPECTORÁRE**, *expectorări* s.f. (de la *expectora*) Expectorație.
- EXPECTORÁȚIE**, *expectorații* s.f. (fr. *expectoration*) Eliminare prin tuse a mucozităților provenite din căile respiratorii; expectorare; ceea ce se expectorează; spută, flegmă (**1**).
- EXPEDIÁ**, *expediez* vb. I (fr. *expédier*) **1.** A trimite scrisori, colete etc. la destinație. **2.** (Fam.) A îndepărta pe cineva, a se debarasa de cineva. **3.** A face ceva rapid și superficial.
- EXPEDIÉNT**, *expediente* s.n. (fr. *expédient*) Mijloc improvizat, adesea ilicit, de a rezolva o dificultate sau de a procura bani.
- EXPEDITÍV**, -Ă, *expeditivi*, -e adj. (fr. *expéditif*) Care acționează prompt, repede; operativ; iute.
- EXPEDITÓR**, -OÁRE, *expeditori*, -oare s.m. și f., adj. (fr. *expéditeur*) (Persoană fizică sau juridică) a cărei sarcină este de a expedia ceva prin poștă, pe calea ferată etc.; trimițător.
- EXPEDIȚIE**, *expediții* s.f. (fr. *expédition*, lat. *expeditio*) **1.** Călătorie lungă făcută de un grup de oameni în scopuri științifice, comerciale etc. **2.** Campanie militară agresivă, declanșată pentru cucerirea de teritorii străine. **3.** Expediere, trimitere de mărfuri, de corespondență etc. la o anumită adresă.
- EXPEDIȚIONÁR**, -Ă, *expediționari*, -e adj. (fr. *expéditionnaire*) **1.** Care face o expediție (**1**). **2.** Corp (sau armată) expediționar(ă) = totalitatea trupelor care iau parte la o expediție (**2**).
- EXPERIÉNTĂ**, *experiențe* s.f. (fr. *expérience*, lat. *experientia*) **1.** Totalitatea cunoștințelor dobândite

- în procesul practicii social-istorice. 2. Experiment, praxis (1). 3. Încercare, verificare a cunoștințelor pe cale practică.
- EXPERIMENT**, *experimente* s.n. (lat. *experimentum*) Cercetare științifică realizată prin provocarea (intentionată a) unor fenomene și prin studierea acestora; experiență (2).
- EXPERIMENTĂ**, *experimentez* vb. I (fr. *expérimenter*, lat. *experimentare*) A încerca, a verifica prin experiență (3).
- EXPERIMENTĂL**, -Ă, *experimental*, -e adj. (fr. *expérimental*, lat. *experimentalis*) 1. Care ține de, care este bazat pe experiență (științifică). 2. Care este folosit pentru un experiment.
- EXPERIMENTALISM** s.n. (engl. *experimentalism*) Folosire a experimentului ca mijloc de cunoaștere, de creație.
- EXPERIMENTALIST**, -Ă, *experimentalisti*, -ste s.m. și f. (it. *experimentalista*) Inițiator al experimentalismului.
- EXPERIMENTĂȚI**, -Ă, *experimentați*, -te adj. (de la *experimenta*, cf. fr. *expérimenté*) Care are multă experiență într-un domeniu; instruit prin experiență; priceput, versat; (p. ext.) încercat; emerit.
- EXPERIMENTĂTOR**, -OĂRE, *experimentatori*, -oare s.m. și f. (fr. *expérimentateur*) Persoană care face experiențe științifice.
- EXPERT**, -Ă, *experti*, -te s.m. și f. (fr. *expert*, lat. *expertus*) 1. Specialist într-un anumit domeniu. 2. Persoană care face o expertiză. 3. Persoană care cunoaște foarte bine un lucru din practică.
- EXPERTIZĂ**, *expertizez* vb. I (*expertiză* + -a, cf. fr. *expertiser*) A face o expertiză.
- EXPERTIZĂ**, *expertize* s.f. (fr. *expertise*) 1. Cercetare a unei situații, a unei probleme etc., făcută de un expert; raport asupra cercetărilor făcut de un expert. 2. *Expertiză medicală* = stabilire a capacității de muncă a unei persoane după un consult medical; consultație sau autopsie făcută de medicul legist în caz de accident, de viol, de omor etc.
- EXPIĂ**, *expiez* vb. I (fr. *expier*, lat. *expiare*) 1. (Livr.) A ispăși o greșeală, o vină etc. prin suferință etc. 2. A sucomba, a muri.
- EXPIĂBIL**, -Ă, *expiabili*, -e adj. (fr. *expiable*) (Livr.) Care poate fi ispășit.
- EXPIĂTOR**, -OĂRE, *expiatori*, -oare adj. (fr. *expiatoire*) (Livr.) Care poate șterge sau răscumpăra o greșeală; ispășitor.
- EXPIĂȚIE**, *expiății* s.f. (fr. *expiation*, lat. *expiatio*) Faptul de a expia; expiere; ispășire.
- EXPIÉRE**, *expieri* s.f. (de la *expia*) (Livr.) Expiăție, ispășire.
- EXPIRĂ**, *expir* vb. I (fr. *expirer*, lat. *expirare*) 1. A da afară, a elimina din plămâni aerul inspirat (în procesul respirației). 2. (Despre contracte, convenții) A înceta să fie valabil, a ajunge la scadență. 3. (Despre termene, perioade de timp) A se împlini, a se termina (1). 4. (Fig.) A muri.
- EXPIRĂRE**, *expirări* s.f. (de la *expira*) 1. Faptul de a expira; expirație. 2. Săvârșire; împlinire; scadență (1).
- EXPIRĂTOR**, -OĂRE, *expiratori*, -oare adj. (fr. *expirateur*) 1. Care servește la expirare. 2. *Accent expirator* = accent rezultat prin intensificarea expirării la articularea unei anumite silabe.
- EXPIRĂȚIE**, *expirații* s.f. (fr. *expiration*, lat. *expiratio*) Act fiziologic prin care aerul inspirat este eliminat din plămâni; expirare (1).
- EXPLETÍV**, -Ă, *expletivi*, -e adj. (fr. *expletif*, lat. *expletivus*) (Despre cuvinte, expresii) Care nu este necesar pentru înțelegerea sensului, care poate lipsi din propoziție.
- EXPLICĂ**, *explic* vb. I (fr. *expliquer*, lat. *explicare*) 1. A face ușor de înțeles ceva, a lămuri, a clarifica, a elucida; a interpreta (1), a comenta (2). 2. A preda o lecție, o temă etc. 3. A se justifica, a-și lămuri vorbele, faptele etc.; a se înțelege, a deveni clar; (despre persoane) a (se) lămuri, a avea o explicație; a combate, a discuta aprins pentru a înlătura o neînțelegere, un conflict.
- EXPLICĂBIL**, -Ă, *explicabili*, -e adj. (fr. *explicable*) Care poate fi explicat.
- EXPLICĂTÍV**, -Ă, *explicativi*, -e adj. (fr. *explicatif*) 1. Care explică. 2. *Notă explicativă* = explicație, plasată de obicei în subsolul paginii, a unui cuvânt sau a unei expresii din text. *Dicționar explicativ* = dicționar în care sunt explicate sensurile cuvintelor. *Propoziție relativă explicativă* = propoziție apozitivă.
- EXPLICĂȚIE**, *explicații* s.f. (fr. *explication*, lat. *explicatio*) 1. Detaliere destinată să clarifice o problemă dificilă, un fenomen etc.; comentariu, justificare. 2. Motiv (1), cauză. 3. Predare a unei lecții, a unei teme; demonstrație. 4. *A avea o explicație cu cineva* = a discuta cu cineva pentru a lămuri o neînțelegere. *A cere (cuiva) explicații* = a cere (cuiva) socoteală.
- EXPLICÍT**, -Ă, *expliciți*, -te adj. (fr. *explicite*, lat. *explicitus*) Care este exprimat limpede; deslușit, lămurit, clar, comprehensibil.

EXPLICITĂ, *explicit* vb. I (fr. *explicit*) A clarifica, a face explicit ceva.

EXPLICITĂRE s.f. (de la *explicita*) Punere în lumină a naturii unui concept, descriindu-i funcția și rolul, fără a-l defini.

EXPLICITĂTE s.f. (fr. *explicité*) Caracterul a ceea ce este explicit; claritate (3).

EXPLOATĂ, *exploatez* vb. I (fr. *exploiter*) 1. A valorifica, a folosi resurse naturale în scopuri economice. 2. A-și însuși fără plată din rezultatele muncii altuia. 3. (Fig.) A se folosi (în mod abuziv), a profita de ceva.

EXPLOATĂBIL, -Ă, *exploatabili*, -e adj. (fr. *exploitable*) (Despre resurse naturale, bunuri) Care poate fi exploatat.

EXPLOATABILITĂTE s.f. (fr. *exploitabilité*) Calitatea unui bun de a putea fi exploatat.

EXPLOATĂRE, *exploatări* s.f. (de la *exploata*) 1. Însușire fără echivalent a unei părți din munca altuia. 2. Exploatație. 3. Totalitatea lucrărilor necesare valorificării unui bun sau a unui sistem tehnic; totalitatea operațiilor de extragere a substanțelor minerale utile, a rocilor, a țițeiului sau a gazelor. 4. Faptul de a profita, de a se folosi (în mod abuziv) de ceva.

EXPLOATĂT, -Ă, *exploatați*, -te (de la *exploata*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care suportă exploatarea altuia. 2. Adj. Asuprit, oprimat, prigonit. 3. Adj. (Despre terenuri, mine, păduri etc.) De unde se exploatează substanțe utile, materiale folositoare; care se află în exploatare.

EXPLOATĂTOR, -OĂRE, *exploatatori*, -oare s.m. și f., adj. (*exploata + -tor*, cf. fr. *exploiteur*) 1. (Persoană) care exploatează munca altuia. 2. (Persoană) care exploatează o mină, o pădure, un teren (agricol) etc.

EXPLOATĂȚIE, *exploatații* s.f. (fr. *exploitation*) 1. Întreprindere economică în care sunt exploatate terenuri, păduri, mine etc.; exploatare (2). *Exploatație agricolă*. 2. Teren, pădure, mină care se află în exploatarea cuiva.

EXPLODĂ, *explodez* vb. I (lat. *explodere*, cf. fr. *exploser*) 1. (Despre explozive, proiectile) A face explozie. 2. (Despre aparate) A se face bucăți din cauza presiunii interioare. 3. (Despre vulcani) A erupe brusc; a expulza lavă, gaze etc. 4. (Fig.) A interveni brusc într-o discuție; a izbucni, a răbufni.

EXPLODĂTOR, *explodoare* s.n. (engl. *exploder*) Explodor.

EXPLORĂ, *explorez* vb. I (fr. *explorer*, lat. *explorare*) 1. A cerceta (științific) o regiune necunoscută

sau greu accesibilă; a cerceta posibilitățile de exploatare a unui zăcământ. 2. A constata prin examen medical, cu ajutorul anumitor aparate, funcționarea unui organ anatomic.

EXPLORĂBIL, -Ă, *explorabili*, -e adj. (fr. *explorable*) Care poate fi explorat.

EXPLORĂRE, *explorări* s.f. (de la *explora*) 1. Explorație. 2. Complex de cercetări geologice întreprinse pentru stabilirea structurii unui zăcământ. 3. Examen clinic sau de laborator efectuat pentru diagnosticarea unei boli ori pentru determinarea funcționării unui organ anatomic.

EXPLORĂTOR, -OĂRE, *exploratori*, -oare s.m. și f. (fr. *explorateur*, lat. *explorator*, -oris) Persoană care explorează.

EXPLORĂȚIE, *explorații* s.f. (fr. *exploration*, lat. *exploratio*) Explorare (1).

EXPLOZIBIL, -Ă, *explozibili*, -e (fr. *explosible*) 1. Adj. Care poate exploda; exploziv (1). 2. S.n. Exploziv (3).

EXPLOZIE, *explozii* s.f. (fr. *explosion*, lat. *explosio*) 1. Reacție (chimică sau fizică) violentă și rapidă, însoțită de o degajare puternică de energie; detonație, fulminație. 2. (Fig.) Manifestare bruscă și violentă a unei acțiuni, a unui sentiment etc. 3. *Explozie demografică* = creștere numerică bruscă a unei populații.

EXPLOZIMÉTRU, *explozimetre* s.n. (engl. *explosimeter*) Aparat electronic folosit pentru semnalezarea exploziei unor gaze sau a unor vapori inflamabili.

EXPLOZÍV, -Ă, *explovizi*, -e (fr. *explosif*) 1. Adj. Care produce explozie; explozibil (1), fulminant (1), detonant. 2. Adj. (Fig.) Capabil de a declanșa consecințe grave; critic. *Situație explozivă*. 3. S.n. Substanță, amestec de substanțe care, prin încălzire sau lovire, provoacă explozie, explozibil (2).

EXPLOZIVITĂTE s.f. (fr. *explosivité*) Însușirea de a fi exploziv.

EXPLOZÓR, *explozoare* s.n. (fr. *exploseur*) Aparat folosit pentru aprinderea unor încărcături explozive; explodor.

ÉXPO s.n. (engl. *expo*) Expoziție (internațională).

EXPONĂT, *exponate* s.n. (rus. *eksponat*) Obiect expus într-un muzeu, într-o expoziție sau într-o vitrină.

EXPONÉNT, -Ă, *exponenți*, -te (germ. *Exponent*, lat. *exponens*, -ntis) 1. S.m. și f. Persoană sau grup social care reprezintă și susține o idee, un curent etc.: reprezentant. 2. S.m. (Mat.) Număr care indică puterea la care este ridicată o mărime.

EXPONENȚIAL, -Ă, *exponențiali*, -e adj. (fr. *exponentiel*) Care are un exponent (2); (despre funcții) a cărei variabilă independentă apare într-un exponent (2).

EXPONOMETRIE s.f. (de la *exponometru*, cf. fr. *exposométrie*) 1. Studiul duratei de expunere a materialelor fotografice. 2. Tehnica construirii și folosirii exponometrelor.

EXPONOMETRU, *exponometre* s.n. (germ. *Exponometer*, cf. fr. *exposemètre*) Instrument folosit pentru stabilirea duratei de expunere optimă a materialelor fotografice; pozometru.

EXPÓRT, *exporturi* s.n. (germ. *Export*) 1. Trimiteri, expediere de mărfuri în alte țări, pentru vânzare sau schimb comercial; (concr.) totalitatea mărfurilor exportate. 2. *Export de capital* = investiție de capital în alte țări.

EXPORTĂ, *export* vb. I (fr. *exporter*, lat. *exportare*) A transporta și a vinde în străinătate produse, capital și servicii naționale.

EXPORTABIL, -Ă, *exportabili*, -e adj. (fr. *exportable*) Care se poate exporta.

EXPORTĂTOR, -OĂRE, *exportatori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *exportateur*) (Persoană, țară etc.) care exportă.

EXPOZANT, -Ă, *expozanți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *exposant*) (Persoană, instituție, companie comercială, țară etc.) care prezintă sau expune ceva în cadrul unei expoziții.

EXPOZEU, *expozeuri* s.n. (fr. *exposé*) Prezentare amănunțită și sistematică, oral sau în scris, de fapte, de idei etc.; dare de seamă, expunere.

EXPOZITIV, -Ă, *expozitivi*, -e adj. (engl. *expositive*) Care explică, în care se expune ceva; (despre voce) sec, rece.

EXPOZIȚIE, *expoziții* s.f. (fr. *exposition*, lat. *expositio*) 1. Expunere organizată, publică de opere de artă, de produse industriale sau agricole etc.; loc, clădire în care acestea sunt expuse. 2. Partea introductivă a unei opere literare, în care autorul prezintă subiectul, personajele etc.

EXPOZIȚIONAL, -Ă, *expoziționali*, -e adj. (engl. *expositional*) Care are caracter de expoziție (1), al expoziției.

EXPRES¹, *expres* s.n. (it. [*caffè*] *espresso*) 1. Restaurant, bar etc. cu serviciu rapid. 2. Aparat de preparat cafea filtru. 3. *Cafea expres* = cafea concentrată, preparată cu un aparat special; espresso.

EXPRES², -Ă, *expresi*, -se adj. (fr., engl. *express*) *Tren expres* (și substantivat, n.) = tren care circulă

cu viteză mare și oprește numai în stații importante. *Scrisoare (recomandată) expresă* sau *colet expres* = scrisoare sau colet care trebuie să ajungă foarte repede la destinație.

EXPRES³, -Ă, *expresi*, -se adj. (fr. *exprès*, lat. *expressus*) 1. Exprimat clar, lămurit, limpede, fără echivoc. *Ordin expres*. 2. (Adverbial) Precis, formal (2), anume; special pentru...

EXPRESIE, *expresii* s.f. (fr. *expression*, lat. *expressio*) 1. Îmbinare concisă (fixă) de cuvinte care exprimă, de obicei, în mod figurat o idee; termen (3); (p. ext.) dicton. 2. Exprimare, manifestare a gândirii prin fizionomie, prin gesturi; mască (5); mină². 3. Ansamblu de elemente (numere, litere etc.) legate între ele prin simboluri care exprimă operații matematice.

EXPRESIONISM s.n. (fr. *expressionnisme*) Formă a artei moderne care pune accent pe intensitatea expresiei, mergând până la violență.

EXPRESIONIST, -Ă, *expresioniști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *expressionniste*) (Adept) al expresionismului.

EXPRESIV, -Ă, *expresivi*, -e adj. (fr. *expressif*) 1. (Despre cuvinte, gesturi etc.) Care exprimă în mod viu, plastic, sugestiv, evocator, clocvent gândirea, sentimentele. 2. Care este plin de expresie, sugestiv; pitoresc (2), poetic (2).

EXPRESIVITATE s.f. (fr. *expressivité*) Calitatea de a fi expresiv; clocvență.

EXPRIMĂ, *exprim* vb. I (fr. *exprimer*, lat. *exprimere*) A formula, a reda idei, sentimente etc. prin cuvinte, mimică, gesturi sau prin opere de artă.

EXPRIMABIL, -Ă, *exprimabili*, -e adj. (fr. *exprimable*) Care poate fi exprimat sau enunțat.

EXPRIMĂRE, *exprimări* s.f. (de la *exprima*) Formulare a unor idei, a unor sentimente; expresie; comunicare prin cuvinte; vorbire; pronunțare a unor cuvinte.

EXPROPRIĂ, *expropriez* vb. I (fr. *exproprier*) A trece (legal) în proprietatea statului un bun (teren, construcție etc.) aparținând unei persoane (prin acordarea unei despăgubiri).

EXPROPRIĂT, -Ă, *expropriați*, -te (de la *expropria*, cf. fr. *exproprie*) 1. Adj. (Despre bunuri) Care a trecut (legal) în proprietatea statului. 2. Adj., s.m. și f. (Persoană) care a fost supusă unei exproprieri.

EXPROPRIĂTOR, -OĂRE, *expropriatori*, -oare s.m. și f. (fr. *expropriateur*) Persoană care expropriează.

EXPROPRIĂȚIE, *expropriații* s.f. (fr. *expropriation*) Expropriere.

EXPUGNÁBIL, -Ă, *expugnabili*, -e adj. (fr. *expugnable*) Care poate fi învins sau supus.

EXPULZĂ, *expulzez* vb. I (fr. *expulser*, lat. *expulsare*) 1. A obliga pe cineva să părăsească țara; a relega. 2. A împinge afară; a evacua (3).

EXPŪLZIE, *expulzii* s.f. (fr. *expulsion*, lat. *expulsio*) 1. Împingere în afară a unui gaz, a unui lichid. 2. Eliminare din organism a unui corp străin, a unui produs fiziologic, patologic etc.

EXPUNȚIUNE, *expunȚiunii* s.f. (fr. *exponction*, lat. *expunctio*, -onis) Terminare, încheiere; marcarea a unei anulări printr-un punct (așezat deasupra sau dedesubtul unei litere, unui cuvânt etc.); eliminare a unor cuvinte, a unor litere etc. dintr-un text.

EXPŪNE, *expun* vb. III (lat. *exponere*, cf. *pune*) 1. A relatea, a enunța, a explica în scris sau oral. 2. A prezenta ceva la vedere; a arăta, a etala (1). 3. A se afla în fața unei primejdii; a risca. 4. A supune o peliculă, o placă fotografică acțiunii luminii, pentru a obține fotografii.

EXPŪNERE, *expuneri* s.f. (de la *expune*) 1. Ceea ce se expune, se relatează; narațiune, povestire, comentariu (2), expozeu; diegeză. 2. *Expunere de motive* = explicare, prezentare a unui proiect (de act normativ) cu soluții noi, importante și cu motivarea acestora.

EXPURGĂ, *expurg* vb. I (fr. *expurger*, lat. *expurgare*) (Livr.) A elimina dintr-o carte pasaje contrare unor principii morale sau unor idei politice.

EXPURGĂȚIE, *expurgății* s.f. (fr. *expurgation*) Expurgare.

EXSANGUU, -UĂ, *exsanguis*, -ue adj. (fr. *exsanguis*, lat. *exsanguis*) 1. (Despre țesuturi) Lipsit de sânge. 2. (Despre obraji, față) Foarte palid, cadaveric.

EXSANGVINOTRANSFŪZIE, *exsanguinotransfuzii* s.f. (fr. *exsanguino-transfusion*) Transfuzie care constă în înlocuirea aproape totală a sângelui circulant cu sânge de la donatori compatibili.

EXSICĂȚA s.f. (fr., lat. *exsiccata*) Colecție de plante uscate culese de pe un anumit teritoriu și expuse într-un ierbar.

EXSICĂȚOR, *exsicatoare* s.n. (fr. *exsicateur*) Aparat de teciă utilizat în laborator pentru uscarea și conservarea substanțelor; desicator.

EXSICĂȚIE, *exsicații* s.f. (fr. *exsiccation*) (Livr.) Uscare.

EXSTROFIE s.f. (fr. *exstrophie*) Defect de conformație al unui organ intern, care se prezintă întors, răsturnat; extraversione.

EXSUDĂ, *exsudez* vb. I (fr. *exsuder*) A transpira (1).

EXSUDĂNT, -Ă, *exsudanti*, -te adj., s.m. (fr. *exsudant*) (Substanță) care provoacă transpirație.

EXSUDĂȚ, *exsudate* s.n. (fr. *exsudat*) Lichid bogat în albumină care pătrunde lent din vasele sangvine în țesuturi.

EXSUDĂȚIE, *exsudații* s.f. (fr. *exsudation*) 1. Transpirație. 2. Apariție, la suprafața unui asfalt, a excesului de bitum sau de gudron.

EXTĂNT, -Ă, *extanți*, -te adj. (fr. *extant*, lat. *extans*) (Jur.) Care există în natură.

EXTĂȚIC, -Ă, *extățici*, -ce adj. (fr. *extățique*) Care este în extaz, cauzat de un extaz; fermecat, încântat; (p. ext.) dionisiac (1).

EXTĂZ, *extaze* s.n. (fr. *extase*) 1. Stare psihică intensă, caracterizată printr-o desprindere de realitate; admirație vie, puternică. 2. Stare de exaltare patologică în care bolnavul, stăpânit de o idee fixă, nu mai are senzații, fiind incapabil de mișcări voluntare.

EXTĂZĂ, *extaziez* vb. I (fr. [*s'extasier*]) A se minuna, a fi cuprins de extaz.

EXTĂZĂȚ, -Ă, *extăzăți*, -te adj. (de la *extăzia*) Plin de admirație; încântat, fermecat.

EXTEMPORĂL, *extemporale* s.n. (germ. *Extemporale*, lat. *extemporalis*) Probă scrisă neanunțată, dată elevilor pentru verificarea periodică a cunoștințelor; lucrare de control.

EXTEMPORANĒU, -ĒE, *extemporanei*, -ce adj. (lat. *extemporaneus*, fr. *extemporané*) 1. (Livr.) Care se produce imediat. 2. (Despre medicamente) Care este preparat sau administrat imediat. 3. *Examen extemporaneu* = observare la microscop a unui fragment de organ, de tumoare, făcută în timpul unei operații chirurgicale.

EXTENSIBIL, -Ă, *extensibili*, -e adj. (fr. *extensible*) Care poate fi extins, alungit, mărit, fără a se rupe.

EXTENSIBILĂȚE s.f. (fr. *extensibilité*) Proprietatea unor corpuri de a fi extensibile.

EXTĒNSIE/EXTĒNSIŪNE, (1, 2) *extensii*, (3, 4) *extensiumi* s.f. (fr. *extension*, lat. *extensio*, -onis) 1. Întindere a unui membru sau a trunchiului anatomic în caz de luxație ori de fractură. 2. Creștere, dezvoltare, amplificare, extindere (1). 3. (În forma *extensiune*) Lărgire a înțelesului unui cuvânt. 4. (Log.: în forma *extensiune*) Sfera unei noțiuni.

EXTĒNSIŪNE s.f. v. *extensie*.

EXTĒNSIV, -Ă, *extensivi*, -e adj. (fr. *extensif*) 1. Referitor la extindere, bazat pe cantitate, pe spațiu. 2. (Fiz.) Care se poate extinde. 3. *Agricultură extensivă* = agricultură (sau cultură) care urmărește creșterea producției agricole prin mărirea suprafețelor cultivate.

EXTENSOGRÁF, *extensografe* s.n. (fr. *extenso-graphie*) Aparat folosit pentru înregistrarea variației viscozității unui aluat.

EXTENSOMETRIE s.f. (fr. *extensométrie*) Partea metrologiei care se ocupă de studiul aparatelor de măsură a deformațiilor mecanice.

EXTENSOMÉTRU, *extensometre* s.n. (fr. *extensomètre*) Instrument folosit în extensometrie.

EXTENSÓR, -OÁRE, *extensori, -oare* (fr. *extenseur*) 1. Adj. Care coordonează întinderea. 2. S.n. Aparat de gimnastică folosit la dezvoltarea mușchilor.

EXTENUÁ, extenuáz vb. I (fr. *exténuer*, lat. *extenuare*) A (se) obosi foarte tare; a (se) istovi; a (se) epuiza.

EXTENUÁNT, -Ă, *extenuanți, -te* adj. (fr. *exténuant*) Istovitor, epuizant, obositor.

EXTENUÁRE, *extenuări* s.f. (de la *extenua*) Stare de extremă slăbiciune a corpului; epuizare, istovire.

EXTENUÁT, -Ă, *extenuați, -te* adj. (de la *extenua*) Extrem de obosit, epuizat, istovit, sleit.

EXTERIÓR, -OÁRĂ, *exteriori, -oare* (fr. *extérieur*, lat. *exterior, -oris*) 1. Adj. Care este (în) afară; extern. 2. S.n. Partea situată în afara unui lucru; fațadă. 3. S.n. Fizic, alură. 4. S.n. (La pl.) Scene turnate în afara studioului cinematografic. 5. Comerț exterior = totalitatea relațiilor comerciale ale unui stat cu alte state.

EXTERIORITÁTE s.f. (fr. *extériorité*) Caracterul a ceea ce este exterior.

EXTERIORIZÁ, *exteriorizez* vb. I (fr. *extérioriser*) A exprima idei, sentimente etc. prin cuvinte, gesturi, fizionomie.

EXTERIORIZÁRE, *exteriorizări* s.f. (de la *exterioriza*) Exprimare, manifestare exterioară.

EXTERITORIAL, -Ă, *exterioriali, -e* adj. (de la *exteriorialitate*, cf. germ. *exterritorial*) Care dispune de dreptul de exterritorialitate, supus principiului exterritorialității.

EXTERITORIALITÁTE s.f. (fr. *exterritorialité*, cf. germ. *Exterritorialität*) Imunitate, drept de care se bucură reprezentanții (mai ales diplomații) unui stat pe teritoriul altui stat, fiind supuși jurisdicției statului din care provin.

EXTERMINÁ, *extermin* vb. I (fr. *exterminer*, lat. *exterminare*) A face să piară în întregime sau în număr mare, a masacra, a ucide, a stărpi în masă.

EXTERMINÁNT, -Ă, *exterminanți, -te* adj. (fr. *exterminant*) Care extermină.

EXTERMINÁRE, *exterminări* s.f. (de la *extermina*) Masacrare, exterminățiune.

EXTERMINATÓR, -OÁRE, *exterminatori, -oare* adj., s.m. și f. (fr. *exterminateur*, lat. *exterminator, -oris*) Distrugător (1), nimicitor.

EXTERMINAȚIÚNE, *exterminățiuni* s.f. (fr. *extermination*, lat. *exterminatio, -onis*) Exterminare.

EXTÉRN, -Ă, *externi, -e* (fr. *externe*, lat. *externus*) 1. Adj. Care vine din afară; exterior, străin. 2. Adj. (Despre medicamente) Care se aplică numai pe suprafața corpului. 3. S.m. și f. Elev care nu locuiește în școală. 4. S.m. și f. Student la medicină admis ca practicant într-un spital. 5. *Politică externă* = politica unui stat în raport cu alte state.

EXTERNÁ, *externez* vb. I (*extern + -a*) A elibera din spital un bolnav (vindecat).

EXTERNÁT¹, (¹) *externate* s.n. (fr. *externat*) 1. Școală în care învață numai elevi externi. 2. Calitatea și funcția de extern (4).

EXTERNÁT², -Ă, *externați, -te* adj. (de la *externa*) (Despre un bolnav) Care a ieșit din spital (vindecat).

EXTERNÍST, *externiști* s.m. (germ. *Externist*) 1. Medic specializat în boli externe. 2. Bolnav care se tratează ambulatoriu.

EXTINCTÍV, -Ă, *extinctivi, -e* adj. (fr. *extinctif*) Care duce la anularea efectelor unui act juridic.

EXTINCTÓR, -OÁRE, *extinctori, -oare* (fr. *extincteur*, lat. *extinctor, -oris*) 1. Adj. Care are proprietatea de a stinge. 2. S.n. Aparat, dispozitiv folosit la stingerea incendiilor; stingător.

EXTINCȚIE, *extincții* s.f. (fr. *extinction*) 1. Stingere, (a unei activități, a unei existențe); micșorare, anulare a intensității unui fascicul de lumină. 2. (Fig.) Dispariție, moarte.

EXTÍNDE, *extind* vb. III (lat. *extendere*, cf. *întinde*) 1. A (se) întinde, a (se) mări, a (se) lăți. 2. A (se) propaga (1), a (se) răspândi.

EXTÍNDERE, *extinderi* s.f. (de la *extinde*) 1. Întindere, mărire, lărgire, extensie (2). 2. Propagare, răspândire.

EXTINGÍBIL, -Ă, *extingibili, -e* adj. (fr. *extinguible*, lat. *extinguibilis*) (Rar) Care poate fi stins, calmat; (jur.) care trebuie stins.

EXTIRPÁ, *extirp* vb. I (fr. *extirper*, lat. *extirpare*) 1. A înlătura chirurgical un organ bolnav sau o porțiune din acesta, o tumoare etc.; a exciza. 2. (Fig.) A distruge complet; a desființa.

EXTIRPÁBIL, -Ă, *extirpabili, -e* adj. (fr. *extirpable*) (Med.) Care poate fi extirpat.

EXTIRPÁRE, *extirpări* s.f. (de la *extirpa*) Excizie (1); extirpație.

EXTIRPATÓR, -OÁRE, *extirpatori, -oare* (fr. *extirpateur*, lat. *extirpator, -oris*) 1. Adj. Care extirpă. 2. S.n. Mașină agricolă folosită pentru smulșul buruienilor de pe un teren cultivat și pentru afânarea solului.

- EXTIRPĂȚIE**, *extirpații* s.f. (fr. *extirpation*) Extirpare.
- EXTORCĂ**, *extorchez* vb. I (fr. *extorquer*, lat. *extorquere*) A obține, a stoarce bani prin amenințări, violență, forță, șantaj etc.; a carota.
- EXTORSIÚNE**, *extorsțiuni* s.f. (fr. *extorsion*, lat. *extorsio*, -onis) Extorcere; racket (1).
- EXTRA¹** adj. invar. (fr. *extra*) 1. Care este de calitate superioară. 2. (Fam.) Minunat, remarcabil, excepțional (2).
- EXTRA²**- (fr. *extra-*, lat. *extra*) Prefix cu sensul de „(în) afară (de)”, „deosebit (de)”, „superior”, „ultra”, „foarte”, în cuvinte ca: *extraegal*, *extraordinar*, *extrașcolar*.
- EXTRAATMOSFERIC**, -Ă, *extraatmosferici*, -ce adj. (fr. *extra-atmosphérique*) Aflat dincolo de atmosfera terestră.
- EXTRABUGETĂR**, -Ă, *extrabugetari*, -e adj. (fr. *extra-budgetaire*) Care nu este prevăzut în buget, care se efectuează în afara bugetului.
- EXTRACELULĂR**, -Ă, *extracelulari*, -e adj. (fr. *extracellulaire*) Care se găsește în afara celulei.
- EXTRACONJUGĂL**, -Ă, *extraconjugali*, -e adj. (fr. *extraconjugal*) Care provine din afara căsătoriei; adulterin, extramarital.
- EXTRACONSTITUȚIONAL**, -Ă, *extraconstituțional*, -e adj. (fr. *extraconstitutionnel*) Care este în afara prevederilor din constituție.
- EXTRACONTĂBIL**, -Ă, *extracontabili*, -e adj. (*extra² + contabil*) (Despre situații contabile) Care se efectuează pe baza datelor obținute pe alte căi decât cea contabilă.
- EXTRACORPORĂL**, -Ă, *extracorporali*, -e adj. (fr. *extracorporal*) Care se află în afara corpului.
- EXTRACRANIĂN**, -Ă, *extracranieni*, -e adj. (fr. *extracrânien*) Care se află în afara cutiei craniene.
- EXTRĂCT**, *extracte* s.n. (lat. *extractus*, germ. *Extrakt*) 1. Preparat, substanță extrasă din plante, din organe de animale etc. 2. (Impr.) Parte dintr-un înscris; extras (3).
- EXTRACTIBIL**, -Ă, *extractibili*, -e adj. (fr. *extractible*) Care poate fi extras.
- EXTRACTIV**, -Ă, *extractivi*, -e adj. (fr. *extractif*) 1. Care (servește pentru a) extrage substanțe utile. 2. *Industria extractivă* = ramura industrială care se ocupă cu extragerea materiilor prime (minereuri, cărbuni, țitei etc.) din sol.
- EXTRACTÓR**, -OĂRE, *extractori*, -oare (fr. *extracteur*) 1. Adj. Care (servește pentru a) extrage substanțe, corpuri etc. 2. S.n. Aparat, dispozitiv folosit pentru efectuarea unei extracții (2).
- EXTRĂCȚIE**, *extracții* s.f. (fr. *extraction*, lat. *extractio*) 1. Extragere; scoatere a unui dinte, a unei măsele. 2. Scoatere la suprafață a minercurilor, a materialelor etc. cu ajutorul anumitor instalații. 3. (Livr.) Origine (2), proveniență.
- EXTRACULTURĂL**, -Ă, *extraculturali*, -e adj. (engl. *extracultural*) Care provine din alte domenii decât cel al culturii.
- EXTRACURENT** s.n. (fr. *extra-courant*) Curent electric generat prin autoinducție.
- EXTRADÓS**, *extradosuri* s.n. (fr. *extrados*) 1. Suprafața exterioară convexă a unui arc, a unei bolți. 2. Fața convexă a unei palete de turbină sau de pompă; fața superioară a unei aripi de avion.
- EXTRADOTĂL**, -Ă, *extradotali*, -e adj. (fr. *extradotal*) Care este în afara dotei.
- EXTRA-DRY** adj. invar. (pr. *extradrâi*; engl., fr. *extra-dry*) (Despre vin) Foarte sec.
- EXTRAFÍN**, -Ă, *extrafini*, -e adj. (fr. *extrafin*) 1. Care este de calitate superioară; foarte fin, superfin. *Hârtie extrafină*. 2. Care este de calibrul foarte mic.
- EXTRAFÓR** s.n. (fr. *extrafort*) Panglică (foarte) rezistentă folosită în croitorie.
- EXTRAGALĂCTIC**, -Ă, *extragalactici*, -ce adj. (fr. *extragalactique*, engl. *extragalactic*) Care este situat în afara galaxiei.
- EXTRAGALAXIE**, *extragalaxii* s.f. (*extra² + galaxie*) Spațiu exterior galaxiei din care face parte și Pământul.
- EXTRÁGE**, *extrag* vb. III (lat. *extrahere*, cf. *trage*, fr. *extraire*) 1. A scoate (o substanță din alta, un corp din locul de formare, un citat, un fragment dintr-un text sau dintr-o carte etc.). 2. A calcula rădăcina pătrată sau cubică dintr-un număr.
- EXTRÁGERE**, *extrageri* s.f. (de la *extrage*) Acțiunea de a extrage și rezultatul ei; extracție (1).
- EXTRAGRAMATICĂL**, -Ă, *extragramaticali*, -e adj. (fr. *extragrammatical*) Care este situat în afara gramaticii.
- EXTRAJUDICIĂR**, -Ă, *extrajudiciari*, -e adj. (fr. *extrajudiciaire*) Care se desfășoară în afara instanței și a formelor judiciare.
- EXTRALEGĂL**, -Ă, *extralegali*, -e adj. (fr. *extralégal*) Care este în afara legalității.
- EXTRALINGVÍSTIC**, -Ă, *extralingvistici*, -ce adj. (fr. *extralinguistique*) Care este situat în afara limbii sau a lingvisticii.
- EXTRAMARITĂL**, -Ă, *extramaritali*, -e adj. (engl. *extramarital*) (Livr.) Extraconjugal.
- EXTRAMUNDĂN**, -Ă, *extramundani*, -e adj. (germ. *extramundan*) (Livr.) Care provine din afara lumii.

ÈXTRA MÚROS loc. adv. (lat. *extra muros*) În afara unui oraș, în exterior.

EXTRANATURÁL, -Ă, extranaturali, -e adj. (it. *extranaturale*) Din afara legilor naturii; supranatural.

EXTRANAȚIONAL, -Ă, extranaționali, -e adj. (fr. *extranational*) Care are loc în afara unei țări, a unei națiuni.

EXTRANEITÁTE s.f. (fr. *extranéité*) (Livr.) 1. Caracterul străin al unei părți dintr-un raport juridic, care necesită aplicarea unei alte legi. 2. Situația juridică a unei persoane aflate într-o țară străină.

EXTRANÉU, -ÉE, extranei, -ee adj. (lat. *extraneus*) (Livr.) Care vine din afară; străin.

EXTRANUCLEÁR, -Ă, extranucleari, -e adj. (fr. *extranucleaire*, engl. *extranuclear*) Care este localizat în afara nucleului, în citoplasmă.

EXTRAORDINÁR, -Ă, extraordinari, -e adj. (fr. *extraordinaire*) 1. Care iese din comun; neobișnuit, fenomenal (2), formidabil (1), piramidal (1), fantastic (2), colosal (2), excepțional; (despre oameni) dotat cu însușiri deosebite, excepționale; inimaginabil; remarcabil, eminent; halucinant (2); (despre lucruri, situații etc.) foarte bun. 2. *Ambasador extraordinar* = ambasador trimis de un guvern într-o altă țară, într-o situație determinată. *Buget extraordinar* = partea de buget alocată unei situații excepționale (război, calamitate naturală etc.).

EXTRAPARLAMENTÁR, -Ă, extraparlamentari, -e adj. (fr. *extra-parlementaire*) Care se petrece în afara parlamentului, care nu face parte din parlament.

EXTRAPERITONEÁL, -Ă, extraperitoneali, -e adj. (fr. *extrapéritonéal*) Care este situat în afara peritoneului.

EXTRAPLÁT, -Ă, extraplați, -te adj. (fr. *extra-plat*) (Despre ceasuri) Foarte plat.

EXTRAPLEURÁL, -Ă, extrapleurali, -e adj. (fr. *extrapleurale*) Care este situat în afara pleurei.

EXTRAPOLÁ, extrapolez vb. I (fr. *extrapoler*) 1. A generaliza plecând de la date fragmentare. 2. A trece, prin analogie, de la un domeniu la altul.

EXTRAPOLÁRE, extrapolări s.f. (de la *extrapola*) Extindere ipotetică, pe bază de raționament analogic, a unei noțiuni, legi, teorii etc. de la un domeniu la altul.

EXTRAPROFESIONÁL, -Ă, extraprofesionali, -e adj. (fr. *extraprofessionnel*, engl. *extraprofessional*) Care nu aparține profesiei unei persoane.

EXTRAREGLEMENTÁR, -Ă, extrareglementari, -e adj. (fr. *extra-réglementaire*) Care este în afara regulamentului.

EXTRÁS, extrase s.n. (de la *extrage*, cf. fr. *extrait*)

1. Fragment, pasaj, citat scos dintr-o lucrare; (la pl.) excerpte. 2. Articol sau studiu scos dintr-o revistă, dintr-un volum etc. și tipărit în broșură. 3. Reproducere a unei părți dintr-un înscris; (impr.) extract. 4. În *extras* = reprodus aparte, fragmentar. *Extras de cont* = document care cuprinde toate operațiunile efectuate într-un cont bancar, într-o anumită perioadă de timp.

EXTRASENSÍBIL, -Ă, extrasensibili, -e adj. (fr. *extrasensible*) Care este extrem de sensibil; supra-sensibil (1).

EXTRASEZÓN s.n. (*extra²- + sezon*) Timp în afara unui sezon; perioadă în care, numărul de turiști fiind redus, solicitanții beneficiază de prețuri mai mici pentru cazare, pentru transport etc.

EXTRASÍSTOLÁ, extrasistole s.f. (fr. *extrasystole*) Conracție suplimentară a inimii, anterioară sistolei, urmată uneori de durere.

EXTRASOLÁR, -Ă, extrasolari, -e adj. (fr. *extrasolaire*) Care este situat în afara sistemului solar.

EXTRASTATUTÁR, -Ă, extrastatutari, -e adj. (fr. *extra-statutaire*) Care nu este înscris în statut; nestatutar.

EXTRAȘCOLÁR, -Ă, extrașcolari, -e adj. (*extra²- + școlar*) Care survine în afara programului sau activității școlare.

EXTRATEMPORÁL, -Ă, extratemporal, -e adj. (engl. *extratemporal*) Care are loc în afara timpului (prevăzut).

EXTRATERÉSTRU, -Ă, extraterestri, -e adj., s.m. și f. (fr. *extraterrestre*) (Ființă) care se află în afara globului pământesc.

EXTRATERITORÍÁL, -Ă, extrateritorial, -e adj. (fr. *extraterritorial*) Care se află în afara teritoriului unui stat.

EXTRATERITORIALITÁTE s.f. (fr. *extra-territorialité*) Regim juridic conform căruia spațiul ocupat de ambasadele țărilor străine face parte din teritoriul țării reprezentate de acestea.

EXTRAURBÁN, -Ă, extraurbani, -e adj. (*extra²- + urban*) Care este situat în afara unui oraș.

EXTRAUTERÍN, -Ă, extrauterini, -e adj. (fr. *extra-utérin*) Care se găsește sau se dezvoltă în afara uterului. *Sarcină extrauterină*.

EXTRAVAGÁNT, -Ă, extravaganți, -te adj. (fr. *extravagant*) Care se comportă neobișnuit, ciudat; excentric (3); funambulesc (2).

EXTRAVAGÁNȚÁ, extravaganțe s.f. (fr. *extravagance*) Purtare, ținută bizară, neobișnuită; originalitate, teribilism, ciudățenie; excentricitate (2).

- EXTRAHAZÁ**, pers. 3 *extravazeazá* vb. I (fr. *extravaser*) (Despre sânge, umori etc.) A se vârsa din vasele, din canalele proprii.
- EXTRAVERSIÚNE/EXTROVERSIÚNE**, *extraversiuni/extroversiuni* s.f. (fr. *extraversion*) 1. (Psih.) Înclinație către trăirile exterioare eului. 2. (Med.) Revârsare (în exterior) a unui organ cavitat; exstrofic.
- EXTRAVERTÍT/EXTROVERTÍT**, -Ă, *extravertiți/extrovertiți*, -te adj. (fr. *extraverti*) Care (își) exteriorizează cu ușurință sentimentele, care este social; deschis.
- EXTRAVILÁN**, -Ă, *extravilani*, -e adj. (cf. fr. *extraville*) (Și substantivat, n.) Care este situat în afara spațiului construit al unei localități.
- EXTRĂDĂ**, *extrădez* vb. I (fr. *extrader*) A preda un străin, urmărit sau condamnat, statului al cărui cetățean este și care îl revendică, potrivit convențiilor internaționale.
- EXTRĂDĂRE**, *extrădări* s.f. (de la *extrăda*) Predarea unui infractor statului al cărui cetățean este și care îl revendică.
- EXTRÊM**, -Ă, *extremi*, -e (fr. *extrême*, lat. *extremus*) 1. Adj. Foarte mare, exagerat; radical (1), drastic (1), suprem (1). 2. S.f. Capăt, margine, extremitate (1). 3. (Polit.) *Extremă dreaptă* (sau *stângă*) = partid politic, fracțiune dintr-un partid etc. care se situează pe poziții extremiste de dreapta (sau de stânga). (Sport) *Extremă dreaptă* (sau *stângă*) = jucător plasat în marginea dreaptă sau stângă a terenului; aripă. *La extrem* = până la limită, peste măsură. *Sport extrem* = activitate sportivă în care riscul este asociat unui efort fizic intens, la limita capacității umane. *A cădea dintr-o extremă în alta* = a-și schimba total atitudinea, trecând de la o poziție la alta, diametral opusă.
- EXTRÊMÍSM** s.n. (fr. *extrémisme*) Comportament (politic), atitudine care constă în apărarea unor poziții ultraradicale, bazate pe ură și intoleranță.
- EXTRÊMÍST**, -Ă, *extremiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *extrémiste*) (Partizan) al extremismului.
- EXTRIMITĂTE**, *extremități* s.f. (fr. *extrémité*) 1. Punct final, limită (1), parte extremă (2), hotar. 2. Partea periferică a unui organ sau a unui corp.
- EXTRINSEC**, -Ă, *extrinseci*, -ce adj. (fr. *extrinsèque*) 1. Care vine, care este luat din afara, nu din esența lucrurilor. 2. (Anat.) Situat în afara unui organ.
- EXTROSPÉCTÍV**, -Ă, *extrospectivi*, -e adj. (engl. *extrospective*) Care observă trăirile psihice ale altora.
- EXTROSPÉCTIE**, *extrospecții* s.f. (fr., engl. *extrospection*) Observare a fenomenelor situate în afara eului, a trăirilor psihice ale altuia.
- EXTROVERSIÚNE** s.f. v. *extraversiune*.
- EXTROVERTÍT** adj. v. *extravertit*.
- EXTRUZIÚNE**, *extruziuni* s.f. (fr. *extrusion*) 1. Erupție a rocilor vulcanice vâscoase. 2. Tehnică de așezare în forme a pieselor ceramice, metalice sau plastice, prin presarea și trecerea materialului printr-o filieră (1); filaj (1).
- EXTUMESCENȚĂ**, *extumescente* s.f. (fr. *extumescence*) (Med.) Tumefacție.
- EXUBERÁNT**, -Ă, *exuberanți*, -te adj. (fr. *exubérant*, lat. *exuberans*, -ntis) 1. Foarte vioi, expansiv, vesel, excesiv în manifestări; debordant (2). 2. Abundent, îmbelșugat, luxuriant (2).
- EXUBERÁNȚĂ**, *exuberanțe* s.f. (fr. *exuberance*, lat. *exuberantia*) 1. Însușirea de a fi exuberant (1); expansiune (4), expansivitate. 2. (Rar) Bogăție, varietate.
- EXULCERĂȚIE**, *exulcerații* s.f. (fr. *exulcération*) Ulcerație superficială.
- EXULTĂ**, *exult* vb. I (fr. *exulter*, lat. *exultare*) A simți, a manifesta o bucurie mare, a fi foarte fericit.
- EXULTÁNT**, -Ă, *exultanți*, -te adj. (fr. *exultant*) Care exultă, foarte voios, fericit.
- EXURGÉNȚĂ**, *exurgențe* s.f. (fr. *exurgence*) Emergență cu debit puternic, în regiunile cu roci permeabile; izvor ascendent.
- EXUVIÁBIL**, -Ă, *exuviabili*, -e adj. (fr. *exuviable*) (Despre animale) Care își schimbă pielea.
- EYE-LINER** s.n. (pr. *ailăinăr*; engl. *eye-liner*) Produs de machiaj conținând un lichid colorat, folosit pentru conturarea marginilor pleoapelor.
- EZERÍNĂ**, *ezerine* s.f. (fr. *ésérine*) Alcaloid extras din semințele unei plante leguminoase, foarte toxic, folosit în tratamentul glaucomului, al parazelor intestinale etc.; fizostigmină.
- EZITĂ**, *ezit* vb. I (fr. *hésiter*, lat. *haesitare*) A șovăi, a oscila, a pregeta în luarea unei hotărâri.
- EZITÁNT**, -Ă, *ezitanți*, -te adj. (fr. *hésitant*) Care ezită; indecis, oscilant, șovăitor, nehotărât.
- EZITĂRE**, *ezitări* s.f. (de la *ezita*) Faptul de a ezita: șovăială, oscilație (1), nehotărâre, incertitudine.
- EZOTÉRIC**, -Ă, *ezoterici*, -ce adj. (fr. *ésotérique*) (Despre doctrine, ritualuri etc.) Destinat unui cerc restrâns de inițiați; accesibil inițiaților; secret (1), ascuns, ermetic (2), obscur.
- EZOTÉRÍSM** s.n. (fr. *ésotérisme*) Doctrină ezoterică, ermetică.

F

FA, *fa* s.m. (it. *fa*) **1.** Treapta a patra a gamei diatonice; sunetul și nota corespunzătoare. **2.** Denumire dată unciă dintre cheile muzicale.

FABIÁN, -Ă, *fabieni*, -e s.m. și f. (de la engl. *Fabian Society*) Adept al fabianismului.

FABIANISM s.n. (engl. *fabianism*, fr. *fabianisme*) Doctrina unei organizații reformiste din Anglia care susținea trecerea treptată, pe calea reformelor de stat, de la capitalism la socialism.

FABRICĂ, *fabric* vb. I (fr. *fabriquer*, lat. *fabricare*) **1.** A produce, a executa (**1**), a confecționa obiecte, bunuri materiale în serie și în cantități mari, prelucrând materia primă într-o fabrică, într-o uzină etc. **2.** (Fig.) A inventa, a plăsmui (la rezezeală).

FABRICĂNT, -Ă, *fabricanți*, -te s.m. și f. (fr. *fabricant*) **1.** Proprietarul și conducătorul unei fabrici; industriaș. **2.** Persoană care fabrică un produs, un obiect etc. pentru vânzare.

FABRICĂT, *fabricate* s.n. (germ. *Fabrikat*) Produs finit obținut printr-un proces tehnologic într-un atelier, într-o fabrică, într-o uzină etc.

FABRICĂȚIE, *fabricații* s.f. (fr. *fabrication*, lat. *fabricatio*) Ansamblul operațiilor de transformare a materiei prime în produse finite.

FĂBRICĂ, *fabrici* s.f. (fr. *fabrique*, germ. *Fabrik*, rus. *fabrika*) **1.** Întreprindere industrială în care materiile prime sunt transformate în produse în serie, destinate consumului sau prelucrării ulterioare; uzină (**1**). **2.** (Fam.) *A lua pe cineva în fabrică* = a critica aspru.

FABRICITĂȚE s.f. (*fabrica* + *-itate*) (Livr.) Capacitatea omului de a crea, de a produce bunuri.

FABULĂ, *fabulez* vb. I (fr. *fabuler*) A substitui în vorbire realități trăite cu aventuri imaginare; (p. ext.) a minți.

FABULĂȚIE, *fabulații* s.f. (fr. *fabulation*, lat. *fabulatio*) **1.** Poveste alegorică; afabulațic (**1**). **2.** Prezentare a unor fapte, a unor întâmplări imaginare ca reale sau posibile; figură retorică prin care se redă imaginarul ca real. **3.** Născocire a unor fapte în care crede cineva; minciună.

FĂBULĂ, *fabule* s.f. (lat. *fabula*) **1.** Scurtă povestire alegorică, în versuri sau în proză, cu animale, plante sau lucruri personificate, prin care se satirizează obiceiuri, mentalități umane greșite. **2.** Istorisire a unor fapte imaginare ca reale; minciună; (rar) subiectul unei opere literare.

FABULÍST, -Ă, *fabuliști*, -ste s.m. și f. (fr. *fabuliste*) Autor de fabule (**1**).

FABULÓS, -OĂSĂ, *fabuloși*, -oase adj. (fr. *fabuleux*, lat. *fabulosus*) **1.** Foarte mare, extraordinar, colosal (**2**). **2.** Care aparține imaginației, lumii basmelor; legendar (**1**), fantastic (**1**), minunat: (substantivat, n.) imaginar (**2**), ireal.

FACE-Ă-MAIN s.n. (pr. *fasamén*; fr. *face-à-main*) Binoclu cu mâner.

FACÉȚIE, *faceții* s.f. (fr. *facétie*) Anecdotală burlescă; butadă, farsă (**2**).

FACETIÓS, -OĂSĂ, *facețioși*, -oase adj. (fr. *facétieux*) Glumet, poznaș; hazliu.

FACHÍR, *fachiri* s.m. (fr. *fakir*) **1.** Ascet musulman sau hindus (care practică yoga). **2.** Prezicător. **3.** Prestidigitator, iluzionist.

FACHIRÍSM s.n. (fr. *fakirisme*) Ansamblu de fapte extraordinare atribuite fachirilor; arta de a face asemenea fapte; (p. ext.) scamatorie.

FACIÁL, -Ă, *faciali*, -e adj. (fr. *facial*) Care aparține feței, care afectează fața, referitor la față.

FĂCIES, *faciesuri* s.n. (fr. *faciès*, lat. *facies*) **1.** Aspectul feței în cursul unei boli; (p. ext.) fizionomie (**1**).

2. Aspect caracteristic al rocilor, determinat de alcătuirea acestora.

FACIL, -Ă, *facili*, -e adj. (fr. *facile*, lat. *facilis*) 1. Care se face ușor, care se realizează fără efort; simplu (3), ușor, comod. 2. Conciliant. 3. Superficial (2), ușuratic.

FÁCILE adv. (it. *facile*) (Muz.) Ușor, accesibil.

FACILITÁ, *facilitez* vb. I (fr. *faciliter*) A înlesni, a favoriza (1), a ușura îndeplinirea unei acțiuni, producerea unui fenomen etc.

FACILITÁTE, *facilități* s.f. (fr. *facilité*, lat. *facilitas*, -atis) Însușirea a ceea ce este facil; (la pl.) înlesniri făcute cuiva.

FACOMÉTRU, *facometre* s.n. (fr. *phacomètre*) Instrument folosit pentru determinarea numărului de dioptrii al unei sticle de lunetă.

FACONDÁ s.f. (fr. *faconde*, cf. lat. *facundia*) Ușurință mare de a vorbi; limbuțic, volubilitate.

FACOSCÓP, *facoscoape* s.n. (fr. *phacoscope*) Instrument folosit pentru determinarea gradului de adaptare a cristalinului.

FACOSCOPIÉ s.f. (fr. *phacoscopie*) Examinare a ochiului cu ajutorul facoscopului.

FACSIMIL/FACSIMIL, *facsimile* s.n. (fr. *fac-similé*, lat. *fac simile*) Reproducere grafică fidelă a unui text, a unui desen etc., prin fotografiere, prin copiere manuală etc.; fototelegrafie.

FACTÁJ, *factaje* s.n. (fr. *factage*) 1. Distribuire a scrisorilor, a telegramelor, a coletelor etc. la domiciliul destinatarilor. 2. Plata factajului (1).

FACTÍCE adj. invar. (fr. *factice*) (Livr.) 1. Artificial, fals, imitat. 2. Care este forțat, prefăcut, nefiresc.

FACTITÍV, *factitive* adj. (fr. *factitif*) *Verb (tranzitiv) factitiv* (și substantivat, n.) = verb tranzitiv care arată că subiectul determină pe cineva să îndeplinească o acțiune; verb cauzativ.

FACTOLÓGIC, -Ă, *factologici*, -ce adj. (de la *factologie*) Care se caracterizează prin factologie.

FACTOLOGÍE s.f. (cf. rus. *faktologija*) Viciu de concepție a unei opere științifice sau literare, care cuprinde un număr foarte mare de date și de fapte neesențiale.

FÁCTOR, *factori* s.m. (fr. *facteur*, lat. *factor*) 1. Element esențial, condiție care favorizează nașterea unui proces, a unui fenomen. 2. Poștaș. 3. (Mat.) Fiecare dintre termenii unei înmulțiri; coeficient (3). 4. (Fiz.) Raportul dintre două mărimi de aceeași natură. 5. Firmă cesionară de creanțe comerciale, specializată în operațiuni de factoring. 6. *Factor de risc* = element care poate constitui un risc. *Factor-cheie* = element de mare însemnătate.

FACTORIÁL, -Ă, *factoriali*, -e adj. (fr. *factoriel*)

1. Referitor la un factor (1). *Psihologie factorială*.

2. *Produs factorial* (și substantivat, n.) = produs rezultat din înmulțirea numerelor întregi succesive, de la 1 la numărul respectiv. *Analiză factorială* = metodă matematică ce permite determinarea relațiilor de corelare existente între mai multe variabile.

FACTORING s.n. (pr. *fáktáring*; engl., fr. *factoring*)

Transfer contractual de creanțe comerciale între titular și un intermediar care se obligă să le încaseze și să suporte riscul insolvabilității debitorilor, în schimbul unui comision.

FÁCTORIȚÁ, *factorițe* s.f. (*factor* + -iță) Poștăriță.

FACTORIZÁ, *factorizez* vb. I (fr. *factoriser*) A descompune în factori un număr, o expresie algebrică.

FACTÓTUM, *factotum* s.m. (fr. *factotum*, lat. *fac totum*) (Livr.) 1. Persoană care rezolvă toate problemele (într-o gospodărie, într-o instituție etc.). 2. (Fig.) Meșter priceput la toate.

FACTURÁ, *facturez* vb. I (fr. *facturer*) A întocmi, (p. ext.) a expedia, a preda o factură².

FACTÚRĂ¹, *facturi* s.f. (fr. *facture*, lat. *factura*)

1. Structură, constituție (intelectuală, psihică, morală etc.). 2. Mod, manieră în care este executată o operă de artă.

FACTÚRĂ², *facturi* s.f. (fr. *facture*) Act, notă amănunțită (care conține date despre calitate, preț etc.) privind o vânzare-cumpărare de mărfuri; formular tipărit pe care se trec aceste date.

FACTURIÉR, *facturiere* s.n. (fr. *facturier*) 1. Carnet care conține formulare pentru facturi². 2. Funcționar care întocmește facturi².

FAȚIONÁL, -Ă, *faționali*, -e adj. (cf. it. *fazionale*) Faționar.

FAȚIONÁR, -Ă, *faționari*, -e adj. (fr. *factionnaire*) De fațiune; faționar.

FACTIÓS, -OÁSĂ, *factioși*, -oase adj. (fr. *factieux*, lat. *factiosus*) (Livr.) Care face parte dintr-o fațiune; care produce tulburări și demonstrații împotriva puterii în exercițiu, în folosul unei fațiuni, al unui partid; seditios.

FACTIÚNE, *fațiuni* s.f. (fr. *faction*, lat. *factio*, -onis) Grup de persoane unite pe baza unui interes politic; fracțiune (2); partidă (2), tabără.

FÁCULÁ, *facule* s.f. (fr. *facule*) Zonă strălucitoare a discului solar.

FACULTÁTE, *facultăți* s.f. (fr. *faculté*, lat. *facultas*, -atis) 1. Unitate didactică, științifică și administrativă într-un institut de învățământ superior, condusă de un decan. 2. Însușire intelectuală, fizică sau morală; aptitudine, capacitate.

- FACULTATIV**, -Ă, *facultativi*, -e adj. (fr. *facultatif*) Benevol, nesilit, făcut la alegere, neobligatoriu, opțional; supletiv (2).
- FAD**, -Ă, *fazi*, -de adj. (fr. *fade*) 1. (Despre mâncăruri) Fără gust; searbăd, insipid (1). 2. (Fig.) Lipsit de expresivitate; anost, șters, plicticos; plat² (4). *Stil fad*. 3. Lipsit de vivacitate, de lumină. *Culoare fadă*. 4. (Fig.) Fără interes.
- FADING**, *fadinguri* s.n. (pr. *féding*; engl. *fading*) 1. Diminuare a intensității semnalelor radioelectrice captate de o antenă de recepție, cauzată de schimbările atmosferice. 2. Modificare a culorii unei țesături sub acțiunea apei, a luminii etc.
- FÁDO/FADÓ**, *fadouri* s.n. (port., fr. *fado*) Cântec popular portughez melancolic, cu acompaniament de chitară.
- FAETÓN¹**, *faetoane* s.n. (fr. *phaéton*) 1. Trăsură înaltă, ușoară și descoperită, cu patru roți și cu o copertină pentru scaunul din față. 2. Șaretă înaltă, ușoară, cu banchetă pentru persoane.
- FAETÓN²**, *faetoni* s.m. (fr. *phaéton*) Pasăre mare palmipedă, din mările tropicale și subtropicale, cu cioc roșu, ascuțit și coadă lungă.
- FAGACÉE**, *fagacee* s.f. (fr. *fagacée*) (La pl.) Familie de arbori și arbuști cu frunze alterne, cu flori mici și cu fructe achene; cupulifere; (și la sg.) arbore sau arbust din această familie.
- FAGO** (fr. *phago*-, gr. *phagein*) Element de compunere cu sensul de „a absorbi”, „a mânca”, în cuvinte ca: *fagocit*, *fagocitoză*.
- FAGOCÍT**, *fagocite* s.n. (fr. *phagocyte*) Celulă sanguină care absoarbe și digeră particulele străine din organism.
- FAGOCITĂR**, -Ă, *fagocitari*, -e adj. (fr. *phagocitaire*) Care se referă la fagocite sau la fagocitoză.
- FAGOCITÓZĂ**, *fagocitose* s.f. (fr. *phagocytose*) Proces de absorbire și digerare a bacteriilor și a altor particule străine care pătrund în organism de către fagocite sau de către alte celule animale.
- FAGÓT**, *fagoturifagoti* s.n./s.m. (it. *fagotto*, germ. *Fagott*) Instrument muzical de suflat din lemn, format dintr-un tub lung și un tub suplimentar, îndoit la capăt, cu un sistem de clape și ancie dublă.
- FAGOTÍST**, -Ă, *fagotiști*, -ste s.m. și f. (it. *fagottista*) Persoană care cântă la fagot.
- FAIANȚĂ**, *faianțez* vb. I (*faianță* + -a) A acoperi cu plăci de faianță.
- FAIANȚĂR**, *faianțari* s.m. (*faianță* + -ar, cf. fr. *faïencier*) Persoană care fabrică sau vinde faianță, care execută placaje de faianță; faianțator.
- FAIANȚĂTOR**, *faianțatori* s.m. (*faianța* + -tor) Faianțar.
- FAIANȚĂ**, *faianțe* s.f. (fr. *faïence*, it. *faenza*) Produs ceramic poros, smălțuit, care imită porțelanul; obiect făcut din acest produs.
- FAILIBIL**, -Ă, *failibili*, -e adj. (fr. *faillible*) Care este supus greșelii, care se poate înșela.
- FAILIBILITĂTE** s.f. (fr. *faillibilité*) Posibilitatea de a greși, de a se înșela.
- FĂIMĂ** s.f. (lat. *fama*, cf. *defăima*) Renum, popularitate, reputație, glorie, celebritate (1).
- FAIMÓS**, -OĂSĂ, *faimoși*, -oase adj. (fr. *fameux*, lat. *famosus*, cf. *faimă*) Cu renume; renumit, vestit, celebru (în bine sau în rău), legendar (2).
- FAIRPLAY** s.n. (pr. *fērplei*; engl. *fair-play*) Acceptare și respectare corectă, loială a regulilor unui joc, în sport, în afaceri etc.; joc cinstit.
- FALACIOS**, -OĂSĂ, *falacioase* adj. (fr. *fallacieux*) (Livr.) Amăgitor, înșelător.
- FALĂNGĂ**, *falange* s.f. (fr. *phalange*) 1. Fiecare dintre oasele mici articulate care formează degetele. 2. (În Grecia antică) Corp de soldați infanteriști înarmați cu lănci, așezați în rânduri lungi și compacte. 3. Grup de oameni care luptă pentru o cauză comună. 4. Grupare politică paramilitară, adesea de tip fascist.
- FALANGÉTĂ**, *falangete* s.f. (fr. *phalangette*) Ultima falangă a degetelor, care conține unghia.
- FALANGÍST**, *falangiști* s.m. (fr. *phalangiste*) Membru al falangei naționaliste spaniole.
- FALANSTÉR**, *falanstere* s.n. (fr. *phalanstère*) Asociație de producție în care muncitorii trăiesc în comunitate, potrivit sistemului bazat pe doctrina lui Charles Fourier.
- FALANSTERIÁN**, -Ă, *falansterieni*, -e s.m. și f., adj. (fr. *phalanstérien*) (Adept) al falansterianismului.
- FALANSTERIANÍSM** s.n. (*falansterian* + -ism) (Polit.) Fourierism.
- FALCONIFÓRMĂ**, *falconiforme* s.f. (fr. *falconiforme*) (La pl.) Ordin de păsări răpitoare de zi, cu aripi lungi, cu ciocul gros și încovoiat; (și la sg.) pasăre din acest ordin.
- FALÉRN** n.pr. n. (fr. *falerne*) Vin de calitate superioară produs în regiunea Campania (Italia).
- FALÉZĂ**, *faleze* s.f. (fr. *falaise*) 1. Mal mai înalt și abrupt de-a lungul lacurilor, al mărilor sau al oceanelor. 2. Fâșie de teren amenajată pentru plimbare de-a lungul unei faleze (1).
- FĂLIE**, *falii* s.f. (fr. *faille*) Ruptură în scoarța Pământului, provocată de o mișcare tectonică verticală

- însoțită de o deplasare laterală sau verticală a blocurilor separate; fractură (3), crăpătură.
- FALIMÉNT**, *falimente* s.n. (it. *fallimento*) 1. Starea de insolvabilitate a unui comerciant, a unui bancher sau a unei întreprinderi industriale, comerciale etc., declarată de o instanță judecătorească; bancrută, crah. 2. (Fig.) Ruină (2), eșec total, dezastru. 3. *A da faliment* = a se prăbuși economic; a nu reuși într-o acțiune.
- FALIMENTĂ**, *falimentez* vb. I (*faliment* + -a) 1. A da faliment. 2. A determina pe cineva să dea faliment.
- FALIMENTĂR**, -Ă, *falimentari*, -e adj. (*faliment* + -ar) 1. În stare de faliment; insolubil. 2. (Fig.) Ruinat, distrus.
- FALÍT**, -Ă, *faliti*, -te adj., s.m. și f. (it. *fallito*) (Persoană) în stare de faliment; ruinat.
- FALL-OUT** s.n. (pr. *foláut*; engl. *fall-out*) Cădere, pe suprafața Pământului, a unor pulberi radioactive din atmosferă, ca urmare a exploziilor nucleare.
- FALS**, -Ă, *falși*, -se (lat. *falsus*, it. *falso*) 1. Adj. Care nu este conform adevărului, inexact (1); imitat, artificial (1); factice (1), fictiv (1). 2. Adj. Prefăcut, disimulat, duplicitar, fățarnic, mincinos; histrionic. 3. Adj. (Despre sunete) Nearmonios, distonant. 4. S.n. Obiect contrafăcut. 5. S.n. Act cu adaosuri sau ștersături, cu semnătura falsificată, făcut pentru a înșela, care constituie o infracțiune.
- FALSÉT**, *falsete* s.n. (it. *falsetto*) Sunet sau grup de sunete din registrul acut al vocii unui cântăreț, produs prin vibrația părții superioare a corzilor vocale; executare falsă a unei lucrări muzicale.
- FALSIFICĂ**, *falsific* vb. I (fr. *falsifier*, lat. *falsificare*) 1. A face un lucru să semene cu altul, cu intenția de a înșela; a plâsmui, a escamota (2), a contraface; (spec.) a comite un fals (5). 2. A prezenta ceva altfel decât este; a denatura (1), a altera (2).
- FALSIFICĂRE**, *falsificări* s.f. (de la *falsifica*) Contrafacere, simulare; surogat (2).
- FALSIFICATÓR**, -OÁRE, *falsificatori*, -oare s.m. și f. (fr. *falsificateur*) Persoană care comite un fals (5).
- FALSITÁTE** s.f. (it. *falsità*, lat. *falsitas*, -atis) 1. Lipsă de adevăr; perversitate (3). 2. Atitudine, comportare fățarnică; ipocrizie, duplicitate.
- FALȚ**, *falțuri* s.n. (germ. *Falz[eisen]*) 1. Tăietură făcută de-a lungul marginii unei piese (scândură, piatră etc.), pentru îmbinarea cu altă piesă; îmbinare a foilor de tablă subțire prin îndoirea, una peste alta, a marginilor alăturate. 2. Clește special pentru tragerea pe calapod a fetelor încălțăminte. 3. Bențiță de pânză sau de hârtie rezistentă de care se lipesc planșele într-un volum, hărțile într-un atlas, tablourile într-un album etc.
- FALÚN**, *falune* s.n. (fr. *falun*) Rocă sedimentară din zona de litoral a mării, bogată în resturi de cochilii fosile, folosită ca îngrășământ.
- FÁLUS**, *falusuri* s.n. (fr., lat. *phallus*) 1. Reprezentare a organului genital masculin în erecție, simbol al forței de reproducere a naturii, care se purta în vechime la anumite ceremonii sau sărbători. 2. Membrul viril; penis.
- FAMÁT**, -Ă, *famați*, -te adj. (fr. [mal] *famé*) Rău famat = care are o reputație proastă.
- FAMÉLIC**, -Ă, *famelici*, -ce adj. (fr. *famélique*, lat. *famelicus*) (Livr.) Chinuit de foame; înfometat, flămând.
- FAMILIÁL**, -Ă, *familiali*, -e adj. (fr. *familial*) Care ține de familie (1), destinat familiei, de familie; casnic, domestic (2).
- FAMILIÁR**, -Ă, *familiari*, -e adj. (fr. *familier*, lat. *familiaris*) 1. (Despre exprimare, stil) Simplu (2); obișnuit, fără pretenții. 2. (Despre comportări, oameni) Prietenos, cordial, intim (2). 3. Cunoscut, știut.
- FAMILIARÍSM**, *familiarisme* s.n. (*familiar* + -ism) Intimitate, prietenie exagerată între membrii aceluiași colectiv.
- FAMILIARITÁTE**, *familiarități* s.f. (fr. *familiarité*, lat. *familiaritas*, -atis) Purtare, atitudine familiară; intimitate exagerată; (la pl.) gesturi, cuvinte, fapte etc. permise între prieteni apropiați.
- FAMILIARIZÁ**, *familiarizez* vb. I (fr. *familiariser*) A (se) obișnui cu (ceva); a (se) deprinde cu ceva, a (se) aclimatiza.
- FAMÍLIE**, *familii* s.f. (lat. *familia*, it. *famiglia*, fr. *famille*) 1. Formă socială de bază, realizată prin căsătorie care îi unește pe soți și copiii acestora. 2. Totalitatea persoanelor legate prin raporturi de rudenie, care descind dintr-un strămoș comun. 3. Grup de ființe, de elemente, de combinații chimice sau de obiecte care au caractere comune. 4. Casă, cămin. 5. (Bot., zool.) Categorie sistematică inferioară ordinului. 6. Grup de limbi care au aceeași origine, provenind dintr-o limbă comună. 7. *Familie de cuvinte* = totalitatea cuvintelor, derivate și compuse, care au aceeași rădăcină.
- FAMILÍST**, -Ă, *familiști*, -ste s.m. și f. (*familie* + -ist) Persoană care și-a întemeiat o familie (1).
- FAN**, *fani* s.m. (engl., fr. *fan*) Admirator, suporter entuziast al unei vedete, al unei mișcări artistice etc.; simpatizant.

FANÁ, *fanéz* vb. I (fr. *faner*) 1. (Despre flori, legume) A se ofili, a se veșteji. 2. (Despre oameni) A-și pierde strălucirea, proștețimea.

FANÁT, -*Ă*, *fanați*, -*te* adj. (cf. fr. *fané*) Ofilit, veștejit, trecut.

FANÁTIC, -*Ă*, *fanatici*, -*ce* (fr. *fanatique*, lat. *fanaticus*) 1. Adj., s.m. și f. (Om) stăpănit de fanatism; (om) pătimaș, intolerabil. 2. Adj. (Despre sentimente, manifestări ale oamenilor) Care exprimă, trădează fanatism.

FANATISM s.n. (fr. *fanatisme*) Zel excesiv, exaltare, pasiune oarbă pentru o convingere, pentru o persoană, pentru o religie, pentru un partid etc. și intoleranță față de convingerile altora; (p. restr.) fundamentalism.

FANATIZĂ, *fanatizez* vb. I (fr. *fanatiser*) A face (ca cineva) să devină fanatic.

FANDĂ, *fandez* vb. I (fr. *fendre*) A face un pas mare înainte, lateral, oblic sau înapoi, cu un picior îndoit și cu celălalt perfect întins; (la scrimă) a fenta.

FANDANGO, *fundango* s.n. (fr., sp. *fundango*) Dans popular spaniol în perechi, executat în ritm vioi, cu acompaniament de chitară și de castaniete; melodie după care se execută acest dans.

FANÉRĂ, *fanere* s.f. (fr. *phanère*) Anexă a pielii vertebratelor (păr, unghii), cu rol de protecție a organismului.

FANERÍT s.n. (engl. *phanerite*) Material plastic compus din foi de placaj impregnate cu rășină de bachelită, utilizat la confecționarea carcaselor aparatelor electrotehnice, de radio și de televiziune; lignofoliu.

FANERO- (fr. *phanéro-*, gr. *phaneros*) Element de compunere cu sensul de „vizibil”, „aparent”, „extern”, în cuvinte ca: *fanerofite*, *fanerogame*.

FANEROFITĂ, *fanerofite* s.f. (fr. *phanérophYTE*) (La pl.) Nume dat plantelor lemnoase (arbori și arbuști); (și la sg.) plantă din acest grup.

FANEROGĂMĂ, *fanerogame* s.f. (fr. *phanérogame*) (Bot.) Spermatofită.

FANFĂRĂ, *fanfare* s.f. (fr. *fanfare*) Ansamblu muzical militar format din persoane care cântă la instrumente de suflat și de percuție.

FANFARÓN, -*OĂNĂ*, *fanfaroni*, -*oane* s.m. și f., adj. (fr. *fanfaron*) (Persoană) care își atribuie calități pe care nu le are; lăudăros.

FANFARONĂDĂ, *fanfaronade* s.f. (fr. *fanfaronnade*) Vorbă sau faptă de fanfaron; lăudăroșenie, gasconadă; rodomontadă.

FANGOTERAPIE s.f. (fr. *fangothérapie*) Terapie cu nămoluri naturale, în reumatism, nevralgii etc.

FANIÓN, *fanioane* s.n. (fr. *fanion*) Steguleț colorat pentru semnalizări (în armată, la căile ferate etc.).

FANÓN, *fanoane* s.n. (fr. *fanon*) 1. Fiecare dintre lamelele cornoose fixate de maxilarul superior al balenelor. 2. Cută a pielii care atarnă sub gâtul bovinelor; salbă.

FANTASC, -*Ă*, *fantaști*, -*ste* adj. (fr. *fantasque*) Ciudat, bizar.

FANTASCIENȚIST, *fantasciențiști* s.m. (pr. *fantascientist*; it. *fantascientista*) Autor de literatură sau de filme științifico-fantastice.

FANTASÍN, *fantasini* s.m. (fr. *fantassin*, it. *fantaccino*) Infanterist (în Franța și în Italia).

FANTASMAGÓRIC, -*Ă*, *fantasmagorici*, -*ce* adj. (fr. *fantasmagorique*) Care ține de fantasmagorie; ireal, fantastic (1).

FANTASMAGORIE, *fantasmagorii* s.f. (fr. *fantasmagorie*) 1. Idee, imagine fantastică, ireală; închipuire, vedenie. 2. (Fig.) Idee bizară; aberație (3), elucubrație.

FANTASMĂTIC, -*Ă*, *fantasmatici*, -*ce* adj. (fr. *fantasmatique*) Al fantasmei, de fantasmă.

FANTĂSMĂ, *fantasme* s.f. (fr. *fantasme*, ngr. *fantasma*) 1. Fantomă (1), stafie. 2. (Fig.) Imagine ireală; produs al imaginației; iluzie (2), himeră (1).

FANTĂST, -*Ă*, *fantaști*, -*ste* s.m. și f. (germ. *Phantast*) (Livr.) Persoană care are idei fantastice; original (5), visător, fantezist (1).

FANTĂSTIC, -*Ă*, *fantastici*, -*ce* adj. (fr. *fantastique*, lat. *phantasticus*) 1. Creat, plăsmuit de imaginație; ireal, himeric; fabulos (2), fantasmagoric. 2. Extraordinar, grozav, minunat.

FANTAȘTIINȚĂ s.f. (cf. it. *fantascienza*) Ficțiune științifică.

FANTAZĂ, *fantazez* vb. I (*fantazie* + -a, cf. germ. *phantasieren*) (Livr.) A-și imagina, a plăsmui fantasmă.

FĂNTĂ, *fante* s.f. (fr. *fente*) 1. Deschizătură alungită și strâmtă într-un perete, într-o placă, într-un disc etc.; crăpătură. 2. (În forma *fentă*) Tăietură executată perpendicular pe o țesătură.

FĂNTE, *fânți* s.m. (it. *fante*) 1. Bărbat (tânăr) afemeiat; filfizon. 2. Carte de joc care înfățișează un valet (3).

FANTEZIE, *fantezii* s.f. (fr. *fantaisie*) 1. Imagine (în artă, în știință); plăsmuire, imaginație. 2. Capriciu (1), ciudățenie, bizarerie. 3. Improvizație muzical-instrumentală; ricercar.

FANTEZÍST, -*Ă*, *fanteziști*, -*ste* adj. (fr. *fantaisiste*) 1. Bazat pe fantezie; plăsmuit, născocit, imaginat (1); fantast. 2. Conduc după imaginație; romanes (2); rupt de realitate; utopist.

- FANTOMÁTIC**, -Ă, *fantomatici*, -ce adj. (fr. *fantomatique*) Cu aspect de fantomă; care ține de fantomă; (fig.) care nu există în realitate.
- FANTÓMĂ**, *fantome* s.f. (fr. *fantôme*) 1. Apariție cu aspect ireal; ființă ireală, imaginară; nălucă, fantasmă (1), stafie, strigoi, spectru (4), lemuri; (fig.) plâsmuire, aparență (1). 2. Persoană sau lucru care există numai în imaginație.
- FANTÓȘĂ**, *fantoșe* s.f. (fr. *fantoche*) (Livr.) 1. Marionetă (1). 2. Persoană sau caracter care se lasă dominat de cineva; om fără personalitate; individ nerios.
- FANZÍN**, *fanzine* s.n. (cf. it. *fanzine*) Ziar tipărit cu mijloace modeste, destinat unui număr restrâns de cititori.
- FÁPȚIC**, *faptice* adj. (*fapt* + -ic, cf. germ. *faktisch*) Care se referă la fapte, la împrejurări; care înregistrează faptele (fără a le interpreta). *Material faptic*.
- FAR**, *faruri* s.n. (fr. *phare*, lat. *pharus*, it. *faro*) 1. Turn de coastă luminat noaptea, reper în navigația maritimă; dispozitiv analog folosit în navigația aeriană. 2. Corp de iluminat (reflector) montat la vehicule, la locomotive etc. 3. (Fig.) Persoană, faptă etc. care servește ca ghid sau ca model.
- FARÁD**, *farazi* s.m. (fr. *farad*) Unitate de măsură pentru capacitatea electrică.
- FARADIZÁRE**, *faradizări* s.f. (cf. fr. *faradisation*) Terapie cu ajutorul curenților de inducție, folosită în psihiatrie, în atrofia musculară.
- FARADMÉTRU**, *faradmetre* s.n. (fr. *faradmètre*, engl. *faradmetre*) Instrument folosit pentru măsurarea capacității electrice a condensatoarelor.
- FARANDÓLĂ**, *farandole* s.f. (fr. *farandole*) Dans provensal în ritm vioi, în care participanții formează un lanț; melodie după care se execută acest dans.
- FARAÓN**, *faraoni* s.m. (fr. *pharaon*) 1. Titlu pe care îl purta suveranul, în Egiptul antic. 2. (Fam.; ir.) Țigan. 3. (Înv.) Joc de cărți asemănător cu stosul.
- FARAÓNIC**, -Ă, *faraonici*, -ce adj. (fr. *pharaonique*) 1. Care se referă la faraoni (1), la epoca acestora. 2. (Fig.) De mari proporții.
- FARD**, *farduri* s.n. (fr. *fard*) Produs cosmetic pentru colorat fața, pleoapele și buzele; machiaj, make-up.
- FARDÁ**, *fardez* vb. I (fr. *farder*) A(-și) da cu fard, a (se) machia.
- FARÍN** adj. invar. (fr. *farine*) (Despre produse alimentare, mai ales zahăr) Care se prezintă sub formă de pudră fină.
- FARINACÉU**, -CÉE, *farinacei*, -cee adj. (fr. *farinacé*, lat. *farinaceus*) Ca făina; făinos, farinos.
- FARINGÁL**, -Ă, *faringali*, -e adj. (fr. *pharyngal*) De faringe; (despre sunete) care se articulează sau se formează în faringe.
- FARÍNGE**, *faringe* s.n. (it. *faringe*, cf. fr. *pharynx*) Canal musculos și membranos în formă de pâlnie, situat între cavitatea bucală și esofag.
- FARINGIÁN**, -Ă, *faringieni*, -e adj. (fr. *pharyngien*) Referitor la faringe; localizat în faringe.
- FARINGÍSM** s.n. (fr. *pharyngisme*) Iritație a faringelui.
- FARINGÍTĂ**, *faringite* s.f. (fr. *pharyngite*) Inflamație a mucoasei faringelui.
- FARINGO-** (fr. *pharyngo-*, gr. *pharynx*) Element de compunere cu sensul de „faringe”, în cuvinte ca: *faringologie*, *faringoragie*.
- FARINGOLARINGÍTĂ**, *faringolaringite* s.f. (fr. *pharyngo-laryngite*) Boală manifestată prin inflamarea simultană a faringelui și a laringelui.
- FARINGOLÓGIC**, -Ă, *faringologici*, -ce adj. (germ. *pharyngologisch*) Referitor la faringologie.
- FARINGOLOGÍE** s.f. (fr. *pharyngologie*) Studiul faringelui și al bolilor acestuia.
- FARINGOSCÓP**, *faringoscoape* s.n. (fr. *pharyngoscope*) Instrument folosit pentru examinarea faringelui.
- FARINGOSCOPIE**, *faringoscopii* s.f. (fr. *pharyngoscopie*) Examinare a faringelui cu ajutorul faringoscopului.
- FARINÓS**, -OÁSĂ, *farinoși*, -oase adj. (fr. *farineux*) De natura făinii; farinaceu; (despre organele plantelor) acoperit cu o pulbere fină, prăfoasă.
- FARISÉIC**, -Ă, *fariseici*, -ce adj. (fr. *pharisäische*, cf. *fariseu*) Ipocrit, prefăcut, fățarnic.
- FARISEÍSM** s.n. (fr. *pharisaïsme*, cf. *fariseu*) Caracterul fariseilor; ipocrizie, fățarnicie, duplicitate.
- FARMACEÚTIC**, -Ă, *farmaceutici*, -ce adj. (fr. *pharmaceutique*, lat. *pharmaceuticus*) Care se referă la farmacie, care aparține farmaciei; oficial.
- FARMACÍE**, *farmacii* s.f. (fr. *pharmacie*, lat. *pharmacia*) 1. Știință care are ca obiect prepararea, păstrarea, distribuția și controlul medicamentelor. 2. Magazin, loc special amenajat unde se prepară și se vând medicamente. 3. Dulăpior sau trusă mică pentru medicamente.
- FARMACÍST**, -Ă, *farmaciști*, -ste s.m. și f. (*farmacie* + -ist, cf. it. *farmacista*) Titularul unei diplome în farmacie, care lucrează într-un laborator, într-o farmacie.
- FARMACO-** (fr. *pharmaco-*, gr. *pharmakon*) Element de compunere cu sensul de „medicament”, în cuvinte ca: *farmacofilie*, *farmacofobie*.

- FARMACOFOBIE** s.f. (engl. *pharmacophobia*) Teama bolnăvicioasă de medicamente.
- FARMACOGNOZIE** s.f. (fr. *pharmacognosie*) Studiul medicamentelor de origine vegetală, animală sau minerală (în cadrul chimiei farmaceutice).
- FARMACOGRAFIE** s.f. (fr. *pharmacographie*) Prescripție de medicamente; receptură (1).
- FARMACOLÓG, -Ă**, *farmacologi, -ge* s.m. și f. (fr. *pharmacologue*) Specialist în farmacologie.
- FARMACOLÓGIC, -Ă**, *farmacologici, -ce* adj. (fr. *pharmacologique*) Care se referă la farmacologie.
- FARMACOLOGIE** s.f. (fr. *pharmacologie*) Știință care studiază natura, clasificarea, compoziția chimică și proprietățile medicamentelor.
- FARMACOMANIE** s.f. (fr. *pharmacomanie*) Mania de a administra sau de a lua medicamente.
- FARMACOPÉE**, *farmacopei* s.f. (fr. *pharmacopée*) Manual standardizat care cuprinde rețete sau formule pentru prepararea medicamentelor, indicații pentru controlul produselor farmaceutice și descrierea acestora.
- FARMACOTERAPIE** s.f. (fr. *pharmacothérapie*) Tratamentele bolilor cu ajutorul medicamentelor.
- FARNIÊNTE** s.n. (it. *far niente*) (Livr.) Lenevie, inactivitate.
- FÁRSĂ**, *farse* s.f. (fr. *farce*) 1. Comedie ușoară, scurtă, în care comicul rezultă din situații hazlii. 2. Păcăleală, mascaradă, pantalonadă, festă (1), glumă.
- FARSÓR, -OÁRE**, *farsori, -oare* s.m. și f. (fr. *farceur*) 1. Persoană care se ține de păcăleli, de glume. 2. Impostor, șarlatan.
- FASCICUL, fascicule** s.n. (fr. *fascicule*, lat. *fasciculus*) 1. Grup de elemente de același fel dispuse în mănunchi. 2. Grup de fibre musculare, nervoase sau conjunctive. 3. Țesut format din fibrele lemnoase și liberiene ale unei plante. 4. (Mat.) Fascicul de drepte = mulțimea de drepte care trec printr-un punct fix.
- FASCICULÁT, -Ă**, *fasciculați, -te* adj. (fr. *fasciculé*) În formă de fascicul, de mănunchi, de tufă.
- FASCÍCULĂ, fascicule** s.f. (fr. *fascicule*) Fiecare dintre fragmentele unei lucrări publicate în părți succesive; broșură; coală tipografică fâlțuită.
- FASCINĂ, fascinez** vb. I (fr. *fasciner*, lat. *fascinare*) 1. A atrage (pe cineva) în mod irezistibil cu privirea; a magnetiza; a subjuga (2); a încânta foarte tare (pe cineva). 2. A fermeca, a seduce, a captiva prin frumusețe, inteligență etc.; a hipnotiza (2).
- FASCINÁNT, -Ă**, *fascinanți, -te* adj. (fr. *fascinant*) Care fascinează; hipnotic (3), captivant, fermecător; fascinator, magnetizant.
- FASCINATOR, -OÁRE**, *fascinatori, -oare* adj. (fr. *fascinateur*, lat. *fascinator*) Fascinant.
- FASCINÁȚIE, fascinații** s.f. (fr. *fascination*, lat. *fascinationis*) Atracție irezistibilă față de cineva sau de ceva; captivare, vrajă, șarm, seducție (1), hipnoză (2).
- FASCÍNĂ, fascine** s.f. (it. *fascina*, fr. *fascine*) Mănunchi de nuiele folosit în lucrări de fortificație sau de terasament.
- FASCIOLÓZĂ** s.f. (fr. *fascioloze*) Boală parazitară specifică rumegătoarelor, produsă de viermele de gălbează; distomatoză.
- FASCÍSM** s.n. (it. *fascismo*, fr. *fascisme*) 1. Regim instaurat în Italia, în anul 1922, de Benito Mussolini, bazat pe naționalism, teroare și agresiune. 2. Dictatură și practică urmărind instaurarea unui regim fascist.
- FASCÍST, -Ă**, *fasciști, -ste* adj., s.m. și f. (it. *fascista*, fr. *fasciste*) (Partizan) al fascismului.
- FASCIZĂ, fascizez** vb. I (fr. *fasciser*) A introduce fascismul, a instaura un regim fascist.
- FASÓN, fasoane** s.n. (fr. *façon*) 1. Aspect (1), înfățișare. 2. Croială, model al unei haine. 3. (Fig.; la pl.) Mofturi, nazuri, fandoseli.
- FASONÁ, fasonez** vb. I (fr. *façonner*) 1. A da o anumită formă unui obiect (prin prelucrare); a cizela (1). 2. (Fig.) A modela caracterul, personalitatea prin educație sau prin deprindere.
- FASONÁJ** s.n. (fr. *façonnage*) Fasonare.
- FASONATOR, -OÁRE**, *fasonatori, -oare* s.m. și f. (*fasona + -tor*) Lucrător care fasonază.
- FAST¹** s.n. (fr. *faste*, lat. *fastus*) Strălucire, lux ostentativ, măreție, splendoare (1); ceremonie (1), pompă² (1).
- FAST², -Ă**, *faști, -ste* adj. (fr. *faste*, lat. *fastus*) (Despre zile, împrejurări, evenimente) Favorabil, prielnic, fericit (pentru cineva).
- FAST-FOOD, fast-fooduri** s.n. (pr. *fastfid*; engl. *fast-food*) Restaurant unde se mănâncă rapid și ieftin; mâncare la minut.
- FASTIDIÓS, -OÁSĂ**, *fastidioși, -oase* adj. (fr. *fastidieux*, lat. *fastidiosus*) (Livr.) Plicticos, anost, searbăd, monoton (2).
- FASTIGIÁT, -Ă**, *fastigiați, -te* adj. (fr. *fastigié*) (Despre arbori) Care are ramurile îndreptate în sus, paralel cu trunchiul.
- FASTUÓS, -OÁSĂ**, *fastuoși, -oase* adj. (fr. *fastueux*, lat. *fastuosus*) Care etalează un lux exagerat; plin de fast¹, măreț; pompos (1), somptuos, splendid.
- FÁSUNG, fasunguri** s.n. (germ. *Fassung*) Piesă în care se înșurubează becul electric; dulie.

- FAȘIONABIL**, -Ă, *fașionabili*, -e adj. (engl. *fashionable*) (Rar) Conform modei, care ține de moda lumii elegante, referitor la această modă.
- FATAL**, -Ă, *fatali*, -e adj. (fr. *fatal*, lat. *fatalis*) 1. Predestinat; funest, nefast, fatidic. 2. Nefericit, trist. 3. Inevitabil, de neînălțurat, ineluctabil; mortal (1).
- FATALISM** s.n. (fr. *fatalisme*) Doctrină religioasă sau filosofică potrivit căreia evenimentele, viața sunt determinate de destin; atitudinea omului care crede în destin.
- FATALIST**, -Ă, *fataliști*, -ste (fr. *fataliste*) 1. Adj. Referitor la fatalism, bazat pe fatalism. 2. S.m. și f., adj. (Persoană) care crede în fatalitate, în forța destinului.
- FATALITATE**, *fatalități* s.f. (fr. *fatalité*, lat. *fatalitas*, -atis) 1. Forță supranaturală care ar predetermina cursul evenimentelor, viața oamenilor; soartă, destin (2), fatum, karma. 2. Caracter fatal. 3. Concurs de împrejurări nefericite, imprevizibile și inevitabile.
- FATALMENTE** adv. (it. *fatalmente*, fr. *fatalement*) În mod fatal, inevitabil.
- FĂTA MORGĂNA** loc. s.f. (it. *fata morgana*) 1. Fenomen optic prezent în regiunile calde, prin care imaginile obiectelor situate la (sau dincolo de) orizont par mai apropiate și răsturnate, reflectate într-o apă; nălucire. 2. (Fig.) Iluzie trecătoare.
- FATIDIC**, -Ă, *fatidici*, -ce adj. (fr. *fatidique*, lat. *fatidicus*) (Livr.) Care aduce nenorociri; predestinat, profetic; fatal (1).
- FATIGABILITATE** s.f. (fr. *fatigabilité*) (Coeficient de) oboseală.
- FATRASIE**, *fatrasii* s.f. (fr. *fatrasie*) Gen literar medieval cu un caracter satiric, alcătuit din dictoane, proverbe etc.
- FATUITATE** s.f. (fr. *fatuité*, lat. *fatuitas*, -atis) (Livr.) Îngâmfare, înfumurare.
- FÁTUM** s.n. (fr., lat. *fatum*) (Livr.) Destin (2); fatalitate (1).
- FAȚADĂ**, *fațade* s.f. (fr. *façade*, cf. *față*) 1. Fiecare dintre fețele exterioare ale unei clădiri. 2. Latura dinspre stradă a unei clădiri, unde se află intrarea principală. 3. *De fațadă* = de formă, de ochii lumii.
- FAȚETĂ**, *fațetez* vb. I (fr. *facetter*) A șlefui, a tăia în fațete (pietre prețioase).
- FAȚETĂ**, *fațete* s.f. (fr. *facette*, cf. *față*) 1. Suprafață plană, de dimensiuni reduse, a unui corp geometric; fiecare dintre fețele (șlefuite ale) unei pietre prețioase, ale unui obiect, ale unui metal etc. 2. (Fig.) Aspect divers.
- FĂULT**, *faulturi* s.n. (engl. *fault*) (În unele jocuri sportive) Act nesportiv care constă în împiedicarea unui adversar de a acționa în terenul de joc (prin lovire intenționată, trântire, împingere etc.), sancționat de arbitru.
- FAULTĂ**, *faultez* vb. I (engl. *fault*) A comite un fault.
- FĂUN**, *fauni* s.m. (lat. *faunus*) Divinitate romană protectoare a câmpiilor, pădurilor și turmelor, reprezentată ca un bărbat cu picioare și coame de țap.
- FĂUNĂ** s.f. (fr. *faune*) 1. Totalitatea speciilor de animale dintr-o anumită regiune, dintr-o epocă geologică etc. 2. (Peior.) Grup de persoane care frecventează localuri deocheate.
- FAUNESC**, -Ă, *faunesți* adj. (fr. *faunesque*) De faun; referitor la faun.
- FAUNIST**, -Ă, *fauniști*, -ste s.m. și f. (germ. *Faunist*) Specialist în faunistică.
- FAUNISTIC**, -Ă, *faunistici*, -ce (*faună* + -istic, germ. *faunistisch/Faunistik*) 1. Adj. De faună. 2. S.f. Știință care se ocupă cu studiul faunei.
- FAVELĂ**, *favele* s.f. (sp. *favela*) Cartier sărac, în America Latină.
- FAVOÁRE**, *favoruri* s.f. (fr. *favor*) 1. Bunăvoință care se acordă preferențial; protecție (1); avantaj, privilegiu (2), concesie, hatâr. 2. (La pl.) Semne de afecțiune date de o femeie unui bărbat. 3. *În favoarea cuiva* = în folosul, în profitul cuiva.
- FAVORABIL**, -Ă, *favorabili*, -e adj. (fr. *favorable*, lat. *favorabilis*) 1. Prielnic, propice, avantajos. 2. Binevoitor, benefic.
- FAVORIT**, -Ă, *favoriți*, -te (fr. *favori*, -ite, it. *favorito*, rus. *favorit*) 1. Adj. Care este preferat de cineva, pe care cineva îl place mai mult. 2. S.m. și f. (Spec.) Persoană preferată; persoană care se bucură de protecția cuiva. 3. S.f. (Spec.) Amanta preferată a unui rege etc. 4. S.m. și f. Concurrent, echipă cu șansele cele mai mari de a câștiga o competiție (sportivă). 5. S.m. (Mai ales la pl.) Perciune.
- FAVORITISM**, *favoritisme* s.n. (fr. *favoritisme*) Acor-dare ilegală, abuzivă și injustă de favoruri.
- FAVORIZĂ**, *favorizez* vb. I (fr. *favoriser*) 1. A fi favorabil, prielnic, a înlesni desfășurarea a ceva; a facilita. 2. A acorda cuiva o favoare, a sprijini (abuziv) pe cineva; a avantaja, a privilegia, a proteja (1).
- FAVORIZĂNT**, -Ă, *favorizanți*, -te adj. (fr. *favorisant*) Care favorizează.
- FAVORIZĂRE** s.f. (de la *favoriza*) Favorizarea infractorului = ajutor dat unui infractor pentru a-l scăpa de urmărire, de judecată sau de executarea pedepsei.

- FÁVUS**, *favusuri* s.n. (fr. *favus*) Dermatoză a pielii capului, cauzată de o ciupercă microscopică.
- FAX**, *faxuri* s.n. (engl. *fax*) 1. Telecopie. 2. Telecopiator, telefax.
- FAXĂ**, *faxez* vb. I (fr. *faxer*) A transmite prin fax.
- FAZÁN**, *fazani* s.m. (rus. *fazan*, cf. fr. *faisan*) 1. Păsare originară din Asia, de mărimea unei găini, fără creastă, cu o coadă lungă, cu pene frumos colorate și carne foarte apreciată. 2. (Ir.) Naiv (1), fraier. 3. (Fam.) *A pica de fazan* = a fi păcălit (din naivitate).
- FAZANERIE**, *fazanerii* s.f. (germ. *Fazanerie*) Crescătorie de fazani.
- FAZĂ**, *faze* s.f. (fr. *phase*) 1. Etapă, perioadă, stadiu, punct al evoluției unui proces, al unui fenomen; aspect (1). 2. Fiecare dintre aspectele succesive ale Lunii sau ale unor planete luminate de Soare, în raport cu Pământul. 3. Fiecare dintre componentele unui sistem de circuite electrice. 4. (Fiz.) Argumentul unei mărimi care variază sinusoidal în timp și se exprimă în orice moment. 5. *A fi pe fază* = a acționa prompt, la momentul potrivit.
- FAZENDĂ**, *fazende* s.f. (port., fr. *fazenda*) Plantație vastă, în Brazilia; proprietate funciară mare.
- FAZIC**, -Ă, *fazici*, -ce adj. (germ. *phasisch*) Pe faze, care alternează cu regularitate.
- FAZITRÓN**, *fazitroane* s.n. (fr. *phasitron*) Tub electronic cu fascicul care modulează faza oscilațiilor de înaltă frecvență.
- FAZMÉTRU**, *fazmetre* s.n. (fr. *phasemètre*) Instrument folosit pentru măsurarea diferenței de fază între mărimi electrice de aceeași frecvență.
- FAZOTRÓN**, *fazotroane* s.n. (fr., engl. *phasotron*, germ. *Phasotron*) (Fiz.) Sincrociclotron.
- FEBLÉȚE** s.f. (fr. *faiblesse*) Slăbiciune, preferință, atracție pentru cineva sau pentru ceva; persoană pentru care se manifestă o asemenea slăbiciune, o atracție deosebită.
- FEBRĂ** s.f. (lat. *febris*, it. *febbre*) 1. Temperatură ridicată a corpului (peste 37°C, la oameni), în unele boli; pirexie. 2. (Fig.) Agitație (2), încordare (înaintea sau în timpul unui eveniment).
- FEBRICITĂ**, *febricitéz* vb. I (fr. *febriciter*) A face febră (1).
- FEBRICITĂȚE** s.f. (fr. *febricité*) 1. Tendința de a face febră (1). 2. (Fig.) Entuziasm.
- FEBRIFŪG**, -Ă, *febrifugi*, -ge adj., s.n. (fr. *febrifuge*, lat. *febrifugia*) (Substanță, medicament) care scade sau suprimă febra; antifebril, antipiretic, antitermic.
- FEBRIGÉN**, -Ă, *febrigeni*, -e adj. (fr. *febrigène*) Care produce febră.
- FEBRIL**, -Ă, *febrili*, -e adj. (fr. *fébrile*, lat. *febrilis*) 1. Care se manifestă prin febră. *Boală febrilă*. 2. (Fig.) Care manifestă o agitație vie; nervos (3), încordat, însuflețit. 3. (Econ.) *Capitaluri febrile* v. *hot money*.
- FEBRILITĂȚE** s.f. (fr. *fébrilité*) Încordare; activitate intensă, agitație.
- FEBRUÁLII** n.pr. f. pl. (fr. *fébruales*) (La vechii romani) Sărbători care se celebrău în luna februarie, cu ofrande aduse morților și zeului Februus, purificatorul sufletelor omenesti.
- FEBRUĂRIE** s.m. (lat. *februarius*) A doua lună a anului, de 28 de zile (sau 29 de zile, în anii bisecți).
- FECĂL**, -Ă, *fecale* adj. (fr. *fécal*) *Materie fecală* (și substantivat, f.pl.) = excremente.
- FECALÓM**, *fecaloame* s.n. (fr. *fécalome*) Acumulare patologică de fecale uscate în colon sau în rect; scatom.
- FECŪLĂ**, *fecule* s.f. (fr. *fécule*, lat. *faecula*) Amidon obținut din cartofi, din rădăcinile de manioc etc.
- FECULÉNT**, -Ă, *feculenți*, -te adj. (fr. *féculent*) Care conține feculă; hrănitor.
- FECULÉNȚĂ** s.f. (fr. *féculence*) Calitatea de a fi feculent.
- FECŪND**, -Ă, *fecunzi*, -de adj. (fr. *fécond*, lat. *fecundus*) 1. Capabil de reproducere, de înmulțire rapidă; prolific (1). 2. (Fig.) Roditor, fertil (2), bogat; generos (2). 3. (Fig.) Care scrie, compune, publică multe opere¹ (2); prodigios, productiv.
- FECUNDĂ**, *fecundez* vb. I (fr. *féconder*, lat. *fecundare*) A face (ceva să devină) fecund; a provoca o fecundație.
- FECUNDĂBIL**, -Ă, *fecundabili*, -e adj. (fr. *fécondable*) Care poate fi fecundat.
- FECUNDĂȚIE**, *fecundații* s.f. (fr. *fécondation*, cf. *fecunda*) Unire a două celule sexuale de sex opus, din care rezultă o singură celulă-ou; fecundare.
- FECUNDITĂȚE** s.f. (fr. *fécondité*, lat. *fecunditas*, -atis) 1. Capacitatea unui organism de a se reproduce; fertilitate (1); capacitatea unui teren de a produce mult; rodnicie. 2. (Fig.) Capacitatea de a scrie, de a compune, de a publica mult și în diverse domenii.
- FEDERÁL**, -Ă, *federali*, -e adj. (fr. *fédéral*) 1. Referitor la o federație (de state); federativ. 2. *Stat federal* = federație.
- FEDERALÍSM** s.n. (fr. *fédéralisme*) Sistem politic și juridic în care mai multe state independente se află sub autoritate superioară; guvernare federativă.
- FEDERALÍST**, -Ă, *federaliști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *fédéraliste*) (Adept) al federalismului.

- FEDERALIZĂ**, pers. 3 *federalizează* vb. I (fr. *fédéraliser*) (Despre state) A se uni într-o federație.
- FEDERÁT**, *federați* s.m. (fr. *fédéré*, lat. *foederatus*)
1. (Mai ales la pl.) Persoană ce făcea parte din populațiile așezate la granițele Imperiului Roman, care apărau aceste granițe în schimbul unor avantaje.
2. Membrul găzii naționale în timpul Comunei din Paris, în anul 1871.
- FEDERATÍV**, -Ă, *federativi*, -e adj. (fr. *fédératif*)
Care se referă la o federație (1), constituit într-o federație; federal (1).
- FEDERĂȚIE**, *federații* s.f. (fr. *fédération*) 1. Uniune de state cu autonomie proprie și cu un singur guvern central; stat federal. 2. Asociație de organizații (profesionale, sportive) naționale sau internaționale aflate sub o autoritate comună; ligă, confederație (2).
- FÉE**, *fee* s.f. (fr. *fée*) (Livr.) Zână.
- FEEDBACK**, *feedbackuri* s.n. (pr. *fidbec*; engl., fr. *feed-back*) 1. Proces de corectare și de reglare în retur a unui sistem de informații (biologice, tehnice etc.) în centrul de comandă al acestuia; cauzalitate inelară; conexiune inversă; retroacțiune (2), reacție (3). 2. Întoarcere, revenire.
- FEELING** s.n. (pr. *filin*; engl. *feeling*) Stare afectivă deosebită; simțire, simțământ.
- FEÉRIC**, -Ă, *feerici*, -ce adj. (fr. *féerique*) Cu aspect sau caracter de feerie; minunat, încântător, magic (2), fermecător, de vis.
- FEERIE**, *feerii* s.f. (fr. *féerie*) 1. Privelște de o deosebită frumusețe, încântătoare (ca de basm). 2. Piesă de teatru cu text poetic, spectacol cu muzică și dans, cu decor fantastic și personaje de basm.
- FELÁH**, *felahi* s.m. (fr. *fellah*) Țăran stabil din țările arabe, mai ales din Egipt.
- FELDMAREȘÁL**, *feldmareșali* s.m. (germ. *Feldmarschall*, fr. *feld-maréchal*) Cel mai înalt grad militar în armatele (de uscat ale) unor țări (Germania, Rusia, Marea Britanie etc.); persoană care are acest grad.
- FÉLDSPAT**, *feldspați* s.m. (germ. *Feldspat*, fr. *feldspath*) Mineral de culoare clară, cu structură lamelară, compus dintr-un silicat dublu de aluminiu și de alt metal, frecvent în rocile eruptive.
- FELDSPÁTIC**, -Ă, *feldspatici*, -ce adj. (fr. *feldspathique*) Care conține feldspat.
- FELDSPATOÍD**, *feldspatoizi* s.m. (fr. *feldspathoïde*) Silicat de aluminiu asemănător feldspatului.
- FÉLDWEBEL**, *feldwebeli* s.m. (pr. *fêldvebâl*; germ. *Feldwebel*) Plutonier, în armata germană.
- FELÍBRU**, *felibri* s.m. (fr. *félibre*) 1. Poet sau prozator de limbă provensală. 2. Membru al unei grupări literare din sudul Franței care milita pentru ca provensala să devină limbă literară.
- FELICITĂ**, *felicít* vb. I (fr. *féliciter*) A adresa cuiva cuvinte de laudă pentru un succes obținut și urări cu ocazia unui eveniment fericit, important etc.; a gratula; a se considera fericit pentru un rezultat obținut.
- FELICITÁRE**, *felicítări* s.f. (de la *felicita*) 1. Urare de succes, de fericire etc.; gratulație. 2. Scrisoare, carte de vizită, ilustrată etc. adresată cuiva pentru a-l felicita.
- FELÍDĂ**, *felide* s.f. (fr. *félidés*) (La pl.) Familie de mamifere carnivore digitigrade, cu un corp zvelt, gât scurt, cap rotund și gheare retractile, care se hrănesc cu pradă vie; (și la sg.) mamifer carnivor din această familie; felină.
- FELÍN**, -Ă, *felini*, -e (fr. *félin*, lat. *felinus*) 1. S.f. (La pl.) Familie de animale carnivore din care face parte pisica, leul, leopardul etc.; (și la sg.) animal din această familie; felidă. 2. Adj. Care este propriu felinelor (1). 3. Adj. (Fig.) Suplu, grațios.
- FELINITÁTE** s.f. (fr. *félinité*) Suplețe, grație (în mișcări).
- FÉLLOW** s.m. (pr. *fêlou*; engl. *fellow*) Specialist; membru al unei asociații (științifice).
- FELÓN**, -Ă, *feloni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *félon*) (Livr.) Trădător, (om) neloyal.
- FELONÍE** s.f. (fr. *félonie*) (Livr.) 1. Act de trădare, lipsă de loialitate a unui vasal față de senior. 2. Trădare, infidelitate (4).
- FELÚCĂ**, *feluci* s.f. (fr. *felouque*, it. *feluca*) Velier cu rame, lung, îngust și ușor, folosit la cabotaj în Marea Mediterană.
- FEMÉLĂ**, *femele* s.f. (fr. *femelle*, lat. *femella*) Animal de sex femeiesc; femeiușcă; (adjectival; despre unele organe ale plantelor) care produce fructul.
- FEMINÍN**, -Ă, *feminini*, -e adj. (fr. *féminin*, lat. *femineus*) 1. Care aparține sau este specific femeilor. 2. (Gram.; și substantivat, n.) Care are formă specifică numelor care denumesc ființe de sex femeiesc.
- FEMINÍSM** s.n. (fr. *féminisme*, rus. *feminizm*) Mișcare socială care militează pentru egalitatea în drepturi a femeilor cu bărbații în toate sferile de activitate sau în societate.
- FEMINÍST**, -Ă, *feministi*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *féministe*) (Partizan) al feminismului.
- FEMINITÁTE** s.f. (fr. *féminité*) Totalitatea trăsăturilor specific feminine.

- FEMINIZĂ**, *feminizez* vb. I (fr. *fémiser*) A da, a dobândi caractere feminine.
- FEMŪR**, *femururi* s.n. (fr. *fémur*) Os al scheletului coapsei, de la genunchi la șold.
- FEMURĂL**, -Ă, *femurali*, -e adj. (fr. *fémoral*, cf. *fémur*) Al femurului, referitor la femur.
- FENÉC**, *feneci* s.m. (fr. *fenec*) Animal carnivor de talie mică, asemănător vulpii, cu urechi mari, care trăiește în Sahara și din Peninsula Arabică; vulpea deșertului.
- FENESTRAȚIE**, *fenestrații* s.f. (fr. *fenestration*) 1. Deschidere reală sau simulată într-un perete. 2. Deschidere într-un perete osos.
- FENIÁN**, *fenieni* s.m. (fr. *fenian*) Membru al unei societăți secrete, înființată în anul 1861 de irlandezi emigrați în Canada și în S.U.A., care milita pentru eliberarea Irlandei de sub dominație engleză.
- FENIANISM** s.n. (fr. *fenianisme*) Concepție, mișcare a fenienilor.
- FÉNIC**, *fenici* adj. (fr. *phénique*) Acid fenic = fenol (1).
- FENICIÁN**, -Ă, *fenicienii*, -e (fr. *phénicien*) (În Antichitate) 1. S.m. și f. Semit care aparține populației de bază a Feniciei. 2. Adj. Care aparține Feniciei sau locuitorilor acestei țări; din Fenicia.
- FENİL**, *fenili* s.m. (fr. *phényle*) Radical organic monovalent, obținut din benzen.
- FENILAMINĂ** s.f. (fr. *phénylamine*) (Chim.) Anilină.
- FÉNIX**, *fenicși* s.m. (fr. *phœnix*) Palmier cultivat ca plantă de apartament.
- FENŪL**, (2) *fenoli* s.m. (fr. *phénol*) 1. Compus organic derivat din benzen, folosit ca dezinfectant în farmacie și în industrie; acid fenic. 2. Nume generic dat compușilor organici derivați din hidrocarburi aromatice.
- FENOLÓGIC**, -Ă, *fenologici*, -ce adj. (fr. *phénologique*) Referitor la fenologie.
- FENOLOGIE** s.f. (fr. *phénologie*) Studiul influenței factorilor meteorologici asupra plantelor, animalelor, migrației păsărilor etc.
- FENOMÉN**, *fenomene* s.n. (fr. *phénomène*) 1. Fapt observabil; eveniment (2). 2. Proces, transformare, în natură sau în societate. 3. Fapt de limbă. 4. (Fig.) Ființă sau lucru remarcabil, extraordinar; raritate (2).
- FENOMENĂL**, -Ă, *fenomenali*, -e adj. (fr. *phénoménal*) 1. Care ține de natura fenomenelor. 2. Ieșit din comun, uluitor; extraordinar, prodigios.
- FENOMENALISM** s.n. (rus. *феноменализм*, fr. *phénoménalisme*) Teorie filosofică potrivit căreia conțea doar latura exterioară a fenomenelor, nu și esența lucrurilor, a proceselor etc.
- FENOMENALITĂTE** s.f. (fr. *phénoménalité*) Calitatea de a fi fenomenal.
- FENOMENOLÓG**, *fenomenologi* s.m. (fr. *phénoménologue*) Filosof, adept al fenomenologiei.
- FENOMENOLÓGIC**, -Ă, *fenomenologici*, -ce adj. (fr. *phénoménologique*) Care se referă la fenomenologie; care are la bază fenomenologia.
- FENOMENOLOGIE** s.f. (fr. *phénoménologie*) 1. Studiul filosofic, descriptiv al fenomenelor conștiinței. 2. (La Hegel) Teoria dezvoltării primatului conștiinței asupra existenței.
- FENOTÍP** s.n. (fr. *phénotype*) Ansamblu de însușiri și caractere ereditare, vizibile la un individ în anumite condiții de mediu.
- FENOTÍPIC**, -Ă, *fenotipici*, -ce adj. (fr. *phénotypique*) (Biol.) Referitor la fenotip.
- FENTĂ**, *fentez* vb. I (fr. *feinter*) A dezorienta un adversar prin fente; a înșela; (la scrimă) a fanda; (p. ext.) a păcăli.
- FÉNTĂ**¹, *fente* s.f. (fr. *feinte*) (Sport) Complex de mișcări executate rapid pentru a deruta adversarul și a obține un avantaj asupra acestuia; acțiune înșelătoare.
- FÉNTĂ**² s.f. v. *fantă*.
- FERÁT**, *ferati* s.m. (fr. *ferrate*) Sare a acidului feric.
- FERÁTĂ**, *ferate* adj. (fr. [voie] *ferrée*) Cale (sau linie) *ferată* = drum amenajat cu șine, pe care circulă trenurile; drum-de-fier.
- FERIBŪT**, *feriboturi* s.n. (fr., engl. *ferry-boat*) Navă special amenajată, destinată să transporte peste un curs de apă, un canal, o strâmtoare vehicule, vagoane, locomotive și pasagerii respectivi.
- FÉRIC**, -Ă, *ferici*, -ce adj. (fr. *ferrique*) Care conține fier trivalent.
- FERIFÉR**, -Ă, *feriferi*, -e adj. (fr. *ferrifère*) (Despre terenuri) Care conține fier.
- FERIMAGNETIC**, -Ă, *ferimagnetici*, -ce adj. (germ. *ferrimagnetisch*, engl. *ferrimagnetic*) Referitor la feromagnetism.
- FERIMAGNETISM** s.n. (engl. *ferrimagnetism*) (Fiz.) Magnetism specific feritelor.
- FERÍN**, -Ă, *ferini*, -e adj. (fr. *férin*) 1. De fieră, de animal sălbatic. 2. Bestial, crud.
- FERÍTĂ**, *ferite* s.f. (fr. *ferrite*) 1. Compus al unor metale bivalente cu oxidul de fier, care are proprietăți magnetice superioare. 2. Constituent structural al aliajelor de tip fier-carbon.
- FERM**, -Ă, *fermi*, -e adj. (fr. *ferme*) 1. Plin de siguranță, de hotărâre; formal (2), decis, dărz, rezolut.

sigur; inflexibil (2); inebriabil (3). 2. (Despre contracte, înțelegeri) Stabil, încheiat definitiv fără a mai putea fi schimbat sau modificat. 3. (Despre acțiuni sau devize) Care are cursul în creștere la bursă² (1).

FÉRMĂ¹, *ferme* s.f. (fr. *ferme*) Gospodărie rurală privată agricolă compusă dintr-un teren și din construcțiile, instalațiile etc. necesare producției agricole ori animaliere.

FÉRMĂ², *ferme* s.f. (fr. *ferme*) Ansamblu din bare de lemn, de metal sau de beton armat, care susține acoperișul unei construcții.

FÉRMĂ³, *fermenți* s.m. (fr. *ferment*, lat. *fermentum*) 1. (Biochim.) Agent (factor activ) care produce fermentația unei substanțe; labferment; enzimă. 2. (Fig.) Ceea ce naște sau întreține pasiuni, dușmăni.

FÉRMĂ⁴, *fermentă* pers. 3 *fermentează* vb. I (fr. *fermenter*, lat. *fermentare*) A se afla în stare de fermentație.

FÉRMĂ⁵, *fermentabil*, -ă, *fermentabili*, -e adj. (fr. *fermentable*) Care poate fermenta.

FÉRMĂ⁶, *fermentativ*, -ă, *fermentativi*, -e adj. (fr. *fermentatif*) Care poate fermenta sau care produce fermentație.

FÉRMĂ⁷, *fermentație*, *fermențării* s.f. (fr. *fermentation*, lat. *fermentatio*) Proces de transformare, de descompunere, de alterare a materiei organice în substanțe noi, sub influența fermenților; substanță fermentată.

FÉRMĂ⁸, *fermier*, -ă, *fermieri*, -e s.m. și f. (fr. *fermier*) Proprietar al unei ferme¹.

FÉRMĂ⁹, *fermitate* s.f. (*ferm* + *-itate*, cf. fr. *fermeté*) În-sușirea de a fi ferm; hotărâre neclintită, decizie (2), statornicie; inflexibilitate; intrepiditate.

FÉRMĂ¹⁰, *fermiu* s.n. (fr. *fermium*) Element chimic cu anumite caracteristici metalice, din grupa actinidelor, obținut prin bombardarea uraniului cu neutroni.

FÉRMĂ¹¹, *fermoară* s.n. (fr. *fermoir*) Dispozitiv format din două șururi de lame care se îmbucă reciproc, folosit pentru încheierea unor obiecte de pânză, de piele etc.; agrafă de os, de metal etc. care închide un colier, un album etc.

FÉRMĂ¹², *fernambuc* s.n. (germ. *Fernambuk* [holz]) Lemn roșiatic din Brazilia, folosit la fabricarea arcușurilor.

FÉRMĂ¹³, *fero-* (fr. *ferro-*, lat. *ferrum*) Element de compunere cu sensul de „fier”, în cuvinte ca: *feroaliaj*, *ferocrom*.

FÉRMĂ¹⁴, *feroaliaj*, *feroaliaje* s.n. (fr. *ferro-alliage*) Aliaj de fier (cu metale sau cu metaloizi) obținut în furnale sau în cuptoare electrice, folosit în siderurgie.

FÉRMĂ¹⁵, *feroaluminiu* s.n. (fr. *ferro-aluminium*) Aliaj de fier și aluminiu.

FÉRMĂ¹⁶, *feroce* adj. invar. (fr. *féroce*, lat. *ferox*, -cis) 1. (Despre animale) Care omoară din instinct. 2. Care manifestă o cruzime mare; nemilos, sălbatic, inuman (1), bestial.

FÉRMĂ¹⁷, *ferocitate* s.f. (fr. *férolicité*, lat. *ferocitas*, -atis) 1. Trăsătura a ceea ce este feroce. 2. Cruzime; faptă sălbatică, inumană. 3. Violență (extremă).

FÉRMĂ¹⁸, *ferocrom* s.n. (germ. *Ferrochrom*, engl. *ferrochrome*) Aliaj de fier și crom.

FÉRMĂ¹⁹, *feromagnetic*, -ă, *feromagnetic*, -ce adj. (fr. *ferromagnétique*) Care prezintă feromagnetism.

FÉRMĂ²⁰, *feromagnetism* s.n. (fr. *ferromagnétisme*) 1. Proprietatea unor metale (fier, cobalt, nichel) sau aliaje de a fi atrași de câmpul magnetic și de a se magnetiza. 2. Ansamblul fenomenelor feromagnetice.

FÉRMĂ²¹, *feromón*, *feromoni* s.m. (engl. *pheromone*, fr. *phéromone*) Hormon cu rol în procesul de dezvoltare, eliminat de insecte, pești, de unele mamifere etc.

FÉRMĂ²², *feronerie*, *feronerii* s.f. (fr. *ferronnerie*) Lucrare de artă (grilaje, balustrade etc.) executată din fier; arta prelucrării fierului.

FÉRMĂ²³, *feronier*, *feronieri* s.m. (fr. *ferronnier*) Artizan, artist în feronerie.

FÉRMĂ²⁴, *ferós*, -oasă, *feroși*, -oase adj. (fr. *ferreux*) Care are în compoziție fier bivalent; cu un conținut de fier.

FÉRMĂ²⁵, *ferotipie* s.f. (fr. *ferotypie*) Reproducere cu un material fotosensibil format dintr-o emulsie de colodiu, aplicată pe o tăbliță smălțuită.

FÉRMĂ²⁶, *feroviár*, -ă, *feroviari*, -e (fr. *ferroviario*, it. *ferroviario*) 1. Adj. (Despre instalații, transporturi etc.) De cale ferată, care se face pe calea ferată. 2. S.m. și f., adj. (Salariat) de la căile ferate.

FÉRMĂ²⁷, *ferpár*, *ferpare* s.n. (fr. *faire-part*) Anunț scris sau scrisoare prin care se aduce la cunoștință nașterea, logodna, căsătoria sau (mai ales) decesul cuiva.

FÉRMĂ²⁸, *fertil*, -ă, *fertili*, -e adj. (fr. *fertile*, lat. *fertilis*) 1. (Despre terenuri, pământ) Care produce mult; roditor, productiv. 2. (Fig.) Fecund (2), inventiv, generos (3).

FÉRMĂ²⁹, *fertilitate* s.f. (fr. *fertilité*, lat. *fertilitas*, -atis) 1. În-sușirea de a produce mult; rodnicie, fecunditate a solului. 2. Capacitatea de a se reproduce, de a procrea.

FÉRMĂ³⁰, *fertilizá*, *fertilizez* vb. I (fr. *fertiliser*) A face fertil; (spec.) a ameliora un teren cu îngrășămintă, irigații etc.

FÉRMĂ³¹, *fertilizabil*, -ă, *fertilizabili*, -e adj. (fr. *fertilisable*) (Despre terenuri, pământ) Care poate fi făcut fertil.

- FERTILIZĂNT**, -Ă, *fertilizanți*, -te adj. (fr. *fertilisant*) Care fertilizează.
- FERUGINÓS**, -OĂSĂ, *feruginoși*, -oase adj. (fr. *ferugineux*) Care conține fier sau oxizi de fier.
- FERULĂ**, *ferule* s.f. (fr. *férule*, lat. *ferula*) Baston care reprezenta simbolul demnității sacerdotale, în Antichitate; cârjă episcopală, în Evul Mediu.
- FERVENT**, -Ă, *fervenți*, -te adj. (fr. *fervent*, lat. *fervens*, -ntis) Înfocat, pasionat, zelos.
- FERVID**, -Ă, *fervizi*, -de adj. (lat. *fervidus*) (Livr.) Arzător, strălucitor.
- FERVOARE** s.f. (fr. *ferveur*, lat. *fervor*; -oris) Zel arzător; ardoare, entuziasm.
- FESĂ**, *fese* s.f. (fr. *fesse*) Fiecare dintre cele două părți posterioare cămoase ale corpului omenesc sau ale unor animale; bucă.
- FESIÉR**, -Ă, *fesieri*, -e adj. (fr. *fessier*) Din regiunea feselor, care ține de fese.
- FESTĂ**, *feste* s.f. (it. *festa*) 1. Păcăleală, farsă (2). 2. A face sau a juca (cuiva) o *festă* (ori *festa*) = a păcăli pe cineva.
- FESTIN**, *festinuri* s.n. (fr. *festin*) (Livr.) Banchet bogat, somptuos.
- FESTIV**, -Ă, *festivi*, -e adj. (lat. *festivus*, it. *festivo*) Referitor la sărbătoare; sărbătoresc, solemn (1), măreț, somptuos; imnic.
- FESTIVAL**, *festivaluri* s.n. (fr. *festival*) Manifestare artistică (muzicală, teatrală etc.) care cuprinde o serie de reprezentații cu un caracter festiv, ocazional sau periodic.
- FESTIVALIÉR**, -Ă, *festivalieri*, -e adj. (fr. *festivalier*) Referitor la festival.
- FESTIVISM** s.n. (*festiv* + *-ism*) Caracter festiv exagerat; tendința de a căuta permanent ocazii de sărbătorire.
- FESTIVIST**, -Ă, *festiviști*, -ste adj. (*festiv* + *-ist*) Care denotă festivism.
- FESTIVITATE**, *festivități* s.f. (fr. *festivité*, lat. *festivitas*, -atis) Serbare, sărbătoare solemnă, organizată pentru celebrarea unui eveniment important.
- FESTON**, *festone* s.n. (fr. *feston*) 1. Cusătură în relief (în semicercuri), executată pe marginea unui obiect de pânză. 2. Ornament arhitectural în formă de ghirlandă, care imită festonul (1).
- FESTONĂ**, *festonez* vb. I (fr. *festonner*) A face un feston (1), a tivi cu feston.
- FESTONĂT**, -Ă, *festonați*, -te adj. (de la *festona*) Tivit cu feston (1).
- FETĂL**, -Ă, *fetali*, -e adj. (fr. *foetal*) Care se referă la fetus.
- FETICID**, *feticide* s.n. (fr. *feticide*) Omorâre a unui făt în pântecul mamei.
- FETID**, -Ă, *fetizi*, -de adj. (fr. *fétide*, lat. *foetidus*) Cu miros greu, puternic și respingător; împutit.
- FETIDITATE** s.f. (fr. *fétidité*) Starea de fetid; miros puternic și respingător emanat de cineva sau de ceva.
- FETIȘ**, *fetișuri* s.n. (fr. *fétiche*) 1. Obiect sau animal venerat ca divinitate, la primitivi; idol. 2. Obiect căruia i se atribuie puterea de a aduce fericire sau noroc celui care îl poartă. 3. (Fig.) Idee, principiu etc. care constituie obiectul unei venerații oarbe, exagerate, nemotivate.
- FETIȘISM** s.n. (fr. *fétichisme*) 1. Cultul, venerarea fetișurilor (1). 2. (Fig.) Adorație exagerată față de o persoană, de o idee, de un principiu etc.
- FETIȘIST**, -Ă, *fetișiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *fétichiste*) (Adept) al fetișismului.
- FETIȘIZĂ**, *fetișizez* vb. I (*fetiș* + *-iza*, cf. germ. *fetischisieren*) A adora fetișuri; (fig.) a venera un principiu, o idee etc.
- FETIȘIZĂNT**, -Ă, *fetișizanți*, -te adj. (*fetișiza* + *-ant*) Care fetișizează.
- FETOR** s.n. (it. *fetore*, lat. *foetor*) (Livr.) Miros puternic, neplăcut, duhoare.
- FÉTRU** s.n. (fr. *feutre*) Pâslă din fire de lână presată sau din păr de animale, folosită la confecționarea pălăriilor.
- FÉTUS**, *fetuși* s.m. (lat., fr. *foetus*) Produs de concepție din uterul mamiferelor, din momentul în care se mișcă până la naștere; făt.
- FETIĂL**, *fețiali* s.m. (lat. *fetialis*, fr. *fétial*) (La vechii romani) Preot sau magistrat care încheia formalitățile juridice și religioase pentru alianțe, războaie sau pace.
- FEUDĂL**, -Ă, *feudali*, -e (it. *feudale*, fr. *féodal*) 1. S.m. Nobil, mare proprietar de pământ, în feudalism; feudatar. 2. Adj. Care ține de feudal (1) sau de feudalism. 3. *Orânduire feudală* = feudalism.
- FEUDALISM** s.n. (it. *feudalismo*, fr. *féodalisme*) Organizare economică, socială și statală medievală care precedea capitalismul, caracterizată prin proprietatea nobiliară asupra pământului și, parțial, asupra țăranilor; orânduire feudală.
- FEUDATĂR**, *feudatari* s.m. (fr. *feudataire*) Posesor al unei feude; feudal.
- FÉUDĂ**, *feude* s.f. (it. *feudo*) Domeniu, provincie pe care vasalul o primea în stăpânire de la seniorul său, în schimbul unor obligații și al unor servicii în Evul Mediu; fief (1).

- FEZÁBIL**, -Ă, *fezabili*, -e adj. (fr. *faisable*) Care se poate face; realizabil, posibil (1).
- FEZABILITĂTE** s.f. (fr. *faisabilité*) Însușirea de a fi fezabil; capacitatea de realizare a unui lucru.
- FEZANDĂ**, *fezandez* vb. I (fr. *faisender*) A supune carnea vânată procesului de frăgezire, prin expunere la vânt sau la o temperatură scăzută.
- FEZANDÁT**, -Ă, *fezandați*, -te adj. (de la *fezanda*) (Despre carnea de vânat) Care a căpătat, prin fezandare, o frăgezime și o aromă specială.
- FIÁBIL**, -Ă, *fiabili*, -e adj. (fr. *fiable*) Care prezintă fiabilitate.
- FIABILITĂTE** s.f. (fr. *fiabilité*) Însușirea unui produs de a prezenta siguranță în exploatare, în funcționare pentru o perioadă de timp prestabilită.
- FIÁCRU**, *fiacre* s.n. (fr. *fiacre*) (Înv.) Trăsură de piață; birjă.
- FIÁLĂ**, *fiale* s.f. (fr. *phiale*) 1. Cupă de metal fără toarte și fără picior. 2. Urnă cinerară.
- FIÁSCO** s.n. (it., fr. *fiasco*) (Livr.) Eșec total, insucces, nereușită într-o acțiune.
- FÍBRĂ**, *fibre* s.f. (fr. *fibre*, lat. *fibra*) 1. Fir flexibil, vegetal, animal, mineral, sintetic etc., folosit la fabricarea țesăturilor. 2. Celulă vegetală alungită din țesutul plantei. 3. Formațiune anatomică alungită din care sunt alcătuite țesuturile animale. 4. *Fibră optică* = fibră de sticlă specială, folosită pentru transmiterea informațiilor.
- FIBRILĂ**, pers. 3 *fibrilează* vb. I (fr. *fibriller*) (Med.) A avea fibrilație.
- FIBRILÁR**, -Ă, *fibrilari*, -e adj. (fr. *fibrillaire*) Care aparține unei fibre (3), care are aspect de fibră fină.
- FIBRILÁȚIE**, *fibrilații* s.f. (fr. *fibrillation*) Succesiune de contracții violente și dezordonate ale fibrelor musculare cardiace.
- FIBRILĂ**, *fibrile* s.f. (fr. *fibrille*) 1. Fibră mică; element constitutiv al unei fibre, al unui țesut conjunctiv cu aspect striat. 2. Parte a unei fibre textile.
- FIBRINĂ** s.f. (fr. *fibrine*) Proteină alb-cenușie din sânge, care provine din fibrinogen, cu rol în coagularea sângelui.
- FIBRINOGEN** s.n. (fr. *fibrinogène*) Proteină a plasmei sangvine care se transformă în fibrină în timpul coagulării sângelui.
- FIBRO-** (fr. *fibro-*, lat. *fibra*) Element de compunere cu sensul de „fibră”, în cuvinte ca: *fibroblast*, *fibrograf*.
- FIBROADENÓM**, *fibroadenoame* s.n. (*fibrom* + *adenom*, cf. fr. *adénofibrome*) Tumoare benignă, localizată mai ales la sân sau la uter; adenofibrom.
- FIBROBLÁST**, *fibroblaste* s.n. (fr. *fibroblaste*) Celulă a țesutului conjunctiv, de formă alungită, nediferențiată.
- FIBROBLASTÓM**, *fibroblastoame* s.n. (fr. *fibroblastome*) Tumoare benignă formată din fibroblaste.
- FIBROCARTILÁJ**, *fibrocartilaje* s.n. (fr. *fibrocartilage*) Țesut cartilajinos de tip fibrilar.
- FIBROCÍT**, *fibrocite* s.n. (fr. *fibrocyte*) Celulă de bază a țesutului conjunctiv, cu prelungiri filiforme, derivată din fibroblast.
- FIBRÓM**, *fibroame* s.n. (fr. *fibrome*) Tumoare benignă formată din țesut fibros, localizată mai ales la sân, la uter și la intestin.
- FIBROMATÓS**, -OÁSĂ, *fibromatoși*, -oase adj. (de la *fibromatoză*) (Med.; despre țesuturi) Care prezintă fibre (3) dure.
- FIBROMATÓZĂ** s.f. (fr. *fibromatose*) Dezvoltare de fibroame în țesuturi sau în organe.
- FIBRÓS**, -OÁSĂ, *fibroși*, -oase adj. (fr. *fibreux*) 1. Care conține fibre, cu aspect de fibre. 2. *Țesut fibros* = țesut elastic format din fibre conjunctive, care susține elementele mobile ale organelor.
- FIBROSCÓP**, *fibroscoape* s.n. (fr. *fibroscope*) Endoscop din fibre optice, folosit pentru studierea cavităților interne ale organismului.
- FIBROSCOPÍE** s.f. (fr. *fibroscopie*) Examen endoscopic efectuat cu ajutorul fibroscopului.
- FÍBULĂ**, *fibule* s.f. (lat. *fibula*, fr. *fibule*) 1. Agrafă (ornamentală) folosită în Antichitate pentru a încheia un veșmânt. 2. (Anat.) Peroneu.
- FICO-** (fr. *phyco-*, gr. *phykos*) Element de compunere cu sensul de „algă”, în cuvinte ca: *ficologie*, *ficomicete*.
- FICOLÓG**, -Ă, *ficologi*, -ge s.m. și f. (fr. *phycologue*) Specialist în ficologie.
- FICOLOGÍE** s.f. (fr. *phycologie*) (Bot.) Algologie.
- FICOMICÉTĂ**, *ficomicete* s.f. (fr. *phycomycète*) (La pl.) Clasă de ciuperci care cuprinde mușcăiurile saprofite și parazite; (și la sg.) ciupercă din această clasă.
- FICTÍV**, -Ă, *fictivi*, -e adj. (fr. *fictif*) 1. Care nu există în realitate, care este plăsmuit; imaginar (1), fals (1). 2. Convențional (2).
- FICȚIONAL**, -Ă, *ficționali*, -e adj. (engl. *fictional*) Care se bazează pe ficțiune.
- FICȚIONALÍSM** s.n. (fr. *fictionnalisme*) Concepție idealist-subiectivă potrivit căreia cunoașterea se bazează pe ficțiune.
- FICȚIONALÍST**, -Ă, *ficționaliști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *fictionnaliste*) (Adept) al ficționalismului.

FICȚIUNE, *ficțiuni* s.f. (fr. *fiction*, lat. *fictio*, -onis)

1. Plăsmuire a imaginației; născocire. 2. Creație a imaginației, într-o operă literară.

FICUS, *ficuși* s.m. (lat. *ficus*) Plantă exotică ale cărei frunze sunt mari, groase și lucioase, cultivată ca plantă ornamentală.

FIDEICOMÍS, *fideicomisuri* s.n. (fr. *fidéicommis*) Dispoziție testamentară prin care unei persoane i se încredințează un bun pe care trebuie să-l transmită altcuiva într-un timp determinat.

FIDEÍSM s.n. (fr. *fidéisme*) Concepție potrivit căreia la baza cunoașterii stă revelația prin credință, nu știința, sau care pune credința pe același plan cu știința.

FIDEÍST, -Ă, *fideiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *fidéiste*) (Adept) al fideismului.

FIDEIUSÍUNE s.f. (fr. *fidéjussion*, lat. *fideiussio*, -onis) Contract de garanție depus de o persoană cu privire la datoria altcuiva.

FIDEIUSÓR, -OÁRE, *fideiusori*, -oare s.m. și f. (lat. *fideiussor*; -oris, fr. *fidéjusseur*) Persoană care garantează pentru cineva și îi achită datoriile.

FIDÉL, -Ă, *fideli*, -e adj. (fr. *fidèle*, lat. *fidelis*) 1. Care își respectă angajamentele; cinstit, devotat, loial, credincios, statornic, constant (1). 2. Exact (2); care reproduce (ceva) întocmai. 3. (Spec.) Care nu are relații amoroase cu altcineva. *Soț fidel*.

FIDELITÁTE s.f. (fr. *fidélité*, lat. *fidelitas*, -atis) 1. Statornicie în convingeri, în sentimente etc.; devotament, credință. 2. Exactitate, precizie în reproducerea realității, a unui text, a unui model etc. 3. Calitatea (unor aparate electroacustice) de a reproduce fidel sunetele (înregistrate). 4. Atașament al clientului față de o marcă, de un produs, de un lanț de magazine.

FÍDER, *fidere* s.n. (engl., fr. *feeder*) (Elt.) 1. Linie de transmisie a semnalului de înaltă frecvență de la emițător la antenă sau de la antenă la receptor. 2. Linie aeriană sau cablu subteran de alimentație.

FIDUCIÁR, -Ă, *fiduciari*, -e (fr. *fiduciaire*, lat. *fiduciarius*) 1. Adj. Care are valoare fictivă, convențională; bazat pe încredere. 2. S.m. Legatar care trebuie să restituie un bun în virtutea unui fideicomis. 3. *Monedă fiduciară* = monedă de hârtie cu valoare convențională care servește ca mijloc de schimb pe teritoriul unei țări.

FIEF, *fiefuri* s.n. (fr. *fief*) 1. (În Evul Mediu) Feudă. 2. Zonă, teritoriu în care influența cuiva este preponderentă, absolută. *Fief electoral*.

FIELD, *fielduri* s.n. (pr. *feld*; engl. *field*) Platou din zona muntoasă scandinavă, rămas din era terțiară, modelat de gheață.

FIÉSTĂ, *fieste* s.f. (sp. *fiesta*) Serbare (inițial religioasă), sărbătoare (populară), petrecere pe străzile orașului, în țările de limbă spaniolă.

FÍFTY-FÍFTY adv. (engl. *fifty-fifty*) Pe jumătate.

FIGHT s.n. (pr. *fait*; engl. *fight*) (La box) Meci (1); luptă.

FIGURÁ, *figurez* vb. I (fr. *figurer*) 1. A fi prezent undeva; a fi înscris pe o listă, pe un tabel. 2. A reprezenta, a înfățișa, în artele plastice. 3. A-și imagina.

FIGURÁNT, -Ă, *figuranți*, -te s.m. și f. (fr. *figurant*) 1. Personaj care apare pe scenă sau în film, fără a vorbi; compars. 2. Persoană cu rol decorativ, care nu participă la acțiune.

FIGURÁT, -Ă, *figurați*, -te adj. (fr. *figuré*, lat. *figuratus*) (Despre cuvinte, expresii sau sensul acestora) Întru buință în alt sens decât cel propriu, de obicei, pentru efecte stilistice; conotativ (1); (despre stil, limbă etc.) bogat în imagini poetice; tropic; figurativ (1).

FIGURATÍV, -Ă, *figurativi*, -e adj. (fr. *figuratif*) 1. Care folosește (multe) figuri de stil; figurat. 2. (Despre unele arte) Bazat pe reprezentarea plastică a ființelor și a obiectelor reale.

FIGURÁȚIE, *figurații* s.f. (fr. *figuration*, lat. *figuratio*) 1. Ansamblul figuranților, în teatru, în film etc.; profesia de figurant. 2. *A face figurație* = a avea un rol de figurant.

FIGURÁ, *figuri* s.f. (fr. *figure*, lat. *figura*) 1. Față, obraz, chip; fizionomie (1); mască (5). 2. Formă exterioară a unui corp, a unei ființe; imagine plastică a unui corp. 3. Persoană (1), personalitate (2). 4. Personaj reprezentativ, tipic al unei opere literare. 5. Poziție, mișcare, la dans, la patinaj etc. 6. Fiecare dintre piesele de șah. 7. *Figură geometrică* = ansamblu format din puncte, linii și suprafețe. *Figură de stil* = procedeu stilistic prin care sensul propriu al unui cuvânt se schimbă cu unul figurat; trop. *A face (cuiva) figura* = a păcăli. *A face figură bună (sau rea)* = a face impresie bună (sau rea). *A face figură de...* = a trece drept...

FIGURÍNĂ, *figurine* s.f. (fr. *figurine*) Obiect de artă (în special sculptat) din porțelan, din bronz etc., care reprezintă un om sau un animal, executat la scară foarte mică; bibelou.

FIGURÍST, *figuriști* s.m. (*figură* + -ist) Pictor, sculptor, modelator specializat în lucrări de artă.

FÍJIAN, -Ă, *fijieni*, -e adj., s.m. și f. (pr. *figián*, fr. *fidjien*) (Persoană) din Insulele Fidji.

FILÁ, *filez* vb. I (fr. *filer*, lat. *filare*) 1. A transforma fibrele textile în fire; a toarce. 2. A răsfrî în mână cărțile de joc. 3. A tăia șuvițe dintr-un păr des. 4. A urmări discret pe cineva.

- FILACTÉRĂ**, *filactere* s.f. (fr. *phylactère*) 1. (La vechii cvrei) Bucată de pergament cu versete biblice, pusă pe frunte și pe brațul stâng în timpul rugăciunii. 2. Inscripție în formă de banderolă, pe monumente, pe tablouri.
- FILÁJ**, *filaje* s.n. (fr. *filage*) 1. Transformare a fibrelor textile în fire; extruziune (2). 2. (Fig.) Urmărire discretă a cuiva.
- FILAMĒNT**, *filamente* s.n. (fr. *filament*, lat. *filamentum*) 1. Formațiune filiformă a unor organisme animale sau vegetale. 2. (Spec.) Piciorușul sau codița staminei. 3. Fir metalic subțire dintr-un bec, care poate deveni incandescent la trecerea curentului electric.
- FILAMENTÓS**, **-OÁSĂ**, *filamentoși*, *-oase* adj. (fr. *filamenteux*) Care are filamente (1), care are aspect de filament(e).
- FILANTRÓP**, **-OÁPĂ**, *filantropi*, *-oape* s.m. și f. (fr. *philanthrope*) Persoană care face acte de binefacere; persoană generoasă (cu cei aflați într-o situație grea); samaritean (2).
- FILANTRÓPIC**, **-Ă**, *filantropici*, *-ce* adj. (fr. *philanthropique*) Care ține de filantrop sau de filantropie.
- FILANTROPÍE** s.f. (fr. *philanthropie*) Ajutorare, binefacere în folosul celor aflați într-o situație grea, filantropism; caritate.
- FILANTROPÍSM** s.n. (*filantropie* + *-ism*, cf. fr. *philanthropisme*) Atitudine filantropică, filantropie.
- FILANTROPÍST**, **-Ă**, *filantropiști*, *-e* adj., s.m. și f. (fr. *philanthropiste*) (Adept) al filantropismului.
- FILÁRIA** s.f. (lat. *filaria*) Vierme lung și subțire care trăiește sub piele ori în vasele sangvine sau limfatice și parazitează oameni și animale.
- FILARIÓZĂ** s.f. (fr. *filariose*) Boală parazitată provocată de filaria.
- FILARMÓNIC**, **-Ă**, *filarmnici*, *-ce* (fr. *philharmonique*) 1. Adj. Referitor la activitatea de răspândire a culturii muzicale (concerte, recitaluri etc.). 2. S.f. Instituție, societate care conduce activitatea concertistică și îndrumă cultura muzicală. 3. S.f. Orchestra simfonică a filarmonicii (2).
- FILÁT** s.n. (de la *fila*) Filare.
- FILATÉLIC**, **-Ă**, *filatelici*, *-ce* adj. (fr. *philatélique*) Referitor la filatelie, de filatelie.
- FILATELÍE** s.f. (fr. *philatélie*) Colecționare, studiere a timbrelor și a mărcilor poștale.
- FILATELÍST**, **-Ă**, *filateliști*, *-ste* s.m. și f. (fr. *philatéliste*) Colecționar de mărci poștale.
- FILATÓR**, **-OÁRE**, *filatori*, *-oare* s.m. și f. (fr. *filateur*) Muncitor care lucrează într-o filatură.
- FILATÚRĂ**, *filaturi* s.f. (fr. *filature*) Întreprindere industrială în care fibrele textile sunt transformate în fire.
- FILÉ**, *fileuri* s.n. (fr. *filet*) Carne de calitate superioară din lungul șirei spinării unei vite, unui porc sau unui pește; produsul alimentar obținut din această carne.
- FÍLER** s.n. (fr., engl. *filler*) Pulbere minerală folosită ca liant sau pentru mărirea consistenței și a stabilității termice a unor materiale.
- FILÉT**, *filete* s.n. (fr. *filet*) 1. Șanț pe suprafața unei piese cilindrice sau conice, care îi asigură înșurubarea în altă piesă; ghivent. 2. Ramificație a extremității nervoase.
- FILETÁ**, *filetez* vb. I (fr. *fileter*) A executa filete (1) la o piesă.
- FILÉU**, *fileuri* s.n. (fr. *filet*) 1. Împletitură foarte rară, cu ochiuri pătrate, folosită la confecționarea unor perdele, plase de pescuit, sacoșe etc.; plasă. 2. Rețea textilă dreptunghiulară, fixată pe doi stâlpi, care desparte terenul sportiv în două; plasă.
- FILÍÁL**, **-Ă**, *filiali*, *-e* adj. (fr. *filial*) (Despre sentimente) Specific unui fiu; de fiu.
- FILÍÁLĂ**, *filiale* s.f. (fr. *filiale*) Unitate controlată și condusă de o întreprindere, de o instituție sau de o organizație economică, politică, științifică etc. centrală aflată în altă localitate, care are personalitate juridică distinctă; sucursală.
- FILIÁȚIE**, *filiații* s.f. (fr. *filiation*) 1. Descendență (1), linie (9). 2. (Fig.) Înlănțuire de lucruri, fenomene, idei etc.
- FILIERĂ**, *filiere* s.f. (fr. *filière*) 1. Piesă de metal folosită la fabricarea firelor metalice sau textile. 2. (Fig.) Succesiune de etape, de mijloace, pentru a realiza o acțiune, un scop; intermediere, mijlocire, cale.
- FILIFÓRM**, **-Ă**, *filiformi*, *-e* adj. (fr. *filiforme*) 1. În formă de fir. 2. (Biol.; despre organe) Care are formă, aspect de fir.
- FILIGRÁN**, *filigrane* s.n. (fr. *filigrane*) 1. Lucrătură artistică din fire de aur, de argint sau de sticlă, cu aspect de dantelă. 2. Marcă transparentă imprimată pe hârtie.
- FILIGRANÁ**, *filigranez* vb. I (fr. *filigraner*) 1. A prelucra un obiect în filigran (1). 2. A aplica un filigran (2) în structura hârtiei, pe parcursul fabricării acesteia.
- FILIGRANÁT**, **-Ă**, *filigranați*, *-te* adj. (de la *filigrana*, cf. fr. *filigrané*) 1. (Despre obiecte) Lucrat în filigran (1). 2. (Despre hârtie) Care conține filigrane (2).

- FILIGRANÍST**, *filigraniști* s.m. (*filigran* + *-ist*, cf. fr. *filigraniste*) 1. Specialist în executarea filigranelor. 2. Colector de filigrane (2).
- FILIGRANOLÓG**, -Ă, *filigranologi*, -ge s.m. și f. (de la *filigranologie*) Specialist în filigranologie.
- FILIGRANOLOGÍE** s.f. (it. *filigranologia*) Studiul filigranelor (2).
- FILÍPICĂ**, *filípice* s.f. (fr. *philippique*) (Livr.) Discurs violent împotriva cuiva; rechizitoriu (2).
- FILISTEAN**, *filisteni* s.m. (cf. fr. *philistins*) Persoană care făcea parte dintr-o populație stabilită în sudul Palestinei (sec. XIII–XII î.H.), pe țărmul Mării Mediterane.
- FILISTIN**, *filistini* s.m. (fr. *philistin*) (Livr.) Om mulțumit de sine; om fățarnic, mărginit, meschin, retrograd și laș.
- FILISTINÍSM** s.n. (fr. *philistinisme*) (Livr.) Concepție, comportare de filistin.
- FILM**, *filme* s.n. (fr. *film*) 1. Bandă subțire și transparentă de celuloză, tratată chimic, întrebuințată în fotografie, în radiologie, în cinematografie etc. 2. Creație cinematografică. 3. (Fig.) Desfășurare, prezentare a unei competiții sportive, a unei vizite etc. într-o succesiune de imagini. 4. *Film de acțiune* v. *acțiune*. *Film de artă* = film care prezintă opera unui artist, a unei școli cinematografice etc.
- FILMĂ**, *filmez* vb. I (fr. *filmer*) A înregistra imagini succesive pe o peliculă cinematografică; a cinematografa.
- FILMĂRE**, *filmări* s.f. (de la *filma*) Imprimare de imagini succesive pe o peliculă.
- FILMFONOGRÁF**, *filmfonografe* s.n. (engl. *film phonographe*) Magnetofon care folosește o bandă magnetică de dimensiunile peliculei cinematografice.
- FÍLMIC**, -Ă, *filmici*, -ce adj. (fr. *filmique*, engl. *filmic*) Care se referă la film; de film, cinematografic.
- FILMOGÉNIC**, -Ă, *filmogenici*, -ce adj. (fr. *filmogénique*) Cu un efect deosebit în film; (despre persoane) cu un fizic favorabil filmării.
- FILMOGRAFÍE**, *filmografii* s.f. (fr. *filmographie*) 1. Colecție de filme, întocmită pe baza unui criteriu (actor, temă etc.). 2. Ansamblul filmelor interpretate de un actor sau realizate de un producător, de un regizor.
- FILMOLÓG**, -Ă, *filmologi*, -ge s.m. și f. (de la *filmologie*) Specialist în filmologie.
- FILMOLÓGIC**, -Ă, *filmologici*, -ce adj. (fr. *filmologique*) Referitor la filmologie.
- FILMOLOGÍE** s.f. (fr. *filmologie*) Disciplină care studiază arta cinematografică și influența acesteia asupra societății; prezentare a activității unui actor de cinema.
- FILMOTÉCĂ**, *filmoteci* s.f. (fr. *filmothèque*) Colecție de filme cinematografice; încăpere amenajată și dotată special pentru păstrarea acestei colecții.
- FILO¹**- (fr. *philo-*) Element de compunere cu sensul de „prieten”, „iubitor”, în cuvinte ca: *filoenglez*, *filogerman*.
- FILO²**- (fr. *phyllo-*, gr. *phyllon*) Element de compunere cu sensul de „frunză”, în cuvinte ca: *filodendron*, *filofag*.
- FILOAMERICÁN**, -Ă, *filoamericani*, -e adj., s.m. și f. (*filo¹* + *american*) Prieten, admirator al americanilor.
- FILODÉNDRON**, *filodendroni* s.m. (fr. *philodendron*) Plantă decorativă din America tropicală, cu frunze mari și late, adânc crestate, și cu rădăcini aeriene.
- FILOENGLÉZ**, -Ă, *filoenglezi*, -e adj., s.m. și f. (it. *filoinglese*) Anglofil.
- FILOFÁG**, -Ă, *filofagi*, -e adj. (fr. *phylophage*) (Despre insecte) Care se hrănește cu frunzele vegetalelor.
- FILOFRANCÉZ**, -Ă, *filofrancezi*, -e adj., s.m. și f. (it. *filofrancese*) Francofil.
- FILOGENÉTIC**, -Ă, *filogenetici*, -ce adj. (fr. *phylogénétique*) Referitor la filogenie.
- FILOGENÉZĂ** s.f. (fr. *phylogénèse*) (Biol.) Filogenie (1).
- FILOGENÍE** s.f. (fr. *phylogénie*) 1. Evoluție a formelor organice sau a unui grup de animale ori de plante în timpul dezvoltării istorice a lumii vii; filogeneză. 2. Disciplină care studiază filogenia (1).
- FILOGENÍST**, -Ă, *filogeniști*, -ste s.m. și f. (fr. *phylogéniste*) Specialist în filogenie (2).
- FILOGERMÁN**, -Ă, *filogermani*, -e adj., s.m. și f. (it. *filotedesco*) Germanofil.
- FILOLÓG**, -Ă, *filologi*, -ge s.m. și f. (fr. *philologue*) Specialist în filologie.
- FILOLÓGIC**, -Ă, *filologici*, -ce adj. (fr. *philologique*) Referitor la filologie sau la filolog.
- FILOLOGÍE** s.f. (fr. *philologie*) Știință care se ocupă cu studiul unei limbi potrivit documentelor scrise; studiul textelor, al transmiterii și al editării acestora.
- FILOMÉLĂ**, *filomele* s.f. (fr. *philomèle*) (Livr.) Privighetoare.
- FILÓN**, *filoane* s.n. (fr. *filon*) 1. Pătură minerală continuă, infiltrată în stratele solului; vână. 2. (Fig.) Sursă, izvor de bogății.
- FILONEÍSM** s.n. (it. *filoneismo*) (Livr.) Pasiune pentru tot ce este nou.

FILOSEMÍT, -Ă, *filosemiți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *philosémite*) Admirator al semiților, în special al evreilor.

FILOSÓF/FILOZÓF, -OÁFĂ, *filosofi/filozofi, -oafe* s.m. și f. (ngr. *philosophos*, fr. *philosophe*) 1. Specialist în filosofie. 2. Gânditor care elaborează o doctrină, un sistem filosofic. 3. (Pop.) Om învățat; (spec.) astrolog. 4. (Fig.) Întept, om echilibrat.

FILOSOFĂ/FILOZOFĂ, *filosofez/filozofez* vb. I (fr. *philosopher*, lat. *philosophari*) A face reflecții asupra vieții și a problemelor acesteia.

FILOSOFĂLĂ/FILOZOFĂLĂ adj. (fr. *philosophale*) *Piatră filosofală* = substanță imaginară care, potrivit alchimistilor, avea forța miraculoasă de a schimba un metal oarecare în aur; (fig.) lucru imposibil de aflat; descoperire, idee de importanță capitală.

FILOSOFÉM/FILOZOFÉM s.n. (fr. *philosophème*) Teză filosofică.

FILOSÓFIC/FILOZÓFIC, -Ă, *filosofici/filozofici, -ce* adj. (fr. *philosophique*) Referitor la filosofie.

FILOSOFIE/FILOZOFIE, *filosofii/filozofii* s.f. (fr. *philosophie*) 1. Știință care reflectă și interpretează realitatea în aspectele generale ale acesteia, printr-un sistem încheiat de concepții și idei; concepție generală despre lume și viață. 2. Doctrină, sistem de gândire care aparține unui autor, unei școli, unei epoci etc.

FILOSOFÍSM/FILOZOFÍSM s.n. (fr. *philosophisme*) Filosofie falsă; abuz de filosofie tendențioasă.

FILOXERĂ, *filoxere* s.f. (fr. *phylloxera*) 1. Insectă parazită care distruge rădăcina și frunzele viței-de-vie. 2. Boala viței-de-vie cauzată de filoxeră (1).

FILOZÓF s.m. și f. v. filosof.

FILOZOFĂ vb. I v. filosofa.

FILOZOFĂLĂ adj. v. filosofală.

FILOZOFÉM s.n. v. filosofem.

FILOZÓFIC adj. v. filosofic.

FILOZOFIE s.f. v. filosofie.

FILOZOFÍSM s.n. v. filosofism.

FILTRĂ, *filtrez* vb. I (fr. *filtrer*) 1. A trece un fluid printr-un filtru. 2. (Despre lumină) A se strecura, a pătrunde printr-o perdea. 3. (Inform.) A selecta.

FILTRĂBIL, -Ă, *filtrabili, -e* adj. (fr. *filtrable*) 1. Care se poate filtra. 2. *Virus filtrabil* = virus minuscul, care trece prin filtrele cele mai fine.

FILTRĂJ, *filtraje* s.n. (fr. *filtrage*) Filtrare; operația de selectare a informației înregistrate într-un computer.

FILTRÁNT, -Ă, *filtranți, -te* adj. (fr. *filtrant*) Care servește la filtrare.

FILTRĂȚIE, *filtrații* s.f. (fr. *filtration*) Treccre a unui lichid printr-un filtru care oprește particulele solide; trecerea unui lichid printr-un corp poros sau permeabil; filtrare.

FÍLTRU, *filtre* s.n. (fr. *filtre*, cf. it. *filtro*) 1. Cornet de hârtie sau aparat prin care se strecoară lichidele pentru limpezire. 2. Ecran care filtrează radiațiile. 3. Dispozitiv care elimină paraziții de la radio (2). 4. Dispozitiv folosit pentru strecurarea cafelei fier-te; cafeaua obținută astfel. 5. Hârtia poroasă de la capătul unei țigări, care are rolul de a reține nicotina. 6. Control minuțios efectuat de organele de poliție pe o arteră de circulație, la toate vehiculele. 7. (Fig.) Faptul de a selecta; selecție (1).

FIMÓZĂ, *fimoze* s.f. (fr. *phimosi*) Îngustare congenitală sau inflamatorie a orificiului prepuțial datorată pielitei din jurul glandului.

FIN, -Ă, *fini, -e* adj. (fr. *fin*) 1. Care este extrem de mic; delicat (1), diafan (2), plăcut la aspect. 2. De calitate superioară. 3. Precis (2), exact (2). 4. Foarte sensibil; manierat, bine-crescut. 5. (Fig.) Subtil (2), eterat (2), eteric (2), rafinat (2), ingenios (2); istet.

FINÁL, -Ă, *finali, -e* (fr. *final*, lat. *finalis*) 1. Adj. Care se află la sfârșit, la urmă; terminal (1). 2. S.n. Sfârșit, încheiere. 3. S.f. Ultima etapă a unui concurs sportiv. 4. Adj., s.f. (Propoziție) care exprimă scopul unei acțiuni.

FINALÍSIMA s.f. (it. *finalissima*) (Sport) Finala (3) unui campionat mondial.

FINALÍSM s.n. (fr. *finalisme*) (Fil.) Telcologic.

FINALÍST, -Ă, *finaliști, -ste* (fr. *finaliste*) 1. S.m. și f. Persoană calificată care participă la o finală (3). 2. S.m. și f., adj. (Adept) al finalismului; telcologic.

FINALITÁTE s.f. (fr. *finalité*) 1. Scop, țintă spre care tinde, se desfășoară o activitate. 2. *Fără finalitate* = fără rost.

FINALIZÁ, *finalizez* vb. I (*final + -iza*, cf. fr. *finaliser*) A duce o activitate până la sfârșit.

FINALIZÁT, -Ă, *finalizați, -te* adj. (de la *finaliza*) Terminat, dus până la capăt.

FINALMÉNTE adv. (fr. *finalement*, it. *finalmente*) În cele din urmă.

FINANCIÁR, -Ă, *financieri, -e* (fr. *financier*, cf. it. *finanziario*) 1. Adj. Care ține de finanțe, de circulația banilor, a creditelor; bănesc. 2. S.m. și f. Specialist în operații financiare (1), expert în finanțe (1). 3. S.m. și f. Bancher, capitalist (2).

FINANȚÁ, *finanțez* vb. I (fr. *financer*) A susține cu bani, a furniza fonduri bănești unei instituții, unor persoane etc.; a subvenționa, a stipendia.

- FINANȚĂTOR, -OĂRE**, *finanțatori, -oare* s.m. și f. (*finanța + -tor*) Cel care finanțează o persoană, o instituție, o întreprindere etc.
- FINANȚE** s.f. pl. (fr. *finance*, it. *finanza*) 1. Totalitatea mijloacelor bănești ale unui stat, ale unei întreprinderi etc. 2. (Fam.) Avere în bani a unei persoane. 3. Studiul finanțelor (1) și al fenomenelor legate de acestea.
- FINANȚIST**, *finanțisti* s.m. (*finanțe + -ist*) Specialist în operațiuni financiare.
- FINE** s.n. (it. *fine*) (Livr.) 1. Sfârșit. 2. În *fine* = în sfârșit; în concluzie; așadar.
- FINET**, *fineturi* s.n. (fr. *finette*) Țesătură pufoasă de bumbac, folosită mai ales pentru confecționarea obiectelor de lenjerie sau ca dublură.
- FINETE**, (4) *fineturi* s.f. (fr. *finesse*) 1. Înșușirea a ceea ce este fin; delicatețe, gingășie, grație (1), rafinament (1). 2. Trăsătura a ceea ce este de calitate superioară. 3. (Fig.) Subtilitate (1), șlif (2). 4. (La pl.) Rafinamente.
- FINGER** s.n. (pr. *fiŋgâr*; engl. *finger*) Rampă mobilă folosită în aeroport, pentru legarea burdufului de avion.
- FINI**, *finesc* vb. IV (fr. *finir*, lat. *finire*) (Înv.) A (se) termina (1), a (se) sfârși.
- FINISĂ**, *finisez* vb. I (fr. *finir*, cf. *finisaj*) A executa ultimele operații de confecționare sau de fabricare a unui produs, de realizare a unei lucrări, prin corectarea imperfecțiunilor; a cizela (1).
- FINISĂJ**, *finisaje* s.n. (fr. *finissage*) Ultima operație efectuată asupra unui produs sau a unei lucrări, pentru a-i da o formă, un aspect perfect.
- FINISOR, -OĂRE**, *finisori, -oare* (fr. *finisseur*) 1. S.m. și f. Muncitor care efectuează operații de finisare. 2. S.n. Mașină utilizată pentru nivelatul stratului de asfalt sau de beton al șoselelor.
- FINIȘ**, *finișuri* s.n. (engl., fr. *finish*) (Sport) Ultimul efort făcut de un concurent la sfârșitul unei curse sau al unei probe; capacitatea de a face acest efort.
- FINIT, -Ă**, *finiți, -te* (de la *fini*, cf. fr. *fini*, it. *finito*) 1. Adj. Care are existență limitată. 2. S.n. Categorie filosofică referitoare la stările relative ale materiei, care au existență limitată și sunt transformabile unele în altele. 3. Adj. (Despre produse) Care a suferit toate operațiile de prelucrare; care a fost terminat.
- FINITISM** s.n. (fr. *finitisme*) Concepție metafizică potrivit căreia Universul este limitat.
- FINITUDINE** s.f. (cf. engl., fr. *finitude*) (Livr.) Faptul de a avea margini, un sfârșit.
- FINLANDÉZ, -Ă**, *finlandezi, -e* (fr. *finlandais*, it. *finlandese*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) din Finlanda. 2. S.f. Limbă fino-ugrică vorbită de finlandezi (1).
- FINO-ÚGRIC, -Ă**, *fino-ugrici, -ce* adj. (cf. fr. *finno-ougrien*, germ. *finnisch-ugrisch*) 1. Referitor la limbile fino-ugrice (2) sau la populațiile care vorbesc aceste limbi. 2. *Limbă fino-ugrică* = (la pl.) familie de limbi uralice vorbite în nordul și în centrul Europei, precum și în nordul Asiei (finlandeza, maghiara, estona, lapona etc.); (și la sg.) limbă care aparține acestei familii.
- FIOLĂ**, *fiole* s.f. (fr. *firole*) Flacon mic de sticlă cu gâtul strâmt, închis ermetic, în care se păstrează medicamente lichide sau pulberi sterile injectabile; ampulă (2).
- FIORD**, *fiorduri* s.n. (fr. *fiord*) Golf maritim adânc, strâmt, sinuos, intrat în uscat, cu maluri abrupte și înalte.
- FIORIN**, *fiorini* s.m. (it. *fiorino*) Monedă de aur sau de argint care a circulat și în Țările Române până în sec. al XIX-lea; florin (1).
- FIRMAMENT**, *firmamente* s.n. (fr. *firmament*, lat. *firmamentum*) (Livr.) Bolta cerească; cer.
- FIRMĂ**, *firme* s.f. (germ. *Firma*) 1. Inscricție pe o placă, pe un panou, pe un zid care conține denumirea și destinația unui magazin, ale unei instituții etc. 2. Întreprindere industrială sau comercială.
- FIRN** s.n. (germ. *Firn*, engl. *firn*) Zăpadă persistentă pe munții înalți, care se transformă în ghețar.
- FISC** s.n. (fr. *fisc*, it. *fisco*) Instituție a administrației de stat care calculează și percepe impozitele și taxele oficiale; administrație financiară, percepție (2).
- FISCĂL, -Ă**, *fiscali, -e* adj. (fr. *fiscal*) Referitor la fisc, care ține de fisc.
- FISCALÍSM** s.n. (*fiscal + -ism*) Politică financiară care constă în perceperea de impozite și de taxe exagerate, prin mijloace fiscale.
- FISCALITĂTE** s.f. (fr. *fiscalité*) Sistem de legi, de dispoziții de percepere a impozitelor și a taxelor prin fisc.
- FISIONĂ**, pers. 3 *fisionează* vb. I (de la *fisiune*; cf. fr. *fissioner*) A diviza, a scinda un nucleu atomic în mai multe fragmente.
- FISIONĂBIL, -Ă**, *fisionabili, -e* adj. (fr. *fissionable*) (Despre nuclee atomice) Care se poate fisiona.
- FISIUNE**, *fisiuni* s.f. (fr. *fission*) Reacție de scindare a nucleului atomic, care eliberează o cantitate uriașă de energie.
- FÍSTULĂ**, *fistule* s.f. (fr. *fistule*) Canal accidental sau creat chirurgical care comunică cu o glandă sau cu

- o cavitate naturală și prin care se scurge secreția, puroiul dintr-un abces.
- FISTULÓS, -OĂSĂ, fistuloși, -oase** adj. (fr. *fistuleux*)
De natura fistulei, cu fistule.
- FISURĂ, fisurez** vb. I (fr. *fissurer*) A produce sau a dobândi o fisură; a (se) crăpa.
- FISURĂ, fisuri** s.f. (fr. *fissure*, lat. *fissura*) 1. Crăpătură mică și îngustă, plesnitură la suprafața sau în interiorul unui corp solid (metal, aliaj, os etc.). 2. (Fig.) Punct slab care discreditează soliditatea unei argumentații, unitatea unui grup etc.; ruptură.
- FIȘĂ, fișez** vb. I (*fișă* + -a) A nota pe fișe, a întocmi fișe; a scoate pe fișe citate dintr-o lucrare.
- FIȘĂ, fișe** s.f. (fr. *fiche*) 1. Foaie mică de hârtie sau de carton folosită pentru însemnări, note, evidențe diverse etc. 2. Act care conține datele personale ale cuiva. 3. Ștecă.
- FIȘÉT, fișete** s.n. (fr. *fichet*) Dulap de metal pentru păstrat dosare, acte, valori, prevăzut cu închizătoare de siguranță.
- FIȘIÉR, fișiere** s.n. (fr. *fichier*) 1. Colecție de fișe (1). 2. Cutie, mobilă pentru păstrat fișe (1); catalog de fișe. 3. (Inform.) Colecție de date de același tip reprezentate pe un suport.
- FIȘIU, fișiuri** s.n. (fr. *fichu*) (Înv.) Batic de mătase foarte subțire.
- FÍTING, fítिंगuri** s.n. (germ. *Fitting*, engl. *fitting*) Piesă tubulară de legătură, filetată, cu ajutorul căreia se face o prelungire, o schimbare de direcție, o derivație la conductele metalice pentru fluide, la armături etc.
- FÍTNESS** s.n. (engl. *fitness*) Complex de exerciții fizice practicate într-o sală de sport, la aparate (electronice), pentru obținerea unui bun tonus muscular și pentru păstrarea sănătății.
- FITO-** (fr. *phyto-*) Element de compunere cu sensul de „plantă”, în cuvinte ca: *fitobiologie, fitocenoză*.
- FITOBIOLOGIC, -Ă, fitobiologici, -ce** adj. (fr. *phytobiologique*) Referitor la fitobiologie.
- FITOBIOLOGIE** s.f. (fr. *phytobiologie*) Biologie vegetală.
- FITOCENÓZĂ, fitocenoze** s.f. (fr. *phytocénose*) Grup de plante care trăiesc într-un anumit biotop.
- FITOCHIMIE** s.f. (fr. *phytochimie*) Studiul proceselor chimice care au loc în plantă; chimie vegetală.
- FITOCÍD, -Ă, fitocizi, -de** adj., s.n. (fr. *phytocide*) (Substanță) care poate produce moartea plantelor sau a organelor acestora.
- FITOCIMÁT, fitoclimat** s.n. (fr. *phytoclimat*) Ansamblul condițiilor climatice specifice unei asociații vegetale.
- FITOClimográmă, fitoclimograme** s.f. (fr. *phytoclimogramme*) Grafic care redă condițiile climatice optime pentru dezvoltarea unei plante.
- FITOFÁG, -Ă, fitofagi, -ge** adj., s.m. și f. (fr. *phytophage*) (Animal) care se hrănește cu materii vegetale.
- FITOFARMACIE** s.f. (fr. *phytopharmacie*) 1. Studiul preparării produselor antiparazitare destinate plantelor. 2. Știința preparării medicamentelor din plante medicinale.
- FITOFIZIOLOGIE** s.f. (fr. *phytophysiologie*) Fiziologie vegetală.
- FITOGÉN, -Ă, fitogeni, -e** adj. (fr. *phytogène*) Care este de origine vegetală.
- FITOGENÉTICĂ** s.f. (fr. *phytogénétique*) Genetică vegetală.
- FITOGEOGRAFIE** s.f. (fr. *phytogéographie*) Știință care studiază distribuția speciilor de plantele pe suprafața Pământului; geobotanică (1).
- FITOGRAFIE** s.f. (fr. *phytographie*) Botanică descriptivă.
- FITOHORMÓN, fitohormoni** s.m. (fr. *phytohormone*) Hormon vegetal.
- FITOLÓG, -Ă, fitologi, -ge** s.m. și f. (fr. *phytologue*) Botanist.
- FITOLOGIE** s.f. (fr. *phytologie*) Botanică (1).
- FITONÍM, fitonime** s.n. (fr. *phytonyme*) Nume de plantă.
- FITONIMIE** s.f. (fr. *phytonimie*) Nomenclatură a plantelor.
- FITOPARAZÍT, fitoparaziți** s.m. (fr. *phytoparasite*) Parazit vegetal.
- FITOPATOGÉN, -Ă, fitopatogeni, -e** adj., s.m. (fr. *phytopathogène*) (Agent fizic, chimic etc.) care produce îmbolnăvirea plantelor.
- FITOPATOLÓG, -Ă, fitopatologi, -ge** s.m. și f. (de la *fitopatologie*, cf. it. *fitopatologo*) Specialist în fitopatologie.
- FITOPATOLÓGIC, -Ă, fitopatologici, -ce** adj. (fr. *phytopathologique*) Referitor la fitopatologie, de fitopatologie.
- FITOPATOLOGIE** s.f. (fr. *phytopathologie*) Studiul bolilor plantelor; protecția plantelor.
- FITOPLANCTÓN** s.n. (fr. *phytoplanton*) Grup de alge microscopice plutitoare; plancton vegetal.
- FITOSANITÁR, -Ă, fitosanitari, -e** adj. (fr. *phytosanitaire*) Referitor la tratamentul și la protecția plantelor.
- FITOSOCIOLOGIE** s.f. (fr. *phytosociologie*) Studiul asociațiilor vegetale.

FITOSTERÓL, *fitosteroli* s.m. (fr. *phytosterol*) Sterol de origine vegetală.

FITOTÉHNIC, -Ă, *fitotehnici*, -ce adj. (fr. *phyto-technique*) Referitor la fitotehnie.

FITOTEHNIE s.f. (fr. *phytotechmie*) Știință care studiază tehnica de cultivare a plantelor agricole, pentru a obține recolte mari.

FITOTERAPEÚT, -Ă, *fitoterapeuți*, -te s.m. și f. (fr. *phytothérapeute*) Specialist în fitoterapie.

FITOTERÁPIC, -Ă, *fitoterapici*, -ce adj. (fr. *phytothérapique*) Referitor la fitoterapie; care este folosit în fitoterapie.

FITOTERÁPÍE s.f. (germ. *Phytotherapie*, fr. *phytothérapie*) 1. Disciplină care se ocupă cu prevenirea și combaterea bolilor, a paraziților și a dăunătorilor plantelor de cultură. 2. Tratamentul bolilor cu preparate din plante medicinale.

FITOTÓXIC, -Ă, *fitotoxici*, -ce adj., s.n. (fr. *phytotoxique*) (Substanță) cu acțiune toxică asupra plantelor.

FITOTOXÍNĂ, *fitotoxine* s.f. (germ. *Phytotoxin*, engl. *phitotoxin*) Toxină vegetală.

FITOTRÓN, *fitotroane* s.n. (fr. *phytotron*, germ. *Phytotron*) Laborator experimental în care se creează condiții speciale (sol, nutriție, temperatură, lumină etc.) pentru creșterea vegetalelor.

FIVE O'CLÓCK, *five o'clockuri* s.n. (pr. *faivoclóc*; engl. *five o'clock*) Ceai servit la ora cinci după-amiază; petrecere organizată în jurul acestei ore.

FIX, -Ă, *fixi*, -xe adj. (fr. *fixe*, lat. *fixus*) 1. Care nu își schimbă locul sau poziția; imobil² (1), static (1); nemișcat; stabil (1); care rămâne oprit asupra unui anumit punct; invariabil (1). 2. (Despre ore) Precis (2), exact (3). 3. *Accent fix* = accent legat de o anumită poziție a silabei în cuvânt. *Idee fixă* = idee obsedantă; obsesie.

FIXÁ, *fixez* vb. I (fr. *fixer*) 1. A face să fie fix, stabil; a înșepeni, a imobiliza (1). 2. A se uita țintă la cineva sau la ceva. 3. A se stabili undeva. 4. A stabili, a determina ceva. 5. A întipări în memorie. 6. A trata cu un reactiv chimic o imagine fotografică dezvoltată pentru a deveni insensibilă la lumină. 7. A face să pătrundă colorantul într-o fibră textilă sau în piele, pentru a nu se decolora.

FIXÁBIL, -Ă, *fixabili*, -e adj. (fr. *fixable*) Care poate fi fixat.

FIXÁJ s.n. (fr. *fixage*) Fixare; operație prin care o imagine fotografică nu se modifică la lumină.

FIXÁT, -Ă, *fixați*, -te adj. (de la *fixa*) 1. Imobil, nemișcat, neclintit. 2. Hotărât, decis.

FIXATÍV, -Ă, *fixativi*, -e (fr. *fixatif*) 1. Adj. (Despre substanțe, soluții) Care fixează. 2. S.n. Soluție pentru acoperit ori stropit desenele făcute cu creionul, cărbunele sau pastelul, pentru a nu se șterge. 3. S.n. Produs cosmetic care menține linia coafurii.

FIXATÓR, *fixatori* s.m. (fr. *fixateur*) 1. Substanță cu ajutorul căreia o imagine fotografică nu se modifică la lumină. 2. Substanță care fixează vopseaua pe o fibră textilă sau pe piele. 3. Lichid coagulant care asigură conservarea structurii celulare, în vederea studierii la microscop a acesteia.

FÍXING s.n. (engl. *fixing*) Fixare a cotei devizelor, monedelor sau titlurilor la bursă, în raport cu un etalon dat, într-un anumit moment.

FIXÍSM s.n. (fr. *fixisme*) Concepție biologică potrivit căreia speciile de plante și de animale sunt invariabile în decursul istoriei Pământului.

FIXÍST, -Ă, *fixiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *fixiste*) (Adept) al fixismului.

FIXITÁTE s.f. (fr. *fixité*) Starea, caracterul a ceea ce este fix; imobilitate, imuabilitate, nemișcare.

FÍZIC, -Ă, *fizici*, -ce (fr. *physique*) 1. Adj. Care se referă la corpul ființelor vii, mai ales la activitatea mușchilor. 2. Adj. Care aparține materiei; material (2), concret, palpabil. 3. Adj. Care se referă la reacția simțurilor. 4. S.n. Aspectul exterior al (corpului) unei persoane. 5. S.f. Știință care studiază proprietățile corpurilor și legile care tind să le modifice starea sau mișcarea fără a le modifica natura; manual care tratează această știință. 6. *Fizica globului* = geofizică. *Științe fizice* = fizica și chimia.

FIZICALÍSM s.n. (fr. *physicalisme*) Teorie modernă conform căreia limbajul fizicii poate deveni universal pentru toate științele.

FIZICALÍST, -Ă, *fizicaliști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *physicaliste*) (Adept) al fizicalismului.

FIZICIÁN, -Ă, *fizicieni*, -e s.m. și f. (fr. *physicien*) Specialist în fizică (5).

FIZIO- (fr. *physio-*, gr. *physis*) Element de compunere cu sensul de „natură”, „funcții ale organismului”, în cuvinte ca: *fiziologie*, *fiziopatologie*.

FIZIOCRÁT, *fiziocrați* s.m. (fr. *physiocrate*) Adept al fiziocrației.

FIZIOCRÁȚIE s.f. (fr. *physiocratie*) Doctrină economică, din sec. al XVIII-lea, care considera că pământul și agricultura sunt singurele surse de bogăție.

FIZIOGNOMONIE s.f. (fr. *physiognomonie*) Disciplină care studiază caracterul omului în funcție de aspectul fizic și, mai ales, de fizionomia acestuia.

- FIZIOLATRIE** s.f. (fr. *physiôlatrie*) Venerare a fenomenelor naturii.
- FIZIOLÓG, -Ă, fiziologi, -ge** s.m. și f. (fr. *physiologue*) Specialist în fiziologie; fiziologist.
- FIZIOLÓGIC, -Ă, fiziologici, -ce** adj. (fr. *physiologique*) 1. Referitor la fiziologie. 2. Ser fiziologic = lichid steril preparat din apă și sare, apropiat de compoziția serului sangvin, folosit pentru perfuzii sau ca dizolvant al unor medicamente.
- FIZIOLOGIE** s.f. (fr. *physiologie*) 1. Știință care studiază viața și funcțiile normale ale organismului viu (animal sau vegetal). 2. Fiziologie patologică = fiziopatologie.
- FIZIOLOGIST, -Ă, fiziologiști, -ste** s.m. și f. (fr. *physiologiste*) Fiziolog.
- FIZIONÓMIC, -Ă, fizionomici, -ce** adj. (fr. *physionomique*) Referitor la fizionomie.
- FIZIONOMIE, fizionomii** s.f. (fr. *physionomie*) 1. Expresie particulară a trăsăturilor feței, care exprimă temperamentul, caracterul; chip, figură (1); facies, mască (5). 2. (Fig.) Caracter distinctiv al unei epoci, al unei colectivități umane etc.
- FIZIONOMIST, -Ă, fizionomiști, -ste** s.m. și f. (fr. *physionomiste*) 1. Cunoscător al caracterului omenesc în funcție de fizionomie (1). 2. Persoană care are memoria figurilor.
- FIZIOPATOLÓG, fiziopatologi** s.m. (de la *fiziopatologie*) Specialist în fiziopatologie.
- FIZIOPATOLÓGIC, -Ă, fiziopatologici, -ce** adj. (fr. *physiopathologique*) Referitor la fiziopatologie.
- FIZIOPATOLOGIE** s.f. (fr. *physiopathologie*) Disciplină care studiază funcțiile organismului bolnav și mecanismul producerii bolilor; fiziologie patologică.
- FIZIOTERAPEÚT, -Ă, fizioterapeuți, -te** s.m. și f. (de la *fizioterapie*) Specialist în fizioterapie.
- FIZIOTERÁPIC, -Ă, fizioterapici, -ce** adj. (fr. *physiothérapique*) De fizioterapie.
- FIZIOTERAPIE** s.f. (fr. *physiothérapie*) Tratatamentul bolilor articulare și musculare cu agenți fizici (acr, lumină, apă, căldură, electricitate etc.).
- FIZZ** s.n. (engl. am. *fizz*) Băutură răcoritoare preparată din suc de citrice amestecat, într-un shaker, cu brandy, gin sau whisky, zahăr, ouă etc.
- FLACÍD, -Ă, flacizi, -de** adj. (lat. *flaccidus*) Flac (1); (despre tulpini) crescut drept, dar care se îndoaie în timp.
- FLACIDITÁTE** s.f. (fr. *flaccidité*) Starea a ceea ce este flac (1).
- FLACÓN, flacoane** s.n. (fr. *flacon*) Sticlă pentru medicamente, pentru parfumuri etc. închisă ermetic
- cu un capac (de sticlă, de metal); conținutul acestei sticlute; ampulă (2).
- FLAGÉL, (1, 2) flageluri, (3, 4) flageli** (fr. *flagelle*, lat. *flagellum*) 1. S.n. Bici; mănunchi de năie pentru flagelări. 2. S.n. (Fig.) Dezastru, calamitate (1), plagă (2); (spec.) boală, molimă, cancer (1). 3. S.m. Filament protoplasmatic mobil, care servește ca organ de locomoție la protozoare și la spermatozoizi. 4. S.m. Excrescență care ia naștere din tulpină și care se extinde la suprafața pământului, dând frunze și rădăcini.
- FLAGELÁ, flagelez** vb. I (fr. *flageller*, lat. *flagellare*) 1. A aplica lovituri de bici (în public). 2. (Fig.) A critica, a satiriza cu asprime.
- FLAGELÁNT, flagelanți** s.m. (fr. *flagellant*) Membru al unei secte de fanatici din sec. XIII–XIV care se flagelau în public.
- FLAGELÁRE, flagelări** s.f. (de la *flagela*) Biciuire; pedepsă aplicată în Antichitate și în Evul Mediu: ritual ascetic practicat în diferite religii; flagelație, fustigație (1).
- FLAGELÁT, flagelate** s.n. (cf. fr. *flagellés*) (La pl.) Clasă de protozoare unicelulare microscopice care se deplasează cu ajutorul flagelilor (3); (și la sg.) protozoar din această clasă.
- FLAGELATÓR, -OÁRE, flagelatori, -oare** adj. (fr. *flagellateur*) (Rar) Care flagelează.
- FLAGELÁȚIE, flagelații** s.f. (fr. *flagellation*, lat. *flagellatio*) Flagelare.
- FLAGRÁNT, -Ă, flagranti, -te** adj. (fr. *flagrant*) 1. Care sare în ochi; evident, izbitor, incontestabil. 2. *Flagrant delict* = delict descoperit în timpul săvârșirii acestuia sau înainte ca efectele sale să se fi consumat.
- FLAGRÁNȚĂ** s.f. (fr. *flagrance*) (Livr.) Trăsătura a ceea ce este flagrant; evidență, fapt incontestabil.
- FLÁIER, flaiere** s.n. (germ. *Flyer*, engl. *flyer*) Mașină folosită pentru tors fire groase, care transformă benzile de fibre textile în semitorturi înfășurate pe mosoare.
- FLAJOLÉT, flajolete** s.n. (fr. *flageolet*) 1. Instrument muzical de suflat asemănător flautului. 2. Sunet armonic produs de instrumentele cu coarde, prin atingerea cu degetul aproape de căluș. 3. Mic registru de orgă.
- FLAMÁND, -Ă, flamanzi, -de** (fr. *flamand*) 1. S.m. și f. Persoană din Flandra (din nordul Belgiei). 2. Adj. Care aparține Flandrei sau locuitorilor acesteia. 3. *Limba flamandă* = limbă germanică vorbită de flamanzi (1); limbă oficială în Belgia, alături de franceză.

- FLĂMĂ**, *flame* s.f. (fr. *flamme*, lat. *flamma*) (Livr.) Flacără.
- FLAMBĂ**, *flambezi* vb. I (fr. *flamber*) A trece un obiect prin flacără (pentru a-l steriliza sau a-l refasona).
- FLAMBĂJ**, *flambaje* s.n. (fr. *flambage*) 1. Acțiunea de a flamba. 2. Deformarea unui corp, a unei piese în formă de bară, sub acțiunea unei compresiuni.
- FLAMBOAIANT**, -Ă, *flamboaianți*, -te adj. (fr. *flamboyant*) (Despre stilul gotic) Caracterizat printr-o boltă de ogive cu diferite contururi în formă de flacără.
- FLAMÉNCO** s.n. (sp. *flamenco*) Dans popular gitan din Andaluzia, acompaniat de chitară și castaniete; melodia acestui dans.
- FLAMÍN**, *flamini* s.m. (fr. *flamine*, lat. *flamen*, -inis) (La romani) Preot consacrat cultului unui anumit zeu.
- FLAMÍNGO**, *flamingi* s.m. (germ. *Flamingo*) Pasăre migratoare de apă, de mărimea unei berze, cu gâtul și picioarele foarte lungi, cu pene albe cu nuanțe roz sau roșii și cioc curbat.
- FLAN**, *flanuri* s.n. (fr. *flan*) Tartă cu cremă și fructe.
- FLANĂ**, *flanze* vb. I (fr. *flâner*) (Livr.) 1. A se plimba, a hoinări. 2. A pierde timpul.
- FLANC**, *flancuri* s.n. (fr. *flanc*) 1. Margine, extremitate stângă sau dreaptă a unei formații militare, sportive etc.; aripă. 2. Fiecare dintre cele două părți laterale ale peretelui abdominal al animalelor. 3. Partea laterală a unei cute de teren. 4. Carton folosit pentru confecționarea matrițelor de stereotipic. 5. Denumire dată panourilor unor decoruri.
- FLANCĂ**, *flanchez* vb. I (fr. *flanquer*) 1. A apăra flancul unei unități militare. 2. (Fig.) A însoți pe cineva (pentru a-l apăra). 3. (Despre un grup de clădiri) A mărgini de o parte și de alta.
- FLANCGĂRDĂ**, *flancgârzi* s.f. (fr. *flanc-garde*) Detașament care are rolul de a proteja flancul unei trupe (în marș).
- FLANÉLĂ**, *flanele* s.f. (fr. *flanelle*) 1. Țesătură ușoară de lână sau de bumbac, moale și pufoasă. 2. Îmbrăcăminte tricotată de lână care acoperă bustul. 3. Pullover.
- FLANEUR**, *flaneuri* s.m. (pr. *flanör*; fr. *flâneur*) (Rar) Persoană care hoinărește (pe străzi).
- FLANGER**, *flangere* s.n. (pr. *flénger*; engl. *flanger*) Aparat electronic care, împreună cu chitara sau cu orga, produce anumite efecte sonore.
- FLASC**, -Ă, *flasci*, -ce adj. (fr. *flasque*) 1. Moale, fleșcăit; flacid. 2. (Fig.) Fără putere, lipsit de energie, de vlagă.
- FLASH**, *flash-uri* s.n. (pr. *fleș*; engl. *flash*) 1. Bliț. 2. Apariția unei imagini de scurtă durată pe ecran. 3. (În presă) Informație importantă, scurtă, transmisă cu prioritate.
- FLASHBACK**, *flashbackuri* s.n. (pr. *flêșbec*; engl. *flash-back*) Secvență cinematografică înfățișând o scurtă acțiune secundară din trecut, intercalată în derularea evenimentelor; secvență retrospectivă intercalată într-o operă literară.
- FLAȘNETĂR**, *flașnetari* s.m. (*flașnetă* + -ar) Muzicant ambulant care cântă la flașnetă.
- FLAȘNETĂ**, *flașnete* s.f. (germ. *Flaschnett*) Orgă mecanică mică, portativă, acționată prin învârtirea unei manivele; caterincă.
- FLATĂ**, *flatez* vb. I (fr. *flatter*) A satisface amorul propriu sau vanitatea cuiva prin vorbe ori fapte; a măguli, a lînguși.
- FLATULĂ**, *flatulez* vb. I (fr. *flatuler*) A elimina gazele din intestine prin anus.
- FLATULÉNTĂ** s.f. (fr. *flatulence*) Acumulare de gaze în tubul digestiv; meteorism; evacuare zgomoasă și necontrolată a gazelor din intestine.
- FLĂUT**, *flaute* s.n. (it. *flauto*) Instrument muzical de suflat, alcătuit dintr-un tub îngust cu găuri și cu clape.
- FLAUTIȘT**, -Ă, *flautiști*, -ste s.m. și f. (*flaut* + -ist, cf. it. *flautista*) Persoană care cântă la flaut.
- FLAVONĂ**, *flavone* s.f. (fr. *flavone*) Substanță galbenă cu fluorescență verzuie, solubilă în apă, extrasă din florile unor plante, folosită în industria coloranților și a medicamentelor.
- FLAX** s.n. (germ. *Flechse*) Țesut conjunctiv elastic, alcătuit din tendoane, cartilaje etc., care se îndepărtează din carnea pregătită pentru conserve și pentru mezeluri.
- FLEBÍTĂ**, *flebite* s.f. (fr. *phlébite*) Inflamație a peretelui venelor membrelor inferioare, urmată de astuparea acestora cu trombusuri care pot cauza embolie.
- FLEBO-** (fr. *phlébo-*, gr. *phleps*) Element de compunere cu sensul de „venă”, în cuvinte ca: *flebologie*, *flebotomie*.
- FLEBOLOGIE** s.f. (fr. *phlébologie*) Studiul bolilor sistemului venos și al tratamentului acestora.
- FLEBOTOMIE**, *flebotomii* s.f. (fr. *phlébotomie*) Incizia unei vene; venecsecție.
- FLEC**, *flecuri* s.n. (germ. *Fleck*) Petic aplicat pe tocul încălțăminte.
- FLEGMÁTIC**, -Ă, *flegmatici*, -ce adj. (fr. *flegmatique*) 1. Care are o fire liniștită, care își stăpânește reacțiile cu sânge rece; calm (1), imperturbabil, placid, impasibil. 2. *Tip flegmatic* = temperament (potrivit

- clasificării lui Hipocrat) caracterizat prin echilibru, stăpânire de sine; persoană cu un sistem nervos puternic, echilibrat.
- FLEGMAZIE**, *flegmazii* s.f. (fr. *phlegmasie*) Inflamație internă a unui organ uman.
- FLĒGMĂ**, *flegme* s.f. (fr. *flegme*) 1. Expectorație, spută. 2. (Fig.) Nepăsare, indiferență, calm.
- FLEGMÓN**, *flegmoane* s.n. (fr. *phlegmon*) Inflamație purulentă a unui țesut celular sau conjunctiv; acumulare de puroi sub piele.
- FLER** s.n. (fr. *flair*) Simț rapid și precis de orientare într-o situație dificilă; perspicacitate, agerime în observație.
- FLĒȘĂ**, *fleşe* s.f. (fr. *flèche*) 1. Acoperiș înalt și conic în formă de săgeată, care acoperă un turn de biserică medievală. 2. Partea din spate a afetului unui tun. 3. Procedeu ofensiv la scrimă, care constă în deplasarea rapidă a corpului înainte.
- FLEURÓN**, *fleuroni* s.m. (fr. *fleuron*) 1. Ornament sculptat în formă de floare sau de frunză. 2. Viniță în formă de floare. 3. (La compozee) Fiecare dintre florile mici ale unui capitol.
- FLEXIBIL**, -Ă, *flexibili*, -e adj. (fr. *flexible*, lat. *flexibilis*) 1. Care se îndoaie ușor, elastic (1), mlădios, suplu (1), plastic² (1). 2. (Fig.) Care cedează ușor influențelor; maleabil (2), docil. 3. Flexionar (2).
- FLEXIBILITATE** s.f. (fr. *flexibilité*) Însușirea a ceea ce este flexibil; suplete.
- FLEXIBILIZĂ**, *flexibilizez* vb. I (*flexibil* + -iza, cf. fr. *flexibiliser*) A face flexibil.
- FLEXIONĂ**, *flexionez* vb. I (de la *flexiune*, cf. fr. *flexionner*) 1. A se îndoi. 2. A schimba terminațiile cuvintelor în funcție de gen, număr și caz.
- FLEXIONĂR**, -Ă, *flexionari*, -e adj. (cf. fr. *flexionnel*) 1. Care se îndoaie, care se încovoie. 2. Care are flexiune (2); flexibil (3).
- FLEXIUNE**, *flexiuni* s.f. (fr. *flexion*, lat. *flexio*, -onis) 1. Mișcare prin care un segment osos (genunchi, antebraț) se îndoaie pe alt segment, situat deasupra; încovoiere, îndoire, mlădiere. 2. Modificare gramaticală a formei unui cuvânt (în declinare sau în conjugare).
- FLEXÓR**, *flexori* adj. (it. *flessore*, cf. *flexiune*) *Muschi flexor* = mușchi care ajută la îndoirea unor membre.
- FLEXURĂ**, *flexuri* s.f. (fr. *flexure*) 1. (Geol.) Deformare a straturilor scoarței terestre în urma denivelării a două compartimente. 2. Formațiune anatomică curbată.
- FLIBUSTERIE** s.f. (fr. *flibusterie*) (Rar) Piraterie făcută de flibustieri.
- FLIBUSTIÉR**, *flibustieri* s.m. (fr. *flibustier*, cf. engl. *freebooter*) (Rar) 1. Pirat în apele mărilor de coastă ale Americii (sec. XVII–XVIII). 2. (Fig.) Hoț, pungaș.
- FLIC-FLÁC** s.n. (fr. *flic flac*) Salt rapid răsturnat înainte sau înapoi.
- FLICTĒNĂ**, *flictene* s.f. (fr. *phlyctène*) Bășicuță cu lichid care apare pe piele după arsuri ușoare.
- FLIGÓRN**, *fligornuri* s.n. (germ. *Flügelhorn*) Instrument de suflat din alamă, cu clape, asemănător trompetei, folosit în fanfară.
- FLINT** s.n. (germ. *Flint*, engl. *flint*) 1. Varietate naturală de opal. 2. *Sticlă flint* = sticlă optică având refracție mare, obținută dintr-un amestec de silicați de plumb și de potasiu.
- FLIP** s.n. (engl. *flip*) Băutură preparată din zahăr, ouă, vin și apă caldă sau rece.
- FLÍPPER**, *flippere* s.n. (pr. *flippär*; engl. *flipper*) Levier mic care aduce bila înapoi, la biliardul electric; biliard electric.
- FLIRT**, *flirturi* s.n. (fr. *flirt*) 1. Conversație ușoară, curtenitoare cu o persoană (de sex opus). 2. Relație amoroasă nestatornică (ocazională); aventură sentimentală. 3. Persoană cu care flirtează cineva.
- FLIRTĂ**, *flirtez* vb. I (fr. *flirter*) A fi în flirt (1) cu cineva (de sex opus).
- FLIȘ**, *flisuri* s.n. (fr. *flysch*) Formațiune detritică în care predomină gresiile și șisturile, mai ales în Munții Alpi.
- FLOE** s.n. (pr. *flo*; fr., engl. *floe*) Bloc de gheață plutitor, în mările nordice.
- FLOGÍSTIC**, -Ă, *flogistici*, -ce (fr. *phlogistique*) 1. Adj. Rezultat din ardere; de ardere. 2. S.n. Fluid imaginat de alchimiști pentru a explica arderea.
- FLOP** s.n. (engl. *flop*) Salt pe spate, la săritura în înălțime sau la săritura cu prăjina.
- FLÓPPY-DISC** s.n. (engl. *floppy-disc*) (Inform.) Dischetă.
- FLORÁL**, -Ă, *floral*, -e adj. (fr. *floral*) Referitor la flori; cu aspect de floare.
- FLÓRĂ** s.f. (fr. *floré*) 1. Totalitatea plantelor care cresc într-o anumită regiune, într-o perioadă sau într-un mediu dat. 2. *Floră microbială* = totalitatea microorganismelor vegetale (bacterii) din apă, sol, aer, din cavitatea bucală, din intestin etc.
- FLOREÁL** s.n. (fr. *floréal*) A opta lună a calendarului republican francez (20 aprilie–20 mai) în perioada 1793–1806.
- FLORENTÍN**, -Ă, *florentini*, -e adj., s.m. și f. (fr. *florentin*) 1. (Persoană) din Florența. 2. *Stil florentin* = stil arhitectonic rezultat din combinarea stilului antic cu stilurile bizantin și roman. *Pălărie florentină* =

- pălăric (din pai) cu boruri largi, ornată cu flori, purtată de femei.
- FLORÉTĂ**, *florete* s.f. (fr. *fleuret*, cf. *floare*) 1. Armă albă cu lamă lungă, în patru muchii, flexibilă, fără tăiş, folosită la scrimă. 2. Probă de scrimă practică cu floreta (1).
- FLORÉTIST**, -Ă, *florėtiști*, -ste s.m. și f. (*florētă* + -ist, cf. fr. *fleurétiste*) Sportiv care practică floreta (2).
- FLORI**- (fr. *flori*-, lat. *flos*, -ris) Element de compunere cu sensul de „floare”, în cuvinte ca: *floribund*, *floricultură*.
- FLORIBUND**, -Ă, *floribunzi*, -de adj. (lat. *floribundus*) Cu multe flori, care înflorește abundant.
- FLORICOL**, -Ă, *floricoli*, -e adj. (fr. *floricole*) 1. Referitor la floricultură. 2. Care are flori. 3. (Despre insecte) Care trăiește pe flori.
- FLORICULTÓR**, -OĂRE, *floricultori*, -oare s.m. și f. (de la *floare*, cf. it. *floricoltore*) Specialist în floricultură.
- FLORICULTURĂ** s.f. (fr. *floriculture*) Cultura florilor, a arbuștilor și a plantelor ornamentale.
- FLORÍD**, -Ă, *florizi*, -de adj. (it. *florido*, germ. *florid*, lat. *floridus*) 1. Înfloritor, prosper. 2. (Despre boli) În plină evoluție.
- FLORIDÉE**, *floridee* s.f. (fr. *floridée*) (La pl.) Subclasă de alge marine roșii, cu talul ramificat; (și la sg.) algă din această subclasă.
- FLORIFÉR**, -Ă, *floriferi*, -e adj. (fr. *florifère*) Care poartă sau produce flori.
- FLORILÉGIU**, *florilegii* s.n. (it. *florilegio*, fr. *florilège*) 1. Antologie, culegere de poezii, de fragmente literare (importante, ilustrative). 2. Selecție de lucruri remarcabile.
- FLORÍN**, *florini* s.m. (germ. *Florin*, fr. *florin*) 1. Monedă de aur bătută la Florența, care a circulat în sec. al XIII-lea în toată Europa; fiorin. 2. Unitate monetară principală în Surinam; gulden (2). 3. Unitate monetară principală în Olanda, până în anul 2002; gulden (2).
- FLORÍST**, -Ă, *floriști*, -ste s.m. și f. (fr. *fleuriste*, cf. *floare*) Persoană care cultivă sau vinde flori; persoană care confecționează și vinde flori artificiale.
- FLORÍSTIC**, -Ă, *floristici*, -ce adj. (germ. *floristisch*, fr. *floristique*) Referitor la flori.
- FLOTÁ**, *flotez* vb. I (fr. *flotter*) 1. A rămâne în echilibru pe suprafața unui lichid. 2. A înlătura prin decantare substanțele care plutesc pe suprafața unui lichid. 3. (Fig.) A fi indecis.
- FLOTÁBIL**, -Ă, *flotabili*, -e adj. (fr. *flottable*) 1. Care poate pluti la suprafața unui lichid. 2. (Despre ape
- curgătoare) Care permite deplasarea plutei. *Râu flotabil*.
- FLOTABILITÁTE** s.f. (fr. *flottabilité*) 1. Proprietatea unor corpuri de a rămâne insubmersibile. 2. Proprietatea minereurilor de a se separa prin flotație.
- FLOTÁJ** s.n. (fr. *flottage*) Flotare (1).
- FLOTÁNT**, -Ă, *flotanți*, -te adj. (fr. *flottant*) 1. Care plutește, plutitor; (substantivat, m.pl.) corpuri plutitoare pe râuri sau pe canale. 2. (Despre oameni) Care locuiește temporar într-o localitate.
- FLOTÁRE**, *flotări* s.f. (de la *flota*) 1. Acțiunea de a flota; flotație (2), flotaj. 2. Mișcare de gimnastică în care corpul, aproape lipit de pământ, se ridică și coboară prin extensia și îndoirea brațelor sprijinite în palme. 3. Fluctuație a cursului unei monede în funcție de cerere și ofertă.
- FLOTÁȚIE**, *flotații* s.f. (fr. *flottation*) 1. Separare a mineralelor din minereuri sau a cărbunilor din stărilor. 2. Flotare (1).
- FLÓTÁ**¹, *flote* s.f. (fr. *flotte*) 1. Totalitatea navelor fluviale, maritime sau aeriene ale unui stat; totalitatea marilor unități navale sau aeriene dintr-o regiune, aflate sub conducere unică. 2. Bazin de tăbăcire. 3. Soluție chimică folosită la finisarea materialelor textile.
- FLÓTÁ**² s.f. (fr. *flôtre*) Postav asemănător fetrelui.
- FLOTÍLĂ**, *flotile* s.f. (fr. *flotille*) 1. Grup de nave mici care se deplasează împreună. 2. Unitate mare de nave militare care acționează pe fluviu, pe lacuri sau în vecinătatea litoralului. 3. Formațiune de avioane de luptă.
- FLOTÓR**, *fotoare* s.n. (fr. *flotteur*) 1. Corp ușor care poate pluti într-un lichid; plutitor. 2. Dispozitiv etanș, umplut cu aer, care asigură plutirea unui hidroavion.
- FLOW** s.n. (pr. *flău*; engl. *flow*) Curent (3), debit¹ (2), flux (2).
- FLOW-CHART** s.n. (pr. *flăuceart*; engl. *flow-chart*) (Inform.) Diagramă de programare; imprimat.
- FLU** (fr. *flou*) 1. Adj. invar. (Despre vestimentație) Vaporos. 2. Adj. invar. (Despre imagini) Care nu este foarte conturat; care are contururi estompatate; indistinct; (fig.) incert, vag. 3. S.n. Efect fotografic de estompare lentă a contururilor.
- FLUCTUÁ**, pers. 3 *fluctuează* vb. I (fr. *fluctuer*, lat. *fluctuare*) A se schimba continuu; a varia (2), a oscila.
- FLUCTUÁNT**, -Ă, *fluctuanți*, -te adj. (fr. *fluctuant*, lat. *fluctuans*, -ntis) Care variază; nesigur; schimbător, instabil (1).
- FLUCTUĂRE**, *fluctuări* s.f. (de la *fluctua*) Fluctuație (1).

- FLUCTUĂȚIE**, *fluctuații* s.f. (fr. *fluctuation*, lat. *fluctuatio*) 1. Abatere foarte mică, aleatorie și temporară față de o anumită stare; fluctuare; oscilație (1); schimbare continuă, mutare dintr-un loc în altul. 2. *Fluctuație a ratei de schimb* = schimbare a valorii monedei naționale, exprimată în monedă străină.
- FLUENT**, -Ă, *fluenți*, -te adj. (fr. *fluent*) (Despre vorbire, frază etc.) Curgător, curent (1), limpede, cursiv (1).
- FLUENȚĂ**, *fluențe* s.f. (fr. *fluence*) Calitatea de a fi fluent.
- FLUID**, -Ă, *fluizi*, -de (fr. *fluide*, lat. *fluidus*) 1. Adj., s.n. (Gaz sau lichid) care nu are formă proprie, care curge. 2. S.n. (Fig.) Influență necunoscută, misterioasă, activată de la distanță; suflu (2).
- FLUIDĂL**, -Ă, *fluidali*, -e adj. (germ. *fluidal*) (Despre roci) Cu aspect de fluid; care curge.
- FLUIDIC**, -Ă, *fluidici*, -ce adj. (fr. *fluidique*) Referitor la fluide, caracteristic unui fluid.
- FLUIDIFIANT**, *fluidifiante* s.n. (fr. *fluidifiant*) Substanță care micșorează viscozitatea fluidului cu care se amestecă; fluidizant.
- FLUIDIFICĂ**, *fluidific* vb. I (cf. fr. *fluidifier*) A face un corp să devină fluid.
- FLUIDIFICĂRE**, *fluidificări* s.f. (de la *fluidifica*) Faptul de a (se) fluidifica; difluență (2).
- FLUIDITĂȚE** s.f. (fr. *fluidité*) 1. Însușirea a ceea ce este fluid. 2. (Fig.) Cursivitate, coerență.
- FLUIDIZĂ**, *fluidizez* vb. I (fr. *fluidiser*) A efectua o fluidizare.
- FLUIDIZĂNT**, -Ă, *fluidizanți*, -te s.m. și f. (*fluidiza + -ant*) Fluidifiant.
- FLUIDIZĂRE**, *fluidizări* s.f. (de la *fluidiza*, cf. fr. *fluidification*, engl. *fluidization*) 1. Procedeu industrial de trecere a unui fluid printr-un strat de pulbere, pentru a aduce sistemul solid-fluid într-o stare proprie lichidelor. 2. Degajare a circulației pe o cale de comunicație aglomerată. 3. Asigurare a unui circuit financiar continuu.
- FLUOMÉTRU**, *fluometre* s.n. (fr. *fluomètre*) Instrument folosit pentru măsurarea debitelor fluidelor în curgere.
- FLUÓR** s.n. (fr. *fluor*) Element chimic, metaloid gazos din grupa halogenilor, de culoare galbenă-verzuie, cu miros înăbușitor, toxic.
- FLUORESCENT**, -Ă, *fluorescenți*, -te adj. (fr. *fluorescent*) Care devine luminos sub acțiunea unei lumini exterioare; care prezintă fluorescență.
- FLUORESCENȚĂ**, *fluorescențe* s.f. (fr. *fluorescence*) Proprietatea anumitor corpuri de a emite lumină în momentul în care primesc radiații luminoase sau ultraviolete.
- FLUORHÍDRIC**, *fluorhidrici* adj. (fr. *fluorhydrique*) *Acid fluorhidric* = acid obținut din combinarea fluorului cu hidrogenului; gaz incolor cu miros înăbușitor, toxic, care, în soluție apoasă, atacă metalele și sticla.
- FLUORIZĂ**, *fluorizez* vb. I (fr. *fluoriser*) 1. A impregna cu fluor un obiect pentru a deveni impermeabil. 2. A trata cu fluor apa de băut, pentru combaterea cariilor dentare.
- FLUOROGRAFÍE** s.f. (fr. *fluorographie*) Gravură pe sticlă obținută cu acid fluorhidric.
- FLUOROSCÓP**, *fluoroscoape* s.n. (fr. *fluoroscope*) Aparat folosit pentru determinarea vizuală a intensității fluorescenței; ecran fluorescent care transformă radiațiile invizibile în radiații vizibile.
- FLUORÓZĂ**, *fluoroze* s.f. (fr. *fluorose*) Intoxicație cronică pe bază de fluor.
- FLUORÚRĂ**, *fluoruri* s.f. (fr. *fluorure*) Compus al fluorului cu un metal sau cu un radical organic; sare a acidului fluorhidric.
- FLUTTER** s.n. (pr. *flătăr*; engl. *flutter*) 1. (Med.) Pulație accelerată. 2. *Flutter arterial* = boală cardiacă manifestată printr-un ritm rapid și regulat al bătăilor inimii.
- FLUVIÁL**, -Ă, *fluviali*, -e adj. (fr. *fluvial*, lat. *fluvialis*) 1. Care se referă la un fluviu. 2. Care se face pe un fluviu. *Navigație fluvială*.
- FLUVIATÍL**, -Ă, *fluviatili*, -e adj. (fr. *fluviatilis*, lat. *fluviatilis*) (Despre plante) De apă curgătoare.
- FLUVIOGRÁF**, *fluviografe* s.n. (fr. *fluviographe*) Aparat care înregistrează variațiile de nivel ale unui fluviu canalizat; fluviometru.
- FLUVIOMÉTRIC**, -Ă, *fluviometrici*, -ce adj. (fr. *fluviométrique*) Referitor la măsurarea nivelului și a debitului cursurilor de apă.
- FLUVIOMÉTRU**, *fluviometre* s.n. (fr. *fluviomètre*) Fluviograf.
- FLÚVIU**, *fluvii* s.n. (lat. *fluvius*) 1. Curs de apă cu debit mare, care se varsă în mare sau în ocean. 2. (Fig.) Șuvoi. 3. *Roman-fluviu* = roman de mari dimensiuni, a cărui acțiune cuprinde mai multe generații.
- FLUX**, *fluxuri* s.n. (fr. *flux*) 1. Ridicare periodică a nivelului apei unui ocean sau a unei mări, datorat mareelor. 2. Curgere continuă de lichide, de gaze, de particule etc.; flow. 3. (Fig.) Cantitate mare; șuvoi, revărsare; efluviu (2). 4. *În flux* = pe bandă, industrial.
- FLUXIÚNE**, *fluxiuni* s.f. (fr. *fluxion*) Congestie produsă de o inflamație.

- FLUXMÉTRU**, *fluxmetre* s.n. (fr. *fluxmètre*) Aparat folosit pentru măsurarea fluxului luminos sau a fluxului magnetic.
- FOAIÉR**, *foaiere* s.n. (fr. *foyer*) Sală sau grup de săli comunicante în care spectatorii se recrează în pauzele unui spectacol.
- FOB**, -Ă, *fobi*, -e adj. (fr. *fob*, engl. *[free] o[n] b[oard]*) (Despre tranzacții comerciale maritime) Franco la bord.
- FOBIE**, *fobii* s.f. (fr. *phobie*) Frică bolnăvicioasă, obsedantă și nemotivată; repulsie (1), antipatie pentru ceva.
- FOBÚRG**, *foburguri* s.n. (fr. *faubourg*) (Rar) Suburbie (1), periferie (1).
- FOC**, *focuri* s.n. (fr. *foc*) Pânză triunghiulară susținută de bompres, la prora unei nave.
- FOCÁL**, -Ă, *focali*, -e adj. (fr. *focal*) 1. Referitor la focarul lentilelor sau al oglinzilor. 2. Distanță focală = distanță dintre centrul optic și focarul unei lentile.
- FOCALIZÁ**, *focalizez* vb. I (fr. *focaliser*) A face să treacă printr-un punct toate razele unui fascicul; (fig.) a concentra (5).
- FOCÁR**, *focare* s.n. (*foc* + -ar, cf. fr. *foyer*) 1. Punct în care se reunesc razele convergente reflectate sau refractate de o lentilă, de o oglindă etc. 2. (Fig.) Loc în care se strâng și din care se răspândesc idei, mișcări, influențe etc.; sediu. 3. Partea cuptoarelor sau a instalațiilor de încălzit în care se produce arderea combustibilului. 4. *Focar de infecție* = centrul unui proces inflamator; loc murdar. *Focar seismic* = hipocentrul unui cutremur.
- FÓCÁ**, *foci* s.f. (fr. *phoque*, lat. *phoca*) 1. Mamifer marin cu un cap rotund, corp alungit și picioare în formă de lopeți, din regiunile polare. 2. Pielea acestui mamifer, folosită la confecționarea veșmintelor.
- FOCHÍST**, *fochiști* s.m. (it. *[fu]ochista*) Muncitor calificat care asigură arderea combustibilului într-un focar (3).
- FOCOMELÍE** s.f. (fr. *phocomélie*) Anomalie congenitală care constă în lipirea mâinilor și a picioarelor de corp ori în absența completă a membrilor superioare sau inferioare.
- FOCOMETRÍE** s.f. (fr. *focométrie*) Studiul determinării distanței focale a sistemelor optice.
- FOCOMÉTRU**, *focometre* s.n. (fr. *focomètre*) Instrument de măsură folosit pentru stabilirea distanțelor focale ale lentilelor.
- FÓDRÁ**, *fodre* s.f. (it. *fodra*) Căptușeală din scânduri pe pereții interiori, care separă încăperile unei nave.
- FOFILÁ**, *fofilez* vb. I (fr. *faufiler*) 1. A se furișa cu dibăcie; a pătrunde undeva pe furiș. 2. (Fig.) A obține o situație bună în mod nemeritat; a se eschiva (1).
- FÖHN**, *föhnuri* s.n. (pr. *fön*; fr. *foehn*, germ. *Föhn*) 1. Vânt cald și uscat care suflă primăvara și toamna, dinspre Munții Alpi, în Elveția și în Austria. 2. Aparat electric folosit pentru uscarea părului cu ajutorul curenților de aer cald.
- FOILETÁ**, *foiletez* vb. I (fr. *feuilleter*, cf. *foaie*) (Livr.) A răsfoi, a frunzări (o carte).
- FOILETÓN**, *foiletoane* s.n. (fr. *feuilleton*, cf. *foaie*) Articol (de literatură, de știință, de artă, de politică) sau fragment de roman tipărit în numerele succesive ale unei reviste ori ale unui ziar (sau care este citit la radio, la televizor); articol satiric pe o temă de actualitate.
- FOILETONÍSM** s.n. (fr. *feuilletonisme*) Arta sau știința foiletoanelor; caracter de foileton.
- FOILETONÍST**, -Ă, *foiletoniști*, -ste s.m și f. (fr. *feuilletoniste*, cf. *foaie*) Autor de foiletoane (în ziare); columnist.
- FOITÁJ**, *foitaje* s.n. (fr. *feuilletage*, cf. *foaie*) Aluat fraged pentru prăjituri format din mai multe straturi subțiri; aluat franțuzesc.
- FOLCLÓR** s.n. (fr., engl. *folklore*) Totalitatea creațiilor artistice (literare, muzicale, plastice etc.), a obiceiurilor și tradițiilor populare anonime ale unei țări sau ale unei regiuni; știința care studiază aceste creații; culegere de tradiții, de obiceiuri și de literatură populară.
- FOLCLÓRIC**, -Ă, *folclorici*, -ce adj. (fr. *folklorique*) Referitor la folclor, care ține de folclor; folcloristic (1).
- FOLCLORÍSM** s.n. (*folclor* + -ism, cf. fr. *folklorisme*) Folosire exagerată a elementului folcloric în artă, în literatură sau în lucrări teoretice.
- FOLCLORÍST**, -Ă, *folcloriști*, -ste s.m și f. (fr. *folkloriste*) Specialist în culegera și studierea creațiilor populare.
- FOLCLORÍSTIC**, -Ă, *folcloristici*, -ce (*folclor* + -istic, cf. germ. *folkloristisch/Folkloristik*) 1. Adj. Folcloric. 2. S.f. Știință care se ocupă cu studiul folclorului.
- FOLIACÉU**, -CÉE, *foliacei*, -cee adj. (fr. *foliacé*, lat. *foliaceus*) Care are aspect de frunză, de culoarea unei frunze.
- FOLIÁNT**, *foliante* s.n. (germ. *Foliant*) In-folio (2).
- FOLIÁR**, -Ă, *foliari*, -e adj. (fr. *foliaire*) Referitor la frunze.
- FOLIÁT**, -Ă, *foliați*, -te adj. (fr. *folié*) 1. Cu frunze, frunzos. 2. (Chim.) Dispus în lamele subțiri.

- FOLÍCUL**, *foliculi* s.m. (fr. *follicule*) Formațiune anatomică de mici dimensiuni, în formă de săculeț.
- FOLICULĂR**, -Ă, *foliculari*, -e adj. (fr. *folliculaire*)
1. Referitor la foliculi. 2. *Hormon folicular* = foliculină.
- FOLÍCULĂ**, *folicule* s.f. (fr. *follicule*) Fruct simplu uscat și alungit, alcătuit dintr-o carpelă în formă de cornet, cu numeroase semințe.
- FOLICULÍNĂ** s.f. (fr. *folliculine*) Hormon secretat de ovare; estronă; medicament care conține acest hormon.
- FOLICULINURIE** s.f. (fr. *folliculinurie*) Prezență a foliculinei în urină.
- FOLICULÍTĂ**, *foliculite* s.f. (fr. *folliculite*) Inflamație a foliculilor pielii, formând o leziune elementară a acneei.
- FÓLIE**¹, *folii* s.f. (germ. *Folie*, it. *foglia*) Foaie foarte subțire de metal (aur, argint), de material plastic etc., folosită în poligrafie.
- FOLIE**², *folii* s.f. (fr. *folie*) Nebunie, demență (1); (fam.) lucru extraordinar, plăcut; grozăvie.
- FÓLIO**, *foliouri* s.n. (lat. [*in-*] *folio*, fr. *folio*) 1. Format de carte sau de hârtie obținut prin îndoirea, o singură dată, a unei coli de tipar; in-folio. 2. Filă de carte, de registru sau de manuscris numerotată pe o singură față.
- FOLIOLÁT**, -Ă, *foliolați*, -te adj. (fr. *foliolé*) Alcătuit din foliole.
- FOLIÓLĂ**, *foliole* s.f. (fr. *foliole*, lat. *foliolum*) Fiecare dintre frunzulițele care alcătuiesc o frunză compusă.
- FOLK** (engl. *folk*) 1. S.n. Muzică ușoară contemporană care folosește motive populare. 2. Adj. invar. Care aparține folkului (1).
- FOLK-COUNTRY** s.n. (pr. *folccántry*; engl. *folk-country*) Combinație de stil folk cu stil country.
- FÓLKETING** n.pr. n. (germ. *Folketing*) Parlamentul unicameral danez.
- FOLKIST**, -Ă, *folkíști*, -ste s.m. și f. (*folk* + *-ist*) (Fam.) Cântăreț, interpret de muzică folk (1).
- FOLK-RÓCK**, *folk-rockuri* s.n. (engl. *folk-rock*) Combinație între rock-and-roll și cântecul american popular tradițional.
- FOLK-SÓNG**, *folk-songuri* s.n. (engl., fr. *folk-song*) Melodie inspirată din cântecele (americane) tradiționale și populare, interpretate cu mijloace tehnice moderne, care exprimă revolta unui grup neintegrat în societate.
- FOMENTĂȚIE** s.f. (fr. *fomentation*) (Livr.) Aplicare a unui medicament cald pe o parte a corpului, ca tratament; compresă; medicament folosit în acest scop.
- FOMENTÓS**, -OĂSĂ, *fomentoși*, -oase adj. (fr. *fomenteux*) Agitator, provocator.
- FON**, *fon* s.m. (fr. *phone*) Unitate de măsură a intensității sunetelor și a zgomotelor.
- FONASTENIE** s.f. (fr. *phonasthénie*) Oboseală a organelor vocale.
- FONATÓR**, *fonatoare* adj. (fr. *phonateur*) Organ (sau aparat) fonator = organ (sau aparat) care produce sunetele vorbirii.
- FONAȚIUNE**, *fonațiuni* s.f. (fr. *phonation*) Ansamblul fenomenelor care participă la producerea vocii.
- FONCÉ** adj. invar. (pr. *fonsé*; fr. *foncé*) (Despre culori) Închis.
- FONCIÉRĂ**, *fonciere* s.f. (fr. *foncière*) (Rar) Impozit funciar.
- FOND**, *fonduri* s.n. (fr. *fond*) 1. Partea esențială a unui lucru; conținut. 2. Primul strat de culoare, care dă tonalitatea generală a unui tablou; fundal (1). 3. Trăsăturile de bază ale caracterului cuiva. 4. (La pl.) Mijloace bănești, valori (3). 5. *Fond mutual* = formă instituționalizată de concentrare a resurselor bănești disponibile ale indivizilor, în scopul investirii capitalului respectiv în diferitele activități. *Fond imobiliar* = fond de plasament în valori imobiliare (clădiri și terenuri). *Articol de fond* = editorial. *Fond de cărți* = totalitatea cărților unei biblioteci. *Fond sonor* = muzică ce evidențiază un spectacol. *Probă de fond* = alergare pe o distanță de 5 000 m, în atletism. *A fi în fonduri* = a avea bani de cheltuielă. *În fond* = în realitate.
- FONDĂ**, *fondez* vb. I (fr. *fonder*, lat. *fundare*) 1. A pune bază, a crea (1), a lua o inițiativă. 2. A întemeia afirmații, teorii etc. pe argumente, pe probe; a institui.
- FONDÁNT**, -Ă, *fondanți*, -te (fr. *fondant*) 1. Adj. Care se topește ușor. 2. S.m. Substanță care coboară punctul de topire al unor aliaje metalice, mase ceramice etc. 3. S.m. Medicament care reduce o inflamație. 4. S.f. Bomboană umplută cu nucă, zahăr, arome etc., glazurată cu șerbet.
- FONDÁRE**, *fondări* s.f. (de la *fonda*) Întemeiere, înființare, instituire, creare.
- FONDATOR**, -OÁRE, *fondatori*, -oare s.m. și f., adj. (fr. *fondateur*) (Persoană) care fondează sau participă la întemeierea a ceva; ctitor, întemeietor, instaurator.
- FONDÍST**, -Ă, *fondiști*, -ste s.m. și f. (*fond* + *-ist*) Sportiv care susține probe de fond, la alergări, înot, schi etc.
- FONDU**, *fondu-uri* s.n. (pr. *fondú*; fr. *fondu*) Diminuare progresivă a intensității unei culori; (cin.) slăbire lentă, până la dispariție, a imaginii de pe ecran sau a sunetului.

- FONDUE**, *fondue* s.f. (pr. *fondii*; fr. *fondue*) Fel de mâncare (elvețian), preparat într-un vas special din brânză topită în vin alb, care se consumă cu bucățele de pâine.
- FONÉM**, *foneme* s.n. (fr. *phonème*) Cea mai mică unitate sonoră a limbii, care diferențiază cuvintele, precum și formele gramaticale ale aceluiași cuvânt.
- FONEMÁTIC**, -Ă, *fonematici*, -ce adj. (fr. *phonématique*) Fonologic.
- FONÉMIC**, -Ă, *fonemici*, -ce adj. (fr. *phonémique*) Referitor la fonem.
- FONÉTIC**, -Ă, *fonetici*, -ce (fr. *phonétique*) 1. Adj. Referitor la sunetele unei limbi. 2. S.f. Disciplină care studiază structura sonoră, modificările și legile în funcție de care se schimbă sunetele unei limbi. 3. *Ortografie fonetică* = ortografie bazată pe scrierea cuvintelor în felul în care se pronunță. *Fonetică funcțională* = fonologie.
- FONETICIÁN**, -Ă, *foneticieni*, -e s.m. și f. (fr. *phonéticien*) Specialist în fonetică (2); fonetist (1).
- FONETISM**, *fonetisme* s.n. (fr. *phonétisme*) 1. Ansamblul particularităților fonetice ale unei limbi; principiul ortografiei fonetice. 2. Mod caracteristic de a pronunța un anumit sunet sau un anumit cuvânt.
- FONETÍST**, -Ă, *fonetiști*, -ste s.m. și f. (*fonet[ic]ă*) + -ist, cf. fr. *phonétiste*) 1. Fonetician. 2. Adept al ortografiei fonetice.
- FONIATRÍE** s.f. (fr. *phoniatric*) Disciplină medicală care studiază tulburările și afecțiunile vocii.
- FONIÁTRU**, *foniatri* s.m. (fr. *phoniatre*) Medic specializat în foniatrie.
- FÓNIC**, -Ă, *fonici*, -ce adj. (fr. *phonique*) 1. Alcătuit din sunete, referitor la sunete. 2. (Despre consoane) Care se rotește prin vibrarea corzilor vocale; sonor.
- FONÍE** s.f. (fr. *phonie*) Sonoritate a sunetelor limbii, rezultată din vibrarea corzilor vocale în timpul pronunțării acestora.
- FONO-** (fr. *phono-*, gr. *phone*) Element de compunere cu sensul de „sunet”, „voce”, în cuvinte ca: *fonograf*, *fonogramă*.
- FONOABSORBÁNT**, -Ă, *fonoabsorbanti*, -te adj. (engl. *phonoabsorbant*) (Despre materiale, geamuri) Care are proprietatea de a absorbi sunete.
- FONOAUDIOLOGÍE** s.f. (cf. fr. *phonoaudiologie*) Știință care studiază relațiile dintre funcțiile auditive și cele fonatoare.
- FONOCARDIOGRÁF**, *fonocardiografe* s.n. (fr. *phonocardiographie*) Aparat folosit pentru înregistrarea grafică a bătăilor inimii.
- FONOCARDIOGRAFÍE** s.f. (fr. *phonocardiographie*) Înregistrare grafică a bătăilor inimii.
- FONOCARDIOGRÁMĂ**, *fonocardiograme* s.f. (fr. *phonocardiogramme*) Înregistrare grafică a bătăilor inimii, obținută cu ajutorul fonocardiografului.
- FONOCONFÓRT** s.n. (engl. *phonocomfort*) Totalitatea condițiilor care fac o locuință confortabilă din punct de vedere fonice.
- FONOGENÍC**, -Ă, *fonogenici*, -ce adj. (fr. *phonogénique*) (Despre voce) Care se pretează la o înregistrare bună.
- FONOGENÍE** s.f. (fr. *phonogénie*) Aptitudinea, însușirea de a fi fonogenic.
- FONOGRÁF**, *fonografe* s.n. (fr. *phonographe*) Aparat folosit pentru înregistrarea și reproducerea sunetelor cu ajutorul unui disc de material plastic.
- FONOGRÁFIC**, -Ă, *fonografici*, -ce adj. (fr. *phonographique*) Care se referă la fonograf.
- FONOGRÁMĂ**, *fonograme* s.f. (fr. *phonogramme*) Telegramă telefonată; înregistrare a vibrațiilor sonore pe un suport (bandă de hârtie, bandă de magnetofon, disc, peliculă cinematografică etc.), cu mijloace electrice, mecanice etc.
- FONOIZOLÁNT**, -Ă, *fonoizolanți*, -te adj. (*fon[ic] + izolant*) Care izolează fonice; insonor, insonorizant.
- FONOLÓG**, -Ă, *fonologi*, -ge s.m. și f. (fr. *phonologue*) Specialist în fonologie.
- FONOLÓGIC**, -Ă, *fonologici*, -ce adj. (fr. *phonologique*) Care aparține fonologiei sau fonemelor, referitor la fonologie; fonematic.
- FONOLOGÍE** s.f. (fr. *phonologie*) Știință care studiază sunetele limbii din punct de vedere funcțional; fonetică funcțională.
- FONOMÉTRIC**, -Ă, *fonometrici*, -ce adj. (fr. *phonométrique*) Referitor la fonometrie.
- FONOMETRÍE**, *fonometrii* s.f. (fr. *phonométrie*) Măsurare a intensității sunetelor.
- FONOMÉTRU**, *fonometre* s.n. (fr. *phonomètre*) Instrument pentru măsurarea intensității sunetelor.
- FONOMÍMIC**, -Ă, *fonomimici*, -ce adj. (it. *fonomimico*) Metodă fonomimică = predare a alfabetului prin descrierea sunetului cu ajutorul gesturilor, a mimicii etc.
- FONOMIMÍE** s.f. (it. *fonomimia*) Reprezentare a sunetelor vorbirii prin gesturi (la surdomuți).
- FONOMONTÁJ**, *fonomontaje* s.n. (*fono- + montaj*) Program radiofonic realizat prin combinarea mai multor înregistrări magnetice obținute separat.
- FONOTÉCĂ**, *fonoteci* s.f. (fr. *phonothèque*) 1. Colecție de înregistrări sonore (pe discuri, pe benzi de magnetofon etc.). 2. Mobilă, încăpere în care se află o fonotecă (1).

- FONOTÍP**, *fonotipuri* s.n. (engl. *phonotype*) Aparat folosit pentru transformarea sunetelor în semne grafice.
- FONT**, *fonturi* s.n. (fr. *fonte*) Set complet de caractere tipografice de același tip.
- FONTANÉLĂ**, *fontanele* s.f. (fr. *fontanelle*, lat. *fontanella*) Spațiu moale în partea superioară a craniului unui nou-născut, înaintea osificării definitive: moalele capului.
- FÓNTĂ**, *fonte* s.f. (fr. *fonte*) Aliaj de fier, de carbon și de alte elemente, folosit la obținerea oțelului.
- FOOTING** s.n. (pr. *fítíng*; engl. fr. *footing*) Mers în ritm alert, practicat pentru obținerea unei bune forme fizice.
- FOR**, (2) *foruri* s.n. (lat. *forum*, fr. *for*) **1.** Piață publică în orașele romane, în care erau dezbătute problemele sociale, politice etc.; forum (1). **2.** Autoritate, conducere, instanță (de stat, politică, științifică etc.). **3.** *For tutelar* = organul (administrativ) central/local ierarhic superior în raport cu organul sau unitatea subordonată. **4.** *For interior* = conștiință.
- FORÁ**, *forez* vb. I (fr. *forer*, lat. *forare*) A găuri pământul cu o instalație care face o mișcare de rotație în structuri geologice de gaze, de țitei etc.
- FORÁBIL**, -Ă, *forabili*, -e adj. (fr. *forable*) (Despre roci) Care poate fi forat.
- FORABILITÁTE** s.f. (fr. *forabilité*) Capacitatea rocilor de a fi dislocate ușor prin forare.
- FORÁIBĂR**, *foraibăre* s.n. (germ. *Vorreiber*) Dispozitiv de metal asemănător unui șurub îndoit în unghi drept, cu filet, folosit pentru blocarea unei uși sau a unei ferestre.
- FORÁJ**, *foraje* s.n. (fr. *forage*) **1.** Totalitatea operațiilor efectuate pentru construirea unei sonde; forare. **2.** Gaură de sondă.
- FORÁMEN**, *foramene* s.n. (lat., fr. *foramen*) Orificiu foarte mic într-o structură anatomică.
- FORAMINIFÉR**, *foraminifere* s.n. (fr. *foraminifère*) (La pl.) Ordin de protozoare marine care au corpul acoperit cu o cochilie calcaroasă prevăzută cu mici orificii: (și la sg.) protozoar care face parte din acest ordin.
- FORBÁN**, *forbani* s.m. (fr. *forban*) **1.** Corsar; om care nu respectă nicio lege. **2.** Individ fără scrupule. **3.** *Forban literar* = plagiator.
- FÓRCEPS**, *forcepsuri* s.n. (fr. *forceps*) Instrument în formă de clește, folosit în obstetrică pentru a extrage fătul, în cazul unei nașteri grele.
- FÓRCING** s.n. (pr. *fórsing*; engl. *forcing*) (Sport) Atac susținut asupra adversarului.
- FORDÍSM** s.n. (n.pr. *Ford*, cf. fr. *fordisme*, it. *fordismo*) Organizare în flux continuu a producției, bazată pe simplificarea și specializarea operațiilor prestate și pe folosirea benzilor rulante.
- FÓREHAND**, *forehanduri* s.n. (pr. *fórhend*; engl. *forehand*) (La tenis) Lovitură executată cu partea exterioară a rachetei sau a paletelor.
- FORESTIÉR**, -Ă, *forestieri*, -e (fr. *forestier*) **1.** Adj. Silvic (1). **2.** S.m. și f. Funcționar în administrația forestieră. **3.** *Perdea forestieră* = fâșie de pădure îngustă și lungă, plantată pentru combaterea eroziunii solului.
- FORÉZĂ**, *foreze* s.f. (fr. *foreuse*) Mașină folosită pentru forat.
- FORFAIT**, *forfait-uri* s.n. (pr. *forfê*; fr. *forfait*, engl. *forfeit*) **1.** Sumă plătită de proprietarul unui cal angajat într-o cursă, dacă acesta nu aleargă. **2.** Pierdere a unui drept prin neprezentare, ca penalizare pentru nerespectarea regulamentului de către un concurent sau o echipă angajată într-o competiție.
- FORFETÁR**, -Ă, *forfetari*, -e adj. (fr. *forfaitaire*) (Despre tarife, taxe, impozite etc.) Fixat prin avans la o sumă globală, invariabilă; în paușal (1).
- FORJÁ**, *forjez* vb. I (fr. *forger*) A prelucra un metal sau un aliaj prin deformare plastică, la cald ori la rece, cu o presă sau cu ciocanul.
- FORJÁBIL**, -Ă, *forjabili*, -e adj. (fr. *forgeable*) (Despre metale sau aliaje) Care poate fi forjat.
- FÓRJĂ**, *forje* s.f. (fr. *forge*) **1.** Instalație industrială folosită pentru încălzirea metalelor în vederea forjării. **2.** Cantitate de metal încălzit deodată la forjă (1). **3.** Forjăric.
- FORJÁRIE**, *forjării* s.f. (*forjă* + *-ărie*, cf. fr. *forgerie*) Atelier în care se execută operații de forjare; forjă (3).
- FORJÓR**, *forjori* s.m. (fr. *forgeur*) Muncitor care lucrează la forjă; fierar.
- FORMÁ**, *formez* vb. I (fr. *former*, lat. *formare*) **1.** A crea, a realiza ceva ce nu a mai existat; a compune (1). **2.** A da formă. **3.** A (sc) organiza (1), a (sc) face, a (se) constitui (1), a (se) construi, a lua ființă. **4.** A confecționa forme de turnătorie. **5.** A (sc) educa, a (se) pregăti, a (se) instrui (1).
- FORMÁL**, -Ă, *formali*, -e adj. (fr. *formel*, lat. *formalis*, engl. *formal*) **1.** Care ține de formă, de aparență; făcut de formă. **2.** Formulă precisă; categoric, expres, ferm. **3.** Ceremonios, solemn (1).
- FORMALDEHÍDĂ**, *formaldehyde* s.f. (fr. *formaldéhyde*) Produs gazos cu miros iritant, foarte solubil în apă, folosit la fabricarea rășinilor, a unor coloranți, ca dezinfectant etc.; aldehidă formică.

FORMALINĂ, *formaline* s.f. (fr. *formaline*) Formol.

FORMALISM s.n. (fr. *formalisme*) 1. Apreciere exagerată acordată formelor și formalităților. 2. Atitudine de politețe conformistă, protocolară. 3. Orientare estetică în cadrul căreia este supraapreciată forma operei de artă în dauna conținutului.

FORMALIST, -Ă, *formaliști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *formaliste*) (Persoană) care acordă o importanță prea mare formelor de manifestare exterioară.

FORMALITATE, *formalități* s.f. (fr. *formalité*) 1. Procedură obligatorie pentru validarea unui act juridic, administrativ. 2. (La pl.) Regulă de conduită impusă de conveniențe.

FORMALIZĂ, *formalizez* vb. I (fr. *formaliser*) 1. A da un caracter formal unui sistem de cunoștințe, unei teorii. 2. A se simți ofensat de nerespectarea unor reguli (neînsemnate) de politețe.

FORMALIZĂRE, *formalizări* s.f. (de la *formaliza*)

1. (Log.) Procedeu care stabilește regulile de formulare și de derivare ale enunțurilor. 2. Supărare, jignire cauzată de nerespectarea unor reguli (neînsemnate) de politețe.

FORMĂNT, *formanți* s.m. (fr. *formant*) Element constitutiv esențial al unui fonem, al unui sunet, al unui cuvânt etc.

FORMĂRE, *formări* s.f. (de la *forma*) 1. Formație (1); instruire, educare, creare. 2. Confectionare și asamblare a miezurilor care alcătuiesc o matriță de turnătorie.

FORMĂT¹, *formate* s.n. (fr. *format*) 1. Dimensiune ce caracterizează forma și mărimea unui obiect plat. 2. Totalitatea dimensiunilor unei pagini rezultate din împăturirea unei coli de tipar. 3. (Inform.) Mod de prezentare a datelor sau a instrucțiunilor unui program pe un suport de informație.

FORMĂT², -Ă, *formați*, -te adj. (de la *forma*) Instruit (1), educat; maturizat; matur.

FORMATĂ, *formatez* vb. I (de la *format¹*) A pregăti discheta pentru un anumit tip de calculator electronic.

FORMATIV, -Ă, *formativi*, -e adj. (fr. *formatif*) Care formează aptitudini, deprinderi prin educație.

FORMATOR, -OĂRE, *formatori*, -oare (forma + -tor, fr. *formateur*, it. *formatore*) 1. S.m. și f. Muncitor calificat care face matrițe de turnătorie. 2. Adj. Care are capacitatea, posibilitatea de a forma. 3. S.m. și f. Educator însărcinat cu formarea profesională. 4. S.m. (Inform.) Program care realizează conversia de format¹ (3) a datelor.

FORMĂȚIE/FORMĂȚIUNE, (1, 3, 4, 5, 6, 7) *formații*, (1, 2) *formațiuni* s.f. (fr. *formation*, lat. *formatio*,

-onis) 1. (Și în forma *formațiune*) Alcătuire, întocmire, organizare (2), formare (1). 2. (În forma *formațiune*) Strat de roci din scoarța terestră, dintr-o anumită perioadă geologică. 3. Ansamblu (2), echipă artistică, colectiv (1), trupă (2). 4. Combinație de cifre, de figuri, de poziții (de șah, loto etc.). 5. Pregătire într-un domeniu. 6. Mod de dispunere a unei unități militare pentru adunare, marș, luptă. 7. Componenta unei echipe sportive; echipă sportivă; mod de dispunere a sportivilor, în coloană sau în linie.

FORMAȚIONAL, -Ă, *formaționali*, -e adj. (engl. *formational*) (Despre învățământ) Care pune accent pe instruirea profesională a specialiștilor de categorii diferite.

FORMAȚIUNE s.f. v. *formație*.

FORMĂ, *forme* s.f. (fr. *forme*, lat. *forma*) 1. Înfățișare, aspect exterior, configurație a corpurilor, a obiectelor. 2. (La pl.) Siluete. 3. Structură expresivă a unei opere de artă. 4. Conduită conformă anumitor reguli; fel de a se exprima, de a acționa; mod (1), chip. 5. Model de organizare, de conducere politică, socială. 6. Dispoziție legală de procedură. 7. Condiție fizică bună. 8. Piesă cu o cavitate ce reprezintă negativul obiectului turnat; tipar, model. 9. *De formă* = de ochii lumii, formal. *A fi în formă* = a fi în bună dispoziție fizică sau intelectuală.

FORMIC, -Ă, *formici*, -ce adj. (fr. *formique*) Acid *formic* = acid coroziv lichid, incolor, care se găsește în furnicile roșii, în urzici etc. și care se prepară chimic, folosit în industria textilă, farmaceutică și în tăbăcărie. *Aldehidă formică* v. *aldehidă*.

FORMIDABIL, -Ă, *formidabili*, -e adj. (fr. *formidable*, lat. *formidabilis*) 1. Care impresionează prin însușiri neobișnuite, prin dimensiuni; colosal (1), super¹, enorm, extraordinar, inimaginabil. 2. Desăvârșit, excepțional (2), remarcabil.

FORMOL s.n. (fr. *formol*) Soluție apoasă antiseptică de formaldehidă; formalină.

FORMULĂ, *formulez* vb. I (fr. *formuler*) A redacta într-o formă cerută; a enunța, a exprima prin cuvinte (o idee, o gândire etc.).

FORMULĂR, *formulare* s.n. (fr. *formulaire*) 1. Impriemat cu spații albe, care se completează la întocmirea unui act, a unui tabel etc. 2. Broșură care conține formule uzuale dintr-o ramură a matematicii.

FORMULĂ, *formule* s.f. (fr. *formule*, lat. *formula*) 1. Enunțare scurtă a unei reguli de urmat sau de aplicat. 2. Expresie formată din litere, cifre și semne matematice, utilizată la rezolvarea problemelor. 3. Expresie cu simboluri chimice. 4. Mijloc, soluție (2). 5. Parolă. 6. *Formulă de politețe* = tip de exprimare

- convențională în relația cu o autoritate sau cu o persoană; frază-tip folosită oral sau în scris, în anumite ocazii, care cuprinde termenii specifici redactării unui act.
- FORNICĂ**, *fornichez* vb. I (fr. *forniquer*, lat. *fornicari*) (Livr.) A se desfrâna.
- FORNICATOR**, **-OĂRE**, *fornicatori*, *-oare* s.m. și f. (fr. *fornicateur*) Om desfrânat.
- FORNICĂȚIE** s.f. (fr. *fornication*, lat. *fornicatio*) Luxură, păcat carnal.
- FORPÍC**, *forpice* s.n. (germ. *Vorpick*, cf. engl. *fore peak*) Compartiment etanș aflat la prora unei nave, care limitează invadarea apei și în care se țin lanțul ancorei, odgoanele etc.
- FORSÍȚIA**, *forsii* s.f. (fr. *forsythia*) Arbust ornamental originar din Asia, cultivat în parcuri, ale cărui flori roșii sau galbene apar primăvara înaintea frunzelor.
- FORȘPAN**, *forșpanuri* s.n. (germ. *Vorspan*) (Cin.) Bobină de reclamă pentru un lungmetraj.
- FORT**, *forturi* s.n. (fr. *fort*) Lucrare militară de fortificație și de apărare a unui punct important sau unei linii strategice.
- FORTĂREĂȚĂ**, *fortărețe* s.f. (cf. fr. *forteresse*)
1. Loc fortificat destinat apărării unui oraș, unei regiuni. 2. *Fortăreăță zburătoare* = bombardier american de tip Boeing B-17, folosit în al Doilea Război Mondial.
- FORTE** (it. *forte*, lat. *fortis*) 1. Adj. invar. Tare, puternic; robust, viguros. 2. Adv. (Muz.) Cu intensitate, tare. 3. *A se face forte* = a depune toate eforturile pentru a reuși. *Forte fortissimo* = extrem de tare.
- FORTIFIANT**, **-Ă**, *fortifianți*, *-te* adj., s.n. (fr. *fortifiant*) (Medicament) întăritor; tonic (1).
- FORTIFICĂ**, *fortific* vb. I (lat. *fortificare*, fr. *fortifier*) 1. A întări, a apăra un oraș, o linie de luptă etc. cu fortificații. 2. A întări, a face organismul mai rezistent; a oțeli, a tonifica; (fig.) a cuirasa (2).
- FORTIFICĂȚIE**, *fortificații* s.f. (fr. *fortification*, lat. *fortificatio*) Construcție de apărare militară a unui oraș, a unei linii de luptă etc.
- FORTÍSSIMO** adv. (it. *fortissimo*) (Muz.) Cu cea mai mare intensitate; foarte tare.
- FORTRÁN** s.n. (engl., fr. *fortran*) (Inform.) Limbaj de programare folosit în domeniul tehnico-științific.
- FORTUÍT**, **-Ă**, *fortuiți*, *-te* adj. (fr. *fortuit*, lat. *fortuitus*) Întâmplător; venit pe neașteptate, neprevăzut, inopinat.
- FORTÚNA** s.f. (lat. *fortuna*) (Livr.) Soartă, destin (1), șansă (1).
- FORȚĂ**, *forțez* vb. I (fr. *forcer*, it. *forzare*) 1. A constrânge, a obliga (pe cineva să facă ceva). 2. A face să cedeze prin forță; a sparge, a strica. 3. A supune o mașină, un animal etc. la un efort prea mare; (mil.) a trece peste un obstacol, în pofida rezistenței inamicului. 4. *A forța (cuiva) mâna* = a constrânge (pe cineva) să facă ceva. *A forța nota* = a exagera. *A forța ușa* = a intra cu sila.
- FORTĂMÊNTE** adv. (fr. *forcement*, cf. it. *forzatamente*) (Rar) În mod necesar, obligatoriu (1).
- FORȚĂȚ**, **-Ă**, *forțați*, *-te* adj. (de la *forța*, cf. it. *forzato*) 1. Făcut, impus cu forța, prin constrângere. 2. Obținut prin violență, prin depășirea unor dificultăți; (despre uși, lacăte) deschis cu forța. 3. (Despre zâmbete, gesturi etc.) Silit, artificial (2), nefiresc; factive (2).
- FÓRȚĂ**, *forțe* s.f. (fr. *force*, it. *forza*) 1. Vigoare fizică; putere, tărie; energie (1); intensitate (1), potență. 2. Cauză capabilă să producă un efect. 3. Putere de constrângere; violență (2). 4. Putere a de a impulsiona ceva. 5. Vigoare (1), nerv (2). 6. Autoritate (5), putere, somitate. 7. Potențialul militar al unui stat. 8. Energie existentă în natură. 9. *De forță* = foarte capabil. *Tur de forță* = acțiune care reclamă vigoare. *Cu forța* = cu sila. *Prin forța împrejurărilor* = constrâns de motive obiective. *Prin forță* = prin violență. *Cu toată forța* = cu orice preț. *Caz de forță majoră* v. *major*.
- FÓRUM**, *forumuri* s.n. (lat., fr., engl. *forum*) 1. For (1). 2. Adunare, întrunire importantă, de amploare. 3. Colocviu, simpozion (științific, politic).
- FÓRWARD** s.n. (pr. *fóruád*; engl. *forward*) Operație de plată la termen.
- FORZÁTO** adv. (pr. *forzáto*; it. *forzato*) (Muz.) Puțin; accentuat.
- FÓRZAȚ**, *forzațuri* s.n. (germ. *Vorsatz*) Filă dublă neimprimată, din hârtie mai groasă decât cea din interiorul cărții, care fixează cartea de coperte.
- FÓSĂ**, *fose* s.f. (fr. *fosse*, lat., it. *fossa*) 1. Cavitate anatomică. *Fosă nazală*. 2. *Fosa orchestrei* = spațiu rezervat orchestrei, într-un teatru sau într-un music-hall; loja orchestrei *Fosă abisală* v. *abisal*.
- FOSÉȚĂ**, *fosete* s.f. (fr. *fossette*) Cavitate anatomică mică; gropiță în bărbie sau în obraji.
- FOSFÁT**, *fosfați* s.m. (fr. *phosphate*) 1. Sare a acidului fosforic. 2. Îngrășământ agricol care conține săruri de fosfor.
- FOSFATĂ**, *fosfatez* vb. I (*fosfat* + *-a*, cf. fr. *phosphater*)
1. A îngrășa un teren agricol cu fosfați. 2. A pune fosfat de calciu în must, pentru a grăbi fermentația și a mări procentul de alcool în vin. 3. A acoperi

- obiecte de oțel sau de fontă cu un strat de fosfat cristalin contra agenților corosivi.
- FOSFATĂZĂ**, *fosfataze* s.f. (fr. *phosphatase*) Enzimă de bază în procesele organice.
- FOSFÁTIC**, -Ă, *fosfatici*, -ce adj. (fr. *phosphatique*) Care conține fosfat.
- FOSFATURIE** s.f. (fr. *phosphaturie*) Surplus de fosfați în urină.
- FOSFENĂ**, *fosfene* s.f. (fr. *phosphène*) Senzație luminoasă provocată de un șoc sau printr-o excitație electrică asupra globului ocular, în timp ce pleoapele sunt închise.
- FOSFÍT**, *fosfiți* s.m. (fr. *phosphite*) Sare a acidului fosforos.
- FOSFOR** s.n. (fr. *phosphore*) Element chimic nociv, foarte inflamabil, luminos în obscuritate, existent în natură numai în compuși.
- FOSFORÁT**, -Ă, *fosforați*, -te adj. (fr. *phosphoré*) Care conține fosfor.
- FOSFORESCENT**, -Ă, *fosforescenți*, -te adj. (fr. *phosphorescent*) Care emite fosforescență; fosforic (2).
- FOSFORESCENȚĂ**, *fosforescențe* s.f. (fr. *phosphorescence*) Proprietatea unor substanțe sau ființe de a emite lumină în obscuritate; (p. ext.) sclipire.
- FOSFORIC**, -Ă, *fosforici*, -ce adj. (fr. *phosphorique*) 1. *Acid fosforic* = acid rezultat din combinația fosforului cu oxigenul, folosit la îngrășăminte, la acidularea unor băuturi răcoritoare etc. 2. (Fig.) Luminos, fosforescent, strălucitor.
- FOSFORISM** s.n. (fr. *phosphorisme*) Intoxicație cronică pe bază de fosfor.
- FOSFORÍT**, *fosforite* s.n. (fr. *phosphorite*) Fosfat natural de calciu, utilizat la fabricarea îngrășămintelor agricole.
- FOSFORÓS**, -OÁSĂ, *fosforosi*, -oase adj. (fr. *phosphoreux*) 1. *Acid fosforos* = acid anorganic al fosforului, solubil în apă, în alcool și în eter, folosit ca reducător puternic în chimia analitică. 2. *Anhidridă fosforoasă* = trioxid de fosfor.
- FOSFOROSCÓP**, *fosforoscoape* s.n. (fr. *phosphoroscope*) Instrument folosit pentru măsurarea timpului de emisie a luminii prin fosforescență.
- FOSFURĂ**, *fosfuri* s.f. (fr. *phosphure*) Compus al fosforului cu un metal.
- FOSGÉN** s.n. (fr. *phosgène*) Gaz incolor foarte nociv, cu miros sufocant, iritant pentru ochi, rezultat din combinația clorului cu oxidul de carbon, folosit în industria coloranților, a medicamentelor etc. și ca gaz de luptă.
- FOSÍL**, -Ă, *fosili*, -e (fr. *fossile*, lat. *fossilis*) 1. S.f. Rest (schelet, cochilie etc.) de organism animal sau vegetal din erele geologice, conservat în roci sau în pământ; (fig.) bătrân cu unele concepții demodate, depășite. 2. Adj., s.m. și f. (Animal) preistoric. 3. *Combustibil fosil* = ulei, petrol, gaz natural.
- FOSILIFÉR**, -Ă, *fosiliferi*, -e adj. (fr. *fossilifère*) (Despre roci) Care conține fosile (1).
- FOSILIZÁ**, *fosilizez* vb. I (fr. *fossiliser*) A se transforma în fosilă (1).
- FOSTERÍT**, *fosterite* s.n. (fr. *fostérite*) Grup de rășini utilizate la impregnarea izolației înfășurărilor electrice.
- FOT**, *foți* s.m. (fr. *phot*) Unitate de măsură pentru iluminare, în sistemul C.G.S.
- FÓTBAL** s.n. (engl., fr. *football*) Sport în care fiecare dintre cele două echipe de 11 jucători încearcă să trimită balonul, cu piciorul sau cu capul, în poarta adversă, fără a se ajuta de mâini.
- FOTBALÍST**, -Ă, *foțbaliști*, -ste s.m. și f. (*foțbal + -ist*) Jucător care practică foțbalul.
- FÓTIC**, -Ă, *foțici*, -ce adj. (engl. *photic*) Referitor la lumină, produs de lumină.
- FOTO¹**- (fr. *photo-*, gr. *phos*, -*tos*) Element de compunere cu sensul de „lumină”, în cuvinte ca: *fotoalergie*, *fotochimie*, *fotofobie*.
- FÓTO²** (fr. *photo*) 1. Adj. invar. Fotografic (1). 2. S.f. Fotografie (1). 3. S.f. Imagine fotografică.
- FOTOALERGIE**, *fotoalergii* s.f. (engl. *photoallergy*) (Med.) Sensibilitate alergică la lumină.
- FOTOAMATÓR**, -OÁRE, *fotoamatori*, -oare s.m. și f. (*foto¹ + amator*) Fotograf amator.
- FOTOANCHETÁ**, *fotoanchete* s.f. (*foto¹ + anchetă*) Anchetă pe bază de fotografii.
- FOTOAPARÁT**, *fotoaparate* s.n. (rus. *fotoapparat*) Aparat de fotografiat.
- FOTOAUTOTRÓF**, -Ă, *fotoautotrofi*, -e adj., s.f. (cf. engl. *photoautotrophi*) (Plantă) care se hrănește cu ajutorul fotosintezei.
- FOTOBIOLOGIE** s.f. (fr. *photobiologie*) Disciplină care studiază efectele luminii asupra organismelor vii.
- FOTOCÁMERÁ**, *fotocamere* s.f. (rus. *fotoamera*) Aparat folosit pentru efectuarea fotogramelor terestre.
- FOTOCARTOGRÁF**, *fotocartografe* s.n. (fr. *photocartographe*) Aparat fotogrametric folosit pentru întocmirea automată a hărților cu ajutorul fotogramelor.
- FOTOCARTOGRAFIE** s.f. (fr. *photocartographie*) Întocmire a hărților cu ajutorul fotogramelor.
- FOTOCATALIZÁ**, *fotocatalize* s.f. (fr. *photocatalyse*) Cataliză selectivă provocată de lumină.

- FOTOCATÓD**, *fotocatozi* s.m. (fr. *photocathode*) Catod care emite electroni prin efect fotoelectric; catod fotoelectronic.
- FOTOCÉLŪLĂ**, *fotocelule* s.f. (fr. *photocellule*) Celulă fotoelectrică.
- FOTOCERÁMICĂ** s.f. (fr. *photocéramique*) Imprimare de ornamente pe ceramică printr-o fotografică specială.
- FOTOCHÍMIC**, -Ă, *fotochimici*, -ce adj. (fr. *photochimique*) Care se referă la fotochimie, la reacțiile chimice induse de lumină.
- FOTOCHIMÍE** s.f. (fr. *photochimie*) Capitol din chimic care studiază reacțiile chimice induse de lumină.
- FOTOCLŪB**, *fotocluburi* s.n. (*foto*¹- + *club*) Club de fotoamatori.
- FOTOCOAGULÁRE**, *fotocoagulări* s.f. (*foto*¹- + *coagulare*, cf. engl. *photocoagulation*) Coagulare a sângelui cu ajutorul razelor laser.
- FOTOCOAGULATÓR**, *fotocoagulatoare* s.n. (engl. *photocoagulator*, fr. *photocoagulateur*) Dispozitiv laser folosit pentru măsurarea coagulării sângelui.
- FOTOCOLOGRAFÍE** s.f. (fr. *photocollographie*) Tipărire care folosește un strat de gelatină sensibil la acțiunea luminii; heliotipie.
- FOTOCOLORIMÉTRU**, *fotocolorimetre* s.n. (fr. *photocolorimètre*) Colorimetru cu celulă fotoelectrică, folosit pentru analiza calității coloranților.
- FOTOCONDUCTIBILITÁTE** s.f. (fr. *photoconductibilité*) Conductibilitate electrică a semiconductorilor, stimulată prin iluminarea suprafeței acestora; fotoconducție, fotoconductivitate, efect fotoelectric intern.
- FOTOCONDUCTÍV**, -Ă, *fotoconductivi*, -e adj. (fr. *photoconductif*) Efect fotoconductiv = fotoconducție.
- FOTOCONDUCTIVITÁTE** s.f. (fr. *photoconductivité*) Fotoconductibilitate.
- FOTOCONDUCTÓR**, -OÁRE, *fotoconductori*, -oare adj. (fr. *photoconducteur*, engl. *photoconductor*) Care dobândește o conductibilitate electrică suplimentară sub acțiunea luminii.
- FOTOCONDŪCȚIE** s.f. (fr. *photoconduction*) Fotoconductibilitate; efect fotoconductiv.
- FOTOCOPIÁ**, *fotocopiez* vb. I (fr. *photocopier*) A face o fotocopie.
- FOTOCÓPIE**, *fotocopii* s.f. (fr. *photocopie*) 1. Copie fotografică a unui document, text, manuscris etc. 2. Xerocopie.
- FOTOCOPIÉR**, *fotocopiere* s.n. (germ. *Photokopier*, cf. fr. *photocopieur*) Aparat folosit pentru efectuarea copiilor fotografice.
- FOTOCOPÍST**, -Ă, *fotocopiști*, -ste s.m. și f. (fr. *photocopiste*) Specialist în fotocopiere.
- FOTOCRÓM**, -Ă, *fotocromi*, -e adj. (de la *fotocromie*, cf. fr. *photochrome*) Care își schimbă culoarea sub acțiunea luminii; fotocromatic.
- FOTOCROMÁTIC**, -Ă, *fotocromatici*, -ce adj. (*fotocrom* + *-atic*) Fotocrom.
- FOTOCROMÍE** s.f. (fr. *photochromie*) Fotografie în culori.
- FOTOCROMOGRAFÍE** s.f. (fr. *photochromographie*) 1. Fotografieri în culori sau reproducere fotografică a tablourilor în culori. 2. Fotografie obținută prin fotocromografie (1).
- FOTOCROMOTIPOGRAFÍE** s.f. (fr. *photochromotypographie*) Tehnică de reproducere a culorilor pentru ilustrarea cărților, a revistelor etc.
- FOTOCROMOXILOGRAFÍE** s.f. (fr. *photochromoxylographie*) 1. Reproducere în culori cu ajutorul clișeei gravate în lemn; stampana colorată obținută astfel. 2. Gravură executată în lemn și colorată manual.
- FOTOCRÓNICĂ**, *fotocronici* s.f. (*foto*¹- + *cronică*, cf. it. *fotocronaca*) Cronică jurnalistică bazată pe fotografii.
- FOTOCRONOGRÁF**, *fotocronografe* s.n. (fr. *photochronographe*) Tip de aparat fotografic care înregistrează automat fotografiile sau fotogramele luate în serie.
- FOTOCUPLÓR**, *fotocuploare* s.n. (fr. *photocoupleur*) (Electron.) Optocuplor.
- FOTOCURÉNT**, *fotocurenți* s.m. (*foto*¹- + *curent*) Curent fotoelectric.
- FOTODERMATÓZĂ**, *fotodermatoze* s.f. (fr. *photodermatose*) Dermatoză provocată de expunerea pielii la razele solare.
- FOTODIÓDĂ**, *fotodiode* s.f. (fr. *photodiode*) 1. Diodă care funcționează pe baza intensității fluxului luminos ce cade asupra acesteia. 2. Celulă fotoelectrică.
- FOTODOCUMÉNT**, *fotodocumente* s.n. (fr. *photodocument*) Document fotografic.
- FOTOELASTICIMETRÍE** s.f. (fr. *photoélasticimétrie*) Măsurare, prin metode optice, a tensiunilor din masa unui corp.
- FOTOELASTICIMÉTRU**, *fotoelasticimetre* s.n. (fr. *photoélasticimètre*) Aparat optic folosit pentru determinarea tensiunilor din masa unui corp (sticlă).
- FOTOELÉCTRIC**, -Ă, *fotoelectrici*, -ce adj. (fr. *photoélectrique*) 1. (Despre fenomene electrice) Provoacă prin incidența radiațiilor luminoase. 2. Celulă fotoelectrică = dispozitiv care produce curent electric cu ajutorul unui flux luminos; fotocelulă.

FOTOELECTRICITĂȚE s.f. (fr. *photoélectricité*) Producere de electricitate cu ajutorul luminii; studiul fenomenelor fotoelectrice.

FOTOELECTRÓN, *fotoelectroni* s.m. (fr. *photoélectron*) Electron emis de o suprafață metalică pe care cade un fascicul de radiații.

FOTOELEMENT, *fotoelemente* s.n. (fr. *photoélément*) 1. Sursă de curent electric formată din celule fotoelectrice; fotopilă, pilă fotovoltaică. 2. Aparat care produce o cantitate de curent electric proporțională cu lumina ce cade asupra lui.

FOTOEMISIE s.f. (fr. *photoémission*, engl. *photoemission*) Emisie de fotoelectroni.

FOTOENERGÉTICĂ s.f. (fr. *photoénergétique*) Ramura biologiei care studiază influența energiei radiante a Soarelui asupra activității vitale a organismelor vegetale și animale.

FOTOEXPOZIȚIE, *fotoexpoziții* s.f. (*foto*¹- + *expoziție*) Expoziție de fotografii.

FOTOFÍNIȘ, *fotofinișuri* s.n. (fr., engl. *photo-finish*) Aparat folosit pentru înregistrarea automată a momentului sosirii concurenților dintr-o cursă sportivă; fotografia obținută cu acest aparat.

FOTOFÓB, -*Ă*, *fotofobi*, -*e* adj., s.m. și f. (fr. *photophobe*) (Suferind) de fotofobie.

FOTOFOBIE, *fotofobii* s.f. (fr. *photophobie*) Hipersensibilitate a ochiului față de lumină (simptom al unor boli: cheratite, migrene etc.).

FOTOFONIE s.f. (fr. *photophonie*) Transmittere a sunetelor prin intermediul razelor luminoase.

FOTOFÓR, -*Ă*, *fotofori*, -*e* adj. (fr. *photophore*) Care are o sursă de lumină.

FOTOFORÉZĂ, *fotoforeze* s.f. (fr. *photophorèse*) Mișcare a particulelor microscopice sub acțiunea unei lumini puternice.

FOTOGEN, -*Ă*, *fotogeni*, -*e* adj. (fr. *photogène*) Care produce și răspândește lumină.

FOTOGENIC, -*Ă*, *fotogenici*, -*ce* adj. (fr. *photogénique*) Care impresionează sensibil placa fotografică; (despre persoane) care poate fi redat în mod avantajos în fotografie sau în film.

FOTOGENIE s.f. (fr. *photogénie*) 1. Producere de lumină. 2. Calitatea de a fi fotogenic.

FOTOGRAF, -*Ă*, *fotografi*, -*e* s.m. și f. (fr. *photographe*) 1. Persoană care practică tehnica fotografică în calitate de amator sau de profesionist. 2. *Fotograf-artist* = autor de fotografii artistice.

FOTOGRAFIA, *fotografiez* vb. I (fr. *photographier*) A fixa imaginea unui obiect, a unui peisaj, a unei persoane etc. pe o placă sau pe o peliculă fotosensibilă, cu un aparat fotografic; a poza (2).

FOTOGRAFIC, -*Ă*, *fotografici*, -*ce* adj. (fr. *photographique*) 1. Care ține de fotografie, referitor la fotografie; care ajută la fotografiere; foto² (1). 2. *Hârtie fotografică* = hârtie cu un strat sensibil la radiații luminoase, pe care se imprimă copiile fotografice pozitive. *Aparat fotografic* = dispozitiv optic folosit pentru fotografiere.

FOTOGRAFIE, *fotografii* s.f. (fr. *photographie*) 1. Procedeu de fixare a imaginilor pe o suprafață fotosensibilă; poză (2); foto² (2); tehnica fotografierii. 2. *Fotografie aeriană* = imagine a Pământului luată din avion sau din satelit.

FOTOGRAFÍSM s.n. (germ. *Photographismus*, fr. *photographisme*) Curent în artele plastice care redă natura exagerat de fidel.

FOTOGRAMĂ, *fotograme* s.f. (fr. *photogramme*) 1. Fotografie specială luată de la mare înălțime, folosită în cartografie și în topografie. 2. Clișeuul unei pelicule cinematografice care conține o imagine (statică) completă.

FOTOGRAMMÉTRIC, -*Ă*, *fotogrammetrici*, -*ce* adj. (fr. *photogrammétrique*) Care se referă la fotogrammetrie.

FOTOGRAMMETRIE s.f. (fr. *photogrammétrie*) Determinare a formei și a dimensiunii obiectelor prin măsurarea perspectivei acestora, pe baza fotogramelor.

FOTOGRAMMETRIST, -*Ă*, *fotogrammetriști*, -*ste* s.m. și f. (engl. *photogrammetrist*) Specialist în fotogrammetrie.

FOTOGRAMMÉTRU, (1) *fotogrammetre*, (2) *fotogrammetri* (germ. *Photogrammeter*, fr. *photogrammètre*) 1. S.n. Aparat folosit pentru efectuarea fotogramelor terestre. 2. S.m. Tehnician specializat în operații de fotogrammetrie.

FOTOGRAVÓR, *fotogravori* s.m. (fr. *photographeur*) Specialist în fotogravură.

FOTOGRAVÚRĂ, *fotogravuri* s.f. (fr. *photogravure*) 1. Procedeu fotografic de obținere a clișeeilor în vederea imprimării planșelor tipografice; gravura obținută prin acest procedeu. 2. Heliogravură (2).

FOTOLITOGRAFIC, -*Ă*, *fotolitografici*, -*ce* adj. (fr. *photolithographique*) Care ține de fotolitografie, referitor la fotolitografie.

FOTOLITOGRAFIE, *fotolitografii* s.f. (fr. *photolithographie*) Procedeu de preparare a formelor de tipar prin fotografiere pe o piatră litografică; imaginea reproducă astfel.

FOTÓLIU, *fotolii* s.n. (fr. *fauteuil*, cf. pol. *fotel*) 1. Scaun mare (capitonat) cu patru picioare, cu rezemători pentru brațe și cu spătar. 2. *Fotoliu-pat* = fotoliu

- extensibil care poate fi folosit ca pat. *Fotoliu de orchestră* = loc în primele rânduri, într-o sală de concert, de spectacol.
- FOTOLÍZĂ**, *fotolize* s.f. (fr. *photolyse*) Descompunerea unei substanțe sub influența radiațiilor luminoase.
- FOTOLUMINESCÉNT/FOTOLUMINISCÉNT**, -Ă, *fotoluminescenți/fotoluminiscenti*, -te adj. (fr. *photoluminescent*) Cu fotoluminescență.
- FOTOLUMINESCENȚĂ/FOTOLUMINISCENȚĂ**, *fotoluminescențe/fotoluminiscente* s.f. (fr. *photoluminescence*) Luminescența unor substanțe datorită iluminării sau iradierii acestora cu raze ultraviolete ori cu raze X (fluorescență și fosforescență).
- FOTOLUMINISCÉNT** adj. v. **fotoluminescent**.
- FOTOLUMINISCENȚĂ** s.f. v. **fotoluminescență**.
- FOTOMECÁNIC**, -Ă, *fotomecanici*, -ce (fr. *photomécanique*) 1. Adj. (Despre procedee de imprimare) Care folosește clișee obținute prin fotografie. 2. S.f. Tipărire executată prin fotografierea planșei tipografice. 3. *Reproducere fotomecanică* = imprimare în care se folosesc și clișee fotosensibile.
- FOTOMETALOGRAFÍE** s.f. (fr. *photométallographie*) Imprimare a hărților și a desenelor pe o placă de zinc sensibilizată.
- FOTOMETEÓR**, *fotometeori* s.m. (engl. *photometeor*) Efect luminos care apare în atmosferă în anumite condiții din cauza reflexiei, refracției, difracției și difuziei luminii.
- FOTOMÉTRIC**, -Ă, *fotometrici*, -ce adj. (fr. *photométrique*) Referitor la fotometrie; al fotometrului.
- FOTOMETRÍE** s.f. (fr. *photométrie*) Ramura opticii care se ocupă cu măsurarea intensității surselor luminoase, a iluminării etc.
- FOTOMÉTRU**, *fotometre* s.n. (fr. *photomètre*) Instrument folosit pentru măsurarea intensității unei surse luminoase.
- FOTOMICROGRÁFIC**, -Ă, *fotomicrografici*, -ce adj. (fr. *photomicrographique*) Referitor la fotomicrografie.
- FOTOMICROGRAFÍE**, *fotomicrografii* s.f. (fr. *photomicrographie*) Microfotografie (1).
- FOTOMICROSCOPIE**, *fotomicroscopii* s.f. (fr. *photomicroscopie*) Înregistrare fotografică a preparatelor microscopice.
- FOTOMODÉL**, *fotomodele* s.n. (fr. *photo-modèle*) Persoană care pozează ca model fotografic.
- FOTOMONTÁJ**, *fotomontaje* s.n. (fr. *photomontage*) 1. Ansamblu sau fragmente de fotografii folosite pentru a realiza un nou clișeu fotografic. 2. Montaj sau colaj realizat din mai multe imagini fotografice.
- FOTOMULTIPLICĂTOR**, *fotomultiplicatoare* s.n. (fr. *photomultiplicateur*) Dispozitiv de multiplicare a impulsurilor luminoase și de transformare a acestora în impulsuri electrice, utilizat pentru lunete, pentru telescoape și în radioscopie, pentru a detecta și a măsura radiațiile foarte slabe.
- FOTÓN**, *fotoni* s.m. (fr. *photon*) Particulă elementară de radiație luminoasă.
- FOTONASTÍE**, *fotonastii* s.f. (fr. *photonastie*) Mișcare a petalelor sau a frunzelor, generată de variația intensității luminii.
- FOTÓNIC**, -Ă, *fotonici*, -ce adj. (fr. *photonique*) Referitor la foton.
- FOTOOBIECTÍV**, *fotoobiective* s.n. (germ. *Photoobjektiv*) Obiectiv fotografic.
- FOTOPERIODÍSM** s.n. (fr. *photopériodisme*) Ansamblul reacțiilor plantelor și animalelor față de schimbarea lungimii zilei și a nopții.
- FOTOPÍLĂ**, *fotopile* s.f. (fr. *photopile*) Fotoclement (1).
- FOTOREÁCȚIE**, *fotoreacții* s.f. (fr. *photoréaction*) Reacție chimică produsă sub acțiunea luminii.
- FOTORECEPTÓR**, *fotoreceptori* s.m. (fr. *photorécepteur*) (Biol.) Celulă cu pigmenți fotosensibili.
- FOTOREPORTÁJ**, *fotoreportaje* s.n. (fr. *photoreportage*, rus. *fotoreportaj*) Reportaj realizat printr-o serie de fotografii însoțite de texte explicative.
- FOTOREPÓRTER**, -Ă, *fotoreporteri*, -e s.m. și f. (*foto*¹- + *reporter*) Fotograf specializat în instanțane pentru reportaje.
- FOTOREZISTÓR**, *fotorezistoare* s.n. (engl. *photoresistor*) Material a cărui conducție variază în raport cu iluminarea.
- FOTOROBÓT**, *fotoroboți* s.m. (fr. *photo-robot*) Portret al unui suspect reconstituit după mărturie, în cercetările făcute de poliție.
- FOTOSCULPTÚRĂ**, *fotosculpturi* s.f. (fr. *photosculpture*) Executare a statuilor, a busturilor etc. prin fotografierea conturului corpului ce trebuie sculptat și reproducerea mecanică a acestuia în material plastic; sculptură obținută astfel.
- FOTOSENSÍBIL**, -Ă, *fotosensibili*, -e adj. (fr. *photosensible*) (Despre substanțe sau materiale) Sensibil la lumină.
- FOTOSENSIBILITÁTE** s.f. (fr. *photosensibilité*) Sensibilitate la lumină; sensibilitate a organismului, mai ales a pielii, la radiațiile luminoase.
- FOTOSENSIBILIZÁRE**, *fotosensibilizări* s.f. (cf. fr. *photosensibilisation*) Sensibilitate deosebită față de acțiunea radiațiilor luminoase și ultraviolete, cauzată de unele substanțe.

- FOTOSFERĂ** s.f. (fr. *photosphère*) Strat superficial exterior al Soarelui, din care provine cea mai mare parte a radiației luminoase.
- FOTOSFÉRIC**, -Ă, *fotosferici*, -ce adj. (fr. *photosphérique*) Referitor la fotosferă.
- FOTOSINTÉTIC**, -Ă, *fotosintetici*, -ce adj. (fr. *photosynthétique*) Referitor la fotosinteză.
- FOTOSINTÉZĂ**, *fotosinteze* s.f. (fr. *photosynthèse*) Asimilație clorofiliană în prezența luminii solare.
- FOTOSTÁT** s.n. (fr. *photostat*) Reproducere obținută prin fotocopiere.
- FOTOTACTISM** s.n. (fr. *phototactisme*) Mișcare de orientare a unor organisme vegetale inferioare (alge verzi, flagelate) în funcție de direcția razelor de lumină.
- FOTOTAXIE**, *phototaxii* s.f. (fr. *phototaxie*) (Biol.) Reacție a protoplasmei la lumină.
- FOTOTÉCĂ**, *phototeci* s.f. (fr. *photothèque*) Arhivă de fotografii sau de fotograme; încăpere în care se păstrează această arhivă.
- FOTOTELEGRÁF**, *phototelegrafe* s.n. (fr. *phototélégrafe*) Aparat folosit în fototelegrafie.
- FOTOTELEGRÁFIC**, -Ă, *phototelegrafici*, -ce adj. (fr. *phototélégraphique*) Care se referă la fototelegrafie; de fototelegrafie.
- FOTOTELEGRAFIE** s.f. (fr. *phototélégraphie*) Transmitere prin telegrafie a imaginilor, a desenelor etc.; facsimil.
- FOTOTEODOLÍT**, *phototeodolite* s.n. (fr. *photothéodolite*) Aparat fotogrammetric folosit la obținerea fotogramelor terestre.
- FOTOTERÁPIC**, -Ă, *phototerapici*, -ce adj. (fr. *photothérapie*) De fototerapie.
- FOTOTERAPIE**, *phototerapii* s.f. (fr. *photothérapie*) Terapie bazată pe radiații luminoase și calorice.
- FOTOTIPIE**, (2) *phototipii* s.f. (fr. *phototypie*) 1. Procedeu fotocografic cu diverse cerneluri aplicate pe o placă de cupru. 2. Reproducere realizată prin acest procedeu.
- FOTOTIRISTÓR**, *phototiristoare* s.n. (engl. *photothyristor*) Tiristor comandat printr-un impuls luminos.
- FOTOTOPOGRAFIE** s.f. (germ. *Phototopographie*, fr. *phototopographie*) Tehnică de ridicare topografică a unei zone restrânse de suprafață terestră.
- FOTOTRANZISTÓR**, *phototranzistoare* s.n. (engl. *phototransistor*) Dispozitiv semiconductor sensibil la lumină.
- FOTOTRÓPIC**, -Ă, *phototropici*, -ce adj. (engl. *phototropic*) (Biol.; despre organisme) Referitor la fototropism.
- FOTOTROPÍE** s.f. (fr. *phototropie*) Fototropism (2).
- FOTOTROPÍSM** s.n. (fr. *phototropisme*, germ. *Phototropismus*) 1. Reacție de orientare a organelor vegetale (flori, frunze etc.) către sursa de lumină; heliotropism. 2. Schimbare reversibilă a culorii unui corp sub acțiunea luminii, revenirea la culoarea inițială producându-se lent, la întuneric; fototropie.
- FOTOVOLTÁIC**, -Ă, *photovoltaici*, -ce adj. (fr. *photovoltaïque*) *Pilă* (sau *celulă*) *photovoltaică* = fotoelement.
- FOTOZINCOGRAFIE** s.f. (fr. *photozincographie*) Reproducere a unei fotografii prin copiere pe o placă de zinc.
- FOULÁRD** s.n. (pr. *fulár*; fr. *foulard*) Mașină de împregnare a țesăturilor textile cu soluții de coloranți și cu apret.
- FOURIERÍSM** s.n. (pr. *fourierism*; fr. *fourierisme*) Doctrină socialist-utopică franceză întemeiată în sec. al XIX-lea de Charles Fourier și discipolii acestuia; falansterianism.
- FOV** (fr. *fauve*) 1. Adj., s.n. (Culoare) galbenă-roșiată. 2. Adj. Sălbatic, feroce, crud. 3. S.m. pl. Nume dat foviștilor.
- FOVÍSM** s.n. (fr. *fauvisme*) Curent în pictura franceză apărut în sec. al XX-lea ca reacție la disocierea impresionistă a tonurilor, care folosește culoarea pură, distribuită în pete mari, uneori violente, și renunță la perspectivă.
- FOVÍST**, -Ă, *foviști*, -ste (fr. *fauviste*) 1. S.m. și f. Pictor care aparține fovismului. 2. Adj. Referitor la fovism; propriu fovismului.
- FOX**, *foxi* s.m. (fr., engl. *fox*) Foxterier.
- FOXTERIÉR**, *foxterieri* s.m. (fr. *fox-terrier*) Câine de rasă, rezistent și iute, cu urechi scurte și cu picioare drepte, folosit la prinderea vulpilor, a șoarecilor etc.; fox.
- FÓXTROT**, *foxtroturi* s.n. (engl. *foxtrot*) Dans nord-american în perechi, cu ritm sincopat; melodie după care se execută acest dans.
- FRAC**, *fracuri* s.n. (fr. *frac*) Haină neagră bărbătească, de ceremonie, în față, scurtă până la talie, iar în spate, cu două cozi lungi și înguste.
- FRACTÚR** s.n. (germ. *Fraktur*) Literă germană cu un caracter gotic.
- FRACTURÁ**, *fracturez* vb. I (fr. *fracturer*) A(-și) produce sau a suferi o fractură.
- FRACTURĂ**, *fracturi* s.f. (fr. *fracture*, lat. *fractura*) 1. Rupere violentă a unui os, a unui cartilaj sau a unui membru al corpului. 2. Suprafață neregulată

- rezultată după ruperea sau spargerea unui obiect.
3. (Geol.) Falie.
- FRĂCȚIE**, *fracții* s.f. (fr. *fraction*, lat. *fractio*) Număr care redă una sau mai multe părți dintr-un întreg; raport între două expresii matematice.
- FRAȚIONĂ**, *fracționez* vb. I (fr. *fractionner*) A (se) împărți în părți egale; a (se) scinda, a (se) diviza (1).
- FRAȚIONĂL**, -Ă, *fracționali*, -e adj. (fr. *fractionnel*) Care tinde la dezbinarea, la fracturarea unui partid, a unui sindicat etc.
- FRAȚIONĂR**, -Ă, *fracționari*, -e adj. (fr. *fractionnaire*) 1. Care conține o fracție. 2. Număr fracționar = număr format dintr-un întreg și o fracție.
- FRAȚIONISM** s.n. (fr. *fractionnisme*) Acțiune care vizează distrugerea unității unui partid, a unui sindicat etc., care provoacă sciziune.
- FRAȚIONIST**, -Ă, *fracționiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *fractionniste*) (Partizan) al fracționismului.
- FRAȚIUNE**, *fracțiuni* s.f. (fr. *fraction*, lat. *fractio*, -onis) 1. Parte dintr-un tot; bucată, fragment (1). 2. Grupare care se opune liniei generale a partidului din care face parte și își stabilește o platformă politică diferită; facțiune; grup parlamentar compus din reprezentanții aceluiași partid.
- FRAGIL**, -Ă, *fragili*, -c adj. (fr. *fragile*, lat. *fragilis*) 1. Care se sparge, care se rupe ușor; puțin rezistent; casant. 2. Care are o constituție firavă; gingaș, delicat (1), gracil. 3. (Fig.) Puțin stabil. *Echilibru fragil*.
- FRAGILITĂTE** s.f. (fr. *fragilité*) 1. Calitatea de a fi fragil. 2. Caracter precar, instabil; vulnerabilitate. 3. Lipsă de robustețe fizică sau morală; gracilitate.
- FRAGMENT**, *fragmente* s.n. (fr. *fragment*, lat. *fragmentum*) 1. Bucată, parte dintr-un tot; fracțiune (1), particulă (1). 2. Extras (1), pasaj dintr-o operă literară, dintr-o scriere. 3. Episod (1), scenă (3).
- FRAGMENTĂ**, *fragmentez* vb. I (fr. *fragmenter*) A (se) împărți în fragmente; a (se) divide, a (se) diviza (1).
- FRAGMENTĂR**, -Ă, *fragmentari*, -e adj. (fr. *fragmentaire*) Prezentat în fragmente; incomplet, parțial, fărâmițat.
- FRAGMENTARISM** s.n. (cf. it. *frammentismo*) 1. Orientare literară la modă în primii ani ai sec. al XX-lea care manifesta preferință pentru fragmente din proza unui scriitor. 2. Caracter fragmentar.
- FRAGMENTĂȚIE**, *fragmentații* s.f. (fr. *fragmentation*) Acțiunea de împărțire în fragmente; fragmentare.
- FRAGRĂNT**, -Ă, *fragranți*, -te adj. (fr. *fragrant*, lat. *fragrans*, -ntis) (Rar) Care miroase plăcut, parfumat.
- FRAGRĂNȚĂ**, *fragranțe* s.f. (fr. *fragrance*) (Livr.) Miros plăcut.
- FRAHT**, *frahturi* s.n. (germ. *Fracht*) 1. Document comercial care însoțește o marfă pe calea ferată și conține titlul mărfii, date de expediție. 2. Taxă plătită pentru acest transport.
- FRAI** adj. invar. (germ. *frei*) (Fam.) Liber (1).
- FRĂIER**, -Ă, *fraieri*, -e s.m. și f., adj. (germ. *Freier* „pretendent [la mâna cuiva]”) (Om) prost, care nu știe să se descurece, să profite.
- FRAMÉE**, *framei* s.f. (fr. *framée*) Lance de luptă a francilor³ (1) de înălțimea unui om, cu vârful ascuțit și tăios, în formă de frunză de laur.
- FRANC¹**, *franci* s.m. (fr. *franc*) 1. Unitate monetară în Franța, Belgia, Elveția, Luxemburg, Liechtenstein, Monaco (până la introducerea monedei euro, în 2002), dar și în alte țări. 2. (La pl.) Bani, avere.
- FRANC²**, -Ă, *franci*, -ce adj. (fr. *franc*) (Despre oameni) 1. Care are un caracter sincer, loial, cinstit; (despre acțiuni) loial, cinstit. 2. (Despre portaltoi) Sălbatic.
- FRANC³**, -Ă, *franci*, -ce (fr. *franc*) 1. S.m. pl. Uniune de triburi germanice care au trăit în sec. al III-lea pe cursul inferior și mijlociu al Rinului, au cucerit Galia și au fondat statul franc. 2. Adj. Care aparține francilor³ (1), referitor la franci.
- FRANCĂ**, *franchez* vb. I (it. *francare*) 1. A plăti anticipat taxele pentru transportul unui colet sau al unui bagaj. 2. A timbra o scrisoare.
- FRANCATŪRĂ**, *francatură* s.f. (*franca* + *-tură*, cf. germ. *Frankatur*) Ansamblul mărcilor poștale și al ștampilelor aplicate pe o corespondență.
- FRANCEINĂ**, *franceine* s.f. (fr. *francéine*) (La pl.) Clasă de coloranți în diferite nuanțe de roșu; (și la sg.) colorant din această clasă.
- FRANCÉZ**, -Ă, *francezi*, -e (fr. *français*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) din Franța; (înv.) franțuz. 2. S.f. Limbă romanică vorbită de francezi (1).
- FRANCHÉȚE** s.f. (it. *franchezza*) Sinceritate, lealitate.
- FRANCISCĂN**, -Ă, *franciscani*, -e (fr. *franciscain*) 1. S.m. și f. Călugăr catolic, membru al unuia dintre ordinele fondate de Francesco d'Assisi în anul 1209. 2. Adj. Care ține de franciscani (1).
- FRANCÍSCĂ**, *franciște* s.f. (fr. *francisque*) (Înv.) Toporișcă utilizată de franci³ (1) și de alte popoare germanice ca armă de luptă.
- FRANCÍST**, -Ă, *franciști*, -ste s.m. și f. (fr. *franciste*) Specialist în limba și literatura franceză.
- FRANCITĂTE** s.f. (fr. *francité*) Ansamblul caracterelor proprii culturii franceze.

- FRÂNCIU** s.n. (fr. *francium*) Element chimic radioactiv din familia metalelor alcaline, obținut pe cale artificială.
- FRANCIZĂ**, *francizez* vb. I (fr. *franciser*) A da o formă franceză unui cuvânt.
- FRANCIZĂ**, *francize* s.f. (engl., fr. *franchise*) 1. (Mat.) Partea excepțată dintr-un total, exprimată în procente. 2. Clauză cuprinsă în polița de asigurare, prin care asiguratorul este exonerat de obligația de a-l despăgubi pe asigurat cu o sumă de bani; sumă de bani corespunzătoare. 3. Scutire de anumite taxe vamale pentru bunuri importate.
- FRANCIZOR**, *francizori* s.m. (fr. *franchiseur*) Persoană care acordă o franciză (3).
- FRANCMASÓN**, *francmasoni* s.m. (fr. *franc-maçon*) Membru, adept al francmasoneriei; mason.
- FRANCMASONERIE** s.f. (fr. *franc-maçonnerie*) Ordin inițiativ universal bazat pe fraternitate și pe solidaritate, ai cărui membri sunt organizați în loji și se recunosc între ei prin anumite semne și embleme; masonerie (1).
- FRANCMASONIC**, -Ă, *francmasonici*, -e adj. (fr. *franc-maçonique*) Referitor la francmasonerie; care are legături cu francmasoneria; masonic.
- FRÂNCO** adj. invar., adv. (fr., it. *franco*) (Care este) scutit de taxe (de transport).
- FRANCOFÍL**, -Ă, *francofili*, -e adj., s.m. și f. (fr. *francophile*) (Persoană) care admiră tot ce este francez; filofrancez, galofil.
- FRANCOFILIE** s.f. (fr. *francophilie*) Admirație și prietenie față de Franța și de francezi; galofilie.
- FRANCOFÓB**, -Ă, *francofobi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *francophobe*) (Persoană) care urăște Franța și tot ce este francez; galofob.
- FRANCOFOBIE** s.f. (fr. *francophobia*) Ură față de Franța și față de francezi; galofobie.
- FRANCOFÓN**, -Ă, *francofoni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *francophone*) (Vorbitor) de limbă franceză.
- FRANCOFONIE** s.f. (fr. *francophonie*) Ansamblu politico-cultural constituit din popoare care vorbesc limba franceză.
- FRANCTIRÓR**, *francitirori* s.m. (fr. *franc-tireur*) 1. Soldat voluntar care nu făcea parte dintr-o armată regulată. 2. Partizan al mișcării de rezistență din Franța, în anii 1940–1944; individ care luptă singur.
- FRANGLÉZĂ** s.f. (fr. *franglais*) Ansamblul neologismelor și al construcțiilor sintactice de origine engleză introduse în limba franceză.
- FRANJ**, *franjuri* s.n. (fr. *frange*) Fiecare dintre firele ornamentale care atârnă la perdele, la fețele de masă etc.
- FRÁNJĂ**, *franje* s.f. (fr. *frange*) *Frânjă de interferențe* = fiecare dintre benzile alternativ luminoase și întunecate de pe un ecran, datorate interferenței radiațiilor.
- FRÁNKLIN**, *franklini* s.m. (fr. *franklin*) Unitate de măsură pentru sarcina electrică.
- FRANȚŪZ**, *franțuji* s.m. (rus. *franțuz*) (Înv.) Francez.
- FRANȚUZISM**, *franțuzisme* s.n. (*franțuz* + *-ism*) Neologism de origine franceză neadaptat în limba care l-a împrumutat.
- FRAPÁ**, *frapez* vb. I (fr. *frapper*) 1. A surprinde (1), a impresiona puternic, a șoca (1). 2. A răci (cu gheață) băuturi (alcoolice).
- FRAPÁNT**, -Ă, *frapanți*, -te adj. (fr. *frappant*) Care frapează; izbitor, șocant.
- FRAPIÉRĂ**, *frapiere* s.f. (fr. *frappière*) Vas (de aluminiu) folosit pentru răcirea cu gheață a băuturilor.
- FRATÉRN**, -Ă, *fraterni*, -e adj. (lat. *fraternus*) Frățesc, fraternel.
- FRATERNÉL**, -Ă, *fraterneli*, -e adj. (fr. *fraternel*) Fraternal.
- FRATERNITÁTE**, *fraternități* s.f. (fr. *fraternité*, lat. *fraternitas*, -atis) Legătură strânsă, frățescă, de solidaritate și de prietenie, care există între oameni, între membrii unei societăți, între popoare etc.; frăție.
- FRATERNIZÁ**, *fraternizez* vb. I (fr. *fraterniser*) A face un act de fraternitate, de reconciliere, a face cauză comună cu cineva.
- FRATRICÍD**, -Ă, *fratricizi*, -de (fr. *fratricide*, lat. *fratricida*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care și-a ucis fratele sau sora. 2. S.n. Omor de frate sau de soră. 3. Adj. (Despre războaie) Care se desfășoară între membrii unui popor, ai unei comunități.
- FRATRÍE**, *fratrii* s.f. (fr. *phratricie*) 1. (În Grecia antică) Subdiviziune a triburilor; reuniune de clanuri într-un trib. 2. Grupare de plante înrudite genetic.
- FRAUDÁ**, *fraudez* vb. I (fr. *frauder*, lat. *fraudare*) A comite o fraudă; a defrauda.
- FRÁUDĂ**, *fraude* s.f. (fr. *fraude*, lat. *fraus*, -dis) 1. Înșelătorie, act de rea-credință; hoție; malversație. 2. Sumă sustrasă prin defraudare.
- FRAUDULÓS**, -OÁSĂ, *frauduloși*, -oase adj. (fr. *frauduleux*, lat. *fraudulosus*) Bazat pe fraudă.
- FRAZÁ**, *frazez* vb. I (fr. *phraser*) A cânta, evidențind linia melodică a unei arii, a unei lucrări muzicale; a citi expresiv un text.
- FRĂZĂ**, *fraze* s.f. (fr. *phrase*, lat. *phrasis*) 1. Unitate sintactică formată din propoziții aflate în raporturi de coordonare sau de subordonare. 2. *Frază muzicală* = succesiune de sunete care formează o unitate

- muzicală. *Frază-cheie* = frază importantă pentru înțelegerea unui text, a unei comunicări.
- FRAZEOLÓG, -Ă**, *frazeologi, -ge* s.m. și f. (fr. *phraséologue*) (Rar) Persoană care se exprimă în fraze iscusite, artificiale, lipsite de conținut.
- FRAZEOLÓGIC, -Ă**, *frazeologici, -ce* adj. (fr. *phraséologique*) Care aparține frazeologiei, referitor la frazeologie.
- FRAZEOLÓGIE, frazeologii** s.f. (fr. *phraséologie*)
1. Mod de a construi fraze propriu unei limbi sau unui scriitor.
 2. (Peior.) Discurs pompos; pâlăvrăgeală.
- FRÂNĂ, frânez** vb. I (fr. *freiner*) A reduce din viteză sau a opri un vehicul cu ajutorul frânei; (fig.) a ține în loc, a opri dezvoltarea, cursul unei acțiuni, al unui proces etc.
- FRÂNĂ, frâne** s.f. (fr. *frein*, cf. pl. *frâne*) Dispozitiv folosit pentru a micșora sau a anula viteza unui vehicul; (fig.) piedică, obstacol (1).
- FRÉATIC, -Ă, freatici, -ce** adj. (fr. *phréatique*) (Despre ape sau pânze de ape subterane) Care se găsește în sol și alimentează izvoarele, fântânile etc.
- FRÉCȚIE, frecții** s.f. (fr. *friction*) Frecare a corpului cu un revulsiv; masaj.
- FRECȚIONĂ/FRICȚIONĂ, frecționez/fricționez** vb. I (fr. *frictionner*) A face frecții sau masaj; a (se) masa (3).
- FRECVÉNT, -Ă, frecvenți, -te** adj. (lat. *frequens, -ntis*)
1. Care se întâmplă des, la intervale scurte; repetat.
 2. Cunoscut, obișnuit, uzual, habitual.
- FRECVENTĂ, frecventez** vb. I (lat. *frequentare*, fr. *fréquenter*)
1. A merge sistematic, des, undeva; (spec.) a vizita des pe cineva.
 2. A merge la școală.
- FRECVENTATIV, -Ă, frecventativi, -e** adj. (lat. *frequentativus*, fr. *fréquentatif*) (Gram.) Iterativ.
- FRECVÉNȚĂ, frecvențe** s.f. (lat. *frequentia*, fr. *fréquence*)
1. Repetare regulată a unui fenomen, a unei acțiuni, a unei mișcări etc.; periodicitate
 2. Participare a elevilor și a studenților la ore.
 3. Număr de vibrații pe secundă, la un fenomen periodic.
- FRECVENȚMÉTRU, frecvențmetre** s.n. (fr. *fréquence-mètre*) Instrument folosit pentru determinarea frecvenței unei mărimi care variază periodic.
- FREDONĂ, fredonez** vb. I (fr. *fredonner*) A cânta încet, fără a articula cuvinte.
- FREE-JAZZ** s.n. (pr. *frigéz*; engl. *free-jazz*) Stil de jazz nord-american cântat după anul 1960, caracterizat prin libertatea totală de improvizație.
- FREE-LANCE** s.f. (pr. *frilans*; engl. *free-lance*) Colaborare (externă) la un ziar, la un post de radio sau de televiziune.
- FREE-LÂNCER, free-lanceri** s.m. (pr. *frilâncer*; engl. *free-lancer*) Colaborator (extern) la un ziar, la un post de radio sau de televiziune.
- FREEZER, freezere** s.n. (pr. *frizăr*; engl. *freezer*) Congelator.
- FREGĂTĂ, fregate** s.f. (fr. *frégate*, it. *fregata*)
1. (în trecut) Navă de război cu vele și tunuri, folosită pentru misiuni de recunoaștere; (astăzi) navă rapidă de escortă.
 2. Pasăre palmipedă marină, zveltă, cu o coadă și aripi foarte lungi, din regiunile tropicale.
- FRENCH-CANCÂN** s.n. (pr. *frencicancân*; fr. *french cancan*) Dans de cabaret din Franța, executat numai de femei; melodia corespunzătoare; cancan?
- FRENÉTIC, -Ă, frenetici, -ce** adj. (fr. *frénétique*) În stare de frenezie; pasionat, violent; puternic.
- FRENEZIE, frenezii** s.f. (fr. *frénésie*)
1. Exaltare; pasiune puternică, violentă.
 2. Cu frenezie = frenetic, pasionat.
- FRENOLÓGIC, -Ă, frenologici, -ce** adj. (fr. *phrénologique*) Referitor la frenologie.
- FRENOLOGIE** s.f. (fr. *phrénologie*) Studiul caracterului și funcțiilor intelectuale ale omului potrivit conformației craniului.
- FRENOPATIE, frenopatii** s.f. (fr. *phrénopathie*) Alicație mintală.
- FREÓN, freoni** s.m. (fr. *fréon*) Compus organic al fluorului, folosit ca agent frigorific.
- FRÉSCĂ, fresce** s.f. (fr. *fresque*)
1. Pictură de mari dimensiuni, executată pe un zid umed.
 2. (Fig.) Tablou descriptiv al unei epoci, al unei societăți etc., într-o operă literară de proporții.
- FRESCHÍST, freschiști** s.m. (fr. *fresquiste*) Pictor care execută fresce (1).
- FRÉSCO** s.n. (it. *fresco*) Țesătură din fire subțiri de lână, uni sau cu efecte cromatice, folosită la confecțiile de vară.
- FREȘ** adj. invar. (fr. *fraîche*) Vioi; (despre înfățișarea oamenilor) care exprimă sănătate, tinerețe; proaspăt.
- FRETĂ, fretez** vb. I (fr. *fretter*)
1. A asambla două piese, două tuburi metalice coaxiale cu ajutorul frettei.
 2. A arma transversal o piesă de beton.
- FRETĂJ, fretaje** s.n. (fr. *fretage*) Ansamblu alcătuit din două sau mai multe tuburi montate coaxial.
- FRÉTĂ, frete** s.f. (fr. *frette*) Tub, inel metalic care se montează forțat în exteriorul unei piese tubulare, pentru consolidare.
- FREUDIÁN, -Ă, freudieni, -e** adj. (pr. *froidián*, fr. *freudien*) Referitor la freudism.
- FREUDÍSM** s.n. (pr. *froidism*; fr. *freudisme*) Teorie și metodă de analiză psihologică ce explică anumite

- nevroze prin pulsuniile psihosexuale refulate în subconștient; psihanaliză.
- FREUDÍST** s.m. (pr. *froidíst*; n.pr. *Freud* + *-íst*) Adept al freudismului.
- FREZ** adj. invar., s.n. (fr. *fraise*) (De) culoarea fragilor; roșiatic.
- FREZĂ**, *frez* vb. I (fr. *fraisier*) 1. A prelucra prin aşchiere un material cu freza¹ (1). 2. Maşină de frezat = maşină-unealtă folosită pentru prelucrarea suprafeţelor plane sau profilate ale pieselor cu ajutorul unei scule aşchietoare.
- FREZĂ¹**, *frez* s.f. (fr. *fraise*) 1. Unealtă rotativă cu dinţi simetrici dispuşi în jurul unui ax, folosită la prelucrări prin aşchiere. 2. Maşină de frezat. 3. Maşină agricolă cu un ax rotitor prevăzută cu gheare şi cuţite, pentru sfărâmat şi amestecat pământul. 4. *Freză rutieră* = maşină pentru mărunţirea şi amestecarea cu lianţi a pământului, utilizată la executarea drumurilor.
- FREZĂ²**, *frez* s.f. (de la *friza*) Pieptănătură bărbătească; frizură.
- FREZĂ³**, *frez* s.f. (fr. *fraise*) Guler din dantelă cu pliuri, la modă în sec. XVI–XVII.
- FREZIE**, *frezii* s.f. (lat. *freesia*, germ. *Freesie*) Plantă erbacee de seră, originară din America de Sud, cultivată pentru florile sale ornamentale.
- FREZMAŞINĂ**, *frezmaşini* s.f. (germ. *Fräsmachine*) Maşină la care se adaptează freza¹ (1) şi care o pune în mişcare.
- FREZÓR**, **-OĂRE**, *frezori*, *-oare* s.m. şi f. (fr. *fraisieur*) Muncitor care lucrează la freza¹ (2).
- FRIABIL**, **-Ă**, *friabili*, *-e* adj. (fr. *friable*, lat. *friabilis*) (Despre materiale) Care se sfărâmăţează sau care se sparge uşor; sfărâmicios, casant.
- FRIABILITĂTE** s.f. (fr. *friabilité*) Calitatea de a fi friabil.
- FRICANDÓ**, *fricandouri* s.n. (fr. *fricandeau*) Preparat culinar din bucăţi de carne împănate cu slănină şi fierţe înăbuşit.
- FRICASÉ** s.n. (fr. *fricassée*) Carne tăiată bucăţi şi prăjită în sos; tocană.
- FRICATIV**, **-Ă**, *fricativi*, *-e* adj. (fr. *fricatif*) Consoană *fricativă* sau sunet *fricativ* (şi substantivat) = consoană sau sunet care se pronunţă prin îngustarea canalului fonator în așa fel, încât se produce un zgomot de fricţiune; consoană constrictivă sau sunet constrictiv.
- FRICŢIONĂ** vb. I v. **frecţiōna**.
- FRICŢIUNE**, *fricţiuni* s.f. (fr. *friction*) 1. (Fiz.) Interaţiune a două corpuri aflate în contact; forţă exercitată de un corp asupra altuia, când se freacă de acesta; frecare. 2. (Fig.; la pl.) Neînţelegeri, divergenţe, frecuşuri, conflict.
- FRIGIÁN**, **-Ă**, *frigieni*, *-e* s.m. şi f., adj. (fr. *plurygien*) 1. (Persoană) din Frigia (ţară antică în Asia Mică). 2. *Bonetă frigiană* = bonetă cu vârful ascuţit întors în faţă, purtată în Antichitate de sclavii eliberaţi; căciuliţă roşie purtată de revoluţionarii francezi în anul 1789, ca simbol al libertăţii.
- FRIGÍD**, **-Ă**, *frigizi*, *-de* adj. (fr. *frigide*, lat. *frigidus*) Care suferă de frigiditate.
- FRIGIDÉR**, *frigidere* s.n. (fr. *frigidaire*) Aparat (duplap, ladă) prevăzută cu instalaţie frigorifică, folosit pentru depozitarea şi conservarea alimentelor alterabile.
- FRIGIDITĂTE** s.f. (fr. *frigidité*, lat. *frigiditas*, *-atis*) (La femei) Absenţa a orgasmului în relaţiile sexuale.
- FRIGO-** (fr. *frigo-*, lat. *frigus*) Element de compunere cu sensul de „frig”, în cuvinte ca: *frigorie*, *frigorigen*.
- FRIGORÍE**, *frigorii* s.f. (fr. *frigorie*) Unitate de măsură a frigului, egală cu o calorie.
- FRIGORIFÉR**, **-Ă**, *frigoriferi*, *-e* adj. (fr. *frigorifère*) 1. (Despre un sistem fizico-chimic sau tehnic) Care transferă frigul; (substantivat, n.; impr.) instalaţie frigorifică. 2. *Lanţ frigorific* = şir de instalaţii frigorifice care asigură păstrarea şi transportul la rece al alimentelor.
- FRIGORÍFIC**, **-Ă**, *frigorifici*, *-ce* adj. (fr. *frigorifique*, lat. *frigorificus*) Care serveşte la producerea frigului; care se referă la frig.
- FRIGORIGÉN**, **-Ă**, *frigorigeni*, *-e* adj. (fr. *frigorigène*) Care poate produce frig.
- FRIGOTÉHNICĂ** s.f. (*frigo-* + *tehnică*, cf. fr. *frigotechnique*) Ramura tehnicii care studiază mijloacele şi instalaţiile de producere a frigului artificial; criotehnică.
- FRIGOTEHNÍST**, *frigotehnişti* s.m. (*frigotehnică*) + *-íst*) Specialist în frigotehnică.
- FRIGOTERAPÍE** s.f. (fr. *frigothérapie*) Tratarca unor boli cu ajutorul temperaturilor joase; crioterapie.
- FRIPÓN**, *fripioni* s.m. (fr. *fripion*) (Livr.) Şarlatan, hoţ, escroc.
- FRISÓN**, *frisoane* s.n. (fr. *frisson*) Serie de tremurături musculare, rapide şi involuntare, însoţite de o senzaţie puternică de frig, înainte sau în timpul febrei.
- FRISONÁNT**, **-Ă**, *frisonanţi*, *-te* adj. (fr. *frissonnant*) Care produce frisoane; uluitor.
- FRITEUZĂ**, *friteuze* s.f. (pr. *fritöză*; fr. *friteuse*) Receptiv cu capac, folosit pentru prăjirea alimentelor.

- FRIULÁN**, -Ă, *friulani*, -e s.m. și f., adj. (fr. *frioulan*, it. *friulano*) 1. (Persoană) din zona Friuli. 2. S.f. Ramură a limbii retoromane vorbită în nord-estul Italiei.
- FRIVÓL**, -Ă, *frivoli*, -e adj. (fr. *frivole*, it. *frivolo*) Care se ocupă de lucruri lipsite de importanță, neserioase; ușuratic, futil (2).
- FRIVOLITĂTE**, (2) *frivolități* s.f. (fr. *frivolité*) 1. Caracterul a ceea ce este frivol; futilitate; neseriozitate. 2. (La pl.) Fapte, cuvinte, purtări etc. ușuratece, neserioase.
- FRIZĂ**, *frizez* vb. I (fr. *friser*) 1. A (se) coafa. 2. A fi pe punctul de a atinge ridicolul, nebulia etc.
- FRIZĂ**, *frize* s.f. (fr. *frise*) 1. Partea antablamentului cuprinsă între arhitravă și cornișă, decorată cu picturi, cu sculpturi; metopă. 2. Bandă orizontală din jurul unei clădiri, al unui vas, al unei mobile etc., decorată cu picturi, cu sculpturi etc. 3. Piesă de cherestea, utilizată la fabricarea parchetului și în tâmplărie. 4. Chenar care înconjoară pardoseala de parchet de-a lungul pereților.
- FRIZÉR**, *frizeri* s.m. (germ. *Friseur*, cf. fr. *friseur*) Lucrător care se ocupă cu bărbieritul sau cu tunsul părului; bărbier (1).
- FRIZERIE**, *frizerii* s.f. (*frizer* + *-ie*) Atelier pentru tuns, pentru ras sau pentru frizat.
- FRIZÓN**, *frizoane* s.n. (fr. *frison*) Fibră textilă obținută din straturile exterioare ale gogoșilor de mătase.
- FRIZURĂ**, *frizuri* s.f. (fr. *frisure*) Pieptănătură; coafură, freză².
- FRONDĂ**, *fronde* s.f. (fr. *fronde*) 1. Mișcare de revoltă a nobilimii franceze (sec. al XVII-lea) împotriva absolutismului regal și a fiscalității excesive instituite de cardinalul Mazarin. 2. (Fig.) Opoziție (violentă), răzvrătire (sfidătoare) stârnită din motive personale.
- FRONDEUR**, *frondeuri* s.m. (pr. *frondór*; fr. *frondeur*) 1. Partizan al frondei. 2. Cel care critică, contrazice; răzvrătit, rebel (1).
- FRONSÉU**, *fronseuri* s.n. (fr. *francis*) Cută la o rochie, la o cămașă etc., strânsă printr-un fir de ață.
- FRONT**, *fronturi* s.n. (fr. *front*) 1. Teritoriu pe care se desfășoară luptele, într-un război. 2. Unitate operativă formată din mai multe armate. 3. Grup de militari, de sportivi etc., aliniați cot la cot. 4. (Fig.) Grup organizat pentru un scop, o luptă comună; stindard (2). 5. Plan vertical care conține fațada unei clădiri. 6. *Front atmosferic* = zonă de contact între două mase de aer cu gradient termic ridicat.
- FRONTAL**, -Ă, *frontali*, -e (fr. *frontal*) 1. Adj. Din regiunea frunții. 2. Adj. Din față, așezat în față. 3. S.n.
- Osul craniului, care formează fruntea și o parte din orbite. 4. Adj. Care se referă la front (6).
- FRONTALIÉR**, -Ă, *frontalieri*, -e adj. (fr. *frontalier*) Referitor la frontieră; de frontieră; care locuiește în vecinătatea frontierei; situat la frontieră.
- FRONTALITĂTE** s.f. (fr. *frontalité*) *Legea frontalității* = principiu fundamental în sculptura și în pictura antică, caracterizat printr-o simetrie riguroasă a corpului omenesc redat frontal (2).
- FRONTIÉRĂ**, *frontiere* s.f. (fr. *frontière*) Linie naturală sau convențională care separă teritoriul a două state; graniță, hotar.
- FRONTISPÍCIU**, *frontispicii* s.n. (fr. *frontispice*, lat. *frontispicium*) 1. Partea superioară a fațadei principale a unui edificiu, a unui monument etc. 2. Prima pagină a unei cărți; partea de sus de pe prima pagină a unui ziar, pe care se află titlul și unele informații.
- FRONTOGENEZĂ**, *frontogeneze* s.f. (fr. *frontogénese*) Formare a unei zone cu temperatură și cu umiditate mai mari, la convergența a două mase de aer.
- FRONTOLÍZĂ**, *frontolize* s.f. (fr. *frontolyse*) Proccs de destrămarea a fronturilor atmosferice.
- FRONTOLOGIE** s.f. (fr. *frontologie*) Studiul fronturilor meteorologice.
- FRONTÓN**, *frontoane* s.n. (fr. *fronton*) Ornament de arhitectură format dintr-o cornișă curbă sau triunghiulară care se află deasupra intrării principale a unui edificiu.
- FROTĂ**, *frotez* vb. I (fr. *frotter*) A se freca, a veni în contact.
- FROTÉ** adj. invar. (fr. *frotté*) (Despre țesături) Care absoarbe apa.
- FROTÍR** s.n. (cf. fr. *frotté*) Țesătură de bumbac care absoarbe apa, folosită pentru confecționarea prosoapelor, a halatelor de baie etc.
- FROTÍU**, *frotiuri* s.n. (fr. *frottis*) Picătură de sânge, suspensie de microbi, celule etc. întinse omogen pe o lamă de sticlă, pentru a fi examinate la microscop.
- FRUCT**, *fructe* s.n. (lat. *fructus*, cf. fr. *fruit*) 1. Produs dezvoltat din pistilul unei flori fecundate; rod. 2. (La pl.) Produse vegetale care servesc ca hrană. 3. (Fig.) Produs, profit, rezultat firesc al unei activități sau al unei situații. 4. *Fructe de mare* = crustacee.
- FRUCTIÉRĂ**, *fructiere* s.f. (*fruct* + *-ieră*, cf. fr. *fruitière*) Vas pentru servit fructe la masă.
- FRUCTIFÉR**, -Ă, *fructiferi*, -e adj. (fr. *fructifère*) 1. (Despre pomi) Care produce fructe comestibile; roditor. 2. (Despre organele unei plante) Care poartă fructe.

- FRUCTIFICĂ**, *fructific* vb. I (fr. *fructifier*, lat. *fructificare*) 1. A produce fructe, a rodi. 2. (Despre capitaluri, bani) A aduce venit, a crește prin dobânzi. 3. (Fig.) A valorifica o situație, o ocazie, o împrejurare.
- FRUCTIFICĂȚIE**, *fructificații* s.f. (fr. *fructification*) 1. Fructificare; proprietatea plantelor de a produce fructe. 2. Totalitatea organelor reproducătoare, la criptogame. 3. Perioadă în care se formează fructele.
- FRUCTOZĂ** s.f. (fr. *fructose*) Substanță organică dulce care se află în nectarul florilor și în unele fructe dulci; levuloză.
- FRUCTUÓS, -OĂSĂ**, *fructuoși, -oase* adj. (fr. *fructueux*, lat. *fructuosus*) Care dă rezultate bune; folositor, profitabil.
- FRU-FRÚ** s.n. (fr. *frou-frou*, it. *fru-fru*) 1. Foșnet ușor produs de frunze, de îmbrăcăminte din tafta sau din mătase. 2. (Fig.) Confuzie, agitație; entuziasm, avânt.
- FRUGÁL, -Ă**, *frugali, -e* adj. (fr. *frugal*, lat. *frugalis*) (Despre mâncare, mese) Compus din alimente puține și foarte simple; auster, sobru (2).
- FRUGALITĂTE** s.f. (fr. *frugalité*, lat. *frugalitas, -atis*) Caracterul a ceea ce este frugal.
- FRUGIFÉR, -Ă**, *frugiferi, -e* adj. (fr. *frugifère*) Care dă roade, fructe.
- FRUGIVÓR, -Ă**, *frugivori, -e* adj., s.m. și f. (fr. *frugivore*) (Animal) care se hrănește cu fructe.
- FRUST, -Ă**, *frusti, -ste* adj. (fr. *fruste*) 1. (Despre monede, medalii sau despre relieful sculpturilor) Tocit, șters prin întrebuințare. 2. (Fig.) Natural (3), brut; (despre oameni) grosolan (1), fără cultură, fără eleganță.
- FRUSTRÁ**, *frustrez* vb. I (fr. *frustrer*, lat. *frustrari*) A lipsi pe cineva de un drept, de un bun etc.; a păgubi; (p. ext.) a înșela, a priva, a dezavantaja.
- FRUSTRÁNT, -Ă**, *frustranți, -te* adj. (fr. *frustrant*) Care frustrează.
- FRUSTRĂȚIE**, *frustrații* s.f. (fr. *frustration*) Frustare.
- FRUTESCÉNT, -Ă**, *frutescenți, -te* adj. (fr. *frutescent*) (Despre arbuști) Cu tulpină lemnoasă, ramificată de la bază.
- FTÍZIC, -Ă**, *ftizici, -ce* adj., s.m. și f. (fr. *phthisique*, lat. *phthisicus*) (Bolnav) de ftizie; tuberculos.
- FTIZÍE**, *ftizii* s.f. (fr. *phthisie*, lat. *phthisis*) Tuberculoză pulmonară.
- FTIZIO-** (fr. *phthisio-*, gr. *phthisis*) Element de compunere cu sensul de „tuberculoză”, în cuvinte ca: *ftiziologie, ftizioterapie*.
- FTIZIOLÓG, -Ă**, *ftiziologi, -ge* s.m. și f. (fr. *phthisiologue*) Medic specializat în tratamentul tuberculozei pulmonare.
- FTIZIOLOGÍE** s.f. (fr. *phthisiologie*) Disciplină care studiază tuberculoza pulmonară.
- FTIZIOTERAPÍE**, *ftizioterapii* s.f. (fr. *phthisiothérapie*) Tratamentul tuberculozei pulmonare.
- FÚCSIE**, *fucsii* s.f. (fr. *fuchsia*) Plantă decorativă originară din America de Sud și Centrală, cu flori roșii, violacee, galbene-verzui sau pestrițe; cerceluș.
- FUCSÍNĂ** s.f. (fr. *fuchsine*) Materie colorantă care se prezintă sub formă de cristale roșii cu luciu metallic.
- FÚCUS** s.m. (fr., lat. *fucus*) Algă marină roșie-brună.
- FUGÁCE** adj. invar. (lat. *fugax, -acis*, cf. fr. *fugace*) (Livr.) Care nu durează, care dispare; trecător, fugitiv (2).
- FUGACITĂTE** s.f. (fr. *fugacité*) Caracterul a ceea ce este fugace.
- FUGÁSĂ**, *fugase* s.f. (fr. *fougasse*) 1. Încercătură mare de exploziv, îngropată în pământ sau instalată în apă, folosită pentru a lovi inamicul. 2. Recipient cu substanțe toxice, amestec incendiar etc., folosit pentru distrugerea barajelor.
- FÚGĂ**, *fugi* s.f. (it. *fuga*) Compoziție muzicală polifonică în care vocile se succedă, repetând, fiecare, melodia dezvoltată conform legilor contrapunctului.
- FUGITÍV, -Ă**, *fugitivi, -e* adj. (fr. *fugitif*, lat. *fugitivus*) 1. De scurtă durată; trecător, fugace; care se face repede. 2. Sumar (3); rapid (1), superficial (2).
- FUGÓS, -OĂSĂ**, *fugoși, -oase* adj. (fr. *fougueux*) Aprig, impetuos.
- FUGOZITĂTE** s.f. (*fugos + -itate*) Impetuozitate; ardoare.
- FUGPAPIER** s.n. (pr. *fugpapier*; germ. *Fugpapier*) Hârtie gumată întrebuințată la înădirea furnirelor.
- FÜHRER**, *föhneri* s.m. (pr. *föhär*; germ. *Führer*) Titlu dat lui Adolf Hitler; conducător.
- FUL**, *fuluri* s.n. (fr., engl. *full*) Figură la jocul de poker, care constă dintr-un breelan și o pereche.
- FULÁ**, *fulez* vb. I (fr. *fouler*) (Despre roți) A se învârti neregulat, cu o mișcare pendulară.
- FULÁR**, *fulare* s.n. (fr. *foulard*) L. Țesătură ușoară de mătase pentru rochii, cravate etc. 2. Fâșie țesută sau împletită din lână, din mătase etc., purtată în jurul gâtului.
- FULARDĂ**, *fulardez* vb. I (fr. *foularder*) A impregna țesături cu soluții sau cu dispersii de colorant și de apret.

- FULÉU**, *fulée* s.n. (fr. *foulée*) 1. Lungimea unui pas mare, la alergători. 2. Distanța parcursă de un cal la pas, marcată prin două urme succesive ale aceleiași picior. 3. Răstimpul cât stă piciorul calului pe pământ, în timpul alergării.
- FULGARIN**, *fulgarine* s.n. (denumire comercială) Pardesiu de ploaie; impermeabil (2), balonzaid (2), trenzi.
- FULGURĂ**, pers. 3 *fulgurează* vb. I (fr. *fulgurer*, lat. *fulgurare*) (Livr.) A fulgera.
- FULGURĂNT**, -Ă, *fulguranți*, -te adj. (fr. *fulgurant*, lat. *fulgurans*, -ntis) 1. Înconjurat de fulgere; care răspândește o lumină vie, de scurtă durată. 2. (Fig.) Care șochează.
- FULGURĂȚIE**, *fulgurații* s.f. (fr. *fulguration*, lat. *fulguratio*) 1. Iluminare bruscă a cerului produsă de o descărcare electrică fără tunet. 2. Scânteie electrică folosită în cauterizări.
- FULGURIT**, *fulgurite* s.n. (fr. *fulgurite*) Formațiune tubulară provenită din topirea rocilor sub acțiunea trăsnetelor.
- FULIGINÓS**, -OĂSĂ, *fuliginoși*, -oase adj. (fr. *fuligineux*) Fumuriu.
- FULL-TIME** adj. invar., adv. (pr. *fulltime*; engl. *full-time*) Care are normă întreagă.
- FULMICOTÓN** s.n. (fr. *fulmicoton*) Exploziv puternic obținut prin tratarea bumbacului dărăcit cu un amestec de acid azotic și acid sulfuric; coton-pudră.
- FULMINĂNT**, -Ă, *fulminanți*, -te adj. (fr. *fulminant*) 1. Care produce explozie; exploziv. 2. (Fig.) Violent, amenințător; provocator.
- FULMINĂȚIE**, *fulminații* s.f. (fr. *fulmination*) Detonare a unei substanțe explozive; explozie (1).
- FULMÍNIC**, *fulminici* adj. (fr. *fulminique*) Acid fulminic = acid compus din săruri detonante.
- FUMARÓLĂ**, *fumarole* s.f. (fr. *fumerolle*, it. *fumaruolo*) Produs gazos fierbinte, emis de vulcani prin cratere sau prin crăpături.
- FUMIGĂNT**, *fumiganți* s.m. (fr. *fumigant*) Substanță toxică utilizată la fumigații.
- FUMIGĂȚIE**, *fumigații* s.f. (fr. *fumigation*, lat. *fumigatio*) Producere de fum, afumare cu diverse substanțe sau cu vapori, făcută în scop terapeutic, pentru dezinfecție, pentru parfumarea unui spațiu închis ori contra paraziților.
- FUMIGĚN**, -Ă, *fumigeni*, -e adj. (fr. *fumigène*) Care, în contact cu aerul, produce fum abundent sau ceață.
- FUMÍST**, -Ă, *fumiști*, -ste s.m. și f., adj. (fr. *fumiste*, it. *fumista*) (Om) neserios; șarlatan.
- FUMISTERIE** s.f. (it. *fumisteria*, fr. *fumisterie*) Șarlatanie.
- FUMIVÓR**, -Ă, *fumivori*, -e (fr. *fumivore*) 1. Adj. Care absoarbe fumul. 2. S.n. Dispozitiv utilizat la suplimentarea cu aer a focarului unui cazan, pentru îmbunătățirea arderii combustibilului.
- FUMIZĂ**, *fumizez* vb. I (*fum* + -iza, cf. fr. *fumiger*) A produce o perdea de fum pentru mascarea obiectivelor, a unei acțiuni de luptă etc.
- FUMOÁR**, *fumoare* s.n. (fr. *fumoir*) Încăpere, mai ales lângă sălile de spectacol, unde se poate fuma.
- FUNAMBÚL**, -Ă, *funambuli*, -e adj., s.m. și f. (fr. *funambule*) (Acrobat) care merge sau dansează pe sârmă.
- FUNAMBULÉSC**, -ÉSCĂ, *funambulești* adj. (fr. *funambulesque*) (Livr.) 1. Acrobat. 2. (Fig.) Bizar, extravagant.
- FUNCIÁR**, -Ă, *funciari*, -e adj. (cf. fr. *foncier*) 1. Referitor la proprietatea privată asupra pământului sau la terenuri și averi imobiliare. 2. (Fig.) Care aparține naturii, firii cuiva; de bază. 3. *Fond funciar* = totalitatea suprafețelor de teren ale unei țări, ale unei unități teritorial-administrative sau ale unei unități agricole. *Carte funciară* = registru oficial în care se înregistrează suprafețele de pământ în proprietate individuală dintr-o regiune, numele proprietarului, suprafața terenului și vecinătățile. *Impozit funciar* = impozit plătit pentru un teren aflat în proprietate.
- FUNCIARMÉNTE** adv. (fr. *foncièrement*, cf. *funciar*) Cu desăvârșire; esențialmente; în mod funciar (2).
- FÚNCTOR**, *functori* s.m. (fr. *foncteur*) 1. (Mat.) Operator care face să le corespundă tuturor obiectelor dintr-o categorie un obiect din altă categorie; conectiv (3). 2. (Log.) Expresie care determină altă expresie; operator logic.
- FÚNȚIE/FUNȚIÚNE**, *funcții/funcțiuni* s.f. (fr. *fonction*, lat. *functio*, -onis) 1. Activitate profesională prestată în schimbul unui salariu; oficiu (1), post (1), serviciu (1), slujbă. 2. Grad (4), rang. 3. Rol al unui element într-un ansamblu. 4. Rol sintactic al unui cuvânt în propoziție. 5. Scop, destinație (1). 6. (Mat.) Mărime variabilă dependentă de mărimi variabile independente. 7. Activitatea părților componente ale organismelor vii. 8. (Chim.) Ansamblu de proprietăți care aparțin unui grup de corpuri. 9. *A fi în funcție de...* = a depinde de... *În funcțiune* = în stare de funcționare.
- FUNȚIONÁ**, *funcționez* vb. I (fr. *fonctionner*, cf. *funcție*) 1. A-și îndeplini funcția, rolul. 2. A fi în activitate, în producție; a lucra.
- FUNȚIONÁL**, -Ă, *funcționali*, -e adj. (fr. *fonctionnel*, cf. *funcție*) 1. Care se referă la funcții (5), de

- funcții: util (2), practic (5); bun de folosit. 2. *Analiză funcțională* = studiul funcțiilor (6).
- FUNCȚIONALISM** s.n. (fr. *fonctionnalisme*, cf. *funcțional*) Curent în arhitectura sec. al XX-lea și în design-ul de mobilier în care forma este determinată de funcția utilitară.
- FUNCȚIONALITATE** s.f. (fr. *fonctionnalité*, cf. *funcțional*) Însușirea de a fi funcțional.
- FUNCȚIONĂR**, -Ă, *funcționari*, -e s.m. și f. (fr. *fonctionnaire*) Persoană care are o funcție administrativă într-o întreprindere, într-o instituție; angajat.
- FUNCȚIONARISM** s.n. (fr. *fonctionnarisme*, cf. *funcționar*) Atitudine birocratică, manifestând lipsă de interes față de muncă; birocratism, birocratie.
- FUNCȚIUNE** s.f. v. **funcție**.
- FUNDĂL**, *fundaturi* s.n. (it. *fondale*, cf. *fund*) 1. Fondul decorativ al unui tablou; element arhitectonic sau natural vast care formează fondul perspectivei frontale a unei construcții. 2. Decor care acoperă fondul scenei de teatru.
- FUNDAMENT**, *fundamente* s.n. (fr. *fondement*, lat. *fundamentum*) 1. Element sau ansamblu de elemente de construcție pe care se sprijină o clădire, o lucrare etc.; fundație (1), bază (1), temelie. 2. (Fig.) Element pe care se întemeiază ceva; bază (2), temelie, principiu (1).
- FUNDAMENTĂ**, *fundamentez* vb. I (*fundament* + -a, cf. germ. *fundamentieren*) A pune pe baze solide; a consolida; a demonstra, a dovedi cu argumente științifice (o idee, o teorie).
- FUNDAMENTĂL**, -Ă, *fundamentali*, -e adj. (fr. *fondamental*, lat. *fundamentalis*) De bază, principal (1).
- FUNDAMENTALISM** s.n. (*fundamental* + -ism) 1. Tendința de a menține nealterată doctrina de bază a învățaturii creștine. 2. Mișcare politică și religioasă care urmărește restabilirea adevăratei comunități islamice, prin reîntoarcerea la tradiția nealterată a islamului.
- FUNDAMENTALIST**, -Ă, *fundamentaliști*, -ste adj., s.m. și f. (*fundamental* + -ist) (Adept) al fundamentalismului.
- FUNDĂȚIE**, *fundații* s.f. (fr. *fondation*, lat. *fundatio*) 1. Ansamblu de elemente inferioare sau subterane ale unei construcții; temelie, bază (1), fundament (1); blocaj (3). 2. Strat de teren natural pe care se sprijină o construcție cu bază mare. 3. Instituție, așezământ (spital, bibliotecă, muzeu) creat din fonduri donate pentru activități de interes public.
- FUNÉBRU**, -Ă, *funebri*, -e adj. (fr. *funèbre*, lat. *funerbris*) 1. De înmormântare; funerar (1), mortuar. 2. Trist, jalnic, lugubru, funest, macabru.
- FUNERĂLII** s.n. pl. (fr. *funérailles*, lat. *funeralia*) Ceremonii fastuoase solemne care însoțesc o înmormântare sau o incinerare (a unei personalități, a unui demnitar).
- FUNERĂR**, -Ă, *funerari*, -e adj. (fr. *funéraire*, lat. *funerarius*) 1. Care ține de funeralii; funebru (1), sepulcral, tombal, mortuar. 2. *Urnă funerară* = vas pentru păstrat cenușa unui mort incinerat. *Piatră funerară* (sau *monument funerar*) = lespede (sau monument) așezat pe mormânt.
- FUNEST**, -Ă, *funesti*, -ste adj. (fr. *funeste*, lat. *funestus*, it. *funesto*) Care aduce nenorocire, moarte; fatal (1); trist, funebru (2), sinistru (1).
- FUNGI** s.m. pl. (lat. *fungi*) Ciuperci.
- FUNGIBIL**, -Ă, *fungibili*, -e adj. (fr. *fungible*, lat. *fungibilis*) (Jur.; despre lucruri) Care poate fi schimbat sau înlocuit cu altul de același fel, de aceeași calitate ori cantitate.
- FUNGICID**, -Ă, *fungicizi*, -de adj., s.n. (cf. fr. *fungicide*) (Substanță) care distruge ciupercile vătămătoare pentru plante.
- FUNGICOL**, -Ă, *fungicoli*, -e adj. (fr. *fungicole*) (Despre insecte) Care trăiește pe ciuperci.
- FUNGIDĂ**, *fungide* s.f. (lat. *fungidus*) (La pl.) Grup de plante inferioare, fără clorofilă; ciuperci; (și la sg.) plantă care face parte din acest grup.
- FUNGIFÓRM**, -Ă, *fungiformi*, -e adj. (cf. fr. *fungiforme*) Care are formă de ciupercă.
- FUNGISTÁTIC**, -Ă, *fungistatici*, -ce adj., s.n. (cf. fr. *fungistatique*) (Substanță) care oprește dezvoltarea ciupercilor.
- FUNÍCUL**, *funiculi* s.m. (fr. *funicule*, lat. *funiculus*) Cordon fin care leagă ovulul de placentă.
- FUNICULĂR**, *funiculare* s.n. (fr. *funiculaire*) Cale aeriană folosită în regiunile montane greu accesibile, alcătuită din cabluri suspendate pe stâlpi, pe care circulă cabinele sau scaunele destinate transportului pasagerilor și vagonetele ori cărucioarele cu materiale.
- FUNKY** s.n. (pr. *funchi*; engl. *funky*) Stil de interpretare instrumentală a bluesului.
- FURĂJ**, *furaje* s.n. (fr. *fourrage*) Produs de origine vegetală, animală sau minerală, folosit pentru hrana animalelor; nutreț.
- FURAJĂ**, *furajez* vb. I (de la *furaj*, cf. fr. *fouager*) 1. A prepara furaje. 2. A hrăni animale cu furaje.

- FURAJÉR**, -Ă, *furajeri*, -e adj. (fr. *fouager*) (Despre seminte, plante sau reziduuri industriale) Carc se folosește ca furaj.
- FURBISĂ**, *furbisez* vb. I (cf. fr. *fourbir*) A curăța și a lustrui piese metalice (arme, alămuri).
- FURCHÉT**, *furcheti* s.m. (it. *forchetta*, cf. *furcă*) Dispozitiv metalic în formă de furcă mică, fixat pe marginea bărcii, pentru a susține vâsla.
- FURGÓN**, *furgoane* s.n. (fr. *fourgon*) 1. Vehicul militar lung, acoperit, tras de cai, folosit în transportul bagajelor, alimentelor, munițiilor etc. 2. Vagon pentru transportat mărfuri în containere.
- FURGONÉTĂ**, *furgonete* s.f. (fr. *fourgonnette*) Automobil mic cu o caroserie deschisă sau cu o platformă (acoperită), folosit în transportul obiectelor mari și grele; camionetă.
- FURIBÚND**, -Ă, *furibunzi*, -de adj. (fr. *furibond*, lat. *furibundus*) Furios, mânios la culme; care exprimă furie.
- FÚRIE**, *furii* s.f. (fr. *furie*, lat. *furia*) 1. Stare de iritare extremă, cu pierderea stăpânirii de sine; amoc (2); mânie nestăpânită; violență; (fig.) dorință puternică, patimă. 2. Cu *furie* = furios. 3. (La pl.; la vechii romani) Erinii.
- FURIÉR**, *furieri* s.m. (fr. *fourrier*) Ostaș în termen care îndeplinește funcția de secretar în cancelaria unei subunități militare.
- FURIÓS**, -OĂSĂ, *furioși*, -oase adj. (fr. *furieux*, lat. *furiosus*) 1. (Despre oameni, animale și manifestările acestora) Cuprins de furie, furibund, mânios; rabiât; (despre elemente ale naturii) violent, puternic, tare. 2. (Fig.) Impetuos, de o mare violență.
- FURIÓSO** (pr. *furiozo*; it. *furioso*) 1. Adv. (Muz.) Cu pasiune, puternic. 2. S.m. Rasă de cai rezultată din încrucișarea rasei englezești de galop cu rase locale.
- FURMÍNT** s.m. (fr. *furmint*) Soi de viță-de-vie cu ciorchini de formă cilindrică, cu boabe dese, verzi-gălbui; vin alb, de calitate superioară, obținut din acest soi de viță-de-vie.
- FURNÁL**, *furmale* s.n. (cf. fr. *fourneau*) Cuptor înalt în formă de turn, folosit la obținerea fontei brute din minereuri de fier; instalație industrială cu un astfel de cuptor.
- FURNALÍST**, *furnaliști* s.m. (fr. *journaliste*) Muncitor care lucrează la fumaș.
- FURNÍR**, *furmire* s.n. (germ. *Furnier*) Foaie subțire din lemn de calitate superioară, folosită la fabricarea placajelor, în industria mobilei etc.
- FURNIRUI**, *furmiruiesc* vb. IV (*furmir* + -ui, cf. germ. *furnieren*) A aplica un furnir pe suprafața unei piese de lemn.
- FURNITURĂ**, *furnituri* s.f. (fr. *fourniture*) 1. Marfă furnizată. 2. (La pl.; ieșit din uz) Recluzite de birou. 3. Accesoriu (căptușeală, ață etc.) pentru croitorie.
- FURNIZĂ**, *furmizez* vb. I (de la *furnizor*, cf. fr. *fournir*) 1. A achiziționa, a livra mărfuri, materiale, electricitate etc. contra cost. 2. A da, a oferi regulat știri, date, informații.
- FURNIZÓR**, -OĂRE, *furnizori*, -oare s.m. și f. (fr. *fournisseur*) Persoană fizică sau juridică a cărei sarcină este să procure diverse materiale.
- FUROĂRE**, *furori* s.f. (fr. *fièvre*, lat. *furor*; -oris) 1. (Rar) Mânie, delir furios. 2. (Rar) Pasiune violentă. 3. A face *furori* = a provoca admirație, senzație (mai ales prin aspectul exterior).
- FURÓU**, *furouri* s.n. (fr. *fourreau*) Combinezon (I).
- FURSÉC**, *fursecuri* s.n. (fr. *foursec*) (Mai ales la pl.) Prăjituri mici preparate din aluaturi fragede, cu sau fără umplutură, de forme diverse.
- FURTÍV**, -Ă, *furtivi*, -e adj. (fr. *furtif*, lat. *furtivus*) (Livr.) Care se face pe furiș, rapid, discret.
- FURÚNCUL**, *furuncule* s.n. (lat. *furunculus*, cf. fr. *furoncle*) Inflamație purulentă a pielii, produsă de un stafilococ, localizată la rădăcina firelor de păr; abces, (pop.) buboi.
- FURUNCULÓZĂ**, *furunculoze* s.f. (fr. *furunculose*) Boală caracterizată prin erupții simultane și succesive de furuncule (recidivante) în diverse zone ale corpului.
- FURÚRĂ**, *fururi* s.f. (fr. *fourrure*) 1. Piesă de lemn sau de metal care servește la umplerea golurilor dintre două elemente de construcție, dintre diferite piese metalice. 2. Bucată de blană confecționată din mai multe piei, folosită drept căptușeală la paltoane; mesadă.
- FUSARÓLĂ**, *fusarole* s.f. (fr. *fusarole*) Element decorativ în relief, format dintr-un șir de boabe alungite, bombate sau plate, situate peste ori sub alt element liniar.
- FUSIFÓRM**, -Ă, *fusiformi*, -e adj. (fr. *fusiforme*) În formă de fus.
- FUSTIGĂȚIE**, *fustigații* s.f. (fr. *fustigation*, lat. *fustigatio*) 1. Bătaie cu vergi; flagelare. 2. (Fig.) Corecție, pedeapsă; critică aspră.
- FUTÍL**, -Ă, *futili*, -e adj. (fr., it. *futile*, lat. *futilis*) (Livr.) 1. Lipsit de valoare, de importanță; inutil. 2. Nescios, frivol.

FUTILITĂȚE, *futilități* s.f. (fr. *futilité*, lat. *futilitas*, -*atis*) (Livr.) Neseriozitate; inutilitate, frivolitate.

FUTURISM s.n. (fr. *futurisme*, it. *futurismo*) Curent artistic de la începutul sec. al XX-lea, din Italia, care respinge tradiția clasică și propagă cultul mașinismului.

FUTURIST, -*Ă*, *futuriști*, -*ste* adj., s.m. și f. (fr. *futuriste*, it. *futurista*) (Adept) al futurismului.

FUTUROLOG, -*Ă*, *futurologi*, -*ge* s.m. și f. (fr. *fu-turologue*) Specialist în futurologie; viitorolog.

FUTUROLOGIE s.f. (fr. *futurologie*) Ansamblul cercetărilor care urmăresc să prevadă sensul evoluției științifice, tehnice, economice, politice etc.; viitorul din perspectivă globală; viitorologie.

FUZĂNT, -*Ă*, *fuzanți*, -*te* adj. (fr. *fusant*) (Despre proiectile, bombe) Care explodează în atmosferă.

FUZÉE, *fuzee* s.f. (fr. *fusée*) Corp aerodinamic care se deplasează în atmosferă prin forța de reacție a gazelor arse ieșite dintr-un efuzor; termen generic pentru proiectile, sateliți, rachete spațiale dotate cu un motor cu reacție.

FUZÉL s.m. (fr. *fusel*) Produs obținut din alcoolii superiori sub acțiunea drojdiilor, folosit ca dizolvant în industria alimentară și în cea a parfumurilor.

FUZELĂJ, *fuzelaje* s.n. (fr. *fuselage*) Corp aerodinamic al unei aeronave, care conține încărcătura, postul de pilotaj, comenzile, trenul de aterizare etc.

FUZÉN, (1) *fuzeni*, (2) *fuzene* (fr. *fusain*) 1. S.m. Arbust ornamental cu frunze lucitoare, cu fructe roz, originar din Japonia. 2. S.n. Cărbune vegetal fragil, negru și mătășos, obținut din lemn de fuzen (1), folosit la desenat; desen făcut cu acest cărbune.

FUZÉTĂ, *fuzete* s.f. (fr. *fusette*) Piesă de legătură între roata directoare și osia din față ale unui autovehicul.

FUZIBIL, -*Ă*, *fuzibili*, -*e* (fr. *fusible*) 1. Adj. (Despre metale) Care poate fi topit (ușor). 2. S.m. Fir obținut dintr-un aliaj special, care se topește când este străbătut de un curent electric cu o intensitate mai mare decât cea admisă.

FUZIBILITĂȚE s.f. (fr. *fusibilité*) Calitatea unui metal de a fi fuzibil.

FUZIONĂ, *fuzionez* vb. I (fr. *fusionner*) A realiza o fuziune, a se contopi, a se uni, a se regrupa prin fuziune.

FUZIONIST, -*Ă*, *fuzioniști*, -*ste* s.m. și f. (fr. *fusionniste*) Adept al unei fuzionări.

FUZIUNE, *fuziuni* s.f. (fr. *fusion*, lat. *fusio*, -*onis*) 1. Contopire de atomi ușori (hidrogen, deuteriu etc.) într-un atom mai greu. 2. Unire, contopire prin regrupare de state, partide, instituții etc. 3. (Bot., Zool.) Unire a gameților. 4. Topire a unui corp la o temperatură mai înaltă decât cea a mediului înconjurător. 5. *Punct de fuziune* = temperatură de topire.

G

- GABĂRĂ**, *gabare* s.f. (fr. *gabare*, it. *gabarra*) Navă mare tip ponton, folosită pentru transportul materialelor, al pietrei sau al mărfurilor, când altă navă de transport nu poate acosta.
- GABARDINĂ** s.f. (fr. *gabardine*) Țesătură fină de lână, de bumbac etc., cu nervuri oblice, folosită pentru confecționarea îmbrăcămintei.
- GABARÍT**, *gabarite* s.n. (fr. *gabarit*) **1.** Contur poligonal constituit din linii drepte sau curbe, care limitează dimensiunile maxime ale profilului unui agregat (mașină, aparat, vehicul etc.), ale unei construcții etc.; greutate care depășește maxima permisă sau cea normală. **2.** (Tehn.) Șablon (4). **3.** (Fig.) Dimensiune (2), statură.
- GABÉLĂ**, *gabele* s.f. (fr. *gabelle*) Impozit pe sare, perceput în Franța medievală.
- GĂBIE**, *gabii* s.f. (fr. *gabie*, it. *gabbia*) Platformă cu balustradă, situată în partea de sus a unui catarg, folosită ca post de observație și, la navele cu pânze, ca loc de unde se manevrează parâmele.
- GABIÉR**, *gabieri* s.m. (fr. *gabier*, cf. it. *gabbiera*) Marinar care stă de veghe pe gabie și care, la navele cu pânze, manevrează parâmele.
- GABIÓN**, *gabioane* s.n. (fr. *gabion*) Coș de nuiele în formă de butoi, umplut cu pietriș, pământ etc., folosit la apărarea malurilor de valuri, la îndiguiri etc.
- GABLÓNZ**, (2) *gablonzuri* s.n. (pr. *gablonz*; n.pr. *Gablonz*) **1.** Cristal cu irizații, folosit la fabricarea unor obiecte de podoabă ieftine. **2.** Obiect de podoabă cu astfel de cristale.
- GÁBLU** s.n. (fr. *gable*) (În arhitectura gotică) Fronton triunghiular care încununează un portal.
- GABONÉZ**, -Ă, *gabonezi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *gabonais*) (Persoană) din Gabon.
- GÁDGET**, *gadgeturi* s.n. (pr. *gáget*; engl. *gadget*) Obiect mic, ingenios mai mult sau mai puțin util, care amuză prin nouitate; (peior.) obiect fără utilitate practică, de valoare neînsemnată.
- GADOLINÍT** s.n. (fr. *gadolinite*) Mineral din grupul datolitului, anhidru sau ușor hidratat, care conține pământuri rare.
- GAËL**, *gaeli* s.m. (fr. *gaëls*) Celt din Irlanda și din Scoția, în mileniul I î.H.
- GAFĂ**, *gafez* vb. I (fr. *gaffer*) A face o gafă (2).
- GĂFĂ**, *gafe* s.f. (fr. *gaffe*) **1.** Cârlig fixat pe o prăjină, folosit pentru acostarea unei ambarcațiuni; cârlig de care se prinde sarcina, la dispozitivele de ridicat. **2.** (Fig.) Vorbă, gest, atitudine neintenționată, stângace, uncori ofensatoare.
- GAFEUR**, *gafeuri* s.m. (pr. *gaför*; fr. *gaffeur*) Gafist.
- GAFEUZĂ**, *gafeuze* s.f. (pr. *gaföză*; fr. *gaffeuse*) Gafistă.
- GAFÍST**, -Ă, *gafiști*, -ste s.m. și f. (*gafă* + -ist) Persoană care face gafe (2); gafeur.
- GAG**, *gaguri* s.n. (fr., engl. *gag*) **1.** Efect comic într-o piesă de teatru, într-un film, bazat pe factorul surpriză și pe situații contrastante. **2.** (Fam.) Glumă.
- GAGÍST**, -Ă, *gagiști*, -ste s.m. și f. (fr. *gagiste*) **1.** Actor angajat temporar; muzicant civil plătit, într-o fanfară militară. **2.** Creditor care a luat un amanet de la debitor.
- GÁGMAN**, *gagmeni* s.m. (engl. *gagman*) Autor specializat în creația de gaguri (1).
- GAIÁC** s.m. v. *guaiaic*.
- GAIACÓL** s.n. (fr. *gaiacol*) Medicament antiseptic extras din rășină de guaiaic, folosit ca expectorant.
- GAIÁL**, *gaiali* s.m. (fr. *gayal*) Specie de gaur, bivoli (semi)domesticit, care trăiește în India.

- GÁIZE** s.n. pl. (fr. *gaize*) Roci silicioase, poroase și ușoare, alcătuite din granule de cuarț și din organisme silicioase.
- GAJ**, *gajuri* s.n. (fr. *gage*) 1. Ceea ce garantează plata unui împrumut, a unei datorii; amanet, garanție; (la unele jocuri de societate) obiect depus de către cel care greșește, pe care îl răscumpără după ce execută o pedeapsă hazlie. 2. Asigurare morală, dovadă.
- GAJÁ**, *gajez* vb. I (fr. *gager*) A garanta prin gaj (1), printr-un contract de gajare.
- GAJÍST**, -Ă, *gajiști*, -ste s.m. și f. (*gaj* + -ist) Persoană care acordă împrumuturi pe bază de gaj (1).
- GAL¹**, *gali* s.m. (fr. *gal*) Unitate de măsură pentru accelerație, egală cu o accelerație de un centimetru pe secundă la pătrat.
- GAL²**, *gali* s.m. (lat. *Gallus*) Persoană care făcea parte din populația vechii Galii; (la pl.) nume dat de romani celților.
- GALÁCTIC**, -Ă, *galactici*, -ce adj. (fr. *galactique*) Refcitor la galaxie, al galaxiei.
- GALACTÍT**, *galactite* s.n. (fr. *galactite*) Varietate de natrolit, folosită ca piatră semiprețioasă.
- GALACTO-** (fr. *galacto-*, gr. *galaktos*) Element de compunere cu sensul de „lapte”, în cuvinte ca: *galactofag*, *galactoree*.
- GALACTOFÁG**, -Ă, *galactofagi*, -ge adj., s.m. și f. (fr. *galactofage*) Cel care se hrănește cu lapte.
- GALACTOGEN**, -Ă, *galactogeni*, -e adj., s.n. (fr. *galactogène*) (Substanță) care stimulează secreția laptelui.
- GALACTOMÉTRU**, *galactometre* s.n. (fr. *galactomètre*) Lactometru.
- GALACTORÉE** s.f. (fr. *galactorrhée*) (Med.) Scurgere permanentă, abundentă de lapte în timpul sau după încetarea alăptării.
- GALACTOTERAPIE** s.f. (fr. *galactothérapie*) Tratament medical pe bază de injecții cu lapte sterilizat.
- GALACTÓZĂ** s.f. (fr. *galactose*) Substanță dulce, izomer al glucozei, obținut din hidroliza lactozei.
- GALÁNT**, -Ă, *galanți*, -te adj. (fr. *galant*) 1. (Despre bărbați) Manierat, curtenitor față de femei. 2. Darnic, generos, (1) galanton. 3. *Aventură galantă* = aventură de dragoste. *Literatură galantă* = literatură care cultivă intrigă amoroasă.
- GALANTÁR**, *galantare* s.n. (de la *galanterie*) Vitrină în care sunt expuse mărfurile, într-un magazin.
- GALANTERIE**, *galanterii* s.f. (fr. *galanterie*) 1. Poziție (1), curtoazie, tandrețe a bărbaților față de femei; intrigă amoroasă; cuvinte curtenitoare adresate de un bărbat unei femei. 2. Mărunțișuri, mici obiecte de podoabă, de îmbrăcăminte (nasturi, cravate etc.); magazinul în care se vând astfel de mărunțișuri.
- GALANTÍNĂ**, *galantine* s.f. (fr. *galantine*) Pateu de carne (de obicei, de pasăre) cu aspic.
- GALANTÓN**, -OÁNĂ, *galantoni*, -oane adj. (fr. *galant homme*) (Fam.) Darnic, galant (1).
- GALAXIE**, *galaxii* s.f. (fr. *galaxie*) Sistem stelar din Univers, comparabil ca dimensiune și ca aspect cu Calea-Lactee (din care face parte Sistemul Solar); grupare de miliarde de stele și de alte corpuri cerești.
- GÁLÁ¹**, *gale* s.f. (fr., it. *gala*) 1. Spectacol (serie de spectacole) cu un caracter solemn, la care participă, de obicei, persoane oficiale. 2. *Gală de box* = competiție sportivă care cuprinde mai multe meciuri de box. *De gală* = de sărbătoare, de ceremonie, solemn.
- GÁLĂ²**, *gale* s.f. (fr. *galle*, lat. *galla*) (Bot.) Cecidie.
- GALB**, (1) *galburi* s.n. (fr. *galbe*) 1. Contur, profil rotunjit și armonios al unui element de arhitectură, al unei piese ceramice, al unei statui. 2. Partea fusului unei coloane, curbată spre exterior.
- GALBÁT**, -Ă, *galbați*, -te adj. (fr. *galbé*) (Despre coloane) Cu fusul curbat la mijloc.
- GALÉ**, *galeuri* s.n. (n.pr. *Gallé*) Vas de flori ornat în relief într-un anumit stil (Liberty).
- GALÉNĂ** s.f. (fr. *galène*) Sulfură naturală de plumb, de culoare cenușie, folosită ca redresor la aparatele de radio, la prepararea unor vopsele etc.
- GALÉNISM** s.n. (fr. *galénisme*) Teorie medicală potrivit căreia bolile sunt cauzate de distrugerea echilibrului dintre umorile organismului.
- GALEOFILIE** s.f. (fr. *galéophilie*) Dragoste maldivă pentru feline.
- GALEOFOBIE** s.f. (fr. *galéophobie*) Frică obsedantă de feline.
- GALEOPITÉC**, *galeopiteci* s.m. (fr. *galéopithèque*) Mamifer insectivor de mărimea unei pisici, din sud-estul Asiei, care poate plana datorită membranelor laterale dintre membre și coadă.
- GALÉRĂ**, *galere* s.f. (fr. *galère*) 1. Veche navă de război sau de comerț, cu pânze și rame, mânăuită de sclavi ori de condamnații la muncă silnică. 2. (Fig.) Muncă, meserie foarte grea.
- GALERIÁN**, *galerieni* s.m. (fr. *galérien*) (Înv.) Condamnat la muncă silnică la galere, ca vâslaș.
- GALERIE**, *galerii* s.f. (fr. *galerie*, cf. it. *galleria*, germ. *Galerie*) 1. Coridor subteran (tunel) săpat în

- mină¹ (1), care permite accesul la un zăcământ. 2. Coridor lung de trecere în interiorul sau în afara unei clădiri; gang¹. 3. Muzeu de artă. 4. Balcon într-o sală de spectacol; spectatorii din acest balcon; publicul care participă la un meci, la un spectacol. 5. Magazin unde se vând opere de artă. 6. Bară de care atârnă perdele, draperii, la uși sau la ferestre. 7. (Fig.) Șir, serie (1). 8. *A face galerie* = a se manifesta zgomotos la un spectacol, la un meci etc., în semn de (dez)aprobare.
- GALÉT**, *galeți* s.m. (fr. *galeet*) 1. Fragment de rocă, de mineral șlefuit sau rotunjit sub acțiunea mării, a torentelor, a ghețarilor etc. 2. Rolă care permite o rostogolire. 3. Piesă care întinde firul la ieșirea din baia de filare, la mașinile de filat mătase artificială. 4. (Tehn.) Bobină inelară. 5. (Tehn.) Secțiune a unui comutator rotativ.
- GALÉTĂ**, *galete* s.f. (fr. *galette*) Prăjitură plată și rotundă, preparată din făină, unt și ouă; biscuit pentru marinari, pesmet.
- GALIÁRD**, *galiarde* s.n. (fr. *galliard*) Suprastructură existentă la fiecare dintre extremitățile punții superioare ale unei nave.
- GÁLIC¹**, *galici* adj. (fr. *gallique*) *Acid galic* = acid astringent extras din gogoși de ristic și din scoarță de stejar, folosit în industria coloranților.
- GÁLIC²**, -Ă, *galici*, -ce adj. (lat. *gallicus*) 1. Referitor la gali². 2. *Cocoșul galic* = emblema (reprezentând un cocoș) care simbolizează Franța.
- GALICÁN**, -Ă, *galicani*, -e (fr. *gallican*) 1. Adj. Care se referă la ritul liturgic al Bisericii Catolice Franceze și la galicanism. 2. S.m. și f. Adept al galicanismului.
- GALICANÍSM** s.n. (fr. *gallicanisme*) Doctrină politico-religioasă care, în sec. al XVIII-lea, susținea independența organizatorică a Bisericii Catolice Franceze față de papă.
- GALICÍSM**, *galicisme* s.n. (fr. *gallicisme*) Expresie sau construcție proprie limbii franceze.
- GALIFÓRMĂ**, *galiforme* s.f. (fr. *galiforme*) (La pl.) Ordin de păsări tericole sau arboricole cu aripi scurte, greoaie (cocoșul de munte, păunul); galinacee; (și la sg.) pasăre care face parte din acest ordin.
- GALIMATIÁS** s.n. (fr. *galimatias*) (Livr.) Discurs sau scriere confuză, greoaie, lipsită de înțeles.
- GALINACÉE**, *galinacee* s.f. (fr. *gallinacé*) (La pl.) Subordin de păsări de tipul găinii; galiforme; (și la sg.) pasăre care face parte din acest subordin.
- GALIÓN**, *galioane* s.n. (gr. *ghaleóna*, fr., it. *galion*) 1. Navă cu pânze folosită, în sec. al XVIII-lea, în comerțul cu coloniile și în războaie. 2. Sculptură în lemn care reprezintă un personaj cu numele navei, montată în proră. 3. Șif.
- GALIOTĂ**, *galiote* s.f. (fr. *galiote*) Corabie ușoară de pescuit, cu două catarge și fund plat, folosită în trecut de olandezi.
- GÁLIU** s.n. (fr. *gallium*) Element chimic, metal rar cenușiu-deschis, moale și ductil, folosit ca lichid de umplere a termometrelor, în stomatologie etc.
- GALOFÍL**, -Ă, *galofili*, -e adj., s.m. și f. (fr. *gallophile*) Francofil.
- GALOFILÍE** s.f. (fr. *gallophilie*) Francofilie.
- GALOFÓB**, -Ă, *galofobi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *gallophobe*) (Persoană) care este ostilă față de tot ce este francez; francofob.
- GALOFOBÍE** s.f. (fr. *gallophobie*) Ostilitate față de tot ce este francez; francofobie.
- GALOMÁN**, -Ă, *galomani*, -e adj., s.m. și f. (fr. *galomane*) (Persoană) care admiră exagerat tot ce este francez.
- GALOMANÍE** s.f. (fr. *galomanie*) Admirație exagerată pentru tot ce este francez.
- GALÓN¹**, *galoane* s.n. (fr. *galon*) 1. Bandă din materiale diferite, fixată pe epoleții sau pe mânecile uniformelor militare, care indică semnul distinctiv al gradului; tresă (1). 2. Șiret de mătase sau de fir, cusut ca ornament pe haine, pe pălării etc.
- GALÓN²**, *galoane* s.n. (fr., engl. *gallon*) 1. Unitate de măsură pentru lichide de cca 4 l, în Marea Britanică și în Canada, și de 3,785 l, în S.U.A. 2. (Rar) Sticlă mare pentru păstrat băuturi.
- GALONÁT**, -Ă, *galonați*, -te (*galon¹* + -at, cf. fr. *galonné*) 1. Adj. Împodobit cu galoane¹. 2. S.m. (fr.) Ofițer; (p. ext.) gradat¹.
- GALÓP**, *galopuri* s.n. (fr. *galop*, it. *galoppo*) 1. Mers rapid al calului, în salturi mari, succesive. 2. Ritm anormal al bătăilor inimii. 3. Dans de societate foarte rapid, cu ritm sacadat și mișcări animate; melodie după care se execută acest dans.
- GALOPÁ**, *galopez* vb. I (fr. *galoper*) 1. (Despre cai) A alerga în galop (1). 2. (Fig.) A merge repede. 3. (Despre motoare cu ardere internă) A funcționa neregulat, cu variații mari (și bruște) ale vitezei.
- GALOPÁDĂ**, *galopade* s.f. (fr. *galopade*) Cursă în galop; cursă precipitată, rapidă.
- GALOPÁNT**, -Ă, *galopanți*, -te adj. (fr. *galopant*) 1. În galop (1), rapid (1). 2. *Tuberculoză galopantă* = tuberculoză cu evoluție rapidă.
- GALÓȘ**, *galoși* s.m. (fr. *galoche*) Încălțăminte de cauciuc care se poartă peste pantofi sau peste ghete.

- GALVÁNIC**, -Ă, *galvanici*, -ce adj. (fr. *galvanique*, cf. it. *galvanico*) 1. Care aparține galvanismului, referitor la curentul electric produs de pilele electrochimice. 2. *Element galvanic* = pilă electrochimică.
- GALVANÍSM** s.n. (fr. *galvanisme*) 1. Acțiunea unor curenți electrici asupra organelor și organismelor vii. 2. Curent electric continuu produs cu ajutorul pilelor electrice.
- GALVANIZĂ**, *galvanizez* vb. I (fr. *galvaniser*) 1. A acoperi, prin depunere electrolitică, cu un strat subțire de zinc o piesă metalică. 2. (Fig.) A anima, a însufleți, a stimula.
- GALVANIZĂRE**, *galvanizări* s.f. (cf. fr. *galvanisation*) 1. Depunere electrolitică a unui strat subțire de zinc pe suprafața unei piese (mai ales de oțel). 2. Terapie cu ajutorul curenților galvanici, în unele boli ale sistemului nervos periferic.
- GALVANO-** (fr., it. *galvano-*) Element de compunere cu sensul „privitor la curentul electric”, „relativ la un element galvanic”, în cuvinte ca: *galvanometru*, *galvanoplastie*.
- GALVANOCAUTÉR**, *galvanocautere* s.n. (fr. *galvanocautère*) Cauter întrebuințat în galvanocauterizare.
- GALVANOCAUTERIZĂRE**, *galvanocauterizări* s.f. (cf. fr. *galvanocautérisation*) Ardere a unui țesut bolnav ori tăiere și oprire a sângerării de suprafață cu ajutorul curentului electric.
- GALVANOMETRIE** s.f. (fr. *galvanométrie*) Măsurare a curentului continuu cu ajutorul galvanometrului.
- GALVANOMÉTRU**, *galvanometre* s.n. (fr. *galvanomètre*) Instrument electric folosit pentru măsurarea intensității curentului electric; galvanoscop.
- GALVANONARCÓZĂ**, *galvanonarcoze* s.f. (fr. *galvanonarcose*) Electronarcoză.
- GALVANOPLÁSTIC**, -Ă, *galvanoplastici*, -ce adj. (fr. *galvanoplastique*) Care ține de galvanoplastie, obținut prin galvanoplastie.
- GALVANOPLASTIE** s.f. (fr. *galvanoplastie*) Reproducere în relief a obiectelor sau a tiparului acestora, prin acoperirea cu un strat de metal, deșus prin electroliză.
- GALVANOSCÓP**, *galvanoscoape* s.n. (fr. *galvanoscope*) Galvanometru.
- GALVANOTERAPIE** s.f. (fr. *galvanothérapie*) Tratamentele medicale bazate pe acțiunea curentului continuu.
- GALVANOTÍP** s.n. (fr. *galvanotype*) Clișeu tipografic obținut prin galvanotipie.
- GALVANOTIPIE** s.f. (fr. *galvanotypie*) Reproducerea a plășelor tipografice și a gravurilor în relief cu ajutorul unui mulaj acoperit cu un strat de metal, într-o baie electrolitică.
- GALVANOTROPÍSM** s.n. (fr. *galvanotropisme*) (Biol.) Electrotropism.
- GÁMA**, *gama* (fr. *gamma*) 1. S.m. A treia literă a alfabetului grecesc. 2. Raze (sau radiație) *gama* = radiație emisă de corpurile radioactive cu o putere de pătrundere foarte mare și o acțiune biologică intensă. 3. S.f. (Fiz.) Unitate de măsură pentru masă, egală cu a milioana parte dintr-un gram.
- GAMAGLOBULÍNĂ**, *gamaglobuline* s.f. (fr. *gamaglobuline*) Proteină din plasma sanguină în care se află anticorpi; imunoglobulină.
- GAMÁR**, *gamari* s.m. (fr. *gammare*) Crevete marin sau de apă dulce.
- GAMASCÓP**, *gamascoape* s.n. (fr. *gammascopie*) Detector de raze gamma.
- GAMÁT**, -Ă, *gamați*, -te adj. (fr. *gammé*) (Despre cruci) Cu brațe îndoite în unghi drept.
- GÁMĂ**, *game* s.f. (fr. *gamme*) 1. Succesiune de opt sunete din scara muzicală, în ordine ascendentă sau descendentă, numită după nota cu care începe. 2. Succesiune de tonuri și de culori armonioase, într-o pictură. 3. Succesiune, serie de obiecte, de fenomene, de evenimente etc. care alcătuiesc un tot; paletă (2).
- GÁMBĂ**, *gambe* s.f. (lat., it. *gamba*) (La oameni) Partea piciorului de la genunchi la gleznă; (la cai) partea membrilor posterioare între încheietura genunchiului și copită.
- GAMBÉTĂ**, *gambete* s.f. (n.pr. *Gambetta*) Pălărie bărbătească din fetru, cu o calotă ovală și boruri răsfrânte; melon.
- GAMBÍR** s.m. (lat. *gambir*) Plantă grimpanță subtropicală, din frunzele căreia se obține o substanță astringentă.
- GAMBÍT**, *gambituri* s.n. (fr. *gambit*) (La jocul de șah) Sacrificare voluntară a unei piese (de obicei, pion) pentru o poziție avantajoasă de atac.
- GAME** s.n. v. *ghem*.
- GAMÉLĂ**, *gamele* s.f. (fr. *gamelle*) Vas adânc de metal, din care mănâncă soldații în campanie, la aplicații etc.
- GAMÉT**, *gameți* s.m. (fr. *gamète*) Nume generic dat celulelor sexuale ale animalelor și plantelor.
- GAMETOFÍT**, *gametofiti* s.m. (fr. *gamétophyte*) Plantă care se înmulțește prin gameți.
- GAMETOFÍTIC**, -Ă, *gametofitici*, -ce adj. (fr. *gamétophytique*) 1. Referitor la gametofite. 2. *Generație*

- gametofitică* = generație sexuată producătoare de gameti.
- GAMETOGENEZĂ**, *gametogeneze* s.f. (fr. *gamétogénèse*) Proces de formare a gametilor.
- GAMO-** (fr. *gamo-*, gr. *gamos*) Element de compunere cu sensul de „căsătorie”, în cuvinte ca: *gamofobie*, *gamologie*.
- GAMOFÓB**, -Ă, *gamofobi*, -e adj. (fr. *gamophobe*) Stăpânit de gamofobie.
- GAMOFÓBIE** s.f. (fr. *gamophobia*) Teamă de căsătorie.
- GAMOLOGÍE** s.f. (fr. *gamologie*) (Livr.) Tratat de căsătorie; discuție teoretică asupra căsătoriei.
- GAMOMÁN**, -Ă, *gamomani*, -e adj., s.m. (fr. *gamomane*) (Persoană) care este stăpânită de gamomanie.
- GAMOMANÍE** s.f. (fr. *gamomanie*) Manie a bărbaților obsedați sexual de a cere în căsătorie toate femeile cunoscute.
- GAMOPETÁLĂ**, *gamopetale* adj. (fr. *gamopétale*) (Despre corola unei flori) Cu petale unite; (despre plante) care are florile cu petale unite; (substantivat, f.) floare cu petale unite.
- GAMOSEPÁL**, -Ă, *gamosepali*, -e adj. (fr. *gamosépale*) (Despre caliciul unei flori) Cu sepale unite; (despre plante) care are flori cu sepale unite; (substantivat, f.) floare cu sepale unite.
- GANADERÍE** s.f. (sp., fr. *ganaderia*) Crescătorie de tauri pentru coridă, în Spania și în America Latină.
- GANG¹**, *ganguri* s.n. (germ. *Gang*) Treccere (la nivelul solului) pentru pietoni sau pentru vehicule pe sub o construcție, sub boltitura unei clădiri, a unei porți etc.; coridor, galerie.
- GANG²** s.n. (engl., fr. *gang*) Bandă organizată de răufăcători; gașcă.
- GÁNGĂ**, *gange* s.f. (fr. *gangué*) Partea sterilă dintr-un zăcământ metalifer.
- GANGLIÓN**, *ganglioni* s.m. (fr. *ganglion*) Formațiune anatomică sferică sau alungită, situată pe traiectul unui vas limfatic ori al unui nerv.
- GANGLIONÁR**, -Ă, *ganglionari*, -e adj. (fr. *ganglionnaire*) Referitor la ganglioni; cu ganglioni.
- GÁNGSTER**, *gangsteri* s.m. (fr., engl. *gangster*) Membru al unei bande organizate de răufăcători (din S.U.A.); bandit, escroc.
- GANGSTERÉSC**, -Ă, *gangsterești* adj. (*gangster + -esc*) Referitor la gangster.
- GANGSTERÍSM** s.n. (fr. *gangstérisme*) Faptă, purtare de gangster; banditism, escrocherie în stil mare; tâlhărie.
- GANOÍD**, *ganoizi* s.m. (fr. *ganoïde*) (La pl.) Ordin de pești cu schelet parțial cartilaginos, cu pielea fără solzi sau acoperită de discuri osoase, cu o coadă despicată în două părți inegale; (și la sg.) pește din acest ordin.
- GANTELÉT**, *gantelete* s.n. (fr. *ganteler*) Piesă de armură folosită pentru protecția mâinii; piesă de piele folosită pentru protecția mâinii, în anumite meserii.
- GAOLEÁN**, *gaoleani* s.m. (rus. *gaolean*, fr. *gaolien*) Plantă furajeră cu tulpini succulente și cu frunze asemănătoare celor ale porumbului, cultivată în estul Asiei.
- GARÁ**, *garez* vb. I (fr. *garer*) A adăposti un vehicul într-un garaj, într-un depou etc.; a trece un tren, o locomotivă etc. pe o linie de garaj.
- GARÁJ**, *garaje* s.n. (fr. *garage*) 1. Clădire sau încăpere folosită pentru adăpostirea și repararea autovehiculelor; remiză (3). 2. *Linie de garaj* = linie de cale ferată într-o gară unde staționează vagoanele.
- GARAJÍST**, *garajiști* s.m. (fr. *garagiste*) Proprietar al unui garaj; lucrător care întreține și repară automobile.
- GARÁNT**, -Ă, *garanți*, -te s.m. și f. (fr. *garant*) Persoană care răspunde de o datorie, de o obligație a cuiva, girând cu propria avere.
- GARANTÁ**, *garantez* vb. I (fr. *garantir*) 1. A asigura (cuiva ceva). 2. A fi responsabil pentru comportamentul sau pentru plata unei datorii făcute de altcineva; a gira, a cauționa.
- GARANTÁT**, -Ă, *garantați*, -te adj. (de la *garanta*) (Despre mărfuri) A cărui funcționare sau valoare declarată este asigurată de fabricant ori de vânzător; (adverbial) sigur, neîndoicnic.
- GARÁNTĂ**, *garanțe* s.f. (fr. *garance*) Plantă erbacee cu flori alb-gălbui dispuse în ciorchini, a cărei rădăcină roșie se folosește la vopsitul fibrelor textile; roibă.
- GARANȚÍE**, *garanții* s.f. (fr. *garantie*, it. *garanzia*) 1. Angajament, asigurare pentru calitatea unui lucru. 2. Obligație în virtutea căreia o persoană, o instituție etc. răspunde de ceva; bun depus în contul unei datorii, până la plata acesteia; gir (1), gaj (1); cauțiune. 3. *A lua pe garanție* = a garanta pentru cineva. *A prezenta garanție* = a oferi siguranță.
- GARANȚÍNĂ** s.f. (fr. *garancine*) Materie roșie, colorantă, care se extrage din rădăcinile garanței.
- GÁRĂ**, *gări* s.f. (fr. *gare*) 1. Stație de cale ferată; clădirea și instalațiile dintr-o stație în care opresc trenurile pentru urcarea și coborârea călătorilor și pentru încărcarea și descărcarea mărfurilor. 2. *Gară maritimă* (sau *fluvială*) = ansamblu de construcții, instalații etc. de pe cheiul unui port maritim (sau

- fluvial) folosit pentru îmbarcarea și debarcarea călătorilor și a bagajelor.
- GĂRDĂ**, *gărzi* s.f. (fr. *garde*) **1.** Pază, supraveghere într-o instituție militară sau civilă; persoana care are această sarcină; corp de trupe speciale, însărcinate cu securitatea unui suveran, a unui președinte etc. **2.** Apărătoare de metal fixată pe mânerul săbiilor și al spadelor; (la scrimă, box, lupte etc.) poziție de apărare, de atac. **3.** *Medic de gardă* = medic de serviciu într-un spital, timp de 24 de ore. *A (se) pune în gardă* = a lua toate măsurile de precauție pentru a nu fi surprins de un lucru neplăcut; (la scrimă) a lua poziție de apărare sau de atac. *Vechea gardă* sau *garda veche* = grup care a participat în trecut la o acțiune politică, socială, culturală etc. *Gardă de onoare* = subunitate militară care prezintă onorul în ocazii oficiale; grup de persoane care fac de gardă în onoarea cuiva sau a ceva. *Gardă de corp* = paznic personal; bodyguard.
- GARDÉNIE**, *gardenii* s.f. (fr. *gardenia*) Arbust tropical ornamental cu flori mari albe, cu miros plăcut, originar din China.
- GĂRDEN-PĂRTY**, *garden-party-uri* s.n. (engl. *garden-party*) Petrecere mondenă organizată în aer liber, în grădină.
- GARDERÓB**, *garderoburi* s.n. (fr. *garde-robe*) (Înv.) Dulap pentru păstrat îmbrăcămintea, și fonier.
- GARDERÓBĂ**, *garderobe* s.f. (fr. *garde-robe*) **1.** Loc amenajat în sălile de spectacol, în localurile publice etc. în care se lasă în păstrare paltoane, pălării etc.; vestiar. **2.** Totalitatea costumelor din depozitul unui teatru. **3.** Întreaga îmbrăcămintă a unei persoane.
- GARDEROBIÉR**, -Ă, *garderobieri*, -e s.m. și f. (*garderob[ă] + -ier*) Persoană care are grijă de garderoba unui local public, a unui teatru etc.
- GARDIÁN**, *gardieni* s.m. (fr. *gardien*) Paznic al unui local, al unei instituții, al unei închisori etc.
- GARÉT** s.n. (it. *garreto*) (Rar) Jaret.
- GARGARISM**, *gargarisme* s.n. (fr. *gargarisme*) **1.** Medicament lichid pentru gargară. **2.** (Fig.) Vorbărie goală, mincinoasă.
- GARGŪI**, *garguie* s.n. (fr. *gargouille*) Jgheab sau burlan scurt, ornamentat cu un cap de animal, destinat scurgerii apei de ploaie de pe acoperiș, de pe balcon, de pe terasă.
- GARGŪSĂ**, *garguse* s.f. (fr. *gargousse*) Săculeț cu praf de pușcă, folosit la tunurile cu un calibru mare.
- GARLÍN**, *garline* s.n. (cf. fr. *grelin*) Parâmă sau cablu gros de sârmă, utilizat la manevrare, în port.
- GARMÓND** s.n. (germ. *Garmond*) Corp de literă de tipar egal cu 10 puncte tipografice.
- GARNÉTĂ**, *garnete* s.f. (engl. *garnett*) Mașină de destrămat deșeurile din fire de lână cardată.
- GARNIERÍT** s.n. (fr. *garniéríte*) Hidrosilicat de magneziu și de nichel, de culoare verde-albăstrui.
- GARNISÁJ** s.n. (fr. *garnissage*) Strat de material depus pentru protecție pe suprafața unui obiect, a unei construcții etc.; strat de mărăcini, de nuielă etc. pus pe fundul sau pe pereții șanțurilor de scurgere a torenților pentru a preveni eroziunile.
- GARNISI**, *garnisesc* vb. IV (cf. fr. *garnir*) A împodobi, a orna, a completa cu o garnitură.
- GARNITŪRĂ**, *garnituri* s.f. (fr. *garniture*) **1.** Accesoriu care împodobește sau completează ceva. **2.** Ados de legume, de salată etc. la friptură. **3.** Grup de elemente de același fel; set (2); asortiment. **4.** Placă de cauciuc, de material plastic care asigură etanșeitatea. **5.** Formație sportivă. **6.** *Garnitură de tren* = vagoanele și locomotiva unui tren.
- GARNIZOÁNĂ**, *garnizoane* s.f. (fr. *garnison*) **1.** Unitate sau grup de unități militare stabilite într-un loc pentru a-l întări, a-l ocupa etc.; localitatea în care sunt stabilite aceste unități. **2.** Organul de conducere al unei garnizoane (1).
- GARÓU**, *garouri* s.n. (fr. *garrot*) Tub de cauciuc, legătură care servește la compresia unui membru al corpului (de obicei, la braț), pentru a opri o hemoragie.
- GARSÓN**, *garsoni* s.m. (fr. *garçon*) Bărbat sau tânăr care servește într-un restaurant; chelner.
- GARSONIÉRĂ**, *garsoniere* s.f. (fr. *garçonnière*) Locuință compusă dintr-o cameră cu baie (și o chicanetă).
- GASCONÁDĂ**, *gasconade* s.f. (fr. *gasconnade*) Lăudăroșenie, fanfaronadă.
- GASTEROPÓD**, *gasteropode* s.n. (fr. *gast[é]ropode*) (La pl.) Clasă de moluște care au corpul adăpostit într-o cochilie în formă de spirală și un picior în formă de talpă, situat sub pântec; (și la sg.) animal din această clasă.
- GASTRALGÍE**, *gastralgii* s.f. (fr. *gastralgie*) Durere de stomac; gastrodinie.
- GASTRECTOMÍE**, *gastrectomii* s.f. (fr. *gastrectomie*) Rezecție parțială sau totală a stomacului.
- GÁSTRIC**, -Ă, *gastrici*, -ce adj. (fr. *gastrique*) **1.** Referitor la stomac, de sau din stomac. **2.** *Suc gastric* = suc secretat de glandele stomacale, care conține pepsină și acid clorhidric, necesar digestiei.
- GASTRÍNĂ** s.f. (fr. *gastrine*) Substanță secretată de mucoasa gastrică din zona pilorică.

- GASTRITĂ**, *gastrite* s.f. (fr. *gastrite*) Boală manifestată prin inflamația mucoasei stomacului.
- GASTRO-** (fr. *gastro-*, gr. *gaster*, *-tros*) Element de compunere cu sensul de „stomac”, în cuvinte ca: *gastrodinie*, *gastrograf*.
- GASTROCÉL** s.n. (fr. *gastrocèle*) Hernie a stomacului.
- GASTRODINIE**, *gastrodinii* s.f. (fr. *gastrodynie*) Gastralgic.
- GASTROENTERITĂ**, *gastroenterite* s.f. (fr. *gastro-entérite*) Boală manifestată prin inflamația simultană a mucoasei stomacului și a intestinului subțire, prin puternice dureri abdominale, diaree etc.; enterogastrită.
- GASTROENTEROLÓG**, -Ă, *gastroenterologi*, -ge s.m. și f. (fr. *gastro-entérologue*) Medic specializat în gastroenterologie.
- GASTROENTEROLOGIE** s.f. (fr. *gastro-entérologie*) Studiul fiziologiei și al bolilor tubului digestiv.
- GASTROGRÁF**, *gastrografe* s.n. (fr. *gastrographe*) Instrument folosit pentru înregistrarea grafică a contracțiilor stomacului.
- GASTROINTESTINÁL**, -Ă, *gastrointestinali*, -e adj. (fr. *gastro-intestinal*) Referitor la stomac și la intestine.
- GASTROLOGIE** s.f. (fr. *gastrologie*) 1. Studiul stomacului. 2. Tratat de artă culinară.
- GASTRONÓM**, -OĂMĂ, *gastronomi*, -oame s.m. și f. (fr. *gastronome*) (Rar) Cunoscător rafinat al mâncărurilor alese.
- GASTRONÓMIC**, -Ă, *gastronomici*, -ce adj. (fr. *gastronomique*) Referitor la gastronomie.
- GASTRONOMIE** s.f. (fr. *gastronomie*) Artă de a pregăti mâncăruri alese sau însușirea de a aprecia calitatea, gustul acestora.
- GASTROPATIE** s.f. (fr. *gastropathie*) Nume generic pentru bolile de stomac.
- GASTROSCÓP**, *gastroscopie* s.n. (fr. *gastroscope*) Endoscop specializat în examinarea stomacului.
- GASTROSCOPIE**, *gastroscopii* s.f. (fr. *gastroscopie*) Examinare a stomacului cu ajutorul gastroscopului.
- GASTROTEHNIE** s.f. (fr. *gastrotechnie*) Știință care studiază relația dintre preparatele culinare și digestibilitatea alimentelor.
- GASTROTOMIE**, *gastrotomii* s.f. (fr. *gastrotonie*) Deschidere chirurgicală a stomacului.
- GASTRULĂȚIE** s.f. (fr. *gastrulation*) (Biol.) Proces de transformare a blastulei în gastrulă.
- GASTRÚLĂ**, *gastrule* s.f. (fr. *gastrula*) Stadiu în dezvoltarea embrionului, succedând blastulei, la animalele pluricelulare.
- GĂȘĂ**, *gașe* s.f. (fr. *gâche*) 1. (Tehn.) Brățară (de conductă). 2. Ochi mare la capătul unei parâme, folosit la agățare.
- GÁTER**, *gater* s.n. (germ. *Gatter*) Fierăstrău mecanic; joagăr.
- GATERÍST**, *gateriști* s.m. (*gater* + *-ist*) Muncitor la gater.
- GATÍSM** s.n. (fr. *gâtisme*) Ramoliment.
- GATOPÁRD**, *gatarzi* s.m. (it. *gattopardo*) (Zool.) Ghepard.
- GÁUCHO**, *gaucho* s.m. (pr. *gáucio*; sp. *gaucho*) Văcar din pampasul sud-american.
- GAULEITER**, *gauleiteri* s.m. (pr. *gaulaitär*; germ. *Gauleiter*) Șef de district, în Germania nazistă.
- GAULLÍSM** s.n. (pr. *golism*; fr. *gaullisme*) Curent politic creat de generalul francez Charles de Gaulle; doctrina politică bazată pe autoritatea acestuia.
- GAULLÍST**, -Ă, *gaulliști*, -ste adj., s.m. și f. (pr. *gollist*; fr. *gaulliste*) (Partizan) al gaulismului.
- GAÜR**, *gauri* s.m. (fr. *gaur*) Bou sălbatic, robust și masiv, care trăiește în regiunile muntoase din India, Nepal și Indochina.
- GAUSS**, *gauși* s.m. (fr. *gauss*) Unitate de măsură a inducției magnetice în sistemul C.G.S.
- GAUSSMÉTRU**, *gaussmetre* s.n. (fr. *gaussmètre*) Instrument pentru măsurarea inducției magnetice.
- GAVÁJ**, *gavaje* s.n. (fr. *gavage*) Hrănire a unui bolnav cu ajutorul sondei gastrice.
- GAVIÁL**, *gaviali* s.m. (fr., engl. *gavial*) Crocodil cu botul lung și îngust, care trăiește în fluviile din India și Myanmar.
- GAVÓTĂ**, *gavote* s.f. (fr. *gavotte*) Vechi dans francez de origine populară, cu mișcări ușoare, devenit în sec. al XVII-lea dans de curte; melodia acestui dans.
- GAY**, *gay* s.m. (pr. *ghei*; engl., fr. *gay*) Homosexual.
- GAZ¹** s.n. (fr. *gaze*) Voal de mătase, de lână etc.
- GAZ²**, *gaze* s.n. (fr. *gaz*) 1. Fluid expansibil cu densitate redusă, ce ia forma și volumul recipientului în care este închis. 2. Petrol (2). 3. (La pl.) Substanțe gazoase toxice sau asfixiante, folosite în război. 4. (La pl.) Emanații ale stomacului, ale intestinelor. 5. *Gaze naturale* = gaze formate în zăcămintele din scoarța terestră. *A arde gazul degeaba* = a nu face nimic, a lenevi.
- GAZÁ**, *gazez* vb. I (fr. *gazer*) A supune acțiunii gazelor toxice oameni sau alte ființe.
- GAZÁT**, -Ă, *gazați*, -te adj., s.m. și f. (de la *gaza*, cf. fr. *gazé*) (Om) intoxicat, asfixiat cu gaze.
- GAZBETÓN** s.n. (germ. *Gazbeton*) Beton poros, folosit ca izolan termic și acustic.

- GAZÉL**, *gazele* s.n. (fr. *ghazel*) Poezie de origine orientală, cu formă fixă, compusă din distihuri, în care al doilea vers al fiecărui distih rimează cu al doilea vers al primului distih.
- GAZELĂ**, *gazele* s.f. (fr. *gazelle*) Specie de antilopă foarte rapidă, cu un corp zvelt, picioare lungi și coarne arcuite în formă de liră, care trăiește în stepele din Africa și din Asia.
- GAZETĂR**, -Ă, *gazetari*, -e s.m. și f. (*gazetă* + -ar) Persoană care lucrează în redacția unei gazete și scrie articole; ziarist, jurnalist, publicist.
- GAZETĂ**, *gazete* s.f. (fr. *gazette*, it. *gazzetta*) Publicație periodică (cotidiană) care prezintă știri politice, literare, artistice; ziar, jurnal, cotidian (2).
- GAZETĂRIE** s.f. (*gazetar* + -ie) Profesie, activitate de redactor, reporter la o gazetă, la un ziar; jurnalistică, ziaristică.
- GAZIFÉR**, -Ă, *gaziferi*, -e adj. (fr. *gazeifère*) (Despre zăcămintele) Care produce gaze² (1); care conține gaz.
- GAZIFICĂ**, *gazific* vb. I (*gaz* + -ifica, cf. fr. *gazéifier*) A transforma un combustibil solid sau lichid în gaz combustibil, printr-o reacție chimică.
- GAZODUCT**, *gazoducte* s.n. (fr. *gazoduc*, cf. *apoduct*) Conductă pentru transportul gazelor naturale sau de cocserie.
- GAZOGÉN**, *gazogene* s.n. (fr. *gazogène*) Aparat sau instalație care transformă un combustibil solid în gaz combustibil; generator de gaz.
- GAZOLINĂ**, *gazoline* s.f. (fr. *gazoline*) Produs lichid combustibil volatil, extras din gazele de sondă.
- GAZOMÉTRIC**, -Ă, *gazometrici*, -ce adj. (fr. *gazométrique*) Referitor la gazometric, de gazometric.
- GAZOMETRIE** s.f. (fr. *gazométrie*) Procedeu de măsurare a unui amestec (gazos, lichid sau solid), bazat pe dozarea gazului degajat în timpul unei reacții.
- GAZOMÉTRU**, *gazometre* s.n. (fr. *gazomètre*) 1. Aparat folosit pentru măsurarea cantității de gaz² (1) care trece printr-o conductă; contor de gaz. 2. Rezervor pentru înmagazinarea gazelor² (2) de iluminat.
- GAZÓN** s.n. (fr. *gazon*) Iarbă subțire și deasă, mereu verde, tăiată scurt, cultivată în parcuri, în spații verzi, pe terenuri sportive etc.; teren cu astfel de iarbă.
- GAZONĂ**, *gazon* vb. I (fr. *gazonner*) A acoperi un teren cu gazon.
- GAZÓS**, -OĂSĂ, *gazoși*, -oase adj. (fr. *gazeux*) Care are stare de gaz²; (despre lichide) care conține un anumit gaz.
- GAZOSCÓP**, *gazoscoape* s.n. (fr. *gazoscope*) Aparat folosit pentru detectarea gazelor² inflamabile din mine¹ (1).
- GAZOTRÓN**, *gazotroane* s.n. (rus. *gazotron*) Tub electric cu gaz², cu descărcare în arc, utilizat ca diodă de redresare la tensiuni mari.
- GEAC** s.n. (engl. *jack*) Pavilion național mic și pătrat, ridicat la prora navelor militare, când sunt ancorate, acostate sau legate de geamanduri.
- GEACĂ**, *geci* s.f. (it. *giacca*) Jachetă până în talie.
- GECKO**, *gecko* s.m. (fr., engl. *gecko*) Șopărlă din sud-estul Asiei, cu degete prevăzute cu lamele adezive, care se deplasează cu agilitate pe suprafețele verticale.
- GEL**, *geluri* s.n. (fr. *gel*) Substanță coloidală vâscoasă, cu aspect de gelatină, cu însușiri comune atât solidelor, cât și lichidelor, folosită ca detergent, în cosmetică etc.
- GELATINĂ**, *gelatine* s.f. (fr. *gélatine*) 1. Substanță coloidală proteică obținută din oase, din cartilaje etc. fierte, cu aspect de piftie. 2. Preparat dulce pregătit din sirop de fructe sau din cremă încheată cu gelatină (1).
- GELATINIZĂ**, *gelatinizez* vb. I (cf. fr. *gélatinifier*) A (se) transforma în gelatină.
- GELATINÓS**, -OĂSĂ, *gelatinoși*, -oase adj. (fr. *gélatineux*) Care are consistența gelatinei, (1) ca gelatina.
- GELÁTO** s.n. (it. *gelato*) Înghețată.
- GELIFICĂ**, *gelific* vb. I (cf. fr. *gélifier*) A transforma o soluție coloidală în gel.
- GELÍV**, -Ă, *gelivi*, -e adj. (fr. *gélif*) (Despre roci, arbori, materiale) Care se dezagregă sub acțiunea repetată a înghețului și dezghețului.
- GELIVĂȚIE** s.f. (fr. *gélivation*) Degradare a rocilor de la suprafața pământului, din cauza înghețului și a dezghețului.
- GELIVITĂTE** s.f. (fr. *gélivité*) Însușirea unor materiale poroase de a se degrada sau distruge sub acțiunea înghețului și a dezghețului.
- GELIVURĂ**, *gelivuri* s.f. (fr. *gélivure*) Crăpătură produsă de îngheț într-o piatră, într-un arbore etc.
- GELÓS**, -OĂSĂ, *geloși*, -oase adj. (it. *geloso*) 1. Care suferă de gelozie (1). 2. Invidios, pizmaș.
- GELÓZĂ** s.f. (fr. *gélouse*) (Biol.) Agar-agar.
- GELOZIE**, *gelozii* s.f. (it. *gelosia*) 1. Sentiment chinuit provocat de bănuiala sau certitudinea că persoana iubită nu este fidelă. 2. Invidie, pizmă.
- GEM**, *gemuri* s.n. (engl. *jam*) Marmeladă cu o consistență mai slabă.
- GÉMĂ**, *geme* s.f. (fr. *gemme*, lat. *gemma*) 1. Piatră prețioasă translucidă, fină. 2. Bijuterie sau obiect de artă confecționat dintr-o piatră (semi)prețioasă

- cu figuri sau cu motive decorative. 3. Sare gemă = sare de bucătărie cristalizată.
- GEMELĂR, -Ă, gemelari, -e** adj. (fr. *gémellaire*) Referitor la gemeni; cu gemeni.
- GEMELIPĂRĂ, gemelipare** adj., s.f. (fr. *gémellipare*) (Femeie) care a născut gemeni.
- GEMELITĂTE** s.f. (fr. *gémellité*) Condiția de a fi geamăn.
- GEMINĂT, -Ă, geminați, -te** adj. (fr. *géminé*, lat. *geminatus*) 1. Care apare în perechi; împerecheat, dublu (2). 2. Consoană geminată = consoană dublă.
- GEMINĂȚIE, geminații** s.f. (fr. *gémination*, lat. *geminatio*) 1. Îmbinare, împreunare a două elemente. 2. Lungire a unei consoane; consoană pronunțată prelungit.
- GEMŪLĂ, gemule** s.f. (fr. *gémule*) 1. Parte a embrionului vegetal, germen, rudiment de tulpină; plantulă. 2. Organ de înmulțire a spongierilor.
- GEN, genuri** s.n. (lat. *genus, -eris*) 1. Ansamblul trăsăturilor caracteristice comune unui grup de lucruri sau de ființe; fel, soi, tip (4). 2. Fel de a fi al cuiva. 3. Ton, stil al unei opere literare sau de artă. 4. Diviziune a operelor literare în funcție de formă, stil, temă. 5. (Gram.) Formă pe care o iau substantivele pentru a indica sexul ființelor pe care le denumesc. 6. Categorie de ființe compusă din una sau din mai multe specii. 7. Clasă de obiecte care au aceleași trăsături esențiale. 8. *Pictură de gen* = pictură care înfățișează aspecte ale vieții cotidiene.
- GĒNĂ, gene** s.f. (fr. *gène*) Element de cromozom care deține caracterele ereditare.
- GENEALÓGIC, -Ă, genealogici, -ce** adj. (fr. *généalogique*) 1. Care se referă la genealogie. 2. *Arbore genealogic* = filiația unei familii, redată în formă de arbore.
- GENEALOGÍE, genealogii** s.f. (fr. *généalogie*, lat. *genealogia*) 1. Filiație a membrilor unei familii, cu indicarea gradului lor de rudenie. 2. Disciplină care studiază filiația familiilor domnitoare, nobiliare etc. și gradul lor de rudenie.
- GENEALOGÍST, -Ă, genealogiști, -ste** s.m. și f. (fr. *généalogiste*) Persoană care întocmește genealogii; specialist în genealogie.
- GENERĂ, pers. 3 generează** vb. I (it., lat. *generare*) A da naștere la ceva, a produce (2); a determina (1), a cauza.
- GENERAL¹, generali** s.m. (fr. *général*, cf. rus. *gheneral*) Grad superior celui de colonel; ofițer care deține acest grad.
- GENERAL², -Ă, generali, -e** adj. (fr. *général*, lat. *generalis*) 1. Referitor la un ansamblu de persoane și de lucruri; care se aplică unui număr mare de ființe sau de lucruri; comun, universal (1), global (2). 2. Care are loc, există pe o suprafață mare. 3. Abstract și vag. *Considerații generale*. 4. (Despre funcții) Care își exercită autoritatea asupra unui număr de funcționari. 5. Unanim. 6. *În general* = în linii mari; cel mai adesea. *Repetiție generală* = ultima repetiție înaintea reprezentării unei piese de teatru, a unui concert etc.
- GENERALÍSIM, generalisimi** s.m. (fr. *généralissime*) Comandantul suprem al armatei, în unele țări sau într-o coaliție.
- GENERALÍST, -Ă, generaliști, -ste** s.m. și f. (fr. *généraliste*) Medic specializat în medicină generală; medic internist.
- GENERALITĂTE, generalități** s.f. (fr. *généralité*, lat. *generalitas, -atis*) 1. Caracterul a ceea ce este general²; universalitate (2). 2. (La pl.) Idei generale, sintetice într-un domeniu; idei fără legătură cu subiectul tratat.
- GENERALIZĂ, generalizez** vb. I (fr. *généraliser*) 1. A da o formulare sintetică, generală. 2. A face un lucru să fie general², a lărgi sfera de aplicare; a universaliza; (despre boli) a se răspândi în tot organismul; a considera o situație ca fiind generală.
- GENERALIZĂBIL, -Ă, generalizabili, -e** adj. (fr. *généralisable*) Care poate fi generalizat.
- GENERALIZĂRE, generalizări** s.f. (de la *generaliza*) Operație logică prin care ceea ce s-a observat la un număr limitat de indivizi sau de cazuri se extinde asupra unei clase întregi ori asupra altei clase.
- GENERALIZATÓR, -OĂRE, generalizatori, -oare** adj. (fr. *généralisateur*) Care generalizează.
- GENERALMĒNTE** adv. (fr. *généralement*, it. *generalmente*) În general.
- GENERATÍV, -Ă, generativi, -e** adj. (engl. *generative*, fr. *génératif*) 1. Care generează. 2. *Gramatică generativă* = gramatică care urmărește stabilirea regulilor de formare a frazelor într-o limbă.
- GENERATIVÍSM** s.n. (engl. *generativism*) Curent lingvistic bazat pe teoria generativă.
- GENERATIVÍST, -Ă, generativiști, -ste** (engl. *generativist*) (Lingv.) 1. Adj. Care se referă la generativism. 2. S.m. și f. Specialist în generativism.
- GENERATÓR, -OĂRE, generatori, -oare** (fr. *générateur*, lat. *generator, -oris*) 1. Adj. Care generează ceva. 2. S.f. Linie dreaptă care generează,

- prin deplasare în spațiu, o linie, o suprafață, un volum. 3. S.n. Aparat, mașină sau instalație care produce energie. 4. S.n. Aparat sau instalație care produce un fluid ori o suspensie fluidă.
- GENERĂȚIE**, *generații* s.f. (fr. *génération*, lat. *generatio*) 1. Reproducere a ființelor organice; filiație de la tată la fiu. 2. Posteritate. 3. Totalitatea oamenilor de aceeași vârstă. 4. Totalitatea unor aparate de același fel, produse în aceeași perioadă. 5. *Din generație în generație* = din tată în fiu; de la o eră la alta. *Generație spontanee* = teorie care admite apariția unei ființe vii în mod spontan, din materii minerale sau organice în descompunere, fără prezența unui germen ori a unei bacterii.
- GÊNERE** loc. adv. (it. [*in*] *genere*) În *genere* = în general, de obicei.
- GENÉRIC**, -Ă, *generici*, -ce (fr. *générique*) 1. Adj. Care aparține unei categorii, unui gen; care cuprinde cazuri asemănătoare. 2. S.n. Partea de la începutul sau de la sfârșitul unui film în care sunt înscrise numele realizatorilor.
- GENERÓS**, -OĂSĂ, *generoși*, -oase adj. (fr. *généreux*, lat. *generosus*) 1. Care dăruiește cu larghețe; culant, darnic, mărinimos, galant (1), caritabil; cu idei progresiste și sentimente alese; liberal (2). 2. (Fig.) Bogat, fertil, fecund.
- GENEROZITĂTE** s.f. (fr. *générosité*) Însușirea de a fi generos; mărinimie, magnanimitate, noblețe sufletească, altruism, caritate; liberalitate.
- GENÉTIC**, -Ă, *genetici*, -ce (fr. *génétique*) 1. S.f. Studiul eredității și al variabilității organismelor, bazat pe teoria genelor; geneziologie. 2. Adj. Care ține de genetică (1) sau de geneză (1).
- GENETICIÁN**, -Ă, *geneticieni*, -e s.m. și f. (fr. *généticien*) Specialist în genetică; genetist.
- GENETÍSM** s.n. (fr. *génétisme*) Teorie psihologică potrivit căreia perceperea spațiului este rezultatul educației simțurilor.
- GENETÍST**, -Ă, *genetiști*, -ste s.m. și f. (fr. *génétiste*) 1. Adept al genetismului. 2. Genetician.
- GENÉZĂ**, *geneze* s.f. (fr. *genèse*) 1. Procesul de naștere și de formare a unei ființe, a unui lucru; origine (1); ansamblu de fapte, de elemente care concurează la formarea unui lucru; (fig.) creație (1); apariție (1). 2. (Art.) Prima carte a Vechiului Testament.
- GENÉZIC**, -Ă, *genezici*, -ce adj. (fr. *génésiqúe*) Care se referă la naștere.
- GENEZIOLOGÍE** s.f. (fr. *génésiologie*) Genetică (1).
- GENIÁL**, -Ă, *geniali*, -e adj. (fr. *génial*) 1. Care are geniu; de geniu. 2. (Fig.) Senzațional.
- GENIALITĂTE** s.f. (fr. *génialité*) Caracterul a ceea ce este genial.
- GÊNIC**, -Ă, *genici*, -ce adj. (*genă* + -ic, fr. *génique*) (Biol.) Al genelor, referitor la gene.
- GENÍST**, *geniști* s.m. (*geniu* + -ist) Militar din trupele de geniu (5).
- GENITÁL**, -Ă, *genitali*, -e adj. (fr. *génital*, lat. *genitalis*) 1. Referitor la reproducerea sexuală a animalelor și a oamenilor, la procreare. 2. *Organe genitale* = organe sexuale.
- GENITÍV**, *genitive* s.n. (fr. *génitif*, lat. *genitivus*) Caz gramatical (specific atributului) care indică apartenența, posesia și dependența.
- GENITIVÁL**, -Ă, *genitivi*, -e adj. (*genitiv* + -al) Care se află în cazul genitiv, cu valoare de genitiv, referitor la cazul genitiv.
- GENITÓR**, *genitori* s.m. (fr. *géniteur*) Plantă sau animal din care ia naștere un hibrid.
- GENITORÉE**, *genitoree* s.f. (fr. *génitorrhée*) Scurgere albicioasă din organul genital al femeii.
- GENÍTO-URINÁR**, -Ă, *genito-urinari*, -e adj. (fr. *génito-urinaire*) Referitor la ansamblul organelor genitale și urinare; urogenital.
- GÊNIU**, *genii* s.n. (fr. *génie*, lat. *genius*) 1. Putere creatoare ieșită din comun; talent, gust deosebit. 2. Caracter propriu și distinctiv. 3. Spirit protector; duh (bun sau rău). 4. Dispoziție naturală, fire, caracter specific. 5. Arta de a fortifica locuri de acces importante (drumuri, poduri etc.); armată specializată în această artă. 6. *De geniu* = genial.
- GENO-** (fr. *géo-*, gr. *gennan*) Element de compunere cu sensul de „naștere”, „specie”, „gen”, „fel”, „familie”, „neam”, în cuvinte ca: *genocíd*, *genotíp*.
- GENOCÍD**, *genocide* s.n. (fr. *génocide*) Exterminare a unui grup uman etnic, politic, religios etc.
- GENOFOBÍE** s.f. (it. *genofobia*) Teamă morbidă de a întreține relații sexuale.
- GENÓL** s.n. (fr. *généol*) Developator, în fotografie.
- GENÓM**, *genomuri* s.n. (fr. *génom*) Grup de cromozomi din nucleul celular.
- GENOTÍP**, *genotípuri* s.n. (fr. *génotype*) Ansamblu de gene dintr-o celulă vie, care determină caracterele unui organism; idiotip (1).
- GENOTÍPIC**, -Ă, *genotípici*, -ce adj. (fr. *génotypique*) Al genotipului, referitor la genotip.
- GENTÍL**, -Ă, *gentili*, -e adj. (fr. *gentil*, it. *gentile*) Amabil, politicos, atent, agreabil.

- GENTILÉȚE** s.f. (it. *gentilezza*) Amabilitate, faptă gentilă; vorbă amabilă, curtenitoare.
- GENTÍLIC**, -Ă, *gentilici*, -ce adj. (lat. *gentilicus*) Referitor la gintă (1), de gintă.
- GENTILÓM**, *gentilomi* s.m. (fr. *gentilhomme*) Nobil (3); om cu un comportament ales, aristocratic.
- GÉNTLEMAN**, *gentlemen* s.m. (pr. *géntlmen*; engl. *gentleman*) Bărbat cu maniere alese, amabil, politicos, bine-crescut.
- GÉNTLEMAN-DRIVER**, *gentlemen-driver* s.m. (pr. *géntlmen drăivăr*; engl. *gentleman-driver*) Conducător amator de automobile de curse.
- GÉNTLEMAN-RIDER**, *gentlemen-rider* s.m. (pr. *géntlmen ráidăr*; engl., fr. *gentleman-rider*) Călăreț amator într-o cursă de cai.
- GÉNTLEMEN'S AGREEMENT** s.n. (pr. *géntlmenz ágrímânt*; engl. *gentlemen's agreement*) Înțelegere internațională încheiată verbal, care nu are consecințe juridice, dar creează obligații morale între părți.
- GÉNTRY** s.m. (pr. *jéntri*; engl. *gentry*) Mica nobilime din Anglia.
- GENȚIANĂ**, *gentiane* s.f. (fr. *gentiane*, lat. *gentiana*) 1. Plantă erbacee din regiunile de munte, cu tulpină înaltă și cu flori galbene, albastre sau violet, folosită la prepararea unor medicamente; dîntură, ghințură. 2. *Violet de gențiană* = pulbere cristalină cu acțiune antiseptică.
- GENUFLEXIÚNE**, *genuflexiuni* s.f. (fr. *gémuflexion*) Îndoire a genunchilor (la gimnastică).
- GENUÍN**, -Ă, *genuini*, -e adj. (lat. *genuinus*) Natural (1), pur, veritabil, autentic (1).
- GENULIÉRĂ** s.f. (fr. *genouillère*) Partea armurii care acoperă genunchii.
- GEO-** (fr. *géo-*) Element de compunere cu sensul „(referitor la) Pământ/pământ”, în cuvinte ca: *geocentric*, *geochimie*.
- GEOANTICLINÁL**, *geoanticlinale* s.n. (fr. *géoanticlinal*) Convexitate în formă de șa a suprafeței Pământului.
- GEOBIOLOGÍE** s.f. (fr. *géobiologie*) Studiul legăturilor dintre evoluția cosmică a Pământului și evoluția vieții.
- GEOBOTÁNIC**, -Ă, *geobotanici*, -ce (fr. *géobotanique*) 1. S.f. Fitogeografie. 2. Adj. Referitor la geobotanică (1).
- GEOBOTANÍST**, -Ă, *geobotaniști*, -ste s.m. și f. (fr. *géobotaniste*) Specialist în geobotanică.
- GEOCANCEROLOGÍE** s.f. (fr. *géocancerologie*) Disciplină care studiază evoluția cancerului în raport cu alimentația și clima.
- GEOCÉNTRIC**, -Ă, *geocentrici*, -ce adj. (fr. *géocentrique*) 1. Care are Pământul drept centru. 2. *Sistem geocentric* = sistem conceput de Ptolemeu în sec. al II-lea, care considera Pământul drept centrul Universului.
- GEOCENTRÍSM** s.n. (fr. *géocentrisme*) Concepție care susține sistemul geocentric.
- GEOCHÍMIC**, -Ă, *geochimici*, -ce adj. (fr. *géochimique*) Referitor la geochimie.
- GEOCHIMÍE** s.f. (fr. *géochimie*) Studiul răspîndirii și al reacțiilor chimice dintre elementele care alcătuiesc scoarța terestră.
- GEOCHIMÍST**, -Ă, *geochimiști*, -ste s.m. și f. (fr. *géochimiste*) Specialist în geochimie.
- GEOCRIOLOGÍE** s.f. (fr. *géocryologie*) Studiul zonelor de îngheț de la suprafața și din interiorul globului terestru.
- GEODÁ**, *geode* s.f. (fr. *géode*) 1. (Geol.) Druză (1). 2. Cavitate patologică în oase, în plămâni etc.
- GEODÉZ**, -Ă, *geodezi*, -e s.m. și f. (fr. *géodèse*) Specialist în geodezie; tehnician care face măsurători geodezice.
- GEODÉZIC**, -Ă, *geodezici*, -ce adj. (fr. *géodésique*) Care ține de geodezie, referitor la geodezie.
- GEODEZÍE** s.f. (fr. *géodésie*) Știință care are ca obiect studiul formei și al măsurării dimensiunilor Pământului, cu reprezentarea cartografică a suprafeței acestuia.
- GEODIMÉTRU**, *geodimetre* s.n. (fr. *géodimètre*) Instrument electronic folosit pentru măsurarea distanțelor geodezice cu ajutorul impulsurilor luminoase.
- GEODINÁMIC**, -Ă, *geodinamici*, -ce (fr. *géodynamique*) 1. S.f. Studiul modificărilor suferite de scoarța terestră. 2. Adj. Referitor la geodinamică (1).
- GEOFÁG**, -Ă, *geofagi*, -ge adj. (fr. *géophage*) Care se hrănește cu pământ.
- GEOFÁGÍE** s.f. (fr. *géophagie*) Hrănire cu pământ.
- GEOFÍTÁ**, *geofite* s.f. (fr. *géophyte*) Plantă perenă care se usucă în condiții de secetă sau de frig, în timp ce organele subterane supraviețuiesc.
- GEOFÍZIC**, -Ă, *geofizici*, -ce (fr. *géophysique*) 1. S.f. Știință care studiază structura și proprietățile fizice ale Pământului. 2. Adj. Care se referă la geofizică (1).
- GEOFIZICLÁN**, -Ă, *geofizicieni*, -e s.m. și f. (fr. *géophysicien*) Specialist în geofizică.
- GEOFÓN**, *geofoane* s.n. (fr. *géophone*) 1. Aparat electroacustic folosit în prospecțiuni seismice. 2. Aparat acustic utilizat la detectarea pierderilor de apă din conductele îngroapate.

- GEOFOTOGRAFMETRÍE** s.f. (fr. *géophotogrammétrie*) Disciplină care se ocupă cu măsurarea, determinarea și reprezentarea suprafeței Pământului.
- GEOGÉNIC**, -Ă, *geogenici*, -ce adj. (fr. *géogénique*) Care ține de geogenie, referitor la geogenie.
- GEOGENIE** s.f. (fr. *géogénie*) Disciplină care studiază originea și formarea Pământului.
- GEOGNOZIE** s.f. (fr. *géognosie*) Știință care studiază mineralele, rocile și resturile faunei și florei globului terestru.
- GEOGRAF**, -Ă, *geografi*, -e s.m. și f. (fr. *géographe*, lat. *geographus*) Specialist în geografie.
- GEOGRAFIC**, -Ă, *geografici*, -ce adj. (fr. *géographique*) Care ține de geografie, referitor la geografie.
- GEOGRAFIE** s.f. (fr. *géographie*, lat. *geographia*) Știință care are ca obiect descrierea și explicarea aspectului scoarței terestre și a fenomenelor care se produc la suprafața acesteia; manual în care se studiază această știință.
- GEOID** s.n. (fr. *géoïde*) Corp geometric care redă forma teoretică a Pământului, raportată, în fiecare punct, la nivelul mediu al oceanelor.
- GEOISTORIE** s.f. (*geo-* + *istorie*) Geografia umană a trecutului.
- GEOLÓG**, -Ă, *geologi*, -ge s.m. și f. (fr. *géologue*) Specialist în geologie.
- GEOLÓGIC**, -Ă, *geologici*, -ce adj. (fr. *géologique*) Care ține de geologie, referitor la geologie; străvechi.
- GEOLOGIE** s.f. (fr. *géologie*) Studiul formării și al structurii interne a scoarței terestre; manual care conține acest studiu.
- GEOMAGNÉTIC**, -Ă, *geomagnetici*, -ce adj. (fr. *géomagnétique*) Care se referă la geomagnetism.
- GEOMAGNETISM** s.n. (fr. *géomagnétisme*) Magnetism terestru.
- GEOMECANICĂ** s.f. (fr. *géomécanique*) Studiul legilor mecanice în funcție de transformările scoarței terestre.
- GEOMÉTRIC**, -Ă, *geometrici*, -ce adj. (fr. *géométrique*) 1. Referitor la geometrie. 2. Care are forma figurilor din geometrie; regulat (4); exact (2); schematic. 3. *Loc geometric* = totalitatea punctelor dintr-un spațiu care au o proprietate comună. *Desen geometric* = desen realizat prin ignorarea perspectivei.
- GEOMETRIE** s.f. (fr. *géométrie*, lat. *geometria*) 1. Disciplină matematică al cărei obiect este studiul proprietățile punctelor și figurilor (curbe, suprafețe etc.) din spațiu; manualul în care se studiază această disciplină. 2. Structură regulată a unui corp.
- GEOMETRÍSM** s.n. (fr. *géométrisme*) Sistem care reduce totul la formele și metodele geometriei.
- GEOMETRIZĂ**, *geometrizez* vb. I (fr. *géométriser*) A da o formă geometrică, a folosi forme geometrice în reprezentările plastice.
- GEOMÉTRU**, *geometri* s.m. (fr. *géomètre*, lat. *geometres*) 1. Specialist în geometrie. 2. Topograf.
- GEOMORFOGENÉZĂ** s.f. (fr. *géomorphogénèse*) Naștere a formelor de relief ale suprafeței terestre.
- GEOMORFOGENIE** s.f. (fr. *géomorphogénie*) Disciplină care studiază originea formelor reliefului terestru.
- GEOMORFOLÓG**, -Ă, *geomorfologi*, -ge s.m. și f. (fr. *géomorphologue*) Specialist în geomorfologie.
- GEOMORFOLÓGIC**, -Ă, *geomorfologici*, -ce adj. (fr. *géomorphologique*) Care ține de geomorfologie, referitor la geomorfologie.
- GEOMORFOLOGIE** s.f. (fr. *géomorphologie*) Știință care studiază relieful și evoluția suprafeței terestre sub acțiunea eroziunii.
- GEONÍM**, *geonime* s.n. (fr. *géonyme*) Nume de loc adoptat ca nume propriu.
- GEONÓMIC**, -Ă, *geonomici*, -ce adj. (fr. *géonomique*) Care ține de geonomie.
- GEONOMIE** s.f. (fr. *géonomie*) Totalitatea disciplinelor care se ocupă de legile fizice legate de Pământ.
- GEOPOLÍTICĂ** s.f. (germ. *Geopolitik*) Doctrină social-politică apărută la sfârșitul sec. al XIX-lea și începutul sec. al XX-lea care susține că politica statelor este determinată, cu precădere, de situarea lor geografică.
- GEOPOLITICIÁN**, *geopoliticieni* s.m. (fr. *géopoliticien*) Adept al geopoliticii; cercetător în geopolitică.
- GEOPOTENȚIÁL**, *geopotențiale* s.n. (engl. *geopotential*) Potențialul forței de atracție a masei Pământului; potențial terestru.
- GEORÁMĂ**, *georame* s.f. (fr. *géorame*, engl. *georama*) Încăpere sferică în care scoarța terestră este reprodusă în relief.
- GEORGIAN**, -Ă, *georgieni*, -e (fr. *géorgien*) 1. Adj., s.m. și f. (Pesoaă) din Georgia (republică în Caucaz). 2. S.f. Limbă caucaziană vorbită de georgieni (1).
- GEÓRGIC**, -Ă, *georgici*, -ce adj. (fr. *géorgique*) Care se referă la muncile agricole, la viața rurală.
- GEOSFÉRĂ**, *geosfere* s.f. (fr. *géosphère*) Fiecare dintre învelișurile sferice, concentrice care, potrivit ipotezelor actuale, formează Pământul.
- GEOSFÉRIC**, -Ă, *geosferici*, -ce adj. (fr. *géosphérique*) Referitor la geosferă, al geosferei.

- GEOSINCLINÁL**, *geosinclinale* s.n. (fr. *géosynclinal*) Vastă depresiune mobilă a scoarței terestre, umplută cu apă, care se adâncește și se scufundă progresiv sub greutatea sedimentelor și sub acțiunea forțelor tectonice laterale, transformându-se în lanț muntos cutat.
- GEOSTÁTICĂ** s.f. (fr. *géostatique*) Statica globului terestru.
- GEOSTAȚIONĂR**, -Ă, *geostaționari*, -e adj. (fr. *géostationnaire*, engl. *geostationary*) (Despre sateliți artificiali) Care se rotește cu viteza Pământului.
- GEOSTRĂTÉGIC**, -Ă, *geostrategici*, -ce adj. (fr. *géostratégique*) Referitor la geostrategie.
- GEOSTRATEGIE** s.f. (fr. *géostratégie*) Disciplină care studiază influența datelor geografice asupra strategiei statelor.
- GEOSTRÓFIC**, -Ă, *geostrofici*, -ce adj. (engl. *geostrophic*) (Despre mase de aer) Care se deplasează paralel cu Pământul, în straturile superioare ale atmosferei.
- GEOTACTÍSM** s.n. (fr. *géotactisme*) Ansamblu de fenomene produse în protoplasma celulelor unor plante influențate de gravitație; geotaxie.
- GEOTAXIE** s.f. (fr. *géotaxie*) Geotactism; geotropism.
- GEOTECTÓNIC**, -Ă, *geotectonici*, -ce (rus. *гeotektonika*, cf. germ. *geotektonisch*) 1. S.f. Disciplină care studiază structura și deformările scoarței terestre; tectonică (1). 2. Adj. Referitor la geotectonică (1).
- GEOTÉHNIC**, -Ă, *geotehnici*, -ce (fr. *géotechnique*) 1. S.f. Știință care studiază terenul din punctul de vedere al stabilității și al rezistenței. 2. Adj. Referitor la geotehnică (1).
- GEOTERMÁL**, -Ă, *geotermali*, -e adj. (fr. *géothermale*) (Despre izvoare) Cu apă caldă.
- GEOTÉRMIC**, -Ă, *geotermici*, -ce adj. (fr. *géothermique*) Referitor la geotermie.
- GEOTERMIE** s.f. (fr. *géothermie*) Căldura din interiorul Pământului.
- GEOTERMOMÉTRU**, *geotermometre* s.n. (fr. *géothermomètre*) Termometru care măsoară temperatura solului.
- GEOTRÓPIC**, -Ă, *geotropici*, -ce adj. (fr. *géotropique*) Referitor la geotropism.
- GEOTROPÍSM** s.n. (fr. *géotropisme*) Creștere orientată a (unor părți ale) plantelor, sub influența forței gravitaționale; geotaxie.
- GERÁ**, *gerez* vb. I (fr. *gérer*) A administra, a conduce pe cont propriu sau în locul altcuiva.
- GERANIACÉE**, *geraniacee* s.f. (fr. *géraniacée*) (La pl.) Familie de plante care au flori cu cinci petale, de tipul geraniului; (și la sg.) plantă din această familie.
- GERANIÓL** s.n. (fr. *géraniol*) Alcool din compoziția uleiului de trandafir.
- GERÁNIU** s.m. (fr. *géranium*) 1. Plantă sălbatică sau cultivată, cu flori ornamentale și parfumate. 2. *Ulei de geraniu* = ulei eteric cu miros de trandafir, utilizat în industria parfumurilor și în cosmetică.
- GERÁNT**, -Ă, *geranți*, -te s.m. și f. (fr. *gérant*) 1. Mandatar care greează o funcție, o întreprindere, o societate comercială etc. 2. *Gerant al unei publicații* = persoană responsabilă de informațiile publicate într-un ziar, într-o revistă etc.
- GERBÉRĂ**, *gerbere* s.f. (fr. *gerbera*, lat. *Gerbera* = nume științific) Plantă ornamentală cu flori mari, divers colorate, asemănătoare margaretei, originară din Asia și din Africa.
- GERIATRÍE** s.f. (fr. *gériatrie*) Studiul prevenirii și al tratării bolilor bătrâneții.
- GERMÁNIC**, -Ă, *germanici*, -ce adj. (fr. *germanique*, lat. *germanicus*) 1. Al germanilor sau al popoarelor înrudite cu germanii, referitor la aceștia; teuton (2). 2. *Limbi germanice* = grup de limbi indo-europene vorbite în centrul și în nordul Europei, folosite și în alte zone.
- GERMANÍSM**, *germanisme* s.n. (fr. *germanisme*) Cuvânt, expresie proprie limbii germane împrumutate de alte limbi; construcție, cuvânt propriu limbii germane.
- GERMANÍST**, -Ă, *germaniști*, -ste s.m. și f. (fr. *germaniste*) Specialist în germanistică.
- GERMANÍSTICĂ** s.f. (germ. *Germanistik*) Studiul limbilor și literaturilor germanice.
- GERMÁNIU** s.n. (fr. *germanium*, germ. *Germanium*) Element chimic, semimetal cenușiu-deschis, utilizat la fabricarea pieselor semiconductoare, a redresoarelor etc.
- GERMANIZÁ**, *germanizez* vb. I (fr. *germaniser*) A adopta sau a face să adopte limba, tradițiile etc. germane; a impune o administrație germană.
- GERMANOFÍL**, -Ă, *germanofili*, -e adj., s.m. și f. (fr. *germanophile*) (Persoană) care adoptă, admiră, iubește tot ce aparține germanilor și modului de viață al acestora; filogerman.
- GERMANOFILÍE** s.f. (fr. *germanophilie*) Simpatie, admirație pentru tot ce este german.
- GERMANOFÓB**, -Ă, *germanofobi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *germanophobe*) (Persoană) care este ostilă germanilor și față de tot ce provine de la aceștia.

- GERMANOFOBIE** s.f. (fr. *germanophobie*) Ostilitate față de germani și față de tot ce provine de la aceștia.
- GÉRMEN/GÉRMENE**, *germeni* s.m. (lat. *germen*, cf. fr. *germe*) 1. Corpuscul de celule vii care, în condiții favorabile, se dezvoltă și dă naștere unei plante sau unui animal; colț (pentru plante), embrion (I). 2. (Fig.) Cauză; principiu (I); element inițial din care se dezvoltă ceva. 3. *Germe patogen* = microorganism care provoacă boli infecțioase la plante, animale și oameni. În *germene* = în stadiul inițial, înainte de a se dezvolta.
- GÉRMENE** s.m. v. **germen**.
- GERMICID**, *germicide* s.n. (fr. *germicide*) Substanță, agent care distruge germeii microbieni, la animale și la plante.
- GERMINĂ**, pers. 3 *germinează* vb. I (lat., it. *germinare*) A încolți, a începe să se dezvolte, a răsări; a trece de la viața embrionară la viața activă.
- GERMINĂL**, -Ă, *germinali*, -e (fr. *germinal*) 1. Adj. Referitor la germeii. 2. S.m. A șaptea lună a calendarului republican francez (21 martie–20 aprilie), în perioada 1793–1806.
- GERMINATIV**, -Ă, *germinativi*, -e adj. (fr. *germinatif*) Referitor la germinație.
- GERMINATOR**, -OĂRE, *germinatori*, -oare (fr. *germinateur*) 1. Adj. Care poate germina sau poate determina germinarea. 2. S.n. Aparat sau instalație folosită pentru germinarea semințelor.
- GERMINĂȚIE**, *germinății* s.f. (fr. *germination*, lat. *germinatio*) Trecere a unui germen la viața activă; încolțire.
- GEROCRAȚIE** s.f. (it. *gerocrazia*) Guvernare a preoților.
- GEROFĂNT**, -Ă, *gerofanți*, -te (it. *gerofante*) 1. S.m. Hierofant. 2. S.f. Preoteasă, la vechii greci și la vechii egipteni.
- GERONTISM** s.n. (fr. *gérontisme*) Senilitate.
- GERONTO-** (fr. *géronto-*, gr. *geron*, -ntos) Element de compunere cu sensul de „bătrân”, în cuvinte ca: *gerontofilie*, *gerontofobie*.
- GERONTOCRĂT**, -Ă, *gerontocrați*, -te s.m. și f. (de la *gerontocrație*) Persoană care face parte din gerontocrație.
- GERONTOCRĂTIC**, -Ă, *gerontocratici*, -ce adj. (fr. *gérontocratique*) Referitor la gerontocrație.
- GERONTOCRAȚIE** s.f. (fr. *gérontocratie*) Tip de guvernare în care puterea politică sau conducerea aparține bătrânilor.
- GERONTOFILIE** s.f. (fr. *gérontophilie*) Dragoste față de bătrâni.
- GERONTOFOBIE** s.f. (fr. *gérontophobie*) Repulsie față de bătrâni.
- GERONTOLÓG**, -Ă, *gerontologi*, -ge s.m. și f. (fr. *gérontologue*) Medic specializat în gerontologie.
- GERONTOLÓGIC**, -Ă, *gerontologici*, -ce adj. (fr. *gérontologique*) Referitor la gerontologie.
- GERONTOLOGIE** s.f. (fr. *gérontologie*) Știință care se ocupă cu studiul problemelor bătrâneții din punct de vedere biologic, psihologic, medical etc.
- GEROVITAL** s.n. (*gero[ntologie] + vital*) Medicament pe bază de procaină, care întârzie procesele de îmbătrânire a oamenilor.
- GERUNDÍV**, *gerundive* s.n. (fr. *gérondif*, lat. *gerundivus*) (În limba latină) Adjectiv verbal cu sens pasiv, derivat din gerunziu; (în limba franceză) una dintre formele participiului prezent.
- GERÚNZIU**, *gerunzii* s.n. (lat. *gerundium*, it. *gerundio*) Mod impersonal care exprimă o acțiune în desfășurare, fără referire la un moment dat; participiu prezent.
- GEST**, *gesturi* s.n. (fr. *geste*, lat. *gestus*) 1. Mișcare a corpului, a mâinilor, a capului etc. care exprimă idei, sentimente și dă expresivitate vorbirii. 2. (Fig.) Purtare, faptă (cu o anumită semnificație).
- GESTALTISM** s.n. (pr. *ghestaltism*; fr. *gestaltisme*, cf. germ. *Gestalt*) Teorie filosofică a formei, care susține că un tot este alcătuit din structuri perfect integrate, cu anumite caracteristici proprii ce nu rezultă din elementele componente, întregul fiind o simplă însumare a acestora; configuraționism.
- GESTALTIST**, -Ă, *gestaltiști*, -ste s.m. și f., adj. (pr. *ghestaltist*; fr. *gestaltiste*) (Adept) al gestaltismului; configuraționist.
- GESTAPÓ** n.pr. n. (pr. *ghestapó*; germ. *Gestapo* [*Geheim Staat Polizei*]) Poliția secretă, în Germania nazistă.
- GESTĂȚIE** s.f. (fr. *gestation*, lat. *gestatio*) 1. Gravidație, sarcină. 2. (Fig.) Timp de elaborare a unei opere.
- GĚSTĀ¹**, *geste* adj., s.f. (cf. it. *gestante*) (Femeie) gravidă.
- GĚSTĀ²**, *geste* s.f. (it. *gesta*, fr. *geste*) 1. Faptă memorabilă; act de vitejie. 2. Poem eroic din Evul Mediu.
- GESTÉTNER**, *gestetnere* s.n. (pr. *ghestétner*, germ. *Gestetner*) Echipament de multiplicare și de prelucrare a documentelor.
- GĚSTICĀ** s.f. (*gest + -ică*, cf. germ. *Gestik*) Ansamblu de gesturi folosite de un actor în interpretarea unui rol sau în recitare.
- GESTICULĂ**, *gesticulez* vb. I (fr. *gesticuler*, lat. *gesticulari*) A face gesturi expresive (în timpul vorbirii), mai ales cu mâinile.

- GESTICULÁNT**, -Ă, *gesticulanți*, -te adj. (fr. *gesticulant*) Care gesticulează.
- GESTIONÁ**, *gestionez* vb. I (*gestiune* + -a, cf. it. *gestire*) A administra, a ține o gestiune.
- GESTIONÁR**, -Ă, *gestionari*, -e (fr. *gestionnaire*)
1. Adj. Care ține de gestiune, referitor la gestiune.
 2. S.m. și f. Persoană care răspunde de gestiunea unei afaceri, a unei administrații etc.
- GESTIÚNE**, *gestiuni* s.f. (fr. *gestion*, lat. *gestio*, -onis) Administrare a unei întreprinderi ori instituții, a unui patrimoniu etc.; totalitatea operațiunilor contabile care țin de administrarea unor bunuri pe o anumită perioadă; totalitatea bunurilor încredințate spre administrare.
- GESTÓZÁ** s.f. (germ. *Gestose*) Ansamblu de manifestări patologice apărute în timpul sarcinii unei femei; disgravidie.
- GESTUÁL**, -Ă, *gestuali*, -e adj. (fr. *gestuel*) Care se face prin gesturi; referitor la gesturi.
- GÉTTER** s.n. (pr. *ghétăr*; engl., fr. *getter*) Substanță solidă care menține vidul în tuburile electronice.
- GHANÉZ**, -Ă, *ghanezi*, -e adj., s.m. și f. (n.pr. *Ghana* + -ez) (Persoană) din Ghana.
- GHEIȘĂ**, *gheise* s.f. (fr. *geisha*) Dansatoare și cântăreață japoneză (parteneră de distracții).
- GHÉIZER**, *gheizere* s.n. (fr., engl. *geyser*) Izvor artezian intermitent, cu apă fierbinte și vapori, de origine vulcanică.
- GHEIZERÍT** s.n. (fr. *geysérite*) Depozit silicios, mai ales de opal, provenit din precipitarea apei gheizerelor.
- GHEM/GAME** (pr. *gheim*), *ghemuri/game-uri* s.n. (engl. *game*) Fiecare dintre punctele câștigate de un tenisman într-un set.
- GHEMAVERÁJ**, *ghemaveraje* s.n. (engl. *game average*) Raport de ghemuri într-o partidă de tenis.
- GHEPÁRD**, *gheparzi* s.m. (fr. *guépard*) Felină carnivoră sălbatică, foarte rapidă, cu picioare lungi și blană gălbuie cu pete de culoare închisă, din stepele Asiei și ale Africii; gatopard.
- GHERÉTÁ**, *gherete* s.f. (fr. *guérite*) 1. Adăpost mic (din lemn) al unei santinele sau al unui paznic.
2. Chioșc, tonetă de alimente, de ziare etc.
- GHERIDÓN**, *gheridoane* s.n. (fr. *guéridon*) Măsuță rotundă cu unul sau cu trei picioare.
- GHERILĂ**, *gherile* s.f. (fr. *guérilla*, sp. *guerrilla*) Război, luptă de ambuscadă dusă de partizani; trupă mică de partizani.
- GHERISÉR**, *gheriseri* s.m. (fr. *guérisseur*) Tămăduitor, vraci.
- GHERÍSM** s.n. (cf. fr. *guerre*, it. *guerra* + -ism) Mentalitate războinică.
- GHERÓC**, *gherocuri* s.n. (germ. *Gehrock*) Redingotă.
- GHETOIZÁRE** s.f. (it. *ghettizare*, cf. fr. *ghettoisation*) Izolare impusă unei populații (mai ales evrcilor de către națiști).
- GHETÓU**, *ghetouri* s.n. (it., fr. *ghetto*, germ. *Getto*) Cartier al unui oraș în care erau constrânși să trăiască evreii; loc în care o minoritate este izolată de restul populației.
- GHÉTRĂ**, *ghetre* s.f. (fr. *guêtre*) Învelitoare de postav care acoperă glezna și partea de deasupra a pantofilor bărbătești.
- GHIBELÍN**, *ghibellini* s.m. (it. *ghibellino*, cf. fr. *gibelin*) Membru al unei grupări politice din Italia, care, în sec. al XIII-lea, îi susținea pe împărații germani în lupta împotriva papilor și a guelfilor.
- GHID**, -Ă, (1) *ghizi*, (2) *ghiduri* (fr. *guide*) 1. S.m. și f. Persoană care conduce și îndrumă turiști, vizitatori într-un muzeu, oraș etc.; pilot! (2); cicerone.
2. S.n. Broșură sau carte cu informații turistice, hărți, planuri etc. 3. *Ghid-interpret* = ghid (1) care traduce explicațiile.
- GHIDÁ**, *ghidez* vb. I (fr. *guider*) 1. A (se) călăuzi, a pilota (2), a (se) conduce (2), a (se) orienta (2). 2. A imprima unei piese, unui mecanism, o anumită mișcare.
- GHIDÁJ**, *ghidaje* s.n. (fr. *guidage*) 1. Acțiunea de a (se) ghida. 2. Dispozitiv mecanic care deplasează o piesă mobilă în funcție de o anumită direcție.
- GHIDÓN**, *ghidoane* s.n. (fr. *guidon*) Bară cu mâncră prinsă pe furca unei biciclete, motociclete etc., cu rol de dirijare.
- GHIDRÓPÁ**, *ghidrope* s.f. (fr. *guiderope*) Frânghie lungă legată de nacela unui balon, care se târâște pe pământ, pentru a menține balonul la o înălțime constantă.
- GHÍLDĂ**, *ghilde* s.f. (fr. *gilde*) 1. Asociație economică, politică și religioasă, în vestul Europei, în Evul Mediu. 2. Asociație de negustori (grupați pe bresle), în Europa medievală.
- GHILIMÉLE** s.f. pl. (fr. *guillemets*) Semne de punctuație în formă de virgule sau de unghiuri, între care se închid citate, vorbirea directă, titluri etc.: semnele citării.
- GHILOTINÁ**, *ghilotinez* vb. I (fr. *guillotiner*) A decapita cu ghilotina.
- GHILOTINĂ**, *ghilotine* s.f. (fr. *guilotine*) 1. Instrument folosit pentru decapitarea condamnaților la moarte; pedeapsă capitală. 2. Mașină de tăiat hârtie, foi de tablă, carton etc.

GHINĂ, *ghine* s.f. (fr. *guigne*) Ghinion.

GHINIŌN, *ghinioane* s.n. (fr. *guignon*) Întâmplare nefavorabilă, neșansă, nenoroc; ghină.

GHINIONIST, -Ă, *ghinionisti*, -ste s.m. și f., adj. (*ghinion* + -ist) (Persoană) care are ghinion sau este urmărit de ghinion.

GHIOȘ, *ghioșuri* s.n. (fr. *guilochis*) Ornamet gravat, compus din linii fine, drepte sau ondulate, utilizat la decorarea bijuteriilor ori a capacelor de ceas; desen din linii apropiate și încrucișate geometric, folosit la obținerea fondului unor hârtii cu valoare nominală.

GHIOȘĂ, *ghioșez* vb. I (fr. *guillocher*) A efectua un ghioș.

GHIOȘĂ, *ghioșe* s.f. (fr. *guilloche*) Daltă subțire utilizată la gravarea pietrelor litografice sau a plăcilor metalice.

GHIPS, (2) *ghipsuri* s.n. (germ. *Gips*, fr. *gypse*, lat. *gypsum*) 1. Sulfat natural hidratat de calciu, incolor, alb sau divers colorat, solubil în apă, care, încălzit la 120–140°C, devine ipsos, fiind folosit în industrie sau în medicină. 2. Obiect sau ornament arhitectonic turnat în ghips (1). 3. *A pune în ghips* = a imobiliza un membru fracturat cu pansament ghipsat.

GHIPSOTECĂ, *ghipsoteci* s.f. (fr. *gypsothèque*) 1. Colecție de statuete și ornamente din ghips (2). 2. Loc amenajat pentru păstrarea gipsotecii (1).

GHIPURĂ, *ghipuri* s.f. (pr. *ghipiūră*; fr. *guipure*) Dantelă cu ochiuri mari.

GHIRLÂNDĂ, *ghirlande* s.f. (fr. *guirlande*) Cordon ornamental de verdeață, de flori; (arhit.) element decorativ cu aspect de împletitură.

GHİȘEU, *ghîșee* s.n. (fr. *guichet*) Ferestruică sau deschizătură în ușa, în peretele unui birou, prin care publicul ia contact cu funcționarii.

GHIU, *ghiuri* s.n. (fr. *gui*) Bară de lemn sau de metal, fixată de baza catargului, pe care se leagă partea de jos a veleii navelor cu pânze.

GHIVÉNT, *ghiventuri* s.n. (germ. *Gevinde*) Filet (1).

GIÁRDIA s.f. (lat. *Giardia [intestinalis]*) = nume științific (Zool.) Lamblie.

GIARDIÁZĂ s.f. (fr. *giardiase*) (Med.) Lambliază.

GIBERLÍNĂ, *giberline* s.f. (fr. *gibbèrelline*) Substanță vegetală care stimulează creșterea, înflorirea, acclimatizarea și dezvoltarea unor plante de cultură.

GIBÓN, *giboni* s.m. (fr. *gibbon*) Maimuță antropoidă fără coadă, cu membre anterioare foarte lungi, din Indochina și din Malaysia.

GIBOZITÁTE s.f. (fr. *gibbosité*) (Med.) Cifoază, cocoasă.

GIG, *giguri* s.n. (engl. *gig*) 1. Ambarcațiune sport cu extremități ascuțite și cu scaune rulante pentru vâslași. 2. Trăsură mică pe două roți, trasă de un cal.

GIGA- (fr. *giga-*) Prefix cu sensul de „un miliard de...”, în cuvinte ca: *gigacalorie*, *gigafon*.

GIGACALORIE, *gigacalii* s.f. (fr. *gigacalorie*) Unitate de măsură pentru energia termică, egală cu un miliard de calorii.

GIGAFÓN, *gigafoane* s.n. (fr. *gigaphon*) Difuzor (1), amplificator puternic.

GIGÁNT, *giganți* s.m. (it. *gigante*, lat. *gigas*. -ntis) Ființă mitică de statură uriașă, neagreată de zeii olimpici; titan¹ (1); uriaș; (fig.) lucrare, construcție de mari proporții; (fig.) persoană cu însușiri excepționale.

GIGANTÉSC, -Ă, *gigantești* adj. (fr. *gigantesque*) (Livr.) Gigantic.

GIGÁNTIC, -Ă, *gigantici*, -ce adj. (cf. germ. *gigantisch*) Care are proporții uriașe; enorm, colosal (1), gigantesc.

GIGANTÍSM s.n. (fr. *gigantisme*) 1. Însușirea de a fi gigantic. 2. Boală endocrină manifestată prin creșterea excesivă în lungime a corpului sau a unor părți ale acestuia.

GIGANTOGRAFÍE s.f. (fr. *gigantographie*) Reproducere în format mare, folosită la tipărirea afișelor, a clișeele etc.

GIGANTOMAHÍE s.f. (fr. *gigantomachie*) Luptă fabuloasă a giganților împotriva zeilor olimpici.

GIGANTOMANÍE s.f. (germ. *Gigantomanie*) Mod de a prezenta lucrurile exagerat sau de a face lucruri gigantice.

GÍGĂ s.f. (fr. *gigue*, it. *giga*) Dans popular de origine engleză, din sec. al XVII-lea, cu mișcări vioaie; melodie după care se execută acest dans; ultima parte a vechilor suite instrumentale.

GIGOLÉTĂ, *gigolete* s.f. (pr. *jigolétă*; fr. *gigolette*) Femeie de moravuri ușoare.

GIGOLÓ, *gigolo* s.m. (pr. *jigoló*; fr. *gigolo*) Bărbat tânăr cu moravuri dubioase, întreținut de femei (mai în vârstă).

GÍLĂ, *gile* s.f. (engl. *gila*) Șopârlă veninoasă, de culoare portocalie sau neagră, cu un corp uriaș, din America de Nord și din America Centrală.

GÍLBERT, *gilberti* s.m. (engl., fr. *gilbert*) Unitate de măsură pentru tensiunea magnetică și magnetomotoare.

- GÍLL-BOX/GÍLBOX.** *gill-boxuri/gilboxuri* s.n. (engl. *gill-box*) Tren de laminare utilizat în filatura de lână pieptănată.
- GILOTÁJ.** *gilotaje* s.n. (fr. *gillotage*) Acoperire a clișeeilor zincografice cu un strat de protecție.
- GILT-ÉDGED** s.n. (pr. *ghiltédged*; engl. *gilt-edged*) Împrumut garantat de stat.
- GIMCÁNA** s.f. (engl., fr. *gymkhana*) Întrecere automobilistică sau motociclistă cu obstacole improvizate ori cu probe ciudate, organizată pe un traseu dificil.
- GIMCANÍST,** -Ă, *gimcaniști, -ste* adj., s.m. și f. (it. *gimcanista*) (Persoană) care ia parte la o gimcana.
- GIMNÁST,** -Ă, *gimnaști, -ste* s.m. și f. (fr. *gymnaste*) Sportiv care practică gimnastica.
- GIMNÁSTIC,** -Ă, *gimnastici, -ce* (fr. *gymnastique*)
1. S.f. Ansamblu de exerciții fizice cu rol de fortificare și dezvoltare armonioasă a corpului omenesc; cultură fizică. 2. Adj. Care ține de gimnastică (1). 3. *Pas gimnastic* = mers cadențat și vioi. *Gimnastică acvatică* = gimnastică practică în apă.
- GIMNAZIÁL,** -Ă, *gimnaziali, -e* adj. (*gimnaziu + -al*) Referitor la gimnaziu, de gimnaziu, al unui gimnaziu.
- GIMNAZÍST,** -Ă, *gimnaziști, -ste* s.m. și f. (*gimnaziu + -ist*, cf. germ. *Gymnast*) Elev de gimnaziu.
- GIMNÁZIU,** *gimnazii* s.n. (lat. *gymnasium*, fr. *gymnase*) 1. (În Grecia antică) Școală care desăvârșea educația fizică și intelectuală a elevilor. 2. Cursul inferior al liceului. 3. Liceu (în unele țări).
- GIMNO-** (fr. *gymno-*, gr. *gymnos*) Element de compunere cu sensul de „gol”, „deschis”, în cuvinte ca: *gimnosperme, gimnosofie*.
- GIMNOFÓB,** -Ă, *gimnofobi, -e* adj., s.m. și f. (fr. *gymnophobe*) (Suferind) de gimnofobie.
- GIMNOFOBÍE** s.f. (fr. *gymnophobie*) Aversiune patologică la vederea corpului complet dezbrăcat.
- GIMNOSOFÍE** s.f. (fr. *gymnosophie*) Doctrina gimnosofiștilor.
- GIMNOSOFÍST,** *gimnosofiști* s.m. (fr. *gymnosopheste*) Filosof hindus, ascet și mistic, care ducea o viață de o simplitate extremă, disprețuind plăcerile, durerea și moartea.
- GIMNOSPÉRMĂ,** *gimnosperme* s.f. (fr. *gymnosperme*) (La pl.) Subîncręgătură de fanerogame ale căror seminte se dezvoltă pe o carpelă deschisă; (și la sg.) fanerogamă din această subîncręgătură.
- GIMNÓT,** *gimnoți* s.m. (fr. *gymnote*) Pește de apă dulce, din America de Sud, cu un corp alungit, asemănător țiparului, care produce descărcări electrice.
- GIN,** *ginuri* s.n. (engl., fr. *gin*) Băutură alcoolică obținută din must de cereale fermentat, aromată cu boabe de ienupăr, fabricată mai ales în Anglia și în Olanda.
- GIN-/GINECO-** (fr. *gyn[éco]-*, gr. *gyne, -aikos*) Element de compunere cu sensul de „femie”, în cuvinte ca: *ginandrie, ginecofobie, ginecomanie*.
- GINANDRIE** s.f. (fr. *gynandrie*) 1. Pseudohermatofroditism feminin caracterizat prin faptul că organele genitale feminine externe seamănă cu cele masculine, cauzat de preponderența hormonilor androgeni și de absența hormonilor estrogeni. 2. (La unele flori) Formă sub care se prezintă androceul și gineceul, din cauza creșterii staminclor și pistilului.
- GINECÉU,** *ginecee* s.n. (fr. *gynécée*, lat. *gynaecium*)
1. Apartament rezervat femeilor, în casele vechilor greci. 2. Loc rezervat femeilor, în vechile biserici creștine. 3. (Bot.) Pistil (1).
- GINECO-** v. *gin-*.
- GINECOCRATÍE** s.f. (fr. *gynécocratie*) Sistem de guvernare în care conducerea aparține unei femei.
- GINECOFOBÍE** s.f. (fr. *gynécophobie*) Teamă patologică de femei.
- GINECOLÓG,** -Ă, *ginecologi, -ge* s.m. și f. (fr. *gynécologue*) Medic specializat în ginecologie.
- GINECOLÓGIC,** -Ă, *ginecologici, -ce* adj. (fr. *gynécologique*) Referitor la ginecologie.
- GINECOLOGÍE** s.f. (fr. *gynécologie*) Studiul bolilor organelor genitale ale femeii.
- GINECOMANÍE** s.f. (fr. *gynécomanie*) Atracție exagerată pentru femei.
- GINECOMASTÍE** s.f. (fr. *gynécomastie*) Dezvoltare anormală, exagerată a mamelelor, la bărbați.
- GINECOPATÍE** s.f. (fr. *gynécopathie*) Nume generic dat bolilor organelor genitale ale femeii.
- GINÉSTRĂ,** *ginestre* s.f. (it. *ginestra*) Arbust mic cu frunze lanceolate și cu flori galbene, care crește pe versanții Vezuviului.
- GIN-FÍZZ** s.n. (pr. *ginfiț*; engl. *gin-fizz*) Cocteil preparat dintr-un amestec de gin și zeamă de lămâie.
- GINGIVÁL,** -Ă, *gingivali, -e* adj. (fr. *gingival*) Referitor la gingie.
- GINGIVÍTÁ,** *gingivite* s.f. (fr. *gingivite*) Inflamație a gingiilor.
- GINGIVORAGÍE** s.f. (fr. *gingivorragie*) Sângerare a gingiilor.
- GÍNKGO,** *ginkgo* s.m. (fr. *ginkgo*) Arbore ornamental originar din China, considerat sacru în Extremul Orient, cu frunze în evantai, din care se obține un preparat folosit în tratarea tulburărilor vasculare.

- GINSĚNG** s.m. (fr., engl. *ginseng*) Plantă originară din China, cu proprietăți terapeutice deosebite; (pop.) rădăcina-vieții.
- GINTĂ**, *ginți* s.f. (lat. *gens, -ntis*) 1. Grup de descendenți constituit din urmașii aceluiași strămoș, în Comuna Primitivă; apartenență etnică. 2. (Livr.) Neam, popor. 3. *Dreptul ginților* = drept internațional.
- GIOCÓSO** adv. (pr. *giocózo*; it. *giocos*) (Muz.) Vesel, cu veselie.
- GIPAÉT**, *gipaeti* s.m. (fr. *gypaète*) Vultur diurn mare, rapace, cu penaj negru-cenușiu pe spate, pe coadă și pe aripi, negru și bej pe cap și cu pene negre în formă de barbă sub cioc, care trăiește în regiunile montane din Asia, Africa și Europa mediteraneană; vultur-bărbos, zăgan.
- GIR**, *giruri* s.n. (it. *giro*, germ. *Giro*) 1. Transferare a unei cambii (de către beneficiar) altei persoane; mijlocul prin care cineva garantează pentru acțiunile, corectitudinea cuiva; garanție, cheazășie; mențiunea și semnătura scrise pe versoul unui efect de comerț (cec¹ sau trată) de către purtător, pentru a transmite proprietatea cuiva. 2. (Fig.) Garanție (morală) pentru cineva.
- GIRÁ**, *girez* vb. I (it. *girare*) A garanta printr-un gir (o cambie).
- GIRÁFĂ**, *girafe* s.f. (fr. *girafe*) 1. Mamifer erbivor de talie mare, cu gâtul și picioarele din față foarte lungi, cu un cap mic și blană albă cu pete brune, care trăiește în Africa. 2. Suport de microfon cu stativ înalt și braț de suspensie lung și mobil. 3. Macara pentru construcții înalte.
- GIRANDÓLĂ**, *girandole* s.f. (fr. *girandole*) 1. Candelabru cu mai multe brațe. 2. (La pl.) Garnitură de pietre prețioase formată din cercei, pandantive etc.
- GIRÁNT**, -Ă, *giranți, -te* s.m. și f. (it. *girante*, germ. *Girant*) Persoană care girează (o cambie), care răspunde de ceva; andosator; remitent¹ (2).
- GIRATÁR**, *giratari* s.m. (it. *girataro*) Persoană căreia urmează să i se plătească suma girată, pe baza unui gir.
- GIRATÓRIU**, -IE, *giratorii* adj. (fr. *giratoire*) 1. (Despre mișcări) De rotație, circular. 2. *Sens giratoriu* = sens de circulație de la dreapta la stânga, obligatoriu pentru un vehicul care se deplasează în jurul unui rond situat la o intersecție, într-o piață etc.
- GIRÁȚIE**, *girații* s.f. (fr. *giration*) Mișcare circulară, de rotație.
- GIRAVIÓN**, *giravioane* s.n. (fr. *giravion*) Aeronavă cu o mișcare giratorie a aripilor; autogir.
- GIRL** s.f. (pr. *gărl*; engl. *girl*) Fată; dansatoare din corpul de balet al unei reviste (2) sau de music-hall.
- GIR(O)**- (fr. *gyro-*) Element de compunere cu sensul de „rotație”, „în cerc”, în cuvinte ca: *giroscop, giroscopic*.
- GIROBUSÓLĂ**, *girobusole* s.f. (it. *girobusola*) (Tehn.) Girocompas.
- GIROCLINOMÉTRU**, *giroclinometre* s.n. (fr. *gyroclinometre*) Clinometru giroscopic.
- GIROCOMPÁS**, *girocompasuri* s.n. (fr. *gyrocompas*) (Tehn.) Girodirecțional; girobusolă.
- GIRODÍNĂ**, *girodine* s.f. (fr. *gyrodyne*) Giravion la care rotorul asigură sustentarea și mișcările verticale, deplasarea pe orizontală fiind realizată de un alt motor.
- GIRODIRECȚIONAL**, *girodirecționale* s.n. (*giro + direcțional*) Instrument de bord care indică, în grade, direcția avionului; girocompas.
- GIROFÁR**, *girofaruri* s.n. (fr. *gyrophare*) Far rotativ cu lumină intermitentă, montat pe acoperișul unor vehicule cu prioritate (ambulanță, mașina poliției, a pompierilor etc.).
- GIROMÉTRU**, *girometre* s.n. (fr. *gyromètre*) Instrument de bord care indică viteza de rotație a unui avion.
- GIRODÍN**, *girondini* s.m. (fr. *girondin*) Membru al unei grupări politice care reprezenta interesele burgheziei industriale, comerciale și financiare, în timpul Revoluției Franceze (1789–1794).
- GIROORIZÓNT**, *giroorizonturi* s.n. (fr. *gyrohorizon*) Aparat giroscopic care indică înclinarea longitudinală și laterală a avionului.
- GIROPILÓT**, *giropiloți* s.m. (fr. *gyropilote*) Compas giroscopic acționat de un aparat; pilot automat.
- GIROPLÁN**, *giroplane* s.n. (fr. *gyroplane*) Autogir prevăzut cu un motor cu patru pale și o aripă fixă de avion.
- GIROSCÓP**, *giroscoape* s.n. (fr. *gyroscope*) Aparat cu o axă de rotație menținută în direcția fixată.
- GIROSCÓPIC**, -Ă, *giroscopici, -ce* adj. (fr. *gyroscopique*) 1. Referitor la giroscop. 2. *Compas giroscopic* = aparat care indică, în grade, direcția unei (aero)nave, nordul geografic etc.
- GIROVÁG**, *girovagi* s.m. (fr. *gyrovague*) Călugăr rătăcitor, în primele secole creștine.
- GIROVERTICÁL**, *giroverticale* s.n. (fr. *gyroverticale*) Giroscop cu o axă de rotație verticală.
- GIRUETĂ**, *giruete* s.f. (fr. *girouette*) Placă de formă variabilă, mobilă în jurul unei axe verticale, care indică direcția vântului; anemoscop.

- GÍRUS**, *girusuri* s.n. (lat. *gyrus*) *Girus cerebral* = circumvoluție.
- GISÁNT**, *gisante* s.n. (fr. *gisant*) Efigie funerară orizontală care reprezintă figura mortului.
- GISMÉNT**, *gismente* s.n. (fr. *gisement*) **1.** Unghi format de axa unei (aero)nave cu direcția unui post de radioemisiune terestru. **2.** Dispunere a stratelor minerale în scoarța terestră; strat de minerale.
- GITÁN**, -Ă, *gitani*, -e (fr. *gitan*, sp. *gitano*) **1.** S.m. și f. Țigan (din Spania). **2.** Adj. De țigan, al țiganilor; țigănesc.
- GIUDÉCA** s.f. (it. *giudecca*) Cartier sau ghetou din anumite orașe medievale în care locuiau evreii.
- GLABÉLĂ**, *glabelle* s.f. (fr. *glabelle*) Regiune cuprinsă între arcadele sprâncenelor și rădăcina nasului.
- GLÁBRU**, -Ă, *glabri*, -e adj. (fr. *glabre*) **1.** (Despre plante sau organe vegetale) Lipsit de perișori pe suprafață. **2.** Imberb.
- GLACIÁL**, -Ă, *glaciali*, -e adj. (fr. *glacial*, lat. *glacialis*) **1.** De gheață, rece ca gheața. **2.** (Fig.) Lipsit de prietenie, foarte distant; rezervat (**2**).
- GLACIÁR**, -Ă, *glaciari*, -e adj. (fr. *glaciaire*) **1.** Referitor la procesul sau la perioada apariției glaciației. **2.** Lac *glaciar* = lac provenit din ghețari topiți. *Perioada* (sau *epoca*) *glaciară* = perioadă din era cuaternară marcată de formarea ghețarilor pe scoarța terestră.
- GLACIÁȚIE/GLACIÁȚIUNE**, *glaciații/glaciațiuni* s.f. (fr. *glaciation*) Proces de formare intensă a ghețarilor pe suprafețe mari ale Pământului, care a avut loc între precambrian și cuaternar; perioadă glaciară.
- GLACIÁȚIUNE** s.f. v. *glaciație*.
- GLACIOLÓG**, -Ă, *glaciologi*, -ge s.m. și f. (fr. *glaciologue*) Specialist în glaciologie.
- GLACIOLÓGIC**, -Ă, *glaciologici*, -ce adj. (fr. *glaciologique*) Referitor la glaciologie.
- GLACIOLOGÍE** s.f. (fr. *glaciologie*) Știință care se ocupă cu studiul ghețarilor, al regiunilor glaciare.
- GLÁCIS**, *glacisuri* s.n. (fr. *glacis*) **1.** Teren neted în pantă lină. **2.** Glasiu.
- GLADIATÓR**, *gladiatori* s.m. (fr. *gladiateur*, lat. *gladiator*; -*oris*) Luptător (sclav, prizonier sau criminal) care se întrecea în arenă cu alt luptător ori cu animale sălbatice, în Roma antică.
- GLADIÓLĂ**, *gladiole* s.f. (germ. *Gladiole*, cf. lat. *gladiolus*) Plantă ornamentală cu tulpină înaltă, cu frunze în formă de sabie și cu flori mari, divers colorate.
- GLÁDIUM**, *gladiumuri* s.n. (lat. *gladium*) Spadă romană dreaptă, cu două tăișuri paralele și cu vârf triunghiular.
- GLAGOLÍTIC**, -Ă, *glagolitici*, -ce adj. (fr. *glagolitique*) **1.** Alfabet *glagolitic* (sau *scriere glagolitică*) = alfabet întocmit după modelul literelor mici grecești, folosit în unele scrieri slave bisericești. **2.** Literă *glagolitică* = literă din alfabetul glagolitic.
- GLAMOUR** s.n. (pr. *glémâr*; engl. *glamour*) Farmec.
- GLAND**, *glanduri* s.n. (fr. *gland*) Porțiunea terminală a penisului.
- GLÁNDĂ**, *glande* s.f. (fr. *glande*) Organ anatomic tubular care produce anumite secreții. *Glandă salivară*. *Glandă mamară*.
- GLANDULÁR**, -Ă, *glandulari*, -e adj. (fr. *glandulaire*) Referitor la glande; glandulos.
- GLANDŪLĂ**, *glandule* s.f. (fr. *glandule*, lat. *glandula*) Glandă mică.
- GLANDULÓS**, -OÁSĂ, *glanduloși*, -oase adj. (fr. *glanduleux*) Glandular; cu glandule.
- GLANȚ**, *glanțuri* s.n. (germ. *Glanz*) Lustrul picilor finisate (lăcuite); piele cu strat de lac.
- GLASÁ**, *glasez* vb. I (fr. *glacer*) **1.** A acoperi cu glazură (**1**) o prăjitură, o bomboană, un fruct etc.; a glazura (**1**). **2.** A apreta sau a lustrui un obiect de piele.
- GLASIŪ** s.n. (fr. *glacis*) (În pictură) Culoare transparentă aplicată pe o culoare mai densă, care redă clarobscurul; glacis (**2**).
- GLÁSNOST** s.n. (rus. *glasnosti*) (În U.R.S.S.) Politică de transparență a vieții politice, cu schimbarea orientării (perestroika), dirijată de partid, inițiată de Mihail Gorbaciov în anul 1985.
- GLÁSPAPIR** s.n. (germ. *Glaspapier*) Hârtie acoperită cu un strat de sticlă pisată, folosită la șlefuitul lemnului, al metalelor etc.
- GLÁSVAND**, *glasvanduri* s.n. (germ. *Glaswand*) **1.** Perete interior format din panouri de sticlă încadrate în lemn sau în metal. **2.** Ușă pliantă cu geamuri, care desparte două încăperi.
- GLAUC**, -Ă, *glauci*, -ce adj. (fr. *glauque*, lat. *glaucus*) (Livr.) De culoare albastră cu o nuanță de verde; albastru-verzui.
- GLAUCÓM**, *glaucoame* s.n. (fr. *glaucome*) Boală de ochi caracterizată prin creșterea tensiunii intraoculare, tulburări grave de vedere și diminuarea înșidoasă a câmpului vizual.

- GLAUCOMATÓS, -OÁSĂ**, *glaucomatoși, -oase* adj. (fr. *glaucomateux*) Afectat, produs de glaucom.
- GLAUCONÍT** s.n. (fr. *glauconite*) Silicat natural hidratat de fier și aluminiu.
- GLAZURĂ**, *glazurez* vb. I (*glazură* + -a, cf. germ. *glasieren*) 1. A glasa (1). 2. A emaila, a smălțui.
- GLAZURĂ**, *glazuri* s.f. (germ. *Glasur*) 1. Strat subțire de sirop de zahăr, de ciocolată, de șerbet etc. care acoperă unele torturi, prăjituri etc. 2. Email, smalt de ceramică sau de faianță fină; cuvertă.
- GLEI** s.n. (engl. *gley*) Strat de nămol cenușiu sau vânăț-verzui din unele soluri mlăștinoase.
- GLEIZĂRE** s.f. (cf. fr. *glaiser*) Proces de reducere a oxizilor de fier din sol din cauza umidității și a anaerobiozei.
- GLENOID, -Ă**, *glenoizi, -de* adj. (fr. *glénoïde*) (Despre cavități osoase) În care se articulează un os.
- GLERÓS, -OÁSĂ**, *glerosi, -oase* adj. (fr. *glaireux*) Care are aspect de albuș de ou.
- GLET**, *gleturi* s.n. (germ. *Glätte*) Strat subțire și neted de var și de ipsos, care se aplică peste tencuială.
- GLIADINĂ**, *gliadine* s.f. (it. *gliadina*, fr. *gliadine*) Proteină vegetală.
- GLICEMIE** s.f. (fr. *glycémie*) Concentrație de glucoză în sânge; cantitate de glucoză în sânge.
- GLICERIDĂ**, *gliceride* s.f. (fr. *glycéride*) Ester al glicerinei prezent în grăsimile animale și vegetale.
- GLICERINĂ** s.f. (fr. *glycérine*) Lichid uleios, incolor, inodor și dulceag, extras din grăsimi sau sintetizat; glicerol.
- GLICERO-** v. **glico-**.
- GLICERÓL** s.n. (fr. *glycérol*) Glicerină.
- GLICINĂ**, *glicine* s.f. (fr. *glycine*) Arbust decorativ agățător, cu flori parfumate, albastre sau violete, asemănătoare celor ale salcâmului, originar din China.
- GLICO-/GLUCO-/GLICERO-** (fr. *glyco-/gluco-/glycero-*, gr. *glykys, -keros*) Element de compunere cu sensul de „dulce”, în cuvinte ca: *glicol, glucoză, glicerol*.
- GLICOCÓL**, *glicocoli* s.m. (fr. *glycocolle*) Aminoacid din numeroase proteine animale.
- GLICOGÉN**, *glicogeni* s.m. (fr. *glycogène*) Glucidă complexă care formează rezerva de glucoză din ficat și din mușchi.
- GLICOGENÉTIC, -Ă**, *glicogenetici, -ce* adj. (fr. *glycogénétique*) Referitor la glicogen.
- GLICOGENEZĂ** s.f. (fr. *glycogénèse*) (Biochim.) Glicogenogenează.
- GLICOGENOGENEZĂ** s.f. (fr. *glycogénogenèse*) Proces de formare a glicogenului în ficat; glicogenează.
- GLICOGENOLIZĂ** s.f. (fr. *glycogénolyse*, engl. *glycogenolysis*) Transformare a glicogenului în glucoză.
- GLICÓL**, *glicoli* s.m. (fr. *glycol*) Alcool incolor, siropos și dulce, folosit ca dizolvant.
- GLICOLIZĂ** s.f. (fr. *glycolyse*) Descompunere a glucozei în cadrul metabolismului general.
- GLICOMÉTRU**, *glicometre* s.n. (fr. *glycomètre*) Areometru folosit pentru determinarea cantității de zahăr dintr-un lichid; glucometru.
- GLICOPROTEIDĂ**, *glicoproteide* s.f. (fr. *glycoprotéides*) Grup de proteine din cartilaje, din albușul de ou etc. care conțin glucide în moleculă.
- GLICOZIDĂ**, *glicozide* s.f. (fr. *glycoside*) Substanță vegetală care conține hidrați de carbon; glucozidă.
- GLICOZURIE**, *glicozurii* s.f. (fr. *glycosurie*) Prezență (normală sau patologică) a glucozei în urină; cantitate de glucoză din urină.
- GLIOM**, *gliomuri* s.n. (fr. *gliome*) Tumoare benignă sau malignă a unui organ enervat, dezvoltată între celulele nervoase.
- GLIPTIC, -Ă**, *gliptici, -ce* (fr. *glyptique*) 1. S.f. Arta gravării pe pietre (semi)prețioase sau pe mulaje de monede ori de medalii. 2. Adj. Referitor la gliptică (1).
- GLIPTO-** (fr. *glypto-*, gr. *glyptos*) Element de compunere cu sensul de „gravat”, în cuvinte ca: *gliptografie, gliptologie*.
- GLIPTOGENEZĂ** s.f. (fr. *glyptogenèse*) Nivelare a scoarței terestre sub influența agenților externi.
- GLIPTOGRAFIE** s.f. (fr. *glyptographie*) Știință care studiază pietrele antice gravate.
- GLIPTOTECĂ**, *gliptoteci* s.f. (fr. *glyptothèque*, germ. *Glyptothek*) 1. Colecție de pietre (semi)prețioase gravate; muzeul în care se păstrează astfel de colecții. 2. Muzeu de sculptură.
- GLISĂ**, *glisez* vb. I (fr. *glisser*) 1. (Despre piese tehnice) A aluneca de-a lungul altei piese. 2. (Despre hidroavioane) A aluneca lin pe suprafața apei.
- GLISĂDĂ**, *glisade* s.f. (fr. *glissade*) 1. (La avioane) Zbor alunecat, înclinat pe o aripă. 2. (La balet) Pas făcut pentru a se deplasa într-o parte.
- GLISĂJ**, *glisaje* s.n. (fr. *glissage*) Glisare.
- GLISĂNT, -Ă**, *glisanti, -te* adj. (fr. *glissant*) Pe care se alunecă ușor; (despre sol) alunecos.

- GLISIÉRĂ**, *glisiere* s.f. (fr. *glissière*) 1. Ghidaj în formă de bară (de metal, de lemn etc.) pe care alunecă o piesă. 2. Barcă rapidă dotată cu motoare.
- GLISÓR**, *glisoare* s.n. (fr. *glissoir*) (Tehn.) Cursor.
- GLISSÁNDO** adv. (it. *glissando*) (Muz.) Prin trecere treptată de la un sunet la altul.
- GLOB**, (1) *globuri*, (2) *globi* (fr. *globe*, lat. *globus*) 1. S.n. Corp sferic, sferă (1); (spec.) înveliș sferoidal din sticlă sau porțelan care protejează un bec, o lampă. 2. S.m. Parte a ochiului aflată în orbită. 3. *Glob ceresc* = corp ceresc. *Glob terestru* (sau *pământesc*) = Pământul; glob (1) care reproduce pe suprafața sa harta Pământului.
- GLOBÁL**, -Ă, *globali*, -e adj. (fr. *global*) 1. Considerat în totalitate, luat în bloc; în întregime, total (1). 2. Universal, general.
- GLOBALÍSM** s.n. (fr. *globalisme*) Dimensiune mondială a politicii internaționale manifestată pe plan tehnologic, economic, militar etc.
- GLOBALITÁTE** s.f. (*global* + *-itate*, cf. engl. *globality*) Caracter global, de ansamblu; totalitate.
- GLOBALIZÁ**, pers. 3 *globalizează* vb. I (*global* + *-iza*) A forma un tot, a uni într-un tot; a judeca o problemă în ansamblu.
- GLOBALIZÁRE** s.f. (de la *globaliza*) 1. Acțiunea de a globaliza. 2. Tendința întreprinderilor multinaționale de a crea o piață mondială unificată; mondializare.
- GLÓBE-TROTTER**, *globe-trotteri* s.m. (pr. *glób-trotăr*; engl. *globe-trotter*) Persoană care face înconjurul lumii pe jos; (fig.) persoană care a călătorit în multe țări.
- GLOBIGERÍNĂ**, *globigerine* s.f. (fr. *globigérine*) Foraminifer din mările temperate și calde cu o cochilie împărțită în compartimente sferice.
- GLOBÍNĂ**, *globine* s.f. (fr. *globine*) Substanță organică al cărei rol este acela de a forma, împreună cu hemul, hemoglobina.
- GLOBULÁR**, -Ă, *globulari*, -e adj. (fr. *globulaire*) 1. Care are forma unui glob; sferic. 2. Referitor la globulele sangvine.
- GLOBŪLĂ**, *globule* s.f. (fr. *globule*, lat. *globulus*) 1. Corp sferic foarte mic. 2. Celulă care intră în compoziția sângelui și a limfei. 3. *Globule roșii* = hematii, eritrocite. *Globule albe* = leucocite. *Globule sangvine* = hematii, leucocite și trombocite.
- GLOBULÍNĂ**, *globuline* s.f. (fr. *globuline*) Proteină din plasma sangvină, din lapte, din vegetale.
- GLOBULÓS**, -OÁSĂ, *globuloși*, -oase adj. (fr. *globuleux*) În formă de globule, compus din globule.
- GLÓCKENSPIEL** s.n. (pr. *glócânșpil*; germ. *Glockenspiel*) Instrument de percuție alcătuit din lame metalice așezate pe un suport, care, lovite cu ciocănele de lemn, scot sunete asemănătoare clinchetului clopoțelilor; joc de clopoței.
- GLOM**, *glomi* s.m. (fr. *glome*, lat. *glomus*) (Anat.) Formațiune corpusculară de natură nervoasă sau ganglionară.
- GLOMERULÁR**, -Ă, *glomerulari*, -e adj. (fr. *glomerulā* + *-ar*) Referitor la glomerule, format din glomerule, cu glomerule.
- GLOMERŪLĂ**, *glomerule* s.f. (fr. *glomérule*) 1. (Anat.) Formațiune asemănătoare unui ghem, compusă din vase sangvine sau din tuburi glandulare. 2. Agregat format din particule elementare de sol. 3. Tip de inflorescență globulară formată din flori inserate pe un peduncul minuscul; fruct al unei astfel de inflorescențe.
- GLÓRIE**, *glorii* s.f. (lat., it. *gloria*) Onoare (2), faimă, renume obținut prin fapte, prin merite deosebite; persoană excepțional de valoroasă; celebritate.
- GLORIÉTĂ**, *gloriete* s.f. (fr. *gloriette*) Pavilion de agrement amenajat într-un parc.
- GLORIFICÁ**, *glorific* vb. I (fr. *glorifier*, lat. *glorificare*) A preamări, a slăvi.
- GLORIFICÁRE**, *glorificări* s.f. (de la *glorifica*) (Livr.) Preamărire, slăvire; apoteoză (2).
- GLORIFICÁTOR**, -OÁRE, *glorificatori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *glorificateur*) (Persoană) care glorifică.
- GLORIÓLĂ**, *gloriole* s.f. (fr. *gloriole*) (Livr.) Glorie deșartă; vanitate.
- GLORIÓS**, -OÁSĂ, *glorioși*, -oase adj. (fr. *glorieux*, lat. *gloriosus*) Plin de glorie; slăvit.
- GLOSÁ**, *glosez* vb. I (fr. *gloser*, cf. *glosă*) A explica un cuvânt sau o combinație de cuvinte, a face glose; a face adnotări la un text.
- GLOSALGÍE** s.f. (fr. *glossalgie*) (Med.) Glosodinie.
- GLOSÁR**, *glosare* s.n. (lat. *glossarium*, fr. *glossaire*) Mic dicționar de cuvinte (vechi, rare, specializate, dialectale etc.); vocabular (3).
- GLOSATÓR**, -OÁRE, *glosatori*, -oare s.m. și f. (fr. *glossateur*) Autor de glose (1); persoană care glosează un text.
- GLÓSĂ**, *glose* s.f. (lat., it. *glossa*, cf. fr. *glose*, germ. *Glosse*) 1. Explicație a sensului unui cuvânt sau a unui text dificil dintr-o scriere; (spec.) comentariu. notă la un text. 2. Poezie cu formă fixă, fiecare vers din prima strofă fiind comentat, pe rând, în următoarele, ultima strofă conținând, în ordine inversă, versurile primei strofe.

- GLOSÉM**, *gloseme* s.n. (fr. *glossème*) Cea mai mică unitate lingvistică servind ca suport unei semnificații.
- GLOSEMÁTICĂ** s.f. (fr. *glossématique*, cf. engl. *glossematics*, germ. *Glossematik*) Teorie lingvistică structurală, elaborată de Louis Hjelmslev, în care unitățile lingvistice sunt studiate și clasificate strict funcțional.
- GLOSÍE** s.f. (fr. *glossie*) (Livr.) Limbă.
- GLOSÍTĂ**, *glosite* s.f. (fr. *glossite*) (Med.) Inflamație a limbii.
- GLOSO-/GLOTO-** (fr. *glosso-/glotto-*, gr. *glossa/glotta*) Element de compunere cu sensul de „limbă”, în cuvinte ca: *glosodinie*, *glotologie*.
- GLOSODINIE**, *glosodinii* s.f. (fr. *glossodynîe*) Senzație dezagreabilă și dureroasă, la nivelul limbii; glosalgie.
- GLOSO-FARINGIÁN**, -Ă, *glosofaringieni*, -e adj. (fr. *glosso-pharyngien*) Referitor la limbă și la faringe.
- GLOSLALÍE** s.f. (fr. *glossalîe*) Limbaj neinteligibil al unor bolnavi, redus la silabe și la cuvinte lipsite de sens.
- GLOSOLOGÍE** s.f. (fr. *glossologie*) Disciplină medicală care studiază limba și bolile acesteia.
- GLOSOPLÉGÍE**, *glosoplegii* s.f. (fr. *glossoplegie*) Paralizie a limbii.
- GLOTÁL**, -Ă, *glotali*, -e adj. (fr. *glottal*) Care este emis prin glotă, din regiunea glotei.
- GLÓTĂ**, *glote* s.f. (fr. *glotte*) Porțiune strâmtă a laringelui, cuprins între cele două coarde vocale inferioare, care servește la emisia sunetelor.
- GLÓTIC**, -Ă, *glotici*, -ce adj. (fr. *glottique*) Al glotei.
- GLOTÍTĂ** s.f. (fr. *glottite*) Inflamație a coardelor vocale inferioare.
- GLOTO-** v. **gloso-**.
- GLOTOLOGÍE** s.f. (it. *glottologia*) Dialectologie; lingvistică (2); teoria limbii.
- GLUCAGÓN** s.n. (fr. *glucagon*) Hormon al insulinei, secretat de pancreas.
- GLUCIDĂ**, *glucide* s.f. (fr. *glucide*) Substanță organică din compoziția protoplasmei, cu rol important în metabolism; (la pl.) zaharuri, hidrați de carbon.
- GLUCÍDIC**, -Ă, *glucidici*, -ce adj. (fr. *glucidique*) Referitor la glucide.
- GLUCÍNIU** s.n. (fr. *glucinium*) (Chim.) Beriliu.
- GLUCO-** v. **glico-**.
- GLUCOCORTICÓID**, *glucocorticoizi* s.m. (fr. *glucocorticoïde*) Hormon secretat de glanda cortico-suprarenală, care reglează metabolismul glucidelor, lipidelor, protidelor și al apei.
- GLUCOMETRÍE** s.f. (fr. *glucométrie*) Dozare a glucozei în mustul strugurilor sau în derivatele acestuia.
- GLUCOMÉTRU**, *glucometre* s.n. (fr. *glucomètre*) Glucometru.
- GLUCONÁT**, *gluconafi* s.m. (fr. *gluconate*) Sare a acidului gluconic.
- GLUCÓNIC**, *gluconici* adj. (fr. *gluconique*) Acid gluconic = acid obținut din glucoză, folosit în medicină.
- GLUCÓZĂ** s.f. (fr. *glucose*) Substanță zaharoasă prezentă în miere, în struguri etc., care se obține și industrial.
- GLUCOZÍDĂ**, *glucozide* s.f. (fr. *glucoside*) Nume generic dat compușilor glucozei din plante; glicozidă.
- GLÚMĂ**, *glume* s.f. (fr. *glume*) Bractee membranoasă situată la baza spicului gramineelor.
- GLUMÉLĂ**, *glumele* s.f. (fr. *glumelle*) Fiecare dintre cele două bractee care acoperă fiorea spicului gramineelor.
- GLUTAMÍNĂ**, *glutamine* s.f. (fr. *glutamine*) Substanță din unele plante, din unele țesuturi și din sânge cu rol important în metabolismul celular.
- GLUTEÍNĂ**, *gluteine* s.f. (fr. *glutéine*) Proteină din cereale care intră în structura glutenului.
- GLUTÉN** s.n. (fr., lat. *gluten*) Proteină vegetală vâscoasă, elastică și moale care, împreună cu amidonul, se află în boabele și în făina cerealelor.
- GLUTINÓS**, -OÁSĂ, *glutinoși*, -oase adj. (fr. *glutineux*) Care are natura glutenului, care conține gluten; cleios, vâscos.
- GLUTÓN**, *glutoni* s.m. (fr. *glouton*) Mamifer carnivor masiv, cu blană brună-deschis și coadă scurtă, din regiunile arctice.
- GNAIS**, *gnaisuri* s.n. (germ. *Gneiss*, fr. *gneiss*) Rocă metamorfică formată din cristale de mică, feldspat și cuarț.
- GNATOSTÓM**, *gnatostomi* s.m. (germ. *Gnathostomen*, engl. *gnathostoms*) (La pl.) Subîncrengătură de vertebrate cu gură și fălci mobile; (și la sg.) vertebrat din această subîncrengătură.
- GNETÁLĂ**, *gnetale* s.f. (fr. *gnétale*) (La pl.) Ordin de plante din care fac parte lianele tropicale; (și la sg.) plantă care face parte din acest ordin.
- GNOM¹**, *gnomi* s.m. (fr. *gnome*) Spirit subpământean reprezentat de tradiția talmudică și de cabala iudaică în chip de pitic; spiriduș care păzește minele de aur.
- GNOM²**, *gnome* s.n. (it. *gnome*) (Livr.) Sentință (2), maximă; cugetare, motto.

- GNÓMIC**, -Ă, *gnomici*, -ce adj. (fr. *gnomique*)
1. (Despre scrieri) Care conține maxime, sentințe și reflecții morale. 2. (Gram.) *Prezent gnomic* = prezent care redă o acțiune în formă generală (ca în maxime, în teoreme etc.) sau care se îndeplinește indiferent de timp. *Poeți gnomici* = poeți antici greci, autori de opere gnomiche (1).
- GNOMOLOGÍE**, *gnomologii* s.f. (fr. *gnomologie*) (Livr.) Culegere de sentințe, de maxime.
- GNOMÓN**, *gnomoane* s.n. (fr. *gnomon*) Cadran solar orizontal, folosit din Antichitate.
- GNOMONICĂ** s.f. (fr. *gnomonique*) Tehnică de construire a cadranelor solare.
- GNOSEOLÓGIC**, -Ă, *gnoseologici*, -ce adj. (de la *gnoseologie*, cf. germ. *gnoseologisch*, fr. *gnoséologique*) Referitor la gnoseologie.
- GNOSEOLOGÍE** s.f. (germ. *Gnoseologie*) Partea filosofiei care studiază procesul cunoașterii; teoria cunoașterii.
- GNÓSTIC**, -Ă, *gnostici*, -ce s.m. și f., adj. (fr. *gnostique*) (Adept) al gnosticismului.
- GNOSTICÍSM** s.n. (fr. *gnosticisme*) Curent filosofico-religios care susține posibilitatea cunoașterii complete a naturii și a lui Dumnezeu.
- GNÓZĂ** s.f. (fr. *gnose*) 1. Cunoaștere bazată pe rațiune. 2. Doctrină a gnosticilor; filosofie a magilor.
- GNOZÍE** s.f. (fr. *gnosie*, engl. *gnosis*) Recunoaștere a obiectelor cu ajutorul organelor de simț.
- GNU**, *gnu* s.m. (fr. *gnu*) Antilopă africană de talie mare, brun-cenușie, cu un cap mare și coarne scurte, curbate înapoi.
- GOALKEEPER**, *goalkeeperi* s.m. (pr. *gólkipâr*; engl. *goalkeeper*) Portar, la fotbal.
- GOBELÉT**, *gobelete* s.n. (fr. *gobelet*) Vas de băut evazat, fără picior sau toarte, folosit în Antichitate.
- GOBLÉN**, *goblenuri* s.n. (n.pr. *Gobelins*) Broderie, cusătură artistică executată cu fire colorate, reprezentând o imagine plastică.
- GODÉTĂ**, *godete* s.f. (fr. *godet*) Vas mic în care se amestecă vopselele, folosit în pictură.
- GODÉU**, *godeuri* s.n. (fr. *godet*) 1. Cupă de elevator. 2. Recipient mic din material izolant, folosit în unele legături electrice. 3. Fald la o draperie, la o rochie etc.
- GODEVÍL**, *godeviluri* s.n. (engl. *go-devil*) Dispozitiv pentru curățarea interioară a țevilor (mai ales în exploatarea petroliere).
- GODIÁ**, *godiez* vb. I (fr. *godiller*) A văslui cu o singură ramă, făcând barca să înainteze în zigzag.
- GODÍE**, *godii* s.f. (fr. *godille*) Ramă lungă folosită la văslitul în zigzag.
- GODÍN**, *godinuri* s.n. (n.pr. *Godin*) Sobă (cilindrică) de fontă, întrebuințată la încălzit.
- GODRÓN**, *godroane* s.n. (fr. *godron*) Ornaament sub formă de proeminențe ovale alungite, orizontale, așezate pe un element de arhitectură, pe un vas etc.
- GODRONÁT**, -Ă, *godronați*, -te adj. (fr. *godronné*) Care conține godroane.
- GOELÁND**, *goelanzi* s.m. (fr. *goéland*) Pasăre palmipedă albă, cu aripi gri, care se hrănește cu peștișori; pescăruș.
- GOELÉTĂ**, *goelete* s.f. (fr. *goëlette*) Navă mică dotată cu vele ușoare și cu două până la șase catarge.
- GOFRÁ**, *gofrez* vb. I (fr. *gaufreter*) A imprima cute paralele și ondulate pe o țesătură, pe o hârtie etc.; a face un desen în relief (pe o țesătură).
- GOFRÁJ**, *gofraje* s.n. (fr. *gaufrage*) Ansamblu de cute paralele sau de desene în relief, imprimate pe o țesătură, pe o hârtie etc.
- GOFRÉU**, *gofreuri* s.n. (fr. *gaufre*) Ornaament alcătuit din adâncituri cu un contur pătrat, dispuse în șiruri paralele.
- GOL**, *goluri* s.n. (engl. *goal*) (În sport) Punct marcat prin introducerea mingii în poarta echipei adverse.
- GOLAVÉRÁJ**, *golaveraje* s.n. (engl. *goal-average*) Raport între golurile marcate și cele primite de o echipă, într-o competiție (la fotbal, la handbal etc.).
- GÓLDEN**, *goldeni* s.m. (fr., engl. *golden*) Varietate de măr zemos și parfumat, cu pieleță galbenă.
- GOLD-MEDALÍST**, -Ă, *gold-metalisti*, -ste s.m. și f. (engl. *gold-medallist*) Deținător al aurului olimpic.
- GÓLD-POINT** s.n. (engl. *gold-point*) Schimb valutar care, în lipsa măsurilor restrictive legale, face mai avantajoasă efectuarea încasărilor sau plăților internaționale cu aur.
- GÓLDSCHNIT** s.n. (pr. *gólđșnit*; germ. *Goldschnit*) Dungă aurită aplicată pe marginea unei cărți.
- GOLF¹**, *golfuli* s.n. (fr. *golfe*) Partea unui ocean, a unei mări sau a unui lac care pătrunde adânc în uscat.
- GOLF²** s.n. (engl., fr. *golf*) 1. Sport care constă în a introduce cu ajutorul crosei o minge mică în anumite găuri dispuse pe un teren accidentat. 2. *Pantaloni golf* = pantaloni largi, strânși sub genunchi.
- GOLGHÉTER**, *golgheteri* s.m. (engl. *goal-getter*) Sportiv care marchează cele mai multe goluri într-o competiție; scorer (1).
- GOLIÁRD**, *goliarzi* s.m. (fr. *goliard*) Poet medieval rătăcitor, de limbă latină; student, în Evul Mediu.
- GOLIÁRDIC**, -Ă, *goliardici*, -ce adj. (*goliarđ* + -ic, cf. fr. *goliardique*, it. *goliardico*) 1. Caracteristic

- goliardilor, de goliard. 2. *Beretă goliardică* = pălărie studentească specifică universităților medievale.
- GOLIARDIE** s.f. (fr. *goliardie*, it. *goliardia*) Spirit de goliard; libertinism; nonconformism.
- GOLIÁT**, *goliati* s.m. (fr. *goliath*) Bărbat cu o statură uriașă.
- GOMĂ¹**, *gome* s.f. (fr. *gomme*) 1. Nodul infecțios sau parazită care apare pe piele, în ficat, la bolnavii de sifilis, de tuberculoză etc. 2. Substanță vâscoasă și transparentă produsă de unele plante sau arbori sub acțiunea anumitor bacterii parazite.
- GOMĂ²** s.f. (cf. *gomă¹*) (Fam.) Eleganță pretențioasă, exagerată (în vestimentație); îngâmfare, snobism.
- GOMENÓL** s.n. (fr. *goménol*) Lichid vegetal uleios, incolor sau gălbui, folosit ca antiseptic (al căilor nazale).
- GOMÓS**, **-OÁSĂ**, *gomoși*, *-oase* s.m. și f., adj. (fr. *gommeux*) (Fam.) (Persoană) care se distinge printr-o eleganță excesivă; infumurat, pretențios (2).
- GONÁDĂ**, *gonade* s.f. (fr. *gonade*) Glandă sexuală (testicul sau ovar).
- GONADOTRÓP**, **-Ă**, *gonadotropi*, *-e* s.m., adj. (fr. *gonadotrope*) (Hormon secretat de hipofiză) care activează glandele sexuale.
- GONÁGRĂ** s.f. (germ. *Gonagra*) Acces gutos al articulației genunchiului.
- GONÁLGIC**, **-Ă**, *gonalgici*, *-ce* adj. (fr. *gonalgique*) Referitor la gonalgie.
- GONALGÍE** s.f. (fr. *gonalgie*) Durere de genunchi.
- GONARTRÍTĂ** s.f. (fr. *gonarthrite*) Inflamație a articulației genunchiului.
- GONARTRÓZĂ** s.f. (fr. *gonarthrose*) Artroză a articulației genunchiului.
- GONDOLÁ**, *gondolez* vb. I (fr. *gondoler*) 1. A bomba (un placaj, o tablă). 2. A se mișca asemenea undelor de apă.
- GONDÓLĂ**, *gondole* s.f. (it. *gondola*, fr. *gondole*) 1. Barcă lungă cu fund plat, cu prora și cu pupa ridicate, condusă cu o vâslă pe canalele Venetiei de un gondolier care stă în picioare. 2. Raft în formă de gondolă (1), folosit pentru mărfuri, într-un magazin cu autoservire. 3. *Gondolă de dirijabil* = nacelă.
- GONDOLÉTĂ**, *gondolete* s.f. (it. *gondoleta*) Gondolă mică.
- GONDOLIÉR**, *gondolieri* s.m. (it. *gondoliere*) Bărbat care conduce o gondolă (1).
- GONDOLIÉRĂ**, *gondoliere* s.f. (it. *gondoliera*) (Muz.) Barcarolă.
- GONFALÓN**, *gonfaloane* s.n. (fr. *gonfalon*, it. *gonfalone*) Steag de război în Evul Mediu cu stema suveranului și cu latura liberă despicată în trei sau în patru cozi; însemn pentru comune sau pentru magistraturi, în Italia medievală.
- GONFALONIÉR**, *gonfalonieri* s.m. (it. *gonfaloniere*, fr. *gonfalonier*) 1. Purtător de gonfalon. 2. Magistrat municipal în republicile italiene medievale.
- GONFLÁ**, *gonflez* vb. I (fr. *gonfler*) A (se) umfla; a-și mări volumul.
- GONFLÁBIL**, **-Ă**, *gonflabili*, *-e* adj. (*gonfla* + *-bil*, cf. fr. *gonflable*) (Despre obiecte cu pereți elastici sau plianți) Care se poate umfla.
- GONFLÁNT** s.n. (fr. *gonflant*) Substanță care, absorbită de un material coloidal, produce umflarea acestuia.
- GONFLÁRE**, *gonflări* s.f. (de la *gonfla*) (Livr.) Umflare.
- GONG**, *gonguri* s.n. (fr., engl. *gong*) Disc metalic suspendat care, lovit cu un ciocănel, produce un sunet de clopot, folosit ca semnal; sunet emis (ca semnal) de acest disc.
- GONGÓRIC**, **-Ă**, *gongorici*, *-ce* adj. (fr. *gongorique*) Specific gongorismului.
- GONGORÍSM** s.n. (fr. *gongorisme*) (Stil.) Cultism.
- GONGORÍST**, **-Ă**, *gongoriști*, *-ste* adj., s.m. și f. (fr. *gongoriste*) (Adept) al gongorismului.
- GONÍDIE**, *gonidii* s.f. (fr. *gonidies*) Algă ce trăiește în simbioză cu unele ciuperci, alcătuind împreună licheni.
- GÓNIO¹** s.n. (fr. *gonio*) *Instalație gonio* = instalație de radiorecepție sau radioemisie care permite determinarea poziției unei ambarcațiuni sau a unui avion.
- GONIO²**- (fr. *gonio-*, gr. *gonia*) Element de componente cu sensul de „unghi”, în cuvinte ca: *goniometrie*, *goniometru*.
- GONIOMÉTRIC**, **-Ă**, *goniometrici*, *-ce* adj. (fr. *goniométrique*) Referitor la goniometrie.
- GONIOMETRÍE** s.f. (fr. *goniometrie*) Disciplină care studiază unghiurile și mărimea acestora.
- GONIOMÉTRU**, *goniometre* s.n. (fr. *goniometre*) Instrument topografic folosit pentru ridicarea planurilor și pentru măsurarea unghiurilor terestre.
- GONO-** (fr. *gono-*, gr. *gonos*) Element de compunere cu sensul de „sămânță”, în cuvinte ca: *gonococ*, *gonocorism*.
- GONOCÍT**, *gonocite* s.n. (engl. *gonocyte*) Celulă germinală.
- GONOCÓC**, *gonococi* s.m. (fr. *gonocoque*) Microb patogen specific blenoragiei.
- GONORÉE** s.f. (fr. *gonorrhée*) (Med.) Blenoragie.

- GORDIÁN**, *gordiene* adj. (fr. [*nœud*] *gordien*) *Nod gordian* = obstacol, situație complicată, greu de rezolvat. *A tăia nodul gordian* = a rezolva rapid o problemă, o dificultate.
- GORGONĂ**, *gorgone* s.f. (lat. *Gorgona*, fr. *gorgone*) Monstru din mitologia greacă, imaginat ca o femeie cu șerpi în loc de păr; ornament de arhitectură prezentând capul unui astfel de monstru.
- GORILĂ**, *gorile* s.f. (fr. *gorille*) 1. Maimuță antropoidă mare, din pădurile Africii ecuatoriale. 2. (Peior.) Persoană instruită să asigure securitatea cuiva; bodyguard.
- GÓSPEL**, *gospeluri* s.n. (engl. *gospel*) Muzica religioasă a negrilor, înrudită cu bluesul și cu jazzul.
- GÓTIC**, -Ă, *gotici*, -ce adj. (fr. *gothique*, lat. *gothicus*) 1. Al goților, referitor la goți. 2. *Stil gotic* = stil arhitectonic caracterizat prin forme verticale și zvelte, cu bolți și arcuri ogivale, răspândit în Europa, în sec. XII–XVI. *Scriere gotică* sau *litere gotice* = scriere cu forme colțuroase, folosită în Evul Mediu, în apusul Europei și în Germania, până în sec. al XX-lea.
- GRÁBEN**, *grabene* s.n. (germ. *Graben*, fr. *graben*) Compartiment denivelat și alungit al scoarței terestre, scufundat între două falii paralele; fosă tectonică.
- GRACÍL**, -Ă, *gracili*, -e adj. (fr., it. *gracile*) Care are o structură fizică delicată; fragil (2); plâpând, firav.
- GRACILITÁTE** s.f. (fr. *gracilité*) Caracterul a ceea ce este gracil; fragilitate, delicatețe.
- GRAD**, *grade* s.n. (fr. *grade*, lat. *gradus*, germ. *Grad*) 1. Unitate de măsură pentru temperatură, presiune, densitate etc. 2. Unitate de măsură pentru unghiuri. 3. Treaptă, nivel, stadiu (al unei situații, stări etc.). 4. Funcție (2), rang (1), clasă (2). 5. Fiecare dintre diviziunile în care se împarte un sistem sau o scară de măsură. 6. Exponentul cel mai mare al necunoscutului unei ecuații. 7. *În ultimul grad* = în stadiul cel mai avansat, cel mai grav. *Grad de rudenie* = raport de apropiere între rude.
- GRADÁ**, *gradez* vb. I (*grad* + -a, cf. fr. *grader*) 1. A diviza în grade (o scară de măsură, un instrument). 2. A nuanța (2); a gradua. 3. *A grada o pedeapsă* = a fixa o pedeapsă în funcție de gravitatea culpei.
- GRADÁT¹**, *gradați* s.m. (fr. *gradé*) Militar cu grad inferior celui de ofițer.
- GRADÁT²**, -Ă, *gradați*, -te adj. (de la *grada*) 1. (Despre aparate, instrumente etc.) Divizat în grade (5). 2. Treptat, procesual (2), progresiv, succesiv.
- GRADÁȚIE**, *gradații* s.f. (fr. *gradation*, lat. *gradatio*) 1. Totalitatea diviziunilor de pe scara gradată a unui aparat, a unui instrument de măsură etc. 2. Creștere sau descreștere treptată, succesivă. 3. Treaptă de încadrare a unui salariat; spor salarial.
- GRÁDEL** s.n. (germ. *Gradel*) Țesătură de bumbac subțire, albă, cu dungi longitudinale, folosită pentru lenjerie (bărbătească).
- GRADÉN**, *gradene* s.n. (fr. *gradin*) 1. Treaptă înaltă, aflată la baza unui edificiu. 2. Fiecare dintre treptele cu scaune sau cu bănci dintr-un amfiteatru, dintr-un stadion etc.
- GRADIÉNT**, *gradienți* s.m. (fr. *gradient*) Mărimă care indică variația presiunii barometrice sau a temperaturii în anumite condiții.
- GRADIÉR**, *gradiere* s.n. (germ. *Gradierwerk*) Turm de răcire a apei dintr-o instalație energetică.
- GRADÍNĂ**, *gradine* s.f. (it. *gradina*) Daltă specială de oțel, folosită la cioplirea elementelor de construcție decorative.
- GRADUÁ**, *gradez* vb. I (fr. *grader*) A grada (2), a mări sau a micșora treptat.
- GRADUÁL¹**, *graduale* s.n. (it., lat. *graduale*) Cânt gregorian în liturghia catolică; carte de cântec liturgice, la catolici.
- GRADUÁL²**, -Ă, *graduali*, -e adj. (fr. *graduel*) Care crește sau scade treptat.
- GRAF¹**, *grafi* s.m. (germ. *Graf*) Conte (german).
- GRAF²**, *grafuri* s.n. (fr. *graphie*, engl. *graph*) 1. (Mat.) Ansamblu de două mulțimi disjuncte între care s-a stabilit o corespondență. 2. *Teoria grafelor* = disciplină care studiază proprietățile topologice ale structurii grafelor² (1).
- GRAFÉM**, *grafeme* s.n. (fr. *graphème*) Literă (1).
- GRAFFÍTI** s.n. pl. (fr. *graffiti*) Inscripții și desene zgâriate pe ziduri, pereți etc.; măzgălituri.
- GRÁFIC**, -Ă, *grafici*, -ce (fr. *graphique*) 1. S.n. Curbă care redă variațiile unei mărimi; diagramă (3). 2. S.f. Arta reprezentării obiectelor prin linii și figuri făcute cu creionul, cu cărbunele sau cu penița. 3. Adj. Referitor la reprezentarea prin desen (puncte, linii etc.). 4. Adj. Scris, desenat, tipărit.
- GRAFICIÁN**, -Ă, *graficieni*, -e s.m. și f. (*grafic[ă] + -ian*) Persoană care se ocupă cu grafica (2).
- GRAFÍE**, *grafii* s.f. (fr. *graphie*) 1. Scriere; felul de a scrie al cuiva; scris. 2. Linie specifică a unui desen, caracteristică pentru desenator.
- GRAFÍSM** s.n. (fr. *graphisme*) 1. Felul de a scrie al cuiva, din punct de vedere grafologic. 2. Modul de a desena al unui artist; tendință de a acorda atenție elementelor grafice într-o operă de artă.
- GRAFÍT** s.n. (fr. *graphite*) Carbon cristalizat natural sau artificial, de culoare cenușie-închis, cu luciu

- metalic, folosit la fabricarea minelor de creion, a creuzetelor refractare etc.; plumbagină (1).
- GRAFÍTIC**, -Ă, *grafitici*, -ce adj. (fr. *graphitique*) Care conține grafit.
- GRAFITIZĂ**, *grafitizez* vb. I (*grafit* + -iza, cf. germ. *graphitieren*) A separa grafitul din fontă prin cristalizarea acestuia.
- GRAFITOS**, -OĂȘĂ, *grafitoși*, -oase adj. (fr. *graphiteux*) Care conține grafit, care are aspect de grafit.
- GRAFO-** (fr. *grapho-*, gr. *graphein*) Element de compunere cu sensul de „(de) scriere”, în cuvinte ca: *grafofobie*, *grafomanie*.
- GRAFOFÓB**, -Ă, *grafofobi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *graphophobe*) (Suferind) de grafofobie.
- GRAFOFOBIE** s.f. (fr. *graphophobie*) Teamă patologică de a scrie.
- GRAFOFÓN**, *grafofoane* s.n. (fr. *graphophone*) Fonograf care reproduce muzică, vocea omenească etc. de pe cilindrul pe care a fost imprimată.
- GRAFOLÓG**, -Ă, *grafologi*, -ge s.m. și f. (fr. *graphologie*) Persoană specializată în grafologie.
- GRAFOLÓGIC**, -Ă, *grafologici*, -ce adj. (fr. *graphologique*) Referitor la grafologie, al grafologiei.
- GRAFOLOGIE** s.f. (fr. *graphologie*) Studiul particularităților scrisului cuiva, cu scopul de a identifica unele trăsături de caracter, autenticitatea unor acte etc.
- GRAFOMÁN**, -Ă, *grafomani*, -e adj., s.m. și f. (fr. *graphomane*) (Persoană) care manifestă o tendință patologică de a scrie mult și fără rost; reclamagiu.
- GRAFOMÁNIE** s.f. (fr. *graphomanie*) Nevoie patologică de a scrie mult și fără rost; graforee.
- GRAFOMETRIE** s.f. (fr. *graphométrie*) Studiul comparativ al grafiilor și al grafismelor (pentru a identifica scrisul cuiva).
- GRAFOMÉTRU**, *grafometre* s.n. (fr. *graphomètre*) Instrument topografic folosit pentru măsurarea unghiurilor de pe teren, pentru ridicarea planurilor.
- GRAFORÉE** s.f. (fr. *graphorrhée*) Grafomanie.
- GRAFOSPÁSM**, *grafospasme* s.n. (engl. *graphospasm*) Spasm al musculaturii antebrațului și al mâinii, apărut în timpul scrisului; crampa scriitorului.
- GRAFOTERAPIE** s.f. (fr. *graphothérapie*) Psihoterapie bazată pe exerciții de scriere.
- GRÁF-PLOTTER**, *graf-plottere* s.n. (pr. *gráfplotár*; engl. *graph-plotter*) (Inform.) Dispozitiv periferic care poate genera o imagine grafică pe un suport material; plotter.
- GRAHÁM** s.n. (germ. *Graham[brot]*) *Pâine de Graham* = pâine dietetică fără sare, preparată din făină integrală.
- GRÁIFER**, *grafere* s.n. (germ. *Greifer*) 1. Piesă care prinde și deplasează ața, la mașina de cusut. 2. Benă (2) prevăzută cu un cablu.
- GRAM**, *grame* s.n. (fr. *gramme*) Unitate de măsură pentru masă, egală cu a mia parte dintr-un kilogram.
- GRAMÁJ**, *gramaje* s.n. (fr. *grammage*) Greutate exprimată în grame.
- GRAMATICÁL**, -Ă, *gramaticali*, -e adj. (fr. *grammatical*, lat. *grammaticalis*) Care se referă la gramatică, de gramatică; conform regulilor gramaticii.
- GRAMATICALIZĂ**, *gramaticalizez* vb. I (fr. *grammaticaliser*) A transforma o unitate lexicală într-un instrument gramatical.
- GRAMÁTICĂ**, *gramatici* s.f. (lat. *grammatica*) Ramură a lingvisticii care se ocupă de studiul modificării formelor cuvintelor și al combinării acestora în propoziții și în fraze; structura morfologică și sintactică a unei limbi; manual care cuprinde reguli gramaticale.
- GRAMATICIÁN**, -Ă, *gramaticieni*, -e s.m. și f. (*gramatică* + -ian, cf. fr. *grammairien*) Specialist în (studii de) gramatică; autor de gramatici.
- GRAMINÉE**, *graminee* s.f. (fr. *graminée*) (La pl.) Familie de plante cu inflorescență în formă de spic și cu tulpină păioasă; (și la sg.) plantă care face parte din această familie.
- GRAMOFÓN**, *gramofoane* s.n. (fr. *gramophone*, germ. *Grammophon*) Aparat folosit pentru reproducerea sunetului imprimat pe o placă, dotat cu o doză de redare prevăzută cu ac și cu pâlnie de rezonanță.
- GRAMÓLÁ**, *gramole* s.f. (it. *gramola*) Dispozitiv folosit pentru frământarea mecanizată a aluatului.
- GRANÁT¹**, *granate* s.n. (germ. *Granat*) Piatră naturală semiprețioasă sticloasă, roșie-brună, galbenă, verde sau neagră.
- GRANÁT²**, *granați* s.m. (it. *granato*) Plantă aromatică ale cărei flori sunt albe și galbene.
- GRÁNDE**, *granzi* s.m. (sp. *grande*) Nobil spaniol.
- GRANDÉE**, *grandee* s.f. (engl. *grandee*) Parâmă cusută pe marginea unei vele.
- GRAND-GUIGNÓL** s.n. (pr. *granghiniól*; fr. *Grand-Guignol*) Teatru de marionete.
- GRANDILOCVÉNT**, -Ă, *grandilocvenți*, -te adj. (fr. *grandiloquent*) (Despre stil, exprimare etc.) Afectat, bombastic, pompos (2), emfatic.
- GRANDILOCVÉNȚĂ** s.f. (fr. *grandiloquence*) Exprimare pompoasă, emfatică; stil bombastic.
- GRANDIÓS**, -OĂȘĂ, *grandioși*, -oase adj. (fr. *grandiose*, it. *grandioso*) Măreț, magnific, monumental, maiestuos, impozant (prin proporții).

- GRANDOÁRE**, *grandori* s.f. (fr. *grandeur*) Măreție, magnificență, splendoare (1); maiestate (3).
- GRANDOMÁN**, -Ă, *grandomani*, -e s.m. și f. (de la *grandomanie*) Persoană care suferă de grandomanie; megaloman (1), îngâmfat.
- GRANDOMANIE** s.f. (*grando[are] + manie*) Mania de a se considera ceva mai valoros, mai important decât este în realitate; megalomanic (1).
- GRÁNIC**, *granice* s.n. (germ. *Kranich*) 1. Bigă folosită pe șleपुरi. 2. Macara folosită pentru deplasarea pe verticală a unor greutateți; troliu.
- GRANIFÉR**, -Ă, *graniferi*, -e adj. (fr. *granifère*) Care poartă, produce semințe.
- GRANÍT**, *granituri* s.n. (fr. *granite*) Rocă eruptivă dură, alcătuită din sisturi cristaline de feldspat, cuarț și mică.
- GRANÍTA**, *granita* s.f. (it. *granita*) Suc de fructe servit cu bucăți de gheață.
- GRANÍTIC**, -Ă, *granitici*, -ce adj. (fr. *granitique*) Făcut din granit, care are natura și duritatea granitului.
- GRANITIZÁRE**, *granitizări* s.f. (cf. fr. *granitisation*) Formare a rocilor granitice.
- GRANIVÓR**, -Ă, *granivori*, -e adj. (fr. *granivore*) (Despre păsări, animale) Care se hrănește cu semințe.
- GRANODIORÍT**, *granodiorite* s.n. (fr. *granodiorite*) Rocă intermediară între granit și diorit, utilizată ca piatră de pavaj și în construcții.
- GRANT**, *granturi* s.n. (pr. *grant*; engl. *grant*) Sumă de bani acordată pentru un anumit program sau proiect în diferite domenii de activitate.
- GRANULÁ**, *granulez* vb. I (fr. *granuler*) A sfărâma în granule un material compact sau pulverulent.
- GRANULÁR**, -Ă, *granulari*, -e adj. (fr. *granulaire*) Format din granule mici; cu granule; granulos (1).
- GRANULÁT**, -Ă, *granulați*, -te adj. (de la *granula*, cf. fr. *granulé*) Care prezintă granulații; în formă de granule.
- GRANULATÓR**, *granulatoare* s.n. (fr. *granulateur*) Concasor pentru sfărâmarea materialelor dure în granule.
- GRANULÁȚIE**, *granulații* s.f. (fr. *granulation*) 1. Structură formată din granule. 2. Nodozitate mică, mai ales de origine tuberculoasă.
- GRANŪLĂ**, *granule* s.f. (fr. *granule*) 1. Particulă solidă din componența unui corp eterogen sau rezultată din sfărâmarea, tăierea etc. a unui corp solid. 2. Pilulă care conține substanțe medicamentoase, administrată pe cale orală.
- GRANULIE** s.f. (fr. *granulie*) Formă gravă de tuberculoză, caracterizată prin granulații (2) în plămâni; tifobaciloză; tuberculoză miliară.
- GRANULÍT** s.n. (fr. *granulite*) 1. Rocă cristalină eruptivă, asemănătoare gnaisului. 2. Argilă artificială expandată, folosită ca material de construcție; gravelit.
- GRANULOCÍT**, *granulocite* s.n. (fr. *granulocyte*) Leucocit cu mai multe nuclee.
- GRANULOCITÁR**, -Ă, *granulocitari*, -e adj. (fr. *granulocitaire*) Care are granulocite.
- GRANULOCITÓZĂ**, *granulocitoze* s.f. (fr. *granulocytose*) Creștere anormală a numărului de granulocite din sânge.
- GRANULÓM**, *granuloame* s.n. (fr. *granulome*) Tumoră mică într-un țesut organic apărută ca urmare a unui proces inflamator (sifilis, tuberculoză etc.); țesut inflamator la rădăcina unui dinte.
- GRANULOMATÓS**, -OÁSĂ, *granulomatoși*, -oase adj. (fr. *granulomateux*) Care are natura unui granulom.
- GRANULOMÉTRIC**, -Ă, *granulometrici*, -ce adj. (fr. *granulométrique*) Referitor la granulometric.
- GRANULOMETRÍE** s.f. (fr. *granulométrie*) Măsurare a dimensiunilor și studiul repartiției statistice, în funcție de mărime, a elementelor unei substanțe pulverulente.
- GRANULOMÉTRU**, *granulometre* s.n. (fr. *granulomètre*) Instrument folosit pentru determinarea granulozității mineralelor.
- GRANULOPENÍE** s.f. (fr. *granulopénie*) Scădere a numărului de granulocite din sânge.
- GRANULÓS**, -OÁSĂ, *granuloși*, -oase adj. (fr. *granuleux*) 1. Divizat în granule mici; granular. 2. Care prezintă granulații (2).
- GRANULOZITÁTE**, *granulozități* s.f. (fr. *granulosité*) Structura unui material mineral granular din punctul de vedere al mărimii granulelor care îl compun.
- GRÁPĂ**, *grape* s.f. (fr. *grappe*) Inflorescență în formă de ciorchine.
- GRAPÍNĂ**, *grapine* s.f. (fr. *grappin*) 1. Ancoră mică cu patru brațe. 2. Graifer (2) cu care se ridică piesele mai grele.
- GRASEIÁ**, *graseiez* vb. I (fr. *grasseyer*) A pronunța sunetul *r* uvular sau velar, asemenea francezilor.
- GRATÁJ**, *grataje* s.n. (fr. *grattage*) Zgâriere (cu unghiile proprii); scărpinătură; răzuire.
- GRATÉN**, *gratene* s.n. (fr. *gratin*) 1. Preparat culinar dat prin pesmet sau prin cașcaval ras și copt în

- cupator. 2. Vas de faianță rezistent la foc, folosit pentru copt un graten (1).
- GRATIFICĂ**, *gratific* vb. I (fr. *gratifier*, lat. *gratificare*) A da cuiva o gratificație, a acorda o favoare, o recompensă; (fig.) a atribui cuiva ceva.
- GRATIFICĂȚIE**, *gratificații* s.f. (fr. *gratification*, lat. *gratificatio*) Sumă, premiu acordat peste salariu sau peste retribuție; recompensă, bonus, primă (1).
- GRATINĂ**, *gratinez* vb. I (fr. *gratiner*) A prepara un graten (1).
- GRĂTIS** adj. invar., adv. (fr., lat. *gratis*) 1. (Care este) fără plată, pe nimic, gratuit. 2. *Pe gratis* = fără plată; (fig.) în mod nejustificat.
- GRATITUDINE**, *gratitudini* s.f. (fr. *gratitude*, lat. *gratitudo*, -inis) Recunoștință.
- GRATUIT**, -Ă, *gratuiți*, -te adj. (fr. *gratuit*, lat. *gratuitus*) Gratis (1); (fig.) inutil, nejustificat, fără temei.
- GRATUITĂȚE**, *gratuități* s.f. (fr. *gratuité*, lat. *gratuitas*, -atis) 1. Ceea ce se oferă gratuit. 2. (Fig.) Inutilitate a unei afirmații, a unei acțiuni etc.; (la pl.) fapte, atitudini inutile, nejustificate.
- GRATULĂ**, *gratulez* vb. I (lat. *gratulari*, it. *gratulare*) A (se) felicita.
- GRATULĂȚIE**, *gratulații* s.f. (lat. *gratulatio*) Felicitare (1); gratulare.
- GRAȚIĂ**, *grațiez* vb. I (fr. *gracier*, cf. it. *graziare*) A suspenda (parțial sau total) executarea pedepsei unui condamnat.
- GRĂȚIE**, *grații* s.f. (lat. *gratia*, it. *grazia*) 1. Drăgălășenic, finețe (1), gingășie, grațiozitate, eleganță în mișcări, în atitudine etc. 2. (La pl.) Farnece, nuri. 3. Har. 4. Bunăvoință, favoare (1). 5. (Cu valoare de prepoziție) Datorită, mulțumită (cuiva sau a ceva). 6. *Lovitură de grație* = lovitură mortală. *A intra în grațiile cuiva* = a câștiga încrederea, bunăvoința cuiva. *Anul de grație...* = formulă emfatică pentru a indica un an calendaristic din era creștină.
- GRAȚIOS**, -OĂSĂ, *grațioși*, -oase adj. (lat. *gratiosus*, it. *grazioso*) Plin de grație, de gingășie, de farmec; delicat (1); zvelt (1).
- GRAȚIOZITĂȚE**, *grațiozități* s.f. (lat. *gratiositas*, -atis, it. *graziosità*) Bunăvoință politicoasă; amabilitate (1); grație (1); (la pl.) vorbe, fapte pline de afecțiune; mofluri, nazuri.
- GRAV**, -Ă, *gravi*, -e adj. (fr. *grave*, lat. *gravis*) 1. Care poate avea urmări serioase. 2. Periculos, primejdios, care poate cauza moarte. 3. Foarte serios, sever; solemn (2). 4. (Despre sunete) Profund (1), adânc.
5. *Accent grav* = accent oblic pus pe vocale, de la stânga la dreapta, în unele limbi.
- GRAVĂ**, *gravez* vb. I (fr. *graver*) A săpa în piatră, în lemn, în metal etc. ornamente, litere pentru a obține un clișeu grafic; (fig.) a întipări în memorie.
- GRAVELĂ**, *gravele* s.f. (fr. *gravelle*) Litiază urinară.
- GRAVELÎT** s.n. (cf. engl. *gravel*) Granulit (2).
- GRAVIDĂ**, *gravide* adj., s.f. (lat. *gravidă*, fr. *gravide*) (Femeie) care poartă un fetus în uter; (femeie) însărcinată.
- GRAVIDIE** s.f. (fr. *gravidie*) Graviditate.
- GRAVIDISM** s.n. (it. *gravidismo*) Totalitatea simptomelor care însoțesc graviditatea.
- GRAVIDITĂȚE** s.f. (lat. *graviditas*, -atis, fr. *gravidité*) Starea femeii gravide; stare de sarcină; gravidie, gestație (1).
- GRAVIFIC**, -Ă, *gravifici*, -ce adj. (fr. *gravifique*) Referitor la gravitație; gravitațional.
- GRAVIMÉTRIC**, -Ă, *gravimetrici*, -ce adj. (fr. *gravimétrique*) Referitor la gravimetrie.
- GRAVIMETRÍE** s.f. (fr. *gravimétrie*, germ. *Gravimetrie*) 1. Măsurare a intensității gravitației. 2. Analiză chimică de măsurare a cantității unui element dintr-un amestec.
- GRAVIMÉTRU**, *gravimetre* s.n. (fr. *gravimètre*) Instrument de precizie, folosit pentru măsurarea accelerației gravitației.
- GRAVITĂ**, *gravitez* vb. I (fr. *gravier*) 1. A se mișca în câmpul de gravitație al altui corp. 2. (Fig.) A evolua, a trăi în jurul sau în vecinătatea (și sub influența) cuiva ori a ceva.
- GRAVITĂȚE** s.f. (fr. *gravité*, lat. *gravitas*, -atis) 1. Însușirea de a fi grav; stare gravă. 2. Demnitate (1), seriozitate (1). 3. Gravitație.
- GRAVITĂȚIE** s.f. (fr. *gravitation*) Forța de atracție reciprocă a corpurilor; atracție universală; gravitate (3).
- GRAVITAȚIONAL**, -Ă, *gravitaționali*, -e adj. (fr. *gravitationnel*) Referitor la gravitație, de gravitație; gravific.
- GRAVITÓN**, *gravitoni* s.m. (engl. *graviton*) Particula ipotetică reprezentând o cantitate a câmpului de gravitație.
- GRAVÓR**, *gravori* s.m. (fr. *graveur*) Specialist în arta și în tehnica gravurii.
- GRAVURĂ**, *gravuri* s.f. (fr. *gravure*) 1. Gravare. 2. Grafică în care imaginea este obținută prin reproducerea ei după placa pe care a fost gravat desenul (în adâncime sau în relief); litografie. 3. Arta sau meseria gravonului. 4. Stampă, imagine (1).

- GRAZIOSO** adv. (pr. *graziózo*; it. *grazioso*) (Muz.)
Cu grație, cu ușurință; elegant.
- GREĂ**, *grez* vb. I (fr. *gréer*) A dota o navă cu grementul necesar.
- GREC**, -EĂCĂ, *greci* (lat. *Graecus*) 1. Adj., s.m. (Bărbat) din Grecia. 2. S.f. Limbă indo-europeană vorbită în Grecia.
- GRECISM**, *grecisme* s.n. (fr. *grécisme*) Împrumut lingvistic neasimilat din limba greacă.
- GRECIZĂ**, *grecizez* vb. I (*grec* + *-iza*, cf. fr. *greciser*) A face să-și însușească sau a-și însuși limba, obiceiurile etc. ale grecilor; a da formă grecească unor cuvinte din altă limbă; a (se) asimila grecilor.
- GRÉCO-CATÓLIC**, -Ă, *greco-catolici*, -ce adj., s.m. și f. (*grec* + *catolic*) (Adept) al Bisericii Unite; uniât.
- GRÉCO-LATÍN**, -Ă, *greco-latini*, -e adj. (fr. *gréco-latin*) Care este comun culturii clasice grecești și latine.
- GRECOMÁN**, *grecomani* s.m. (de la *grecomanie*, cf. fr. *grécomane*) (Peior.) Adept, admirator fanatic al grecilor.
- GRECOMANIE** s.f. (fr. *grécomanie*) Mania de a imita obiceiurile și limba grecilor.
- GRÉCO-ROMÁN**, -Ă, *greco-romani*, -e adj. (fr. *gréco-romain*) 1. Care aparține Greciei antice și Imperiului Roman, referitor la Grecia antică și la Imperiul Roman; comun vechilor greci și vechilor romani. 2. *Lupte greco-romane* = lupte în care sunt aplicate procedeele tehnice reglementare numai de la centură în sus.
- GRÉDER**, *grédere* s.n. (engl. *grader*) Mașină rutieră folosită pentru întreținerea și nivelarea drumurilor.
- GREEMENT**, *greemente* s.n. (fr. *gréement*) Ansamblu de catarge, de vele și parâme ale unei nave sau ale unei ambarcațiuni cu pânze.
- GREEN** s.n. (pr. *grin*; engl. *green*) Peluză cu gazon, folosită pentru tenis (1) sau pentru golf² (1).
- GRAFĂ**, *grezez* vb. I (fr. *greffer*) 1. A transplanta un țesut sau un organ. 2. (Fig.) A introduce, a insera.
- GRÉFĂ¹**, *greze* s.f. (fr. *greffe*) Secretariatul unei instanțe judiciare, condus de un greșier.
- GRÉFĂ²**, *greze* s.f. (fr. *greffe*) 1. Fragment de țesut (picle, os, vase, nervi) sau organ transplantat dintr-o parte în alta a corpului aceluiași individ ori de la un organism la altul; grefon, transplant. 2. Intervenție chirurgicală de refacere a unui țesut sau a unui organ cu o grefă² (1); plastie.
- GREFIÉR**, -Ă, *greșieri*, -e s.m. și f. (fr. *greffier*) Funcționar judecătoresc care înregistrează debaterile instanței, redactează hotărârile, întocmește, păstrează și comunică actele de procedură.
- GRÉFÓN**, *grefoane* s.n. (fr. *greffon*) Grefă² (1), transplant.
- GREGĂR**, -Ă, *gregari*, -e adj. (fr. *grégaire*, lat. *gregarius*) 1. Care trăiește sau se dezvoltă în grup. 2. *Spirit* (sau *instinct*) *gregar* = supunere oarbă, lipsită de discernământ în fața unei hotărâri majoritare; *regarism*.
- GREGARISM** s.n. (fr. *grégarisme*) 1. Tendința unor animale de a trăi în grup. 2. (Fig.) Instinct, spirit *regar*.
- GREGORIÁN**, *gregoriene* adj. (fr. *grégorien*) *Calendar gregorian* = calendar instituit de papa Grigore al XIII-lea în anul 1582, adoptat de țări ale Europei (de România, în anul 1919). *Cânt gregorian* = cânt liturgic folosit în Biserica Romano-Catolică, reglementat în sec. al VII-lea de papa Grigore I.
- GREJ** (fr. *grège*) 1. S.n. Fir de mătase naturală neprelucrată. 2. Adj. invar. (Despre mătase) Care are culoare naturală (bej-închis).
- GREMIÁL**, *gremiale* s.n. (fr. *gremial*) Bucata de stofă pusă pe genunchii unui prelat catolic când stă pe scaun, în timpul slujbei.
- GREN**, *grenuri* s.n. (fr. *grain [de vent]*) Vânt temporar violent, însoțit uneori de ploaie și de zăpadă, furtună locală.
- GRENÁ** (fr. *grenat*) 1. Adj. invar. De culoare roșu-închis. 2. S.n. Culoare grenă (1).
- GRENÁDĂ**, *grenade* s.f. (fr. *grenade*, cf. it. *granate*, germ. *Granate*) 1. Proiectil ușor (explozibil, incendiar, fumigen sau lacrimogen) care se aruncă cu mâna ori cu un dispozitiv. 2. Obiect de formă unei grenade (1), folosit în atletism; (p. ext.) probă athletică practică cu acest obiect.
- GRENADIÉR**, *grenadieri* s.m. (fr. *grenadier*, cf. germ. *Grenadier*) 1. Infanterist care arunca grenade. 2. Soldat care făcea parte din corpul de elită al unei armate, în unele țări.
- GRENADÍNĂ**, *grenadine* s.f. (fr. *grenadine*) Fir rezistent de mătase naturală, folosit la dantele și la franjuri; țesătură subțire și transparentă, de bumbac, de mătase, din care se fac rochii de vară, perdele etc.
- GREP**, *gropuri* s.n. (abr. de la *grefruit*) Grefruit.
- GRÉPFRUT**, *greffruituri* s.n. (engl., fr. *grape-fruit*) Fruct galben mai mare decât portocala, cu gust acrișor-amărui, produs de un arbore subtropical; *gref*.
- GRESÁ**, *gresez* vb. I (fr. *graisser*) A unge piesele unui mecanism pentru a-i reduce frecarea, uzura și temperatura.
- GRESÁJ**, *gresaje* s.n. (fr. *graisse*) Gresare; unger.
- GRESÓR**, (1) *gresoare*, (2) *gresori* (fr. *graisseur*) 1. S.n. Dispozitiv folosit la gresare. 2. S.m. Muncitor care execută operații de gresare.

- GREVĂ**, *grevez* vb. I (fr. *grever*) 1. A încărca o proprietate cu ipotecă, un buget cu cheltuieli. 2. (Fig.) A împovăra.
- GRÉVĂ**, *greve* s.f. (fr. *grève*) 1. Încetare organizată (parțială sau totală) a lucrului, în vederea obținerii unor revendicări profesionale, materiale etc. 2. *Greva foamei* = refuzul hranei în semn de protest pentru ceva. *Grevă japoneză* = grevă simbolică, fără încetarea lucrului (greviștii poartă o brasardă albă în semn de protest).
- GRÉVIST**, -Ă, *greviști, -ste* (fr. *gréviste*) 1. S.m. și f. Participant la o grevă. 2. Adj. Referitor la grevă; care ține de grevă.
- GRI**, (2) *grîuri* (fr. *gris*) 1. Adj. invar. Cenușiu. 2. S.n. Culoare asemănătoare cenușii, obținută printr-un amestec de alb și negru.
- GRIFĂ**, *grifez* vb. I (fr. *griffer*) A însemna arbori cu grifa (1).
- GRIFĂT**, -Ă, *grifați, -te* adj. (de la *grifa*) (Despre arbori) Care au fost marcați cu grifa (1).
- GRIFĂ**, *grife* s.f. (fr. *griffe*) 1. Instrument folosit pentru însemnarea arborilor din pădure. 2. Dispozitiv al aparatului de filmat care permite deplasarea peliculei, prinzând intermitent perforațiile acesteia. 3. Ornament din stilurile romanice și gotice constituit din motive florale sau geometrice, din gheare și capete de animale, care leagă baza unei coloane de soclu.
- GRIFON**, *grifoni* s.m. (fr. *griffon*) 1. Monstru mitologic cu un corp de leu, cu aripi, cap și gheare de vultur și cu urechi de cal; motiv decorativ cu un astfel de monstru. 2. Câine de vânătoare cu păr aspru și lăptos. 3. Gură de izvor (de apă minerală).
- GRIFONĂ**, *grifonez* vb. I (fr. *griffonner*) A scrie indescifrabil; a mângăli.
- GRILĂJ**, *grilaje* s.n. (fr. *grillage*) Îngrăditură din vergele de fier, din stinghii (încrucișate) de lemn, din plasă de sârmă etc., montată la o fereastră, la o ușă, la unele garduri etc.
- GRILĂ**, *grile* s.f. (fr. *grille*) 1. Ansamblu de vergele de metal sau de lemn care se montează la o deschidere (ușă, fereastră, vitrină etc.) ori pentru separarea părților unui edificiu. 2. Electrode în formă de sită, la o lampă de radio. 3. Obstacol din bare de oțel, plasat în fața unei fortificații sau a unei caze-mate. 4. (La pl.) Fursecuri preparate din aluat uns cu miere, în formă de grilă (1). 5. Careu de cuvinte încrucișate. 6. Sistem de remunerație. 7. Tabel cu programe detaliate de radio și televiziune.
- GRILL**, *grilluri* s.n. (engl. *grill*, fr. *gril*) Grătar din vergele metalice, folosit pentru fripturi.
- GRILL-ROOM** s.n. (pr. *grilrum*; engl., fr. *grill-room*) Sală de restaurant unde se prepară fripturi la grătar.
- GRIMĂ**, *grimez* vb. I (fr. *grimer*) A (se) machia pentru scenă sau film în funcție de fizionomia cerută de rol.
- GRIMĂSĂ**, *grimase* s.f. (fr. *grimace*) Strâmbătură, schimonoseală a feței, datorată contracției mușchilor; expresie a feței care trădează o durere, o stare sufletească.
- GRIMĂ**, *grime* s.f. (de la *grima*) Machiaj (pentru artiști).
- GRIMEUR**, -Ă, *grimeuri, -e* s.m. și f. (pr. *grimôr*; fr. *grimeur*) Specialist în grimarea artiștilor; machieur.
- GRIMOĂR**, *grimoare* s.n. (fr. *grimoire*) 1. Carte cu formule magice de vrăjitorie. 2. (Fig.) Discurs obscur; carte, scrisoare indescifrabilă.
- GRIMÓN** s.n. (fr. *grimon*) Culoare de machiaj în formă de baton solid.
- GRIMPĂNT**, -Ă, *grimpanți, -te* adj. (fr. *grim pant*) (Despre plante) Cățărător.
- GRIPĂ**, *gripez* vb. I (fr. *gripper*, cf. *gripă*) 1. (Despre [piese de] motoare) A se bloca în timpul funcționării. 2. A (se) îmbolnăvi de gripă.
- GRIPĂL**, -Ă, *gripali, -e* adj. (fr. *grippal*) Referitor la gripă, care provoacă gripă.
- GRIPĂ**, *gripe* s.f. (fr. *grippe*, germ. *Grippe*) Boală infecțioasă, contagioasă și epidemică, de origine virală, localizată în aparatul respirator, manifestată prin oboseală, febră, dureri de cap și musculare; influență²; nume dat diverselor afecțiuni sezoniere manifestate prin febră și catar nazal sau bronhial.
- GRISAILLE**, *grisaille-uri* s.n. (pr. *grizai*; fr. *grisaille*) Pictură monocromă în camaieu gri, care imită efectele sculpturii.
- GRISINĂ**, *grisine* s.f. (it. *grissino*) Preparat alimentar din făină cu diverse adaosuri, în formă de bastonaș.
- GRIZĂ**, *grizez* vb. I (fr. *griser*) (Livr.) A (se) îmbăta ușor.
- GRIZĂTĂ**, *grizete* s.f. (fr. *grizette*) Tânără lucrătoare sau vânzătoare cochetă, ușuratică.
- GRIZONĂNT**, -Ă, *grizonanți, -te* adj. (fr. *grisonnant*) (Despre păr) Care începe să încărunțescă; cărunț.
- GRIZŪ** s.n. (fr. *grisou*) Gaz inflamabil și explozibil compus mai ales din metan, care se degajă în minele¹ de cărbuni.
- GRIZUMETRIE** s.f. (fr. *gisoumétrie*) Procedeu de determinare a procentului de grizu dintr-o mină¹.

- GRIZUMÉTRU**, *grizumetre* s.n. (fr. *grisoumètre*) Aparat portabil sau fix folosit pentru determinarea conținutului de metan din gazul existent într-o mină¹.
- GRIZUSCÓP**, *grizuscoape* s.n. (fr. *grisoscope*) Aparat care semnalează dacă procentul de metan dintr-o mină¹ a atins limita de pericolozitate.
- GRIZUTÓS**, **-OÁSĂ**, *grizutoși*, *-oase* adj. (fr. *grisouteux*) Care conține grizu.
- GRÍZZLY**, *grizzly* s.m. (engl. *grizzly*, fr. *grizzli*) Rasă de urs brun, de talie mare, carnivor și agresiv, din America de Nord.
- GROB**, **-Ă**, *grobi*, *-e* adj. (germ. *grob*) Grosolan, grobian.
- GROBIÁN**, **-Ă**, *grobieni*, *-e* adj. (germ., pol. *grobian*) Prost-crescut; grosolan, mitocan, grob.
- GROG**, *groguri* s.n. (fr., engl. *grog*) Băutură preparată din rom, coniac sau rachiu, apă fierbinte, zahăr și lămâie.
- GRÓGGY** adj. invar. (pr. *gróghi*; engl. *groggy*) (Despre boxeri) Amețit în urma loviturilor primite; (despre sportivi sau echipe sportive) care este dominat de adversar.
- GROGRÉNĂ**, *grogrene* s.f. (fr. *gros-grain*) Panglică textilă utilizată în croitorie pentru întărituri, finisaje etc.
- GROOM**, *groomi* s.m. (pr. *grum*; engl., fr. *groom*) Lacheu (1), valet (tânăr) într-un hotel, într-un restaurant etc.
- GROP**, *gropuri* s.n. (it. *gropo*) Colet (mic) sigilat care conține bani, cecuri etc., expediat prin poștă.
- GROSIÉR**, **-Ă**, *grosieri*, *-e* adj. (fr. *grossier*) 1. Lipsit de finețe; făcut fără grijă; lipsit de educație, de cultură; grosolan; mitocan; (fig.) trivial. 2. (Despre nutrețuri fibroase; și substantivat, n.pl.) Cu un conținut mare de celuloză (paie, pleavă de cereale).
- GROSISMÉNT**, *grosimente* s.n. (fr. *grossissement*) Raportul unghiurilor sub care se vede același obiect cu un instrument optic și cu ochiul liber.
- GROSOLÁN**, **-Ă**, *grosolani*, *-e* adj. (it. *grossolano*) 1. Lipsit de delicatețe, de finețe; necioplit, primitiv (2), bădăran, mojit, grobian, brutal. 2. (Despre obiecte) Insuficient prelucrat, sumar; necizelat, brut (1), grosier.
- GROS-PLÁN**, *gros-planuri* s.n. (pr. *groplán*; fr. *gros-plan*) Încadrare în tehnica filmării prin care fotograma surprinde numai un detaliu sau fața personajului.
- GRÓSSO MÓDO** loc. adv. (lat. *grosso modo*) În mod sumar, în mare, în general, fără a intra în amănunte.
- GROSULÁR** s.n. (fr. *grossulaire*) (Geol.) Varietate de granat¹.
- GRÓTĂ**, *grote* s.f. (fr. *grotte*) (Livr.) Cavități subterană care avansează pe orizontală; peșteră, cavernă (1).
- GROTÉSC**, **-Ă**, *grotești* (fr. *grotesque*) 1. Adj. De un comic excesiv; caraghios, ridicol (1), caricatural, burlesc, buf(on). 2. S.n. Categorie estetică reflectând realitatea în mod fantastic, bizar, caricatural. 3. S.n. Corp de literă de tipar fără piciorușe, format din arce și segmente de dreaptă egale ca grosime. 4. S.n. Ornament decorativ roman reluat în Renaștere, alcătuit din motive geometrice vegetale sau animale și din personaje bizare, combinate cu arabescuri.
- GROUND** s.n. (pr. *gráund*; engl. *ground*) Teren de sport cu gazon.
- GROZĂMĂ**, *grozame* s.f. (cf. germ. *Grausen*) Arbust mic cu flori galbene, din ramurile căruia se fac mături.
- GRUÍE**, *gruie* s.f. (fr. *grue*) 1. Macara pentru ridicat bărci, ancore etc., folosită la bordul navelor. 2. Suport mobil care susține camera de luat vederi și pe cameraman, în timpul înregistrării imaginilor în mișcare.
- GRUND**, *grunduri* s.n. (germ. *Grund*) 1. Primul strat care se dă pe obiectele de vopsit; strat de vopsea albă care se dă pe pânza sau pe cartonul de pictat. 2. Strat de mortar aplicat pe zidărie.
- GRUNGE** s.n. (pr. *grangi*; engl. *grunge*) Stil vestimentar în vogă, neglijent, comod și ieftin.
- GRUP**, *grupuri* s.n. (fr. *groupe*) 1. Ansamblu de persoane, de obiecte grupate pe bază de însușiri comune; mulțime; grupaj; detașament (2); pachet (2). 2. Ansamblu de persoane cu aceleași opinii. 3. Categorie, specie (1), clasă (1), grupare. 4. *Grup parlamentar* = grupare în parlamentul unei țări formată din reprezentanții unui partid sau ai mai multor partide care are o anumită poziție. În *grup* = mai mulți laolaltă. *Grup sanitar* = încăpere cu chiuvetă, closet (și cabină de duș sau cadă de baie).
- GRUPĂ**, *grupez* vb. I (fr. *grouper*) 1. A (se) aduna la un loc, a (se) reuni în grup; a comasa. 2. A se alătura unei mișcări, unui conducător, unui curent etc. 3. A (se) împărți, a (se) divide în grupuri.
- GRUPĂJ**, *grupaje* s.n. (*grupa* + *-aj*, cf. fr. *groupage*) Așezare sistematică pe categorii; ansamblu (1), grup (de informații, de fotografii etc.).
- GRUPĂRE**, *grupări* s.f. (de la *grupa*) 1. Ceea ce se grupează la un loc; comasare, concentrare; partidă (2).

2. Grup de persoane reunite prin idei, prin activități sau prin interese comune.
- GRUPĂ**, *grupe* s.f. (fr. *groupe*) 1. Colectiv mic de oameni. 2. Cea mai mică subunitate militară. 3. Subdiviziune în științe care cuprinde elemente cu trăsături comune. 4. *Grupă sangvină* = clasificare a sângelui pe baza caracteristicilor globulelor roșii și ale plasmiei.
- GRUPÚSCUL**, *grupuscule* s.n. (fr. *groupuscule*) Grup politic mic, cu un număr neînsemnat de aderenți.
- GRUS** s.n. (germ. *Grus*) Varietate de criblură.
- GUAIÁC/GAIÁC**, *guaiaci/gaiaci* s.m. (sp. *guayaco*, fr. *gaiac*) Arbore rășinos mare din America Centrală, a cărui rășină balsamică se folosește în medicină, iar lemnul dur, la confecționarea obiectelor strunjite.
- GUANÁCO**, *guanaco* s.m. (fr., sp. *guanaco*) Specie de lamă sălbatică din Anzii chilieni.
- GUÁNO** s.n. (fr. *guano*) Îngrășământ natural bogat în fosfați și în azot, provenit din excrementele și din cadavrele unor păsări marine.
- GUARÁNA** s.f. (fr. *guarana*) 1. Liană care crește în Brazilia. 2. Pastă preparată din semințele de guarana (1), folosită ca antinevralgic și ca astringent în traterea dizenteriei.
- GUARÁNI**, (1, 3) *guarani* (sp., fr. *guarani*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care aparține unei populații indigene din Paraguay. 2. S.f. Limbă vorbită de guarani (1). 3. S.m. Unitate monetară în Paraguay.
- GUARD**, *garzi* s.m. (engl. [*body*]/*guard*) (Înv.) Gardă de corp, bodyguard.
- GUÁȘĂ**, *guașe* s.f. (fr. *gouache*) 1. Culoare preparată din gumă arabică, pigmenți minerali și apă, întrebuințată în pictură. 2. Tablou pictat cu guașă (1).
- GUDRÓN**, *gudroane* s.n. (fr. *goudron*) Lichid vâscos, negru ori brun, obținut prin distilarea petrolului, a cărbunilor sau a lemnului; catran.
- GUDRONÁ**, *gudronez* vb. I (fr. *goudronner*) A acoperi cu gudron o șosea, un obiect etc. pentru a-l impermeabiliza.
- GUELF**, *guelfi* s.m. (it. *guelfo*, fr. *guelfe*) Partizan unei grupări politice din Italia care susținea papalitatea în lupta împotriva împăraților germani și a ghibelinilor (sec. XIII–XV).
- GUÉST-STAR** s.n. (pr. *ghéststar*; engl. *guest-star*) Actor celebru invitat într-un spectacol.
- GUINEE**, *guinee* s.f. (engl. *guinea*, fr. *guinée*) Monedă veche (de aur) englezească a cărei valoare era de 21 de șilingi.
- GUINEEÁN**, -Ă, *guineeni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *guinéen*) (Persoană) din Guineea.
- GÚLAG**, *gulaguri* s.n. (rus. *гүдэг*) Lagăr de muncă forțată pentru deținuți politici, în fosta U.R.S.S.; loc de detenție de același tip, în alte țări.
- GÚLDEN**, *guldeni* s.m. (fr. *gulden*) 1. Monedă de aur sau de argint care a circulat în mai multe țări europene, în sec. XV–XIX. 2. Florin (2, 3).
- GULFSTREAM** n.pr. n. (pr. *gulfstream*; engl. *Gulf Stream*) Curent cald care pornește din Oceanul Atlantic (Golful Mexic), trece la sud de Florida și se îndreaptă spre vestul Europei.
- GUMÁ**, *gumez* vb. I (*gumá* + -a, cf. fr. *gommer*) A întinde un strat de gumă (1) sau de cauciuc pe un obiect; a aplica un strat de clei pe o etichetă, pe o marcă poștală etc.
- GUMÁJ**, *gumaje* s.n. (cf. fr. *gommage*) Operația de acoperire a unui obiect cu un strat subțire de gumă; gumare.
- GÚMÁ**, *gume* s.f. (cf. fr. *gomme*, it. *gomma*, lat. *gummi*, germ. *Gummi*) 1. Cauciuc. 2. Radieră. 3. *Gumă arabică* = lichid cleios (din salcâm exotic) folosit la lipit. *Gumă de mestecat* = bomboană dulce și aromată făcută din gumă (1), care se mestecă îndelung în gură.
- GUMIFÉR**, -Ă, *gumiferi*, -e adj. (fr. *gummifère*) Care produce gumă, rășini vegetale.
- GUMILÁSTIC**, *gumilastice* s.n. (cf. fr. *gomme élastique*) Elastic (3).
- GURMÁND**, -Ă, *gurmanzi*, -de adj., s.m. și f. (fr. *gourmand*) Amateur de mâncăruri bune; (om) mândăcios.
- GÚRU**, *guru* s.m. (engl. *guru*, fr. *gouru*) (Livr.) Înțelept, mentor spiritual, preot al sectelor hinduse; mijlocitor sacru între Dumnezeu și oameni.
- GURUÍSM** s.n. (*guru* + -ism) Mișcare spirituală condusă de un guru.
- GUSTATÍV**, -Ă, *gustativi*, -e adj. (fr. *gustatif*) Care se referă la gust, care provoacă senzația de gust.
- GUTAPÉRCÁ** s.f. (fr. *gutta-percha*) Substanță plastică și flexibilă asemănătoare cauciucului, extrasă din latexul frunzelor unor plante tropicale.
- GUTÁȚIE**, *gutații* s.f. (fr. *guttation*) Eliminarea nocturnă a apei din plante, prin frunze.
- GÚTÁ¹** s.f. (fr. *goutte*) Boală de nutriție provocată de depunerile de acid uric în articulații, manifestată prin inflamații însoțite de dureri violente.
- GÚTÁ²**, *gute* s.f. (engl. *gut*) Fir subțire de material plastic de care se leagă cârligul undiței.
- GUTÓS**, -OÁSĂ, *gutoși*, -oase adj., s.m. și f. (*gutá¹* + -os, cf. fr. *goutteux*) (Suferind) de gută¹.
- GUTURÁL**, -Ă, *guturali*, -e adj. (fr. *guttural*) 1. (Despre sunete sau voce) Emis din fundul gâtului. 2. (Despre consoane) Velar.

- GUVÉRN**, *guverne* s.n. (de la *guverna*) **1.** Organ suprem al puterii executive într-un stat; executiv (**2**); cabinet, consiliu de miniștri. **2.** *Guvern-marionetă* = guvern manipulat de persoane din umbră. *Șeful guvernului* = prim-ministru.
- GUVERNĂ**, *guvernez* vb. I (fr. *gouverner*) A conduce, a administra un stat; a trona (**1**).
- GUVERNABIL**, -Ă, *guvernabili*, -e adj. (fr. *gouvernable*) Care poate fi guvernat.
- GVERNAMENTĂL**, -Ă, *guvernamentali*, -e adj. (fr. *gouvernemental*) **1.** Referitor la un guvern, care emană de la un guvern, care reprezintă sau care sprijină un guvern. **2.** *Putere guvernamentală* = putere executivă.
- GUVERNĂNT**, -Ă, *guvernanți*, -te adj., s.m. (fr. *gouvernant*) (Persoană) care guvernează într-un stat.
- GUVERNĂNTĂ**, *gouvernante* s.f. (fr. *gouvernante*) Persoană (care vorbește o limbă străină) angajată într-o familie, pentru a supraveghea și a educa copiii; bonă.
- GUVERNĂRE**, *guvernări* s.f. (de la *guverna*) Acțiunea de a guverna; perioada în care un guvern este în exercițiu.
- GUVERNATÓR**, *guvernatori* s.m. (*guverna* + *-tor*) **1.** Conducător al unui ținut, al unei provincii ori al unei colonii. **2.** Conducător al unei instituții de credit, desemnat de guvern.
- GUVERNĂMĂNT**, (**2**) *guvernăminte* s.n. (fr. *gouvernement*) **1.** Acțiunea de guvernare. **2.** (În unele țări) Unitate teritorial-administrativă condusă de un guvernator (**1**). **3.** *Formă de guvernământ* = formă de conducere politică a unui stat.
- GUVERNÓR**, *guvernori* s.m. (fr. *gouverneur*) Persoană care se ocupa de educația unui tânăr nobil sau a unui fiu de suveran.
- GUVERNORÁT**, *gubernorate* s.n. (fr. *gouvernorat*) Circumscripție administrativă în Egipt, în Tunisia.
- GUYANÉZ**, -Ă, *guyanezi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *guyanais*) (Persoană) din Guyana.

H

HABANERĂ, *habanere* s.f. (sp., fr. *habanera*) Dans popular de origine cubaneză, cu mișcare moderată și cu figuri ritmice; melodia acestui dans.

HABITÁCLU, *habitacluri* s.n. (fr. *habitacle*) 1. Cutie specială în care este fixată busola pe o navă; suportul busolei marine. 2. Spațiu amenajat pentru echipaj, călători, bunuri, poștă etc., într-o aeronavă, într-un automobil etc.

HABITÁT, *habitate* s.n. (fr. *habitat*) 1. Loc în care trăiește, de obicei, în mod natural, o plantă, un animal sălbatic, o populație etc.; biotop. 2. Ansamblu de condiții de viață, de locuit.

HABITUÁL, -Ă, *habituali*, -e adj. (fr. *habituel*) Obișnuit, frecvent (2).

HABITÚDINE, *habitudini* s.f. (lat. *habitudo*, -inis, fr. *habitude*) (Livr.) Obișnuință, deprindere, obicei; mod de a fi, de a se comporta.

HÁBITUS s.n. (fr., lat. *habitus*) Aspect exterior al corpului și al feței care indică starea de sănătate sau boala unui individ.

HACIÉNTA, *haciende* s.f. (pr. *asiénda*; sp. *hacienda*) Proprietate funciară mare, în America Latină.

HACKER, *hackeri* s.m. (pr. *hécăr*; engl. *hacker*) (Inform.) 1. Persoană care deține, în mod fraudulos, controlul unui sistem de securitate, pentru a avea acces la date confidențiale, pentru avantaje materiale; spărgător de programe pe calculator. 2. Specialist în rețele de date care depistează deficiențe într-un sistem de securitate.

HACKING, *hackinguri* s.n. (pr. *héching*; engl. *hacking*) (Inform.) Spargere de rețele care conțin date confidențiale.

HADROZÁUR, *hadrozauri* s.m. (engl. *hadrosaur*) Specie de dinozaur.

HÁFNIU s.n. (fr. *hafnium*, germ. *Hafnium*) Element chimic, metal rar, asemănător oțelului, care se află în minereurile de zirconiu, folosit în electrotehnică; celțiu.

HAGÁDĂ, *hagade* s.f. (germ. *Haggada*) Povestire însoțită de cântece tradiționale ebraice referitoare la exodul vechilor evrei din Egipt.

HAGIO- (fr. *hagio-*, gr. *hagios*) Element de compunere cu sensul de „sfânt”, în cuvinte ca: *hagiograf*, *hagiografie*.

HAGIOGRÁF, *hagiografi* s.m. (fr. *hagiographe*) Autor de hagiografii.

HAGIOGRÁFIC, -Ă, *hagiografici*, -ce adj. (fr. *hagiographique*) Referitor la hagiografie; hagiologic.

HAGIOGRAFÍE s.f. (fr. *hagiographie*) Ramura teologiei care se ocupă de viețile și de cultul sfinților; hagiologie.

HAGIOLÓGIC, -Ă, *hagiologici*, -ce adj. (fr. *hagiologique*) Hagiografic.

HAGIOLOGÍE s.f. (fr. *hagiologie*) Hagiografie.

HAGIONÍM, *hagionime* s.n. (fr. *hagionyme*) (Livr.) Nume de sfânt.

HAIKÚ, *haikuvi* s.n. (fr. *haïku*, engl. *haikku*) Poezie clasică japoneză formată din trei versuri având 5, 7 și, respectiv, 5 silabe.

HAITIÁN, -Ă, *haitieni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *haitien*) (Persoană) din Republica Haiti.

HALÁJ s.n. (fr. *halage*) Remorcare a unei ambarcațiuni, a unei plute etc., de-a lungul unei căi de navigație, al unui canal; tragere la edec.

HÁLÁ, *hale* s.f. (fr. *halle*, germ. *Halle*) 1. Piață publică acoperită, pentru vânzarea alimentelor. 2. Clădire mare folosită ca atelier, sală pentru expoziții, manifestări sportive etc.

- HÁLBĂ**, *halbe* s.f. (germ. *Halbe*) Pahar de o jumătate de litru pentru băut bere; (p. ext.) cantitatea de bere conținută în acest pahar.
- HÁLDĂ**, *halde* s.f. (germ. *Halde*) Depozit de steril, de deșeuri miniere sau de minereuri, în uzinele metalurgice.
- HALEBÁRDĂ**, *halebarde* s.f. (fr. *hallebarde*) Armă medievală asemănătoare lăncii, cu vârf ascuțit, având pe o parte o secure, iar pe partea opusă, un cârlig.
- HALEBARDIÉR**, *halebardiier* s.m. (fr. *hallebardier*) Soldat înarmat cu o halebardă.
- HALÉNĂ** s.f. (fr. *haleine*) Aer expirat din plămâni; respirație rău mirositoare.
- HALF**, *half* s.m. (engl. *half*) Mijlocas, în fotbal.
- HALFIE** s.f. (*half* + *-ie*) Linie de mijlocași.
- HALF-TIME** s.n. (pr. *hálfaim*; engl. *half-time*) Repriză sportivă.
- HALIEÚTIC**, -Ă, *halieutici*, -ce (lat. *halieutica*, fr. *halieutique*) 1. Adj. Referitor la halieutică (2); pescăresc. 2. S.f. Arta pescuitului; tratat de pescuit.
- HALITÓZĂ** s.f. (engl. *halitosis*) Halenă fetidă; miros neplăcut al gurii.
- HALLOWEEN** s.n. (pr. *helouin*; engl. *halloween*) Sărbătoare de origine anglo-saxonă (mai ales în S.U.A. și în Canada), celebrată în ajun de 1 noiembrie (Ziua Tuturor Sfinților) prin deghizări în fantome și vrăjitoare.
- HALÓ¹/HALÓU**, *halouri* s.n. (fr. *halo*) Cerc luminos care înconjoară uneori Soarele și Luna; aureolă în jurul imaginii unui obiect luminos.
- HALO²**- (fr. *halo*-, gr. *hals*, *-los*) Element de compunere cu sensul de „sare”, în cuvinte ca: *halofită*, *halomorfi*.
- HALOCÁRST**, *halocarsturi* s.n. (fr. *halokarst*) Carst format într-o zonă de sare.
- HALOCROMIE** s.f. (fr. *halochromie*) Colorare a unor compuși organici când aceștia se transformă în săruri.
- HALOFÍL**, -Ă, *halofili*, -e adj. (fr. *halophile*) (Biol.; despre unele organisme) Care se dezvoltă în mediu sărat.
- HALOFÍTĂ**, *halofite* s.f., adj. (fr. *halophyte*) (Plantă) care crește și se dezvoltă pe soluri bogate în săruri.
- HALOGÉN**, -Ă, *halogeni*, -e (fr. *halogène*) 1. S.m. Denumire generică dată elementelor fluor, clor, brom, iod și astatinu, care se pot combina direct cu unele metale, formând săruri. 2. Adj. Care dă naștere la săruri.
- HALOGENÚRĂ**, *halogenuri* s.f. (fr. *halogénure*) Compus al unui halogen cu un element chimic, cu un radical organic sau anorganic.
- HALOGRAFIE** s.f. (fr. *halographie*) Descriere a sărurilor.
- HALÓID**, -Ă, *haloizi*, -de adj. (fr. *haloïde*) (Despre săruri) Compus dintr-un halogen și un metal.
- HALOIZÍT** s.n. (fr. *halloysite*) Silicat natural hidratat de aluminiu, din grupa mineralelor argiloase, alb sau divers colorat, cu luciu mat.
- HALOMÉTRU**, *halometre* s.n. (fr. *halomètre*) Areometru gradat care servește la determinarea concentrației de săruri anorganice solubile din substanțele zaharate.
- HALOMÓRF**, -Ă, *halomorfi*, -e adj. (fr. *halomorphe*) (Despre soluri) Bogat în sare.
- HALÓN** s.n. (fr. *halon*) Gaz incolor, inodor și rău conductor de electricitate, derivat halogenat al unei hidrocarburi, întrebuințat în extinctoare.
- HALOPLANCTÓN**, *haloplanctonuri* s.n. (engl. *haloplancton*) Plancton care trăiește și se dezvoltă în ape sărate.
- HALÓR**, *halori* s.m. (fr. *haleur*) Muncitor care lucrează la halajul ambarcațiunilor.
- HALÓU** s.n. v. **halo¹**.
- HÁLTĂ**, *halte* s.f. (germ. *Haltefstele*, fr. *halte*) 1. Gară mică unde opresc trenuri locale. 2. Oprire scurtă; popas (al trupelor în marș).
- HALTÉRĂ/HÁLTERĂ**, *halter* s.f. (fr. *haltère*) 1. Aparat de gimnastică și de cultură fizică format din două sfere sau din două discuri metalice fixate la capetele unei bare. 2. (La pl.) Probă sportivă practică cu halterele (1).
- HALTEROFÍL**, -Ă, *halterofili*, -e s.m. și f. (fr. *haltérophile*) Atlet care practică halterofilia.
- HALTEROFILIE** s.f. (fr. *haltérophilie*) Sport practicat cu haltere.
- HALUCINÁ**, *halucinez* vb. I (fr. *halluciner*) A avea halucinații.
- HALUCINÁNT**, -Ă, *halucinanți*, -te adj. (fr. *hallucinant*) 1. Care provoacă vedenii; oniric (2). 2. (Fig.) Uluitor, impresionant (1), extraordinar (1).
- HALUCINÁT**, -Ă, *halucinați*, -te s.m. și f. (fr. *halluciné*, lat. *hallucinatus*) Persoană care are halucinații.
- HALUCINATÓRIU**, -IE, *halucinatorii* adj. (fr. *hallucinatoire*) Care ține de halucinații.
- HALUCINÁȚIE**, *halucinații* s.f. (fr. *hallucination*, lat. *hallucinatio*) Tulburare psihică manifestată prin percepția patologică a unor senzații, obiecte, fenomene imaginare; vedenie, nălucire.
- HALUCINOGEN**, -Ă, *halucinogeni*, -e adj., s.n. (fr. *hallucinogène*) (Substanță) care provoacă halucinații, stări euforice etc.

HALUCINÓZĂ, *halucinoze* s.f. (fr. *hallucinoze*) Stare patologică manifestată prin halucinații al căror sens este recunoscut de bolnav.

HÁLUX s.m. (lat., fr. *hallux*) Degetul mare de la picior.

HAMÁC, *hamacuri/hamace* s.n. (fr. *hamac*) Plasă sau pânză suspendată orizontal între doi stâlpi, între doi copaci etc., care servește drept pat mobil ori leagăn.

HAMÁDĀ, *hamade* s.f. (fr. *hamada*) Podiș pietros în regiunile deșertice din Sahara și din Peninsula Arabică.

HAMADRIÁDĀ, *hamadriade* s.f. (fr. *hamadryade*) Nimfă a pădurilor, care se năște și murea odată cu arborii în care era închisă.

HÁMBURGER, *hamburgeri* s.m. (pr. *hamburgär*; fr., engl. *hamburger*) Chiftea plată din carne de vită, condimentată și prăjită, servită într-o chiflă tăiată în două.

HAMÚTIC, *-Ă, hamitici, -ce* adj. (fr. *hamitique*) 1. Care aparține hamitilor. 2. *Limbi hamitice* = grup de limbi vorbite în nordul și în estul Africii.

HAMÍȚI s.m. pl. (fr. *chamites*) Grup de popoare din nordul și din estul Africii, înrudite prin limbă și prin trăsături fizice.

HAMLÉȚI s.m. pl. (n.pr. *Hamlet*) Indispensabili (2).

HÁMMERLESS s.n. (engl. *hammerless*) Pușcă de vânătoare cu două cocoșe interne.

HÁMSTER, *hamsteri* s.m. (germ. *Hamster*, engl. *hamster*) Rozător mic din Alsacia și din Europa Centrală, asemănător șobolanului, cu blană divers colorată, folosită la confecționarea mantourilor; hârciog auriu.

HANÁP s.n. (fr. *hanap*) Vas de băut medieval, de lemn, de alabastru etc., bogat ornamentat, cu picior, care se putea închide cu cheie pentru a feri conținutul de otrăvire.

HÁNDBAL s.n. (germ. *Handball*, fr., engl. *handball*) Joc sportiv între două echipe, în care mingea trebuie introdusă cu mâinile în poarta echipei adverse.

HANDBALÍST, *-Ă, handbaliști, -te* s.m. și f. (*handbal + -ist*) Sportiv care practică handbalul.

HANDICÁP, *handicapuri* s.n. (engl., fr. *handicap*)

1. Punctaj acordat unei echipe sau unui concurent mai slab, pentru a avea șanse egale; diferență (mare) de puncte între echipa învinsă și echipa învingătoare. 2. Număr de puncte prin care o echipă sau un concurent este pus în inferioritate de un adversar. 3. Deficiență senzorială, motorie, mintală ori

psihică sau orice infirmitate a unei persoane; dizabilitate (1). 4. (Fig.) Greutate, piedică în activitatea cuiva.

HANDICAPÁ, *handicapez* vb. I (fr. *handicaper*) 1. A avea sau a-și crea un avantaj (printr-o manevră) asupra unui adversar, într-o competiție sportivă. 2. (Fig.) A dezavantaja.

HANDICAPÁT, *-Ă, handicapăți, -te* s.m. și f., adj. (fr. *handicapé*) 1. (Persoană) care are un handicap fizic sau psihic; infirm, invalid. 2. (Persoană, echipă) care este în dezavantaj, într-o competiție sportivă.

HANDLING s.n. (pr. *hëndling*; engl., fr. *handling*) Complex de activități în vederea pregătirii aeronavelor înainte și după curse, precum și serviciile oferite pasagerilor până la recuperarea bagajelor.

HANGÁR, *hangare* s.n. (fr. *hangar*) Construcție mare, formată dintr-un acoperiș ridicat pe stâlpi, cu deschideri laterale, destinată adăpostirii și întreținerii avioanelor, tractoarelor, combinelor etc.

HANORÁC, *hanorace* s.n. (fr. *anorak*) Haină impermeabilă scurtă, cu glugă, folosită la schi, în excursii etc.

HÁNSĂ, *hanse* s.f. (germ. *Hansa*, fr. *hanse*) Asociație, companie comercială și politică a unor orașe de la Marea Nordului și de la Marea Baltică, inițiată în Evul Mediu de negustorii germani.

HANSEÁTIC, *-Ă, hanseatici, -ce* adj. (fr. *hanseatique*) Privitor la hanșă, al hansei, de hanșă.

HANTÁ, *hantez* vb. I (fr. *hanter*) A obseda, a chinui.

HANTÉLĀ, *hantele* s.f. (germ. *Hantel*) Greutate metalică de 1–5 kg, alcătuită din două sfere unite printr-un mâner, folosită pentru gimnastică.

HÁOS s.n. (fr., lat. *chaos*) 1. Spațiu nemărginit, neorganizat, despre care se presupune că a existat înainte de apariția Universului, de crearea lumii. 2. (Fig.) Confuzie generală, dezordine (1); dezorganizare.

HAÓTIC, *-Ă, haotici, -ce* adj. (fr. *chaotique*) 1. Care are aspect de haos; care ține de haos. 2. (Fig.) Extrem de confuz, de dezordonat; dezorganizat.

HÁPAX/HÁPAX LEGÓMENON, *hapaxuri/hapaxuri legomenon* s.n./loc. s.n. (fr., gr. *hapax legomenon*) Cuvânt sau expresie care apare într-un singur loc în literatură sau într-un text; lucru enunțat o singură dată.

HAPLO- (fr. *haplo-*, gr. *haploos*) Element de compunere cu sensul de „simplu”, „jumătate”, în cuvinte ca: *haplofază, haploid*.

HAPLOFĂZĂ, *haplofaze* s.f. (fr. *haplophase*) Fază haploidă.

- HAPLOÍD**, -Ă, *haploizi*, -de adj. (fr. *haploïde*) 1. (Despre celule, organisme) Care are un singur set de cromozomi. 2. *Fază haploidă* = starea celulelor sexuale în nucleele cărora se găsește jumătate din numărul normal de cromozomi ai speciei; haplofază.
- HAPLOGIE**, *haplogii* s.f. (fr. *haplogie*) Suprimare, prin disimilație totală, a unei silabe identice sau asemănătoare cu silaba vecină (din același cuvânt ori din cuvinte învecinate). „*Jumătate*”, prin *haplogie*, devine „*jumate*”.
- HAPPENING**, *happeninguri* s.n. (pr. *hépâning*; engl. *happening*) Spectacol de origine americană, improvizat, spontan, care solicită participarea activă a publicului.
- HAPPY-END**, *happy-enduri* s.n. (pr. *hépiend*; engl. *happy-end*) Sfârșit, deznodământ, epilog fericit al acțiunii unei opere dramatice, cinematografice etc.
- HARACHÍRI** s.n. (fr. *hara-kiri*) Sinucidere rituală la japonezi (întâlnită în sec. al XII-lea), care constă în spintecarea pântecului cu pumnalul, practică de samurai în caz de înfrângere, dezonoare sau condamnare la moarte.
- HARD**, *harduri* s.n. (engl. *hard[ware]*) Hardware.
- HARDBACK** s.n. (pr. *hárdbec*; engl. *hardback*) Ediție cartonată, scumpă a unei cărți.
- HÁRD DISK**, *hard diskuri* s.n. (engl. *hard-disk*) Disc magnetic mare, utilizat la stocarea datelor în calculator.
- HÁRD ROCK** s.n. (engl. *hard rock*) 1. Stil de muzică ușoară și de jazz cu intensități sonore puternice, obsedante. 2. Cântec interpretat în hard rock (1).
- HÁRD-TOP** s.n. (engl. *hard-top*) Automobil cu o capotă rigidă, demontabilă.
- HÁRDWARE** s.n. (pr. *hárduer*; engl. *hardware*) Ansamblu de componente și dispozitive (tastatură, procesor, disc fix, disc flexibil, monitor, imprimantă etc.) care formează un calculator de prelucrare automată a datelor; hard.
- HÁRES** s.n. (germ. *Harex*) Hârtie presată, impregnată cu rășini fenolice, întrebuințată ca material electroizolant.
- HARNAȘĂ**, *harnașez* vb. I (fr. *harnacher*) A înhăma un cal.
- HARNAȘĂMÉNT**, *harnașamente* s.n. (fr. *harnachement*) Ansamblul pieselor (hamuri, hături, frâie, șă etc.) necesare pentru înhămarea și înșeuarea calului.
- HARPAGÓN**, *harpagoni* s.m. (fr. *harpagon*) Om deosebit de zgârcit, om exagerat de avar.
- HÁRPĂ**, *harpe* s.f. (fr. *harpe*, germ. *Harfe*) Instrument muzical mare și triunghiular, având coarde înegale ca lungime, care vibrează prin ciupirc cu degetele de la mână.
- HÁRPIE**, *harpiei* s.f. (fr. *harpie*) 1. Monstru mitologic fabulos, cu un cap de femeie, corp de pasăre de pradă și gheare de vultur. 2. (Fig.) Femeie foarte rea, arțăgoasă și hrăpăreată. 3. Specie de vultur din America de Sud.
- HARPÍST**, -Ă, *harpiști*, -ste s.m. și f. (fr. *harpiste*) Instrumentist care cântă la harpă.
- HARPÓN**, *harpoane* s.n. (fr. *harpon*) 1. Uncaltă asemănătoare lăncii, formată dintr-o bară de metal sau de lemn cu un vârf metalic ascuțit, prevăzută cu o frânghie lungă, folosită la vânărea balenelor, a rechinelor etc. 2. Dispozitiv folosit de marinari pentru a apuca diferite obiecte.
- HARIONIÉR**, *harponieri* s.m. (*harpon* + *-ier*, cf. fr. *harponneur*) Pescar care lucrează cu harponul.
- HARPSICÓRD** s.n. (engl. *harpsichord*) (Livr.) Clavecin.
- HARUSPÍCIU**, *haruspicii* s.m. (lat. *haruspex*, *-icis*, fr. *haruspice*) (În Roma antică) Preot etrusc care prezicea viitorul pe baza examinării măruntaielor animalelor jertfite și a observării fenomenelor naturii.
- HÁSPEL**, *haspeluri* s.n. (germ. *Haspel*) 1. Mașină folosită la finisarea țesăturilor, la vopsirea pânzei etc. 2. Mașină folosită la trecerea firelor de bumbac de pe țevi pe sculuri; mașină de depănat.
- HAȘÉ**, *hașeuri* s.n. (fr. *haché*) Carne tocată; conservă preparată din ficat, carne (de porc, de pasăre etc.) și slănină, tocate și condimente.
- HAȘÍȘ** s.n. (fr. *hachich*) Substanță narcotică excitantă și toxică, extrasă din frunzele și inflorescențele unei specii de cânepă indiană, care, consumată sistematic timp îndelungat, dă dependență.
- HAȘÍȘÍSM** s.n. (fr. *hachichisme*) Intoxicație acută cu hașiș.
- HAȘURÁ**, *hașurez* vb. I (fr. *hachurer*) A acoperi o hartă, un desen etc. cu linii paralele sau întretăiate, care indică un relief, o secțiune, umbre etc.
- HAȘURATÓR**, *hașuratoare* s.n. (*hașura* + *-tor*, cf. fr. *hachurateur*) Instrument de trasare a hașurilor.
- HAȘÚRĂ**, *hașuri* s.f. (fr. *hachure*) Fiecare dintre liniile (negre) paralele sau întretăiate, egale ca grosime, care umbresc o parte a unui desen, marchează relieful pe o hartă etc.
- HATÓRICĂ**, *hatorice* adj. (fr. *hathorique*) Coloană *hatorică* = coloană al cărei capitel este decorat cu patru capete ale zeiței egiptene Hathor.

- HAT-TRICK** s.n. (pr. *hétric*; engl. *hat trick*) Performanța unui fotbalist sau a unui hocheist care înscrie trei goluri ori trei puncte consecutive în același meci.
- HAUTE COUTURE** s.f. (pr. *otcutiur*; fr. *haute couture*) (Livr.) Croitorie de lux.
- HAUTPARLEUR** s.n. (pr. *otparlôr*; fr. *haut-parleur*) Difuzor (1).
- HAVÁ**, *havez* vb. I (fr. *haver*) A tăia fâgașe într-un zăcământ cu ajutorul havezei.
- HAVAIANĂ**, *havaiene* s.f. (fr. [*guitare*] *hawaïenne*) Instrument muzical asemănător chitarei, cu un sunet melodios, lin și târâgănat.
- HAVÁN**, -Ă, (1) *havane* (fr. *havane*) 1. S.f. Țigară de foi de calitate superioară, originară din Cuba. 2. Adj. invar. Maro-deschis (ca tutunul).
- HAVÉZĂ**, *haveze* s.f. (fr. *haveuse*) Mașină de tăiat strate de cărbune sau de minereu într-o mină¹ (1).
- HAWAIIAN**, -Ă, *hawaiieni*, -e (fr. *hawaïen*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) din Hawaii. 2. Adj. (Despre un tip de erupție vulcanică) Caracterizat prin emisie fără explozie și prin bombe vulcanice de lavă bazaltică fluidă.
- HAZÁRD**, *hazarduri* s.n. (fr. *hasard*) 1. Concurs neprevăzut de evenimente; întâmplare, soartă, destin (1); șansă bună sau rea, noroc. 2. Jocul *hazardului* = situație în care decide numai hazardul (1).
- HAZARDÁ**, *hazardez* vb. I (fr. *hasarder*) 1. A întreprinde ceva bazându-se pe noroc; a se aventura, a risca. 2. A încerca să acționeze cu îndrăzneală.
- HAZARDÁT**, -Ă, *hazardați*, -te adj. (de la *hazarda*, cf. fr. *hasardé*) Periculos, riscant, imprudent, cu efect nesigur.
- HEADER** s.n. (pr. *heder*, engl. *header*) (Inform.) Antet.
- HEADING** s.n. (pr. *héding*; engl. *heading*) Lovitură cu capul, la fotbal.
- HEBDOMADÁR**, -Ă, *hebdomadari*, -e adj., s.n. (fr. *hebdomadaire*) (Publicație) care apare o dată pe săptămână; săptămânal.
- HEBE-** (fr. *hébé*, gr. *hebe*) Element de compunere cu sensul de „pubertate”, în cuvinte ca: *hebefrenie*, *hebelogie*.
- HEBEFRÉNIC**, -Ă, *hebefrenici*, -ce (fr. *hébéphrénique*) 1. Adj., s.m. și f. (Bolnav) de hebefrenie. 2. Adj. Referitor la hebefrenie.
- HEBEFRENIE**, *hebefrenii* s.f. (fr. *hébéphrénie*) Formă de schizofrenie care survine la pubertate, caracterizată printr-o tendință spre melancolie alternând cu accese de furie și de violență.
- HEBELOGÍE** s.f. (fr. *hébélogie*) Psihologia adolescenței.
- HEBETÚDINE**, *hebetudini* s.f. (lat. *hebetudo*, -inis, fr. *hébétude*) Stare maladivă de toropeală, manifestată printr-o amorțire a facultăților intelectuale.
- HEBOÍD**, -Ă, *heboizi*, -de adj. (fr. *héboïde*) Care manifestă tendința de a comite acte antisociale.
- HECATÓMBĂ**, *hecatombe* s.f. (fr. *hécatombe*) 1. (În Antichitate) Jertfă rituală de o sută de animale. 2. (Fig.) Multime de morți, de cadavre; masacru, măcel.
- HECATONSTÍL**, *hecatonstiluri* s.n. (fr. *hécatonstyle*) Portic cu o sută de coloane.
- HECTÁR**, *hectare* s.n. (fr. *hectare*) Unitate de măsură pentru suprafețe agrare, egală cu o sută de acri.
- HÉCTICĂ**, *hectice* adj. (fr. *hectique*) Febră *hectică* = febră continuă, de lungă durată, care provoacă o degradare a stării generale a organismului.
- HECTIZÍE**, *hectizii* s.f. (fr. *hectisie*) Boală constând în friguri continue.
- HECT(O)-** (fr. *hect[o]-*) Element de compunere cu sensul „o sută de”, în cuvinte ca: *hectolitr*, *hectometru*.
- HECTOGRÁF**, *hectografe* s.n. (fr. *hectographe*, germ. *Hektograph*) Șapirograf.
- HECTOGRÁM**, *hectograme* s.n. (fr. *hectogramme*, germ. *Hektogramm*) Unitate de măsură pentru masă, egală cu o sută de grame.
- HECTOLÍTRU**, *hectolitri* s.m. (fr. *hectolitre*, germ. *Hektoliter*) Unitate de măsură pentru volum, egală cu o sută de litri.
- HECTOMÉTRU**, *hectometri* s.m. (fr. *hectomètre*, germ. *Hektometer*) Unitate de măsură pentru distanță, egală cu o sută de metri.
- HEDONÍSM** s.n. (fr. *hédonisme*) Doctrină morală în care scopul vieții este plăcerea; cultul plăcerii.
- HEDONÍST**, -Ă, *hedoniști*, -ste s.m. și f., adj. (fr. *hédoniste*) (Adept) al hedonismului; concupiscent.
- HEDONÍSTIC**, -Ă, *hedonistici*, -ce adj. (fr. *hédonistique*) Referitor la hedonism.
- HEGELIÁN**, -Ă, *hegelieni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *héglilien*) (Adept) al filosofiei lui G.W.F. Hegel.
- HEGELIANÍSM** s.n. (fr. *hégléianisme*) Filosofia lui G.W.F. Hegel și a adepților acestuia.
- HEGEMÓN**, *hegemoni* s.m. (lat. *hegemon*, fr. *hégémone*) Cel care reprezintă forța principală, conducătoare; conducător.
- HEGEMÓNIC**, -Ă, *hegemonici*, -ce adj. (germ. *hegemonisch*) Referitor la hegemonie, de hegemonie.
- HEGEMONIE** s.f. (fr. *hégémonie*) Supremație, dominație politică sau economică a unui grup social, a unui oraș, a unui stat față de alt grup social, alt oraș, alt stat; rol conducător.

- HEGEMONÍSM** s.n. (fr. *hégémonisme*) Tendința de hegemonie a unui stat, a unui grup.
- HEGÍRĂ** s.f. (fr. *hégire*) Moment de început al erei musulmane (anul 622, când Mahomed a fugit de la Mecca la Medina).
- HEIMATLÓS, heimatloși** s.m. (pr. *haimatlós*; germ. *Heimatlos*) Apatrid.
- HELÁNCĂ, (2) helănci** s.f. (fr., it. *helanca*) 1. Țesătură sintetică supraelastică. 2. Obiect confecționat din helancă (1).
- HELCOLOGÍE** s.f. (fr. *helcologie*) Studiul ulceratiilor.
- HELCOMÉTRU, helcometre** s.n. (fr. *helcomètre*) Aparat de gimnastică folosit la dezvoltarea forței musculare.
- HELCOZĂ, helcoze** s.f. (fr. *helcose*) (Med.) Ulcerație.
- HELIÁC, -Ă, heliaci, -ce** adj. (fr. *héliaque*) (Despre aștri) Care răsare și apune odată cu Soarele.
- HELIÁNT, helianți** s.m. (fr. *hélianthe*) Plantă floricolă anuală sau perenă, cu tulpină, frunze și flori asemănătoare celor ale florii-soarelui, originară din America de Nord.
- HELIANTÍNĂ** s.f. (fr. *hélianthine*) Indicator colorat, galben în mediu bazic, roșu în mediu acid, portocaliu în mediu neutru; metiloranj.
- HELIÁST, heliaști** s.m. (fr. *héliaste*) Membru al unui tribunal antic atenian care își ținea ședințele în aer liber, la răsăritul Soarelui.
- HELICÓN, helicoane** s.n. (fr. *hélicon*) Instrument muzical de suflat asemănător tubei, cu tonuri grave, format dintr-un tub încovoiat în formă de spirală, folosit în fanfare.
- HELIGĂRĂ, heligări** s.f. (fr. *héli gare*) Partea unui heliport aflată la dispoziția publicului și a pasagerilor.
- HELIO-** (fr. *hélio-*) Element de compunere cu sensul „privitor la Soare”, „al Soarelui”, în cuvinte ca: *heliocentric, heliografte*.
- HELIOCENTRÁLĂ, heliocentrale** s.f. (fr. *héliocentrale*) Centrală electrică solară.
- HELIOCÉNTRIC, -Ă, heliocentrici, -ce** adj. (fr. *héliocentrique*) 1. Referitor la heliocentrism; care are drept centru Soarele. 2. *Sistem heliocentric* = teoria lui Nicolaus Copernic, potrivit căreia Soarele se află în centrul sistemului nostru planetar; heliocentrism.
- HELIOCENTRÍSM** s.n. (fr. *héliocentrisme*) Sistem heliocentric.
- HELIOCROMÍE** s.f. (fr. *héliochromie*) Tipar adânc, policrom.
- HELIODERMÍTĂ, heliodermite** s.f. (fr. *héliodermite*) Denumire generică dată bolilor cutanate provocate de razele solare.
- HELIODÓR** s.n. (fr. *héliodore*) Varietate galbenă de beril, folosită ca piatră semiprețioasă.
- HELIOFÍL, -Ă, heliofili, -e** adj. (fr. *héliophile*) Amator, iubitor de lumină; (despre plante) care crește în zone însorite.
- HELIOFÍTĂ, heliofite** adj., s.f. (fr. *héliophite*) (Plantă) care crește în zone însorite.
- HELIOFÓB, -Ă, heliofobi, -e** (de la *heliobobie*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care suferă de heliofobic. 2. Adj. (Despre plante) Care crește în zone umbrite, care nu suportă lumina solară.
- HELIOFOBÍE** s.f. (fr. *héliophobie*) Fobie de lumină (solară).
- HELIOGRÁF, heliografe** s.n. (fr. *héliographe*) 1. Aparat de reproducere a desenelor de pe hârtia de calc pe hârtia fotosensibilă. 2. Aparat folosit la înregistrarea perioadei însorite din zi. 3. Aparat folosit la fotografierea Soarelui.
- HELIOGRÁFIC, -Ă, heliografici, -ce** adj. (fr. *héliographique*) 1. Referitor la heliografie. 2. *Hârtie heliografică* = hârtie fotosensibilă pe care se copiază desenele executate pe hârtia de calc.
- HELIOGRAFÍE** s.f. (fr. *héliographie*) 1. Reprodere și multiplicare a desenelor cu ajutorul luminii; heliogravură. 2. Descriere a Soarelui.
- HELIOGRAVÓR, heliogravori** s.m. (fr. *héliographeur*) Specialist în heliogravură.
- HELIOGRAVÚRĂ, heliogravuri** s.f. (fr. *héliogravure*) 1. Procedeu de execuție a clișeelor de cupru folosite pentru imprimarea heliografică; heliografie; gravură obținută prin acest procedeu. 2. Procedeu fotomecanic de gravare a formelor de tipar adânc; fotografiere (2).
- HELIOLOGRAFÍE** s.f. (fr. *héliolithographie*) Procedeu de obținere a formelor de tipar prin reproducere fotografică.
- HELIOMARÍN, -Ă, heliomarini, -e** adj. (fr. *héliomarin*) (Despre tratamente medicale) Care folosește simultan acțiunea razelor solare și a aerului de mare.
- HELIOMÉTRIC, -Ă, heliometrici, -ce** adj. (fr. *héliométrique*) De heliometru; realizat cu ajutorul heliometrului.
- HELIOMÉTRU, heliometre** s.n. (fr. *héliomètre*) Instrument optic folosit pentru stabilirea diametrului aparent al corpurilor cerești.
- HELIÓN, helioni** s.m. (fr. *héliion*) Nucleul atomului de heliu; particula alfa.

- HELIOPLASTIE**, *helioplastii* s.f. (fr. *hélioplastie*) Gravură fotografică prin care se realizează planșe gravate în relief.
- HELIOSCÓP**, *helioscoape* s.n. (fr. *hélioscope*) Dispozitiv optic adaptat la lunetă, folosit pentru observarea Soarelui.
- HELIOSTÁT**, *heliostate* s.n. (fr. *héliostat*) Instrument optic folosit pentru îndreptarea unui fascicul de raze într-o direcție determinată.
- HELIOACTÍSM** s.n. (fr. *héliotactisme*) (Biol.) Heliotropism.
- HELIOTEHNIC**, -Ă, *heliotehnici*, -ce (fr. *héliotechnique*) 1. S.f. Tehnică de transformare a luminii naturale (solare) în curent electric. 2. Adj. Referitor la heliotehnică (1).
- HELIOTEHNICIÁN**, -Ă, *heliotehnicieni*, -e s.m. și f. (*helio-* + *tehnician*, cf. fr. *héliotechnicien*) Specialist în heliotehnică (1).
- HELIOTERAPIE**, *helioterapii* s.f. (fr. *héliothérapie*) Terapie care constă în expunerea corpului la razele ultraviolete naturale (solare) sau artificiale; baie de soare.
- HELIOTERM**, -Ă, *heliotermi*, -e adj. (de la *heliotermic*) Heliotermic.
- HELIOTÉRMIC**, -Ă, *heliotermici*, -ce adj. (fr. *héliothermique*) Care captează, care utilizează energia solară; helioterm.
- HELIOTERMIE**, *heliotermii* s.f. (fr. *héliothermie*) Utilizare a căldurii produse de energia solară.
- HELIOPIE**, *heliotipii* s.f. (fr. *héliotypie*) Fotografiere.
- HELIOTRÓP**, (3) *heliotropi*, (1, 2) *heliotrope* (fr. *héliotrope*) 1. S.n. Materie colorantă utilizată la vopsitul bumbacului. 2. S.n. Varietate de calcedonie verde-închis sau roșie, cu pete galbene strălucitoare, folosită ca piatră semiprețioasă. 3. S.m. Plantă exotică ale cărei flori sunt albe sau albastre, cu miros plăcut, folosită în industria parfumurilor; ulei eteric extras din această plantă.
- HELIOTRÓPIC**, -Ă, *heliotropici*, -ce adj. (fr. *héliotropique*) Referitor la heliotropism, de heliotropism.
- HELIOTRÓPINĂ**, *heliotropine* s.f. (fr. *héliotropine*, germ. *Heliotropin*) Substanță extrasă din heliotrop (3), cu miros de violete, folosită în industria parfumurilor.
- HELIOTRÓPISM** s.n. (fr. *héliotropisme*) Proprietatea unor plante de a se orienta spre lumina solară; heliotactism; fototropism (1).
- HELIOZĂ**, *helioze* s.f. (fr. *héliose*) (Livr.) Insolăție (1).
- HELIPÓRT**, *heliporturi* s.n. (fr. *héliport*) Aeroport pentru elicoptere.
- HELIPÓT**, *heliporturi* s.n. (fr. *hélipot*) Potențiometrul de precizie.
- HÉLIU** s.n. (fr. *hélium*) Element chimic, gaz nobil neinflamabil, inert, inodor și incolor, foarte ușor, folosit la umplerea dirijabilelor.
- HELMÍNT**, *helminți* s.m. (fr. *helminthe*) Nume generic dat viermilor paraziți din intestinul omului și al animalelor.
- HELMINTIÁZĂ**, *helmintiaze* s.f. (fr. *helminthiase*) Boală parazitată produsă de viermii intestinali, frecventă la copii; verminoză.
- HELMINTOLOGÍE** s.f. (fr. *helminthologie*) Studiul viermilor paraziți.
- HELOFÍTĂ**, *helofite* s.f., adj. (fr. *hélophyte*) (Plantă) care trăiește cu rizomul în apă sau în nămol.
- HELVÉT**, *helveți* s.m. (lat. *Helvetii*) Trib celtic care trăia, în Antichitate, în nord-vestul Elveției de astăzi.
- HELVÉTIC**, -Ă, *helvetici*, -ce adj. (fr. *helvétique*) Referitor la Confederația Helvetică.
- HEM**, *hemuri* s.n. (fr. *hème*) Nucleul hemoglobinei, format din porfirină ciclică și fier, la nivelul căruia se fixează oxigenul.
- HEMA-/HEMAT(O)-/HEMO-** (fr. *héma-/hémato-/hém-*) Element de compunere cu sensul „(referitor la) sânge”, în cuvinte ca: *hemostază*, *hemostatic*.
- HEMANGIÓM**, *hemangioame* s.n. (fr. *hémangiome*) Angiom al vaselor sangvine, cu aspect de pată sau de excrescență roșie-vioacee, care apare pe mână, pe față, pe buze etc.
- HEMARTRÓZĂ**, *hemartroze* s.f. (fr. *hémarthrose*) Acumulare de sânge într-o articulație.
- HEMATEMÉZĂ**, *hematemeze* s.f. (fr. *hémátémèse*) Hemoragie eliminată pe gură, provenită din tubul digestiv.
- HEMÁTIC**, -Ă, *hematici*, -ce adj. (fr. *hématique*) 1. Referitor la sânge. 2. *Organ hematic* = organ care produce globule roșii.
- HEMATÍE**, *hematii* s.f. (fr. *hématie*) Celulă sangvină roșie, care conține hemoglobină; globulă roșie, eritrocit.
- HEMATÍNĂ**, *hematine* s.f. (fr. *hématine*) Pigment colorant al hemoglobinei, care conține fier.
- HEMATÍT** s.n. (fr. *hématite*) Oxid natural de fier, de culoare roșie sau brună, cu luciu metalic.
- HEMAT(O)-** v. *hema-*.
- HEMATOCÉL**, *hematocele* s.n. (fr. *hématocele*) Tumoră formată în urma revărsării sângelui într-un țesut sau într-un organ.

- HEMATOCRÍT**, *hematocrite* s.n. (fr. *hématocrite*) Procentaj al globulelor roșii dintr-o probă de sânge, în raport cu volumul total al sângelui, egal, în mod normal, cu 40%.
- HEMATOFĂG**, -Ă, *hematofagi*, -ge adj., s.m. și f. (fr. *hématophage*) (Animal) care se hrănește cu sânge.
- HEMATOFAGIE** s.f. (fr. *hématophagie*) 1. Fagocitoză a hematiilor. 2. Faptul de a se hrăni cu sânge.
- HEMATOFOBIE**, *hematofobii* s.f. (fr. *hématophobie*) Teamă morbidă de sânge.
- HEMATOGÉN**, -Ă, *hematogeni*, -e (fr. *hématogène*) 1. Adj. (Despre unele medicamente) Care face să crească numărul globulelor roșii. 2. S.n. Produs alimentar concentrat, rezultat din amestecarea sângelui cu lapte și diverse arome, folosit în anemii (pernicioase).
- HEMATOGENEZĂ** s.f. (fr. *hématogénèse*) Proces de formare a sângelui.
- HEMATOLÓG**, -Ă, *hematologi*, -ge s.m. și f. (fr. *hématologue*) Specialist în hematologie.
- HEMATOLÓGIC**, -Ă, *hematologici*, -ce adj. (fr. *hématologique*) Referitor la hematologie, al hematologiei.
- HEMATOLOGIE** s.f. (fr. *hématologie*) Studiul morfologiei, fiziologiei și patologiei sângelui și al organelor hematopoietice.
- HEMATÓM**, *hematoame* s.n. (fr. *hématome*) Acumulare de sânge închistat într-o cavitate naturală sau într-un țesut, cauzată de ruptura unui vas de sânge.
- HEMATOMETRIE** s.f. (fr. *hématométrie*) Examinare a sângelui pentru a determina tipurile și proporțiile elementelor componente și cantitatea de hemoglobină.
- HEMATOPOIÉTIC**, -Ă, *hematopoietici*, -ce adj. (fr. *hématopoiétique*) Referitor la hemotopoeză.
- HEMATOPOIÉZĂ** s.f. (fr. *hématopoièse*) Formare a celulelor sangvine (hematii, leucocite, limfocite, trombocite) în măduva osoasă (și în ganglioni, pentru anumite limfocite); hemopoeză.
- HEMATOSCÓP**, *hematoscoape* s.n. (fr. *hématoscope*) Instrument folosit pentru determinarea cantității de hemoglobină din sânge.
- HEMATOSCOPIE**, *hematoscopii* s.f. (fr. *hématoscopie*) Examinare a sângelui la microscop.
- HEMATOSPERMIE** s.f. (fr. *hématospermie*) Prezență a sângelui în spermă; hemospermie.
- HEMATOTERAPIE**, *hematoterapii* s.f. (fr. *hématothérapie*) Hemoterapie.
- HEMATÓZĂ**, *hematoze* s.f. (fr. *hématose*) Transformare a sângelui venos în sânge arterial la nivelul alveolelor pulmonare; oxigenare.
- HEMATOZOÁR**, *hematozoare* s.n. (fr. *hématozoaire*) Protozoar parazit care trăiește în globulele roșii ale sângelui la om, dar și în tubul digestiv al țânțarului anofel, agentul patogen al malariei.
- HEMATÚRIC**, -Ă, *hematurici*, -ce adj. (fr. *hématurique*) Referitor la hematurie.
- HEMATURIE**, *hematurii* s.f. (fr. *hématurie*) Prezență de sânge în urină.
- HEMERALÓP**, -Ă, *hemeralopi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *héméralope*) (Suferind) de hemeralopie.
- HEMERALOPÍE**, *hemeralopii* s.f. (fr. *héméralopie*) Slăbire sau pierdere a vederii la lumină redusă, cauzată de lipsa vitaminei A; cecitate nocturnă.
- HEMERO-** (fr. *héméro-*, gr. *hemera*) Element de compunere cu sensul de „zi”, în cuvinte ca: *hemerolog*, *hemerotecă*.
- HEMEROLÓG**, *hemerologi* s.m. (fr. *hémérologue*) Autor de calendare.
- HEMEROLOGIE** s.f. (fr. *hémérologie*) Știința și arta de a întocmi calendare.
- HEMEROTÉCĂ**, *hemeroteci* s.f. (fr. *hémérothèque*) 1. Colecție de ziare și de reviste; efemerotecă. 2. Bibliotecă rezervată periodicelor; secție a unei biblioteci cu astfel de publicații.
- HEMI-/EMI-** (fr. *hémi-*) Element de compunere cu sensul „jumătate”, în cuvinte ca: *hemicranie*, *hemiciclu*, *emisferă*.
- HEMIALGIE**, *hemialgii* s.f. (fr. *hémialgie*) Durere într-o singură parte a corpului.
- HEMIANESTEZIE**, *hemianestezii* s.f. (fr. *hémianesthésie*) Pierdere a sensibilității pe o jumătate laterală a corpului.
- HEMICELULÓZĂ**, *hemiceluloze* s.f. (fr. *hémicelulose*) Polizaharid complex care se găsește în plantele superioare.
- HEMICÍCLU**, *hemicicluri* s.n. (fr. *hémicycle*) (Arhit.) Amfiteatru.
- HEMICRANIE**, *hemicranii* s.f. (fr. *hémicrânie*) Durere localizată într-o jumătate de craniu, frecventă în migrene.
- HEMICRIFTOFÍTĂ**, *hemicriptofite* adj., s.f. (fr. *hémicryptophyte*) (Plantă perenă) ai cărei muguri apar la suprafața solului, sub stratul de frunze moarte ori sub mușchii de pe pământ.
- HEMICRISTALÍN**, -Ă, *hemicristalini*, -e adj. (fr. *hémicristallin*) (Despre roci vulcanice) Care are o structură parțial cristalizată.

- HEMIFONIE** s.f. (fr. *hémiphonie*) Incapacitatea de a vorbi cu glas tare.
- HEMIMELIE**, *hemimelii* s.f. (fr. *hémimélie*) Anomalie congenitală manifestată prin absența (extremităților) unui membru.
- HEMIMETABOLĂ**, *hemimetabole* adj. (fr. *hémimétabole*) (Despre insecte) Care are metamorfoza incompletă (fără stadiu de nimfă); heterometabolă.
- HEMIÓN**, *hemioni* s.m. (fr. *hémione*) Specie sălbatică de ecvideu asiatic, asemănătoare cătărului, din Mongolia.
- HEMIOPIE**, *hemiopii* s.f. (fr. *hémiopie*) Boală de ochi care constă în restrângerea vederii în partea laterală a câmpului vizual.
- HEMIPARÉZĂ**, *hemipareze* s.f. (fr. *hémiparésie*, cf. *paréză*) (Med.) Hemiplegie.
- HEMIPLÉGIC**, -Ă, *hemiplegici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *hémiplégique*) (Suferind) de hemiplegie.
- HEMIPLEGIE**, *hemiplegii* s.f. (fr. *hémiplegie*) Paralizie a unei jumătăți de corp, datorată unei leziuni cerebrale; hemipareză.
- HEMIPTÉR**, *hemiptere* s.n. (fr. *hémiptère*) (La pl.) Ordin de insecte cu aripi scurte și cu aparatul bucal adaptat la înțepat și supt; (și la sg.) insectă din acest ordin; heteropter.
- HEMISPÁSM**, *hemispasme* s.n. (fr. *hémispasme*) Spasm unilateral.
- HEMO-** v. **HEMA-**.
- HEMOCÍT**, *hemocite* s.n. (fr. *hémocyte*) Denumire generică dată celulei sangvine.
- HEMOCITOMÉTRU**, *hemocitometre* s.f. (fr. *hémocytométre*) Dispozitiv folosit pentru măsurarea dimensiunii hematiilor.
- HEMOCROMATÓZĂ** s.f. (fr. *hémachromatose*) Boală caracterizată prin acumularea de pigment feric în unele organe.
- HEMOCULTURĂ**, *hemoculturi* s.f. (fr. *hémoculture*) Însămânțare a sângelui într-un mediu de cultură, pentru identificarea unor germeni patogeni.
- HEMODIAGNÓSTIC**, *hemodiagnostice* s.n. (fr. *hémodiagnostic*) Diagnostic stabilit pe baza analizelor de sânge.
- HEMODIALÍZĂ**, *hemodialize* s.f. (fr. *hémodialyse*) Filtrare a sângelui, prin care se elimină moleculele toxice, în insuficiența renală gravă; dializă a sângelui.
- HEMODIALIZÓR**, *hemodializori* s.m. (fr. *hémodialyseur*) Rinichi artificial.
- HEMODILÚȚIE**, *hemodiluții* s.f. (fr. *hémodilution*) Diluție a sângelui.
- HEMODYNÁMICĂ** s.f. (fr. *hémodynamique*) 1. Circulație a sângelui în aparatul vascular. 2. Partea fiziologiei care studiază circulația sângelui.
- HEMODYNAMOMÉTRU**, *hemodinamometre* s.n. (fr. *hémodynamomètre*) Instrument folosit la măsurarea presiunii sângelui.
- HEMOFÁG**, -Ă, *hemofagi*, -ge adj. (fr. *hémophage*) 1. (Despre animale) Care se hrănește cu sânge. 2. (Despre fagocite) Care distruge globulele roșii.
- HEMOFÍLIC**, -Ă, *hemofilici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *hémophilique*) (Suferind) de hemofilie.
- HEMOFILIE**, *hemofilii* s.f. (fr. *hémophilie*) Boală ereditară a sângelui transmisă de la mamă la fii, caracterizată prin timpul mare de coagulare și prin tendința de hemoragii grave și repetate.
- HEMOGÉNIC**, -Ă, *hemogenici*, -ce (fr. *hémogénique*) 1. Adj., s.m. și f. (Suferind) de hemogenie. 2. Adj. Referitor la hemogenie.
- HEMOGENIE**, *hemogenii* s.f. (fr. *hémogénie*) Boală de sânge, frecventă mai ales la femei, manifestată prin scăderea numărului trombocitelor, prin creșterea timpului de sângerare și prin purpură hemoragică.
- HEMOGLOBÍNĂ** s.f. (fr. *hémoglobine*) Pigment roșu din hematiile vertebratelor, care transportă oxigenul din alveolele pulmonare în țesuturi.
- HEMOGLOBINEMIE** s.f. (fr. *hémoglobinémie*) Prezență a hemoglobinei în sânge, din cauza distrugerii globulelor roșii.
- HEMOGLOBINOMETRIE** s.f. (fr. *hémoglobinométrie*) Determinare a cantității de hemoglobină din sânge.
- HEMOGLOBINOMÉTRU**, *hemoglobinometre* s.n. (fr. *hémoglobinomètre*) Aparat folosit pentru determinarea cantității de hemoglobină din sânge; hemometru.
- HEMOGLOBINOPATIE**, *hemoglobinopatii* s.f. (fr. *hémoglobinopathie*) Nume generic dat bolilor ereditare cu hemoglobină anormală.
- HEMOGLOBINURIE**, *hemoglobinurii* s.f. (fr. *hémoglobinurie*) Prezență a hemoglobinei în urină.
- HEMOGRÁMĂ**, *hemogramme* s.f. (fr. *hémogramme*) Analiză de laborator prin care se determină cantitatea și calitatea elementelor sangvine; buletin care conține această analiză.
- HEMOLÍTIC**, -Ă, *hemolitici*, -ce adj. (fr. *hémolytique*) Care provoacă sau însoțește hemoliza.
- HEMOLÍZĂ**, *hemolize* s.f. (fr. *hémolyse*) Distrugere normală sau patologică a globulelor roșii din sânge.

- HEMOLIZINĂ**, *hemolizine* s.f. (fr. *hémolysine*) Substanță care distruge hematii, cliberând hemoglobina.
- HEMOMETRU**, *hemometre* s.n. (fr. *héromètre*) Hemoglobinometru.
- HEMOPÁTIC**, -Ă, *hemopatici*, -ce adj. (fr. *hémo-pathique*) Referitor la hemopatie.
- HEMOPATIE**, *hemopatii* s.f. (fr. *hémo-pathie*) Nume generic dat bolilor de sânge.
- HEMOPERFÚZIE**, *hemoperfuzii* s.f. (*hemo- + perfuzie*) Purificare a sângelui în afara organismului și reintroducerea acestuia prin perfuzie.
- HEMOPOIÉZĂ** s.f. (fr. *hémo-poïèse*) Hematopoieză.
- HEMOPŢÍZIC**, -Ă, *hemoptizici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *hémoptyisique*) (Suferind) de hemoptizie.
- HEMOPŢÍZIE**, *hemoptizii* s.f. (fr. *hémoptyisie*) Eliminarea de sânge oxigenat prin tuse, în tuberculoza pulmonară, în pneumonie etc.
- HEMORÁGIC**, -Ă, *hemoragici*, -ce adj. (fr. *hémorragique*) Referitor la hemoragie, provocat de hemoragie; caracterizat prin hemoragie.
- HEMORAGÍE**, *hemoragii* s.f. (fr. *hémorragie*) 1. Scurgere (abundentă) de sânge, cauzată de ruperea unui vas sangvin; hemoree. 2. (Fig.) Pierdere importantă a ceea ce este esențial pentru viața sau pentru bogăția unei țări. *Hemoragie a valorilor. Hemoragie de capital.* 3. *Hemoragie nazală* = epistaxis.
- HEMORÉE**, *hemoree* s.f. (fr. *hémorrhée*) Hemoragie (1).
- HEMOROÍD**, *hemoroizi* s.m. (fr. *hémorroïdes*) (La pl.) Varice ale venelor din anus și din rect, manifestate prin dureri și hemoragii.
- HEMOROIDÁL**, -Ă, *hemoroidali*, -e adj. (fr. *hémorroïdal*) Referitor la hemoroizi.
- HEMOSIDERÍNĂ**, *hemosiderine* s.f. (fr. *hémosidérine*) Pigment hepatic bogat în fier.
- HEMOSIDERÓZĂ**, *hemosideroze* s.f. (fr. *hémosidéroze*) Boală caracterizată prin depunere de hemosiderină în unele organe (ficat, plămâni etc.).
- HEMOSPERMÍE** s.f. (fr. *hémospermie*) (Med.) Hematospermie.
- HEMOSTÁTIC**, -Ă, *hemostatici*, -ce adj., s.n. (fr. *hémostatique*) (Substanță, medicament; compresă) care oprește o hemoragie.
- HEMOSTÁZĂ**, *hemostaze* s.f. (fr. *hémostase*) Oprire spontană sau provocată a unei hemoragii.
- HEMOTERAPIÉ**, *hemoterapii* s.f. (fr. *hémothérapie*) Administrare de sânge în tratamentele unor boli; hematoterapie.
- HEMOTÍP** s.n. (*hemo- + tip*) Tip de sânge.
- HEMOTORÁX**, *hemotoraxuri* s.n. (fr. *hémotorax*) Acumulare de sânge în cavitatea pleurală.
- HEMOTOXÍE**, *hemotoxii* s.f. (fr. *hémotoxie*) Otrăvire a sângelui.
- HEMOTOXINĂ**, *hemotoxine* s.f. (fr. *hémotoxine*) Substanță cu acțiune nocivă asupra globulelor roșii.
- HEMOTRÓP**, -Ă, *hemotropi*, -e adj. (fr. *hémotrope*) (Despre virusuri) Care se fixează pe celulele sangvine.
- HEMOVACCINÁRE**, *hemovaccinări* s.f. (cf. fr. *hémo-vaccination*) Inoculare de sânge sau de plasmă sangvină sub piele.
- HENDIÁDĂ**, *hendiade* s.f. (fr. *hendiadys*) Figură de stil care constă în exprimarea unei idei prin două substantive legate prin conjuncția și, în loc de un substantiv însoțit de un atribut.
- HENOTEÍSM** s.n. (germ. *Henotheismus*, fr. *hém-théisme*) Religie străveche în care credincioșii se închinau unui singur zeu, fără a exclude existența altora.
- HÉNYRY** s.m. (fr. *henry*) Unitate de măsură pentru inductanță (electrică).
- HENȚ**, *hențuri* s.n. (engl. *hands*) Atingere neregulamentară (de către un jucător) a mingii cu mâna, la fotbal.
- HEORTOLOGÍE** s.f. (fr. *héortologie*) Studiul vechilor sărbători grecești.
- HEPARÍNĂ**, *heparine* s.f. (fr. *héparine*) Substanță anticoagulantă extrasă din ficat, folosită în infarctul miocardic, flebită, tromboză etc.
- HEPATALGÍE**, *hepatalgii* s.f. (fr. *hépatalgie*) Durere de ficat.
- HEPATECTOMÍE** s.f. (fr. *hépatectomie*) Extirpare a unei porțiuni din ficat.
- HEPÁTIC**, -Ă, *hepatici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *hépatique*) 1. (Suferind) de ficat. 2. *Insuficiență hepatică* = ansamblul tulburărilor datorate alterării funcțiilor ficatului.
- HEPATÍTĂ**, *hepatite* s.f. (fr. *hépatite*) 1. Afecțiune inflamatorie a ficatului; icter. 2. *Hepatită epidemică* = hepatită produsă de un virus.
- HEPAT(O)-** (fr. *hépato-*, gr. *hepas*, -atos) Element de compunere cu sensul de „ficat”, în cuvinte ca: *hepatologie, hepatom*.
- HEPATOCÉL** s.n. (fr. *hépatocèle*) Hemic a ficatului.
- HEPATOCÍT**, *hepatocite* s.n. (fr. *hépatocyte*) Celulă a ficatului.

- HEPATOGEN**, -Ă, *hepatogeni*, -e adj. (fr. *hépatogène*) De origine hepatică, care este produs de ficat.
- HEPATOGRAFIE**, *hepatografii* s.f. (fr. *hépatographie*) Radiografie a ficatului.
- HEPATOLOG**, -Ă, *hepatologi*, -ge s.m. și f. (de la *hepatologie*, cf. it. *epatologo*) Specialist în hepatologie.
- HEPATOLOGIC**, -Ă, *hepatologici*, -ce adj. (fr. *hépatologique*) Referitor la hepatologie.
- HEPATOLOGIE** s.f. (fr. *hépatologie*) Disciplină care se ocupă cu studiul ficatului.
- HEPATOM**, *heptoame* s.n. (fr. *hépatome*) Tumoare hepatică (malignă).
- HEPATOMEGALIE**, *heptomegalii* s.f. (fr. *hépatomégalie*) Mărire patologică a volumului ficatului.
- HEPATOPATIE**, *hepatopatii* s.f. (fr. *hépatopathie*) Denumire generică dată bolilor de ficat.
- HEPATOPTOZĂ**, *hepatoptoze* s.f. (fr. *hépatoptose*) Ptoză a ficatului.
- HEPATORAGIE**, *hepatoragii* s.f. (fr. *hépatorragie*) Hemoragie hepatică.
- HEPATOTOXINĂ**, *hepatotoxine* s.f. (fr. *hépatotoxine*) Toxină cu efect dăunător asupra ficatului.
- HEPTA-** (fr. *hepta-*, gr. *hepta*) Element de compunere cu sensul de „șapte”, „de șapte ori”, în cuvinte ca: *heptacord*, *heptameron*.
- HEPTACORD**, *heptacorduri* s.n. (fr. *heptacorde*) 1. Liră cu șapte coarde, la vechii greci. 2. Scară muzicală cu șapte trepte diatonice.
- HEPTAÉDRIC**, -Ă, *heptaedrici*, -ce adj. (fr. *heptaédrique*) În formă de heptaedru.
- HEPTAÉDRU**, *heptaedre* s.n. (fr. *heptaèdre*) Corp geometric cu șapte fețe.
- HEPTAGÓN**, *heptagoane* s.n. (fr. *heptagone*) Poligon cu șapte laturi și cu șapte unghiuri.
- HEPTAGONÁL**, -Ă, *heptagonali*, -e (fr. *heptagonal*) Care are formă de heptagon.
- HEPTAMÉTRU**, *heptametre* s.n. (fr. *heptamètre*) Vers alcătuit din șapte picioare.
- HEPTÁN**, *heptani* s.m. (fr. *heptane*) Hidrocarbură lichidă inflamabilă, cu șapte atomi de carbon în moleculă, folosită drept carburant ori solvent.
- HEPTATLÓN** s.n. (*hepta[edru] + [pent]atlon*) Complex de șapte probe atletice, alese dintre alergări, sărituri și aruncări.
- HEPTEMIMÉR**, -Ă, *heptemimeri*, -e adj. (cf. fr. *heptémimère*) (Despre cezura unui vers) Care se găsește după a șaptea jumătate de picior.
- HEPTODĂ**, *heptode* s.f. (fr. *heptode*, germ. *Heptode*) Tub electric cu vid și cu șapte electrozi.
- HERÁLD**, *heralzi* s.m. (lat. *heraldus*, cf. fr. *hérald*) Dregător medieval care purta însemnele monarhilor sau ale principilor, organiza turnirurile, anunța declarațiile de război etc.
- HERÁLDIC**, -Ă, *heraldici*, -ce (fr. *héraldique*) 1. S.f. Studiul stemelor și al blazoanelor caselor domnitoare, familiilor nobiliare etc. 2. Adj. Referitor la blazoane, la steme; care ține de heraldică (1).
- HERÁLDÍST**, *heraldiști* s.m. (fr. *héraldiste*) Specialist în heraldică.
- HERCÍNIC**, -Ă, *hercinici*, -ce adj. (cf. fr. *hercynien*) 1. (Despre mișcările de cutare ale scoarței terestre) Care s-a format la sfârșitul erei primare. 2. *Orogeneză hercinică* = totalitatea mișcărilor de cutare a scoarței terestre manifestate din devonian până în permian, care au dat naștere unor lanțuri de munți.
- HERCULE** s.m. (fr. *hercule*) Bărbat voinic cu forță fizică considerabilă, robust.
- HERCULEEÁN**, -Ă, *herculeeni*, -e adj. (fr. *herculéen*) Care este asemenea lui Hercule, demn de Hercule; foarte puternic, voinic; colosal.
- HÉREFORD** n.pr. n. (pr. *hérford*, engl. *Hereford*) Rasă de bovine crescute pentru carne, roșcate pe tot corpul, exceptând capul, abdomenul și extremitățile picioarelor, în țările anglo-saxone și în America Latină.
- HÉRING**, *heringi* s.m. (germ. *Hering*) Pește marin asemănător scrumbiei.
- HERMAFRODÍT**, -Ă, *hermafrodiți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *hermaphrodite*) Androgin; bisexual, bisexual.
- HERMAFRODITÍSM** s.n. (fr. *hermaphroditisme*) Existență, la același organism, a organelor sexuale de la ambele sexe; intersexualitate; bisexualitate, androginie (2).
- HÉRMĂ**, *herme* s.f. (fr. *hermès*, cf. n.pr. *Hermes*) (La pl.) Stâlpi de piatră fixați de-a lungul drumului, la răspântii și la intrarea în casele vechilor greci, care aveau în partea de sus capul lui Hermes, zeul comerțului.
- HERMELÍNĂ**, *hermeline* s.f. (germ. *Hermelin*) (Zool.) Hermină.
- HERMENEÚT**, *hermeneuți* s.m. (fr. *herméneute*) Specialist în hermeneutică.
- HERMENEÛTIC**, -Ă, *hermeneutici*, -ce adj. (fr. *herméneutique*) Referitor la hermeneutică, de hermeneutică.
- HERMENEÛTICĂ** s.f. (fr. *herméneutique*, germ. *Hermeneutik*) 1. Știința și arta interpretării textelor vechi, mai ales biblice; știința exegezei. 2. Știința

- interpretării simbolurilor care acționează în subconștient, în vis, în vorbire etc.
- HERMINÁT**, -Ă, *herminați*, -te adj. (fr. *herminé*) (Despre găini) Care are penaj alb tivit cu negru la coadă și la aripi și negru tivit cu alb la gât.
- HERMÍNĂ**, *hermine* s.f. (fr. *hermine*) Mamifer carnivor din țările nordice, asemănător nevăstuicii, cu blană fină, albă iarna și cafenie vara; hermelină, cacom, helge; blana acestui animal.
- HERNIÁR**, -Ă, *herniari*, -e adj. (fr. *herniaire*) Referitor la hernie.
- HERNIE**, *hernii* s.f. (fr. *hernie*, lat. *hernia*) 1. Ieșirea unui organ din cavitate prin ruperea unei membrane (mai ales a intestinului subțire din peritoneu). 2. *Hernie de disc* = icșirea discului cartilaginos din spațiul intervertebral.
- HEROÍDĂ**, *heroide* s.f. (fr. *héroïde*) Epistolă în versuri în care un personaj celebru își exprimă gândurile și sentimentele.
- HEROÍNĂ** s.f. (fr. *héroïne*) Stupefiant toxic extras din morfină.
- HEROINOMÁN**, -Ă, *heroinomani*, -e s.m. și f. (fr. *héroïnomane*) Persoană care se droghează cu heroină.
- HEROINOMANÍE** s.f. (fr. *héroïnomanie*) Consum de heroină în doze mari și repetate.
- HÉRPES**, *herpesuri* s.n. (fr. *herpès*, lat. *herpes*) Erupție cutanată datorată unui virus, care constă în apariția (periodică) a unor grupuri de bășicuțe pline cu lichid în jurul buzelor, nasului sau al organelor genitale.
- HERPÉTIC**, -Ă, *herpetici*, -ce adj. (fr. *herpétique*) Care are natura herpesului.
- HÉRSĂ**, *herse* s.f. (fr. *herse*) Grilă culisantă de metal sau de lemn armat, care bloca accesul dușmanilor în cetățile medievale.
- HERTZ**, *hertzi* s.m. (pr. *herț*; germ. *Hertz*, fr. *hertz*) Unitate de măsură a frecvenței unei mișcări care se repetă la fiecare secundă; ciclu pe secundă.
- HERTZIÁN**, -Ă, *hertzieni*, -e adj. (pr. *herțian*; fr. *hertzien*) 1. Referitor la undele electromagnetice radio. 2. *Undă* (sau *rază*) *hertziană* = undă electromagnetică utilizată în telecomunicații. *Cablu hertzian* = sistem de transmisiune a mesajelor prin intermediul undelor hertziene.
- HERÚL**, -Ă, *heruli*, -e (fr. *hérules*) 1. S.m. și f. (La pl.) Triburi germanice aparținând neamului goților din sudul Scandinaviei și din Peninsula Iutlanda, care, în sec. al III-lea, au migrat spre sudul Europei. 2. Adj. Referitor la heruli (1), al herulilor.
- HESPERÍDĂ**, *hesperide* s.f. (fr. *hespérides*) Fruct cărnos și moale, asemănător bacei, cu epicarpul de culoarea lămâii, a portocalci etc., din care se extrag uleiuri eterice.
- HESSIÁN** s.n. (fr. *hessian*) Tesătură de iută cu legătură de pânză, folosită în tapițerie sau ca ambalaj.
- HETAÍRĂ**, *hetaire* s.f. (fr. *hétaïre*) Curtezană de rang înalt, în Grecia antică.
- HETAIRÍSM** s.n. (fr. *hétairisme*) Nume dat relațiilor extraconjugale ale bărbaților cu femei de moravuri ușoare.
- HETERO-** v. *etero-*.
- HETEROAUXÍNĂ**, *heteroauxine* s.f. (fr. *hétéroauxine*) Hormon vegetal de creștere, aflat în drojdii, în porumb etc.
- HETEROCÉRC**, -Ă, *heterocerci*, -ce adj. (fr. *hétérocerque*) (Despre înotătoarea codală a unor pești) Care are lobi inegali.
- HETEROCÍCLIC**, -Ă, *heterociclici*, -ce adj. (fr. *hétérocyclique*) (Despre compuși organici) Care are în ciclu atomi de carbon și atomi de alte elemente.
- HETEROCROMÍE**, *heterocromii* s.f. (fr. *hétérochromie*) Anomalie congenitală care constă într-o colorare diferită a irisurilor.
- HETEROCROMOZÓM**, *heterocromozomi* s.m. (fr. *hétérochromosome*) Cromozom sexual; heterozom.
- HETERODÍNĂ**, *heterodine* s.f. (fr. *hétérodyne*) Aparat de radio care produce oscilații de înaltă frecvență și ameliorează selecția.
- HETERODÓNT**, -Ă, *heterodonți*, -te adj., s.m. (fr. *hétérodonte*) (Animal) cu dinți diferențiați (incisivi, canini, premolari și molari).
- HETERODÓX**, -Ă, *heterodocși*, -xe adj. (fr. *hétérodoxe*) Care este contrar doctrinei oficiale a Bisericii (Orodoxe); eretic.
- HETERODOXÍE** s.f. (fr. *hétérodoxie*) 1. Caracterul a ceea ce este contrar credinței măturisite. 2. Concepție contrară doctrinei oficiale a Bisericii (Orodoxe).
- HETEROFILÍE**, *heterofilii* s.f. (fr. *hétérophylie*) Existență, pe aceeași plantă, de frunze cu forme diferite.
- HETEROGÁM**, -Ă, *heterogami*, -e adj. (fr. *hétérogame*) (Despre plante) Care are două sau mai multe feluri de flori.
- HETEROGAMÍE**, *heterogamii* s.f. (fr. *hétérogamie*) Fuziune a două elemente sexuale cu forme, mărimi și structuri diferite.
- HETEROGONÍE**, *heterogonii* s.f. (fr. *hétérogonie*) 1. Formare, pe aceeași plantă, a două sau trei tipuri

- de flori, diferite în ce privește structura androceului. 2. Alternare de generații prin mijloace diferite de reproducere sexuală.
- HETEROGRĂFĂ**, *heterogrefe* s.f. (fr. *hétérogrefe*) Grefă² în care grefonul este preluat de la altă specie; heteroplastie, xenogrefă.
- HETEROMETĂBOLĂ**, *heterometabole* adj. (fr. *hétérométabole*) (Entom.) Hemimetabolă.
- HETEROMÓRF**, -Ă, *heteromorfi*, -e adj. (fr. *hétéromorphe*) Care prezintă forme variate în cursul dezvoltării aceleiași specii; polimorf; (despre substanțe minerale) care are aceeași natură chimică, dar structuri diferite.
- HETEROMORFIE** s.f. (fr. *hétéromorphie*) 1. Calitatea de a fi heteromorf; heteromorfism. 2. Sterilitate a unor flori, produsă de deosebirea de lungime dintre stil și stamine.
- HETEROMORFISM** s.n. (fr. *hétéromorphisme*) Caracter heteromorf; heteromorfie (1).
- HETERONİM**, -Ă, *heteronimi*, -e (fr. *hétéronyme*) 1. Adj. (Despre o operă) Publicat sub alt nume decât cel al autorului; (despre un autor) care publică sub nume diferite. 2. S.n. Corespondent al unui cuvânt în altă limbă. 3. S.n. Substantiv care are altul pereche pentru sexul opus.
- HETERONÓM**, -Ă, *heteronomi*, -e adj. (fr. *hétéronome*) Care se conduce după reguli sau legi venite din exterior; (despre schimbări fonetice) condiționat de alți factori.
- HETERONOMIE** s.f. (fr. *hétéronomie*) Caracter heteronom; absență a autonomiei.
- HETEROPLĂSTIC**, -Ă, *heteroplastici*, -ce adj. (fr. *hétéroplastique*) Referitor la heteroplastie.
- HETEROPLASTIE**, *heteroplastii* s.f. (fr. *hétéroplastie*) (Med.) Heterogrefă.
- HETEROPLAZIE**, *heteroplazii* s.f. (fr. *hétéroplasia*) Formare a unui țesut anormal în organism.
- HETEROPROTEIDĂ**, *heteroproteide* s.f. (fr. *hétéroprotéide*) Substanță organică obținută dintr-o proteină și o substanță neproteică.
- HETEROPTÉR**, *heteroptere* s.n. (fr. *hétéroptères*) (Entom.) Hemipter.
- HETEROSEXUÁL**, -Ă, *heterosexuali*, -e adj., s.m. și f. (fr. *hétérosexuel*) (Persoană) care manifestă o atracție sexuală pentru persoane de sex opus.
- HETEROSEXUALITATE** s.f. (fr. *hétérosexualité*) Atracție pentru sexul opus.
- HETERO SFÉRĂ** s.f. (fr. *hétérosphère*) Strat al atmosferei situat deasupra homosferei, în care predomină gazele ușoare (azot, hidrogen, heliu).
- HETEROTAXIE** s.f. (fr. *hétérotaxie*) Poziție anormală a unui organ anatomic.
- HETEROTERAPIE**, *heteroterapii* s.f. (fr. *hétérothérapie*) Terapie cu mijloace caracteristice altei boli.
- HETEROTÉRM**, -Ă, *heterotermi*, -e adj. (fr. *hétérotherme*) Care prezintă heterotermie.
- HETEROTERMIE** s.f. (fr. *hétérothermie*) Pierdere sezonieră a capacității de încălzire, specifică animalelor care hibernează.
- HETEROTÓPIC**, -Ă, *heterotopici*, -ce adj. (fr. *hétérotopique*) Referitor la heterotopie.
- HETEROTOPIE**, *heterotopii* s.f. (fr. *hétérotopie*) (Med.) Ectopie.
- HETEROTRANSPLĂNT**, *heterotransplanturi* s.n. (fr. *hétérotransplant*) (Med.) Transplant luat de la alt individ.
- HETEROTRÓF**, -Ă, *heterotrofi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *hétérotrophe*, germ. *heterotroph*) (Organism) care se hrănește cu substanțe presintetizate de alte organisme.
- HETEROTROFIE** s.f. (fr. *hétérotrophie*) Mod de hrănire al organismelor heterotrofe.
- HETEROZIGÓT**, *heterozigoți* s.m. (fr. *hétérozygote*) Organism diploid care are o genă normală și una mutantă.
- HETEROZÓM**, *heterozomi* s.m. (fr. *hétérosome*) (Biol.) Heterocromozom.
- HEVÉA** s.m. (fr. *hévéa*) Arbore tropical înalt, originar din America de Sud, cultivat (mai ales în sud-estul Asiei) pentru latex, din care se extrage cauciucul.
- HEXA-** (fr. *hexa-*, gr. *hex*) Element de compunere cu sensul „șase”, în cuvinte ca: *hexagon*, *hexareactor*.
- HEXACORALIÉR**, *hexacoralieri* s.m. (fr. *hexacoralliaire*) (La pl.) Subclasă de polipi coralieri cu șase tentacule în jurul gâtului; (și la sg.) polip coralier din această subclasă.
- HEXACÓRD**, *hexacorduri* s.n. (fr. *hexacorde*) 1. Liră cu șase coarde, la vechii greci. 2. Șase trepte succesive ale unei scări muzicale.
- HEXAÉDRIC**, -Ă, *hexaedrici*, -ce adj. (fr. *hexaédrique*) Care are formă de hexaedru.
- HEXAÉDRU**, *hexaedre* s.n. (fr. *hexaèdre*) Poliedru cu șase fețe.
- HEXAGÓN**, *hexagoane* s.n. (fr. *hexagone*, lat. *hexagonus*) Poligon care are șase laturi și șase unghiuri.
- HEXAGONÁL**, -Ă, *hexagonali*, -e adj. (fr. *hexagonal*) Care are formă de hexagon.
- HEXAGONĂLĂ**, *hexagonale* s.f. (de la *hexagonal*) Convenție semnată de șase state.

- HEXAMÉTRU**, *hexametri* s.m. (fr. *hexamètre*, lat. *hexameter*) Vers dactilic cu șase picioare, folosit mai ales în poezia epică antică.
- HEXAMOTÔR**, *hexamotoare* adj., s.n. (fr. *hexamoteur*) (Avion) cu șase motoare.
- HEXÁN**, *hexani* s.m. (fr. *hexane*) Hidrocarbură volatilă incoloră, insolubilă în apă, cu miros caracteristic, obținută din petrol, folosită ca dizolvant.
- HEXAPÔD**, -Ă, *hexapozi*, -de (fr. *hexapode*) 1. Adj. (Despre animale) Cu șase picioare. 2. S.n. (La pl.) Clasă de insecte cu șase picioare; (și la sg.) insectă din această clasă.
- HEXAREACTÔR**, *hexareactoare* adj., s.n. (fr. *hexaréacteur*) (Avion) propulsat de șase turboreactoare.
- HEXASTÎH**, -Ă, *hexastih* adj. (fr. *hexastique*) Compus din șase versuri.
- HEXASTÎL**, *hexastiluri* s.n. (fr. *hexastyle*) Edificiu antic grecesc cu șase coloane la fațadă.
- HEXAVALENT**, -Ă, *hexavalenți*, -te adj. (fr. *hexavalent*) (Despre elemente chimice, radicali) Care are valența șase.
- HEXODĂ**, *hexode* s.f. (fr. *hexode*, germ. *Hexode*) Tub electronic cu vid, care conține șase electrozi.
- HEXOZĂ**, *hexoze* s.f. (fr. *hexose*) Denumire generică dată monozaharidelor cu șase atomi de carbon în moleculă.
- HEZBOLLĂH** n.pr. (*Hezbollah* „Partidul lui Allah”) Organizație islamică de integriști și iți libanezi, proiranieni, întemeiată în anul 1982, după ocuparea de către trupele israeliene a unui teritoriu din sudul Libanului.
- HIACÎNT**, *hiacinturi* s.n. (fr. *hyacinthe*) Varietate roșie sau portocalie de zirconiu, folosită ca piatră semiprețioasă.
- HIALÎN**, -Ă, *hialini*, -e adj. (fr. *hyalin*) Transparent (1), incolor, asemănător sticlei; vitros (1). *Cuarț hialin*.
- HIALINÓZĂ**, *hialinoze* s.f. (fr. *hyalinose*) Transformare patologică a țesutului conjunctiv în masă sticloasă, în bolile de inimă, de rinichi etc.
- HIALÍTĂ**, *hialite* s.f. (fr. *hyalite*) 1. Varietate transparentă de opal. 2. Sticlă neagră de Boemia. 3. Inflamație a corpului vitros al ochiului.
- HIALO-** (fr. *hyalo-*, gr. *hyalos*) Element de compunere cu sensul de „sticlă”, în cuvinte ca: *hialograf*, *hialoid*.
- HIALOGRĂF**, *hialografe* s.n. (fr. *hyalographe*) 1. Instrument folosit pentru gravarea pe sticlă. 2. Instrument folosit pentru desenarea mecanică a perspectivei.
- HIALOGRAFIE** s.f. (fr. *hyalographie*) 1. Artă desenării cu ajutorul hialografului (2). 2. Artă gravării pe sticlă.
- HIALOÏD**, -Ă, *hialoizi*, -de adj. (fr. *hyaloïde*) 1. Cu aspect sticlos, vitros. 2. Umoare *hialoidă* = lichid transparent din fundul globului ocular. *Membrană hialoidă* = membrană care învelește corpul vitros.
- HIALOPLĂSMĂ**, *hialoplasme* s.f. (fr. *hyaloplasme*) (Anat.) Ectoplasmă (1).
- HIÁT**, *hiaturi* s.n. (fr., lat. *hiatus*) 1. Succesiune a două vocale într-un cuvânt, care se pronunță în silabe diferite. 2. (Fig.) Întrerupere, discontinuitate.
- HIBAKÚSHA** s.f. (pr. *hibacișă*; engl. *hibakusha*) Supraviețuitor al bombardamentelor atomice de la Hiroshima și Nagasaki, din 6 și 10 august 1945.
- HIBERNĂ**, *hibernez* vb. I (fr. *hiberner*, lat. *hibernare*) (Despre unele animale) A petrece iarna în stare de hibernare.
- HIBERNĂL**, -Ă, *hibernali*, -e adj. (fr. *hibernal*, lat. *hibernalis*) Care are loc în timpul iernii; de iarnă.
- HIBERNĂRE**, *hibernări* s.f. (de la *hiberna*) 1. Stare de amorțeală, de viață latentă (asemănătoare somnului), cu temperatura corpului scăzută, în care se află iarna unele animale. 2. (Fig.) Inactivitate. 3. *Hibernare artificială* = hibermotcrapic.
- HIBERNOTERAPIE**, *hibernoterapii* s.f. (fr. *hibernothérapie*) Stare de hibernare indusă artificial în scop terapeutic sau în unele intervenții chirurgicale.
- HIBÎSCUS**, *hibiscuși* s.m. (fr. *hibiscus*) Arbore tropical cu flori roz, roșii și galbene; trestie africană din care se obține hârtie.
- HIBRÎD**, -Ă, *hibrizi*, -de (fr. *hybride*, lat. *hybrida*) 1. S.m., adj. (Organism) provenit din încrucișări metis. 2. Adj. (Fig.) Amestecat, eterogen; disparat.
- HIBRIDĂ**, *hibridez* vb. I (fr. *hybrider*) A încrucișa prin hibridare două plante, două specii etc.; a hibridiza.
- HIBRIDĂRE**, *hibridări* s.f. (de la *hibrida*, cf. fr. *hybridation*) Încrucișare sexuată sau vegetativă a doi indivizi de specii, de soiuri sau de rase diferite; hibridație.
- HIBRIDĂȚIE** s.f. (fr. *hybridation*) Hibridare.
- HIBRIDIZĂ**, *hibridizez* vb. I (germ. *hybridisieren*) A hibrida.
- HIBRIDÔM** s.m. (*hibrid* + *-om*) Celulă formată dintr-o celulă malignă și o limfocită.
- HIC ET NUNC** loc. adv. (lat. *hic et nunc*) Aici și acum, imediat.

HÍCORI, *hicori* s.m. (fr. *hickory*) Arbore din America de Nord, asemănător nucului, cu lemn tare și flexibil, folosit la fabricarea schiurilor, a canoelor etc.; lemnul acestui arbore.

HICSÓS, *hicsosi* s.m. (fr. *hyksos*) (La pl.) Triburi semitice nomade care au stăpânit Egiptul în sec. XVIII–XVI î.H.

HIDALGÍE s.f. (sp. *hidalguia*) (Livr.) Noblete (1), boierie.

HIDÁLGO, *hidalgo* s.m. (fr., sp. *hidalgo*) Cavaler, nobil spaniol din Evul Mediu.

HIDARTRÓZĂ, *hidartroze* s.f. (fr. *hyarthrose*) Acumulare de lichid purulent sau seros în articulații.

HIDÁTIC, *hidatic* adj. (fr. *hydatique*) Chist hidatic = tumoare benignă cu lichid, provocată de dezvoltarea (în ficat, în plămâni etc.) a larvelor de tenie; echinococoză.

HIDÓS, *-OÁSĂ*, *hidoși*, *-oase* adj. (fr. *hideux*) Foarte urât; oribil, slut, respingător; diform, monstruos (1).

HIDOȘENIE, *hidoșenii* s.f. (*hidos* + *-enie*) Urâtenie, slutenie.

HIDRACARIÁN, *hidracarieni* s.m. (fr. *hydracarien*) (La pl.) Grup de acarieni adaptați vieții acvatice; (și la sg.) acarian din acest grup.

HIDRADENÓM, *hidradenoame* s.n. (fr. *hydradénome*) Adenom sudoripar.

HIDRAGÓG, *-Ă*, *hidragogi*, *-ge* adj., s.n. (fr. *hydragogue*) (Purgativ) puternic.

HIDRÁNT, *hidranți* s.n. (fr. *hydrante*, germ. *Hydrant*) Dispozitiv de închidere și de deschidere a apei la conductele de distribuție, prevăzut cu furtunuri; gură de apă.

HIDRARGÍR s.n. (fr. *hydrargyre*) (Chim.) Mercur.

HIDRARGIRÍSM s.n. (fr. *hydrargyrisme*) Intoxicație cu vapori sau cu săruri de mercur.

HIDRARGIRÓZĂ, *hidrargiroze* s.f. (fr. *hydrargyrose*) Boală produsă de o intoxicație cu mercur, caracterizată prin inflamația și hemoragia gingiilor, dureri musculare etc.

HIDRÁT, *hidrați* s.m. (fr. *hydrate*) 1. Compus chimic anorganic solid, de obicei o sare, cristalizat cu una sau cu mai multe molecule de apă. 2. *Hidrați de carbon* = glucide, zaharuri.

HIDRATÁ, *hidratez* vb. I (fr. *hydrater*) 1. (Despre substanțe chimice) A (se) combina cu apă. 2. A absorbi sau a face să absoarbă apă în interior prin adeziune.

HIDRATÁBIL, *-Ă*, *hidratabili*, *-e* adj. (fr. *hydratable*) Care se poate hidrata.

HIDRATÁNT, *-Ă*, *hidratanți*, *-e* adj. (fr. *hydratant*) Care hidratează.

HIDRAÚLIC, *-Ă*, *hidraulici*, *-ce* (fr. *hydraulique*)

1. S.f. Studiul mecanicii lichidelor și al aplicării în tehnică a legilor de echilibru și de mișcare. 2. Adj. Privitor la apă; care este acționat de apă; care dirijează, care scoate apa.

HIDRAZÍDĂ, *hidrazide* s.f. (fr. *hydrazide*) Substanță cristalină incoloră, solubilă în apă, folosită în sinteze organice și ca medicament.

HÍDRĂ, *hidre* s.f. (fr. *hydre*, lat. *hydra*) 1. Animal fabulos asemănător șarpelui de apă, cu șapte capete, care se refăceau după fiecare tăiere. 2. (Fig.) Nenorocire, pericol care crește. 3. (La pl.) Gen de celenterate în formă de sac, care trăiesc pe fundul apelor dulci și se fixează pe un suport; (și la sg.) celenterat din acest gen.

HIDREMÍE, *hidremii* s.f. (fr. *hydrémie*) Creștere patologică a cantității de apă din sânge, frecventă în hemoragii puternice, în anemii grave etc.

HÍDRIC, *-Ă*, *hidrici*, *-ce* adj. (fr. *hydrique*) 1. Referitor la apă. 2. *Dietă* sau *regim hidric* = dietă sau regim medical care permite doar consumul de apă (sau ceaiuri, sucuri de fructe).

HIDR(O)- (fr. *hydro-*) Element de compunere cu sensul de „(referitor la) apă”, „(referitor la un) lichid”, în cuvinte ca: *hidroavion*, *hidrobicicletă*.

HIDROACÚSTIC, *-Ă*, *hidroacustici*, *-ce* (fr. *hydroacoustique*, engl. *hydroacustics*) 1. Adj. Referitor la hidroacustică (2). 2. S.f. Disciplină care studiază producerea, propagarea și captarea undelor sonore în mediul acvatic.

HIDROAMELIORÁRE, *hidroameliorări* s.f. (*hidro-* + *ameliorare*, cf. fr. *hydroamélioration*) Ansamblul lucrărilor de îmbunătățiri funciare efectuate pe terenuri cu exces sau cu deficit de apă; hidroameliorații.

HIDROAMELIORÁTÍV, *-Ă*, *hidroameliorativi*, *-e* adj. (*hidro-* + *ameliorativ*, fr. *hydroamélioratif*) Referitor la lucrările hidrotehnice de ameliorare a solului.

HIDROAMELIORÁTÓR, *-OÁRE*, *hidroamelioratori*, *-oare* s.m. și f. (fr. *hydroaméliorateur*) Specialist în hidroameliorații.

HIDROAMELIORÁȚII s.f. pl. (*hidro-* + *ameliorație*, cf. fr. *hydroamélioration*) Hidroameliorare.

HIDROAVIÁȚIE s.f. (fr. *hydraviation*) Aviație dotată cu hidroavioane.

HIDROAVIÓN, *hidroavioane* s.n. (fr. *hydravion*) Aeronavă cu dispozitiv de coborâre și de alunecare pe suprafața apei; hidroplan.

- HIDROBĂZĂ**, *hidrobaze* s.f. (fr. *hydrobase*) Bază pentru hidroavioane.
- HIDROBICICLETĂ**, *hidrobiciclete* s.f. (*hidro- + bicicletă*, cf. fr. *hydrobicyclette*) Ambarcațiune de agrement acționată de un mecanism cu pedale.
- HIDROBIOLÓG**, -Ă, *hidrobiologi*, -ge s.m. și f. (de la *hidrobiologie*) Specialist în hidrobiologic.
- HIDROBIOLÓGIC**, -Ă, *hidrobiologici*, -ce adj. (cf. engl. *hydrobiological*) Referitor la hidrobiologic.
- HIDROBIOLOGIE** s.f. (fr. *hydrobiologie*, germ. *Hydrobiologie*) Disciplină care studiază viața animală și vegetală din mediul acvatic.
- HIDROBÚZ**, *hidrobuze* s.n. (*hidro- + [auto]buz*) Navă de mic tonaj, folosită pentru transportul pasagerilor de-a lungul coastei mării.
- HIDROCARBONÁT**, *hidrocarbonați* s.m. (fr. *hydrocarbonate*) Carbonat bazic hidratat.
- HIDROCARBURĂ**, *hidrocarburi* s.f. (fr. *hydrocarbure*) Compus organic obținut din carbon și hidrogen (în petrol).
- HIDROCEFÁL**, -Ă, *hidrocefali*, -e adj., s.m. și f. (fr. *hydrocéphale*) (Bolnav) de hidrocefalie.
- HIDROCEFALIE**, *hidrocefalii* s.f. (fr. *hydrocéphalie*) Boală care constă dintr-o acumulare excesivă de lichid seros în membranele creierului.
- HIDROCELULÓZĂ**, *hidroceluloze* s.f. (fr. *hydrocellulose*) Compus chimic obținut prin hidroliza celulozei.
- HIDROCENTRĂLĂ**, *hidrocentrale* s.f. (fr. *hydrocentrale*) Centrală care folosește energia hidrolică; centrală hidroelectrică.
- HIDROCĒTRU**, *hydrocentre* s.n. (fr. *hydrocentre*) Zonă bogată în ape și în energie hidrolică.
- HIDROCHĒMIC**, -Ă, *hidrochimici*, -ce adj. (fr. *hydrochimique*) Referitor la hidrochimie.
- HIDROCHĒMIE** s.f. (fr. *hydrochimie*) Disciplină care studiază proprietățile chimice ale apelor naturale.
- HIDROCHĒMIST**, -Ă, *hidrochimisti*, -ste s.m. și f. (fr. *hydrochimiste*) Specialist în hidrochimie.
- HIDROCÓRĂ**, *hidrocore* adj., s.f. (fr. *hydrochore*) (Plantă) ale cărei semințe sau fructe sunt răspândite cu ajutorul apei.
- HIDROCÓRIE** s.f. (fr. *hydrochorie*) Mod de răspândire a semintelor cu ajutorul apei, specific plantelor hidrocore.
- HIDROCORTIZÓN** s.n. (fr. *hydrocortisone*) Hormon secretat de glandele suprarenale, cu acțiune antiinflamatorie și antialergică; cortizon.
- HIDROCULTŪRĂ** s.f. (fr. *hydroculture*, germ. *Hydrokultur*) Cultură de apă; hidroponică (1).
- HIDROCŪȚIE**, *hidrocuții* s.f. (fr. *hydrocution*) Sin-copă reflexă declanșată de contactul brusc cu apa rece, putând provoca înecul.
- HIDRODINĂMIC**, -Ă, *hidrodinamici*, -ce (fr. *hydrodynamique*) 1. S.f. Disciplină care studiază legile mișcării fluidelor; dinamica fluidelor. 2. Adj. Referitor la hidrodinamică (1).
- HIDROELÉCTRIC**, -Ă, *hidroelectrici*, -ce adj. (fr. *hydro-électrique*) 1. Care transformă energia hidrolică în energie electrică; (despre centrale electrice) care utilizează debitul și căderea unui râu, ale unui fluviu. 2. *Centrală hidroelectrică* = totalitatea instalațiilor, clădirilor, amenajărilor în care se produce energie electromagnetică din alte forme de energie; hidrocentrală.
- HIDROELEVATÓR**, *hidroelevatoare* s.n. (fr. *hydro-élevateur*) Dispozitiv folosit pentru eliminarea noroiului și a apei din săpăturile făcute cu mijloace hidro-mecanice.
- HIDROENERGÉTIC**, -Ă, *hidroenergetici*, -ce adj. (fr. *hydroénergétique*) Referitor la hidroenergie.
- HIDROENERGĒIE** s.f. (fr. *hydroénergie*) Energie produsă cu ajutorul apei puse în mișcare; energie hidrolică.
- HIDROFÁN** s.n. (fr. *hydrophane*) Varietate ușoară și poroasă de opal.
- HIDROFĂUNĂ** s.f. (fr. *hydrofaune*) Faună acvatică.
- HIDROFĒL**, -Ă, *hidrofilii*, -e (fr. *hydrophile*) 1. Adj. Care absoarbe cu ușurință apa. 2. Adj., s.f. (Plantă) la care polenizarea se face în apă sau la suprafața apei; hidrogamă.
- HIDROFILĒIE** s.f. (fr. *hydrophilie*) Însușirea unei substanțe de a fi hidrofilă (1).
- HIDROFILIZĂ**, *hidrofilizez* vb. I (fr. *hydrophiliser*, engl. *hydrophilize*) A face un material să devină hidrofil (1).
- HIDROFINĂRE**, *hidrofinări* s.f. (cf. fr., engl. *hydrofining*) Eliminarea a sulfului din produsele petroliere.
- HIDROFĒTĂ**, *hidrofite* adj., s.f. (fr. *hydrophyte*) (Plantă) care crește în apă (dulce sau sărată).
- HIDROFÓB**, -Ă, *hidrofobi*, -e (fr. *hydrophobe*) 1. Adj. Care nu absoarbe apa, care nu are afinitate pentru apă; (despre plante) care nu se poate dezvolta în mediu prea umed; hidrofug. 2. Adj., s.m. și f. (Suferind) de hidrofobie.
- HIDROFÓBĒIE**, (2) *hidrofobii* s.f. (fr. *hydrophobie*) 1. Proprietatea unei substanțe de a fi hidrofobă. 2. Teamă patologică de contactul corpului cu apă; aversiune față de înghițirea apei și a lichidelor. în unele boli (turbare, tetanos etc.).

HIDROFÓN, *hidrofoane* s.n. (fr. *hydrophone*) Detector de semnalizare subacvatică cu ajutorul sunelelor, alcătuit din microfoane acționate electromagnetice, folosit și în detecții petroliere.

HIDROFÓR, *hidrofoare* s.n. (fr. *hydrophore*) Instalație care asigură presiunea apei într-o rețea de distribuție dintr-o clădire înaltă, dintr-un cartier etc.

HIDROFÚG, -Ă, *hidrofugi*, -ge adj. (fr. *hydrofuge*) Hidrofob (1).

HIDROGĂMĂ, *hidrogame* adj., s.f. (fr. *hydrogamme*) (Bot.) Hidrofil (2).

HIDROGÉL, *hidrogeluri* s.n. (fr. *hydrogel*) Gel coloidal care folosește apa ca mediu de dispersie.

HIDROGÉN s.n. (fr. *hydrogène*) 1. Element chimic gazos, inodor, incolor, insipid și inflamabil, care, împreună cu oxigenul, intră în compoziția apei. 2. *Hidrogen greu* = deuteriu.

HIDROGENĂ, *hidrogenez* vb. I (fr. *hydrogèner*) A combina (o substanță) cu hidrogenul.

HIDROGENÁT, -Ă, *hidrogenați*, -te adj. (fr. *hydrogéné*) (Chim.) 1. Combinat cu hidrogenul. 2. Care conține hidrogen.

HIDROGENERATÓR, *hidrogeneratoare* s.n. (*hidro- + generator*, cf. germ. *Hydrogenerator*, fr. *hydrogénérateur*) Generator electric de curent alternativ, antrenat de o turbină hidrolică.

HIDROGEOLÓG, -Ă, *hidrogeologi*, -ge s.m. și f. (fr. *hydrogéologue*) Specialist în hidrogeologie.

HIDROGEOLÓGIC, -Ă, *hidrogeologici*, -ce adj. (*hidro- + geologic*) Referitor la hidrogeologie.

HIDROGEOLOGIE s.f. (fr. *hydrogéologie*) Știință care studiază apele subterane și modul de captare a acestora.

HIDROGLISÓR, *hidroglisoare* s.n. (fr. *hydroglisseur*) Ambarcațiune rapidă cu fund plat, acționată de o elice aeriană sau de un reactor.

HIDROGRÁD, *hidrograde* s.n. (*hidro- + grad*, cf. germ. *Hydrograd*) Unitate de măsură a variației nivelului apelor curgătoare, egală cu a zecea parte din valoarea amplitudinii maxime.

HIDROGRÁF, -Ă, *hidrografi*, -e (fr. *hydrographe*) 1. S.m. și f. Specialist în hidrografie. 2. S.n. Grafic care indică variația nivelului sau a debitului unui curs de apă într-o anumită unitate de timp.

HIDROGRÁFIC, -Ă, *hidrografici*, -ce adj. (fr. *hydrographique*) 1. Referitor la hidrografie. 2. *Bazin hidrografic* = zonă din care o apă curgătoare mai mare își adună afluenții.

HIDROGRAFIE s.f. (fr. *hydrographie*) 1. Disciplină care studiază apele de suprafață dintr-o zonă;

totalitatea apelor curgătoare și stătătoare dintr-o regiune. 2. Știință care se ocupă de ridicarea hărților marine; totalitatea hărților care înfățișează o mare sau un ocean.

HIDROGRÁMĂ, *hidrograme* s.f. (fr. *hydrogramme*) Grafic care indică variația nivelului sau a debitului unui curs de apă, într-o anumită unitate de timp.

HIDROIZOLÁNT, *hidroizolanți* s.m. (fr. *hydroisolant*) Izolant hidrolic.

HIDROLÍTIC, -Ă, *hidrolitici*, -ce adj. (fr. *hydrolytique*) Care se obține prin hidroliză.

HIDROLÍZĂ, *hidrolize* s.f. (fr. *hydrolyse*) 1. Descompunere a unor compuși cu ajutorul apei. 2. Reacție chimică între un compus organic și apă, în prezența unui catalizator.

HIDROLOCATÓR, *hidrolocatoare* s.n. (engl. *hydrolocator*) Detector sonic subacvatic care localizează un obiect aflat sub apă cu ajutorul ultrasunetelor; sonar (1).

HIDROLÓG, -Ă, *hidrologi*, -ge s.m. și f. (fr. *hydrologue*) Specialist în hidrologie.

HIDROLÓGIC, -Ă, *hidrologici*, -ce adj. (fr. *hydrologique*) Referitor la hidrologie.

HIDROLOGIE s.f. (fr. *hydrologie*) 1. Studiul proprietăților și al utilizării apelor de suprafață. 2. Studiul terapeutic al apelor minerale.

HIDROMANIE s.f. (fr. *hydromanie*) Tulburare psihică manifestată prin tendința de sinucidere prin înecare.

HIDROMANȚIE s.f. (fr. *hydromancie*) Artă de a prezice viitorul prin cercetarea apei.

HIDROMASÁJ, *hidromasaje* s.n. (fr. *hydromassage*) Masaj efectuat cu ajutorul apei puse în mișcare.

HIDROMECHANIC, -Ă, *hidromecanici*, -ce (fr. *hydro-mécanique*) 1. S.f. Știință care studiază legile echilibrului și ale mișcării lichidelor; mecanica lichidelor. 2. Adj. Referitor la hidromecanică (1), legat de hidromecanică.

HIDROMECHANIZÁRE, *hidromecanizări* s.f. (*hidro- + mecanizare*, cf. fr. *hydromécanisation*) Mecanizare, cu ajutorul curenților de apă, a lucrărilor de excavare, transport și depunere a materialelor obținute, folosită în cariere, în mine¹, la terasamente, diguri etc.

HIDROMÉL, *hidromeluri* s.n. (fr. *hydromel*) Băutură preparată prin fermentarea alcoolică a mierii cu apă; mied.

HIDROMETALURGIE s.f. (fr. *hydrométallurgie*) Extragere a metalelor din minereuri cu ajutorul soluțiilor apoase care se filtrează, se precipită etc.

HIDROMETEÓR, *hidrometeori* s.m. (fr. *hydrométéore*, germ. *Hydrometeor*) Corp obținut prin condensarea sau înghețarea vaporilor de apă din atmosferă.

HIDROMETEOROLÓGIC, -Ă, *hidrometeorologici*, -ce adj. (fr. *hydrométéorologique*) Referitor la hidrometeorologie, de hidrometeorologie.

HIDROMETEOROLOGIE s.f. (germ. *Hydrometeorologie*) Studiul circuitului apei în atmosferă.

HIDROMÉTRIC, -Ă, *hidrometrici*, -ce adj. (fr. *hydrométrique*) Referitor la hidrometrie, de hidrometrie.

HIDROMETRÍE s.f. (fr. *hydrométrie*) Măsurare a parametrilor unui curs de apă (debit, viteză, nivel, structura albiei sau a lacului etc.).

HIDROMÉTRU, *hidrometre* s.n. (fr. *hydromètre*)

1. Denumire generică dată instrumentelor de măsură a densității și a vitezei de curgere a lichidelor.
2. Manometru gradat în unități de coloană de apă; miră pentru măsurat nivelul unui curs de apă.

HIDROMINERÁL, -Ă, *hidrominerali*, -e adj. (fr. *hydrominéral*) Referitor la apele minerale.

HIDROMODÚL, *hidromodule* s.n. (fr. *hydromodule*) Debit de apă, exprimat în litri pe secundă, necesar pentru irigarea unui hectar, calculat pentru o anumită cultură agricolă.

HIDROMONITÓR, *hidromonitoare* s.n. (fr. *hydromoniteur*, germ. *Hydromonitor*) Dispozitiv folosit pentru săparea și transportarea hidromecanizată a pământului, a rocilor friabile sau a minereurilor metalifere dezaggregate.

HIDRONEFRÓZĂ, *hidronefroze* s.f. (fr. *hydronéphrose*) Acumulare de urină în bazinetul rinichilor, datorată unui obstacol din ureter.

HIDRONÍM, *hidronime* s.n. (fr. *hydronyme*) Cuvânt care denumește o apă (un râu, fluviu, lac etc.).

HIDRONIMIE s.f. (fr. *hydronymie*) Studiul numelor de ape dintr-o anumită regiune.

HIDRÓNIU, *hidronii* s.m. (fr. *hydronium*) Ion obținut din unirea unui proton cu o moleculă de apă.

HIDROPÁT, -Ă, *hidropați*, -te adj. (fr. *hydropathe*) Care tratează o boală prin hidroterapie.

HIDROPATÍE, *hidropatii* s.f. (fr. *hydropathie*) Hidroterapie.

HIDROPEDEZĂ, *hidropedeze* s.f. (fr. *hydropèdèse*) Transpirație abundentă; hidroree (2).

HIDRÓPIC, -Ă, *hidropici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *hydropique*) (Suferind) de hidropizie.

HIDROPIZÍE, *hidropizii* s.f. (fr. *hydropisie*, lat. *hydropisis*) Edem generalizat.

HIDROPLÁN, *hidroplanuri* s.n. (fr. *hydroplane*) Hidroavion.

HIDROPLANÁ, pers. 3 *hidroplanează* vb. I (fr. *hydroplaner*) (Despre hidroavioane) A se deplasa plutind pe suprafața apei.

HIDROPLANÁRE, *hidroplanări* s.f. (*hidro- + planare*, cf. fr. *hydroplanage*) Deplasare a unui hidroavion pe apă, prin autopropulsie aerodinamică.

HIDROPNEUMÁTIC, -Ă, *hidropneumatici*, -ce adj., s.n. (fr. *hydropneumatique*) (Aparat) care este acționat de un lichid sau de un gaz comprimat.

HIDROPNEUMOTORÁX, *hidropneumotoraxuri* s.n. (fr. *hydropneumothorax*) Prezență de aer și de lichid în pleure.

HIDROPÓNIC, -Ă, *hidroponici*, -ce (fr. *hydroponique*)

1. S.f. Cultură a legumelor, a florilor etc. în soluții nutritive sau pe un strat de pietriș ori de nisip în care circulă apă cu îngrășăminte chimice; hidrocultura.
2. Adj. Referitor la hidroponică (1).

HIDROPTÉR, *hidroptere* s.n. (*hidro- + [elico]pter*) Ambarcațiune rapidă gen vapor, care survolează apa cu ajutorul aripilor escamotabile comandate de un ordinator.

HIDRORÉE, *hidroree* s.f. (fr. *hydrorrhée*) 1. Scurgere cronică a unui lichid seros dintr-o mucoasă inflamată. 2. Transpirație abundentă; hidropedează.

HIDROSADENÍTĂ, *hidrosadenite* s.f. (fr. *hydrosadénite*) Inflamație a glandelor sudoripare, mai ales a celor de la subsuoară.

HIDROSCÁLĂ, *hidroscale* s.f. (fr. *hydroscale*) Acroport plutitor folosit pentru decolarea sau amerizarea hidroavioanelor.

HIDROSFÉRĂ s.f. (fr. *hydrosphère*, germ. *Hydrosphäre*) Învelișul acvatic al Pământului.

HIDROSOLÚBIL, -Ă, *hidrosolubili*, -e adj. (fr. *hydrosoluble*) (Despre substanțe) Care se dizolvă în apă.

HIDROSTÁTIC, -Ă, *hidrostatici*, -ce (fr. *hydrostatique*) 1. S.f. Disciplină care studiază legile echilibrului lichidelor și ale corpurilor scufundate în acestea. 2. Adj. Referitor la hidrostatică (1).

HIDROSTATICIÁN, -Ă, *hidrostaticieni*, -e s.m. și f. (fr. *hydrostaticien*) Specialist în hidrostatică.

HIDROTÉHNIC, -Ă, *hidrotehnici*, -ce (fr. *hydrotechnique*, germ. *Hydrotechnik*) 1. S.f. Studiul folosirii apei și energiei hidraulice. 2. Adj. Referitor la hidrotehnică (1).

HIDROTEHNICIÁN, -Ă, *hidrotehnicieni*, -e s.m. și f. (*hidrotehnică + -ian*, cf. fr. *hydrotechnicien*) Specialist în hidrotehnică.

- HIDROTERAPEÚT**, *hidroterapeuți* s.m. (fr. *hydrothérapeute*) Specialist în hidroterapie.
- HIDROTERÁPIC**, -Ă, *hidroterapici*, -ce adj. (fr. *hydrothérapique*) Care aparține hidroterapiei, referitor la hidroterapie.
- HIDROTERAPIE**, *hidroterapii* s.f. (fr. *hydrothérapie*) Terapie care utilizează însușirile curative ale apei sub toate formele; hidropatie.
- HIDROTERMÁL**, -Ă, *hidrotermali*, -e adj. (fr. *hydrothermal*) Referitor la izvoare sau la apele minerale termale din scoarța Pământului.
- HIDROTERMOTERAPIE**, *hidrotermoterapii* s.f. (fr. *hydrothermothérapie*) Terapie cu ape termale.
- HIDROTIMETRÍE**, *hidrotimetrîi* s.f. (fr. *hydrotimétrie*) Măsurare a durtății unei ape.
- HIDROTIPIE**, *hidrotipii* s.f. (fr. *hydrotypie*) Procedu de realizare a fotografiilor în culori, folosit cu precădere la copierea filmelor cinematografice cu matrite în relief, utilizând coloranți solubili în apă.
- HIDROTROPÍSM**, *hidrotropisme* s.n. (fr. *hydrotropisme*) Orientare a rădăcinilor plantelor superioare spre zonele umede ale solului.
- HIDROXÍD**, *hidroxizi* s.m. (fr. *hydroxyde*) Compus anorganic care conține gruparea hidroxil.
- HIDROXÍL**, *hidroxili* s.m. (fr. *hydroxyle*) (Chim.) Oxidril.
- HIDROZOÁR**, *hidrozoare* s.n. (fr. *hydrozoaire*) (La pl.) Clasă de celenterate marine și de apă dulce (meduze și hidre) care trăiesc solitare sau în colonii; (și la sg.) celenterat din această clasă.
- HIDRÚRĂ**, *hidruri* s.f. (fr. *hydrure*) Combinație a hidrogenului cu alte elemente chimice.
- HIEMÁL**, -Ă, *hiemali*, -e adj. (fr. *hiémal*) 1. De iarnă. 2. (Despre plante) Care trăiește, crește sau înflorește iarna.
- HIÉNĂ**, *hiene* s.f. (fr. *hyène*, lat. *hyaena*) 1. Mamifer carnivor din Africa și din Asia asemănător câinelui, cu blană cenușie, care se hrănește mai ales cu animale cadavre. 2. (Fig.) Om ticălos, mizerabil.
- HIENÍDĂ**, *hienide* s.f. (fr. *hyénidés*) (La pl.) Familie de mamifere carnivore care are ca tip hiena; (și la sg.) mamifer carnivor din această familie.
- HIERÁTIC**, -Ă, *hieratici*, -ce adj. (fr. *hératique*, lat. *hieraticus*) 1. Referitor la lucruri sfinte. 2. (Despre concepții, orientări, atitudini) Convențional, rigid. 3. *Scriere hieratică* = scriere cursivă și simplificată a hieroglifelor.
- HIERATÍSM** s.n. (fr. *hiératisme*) 1. Caracterul, spiritul a ceea ce este hieratic. 2. Stare de rigiditate, de înțepeneală.
- HIERO-** (fr. *hiéro-*, gr. *hieros*) Element de compunere cu sensul de „sfânt”, în cuvinte ca: *hierodul*, *hieroglifă*.
- HIERODÚL**, -Ă, *hieroduli*, -e s.m. și f. (fr. *hiérodoule*) Sclav în serviciul unui templu grecesc, în Antichitate.
- HIEROFANÍE** s.f. (fr. *hiérophanie*) Act prin care se manifestă sacrul; relevare a unei entități sacre în tradiția spirituală a unui popor.
- HIEROFÁNT**, *hierofanți* s.m. (fr. *hiérophante*) Preot antic grec care îi iniția pe neofiți în mistere și în oracole; mare pontif; gerofant (1).
- HIEROGLÍFĂ**, *hieroglifă* s.f. (fr. *hiéroglyphe*) 1. Caracter, semn în scrierea vechilor egipteni care reprezenta noțiunile prin desene ale ființelor și obiectelor. 2. (Fig.) Scris ilizibil; lucru greu de descifrat.
- HIEROGLÍFIC**, -Ă, *hieroglifici*, -ce adj. (fr. *hiéroglyphique*, lat. *hieroglyphicus*) 1. Scris cu hieroglifă. 2. (Fig.; despre scris) Necitet, indescifrabil.
- HIEROGRAFÍE** s.f. (fr. *hiéroggraphie*) Descrierea comparată a religiilor.
- HIEROGRAMĂ**, *hierograme* s.f. (fr. *hiérogramme*) Caracter, simbol sacru.
- HÍFĂ**, *hife* s.f. (fr. *hyphe*) Filament care formează miceliul unor ciuperci superioare.
- HIFÉN** s.n. (fr., lat. *hyphen*) Reunire a două cuvinte într-unul care exprimă o singură noțiune.
- HIGH FIDÉLITY** s.n. (pr. *haifidéliti*; engl. *high fidelity*) (Și adjectival) Tehnică de înregistrare și reproducere de înaltă fidelitate a sunetului (muzical).
- HIGH-LIFE** s.n. (pr. *hailáif*; engl. *high-life*) Denumire dată înaltei societăți (burgheze); lumea bună.
- HIGH-TÉCH** s.n. (pr. *haitéc*; engl. *high-tech*) Tehnologie înaltă, avansată.
- HIGRO-** (fr. *hygro-*) Element de compunere cu sensul de „umed”, „referitor la umiditate”, în cuvinte ca: *higrograf*, *higrometru*.
- HIGROFÍTĂ**, *higrofite* adj., s.f. (fr. *hygrophyte*) (Plantă) care crește în condiții de mare umiditate.
- HIGROGRÁF**, *higrografe* s.n. (fr. *hygrographie*) Aparat folosit pentru înregistrarea umidității aerului atmosferic.
- HIGROGRAMĂ**, *higrograme* s.f. (fr. *hyrogramme*) Diagramă care indică variația umidității aerului atmosferic.
- HIGROLOGÍE** s.f. (fr. *hygrologie*) Disciplină care studiază umiditatea aerului atmosferic.
- HIGROMÉTRIC**, -Ă, *higrometrici*, -ce adj. (fr. *hygrométrique*) Referitor la higrometrie, care ține de higrometrie.

- HIGROMETRIE** s.f. (fr. *hygrométrie*) Știință care studiază metodele și aparatele folosite pentru determinarea umidității aerului atmosferic; higroscopie.
- HIGROMÉTRU**, *higrometre* s.n. (fr. *hygromètre*) Aparat de măsură a umidității aerului atmosferic; umidometru.
- HIGROSCÓP**, *higroscoape* s.n. (fr. *hygroscope*) Aparat care indică variațiile de umiditate ale aerului atmosferic.
- HIGROSCÓPIC**, -Ă, *higroscopici*, -ce adj. (fr. *hygroscopique*) (Despre substanțe) Care absoarbe umiditatea din aer.
- HIGROSCOPICITÁTE** s.f. (fr. *hygroscopicité*) Înșușirea unui corp de a fi higroscopic.
- HIGROSCOPIE** s.f. (fr. *hygroscopie*) Higrometrie.
- HIGROSTÁT**, *higrostate* s.n. (fr. *hygrostat*) Aparat care menține o umiditate constantă într-o încăpere, într-o instalație etc.
- HIL**, *hiluri* s.n. (fr. *hile*, lat. *hilum*) 1. (Anat.) Zonă de pătrundere a vaselor sangvine și a nervilor într-un organ. 2. (Bot.) Cicatrice pe învelișul seminței, în locul unde s-a desprins de piciorușul ovulului (1).
- HILÁR**¹, -Ă, *hilari*, -e adj. (fr. *hilaire*) Referitor la hilul unui organ; al hilului.
- HILÁR**²/**ILÁR**, -Ă, *hilari/ilari*, -e adj. (fr. *hilaris*, lat. *hilaris*) Ilariant (1), hazliu.
- HILARITÁTE/ILARITÁTE** s.f. (fr. *hilarité*, lat. *hilaritas*, -atis) Izbucnire colectivă în râs la vederea unui lucru caraghios; veselie.
- HILÉA** s.f. (germ. *Hyläa*) Pădure umedă, ecuatorială sau tropicală.
- HILOZOÍSM** s.n. (fr. *hylozoïsme*) Teorie filosofică potrivit căreia materia are capacitatea de a simți și de a gândi.
- HILOZOÍST**, -Ă, *hilozoști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *hylozoïste*) (Adept) al hilozoismului.
- HIMÁTION** s.n. (fr., gr. *himation*) Mantie amplă, prinsă cu o agrafă pe piept sau pe umăr, purtată de vechii greci.
- HÍMEN**, *himene* s.n. (fr., lat. *hymen*) Membrană care închide parțial orificiul extern al vaginului, la fetele virgine.
- HIMENÁL**, -Ă, *himenali*, -e adj. (fr. *hyménal*) 1. Al himenului. 2. Referitor la căsătorie.
- HIMENÉU**, *himeneuri* s.n. (fr. *hyménée*) 1. Căsătorie. 2. (La vechii romani) Imn de nuntă.
- HIMENOPTÉR**, *himenoptere* s.n. (fr. *hyménoptère*) (La pl.) Ordin de insecte cu două perechi de aripi membranoase, transparente și foarte fine; (și la sg.) insectă din acest ordin.
- HIMENOPTEROLOGÍE** s.f. (fr. *hyménoptérologie*) Studiul himenopterelor.
- HIMÉRĂ**, *himere* s.f. (fr. *chimère*, it. *chimera*, lat. *Chimaera*) 1. Idee greșită, imaginație deșartă; amăgirc, fantasmă (2), iluzie (2), utopie. 2. Monstru fabulos cu un cap de leu, corp de capră și coadă de șarpe; motiv decorativ care reprezintă un astfel de monstru. 3. Organism obținut prin unirea a doi sau mai mulți zigoți diferiți.
- HIMÉRIC**, -Ă, *himerici*, -ce adj. (fr. *chimérique*, cf. *himeră*) Lipsit de o bază reală, irealizabil, imaginar, utopic, fantastic (1).
- HÍNDI** (fr., engl. *hindi*) 1. S.f. Limbă oficială în India, derivată din sanscrită. 2. S.n. Unul dintre aspectele literare ale limbii hindustane.
- HINDUÍSM** s.n. (fr. *hindouisme*) Religie răspândită în India, bazată pe o combinație a dogmelor brahmane cu cele budiste.
- HINDUÍST**, -Ă, *hinduiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *hindouiste*) (Adept) al hinduismului.
- HINDÚS**, -Ă, *hinduși*, -se (fr. *hindou*) 1. S.m. și f. Indian² (1). 2. Adj. Referitor la India și la populația acesteia.
- HINDUSTÁNĂ**, *hindustane* adj., s.f. (fr. *hindoustani*) (Limbă) indo-iraniană vorbită în India și în Pakistan.
- HÍNTERLAND**, *hinterlanduri* s.n. (germ. *Hinterland*) 1. Regiune rigidă din punct de vedere tectonic, situată în spatele unui sistem muntos cutat. 2. Teritoriu care gravitează spre un centru economic. 3. Regiune învecinată cu o posesiune colonială, folosită ca bază pentru acțiuni expansioniste: țară subdezvoltată, dependentă de metropolă; colonie (2).
- HIPARIÓN**, *hiparioni* s.m. (fr. *hipparion*) Gen fosil de ecvidee, considerat strămoșul calului.
- HIPER-** (fr. *hyper-*) Prefix cu sensul „peste”, „exagerat”, „excesiv de...”, în cuvinte ca: *hiperglicemie*, *hipersensibil*.
- HIPERACIDITÁTE** s.f. (*hiper-* + *aciditate*, cf. fr. *hyperacidité*) Creștere excesivă a cantității de suc gastric, prezentă în gastrite, în ulcerul duodenal.
- HIPERACUZÍE**, *hiperacuzii* s.f. (fr. *hyperacousie*) Sensibilitate exagerată a auzului.
- HIPERALGEZÍE**, *hiperalgezii* s.f. (fr. *hyperalgésie*) Sensibilitate exagerată la durere.
- HIPERBÁT/HIPERBÁTĂ**, *hiperbate* s.n./s.f. (fr. *hyperbate*) 1. Inversare a topicii normale, într-o frază. 2. Adaos făcut de un scriitor sau de un vorbitor la sfârșitul unui enunț.
- HIPERBÁTĂ** s.f. v. *hiperbat*.

HIPÉRBOLĂ, *hiperbole* s.f. (fr. *hyperbole*) 1. Figură de stil care constă în exagerarea unor date, a unor afirmații etc., pentru a produce o impresie puternică. 2. Curbă, loc geometric al punctelor dintr-un plan a căror diferență între distanțele față de două puncte fixe este constantă.

HIPERBÓLIC, -Ă, *hiperbolic*, -ce adj. (fr. *hyperbolique*, lat. *hyperbolicus*) 1. Cu hiperbole (1); exagerat. 2. Care are formă de hiperbolă (2).

HIPERBOLÍSM s.n. (it. *hyperbolismo*) Caracterul a ceea ce este hiperbolic (1); exagerare.

HIPERBOLIZĂ, *hiperbolizez* vb. I (*hiperbolă* + -iza)

A exagera mărimea, importanța, valoarea etc. a ceva.

HIPERBOLOÍD, *hiperboloizi* s.m. (fr. *hyperboloïde*) Suprafață obținută prin revoluția unei hiperbole (2) în jurul uneia dintre axele acesteia.

HIPERBOREEÁN, -Ă, *hiperboreeni*, -e adj. (fr. *hyperboréen*) Care se află, care trăiește în extremitatea de nord a Pământului; arctic; hiperboreu; septentrional.

HIPERBORÉU, -ÉE, *hiperborei*, -ee adj., s.m. și f. (fr. *hyperborée*) (Persoană) din regiunea extremului nordic; hiperboreean.

HIPERCALCEMIE, *hipercalcemii* s.f. (fr. *hypercalcémie*) Creștere patologică a cantității de calciu în sânge.

HIPERCHERATÓZĂ, *hipercheratoze* s.f. (fr. *hyperkératose*) Îngroșare a stratului cornos al pielii.

HIPERCORÉCT, -Ă, *hipercorecți*, -te adj. (fr. *hypercorrect*) Care conține o greșeală de limbă provocată de teama de a nu greși, prin aplicarea unei reguli valabile în alte situații.

HIPERCORRECTITÚDINE, *hipercorrectitudini* s.f. (*hiper-* + *correctitudine*) Greșeală de limbă care constă în folosirea de forme hipercorecte; hiperurbanism.

HIPERDÉNS, -Ă, *hiperdenși*, -se adj. (fr. *hyperdense*) Excesiv de dens.

HIPEREMIE, *hiperemii* s.f. (fr. *hyperémie*) Congestic, acumulare de sânge într-un organ, într-o regiune a corpului.

HIPEREMOTIVITÁTE s.f. (fr. *hyperémotivité*) Emotivitate excesivă, bolnăvicioasă.

HIPEREROTÍSM s.n. (*hiper-* + *erotism*) Instinct și preocupări sexuale exagerate, patologice; hipersexualitate.

HIPERESTEZIE, *hiperestezii* s.f. (fr. *hyperesthésie*) Sensibilitate exagerată a unui organ de simț.

HIPERFRECVENTĂ s.f. (fr. *hyperfréquence*) Frecvență corespunzătoare microundelor.

HIPERFÚNCȚIE, *hiperfuncții* s.f. (fr. *hyperfonction*) (Med.) Activitate exagerată a unui organ.

HIPERGLICEMIE s.f. (fr. *hyperglycémie*) (Med.) Creștere patologică a concentrației de glucoză în sânge.

HIPERINFLÁȚIE, *hiperinflații* s.f. (engl. *hyperinflation*) Inflație foarte mare, galopantă.

HIPERINSULINÍSM s.n. (fr. *hyperinsulinisme*) Boală endocrină cauzată de creșterea secreției de insulină.

HIPERMÁRKET, *hipermarketuri* s.n. (engl. *hypermarket*) Complex comercial mare (amplasat în afara localităților).

HIPERMENORÉE, *hipermenoree* s.f. (fr. *hyperménorrhée*) Menstruație foarte abundentă, la începutul menopauzei, în unele boli endocrine etc.

HIPERMETRÓP, -Ă, *hipermetropi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *hypermétrope*) (Suferind) de hipermetropie.

HIPERMETROPÍE, *hipermetropii* s.f. (fr. *hypermétropie*) Deficiență de vedere care constă în formarea imaginii în spatele retinei; hipermetropism.

HIPERMETROPÍSM s.n. (fr. *hypermétropisme*) (Med.) Hipermetropie.

HIPERMNEZIE, *hipermnezii* s.f. (fr. *hypermnésie*) Excitație anormală sau patologică a memoriei.

HIPERÓN, *hiperoni* s.m. (fr. *hyperon*) Particulă elementară care are o masă mai mare decât masa protonului.

HIPEROREXIE s.f. (fr. *hyperorexie*) (Med.) Bulimie.

HIPEROSMIE, *hiperosmii* s.f. (fr. *hyperosmie*) Sensibilitate excesivă a simțului mirosului.

HIPEROSTÓZĂ, *hiperostoze* s.f. (fr. *hyperostose*) Dezvoltare anormală a unei zone osoase.

HIPERPARAZÍT, *hiperparaziți* adj., s.m. (fr. *hyperparasite*) (Parazit) care trăiește pe alt parazit și atacă plante și animale.

HIPERPLAZIE, *hiperplazii* s.f. (fr. *hyperplasie*) Creștere exagerată a unui țesut sau a unui organ, cauzată de o înmulțire rapidă a celulelor.

HIPERSECRÉȚIE, *hipersecreții* s.f. (fr. *hypersecretion*) Secreție excesivă, anormală a unei glande.

HIPERSENSÍBIL, -Ă, *hipersensibili*, -e adj. (fr. *hyper-sensible*) Excesiv de sensibil.

HIPERSENSIBILITÁTE s.f. (fr. *hyper-sensibilité*) Sensibilitate exagerată.

HIPERSENSIBILIZÁ, *hipersensibilizez* vb. I (fr. *hyper-sensibiliser*) A (se) sensibiliza foarte ușor.

HIPERSEXUALITÁTE s.f. (*hiper-* + *sexualitate*) Hipererotism.

HIPERSOMNIE s.f. (fr. *hypersomnie*) Tendință exagerată de a dormi; somnolență.

- HIPERSÓNIC**, -Ă, *hipersonici*, -ce adj. (fr. *hypersonique*, engl. *hypersonic*) **1.** (Despre viteze) Care întrece o viteză supersonică. **2.** Care atinge o viteză hipersonică (1).
- HIPERSÚNET**, *hipersunete* s.n. (*hiper-* + *sunet*, cf. engl. *hypersound*) Ultrasunet de frecvență foarte înaltă.
- HIPERTENSIÚNE** s.f. (fr. *hypertension*) Creștere a tensiunii arteriale sau venoase peste valoarea normală; hipertonie (3).
- HIPERTENSÍV**, -Ă, *hipertensivi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *hypertensif*) (Persoană) care suferă de hipertensiune.
- HIPERTERMÁL**, -Ă, *hipertermali*, -e adj. (*hiper-* + *termal*, cf. fr. *hyperthermale*) (Despre apc minerale) Care are o temperatură foarte ridicată.
- HIPERTERMÍE** s.f. (fr. *hyperthermie*) Creștere a temperaturii corpului peste valoarea normală.
- HIPERTIROIDIÁN**, -Ă, *hipertiroidieni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *hyperthyroïdien*) (Suferind) de hipertiroidie.
- HIPERTIROIDÍE** s.f. (fr. *hyperthyroïdie*) Hipersecreție a glandei tiroide; hipertiroidism.
- HIPERTIROIDÍSM** s.n. (fr. *hyperthyroïdisme*) (Med.) Hipertiroidie.
- HIPERTÓNIC**, -Ă, *hipertonici*, -ce adj. (fr. *hypertonique*) (Despre soluții) Cu o concentrație superioară soluției din care a fost separat.
- HIPERTONÍE**, *hipertonii* s.f. (fr. *hypertonie*) **1.** Starea unei soluții hipertonică. **2.** Creștere a tonusului mușchilor scheletici sau al unor organe interne și al sistemului nervos vegetativ. **3.** Hipertensiune.
- HIPERTRICÓZĂ** s.f. (fr. *hypertrichose*) (Med.) Hirsutism.
- HIPERTROFIÁ**, pers. 3 *hipertrofiază* vb. I (fr. *hypertrophier*) (Despre organe, țesuturi) A-și mări anormal volumul, ca urmare a unei funcții nutritive exagerate sau a unei boli.
- HIPERTRÓFIC**, -Ă, *hipertrofici*, -ce adj. (fr. *hypertrophique*) (Med.) Care are caracter de hipertrofie.
- HIPERTROFÍE**, *hipertrofii* s.f. (fr. *hypertrophie*) Creștere anormală a volumului unui organ sau al unui țesut.
- HIPERURBANÍSM**, *hiperurbanisme* s.n. (fr. *hyperurbanisme*) Modificare a formei corecte a unui cuvânt din cauza unei analogii greșite; hipercorectitudine; cuvânt modificat astfel.
- HIPERVITAMINÓZĂ**, *hipervitamineze* s.f. (fr. *hypervitaminose*) Tulburare organică provocată de acumularea excesivă a vitaminei A sau a vitaminei D în organism.
- HIPIÁTRIC**, -Ă, *hipiatrici*, -ce adj. (fr. *hippiatrique*) De hipiatrie, referitor la bolile cailor.
- HIPIATRÍE** s.f. (fr. *hippiatrie*) Știință care studiază bolile cailor.
- HÍPIC**, -Ă, *hipici*, -ce adj. (fr. *hippique*) Referitor la caii de curse; de cai.
- HIPÍSM** s.n. (fr. *hippisme*) Sport practicat cu cai (de curse); călărie; turf.
- HIPNAGÓGIC**, -Ă, *hipnagogici*, -ce adj. (fr. *hypnagogique*) Referitor la stările care duc la somn, dintre veghe și somn.
- HIPNALGÍE** s.f. (fr. *hypnalgie*) Durere manifestată numai în timpul somnului.
- HIPNO-** (fr. *hypno-*, gr. *hypnos*) Element de compunere cu sensul de „somn”, în cuvinte ca: *hipnogen*, *hipnoză*.
- HIPNOGÉN**, -Ă, *hipnogeni*, -e adj., s.n. (fr. *hypnogène*) (Substanță, medicament) care provoacă somn; somnifer.
- HIPNONARCÓZĂ**, *hipnonarcoze* s.f. (germ. *Hypnonarkose*) Narcoză obținută prin hipnoză.
- HIPNOPATÍE** s.f. (fr. *hypnopathie*) Boală microbială manifestată prin somn greu, prelungit; boala somnului; tendință patologică la somn.
- HIPNOPEDÍE** s.f. (fr. *hypnopédie*) Corectare a tulburărilor de exprimare ale afaziilor, realizată prin somnoterapie.
- HIPNOTERAPIE** s.f. (engl. *hypnotherapy*) Tratamente prin hipnoză; somnoterapie.
- HIPNÓTIC**, -Ă, *hipnotici*, -ce (fr. *hypnotique*) **1.** Adj. Referitor la hipnoză; provocat de hipnoză; hipnotizant (2). **2.** Adj., s.n. (Substanță, medicament) care provoacă un somn artificial; somnifer. **3.** Adj. (Fig.) Fascinant, captivant.
- HIPNOTÍSM** s.n. (fr. *hypnotisme*) **1.** Totalitatea fenomenelor legate de hipnoză. **2.** Practicarea hipnozei.
- HIPNOTIZÁ**, *hipnotizez* vb. I (fr. *hypnotiser*) **1.** A provoca o stare de hipnoză (1). **2.** (Fig.) A supune (pe cineva) voinței cuiva; a fascina, a captiva.
- HIPNOTIZÁNT**, -Ă, *hipnotizanți*, -te (*hipnotiza* + *-ant*, fr. *hypnotisant*) **1.** Adj. Care hipnotizează; (fig.) fascinant. **2.** Adj., s.n. Hipnotic (1).
- HIPNOTIZATÓR**, -OÁRE, *hipnotizatori*, -oare s.m. și f., adj. (*hipnotiza* + *-tor*, cf. fr. *hypnotiseur*) (Persoană) care hipnotizează; hipnotizor.
- HIPNOTIZÓR**, -OÁRE, *hipnotizatori*, -oare s.m. și f., adj. (fr. *hypnotiseur*) Hipnotizator.
- HIPNÓZĂ**, *hipnoze* s.f. (fr. *hypnose*) **1.** Somn artificial provocat prin sugestie, în timpul căruia acțiunile

- cclui hipnotizat sunt supuse voinței hipnotizatorului. **2.** (Fig.) Fascinație; atracție puternică.
- HIPO¹**- (fr. *hypo*-) Prefix cu sensul „sub”, „mai puțin”, în cuvinte ca: *hipocentru*, *hipoderm*.
- HIPO²**- (fr. *hippo*-) Element de compunere cu sensul „(referitor la) cal”, în cuvinte ca: *hipodrom*, *hipologie*.
- HIPOACIDITATE** s.f. (fr. *hypoacidité*) Scădere a secreției sucului gastric sub valoarea normală, în unele boli de stomac.
- HIPOACÚZIC**, -Ă, *hipoacuziei*, -ce s.m. și f. (fr. *hypoacusique*) (Și adjectival) Persoană care suferă de hipoacuzie; surd.
- HIPOACUZIE**, *hipoacuzii* s.f. (fr. *hypoacusie*) Diminuare a acuității auditive; surditate.
- HIPOALGEZIE**, *hipoalgezii* s.f. (fr. *hypoalgésie*) Scădere a sensibilității la durere.
- HIPOBÁRIC**, -Ă, *hipobarici*, -ce adj. (engl. *hypobaric*) (Fiz.) Care are presiune scăzută.
- HIPOCALCEMIE**, *hipocalcemii* s.f. (fr. *hypocalcémie*) Scădere, sub valoarea normală, a cantității de calciu din sânge.
- HIPOCÁMP**, *hipocampi* s.m. (fr. *hippocampe*) **1.** Animal fabulos cu un corp de cal, cu două picioare și coadă de pește, care trăgea carul zeului Neptun. **2.** Pește de mare cu un cap asemănător calului, care se fixează vertical de alge; cal-de-mare.
- HIPOCÁUST**, *hipocauste* s.n. (fr. *hypocauste*) Instalație de încălzire centrală cu aer cald, la vechii romani; cameră subterană în care se afla această instalație.
- HIPOCAÚSTIC**, -Ă, *hipocaustici*, -ce adj. (fr. *hypocaustique*) Referitor la hipocaust, al hipocaustului.
- HIPOCENTÁUR**, *hipocentauri* s.m. (fr. *hippocentaur*, lat. *hippocentaurus*) Centaur (**1**).
- HIPOCÉNTRU**, *hipocentre* s.n. (fr. *hypocentre*) Centrul unui cutremur de pământ situat la mare adâncime; focar seismic.
- HIPOCHINEZIE**, *hipochinezii* s.f. (cf. germ. *Hypokinese*) Diminuare a capacității de mișcare (a omului modern); sedentarism.
- HIPOCÍCCLU**, *hipocicluri* s.n. (fr. *hypocycle*) Cerc care se rostogolește fără alunecare în interiorul unui cerc de bază fix.
- HIPOCLORÍT**, *hipocloriți* s.m. (fr. *hypochlorite*) **1.** Sare a acidului hipocloros. **2.** *Hipoclorit de sodiu* = sare de sodiu a acidului hipocloros, folosit ca dezinfectant și ca decolorant. *Hipoclorit de potasiu* = sare de potasiu a acidului hipocloros.
- HIPOCLORÓS**, *hipocloroși* adj. (fr. *hypochloreux*) *Acid hipocloros* = acid care se obține prin acțiunea clorului asupra unei suspensii de oxid de mercur în apă.
- HIPOCÓNDRU**, *hipocondre* s.n. (fr. *hypocondre*) Fiecare dintre părțile laterale ale abdomenului situate sub ultima coastă.
- HIPOCORÍSTIC**, -Ă, *hipocoristici*, -ce adj. (fr. *hipocoristique*) (Despre cuvinte, sufixe) Care exprimă sentimente de afecțiune; dezmierdător, alintător, tandru.
- HIPOCRÁTIC**, -Ă, *hipocratici*, -ce adj. (fr. *hipocratique*) **1.** Referitor la Hipocrat sau la doctrina acestuia. **2.** (Despre degete) Îngroșat la capăt, cu unghia lată și bombată.
- HIPOCRATÍSM** s.n. (fr. *hipocratisme*) **1.** Tratatament bazat pe concepția lui Hipocrat. **2.** *Hipocratism digital* = îngroșare a extremităților degetelor, asociată cu deformarea unghiilor.
- HIPOCRISTALÍN**, -Ă, *hipocristalini*, -e adj. (fr. *hipocristallin*) (Despre structura rocilor eruptive) Care conține minerale cristalizate amorfe și reziduuri de sticlă.
- HIPOCROMIE**, *hipocromii* s.f. (fr. *hypochromie*) Diminuare a pigmentației pielii.
- HIPODÉRM** s.n. (fr. *hypoderme*) Strat de piele aflat sub dermă, bogat în țesut adipos.
- HIPODÉRMIC**, -Ă, *hipodermici*, -ce adj. (fr. *hypodermique*) Subcutanat.
- HIPODRÓM**, *hipodromuri* s.n. (fr. *hippodrome*) **1.** Incintă amenajată pentru exerciții și concursuri hipice, cu tribune pentru spectatori; turf. **2.** Teren amenajat pentru curse de cai.
- HIPOESTEZIE**, *hipoestezii* s.f. (fr. *hypoesthésie*) Scădere a sensibilității unui organ de simț, manifestată în unele boli nervoase.
- HIPOFÁG**, -Ă, *hipofagi*, -ge adj. (fr. *hippophage*) Care se hrănește cu carne de cal.
- HIPOFAGIE** s.f. (fr. *hippophagie*) Hrănire cu carne de cal.
- HIPOFIZÁR**, -Ă, *hipofizari*, -e adj. (fr. *hypophysaire*) Referitor la hipofiză, al hipofizici.
- HIPOFÍZĂ**, *hipofize* s.f. (fr. *hypophyse*) Glandă endocrină situată la baza creierului, cu rol în reglarea hormonală.
- HIPOFOLICULINÍSM** s.n. (fr. *hypofolliculinisme*) Scădere a foliculinei, provocată de o disfuncție hormonală.
- HIPOFÓN**, -Ă, *hipofoni*, -e adj. (fr. *hypophone*) Referitor la hipofonie.

- HIPOFONIE**, *hipofonii* s.f. (fr. *hypophonie*) (Fon.) Amuțire a unui sunet.
- HIPOFOSFÁT**, *hipofosfați* s.m. (fr. *hypophosphate*) Sare a acidului hipofosforic.
- HIPOFOSFÓRIC**, *hipofosforici* adj. (fr. *hypophosphorique*) Acid hipofosforic = acid oxigenat al fosforului cristalin.
- HIPOFÚNCȚIE**, *hipofuncții* s.f. (fr. *hypofonction*) Scădere a activității unui organ, a unei funcții, a unui sistem.
- HIPOGALACTÍE**, *hipogalactii* s.f. (fr. *hypogalactie*) Diminuare a secreției glandei mamare.
- HIPOGÁSTRIC**, -Ă, *hipogastrici*, -ce adj. (fr. *hypogastrique*) Care ține de hipogastru, al hipogastrelui.
- HIPOGÁSTRU**, *hipogastre* s.n. (fr. *hypogastre*) Partea inferioară și mediană a abdomenului, situată sub ombilic.
- HIPOGÉN**, -Ă, *hipogeni*, -e adj. (fr. *hypogène*) (Despre roci, procese geologice) Care se formează în interiorul Pământului.
- HIPOGÉU**, -GÉE, *hipogei*, -gee (fr. *hypogée*, *hipogé*) 1. S.n. (În Antichitate) Construcție subterană formată din încăperi destinate mormintelor. 2. Adj. (Zool., Bot.) Care trăiește sub pământ.
- HIPOGLICEMÍE**, *hipoglicemii* s.f. (fr. *hypoglycémie*) Diminuare, sub valoarea normală, a cantității de glucoză din sânge.
- HIPOGLOBULÍE**, *hipoglobulii* s.f. (fr. *hypoglobulie*) Diminuare, sub valoarea normală, a numărului de globule roșii din sânge.
- HIPOGRÍF**, *hipogrifi* s.m. (fr. *hippogriffe*) Animal fabulos, jumătate cal, jumătate grifon.
- HIPOLÓG**, -Ă, *hipologi*, -ge s.m. și f. (fr. *hippologue*) Specialist în hipologie.
- HIPOLOGÍE** s.f. (fr. *hippologie*) Știință care studiază anatomia și fiziologia calului.
- HIPOMENORÉE**, *hipomenoree* s.f. (fr. *hypoménorrhée*) Menstruație redusă cantitativ, în unele boli endocrine, în premenopauză etc.
- HIPOMETRÍE** s.f. (fr. *hipométrie*) Disciplină care se ocupă de clasificarea cailor în funcție de anumite măsurători.
- HIPOMETRÓP**, -Ă, *hipometropi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *hypométrope*) (Suferind) de hipometropie; miop.
- HIPOMETROPIE**, *hipometropii* s.f. (fr. *hypométrie*) (Med.) Miopie.
- HIPOMÉTRU**, *hipometre* s.n. (germ. *Hippometer*) Aparat folosit pentru a măsura dimensiunile părților corpului unor animale (mai ales ale cailor).
- HIPOMNEZÍE**, *hipomnezii* s.f. (fr. *hypomnésie*) (Med.) Slăbire a memoriei.
- HIPOMOBÍL**, -Ă, *hipomobili*, -e adj. (fr. *hipomobile*) (Despre vehicule) Pus în mișcare de cai.
- HIPOPATOLOGÍE** s.f. (fr. *hipppathologie*) Studiul bolilor și al defectelor cailor.
- HIPOPEPSÍE**, *hipopepsii* s.f. (fr. *hypopepsie*) Digestie gastrică incompletă.
- HIPOPLAZÍE**, *hipoplazii* s.f. (fr. *hypoplasie*) Dezvoltare insuficientă a unui organ, a unui țesut.
- HIPOPOTÁM**, *hipopotami* s.m. (fr. *hippopotame*) Mamifer pahiderm foarte mare și greoi, cu piele groasă, fără păr, cu picioarele scurte, care trăiește în fluviile și în lacurile din Africa.
- HIPORCHÉMĂ**, *hiporcheme* s.f. (fr. *hyporchème*) Cântec și dans interpretate în cinstea zeului Apollo sau a zeiței Artemis.
- HIPOREXÍE** s.f. (fr. *hyporexie*) Diminuare a poftei de mâncare.
- HIPOSCÉNIU**, *hiposcenii* s.n. (fr. *hyposcénium*) Zid care susținea scena unui teatru, în Antichitate; partea orchestrei aflată în fața acestui zid.
- HIPOSECRÉȚIE**, *hiposecreții* s.f. (fr. *hyposécrétion*) Secreție insuficientă, inferioară celei normale.
- HIPOSTÁZĂ**, *hipostaze* s.f. (fr. *hypostase*) 1. Stază sangvină pasivă în membrele inferioare ale corpului sau în plămâni bolnavilor care stau mult în pat. 2. (Gram.) Conversiune.
- HIPOSTÍL**, -Ă, *hipostiluri*, -e s.m. și f., adj. (fr. *hypostyle*) (Sală mare) cu plafonul susținut de coloane (echidistante), în palatele sau în templele Egiptului antic.
- HIPOTALÁMUS**, *hipotalamusuri* s.n. (fr. *hypothalamus*) Regiune cenușie a creierului, situată în partea inferioară a encefalului, cu rol important în reglarea funcțiilor vegetative ale organismului.
- HIPOTÁXĂ** s.f. (fr. *hypotaxe*) (Lingv.) Subordonare sintactică.
- HIPOTEHNÍE** s.f. (fr. *hippotechnie*) Disciplină care se ocupă de creșterea, dresarea și exploatarea cailor.
- HIPOTENSIÚNE** s.f. (fr. *hypotension*) Scădere anormală a tensiunii arteriale.
- HIPOTENSÍV**, -Ă, *hipotensivi*, -e (fr. *hypotensif*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care suferă de hipotensiune. 2. S.n. Medicament care scade tensiunea arterială.
- HIPOTERMÁL**, -Ă, *hipotermali*, -e adj. (fr. *hypothermal*) (Despre procesul hidrotermal) Referitor la prima treaptă de sedimentare a mineralelor din soluții, la temperatura de 300–500°C.

- HIPOTERMIE** s.f. (fr. *hypothermie*) (Biol.) Scădere a temperaturii normale a corpului.
- HIPOTIMIE**, *hipotimii* s.f. (fr. *hypothymie*) Scădere a tonusului (în unele stări depresive).
- HIPOTIPÓZĂ**, *hipotipoze* s.f. (fr. *hypotypose*) Figură de stil care sugerează imagini vizuale foarte vii.
- HIPOTIROIDIÁN**, -Ă, *hipotiroidieni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *hypothyroïdien*) (Suferind) de hipotiroidie.
- HIPOTIROIDIE** s.f. (fr. *hypothyroïdie*) Hiposecreție a glandei tiroide, manifestată prin mixedem la adulți și prin cretinism la copii; hipotiroidism.
- HIPOTIROIDISM** s.n. (fr. *hypothyroïdisme*) (Med.) Hipotiroidie.
- HIPOTÓNIC**, -Ă, *hipotonici*, -ce adj. (fr. *hypotonique*) (Despre o soluție) Care are o presiune osmotică inferioară presiunii de referință.
- HIPOTONIE**, *hipotonii* s.f. (fr. *hypotonie*) 1. Starea unei soluții hipotonice. 2. Diminuare a tonusului muscular. 3. (Med.) Hipotensiune.
- HIPOTROFIE**, *hipotrofii* s.f. (fr. *hypotrophie*) Dezvoltare insuficientă a unui organ sau a unui țesut, din cauza proastei nutriții, a unei maladii sau a vârstei înaintate.
- HIPOVITAMINÓZĂ**, *hipovitaminoze* s.f. (fr. *hypovitaminose*) Carență benignă de vitamine în organism.
- HIPOXEMIE**, *hipoxemii* s.f. (fr. *hypoxémie*) Diminuare a presiunii și a cantității de oxigen din sângele arterial.
- HIPÓZOM**, -Ă, *hipozomi*, -e adj. (fr. *hyposome*) Insuficient dezvoltat din punct de vedere fizic.
- HÍPPY**, *hippy* s.m., adj. invar. (engl. *hippy*) (Tânăr) nonconformist, boem, care se opune convențiilor societății de consum; epitet dat unui tânăr cu părul lung, îmbrăcat neglijent.
- HIPPYSM** s.n. (pr. *hipízsm*; engl. *hippysm*) Stare de hippy.
- HIPSO-** (fr. *hypso-*, gr. *hypsos*) Element de compunere cu sensul de „înălțime”, în cuvinte ca: *hipsografie*, *hipsometru*.
- HIPSOCRÓM**, -Ă, *hipsocromi*, -e adj. (fr. *hypsochrome*) (Despre anemie) În care scade cantitatea de hemoglobină.
- HIPSOCROMIE**, *hipsocromii* s.f. (fr. *hypsochromie*) 1. Diminuare a pigmentației pielii. 2. Deschidere a culorii, datorită introducerii unui substituent în corpul colorat.
- HIPSOGRAFIE** s.f. (fr. *hypsographie*) Disciplină care descrie relieful în funcție de altitudine; totalitatea formelor de relief dintr-o zonă, analizate în funcție de altitudine.
- HIPSOMETRIE** s.f. (fr. *hypsométrie*) Măsurare a altitudinii unui loc.
- HIPSOTERAPIE**, *hipsoterapii* s.f. (fr. *hypsothérapie*) Folosire a climatului de altitudine în scop terapeutic.
- HIRSÚT**, -Ă, *hirsuți*, -te adj. (fr. *hirsute*, lat. *hirsutus*) 1. Care are părul și barba neîngrijite. 2. (Fig.) Grosolan, vulgar; ursuz, taciturn. 3. (Bot.; despre organe) Cu peri lungi, rigizi.
- HIRSUTISM** s.n. (fr. *hirsutisme*) (La femei) Creștere exagerată a părului pe față, pe corp și pe membre, în unele tulburări endocrine; hipertricoză.
- HIRUDINÉU**, *hirudinee* s.n. (fr. *hirudinée*) (La pl.) Clasă de viermi cu un corp segmentat, cu o ventuză la fiecare extremitate, care trăiesc în ape dulcicole și sug sânge; lipitoare; (și la sg.) vierme din această clasă.
- HISPÁNIC**, -Ă, *hispanici*, -ce adj. (fr. *hispanique*) Din Spania; spaniol.
- HISPANISM**, *hispanisme* s.n. (fr. *hispanisme*) 1. Cuvânt, expresie tipic spaniolă. 2. Împrumut din limba spaniolă.
- HISPANÍST**, -Ă, *hispaniști*, -ste s.m. și f. (fr. *hispaniste*) Specialist în hispanistică.
- HISPANÍSTICĂ** s.f. (germ. *Hispanistik*) Studiul limbii și al culturilor spaniole.
- HISPÁNO-ARÁB**, -Ă, *hispano-arabi*, -e adj. (fr. *hispano-arabe*) (Despre arta islamică) Din timpul stăpânirii califilor în Cordoba (Spania) și în vestul mediteranean; hispano-moresc.
- HISPANOFÍL**, -Ă, *hispanofili*, -e s.m. și f. (fr. *hispanophile*) Admirator al spaniolilor, a tot ce provine de la spanioli.
- HISPANOFÓN**, -Ă, *hispanofoni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *hispanophone*) (Vorbitor) de limbă spaniolă.
- HISPÁNO-MORÉSC**, -Ă, *hispano-morești* adj. (fr. *hispano-moresque*) Hispano-arab.
- HISTAMÍNĂ**, *histamine* s.f. (germ. *Histamin*, fr. *histamine*) Substanță organică prezentă în țesuturile vegetale și animale, cu efecte dilatatoare asupra vaselor capilare și cu rol important în reacțiile alergice.
- HISTERALGIE**, *histeralgii* s.f. (fr. *hystérialgie*) Durere uterină.
- HISTERECTOMIE**, *histerectomii* s.f. (fr. *hystérectomie*) Extirpare chirurgicală a uterului.
- HISTER(O)-** (fr. *hystéro-*, gr. *hysterá*) Element de compunere cu sensul de „uter”, în cuvinte ca: *histerografie*, *histerologie*.
- HISTEROGRAFIE**, *histerografii* s.f. (fr. *hystérographie*) Radiografie a uterului, realizată cu o substanță de contrast.

- HISTEROLOGIE** s.f. (fr. *hystérologie*) Studiul bolilor uterine.
- HISTEROM**, *histeroame* s.n. (fr. *hystérome*) Fibrom uterin.
- HISTEROMÉTRU**, *histerometre* s.n. (fr. *hystéromètre*) Instrument folosit pentru sondarea și măsurarea uterului.
- HISTEROPATIE**, *histeropatii* s.f. (fr. *hystéropathie*) Boală a uterului.
- HISTERORAGIE**, *histeroragii* s.f. (fr. *hystérorrhagie*) Hemoragie uterină.
- HISTEROSCOPIE**, *histeroscopii* s.f. (fr. *hystérocopie*) Examinare a cavității uterine cu ajutorul unui instrument optic.
- HISTEROTOMIE**, *histerotomii* s.f. (fr. *hystérotomie*) Deschidere chirurgicală a uterului, pentru extragerea fătului, în nașterile anormale, sau pentru extirparea unei tumori.
- HISTIOCIT**, *histiocyte* s.n. (fr. *histiocyte*) Celulă din țesutul conjunctiv cu rol în cicatrizarea rănilor și în apărarea organismului împotriva infecțiilor.
- HISTO-** (fr. *histo-*, gr. *histos*) Element de compunere cu sensul de „țesut”, în cuvinte ca: *histogen*, *histoliză*.
- HISTOCIMIE** s.f. (fr. *histochimie*) Studiul structurii chimice a celulelor și a țesuturilor organismului, efectuat cu ajutorul unor coloranți.
- HISTOFIZIOLOGIE** s.f. (fr. *histophysiologie*) Studiul funcțiilor celulei și al țesuturilor organice.
- HISTOGÉN**, -Ă, *histogeni*, -e adj. (fr. *histogène*) (Biol.) Care formează țesuturi noi.
- HISTOGENEZĂ**, *histogeneze* s.f. (fr. *histogenèse*) Studiul dezvoltării țesuturilor embrionare ale animalelor și plantelor; studiul formării țesuturilor bolnave (mai ales al neoplasmelor).
- HISTOÍD**, -Ă, *histoizi*, -de adj. (fr. *histoïde*) (Med.) Care este asemănător unui țesut.
- HISTOLIZĂ**, *histolize* s.f. (fr. *histolyse*) Distrugere a țesuturilor organice vii.
- HISTOLÓG**, -Ă, *histologi*, -ge s.m. și f. (de la *histologie*, germ. *Histolog*) Specialist în histologie.
- HISTOLÓGIC**, -Ă, *histologici*, -ce adj. (fr. *histologique*) De histologie, referitor la histologie.
- HISTOLOGIE** s.f. (fr. *histologie*) Studiul structurii microscopice a țesuturilor organice, a celulelor și a formațiunilor celulare.
- HISTOPATOLÓGIC**, -Ă, *histopatologici*, -ce adj. (fr. *histopathologique*) De histopatologie.
- HISTOPATOLOGIE** s.f. (fr. *histopathologie*) Disciplină care studiază patologia organelor și a țesuturilor cu ajutorul microscopului.
- HISTORIÁ**, *historiez* vb. I (fr. *historier*) (Rar) A omă un text cu desene, cu picturi etc. care ilustrează legende, scene istorice etc.
- HISTORIÁT**, -Ă, *historiați*, -te adj. (fr. *historiê*) Ornat cu figurine sau cu viniete având un caracter istoric.
- HISTOTERAPIE**, *histoterapii* s.f. (fr. *histothérapie*) Terapie efectuată cu ajutorul unor țesuturi organice conservate la frig; terapie tisulară.
- HISTOTÓM**, *histotomuri* s.n. (fr. *histotome*) Instrument folosit pentru disecția țesuturilor.
- HISTOTÓXIC**, -Ă, *histotoxici*, -ce adj., s.n. (fr. *histotoxique*) (Substanță) care distruge țesuturile.
- HISTRIÓN**, *histrioni* s.m. (fr. *histrion*, lat. *histrion*, -onis) 1. Actor de comedie, la vechii romani și la vechii greci; actor lipsit de talent; măscărici. 2. (Fig.) Ipocrit, perfid, șarlatan.
- HISTRIÓNIC**, -Ă, *histrionici*, -ce adj. (fr. *histrionique*) 1. Referitor la histrioni, de histrion. 2. (Fig.) Ipocrit, fals.
- HIT**, *hituri* s.n. (engl. *hit*) Șlagăr, cântec clasat pe primele locuri într-un top.
- HITÍT**, -Ă, *hitiți*, -te (fr. *hittite*) 1. S.m. și f. Persoană dintr-o populație stabilită în partea centrală și de est a Asiei Mici, în mileniul II î.H. 2. Adj. Al hitiților (1), referitor la hitiți. 3. S.f. Limbă indo-europeană vorbită de hitiți (1), cu scriere cuneiformă de tip babilonian.
- HITLERÍSM** s.n. (fr. *hitlérisme*) (Polit.) Național-socialism; nazism.
- HITLERÍST**, -Ă, *hitleriști*, -te adj. s.m. și f. (n.pr. *Hitler* + -ist) (Partizan) al hitlerismului.
- HIV** s.n. (engl. *H[uman] I[mmunodeficiency] V[irus]*) Virusul imunodeficienței umane, care provoacă SIDA.
- HLAMÍDĂ**, *hlamide* s.f. (fr. *chlamyde*) Mantic scurtă și amplă, prinsă pe umăr cu o agrafă, purtată de vechii greci și de vechii romani în călătoriile, la festivități etc.
- HÓBBY**, *hobby-uri* s.n. (engl., fr. *hobby*) Pasiune, ocupație favorită a cuiva, fără legătură cu profesia acestuia, pe care o exercită în timpul liber.
- HÓCHEI** s.n. (fr., engl. *hockey*) Joc sportiv practicat pe gheață sau pe iarbă, în care jucătorii, servindu-se de o crosă, caută să introducă un puc sau o minge în poarta echipei adverse.
- HOCHEÍST**, *hocheiști* s.m. (*hochei* + -ist) Jucător de hochei.
- HOCHETÓN**, *hochetonuri* s.n. (fr. *hoqueton*) Vestă de pânză groasă, purtată de soldați, mai ales de arcași, în Evul Mediu.

- HODOMÉTRU**, *hodomètre* s.n. (fr. *hodomètre*) Aparat folosit pentru măsurarea drumului parcurs.
- HÓGBACK**, *hogbackuri* s.n. (pr. *hógbec*; engl. *hogback*) (Geol.) Creastă ascuțită datorată eroziunii, în zone foarte inclinate, cu strate de durități diferite.
- HOL**, *holuri* s.n. (fr., engl. *hall*) Vestibul mare într-un edificiu public; cameră de trecere într-o locuință.
- HÓLDING**, *holdinguri* s.n. (engl., fr. *holding*) Societate comercială, financiară sau industrială care deține cea mai mare parte din capitalul altei societăți în acțiuni, pentru a o controla.
- HÓLDUP**, *holdupuri* s.n. (pr. *hóldap*; engl. *hold-up*) Atac armat organizat pentru a jefui o bancă, un tren, un convoi, o casierie etc.; tâlhărie.
- HOLÉNDER**, *holendere* s.n. (germ. *Holländer*) 1. Filtru pentru vin, format dintr-un vas cu fund din sac permeabil. 2. Nume dat unor instalații de rafinare, de înălbire etc., în industria hârtiei. 3. Dispozitiv de fixare, format din una sau din două piulițe.
- HOLÉRIC**, -Ă, *holerici*, -ce (fr. *cholérique*) 1. Adj. Referitor la holeră. 2. S.m. și f. Persoană bolnavă de holeră.
- HOLERÎNĂ**, *holerine* s.f. (fr. *cholérine*, cf. *holeră*) Formă ușoară de holeră.
- HOLÍSM** s.n. (fr. *holisme*) Concepție idealistă care interpretează teza ireductibilității întregului la suma părților componente ale acestuia, „factorul integrator” al lumii fiind un principiu imaterial incognoscibil.
- HOLO-** (fr. *holo-*) Element de compunere cu sensul „întreg”, „tot”, în cuvinte ca: *holocaust*, *holocristalin*.
- HOLOCÁUST**, *holocausturi* s.n. (fr. *holocauste*) 1. Jertfă adusă zeilor, care consta în arderea animalului sacrificat, la vechii evrei. 2. Genocid, exterminare (prin diferite metode) a unei mari părți a populației evreiești din Europa de către naziști și aliații lor (în anii 1939–1945). 3. (Fig.) Ofrandă, sacrificiu (2).
- HOLOCÉN**, -Ă, *holoceni*, -e (fr. *holocène*) 1. S.n. Ultima epocă a cuaternarului; aluviu. 2. Adj. Referitor la holocen (1).
- HOLOCRISTALÍN**, -Ă, *holocristalini*, -e adj. (fr. *holocristalin*) (Despre structura rocilor cristaline) Complet cristalizat.
- HOLOFRÁSTIC**, -Ă, *holofrastici*, -ce adj. (fr. *holofrastique*) (Despre limbi) În care o idee, o frază se exprimă printr-un singur cuvânt.
- HOLOGAMÍE**, *hologamii* s.f. (engl. *hologamy*) Unire a doi indivizi unicelulari, nediferențiați sexual.
- HOLOGRÁFIC**, -Ă, *holografici*, -ce adj. (fr. *holographique*) Referitor la holografie.
- HOLOGRAFÍE**, *holografii* s.f. (fr. *holographie*) Ansamblu de tehnici de înregistrare a imaginii spațiale a unui obiect cu ajutorul laserului.
- HOLOGRÁMĂ**, *holograme* s.f. (fr. *hologramme*) Clișeu fotografic care dă iluzia de relief când este iluminat de un fascicul laser; fotografie în relief, tridimensională.
- HOLOMETÁBOLĂ**, *holometabole* adj. (fr. *holométabole*) (Despre insecte) Cu metamorfoză completă (larvă, nimfă și adult).
- HOLOPARAZÍT**, -Ă, *holoparaziți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *holoparasite*) (Plantă fără clorofilă) care trăiește parazitat pe altă plantă.
- HOLOTURÍD**, *holoturide* s.n. (fr. *holothuride*) (La pl.) Clasă de animale marine fără schelet sau cu scheletul redus la plăci calcaroase tegumentare, care au tentacule în jurul gurii; (și la sg.) animal marin din această clasă.
- HOLOTÚRIE**, *holoturii* s.f. (fr. *holothurie*, lat. *holothuria*) Echinoderm cu un corp moale și alungit, care trăiește pe fundul mării; castravete-de-mare.
- HOMÁR**, *homari* s.m. (fr. *homard*) Crustaceu marin asemănător racului, a cărui carne albă este comestibilă.
- HOME-COMPUTER**, *home-computere* s.n. (pr. *hăum compiuțur*; engl. *home computer*) Computer folosit în familie.
- HOMEO-/HOMO²-** (fr. *homés-/homo-*, gr. *homos/homoios*) Element de compunere cu sensul de „egal”, „la fel”, „asemănător”, în cuvinte ca: *homeopatie*, *homeotermie*.
- HOMEOPÁT**, -Ă, *homeopați*, -te s.m. și f. (fr. *homéopathe*) Medic care practică homeopatia; adept al homeopatiei.
- HOMEOPÁTIC**, -Ă, *homeopatici*, -ce adj. (fr. *homéopathique*) 1. De homeopatie; referitor la homeopatie. 2. *Doză homeopatică* = doză (de medicament) foarte mică.
- HOMEOPATÍE** s.f. (fr. *homéopathie*) Terapie bazată pe administrarea, în doze foarte mici, a unor produse care, în cantități mari, pot provoca o boală analogă cu boala ce trebuie combătută.
- HOMEOSTÁT**, *homeostate* s.n. (fr. *homéostat*) Sistem cibernetic cu autoorganizare, constituit din două elemente, unul activ și unul exterior, în care primul acționează asupra celui alt consumând energie și reglându-se potrivit comenzilor primite.

- HOMEOSTAZIE** s.f. (fr. *homéostasie*) Proprietatea organismelor vii de a-și menține anumite constante fiziologice.
- HOMEOTERM**, -Ă, *homeotermi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *homéotherme*) (Animal) cu temperatură internă constantă, indiferent de variațiile termice survenite în exterior.
- HOMEOTERMIE** s.f. (fr. *homéothermie*) Proprietatea unor animale de a fi homeoterme.
- HOMERIC**, -Ă, *homerici*, -ce adj. (fr. *homérique*, lat. *homericus*) 1. Referitor la Homer; care evocă stilul epopeilor lui Homer. 2. Care are proporții neobișnuite; (p. ext.) grandios, măreț, fenomenal. 3. Răs *homeri* = răs puternic, zgomotos.
- HOMICID**¹, *homicide* s.n. (fr. *homicide*) Crimă (1), omor.
- HOMICID**², -Ă, *homicizi*, -de adj., s.m. și f. (fr. *homicide*) Ucigaș, asasin.
- HOMINID**, *hominizi* s.m. (fr. *hominides*) (La pl.) Categorie biologică din care face parte omul actual și precursorii acestuia din era cuaternară; (și la sg.) reprezentant al acestei categorii.
- HOMO**¹ s.m. (de la *homo[sexual]*) 1. Denumire științifică dată omului. 2. (Fam.) Homosexual.
- HOMO**²- v. *homeo*.
- HOMOCENTRIC**, -Ă, *homocentrici*, -ce adj. (fr. *homocentrique*) 1. (Despre fascicule de lumină) Al cărui raze trec, toate, prin același punct. 2. (Mat.; despre cercuri) Care are același centru cu celelate cercuri.
- HOMOCENTRU**, *homocentre* s.n. (fr. *homocentre*) Centru comun pentru mai multe cercuri.
- HOMOCRÓM**, -Ă, *homocromi*, -e adj. (fr. *homochrome*) Care prezintă homocromie; cu homocromie.
- HOMOCROMIE** s.f. (fr. *homochromie*) Proprietatea unor animale (reptile, pești, insecte) de a-și adapta culoarea la mediul înconjurător.
- HOMOCRÓN**, -Ă, *homocroni*, -e adj. (fr. *homochrone*) Simultan (1), sincron (1).
- HOMOGRÉFĂ**, *homogrefe* s.f. (fr. *homogrefe*) Grefă de țesut extrasă de la un individ din aceeași specie.
- HOMOMÓRF**, -Ă, *homomorfi*, -e adj. (fr. *homomorphe*) Care are aceeași formă.
- HOMOMORFISM** s.n. (fr. *homomorphisme*) Corespondență univocă între două mulțimi care au aceeași structură algebrică.
- HOMOPTÉR**, *homoptere* s.n. (fr. *homoptère*) (La pl.) Ordin de insecte (purecii de plante, filoxera etc.) cu patru aripi membranoase; (și la sg.) insectă din acest ordin.
- HOMOSEXUÁL**, -Ă, *homosexuali*, -e adj., s.m. și f. (fr. *homosexuel*) (Bărbat sau femeie) care practică relații de homosexualitate; homo¹ (2), pederast, gay, invertit.
- HOMOSEXUALITÁTE** s.f. (fr. *homosexualité*) Atracție sexuală față de indivizi de același sex; inversiune sexuală; pederastic.
- HOMOSFÉRĂ** s.f. (fr. *homosphère*) Strat al atmosferei situat la o altitudine de sub 100 km, în care compoziția aerului este relativ constantă.
- HOMOTRANSPLÁNT**, *homotransplanturi* s.n. (fr. *homotransplant*) Transplant de la un individ din aceeași specie.
- HOMOZIGÓT**, *homozigoți* s.m. (fr. *homozygote*) Organism cu un singur tip de gameți.
- HOMÚNCULUS**, *homunculusi* s.m. (lat. *homunculus*, fr. *homuncule*) 1. Omuleț artificial pe care alchimistii pretindeau că au reușit să îl fabrice; om foarte mic de statură. 2. Fetus uman, avorton (1).
- HON**, *honuri* s.n. (engl. *hone*) Piesă așchietoare formată dintr-un corp rotativ de oțel cu pietre abrazive, folosită la finisarea suprafețelor metalice cilindrice.
- HONDURIÁN**, -Ă, *hondurieni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *hondurien*) (Persoană) din Honduras.
- HONÓRIS CÁUSA** loc. adj. (pr. *honóris cáusa*; lat. *honoris causa*) (Despre titlul științific de doctor) Onorific.
- HOPLOMÁC**, *hoplomaci* s.m. (fr. *hoplomaque*, lat. *hoplomachus*) Gladiator echipat cu arme grele, la vechii greci.
- HOPLOMAHÍE** s.f. (fr. *hoplomachie*) Luptă de gladiatori echipați cu arme grele, la vechii greci.
- HORMÍSM** s.n. (engl. *hormisme*) Concepție psihologică potrivit căreia pulsunile au rol hotărâtor în activitatea psihică și în comportamentul uman.
- HORMÓN**, *hormoni* s.m. (fr. *hormone*) Substanță secretată de unele glande endocrine, transportată de sânge, care stimulează dezvoltarea și funcționarea normală a organismului.
- HORMONÁL**, -Ă, *hormonali*, -e adj. (fr. *hormonal*) Referitor la hormoni, de hormoni.
- HORMONOLOGÍE** s.f. (fr. *hormonologie*) Disciplină care studiază originea, structura și activitatea hormonilor.
- HORMONOTERAPÍE**, *hormonoterapii* s.f. (fr. *hormonothérapie*) Terapie bazată pe hormoni.

- HORMONURIE** s.f. (fr. *hormonurie*) Prezență a hormonilor în urină; cantitate de hormoni prezentă în urină.
- HORN**, *hornuri* s.n. (germ. *Horn*, fr. *horn*) 1. Karling. 2. Spațiu îngust între doi pereți de stâncă paraleli și înalți.
- HORNBLÉNDĂ**, *hornblende* s.f. (germ. *Hornblende*, fr. *hornblende*) Aluminosilicat de calciu, fier și magneziu, prezent în rocile eruptive și metamorfice.
- HOROSCÓP**, *horoscoape* s.n. (fr. *horoscope*) 1. Reprezentare grafică a poziției astrilor, pe baza căreia astrologii prezic soarta unui individ, în funcție de data și ora nașterii. 2. Rubrică, în unele publicații, cu preziceri și interpretări adresate celor născuți în fiecare dintre cele 12 zodii.
- HÓRROR**, *horror* s.n., adj. invar. (engl. *horror*) (Film, proză) care stârnește groază.
- HORS-D'ŒUVRE** s.n. (pr. *ordóvr*; fr. *hors-d'œuvre*) Aperitiv.
- HORST**, *horsturi* s.n. (germ. *Horst*) Regiune ridicată a scoarței terestre, mărginită de zone care s-au scufundat.
- HORTATIV**, -Ă, *hortativi*, -e adj. (lat. *hortativus*) (Despre forme verbale, propoziții) Care exprimă un îndemn; de îndemn.
- HORTÉNSIE**, *hortensii* s.f. (fr. *hortensia*) Plantă ornamentală cu flori mari, roz, violete sau albe, fără miros, originară din Extremul Orient.
- HORTÍCOL**, -Ă, *horticoli*, -e adj. (fr. *horticole*) Referitor la horticultură.
- HORTICULTÓR**, -OÁRE, *horticultori*, -oare s.m. și f. (fr. *horticulteur*) Specialist în horticultură.
- HORTICULTŪRĂ** s.f. (fr. *horticulture*) Știința, arta de a cultiva flori și arbuști ornamentali în grădini și în parcuri.
- HÓSTIE**, *hostii* s.f. (lat. *hostia*, fr. *hostie*) 1. Jertfă adusă zeilor, la vechii greci și la vechii romani; jertfă (de obicei, un animal) adusă lui Dumnezeu. 2. (La creștinii catolici) Azimă mică și rotundă folosită pentru împărțanie.
- HOT** s.n. (engl. *hot*) Curent expresiv în muzica de jazz, caracterizat printr-o sonoritate amplă.
- HÓTĂ**, *hote* s.f. (fr. *hotte*) Construcție evazată, instalată deasupra unei surse de gaze (toxice) sau de vapori, pentru a le colecta și evacua.
- HÓTDOG**, *hotdogi* s.m. (engl. *hot dog*) Franzeluță în care s-a introdus un crenvurst cald cu muștar.
- HOTÉL**, *hoteluri* s.n. (fr. *hôtel*) 1. Clădire în care se pot închiria camere mobilate pentru una sau mai multe nopți. 2. *Hotel-restaurant* = hotel în care există un restaurant.
- HOTELIÉR**, -Ă, *hotelieri*, -e (fr. *hôtelier*) 1. S.m. și f. Proprietar al unui hotel. 2. Adj. Referitor la hoteluri.
- HOTENTÓT**, -Ă, *hotentoți*, -te (fr. *hottentot*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care aparținea unor triburi de păstori nomazi din sud-vestul Africii. 2. S.f. Limbă din familia boșimană, vorbită de hotentoți (1).
- HOT-JAZZ** s.n. (pr. *hotgéz*; engl. *hot-jazz*) Stil de jazz în tempo rapid, cu improvizații expresive.
- HÓTLINE** s.f. (pr. *hótlain*; engl. *hot line*) Linie telefonică în direct, folosită mai ales în crizele diplomatice, pentru apeluri urgente.
- HOT MONEY** s.n. (pr. *hotmáni*; engl., fr. *hot money*) Capital speculativ, pe termen scurt, care trece rapid dintr-o țară în alta, pentru obținerea de profit.
- HOUSE** s.n. (pr. *haus*; engl. *house*) 1. Casă, locuință, gospodărie. 2. Firmă comercială, întreprindere.
- HOWDAH** s.n. (pr. *háudah*; engl. *howdah*) Scaun cu baldachin, așezat pe un elefant sau pe o cămilă, folosit în Orient pentru transportul persoanelor de vază.
- HRISTOLOGÍE** s.f. (fr. *christologie*) Partea teologiei consacrată studiului operei și vieții lui Isus Hristos.
- HTONIÁN**, -Ă, *htonieni*, -e (fr. *chthonien*) 1. Adj. Referitor la divinitățile subpământene; htonic. 2. S.m. și f. Divinitate subpământeană.
- HTÓNIC**, -Ă, *htonici*, -ce adj. (germ. *chthonisch*, engl. *chthonic*) Htonian.
- HUBLÓU**, *hublouri* s.n. (fr. *hublot*) Deschizătură mică, etanșă, circulară sau ovală, în peretele unei (aero)nave, folosită pentru aerisire și iluminat.
- HUGHENÓT**, -Ă, *hughenoți*, -te s.m. și f. (fr. *huguenot*) Catolic calvin din Franța, în sec. XVI–XVII.
- HUÍLĂ**, *huile* s.f. (fr. *houille*) Cărbune natural negru și compact, folosit la fabricarea cocsului metalurgic, drept combustibil etc.
- HŪLĂ**, *hule* s.f. (fr. *houle*) Mișcare ondulatorie a suprafeței mării, apărută după o furtună sau după o briză puternică; (p. ext.) furtună mare.
- HULIGÁN**, *huligani* s.m. (rus. *huligan*) Persoană care săvârșește acte de huliganism.
- HULIGÁNIC**, -Ă, *huliganici*, -ce adj. (*huligan + -ic*) De huligan, specific huliganilor sau huliganismului.
- HULIGANÍSM**, *huliganisme* s.n. (*huligan + -ism*) Comportament, atitudine brutală, care se manifestă printr-o încălcare grosolană a legii, prin acte de agresiune etc.; faptă de huligan.
- HUMERÁL**, -Ă, *humerali*, -e adj. (fr. *huméral*) Al humerusului, referitor la humerus.

- HÚMERUS** s.n. (fr. *humérus*, lat. *humerus*) Osul brațului. de la umăr la cot.
- HÚMIC**, -Ă, *humici*. -ce adj. (fr. *humique*) Care este bogat în humus.
- HUMIFICĂRE** s.f. (cf. fr. *humification*) Transformare a materialului organic din sol în humus.
- HUMMOCK** s.n. (pr. *hámoč*; engl., fr. *hummock*) Monticul format din blocuri de gheață rezultate din spargerea banchizelor.
- HUMOLOGÍE** s.f. (fr. *humologie*) Disciplină care studiază humusul.
- HUMORÉSCĂ**, *humorești* s.f. (germ. *Humoreske*, fr. *humoresque*) Compoziție muzicală instrumentală sprintenă, cu un caracter umoristic.
- HÚMUS** s.n. (fr., lat. *humus*, germ. *Humus*) Amestec fertil de substanțe organice din sol, rezultat din descompunerea unor resturi vegetale sub acțiunea microorganismelor.
- HUNTER**, *hunteri* s.m. (pr. *hánter*; engl. *hunter*) Cal de vânatoare. bun săritor de obstacole.
- HUNTING** s.n. (pr. *hánting*; engl. *hunting*) Piele asemănătoare celei de antilopă, folosită la încălțăminte.
- HURÁL**, *hurale* s.n. (rus. *hural*) 1. Nume dat organelor locale ale puterii de stat din Mongolia. 2. *Ma-rele hural* = parlamentul mongol.
- HURDLER** s.m. (pr. *hárdlár*; engl. *hurdler*) Alergător în proba de garduri.
- HURICÁN**, *hurricane* s.n. (engl., fr. *hurricane*) Ciclón tropical activ în zona Antilelor și în America Centrală.
- HURÍE**, *hurii* s.f. (cf. fr. *huri*) Fecioară de o frumusețe rară, promisă de Mahomed credincioșilor musulmani în rai; (p. ext.) femeie foarte frumoasă.
- HURLING** s.n. (pr. *hárling*; engl. *hurling*) Joc sportiv irlandez practicat cu o minge de plută învelită în piele, care trebuie introdusă în poarta adversarului prin lovirea cu o crosă.
- HURÓN**, *huroni* s.m. (fr. *huron*) Persoană dintr-un trib indian de limbă și cultură irocheză, care locuia pe malurile lacurilor Huron și Ontario; om grosolan.
- HUSÁ**, *husez* vb. I (fr. *husser*) A acoperi cu husă.
- HÚSÁ**, *huse* s.f. (fr. *houssé*) Învelitoare ușoară folosită pentru acoperirea și protejarea mobilelor, a vehiculelor, a aparatelor etc.
- HUSÍT**, -Ă, *husíți*, -te s.m. și f., adj. (fr. *hussite*) (Partizan) al husitismului.
- HUSITÍSM** s.n. (fr. *hussitisme*) Mișcare religioasă și social-politică condusă de Jan Hus la începutul sec. al XV-lea, îndreptată împotriva papalității și a arbitrarului seniorilor feudali germani.

I

IAC, *iaci* s.m. (fr. *yack*) Mamifer rumegetor din Tibet, asemănător, dar mai mic decât bivolul, cu păr lung, brun și cocoșă pe ceafă, folosit ca animal de tracțiune, crescut pentru lapte și carne.

IACINT, *iacinți* s.m. (fr. *jacinthe*) Plantă cultivată pentru florile ei frumos colorate și plăcut mirositoare; zambilă.

IACOBÍN, -Ă, *iacobini*, -e (fr. *jacobin*) 1. S.m. Călugăr dominican. 2. S.m. Membru al aripii radicale a revoluționarilor francezi din anul 1789; susținător fervent al înlăturării monarhiei în timpul Revoluției Franceze (1789–1794). 3. Adj. Referitor la iacobini. 4. S.m. Democrat intransigent.

IACOBINÍSM s.n. (fr. *jacobinisme*) Doctrina iacobinilor (2); opinie democratică radicală.

IAHT, *iahturi* s.n. (fr. *yacht*) 1. Navă mică și elegantă de agrement. 2. Ambarcațiune cu vele sau cu motor, folosită în regate.

IAHTING s.n. (engl., fr. *yachting*) Sport nautic practicat pe ambarcațiuni cu vele; concurs de iahturi.

IAHTMEN, *iahtmeni* s.m. (cf. engl., fr. *yachtman*) Sportiv care practică iahtingul.

IAMB, *iambi* s.m. (fr. *iambe*, lat. *iambus*) Picior de vers compus dintr-o silabă scurtă și una lungă (în poezia clasică antică) sau din prima silabă neaccentuată și a doua, accentuată (în poezia modernă).

IÁMBIC, -Ă, *iambici*, -ce adj. (fr. *iambique*, lat. *iambicus*) 1. (Despre versuri) Compus din iambi. 2. *Metră iambic* = sistem de versificație bazat pe iambi.

IATRALÍPT, *iatralipți* s.m. (fr. *iatralipte*) (Înv.) Medic care vindeca bolnavii cu alifii și cu frecții.

IATRO- (fr. *iatro-*, gr. *iatros*) Element de compunere cu sensul de „medic”, în cuvinte ca: *iatrochimie*, *iatrologie*.

IATROCHIMÍE s.f. (fr. *iatrochimie*) Partea alchimiei care studiază aplicarea chimiei în medicină.

IATROFÍZICĂ s.f. (fr. *iatrophysique*, engl. *iatrophysics*) Tendință în medicină de a explica procesele fiziologice exclusiv prin legile fizicii.

IATROGÉN, -Ă, *iatrogeni*, -e adj. (fr. *iatrogène*) (Despre boli) Care este provocat prin act medical sau prin medicamente.

IATROGENÍE, *iatrogenii* s.f. (fr. *iatrogénie*) Boală provocată de un medic sau de un tratament prescris de acesta.

IATROLOGÍE s.f. (fr. *iatrologie*) Știință medicală; medicină.

IATROMANȚÍE s.f. (fr. *iatromancie*) Arta prezicerii bolilor de care va suferi cineva.

IBÉRIC, -Ă, *iberici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *ibérique*, it. *iberico*) (Persoană) din Peninsula Iberică (Spania și Portugalia).

IBÍDEM adv. (abr. *ib./ibid.*; lat. *ibidem*) În același loc, în aceeași lucrare.

ÍBIS, *ibiși* s.m. (fr., lat. *ibis*) 1. Pasăre carnivoră din țările calde, asemănătoare berzei, cu pene albe sau roșii și cioc lung, curbat în jos. 2. *Ibis alb* = pasăre sfântă, la vechii egipteni.

IBÚM s.n. (fr. *ibum*) Dispoziție legală la vechii evrei conform căreia văduva fără copii trebuia să se căsătorească cu fratele soțului decedat.

ICÁSTIC, -Ă, *icastici*, -ce adj. (it. *icastico*) Care redă realitatea în imagini artistice.

ICÁSTICĂ s.f. (it. *icastica*) Arta redării realității în imagini.

ICEFIELD, *icefielduri* s.n. (pr. *áisfild*; engl. *ice field*, fr. *icefield*) Banchiză polară rezultată din înghețarea apei de mare.

ICÓNIC, -Ă, *iconici*, -ce adj. (fr. *iconique*, engl. *iconic*) Referitor la imagine; care ține de imagine; care are caracter de reproducere figurativă; (despre semne) asemănător realității pe care o reprezintă.

ICONO- (fr. *icono-*, fr. *eikon*) Element de compunere cu sensul de „icoană”, „imagine”, în cuvinte ca: *iconodul*, *iconodulie*.

ICONOCLÁSM s.n. (fr. *iconoclasme*) Doctrină din sec. VIII–IX care interzicea idolatria și venerarea imaginii lui Isus Hristos și a sfinților, în Imperiul Bizantin.

ICONOCLÁST, -Ă, *iconoclaști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *iconoclaste*) **1.** (Adept) al iconoclasmului. **2.** (Persoană) care refuză tot ce este legat de trecut, de tradiții.

ICONOCLASTÍE s.f. (fr. *iconoclastie*) Caracter iconoclast; atitudine de iconoclast.

ICONODŪL, -Ă, *iconoduli*, -e s.m. și f. (fr. *iconodule*) **1.** Adept al cultului icoanelor. **2.** (Fig.) Persoană care acceptă, fără spirit critic, autoritatea unei valori consacrate.

ICONODULÍE s.f. (fr. *iconodulie*) Cult exagerat pentru imagini sacre.

ICONOGRÁF, -Ă, *iconografi*, -e s.m. și f. (fr. *iconographe*) Specialist în iconografie.

ICONOGRÁFIC, -Ă, *iconografici*, -ce adj. (fr. *iconographique*) Referitor la iconografie.

ICONOGRAFÍE, *iconografii* s.f. (fr. *iconographie*) **1.** Studiul subiectelor reprezentate în operele de artă, a surselor și semnificațiilor acestora. **2.** Totalitatea imaginilor (fotografii, reproduceri, ilustrații etc.) care se referă la un anumit subiect, la o epocă etc.; colecție de portrete ale oamenilor celebri.

ICONOLÁTRÍE s.f. (fr. *iconolâtrie*) (Livr.) Venerare a icoanelor.

ICONOLÁTRU, *iconolatri* s.m. (fr. *iconolâtre*) (Livr.) Persoană care venerază icoanele și se închină la ele.

ICONOLÓG, -Ă, *iconologi*, -ge s.m. și f. (fr. *iconologue*) Specialist în iconologie.

ICONOLOGÍE s.f. (fr. *iconologie*) **1.** Arta reprezentărilor alegorice, precum și cunoașterea simbolurilor și a emblemelor folosite. **2.** Studiul trăsăturilor divinităților și ale personajelor mitologice.

ICONOMÉTRU, *iconometre* s.n. (fr. *iconomètre*) **1.** Vizor folosit pentru încadrarea corectă a imaginii obiectului care trebuie fotografiat. **2.** Aparat folosit pentru măsurarea asimetriei imaginii retiniene dintre cei doi ochi.

ICONOSCÓP, *iconoscoape* s.n. (fr. *iconoscope*) Tub electronic cu ecran fotosensibil, folosit în transmiterea imaginilor de televiziune.

ICONOSTRÓF, *iconostroafe* s.n. (fr. *iconostrophe*) Instrument optic care redă imaginea răsturnată a obiectelor, folosit în gravură, pentru copierea modelelor.

ICOSAÉDRU, *icosaedre* s.n. (fr. *icosaèdre*) Poligon care are douăzeci de fețe.

ÍCTER, *ictere* s.n. (lat. *icterus*, fr. *ictère*) Boală a ficatului și a vezicii biliare, caracterizată prin colorația galbenă a pielii, a mucoaselor și a albului ochilor, din cauza pigmentilor biliari; hepatită (**1**), (pop.) gălbinare.

ÍCTÉRIC, -Ă, *icterici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *ictérique*) (Suferind) de icter.

ICTERIGÉN, -Ă, *icterigeni*, -e adj. (fr. *ictérogène*) Care provoacă sau răspândește icterul.

ÍCTUS, *ictusuri* s.n. (lat., fr. *ictus*) **1.** Simptom neurologic (paralizie, amnezie etc.) care survine brusc și intens; șoc (**3**). **2.** *Ictus apoplectic* = apoplexie. *Ictus epileptic* = criză epileptică, manifestată prin pierderea bruscă a cunoștinței și prin convulsii.

ÍDE s.f. pl. (fr. *ides*, lat. *idus*) A cincisprezecea zi a lunilor martie, mai, iulie și octombrie și a treisprezecea zi a celorlalte luni ale anului, în vechiul calendar roman.

IDEÁ, *ideez* vb. I (it. *ideare*) (Livr.) A concepe ceva pentru a fi pus în aplicare; a stabili (**1**); a proiecta; a-și imagina.

IDEÁL, -Ă, *ideali*, -e (fr. *idéal*, lat. *idealis*) **1.** Adj. Care ajunge la suprema perfecțiune; perfect (**1**), desăvârșit. **2.** Adj. Care nu există decât în imaginație, în spirit, în gândire; spiritual² (**1**), imaterial, platonice. **3.** S.n. Scop, țel suprem, greu de atins.

IDEALÍSM s.n. (fr. *idéisme*) **1.** Concepție filosofică potrivit căreia doar spiritul are o existență reală, materia fiind o reprezentare a acestuia. **2.** Urmărire dezinteresată a unui ideal.

IDEALÍST, -Ă, *idealiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *idéaliste*) **1.** (Adept) al idealismului. **2.** (Persoană) care urmărește dezinteresat un ideal; (om) lipsit de spirit practic.

IDEALITÁTE s.f. (fr. *idéalité*) Caracterul a ceea ce este ideal; existență ideală.

IDEALIZÁ, *idealizez* vb. I (fr. *idéaliser*) A atribui unui lucru sau unei ființe calități excepționale; a exagera în bine.

IDEALIZÁNT, -Ă, *idealizanți*, -te adj. (fr. *idéalisant*) Care idealizează.

IDEÁTIC, -Ă, *ideatici*, -ce adj. (de la *ideatic*) Referitor la idei, de idei; ideativ.

IDEATÍV, -Ă, *ideativi*, -e adj. (engl. *ideative*) **1.** Care generează idei. **2.** Ideatic.

IDEĂȚIE s.f. (fr. *idéation*) Proces psihic de formare a ideilor și a conceptelor.

IDÉE, *idei* s.f. (fr. *idée*, lat. *idea*) **1.** Reprezentare abstractă a unei ființe, a unui raport, a unui lucru; noțiune (1), concept (1), normă. **2.** Opinie (1), părere, convingere. **3.** Intenție (1), plan (3), proiect (1). **4.** Obsesie (2), grijă, panică. **5.** *A avea idee* = a avea cunoștințe (sumare), a fi informat (despre ceva). *A intra la idei* = a se îngrijora. *Dă-mi o idee* = dă-mi o sugestie. *O idee de...* = o cantitate infimă de... *Idee fixă* = idee obsesivă, irațională.

IDEM adv. (abr. id.; lat. *idem*) Același lucru, la fel, tot așa (folosit în bibliografii, studii etc., pentru a evita repetarea).

IDÉNTIC, -Ă, *identici*, -ce adj. (fr. *identique*, lat. *identicus*) Exact, la fel, întocmai; aidoma, conform cu cineva sau cu ceva; echivalent (2).

IDENTIFICĂ, *identific* vb. I (fr. *identifier*, lat. *identificare*) **1.** A stabili identitatea (unei persoane), natura (unui fenomen). **2.** A deveni identic cu...; a se considera asemănător cu..., a acționa la fel cu...

IDENTIFICABIL, -Ă, *identificabili*, -e adj. (*identifica* + *-bil*, cf. fr. *identifiable*) Care se identifică, care poate fi identificat, recunoscut.

IDENTIFICĂȚIE s.f. (fr. *identification*) Identificare a propriei persoane cu altă persoană.

IDENTITĂȚE, *identități* s.f. (fr. *identité*, lat. *identitas*, -atis) **1.** Faptul de a fi identic, egal, conform cu...; asemănare perfectă; (con)similitudine. **2.** Ansamblu de date prin care se identifică o persoană. **3.** (Mat.) Relație de egalitate notată prin semnul \equiv , în care intervin elemente variabile, adevărată pentru orice valoare a acestora.

IDEO- (fr. *idéo-*, gr. *idea*) Element de compunere cu sensul de „idee”, în cuvinte ca: *ideogramă*, *ideologie*.

IDEOGENIE s.f. (fr. *idéogénie*) Formare a ideilor.

IDEOGRÁFIC, -Ă, *ideografici*, -ce adj. (fr. *idéographique*) Referitor la ideografie; care este scris cu ideograme.

IDEOGRAFIE, *ideografii* s.f. (fr. *idéographie*) Sistem de scriere cu ideograme.

IDEOGRÁMĂ, *ideograme* s.f. (fr. *idéogramme*) Semn grafic care reprezintă o noțiune, un cuvânt, nu și un sunet, în vechea scriere egipteană și în scrierea chineză.

IDEOLÓG, -Ă, *ideologi*, -ge s.m. și f. (fr. *idéologue*) Teoretician al unei ideologii.

IDEOLÓGIC, -Ă, *ideologici*, -ce adj. (fr. *idéologique*) Referitor la ideologie, care reprezintă ideologia cuiva.

IDEOLOGIE, *ideologii* s.f. (fr. *idéologie*) Sistem de idei și de concepții filosofice, morale și religioase proprii unei doctrine, unei credințe, unui grup, unui partid etc.; știința ideilor.

IDEOLOGIZĂ, *ideologizez* vb. I (fr. *idéologiser*) A da unui lucru un caracter ideologic.

IDILĂ, *idile* s.f. (fr. *idylle*, germ. *Idyll*) **1.** Dragoste naivă, tandră, trecătoare între persoane (tinere). **2.** Poezie de dragoste care evocă în manieră idealizată viața oamenilor într-un cadru rustic; bucolică (2), eglogă.

IDÍLIC, -Ă, *idilici*, -ce adj. (fr. *idyllique*, germ. *idyllisch*) De idilă, ca într-o idilă; (despre natură) câmpenesc, rustic, bucolic (1); (despre sentimente) simplu, naiv (1); (despre poezi) care scrie idile.

IDILÍSM s.n. (*idilă* + *-ism*) **1.** Caracteristică a ceea ce este idilic; predilecție pentru elemente idilice. **2.** Caracter romanțios al unei opere de artă.

IDILIZĂ, *idilizez* vb. I (*idilă* + *-iza*, cf. germ. *idyllisieren*) A prezenta ceva în mod idilic.

IDIO- (fr. *idio-*, gr. *idios*) Element de compunere cu sensul „propriu”, „particular”, „specific”, în cuvinte ca: *idiopatie*, *idiosincrasie*.

IDIOBLÁST, *idioblaste* s.n. (fr. *idioblaste*, engl. *idioblast*) Celulă vegetală fără clorofilă, izolată printre alte tipuri de celule.

IDIOCROMATÍSM s.n. (fr. *idochromatisme*) Proprietatea unor minerale de a avea o culoare specifică.

IDIOCROMOZÓM, *idiocromozomi* s.m. (engl. *idiocromosome*) Cromozom de sex.

IDIOGRÁMĂ, *idiograme* s.f. (fr. *idiogramme*, engl. *idiogram*) Reprezentare grafică a structurii individuale a cromozomilor unei persoane.

IDIOLALIE, *idiolalii* s.f. (engl. *idiolalia*) Tulburare de vorbire manifestată printr-o pronunțare neclară a unor cuvinte.

IDIOLÉCT, *idiolecte* s.n. (fr. *idiolecte*, engl. *idiolect*) Totalitatea particularităților lingvistice ale unui vorbitor; dialect vorbit de un individ.

IDIÓM, *idiomuri* s.n. (fr. *idiome*) Limbă a unei națiuni, a unei populații; nume generic pentru limbă, dialect (2), grai.

IDIOMÁTIC, -Ă, *idiomatici*, -ce adj. (fr. *idiomatique*) Specific unui idiom, referitor la un idiom.

IDIOMATÍSM, *idiomatisme* s.n. (fr. *idiomatisme*) Idiotism.

IDIOMÓRF, -Ă, *idiomorfi*, -e adj. (fr. *idiomorphe*) (Despre minerale) Care prezintă forme cristalografice specifice.

- IDIOPÁTIC**, -Ă, *idiopatici*, -ce adj. (fr. *idiopathique*) Referitor la idiopatie.
- IDIOPATÍE**, *idiopatii* s.f. (fr. *idiopathie*) Boală independentă de orice altă stare malativă cunoscută; (p. ext.) boală necunoscută.
- IDIOPLÁSMĂ** s.f. (fr. *idioplasme*) Substanță celulară ipotetică, având un rol deosebit în ereditate.
- IDIOSINCRAZÍE**, *idiosincrazii* s.f. (fr. *idiosyncrasie*) Reacție individuală caracterizată prin sensibilitate sau intoleranță la unele medicamente, alimente, mirosuri etc., manifestată prin urticarie.
- IDIOSTÍL**, *idiostiluri* s.n. (fr. *idiostyle*) Stil individual.
- IDIÓT**, -OÁTĂ, *idioți*, -oate (fr. *idiot*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană care este) lipsită de inteligență; cretin, stupid (1), prost. 2. Adj. (Despre manifestări ale ființelor) Care exprimă, denotă prostie, stupiditate etc.
- IDIOTÍP**, *idiotipuri* s.n. (engl. *idiotype*) 1. Genotip. 2. Constituent determinant antigenic din regiunea variabilă a moleculei de imunoglobulină.
- IDIOTÍSM**, *idiotisme* s.n. (fr. *idiotisme*) Expresie sau construcție proprie unei limbi, care nu se poate traduce cuvânt cu cuvânt în altă limbă; idiomatism.
- IDIOTIZÁ**, *idiotizez* vb. I (fr. *idiotiser*) A (se) imbeciliza, a (se) tâmpi.
- IDIOTROFÍSM**, *idiotrofisme* s.n. (fr. *idiotrophisme*) Proprietatea unor organisme de a-și asigura nutriția.
- IDIOTÍE**, (3) *idioții* s.f. (fr. *idiotie*) 1. Grad maxim de înapoiere mintală congenitală; cretinism; debilitate mintală. 2. Caracterul, însușirea de a fi idiot. 3. Vorbă, faptă prostească, nerozie.
- ÍDIȘ** s.n. (fr. *yiddish*, germ. *Jüdisch*) Idiom germanic (cu elemente ebraice, romanice și slave) vorbit de unele populații evreiești; iudeo-germană.
- ÍDO** s.f. (fr. *ido*) Limbă internațională rezultată din simplificarea limbii esperanto.
- IDOLÁTRIC**, -Ă, *idolatrici*, -ce adj. (fr. *idolâtrique*) Referitor la idolatrie.
- IDOLÁTRÍE** s.f. (fr. *idolâtrie*, lat. *idolatria*) 1. Venerare a idolilor. 2. (Fig.) Adorație; iubire pasionată, cult pentru cineva.
- IDOLATRIZÁ**, *idolatrizez* vb. I (*idolátru* + -iza, cf. fr. *idolâtrer*) A venera (pe cineva sau ceva) ca pe un idol, a iubi cu pasiune, în mod exagerat; a diviniza (1).
- IDOLÁTRU**, -Ă, *idolátri*, -e adj., s.m. și f. (fr. *idolâtre*) 1. (Persoană) care venerază idoli. 2. (Persoană) care iubește pe cineva sau ceva în mod exagerat.
- IDONEÍSM** s.n. (fr. *idoneïsme*) Curent epistemologic neoraționalist care confruntă principiile cu experiența; filosofie a deschiderii.
- IDONÉU**, -ÉE, *idonei*, -ee adj. (it. *idoneo*, lat. *idoneus*) Care are însușirile cerute, necesare pentru ceva; adecvat, potrivit.
- IERÁRHIC**, -Ă, *ierarhici*, -ce adj. (fr. *hiérarchique*) 1. Conform ierarhiei, în funcție de ierarhie. 2. *Pe cale ierarhică* = în ordinea indicată de ierarhie.
- IERARHÍE**, *ierarhii* s.f. (fr. *hiérarchie*) Sistem de subordonare a rangurilor, a puterilor, a demnităților într-un grup social; rang (1); treaptă.
- IERARHIZÁ**, *ierarhizez* vb. I (fr. *hiérarchiser*) A organiza, a reglementa în funcție de ierarhie, de valoare etc.
- IERBÁR**, *ierbare* s.n. (*iarbă* + -ar, cf. fr. *herbier*) Colecție de plante uscate și presate, păstrate în cutii sau în mape etichetate în scopul studierii.
- IERBORIZÁ**, *ierborizez* vb. I (fr. *herboriser*) A culege plante pentru a le studia; a face un ierbar.
- IEREMIÁDĂ**, *ieremiade* s.f. (fr. *jérémiade*) (Livr.) Plângere, tânguie (fără sfârșit), lamentație continuă.
- IEZUÍT**, *iezuți* s.m. (fr. *jesuite*, germ. *Jesuit*) 1. Membru al Societății lui Isus, ordin de călugări catolici întemeiat de Ignățiu de Loyola în anul 1540, pentru combaterea Reformei și întărirea puterii papale. 2. (Fig.) Om ipocrit, intrigant. 3. *Stil ieziut* (adjectival) = stil artistic apărut în timpul Contrareformei, răspândit de iezuți (1).
- IEZUÍTIC**, -Ă, *iezuistici*, -ce adj. (fr. *jesuitique*) 1. Care ține de iezuți (1) sau de ieziutism. 2. (Fig.) Ipocrit, viclean.
- IEZUITÍSM** s.n. (fr. *jesuitisme*) 1. Sistemul moral și religios al iezuților (1). 2. (Fig.) Lipsă de scrupule în acțiune; ipocrizie, perfidie.
- IGIÉNĂ** s.f. (fr. *hygiène*) 1. Disciplină care se ocupă cu studiul mijloacelor de prevenire a bolilor și de păstrare a sănătății. 2. Ansamblu de reguli și de practici menite să păstreze sănătatea.
- IGIÉNIC**, -Ă, *igienici*, -ce adj. (fr. *hygiénique*) Referitor la igienă; care este conform cu regulile de igienă.
- IGIENÍST**, -Ă, *igieniști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *hygiéniste*) (Medic) specializat în igienă (1).
- IGIENIZÁ**, *igienizez* vb. I (*igienă* + -iza) A face să devină igienic.
- IGLÚ**, *igluuri* s.n. (fr., engl. *igloo*) Colibă în formă de cupolă, făcută din blocuri de gheață și zăpadă compactă, construită de eschimoși în regiunile polare.
- IGNÁMĂ**, *igname* s.f. (fr. *igname*) Plantă tropicală cultivată pentru tuberculii ei comestibili, bogați în amidon.

- IGNÁR**, -Ă, *ignari*, -e adj. (fr. *ignare*) (Livr.) Incult, ignorant.
- IGNI-** (fr. *igni-*, lat. *ignis*) Element de compunere cu sensul de „foc”, în cuvinte ca: *ignicol*, *ignicolor*.
- IGNÍCOL** s.m. (fr. *ignicole*) (Rar) Adorator al focului.
- IGNICOLÓR**, -Ă, *ignicolori*, -e adj. (fr. *ignicolore*) Care are culoarea focului.
- IGNIFÚG**, -Ă, *ignifugi*, -ge adj. (fr. *ignifuge*) (Despre materiale) Care se aprinde și arde foarte greu; rezistent la foc.
- IGNIFUGĂ**, *ignifughez* vb. I (fr. *ignifuger*) A impregna un material cu o substanță ignifugă.
- IGNIGÉN**, -Ă, *ignigeni*, -e adj. (fr. *ignigène*, lat. *ignigenus*) Care produce foc.
- IGNIPUNCTURĂ** s.f. (fr. *ignipuncture*) Aplicare de puncte de foc pe un țesut, cu ajutorul unui cauter.
- IGNITÓR**, *ignitoare* s.n. (fr. *igniteur*, engl. *ignitor*) Electrode de aprindere la un ignitron.
- IGNITRÓN**, *ignitroane* s.n. (engl., fr. *ignitron*) Tub electronic care generează curent continuu cu intensitate reglabilă din curent alternativ.
- IGNIȚIE** s.f. (fr. *ignition*) Aprindere, combustie.
- IGNÓBIL**, -Ă, *ignobili*, -e adj. (fr. *ignoble*, lat. *ignobilis*) (Livr.) Lipsit de noblețe; josnic, mizerabil (2), infam (1), abject.
- IGNOMINIE**, *ignominii* s.f. (fr. *ignominie*) (Livr.) Josnicie, mârșăvie, ticăloșie, infamie (1).
- IGNORÁ**, *ignor* vb. I (fr. *ignorer*, lat. *ignorare*) 1. A nu ști, a nu avea știință sau cunoștință despre ceva. 2. A neglija în mod voit, a nu băga în seamă pe cineva, a nesocoti, a eluda, a desconsidera pe cineva.
- IGNORÁNT**, -Ă, *ignoranți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *ignorant*) (Om) incult, lipsit de cunoștințe elementare; neînvățat, ignar, profan (1).
- IGNORÁNTĂ** s.f. (fr. *ignorance*) 1. Lipsă (totală) de cunoștințe (elementare), de învățatură; incultură. 2. Lipsă de experiență într-un domeniu de activitate.
- IGNORÁTIO ELÉNCHI** loc. s.f. (pr. *ignorátio elénchi*; lat. *ignoratio elenchi*) Sofism care constă în a demonstra altă teză decât cea propusă inițial; ocolire voită a temei în discuție.
- IGUÁNĂ**, *iguane* s.f. (fr. *iguane*, sp. *iguano*) Șopârlă mare din America Centrală și de Sud, viu colorată în verde, albastru și galben, cu o creastă zimțată pe spate, vânată pentru carnea și ouăle comestibile.
- IHTIO-** (fr. *ichtyo-*, gr. *ichthys*) Prefix cu sensul de „pește”, în cuvinte ca: *ihtiofag*, *ihtiofagie*.
- IHTIOCÓL** s.n. (fr. *ichtyocolle*) Clei de pește utilizat la limpezirea vinurilor.
- IHTIOFÁG**, -Ă, *ihtiofagi*, -ge adj. (cf. fr. *ichtyophage*) (Despre păsări) Care se hrănește numai cu pește; piscivor.
- IHTIOFAGÍE** s.f. (fr. *ichtyophagie*) Hrănire cu pește.
- IHTIOFÁUNĂ** s.f. (fr. *ichtyofaune*) Totalitatea speciilor de pești care populază apele globului pământesc.
- IHTIOGRAFÍE** s.f. (fr. *ichtyographie*) Ihtiologie.
- IHTIOLÓG**, -Ă, *ihtiologi*, -ge s.m. și f. (fr. *ichtyologue*) Specialist în ihtiologie.
- IHTIOLOGÍE** s.f. (fr. *ichtyologie*) Studiul științific al peștilor; ihtiografie.
- IHTIOMÓRF**, -Ă, *ihtiomorfi*, -e adj. (fr. *ichtyomorphe*) Care are formă sau aspect de pește.
- IHTIOPATOLOGÍE** s.f. (fr. *ichtyopathologie*) Știință care studiază bolile peștilor.
- IHTIOZÁUR**, *ihtiozauri* s.m. (fr. *ichtyosaure*) Reptilă marină fosilă care avea formă de pește.
- IHTIÓZĂ** s.f. (fr. *ichtyose*) Boală de piele care se manifestă prin uscarea și descuamarea tegumentelor în lamele sau în solzi asemănători celor de pește.
- IHTIÓZIC**, -Ă, *ihtiozici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *ichtyosique*) (Suferind) de ihtioză.
- IKEBÁNA**, (2) *ikebane* s.f. (fr. *ikébana*, engl. *ikebana*) 1. Artă tradițională japoneză de aranjare a florilor (în glastre), în funcție de anumite principii. 2. Aranjament floral tip ikebana (1).
- ILÁR** adj. v. hilar².
- ILARIÁNT**, -Ă, *ilarianți*, -te adj. (fr. *hilarant*, lat. *hilarans*, -ntis, cf. *ilaritate*) 1. Care provoacă râsul; amuzant, hazliu, hilar². 2. *Gaz ilariant* = protoxid de azot, folosit ca anestezic general.
- ILARITÁTE** s.f. v. hilaritate.
- ILATÍV**, -Ă, (1) *ilativi*, -e, (2) *ilative* (fr. *illatif*) 1. Adj. Care conchide, concluziv (1). 2. S.n. Caz care, în unele limbi, indică direcția către un loc.
- ILAȚIÚNE** s.f. (fr. *illation*) Donare de bunuri proprii către Biserică atunci când o persoană se călugărește.
- ILEGÁL**, -Ă, *ilegali*, -e adj. (fr. *illégal*) 1. (Despre acte) Care nu este legal, contrar legii; ilicit (1); subteran (3). 2. Care nu este recunoscut, aprobat de autoritățile unui stat; clandestin, conspirativ; ilicit (2).
- ILEGÁLÍSM** s.n. (fr. *illégalisme*) Caracter ilegal; ilegalitate (1).
- ILEGALÍST**, -Ă, *ilegaliști*, -ste s.m. și f. (*ilegal + -ist*) Persoană care desfășoară o activitate susținută în ilegalitate; membrul unui partid ilegal.

- ILEGALITĂTE**, *ilegalități* s.f. (fr. *illégalité*) 1. Act, fapt, acțiune etc. contrară legii; ilegalism; corupție (1). 2. Situație ilegală în care se află o persoană, un partid.
- ILEGALIZĂ**, *ilegalizez* vb. I (*ilegal* + *-iza*) A considera ceva ilegal; a trece în ilegalitate.
- ILEGĂTIM**, -Ă, *ilegătimi*, -e adj. (fr. *illégitime*) (Livr.) Care nu este îndreptățit; nelegitim (1).
- ILEGITIMITĂTE** s.f. (fr. *illégitimité*) Caracterul a ceea ce este ilegitim.
- ILEITĂ**, *ileite* s.f. (fr. *iléite*) Inflamație a ileonului.
- ILEOCOLITĂ**, *ileocolite* s.f. (fr. *iléo-colite*) Inflamație a ileonului și a colonului.
- ILEON**, *ileonuri* s.n. (fr. *iléon*) Porțiunea intestinului subțire cuprinsă între jejun și intestinul gros.
- ILEOPATIE**, *ileopatii* s.f. (fr. *iléopathie*) Nume generic dat bolilor ileonului.
- ILEOSTOMIE**, *ileostomii* s.f. (fr. *iléostomie*) Operație care constă în construirea unui anus artificial (contra naturii) în ileon.
- ILÉUS**, *ileusuri* s.n. (fr. *iléus*) Ocluzie intestinală; volvulus.
- ILIAC**, -Ă, *iliaci*, -ce adj. (fr. *iliaque*, lat. *iliacus*) 1. Care se află în regiunea șoldurilor. 2. *Os iliac* (și substantivat, n.) = fiecare dintre cele două oase care formează centura pelviană; os coxal.
- ILICIT**, -Ă, *iliciți*, -te adj. (fr. *illicite*, lat. *illicitus*) 1. Ilegal (1); contrar legii: (p. ext.) necinstit. 2. Ilegal (2).
- ILIMITĂT**, -Ă, *ilimitați*, -te adj. (fr. *illimité*, lat. *illimitatus*) (Rar) Fără limite, nemărginit.
- ILION**, *ilionuri* s.n. (fr. *ilion*) Unul dintre cele trei oase care formează osul iliac.
- ILIZIBIL**, -Ă, *ilizibili*, -e adj. (fr. *illisible*) (Livr.) Care nu se poate citi; necitit, indescifrabil.
- ILIZIBILITĂTE** s.f. (fr. *illisibilité*) (Livr.) Caracter ilizibil.
- ILÓGIC**, -Ă, *ilogici*, -ce adj. (fr. *illogique*) Care nu este conform logicii; nelogic, absurd (1), irațional (1).
- ILOGICITĂTE** s.f. (fr. *illogicité*) Lipsă de logică.
- ILOGISM** s.n. (fr. *illogisme*) Caracterul a ceea ce este ilogic; lucru, act ilogic.
- ILÓT**, *ilofți* s.m. (fr. *ilote*) 1. (În Sparta antică) Sclav care aparține statului; (fig.) persoană exploatată. 2. Om redus la ultima treaptă de degradare, disprețuit de toată lumea.
- ILOTISM** s.n. (fr. *ilotisme*) (Livr.) 1. Condiția de ilot. 2. (Fig.) Stare de asuprire sau de ignoranță.
- ILUMINĂ**, *iluminez* vb. I (fr. *illuminer*, lat. *illuminare*) 1. A (produce și a) răspândi lumină (artificială) în încăperi, pe străzi etc. 2. (Fig.) A străluci de bucurie, de satisfacție etc.; a se bucura, a se înveseli.
- ILUMINĂRE**, *iluminări* s.f. (de la *ilumina*, cf. fr. *illumination*) 1. Mărime fizică egală cu densitatea fluxului luminos care cade pe unitatea de suprafață a unui corp. 2. (În mistica creștină) Ţel al contemplației și treaptă a experienței mistice, mai ales în mântuire.
- ILUMINĂȚIE**, *iluminații* s.f. (fr. *illumination*, lat. *illuminatio*) 1. Iluminare puternică a unui oraș, a unei străzi etc., cu prilejul unei sărbători; (pop.) iluminăție. 2. (Fig.) Inspirație.
- ILUMINISM** (fr. *illuminsime*) 1. N.pr. n. Mișcare ideologică antifeudală din sec. XVIII–XIX, care preconiza crearea unei societăți raționale prin răspândirea culturii în mase; luminism². 2. S.n. Doctrină metafizică și mistică potrivit căreia inspirația vine de la Dumnezeu.
- ILUMINIST**, -Ă, *ilumiști*, -ste s.m. și f., adj. (fr. *illuministe*) (Adept) al iluminismului.
- ILUSTRĂ**, *ilustrez* vb. I (fr. *illustrer*, lat. *illustrare*) 1. A lămuri, a explica o problemă prin exemple, prin fapte. 2. A face un text mai clar prin note explicative, prin desene, prin imagini. 3. A se remarca, a deveni ilustru. 4. A împodobi cu ilustrații un text, o carte etc.
- ILUSTRĂT**, -Ă, *ilustrați*, -te (de la *ilustra*, cf. fr. *illustré*) 1. Adj. (Despre cărți, texte) Care are ilustrații. 2. S.f., adj. (Carte poștală) cu o imagine fotografiată sau desenată pe una dintre fețe.
- ILUSTRĂTIV**, -Ă, *ilustrativi*, -e adj. (*ilustrat* + *-iv*, cf. it. *illustrativo*, fr. *illustratif*) Care ilustrează, explică; demonstrativ (1), reprezentativ (2).
- ILUSTRĂTOR**, -OĂRE, *ilustratori*, -oare s.m. și f. (fr. *illustrateur*) Artist plastic care face ilustrații la o carte, la un text, la o revistă etc.; desenator.
- ILUSTRĂȚIE**, *ilustrații* s.f. (fr. *illustration*, lat. *illustratio*) 1. Imagine desenată sau fotografiată care explică ori completează un text. 2. *Ilustrație muzicală* = fond muzical care însoțește o piesă de teatru, o evocare literară, o emisiune de radio sau de televiziune etc.
- ILUSTRÍSİM**, -Ă, *ilustrisimi*, -e adj. (it. *illustrissimo*, fr. *illustrissime*) (Ca titlu sau termen de adresare pentru unii prelați catolici, în special pentru papă) Prealuminat, mărit, slăvit.
- ILÚSTRU**, -Ă, *ilustru*, -stre adj. (fr. *illustre*, lat. *illustrius*) Care este foarte cunoscut; strălucit, celebru, eminent.
- ILUTĂȚIE**, *ilutații* s.f. (fr. *illutation*) Îmbăiere în nămol sapropelic.

ILUVIŢIUNE, *iluviumi* s.f. (it. *illuvione*, lat. *illuvio*, -onis) 1. Inundație; potop. 2. (Fig.) Aglomerație umană.

ILŪZIE, *iluzii* s.f. (fr. *illusion*, lat. *illusio*) 1. Percepere denaturată a realității înconjurătoare. 2. (Fig.) Înșelare, amăgire; speranță neîntemeiată, fantasmă (2), maya², himeră (1). 3. *Iluzie optică* = eroare relativă cu privire la formă, la dimensiuni, la culorile obiectelor. *A-și face iluzii* = a spera lucruri ne-realizabile, a se amăgi. *A-și pierde iluziile* = a fi dezamăgit.

ILUZIONĂ, *iluzionez* vb. I (fr. *illusionner*) A (se) amăgi, a(-și) face iluzii.

ILUZIONISM s.n. (fr. *illusionnisme*) 1. Artă și tehnică de a crea iluzii (optice) prin mișcări abile și rapide; prestidigitație, scamatorie. 2. Ansamblu de procedee tehnice folosite în artele plastice care creează iluzia de realitate.

ILUZIONIST, -Ă, *iluzioniști*, -ste s.m. și f. (fr. *illusionniste*) Artist care face scamatorii; scamator; fachir (3).

ILUZÓRIU, -IE, *iluzorii* adj. (fr. *illusoire*, lat. *illusorius*) Care nu există în realitate; care nu are bază reală; ireal, amăgitor, înșelător, deluzoriu.

IMACULÁT, -Ă, *imaculați*, -te adj. (fr. *immaculé*, lat. *immaculatus*) 1. Care nu are nicio pată, foarte curat. 2. (Fig.) Neprihănit, nevinovat, eburneu (2).

IMAGERIE, *imagerii* s.f. (fr. *imagerie*) Fabrică, comerț de stampe, de ilustrații.

IMAGINĂ, *imaginez* vb. I (fr. *imaginer*, lat. *imaginari*) A-și închipui, a-și reprezenta ceva; a figura (3); (p. ext.) a crea, a concepe (1), a inventa; a idea.

IMAGINÁBIL, -Ă, *imaginabili*, -e adj. (fr. *imaginable*, lat. *imaginabilis*) Care se poate imagina, închipui, inventa, gândi.

IMAGINÁR, -Ă, *imaginari*, -e (fr. *imaginaire*, lat. *imaginarius*) 1. Adj. Care există în imaginație; închipuit, plăsmuit, ireal, fabulos (2), himeric, fictiv (1). 2. S.n. Sferă a imaginației. 3. *Număr imagină* = număr al cărui pătrat are valoare negativă.

IMAGINATÍV, -Ă, *imaginativi*, -e adj. (fr. *imaginatif*) Cu imaginație fecundă, vie; referitor la imaginație.

IMAGINÁȚIE, *imaginații* s.f. (fr. *imagination*, lat. *imaginatio*) Capacitatea de a reprezenta (în minte) obiecte, realități etc.; spirit (2); (p. ext.) închipuire, fantezie (1).

IMÁGINE, *imagini* s.f. (lat. *imago*, -inis, cf. fr. *image*) 1. Obiect perceput prin simțuri. 2. Reprezentare în desen, în fotografie, în arta plastică etc. a unei ființe, a unui peisaj, a unui obiect etc.; gravură (4); (p. ext.)

scenă, tablou (2), priveliște. 3. Asemănare. 4. Figură (2), simbol. 5. Metaforă. 6. Chip, look; închipuire. 7. *Imagine-document* = imagine cu valoare de document.

IMAGÍSM s.n. (engl. *imagism*, fr. *imagisme*) Înclinația de a realiza o comunicare prin imagini (vizuale sau auditive), nu prin mesaj discursiv, în poezia și în proza moderne; totalitatea imaginilor dintr-o operă literară imagistică.

IMAGÍST, -Ă, *imagiști*, -ste adj., s.m. și f. (engl. *imagist*, fr. *imagiste*) (Adept) al imagismului.

IMAGÍSTIC, -Ă, *imagistici*, -ce (engl. *imagistic*, fr. *imagistique*) 1. Adj. Referitor la imagism; care creează imagini (poetice); cu imagini. 2. S.f. Poezie sau proză în care domină imaginile; totalitatea imaginilor existente în astfel de creații.

IMÁGO s.f. (fr. *imago*) Stadiul adult, la insectele reproductibile.

IMAGOLOGÍE s.f. (fr. *imagologie*) Parte a psihosociologiei care studiază imaginile pe care popoarele și le creează despre ele însele sau despre alte popoare.

IMAMÁT, *imamate* s.n. (fr. *imamat*) Stat musulman condus de un imam; funcția, demnitatea de imam.

IMANÉNT, -Ă, *imanenți*, -te adj. (fr. *immanent*, lat. *immanens*, -ntis) 1. Care există în interiorul unui obiect, care acționează din interiorul obiectului; lăuntric, intrinsec (1). *Rău immanent*. 2. *Filosofie* (sau *școală*) *immanentă* = filosofie potrivit căreia realitatea redă conținutul conștiinței.

IMANENTÍSM s.n. (fr. *immanentisme*) Doctrină metafizică potrivit căreia existența, realitatea reprezintă exclusiv proiecția immanentă a conștiinței.

IMANENTÍST, -Ă, *imanentiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *immanentiste*) (Adept) al imanentismului.

IMANÉNTĂ, *imamente* s.f. (fr. *immanence*, lat. *immanentia*) Starca a ceea ce este immanent.

IMATERIÁL, -Ă, *imateriali*, -e adj. (fr. *immatériel*, lat. *immaterialis*) Care există numai în conștiință; spiritual² (1), ideal (2); care nu are formă precisă; care nu are consistență materială; impalpabil.

IMATERIALÍSM s.n. (fr. *immatérialisme*) Sistem filosofic care neagă materia, realitatea existând numai în conștiință, sub formă de idei.

IMATERIÁLÍST, -Ă, *imaterialiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *immatérialiste*) (Adept) al imaterialismului.

IMATERIÁLITÁTE s.f. (fr. *immatérialité*) Calitatea, starea a ceea ce este imaterial.

IMATERIALIZĂ, *imaterializez* vb. I (fr. *immatérialiser*) A deveni imaterial.

- IMATÚR**, -Ă, *imaturi*, -e adj. (fr. *immature*) Care nu s-a dezvoltat complet; care nu a ajuns la o maturitate, intelectuală sau afectivă.
- IMATURITATE** s.f. (fr. *immaturité*) Starea a ceea ce este imatur; infantilism (1).
- IMBATÁBIL**, -Ă, *imbatabili*, -e adj. (fr. *imbattable*) Care nu poate fi învins, combătut; invincibil, neînving, nebiruit.
- IMBECÍL**, -Ă, *imbecili*, -e (fr. *imbécile*, lat. *imbecillus*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) cu o judecată, cu o inteligență foarte redusă: prost, stupid (1), tâmpit, cretin, neghiob. 2. Adj. Care prezintă, manifestă imbecilitate.
- IMBECILITÁTE**, (2) *imbecilități* s.f. (fr. *imbécillité*, lat. *imbecilitas*, -atis) 1. Stare gravă de deficiență mintală; idioțenie, tâmpenic, stupiditate (1). 2. Comportare sau vorbă de imbecil; prostie, ineptie.
- IMBECILIZÁ**, *imbecilizez* vb. I (*imbecil* + -iza, cf. fr. *imbécilliser*) A (se) tâmpi, a (se) idiotiza.
- IMBÉRB**, -Ă, *imberbi*, -e adj. (fr. *imberbe*, lat. *imberbis*) (Livr.) Căruia nu i-a crescut încă barba; glabru (2); (p. ext.; peior.) tânăr.
- IMBLOCÁȚIE** s.f. (fr. *imblocation*) Îngropare a celor excomunicați într-un câmp, unde sunt acoperiți cu pământ și cu pietre.
- IMBRICÁ**, *imbrichez* vb. I (fr. *imbriquer*) A supra-pune parțial, asemenea solzilor de pește, țiglele sau șindriile pe un acoperiș.
- IMBRICÁȚIE**, *imbricații* s.f. (fr. *imbrication*) Orna-ment sculptat în relief, pictat sau traforat, care imită solzii de pește ori țiglele de pe un acoperiș.
- IMBRIFÚG**, -Ă, *imbrifugi*, -ge adj. (fr. *imbrifuge*) (Despre materiale) Prin care nu pătrunde ploaia.
- IMBRÓGLIO**, *imbrogliouri* s.n. (pr. *imbrólio*; it. *imbroglio*) 1. (Rar) Încurcătură. 2. Piesă de teatru cu intrigă voit complicată, încâlcită.
- IMEDIÁT**, -Ă, *imediați*, -te adv., adj. (fr. *immédiat*, lat. *immediatus*) (Care se produce) fără întârziere; nemijlocit; (care este) urgent; (care se află) la o distanță mică de cineva sau de ceva.
- IMEDIATÉȚE** s.f. (*imediat* + -ețe, cf. fr. *immédiateté*) Caracterul a ceea ce este imediat; urgentă (1).
- IMEMORÁBIL**, -Ă, *imemorabili*, -e adj. (fr. *immémorable*, lat. *immemorabilis*) Care este foarte îndepărtat în timp, care s-a petrecut cu foarte multă vreme în urmă.
- IMEMORIÁL**, -Ă, *imemoriali*, -e adj. (fr. *immémorial*) Care datează dintr-o epocă îndepărtată; uitat, străvechi.
- IMÉNS**, -Ă, *imensi*, -se adj. (fr. *immense*, lat. *imensus*) 1. Care are o întindere, o dimensiune foarte mare; considerabil; colossal (1), enorm; astronomic; foarte întins; foarte important. 2. (Fig.) Profund (3), adânc.
- IMENSITÁTE**, *imensități* s.f. (fr. *immensité*, lat. *imensitas*, -atis) Caracterul a ceea ce este imens; întindere nelimitată, spațiu vast; număr sau mărime extraordinară.
- IMÉRGE**, *imerge* vb. III (fr. *immerger*, engl. *immerge*) A scufunda un corp într-un lichid, mai ales intrmare; a pătrunde într-un mediu fluid.
- IMERGÉNT**, -Ă, *imergenți*, -te adj. (fr. *immergent*) (Despre raze luminoase) Care străbate un mediu oarecare.
- IMERGÍBIL**, -Ă, *imergibili*, -e adj. (*imerge* + -ibil, cf. it. *immergibile*) (Tehn.) Care poate fi imers.
- IMÉRS**, -Ă, *imersi*, -se adj. (de la *imerge*) (Tehn.) Care este scufundat într-un lichid.
- IMERSIÚNE** s.f. (fr. *immersion*, lat. *immersio*, -onis) 1. Scufundare parțială sau totală a unui corp într-un lichid. 2. (Astron.) Începutul ocultăției unui astru.
- IMIGRÁ**, *imigrez* vb. I (fr. *immigrer*, lat. *immigrare*) A se stabili într-o țară străină pentru totdeauna.
- IMIGRÁNT**, -Ă, *imigranți*, -te s.m. și f. (fr. *immigrant*, lat. *immigrans*, -ntis) Persoană care imigrează.
- IMIGRÁȚIE**, *imigrații* s.f. (fr. *immigration*) Imigare; situația celui care imigrează; totalitatea imigrațiilor într-un interval de timp.
- IMINÉNT**, -Ă, *iminenți*, -te adj. (fr. *imminent*, lat. *imminens*, -ntis) Care este pe punctul de a se produce; foarte apropiat, inevitabil; ineluctabil.
- IMINÉNTĂ** s.f. (fr. *imminence*, lat. *imminentia*) Caracterul a ceea ce este iminent; inevitabilitate.
- IMISCÍBIL**, -Ă, *imiscibili*, -e adj. (fr. *immiscible*) (Livr.) Care nu poate fi amestecat.
- IMISCIBILITÁTE** s.f. (fr. *immiscibilité*) (Livr.) Calitatea a ceea ce este imiscibil.
- IMITÁ**, *imit* vb. I (fr. *imiter*, lat. *imitari*) 1. A face exact ce face altcineva; a reproduce întocmai vorba, gesturile cuiva; a copia. 2. A lua ca model. 3. A contraface.
- IMITÁBIL**, -Ă, *imitabili*, -e adj. (fr. *imitable*, lat. *imitabilis*) Care poate fi imitat.
- IMITATÍV**, -Ă, *imitativi*, -e adj. (fr. *imitatif*, lat. *imitativus*) Care imită (sunete); onomatopeic.
- IMITATÓR**, -OÁRE, *imitatori*, -oare s.m. și f. (fr. *imitateur*) Persoană care imită pe cineva sau ceva: (p. restr.) epigon.

IMITĂȚIE, *imitații* s.f. (fr. *imitation*, lat. *imitatio*)
1. Reproducere (1), copiere. **2.** Obiect (fără valoare) copiat după altul; pastişă; produs industrial de calitate inferioară, contrafăcut.

IMIXTIUNE, *imixțiuni* s.f. (fr. *immixtion*, lat. *immixtio*, -*onis*) **1.** Amestec nedorit în treburile altcuiva; ingerință, intervenție. **2.** *Imixtiune în afacerile interne* = încălcarea dreptului suveran al unui stat de a-și rezolva singur problemele economice, politice, culturale etc. ce țin de autoritatea sa.

IMN, *imnuri* s.n. (fr. *hymne*, lat. *hymnus*) **1.** Poem sau cântec solemn pentru preamărirea unui eveniment, a unui erou (legendar) etc. **2.** Cântec religios care preamărește divinitatea, care face parte din serviciul divin. **3.** Cântec solemn adoptat ca simbol al unității naționale sau de stat.

IMNIC, -**Ă**, *imnici*, -*ce* adj. (fr. *hymnique*) Care are caracter de imn; festiv.

IMNOLÓGIC, -**Ă**, *imnologici*, -*ce* adj. (fr. *hymnologique*) Referitor la imnologie.

IMNOLOGIE s.f. (fr. *hymnologie*) Știința poeziei imnice; culegere de imnuri.

IMOBIL¹, *imobile* s.n. (fr. *immeuble*, cf. lat. *immobilis*) Clădire, casă (mare) cu mai multe etaje, de locuit sau cu birouri; proprietate (1).

IMOBIL², -**Ă**, *imobili*, -*e* adj. (fr. *immobilis*, lat. *immobilis*) **1.** Fix (1), neclintit, nemișcat, stabil (1). **2.** Imobiliari.

IMOBILIAR, -**Ă**, *imobiliari*, -*e* adj. (fr. *immobilier*) Referitor la bunuri care nu se pot transporta, deplasa (terenuri, case); imobil² (2); care se ocupă de bunuri imobile. *Agenție imobiliară*.

IMOBILISM s.n. (fr. *immobilisme*) Opoziție sistematică față de orice inovație sau invenție, față de progres; lipsă a schimbărilor, inacțiune.

IMOBILIST, -**Ă**, *imobilisti*, -*ste* adj., s.m. și f. (fr. *immobiliste*) (Adept) al imobilismului.

IMOBILITATE s.f. (fr. *immobilité*) Nemișcare, fixitate, neclintire totală.

IMOBILIZĂ, *imobilizez* vb. I (fr. *immobiliser*) **1.** A aduce pe cineva sau ceva în stare de nemișcare; a înțepeni, a fixa (1), a încremeni. **2.** (Fin.) A investi disponibilități într-o întreprindere, într-o afacere (eliminându-le din circuitul normal).

IMOLĂ, *imolez* vb. I (fr. *immoler*, lat. *immolare*) **1.** A jertfi. **2.** A face să piară; a masacra; (fig.) a sacrifică (2).

IMOLĂȚIE s.f. (fr. *immolation*) Jertfire, sacrificare.

IMONDICE s.n. pl. (fr. *immondices*) Murdării, impurități.

IMORÁL, -**Ă**, *imorali*, -*e* adj. (fr. *immoral*) Care nu este conform bunelor moravuri; contrar principiilor moralei; corupt, depravat, licențios.

IMORALISM s.n. (fr. *immoralisme*) Tendința de a contesta valoarea normelor morale dintr-o epocă dată; atitudine opusă față de tot ce este considerat moral.

IMORALIST, -**Ă**, *imoralisti*, -*ste* adj., s.m. și f. (fr. *immoraliste*) (Adept) al imoralismului.

IMORALITATE, (2) *imoralități* s.f. (fr. *immoralité*) **1.** Caracterul a ceea ce este imoral; desfrânare, lascivitate. **2.** Comportare, manifestare, faptă imorală.

IMORTALIZĂ, *imortalizez* vb. I (fr. *immortaliser*) A fixa ceva în memoria oamenilor; a face nemuritor; a eterniza, a perpetua.

IMORTÉLĂ, *imortele* s.f. (fr. *immortelle*) Nume dat mai multor plante cu flori mici, galbene sau roz-purpuri, care își păstrează aspectul natural după ce se usucă.

IMPACIENT, -**Ă**, *impacienți*, -*te* adj. (fr. *impatient*, lat. *impatiens*, -*ntis*) (Livr.) Care nu are răbdare; neliniștit, îngrijorat.

IMPACIENTĂ, *impacientez* vb. I (fr. *impacienter*) (Livr.) A-și pierde răbdarea, a se neliniști, a se îngrijora, a se alarma.

IMPACIENȚĂ s.f. (fr. *impatience*, lat. *impatientia*) (Livr.) Lipsă de răbdare; îngrijorare, neliniște.

IMPACT, *impacturi* s.n. (fr. *impact*, lat. *impactus*)

1. Contact violent, ciocnire între două sau între mai multe corpuri (în mișcare); coliziune, tamponare.

2. (Fig.) Urmare, influență decisivă asupra unei persoane sau a unui eveniment. **3.** Șoc (2), surpriză (1).

IMPACTĂRE, *impactări* s.f. (fr. *impaction*) (Med.) Menținere în contact strâns a fragmentelor osoase după fractură, a două suprafețe. *Impactare osoasă*.

Impactare dentară.

IMPACTÓR, *impactoare* s.n. (fr. *impacteur*) (Med.) Aparat de prindere a fragmentelor osoase în șuruburi.

IMPALPABIL, -**Ă**, *impalpabili*, -*e* adj. (fr. *impalpable*) Care nu poate fi pipăit, simțit, sesizat; imaterial; minuscul (1), imperceptibil.

IMPALPABILITATE s.f. (fr. *impalpabilité*) Însușirea a ceea ce este palpabil.

IMPALUDĂRE, *impaludări* s.f. (cf. fr., engl. *impaludation*) Contaminare cu malarie.

IMPĂR, -**Ă**, *impari*, -*e* adj. (lat. *impar*, cf. fr. *impar*) (Despre numere întregi) Care nu este divizibil cu doi; fără soț, nepereche.

IMPARÁBIL, -Ă, *imparabili*, -e adj. (fr. *imparable*) Care nu poate fi apărat sau evitat. *Lovitură imparabilă*.

IMPARDONÁBIL, -Ă, *impardonabili*, -e adj. (fr. *imparadonnable*) Care este de neiertat; iremisibil.

IMPARICOPITÁT, -Ă, *imparicopitați*, -te (de la *copitat*, cf. *imparidigitat*) 1. Adj. (Despre animale) Cu număr impar de degete; imparidigitat. 2. S.n. (La pl.) Ordin de mamifere erbivore imparidigitate; (și la sg.) mamifer erbivor din acest ordin.

IMPARIDIGITÁT, -Ă, *imparidigitați*, -te adj. (fr. *imparidigité*) Imparicopitat.

IMPARIPENÁT, -Ă, *imparipenați*, -te adj. (fr. *imparipenné*) (Despre frunze compuse) Cu un număr impar de foliole.

IMPARISILÁBIC, -Ă, *imparisilabici*, -ce adj. (fr. *imparisyllabique*) (Despre substantive și adjective) Care nu păstrează același număr de silabe în cursul declinării.

IMPARITÁTE s.f. (fr. *imparité*) Caracterul a ceea ce este impar; lipsă de paritate; inegalitate (1), nepotrivire.

IMPARTAJÁBIL, -Ă, *impartajabili*, -e adj. (fr. *impartageable*) Care nu poate fi împărțit.

IMPARTIÁL, -Ă, *impartiali*, -e adj. (fr. *impartial*) Care nu ține partea cuiva, care respectă adevărul; nepărtinitor, obiectiv (2), drept, echidistant (2), echitabil (1).

IMPARTIALITÁTE s.f. (fr. *impartialité*) Caracterul, calitatea de a fi imparțial; nepărtinire, obiectivitate (1).

IMPÁS, *impasuri* s.n. (fr. *impasse*) Situație încurcătă, dificilă, fără ieșire, de nerezolvat.

IMPASÁBIL, -Ă, *impasabili*, -e adj. (fr. *impassable*) Care nu poate fi trecut sau pasat.

IMPASÍBIL, -Ă, *impassibili*, -e adj. (fr. *impassible*, lat. *impassibilis*) Insensibil la emoții, la durere, la sentimente; indiferent, nepăsător; flegmatic (1).

IMPASIBILITÁTE s.f. (fr. *impassibilité*, lat. *impassibilitas*, -atis) Nepăsare, indiferență.

IMPECÁBIL, -Ă, *impecabili*, -e adj. (fr. *impeccable*, lat. *impeccabilis*) Care este fără defect, fără cusur, ireproșabil, desăvârșit, perfect (1).

IMPECABILITÁTE s.f. (fr. *impeccabilité*) Calitatea a ceea ce este impecabil; perfecțiune.

IMPEDÁNTĂ, *impedanțe* s.f. (fr. *impédance*, germ. *Impedanz*) 1. Rezistență aparentă, la curentul electric alternativ. 2. Mărime egală cu raportul dintre presiunea sonoră a unui sistem acustic și fluxul acustic corespunzător.

IMPEDIMÉNT, *impedimente* s.n. (lat. *impedimentum*, cf. it. *impedimento*) Piedică, obstacol (1), greutate (de neînving), inconvenient.

IMPENETRÁBIL, -Ă, *impenetrabili*, -e adj. (fr. *im-pénétrable*, lat. *impenetrabilis*) 1. Care nu poate fi străbătut; insondabil, de nepătruns. 2. (Fig.) De neînțeles, inexplicabil, tainic, ascuns; ermetic (2).

IMPENETRABILITÁTE s.f. (fr. *im-pénétrabilité*) Calitatea a ceea ce este impenetrabil.

IMPENETRÁNT, -Ă, *impenetranți*, -te adj. (it. *impenetrante*) Care nu este penetrant.

IMPENITÉNT, -Ă, *impenitenți*, -te adj. (fr. *im-pénitent*) (Livr.) Care stăruie în greșală, care nu se căiește, care nu are remușcări.

IMPENITÉNTĂ s.f. (fr. *im-pénitence*) (Livr.) Lipsă de căință, de remușcări.

IMPERÁTÍV, -Ă, *imperativi*, -e (fr. *impératif*, lat. *imperativus*) 1. Adj. Care ordonă sau poruncește să se facă ceva; poruncitor, autoritar. 2. S.n. Necesitate care se impune în mod necondiționat; obligație stringentă. 3. *Mod imperativ* (și substantivat, n.) = mod verbal personal care exprimă un ordin, o poruncă, un îndemn etc.

IMPERÁTOR, *imperator* s.m. (lat. *imperator*; -oris) (În Antichitate) General roman care a reținut o victorie; titlu imperial.

IMPERCEPTÍBIL, -Ă, *im-perceptibili*, -e adj. (fr. *im-perceptible*) Care nu poate fi sesizat, observat; indiscernabil; insesizabil; abia perceptibil; impalpabil.

IMPERCEPTIBILITÁTE s.f. (fr. *im-perceptibilité*) Calitatea sau starea a ceea ce este imperceptibil.

IMPERFÉCT, -Ă, *im-perfecți*, -te adj. (lat. *im-perfectus*, cf. fr. *imparfait*) 1. Care nu este perfect; inform (2); care are defecte, lipsuri. 2. *Timp imper-fect* (și substantivat, n.) = timp verbal care exprimă o acțiune din trecut, neterminată în momentul de referință.

IMPERFECTÍBIL, -Ă, *im-perfectibili*, -e adj. (fr. *im-perfectible*) Care nu poate fi perfectibil.

IMPERFECȚIÚNE, *im-perfecțiuni* s.f. (fr. *im-perfection*, lat. *im-perfectio*, -onis) Starea a ceea ce este imperfect; defect (1), lipsă, cusur; infirmitate.

IMPERFORÁT, -Ă, *im-perforați*, -te adj. (fr. *im-perforé*) (Anat.; despre unele organe) Care prezintă ocluziunea unui canal sau a unui orificiu (în mod normal) deschis.

IMPERFORÁȚIE s.f. (fr. *im-perforation*) (Anat.) Malformație congenitală care constă în ocluziunea unui canal (în mod normal) deschis.

- IMPERIÁL, -Ă, imperiali, -e** (fr. *impérial*, lat. *imperialis*) 1. Adj. Care aparține împăratului sau imperiului; împărătesc. 2. S.f. Etaj superior, la unele vehicule de transport în comun (omnibus, autobuz etc.), dotat cu bănci.
- IMPERIALÍSM** s.n. (fr. *impérialisme*) 1. Dominare militară, politică, economică sau culturală a unui stat ori a unui grup de state asupra altui stat sau asupra altor state. 2. Tendință de expansiune și de dominație.
- IMPERIALÍST, -Ă, imperialiști, -ste** adj., s.m. și f. (fr. *impérialiste*) (Partizan) al imperialismului.
- IMPERIÓS, -OÁSĂ, imperioși, -oase** adj. (fr. *impé-rieux*, lat. *imperiōsus*) (Adesea adverbial) Care este absolut necesar, obligatoriu (1); stringent.
- IMPERIOZITÁTE** s.f. (cf. it. *imperialità*) Caracter imperios; urgență (1).
- IMPERISÁBIL, -Ă, imperisabili, -e** adj. (fr. *impé-rissable*) Care nu se distruge, care durează mult; neperitor, veșnic.
- IMPERISABILITÁTE** s.f. (*imperisabil + -itate*) Calitatea de a fi imperisabil.
- IMPÉRIU, imperii** s.n. (lat. *imperium*) 1. Stat monarhic condus de un împărat; împărăție. 2. Ansamblu de teritorii (metropolă și colonii) care depind de aceeași autoritate de stat. 3. *Sub imperiul...* = sub stăpânirea..., sub influența...; determinat de...
- IMPERMEÁBIL, -Ă, impermeabili, -e** (fr. *imperme-able*, lat. *impermeabilis*) 1. Adj. (Despre materiale, țesături) Care nu permite să treacă apa. 2. S.n. Balonzaid (2), fulgarin, fâș.
- IMPERMEABILITÁTE** s.f. (fr. *impermeabilité*) Calitatea, starea a ceea ce este impermeabil.
- IMPERMEABILIZÁ, impermeabilizez** vb. I (fr. *impermeabiliser*) A face sau a deveni impermeabil (1) la apă, la ploaie.
- IMPERMUTÁBIL, -Ă, impermutabili, -e** adj. (fr. *im-permutable*) Care nu poate fi permutat, strămutat.
- IMPERSONÁL, -Ă, impersonali, -e** adj. (fr. *im-personnel*, lat. *impersonalis*) 1. Care nu se referă la o persoană anume; (fig.) lipsit de originalitate, fără individualitate. 2. *Verb impersonal* = verb care are numai persoana a 3-a singular și nu are subiect propriu-zis; verb unipersonal.
- IMPERSONALITÁTE** s.f. (fr. *impersonalité*) Caracterul a ceea ce este impersonal.
- IMPERSONALIZÁ, impersonalizez** vb. I (engl. *im-personalize*) A face să devină impersonal, obiectiv.
- IMPETINÉNT, -Ă, impetinenți, -te** adj., s.m. și f. (fr. *impertinent*, lat. *impertinens, -ntis*) (Om) obraznic, necuviincios, insolent, irreverențios.
- IMPETINÉNTĂ, impetinențe** s.f. (fr. *impertinence*) Obrăznicie, insolentă, nerușinare, tupeu.
- IMPETURBÁBIL, -Ă, imperturbabili, -e** adj. (fr. *imperturbable*, lat. *imperturbabilis*) Care nu este tulburat de nimic; care denotă stăpânire de sine; calm, flegmatic (1), placid.
- IMPETURBABILITÁTE** s.f. (fr. *imperturbabilité*) Starea omului imperturbabil; stăpânire de sine.
- IMPESTÁ, impestez** vb. I (it. *impestare*, fr. *empes-ter*) 1. A moliși de ciură sau de altă boală contagioasă. 2. A mirosi urât. 3. (Fig.) A corupe (2).
- IMPETIGINÓS, -OÁSĂ, impetiginoși, -oase** adj., s.m. și f. (fr. *impétigineux*) (Suferind) de impetigo.
- IMPETÍGO** s.n. (fr. *impétigo*) Infecție bacteriană și contagioasă a pielii caracterizată prin apariția de bășicuțe seroase și purulente, frecventă la copii.
- IMPETRÁȚIE** s.f. (fr. *impétration*, lat. *impetratio*) (Livr.) Obținere a unei favori, a unui beneficiu sau a unui titlu.
- IMPETUÓS, -OÁSĂ, impetuoși, -oase** adj. (fr. *impé-tueux*, lat. *impetuosus*) (Despre vânt, furtună, torent etc.; despre temperamentul sau comportamentul cuiva) Care dovedește forță sau care se prezintă ca o forță de nestăvilire; năvalnic, tumultuos (3), dezlănțuit, impulsiv, energic.
- IMPETUOZITÁTE** s.f. (fr. *impétuosité*) Calitatea de a fi impetuos; (fig.) vivacitate (1).
- IMPIEGÁT, -Ă, impiegați, -te** s.m. și f. (it. *impiega-to*) Persoană care organizează și controlează mișcarea trenurilor într-o gară.
- IMPIETÁ, impietez** vb. I (fr. *empiéter*) A interveni în viața, în treburile cuiva, nesocotindu-i drepturile; a leza.
- IMPIETÁTE, impietăți** s.f. (fr. *impiété*, lat. *impietas, -atis*) Dispreț pentru lucrurile (considerate) sfinte sau care merită respect; acțiune contrară religiei; sacrilegiu; lipsă de respect.
- IMPÍU, -IE, impii** adj. (lat. *impius*, fr. *impie*) (Livr.) Care manifestă indiferență sau dispreț față de religie.
- IMPLACÁBIL, -Ă, implacabili, -e** adj. (fr. *impla-cable*, lat. *implacabilis*) Care nu poate fi înduplecat, atenuat; neîndurător, necruțător, inexorabil.
- IMPLACABILITÁTE** s.f. (fr. *implacabilité*) Calitatea de a fi implacabil.
- IMPLÁNT, implanturi** s.n. (fr. *implant*) Organ, dispozitiv, aparat, proteză, țesut etc. introdus pe cale chirurgicală în organism pentru a corecta un defect ori pentru a trata o boală.
- IMPLANTÁ, implantez** vb. I (fr. *implater*) A introduce, a insera chirurgical, în țesutul subcutanat sau

- în mușchi, un medicament ori un țesut străin; a fixa, a așeza un ovul fecundat în uter.
- IMPLANTĂRE**, *implantări* s.f. (de la *implanta*, cf. fr. *implantation*) 1. Efectuare a unui implant. 2. Plasare în spațiu (a unei construcții); amplasare.
- IMPLANTOLOG**, -Ă, *implantologi*, -ge s.m. și f. (de la *implantologie*) Medic specializat în implanturi.
- IMPLANTOLOGIE** s.f. (fr. *implantologie*) Disciplină care studiază implanturile și transplanturile de organe în chirurgie, în stomatologie etc.
- IMPLEMENTĂ**, *implementez* vb. I (cf. engl. *implement*) 1. A pune în practică, în funcțiune; a aplica (2), a realiza (1). 2. A introduce idei noi, invenții etc. în practică.
- IMPLEMENTĂRE**, *implementări* s.f. (de la *implementa*, cf. engl. *implementation*) Acțiunea de a implementa și rezultatul ei.
- IMPLEX**, -Ă, *implecși*, -xe adj. (fr. *implexe*) (Despre opere literare) Cu peripeții numeroase și complicate.
- IMPLICĂ**, *implic* vb. I (fr. *impliquer*, lat. *implicare*) 1. A avea drept consecință; a necesita; a include, a conține. 2. A participa, a se amesteca într-o acțiune (neplăcută).
- IMPLICĂȚIE**, *implicații* s.f. (fr. *implication*, lat. *implicatio*) 1. Consecință inevitabilă. 2. Relație care presupune un antecedent și un consecvent, adevărul sau falsul antecedentului implicând adevărul sau falsul consecventului și invers. 3. Starea unei persoane implicate într-o acțiune penală.
- IMPLICIT**, -Ă, *impliciți*, -te adj. (fr. *implicite*, lat. *implicitus*) Care este inclus, cuprins în ceva; care decurge, care se înțelege de la sine; tacit.
- IMPLORĂ**, *implor* vb. I (fr. *implorer*, lat. *implorare*) A ruga insistent, cu disperare (și umilință).
- IMPLORĂTOR**, -OĂRE, *imploratori*, -oare adj. (fr. *implorateur*) Care imploră.
- IMPLORĂȚIE**, *implorații* s.f. (fr. *imploration*) Implorare fierbinte, rugămintă umilă.
- IMPLÓZIE**, *implozii* s.f. (fr. *implosion*) 1. Fenomen opus exploziei, care constă în pătrunderea rapidă a aerului într-o incintă cu vid, având pereți deteriorați. 2. Faza inițială a articulării unei consoane ocluzive, care constă în închiderea organului fonator.
- IMPLOZÍV**, -Ă, *implozivi*, -e adj. (fr. *implosif*) Referitor la implozie (2), articulat prin implozie.
- IMPOLITEȚE**, *impoliteți* s.f. (fr. *impolitesse*) Lipsă de politețe; acțiune, cuvânt nepolitic, necuviincios; necuviință, grosolanie, mojie, indelicatete; incivilitate.
- IMPONDERĂBIL**, -Ă, *imponderabili*, -e adj. (fr. *impondérable*) 1. Care nu are greutate; extrem de ușor. 2. (Fig.) Subtil (2), imperceptibil, greu de sesizat.
- IMPONDERABILITĂȚE** s.f. (fr. *impondérabilité*) Starea unui corp a cărui greutate scade în urma ieșirii din câmpul gravitațional.
- IMPOPULĂR**, -Ă, *impopulari*, -e adj. (fr. *impopulaire*) Care nu se bucură de popularitate, de simpatie; nepopular.
- IMPOPULARITĂȚE** s.f. (fr. *impopularité*) Starea a ceea ce este impopular; nepopularitate.
- IMPÓRT**, *importuri* s.n. (de la *importa*, cf. germ. *Import*) 1. Comerț cu mărfuri și cu servicii importate de o țară. 2. *De import* = care este importat; (fig.) străin de realitățile locale.
- IMPORTĂ**¹, *import* vb. I (fr. *importer*) 1. A aduce într-o țară mărfuri, servicii sau alte bunuri străine cumpărate. 2. (Fig.) A prelua, a introduce mode, obiceiuri etc. străine.
- IMPORTĂ**², pers. 3 *importă* vb. I (fr. *importer*) A prezenta importanță, interes pentru cineva.
- IMPORTĂBIL**, -Ă, *importabili*, -e adj. (fr. *importable*) Care poate fi importat, admis la import.
- IMPORTĂNT**, -Ă, *importanți*, -te adj. (fr. *important*) Care prezintă însemnătate; semnificativ (2); capital² (1); (despre persoane) de vază; influent, remarcabil, clasic (1), notabil, memorabil; (ir.) plin de aroganță.
- IMPORTĂNȚĂ** s.f. (fr. *importance*) 1. Caracterul unui lucru important; însemnătate, semnificație (2). pondere (2). 2. *Cu importanță* = cu emfază. *A-și da importanță* = a se îngâmfă, a se crede superior. *Plin de importanță* = încrezut.
- IMPORTĂTOR**, -OĂRE, *importatori*, -oare s.m. și f., adj. (fr. *importateur*) (Persoană, țară etc.) care importă¹.
- IMPORTŪN**, -Ă, *importuni*, -e s.m. și f., adj. (fr. *importun*, lat. *importunus*) (Livr.) (Om) agasant, plicticos, dificil de abordat; nepotrivit; (persoană) care importunează.
- IMPORTUNĂ**, *importunez* vb. I (fr. *importuner*) (Livr.) A plictisi sau a stingheri (cu stăruința. cu prezența); a deranja (2), a incomoda.
- IMPORTUNITĂȚE** s.f. (fr. *importunité*, lat. *importunitas*, -atis) (Livr.) Caracterul a ceea ce este importun; stăruință supărătoare.
- IMPOSÍBIL**, -Ă, *imposibili*, -e (fr. *impossible*, lat. *impossibilis*) 1. Adj. Care nu poate să fie, să se facă. să se realizeze; irealizabil; foarte greu; (adverbial) cu neputință, cu niciun preț. 2. Adj. (Despre oameni)

- Insuportabil, nesuferit. 3. S.n. Ceea ce este (aproape) cu neputință de realizat. 4. *A face imposibilul* = a face totul pentru a realiza ceva.
- IMPOSIBILITĂTE** s.f. (fr. *impossibilité*, lat. *impossibilitas*, -atis) Caracterul a ceea ce este imposibil; neputință.
- IMPOSTĂ**, *impostez* vb. I (it. *impostare*) A așeza, a organiza bazele, structurile unei construcții, ale unei lucrări.
- IMPOSTĂȚIE** s.f. (it. *impostazione*) Antrenare a vocii (înainte de a cânta); vocalizare.
- IMPOȘTĂ**, *imposte* s.f. (fr. *imposte*, it. *imposta*) 1. Bloc de piatră ieșit în afară față de zidărie, pe care se sprijină o boltă, un arc deasupra unui gol. 2. Mulară ieșită în relief, la un stâlp.
- IMPOSTOR**, -**OĂRE**, *impostori*, -*oare* s.m. și f. (fr. *imposteur*, lat. *impostor*) Persoană care caută să mintă, să înșele; șarlatan, escroc; persoană care se substituie altcuiva (pentru a acționa, pentru a profita în numele lui); farsor (2).
- IMPOSTURĂ**, *imposturi* s.f. (fr. *imposture*, lat. *impostura*) Acțiune, faptă de impostor; înșelătorie; minciună.
- IMPOTENT**, -**Ă**, *impotenți*, -*te* adj. (fr. *impotent*, lat. *impotens*, -ntis) 1. Lipsit de vigoare; neputincios. 2. (Despre bărbați; și substantivat, m.) Inapt pentru săvârșirea actului sexual.
- IMPOTENȚĂ** s.f. (fr. *impotence*, lat. *impotentia*) 1. Lipsă de energie, de vitalitate; neputință. 2. Starea (patologică) a unui bărbat inapt pentru săvârșirea actului sexual; emasculație.
- IMPOZĂBIL**, -**Ă**, *impozabili*, -*e* adj. (fr. *imposable*) Care poate fi impozitat.
- IMPOZĂNT**, -**Ă**, *impozanți*, -*te* adj. (fr. *imposant*) Care impune, atrage respect; important; impunător, grandios, magistral (1); care se impune prin mărime sau prin număr; considerabil.
- IMPŌZIT**, *impozite* s.n. (lat. *impositum*, cf. fr. *impôt*) Contribuție bănească stabilită legal, plătită la stat de persoane fizice sau juridice, în funcție de venituri, pentru a acoperi cheltuielile publice.
- IMPOZITĂ**, *impozitez* vb. I (*impozit* + -a, cf. fr. *imposer*) A supune pe cineva unui impozit; a percepe un impozit.
- IMPRACTICĂBIL**, -**Ă**, *impracticabili*, -*e* adj. (fr. *impracticable*) 1. (Despre drumuri) Pe care nu se poate circula; stricat, desfundat. 2. Care nu poate fi pus în practică, nu se poate aplica.
- IMPRACTICABILITĂTE** s.f. (fr. *impracticabilité*) Caracterul, starea a ceea ce este impracticabil.
- IMPRECATIV**, -**Ă**, *imprecativi*, -*e* adj. (cf. it. *imprecativo*) Care are caracter de imprecuație.
- IMPRECATŌRIU**, -**IE**, *imprecatorii* adj. (fr. *imprécatoire*) Care are formă de imprecuație.
- IMPRECĂȚIE**, *imprecuții* s.f. (fr. *imprécation*, lat. *imprecatio*) 1. Blestem, injurie (1). 2. Figură de stil care conține un blestem.
- IMPRECIS**, -**Ă**, *imprecisi*, -*se* adj. (fr. *imprécis*) Care este lipsit de precizie; vag (1), neprecis, evaziv, nesigur, estompat.
- IMPRECIZIE**, *imprecizii* s.f. (fr. *imprécision*) Lipsă de precizie, de exactitate.
- IMPREGNĂ**, *impregnez* vb. I (fr. *imprégner*, lat. *impraegnare*) 1. A (se) îmbiba cu o substanță lichidă (pentru a căpăta impermeabilitate, rezistență etc.). 2. (Fig.) A fi marcat.
- IMPREGNĂBIL**, -**Ă**, *impregnabili*, -*e* adj. (fr. *imprégnable*) Care poate fi impregnat.
- IMPREGNABILITĂTE** s.f. (fr. *imprégnabilité*) Calitatea a ceea ce este impregnabil.
- IMPREGNŌL** s.n. (*impregna* + -ol) Substanță albă obținută din parafină, folosită la impregnarea materialelor textile.
- IMPRESĂR**, *impresari* s.m. (fr. *imprésario*, it. *impresario*, cf. germ. *Impresario*) Persoană care negociază remunerația, contractele unui artist, ale unui grup artistic etc.; organizator de spectacole, de turnee; manager (2).
- IMPRESARIĂL**, -**Ă**, *impresariali*, -*e* adj. (engl. *impresarial*) Care ține de impresar sau de impresariat.
- IMPRESARIĂT**, *impresariate* s.n. (de la *impresar*, cf. germ. *Impresariat*) Instituție care organizează spectacole artistice.
- IMPRESCRIPTIBIL**, -**Ă**, *imprescriptibili*, -*e* adj. (fr. *imprescriptible*) Care nu se prescrie, care este valabil pentru totdeauna; imuabil.
- IMPRESCRIPTIBILITĂTE** s.f. (fr. *imprescriptibilité*) Starea, caracterul a ceea ce este imprescriptibil.
- IMPRESIE**, *impresii* s.f. (fr. *impression*, lat. *impresio*) 1. Efect produs în conștiință de un factor extern; (la pl.) gânduri, imagini întipărite în memorie. 2. Senzație (2), sentiment (3), părere; (la pl.) aprecieri. 3. *A da* (sau *a lăsa*) *impresia că...* = a părea că... *A face* (sau *a produce*) *impresie* = a impresiona, a face senzație. *A avea impresia că...* = a bănuși, a crede că...
- IMPRESIONĂ**, *impresionez* vb. I (fr. *impressionner*) 1. A produce o impresie puternică asupra cuiva; a emoționa, a mișca, a tulbura, a tușa (1). 2. (Despre

- lumină) A acționa asupra substanței fotosensibile de pe o peliculă, de pe o hârtie fotografică etc.
- IMPRESIONABIL**, -Ă, *impresionabili*, -e adj. (fr. *impressionnable*) Care se impresionează ușor; emotiv (1), emoționabil, sensibil (2).
- IMPRESIONABILITATE** s.f. (fr. *impressionnabilité*) Însușirea de a fi impresionabil; sensibilitate (1), emotivitate.
- IMPRESIONANT**, -Ă, *impresionanți*, -te adj. (fr. *impressionnant*) 1. Care provoacă o impresie puternică; vibrant (3), emoționant, surprinzător, tulburător; dramatic (2). 2. Impunător, impozant.
- IMPRESIONISM** s.n. (fr. *impressionnisme*) Mișcare în pictură, apărută în Franța la sfârșitul sec. al XIX-lea, care renunță la contururile precise, la detalii, punând accent pe nuanță, pe atmosferă, pe lumină și pe reflexele acesteia.
- IMPRESIONIST**, -Ă, *impresioniști*, -ste s.m. și f., adj. (fr. *impressionniste*) (Adept) al impresionismului.
- IMPRESSUM** s.n. (lat. *impressum*) Numele, sigla tipografiei, imprimată pe o operă tipărită.
- IMPREVIZIBIL**, -Ă, *imprevizibili*, -e adj. (fr. *imprévisible*) Care nu poate fi prevăzut, bănuț; neașteptat.
- IMPREVIZIBILITATE** s.f. (fr. *imprévisibilité*) Caracterul a ceea ce este imprevizibil.
- IMPRIMĂ**, *imprim* vb. I (fr. *imprimer*) 1. A lăsa urme pe o suprafață, prin apăsare. 2. A fixa anumite desene, culori pe o țesătură. 3. A tipări. 4. A înregistra muzică, o lectură etc. pe discuri sau pe banda de magnetofon. 5. (Fig.) A da, a impune (în muncă) un anumit ritm; a face impresie.
- IMPRIMABIL**, -Ă, *imprimabili*, -e adj. (fr. *imprimable*) Care poate fi imprimat; de imprimat.
- IMPRIMĂNTĂ**, *imprimante* s.f. (fr. *imprimante*) Dispozitiv periferic al unui calculator care copiază datele pe o hârtie sau pe un suport fotografic; suportul în sine.
- IMPRIMĂT**, -Ă, *imprimați*, -te (de la *imprima*, cf. fr. *imprimé*) 1. Adj. Care este tipărit; (despre țesături) pe care s-au imprimat desene (colorate). 2. S.n. Formular-tip folosit pentru scrierea de acte oficiale; (Inform.) print. 3. S.n. (La pl.) Publicații, tipărituri.
- IMPRIMĂTUR** s.n. (lat., fr. *imprimatur*) (În trecut) Aprobare de tipărire (a unei cărți), dată de o autoritate ecleziastică; autorizație care indică bunul de tipar pe o corectură.
- IMPRIMERIE**, *imprimerii* s.f. (fr. *imprimerie*) 1. Tipografie. 2. Atelier, secție în care se imprimă țesături.
- IMPRIMÉU**, *imprimeuri* s.n. (fr. *imprimé*) Țesătură imprimată cu figuri sau cu desene (colorate); desen, model (colorat) imprimat pe o țesătură.
- IMPRÓB**, -Ă, *improbi*, -e adj. (fr. *improbe*) Care este lipsit de probitate, necinstit, viclan.
- IMPROBABIL**, -Ă, *improbabili*, -e adj. (fr. *improbable*) Care nu poate fi dovedit, probat, care nu este sigur; care nu are nicio șansă de a se realiza; incert, nesigur.
- IMPROBABILITATE** s.f. (fr. *improbabilité*) Caracterul a ceea ce este improbabil; lucru improbabil.
- IMPROBANT**, -Ă, *improbanți*, -te adj. (fr. *improbant*) Care nu aduce o probă (1) decisivă în legătură cu existența sau cu valoarea unui lucru; incert, nesigur.
- IMPROBITATE**, *improbități* s.f. (fr. *improbité*) Lipsă de probitate, de onestitate, necinste.
- IMPRODUCTIV**, -Ă, *improductivi*, -e adj. (fr. *improductif*) Care nu produce nimic; neproductiv.
- IMPRODUCTIVITATE** s.f. (fr. *improductivité*) Caracterul a ceea ce este improductiv.
- IMPROMPTU**, *impromptu-uri* s.n. (pr. *empromptu*; fr. *impromptu*) Compoziție muzical-instrumentală cu un caracter de improvizație, de regulă lirică, agitată; improvizație poetică.
- IMPRONUNȚABIL**, -Ă, *impronunțabili*, -e adj. (fr. *imprononçable*) Care nu poate fi pronunțat, rostit, spus.
- IMPROPRIETATE**, *improprietați* s.f. (fr. *impropriété*, lat. *improprietas*, -atis) (Lingv.) Lipsă de proprietate în folosirea unui termen, a unei construcții.
- IMPRÓPRIU**, -IE, *improprii* adj. (fr. *impropre*, lat. *improprius*) 1. (Despre cuvinte, expresii etc.) Care nu redă (exact) ideea exprimată. 2. Necorespunzător, neindicat.
- IMPROVIZĂ**, *improvizez* vb. I (fr. *improviser*) A face, a compune pe o temă dată, ocazional și pe neprevăzute, versuri, un discurs, o piesă muzicală; a realiza ceva provizoriu, din ce se găsește, la repezeală, pentru nevoile momentului.
- IMPROVIZATÓR**, -OÁRE, *improvizatori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *improvisateur*) (Persoană) care are talentul, posibilitatea de a improviza.
- IMPROVIZĂȚIE**, *improvizații* s.f. (fr. *improvisation*) Ceea ce se improvizează; piesă muzicală improvizată; lucru făcut la repezeală, din ce se găsește la îndemână.
- IMPRUDÉNT**, -Ă, *imprudenți*, -te adj. (fr. *imprudent*, lat. *imprudens*, -ntis) Care este lipsit de prudență; nesocotit, nehibzuit, inconștient, riscant, hazardat.

IMPRUDENȚĂ, *imprudente* s.f. (fr. *imprudence*, lat. *imprudencia*) Lipsă de prudență; acțiune contrară prudenței; faptă, vorbă etc. nesocotită, riscantă.

IMPÚBER, -Ă, *impuberi*, -e adj. (fr. *impubère*, lat. *impubes*, -*eris*) (Livr.) Care nu a ajuns la vârsta pubertății.

IMPÚDIC, -Ă, *impudici*, -ce adj. (fr. *impudique*, lat. *impudicus*) Care este lipsit de rușine; indecent, necuviincios.

IMPUDICITĂTE s.f. (fr. *impudicité*) Caracterul a ceea ce este impudic; acțiune, vorbă impudică; impudoare.

IMPUDOĂRE s.f. (fr. *impudeur*) Lipsă de pudoare, de rușine; indecentă; atitudine, faptă nerușinată; nerușinare; impudicitate.

IMPÚLS, *impulsuri* s.n. (engl. *impulse*, it. *impulso*, lat. *impulsus*) 1. Mișcare bruscă și momentană, determinată de stimulenți nervoși sau de o mărime fizică; forță care stimulează o acțiune; îndemn, stimul (2), avânt (în realizarea unei acțiuni); pretext (2). 2. Unitate de măsură pentru taxarea unei convorbiri telefonice în raport cu durata și momentul la care aceasta se efectuează.

IMPÚLSIE, *impulsii* s.f. (fr. *impulsion*, lat. *impulsio*) 1. Pornire irezistibilă, involuntară, imperioasă de a acționa, cauzată de un factor psihologic, emoțional; pulsione. 2. Mișcare imprimată unui corp de o forță exterioară.

IMPULSIONĂ, *impulsionez* vb. I (*impuls* + *-iona*, cf. fr. *impulser*) A imprima o mișcare, a împinge un lucru într-un anumit sens; a stimula, a îndemna, a îmboldi.

IMPULSÍV, -Ă, *impulsivi*, -e adj. (fr. *impulsif*) Care acționează sub influența primului impuls (1), fără să se gândească; nestăpânit, violent, brutal; impetuos; coleric.

IMPULSIVITĂTE s.f. (fr. *impulsivité*) Înșușirea de a fi impulsiv; nestăpânire, violență (2).

IMPULSÓR, *impulsoare* s.n. (fr. *impulseur*) (Tehn.) Rotor de pompă centrifugă.

IMPUNĂTOR, -OĂRE, *impunători*, -oare adj. (*impune* + *-ător*) Care impresionează; mareț, masiv (2), impresionant, impozant, important, august.

IMPÚNE, *impun* vb. III (lat. *imponere*, cf. *pune*, fr. *imposer*) 1. A face să fie acceptat ceva (prin constrângere); a obliga la ceva; a necesita. 2. A supune pe cineva unui impozit. 3. A insufla sau a face să se insuflă cuiva respect, stimă, teamă. 4. A căpăta prestigiu, a se afirma, a triumfa (2).

IMPÚNERE, *impuneri* s.f. (de la *impune*) Constrângere (morală); (concr.) impozit.

IMPUNITĂTE s.f. (fr. *impunité*, lat. *impunitas*, -*atis*) Anulare a pedepsei unui infractor în cazuri speciale, prevăzute de lege.

IMPÚR, -Ă, *impuri*, -e adj. (fr. *impur*, lat. *impurus*)

1. Care nu este pur; murdar; compus din substanțe diferite, amestecat. 2. (Fig.) Corupt, imoral, imund.

IMPURITĂTE, *impurități* s.f. (fr. *impureté*, lat. *impuritas*, -*atis*) 1. Starea a ceea ce este impur; lipsă de curățenie; (fig.) impudicitate. 2. Ceea ce face un corp impur; corp sau substanță străină conținută într-o substanță.

IMPUTĂ, *imput* vb. I (fr. *imputer*, lat. *imputare*) 1. A reproșa, a atribui cuiva fapte, atitudini condamnabile sau nepotrivite. 2. A obliga (pe cineva) la plata unor despăgubiri.

IMPUTĂBIL, -Ă, *imputabili*, -e adj. (fr. *imputable*) Care poate fi imputat cuiva.

IMPOTABILITĂTE s.f. (fr. *imputabilité*) Caracterul a ceea ce este imputabil.

IMPUTĂRE, *imputări* s.f. (de la *imputa*) Reproș, mustrare, apostrofă (1); (concr.) imputație.

IMPUTĂȚIE, *imputații* s.f. (fr. *imputation*, lat. *imputatio*) 1. Învinovățire; reproș. 2. Sumă plătită pentru o pagubă; imputare.

IMPUTRESCÍBIL, -Ă, *imputrescibili*, -e adj. (fr. *imputrescible*) Care nu putrezește.

IMPUTRESCIBILITĂTE s.f. (fr. *imputrescibilité*) Calitatea a ceea ce este imputrescibil.

IMUĂBIL, -Ă, *imuabili*, -e adj. (fr. *immuable*) Care nu poate fi supus schimbării; constant (1), permanent (1), etern; imprescriptibil.

IMUABILITĂTE s.f. (fr. *immuabilité*) Calitatea a ceea ce este imuabil; permanentă (1), fixitate, imutabilitate.

IMÚN, -Ă, *imuni*, -e adj. (fr. *immun*, lat. *immunis*) 1. (Despre persoane) Rezistent la boli, care nu poate contracta o boală molipsitoare. 2. (Fig.) Care nu cedează la anumite influențe, presiuni.

IMÚND, -Ă, *imunzi*, -de adj. (fr. *immonde*, lat. *immundus*) (Livr.; adesea fig.) Murdar, impur; oribil, dezgustător la înfățișare.

IMUNDICITĂTE s.f. (fr. *immondicité*) (Livr.; adesea fig.) Murdărie foarte mare, impuritate, imundicie.

IMUNDÍȚIE s.f. (it. *imondizia*) (Livr.; adesea fig.) Imundicitate.

IMUNITĂR, -Ă, *imunitari*, -e adj. (fr. *immunitaire*) Referitor la imunitate.

IMUNITĂTE s.f. (fr. *immunité*, lat. *immunitas*, -*atis*) 1. Capacitatea înăscută sau dobândită (prin anticorpi, vaccinări) a organismului de a rezista la anumite infecții, substanțe străine ori otrăvuri. 2. Drept

- special de care beneficiază unele persoane din corpul diplomatic sau din corpurile legiuitoare (ale unei țări) de a nu fi urmărite, învinuite și trimise în judecată.
3. Privilegiu medieval acordat de monarh proprietarilor de pământ de a-și putea conduce domeniile fără amestecul reprezentanților puterii centrale.
- IMUNIZĂ**, *imunizez* vb. I. (fr. *immuniser*) A face sau a deveni imun.
- IMUNIZĂNT**, -Ă, *imunizanți*, -te adj. (fr. *immunisant*) Care imunizează.
- IMUNOCHIMIC**, -Ă, *imunochimici*, -ce adj. (engl. *immunochemical*) Referitor la imunochimie, de imunochimie.
- IMUNOCHIMIE** s.f. (fr. *immunochimie*, cf. engl. *immunochemistry*) Ramură biochimiei care studiază celulele microbiene imunogeneratoare ale plantelor și animalelor, în vederea preparării de vaccinuri și seruri.
- IMUNODEFICIENȚĂ** s.f. (fr. *immunodéficience*, engl. *immunodeficiency*) Absență sau reducere a reacțiilor imunitare sau dobândite; deficit imunitar.
- IMUNODEPRESIV**, -Ă, *imunodepresivi*, -e adj. (fr. *immunodépressif*) Imunosupresiv.
- IMUNOGÉN**, -Ă, *imunogeni*, -e adj. (fr. *immunogène*) Care produce imunitate (1).
- IMUNOGENÉTIC**, -Ă, *imunogenetici*, -ce (fr. *immunogénétique*, engl. *immunogenetic[s]*) 1. S.f. Disciplină care studiază procesele de imunitate (1). 2. Adj. Referitor la imunogenetică (1).
- IMUNOGLOBULINĂ**, *imunoglobuline* s.f. (engl. *immunoglobulin*) (Biochim.) Gamaglobulină.
- IMUNOLÓGIC**, -Ă, *imunologici*, -ce adj. (fr. *immunologique*, engl. *immunologic*) Referitor la imunologie, de imunologie.
- IMUNOLOGIE** s.f. (fr. *immunologie*) Partea biologiei și a medicinei care studiază reacțiile organismului față de agenții infecțioși și produsele toxice ale acestora.
- IMUNOPATOLÓG**, -Ă, *imunopatologi*, -ge s.m. și f. (de la *imunopatologie*) Specialist în imunopatologie.
- IMUNOPATOLOGIE** s.f. (engl. *immunopathology*) Disciplină care studiază imunitatea organismului în raport cu starea de boală.
- IMUNOPROFILAXIE**, *imunoprofilaxii* s.f. (fr. *immunoprophylaxie*) Prevenire a unei boli molipsitoare prin imunizare cu vaccinuri, cu seruri specifice etc.
- IMUNOSUPRESIE** s.f. (engl. *immunosuppression*) Diminuare a imunității organismului după iradiere, drogare etc.
- IMUNOSUPRESIV**, -Ă, *imunosupresivi*, -e adj. (engl. *immunosuppressive*) Care inhibă procesele de imunizare; imunodepresiv.
- IMUNOTERAPIE** s.f. (fr. *immunothérapie*) Terapie care crește imunitatea organismului cu ajutorul unui vaccin, a unui medicament etc.
- IMUNOTRANSFÚZIE**, *imunotransfuzii* s.f. (fr. *immunotransfusion*) Transfuzie de sânge recoltat de la donatori vaccinați împotriva unei boli infecțioase.
- IMUTÁBIL**, -Ă, *imutabili*, -e adj. (lat. *immutabilis*) Imuabil.
- IMUTABILITÁTE** s.f. (fr. *immutabilité*, lat. *immutabilitas*, -atis) Imuabilitate.
- IN-** (fr. *in-*, lat. *in*) Prefix cu sens negativ și privativ, care formează cuvinte ca: *incalificabil*, *inconfundabil*, *incorectitudine*.
- INABÍL**, -Ă, *inabili*, -e adj. (fr. *inhabile*, lat. *inhabilis*) Neîndemânatic, stângaci.
- INABILITÁTE** s.f. (fr. *inhabilité*) Lipsă de abilitate; neîndemânare, stângăcie.
- INABORDÁBIL**, -Ă, *inabordabili*, -e adj. (fr. *inabordable*) Care nu poate fi contactat, cu care nu se poate discuta, de care nu se poate apropia, la care nu se poate ajunge; inaccesibil.
- INACCEPTÁBIL**, -Ă, *inacceptabili*, -e adj. (fr. *inacceptable*) Care nu poate sau nu trebuie admis, acceptat, primit.
- INACCEPTÁRE**, *inacceptări* s.f. (cf. fr. *inacceptation*) Refuz de a accepta; respingere.
- INACCESÍBIL**, -Ă, *inaccesibili*, -e adj. (fr. *inaccessible*, lat. *inaccessibilis*) 1. La care nu se poate ajunge: inabordabil. 2. Care nu poate fi înțeles. *Poem inaccesibil*.
- INACCESIBILITÁTE** s.f. (fr. *inaccessibilité*) Caracterul, starea a ceea ce este inaccesibil.
- INACOMODÁBIL**, -Ă, *inacomodabili*, -e adj. (fr. *inaccommodable*) Care nu se poate acomoda (cu o situație creată, cu cineva); inadaptabil.
- INACORDÁBIL**, -Ă, *inacordabili*, -e adj. (fr. *inacordable*) Care nu se poate acorda, concesiona.
- INACOSTÁBIL**, -Ă, *inacostabili*, -e adj. (fr. *inacostable*) Care nu poate fi acostat.
- INACTÍV**, -Ă, *inactivi*, -e adj. (fr. *inactif*) 1. Care nu activează; pasiv (1), inert (2), stagnant; care nu este eficace. 2. (Chim.; despre substanțe, elemente) Care nu reacționează.
- INACTIVÁ**, *inactivez* vb. I (fr. *inactiver*) 1. A face inactiv; a anihila, a suprima (2). 2. (Chim.) A neutraliza (2).

INACTIVISM s.n. (germ. *Inaktivismus*) Comportare inactivă, mod de viață care evită legătura cu lumea exterioară.

INACTIVITATE s.f. (fr. *inactivité*) Lipsă de activitate; pasivitate; repaus (1); lenevie.

INACTUAL, -Ă, *inactuali*, -e adj. (fr. *inactuel*) Care nu este actual.

INACTUALITATE s.f. (fr. *inactualité*) Lipsă de actualitate; însușirea de a fi inactual.

INACUZĂBIL, -Ă, *inacuzabili*, -e adj. (fr. *inaccusable*) Care nu poate fi acuzat; nevinovat.

INADAPTĂBIL, -Ă, *inadaptabili*, -e adj. (fr. *inadaptable*) Care nu se poate acomoda cu o situație nou creată; inacomodabil.

INADAPTABILITATE s.f. (fr. *inadaptabilité*) Neadaptabilitate.

INADAPTĂRE, *inadaptări* s.f. (cf. fr. *inadaptation*) Neputința de a se adapta.

INADAPTĂT, -Ă, *inadaptăți*, -te adj. (fr. *inadapté*) Care nu se poate adapta la mediu, în societate; neadaptat.

INADECVĂRE s.f. (cf. fr. *inadéquation*) Lipsă de adecvare; nepotrivire.

INADECVĂT, -Ă, *inadecvați*, -te adj. (fr. *inadéquat*) Care nu corespunde, necorespunzător, nepotrivit.

INADERENT, -Ă, *inaderenți*, -te adj. (fr. *inadherent*) (Livr.) Care nu aderă.

INADERENȚĂ, *inaderențe* s.f. (*inader[ent]* + -ență, fr. *inadherence*) (Livr.) Imposibilitatea de a adera.

INADMISIBIL, -Ă, *inadmisibili*, -e adj. (fr. *inadmissible*) Care nu poate fi admis, primit, acceptat, tolerat.

INADMISIBILITATE s.f. (fr. *inadmissibilité*) Caracterul, starea a ceea ce este inadmisibil.

INADVERTENT, -Ă, *inadvertenți*, -te adj. (fr. *inadvertant*) Neatent, distrat; care nu se potrivește, care nu corespunde; greșit.

INADVERTENȚĂ, *inadvertențe* s.f. (fr. *inadvertance*, lat. *inadvertentia*) 1. Lipsă de atenție; greșeală din neatenție. 2. Nepotrivire, neconcordanță.

INALIENĂBIL, -Ă, *inalienabili*, -e adj. (fr. *inaliénable*) (Despre bunuri, drepturi) Care nu poate fi înstrăinat (prin vânzare, donație, ipotecare etc.).

INALIENABILITATE s.f. (fr. *inaliénabilité*) Calitatea unui bun sau a unui drept de a fi inalienabil.

INALIENĂRE, *inalienări* s.f. (cf. fr. *inaliénation*) Situația a ceea ce nu este înstrăinat, alienabil.

INALTERĂBIL, -Ă, *inalterabili*, -e adj. (cf. fr. *inaltérable*) 1. Care nu poate fi alterat. 2. (Fig.) De neclintit, tare.

INALTERABILITATE s.f. (fr. *inaltérabilité*) Calitatea de a fi inalterabil; (fig.) incoruptibilitate.

INAMÍC, -Ă, *inamici*, -ce (lat. *inimicus*, cf. *amic*) 1. S.m. și f., adj. Vrăjmaș, dușman, adversar (în luptă, în viață etc.). 2. Adj. Dușmănos, ostil.

INAMICÍȚIE, *inamicități* s.f. (cf. it. *inimicizia*) Ură, dușmănie.

INAMISIBIL, -Ă, *inamisibili*, -e adj. (lat. *inamissibilis*, fr. *inamissible*) Care nu poate fi pierdut; care nu poate fi luat.

INAMOVIBIL, -Ă, *inamovibili*, -e adj. (fr. *inamovible*) Care nu poate fi transferat, înlocuit sau destituit din funcție, fără garanții legale; (despre o funcție) din care nu poate fi destituită o persoană.

INAMOVIBILITATE s.f. (fr. *inamovibilité*) Calitatea sau dreptul de a fi inamovibil.

INANALIZĂBIL, -Ă, *inalizabili*, -e adj. (fr. *inalysable*) Care nu poate fi analizat.

INANIMĂT, -Ă, *inanimăți*, -te adj. (fr. *inanimé*) Care este fără viață; neînsuflețit.

INANITATE s.f. (fr. *inanité*) Deșertăciune, vanitate (3).

INANITIE s.f. (fr. *inanition*, lat. *inanitio*) Slăbiciune fizică extremă cauzată de foame îndelungată.

INAPELĂBIL, -Ă, *inapelabili*, -e adj. (it. *inappellabile*) Care nu poate fi modificat, care este definitiv.

INAPETENȚĂ s.f. (fr. *inappétence*) Lipsă de poftă de mâncare; anorexie; (fig.) lipsă de interes.

INAPLICĂBIL, -Ă, *inaplicabili*, -e adj. (fr. *inapplicable*) Care nu se poate aplica în practică.

INAPLICABILITATE s.f. (fr. *inapplicabilité*) Imposibilitatea de a se aplica în practică; neaplicabilitate.

INAPRECIĂBIL, -Ă, *inapreciabili*, -e adj. (fr. *inappréciable*) Care nu poate fi estimat, măsurat, evaluat, prețuit (din cauza dimensiunii foarte reduse); foarte valoros, inestimabil.

INĂPT, -Ă, *inapți*, -te adj. (fr. *inapte*) Care nu este apt pentru o activitate; incapabil, incompetent; (spec.) care nu este apt pentru serviciu militar.

INAPTITÚDINE s.f. (fr. *inaptitude*) Lipsă de aptitudine; incapacitatea (totală) de a acționa, de a realiza ceva; dizabilitate (1).

INARMONIE, *inarmonii* s.f. (fr. *inharmonie*) Lipsă de armonie.

INARTICULĂBIL, -Ă, *inarticulabili*, -e adj. (fr. *inarticulable*) Care nu poate fi articulat; care nu poate fi exprimat limpede, ușor.

INASIMILĂBIL, -Ă, *inasimilabili*, -e adj. (fr. *inasimilable*) Care nu poate fi asimilat (ușor) de organism; neasimilabil.

INASORTABIL, -Ă, *inasortabili*, -e adj. (fr. *inasortable*) Care nu se potrivește, care nu poate fi asortat (la culoare, la mărime etc).

INATACABIL, -Ă, *inatakabili*, -e adj. (fr. *inattaquable*) Care nu poate fi atacat, contestat; invulnerabil (2).

INAUDIBIL, -Ă, *inaudibili*, -e adj. (fr. *inaudible*) Care nu se poate auzi ușor, care se aude greu; (p. ext.) imperceptibil.

INAUGURĂ, *inaugurez* vb. I (fr. *inaugurer*, lat. *inaugurare*) 1. A deschide în mod solemn și oficial activitatea unei instituții (o școală, o expoziție, un așezământ cultural etc.); a dezveli în mod solemn un monument. 2. (P. gener.) A marca un început, o inițiativă, o activitate etc.

INAUGURAL, -Ă, *inaugurali*, -e adj. (fr. *inaugural*) De inaugurare; referitor la o inaugurare.

INAUGURATOR, -OĂRE, *inauguratori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *inaugurateur*) (Persoană) care inaugurează ceva.

INAUTENTIC, -Ă, *inautentici*, -ce adj. (fr. *inauthentique*) Care nu este autentic; neautentic.

INAUTENTICITATE s.f. (fr. *inauthenticité*) Lipsă de autenticitate.

INAVUABIL, -Ă, *inavuabili*, -e adj. (fr. *inavouable*) (Livr.) Care nu poate fi mărturisit, declarat; rușinos, nedemn.

INCALCULABIL, -Ă, *incalculabili*, -e adj. (fr. *incalculable*) 1. Care nu poate fi calculat; inombtabil. 2. Dificil sau imposibil de apreciat; foarte mare, imens, enorm.

INCALIFICABIL, -Ă, *incalificabili*, -e adj. (*in-* + *calificabil*, cf. fr. *inqualifiable*, it. *inqualificabile*) Care întrece orice măsură; sub orice critică, foarte rău, de condamnat.

INCANDESCENT, -Ă, *incandescenti*, -te adj. (fr. *incandescent*, lat. *incandescens*, -ntis) 1. În stare de incandescentă. 2. (Fig.) Exaltat.

INCANDESCENȚĂ s.f. (fr. *incandescence*) 1. Starea unui corp încins care emite lumină sau raze infraroșii. 2. (Fig.) Emoție.

INCANTĂT, -Ă, *incantați*, -te adj. (lat. *incantatus*) Vrăjit, magic (1).

INCANTATÓRIU, -IE, *incantatorii* adj. (fr. *incantatoire*) Referitor la incantație, cu un caracter de incantație.

INCANTĂȚIE, *incantații* s.f. (fr. *incantation*) 1. Formulă sau cântec magic prin care se invocă lumea supranaturală. 2. (Fig.) Stare de încântare; farmec, delectare.

INCAPABIL, -Ă, *incapabili*, -e adj. (fr. *incapable*) Care nu este capabil de a realiza ceva; inapt, incompetent, nepriceput; lipsit de posibilitatea legală de a se bucura de anumite drepturi.

INCAPACITĂȚE s.f. (fr. *incapacité*) 1. Lipsă de capacitate, neputința de a realiza ceva; incompetență, nepricepere, stângăcie. 2. Starea, situația în care se află o persoană care nu are posibilitatea legală de a avea anumite drepturi.

INCARCERĂȚIE s.f. (fr. *incarcération*) 1. Detenție. 2. (Med.) Strangulare a unei hernii.

INCARNĂ/ÎNCARNĂ, *incarnez/încarnez* vb. I (fr. *incarner*, lat. *incarnare*) **L** A (se) întrupa; a (se) prezenta sub formă concretă, materială, precisă. 2. (Despre unghii) A crește în carne.

INCARNĂRE/ÎNCARNĂRE, *incarnări/încarnări* s.f. (de la *incarna*) Acțiunea de a se incarna și rezultatul ei; incarnație.

INCARNĂȚIE, *incarnații* s.f. (fr. *incarnation*) Incarnare.

INCARTĂDĂ s.f. (fr. *incartade*) Nebunie, extravaganță.

INCĂS, -Ă, *incași*, -se (fr. *incas/inca*) 1. S.m. și f. Persoană aparținând populației băștinașe indiene din America de Sud care a creat vechiul Imperiu Peruan. 2. Adj. Care ține de incași (1), referitor la incași, al incașilor.

INCASĂBIL, -Ă, *incasabili*, -e adj. (fr. *incassable*) Care nu se sparge (ușor), care nu se sfărâmă.

INCĂSO s.n. (it. *incaso*) Sistem de decontare în schimburile economice internaționale prin care banca² încasează o sumă de bani de la debitor în contul unui creditor (pe baza unui efect, a unei polițe etc. a acestuia).

INCASTELURĂ/ÎNCATELURĂ s.f. (fr. *encastelure*) Deformare a copitei, la unele animale.

INCAVĂȚIE, *incavații* s.f. (engl. *incavation*) Adâncitură largă, executată la suprafața unei piese.

INCENDIĂ, *incendiez* vb. I (fr. *incendier*) 1. A da foc, a provoca un incendiu (pentru a distruge). 2. (Fig.) A porni un război; a îndemna la violență.

INCENDIĂR, -Ă, *incendiari*, -e adj. (fr. *incendiaire*, lat. *incendiarius*) 1. Care se poate aprinde. 2. (Fig.) Care ațâță, incită la acțiuni violente; provocator. 3. (Fig.) Roșu; împurpurat.

INCENDIATÓR, -OĂRE, *incendiatori*, -oare s.m. și f. (*incendia* + *-tor*) Persoană care provoacă un incendiu; (fig.) instigator, provocator.

INCENDIU, *incendii* s.n. (lat. *incendium*, cf. it. *incendio*, fr. *incendie*) Foc mare care se propagă și face ravagii într-o clădire, într-o pădure etc.; pârjol.

- INCÉRT, -Ă, incerți, -te** adj. (lat. *incertus*) Care nu este sigur; nesigur, improbabil, ipotetic, îndoielnic; (p. ext.) confuz (1).
- INCERTITUDINE, incertitudini** s.f. (fr. *incertitude*, lat. *incertitudo, -inis*) Lipsă de certitudine; nesigurantă, îndoială, ezitare.
- INCESIBIL, -Ă, incesibili, -e** adj. (fr. *incessible*) (Jur.; despre bunuri) Care nu poate fi cedat și nici pus în gaj.
- INCESIBILITATE** s.f. (fr. *incessibilité*) Calitatea unui bun de a fi incesibil.
- INCÉST, incesturi** s.n. (fr. *inceste*, lat. *incestus*) Relație sexuală între părinți și copii sau între frați și surori, interzisă de legile juridice și morale.
- INCESTUÓS, -OĂSĂ, incestuoși, -oase** adj. (fr. *incestueux*, lat. *incestuosus*) Vinovat de incest; bazat pe incest; care provine dintr-un incest.
- INCH, inchi** s.m. (pr. *inci*; engl. *inch*) (Tehn.) Țol.
- INCHIETUDINE** s.f. (fr. *inquiétude*, lat. *inquietudo, -inis*) (Livr.) Neliniște, îngrijorare.
- INCHIZITÓR, inchizitori** s.m. (fr. *inquisiteur*) 1. Judecător în tribunalul ecleziastic al Inchiziției. 2. (Fig.) Anchetator aspru, perfid, fals.
- INCHIZITÓRIÁL, -Ă, inchizitoriali, -e** adj. (fr. *inquisitorial*) De inchiziție sau de inchizitor, referitor la Inchiziție; (fig.) foarte aspru, neiertător.
- INCHIZIȚIE** (fr. *inquisition*, lat. *inquisitio*) 1. N.pr. f. Tribunal ecleziastic catolic (înființat în sec. al XIII-lea) însărcinat cu pedepsirea ereticilor. 2. S.f. (Fig.) Cercețare, anchetă aspră, arbitrară.
- INCIDENT, -Ă, incidenți, -te** (fr. *incident*) 1. S.n. Eveniment neașteptat (și neplăcut) care survine în cursul unei acțiuni, al unei operațiuni etc.; episod (3). 2. S.n. Contestație neprevăzută apărută în cursul unui proces. 3. Adj. (Despre cuvinte, propoziții) Plasat între părțile unei propoziții, ale unei fraze. 4. Adj. (Despre radiații) Care cade pe suprafața unui corp. 5. *Incident de frontieră* = ciocnire armată între grănicerii a două state limitrofe.
- INCIDENTÁL, -Ă, incidentali, -e** adj. (fr. *incidentel*) Care intervine întâmplător; accidental, ocazional, episodic.
- INCIDENTĂ, incidente** s.f. (fr. *incidence*) 1. Întâlnire a unor raze (sau fascicule de raze) de lumină între ele sau cu o suprafață. 2. Numărul total de îmbolnăviri produse de o boală molipsitoare într-o perioadă dată, raportat la totalul populației.
- INCINERÁ, incinerez** vb. I (fr. *incinérer*, lat. *incinerare*) A arde un cadavru, o substanță organică; a preface în cenușă.
- INCÍNTĂ, incinte** s.f. (fr. *enceinte*) 1. Spațiu închis în interiorul unei construcții; cameră (1). 2. Suprafață de teren înconjurată de construcții, de amenajări.
- INCIPIÉNT, -Ă, incipienti, -te** adj. (lat. *incipiens, -ntis*, it. *incipiente*) Care se află la început, care abia începe; de început; inițial, începător.
- ÍNCIPIT, incipituri** s.n. (lat. [*hic*] *incipit*) Partea de început a manuscriselor și a cărților tipărite din sec. al XVI-lea, care cuprindea titlul și autorul; primele cuvinte ale unei opere scrise.
- INCISÍV¹, incisivi** s.m. (fr. *incisive*) Dinte incisiv = fiecare dintre cei opt dinți așezați în partea din față a celor două maxilare, cu rol în fărâmițarea, în tăierea alimentelor.
- INCISÍV², -Ă, incisivi, -e** adj. (fr. *incisif*) Pătrunzător; tăios, sarcastic. *Stil incisiv*.
- INCISIVITÁTE, incisivități** s.f. (fr. *incisivité*) Înșușirea a ceea ce este incisiv².
- INCITÁ, incit** vb. I (fr. *inciter*, lat. *incitare*) A atâta, a provoca (1), a instiga la...
- INCITÁBIL, -Ă, incitabili, -e** adj. (fr. *incitable*) Care poate fi incitat.
- INCITABILITÁTE** s.f. (fr. *incitabilité*) Înșușirea a ceea ce este incitabil.
- INCITÁNT, -Ă, incitanți, -te** adj. (fr. *incitant*) Care incită, incitator; incitativ.
- INCITÁTÍV, -Ă, incitativi, -e** adj. (fr. *incitatif*) Incitant, incitator, provocator.
- INCITATÓR, -OÁRE, incitatori, -oare** adj., s.m. și f. (fr. *incitateur*) (Livr.) (Persoană) care incită; incitativ, incitant; instigator, provocator.
- INCIVILITÁTE** s.f. (fr. *incivilité*) Impolitețe.
- INCIZÁ, incizez** vb. I (fr. *inciser*) A face o incizie, a tăia; a decora cu incizii.
- INCÍZĂ, incize** s.f. (fr. *incise*) 1. Propoziție incidentă. 2. Motive decorative obținute prin zgărirea materialului în profunzime.
- INCÍZIE, incizii** s.f. (fr. *incision*, lat. *incisio*) 1. Tăietură (cu bisturiul), operată într-un țesut; incizură (2). 2. Tăietură făcută în coaja unui pom, pentru a dirija substanțele nutritive în scopul stimulării creșterii și coacerii fructelor. 3. Decorare a unui obiect (din lut, piatră, metal) prin zgărirea cu un instrument ascuțit.
- INCIZURÁ, incizuri** s.f. (fr. *incisure*) 1. Adâncitură mică făcută pe suprafața unei structuri anatomice. 2. (Med.) Incizie (1). 3. (Tehn.) Crăpătură, creștătură.
- INCLEMÉNT, -Ă, inclemenți, -te** adj. (fr. *inclement*) (Livr.) Neiertător, nemilos; aspru.

- INCLEMENȚĂ** s.f. (fr. *inclémence*) (Livr.) Neîndurare, asprime.
- INCLINOMETRIE** s.f. (fr. *inclinométrie*) Măsurarea și înregistrarea poziției unei găuri de sondă în spațiu.
- INCLINOMÉTRU**, *inclinometre* s.n. (fr. *inclinomètre*) 1. Aparat folosit pentru măsurarea și înregistrarea poziției unei găuri de sondă. 2. Instrument care indică înclinarea unei (acro)nave. 3. Instrument folosit pentru înregistrarea direcției magnetismului terestru.
- INCLÚDE**, *includ* vb. III (lat. *includere*) A cuprinde, a conține (1), a îngloba; a insera, a integra, a introduce.
- INCLÚS**, -Ă, *incluși*, -se adj. (de la *include*, fr. *inclus*) Cuprins în interiorul a ceva; înglobat.
- INCLUSÍV** adv. (fr. *inclusif*) Împreună cu..., și cu...; și cel din urmă.
- INCLUZIÚNE**, *incluziuni* s.f. (fr. *inclusion*, lat. *inclusio*, -onis) 1. Includere. 2. Particulă de metal străin conținută în masa unui corp solid. 3. (Mat.) Proprietatea oricărui element al unei mulțimi date de a aparține și altei mulțimi.
- INCOAGULÁBIL**, -Ă, *incoagulabili*, -e adj. (fr. *incoagulable*) Care nu se poate coagula.
- INCOAGULABILITÁTE** s.f. (fr. *incoaguidabilité*) Lipsă de coagulare.
- INCOATÍV**, -Ă, *incoativi*, -e adj. (fr. *inchoatif*, lat. *inchoativus*) (Despre verbe) Care exprimă începutul unei acțiuni.
- INCOERCÍBIL**, -Ă, *incoercibili*, -e adj. (fr. *incoercible*) 1. (Livr.) Care nu poate fi constrâns, stăpânit, reprimat. 2. (Fiz.) Care nu poate fi păstrat, comprimat într-un recipient.
- INCOERCIBILITÁTE** s.f. (fr. *incoercibilité*) (Livr.) Calitatea de a fi incoercibil; (fig.) imposibilitatea de a fi constrâns, stăpânit.
- INCOERÉNT**, -Ă, *incoerenți*, -te adj. (fr. *incohérent*) Fără legătură logică (în gândire, în acțiune); fără șir.
- INCOERENȚĂ**, *incoerențe* s.f. (fr. *incohérence*) Lipsă de coerență, de logică în gândire și în exprimare.
- INCÓGNITO** adj. invar., adv. (fr., it. *incognito*) (Despre personalități, în cursul călătoriilor) Fără a dezvălui cine este; cu nume fals.
- INCOGNOSCÍBIL**, -Ă, *incognoscibili*, -e adj. (fr. *incognoscible*) Care nu poate fi cunoscut de o minte omenească (deși există în realitate).
- INCOGNOSCIBILITÁTE** s.f. (fr. *incognoscibilité*) Însușirea de a fi incognoscibil.
- INCOLÓR**, -Ă, *incolori*, -e adj. (fr. *incolore*, lat. *in-color*) 1. Care nu are culoare; hialin; șters, spălăcit. 2. (Fig.) Fără personalitate, fără strălucire.
- INCOMENSURÁBIL**, -Ă, *incomensurabili*, -e adj. (fr. *incommensurable*) Care nu poate fi măsurat, evaluat; foarte mare, enorm, colosal (1).
- INCOMENSURABILITÁTE** s.f. (fr. *incommensurabilité*) Caracterul a ceea ce este incomensurabil.
- INCOMESTÍBIL**, -Ă, *incomestibili*, -e adj. (fr. *incomestible*) Care nu poate fi mâncat, necomestibil; otrăvitor.
- INCOMÓD**, -Ă, *incomozii*, -de adj. (fr. *incommod*, lat. *incommodus*) 1. Care nu este comod, practic; inconfortabil. 2. (Despre ființe) Care deranjează, supără, stânjenește, indispuce.
- INCOMODĂ**, *incomodez* vb. I (fr. *incomoder*, lat. *incommodare*) A tulbura liniștea cuiva; a deranja (2), a stîngeri, a importuna; a jena (1).
- INCOMODÁNT**, -Ă, *incomodanți*, -te adj. (fr. *incommodant*) Jenant, supărător.
- INCOMODITÁTE** s.f. (fr. *incommodité*) Lipsă de comoditate; jenă (2).
- INCOMPARÁBIL**, -Ă, *incomparabili*, -e adj. (fr. *incomparable*, lat. *incomparabilis*) Care nu se poate compara sau asemăna cu altceva; unic, extraordinar (1), neîntrecut.
- INCOMPATÍBIL**, -Ă, *incompatibili*, -e adj. (fr. *incompatible*) 1. Care nu se potrivește, nu se împacă cu altceva; care nu poate exista simultan cu altceva. 2. (Despre ecuații) Care nu are soluții comune.
- INCOMPATIBILITÁTE** s.f. (fr. *incompatibilité*) 1. Necompatibilitate; nepotrivire, contradicție (1). 2. (Med.; în legătură cu transfuziile sangvine) Nepotrivire de grupă sangvină între doi indivizi.
- INCOMPETÉNT**, -Ă, *incompetenți*, -te adj. (fr. *incompétent*) 1. Care nu este capabil de a realiza ceva din cauza lipsei de cunoștințe în domeniu; inapt. 2. (Despre un organ de stat) Care nu are competență pentru a rezolva sau judeca anumite probleme sau pricini.
- INCOMPETENȚĂ**, *incompetențe* s.f. (fr. *incompétence*) Lipsă de competență; lipsă de cunoștințe suficiente care sunt necesare pentru a realiza ceva; incapacitate; contraperformanță.
- INCOMPLÉT**, -Ă, *incompleți*, -te adj. (fr. *incomplet*) Care nu este complet; cu lipsuri, insuficient, fragmentar.
- INCOMPREHENSÍBIL**, -Ă, *incomprehensibili*, -e adj. (fr. *incompréhensible*) Care nu se poate înțelege; de neînțeles, dificil de explicat, inexplicabil, obscur (3).

INCOMPREHENSIBILITATE s.f. (fr. *incompréhensibilité*) Starea a ceea ce este incomprehensibil; lipsă de înțelegere.

INCOMPREHENSIV s.f. (fr. *incompréhension*) (Livr.) Incapacitatea de a înțelege, de a fi înțeles.

INCOMPREHENSIV, -Ă, *incomprehensivi*, -e adj. (fr. *incompréhensif*) (Livr.) Care nu poate înțelege, lipsit de înțelegere; neînțelegător.

INCOMPRESIBIL, -Ă, *incompressibili*, -e adj. (fr. *incompressible*) Care nu se poate comprima sub acțiunea unei presiuni exterioare; necompresibil.

INCOMPRESIBILITATE s.f. (fr. *incompressibilité*) Calitatea a ceea ce este incompresibil; necompresibilitate.

INCOMUNICABIL, -Ă, *incomunicabili*, -e adj. (fr. *incommunicable*) 1. Care nu poate fi comunicat; intransmisibil. 2. Inexprimabil.

INCOMUNICABILITATE s.f. (fr. *incommunicabilité*) Caracterul a ceea ce este incomunicabil.

INCOMUTABIL, -Ă, *incomutabili*, -e adj. (fr. *incomutable*) Care nu poate fi comutat.

INCOMUTABILITATE s.f. (fr. *incommutabilité*) Calitatea de a fi incomutabil.

INCONCEPTIBIL, -Ă, *inconceptibili*, -e adj. (it. *inconcepibile*) Care este de neconceput; imposibil.

INCONCILIABIL, -Ă, *inconciliabili*, -e adj. (fr. *inconciliable*) (Despre idei, concepții etc.) Care nu poate fi conciliat; de neîmpăcat.

INCONEL s.n. (fr., engl. *incone*) Aliaj de nichel, crom și fier.

INCONFÓRT s.n. (fr. *inconfort*) Lipsă de confort, neplăcere.

INCONFORTABIL, -Ă, *inconfortabili*, -e adj. (fr. *inconfortable*) Lipsit de confort; incomod.

INCONGELABIL, -Ă, *incongelabili*, -e adj. (fr. *incongelable*) Care nu poate fi congelat, care nu îngheață.

INCONGRUENT, -Ă, *incongruenți*, -te adj. (lat. *incongruens*, -ntis, it. *incongruente*) Care nu este congruent, care nu concordă, care nu se potrivește cu ceva; nepotrivit, neconcordanț.

INCONGRUENȚĂ, *incongruențe* s.f. (it. *incongruenza*, lat. *incongruentia*) Însușirea de a fi incongruent; nepotrivire, neconcordanță, dezacord (2).

INCONSECVÉNT, -Ă, *inconsecvenți*, -te adj. (fr. *inconséquent*, lat. *inconsequens*, -ntis) Care nu este consecvent; schimbător, capricios, instabil, nestatornic, inconstant.

INCONSECVENȚĂ, *inconsecvențe* s.f. (fr. *inconséquence*, lat. *inconsequentia*) Lipsă de consecvență în idei sau în acțiuni; instabilitate.

INCONSISTÉNT, -Ă, *inconsistenți*, -te adj. (fr. *inconsistent*) Lipsit de consistență, de soliditate; fără tărie, slab, moale; (fig.) lipsit de conținut, eteric (2).

INCONSISTENȚĂ s.f. (fr. *inconsistance*) Lipsă de substanță, de consistență, de soliditate; (fig.) lejeritate (2).

INCONSOLABIL, -Ă, *inconsolabili*, -e adj. (fr. *inconsolable*, lat. *inconsolabilis*) Care nu poate fi consolat; de nemângâiat.

INCONSTANT, -Ă, *inconstanți*, -te adj. (fr. *inconstant*) Care nu este constant; ușuratic, schimbător, inconsecvent, instabil; eratic (1), infidel.

INCONSTANȚĂ, *inconstanțe* s.f. (fr. *inconstance*) Lipsă de constanță; nestatornicie, instabilitate.

INCONSTATABIL, -Ă, *inconstatabili*, -e adj. (fr. *inconstatable*) Care nu poate fi constatat.

INCONSUMABIL, -Ă, *inconsumabili*, -e adj. (fr. *inconsumable*) Care nu poate fi consumat; de nemâncat.

INCONȘTIÉNT, -Ă, *inconștienți*, -te (fr. *inconscient*, cf. *conscient*) 1. Adj. Care nu este conștient; care și-a pierdut cunoștința; care este făcut involuntar, automat. 2. Adj. Care este fără minte, fără judecată; iresponsabil. 3. S.n. Totalitatea fenomenelor psihice nesupuse controlului conștiinței.

INCONȘTIÉNTĂ s.f. (fr. *inconscience*, cf. *conscient*) 1. Lipsă sau pierdere a cunoștinței. 2. Lipsă a unei atitudini conștiente, raționale față de realitatea înconjurătoare; stare sufletească în care o persoană nu este conștientă.

INCONTENTABIL, -Ă, *incontentabili*, -e adj. (fr. *incontentable*) Care nu poate fi mulțumit.

INCONTESTABIL, -Ă, *incontestabili*, -e adj. (fr. *incontestable*) Care nu se poate contesta; de netăgăduit; sigur, real² (2), vizibil (1), evident; indeniabil; flagrant (1); (adverbial) fără îndoială, indiscutabil.

INCONTESTABILITATE s.f. (fr. *incontestabilité*) Caracterul a ceea ce este incontestabil.

INCONTINÉNT, -Ă, *incontinenți*, -te adj. (fr. *incontinent*) 1. Lipsit de moderație; violent (3); desfrânat. 2. Care suferă de incontinență.

INCONTINENȚĂ s.f. (fr. *incontinence*, lat. *incontinentia*) 1. Eliminarea involuntară a urinei sau a materiilor fecale. 2. (Fig.) Logoree, limbuție.

INCONVENABIL, -Ă, *inconvenabili*, -e adj. (fr. *inconvenable*) Care nu este convenabil.

INCONVENIÉNT, *inconveniente* s.n. (fr. *inconvenient*, lat. *inconveniens*, -ntis) Dezavantaj, neajuns, dificultate, impediment.

INCONVERTIBIL, -Ă, *inconvertibili*, -e adj. (fr. *inconvertible*) Care nu este convertibil; neconvertibil.

INCOORDONĂRE s.f. (fr., engl. *incoordination*)

1. Lipsă de coordonare a unei acțiuni. 2. Lipsă de coordonare a mișcărilor, cauzată de leziuni pe creier sau de stări patologice ale aparatului locomotor.

INCORÉCT, -Ă, incorrecți, -te adj. (fr. *incorrect*)

1. Care nu este corect; greșit, inexact (1), infidel. 2. Necinstit, dclolial, malonest.

INCORRECTITUDINE, incorrectitudini s.f. (*in- + correctitudine*) Lipsă de corectitudine; purtare sau faptă incorectă; necinste, înșelătorie.

INCORIGIBIL, -Ă, incorigibili, -e adj. (fr. *incorrigible*) Care nu se (mai) poate îndrepta, corija, care persistă în greșeli; înrăit; inveterat.

INCORIGIBILITATE s.f. (fr. *incorrigibilité*) Neputința de a se corija; calitatea, starea a ceea ce este incorigibil.

INCORUPTIBIL, -Ă, incoruptibili, -e adj. (fr. *incorruptible*, lat. *incorruptibilis*) Care nu se lasă cumpărat, care nu poate fi corupt; cinstit, onest, integru, intransigent. *Magistrat incoruptibil.*

INCORUPTIBILITATE s.f. (fr. *incorruptibilité*, lat. *incorruptibilitas, -atis*) Calitatea celui care nu admite să fie corupt; integritate, onestitate, cinste exemplară; inalterabilitate.

INCREÁT s.n. (fr. *incrée*) (Livr.) Ceea ce există fără să fi fost creat; ceea ce este etern.

INCREDIBIL, -Ă, incredibili, -e adj. (it. *incredibile*, lat. *incredibilis*) Care este de necrezut; inimaginabil, neverosimil, ciudat.

INCREDIBILITATE s.f. (fr. *incrédibilité*, it. *incredibilità*) Calitatea de a fi incredibil.

INCREDÚL, -Ă, increduli, -e adj. (fr. *incrédule*, lat. *incredulus*) Care nu crede ușor, greu de convins; neîncrezător.

INCREDULITATE s.f. (fr. *incrédulité*) Însușirea, starea celui care nu crede cu ușurință; lipsă de încredere; neîncredere.

INCREMENT s.n. (fr. *incrément*, lat. *incrementum*) (Livr.) Creștere, adaos, spor.

INCRIMINĂ, incriminez vb. I (fr. *incriminer*) A învinui pe cineva de săvârșirea unei crime; (p. ext.) a acuza (1), a învinovăți; a ataca (4).

INCRIMINĂBIL, -Ă, incriminabili, -e adj. (fr. *incriminable*) Care poate fi acuzat, incriminat.

INCRIMINĂT, -Ă, incriminați, -te adj., s.m. și f. (de la *incrimina*) (Persoană) care este învinuită de o crimă, de o faptă reprobabilă; acuzat.

INCRIMINĂTOR, -OĂRE, incriminatori, -oare adj. (*incrimina + -tor*, cf. fr. *incriminatoire*) Care incriminează; acuzator.

INCRUSTĂ, incrustez vb. I (fr. *incruster*, lat. *incrustare*) 1. A împodobi un obiect cu ornamente fixate în masa acestuia. 2. (Despre săruri dizolvate) A se depune sub formă de crustă pe pereții unei conducte, ai unui rezervor etc.

INCRUSTĂȚIE, incrustații s.f. (fr. *incrustation*) 1. Ornament (dintr-un material prețios) fixat pe suprafața unui obiect. 2. Strat depus pe suprafața unor corpuri; crustă minerală.

INCÚB s.m. (fr. *incube*, lat. *incubus*) Demon masculin, spirit rău despre care se crede că îi chiniește pe oameni (mai ales pe femei) în somn.

INCUBĂ, incubez vb. I (fr. *incuber*) A infiltra un agent patogen în organism, pentru a studia reacția provocată de acesta.

INCUBĂTOR, incubatoare s.n. (fr. *incubateur*) 1. Instalație industrială pentru clocire artificială. 2. Cameră amenajată pentru dezvoltarea optimă a copiilor născuți prematur.

INCUBĂȚIE, incubajii s.f. (fr. *incubation*, lat. *incubatio*) 1. Clocire a ouălor, dezvoltare naturală sau artificială a embrionului de pasăre până la stadiul de pui. 2. Perioada cuprinsă între contaminarea unui organism cu un agent patogen și apariția primelor simptome ale bolii provocate de acesta.

INCULCĂ, inculc vb. I (fr. *inculquer*, lat. *inculcare*) A întipări în minte o idee, o teorie etc. prin repetare.

INCULPĂ, inculp vb. I (fr. *inculper*, lat. *inculpare*) A învinui, a acuza pe cineva (în fața unei instanțe de judecată).

INCULPĂT, -Ă, inculpați, -te s.m. și f. (de la *inculpa*, cf. fr. *inculpé*) (Și adjectival) Învinuit, acuzat, pârât (într-o acțiune penală).

INCÚLT, -Ă, inculți, -te adj., s.m. și f. (fr. *inculte*, lat. *incultus*) (Persoană) care este lipsită de o cultură elementară; ignorant, agramat (1).

INCULTURĂ s.f. (fr. *inculture*) Lipsă de cultură a cuiva; cultură insuficientă; ignoranță (1).

INCUMBĂ, pers. 3 incumbă vb. I (fr. *incomber*, lat. *incumbere*) A se impune, a reveni cuiva, a fi în obligația cuiva.

INCUNĂBUL, incunabule s.n. (fr. *incunable*, lat. *incunabulum*) Carte foarte veche și prețioasă (tipărită înainte de anul 1500).

INCURĂBIL, -Ă, incurabili, -e adj. (fr. *incurable*) (Despre boli) Care nu poate fi vindecat; fără leac; (despre persoane) care suferă de o boală nevindabilă sau (p. ext.) de un defect moral cc nu mai poate fi corijat.

INCURABILITĂȚE s.f. (fr. *incurabilité*) Calitatea sau starea a ceea ce este incurabil.

INCURBĂ, *incurbez* vb. I (fr. *incurver*) A curba, a îndoi.

INCŪRIE s.f. (fr. *incurie*, lat. *incuria*) (Livr.) Neglijență, neîngrijire.

INCURSIŪNE, *incursiuni* s.f. (fr. *incursion*, lat. *incursio*, -onis) 1. Pătrundere de scurtă durată și neașteptată a unei armate pe teritoriu străin; atac militar de mică amploare, efectuat prin surprindere; raid. 2. (Sport) Pătrundere în terenul adversarului. 3. Cercetarea, studiul unui domeniu străin de preocupările curente sau de tema tratată.

INCŪSĂ, *incuse* s.f., adj. (fr. *incuse*) (Medalie, monedă veche) care are o față în relief, cealaltă față fiind scobită.

INDAMINĂ, *indamine* s.f. (fr., engl. *indamine*) Colorant organic albastru sau albastru-verzui.

INDĂN, *indani* s.n. (engl. *indan*) Hidrocarbură rezultată din gudroane, solubilă în dizolvanți organici.

INDANTREN, *indantreni* s.m. (fr. *indanthrene*, engl. *indanthrene*) Colorant sintetic albastru, rezistent la lumină și la spălare, folosit în industria textilă.

INDECĒNT, -Ă, *indecenți*, -te adj. (fr. *indécents*, lat. *indecens*, -ntis) Care este împotriva decenței, a onestității; lipsit de pudoare, impudic; obscen, pornografic, libertin (1), trivial (2).

INDECĒNȚĂ, *indecențe* s.f. (fr. *indécence*, lat. *indecentia*) Lipsă de decență; purtare necuviincioasă; nerușinare, necuviință; scabrozitate.

INDECĒS, -Ă, *indeciși*, -se adj. (fr. *indécis*) Care nu este decis; nehotărât, ezitant, șovăielnic, vag (1), confuz (2).

INDECĒZIE, *indecizii* s.f. (fr. *indécision*) Lipsă de decizie; nehotărâre.

INDECLINĂBIL, -Ă, *indeclinabili*, -e adj. (fr. *indéclinable*, lat. *indeclinabilis*) Care nu se declină.

INDEFINĒT, -Ă, *indefiniți*, -te adj. (fr. *indéfinit*, lat. *indefinitus*) 1. Care nu este definit, explicat; nedefinit. 2. (Gram.) Nehotărât, nedefinit.

INDEFORMĂBIL, -Ă, *indeformabili*, -e adj. (fr. *indéformable*) Care nu își schimbă forma; nedeformabil.

INDEFRIȘĂBIL, -Ă, *indefrișabili*, -e adj. (fr. *indéfrichable*) Care nu poate fi defrișat; nedefrișabil.

INDEHISCĒNT, -Ă, *indehiscenți*, -te adj. (fr. *indéhiscents*) (Despre fructe) Care nu se desface, la maturitate, pentru a elibera semințe.

INDEHISCĒNȚĂ s.f. (fr. *indéhiscence*) Însușirea, starea fructelor indehiscente.

INDELĒBIL, -Ă, *indelebili*, -e adj. (fr. *indéleBILE*, lat. *indelebilis*) Care nu poate fi șters din amintire; de neșters.

INDELEBILITĂȚE s.f. (fr. *indéleBilité*) (Livr.) Caracterul a ceea ce este indelebil.

INDELICĂȚ, -Ă, *indelicați*, -te adj. (fr. *indélicats*) Lipsit de delicatețe; grosolan.

INDELICĂȚĒȚE, *indelicateți* s.f. (fr. *indélicatesse*) Lipsă de delicatețe în sentimente; atitudine, vorbă, gest, purtare grosolană; nedelicatețe, impolitețe.

INDEMN, -Ă, *indemni*, -e adj. (fr. *indemne*) (Jur.) Care nu a suferit daune, pierderi etc.; teafăr, nevătămat.

INDEMNITĂȚE, *indemnități* s.f. (fr. *indemnité*, lat. *indemnitas*, -atis) (Rar) Indemnizație (1).

INDEMNIZĂ, *indemnizez* vb. I (fr. *indemniser*) A despăgubi pe cineva de cheltuieli neprevăzute, de pierderi.

INDEMNIZĂȚIE, *indemnizații* s.f. (fr. *indemnisation*) 1. Sumă de bani acordată cuiva în afara salariului, pentru o prestație excepțională sau pentru compensarea unor cheltuieli; indemnitate. 2. Despăgubire pentru o pagubă suferită; contravaloare în bani a unei plăți în natură.

INDEMONSTRĂBIL, -Ă, *indemonstrabili*, -e adj. (cf. fr. *indémontrable*) Care nu poate fi demonstrat.

INDEMONTĂBIL, -Ă, *indemontabili*, -e adj. (fr. *indémontable*) Care nu poate fi demontat.

INDENEGĂBIL, -Ă, *indenegabili*, -e adj. (it. *indenegabile*) Indeniabil.

INDENIĂBIL, -Ă, *indeniability*, -e adj. (fr. *indéniable*) Incontestabil; indenegabil, cert.

INDENTĂȚIE, *indentații* s.f. (fr. *indentation*) Adâncitură, creștătură (în coasta litoralului).

INDEPENDĒNT, -Ă, *independenți*, -te adj. (fr. *indépendant*) 1. Care nu depinde de nimeni; emancipat (1); care se bucură de independență; liber (1), autonom; autocefal. 2. Cu inițiativă personală. 3. *Indépendent de...* = indiferent de...

INDEPENDĒNȚĂ s.f. (fr. *indépendance*) 1. Situația unui stat sau a unui popor care nu este supus unei autorități străine și care se bucură de suveranitate națională; autonomie. 2. Situația unei persoane care judecă și acționează independent.

INDEROGĂBIL, -Ă, *inderogabili*, -e adj. (in- + *derogabil*) (Jur.; despre legi, regulamente etc.) Care nu admite derogări.

INDESCIFRĂBIL, -Ă, *indescifrabili*, -e adj. (fr. *indéchiffable*) (Despre un text, despre scrisul cuiva) Care nu poate fi descifrat; necitet, ilizibil; (fig.) hieroglific (2).

- INDESCRIPTIBIL**, -Ă, *indescriptibili*, -e adj. (fr. *indescriptible*) Care nu poate fi descris, redat în cuvinte; inexprimabil, nedescris.
- INDESTRUCTIBIL**, -Ă, *indestructibili*, -e adj. (fr. *indestructible*) Care nu poate fi distrus, nimic; trainic, rezistent (1), indisolubil; inbranlabil (2).
- INDESTRUCTIBILITATE** s.f. (fr. *indestructibilité*) Caracterul, calitatea de a fi indestructibil.
- INDEȘIRABIL**, -Ă, *indeșirabili*, -e adj. (fr. *indéshirable*) Care nu poate fi deșirat; nedeșirabil.
- INDETERMINABIL**, -Ă, *indeterminabili*, -e adj. (fr. *indéterminable*, lat. *indeterminabilis*) Care nu poate fi determinat.
- INDETERMINĂRE**, *indeterminări* s.f. (cf. fr. *indétermination*) Lipsă de determinare.
- INDETERMINISM** s.n. (fr. *indéterminisme*) Sistem filosofic opus determinismului, potrivit căruia oamenii dispun de o libertate de voință absolută.
- INDETERMINIST**, -Ă, *indeterminiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *indéterministe*) (Adept) al indeterminismului.
- INDEX**, (1) *indexuri*, (2) *indecși* (lat., fr. *index*) 1. S.n. Listă alfabetică tipărită la sfârșitul unei lucrări, cuprinzând autorii, cuvintele sau subiectele tratate, cu indicarea paginilor în care acestea sunt menționate; indice (5). 2. S.m. Degetul arătător. 3. *A pune la index* = a trece o lucrare pe lista titlurilor publicate interzise; a socoti pe cineva nedemn sau periculos.
- INDEXĂ**, *indexez* vb. I (fr. *indexer*) 1. A întocmi un index (1). 2. A introduce un cuvânt, un autor etc. într-un index (1). 3. A evalua variația prețurilor la produsele de strictă necesitate și a corela veniturile în funcție de prețuri, de un indice economic sau monetar; a compensa.
- INDEZIRABIL**, -Ă, *indezirabili*, -e adj. (fr. *indésirable*) Care nu este dorit, agreat, acceptat într-o țară etc.; nedorit, neagreat.
- INDIÁN¹** s.n. (fr. *indienne*) Țesătură fină de bumbac, uni sau imprimată, folosită pentru confecționarea lenjeriei.
- INDIÁN²**, -Ă, *indieni*, -e (fr. *indien*) 1. Adj., s.m. (Persoană) din India. 2. Adj., s.m. (Persoană indigenă) din America; amerindian. 3. Adj. Care aparține Indiei, referitor la India; indic, hindus (2). 4. (*În șir indian* = (în) formație unul după altul.
- INDIÁNĂ**, *indiene* s.f. (cf. germ. *Indianer[krapfen]*) Prăjitură cu frișcă și cu glazură de ciocolată.
- INDIÁNCĂ**, *indience* s.f. (*indian* + -că) Femeie originară sau locuitoare din India.
- INDIANÍSM** s.n. (fr. *indianisme*) Studiul limbilor vorbite în India; indianistică; idiotism propriu limbilor vorbite în India.
- INDIANÍST**, -Ă, *indianiști*, -ste s.m. și f. (fr. *indianiste*) Specialist în indianistică; indolog.
- INDIANÍSTICĂ** s.f. (it. *indianistica*) Disciplină care studiază limbile și civilizația Indiei; indianism; indologie.
- ÍNDIC**, -Ă, *indici*, -ce adj. (lat. *indicus*) (Rar) Indian² (3).
- INDICĂ**, *indic* vb. I (fr. *indiquer*, lat. *indicare*) 1. A arăta, a nota (2), a denota (1), a cita (1), a face cunoscut, a specifica; a semnala; a designa. 2. A recomanda (1), a prescrie (tratamente, medicamente).
- INDICÁN** s.n. (fr. *indican*) Substanță organică prezentă în indigo (3), la bolnavii de hepatită cronică, și eliminată prin urină.
- INDICANEMÍE**, *indicanemii* s.f. (fr. *indicanémie*) Prezență a indicanului în sânge; cantitate de indican prezentă în sânge.
- INDICANURÍE**, *indicanurii* s.f. (fr. *indicanurie*) Prezență a indicanului în urină.
- INDICÁT**, -Ă, *indicați*, -te adj. (de la *indica*) Potrivit, corespunzător, recomandabil.
- INDICATÍV**, -Ă, *indicativi*, -e (fr. *indicatif*, lat. *indicativus*) 1. Adj. Care indică, face cunoscut. 2. S.n. Tot ce servește pentru a menționa ceva; (în radio, televiziune) semnal (1). 3. S.n. Denumire convențională dată unităților militare, comandanților etc. 4. *Mod indicativ* (și substantivat, n.) = mod verbal care exprimă o acțiune prezentată de vorbitor ca fiind reală. *Indicativ de apel* = apelativ convențional format din litere și cifre, care identifică locul de origine sau expeditorul unui mesaj telegrafic ori radiofonic.
- INDICATÓR**, -OÁRE, *indicatori*, -oare (fr. *indicateur*) 1. Adj. Care arată, care face cunoscut. 2. S.n. Aparat care indică valoarea unei mărimi (viteză, presiune etc.). 3. S.n. Semnal, inscripție etc. care indică direcția, distanța sau etapele unui drum. 4. S.n. Carte sau broșură care servește drept ghid. 5. S.m. Substanță care, prin modificarea culorii, indică un acid sau o bază. 6. *Indicator economic* = criteriu de apreciere a stării unui fenomen economic.
- INDICÁȚIE**, *indicații* s.f. (fr. *indication*, lat. *indicatio*) Directivă, îndrumare, recomandare, indiciu.
- ÍNDICE**, (1, 2, 3, 4) *indici*, (5) *indice* (fr. *indice*, lat. *index*, -icis) 1. S.m. Semn aparent și probabil care indică existența unui lucru, a unui fenomen, a unei situații. 2. S.m. Cifră dintr-un plan economic al statului, al unei întreprinderi sau al unei instituții care

- arată nivelul producției de realizat. 3. S.m. Mărime care caracterizează proprietatea unei substanțe, a unui sistem tehnic etc. 4. S.m. Indicatorul scării gradate, la instrumentele de măsură. 5. S.n. Index (1). 6. *Indice bursier* = mărime care indică evoluția acțiunilor la o anumită bursă. *Indice valutar* = mărime care arată aprecierea sau deprecierea unei valute.
- INDICIBIL**, -Ă, *indicibili*, -e adj. (fr. *indicible*) (Livr.) Care nu se poate exprima sau spune; inexprimabil, inefabil.
- INDICIU**, *indicii* s.n. (lat. *indicium*, cf. fr. *indice*) Semn (aparent și probabil), particularitate concretă, în funcție de care se deduce sau se recunoaște existența a ceva; indicație.
- INDICȚIUNE**, *indicțiuni* s.f. (fr. *indiction*, lat. *indictio*, -onis) (Livr.) 1. Convocare (a unui conciliu) pentru o dată fixă. 2. Perioadă convențională de cincisprezece ani.
- INDIFERENT**, -Ă, *indiferenți*, -te adj. (fr. *indifférent*, lat. *indifferens*, -ntis) 1. Care nu manifestă niciun interes (pentru cineva sau ceva); nepăsător, nonșalant, insensibil, apatic, impasibil. 2. Care nu prezintă însemnătate, care nu stârnește interes. 3. *Indiferent dacă...* = fie că... *Indiferent de...* = oricare ar fi...
- INDIFERENTISM** s.n. (fr. *indifférentisme*) Atitudine de nepăsare, de indiferență.
- INDIFERENȚĂ** s.f. (fr. *indifférence*, lat. *indifferentia*) Lipsă de interes față de cineva sau de ceva; nepăsare, insensibilitate; impasibilitate, apatie.
- INDIGEN**, -Ă, *indigeni*, -e (fr. *indigène*, lat. *indigenus*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care este originară dintr-o anumită țară, care este născută într-o anumită țară; băștinaș, autohton. 2. Adj. (Despre plante, animale, mărfuri etc.) Din propria țară; (livr.) epicoriu.
- INDIGENIZĂRE** s.f. (de la *indigen*, cf. fr. *indigénisation*) 1. Legalizare a introducerii unei mărfi străine într-un stat. 2. Producere, în țară, a unor echipamente (importate).
- INDIGENT**, -Ă, *indigenți*, -te adj. (fr. *indigent*, lat. *indigens*, -ntis) Lipsit, sărac, nevoiaș.
- INDIGENȚĂ** s.f. (fr. *indigence*, lat. *indigentia*) Lipsă, sărăcie.
- INDIGEST**, -Ă, *indigesti*, -ste adj. (fr. *indigeste*, lat. *indigestus*) 1. (Despre alimente) Greu de digerat. 2. (Fig.; despre scriere) Confuz, greu de înțeles sau de asimilat.
- INDIGESTIE**, *indigestii* s.f. (fr. *indigestion*, lat. *indigestio*) Indispoziție provocată de o tulburare a digestiei, manifestată prin grețuri, vărsături, dureri de cap; deranjament (2).
- INDIGNĂ**, *indignez* vb. I (fr. *indigner*, lat. *indignari*) A (se) revolta (1), a (se) scandaliza, a fi cuprins de mânie, a se supăra.
- INDIGNĂRE**, *indignări* s.f. (de la *indigna*) Revoltă sufletească, sentiment de mânie și de dispreț produs de o insultă, de o nedreptate etc.
- INDIGNITĂTE** s.f. (fr. *indignité*, lat. *indignitas*, -atis) (Livr.) Lipsă de demnitate; ticăloșie, nemernicie.
- INDIGÓ**, (3) *indigouri* (fr. *indigo*) 1. S.n. Culoare a spectrului solar situată între albastru și violet. 2. S.n. Materie colorantă albastră-închis, care se extrage dintr-un arbust tropical sau din anilină. 3. S.n. Hârtie-carbon; plumbagină. 4. Adj. invar. De culoare albastră-violet.
- INDIGOTIÉR**, *indigotieri* s.m. (fr. *indigotier*) Arbust tropical din frunzele căruia se extrage indigoul (2).
- INDIGOTINĂ** s.f. (fr. *indigotine*) Principiul colorant al indigoului.
- INDIRÉCT**, -Ă, *indirecți*, -te adj. (fr. *indirect*, lat. *indirectus*) 1. Care nu se face direct, care se face ori se obține pe căi ocolite, prin intermediul sau cu ajutorul cuiva; mediat, mijlocit. 2. *Complement indirect* = partea de propoziție asupra căreia se răsfrânge indirect acțiunea verbului. *Impozit indirect* = impozit cuprins în prețul anumitor mărfuri.
- INDISCERNĂBIL**, -Ă, *indiscernabili*, -e adj. (fr. *indiscernable*) Care nu se poate discerne; de nepătruns; imperceptibil.
- INDISCIPLINĂBIL**, -Ă, *indisciplinabili*, -e adj. (fr. *indisciplinable*) Care nu poate fi disciplinat; îndocil, incorigibil.
- INDISCIPLINĂT**, -Ă, *indisciplinați*, -te adj. (fr. *indiscipliné*) Care nu este disciplinat; insubordonat, nesupus, rebel (1).
- INDISCIPLINĂ** s.f. (fr. *indiscipline*) Lipsă de disciplină; nesupunere, insubordonare; (p. ext.) dezordine.
- INDISCRET**, -Ă, *indiscreți*, -te adj. (fr. *indiscret*, lat. *indiscretus*) Care nu este discret; care destăinuie secrete; care se amestecă în treburile altcuiva în mod nedorit; curios (1).
- INDISCREȚIE**, *indiscreții* s.f. (fr. *indiscrétion*, lat. *indiscretio*) Destăinuire a unor secrete încredințate de cineva; lipsă de măsură în vorbă; faptă lipsită de discreție; grosolanie.
- INDISCUTĂBIL**, -Ă, *indiscutabili*, -e adj. (fr. *indiscutable*) Care nu poate provoca obiecții; evident, sigur, incontestabil, indubitabil.

- INDISOLÚBIL**, -Ă, *indisolubili*, -e adj. (fr. *indissoluble*, lat. *indissolubilis*) 1. Care nu poate fi desfăcut, rupt; de nezdruccinat, trainic, indestructibil. 2. (Fig.) Care nu se poate dizolva.
- INDISOLUBILITĂTE** s.f. (fr. *indissolubilité*) Calitatea de a fi indisolubil.
- INDISPENSĂBIL**, -Ă, *indispensabili*, -e (fr. *indispensable*) 1. Adj. (Adesca adverbial) Care este absolut necesar, de care nu se poate lipsi; esențial (1), obligatoriu (2). 2. S.m. pl. Izmene.
- INDISPENSABILITĂTE** s.f. (fr. *indispensabilité*) Starea a ceea ce este indispensabil.
- INDISPONIBIL**, -Ă, *indisponibili*, -e adj. (fr. *indisponible*) 1. Care nu poate fi disponibil (în timpul, la momentul dorit), care nu este liber; de care nu se poate dispune. 2. (Despre mașini) Care nu este în stare de funcționare.
- INDISPONIBILITĂTE**, *indisponibilități* s.f. (fr. *indisponibilité*) Starea unui lucru sau a unei ființe de care nu se poate dispune.
- INDISPOZIȚIE**, *indispoziții* s.f. (fr. *indisposition*) 1. Lipsă de dispoziție, de voie bună, supărare trecătoare. 2. Boală ușoară.
- INDISPUNE**, *indispun* vb. III (fr. *indisposer*, cf. *in- + dispune*) A (-și) strica buna-dispoziție; a (se) supăra; a (se) întrista.
- INDISPUS**, -Ă, *indispusi*, -se adj. (de la *indispune*, cf. fr. *indisposé*) 1. Supărat, prost dispus, discordat (2); care este ușor bolnav. 2. (Despre femei) Care se află în timpul menstruației.
- INDISTINCT**, -Ă, *indistincți*, -te adj. (fr. *indistinct*, lat. *indistinctus*) Care nu se poate distinge clar; neclar, vag (1), confuz; flu.
- ÍNDIU** s.n. (fr. *indium*) Element chimic, metal maleabil alb-argintiu, asemănător aluminiului, folosit în aliaje.
- INDIVÍD**, -Ă, *indivizi*, -de s.m. și f. (fr. *individu*, lat. *individuum*) 1. Persoană izolată raportată la colectivitate; tip (6), ins, creatură. 2. (Peior.) Om necunoscut, suspect sau vrednic de dispreț. 3. Ființă animală sau vegetală raportată la specia căreia îi aparține; subiect (4); exemplar dintr-o categorie de ființe; entitate.
- INDIVIDUÁL**, -Ă, *individuali*, -e adj. (fr. *individuel*) 1. Care este propriu, specific unui individ; particular (2), personal (1), privat (1). 2. Făcut de un singur individ; singular (1). 3. (Adverbial) În mod izolat, fiecare pentru sine.
- INDIVIDUALÍSM** s.n. (fr. *individualisme*) 1. Concepție etică potrivit căreia punctul de referință este individul izolat, independent de colectivitate. 2. Atitudinea unei persoane preocupate exclusiv de sine și egoism.
- INDIVIDUALÍST**, -Ă, *individualiști*, -ste adj., s.n. și f. (fr. *individualiste*) (Persoană) care se izolează de colectivitate, care își urmărește numai propriul interes; (adept) al individualismului; (om) egoist.
- INDIVIDUALITĂTE**, *individualități* s.f. (fr. *individualité*) 1. Totalitatea însușirilor specifice unui individ. 2. Originalitate proprie unei persoane; caracter (2), personalitate (1).
- INDIVIDUALIZĂ**, *individualizez* vb. I (fr. *individualiser*) A scoate în evidență ceva în funcție de caracteristicile individuale; a personaliza, a particulariza.
- INDIVIDUALIZĂT**, -Ă, *individualizați*, -te adj. (d la *individualiza*, cf. fr. *individualisé*) Care se distinge de alții; conturat prin trăsături specifice.
- INDIVÍZ**, -Ă, *indivizi*, -e adj. (fr. *indivisi*, lat. *indivisus*) (Despre bunuri) Care este în comun, fără să fi împărțit; (despre oameni) care are o proprietate în indiviziune.
- INDIVIZÍBIL**, -Ă, *indivizibili*, -e adj. (fr. *indivisible*, lat. *indivisibilis*) Care nu poate fi împărțit sau fragmentat; nedivizibil.
- INDIVIZIBILITĂTE** s.f. (fr. *indivisibilité*) Caracterul, calitatea a ceea ce este indivizibil.
- INDIVIZIÚNE** s.f. (fr. *indivision*) Coproprietate în care mai multe persoane au dreptul legal la o cota-parte.
- INDOCÍL**, -Ă, *indocili*, -e adj. (fr. *indocile*) Care nu se lasă dirijat, condus, care nu este docil; nesupus, neînțelegător.
- INDOCILITĂTE** s.f. (fr. *indocilité*) Caracterul unui om indocil; nesupunere, neascultare.
- ÍNDO-EUROPEÁN**, -Ă, *indo-europeni*, -e (fr. *indo-européen*) 1. S.m. pl. Populații care trăiau în mileniul al III-lea î.H. în Asia Centrală și vorbeau limba indo-europeană (3). 2. Adj. Referitor la limbile indo-europene sau la populațiile care vorbeau aceste limbi. 3. *Limbi indo-europene* (și substantival, f.) = familie de limbi reprezentând continuarea unei limbi neatestate, dar reconstituite.
- ÍNDO-IRANIÁN**, -Ă, *indo-iranieni*, -e adj. (fr. *indo-iranien*) *Limbi indo-iraniene* = grup de limbi din familia indo-europeană din care fac parte sanscrita și limbile iraniene.
- INDÓL**, *indoli* s.m. (germ. *Indol*, fr. *indole*) 1. Compus chimic obținut din indigo și din gudroanele cărbunelui de pământ, folosit ca reactiv în cosmetică, în chimie. 2. Produs intestinal eliminat prin fecale.

- INDOLÉNT**, -Ă, *indolenți*, -te adj. (fr. *indolent*, lat. *indolens*, -ntis) Lipsit de energie; nepăsător, apatic; comod (2). leneș, trândav, delăsător, neglijent.
- INDOLÉNȚĂ**, *indolențe* s.f. (fr. *indolence*, lat. *indolentia*) Lipsă de energie, inerție (3); nepăsare, apatie, lene.
- INDOLINĂ**, *indoline* s.f. (germ. *Indolin*, fr., engl. *indoline*) Substanță albastră obținută din indol, întrebuințată în industria coloranților.
- INDOLÓG**, -Ă, *indologi*, -ge s.m. și f. (germ. *Indolog*) Indianist.
- INDOLOGÍE** s.f. (germ. *Indologie*) Indianistică.
- INDOLÓR**, -Ă, *indolori*, -e adj. (fr. *indolore*) Care nu este dureros; nedureros.
- INDOMPTÁBIL**, -Ă, *indomptabili*, -e adj. (fr. *indomptable*) Care nu poate fi stăpânit; neimblânzit.
- INDONEZIÁN**, -Ă, *indonezieni*, -e (fr. *indonésien*)
1. Adj., s.m. și f. (Persoană) din Indonezia. 2. Adj. *Limbi indoneziene* (și substantivat, f.) = familie de limbi vorbite în sud-estul Asiei și în Malaysia.
- INDOOR** adj. invar. (pr. *indór*; engl. *indoor*) (Despre competiții sportive) Care are loc în sală, pe teren acoperit; în interior.
- INDOSATRÍCE** s.f. (it. *indossatrice*) Manechin (1).
- INDUBITÁBIL**, -Ă, *indubitabili*, -e adj. (fr. *indubitable*, lat. *indubitabilis*) Sigur, cert, neindoielnic, incontestabil, indiscutabil.
- INDÚCE**, *induc* vb. III (lat. *inducere*, cf. fr. *induire*)
1. A îndemna pe cineva să acționeze; (log.) a face un raționament inductiv. 2. A produce inducție electromagnetică. 3. A induce în eroare = a înșela.
- INDUCTÁNȚĂ**, *inductanțe* s.f. (fr. *inductance*) Raportul dintre fluxul magnetic care străbate un circuit și intensitatea curentului care îl produce; inductivitate.
- INDUCTÍV**, -Ă, *inductivi*, -e adj. (fr. *inductif*) 1. Care se realizează prin inducție (1), care se bazează pe inducție. 2. *Metodă inductivă* = metodă de cercetare care urmărește trecerea de la particular la general, de la efect la cauză.
- INDUCTIVITÁTE**, *inductivități* s.f. (fr. *inductivité*) Inductanță.
- INDUCTOMÉTRU**, *inductometre* s.n. (fr. *inductometre*) Aparat folosit pentru măsurarea curentului de inducție.
- INDUCTÓR**, -OÁRE, *inductori*, -oare (fr. *inducteur*) 1. Adj. Care produce sau influențează alt proces; care produce inducție electromagnetică. 2. S.n. Organul unei mașini electrice, al unui aparat electric etc. care produce fluxuri magnetice inductoare (1).
3. S.n. Mic generator de curent alternativ, acționat manual și folosit în instalații telefonice.
- INDÚCȚIE**, *inducții* s.f. (fr. *induction*, lat. *inductio*)
1. (Log.) Generalizare a unei observații sau a unui raționament plecând de la un caz particular. 2. (Med.) Declanșare naturală sau terapeutică a unui fenomen în organism. 3. *Inducție electromagnetică* = apariția unei tensiuni electromotoare într-un circuit străbătut de un flux magnetic variabil.
- INDULGÉNT**, -Ă, *indulgenți*, -te adj. (fr. *indulgent*, lat. *indulgens*, -ntis) Care iartă ușor, iertător, îngăduitor, tolerant, clement, mansuet.
- INDULGÉNȚĂ**, (2) *indulgențe* s.f. (fr. *indulgence*, lat. *indulgentia*) 1. Ușurința de a ierta greșelile altora; toleranță, bunătate, clementă, mansuetudine. 2. Iertare parțială sau totală a păcatelor în schimbul unei sume de bani, acordată credincioșilor de Biserica Catolică; carte de rugăciuni pentru iertarea păcatelor, la creștinii catolici.
- INDÚLT** s.n. (fr. *indult*, lat. *indultum*) Derogare, privilegiu acordat de papă unei comunități sau unei biserici.
- INDUMÉNT**, *indumente* s.n. (fr. *indument*, lat. *indumentum*) 1. Obiect de îmbrăcăminte. 2. Strat de peri dispus pe suprafața unor frunze.
- INDUPLICÁT**, -Ă, *induplicați*, -te adj. (fr. *induplicqué*) (Despre frunze) Care are marginile îndoitte spre interior.
- INDURÁ**, pers. 3 *indurează* vb. I (fr. *indurer*) (Med.; despre țesuturi) A deveni (mai) tare; a se întări.
- INDURÁȚIE**, *indurații* s.f. (fr. *induration*) Întărire anormală a unui țesut sau a unui organ; bătătură.
- INDUSTRIÁL**, -Ă, *industriali*, -e adj. (fr. *industriel*)
1. Referitor la industrie; bazat pe industrie, (produs) de industrie; cu o industrie dezvoltată. 2. *Plante industriale* = plante agricole cultivate pentru a servi ca materie primă în industrie.
- INDUSTRIALÍSM** s.n. (fr. *industrialisme*) Sistem economic care consideră industria pivotul societății; tendință spre industrializare.
- INDUSTRIALIZÁ**, *industrializez* vb. I (fr. *industrialiser*) 1. A dezvolta o industrie; a echipa cu tehnică; a mecaniza; a da un caracter industrial (unei zone geografice, unei țări). 2. A transforma materii prime în produse industriale.
- INDUSTRIÁS**, *industriași* s.m. (fr. *industrie* + -aș) Proprietar, conducător unei întreprinderi industriale; fabricant (1).
- INDÚSTRIE**, *industrii* s.f. (fr. *industrie*, lat. *industria*)
1. Ansamblu de activități economice care transformă

- materiile prime în produse industriale prin exploatarea surselor de energie. 2. Subdiviziune a industriei (1), având un anumit specific.
- INEBRANLĂBIL**, -Ă, *inebranlabili*, -e adj. (fr. *inébranlable*) 1. Care nu poate fi clintit; solid (2). 2. Care este solid fondat; indestructibil. 3. (Despre persoane) Care nu își schimbă un plan, o intenție, o opinie; ferm (1), inflexibil.
- INECHITĂBIL**, -Ă, *inechitabili*, -e adj. (fr. *inéquitable*) Care nu este echitabil; nedrept, injust, inic.
- INECHITĂTE**, *inechitații* s.f. (fr. *iniquité*, cf. *echitate*) Injustețe gravă; nedreptate, inicivitate.
- INECUĂȚIE**, *inecuății* s.f. (fr. *inéquation*) Inegalitate între două expresii algebrice, valabilă numai pentru anumite valori date variabilelor.
- INEDIT**, -Ă, *inediți*, -te adj. (fr. *inédit*, lat. *ineditus*) 1. Care se publică pentru prima oară. 2. (Fig.) Nou, original (2), necunoscut, neobișnuit.
- INEDUCĂBIL**, -Ă, *ineducabili*, -e adj. (fr. *inéducable*) Care nu poate fi educat.
- INEFĂBIL**, -Ă, *inefabili*, -e adj. (fr. *ineffable*, lat. *ineffabilis*) Care nu poate fi exprimat prin cuvinte; inexprimabil, indicibil.
- INEFABILITĂTE** s.f. (fr. *ineffabilité*) Caracterul a ceea ce este inefabil.
- INEFICĂCE** adj. invar. (fr. *inefficace*, lat. *inefficax*, -*acis*) Care nu produce efectul dorit; fără efect; ineficient, inoperant.
- INEFICACITĂTE** s.f. (fr. *inefficacité*) Lipsă de eficacitate.
- INEFICIENT**, -Ă, *ineficienți*, -te adj. (*in-* + *eficient*) Care nu este eficient; neeficient; ineficace.
- INEFICIENTĂ** s.f. (*in-* + *eficientă*) Lipsă de eficiență.
- INEGĂL**, -Ă, *inegali*, -e adj. (fr. *inégal*) 1. Care nu este egal; care vădește o lipsă de echilibru între forțe, între valori etc. 2. Care nu este neted; accidentat (2). 3. (Fig.) Schimbător, variabil (1).
- INEGALĂBIL**, -Ă, *inegalabili*, -e adj. (fr. *inégalable*) Care nu poate fi egalat, care nu poate fi comparat cu nimeni sau cu nimic; unic.
- INEGALITĂTE**, *inegalități* s.f. (fr. *inégalité*) 1. Lipsă de egalitate; disparitate, imparitate; disproporție. 2. (Mat.) Relație între două mărimi, între două valori care nu sunt egale; inecuție.
- INEGALIZĂ**, *inegalizez* vb. I (*inegal* + *-iza*) A face să devină inegal.
- INEÍSM** s.n. (fr. *innéisme*) Teorie filosofică susținând existența ideilor înnăscute.
- INEÍST**, -Ă, *inești*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *innéiste*) (Adept) al ineismului.
- INELEGĂNT**, -Ă, *ineleganți*, -te adj. (fr. *inélégant*) Care nu este elegant în comportament, în vorbire etc.
- INELEGĂNTĂ**, *ineleganțe* s.f. (fr. *inélégance*) Lipsă de eleganță, de finețe în vorbire, în purtare etc.; vorbire sau comportare lipsită de finețe, de tact.
- INELIGIBIL**, -Ă, *ineligibili*, -e adj. (fr. *inéligible*) Care nu are calitățile necesare pentru a fi ales într-o funcție publică.
- INELIGIBILITĂTE** s.f. (fr. *inéligibilité*) Starcea, condiția unei persoane ineligibile.
- INELUCTĂBIL**, -Ă, *ineluctabili*, -e adj. (fr. *ineluctable*, lat. *ineluctabilis*) Care nu poate fi evitat; inevitabil, iminent, de neînlăturat, fatal (3).
- INELUCTABILITĂTE** s.f. (fr. *ineluctabilité*) Caracterul a ceea ce este ineluctabil.
- INÉPT**, -Ă, *inepți*, -te adj. (fr. *inepte*, lat. *ineptus*) Prost, stupid (1), absurd (1).
- INEPȚIE**, *inepții* s.f. (fr. *ineptie*) Faptă sau vorbă stupidă; prostie, stupiditate (1), imbecilitate, absurditate, tâmpenie.
- INEPUIZĂBIL**, -Ă, *inepuizabili*, -e adj. (fr. *inépuisable*) Care nu poate fi epuizat, care nu se sfârșește niciodată; (p. ext.) abundent, bogat.
- INERENT**, -Ă, *inerenți*, -te adj. (fr. *inhérent*, lat. *inhaerens*, -*ntis*) Care, prin natura sa, face parte integrantă din ceva, care aparține în mod firesc la ceva; intrinsec.
- INERENTĂ** s.f. (fr. *inhérence*) Starea a ceea ce este inerent.
- INÉRM**, -Ă, *inermi*, -e adj. (fr. *inermé*) 1. (Despre plante) Care nu are spini. 2. (Despre animale) Care nu are ace sau dinți ascuțiți.
- INÉRT**, -Ă, *inerți*, -te adj. (fr. *inerte*, lat. *iners*, -*tis*) 1. Care nu are mișcare proprie; neînsuflețit. 2. Fără activitate, lipsit de energie; (fig.) pasiv (1), apatic. 3. (Fiz.) Care are inerție; inactiv (1). 4. (Chim.; despre elemente sau substanțe) Care este lipsit de reactivitate față de alte substanțe.
- INERȚIE**, *inerții* s.f. (fr. *inertie*, lat. *inertia*) 1. Proprietatea corpurilor de a nu-și schimba starea de mișcare sau de repaus fără acțiunea unei forțe exterioare. 2. Proprietatea unor substanțe de a nu reacționa în raport cu alte substanțe. 3. Stare de pasivitate, de inactivitate; indolență, apatie. 4. *Inerție uterină* = contracție insuficientă a mușchilor uterului, după naștere.
- INERVĂ**, pers. 3 *inervează* vb. I (fr. *innerver*) A produce excitarea unui organ sau a unui țesut anatomic; a distribui nervii într-un organ anatomic.

- INERVĂTIE**, *inervații* s.f. (fr. *innervation*) 1. Mod de distribuție a nervilor într-un organ sau într-un țesut; inervare. 2. Activitate fiziologică specifică nervilor.
- INSENȚIAL**, -Ă, *inesențiali*, -e adj. (fr. *inessentiel*) Care nu este partea cea mai importantă a unei probleme, a unui lucru; care nu ține de esență (1); necesențial.
- INESTÉTIC**, -Ă, *inestetici*, -ce adj. (fr. *inesthétique*) Care nu este estetic; urât.
- INESTIMĂBIL**, -Ă, *inestimabili*, -e adj. (fr. *inestimable*, lat. *inaestimabilis*) Care nu poate fi estimat; de neprețuit; inapreciabil, inevaluabil; foarte valoros.
- INEVALUĂBIL**, -Ă, *inevaluabili*, -e adj. (fr. *inevaluable*) De neprețuit; inestimabil.
- INEVITĂBIL**, -Ă, *inevitabili*, -e adj. (fr. *inévitabile*, lat. *inevitabilis*) Care nu poate fi evitat, care este de neînlăturat; fatal (3), ineluctabil, iminent, necesar (2).
- INEVITABILITĂTE** s.f. (fr. *inévitabilité*) Faptul de a fi inevitabil; iminență.
- INEXACT**, -Ă, *inexacti*, -te adj. (fr. *inexact*) 1. Care nu este exact; care conține erori; fals (1), eronat, incorect, infidel. 2. (Despre oameni) Care nu este punctual.
- INEXCITĂBIL**, -Ă, *inexcitabili*, -e adj. (fr. *inexcitable*) Care nu poate fi excitat; neexcitabil.
- INEXIGIBIL**, -Ă, *inexigibili*, -e adj. (fr. *inexigible*) (Livr.) Care nu poate fi pretins.
- INEXIGIBILITATE** s.f. (fr. *inexigibilité*) (Livr.) Caracterul a ceea ce este inexigibil.
- INEXISTENT**, -Ă, *inexistenți*, -te adj. (fr. *inexistant*) 1. Care nu există; nul (1). 2. (Fig.) Care nu se face remarcă; fără importanță, fără valoare; șters.
- INEXISTENȚĂ** s.f. (fr. *inexistence*) Lipsă de existență; neexistență.
- INEXORĂBIL**, -Ă, *inexorabili*, -e adj. (fr. *inexorable*, lat. *inexorabilis*) Care nu poate fi înduplecat; neînduplecat, implacabil; crud, nemilos.
- INEXORABILITATE** s.f. (fr. *inexorabilité*) Starea, caracterul a ceea ce este inexorabil.
- INEXPERIENȚĂ** s.f. (fr. *inexpérience*, lat. *inexperientia*) (Rar) Lipsă de experiență.
- INEXPERIMENTĂT**, -Ă, *inexperimentați*, -te adj. (fr. *inexpérimenté*) 1. Care nu are experiență. 2. Care nu a fost încă experimentat.
- INEXPIĂBIL**, -Ă, *inexpiabili*, -e adj. (fr. *inexpiable*) Care nu poate fi ispășit.
- INEXPLICĂBIL**, -Ă, *inexplicabili*, -e adj. (fr. *inexplicable*, lat. *inexplicabilis*) Care nu poate fi explicat; incomprehensibil, impenetrabil.
- INEXPLOATĂBIL**, -Ă, *inexploatabili*, -e adj. (fr. *inexploitable*) Care nu poate fi exploatat.
- INEXPLORĂBIL**, -Ă, *inexplorabili*, -e adj. (fr. *inexplorable*) Care nu poate fi explorat, cercetat.
- INEXPLORĂT**, -Ă, *inexplorați*, -te adj. (fr. *inexploré*) Care nu a fost încă explorat, cercetat, analizat.
- INEXPLOZIBIL**, -Ă, *inexplozibili*, -e adj. (fr. *inexplosible*) Care nu poate face explozie.
- INEXPRESIV**, -Ă, *inexpresivi*, -e adj. (fr. *inexpressif*) Lipsit de expresivitate; șters, banal, monocord.
- INEXPRIMĂBIL**, -Ă, *inexprimabili*, -e adj. (fr. *inexprimable*) Care nu poate fi exprimat în cuvinte; de nespus, indescriptibil, indicibil, incomunicabil, inefabil.
- INEXPUGNĂBIL**, -Ă, *inexpugnabili*, -e adj. (fr. *inexpugnable*, lat. *inexpugnabilis*) Care nu poate fi cucerit; de neînving; (fig.) care rezistă la toate atacurile.
- INEXPUGNABILITATE** s.f. (fr. *inexpugnabilité*) Calitatea, starea a ceea ce este inexpugnabil.
- INEXTENSIBIL**, -Ă, *inextensibili*, -e adj. (fr. *inextensible*) Care nu se poate extinde.
- INEXTENSIBILITATE** s.f. (fr. *inextensibilité*) Calitatea de a fi inextensibil.
- IN EXTENSO** loc. adv. (lat. *in extenso*) Pe larg, în detaliu, în întregime.
- INEXTERMINĂBIL**, -Ă, *inexterminabili*, -e adj. (fr. *inexterminable*) Care nu poate fi exterminat.
- INEXTINGIBIL**, -Ă, *inextingibili*, -e adj. (fr. *inextinguible*, cf. *stinge*) (Rar) Care nu poate fi stins; care nu încetează.
- INEXTIRPĂBIL**, -Ă, *inextirpabili*, -e adj. (fr. *inextirpable*) Care nu poate fi extirpat.
- IN EXTRÉMIS** loc. adv. (lat. *in extremis*) 1. În ultimul moment; în ultimă instanță. 2. Pe patul de moarte.
- INEXTRICĂBIL**, -Ă, *inextricabili*, -e adj. (fr. *inextricable*, lat. *inextricabilis*) (Rar) Care este foarte încurcat și complicat; de neînțeles, de nelămurit.
- INFAILIBIL**, -Ă, *infailibili*, -e adj. (fr. *infaillible*) Care nu poate greși; care dă rezultate sigure; perfect (1), desăvârșit, fără cusur.
- INFAILIBILITATE** s.f. (fr. *infaillibilité*) Imposibilitatea de a greși; natura, caracterul sau starea a ceea ce este infailibil.
- INFĂM**, -Ă, *infami*, -e adj. (fr. *infâme*, lat. *infamis*) 1. Care merită disprețul societății, care trebuie înfierat; josnic, nemernic, ignobil. 2. (Fig.) Oribil, groaznic.
- INFAMĂ**, *infamez* vb. I (lat. *infamare*) A învinui pe nedrept; a defăima.

- INFAMĂNT**, -Ă, *infamanți*, -te adj. (cf. fr. *infamant*, it. *infamante*) Care atrage oprobriul; care lezează reputația, onoarea cuiva; dezonorant, rușinos, infamator.
- INFAMATOR**, -OĂRE, *infamatori*, -oare adj. (it. *infamatore*) Infamant, calomniator.
- INFAMIE**, *infamii* s.f. (fr. *infamie*, lat. *infamia*) 1. Caracterul a ceea ce este infam; ticăloșie, josnicie, turpitudine, mârșăvie, ignominie. 2. A țintui (sau a pune) pe cineva la stâlpul infamiei = a condamna, a înfiera pe cineva, a supune pe cineva oprobriului public.
- INFANTE**, -Ă, *infanți*, -te s.m. și f. (sp. *infante*, cf. it. *infante*) Titlu dat copiilor regilor Spaniei și ai Portugaliei, în afară de primul născut; persoană care poartă acest titlu.
- INFANTÉRIE** s.f. (rus. *infanteriia*, fr. *infanterie*) Partea armatei care luptă pe jos; pedestrimă.
- INFANTERIST**, *infanteriști* s.m. (rus. *infanterist*) Militar din infanterie; pedestraș.
- INFANTICID**, *infanticide* s.n. (fr. *infanticide*, lat. *infanticidium*) Ucidere a propriului copil (nou-născut); pruncucidere; ucidere a unui copil.
- INFANTIL**, -Ă, *infantili*, -e adj. (fr. *infantile*, lat. *infantilis*) 1. Caracteristic copiilor; de copii; (fig.) copilăresc, pueril, neserios. 2. *Paralizie infantilă* = poliomielită.
- INFANTILISM** s.n. (fr. *infantilisme*) 1. Imaturitate; comportament infantil, iresponsabil. 2. Înapoierie patologică în dezvoltarea fizică și psihică a unui individ.
- INFĂRCT**, *infarcte* s.n. (fr. *infarctus*, germ. *Infarkt*) 1. Boală manifestată prin modificarea unui organ sau a unei părți dintr-un organ (plămân, miocard, splină), din cauza astupării unei artere ori a unei vene terminale printr-un embolus sau printr-un trombus. 2. *Infarct miocardic* = boală datorată producerii infarctului (1) în miocard, ca urmare a obstruării uneia dintre arterele coronare. *Infarct pulmonar* = embolie.
- INFATIGABIL**, -Ă, *infatigabili*, -e adj. (fr. *infatigable*) (Livr.) Neobosit, zelos.
- INFATUĂ**, *infatuez* vb. I (fr. *infatuer*) A (se) înfuma, a (se) îngâmfă.
- INFATUĂT**, -Ă, *infatuați*, -te adj. (fr. *infatué*, cf. it. *infatuato*) Care este plin de sine; îngâmfat, înfumat, încrezut, vanitos.
- INFECT**, -Ă, *infecți*, -te adj. (fr. *infect*, lat. *infectus*) 1. (Despre mirosuri) Greu, urât; (despre aer) stricat, viciat. 2. (Despre obiecte) Care are aspect murdar, respingător. 3. Care are un caracter josnic, mârșav, oribil.
- INFECTĂ**, *infectez* vb. I (fr. *infecter*) 1. A contracta o infecție (1). 2. A contamina cu germeni infecțioși; (fig.) a corupe (2).
- INFECTĂNT**, -Ă, *infecțanți*, -te adj. (fr. *infectant*) Care produce sau transmite o infecție; infecțios.
- INFECȚIE**, *infecții* s.f. (fr. *infection*) 1. Stare patologică provocată de pătrunderea și dezvoltarea în organism a unor agenți patogeni (paraziți, microbi sau virusi). 2. Miros urât, putoare; (fig.) contagiune morală. 3. (Inform.) Pătrundere și răspândire a unui virus în sistemul de date.
- INFECȚIOS**, -OĂSĂ, *infecțioși*, -oase adj. (fr. *infectieux*) (Despre boli) Provocat de o infecție; care se transmite de la o ființă la alta; care produce o infecție; infectant, contagios, molipsitor.
- INFECȚIOZITATE**, *infecțiozități* s.f. (fr. *infectiosité*) (Med.) Contagiozitate.
- INFECUND**, -Ă, *infecunzi*, -de adj. (fr. *infécond*, lat. *infecundus*) Care nu este fecund; infertil (2), steril (1), arid (1).
- INFECUNDITATE** s.f. (fr. *infécondité*) Infertilitate (1); sterilitate (1).
- INFERĂ**, *inferez* vb. I (fr. *inférer*) (Log.) A trage o concluzie generală din fapte particulare, dintr-un principiu.
- INFERENȚĂ**, *inferențe* s.f. (fr. *inférence*) (Log.) Operație care constă în admiterea unei judecăți în virtutea legăturii acesteia cu judecăți considerate adevărate.
- INFERIÓR**, -OĂRĂ, *inferiori*, -oare (fr. *inférieur*, lat. *inferior*; -oris) 1. Adj. Care se află, care este așezat mai jos sau dedesubt; (despre cursul unei ape curgătoare) situat mai aproape de vărsare decât de izvor. 2. Adj. Mai mic din punct de vedere numeric. 3. Adj. De calitate mai proastă; de importanță mai mică. 4. Adj. Care are o funcție, un grad, un rang, un merit mai mic decât altul. 5. S.m. art. Subaltern, subordonat (într-o funcție).
- INFERIORITATE**, *inferiorități* s.f. (fr. *infériorité*) Starea a ceea ce este inferior; dezavantaj în rang, în forțe, în merite etc.
- INFERN** s.n. (it. *inferno*, lat. *infernus*) 1. (În mitologie) Loc în care sufletele păcătoșilor ar fi supuse, după moarte, la chinuri veșnice; iad. 2. (Fig.) Situație chinuitoare, greu de suportat; suferință, chin.
- INFERNÁL**, -Ă, *infernali*, -e adj. (fr. *infernal*, lat. *infernalis*) 1. De/din infern; drăcesc; groaznic, înspăimântător; (despre zgomote) asurzitor; insuportabil.

2. *Mașină infernală* = bombă cu mecanism de ceașomic, folosită în atentate.

INFERTIL, -Ă, infertili, -e adj. (fr. *infertile*) 1. Care nu este fertil. 2. (Med.) Steril, infecund, sterp (1).

INFERTILITĂȚE s.f. (fr. *infertilité*) 1. Starea a ceea ce este infertil (1); infecunditate; neroditor. 2. (Impr.) Sterilitate a femeii.

INFESTĂ, infestez vb. I (fr. *infester*) 1. A contamina un mediu, un organism. 2. A bântui, a pustii, a nimici.

INFESTĂȚIE, infestații s.f. (fr. *infestation*) 1. Contaminare a unui organism cu paraziți vegetali sau animali, care provoacă tulburări patologice specifice; infestare. 2. Pătrundere a unor insecte dăunătoare în cereale.

INFIDEL, -Ă, infideli, -e adj. (fr. *infidèle*, lat. *infidelis*) 1. Care nu este fidel; nestatornic, inconstant, necredincios (în dragoste, în prietenie etc.); (spec.) care își încalcă angajamentul conjugal. 2. Inexact, incorect.

INFIDELITĂȚE, (2) infidelități s.f. (fr. *infidélité*, lat. *infidelitas, -atis*) 1. Lipsă de fidelitate, de statornicie, de credință; (spec.) încălcare a angajamentului conjugal. 2. (Concr.) Faptă care dovedește nestatornicie în dragoste. 3. Inexactitate, neadevăr. 4. Felonie (2).

INFILTRĂ, infiltrez vb. I (fr. *infiltrer*) 1. A pătrunde (trepat) într-un mediu poros. 2. (Fig.) A se furișă, a se strecura pe nesimțite undeva; a pătrunde, a se insinua.

INFILTRĂȚ, infiltrate s.n. (fr. *infiltrat*, germ. *Infiltrat*) 1. Acumulare de leucocite sau de alte celule într-un țesut ori într-un organ, ca reacție la pătrunderea unor agenți infecțioși, traumatici, alergici etc. 2. *Infiltrat TBC* = leziune incipientă a tuberculozei pulmonare.

INFILTRĂȚ², -Ă, infiltrați, -te adj. (de la *infiltra*) Care a pătruns undeva (neobservat).

INFILTRĂȚIE, infiltrații s.f. (fr. *infiltration*) 1. Infiltrare; pătrundere a apei în roci, în pământ etc., prin pori, prin găuri, prin fisuri etc.; cantitate de apă provenită din precipitații atmosferice, pătrunsă în pământ. 2. Pătrundere și localizare a unui agent vătămător într-un țesut, într-un organ etc.; boală produsă de acest agent.

INFİM, -Ă, infimi, -e adj. (fr. *infime*, lat. *infimus*) Extrem de mic; infinitezimal, minuscul (1), neînsemnat.

INFINIT, -Ă, infiniți, -te, (3) infinituri (lat. *infinitus*, fr. *infini*) 1. Adj. Care nu are margini, capăt; nesfârșit. 2. Adj. Foarte mare, considerabil. 3. S.n. Ceea ce nu are limită în spațiu sau în timp. 4. S.m. (Mat.) Mărime

variabilă, superioară oricărei mărimi date. *La infinit* = la nesfârșit, neîncetat.

INFINITĂȚE, infinități s.f. (fr. *infinité*, lat. *infinitas, -atis*) Calitatea a ceea ce este infinit; cantitate, număr foarte mare de...

INFINITEZIMAL, -Ă, infinitezimali, -e adj. (fr. *infinitésimal*) 1. Foarte mic, minuscul, infim. 2. (Mat.; despre mărimi variabile) Care tinde spre zero.

INFINITISM s.n. (*infini* + *-ism*) Concepție filosofică potrivit căreia Universul este infinit.

INFINITIV, infinitive s.n. (fr. *infinitif*, lat. *infinitivus*) (Gram.) Mod nepersonal care denumește acțiunea exprimată de verb.

INFIRM, -Ă, infirmi, -e adj., s.m. și f. (fr. *infirm*, lat. *infirmus*) (Persoană) cu defect fizic din naștere sau ca urmare a unui accident, a unei boli; invalid, handicapat (1), estropiat.

INFIRMĂ, infirm vb. I (fr. *infirm*, lat. *infirmare*) A declara nul, neadevărât; a invalida; (fig.) a dezminți (1).

INFIRMABIL, -Ă, infirmabili, -e adj. (fr. *infirmable*) Care poate fi infirmat.

INFIRMATIV, -Ă, infirmativi, -e adj. (fr. *infirmatif*) (Jur.) Care abrogă (o sentință).

INFIRMERIE, infirmerii s.f. (fr. *infirmerie*) Încăpere, grup de încăperi destinate îngrijirii sau examinării bolnavilor, într-o cazarmă, într-un internat etc.

INFIRMIER, -Ă, infirmieri, -e s.m. și f. (fr. *infirmier*) Cadru sanitar care îngrijește bolnavii într-o infirmerie, într-un spital sau la domiciliu.

INFIRMITĂȚE, infirmități s.f. (fr. *infirmité*, lat. *infirmitas, -atis*) 1. Handicap (3); invaliditate (1). 2. (Fig.) Slăbiciune morală, imperfecțiune. 3. *Infirmitate motrice cerebrală* = paralizie și deficiență mintală.

INFIX, infixe s.n. (fr. *infixe*) Element fonetic cu valoare semantică sau morfologică, inserat în interiorul rădăcinii unui cuvânt.

INFLAMĂ, inflamez vb. I (lat. *inflammare*, fr. *enflammer*) 1. A suferi o inflamație, a se umfla; a (se) irita (1). 2. (Fig.) A (se) entuziasma.

INFLAMABIL, -Ă, inflamabili, -e adj. (fr. *inflammable*) 1. Care se aprinde ușor. 2. (Fig.) Entuziast.

INFLAMABILITĂȚE s.f. (fr. *inflammabilité*) Însușirea unei substanțe, a unui corp de a fi inflamabil.

INFLAMATOR, -OARE, inflamatori, -oare adj. (fr. *inflammatoire*) Care se manifestă printr-o inflamație, care produce o inflamație.

INFLAMĂȚIE, inflamații s.f. (fr. *inflammation*, lat. *inflammatio*) Proces patologic cauzat de un excitant

- chimic, fizic, mai ales microbial, caracterizat prin roșeață, durere și tumefacție.
- INFLAȚIE**, *inflații* s.f. (fr. *inflation*) Dezechilibru economic, financiar și monetar manifestat prin emiteră exagerată a hârtiilor-monedă, însoțită de o creștere puternică a prețurilor și urmată de scăderea puterii de cumpărare.
- INFLAȚIONIST**, -Ă, *inflaționiști*, -ste adj. (fr. *inflationniste*) Care are caracter de inflație.
- INFLEXIBIL**, -Ă, *inflexibili*, -e adj. (fr. *inflexible*, lat. *inflexibilis*) 1. Care nu poate fi îndoit; neflexibil, tare. 2. (Fig.) Ferm (1), rigid (2), intransigent; inbranlabil (3); ireductibil (2).
- INFLEXIBILITATE** s.f. (fr. *inflexibilité*) Însușirea a ceea ce este inflexibil; (fig.) fermitate, intransigență.
- INFLEXIUNE**, *inflexiuni* s.f. (fr. *inflexion*, lat. *inflexio*, -onis) Schimbare a înălțimii unui sunet; modulare a tonului în vorbire sau în cânt; intonație (1).
- INFLECȚIUNE**, *inflecțiuni* s.f. (fr. *inflection*, lat. *inflectio*, -onis) Pedepsă.
- INFLEGE**, *inflig* vb. III (fr. *infliger*) A pedepsi.
- INFLORESCENȚĂ**, *inflorescențe* s.f. (fr. *inflorescence*) Grupare de flori pe tulpina unei plante, dispuse diferit pe un ax sau pe mai multe axe; totalitatea florilor de pe un lujer.
- INFLUENT**, -Ă, *influenți*, -te adj. (fr. *influent*) Care are trecere, influență, autoritate, prestigiu; puternic, important.
- INFLUENȚĂ**, *influențez* vb. I (fr. *influencer*) A exercita o influență asupra cuiva sau a ceva; a înrăuri, a sugestiona.
- INFLUENȚABIL**, -Ă, *influenșabili*, -e adj. (fr. *influençable*) Care se lasă cu ușurință influențat; lipsit de fermitate.
- INFLUENȚĂ¹**, *influențe* s.f. (fr. *influence*) 1. Putere exercitată de cineva sau de ceva asupra unei ființe, unui lucru ori unui fenomen; dominație, înrăurire. 2. Autoritate (4), prestigiu (1), credit (5), ascendent (3). 3. *Electrizare prin influență* = separare și redistribuire a sarcinilor electrice pe suprafața unui conductor, provocată de acțiunea unui câmp electric; inducție electrostatică.
- INFLUENȚĂ²**, *influențe* s.f. (fr., it. *influenza*, germ. *Influenza*) (Med.) Gripă.
- INFLUX**, *influxuri* s.n. (fr. *influx*) 1. Scurgere a unui curent, a unor particule. 2. *Influx nervos* = propagare a excitației într-un nerv.
- IN-FOLIO**, (2) *in-foliouri* (lat., fr. *in-folio*) 1. Adj. invar. (Despre formatul cărților) În care coala de hârtie este îndoită, formând patru pagini. 2. S.n. Carte care are un format in-folio (1).
- INFÓRM**, -Ă, *informi*, -e adj. (fr. *informe*, lat. *informis*) 1. Fără formă determinată, fără contur precis; grosolan, dizgrațios. 2. (Fig.) Imperfect, incomplet.
- INFORMĂ**, *informez* vb. I (fr. *informer*, lat. *informare*) A da cuiva informații, știri; a comunica (1); a prezenta (1), a se documenta, a se interesa (2).
- INFORMĂL**, -Ă, *informali*, -e adj. (engl. *informal*, fr. *informel*) 1. Care se face fără organizare prealabilă; care nu are caracter oficial. 2. Neceremonios; intim. 3. (Despre pictura abstractă) Caracterizat prin lipsa organizării compoziției; abstract; (despre pictori) care practică o artă informală (3) sau abstractă.
- INFORMĂTICĂ** s.f. (fr. *informatique*) Studiul tehnicilor de prelucrare a informației cu ajutorul sistemelor automate de calcul.
- INFORMATICIÁN**, -Ă, *informaticieni*, -e s.m. și f. (fr. *informaticien*) Specialist în informatică.
- INFORMATÍV**, -Ă, *informativi*, -e adj. (fr. *informatif*) Care informează, de informație, informațional; orientativ.
- INFORMATIZĂ**, *informatizez* vb. I (fr. *informatiser*) 1. A rezolva o problemă cu ajutorul informaticii. 2. A dota cu mijloace specifice informaticii.
- INFORMATIZĂRE**, *informatizări* s.f. (de la *informatiza*) Folosire a sistemelor automate de calcul pentru o informare corectă și rapidă.
- INFORMATIZĂT**, -Ă, *informatizați*, -te adj. (de la *informatiza*) Care a fost supus informatizării.
- INFORMATÓR**, -OÁRE, *informatori*, -oare (fr. *informateur*) 1. S.m. și f. Persoană care dă, culege, procură informații; (p. restr.) persoană care oferă informații despre alții Securității sau unei poliții politice străine. 2. Adj. Care furnizează informații.
- INFORMĂȚIE**, *informații* s.f. (fr. *information*) 1. Știre, comunicare (1), veste. 2. Lămurire asupra unei persoane sau asupra unui lucru; referință (2), relație (2). 3. Totalitatea materialului informativ și documentar; izvor, sursă (2); (la pl.) noutăți comunicate prin mass-media. 4. (La pl.) Cunoștințe dintr-un domeniu de activitate, preluate din rețelele informatice și prelucrate de calculator.
- INFORMAȚIONAL**, -Ă, *informaționali*, -e adj. (de la *informație*, cf. engl. *informational*, fr. *informatif*) Referitor la informații; care conține sau dă informații; de informație; informatizat; informativ.
- ÍNFRA¹** adv. (lat. *infra*) (În notația bibliografică) De-deșubt, mai jos, mai departe.

- INFRA²**- (fr. *infra*-, lat. *infra*) Prefix cu sensul de „de-
desubt”, „mai jos”, „sub”, în cuvinte ca: *inframicrob*,
infraroșu.
- INFRACTOR, -OÁRE**, *infractori*, -oare s.m. și f.
(fr. *infracteur*) Persoană care a săvârșit o infracțiune;
violator (1).
- INFRAȚIONÁL, -Ă**, *infracționali*, -e adj. (*infrac-*
tiune + -al, cf. it. *infraczionale*) Care are caracter de
infracțiune.
- INFRAȚIONALITÁTE** s.f. (*infracțional* + -itate)
Totalitatea infracțiunilor comise pe un teritoriu, în-
tr-o perioadă de timp; criminalitate.
- INFRAȚIÚNE**, *infracțiuni* s.f. (fr. *infrac-tion*, lat.
infractio, -onis) Faptă care prezintă pericol social,
constând în violarea unei legi, a unui ordin etc.,
fiind sancționată de lege.
- INFRAMICRÓB**, *inframicrobi* s.m. (*infra²*- + *microb*,
fr. *inframicrobe*) (Biol.) Virus (1).
- INFRAMICROBIÁN, -Ă**, *inframicrobieni*, -e adj.
(*inframicrob* + -ian, cf. fr. *inframicrobien*) Referitor
la inframicrobi, de inframicrobi.
- INFRAMICROBIOLÓG, -Ă**, *inframicrobiologi*, -ge
s.m. și f. (de la *inframicrobiologie*) Specialist în in-
framicrobiologie.
- INFRAMICROBIOLOGÍE** s.f. (*infra²*- + *microbio-*
logie) Disciplină care studiază microbii; virusologie.
- INFRANGÍBIL, -Ă**, *infrangibili*, -e adj. (fr. *infran-*
gible) Care nu poate fi frânt, spart, sfărâmat.
- INFRANȘISÁBIL, -Ă**, *infranșisabili*, -e adj. (fr. *in-*
franchissable) Care nu poate fi traversat.
- INFRARÓȘU, -IE**, *infraroșii* (*infra²*- + *roșu*, cf. fr.
infrarouge) 1. Adj. *Radiații infraroșii* = radiații elec-
tromagnetice invizibile, penetrante, cu efect termic,
situate dincolo de limita roșie a domeniului spec-
tral vizibil. 2. S.n. Domeniu spectral al radiațiilor
infraroșii, situat între limita roșie a părții vizibile și
radiațiile hertziene.
- INFRASONÓR, -Ă**, *infrasonori*, -e adj. (fr. *infraso-*
nore) Referitor la infrasunete.
- INFRASTRUCTURÁL, -Ă**, *infrastructurali*, -e adj.
(*infrastructură* + -al, cf. it. *infrastrutturale*) Refe-
ritor la infrastructură.
- INFRASTRUCTÚRĂ**, *infrastructuri* s.f. (cf. fr. *infra-*
structure) 1. Totalitatea elementelor care formează
baza unei construcții, a unui drum etc.; substruc-
tură 2. Totalitatea instalațiilor, serviciilor, bazelor
etc. destinate facilitării traficului rutier, aerian, ma-
ritim, feroviar. 3. Ansamblul elementelor care alcă-
tuiesc baza tehnico-materială (căile de comunicație).
4. Sistem de relații între elementele fundamentale
ale unui macrosistem (social).
- INFRASÚNET**, *infrasonete* s.n. (*infra²*- + *sunet*, cf.
fr. *infrason*) Sunet cu frecvență foarte mică.
- INFRUCTUÓS, -OÁSĂ**, *infructuoși*, -oase adj. (fr.
infructueux, lat. *infructuosus*) Care nu dă rezultate
utile, care nu dă roade; steril (2); zadarnic.
- INFUNDÍBUL**, *infundibule* s.n. (lat. *infundibulum*)
(Anat.) Organ sau parte a unui organ în formă de
pâlnie.
- INFUZÁ**, *infuzez* vb. I (fr. *infuser*) A face o infuzie (1).
- INFUZÍBIL, -Ă**, *infuzibili*, -e adj. (fr. *infusible*) (Des-
pre unele materiale) Care nu se poate topi (ușor).
- INFÚZIE**, *infuzii* s.f. (fr. *infusion*, lat. *infusio*) 1. So-
luție obținută prin opărirea unei plante (medicina-
le) cu apă clocotită. 2. Pătrundere a sângelui în corp
prin transfuzie. 3. (Fig.) Introducere, pătrundere.
Infuzie de capital.
- INFUZÓR¹**, *infuzoare* s.n. (fr. *infuseur*) Recipient
de metal, de porțelan etc. folosit pentru prepararea
infuziilor.
- INFUZÓR²**, *infuzori* s.m. (fr. *infusoire*, lat. *infusorius*)
(La pl.) Clasă de protozoare care au corpul acoperit
de cili vibrațiali; (și la sg.) protozoar din această
clasă.
- INGAMBAMENT**, *ingambamente* s.n. (it. *ingam-*
bament, cf. fr. *enjambement*) Trecere a unuia sau a
mai multor cuvinte în versul următor, din necesități
prozodice; enjambament; rețet (3).
- INGENÍÓS, -OÁSĂ**, *ingenioși*, -oase adj. (fr. *ingé-*
nieux, lat. *ingeniosus*) 1. Plin de spirit inventiv, ager;
iscusit, dibaci. 2. Care este elaborat cu iscusință, cu
îndemânare etc.; (fig.) fin (5).
- INGENIOZITÁTE**, *ingeniozități* s.f. (fr. *ingéniosité*)
Calitatea de a fi ingenios; inventivitate, iscusință;
procedeu, obiect etc. ingenios.
- INGENUITÁTE**, *ingenuități* s.f. (fr. *ingénuité*, lat.
ingenuitas, -atis) Calitatea de a fi ingenuu; simpli-
tate (2), naivitate; candoare.
- INGÉNUU, -UĂ**, *ingenui*, -ue (lat. *ingenuus*, fr. *in-*
genu) 1. Adj. Care are inocență, ingenuitate; nevi-
novat, naiv (1), candid. 2. S.f. În film, teatru, rol de
femeie sau fată ingenuă (1).
- INGERÁ**, *ingerez* vb. I (fr. *ingérer*, lat. *ingerere*) 1. A
înghiți alimente. 2. A se introduce, a se amesteca
fără a avea dreptul, autorizația, în treburile, în viața
cuiva.
- INGERÁBIL, -Ă**, *ingerabili*, -e adj. (fr. *ingérable*)
Care poate fi înghițit.

INGERINȚĂ, *ingerințe* s.f. (fr. *ingérence*) Amestec ilegal, nedorit în viața unei persoane, a unui stat; intervenție abuzivă, imixtiune (1).

INGESTIE, *ingestii* s.f. (fr. *ingestion*) Înghițire, introducerea de alimente, de substanțe pe cale orală, în stomac.

INGHINĂL, -Ă, *inghinali*, -e adj. (fr. *inguinal*) Care se găsește în regiunea abdomenului; din zona articulației femurului cu oasele bazinului.

INGINER, -Ă, *ingineri*, -e s.m. și f. (it. *ingegnere*, cf. fr. *ingénieur*, germ. *Ingenieur*) Specialist cu pregătire tehnică și științifică superioară, capabil să presteze activități de proiectare, de cercetare și de conducere; titlul deținut de o astfel de persoană.

INGINERIE, (2) *inginerii* s.f. (*inginer* + -ie, cf. it. *ingegneria*) 1. Profesia inginerului. 2. *Ingenierie genetică* = modificare a structurii genetice a unui organism prin intervenții operate asupra genelor, prin introducerea de gene noi etc.

INGRÁT, -Ă, *ingrați*, -te (fr. *ingrat*, lat. *ingratus*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care nu își manifestă recunoștința pentru serviciile și favorurile primite; (om) nerecunoscător. 2. Adj. Care este sub valoarea muncii, a eforturilor depuse; greu, anevoios. 3. Adj. Cu aspect dezagreabil.

INGRATITUDINE, *ingratitude* s.f. (fr. *ingratitude*, lat. *ingratitude*, -inis) Însușirea de a fi ingrat; atitudine a omului ingrat; nerecunoștință.

INGREDIENT, *ingrediente* s.n. (fr. *ingrédient*) Substanță care intră, ca accesoriu, în compoziția unui medicament, a unui aliment, a unui amestec.

INGRESIUNE, *ingresiuni* s.f. (fr. *ingression*, lat. *ingressio*, -onis) Înaintare a mării în uscat prin gurile fluviilor, care formează golfuri.

INGURGITĂ, *ingurgitez* vb. I (fr. *ingurgiter*) 1. A înghiți (un aliment), a absorbi repede și în cantitate mare. 2. (Fig.) A acumula masiv cunoștințe fără a le asimila.

INHALĂ, *inhalez* vb. I (fr. *inhaler*, lat. *inhalare*) A aspira, a inspira (1), a trage în piept vapori, gaze etc.

INHALATOR, *inhalatoare* s.n. (fr. *inhalateur*) 1. Aparat care produce oxigen, folosit de aviatori și de pasagerii care zboară la altitudini mari. 2. Aparat folosit pentru inhalatii.

INHALAȚIE, *inhalatii* s.f. (fr. *inhalation*, lat. *inhalatio*) Aspirație, prin căile respiratorii, de gaze, de vapori, de aerosoli etc., făcută în scop terapeutic.

INHIBĂ, *inhib* vb. I (fr. *inhiber*, lat. *inhibere*) 1. A se bloca, a se abține, a se stăpâni. 2. A încetini sau a împiedica un proces fiziologic, o reacție chimică etc.

INHIBITIV, -Ă, *inhibitivi*, -e adj. (fr. *inhibitif*) Inhibitor (1).

INHIBITÓR, -OÁRE, *inhibitori*, -oare (fr. *inhibiteur*) 1. Adj. Care inhibă, inhibativ. 2. S.m. Substanță care poate să încetinească sau să împiedice un proces fiziologic, o reacție chimică, dezvoltarea unui agent patogen etc.

INHIBIȚIE, *inhibiții* s.f. (fr. *inhibition*, lat. *inhibitio*) 1. Proces fiziologic manifestat prin diminuarea, frânarea sau suprimarea unei activități, a unei funcții intelectuale etc. 2. Oprire sau încetinire a unei reacții chimice prin inhibitori.

INHUMĂȚIE, *inhumații* s.f. (fr. *inhumation*) Depunerea a unui cadavru în pământ; înhumare.

INÍC, -Ă, *inici*, -ce adj. (fr. *inique*, lat. *iniquus*) (Livr.) Inechitabil, nedrept; injust; abuziv (1).

INICVITÁTE, *inievități* s.f. (fr. *iniquité*, lat. *iniquitas*, -atis) (Livr.) Inechitate, act culpabil, nedreptate.

INIMAGINÁBIL, -Ă, *inimaginabili*, -e adj. (fr. *inimaginable*) Care depășește orice imaginație; de neînchipuit, extraordinar (1), formidabil (1), incredibil.

INIMICÍȚIE, *inimiciții* s.f. (lat. *inimicitia*) (Livr.) Dușmănie, ură, discordie (1).

INIMITÁBIL, -Ă, *inimitabili*, -e adj. (fr. *inimitable*) Care nu poate fi (ușor) imitat.

ININTELIGÍBIL, -Ă, *ininteligibili*, -e adj. (fr. *inintelligible*) Care nu poate fi înțeles; confuz (1), neclar, obscur (3).

INIȚIÁ, *inițiez* vb. I (fr. *initier*, lat. *initiare*) 1. A porni, a începe o activitate, o acțiune. 2. A da primele cunoștințe, a îndruma într-o profesie, într-o artă, într-un domeniu științific sau ocult. 3. A pune la curent cu...

INIȚIÁL, -Ă, *inițiali*, -e (fr. *initial*) 1. Adj. Care este la început; primar (1), incipient; primordial (2). 2. S.f. Prima literă a unui nume sau a unui cuvânt.

INIȚIÁT, -Ă, *inițiați*, -te adj., s.m. și f. (de la *initia*, cf. fr. *initié*) (Persoană) care posedă cunoștințe suficiente într-un domeniu; cunoscător.

INIȚIÁTIC, -Ă, *inițiatice*, -ce adj. (fr. *initiatique*, it. *iniziatico*) 1. Care ține de inițiere. 2. Care este înțeles de către inițiați; ezoteric.

INIȚIÁTIVĂ, *inițiative* s.f. (fr. *initiative*) 1. Acțiunea sau însușirea celui dintâi care întreprinde, preconizează sau organizează ceva. 2. *Din proprie inițiativă* = fără a fi îndemnat sau silit de altcineva.

INIȚIATOR, -OÁRE, *inițiatori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *initiateur*) (Persoană) care inițiază ceva; (persoană, colectivitate) care dă primul impuls unei acțiuni, unei idei, unui curent; promotor (1).

INIȚIERE, inițieri s.f. (de la *iniția*) **1.** Punerea bazelor unei activități **2.** Introducere în primele cunoștințe ale unui domeniu științific, ale unei activități.

INJECTĂ, injecte- vb. I (fr. *injecter*, lat. *injectare*) **1.** A introduce un fluid sau o suspensie, sub presiune, într-un corp; a introduce un medicament lichid, cu o seringă, în organism. **2.** (Despre ochi) A se colora din cauza unui aflus de sânge; a se congestiona, a se înroși.

INJECTĂBIL, -Ă, injectabili, -e adj. (fr. *injectable*) Care poate fi injectat.

INJECTĂT, -Ă, injectați, -te adj. (de la *injecta*, cf. fr. *injecté*) (Despre ochi) Congestionat, roșu.

INJECTÓR, injectoare s.n. (fr. *injecteur*) **1.** Dispozitiv care pulverizează combustibilul în cilindrii unui motor. **2.** Aparat care servește la alimentarea cu apă a cazanelor cu aburi; dispozitiv folosit la turbinele hidraulice.

INJEȚIE, injeții s.f. (fr. *injection*) **1.** Introducere intravenoasă, intramusculară etc., sub presiune, a unui medicament lichid cu o seringă; lichidul astfel introdus. **2.** Introducere, sub presiune, a unui fluid într-un spațiu închis, într-un material etc.

INJONCTÍV, -Ă, injonctivi, -e adj. (fr. *injonctif*) Care conține o injoncțiune; poruncitor.

INJONCTÍUNE, injonctiuni s.f. (fr. *injonction*) Intervenție puternică asupra cuiva; ordin precis, formal.

INJURIA, injuriez vb. I (fr. *injurier*) A insulta, a jigni.

INJURIE, injurii s.f. (lat. *iniuria*, cf. fr. *injure*) **1.** Atingere adusă onoarei sau reputației unei persoane prin cuvinte, gesturi ofensatoare; insultă, jignire (gravă) adusă cuiva; invectivă, imprecăție **(1)**. **2.** (Rar) Acțiune cu efect vătămător.

INJURIÓS, -OÁSĂ, injurioși, -oase adj. (fr. *injurieux*, lat. *iniuriosus*) Care conține o injurie; jignitor, insultător, ofensator.

INJÚST, -Ă, injusti, -te adj. (fr. *injuste*, lat. *iniustus*) Care nu este just; contrar dreptății, echității; inechitabil; nedrept, nejust, inic.

INJUSTÍȚIE, injustiții s.f. (fr. *injustice*, lat. *injustitia*) Nedreptate.

IN MEMÓRIAM loc. adj., loc. adv. (lat. *in memoriam*) În memoria, în amintirea unei personalități, a unui eveniment important.

INOBSERVÁBIL, -Ă, inobservabili, -e adj. (fr. *inobservable*, lat. *inobservabilis*) Care nu poate fi observat.

INOCÉNT, -Ă, inocenți, -te adj. (fr. *innocent*, lat. *innocens, -ntis*) Care este curat la suflet, care exprimă

nevinovăție; nevinovat, candid, pur **(5)**; care este credul, naiv, simplu.

INOCENTĂ, inocentez vb. I (fr. *innocenter*) A dezvinovăți, a declara (pe cineva) nevinovat; a reabilita **(1)**.

INOCÉNTĂ s.f. (fr. *innocence*, lat. *innocentia*) Curățenie sufletească; candoare, naivitate, simplitate **(2)**.

IN-OCTÁVO, (2) in-octavouri (lat., fr. *in-octavo*)

1. Adj. invar. (Despre formatul unei cărți) În care coala de hârtie este împăturită în opt, alcătuiind șaisprezece pagini. **2.** S.n. Carte care are un format in-octavo **(1)**.

INOCUITÁTE s.f. (fr. *innocuité*) Calitatea unui agent fizic, chimic, biologic de a nu fi vătămător pentru organism.

INOCULÁ, inoculez vb. I (fr. *inoculer*) **1.** A introduce în organism o substanță, un vaccin etc., cu diferite scopuri (imunizare, investigații etc.). **2.** (Fig.) A transmite, a băga în mintea cuiva o concepție, o idee, o credință etc.

INOCULÁBIL, -Ă, inoculabili, -e adj. (fr. *inoculable*) Care poate fi inoculat.

INOCULÁRE, inoculări s.f. (de la *inocula*) Inoculație.

INOCULÁȚIE, inoculații s.f. (fr. *inoculation*) Inoculare.

INÓCUU, -UĂ, inocui, -ue adj. (it. *innocuo*) Care nu face rău; inofensiv **(1)**, nevătămător; (fig.) nevinovat, sărac cu duhul.

INODÓR, -Ă, inodori, -e adj. (fr. *inodore*, lat. *inodorus*) Fără miros.

INOFENSÍV, -Ă, inofensivi, -e adj. (fr. *inoffensif*)

1. Care nu face rău; nevătămător, inocuu. **2.** A face pe cineva inofensiv = a determina pe cineva să nu mai comită un lucru rău; a neutraliza.

INOMÁBIL, -Ă, inomabili, -e adj. (fr. *innommable*)

1. Care nu poate fi numit. **2.** (Fig.) Dezgustător.

INOMBRÁBIL, -Ă, inombrabili, -e adj. (fr. *innombrable*) Care nu poate fi numărat; incalculabil; foarte numeros.

INOPERÁBIL, -Ă, inoperabili, -e adj. (fr. *inopérable*) Care nu poate fi operat.

INOPERÁNT, -Ă, inoperanți, -te adj. (fr. *inopérant*) Care este fără efect, lipsit de rezultat, fără urmări; ineficace.

INOPINÁT, -Ă, inopinași, -te adj. (fr. *inopiné*, lat. *inopinatus*) Care se produce pe neașteptate; neprevăzut, fortuit.

INOPORTÚN, -Ă, inoportuni, -e adj. (fr. *inopportun*, lat. *inopportunus*) Care nu este sau nu se întâmplă la timpul potrivit; intempestiv; nepotrivit; (despre oameni) plictisitor, incomod, supărător.

INOPORTUNITĂȚE s.f. (fr. *inopportunité*) Caracterul a ceea ce este inoportun; contratimp (2).

INOPOZĂBIL, -Ă, *inopozabili*, -e adj. (fr. *inopposable*) (Despre un act juridic) Care nu este opozabil.

INOPOZABILITĂȚE s.f. (fr. *inopposabilité*) Imposibilitatea de a folosi un mijloc de apărare; calitatea de a fi inopozabil.

INOSPITALIER, -Ă, *inospitalieri*, -e adj. (fr. *inhospitalier*) Care nu este ospitalier; neprimitor, rece.

INOVĂ, *inovez* vb. I (fr. *innover*, lat. *innovare*) A introduce o noutate, o schimbare într-un domeniu, într-un sistem etc.; a înnoi; a adopta, a propaga o inovație.

INOVĂTOR, -OĂRE, *inovatori*, -oare s.m. și f., adj. (fr. *innovateur*) (Persoană) care a inventat ceva; (persoană) care inovează ceva.

INOVĂȚIE, *inovații* s.f. (fr. *innovation*, lat. *innovatio*) Noutate, schimbare, prefacere; introducerea a unui produs, a unui procedeu nou într-un domeniu; perfecționare tehnică.

INOX s.n. (fr. *inox*) Metal, aliaj cu însușiri inoxidabile; obiectul făcut din acest metal.

INOXIDĂBIL, -Ă, *inoxidabili*, -e adj. (fr. *inoxydable*) (Despre metale, aliaje) Care rezistă la oxidare, care nu rugineste.

INOZITĂ, *inozite* s.f. (fr. *inosite*) Inflamație a țesutului fibros.

IN-PLĂNO, (2) *in-planouri* (lat., fr. *in-plano*) 1. Adj. invar. (Despre formatul unei cărți, al unui ziar) În care coala de hârtie este împăturită în două. 2. S.n. Carte, ziar care are un format in-plano (1).

INPUT, *inputuri* s.n. (engl. *input*) 1. (Inform.) Introducere a datelor într-un sistem de calcul. 2. (Elec-tron.) Intrare într-un sistem tehnic.

IN-QUĂRTO, (2) *in-quartouri* (pr. *incuărto*; lat., fr. *in-quarto*) 1. Adj. invar. (Despre formatul unei cărți sau al unei file de carte) În care coala de hârtie este împăturită în patru, formând patru foi sau opt pagini. 2. S.n. Carte care are un format in-quarto (1).

INSALUBRITĂȚE s.f. (fr. *insalubrité*) Starea a ceea ce este insalubru.

INSALŪBRU, -Ă, *insalubri*, -e adj. (fr. *insalubre*, lat. *insalubris*) Care este dăunător sănătății; nesănătos.

INSANITĂȚE, *insanități* s.f. (fr. *insanité*) 1. Nebunie, nerozie. 2. Faptă sau vorbă lipsită de logică, de coerență, de bun-simț.

INSATISFĂȚIE, *insatisfacții* s.f. (fr. *insatisfaction*) Nemulțumire, neplăcere.

INSAȚIĂBIL, -Ă, *insașiabili*, -e adj. (lat. *insatiabilis*, fr. *insatiable*) Care nu se poate sătura; nesățios, lacom.

INSAȚIABILITĂȚE s.f. (fr. *insatiabilité*) Pofă excesivă de mâncare; lăcomie; (fig.) aviditate, nesaț.

INSCRIPTIBIL, -Ă, *inscriptibili*, -e adj. (fr. *inscriptible*) Care poate fi înscris într-un perimetru, într-un cerc, într-o sferă dată.

INSCRIPȚIE, *inscripții* s.f. (fr. *inscription*, lat. *inscriptio*) 1. Text scurt gravat sau sculptat, scris pe marmură, pe piatră etc., în memoria unei persoane, a unui eveniment etc. 2. Înscrisoare a numelui într-un registru.

INSCRIȚIONĂ, *inscriționez* vb. I (*inscripție* + *-ona*) A (în)scrie (1), a înregistra (1), a înmatricula.

INSCRIȚIONĂRE, *inscriționări* s.f. (de la *inscripționa*, cf. fr. *inscription*) Înscrisoare pe un produs a datelor de recunoaștere a acestuia; înregistrare, înmatriculare.

INSCULPĂ, *insculpez* vb. I (fr. *insculper*) A marca (cu un poanson) obiecte de metal prețios; a poanson.

INSECTĂR, *insectare* s.n. (fr. *insectarium*) Colecție de insecte conservate și clasate; cutia în care este păstrată o astfel de colecție.

INSECTĂ, *insecte* s.f. (fr. *insecte*) 1. (La pl.) Clasă de artropode cu un corp format din segmente diferențiate (cap, torace, abdomen) și cu trei perechi de picioare; (și la sg.) artropod din această clasă. 2. *Insecte dăunătoare* = insecte care atacă plante, animale și oameni.

INSECTICID, -Ă, *insecticizi*, -de adj., s.n. (fr. *insecticide*) (Substanță) care distruge insectele parazite și dăunătoare sănătății.

INSECTIFUG, -Ă, *insectifugi*, -ge adj., s.n. (fr. *insectifuge*) (Substanță) care îndepărtează insectele (dăunătoare).

INSECTIVÓR, -Ă, *insectivori*, -e (fr. *insectivore*) 1. Adj., s.n. (Animal) care se hrănește cu insecte. 2. S.n. (La pl.) Ordin de mamifere placentare, de talie mică, ce se hrănesc cu insecte (ariciul, cârțița etc.); (și la sg.) mamifer placentar din acest ordin.

INSECURITĂȚE s.f. (fr. *insécurité*) Stare de nesiguranță, lipsă de securitate.

INSECUTÓR, *insecutori* s.m. (fr. *insécuteur*; lat. *insecutor*) (În Antichitate) Gladiador care lupta cu Țitarii.

INSEMINĂ, *inseminez* vb. I (fr. *inséminer*) A fecunda artificial, a însămânța.

INSEMINĂRE, *inseminări* s.f. (de la *insemina*, cf. fr. *insémination*) Fecundare artificială.

- INSENSIBIL**, -Ă, *insensibili*, -e adj. (fr. *insensible*, lat. *insensibilis*) 1. Care nu reacționează la nimic; lipsit de sensibilitate; nepăsător, indiferent; dezumanizat. 2. Imperceptibil. *Progres insensibil*.
- INSENSIBILITATE** s.f. (fr. *insensibilité*, lat. *insensibilitas*, -*atis*) Lipsă de sensibilitate, frecventă în unele boli nervoase sau psihice; lipsă de emotivitate; nepăsare, indiferență, răceală.
- INSENSIBILIZĂ**, *insensibilizez* vb. I (fr. *insensibiliser*) A face insensibil (la durere); a amorți.
- INSEPARABIL**, -Ă, *inseparabili*, -e adj. (fr. *inséparable*, lat. *inseparabilis*) Care nu poate fi separat; strâns unit sau legat; de nedespărțit.
- INSERĂ**, *inserez* vb. I (fr. *insérer*, lat. *inserare*) A introduce, a adăuga, a include o informație într-un text, într-un ziar; a intercala ceva într-un șir, într-o serie (de numere).
- INSERABIL**, -Ă, *inserabili*, -e adj. (fr. *insérable*) Care poate fi inserat.
- INSERĂT**, -Ă, *inserați*, -te (de la *insera*, cf. fr. *insérer*) 1. Adj. Care este introdus (într-un text, într-o serie etc.). 2. S.n. Anunț în ziar.
- INSERT**, *inserturi* s.n. (engl., fr. *insert*, it. *inserto*) Inserție (1); (spec.) cadru fix sau scurtă scenă animată introdusă în acțiunea unui film.
- INSERȚIE**, *inserții* s.f. (fr. *insertion*, lat. *insertio*) 1. Ceea ce este inserat, introdus în ceva; insert. 2. Fixare a unui organ pe sau în altul. 3. Strat de material (metalic sau textil) inclus în altul.
- INSEIZABIL**, -Ă, *inseizabili*, -e adj. (fr. *insaisissable*) Care nu poate fi sesizat; imperceptibil.
- INSEIZABILITATE** s.f. (fr. *insaisissabilité*) Caracterul a ceea ce este inseizabil.
- INSIDIÓS**, -OĂSĂ, *insidioși*, -oase adj. (fr. *insidieux*) 1. Care face rău înșelând; perfid, viclean. 2. (Despre boli) Care are un debut progresiv și apare pe nesimțite, fără manifestări vizibile. 3. (Despre gaze de luptă) Care acționează ulterior asupra organismului.
- INSIGNĂ**, *insigne* s.f. (fr., lat. *insigne*) Obiect mic cu o imagine-simbol, purtat pe piept, la șapcă etc., care indică apartenența la o asociație, la o organizație, la un club etc.; însemn.
- INSIGNIFIANT**, -Ă, *insignifianți*, -te adj. (fr. *insignifiant*) (Livr.) Lipsit de însemnătate, de importanță sau de valoare; neînsemnat, neglijabil, derizoriu.
- INSIGNIFIANTĂ**, *insignifianțe* s.f. (fr. *insignifiance*) (Livr.) Lipsă de însemnătate, de valoare.
- INSINUĂ**, *insinuez* vb. I (fr. *insinuer*, lat. *insinuare*) 1. A face abil aluzii (răutăcioase). 2. A pătrunde undeva pe neobservate; a se infiltra (2), a se strecura. 3. A face să pătrundă în spiritul cuiva un gând, o idee etc.
- INSINUĂNT**, -Ă, *insinuânți*, -te adj. (fr. *insinuant*) Care (se) insinuează; insinuator.
- INSINUĂRE**, *insinuări* s.f. (de la *insinua*) Vorbă, aluzie răutăcioasă; strecurare, infiltrare.
- INSINUATÓR**, -OĂRE, *insinuatori*, -oare adj. (fr. *insinuateur*) Insinuant.
- INSIPÍD**, -Ă, *insipizi*, -de adj. (fr. *insipide*) 1. Fără gust; fad, searbăd. 2. (Fig.) Fără haz, fără spirit; anost, plictisitor.
- INSIPIDITATE**, *insipidități* s.f. (fr. *insipidité*) Calitatea ceea ce este insipid.
- INSISTĂ**, *insist* vb. I (fr. *insister*, lat. *insistere*) 1. A persevera într-o acțiune; a se ruga stăruitor pentru ceva; a bombarda (2). 2. A sublinia (2), a reliefa.
- INSISTENT**, -Ă, *insistenți*, -te adj. (fr. *insistant*, it. *insistente*) Care insistă; stăruitor, persuasiv, perseverent, asiduu.
- INSISTENȚĂ**, *insistențe* s.f. (fr. *insistance*, it. *insistenza*) Calitatea a ceea ce este insistent; stăruință, perseverență, rugămintă, cerere insistentă.
- INSOCIABIL**, -Ă, *insociabili*, -e adj. (fr. *insociable*, lat. *insociabilis*) Care nu este sociabil; cu care se trăiește dificil; neprietenos.
- INSOCIABILITATE** s.f. (fr. *insociabilité*) Caracterul celui care este insociabil.
- INSOLĂȚIE**, *insolații* s.f. (fr. *insolation*, lat. *insolatio*) 1. Stare patologică provocată de expunerea îndelungată a corpului la radiațiile solare, caracterizată prin febră, dureri de cap etc.; helioză. 2. Iluminare a suprafeței unui obiect de razele solare. 3. Tratamente prin expunere la soare.
- INSOLÉNT**, -Ă, *insolenți*, -te adj. (fr. *insolent*, lat. *insolens*, -*ntis*) Care manifestă lipsă de respect; obraznic, impertinent, arogant, ireverențios.
- INSOLÉNȚĂ**, *insolențe* s.f. (fr. *insolence*, lat. *insolentia*) Obrăznicie, impertinență, nerușinare; vorbă, acțiune necuviincioasă.
- INSOLÍT**, -Ă, *insoliți*, -te adj. (fr. *insolite*, lat. *insolitus*) Contrar obiceiului; neobișnuit, nepotrivit; neuzitat; original (5).
- INSOLÚBIL**, -Ă, *insolubili*, -e adj. (fr. *insoluble*, lat. *insolubilis*) 1. (Despre substanțe) Care nu se poate dizolva. 2. (Fig.) De nerezolvat, de nesoluționat.
- INSOLUBILITATE** s.f. (fr. *insolubilité*) Starea a ceea ce este insolubil.
- INSOLUBILIZĂ** *insolubilizez* vb. I (fr. *insolubiliser*) A face o substanță să devină insolubilă.

INSOLVABIL, -Ă, *insolvabili*, -e adj. (fr. *insolvable*)

Care este în stare de insolvabilitate; falimentar (1).

INSOLVABILITATE s.f. (fr. *insolvabilité*) Situația unui debitor, a unei societăți care nu își poate onora la termen obligațiile, datoriile financiare ajunse la scadență.

INSOMNIÁC, -Ă, *insomniaci*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *insomniaque*) (Persoană) care suferă de insomnie.

INSOMNIE, *insomnii* s.f. (fr. *insomnie*) Lipsă de somn, reducere a duratei și a profunzimii somnului, întâlnită în astenii, în boli psihice, în nevroze etc.; agripnic.

INSONDABIL, -Ă, *insondabili*, -e adj. (fr. *insondable*) 1. (Despre ape sau despre adâncimea acestora) Care nu poate fi sondat (fiind foarte adânc). 2. (Fig.) Care nu poate fi cercetat sau analizat; de nepătruns, impenetrabil, de nelămurit.

INSONDABILITATE s.f. (fr. *insondabilité*) Starea a ceea ce este insondabil.

INSONOR, -Ă, *insonori*, -e adj. (fr. *insonore*) 1. Care este lipsit de sonoritate. 2. (Despre materiale) Care amortizează sunetele; fonoizolant.

INSONORITATE s.f. (fr. *insonorité*) 1. Lipsă de sonoritate, 2. Izolare fonică.

INSONORIZĂ, *insonorizez* vb. I (fr. *insonoriser*) A face să devină insonor ceva, a izola fonic.

INSONORIZĂNT, -Ă, *insonorizanți*, -te adj. (fr. *insonorisant*) Care nu propagă unde sonore; (despre materiale) fonoizolant.

INSONORIZĂRE, *insonorizări* s.f. (cf. fr. *insonorisation*) Totalitatea operațiilor și a măsurilor care reduc intensitatea zgomotelor într-o clădire, într-o încăpere etc.

INSPECTĂ, *inspectez* vb. I (fr. *inspecter*, lat. *inspectare*) 1. A examina, a controla (ceva) pe baza unei însărcinări speciale. 2. A examina (ceva) cu mare atenție; a vizita (3).

INSPECTOR, -OĂRE, *inspectori*, -oare s.m. și f. (rus. *inspektor*, cf. lat. *inspector*; -oris, fr. *inspecteur*) Persoană împuternicită să controleze activitatea altei persoane, a unei instituții etc.

INSPECTORĂT, *inspectorate* s.n. (fr. *inspectorat*) 1. Serviciu care inspectează activitatea unor unități subordonate; sediul unui astfel de serviciu. 2. Funcția de inspector; perioada de timp în care cineva practică această funcție.

INSPECȚIE, *inspecții* s.f. (fr. *inspection*, lat. *inspectio*) Control, revizie, verificare autorizată a unei activități, a executării unor dispoziții etc.

INSPIRĂ, *inspir* vb. I (fr. *inspirer*, lat. *inspirare*) 1. A face să pătrundă aer în plămâni; a inhala,

a aspira (1). 2. A face să se nască un sentiment, o idee etc. în conștiința cuiva; a sugera, a însufla. 3. A prelua idei, sugestii, informații etc. de undeva sau de la cineva.

INSPIRĂT, -Ă, *inspirăți*, -te adj. (de la *inspira*, cf. fr. *inspiré*) 1. Cuprins de inspirație (2). 2. A fi bine (sau rău) inspirat = a avea o idee, o inițiativă (bună sau rea).

INSPIRĂTOR, -OĂRE, *inspiratori*, -oare (fr. *inspirateur*) 1. Adj. Care servește la inspirația aerului în plămâni. 2. Adj., s.m. și f. (Persoană) care inspiră (2) pe cineva; (p. ext.) îndrumător, sfătuitor.

INSPIRĂȚIE, *inspirații* s.f. (fr. *inspiration*, lat. *inspiratio*) 1. Inhalare, introducerea aerului în plămâni; aspirare pulmonară. 2. (Fig.) Entuziasm creator. 3. Model, motiv etc. de urmat. 4. (Fig.) Rezolvare, idee (salvatoare) apărută spontan în minte; intuiție (2).

INSTABIL, -Ă, *instabili*, -e adj. (fr. *instable*, lat. *instabilis*) 1. Care nu este stabil; fluctuant; eratic (1). 2. (Fig.) Schimbător, variabil, versatil, inconstant; inconsecvent, labil (1).

INSTABILITATE s.f. (fr. *instabilité*, lat. *instabilitas*, -atis) Calitatea de a fi instabil; nestatornicie, muabilitate, inconsecvență, labilitate, inconstanță, dezechilibru (1).

INSTALĂ, *instalez* vb. I (fr. *installer*) 1. A monta o instalație, o aparatură etc. 2. A (se) stabili într-un loc. 3. A pune cu solemnitate pe cineva într-o demnitate, într-o funcție importantă etc.

INSTALĂTOR, -OĂRE, *instalatori*, -oare s.m. și f. (fr. *installateur*) Specialist care asigură montarea și repararea unor instalații sanitare, a unor conducte etc.

INSTALĂȚIE, *instalații* s.f. (fr. *installation*) 1. Ansamblu de construcții, de mașini, de instrumente și accesorii montate laolaltă pentru a executa anumite funcții sau operații în procesul de producție; părțile unui sistem tehnic. 2. *Instalație-pilot* = instalație experimentală.

INSTANT adj. invar. (engl. *instant*) Rapid (1); care se prepară repede, fără fierbere, prin dizolvare.

INSTANTANEITATE s.f. (fr. *instantanéité*) Calitatea a ceea ce este instantaneu.

INSTANTANÉU, -ÉE, *instantanei*, -ee (fr. *instantané*) 1. Adj. Care se produce brusc, cu desfășurare rapidă; pe moment. 2. S.n. Imagine sau fotografie obținută printr-o expunere de foarte scurtă durată.

INSTANȚĂ, *instanțe* s.f. (fr. *instance*, lat. *instantia*) 1. Organ juridic oficial care rezolvă litigiile; autoritate judecătorească. 2. *În ultimă instanță* = în cele din urmă.

INSTAURÁ, *instaurez* vb. I (fr. *instaurer*, lat. *instaurare*) **1.** A pune bazele unei guvernări, unei conduceri, unui sistem politic etc.; a institui, a întrona (**2**). **2.** A stabili ceva pentru prima oară; a introduce.

INSTAURATÓR, -OÁRE, *instauratori, -oare* s.m. și f. (fr. *instaurateur*) Persoană care construiește un monument, fondează o instituție etc.; întemeietor, fondator, ctitor.

INSTAURÁȚIE s.f. (fr. *instauration*) Instaurare; compunerea unei opere de artă originale înaintea creației propriu-zise.

INSTIGÁ, *instig* vb. I (fr. *instiguer*, lat. *instigare*) A îndemna la fapte nepermise, la acțiuni dușmănoase; a ațâța, a incita, a provoca (**1**).

INSTIGÁRE, *instigări* s.f. (de la *instiga*) Îndemn la violență, provocare.

INSTIGATÓR, -OÁRE, *instigatori, -oare* adj., s.m. și f. (fr. *instigateur*, lat. *instigator, -oris*) (Persoană) care instigă; incitator.

INSTIGÁȚIE, *instigații* s.f. (fr. *instigation*, lat. *instigatio*) Instigare la violență.

INSTILÁ, *instilez* vb. I (fr. *instiller*, lat. *instillare*) A face o instilație.

INSTILATÓR, *instilatoare* s.n. (fr. *instillateur*) Instrument utilizat în instilații.

INSTILÁȚIE, *instilații* s.f. (fr. *instillation*, lat. *instillatio*) Introducere a unui medicament lichid, picătură cu picătură, în cavitatea unui organ bolnav, în scop terapeutic sau profilactic.

INSTINCT, *instincte* s.n. (fr. *instinct*, lat. *instinctus*) Complex de reflexe necondiționate innăscute, proprii indivizilor dintr-o specie, care le asigură orientarea, alimentarea, apărarea etc.; impuls natural; pulsivitate.

INSTINCTÍV, -Ă, *instinctivi, -e* adj. (fr. *instinctif*) **1.** De instinct, instinctual. **2.** Care se face inconștient, pe negândite.

INSTINCTIVITÁTE s.f. (fr. *instinctivité*) Caracterul a ceea ce este instinctiv; guvernare de către instincte.

INSTINCTUÁL, -Ă, *instinctuali, -e* adj. (fr. *instinctuel*) Referitor la instinct; instinctiv.

INSTITUÍ, *institui* vb. IV (fr. *instituer*, lat. *instituer*) A înființa, a fonda (**2**), a întemeia (prin lege), a stabili în mod oficial; a instaura.

INSTITÚT, *institute* s.n. (fr. *institut*, lat. *institutum*) **1.** Instituție de cercetare științifică, de învățământ superior etc.; local în care funcționează astfel de instituții. **2.** (În trecut) Școală particulară de grad secundar dotată cu internat.

INSTITUTÓR, -OÁRE, *institutori, -oare* s.m. și f. (fr. *instituteur*, lat. *instituto, -oris*) (În trecut) Învățător (la oraș).

INSTITÚȚIE, *instituții* s.f. (fr. *institution*, lat. *institutio*) **1.** Organizație de stat sau particulară în care se desfășoară o activitate publică. **2.** Organizație care prestează o activitate de interes internațional.

INSTITUȚIONAL, -Ă, *instituționali, -e* adj. (fr. *institutionnel*) Care ține de sau se face în cadrul unei instituții; organizat, oficial (**1**).

INSTITUȚIONALÍSM s.n. (fr. *institutionnalisme*, germ. *Institutionalismus*) Curent în gândirea economică a sec. al XX-lea ai cărui reprezentanți consideră că instituțiile, înțelese în sens larg (statul, proprietatea privată, familia, concurența, tehnologia), influențează creșterea economică.

INSTITUȚIONALIZÁ, *instituționalizez* vb. I (fr. *institutionnaliser*) A impune un caracter instituțional, oficial; a oficializa.

INSTRUCTÁJ, *instructaje* s.n. (rus. *инструктаж*) Pregătire, instruire a unei persoane sau a unui colectiv în vederea prestării unei activități; îndrumare; totalitatea îndrumărilor date prin această pregătire.

INSTRUCTÍV, -Ă, *instructivi, -e* adj. (fr. *instructif*) Care instruește, informează; plin de informații utile, de învățăminte; educativ, moralizator.

INSTRÚCTOR, -OÁRE, *instructori, -oare* s.m. și f. (fr. *instructeur*, rus. *инструктор*) Persoană competentă care instruește; militar care instruește o trupă.

INSTRÚȚIE s.f. (fr. *instruction*) **1.** Învățământ, educație (**1**), instruire; instrucțiune (**2**). **2.** Activitatea de pregătire teoretică și practică a militarilor. **3.** Activitate de cercetare a cauzelor penale. **4.** *Judecător de instrucție* = magistrat care cercetează cauzele penale, în unele țări.

INSTRUCȚIÚNE, *instrucțiuni* s.f. (fr. *instruction*, lat. *instructio, -onis*) **1.** Indicație dată cuiva pentru a face un lucru. **2.** Instrucție (**1**). **3.** (La pl.) Îndrumări, normative (**2**), lămuriri date de un organ superior unităților administrative din subordine; text sau broșură care conține aceste îndrumări. **4.** (Inform.) Partea din programul unui calculator care oferă informația și precizează operația de efectuat.

INSTRUÍ, *instruiesc* vb. IV (fr. *instruire*, lat. *instruere*) **1.** A învăța, a se cultiva (**3**); a (se) pregăti într-un domeniu, a (se) forma (**3**). **2.** A pregăti soldați pentru însușirea teoriei și a practicii militare. **3.** A cerceta, a face o anchetă (cu probe, mărturii).

INSTRUÍT, -Ă, *instruiți, -te* adj. (de la *instrui*, cf. fr. *instruit*) **1.** Care are cunoștințe variate; format².

- învățat. cult² (1). 2. (Despre militari) Care și-a însușit cunoștințele teoretice și practica militară.
- INSTRUMENT**, *instrumente* s.n. (fr. *instrument*, lat. *instrumentum*) 1. Unealtă, ustensilă, mașină sau aparat care servește la executarea unui lucru ori a unei operații (1). 2. Aparat care produce sunete muzicale. 3. (Fig.) Mijloc, persoană folosită pentru atingerea unui scop. 4. (Jur.) Document, act. 5. *Instrument gramatical* = cuvânt care stabilește un raport gramatical; element de relație, unealtă gramaticală. *Instrument de ratificare* = document prin care este ratificat un tratat internațional.
- INSTRUMENTĂ**, *instrumentez* vb. I (fr. *instrumenter*) 1. A orchestra (1). 2. A încredința ceva unei sau unor persoane angrenate într-o anumită activitate. 3. A redacta un act autentic. 4. A manipula (1).
- INSTRUMENTĂL**, -Ă, *instrumentali*, -e adj. (fr. *instrumental*) 1. Care se execută cu ajutorul instrumentelor. 2. *Muzică instrumentală* = muzică scrisă pentru instrumente muzicale. *Complement circumstanțial instrumental* = complement circumstanțial care indică modul în care se îndeplinește o acțiune.
- INSTRUMENTALISM** s.n. (fr. *instrumentalisme*) Doctrină filosofică potrivit căreia teoriile științifice sunt instrumente și chei pentru înfăptuirea unor acțiuni utile unui individ.
- INSTRUMENTALIST**, -Ă, *instrumentaliști*, -ste adj., s.m. și f. (engl. *instrumentalist*, germ. *Instrumentalist*) (Adept) al instrumentalismului.
- INSTRUMENTĂR**, *instrumentare* s.n. (*instrument + -ar*, fr. *instrumentaire*) Ansamblu de instrumente folosite într-o anumită activitate.
- INSTRUMENTĂRE**, *instrumentări* s.f. (de la *instrumenta*) Întocmirea documentației necesare începerii unei acțiuni juridice.
- INSTRUMENTĂȚIE**, *instrumentații* s.f. (fr. *instrumentation*) (Muz.) 1. Orchestrație. 2. Disciplină care se ocupă cu descrierea instrumentelor (2).
- INSTRUMENTIST**, -Ă, *instrumentiști*, -ste s.m. și f. (fr. *instrumentiste*) Muzician care cântă la un instrument (într-un ansamblu).
- INSUBMERSIBIL**, -Ă, *insubmersibili*, -e adj. (fr. *insubmersible*) Care nu poate fi scufundat.
- INSUBORDONĂNȚĂ**, *insubordonanțe* s.f. (fr. *insubordonnance*) Nesupunere.
- INSUBORDONĂRE**, *insubordonări* s.f. (*in- + subordonare*, cf. fr. *insubordination*) Nesupunere la ordine; indisciplină; infrațiune comisă de un militar care refuză executarea unui ordin.
- INSUBORDONĂT**, -Ă, *insubordonați*, -te adj. (fr. *insubordonné*) Care nu este disciplinat; nesupus, recalcitrant, indisciplinat.
- INSUCCÉS**, *insuccese* s.n. (fr. *insuccès*) Lipsă de succes; eșec, fiasco, nereușită, ircușită.
- INSUFICIENT**, -Ă, *insuficienți*, -te (lat. *insufficiens*, -ntis, it. *insufficiente*) 1. Adj. Care nu este suficient cantitativ sau care nu satisface calitativ; incomplet, nesatisfăcător, deficitar. 2. S.m. Calificativ aflat sub limita de trecere la unele examene, în învățământul elementar.
- INSUFICIENȚĂ**, *insuficiențe* s.f. (lat. *insufficiencia*, it. *insufficienza*) 1. Neindestulare, lipsă. 2. (Med.) Funcționare anormală a unui organ; carență, deficiență (1).
- INSUFLĂ**, *insuflu* vb. I (fr. *insuffler*) 1. A introduce sub presiune gaze, vapori etc. într-un spațiu închis. 2. (Fig.) A transmite cuiva o stare de spirit; a inspira.
- INSUFLĂȚIE**, *insuflații* s.f. (fr. *insufflation*, lat. *insufflatio*) Insuflare; introducerea sub presiune a unui gaz, a unei substanțe pulverulente într-o cavitate a corpului, în scop terapeutic sau pentru diagnosticare.
- INSULĂR**, -Ă, *insulari*, -e (fr. *insulaire*, lat. *insularis*) 1. Adj., s.m. și f. (Locuitor) al unei insule (1). 2. Adj. Caracteristic unei insule (1).
- ÎNSULĂ**, *insule* s.f. (lat. *insula*) 1. Suprafață de pământ înconjurată de apă. 2. *Insulă plutitoare* = formațiune vegetală compactă care plutește pe un curs de apă; plaur.
- INSULINĂ** s.f. (fr. *insuline*) Hormon secretat de pancreas, cu rol în reglarea glucidelor din sânge.
- INSULTĂ**, *insult* vb. I (fr. *insulter*, lat. *insultare*) A aduce (cuiva) o insultă, a ofensa, a injuria, a jigni; a invectiva; (fig.) a brava cu insolentă.
- INSULTĂ**, *insulte* s.f. (fr. *insulte*) Cuvânt, comportare, faptă jignitoare; ofensă, jignire, injurie (1), invectivă.
- INSULTĂTOR**, -OĂRE, *insultători*, -oare adj. (*insulta + -ător*) Care insultă; jignitor, injurios, ofensator.
- INSUPORTABIL**, -Ă, *insuportabili*, -e adj. (fr. *insupportable*) 1. Care nu poate fi suportat sau care este greu de suportat; intenabil; infernal. 2. (Despre oameni) Nesuferit, dezagreabil (2), urâcios, turbulent; imposibil.
- INSURĂCĂȚIE**, *insurăcării* s.f. (fr. *insurrection*, lat. *insurrectio*) Luptă armată organizată pentru a răsturna un regim politic sau pentru a înlătura o armată de ocupație; insurgență, revoltă (2).

- INSURECTIONÁL, -Ă, insurecționali, -e** adj. (fr. *insurrectionnel*) De insurecție, specific insurecției.
- INSURGENT, -Ă, insurgenți, -te** s.m. și f. (lat. *insurgens, -ntis*, germ. *Insurgent*) Participant la o insurecție; (spec.) denumire dată coloniștilor americani care s-au ridicat împotriva Angliei în sec. al XVIII-lea.
- INSURGENTĂ, insurgențe** s.f. (fr. *insurgence*) Insurecție, răscoală, revoltă.
- INSURMONTABIL, -Ă, insurmontabili, -e** adj. (fr. *insurmontable*) Care nu poate fi trecut sau depășit; de netrecut, de neînving.
- INȘANJABIL, -Ă, inșanjabili, -e** adj. (fr. *inchangeable*) Care nu se poate schimba.
- INTABULĂ, intabulez** vb. I (germ. *intabulieren*) A înscrie un drept real imobiliar sau a înregistra un act privind un imobil în cartea funciară.
- INTACT, -Ă, intacti, -te** adj. (fr. *intact*, lat. *intactus*) Neatins, virgin (4), neștirbit, întreg; (p. ext.; despre ființe) teafăr, nevătămat.
- INTĂLIE** s.f. (fr. *intaille*) Piatră dură, gravată în adâncime, utilizată ca sigiliu; gravură în adâncime.
- INTANGIBIL, -Ă, intangibili, -e** adj. (fr. *intangible*) Care nu poate fi atins; intușabil; inviolabil, sacru (1), sacrosanct.
- INTĂRSIE, intarsii** s.f. (it. *intarsio*) Tehnică de ornamentare a mobilierului prin încrustarea în lemn a unor plăcuțe de os, de fildeș, de sidex sau din lemn de altă culoare.
- INTEGRĂ, integrez** vb. I (fr. *intégrer*, lat. *integrare*) A (se) include, a (se) încadra, a (se) încorpora într-un tot, într-un ansamblu constituit, într-un grup de oameni; a (se) îngloba.
- INTEGRABIL, -Ă, integrabili, -e** adj. (fr. *intégrable*) Care se poate integra.
- INTEGRÁL, -Ă, integrali, -e** adj. (fr. *intégral*) 1. Adj. Întreg, total (1), complet (1). 2. S.f. Funcție care reprezintă soluția unei (ecuații) diferențiale. 3. *Calculul integral* = studiul integralelor (2). *Făină integrală* = făină de grâu brută, neprelucrată.
- INTEGRALISM** s.n. (it. *integralismo*) 1. Curent interbelic de avangardă care proclama eliberarea de orice dogmă estetică, logică, etică, socială etc. 2. Aspirație către actualizarea completă a propriei ideologii în viața social-politică.
- INTEGRALIST, -Ă, integraliști, -ste** s.m. și f. (it. *integralista*) 1. Adept al integralismului (1). 2. Student care a trecut toate examenele unui an universitar fără restanțe.
- INTEGRALITĂTE** s.f. (fr. *intégralité*) Starea a ceea ce este întreg, complet; plenitudine.
- INTEGRĂMĂ, integrale** s.f. (*intefgra* + *-gramă*) Joc de cuvinte încrucișate în care definițiile sunt scrise în pătrățelele ce despart cuvintele unui careu.
- INTEGRĂNT, -Ă, integranți, -te** adj. (fr. [*partie*] *intégrant*) 1. Care este parte a unui ansamblu. 2. *Parte integrantă* = partea care intră cu necesitate în alcătuirea unui întreg.
- INTEGRĂRE, integrări** s.f. (de la *integra*) 1. Incorporare, contopire a unor părți într-un tot unitar. 2. Fuziune de întreprinderi (comerciale). 3. *Integrare economică* = intensificare, adâncire a interdependențelor economice între două sau mai multe state, pentru a crea un spațiu economic comun.
- INTEGRATÍV, -Ă, integrativi, -e** adj. (it. *integrativo*) Care completează, întregeste.
- INTEGRĂTOR, -OĂRE, integratori, -oare** (fr. *intégrateur*) 1. Adj. Care integrează elemente diverse într-un ansamblu unitar. 2. S.n. Mașină care efectuează calculul numeric al integralelor unei ecuații diferențiale. 3. S.n. Circuit electric a cărui constantă de timp îi determină viteza de reacție la semnale.
- INTEGRAȚIONÍST, -Ă, integraționiști, -ste** adj. (fr. *intégratiomiste*) Referitor la integrare, de integrare.
- INTEGRÍSM** s.n. (fr. *intégrisme*) 1. Atitudine, opinie a celor care urmăresc menținerea unui sistem doctrinar dat (în particular, religios), refuzând să se adapteze condițiilor societății moderne. *Integrism catolic. Integrism musulman*. 2. Mișcare religioasă care are drept scop subordonarea statului față de Biserică.
- INTEGRÍST, -Ă, integriști, -ste** adj., s.m. și f. (fr. *intégriste*) (Adept) al integrismului.
- INTEGRITĂTE** s.f. (fr. *intégrité*) 1. Calitatea unei persoane integre; cinste, probitate; incoruptibilitate. 2. Calitatea de a se menține întreg, intact. 3. *Integritate teritorială* = principiu internațional conform căruia fiecare stat are dreptul să își exercite suveranitatea asupra propriului teritoriu.
- INTEGRU, -Ă, integri, -e** adj. (fr. *intégrer*) Care are o probitate absolută; cinstit, onest; incoruptibil.
- INTELÉCT, intelecte** s.n. (fr. *intellect*, lat. *intellectus*) Facultatea, capacitatea omului de a gândi, de a cunoaște, de a opera cu noțiuni; minte, gândire, rațiune.
- INTELECTRÓNICĂ** s.f. (engl. *intellectronics*) Disciplină care studiază combinarea inteligenței umane cu posibilitățile oferite de calculatoarele electronice.
- INTELECTUÁL, -Ă, intelectuali, -e** (fr. *intellectuel*, lat. *intellectualis*) 1. Adj. Referitor la intelect; spiritual² (1); care ține de resortul inteligenței; cerebral (2). 2. S.m. și f. Persoană (cu studii superioare)

a cărei sursă de existență o formează munca intelectuală în domeniul artei, științei, tehnicii, învățământului etc.

INTELECTUALÍSM s.n. (fr. *intellectualisme*) **1.** Concepție potrivit căreia lumea poate fi înțeleasă cu ajutorul intelectului. **2.** Doctrină care susține preminența inteligenței asupra sentimentelor și voinței. **3.** Doctrină care reduce actul moral la cunoaștere, susținând că înțelegerea binelui implică săvârșirea acestuia.

INTELECTUALÍST, -Ă, *intellectualiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *intellectualiste*) (Adept) al intelectualismului.

INTELECTUALITÁTE s.f. (fr. *intellectualité*, germ. *Intellektualität*) **1.** Categorie socială pentru care munca intelectuală constituie sursa principală de existență. **2.** Totalitatea intelectualilor.

INTELECTUALIZÁ, *intellectualizez* vb. I (fr. *intellectualiser*) A aborda (ceva) din punct de vedere intelectual (**1**); a transforma toate ideile în noțiuni.

INTELIGÉNT, -Ă, *inteligenți*, -te adj. (fr. *intelligent*, lat. *intelligens*, -ntis) Înzestrat cu inteligență (**1**), capabil să înțeleagă; comprehensiv; ager la minte; abil; care manifestă inteligență.

INTELIGENȚÁ, *inteligențe* s.f. (fr. *intelligence*, lat. *intelligentia*, germ. *Intelligenz*) **1.** Capacitatea de a cunoaște, de a înțelege ușor; deșteptăciune, spirit (**2**); persoană inteligentă. **2.** *Inteligență artificială* = însușire a unor sisteme tehnice de a realiza performanțe cvasiumane.

INTELIGHÉNȚIE s.f. (fr. *intelligentsia*) **1.** Pătura intelectualilor, în Rusia. **2.** Totalitatea intelectualilor unui popor.

INTELIGÍBIL, -Ă, *inteligibili*, -e adj. (fr. *intelligible*) **1.** Care poate fi ușor înțeles; clar, limpede, comprehensibil. **2.** (Fil.) Care poate fi înțeles, cunoscut numai prin rațiune, independent de percepția senzorială.

INTELIGIBILITÁTE s.f. (fr. *intelligibilité*) Calitatea, caracterul unui lucru inteligibil.

INTEMPERÁNT, -Ă, *intemperanți*, -te adj. (fr. *intempérant*) Excesiv (**1**), necumpătat.

INTEMPERÁNTĂ, *intemperanțe* s.f. (fr. *intemperance*, lat. *intemperantia*) Lipsă de moderație în a mânca și a bea; exces (**2**), necumpătare.

INTEMPERÁT, -Ă, *intemperati*, -te adj. (fr. *intempéré*) Nestăpănit, netemperat, dezlănțuit.

INTEMPERÍE, *intemperii* s.f. (fr. *intempérie*, lat. *intemperies*) Stare atmosferică nefavorabilă, vreme rea (cu ploaie, viscol, vânt etc.).

INTEMPESTÍV, -Ă, *intempensivi*, -e adj. (fr. *intempetif*, lat. *intempetivus*) Care se produce într-un moment nepotrivit; pe neașteptate; inoportun, nedorit, nepotrivit.

INTEMPESTIVITÁTE s.f. (fr. *intempetivité*) Starea, caracterul a ceea ce este intempestiv.

INTEMPORÁL, -Ă, *intemporal*, -e adj. (fr. *intemporel*) Care este independent de timp; imuabil. *Adv. văruri intemporale.*

INTENÁBIL, -Ă, *intenabili*, -e adj. (fr. *intenable*) **1.** Insuportabil. *Căldură intenabilă.* **2.** Care nu poate fi susținut, apărut. **3.** Care nu poate fi disciplinat, stăpănit.

INTENDÉNT, -Ă, *intendenți*, -te (fr. *intendant*, lat. *intendens*, -ntis) **1.** S.m. și f. Administrator al unei instituții, al unui local, al unei moșii, al unei case etc. **2.** S.m. Ofițer din serviciul intendenței.

INTENDÉNTĂ, *intendențe* s.f. (fr. *intendance*, it. *intendenza*) Serviciu din armată care asigură aprovizionarea trupelor cu hrană, echipament și armament; biroul intendentului.

INTÉNS, -Ă, *intenși*, -se adj. (fr. *intense*) Care acționează cu forță; tare, puternic; violent (**1**); considerabil, profund (**1**).

INTENSIFICÁ, *intensific* vb. I (cf. fr. *intensifier*) A (se) face mai intens, mai puternic, mai activ; a (se) întări, a (se) înteți, a (se) potența.

INTENSITÁTE, *intensități* s.f. (cf. fr. *intensité*) **1.** În-sușirea de a fi intens; tărie, putere, forță, amploare; violență (**1**). **2.** (Fiz.) Valoare specifică unor mărimi.

INTENSIÚNE s.f. (engl. *intension*) (Log.) Totalitatea însușirilor unui lucru necesare definirii acestuia; conținut.

INTENSÍV, -Ă, *intensivi*, -e adj. (fr. *intensif*) **1.** Care are intensitate; viu, încordat. **2.** *Agricultură intensivă* = agricultură care folosește procedee tehnice avansate pentru a obține producții mai mari. *Cultura intensivă* = cultură care aplică regulile agriculturii intensive.

INTENTÁ, *intentez* vb. I (fr. *intenter*) A introduce, a porni o acțiune (juridică).

INTÉNȚIE, *intenții* s.f. (fr. *intention*, lat. *intentio*) **1.** Dorință, voință de a întreprinde ceva; proiect (**1**), plan (**3**), idee (**3**); intenționalitate. **2.** *Cu intenție* = intenționat. *Fără intenție* = involuntar, fără să vrea. *A avea intenții serioase (cu)...* = a fi decis să realizeze ce și-a propus; a fi decis să se căsătorească. *A face cuiva proces de intenție* = a învinui pe cineva de lucruri condamnabile sau la care nu s-a gândit.

INTENȚIONĂ, *intenționez* vb. I (fr. *intentionner*, cf. it. *intenzionare*) A avea intenția; a plănui, a proiecta (3), a avea de gând.

INTENȚIONAL, -Ă, *intenționali*, -e adj. (fr. *intentionnel*) (Despre fapte penale) Care se face cu intenție; deliberat.

INTENȚIONALITATE s.f. (fr. *intentionnalité*) Caracterul a ceea ce este intenționat, deliberat; intenție (1).

INTENȚIONĂT, -Ă, *intenționați*, -te adj. (de la *intenționa*, cf. fr. *intentionné*) 1. Cu intenție, anume plănuit, deliberat. 2. *Bine* (sau *rău*) *intenționat* = cu intenții bune sau rele.

INTER¹, *interi* s.m. (fr. *intérfieur*) Jucător din linia de atac a unei echipe de fotbal sau de handbal care ocupă locul din dreapta ori din stânga centrului înaintaș; atacant.

INTER²- (fr., it. *inter-*, lat. *inter*) Prefix cu sensul „între”, în cuvinte ca: *interbelic*, *interfață*.

INTERACTIV, -Ă, *interactivi*, -e adj. (engl. *interactive*) Referitor la interacțiune, cu un caracter de interacțiune.

INTERACȚIONĂ, *interacționez* vb. I (*interacțiune*) + -ona) A fi în raport de interacțiune; a se condiționa reciproc.

INTERACȚIUNE, *interacțiuni* s.f. (fr. *interaction*) Influență reciprocă (între fapte, între fenomene etc.).

INTERAFRICĂN, -Ă, *interafricani*, -e adj. (fr. *interafricain*) Comun mai multor țări din Africa sau continentului african.

INTERALIAȚ, -Ă, *interaliați*, -te adj. (fr. *interallié*) Comun mai multor aliați; făcut, stabilit, existent între aliați.

INTERAMERICĂN, -Ă, *interamericani*, -e adj. (fr. *interaméricain*) Comun mai multor state din America sau întregului continent american.

INTERARĂB, -Ă, *interarabi*, -e adj. (fr. *interarabe*) Comun țărilor arabe.

INTERARTICULĂR, -Ă, *interarticulări*, -e adj. (fr. *interarticulaire*) Care se află între articulații, dintre articulații.

INTERASTRĂL, -Ă, *interastrali*, -e adj. (fr. *interastral*) Care există între aștri, dintre aștri; interstelar.

INTERATOMIC, -Ă, *interatomici*, -ce adj. (fr. *interatomique*) Care există, se exercită între doi sau mai mulți atomi.

INTERATRACȚIE s.f. (fr. *interattraction*) Atracție reciprocă (între fenomenele elementare ale vieții animale).

INTERBÉLIC, -Ă, *interbelici*, -ce adj. (*inter²*- + *belic*, cf. lat. *bellicus*) Dintre două războaie (mai ales mondiale).

INTERCALĂ, *intercalez* vb. I (fr. [*s*] *intercaler*, lat. *intercalare*) A (se) introduce într-un șir de lucruri, de ființe etc. ceva; a (se) adăuga între altele.

INTERCALĂR, -Ă, *intercalări*, -e adj. (fr. *intercalaire*) 1. Inserat, adăugat între altele. 2. *Cultură intercalară* = cultură de plante timpurii între rândurile unei culturi de plante târzii.

INTERCALĂRE, *intercalări* s.f. (de la *intercala*) Intercalație (1).

INTERCALĂȚIE, *intercalații* s.f. (fr. *intercalation*) 1. Intercalare; ceea ce este intercalat. 2. Rocă sterilă care apare într-un zăcământ stratificat explozibil.

INTERCAPILĂR, -Ă, *intercapilari*, -e adj. (fr. *intercapillaire*) Care se află între vasele capilare.

INTERCARDINAL, -Ă, *intercardinali*, -e adj. (engl. *intercardinal*) *Punct intercardinal* = fiecare dintre cele patru direcții situate între punctele cardinale principale, care determină mai exact un punct pe globul terestru.

INTERCÉDE, *interced* vb. III (fr. *intercéder*) A interveni în favoarea cuiva.

INTERCELULĂR, -Ă, *intercelulari*, -e adj. (fr. *intercellulaire*) Care se găsește între celulele unui țesut animal sau vegetal.

INTERCEPTĂ, *interceptez* vb. I (fr. *intercepter*) 1. A prinde, a reține un obiect în timpul mișcării acestuia. 2. A surprinde, a controla o convorbire telefonică, o corespondență etc.

INTERCEPTĂRE, *interceptări* s.f. (de la *intercepta*) Interceptie (1).

INTERCEPTÓR, *interceptoare* s.n. (fr. *intercepteur*) Avion de vânătoare foarte rapid, care asigură misiuni de interceptie (1).

INTERCÉPTIE, *intercepții* s.f. (fr. *interception*) 1. Interceptare; atacarea aparatelor inamice cu interceptoare sau cu proiectile teleghidate. 2. *Joc de interceptie* = fază de joc bazată pe prinderea mingii pasate între adversari, la fotbal, handbal etc.

INTERCESIÚNE, *intercesiuni* s.f. (fr. *intercession*) Intervenție în favoarea cuiva; intermediere.

INTERCHINÉZĂ, *interchineze* s.f. (fr. *interchinoise*) Interval de repaus între două diviziuni succesive ale nucleului celular.

INTERCITY s.n. (pr. *intersiti*; fr., it. *intercity*) Tren foarte rapid, care leagă orașe importante.

INTERCOLONAMÉNT, *intercolonamente* s.n. (fr. *entrecolonement*) Distanță care separă două coloane vecine ale aceluiași edificiu.

INTERCOLONIÁL, -Ă, *intercoloniali*, -e adj. (fr. *intercolonial*) Care are loc între două colonii.

INTERCÓM s.n. (engl. *intercom*) (Tehn.) Interfon.

INTERCOMUNÁL, -Ă, *intecomunali*, -e adj. (fr. *intercommunale*) Referitor la mai multe comune; între mai multe comune.

INTERCOMUNICĂȚIE s.f. (fr. *intercommunication*) Comunicație între două puncte; conexiune; convorbire între doi sau mai mulți interlocutori.

INTERCONNECTÁ, *interconectez* vb. I (fr. *interconnecter*) A lega între ele mai multe rețele electrice.

INTERCONNECTÁT, -Ă, *interconectați*, -te adj. (de la *interconecta*) Care stabilește conexiuni între mai multe elemente independente.

INTERCONEXIÚNE, *interconexiuni* s.f. (fr. *interconnexion*) Conexiune între rețele electrice de distribuție.

INTERCONFESIONÁL, -Ă, *interconfesionali*, -e adj. (fr. *interconfessionnel*) Referitor la mai multe confesiuni sau religii; care se desfășoară între mai multe confesiuni sau religii.

INTERCONSONÁNTIC, -Ă, *interconsonantici*, -ce adj. (fr. *interconsonantique*) Care este așezat între două consoane.

INTERCONTINENTÁL, -Ă, *intercontinentali*, -e adj. (fr. *intercontinental*) Care este situat sau care are loc între continente.

INTERCOSTÁL, -Ă, *intercostali*, -e adj. (fr. *intercostal*) (Anat.) Care este situat între coaste; (despre dureri, nevralgii) în regiunea dintre coaste.

INTERCURENT, -Ă, *intercurenți*, -te adj. (fr. *intercurrent*) Care survine în timpul evoluției altui proces (mai ales o boală).

INTERDENTÁR, -Ă, *interdentari*, -e adj. (fr. *interdentaire*) Între dinți.

INTERDEPARTAMENTÁL, -Ă, *interdepartamentali*, -e adj. (fr. *interdépartemental*) Comun mai multor departamente; care are loc între departamente; care îndrumă activitatea diferitelor departamente; interministerial.

INTERDEPENDÉNT, -Ă, *interdependenți*, -te adj. (fr. *interdépendant*) (Despre fenomene) Care se află în stare de interdependență.

INTERDEPENDÉNȚĂ, *interdependențe* s.f. (fr. *interdépendance*) Legătură și condiționare reciprocă între lucruri, între stări, între fenomene etc.

INTERDÍCT, *interdicte* s.n. (lat. *interdictum*, germ. *Interdikt*, cf. fr. *interdit*) Sentință dată de papă ori

de un înalt prelat, care, în Evul Mediu, interzicea temporar oficierea serviciului divin în anumite locuri sau care, astăzi, interzice unui preot exercitarea atribuțiilor.

INTERDÍCTIE, *interdicții* s.f. (fr. *interdiction*, lat. *interdictio*) Interzicere, oprire (prin lege) a ceva; interzicere a exercitării drepturilor politice și civile ale unei persoane, ca măsură represivă sau de protecție; excluziune.

INTERDIGITÁL, -Ă, *interdigitali*, -e adj. (fr. *interdigital*) Plasat între degete.

INTERDISCIPLINÁR, -Ă, *interdisciplinari*, -e adj. (fr. *interdisciplinaire*) Care ține de mai multe discipline; pluridisciplinar; care stabilește relații între mai multe științe.

INTERDISCIPLINARITÁTE s.f. (fr. *interdisciplinarité*) 1. Caracterul unei forme de învățământ sau al unei cercetări interdisciplinare. 2. Transfer de concepte și de metodologie dintr-o disciplină în alta.

INTERÉS, *interese* s.n. (it. *interesse*, germ. *Interesse*) 1. Participare atentă la ceva. 2. Dorință de a câștiga; drept la un eventual câștig. 3. Beneficiu (1), avantaj. 4. Afectiune, sollicitudine, atenție (2). 5. Dorință arzătoare pentru cineva sau ceva; ceea ce produce curiozitate; atracție (2). 6. *De interes general* = care interesează pe toată lumea. *A-și face interesele* = a se preocupa numai de treburile personale. *A purta cuiva interes* = a se îngriji de cineva.

INTERESÁ, *interesez* vb. I (fr. [*s'*] *intéresser*, it. *interessare*) 1. A trezi interesul cuiva, a reține atenția cuiva; a face pe cineva părtaș la o acțiune, la un câștig. 2. A manifesta interes pentru...; a se informa despre... 3. *Ce te interesează?* = ce-ți pasă, ce te privește?

INTERESÁNT, -Ă, *interesantți*, -te adj. (fr. *intéressant*) 1. Care prezintă, stârnește interes; demn de atenție. 2. Care atrage atenția; bizar, aparte.

INTERESÁT, -Ă, *interesați*, -te adj. (de la *interesa*, cf. fr. *intéressé*, it. *interessato*) 1. Care are interes (într-o afacere), care trage foloase. 2. Care este foarte preocupat de interesele personale; calculat, meschin (1). 3. Care manifestă curiozitate.

INTERÉTNIC, -Ă, *interetnici*, -ce adj. (*inter*²- + *etnic*) Referitor la relația între, dintre etnii.

INTERFÁȚĂ¹, *interfețe* s.f. (*inter*²- + *față*) Suprafață de separare a părților care țin de faze diferite, într-un sistem fizico-chimic.

INTERFÁȚĂ², *interfețe* s.f. (engl., fr. *interface*, cf. *față*) Dispozitiv care convertește semnalele electronice, astfel încât două aparate sau două sisteme să comunice între ele.

INTERFÁZIC, -Ă, *interfazici*, -ce adj. (engl. *interphasic*, fr. *interphasique*) Care se află între faze, dintre faze.

INTERFERĂ, *interferez* vb. I (fr. *interférer*) (Despre mișcări vibratorii) A produce interferență, a se suprapune (2); a se combina, a se încrucișa.

INTERFERENT, -Ă, *interferenți*, -te adj. (fr. *interfèrent*) 1. (Despre fenomene, fapte, întâmplări) Care se suprapune. 2. (Despre mișcări vibratorii) Care prezintă interferență (1).

INTERFERENȚĂ, *interferențe* s.f. (fr. *interférence*) 1. Suprapunere a două sau a mai multor unde sonore ori luminoase și combinarea mișcărilor vibratorii. 2. Legare, încrucișare, întâlnire a două sau a mai multor elemente, fenomene etc.

INTERFERENȚIAL, -Ă, *interferențiali*, -e adj. (fr. *interférentiel*) Referitor la interferență, de interferență.

INTERFEROMETRIE, *interferometrie* s.f. (fr. *interférométrie*) Ansamblul metodelor de măsurare a unor mărimi fizice (lungimi, grosimi etc.), care se bazează pe interferență.

INTERFEROMETRU, *interferometre* s.n. (fr. *interféromètre*) Aparat folosit pentru măsurarea interferenței luminoase.

INTERFERÓN, *interferoni* s.m. (engl. *interferon*, fr. *interféron*) Glicoproteină cu proprietăți antivirale.

INTERFLUVIU, *interfluvii* s.n. (fr. *interfluve*, cf. *fluvium*) Relief, porțiune de teren care separă două văi vecine.

INTERFOLIÁ, *interfoliez* vb. I (fr. *interfolier*) A insera file albe între paginile unei cărți.

INTERFÓN, *interfoane* s.n. (fr. *interphone*) Telefon cu difuzor care permite o comunicare între posturi, în cadrul aceleiași clădiri; intercom.

INTERGALÁCTIC, -Ă, *intergalactici*, -ce adj. (engl. *intergalactic*, fr. *intergalactique*) Care se află între galaxii, dintre galaxii.

INTERGLACIÁR, -Ă, *interglaciari*, -e (fr. *interglaciaire*) 1. S.n. Interglaciație; depozit din timpul unei interglaciații. 2. Adj. (Despre perioade geologice) Cuprins între două glaciații.

INTERGLACIÁȚIE/INTERGLACIÁȚIÚNE, *interglaciații/interglaciațiuni* s.f. (fr. *interglaciation*) Interval de timp cu climă caldă cuprins între două glaciații, în pleistocen; interglaciari (1).

INTERGLACIÁȚIÚNE s.f. v. *interglaciație*.

INTERIM s.n. (fr. *interim*) Interimat; interregn (2).

INTERIMÁR, -Ă, *interimari*, -e s.m., adj. (fr. *intérimaire*) (Persoană) care exercită provizoriu o funcție în locul titularului; ad-interim.

INTERIMÁT, *interimate* s.n. (fr. *intérimat*) Situația celui care îndeplinește provizoriu o funcție în locul titularului; interim; timp în care cineva ocupă această funcție; funcție interimară.

INTERINDIVIDUÁL, -Ă, *interindividuali*, -e adj. (fr. *interindividuel*) Referitor la raporturile dintre (mai mulți) indivizi.

INTERIÓR, -OÁRĂ, *interiori*, -oare (fr. *intérieur*, lat. *interior*; -*oris*) 1. Adj., s.n. (Partea) care se află înăuntru, în centrul unei țări; intern (1). 2. Adj. Referitor la latura sufletească, morală; privat (3). 3. S.n. Structură sufletească. 4. S.n. Domiciliu particular. 5. S.n. Viață de familie. 6. S.n. Post telefonic secundar, legat de o centrală.

INTERIORITÁTE, *interiorități* s.f. (fr. *intérieurité*) Caracterul a ceea ce este interior; subiectivitate.

INTERIORIZÁ, *interiorizez* vb. I (fr. *intérioriser*)

1. A reflecta în conștiință, prin prisma propriei sensibilități, fenomene din realitatea exterioară. 2. A-și frâna manifestările exterioare; a se închide în sine.

INTERJÉCTIE, *interjecții* s.f. (fr. *interjection*, lat. *interjectio*) Partea de vorbire neflexibilă care exprimă sentimente, manifestări de voință sau care imită sunete ori zgomote.

INTERJUDEȚEÁN, -Ă, *interjudețeni*, -e adj. (*inter*²- + *județean*) Care există între județe, dintre mai multe județe.

INTERLINGVÍSTICĂ s.f. (fr. *interlinguistique*) Studiul structurii și noțiunilor de bază ale tuturor limbilor.

INTERLINIÁ, *interliniez* vb. I (fr. *interligner*, cf. *linia*) A separa prin interlinii.

INTERLINIÁR, -Ă, *interliniari*, -e adj. (fr. *interlinéaire*) Scris sau tipărit între linii, între rânduri.

INTERLÍNIE, *interlinii* s.f. (fr. *interligne*, cf. *linie*) Spațiu alb între două rânduri de litere scrise sau tipărite ori între două linii ale unui portativ muzical.

INTERLÓCK, *interlockuri* s.n. (engl., fr. *interlock*)

1. Mașină de tricotat cu două rânduri de ace pe un cilindru; tricot indeșirabil. 2. Sincronizare a imaginii cu sunetul aferent; dispozitiv care are aceeași viteză de înregistrare și de redare a peliculei cu aceea a benzii magnetice audio.

INTERLOCUTÓR, -OÁRE, *interlocutori*, -oare s.m. și f. (fr. *interlocuteur*) Participant la o discuție, la o conversație.

INTERLÓP, -Ă, *interlopi*, -e adj. (fr. *interlope*) Care are o reputație proastă; rău famat, dubios, suspect; care ține de traficul ilegal.

- INTERLÚDIU**, *interludii* s.n. (it. *interludio*, fr. *interlude*) 1. Piesă instrumentală scurtă care face legătura între două bucăți muzicale mai importante. 2. Divertisment dramatic sau muzical între două părți ale unui spectacol, între două emisiuni de radio sau de televiziune etc.
- INTERMEDIÁ**, *intermediez* vb. I (*intermediu* + *-a*) A mijloci, a înlesni un contact, o tranzacție etc.
- INTERMEDIÁR**, -Ă, *intermediari*, -e (fr. *intermédiaire*, it. *intermediario*) 1. Adj. Care se află la mijloc; tranzitoriu. 2. S.m. și f. Mijlocitor, mediator (1).
- INTERMÉDIU**, *intermedii* s.n. (it. *intermedio*, fr. *intermède*) 1. Ceea ce se află la mijloc. 2. Divertisment muzical sau dramatic jucat în antracte. 3. Prin intermediul (cuiva sau a ceva) = prin mijlocirea, cu ajutorul (cuiva sau a ceva).
- INTERMEZZO**, *intermezzouri* s.n. (pr. *interméto*; it. *intermezzo*) 1. Divertisment muzical desfășurat între părțile unui spectacol teatral. 2. Episod orchestral independent, într-o operă. 3. Piesă instrumentală scurtă cu un caracter intim.
- INTERMINÁBIL**, -Ă, *interminabili*, -e adj. (fr. *interminable*, lat. *interminabilis*) Care nu se (mai) sfârșește, exagerat de lung, kilometric, de dimensiuni foarte mari, care durează mult.
- INTERMINISTERIÁL**, -Ă, *interministeriali*, -e adj. (fr. *interministériel*) Referitor la mai multe ministere; între, dintre ministere; interdepartamental.
- INTERMITÉNT**, -Ă, *intermitenți*, -te adj. (fr. *intermittent*, lat. *intermittens*, -ntis) Care se oprește și reîncepe la anumite intervale sau care acționează cu întreruperi; discontinuu (2), neregulat; sacadat.
- INTERMITÉNTĂ**, *intermitențe* s.f. (fr. *intermittence*) Întrerupere, lipsă de continuitate în desfășurarea unei acțiuni, a unui proces etc.; discontinuitate.
- INTERMOLECULÁR**, -Ă, *intermoleculari*, -e adj. (fr. *intermoléculaire*) Care se află între molecule, care are loc între molecule.
- INTERMÚNDIU**, *intermundii* s.n. (lat. *intermundia*) Spații goale dintre lumile infinite, unde se află lăcașul fericit al zeilor, potrivit filosofiei epicuriene.
- INTERMUSCULÁR**, -Ă, *intermusculari*, -e adj. (fr. *intermusculaire*) Care este situat între mușchi.
- INTÉRN**, -Ă, *interni*, -e (fr. *interne*, lat. *internus*) 1. Adj. Care se află în interiorul a ceva; lăuntric, intern². 2. S.m. și f., adj. (Elev, ucenic) care locuiește și ia masa într-un internat. 3. *Organ intern* = organ situat în cavitatea toracică sau abdominală. *Boli interne* = bolile organelor din interiorul corpului.
- INTERNÁ**, *internez* vb. I (fr. *interner*) 1. A instala un bolnav într-un spital, pentru tratament; a spitaliza. 2. A închide (pe cineva) într-un lagăr, într-un ospiciu etc., pentru supraveghere.
- INTERNÁRE**, *internări* s.f. (de la *interna*) 1. Acțiunea de a (se) interna. 2. Fișă de internare = fișă pe baza căreia cineva se poate interna într-un spital, pentru tratament sau operație.
- INTERNÁT**, *internate* s.n. (fr. *internat*) 1. Școală care oferă elevilor, ucenicilor casă și masă. 2. Practică efectuată în spitale de studenții la medicină, în ultimii ani de studiu.
- INTERNAȚIONAL**, -Ă, *internaționali*, -e (fr. *international*) 1. Adj. Care are loc între națiuni; referitor la relațiile dintre națiuni; care cuprinde mai multe națiuni; mondial. 2. S.m. și f. Sportiv participant la o competiție internațională. 3. *Drept internațional* = totalitatea normelor de drept care reglementează raporturile dintre țări.
- INTERNAȚIONALÍSM** s.n. (fr. *internationalisme*) 1. Doctrină care preconizează solidaritatea și cooperarea între națiuni, popoare, țări, partide etc. egale în drepturi, pentru susținere reciprocă. 2. Doctrină conform căreia interesele naționale trebuie subordonate unui interes general, supranațional.
- INTERNAȚIONALÍST**, -Ă, *internaționaliști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *internationaliste*) (Adept) al internaționalismului.
- INTERNAȚIONALITÁTE** s.f. (fr. *internationalité*) Starea, caracterul a ceea ce este internațional.
- INTERNAȚIONALIZÁ**, *internaționalizez* vb. I (fr. *internationaliser*) A conferi caracter internațional.
- INTERNAÚT**, -Ă, *internaui*, -te s.m. și f. (fr. *internaute*) Persoană care utilizează internetul.
- INTERNÉT** s.n. (fr. *internet*) Rețea informatică internațională la care au acces computere conectate la rețele locale.
- INTERNÍST**, -Ă, *interniști*, -ste s.m. și f. (germ. *Internist*) Medic specializat în boli interne.
- INTERNÓD**, *internoduri* s.n. (germ. *Internodium*, it. *internodio*) Partea tulpinii unor plante cuprinsă între două noduri.
- INTERNUNȚIU**, *internunții* s.m. (it. *internunzio*, lat. *internuntius*) Nunțiu papal ad-interim.
- INTEROCEÁNIC**, -Ă, *interoceanici*, -ce adj. (fr. *interocéanique*) Care se află între două oceane; care leagă două oceane.
- INTEROCULÁR**, -Ă, *interoculari*, -e adj. (fr. *interoculaire*) (Anat.) Interpupilar.
- INTEROGÁ**, *interoghez* vb. I (fr. *interroger*, lat. *interrogare*) 1. A pune întrebări (unui martor, unui

- inculpat etc.); a examina cunoștințele unui elev, ale unui student etc. 2. (Fig.) A consulta, a examina.
- INTEROGATIV**, -Ă, *interogativi*, -e adj. (fr. *interrogatif*) Care exprimă o întrebare; întrebător.
- INTEROGATORIU**, *interogatorii* s.n. (fr. *interrogatoire*) Totalitatea întrebărilor puse de judecător unei părți implicate într-un proces și a răspunsurilor primite; procesul-verbal care consemnează aceste întrebări și răspunsuri.
- INTEROGĂȚIE**, *interogații* s.f. (fr. *interrogation*, lat. *interrogatio*) 1. Întrebare. 2. Figură de stil care constă dintr-o întrebare, fără a solicita un răspuns.
- INTEROPERABILITĂȚE** s.f. (fr. *interopérabilité*) Capacitatea unor structuri militare (care țin de două sau de mai multe state) de a coopera eficient la îndeplinirea unor misiuni.
- INTERORGĂNIC**, -Ă, *interorganici*, -ce adj. (fr. *interorganique*) Referitor la mai multe organe; dintre organe.
- INTEROSÓS, -OĂSĂ**, *interosoși*, -oase adj. (fr. *interosseux*) Situat între două oase.
- INTERPARLAMENTĂR**, -Ă, *interparlamentari*, -e adj. (fr. *interparlementaire*) Care interesează mai multe parlamente; care întrunește membrii mai multor parlamente.
- INTERPELĂ**, *interpelez* vb. I (fr. *interpeller*, lat. *interpellare*) 1. A pune întrebări asupra unei chestiuni. 2. A cere (în parlament) unui ministru să explice, să justifice anumite decizii.
- INTERPELĂRE**, *interpelări* s.f. (de la *interpela*) Drept al parlamentarilor de a cere explicații miniștrilor, guvernului, conducătorilor unor instituții centrale și guvernamentale etc. asupra unor măsuri luate sau a politicii acestora.
- INTERPELATÓR, -OĂRE**, *interpelatori*, -oare s.m. și f. (fr. *interpellateur*) Persoană care face o interpelare.
- INTERPENETRĂȚIE**, *interpenetrații* s.f. (fr. *interpénétration*) Pătrundere reciprocă, întrepătrundere a două sau a mai multor elemente, substanțe, fenomene etc.
- INTERPLANETĂR**, -Ă, *interplanetari*, -e adj. (fr. *interplanétaire*) Referitor la spațiul dintre planetele Sistemului Solar.
- INTERPÓL** n.pr. n. (fr. *Interpol*) Nume dat organizației internaționale de poliție care luptă împotriva criminalității.
- INTERPOLĂ**, *interpolez* vb. I (fr. *interpoler*, lat. *interpolare*) 1. A înscrie cuvinte sau fraze în textul unui manuscris ori într-un act. 2. (Mat.) A intercala într-o serie, într-un șir de valori cunoscute una sau mai multe mărimi determinate ori estimate.
- INTERPOLĂRE**, *interpolări* s.f. (de la *interpola*, cf. fr. *interpolation*) Ceea ce a fost interpolat; interpolație.
- INTERPOLATÓR, -OĂRE**, *interpolatori*, -oare s.m. și f. (fr. *interpolateur*, lat. *interpolator*, -oris) Persoană care interpoalează un text.
- INTERPOLĂȚIE**, *interpolății* s.f. (fr. *interpolation*, lat. *interpolatio*) Interpolare.
- INTERPRÉT, -Ă**, *interpreți*, -te s.m. și f. (fr. *interprète*, lat. *interpret*, -etis) 1. Persoană care traduce simultan dintr-o limbă în alta; translator, traducător. 2. Artist care interpretează un rol într-un spectacol, care recită o poezie, care cântă o lucrare muzicală etc. 3. Comentator.
- INTERPRÉTĂ**, *interpretez* vb. I (fr. *interpréter*, lat. *interpretari*) 1. A explica, a lămuri ceva; (fig.) a decoda (2); a traduce; a comenta (un text). 2. A juca un rol într-un spectacol. 3. A executa o bucată muzicală.
- INTERPRÉTĂBIL**, -Ă, *interpretabili*, -e adj. (fr. *interprétable*) Care poate fi interpretat; echivoc.
- INTERPRÉTATÍV, -Ă**, *interpretativi*, -e adj. (fr. *interprétatif*) Care poate fi interpretat; de interpretare; care explică.
- INTERPRÉTATÓR, -OĂRE**, *interpretatori*, -oare s.m. și f. (fr. *interpréteur*) Persoană care interpretează, explică; comentator; exeget.
- INTERPROFESIONAL**, -Ă, *interprofesionali*, -e adj. (*inter*²- + *profesional*, cf. fr. *interprofessionnel*) Care grupează, care interesează mai multe profesii.
- INTERPÚNE**, *interpun* vb. III (lat. *inponere*, cf. fr. *interposer*, de la *pune*) 1. A pune, a plasa ceva între... 2. A interveni ca mediator; a mijloci; a se amesteca în raporturile dintre mai multe persoane.
- INTERPUPILĂR**, -Ă, *interpupilari*, -e adj. (*inter*²- + *pupilar*) Situat între centrele optice ale celor două cristaline ale ochilor; interocular.
- INTER-RÁIL** s.n. (pr. *interrái*; fr., it. *interrail*) Bilet care dă dreptul tinerilor sub douăzeci și șase de ani să călătorească o lună de zile pe toate liniile feroviare europene.
- INTERRÉGN**, *interregnuri* s.n. (fr. *interrègne*, lat. *interregnum*) 1. Interval în care un stat monarhic nu are suveran. 2. Interval în care o funcție nu este asigurată de titular; interim.
- INTERSCHIMBĂBIL**, -Ă, *interschimbabili*, -e adj. (*inter*²- + *schimba* + *-bil*, cf. fr. *interchangeable*)

- Carc se poate schimba, care îl poate înlocui pe celălalt; interșanjabil.
- INTERSECTĂ**, *intersectez* vb. I (fr. *intersecter*) A se întretaia, a se încrucișa.
- INTERSECȚIE**, *intersecții* s.f. (fr. *intersection*, lat. *intersectio*) 1. Încrucișare de drumuri; punct, loc de întretaiere. 2. (Mat.) Totalitatea elementelor comune a două mulțimi.
- INTERSEXUALITATE** s.f. (fr. *intersexualité*) Schimbare a sexului unui animal sau al unei plante dioice, la maturitate; hermafroditism.
- INTERSIDERĂL**, -Ă, *intersiderali*, -e adj. (fr. *intersidéral*) Care este situat între aștri; interstelar.
- INTERSINDICĂL**, -Ă, *intersindicali*, -e adj. (fr. *intersyndical*) Care are loc între mai multe sindicate.
- INTERSÍSTOLĂ**, *intersistole* s.f. (fr. *intersystole*) Timpul scurs între sistola auriculelor și sistola ventriculelor unei inimi.
- INTERSTADIĂL**, -Ă, *interstadiali*, -e (engl. *interstadial*) 1. S.n. Interval între două stadiale ale unei glaciații; interstadiu. 2. Adj. Referitor la interstadiu (1).
- INTERSTADIU**, *interstadii* s.n. (fr. *interstade*) Interstadiu (1).
- INTERSTELĂR**, -Ă, *interstelari*, -e adj. (fr. *interstellaire*) Care este situat între stele; interastral; intersideral.
- INTERSTIȚIĂL**, -Ă, *interstițiali*, -e adj. (fr. *interstitiel*) Care se găsește într-un interstițiu; (despre leziuni, inflamații) localizat în țesutul conjunctiv al unui organ.
- INTERSTIȚIU**, *interstiții* s.n. (fr. *interstice*, lat. *interstitium*) Spațiu mic, gol între părțile unui tot, între două elemente (piese fixe sau mobile) apropiate; luft (1).
- INTERȘANJABIL**, -Ă, *interșanjabili*, -e adj. (fr. *interchangeable*) Interschimbabil.
- INTERȘCOLĂR**, -Ă, *interșcolari*, -e adj. (fr. *interscolaire*, cf. *școală*) Care se petrece între școli, dintre școli.
- INTERTÎP**, *intertipuri* s.n. (fr. *intertype*) Mașină tipografică de cules și turnat litere în rânduri, folosită în transmisiunile telegrafice.
- INTERTRÎGO** s.n. (fr. *intertrigo*) Inflație a pielii localizată la încheieturi, la sâni, la subsuoară și la gât.
- INTERTROPICĂL**, -Ă, *intertropicali*, -e adj. (fr. *intertropical*) Care se află între cele două tropice.
- INTERUMĂN**, -Ă, *interumani*, -e adj. (engl. *interhuman*) (Despre relații) Care are loc între oameni, dintre oameni.
- INTERURBĂN**, -Ă, *interurbani*, -e (fr. *interurbain*, cf. *urban*) 1. Adj. Dintre sau între două ori mai multe orașe. 2. S.n. Telefon care stabilește legătura între două localități.
- INTERVĂL**, *intervale* s.n. (fr. *intervalle*, lat. *intervallum*) 1. Distanță, depărtare în timp sau în spațiu; ecart; curs¹ (2). 2. (Muz.) Diferență de înălțime între două sunete. 3. (Mat.) Mulțime de puncte, de numere situate între două valori date.
- INTERVALOMĂTRU**, *intervalometre* s.n. (engl. *intervalometre*) Dispozitiv automat al unui aparat fotografic care reglează timpul între două expuneri succesive.
- INTERVENÍ**, *intervin* vb. IV (fr. *intervenir*, lat. *intervenire*) 1. A intra în acțiune; a intra în vorbă; a mijloci o împăcare, o înțelegere etc.; a face un demers pentru a obține o favoare. 2. A se întâmpla, a se ivi, a surveni.
- INTERVENIÉNT**, -Ă, *intervenienți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *intervenant*) (Persoană) care intervine ca parte într-un proces, într-o instanță.
- INTERVENȚIE**, *intervenții* s.f. (fr. *intervention*, lat. *interventio*) 1. Participare la o acțiune, la o afacere, la un proces etc.; amestec, imixtiune, ingerință. 2. Luare de cuvânt. 3. Solicitare (1), cerere. 4. *Intervenție chirurgicală* = acțiune terapeutică chirurgicală efectuată asupra unui organ sau a unui țesut bolnav; operație (2).
- INTERVENȚIONISM** s.n. (fr. *interventionnisme*) Orientare de politică economică referitoare la intervenția statului (directă și indirectă, cu diferite grade de intensitate) în vederea dirijării economiei în funcție de obiectivele stabilite.
- INTERVENȚIONIST**, -Ă, *intervenționisti*, -ste (fr. *interventionniste*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană, stat) care ia parte la o intervenție armată, care susține intervenționismul. 2. Adj. Referitor la intervenționism, caracteristic intervenționismului.
- INTERVERSIÚNE**, *interversiuni* s.f. (fr. *inversion*) Modificare, răsturnare a unei ordini (naturale, obișnuite); inversare.
- INTERVERTEBRĂL**, -Ă, *intervertebrali*, -e adj. (fr. *intervertébral*) Situat între două vertebre.
- INTERVERTÍ**, *intervertesc* vb. IV (fr. *intervertir*, lat. *intervertere*) A răsturna ordinea obișnuită, naturală, a schimba locul termenilor într-o serie dată; a inversa.
- INTERVIEWĂTOR**, -OĂRE, *interviewatori*, -oare s.m. și f. (*interviewa* + *-tor*) Persoană care ia un interviu.

INTERVIEWĂ, *interviewez* vb. I (fr. *interviewer*) A lua cuiva un interviu.

INTERVIU, *interviuri* s.n. (engl., fr. *interview*) 1. Convorbire în cursul căreia un jurnalist pune întrebări unei personalități pentru a afla părerile acesteia în diverse probleme (de actualitate); (concr.) textul acestei convorbiri, în vederea difuzării în mass-media. 2. Discuție preliminară a unui candidat în vederea angajării acestuia într-un serviciu.

INTERVOCÁLIC, -Ă, *intervocalici*, -ce adj. (fr. *intervocalique*) (Despre sunete) Care se află între vocale, dintre două vocale.

INTERZICE, *interzic* vb. III (fr. *interdire*, cf. *zice*) A nu permite cuiva ceva; a opri; a pune sub interdicție; a prohibi, a proscrie.

INTERZIS, -Ă, *interziși*, -se (de la *interzice*) 1. Adj. Care este oprit, care nu este permis; proscriș (2). 2. S.m. și f. Persoană pusă sub interdicție în urma unei hotărâri judecătorești.

INTERZONÁL, -Ă, *interzonali*, -e (fr. *interzonal*) 1. Adj. Care este situat între două zone. 2. S.n. Competiție sportivă care are loc între două zone.

INTESTIN¹, *intestine* s.n. (fr. *intestin*, lat. *intestinum*) Partea tubului digestiv cuprinsă între stomac și rect, la om și la unele animale; (fam.) maț.

INTESTIN², -Ă, *intestini*, -e adj. (fr. *intestin*, lat. *intestinus*) (Livr.) Care se petrece în interiorul unui organism social; intern (1). *Lupte intestinale*.

INTESTINÁL, -Ă, *intestinali*, -e adj. (fr. *intestinal*) 1. Referitor la intestin¹; enteric. 2. *Suc intestinal* = lichid secretat de glandele intestinului¹ subțire care conține enzime și participă la digestie.

ÍNTIM/ÍNTÍM, -Ă, *intimi*, -e adj. (fr. *intime*, lat. *intimus*) 1. Interior și profund; care constituie partea esențială a unui lucru, a unei probleme etc.; (fig.) apropiat. 2. (Despre oameni) Legat de cineva printr-o amiciție strânsă; afectuos, cordial, familiar (2). 3. Referitor la viața particulară sau familială a cuiva; privat (2), domestic (2); care se produce într-un cadru restrâns; informal (2); personal, particular (3), secret (1).

ÍNTIMĂ, *intimez* vb. I (fr. *intimer*, lat. *intimare*) 1. A notifica, a face cunoscut unei autorități. 2. A chema în justiție; a cita (3).

ÍNTIMÁT, -Ă, *intimați*, -te s.m. și f. (de la *intima*, cf. fr. *intimé*) Partea citată într-un proces ca pârât, în caz de recurs sau în altă cale de atac.

ÍNTIMIDĂ, *intimidez* vb. I (fr. *intimider*) A face să devină sau a deveni timid; a timora; a (se) speria, a (se) zăpăci.

ÍNTIMIDÁBIL, -Ă, *intimidabili*, -e adj. (fr. *intimidable*) Care poate fi (ușor) intimidat.

ÍNTIMÍSM s.n. (fr. *intimisme*) Redare a sentimentelor intime ale unui artist în propria operă.

ÍNTIMÍST, -Ă, *intimiști*, -ste (fr. *intimiste*) 1. S.m. și f. Artist care exprimă în propria creație sentimente intime; pictor al scenelor de interior; adept al intimismului. 2. Adj. Care exprimă sentimente intime.

ÍNTIMITÁTE, (3) *intimități* s.f. (fr. *intimité*) 1. Caracterul a ceea ce este intim, secret; prietenie strânsă. 2. Cadru limitat, cerc restrâns, familial. 3. (La pl.) Chestiuni personale. 4. *A trăi (sau a fi) în intimitatea cuiva* = a face parte dintre apropiații cuiva.

ÍNTIMIZÁ, *intimizez* vb. I (*intim* + -iza) A crea un mediu intim.

ÍNTITULÁ, *intitulez* vb. I (fr. *intituler*, lat. *intitulare*) 1. A da, a pune un titlu unei scrieri; a numi într-un fel pe cineva sau ceva. 2. A purta un titlu; a se numi.

ÍNTITULÁRE, *intitulări* s.f. (de la *intitula*) Titlu, titulatură, nume.

ÍNTOLERÁBIL, -Ă, *intolerabili*, -e adj. (fr. *intolérable*, lat. *intolerabilis*) Care nu poate fi suportat, admis; inadmisibil; de neîngăduit, de nesuportat; fanatic (1).

ÍNTOLERÁNT, -Ă, *intoleranți*, -te adj. (fr. *intolérant*) Care nu poate să tolereze nimic; neîngăduitor, nemilos, netolerant; sectant (2), sectar (2).

ÍNTOLERÁNTĂ, *intoleranțe* s.f. (fr. *intolérance*) 1. Lipsă de îngăduință. 2. Incapacitate organică de a suporta anumite medicamente sau alimente.

ÍNTONÁ, *intonez* vb. I (it. *intonare*) 1. A da tonul pentru începerea unui cântec; a cânta. 2. A rosti, a accentua cu un anumit ton un cuvânt, o propoziție etc.

ÍNTONÁȚIE, *intonajii* s.f. (fr. *intonation*) 1. Variație a înălțimii vocii în timpul vorbirii; fel în care se accentuează un cuvânt, o frază; inflexiune, ton² (2). 2. (Muz.) Emitere corectă a înălțimii unui sunet.

ÍNTONAȚIONÁL, -Ă, *intonajionali*, -e adj. (germ. *intonational*) Referitor la intonație.

ÍNTOXICÁ, *intoxic* vb. I (fr. *intoxiquer*, lat. *intoxicare*) 1. A(-și) introduce substanțe toxice în organism; a (se) otrăvi. 2. (Fig.) A (se) plictisi foarte tare, a agasa sau a fi agasat.

ÍNTOXICÁRE, *intoxicări* s.f. (de la *intoxica*, cf. fr. *intoxication*) 1. Otrăvire cu substanțe toxice. 2. Dezinformare prin propagandă înșelătoare.

ÍNTOXICÁȚIE, *intoxicații* s.f. (fr. *intoxication*) 1. Stare patologică provocată de introducerea sau de

- acumularea unor substanțe toxice în organism; otrăvire. 2. *Intoxicație alimentară* = toxiinfecție alimentară.
- INTRA-** (fr., it. *intra-*, lat. *intra*) Prefix cu sensul „în”, „între”, în cuvinte ca: *intrauterin*, *intravilan*.
- INTRAATÓMIC**, -Ă, *intraatomici*, -ce adj. (fr. *intra-atomique*) Din interiorul atomului, care există în atom.
- INTRACARPÁTIC**, -Ă, *intracarpatici*, -ce adj. (*intra- + carpatic*) Care se află în interiorul arcului Munților Carpați.
- INTRACELULĂR**, -Ă, *intracelulari*, -e adj. (fr. *intracellulaire*) Care se află sau se produce în interiorul celulei (vii).
- INTRACEREBRĂL**, -Ă, *intracerebrali*, -e adj. (fr. *intracérébral*) Care se află sau se petrece în interiorul creierului.
- INTRACOMUNITĂR**, -Ă, *intracomunitari*, -e adj. (fr. *intracommunitaire*) Care se petrece în interiorul unei comunități, mai ales în cadrul Uniunii Europene.
- INTRACONTINENTĂL**, -Ă, *intracontinentali*, -e adj. (fr. *intracontinental*) Care se află în interiorul unui continent.
- INTRACRANIĂN**, -Ă, *intracranieni*, -e adj. (fr. *intracrânien*) Care se găsește în craniu.
- INTRACUTĂN**, -Ă, *intracutani*, -e adj. (germ. *intracutan*) Care se află în piele.
- INTRĂDĂ**, *intrade* s.f. (it. *entrata*, germ. *Intrade*, engl. *intrada*) 1. Introducere în ritm de marș, la o compoziție muzicală; uvertură scurtă. 2. (La dans) Trecere de la un număr la altul.
- INTRADERMIC**, -Ă, *intradermici*, -ce adj. (fr. *intradermique*, engl. *intradermic*) Situat în dermă.
- INTRADERMOREACȚIE**, *intradermoreacții* s.f. (fr. *intradermoréaction*) Reacție produsă prin injectarea intradermică a unei substanțe, cu scopul de a studia sensibilitatea organismului față de agenții toxici, față de antibiotice etc.
- INTRADÓS**, *intradosuri* s.n. (fr. *intradós*) 1. (Arhit.) Fața inferioară (interioară) a unui arc, a unei bolti. 2. Suprafața inferioară sau concavă a unei aripi de avion.
- INTRADUCTÍBIL**, -Ă, *intraductibili*, -e adj. (*in- + traductibil*, cf. fr. *intraduisible*) Care nu poate fi tradus dintr-o limbă în alta.
- INTRAGLACIĂR**, -Ă, *intraglaciari*, -e adj. (fr. *intraglaciare*) Care se află în masa unui ghețar.
- INTRALINGVÍSTIC**, -Ă, *intralingvistici*, -ce adj. (fr. *intralinguistique*) Care se găsește sau se desfășoară în interiorul unei limbi.
- INTRAMOLECULĂR**, -Ă, *intramoleculari*, -e adj. (fr. *intramoléculaire*) Care se găsește sau se produce în interiorul moleculelor.
- INTRAMONTĂN**, -Ă, *intramontani*, -e adj. (germ. *intramontan*) Care este înconjurat de munți, care se petrece între munți.
- INTRAMUNDĂN**, -Ă, *intramundani*, -e adj. (germ. *intramundan*) (Livr.) Care aparține lumii materiale.
- INTRA-MÚROS** loc. adv. (lat. *intra-muros*) În interiorul orașului.
- INTRAMUSCULĂR**, -Ă, *intramusculari*, -e adj. (fr. *intramusculaire*) Care se află sau se produce în interiorul mușchilor.
- INTRANAZĂL**, -Ă, *intranazali*, -e adj. (fr. *intranasal*) Care se introduce prin nas.
- INTRANSIGÉNT**, -Ă, *intransigenți*, -te adj. (fr. *intransigent*) Care nu face nicio concesie, care nu admite niciun compromis; incoruptibil, inflexibil (2), rigid (2).
- INTRANSIGÉNȚĂ** s.f. (fr. *intransigence*, it. *intransigenza*) Însușirea de a fi intransigent; atitudine lipsită de compromisuri; rigiditate (3); verticalitate.
- INTRANSMISÍBIL**, -Ă, *intransmisibili*, -e adj. (fr. *intransmissible*) Care nu poate fi transmis; incommunicabil.
- INTRANUCLEĂR**, -Ă, *intranucleari*, -e adj. (engl. *intranuclear*) (Fiz.) Care este situat în interiorul nucleului.
- INTRANZITÍV**, -Ă, *intranzitivi*, -e adj., s.n. (fr. *intransitif*, lat. *intransitivus*) (Verb) care nu poate avea complement direct.
- INTRAOCULĂR**, -Ă, *intraoculari*, -e adj. (fr. *intraoculaire*) În sau din interiorul ochiului. *Tensiune intraoculară*.
- INTRAPELVIĂN**, -Ă, *intrapelvieni*, -e adj. (fr. *intrapelvien*) Care este situat în interiorul bazinului (3).
- INTRARAHIDIĂN**, -Ă, *intrarahidieni*, -e adj. (fr. *intrarachidien*) În sau din interiorul coloanei vertebrale. *Lichid intrarahidian*.
- INTRATĂBIL**, -Ă, *intratabili*, -e adj. (it. *intratabile*, cf. fr. *intraitable*) (Cu) care nu se poate trata.
- INTRATORÁCIC**, -Ă, *intratoracici*, -ce adj. (fr. *intrathoracique*) În sau din cavitatea toracică.
- INTRAURBĂN**, -Ă, *intraurbani*, -e adj. (*intra- + urban*, cf. it. *intraurbano*) Care se află în interiorul unui oraș.
- INTRAUTERÍN**, -Ă, *intrauterini*, -e adj. (fr. *intra-utérin*) 1. Care are loc, care se află în interiorul uterului. 2. *Dispozitiv intrauterin* = sterilet.

- INTRAVASCULĂR**, -Ă, *intravasculari*, -e adj. (fr. *intravasculaire*) (Anat.) În sau din interiorul vaselor sangvine.
- INTRAVENÓS**, -OĂSĂ, *intravenoși*, -oase adj. (fr. *intraveineux*, it. *intravenoso*) (Despre injecții, tratamente) Care se face în venă.
- INTRAVILÁN** s.n., adj. (*intra-* + *vilan*, cf. lat. *vilanus*) (Zonă) care cuprinde o suprafață construită într-o localitate.
- INTRAZONÁL**, -Ă, *intrazonali*, -e adj. (engl. *intra-zonal*) Care se află sau se formează în aceeași zonă.
- INTREPÍD**, -Ă, *intrepizi*, -de adj. (fr. *intrépide*, lat. *intrepidus*) (Livr.) Care nu cedează în fața greutăților, care rezistă în fața pericolului; cutezător, curajos, îndrăzneț, tenace (1).
- INTREPIDITĂTE** s.f. (fr. *intrépidité*) (Livr.) Însușirea unei persoane intrepide; curaj, fermitate, îndrăzneală.
- INTRICĂ**, *intric* vb. I (it., lat. *intricare*) 1. A (se) încurca, a (se) intersecta la întâmplare. 2. A se confunda (1); a face intrigi.
- INTRIGĂ**, *intrig* vb. I (fr. *intriguer*) A stâmi curiozitate și surprindere; a pune pe gânduri, a neliniști, a contraria.
- INTRIGĂNT**, -Ă, *intriganți*, -te s.m. și f., adj. (fr. *intrigant*) (Persoană) care urzește intrigi; criticant; leventin (3).
- ÎNTRIGĂ**, *intrigi* s.f. (fr. *intrigue*) 1. Mașinație secretă făcută pentru a obține ceva pe ascuns; uneltire, cabală (2). 2. Înlănțuire de fapte și acțiuni, într-o piesă de teatru, într-un roman etc.; tramă (2).
- INTRINSEC**, -Ă, *intrinseci*, -ce adj. (fr. *intrinsèque*, lat. *intrinsecus*) 1. Care este conținut în natura, în esența unui lucru, a unui fenomen; lăuntric, interior; inerent, esențial (1), imanent (1). 2. (Despre valoare) Care aparține obiectelor înseși, propriu obiectelor.
- INTRODŪCE**, *introduc* vb. III (lat. *introducere*, cf. fr. *introduire*) 1. A face ca un lucru să încapă în altul; a băga, a include. 2. A determina o persoană să intre într-un loc. 3. A (se) iniția într-un domeniu de activitate. 4. A intenta, a începe o procedură juridică. 5. A pune în practică; a institui; a instaura.
- INTRODŪCERE**, *introduceri* s.f. (de la *introducere*) 1. Partea de început, introductivă a unei lucrări, a unei piese muzicale etc.; intrată. 2. Lucrare științifică în care sunt prezentate noțiunile generale, elementare dintr-un domeniu.
- INTRODUCTÍV**, -Ă, *introdactivi*, -e adj. (fr. *introdectif*) 1. De la început, de introducere; liminar. 2. (Jur.) Care servește la începerea unei proceduri.
- INTRODŪS**, -Ă, *introduși*, -se adj. (de la *introduce*) (Despre oameni) Care cunoaște bine o problemă; care are relații cu multă lume.
- INTROGRESIÚNE**, *introgresiuni* s.f. (engl. *introggression*) Formare de specii noi prin hibridare vegetativă.
- INTROIÉCTIE**, *introiectii* s.f. (fr. *introjction*, it. *introjzione*) Act psihic prin care un individ își asimilează în mod inconștient imaginea altei persoane.
- INTROMISIÚNE** s.f. (fr. *intromission*) Introducere a unui corp în alt corp.
- INTROPATÍE** s.f. (fr. *intropathie*) Concept care desemnează propria transpunere simpatetică în obiectele exterioare.
- INTROSPECTĂ**, *introspectez* vb. I (fr. *introspecter*) A-și observa trăirile psihice.
- INTROSPECTÍV**, -Ă, *introspectivi*, -e adj. (fr. *introspectif*) Referitor la introspecție; bazat pe introspecție.
- INTROSPÉCTIE**, *introspecții* s.f. (fr. *introspection*) Studiul propriei conștiințe; autoobservare.
- INTROVERSIÚNE** s.f. (fr. *introversion*) Orientare a conștiinței către propriul eu; înclinația de a se închide în sine, omițând lumea exterioară.
- INTROVERTÍT**, -Ă, *introvertiți*, -te adj. (fr. *introverti*) Care este preocupat, obsedat de propria viață interioară, neglijând-o pe cea exterioară.
- INTRŪS**, -Ă, *intruși*, -se s.m. și f., adj. (fr. *intrus*) (Persoană) care se introduce într-un loc fără a fi invitat; nepoftit, inoportun.
- INTRUVÁBIL**, -Ă, *intruvabili*, -e adj. (fr. *intruvable*) De negăsit.
- INTRUZIÚNE**, *intruziuni* s.f. (fr. *intrusion*) Proces de pătrundere a magmei în scoarța terestră; corpul de roci format astfel.
- INTRUZÍV**, -Ă, *intruzivi*, -e adj. (fr. *intrusif*) (Despre roci eruptive) Care s-a format prin intruziune.
- INTUBĂ**, *intubez* vb. I (fr. *intuber*) A supune un bolnav unei intubații.
- INTUBĂȚIE**, *intubații* s.f. (fr. *intubation*) Introducere a unei sonde într-un organ tubular, pentru administrarea de substanțe medicamentoase, de anestezice sau pentru a-l goli de conținutul patologic.
- INTUÍ**, *intuiesc* vb. IV (it. *intuire*, lat. *intueri*) A înțelege prin intuiție; a pătrunde repede în esența problemelor, a fenomenelor etc., pe baza experienței acumulate.
- INTUITÍV**, -Ă, *intuitivi*, -e adj. (fr. *intuitif*, it. *intuitivo*) Care se bazează pe intuiție, făcut prin intuiție.
- INTUIȚIE**, *intuiții* s.f. (fr. *intuition*, it. *intuizione*) 1. Percepție clară, directă și imediată a realității.

a unui fapt fără intervenția rațiunii, pe baza experienței trecute; priză (5). 2. Descoperire bruscă și neașteptată a unui adevăr, a unei soluții etc.; inspirație (4). 3. *A avea intuiție* = a avea fler.

INTUIȚIONISM s.n. (fr. *intuitionnisme*) Curent care opune rațiunii intuiția, concepută ca analogă instinctului, simțului artistic sau revelației divine, considerând că aceasta pătrunde nemijlocit în esența lucrurilor.

INTUIȚIONIST, -Ă, *intuiționiști*, -e adj., s.m. și f. (fr. *intuitionniste*) (Adept) al intuiționismului.

INTUMESCÉNT, -Ă, *intumesceți*, -te adj. (fr. *intumescent*) (Despre țesuturi) Care începe să se umfle; umflat.

INTUMESCÉNTĂ, *intumescețe* s.f. (fr. *intumescence*) (Med.) Organ sau partea de organ umflată; umflătură.

INTUȘĂBIL, -Ă, *intușabili*, -e adj. (fr. *intouchable*) Care este de neatins, intangibil.

INUÍT, -Ă, *inuți*, -te s.m. și f. (fr. *inuit*) Nume dat eschimoșilor din Groenlanda și din nord-estul Canadei.

INUMAN, -Ă, *inumani*, -e adj. (fr. *inhumain*, lat. *inhumanus*) 1. Care nu este uman, generos; nemilos, crud, feroce (2), cumplit. 2. Peste puterile omenești. *Muncă inumană*. 3. Care ignoră sentimentele omenești. *Legi inumane*.

INUMERĂBIL, -Ă, *inumerabili*, -e adj. (it. *inumerabile*) Care nu se poate număra.

INUNDĂ, *inund* vb. I (fr. *inonder*, lat. *inundare*) 1. (Despre ape) A se revărsa peste maluri, acoperind suprafața unui teren. 2. (Fig.; despre sudoare, lacrimi, lumină) A năpădi, a uda; a copleși.

INUNDĂBIL, -Ă, *inundabili*, -e adj. (fr. *inondable*) Care poate fi inundat, supus inundării sau în pericol să fie inundat.

INUNDĂȚIE, *inundații* s.f. (fr. *inondation*, lat. *inundatio*) Revărsare de ape în urma unor ploi abundente, a topirii zăpezilor etc.; cantitate mare de apă care inundă un teren.

INUTÍL, -Ă, *inutili*, -e adj. (fr. *inutile*, lat. *inutilis*) Care nu este util, care nu folosește la nimic; inutil (1), superfluu, nefolositor; (fig.) gratuit; (adverbial) de prisos, zadarnic.

INUTILITÁTE s.f. (fr. *inutilité*, lat. *inutilitas*, -atis) Lipsă de utilitate; futilitate; (la pl.) lucruri inutile.

INUTILIZÁ, *inutilizez* vb. I (fr. *inutiliser*) A face inutilizabil.

INUTILIZÁBIL, -Ă, *inutilizabili*, -e adj. (fr. *inutilisable*) Care nu poate fi utilizat; de neîntrebuințat.

INUZITÁT, -Ă, *inuzități*, -te adj. (fr. *inusité*, lat. *inusitatus*) Care nu se mai folosește, care nu se întrebuințează; neuzitat.

INVADÁ, *invadez* vb. I (lat., it. *invadere*) 1. A ocupa abuziv un teritoriu străin (pustiind și prădând); a năvăli, a cotropi; (fig.) a pune stăpânire pe... 2. (Despre plante și animale dăunătoare sau parazite) A apărea undeva pe neașteptate; a se întinde în număr mare, a năpădi (producând pagube).

INVADATOR, -OÁRE, *invadatori*, -oare s.m. și f., adj. (*invada* + *-tor*) (Persoană, putere, armată, stat) care invadează un teritoriu străin; cotropitor.

INVAGINÁ, *invaginează* vb. I (fr. *invaginer*) (Despre o porțiune de intestin) A se întoarce spre interior prin invaginație.

INVAGINÁȚIE, *invaginații* s.f. (fr. *invagination*) Pătrundere a unui segment de organ sau de țesut anatomic într-o cută proprie.

INVALID, -Ă, *invalidi*, -de adj., s.m. și f. (fr. *invalide*, lat. *invalidus*) (Persoană) care are un defect fizic (congenital); infirm, schilod, handicapat (1).

INVALIDÁ, *invalidizez* vb. I (fr. *invalider*) A declara nevalabil, a infirma (un act, o alegere etc.).

INVALIDÁBIL, -Ă, *invalidabili*, -e adj. (fr. *invalidable*) Care poate sau trebuie să fie invalidat.

INVALIDITÁTE, *invalidități* s.f. (fr. *invalidité*) 1. Starea de invalid; infirmitate, dizabilitate (1). 2. Lipsă de validitate (a unui contract, mandat etc.).

INVÁR s.n. (fr. *invar*) Oțel aliat cu mult nichel, cu dilatare foarte redusă, folosit la fabricarea instrumentelor și a aparatelor de precizie.

INVARIÁBIL, -Ă, *invariabili*, -e adj. (fr. *invariable*) 1. Care nu se schimbă; neschimbător, constant (1), fix (1). 2. (Gram.; despre cuvinte) Care își păstrează forma în cursul vorbirii; neflexibil.

INVARIABILITÁTE, *invariabilități* s.f. (fr. *invariabilité*) Starea, caracterul a ceea ce este invariabil.

INVARIÁNT, -Ă, *invarianți*, -te s.m. și f., adj. (fr. *invariant*) (Mărime, expresie, relație) care rămâne neschimbată în urma unor transformări de natură fizică sau matematică.

INVÁZIE, *invazii* s.f. (fr. *invasion*, lat. *invasio*) 1. Năvălire a unei forțe militare într-o țară (pentru a o cuceri); cotropire; venire neașteptată și în număr mare a cuiva sau a ceva într-un loc. 2. Apariție rapidă într-un loc a unor specii de plante, de animale dăunătoare ori parazite; năpădire. 3. Perioadă a unei boli infecțioase care corespunde apariției primelor simptome; irupere.

INVAZÍV, -Ă, *invazivi*, -e adj. (engl. *invasive*) (Med.) Care are caracter de invazie (3).

- INVECTIVĂ**, *invectivez* vb. I (fr. *invectiver*) A spune invective; a insulta.
- INVECTIVĂ**, *invective* s.f. (fr. *invective*, lat. *invectivae*) Expresie violentă, ofensatoare, vorbă care mustră: insultă, injurie (1), ofensă; procedeu stilistic care folosește expresii violente, agresive.
- INVENTĂ**, *invente* vb. I (fr. *inventer*) 1. A face o descoperire (tehnică), a crea primul ceva nou. 2. (Fig.) A minți.
- INVENTĂR**, *inventare* s.n. (fr. *inventaire*, lat. *inventarium*) 1. Listă, catalog, registru sau document care cuprinde enumerarea, descrierea și evaluarea bunurilor unei persoane, ale unei gospodării, ale unei instituții, ale unui magazin etc.; totalitatea acestor bunuri; (spec.) înscriere și evaluare a mărfurilor într-un magazin, pentru a constata profitul sau lipsurile. 2. (Fig.) Înșirare, enumerare de lucruri, de fapte etc. 3. A face inventarul = a inventaria. Sub beneficiu de inventar v. beneficiu.
- INVENTARIĂ**, *inventariez* vb. I (it. *inventariare*) A face un inventar; a trece în inventar, a înregistra.
- INVENTATOR**, **-OĂRE**, *inventatori*, *-oare* s.m. și f. (*inventat* + *-tor*, cf. fr. *inventeur*) Persoană care a făcut o invenție (1).
- INVENTICĂ** s.f. (de la *inventat*) Disciplină care studiază invențiile (1).
- INVENTIV**, **-Ă**, *inventivi*, *-e* adj. (fr. *inventif*) Care are geniul, talentul, capacitatea de a inventa; ingenios (1); fertil (2).
- INVENTIVITĂTE**, *inventivități* s.f. (*inventiv* + *-itate*, cf. it. *inventività*) Însușirea de a fi inventiv; imaginație creatoare; ingeniozitate.
- INVENTOTECĂ**, *inventoteci* s.f. (*inventat* + *-otecă*) Bancă de invenții.
- INVENȚIE/INVENȚIUNE**, *invenții/invențiuni* s.f. (fr. *invention*, lat. *inventio*, *-onis*, it. *invenzione*) 1. Realizare tehnică sau științifică prezentând nouitate și progres; obiectul, sistemul tehnic etc. inventat. 2. Afirmatie imaginară; născocire, minciună. 3. (Muz.; în forma *invențiune*) Scurtă piesă muzicală pentru clavier în stil imitativ, specifică barocului.
- INVENȚIUNE** s.f. v. invenție.
- INVERIFICABIL**, **-Ă**, *inverificabili*, *-e* adj. (cf. fr. *inverifiable*) Care nu poate fi verificat.
- INVERNĂL**, **-Ă**, *invernali*, *-e* adj. (it. *invernale*) De iarnă, iernatic.
- INVERS**, **-Ă**, *inversi*, *-se* adj. (fr. *inverse*, lat. *inversus*) Care este opus direcției inițiale sau firești; făcut pe dos; (adverbial) viceversa.
- INVERSĂ**, *inversez* vb. I (fr. *inverser*) A face invers ceva; a interverti; a întoarce pe dos; a răsturna.
- INVERSIUNE**, *inversiuni* s.f. (fr. *inversion*, lat. *inversio*, *-onis*) 1. Schimbare a sensului sau a ordinii obișnuite a unor cuvinte într-o propoziție sau frază; inversare. 2. *Inversiune sexuală* = homosexualitate.
- INVERSÓR**, *inversoare* s.n. (fr. *inverseur*) Aparat sau dispozitiv care inversează sensul mișcării unei mașini, a unui vehicul, a unui curent electric.
- INVERTĂZĂ**, *invertaze* s.f. (fr. *invertase*, germ. *Invertase*) Enzimă produsă de drojdia de bere și de mucoasa intestinală, care transformă zahărul în glucoză și în fructoză; invertină.
- INVERTÍ**, *invertesc* vb. IV (fr. *invertir*) 1. A face o inversiune (simetrică); a transforma, a schimba. 2. A transforma zahărul în glucoză și în fructoză cu ajutorul invertazei.
- INVERTÍNĂ**, *invertine* s.f. (fr. *invertine*) Invertază.
- INVERTÍRE**, *invertiri* s.f. (de la *inverti*) 1. Schimbare, transformare. 2. *Invertire sexuală* = homosexualitate.
- INVERTÍT**, *invertiți* s.m. (fr. *inverti*) Homosexual.
- INVERTÓR**, *invertoare* s.n. (engl. *inverter*, rus. *инвертор*) Mutator care transformă curentul electric continuu în curent electric alternativ.
- INVESTÍ**, *investesc* vb. IV (fr. *investir*, lat. *investire*) A plasa, a alocă un capital sau mijloace materiale într-o întreprindere, într-o afacere; a face o investiție.
- INVESTIGĂ**, *investighez* vb. I (it., lat. *investigare*) A cerceta sistematic și amănunțit pentru a descoperi sau a afla ceva (mai ales în cazul unei boli); a sonda (1).
- INVESTIGATÍV**, **-Ă**, *investigativi*, *-e* adj. (engl. *investigative*) Care are caracter de investigare.
- INVESTIGATÓR**, **-OĂRE**, *investigatori*, *-oare* adj. (fr. *investigateur*, lat. *investigator*, *-oris*) Care face investigații; care cercetează.
- INVESTIGĂȚIE**, *investigații* s.f. (fr. *investigation*, lat. *investigatio*) Cercetare riguroasă făcută pentru a descoperi ceva; examinare clinică și de laborator a unui bolnav.
- INVESTÍRE**, *investiri* s.f. (de la *investi*) Plasament de capital într-o întreprindere, într-o afacere.
- INVESTITÓR**, **-OĂRE**, *investitori*, *-oare* s.m. și f., adj. (*investi* + *-tor*) (Persoană fizică sau juridică, societate etc.) care investește un capital, un fond etc. într-o afacere, pentru a obține profit.
- INVESTÍȚIE**, *investiții* s.f. (germ. *Investition*, rus. *инвестиция*, cf. fr. *investissement*) Plasare de capitaluri în hârtii de valoare, în întreprinderi etc., pentru

- a dezvolta mijloace de producție și pentru a obține profit; capital plasat, plasament (1).
- INVETERÁT, -Ă, inveterați, -te** adj. (fr. *invétéré*, lat. *inveteratus*, it. *inveterato*) (Livr.) Învechit în rele, în vicii; vicios (2), incorigibil, împătimit.
- INVIDIÁ, invidiez** vb. I (it. *invidiare*) 1. A manifesta invidie față de cineva; a pizmui; a lușa (2). 2. A dori ceea ce are altcineva.
- INVÍDIE, invidii** s.f. (it., lat. *invidia*) Sentiment de pădere de rău, de ciudă etc. provocat de o situație materială etc. bună, de fericirea altcuiva; gelozie (2), pizmă.
- INVIDIÓS, -OĂSĂ, invidioși, -oase** (it. *invidioso*, lat. *invidiosus*) 1. Adj. Care este stăpânit de invidie; gelos (2), pizmaș. 2. S.m. și f. Om invidios (1).
- INVINCÍBIL, -Ă, invincibili, -e** adj. (fr. *invincible*, lat. *invincibilis*) Care nu poate fi învins; de nebirit, imbatabil.
- INVINCIBILITÁTE** s.f. (fr. *invincibilité*) Calitatea de a fi invincibil.
- INVIOLÁBIL, -Ă, inviolabili, -e** adj. (fr. *inviolable*, lat. *inviolabilis*) Care nu poate fi violat, încălcat; intangibil; care este protejat legal de o urmărire, de o pedeapsă; (despre un domiciliu) care nu poate fi percheziționat decât în cazurile prevăzute de lege sau cu autorizația procurorului.
- INVIOLABILITÁTE** s.f. (fr. *inviolabilité*) Însușirea de a fi inviolabil.
- INVITÁ, invit** vb. I (fr. *inviter*, lat. *invitare*) A ruga pe cineva să vină undeva, să asiste la...; a convoca, a pofti; a ordona (2), a soma².
- INVITÁT, -Ă, invitați, -te** s.m. și f. (de la *invita*, cf. fr. *invité*) Persoană solicitată să vină undeva sau să participe la ceva; oaspete, musafir.
- INVITÁȚIE, invitații** s.f. (fr. *invitation*, lat. *invitatio*) Chemare, convocare, apel; (concr.) bilet sau scrisoare scurtă prin care cineva este invitat undeva.
- IN VÍTRO** loc. adj., loc. adv. (lat. *in vitro*) (Despre un proces biologic) Reprodus experimental în afara organismului; în mediu artificial; în laborator.
- IN VÍVO** loc. adj., loc. adv. (lat. *in vivo*) (Despre un proces biologic) Reprodus experimental în interiorul organismului.
- INVIZÍBIL, -Ă, invizibili, -e** adj. (fr. *invisible*, lat. *invisibilis*) Care nu se vede sau nu se poate vedea; extrem de mic.
- INVIZIBILITÁTE** s.f. (fr. *invisibilité*, lat. *invisibilitas, -atis*) Starea, calitatea a ceea ce este invizibil.
- INVOCÁ, invoc** vb. I (fr. *invocuer*, lat. *invocare*) 1. A chema în ajutor (o divinitate). 2. A cita ceva în favoarea sa; a recurge la ceva ce poate servi cuiva ca argument în susținerea unei afirmații.
- INVOCATÓR, -OÁRE, invocatori, -oare** adj., s.m. și f. (*invoca* + *-tor*, cf. fr. *invocatoire/invocateur*) (Persoană) care rostește o invocație, care invocă.
- INVOCÁȚIE, invocații** s.f. (fr. *invocation*, lat. *invocatio*) Invocare; procedeu stilistic prin care un poet se adresează muzei pentru a-l inspira; procedeu stilistic în care oratorul sau scriitorul interpelează un personaj (istoric) absent.
- INVOLUÁ, involuez** vb. I (de la *involuție*) A reveni de la o stare superioară de dezvoltare la una inferioară; a regresa.
- INVOLÚCRU, involucre** s.n. (fr. *involucre*, lat. *involutum*) 1. Totalitatea bracteelor care se află la baza unor flori sau a unor inflorescențe. 2. Lamă care învelește pălăria tânără a unei ciuperci înaintea ieșirii din pământ a acesteia.
- INVOLUNTÁR, -Ă, involuntari, -e** adj. (fr. *involontaire*, lat. *involuntarius*) Făcut fără voie; neintenționat.
- INVOLÚT, -Ă, involuți, -te** adj. (cf. fr. *involuté*, lat. *involutus*) (Bot.; despre un organ) Răsucit spre interior.
- INVOLUTÍV, -Ă, involutivi, -e** adj. (fr. *involutif*) Care are caracter de involuție.
- INVOLÚȚIE, involuții** s.f. (fr. *involution*, lat. *involutio*) 1. Transformare regresivă, de la superior la inferior; regres. 2. (Med.) Revenire a unui organ mărit la un stadiu normal.
- INVOLVÁ, involvez** vb. I (engl. *involve*) A introduce. a implica.
- INVULNERÁBIL, -Ă, invulnerabili, -e** adj. (fr. *invulnérable*, lat. *invulnerabilis*) 1. Care nu poate fi rănit, vătămat. 2. (Fig.) Care nu poate fi învinuit, acuzat; inatacabil.
- INVULNERABILITÁTE** s.f. (fr. *invulnérabilité*) Starea a ceea ce este invulnerabil.
- IOANÍT, -Ă, ioaniți, -te** (germ. *Johannit*, cf. fr. *Jo[h]annite*) 1. S.m. Membru al unui ordin mona-ho-cavaleresc creat în Palestina, la începutul sec. al XII-lea. 2. Adj. Care ține de ioaniți (1), referitor la ioaniți.
- IOD** s.n. (fr. *iode*) 1. Element chimic solid, negru-cenușiu, foarte volatil și solubil în alcool, folosit în medicină. 2. *Tinctură de iod* = soluție de iod în alcool, folosită ca antiseptic și ca dezinfectant (al rănilor).
- IODÁT, iodați** s.m. (fr. *iodate*) Sare a acidului iodic.
- IODEMÍE, iodemii** s.f. (fr. *iodémie*) Prezență a iodului în sânge; cantitate de iod în sânge.

- IODHÍDRIC**, *iodhidrici* adj. (fr. *iodhydrique*) Acid *iodhidric* = acid obținut din combinarea iodului cu hidrogenul.
- IÓDIC**, *iodici* adj. (fr. *iodique*) Acid *iodic* = acid oxigenat al iodului.
- IODÍSM** s.n. (fr. *iodisme*) Intoxicație cu iod sau cu ioduri.
- IÓDLER¹**, *iodleri* s.m. (cf. germ. *jodeln*) Cântăreț care face vocalize de tip iodler².
- IÓDLER²**, *iodlere* s.n. (germ. *Jodler*) Fel de a cânta specific locuitorilor de la munte din Tirol, care constă dintr-o serie de vocalize de la registrul normal la cel de falset; cântec interpretat în acest fel.
- IODOFÓRM** s.n. (fr. *iodoforme*) Substanță solidă, galbenă, cu miros neplăcut, folosită ca antiseptic, anestezic etc.
- IODÚRĂ**, *ioduri* s.f. (fr. *iodure*) Sare a acidului iodhidric; combinație a iodului cu alt element chimic.
- IODURIE**, *iodurii* s.f. (fr. *iodurie*) Prezență a iodului în urină; cantitate de iod în urină.
- IOFOBIE** s.f. (fr. *iophobia*) Teamă patologică de a fi otrăvit.
- IÓLĂ**, *iole* s.f. (fr. *yole*) Ambarcațiune sportivă îngustă și ușoară, cu o velă prinsă de catarg, condusă de o persoană.
- IÓN**, *ioni* s.m. (fr. *ion*) Atom, moleculă sau grupare de atomi cu un exces de sarcină electrică de un anumit semn.
- IONATÁN**, (1) *ionatani*, (2) *ionatane* (engl. *Jonathan*) 1. S.m. Soi de măr originar din America de Nord, cu fruct foarte gustos, roșu-sângeriu. 2. S.n. Fructul ionatanului (1).
- IONIÁN**, -Ă, *ionieni*, -e (fr. *ionien*) 1. S.m. și f., adj. (Persoană) din Ionia (vestul Asiei Mici și insulele învecinate). 2. Adj. Școala *ioniană* = școală filosofică grecească din sec. VII-VI î.H., cu orientare materialist-naivă.
- IÓNIC¹**, -Ă, *ionici*, -ce (fr. *ionique*) 1. Adj., s.n. (Stil, ordin etc. arhitectonic antic grecesc) care are coloane zvelte, capiteluri cu volute și frize cu basoreliefuluri. 2. Adj. Care ține de ionic¹ (1), în stil ionic. 3. S.m., adj. (Picior de vers antic) format din patru silabe, două lungi și două scurte.
- IÓNIC²**, -Ă, *ionici*, -ce adj. (fr. *ionique*) Care se referă la ion(i).
- IONIZĂ**, *ionizez* vb. I (fr. *ioniser*) 1. A produce ionizarea unui mediu. 2. A folosi ionizarea (2).
- IONIZĂNT**, -Ă, *ionizanți*, -te adj. (*ioniza* + -ant) (Despre agenți sau factori fizici) Care produce ionizare (1).
- IONIZĂRE**, *ionizări* s.f. (de la *ioniza*) 1. Producere de ioni într-un mediu (electrolitic). 2. (Med.) Tratatament care constă în introducerea de ioni în organism, aplicat în reumatism, în poliomieliță; ionoterapie.
- IONIZĂTOR**, *ionizatoare* s.n. (fr. *ionisateur*) Generator de atomi.
- IONOFÓN**, *ionofoane* s.n. (fr. *ionophone*) Traductor electroacustic care transformă energia electrică în energie acustică.
- IONOMÉTRU**, *ionometre* s.n. (fr. *ionomètre*) Instrument folosit la determinarea intensității radiației radioactive.
- IONOSFÉRĂ** s.f. (fr. *ionosphère*) Strat superior al atmosferei alcătuit din gaze rarefiate, puternic ionizate; termosferă.
- IONOSFÉRIC**, -Ă, *ionosferici*, -ce adj. (fr. *ionosphérique*) Referitor la ionosferă, din ionosferă.
- IONOTERAPIE**, *ionoterapii* s.f. (fr. *ionothérapie*) Ionizare (2).
- IOT**, *ioturi* s.n. (germ. *Jot*) Semivocala *i* sau *i* consonantic, notat în diferite alfabet fonetice cu *y*, *j* ori cu *i*.
- IOTACÍSM** s.n. (fr. *iotacisme*) Evoluție a unei vocale sau a unui diftong spre *i*.
- IOTACIZĂ**, pers. 3 *iotacizează* vb. I (cf. *iot*, *iotacism*) (Despre sunete) A se palataliza sub influența unui iot.
- IPERÍTĂ** s.f. (fr. *ypérite*) Substanță toxică vezicantă, lacrimogenă, cu miros de muștar, folosită ca armă de luptă în Primul Război Mondial.
- IPOCRÍT**, -Ă, *ipocriți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *hypocrite*) (Persoană) care pare altfel de cum este; (fig.) histrion (2); (om) prefăcut, duplicitar, fățarnic, perfid, fariseic.
- IPOCRIZIE**, *ipocrizii* s.f. (fr. *hypocrisie*) Atitudinea unei persoane ipocrite; prefăcătorie, fariseism, fățarnicie, duplicitate, falsitate (2).
- IPOHÓNDRIC**, -Ă, *ipohondrici*, -ce adj. (cf. fr. *hypocondriaque*) Referitor la ipohondrie; ipohondru.
- IPOHONDRIE**, *ipohondrii* s.f. (fr. *hypocondrie*) Teamă permanentă și exagerată de boli; obsesie, idee fixă a cuiua că suferă de o boală pe care, în realitate, nu o are.
- IPOHÓNDRU**, -Ă, *ipohondri*, -e adj., s.m. și f. (fr. *hypocondre*) (Persoană) care suferă de ipohondrie.
- IPOSTĂZĂ**, *ipostaze* s.f. (fr. *hypostase*) 1. (La Platon) Fiecare dintre cele trei substanțe spirituale care, împreună cu materia, constituie lumea inteligibilă; (în teologia creștină) fiecare dintre entitățile

- trinității. **2.** Manifestare variată a aceleiași esențe; stare, situație în care se află ceva sau ceva; aspect (1), înfățișare, chip.
- IPOTECĂ**, *ipotechez* vb. I (fr. *hypothéquer*) A supune un bun imobiliar unei ipotecă; a garanta printr-o ipotecă.
- IPOTECĂR**, -Ă, *ipotecari*, -e adj. (fr. *hypothécaire*) **1.** Care este garantat prin ipotecă. **2.** Referitor la ipotecă.
- IPOTECĂ**, *ipotecă* s.f. (fr. *hypothèque*) Drept real pe baza căruia creditorul obține de la debitor garantarea cu bunuri imobiliare (clădiri, terenuri etc.) a unui credit.
- IPOTENUZĂ**, *ipotenuze* s.f. (fr. *hypoténuse*) Latura opusă unghiului drept, într-un triunghi dreptunghic.
- IPOTÉTIC**, -Ă, *ipotetici*, -ce adj. (fr. *hypothétique*) Întemeiat pe o ipoteză; presupus, prezumtiv (2), nesigur, incert, îndoielnic.
- IPOTEZĂ**, *ipoteze* s.f. (fr. *hypothèse*) **1.** Presupunere bazată pe date sau pe fapte existente, cunoscute provizoriu; supoziție; conjectură. **2.** (Mat.) Elemente date pe baza cărora se dezvoltă o demonstrație.
- IPSO FÁCTO** loc. adv. (lat. *ipso facto*) Prin însuși acest fapt, implicit.
- IPSOFÓN**, *ipsofoane* s.n. (germ. *Ipsophon*) Dispozitiv atașat unui aparat telefonic, care recepționează și înregistrează vocea și mesajele în absența abonatului.
- IRADIĂ**, *iradiez* vb. I (fr. *irradier*, lat. *irradiare*) **1.** A împrăști raze de lumină, de căldură etc. **2.** A (se) expune unor emisii de raze (nocive, dăunătoare sănătății).
- IRADIANT**, -Ă, *iradianți*, -te adj. (fr. *irradiant*) Care iradiază.
- IRADIĂȚIE**, *iradiații* s.f. (fr. *irradiation*, lat. *irradiatio*) Emisie de radiații luminoase, calorice sau corpusculare; fascicul de raze luminoase sau calorice emise de o sursă.
- IRADIÉRE**, *iradierei* s.f. (de la *iradia*) **1.** Expunere a unui corp, a unui material etc. la acțiunea unui flux de fotoni sau de particule. **2.** (Med.) Expunere a organismului la acțiunea radiațiilor electromagnetice, radioactive, în scop terapeutic. **3.** *Iradieră dure-roasă* = propagare a durerii de-a lungul unui nerv.
- IRAKIÁN**, -Ă, *irakieni*, -e s.m. și f., adj. (fr. *irakien*) (Persoană) din Irak.
- IRAMBURSĂBIL**, -Ă, *irambursabili*, -e adj. (fr. *irremboursable*) Care nu poate sau nu trebuie rambursat.
- IRANIÁN**, -Ă, *iranieni*, -e s.m. și f., adj. (fr. *iranien*) **1.** (Persoană) din Iran. **2.** Limbi iraniene = grup de limbi indo-europene vorbite în Iran și în zona Mării Caspice.
- IRANÍST**, -Ă, *iraniști*, -ste (germ. *Iranist*) **1.** S.m. și f. Specialist în iranistică; iranolog. **2.** Adj. Iranistic (2).
- IRANÍSTIC**, -Ă, *iranistici*, -ce (germ. *Iranistik*) **1.** S.f. Disciplină care studiază limbile, literaturile și culturile iraniene; iranologie. **2.** Adj. Care ține de iranistică (1); iranist.
- IRANOLÓG**, -Ă, *iranologi*, -ge s.m. și f. (fr. *iranologue*) Iranist (1).
- IRANOLOGÍE** s.f. (fr. *iranologie*) Iranistică (1).
- IRASCÍBIL**, -Ă, *irascibili*, -e adj. (fr. *irascible*, lat. *irascibilis*) Care se enervează ușor; iritabil, nervos (2), supărăcios, coleric.
- IRASCIBILITÁTE**, *irascibilități* s.f. (fr. *irascibilité*) Caracterul, starea unei persoane irascibile; iritabilitate (1); stare psihică manifestată prin reacții intense, agresive, ca ripostă la o încordare psihică minimă.
- IRASER** s.n. (pr. *irézár*; engl. *eraser*) Generator cuantic de radiații electromagnetice în domeniul infraroșu.
- IRAȚIONAL**, -Ă, *iraționali*, -e adj. (fr. *irrationnel*, lat. *irrationalis*) **1.** Care este contrar unei gândiri logice; absurd (1), ilogic. **2.** Număr irațional = număr real care nu poate fi redat în formă de fracție.
- IRAȚIONALÍSM** s.n. (fr. *irrationnalisme*) (Fil.) Concepție care neagă sau subapreciază cunoașterea rațională, postulând primatul revelației, al intuiției, al trăirii etc. asupra rațiunii.
- IRAȚIONALÍST**, -Ă, *iraționaliști*, -ste s.m. și f., adj. (fr. *irrationnaliste*) (Adept) al iraționalismului.
- ÍRBIS**, *irbiși* s.m. (germ. *Irbis*) Mamifer carnivor asemănător panterei, originar din munții Asiei Centrale; leopardul zăpezilor.
- IREÁL**, -Ă, *ireali*, -e adj. (fr. *irréel*) Care nu există în realitate; iluzoriu, imaginar (1), fantastic (1), fantasmagoric; care nu pare adevărat.
- IREALITÁTE**, *irealități* s.f. (fr. *irréalité*) Caracterul a ceea ce este ireal.
- IREALIZÁBIL**, -Ă, *irealizabili*, -e adj. (fr. *irréalisable*) Care nu se poate înfăptui, îndeplini; imposibil, utopic.
- IRECONCILIÁBIL**, -Ă, *ireconciliabili*, -e adj. (fr. *irréconciliable*, lat. *irreconciliabilis*) (Livr.) Care nu se poate reconcilia; de neîmpăcat.
- IRECUPERÁBIL**, -Ă, *irecuperabili*, -e adj. (fr. *irrecupérable*) Care nu poate fi recuperat; (despre ființe) care suferă o boală incurabilă.

- IRECUZÁBIL**, -Ă, *irecuzabili*, -e adj. (fr. *irrecusable*, lat. *irrecusabilis*) (Livr.) Care trebuie admis, primit; care nu poate fi respins.
- IREUDENTISM** s.n. (it. *irredentismo*, fr. *irredentisme*) Mișcare politică naționalistă ai cărei partizani revendică teritoriile în care conaționali lor sunt minoritari.
- IREUDENTIST**, -Ă, *iredentiști*, -ste s.m. și f., adj. (it. *irredentista*, fr. *irredentiste*) (Partizan) al iredentismului.
- IREDUCTIBIL**, -Ă, *ireductibili*, -e adj. (fr. *irréductible*) 1. Care nu (mai) poate fi redus, simplificat. 2. (Fig.) Neîmpăcat; inflexibil.
- IREDUCTIBILITATE** s.f. (fr. *irréductibilité*) Calitatea, caracterul a ceea ce este ireductibil.
- IREFUTABIL**, -Ă, *irefutabili*, -e adj. (fr. *irréfutable*, lat. *irrefutabilis*) (Livr.) Care nu poate fi combătut, respins; convingător.
- IREFUTABILITATE** s.f. (fr. *irréfutabilité*) Caracterul a ceea ce este irefutabil.
- IREGULARITATE**, *iregularități* s.f. (fr. *irrégularité*, lat. *irregularitas*, -atis) 1. Lipsă de regularitate. 2. Lucru, faptă care violează o lege, o regulă.
- IRELIGIOS**, -OĂSĂ, *ireligioși*, -oase adj. (fr. *irreligieux*) 1. Care nu are religie. 2. Contrar religiei; care nu respectă religia.
- IRELIGIOZITATE** s.f. (fr. *irreligiosité*) Lipsă de religiozitate.
- IREMEDIABIL**, -Ă, *iremediabili*, -e adj. (fr. *irremédiable*, lat. *irremediabilis*) Care nu se poate îndrepta, repara sau recupera; fără leac; (adverbial) definitiv (1), cu desăvârșire.
- IREMISIBIL**, -Ă, *iremisibili*, -e adj. (fr. *irremissible*) Care nu merită să fie iertat; de neiertat, im-pardonabil.
- IREMUNERABIL**, -Ă, *iremunerabili*, -e adj. (fr. *irremunerable*) Care nu poate fi remunerat.
- IRENIC**, -Ă, *irenici*, -ce adj. (it. *irenico*) (Livr.) Inspira-tor de pace; pacific.
- IRENISM** s.n. (fr. *irénisme*) 1. Orientare teologică urmărind unificarea unor confesiuni creștine pe baza elementelor comune. 2. Năzuință de pace.
- IRENIST**, -Ă, *ireniști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *iréniste*) (Adept) al irenismului.
- IRENOLOGIE** s.f. (fr. *irénologie*) Știința păcii; stu-diul organizării pașnice a societății umane, a eradi-cării conflictelor, pentru stabilirea unei noi ordini mondiale.
- IREPARABIL**, -Ă, *ireparabili*, -e adj. (fr. *irréparable*, lat. *irreparabilis*) Care nu poate fi reparat, corectat; de neîndreptat.
- IREPREHENSIBIL**, -Ă, *ireprehensibili*, -e adj. (fr. *irrépréhensible*) Care este corect, ireproșabil.
- IREPRESIBIL**, -Ă, *irepresibili*, -e adj. (fr. *irrépres-sible*) Care nu poate fi reprimat.
- IREPROȘABIL**, -Ă, *ireproșabili*, -e adj. (fr. *irré-prochable*) Căruia nu i se poate reproșa nimic; im-pecabil, perfect, desăvârșit, ireprehensibil.
- IREPROȘABILITATE** s.f. (fr. *irréprochabilité*) Ca-litatea a ceea ce este ireproșabil.
- IRESPIRABIL**, -Ă, *irespirabili*, -e adj. (fr. *irrespi-rable*, lat. *irrespirabilis*) (Despre aer, atmosferă) Ca-re nu poate fi respirat; confinat, sufocant.
- IRESPONSABIL**, -Ă, *iresponsabili*, -e adj. (fr. *irres-ponsable*) Care nu poate să răspundă pentru faptele sale (reprobabile); (p. ext.) care este lipsit de simțul răspunderii; inconștient (2).
- IRESPONSABILITATE** s.f. (fr. *irresponsabilité*) Starea unei persoane irepsonabile.
- IRETRACTABIL**, -Ă, *iretractabili*, -e adj. (fr. *irré-tractable*) Care nu poate fi retractat.
- IREUȘITĂ**, *ireușite* s.f. (fr. *irréussite*) Insucces, ne-reușită.
- IREVERENȚĂ**, *ireverențe* s.f. (fr. *irrévérence*) Lip-să de respect; vorbă, acțiune ireverențioasă.
- IREVERENȚIOS**, -OĂSĂ, *ireverențioși*, -oase adj. (fr. *irrévérencieux*) Care are un comportament ne-cuviincios; nerespectuos; insolent, impertinent.
- IREVERSIBIL**, -Ă, *ireversibili*, -e adj. (fr. *irréver-sible*) (Despre procese, transformări) Care se poate produce numai într-un singur sens; care nu (mai) poate reveni la starea inițială.
- IREVERSIBILITATE** s.f. (fr. *irréversibilité*) Ca-racterul a ceea ce este ireversibil.
- IREVOCABIL**, -Ă, *irevocabili*, -e adj. (fr. *irrévocable*, lat. *irrevocabilis*) Care nu poate fi revocat, schim-bat; definitiv (1), hotărât.
- IREVOCABILITATE** s.f. (fr. *irrévocabilité*) Starea a ceea ce este irevocabil.
- IREZISTIBIL**, -Ă, *irezistibili*, -e adj. (fr. *irrésistible*) Căruia nu i se poate rezista, împotrivi.
- IREZISTIBILITATE** s.f. (fr. *irrésistibilité*) Calita-tea a ceea ce este irezistibil.
- IREZONABIL**, -Ă, *irezonabili*, -e adj. (fr. *irraison-nable*) Lipsit de judecată, nerațional.
- IRIDACÉE**, *iridacee* s.f. (fr. *iridacée*) (La pl.) Fami-lie de plante monocotiledonate cu flori decorative asemănătoare irisului (2); (și la sg.) plantă din aceas-tă familie.
- IRÍDIU** s.n. (fr. *iridium*) Element chimic, metal alb-ar-gintiu foarte dur, asemănător platinei, rezistent la reacții chimice.

- IRIDOSCÓP**, *iridoscoape* s.n. (fr. *iridoscope*) Instrument folosit pentru examinarea irisului (1).
- IRIDOSCOPÍE**, *iridoscopii* s.f. (fr. *iridoscopie*) Examinare a irisului cu ajutorul iridoscopului.
- IRIGÁ**, *irig* vb. I (fr. *irriguer*, lat. *irrigare*) 1. A uda un teren arabil (cultivat) printr-un sistem de irigații (1). 2. (Despre sânge) A circula într-un organ sau într-un țesut.
- IRIGÁBIL**, -Ă, *irigabili*, -e adj. (fr. *irrigable*) (Despre terenuri cultivabile) Care poate fi irigat.
- IRIGATÓR**, *irigatoare* s.n. (fr. *irrigateur*) Instrument pentru făcut clisme sau spălături vaginale.
- IRIGÁȚIE**, *irigații* s.f. (fr. *irrigation*, lat. *irrigatio*) 1. Udare artificială a unui teren cultivat (printr-un sistem de canale). 2. Circulație a sângelui într-un organ, într-un țesut. 3. (Med.) Injectare cu apă a unei cavități naturale.
- IRIGOSCOPÍE**, *irigoscopii* s.f. (fr. *irigoscopie*) Examen radiologic al colonului efectuat cu o substanță de contrast introdusă prin rect.
- ÍRIS**, (1) *irisuri*, (2) *iriși* (fr., lat. *iris*) 1. S.n. Membrană colorată a ochiului, situată între corneea și cristalin, care are în mijloc pupila. 2. S.m. Plantă cultivată pentru florile sale ornamentale și parfumate, violetă, galbene, albe sau albastre, cu frunza în formă de sabie; (pop.) stânjenel.
- IRITÁ**, *irit* vb. I (fr. *irriter*, lat. *irritare*) 1. A (se) inflama, a (se) congestiona. 2. A (se) enerva, a (se) supăra, a exaspera; a oripila (2).
- IRITÁBIL**, -Ă, *iritabili*, -e adj. (fr. *irritable*, lat. *irritabilis*) Care se supără ușor; surescitant, irascibil, supărăcios, nervos (2).
- IRITABILITÁTE**, *iritabilități* s.f. (fr. *irritabilité*, lat. *irritabilitas*, -atis) 1. Starea unei persoane iritabile; irascibilitate. 2. Proprietatea materiei vii de a reacționa la factori externi prin schimbarea metabolismului.
- IRITÁNT**, -Ă, *iritanți*, -te adj. (fr. *irritant*) 1. Care irită, care supără; enervant, agasant. 2. Care produce iritații.
- IRITÁȚIE**, *iritații* s.f. (fr. *irritation*, lat. *irritatio*) 1. Stare de enervare. 2. Inflamație ușoară a unui organ, a pielii.
- IRITÁ**, *irite* s.f. (fr. *iritis*) Inflamație a irisului (1).
- IRIZÁ**, *irizez* vb. I (fr. *iriser*) A reflecta culori asemănătoare celor ale curcubeului; a scânteia, a străluci în lumini multicolore.
- IRIZÁȚIE**, *irizații* s.f. (fr. *irisation*) Proprietatea unor corpuri de a dispersa lumina în raze multicolore; apariția culorilor spectrului pe unele cristale, scoici etc.; separarea culorilor care compun lumina albă.
- IRLANDÉZ**, -Ă, *irlandezi*, -e (fr. *irlandais*) 1. S.m. și f., adj. (Persoană) din Irlanda. 2. S.f. Limbă celtică vorbită de irlandezi (1).
- IROCHÉZ**, -Ă, *irochezi*, -e (fr. *iroquois*) 1. S.m. și f. (La pl.) Amerindieni din familia de triburi hokasioux, care trăiau în sud-estul lacurilor Erie, Huron și Ontario, iar astăzi trăiesc în statul New York și în Québec, unde formează o confederație. 2. Adj. Care ține de irochezi (1), referitor la irochezi.
- IRÓNIC**, -Ă, *ironici*, -ce adj. (fr. *ironique*, lat. *ironicus*) Care conține sau exprimă o ironie (1); care ia ceva în râs; batjocoritor, zeflemist, caustic, malițios, sarcastic.
- IRONÍE**, *ironii* s.f. (fr. *ironie*, lat. *ironia*) 1. Batjocură ușoară la adresa cuiva sau a ceva; zeflemea, persiflare; butadă; spirit (3). 2. *Ironia sorții* = joc neașteptat al întâmplării.
- IRONÍST**, -Ă, *ironiști*, -ste (fr. *ironiste*) 1. S.m. și f. Persoană, mai ales scriitor, care cultivă ironia (1); ironizator. 2. Adj. Care denotă ironie (1).
- IRONIZÁ**, *ironizez* vb. I (fr. *ironiser*) A face ironii la adresa cuiva; a persifla.
- IRONIZATÓR**, -OÁRE, *ironizatori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *ironisateur*) (Persoană) care ironizează; ironist.
- IRÚPE**, *irup* vb. III (lat. *irumpere*, cf. *rupe*) 1. A (șă)ni, a izbucni violent, cu impetuoșitate; a emana (3); a năvăli, a intra cu violență. 2. (Fig.) A se revărsa, a deborda.
- IRÚPTIE**, *irupții* s.f. (fr. *irruption*, lat. *irruptio*) Izbucnire violentă, apariție neașteptată și bruscă; revărsare a apelor unui râu, debordare.
- ISCHÉMIC**, -Ă, *ischemici*, -ce adj. (fr. *ischémique*) Referitor la ischemie; provocat de ischemie. *Cardiopatie ischemică*.
- ISCHEMÍE**, *ischemii* s.f. (fr. *ischémie*) Diminuare sau întrerupere a circulației sangvine într-un organ, într-un țesut din cauza unui spasm arterial sau a astupării unui vas.
- ISCHIALGÍE**, *ischialgii* s.f. (fr. *ischialgie*) (Med.) Nevralgie sciatică.
- ISCHIÁTIC**, -Ă, *ischiatici*, -ce adj. (fr. *ischiatique*) Care ține de ischion.
- ISCHIÓN**, *ischioni* s.n. (fr. *ischion*) Unul dintre cele trei oase care compun iliacul (coxalul).
- ISLÁM** s.n. (fr. *islam*) Religia și civilizația musulmanilor; islamism (1); lumea musulmană.
- ISLÁMIC**, -Ă, *islamici*, -ce adj. (fr. *islamique*) Care ține de islam, referitor la islam.

ISLAMISM s.n. (fr. *islamisme*) 1. Religie monoteistă întemeiată de profetul Mahomed la începutul sec. al VII-lea (anul 622 fiind considerat începutul erei musulmane), bazată pe preceptele Coranului, răspândită în Asia și în Africa; mahomedanism; islam. 2. Totalitatea popoarelor (sau a țărilor) care practică această religie; lumea islamică.

ISLAMIST, -Ă, *islamisti*, -ste s.m. și f. (fr. *islamiste*) Adept al islamului; mahomedan (1).

ISLAMIZĂ, *islamizez* vb. I (fr. *islamiser*) A (se) converti la islamism (1); a trece sau a face pe cineva să treacă la islamism; a da un caracter islamic.

ISLANDÉZ, -Ă, *islandezi*, -e (fr. *islandais*) 1. S.m. și f., adj. (Persoană) din Islanda. 2. S.f. Limbă germanică din grupul scandinav vorbită de islandezi (1).

ISMAILIT, *ismailiți* s.m. (fr. *Ismailite*) Membru al unei secte musulmane șiiite, adept al fanatismului extrem.

ISOSCÉL, *isoscele* adj. (fr. *isosceles*, lat. *isosceles*) (Despre triunghiuri) Care are două laturi egale.

ISTERIC, -Ă, *isterici*, -ce (fr. *hystérique*, it. *isterico*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care suferă de isterie. 2. Adj. Care ține de isterie, referitor la isterie.

ISTERIE, *isterii* s.f. (fr. *hystérie*, it. *isteria*) 1. Nevroză (mai ales la femeile tinere) caracterizată prin instabilitate emoțională, sufocări, convulsii etc. 2. (Fig.) Excitație violentă, agitație puternică.

ISTM, *istmuri* s.n. (fr. *isthme*, lat. *isthmus*) Fâșie îngustă de pământ situată între două mări, care leagă două continente sau o peninsulă de un continent.

ISTÓRIC, -Ă, *istorici*, -ce (fr. *historique*, lat. *historicus*, it. *istorico*) 1. Adj. Care aparține istoriei, referitor la istorie. 2. Adj. Care se schimbă în cursul istoriei. 3. Adj. Cronologic, evolutiv (1). 4. S.n. Expunere dezvoltată, în ordine cronologică, a unui fapt, a unui eveniment. 5. S.m. Specialist în istorie; istoriograf.

ISTÓRIE, *istorii* s.f. (lat. *historia*, it. *istoria*, cf. fr. *histoire*) 1. Știință care studiază trecutul unei societăți, al unui popor etc.; obiect de învățământ. 2. Relatare a unor acțiuni, evenimente referitoare la o epocă, la o națiune, la un domeniu spiritual demne de a fi reținute. 3. Povestire, narațiune. 4. (Fam.) Întâmplare, pătanie, incident.

ISTORIOGRÁF, *istoriografi* s.m. (fr. *historiographe*, lat. *historiographus*) 1. Persoană care consemna istoria unei epoci, a unei domnii. 2. Istoric (5).

ISTORIOGRAFÍE, *istoriografii* s.f. (fr. *historiographie*) 1. Studiul evoluției concepțiilor și al operelor istorice. 2. Totalitatea documentelor istorice (dintr-o

țară, dintr-o perioadă de timp, referitoare la o anumită problemă).

ISTORISM s.n. (fr. *historisme*) Principiu dialectic potrivit căruia evenimentele și fenomenele sunt cercetate în virtutea evoluției lor istorice.

ITALIÁN, -Ă, *italieni*, -e (it. *italiano*) 1. S.m. și f., adj. (Locuitor) din Italia. 2. S.f. Limbă romanică vorbită de italieni (1).

ÍTÁLIC, -Ă, *italici*, -ce adj. (fr. *italique*, lat. *italicus*) 1. Referitor la Italia antică. 2. (Despre caractere tipografice; și substantivat, f.) Cursiv (2).

ITALIENISM, *italienisme* s.n. (it. *italianismo*, fr. *italianisme*) 1. Cuvânt, expresie, element de jargon împrumutat din limba italiană. 2. Curent lingvistic din sec. al XIX-lea, inițiat de Ion Heliade Rădulescu, al cărui scop era apropierea românei de italiană prin mijloace artificiale.

ITALIENÍST, -Ă, *italieniști*, -ste (it. *italianista*) 1. Adj., s.m. și f. (Adept) al italianismului (2). 2. S.m. și f. Specialist în italianistică.

ITALIENÍSTICĂ s.f. (cf. it. *italianista*) Studiul limbii, al literaturii și al culturii italiene.

ITALIÓT, *italioți* s.m. (fr. *italioles*) Populație de limbă indo-europeană care a locuit în centrul Peninsulei Italice, în Antichitate.

ITALOFÍL, -Ă, *italofili*, -e adj., s.m. și f. (it. *italofilo*) (Persoană) care admiră tot ce este italian.

ÍTEM¹ adv. (lat. *item*) În plus, de altfel.

ÍTEM², *itemi/itemuri* sau *iteme* s.m./s.n. (engl., fr. *item*) 1. Element constitutiv al unui ansamblu lingvistic care are o notă specifică. 2. Întrebare, într-un test sau într-un chestionar, la care se pot da mai multe răspunsuri.

ITERATÍV, -Ă, *iterativi*, -e adj. (fr. *itératif*) (Despre verbe) Care exprimă o acțiune repetată; frecventativ.

ITINERÁNT, -Ă, *itineranți*, -te adj. (fr. *itinérant*) Care se deplasează (periodic) în alte locuri, pentru a desfășura o anumită activitate, o profesie.

ITINERÁR, *itinerare* s.n. (fr. *itinéraire*, lat. *itinerarius*) Traseu pe care se face o călătorie, cu menționarea localităților parcurse; linie (7); marșrut (1), parcurs, rută; plan de drum al unui vehicul, cu indicarea orelor de trecere prin anumite stații aflate pe traseu.

IUDÁIC, -Ă, *iudaici*, -ce adj. (fr. *judaique*, lat. *judaicus*) Referitor la iudaism, propriu iudeilor. *Lege iudaică*.

IUDAÍSM s.n. (fr. *judáisme*) (Rel.) Mozaism.

IUDAIZÁ, *iudaizez* vb. I (fr. *judaiser*) A practica rituurile iudaicilor, a adopta legea iudaică; a se converti la iudaism.

- IUDEOSPANIÓL**, -Ă, *iudeospanioli*, -e (fr. *judéo-espagnol*) 1. S.m. și f. Evreu spaniol; sefard. 2. Adj. Care aparține iudeospaniolilor (1). 3. S.f. Idiom vorbit de iudeospanioli (1).
- IULIÁN** adj. (lat. *iulianus*, fr. *julien*) *Calendar iulian* = calendar reformat de Iuliu Cezar în anul 46 î.H., în care anul este împărțit în 365 de zile, iar o dată la patru ani, în 366 de zile.
- IÚNCHER**, *iuncheri* s.m. (germ. *Junker*) (În trecut) 1. (În Germania și Rusia) Elev, cadet (2). 2. Moșier german provenit din nobilimea militară.
- IÚRTĂ**, *iurte* s.f. (rus. *iurta*) Colibă din păsă, din piele etc., demontabilă, la nomazii mongoli sau turci din Asia Centrală.
- IÚTĂ** s.f. (germ. *Jute*, it. *iuta*) Plantă tropicală cu tulpina înaltă, din care se extrag fibre textile; produs textil obținut din această plantă.
- IVOÁR** adj. invar., s.n. (fr. *ivoire*) (Care este de) culoare albă ca ivoarul.
- IVORIÁN**, -Ă, *ivorieni*, -e adj. (fr. *ivoirien*) Referitor la Côte-d'Ivoire (Coasta de Fildeș) și la locuitorii acesteia.
- IVORÍN** s.n. (fr. *ivoirin*) Fildeș sintetic.
- IVÓRIU** s.n. (cf. fr. *ivoire*) 1. Fildeș. 2. (Anat.) Dentină.
- IZABÉL** adj. invar. (fr. *isabelle*, cf. n.pr. f. *Isabela*, arhiducesa Austriei) De culoare galben-deschis, alb-murdar, a cafelei cu lapte.
- IZO-** (fr. *iso-*) Element de compunere cu sensul „la fel”, „egal”, în cuvinte ca: *izobar*, *izomorf*.
- IZOBÁR**, -Ă, *izobari*, -e (fr. *isobare*) 1. S.f. Linie care unește, pe o hartă, pe o diagramă etc., punctele cu aceeași presiune atmosferică. 2. Adj. (Fiz., Chim.) Care are loc la aceeași presiune, care are același număr de masă.
- IZOBÁTĂ**, *izobate* s.f. (fr. *isobathe*) Linie care unește, pe o hartă, punctele cu aceeași adâncime în raport cu o suprafață de referință (lac, mare etc.).
- IZOCÓR**, -Ă, *izocori*, -e (fr. *isochore*) 1. Adj. Care se petrece la un volum constant. 2. S.f. Linie care reprezintă, pe o diagramă, o transformare izocoră.
- IZOÉDRIC**, -Ă, *izoedrici*, -ce adj. (fr. *isoédrique*) (Despre corpuri geometrice) Care are toate fețele egale.
- IZOGLÓSĂ**, *izoglose* s.f. (fr. *isoglosse*) Linie care marchează, pe o hartă, limitele răspândirii unui fenomen fonetic, lexical sau morfologic.
- IZOGÓN**, -Ă, *izogoni*, -e (fr. *isogone*) 1. Adj. Care are unghiuri egale. 2. S.f. Linie care unește punctele terestre cu aceeași declinație magnetică.
- IZOLÁ**, *izolez* vb. I (fr. *isoler*) 1. A despărți, a selecta, a separa unul de altul; (spec.) a despărți un bolnav de oamenii sănătoși. 2. A proteja (prin învelire un obiect, un cablu electric, o conductă de gaz, apă etc. 3. A trăi retras, a se îndepărta (de alți oameni); a (se) închista (2).
- IZOLÁBIL**, -Ă, *izolabili*, -e adj. (fr. *isolable*) Care poate fi izolat.
- IZOLÁNT**, -Ă, *izolanți*, -te adj. (fr. *isolant*) 1. Care izolează, care are proprietatea de a izola. 2. *Limbă izolantă* = limbă fără afixe, în care raporturile gramaticale sunt indicate de topică, de intonație etc.
- IZOLÁT**, -Ă, *izolați*, -te adj. (de la *izola*, cf. fr. *isolé* it. *isolato*) 1. Separat, despărțit; situat la distanță unul de altul; îndepărtat; retras, exilat (2), solitar (1) singuratic; răzleț. 2. Care constituie o excepție.
- IZOLATÓR**, -OÁRE, *izolatori*, -oare adj., s.n. (fr. *isolateur*) (Corp, material) rău conducător de căldură sau de electricitate; dielectric.
- IZOLÁȚIE**, *izolații* s.f. (fr. *isolation*) Strat de material izolant (din punct de vedere acustic, electric etc.).
- IZOLAȚIONÍSM** s.n. (fr. *isolationnisme*) Politică externă a unui stat care nu participă la viața internațională și refuză amestecul altor state în treburile sale interne.
- IZOLAȚIONÍST**, -Ă, *izolaționiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *isolationniste*) (Partizan) al izolaționismului.
- IZOMÉR**, -Ă, *izomeri*, -e adj., s.m. (fr. *isomère*) (Substanță, combinație, nucleu atomic) care prezintă izomerie.
- IZOMERÍE** s.f. (fr. *isomérie*) Proprietatea unor substanțe de a avea un număr identic de atomi cu însușiri fizice și chimice deosebite.
- IZOMERIZÁ**, pers. 3 *izomerizează* vb. I (fr. *isomériser*) (Despre substanțe) A se transforma într-un izomer printr-o reacție sau prin acțiunea unui agent fizic.
- IZOMÉTRIC**, -Ă, *izometrici*, -ce adj. (fr. *isométrique*) (Despre cristale) Care are aceeași mărime.
- IZOMÓRF**, -Ă, *izomorfi*, -e adj. (fr. *isomorphe*) Care are aceeași formă; (despre substanțe) care prezintă izomorfism; (despre cristale) care are o formă asemănătoare.
- IZOMORFÍE** s.f. (fr. *isomorphie*) Izomorfism (2).
- IZOMORFÍSM** s.n. (fr. *isomorphisme*) 1. Identitate de structură. 2. Proprietatea unor substanțe cu o compoziție chimică diferită de a prezenta aceleași forme cristalografice; izomorfie.

IZOPÓD, *izopode* s.n. (fr. *isopode*) (La pl.) Ordin de crustacee care au toracele compus din șapte segmente dotate cu câte o pereche de picioare; (și la sg.) crustaceu din acest ordin.

IZOPRÉN, *izopreni* s.m. (fr. *isoprène*) Hidrocarbură lichidă incoloră din care, prin polimerizare, se obține cauciuc.

IZOTÉRM, -Ă, *izotermi*, -e (fr. *isotherme*) 1. Adj. Care se produce la aceeași temperatură. 2. S.f. Linie care unește, pe o hartă geografică, punctele cu aceeași

temperatură. 3. S.f. Vehicul de transport prevăzut cu o instalație care produce o temperatură constantă.

IZOTÓP, *izotopi* s.m. (fr. *isotope*) Atom (nucleu atomic) cu același număr de protoni, dar cu un număr diferit de neutroni în raport cu alt atom.

IZOTRÓP, -Ă, *izotropi*, -e adj. (fr. *isotrope*) (Despre corpuri) Care are aceleași proprietăți fizice, în toate direcțiile, cu alt corp.

IZOTROPÍE s.f. (fr. *isotropie*) Proprietatea unui corp de a fi izotrop.

I

- ÎMBARCĂ**, *îmbarc* vb. I (fr. *embarquer*) 1. A (se) urca pe o navă, într-un vehicul terestru sau aerian, pentru a face o călătorie; a încărca o navă. 2. (Fig.) A (se) implica într-o acțiune.
- ÎMBIBĂ**, *îmbib* vb. I (fr. *imbiber*, lat. *imbibere*) A (se) umple, a (se) impregna cu un lichid, cu un gaz, cu un miros etc.
- ÎMBURGHEZÍ**, *îmburghezesc* vb. IV (*în-* + *burghez* + *-i*, cf. it. *imborghesire*) A deveni burghez; a avea deprinderi, obiceiuri de burghez.
- ÎMBUȘONĂ**, *îmbușonez* vb. I (*în-* + *bușon* + *-a*, cf. fr. *bouchonner/boucher*) A astupa o sticlă etc. cu un bușon.
- ÎMBUTELIĂ**, *îmbutelizez* vb. I (cf. fr. *embouteiller*) A introduce (sub presiune) un lichid, un gaz în butelii, în recipiente metalice etc.
- ÎNCADRĂ**, *încadrez* vb. I (fr. *encadrer*) 1. A pune un obiect într-un cadru, într-o ramă etc. 2. A înconjura, a împresura. 3. A se potrivi, a se armoniza (1). 4. A se angaja (1); a se integra într-un colectiv, într-o acțiune etc.; a (se) înregimenta (1). 5. A respecta o limită de timp pentru săvârșirea unei acțiuni. 6. (Jur.) A cuprinde într-un text de lege o infracțiune.
- ÎNCADRATŪRĂ**, *încadrături* s.f. (it. *inquadratura*) Ramă, cadru (1).
- ÎNCARCERĂ**, *încarcerez* vb. I (lat. *incarcerare*, fr. *incarcérer*) A închide o persoană în carceră; a întemnița.
- ÎNCARNĂ** vb. I v. **incarna**.
- ÎNCARNĂRE** s.f. v. **incarnare**.
- ÎNCASĂ**, *încasez* vb. I (it. *incassare*) 1. A primi, a ridica o sumă de bani. 2. (Fig.) A primi lovituri, bătăi, goluri etc.
- ÎNCASĂBIL**, *-Ă*, *încasabili*, *-e* adj. (*încasa* + *-bil*, cf. fr. *encaissable*) Care poate fi încasat.
- ÎNCASTELŪRĂ** s.f. v. **incastelură**.
- ÎNCASTRĂ**, *încastrez* vb. I (fr. *encastrez*) A lega strâns două piese, două elemente de construcție etc., pentru a împiedica mișcarea lor.
- ÎNCAZARMĂ**, *încazarmez* vb. I (*în-* + *cazarmă* + *-a*, cf. fr. *encaserner*) A instala ostașii în cazarmă; a consemna ostașii în cazarmă ziua și noaptea.
- ÎNCĂNTĂ**, *încânt* vb. I (*în-* + *cânta*, cf. fr. *enchanter*) 1. A fascina (1), a fermeca, a delecta, a entuziasma. 2. A (se) păcăli, a (se) amăgi.
- ÎNCERCUI**, *încercuiesc* vb. IV (*în-* + *cerc* + *-ui*, cf. fr. *encercler*) A strânge (ca) într-un cerc; (fig.) a împresura.
- ÎNCERCUÍRE**, *încercuiri* s.f. (de la *încercui*) Înconjurare a unei grupări inamice, pentru a o nimici sau captura.
- ÎNCHISTĂ**, *închistez* vb. I (fr. *enkyster*) 1. (Despre organisme animale sau vegetale, despre unele tumori) A se închide într-un chist. 2. (Fig.) A se izola (3), a se închide în sine.
- ÎNCLICHETĂ**, *înclichetez* vb. I (fr. *encliqueter*) A fixa un mecanism într-o anumită poziție.
- ÎNCLICHETĂJ**, *înclichetaje* s.n. (fr. *encliquetage*) Dispozitiv care permite învârtirea unei roți numai într-un singur sens.
- ÎNCLINĂ**, *înclin* vb. I (fr. *incliner*, lat. *inclinare*) 1. A (se) apleca în jos sau într-o parte; a (se) îndoi. a (se) încovoia, a (se) pleca; (fig.; despre Soare) a apune. 2. A se închina, a se prosterna. 3. (Fig.) A admite. a accepta. 4. A se simți atras de ceva, a simți vocație pentru ceva.
- ÎNCLINĂȚIE**, *înclinații* s.f. (fr. *inclination*, lat. *inclinatio*) 1. Înclinare. 2. Unghi format de o dreaptă, de un plan cu un plan de referință. 3. (Fig.) Aptitudine. vocație (1), predispoziție pentru ceva; har.

- ÎNCOLONĂ**, *încolonez* vb. I (*în- + coloană + -a*, it. *incolonnare*) A (se) așeza în coloană, a alcătui o coloană (de marș); (despre persoane, vehicule) a se încadra într-o coloană.
- ÎNCORPORĂ**, *încorporez* vb. I (fr. *incorporer*, lat. *incorporare*) 1. A face un lucru să devină corp comun, să alcătuiască un tot cu altul; a cuprinde, a integra, a îngloba; a anexa, a alipi un teritoriu la altă țară. 2. A înrola (în armată), a recruta pentru efectuarea stagiului militar.
- ÎNCORPORABIL**, *-Ă*, *încorporabili*, *-e* adj. (fr. *incorporable*) Care poate fi încorporat.
- ÎNCORSETĂ**, *încorsetez* vb. I (*în- + corset + -a*, cf. fr. *corseter*) 1. A strânge într-un corset. 2. (Fig.) A îngrădi pe cineva în gândurile, în acțiunile sale; a încătușa.
- ÎNCRENGĂTURĂ**, *încrengături* s.f. (*în- + creangă + -tură*, cf. fr. *embranchement*) Diviziune a regnului animal sau vegetal, superioară clasei.
- ÎNCURAJĂ**, *încurajez* vb. I (*în- + curaj + -a*, cf. fr. *encourager*) 1. A da curaj; a îmbărbăta. 2. A sprijini, a stimula, a favoriza.
- ÎNDOCĂ**, *îndochez* vb. I (germ. *eindocken*) A ridica o navă pe un doc plutitor.
- ÎNDOCTRINĂ**, *îndoctrinez* vb. I (*în- + doctrină + -a*, cf. fr. *endoctriner*) A (se) iniția într-o doctrină; a (se) convinge.
- ÎNFEUDĂ**, *înfeudez* vb. I (fr. *inféoder*, lat. *infeodare*) A da cuiva o moșie cu drept de feudă; a înrobi, a subjugă (1); a (se) supune total cuiva.
- ÎNFIOLĂ**, *înfioloz* vb. I (*în- + fiolă*, cf. fr. *enfioler*) A introduce o substanță medicamentoasă, un lichid etc. într-o fiolă.
- ÎNGLOBĂ**, *înglobez* vb. I (fr. *englober*) A introduce într-un tot ceva; a include, a conține (2), a cuprinde, a integra, a încorpora (1); a însuma.
- ÎNHUMĂ**, *înhumez* vb. I (fr. *inhumer*, lat. *inhumare*) (Livr.) A așeza un mort în mormânt; a înmormânta, a îngropa.
- ÎNMAGAZINĂ**, *înmagazinez* vb. I (fr. *emmagasiner*) 1. A depozita mărfuri, produse etc. într-o magazie. 2. A acumula căldură, energie, substanțe de rezervă. 3. (Fig.) A acumula cunoștințe.
- ÎNMATRICULĂ**, *înmatriculez* vb. I (fr. *immatriculer*, lat. *immatriculare*) A (se) înscrie într-o matricolă, într-un registru public; a înscripționa.
- ÎNNOBILĂ**, *înnobilez* vb. I (*în- + nobil + -a*, cf. fr. *anoblir/ennoblir*) 1. A acorda cuiva un titlu de noblețe; a reda cuiva demnitatea morală; (fig.) a deveni distins, rafinat (prin cultură, prin educație etc.).
2. A ameliora calitatea unor animale, a unor plante; a îmbunătăți proprietățile unor materiale, ale unor substanțe.
- ÎNREGIMENTĂ**, *înregimentez* vb. I (fr. *enrégimenter*) 1. A (se) încadra, a intra sau a face să intre într-un regiment; a (se) înrola. 2. A intra sau a face să intre într-o grupare, într-un partid; a (se) înrola.
- ÎNREGISTRĂ**, *înregistrez* vb. I (fr. *enregistrer*) 1. A înscrie, a nota, a marca într-un registru (un act, o cerere, un document etc.); a consemna în scris sau în memorie; a înscripționa. 2. A imprima pe o bandă de magnetofon cuvinte, muzică etc. 3. A obține un rezultat, un succes important.
- ÎNROLĂ**, *înrolez* vb. I (cf. fr. *enrôler*) 1. A (se) încadra în armată; a încorpora (2). 2. A (se) înscrie într-un partid, într-o organizație etc.; a (se) înregistra (1).
- ÎNSCENĂ**, *înscenez* vb. I (it. *inscenare*) 1. A pune în scenă o piesă de teatru, a organiza un spectacol. 2. (Fig.) A pune la cale acțiuni răuvoitoare cu scopul de a aduce prejudicii cuiva.
- ÎNSCRIE**, *înscriu* vb. III (*în- + scrie*, cf. fr. *inscrire*) 1. A(-și) scrie, a(-și) nota numele într-un act, într-un registru; a (se) înregistra, a înscripționa; a consemna în scris. 2. A intra sau a face să intre într-o organizație, într-un partid etc. 3. A marca puncte, goluri. 4. A se înscrie în fals = a susține în fața unei instanțe judiciare că dovada (scrisă) adusă de partea adversă este falsă.
- ÎNSCRIS**, *înscrisuri* s.n. (de la *înscrie*, cf. fr. *inscrit*) Act (1), dovadă, document (2).
- ÎNSĂMN**, *însămn* s.n. (fr. *insigne*, cf. *semn*) Semn distinctiv al unei funcții, al unei demnități, al unui rang; insignă.
- ÎNSILOZĂ**, *însilozez* vb. I (*în- + siloz + -a*, cf. fr. *ensiler*) 1. A depozita (cereale, furaje etc.) într-un siloz. 2. A conserva nutreț verde, supunând plantele unei fermentații lactice.
- ÎNSUMĂ**, *însumez* vb. I (*în- + sumă + -a*, cf. fr. *sommer*) A totaliza, a cuprinde, a îngloba, a rezuma (3).
- ÎNTEPRÎNDE**, *întreprind* vb. III (*între- + prinde*, cf. fr. *entreprendre*) A începe o acțiune; a face, a efectua ceva; a plănui.
- ÎNTEPRÎNDERE**, *întreprinderi* s.f. (de la *întreprinde*) 1. Unitate economică de producție, de construcții, de prestații de servicii sau de comerț; house (2). 2. Acțiune pornită din proprie inițiativă.
- ÎNTEPRINZĂTOR**, *-OĂRE*, *întreprinzători*, *-oare* (*întreprinde + -ător*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană)

- care are inițiativă: dinamic (2), îndrăzneț. 2. S.m. Om de afaceri.
- ÎNTRERUPĂTOR, -OĂRE, *întrerupători, -oare*** (*întrerupe* + *-tor*, cf. fr. *interrupteur*) 1. Adj. Care întrerupe. 2. S.n. Aparat folosit pentru întreruperea sau restabilirea unui circuit electric, hidraulic etc.
- ÎNTRERŪPE, *întrerup*** vb. III (*întreru* + *rupe*, cf. fr. *interrompre*) 1. A (se) opri temporar cursul, desfășurarea unei acțiuni, a unei mișcări, a unei activități; a (se) suspenda (2). 2. A opri pe cineva în timp ce vorbește.
- ÎNTRĂIA, *întrăi*** vb. I (*întreru* + *tăia*, cf. fr. *entrecouper*) (Despre linii, drumuri etc.) A (se) încrucișa, a (se) intersecta cu ceva.
- ÎNTRĂINE, *întrăin*** vb. III (*întreru* + *ține*, cf. fr. *entretenir*) 1. A păstra în stare bună, în stare de funcționare. 2. A(-și) asigura mijloacele de trai. 3. A discuta, a conversa.
- ÎNTRĂINERE, *întrăineri*** s.f. (de la *întrăine*) 1. Îngrijire, păstrare. 2. Sumă plătită de locatari pentru acoperirea cheltuielilor comune ale unui imobil. 3. Mijloace materiale necesare traiului.
- ÎNTRĂVEDEĂ, *întrăved*** vb. II (*întreru* + *vedea*, cf. fr. *entrevoir*) 1. A întrezări, a zări vag. 2. (Fig.) A prevedea, a bănui.
- ÎNTRĂVEDERE, *întrăvederi*** s.f. (*întreru* + *vedere*, cf. fr. *entrevue*) Întâlnire între două sau mai multe persoane (oficiale), pentru discutarea unor probleme de interes comun.
- ÎNTRONĂ, *întronez*** vb. I (*în-* + *tron* + *-a*, cf. fr. *intrôniser*, it. *intronizzare*) 1. A (se) urca pe tron ca domn, ca rege, ca împărat; a (se) încorona. 2. A (se) statornici, a (se) instaura (disciplina etc.).
- ÎNVESTĂ, *investese*** vb. IV (fr. *investir*, lat. *investire*) A acorda oficial (unei persoane) un drept, o funcție, o demnitate etc.; (în Evul Mediu) a da cuiva investitura.
- ÎNVESTITURĂ, *investituri*** s.f. (*investi* + *-tură*, cf. fr. *investiture*) Act solemn prin care i se acorda cuiva o demnitate; (în Evul Mediu) ceremonie solemnă prin care seniorul îi acorda vasalului un drept, un beneficiu sau o feudă.
- ÎNVIGORĂ, *învigorez*** vb. I (it. *invigorare*) A (se) face viguros; a (se) însănătoși.

J

- JAB**, *jaburi* s.n. (pr. *geb*; engl. *jab*) (La box) Lovitură scurtă și repetată, plasată în regiunea nasului, pentru agasarea și dezorientarea adversarului.
- JABIRÚ**, *jabiruri* s.n. (fr. *jabiru*) Pasăre uriașă asemănătoare berzei, de culoare neagră sau albă, cu un cioc puternic, curbat în sus, care trăiește la sud de Sahara.
- JABOTIÉRĂ**, *jabotiere* s.f. (fr. *jabotière*) Muselină pentru jabouri.
- JABÓU**, *jabouri* s.n. (fr. *jabot*) Volan de dantelă, de mătase etc. fixat pe îmbrăcăminte la baza gâtului, care atârnă pe piept ca o cravată.
- JACARÁNDÁ** s.m. (fr., engl. *jacaranda*) Arbore ornamental cu flori mov din America tropicală, al cărui lemn, de esență prețioasă, se folosește în ebanisterie.
- JACÁRD**, *jacarde/jacarduri* s.n. (fr. *jacquard*) Dispozitiv la războaiele de țesut care servește la fabricarea unor țesături cu desene complicate; țesătură obținută cu acest dispozitiv.
- JACHÉTÁ**, *jachete* s.f. (fr. *jaquette*) Haină (tricotată) încheiată în față, purtată peste bluză, peste rochie sau peste cămașă, care acoperă partea superioară a corpului.
- JACK**, *jackuri* s.n. (pr. *gee*; fr., engl. *jack*) 1. Dispozitiv întrebuințat în telefonia manuală, care stabilește legătura dintre două linii, prin introducerea unei fișe. 2. Dispozitiv de interconectare electrică, folosit la unele magnetofone și casetofone.
- JACKPOT**, *jackpoturi* s.n. (pr. *gécpot*; engl. *jackpot*) Potul cel mare, la jocurile mecanice; (fig.) lovitură mare.
- JACMÁR** s.n. (fr. *jaquemart*) Figură alegorică din metal sau din lemn, reprezentând un om înarmat cu un ciocan, care bate orele, la orologiile monumentale.
- JACQUERIE** s.f. (pr. *jacherie*; fr. *jacquerie*) Răscoală țărănească antifeudală din nordul și nord-vestul Franței, în sec. al XIV-lea.
- JACQUIÉR**, *jacquieri* s.m. (pr. *jachier*; fr. *jaquier*) Arbore tropical cu fructe bogate în amidon.
- JACÚZZI** s.n. (pr. *giacúzi*; fr. *jacuzzi*) Bazin mic cu jeturi de apă sub presiune, destinat creării unor vârtejuri relaxante; duș cu hidromasaj.
- JAD**, (2) *jaduri* s.n. (fr. *jade*) 1. Piatră semiprețioasă foarte dură, colorată de la alb-verzui la verde-închis, cu luciu sticlos. 2. Obiect făcut din această piatră.
- JADEÍT**, *jadeite* s.n. (fr. *jadéite*) Varietate verzui sau albicioasă de jad, cu luciu sticlos, folosită în arta decorativă.
- JAGUÁR**, *jaguari* s.m. (fr. *jaguar*) Specie de leopard feroce, cu blană galbenă-roșcată cu pete negre, care trăiește în America de Sud și în America Centrală, până în sud-vestul S.U.A.
- JAGUARÚNDI**, *jaguarúndi* s.m. (fr. *jaguarúndi*) Pisică sălbatică al cărei corp este alungit, care trăiește în pădurile Americii tropicale.
- JAINÍSM** s.n. (fr. *jainisme*) Religie din India întemeiată în sec. al VI-lea î.H., care propovăduiește perfecționarea morală și ascetismul.
- JAINÍST**, -Ă, *jainiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *jainiste*) (Adept) al jainismului.
- JAIS** s.n. (pr. *je*; fr. *jais*) Varietate neagră și strălucitoare de antracit, folosită la confecționarea unor obiecte de podoabă, mai ales mărgel.
- JALÁPÁ** s.f. (fr. *jalap*, sp. *jalapa*) Plantă din Mexic ale cărei rădăcini au proprietăți purgative; rășina extrasă din această plantă.

- JALÉO**, *jaleo* s.n. (pr. *haléo*; sp. *jaleo*) Dans popular din Spania; melodia acestui dans.
- JALÓN**, *jaloane* s.n. (fr. *jalón*) 1. Tijă sau bară lungă, de lemn sau de metal, care se înfige în pământ pentru marcarea unui aliniament de teren ori a unei direcții. 2. (Fig.) Punct de reper; primul pas, prima etapă în desfășurarea unei activități.
- JALONĂ**, *jalonez* vb. I (fr. *jalonner*) 1. A marca pe teren punctele unui traseu. 2. (Fig.) A indica punctele principale ale unei probleme; a da o direcție, a trasa un plan.
- JALONÉR**, *jaloneri* s.m. (fr. *jalonneur*) Persoană care face jalonări.
- JALUZEĂ**, *jaluzele* s.f. (cf. fr. *jalousie*) (Mai ales la pl.) Stinghii de lemn, de aluminiu etc. așezate orizontal ori vertical sau fâșii de material plastic puse simetric la ferestre, pentru a le apăra de acțiunea soarelui, de ploaie etc.; stor, persiană, rulou (1), transperant, vôleu² (2).
- JAMA**, *jame* s.f. (fr., engl. *jama*) Puț carstic sau avenă foarte mare.
- JAMAICÁN**, -Ă, *jamaicani*, -e (fr. *jamaïquain*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) din Jamaica. 2. Adj. Referitor la Jamaica sau la populația ei, al Jamaicăi sau al populației ei.
- JAMÁICĂ** s.f. (fr. [*rhum de la*] *Jamaïque*) Rom de Jamaica, preparat din trestie de zahăr.
- JAMBĂ**, *jambe* s.f. (fr. *jambe*) Fiecare dintre cele două picioare ale trenului de aterizare, de care sunt atașate roțile avionului.
- JAMBÉTĂ**, *jambete* s.f. (fr. *jambette*) Mișcare a calului care, stând pe loc, ridică la orizontală un picior posterior.
- JAMBIÉRĂ**, *jambiere* s.f. (fr. *jambière*) Învelitoare de pânză, de postav sau de piele care acoperă și protejează gamba unor sportivi; partea armurii care protejează gamba.
- JAMBÓN**, *jamboane* s.n. (fr. *jambon*) Șuncă (afumată) de porc.
- JAMBORÉE** s.f. (fr., engl. *jamboree*) Reuniune internațională, într-o tabără, a cercetașilor.
- JANDÁRM**, *jandarmi* s.m. (fr. *gendarme*) 1. Militar din cadrul jandarmeriei. 2. Femeie solidă care are un aer autoritar.
- JANDARMERIE**, *jandarmerii* s.f. (fr. *gendarmérie*) (În trecut) Poliție militară care acționa la sate; (astăzi) forță militară care asigură și menține ordinea publică; localul în care își are sediul o astfel de forță.
- JANÍLIE** s.f. (cf. fr. *chenille*) Fir gros de catifea folosit pentru brodat, pentru împodobit sau pentru împletit obiecte de îmbrăcăminte.
- JANSENÍSM** s.n. (fr. *jansénisme*) Curent social-religios catolic apărut în sec. al XVII-lea în Olanda și în Franța, bazat pe doctrina teologului olandez Cornelius Jansenius, care susținea predestinarea și propovăduia austeritatea.
- JANSENÍST**, -Ă, *janseniști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *janséniste*) (Adept) al jansenismului.
- JÁNTĂ**, *jante* s.f. (fr. *jante*) 1. Partea exterioară periferică a unei roți de autovehicul, de bicicletă, pe care se fixează pneul. 2. A rămâne (sau a fi) pe jantă = a avea cauciucul dezumflat; (fig.) a rămâne fără bani.
- JAPANOLÓG**, -Ă, *japanologi*, -ge s.m. și f. (germ. *Japanolog*) Specialist în japanologie.
- JAPANOLOGÍE** s.f. (germ. *Japanologie*) Studiul culturii și civilizației japoneze.
- JAPÓN** s.n. (fr. *japon*) (Rar) Porțelan, fildeş sau mătăse fină de proveniență japoneză.
- JAPONÉZ**, -Ă, *japonezi*, -e (fr. *japonais*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) din Japonia; nipon. 2. S.f. Limbă vorbită de japonezi (1).
- JAR¹**, *jaruri* s.n. (fr. *jarre*, engl. *jar*) Vas mare de lut ars, de gresie, folosit pentru păstrarea alimentelor (pește, carne, ulei etc.).
- JAR²** s.n. (fr. *jarre*) (La ovine) Păr scurt de pe partea din față a capului și de pe extremitățile membrilor.
- JÁRDĂ**, *jarde* s.f. (fr. *jarde*) (La cal) Turnoare osoasă apărută pe fața exterioară a jaretului.
- JARDINIÉRĂ**, *jardiniere* s.f. (fr. *jardinière*) Etajeră, suport, cutie cu pământ pentru flori sau pentru ghivece cu flori, amplasată mai ales sub ferestre sau pe balcoane.
- JARET**, *jarete* s.n. (fr. *jarret*) Articulație a membrului posterior al animalelor patrupede, care se află între gambă și fluier; garet.
- JARGÓN**, *jargoane* s.n. (fr. *jargon*) Limbaj specific unei anumite categorii sociale, profesionale etc., care cuprinde cuvinte și expresii împrumutate din alte limbi.
- JARGONAÚT**, -Ă, *jargonauți*, -te s.m. și f. (*jargon* + *-naut*) Creator de jargon, care atentează la puritatea limbii (mai ales în Europa).
- JARGONIZÁRE** s.f. (*jargon* + *-izare*, cf. fr. *jargonner*) Transformarea limbajului cotidian în jargon.
- JARTIÉRĂ**, *jartiere* s.f. (fr. *jarretière*) Accesoriu elastic de îmbrăcăminte care menține ciorapul întins pe picior; fiecare dintre părțile elastice ale unui portjartier terminate cu un dispozitiv pentru fixat ciorapul.
- JASMÍN**, *jasmini* s.m. (fr. *jasmin*) Arbust mediteranean și extrem-oriental cu flori galbene sau albe. plăcut mirositoare; iasomie; parfum extras din acest arbust.

- JASP** s.n. (fr. *jaspe*) Rocă silicioasă compactă, viu colorată (roșie, verde, galbenă sau neagră), alcătuită din calcedonie și compuși ai fierului, folosită ca piatră semiprețioasă.
- JAVANÉZ**, -Ă, *javanezi*, -e (pr. *iavanéz*; fr. *javanais*)
1. Adj., s.m. și f. (Persoană) din Insula Java. 2. S.f. Limbă din grupul indonezian vorbită de javanezi (1).
- JAVÉL** n.pr. n. (fr. [*eau de Javel*]) *Apă de Javel* = soluție apoasă de hipoclorit de sodiu, folosită ca dezinfectant.
- JAVELINĂ**, *javeline* s.f. (fr. *javeline*) (Înv.) Suliță lungă și subțire, din Evul Mediu.
- JAVELIZĂRE** s.f. (cf. fr. *javellisation*) Procedeu de sterilizare a apei, pentru a o face potabilă, prin tratare cu apă de Javel.
- JÁVRÁ**, *javre* s.f. (de la n.pr. *Javarra* „rasă de câini fără păr”) 1. Câine slab și jigărit; jigodie. 2. (Fig.) Persoană lipsită de caracter, om de nimic.
- JAZZ** s.n. (pr. *gez/giaz*; engl., fr. *jazz*) 1. Muzică modernă cu ritm vioi și sincopat, cu un caracter de improvizație, care îmbină elemente de folclor nord-american (proprii negrilor) cu melodii europene. 2. Orchestră formată din instrumente de suflat și de percuție care execută această muzică; jazzband.
- JAZZBAND**, *jazzbanduri* s.n. (pr. *gézband/giázband*; engl., fr. *jazz-band*) Jazz (2).
- JAZZÍSTIC**, -Ă, *jazzistici*, -ce adj. (pr. *gezistic/giazistic*; jazz + -istic) De jazz, referitor la jazz.
- JAZZMAN**, *jazzmeni* s.m. (pr. *gézmán/giázmán*; engl. *jazzman*) Interpret de jazz.
- JEANS/JEANȘI** s.m. pl. (pr. *gins*; engl. am. [*blue*] *jeans*, cf. fr. *jeans*) 1. Pânză groasă rezistentă, de bumbac sau de cânepă, mai ales albastră. 2. Blugi.
- JEANȘI** s.m. pl. v. *jeans*.
- JEEP**, *jeepuri* s.n. (pr. *gíp*; engl., fr. *jeep*) Mașină mică de campanie.
- JEJÚN**, *jejunuri* s.n. (fr. *jejunum*, lat. *jejunum*) Partea intestinului subțire, cuprinsă între duoden și ileon.
- JEJUNÁL**, -Ă, *jejunali*, -e adj. (fr. *jejunal*) Al jejunului; referitor la jejun.
- JEJUNÍTĂ**, *jejunite* s.f. (fr. *jejunite*) Inflamație a jejunului.
- JELÉU**, *jeleuri* s.n. (fr. *gelée*) Produs culinar cu aspect gelatinos, obținut din sucuri de fructe fierte cu zahăr; peltea.
- JENÁ**, *jenez* vb. I (fr. *gêner*) 1. (Despre îmbrăcăminte, încălțăminte) A strânge, a roade; (fig.) a stânjeni, a incomoda, a deranja. 2. (Fig.) A se sfii.
- JENÁNT**, -Ă, *jenanți*, -te adj. (fr. *gênant*) Supărător, neplăcut, incomodant, penibil.
- JENÁT**, -Ă, *jenafi*, -te adj. (de la *jena*, cf. fr. *géné*) Stânjenit; încurcat; rușinat, penibil.
- JĚNĚ**, *jene* s.f. (fr. *gêne*) 1. Sentiment de sfială produs de o situație neplăcută. 2. Situație grea; incomoditate; strâmtoare. 3. Durere organică ușoară. 4. *Jenă financiară* = lipsă de bani; criză financiară ușoară.
- JĚRBĚ**, *jerbe* s.f. (fr. *gerbe*) 1. Buchet mare cu flori orientate într-o singură parte. 2. Fascicul (de lumină, de raze etc.).
- JERSĚU**, *jersee/jerseuri* s.n. (fr. *jersey*) 1. Țesătură elastică tricotată din lână, din mătase etc. 2. Îmbrăcăminte pentru partea superioară a corpului, confecționată sau tricotată din lână, din bumbac, din mătase, din fire plastice (deschisă în față și cu mâneci).
- JĚT¹**, *jeturi* s.n. (fr., engl. *jet*) Curent de lichid sau de gaz care țâșnește cu presiune printr-un orificiu; țâșnătură.
- JĚT²**, *jeturi* s.n. (pr. *get*; engl. *jet* [*plane*]) Avion cu reacție, în special pentru pasageri.
- JĚTĚLĚ**, *jetele* s.f. (cf. fr. *jetée*) Dig construit la gura unui fluviu sau la intrarea într-un port.
- JĚTĚU**, *jeturi* s.n. (fr. *jeté*) Ochi rezultat printr-o unică înfășurare a firului de tricotat pe andrea.
- JĚTÓN**, *jetoane* s.n. (fr. *jeton*) 1. Fisă. 2. *Jeton de prezență* = fisă cu care se marchează participarea la ședințele consiliului de administrație al unei societăți, pe baza căreia se încasează o remunerație; suma încasată.
- JĚGHER**, *jigheruri* s.n. (pr. *gígār*; engl., fr. *jigger*) 1. Mașină folosită pentru vopsitul pânzei. 2. Transformator folosit pentru cuplarea circuitelor radio-electrice.
- JĚGÓU**, *jigouri* s.n. (fr. *gigot*) 1. Pulpa cuprinsă între coapsă și genunchi, la unele animale; mușchiul din această regiune. 2. Friptură preparată din pulpă de berbec.
- JĚHÁD** s.n. (engl. *Jihad*) (La musulmani) Război sfânt, îndatorire religioasă comunitară de a răspândi islamul pe cale pașnică sau armată.
- JĚTTER** adj. invar. (pr. *gítār*; engl. *jitter*) (Despre semnale) Care este caracterizat printr-o modificare improvizabilă a frecvenței în timp.
- JĚU-JĚTSU** s.n. (pr. *jiu-jítu*; fr. *jiu-jitsu*) Luptă corp la corp, de origine japoneză, fără arme, care folosește metode brutale de atac și de autoapărare.
- JIVRÁJ** s.n. (fr. *givrage*) Strat de gheață sau de chiciură depus pe aripile unui avion, pe conductele electrice aeriene etc., în timpul zborului la temperaturi joase.
- JIVRÁT**, -Ă, *jivrați*, -te adj. (fr. *givré*) (Despre sticlă, geamuri etc.) Care are o suprafață mată și neregulată.

- JOĂNTĂ**, *joante* s.f. (fr., engl. *joint*) Legătură rigidă dintre două piese alăturate, de metal sau de lemn; legătură între capetele șinelor de cale ferată.
- JOB**, *joburi* s.n. (pr. *giob*; engl., fr. *job*) Slujbă, serviciu (1); afacere cu un caracter privat sau oficial.
- JÓBBER**, *jobberi* s.m. (pr. *gióber*; engl. *jobber*) Agent intermediar, la bursă sau în comerțul cu materii prime, care face legătura între exportator și importator; angrosist; dealer care cumpără și vinde mărfuri în contul său; curtier.
- JÓB-BROKER**, *job-brokeri* s.m. (pr. *gióbbrokár*; engl. *job-broker*) Intermediar pe piața muncii.
- JOBĚN**, *jobene* s.n. (n.pr. *Jobin*) Pălărie înaltă de culoare neagră, cilindrică, purtată de bărbați în ocazii festive; cilindru (3).
- JÓBSHOP**, *jobshopuri* s.n. (pr. *gióbsop*; engl. *jobshop*) Piață a forței de muncă.
- JÓCHÉU**, *jochei* s.m. (fr., engl. *jockey*) Călăreț specializat în conducerea cailor de curse pe hipodrom.
- JÓFRĂ**, *joFRE* s.f. (fr. *joffre*) Prăjitură cilindrică glazurată cu cremă de ciocolată.
- JÓGGING** s.n. (pr. *gióghing*; engl. *jogging*) Alergare ușoară, practică pentru întreținerea sănătății.
- JOINT-VENTURE**, *joint-venture* s.n. (pr. *gióint-venceâr*; engl. *joint-venture*) Contract de asociere economică între întreprinderi din state diferite, în vederea unui program comun, specific.
- JÓJĂ**, *joje* s.f. (fr. *jaugé*) 1. Indicator al conținutului de ulei într-un rezervor de mașină etc. 2. Scară gradată folosită pentru măsurarea capacității unui rezervor.
- JOJÓBA**, *jojoba* s.m. (fr. *jojoba*) Arbore originar din California și din Mexic, din semințele căruia se extrage un ulei asemănător celui de cașalot.
- JÓKER**, *jokeri* s.m. (pr. *giócâr*; fr., engl. *joker*) Piesă, carte cu valoare maximă, care înlocuiește orice altă piesă, carte, în unele jocuri de noroc.
- JÓNCA**, *jonci* s.f. (fr. *jonque*) Ambarcațiune mică din lemn, cu fund plat și vele, folosită în Extremul Orient la transportarea mărfurilor și la pescuit.
- JONCTIÚNE**, *jonctiuni* s.f. (fr. *jonction*) Legătură, unire, asamblare a unor părți, a unor elemente etc.; (concr.) loc în care se realizează o legătură; junctură.
- JONGLĂ**, *jonglez* vb. I (fr. *jongler*) 1. A arunca în aer și a prinde cu abilitate mai multe obiecte, unul după altul. 2. (Fig.) A mânui cu dexteritate, cu abilitate cuvinte, expresii, idei etc.
- JONGLÉR**, *jongleri* s.m. (fr. *jongleur*) 1. Cântăreț (ambulant) din Evul Mediu care recita nobililor poezii cavalierești; menestrel. 2. Artist de circ sau de varietăți priceput în jonglerie.
- JONGLERIE**, *jonglerii* s.f. (fr. *jonglerie*) 1. Artă de a jongla; figură, număr executat de un jongler (2); (la pl.) exhibiții (2). 2. (Fig.) Mașinație, uneltire.
- JÓTĂ**, *jote* s.f. (pr. *hótă*; sp. *jota*) Dans popular andaluz în perechi, cu mișcări rapide și cu acompaniament de castaniete; melodia acestui dans.
- JOULE**, *jouli* s.m. (pr. *jul*; engl., fr. *joule*) Unitate de măsură a energiei, egală cu lucrul mecanic efectuat de forța de un newton care își deplasează punctul de aplicație cu un metru; watt-secundă.
- JOVIÁL**, -Ă, *joviali*, -e adj. (fr. *jovial*) Bine dispus, voios, glumeț; care exprimă veselie.
- JOVIALITÁTE** s.f. (cf. fr. *jovialité*) Însușirea de a fi jovial; voioșie, bună-dispoziție.
- JUBILÁ**, *jubilez* vb. I (fr. *jubiler*, lat. *iubilare*) A se bucura foarte tare; a simți o mare satisfacție și a o exterioriza; a triumfa (3).
- JUBILÁRE**, *jubilări* s.f. (de la *jubila*) Satisfacție însoțită de veselie mare.
- JUBILÁȚIE**, *jubilații* s.f. (fr. *jubilation*) Jubilare, veselie mare.
- JUBILÉU**, *jubilee* s.n. (fr. *jubilé*, lat. *jubilaeus*) Sărbătorire (la cincizeci de ani) a unui eveniment important.
- JUBILIÁR**, -Ă, *jubiliari*, -e adj. (de la *jubilee*, cf. fr. *jubilairé*) 1. Care este făcut cu ocazia unui jubileu. 2. An jubiliar = an în care se serbează un jubileu.
- JUDICIÁR**, -Ă, *judiciari*, -e adj. (fr. *judiciaire*, lat. *judiciarius*) 1. Referitor la justiție, de justiție, care ține de proces. 2. Care se face în justiție, făcut prin autoritatea justiției. 3. *Medicină judiciară* = ramura medicinei care se ocupă cu efectuarea expertizelor medicale necesare clarificării unei crime.
- JUDICIÓS**, -OÁȘĂ, *judicioși*, -oase adj. (fr. *judicieux*) 1. Care judecă totul cu discernământ; înțelept. 2. Care este bine gândit, chibzuit, socotit; pertinent (1).
- JUDICIOZITÁTE**, *judiciozități* s.f. (*judicios* + -itate, fr. *judicieusité*) Caracter judicios; chibzuintă.
- JÚDO** s.n. (pr. *giúdo*; fr. *judo*) Sport olimpic originar din Japonia, asemănător jiu-jitsuului, care constă în trănțe cu mișcări și cu figuri specifice, torsionate.
- JUDOCÁN/JUDÓKA**, *judocani/judoka* s.m. (pr. *giudocán/giudóca*; fr. *judoka*) Sportiv care practică judo.
- JUDÓKA** s.m. v. *judocan*.
- JUGÁL**, -Ă, *jugali*, -e adj. (fr. *jugal*) (Anat.) Al obrazului.
- JÜGENDSTIL** n.pr. n. (pr. *iügändstil/iügändstil*; germ. *Jugendstil*) Curent artistic neobaroc în pictură, în

grafică, în arta decorativă, în arhitectură, apărut în Germania, extins în restul Europei la sfârșitul sec. al XIX-lea, caracterizat printr-un decor vegetal exuberant și prin culori alese arbitrar.

JUGLANDACÉE, *juglandacee* s.f. (fr. *juglandacée*) (La pl.) Familie de arbori cu frunze bogate în substanțe aromatice și cu fructe nucule sau drupe; (și la sg.) arbore din această familie.

JUGULĂ, *jugulez* vb. I (fr. *juguler*, lat. *jugulare*) A strangula, a strangula.

JUGULĂR, -Ă, *jugulari*, -e adj. (fr. *jugulaire*) 1. Din regiunea gâtului. 2. *Venă jugulară* = vena principală a gâtului, care adună sângele din regiunea capului și a gâtului.

JUICE s.n. (pr. *gius*; engl. *juice*) Suc de grepfrut, de portocale etc.; (p. ext.) băutură răcoritoare.

JUISĂ, *juisez* vb. I (fr. *jouir*) 1. A se bucura de plăcerile vieții. 2. A simți o plăcere sexuală maximă, a avea orgasm.

JUISŌR, -OĂRE, *juisori*, -oare s.m. și f. (fr. *jouis-seur*) Petrecăreț.

JUKE-BOX, *juke-boxuri* s.n. (pr. *giukbox*; engl., fr. *juke-box*) Tonomat.

JUMBO-JÉT, *jumbo-jeturi* s.n. (pr. *giambogét*; engl. *jumbo-jet*) Avion cu reacție, de mare capacitate.

JUMPING s.n. (pr. *geămping*; engl. *jumping*) Concurs hipic care constă în sărituri cu obstacole.

JUNCTURĂ, *juncturi* s.f. (fr. *joncture*, lat. *junctura*) Joncțiune; (spec.) loc de unire a două formațiuni anatomice.

JUNETE, *juneți* s.f. (*june* + *-ete*, cf. fr. *jeunesse*) Tinerețe.

JUNGLĂ, *jungle* s.f. (fr. *jungle*) 1. Spațiu vast, acoperit de pădure cu vegetație deasă sau de ierburi înalte, în regiunile (sub)tropicale. 2. *Legea junglei* = legea celui mai tare, legea forței brute.

JUNIŌR, -OĂRE, *juniori*, -oare (fr. *junior*, lat. *junior*) 1. S.m. și f. Persoană tânără, având sub 18 ani; tânăr sportiv având între 13 și 18 ani. 2. S.m. (Pe lângă un nume propriu de persoană, abr. jr.) Fiul, considerat în raport cu tatăl (având același nume și prenume).

JUNIORĂT s.n. (*junior* + *-at*, fr. *juniorat*) Vârstă anterioară majoratului, cuprinsă între 13 și 18 ani; perioadă în care un sportiv face parte din echipa de juniori.

JUNTĂ, *junte* s.f. (pr. *hîntă*; sp. *junta*, fr. *junte*) 1. Nume dat în Spania și Portugalia unor organe administrative sau unor organizații politice. 2. Guvernare autoritară, adesea militară, instaurată în urma

unei insurecții armate, în Spania sau în unele țări sud-americane.

JŪPĂ, *jupe* s.f. (fr. *jupe*) Fustă.

JUPŌN, *jupoane* s.n. (fr. *jupon*) Fustă (cu volane apretate) care se poartă sub rochie.

JUR, *juri* s.m. (fr. *jury*) 1. Jurat (1). 2. *Curte cu juri* = organ de jurisdicție cu un caracter penal, format din jurați.

JURĂSIC, -Ă, (2) *jurasici*, -ce (fr. *jurassique*) 1. S.n. Perioadă în mezozoic, între triasic și cretacic, în care predomină gimnospermele, iar fauna cuprinde toate tipurile de viețuitoare. 2. Adj. Care aparține jurasicului (1), referitor la jurasic.

JURĂT, *jurați* s.m. (fr. *juré*, lat. *juratus*) 1. Cetățean ales pentru a participa la soluționarea unor procese, a unor litigii. 2. *Curte cu jurați* = curte cu juri.

JUR-FIX s.n. (fr. *jour fixe*) 1. Zi de primire, la unele familii (aristocratice). 2. Petrecere cu cântec și cu dans între tineri.

JURĂDIC, -Ă, *juridici*, -ce adj. (fr. *juridique*, lat. *juridicus*) 1. Referitor la legi, la drept. 2. *Persoană juridică* = organizație cu drepturi, obligații și patrimoniul propriu.

JURISCONSULT, -Ă, *jurisconsulți*, -te s.m. și f. (fr. *jurisconsulte*, lat. *jurisconsultus*) Specialist în drept civil care se ocupă de problemele juridice ale unei întreprinderi, ale unei instituții, ale unei societăți comerciale etc.

JURISDICȚIE, *jurisdicții* s.f. (fr. *jurisdiction*, lat. *jurisdicatio*) 1. Puterea, competența unei instanțe judecătorești, a unui judecător de a judeca. 2. Teritoriul în care un judecător sau o instanță judecătorească își exercită puterea. 3. *Organ de jurisdicție* = organ de stat care îndeplinește funcții judecătorești.

JURISPRUDENȚĂ, *jurisprudențe* s.f. (fr. *jurisprudence*, lat. *jurisprudencia*) 1. Totalitatea hotărârilor date de instanțele de judecată într-un anumit domeniu; ansamblul deciziilor unui tribunal. 2. Știința dreptului și a legilor.

JURIST, -Ă, *juriști*, -ste s.m. și f. (fr. *juriste*, lat. *jurista*) Persoană cu studii de drept, care practică dreptul; autor de opere juridice.

JŪRIU, *jurii* s.n. (fr. *jury*) 1. Comisie competentă desemnată pentru a clasifica și a promova concurenții sau candidații la un concurs, la o competiție sportivă etc. 2. Totalitatea juraților care iau parte la constituirea curților cu juri.

JURIZĂ, *jurizez* vb. I (*juriiu* + *-iza*) A supune judecării unui juriu.

- JURNĂDĂ**, *jurnade* s.f. (fr. *journade*) Haină cu mânecă lungă, purtată sub armură în sec. al XV-lea.
- JURNĂL**, *jurnale* s.n. (fr. *journal*) 1. Publicație periodică (sau cotidiană) de știri, de informații politice, sociale, culturale etc. de ultimă oră; ziar, gazetă. 2. Caiet cu însemnări zilnice (intime) sau cu observații științifice; diarium. 3. Emisiune de știri și de informații, la radio sau la televiziune. 4. *Jurnal de călătorie* = caiet cu însemnări zilnice despre o călătorie. *Jurnal de bord* = registru pentru consemnarea evenimentelor petrecute la bordul unei nave. *Jurnal contabil* = registru pentru operații contabile, într-o unitate economică sau administrativă.
- JURNALIÉR**, -Ă, *jurnalieri*, -e adj. (fr. *journalier*) Cotidian (1), zilnic.
- JURNALÍSM** s.n. (fr. *journalisme*) Profesia de jurnalist; totalitatea jurnalelor sau a jurnaliștilor; ziaristică, gazetărie, publicistică (1).
- JURNALÍST**, -Ă, *jurnaliști*, -ste s.m. și f. (fr. *journaliste*) Redactor la un jurnal, la o revistă; ziarist, gazetar, publicist.
- JURNALÍSTIC**, -Ă, *jurnalistici*, -ce adj. (fr. *journalistique*) Care ține de presă, referitor la presă; ziaristic, gazetăresc.
- JURNALÍSTICĂ** s.f. (germ. *Journalistik*) Studiul profesiei de jurnalist; domeniul de activitate al unui jurnalist; ziaristică.
- JUST**, -Ă, *juști*, -ste adj. (fr. *juste*) 1. Drept, adevărat; echitabil (1); care procedează și judecă drept; logic (4). 2. Potrivit, corespunzător, legitim (2).
- JUSTÉȚE** s.f. (fr. *justesse*) Însușirea de a fi just (1); adevăr; dreptate; corectitudine (1); precizie (1), exactitate.
- JUSTIFICĂ**, *justific* vb. I (fr. *justifier*, lat. *justificare*) 1. A demonstra justetea unui lucru; a motiva (1). 2. A dovedi folosirea legală a unor sume de bani, a unor materiale etc. 3. A(-și) proba nevinovăția; a (se) legitima (3); a (se) disculpa, a (se) dezvinovăți, a (se) explica (3).
- JUSTIFICABIL**, -Ă, *justificabili*, -e adj. (*justifica + -bil*, cf. fr. *justifiable*) Care poate fi justificat.
- JUSTIFICATÍV**, -Ă, *justificativi*, -e adj. (fr. *justificatif*) Care servește la a dovedi sau a proba ceva; justificator.
- JUSTIFICATÓR**, -OÁRE, *justificatori*, -oare adj. (fr. *justificateur*) Care justifică; justificativ.
- JUSTIȚIÁBIL**, -Ă, *justițiabili*, -e s.m. și f. (fr. *justiciable*) Persoană care figurează ca parte într-un proces.
- JUSTIȚIÁL**, -Ă, *justițiali*, -e adj. (fr. *justiciel*) De justiție, al justiției.
- JUSTIȚIÁR**, -Ă, *justițiar*, -e adj., s.m. și f. (fr. *justicier*) (Persoană) care face dreptate.
- JUSTÍȚIE** s.f. (fr. *justice*, lat. *justitia*) 1. Caracterul a ceea ce este drept; virtutea prin care fiecărei persoane i se dă ce îi aparține; dreptate, echitate. 2. Totalitatea instanțelor de judecată și a legilor dintr-o țară. 3. *A chema* (sau *a se prezenta*) în fața justiției = a cita (sau a se prezenta) la judecată.
- JUVENÍL**, -Ă, *juvenili*, -e adj. (fr. *juvénile*, lat. *juvenilis*) Care aparține tinereții; tineresc.
- JUVENILITÁTE** s.f. (fr. *juvénilitéé*) Caracter juvenil.
- JUXTA**- (fr. *juxta*-, lat. *iuxta*) Prefix cu sensul de „lângă”, „alături”, în cuvinte ca: *juxtapune*, *juxtapunere*.
- JUXTALINIÁRĂ**, *juxtaliniare* adj. (fr. *juxtalinaire*) *Traducere juxtaliniară* = traducere literală a unui text, cu reproducerea paralelă a fragmentului original.
- JUXTAPÚNE**, *juxtapun* vb. III (fr. *juxtaposer*, cf. *pu-ne*) A pune unul lângă altul, a alătura.
- JUXTAPÚNERE**, *juxtapuneri* s.f. (de la *juxtapune*) Alăturare a două propoziții fără ajutorul unui cuvânt de legătură; parataxă; concatenare (2).
- JÚXTĂ**, *juxte* s.f. (lat. *juxta*) Traducere juxtaliniară a textelor clasice grecești sau latinești.

K

- KABÍL**, -Ă, *kabîli*, -e adj., s.m. și f. (fr. *Kabyles*) (Persoană) din Kabilia, regiune montană a Algeriei; berber.
- KABŪKI** s.n. (engl., fr. *kabuki*) Teatru tradițional japonez, în care dialogul alternează cu dans și cântece.
- KÁIZER¹**, *kaizeri* s.m. (pr. *káizär*; germ. *Kaiser*) Împărat german.
- KÁIZER²** s.n. (pr. *káizär*; germ. *Kaiser[fleisch]*) Piept de porc fiert și afumat.
- KAKEMÓNO** s.n. (fr. *kakemono*) Pictură japoneză în tuș sau în culori de apă, executată pe un sul de mătase sau de hârtie, care se derulează vertical.
- KAKÍ** (fr. *kaki*) 1. Adj. invar. De culoare cafenie-gălbui spre verde. 2. S.n. Culoare kaki (1).
- KALIEMÍE** s.f. (fr. *kaliémie*) Concentrație de potasiu în sânge.
- KÁLIU** s.n. (germ. *Kalium*) (Chim.) Potasiu.
- KAMIKÁZE**, (1) *kamikaze* (fr. *kamikaze*) 1. S.m. Pilot sinucigaș (japonez) care se sacrifică într-o acțiune de atac. 2. S.n. Avion de luptă cu exploziv pilotat de un kamikaze (1), care se arunca asupra țintei, folosit de japonezi în al Doilea Război Mondial; avion suicid. 3. S.m. (P. ext.) Persoană lansată într-o acțiune foarte periculoasă. 4. Adj. De o temeritate sinucigașă.
- KANTIÁN**, -Ă, *kantiéni*, -e (fr. *kantien*, cf. *Kant*) 1. Adj. Care ține de, care se referă la filosofia lui Immanuel Kant. 2. S.m. Adept al filosofiei lui Kant.
- KANTIANÍSM** s.n. (*kantian* + *-ism*, cf. fr. *kantianisme*) Doctrina filosofului Kant.
- KARÁTE** s.n. (fr. *karaté*) Metodă de luptă, de origine japoneză, fără arme, cu mișcări rapide și lovituri violente.
- KARIBŪ** s.m. (germ. *Karibu*, fr. *caribou*) Ren din America de Nord.
- KÁRLING**, *karlinguri* s.n. (germ. *Karling*) Creastă de munte stâncoasă, zimțată și ascuțită; horn (1).
- KÁRMA** s.f. (engl., fr. *karma*) (La brahmani) Principiu în virtutea căruia soarta oamenilor ar fi condiționată de acțiunile făcute în încarnările anterioare ale acestora; fatalitate (1), destin (2).
- KARNÁC** s.n. (fr. *karnac*) Calitate de bumbac egiptean.
- KASÍDĂ**, *kaside* s.f. (fr. *kasside*) Specie a liricii clasice turce și persane, asemănătoare odei.
- KAZÁH**, -Ă, *kazahi*, -e adj., s.m. și f. (rus. *kazah*) (Persoană) din Kazahstan.
- KÁRGÁZ**, -Ă, *kârgâzi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *kirghize*) (Persoană) din Kârgâzstan.
- KEDÍV**, *kedivi* s.m. (fr. *khédive*) Titlu acordat vice-regilor din Egipt, în anii 1867–1914; persoană care avea acest titlu.
- KÉLVIN** s.m. (engl., fr. *kelvin*) Unitate internațională fundamentală pentru măsurarea temperaturii.
- KENOTRÓN**, *kenotroane* s.n. (fr. *kénotron*) Tub electronic cu doi electrozi, folosit pentru redresarea curentilor alternativi de înaltă tensiune.
- KENYÁN**, -Ă, *kenyeni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *kényan*) (Persoană) din Kenya.
- KERAMÍT** s.n. (fr. *kéramite*) Gresie ceramică folosită la fabricarea dalelor de pavaj; clincher ceramic.
- KERÍ** s.m. pl. (germ. *Keren*) Spiritele morților, la vechii greci.
- KEROSÉN** s.n. (engl., it. *kerosene*) Combustibil petrolier lichid, incolor sau galben-pal, folosit la motoarele cu reacție.

- KETCH**, *ketch-uri* s.n. (pr. *checi*; engl. *ketch*) Navă mică prevăzută cu vele, având doi arbori inegali.
- KÉTCHUP** s.n. (pr. *chéciap*; engl. *ketchup*) Sos (picant) preparat din suc de roșii, oțet și mirodenii.
- KEYBOARD**, *keyboarduri* s.n. (pr. *chibord*; engl. *key-board*) Tastatură, la mașina de scris, la computer etc.; claviatură, la pian.
- KHMER**, -Ă, *khmeri*, -e s.m. și f., adj. (fr. *khmer*) (Persoană de religie budistă) din Cambodgia; cambodgian.
- KIBBÚTZ**, *kibbutzuri* s.n. (pr. *chibúț*; fr. *kibboutz*) Exploatație cooperatistă lucrativă autonomă (mai ales agricolă), în Israel.
- KIDNAPĂ**, *kidnapes* vb. I (engl. *kidnap*, fr. *kidnapper*) A comite un kidnapping.
- KIDNĂPPER**, *kidnapperi* s.m. (engl. *kidnapper*, fr. *kidnappeur*) Răpitor, autor al unui kidnapping.
- KÍDNAPPING** s.n. (engl. *kidnapping*) Răpire de persoane (mai ales de copii), făcută cu scopul de a extorca bani, a teroriza și a șantaja.
- KIÉF** s.n. (fr. *kief*) (La orientali) Stare de repaus absolut în mijlocul zilei.
- KIESELGÚR** s.n. (pr. *chizelgúr*; germ. *Kieselguhr*) (Geol.) Diatomit.
- KIL**, *kile* s.n. (fr. *kil*) (Pop.) Kilogram.
- KÍLER** s.n. (pr. *chilár*; engl. *killer*) Ucigaș (plătit).
- KÍLO**¹, *kilo* s.n. (de la *kilogram*) Kilogram.
- KÍLO**²- (fr. *kilo-*) Prefix care, plasat înaintea unităților de măsură, le multiplică de o mie de ori, în cuvinte ca: *kilocalorie*, *kilogram*.
- KILOBYTE** s.m. (pr. *kilobáit*; engl. *kilobyte*) (Inform.) Unitate de măsură pentru memorie, egală cu 1 024 bytes.
- KILOCALORÍE**, *kilocalorii* s.f. (fr. *kilocalorie*) Unitate de măsură pentru energia termică, egală cu o mie de calorii.
- KILOGRÁM**, *kilogramme* s.n. (abr. kg; fr. *kilogramme*) Unitate de măsură pentru masă sau greutate, egală cu o mie de grame; kil.
- KILOHÉRTZ**, *kilohertzi* s.m. (pr. *kilohérț*; fr. *kilohertz*) Unitate de măsură pentru frecvență, egală cu o mie de hertzi.
- KILOJOULE**, *kilojouli* s.m. (pr. *kilojúl*; fr., engl. *kilojoule*) Unitate de măsură pentru energie, egală cu o mie de jouli.
- KILOLÍTRU**, *kilolitri* s.m. (fr. *kilolitre*) Unitate de măsură pentru capacitate, egală cu o mie de litri.
- KILOMETRÁ**, *kilometrez* vb. I (fr. *kilométrer*) 1. A însemna cu borne (din kilometru în kilometru) distanța, de-a lungul unei căi de comunicație. 2. A măsura în kilometri.
- KILOMETRÁJ**, *kilometraje* s.n. (fr. *kilométrage*) 1. Măsurare, în kilometri, a unei distanțe între două puncte; distanță, în kilometri, parcursă de un vehicul într-un anumit timp. 2. Dispozitiv de înregistrare, în kilometri, a unei distanțe parcurse de un vehicul.
- KILOMÉTRIC**, -Ă, *kilometrici*, -ce adj. (fr. *kilométrique*) Care indică kilometri; (fig.) foarte lung, interminabil.
- KILOMÉTRU**, *kilometri* s.m. (abr. km; fr. *kilomètre*) Unitate de măsură pentru lungime, egală cu o mie de metri.
- KILOTONĂ**, *kilotone* s.f. (fr. *kilotonne*) Unitate de măsură pentru masă, egală cu o mie de tone.
- KILOVÁR**, *kilovari* s.m. (fr., engl. *kilovar*) Unitate de măsură pentru puterea reactivă, egală cu o mie de vari.
- KILOVÓLT**, *kilovolti* s.m. (fr. *kilovolt*) Unitate de măsură pentru energia electrică, egală cu o mie de volți.
- KILOWÁTT**, *kilowați* s.m. (fr. *kilowatt*) Unitate de măsură pentru puterea electrică, egală cu o mie de wați.
- KILT**, *kilturi* s.n. (engl., fr. *kilt*) 1. Fustă scurtă din stofă cadrilată, plisată, care face parte din costumul național (masculin) al scoțienilor. 2. Fustă asemănătoare kiltului (1).
- KIMBERLÍT**, *kimberlite* s.n. (fr. *kimberlite*) Rocă eruptivă cu structură porfirică, uneori cu cristale de diamant, formată în conurile vulcanice.
- KINORÁMĂ**, *kinorame* s.f. (germ. *Kinorama*) Metodă de filmare și de proiecție folosită pentru ecranul panoramic.
- KIP**, *kipi* s.m. (fr. *kip*) Unitate monetară principală în Laos.
- KIPS**, *kipsuri* s.n. (engl. *kips*, germ. *Kips*) Piele de zebu.
- KIT**, *kituri* s.n. (engl. *kit*) Ansamblu, set.
- KITSCH**, *kitsch-uri* s.n. (pr. *chici*; germ. *Kitsch*) Produs (artistic) de prost gust; reproducere sau copie industrială a unor opere de artă, multiplicată și valorificată comercial.
- KITSCHIZÁRE**, *kitschizări* s.f. (pr. *chicizáre*; *kitsch* + *-izare*) Vulgarizare, denaturare a artei.
- KÍWI**, *kiwi* (fr. *kiwi*, engl. *kiwi* [fruit]) 1. S.f. Pasăre din subclasa ratitelor, din Noua Zeelandă, cu aripi slab dezvoltate, pe cale de dispariție. 2. S.n. Fruct comestibil originar din Asia, cu miez verde și dulce-acrișor, bogat în vitamina C, de forma cartofului.
- KNESSÉT** n.pr. n. (engl. *Knesset*) Parlament unicameral, în Israel.
- KNÓCKDOWN**, *knockdownuri* s.n. (pr. *cnóckdaun*/*nóckdaun*; engl., fr. *knock-down*) Situația în care

boxerul, căzut la podea, poate relua competiția în mai puțin de zece secunde.

KNÓCKOUT, *knockouturi* s.n. (pr. *cnócaut/nócaut*; engl., fr. *knock-out*) Scoatere din luptă a boxerului care, în urma unei lovituri, nu se poate ridica de la podea în mai puțin de zece secunde.

KNOW-HOW s.n. (pr. *năuhau*; engl. *know-how*) Ansamblul informațiilor și al experienței necesare implementării unui proces tehnologic nou, a unor utilaje noi; știință, pricepere într-un domeniu tehnic sau comercial; expertiză tehnică.

KOÁLA, *koala* s.m. (fr. *koala*) Marsupial cățărător care trăiește în Australia; urs cu pungă.

KOBÓLD, *kobolzi* s.m. (fr. *kobold*, germ. *Kobold*) Spiriduș din mitologia germană, ocrotitor al familiei și paznic al metalelor prețioase subpământene.

KOGÁI s.n. (engl. *kogai*) Poluare (1).

KOINĚ s.f. (fr. *koiné*) Variantă lingvistică folosită pentru comunicarea între vorbitorii de dialecte sau de graiuri diferite; limbă comună, supralocală.

KOSOVÁR, -Ă, *kosovari*, -e adj., s.m. și f. (de la n.pr. *Kosovo*) (Persoană) din Kosovo.

KRENNERÍT s.n. (engl. *krenmerit*, fr. *krennéríte*) Minereu aurifer.

KRILL, *krilli* s.m. (engl. *krill*) Crustaceu comestibil din apele antarctice.

KRIPTÓN s.n. (fr. *krypton*) Element chimic din familia gazelor nobile, întrebuințat la umplerea becurilor cu incandescență.

KRÓNPRINZ s.m. (pr. *crónprinț*; germ. *Kronprinz*) Moștenitor al tronului, în Imperiul German și în Imperiul Habsburgic; persoană care avea acest titlu.

KÚBA s.f. (fr. *koubba*) Monument ridicat în memoria unui personaj venerat, în Africa de Nord.

KURD, -Ă, *kurzi*, -de (fr. *kurde*) 1. S.m. și f. Persoană care aparține unei populații stabilite preponderent în Kurdistan. 2. Adj. Propriu kurzilor (1), care ține de kurzi.

KUWAITIÁN/KUWEITIÁN, -Ă, *kuwaitieni/kuweitiieni*, -e s.m. și f., adj. (pr. *cuveitián*; fr. *koweitien*) (Persoană) din Kuwait.

KUWEITIÁN s.m. și f., adj. v. **kuwaitian**.

KYÁT s.m. (fr. *kyat*) Unitate monetară în Myanmar.

L

- LA**, *la* s.m. (it. *la*) Treapta a șasea din gama do major; sunetul și nota corespunzătoare.
- LAB** s.n. (germ. *Lab*, fr. *lab*) Enzimă care coagulează cazeina din lapte; cheag.
- LABFERMÉNT**, *labfermenți* s.m. (fr. *labferment*) Ferment (1), cheag, chimază, lactoferment.
- LABIÁL**, -Ă, *labiali*, -e adj. (fr. *labial*) 1. Care aparține buzelor sau care se referă la buze. 2. (Și substantivat, f.; despre sunete) Care se articulează cu ajutorul buzelor.
- LABIALIZÁ**, *labializez* vb. I (fr. *labialiser*) A da unui sunet caracter de labială.
- LABIÁT**, -Ă, *labiați*, -te (germ. *Labiaten*, fr. *labiè*) 1. Adj. (Bot.; despre corolă și caliciu) Care are formă de pâlnic cu marginea în doi lobi, ca niște buze. 2. S.f. (La pl.) Familie de plante cu inflorescență compusă, având o corolă cu două buze inegale; (și la sg.) plantă din această familie.
- LÁBIE**, *labii* s.f. (lat. *labium*) 1. (Bot.) Formațiune specifică florilor unor plante cu petale dispuse în formă de buze. 2. (Anat.) Parte constitutivă a vulvei.
- LABÍL**, -Ă, *labili*, -e adj. (fr. *labile*, lat. *labilis*) 1. Nestatornic, schimbător, instabil (2). 2. (Despre sisteme fizice) Care se află în stare de echilibru instabil.
- LABILITÁTE** s.f. (fr. *labilité*, germ. *Labilität*) Însușirea de a fi labil; instabilitate; comportare schimbătoare; echilibru instabil.
- LABIO-** (fr. *labio-*, lat. *labium*) Element de compunere cu sensul de „buză”, în cuvinte ca: *labiodental*, *labiovelar*.
- LABIODENTÁL**, -Ă, *labiodentali*, -e adj., s.f. (fr. *labiodental*) (Sunet) care se articulează cu buzele și cu incisivii superiori.
- LABIOVELÁR**, -Ă, *labiovelari*, -e adj., s.f. (fr. *labiovélaire*) (Consoană) care se articulează prin rotunjirea buzelor concomitent cu atingerea limbii de vâul palatului.
- LABIRÍNT**, *labirinturi* s.n. (fr. *labyrinthe*, lat. *labyrinthus*) 1. Edificiu legendar atribuit lui Dedal, compus din nenumărate încăperi și coridoare dispuse în așa fel, încât este dificil de găsit ieșirea; dedal. 2. (Fig.) Situație, problemă încurcată, greu de rezolvat. 3. Partea urechii interne alcătuită din cavități sinuoase, situată între timpan și conductul auditiv.
- LABIRÍNTIC**, -Ă, *labirintici*, -ce adj. (fr. *labirinthique*) 1. Care ține de labirint, referitor la labirint. 2. (Fig.) Întortocheat, încâlcit.
- LABIRINTÍTÁ**, *labirintite* s.f. (fr. *labyrinthite*) Inflamație a labirintului urechii.
- LABIRINTODÓNT**, *labirintodonți* s.m. (fr. *labyrinthodonte*) (La pl.) Grup de amfibieni fosili din perioada triasicului care aveau dinți cu încrețituri sinuoase; (și la sg.) amfibian fosil din acest grup.
- LÁBIUM** s.n. (fr., lat. *labium*) 1. Buza inferioară, la insecte și la unele miriapode. 2. Corolă în formă de buză.
- LABORÁNT**, -Ă, *laboranți*, -te s.m. și f. (germ. *Laborant*) Specialist în întreținerea instalațiilor dintr-un laborator și în efectuarea de lucrări simple.
- LABORATÓR**, *laboratoare* s.n. (germ. *Laboratorium*, fr. *laboratoire*) Local dotat cu aparatură specializată, cu instrumente pentru efectuarea de experiențe, de analize, de cercetări științifice etc.
- LABORIÓS**, -OÁSĂ, *laborioși*, -oase adj. (fr. *laborieux*, lat. *laboriosus*) 1. Care cere muncă multă, care necesită efort și osteneală. 2. Căruia îi place munca; harnic, sârguincios, benedictin (1).
- LABRADÓR**¹ s.n. (fr. *labrador*) Feldspat plagioclaz cu reflexe albastrui și verzui, răspândit în unele roci (diorit etc.), folosit ca piatră semiprețioasă.

LABRADÓR², *labradori* s.m. (sp. *labrador*) Plugar, în Spania.

LABRADÓR³, *labradori* s.m. (fr. *labrador*) Câine de vânatoare robust, cu păr scurt, bun înotător.

LÁBRU, *labri* s.m. (fr. *labre*) Pește marin comestibil, care trăiește lângă malurile stâncoase.

LÁBRUM s.n. (lat. *labrum*) Structură anatomică în formă de buză; buză superioară, la insecte și la mamifere.

LABURÍSM s.n. (engl. *labourism*) Doctrină politică și ideologică reformistă, de orientare social-democrată, apărută în Marea Britanie în sec. al XIX-lea.

LABURÍST, -Ă, *laburiști*, -ste adj., s.m. și f. (cf. it. *laborista*, engl. *labourist*, fr. *labouriste*) **1.** (Membru) al partidului laburist. **2.** *Partidul laburist* = partid de orientare social-democrată, în Marea Britanie și în Australia.

LAC, *lacuri* s.n. (germ. *Lack*) **1.** Soluție obținută din rășini, din uleiuri minerale etc., care, aplicată pe suprafața unui obiect, îl protejează și îi dă un anumit luciu. **2.** Piele, imitație de piele lucioasă.

LACÁZĂ, *lacaze* s.f. (fr. *laccase*) Enzimă care se găsește în sfeclă, în ciuperci, în fructe etc.

LACERÁ, *lacerez* vb. I (fr. *lacérer*) (Livr.) A rupe în bucăți, a sfâșia.

LACERÁT, -Ă, *lacerati*, -te adj. (fr. *lacéré*) **1.** (Livr.) Sfâșiat, rupt în bucăți. **2.** (Despre frunze, țesuturi) Care are marginile crestate neuniform.

LACERÁȚIE, *laceratii* s.f. (fr. *lacération*) Sfâșiere, rupere în bucăți; lacerare.

LACÉRNĂ, *lacerne* s.f. (lat. *lacerna*, fr. *lacerne*) Manta largă, purtată de vechii romani peste togă, prinsă cu o agrafă la gât.

LACERTILIÁN, *lacertilieni* s.m. (fr. *lacertilien*) (La pl.) Ordin de reptile care cuprinde lezardul, cameleonul, gecko; (și la sg.) reptilă din acest ordin; saurian.

LACHÉU, *lachei* s.m. (fr. *laquais*) **1.** Valet (în livrea), groom; camerier. **2.** (Fig.) Persoană slugarnică, servilă, supusă.

LACÓNIC, -Ă, *laconici*, -ce adj. (fr. *laconique*) (Despre vorbire, stil) Care este exprimat în cuvinte puține; telegrafic (**2**), concis, scurt, succint, lapidar (**2**); (despre oameni) care vorbește puțin și la obiect.

LACONÍSM s.n. (fr. *laconisme*) Mod laconic de a vorbi; exprimare succintă; concizie de stil.

LÁCRIMA-CHRÍSTI s.n. (lat. *lacrima-Christi*) Vin aromat sec, produs în podgoriile de la poalele Vezuviului.

LACRIMÁL, -Ă, *lacrimali*, -e adj. (fr. *lacrymal*) **1.** Referitor la lacrimi; care produce lacrimi. **2.** Glandă

lacrimală = glandă din orbita oculară care secretă lichidul ce umezește ochiul. *Canal lacrimal* = canal mic prin care lichidul produs de glandele lacrimale se scurge din orbita ochiului în fundul gurii.

LACRIMOGÉN, -Ă, *lacrimogeni*, -e adj. (fr. *lacrymogène*) **1.** (Despre substanțe) Care provoacă secreția lacrimilor. **2.** (Fig.) Care emoționează, care produce plânsul cu mijloace facile.

LACS s.m. (germ. *Lacks*) (Zool.) Somon.

LACTALBUMÍNĂ s.f. (fr. *lactalbumine*) Albumină din lapte.

LACTÁRIU, *lactarii* s.n. (fr., lat. *lactarium*) Centru de colectare și de distribuție a laptelui matern.

LACTÁT¹, *lactați* s.m. (fr. *lactate*) Sare a acidului lactic.

LACTÁT², -Ă, *lactați*, -te (fr. *lacté*) **1.** Adj. Care conține lapte, bazat pe lapte; de sau din lapte. **2.** S.f. pl. Produse din lapte.

LACTÁȚIE s.f. (fr. *lactation*) **1.** Formarea și secreția laptelui prin glandele mamare, la femelele mamiferelor. **2.** Perioadă de alăptare a unui copil de către mamă.

LACTÁZĂ s.f. (fr. *lactase*) Enzimă care transformă lactoza în glucoză și galactoză.

LÁCTIC, *lactici* adj. (fr. *lactique*) Acid lactic = acid organic care se află în laptele acru, în varza acră, în murături etc.

LACTIFÉR, -Ă, *lactiferi*, -e adj. (fr. *lactifère*) (Anat.) Care poartă laptele; galactofor. *Canale lactifere*.

LACT(O)- (fr. *lacto-*) Element de compunere având sensul de „cu lapte”, „pentru lapte”, în cuvinte ca: *lactobar*, *lactofiltru*, *lacto-vegetarian*.

LACTOBÁR, *lactobaruri* s.n. (*lacto-* + *bar*) Local în care se servesc produse lactate.

LACTOBIOZĂ s.f. (fr. *lactobiose*) (Biochim.) Lactoză.

LACTODENSIMÉTRU, *lactodensimetre* s.n. (fr. *lactodensimètre*) Lactometru.

LACTODÚC, *lactoducuri* s.n. (fr. *lactoduc*) Conductă folosită pentru transportul laptelui.

LACTOFERMÉNT, *lactofermenți* s.m. (fr. *lactoferment*) Ferment care încheagă laptele; labferment, cheag.

LACTOFERMENTATÓR, *lactofermentatoare* s.n. (fr. *lacto-fermentateur*) Aparat folosit pentru determinarea calității laptelui.

LACTOFÍLTRU, *lactofiltre* s.n. (*lacto-* + *filtru*, fr. *lacto-filtre*) Dispozitiv folosit pentru determinarea impurităților din lapte.

LACTOFLAVÍNĂ s.f. (fr. *lactoflavine*) Vitamina B₂ (prezentă în lapte, în ouă etc.).

- LACTOGÉN**, -Ă, *lactogeni*, -e adj., s.n. (fr. *lactogène*) (Hormon) secretat de placentă, care stimulează lactația.
- LACTOGENÉTIC**, -Ă, *lactogenetici*, -ce adj. (fr. *lactogénétique*) Referitor la lactogeneză, de lactogeneză.
- LACTOGENEZĂ**, *lactogeneze* s.f. (fr. *lactogénèse*) Producere pe cale naturală a laptelui.
- LACTOMÉTRU**, *lactometre* s.n. (fr. *lactomètre*) Instrument pentru măsurarea calității laptelui; lactodensimetru, galactometru.
- LACTOSÉR**, *lactoseruri* s.n. (fr. *lactosérum*) Lichid galben din lapte rămas după scoaterea cheagului; serum.
- LACTOTERAPIE**, *lactoterapii* s.f. (fr. *lactothérapie*) Terapie cu lapte injectat sub piele.
- LACTO-VEGETARIÁN**, -Ă, *lacto-vegetarieni*, -e (lacto- + *vegetarian*, fr. *lactovégétarien*) 1. Adj. (Despre regimuri alimentare) Care se compune numai din produse lactate, legume și fructe. 2. S.n. Restaurant în care se consumă numai produse lactate, legume și fructe.
- LACTOZĂ** s.f. (fr. *lactose*) Substanță solidă dulce, extrasă din zer, folosită în industria de medicamente; lactobioză.
- LACTOZURIE**, *lactozurii* s.f. (fr. *lactosurie*) Prezență a lactozei în urină; cantitate de lactoză existentă în urină.
- LACUNÁR**, -Ă, *lacunari*, -e adj. (fr. *lacunaire*) 1. Care prezintă lacune, goluri. 2. Sistem lacunar = ansamblu de cavități discontinue care umplu interstițiile celulelor, ale țesuturilor și ale organelor.
- LACÚNĂ**, *lacune* s.f. (fr. *lacune*, lat. *lacuna*) 1. Spațiu gol în interiorul unui corp. 2. Lipsă, gol, omisiune, întrerupere în continuitatea unui text, în înlănțuirea unor idei etc. 3. (Geol.) Absență a depozitelor sedimentare dintr-o serie stratigrafică. 4. (Fig.) Ceea ce lipsește unui lucru ca să fie întreg; carență.
- LACUNÓS**, -OĂSĂ, *lacunoși*, -oase adj. (fr. *lacuneux*) Care are lacune.
- LACÚSTRU**, -Ă, *lacuștri*, -stre adj. (fr. *lacustre*, lat. *lacustris*) 1. Care trăiește pe marginea sau în apele unui lac; referitor la lacuri, la apele stătătoare. 2. Locuință lacustră = locuință ridicată pe piloni, la suprafața apei unui lac, a unei lagune.
- LADÍN**, -Ă, *ladini*, -e (fr. *ladin*, it. *ladino*) 1. S.m. și f., adj. (Retoroman) din Engadine (Elveția) sau din Alpii Dolomitici. 2. S.f. Idiom retoroman vorbit în Engadine și în Alpii Dolomitici.
- LADÍNO** s.n. (sp. *ladino*) Varietate a iudeospaniolei.
- LADY**, *lady* s.f. (pr. *lédi*; engl. *lady*) 1. Doamnă nobilă din Anglia; soție a unui lord. 2. (Fig.) Femeie distinsă, manierată.
- LÁGĂR**, *lagăre* s.n. (germ. *Lager*) 1. Loc în care staționează trupe militare (în corturi sau în barăci); tabără, campament (1). 2. Loc în care sunt închiși prizonierii de război sau deținuții condamnați pentru delikte ori infracțiuni (politice). 3. (În trecut) Totalitatea statelor și a persoanelor care militau pentru aceleași scopuri, principii etc. social-politice. *Lagăr socialist*. 4. Organ de mașină pe care se sprijină și care ghidează o axă, o osie etc.
- LAGÓN** s.n. (fr. *lagon*) Întindere de apă în interiorul unui atol sau izolată de mare de un recif de corali.
- LAGUNÁR**, -Ă, *lagunari*, -e adj. (fr. *lagunaire*) Referitor la lagune, alcătuit din lagune.
- LAGÚNĂ**, *lagune* s.f. (it. *laguna*, fr. *lagune*) Întindere de apă separată de mare sau de ocean printr-o porțiune de pământ ori prin bancuri de nisip.
- LAI** s.n. (pr. *le*; fr., engl. *lai*) Poem medieval scurt, cu un caracter liric sau narativ.
- LÁIC**, -Ă, *laici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *laïque*, lat. *laicus*) 1. (Persoană) care nu face parte din rândul clerului hirotonit; mirean, lumesec, profan (2). 2. (Fig.) (Om) care nu este inițiat într-un anumit domeniu.
- LAICÁT** s.n. (fr. *laïc*) Totalitatea creștinilor care nu sunt ecleziști.
- LAICÍSM** s.n. (fr. *laïcisme*) Doctrina partizanilor laicizării totale a învățământului; manifestare laică; caracter laic.
- LAICÍST**, -Ă, *laicști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *laïciste*) (Adept) al laicismului.
- LAICIZÁ**, *laicizez* vb. I (fr. *laïciser*) A reorganiza pe baze laice o instituție religioasă; a da un caracter laic.
- LAITMOTÍV**, *leitmotive* s.n. (germ. *Leitmotiv*) Temă care revine, care se reia într-o compoziție muzicală, fiind asociată unei idei, unui personaj; frază, formulă, idee etc. care se reia într-o operă literară, într-un discurs etc.
- LAKÍST**, -Ă, *lakiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *lakiste*) 1. (Poet) care aparține școlii lakiste. 2. Școală lakistă = grupare literară romantică engleză de la sfârșitul sec. al XVIII-lea și începutul sec. al XIX-lea, apărută ca reacție la formalismul clasicist, care manifesta preferința pentru descrierea frumuseții regiunilor lacustre și recomanda întoarcerea la viața patriarhală.
- LALOPATÍE** s.f. (fr. *lalopathie*) Tulburare de vorbire.
- LÁMA**, *lama* s.m. (fr. *lama*) 1. Preot-călugăr budist din Tibet, din Mongolia și la calmuci. 2. *Marele-lama*

- sau *Lama cel Mare* = șef suprem al religiei budiste, considerat incarnația lui Buddha; dalai-lama.
- LAMAISM** s.n. (fr. *lamaïsme*) Ramură religioasă autonomă a budismului, răspândită mai ales în Tibet și în Asia Centrală.
- LAMAIST**, -Ă, *lamaiști*, -ste s.m. și f., adj. (fr. *lamaïste*) (Adept) al lamaismului.
- LAMANTIN**, *lamantini* s.m. (fr. *lamantin*) Mamifer acvatic asemănător focii, care trăiește în fluviile din America tropicală și din Africa.
- LAMARCKISM** s.n. (fr. *lamarckisme*) Teorie bazată pe ideile lui J.-B. Lamarck cu privire la evoluția viețuitoarelor în funcție de variația condițiilor de mediu.
- LAMARCKIST**, -Ă, *lamarckști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *lamarckiste*) (Adept) al lamarckismului.
- LAMARTINIÂN**, -Ă, *lamartinieni*, -e adj. (fr. *lamartiniien*) Caracteristic poetului francez Alphonse de Lamartine, care imită poezia lui Lamartine.
- LAMASERIE**, *lamaserii* s.f. (fr. *lamaserie*) (În Tibet) Mănăstire de călugări budiști, în Tibet.
- LĂMĂ**¹, *lame* s.f. (fr. *lame*) 1. Placă subțire de metal, de plastic etc., cu diverse întrebuințări; (spec.) plăcuță metalică dreptunghiulară, subțire, cu tăiș pe două laturi, folosită pentru bărbierit. 2. Partea metalică și tăioasă a unui instrument. 3. Plăcuță subțire de sticlă pe care se întind froțiuri de sânge, de substanțe etc. pentru a fi examinate la microscop.
- LĂMĂ**², *lame* s.f. (fr. *lama*) Gen de cămilă mică, fără cocoasă, din Munții Anzi.
- LAMBADA**, *lambade* s.f. (it. *lambada*) Dans ritmic modern, de origine braziliană; melodie după care se execută acest dans.
- LAMBÉRT**, *lamberți* s.m. (fr. *lambert*, germ. *Lambert*) Unitate de măsură pentru luminanță.
- LAMBLIĂZĂ**, *lambliaze* s.f. (fr. *lambliaze*) Parazitoză intestinală provocată de prezența lambliei în organism; giardiază.
- LĂMBLIE**, *lamblii* s.f. (fr. *lamblia*) Protozoar flagelat care trăiește parazit în intestinul subțire și în căile biliare, la om și la unele animale; giardia.
- LAMBRECHÍN**, *lambrechini*, -e (fr. *lambrequin*) 1. S.n. Draperie scurtă, decorativă, cu marginea de jos dințată sau franjurată, plasată deasupra unei uși, a unei ferestre etc. 2. S.n. Motiv decorativ sinuos și în relief, folosit la cornișe, la balustrade etc. 3. S.m. pl. Fășii de stofă ornamentale care împodobesc un scut sau o stemă.
- LAMBRISĂ**, *lambrisez* vb. I (fr. *lambrisser*) A acoperi cu lambriuri.
- LAMBRÍU**, *lambriuri* s.n. (fr. *lambris*) Placaj de lemn, de marmură, de stuc etc. care căptușește (parțial sau total) pereții unei încăperi, pentru a-i proteja ori în scop decorativ.
- LAMÉ**, *lameuri* s.n. (fr. *lamé*) Țesătură de mătase, de bumbac sau de lână, cu inserții de fire metalice fine.
- LAMELĂ**, *lamelez* vb. I (*lamelă* + -a, cf. it. *lamellare*) A prelucra un material în lamele.
- LAMELĂR**, -Ă, *lamelari*, -e adj. (fr. *lamellaire*) În formă de lamele, care se desface în lamele; format din lamele; lamelat.
- LAMELĂT**, -Ă, *lamelați*, -te adj. (de la *lamela*, fr. *lamelle*) Cu lamele; compus din lamele; lamelar.
- LAMELĂ**, *lamele* s.f. (fr. *lamelle*) 1. Plăcuță subțire de metal, de sticlă sau de lemn, cu diverse întrebuințări. 2. Foiță subțire care separă unele structuri ale țesuturilor vegetale și animale.
- LAMELIBRANHIÁT**, -Ă, *lamelibranhiați*, -te (lat. *lamellibranchiata*, fr. *lamellibranche*) 1. Adj. (Despre unele moluște) Cu branhiile în formă de lamele. 2. S.n. (La pl.) Clasă de moluște cu o cochilie calcareoasă și cu branhiile în formă de lamele; (și la sg.) moluscă din această clasă; scoică.
- LAMELICORN**, -Ă, *lamelicorni*, -e adj. (fr. *lamellicornes*) (Despre insecte) Cu antenele terminate prin prelungiri lamelare dispuse în evantai.
- LAMELIFÓRM**, -Ă, *lameliformi*, -e adj. (fr. *lamelliformes*) În formă de lamelă.
- LAMELÓS**, -OÁSĂ, *lameloși*, -oase adj. (fr. *lamelleux*) Care se desface în lamele, constituit din lamele.
- LAMENTÁ**, *lamentez* vb. I (fr. *lamentar*, lat. *lamentari*) A se plânge, a se tângui.
- LAMENTÁBIL**, -Ă, *lamentabili*, -e adj. (fr. *lamentable*, lat. *lamentabilis*) 1. Care inspiră milă, vrednic de plâns. 2. Care produce o impresie proastă; prost, mizerabil (1), deplorabil (1).
- LAMENTÁȚIE**, *lamentații* s.f. (fr. *lamentation*, lat. *lamentatio*) Lamentare, jelire, tânguire; deplorație.
- LAMINĂ**, *laminez* vb. I (fr. *laminer*) 1. A prelucra (metale) la laminor. 2. A subția și a omogeniza fibrele textile. 3. A îngusta un jet de fluid.
- LAMINĂJ** s.n. (fr. *laminage*) Laminare; indice de subțiere, prin laminare, a unei fibre textile.
- LAMINĂR**, -Ă, *laminari*, -e adj. (fr. *laminaire*) Format din lamele paralele.
- LAMINĂRIA** s.f. (lat. *laminaria*, fr. *laminaire*) Algă marină brună a cărei lungime poate atinge câțiva metri.

- LAMINÁT**, -Ă, *laminați*, -te (de la *lamina*) 1. Adj. Supus operației de laminare. 2. S.n. Produs metalurgic obținut prin laminare.
- LAMINATOR**, -OĂRE, *laminatori*, -oare s.m. și f. (*lamina* + -tor, it. *laminatore*) Muncitor calificat în operații de laminare; laminorist.
- LAMÍNĂ**, *lamine* s.f. (lat., engl. *lamina*) 1. Limb (1). 2. Strat subțire, la unele formațiuni anatomice. 3. (Tehn.) Corp care are o formă de lamă sau de fir.
- LAMINÓR**, *laminoare* s.n. (fr. *laminoir*) 1. Instalație care transformă metalele și aliajele în lame, în fire etc. 2. Mașină folosită la subțierea și omogenizarea firelor textile. 3. Mașină care macină anumite materiale, folosită pentru prepararea pastei de argilă, a nisipului de concasor etc.
- LAMINORÍST**, -Ă, *laminoriști*, -ste s.m. și f. (*laminor* + -ist) Laminorist.
- LAMPADĂR**, *lampadare* s.n. (fr. *lampadaire*, lat. *lampadarium*) Suport vertical de iluminat pe care sunt fixate una sau mai multe lămpi ori becuri (cu sau fără abajur).
- LAMPĂNT** adj. (fr. *lampant*) Petrol *lampant* = petrol rafinat destinat arderii în lămpi.
- LĂMPAS/LAMPĂS**, *lampasuri* s.n. (rus. *lampas*) Panglică sau șnur de postav roșu ori de altă culoare care se aplică în exteriorul cusăturii laterale a pantalonilor, la unele uniforme; vipușcă.
- LĂMPĂ**, *lămpi* s.f. (germ. *Lampe*, fr. *lampe*) 1. Aparat sau dispozitiv folosit pentru producerea luminii prin arderea unui combustibil sau prin conectarea la rețeaua electrică. 2. Aparat portativ folosit ca sursă de căldură în anumite operații. 3. *Lampă de radio* = tub electronic. *Lampă-fulger* = bliț.
- LAMPION**, *lampion* s.n. (fr. *lampion*) Felinar din hârtie colorată, din material translucid, folosit la iluminatul festiv în săli, în parcuri etc.; lanternă venețiană.
- LAMPÍST**, *lampiști* s.m. (fr. *lampiste*) Muncitor care repară sau are grijă de lămpile dintr-o mină¹ (1), într-o exploatare industrială.
- LAMPISTERIE**, *lampisterii* s.f. (fr. *lampisterie*) 1. Loc în care se păstrează și se repară aparatele de iluminat. 2. Magazie pentru felinare și combustibil, pe o navă.
- LANAMÉTRU**, *lanametre* s.n. (fr. *lanamètre*) Aparat folosit pentru măsurarea fineții fibrelor textile.
- LANCASTERIAN**, -Ă, *lancasterieni*, -e (engl. *Lancasterian*) 1. Adj. Sistem *lancasterian* = sistem de învățământ în care elevii avansați sunt folosiți ca monitori¹ (3). 2. Adj., s.m. și f. (Adept) al sistemului lancasterian (1).
- LANCEOLÁT**, -Ă, *lanceolați*, -te adj. (fr. *lancéolé*) (Despre frunze) Care are formă (de vârf) de lance.
- LANCINÁNT**, -Ă, *lancinanți*, -te adj. (fr. *lancinant*) (Despre dureri) Care se caracterizează prin junghiuri și prin zvâcniri.
- LAND**, *landuri* s.n. (germ. *Land*) Provincie autonomă cu organ legislativ și guvern propriu, în Germania și în Austria.
- LANDAMÁN** s.m. (germ. *Landmann*) Titlu dat primului magistrat, în unele cantoane din Elveția.
- LÁNDĂ**, *lande* s.f. (fr. *lande*) Regiune joasă, nisipoasă și neproductivă, tipică pentru coastele Breitaniei (nord-vestul Franței).
- LÁNDGRAF**, *landgrafi* s.m. (germ. *Landgraf*, fr. *landgrave*) 1. Titlu dat unui principe suveran german în Evul Mediu; persoană care deținea acest titlu. 2. Magistrat care, în numele împăratului german, răspundea în fața justiției.
- LANDGRAFIÁT**, *landgrafiata* s.n. (fr. *landgraviat*) Principat condus de un landgraf (1); demnitatea de landgraf.
- LÄNDLER**, *ländlere* s.n. (pr. *lëndlär*; germ. *Ländler*) Dans popular austriac și bavarez asemănător valsului, cu ritm moderat; melodia acestui dans.
- LANDLORD**, *landlorzi* s.m. (pr. *lëndlord*; engl. *landlord*) Mare proprietar funciar care își arendează pământul, în Anglia.
- LANDÓU**, *landouri* s.n. (fr. *landau*) 1. Trăsură luxoasă cu patru locuri așezate față în față și cu o capotă mobilă, formată din două părți. 2. Cărucior înalt și acoperit, folosit pentru copiii mici.
- LÁNDRAS** s.m. (engl. *landrace*) Rasă de porci albi cu un corp foarte lung, crescuți pentru carne.
- LÁNSKNECHT** s.m. (pr. *lánsneht*; fr. *lansquenet*, germ. *Landsknecht*) Infanterist german mercenar din sec. XV–XVI.
- LANDSMÁL** s.n. (pr. *lándsmał*; fr. *landsmal*, norv. *landsmål*) Una dintre cele două limbi literare norvegice moderne (alături de *ringsmal*), care are la bază dialectele.
- LÁNDTAG** n.pr. n. (germ. *Landtag*) 1. Adunarea reprezentanților, în vechile principate germane. 2. (În Germania, până în 1934, și în Austro-Ungaria) Organ reprezentativ al puterii. 3. (În Germania și în Austria) Organ legislativ într-un land; parlament local.
- LANGOÁRE** s.f. (fr. *langueur*) (Livr.) Apatie; privire galeșă, tristă; moleșeală.
- LANGURÓS**, -OĂSĂ, *languroși*, -oase adj. (fr. *langoureux*) Sentimental, tandru, melancolic (3); marcat de langoare.

- LANGŪSTĂ**, *languste* s.f. (fr. *langouste*) Crustaceu marin asemănător racului, cu o carne foarte gustoasă.
- LANIFÉR**, -Ă, *laniferi*, -e adj. (fr. *lanifère*) Care este acoperit cu lână; păros.
- LANOLINĂ**, *lanoline* s.f. (fr. *lanoline*) Substanță grasă obținută de pe lâna oilor, folosită în industria cosmetică, la prepararea cremelor.
- LANSĂ**, *lansez* vb. I (fr. *lancer*) 1. A pune pe apă, în stare de plutire, un vas abia construit sau reparat; a face o rachetă să se desprindă de pe rampa de lansare. 2. A pune ceva în fabricație, în circulație etc.; a emite (2); a (se) face cunoscut prin reclamă sau prin alte mijloace; a (se) afirma (2). 3. A se avânta cu îndrăzneală într-o acțiune. 4. (Inform.) A porni un program.
- LANSĂJ** s.n. (fr. *lançage*) Oscilațiile verticale ale unui sașiu de automobil.
- LANSĂRE**, *lansări* s.f. (de la *lansa*) 1. Punere pe apă a unei nave. 2. Prezentare a unui volum recent publicat, a unui disc muzical, a unei colecții de modă etc., în cadrul unei ceremonii scurte (la o librărie, la o școală, la o instituție etc.).
- LANSĂTOR**, *lansatoare* s.n. (*lansa* + *-tor*) Dispozitiv folosit pentru lansarea rachetelor, a bombelor sau a torpilelor.
- LANSĂTĂ**, *lansete* s.f. (fr. *lancette*) 1. Undiță (semi)mecanică folosită pentru pescuit. 2. (Arhit.) Arc cu formă alungită.
- LANTÂN** s.n. (fr. *lanthane*) Element chimic, metal alb, foarte reactiv, din grupa pământurilor rare.
- LANTANIDĂ**, *lantanide* s.f. (fr. *lanthanide*) (La pl.) Elemente chimice din grupa pământurilor rare; (și la sg.) element chimic din această grupă.
- LANTERNĂ**, *lanterne* s.f. (fr. *lanterne*) 1. Felinar. 2. Lampă mică, portabilă, alimentată de baterii electrice. 3. *Lanterna venețiană* = lampion.
- LANTERNÓU**, *lanternouri* s.n. (fr. *lanterneau*) Turn cu multe colonete prevăzute cu ferestre, amplasat în vârful unui dom, al unui edificiu; porțiune din acoperișul unei hale, al unei săli etc., destinată iluminării și aerisirii; lumnator.
- LANTĂTĂ**, *lanțete* s.f. (germ. *Lanzette*, fr. *lancette*) Instrument chirurgical în formă de lamă, prevăzut cu două tăișuri foarte ascuțite, folosit la vaccinare, la incizii etc.
- LANŪGO** s.n. (lat., fr. *lanugo*) 1. Păr fin care crește pe unele zone ale corpului unui făt; fir de păr care apare în zone neobișnuite. 2. Puf (la plante, fructe etc.).
- LAOȚIÂN**, -Ă, *laotieni*, -e s.m. și f., adj. (fr. *laotien*) (Persoană) din Laos.
- LAPALISĂDĂ**, *lapalisade* s.f. (fr. *lapalissade*) Afirmație, reflexie naivă, care provoacă râs; truism.
- LAPARO-** (fr. *laparo-*, gr. *lapara*) Element de compunere cu sensul de „abdomen”, în cuvinte ca: *laparoscop*, *laparoscopie*.
- LAPAROSCOP**, *laparoscopia* s.n. (fr., engl. *laparoscope*) Instrument optic folosit pentru examinarea cavității abdominale.
- LAPAROSCOPIE**, *laparoscopii* s.f. (fr. *laparoscopie*) Examinare a cavității abdominale și a organelor abdominale (ficat, vezicula biliară) cu ajutorul laparoscopului.
- LAPAROTOMIE**, *laparotomie* s.f. (fr. *laparotomie*) Deschidere pe cale chirurgicală a abdomenului; celiotomie.
- LAPIĂZ** s.n. v. **lapiez**.
- LAPICID**, *lapicizi* s.m. (fr. *lapicide*) Muncitor care gravează inscripții pe piatră.
- LAPIDĂ**, *lapidez* vb. I (fr. *lapider*, lat. *lapidare*) A omorî (pe cineva) cu pietre; a lovi cu pietre.
- LAPIDĂR**, -Ă, *lapidari*, -e adj. (fr. *lapidaire*) 1. (Livr.) Referitor la pietre; gravat în piatră. 2. (Despre stiluri, expuneri etc.) Scurt, concis, laconic.
- LAPIDĂRE**, *lapidări* s.f. (de la *lapida*) (Livr.) Lovire cu pietre; (fig.) oprobriu.
- LAPIDĂRIU**, *lapidarii* s.n. (lat. *lapidarium*) Colecție (muzeală) de pietre mari, sculptate sau gravate (pietre de mormânt, basorelieful etc.); loc în care se păstrează această colecție.
- LAPIDĂTOR**, -OĂRE, *lapidatori*, -oare s.m. și f. (fr. *lapidateur*) Persoană care lapidează.
- LAPIÉZ/LAPIĂZ**, *lapiezuri/lapiazuri* s.n. (fr. *lapié/lapiez/lapiaz*) (În zone carstice) Șanț adânc, cizelură formată prin dizolvarea și eroziunea apelor de ploaie.
- LAPÍLI** s.m. pl. (fr. *lapilli*) Fragmente mici de roci vulcanice; pietriș vulcanic.
- LÁPIS** s.n. (fr., lat. *lapis*) Lazurit; lapislazuli.
- LAPISLAZŪLI** s.n. (fr. *lapis-lazuli*) Lazurit; lapis.
- LAPÓN**, -Ă, *laponi*, -e (fr. *lapon*) 1. S.m. și f., adj. (Persoană) din Laponia. 2. S.f. Limbă fino-ugrică vorbită de laponi (1).
- LÁPUSUS**, *lapsusuri* s.n. (fr., lat. *lapsus*) Incapacitatea momentană a cuiva de a-și aminti un lucru știut; greșeală de vorbire sau de scriere.
- LAPTOP**, *laptopuri* s.n. (pr. *léptop*, engl. *laptop*) Calculator personal portabil, alimentat cu baterii sau conectat la o sursă electrică.
- LARÁRIU**, *lararii* s.n. (lat. *lararium*, fr. *laraire*) Capelă mică într-o casă antică romană, destinată cultului larilor și penajilor.

- LARGÁ**, *larghez* vb. I (it. *largare*, fr. *larguer*) A desprinde un obiect (balast, lest) dintr-o aeronavă în timpul zborului, prin aruncarea acestuia cu ajutorul unui mecanism; (fig.) a abandona.
- LARGÁBIL**, -Ă, *largabili*, -e adj. (fr. *largable*) Care poate fi largat, detașat.
- LARGHÉTTO** adv. (it. *larghetto*) (Muz.; despre tempo) Între largo și andante; (substantivat, n.) compoziție muzicală executată în acest tempo.
- LARGHÉȚE** s.f. (it. *larghezza*) Dărnicie, generozitate.
- LÁRGO** adv. (it. *largo*) (Muz.) Într-un tempo foarte lent; (substantivat, n.) compoziție muzicală executată în acest tempo.
- LARI** s.m. pl. (lat. *Laris*) (La vechii romani) Zei ocrotitori ai casei și ai familiei.
- LÁRICE**, *larici* s.f. (it. *larice*, lat. *larix*, -cis) Arbore rășinos cu frunze căzătoare aciforme, cu lemn dur și rezistent, foarte prețios; zadă.
- LARIFÓRMĂ**, *lariforme* s.f. (fr. *lariforme*) (La pl.) Ordin de păsări acvatice palmipede, din care fac parte pescărușii; (și la sg.) pasăre care face parte din acest ordin.
- LARINGÁL**, -Ă, *laringali*, -e adj. (fr. *laryngal*) (Despre sunete) Care se articulează în laringe.
- LARÍNGE**, *laringe* s.n. (it. *laringe*, cf. fr. *larynx*) Partea căilor respiratorii situată între faringe și trahee, formată din cartilaje, în structura căreia se află coardele vocale; beregată.
- LARINGECTOMIE**, *laringectomii* s.f. (fr. *laryngectomie*) Incizie, extirpare chirurgicală a laringelui.
- LARINGIÁN**, -Ă, *laringieni*, -e adj. (fr. *laryngien*) Al laringelui, care ține de laringe; crup.
- LARINGITĂ**, *laringite* s.f. (fr. *laryngite*) Inflamație a mucoasei laringelui.
- LARING(O)**- (fr. *laryng[ol]-*, ngr. *larynx*, -ngos) Element de compunere cu sensul de „laringe”, în cuvinte ca: *laringologie*, *laringopatie*.
- LARINGOFÓN**, *laringofoane* s.n. (fr. *laryngophone*) Microfon aplicat în dreptul laringelui, folosit în transmisiunile din avion sau din tanc.
- LARINGOLÓG**, -Ă, *laringologi*, -ge s.m. și f. (fr. *laryngologue*) Medic specializat în laringologie.
- LARINGOLÓGIC**, -Ă, *laringologici*, -ce adj. (fr. *laryngologique*) Referitor la laringologie.
- LARINGOLOGÍE** s.f. (fr. *laryngologie*) Studiul anatomiei, fiziologiei și patologiei laringelui.
- LARINGOPATIE**, *laringopatii* s.f. (fr. *laryngopathie*) Nume generic dat bolilor laringelui.
- LARINGOSCÓP**, *laringoscoape* s.n. (fr. *laryngoscope*) Aparat folosit pentru examinarea laringelui.
- LARINGOSCOPIE**, *laringoscopii* s.f. (fr. *laryngoscopie*) Examinare vizuală a laringelui cu ajutorul laringoscopului.
- LARINGOTOMIE**, *laringotomii* s.f. (fr. *laryngotomie*) Deschidere sau secționare chirurgicală a laringelui.
- LARMOAIÁNT**, -Ă, *larmaianți*, -te adj. (fr. *larmoyant*) Care produce lacrimi; plângăreț.
- LARVÁR**, -Ă, *larvari*, -e adj. (fr. *larvaire*) Care este în stare de larvă; referitor la larvă; (fig.) în stare incipientă, latent.
- LÁRVĂ**, *larve* s.f. (fr. *larve*) Embrion de insectă, de la ieșirea din ou până în stadiul de crisalidă.
- LARVICÍD**, -Ă, *larvicizi*, -de s.n. (fr. *larvicide*) (Substanță) care distruge larvele insectelor.
- LASCÍV**, -Ă, *lascivi*, -e adj. (fr. *lascif*, lat. *lascivus*)
1. Înclinat spre plăceri senzuale; senzual (2), voluptuos; libidinos, luxurios. 2. Care evocă senzualitate; obscen, lubric. *Dans lasciv*.
- LASCIVITÁTE** s.f. (fr. *lascivité*) Înclinare spre plăceri senzuale; obscenitate, imoralitate (2).
- LÁSER**, *lasere* s.n. (engl., fr. *laser*) Dispozitiv care emite și amplifică radiații electromagnetice foarte intense și înguste din domeniul vizibil, cu utilizări în domenii foarte diferite.
- LASERÍST**, -Ă, *laseriști*, -ste s.m. și f. (*laser* + -ist) Specialist în echipament laser.
- LASEROTERAPIE**, *laseroterapii* s.f. (fr. *laserothérapie*) Terapie cu ajutorul laserului.
- LASÉTĂ**, *lasete* s.f. (fr. *lacet*) Șnur croșetat, plat sau rotund, folosit la dantele; obiect decorativ lucrat din acest șnur.
- LASITÚDINE** s.f. (cf. fr. *lassitude*) (Livr.) 1. Oboseală rezultată în urma unei munci excesive, fizice sau psihice. 2. (Fig.) Dezgust, plictiseală.
- LASÓU**, *lasouri* s.n. (fr. *lasso*) Frânghie lungă, terminată la un capăt cu un laț, folosită de cowboy pentru a prinde animale.
- LÁSTEX**, *lastexuri* s.n. (fr., it. *lastex*) Fir de cauciuc îmbrăcat în fibre textile, folosit la confecționarea corsetelor și a ciorapilor medicinali.
- LAȘ**, -Ă, *lași*, -e adj., s.m. și f. (fr. *lâche*) (Om) fricos, lipsit de simțul răspunderii, lipsit de onoare; poltron.
- LAȘITÁTE**, (2) *lașități* s.f. (*laș* + -itate, cf. fr. *lâcheté*) 1. Starea omului laș. 2. Faptă, atitudine de om laș.
- LATÉNT**, -Ă, *latenți*, -te adj. (fr. *latent*, lat. *latens*, -ntis) Care este ascuns, care, pentru moment, nu se manifestă, dar se poate manifesta oricând (constituind un pericol permanent).

- LATĒNŢĂ**, *latențe* s.f. (fr. *latence*) Stare latentă.
- LATERĂL**, -Ă, *laterali*, -e adj. (fr. *latéral*, lat. *lateralis*) 1. De pe o latură, de pe laturi; lăaturalnic. 2. (Fig.) Secundar² (1), marginal. 3. *Consoană laterală* (și substantivat, f.) = consoană articulată prin atingerea vârfului limbii de palatul tare sau de alveolele incisivilor superiori. *Gândire laterală* = tip de gândire cu mai multe variante posibile pentru obiectul sau fenomenul cercetat.
- LĂTEX**, *latexuri* s.n. (fr., lat. *latex*) Suc lăptos, alb, gălbui sau portocaliu, secretat de unele plante, de unii arbori, care, în prezența aerului, se coagulează.
- LATICIFĒR**, *laticifere* s.n. (fr. *laticifère*) Țesut vegetal care secretă latex.
- LATICLĂVĂ**, *laticlave* s.f. (fr. *laticlave*) Bandă lată de purpură, care împodobește tunica senatorilor romani.
- LATIFUNDIĂR**, -Ă, *latifundiari*, -e s.m. și f. (*latifundiu* + -ar) Proprietar de mari domenii agricole; mare moșier.
- LATIFUNDIU**, *latifundii* s.n. (lat. *latifundium*) Proprietate funciară mare, privată; moșie foarte mare; domeniu (1).
- LATÎN**, -Ă, *latini*, -e (fr. *latin*, lat. *latinus*) 1. S.m. și f. Persoană din Latium (vechi ținut în centrul Peninsulei Italice); roman² (1). 2. Adj. Care aparține latinilor (1); de origine romană² (2). 3. *Limba latină* (și substantivat, f.) = limbă indo-europeană vorbită de veștii romani.
- LATINISM**, (1) *latinisme* s.n. (fr. *latinisme*) 1. Cuvânt, formă sau expresie împrumutată din limba latină de altă limbă și neadaptată la sistemul acesteia. 2. Curent în lingvistică și în filologia românească din sec. al XIX-lea, care milita pentru demonstrarea caracterului latin al limbii române, prin introducerea unei ortografii latinizante și prin înlocuirea cuvintelor nelatine.
- LATINIST**, -Ă, *latiniști*, -ste (fr. *latiniste*) 1. S.m. și f. Specialist în limba sau în civilizația latină. 2. S.m. și f. Adept al latinismului (2). 3. Adj. *Curent latinist* sau *școala latinistă* = latinism (2).
- LATINITĂTE** s.f. (fr. *latinité*, lat. *latinitas*, -atis) Origine latină, caracter latin; cultura și civilizația latină; totalitatea popoarelor latine.
- LATINIZĂ**, *latinizez* vb. I (fr. *latiniser*) 1. A introduce într-o limbă, pe cale savantă, cuvinte latine; a da o formă sau o terminație latină unui cuvânt. 2. A adopta limba și cultura latină.
- LATINIZĂNT**, -Ă, *latinizanți*, -te adj. (fr. *latinisant*) Care urmărește latinizarea limbii.
- LATINOAMERICĂN**, -Ă, *latinoamericani*, -e adj. (fr. *latino-américain*) Care aparține sau care se referă la America Latină.
- LATINOMANIE** s.f. (it. *latinomania*) Pasiune exagerată pentru tot ce este latin.
- LATÎR** s.m. (it. *latir*, lat. *lathyrus*) Plantă erbacee leguminoasă, furajeră, cu tulpină târătoare și cârcei ramificați în continuarea frunzelor, cu flori parfumate, divers colorate, grupate în raceme.
- LATITUDINE**, *latitudini* s.f. (fr. *latitude*, lat. *latitudo*, -inis) 1. Distanța, în grade, dintre un punct de pe glob și ecuator, măsurată pe meridianul punctului respectiv. 2. (Fig.) Libertate de acțiune, de alegere.
- LATRÎNĂ**, *latrine* s.f. (lat. *latrina*, fr. *latrine*) Closet (rudimentar), hazna, privată.
- LAUDĂNUM** s.n. (fr., lat. *laudanum*) Medicament pe bază de opiu, utilizat ca narcotic și contra diareii.
- LAUDĂTIO** s.f. (pr. *laudățio*; lat. *laudatio*) Elogiere.
- LAUDĂTIV**, -Ă, *laudativi*, -e adj. (fr. *laudatif*) Care laudă; elogios; ditirambic (2).
- LAURACÉE**, *lauracee* s.f. (fr. *lauracée*) (La pl.) Familie de arbori și arbuști aromatici din zonele calde, cu frunze bogate în uleiuri eterice; (și la sg.) plantă care aparține acestei familii.
- LAUREĂT**, -Ă, *laureați*, -te s.m. și f. (fr. *lauréat*, lat. *laureatus*) Persoană, colectiv etc. care a fost distins cu un premiu important (la un concurs).
- LAVĂBIL**, -Ă, *lavabili*, -e adj. (fr. *lavable*) (Despre țeșături) Care poate fi spălat.
- LAVABILITĂTE** s.f. (fr. *lavabilité*) Calitatea de a fi lavabil.
- LAVABÓU**, *lavabouri* s.n. (fr. *lavabo*) Încăpere cu chiuvete și instalații sanitare, care servește ca spălător comun; lavoar (2); chiuvetă.
- LAVĂJ**, *lavajuri* s.n. (fr. *lavage*) Spălarc.
- LAVALIÉRĂ**, *lavalier* s.f. (fr. *lavallière*) 1. Cravată lată, legată în formă de fundă. 2. Microfon mic fixat pe rever sau pe buzunarul de la piept al persoanelor care participă la emisiuni de televiziune.
- LAVĂNDĂ**, *lavande* s.f. (fr. *lavande*) 1. Plantă aromatică și medicinală; levănțică. 2. Parfum extras din levănțică. 3. (Cin.) Pozitiv intermediar alb-negru, folosit în contrapondere.
- LĂVĂ**, *lave* s.f. (fr. *lave*, it. *lava*) Masă magmatică incandescentă, aruncată la suprafață de un vulcan în erupție.
- LAVĂTĂ**, *lavete* s.f. (fr. *lavette*) Bucată de material pentru spălat motoare, vase de bucătărie etc.

- LAVINĂ**, *lavine* s.f. (it. *lavina*, germ. *Lawine*) Avalanșă de zăpadă sau de pietre.
- LAVIU**, *laviuri* s.n. (fr. *lavis*) Procedeu de colorare monocromă a unui desen prin tinte de tuș diluat sau de acuarelă; desen astfel executat.
- LAVOĂR**, *lavoare* s.n. (fr. *lavoir*) **1.** Mobilă de toaletă pe care se pun lighcanul, cana și obiectele necesare pentru spălat. **2.** Lavabou; chiuvetă.
- LAWN-TENNIS** s.n. (pr. *lonténis*; engl. *lawn-tennis*) Tenis jucat pe iarbă.
- LAWRÉNȚIU** s.n. (pr. *lorénțiu*; fr. *lawrencium*) Element chimic transuranic, obținut artificial.
- LAX**, -Ă, *laxși*, -xe adj. (lat. *laxus*) Care nu este strâns sau încordat; lejer, destins.
- LAXATIV**, -Ă, *laxativi*, -e adj., s.n. (fr. *laxatif*, lat. *laxativus*) (Substanță, medicament) care grăbește tranzitul intestinal; purgativ ușor.
- LAXISM** s.n. (fr. *laxisme*) Sistem (teologic, filosofic sau politic) tolerant.
- LAXIST**, -Ă, *laxiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *laxiste*) (Adept) al laxismului.
- LAXITATE** s.f. (fr. *laxité*) Mobilitate crescută a unei articulații.
- LAZARÉT**, *lazarete* s.n. (fr. *lazaret*) Spital izolat în care sunt internate persoane suferinde de boli contagioase; loc de carantină.
- LAZARÓNE** s.m. (it. *lazzarone*) **1.** Cerșetor, în Italia (mai ales în Napoli). **2.** Om de nimic; pungaș.
- LAZULÍT** s.n. (fr. *lazulite*) Fosfat natural hidratat de aluminiu, magneziu, fier și calciu, de culoare albastră, folosit ca abraziv la confecționarea lentilelor.
- LAZURÍT** s.n. (fr. *lazurite*) Silicat natural de aluminiu și sodiu, de culoare intens albastră, folosit la fabricarea obiectelor de artă sau la prepararea vopselelor; lapis, lapislazuli.
- LEADERSHIP** s.n. (pr. *lidărsip*; engl., fr. *leadership*) Funcție, poziție de lider.
- LEÁL**, -Ă, *leali*, -e adj. (it. *leale*) Care își respectă cuvântul, obligațiile asumate; corect (2), cinstit; sincer, loial.
- LEALITATE** s.f. (*leal* + *-itate*, cf. it. *lealtà*) Calitatea de a fi leal; cinste; sinceritate, franchețe, loialitate.
- LEÁNDRU**, *leandri* s.m. (it. *leandro*) Arbust ornamental mediteranean, înalt, cu frunze lanceolate și flori albe, gălbui, roz sau roșii, plăcut mirositoare.
- LEASING** s.n. (pr. *lizing*; engl. *leasing*) Contract financiar de închiriere sau de concesiune a unor bunuri (mașini, aparate, terenuri, clădiri etc.), pe un timp determinat: credit-bail; bun astfel cedat.
- LÉBĂR/LÉBĂRVURST** s.n. (germ. *Leberwurst*) Câmat preparat din patou de ficat de porc.
- LÉBĂRVURST** s.n. v. **lebăr**.
- LECÍTĂ**, *lecite* s.f. (fr. *lécythe*, ngr. *lektythos*) Vas ceramic vechi grecesc, cu picior și toartă, cu gât înalt și gură în formă de pâlnie, folosit pentru păstrarea parfumurilor și a ulciurilor.
- LECITÍNĂ**, *lecitine* s.f. (fr. *lecithine*) Substanță organică existentă în organismele vii, în țesutul nervos și în gălbenușul de ou, folosită ca aditiv alimentar.
- LECTÍCĂ/LÉCTICĂ**, *lectici* s.f. (lat. *lectica*) Pat sau scaun acoperit, purtat de un cal sau de oameni (mai ales de sclavi) pe brațe, întrebuințat ca mijloc de locomoție de vechii romani și, astăzi, în unele țări orientale; litieră (1), palanchin (1).
- LÉCTOR¹**, -Ă, *lectori*, -e s.m. și f. (germ. *Lektor*, rus. *lektor*) **1.** Grad universitar între asistent și conferențiar; persoană care are acest grad. **2.** Membru al unui lectorat (2).
- LÉCTOR²**, *lectori* s.m. (fr. *lecteur*, lat. *lector*, -oris) **1.** Cititor. **2.** Redactor al unei edituri care citește și face observații legate de manuscrisele predate spre publicare. **3.** (Inform.) Dispozitiv periferic care introduce informația preluată dintr-o cartelă perforată într-un sistem de prelucrare automată a datelor, cititor de cartele.
- LECTORÁT**, *lectorate* s.n. (germ. *Lektorat*) **1.** Funcția de lector (1). **2.** Catedră universitară pentru o limbă străină, care funcționează și cu profesori străini.
- LECTURĂ**, *lecturez* vb. I (de la *lectură*) A citi (un manuscris pentru tipar).
- LECTURÁBIL**, -Ă, *lecturabili*, -e adj. (*lectură* + *-bil*) De citit; care poate fi citit.
- LECTÚRĂ**, *lecturi* s.f. (fr. *lecture*, lat. *lectura*) Citire; citit; text de citit.
- LÉCȚIE**, *lecții* s.f. (germ. *Lektion*, lat. *lectio*) **1.** Formă de predare a cunoștințelor teoretice și practice în școală, sub conducerea unui învățător sau a unui profesor, conform programei de învățământ; oră de clasă; materia și temele indicate elevilor pentru a fi pregătite acasă. **2.** Muștrare, dojană. **3.** (Fig.) Învățătură, concluzie trasă din întâmplări (nefavorabile). **4.** *A da lecții* = a medita elevi în particular. *A da cuiva o lecție* = a dojeni. *A lua lecții* = a studia cu un profesor, în afara unei instituții de învățământ. *A ieși la lecție* = a ieși în fața clasei pentru a fi ascultat. *A scoate la lecție* = a numi elevul care urmează să fie examinat.
- LECȚIÚNE**, *lecțiuni* s.f. (germ. *Lektion*, lat. *lectio*, -onis) Fiecare dintre formele în care se prezintă

- textul unui autor în manuscrise sau în ediții; mod de a citi un pasaj dintr-un text, pentru a stabili versiunea originală.
- LED**, *leduri* s.n. (engl. *led*) Diodă electroluminescentă.
- LEGĂ**, *leghez* vb. I (fr. *léguer*, lat. *legare*) A lăsa prin testament; a testa¹.
- LEGĂL**, -Ă, *legali*, -e adj. (fr. *légal*, lat. *legalis*) Conform legii, potrivit legii, bazat pe lege; licit; legitim (1).
- LEGALITĂTE** s.f. (fr. *légalité*) 1. Calitatea, starea a ceea ce este conform legii. 2. Situația unui stat organizat pe bază de legi; ansamblu de legi ale unei țări. 3. *A fi* (sau *a intra*) în legalitate = a se conforma legilor în vigoare.
- LEGALIZĂ**, *legalizez* vb. I (fr. *légaliser*) A autentifica un act, un document etc.; a face legal o acțiune, o situație; a face să fie recunoscut în mod oficial ceva.
- LEGALMÊNTE** adv. (fr. *légalement*) În mod legal, conform legii.
- LEGĂT¹**, *legați* s.m. (fr. *légal*, lat. *legatus*) 1. (În Antichitate) Trimis al senatului, al împăratului etc., într-o provincie romană. 2. Nunțiu; înalt demnitar.
- LEGĂT²**, *legate* s.n. (lat. *legatum*) Dispoziție testamentară lăsată pentru o moștenire, pentru un bun etc.; bun lăsat cuiva printr-o asemenea dispoziție.
- LEGATĂR**, -Ă, *legatari*, -e s.m. și f. (fr. *légaltaire*, lat. *legatarius*) Beneficiar, moștenitor al unui legat².
- LEGĂTO** adv. (it. *legato*) (Muz.) Fără pauză între sunete, în mod continuu.
- LEGĂȚIE**, *legații* s.f. (fr. *légation*, lat. *legatio*) Reprezentanță diplomatică de rang inferior ambasadei; localul, sediul acestei reprezentanțe.
- LEGENDĂR**, -Ă, *legendari*, -e adj. (fr. *légendaire*) 1. Care există sau provine din legendă; (p. ext.) intrat în legendă; fabulos, imaginar, mitic. 2. Bine-cunoscut, faimos, celebru.
- LEGENDĂ**, *legende* s.f. (fr. *légende*, lat. *legenda*) 1. Povestire în proză sau în versuri în care realitatea se îmbină cu fabulosul, care evocă personaje, întâmplări bazate pe un adevăr istoric ori pe o închipuire mistică, sau explică geneza unei ființe (mitice), a unui fenomen etc.; mit. 2. Text, inscripție care explică semnele convenționale de pe o hartă, de pe un plan etc.
- LÊGHE**, *leghe* s.f. (it. *lega*) Unitate de măsură pentru distanță, folosită în unele țări: *leghe kilometrică modernă* (= 4 km) și *leghe maritimă* (= 5,555 km).
- LEGHÓRN** n.pr. n. (pr. *legórn*; engl. *Leghorn*) Rasă de găini bune producătoare de ouă.
- LEGIFERĂ**, *legiferez* vb. I (fr. *légiférer*) A face să devină legal; a elabora, a emite legi; a promulga o lege conform unei proceduri stabilite.
- LEGIONĂR**, -Ă, *legionari*, -e (fr. *légonnaire*, lat. *legionarius*) 1. S.m. Soldat dintr-o legiune română² (2). 2. S.m. Soldat, militar în legiunea străină. 3. S.m. și f. (În România interbelică) Membru al organizației fasciste Garda de Fier. 4. Adj. Referitor la legionari.
- LEGISLĂ**, *legislez* vb. I (de la *legislație*) A elabora legi.
- LEGISLATIV**, -Ă, *legislativi*, -e (fr. *législatif*) 1. Adj. Care se referă la legi, despre legi; care face, elaborează și adoptă legi; care legiferează. 2. S.n. art. Parlament.
- LEGISLATÓR**, *legislatori* s.m. (fr. *législateur*, lat. *legislator*; -oris) Legiuitor; (fig.) persoană care fixează regulile unei arte sau ale unui curent artistic.
- LEGISLATURĂ**, *legislaturi* s.f. (fr. *législature*) Durata mandatului unui organ legislativ.
- LEGISLĂȚIE**, *legislații* s.f. (fr. *législation*, lat. *legislatio*) Totalitatea legilor dintr-o țară sau dintr-un domeniu juridic; corp de legi.
- LEGÍST**, -Ă, *legiști*, -ste adj. (fr. *légist*) Medic legist (și substantivat, m.) = medic care rezolvă aspectele medicale care privesc justiția.
- LEGITĂTE**, *legități* s.f. (*lege* + *-itate*, cf. rus. *zakonomernosti*) Înșurirea fenomenelor de a se desfășura conform legilor (obiective); ansamblul legilor din natură, din societate și din gândire.
- LEGITIM**, -Ă, *legitimi*, -e adj. (fr. *légitime*, lat. *legitimus*) 1. Consacrat, consfințit prin lege; legal. 2. Just (2), echitabil, îndreptățit. 3. *Legitimă apărare* = situație în care s-a comis un act de violență pedepsit de lege, dar justificat ca act de apărare împotriva unei agresiuni imediate și injuste.
- LEGITIMĂ**, *legitimez* vb. I (fr. *légitimer*) 1. A(-și) dovedi identitatea pe baza unui document legal. 2. A acorda unui copil nelegitim drepturile de copil legitim. 3. (Fig.) A justifica (3), a îndreptăți.
- LEGITIMĂȚIE**, *legitimații* s.f. (fr. *légitimation*) Act, document oficial care dovedește identitatea unei persoane, gradul, funcția etc.
- LEGITIMISM** s.n. (fr. *légitimisme*, germ. *Legitimus*) Principiu monarhic care proclamă în stat dreptul inalienabil la tron al dinastiilor legitime (îndepărtate ca urmare a unor evenimente sociale sau politice) și puterea absolută a acestora.
- LEGITIMIST**, -Ă, *legitimisti*, -ste s.m. și f., adj. (fr. *légitimiste*) (Adept) al legitimismului.

- LEGITIMITĂTE** s.f. (fr. *légitimité*) Calitatea de a fi legitim.
- LEGIUNE**, *legiuni* s.f. (fr. *légion*, lat. *legio*, -onis)
1. (În Antichitate) Unitate militară romană de mari dimensiuni. 2. Nume dat unor formațiuni militare sau paramilitare. 3. (Fig.) Multime; ceată, gloată. 4. *Legiune străină* = unitate militară (în Franța și în Spania) formată din mercenari, cu garnizoana în colonii. *Legiunea de onoare* = decorație franceză acordată indigenilor sau străinilor pentru merite militare, politice, literare, artistice deosebite.
- LEGUÂN**, *leguani* s.m. (engl. *leguan*) Șopârlă cu creastă din America tropicală.
- LEGUMĂ**, *legume* s.f. (fr. *légume*, lat. *legumen*)
1. Produs alimentar de origine vegetală (fasole, cartofi, ceapă etc.); zarzavat; (la pl.) crudități (2).
2. (Fig.) Persoană redusă la o existență vegetativă.
- LEGUMICULTURĂ** s.f. (*legumă* + *cultură*) Teoria și practica cultivării legumelor; cultura legumelor.
- LEGUMIERĂ**, *legumiere* s.f. (fr. *légumier*) Vas adânc de porțelan, cu capac, pentru servit legume.
- LEGUMINĂ** s.f. (fr. *légumine*) Substanță albuminoasă extrasă din semințele leguminoaselor.
- LEGUMINÓS**, -OĂSĂ, *leguminoși*, -oase (fr. *légumineux*) 1. Adj. (Despre plante) Care are ca fruct o păstăie. 2. S.f. (La pl.) Familie de plante dicotiledonate cu fructele păstăi; papilionacee; (și la sg.) plantă dicotiledonată din această familie.
- LEJÉR**, -Ă, *lejeri*, -e adj. (fr. *léger*) Care este ușor, comod la purtare; lax.
- LEJERITĂTE** s.f. (*lejer* + -itate, cf. fr. *légèreté*) 1. Calitatea a ceea ce este lejer; ușurință; comoditate. 2. (Fig.) Inconsistență, neseriozitate, instabilitate.
- LÉMĂ**, *leme* s.f. (fr. *lemme*) 1. (Mat.) Enunț preliminar a cărui demonstrație contribuie la rezolvarea unei teoreme. 2. (Log.) Propoziție preliminară a unei demonstrații care nu are o legătură imediată obligatorie cu propoziția de demonstrat. 3. Cuvânt explicat într-un vocabular; element lexical.
- LÉMING**, *lemingi* s.m. (fr. *lemming*) Mic mamifer rozător din regiunile arctice asemănător hârciogului.
- LEMNACÉE**, *lemnacee* s.f. (fr. *lemnacee*) (La pl.) Familie de plante monocotiledonate acvatice, plutitoare, având ca tip lintița; (și la sg.) plantă monocotiledonată din această familie.
- LEMPİRĂ**, *lempira* s.f. (fr. *lempira*) Unitate monetară principală în Honduras.
- LEMURI** s.m. pl. (fr. *lemures*, lat. *lemures*) Sufletele rătăcitoare ale morților, în mitologia romană; strigoi, fantome (1).
- LEMURIÁN**, *lemurieni* s.m. (fr. *lemurien*) (La pl.) Subordin de primat² inferioare mici, arboricole, nocturne, tipice Madagascarului; prosimian; (și la sg.) primat² din acest subordin; (adjectival) *mamifer lemurian*.
- LENÁJ**, *lenajuri* s.n. (fr. *lainage*) Țesătură subțire de lână; îmbrăcăminte de lână.
- LENINÍSM** s.n. (rus. *leninizm*, fr. *léninisme*) Marxism-leninism.
- LENINÍST**, -Ă, *leniniști*, -ste s.m. și f., adj. (rus. *leninist*, fr. *léniniste*) (Partizan) al leninismului.
- LENITÍV**, -Ă, *lenitivi*, -e adj., s.n. (fr. *lénitif*, lat. *lenitivus*) (Substanță, medicament) care calmează durerile.
- LENJERIE** s.f. (fr. *lingerie*) Rufărie de corp și de pat; lenjuri.
- LENJURI** s.n. pl. (fr. *linge*) Rufărie de corp; lenjerie.
- LENT**, -Ă, *lenți*, -te adj. (fr. *lent*, lat. *lentus*) Care se face, care se mișcă încet; domol; progresiv, treptat, trenant.
- LENTICULĂR**, -Ă, *lenticulari*, -e adj. (fr. *lenticulaire*, lat. *lenticularis*) În formă de lentilă; rotund.
- LENTIGO** s.n. (fr., lat. *lentigo*) Pată mică pigmentară a pielii, cu aspect de nev; pistru.
- LENTILĂ**, *lentile* s.f. (fr. *lentille*) 1. Disc optic transparent, adâncit sau bombat, care are proprietatea de a devia convergent sau divergent, în mod regulat, razele de lumină. 2. *Lentilă de contact* = lentilă fină pentru corectarea vederii, aplicată direct pe globul ocular, peste iris.
- LENTITUDINE** s.f. (cf. fr. *létitude*) Încetineală, lipsă de energie; apatie.
- LÉNTO** adv. (it. *lento*) (Muz.) Domol, lin; (substantivat, n.) compoziție muzicală executată lent.
- LENTOÁRE** s.f. (fr. *lenteur*) Lipsă de repeziciune, de vivacitate în mișcare; încetineală; (fig.) dificultatea de a înțelege repede.
- LEONÍN¹**, -Ă, *leonini*, -e adj. (lat. *leoninus*, fr. *léonin*) 1. Privitor la leu; ca de leu. 2. *Clauză leonină* = clauza unui contract de societate civilă prin care unul sau unii dintre asociați își stipulează beneficiul ori refuză să participe la pierderile societății.
- LEONÍN²**, -Ă, *leonini*, -e adj. (fr. *léonin*) *Versuri leonine* = versuri ale căror emistihuri rimează. *Rimă leonină* = rimă în care două sau trei silabe sunt asemănătoare.
- LEOPÁRD**, *leopardi* s.m. (fr. *léopard*, lat. *leopardus*) 1. Mamifer carnivor feroce din familia felidelor, care are blană galbuie cu pete roșcate sau negre, din Asia și Africa; panteră; blana acestui mamifer. 2. *Leopardul zăpezilor* = irbis.

- LEPIDODÉNDRON**, *lepidodendroni* s.m. (fr. *lépidodendron*) Arbore fosil din clasa ferigilor, foarte înalt, cu o coroană în formă de umbrelă; criptogamă vasculară.
- LEPIDOPTÉR**, *lepidoptere* s.n. (fr. *lépidoptère*) (La pl.) Ordin de insecte cu aripi membranoase cu solzi fini, care cuprinde fluturii; (și la sg.) insectă din acest ordin.
- LEPIDOPTEROLÓG**, -Ă, *lepidopterologi*, -ge s.m. și f. (germ. *Lepidopterolog*) Specialist în lepidopterologie.
- LEPIDOPTEROLOGÍE** s.f. (fr. *lépidoptérologie*) Studiul fluturilor.
- LEPORÍD**, *leporide* s.n. (fr. *léporidés*) (La pl.) Familie de mamifere rozătoare, având ca tip iepurele; (și la sg.) mamifer rozător din această familie.
- LEPRÓM**, *leproame* s.n. (fr. *léproame*) Nod subcutanat caracteristic leprei.
- LEPRÓS**, -OÁSĂ, *leproși*, -oase adj., s.m. și f. (fr. *lépreux*) (Bolnav) de lepră.
- LEPROZERÍE**, *leprozerii* s.f. (fr. *léproserie*) Colonie sau spital destinat izolării și îngrijirii leproșilor.
- LEPTÓN**, *leptoni* s.m. (fr. *lepton*) Nume generic dat particulelor atomice elementare, cu masa de repaus mai mică decât masa unui nucleon.
- LEPTOSPÍRĂ**, *leptospire* s.f. (fr. *leptospire*) Protozoar în formă de spirală, agent patogen al leptospirozei.
- LEPTOSPIRÓZĂ**, *leptospiroze* s.f. (fr. *leptospirose*) Boală infecțioasă provocată de leptospiră, transmisă de șobolani și de apele murdare, manifestată prin febră, icter etc.
- LÉSĂ**, *lese* s.f. (fr. *laisse*) Curea folosită pentru legatul și purtatul câinilor.
- LESBIÁN**, -Ă, *lesbieni*, -e (fr. *lesbien*) 1. S.m. și f., adj. (Persoană) din Insula Lesbos. 2. S.f., adj. (Femeie) care practică lesbianismul.
- LESBIANÍSM** s.n. (*lesbian* + *-ism*) Relație sexuală între femei; safism, tribadism.
- LEST**, *lesturi* s.n. (fr. *lest*) 1. Greutate suplimentară (nisip, pietriș) pusă într-o (aero)navă, în nacela unui balon, pentru a-i mări stabilitatea; balast (1); savură (2). 2. (Fig.) Lucru inutil, împovărător.
- LESTÁ**, *lestez* vb. I (fr. *lester*) A încărca o (aero)navă, nacela unui balon etc. cu lest.
- LETÁL**, -Ă, *letali*, -e adj. (fr. *léta*, lat. *letalis*) Care provoacă moarte; mortal (1), de moarte.
- LETALITÁTE** s.f. (fr. *léta*) Mortalitate.
- LETÁRGIC**, -Ă, *letargici*, -ce adj. (fr. *léthargique*) 1. Care ține de letargie. 2. *Encefalită letargică* = boală infecțioasă a encefalului, transmisă de mușca țețe și manifestată prin febră, somnolență și paralizie; boala somnului.
- LETARGÍE** s.f. (fr. *léthargie*) Stare patologică în care funcțiile vieții par suspendate; leșin; moarte aparentă; (fig.) apatie, inactivitate totală.
- LÉTCON**, *letcoane* s.n. (de la germ. *LötKolben*) Cio-can electric de lipit.
- LETÓN**, -Ă, *letoni*, -e (fr. *letton*) 1. S.m. și f., adj. (Persoană) din Letonia. 2. S.f. Limbă indo-europeană din ramura baltică vorbită de letoni (1).
- LETRÍNĂ**, *letrine* s.f. (fr. *letrine*) 1. Literă majusculă ornată, tipărită la începutul unui capitol sau al unui paragraf, în ediții bibliofile. 2. Literă sau grup de litere majuscule tipărite în dicționare, deasupra paginilor sau a coloanelor, pentru a indica inițialele cuvintelor; colontitlu.
- LETRÍSM** s.n. (fr. *letrisme*) Mișcare artistică și literară din Franța care consideră că esența poeziei rezidă în simpla sonoritate a sunetelor, dispuse arbitrar.
- LEUCÉMIC**, -Ă, *leucemici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *leucémique*) (Suferind) de leucemie.
- LEUCEMÍE** s.f. (fr. *leucémie*) Boală neoplazică de sânge, caracterizată prin creșterea patologică a numărului leucocitelor din organism, prin apariția unor leucocite imature și prin mărirea splinei; leucoză (1), mieloză.
- LEUCÍT** s.n. (fr. *leucite*) 1. Silicat de aluminiu și de potasiu din grupul feldspaților, specific unor roci vulcanice. 2. Organ al celulelor vegetale care conține substanțe nutritive (amidon) sau pigmenți (clorofilă); plast.
- LEUC(O)-** (fr. *leuco-*, gr. *leukos*) Element de compunere cu sensul de „alb”, în cuvinte ca: *leucocit*, *leucocitoză*.
- LEUCOCÍT**, *leucocite* s.n. (fr. *leucocyte*) Celulă sangvină albă; globulă albă.
- LEUCOCITÁR**, -Ă, *leucocitari*, -e adj. (fr. *leucocyttaire*) 1. Care aparține leucocitelor, referitor la leucocite. 2. *Formulă leucocitară* = proporție relativă a diferitelor categorii de leucocite conținute în sânge.
- LEUCOCITOGENÉZĂ** s.f. (fr. *leucocyto-genèse*) Leucopoieză.
- LEUCOCITÓZĂ**, *leucocitoze* s.f. (fr. *leucocytose*) Creștere patologică a numărului de leucocite în sânge.
- LEUCODERMÍE**, *leucodermii* s.f. (fr. *leucodermie*) Decolorare a pielii, cauzată de lipsa sau de dispariția pigmentilor.

- LEUCOGRAMĂ**, *leucogramme* s.f. (fr. *leucogramme*) Hemogramă care redă numărul leucocitelor prezente într-un milimetru cub de sânge.
- LEUCOM**, *leucoame* s.n. (fr. *leucome*) Pată albă formată pe corne în urma unei plăgi sau a unei ulcerații; (pop.) albeață.
- LEUCOPATIE**, *leucopatii* s.f. (fr. *leucopathie*) Boală de piele caracterizată prin apariția de zone albe, fără pigmenti; vitiligo.
- LEUCOPENIE**, *leucopenii* s.f. (fr. *leucopénie*) Scădere patologică a numărului globulelor albe din sânge.
- LEUCOPLĂST**, *leucoplaste* s.n. (germ. *Leukoplast*, fr. *leucoplaste*) Bandă adezivă impregnată cu un tip de cauciuc, lipicioasă pe o parte, folosită la fixarea pansamentelor pe răni; emplastru.
- LEUCOPLAZIE**, *leucoplazii* s.f. (fr. *leucoplasie*) Transformare patologică a unei mucoase în țesut cornos, albicios.
- LEUCOPOIÉZĂ** s.f. (fr. *leucopoiése*) Proces de formare a globulelor albe; leucogeneză.
- LEUCORÉE**, *leucoree* s.f. (fr. *leucorrhée*) Scurgere vaginală albicioasă, uneori purulentă.
- LEUCORÉIC**, -Ă, *leucoreici*, -ce adj., s.f. (*leucoree* + -ic, fr. *leucorrhéique*) (Bolnavă) de leucoree.
- LEUCOZĂ**, *leucoze* s.f. (fr. *leucose*) 1. Leucemie. 2. *Leucoza găinilor* = boală virotică, transmisibilă prin ouăle găinilor infectate.
- LEVANTIN**, -Ă, *levantini*, -e (fr. *levantin*) 1. S.m. și f., adj. (Persoană, spec. negustor) din Levant. 2. Adj. (Depr.) Necinstit, intrigant, ipocrit.
- LEVĂTĂ**, *levate* s.f. (cf. fr. *levée*) 1. Scoatere a moșoarelor sau a țevelor pline de pe mașinile de semitatori ori de filat dintr-o filatură; cantitate de fire obținută prin această operație. 2. Totalitatea cărților de joc pe care le adună câștigătorul de pe masă.
- LEVIATĂN**, (3) *leviatane* (fr. *léviathan*) 1. N.pr. m. Monstru marin biblic, distructiv, cu o constituție complexă și cu o forță colosală, una dintre ipostazele diavolului; (în basme) căpcăun. 2. S.m. (Fig.) Organizație statală și politică absolutistă. 3. S.n. Agregat folosit pentru spălarea lânii brute.
- LEVIÉR**, *leviere* s.n. (fr. *levier*) Pârghie de manevră.
- LEVIGĂ**, *levighez* vb. I (fr. *léviger*) A transforma un material în praf fin, cufundându-l într-un lichid și lăsându-l să se depună.
- LEVÍT**, *leviți* s.m. (fr. *lévite*) Preot, la vechii evrei.
- LEVITĂȚIE** s.f. (fr. *lévitation*) 1. Ridicare corporală în aer sau ridicare a diverselor corpuri prin voință, fără sprijin mecanic, atribuită ocultiștilor, fahirilor etc. 2. Tehnică prin care un obiect poate fi susținut acțiunii gravitației.
- LEVITĂ**, *levite* s.f. (fr. *lévite*) 1. Redingotă lungă, purtată în sec. al XVIII-lea. 2. Rochie largă, foarte lungă.
- LEVIZITĂ** s.f. (fr., engl. *lewisite*) Gaz de luptă cu acțiune vezicantă.
- LEVRIÉR**, *levrieri* s.m. (fr. *lévrier*) Câine de vânatoare cu un cap alungit, cu picioare înalte și puternice și cu pânțece supt, foarte rapid, specializat în vânarea iepurelui.
- LEVULÓZĂ** s.f. (fr. *lévulose*) (Biochim.) Fructoză.
- LEXÉM**, *lexeme* s.n. (fr. *lexème*) Cuvânt; semantem.
- LEXEMÁTIC**, -Ă, *lexematici*, -ce adj. (fr. *lexématique*) Referitor la lexem.
- LÉXIC** s.n. (fr. *lexique*) Totalitatea cuvintelor unei limbi; vocabular (1); totalitatea cuvintelor specifice dintr-o limbă, dintr-un domeniu, dintr-o epocă, dintr-o operă etc.
- LEXICAL**, -Ă, *lexicali*, -e adj. (fr. *lexical*) Care se referă la lexic, de lexic, al lexicului.
- LEXICO-** (fr. *lexico-*, gr. *lexikon*) Element de compunere cu sensul de „lexic”, „dicționar”, în cuvinte ca: *lexicografie*, *lexicologie*.
- LEXICOGRÁF**, -Ă, *lexicografi*, -e s.m. și f. (fr. *lexicographe*) Specialist în lexicografie; autor de dicționare.
- LEXICOGRÁFIC**, -Ă, *lexicografici*, -ce adj. (fr. *lexicographique*) Referitor la lexicografie, de lexicografie.
- LEXICOGRÁFIE** s.f. (fr. *lexicographie*) 1. Știința și practica întocmirii dicționarilor. 2. Totalitatea dicționarilor (de un anumit fel, dintr-o țară, dintr-o epocă etc.).
- LEXICOLÓG**, -Ă, *lexicologi*, -ge s.m. și f. (fr. *lexicologue*) Specialist în lexicologie.
- LEXICOLÓGIC**, -Ă, *lexicologici*, -ce adj. (fr. *lexicologique*) Referitor la lexicologie, de lexicologie.
- LEXICOLOGÍE** s.f. (fr. *lexicologie*) Studiul lexicului unui sistem sociocultural dat.
- LEXICÓN**, *lexicoane* s.n. (lat., fr. *lexicon*) Dicționar tehnic sau enciclopedic (aferent unui domeniu).
- LEXICOTÉCĂ**, *lexicoteci* s.f. (germ. *Lexikotek*) Colecție de dicționare.
- LEZÁ**, *lezez* vb. I (fr. *léser*) 1. A răni; (fig.) a ofensa. 2. A aduce (cuiva) un prejudiciu, a păgubi (pe cineva); a impieta; a dezavantaja.
- LEZÁRD** (pr. *lezár*; fr. *lézard*) 1. S.m. Șopârlă. 2. S.n. Piele tăbăcită de șopârlă.
- LEZÁRDĂ**, *lezarde* s.f. (fr. *lézarde*) 1. Panglică decorativă folosită pentru acoperirea rostului de prindere a fețelor unei tapiserii. 2. Fisură într-un zid.
- LEZIÚNE**, *leziuni* s.f. (fr. *lésion*, lat. *laesio*, -onis) 1. Modificare patologică a structurii unui țesut. a

- unui organ; rană, contuzie, plagă (1). 2. Prejudiciu material.
- LEZMAIESTĂTE/LEZMAJESTĂTE** s.f. (fr. *lèse-majesté*) *Crimă de lezmaiestate* = ofensă adusă unui suveran în statele monarhice, considerată de lege drept crimă și pedepsită ca atare.
- LEZMAJESTĂTE** s.f. v. **lezmaiestate**.
- LIĂ, liez** vb. I (fr. *lier*) A lega, a închea (un sos, o dulceață, o cremă etc.).
- LIÂNĂ, liane** s.f. (fr. *liane*) Plantă (tropicală) cu tulpină foarte lungă și flexibilă, care se agață pe trunchiurile copacilor, pe ziduri etc.
- LIĂNT, lianți** s.m. (fr. *liant*) 1. Material (fluid) de legătură, de întărire a bulgărilor, a granulelor etc.; aglomerant. 2. Substanță care fixează un pigment pe fibra textilă.
- LIBĂȚIE, libății** s.f. (fr. *libation*, lat. *libatio*) Act ritual care consta în vărsarea unei cupe de vin, de lapte etc. pe un altar, pe pământ, ca omagiu adus zeilor sau întru pomenirea unui defunct; (p. ext.) închinarea paharului cu băutura în cinstea cuiva, la o petrecere.
- LIBÉL, libele** s.n. (fr. *libelle*) Scriere satirică mai violentă decât pamfletul.
- LIBELĂ, libelez** vb. I (fr. *libeller*) A redacta (într-o formă legală) un act juridic sau administrativ.
- LIBELÍST, -Ă, libeliști, -ste** s.m. și f. (fr. *libelliste*) Autor de libele.
- LIBELŪLĂ, libelule** s.f. (fr. *libellule*) Insectă cu un corp lung și subțire, cu patru aripi străvezii, frecvență deasupra apelor stătătoare dulci; calul-dracului.
- LÍBER¹, libere** s.n. (fr. *liber*) Țesut fibros prin care circulă seva, la plantele veziculare.
- LÍBER², -Ă, liberi, -e** adj. (fr. *libre*, lat. *liber*) 1. Care dispune de persoana și de timpul propriu; disponibil (1); independent (1), autonom; emancipat (1). 2. Care acționează după propria voință; care nu este supus niciunei restricții; neîngrădit. 3. Neocupat, vacant (1), gol. 4. Degajat, natural în mișcări. 5. *Traducere liberă* = traducere care nu respectă riguros originalul. *A vorbi liber* = a ține un discurs, o cuvântare fără a citi. *A vedea cu ochiul liber* = a vedea fără ajutorul unui instrument optic. *Desen liber* = desen artistic. *Liber-profesionist* = persoană care practică o profesie fără a fi angajat pe bază de contract. *În aer liber* = afară, în mijlocul naturii. *Sub cerul liber* = afară, în loc descoperit. *Liber consimțit* = de bunăvoie.
- LIBERĂBIL, -Ă, liberabili, -e** adj. (fr. *libérable*) (Despre imobile) Care poate fi eliberat (imediat).
- LIBERÁL, -Ă, liberali, -e** (fr. *libéral*, lat. *liberalis*) 1. Adj. Care aparține liberalismului. 2. Adj. Cu vederi largi, generos (1), tolerant. 3. S.m. Membru al unui partid liberal. 4. *Partid liberal* = partid politic care susține liberalismul (1).
- LIBERALÍSM** s.n. (fr. *libéralisme*) 1. Doctrină politică și economică al cărei scop este să promoveze inițiativa privată, opunându-se socialismului și dirijismului. 2. Atitudine tolerantă.
- LIBERALÍST, -Ă, liberaliști, -ste** adj. (*liberal + -ist*) Care susține liberalismul.
- LIBERALITĂTE, liberalități** s.f. (fr. *libéralité*, lat. *liberalitas, -atis*) (Livr.) Mărinimie, generozitate.
- LIBERALIZĂ, liberalizez** vb. I (fr. *libéraliser*) A face mai liberal, mai liber; a lăsa să se dezvolte, să acționeze liber.
- LÍBER-ARBÍTRU** s.m. (fr. *libre arbitre*) Libertate absolută, decisă exclusiv de voința individuală.
- LÍBER-CUGETĂTOR, -OÁRE, liber-cugetători, -oare** s.m. și f. (*liber² + cugetător*, cf. fr. *libre penseur*) Adept al unei gândiri libere, neîngrădită de religie.
- LIBERIÁN¹, -Ă, liberieni, -e** adj. (fr. *libérien*) Care aparține liberului¹.
- LIBERIÁN², -Ă, liberieni, -e** s.m. și f., adj. (fr. *libérien*) (Persoană) din Liberia.
- LÍBERO, libero** s.m. (it. *libero*) (În fotbal) Jucător plasat în spatele liniei de fundași, pe care se bazează strategia apărării.
- LÍBER-SCHIMBÍSM** s.n. (*liber² + schimb + -ism*, cf. fr. *libre-échangeisme*) Doctrină economică al cărei scop este să susțină libertatea comerțului, renunțarea la taxele vamale protecționiste, neamestecul statului în comerț.
- LÍBER-SCHIMBÍST, -Ă, liber-schimbști, -ste** adj., s.m. și f. (*liber² + schimb + -ist*, cf. fr. *libre-échangiste*) (Adept) al liber-schimbismului.
- LÍBÉRT, liberi** s.m. (lat. *libertus*) Sclav eliberat, în Roma antică.
- LIBERTÁR, -Ă, libertari, -e** adj., s.m. și f. (fr. *libertaire*) (Adept) al libertății absolute; anarhist (2).
- LIBERTĂTE, libertăți** s.f. (fr. *liberté*, lat. *libertas, -atis*) 1. Posibilitatea de a acționa după propria voință sau dorință. 2. Starea unei persoane care se bucură de drepturi politice și civile în stat; starea unei persoane sau a unui grup de persoane care nu depinde de un stăpân; situația unei persoane care nu se află în închisoare. 3. (La pl.) Drepturi cetățenești. 4. *În libertate* = în voie, după bunul-plac. *A-și lua libertatea să...* (sau *de a...*) = a-și permite

să... *A pune în libertate* = a elibera (din închisoare). *Libertate de conștiință* = dreptul oricărui cetățean de a avea opinie proprie. *Libertatea de gândire* sau *libertatea cuvântului* = opinia cuiva care gândește liber; dreptul oricui de a-și exprima opiniile.

LIBERTICÍD, -Ă, *liberticizi*, -de adj. (fr. *liberticide*) Care desființează libertatea; înrobitor. *Legi liberticide*.

LIBERTÍN, -Ă, *libertini*, -e adj. (fr. *libertin*, lat. *libertinus*) 1. Indecent, ușuratic, desfrânat; licențios. 2. (Rar) Spontan, sălbatic.

LIBERTINÁJ s.n. (fr. *libertinage*) Comportare, mod de viață libertin (1); desfrâu, licență (3); libertinism.

LIBERTINÍSM s.n. (*libertin* + *-ism*, germ. *Libertinismus*) Libertinaj; goliardie.

LIBIÁN, -Ă, *libieni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *libyen*) (Persoană) din Libia.

LIBIDINÓS, -OĂSĂ, *libidinoși*, -oase adj. (fr. *libidineux*, lat. *libidinosus*) Obsedat de plăceri erotice; senzual (2), lasciv, desfrânat, lubric.

LIBIDINOZITÁTE, *libidinozități* s.f. (fr. *libidinosité*) (Rar) Înclinare spre lascivitate.

LIBIDÓ s.n. (lat., fr. *libido*) Eros; apetit sexual.

LIBRÁR, *librari* s.m. (fr. *libraire*, lat. *librarius*) Proprietar al unei librării; vânzător (de cărți) într-o librărie.

LIBRÁȚIE, *librații* s.f. (fr. *libration*) 1. Oscilație ușoară și aparentă a Lunii, în cursul mișcării de rotație în jurul axei sale. 2. Oscilație (1), unduire.

LIBRĂRIE, *librării* s.f. (*librar* + *-ărie*, cf. fr. *librairie*) Magazin în care se vând cărți.

LIBRÉT, *librete* s.n. (it. *libretto*) 1. Textul literar al unei opere dramatice muzicale. 2. Carnet eliberat unui deponent de casele de economii.

LIBRETÍST, *libretiști* s.m. (it. *librettista*) Autor de librete (1).

LICANTRÓP, -Ă, *licantropi*, -e s.m. și f. (fr. *lycanthropie*) Bolnav de licanthropie.

LICANTROPÍE s.f. (fr. *lycanthropie*) Formă de delir în care bolnavul se crede lup.

LICEÁL, -Ă, *liceali*, -e adj. (it. *liceale*) Care se referă la liceu, de liceu.

LICEÁN, -Ă, *liceeni*, -e s.m. și f. (fr. *lycéen*) Elev de liceu.

LICÉNȚĂ, *licențe* s.f. (fr. *licence*, lat. *licentia*) 1. Titlu obținut în urma trecerii examenului de diplomă, după terminarea studiilor universitare. 2. Autorizație pentru exercitarea unui comerț, a unei industrii sau pentru o activitate de import-export; brevet de producere a unei mărfi sau de prestare a unui serviciu.

3. Atitudine, ținută care întrece limitele bunicii-cuviințe; lipsă de respect pentru formele obișnuite. 4. Abateri de la anumite reguli gramaticale sau sintactice, în versificație. *Licență poetică*.

LICENȚIÁ, *licențiez* vb. I (fr. *licencier*, cf. *licență*) A concedia pe cineva dintr-un post.

LICENȚIÁT, -Ă, *licențiați*, -te s.m. și f. (fr. *licenciat*, it. *licenziato*) Titular al unei diplome universitare.

LICENȚIÓS, -OĂSĂ, *licențioși*, -oase adj. (fr. *licencieux*, lat. *licentiosus*) Care încalcă normele etice; imoral, libertin.

LICENȚIOZITÁTE, *licențiozități* s.f. (*licențios* + *-itate*, it. *licenziosità*) Caracterul a ceea ce este licențios; comportare, vorbă etc. licențioasă.

LICÉU, *licee* s.n. (fr. *lycée*, lat. *lyceum*) Ciclu secundar în sistemul de învățământ, superior școlii generale.

LICHEFIÁ, *lichefiez* vb. I (fr. *liquefier*) A trece din stare gazoasă în stare lichidă.

LICHEFIÁBIL, -Ă, *lichefiabili*, -e adj. (fr. *liquefiable*) (Despre substanțe) Care poate fi lichefiat.

LICHEFIÁNT, -Ă, *lichefianți*, -te adj. (fr. *liquefiant*) Care produce o lichefiere.

LICHÉN, *licheni* s.m. (fr. *lichen*) 1. Plantă talofită reprezentând simbioza dintre o ciupercă și o algă, care trăiește pe scoarța arborilor, pe sol, pe stânci etc. 2. *Lichen plan* sau *lichen* = boală de piele cronică, manifestată prin mici papule violacee aglomerate, prin pigmentare, prin îngroșarea excesivă a pielii etc.

LICHÉNÍC, -Ă, *lichenici*, -ce adj. (fr. *lichénique*) (Bot.) Referitor la licheni (1).

LICHENIFICÁRE s.f. (cf. fr. *lichénification*) (Med.) Îngroșare exagerată a cutelor naturale ale pielii, care devine aspră, striată.

LICHENOLÓG, -Ă, *lichenologi*, -ge s.m. și f. (germ. *Lichenologe*) Specialist în lichenologie.

LICHENOLOGÍE s.f. (fr. *lichénologie*, engl. *lichenology*) Studiul lichenilor.

LICHÍD, -Ă, *lichizi*, -de (fr. *liquide*, lat. *liquidus*) 1. Adj., s.n. (Corp) care curge și ia forma vasului în care este pus. 2. Adj. (Despre bani) Care este în numerar; cu care se poate plăti imediat; cash. 3. S.n. Ceea ce este în stare fluidă; băutură, aliment care curge. 4. *Consoană lichidă* (și substantivat, f.) = consoană laterală și vibrantă.

LICHIDÁ, *lichidez* vb. I (fr. *liquider*) 1. A termina (1), a încheia (o acțiune, un fapt etc.); a casa (2). 2. A îndeplini formalitățile pentru încetarea unei situații juridice sau financiare; a achita (2), a plăti o datorie; a desființa o întreprindere, o societate. 3. (Fam.) A omori, a asasina.

- LICHIDĂBIL**, -Ă, *lichidabili*, -e adj. (fr. *liquidable*) Care poate fi lichidat.
- LICHIDATOR**, -OĂRE, *lichidatori*, -oare s.m. și f. (fr. *liquidateur*) Persoană fizică sau juridică autorizată, care, conform legii, lichidează bunurile unei întreprinderi, ale unei bănci etc.
- LICHIDIÂN**, -Ă, *lichidieni*, -e adj. (fr. *liquidien*) De natură lichidă.
- LICHIDITĂTE**, (2) *lichidități* s.f. (cf. fr. *liquidité*) 1. Calitatea, starea a ceea ce este lichid (1). 2. (Mai ales la pl.) Totalitatea banilor de care dispune o întreprindere, un patron etc., în casă sau în bancă, pentru a face plățile la termen; bani lichizi (2).
- LICHIOR**, *lichioruri* s.n. (fr. *liqueur*) Băutură alcoolică dulce, preparată fără fermentare, care conține suc de fructe, esențe aromate și substanțe colorante.
- LICIT**, -Ă, *licii*, -te adj. (fr. *licite*, lat. *licitus*) Care este permis de lege; legal.
- LICITĂ**, *licitez* vb. I (fr. *liciter*, lat. *licitari*) A face oferte la o licitație; a vinde ceva prin licitație.
- LICITĂNT**, -Ă, *licitanți*, -te s.m. și f. (germ. *Lizitant*) Persoană care face oferte la o licitație.
- LICITĂȚIE**, *licitații* s.f. (fr. *licitation*, lat. *licitatio*) Vânzare publică a unor bunuri (mărfuri) și servicii, atribuite persoanei care oferă suma cea mai mare.
- LICOĂRE**, *licori* s.f. (fr. *liqueur*, lat. *liquor*; -oris) 1. Substanță lichidă; băutură (pe bază de alcool) savuroasă, fină. 2. Lichid medicamentos.
- LICORN**, *licorni* s.m. (fr. *licorne*) (Livr.) Animal fabulos cu un corp de cal sau de taur, cu un corn în frunte, întâlnit în arta și în literatura medievală; inorog.
- LICORÓS**, -OĂSĂ, *licoroși*, -oase adj. (fr. *liqueureux*) Ca o licoare, ca lichiorul.
- LÍCTOR**, *lictori* s.m. (fr. *licteur*, lat. *lictor*; -oris) (În Roma antică) Bărbat care mergea în fața înalților magistrați purtând fascii, însemnele puterii acestora.
- LÍDER**, *lideri* s.m. (engl., fr. *leader*) 1. Conducător al unui partid politic, al unei organizații sindicale, al unui grup; șef (1). 2. Concurant sau echipă care se află în fruntea unei competiții. 3. Întreprindere, grup, produs care ocupă primul loc într-un domeniu.
- LIED**, *lieduri* s.n. (pr. *lid*; germ. *Lied*) Compoziție muzicală vocală, cu sau fără acompaniament instrumental (de obicei, pian), scrisă pe textul unei poezii scurte.
- LIE-DE-VIN** adj. invar. (pr. *lidóvén*; fr. *lie-de-vin*) Mov.
- LIÉN**, *lienuri* s.n. (lat. *lien*) Splină.
- LIENÁL**, -Ă, *lienali*, -e adj. (lat., germ. *lienal*) Al splinei.
- LIERNĂ**, *lierne* s.f. (fr. *lierne*) Piesă de lemn sau bară metalică servind drept legătură; (arhit.) nervură de piatră la cheia arcelor.
- LIFT**, *lifturi* s.n. (engl. *lift*) 1. Ascensor. 2. (La tenis, la volei) Lovitură care transmite mingii o traiectorie ascendentă.
- LIFTĂ**, *liftéz* vb. I (fr. *lifter*, cf. engl. *lift*) 1. (La tenis) A trimite mingea de jos în sus, prin lovituri ușoare. 2. A aduce la suprafață țiteiul acumulat în gaura de sondă. 3. (Fig.) A săcăi, a enerva pe cineva.
- LÍFTBOY**, *liftboy* s.m. (engl. *lift-boy*) Liftier.
- LIFTIÉR**, -Ă, *liftieri*, -e s.m. și f. (fr. *liftier*) Persoană care manevrează (și întreține) liftul într-o clădire publică; liftboy.
- LÍFTING**, *liftinguri* s.n. (engl., fr. *lifting*) 1. Intervenție chirurgicală cu scop estetic, care constă în întinderea pielii pentru îndepărtarea ridurilor. 2. Curățare (a sculpturilor).
- LIGAMÉNT**, *ligamente* s.n. (fr. *ligament*, lat. *ligamentum*) Fascicul rezistent de fibre care unește oasele la articulații, părți ale scheletului sau fixează anumite organe din cavitatea abdominală; tendon.
- LIGAMENTÓS**, -OĂSĂ, *ligamentoși*, -oase adj. (fr. *ligamenteux*) De natura ligamentului.
- LIGATŪRĂ**, *ligaturi* s.f. (fr. *ligature*, lat. *ligatura*) 1. Legare cu un fir de ață, cu un catgut a unui vas sangvin, a unui sau a mai multor organe, pentru a închide orificiul acestora; fir folosit la această legare. 2. Semn grafic care conține mai multe litere; logotip.
- LÍGĂ**, *ligi* s.f. (fr. *ligue*, it. *liga*) Asociație, uniune de state, de orașe sau alianță politică, socială, culturală etc. constituită pentru a realiza un obiectiv comun; federație (2).
- LIGNÍCOL**, -Ă, *lignicoli*, -e adj. (fr. *lignicole*) (Despre insecte, vegetale) Care trăiește pe lemne sau pe putregaiuri.
- LIGNIFICĂ**, *lignific* vb. I (cf. fr. *lignifier*) A (se) transforma în lemn; a (se) impregna cu lignină.
- LIGNÍNĂ**, *lignine* s.f. (fr. *lignine*) Substanță organică din țesuturile plantelor lemnoase care le face impermeabile și rigide.
- LIGNÍT**, *ligniți* s.m. (fr. *lignite*) Cărbune natural sărăcicos (inferior huilei), cafeniu sau brun-negru, cu putere calorică mică.
- LIGNOFÓLIU** s.n. (germ. *Lignofol*) (Tehn.) Fanerit.
- LIGNÓZĂ** s.f. (germ. *Lignose*) Celuloză.
- LIGULÁT**, -Ă, *ligulați*, -te adj. (fr. *ligulé*) (Despre corola compozeelor) Care are formă de ligulă.
- LIGŪLĂ**, *ligule* s.f. (fr. *ligule*) Apendice membranos situat între limb și teacă, la frunzele gramineelor.

- LILÁ** (fr. *lilas*) 1. Adj. invar. De culoare violetă, liliachie (ca floarea de liliac). 2. S.n. Culoare lila (1).
- LILIACÉE**, *liliacee* s.f. (fr. *liliacée*) Familie de plante monocotiledonate, cu bulbi și flori diferit colorate, având ca tip crinul; (și la sg.) plantă din această familie.
- LILIÁL**, -Ă, *liliali*, -e adj. (fr. *lilial*) De culoarea crinului alb.
- LILIPŪT** adj. invar. (n.pr. n. *Lilliput*, cf. rus. *liliput*) Mic; pitic, liliputan (1). *Dicționar liliput*.
- LILIPUTÁN**, -Ă, *liliputani*, -e (liliput + -an, cf. fr. *lilliputien*) 1. Adj. De dimensiuni foarte mici; minuscul, liliput. 2. S.m. și f., adj. Pitic.
- LIMÁX**, *limacși* s.m. (fr. *limace*, lat. *limax*) Melc fără cochilie, cu un corp alungit.
- LIMB**, (1, 2, 3) *limburi* (fr. *limbe*, lat. *limbus*) 1. S.n. Partea lată a frunzei, legată de ramură sau de tulpină printr-un pețiol; lamină (1). 2. S.n. Marginea exterioară, gradată a unui instrument de măsură. 3. S.n. Marginea unui astru. 4. S.m. (La catolici) Loc în cer unde stau sufletele dreptilor și ale copiilor nebotezați; (fig.) stare vagă.
- LIMBÁJ**, *limbaje* s.n. (*limbă* + -aj, cf. fr. *langage*) 1. Sistem de comunicare format din sunete articulate, caracteristic oamenilor, prin care aceștia își exprimă sentimentele, ideile; limbă, grai. 2. Mod de exprimare propriu unei comunități umane date, unui individ. 3. (Fig.) Modalitate de exprimare a sentimentelor, a ideilor. 4. Mijloc de comunicare observat la animale. 5. *Limbaj comun* = mijloc de înțelegere simplu. *Limbaj artificial* = sistem de caractere și de simboluri folosit în programarea pe calculator.
- LÍMERICK** s.n. (n.pr. *Limerick*, cf. it. *limerick*) Poezie scurtă, umoristică, de un comic absurd.
- LIMFADENÍE**, *limfadenii* s.f. (fr. *lymphadénie*) Hipertrofie a ganglionilor limfatici.
- LIMFADENÍTÁ**, *limfadenite* s.f. (fr. *lymphadénite*) (Med.) Adenită.
- LIMFANGIÓM**, *limfangioame* s.n. (fr. *lymphangiome*) Tumoare benignă (congenitală) a vaselor limfatice.
- LIMFANGÍTÁ**, *limfangite* s.f. (fr. *lymphangite*) Inflamație a vaselor limfatice.
- LIMFÁTIC**, -Ă, *limfatici*, -ce adj. (fr. *lymphatique*) 1. Care conține limfă, care se referă la limfă. *Ganglion limfatic*. *Vas limfatic*. 2. (Despre oameni; și substantivat) Care suferă de limfatism.
- LIMFATÍSM** s.n. (fr. *lymphatisme*) Boală caracterizată prin mărirea volumului organelor limfatice, prin paloare și prin lipsă de energie, frecventă la copii.
- LÍMFĂ**, *limfe* s.f. (fr. *lymphe*, lat. *lymph*) Lichid incolor limpede care hrănește țesuturile corpului omnesc cu substanțe din sânge și care ține în suspensie globulele albe.
- LIMF(O)-** (fr. *lympho-*, lat. *lymph*) Element de compunere cu sensul de „limfă”, în cuvinte ca: *limfopatie*, *limforagie*.
- LIMFOBLÁST**, *limfoblaste* s.n. (fr. *lymphoblaste*) Celula embrionară a limfocitelor.
- LIMFOCÍT**, *limfocite* s.n. (fr. *lymphocyte*) Varietate de globule albe care se află în limfă și în sânge, cu rol important în procesul de imunitate.
- LIMFOCITÓZÁ**, *limfocitoze* s.f. (fr. *lymphocytose*) Creștere anormală a numărului limfocitelor din sânge.
- LIMFOGRAFÍE**, *limfografi* s.f. (fr. *lymphographic*) Radiografie a vaselor și a ganglionilor limfatici, după injectarea unei substanțe de contrast.
- LIMFOGRANULOMATÓZÁ**, *limfogramulomatose* s.f. (fr. *lymphogranulomatose*) Boală contagioasă caracterizată prin hipertrofia ganglionilor limfatici și a țesuturilor limfoide; splenomegalie.
- LIMFOID**, -Ă, *limfoizi*, -de adj. (fr. *lymphoide*) 1. (Despre unele țesuturi conjunctive) În care se formează limfocitele. 2. *Organe limfoide* = organe cu țesuturi limfoide (ganglioni limfatici, amigdale etc.).
- LIMFÓM**, *limfoame* s.n. (fr. *lymphome*) Tumoare cu aspect de ganglion limfatic, formată din limfocite: tumefacție ganglionară.
- LIMFOPATÍE**, *limfopatii* s.f. (fr. *lymphopathie*) Nume generic dat bolilor sistemului limfatic.
- LIMFOPENÍE**, *limfopenii* s.f. (fr. *lymphopénie*) Scădere, sub cantitatea normală, a numărului limfocitelor din sânge.
- LIMFOSARCÓM**, *limfosarcoame* s.n. (fr. *lymphosarcome*) Tumoare malignă a ganglionilor limfatici.
- LIMÍCOL**, -Ă, *limicoli*, -e adj. (fr. *limicole*) (Despre animale) Care trăiește în mărul de pe fundul apelor curgătoare, al lacurilor.
- LIMÍER**, *limieri* s.m. (fr. *limier*) Câine de vânătoare de talie mare, cu urechile lăsate, care abate vânatul: copoi.
- LIMINÁR**, -Ă, *liminari*, -e adj. (fr. *liminaire*) (Livr.) De la începutul unei cărți, al unui poem, al unei debateri; inițial (1), introductiv (1).
- LIMITÁ**, *limitez* vb. I (fr. *limiter*, lat. *limitare*) A (se) restrânge între anumite limite; a (se) delimita (2). a (se) mărgini.
- LIMITÁBIL**, -Ă, *limitabili*, -e adj. (fr. *limitable*) Care poate fi limitat.

- LIMITÁT**, -Ă, *limitați*, -te adj. (de la *limita*, cf. fr. *limité*) Restrâns între anumite limite; (fig.) prost, mărginit, obtuz.
- LIMITATÍV**, -Ă, *limitativi*, -e adj. (fr. *limitatif*) Care limitează, care reduce între anumite limite.
- LIMITĂ**, *limite* s.f. (fr. *limite*, lat. *limes*, -*itis*) 1. Linie care marchează sfârșitul unei întinderi; margine, extremă (2), extremitate (1). 2. (Fig.) Punct până la care ajung posibilitățile, mijloacele, facultățile etc. ale cuiva. 3. (Mat.) Valoare fixă către care tind valorile unei variabile. 4. *La limită* = în caz extrem. *Limită teritorială* = graniță. *Limită de vârstă* = vârstă până la care cineva poate ocupa legal o funcție publică.
- LIMITRÓF**, -Ă, *limitrofi*, -e adj. (fr. *limitrophe*) Care se află la hotar, la graniță și se învecinează cu cineva; vecin, învecinat, mărginaș, de frontieră.
- LIMNÉE**, *limnee* s.f. (fr. *limnée*) Moluscă gasteropodă de apă dulce, cu o cochilie spiralată, ascuțită la vârf.
- LIMNI-/LIMNO-** (fr. *limni-/limno-*, gr. *limne*) Element de compunere cu sensul de „lac”, în cuvinte ca: *limnimetrie*, *limnologie*.
- LIMNIMÉTRIC**, -Ă, *limnimetrici*, -ce adj. (fr. *limnimétrique*) Referitor la limnimetrie.
- LIMNIMÉTRIE** s.f. (fr. *limnimétrie*) Măsurarea variației nivelului unor ape (curgătoare, stătătoare).
- LIMNIMÉTRU**, *limnimetre* s.n. (fr. *limnimètre*) Instrument folosit în limnimetrie; miră hidrometrică.
- LIMNO-** v. *limni-*.
- LIMNOBIOLOGÍE** s.f. (fr. *limnobiologie*) Studiul organismelor din lacuri și mlaștini.
- LIMNOLÓG**, -Ă, *limnologi*, -ge s.m. și f. (fr. *limnologie*) Specialist în limnologie.
- LIMNOLOGÍE** s.f. (fr. *limnologie*) Știință ce se ocupă cu studiul fenomenelor fizice și biologice care au loc în lacurile naturale și artificiale; hidrologie lacustră.
- LIMONÁDĂ**, *limonade* s.f. (fr. *limonade*, germ. *Limonade*) Băutură acidulată preparată din suc de lămâie, apă și zahăr; citronadă.
- LIMONÍT** s.n. (fr. *limonite*) Mineriu de fier, galben-brun sau roșcat.
- LIMOTERAPIE**, *limoterapii* s.f. (fr. *limothérapie*) Terapie pentru scăderea greutatei corporale, care constă în reducerea drastică a alimentației.
- LIMPÍD**, -Ă, *limpizi*, -de adj. (lat. *limpidus*, fr. *limpide*) (Livr.) 1. Clar și transparent; limpede. 2. (Fig.) Deschis, sincer.
- LIMPIDITÁTE**, *limpidități* s.f. (fr. *limpidité*, lat. *limpiditas*, -*atis*) (Livr.) Limpezime, claritate (1).
- LIMUZÍNĂ**, *limuzine* s.f. (fr. *limousine*) Automobil de lux nedecapotabil, cu patru uși și șase geamuri laterale.
- LINACÉE**, *linacee* s.f. (fr. *linacée*) (La pl.) Familie de plante erbacee care are ca tip inul; (și la sg.) plantă din această familie.
- LINEÁL**, *lineale* s.n. (germ. *Lineal*) 1. Riglă pentru trasarea, măsurarea sau verificarea liniilor și a dimensiunilor. 2. Dispozitiv de ghidare a materialului de laminat la intrarea în laminor; riglă de oțel care formează jgheabul de cerneală la piesele tipografice. 3. Dispozitiv al mașinii de cusut, care execută cusături paralele cu marginea materialului.
- LINER**, *linere* s.n. (pr. *lâinâr*; engl. *liner*) Pachebot de cursă lungă.
- LINGOTIÉRĂ**, *lingotiere* s.f. (fr. *lingotière*) Tipar din fontă în care se toarnă metale sau aliaje lichide pentru obținerea lingourilor.
- LINGÓU**, *lingouri* s.n. (fr. *lingot*) Bloc de metal sau de aliaj (oțel, aur etc.) obținut prin turnare în lingotieră; bară.
- LINGUÁL**, -Ă, *linguali*, -e adj. (fr. *lingual*) 1. Care aparține limbii, care se referă la limbă. 2. *Consoană linguală* (și substantivat, f.) = consoană articulată cu ajutorul limbii.
- LINGVÍST**, -Ă, *lingviști*, -ste s.m. și f. (fr. *linguiste*) Specialist în lingvistică.
- LINGVÍSTIC**, -Ă, *lingvistici*, -ce (fr. *linguistique*) 1. S.f. Știință care studiază limba și legile de dezvoltare ale acesteia; glotologie. 2. Adj. Care aparține lingvisticii (1).
- LINIÁ**, *linie* vb. I (*linie* + *-a*) A trasa linii (drepte) pe hârtie.
- LINIAMENT**, *liniamente* s.n. (fr. *linéament*, cf. *linie*) 1. Fiecare dintre liniile elementare care definesc conturul general, forma unei ființe, a unui obiect. 2. Prima schiță a unei lucrări, primul contur al unei opere.
- LINIÁR**, -Ă, *liniari*, -e adj. (fr. *linéaire*, lat. *linearis*) 1. Care are forma unei linii drepte; referitor la linii; făcut din linii regulate; (fig.) simplu, plictisitor. 2. (Mat.) A cărui variație poate fi redată printr-o dreaptă; (despre ecuații) de gradul întâi. 3. *Mișcare liniară* = mișcare rectilinie.
- LINIARITÁTE** s.f. (fr. *linéarité*) Însușirea de a fi liniar.
- LINIATÚRĂ**, *liniaturi* s.f. (germ. *Lineatur*) Ansamblul liniilor (orizontale, oblice și verticale) imprimate pe caiete, pe registre etc.
- LÍNIE**, *linii* s.f. (lat. *linea*, germ. *Linie*, fr. *ligne*) 1. Limita unei suprafețe sau intersecția a două suprafețe.

2. Trăsătură, contur (1); șir. 3. Ficare dintre subdiviziunile gradelor marcate pe un termometru. 4. Riglă. 5. Trăsătură a nasului, a feței. 6. Siluetă (2), talie (1). 7. Itinerar, traseu (1). 8. Cale, direcție (1), sens. 9. Descendență (1), filiație (1). 10. Margine. 11. Ansamblu de produse (mai ales) cosmetice. 12. În linie = în șir drept. *Linie frântă* = zigzag. *Linie ferată* = cale ferată. *A fi pe linia de plutire* = a fi pe o linie obținută prin intersecția suprafeței apei cu corpul unei nave; (fig.) a se menține la un nivel convenabil; a nu se da la fund. *Linie de apărare* = dispozitiv de apărare format din fortificații și trupe. În *linii generale* (sau *mari*) = în general. *Linie verde* = liber acces, cale liberă. *Linie aeriană*, v. *aerian*.
- LINIMENT**, *linimente* s.n. (fr. *liniment*) Medicament lichid sau păstos folosit pentru frecții ori aplicații locale pe piele sau pe mucoase; alifie.
- LINIOMETRU**, *liniometre* s.n. (cf. fr. *liniometre*) Riglă tipografică gradată, care servește la măsurarea liniilor dintr-o pagină scrisă.
- LINKS**, *linksuri* s.n. (engl., fr. *links*) 1. (Sport) Teren de golf. 2. Colină nisipoasă.
- LINOGRĂF**, *linografe* s.n. (fr. *linographe*) Mașină tipografică de cules și de turnat rânduri, asemănătoare linotipului.
- LINOGRAFIE** s.f. (fr. *linographie*) Procedeu de imprimare pe stofă.
- LINOGRĂVURĂ**, *linogravuri* s.f. (fr. *linogravure*) Gravură în relief, executată pe linoleum; imaginea obținută astfel.
- LINOLEÁT**, *linoleați* s.m. (fr. *linoléate*) Denumire dată sărurilor de plumb, de mangan, de cobalt etc., întrebuintate la prepararea uleiurilor sicative.
- LINOLÉUM**, *linoleumuri* s.n. (fr. *linoléum*) Țesătură textilă impregnată cu un amestec de substanțe grase, plastifiante, coloranți etc., folosită în industrie, în gospodărie etc., la acoperirea pardoselilor.
- LINOTÍP**, *linotipuri* s.n. (fr. *linotype*) Mașină tipografică de cules și de turnat litere în rânduri întregi.
- LINOTIPIE**, *linotipii* s.f. (fr. *linotypie*) 1. Culegere tipografică realizată cu ajutorul linotipului; meseria de linotipist. 2. Secție într-o tipografie unde se lucrează la linotip.
- LINOTIPIST**, *-Ă*, *linotipiști*, *-te* s.m. și f. (fr. *linotypiste*) Muncitor tipograf care lucrează la linotip.
- LINȘĂ**, *linșez* vb. I (fr. *lyncher*) A ucide prin linșaj.
- LINȘAJ**, *linșaje* s.n. (fr. *lynchage*) Ucidere a cuiva fără judecată, de către o mulțime agitată, revoltată.
- LINȘOR**, *linșori* s.m. (germ. *Lyncher*) Autor al unui linșaj.
- LINT** s.n. (engl. *lint*) Fibre lungi de bumbac care se extrag prin egrenare.
- LÍNTERS** s.n. (germ. *Linters*) Fibre foarte scurte, rămase pe semințele de bumbac după egrenare, utilizate la fabricarea vatăi, a mătășii artificiale și a nitrocelulozei.
- LINTÓU**, *lintouri* s.n. (fr. *linteau*) Element de construcție, dispus orizontal deasupra unei porți, a unei uși, a unei ferestre etc., folosit pentru susținerea zidăriei aflate deasupra acestora; buiandrug.
- LINȚÓLIU**, *lințolii* s.n. (lat. *linteolum*, it. *lenzuolo*, fr. *linceul*) Pânză cu care se acoperă mortul; giulgiu.
- LINX**, *linși* s.m. (fr., lat. *lynx*) Mamifer sălbatic carnivor de talie mijlocie, din familia felinelor, cu blană cenușiu-roșcată (cu pete negre) și cu smocuri de păr pe urechi; râs, pisică sălbatică.
- LIOFILIZĂ**, *liofilizez* vb. I (fr. *lyophiliser*) A supune produse biologice uscării printr-o congelare brutață urmată de sublimarea apei sub vid, pentru a le conserva.
- LIPÁZĂ**, *lipaze* s.f. (fr. *lipase*) Enzimă conținută în sucuri digestive, care descompune grăsimile în glicerină și în acizi grași.
- LIPEMIE** s.f. (fr. *lipémie*) 1. Prezență a lipidelor în sânge; cantitate de lipide din sânge. 2. Creștere patologică a numărului lipidelor din sânge.
- LIPÍDĂ**, *lipide* s.f. (fr. *lipide*) Substanță organică grasă de origine animală sau vegetală, componentă a materiei vii.
- LIP(O)**- (fr. *lipo-*, ngr. *lipos*) Element de compunere cu sensul de „grăsimă”, în cuvinte ca: *lipoblast*, *lipoid*.
- LIPOBLÁST**, *lipoblaste* s.n. (engl. *lipoblast*) Celulă adipoasă.
- LIPOCRÓM**, *lipocromi* s.m. (fr. *lipochrome*) Pigment galben din țesutul adipos.
- LIPÓM**, *lipoame* s.n. (fr. *lipome*) Tumoare benignă formată din țesut adipos; steatom.
- LIPOMATÓZĂ**, *lipomatoze* s.f. (fr. *lipomatose*) Depunere anormală de grăsime în diferite zone ale corpului.
- LIPOSARCÓM**, *liposarcoame* s.n. (fr. *liposarcome*) Tumoare malignă a țesutului gras.
- LIPOSOLÚBIL**, *-Ă*, *liposolubili*, *-e* adj. (fr. *liposoluble*) (Despre substanțe) Care este solubil în grăsimi sau în uleiuri.
- LIPOTIMIE**, *lipotimii* s.f. (fr. *lipothymie*) Pierdere subită și trecătoare a cunoștinței, fără oprirea inimii și a respirației; leșin.
- LIPURIE**, *lipurii* s.f. (fr. *lipurie*) Eliminarea de lipide prin urină, în unele boli ale ficatului, pancreasului și rinichilor.

- LIRĂ¹**, *lire* s.f. (fr. *lyre*, lat. *lyra*) 1. Instrument muzical în formă de arc foarte curbat, cu mai multe coarde. 2. (Fig.) Simbolul creației poetice.
- LIRĂ²**, *lire* s.f. (it. *lira*) 1. Unitate monetară principală în Italia până în anul 2002, când a fost înlocuită cu euro. 2. Unitate monetară principală în Cipru, Egipt, Liban, Malta, Siria, Turcia. 3. *Liră sterlină* = unitate monetară principală în Marea Britanie și în Irlanda de Nord.
- LIRIC**, -Ă, *lirici*, -ce (fr. *lyrique*) 1. Adj. (Mai ales despre poezii) Care exprimă sentimente intime; (despre poeți) care scrie poezii sentimentale; care redă stări afective. 2. S.f. Poezie lirică; totalitatea operelor lirice ale unui poet, ale unui popor, ale unei epoci. 3. Adj. Care se referă la muzica de operă. 4. Adj. (Fig.) Sensibil, poetic (2), emotiv. 5. *Genul liric* = gen literar cuprinzând creațiile în care autorul își exprimă direct sentimentele. *Artist liric* = cântăreț de operă.
- LIRISM** s.n. (fr. *lyrisme*) Conținut liric; inspirație, atitudine lirică; (fam.) exaltare a sentimentelor personale.
- LIS**, -Ă, *lisi*, -se adj. (fr. *lisse*) Care nu are asperități; neted.
- LISĂ**, *lisez* vb. I (fr. *lisser*) A netezi, a face o suprafață, un material etc. să devină lis.
- LISĂ**, *lise* s.f. (fr. *lisse*) 1. Bară orizontală de oțel sau de beton plasată între stâlpii unei balustrade. 2. Bară de metal sau de lemn așezată perpendicular pe cadrele fuzelajului sau pe nervurile aripilor unui avion.
- LISĂZĂ**, *liseze* s.f. (fr. *lisseuse*) Mașină care servește la netezirea pielii tăbăcite, a hârtiei, a țesăturilor etc.
- LISOFOBIE**, *lisofobii* s.f. (fr. *lyssophobie*) Teamă patologică de turbare.
- LISTĂ**, *listez* vb. I (fr. *lister*) 1. (Inform.) A tipări ceva sub formă de listă, la imprimantă; a printa. 2. A alcătui o listă.
- LISTĂRE**, *listări* s.f. (cf. fr. *listage*, engl. *listing*) Înregistrare, înscriere pe o listă; (Inform.) document, listă scoasă la imprimantă sau afișată pe un display; print.
- LISTĂ**, *liste* s.f. (fr. *liste*) 1. Înșirare de nume, de obiecte, de date etc. notate pe o foaie, pe un act; staț (1). 2. *Listă-meniu* = listă care cuprinde meniul, într-un restaurant. *Liste electorale* = liste care cuprind cetățenii cu drept de vot. *Listă civilă* = sumă de bani pe care o poate cheltui anual, din fondurile publice, o familie regală sau șeful statului, pentru nevoile personale.
- LISTÉL**, *listeluri* s.n. (fr., engl. *listel*) 1. Mică mulură cu aspect de bandă plată și îngustă, care separă alte două muluri mai proeminente. 2. Cerc proeminent aflat la circumferința monedelor.
- LISTERIÓZĂ**, *listerioze* s.f. (fr. *listeriose*) Boală infecțioasă provocată de bacteria *Listeria*, foarte gravă la femeile însărcinate și la nou-născuți, manifestată prin hipertonie și meningoencefalită.
- LÍSTING**, *listinguri* s.n. (engl. *listing*) Listă (1); rezultatul imprimat al listării.
- LITÁRGĂ** s.f. (fr. *litharge*) Oxid de plumb roșu-oranj, cristalizat, folosit în vopsitorie, în industria petrolului etc.
- LITERĂ**, *literez* vb. I (*literă* + -a) A pronunța cuvinte străine sau mai puțin cunoscute prin inițiala unor cuvinte obișnuite, mai ales nume proprii.
- LITERÁL**, -Ă, *literali*, -e adj. (fr. *littéral*, lat. *litteralis*) 1. Care se reproduce cuvânt cu cuvânt, literă cu literă; textual (1), exact (2); format din litere. 2. (Mat.; despre expresii) Care conține mărimi notate cu litere.
- LITERALMÉNTE** adv. (fr. *littéralement*) Exact (4), întocmai; cu desăvârșire.
- LITERÁR**, -Ă, *literari*, -e adj. (fr. *littéraire*, lat. *litterarius*) 1. Care aparține literaturii, care se referă la literatură. 2. *Limbă literară* = aspectul cel mai corect al unei limbi naționale, folosit în scris și în vorbirea oamenilor instruiți.
- LITERARIZĂ**, *literarizez* vb. I (*literar* + -iza, cf. germ. *literarisieren*) A da un aspect literar unui cuvânt, unui text etc.
- LITERÁT**, -Ă, *literați*, -te s.m. și f. (lat. *litteratus*, germ. *Literat*) Specialist în literatură; scriitor.
- LITERATÓR**, -OÁRE, *literatori*, -oare s.m. și f. (fr. *littérateur*) Scriitor.
- LITERATŪRĂ**, *literaturi* s.f. (fr. *littérature*, lat. *litteratura*) 1. Creație artistică în care sunt exprimate idei, sentimente, imagini, fapte reale cu ajutorul limbii; arta cuvântului; beletristică. 2. Totalitatea operelor literare ale unei epoci, ale unei țări etc. 3. *Literatură populară* = folclor. *Literatură cultă* = creația literară a unor autori cunoscuți, transmisă prin scris. *Literatură de specialitate* = totalitatea lucrărilor importante publicate într-un anumit domeniu. *Literatură-document* = literatură cu un caracter documentar.
- LÍTERĂ**, *litere* s.f. (lat. *littera*) 1. Fiecare dintre semnele grafice alcătuind alfabetul unei limbi; grafem. 2. (La pl.) Studiul literaturii; literatură; științele umaniste. 3. Înțelesul strict, textual al unui fragment de

- articol sau de lege etc. 4. *Literă mare* = majusculă. *Literă mică* = minusculă. *Literă cu literă* = până în cele mai mici amănunte. *Litera cărții* (sau *a legii*) = exact cum scrie în carte sau cum prevede legea. *A rămâne literă moartă* = a rămâne fără nicio urmare; a nu se pune în aplicare. *Om de litere* = scriitor, literat.
- LITIAZĂ**, *litiaze* s.f. (fr. *lithiase*) Boală manifestată prin prezența calculilor în canalele excretoare ale unci glande sau ale unui organ; calculoză.
- LITIAZIC**, -Ă, *litiaziți*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *lithiasique*) (Bolnav) de litiază.
- LITIÉRĂ**, *litiere* s.f. (fr. *litière*) I. (Livr.) Lectică, palanchin (1). 2. Strat de frunze moarte care acoperă solul, în pădure.
- LITIGANTĂ**, *litigante* adj. (fr. *litigant*) Parte *litigantă* = fiecare dintre părțile aflate în litigiu, în fața unui organ de jurisdicție.
- LITIGIOS**, -OĂȘĂ, *litigioși*, -oase adj. (fr. *litigieux*, lat. *litigiosus*) Care constituie (sau poate constitui) obiectul unui litigiu; supus unor discuții în contradictoriu.
- LITIGIU**, *litigii* s.n. (fr. *litige*, lat. *litigium*) Conflict, diferend între persoane, între instituții, între state etc., care poate deveni obiectul unui proces, al unui arbitraj etc.; contencios (1).
- LITISPENDENȚĂ** s.f. (fr. *litispendance*) Situația în care două instanțe diferite, dar de același grad soluționează același litigiu.
- LÍTIU** s.n. (fr. *lithium*) Element chimic, metal albastru-argintiu, foarte ușor și fuzibil, care se găsește în unele ape minerale, în tutun, în sfeclă.
- LIT(O)-** (fr. *litho-*) Element de compunere cu sensul „(de) piatră”, în cuvinte ca: *litogeneză*, *litologie*.
- LITOCROMIE** s.f. (fr. *lithochromie*) Procedeu tipografic de reproducere a picturii în culori.
- LITOFĂG**, -Ă, *litofagi*, -ge adj. (fr. *lithophage*) (Despre unele animale) Care mănâncă nisip sau pietriș.
- LITOFÍT**, -Ă, *litofiti*, -te adj. (fr. *lithophyte*) (Despre plante) Care crește pe stânci, pe roci, pe bolovâniș etc.
- LITOGENÉZĂ** s.f. (fr. *lithogénèse*) 1. Totalitatea proceselor de formare a rocilor sedimentare; depunerea propriu-zisă a rocilor. 2. Proces de formare a calculilor (3).
- LITOGRAF**, -Ă, *litografi*, -e s.m. și f. (fr. *lithographe*) Muncitor care se ocupă de litografiere.
- LITOGRAFIA**, *litografie* vb. I (fr. *lithographier*) A tipări prin procedeul litografiei.
- LITOGRAFIC**, -Ă, *litografici*, -ce adj. (fr. *lithographique*) Care se referă la litografie; care se întreprinde în litografie.
- LITOGRAFIE**, *litografii* s.f. (fr. *lithographie*) Reproducere și multiplicare pe hârtie, de pe o placă calcaroasă, a unor texte, a unor desene etc.; gravură (2); întreprinderea, atelierul care execută astfel de reproduceri.
- LITOLÓGIC**, -Ă, *litologici*, -ce adj. (fr. *lithologique*) Care se referă la litologie.
- LITOLOGIE** s.f. (fr. *lithologie*) Studiul rocilor sedimentare; petrografie.
- LITOMETEÓR**, *litometeori* s.m. (encl. *littometeor*) Particulă de rocă din atmosferă aflată în suspensie sau transportată de vânt.
- LITORÁL**, -Ă, (1) *litoraluri*, (2) *litorali*, -e (fr. *littoral*, lat. *littoralis*) 1. S.n. Regiune situată de-a lungul țărmului oceanului, al mării sau al malului unui lac; coastă, țărm. 2. Adj. Care se găsește pe litoral (1), care formează litoralul, referitor la litoral; care se găsește lângă țărm.
- LITOSFÉRĂ** s.f. (fr. *lithosphère*) Îveliș solid extern al globului terestru, constituit din crustă și din mantaua superioară.
- LITÓTĂ**, *litote* s.f. (fr. *litote*) Figură de stil care constă în a spune cât mai puțin și a sugera cât mai mult.
- LITOTOMIE**, *litotomii* s.f. (fr. *lithotomie*, encl. *lithotomy*) Intervenție chirurgicală efectuată pentru extragerea calculilor dintr-un organ intern.
- LITÓU**, *litouri* s.n. (germ. *Litho*) Descn sau tablou litografiat.
- LITRÁJ**, *litraje* s.n. (fr. *litrage*) 1. Capacitatea unui vas, măsurată în litri. 2. Capacitatea cilindrică a unui motor cu ardere internă, exprimată în litri.
- LÍTRU**, *litri* s.m. (abr. l; fr. *litre*) Unitate de măsură pentru lichide, egală cu volumul unui kilogram de apă; recipient care conține o astfel de cantitate.
- LITUANIÁN**, -Ă, *lituanieni*, -e (fr. *lit[h]uanien*) 1. S.m. și f., adj. (Persoană) din Lituania. 2. S.f. Limbă indo-europeană din ramura baltică vorbită de lituanieni (1).
- LITÚRGIC**, -Ă, *liturgici*, -ce (fr. *liturgique*) 1. Adj. Referitor la liturghie. 2. S.f. Ramura teologiei care studiază istoria, formele și interpretarea cultului divin.
- LÍTĂ**, *lițe* s.f. (germ. *Litze*) Conductor electric flexibil format din mai multe fire metalice subțiri (ne)răsucite.
- LIVE** adj. invar., adv. (pr. *laiv*; encl. *[in] live*) În direct.

- LIVÍD**, -Ă, *livizi*, -de adj. (fr. *livide*, lat. *lividus*) Învinet, vână (de emoție, de frig, de oboseală); (despre lumină) palid, slab.
- LIVIDITATE** s.f. (fr. *lividité*) Învinetire, paloare extremă a feței.
- LIVING-ROOM**, *living-roomuri* s.n. (pr. *livingrum*; engl. *living-room*) Cameră de zi.
- LIVRĂ**, *livrez* vb. I (fr. *livrer*) A furniza (1), a procura sistematic, a pune la dispoziție mărfuri, servicii etc. contra plată.
- LIVRABIL**, -Ă, *livrabili*, -e adj. (fr. *livrable*) Care se poate livra.
- LIVRĂ**, *livre* s.f. (fr. *livre*) 1. Unitate de măsură variabilă în funcție de epoci și de țări. 2. Unitate de măsură pentru greutate, egală cu cca 0,5 kg, folosită în țările anglo-saxone.
- LIVREĂ**, *livrele* s.f. (fr. *livrée*) Uniformă împodobită cu galoane și fireturi, purtată de portari, de oamenii de serviciu din restaurante sau din unele case particulare.
- LIVRESC**, -Ă, *livrești* adj. (fr. *livresque*) 1. Care provine din cărți; (despre cuvinte, expresii) folosit numai în cărți și în limbajul oamenilor culti; savant (3). 2. Arid, lipsit de originalitate sau de substanță.
- LIVRET**, *livrete* s.n. (fr. *livret*) 1. Document în formă de carnet. 2. *Livret militar* = document eliberat după satisfacerea serviciului militar, cuprinzând informații despre situația militară și civilă a titularului.
- LIZEUZĂ**, *lizeuze* s.f. (pr. *lizoză*; fr. *liseuse*) Bolerou subțire purtat de femei peste cămașa de noapte.
- LIZIBIL**, -Ă, *lizibili*, -e adj. (fr. *lisible*) Care poate fi citit (cu ușurință); citeț.
- LIZIBILITATE** s.f. (fr. *lisibilité*) Calitatea a ceea ce este lizibil.
- LIZIERĂ**, *liziere* s.f. (fr. *lisière*) 1. Marginea unei păduri, a unei câmpii. 2. Fâșie de mătase, de stofă etc. aplicată ca garnitură pe marginea unor obiecte de îmbrăcăminte. 3. Marginea unei bucăți de țesătură pe care se imprimă marca fabricii și calitatea materialului.
- LOB**¹, *lobi* s.m. (fr. *lobe*) 1. Partea rotunjită a unui organ anatomic (creier, plămâni, ficat); (spec.) partea inferioară a urechii externe. 2. (Bot.) Secțiune adâncă, prelungire rotunjită a unui organ (frunză, petală sau sepală). 3. Element de arhitectură în formă de arc compus (trilobat, polilobat).
- LOB**², *loburi* s.n. (engl., fr. *lob*) (La tenis de câmp) Lovitură înaltă care constă în trimiterea mingii atât de sus, încât adversarul să nu o poată ajunge cu racheta.
- LOBĂ**, *lobez* vb. I (fr. *lobber*) A executa un lob².
- LOBĂR**, -Ă, *lobari*, -e adj. (fr. *lobaire*) Care se referă la lob¹, care aparține lobului.
- LOBĂT**, -Ă, *lobați*, -te adj. (fr. *lobé*) Divizat în lobi¹, cu lobi; format din lobi.
- LOBBY** s.n. (engl. *lobby*) 1. Sală principală într-o bancă², unde se fac operații bancare; tranzacțiile făcute în această sală. 2. Grup de persoane cu interese economice sau politice comune (grup de presiune) care influențează, din afară, adoptarea unor hotărâri în parlament, în guvern etc.
- LOBBYING** s.n. (engl. *lobbying*) Tratatative duse pe culoarele adunărilor legislative.
- LOBBYISM** s.n. (engl. *lobbyism*) Influențare, prin agenți speciali, a parlamentarilor sau a funcționarilor publici superiori de către unele grupuri de afaceri, în scopul adoptării unor hotărâri favorabile acestor grupuri; sistem de presiune.
- LOBBYIST**, -Ă, *lobbyști*, -ste s.m. și f. (engl. *lobbyist*) Agent special care are misiunea de a influența un parlamentar în deciziile acestuia.
- LOBBYISTICĂ** s.f. (*lobbyist* + *-ică*) Sistem de presiune în politică, în economie.
- LOBECTOMIE**, *lobectomii* s.f. (fr. *lobectomie*) Extirpare chirurgicală a unui lob¹ (1).
- LOBÉLIE**, *lobelii* s.f. (lat. *Lobelia [inflata]*) = nume științific, fr. *lobélie*) Plantă ornamentală din regiunile calde și temperate, cultivată pentru florile sale frumos colorate, din care se extrage lobelina.
- LOBELINĂ**, *lobeline* s.f. (fr. *lobéline*) Alcaloid extras din lobelie, folosit în tratamentul astmei, al dispneei etc.
- LOBITĂ**, *lobite* s.f. (fr. *lobite*) Inflamație a unui lob¹ pulmonar.
- LOBOTOMIE** s.f. (fr. *lobotomie*) Intervenție neurochirurgicală care constă în secționarea unor fibre nervoase din lobul¹ frontal al creierului.
- LOBÚL**, *lobuli* s.m. (fr. *lobule*) Mic lob¹; subdiviziune a unui lob.
- LOBULĂR**, -Ă, *lobulari*, -e adj. (fr. *lobulaire*) Care are forma unui lobul¹, format din lobuli; referitor la lobuli.
- LOCÁL**, -Ă, (1) *localuri*, (2) *locali*, -e (fr. *local*) 1. S.n. Clădire de utilitate publică; sediu; amplasament, cameră (1); (spec.) restaurant, bodegă. 2. Adj. Particular (2), caracteristic unui anumit loc. *Autorități locale. Resurse locale*. 3. *Tratament local* = tratament aplicat direct pe locul bolnav. *Anestezie locală* = anestezie făcută în partea corpului supusă intervenției chirurgicale. *Culoare locală* = sesizarea detaliilor în legătură cu obiceiurile, costumele unei epoci, ale unei țări etc.

- LOCALITĂTE**, *localități* s.f. (fr. *localité*) 1. Așezare omenească (oraș, comună, sat etc.). 2. Din *localitate* = (care este) din satul sau din orașul în discuție.
- LOCALIZĂ**, *localizez* vb. I (fr. *localiser*) 1. A fixa locul desfășurării unei acțiuni, a unui fapt etc.; a stabili în timp sau în spațiu un fapt, o acțiune etc. 2. A (se) limita, a (se) restrânge la un anumit loc sau spațiu.
- LOCALIZABIL**, -Ă, *localizabili*, -e adj. (fr. *localisable*) Care poate fi localizat.
- LOCĂNDĂ** s.f. v. **locantă**.
- LOCĂNTĂ/LOCĂNDĂ**, *locante/locande* s.f. (it. *locanda*, ngr. *lokánia*) (În Italia) Local în care se servesc băuturi; birt.
- LOCATĂR**, -Ă, *locatari*, -e s.m. și f. (fr. *locataire*) Persoană care locuiește stabil într-o casă, într-un apartament (în calitate de chiriaș).
- LOCATIV**, -Ă, *locativi*, -e (fr. *locatif*) 1. S.n. (Gram.) Caz, în unele limbi, care indică locul unde se află cineva sau ceva ori unde se petrece acțiunea exprimată de verb. 2. Adj. Care se referă la casele de închiriat, al caselor închiriate. 3. *Spațiu locativ* = ansamblu de încăperi ocupate de cineva sau destinate cuiva.
- LOCATOR**, -OĂRE, *locatori*, -oare (lat. *locator*) 1. S.m. și f. Persoană care dă în locație un lucru, un teren agricol. 2. S.n. *Locator radio* = radiolocator (instalație radar).
- LOCĂȚIE**, *locații* s.f. (fr. *location*, lat. *locatio*) 1. Închiriere; chirie plătită pentru lucruri luate în folosință temporară. 2. Formă de contract de închiriere. 3. (La pl.) Taxe pentru depășirea termenului de încărcare-descărcare a unui vagon pe calea ferată sau a autovehiculelor; penalități (2).
- LOCH**, *lochuri* s.n. (pr. *loc*; fr. *loch*) Aparat care servește la măsurarea vitezei de deplasare a unei nave (1) și a distanței parcurse de aceasta.
- LÓCK-OUT** s.n. (pr. *lôcaut*; engl. *lock-out*) Închidere temporară a unei întreprinderi și concediere a muncitorilor, pentru a-i forța să accepte renunțarea la grevă, la mărirea salariilor etc.
- LÓCO**¹ adv. (lat. *loco*) În aceeași localitate cu expeditorul.
- LOCO**²- (fr. *loco*-) Element de compunere cu sensul de „loc”, în cuvinte ca: *locomobil*, *locomotor*.
- LOCOMOBIL**, -Ă, *locomobili*, -e (fr. *locomobile*) 1. Adj. (Despre mașini) Care poate fi deplasat la locul de folosire (având roți, tălpi, patine etc.). 2. S.f. Mașină cu aburi care se poate deplasa și care pune în mișcare mașini (agricole, forestiere etc.).
- LOCOMOTIVĂ**, *locomotive* s.f. (fr. *locomotive*) Vehicul motor de cale ferată folosit pentru remorcare vagoanelor; mașină (2).
- LOCOMOTÓR**, -OĂRE, *locomotori*, -oare adj. (fr. *locomoteur*) Referitor la mișcare, la deplasare, la mers.
- LOCOMOȚIE** s.f. (fr. *locomotion*) Deplasare, mișcare dintr-un loc într-altul; funcție a organismelor vii care le asigură, prin organe speciale (cili, flageli, picioare, aripi etc.), deplasarea în spațiu.
- LOCOTENENT**, *locotenenți* s.m. (it. *locotenente*) 1. Grad superior celui de sublocotenent; ofițer care posedă acest grad. 2. *Locotenent-major* = grad de ofițer între locotenent și căpitan. *Locotenent-colonel* = grad de ofițer între maior și colonel.
- LOCOTENENȚĂ**, *locotenențe* s.f. (it. *locotenenza*) (În trecut) 1. Funcția de locțiitor. 2. *Locotenenți domnească* = organism al puterii executive în Țara Românească și în Moldova care ținea locul domnitorului; căimăcămie.
- LOCOTRACTÓR**, *locotractoare* s.n. (fr. *locotracteur*) Locomotivă de mică putere, folosită pentru manevre în stații.
- LOCŪL**, *loculi* s.m. (fr. *locule*) 1. Cavitate în pereții mormintelor în care se depunea mortul, la vechii romani. 2. Lojă (3).
- LOCULĂR**, -Ă, *loculari*, -e adj. (fr. *loculaire*) (Bot.) Împărțit în mai multe loji (3).
- LOCUTÓR**, *locutori* s.m. (fr. *locuteur*) Vorbitor (al unei limbi); persoană care formulează un enunț.
- LOCUȚIUNE**, *locuțiuni* s.f. (fr. *locution*, lat. *locutio*, -onis) Grup de cuvinte cu înțeles unitar, care funcționează ca un singur cuvânt și în care cel puțin unul dintre elemente și-a pierdut autonomia gramaticală.
- LOCVĂCE** adj. invar. (fr. *loquace*, lat. *loquax*, -acis) (Livr.) Vorbăreț, volubil (1), limbut.
- LOCVACITĂTE** s.f. (fr. *loquacit  *, lat. *loquacitas*, -atis) (Livr.) Obișnuința de a vorbi mult; volubilitate, limbuție.
- LÓDEN**, *lodene* s.n. (fr. *loden*, germ. *Loden*) Stofă de lână groasă și păroasă, în general, impermeabilă; pardesiu (raglan) confecționat din această stofă.
- LOESS**, *loessuri* s.n. (pr. *l  s*; fr. *l  ss*, germ. *Loess*) Rocă fertilă de culoare galbenă-cenușie sau roșcată, alcătuită din particule fine de calcar și de cuarț, înglobate în argilă.
- LOFT**, *lofturi* s.n. (engl. *loft*) Magazie, atelier amenajat pentru alte destinații (locuință, studio etc.).
- LOGARÍTM**, *logaritmi* s.m. (fr. *logarithme*) 1. Putere la care trebuie ridicat un număr pozitiv, numit

- bază, pentru a obține numărul dat. 2. *Logaritm zecimal* = logaritm a cărui bază este numărul 10.
- LOGARITMĂ**, *logaritez* vb. I (*logaritm* + -a) A găsi logaritmul unui număr sau al unei expresii algebrice.
- LOGARÍTMIC**, -Ă, *logaritmici*, -ce adj. (fr. *logarithmique*) 1. Referitor la logaritmi; care cuprinde logaritmi, care se face cu ajutorul logaritmilor. 2. *Ecuatie logaritmica* = ecuație în care intră logaritmii necunoscuți.
- LÓGIC**, -Ă, *logici*, -ce (fr. *logique*) 1. S.f. Studiul general al argumentării corecte. 2. S.f. Mod de a gândi al cuiva; raționament corect. 3. S.f. Temei, rațiune (1). 4. Adj. Conform cu logica; rațional, rezonabil (1), corect (1), just (1). 5. *Cap logic* = persoană rațională. *Circuit logic* = circuit folosit în calculatoare, pentru efectuarea de operații logice.
- LÓGIE**, *logii* s.f. (it. *loggia*) 1. Galerie la etajul unei clădiri acoperită și deschisă spre exterior printr-un șir de arcade sprijinite pe coloane și pe pilaștri. 2. Balcon în interiorul peretelui fațadei.
- LOGICIÁN**, -Ă, *logicieni*, -e s.m. și f. (fr. *logicien*) Specialist în logică.
- LOGICÍSM** s.n. (fr. *logicisme*) Concepție potrivit căreia matematica poate fi dedusă din logică; sistemul logic al lui Bertrand Russell.
- LOGÍSTIC**, -Ă, *logistici*, -ce (fr. *logistique*) 1. S.f. Logică matematică (sau simbolică). 2. S.f. Ansamblul operațiilor care asigură desfășurarea unei activități (militare) de amploare (mijloace de transport, de aprovizionare, hrană, tratament medical etc.). 3. S.f. Organizarea unei activități, a unui serviciu, a unei întreprinderi (aprovizionarea cu materii prime, materiale, instalații, angajarea de persoane etc.) pentru a îndeplini un scop. 4. Adj. Care se referă la logistică (1). 5. Adj. Referitor la logistică (2).
- LOGÍSTICIÁN**, -Ă, *logisticieni*, -e s.m. și f. (fr. *logisticien*) Specialist în logistică.
- LOGO-** (fr. *logo-*) Element de compunere cu sensul de „vorbire”, „cuvânt”, în cuvinte ca: *logopedie*, *logopatie*, *logoree*.
- LOGOCLONÍE**, *logoclonii* s.f. (fr. *logoclonie*) Defect de vorbire care constă în repetarea unei silabe la mijlocul sau la finalul unui cuvânt.
- LOGOGRÁF**, *logografi* s.m. (fr. *logographe*) 1. Istoric, la vechii greci. 2. (În Evul Mediu) Orator care compunea pledoarii pentru cetățenii chemați în fața tribunalelor.
- LOGOGRÍF**, *logogrifuri/logogriffe* s.n. (fr. *logographe*) 1. Joc distractiv care constă în deducerea unui cuvânt din altul, prin adăugarea sau suprimarea unei litere. 2. (Fig.) Enigmă.
- LOGOGRÍFIC**, -Ă, *logografici*, -ce adj. (fr. *logographique*) Care se referă la logogrif; scris ilizibil.
- LOGOLATRÍE** s.f. (fr. *logolâtrie*) Credință în puterea magică a unor cuvinte.
- LOGOMAHÍE** s.f. (fr. *logomachie*) (Livr.) Dispută, polemică în jurul unor termeni.
- LOGONEVRÓTIC**, -Ă, *logonevrotici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *logonévrotique*) (Bolnav) de logonevroză.
- LOGONEVRÓZĂ**, *logonevroze* s.f. (fr. *logonévrose*) Nevroză caracterizată prin tulburarea vorbirii.
- LOGOPATÍE**, *logopatii* s.f. (fr. *logopathie*) Defect de vorbire care constă în exprimarea confuză a gândurilor, a ideilor etc.
- LOGOPÉD**, -Ă, *logopezi*, -de s.m. și f. (fr. *logopède*) Specialist în logopedie.
- LOGOPÉDIC**, -Ă, *logopedici*, -ce adj. (fr. *logopédique*) Referitor la logopedie.
- LOGOPEDÍE** s.f. (fr. *logopédie*) Știință care se ocupă cu studierea, tratarea și corectarea defectelor de vorbire (mai ales ale copiilor).
- LOGOPLÉGÍE**, *logoplegii* s.f. (fr. *logoplégie*) (Med.) Afazie, alalie.
- LOGORÉE** s.f. (fr. *logorrhée*) Vorbire excesivă, continuă și incoerentă; incontinență (2), limbuție, pălăvrăgeală.
- LOGORÉIC**, -Ă, *logoreici*, -ce adj. (*logoree* + -ic, fr. *logorrhéique*) Care vorbește mult, uneori incoerent.
- LÓGOS**, *logosuri* s.n. (ngr. *lógos*, fr. *logos*) 1. Ordine necesară, proprie Cosmosului și gândirii omenești; (la stoici) rațiune cosmică sau destin, rațiune divină; (la neoplatonicieni) ipostază intermediară între Dumnezeu și lume; (p. ext.) cuvântul lui Dumnezeu. 2. (Ir.) Cuvântare, discurs moralizator.
- LOGOTERAPÍE**, *logoterapii* s.f. (*logo-* + *terapie*) Metodă psihoterapeutică de corectare a limbajului oral sau scris.
- LOGOTÍP**, *logotipuri* s.n. (fr. *logotype*) Reprezentare grafică a unei mărci comerciale, a siglei unei societăți; ligatură (2).
- LOIÁL**, -Ă, *loiali*, -e adj. (fr. *loyal*) Care își respectă cu cinste obligațiile asumate; sincer, cinstit, franc² (1), leal, fidel.
- LOIALÍSM** s.n. (fr. *loyalisme*) Loialitate față de un regim (politic).
- LOIALÍST**, -Ă, *loialiști*, -ste s.m. și f. (fr. *loyaliste*) Persoană fidelă unui regim (politic).
- LOIALITÁTE** s.f. (*loial* + -itate, cf. fr. *loyauté*) Însușirea de a fi loial; sinceritate în purtări; lealitate, probitate.
- LÓJĂ**, *loji* s.f. (fr. *loge*) 1. Fiecare dintre compartimentele din jurul unei săli de spectacole, cu

- deschidere spre scenă sau spre ecran, cu locuri puține pentru spectatori. 2. Cameră mică la intrarea unei clădiri unde stă portarul în timpul serviciului. 3. Cavitate într-o floare care conține ovulele sau polenul; cavitate în fructul unei flori în care se află semințele. 4. (Anat.) Cavitate care conține un organ. *Lojă hepatică*. 5. *Loja orchestrei* = spațiu aflat sub avanscena unui teatru, destinat orchestrei; fosa orchestrei. *Lojă masonică* = organizație francmasonică.
- LOMBALGIE**, *lombalgii* s.f. (fr. *lombalgie*) Durere localizată în regiunea lombară; durere de șale.
- LOMBĂR**, -Ă, *lombari*, -e adj. (fr. *lombaire*) Care ține de șale, din regiunea șalelor.
- LOMBĂRD**, *lombarduri* s.n. (germ. *Lombard*, fr. *lombard*, it. *lombardo*) 1. Împrumut sau avans de bani, care are drept garanție titluri de rentă, acțiuni, obligațiuni etc. 2. Instituție de credit care acordă lombarduri (1).
- LOMBARDĂ**, *lombardez* vb. I (germ. *lombardieren*) A depune obiecte de valoare ca garanție pentru un împrumut.
- LOMBARTRÓZĂ**, *lombartroze* s.f. (fr. *lombarthrose*) Artroză a articulațiilor vertebrelor lombare.
- LOMBOSCIÁTICĂ** s.f. (fr. *lombo-sciatique*) Durere lombară cu iradiere pe traiectul nervului sciatic.
- LOMBOSTÁT**, *lombostate* s.n. (fr. *lombostat*) Corset medical destinat susținerii regiunii lombare.
- LONG-COURRIÉR** adj., s.n. (pr. *loncurié*; fr. *long-courrier*) (Pachebot) care transportă pasageri pe distanțe mari.
- LONG DRINK** s.n. (engl. *long drink*) Amestec de băuturi alcoolice cu gheață, servit în pahare înalte.
- LONGEVITATE** s.f. (fr. *longévité*, lat. *longaevitas*, -atis) Durată lungă a vieții.
- LONGEVIV**, -Ă, *longevivi*, -e adj., s.m. și f. (cf. *longevitate*) (Persoană) care trăiește mult.
- LONGILIN**, -Ă, *longilini*, -e adj. (fr. *longiligne*) (Despre oameni) Cu membrele lungi și subțiri.
- LONGITUDINĂL**, -Ă, *longitudinali*, -e (fr. *longitudinal*) 1. Adj. Care este așezat în direcția lungimii. 2. S.f. Nervură metalică formând structura longitudinală a navelor.
- LONGITÚDINE**, *longitudini* s.f. (fr. *longitude*, lat. *longitudo*, -inis) Distanță exprimată în grade, măsurată pe ecuator, a unui punct de pe glob față de primul meridian (care trece prin Greenwich, Anglia).
- LONGLINE** s.n. (pr. *longlâin*; engl. *long-line*) (La tenis) Minge expediată în lungul liniei laterale a terenului.
- LONGRÎNĂ**, *longrine* s.f. (fr. *longrine*) 1. Grindă orizontală de lemn, de oțel sau de beton care repartizează sarcinile unei lucrări pe fundație. 2. *Longrină de deraiere* = șină de oțel paralelă cu șinele căii ferate, care preîntâmpină deraierile pe poduri și în curbe.
- LONGSÉT**, *longseturi* s.n. (engl. *long-set*) (Sport) Set cu prelungiri.
- LÓNJĂ**, *lonje* s.f. (fr. *longe*) Piesă sau instalație mobilă folosită la învățarea unor mișcări acrobactice la gimnastică, la sărituri în apă etc.
- LONJERÓN**, *lonjeroane* s.n. (fr. *longeron*) Fiecare dintre piesele longitudinale care formează osatura principală a unui șasiu, a unui pod metalic, a unei aripi de avion etc.
- LOOK**, *lookuri* s.n. (pr. *luc*; engl. *look*) Înfațișare, aspect (1), chip, imagine, stil (1).
- LOOPING**, *loopinguri* s.n. (pr. *lúping*; engl. *looping*) Evoluție acrobatică a unui avion care execută o buclă verticală sau oblică.
- LORÁN** s.n. (engl., fr. *loran*) Procedeu de radionavigație folosit pentru distanțe mari, care constă în aflarea poziției unei aereo(nave) cu ajutorul a trei stații terestre având coordonate cunoscute.
- LORD**, *lorzi* s.m. (engl., fr. *lord*) 1. (În Anglia) Mare proprietar funciar, în Evul Mediu. 2. Titlu nobiliar ereditar sau conferit de monarh, în Marea Britanic; persoană având acest titlu. 3. Membru al camerei superioare (Camera Lorzilor) a Parlamentului britanic. 4. Titlu oficial purtat de unii demnitari din Marea Britanie. *Lord cancelar*.
- LORDÓZĂ**, *lordoze* s.f. (fr. *lordose*) Curbură cu o convexitate anterioară care apare în regiunea lombară a coloanei vertebrale, în rahitism, malformații, paralizii etc.
- LÓRI**, *lori* s.m. (fr. *loris*) 1. Mamifer lemurian nocturn din India și Ceylon, lung de 25 cm, care se hrănește cu fructe și cu semințe. 2. Mic papagal cu penaj colorat, cu o coadă lungă, originar din Oceania.
- LORICĂ**, *lorice* s.f. (lat. *lorica*) Armură medievală; platoșă, cuirasă (2).
- LORNIÉTĂ**, *lorniete* s.f. (fr. *lorgnette*) Binoclu mic; lornion (1).
- LORNIÓN**, *lornioane* s.n. (fr. *lorgnon*) 1. Lornietă. 2. Ochelari susținuți pe nas de un resort.
- LOT**, *loturi* s.n. (fr. *lot*) 1. Porțiune, parcelă de teren sau de pădure. 2. Grup de persoane care acționează împreună. 3. Grup, cantitate de lucruri, de obiecte asortate sau de aceeași proveniență.
- LOTERIE**, *loterii* s.f. (fr. *loterie*) Joc de noroc cu bilete conținând (combinații de) numere, dintre care, prin tragere la sorți, unele sunt câștigătoare, dând dreptul posesorilor acestora la premii; loto (2); (fig.) noroc, hazard.

- LOTIFÓRM**, -Ă, *lotiformi*, -e adj. (fr. *lotiforme*) De forma unui boboc de lotus.
- LOTIZĂ**, *lotizez* vb. I (*lot* + -iza, cf. fr. *lotir*) 1. A împărți în loturi un teren; a parcela. 2. A împărți în loturi un material, un grup de obiecte etc.
- LÓTO** s.n. (fr. *loto*) 1. Joc de societate în care participanții trebuie să completeze cartonașe imprimate cu diferite numere, acoperite cu jetoane corespunzătoare, scoase, la întâmplare, dintr-un săculeț; (p. ext.) piesele folosite în acest joc. 2. Loterie.
- LÓTUS**, *lotuși* s.m. (fr., lat. *lotus*) Plantă acvatică ornamentală exotică din familia nimfeaceelor, cu flori foarte mari, albastre, albe sau trandafirii, plăcut mirositoare.
- LOȚIONĂ**, *loționez* vb. I (fr. *lotionner*) A freciona părul sau pielea cu o loțiune.
- LOȚIUNE**, *loțimi* s.f. (fr. *lotion*) Preparat cosmetic lichid (parfumat), folosit pentru îngrijirea pielii sau a părului.
- LOVE-STÓRY** s.n. (pr. *lavstóri*; engl. *love-story*) Poveste de dragoste.
- LOXODRÓMĂ**, *loxodrome* s.f. (cf. fr. *loxodrome*) Curbă trasată pe o hartă reprezentând globul terestru, care taie toate meridianele sub același unghi, folosită în (aero)navigație.
- LOZ**, *lozuri* s.n. (germ. *Los*) Bilet de loterie.
- LOZINCĂRD**, -Ă, *lozincarzi*, -de adj. (*lozincă* + -ard) (Peior.) Care vorbește, care se exprimă cu entuziasm, fără temeii; care are caracter de lozincă.
- LOZINCĂ**, *lozinci* s.f. (germ. *Losung*) Formulă concisă a unei idei, a unei chemări, destinată unui scop; placardă, afiș cu o astfel de formulă.
- LÚBRIC**, -Ă, *lubrici*, -ce adj. (fr. *lubrique*, lat. *lubricus*) Înclinat spre o senzualitate exagerată, care exprimă o senzualitate excesivă; libidinos, desfrânat; obscen, excitant, lașciv.
- LUBRICITĂTE** s.f. (fr. *lubricité*, lat. *lubricitas*, -atis) Senzualitate excesivă; desfrâu, obscenitate.
- LUBRIFIĂ**, *lubrifiez* vb. I (fr. *lubrifier*) A unge cu un lubrifianț suprafețele de contact ale unor corpuri solide care se freacă între ele.
- LUBRIFIĂNT**, *lubrifianți*, -te s.m. (fr. *lubrifiant*) Substanță vâscoasă cu care se ung suprafețele de contact, pentru a le gresa, pentru a reduce uzura sau încălzirea excesivă a acestora.
- LUCĂRII** n.pr. f. pl. (lat. *Lucaria*) (La vechii romani) Sărbători ale pădurilor sacre, celebrate în 19 sau în 21 iulie.
- LUCĂRNĂ**, *lucarne* s.f. (fr. *lucarne*) Fereastră mică, verticală, așezată pe acoperișul unei clădiri, care permite luminarea naturală a podului.
- LUCÉRNĂ** s.f. (it., lat. *lucerna*) (La vechii greci și la vechii romani) Corp de iluminat în care ardea o feștilă înmuiată în ulei.
- LUCÍD**, -Ă, *lucizi*, -de adj. (fr. *lucide*) Care înțelege și exprimă clar lucrurile; care este conștient de realitate; (adverbial) în deplinătatea facultăților mintale; rațional (2), treaz.
- LUCIDITĂTE** s.f. (fr. *lucidité*) Claritate în gândire; clarviziune, deplinătate a facultăților mintale; stare de conștientă.
- LUCIFÉRIC**, -Ă, *luciferici*, -ce adj. (n.pr. m. *Lucifer* + -ic) Demonic.
- LUCIFERÍNĂ** s.f. (fr. *luciférine*) Substanță secretată de licurici, pești etc., care, prin oxidare, devine luminiscentă.
- LUCIFÓB**, -Ă, *lucifobi*, -e adj. (fr. *luciphobe*) (Despre unele animale) Care se ferește de lumină.
- LUCIÓLĂ**, *luciole* s.f. (it. *lucciola*, fr. *luciole*) Coleoptera din regiunile calde, având pe ultimele segmente abdominale organe care emit o lumină fosforescentă; licurici.
- LUCRATÍV**, -Ă, *lucrativi*, -e adj. (fr. *lucratif*, lat. *lucrativus*) Care aduce profit; profitabil, rentabil.
- LUCTUÓS**, -OĂSĂ, *luctuoși*, -oase adj. (lat. *luctuosus*, fr. *luctueux*) 1. Lugubru, trist. 2. *Respirație luctuoasă* = respirație însoțită de gemete.
- LUDDÍSM** s.n. (fr. *luddisme*) Mișcare spontană de protest a muncitorilor englezi din sec. XVIII-XIX, caracterizată prin distrugerea uneltelor, a mașinilor, considerate cauza șomajului.
- LUDDÍT**, -Ă, *luddiți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *luddite*) (Adept) al luddismului.
- LÚDIC**, -Ă, *ludici*, -ce adj. (fr. *ludique*) Referitor la joc; specific jocului; glumeț; (p. ext.) fără finalitate practică.
- LÚDLOW** s.n. (fr. *ludlow*) Mașină de turnat litere în rânduri asemănătoare linotipului, folosită la culegerea de titluri, de lucrări ornamentale etc.
- LUDOTÉCĂ**, *ludoteci* s.f. (fr. *ludothèque*) Colecție de jucării și de jocuri; bibliotecă de jocuri electronice.
- LÚES** s.n. (germ. *Lues*) (Med.) Sifilis.
- LUÉTĂ**, *luete* s.f. (fr. *luette*) Apendice cărnos, mobil și contractil, situat în prelungirea marginii posterioare a vălului palatului; uvulă.
- LUÉTIC**, -Ă, *luetici*, -ce adj., s.m. și f. (germ. *luetisch*) (Livr.) Sifilitic.
- LÚFĂ**, *lufe* s.f. (fr. *luffa*) Plantă cucurbitacee agățătoare din Africa și din Asia, al cărei fruct fibros, de formă alungită, se consumă ca legumă înainte de coacere, iar, după uscare, se folosește ca burete de baie și în industria încălțăminteii, a celulozei.

- LUFT**, *lufturi* s.n. (germ. *Luft*) 1. Spațiu dintre două elemente (piese fixe sau mobile) foarte apropiate unul de altul; interstițiu. 2. (Sport) Greșală făcută de un jucător care șutează pe lângă minge, pe lângă puc etc.
- LUFTĂ**, *luftez* vb. I (*luft* + *-a*) Δ efectua un luft (2).
- LÚGHER**, *lughere* s.n. (engl. *lugger*) Velier mic cu doi sau cu trei arbori, arborele mic având o velă pătrată.
- LUGÚBRU**, -Ă, *lugubri*, -e adj. (fr. *lugubre*, lat. *lugubris*) Care exprimă sau inspiră tristețe; care amintește de moarte; sinistru, macabru, funebru (2), luctuos (1).
- LUMAȘÉL** s.n. (fr. *lumachelle*) Rocă sedimentară calcaroasă bogată în cochilii de moluște sau în schelete de organisme.
- LUMBÁGO** s.n. (fr., lat. *lumbago*) Durere intensă în mușchii și în ligamentele din regiunea lombară, survenită brusc după un efort fizic, după o expunere la frig sau după o mișcare necontrolată a corpului.
- LÚMIEN**, (1) *lumeni*, (2) *lumene* (fr. *lumen*) 1. S.m. Unitate de măsură a fluxului luminos. 2. S.n. Canalul unui organ anatomic cavitat sau al unor fibre textile; cavitate celulară.
- LUMENMÉTRU**, *lumenmetre* s.n. (fr. *lumenmètre*) Instrument folosit pentru determinarea fluxului luminos.
- LUMINÁL** s.n. (germ. *Luminal*, fr. *luminal*) (Med.) Pulbere albă cu gust amar și cu acțiune hipnotică; fenobarbital.
- LUMINÁNTĂ** s.f. (fr. *luminance*) Raport între intensitatea unei surse de lumină și proiecția ariei acesteia pe direcția de observație; strălucire.
- LUMINÁR**, *luminare* s.n. (fr. *luminaire*) Corp de iluminat electric.
- LUMINESCÉNT/LUMINISCÉNT**, -Ă, *luminescenți/luminiscenti*, -te adj. (fr. *luminescent*) Care emite raze luminoase reci.
- LUMINESCÉNTĂ/LUMINISCÉNTĂ**, *luminescențe/luminiscente* s.f. (fr. *luminescence*) Proprietatea unor substanțe de a emite radiații luminoase; emisie de raze luminoase reci.
- LUMINISCÉNT** adj. v. *luminescent*.
- LUMINISCÉNTĂ** s.f. v. *luminescență*.
- LUMINÍSM**¹ s.n. (fr. *luminisme*) (Artă) Clarobscur contrastant.
- LUMINÍSM**² s.n. (*lumină* + *-ism*, cf. *iluminism*) Iluminism (1).
- LUMINÍST**¹, -Ă, *lumiști*, -ste s.m. și f. (fr. *luministe*) Pictor care folosește efecte de lumină.
- LUMINÍST**², -Ă, *lumiști*, -ste s.m. și f. (*lumină* + *-ist*, cf. *iluminist*) Adept al luminismului².
- LUMINOFÓR**, -Ă, *luminofori*, -e, (2) *luminofoare* (fr., engl. *luminophore*) 1. S.m. Substanță luminescentă folosită la acoperirea tuburilor fluorescente. 2. S.n. Semnal luminos. 3. Adj. (Livr.) Care are semnal luminos.
- LUMINOSCÓP**, *luminoscoape* s.n. (fr. *luminoscope*) Aparat folosit pentru observarea luminescenței corpurilor în întuneric.
- LUMINOZITÁTE**, *luminozități* s.f. (fr. *luminosité*) 1. Înșușirea unui corp de a fi luminos; strălucire. 2. Strălucire a stelelor. 3. (Fig.) Seninătate; optimism (1); bucurie.
- LÚMPEN**, *lumpeni* s.m. (germ. *Lumpen*) Lumpenproletar.
- LUMPENPROLETÁR**, *lumpenproletari* s.m. (din *lumpenproletariat*) Persoană care face parte din lumpenproletariat.
- LUMPENPROLETARIÁT** s.n. (germ. *Lumpenproletariat*) Categorie formată din lumpenproletari (indivizi săraci, declassați, fără ocupație, proveniți din grupuri sociale diferite).
- LUNAMOBÍL**, *lunamobile* s.n. (*lună* + *mobil*) Vehicul care se poate deplasa, prin comandă automată sau directă, pe suprafața Lunii.
- LUNÁR**, -Ă, *lunari*, -e adj. (fr. *lunaire*, lat. *lunaris*) 1. Referitor la intervalul de o lună; care se produce o dată pe lună sau în fiecare lună; mensual. 2. Al Lunii, privitor la Lună.
- LUNÁTIC**, -Ă, *lunatici*, -ce (fr. *lunatique*, lat. *lunaticus*) 1. Adj., s.m și f. Somnambul. 2. Adj. Care are idei și purtări ciudate. 3. Adj. (Rar) Grandios, ireal, halucinant (2).
- LUNATÍSM** s.n. (fr. *lunatisme*) Somnambulism.
- LUNÁȚIE**, *lunații* s.f. (lat. *lunatio*, cf. fr. *lunaison*) Interval de timp (de 29 de zile) scurs între două faze identice ale Lunii; lună sinodică.
- LUNAÚT**, *lunați* s.m. (cf. fr. *lunaute*, engl. *lunaut*) Explorator al Lunii; selenaut.
- LUNCH**, *lunchuri* s.n. (pr. *lanci*; engl. *lunch*) Masă ușoară (rece) de prânz, care se servește la bufet sau cu ocazia unei recepții.
- LUNÉTĂ**, *lunete* s.f. (fr. *lunette*) 1. Instrument optic tubular cu mai multe lentile convergente, folosit pentru a observa obiectele îndepărtate, mai ales astrale. 2. Boltă semicilindrică folosită pentru amplasarea unei deschideri sau ca efect decorativ.
- LUNETÍST**, *lunetiști* s.m. (*lunetă* + *-ist*) Trăgător de elită specializat în folosirea armei cu luncă.

- LUNGMETRĂJ**, *lungmetraje* s.n. (*lung* + *metraj*, cf. fr. *long-métrage*) Film care depășește durata de o oră.
- LUNULĂ**, *lumile* s.f. (fr. *lumule*) 1. Figură în formă de semilună, alcătuită din două arce de cerc, convexe pe aceeași parte, care se întretaie. 2. Zonă albă în formă de semilună, de la baza unghiei, la oameni.
- LUNURĂ**, *lumuri* s.f. (fr. *lumure*) Defect în structura lemnului, care constă din cercuri sau semicercuri apărute în zona de duramen.
- LUPANĂR**, *lupanare* s.n. (fr., lat. *lupanar*) Bordel; casă de toleranță.
- LUFĂ**, *lupe* s.f. (fr. *loupe*) Instrument optic format dintr-o lentilă convergentă care mărește obiectele examinate.
- LUPERCĂLII** n.pr. f. pl. (lat. *Lupercalia*, fr. *Lupercales*) (În Roma antică) Sărbători anuale care aveau loc în 15 februarie, în onoarea zeului (Faunus) Luperus, protectorul câmpurilor și al păstorilor.
- LUPIN** s.m. (fr. *lupin*) Plantă ornamentală și furajeră cu frunze palmate și cu flori albastre, galbene sau albe, în formă de ciorchini lungi.
- LUPINÓZĂ**, *lupinoze* s.f. (fr. *lupinose*) Intoxicație a rumegătoarelor (a cailor, a oilor etc.) cu lupin.
- LUPOID**, -Ă, *lupoizi*, -de adj. (fr. *lupoïde*) Asemănător lupusului.
- LŪPUS** s.n. (fr. *lupus*) Dermatoză tuberculoasă localizată mai ales pe față.
- LUSITĂN**, -Ă, *lusitani*, -e adj., s.m. și f. (fr. *Lusitain*) (Persoană) din Lusitania (Portugalia).
- LUSITANIĂN**, -Ă, *lusitanieni*, -e (fr. *lusitaniens*) 1. S.n. Al treilea etaj al jurasicului superior. 2. Adj. Care aparține lusitanianului (1). 3. Adj., s.m. și f. (Persoană) din Lusitania (Portugalia).
- LUSTRĂL**, -Ă, *lustrali*, -e adj. (fr. *lustral*) Care servește ceremonialului de purificare; purificator.
- LUSTRĂȚIE** s.f. (fr. *lustration*) 1. (În religiile antice) Ceremonie prin care se purifica o persoană, un câmp, un oraș etc. 2. (După anul 1989, în unele state europene ex-comuniste) Interdicție limitată în timp, aplicată unor persoane nedemne sau compromise politic, de a ocupa funcții publice.
- LŪSTRĂ**, *lustre* s.f. (fr. *lustre*) Lampă ornamentală cu multe brațe, suspendată de plafonul unei încăperi; policandru, candelabru.
- LŪSTRÍN** s.n. (fr. *lustrine*) Țesătură fină de mătase, de bumbac, cu luciu specific.
- LŪSTRU**¹ s.n. (fr. *lustre*, it. *lustro*) 1. Strălucire naturală sau obținută artificial a suprafeței unui obiect; luciu; aspect lucios al unor obiecte, stofe etc., căpătat prin uzură; luciul de pe fața obiectelor de încălțăminte; (fig.) falsă strălucire; superficialitate. 2. *Sărăcie cu lustru* = sărăcie mare, sărăcie lucie.
- LŪSTRU**², (2) *lustru* s.m. (fr. *lustre*, lat. *lustrum*) 1. Ceremonie purificatoare care avea loc o dată la cinci ani, în Roma antică. 2. Perioadă de cinci ani.
- LUȘ**, -Ă, *luși*, -e adj. (fr. *louche*) Care se uită cruciș; sașiu.
- LUȘĂ**, *lușez* vb. I (fr. *loucher*) 1. A privi cruciș. 2. (Fig.) A râvni, a invidia (1).
- LUTEINĂ** s.f. (fr. *lutéine*) Progesteron.
- LUTERĂN**, -Ă, *luterani*, -e adj., s.m. și f. (lat. *lutheranus*, germ. *Lutheraner*) (Adept) al luteranismului.
- LUTERANISM** s.n. (fr. *luthéranisme*) Doctrină protestantă întemeiată de Martin Luther în sec. al XVI-lea, care consideră esențială pentru mântuire credința.
- LUTEȚIĂN**, -Ă, *lutețieni*, -e (fr. *lutétien*) 1. S.n. Primul etaj al eocenului mediu, caracterizat prin faună de numuliți, lamelibranhiate, gasteropode etc. 2. Adj. Care aparține lutețianului (1).
- LUTÉȚIU** s.n. (fr. *lutécium*, germ. *Lutetium*) Element chimic, metal alb-argintiu din grupa lantanidelor; casiopeiu.
- LUTH**, *luthuri* s.n. (fr. *luth*, cf. it. *liuto*) Instrument muzical vechi, cu coarde, asemănător lăutei.
- LUTIÉR**, *lutieri* s.m. (fr. *luthier*) Fabricant, meșteșugar care construiește și repară instrumente muzicale cu coarde.
- LUTÍST**, -Ă, *lutiști*, -ste s.m. și f. (fr. *luthiste*) Instrumentist care cântă la luth.
- LŪTRĂ**, *lutre* s.f. (fr. *loutre*, lat. *lutra*) Mamifer carnivor acvatic din familia mustelidelor, cu blană deasă, castanie-roșcată și cu degetele picioarelor unite printr-o pieleț, care se hrănește cu pești; vidră.
- LUTRÍN**, *lutrine* s.n. (fr. *lutrin*) Pupitru înalt pe care se pun cărțile în corul unei biserici catolice.
- LŪTRU** s.n. (fr. *loutre*) Blană de lutră (vidră).
- LUX**¹, *luși* s.m. (fr. *lux*) Unitate de măsură pentru iluminare (1).
- LUX**² s.n. (fr. *lux*, lat. *luxus*) 1. Nivel de viață excesiv de costisitor; fast¹, somptuozitate excesivă, splendoare (1); (fig.) bogăție, abundență. 2. *De lux* = de mare eleganță; select. *A face lux* = a duce o existență foarte costisitoare; a se îmbrăca foarte elegant și costisitor.
- LUXĂ**, *luxez* vb. I (fr. *luxer*, lat. *luxare*) A(-și) deplasa un os din articulație, a(-și) scrânti un picior, o mână etc.; a (se) dezarticula.
- LUXĂȚIE**, *luxații* s.f. (fr. *luxation*, lat. *luxatio*) Deplasare a unui os din articulație; luxare, torsiune (2).

- LUXEMBURGHÉZ**, -Ă, *luxemburghezi*, -e (fr. *luxembourgeois*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) din Luxemburg. 2. S.f. Dialect gennan vorbit de luxemburghezi (1).
- LUXMÉTRU**, *luxmetre* s.n. (fr. *luxmètre*) Instrument folosit pentru măsurarea iluminării.
- LUXÓS**, -OÁSĂ, *luxoși*, -oase adj. (cf. fr. *luxueux*) Deosebit de elegant, de bogat; fastuos, pompos (1), somptuos; făcut cu lux; care este foarte scump, deosebit de prețios; de lux.
- LUXÚRĂ**, *luxuri* s.f. (fr. *luxure*, lat. *luxuria*) (Livr.) Concupiscență, desfrânare, fornație.
- LUXURIÁNT**, -Ă, *luxurianți*, -te adj. (fr. *luxuriant*, lat. *luxurians*, -ntis) 1. (Despre vegetație) Care crește extrem de abundent. 2. (Fig.) Exuberant (2), (prea) plin de..., încărcat.
- LUXURIÁNTĂ** s.f. (fr. *luxuriance*) Abundență (1), bogăție (de vegetație).
- LUXURIÓS**, -OÁSĂ, *luxurioși*, -oase adj. (fr. *luxurieux*) Concupiscent, desfrânat, lasciv.

M

- MACÁ** s.f. (fr., it. *macao*) (Înv.) Nume dat unui joc de cărți; bacara².
- MACÁBRU**, -Ă, *macabri*. -e adj. (fr. *macabre*) Care produce un sentiment de groază; care se referă la moarte; funebru (2), lugubru.
- MACÁC**, *macaci* s.m. (fr. *macaque*) Maimuță din Asia, care are capul turtit și coada scurtă.
- MACADĂM**, *macadamuri* s.n. (fr. *macadam*) Tip de pavare din piatră concasată aglomerată.
- MACADAMIZĂ**, *macadamizez* vb. I (fr. *macadamiser*) A acoperi un drum cu macadam.
- MACAIRÓDUS**, *macairoduși* s.m. (lat. *Machairodus* = nume științific) Animal carnivor fosil din familia felidelor.
- MACĂMĂ**, *macame* s.f. (germ. *Makame*) Gen literar arab în care versurile alternează cu proza.
- MACARÉNA** s.f. (n.pr. sp. *Macarena*) Dans modern executat în ritm vioi.
- MACARONÁDĂ**, *macaronade* s.f. (cf. it. *maccheronata*) Poezie macaronică.
- MACARONÁR**, *macaronari* s.m. (*macaronană* + -ar) (Fam.; depr.) Nume dat italienilor.
- MACARÓNIC**, -Ă, *macaronici*, -ce adj. (fr. *macaronique*) (Despre stil, poezii) De un comic exagerat, rezultat din abundența de latinisme ridicole.
- MACARONÍSM**, (2) *macaronisme* s.n. (fr. *macaronisme*) 1. Curent literar cultivat în sec. XVI-XVII, în Italia, care, la început, parodia și satiriza amestecul de cuvinte italiene cu cele latine, iar mai târziu, amestecul cu lexicul popular și dialectal. 2. Cuvânt, expresie specifică macaronismului (1).
- MACARTÍSM** s.n. (fr. *maccartisme*) Campanie de persecuție și de marginalizare a tuturor persoanelor suspectate de simpatii comuniste, în SUA, în perioada 1949-1954.
- MACASÁR**, *macasari* s.m. (fr. *macassar*) Eben maro-închis cu vine negre.
- MACCHIAIÓLI** s.m. pl. (it. *macchiaioli*) Grup de pictori italieni antiacademici din sec. al XIX-lea, care foloseau o tușă largă, cu tonuri contrastante.
- MACEDONEÁN¹**, -Ă, *macedoneni*, -e adj. (*Macedonia* + -ean) Referitor la macedoneni²; din Macedonia.
- MACEDONEÁN²**, -CĂ, *macedoneni*, -ce s.m. și f. (cf. *macedonean¹*) Persoană din Macedonia.
- MACEDOROMÁN¹**, -Ă, *macedoromâni*, -e (*macedo[nean]* + *român*) 1. Adj. Care aparține macedoromânilor², referitor la macedoromâni; aromân, aromânesc. 2. S.f. Idiom al limbii române vorbit de macedoromâni²; aromâna
- MACEDOROMÁN²**, -CĂ, *macedoromâni*, -ce s.m. și f. (cf. *macedoromân¹*) Aromân.
- MACERÁ**, *macerez* vb. I (fr. *macérer*) 1. A ține într-un solvent plante, flori, fructe pentru a le dizolva părțile solubile. 2. (Med.) A se dezintegra.
- MACERATÓR**, *maceratoare* s.n. (fr. *macérateur*) Recipient în care se efectuează o macerație.
- MACERÁȚIE**, *macerății* s.f. (fr. *macération*) Operație care constă în punerea unui corp într-un lichid, pentru a-i dizolva părțile solubile, sau a unui produs alimentar, pentru a-l aromatiza, pentru a-l conserva.
- MACFERLÁN**, *macferlane* s.n. (fr. *macferlane*) Pardesiu bărbătesc cu pelerină scurtă în loc de mâneci.
- MACH**, *machi* s.m. (pr. *mah*; engl., fr. *mach*) Unitate de măsură pentru viteza fluidelor, egală cu 340 metri pe secundă, folosită în aerodinamică și în tehnica rachetelor.

- MACHETĂ**, *machetez* vb. I (de la *macheta*) A face o machetă.
- MACHETATĂTOR**, *machetatori* s.m. (*macheta* + *-tor*) Machetist.
- MACHÉTĂ**, *machete* s.f. (fr. *maquette*) Reproducere la scară redusă a unei construcții, a unui aparat, a unui decor pentru un spectacol etc.
- MACHETIST**, -Ă, *machetiști*, -ste s.m. și f. (fr. *maquettiste*) Persoană specializată în executarea machetelor; machetator.
- MACHIĂ**, *machiez* vb. I (fr. *maquiller*) A (se) farda; a (se) deghiza (1).
- MACHIĂJ**, *machieje* s.n. (fr. *maquillage*) Aplicarea unor farduri pe față și gât, pe decolteu, pentru înfrumusețare sau pentru schimbarea trăsăturilor; fard, make-up; mască (1), grimă.
- MACHIAVELIC**, -Ă, *machiavelici*, -ce adj. (fr. *machiavelique*) Viclean, perfid, fără scrupule.
- MACHIAVELISM**, *machiavelisme* s.n. (fr. *machiavelisme*, it. *machiavellismo*) Teorie politică potrivit principiilor lui Machiavelli; politică fără scrupule, fără morală; comportament perfid.
- MACHIEUR**, *machieuri* s.m. (pr. *machiôr*; fr. *maquilleur*) Bărbat specializat în arta machiajului; grimeur.
- MACHIEUZĂ**, *machieuze* s.f. (pr. *machiöză*; fr. *maquilleuse*) Femeie specializată în arta machiajului; grimeură.
- MACHISM**¹, (2) *machisme* s.n. (pr. *macism*; fr. *machisme*) 1. Doctrină potrivit căreia bărbatul manifestă sentimente accentuate de superioritate și pretenții de dominare a femeii. 2. Comportament care reflectă o asemenea concepție.
- MACHISM**² s.n. (pr. *mahism*; rus. *mahizm*) (Fil.) Empiriocriticism.
- MACHIST**, -Ă, *machiști*, -ste adj., s.m. și f. (pr. *mahist*; rus. *mahist*) (Adept) al machismului².
- MÁCHO**, *macho* s.m. (pr. *mácio*; sp. *macho*) Adept al machismului¹.
- MACLÁT**, -Ă, *maclăți*, -te adj. (fr. *maclé*) Care prezintă macle.
- MÁCLĂ**, *macle* s.f. (fr. *macle*) Cristalizare care rezultă din alipirea sau din întrepătrunderea a două cristale de aceeași natură; cristalul astfel format.
- MACRAMÉU**, *macrameuri* s.n. (fr. *macramé*) Dantelă manuală obținută prin împletirea și înnodarea unor fire groase de bumbac mercerizat.
- MACRO-** (fr. *macro-*) Element de compunere cu sensul de „mare”, „foarte mare”. În cuvinte ca: *macroeconomie*, *macrofloră*.
- MACROBIÓTIC**, -Ă, *macrobiotici*, -ce (fr. *macrobiotique*) 1. S.f. Studiul problemelor longevității. 2. Adj. Referitor la macrobiotică (1). 3. Adj. Care este longeviv.
- MACROCEFÁL**, -Ă, *macrocefali*, -e adj., s.m. și f. (fr. *macrocéphale*) (Persoană) cu macrocefalie.
- MACROCEFALIE**, *macrocefalii* s.f. (fr. *macrocéphalie*) Mărire anormală a volumului cutiei craniene.
- MACROCLIMÁT**, *macroclimate* s.n. (*macro-* + *climat*) Macroclimă.
- MACROCLIMĂ**, *macroclime* s.f. (germ. *Makroklima*) Climatul general al unei regiuni; macroclimat.
- MACROCÓSMIC**, -Ă, *macrocosmici*, -ce adj. (fr. *macrocosmique*) Referitor la macrocosm.
- MACROCÓSMOS** s.n. (fr. *macrocosme*) Univers.
- MACROECONÓMIC**, -Ă, *macroeconomici*, -ce adj. (fr. *macroéconomique*) Referitor la macroeconomie.
- MACROECONOMIE** s.f. (fr. *macroéconomie*) Partea economiei care se ocupă de relațiile dintre diferite ramuri ale acesteia, luând în considerație evenimentele economice globale, pentru a obține maximum de profit cu un minimum de costuri și de impedimente.
- MACROFĂG**, -Ă, *macrofagi*, -e adj., s.n. (fr. *macrophage*) (Fagocit) care distruge bacteriile și corpurile străine din organism.
- MACROFÍTĂ**, *macrofite* s.f. (fr. *macrophyte*) Plantă superioară de talie mare.
- MACROFOTOGRAFIE**, *macrofotografii* s.f. (fr. *macrophotographie*) Fotografic care prezintă imaginea mărită a unor obiecte foarte mici.
- MACROMOLECULĂR**, -Ă, *macromoleculari*, -e adj. (fr. *macromoléculaire*) Alcătuit din macromolecule.
- MACROMOLECULĂ**, *macromolecule* s.f. (fr. *macromolécule*) Moleculă cu un număr mare de atomi.
- MACRONUCLÉU**, *macronuclee* s.n. (fr. *macronucléus*) Nucleu vegetativ mare care reglează metabolismul, la unele protozoare.
- MACROPÓD**, -Ă, *macropozi*, -de (fr. *macro-pode*) 1. Adj. (Despre unele animale) Care are labele, picioarele sau înotătoarele lungi. 2. S.n. Pește exotic, viu colorat, din sud-estul Asiei.
- MACROSCÓPIC**, -Ă, *macroscopici*, -ce adj. (fr. *macroscopique*) Care se poate vedea cu ochiul liber (fără microscop).
- MACROSOCIOLOGIE** s.f. (fr. *macrosociologie*) Studiul societății luate în ansamblu.

- MACROSPÓR**, *macrospori* s.m. (fr. *macrospore*) Spor femel, la unele criptogame vasculare.
- MACROSPORÁNGE**, *macrosporangi* s.m. (fr. *macrosporangie*) Sporangie femel care produce macrospori.
- MACROSTRUCTŪRĂ**, *macrostructuri* s.f. (fr. *macrostructure*) Structura unui metal, a unui aliaj etc., vizibilă cu ochiul liber.
- MACRÓU**, *macroui* s.n. (fr. *maquerou*) Pește de mare cu spınare albastră-verzuie, cu o carne comestibilă.
- MACULĂ**, *maculez* vb. I (fr. *maculer*, lat. *maculare*) A păta, a mânji, a murdări.
- MACULATÓR**, *maculatoare* s.n. (*macula* + *-tor*) Caiet (neliniat) pentru note, pentru însemnări etc., folosit de elevi, de studenți.
- MACULATŪRĂ** s.f. (fr. *maculature*, germ. *Makulatur*) 1. Hârtie pătată, prost imprimată. 2. (Fig.) Scriere fără valoare.
- MADÁM/MADÁMĂ**, (2) *madame* s.f. (fr. *madame*) 1. (Fam.; în forma *madam*) Termen de adresare folosit pentru o femeie măritată; doamnă. 2. (Înv.) Guvernantă. 3. Femeie de moravuri ușoare; (peior.) patroana unei case de toleranță.
- MADÁMĂ** s.f. v. **madam**.
- MADÉRA** s.n. (port. *madera*) Vin dulce din struguri de culoare neagră, produs în Insula Madera.
- MADIPOLÓN** s.n. (de la fr. *madapolani*) (Înv.) Pânză fină de bumbac, folosită la lenjerie.
- MADISON** s.n. (pr. *médison*; engl. *madison*) Dans modern lent, în care dansatorii, așezați în șiruri paralele, execută simultan aceleași mișcări; melodie după care se execută acest dans.
- MADLÉNĂ**, *madlene* s.f. (fr. *madeleine*) Brișă.
- MADMOAZÉLĂ**, *madmoazele* s.f. (fr. *mademoiselle*) (Înv.) Domnișoară.
- MADÓNĂ**, *madone* s.f. (it. *madonna*, fr. *madone*) 1. Imagine a Fecioarei Maria. 2. (Fig.) Perfectiune feminină.
- MADREPÓR**, *madrepori* s.m. (fr. *madrépore*) (La pl.) Ordin de celenterate care formează Recife sau atoli de corali; (și la sg.) celenterat care aparține acestui ordin.
- MADREPÓRIC**, -Ă, *madreporici*, -ce adj. (fr. *madréporique*) Din madrepori, cu madrepori.
- MADRIÉRĂ**, *madriere* s.f. (fr. *madrier*) Platforma unui ponton de acostare.
- MADRIGÁL**, *madrigale/madrigaluri* s.n. (fr. *madrigal*) 1. Poezie lirică scurtă care exprimă sentimente delicate (la adresa unei femei). 2. Scurtă compoziție muzicală vocală.
- MADRILÉN**, -Ă, *madrieni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *madrilène*) (Persoană) din Madrid.
- MAESTÓSO** adv. (pr. *maestózo*; it. *maestoso*) (Muz.; despre modul de interpretare) Măreț, solemn.
- MAÉSTRU**, -Ă, *maestri*, -ste s.m. și f. (it. *maestro*) 1. Persoană deosebit de înzestrată, care îi învață, îi îndrumă pe alții; creatorul unui curent, al unei școli etc. 2. Persoană calificată într-un anumit domeniu de activitate. *Maestru de balet. Maestru de cĂlărie. Maestru de muzică.*
- MÁFIE**, *mafii* (it. *mafia*) 1. N.pr. f. Organizație teroristă secretă (originară din Sicilia). 2. S.f. Asociere în vederea apărării unor interese ilegale.
- MAFIOLÓG**, *mafologi* s.m. (it. *mafologo*) Cercetător specializat în problemele mafiei.
- MAFIÓT**, -Ă, *mafioți*, -te adj., s.m. și f. (de la *mafie*) (Membru) al mafiei.
- MAGAZÍN**, *magazine* s.n. (fr. *magasin*) 1. Local în care se expun și se vând mărfuri; prĂvălie; market. 2. Publicație periodică (ilustrată) care se referă la diverse domenii. 3. Emisiune periodică de radio sau TV axată pe un anumit subiect.
- MAGAZINÁJ**, *magazinaje* s.n. (fr. *magasinage*) Depozitare a unei mărfi într-un anumit loc; timpul în care o marfă stă în acel loc și taxa achitată pentru depozitare.
- MAGAZIONÉR**, -Ă, *magazioneri*, -e s.m. și f. (fr. *magasinier*) Persoană care răspunde de gestiunea unei magazii.
- MAGDALENIÁN**, -Ă, *magdalenieni*, -e (fr. *magdalénien*) 1. S.n. Ultimul subetaj al paleoliticului superior, în care apar elemente de cultură umană, în Europa. 2. Adj. Care se referă la, care ține de magdalenian (1).
- MAGHIARÍSM**, *maghiarisme* s.n. (*maghiar* + *-ism*) Cuvânt, expresie sau construcție proprie limbii maghiare împrumutată de altă limbă, fără a fi asimilată.
- MAGHIARIZÁ**, *maghiarizez* vb. I (*maghiar* + *-iza*) 1. A (se) asimila cu populația de limbă maghiară. 2. A adapta un cuvânt, o expresie potrivit structurii limbii maghiare.
- MAGHIRÁN**, *maghirani* s.m. (germ. *Mageran*) Plantă parfumată, cu flori roșietice sau albe.
- MAGHREBIÁN**, -Ă, *maghrebieni*, -e adj., s.m. și f. (pr. *magrebián*; *Maghreb* + *-ian*) (Persoană) din Maghreb.
- MÁGIC**, -Ă, *magici*, -ce adj. (fr. *magique*) 1. Care ține de magie; incantat. 2. Încântător, feeric. 3. *Ochi magic* = indicator luminos de funcționare a unor aparate.

- MAGICIÁN**, -Ă, *magicieni*, -e s.m. și f. (fr. *magicien*) Persoană care practică magia.
- MAGIE**, *magii* s.f. (fr. *magie*) 1. Practică a unor procedee oculte; vrăjitorie; taumaturgie. 2. *Magie neagră* = magie (1) care invocă puterea diavolului. *Magie albă* = magie (1) obținută cu ajutorul unor fenomene naturale normale care par supranaturale. 3. Farmec, vrajă. *Magia cuvintelor*. *Magia culorilor*.
- MAGÍSM** s.n. (fr. *magisme*) (Rel.) Mazdeism.
- MAGISTRÁL**, -Ă, *magistrali*, -e (fr. *magistral*) 1. Adj. De maestru (1); impozant; perfect (1), desăvârșit. *Discurs magistral*. *Analiză magistrală*. 2. S.f. Arteră principală de comunicație rutieră sau feroviară.
- MAGISTRÁT**, *magistrați* s.m. (fr. *magistrat*) Membru al corpului judiciar (judecător, procuror).
- MAGISTRATÚRĂ**, *magistraturi* s.f. (germ. *Magistratur*, fr. *magistrature*) 1. Demnitatea de magistrat; perioada de timp în care un magistrat își exercită funcția. 2. Corpul magistraților.
- MAGÍSTRU**, *magiștri* s.m. (lat. *magister*) Profesor, dascăl.
- MAGMÁTIC**, -Ă, *magmatici*, -ce adj. (fr. *magmatique*) Care se referă la produsele magmei.
- MAGMATÍSM** s.n. (fr. *magmatisme*) Formarea, deplasarea și solidificarea magmei în scoarța terestră.
- MÁGMĂ**, *magme* s.f. (fr. *magma*) Masă minerală fluidă și incandescentă din interiorul Pământului.
- MÁGNA CUM LÁUDE** loc. adv. (lat. *magna cum laude*) (Despre examene, diplome) Cu notă maximă, în mod strălucit, cu succes desăvârșit.
- MAGNÁNÍM**, -Ă, *magnanimi*, -e adj. (fr. *magnanime*) (Livr.) Mărinimos.
- MAGNANIMITÁTE** s.f. (fr. *magnanimité*, lat. *magnanimitas*, -atis) (Livr.) Generozitate, mărinimie.
- MAGNÁT**, *magnați* s.m. (germ. *Magnat*, fr. *magnat*, lat. *magnatus*) 1. Personalitate foarte importantă în anumite domenii (afaceri, industrie, finanțe, presă). 2. (În Ungaria și în Polonia) Membru al unei mari familii nobiliare dominante.
- MAGNÉT**, *magneți* s.m. (ngr. *magnítis*, germ. *Magnet*) 1. Minerul de fier sau piesă din metal care atrage obiectele de fier și de oțel. 2. (Fig.) Atracție (2).
- MAGNÉTIC**, -Ă, *magnetici*, -ce adj. (fr. *magnétique*, germ. *magnetisch*) 1. Care ține de magnet sau de magnetism, referitor la magnet sau la magnetism. 2. (Fig.) Care are o putere de atracție mare, misterioasă. 3. *Câmp magnetic* = spațiul din jurul magnetului în care se exercită puterea acestuia.
- MAGNETÍSM** s.n. (fr. *magnétisme*, germ. *Magnetismus*) 1. Proprietatea corpurilor magnetice.
2. Ansamblu de fenomene prin care se manifestă influența unei persoane asupra alteia. 3. *Magnetism terestru* = câmpul magnetic de la suprafața Pământului.
- MAGNETÍT** s.n. (fr. *magnétite*) Oxid natural de fier.
- MAGNETIZÁ**, *magnetizez* vb. I (fr. *magnétiser*) A face să capete sau a căpăta proprietăți de magnet; (fig.) a atrage, a fascina (1).
- MAGNETIZÁNT**, -Ă, *magnetizanți*, -te adj. (fr. *magnétisant*) Care produce câmp magnetic; (fig.) fascinant.
- MAGNETIZÁȚIE**, *magnetizații* s.f. (fr. *magnétisation*) Acțiune, mod de a magnetiza; intensitate de magnetizare.
- MAGNETO-** (fr. *magneto-*) Element de compunere cu sensul de „magnetic”, „magnetism”, în cuvinte ca: *magnetoizolant*, *magnetostratigrafie*.
- MAGNETOCHIMÍE** s.f. (fr. *magnétochimie*) Ramura chimiei care studiază proprietățile magnetice ale substanțelor.
- MAGNETOFÓN**, *magnetofoane* s.n. (fr. *magnétophone*) Aparat folosit pentru înregistrarea și reproducerea sunetelor cu ajutorul unei benzi magnetice.
- MAGNETOGRÁF**, *magnetografe* s.n. (fr. *magnétophote*) Dispozitiv folosit pentru înregistrarea variațiilor în timp ale câmpului magnetic terestru.
- MAGNETOIZOLÁNT**, *magnetoizolanți* s.m. (*magneto-* + *izolant*) Material dielectric format din pulberi feromagnetice presate cu lianți izolanți.
- MAGNETOMETRÍE**, *magnetometrie* s.f. (fr. *magnétométrie*) Studiul intensității magnetismului terestru și al proprietății magnetice a corpurilor.
- MAGNETOMÉTRU**, *magnetometre* s.n. (fr. *magnétomètre*) Instrument folosit pentru măsurarea intensității câmpului magnetic.
- MAGNETÓN**, *magneton* s.m. (fr. *magnéton*) Unitate de măsură a magnetismului unui electron și al nucleelor atomice.
- MAGNETOÓPTICĂ** s.f. (fr. *magnétooptique*) Partea opticii care studiază efectele câmpului magnetic asupra fenomenelor optice.
- MAGNETOSTRICTÍUNE** s.f. (fr. *magnétostriktion*) Deformare mecanică a unui material feromagnetic sub influența câmpului magnetic.
- MAGNETOPÁUZĂ** s.f. (fr. *magnetopause*) Limită externă a magnetosferei unei planete.
- MAGNETOPLÁN**, *magnetoplane* s.n. (engl. *magnetoplane*) Tren al viitorului, care se presupune că va atinge 800 km pe oră și care ar urma să circule printr-un tunel.

- MAGNETOSCOP**, *magnetoscoape* s.n. (fr. *magnétoscope*) Aparat folosit pentru înregistrarea, pe bandă magnetică, a sunetelor și a imaginilor.
- MAGNETOSFÉRĂ** s.f. (fr. *magnétosphère*, engl. *magnetosphere*) Zonă exterioară atmosferei terestre în care acționează câmpul magnetic.
- MAGNETOSTÁTIC**, -Ă, *magnetostatici*, -ce (fr. *magnétostatique*) 1. S.f. Studiul câmpului magnetic invariabil în timp. 2. Adj. Care aparține magnetostaticii (1).
- MAGNETOTECĂ**, *magnetoteci* s.f. (fr. *magnétothèque*) Colecție de benzi magnetice înregistrate.
- MAGNETOTELÚRIC**, -Ă, *magnetotelurici*, -ce adj. (engl. *magnetotelluric*) Care prospectează și identifică zăcămintele pe baza câmpurilor magnetice ale Pământului.
- MAGNETOTERAPIE**, *magnetoterapii* s.f. (fr. *magnétothérapie*) Fizioterapie făcută cu ajutorul câmpurilor magnetice.
- MAGNETÓU**, *magnetouri* s.n. (fr. *magnéto*) Aparat folosit pentru transformarea energiei mecanice în energie electrică.
- MAGNEZIÁN**, -Ă, *magnezieni*, -e adj. (fr. *magnésien*) Magnezic.
- MAGNÉZIC**, -Ă, *magnezici*, -ce adj. (fr. *magnésique*) Care conține magneziu; magnezian.
- MAGNÉZIE** s.f. (fr. *magnésie*) Oxid de magneziu sub formă de praf alb, folosit ca laxativ.
- MAGNEZÍT** s.n. (fr. *magnésite*) Carbonat natural de magneziu.
- MAGNÉZIU** s.n. (fr. *magnésium*) Element chimic, metal ușor alb-argintiu, maleabil și ductil, care arde cu o flacără albă, orbitoare.
- MÁGNICO** s.n. (fr. *magnico*) Aliaj feromagnetic de fier, magneziu, nichel și cobalt.
- MAGNÍFIC**, -Ă, *magnifici*, -ce adj. (fr. *magnifique*) Somptuos, grandios, măreț, minunat, splendid.
- MAGNIFICENȚĂ** s.f. (fr. *magnificence*, it. *magnificenza*) (Rar) Grandoare, măreție.
- MAGNITÚDINE**, *magnitudini* s.f. (fr. *magnitude*, lat. *magnitudo*, -inis) 1. Mărime stelară. 2. Intensitate a unui cutremur de pământ.
- MAGNÓLIE**, *magnolii* s.f. (fr. *magnolia*, germ. *Magnolie*, it. *magnolia*) Arbore exotic originar din Asia, cu flori mari albe și colorate.
- MAGÓT**, *magoți* s.m. (fr. *magot*) Maimuță fără coadă din Africa de Nord și din Gibraltar.
- MAHARAJÁH**, *maharajahi* s.m. (fr. *maharadjah*) Titlu dat unui prinț indian.
- MAHARANÍ**, *maharani* s.f. (fr. *maharani*) Soția unui maharajah.
- MAHÁTMA** s.m. (fr. *mahatma*) Titlu dat unui șef spiritual, în India; persoană cu acest titlu.
- MAHAYÁNA** s.f. (fr. *mahayana*) Formă evoluată a budismului, din nordul Indiei, răspândită în China, în Coreea și în Japonia, care a introdus dogma mântuirii, ideea de rai și de iad, și un ritual fastuos.
- MÁHĀR**, *mahāri* s.m. (germ. *Macher*) (Fam.) Persoană importantă, influentă; șef (1), ștab.
- MAHDÍSM** s.n. (fr. *mahdisme*) (Rel.) Doctrină a islamului care propovăduiește așteptarea unui mahdiu.
- MAHDÍU**, *mahdii* s.m. (fr. *mahdi*) (La musulmani) Trimis al lui Allah menit să restabilească credința și dreptatea pe Pământ.
- MAHOMEDÁN**, -Ă, *mahomedani*, -e (de la n.pr. *Mahomed*, cf. fr. *mahomédan*) 1. Adj., s.m. și f. (Adept) al religiei profetului Mahomed; musulman; islamist. 2. S.m. și f. (P. ext.) Turc.
- MAHOMEDANÍSM** s.n. (cf. fr. *mahomédanisme*) (Rel.) Islamism (1).
- MAHÓNĂ**, *mahone* s.f. (fr. *mahonne*) Vas sau ambarcațiune fără mijloace proprii de propulsie, care transportă mărfurile de pe nave.
- MAIESTÁTE/MAJESTÁTE**, *maiestăți/majestăți* s.f. (lat. *maiestas*, -atis, fr. *majesté*) 1. Monarh. 2. Termen de reverență folosit când se vorbește cu sau despre un monarh. 3. (În forma *maiestate*) Grandoare, măreție.
- MAIESTUÓS**, -OÁSĂ, *maiestuoși*, -oase adj. (it. *maestoso*, fr. *majestueux*) Grandios, măreț; august, olimpien.
- MAIESTUOZITÁTE** s.f. (*maiestuos* + *-itate*) Însușirea a ceea ce este grandios, măreț.
- MAIEÚTICĂ** s.f. (fr. *maïeutique*) (În filosofia socratică) Arta de a descoperi (prin întrebări și răspunsuri) la un interlocutor adevărurile pe care le deține, dar de care nu este conștient.
- MAILING** s.n. (pr. *méiling*; engl. *mailing*) Expediere prin poștă a unei propuneri de vânzare sau de material promoțional la adresa unui potențial client.
- MAILLECHÓRT** s.n. (pr. *maïşór*; fr. *maillechort*) Aliaj de zinc, aramă și nichel care imită argintul.
- MAIONÉZĂ**, *maioneze* s.f. (fr. *mayonnaise*) Sos rece din gălbenuș de ou, untdelemn și lămâie.
- MAIÓR**, *maiori* s.m. (rus. *maior*, germ. *Major*) Grad militar superior celui de căpitan; ofițerul cu acest grad.
- MAIÓU**, *maiouri* s.n. (fr. *maillot*) Tricou care se poartă direct pe piele.
- MĂISTRU**, *maîstri* s.m. (germ. *Meister*) 1. Persoană care cunoaște și practică o meserie; meșter, meseriaș;

persoană calificată care conduce o secție productivă. 2. Om cu talent, cunoștințe și experiență bogată într-un domeniu.

MAJESTĂTE s.f. v. *maiestate*.

MAJOLICĂ s.f. (fr. *majolique*) Faiantă (italiană); obiect realizat din această faiantă.

MAJÓR, -Ă, *majori*, -e adj. (fr. *majeur/major*)

1. Care are vârsta legală pentru a beneficia de drepturi civile și politice. 2. De mare importanță; principal (1). 3. (Muz.) *Gamă majoră* sau *mod major* = gamă care are cinci tonuri și două semitonuri. *Caz de forță majoră* = eveniment care nu poate fi evitat sau amânat.

MAJORĂ, *majorez* vb. I (fr. *majorer*) A mări, a spori, a urca valoarea unui impozit, a unui salar, a unui preț etc.

MAJORĂNT, *majoranți* s.m. (fr. *majorant*) (Mat.)

Element, număr care este mai mare sau egal cu oricare dintre elementele ori dintre numerele unei mulțimi.

MAJORĂRE, *majorări* s.f. (de la *majora*) 1. Creștere, mărire. 2. Sumă suplimentară încasată ca sancțiune pentru întârzierea plății impozitelor, a taxelor etc.

MAJORÁT s.n. (fr. *majorat*, germ. *Majorat*) Vârstă la care o persoană devine majoră; starea unei persoane majore.

MAJORDÓM, *majordomi* s.m. (fr. *majordome*, germ. *Majordom*) Șeful personalului de serviciu, în casele marilor nobili sau ale oamenilor foarte bogați.

MAJORÉTĂ, *majorete* s.f. (fr. *majorette*) Tânără îmbrăcată în culori vii, care defilează la sărbători sau la parade.

MAJORITĂR, -Ă, *majoritari*, -e adj. (fr. *majoritaire*) Care aparține majorității; care întrunește o majoritate.

MAJORITĂTE, *majorități* s.f. (fr. *majorité*, germ. *Majorität*) 1. Numărul cel mai mare. *Majoritatea oamenilor*. 2. Superioritate numerică. 3. *Majoritate absolută* (sau *simplă*) = jumătate plus unu din voturile exprimate la o alegere. *Majoritate relativă* = numărul cel mai mare de voturi obținut de cineva la o alegere.

MAJÚSCUL, -Ă, *majusculi*, -e adj., s.f. (fr. *majuscule*) (Literă) mai mare, cu un caracter diferit de cel al altor litere; verzal(ă).

MAKEMONÓ, *makemonouri* s.n. (fr. *makémono*)

Pictură japoneză executată pe un sul care se desfășoară orizontal.

MAKE-UP, *make-upuri* s.n. (pt. *méicap*; engl., fr. *make-up*) Machiaj, fard.

MAKÍ s.m. (fr. *maki*) Mamifer care are o coadă lungă și un bot ascuțit, din Madagascar.

MALACODÉRM, -Ă, *malacodermi*, -e adj. (fr. *malacoderme*) Cu piele moale.

MALACÓF s.n. v. *malacov*.

MALACOLOGÍE s.f. (fr. *malacologie*) Studiul moluștelor.

MALACOSTRACÉE, *malacostracee* s.f. (fr. *malacostracés*) (La pl.) Subclasă de crustacee superioare, care au capul lipit de torace și abdomenul distinct; (și la sg.) crustaceu din această subclasă.

MALACÓV/MALACÓF, *malacoave/malacovuri* // *malacoafe/malacofuri* s.n. (fr. *malacoff*, n.pr. rus. *Malakov*) (Inv.) Crinolină.

MALADÍE, *maladii* s.f. (fr. *maladie*) Boală.

MALADÍV, -Ă, *maladivi*, -e adj. (fr. *maladif*) Cu aspect de boală, de bolnav; bolnăvicios.

MALAEZ, -Ă, *malaezi*, -e adj. (fr. *malais*) Care se referă la Malaysia sau la Arhipelagul Malac.

MÁLAGA/MALÁGA s.n. (sp., fr., it. *malaga*) Sortiment de vin foarte dulce; varietate de struguri (din sudul Spaniei).

MALAGUÉÑA, *malagueñii* s.f. (pr. *malaghénia*; sp. *malagueña*) Dans spaniol cu ritm lent; melodie după care se execută acest dans.

MALAHÍT s.n. (fr. *malachite*) Minereu de culoare verde, folosit pentru confecționarea obiectelor de ornament.

MALÁR, *malare* adj. (fr. *malaire*) *Os malar* (și substantivat, n.) = os care formează partea proeminentă a pomeților.

MALÁRIE, *malarii* s.f. (it., fr. *malaria*) Boală infecțioasă cu accese puternice de friguri; friguri palustre; paludism.

MALARIOTERAPIE, *malarioterapii* s.f. (fr. *malariothérapie*) Metodă de tratament care constă în inocularea parazitului malariei; paludoterapie.

MALAWIÁN, -Ă, *malawieni*, -e adj., s.m. și f. (pt. *malawián*; Malawi + -an) (Persoană) din Malawi.

MALAXÁ, *malaxe* vb. I (fr. *malaxer*) A amesteca mai multe substanțe pentru omogenizare.

MALAXÓR, *malaxoare* s.n. (fr. *malaxeur*) Mașină folosită pentru malaxare.

MALAYSIÁN, -Ă, *malaysieni*, -e adj., s.m. și f. (Malaysia + -an) (Persoană) din Malaysia.

MALDIVIÁN, -Ă, *maldivieni*, -e adj., s.m. și f. (Maldive + -an) (Persoană) din Maldive.

- MALEÁBIL**, -Ă, *maleabili*, -e adj. (fr. *malleable*)
1. Ușor de modelat sau de prelucrat în foi subțiri; plastic² (1). *Metal maleabil*. 2. (Fig.) Docil, flexibil (2), suplu (3).
- MALEABILITÁTE** s.f. (fr. *malleabilité*) Calitatea de a fi maleabil.
- MALEABILIZÁ**, *maleabilizez* vb. I (*maleabil* + -iza) A face un material maleabil.
- MALEDÍCȚIE**, *maledicții* s.f. (fr. *malédiction*) (Livr.) Blestem, nenorocire.
- MALEFIC**, -Ă, *malefici*, -ce adj. (fr. *maléfique*) Care are o influență supranaturală nefastă, proastă asupra cuiva.
- MALEOLĂ**, *maleole* s.f. (fr. *malléole*) Fiecare dintre cele două oase proeminente ale gleznei.
- MALÉTĂ**, *malete* s.f. (fr. *mallette*) (Rar) Servietă.
- MALFORMÁȚIE**, *malformații* s.f. (fr. *malformation*) Anomalie congenitală a conformației unei părți a corpului unei ființe.
- MALGÁȘ**, -Ă, *malgași*, -e (fr. *malgache*) 1. S.m. și f., adj. (Persoană) din Madagascar. 2. Adj., s.f. (Limbă) care se vorbește în Madagascar.
- MALIGN**, -Ă, *maligni*, -e adj. (lat. *malignus*, cf. fr. *malin*) 1. (Despre boli) De natură gravă. 2. (Fig.) Nefast, nociv. 3. *Tumoare malignă* = tumoare canceroasă.
- MALIGNITÁTE** s.f. (lat. *malignitas*, -atis, cf. fr. *malignité*) Caracter malign.
- MALIȚIE**, *maliiți* s.f. (fr. *malice*, cf. lat. *malitia*) (Livr.) Înclinarea de a fi malițios; atitudine, vorbă răutăcioasă; malițiozitate.
- MALIȚIÓS**, -OÁSĂ, *malițioși*, -oase adj. (fr. *mali-cieux*, cf. lat. *malitiosus*) Ironic, răutăcios, sarcastic.
- MALIȚIOZITÁTE**, *malițiozități* s.f. (*malițios* + -itate, cf. it. *maliziosità*) (Livr.) Maliție.
- MALL**, *malluri* s.n. (pr. *mol*; engl. *mall*) Complex de mari dimensiuni, care cuprinde magazine, restaurante, servicii utilitare, expoziții etc., închis circulației autovehiculelor; spațiu vast pe care se află un astfel de complex; complex de magazine diferite.
- MALM** s.n. (engl. *malin*) Epocă superioară a jurasicului.
- MALNUTRÍȚIE**, *malnutriții* s.f. (fr. *malnutrition*) Subnutriție (1).
- MALONÉȘT**, -Ă, *malonești*, -ste adj. (it. *malonesto*) (Rar) Necinstit, incorect (2).
- MALPRÁXIS** s.n. (fr. *malpraxis*) Eroare în practica medicală, care a provocat suferințe unui pacient.
- MALTÁZĂ** s.f. (fr. *maltase*, germ. *Maltase*) Enzimă care transformă maltoza în glucoză.
- MALTÉZ**, -Ă, *maltezi*, -e (it. *maltese*) 1. S.m. și f., adj. (Persoană) din Malta. 2. Adj. Care ține de Malta sau de locuitorii acestei insule.
- MALTHUSIÁN**, -Ă, *malthusieni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *malthusien*) Malthusianist.
- MALTHUSIANÍSM** s.n. (fr. *malthusianisme*) Teorie care susține diminuarea populației prin limitarea nașterilor.
- MALTHUSIANÍST**, -Ă, *malthusianiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *malthusianiste*) (Adept) al malthusianismului; malthusian.
- MALTÓZĂ** s.f. (fr. *maltose*, germ. *Maltose*) Compus organic natural constituit din două molecule de glucoză.
- MALTRATÁ**, *maltratez* vb. I (fr. *maltraiter*, it. *maltrattare*) A trata pe cineva în mod violent și dur; a chinui, a brutaliza.
- MALȚ** s.n. (germ. *Malz*) Pastă din boabe de cereale folosită la fabricarea berii și a spiritului.
- MALVACÉE**, *malvacee* s.f. (fr. *malvacée*) (La pl.) Familie de plante dicotiledonate cu fructul în formă de capsulă (nalba, bărnele, bumbacul etc.); (și la sg.) plantă dicotiledonată din această familie.
- MALVERSÁȚIE**, *malversații* s.f. (fr. *malversation*) (Livr.) Delapidare, fraudă (1).
- MAMÁR**, -Ă, *mamari*, -e adj. (fr. *mammaire*) De mamelă; mamelar.
- MÁMBO**, *mambouri* s.n. (sp., fr. *mambo*) Dans cubanez în ritm vioi, asemănător rumbei; melodia acestui dans.
- MAMÉLĂ**, *mamele* s.f. (fr. *mamelle*) Organ care secretă lapte, la mamifere; țâță.
- MAMELÓN**, *mameloane* s.n. (fr. *mamelon*) 1. Sfârșul mamelei. 2. Rădicătură de pământ rotunjită.
- MAMELÚC**, *mameluci* s.m. (fr. *mamel[ou]k*) 1. Soldat care făcea parte din garda personală a sultanilor din Egipt. 2. Om ușor manevrabil, fără personalitate.
- MAMIFÉR**, *mamifere* s.n. (fr. *mammifère*) (La pl.) Clasă de animale vertebrate care au mamele și nasc pui vii; (și la sg.) animal vertebrat din această clasă.
- MAMOGRAFÍE**, *mamografii* s.f. (fr. *mammographie*) Radiografie a sânelui.
- MAMOPLASTÍE**, *mamoplastii* s.f. (fr. *mammoplastie*) Intervenție chirurgicală estetică pentru reconstituirea sânelui.
- MAMÚT**, *manuți* s.m. (fr. *mammouth*) Elefant fosil; (adjectival) foarte mare.
- MÁNA** s.f. (fr. *mana*) (În religiile animiste) Forță supranaturală impersonală și indiferentă.

- MANAGEMENT** s.n. (pr. *ménigiment*; engl. *management*) Ansamblul tehnicilor de conducere, de organizare și de gestiune a unei întreprinderi; conducerea unei întreprinderi.
- MĂNAGER/MANĂGER**, *manageri* s.m. (pr. și *méniger*; engl. *manager*) 1. Persoană care conduce, controlează și planifică producția unei întreprinderi. 2. Persoană care răspunde de pregătirea, organizarea și planificarea activității unui grup, pe care îl ajută să atingă anumite obiective; impresar.
- MANAGERIAL**, -Ă, *manageriali*, -e adj. (engl. *managerial*) De manager.
- MANCIURIÁN**, -Ă, *manciurieni*, -e s.m. și f., adj. (n.pr. *Manciuria* + -an) (Persoană) din Manciuria.
- MÁNCO** s.n. (it. *manco*) Lipsă, pierdere (de bani, de mărfuri).
- MANCÚRT**, *mancurți* s.m. (rus. *mankurt*) Persoană care s-a depersonalizat.
- MANCURTIZÁRE** s.f. (de la *mancurt*) Uitare provocată intenționat; supunere, depersonalizare.
- MANCURTIZÁT**, -Ă, *mancurtizați*, -te adj. (de la *mancurt*) Care a fost supus mancurtizării; îndobitocit, depersonalizat.
- MANDÁLA**, *mandale* s.f. (În budism și în tantrism) Diagramă geometrică ale cărei culori simbolice, contururi concentrice etc. reprezintă Universul și care servește ca suport pentru meditație.
- MANDÁNT**, -Ă, *mandanți*, -te s.m., adj. (fr. *mandant*) (Persoană) care mandatează pe cineva printr-un act juridic; comitent.
- MANDARÍN¹**, *mandarini* s.m. (fr. *mandarin*) 1. Înalt dregător, în vechea Chină. 2. (lr.) Personaj important.
- MANDARÍN²**, *mandarini* s.m. (de la *mandarină*) Arbust mediteranean cu fructe comestibile, asemănătoare portocalelor.
- MANDARINÁT**, *mandarinate* s.n. (fr. *mandarinat*) 1. Demnitatea, titlul de mandarin; funcția unui mandarin¹. 2. Putere arbitrară deținută de un grup, în anumite medii intelectuale.
- MANDARÍNĂ**, *mandarine* s.f. (fr. *mandarine*) Fructul mandarinului², mai mic decât portocala, foarte parfumat.
- MANDÁT**, *mandate* s.n. (fr. *mandat*, cf. germ. *Mandat*) 1. Împuternicire dată de o persoană altei persoane pentru a acționa în numele său. 2. Ordin de plată. 3. Putere pe care o deține un membru ales de o adunare. 4. Ordin de aducere forțată a unei persoane. 5. Formular pentru transferarea prin poștă a unei sume de bani.
- MANDATÁ**, *mandatez* vb. I (fr. *mandater*) A investi pe cineva cu un mandat (1, 3).
- MANDATÁR**, -Ă, *mandatari*, -e s.m. și f. (fr. *mandataire*) Persoană care a primit împuternicirea de a reprezenta pe cineva; procurator (3); procurist.
- MANDIBULÁR**, -Ă, *mandibulari*, -e adj. (fr. *mandibulaire*) Al mandibulei.
- MANDÍBULĂ**, *mandibule* s.f. (fr. *mandibule*) Maxilar inferior; falcă.
- MANDÓLĂ/MANDÓRĂ**, *mandole/mandore* s.f. (it. *mandola*) Vechi instrument muzical cu coarde asemănător lăutei; mandolină.
- MANDOLINÁTĂ**, *mandolinate* s.f. (it. *mandolinata*) (Rar) Serenadă acompaniată de mandolină.
- MANDOLÍNĂ**, *mandoline* s.f. (fr. *mandoline*, it. *mandolina*, germ. *Mandoline*) Instrument muzical cu coarde asemănător chitarei, având cutia mai bombată; mandolă.
- MANDÓRÁ** s.f. v. **mandolă**.
- MANDRAGÓRĂ**, *mandragore* s.f. (fr. *mandragore*) Plantă din regiunile calde a cărei rădăcină cămoasă are formă de mână omenească.
- MANDRÍL**, *mandrili* s.m. (fr. *mandrill*) Maimuță africană mare, cu fața colorată în albastru și roșu.
- MANDRÍNĂ**, *mandrine* s.f. (fr. *mandrin*) Dispozitiv de fixare a piesei de prelucrare, folosit la mașinile-unelte.
- MANECHÍN**, *manechine* s.n. (fr. *mannequin*) 1. Formă umană din lemn, din carton etc. pe care croitorii probează și expun obiecte de îmbrăcăminte; îndosatrice. 2. (Fig.) Om fără personalitate. 3. Persoană angajată de o casă de mode să prezinte modele noi de îmbrăcăminte.
- MANÉJ**, *manejuri* s.n. (fr. *manège*, cf. it. *maneggio*) Dresaj de cai; loc în care se dresează caii sau se învață călăria; arenă, la circ, în care sunt prezentate animale dresate.
- MANÉTĂ**, *manete* s.f. (fr. *manette*) Pârghie de mână cu ajutorul căreia se acționează un mecanism.
- MANETÓN**, *manetoane* s.n. (fr. *maneton*) Fusul brațului unui arbore cotit pe care se montează capul bielei.
- MANEVRÁ**, *manevrez* vb. I (fr. *manœuvrer*) 1. A executa anumite mișcări, anumite deplasări (de vehicule). 2. (Fig.) A manipula (2).
- MANEVRÁBIL**, -Ă, *manevrabili*, -e adj. (fr. *manœuvrable*) Ușor de manevrat.
- MANEVRABILITÁTE** s.f. (fr. *manœuvrabilité*) În-sușirea unei nave, a unui vehicul de a fi manevrat.

- MANÉVRĂ**, *manevre* s.f. (fr. *manœuvre*, it. *manovra*) 1. Mod de a acționa pentru a pune în mișcare o mașină, un vehicul, un aparat etc. 2. (Mil.) Exercițiu cu trupe; operație (3). 3. Mijloc (reprobabil) folosit pentru a atinge un scop; tertip.
- MANEVRIÉR**, -Ă, *manevrieri*, -e adj., s.m. (fr. *manœvrier*) (Persoană) care execută manevre militare; (fig.) (persoană) care obține ce dorește prin mijloace abile (în politică).
- MANGÁN** s.n. (germ. *Mangan*) Element chimic, metal alb-cenușiu, foarte dur.
- MANGÁNIC**, -Ă, *manganici*, -ce adj. (fr. *manganique*) Care conține mangan.
- MANGANÍN** s.n. (fr. *manganine*) Aliaj de cupru, mangan și nichel folosit la fabricarea rezistențelor electrice.
- MANGANÍT**, *manganiti* s.m. (fr. *manganite*) Oxid natural hidratat de mangan.
- MANGANÓS**, -OÁSĂ, *manganoși*, -oase adj. (fr. *manganeux*) Care conține mangan.
- MANGHIÉR**, *manghieri* s.m. (fr. *manguier*) Arbore din Asia și din America tropicală cu fructe roșietice, mari, foarte parfumate.
- MANGLIÉR**, *manglieri* s.m. (fr. *manglier*) Copac rășinos din America de Sud.
- MÁNGO¹**, *mango* s.m. (engl. *mango*) Arbore din regiunile tropicale al cărui fruct este comestibil.
- MÁNGO²**, *mango* s.m. (fr. *mangue*, engl. *mango*, port. *manga*) Fruct cărnos cu miez galben, parfumat.
- MANGRÓVĂ**, *mangrove* s.f. (fr. *mangrove*) Formațiune vegetală compusă din arbori cu rădăcini adventive, caracteristică unor coaste tropicale.
- MANGUSTÁN**, *mangustani* s.m. (fr. *mangoustan*) Fructul mangustanierului.
- MANGUSTANIÉR**, *mangustanieri* s.m. (fr. *mangoustanier*) Arbore cultivat în zonele tropicale umede ale Extremului Orient, cu fructe comestibile.
- MANGÚSTĂ**, *manguste* s.f. (fr. *mangouste*) Mamiifer carnivor mic din regiunile calde, cu labe scurte și coadă lungă, stufoasă, care devorează reptile.
- MANI** s.m. pl. (lat. *manes*) (La vechii romani) Sufletele morților, considerate divinități.
- MANIÁBIL**, -Ă, *maniabili*, -e adj. (fr. *maniabile*) (Livr.) Supus, ascultător.
- MANIABILITÁTE** s.f. (fr. *maniabilité*) Înșușirea de a fi maniabil.
- MANIÁC**, -Ă, *maniaci*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *maniacque*) (Persoană) care suferă de manii, care este obdată de idei fixe.
- MANIACÁL**, -Ă, *maniacali*, -e adj. (fr. *maniacal*) De maniac.
- MANICHIÚRĂ**, *manichiuri* s.f. (cf. germ. *Manikür[e]*, fr. *manicure*) Îngrijire a mâinilor, în special a unghiilor (făcută de o manichiuristă).
- MANICHIURÍSTĂ**, *manichiuriste* s.f. (*manichiură* + *-istă*) Specialistă în manichiură.
- MANICÓRD**, *manicorduri* s.n. (it. *manicordo*, fr. *manicorde*) Vechi instrument muzical cu coarde, care vibrau când erau lovite.
- MANÍE**, *manii* s.f. (fr. *manie*, gr. *manía*) Idee fixă, deprindere bizară; marotă; tic (2).
- MANIERÁT**, -Ă, *manierați*, -te adj. (de la *manieră*, cf. fr. *manière*) Care are un comportament denotând bună-creștere, politețe; educat, civilizată (2).
- MANIÉRĂ**, *maniere* s.f. (fr. *manière*) 1. Fel de a fi sau de a acționa; mod (1), procedeu (1). 2. Politețe; conduită. 3. Totalitatea procedeelor specifice unui artist.
- MANIERÍSM** s.n. (fr. *manierisme*) 1. Comportare artificială, afectată. 2. Formalism în realizarea unor opere de artă, caracterizat prin reluarea anumitor procedee.
- MANIERÍST**, -Ă, *manieristi*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *manieriste*) (Adept) al manierismului.
- MANIFÉST**, -Ă, *manifesti*, -ste (fr. *manifeste*, lat. *manifestum*) 1. S.n. Declarație publică scrisă. 2. Adj. Evident; indiscutabil.
- MANIFESTÁ**, (1) *manifest*, (2) *manifestez* vb. I (fr. *manifeste*) 1. A (se) face cunoscut, a da dovadă de... 2. A participa la o manifestație; a demonstra (2).
- MANIFESTÁNT**, -Ă, *manifestanți*, -te s.m. și f. (fr. *manifestant*) Participant la o manifestație (1).
- MANIFESTÁȚIE**, *manifestații* s.f. (fr. *manifestation*) 1. Acțiune publică de masă (adunări, marșuri etc.) cu un caracter politic sau social; demonstrație (1), miting (1). 2. Acțiune demonstrativă organizată pentru o anumită activitate.
- MANIHEÍSM** s.n. (fr. *manichéisme*, germ. *Manichäismus*) Doctrină religioasă din Orientul Apropiat, care consideră că lumea este guvernată de două principii independente, al binelui și al răului; atitudine morală, intelectuală bazată pe opoziția dintre bine și rău.
- MANIHEÍST**, -Ă, *maniheiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *manichéiste*) (Adept) al maniheismului.
- MANÍLA** s.f. (fr. *manille*) Fibră textilă obținută din frunzele unui arbore exotic, din care se fac sfori, frânghii etc.
- MANIÓC** s.m. (fr. *manioc*) Plantă tropicală din ai cărei tuberculi se prepară tapioca; tapiocă.

- MANIPULĂ**, *manipulez* vb. I (fr. *manipuler*) 1. A manevra sisteme tehnice; a instrumenta (4). 2. (Fig.) A acționa cu abilitate, influențând pe cineva în sensul dorit. 3. A face operații financiare (mănuind bani).
- MANIPULĂNT**, -Ă, *manipulanți*, -te s.m. și f. (germ. *Manipulant*, cf. fr. *manipulant*) Persoană care manevrează mașini, mecanisme etc.; manipulator (3); vatman.
- MANIPULATÓR**, -OÁRE, *manipulatori*, -oare (fr. *manipulateur*) 1. S.n. Aparat cu ajutorul căruia se manevrează piese calde într-o uzină, într-un atelier. 2. S.n. Dispozitiv folosit în telegrafic, care stabilizează sau întrerupe circuitul electric în timpul transmiterii semnalelor. 3. S.m. și f. Manipulant.
- MANIPULĂȚIE**, *manipulații* s.f. (fr. *manipulation*) 1. Mănuire, manevrare a unui obiect, a unui aparat etc. 2. Vagon atașat imediat după locomotivă, destinat materialelor necesare garniturii de tren.
- MANIVÉLĂ**, *manivele* s.f. (fr. *manivelle*) Pârghie îndoită sau curbă cu ajutorul căreia este acționat un mecanism; manșă.
- MANJĂBIL**, -Ă, *manjabili*, -e adj. (fr. *mangeable*) (Fam.) Care poate fi mâncat.
- MANOMETRIE** s.f. (fr. *manométrie*) Tehnica măsurării presiunii fluidelor.
- MANOMÉTRU**, *manometre* s.n. (fr. *manomètre*) Instrument folosit la măsurarea presiunii unui fluid dintr-un spațiu închis.
- MANÓPERĂ**, *manopere* s.f. (cf. fr. *manœuvre*, it. *manovra*, lat. *manopera*) Muncă manuală necesară realizării unei lucrări.
- MANSARDÁT**, -Ă, *mansardați*, -te adj. (fr. *mansardé*) Situat la mansardă; cu mansardă.
- MANSÁRDĂ**, *mansarde* s.f. (fr. *mansarde*) Cameră, etaj amplasat sub un acoperiș (înclinat).
- MANSUÉT**, -Ă, *mansueți*, -te adj. (lat. *mansuet*) Blând, indulgent.
- MANSUETÚDINE** s.f. (lat. *mansuetudo*, -inis) (Livr.) Indulgență (1).
- MÁNȘĂ**¹, *manșe* s.f. (fr. *manche*) Mâner, manivelă.
- MÁNȘĂ**², *manșe* s.f. (fr. *manche*) Fiecare dintre etapele succesive ale unei probe sau ale unei competiții sportive.
- MANȘÉTĂ**, *manșete* s.f. (fr. *manchette*) 1. Bandă în partea de jos a unei mâneci, a unui pantalon etc., răsfrântă sau aplicată. 2. Garnitură de piele sau de cauciuc care etanșează o deschidere. 3. Titlu de ziar tipărit, în caractere groase, pe prima pagină, care rezumă anumite evenimente. 4. Indicație bibliografică plasată în partea de jos a copertii interioare, la publicațiile periodice. 5. Text scurt folosit ca titlu general pentru mai multe articole pe aceeași temă, precum și spațiul rezervat acestor texte.
- MANȘÓN**, *manșoane* s.n. (fr. *manchon*) 1. Accesoriu vestimentar cilindric (de blană) care apără mâinile de frig. 2. (Tehn.) Înveliș de protecție; mușă.
- MANȘONÁ**, *manșonez* vb. I (fr. *manchonner*) A îmbina două țevi, două bare etc. cu ajutorul unui manșon (2).
- MANTÉLĂ**, *mantele* s.f. (it. *mantello*) (Înv.) Manta scurtă, purtată de femei; mantie.
- MÁNTICĂ** s.f. (fr. *mantique*, it. *mantica*) Arta, practica prezicerii viitorului prin diferite metode.
- MANTÍLĂ**, *mantile* s.f. (fr. *mantille*, sp. *mantilla*) Eșarfă de dantelă sau de mătase, purtată de femei pe cap, mai ales în Spania.
- MANTINÉLĂ**, *mantinele* s.f. (it. *mantinella*) 1. Bordură, parapet care împrejmuiește un patinoar. 2. Marginea interioară a unei mese de biliard.
- MANTÓU**, *mantouri* s.n. (fr. *manteau*) Pardesiu sau palton (pentru femei).
- MÁNTRA**, *mantra* s.f. (fr. *mantra*) Silabă, cuvânt, frază căreia i se atribuie putere spirituală, în hinduism și în budism.
- MANUÁL**, -Ă, *manuali*, -e (fr. *manuel*) 1. Adj. Care se lucrează cu mâna sau pentru care activitatea mâinii este importantă. 2. Adj. (Despre oameni) Care execută lucruri cu mâna. 3. S.n. Carte care cuprinde noțiunile esențiale ale unei științe, ale unei arte etc.
- MANUALITÁTE** s.f. (fr. *manualité*) Îndemânare a mâinilor.
- MANÚBRIU**, *manubrii* s.n. (fr., lat. *manubrium*) 1. Partea superioară a sternului, pe care se fixează claviculele. 2. (La meduze) Tub axial la extremitatea căruia se află orificiul buco-anal.
- MANUFACTURÁ**, *manufacturez* vb. I (fr. *manufacturer*) A transforma materiile prime în produse industriale.
- MANUFACTÚRĂ**, *manufacturi* s.f. (fr. *manufacture*) 1. Întreprindere în care predomină munca manuală. 2. Produs industrial textil; țesătură.
- MANUFACTURIÉR**, -Ă, *manufacturieri*, -e adj. s.m. (fr. *manufacturier*) (Persoană) care produce, lucrează sau se ocupă de o manufactură (2).
- MÁNU MILITÁRI** loc. adv. (lat. *manu militari*) Prin măsuri drastice (militare).
- MANUMISIÚNE** s.f. (fr. *manumission*, lat. *manumissio*, -onis) (În Roma antică și în Evul Mediu) Redare a libertății unui sclav, a unui șerb.

- MANUSCRIS**, -Ă, *manuscrite* adj., s.n. (cf. lat. *manuscriptus*, de la *scrie*) (Text) scris (de mână).
- MANUTÂNȚĂ**, *manutanțe* s.f. (fr. *manutention*)
1. Serviciu special, în cadrul armatei, care se ocupă cu fabricarea pâinii pentru militari. 2. Gestionare, deplasare și depozitare a mărfurilor în vederea vânzării, a expedierii.
- MAOÏSM** s.n. (fr. *maoïsme*) Teoria și filosofia politică ale lui Mao Zedong.
- MAÏRI**, *maori* s.m. și f., adj. (fr. *maori*) (Băstinaș) din Noua Zeelandă.
- MAPAMOND** s.n. (ngr. *mappamondo*, it. *mappamondo*, fr. *mappemonde*) 1. Planiglob. 2. *Pe tot mapamondul* = în toată lumea.
- MĂPĂ**, *mape* s.f. (germ. *Mappe*) Obiect de birou în care se păstrează acte, foi volante etc.; servietă cu această destinație.
- MAQUIS**, *maquis-uri* s.n. (pr. *machi*; fr. *maquis*)
1. Formațiune vegetală compusă din tufișuri și din arbuști, caracteristică solului mediteraneean. 2. Mișcare de rezistență a partizanilor francezi, în timpul ocupației hitleriste.
- MAQUISĂRD** *maquisarzi* s.m. (pr. *machisărd*; fr. *maquisard*) Luptător din maquis (2).
- MARABŪ**, *marabu* (fr. *marabout*) 1. S.m. Pasăre asemănătoare berzei, cu pene viu colorate, din Africa și din India. 2. S.n. Podoabă (viu colorată) făcută din pene sau din fire care imită fulgii. 3. S.m. Ascet musulman.
- MARACÁS**, *maracase* s.n. (sp. *maracas*) Instrument de percuție sud-american, alcătuit din două nuci de cocos cu mâner, umplute cu nisip sau cu grăunțe, care, prin scuturare, produc sunete asemănătoare castanietelor.
- MARÁN**, -Ă, *marani*, -e s.m. și f. (fr. *marrane*) (În timpul Inchiziției, în Spania și în Portugalia) Evreu convertit la catolicism cu forța, suspectat de a fi rămas fidel iudaismului.
- MARASCHÍNO**, *maraschinouri* s.n. (it. *maraschino*, fr. *marasquin*) Lichior de vișine sau de cireșe amare.
- MARÁSM** s.n. (ngr. *marasmós*, fr. *marasme*, germ. *Marasmus*) 1. Stare de apatie, de descurajare. 2. Reducere importantă sau încetare a activității comerciale, industriale și economice.
- MARATÓN**, *maratonuri/maratoane* s.n. (fr. *marathon*) 1. Cursă athletică desfășurată pe distanță de 42 km. 2. (Fig.) Dezbateri lungă și dificilă.
- MARATONÍST**, -Ă, *maratoniști*, -ste s.m. și f. (*maraton* + -ist) Atlet care participă la un maraton.
- MARC** s.n. (fr. *marc*) Reziduu rezultat din presarea fructelor pentru extragerea sucului.
- MARCĂ**, *marchez* vb. I (germ. *markieren*, fr. *marquer*) 1. A aplica un semn caracteristic. 2. A imprima cuiva o anumită trăsătură de caracter, de comportament. 3. A reliefa. 4. A înregistra (1), a înscrie (3). 5. A delimita un teren.
- MARCĂJ**, *marcaje* s.n. (fr. *marquage*) 1. Semn distinctiv aplicat pe ceva. 2. Semn convențional făcut pe un drum public, pentru orientare, avertizare etc. 3. Supraveghere a unor jucători din echipa adversă, pentru a-i împiedica să marcheze.
- MARCĂNT**, -Ă, *marcați*, -te adj. (fr. *marquant*) Important, de vază.
- MARCASÍT**, *marcasite* s.n. (fr. *marcasite*, germ. *Markasit*) Sulfură naturală de fier, cristalizată, cu luciu metalic, din care se fac bijuterii.
- MARCÁT**, -Ă, *marcați*, -te adj. (de la *marca*) 1. Care poartă o marcă² (1). 2. (Fig.) Care este angajat sau compromis prin acțiunile sale anterioare. 3. Care are marcaje pe căile de comunicație. 4. (Despre obiecte din metal prețios) Care are gravat semnul de garanție a autenticității.
- MARCATÓR**, -OĂRE, *marcatori*, -oare (marca + -tor) 1. S.m. și f. Persoană care marchează produse (industriale). 2. S.m. (Sport) Persoană care marchează puncte sau goluri pentru echipa sa. 3. S.n. Unealtă agricolă folosită pentru a fixa locul cuiburilor, la însămânțare.
- MÁRCĂ¹**, *mărci* s.f. (germ. *Marke*) Timbru poștal.
- MÁRCĂ²**, *mărci* s.f. (ngr. *márka*, fr. *marque*) 1. Semn distinctiv făcut pe un obiect, pentru a-i arăta proveniența. 2. *De marcă* = de bună calitate; de seamă, marcant.
- MÁRCĂ³**, *mărci* s.f. (germ. *Mark*) Unitate monetară în Germania (până la adoptarea monedei euro) și în alte țări europene.
- MÁRCĂ⁴**, *mărci* s.f. (germ. *Mark*) Provincie de frontieră în unele state, în Evul Mediu.
- MARCHETĂRIE**, *marketării* s.f. (fr. *marqueterie*) Asamblare de lamele din lemn, din marmură, de si-def etc. conform unui anumit desen; lucrare decorativă astfel obținută.
- MARCHÍZ**, *marchizi* s.m. (fr. *marquis*) Titlu de noblete între duce și conte; persoană care poartă acest titlu.
- MARCHÍZĂ**, *marchize* s.f. (fr. *marquise*) 1. Soția sau fiica unui marchiz. 2. Mică încăpere sau acoperiș de sticlă, la intrarea principală a unei case. 3. Montură ovală de pietre prețioase pe un inel; inelul cu o astfel de montură.

- MARCHIZÉT**, *marchizeturi* s.n. (germ. *Markisette*) Tesătură fină și transparentă de bumbac, din care se fac rochii, perdele etc.
- MARCIÁLE** adv. (it. *marciale*) (Muz.) Care are caracter de marș.
- MARCOMÁNI** s.m. pl. (fr. *marcomans*, germ. *Markomannen*) Numele unor vechi triburi germanice stabilite inițial în Boemia și care au purtat războaie cu Imperiul Roman sub Marc Aureliu.
- MARCOTÁ**, *marcotez* vb. I (fr. *marcotter*) A culea și a acoperi cu pământ tulpinile plantelor, pentru a prinde rădăcini.
- MARCOTÁJ**, *marcotaje* s.n. (fr. *marcottage*) Înmulțire a plantelor prin marcote.
- MARCOTÁ**, *marcote* s.f. (fr. *marcotte*) Lăstar netăiat care se înfițe în pământ pentru a prinde rădăcină.
- MARÉE**, *maree* s.f. (fr. *marée*) 1. Mișcare alternativă de înaintare și de retragere a apelor mării, datorită atracției Lunii și a Soarelui. 2. *Maree neagră* = strat de petrol de pe suprafața apei, provenit din accidentarea unui petrolier.
- MAREGRÁF**, *maregrafe* s.n. (fr. *marégraph*) Instrument, instalație folosită pentru înregistrarea înălțimii marcelor sau a variației nivelului apelor mării într-un punct dat; marcometru.
- MAREMÓTRIC**, -Ă, *maremotrici*, -ce adj. (fr. *maremotrice*) Care utilizează forța motrice a marcelor.
- MAREOMÉTRU**, *mareometre* s.n. (fr. *maréomètre*) (Mar.) Maregraf.
- MAREȘÁL**, *maresáli* s.m. (fr. *maréchal*) 1. Cel mai înalt grad în ierarhia militară; ofițer care deține acest grad. 2. *Mareșalul palatului* sau *mareșalul curții (regale)* = șeful administrației unei case regale sau imperiale.
- MARGARÉTÁ**, *margarete* s.f. (germ. *Margarette*, fr. *marguerite*) Plantă erbacee decorativă cu flori mari și albe.
- MARGARÍNÁ** s.f. (fr. *margarine*) Produs alimentar gras, asemănător untului, extras din uleiuri vegetale.
- MARGHILOMÁN**, *marshilomane* s.n. (n.pr. m. *Marshiloman*) (Porție de) cafea turcească în care se pune rom sau coniac.
- MARGINÁL**, -Ă, *marginali*, -e adj. (fr. *marginal*) 1. Care e scris pe margine. *Note marginale*. 2. Secundar² (1).
- MARGINÁLIA** s.f. pl. (lat. *marginalia*) Comentarii făcute la o carte tipărită, publicate separat.
- MARGINALÍSM** s.n. (fr. *marginalisme*) Teorie economică potrivit căreia valoarea de schimb a unui produs este determinată de ultima unitate disponibilă din acel produs.
- MARGINALIZÁ**, *marginalizez* vb. I (fr. *marginaliser*) 1. A (se) situa în afara lucrurilor esențiale, principale, centrale. 2. A urmări să excludă (pe cineva) din societate, a acționa pentru ca o persoană să nu mai fie integrată în societate.
- MARGINALIZÁT**, -Ă, *marginalizați*, -te adj. (de la *marginaliza*) Subapreciat, neluat în seamă, neintegrat în societate.
- MARGRÁF**, *margrafi* s.m. (germ. *Markgraf*) Titlu de noblețe dat unui prinț german care conducea o marcă⁴; persoană cu acest titlu.
- MARGRAFIÁT**, *margrafiate* s.n. (fr. *margraviat*) 1. Domeniul margrafului. 2. Demnitatea de margraf.
- MARIÁ**, *mariez* vb. I (fr. *marier*) A (se) căsători; (fig.) a (se) potrivi, a (se) asorta (1).
- MARIÁCHI**, *mariachi* s.m. (pr. *mariaçi*; sp. *mariachi*) Muzician ambulant care cântă la nunți, la sărbători etc., în Mexic.
- MARIÁJ**, *mariaje* s.n. (fr. *marriage*) Căsătorie.
- MARIJUÁNA** s.f. (pr. *marihuána*; sp. *marijuana*) Substanță extrasă din frunzele unei specii de cânepă indiană, utilizată ca drog.
- MARÍMBÁ**, *marimbe* s.f. (sp. *marimba*) Instrument muzical mexican asemănător xilofonului.
- MARÍN**, -Ă, *marini*, -e adj. (fr. *marin*) Care aparține mării, de mare.
- MARINÁ**, *marinez* vb. I (fr. *mariner*, germ. *marinieren*) A prepara pește, carne cu un sos special (pentru conservare, aromatizare).
- MARINÁR**, *marinari* s.m. (*marină* + -ar) Membru al echipajului unei nave; matelot, matroz.
- MARINÁTÁ**, *marinate* s.f. (it. *marinato*, cf. fr. *marinade*) Zeamă condimentată, aromatizată, în care se pune carnea la frăgezit; carne, pește preparat cu un sos special (pentru conservare, aromatizare).
- MARÍNÁ**, (2) *marine* s.f. (fr. *marine*, it. *marina*) 1. Totalitatea vaselor și a unităților navale ale unei țări, împreună cu echipajul acestora; știința și tehnica navigației. 2. Pictură cu peisaj marin.
- MARINĂRÉSC**, -EÁSCĂ, *marinărești* adj. (*marinar* + -esc) De marinar, caracteristic marinarului.
- MARINÍSM**, *marinisme* s.n. (fr. *marinisme*, it. *marinismo*) (Livr.) Prețiozitate stilistică.
- MARIONÉTÁ**, *marionete* s.f. (fr. *marionette*) 1. Păpușă acționată cu ajutorul unor sfori, în teatrul de păpuși; fantoșă. 2. (Fig.) Om fără personalitate; interpus.
- MARITÁL**, -Ă, *maritali*, -e adj. (fr. *marital*, lat. *maritalis*) Conjugal.

- MARÍTIM**, -Ă, *marítimi*, -e adj. (fr. *maritime*) 1. Al mării sau al marinei, de mare sau de marină. 2. *Putere maritimă* = stat care posedă o flotă puternică.
- MÁRJĂ**, *marje* s.f. (fr. *marge*) Rezervă de care se dispune, în anumite limite.
- MÁRKER**, *markere* s.n. (pr. *márcăr*; engl. *marker*) Creion care folosește o pastă colorată (cu care se marchează ceva).
- MÁRKET**, *marketuri* s.n. (engl. *market*) Magazin (1).
- MÁRKETING** s.n. (engl. *marketing*) Cercetare și influențare a pieței, în condițiile unei competiții în societatea de consum; disciplină care se ocupă de această cercetare.
- MARMATÍT** s.n. (fr. *marmatite*) Varietate de blendă feruginoasă.
- MARMELÁDĂ**, *marmelade* s.f. (fr. *marmelade*, germ. *Marmelade*) Pastă alimentară preparată din fructe fierte cu zahăr.
- MARMÍTĂ**, *marmite* s.f. (fr. *marmite*) Recipient cu capac, în care se fierb alimente.
- MARMORÁ**, *marmorez* vb. I (de la *marmură*, cf. fr. *marbrer*) A da aspect de marmură.
- MARMORÁJ**, *marmoraje* s.n. (*marmora* + -aj) Desen colorat care imită marmura, imprimat pe hârtie.
- MARMOREEÁN**, -Ă, *marmoreeni*, -e adj. (fr. *marmoréen*) Care are aspect de marmură.
- MARMOTÁ**, *marmote* s.f. (fr. *marmotte*, it. *marmotta*) Rozător alpin de mărimea unui iepure de casă, cu blană cenușie și prețioasă.
- MÁRMURĂ**, *marmure/marmuri* s.f. (lat. *marmor*, -oris) Calcar compact și dur, cu granulație fină.
- MÁRNĂ**, *marne* s.f. (fr. *marne*, it. *marna*) Rocă sedimentară argilooasă care conține în principal calciu, folosită la fabricarea cimentului.
- MARÓ**, (1) *marouri* (fr. *marron*) 1. S.n. Culoare brun-roșcată, care are nuanța castanei coapte. 2. Adj. invar. Brun-roșcat.
- MAROCHÍN**, *marochinuri/marochine* s.n. (fr. *maroquin*, it. *marrochino*) (Înv.) Piele de capră tăbăcită; sort confectionat din această piele.
- MAROCHINÁRIE**, (2, 3) *marochinării* s.f. (fr. *maroquinerie*) 1. Meseria marochinerului. 2. Atelierul în care se confecționează sau magazinul în care se vând obiecte din piele tăbăcită. 3. (La pl.) Obiecte de marochin sau din altă piele.
- MAROCHINÉR**, *marochineri* s.m. (fr. *maroquinier*) Persoană care confecționează sau care vinde obiecte de marochinărie.
- MARONÍT**, -Ă, *maroniți*, -te s.m. și f., adj. (fr. *maronite*) 1. (Adept) al Bisericii Maronite (2). 2. Biserică
- Maronită* = biserică monotelită catolică din Siria și Liban, constituită în sec. al V-lea și unită cu Roma în sec. al XII-lea.
- MARÓTĂ**, *marote* s.f. (fr. *marotte*) Idee fixă, manie; obiectul unei preocupări obsedante.
- MARSUÍN**, *maruini* s.m. (fr. *marsouin*) Cetaceu asc-mănător delfinului.
- MARSUPIÁL**, *marsupiali* s.m. (fr. *marsupial*) (La pl.) Subclasă de mamifere care au marsupiu; (și la sg.) mamifer din această subclasă.
- MARSÚPIU**, *marsupii* s.n. (lat., fr. *marsupium*) Pungă abdominală în care femelele marsupialilor își țin puii.
- MARȘ**, *marșuri* (fr. *marche*) 1. S.n. Mers, deplasare a unei persoane, a unui grup cu un pas cadențat; melodie care însoțește acest ritm cadențat; probă athletică de mers pe distanțe lungi. 2. Interj. Cuvânt cu care se comandă pornirea unei unități militare. 3. Interj. Cuvânt cu care se gonește un câine.
- MARȘĂ**, *marșez* vb. I (fr. *marcher*) A fi de acord, a consimți (la o acțiune).
- MARȘARIÉR**, *marșariere* s.n. (fr. *marche arriere*) Deplasare înapoi a unui automobil; dispozitivul care permite această deplasare.
- MÁRȘĂ**, *marșe* s.f. (germ. *Marsch*) Sol format din depunerile rămase după retragerea apelor mării.
- MARȘRÚT**, *marșrute* s.n. (rus. *marșrut*, fr. *marche-route*, germ. *Marschrut*) 1. Traseu; itinerar; document prin care se indică un traseu. 2. Metodă de lucru la mai multe mașini, într-o ordine prestabilită.
- MARȘRUTIZÁ**, *marșrutizez* vb. I (*marșrut* + -iza) A folosi metoda marșrutului (2).
- MARTÍN**, *martini* s.m. (fr. *martin*) Specie de pescăruși.
- MARTINGÁLĂ**, *martingale* s.f. (fr. *martingale*) 1. Curea la ham care împiedică un cal să ridice capul. 2. (În unele jocuri de noroc) Sistem de pontare care, prin calculul probabilităților, pretinde să asigure un anumit beneficiu.
- MARTÍNI** s.n. (fr. *martini*) Vermut alb, roșu sau roze.
- MARTÍR**, -Ă, *martiri*, -e s.m. și f. (fr. *martir*) 1. Persoană care suferă sau moare pentru convingerile sale (religioase, politice); persoană care suferă, care îndură multe. 2. Mucenic.
- MARTIRÁJ**, *martiraje* s.n. (*martir* + -aj) Martiriu.
- MARTÍRIU**, *martirii* s.n. (lat. *martyrium*, ngr. *martyrion*) Suferință îndurată de un martir; martiraj.
- MARTIRIZÁ**, *martirizez* vb. I (fr. *martyriser*) A tortura, a chinui (pe cineva).
- MARTIROLOGIE** s.f. (fr. *martyrologie*) Istoria martirilor.

- MARTIROLÓGIU**, *martirologii* s.n. (lat. *martyrologium*, fr. *martyrologe*) Listă sau catalog de martiri (2) sau de sfinți; listă a victimelor unei cauze.
- MARTIAL**, -Ă, *marțiali*, -e adj. (fr. *martial*, it. *marziale*) 1. Războinic, milităresc. 2. (Fig.) Solemn (2). 3. *Curte marțială* = tribunal militar. *Lege marțială* = lege care autorizează intervenția armatei. *Arte marțiale* = lupte practicate în scop de apărare, inspirate din unele discipline sportive asiatice (judo, karate).
- MARTIÁN**, -Ă, *marțieni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *martien*) (Locuitor imaginar) al planetei Marte.
- MARTIPÁN**, *marțipane* s.n. (germ. *Marzipan*) Produs zaharos preparat din zahăr și migdale sau nuci.
- MARUFLĂ**, *maruflez* vb. I (fr. *maroufler*) A lipi o pictură pe un perete, pe un panou.
- MARUFLU** s.n. (fr. *maroufle*) Clei special folosit pentru maruflare.
- MARXISM** s.n. (fr. *marxisme*, rus. *marksizm*) Ansamblul concepțiilor politice, filosofice și sociale bazate pe materialism (1) și pe lupta de clasă aparținând lui Karl Marx, Friedrich Engels și continuatorilor ideologiei acestora.
- MARXISM-LENINISM** s.n. (rus. *marksizm-leninizm*) Ideologia marxistă dezvoltată de Vladimir Ilici Lenin și aplicată inițial în Rusia; leninism.
- MARXIST**, -Ă, *marxiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *marxiste*, rus. *marksist*) (Partizan) al marxismului.
- MARXIST-LENINIST**, -Ă, *marxiști-leniniști*, -e adj., s.m. și f. (rus. *marksistsko-leninskii*) (Partizan) al marxism-leninismului.
- MASĂ**, *masez* vb. I (fr. *masser*) 1. A (se) grupa (1), a (se) reuni. 2. A(-și) face masaj, a (se) fricționa.
- MASACRĂ**, *masacrez* vb. I (fr. *massacrer*) A ucide în masă, a extermina, a imola (2); (fig.) a deteriora, a strica un text, o lucrare etc. printr-o intervenție neprofesionistă.
- MASĂCRU**, *masacre* s.n. (fr. *massacre*) Omor, ucidere (în masă); măcel, hecatombă (2), carnaj.
- MASĂJ**, *masaje* s.n. (fr. *massage*) Procedeu de stimulare și de destindere a mușchilor, efectuat cu ajutorul mâinilor sau cu un aparat special; frecție, fricționare.
- MĂSĂ**, *mase* s.f. (fr. *masse*, germ. *Masse*) 1. Îngrămădire de lucruri, de ființe care alcătuiesc un ansamblu. 2. Corp solid, compact. 3. *Masă specifică* = densitate (2). *Masă verde* = furaj. *Masă monetară* = disponibilitățile monetare în circulație la un moment dat și disponibilitățile cvasimonetare (depuneri la termen, bonuri de tezaur etc.) care finanțează activitățile dintr-o țară. *Mase plastice* = materiale din plastic.
- MASCĂ**, *maschez* vb. I (fr. *masquer*) 1. A(-și) pune o mască. 2. (Și fig.) A(-și) ascunde ceva; a (se) deghiza (2); a voala (1). *A masca o ușă*. *A(-și) masca ignoranța*.
- MASCALZÓNE** s.m. (pr. *mascațóne*; it. *mascalzone*) (Ir.) Haimana.
- MASCÁRA** s.f. (it. *mascara*) Rimel.
- MASCARÁDĂ**, *mascarade* s.f. (fr. *mascarade*) Ipo-crizie, prefăcătorie, farsă (2); înscenare ridicolă.
- MASCARÓN**, *mascaroane* s.n. (fr. *mascaron*) Mască fantastică sau grotescă folosită ca element decorativ în arhitectură.
- MASCÁT**, -Ă, *mascați*, -te adj., s.m. și f. (de la *masca*) 1. (Persoană) care poartă o mască (1). 2. *Bal mascat* = bal la care participanții se deghizează. 3. Camuflat.
- MĂSCĂ**, *măști* s.f. (fr. *masque*) 1. Față falsă, pictată sau executată din carton, stofă etc., folosită pentru a se deghiza; machiaj; persoana care poartă un ascemenea obiect. 2. Aparat, element de protecție a feței (în apicultură, la scrimă, împotriva gazelor etc.). 3. Dispozitiv de protecție. 4. Mulaj luat de pe figura cuiva. *Mască mortuară*. 5. (Fig.) Fizionomie (1), figură (1), expresie (2); aparență mincinoasă.
- MASCÓTĂ**, *mascote* s.f. (fr. *mascotte*) 1. Obiect, ființă considerată purtătoare de noroc; amuletă, talisman. 2. Prăjitură cu cremă de ciocolată.
- MASCŪL**, -Ă, *masculi*, -e s.m., adj. (lat. *masculus*, it. *masculo*) (Individ) de sex bărbătesc sau (despre flori) care conține elementele de fecundație.
- MASCULÍN**, -Ă, *masculini*, -e adj. (fr. *masculin*, lat. *masculinus*) 1. De bărbați, bărbătesc. 2. (Gram.) Care aparține genului masculin (3). 3. *Gen masculin* (și substantivat, n.) = gen gramatical care cuprinde numele de ființe și de lucruri considerate de sex bărbătesc. 4. (Despre versuri) Care rimează pe ultima silabă accentuată.
- MASCULINITÁTE** s.f. (fr. *masculinité*) Ansamblu de trăsături care constituie specificul caracterului masculin; virilitate.
- MASCULINIZÁ**, *masculinizez* vb. I (fr. *masculiniser*) A face să capete sau a căpăta trăsături masculine (1); a (se) viriliza.
- MASCULINIZÁT**, -Ă, *masculinizați*, -te adj. (de la *masculiniza*) Care a dobândit trăsături masculine; care are un aspect de bărbat.
- MÁSER**, *masere* s.n. (engl. *maser*) 1. Generator cuantic folosit pentru producerea și amplificarea

- microundelor electromagnetice. 2. Proces de producere și de amplificare a microundelor.
- MASETĒR**, *maseteri* s.m., adj. (fr. *masséter*) (Mușchi) care ridică maxilarul inferior.
- MASEUR**, *maseuri* s.m. (pr. *masôr*; fr. *masseur*) Specialist în practicarea masajului.
- MASEUZĂ**, *maseuze* s.f. (pr. *masôză*; fr. *masseuse*) Specialistă în practicarea masajului.
- MASIV**, -Ă, *masivi*, -e (fr. *massif*, germ. *Massiv*) 1. Adj. Greu; compact (1); impunător, impresionant (2). 2. S.n. Ansamblu muntos; munte.
- MASIVITĂTE** s.f. (fr. *massivité*) Caracterul masiv al cuiva sau a ceva.
- MASOCHISM** s.n. (fr. *masochisme*) Perversiune sexuală caracterizată prin obținerea plăcerii ca urmare a provocării unor dureri.
- MASOCHIST**, -Ă, *masochiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *masochiste*, germ. *Masochist*) (Persoană) care practică masochismul.
- MASÓN**, *masoni* s.m. (fr. *maçon*) Francmason.
- MASONERIE** s.f. (fr. *maçonnerie*) 1. Francmasonerie. 2. Lucrare de zidărie executată din diverse materiale îmbinate cu liant.
- MASÓNIC**, -Ă, *masonici*, -ce adj. (fr. *maçonnique*) Francmasonic.
- MASÓRA** s.f. (fr. *massore/massorah*) Exegeză a textului ebraic al Bibliei.
- MASORĒT**, *masoreți* s.m. (fr. *massorète*) Savant evreu, autorul unei masora.
- MASORĒTIC**, -Ă, *masoretici*, -ce adj. (fr. *massorétique*) De masoret sau de masora, referitor la masoret sau la masora.
- MASS-DISPLAY** s.n. (pr. *masdispléi*; engl. *mass-display*) Prezentare în număr mare a unui produs, în locuri în care cumpărarea acestuia să tenteze.
- MASS-MĒDIA** s.n. pl. (engl. *mass media*) Tehnică a comunicării, a difuzării informațiilor în masă (prin radio, televiziune, presă, cinematograful); media¹.
- MASTABĂ**, *mastabale* s.f. (fr. *mastaba*) Monument funerar egiptean în formă de trunchi de piramidă.
- MĂSTER**, *masteri* s.m. (engl. *master*) Persoană care obține masteratul.
- MASTERĂT**, *masterate* s.n. (*master* + -at) Perioadă de perfecționare postuniversitară; titlu și diplomă acordate cuiva după terminarea studiilor postuniversitare.
- MASTÍC**, *masticuri* s.n. (fr. *mastic*) Amestec de substanțe minerale și vegetale folosit pentru lipit, chituit etc.; mozaic¹.
- MASTICĂ**, *mastichez* vb. I (fr. *mastiquer*, lat. *mas-ticare*) A mesteca alimente (în gură).
- MASTICATÓR**, -OÁRE, *masticatori*, -oare adj. (fr. *masticateur*) Care servește la masticăție, care intervine în procesul de masticăție.
- MASTICĂȚIE**, *masticății* s.f. (fr. *mastication*) Mestecarea alimentelor cu ajutorul limbii, al dinților și al mușchilor masticatori.
- MASTIF**, *mastifi* s.m. (engl. *mastiff*) Rasă de câini puternici, asemănătoare dogului.
- MASTITĂ**, *mastite* s.f. (fr. *mastite*) Inflamație a glandei mamare.
- MASTODÓNT**, *mastodonți* s.m. (fr. *mastodonte*) Animal fosil asemănător elefantului; (fam.) ființă, lucru de mari dimensiuni.
- MASTOÍDĂ**, *mastoide* s.f. (fr. *mastoide*) Fiecare dintre proeminențele osului temporal situate în spatele urechii.
- MASTOIDIÁN**, -Ă, *mastoidieni*, -e adj. (fr. *mastoidien*) Referitor la mastoidă, de mastoidă.
- MASTOIDÍTĂ**, *mastoidite* s.f. (fr. *mastoidite*) Inflamație a mastoidei.
- MASTURBĂ**, *masturbez* vb. I (fr. *masturber*) A-și procura plăcere sexuală prin excitarea manuală a organelor genitale.
- MASTURBĂȚIE**, *masturbații* s.f. (fr. *masturbation*) Onanie.
- MAȘINÁL**, -Ă, *mașinali*, -e adj. (fr. *machinal*) Automat (2), mecanic (5).
- MAȘINĂȚIE**, *mașinații* s.f. (fr. *machination*, it. *macchinazione*) Pregătire secretă, intrigă în vederea unui complot sau a unei acțiuni reprobabile; culisă (2); jonglerie (2).
- MAȘINĂ**, *mașini* s.f. (fr. *machine*, germ. *Maschine*) 1. Aparat tehnic combinat, folosit pentru producerea anumitor efecte; mecanism. 2. Automobil (1); locomotivă. 3. (Fig.) Persoană care acționează mecanic.
- MAȘINĂRIE**, *mașinării* s.f. (*mașină* + -ărie, cf. fr. *machinerie*) Ansamblu de piese ale unei mașini; mecanism.
- MAȘINÍSM** s.n. (fr. *machinisme*) Generalizarea în trebuințării mașinilor în industrie.
- MAȘINÍST**, -Ă, *mașiniști*, -ste s.m. și f. (fr. *machiniste*, germ. *Maschinist*) 1. Mecanic. 2. Persoană care aranjează decorurile, care manevrează luminile, efectele sonore, într-un spectacol.
- MAT¹** s.n. (germ. *Matt*, fr. *mat*) 1. Termen, la jocul de șah, în care regele nu mai poate face nicio mișcare. 2. *A face mat pe cineva* = a învinge pe cineva.
- MAT²**, -Ă, *mați*, -te adj. (fr. *mat*, germ. *matt*) Fără luciu, fără strălucire, fără transparență.

- MATADÓR**, *matadori* s.m. (fr. *matador*) Toreador care dă lovitura mortală taurului.
- MATELÓT**, *mateloți* s.m. (fr. *matelot*) Marinar.
- MATEMÁTIC**, -Ă, *matematici*, -ce (ngr. *mathemátikos*, fr. *mathématique*, germ. *mathematisch*) 1. Adj. Referitor la matematică, bazat pe matematică. 2. Adv. Precis, exact (5).
- MATEMÁTICĂ**, *matematici* s.f. (lat. *mathematica*, gr. *mathimatikí*, it. *matematica*, fr. *mathématique*) Știință care studiază proprietățile entităților de natură abstractă (numere, puncte, mulțimi etc.) și relațiile dintre acestea.
- MATEMATICIÁN**, -Ă, *matematicieni*, -e s.m. și f. (fr. *mathématicien*) Specialist în matematică.
- MATEMATIZÁ**, *matematizez* vb. I (fr. *mathématiser*) A aplica teoriile, metodele matematicii la un domeniu particular.
- MATERIÁL**, -Ă, *materiali*, -e (germ. *materiell*, fr. *matériel*, lat. *materialis*) 1. Adj. Format din materie, de materie, privitor la materie; obiectual (1). 2. Adj. Fizic (2), trupesc. 3. Adj. Concret, real² (1). 4. Adj. Care constă în bunuri ce ajută la desfășurarea unei activități economice, la întreținerea vieții. 5. S.n. Materie primă, semifabricat etc.; produs textil; totalitatea obiectelor, a instrumentelor, a informațiilor necesare unui domeniu de activitate. 6. S.n. Ceea ce poate să constituie fondul, subiectul unei lucrări, al unui studiu. *Are material pentru o nuvelă.*
- MATERIALÍSM** s.n. (fr. *matérialisme*, germ. *Materialismus*) 1. Doctrină care consideră materia singura realitate și care neagă existența spiritului, toate evenimentele și actele fiind subordonate sau reduse la obiecte materiale. 2. Mod de viață pentru care nu contează decât banii și averea.
- MATERIALÍST**, -Ă, *materialiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *matérialiste*, germ. *Materialist*) 1. (Adept) al materialismului (1). 2. (Persoană) care se preocupă preponderent de bunurile materiale, de bani etc.
- MATERIALITÁTE** s.f. (fr. *matérialité*, germ. *Materialität*) Calitatea a ceea ce este materie sau material; realitate (1).
- MATERIALIZÁ**, *materializez* vb. I (fr. *matérialiser*) A da sau a dobândi formă concretă.
- MATÉRIE**, *materii* s.f. (lat. *materia*, fr. *matière*, rus. *materia*, germ. *Materie*, it. *materia*) 1. Substanța din care sunt alcătuite corpurile, din care este făcut ceva. 2. Realitate materială. 3. Material informativ. 4. Conținut; subiect. 5. Obiect de studiu. 6. *Materie primă* = produs destinat prelucrării. *Tablă de materii* = listă a capitolelor unei lucrări, cu indicarea paginilor la care se află acestea; cuprins. *În materie de...* = în ceea ce privește...
- MATÉRN**, -Ă, *materni*, -e adj. (lat. *maternus*, it. *materno*) 1. Propriu unei mame, de mamă; matern. 2. *Limbă maternă* = prima limbă învățată de cineva.
- MATERNÁL**, -Ă, *maternali*, -e adj. (fr. *maternel*) Matern.
- MATERNITÁTE**, *maternități* s.f. (fr. *maternité*) 1. Starea, calitatea de mamă. 2. Spital în care se asigură îngrijirea femeilor gravide în perioada sarcinii, a nașterii și a lăuziei.
- MATINÁL**, -Ă, *matinali*, -e adj. (fr. *matinal*) 1. Propriu dimineții, al dimineții, care se petrece la începutul dimineții. 2. Care se scoală devreme.
- MATINÉU**, *matinee* s.n. (fr. *matinée*) Spectacol artistic care are loc dimineața sau în primele ore ale după-amiezii.
- MATISÁ**, *matisez* vb. I (cf. fr. *matir*) A face un obiect să devină mat; a reduce luciul unor obiecte (metalice).
- MATISÓR**, *matisori* s.m. (fr. *matisseur*) Specialist în lucrări de matisare.
- MATLASÁ**, *matlasez* vb. I (fr. *matelasser*) A căptuși un material textil cu altul mai gros, prin cusături care scot în relief un model.
- MATRIARHÁL**, -Ă, *matriarhali*, -e adj. (fr. *matriarcal*) Care se referă la matriarhat.
- MATRIARHÁT** s.n. (germ. *Matriarchat*, fr. *matriarcat*) Formă de organizare socială (în Comuna Primitivă) în care femeia deține rolul preponderent.
- MATRÍCE**, *matrice* s.f. (fr. *matrice*, lat. *matrix*, -icis) 1. (Mat.) Sistem de numere grupate într-un tabel dreptunghiular, care are un anumit număr de coloane, de linii sau de rânduri. 2. Uter. 3. Obârșic.
- MATRICÍD**, -Ă, *matricizi*, -de (fr. *matricide*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care și-a omorât mama. 2. S.n. Crima matricidului (1).
- MATRÍCOL**, -Ă, *matricoli*, -e adj., s.f. (lat. *matricula*, fr. *matricule*) (Registru) care ține evidența numelor, a situației școlare, militare etc.; (lucru) care face parte dintr-o numerotare.
- MATRIMONIÁL**, -Ă, *matrimoniali*, -e adj. (fr. *matrimonial*) Referitor la căsătorie, de căsătorie.
- MATRIȚÁ**, *matrițez* vb. I (de la *matriță*) A prelucra un material cu ajutorul matriței.
- MATRÍȚÁ**, *matrițe* s.f. (germ. *Matrize*) 1. Formă în care se toarnă literele tipografice. 2. Uncaltă folosită la fasonarea unor materiale plastice prin presiune.

- MATRITĚR**, -Ă, *matriteri*, -e s.m. și f. (*matrită* + -ar) Muncitor care lucrează cu matrite.
- MATROĂNĂ**, *matroane* s.f. (lat. *matrona*) 1. Femeie căsătorită, impozantă. 2. (Ir.) Femeie masivă și vulgară.
- MATRONĪM**, *matronime* s.n. (fr. *matronyme*) Nume de femeie format din numele mamei; matronimic.
- MATRONĪMIC**, *matronimice* adj., s.n. (*matronim* + -ic) (Nume de familie) care derivă dintr-un nume propriu (sau dintr-un apelativ) de genul feminin; matronim.
- MATRŌZ**, *matrozi* s.m. (germ. *Matrose*, rus. *matros*) Marinar.
- MATŪR**, -Ă, *maturi*, -e adj. (lat. *maturus*, it. *matturo*) Ajuns la maturitate, care dovedește maturitate (în gândire); format².
- MATURĂ**, *maturez* vb. I (it. *maturare*, germ. *maturieren*) A (se) maturiza (1).
- MATURĂȚIE**, *maturații* s.f. (fr. *maturation*) 1. Coacere (a unui fruct). 2. Proces care duce la dezvoltarea completă a unui fenomen. 3. (Biol.) Evoluție a unui corp animal sau vegetal până la maturitate. 4. Transformare chimică sau fizică suferită de o substanță până la forma definitivă.
- MATURITATE** s.f. (fr. *maturité*, lat. *maturitas*, -atis) 1. Starea de adult; starea unei persoane care a ajuns la dezvoltare completă, la seriozitate, la profunzime. 2. Coacere (a fructelor).
- MATURIZĂ**, *maturizez* vb. I (*matur* + -iza) 1. A face sau a deveni matur; a (se) matura. 2. A dobândi sau a face o persoană să dobândească seriozitatea, profunzimea unui om matur.
- MATURIZĂT**, -Ă, *maturizați*, -te adj. (de la *maturiza*) Care a ajuns la maturitate, la o dezvoltare fizică, intelectuală, afectivă deplină; format².
- MATUSALĚMIC**, -Ă, *matusalemici*, -ce adj. (n.pr. m. *Matusalem* + -ic) (Despre vârsta unei persoane) Extrem de înaintat.
- MAŪR**, -Ă, *mauri*, -e adj., s.m. și f. (germ. *Maure*, fr. *Maure*) (Arab) din nordul Africii și din Spania.
- MAUS**, *mausuri* s.n. (germ. *Maus*) Nume dat unui joc de cărți.
- MAUSOLĚU**, *mausolee* s.n. (lat. *mausoleum*, germ. *Mausoleum*, fr. *mausolée*) Monument funerar impozant.
- MĂXI**¹ adj. invar. (fr. *maxi*) (Despre îmbrăcăminte) Foarte lung (până la glezne).
- MĂXI**²- (fr. *maxi*-) Element de compunere cu sensul de „mare”, în cuvinte ca *maxi-taxi*.
- MAXIJŪPĂ**, *maxijupe* s.f. (fr. *maxijupe*) Fustă maxi¹.
- MAXILĂR**, -Ă, *maxilari*, -e (fr. *maxillaire*) 1. S.n. Falcă. 2. Adj. Care aparține maxilarului (1), de maxilar.
- MAXĪLĂ**, *maxile* s.f. (lat. *maxilla*) Placa chitinoasă existentă în orificiul bucal al insectelor, al unor viermi, al unor moluște.
- MĂXIM**, -Ă, *maximi*, -e (lat. *maximus*, fr. *maxime*) 1. Adj. Care are valoare, dimensiune, durată, intensitate etc. foarte mare; maximal. 2. S.f. Valoarea cea mai mare la care poate ajunge un fenomen, într-un anumit interval de timp.
- MAXIMAFILĪE** s.f. (fr. *maximaphilie*) Colecționare de cărți poștale cu o temă care se regăsește în marcaj.
- MAXIMĂL**, -Ă, *maximali*, -e adj. (fr. *maximal*) Care constituie sau atinge cel mai înalt nivel, grad etc.; maxim.
- MAXIMALIZĂ**, *maximalizez* vb. I (fr. *maximaliser*) A maximiza.
- MĂXIMĂ**, *maxime* s.f. (lat. *maxima*, fr. *maxime*) Propoziție (scurtă) în formă de precept; aforism, dicton, gnom², panseu, sentință (2).
- MAXI-MĚDIA** s.f. pl. (engl. *maxi-media*) Vânzare și stimulare a dorinței de a cumpăra datorită reclamei făcute.
- MAXIMIZĂ**, *maximizez* vb. I (fr. *maximiser*) A da valoare maximă unui fapt, unei idei etc.; a maximaliza.
- MĂXIMUM** s.n. (lat., fr. *maximum*) Cel mai înalt punct, grad pe care îl poate atinge un lucru, un fenomen etc. *Maximum de răbdare*.
- MAXI-TĂXI**, *maxi-taxiuri* s.n. (fr. *maxi-taxi*) Microbuz-taxi.
- MĂXWELL**, *maxwelli* s.m. (pr. *măxuel*; fr. *maxwell*, germ. *Maxwell*) Unitate de măsură a fluxului magnetic.
- MĂYA**¹, *maya* (fr., sp. *maya*) 1. S.m. și f. Nume dat populației amerindiene din America Centrală. 2. S.f. Limbă amerindiană vorbită de populația maya¹ (1). 3. Adj. Care aparține populației maya¹ (1), referitor la această populație.
- MĂYA**² s.n. (fr. *maya*) (În filosofia hindusă) Aparență iluzorie care ascunde realitatea; iluzie.
- MAZAGRĂN**, *mazagranuri/mazagrane* s.n. (fr. *mazagran*) Băutură răcoritoare preparată din cafea.
- MAZDEĪSM** s.n. (fr. *mazdéisme*) (Rel.) Zoroastrism; parsism; magism.
- MAZĚTĂ**, *mazete* s.f. (fr. *mazette*) (Înv.; fam.) Persoană lipsită de abilitate, de îndemănare (la jocul de cărți, la biliard etc.).

- MAZÚRCĂ**, *mazurci* s.f. (rus, pol. *mazurka*) Dans național polonez (ulterior, și dans de salon) în trei timpi; melodie după care se execută acest dans.
- MÉA CÚLPA** loc. s.f. (lat. *mea culpa*) Formulă prin care cineva își recunoaște vinovăția.
- MEÁNDRIC**, -Ă, *meandrici*, -ce adj. (fr. *méandrique*) Care are meandre.
- MEÁNDRU**, *meandre* s.n. (fr. *méandre*) Sinuozitate a unei ape; (fig.) atitudine, fapt, situație etc. care prezintă sinuozități.
- MEÁT**, *meaturi* s.n. (fr. *meat*, lat. *meatus*) 1. (Anat.) Canal îngust și subțire; orificiul acestui canal. 2. Cavitate, spațiu între celulele unui țesut vegetal.
- MECÁNIC**, -Ă, *mecanici*, -ce (fr. *mécanique*, lat. *mechanicus*, germ. *Mechanik[er]*) 1. Adj., s.f. (Știință) care se referă la legile mișcării și ale echilibrului. 2. Adj. Pus în mișcare de o mașină sau de un mecanism. 3. S.f. Studiul construcției și al funcționării mașinilor. 4. S.m. Persoană care repară, care asigură funcționarea unor aparate, a unor mașini etc.; mecanicist. 5. Adj. Automat (2), mașinal; papagalicește.
- MECANICÍSM** s.n. (*mecanic* + *-ism*) Concepție filosofică materialistă (din sec. XVI–XVIII) care explică fenomenele biologice, sociale etc. pe baza legilor mecanicii.
- MECANÍSM**, *mecanisme* s.n. (fr. *mécanisme*, germ. *Mechanismus*) 1. Combinare, ansamblu de organe sau de piese angrenate între ele cu scopul a obține un rezultat determinat; mașină (1); mașinărie. 2. Mod de funcționare a unui sistem organic, biologic, economic, social etc. 3. (Fig.) Sistem (2), organizare (3).
- MECANIZÁ**, *mecanizez* vb. I (fr. *mécaniser*) A introduce mașini, mecanisme, aparate tehnice în procesul de producție; a motoriza.
- MECANIZÁT**, -Ă, *mecanizați*, -te adj. (de la *mecaniza*) Care a folosit mașini într-o activitate, într-o instalație etc.
- MECANO-** (fr. *mecano-*) Element de compunere cu sensul de „mecanic”, în cuvinte ca: *mecanochimic*, *mecanotehnic*.
- MECANORECEPTÓR**, *mecanoreceptori* s.m. (fr. *mécanorécepteur*) Organ de simț care receptează excitanți mecanici (adesea, foarte sensibili).
- MECANOTÉHNIC**, -Ă, *mecanotehnici*, -ce (*mecano-* + *tehnic*) 1. S.f. Tehnica procedeelor în care intervin în special fenomene mecanice. 2. Adj. Care se referă la mecanotehnică (1), de mecanotehnică.
- MECANOTERAPÍE**, *mecanoterapii* s.f. (fr. *mécanothérapie*) Terapie realizată cu ajutorul unor aparate mecanice.
- MECÉNA**, *mecena* s.m. (fr. *mécène*) Persoană care susține, subvenționează literatura, arta, știința; mecenat (1).
- MECENÁT**, (1) *mecenați*, (2) *mecenate* (it. *mecenate*, fr. *mécénat*) 1. S.m. Mecenat. 2. S.n. Susținere acordată în calitate de mecenat.
- MECI**, *meciuri* s.n. (engl., fr. *match*) 1. Competiție sportivă disputată între doi concurenți sau între două echipe; (la box) fight. 2. Întrecere, dispută.
- MÉCIBOL**, *meciboluri* s.n. (engl. *match ball*) Mingă servită la sfârșitul unei partide de tenis sau de volei, care poate decide câștigătorul.
- MECÓNIU** s.n. (fr. *méconium*, lat. *meconium*) Primele materii fecale al unui nou-născut.
- MEDALIÁ**, *medaliez* vb. I (de la *medalie*) A decora cu o medalie.
- MEDÁLIE**, *medalii* s.f. (it. *medaglia*) Piesă de metal (de obicei, de formă rotundă), cu inscripții în relief, bătută în memoria unui eveniment, a unui personaj etc.
- MEDALIÓN**, *medalioane* s.n. (fr. *médaillon*, cf. *medalie*) 1. Bijuterie de formă ovală sau rotundă în interiorul căreia se află o fotografie, șuvițe de păr etc. și care se poartă la gât. 2. Scurtă expunere literară sau muzicală despre un scriitor ori despre un muzician etc. 3. Ramă ovală sau rotundă.
- MEDALÍSTICÁ** s.f. (it. *medaglistica*) Studiul și colecționarea medaliilor.
- MÉDIA**¹ s.f. (fr. *média*) Mass-media.
- MEDIÁ**², *mediez* vb. I (lat. *mediare*) A mijloci o înțelegere între părți (adverse).
- MEDIÁL**, -Ă, *mediali*, -e adj. (fr. *médial*, lat. *medialis*) 1. Plasat la mijlocul unui cuvânt. 2. (Despre vocale) Care se articulează în partea centrală a cavității bucale. 3. Median (1).
- MEDIÁN**, -Ă, *mediani*, -e (fr. *médian*, lat. *medianus*) 1. Adj. Plasat la mijloc; medial (3). 2. S.f. Dreaptă care unește vârful unui triunghi cu mijlocul laturii opuse.
- MEDIÁNTĂ**, *mediante* s.f. (fr. *médiate*) (Muz.) A treia treaptă a gamei tonale.
- MEDIÁSTÍN** s.n. (fr. *médiastin*) Spațiu format de pleure între cei doi plămâni, divizat în două părți.
- MEDIÁT**, -Ă, *mediați*, -te adj., adv. (fr. *mediat*) (Care are legătură cu ceva) printr-un intermediar, indirect (1).
- MEDIATÉCÁ**, *mediateci* s.f. (fr. *médiathèque*) Colecție de benzi magnetice, de discuri, filme etc.; serviciul însărcinat cu păstrarea și punerea la dispoziția publicului a acestor colecții; localul în care funcționează acest serviciu.

MEDIÁTIC, -Ă, *mediatici*, -ce adj. (fr. *médiatique*) Referitor la mass-media, popularizat prin mass-media.

MEDIATIZĂ, *mediatizez* vb. I (fr. *médiatiser*) A populariza o idee, un plan etc. prin mass-media.

MEDIATIZĂRE, *mediatizări* s.f. (cf., fr. *médiatisation*) Răspândire de informații prin mass-media.

MEDIATOR, -OĂRE, *mediatori*, -oare (lat. *mediator*; -oris) 1. S.m. și f. Persoană care mijlocește ceva pentru a obține un acord; intermediar (2). 2. S.f. (Mat.) Perpendiculară dusă pe mijlocul unui segment de dreaptă; locul geometric al punctelor situate într-un plan, egal depărtate de capetele unui segment de dreaptă.

MEDIĂȚIE, *mediatii* s.f. (fr. *médiation*) Intervenție a cuiiva (cu rol de arbitru), destinată să ducă la reconcilierea între două sau mai multe persoane, între grupări, națiuni; mijlocire.

MEDIC, *medici* s.m. (lat. *medicus*) Persoană care practică medicina; doctor (1); esculap.

MEDICAL, -Ă, *medicali*, -e adj. (fr. *médical*) Referitor la medicină sau la medic, de medicină sau de medic.

MEDICAMENT, *medicamente* s.n. (fr. *médicament*, lat. *medicamentum*) Substanță întrebuințată pentru vindecarea sau prevenirea unor boli; doctorie; leac, remedi (2); drog (2).

MEDICAMENTOS, -OĂSĂ, *medicamentoși*, -oase adj. (fr. *médicamenteux*) Care are proprietățile unui medicament; care se face cu medicamente.

MEDICAȚIE, *medicații* s.f. (fr. *médication*) Utilizare de medicamente sau de mijloace terapeutice pentru tratarea unei anumite boli; tratament (2).

MEDICINAL, -Ă, *medicinali*, -e adj. (fr. *médicinal*, lat. *medicinalis*) Care servește ca remedi; cu proprietăți terapeutice.

MEDICINĂ s.f. (lat. *medicina*, germ. *Medizin*) Știință care se ocupă cu menținerea și restabilirea sănătății; iatologie.

MEDICINIST, -Ă, *mediciniști*, -ste s.m. și f. (*medicină* + -ist) Student la o facultate de medicină.

MEDIC(O)- (fr. *médic[o]*-) Element de compunere cu sensul „(cu un caracter) medical”, în cuvinte ca: *medico-farmaceutic*, *medico-militar*, *medico-sanitar*.

MEDICO-FARMACEUTIC, -Ă, *medico-farmaceutici*, -ce adj. (*medico*- + *farmaceutic*) Referitor la medicină și la farmacie.

MEDICO-LEGAL, -Ă, *medico-legali*, -e adj. (fr. *médico-légal*) Care se referă la medicina judiciară.

MEDIEVAL, -Ă, *medievali*, -e adj. (fr. *médiéval*) Din Evul Mediu.

MEDIEVISM s.n. (fr. *médiévisme*) Medievistică.

MEDIEVIST, -Ă, *medieviști*, -ste s.m. și f. (fr. *médiéviste*) Specialist în medievistică.

MEDIEVISTICĂ s.f. (germ. *Mediävistik*) Studiul istoriei, culturii și artei Evului Mediu; medievism.

MEDINĂ, *medine* s.f. (fr. *médine*) Cartier musulman vechi, în orașele din nordul Africii (mai ales în Maroc).

MEDIOCRITĂTE, (2) *mediocrități* s.f. (fr. *médiocrité*) 1. Starea, calitatea unui om mediocru. 2. Om mediocru.

MEDIÓCRU, -Ă, *mediocri*, -e (fr. *médiocre*) 1. Adj. La mijloc; potrivit. 2. Adj., s.m. și f. (Persoană) cu înzestrare intelectuală redusă, modestă, comună.

MEDITĂ, *meditez* vb. I (fr. *méditer*) 1. A reflecta îndelung; a se reculege. 2. A ajuta, în mod sistematic, un elev sau un student să își pregătească lecțiile, examenele.

MEDITATÍV, -Ă, *meditativi*, -e adj. (fr. *méditatif*) Înclinat spre meditație; pansiv, gânditor.

MEDITATÓR, -OĂRE, *meditatori*, -oare s.m. și f. (*medita* + -tor) Persoană care meditează (2); preparator (3), repetitor (2).

MEDITĂȚIE, *meditații* s.f. (fr. *méditation*) 1. Reflecție profundă; contemplație. 2. Poezie lirică pe o temă filosofică. 3. Pregătire a lecțiilor, a examenelor cu un meditator. 4. Timp, în afara orelor de curs, în care elevii (dintr-un internat) își pregătesc temele.

MEDITERANEEÂN, -Ă, *mediteraneeni*, -e adj. (fr. *méditerranéen*) De la sau din jurul Mării Mediterane.

MEDIU¹, *medii* s.n. (lat. *medium*) 1. Spațiu înconjurător în care se află ființe și lucruri. 2. Societate (1); atmosferă (2), cadru (2), univers (2). 3. Persoană care, în transă, poate servi ca intermediar între oameni și spirite.

MEDIU², -IE, *medii* (lat. *medius*, -a, -um) 1. Adj. De mijloc, mijlociu. 2. S.f. Valoare mijlocie a mai multor mărimi. 3. S.f. Notă generală obținută de un elev, de un student etc., rezultată din adunarea notelor parțiale împărțite la numărul total al acestora.

MEDULÁR, -Ă, *medulari*, -e adj. (fr. *médullaire*) 1. Referitor la măduva spinării sau la măduva osoasă. 2. *Canalul medular* = canal în interiorul coloanei vertebrale în care se află măduva spinării.

MEDUZÁ, *meduzez* vb. I (fr. *méduser*) (Rar) A rămâne stupefiat, uluit de ceva.

MEDÚZÁ, *meduze* s.f. (fr. *méduse*) Celenterat marin cu un corp gelatinos în formă de clopot sau de umbrelă.

- MEFIÉNT**, -Ă, *mefienți*, -te adj. (fr. *méfiant*) (Livr.) Neîncrezător, bănuitor.
- MEFIÉNȚĂ**, *mefiențe* s.f. (fr. *méfiance*) Lipsă de încredere; suspiciune patologică.
- MEFISTOFÉLIC**, -Ă, *mefistofelici*, -ce adj. (fr. *méphistophélique*) Diabolic (1), perfid.
- MEFÍTIC**, -Ă, *mefitici*, -ce adj. (fr. *méphitique*, germ. *mephitisch*, lat. *mephiticus*) (Livr.) Care are un miros respingător.
- MEFITISM** s.n. (fr. *méphitisme*) Poluare a aerului prin emanații mefitice sau toxice; atmosferă viciată.
- MEGA-** (fr. *méga-*, ngr. *megas*) Element de compunere cu sensul de „foarte mare”, „uriaș” sau „un milion”, în cuvinte ca: *megainflație*, *megastar*.
- MEGACALORIE**, *megacalorii* s.f. (fr. *mégacalorie*) Unitate de măsură pentru căldură, egală cu un milion de calorii.
- MEGACEFALIE**, *megacefalii* s.f. (fr. *mégacéphalie*) Megalocefalie.
- MEGACÓSMOS** s.n. (engl. *megacosm*, cf. *cosmos*) Macrocosmos; megacosmos.
- MEGADÍNĂ**, *megadine* s.f. (fr. *mégadyne*) Unitate de măsură pentru forță, egală cu un milion de dine.
- MEGAÉRG**, *megaergi* s.m. (fr. *mégaerg*) Unitate de măsură pentru energie, egală cu un milion de ergi.
- MEGAFÓN**, *megafoane* s.n. (fr. *mégaphone*) Amplificator de sunete; portavoce.
- MEGAGRÁF**, *megagrafe* s.n. (fr. *mégagraphe*) Planșetă mare de desen, prevăzută cu un suport care permite orice înclinație.
- MEGAHÉRTZ**, *megahertzi* s.m. (pr. *megahértz*; fr. *mégahertz*) Unitate de măsură pentru frecvență, egală cu un milion de hertzi.
- MEGALÍT**, *megalități* s.m. (fr. *mégalithe*) Monument preistoric de mari dimensiuni, format din unul sau mai multe blocuri de piatră necioplită.
- MEGALÍTIC**, -Ă, *megalitici*, -ce adj. (fr. *mégalthique*) Referitor la megalități, de megalități.
- MEGALOCEFALIE**, *megalocefalii* s.f. (fr. *mégalocephalie*) Dezvoltare exagerată, anormală a capului; megacefalie.
- MEGALOMÁN**, -Ă, *megalomani*, -e adj., s.m. și f. (fr. *mégalomane*) 1. (Persoană) care are o părere deosebit de bună despre sine; grandoman. 2. (Persoană) care suferă de megalomanie (2).
- MEGALOMANIE**, *megalomanii* s.f. (fr. *mégalomanie*) 1. Grandomanie. 2. Stare patologică manifestată prin delir de grandoare.
- MEGALOPÓLIS**, *megalopolisuri* s.n. (fr. *mégalopolis*, engl. *megalopolis*) Aglomerare urbană mare (rezultată din unirea mai multor orașe învecinate).
- MEGAPTÉR**, *megapteri* s.m. (fr. *mégaptère*) Mamifer cetaceu cu înotătoarele lungi, care măsoară cca 15 m.
- MEGÁRIC**, -Ă, *megarici*, -ce (fr. *mégarique*) 1. Adj. Școala megarică = școală filosofică întemeiată de Euclid din Megara (oraș în Grecia antică). 2. S.m., adj. (Membru, adept) al școlii megarice (1).
- MEGARÓN**, *megaroane* s.n. (fr. *mégaron*) (În Grecia antică) Încăpere rectangulară mare, caracteristică primelor locuințe din Creta, din Micene etc.
- MEGASTÁR**, *megastaruri* s.n. (*mega-* + *star*) Vedetă de mare succes.
- MEGATÉRIU**, *megaterii* s.m. (lat. *megatherium*, germ. *Megatherium*, fr. *mégathérium*) Mamifer uriaș fosil din America de Sud, asemănător leneșului.
- MEGATÓNĂ**, *megatone* s.f. (fr. *mégatonne*, engl. *megaton*) Unitate de măsură pentru greutate, egală cu un milion de tone.
- MEGAWÁTT**, *megawați* s.m. (fr. *mégawatt*) Unitate de măsură pentru putere, egală cu un milion de wați.
- MEGÉRĂ**, *megere* s.f. (fr. *mégère*) (Livr.) Femce rea și arțăgoasă.
- MEGLENÍT**, -Ă, *megleniți*, -te adj., s.m. și f. (n.pr. *Meglen*) Meglenoromân^{1, 2}.
- MEGLENOROMÁN**¹, -Ă, *meglenoromâni*, -e (*meglen[ø]* + *român*) 1. Adj. Care aparține meglenoromânilor² sau limbii acestora, referitor la meglenoromâni; meglenit. 2. S.f. Idiom al limbii române vorbit de meglenoromâni².
- MEGLENOROMÁN**², -CĂ, *meglenoromâni*, -cc s.m. și f. (cf. *meglenoromân*¹) Persoană care face parte din populația romanică a regiunii Meglen (din sudul Peninsulei Balcanice); meglenit.
- MEGÓHM**, *megohmi* s.m. (pr. *megóm*; fr. *mégohm*) Unitate de măsură pentru rezistența electrică, egală cu un milion de ohmi.
- MEHÁRI**, *mehari* s.m. (fr. *méhari*) Nume dat dromaderilor domestici în nordul Africii și în Sahara.
- MEISTERGESANG** s.n. (pr. *máistârgezang*; germ. *Meistergesang*) Totalitatea creațiilor poetice ale meistersängerilor.
- MEISTERSÄNGER**, *meistersângeri* s.m. (pr. *máistârzenjár*; germ. *Meistersänger*) Trubadur medieval german.
- MELAFÍR**, *melafire* s.n. (fr. *mélaphyre*) Rocă porfiringă formată, de obicei, din feldspat, plagioclaz și olivină.
- MELAMÍNĂ**, *melamine* s.f. (fr. *mélamine*) Material plastic rezistent, folosit la furniruirea unor mobile, la realizarea unor panouri etc.

- MELÂNĂ**, *melane* s.f. (denumire comercială) Fibră textilă sintetică ale cărei proprietăți sunt asemănătoare lânii.
- MELANCÓLIC**, -Ă, *melancolici*, -ce adj. (fr. *mélancolique*) 1. Predispus la o stare de tristețe, de singurătate, de visare. 2. Care sugerează o atmosferă de tristețe, de singurătate, de izolare; elegiac (1). 3. Care suferă de melancolie (2); languros.
- MELANCOLIE**, *melancolie* s.f. (fr. *mélancolie*) 1. Stare nedefinită, de tristețe. 2. Psihoză manifestată printr-o atitudine maniaco-depresivă.
- MELANEZIÂN**, -Ă, *melanezieni*, -e s.m. și f., adj. (fr. *mélanésien*) (Persoană) din Melanezia.
- MELANINĂ**, *melanine* s.f. (fr. *mélanine*) Pigment brun care colorează pielea, părul etc.
- MELÂNJ**, *melanjuri* s.n. (fr. *mélange*) Amestec.
- MELANODERMIE** s.f. (fr. *mélanodermie*) Colorare brună sau neagră a pielii și a mucoaselor, datorată unui exces patologic de pigmenti melanici.
- MELANOM**, *melanoame* s.n. (fr. *mélanome*) Tumoră malignă a pielii.
- MELANTERÍT** s.n. (fr. *mélanterite*) Sulfat natural hidratat de fier, de culoare verde-deschis; calaican.
- MELĂSĂ**, *melase* s.f. (fr. *mélasse*, germ. *Melasse*, it. *melassa*) Reziduu siropos provenit din distilarea zahărului.
- MELĒNĂ**, *melene* s.f. (fr. *mélène*) Eliminare de sânge prin anus.
- MELĒU**, *meleuri* s.n. (fr. *mêlée*) (Sport) Luptă corp la corp; grămadă, la rugby.
- MELIFÉR**, -Ă, *meliferi*, -e (fr. *mellifère*) 1. Adj. (Despre plante) Cu flori bogate în nectar și polen; (despre regiuni) bogat în plante care produc miere. 2. S.f. pl. Grup de insecte (albine, viespi) care produc miere.
- MELINITĂ** s.f. (fr. *mélinite*, germ. *Melinit*) Explosiv foarte puternic pe bază de acid picric.
- MELIORATIV**, -Ă, *meliorativi*, -e adj. (fr. *mélioratif*) (În opoziție cu *peiorativ*; despre cuvinte, expresii etc.) Care prezintă ceva în mod favorabil; laudativ.
- MELIORISM** s.n. (fr. *méliorisme*) Concepție potrivit căreia lumea poate fi ameliorată.
- MELISĂ**, *melise* s.f. (fr. *mélisse*, lat. *melissa*) 1. Plantă erbacee meliferă cu flori albe, parfumate. 2. Băutură alcoolică (cu proprietăți terapeutice în medicina populară) preparată din frunzele melisei (1).
- MELISMĂ**, *melisme* s.f. (it. *melisma*, fr. *mélisme*) Ornamet muzical vocal.
- MELITĂ**, *melite* s.f. (fr. *mellite*) Medicament pe bază de miere.
- MELÓDIC**, -Ă, *melodici*, -ce (fr. *mélodique*) 1. Adj. Privitor la melodie. 2. Adj. Plin de armonie, melodios. 3. S.f. Ramura teoriei muzicale care se ocupă cu studiul melodiei.
- MELODICITATE** s.f. (*melodic* + *-itate*) Însușirea de a fi melodios.
- MELODIE**, *melodii* s.f. (ngr. *melodía*, it. *melodia*, fr. *mélodie*) 1. Succesiune de sunete care alcătuiesc o frază muzicală; song. 2. Armonie, sonoritate agreabilă; melos.
- MELODIÓS**, -OĂSĂ, *melodioși*, -oase adj. (fr. *mélodieux*) Care are o sonoritate plăcută auzului; melodic (2); muzical (1), cantabil; simfonic (3), armonios.
- MELODÍST**, -Ă, *melodiști*, -ste s.m. și f. (fr. *mélodiste*) Muzician care compune melodii.
- MELÓDIUM** s.n. (fr. *mélodium*) Veche denumire a armoniului.
- MELODRAMÁTIC**, -Ă, *melodramatici*, -ce adj. (fr. *mélodramatique*, it. *melodrammatico*) 1. Care ține de melodramă. 2. Cu un caracter patetic exagerat, plin de emfază.
- MELODRAMATÍSM** s.n. (*melodramat[ic]* + *-ism*) 1. Caracter melodramatic. 2. Expresie exagerată, artificială a sentimentelor.
- MELODRĂMĂ**, *melodrame* s.f. (fr. *mélodrame*) 1. (În tragedia antică greacă) Dialog cântat între un corifeu și un personaj. 2. Dramă care utilizează acompaniamentul muzical pentru a marca intrarea sau ieșirea personajelor din scenă. 3. Piesă de teatru în stil pretențios, cu scene exagerate, patetice, și cu situații neprevăzute.
- MELOFOBIE** s.f. (fr. *mélaphobie*) Aversiune față de muzică.
- MELOMÁN**, -Ă, *melomani*, -e s.m. și f. (fr. *mélomane*) Amator de muzică (clasică).
- MELOMANIE** s.f. (fr. *mélomanie*) Pasiune pentru muzică.
- MELÓN**, *meleane* s.n. (fr. *melon*) Gambetă.
- MELONÍDĂ**, *melonide* s.f. (fr. *mélonide*) Fruct asemănător bacei, cu epicarpul tare la maturitate și cu mezocarpul cărnos și succulent.
- MELOPÉE**, *melepei* s.f. (fr. *mélopee*) Cântec ritmat care acompania o declamație, în trecut; cântec monoton.
- MÉLOS** s.n. (ngr. *mélōs*) Cântec, melodie (2).
- MEMBRÂNĂ**, *membrane* s.f. (lat., it. *membrana*, fr. *membrane*) 1. Țesut subțire și suplu care câptușește, îmbracă sau formează anumite organe. 2. Placă flexibilă care transmite sunetele prin vibrații; diafragmă (2).

- MEMBRANÓS, -OĂSĂ, membranoși, -oase** adj. (fr. *membraneux*) Carc are aspect de membrană; format din una sau din mai multe membrane.
- MĚMBRU, -Ă, membri, -e** (lat. *membrum*, fr. *membre*)
1. S.n. Partea articulată a trunchiului uman sau animalier care servește la locomoție ori la prindere.
 2. S.n. Penis.
 3. S.m. și f. Persoană, țară etc. care face parte dintr-un ansamblu organizat (familie, asociații etc.).
 4. S.n. Fiecare dintre părțile unei propoziții, ale unei fraze, ale unei perioade.
 5. S.m. Fiecare dintre cele două părți ale unei ecuații, separate prin semnul egal.
- MEMĚNTO, mementouri** s.n. (fr. *memento*, lat. *memento*)
1. Carte care rezumă esențialul unei discipline.
 2. Notă, însemnare care amintește cuiva un anumit lucru; aducere-aminte.
- MEMORĂ, memorez** vb. I (lat. *memorare*, fr. *mémorer*) A fixa metodic în memorie (învățând); a memoriza.
- MEMORĂBIL, -Ă, memorabili, -e** adj. (fr. *mémorable*, lat. *memorabilis*) Demn de ținut minte; important, însemnat; epocal.
- MEMORĂNDUM, memorandumuri** s.n. (lat. *memorandum*, germ. *Memorandum*, fr. *mémorandum*) Notă diplomatică, memoriu în care o problemă este expusă sub aspect juridic.
- MEMORIĂL, -Ă, memoriali, -e** (germ. *Memorial*, fr. *mémorial*, lat. *memorialis*, -e) I. S.n., adj. (Monument, film) care comemorează ceva, care amintește un eveniment important; (eveniment) de care își amintește cineva. 2. S.n. Lucrare în care sunt consemnate fapte, idei sau impresii personale demne de ținut minte. 3. Adj. Comemorativ.
- MEMORIALÍST, -Ă, memorialiști, -ste** s.m. și f. (fr. *mémorialiste*) Autor de memoriale (2) sau de memorii (3).
- MEMORIALÍSTIC, -Ă, memorialistici, -ce** (memorial + -istic) I. S.f. Gen literar care cuprinde memorii; (cu sens colectiv) totalitatea scrierilor care conțin memorii. 2. Adj. Care aparține memorialisticii (1), privitor la memorialistică.
- MEMÓRIE, memorii** s.f. (lat., it. *memoria*, fr. *mémoire*)
1. Facultatea intelectuală de a reține, a recunoaște și a reproduce; amintirea a ceva.
 2. Partea unui calculator electronic care înregistrează codificat informația.
 3. Renumă păstrat de posteritate.
- MEMÓRIU, memorii** s.n. (lat. *memorium*, fr. *mémoire*)
1. Expunere succintă scrisă, adresată unei autorități.
 2. Raport scris în legătură cu activitatea personală desfășurată într-un domeniu de activitate.
 3. (La pl.) Amintiri scrise de cineva în timpul vieții; autobiografie.
- MEMORIZĂ, memorizez** vb. I (fr. *mémoriser*) A memora.
- MENĂDĂ, menade** s.f. (fr. *ménade*) Bacantă, în mitologie; (fig.) femeie nestăpânită, exaltată.
- MENĂJ, menajuri** s.n. (fr. *ménage*)
1. Activitatea de întreținere, de curățenie etc. a unei case; munca unei gospodine.
 2. Viață conjugală; căsnicie.
 3. *Articole de menaj* = articole de uz casnic.
- MENAJĂ, menajez** vb. I (fr. *ménager*) A trata pe cineva sau pe sine cu măsură, cu prudență, cu o grijă deosebită; a (se) cruța, a (se) conserva (3).
- MENAJAMĚNT, menajamente** s.n. (fr. *ménagement*) Atitudine, măsură prin care cineva este menajat; precauție, grijă față de sensibilitatea cuiva.
- MENAJĚR, -Ă, menajeri, -e** (fr. *ménager*, -gère)
1. Adj. Referitor la ceea ce constituie întreținerea, curățenia unei gospodării.
 2. S.f. Femeie angajată să îngrijească gospodăria cuiva.
- MENAJERĚ, menajerii** s.f. (fr. *ménagerie*, germ. *Menagerie*) Loc amenajat în care sunt ținute animale vii (rare sau exotice), pentru a fi expuse publicului ori pentru a fi studiate.
- MENDELÍSTM** s.n. (fr. *mendélisme*) Concepție refertoare la transmiterea ereditară a caracterelor, care se bazează pe legile lui Gregor J. Mendel (legea purității gameților și legea segregării și a combinării independente a caracterelor).
- MENESTRĚL, menestrel** s.m. (fr. *ménéstrel*) Poet sau cântăreț ambulant francez, în Evul Mediu; jongler (1).
- MENHĚR, menhire** s.n. (fr. *menhir*) Monument funerar megalitic format dintr-un bloc de piatră, înălțat vertical.
- MENILĚT** s.n. (fr. *ménilite*) Rocă sedimentară silicioasă, de culoare neagră sau brună, cu aspect vârgat, care conține opal, argilă și hidroxid de fier.
- MENĚNGE, meninge** s.n. (fr. *méninge*) Fiecare dintre cele trei membrane care învelesc creierul și măduva spinării.
- MENĚNGEĂL, -Ă, meningeali, -e** adj. (germ., engl. *meningeal*) (Anat.) Meningian.
- MENĚNGIĂN, -Ă, meningieni, -e** adj. (fr. *ménigien*) (Anat.) Al meningelui; meningeal.
- MENĚNGĚTĂ, meningite** s.f. (fr. *méningite*) Inflamație a meningelui.
- MENĚNGOCÓC, meningococi** s.m. (fr. *méningocoque*) Microb care provoacă una dintre formele meningitei infecțioase.

- MENINGOENCEFALITĂ**, *meningoencefalite* s.f. (fr. *méningo-encéphalite*) Inflație simultană a meningelui și a encefalului.
- MENISC**, *meniscuri* s.n. (fr. *ménisque*) 1. Lentilă subțire, pe o parte convexă și pe alta concavă. 2. Cartilaj în formă de disc, situat între oase, la unele articulații ale corpului (mai ales la genunchi).
- MENIU**, *meniuri* s.n. (fr. *menu*) 1. Listă (detaliată) a felurilor de mâncare care compun o masă; totalitatea felurilor de mâncare servite la o masă. 2. *Meniu fix* = masă cu prețuri fixe, într-un restaurant.
- MENOPAUZĂ** s.f. (fr. *ménopause*) Încetare definitivă a menstruației.
- MENORAGIE**, *menoragii* s.f. (fr. *ménorragie*) Hemoragie menstruală excesivă.
- MENORÉE**, *menoree* s.f. (fr. *ménorrhée*) Menstruație.
- MENOU**, *menouri* s.n. (fr. *meneau*) Montant care compartimentează ferestrele (mai ales în arhitectura gotică și în cea renașcentistă).
- MENSTRUĂL**, -Ă, *menstruali*, -e adj. (lat. *menstrualis*) Care se referă la menstruație, de menstruație.
- MENSTRUĂȚIE**, *menstruații* s.f. (fr. *menstruation*) Scurgere periodică de sânge din uter, la femei, de la pubertate la menopauză; ciclu menstrual; menoree.
- MENSUĂL**, -Ă, *mensuali*, -e adj. (lat. *mensualis*, -e, fr. *mensuel*) Lunar (1).
- MENȘEVIC**, -Ă, *menșevici*, -ce s.m. și f., adj. (rus. *menșevik*) (Partizan) al menșevismului.
- MENȘEVISM** s.n. (rus. *menșevizm*) Curent apărut în cadrul social-democrației ruse, care se opunea prevederilor programatice ale bolșevicilor.
- MENTĂL**, -Ă, *mentali*, -e (fr. *mental*, lat. *mentalis*) 1. Adj. Care se referă la funcțiile intelectului, ale psihicului; care se face exclusiv în minte, fără a fi exprimat verbal sau în scris; mintal. 2. S.n. Ansamblul dispozițiilor psihice ale cuiva; spirit (1).
- MENTALITĂȚE**, *mentalități* s.f. (fr. *mentalité*) 1. Felul, modul de a gândi, de a reacționa al cuiva; stare de spirit; psihologie (2). 2. Ansamblu de credințe, de obiceiuri, de comportamente caracteristice unui grup.
- MENTENABILITĂȚE** s.f. (fr. *maintenabilité*) În-sușirea unui produs de a putea fi întreținut sau reparat ușor.
- MENTOL** s.n. (fr. *menthol*) Alcool extras din esență de mentă.
- MENTOLĂȚ**, -Ă, *mentolați*, -te adj. (fr. *mentholé*) Care conține mentol; cu miros de mentă.
- MÉNȚOR**, *mentori* s.m. (fr. *mentor*, germ. *Mentor*, lat. *mentor*, -oris) Îndrumător; educator (1).
- MENȚINE**, *mențin* vb. III (fr. *mentionner*) A ține sau a face să (țină fix, stabil; a se păstra în aceeași stare sau formă; a dura (1), a dăinui.
- MENȚIONĂ**, *menționez* vb. I (fr. *mentionner*) A face o mențiune (1), a specifica; a aminti, a pomeni ceva; a cita (1).
- MENȚIUNE**, *mențiuni* s.f. (fr. *mention*, lat. *mentio*, -onis) 1. Citare, semnalare; notă informativă scurtă. 2. Distingție (mai mică decât premiul) acordată pentru anumite merite.
- MENUÉT**, *menuete* s.n. (fr. *menuet*) Dans elegant de origine franceză, la modă în sec. al XVIII-lea; melodie după care se execută acest dans.
- MEOTIÂN**, -Ă, *meoțieni*, -e (fr. *méotien*) 1. S.n. Primul etaj al pliocenului din România, caracterizat prin prezența faunei de lamelibranhiate, gasteropode, mamifere etc. (uneori, petrol și gaze). 2. Adj. Care se referă la meoțian (1), de meoțian (1).
- MEPLĂȚ**, *meplaturi* s.n. (fr. *méplat*) Parte relativ plană; piesă de lemn, de metal etc. a cărei lățime este mai mare decât grosimea.
- MEPRIZĂ**, *meprizez* vb. I (fr. *mépriser*) A disprețui.
- MERCANTIL**, -Ă, *mercantili*, -e adj. (fr. *mercantile*) 1. Comercial, negustoresc. 2. Care are în vedere câștigul material.
- MERCANTILISM** s.n. (fr. *mercantilisme*) 1. Spirit mercantil. 2. Doctrină economică elaborată în sec. XV–XVIII, potrivit căreia metalele prețioase constituie bogăția esențială a unor state și care preconiza o politică protecționistă.
- MERCANTILIST**, -Ă, *mercantiliști*, -ste s.m. și f., adj. (fr. *mercantiliste*) (Adept) al mercantilismului.
- MERCAPTÂN**, *mercaptani* s.m. (fr. *mercaptan*) Compus derivat din alcool, cu miros neplăcut, care se introduce în gazele combustibile pentru a semnala pierderea de gaz.
- MERCENĂR**, -Ă, *mercenari*, -e (fr. *mercenaire*, lat. *mercenarius*) 1. S.m. Soldat plătit să servească o armată străină. 2. Adj. De mercenar (1).
- MERCEOLÓG**, -Ă, *merceologi*, -ge s.m. și f. (de la *merceologie*) Specialist în merceologie.
- MERCEOLOGIE**, *merceologii* s.f. (it. *merceologia*) Studiul proprietăților fizico-chimice ale mărfurilor, pentru a le stabili calitatea și condițiile de păstrare.
- MERCERIE**, *mercerii* s.f. (fr. *mercerie*) Ansamblu de articole folosite în croitorie sau ca accesorii la îmbrăcăminte (ață, nasturi, pasmanterie etc.); comerț sau magazin cu astfel de articole.

- MERCERIZĂ**, *mercrizez* vb. I (fr. *mercériser*) A impregna țesăturile sau firele de bumbac cu o soluție specială, pentru a le mări rezistența sau pentru a le da un anumit luciu.
- MERCERIZĂT**, -Ă, *mercerizați*, -te adj. (de la *merceriza*) (Despre țesături sau fire de bumbac) Impregnat cu o soluție pentru mărirea rezistenței.
- MERCŪR** s.n. (fr. *mercure*, germ. *Merkur*) Element chimic, metal cu luciu argintiu, lichid la temperatura obișnuită, foarte mobil; hidralgir; (pop.) argint-viu.
- MERCURIÁL¹**, *mercuriale* s.n. (fr. *mercuriale*) Listă de prețuri curente, afișată într-o piață.
- MERCURIÁL²**, -Ă, *mercuriali*, -e adj. (fr. *mercuriel*) Care conține mercur.
- MERÉNG**, *merenguri* s.n. (fr. *meringue*) Prăjitură pe bază de albuș de ou și zahăr, coaptă la foc slab (adesea umplută cu cremă) și acoperită cu frișcă.
- MERIDIÁN**, -Ă, *meridiane* (lat. *meridianus*, it. *meridiano*, fr. *méridien*) 1. S.n. (Geogr.) Cerc imaginar pe suprafața Pământului care trece prin poli și este perpendicular pe ecuator. 2. Adj. Care ține de meridian (1). 3. S.n. *Meridian de origine* sau *primul meridian* = meridian convențional în raport cu care se calculează longitudinile. (Fiz.) *Meridian magnetic* = intersecția suprafeței terestre cu planul vertical care indică direcția câmpului magnetic. (Astron.) *Meridian ceresc* = cerc imaginar al sferei cerești care trece prin zenitul locului și prin polii cerești. 4. S.f. (Mat.) Intersecția unei suprafețe de revoluție cu un plan care trece prin axa suprafeței.
- MERIDIONAL**, -Ă, *meridionali*, -e adj., s.m. și f. (lat. *meridionalis*, fr. *méridional*) (Persoană) din sud, austral.
- MERINÓS** (fr. *mérinos*) 1. S.f., adj. invar. (Oaie sau rasă de oi) cu lână albă, fină și foarte moale. 2. S.n., adj. (Lână) obținută de la o oaie merinos (1). 3. S.n. Țesătură din merinos (2).
- MERISTÉM**, *meristeme* s.n. (fr. *méristème*) Țesut vegetal format din celule în continuă și activă diviziune, situat la extremitatea rădăcinii, a tulpinii și a ramurilor unei plante.
- MÉRIT**, *merite* s.n. (fr. *mérite*) 1. Ceea ce este sau face să fie vrednic de recompensă, de stimă. 2. Abilitate. 3. *Pe merit* = justificat, îndreptățit.
- MERITĂ**, *merit* vb. I (fr. *mériter*) A fi demn sau pasibil de..., a avea dreptul la...
- MERITÓRIU**, -IE, *meritorii* adj. (lat. *meritorius*, fr. *méritoire*) (Despre realizări, acțiuni) Vrednic de a fi prețuit, de stimă, de recompensă; destul de bun, de valoros; merituos.
- MERITUÓS**, -OĂSĂ, *merituoși*, -oase adj. (*merit* + -os) Demn de stimă, de recompensă; meritoriu.
- MERLÓN**, *merloane* s.n. (fr. *merlon*) Partea plină, dintre două creneluri, a unui parapet.
- MERLÓT**, *merlot-uri* s.n. (pr. *merló*; fr. *merlot*) Soi de viță-de-vie originar din Franța, cu boabe negre și mici; vin obținut din acest soi.
- MERLÚCIU** s.m. (lat. *merlucius*, cf. fr. *merluche*) Pește marin cu spinare gri și carnea albă, comestibilă.
- MEROVINGIÁN**, -Ă, *merovingieni*, -e adj. (fr. *mérovingien*) Care aparține primei dinastii de regi ai Franței.
- MERSÍ** interj. (fr. *merci*) Mulțumesc.
- MESAGÉR**, -Ă, *mesageri*, -e (fr. *messager*, it. *messaggero*) 1. S.m. și f. Persoană care duce un mesaj. 2. Adj. (Despre porumbei) Dresat să se întoarcă la locul de plecare (pentru a aduce un mesaj).
- MESAGERÍE**, *mesagerii* s.f. (fr. *messagerie*, it. *messageria*) Serviciu de transport al mărfurilor.
- MESÁJ**, *mesaje* s.n. (fr. *message*) 1. Comunicare (oficială), informație nouă, știre transmisă cuiva. 2. Comunicare adresată cu o anumită solemnitate unei adunări, unei națiuni etc.
- MESALÍNĂ**, *mesaline* s.f. (fr. *messaline*) Femeie desfrânată.
- MÉSĂ**, *messe* s.f. (it. *mesa*, fr. *messe*, germ. *Messe*) (La creștinii catolici) Numele slujbei religioase oficiate în altar; liturghie.
- MESCALÍNĂ**, *mescaline* s.f. (fr. *mescaline*) Alcaloid halucinogen extras dintr-o cactacee mexicană.
- MESCHÍN**, -Ă, *meschini*, -e adj. (fr. *mesquin*) 1. Lipsit de noblețe, de generozitate; sordid; preocupat de interese mărunte; interesat (2). 2. Sărăcăcios; neînsemnat, banal.
- MESCHINĂRÍE**, *meschinării* s.f. (fr. *mesquinerie*) Caracter meschin; micime.
- MESIÁNIC**, -Ă, *mesianici*, -ce adj. (fr. *messianique*) Profetic.
- MESIANÍSM**, *mesianisme* s.n. (fr. *messianisme*) Credință în Mesia, așteptarea lui Mesia; credință în apariția unui salvator care să instaureze o ordine a dreptății, păcii și fericirii.
- MESMERIÁN**, -Ă, *mesmerieni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *mesmérrien*) (Adept) al mesmerismului.
- MESMERÍSM** s.n. (fr. *mesmérisme*) Teoria magnetismului animal; procedeu de vindecare prin magnetism.

- MESOPOTAMIÁN**, -Ă, *mesopotamieni*, -e adj. (fr. *mésopotamien*) Care se referă la Mesopotamia, din Mesopotamia.
- MÉSENGER**, *messenger* s.n. (pr. *mésinger*; engl. *messenger*) (Inform.) Program destinat comunicării (scrise) audio sau video pe internet.
- MÊȘĂ**, *meșe* s.f. (fr. *mèche*) 1. Șuviță de păr. 2. Tifon, vată introdusă într-o rană.
- META-** (fr. *méta-*) Element de compunere cu sensul „după” sau de „transformare”, „schimbare”, în cuvinte ca: *metamorfoză*, *metafizică*.
- METABISULFÍT**, *metabisulfiti* s.m. (fr. *metabisulfite*) Sare a unui acid care, adăugată în soluție apoasă, trece în sulfitul acidului respectiv, fiind utilizată în vinificație.
- METABIÓZĂ** s.f. (fr. *métabiose*) (Biol.) Comensualism.
- METABÓLĂ/METÁBOLĂ**, *metabole* s.f. (fr. *metabole*) 1. (Despre insecte) Care suferă un proces de metamorfoză. 2. Repetare a unui enunț prin schimbarea ordinii cuvintelor, ca modalitate retorică.
- METABÓLIC**, -Ă, *metabolici*, -ce adj. (fr. *métabolique*) De metabolism.
- METABOLÍSM** s.n. (fr. *métabolisme*) 1. Totalitatea proceselor nutritive de asimilație și dezasimilație, produse în organism. 2. *Metabolism bazal* = cantitatea de calorii produsă într-o oră, raportată la un metru pătrat din suprafața corpului unui individ.
- METABOLÍT**, *metaboliți* s.m. (fr. *métabolite*) Substanță care participă la metabolism (1).
- METABOLIZÁ**, *metabolizez* vb. I (fr. *metaboliser*, engl. *metabolize*) A transforma substanțe prin metabolism (1).
- METACÁRP**, *metacarpuri* s.n. (fr. *métacarpe*) Parte a mâinii cuprinsă între degete și încheietura palmei.
- METACARPIÁN**, -Ă, *metacarpieni*, -e adj. (fr. *métacarpien*) De metacarp.
- METACÉNTRU**, *metacentre* s.n. (fr. *métacentre*) Intersecție a verticalelor care trec prin centrele de greutate ale volumului de apă dislocat de un corp plutitor.
- METACRONÍSM**, *metacronisme* s.n. (fr. *métachronisme*) Eroare de dată prin postdatare.
- METAFÍZIC**, -Ă, *metafizici*, -e (ngr. *metaphysiki*, lat. *metaphysica*, germ. *Metaphysik*, fr. *métaphysique*) 1. S.f. Parte a filosofiei idealiste care are ca obiect cunoașterea absolută a existenței, a ființei, precum și cercetarea cauzelor primare și a principiilor prime. 2. S.f. Teorie abstractă; caracter, lucru abstract. 3. Adj. Care aparține metafizicii (1); foarte abstract.
- METAFIZICIÁN**, -Ă, *metafizicieni*, -e s.m. și f. (fr. *métaphysicien*) Specialist în metafizică.
- METAFONIE**, *metafonii* s.f. (fr. *métaphonie*) Modificare a timbrului unei vocale din tema unui cuvânt sub influența unui sunet dintr-o silabă învecinată.
- METÁFORÁ**, *metafore* s.f. (lat. *metaphora*, fr. *métaphore*) Procedeu prin care se trece de la semnificația proprie a unui cuvânt la altă semnificație, ca rezultat al unei comparații neexprimate.
- METAFÓRIC**, -Ă, *metaforici*, -ce adj. (germ. *metaphorisch*, fr. *métaphorique*) Care ține de metaforă, cu multe metafore; figurativ; tropic².
- METAFRÁZĂ**, *metafraze* s.f. (fr. *métaphore*) 1. Transpunere a unei poezii în proză. 2. Procedeu stilistic care folosește sinonime, pentru a evita repetarea frecventă a aceluiași cuvânt.
- METAGALAXÍE** s.f. (fr. *métagalaxie*) Parte a Universului care poate fi observată.
- METAGENÉZĂ** s.f. (fr. *métagenèse*) Înmulțire în care o generație sexuată alternează cu o generație asexuată.
- METAGRÁMĂ**, *metagrame* s.f. (fr. *métagramme*) Joc în care, prin înlocuirea unei litere dintr-un cuvânt, rezultă cuvinte noi.
- METAISTÓRIE** s.f. (fr. *métahistoire*) Filosofia istoriei.
- METÁL**, *metale* s.n. (fr. *métal*, germ. *Metall*) Element chimic cu luciul caracteristic, bun conducător de căldură și de electricitate.
- METALÉPSĂ**, *metalepse* s.f. (fr. *métalepse*) Figură de stil înrudită cu metonimia, care constă în indicarea unui amănunt antecedent pentru a sugera consecința unui fapt sau invers.
- METÁLIC**, -Ă, *metalici*, -ce adj. (it. *metallico*, fr. *métallique*, lat. *metallicus*) 1. Făcut din metal. 2. Care are caracter sau aspect de metal. 3. Care are sonoritate de metal.
- METALIFÉR**, -Ă, *metaliferi*, -e adj. (fr. *métallifère*) Care conține metale; bogat în metale.
- METALIMBÁJ**, *metalimbaje* s.n. (*meta-* + *limbaj*, cf. fr. *métalangage*) Totalitatea enunțurilor referitoare la o anumită limbă naturală sau formalizată, supusă analizei; metalimbă.
- METALÍMBĂ**, *metalimbi* s.f. (*meta-* + *limbă*, cf. fr. *métalangue*) (Lingv.) Metalimbaj.
- METALINGVÍSTICĂ** s.f. (fr. *métalinguistique*) Partea lingvisticii care studiază metalimbajul.
- METALIZÁ**, *metalizez* vb. I (fr. *métalliser*) A acoperi un obiect cu un strat de metal.
- METALOCERĂMICĂ** s.f. (fr. *métallocéramique*) Ramura metalurgiei care se ocupă cu producerea de piese, de obiecte etc. din pulberi metalice.

- METALOCHEMIE** s.f. (fr. *métallochimie*) Partea chimică care studiază metalele.
- METALOCROMIE** s.f. (fr. *métalochromie*) Tehnică de colorare a suprafeței metalelor.
- METALOGENÉZĂ** s.f. (fr. *métallogénèse*) Metalogenic.
- METALOGENIE** s.f. (fr. *métallogénie*) Studiul formării zăcămintelor metalifere; metalogeneză.
- METALOGICĂ** s.f. (fr. *métalogique*) Studiul fundamentelor logicii, al sistemelor și al expresiilor logice, precum și al raporturilor dintre acestea.
- METALOGRAFIC**, -Ă, *metalografici*, -ce adj. (fr. *métallographique*) De metalografic.
- METALOGRAFIE** s.f. (fr. *métallographie*) Studiul structurii și proprietăților metalelor și al aliajelor acestora.
- METALOGRAVURĂ**, *metalogravuri* s.f. (fr. *métallogravure*) Gravare a clișeelor metalice; clișeul astfel obținut.
- METALOID**, *metaloizi* s.m. (fr. *métalloïde*) (Chim.) Nemetale.
- METALOPLĂSTIC**, -Ă, *metaloplastici*, -ce adj. (fr. *métalloplastique*) 1. Care are proprietăți de metal și de material plastic. 2. Care este compus dintr-o placă de azbest, fixată între două folii subțiri de cupru.
- METALOPLASTIE**, *metaloplastii* s.f. (fr. *métalloplastie*) Procedeu de obținere a unui material metaloplastic (1).
- METALOTERMIE** s.f. (fr. *métallothermie*) Procedeu de obținere a unor metale sau aliaje din compușii acestora.
- METALURGIC**, -Ă, *metalurgici*, -ce adj. (fr. *métalurgique*) Referitor la metalurgie, folosit în metalurgie.
- METALURGIE** s.f. (fr. *métallurgie*) 1. Tehnica extragerii și prelucrării metalelor și a aliajelor acestora; întreprinderea, secția în care se obțin și se prelucreză metalele. 2. Studiul proprietăților fizice și chimice ale metalelor și al proceselor care se produc în timpul obținerii și prelucrării acestora.
- METALURGIST**, -Ă, *metalurgiști*, -ste s.m. și f. (fr. *métallurgiste*) Persoană calificată în prelucrarea industrială a metalelor; specialist în metalurgie.
- METAMATEMATICĂ** s.f. (fr. *métamathématique*) Teorie deductivă care are ca obiect cercetarea adevărurilor matematice din punctul de vedere al logicii matematice.
- METAMÉR**, *metamere* s.n. (fr. *métamère*) 1. Segment primitiv al embrionului. 2. Inel, segment, la viermi și la artropode.
- METAMERIE**, *metamerii* s.f. (fr. *métamérie*) Diviziune, în metamere, a corpului unor animale.
- METAMÓRFIC**, -Ă, *metamorfici*, -ce adj. (fr. *métamorphique*) Privitor la metamorfism, care a suferit un metamorfism.
- METAMORFISM** s.n. (fr. *métamorphisme*) Ansamblu de modificări fizice și chimice ale unei roci subterane sub influența căldurii, presiunii și reacțiilor chimice.
- METAMORFOZĂ**, *metamorfozez* vb. I (fr. *métamorphoser*) A (sc) schimba; a (sc) transforma în altceva (sau în altceva).
- METAMORFÓZĂ**, *metamorfoze* s.f. (fr. *métamorphose*) 1. Ansamblu de transformări biologice succesive ale unor animale inferioare (insecte, batracieni etc.) în cursul dezvoltării acestora. 2. Schimbare completă în înfățișarea, starea sau caracterul unei persoane, în aspectul unor lucruri.
- METÁN** s.n. (fr. *méthane*) Gaz inodor și incolor care arde cu flacără albastruie.
- METANÓL**, *metanoli* s.m. (fr. *méthanol*) Alcool metilic.
- METAPLÁSMĂ**, *metaplasme* s.f. (fr. *métaplasme*, germ. *Metaplasmus*) Schimbare survenită în forma unui cuvânt prin adăugarea sau prin înlăturarea unui sunet; forma cuvântului rezultată în urma acestei schimbări.
- METAPLAZIE**, *metaplazii* s.f. (fr. *métaplasie*) Transformare a unui țesut viu în alt țesut, cu o structură diferită.
- METAPSÍHIC**, -Ă, *metapsihici*, -ce (fr. *metapsychique*) 1. Adj. Care se referă la parapsihologie. 2. S.f. Parapsihologie.
- METAPSIHOLOGIE** s.f. (fr. *métapsychologie*) Psihologia inconștientului.
- METASTABÍL**, -Ă, *metastabili*, -e adj. (fr. *métastable*, de la *stabil*) (Despre o stare de echilibru) Care se distruge cu ușurință la o mică perturbație exterioară.
- METASTABILITÁTE** s.f. (fr. *métastabilité*) Însușirea de a fi metastabil.
- METASTÁZĂ**, *metastaze* s.f. (fr. *métastase*) Fenomen de trecere a unui proces patologic dintr-un punct al organismului în altul.
- METATÁRS**, *metatarsuri* s.n. (fr. *métatarse*) Parte a labei piciorului cuprinsă între tars și falange.
- METATARSÍÁN**, -Ă, *metatarsieni*, -e adj., s.n. (fr. *métatarsien*) (Os) al metatarsului.
- METATEORIE**, *metateorii* s.f. (fr. *métatheorie*) Teorie asupra unei teorii date, aplicată mai ales în sistemele formalizate.

- METATÉZĂ**, *metateze* s.f. (fr. *métathèse*) Schimbare (accidentală) a locului vocalelor, al consoanelor sau al silabelor în interiorul unui cuvânt.
- METAZOĂR**, *metazoare* s.n. (fr. *metazoaire*) (La pl.) Subregn de animale pluricelulare cu organe și țesuturi diferențiate; (și la sg.) animal pluricelular din acest subregn.
- METĒC**, *meteci* s.m. (fr. *métèque*) (În Grecia antică) Nume dat străinilor lipsiți de drepturi politice, stabiliți într-un oraș.
- METEMPSIHÓZĂ** s.f. (fr. *métempsyc[h]ose*, ngr. *metempsychosis*) Concepție despre reîncarnarea sufletelor după moarte într-un corp uman, într-un animal sau într-o plantă; transmigrație.
- METENCEFĂL**, *metencefale* s.n. (fr. *métencéphale*) Al treilea segment al encefalului embrionar, din care derivă cerebelul, protuberanța cerebrală etc.
- METENSOMATÓZĂ** s.f. (fr. *métensomatose*) (Rel.) Transmigrație succesivă a corpului omenesc în alte corpuri, pentru a ajunge la perfecțiune.
- MÉTĒO** adj. invar. (fr. *météo*) Meteorologic.
- METEÓR**, *meteori* s.m. (it. *meteora*, ngr. *metéoron*, fr. *météore*, germ. *Meteor*) 1. Fenomen atmosferic; fenomen constând în apariția pe bolta cerească a unui punct luminos (reprezentând corpuscule cosmice pătrunse în atmosfera terestră), care se deplasează foarte repede. 2. Stea căzătoare.
- METEÓRIC**, -Ă, *meteorici*, -ce adj. (fr. *météorique*) 1. Al meteorilor, provenit dintr-un meteor; (fig.) care apare pe neașteptate, producând o impresie puternică, și dispare brusc; trecător, efemer (1). 2. *Apă meteorică* = apă care provine din precipitații atmosferice.
- METEORÍT**, *meteoriți* s.m. (fr. *météorite*) Fragment dintr-un corp ceresc.
- METEORÍTIC**, -Ă, *meteoritici*, -ce (fr. *météoritique*) 1. Adj. Privitor la meteoriți, de meteoriți. 2. S.f. Studiul meteoriților.
- METEOROBIOLOGÍE** s.f. (engl. *meteorobiology*) Studiul influenței factorilor meteorologici asupra organismelor vii.
- METEOROGRAF**, *meteorografe* s.n. (fr. *météorographe*) Instrument folosit pentru înregistrarea presiunii, a temperaturii și a umidității aerului.
- METEOROLÓG**, -Ă, *meteorologi*, -ge s.m. și f. (fr. *météorologue*) Specialist în meteorologie.
- METEOROLÓGIC**, -Ă, *meteorologici*, -ce adj. (fr. *météorologique*) Privitor la meteorologie, de meteorologie; meteo.
- METEOROLOGÍE** s.f. (fr. *météorologie*) Studiul fenomenelor atmosferice în scopul prevederii timpului.
- METEOROPATOLOGÍE** s.f. (fr. *météoropathologie*) Studiul stărilor patologice provocate de fenomenele meteorologice.
- METEOROSENSÍBIL**, -Ă, *meteorosensibili*, -e adj. (fr. *météoro-sensible*) Care este afectat de meteorosensibilitate.
- METEOROSENSIBILITÁTE** s.f. (fr. *météorosensibilité*) Sensibilitate deosebită a organismelor față de fenomenele meteorologice.
- METEOROTROPÍSM** s.n. (fr. *météorotropisme*) Modificare provocată de acțiunea factorilor atmosferici asupra organismelor.
- METICULÓS**, -OÁSĂ, *meticuloși*, -oase adj. (fr. *méticuleux*) Care este atent la amănunte, la detalii; pedant; care este făcut cu o grijă deosebită pentru amănunte; minuțios, conștiincios, exigent (2), scrupulos (2).
- METICULOZITÁTE** s.f. (fr. *méticulosité*) Înșușirea de a fi meticulos; minuțiozitate, scrupulozitate.
- METÍL** s.m. (fr. *méthyle*) Radical organic monovalent derivat din metan.
- METILÉN** s.m. (fr. *méthylène*, germ. *Methylen*) 1. Radical organic bivalent derivat din metan, obținut prin îndepărtarea a doi atomi de hidrogen. 2. *Albastru de metilen* = colorant și dezinfectant extras din huilă.
- METÍLIC**, -Ă, *metilici*, -ce adj. (fr. *méthyllique*) 1. Derivat din metan. 2. *Alcool metilic* = alcool toxic obținut prin distilarea uscată a lemnului; metanol.
- METILORÁNJ** s.n. (fr. *méthylorange*) (Chim.) Heliantină.
- METIONÍNĂ** s.f. (fr. *méthionine*) Aminoacid sulfurat indispensabil dezvoltării și echilibrului organismelor.
- METÍS**, -Ă, *metiși*, -se s.m. și f. (fr. *métis*) Individ provenit din părinți de rase diferite (alb cu negroid, cu mongoloid etc.); hibrid (1).
- METISÁJ**, *metisaje* s.n. (fr. *métissage*) Încrucișare între rase diferite care aparțin aceleiași specii de animale sau de plante.
- METÓDĂ**, *metode* s.f. (lat. *methodus*, fr. *méthode*) 1. Demers rațional în vederea unui scop; manieră, mod, obicei de a acționa, procedeu (1); practică (4); procedură (3). 2. Lucrare care conține elementele esențiale ale unei științe, ale unei arte etc.
- METÓDIC**, -Ă, *metodici*, -ce adj. (fr. *méthodique*) Care dovedește metodă; sistematic (1).
- METÓDICĂ**, *metodici* s.f. (germ. *Methodik*) Studiul principiilor și al metodei de predare a unei discipline.
- METODÍSM** s.n. (fr. *méthodisme*) Mișcare religioasă protestantă inițiată în Anglia în anul 1738, foarte răspândită în S.U.A.

- METODIST**, -Ă, *metodiști*. -ste s.m. și f. (fr. *méthodiste*) 1. Adept al metodismului. 2. Specialist în metodică.
- METODOLÓG**, -Ă, *metodologi*, -ge s.m. și f. (fr. *methodologue*) Specialist în metodologie.
- METODOLÓGIC**, -Ă, *metodologici*, -ce adj. (fr. *methodologique*, germ. *methodologisch*) Privitor la metodologie, de metodologie.
- METODOLOGÍE**, *metodologii* s.f. (fr. *methodologie*) Studiul metodelor proprii unei științe.
- METONÍMIC**, -Ă, *metonimici*, -ce adj. (fr. *metonymique*) Care se referă la metonimie, care relevă o metonimie.
- METONIMÍE**, *metonimii* s.f. (fr. *metonymie*) Figură de stil care constă în denumirea întregului prin parte, a cauzei prin efect, a abstractului prin concret etc.
- METÓPĂ**, *metope* s.f. (fr. *métope*) Placă decorată fixată pe friza unui templu doric; friză (1).
- METRÁJ**, *metraje* s.n. (fr. *métrage*) Lungime a unui obiect, măsurată în metri.
- METRALGÍE**, *metralgii* s.f. (fr. *métralgie*) Durere uterină.
- METRÉSĂ**, *metrese* s.f. (fr. *maîtresse*) Amantă.
- MÉTRIC**, -Ă, *metrici*, -ce (fr. *métrique*, germ. *Metric*) 1. Adj. Privitor la metru, de metru. 2. Sistem *metric* = sistem internațional de măsurare a lungimilor, a greutateților și a capacităților, bazat pe unități care cresc și descresc din zece în zece. 3. Adj. Referitor la măsura versului. 4. S.f. Știință care studiază elementele din care sunt formate versurile.
- METRÍTĂ**, *metrite* s.f. (fr. *métrite*) Inflamație a uterului.
- METRO-** (fr. *metro-*) Element de compunere cu sensul „măsură”, „măsurare”, în cuvinte ca *metrolog*.
- METROLÓG**, -Ă, *metrologi*, -ge s.m. și f. (fr. *métrologue*) Specialist în metrologie.
- METROLÓGIC**, -Ă, *metrologici*, -ce adj. (fr. *métrologique*) Referitor la metrologie, de metrologie.
- METROLOGÍE** s.f. (fr. *métrologie*) Știința unităților de măsură și a metodelor de măsurare a mărimilor fizice.
- METRONÓM**, *metronoame* s.n. (fr. *métronome*) Instrument folosit pentru marcarea intervalelor egale de timp.
- METRONOMÍE** s.f. (fr. *métronomie*) Studiul etaloanelor de măsură.
- METRÓPOLĂ**, *metropole* s.f. (fr. *métropole*) Capitală a unei regiuni; stat, oraș care are în subordine alte state, alte orașe; reședință a unei arhiepiscopii catolice.
- METROPOLITÁN**, -Ă, *metropolitani*, -e adj. (fr. *métropolitain*) Care aparține unei metropole, unei capitale; din metropolă.
- METRORAGÍE**, *metroragii* s.f. (fr. *métrorragie*) Hemoragie uterină.
- METRÓU**, *metrouri* s.n. (fr. *métro*) Calc ferată urbană subterană sau aeriană, folosită pentru transportul în comun al persoanelor; trenul rapid care circulă pe o astfel de cale ferată.
- MÉTRU**, *metri* s.m. (abr. m; fr. *mètre*, lat. *metrum*) 1. Unitate de măsură pentru lungime; instrument cu ajutorul căruia se măsoară lungimile. 2. Grup de silabe care constituie unitatea de măsură a versului.
- MEXICÁN**, -Ă, *mexicani*, -e s.m. și f., adj. (*Mexic + -an*) (Persoană) din Mexic.
- MEXICÁNCĂ**, *mexicance* s.f. (*Mexic + -ancă*) (Fam.) Femeie din Mexic; mexicană.
- MEZALIÁNȚĂ**, *mezalianțe* s.f. (fr. *mésalliance*) Căsătorie cu o persoană de condiție inferioară.
- MEZANÍN**, *mezanine* s.n. (fr. *mezzanine*, it. *mezzanino*, germ. *Mezzanin*) Etaj intermediar mai scund, situat între parter și primul etaj; antresol.
- MEZENCEFÁL**, *mezencefale* s.n. (fr. *mésencéphale*) Regiune a encefalului care corespunde părții superioare a trunchiului cerebral.
- MEZENCHÍM**, *mezenchime* s.n. (fr. *mésenchyme*) Tesut conjunctiv embrionar din care se formează vasele sangvine și limfatice, mușchii, cartilajele și scheletul.
- MEZENTÉR**, *mezenterie* s.n. (fr. *mésentère*, lat. *mesenterium*) Membrană a peritoneului care învește intestinele.
- MEZENTÉRIC**, -Ă, *mezenterici*, -ce adj. (fr. *mésentérique*) Privitor la mezenter, de mezentere.
- MEZO-** (fr. *meso-*) Element de compunere cu sensul „(de) la mijloc”, „mijlociu”, în cuvinte ca: *mezosferă*, *mezozoic*.
- MEZOCÁRP** s.n. (fr. *mésocarpe*) Partea cămoasă a unui fruct, cuprinsă între coajă și sâmbure.
- MEZODÉRM**, *mezoderme* s.n. (fr. *mésoderme*) Foiță embrionară situată între ectoderm și endoderm, formată, în cea mai mare parte, din mezenchim.
- MEZOFÍL**, *mezofile* s.n. (fr. *mésophylle*) 1. (La pl.) Microorganisme care se dezvoltă la temperaturi medii. 2. Tesut aflat între epiderma superioară și cea inferioară a frunzei, care conține clorofilă.
- MEZOFÍTĂ**, *mezofite* s.f., adj. (fr. *mésophyte*) (Plantă) care crește în regiuni cu climă temperată și umiditate medie.
- MEZOLÍTIC**, -Ă, *mezolitici*, -ce (fr. *mésolithique*) 1. S.n. Epocă a dezvoltării tehnice a societății,

- situată între paleolitic și neolitic. **2.** Adj. Care aparține mezoliticului (1).
- MEZOLOGIE** s.f. (fr. *mésologie*) Studiul relațiilor dintre organisme și factorii de mediu.
- MEZÓN**, *mezoni* s.m. (fr. *méson*, germ. *Meson*) Particula elementară instabilă, neutră sau cu sarcină electrică, având masa cuprinsă între masa electronului și cea a protonului.
- MEZOPÁUZĂ** s.f. (fr. *mésopause*, de la *pauză*) Strat atmosferic situat între mezosferă și termosferă.
- MEZOSCÁF**, *mezoscáf* s.n. (fr. *mesoscaphe*) Submersibil intermediar între batiscaf și submarin, folosit în cercetări științifice și în turism.
- MEZOSFÉRĂ** s.f. (fr. *mésosphère*) Pătură atmosferică situată între stratosferă și termosferă.
- MEZOTORÁCE**, *mezorace* s.n. (fr. *mésothorax*) A doua diviziune a toracelui insectelor, care susține aripile anterioare.
- MEZOZÓIC**, -Ă, *mezozoici*, -ce (fr. *mésozoïque*)
1. S.n. Eră geologică caracterizată prin mișcări importante ale scoarței terestre și prin apariția primelor păsări, a primelor mamifere și a primilor pești osoși; eră secundară. **2.** Adj. Privitor la mezozoic (1), de mezozoic.
- MÉZZA-VÓCE** adv. (pr. *méza vóce*; it. *mezza-voce*) (Despre modul de interpretare a unei lucrări muzicale) Cu jumătate de voce, cu voce slabă.
- MEZZOSOPRÁNĂ**, *mezzosoprane* s.f. (pr. *mezosopránă*, it. *mezzo-soprano*) Voce de femeie situată ca registru între soprană și contralto; cântăreață cu o astfel de voce.
- MÉZZO-TÍNTO** s.n. (pr. *mézo tinto*; it. *mezzo-tinto*) Tehnică a gravurii pe metal prin care se obțin tente de luminozitate și nuanțe de negru intens.
- MIALGÍE**, *mialgii* s.f. (fr. *myalgie*) Durere musculară.
- MIASMÁTIC**, -Ă, *miasmatici*, -ce adj. (fr. *miasmatische*) Care exală miasme; pestilențial (2).
- MIASMĂ**, *miasme* s.f. (fr. *miasme*) Emanație rău mirositoare datorată unei substanțe în descompunere.
- MIASTENIE**, *miasteniei* s.f. (fr. *myasthénie*) Afecțiune caracterizată prin oboseală musculară anormală.
- MICACÉU**, -CÉE, *micacei*, -cee adj. (fr. *micacé*) Care face parte din grupa micii sau care conține mică.
- MICAȘIST**, *micașisturi* s.n. (fr. *micaschiste*) Rocă metamorfică alcătuită din strate paralele de mică, separate prin mici cristale de cuarț.
- MICĂ** s.f. (fr. *mica*) Mineral de siliciu și aluminiu, cristalizat, care se desface în foițe.
- MICÉLĂ**, *micele* s.f. (fr. *micelle*) Grup de molecule care se formează în substanțele coloidale și în soluțiile acestora.
- MICÉLIU**, *micelii* s.n. (fr. *mycélium*) Sistem de filamente subțiri și ramificate, care formează aparatul vegetativ al unor ciuperci.
- MICENIÁN**, -Ă, *micenieni*, -e adj. (fr. *mycénien*) Care aparține orașului grec antic Micene și civilizației acestuia.
- MICIURINÍSM** s.n. (n.pr. *Miciurin* + *-ism*) Teorie biologică potrivit căreia variațiile individuale au caracter adecvat ca urmare a unității dintre organism și mediu, ereditatea nefiind legată de un anumit substrat.
- MICIURINÍST**, -Ă, *miciuriniști*, -ste adj., s.m. și f. (n.pr. *Miciurin* + *-ist*) (Adept) al micurinismului.
- MICO-** (fr. *myco-*) Element de compunere care înseamnă „ciupercă”, „referitor la ciuperci”, în cuvinte ca *micofloră*.
- MICOLOGIE** s.f. (fr. *mycologie*) Partea botanicii care se ocupă cu studiul ciupercilor.
- MICORIZĂ**, *micorize* s.f. (fr. *mycorhize*) Asociere a unei ciuperci inferioare cu rădăcinile unei plante superioare.
- MICÓTIC**, -Ă, *micotici*, -ce adj. (engl. *mycotic*) Care ține de micoză, referitor la micoză.
- MICÓZĂ**, *micoze* s.f. (fr. *mycose*, germ. *Mikose*) Boală provocată de unele ciuperci parazite.
- MICRO-** (fr. *micro-*) Element de compunere cu sensul „mic”, „de dimensiuni mici”, în cuvinte ca: *microcalculator*, *microcronică*, *micrometeorit*.
- MICROAMPÉR**, *microamperi* s.m. (fr. *microampère*) Unitate de măsură pentru intensitatea curentului electric, egală cu a milioana parte dintr-un amper.
- MICROANALIZĂ**, *microanalize* s.f. (fr. *microanalyse*) Analiză chimică a unor cantități foarte mici dintr-o substanță.
- MICRÓB**, *microbi* s.m. (fr. *microbe*) Organism microscopic, agent al fermentației, al unor boli infecțioase transmisibile, al putrefacției etc.
- MICROBIÁN**, -Ă, *microbieni*, -e adj. (fr. *microbien*) Cauzat de microbi, care răspândește microbi; privitor la microbi.
- MICROBIOLÓG**, -Ă, *microbiologi*, -ge s.m. și f. (de la *microbiologie*) Specialist în microbiologie.
- MICROBIOLÓGIC**, -Ă, *microbiologici*, -ce adj. (fr. *microbiologique*) Care se referă la microbiologie.
- MICROBIOLOGIE** s.f. (fr. *microbiologie*) Știință care studiază microorganismele.

- MICROBÍSM** s.n. (fr. *microbisme*) 1. Prezență în organism a unor germeni patogeni. 2. Pasiune exagerată pentru ceva.
- MICROBÍST**, -Ă, *microbiști*, -ste s.m. și f. (*microb* + *-ist*) (Fam.) Pasionat de un lucru, mai ales de participarea la întreceri sportive.
- MICROBŪZ**, *microbuze* s.n. (fr. *microbuse*) Autobuz mic.
- MICROCALCULATOR**, *microcalculatoare* s.n. (*micro*- + *calculator*) Microordinator; microcomputer.
- MICROCEFĂL**, -Ă, *microcefali*, -e adj., s.m. și f. (fr. *microcéphale*) (Persoană) care prezintă fenomenul de microcefalie.
- MICROCEFALÍE** s.f. (fr. *microcéphalie*) Anomalie caracterizată prin dezvoltarea insuficientă a capului și a creierului; nanocefalie.
- MICROCENTRĂLĂ**, *microcentrale* s.f. (*micro*- + *centrală*) Centrală electrică sau termică de mică putere.
- MICROCHIMÍE** s.f. (fr. *microchimie*) Studiul reacțiilor chimice între cantități foarte mici de substanță.
- MICROCHIRURGÍE** s.f. (fr. *microchirurgie*) Chirurgie practică cu ajutorul microscopului.
- MICROCIRCUÍT**, *microcircuite* s.n. (fr. *microcircuit*) Circuit electronic de foarte mici dimensiuni.
- MICROCÍT**, *microcite* s.n. (fr., engl. *microcyte*) Globulă roșie foarte mică.
- MICROCLIMÁT**, *microclimate* s.n. (fr. *microclimat*) Ansamblul condițiilor de temperatură, de umiditate, de vânt etc. proprii unui spațiu mic; clima spațiului din imediata apropiere a solului; microclimă.
- MICROCLÍMĂ**, *microclimate* s.f. (germ. *Mikroklima*) Microclimat; topoclimă.
- MICROCLÍN**, *microcline* s.n. (fr. *microcline*) Variante de feldspat potasic cristalizat (roz, galben, roșiatic, verde), folosit în industria ceramică și ca piatră semiprețioasă.
- MICROCÓC**, *micrococi* s.m. (fr. *microcoque*) Bacterie sferică mai mică decât un coc¹.
- MICROCÓSMIC**, -Ă, *microcosmici*, -ce adj. (fr. *microcosmique*) Care se referă la microcosmos, care ține de microcosmos.
- MICROCÓSMOS**, *microcosmosuri* s.n. (fr. *microcosme*, lat. *microcosmus*) Reprezentare redusă a Universului, microunivers; omul considerat în raport cu Universul și cu mediul social în care trăiește.
- MICROCULÓMB**, *microcoulombi* s.m. (pr. *microculómb*; fr. *microcoulomb*) Unitate de măsură a sarcinii electrice, egală cu a milioana parte dintr-un coulomb.
- MICROCRISTALÍN**, -Ă, *microcristalini*, -e adj. (fr. *microcristallin*) (Despre roci, minerale) Alcătuit din cristale foarte mici.
- MICROECONOMÍE** s.f. (fr. *microéconomie*) Ramură a economiei care studiază comportamentele individuale ale agenților economici.
- MICROELECTRÓNIC**, -Ă, *microelectronici*, -ce (fr. *microélectronique*, engl. *microelectronic*) 1. S.f. Tehnologia producției și utilizării circuitelor electronice miniaturizate. 2. Adj. Care se referă la microelectronică (I), de microelectronică.
- MICROFARÁD**, *microfarazi* s.m. (fr. *microfarad*) Unitate de măsură a capacității electrice, egală cu a milioana parte dintr-un farad.
- MICROFÁUNĂ** s.f. (*micro*- + *faună*) Faună microscopică a unui spațiu restrâns.
- MICROFÍLM**, *microfilme* s.n. (fr. *microfilm*, germ. *Mikrofilm*) Film fotografic pe care sunt copiate documente, cărți etc. la scară redusă.
- MICROFILMĂ**, *microfilmez* vb. I (fr. *microfilmer*) A reproduce documente pe un microfilm.
- MICROFILMOTÉCĂ**, *microfilmotece* s.f. (*micro*- + *filmotecă*) Colecție de microfilme; locul în care se păstrează aceste microfilme.
- MICROFÍZICĂ** s.f. (fr. *microphysique*) Parte a fizicii care studiază particulele elementare; fizică atomică.
- MICROFLÓRĂ** s.f. (*micro*- + *floră*) Floră microscopică.
- MICROFÓN**, *microfoane* s.n. (fr. *microphone*, germ. *Mikrophon*) Instrument folosit pentru mărirea intensității sunetului.
- MICROFÓNIC**, -Ă, *microfonici*, -ce adj. (fr. *microphonique*) De microfon sau de microfonie.
- MICROFONÍE** s.f. (fr. *microphonie*) Fenomen acustic neplăcut care rezultă din plasarea necorespunzătoare a microfonului în raport cu difuzoarele.
- MICROFOTOGRAFÍE**, *microfotografii* s.f. (fr. *microphotographie*) 1. Imagine fotografică de foarte mici dimensiuni; fotografie care redă imaginea mărită a unor corpuri microscopice; fotomicrografie. 2. Tehnica obținerii microfotografiilor (I).
- MICROGRAFÍE** s.f. (fr. *micrographie*) 1. Studiul microscopic al unor fragmente foarte mici, în special al structurii metalelor și al aliajelor. 2. Fotografie făcută cu microscopul.
- MICROGRÁM**, *micrograme* s.n. (fr. *microgramme*) Unitate de măsură pentru greutate, egală cu a milioana parte dintr-un gram.
- MICROINFORMÁTICĂ** s.f. (fr. *micro-informatique*) Parte a informaticii care se ocupă de fabricarea și utilizarea microordinoarelor.

- MICROLÍT¹**, *microlite* s.n. (fr. *microlite*) Cristal microscopic înglodat într-o rocă vulcanică.
- MICROLÍT²**, *microlite* s.n. (fr. *microlithe*) (La pl.) Cioburi de silex, folosite ca unelte preistorice.
- MICROMETEORÍT**, *micrometeoriti* s.m. (fr. *micrométéorite*) Meteorit de foarte mici dimensiuni.
- MICROMETRÍE** s.f. (fr. *micrométrie*) Disciplină care se ocupă cu măsurarea dimensiunilor extrem de mici.
- MICROMÉTRU**, *micrometre* s.n. (fr. *micromètre*) Instrument folosit pentru măsurarea obiectelor foarte mici.
- MICROMOLECŪLĂ**, *micromolecule* s.f. (fr. *micromolécule*) Moleculă cu un număr mic de atomi.
- MICRÓN**, *microni* s.m. (fr. *micron*, germ. *Mikron*) Unitate de măsură pentru lungime, egală cu a milioane parte dintr-un metru.
- MICRONEZIÁN, -Ă**, *micronezieni, -e* s.m. și f., adj. (n.pr. *Micronezia* + *-an*) (Persoană) din Micronezia.
- MICROORDINATOR**, *microordinateur* s.n. (fr. *microordinateur*) Calculator de mici dimensiuni, care folosește un singur limbaj; microcalculator, microcomputer.
- MICROORGANÍSM**, *microorganisme* s.n. (fr. *microorganismes*) Organism microscopic vegetal sau animal.
- MICROPORÓS, -OĂȘĂ**, *microporoși, -oase* (fr. *microporeux*) 1. Adj. (Despre tălpi pentru încălțăminte) Care este confecționat dintr-un cauciuc sintetic poros. 2. S.n. Încălțăminte cu tălpi din microporos (1).
- MICROPROCESÓR**, *microprocesoare* s.n. (fr. *microprocesseur*) Circuit integrat, la computer sau la alt sistem electronic.
- MICROPRODŪCTIE**, *microproducción* s.f. (*micro- + producție*) Producție de serie mică.
- MICROPSIE**, *micropsii* s.f. (fr. *micropsie*) Tulburare de vedere în care obiectele sunt percepute mai mici decât în realitate.
- MICRORADIOGRAFIE**, *microradiografii* s.f. (fr. *microradiographie*) Radiografie pe un film de dimensiuni reduse, care poate fi mărită ulterior.
- MICRORECEPTÓR**, *microreceptoare* s.n. (*micro- + receptor*) Ansamblu format dintr-un microfon și un receptor.
- MICRORECITAL**, *microrecitaluri* s.n. (*micro- + recital*) Recital cu program scurt; minirecital.
- MICROSCÓP**, *microscopae* s.n. (ngr. *microskópion*, lat. *microscopium*, fr. *microscope*) Instrument optic care mărește mult imaginea obiectelor.
- MICROSCÓPIC, -Ă**, *microscopici, -ce* adj. (fr. *microscopique*) 1. Vizibil numai la microscop; care poate fi efectuat cu ajutorul microscopului. 2. (Fig.) Foarte mic.
- MICROSCOPÍE**, *microscopii* s.f. (fr. *microscopie*) Examinare făcută la microscop.
- MICROSEÍSM**, *microseisme* s.n. (fr. *microséisme*) Fiecare dintre seismele de foarte slabă amplitudine care are loc aproape permanent pe Pământ, detectabil numai cu ajutorul unor instrumente speciale.
- MICROSIÓN**, *microsióane* s.n. (fr. *microsillon*) Disc cu șanțul de înregistrare foarte fin, care permite înregistrări de lungă durată.
- MICROSISTÉM**, *microsisteme* s.n. (*micro- + sistem*) Sistem de integrare socială a unui individ sau a unui grup mic.
- MICROSOMÍE** s.f. (fr. *microsomie*) (Med.) Nanism.
- MICROSPÓR**, *microspori* s.m. (fr. *microspore*) Spor al unei plante criptogame, care dă naștere unui protal mascul.
- MICROSPORÁNGE**, *microsporange* s.n. (fr. *microsporange*) Sporange în care se dezvoltă microsporii.
- MICROSTAGIÚNE**, *microstagiuni* s.f. (*micro- + stagiune*) Stagiune de scurtă durată.
- MICROSTRUCTŪRĂ**, *microstructuri* s.f. (fr. *microstructure*) Structură a unui obiect, a unui organism etc., examinată la microscop.
- MICROTELEFÓN**, *microtelefoane* s.n. (fr. *micro-téléphone*, germ. *Mikrotelefon*) Receptor telefonic prevăzut cu un dispozitiv pentru a forma numărul.
- MICROTÓM**, *microtoame* s.n. (fr. *microtome*) Instrument folosit pentru decuparea de mici fragmente dintr-un țesut animal sau vegetal, în vederea examinării la microscop a acestora.
- MICROTRÓN**, *microtroane* s.n. (fr., engl. *microtrone*, germ. *Mikrotron*) Ciclotron folosit pentru accelerarea electronilor.
- MICROÚNDĂ**, *microunde* s.f. (fr. *micro-onde*, it. *micro-onda*) Radiație electromagnetică aflată, în spectrul frecvențelor, între undele de televiziune și razele infraroșii.
- MICROUNIVĒRS**, *microuniversuri* s.n. (*micro- + univers*) Microcosmos.
- MICROVÓLT**, *microvolți* s.m. (fr. *microvolt*) Unitate de forță electromotoare sau de diferență de potențial, egală cu a milioane parte dintr-un volt.
- MICROVOLTMETRU**, *microvoltmetre* s.n. (fr. *microvoltmètre*) Instrument folosit pentru măsurarea tensiunilor joase, de ordinul milionimilor de volt.

- MICROWÁTT**, *microwați* s.m. (fr., engl. *micro-watt*) Unitate de măsură pentru puterea electrică, egală cu a milioana parte dintr-un watt.
- MICROZOÁR**, *microzoare* s.n. (fr. *microzoaire*) (La pl.) Încregătură de animale de apă foarte mici, vizibile numai cu microscopul; (și la sg.) animal de apă din această încregătură.
- MICROZONĂ**, *microzone* s.f. (fr. *microzone*) 1. Regiune din masa solului arabil care conține particule cu funcții biochimice identice. 2. Zonă de mică întindere.
- MICTURÍŢIE** s.f. (fr. *micturition*) Nevoia frecventă de a urina.
- MICTIÚNE**, *micțiuni* s.f. (fr. *miction*) Urinare.
- MÍDI** adj. invar. (fr., engl. *midi*) (Despre fuste, rochii etc.) Cu lungimea până la jumătatea gambei.
- MÍDIE**, *midii* s.f. (ngr. *mídi*) Moluscă marină lamelibranhiată comestibilă, închisă între două valve de culoare brună-violacee.
- MIDINĒTĂ**, *midinete* s.f. (fr. *midinette*) Vânzătoare sau lucrătoare în atelierile de croitorie și de pălării din Paris; tânără modestă, naivă, necultivată.
- MIDRIÁZĂ**, *midriaze* s.f. (fr. *mydriase*) Dilatare anormală și persistentă a pupilei.
- MIELÍNĂ**, *mieline* s.f. (fr. *myéline*) Substanță grasă, fosforată care constituie teaca fibrelor sistemului nervos central.
- MIELÍTĂ**, *mielite* s.f. (fr. *myélite*) Inflamație a măduvei spinării.
- MIELOBLÁST** s.n. (fr. *myéloblaste*, engl. *myeloblast*) Celulă a măduvei osoase care generează leucocitele polinucleare.
- MIELOGRAFÍE**, *mielografii* s.f. (fr. *myélographie*) Radiografie a măduvei spinării, făcută cu ajutorul unei substanțe de contrast.
- MIELOGRÁMĂ**, *mielogramme* s.f. (fr. *myélogramme*) Metodă de determinare cantitativă și calitativă a elementelor celulare din măduva osoasă, utilizată pentru stabilirea diagnosticului în anumite boli de sânge.
- MIELÓM**, *mieloame/mielomuri* s.n. (fr. *myélome*) Tumoră malignă a măduvei osoase.
- MIGMATÍT**, *migmatite* s.n. (fr. *migmatite*) Rocă metamorfică de un caracter mixt, formată prin pătrunderea magmei granitice între rocile de proveniență sedimentară.
- MIGRÁ**, *migrez* vb. I (de la *migrație*) A efectua o migrație, a se deplasa în masă.
- MIGRATÓR**, **-OÁRE**, *migratori*, **-oare** adj. (fr. *migrateur*) Care migrează.
- MIGRÁŢIE**, *migrații* s.f. (fr. *migration*) Deplasare în masă a unei populații spre alte teritorii; deplasare a unor animale, în anumite perioade, spre alte zone.
- MIGRĒNĂ**, *migrene* s.f. (fr. *migraine*) Durere acută de cap.
- MIGRENÓS**, **-OÁSĂ**, *migrenoși*, **-oase** adj. (fr. *migraineux*) Predispus la migrene, cu migrene.
- MIKADÓ** s.m. (fr. *mikado*) Titlu dat împăratului Japoniei.
- MILADY** s.f. (pr. *milédi*; engl. *milady*) (În Marca Britanie) Titlu adresat femeilor din familiile aristocrate.
- MILANÉZ**, **-Ă**, *milanezi*, **-e** (*Milano* + **-ez**) 1. S.n. Tricot (de mătase) folosit pentru confecționarea articolelor de lenjerie. 2. Adj. invar. Care este confecționat din milanez (1).
- MILENĂR**, **-Ă**, *milenari*, **-e** adj. (fr. *millénaire*, lat. *millenarius*) Care durează de o mie sau de mii de ani.
- MILĒNIU**, *milanii* s.n. (lat. *millenium*) Perioadă de timp de o mie de ani.
- MILĒSIM** s.n. (fr. *millésime*) 1. Cifră care indică anul de emisie a unei monede. 2. Cifra 1, care indică mia în exprimarea miilor în cifre.
- MILIAMPĒR**, *miliamperi* s.m. (fr. *milliampère*) Unitate de măsură pentru intensitatea electrică, egală cu a mia parte dintr-un amper.
- MILIAMPERMĒTRU**, *miliampèmetre* s.n. (fr. *milliampèremètre*) Ampermetru sensibil, gradat în miliamperi.
- MILIÁR**, **-Ă**, *miliari*, **-e** adj., s.n. (fr. *milliaire*, lat. *milliaris*) (Stâlp sau piatră) fixată din milă în milă sau din kilometru în kilometru, la marginea șoselelor ori a drumurilor principale, indicând distanțele.
- MILIÁRD**, *miliarde* num., s.n. (fr. *milliard*) O mie de milioane.
- MILIARDÁR**, **-Ă**, *miliardari*, **-e** s.m. și f. (fr. *milliardaire*) Persoană a cărei avere este evaluată în miliarde (de lei, de dolari etc.).
- MILIARDÍME**, *miliardimi* s.f. (*miliard* + **-ime**) A miliardă parte dintr-un întreg.
- MILIBÁR**, *milibari* s.m. (fr. *millibar*) Unitate de măsură pentru presiune, egală cu a mia parte dintr-un bar.
- MILIÉU**, *milieuri* s.n. (fr. *milieu*) Obiect decorativ, brodat sau din dantelă care se pune pe mobilă.
- MILIGRÁM**, *miligrame* s.n. (fr. *milligramme*) Unitate de măsură pentru greutate, egală cu a mia parte dintr-un gram.

- MILILÍTRU**, *mililitri* s.m. (fr. *millilitre*) Unitate de măsură pentru volum, egală cu a mia parte dintr-un litru.
- MILIMÉTRIC**, -Ă, *milimetrici*, -ce adj. (fr. *millimétrique*) Care măsoară un milimetru; foarte mic; gradat în milimetri.
- MILIMÉTRU**, *milimetri* s.m. (abr. mm; fr. *millimètre*) Unitate de măsură pentru lungime, egală cu a mia parte dintr-un metru.
- MILIÓN**, *milioane* num., s.n. (fr. *million*) O mie de mii.
- MILIONÁR**, -Ă, *milionari*, -e s.m. și f. (fr. *millionnaire*, germ. *Millionär*) Persoană a cărei avere este evaluată în milioane (de lei, dolari etc.).
- MILIONÍME**, *milionimi* s.f. (*milion* + *-ime*) A milioane parte dintr-un întreg.
- MILITÁ**, *militez* vb. I (fr. *militer*) A acționa pentru o cauză politică, socială, religioasă etc.; a pleda (2).
- MILITÁNT**, -Ă, *militanți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *militant*) (Persoană) care militează pentru ceva.
- MILITANTÍSM** s.n. (fr. *militantisme*) Atitudine, activitate militanță.
- MILITÁR**, -Ă, *militari*, -e (fr. *militaire*, lat. *militaris*, germ. *Militär*) 1. S.m. Persoană care face parte din forțele armate sau care efectuează stagiul militar; ostaș, oștean. 2. Adj. Al armatei sau al militarilor (1); referitor la armată sau la militari. 3. *Serviciu* (sau *stagiu*) *militar* = perioadă stabilită legal pe care un cetățean este obligat să o presteze în armată, asemenea unui militar activ.
- MILITARÍSM** s.n. (fr. *militarisme*, germ. *Militarismus*) Sistem politic care se bazează pe armată.
- MILITARÍST**, -Ă, *militariști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *militariste*) (Partizan) al militarismului.
- MILITARIZÁ**, *militarizez* vb. I (fr. *militariser*, germ. *militarisieren*) A da unui teritoriu, unei întreprinderi etc. un caracter, o structură militară.
- MILITÁIÁN**, -Ă, *militieni*, -e s.m. și f. (*miliție* + *-an*) 1. Membru într-o miliție (1). 2. Ostaș al unei miliții (2).
- MILITÁIE**, *miliții* s.f. (lat. *militia*, rus. *мили́тя*, fr. *milice*) 1. Poliție, în anumite țări cu regim totalitar. 2. Armată nepermanentă sau de rezervă care cuprindea și corpuri speciale, în vechea organizare militară.
- MILIVÓLT**, *milivolți* s.m. (fr. *millivolt*) Unitate de măsură pentru forța electromotoare sau diferența de potențial, egală cu a mia parte dintr-un volt.
- MILIVOLTMÉTRU**, *milivoltmetre* s.n. (fr. *millivoltmètre*) Voltmetru gradat în milivolți.
- MILLEFEUILLE** s.n. (pr. *milfői*; fr. *mille-feuille*) Prăjitură făcută din foitaș cu cremă.
- MILLEFIÓRI**, *millefiori* s.f. (it. *millefiori*) Obiect din sticlă decorat în interior cu un mozaic din bare de sticlă colorate.
- MILÓNGA**, *milonga* s.f. (sp. *milonga*) Dans popular argentinian asemănător tangoului.
- MILONÍT** s.n. (fr. *mylonite*) Rocă metamorfică formată din fragmente ascuțite, unite printr-un ciment natural.
- MILÓRD**, *milorzi* s.m. (engl. *milord*) (În Marea Britanie) Termen de adresare către un lord.
- MIM**, *mimi* s.m. (fr. *mime*) Pantomim (2).
- MIMÁ**, *mimez* vb. I (fr. *mimer*) 1. A exprima idei prin gesturi sau prin mimică. 2. A simula.
- MIMÁNSA** s.f. (germ. *Mimansa*) Școală filosofică indiană (fondată în sec. al III-lea î.H.) care susținea că lumea se întemeiază pe un principiu dualist, material și spiritual, și care promova atomismul.
- MIMÉTIC**, -Ă, *mimetrici*, -ce adj. (fr. *mimétique*) Prioritar la mimetism.
- MIMETÍSM** s.n. (fr. *mimétisme*) 1. Însușirea unor ființe de a avea sau de a prelua culoarea mediului în care se află. 2. Imitație mecanică.
- MÍMIC**, -Ă, *mimici*, -ce (fr. *mimique*, lat. *mimicus*) 1. S.f. Arta de a(-și) exprima gândurile, sentimentele prin gesturi sau prin expresia feței. 2. Adj. Care ține de mim sau de mimică (1).
- MIMODRÁMĂ**, *mimodrame* s.f. (fr. *mimodrame*) Acțiune dramatică redată prin pantomimă.
- MIMOGRÁF**, *mimografi* s.m. (fr. *mimograph*) Autor de pantomime.
- MIMOLOGÍE** s.f. (fr. *mimologie*) Arta de a imita vocea și gesturile cuiva.
- MIMÓZÁ**, *mimoze* s.f. (fr., lat. *mimosa*) Gen de plante leguminoase exotice, foarte sensibile la atingere, cu flori mici, roz sau albe; senzitivă.
- MÍNÁ**, *minez* vb. I (fr. *miner*) 1. A pune mine, explozibil la un obiectiv pentru a-l arunca în aer. 2. (Despre ape) A săpa, a roade lent un teren; (fig.) a distruge puțin câte puțin; a slăbi, a ruina (3).
- MINARÉT**, *minarete* s.n. (fr. *minaret*) Turn înalt de geamie (din vârful căruia hogașii îi cheamă pe credincioșii la rugăciune).
- MÍNĂ¹**, *mine* s.f. (fr. *mine*, germ. *Mine*) 1. Loc subteran cu zăcăminte minerale; complexul de instalații, de galerii etc. destinate extragerii acestor minerale; baie, ocnă, subteran (5). 2. (Fig.) Izvor, sursă (1). 3. Armă explozivă care acționează la atingere sau la comandă. 4. Parte (din grafit) a creionului cu care se scrie.

- MÍNĂ²** s.f. (fr. *mine*) Aspect al feței; înfățișare, expresie (2); aparență (1).
- MÍNĂ³**, *mine* s.f. (fr. *mine*, germ. *Mine*) Monedă grecească veche, a cărei valoare varia între 400 și 600 de drahme.
- MINER**, *mineri* s.m. (fr. *mineur*) Muncitor care lucrează într-o mină¹ (1).
- MINERÁL**, -Ă, *minerali*, -e (rus. *mineral*, lat. *mineralis*, fr. *minéral*) I. S.n. Corp solid cu o compoziție chimică naturală, care formează rocile și minereurile. 2. Adj. Referitor la minerale (1), care conține minerale, de natura mineralelor. 3. Adj. (Fig.) Fără viață, de piatră. 4. *Apă minerală* = apă care conține săruri, gaze sau substanțe radioactive.
- MINERALIÉR**, *mineraliere* s.n. (fr. *minéralier*) Carou folosit pentru transportarea minereurilor.
- MINERALIZÁ**, pers. 3 *mineralizează* vb. I (fr. *minéraliser*) A (se) transforma în mineral sau în apă minerală.
- MINERALIZATÓR**, -OÁRE, *mineralizatori*, -oare adj., s.n. (fr. *minéralisateur*) (Substanță) care favorizează sau determină formarea ori cristalizarea unor minerale.
- MINERALIZÁȚIE**, *mineralizații* s.f. (fr. *minéralisation*) I. Acumulare de substanțe minerale din soluții, depuse în fisurile și în porii rocilor. 2. Cantitate de substanțe minerale (culori, sulfati, carbonați etc.) dizolvate într-o apă subterană.
- MINERALÓG**, -Ă, *mineralogi*, -ge s.m. și f. (rus. *mineralog*, germ. *Mineralog*) Specialist în mineralogie.
- MINERALÓGIC**, -Ă, *mineralogici*, -ce adj. (fr. *minéralogique*) Referitor la mineralogie, de mineralogie.
- MINERALOGÍE** s.f. (germ. *Mineralogie*, rus. *mineraloghiia*, fr. *minéralogie*) Studiul structurii și formării mineralelor.
- MINERALOÍD**, *mineraloizi* s.m. (engl. *mineraloid*) Mineral de natură organică.
- MINERALURGÍE** s.f. (fr. *minéralurgie*) Ansamblul procedeei și tehnicilor de extragere a mineralelor.
- MINERÉU**, *minereuri* s.n. (fr. *minéral*) Aglomerare de minerale din care se pot extrage unul sau mai multe metale ori combinații ale acestora.
- MINERIÁDĂ**, *mineriade* s.f. (*mineri* + *-adă*) Deplasare a minerilor din Valea Jiului la București, în anii 1990–1992, în scop politic destabilizator.
- MÍNI** adj. invar (fr. *mini*) (Despre fuste) Foarte scurt.
- MINI-** (fr., it., engl. *mini-*) Element de compunere cu sensul „mic”, în cuvinte ca: *minicronică*, *minidictionar*.
- MINIATURÁL**, -Ă, *miniaturali*, -e adj. (*miniatură* + *-al*) Referitor la miniaturi, care are dimensiunile unei miniaturi; de proporții extrem de mici.
- MINIATURÁ**, *miniaturi* s.f. (fr. *miniature*, it. *miniatura*) Pictură, acuarelă de mici dimensiuni; lucru de mici dimensiuni, executat cu mîgălă.
- MINIATURÍST**, -Ă, *miniaturisti*, -ste s.m. și f. (fr. *miniaturiste*) Persoană care pictează miniaturi.
- MINIATURÍSTICÁ** s.f. (*miniatură* + *-istică*) I. Artă de a executa miniaturi. 2. Studiul miniaturilor (de pe manuscrisele vechi).
- MINIATURIZÁ**, *miniaturizez* vb. I (fr. *miniaturiser*) A da unui element dintr-un ansamblu cele mai mici dimensiuni posibile.
- MINICALCULATÓR**, *minicalculatoare* s.n. (fr. *minicalculateur*) Miniordinator, minicomputer.
- MINICÁR**, *minicare* s.n. (engl. *minicar*) I. Autocar de dimensiuni reduse. 2. Trenuleț pentru plimbări de agrement pe distanțe mici.
- MINICASÉTÁ**, *minicasete* s.f. (fr. *minicassette*) Casetă de format mic.
- MINICOMPUTER**, *minicomputere* s.n. (pr. *minicomputer*; engl. *minicomputer*) Miniordinator, minicalculator.
- MINIÉR**, -Ă, *minieri*, -e adj. (fr. *minier*) Referitor la mină¹ (1), de mină; care conține multe mine, în care se practică mineritul.
- MINIJÚPÁ**, *minijupe* s.f. (fr. *minijupe*) Fustă cu lungimea până deasupra genunchilor.
- MÍNIM**, -Ă, *minimi*, -e (lat. *minimum*, fr. *minime*) I. Adj. Extrem de mic, neglijabil; derizoriu. 2. S.f. Cea mai mică valoare pe care o poate avea, într-un anumit interval, o funcție sau o cantitate variabilă. 3. S.f. Centru de presiune atmosferică joasă.
- MINIMÁL**, -Ă, *minimali*, -e adj. (fr. *minimal*) Care a atins minimumul.
- MINIMALIZÁ**, *minimalizez* vb. I (*minimal* + *-iza*) A reduce la minimum valoarea, importanța cuiva sau a ceva; a subaprecia; a bagateliza.
- MÍNIMUM** (lat. *minimum*) I. S.n. Cel mai mic grad la care poate fi redus un lucru; cea mai mică cantitate, valoare, intensitate necesară la... 2. Adv. Cel puțin, măcar. 3. *La minimum* = la extrema inferioară.
- MINIÓN**, -Ă, *minoni*, -e adj. (fr. *mignon*) De mici dimensiuni; delicat.
- MINIORDINATÓR**, *miniordintoare* s.n. (fr. *miniordinateur*) Ordinator cu memorie medie, cu volum mic, dar cu performanțe bune; minicalculator, minicomputer.

- MINISCĂF**, *miniscăfuri* s.n. (*mini-* + [*bati*]/*scaf*) Ambarcațiune mică de agrement, pentru două persoane.
- MINISTÉR**, *ministere* s.n. (fr. *ministère*) Sector al administrației publice care dirijează o anumită activitate a statului; instituția și clădirea în care își are sediul acest sector.
- MINISTERIABIL**, *ministeriabili* s.m. (it. *ministeriabile*, cf. fr. *ministrable*) Aspirant la demnitatea de ministru.
- MINISTERIAL**, -Ă, *ministeriali*, -e adj. (fr. *ministériel*) Referitor la un minister sau la un ministru, de minister sau de ministru.
- MINISTRU**, *miniștri* s.m. (fr. *ministre*, lat. *minister*; -*tri*) Membru al guvernului care conduce un minister.
- MÍNIU** s.n. (fr., lat. *minium*, germ. *Minium*) Oxid roșu de plumb, întrebuințat în vopsitorie.
- MINNESĂNG** s.n. (pr. *minezàng*; germ. *Minnesang*) Poezie lirică (după model folcloric) recitată la curțile cavalerilor medievali.
- MINNESĂNGER/MINNESINGER**, *minnesănger/ minnesingeri* s.m. (pr. *minezəngăr/minezəngăr*; germ. *Minnesänger*) Trubadur german, în Evul Mediu.
- MINOIÁN** s.n. (fr. *minoen*) Perioadă arhaică a civilizației cretane (până în sec. al XII-lea î.H.).
- MINOIC**, -Ă, *minoici*, -ce adj. (it. *minoico*) Care se referă la minoian.
- MINÓR**, -Ă, *minorî*, -e (fr. *mineur*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care nu a împlinit vârsta legală pentru a beneficia de drepturi civile și politice depline. 2. Adj. Fără importanță, neînsemnat. 3. (Muz.) *Mod minor* sau *gamă minoră* = mod în care semitonurile sunt dispuse între treptele a doua și a treia, a șasea și a șaptea.
- MINORÁT** s.n. (lat. *minoratus*) Minoritate (3).
- MINORÍT**, *minorîți* s.m. (germ. *Minorit*, fr. *minorite*, it. *minorita*) Călugăr din ordinul franciscan cu același nume.
- MINORITÁR**, -Ă, *minoritari*, -e adj., s.m. și f. (fr. *minoritaire*) (Persoană) care face parte dintr-o minoritate.
- MINORITÁTE**, *minoritáți* s.f. (fr. *minorité*, lat. *minoritas*, -*atis*, germ. *Minorität*) 1. Numărul cel mai mic de membri ai unei colectivități, considerat în opoziție cu majoritatea. 2. *Minoritate națională* = grup de oameni de aceeași limbă și origine etnică aflat pe teritoriul altui stat național. 3. Situația juridică a unui minor; minorat.
- MINOTÁUR**, *minotauri* s.m. (fr. *Minotaure*, germ. *Minotaurus*, it. *Minotauro*) (În mitologia greacă) Monstru cu trup de om și cap de taur.
- MINTÁL**, -Ă, *mintali*, -e adj. (fr. *mental*, lat. *mentalis*, de la *minte*) Care aparține minții, care se referă la minte; care se face în minte; mental (1), cerebral (2).
- MÍNUS**, (1, 2) *minusuri* (lat. *minus*) 1. S.n. Semn grafic în formă de liniuță orizontală, care semnifică operația matematică de scădere sau care caracterizează numerele ori mărimile negative. 2. S.n. Lipsă, deficiență (1). 3. Adv. Fără; mai puțin.
- MINÚSCUL**, -Ă, *minusculi*, -e (fr. *minuscule*) 1. Adj. Foarte mic, infim, infimizezimal. 2. Adj., s.f. (Literă) de mici dimensiuni, de rând.
- MINÚT**, -Ă, *minute* (lat. *minutus*, fr. *minute*) 1. S.n. A șaizecea parte dintr-o oră; timp foarte scurt. 2. S.f. Rezumat al unei dezbateri, al unei lucrări etc. pe baza căruia se poate întocmi procesul-verbal, se pot încheia convenții, se pot da dispoziții etc. pentru executarea unei lucrări. 3. *La minut* = pe loc, imediat. *Într-un minut sau în două minute* = îndată.
- MINUTÁJ**, *minutaje* s.n. (fr. *minutage*) Stabilire a duratei exacte a unui program.
- MINUTÁR**, *minutare* s.n. (*minut* + -*ar*) Indicator al minutelor pe un cadran de ceas.
- MINÚȚIE** s.f. (fr. *minutie*) Minuțiozitate.
- MINUȚIÓS**, -OÁSĂ, *minuțioși*, -oase adj. (fr. *minutieux*) Care este preocupat de detalii; meticolos, pedant.
- MINUȚIOZITÁTE**, *minuțiozități* s.f. (*minuțios* + -*itate*) Însușirea de a fi minuțios; minuție; meticulozitate.
- MIOCÁRD** s.n. (fr. *myocarde*) Mușchiul inimii.
- MIOCÁRDIC**, -Ă, *miocardici*, -ce adj. (*miocard* + -*ic*) Care se referă la miocard, al miocardului.
- MIOCÁRDITÁ**, *miocardite* s.f. (fr. *myocardite*) Inflamație a miocardului.
- MIOCÉN**, -Ă, *mioceni*, -e (fr. *miocène*) 1. S.n. Perioada de început a neogenului, caracterizată printr-o floră și o faună apropiate de cele actuale. 2. Adj. Care aparține miocenului (1).
- MIOCÍT**, *miocite* s.n. (fr., engl. *myocyte*) Celulă musculară.
- MIOFIBRÍLĂ**, *miofribile* s.f. (fr. *myofibrille*) Filament foarte fin al țesutului muscular, care determină contracția mușchilor.
- MIOGÉN** s.n. (fr. *myogène*) Proteină din țesutul muscular.
- MIOGRÁF**, *miografe* s.n. (fr. *myographe*) Aparat folosit pentru înregistrarea contracțiilor musculare.
- MIOGRAFÍE**, *miografii* s.f. (fr. *myographie*) Înregistrare a contracțiilor musculare cu ajutorul miografului.

- MIOGRĂMĂ**, *miogramme* s.f. (fr. *myogramme*) Curbă obținută cu ajutorul miografului.
- MIOLOGIE** s.f. (fr. *myologie*) (Anat.) Sarcologie.
- MIÓM**, *miomuri* s.n. (fr. *myome*) Tumoare benignă a țesutului muscular.
- MIÓP**, **-OÁPĂ**, *miopi*, *-oape* adj., s.m. și f. (fr. *myope*) (Persoană) care suferă de miopie; hipometrop; (fig.) (persoană) care nu are discernământ, perspicacitate, previziune.
- MIOPATIE**, *miopatii* s.f. (fr. *myopathie*) Atrofie musculară gravă, progresivă.
- MIOPIE**, *miopii* s.f. (fr. *myopie*) Incapacitatea de a vedea clar obiectele aflate la distanță; hipometropie; (fig.) mărginire, lipsă de perspectivă.
- MIOTONIE** s.f. (fr. *myotonie*) Tulburare patologică în contractia mușchilor.
- MIOZÓTIS** s.m. (fr. *myosotis*) Plantă cu flori mici și albastre; (pop.) nu-mă-uita.
- MIRÁBIL**, **-Ă**, *mirabili*, *-e* adj. (lat. *mirabilis*, it. *mirabile*) Minunat, extraordinar (1).
- MIRÁCOL**, *miracole* s.n. (lat. *miraculum*, it. *miracolo*, fr. *miracle*) 1. Fenomen supranatural, minune; fapt, fenomen ieșit din comun, extraordinar. 2. Dramă religioasă medievală în care intervin elemente miraculoase.
- MIRACULÓS**, **-OÁSĂ**, *miraculoși*, *-oase* (fr. *miraculeux*) 1. Adj. Care ține de miracol; uimitor, extraordinar. 2. S.n. Ansamblu de elemente supranaturale din basme și din legende.
- MIRADÓR**, *miradoare* s.n. (fr., sp. *mirador*) Belvedere; turn, loc de supraveghere (situat la înălțime).
- MIRÁJ**, *miraje* s.n. (fr. *mirage*) 1. Iluzie optică (mai ales în țările calde) care constă în perceperea de imagini răsturnate ale obiectelor (reflectate în apă); imagine înșelătoare, plămuire. 2. Atracție (2), farmec.
- MIRĂ**, *mire* s.f. (fr. *mire*) 1. Imagine-tip pe ecranul televizorului, care permite reglarea optimă a transmisiei. 2. Jalon care servește la măsurarea indirectă a distanțelor sau a înălțimilor. 3. (La arme) Cătare.
- MIRIÁDĂ**, *miriade* s.f. (fr. *myriade*) (Rar) Mulțime, număr mare.
- MIRIAGRĂM**, *miriagramme* s.n. (fr. *myriagramme*) Unitate de măsură pentru greutate, egală cu zece mii de grame.
- MIRIALÍTRU**, *mirialitri* s.m. (fr. *myrialitre*) Unitate de măsură pentru capacitate, egală cu zece mii de litri.
- MIRIAMÉTRU**, *miriametri* s.m. (fr. *myriamètre*) Unitate de măsură pentru lungime, egală cu zece mii de metri.
- MIRIAPÓD**, *miriapode* s.n. (fr. *myriapode*, lat. *myriapoda*) (La pl.) Clasă de animale inferioare cu multe perechi de picioare; (și la sg.) animal inferior din această clasă.
- MIRÍFIC**, **-Ă**, *mirifici*, *-ce* adj. (fr. *mirifique*) Uimitor, minunat.
- MIRMECOLOGIE** s.f. (fr. *myrmécologie*) Studiul furnicilor.
- MIRMIDÓN**, *mirmidoni* s.m. (fr. *myrmidon*) (Livr.) Persoană fără importanță, fără valoare.
- MIROBOLÁNT**, **-Ă**, *mirobolanți*, *-te* adj. (fr. *mirobolant*) Minunat, mirific, ireal.
- MIRT**, *mirți* s.m. (lat. *myrtus*, fr. *myrte*, germ. *Myrte*) Arbust ornamental cu frunze totdeauna verzi, cu flori mici și albe, plăcut mirositoare.
- MIRTACÉE**, *mirtee* s.f. (fr. *myrtacée*) Familie de plante cu tulpină arborescentă, din care fac parte mirtul și eucaliptul.
- MISANDRIE** s.f. (fr. *misandrie*) Repulsie patologică față de bărbați.
- MISĂ**, *mise* s.f. (lat. *missa*) Compoziție muzicală care acompaniază textul tradițional al liturghiei catolice.
- MISCELANEU**, **-ÉE**, *miscelane* adj. (lat. *miscellanea*, fr. *miscellanées*) Care se compune din articole, studii etc. variate, aparținând, de obicei, mai multor scriitori.
- MISCELLÁNEA** s.n. pl. (lat. *miscellanea*) Culegere de articole preluate din diferite studii.
- MISCÍBIL**, **-Ă**, *miscibili*, *-e* adj. (fr. *miscible*, lat. *miscibilis*) Care poate să formeze cu alt corp un amestec omogen.
- MISCIBILITÁTE** s.f. (fr. *miscibilité*) Proprietatea de a fi miscibil.
- MISIONÁR**, **-Ă**, *misionari*, *-e* s.m. și f. (it. *missionario*, fr. *missionnaire*) Persoană trimisă în misiune religioasă (mai ales la catolici).
- MISIONARÍSM** s.n. (*misionar* + *-ism*) Activitatea de misionar.
- MISIÚNE**, *misiuni* s.f. (lat. *missio*, *-onis*, fr. *mission*, it. *missione*) 1. Împuțernicire dată cuiva; sarcina pe care o primește sau și-o asumă cineva în vederea atingerii unui scop. 2. Funcție temporară și determinată. *Misiune diplomatică*. 3. Grup de persoane (oficiale) trimis undeva cu un scop anume. 4. Acțiune de propagare a creștinismului în țări cu altă religie dominantă; instituția și localul în care își are sediul această activitate. 5. Însărcinare, menire; rol (2).
- MISÍVĂ**, *misive* s.f. (fr. *missive*) Serisoare, bilet (1).
- MISOGÁM**, **-Ă**, *misogami*, *-e* s.m. și f. (germ. *Misogam*) Persoană care se teme de căsătorie.

- MISOGAMÍE** s.f. (germ. *Misogamie*) Teamă de căsătorie.
- MISOGÍN, -Ă, misogini, -e** adj., s.m. (fr. *misogyne*, germ. *Misogyn*) (Bărbat) care manifestă repulsie, dispreț față de femei.
- MISOGINÍE** s.f. (fr. *misogynie*) Repulsie, dispreț față de femei; misoginism.
- MISOGINÍSM** s.n. (fr. *misogynisme*) Misoginie.
- MISONÉISM** s.n. (fr. *misonéisme*) Aversiune față de tot ce este nou, față de orice schimbare.
- MISS, miss** s.f. (engl. *miss*) 1. Fată tânără. 2. Regină a frumuseții, aleasă prin concurs.
- MISTAGÓG, mistagogi** s.m. (fr. *mystagogue*) (În Grecia antică) Preot inițiator în tainele religioase.
- MISTÉLÁ** s.f. (fr. *mistelle*) Must de struguri alcoolizat în scopul de a-i opri fermentația.
- MISTÉR¹, mistere** s.n. (fr. *mystère*) 1. Dogmă sau fapt religios inaccesibil rațiunii; taină. 2. Secret (1), enigmă. 3. Piesă de teatru cu subiect religios, în Evul Mediu.
- MÍSTER²** s.m. (abr. Mr.; engl. *mister*) Termen de adresare, mai ales în țările anglofone, către un bărbat (care nu are titlu nobiliar); domn.
- MISTERIÓS, -OÁSĂ, misterioși, -oase** adj. (fr. *mystérieux*) 1. Care conține mistere¹ (2); tainic; cabalistic (2), ocult (1). 2. Care ascunde un mister¹ (2), plin de mistere; enigmatic.
- MÍSTIC, -Ă, mistici, -ce** (fr. *mystique*) 1. Adj. Care are o semnificație ascunsă. 2. Adj., s.m. (Adept) al misticismului. 3. S.f. Misticism (2). 4. S.f. Credință (cu implicație magică) formată în jurul unei idei, al unei persoane.
- MISTICÍSM, misticisme** s.n. (fr. *mysticisme*) 1. Doctrină religioasă potrivit căreia perfecțiunea constă în contemplare (care poate merge până la extaz). 2. Credință absolută în intervenția divinității sau a unei forțe supranaturale.
- MISTIFICÁ, mistific** vb. I (fr. *mystifier*, it. *mistificare*) A abuza de credulitatea cuiva pentru a-l induce în eroare; a falsifica, a denatura realitatea.
- MISTIFICATÓR, -OÁRE, mistificatori, -oare** adj., s.m. și f. (fr. *mystificateur*) (Persoană) care mistifică.
- MISTRÁL** s.n. (fr. *mistral*) Vânt puternic care suflă în Franța, pe Valea Ronului.
- MÍSTRESS** s.f. (abr. Mrs.; pr. *mísis*; engl. *mistress*) Doamnă.
- MİŞMÁŞ, mişmaşuri** s.n. (germ. *Mischmasch*) (Fam.) 1. Amestec de elemente eterogene, în special băuturi. 2. Înșelătorie, necinste în afaceri.
- MIT, mituri** s.n. (ngr. *mythos*, fr. *mythe*) Poveste, legendă (1); născocire.
- MITÉNÁ, mitene** s.f. (fr. *mitaine*) Mănușă care acoperă degetele numai pe jumătate.
- MITHRAÍSM** s.n. (pr. *mitraísm*; fr. *mithraïsme*) Cultul zeului persan Mithra.
- MÍTIC, -Ă, mítici, -ce** adj. (fr. *mythique*) Propriu miturilor; care are caracter de mit, legendar (1).
- MÍTING, mitinguri** s.n. (engl. *meeting*) 1. Adunare publică importantă ocazionată de un eveniment politic sau social; manifestație sportivă (mai ales cu caracter aviatic). 2. Reuniune (1).
- MITIZÁ, mitizez** vb. I (it. *mitizzare*) A transforma pe cineva sau ceva într-un mit, a da caracter de mit.
- MITOGRÁF, -Ă, mitografi, -e** s.m. și f. (fr. *mythographe*) Specialist în mitografie.
- MITOGRAFÍE** s.f. (fr. *mythographie*) Studiul structurii și sensurilor miturilor.
- MITOLÓG, mitologi** s.m. (fr. *mythologue*) Specialist în mitologie.
- MITOLÓGIC, -Ă, mitologici, -ce** adj. (fr. *mythologique*) Referitor la mitologie, de mitologie; care se inspiră din mitologie.
- MITOLOGÍE, mitologii** s.f. (fr. *mythologie*, lat. *mythologia*) 1. Istorie fabuloasă despre zei, semizei sau eroi ai Antichității. 2. Totalitatea miturilor create de un popor. 3. Disciplină care studiază miturile.
- MITOMÁN, -Ă, mitomani, -e** s.m. și f. (fr. *mythomane*) Persoană care suferă de mitomanie.
- MITOMANÍE** s.f. (fr. *mythomanie*) (Med.) Tendință patologică de a minți; confabulație.
- MITRÁL, -Ă, mitrali, -e** adj. (fr. *mitral*) Care se referă la valvula orificiului auriculo-ventricular stâng al inimii, care ține de această valvulă.
- MITRALIÁ, mitraliez** vb. I (fr. *mitrailler*, it. *mitragliare*) A trage rafale de mitralieră asupra unui obiectiv.
- MITRALIÉRÁ, mitraliere** s.f. (cf. it. *mitragliera*) Armă automată cu tir foarte rapid.
- MITRALIÓR, mitraliori** s.m. (fr. *mitrailleur*) Soldat specializat în mânăuirea mitralierei.
- MITRIDATÍSM** s.n. (fr. *mithridatisme*, engl. *mithridatism*) Imunitate la otrăvire, dobândită prin consumare progresivă de otrăvă în cantități foarte mici.
- MITRIDATIZÁ, mitridatizez** vb. I (fr. *mithridatiser*) A dobândi imunitate la otrăvă prin consumarea unei doze mici, progresive, din această substanță.
- MIXÁ, mixez** vb. I (fr. *mixer*) 1. A realiza un mixaj. 2. A amesteca.

- MIXÁJ**, *mixaje* s.n. (fr. *mixage*) 1. Înregistrare simultană, pe aceeași pistă sonoră, a diferitelor sunete necesare unui film. 2. Amestec.
- MÍXER**, *mixere* s.n. (fr., engl. *mixer*) 1. Aparat electric care servește la baterea și la amestecarea diferitelor alimente. 2. Amestecător hidraulic care prepară laptele de ciment folosit pentru cimentarea sondelor.
- MIXT**, -Ă, *micști*, -xte adj. (fr. *mixte*, lat. *mixtus*) Format din elemente diferite; care cuprinde persoane de ambele sexe.
- MIXTÁ**, *mixtez* vb. I (de la *mixt*) A efectua o mixtură.
- MIXTIÚNE** s.f. (fr. *mixtion*) (Farm.) Amestecare a anumitor substanțe într-un lichid, pentru prepararea unui medicament.
- MÍXTUM COMPÓSITUM** loc. s.n. (lat. *mixtum compositum*) Amestec (nereușit) de elemente eterogene.
- MIXTÚRĂ**, *mixturi* s.f. (lat. *mixtura*, fr. *mixture*) Amestec (de elemente eterogene, de băuturi etc.).
- MIZÁ**, *mizez* vb. I (fr. *miser*) 1. A depune o miză. 2. A conta pe succesul cuiva.
- MIZANSCENĂ**, *mizanscene* s.f. (fr. *mise en scène*) Realizare scenică sau cinematografică a unei opere dramatice, a unui scenariu, a unui eveniment etc.; regie (1).
- MIZANTRÓP**, -Ă, *mizantropi*, -e s.m. și f. (fr. *misanthrope*) Persoană care manifestă lipsă de încredere față de oameni, față de societate; persoană morocânoasă care preferă singurătatea, izolarea.
- MIZANTRÓPIC**, -Ă, *mizantropici*, -ce adj. (fr. *misanthropique*) Care ține de mizantropie, care denotă mizantropie.
- MIZANTROPÍE** s.f. (ngr. *misanthropía*, fr. *mizanthropie*) Lipsă de încredere față de oameni, față de societate (manifestată prin izolare).
- MÍZĂ**, *mize* s.f. (fr. *mise*) 1. Sumă de bani pe care o riscă cineva la un joc de noroc, într-o afacere. 2. Obiectul unei dispute.
- MIZÉR**, -Ă, *mizeri*, -e (lat. *miser*; -a, it. *misero*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care se află într-o stare de sărăcie extremă, în mizerie. 2. Adj. Care face viața incomodă, greu de suportat; sărăcăcios.
- MIZERÁBIL**, -Ă, *mizerabili*, -e (fr. *misérable*) 1. Adj. Vrednic de plâns, deplorabil (1), lamentabil (2), sărăcăcios. 2. Adj. De calitate inferioară; fără valoare, neînsemnat; ignobil. 3. Adj., s.m. și f. (Om) ticălos, nemernic, abject.
- MIZERICÓRDIE** s.f. (lat. *miser cordia*) (Livr.) Milă, îndurare.
- MIZERICORDIÓS**, -OÁSĂ, *mizericordioși*, -oas adj. (fr. *miser cordieux*) (Livr.) Îngăduitor; generos (1).
- MIZÉRIE**, *mizerii* s.f. (lat. *miseria*, fr. *misère*) 1. Stare de extremă sărăcie, de neputință, de slăbiciune, de suferință; penurie; privațiune. 2. Ceea ce face viața incomodă, plină de suferință, de tristețe.
- MNEMÓNIC**, -Ă, *mnemonici*, -ce (fr. *mnémonique*) 1. Adj. Care se referă la memorie; mnemotehnic (2). 2. S.f. Mnemotehnie.
- MNEMOTÉHNIC**, -Ă, *mnemotehnici*, -ce (fr. *mnémotechnique*) 1. S.f. Mnemotehnie; mnemonic (2). 2. Adj. Care se referă la mnemotehnie; mnemonic (1).
- MNEMOTEHNÍE** s.f. (fr. *mnémotechnie*) Cultivarea, exersarea memoriei prin diferite metode.
- MNÉZIC**, -Ă, *mnezici*, -ce adj. (fr. *mnésique*) De memorie, al memoriei.
- MOAR**, *moaruri* s.n. (fr. *moire*) Țesătură lucioasă cu reflexe schimbătoare.
- MOARÁT**, -Ă, *moarați*, -te adj. (fr. *moiré*) Care are reflexele, aspectul moarului.
- MÓBBING** s.n. (engl. *mobbing*) Acțiune a stresului asupra cuiva la locul de muncă.
- MOBÍL/MÓBIL**, -Ă, *mobili*, -e (fr. *mobile*, lat. *mobilis*) 1. Adj. Care se mișcă sau poate fi mișcat; volant² (1); schimbător, variabil (1), instabil (2). 2. S.n. Corp în mișcare. 3. S.n. Cauză (1), imbold; scop, obiectiv (5). 4. *Avere mobilă* sau *bunuri mobile* = avere, bunuri care pot fi deplasate. *Telefon mobil* (și substantivat, n.) = telefon folosit în deplasare.
- MOBILÁ**, *mobilez* vb. I (*mobilă* + -a) A aranja o cameră, o locuință etc. cu mobila necesară.
- MÓBILĂ**, *mobile* s.f. (fr. *meuble*, it. *mobilia*, germ. *Möbel*) Obiect mobil (dulap, pat, scaun, masă etc.) care servește la amenajarea unei încăperi; mobilier.
- MOBILIÁR**, -Ă, *mobiliari*, -e adj. (fr. *mobilier*) Care poate fi transportat. *Valori mobiliare*.
- MOBILIÉR**, *mobiliere* s.n. (fr. *mobilier*) Totalitatea mobilelor dintr-o încăpere; mobilă.
- MOBILITÁTE**, *mobilități* s.f. (fr. *mobilité*, lat. *mobilitas*, -atis) 1. Ușurința de a se mișca. 2. Capacitatea de a-și schimba expresia feței.
- MOBILIZÁ**, *mobilez* vb. I (fr. *mobiliser*) 1. A convoca de urgență la unități (în vederea războiului); a aduna, a întruni (în vederea unei acțiuni). 2. *A mobiliza pe loc* = a păstra pe cineva, în timp de război, în postul civil pe care îl ocupă, dar supunându-l obligațiilor militare ce decurg din starea de război.
- MOBILIZÁBIL**, -Ă, *mobilizabili*, -e adj. (fr. *mobilisable*) Supus mobilizării, apt de a fi mobilizat.

- MOBILIZATÓR, -OÁRE**, *mobilizatori, -oare* adj. (fr. *mobilisateur*) Care are forța de a mobiliza, de a îndemna la acțiune.
- MÓCA** s.f. (fr. *moka*, germ. *Mokka*) Cafea de calitate superioară, bogată în cofeină; infuzie din această cafea.
- MOCĂȘIN**, *mocasini* s.m. (fr. *mocassin*) Încălțăminte flexibilă, fără toc și fără șireturi.
- MOCHETĂ**, *mochetez* vb. I (*mochetă* + *-a*) A acoperi cu mochetă.
- MOCHÉTĂ**, *mochete* s.f. (fr. *moquette*) Țesătură plușată folosită pentru covoare sau pentru acoperit pardoseala.
- MOD**, *moduri* s.n. (lat. *modus*, it. *modo*, fr. *mode*)
1. Manieră (1), chip, fel de a fi, de a efectua ceva; formă (4), procedeu (1), modalitate, metodă (1).
2. Categorie gramaticală verbală ce exprimă felul în care vorbitorul prezintă acțiunea; fiecare dintre formele flexionare ale verbului care exprimă această categorie.
3. Structura unei game muzicale, determinată de raportul de intervale dintre sunetele componente.
- MODÁL, -Ă**, *modali, -e* adj. (fr. *modal*) 1. Care ține de modurile verbale. 2. Referitor la modurile muzicale.
- MODALITĂȚE**, *modalități* s.f. (fr. *modalité*) Mod (1); procedeu (1).
- MÓDĂ**, *mode* s.f. (it. *moda*, germ. *Mode*, fr. *mode*)
1. Deprindere de moment de a acționa, de a trăi, de a gândi specifică unui mediu social; manieră particulară de a se îmbrăca, conform gustului unei anumite societăți; vogă. 2. *La modă* = modern. *De modă veche* = demodat.
- MODÉL**, *modele* s.n. (fr. *modèle*) 1. Obiect reprodus prin imitație. 2. Reprezentare prealabilă, la scară redusă, a unui obiect; prototip (1), mostră, probă (9). 3. Femeie, bărbat care pozează pentru un artist. 4. Exemplu (1), paradigmă (2). 5. Reprezentare, prin abstractizare, a ceea ce este real. *Model matematic*. 6. *A lua de model* = a imita pe cineva sau ceva.
- MODELĂ**, *modelez* vb. I (fr. *modeler*) 1. A face modelul unui obiect (din ceară, argilă, pământ etc.); a retalia. 2. (Fig.) A-și regla comportamentul, caracterul după cineva sau ceva; a (se) mula.
- MODELĂJ**, *modelaje* s.n. (fr. *modelage*) Modelare (1).
- MODELĂRE**, *modelări* s.f. (de la *modela*) 1. Acțiunea de a modela; modelaj. 2. Reprezentare a unei relații prin simboluri matematice.
- MODELATÓR, -OÁRE**, *modelatori, -oare* (it. *modellatore*) 1. S.m. și f. Artist care modelează ceva dintr-un material; meseriaș care execută ceva după un model. 2. S.n. Unealtă cu ajutorul căreia se modelează (în sculptură).
- MODELÍSM** s.n. (fr. *modélisme*) Activitatea de a face, de a fabrica modele (la scară redusă).
- MODELÍST, -Ă**, *modeliști, -ste* s.m. și f. (fr. *modéliste*) Creator, executant de modele (vestimentare); modelor.
- MÓDELLING** s.n. (engl. *modelling*) Arta de a prezenta moda (de către manechine).
- MODELÓR, -OÁRE**, *modelori, -oare* s.m. și f. (fr. *modeleur*) Modelist.
- MÓDEM/MODÉM** *modemuri/modeme* s.n. (engl. *modem*) Aparat electronic care asigură transferul de informații între calculatoare prin liniile telefonice.
- MODENATÚRĂ**, *modenaturi* s.f. (fr. *modénature*) Tratare ornamentală a anumitor elemente în relief, a anumitor profiluri (în special muluri) care decorează un edificiu.
- MODERÁ**, *moderez* vb. I (fr. *modérer*) A potoli, a tempera², a înfrâna, a stăpâni.
- MODERANTÍSM** s.n. (fr. *modérantisme*) Atitudinea și politica moderaților (4).
- MODERANTÍST, -Ă**, *moderantiști, -ste* adj., s.m. și f. (fr. *modérantiste*) (Partizan) al moderantismului.
- MODERÁT, -Ă**, *moderați, -te* (fr. *modéré*, lat. *moderatus*) 1. Adj. Care nu exagerează, care nu este excesiv în atitudine, în concepții etc.; temperat (1), modest, sobru (2). 2. Adj. De intensitate sau de mărime mijlocie. 3. Adj. (Despre prețuri) Convenabil. 4. Adj., s.m. (Politician) care este partizanul unor soluții ponderate, care nu adoptă atitudini extremiste.
- MODERÁTO** adv. (it. *moderato*) (Despre modul de executare a unei lucrări muzicale) Cu mișcare moderată; potrivit.
- MODERATÓR, -OÁRE**, *moderatori, -oare* (fr. *modérateur*, cf. lat. *moderator*) 1. S.m. și f., adj. (Element) care împiedică ori frânează pe cineva sau ceva. 2. S.m. Persoană care conduce o dezbatere și trage concluzii.
- MODELÉU**, *modelee* s.n. (fr. *modélé*) Relieful formelor, în sculptură sau în pictură.
- MODERÁȚIE**, *moderații* s.f. (lat. *moderatio*, fr. *modération*, it. *moderazione*) Atitudine moderată; cumpătate, măsură, ponderație, temperanță.
- MODÉRN, -Ă**, *moderni, -e* (fr. *moderne*, cf. lat. *modernus*) 1. Adj. Care ține de perioada actuală, de prezent sau de o perioadă recentă; contemporan (1),

actual, nou. 2. Adj. Care este conform celor mai recente evoluții (ale modei, ale științei etc.). 3. Adj. (Despre învățământ, licee, clase) Care pune accentul pe studiul limbilor și al disciplinelor umaniste. 4. S.n. Ceea ce este sau trece drept nou, drept actual.

MODERNÍSM s.n. (fr. *modernisme*) 1. Preferință, gust pentru ceea ce este modern; modernitate. 2. Curent literar și artistic din sec. al XX-lea care propunea principii sau modalități noi de creație.

MODERNÍST, -Ă, moderniști, -ste (fr. *moderniste*) 1. Adj. Care ține de modernism, specific modernismului. 2. S.m. și f. Adept al modernismului (2).

MODERNITÁTE s.f. (*modern* + *-itate*, cf. fr. *modernité*) Însușirea a ceea ce este modern; modernism (1).

MODERNIZÁ, modernizez vb. I (fr. *moderniser*) A face o persoană, un lucru să devină modern, a înnoi; a reprofila (3); a se conforma cerințelor moderne.

MODÉST, -Ă, modești, -ste adj. (lat. *modestus*, it. *modesto*, fr. *modeste*) 1. Care gândește sau vorbește fără orgoliu despre sine. 2. Moderat. 3. Simplu (2); timid; neimportant.

MODESTÍE s.f. (fr. *modestie*, it., lat. *modestia*) Însușirea de a fi modest; lipsă de fast; rezervă (7), pudoare.

MÓDIC, -Ă, modici, -ce adj. (lat. *modicus*, fr. *modique*) Care are valoare redusă, de mică importanță.

MODICITÁTE s.f. (fr. *modicité*, lat. *modicitas, -atis*) Însușirea de a fi modic.

MODIFICÁ, modific vb. I (lat. *modificare*) A-și schimba forma, calitatea etc.; a (se) preface, a (se) transforma; a rectifica (1), a corecta.

MODIFICÁRE, modificări s.f. (de la *modifica*) Schimbare a formei, a calității etc.; prefacere, reformă (1), transformare (1), rectificare (1), corectare; modificare.

MODIFICATÓR, -OÁRE, modifcatori, -oare adj. (fr. *modificateur*, lat. *modificator*) Care modifică.

MODIFICÁȚIE, modifcații s.f. (lat. *modificatio*, fr. *modification*) (Rar) Modificare.

MODILIÓN, modilioane s.n. (it. *modiglione*, fr. *modillon*) Ornamet arhitectonic în formă de consolă cu două volute, plasat sub cornișă.

MODÍSTĂ, modiste s.f. (fr. *modiste*) Femeie care face (și comercializează) pălării, flori artificiale și accesorii de acest gen.

MODÚL, module s.n. (fr. *module*, germ. *Modul*) 1. Parte a unui ansamblu, care poate fi utilizată în

funcție de necesități. 2. Unitate de lungime convențională, folosită în arhitectura antică și clasică pentru determinarea proporțiilor elementelor componente ale unui ordin arhitectonic; (spec.) raza bazei inferioare a fusului unei coloane. 3. Parte a unui vehicul spațial, care constituie o unitate structurală și funcțională. 4. Debitul mediu anual al unui curs de apă. 5. Raportul dintre diametrul unei roți dințate și numărul dinților acesteia. 6. (Mat.) Valoarea absolută a unei mărimi reale (fără a lua în calcul semnul algebric).

MODULÁ, modulez vb. I (fr. *moduler*) 1. A reda ceva prin inflexiunile vocii; a ritma, a cadența. 2. A trece de la o tonalitate la alta pe parcursul unei bucăți muzicale.

MODULÁR, -Ă, modulari, -e adj. (fr. *modulaire*) 1. Care se referă la modul, de modul. 2. Constituit dintr-un ansamblu de module.

MODULATÓR, -OÁRE, modulatori, -oare (fr. *modulateur*) 1. Adj. Care modulează. 2. S.n. Circuit electric, dispozitiv cu ajutorul căruia se efectuează o modulație.

MODULÁȚIE, modulații s.f. (fr. *modulation*) 1. Inflexiune diferită a vocii; trecere de la un ton la altul. 2. Modificare a amplitudinii, a frecvenței sau a fazei unei oscilații armonice.

MÓDUS VIVÉNDI loc. s.n. (lat. *modus vivendi*) 1. Mod de viață. 2. Aranjament într-o relație; compromis.

MOFÉTĂ, mofete s.f. (it. *mofeta*, fr. *mofette*) Emanație de gaze în locuri subterane, mai ales în mine¹ (1).

MOGÚL, -Ă, moguli, -e (engl. *Mogul*) 1. S.m. și f. Persoană care făcea parte din dinastia mongolă și care a cucerit India în anul 1525. 2. Adj. Care ține de moguli (1), referitor la moguli. 3. S.m. (Fig.) Persoană importantă cu manifestări dictatoriale, cu puteri discreționare.

MOHAÍR, mohairuri s.n. (fr. *mohair*) Păr de capră angora, din care se fac fire pentru țesături, pentru împletituri etc.; țesătură obținută din lână amestecată cu păr de acest fel.

MOHICÁN, -Ă, mohicani, -e adj., s.m. și f. (fr. *mohican*) Amerindian aparținând unui trib stabilit de-a lungul coastei Atlanticului.

MOL¹, moli s.m. (fr. *mole*, germ. *Mol*) Moleculă-gram.

MOL², moluri s.n. (it. *molo*, fr. *môle*) Lucrare în piatră, dig care protejează intrarea într-un port.

MOLÁR¹, molari s.m. (fr. *molaire*) Măsea.

MOLÁR², -Ă, molari, -e adj. (fr. *molaire*) Care se referă la mol¹.

- MOLĂSĂ**, *molase* s.f. (fr. *mollasse*) Rocă friabilă formată, în general, în depresiuni, la poalele lanțurilor muntoase.
- MOLĂ**, *mole* s.f. (fr. *môle*) Tumoare formată în uter, care împiedică dezvoltarea fătului.
- MOLDĂV**, -Ă, *moldavi*, -e (fr. *moldave*) (Înv.) 1. S.m. și f. Moldovean. 2. Adj. Moldovenesc.
- MOLECULĂR**, -Ă, *moleculari*, -e adj. (fr. *moléculaire*) Care se referă la moleculă.
- MOLECULĂ**, *molecule* s.f. (lat. *molecula*, fr. *molécule*) Cea mai mică parte dintr-o substanță care îi păstrează compoziția și proprietățile.
- MOLESCHÎN**, *moleschinuri* s.n. (fr. *moleskine*, engl. *moleskin*) Țesătură de bumbac care imită pielea.
- MOLESTĂ**, *molestez* vb. I (lat. *molestare*, fr. *molest*) A bate cu brutalitate; a brusca.
- MOLETĂ**, *moletez* vb. I (fr. *moleter*) A lucra, a orna, a netezi cu moleta.
- MOLĂTĂ**, *molette* s.f. (fr. *molette*, germ. *Molette*) 1. Instrument cu rotiță folosit pentru imprimarea de striuri, de zimți etc. pe un obiect. 2. Roată pe care se înfășoară un cablu.
- MOLETIERĂ**, *moletiere* s.f. (fr. *molletière*) Fâșie de stofă care înfășoară, peste pantalon, pulpa piciorului, de la gleznă până sub genunchi, la echipamentul militar.
- MOLÓH**, *molohi* s.m. (de la n.pr. *Moloh*) 1. Simbolul cruzimii, al lăcomiei; persoana care întruchiează asemenea trăsături. 2. Șopârlă din Australia cu corpul acoperit de țepi.
- MOLÓS**, *molóși* s.m. (fr. *molosse*) Rasă de câini mari de pază, cu părul lung și moale.
- MOLTÓN**, *moltoane* s.n. (fr. *molleton*) Țesătură de bumbac sau, mai rar, de lână, groasă, moale, pufoasă și călduroasă.
- MOLÚSCĂ**, *moluște* s.f. (lat. *molluscus*, fr. *mollusque*, germ. *Molluske*) (La pl.) Clasă de animale nevertebrate al căror corp este moale, de obicei închis în cochilie; (și la sg.) animal nevertebrat din această clasă.
- MOMÉNT**, *momente* s.n. (lat. *momentum*, fr. *moment*, germ. *Moment*) 1. Timp foarte scurt; punct (10). 2. Ocazie (1), circumstanță (1); oră (3); fază, etapă. 3. Timp prezent. 4. *De moment* = de scurtă durată, efemer. *În acest moment* = acum. *În momentul acela* = atunci. *Pentru moment* = deocamdată. *Pe moment* = în acea clipă. *Din moment în moment* = imediat. *Din primul moment* = de la început. *În ultimul moment* = înainte de a fi prea târziu. *La un moment dat* = într-un anumit timp (nedeterminat), deodată.
- MOMENTÂN**, -Ă, *momentani*, -e (lat. *momentaneus*, fr. *momentané*, germ. *momentan*) 1. Adj. De moment: temporar (1), trecător, provizoriu. 2. Adv. În clipa de față; acum.
- MONADĂ**, *monade* s.f. (fr. *monade*, germ. *Monade*) (Fil.) 1. (La pitagoricieni) Unitate perfectă care stă la baza lucrurilor materiale și spirituale. 2. (La Leibniz) Substanță indivizibilă care constituie elementul ultim al ființelor. 3. Organism inferior microscopic, unicelular, care face trecerea de la plante la cele mai simple animale.
- MONADOLOGIE** s.f. (fr. *monadologie*) (Fil.) Teoria monadelor (2); monadism.
- MONADÍSM** s.n. (fr. *monadisme*) Monadologie.
- MONÁNDRIC**, -Ă, *monandrici*, -ce adj. (fr. *monandrique*) (Despre flori) Care are o singură stamină.
- MONÁRH**, *monarhi* s.m. (ngr. *monárchos*, germ. *Monarch*, fr. *monarque*) Rege (1); suveran (2); maiestate (1).
- MONÁRHIC**, -Ă, *monarhici*, -ce adj. (fr. *monarchique*, germ. *monarchisch*) 1. Referitor la monarh sau la monarhie, care ține de monarh sau de monarhie. 2. Care susține monarhia.
- MONARHIE**, *monarhii* s.f. (ngr. *monarchía*, germ. *Monarchie*, fr. *monarchie*) 1. Guvernare a unui stat, în care puterea supremă aparține unui suveran (rege, împărat, șah) și se transmite ereditar; regat. 2. *Monarhie absolută* = putere nelimitată a monarhului în actul conducerii. *Monarhie constituțională* = guvernare în care autoritatea monarhului este limitată de constituție.
- MONARHÍSM** s.n. (fr. *monarchisme*) Doctrina politică a monarhiștilor; regalism.
- MONARHÍST**, -Ă, *monarhiști*, -ste s.m. și f., adj. (fr. *monarchiste*) (Partizan) al monarhiei; regalist.
- MONÁSTIC**, -Ă, *monastici*, -ce adj. (fr. *monastique*) Mănăstiresc.
- MONAZÍT**, *monazite* s.n. (fr. *monazite*) Fosfat natural de culoare galbenă-brună, roșie sau cafenie, prezent în anumite pământuri rare.
- MONDÉN**, -Ă, *mondeni*, -e (fr. *mondain*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care participă cu plăcere la evenimentele din societate. 2. Adj. Care se referă la o viață de petrecere, de lux.
- MONDENITĂTE**, *mondenuități* s.f. (*monden* + *-itate*, cf. fr. *mondanité*) Caracter monden; înclinare spre o viață mondenă.

- MONDIÁL**, -Ă, *mondiali*, -e adj. (fr. *mondial*) Al lumii întregi; universal (2), internațional (1).
- MONDIALÍSM** s.n. (fr. *mondialisme*) Doctrină care propune realizarea unității politice a lumii, considerată o comunitate umană unică; mondializare.
- MONDIALIZĂ**, *mondializez* vb. I (fr. *mondialiser*) A da unui fapt caracter mondial, a(-l) extinde la lumea întreagă.
- MONDIALIZĂRE** s.f. (de la *mondializa*) Faptul de a deveni mondial; mondialism; globalizare (2).
- MONDOECONOMIE** s.f. (fr. *mondo-économie*) Ansamblul relațiilor economice dintre țări; economie mondială.
- MONDOVIZIUNE** s.f. (fr. *mondovision*) Transmitere prin sateliți a unor imagini de televiziune, în diferite părți ale lumii.
- MONEDĂ**, *monede* s.f. (ngr. *monédha*) 1. Piesă mică din metal, cu o anumită valoare, într-un stat; (p. ext.) ban; mărunțiș. 2. *A bate monedă* = a fabrica, a emite monede (1). *A-i plăti (cuiva) cu aceeași monedă* = a-i răspunde (cuiva) printr-o comportare similară.
- MONEGĂSC**, -Ă, *monegasci*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *monégasque*) (Persoană) din Monaco.
- MONÉM**, *moneme* s.n. (fr. *monème*) (Lingv.) Morfem.
- MONERĂ**, *monere* s.f. (fr. *monère*) Protozoar ipotetic, imaginat de biologul Haeckel, alcătuit dintr-o celulă fără nucleu.
- MONETĂR**, -Ă, *monetari*, -e (fr. *monétaire*) 1. Adj. Care se referă la monedă. 2. S.n. Inventar al banilor.
- MONETĂRIE**, *monetării* s.f. (*monetar* + *-ie*) Întreprindere (de stat) în care se bat monede.
- MONETIZĂ**, *monetizez* vb. I (fr. *monétiser*) A crește masa monetară, a introduce noi monede în circuitul economic.
- MONGÓL**, -Ă, *mongoli*, -e (fr. *mongol*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) din Mongolia; (p. ext.) (persoană) care aparține uneia dintre populațiile care locuiesc în Asia Centrală. 2. S.f. Limbă vorbită în Mongolia.
- MONGÓLIC**, -Ă, *mongolici*, -ce adj. (fr. *mongolique*) 1. Care aparține Mongoliei sau mongolilor, de Mongolia sau de mongoli. 2. *Limbi mongolice* (și substantivat, f.) = familie de limbi vorbite de mongolii din Asia Centrală.
- MONGOLÍSM** s.n. (fr. *mongolisme*) Boală congenitală caracterizată prin debilitate mintală și trăsături ale feței de tip mongoloid.
- MONGOLOID**, -Ă, *mongoloizi*, -de (fr. *mongoloïde*) 1. S.m. și f. (La pl.) Rasă umană cu trăsături specifice, răspândită în centrul, estul și sud-estul Asiei; (și la sg.) persoană care face parte din această rasă. 2. Adj. Care seamănă cu mongoloizii (1); care se referă la mongoloizi.
- MONÍSM** s.n. (fr. *monisme*) Concepție filosofică potrivit căreia la baza tuturor fenomenelor stă un singur principiu.
- MONÍST**, -Ă, *moniști*, -ste (fr. *moniste*) 1. Adj. Referitor la monism, de monism. 2. S.m. și f. Adept al monismului.
- MONITÓR**¹, -OĂRE, *monitori*, -oare (fr. *moniteur*, lat. *monitor*, engl. *monitor*) 1. S.n. (Inform.) Aparat folosit pentru supravegherea executării unor programe. 2. S.n. Ecran de vizualizare asociat unui ordinator. 3. S.m. și f. Supraveghetor (în școli). 4. S.n. Titlu dat unui periodic (oficial).
- MONITÓR**², *monitoare* s.n. (fr. *monitor*) Navă militară (fluvială) de tonaj mediu, cu tunuri protejate de turele.
- MONITORIZĂ**, *monitorizez* vb. I (*monitor* + *-iza*) A supraveghea cu ajutorul unui monitor¹.
- MONIȚIUNE**, *monițiuni* s.f. (fr. *monition*, lat. *monitio*, -onis, it. *monizione*) Avertisment oficial al autorității ecleziastice catolice; observație (3), mustrare.
- MONO-** (fr. *mono-*) Element de compunere cu sensul de „unic”, „o dată”, în cuvinte ca: *monoachenă*, *monocelular*, *monoproducție*.
- MONOACÍD**, -Ă, *monoacizi*, -de adj. (fr. *monoacide*) (Despre acizi) Care are în moleculă un singur atom de hidrogen.
- MONOANDRIE** s.f. (fr. *monoandrie*) Formă de căsătorie în care femeia are un singur soț.
- MONOATÓMIC**, -Ă, *monoatomici*, -ce adj. (fr. *monoatomique*) (Chim.; despre corpuri simple) Alcătuit dintr-un singur atom.
- MONOBÁZIC**, -Ă, *monobazici*, -ce adj. (fr. *monobasique*) (Despre acizi) Care are în moleculă un singur atom de hidrogen, apt de a fi înlocuit cu un metal și de a forma o singură serie de săruri.
- MONOBLÓC** adj. invar. (fr., engl. *monobloc*) Alcătuit dintr-o singură bucată.
- MONOCAMERÁL**, -Ă, *monocamerali*, -e adj. (fr. *monocamérale*) (Despre sisteme parlamentare) Cu o singură cameră; cu o singură adunare parlamentară.
- MONOCAMERALÍSM** s.n. (fr. *monocaméralisme*) Sistem politic în care parlamentul este compus dintr-o singură cameră.
- MONOCELULÁR**, -Ă, *monocelulari*, -e adj. (fr. *monocellulaire*) Unicelular.

- MONOCÍT**, *monocite* s.n. (fr. *monocyte*) Leucocit monocelular de mari dimensiuni, cu acțiune fagocitară puternică.
- MONOCITÓZĂ** s.f. (fr. *monocytose*) Creștere a numărului de monocite din sânge.
- MONOCLINÁL**, -Ă, *monoclinali*, -e (fr. *monoclinál*)
1. Adj. (Despre structuri geologice cutate) Care aparține unui singur flanc cutat. 2. S.n. Succesiune de strate care prezintă aceeași înclinare și același sens.
- MONOCLONÁL**, -Ă, *monoclonali*, -e adj. (fr. *monoclonál*) Provenit din aceeași clonă celulară.
- MONÓCLU**, *monocluri* s.n. (fr. *monocle*) Lentilă care se pune sub arcada ochiului pentru a corecta un defect de vedere.
- MONOCÓRD**, -Ă, *monocorzi*, -de adj. (fr. *monocorde*) (Despre instrumente muzicale) Cu o singură coardă; (fig.) monoton (2), inexpressiv.
- MONOCOTILEDONÁT**, -Ă, *monocotiledonați*, -te (fr. *monocotylédoné*) 1. S.f. (La pl.) Clasă de plante al căror embrion are un singur cotiledon; (și la sg.) plantă din această clasă. 2. Adj. Care aparține monocotiledonatelor (1), care are un singur cotiledon.
- MONOCRISTÁL**, *monocristale* s.n. (fr. *monocristal*) Cristal unic, cu moleculele dispuse într-o rețea cristalină spațială neîntreruptă.
- MONOCRÓM**, -Ă, *monocromi*, -e adj. (fr. *monochrome*) Care are o singură culoare; monocromatic (1).
- MONOCROMÁTIC**, -Ă, *monocromatici*, -ce adj. (fr. *monochromatique*) 1. Monocrom. 2. (Despre raze electromagnetice) Care are o frecvență unică.
- MONOCROMÍE**, *monocromii* s.f. (fr. *monochromie*) Folosire a unei singure culori (dominante) în pictură, la tipărire etc.
- MONOCULTÚRĂ**, *monoculturi* s.f. (fr. *monoculture*) Cultură unică sau predominantă a unei specii vegetale într-o regiune, pe un teren anume etc.
- MONODACTÍL**, -Ă, *monodactili*, -e adj., s.n. (fr. *monodactyle*) (Animal) la care piciorul are un singur deget (terminat în copită); soliped.
- MONODÍE**, *monodii* s.f. (fr. *monodie*, lat. *monodia*) Cântec pe o singură voce, fără acompaniament.
- MONOFÁG**, -Ă, *monofagi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *monophage*) (Organism) al cărui mod de nutriție este monofagia.
- MONOFAGÍE** s.f. (fr. *monoplagie*) Mod de nutriție bazat pe un singur tip de hrană.
- MONOFAZÁT**, -Ă, *monofazați*, -te adj. (fr. *monophasé*) (Despre circuite electrice alternative) Care are o singură fază; monofazic.
- MONOFÁZIC**, -Ă, *monofazici*, -ce adj. (de la *monofazat*) (Elt.) Monofazat.
- MONOFAZÍE** s.f. (engl. *monophasia*) Repetare a aceluiași sunet, cuvânt etc., din cauza unei tulburări de vorbire.
- MONOFIZITÍSM** s.n. (fr. *monophysitisme*) Doctrină creștină care admite că Isus Hristos are o singură natură (fie divină, fie umană).
- MONOFIZÍT**, -Ă, *monofiziți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *monophysite*) (Adept) al monofizitismului.
- MONOFOBÍE** s.f. (fr. *monophobie*) Teamă patologică de singurătate.
- MONOFONEMÁTIC**, -Ă, *monofonematici*, -ce adj. (fr. *monophonématique*) (Despre diftongi) Care are valoarea unui singur fonem.
- MONOFÓNIC**, -Ă, *monofonici*, -ce adj. (fr. *monophonique*, engl. *monophonic*) Care are o singură sur-să sonoră.
- MONOFONÍE** s.f. (fr. *monophonie*, engl. *monophony*) (În opoziție cu *stereofonie*) Tehnică de transmitere a unui sunet (muzical) printr-un singur canal (disc, amplificator, radioreceptor clasic etc.).
- MONOFTÓNG**, *monoftongi* s.m. (fr. *monophongue*) Vocală rezultată din reducerea unui diftong.
- MONOFTONGÁ**, pers. 3 *monoftonghează* vb. I (fr. *monophonguer*) (Despre diftongi) A (se) reduce la o singură vocală.
- MONOGÁM**, -Ă, *monogami*, -e (fr. *monogame*)
1. Adj., s.m. și f. (Femeie sau bărbat) căsătorit cu o singură persoană. 2. Adj. Care se conformează monogamiei. 3. Adj. (Despre plante) Unisexual.
- MONOGAMÍE** s.f. (germ. *Monogamie*, fr. *monogamie*) 1. Formă de căsătorie care admite o singură soție sau un singur soț. 2. Starea unei plante monogame.
- MONOGENÉTIC**, -Ă, *monogenetici*, -ce adj. (*mono- + genetic*) Care se referă la monogeneză.
- MONOGENÉZĂ**, *monogeneze* s.f. (fr. *monogénèse*) Reproducere directă (prin ouă sau prin ovule), cu faze de dezvoltare identice; (fig.) punct de plecare unic, izvor comun.
- MONOGÉNIC**, -Ă, *monogenici*, -ce adj. (fr. *monogénique*) Condiționat de o singură genă.
- MONOGENÍE** s.f. (fr. *monogénie*) (Biol.) Producerea, de către o femelă, de descendenți exclusiv masculi sau exclusiv femele.
- MONOGENÍSM** s.n. (fr. *monogénisme*) Doctrină antropologică potrivit căreia toate rasele umane provin dintr-un tip unic.
- MONOGRÁFIC**, -Ă, *monografici*, -ce adj. (fr. *monographique*) Care se referă la monografie, propriu monografiei, de monografie.

- MONOGRAFIE**, *monografii* s.f. (fr. *monographie*) Studiu științific detaliat cu privire la un anumit subiect.
- MONOGRAMĂ**, *monogramme* s.f. (fr. *monogramme*) Semn format din inițialele unui nume propriu, brodate, gravate etc.
- MONOIC**, -Ă, *monoici*, -ce adj. (fr. *monoïque*) (Despre plante) Care are flori unisexuate, atât masculine, cât și feminine, dispuse pe aceeași tulpină.
- MONOIDEISM** s.n. (fr. *monoïdeïsme*) Concentrare voluntară sau patologică a gândirii asupra unei singure teme.
- MONOKINI** s.n. (fr., engl. *monokini*) Costum de baie pentru femei, alcătuit numai din slip.
- MONOLINGV**, -Ă, *monolingvi*, -e adj. (fr. *monolingue*) 1. Care nu vorbește decât o singură limbă. 2. Unilingv (2).
- MONOLINGVISM** s.n. (fr. *monolinguisme*) Folosire a unei singure limbi de către o persoană, de către un grup social etc.
- MONOLIT**, -Ă, *monoliți*, -te adj., s.n. (fr. *monolithe*) (Monument) realizat dintr-un singur bloc de piatră.
- MONOLITIC**, -Ă, *monolitici*, -ce adj. (fr. *monolithique*) Care este realizat dintr-un singur bloc de piatră; (fig.) care se prezintă ca un bloc omogen, încheșat, fără contradicții.
- MONOLOG**, *monologuri* s.n. (fr. *monologue*) 1. Scenă de teatru în care un personaj, singur fiind, își exprimă gândurile cu voce tare; soliloc(viu). 2. Lucrare dramatică scurtă, cu un singur personaj. 3. *Monolog (interior)* = analiză a propriilor stări sufletești de către un personaj, specifică literaturii psihologice. 4. Vorbire neîntreruptă de unul singur.
- MONOLOGĂ**, *monologhez* vb. I (fr. *monologuer*) A ține un monolog; a vorbi de unul singur.
- MONOM**, *monoame* s.n. (fr. *monôme*) 1. Expresie algebrică în care intervin numai semnele înmulțirii și ale împărțirii. 2. Șir de oameni (unul în spatele celuilalt); șir indian.
- MONOMAHIE**, *monomahii* s.f. (fr. *monomachie*) Luptă; duel considerat probă juridică în legislația medievală.
- MONOMANIE**, *monomanii* s.f. (fr. *monomanie*) Stare patologică în care bolnavul este obsedat de un singur gând; idee fixă.
- MONOMER**, *monomeri* s.m. (fr. *monomère*) Moleculă simplă care intră în componența unui polimer.
- MONOMETALISM** s.n. (fr. *monométallisme*) Sistem monetar care admite un singur etalon monetar (aurul sau argintul).
- MONOMÉTRU**, *monometre* s.n. (fr. *monomètre*) Vers compus dintr-un singur metru (2).
- MONOMOTÓR**, *monomotoare* adj., s.n. (fr. *monomoteur*) (Avion) cu un singur motor.
- MONONUCLEARĂ**, *mononucleare* s.f. (fr. *mononucléaire*) Leucocit cu un singur nucleu.
- MONONUCLEÓZĂ** s.f. (fr. *mononucléose*) Creștere patologică a numărului de mononucleare din sânge.
- MONOPARENTÁL**, -Ă, *monoparentali*, -e adj. (fr. *monoparental*) Al unui singur părinte (din doi); despre mama sau tatăl care crește unul ori mai mulți copii.
- MONOPLÁN**, *monoplane* s.n. (fr. *monoplan*) Avion cu un singur rând de aripi.
- MONOPLÁS**, *monoplasuri* s.n. (fr. *monoplace*) Mașină de curse cu un singur loc.
- MONOPLEGIE**, *monoplegii* s.f. (fr. *monoplégie*) Paralizie a unui singur membru al corpului.
- MONOPÓL**, *monopoluri* s.n. (germ. *Monopol*, fr. *monopole*) 1. Privilegiu, drept exclusiv de a fabrica sau de a vinde anumite lucruri, de a ocupa anumite piețe. 2. Posesie exclusivă.
- MONOPOLISM** s.n. (*monopol* + *-ism*) Tendința de a organiza economia unei țări pe bază de monopol; sistem de asociere pe monopoluri.
- MONOPOLÍST**, -Ă, *monopoliști*, -ste (fr. *monopoliste*) 1. Adj. Care ține de monopol, organizat în sistem de monopol. 2. S.m. și f. Persoană care deține (împreună cu altele) un monopol.
- MONOPOLIZĂ**, *monopolizez* vb. I (fr. *monopoliser*) A exercita un monopol; (fig.) a acapara (2).
- MONOPOLIZATÓR**, -OÁRE, *monopolizatori*, -oare adj. (fr. *monopolisateur*) Care monopolizează ceva; acaparator.
- MONOPSÓN** s.n. (fr. *monopsone*) Tip de piață în care un cumpărător unic se confruntă cu un număr mare de vânzători.
- MONOPTÉR**, -Ă, *monopteri*, -e adj., s.n. (fr. *monoptère*) (Edificiu circular) a cărui cupolă se sprijină pe un singur rând de coloane.
- MONORÁI**, *monoraiuri* s.n. (fr. *monorai*) (Tehn.) Monoșină.
- MONORÍMĂ**, *monorime* adj., s.f. (fr. *monorime*) (Poezie) care are aceeași rimă la toate versurile.
- MONOSEMÁNTIC**, -Ă, *monosemantici*, -ce adj. (fr. *monosémantique*) (Despre cuvinte) Care are un singur sens.
- MONOSEMANTÍSM** s.n. (fr. *monosémantisme*) Caracterul cuvintelor monosemantice; monosemic.
- MONOSEMÍE** s.f. (fr. *monosémie*) (Lingv.) Monosemantism.

- MONOSEPÁL**, -Ă, *monosepali*, -e adj. (fr. *monosépale*) (Despre flori) Al cărui caliciu este format dintr-o singură sepală.
- MONOSILÁB**, -Ă, *monosilabi*, -e adj., s.f. (fr. *monosyllabe*) (Cuvânt) monosilabic.
- MONOSILÁBIC**, -Ă, *monosilabici*, -ce adj. (fr. *monosyllabique*) 1. Care are o singură silabă; unisilabic. 2. A vorbi (sau a răspunde) monosilabic = a vorbi (sau a răspunde) scurt, în cuvinte cu o singură silabă.
- MONOSPÉRM**, -Ă, *monospermi*, -e adj. (fr. *monosperme*) (Despre fructe) Care are o singură sămânță.
- MONOSTÍH**, *monostihuri* s.n. (fr. *monostiche*, germ. *Monostichon*) Poezie sau strofă alcătuită dintr-un singur vers.
- MONOSTÍL** adj. invar. (fr. *monostyle*) Care are o singură coloană.
- MONOȘINĂ**, *monoșine* s.f. (*mono-* + *șină*) Cale restră sau suspendată pe o singură șină; monorai.
- MONOTÉISM** s.n. (fr. *monothéisme*) Doctrină religioasă care recunoaște o singură divinitate.
- MONOTEÍST**, -Ă, *monoteiști*, -ste (fr. *monothéiste*) 1. Adj. Care se referă la monoteism, de monoteism. 2. S.m. și f. Adept al monoteismului.
- MONOTELÍSM** s.n. (fr. *monothélisme*) Doctrină religioasă din sec. al VII-lea, potrivit căreia Isus Hristos a întruchipat o singură voință, cea divină.
- MONOTELÍT**, *monotelități* s.m. (fr. *monothélite*) Adept al monotelismului.
- MONOTÍP**, -Ă, *monotipi*, -e (fr. *monotype*) 1. Adj. Realizat conform unui singur model sau unui singur tip. 2. S.n. Mașină tipografică de cules și turnat litere una câte una. 3. S.n. Stampă obținută prin pictarea sau gravarea unui motiv, a unor litere etc. pe o planșă.
- MONOTÓN**, -Ă, *monotoni*, -e adj. (fr. *monotone*) 1. Care are mereu același ton. 2. Uniform (1), plictisitor; monocord; tern (2). 3. (Mat.) *Funcție monotónă* sau *interval monotón* = funcție crescătoare sau descrescătoare pe orice interval.
- MONOTONÍE**, *monotonii* s.f. (fr. *monotonie*) Caracter monoton; lipsă de varietate; uniformitate.
- MONOTRÉM**, *monotreme* s.n. (fr. *monotreme*) (La pl.) Subclasă de mamifere primitive ovipare cu cioc și corpul acoperit cu păr sau cu țepi, cărora le lipsesc mameloanele; (și la sg.) mamifer ovipar din această subclasă.
- MONOVALÉNT**, -Ă, *monovalenți*, -te adj. (fr. *monovalent*) (Despre elemente chimice sau radicali chimici) Care are valența unu; univalent (1).
- MONOVÉRB**, *monoverbe* s.n. (it. *monoverbo*) Joc distractiv care constă în formarea unui cuvânt prin litere combinate sau prin figuri, sensul fiind dat de poziția componentelor.
- MONOXÍD**, *monoxizi* s.m. (fr. *monoxyde*) Oxid a cărui moleculă conține un singur atom de oxigen.
- MONOXÍL**, -Ă, *monoxili*, -e adj., s.n. (fr. *monoxyle*) (Barcă primitivă) dintr-un trunchi de copac scobit.
- MONOZAHARÍDĂ**, *monozaharide* s.f. (fr. *monosaccharide*) Glucidă obținută prin hidrolizarea zaharurilor, care nu se poate descompune în zaharide mai simple.
- MONOZIGÓT**, -Ă, *monozigoți*, -te adj. (fr. *monozygote*) (Despre gemeni) Univitelin.
- MONSENIÓR**, *monseniori* s.m. (fr. *monseigneur*) Titlu de onoare și formulă de adresare principilor sau prelaților (catolici).
- MÓNSTRU**, *monștri* (lat. *monstrum*, fr. *monstre*) 1. S.m. Ființă care prezintă o malformație importantă; ființă fantastică, în mituri și în legende. 2. S.m. Ființă de o urâtenie respingătoare. 3. S.m. Obiect, animal enorm. 4. S.m. Persoană denaturată. 5. Adj. (Fam.) Colosal, strașnic.
- MONSTRUÓS**, -OÁSĂ, *monstruoși*, -oase adj. (fr. *monstrueux*) 1. Care prezintă malformații; excesiv de urât; oribil, hidos. 2. Care depășește limitele imaginabile; abominabil. 3. Extraordinar (de mare, de greu etc.).
- MONSTRUOZITÁTE**, (2) *monstruozițâți* s.f. (fr. *monstruosité*) 1. Caracterul a ceea ce este monstruos. 2. Lucru monstruos; grozăvie, cruzime.
- MONȘÉR** s.m. (fr. *mon cher*) (Fam.) Termen de adresare către un bărbat.
- MONT**, *monturi* s.n. (de la *bont*, cf. fr. *mont*) Proeminență patologică a unui os sau a unei articulații, în special la degetul mare de la picior.
- MONTÁ**, *montez* vb. I (fr. *monter*) 1. A asambla; a fixa o piesă, un obiect într-un ansamblu. 2. A pune în scenă un spectacol. 3. A organiza (1). 4. A întârta sau a fi întârțat împotriva cuiva sau a ceva.
- MONTÁJ**, *montaje* s.n. (fr. *montage*) 1. Asamblare; fixare a unei piese într-un ansamblu. 2. Combinare a scenelor turnate pentru un film, a scenelor dintr-o operă literară în vederea alcătuirii unor emisiuni radiofonice, de televiziune etc.
- MONTÁN**, -Ă, *montani*, -e adj. (lat. *montanus*) De munte, propriu muntelui.
- MONTANIÁRD**, -Ă, *montaniarzi*, -de adj., s.m. și f. (fr. *montagnard*) (Rar) (Persoană) de la munte, care cutreieră munții.

- MONTĂNT**, -Ă, *montanți, -te* (fr. *montant*) 1. Adj. Ridicat în sus, înălțat. *Guler montant*. 2. S.m. (În construcții) Element de susținere, stâlp vertical; suport (1).
- MONTATOR**, -OĂRE, *montatori, -oare* s.m. și f. (*monta + -tor*) Montor (1).
- MONTĂ**, *monte* s.f. (fr. *monte*) 1. Săvârșire a actului sexual între două animale de sex opus; împerechere, împreunare. 2. Herghelie de armăsari pentru reproducere.
- MONTGOLFIÉR**, *montgolfiere* s.n. (fr. *montgolfière*) Aerostat acționat de aer cald.
- MONTÍCUL**, *monticuli* s.m. (fr. *monticule*, lat. *monticula*) Munte mic, colină¹; (anat.) mică proeminență.
- MONTMORILLONÍT**, *montmorillonite* s.n. (fr. *montmorillonite*) Silicat hidratat natural de aluminiu cu foarte puțin magneziu.
- MONTÓR**, -OĂRE, *montori, -oare* s.m. și f. (fr. *monteur*) 1. Lucrător care montează componentele unui ansamblu; montator. 2. (Cin.) Specialist în montaj (2).
- MONTŪRĂ**, *monturi* s.f. (fr. *monture*) Garnitură în care sunt fixate pietre prețioase.
- MONTIÁN**, -Ă, *monțieni, -e* (fr. *montien*, germ. *Montier*) 1. S.n. Primul etaj al eocenului inferior. 2. Adj. Care se referă la monțian (1), care aparține monțianului, din monțian.
- MONUMENT**, *monumente* s.n. (fr. *monument*, lat. *monumentum*) 1. Lucrare de arhitectură sau sculptură făcută în amintirea unui eveniment, a unei personalități etc.; document de mare însemnătate. 2. *Monument al naturii* = zonă cu animale, plante, roci etc. de mare importanță și frumusețe.
- MONUMENTĂL**, -Ă, *monumentali, -e* adj. (lat. *monumentalis*, fr. *monumental*, it. *monumentale*) Care are proporțiile unui monument; statuar; grandios.
- MONUMENTALÍSM** s.n. (fr. *monumentalisme*) Monumentalitate.
- MONUMENTALITĂTE** s.f. (fr. *monumentalité*) Caracterul grandios, impresionant al unei opere de artă, datorită dimensiunilor, proporțiilor, stilului acesteia; monumentalism.
- MOP**, *mopuri* s.n. (engl. *mop*) Pământ cu care se șterge pe jos.
- MOPS**, *mopși* s.m. (germ. *Mops*) (Zool.) Bulldog, dog.
- MORACÉE**, *moracee* s.f. (fr. *moracée*) (La pl.) Familie de plante din regiunile calde, care cuprinde dudul, smochinul etc.; (și la sg.) plantă din această familie.
- MORĂL**, -Ă, *morali, -e* (lat. *moralis*, fr. *moral*) 1. Adj. Intelectual (1), spiritual² (1). 2. S.n. Ansamblul facultăților psihice. 3. Adj. Care privește bunele moravuri, care favorizează buna purtare. 4. S.n. Stare, dispoziție sufletească. 5. *A ridica moralul cuiva* = a îmbărbăta pe cineva.
- MORĂLĂ**, *morale* s.f. (lat. *moralis*, fr. *morale*) 1. Ansamblu de norme privind buna purtare; etică (3). 2. Disciplină științifică ce se ocupă cu normele de comportare ale oamenilor în societate. 3. Concluzie moralizatoare. 4. Muștrare.
- MORALÍST**, -Ă, *moralști, -ste* s.m. și f. (fr. *moraliste*) Scriitor, gânditor care se ocupă cu probleme de morală (1); (fam.) persoană care dă sfaturi permanent, care cicăleşte.
- MORALITĂTE** s.f. (lat. *moralitas, -atis*, fr. *moralité*) Însușirea a ceea ce este moral; natură, comportare, atitudine corectă, morală; etos (1); cinste, bună purtare.
- MORALIZĂ**, *moralizez* vb. I (fr. *moraliser*) A îndruma pe cineva să respecte principiile moralei; a dojeni, a muștra.
- MORALIZĂTOR**, -OĂRE, *moralizatori, -oare* adj. (fr. *moralisateur*) Care moralizează; educativ, instructiv.
- MORALMÊNTE** adv. (fr. *moralement*, it. *moralmente*) Din punctul de vedere al moralei (1), sub raport moral (3).
- MORATORIU**, -IE, *moratorii* (it. *moratorio*, lat. *moratorium*, germ. *Moratorium*) 1. S.n. Decizie legală care amână sau suspendă executarea anumitor obligațiilor contractuale ori legale. 2. Adj. Care se referă la moratoriu (1), care ține de moratoriu.
- MORĂVURI** s.n. pl. (de la *năravuri*, cf. lat. *mos, moris*) Obiceiuri și deprinderi de comportament proprii unui popor, unei colectivități sau unei persoane; moralitate.
- MORĂ**, *more* s.f. (lat. *mora*) Durată de pronunțare a unei silabe scurte, în prozodia latină.
- MORB**, *morburi* s.n. (lat. *morbus*) 1. Boală. 2. *Morbul lui Pott* = tuberculoză osoasă localizată la coloana vertebrală.
- MORBÍD**, -Ă, *morbizi, -de* adj. (lat. *morbidus*, fr. *morbide*) Bolnăvicios, nesănătos, patologic.
- MORBIDITĂTE** s.f. (fr. *morbidity*) 1. Însușirea de a fi morbid. 2. Raportul dintre numărul îmbolnăvirilor și cel al întregii populații dintr-un teritoriu, într-o anumită perioadă de timp.
- MORDĂNT**, -Ă, *mordanți, -te* (fr. *mordant*) 1. Adj., s.m. (Substanță) care fixează vopselele pe fibre textile. 2. Adj., s.m. (Acid sau altă substanță) care atacă un metal la suprafață (în gravarea cu acvaforte). 3. Adj. (Fig.) Care are caracter viu, agresiv.

- MORĒNĂ**, *morene* s.f. (fr. *moraine*) Pietriș, nisip etc. transportat sau depus de ghețari.
- MORĒSCĂ** s.f. (it. *moresca*) Vechi dans în ritm vioi adus în Peninsula Iberică de mauri; melodia acestui dans.
- MORFĒM**, *morfeme* s.n. (fr. *morphème*) Element morfologic (afix, accent, desinență etc.) cu ajutorul căruia se formează, din rădăcină, cuvinte și forme flexionare; cea mai mică unitate de sens din structura cuvântului; monem.
- MORFINĂ** s.f. (fr. *morphine*) Substanță alcaloidă extrasă din opiu, folosită ca narcotic, calmant ori stupefiant.
- MORFINOMĂN**, -Ă, *morfinomani*, -e s.m. și f. (fr. *morfinomane*) Persoană care folosește morfina ca stupefiant, care suferă de morfinomanie.
- MORFINOMANIE** s.f. (fr. *morfinomanie*) Utilizare patologică a morfinei ca stupefiant; toxicomanie cu morfină.
- MORFO-** (fr. *morpho-*) Element de compunere cu sensul de „formă”, în cuvinte ca: *morfofiziologie*, *morfostructură*.
- MORFOFIZIOLOGIE** s.f. (*morfo[logie]* + *fiziologie*) Studiul raportului dintre structura celulelor, a țesuturilor sau a organelor și funcțiile acestora.
- MORFOGENEZĂ** s.f. (fr. *morphogenèse*) 1. (Biol.) Dezvoltare embrionară. 2. Studiul originii formelor de relief; morfogenie.
- MORFOGENIE** s.f. (fr. *morphogénie*) Morfogenează (2).
- MORFOLÓGIC**, -Ă, *morfológici*, -ce adj. (fr. *morphologique*) Referitor la morfologie.
- MORFOLOGIE** s.f. (fr. *morphologie*) 1. Studiul structurii formelor de relief, al ființelor vii etc. 2. Studiul modificării formei cuvântului; partea gramaticii care se ocupă cu acest studiu.
- MORFONÉM**, *morfoneme* s.n. (fr. *morphonème*) Fonem care intră în alternanțe morfologice.
- MORFONOLOGIE** s.f. (fr. *morphonologie*) Studiul utilizării, în morfologie (2), a mijloacelor fonologice proprii unei limbi.
- MORFOPATOLOGIE** s.f. (fr. *morphopathologie*) Studiul formei și structurii diferitelor organe în stare patologică.
- MORFOPSIHOLOGIE** s.f. (fr. *morphopsychologie*) Studiul corelațiilor dintre caracterele morfologice și cele psihice ale unui individ.
- MORGANA** adj. invar. (it. *morgana*) *Fata morgana* = miraj potrivit căruia obiectele aflate la orizont par multiplicat și răsturnate, ca și cum ar fi reflectate într-o apă.
- MORGANÁTICĂ**, *morganatice* adj. (fr. *morganatique*) *Căsătorie morganatică* = căsătorie între un prinț și o femeie de condiție inferioară.
- MORGANÍT** s.n. (fr. *morganite*) Varietate de beril de culoare roz.
- MÓRGĂ¹**, *morgi* s.f. (fr. *morgue*) Loc în care se depun cadavre și se fac autopsii.
- MÓRGĂ²** s.f. (fr. *morgue*) Comportament arrogant; sentiment exagerat de apreciere a propriei persoane.
- MORIÓN**, *morioane* s.n. (fr. *morion*) 1. Coif metalic cu o creastă pe calotă, purtat în sec. XVI–XVII. 2. Varietate neagră de cuarț folosită ca piatră semiprețioasă.
- MORÍSC**, -Ă, *moriști*, -ce adj., s.m. și f. (sp. *morisco*, fr. *morisque*) (Persoană) care făcea parte dintr-o populație musulmană din Spania, convertită în mod forțat la catolicism în sec. al XVI-lea și apoi expulzată.
- MORMÓN**, -Ă, *mormoni*, -e s.m. și f. (fr. *mormon*) Membru al unei secte creștine din S.U.A. care practica inițial poligamia și autonomia teocratică.
- MORMONISM** s.n. (fr. *mormonisme*) Doctrina religioasă a mormonilor.
- MORSĂ**, *morse* s.f. (fr. *morse*) Mamifer acvatic popular, carnivor, cu membre scurte în formă de lopoți.
- MORSE** s.n. (n.pr. *Morse*, fr. *morse*) (*Alfabet morse*) = sistem telegrafic care folosește puncte și linii în locul literelor și cifrelor.
- MORTADÉLLA** s.f. (it. *mortadella*, fr. *mortadelle*) Salam preparat din carne și bucățele de grăsime.
- MORTÁL**, -Ă, *mortali*, -e adj. (lat. *mortalis*, cf. it. *mortale*, fr. *mortel*) 1. Letal; ucigător, fatal (3). 2. Caracteristic unui mort, ca de mort.
- MORTALITÁTE** s.f. (fr. *mortalité*) Număr de decese într-un teritoriu, la un moment dat; letalitate.
- MORTÁR**, *mortare* s.n. (lat. *mortarium*) Amestec de var, ciment, nisip și apă, folosit ca liant în zidărie.
- MORTEZÁ**, *mortezez* vb. I (fr. *mortaiser*) A prelucra un material cu morteză.
- MORTÉZÁ**, *morteză* s.f. (fr. *mortaise*) Mașină de așchiere a metalelor.
- MORTIÉR/MORTIÉRĂ**, *mortiere* s.n./s.f. (fr. *mortier*) Gură de tun de calibru mare.
- MORTIÉRĂ** s.f. v. *mortier*.
- MORTIFIÁNT**, -Ă, *mortifiánți*, -te adj. (fr. *mortifiant*) (Rar) Umilitor, chinuitor.
- MORTIFICÁ**, *mortific* vb. I (fr. *mortifier*) A tortura (1); (fig.) a umili, a batjocori.
- MORTIFICĂT**, -Ă, *mortificați*, -te adj. (de la *mortifica*) (Despre țesuturi organice) Necrozat, mort, distrus; (fig.) umilit, batjocorit.

- MORTIFICĂȚIE**, *mortificații* s.f. (fr. *mortification*) Necroză.
- MORTINATALITĂȚE** s.f. (fr. *mortinatalité*) Raportul dintre numărul copiilor născuți morți și numărul total al copiilor născuți vii în cursul aceleiași perioade.
- MORTUĂR**, -Ă, *mortuari*, -e adj. (fr. *mortuaire*) Referitor la un mort sau la o înmormântare; funerar (1), funebru (1).
- MORŪLĂ**, *morule* s.f. (fr., lat. *morula*) Stadiu incipient de dezvoltare a unui embrion, care are aspect de mură.
- MOSCHÉE**, *moschei* s.f. (fr. *mosquée*) Templu musulman.
- MÓSTRĂ**, *mostre* s.f. (ngr. *móstra*, it. *mostra*) Cantitate mică dintr-un material, dintr-o marfă, obiect dintr-o serie etc. în funcție de care se pot aprecia calitățile acestora; probă (9), eșantion (1), model; (fig.) exemplu (1); pildă.
- MOT À MOT** adv. (pr. *motamó*; fr. *mot à mot*) Cuvânt cu cuvânt, fără a schimba nimic; literal (1).
- MOTÉL**, *moteluri* s.n. (engl. *motel*) Hotel amplasat, de obicei, pe o șosea circulantă intens, amenajat pentru cazarea călătorilor pe o perioadă scurtă și pentru parcară vehiculelor acestora.
- MOTÉT**, *motete* s.n. (fr. *motet*) Compoziție muzicală pe una sau pe mai multe voci.
- MOTILITĂȚE**, *motilități* s.f. (fr. *motilité*) Proprietate a unor organe ale ființelor vii de a efectua mișcări spontane de contracție și de relaxare.
- MOTÍV**, *motive* s.n. (it. *motivo*, germ. *Motiv*, fr. *motif*) 1. Ceea ce produce o acțiune; cauză (1), sens (2), rațiune (2), explicație (2). 2. Mic element constitutiv al unei compoziții muzicale; subiect de compoziție în sculptură, pictură, arhitectură. 3. Temă, idee fundamentală a unei opere literare. 4. *Fără motiv* = nejustificat. *Pentru motivul că...* = fiindcă. *Pe motiv că...* = pretextând că... *A da cuiva motiv...* = a oferi cuiva un pretext.
- MOTIVÁ**, *motivez* vb. I (fr. *motiver*) 1. A expune motivele unei acțiuni, ale unei opinii etc.; a justifica (1). 2. A îndreptăți o acțiune, un gest etc.
- MOTIVÁRE**, *motivări* s.f. (de la *motiva*) Motivație; cerere, bilet pentru justificarea absențelor unui elev sau ale unui student de la cursuri.
- MOTIVĂȚIE**, *motivații* s.f. (fr. *motivation*) Ansamblu de factori care justifică un act, un comportament; motivare.
- MOTO-** (fr., it., engl. *moto-*) Element de compunere cu sensul „pus în mișcare cu ajutorul unui motor”, în cuvinte ca: *motomitrălieră*, *motonavă*.
- MOTOBÁL** s.n. (fr. *motoball*) Joc sportiv pe echipe, în care mingea este lovită de pe sau cu o motocicletă și introdusă în poarta echipei adverse.
- MOTOCICLETĂ**, *motociclete* s.f. (fr. *motocyclette*) Vehicul cu două roți, acționat de un motor cu explozie.
- MOTOCICLISM** s.n. (fr. *motocyclisme*) Ansamblu de activități sportive practicate cu motocicletă.
- MOTOCICLIȘT**, -Ă, *motocicliști*, -ste (fr. *motocycliste*) 1. S.m. și f. Persoană care conduce o motocicletă. 2. Adj. Referitor la motocicliști sau la motociclism, de motocicliști sau de motociclism.
- MOTOCOMPRESÓR**, *motocompressoare* s.n. (fr. *motocompresseur*, rus. *motokompresor*) Agregat folosit în ateliere și pe șantiere, folosit pentru producerea aerului comprimat.
- MOTOCRÓS**, *motocrosuri* s.n. (fr. *motocross*) Cursă de motociclete pe un teren foarte accidentat.
- MOTOCULTÓR**, *motocultoare* s.n. (fr. *motoculteur*) Mașină agricolă folosită pentru lucrări superficiale.
- MOTOCULTŪRĂ**, *motoculturi* s.f. (fr. *motoculture*, rus. *motokultura*) Agricultură mecanizată.
- MOTOMECANIZÁRE** s.f. (*moto-* + *mecanizare*) Mecanizare făcută cu ajutorul motoarelor.
- MOTONÁVÁ**, *motonave* s.f. (*moto-* + *navă*, cf. it. *motonave*) Navă cu motor.
- MOTOPÓMPĂ**, *motopompe* s.f. (fr. *motopompe*, rus. *motopompa*) Pompă cu motor, folosită la stingerea incendiilor, la grădinarit etc.
- MOTÓR**, -OÁRE, *motori*, -oare (fr. *moteur*, germ. *Motor*) 1. Adj., s.n. (Mașină, element) care imprimă o mișcare. 2. S.n. Generator sau transformator de energie. 3. Adj., s.n. (Factor, agent etc.) care provoacă o acțiune, care dă un impuls, care stimulează pe cineva sau ceva.
- MOTORÉTÁ**, *motorete* s.f. (fr. *motorette*) Motocicletă de capacitate mică, ușoară, prevăzută cu pedale.
- MOTORÍNĂ**, *motorine* s.f. (germ. *Motorin*) Combustibil lichid vâscos obținut prin distilarea țiteiului.
- MOTORIZÁ**, *motorizez* vb. I (fr. *motoriser*) A înlocui tracțiunea animală cu o tracțiune mecanică; a mecaniza.
- MOTORIZÁT**, -Ă, *motorizați*, -te (de la *motoriza*) 1. Adj. Dotat cu motor. 2. S.n. pl. Unitate militară dotată cu mijloace mecanizate de luptă, în special cu tancuri.
- MOTOSCŪTER**, *moscutere* s.n. (fr. *motoscooter*, engl. *motor scooter*) Scuter cu dubiță, folosit pentru transportarea anumitor mărfuri (ziare, răcoitoare etc.).

- MÓTRICE** adj. (fr. *motrice*) Forță motrice = forță care produce sau antrenează o mișcare.
- MOTRICITATE** s.f. (fr. *motricité*) Ansamblu de funcții biologice care asigură mișcarea ființelor vii.
- MÓTTO**, *mottouri* s.n. (fr. *motto*, germ. *Motto*) Text scurt, citat pus la începutul unei scrieri (pentru a evidenția ideea principală a acesteia); gnom².
- MOȚIONAL**, -Ă, *moționali*, -e adj. (*moțiune* + -al, cf. fr. *motionnaire*) (Despre sufixe) Care servește la moțiune (2); (despre derivate) format cu un astfel de sufix.
- MOȚIUNE**, *moțiuni* s.f. (fr. *motion*, lat. *motio*, -onis)
1. Propunere scrisă făcută unei adunări de către unul sau mai mulți membri ai acesteia, în scopul adoptării unei hotărâri într-o problemă de actualitate.
2. Schimbare a genului unor substantive (de la masculin la feminin sau invers) cu ajutorul sufixelor.
- MOUSE**, *mouse-uri* s.n. (pr. *maus*; engl. *mouse*) Mic dispozitiv acționat manual, conectat la un calculator, a cărui deplasare pe o suprafață antrenează mișcarea cursorului pe ecran.
- MOV**, *movuri* (fr. *mauve*) 1. Adj. invar. De culoare violetă-deschis. 2. S.n. Culoare, nuanță mov (1).
- MOZAIĆ**¹, *mozaicuri* s.n. (fr. *mosaïque*, it. *mosaico*) Asamblare artistică a unor plăci sau a unor cuburi de marmură, de ceramică, de sticlă etc., fixate în ciment; mastic; (fig.) lucrare alcătuită din elemente eterogene îmbinate armonios.
- MOZÁIC**², -Ă, *mozaici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *mosaïque*, it. *mosaico*) (Adept) al mozaismului.
- MOZAISM** s.n. (fr. *mosaïsme*, it. *mosaismo*) (La creștin) Religie monoteistă care se bazează pe Vechiul Testament, pornind de la învățăturile lui Moise; iudaism.
- MOZZARÉLLA** s.f. (pr. *mozaréla*; it. *mozzarella*) Tip de brânză nefermentată, preparat din lapte de bivoliță.
- MUÁBIL**, -Ă, *muabili*, -e adj. (fr. *muable*) Schimbător; inconsecvent.
- MUABILITATE** s.f. (fr. *muabilité*) Capacitate, posibilitate de schimbare; instabilitate.
- MUCILAGINÓS**, -OÁSĂ, *mucilaginoși*, -oase adj. (fr. *mucilagineux*, lat. *mucilaginosus*, it. *mucillaginoso*) Care are aspect de mucilagiu, cu mucilagiu; vâscos.
- MUCILÁGIU**, *mucilagii* s.n. (fr. *mucilage*, lat. *mucilago*) 1. Substanță vâscoasă, la anumite vegetale; lichid vâscos obținut prin diverse metode. 2. Substanță cleioasă rezultată prin degradarea compușilor celulozei din pasta de hârtie.
- MUCÍNĂ**, *mucine* s.f. (fr. *mucine*) Constituentul organic principal al mucusului.
- MUCOĂSĂ**, *mucoase* s.f. (fr. *muqueux*, -euse, lat. *mucosus*) Membrană umedă care căptușește anumite cavități și canale (ale corpului) ce se deschid spre exterior.
- MUCOZITATE**, *mucozități* s.f. (fr. *mucosité*, it. *mucosità*) Materie vâscoasă secretată mai ales de mucoasa nasului.
- MÚCUS**, *mucusuri* s.n. (lat. *mucus*, cf. fr. *mucus*) Secreție produsă de celulele glandelor de pe o mucoasă.
- MUDEJÁR**, -Ă, *mudejari*, -e (pr. *mudehár*; sp. *mudejar*) 1. Adj., s.m. și f. (Musulman) rămas în Castilia după recucerirea creștină (sec. XI–XV). 2. Adj. (Despre artă) Care s-a dezvoltat în Spania creștină (în sec. XIII–XVI), caracterizat prin împrumutul anumitor tehnici și motive decorative islamice.
- MÚFĂ**, *mufe* s.f. (germ. *Muffe*) Manșon (2).
- MUFLÓN**, *mufloni* s.m. (fr. *mouflon*) (La pl.) Gen de ovine sălbatice din regiuni muntoase, cu două coarne groase spiralate, originare din Corsica; (și la sg.) ovină din acest gen.
- MUIÁNT**, -Ă, *muianți*, -te (fr. *mouillant*) 1. Adj. (Despre lichide) Care are proprietatea de a intra în contact cu materialul pe care a fost întins. 2. S.n. Substanță care, amestecată cu un lichid, ajută la dizolvarea unui solid sau a unor grăsimi. 3. Adj. (Despre unele substanțe) Emolient.
- MUL** s.n. (fr. *mulle*, germ. *Mull*) Humus caracteristic solurilor, în care descompunerea masei vegetale se produce mai repede decât acumularea acesteia.
- MULÁ**, *mulez* vb. I (fr. *mouler*) 1. A fazona un material plastic prin presare în forme sau în matrițe; (fig.) a modela (2), a transforma. 2. A scoate în relief unele părți ale corpului.
- MULÁJ**, *mulaje* s.n. (fr. *moulage*) 1. Reproducere a unui obiect în ipsos sau în alte materiale plastice. 2. Tipar din pânză sau din hârtie după care se creește un model de îmbrăcăminte.
- MULÁTRU**, -Ă, *mulatri*, -e s.m. și f. (fr. *mulâtre*) Persoană născută din un bărbat negru și o femeie albă sau din bărbat alb și o negresă.
- MULÉTĂ**, *mulete* s.f. (sp., fr. *muleta*) Bucată de stofă roșie, folosită de matadori pentru a întărâta taurul.
- MULINÁ**, *mulinez* vb. I (fr. *mouliner*) A răsuci mai multe fire de mătase pentru a mări rezistența firului obținut.
- MULINĂ**, *mulinete* s.f. (fr. *moulinet*) 1. Mică bobină cu manivelă, fixată pe o vargă pe care se înfășoară

- firul undiței. 2. Elice folosită la frânele aerodinamice de încercare. 3. Mică elice montată în partea anterioară a unei elice propulsoare de avion, folosită pentru reglarea automată a pasului acesteia.
- MULINÉU**, *mulineuri* s.n. (fr. *mouliné*) Fir textil răsucit, folosit la cusături, la broderii etc.
- MULTI-** (fr. *multi-*) Element de compunere care atribuie cuvântului pe care îl precedă sensul pluralității, în cuvinte ca: *multimilenar*, *multipol*.
- MULTIANUÁL**, -Ă, *multianuali*, -e adj. (*multi- + anual*) Din mai mulți ani, de durată mai lungă.
- MULTICELULÁR**, -Ă, *multicelulari*, -e adj. (fr. *multicellulaire*) Format din mai multe celule; pluricelular.
- MULTICOLÓR**, -Ă, *multicolori*, -e adj. (fr. *multicolore*, lat. *multicolor*) Care are mai multe culori; policrom.
- MULTICULTURALÍSM** s.n. (fr. *multiculturalisme*) Caracter multicultural.
- MULTICULTURÁL**, -Ă, *multiculturali*, -e adj. (fr. *multiculturel*, engl. *multicultural*) Care cuprinde, care reprezintă mai multe culturi.
- MULTIDIMENSIONÁL**, -Ă, *multidimensionali*, -e adj. (fr. *multidimensionnel*) Care are dimensiuni multiple, care se referă la niveluri, la domenii variate; pluridimensional.
- MULTIDISCIPLINÁR**, -Ă, *multidisciplinari*, -e adj. (fr. *multidisciplinaire*) Care ține de mai multe discipline; pluridisciplinar.
- MULTIFUNCIÓNÁL**, -Ă, *multifuncionali*, -e adj. (*multi- + funcțional*) (Despre obiecte) Care are mai multe întrebunțări.
- MULTIGRÁD**, -Ă, *multigrade* adj. (fr. *multigrade*) (Despre uleiuri) Care are o vâscozitate constantă, neinfluențată de variațiile de temperatură.
- MULTILATERÁL**, -Ă, *multilaterali*, -e adj. (fr. *multilatéral*) Dezvoltat în mai multe direcții, pe mai multe planuri; plural (2); polivalent (1).
- MULTILATERALITÁTE** s.f. (*multilateral + -itate*) Însușirea de a fi multilateral.
- MULTIMÉDIA** adj. invar. (fr. *multimédia*) 1. Care utilizează sau care se referă la mai multe mijloace media. 2. *Grup multimedia* = grup industrial de comunicații care desfășoară activități în domeniul presei, al editurilor, al televiziunii etc.
- MULTIMILENÁR**, -Ă, *multimilenari*, -e adj. (*multi- + milenar*) Care datează de mai multe milenii; plurimilenar.
- MULTIMILIARDÁR**, -Ă, *multimiliardari*, -e s.m. și f., adj. (fr. *multimilliardaire*) (Persoană) care posedă mai multe miliarde (de lei, de dolari etc.).
- MULTIMILIONÁR**, -Ă, *multimilionari*, -e s.m. și f., adj. (fr. *multimillionnaire*) (Persoană) care posedă mai multe milioane (de lei, de dolari etc.).
- MULTINAȚIONÁL**, -Ă, *multinaționali*, -e adj. (fr. *multinational*) Referitor la mai multe state; care se repartizează între mai multe state; (despre state) în care trăiesc mai multe națiuni; plurinațional.
- MULTIPÁR**, -Ă, *multipari*, -e s.f., adj. (fr. *multipare*) 1. (Femelă) care a născut mai mulți pui deodată. 2. (Femeie) care a avut mai multe nașteri.
- MULTIPLÉX** (fr. *multiplex*) 1. S.n. Transmitere simultană a mai multor mesaje telegrafice. 2. Adj. invar. (Despre sisteme de comunicație) Care face ca participanți aflați în locuri diferite să intervină într-un anumit loc.
- MULTIPLICÁ**, *multiplic* vb. I (fr. *multiplier*, lat. *multiplicare*) 1. A (se) mări de mai multe ori. 2. A reproduce în mai multe exemplare ccva. 3. A înmulți.
- MULTIPLICATÍV**, -Ă, *multiplicativi*, -e adj. (fr. *multiplicatif*) 1. Care multiplică, care se referă la multiplicare. 2. *Numeral multiplicativ* = numeral care arată în ce proporție crește o cantitate sau se desfășoară o acțiune.
- MULTIPLICATÓR**, *multiplicatori* s.m. (lat. *multiplicator*, fr. *multiplicateur*, germ. *Multiplikator*) 1. Mașină de multiplicat. 2. Număr prin care se multiplică alt număr.
- MULTIPLICITÁTE** s.f. (fr. *multiplicité*) Faptul de a fi multiplu; număr sau cantitate mare; mulțime, multitudinea, pluralitate.
- MULTÍPLU**, -Ă, *multipli*, -e adj. (fr. *multiple*) 1. (Despre numere) Care cuprinde alt număr de un număr exact de ori. 2. (La pl.) Numeroși; (și la sg.) complex (1), divers (1), variat.
- MULTIPÓL**, *multipoli* s.m. (fr. *multipôle*) Rețea electrică cu mai multe borne de acces.
- MULTIPOLÁR**, -Ă, *multipolari*, -e adj. (fr. *multipolaire*) (Despre mașini electrice) Care are mai mulți poli.
- MULTISECULÁR**, -Ă, *multiseculari*, -e, adj. (*multi- + secular*, cf. fr. *multiséculaire*) Care există, care durează de mai multe secole.
- MULTITÚDINE**, *multitudini* s.f. (lat. *multitudo*, -inis, fr. *multitude*) Număr, cantitate foarte mare; multiplicitate.
- MULTIVIZIÚNE** s.f. (fr. *multivision*) Procedeu prin care se proiectează simultan trei imagini diferite pe trei ecrane separate.
- MULÚRĂ**, *muluri* s.f. (fr. *moulure*) Relief ornamental, pe un zid sau pe mobilier.

- MUMIE**, *mumii* s.f. (ngr. *múmia*, germ. *Mumie*, it. *mumia*) Cadavru conservat timp îndelungat prin îmbalsămare.
- MUMIFICĂ**, *mumific* vb. I (it. *mummificare*, fr. *mumifier*) A îmbalsăma; a (se) transforma în mumie.
- MUNICIPĂL**, -Ă, *municipali*, -e adj. (fr. *municipal*) Care se referă la municipiu, care ține de municipiu.
- MUNICIPALITĂTE**, *municipalități* s.f. (fr. *municipalité*) Conducerea și administrația unui municipiu.
- MUNICIPIU**, *municipii* s.n. (lat. *municipium*) Oraș mare cu o anumită autonomie.
- MUNIFICENT**, -Ă, *munificenți*, -te adj. (fr. *munificent*) (Rar) Foarte darnic, generos (1).
- MUNIFICENȚĂ**, *munificențe* s.f. (fr. *munificence*, it. *munificenza*) (Rar) Generozitate.
- MUNIȚIE**, *muniții* s.f. (germ. *Munition*, lat. *munition*, fr. *munition*) Totalitatea proiectilelor și accesoriilor folosite la armele de foc; armament.
- MURAL**, -Ă, *murali*, -e adj. (fr. *mural*, lat. *muralis*) Care se aplică pe zid. *Decorație murală. Pictură murală.*
- MURALISM** s.n. (fr. *muralisme*) Curent artistic din sec. al XX-lea, caracterizat prin picturi murale de mari dimensiuni, pe teme populare sau de propagandă națională.
- MURALIST**, -Ă, *muraliști*, -ste adj. (sp., it. *muralista*, fr. *muraliste*) (Despre pictori) Care este specializat în pictura murală.
- MURĚNĂ**, *murene* s.f. (fr. *murène*) Pește mediteranean al cărui corp este alungit.
- MURIBUND**, -Ă, *muribunzi*, -de s.m. și f. (fr. *moribond*, lat. *moribundus*, de la *muri*) Persoană (aflată) în agonie, care își trăiește ultimele clipe.
- MŪRMUR**, *murmure* s.n. (fr. *murmure*, lat. *murmur*)
1. Zgomot de voci, ușor, surd și prelungit. 2. Protest cu voce scăzută, cauzat de unele nemulțumiri. 3. Zgomot slab și continuu produs de o apă curgătoare, de frunze etc.
- MURMURĂ**, *murmur* vb. I (*murmur* + -a, fr. *murmurer*, lat. *murmurare*) 1. A vorbi sau a protesta cu voce scăzută; a bombăni, a mormăi. 2. (Despre ape, vânt etc.) A produce sunete surde, prelungi și monotone; a susura.
- MUS**, *muși* s.m. (fr. *mousse*) Elev marinar.
- MUSAGĚT**, *musageți* s.m. (fr. *musagète*) Conducător al unui muzeu, în Antichitate.
- MUSCARINĂ** s.f. (fr. *muscarine*) Alcaloid extras din anumite ciuperci otrăvitoare.
- MUSCĂT** adj. invar. s.m. (fr. *muscat*) (Struguri sau vin) Tămăios.
- MUSCHETĂR/MUȘCHETĂR**, *muschetari/mușchetari* s.m. (fr. *mousquetaire*) 1. Nobil din corpul de cavalerie, la curtea regilor Franței. 2. Soldat înarmat cu o muschetă.
- MUSCHÉTĂ**, *muschete* s.f. (fr. *mousquet*) Armă de foc portativă, cu fitil, în Evul Mediu.
- MUSCICAPIDĂ**, *muscicapide* s.f. (fr. *muscicapidee*) (La pl.) Ordin de păsări cu ciocul turtit, cu aripi lungi și coada retezată drept; (și la sg.) pasăre din acest ordin.
- MUSCINÉE**, *muscinee* s.f. (fr. *muscinée*) (Bot.) Briofită.
- MUSCULĂR**, -Ă, *musculari*, -e adj. (fr. *musculaire*) (Anat.) Care este propriu mușchilor, de mușchi.
- MUSCULATŪRĂ**, *musculaturi* s.f. (fr. *musculature*) Totalitatea mușchilor corpului uman sau animal.
- MUSCULÓS**, -OĂSĂ, *musculoși*, -oase adj. (fr. *musculeux*, it. *muscoloso*, lat. *musculosus*) 1. Care este format din mușchi. 2. Care are mușchi dezvoltati.
- MUSELINĂ**, *museline* s.f. (fr. *mousseline*, pol. *müslin*) Țesătură ușoară, suplă și transparentă; stofă foarte fină de lână.
- MUSICAL**, *musicaluri* s.n. (pr. *miuzică*; engl. *musical*) Spectacol de muzică și dans.
- MUSIC-HALL**, *music-halluri* s.n. (pr. *miuzichol*; engl. *music-hall*) Spectacol de muzică ușoară și de dans.
- MŪSLI** s.n. pl. (germ. *Müslis*) Fulgi de cereale prelucrate.
- MUSÓN**, *musoni* s.m. (fr. *mousson*) Vânt tropical care bate șase luni spre mare și șase luni dinspre mare, în zona Oceanului Indian.
- MUSTĂNG**, *mustangi* s.m. (engl. fr. *mustang*) Cal sălbatic din America de Nord.
- MUSTELIDĂ**, *mustelide* s.f. (fr. *mustélidés*) (La pl.) Familie de mamifere carnivore mici și mijlocii, suple, cu picioare scurte, din care fac parte dihorul, hermina, nevăstuica, vizonul etc.; (și la sg.) mamifer carnivor din această familie.
- MUSTERIÁN** s.n. (fr. *moustérien*) Subetaj al paleoliticului mediu.
- MUSULMÁN**, -Ă, *musulmani*, -e adj., s.m. și f. (fr. *musulman*) Mahomedan (1, 2).
- MUȘÁRD**, *mușarzi* s.m. (fr. *mouchard*) Turnător, delator.
- MUȘCHETĂR** s.m. v. *muschetar*.
- MUȘTIUC**, *muștiucuri* s.n. (germ. *Mundstück*) 1. Pieșă, la instrumentele muzicale de suflat, care se ține în gură și prin care se suflă. 2. Capăt metalic al unui furtun.

MUTÁBIL, -Ă, *mutabili*, -e adj. (fr. *mutable*, lat. *mutabilis*) Care poate fi mutat, schimbat, transformat.

MUTABILITATE s.f. (fr. *mutabilité*, lat. *mutabilitas*, -atis) Proprietatea de a suferi mutații (2); caracterul a ceea ce este mutabil.

MUTAGÉN, -Ă, *mutageni*, -e s.m., adj. (fr. *mutagène*) (Agent) capabil să producă mutații (2).

MUTAGENÉZĂ s.f. (fr. *mutagenèse*) Producere a unei mutații (2).

MUTÁNT, *mutanți* s.m. (fr. *mutant*) Animal sau plantă care prezintă caractere noi ca urmare a unor mutații (2).

MUTÁTIS MUTÁNDIS loc. adv. (lat. *mutatis mutandis*) (Când se compară două situații aproape identice) Schimbând ceea ce este de schimbat. *Aceste două examene, mutatis mutandis, pot fi comparate.*

MUTATÓR, *mutatoare* s.n. (fr. *mutateur*) Convertizor static de energie, care modifică tipul curentului furnizat de sursa electrică.

MUTÁȚIE, *mutații* s.f. (fr. *mutation*, lat. *mutatio*) 1. Transformare (1); schimbare. 2. Modificare bruscă apărută la o grupă sau la o specie de ființe vii, care se află la originea unei specii noi. 3. Schimbare de domiciliu.

MUTAȚIONÍSM s.n. (fr. *mutationnisme*) Teorie a evoluției potrivit căreia speciile noi sunt produsul unor mutații (2).

MUTILÁ, *mutilez* vb. I (fr. *mutiler*, lat. *mutilare*) A tăia una sau mai multe părți ale unui corp; a (se) desfigura, a estropia; a înlătura una sau mai multe părți ale unei opere de artă.

MUTILÁNT, -Ă, *mutilanți*, -te adj. (fr. *mutilant*) Care mutilează.

MUTILATÓR, -OÁRE, *mutilatori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *mutilateur*) (Persoană) care mutilează.

MUTÍSM s.n. (fr. *mutisme*) Atitudine a cuiva care nu vrea sau nu poate să vorbească (din motive psihice), care păstrează tăcere; muțenie.

MUTÓN s.n. (fr. *mouton*) Blănă de oaie prelucrată; haină confecționată dintr-o astfel de blănă.

MUTUÁL, -Ă, *mutuali*, -e adj. (fr. *mutuel*) Reciproc și simultan.

MUTUALÍSM s.n. (fr. *mutualisme*) Reciprocitate; ajutor reciproc.

MUTÚLĂ, *mutule* s.f. (fr. *mutule*, lat. *mutulus*) Ornament al antablamentului doric, situat deasupra triglifului.

MÚZĂ, *muze* s.f. (lat., it. *musa*, ngr. *músa*, fr. *muse*) 1. Fiecare dintre cele nouă zeițe ocrotitoare ale

artelor și ale științelor; (spec.) zeița poeziei; (fig.) femeie iubită de un poet și care îl inspiră. 2. Inspirație poetică. 3. (Rar) Poezie; literatură; artă.

MUZEÁL, -Ă, *muzeali*, -e adj. (*muzeu* + -al) Care ține de muzeu, specific unui muzeu.

MUZEÍSTIC, -Ă, *muzeistici*, -ce (*muzeu* + -istic) 1. Adj. Care se referă la muzcologie, care ține de muzcologie. 2. S.f. Muzeologie.

MUZEOGRAF, -Ă, *muzeografi*, -e s.m. și f. (fr. *muséographe*) Specialist în muzeografie.

MUZEOGRAFIC, -Ă, *muzeografici*, -ce adj. (fr. *muséographique*) Care se referă la muzeografie, care ține de muzeografie.

MUZEOGRAFÍE s.f. (fr. *muséographie*, germ. *Museographie*) Metodica clasării, inventarierii, conservării și popularizării obiectelor dintr-un muzeu.

MUZEOLÓG, -Ă, *muzeologi*, -ge s.m. și f. (germ. *Museolog*) Specialist în muzeologie.

MUZEOLÓGÍE s.f. (fr. *muséologie*) Studiul organizării muzeelor și al conservării exponatelor.

MUZEÚ, *muze* s.n. (lat. *museum*, germ. *Museum*, fr. *musée*) 1. Colecție semnificativă de obiecte de artă, de știință etc.; clădirea care adăpostește o asemenea colecție; panoptic. 2. *De muzeu* = rar, prețios; învechit.

MUZICÁL, -Ă, *muzicali*, -e adj. (fr. *musical*) 1. De sau pentru muzică; în care se face muzică; (fig.) armonios, melodios. 2. Înzeștră cu simț, cu talent pentru muzică.

MUZICALÍSM s.n. (fr. *musicalisme*) Concepție artistică potrivit căreia muzica poate fi reprezentată pictural prin culori, prin arabescuri etc.

MUZICALITÁTE s.f. (fr. *musicalité*) Calitatea de a fi muzical, caracterul a ceea ce este muzical: armonie.

MUZICÁNT, -Ă, *muzicanți*, -te s.m. și f. (it. *musicante*, germ. *Musikant*) Persoană care cântă la un instrument muzical.

MUZICÁSTRU, *muzicaștri* s.m. (fr. *musicastre*) Cântăreț, muzician prost.

MÚZICĂ s.f. (lat., it. *musica*, fr. *musique*, germ. *Musik*) 1. Artă de a combina armonios sunete pentru a exprima idei sau sentimente; compoziție (2). 2. Executarea sau audierea unei lucrări muzicale. 3. Orchestră (1). 4. *Muzică corală* = muzică scrisă pentru voce. *Muzică instrumentală* = muzică scrisă pentru instrumente. *Muzică de cameră* = muzică scrisă pentru un număr restrâns de instrumente.

MUZIČIÁN, -Ă, muzicieni, -e s.m. și f. (fr. *musicien*) Persoană care compune, care execută etc. piese muzicale.

MUZICOGRAF, -Ă, muzicografi, -e s.m. și f. (fr. *musicographe*) Specialist în muzicografie.

MUZICOGRAFIC, -Ă, muzicografici, -ce adj. (fr. *musicographique*) De muzicografie.

MUZICOGRAFIE s.f. (fr. *musicographie*) Totalitatea studiilor consacrate muzicii.

MUZICOLÓG, -Ă, muzicologi, -ge s.m. și f. (fr. *musicologue*) Specialist în muzicologie.

MUZICOLOGIE s.f. (it. *musicologia*, fr. *musicologie*) Știință care studiază istoria muzicii și a teoriei muzicale.

MUZICOTÉCĂ s.f. (fr. *musicothèque*) Colecție de piese muzicale.

MUZICOTERAPIE s.f. (fr. *musicothérapie*) Terapie a unor boli nervoase cu ajutorul muzicii.

N

- NABÁB**, *nababi* s.m. (fr. *nabab*) 1. Ofițer superior sau guvernator musulman de la curtea împăraților mongoli, în India. 2. Persoană foarte bogată care își expune cu ostentație opulența.
- NACÉLĂ**, *nacelle* s.f. (fr. *nacelle*) Coș suspendat de un balon, în care se află acronauții, leștul, aparatele de bord etc.; cabina unui dirijabil, în care sunt instalate motoarele acestuia și care transportă persoane, bagaje etc.
- NÁCRU** s.n. (fr. *nacre*) Sîdef.
- NADÍR** s.n. (fr. *nadir*) Punct pe bolta cerească opus zenitului, situat la intersecția verticalei locului cu emisfera cerească inferioară.
- NAFTALÍNĂ** s.f. (fr. *naphthaline*, germ. *Naphthalin*) 1. Substanță albă cristalizată, cu miros pătrunzător, folosită în industria chimică și ca insecticid. 2. (*Parc-ar fi*) scos de la *naftalină* = vechi, demodat.
- NAIÁDĂ**, *naiade* s.f. (fr. *naïade*) Zână a izvoarelor și a apelor; nimfă; (fig.) femeie frumoasă.
- NAILON**, *nylonuri* s.n. (engl. *nylon*) Fibră textilă sintetică; țesătură din asemenea fibre.
- NAÍV**, -Ă, *naivi*, -e (fr. *naïf*) 1. Adj., s.m. și f. (Om) lipsit de experiență, de prefăcătorie, care dă dovadă de credibilitate exagerată; ingenuu (1); pueril; prostuț, ridicol. 2. Adj., s.m. (Pictor) care neglijează voit perspectiva, legile compoziției, proporțiile; (pictor) de factură populară.
- NAIVITÁTE**, *naivități* s.f. (fr. *naïveté*) Comportament de naiv (1); ingenuitate, candoare; credulitate, simplitate (2), prostie, copilărie.
- NANCHÍN** s.n. v. *nanghin*.
- NANDÚ/NÁNDU**, *nandu* s.m. (fr. *nandou*) Pasăre mare, alergătoare, asemănătoare struțului, din pampasul Americii de Sud.
- NANGHÍN/NANCHÍN** s.n. (fr. *nankin*) Țesătură de bumbac foarte rezistentă, compactă, din care se confecționează dosuri de perne.
- NANÍSM** s.n. (fr. *nanisme*) Creștere insuficientă în înălțime; microsomie; starea de pitic.
- NANO-** (fr. *nano-*) Element de compunere cu sensul „o miliardime de”, folosit la formarea cuvintelor care denumesc submultiplii ai unităților de măsură, ca *nanosecundă*.
- NANOCEFALÍE** s.f. (fr. *nanocéphalie*) (Med.) Microcefalie.
- NANOMELÍE** s.f. (fr. *nanomélie*) Anomalie congenitală caracterizată printr-o creștere insuficientă a unui sau a mai multor membre.
- NANOSECÚNDĂ**, *nanosecunde* s.f. (fr. *nanoseconde*) Unitate de măsură pentru timp, egală cu a miliardă parte dintr-o secundă.
- NAPÁLM** s.n. (fr., engl. *napalm*) Substanță incendiară folosită la fabricarea bombelor, a aruncătoarelor de flăcări etc.
- NAPOLEÓN**, *napoleoni* s.m. (fr. *napoléon*) Veche monedă franceză de aur, cu efigia lui Napoleon al III-lea.
- NAPOLEONIÁN**, -Ă, *napoleonieni*, -e adj. (fr. *napoléonien*) Referitor la Napoleon I și la dinastia acestuia.
- NAPOLITÁN**, -Ă, *napolitani*, -e (fr. *napolitain*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) din Napoli. 2. S.f. Produs alimentar dulce, preparat din vafe care alternează cu cremă.
- NARÁ**, *narez* vb. I (fr. *narrer*, lat. *narrare*) A povesti.
- NARATÍV**, -Ă, *narativi*, -e adj. (fr. *narratif*) Care se referă la narațiune, de narațiune, cu un caracter de narațiune; diegetic.

- NARATIVITĂȚE** s.f. (*narativ + -itate*) Caracter narativ.
- NARATOR, -OĂRE**, *naratori, -oare* s.m. și f. (fr. *narrateur*, lat. *narrator*) Persoană care povestește, care face o expunere.
- NARAȚIUNE**, *narațiuni* s.f. (fr. *narration*, lat. *narratio, -onis*) Povestire istorică, oratorică, poetică; istorisire; expunere (1); exercițiu școlar de redactare.
- NARCIS** s.m. (fr. *narcisse*) Bărbat îndrăgostit de propria imagine; tânăr foarte frumos.
- NARCISĂ**, *narcise* s.f. (fr. *narcisse*, lat. *narcissus*) Plantă erbacee cu frunze lungi și flori parfumate, albe sau galbene.
- NARCISISM** s.n. (fr. *narcissisme*) Dragoste patologică față de propria persoană.
- NARCISIST, -Ă**, *narcisiști, -te* adj. (*narcis + -ist*) Referitor la narcisism, de narcisism.
- NARCOANALIZĂ**, *narcoanalize* s.f. (fr. *narco-analyse*) Metodă de explorare a subconștientului prin narcoză.
- NARCOBIÓZĂ** s.f. (fr. *narcobiose*) Reducere a funcțiilor vitale ale organismului sub acțiunea narcoticelor.
- NARCODOLĂR**, *narcodolari* s.m. (fr. *narcodollar*) Profit în dolari, realizat din traficul cu narcotice.
- NARCOLEPSIE** s.f. (fr. *narcolepsie*) Tendința patologică irezistibilă de a dormi.
- NARCOMÁN, -Ă**, *narcomani, -e* s.m. și f. (de la *narcomanie*) Persoană care consumă narcotice.
- NARCOMANIE** s.f. (fr. *narcomanie*) Deprinderea morbidă de a consuma narcotice.
- NARCÓTIC, -Ă**, *narcotici, -ce* adj., s.n. (fr. *narcotique*) (Substanță) care adoarme, care produce o insensibilitate generală.
- NARCOTINĂ**, *narcotine* s.f. (fr. *narcotine*) Alcaloid al opiumului, folosit ca somnifer slab, ca tonic sau calmant.
- NARCOTIZĂ**, *narcotizez* vb. I (fr. *narcotiser*) A administra cuiva un narcotic.
- NARCOTRAFICĂNT, -Ă**, *narcotrafficanti, -te* s.m. și f. (fr. *narcotraffiquant*, it. *narcotrafficante*) Traficant de droguri.
- NARCÓZĂ**, *narcoze* s.f. (fr. *narcoze*) Stare de inconștiență, de insensibilitate generală provocată de un narcotic.
- NARD** s.n. (fr. *nard*) Nume dat mai multor specii de plante aromate care cresc în regiunea Munților Himalaya; parfum extras din aceste plante.
- NARÓDNIC, -Ă**, *narodnici, -ce* (rus. *narodnik*) 1. Adj. Referitor la narodnicism, de narodnicism. 2. S.m. și f. Partizan al narodnicismului; narodnicist.
- NARODNICÍSM** s.n. (*narodnic + -ism*) Mișcare social-politică din Rusia, din sec. al XIX-lea, care acorda intelectualității și mai ale țărănimii rolul primordial în instaurarea socialismului.
- NARODNICÍST, -Ă**, *narodniciști, -ste* adj., s.m. și f. (*narodnic + -ist*) Narodnic (2).
- NÁRTEX**, *nartexuri* s.n. (fr. *narthex*) Vestibul transversal, la unele biserici paleocreștine și medievale; vestibul închis, la unele biserici; (în arhitectura bizantină) pronaos.
- NARVÁL**, *narvali* s.m. (fr. *narval*) Cetaceu din mările arctice, lung de cca 4 m, masculul având unul dintre caninii superiori de cca 2 m lungime.
- NASICÓRN**, *nasicorni* s.m. (lat. *nasicornis*) Coleopteră mare, de culoare castanie, al cărei mascul are un corn pe cap.
- NATÁL, -Ă**, *natali, -e* adj. (fr. *natal*) 1. Referitor la țara, la locul de baștină; de origine. 2. *Limbă natală* = limbă maternă.
- NATALITĂȚE** s.f. (fr. *natalité*) Indice de frecvență a nașterilor în cadrul unei populații, într-o anumită perioadă de timp, rezultat din raportarea născuților vii la mia de locuitori.
- NATÁȚIE** s.f. (fr. *natation*) (Sport) Înot.
- NATÍV, -Ă**, *nativi, -e* adj. (lat. *nativus*, fr. *natif*, germ. *nativ*) 1. Înnăscut, natural, din naștere; epicoriu. 2. Care se găsește în pământ în stare pură, necombinat.
- NATIVITĂȚE** s.f. (fr. *nativité*, lat. *nativitas*) Caracter nativ.
- NATIVÍSM** s.n. (fr. *nativisme*) Teorie conform căreia spațiul și timpul fac parte din senzațiile înnăscute, nedobândite prin experiență.
- NÁTRIU** s.n. (fr. *natruium*) (Chim.) Sodiu.
- NATŪR** adj. invar. (fr. *nature*) Preparat fără adaosuri, fără alte ingrediente sau alte alimente. *Cartofi natur.*
- NATURÁL, -Ă**, *naturali, -e* adj. (lat. *naturalis*, it. *naturale*, fr. *naturel*) 1. Referitor la natură, conform cu natura; de la natură; nativ, înnăscut; propriu (2), specific (1); genuin. 2. Simplu (4), spontan (1), neprefăcut. 3. Normal (1), firesc. 4. Născut în afara căsătoriei; nelegitim, bastard.
- NATURALÉȚE** s.f. (it. *naturalezza*) Comportare firească, lipsită de artificialitate.
- NATURALÍSM** s.n. (fr. *naturalisme*) 1. Curent literar-artistic din sec. al XIX-lea care preconiza reproducerea realității obiective sub toate aspectele (chiar vulgare). 2. Doctrină filosofică potrivit căreia natura există prin ea însăși, supranaturalul fiind exclus.
- NATURALÍST, -Ă**, *naturaliști, -ste* (fr. *naturaliste*, germ. *Naturalist*) 1. S.m. și f. Persoană care se ocupă

de studiul științelor naturii. 2. Adj. Referitor la naturalism, care ține de naturalism; care este un adept al naturalismului.

NATURALIZĂ, *naturalizez* vb. I (fr. *naturaliser*)

1. A primi dreptul de cetățean al unui stat. 2. A (se) adapta unui mediu nou; (despre plante) a (se) acclimatiza.

NATŪRĂ, *naturi* s.f. (lat. *natura*, fr. *nature*) 1. Ansamblul a tot ce există; Univers; lumea fizică. 2. Totalitatea legilor care dirijează Universul. 3. Temperament; caracter. 4. Obiect real. 5. Model natural. *Pictează după natură*. 6. Fel. 7. Calitate, structură, conformație; esență (1). 8. *Natură moartă* = reprezentare de lucruri neînsuflețite; pictura care redă astfel de lucruri. *În natură* = în realitate, aievea; în produse (nu în bani).

NATURISM s.n. (fr. *naturisme*) 1. Tendință de a fi aproape de natură și de a-i urma modelele. 2. Curent literar-artistic din sec. XIV–XV care manifesta preferință pentru reflectarea naturii. 3. Sistem terapeutic bazat pe utilizarea factorilor naturali, a produselor naturale neprelucrate.

NATURIST, -Ă, *naturisti*, -ste adj. (fr. *naturiste*) Care se referă la naturism, bazat pe naturism; care practică naturismul.

NAȚIONAL, -Ă, *naționali*, -e (lat. *nationalis*, fr. *national*) 1. Adj. Care aparține unei națiuni sau unui stat, referitor la națiune sau la stat; care interesează întreaga țară. 2. S.f. Echipă sportivă reprezentativă a unei țări. 3. *Limbă națională* = limbă comună, unică a tuturor membrilor unei națiuni. *Șosea națională* = șosea construită între centrele importante ale unei țări, întreținută de stat.

NAȚIONALISM s.n. (fr. *nationalisme*) Doctrină politică bazată pe apărarea (exagerată a) intereselor naționale și pe exaltarea ideilor de patrie și de națiune.

NAȚIONALIST, -Ă, *naționaliști*, -ste (lat. *nationalista*, fr. *nationaliste*, germ. *Nazionalist*) 1. Adj. Care se referă la naționalism, care se bazează pe naționalism, care susține naționalismul. 2. S.m. și f. Partizan al naționalismului.

NAȚIONALITĂTE, *naționalități* s.f. (fr. *nationalité*, germ. *Nationalität*) 1. Grup de indivizi care au aceeași origine; cetățenie. 2. Ansamblul caracteristicilor care definesc o națiune. 3. *Naționalitate concloiuitoare* = comunitate de oameni cu aceeași limbă și aceeași origine, care constituie o minoritate pe teritoriul altui stat.

NAȚIONALIZĂ, *naționalizez* vb. I (fr. *nationaliser*) A etatiza.

NATIONAL-SOCIALISM s.n. (germ. *Nationalsozialismus*, fr. *national-socialisme*) Doctrină naționalistă rasistă, care a reprezentat ideologia politică a Germaniei conduse de Adolf Hitler; hitlerism; nazism.

NAȚIONAL-SOCIALIST, -Ă, *național-socialiști*, -ste (germ. *National-sozialist*, fr. *national-socialiste*) 1. Adj. Care aparține național-socialismului, referitor la național-socialism. 2. S.m. și f. Partizan al național-socialismului.

NAȚIUNE, *națiuni* s.f. (lat. *natio*, -onis, fr. *nation*, germ. *Nation*) Comunitate umană care locuiește pe același teritoriu, având origine și tradiții comune, obiceiuri asemănătoare și, adesea, aceeași limbă.

NAUFRAGIĂ, *naufragiez* vb. I (*naufragi*[u] + -a) A fi victima unui naufragiu; (fig.) a suferi un eșec, a eșua într-o situație neplăcută.

NAUFRAGIĂT, -Ă, *naufragiați*, -te adj., s.m. și f. (de la *naufragia*) (Persoană, navă) care a suferit un naufragiu.

NAUFRAGIU, *naufragii* s.n. (lat. *naufragium*, it. *naufragio*, fr. *nauffrage*) Distrugere totală sau parțială a unei nave (1), scufundare a unei nave; (fig.) ruină (2), distrugere, eșec.

NAUMAHIE s.f. (lat. *naumachia*, fr. *naumachie*, germ. *Naumachie*) (La vechii romani) Spectacol care consta dintr-o luptă navală; loc în care se desfășura un astfel de spectacol.

NAUPATIE, *naupatii* s.f. (fr. *naupathie*) Râu de mare.

NAUPLIUS s.m. (fr. *nauplius*) Prima formă larvară a crustaceelor.

NAŪTIC, -Ă, *nautici*, -ce (fr. *nautique*) 1. Adj. Care se referă la navigație, de navigație. 2. Adj. (Sport) Care se practică pe sau în apă. 3. S.f. Navigație (2).

NAUTIL, *nautili* s.m. (fr. *nautile*, lat. *nautilus*) Cefalopod din mările calde cu o cochilie spiralată compartimentată.

NAUȚILOID, *nautiloide* s.n. (cf. fr. *nautilidés*) (La pl.) Ordin de cefalopode fosile și actuale, cu o cochilie spiralată compartimentată, din care face parte nautilus; (și la sg.) cefalopod din acest ordin.

NAUTISM s.n. (fr. *nautisme*) Totalitatea sporturilor nautice.

NAVĂL, -Ă, *navali*, -e adj. (fr. *naval*) Care se referă la nave sau la navigație, care ține de nave sau de navigație.

NĂVĂ, *nave* s.f. (fr., it. *nave*, lat. *navis*) 1. Vehicul care merge pe sau sub apă; vas. 2. Aeronavă; astronavă. 3. Naos.

NAVETĂ, *navete* s.f. (fr. *navette*) 1. Ac lung folosit pentru plase, pentru fileuri. 2. Suveică. 3. Drum

- dus-intors între două localități, parcurs de cineva cu regularitate; vehiculul care parcurge un astfel de drum. 4. Ladă compartimentată care servește la transportarea unor alimente, a unor băuturi etc. 5. *Navetă spațială* = vehicul spațial recuperabil, conceput să asigure legătura dintre Pământ și o orbită joasă, situată la cca 300 km altitudine.
- NAVETIST, -Ă, navetiști, -ste** adj., s.m. și f. (*navetă + -ist*) (Persoană) care face naveta (3).
- NAVIGĂ, navighez** vb. I (it. *navigare*, fr. *naviguer*) I. A pluti, a călători pe apă; a dirija o navă. 2. A se deplasa pe apă, în aer sau în cosmos. 3. A căuta informații pe internet.
- NAVIGABIL, -Ă, navigabili, -e** adj. (fr. *navigable*) Pe care se poate naviga.
- NAVIGABILITATE** s.f. (fr. *navigabilité*) Stare a unui curs de apă, a unui canal navigabil.
- NAVIGANT, -Ă, naviganți, -te** adj. (fr. *navigant*) I. Care navighează. 2. *Personal navigant* = personal care aparține echipajului unei (acro)nave.
- NAVIGARE** s.f. (de la *naviga*) Acțiunea de a naviga și rezultatul ei.
- NAVIGATOR, -OĂRE, navigatori, -oare** s.m. și f. (fr. *navigateur*) 1. Membru al echipajului sau conducător al unei (aero)nave. 2. Persoană care face lungi călătorii pe apă.
- NAVIGAȚIE, navigații** s.f. (fr. *navigation*, lat. *navigatio*) 1. Transport pe apă, în aer sau în cosmos. 2. Știința și tehnica dirijării unei nave (1, 2).
- NAVIGRAF, navigrafe** s.n. (fr. *navigraphe*) Instrument de bord folosit pentru determinarea derivei și a vitezei unei aeronave față de sol.
- NAVIPLÂN, naviplane** s.n. (fr. *naviplane*) Vehicul de transport pe apă, a cărui susținere este asigurată de o pernă de aer.
- NAVISFERĂ, navisfere** s.n. (fr. *navisphère*) Instrument sferic pe care sunt însemnate stelele, folosit la identificarea astrului observat cu ajutorul sextantului, în navigație.
- NAVOMODEL, navomodele** s.n. (*navă + model*) Macheta unei nave.
- NAVOMODELISM** s.n. (*navomodel + -ism*) Sport care constă în construirea și lansarea navomodelilor.
- NAVOMODELIST, -Ă, navomodeliști, -ste** s.m. și f. (*navomodel + -ist*) Constructor de navomodele.
- NAZĂL, -Ă, nazali, -e** adj. (fr. *nasal*) 1. Al nasului; referitor la nas. 2. (Despre voce, sunete) Care are un timbru specific, datorat pronunțării pe nas.
- NAZALITATE** s.f. (fr. *nasalité*) Caracterul nazal al unui sunet.
- NAZALIZĂ, nazalizez** vb. I (fr. *nasaliser*) (Despre sunete) A da sau a căpăta un timbru nazal.
- NAZISM** s.n. (fr. *nazisme*, germ. *Nazismus*) Național-socialism; hitlerism.
- NAZIST, -Ă, nazști, -ste** adj., s.m. și f. (de la *nazism*) (Partizan) al nazismului.
- NAZOFARINGIÂN, -Ă, nazofaringieni, -e** adj. (fr. *naso-pharyngien*) Care ține de nas și de faringe, referitor la nas și la faringe.
- NĂBŪC** s.n. (germ. *Nubuk*) Piele de bovine care imită antilopa albă.
- NEAGRESIUNE, neagresiuni** s.f. (*ne- + agresiune*) 1. Faptul de a nu ataca, de a nu folosi forța în relațiile internaționale. 2. *Pact de neagresiune* = convenție interstatală care stabilește să nu se folosească forța în rezolvarea diferendelor.
- NEALINIAT, -Ă, nealiniați, -te** adj. (*ne- + aliniat*) Care practică nealinieră; neangajat.
- NEALINIÉRE, nealinieri** s.f. (*ne- + alintere*) Politică de neutralitate (față de două blocuri antagoniste) și de promovare a păcii, a cooperării și a securității internaționale.
- NEANGAJĂRE** s.f. (*ne- + angajare*) Independență a unui stat față de orice alianță sau convenție militară ori politică.
- NEANGAJAT, -Ă, neangajați, -te** adj. (*ne- + angajat*) Care nu are un angajament (politic), care este neutru; nealiniat.
- NEĂNT** s.n. (fr. *néant*) Ceea ce nu există; nimic, vid.
- NEANTIZĂ, neantizez** vb. I (fr. *néantiser*) A face să dispară complet, a elimina.
- NEAOȘISM, neoșisme** s.n. (*neaoș + -ism*) 1. Cuvânt, expresie cu un voit aspect autohton, arhaic sau popular. 2. Abuz de cuvinte cu aspect arhaic sau popular.
- NEAOȘIST, -Ă, neaoșiști, -ste** (*neaoș + -ist*) 1. Adj. Referitor la neaoșism, de neaoșism. 2. S.m. și f. Persoană care folosește multe neaoșisme.
- NEARTICULAT, -Ă, nearticulați, -te** adj. (*ne- + articulată*) 1. (Despre sunete) Care nu este articulat; (despre cuvinte) pronunțat neclar. 2. (Gram.) Care nu are articol (hotărât). 3. Fără articulații.
- NEATESTĂT, -Ă, neatestați, -te** adj. (*ne- + atestat*) 1. Care nu este confirmat în scris. 2. (Despre cadre didactice) Neconfirmat în grad sau pe post.
- NEAVENIT, -Ă, neaveniți, -te** adj. (după fr. *non-aveni*) Nul și neavenit = lipsit de valabilitate, considerat inexistent.
- NEBULÓS, -OĂSĂ, nebuloși, -oase** (fr. *nébuleux*) 1. S.f. Masă luminoasă difuză, pe bolta cerească. 2. Adj. Întunecat de nori; neclar; confuz (1).

NEBULOZITĂTE, *nebulozități* s.f. (fr. *nébulosité*)

1. Cer acoperit de nori la un moment dat; atmosferă încărcată cu vapori. 2. (Fig.) Lipsă de claritate (în idei), confuzie (1).

NECESĂR, -Ă, *necesari*, -e (fr. *nécessaire*, lat. *necessarius*) 1. Adj., s.n. (Cantitate, lucru etc.) care trebuie să fie, să existe, de care este absolută nevoie. 2. Adj. Care se produce în mod obligatoriu; inevitabil.

NECESĂRMENTE adv. (fr. *nécessairement*) În mod absolut, inevitabil.

NECESITĂ, pers. 3 *necesită* vb. I (fr. *nécessiter*) A face necesar, a cere imperios, a comporta (2); a impune (1), a reclama (3), a pretinde (1), a implica (1).

NECESITARIÁN, -Ă, *necesitarieni*, -e s.m. și f. (engl. *necessitarian*) Persoană care neagă liberul arbitru, considerând că acțiunile oamenilor sunt predestinate.

NECESITĂTE, *necesități* s.f. (lat. *necessitas*, -atis, fr. *nécessité*) 1. Ceea ce este absolut necesar; nevoie absolută; exigență. 2. *De primă necesitate* = de care este neapărat nevoie, indispensabil (traului). *Cu necesitate* = în mod necesar.

NECK, *neckuri* s.n. (engl., fr. *neck*) Stâlp de rocă dură, solidificată, format în canalul de ascensiune a magmei unui vulcan și apărut prin eroziune.

NECOMBATĂNT, -Ă, *necombatanți*, -te adj., s.m. (*ne-* + *combatant*) (Militar) care nu ia parte efectiv la luptă, îndeplinind misiuni auxiliare în spatele frontului.

NECOMESTIBIL, -Ă, *necomestibili*, -e adj. (*ne-* + *comestibil*) Care nu se poate mânca; toxic (1).

NECONDIȚIONĂT, -Ă, *neconșionați*, -te adj. (*ne-* + *conșionat*) Care nu admite sau nu suportă nicio condiție; fără rezerve, categoric.

NECONFORMISM s.n. (*ne-* + *conformism*) Nonconformism.

NECONFORMIST, -Ă, *neconșioniști*, -ste adj., s.m. și f. (*ne-* + *conșionist*) Nonconșionist.

NECONVENȚIONAL, -Ă, *neconșionali*, -e adj. (*ne-* + *conșional*) 1. Care nu este stabilit printr-o convenție. 2. Care este natural, spontan. 3. (Despre surse de energie) Impus prin folosire îndelungată.

NEC PLUS ULTRA loc. adv. (lat. *nec plus ultra*) Care este cel mai bun, care nu poate fi depășit în calitate.

NECROBIE, *necrobii* s.f. (fr. *nécrobie*) Coleopter roșu în partea anterioară, care trăiește pe materii în descompunere.

NECROBIOZĂ, *necrobioze* s.f. (fr. *nécrobiose*) Necroză care apare ca urmare a unor leziuni distrofice.

NECROFĂG, -Ă, *necrofagi*, -ge adj., s.m. (fr. *nécrophage*) (Animal) care se hrănește cu anumite cadavre.

NECROFAGIE s.f. (*necrofag* + *-ie*) Însușirea necrofagului.

NECROFİL, -Ă, *necrofili*, -e adj., s.m. și f. (fr. *nécrophile*) (Bolnav) de necrofilie.

NECROFILIE s.f. (fr. *nécrophilie*) Atracție sexuală morbidă pentru cadavre (la unii psihopați); vampirism (3).

NECROFÓB, -Ă, *necrofobi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *nécrophob*) (Persoană) care suferă de necrofobie.

NECROFOBIE s.f. (fr. *nécrophobie*) Teamă patologică de morți sau de moarte.

NECROFÓR, *necrofóri* s.m. (fr. *nécrophore*) Coleopter care se hrănește cu cadavre.

NECROLÓG, *necrologuri* s.n. (fr. *nécrologe*) Articol, discurs referitor la calitățile, la valoarea unei persoane decedate de curând; anunț mortuar.

NECROLOGIE s.f. (fr. *nécrologie*) Listă de persoane însemnate, decedate în cursul unei perioade de timp determinate.

NECROMĂNT, -Ă, *necromanți*, -te s.m. și f. (fr. *nécromant*) Persoană care practică necromanția.

NECROMANȚIE s.f. (fr. *nécromancie*, it. *necromanzia*) Arta de a ghici (viitorul) prin invocarea spiritelor morților.

NECRÓPOLĂ, *necropole* s.f. (fr. *nécropole*) 1. Cimitir. 2. Criptă (3); cavou.

NECROPSIE, *necropsii* s.f. (fr. *nécropsie*) (Med.) Autopsie.

NECROZĂ, pers. 3 *necrozează* vb. I (fr. *nécroser*) A suferi o necroză; a (se) cangrena.

NECRÓZĂ, *necroze* s.f. (fr. *nécrose*) Moartea unei celule sau a unui grup de celule, în interiorul unui organism viu; mortificație.

NECTĂR, *nectaruri/nectare* s.n. (ngr. *néktar*, lat., fr. *nectar*, germ. *Nektar*) 1. Suc dulce secretat de glandele nectarifere ale florilor. 2. (În mitologia greacă) Băutura a zeilor, despre care se credea că accia care o beau devin nemuritori. 3. Băutura pe bază de suc natural extras din fructe.

NECTĂRIE, *nectarii* s.f. (fr. *nectaire*) Glandă care produce nectarul, aflată, de obicei, în interiorul florii.

NECTARIFÉR, -Ă, *nectariferi*, -e adj. (fr. *nectarifère*) Care secretă nectar.

NECTARÍNĂ, *nectarine* s.f. (fr. *néctarine*) Varietate de piersică fără puf pe piele și cu sâmburele nelipit de pulpă.

NEERLANDÉZ, -Ă, *neerlandezi*, -e (fr. *néerlandais*)
1. Adj., s.m. și f. (Persoană) din Olanda. 2. S.f. Limbă germanică vorbită de olandezi și de flamanzi.

NEEUCLIDIÁN, -Ă, *neeuclidieni*, -e adj. (*ne-* + *euclidian*) (Geom.) Care neagă postulatul lui Euclid.

NEFALÍSM s.n. (fr. *néphalisme*) Abstenență totală de la orice băutură alcoolică.

NEFALÍST, -Ă, *nefaliști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *néphaliste*) (Adept) al nefalismului.

NEFÁST, -Ă, *nefasti*, -ste adj. (fr. *nefaste*) Care are consecințe dăunătoare, dezastruoase; fatal (1).

NEFAVORÁBIL, -Ă, *nefavorabili*, -e adj. (*ne-* + *favorabil*) Defavorabil; (despre timp) caracterizat prin condiții neprielnice (de temperatură, de umiditate etc.).

NEFELOMANȚIE s.f. (fr. *néphéromancie*) Arta de a ghici (viitorul) prin observarea norilor.

NEFLĂ, *nefle* s.f. (fr. *néfle*) (La unele jocuri de cărți) Carte de mică valoare sau fără valoare.

NEFONDÁT, -Ă, *nefondați*, -te adj. (*ne-* + *fondat*) Care nu se întemeiază pe ceva, care nu se susține prin ceva.

NEFRÍT s.n. (fr. *néphrite*) Piatră semiprețioasă de culoare verzuie.

NEFRÍTĂ, *nefrite* s.f. (ngr. *nephritis*, fr. *néphrite*) Inflamație a rinichilor.

NEFRÍTIC, -Ă, *nefritici*, -ce (ngr. *nephritikós*, lat. *nephriticus*, fr. *néphrétique*) 1. Adj. Care se referă la bolile renale; (despre boli) localizat la rinichi; renal. 2. Adj., s.m. și f. (Persoană) care suferă de nefrită. 3. Adj., s.n. (Medicament) folosit în bolile de rinichi.

NEFROLÓG, *nefrologi* s.m. (fr. *néphrologue*) Specialist în nefrologie.

NEFROLOGIE s.f. (fr. *néphrologie*) Studiul rinichilor, al fiziologiei acestora și al bolilor renale.

NEFRÓN, *nefroni* s.n. (fr. *néphron*) Unitate morfologică și funcțională a rinichiului.

NEFROPATIE s.f. (fr. *néphropathie*) Nume generic dat bolilor renale.

NEFRÓZĂ, *nefroze* s.f. (fr. *néphrose*) Afecțiune cronică a rinichiului, cauzată de tulburări metabolice.

NEGÁ, *neg* vb. I (lat. *negare*) A pretinde că un lucru nu există, că o afirmație nu este adevărată; a contesta (2), a denega (1), a dezice, a dezminți (1).

NEGATÍV, -Ă, *negativi*, -e (lat. *negativus*, fr. *négatif*, germ. *negativ*) 1. Adj. Care neagă ceva; lipsit de calități. 2. Adj. (Mat.; despre valori numerice) Care este mai mic decât zero sau egal cu zero și se notează cu semnul minus. 3. Adj., s.n. (Placă sau clișeu)

cu imagini fotografice în care albul este înlocuit de negru și negrul, de alb.

NEGATIVÍSM s.n. (fr. *négativisme*) 1. Atitudine de respingere sistematică, de denigrare a cuiva sau a ceva. 2. Tulburare psihică manifestată prin tendința de împotrivire la orice solicitare din exterior.

NEGATIVÍST, -Ă, *negativiști*, -ste (negativ + -ist)
1. Adj. Referitor la negativism, care aparține negativismului. 2. S.m. și f. Persoană care manifestă negativism.

NEGATIVIZÁ, *negativizez* vb. I (fr. *négativiser*) A avea o atitudine de refuz sistematic, de denigrare.

NEGATÓR, -OÁRE, *negatori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *négateur*) (Persoană) care neagă, care contestă totul.

NEGATOSCÓP, *negatoscoape* s.n. (fr. *négatoscope*) Ecran luminos folosit pentru examinarea, prin transparentă, a negativelor radiografice.

NEGĂȚIE, *negații* s.f. (fr. *négation*, lat. *negatio*) 1. Cuvânt, fapt, proces etc. care contrazice, contestă, neagă pe cineva sau ceva. 2. Cuvânt cu ajutorul căruia se neagă ideea exprimată de o propoziție sau de una dintre părțile acesteia.

NEGLIJÁ, *neglijez* vb. I (fr. *négliger*, cf. lat. *negligere*) A nu da atenția cuvenită, a nu se îngriji de cineva sau de propria persoană; a omite, a ignora (2).

NEGLIJÁBIL, -Ă, *neglijabili*, -e adj. (fr. *négligeable*) Care poate fi neglijat, de care poate să nu se țină cont; fără valoare, fără însemnătate.

NEGLIJÉNT, -Ă, *neglijenți*, -te adj. (fr. *négligent*) Care nu acordă atenție obligațiilor, acțiunilor, ținutei sale; dezordonat (1); delăsător, indolent.

NEGLIJÉNTĂ, *neglijențe* s.f. (fr. *négligence*) Lipsă de grijă, de atenție, de exactitate, de interes față de cineva sau ceva ori față de sine; carență; nepăsare, delăsare.

NEGLIJÉU, *neglijeu* s.n. (fr. *négligé*) Îmbrăcăminte comodă de interior.

NEGOCIÁ, *negociez* vb. I (fr. *négocier*) 1. A trata o afacere, a discuta în vederea unui acord; a face demersuri pentru încheierea unor convenții etc. 2. A converti în bani un titlu, o valoare; a vinde și a cumpăra efecte publice.

NEGOCIÁBIL, -Ă, *negociabili*, -e adj. (fr. *négociable*) Care poate fi negociat.

NEGOCIATÓR, -OÁRE, *negociatori*, -oare s.m. și f. (fr. *négociateur*, lat. *negotiator*; -oris) Persoană care negociază.

NEGOCIÉRE, *negocieri* s.f. (de la *negocia*) 1. Acțiunea de a negocia și rezultatul ei. 2. Ansamblul discuțiilor purtate între parteneri sociali, între

- reprezentanți ai statului etc. pentru a ajunge la un acord, la convenții internaționale etc. 3. Cumpărare, vânzare.
- NEGRÉSĂ**, *negrese* s.f. (fr. *négresse*) Femeie din rasa neagră.
- NEGRITUDINE** s.f. (fr. *négritude*, engl. *negritude*) Ansamblul valorilor culturale și spirituale proprii rasei negre.
- NEGROID**, -Ă, *negroizi*, -de (fr. *négroïde*) 1. S.m. și f. (La pl.) Tip uman cu trăsăturile feței asemănătoare celor ale negrilor; (și la sg.) persoană care face parte din acest tip uman. 2. Adj. Al rasei negroide (1), dc negroizi; care are trăsăturile feței asemănătoare celor ale negrilor.
- NEGRO SPÍRITUAL** s.n. (pr. *nigrău spírituāl*; engl. am. *negro-spiritual*) Cântec de inspirație creștină al negrilor din S.U.A.
- NEGÚS**, *neguși* s.m. (fr. *négous*, germ. *Negus*) 1. Titlu dat regilor Etiopiei; persoană care purta acest titlu. 2. Produs de panificație în formă de baton, cu mult mac deasupra.
- NEIMPOZÁBIL**, -Ă, *neimpozabili*, -e adj. (*ne- + impozabil*) Care este scutit de impozite.
- NELEGÁL**, -Ă, *nelegali*, -e adj. (*ne- + legal*) Care nu este conform cu legea, care se abate de la normele legale.
- NELEGÍTÍM**, -Ă, *nelegitimi*, -e adj. (*ne- + legitim*) 1. Care se situează în afara instituțiilor stabilite prin lege; ilegitim. 2. (Despre copii) Natural (4), bastard (1).
- NEMATELMÍNT**, *nematelminți* s.m. (fr. *némathelminthe*) (La pl.) Încrengătură de viermi cilindrici, neîmpărțiți în segmente (ascarizi, oxiuri); (și la sg.) vierme cilindric din această încrengătură.
- NEMATÓD**, *nematozi* s.m. (fr. *nématode*) (La pl.) Clasă de viermi paraziți din încrengătura nematelmintilor care trăiesc în sol sau în corpul mamiferelor.
- NEMÉICE** adj. (de la fr. *néméens*) *Jocuri nemeice* = sărbătoare în cinstea lui Zeus, care avea loc din doi în doi ani.
- NEMETÁL**, *nemetale* s.n. (*ne- + metal*, cf. fr. *non-métal*) Element chimic care are proprietățile unui metal; metaloid.
- NENUFÁR**, *nenufari* s.m. (fr. *nénuphar*) (Livr.) Nufăr.
- NEO-** (fr. *néo-*) Element de compunere cu sensul „nou”, în cuvinte ca: *neocritic*, *neocriticism*, *neonazism*.
- NEOCAPITALÍSM** s.n. (fr. *néo-capitalisme*) Formă modernă de capitalism, caracterizată prin concentrarea societăților pe acțiuni, prin intervenția statului în economie și prin dezvoltarea societății de consum.
- NEOCAPITALÍST**, -Ă, *neocapitaliști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *néo-capitaliste*) (Adept) al neocapitalismului.
- NEOCÍT**, *neocite* s.n. (fr. *néocyte*) Celulă nou formată.
- NEOCLÁSIC**, -Ă, *neoclasici*, -ce adj. (fr. *néo-classique*) Care aparține neoclasicismului.
- NEOCLASICÍSM** s.n. (fr. *néo-classicisme*) Tendință artistică și literară care are ca model Antichitatea clasică sau clasicismul sec. al XVII-lea.
- NEOCOLONIALÍSM** s.n. (fr. *néo-colonialisme*) Formă nouă de colonialism caracterizată prin dominație economică, dusă de țările dezvoltate față de țările sub dezvoltate (foste colonii) prin mijloace moderne.
- NEOCOLONIALÍST**, -Ă, *neocolonialiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *néo-colonialiste*) (Partizan) al neocolonialismului.
- NEOCOMUNÍSM** s.n. (*neo- + communism*) Mișcare politică de revenire la ideologia și la practicile comuniste.
- NEOCOMUNÍST**, -Ă, *neocomuniști*, -ste adj., s.m. și f. (*neo- + communist*) (Partizan) al neocomunismului.
- NEOCÓRTEX**, *neocortexuri* s.n. (fr. *néo-cortex*) (La om) Porțiune din creier care constituie cea mai mare parte a scoarței cerebrale.
- NEOCRITICÍSM** s.n. (fr. *néo-criticisme*) Școală filozofică franceză axată pe reconsiderarea doctrinei lui Kant în contextul speculațiilor științifice moderne.
- NEODARWINÍSM** s.n. (fr. *néodarwinisme*) Teorie evoluționistă care consideră mutațiile genetice și selecția naturală ca factori fundamentali în apariția noilor forme vegetale sau animale.
- NEOFALÍNĂ** s.f. (fr. *néophaline*) Amestec de benzen cu benzină ușoară, rezultat prin distilarea țiteiului.
- NEOFASCÍSM** s.n. (fr. *néo-fascisme*) Curent politic extremist bazat pe ideologia fascistă adaptată la noi condiții.
- NEOFASCÍST**, -Ă, *neofasciști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *néofasciste*) (Partizan) al fascismului.
- NEOFÍT**, -Ă, *neofști*, -te s.m. și f. (fr. *néophyte*) Nou adept (insuficient inițiat) al unei doctrine, al unei cauze, al unei grupări; începător.
- NEOFORMÁȚIE**, *neoformații* s.f. (fr. *néoformation*) Țesut nou cu o structură normală sau patologică, la ființele vii.
- NEOGÉN**, -Ă, *neogeni*, -e (fr. *néogène*) 1. S.n. Partea finală a erei neozoice, caracterizată prin existența

- unor specii de plante și de animale din paleogen și a altora care trăiesc și astăzi. 2. Adj. Care aparține neogenului (1), din neogen.
- NEOGÓTIC**, -Ă, *neogotici*, -ce adj., s.n. (fr. *néogothique*) (Stil în arhitectură, în arta decorativă etc.) care s-a inspirat din stilul gotic (mai ales în sec. al XIX-lea).
- NEOGRAMÁTIC**, -Ă, *neogramatici*, -ce (neo- + *gramatic*, de la fr. *néo-grammairien*, germ. *Junggrammatiker*) 1. Adj. (Lingv.) Școală *neogramatică* sau *curent neogramatic* = școală sau curent care susține principiul regularității absolute a schimbărilor fonetice și necesitatea studierii limbilor moderne și a dialectelor acestora. 2. S.m. și f. Adept al școlii neogramatice (1).
- NEOGRÉC**, -EACĂ, *neogreci* adj. (fr. *néo-grec*) 1. Care se referă la limba neogreacă, este propriu acesteia, poporului grec sau Greciei moderne. 2. *Limba neogreacă* (și substantivat, f.) = limba greacă din perioada modernă (după sec. al XVI-lea); greaca modernă.
- NEOIMPRESIONÍSM** s.n. (fr. *néo-impresionisme*) Mișcare în pictură de la sfârșitul sec. al XIX-lea bazată pe juxtapunerea, pe pânză, de puncte mici de culori diferite (divizionism sau pointillism), și nu pe amestecul culorilor pe paletă.
- NEOIMPRESIONÍST**, -Ă, *neimpresioniști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *néo-impresionniste*) (Adept) al neoimpresionismului.
- NEOKANTIÁN**, -Ă, *neokantieni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *neo-kantien*) (Adept) al neokantianismului.
- NEOKANTIANÍSM** s.n. (neo- + *kantianism*, cf. fr. *néo-kantisme*, rus. *neokantianstvo*) Teorie psihologică și morală susținută de mai multe școli contemporane, derivată din criticismul lui Kant.
- NEOLATÍN**, -Ă, *neolatini*, -e adj. (fr. *néo-latin*) (Despre limbi) Care are la bază limba latină; romanic (2); (despre popoare) de origine latină.
- NEOLIBERALÍSM** s.n. (fr. *néolibéralisme*) Formă modernă de liberalism care acceptă o intervenție limitată a statului în plan economic și juridic.
- NEOLÍTIC**, -Ă, *neolitici*, -ce (fr. *néolithique*) 1. S.n. Perioadă a preistoriei în care au apărut uneltele de piatră și de bronz, agricultura și creșterea vitelor. 2. Adj. Al neoliticului (1), referitor la neolitic.
- NEOLÓGIC**, -Ă, *neologici*, -ce adj. (fr. *néologique*) Care se referă la neologisme, propriu neologismelor; care constituie o formație lingvistică nouă.
- NEOLOGÍSM**, *neologisme* s.n. (fr. *néologisme*) Cuvânt nou împrumutat dintr-o limbă străină sau creat recent cu mijloacele proprii limbii respective.
- NEÓN** s.n. (fr. *néon*) 1. Element chimic, gaz inodor și incolor, neinflamabil, folosit în special pentru reclame luminoase, pentru lămpi electrice etc. 2. Iluminare printr-un tub fluorescent cu neon; (p. ext.) iluminare cu orice tub fluorescent.
- NEONATÁL**, -Ă, *neonatali*, -e adj. (fr. *néonatal*) Care se referă la un nou-născut.
- NEONATALOGÍE** s.f. (fr. *néonatalogie*, engl. *neonatology*) Specialitate medicală care are ca obiect studiul nou-născuților.
- NEONAZÍSM** s.n. (fr. *néonazisme*) Mișcare extremistă care încearcă să reînvie nazismul.
- NEOPLÁSM**, *neoplasme* s.n. (fr. *néoplasme*) Tumoră malignă; cancer (1); neoplazie (2).
- NEOPLATONICIÁN**, -Ă, *neoplatonicieni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *néoplatonicien*) (Adept) al neoplatonismului.
- NEOPLATONÍSM** s.n. (fr. *néoplatonisme*) Sistem filosofic care a luat naștere în Alexandria, în sec. al III-lea, și care adaugă elemente mistice sistemului lui Platon.
- NEOPLÁZIC**, -Ă, *neoplazici*, -ce adj. (fr. *néoplasique*) Care se referă la neoplazie sau la neoplasm, de neoplazie sau de neoplasm.
- NEOPLAZÍE**, *neoplazii* s.f. (fr. *néoplasie*) 1. Formare a unui țesut nou, a unei tumori. 2. Neoplasm.
- NEOPOZITIVÍSM** s.n. (fr. *néopositivisme*) Mișcare filosofică manifestată în perioada contemporană care pune accent pe cunoașterea rațională și pe analiza logică a limbajului științei.
- NEOPOZITIVÍST**, -Ă, *neopozitivști*, -ste (fr. *néopositiviste*) 1. S.m. și f. Adept al neopozitivismului. 2. Adj. Care se referă la neopozitivism, de neopozitivism.
- NEOPRÉN** s.n. (fr. *néoprène*) Cauciuc sintetic termoplastic.
- NEOREALÍSM** s.n. (fr. *néoréalisme*) Curent literar și artistic (mai ales în cinematografie) manifestat prin prezentarea faptului real brut sau a cotidianului banal.
- NEOREALÍST**, -Ă, *neorealiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *néoréaliste*) (Adept) al neorealismului.
- NEOROMANTÍSM** s.n. (fr. *néo-romantisme*) Curent în literatura modernă și contemporană inspirat din romantism, apărut ca reacție împotriva naturalismului.
- NEOSALVARSÁN** s.n. (germ. *Neosalvarsan*) Medicament folosit în tratarea sifilisului.
- NEOTECTÓNIC**, -Ă, *neotectonici*, -ce (fr. *néotectonique*) 1. S.f. Tectonică dezvoltată în era cuaternară. 2. S.f. Studiul mișcărilor recente de deformate a

scoarței terestre. 3. Adj. Care ține de neotectonică, referitor la neotectonică.

NEOTOMÍSM s.n. (fr. *néothomisme*) Sistem teologic contemporan care propune actualizarea doctrinei lui Toma d'Aquino, introducând ideea primatului puterii ecleziastice asupra celei civile.

NEOTENIE s.f. (fr. *néoténie*) Capacitatea unor organisme de a atinge maturitatea sexuală și de a se reproduce în stadii larvare.

NEOZOIC, -Ă, *neozoici*, -ce (fr. *néozoïque*) 1. S.n. Cainozoic (1). 2. Adj. Care se referă la neozoic (1), care aparține neozoicului (1), de neozoic.

NEPALÉZ, -Ă, *nepalezi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *népalais*) (Persoană) din Nepal.

NEPÉNTES s.n. (fr. *népenthés*) 1. Remediul magic împotriva tristeții, la vechii greci. 2. Plantă carnivoră din regiunile calde, cu frunze răsucite, terminate printr-o cupă în care este prinsă prada.

NEPOTÍSM, *nepotisme* s.n. (fr. *népotisme*) Abuz făcut de o persoană influentă când intervine pentru familie sau pentru prieteni.

NEPRINCIPIÁL, -Ă, *neprincipiali*, -e adj. (*ne- + principial*) Care nu este conform cu anumite principii; abuziv (1).

NEPTUNIÁN, -Ă, *neptunieni*, -e adj. (fr. *neptunien*) Neptunic (1).

NEPTÚNIC, -Ă, *neptunici*, -ce adj. (germ. *Neptunisch*) 1. Care se referă la precipitațiile din mediul marin; neptunian. 2. (Despre terenuri, roci) Format prin acțiunea apei.

NEPTUNÍSM s.n. (fr. *neptunisme*) Teorie care susține originea marină, sedimentară a tuturor rocilor.

NEPTÚNIU s.n. (fr. *neptunium*) Element chimic transuranic radioactiv.

NEREÍDĂ, *neréide* s.f. (fr. *néréide*) Fiecare dintre cele 50 de fiice ale lui Nereu; nimfă a mării, în mitologia greacă.

NERÍTIC, -Ă, *neritici*, -ce adj. (fr. *néritique*) (Despre depozite marine) Care este format din depunerile de pietriș, de nisip, de noroi etc. acumulate pe platoul continental.

NERV, *nervi* s.m. (lat. *nervus*, fr. *nerf*, it. *nervo*) 1. Filament care transmite comenzile creierului diverselor organe și aduce impulsul senzațiilor de la aceste organe la creier. 2. (Fig.) Forță (5), vigoare (1). 3. *A avea nervi* = a fi enervat. *A apuca pe cineva nervii* = a se enerva foarte tare. *A fi în nervi* = a fi extrem de agasat. *A avea nervii slabi* = a fi impresionabil. *Stare de nervi* = nervozitate. *Atac de nervi* = spasm

nervos. *Războiul nervilor* = perioadă de mare tensiune (politică) între grupuri, între națiuni adverse.

NERVATÚRĂ, *nervaturi* s.f. (fr. *nervature*, germ. *Nervatur*, it. *nervatura*) Totalitatea nervurilor de pe suprafața unui obiect, a unui sistem tehnic; nervaturie (2).

NERVÁȚIE/NERVAȚIÚNE, *nervății/nervățiuni* s.f. (fr. *nervation*) 1. Dispunere a nervurilor pe o frunză, pe aripile unei insecte etc. 2. Nervatură.

NERVAȚIÚNE s.f. v. *nervăție*.

NERVÓS, -OÁSĂ, *nervoși*, -oase adj. (lat. *nervosus*, it. *nervoso*, fr. *nerveux*) 1. Care ține de nervi, care se referă la nervi. 2. Care are nervi, care își pierde calmul ușor; irascibil, iritabil. 3. Enervat, iritat, febril (2).

NERVOZITÁTE s.f. (fr. *nervosité*) Stare de încordare nervoasă; nerăbdare, surescitare, tensiune (4).

NERVÚRĂ, *nervuri* s.f. (fr. *nervure*) 1. Fir în relief, pe suprafața frunzelor sau pe aripile insectelor. 2. Mulară (decorativă) pe muchiile unei bolți, ale unei nișe etc.; rețea de dungi de altă culoare decât fondul, care dau suprafeței respective un aspect marmurat. 3. Cută îngustă executată în scop decorativ pe un obiect de îmbrăcăminte.

NES, *nesuri* s.n. (fr. *nes[cafê]*) Nescafe.

NESATURÁT, -Ă, *nesaturați*, -te adj. (*ne- + saturat*) 1. (Despre sisteme fizico-chimice) Care conține în unul dintre constituenți o cantitate mai mică decât cantitatea corespunzătoare stării de saturație. 2. (Despre combinații chimice organice) Care conține în moleculă legături duble sau triple.

NESCAFÉ, *nescafeuri* s.n. (fr. *nescafé*) Cafea solubilă; băutură preparată din această cafea; nes.

NESCRÍPTIC, *nescriptice* adj. (*ne- + scriptic*) *Fond nescriptic* = fond destinat plăților personalului care lucrează în acord.

NESESÉR, *neseseruri* s.n. (fr. *nécessaire*) Genușă de voiaj în care se află diferite obiecte de toaletă (săpun, cremă, perie etc.).

NEȘÁNSĂ, *neșanse* s.f. (*ne- + șansă*) Lipsit de șansă; ghinion, nenoroc.

NEȘIFONÁBIL, -Ă, *neșifonabil*, -e adj. (*ne- + șifonabil*) Care nu se șifonează (ușor).

NET, -Ă, *neți*, -te (fr. *net*) 1. Adj. Din care s-au scăzut cheltuielile, impozitele; din care a fost scăzută daraua. 2. Adj., adv. Clar (4), precis (1), distinct (2); hotărât, categoric.

NÉTO adj. invar., adv. (it., germ. *netto*) (Care este) fără rețineri, fără taxe, fără dara.

- NÉUMĂ**, *neume* s.f. (fr. *neume*) Semn de notație muzicală simplă sau compusă, fără portativ, folosit în Evul Mediu în cântarea liturgică; (în muzica bisericască) prelungire a melodiei pe ultima silabă a unui cuvânt sau executare a melodiei fără cuvinte.
- NEURÁL**, -Ă, *neuráli*, -e adj. (fr. *neurál*) Care se referă la sistemul nervos care face parte din sistemul nervos.
- NEURASTÉNIC**, -Ă, *neurastenici*, -ce s.m. și f., adj. (fr. *neurasthénique*) (Suferind) de neurastenție; surescitat, trist.
- NEURASTENIE**, *neurasténie* s.f. (fr. *neurasthénie*)
1. Boală caracterizată prin depresie, dureri de cap, insomnie, oboseală etc. 2. Stare de surescitare, de tristețe, de pesimism.
- NEURASTENIZĂ**, *neurastenizez* vb. I (*neurasténie* + -iza) A deveni neurastenic.
- NEURINĂ**, *neurine* s.f. (fr. *neurine*) Substanță organică toxică aflată, de obicei, în materiile intrate în putrefacție.
- NEUROBLĂST**, *neuroblaste* s.n. (fr. *neuroblaste*) Celulă nervoasă embrionară.
- NEUROCHIRURGIE** s.f. (fr. *neurochirurgie*) Chirurgie a sistemului nervos.
- NEUROFIBROMATÓZĂ**, *neurofibromatoze* s.f. (fr. *neurofibromatose*) Boală caracterizată prin formarea, pe traiectul nervilor, de tumori fibroase și de tumori cutanate.
- NEUROLÉPTIC**, -Ă, *neuroleptici*, -ce adj., s.n. (fr. *neuroleptique*) (Medicament, substanță) care se folosește în tratamentul psihozelor; sedativ al sistemului nervos.
- NEUROLÍMFĂ** s.f. (fr. *neurolymphe*) Lichid cefalorahidian.
- NEUROLÓG**, -Ă, *neurologi*, -ge s.m. și f. (fr. *neurologue*) Specialist în neurologie.
- NEUROLÓGIC**, -Ă, *neurologici*, -ce adj. (fr. *neurologique*) Care se referă la neurologie, de neurologie.
- NEUROLOGIE** s.f. (fr. *neurologie*) Știință care studiază structura și funcțiile sistemului nervos.
- NEURÓN**, *neuroni* s.m. (fr. *neurone*) Celulă nervoasă.
- NEUROPATHOLOGIE** s.f. (fr. *neuropathologie*) Ramura neurologiei care studiază bolile sistemului nervos.
- NEUROPSIHIATRIE** s.f. (fr. *neuropsychiatrie*) Studiul afecțiunilor sistemului nervos și al bolilor psihice.
- NEUROPSIHOLOGIE** s.f. (fr. *neuropsychologie*) Studiul relațiilor dintre funcțiile psihologice superioare și structura cerebrală.
- NEUROTRÓP**, -Ă, *neurotropi*, -e adj., s.m. (fr. *neurotrophe*) (Substanțe chimice, microorganisme) care se fixează pe sistemul nervos.
- NEUROVEGETATÍV**, -Ă, *neurovegetativi*, -e adj. (fr. *neurovégétatif*) (Despre sistemul nervos) Care reglează viața vegetativă și coordonează activitatea viscerală și de transmisie.
- NEUTRALÍSM** s.n. (fr. *neutralisme*) 1. Doctrină care presupune refuzul de a adera la o alianță militară. 2. Doctrină care implică refuzul de a se integra într-unul dintre blocurile politice și ideologice ale lumii.
- NEUTRALITÁTE** s.f. (fr. *neutralité*) 1. Neamestec în neînțelegerile dintre două sau mai multe state, tabere, grupări; atitudine neutră. 2. (Chim.) Starea unui compus neutru (4).
- NEUTRALIZÁ**, *neutralizez* vb. I (fr. *neutraliser*)
1. A face să devină inutil, inofensiv ceva; a zădărnici, a contracara, a paraliza. 2. (Chim.) A face să devină neutru (4) ceva; a inactiva (2).
- NEUTRÍNO**, *neutrino* s.m. (fr., it., engl. *neutrino*) Particulă electrică neutră, foarte ușoară.
- NEUTRÓN**, *neutroni* s.m. (fr. *neutron*) Particulă elementară neutră din nucleul atomului, lipsită de sarcină electrică.
- NEÚTRU**, -Ă, *neutri*, -e adj. (lat. *neuter*; -tra, it. *neutro*, fr. *neutre*) 1. Care nu face parte din nicio grupare, care nu se pronunță în favoarea unei părți sau a alteia. 2. (Despre state) Care este în stare de neutralitate (1). 3. Indiferent (1). 4. (Chim.) Care nu este nici acid, nici bază. 5. *Gen neutru* (și substantivat, n.) = gen gramatical caracteristic numelor de obiecte; (inv.) ambigen.
- NEV**, *nevi* s.m. (lat. *naevus*) Tumoare benignă a pielii; aluniță.
- NEVEROSÍMIL**, -Ă, *neverosimili*, -e adj. (*ne-* + *verosimil*) Care nu pare adevărat, care este greu de crezut, fără credibilitate.
- NEVERTEBRÁT**, -Ă, *nevertebrați*, -te adj., s.m. și f. (*ne-* + *vertebrat*, de la lat. *invertebratus*, fr. *invertébré*) (Animal) care nu are coloană vertebrală și schelet osos intern.
- NEVRÁLGIC**, -Ă, *nevrálgici*, -ce adj. (fr. *névralgique*)
1. Referitor la nevralgie, legat de nevralgie. 2. *Punct nevralgic* = partea sensibilă a unui individ, a (interezelor) unei colectivități etc.
- NEVRÁLGIE**, *nevrálgii* s.f. (fr. *névralgie*) Durere acută pe traiectul unui nerv.
- NEVRĂX** s.n. (fr. *névraxe*) Ax nervos format din creier și din măduva spinării.

- NEVRITĂ**, *nevrite* s.f. (fr. *névrite*) Leziune inflamatorie sau degenerativă a unui nerv.
- NEVROGLIE** s.f. (fr. *névroglie*) Tesut conjunctiv situat între neuroni.
- NEVRÓM**, *nevrome* s.n. (fr. *névrome*) Tumoare care se dezvoltă în țesutul sau pe traiectul unui nerv.
- NEVROPÁT**, -Ă, *nevropați*, -te adj., s.m. și f. (fr. *névropathie*) (Persoană) care suferă tulburări nervoase.
- NEVROPATIE** s.f. (fr. *névropathie*) (Med.) Nevroză.
- NEVROPTÉR**, *nevoptere* s.n. (fr. *névoptère*) (La pl.) Ordin de insecte cu aripi membranoase, străbătute de o rețea deasă de nervuri; (și la sg.) insectă din acest ordin.
- NEVRÓTIC**, -Ă, *nevrotici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *névrotique*) (Bolnav) de nevroză.
- NEVROZÁT**, -Ă, *nevrozăți*, -te adj. (fr. *névrosé*) Care este bolnav de nevroză; (p. ext.) care are o stare de nervozitate deosebită, exagerată din cauza oboselii, a stresului etc.
- NEVRÓZĂ**, *nevroze* s.f. (fr. *névrose*) Tulburare nervoasă patologică; nevropatie.
- NEW-LOOK** s.n. (pr. *niulic*; engl. *new-look*) Aspect nou, proaspăt într-un anumit domeniu.
- NEWTON**, *newtoni* s.m. (pr. *niúton*; fr. *newton*, germ. *Newton*) Unitate de măsură echivalentă forței care imprimă unui corp de un kilogram o accelerație de un metru pe secundă la pătrat.
- NEWTONIÁN**, -Ă, *newtonieni*, -e (pr. *niutonián*; fr. *newtonien*) 1. Adj. Referitor la sistemul lui Newton. 2. S.m. și f. Adept al teoriilor lui Newton.
- NEX**, *nexuri* s.n. (lat. *nex*) 1. Legătură, raport între lucruri, între fenomene. 2. (Jur.) Contract de vânzare, de cesiune; drept de a aliena ceva.
- NICARAGUÁN**, -Ă, *nicaraguani*, -e adj., s.m. și f. (*Nicaragua* + -an) (Persoană) din Nicaragua.
- NICHEL** s.n. (fr. *nickel*, germ. *Nickel*) Element chimic, metal alb-cenușiu strălucitor, maleabil și ductil.
- NICHELÁ**, *nichelaz* vb. I (fr. *nickeler*) A acoperi (un metal) cu un strat de nichel.
- NICHELÁJ**, *nichelaje* s.n. (fr. *nickelage*) Acoperirea unui metal cu un strat subțire de nichel; stratul de nichel astfel depus.
- NICOTÍNÁ** s.f. (ngr. *nicotini*, fr. *nicotine*, germ. *Nikotin*) Substanță toxică obținută din frunze de tutun, care constituie un excitant puternic al sistemului neurovegetativ.
- NICOTÍNIC**, -Ă, *nicotini*, -ce adj. (fr. *nicotinique*) Referitor la nicotină, de nicotină.
- NICOTINÍSM** s.n. (fr. *nicotinisme*) Tabagism.
- NICTAGINACÉE**, *nictaginacee* s.f. (fr. *nyctaginacée*) (La pl.) Familie de plante dicotiledonate cu flori fără petale, care se redeschid numai noaptea; (și la sg.) plantă din această familie.
- NICTALÓP**, -Ă, *nictalopi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *nyctalope*) (Ființă) care are nictalopie.
- NICTALOPÍE** s.f. (fr. *nyctalopie*) Capacitatea de a vedea noaptea, caracteristică unor animale și unor persoane cu tulburări de vedere.
- NICTEMÉR** s.n. (fr. *nyctémère*) (Med.) Perioadă de 24 de ore (o zi și o noapte) folosită pentru a urmări variațiile de ritmuri biologice.
- NÍFE** s.n. (fr. *nife*) (Înv.) Partea centrală a Pământului, constituită din nichel și fier.
- NIGERIAN**, -Ă, *nigerieni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *nigérien*) (Persoană) din Nigeria.
- NIGHT-CLUB** s.n. (pr. *náitclub*; engl., fr. *night-club*) Local de noapte în care se consumă băuturi alcoolice, se ascultă muzică și sunt susținute spectacole de un anumit gen.
- NIGROZÍNĂ**, *nigrozine* (fr. *nigrosine*) Amestec de coloranți negri pe bază de anilină, întrebuințat la fabricarea cremei de ghete, la îmbibarea panglicii pentru mașina de scris etc.
- NIHILÍSM** s.n. (fr. *néhilisme*) Concepție care urmărește distrugerea radicală a oricărei structuri sociale; atitudine de negare absolută.
- NIHILÍST**, -Ă, *nihilisti*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *néhiliste*) (Partizan) al nihilismului.
- NIMB**, *nimburi* s.n. (fr. *nimbe*) 1. Cerc luminos desenat în jurul capului, în reprezentarea sfinților, a îngerilor etc.; aură (1), aureolă (1). 2. Prestigiu al cuiva.
- NIMBOSTRÁTUS** s.m. (fr. *nimbostratus*) Formațiune de nori joși, cu aspect de strat întins, de culoare gri-închis, care produc precipitații de lungă durată; nimbus.
- NÍMBUS**, *nimbuși* s.m. (fr. *nimbus*) Nimbostratus.
- NÍMFĂ**, *nimfe* s.f. (lat. *nympha*, fr. *nymphe*) 1. Divinitate feminină (subalternă) a apelor, a munților, a pomilor etc., în mitologia greacă. 2. Fată tânără și grațioasă. 3. Al doilea stadiu larvar în metamorfoza unor insecte; pupă².
- NIMFOMÁNĂ**, *nimfomane* s.f. (fr. *nymphomane*) Femeie care suferă de nimfomanie; estromană.
- NIMFOMANIE** s.f. (fr. *nymphomanie*) Stare de excitație sexuală exagerată, la femei sau la unele femei; estromanie.
- NÍNJA**, *ninja* s.m., adj. invar. (jap. *ninja*) 1. (Luptător) bine antrenat, în costum special. 2. (Persoană) care aparține unor grupări secrete în Japonia și care luptă pentru anumite acțiuni reprobabile.
- NÍÑO** s.m. (pr. *el niño*; sp. *el niño*) Fenomen declanșat de încălzirea anormală a estului Oceanului

- Pacific, în apropierea coastelor peruviene, care atreacă dereglări climaterice pe tot globul.
- NÍÓBIU** s.n. (fr. *niobium*) Element chimic, metal rar, alb-cenușiu, dur, lucios și foarte rezistent.
- NIPÓN**, -Ă, *niponi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *nippon*) Japoniez (1).
- NÍPLU**, *nipluri* s.n. (engl. *nipple*, germ. *Nippel*) Tub scurt, cu sau fără filet, folosit la asamblarea a două conducte, a două țevi sau a două cabluri.
- NIRVÁNA** s.f. art. (fr. *nirvana*) (În budism) Stare de beatitudine obținută prin contemplație și asceză, care duc la încetarea durerii prin contopirea sufletului individual cu esența divină.
- NISTÁGMUS** s.n. (fr. *nystagmus*) Succesiune de mișcări oscilatorii, scurte și sacadate, ale ochilor, adesea ca urmare a unei leziuni produse pe centrul nervos.
- NÍȘĂ**, *nișe* s.f. (fr. *niche*) 1. Adâncitură într-un zid, făcută pentru montarea sau așezarea unor obiecte (decorative); firdă. 2. Anexă a unei camere. 3. Ulcerație adâncă, în stomac, în plămân etc.
- NIT**, *nituri* s.n. (germ. *Niet*) Cui cu un cap mare și turtit.
- NITRÁ**, *nitrez* vb. I (fr. *nitrer*) A supune (ceva) unui proces de nitrație.
- NITRÁT**, *nitrați* s.m. (fr. *nitrate*) (Chim.) Azotat¹.
- NITRÁȚIE**, *nitrații* s.f. (fr. *nitration*) 1. Introducere a unei grupări de azot și oxigen în molecula unui compus organic. 2. Chimioterapie cu acid nitric.
- NITRIFICÁ**, *nitrific* vb. I (de la fr. *nitrier*) (Despre azotul din sol) A (se) transforma în nitrați sub influența unor bacterii (în special a nitrobacterilor).
- NITRIFICÁȚIE**, *nitriificații* s.f. (fr. *nitrication*) Acțiunea de a (se) nitrifica și rezultatul ei.
- NITRÍT**, *nitriți* s.m. (fr. *nitrite*) (Chim.) Azotit.
- NITRO-** (fr. *nitro-*) Element de compunere cu sensul „referitor la azot”, „azotic”, în cuvinte ca: *nitrobenzen*, *nitrotoluen*.
- NITROBACTÉRIE**, *nitrobacterii* s.f. (fr. *nitrobactérie*) Bacterie aerobă din sol, care oxidează nitriții în nitrați, îmbogățind mediul în azot.
- NITROBENZÉN** s.m. (fr. *nitrobenzène*) Lichid uleios și toxic, cu miros de migdale amare, provenit din nitrarea benzenului.
- NITROCELULÓZĂ**, *nitroceluloze* s.f. (fr. *nitrocellulose*) Substanță obținută prin tratarea celulozei cu acid azotic și cu acid sulfuric, folosită ca exploziv și la fabricarea celuloizului sau a unor lacuri.
- NITROGÉN** s.m. (fr. *nitrogène*) (Chim.) Azot.
- NITROGLICERÍNĂ** s.f. (fr. *nitroglycérine*) Substanță toxică întrebuințată la fabricarea dinamitei, iar în doze mici, în farmacie.
- NITRONATRÍT**, *nitronatriți* s.m. (fr. *nitronatrite*) Azotat de sodiu natural, component principal al salpetrului de Chile.
- NITROTOLUÉN** s.n. (fr. *nitrotoluène*) Nitroderivat al toluenului, folosit pentru obținerea unor amine.
- NITRURÁ**, *nitruzez* vb. I (fr. *nitruer*) A trata termochimic anumite oțeluri, pentru a le mări duritatea la nivelul suprafeței.
- NITRÚRĂ** s.f. (fr. *nitruze*) Combinație a azotului cu un metal; azotură.
- NIVÉL**, *niveluri/nivele* s.n. (de la *nivela*) 1. Instrument folosit pentru verificarea liniilor și a planurilor orizontale. 2. Înălțime la care se găsește un punct, o linie, o suprafață, în raport cu un plan orizontal dat. 3. Stadiu de dezvoltare, de evoluție etc.; eșalon (3). 4. Etaj. 5. *Curbă de nivel* = linie care unește punctele situate la aceeași altitudine, pe o hartă. *Nivel de viață* = condițiile de viață, luate în ansamblu, ale unui individ, ale unei familii sau ale unui grup social, la un moment dat.
- NIVELÁ**, *nivelez* vb. I (fr. *niveler*) 1. A face o suprafață să devină egală, netedă, orizontală; a netezi. 2. A egaliza diferențele, deosebiri. 3. A măsura, a verifica, a egaliza cu ajutorul nivelului (1).
- NIVELATÓR**, -OÁRE, *nivelatori*, -oare adj., s.n. (*nivela* + *-tor*) (Mașină agricolă, unealtă) care nivelează solul.
- NIVELMÉNT**, *nivelmente* s.n. (fr. *nivellement*) Totalitatea procedurilor de determinare a altitudinii unor puncte terestre, în scopul reprezentării acestora pe o hartă, pe un plan etc.
- NIVELMÉTRU**, *nivelmetre* s.n. (*nivel* + *metru*) Instrument topografic folosit pentru efectuarea lucrărilor de nivelment.
- NIVOMÉTRU**, *nivometre* s.n. (fr. *nivomètre*) Instrument folosit pentru măsurarea zăpezii căzute pe o suprafață, într-un anumit interval de timp.
- NIVOPLUVIÁL**, -Ă, *nivopliviali*, -e adj. (fr. *nivopluvial*) *Regim nivopluvial* = regim al cursurilor de apă alimentate de topirea zăpezilor și de ploi.
- NIVÓZÁ** s.f. (fr. *nivóse*) A patra lună a calendarului republican francez (21 decembrie–19 ianuarie), între 1793 și 1806.
- NŌ** s.n. (jap., fr. *nô*) Dramă lirică japoneză care combină muzica, dansul și poezia.
- NÓBIL**, -Ă, *nobili*, -e (lat. *nobilis*, germ. *nobel*, it. *nobile*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care aparține

- unci clase cu titluri și privilegii ereditare acordate de un suveran. 2. Adj. Propriu nobililor (1). 3. Adj., s.m. și f. (Persoană) cu mari calități morale; gentilom. 4. Adj. Care inspiră respect prin atitudine, prin comportament; elevat. 5. Adj. Care se distinge printr-o calitate superioară. 6. *Metal nobil* = metal prețios.
- NOBILIAR**, -Ă, *nobiliari*, -e adj. (fr. *nobiliaire*) Care aparține, care este propriu nobilimii sau nobililor.
- NOBILIME** s.f. (*nobil* + *-ime*) 1. Aristocrație (1). 2. Totalitatea nobililor dintr-o epocă, dintr-o țară.
- NOBLÉTE** s.f. (fr. *noblesse*) 1. Calitatea, rangul sau titlul de nobil; hidalgie. 2. Cinste, generozitate, mărinimie, altruism. 3. Eleganță (2), distincție (2), elevație (3).
- NOCÍV**, -Ă, *nocivi*, -e adj. (lat. *nocivus*, fr. *nocif*) Periculos, vătămător; deleter.
- NOCIVITÁTE** s.f. (fr. *nocivité*) Caracter nociv.
- NOCTAMBÚL**, -Ă, *noctambuli*, -e adj., s.m. și f. (fr. *noctambule*) Somnambul; (fig.) (persoană) care se distrează noaptea.
- NOCTAMBULÍSM** s.n. (fr. *noctambulisme*) Somnambulism (1).
- NOCTÚRN**, -Ă, *nocturni*, -e (fr. *nocturne*, lat. *nocturnus*) 1. Adj. Care se petrece în timpul nopții sau al serii. 2. Adj. Care își desfășoară activitatea în timpul nopții. 3. S.f. Piesă muzicală care are un caracter melancolic, visător.
- NOD**, *noduri* s.n. (fr. *nœud*, engl. *node*) Unitate de viteză utilizată în navigația maritimă sau aeriană, egală cu o milă marină (1 852 m) pe oră.
- NODÁL**, -Ă, *nodali*, -e adj. (fr. *nodal*) 1. Care se referă la locul de intersecție a mai multor căi de comunicație, artere, ligamente etc. 2. Esențial (2), fundamental.
- NODOZITÁTE**, *nodozități* s.f. (fr. *nodosité*) 1. Caracterul unei plante care prezintă mai multe noduri. 2. Proeminență anormală, dură și rotundă, aflată de obicei sub piele. 3. Ridicătură mică pe suprafața unui obiect.
- NODÚL**, *noduli* s.m. (fr. *nodule*) (Med.) Mică proeminență rotundă și dură, formată pe corp; tumoare.
- NOÉMÁ**, *noeme* s.f. (fr. *noème*) (Rar) Idee (1).
- NOÉTIC**, -Ă, *noetici*, -ce adj. (fr. *noétique*) Care se referă la noeză.
- NOÉZÁ** s.f. (fr. *noëse*) Actul gândirii.
- NOISÉTTE** adj. invar. (pr. *noazét*; fr. *noisette*) Cafeniu-deschis spre roșu; de culoarea alunei.
- NOLI-ME-TÁNGERE** s.f. (lat. *noli me tangere*, fr. *noli-me-tangere*) 1. (Bot.) Balsamină. 2. (Med.) Cancer al pielii.
- NOMÁD**, -Ă, *nomazi*, -de adj., s.m. și f. (fr., it. *nomade*) (Persoană sau populație) care rătăcește, care nu are o locuință stabilă.
- NOMADÍSM** s.n. (fr. *nomadisme*) Mod de viață nomad.
- NO-MAN'S-LAND** s.n. (pr. *náumenslend*; engl. *no man's land*) 1. Teritoriu neocupat, aflat între primele linii ale beligeranților. 2. Zonă complet devastată, părăsită.
- NOMÁRH**, *nomarhi* s.m. (fr. *nomarque*) Guvernatorul unei nome².
- NÓMÁ¹**, *nome* s.f. (fr. *noma*) (Med.) Cangrenă a unei mucoase.
- NÓMÁ²**, *nome* s.f. (fr. *nome*) Diviziune administrativă în Egiptul antic și în Grecia modernă.
- NOMBRILÍSM** s.n. (fr. *nombrilisme*) Alitudine a cuiva care nu se gândește decât la propriile probleme.
- NOMBRILÍST**, -Ă, *nombriliști*, -ste adj. (fr. *nombriliste*) Care se referă la nombrilism, legat de nombrilism.
- NOMENCLATÓR**, *nomenclatoare* s.n. (fr. *nomenclateur*, lat. *nomenclator*) Carte, broșură, listă care conține o nomenclatură (1).
- NOMENCLATÚRÁ**, *nomenclatură* s.f. (fr. *nomenclature*, lat. *nomenclatura*, rus. *nomenklatura*) 1. Terminologie, catalog, listă de titluri, de nume. 2. Schemă de organizare a unei instituții; totalitatea persoanelor care făceau parte din elita comunistă (și care figurau pe o anumită schemă).
- NOMINÁL**, -Ă, *nominali*, -e adj. (fr. *nominal*, lat. *nominalis*) 1. Referitor la nume, care conține un nume; care figurează numai cu numele. 2. (Gram.) Care face parte din categoria numelui; de nume. 3. *Valoare nominală* = valoare înscrisă pe o monedă, pe un titlu de credit etc.
- NOMINALÍSM** s.n. (fr. *nominalisme*) Doctrină filosofică potrivit căreia un concept nu este decât un nume la care se referă indivizii sau lucrurile.
- NOMINALIZÁ**, *nominalizez* vb. I (fr. *nominaliser*) A denumi, a specifica în mod concret ceva.
- NOMINATÍV**, -Ă, *nominativi*, -e (lat. *nominativus*, it. *nominativo*, fr. *nominatif*) 1. Adj. *Obligație nominativă* = obligație pe care este înscris numele creditorului. 2. S.n. (Gram.) Caz al declinării specifice subiectului.
- NOMOGRÁF**, *nomografi* s.m. (fr. *nomographe*) Autor de nomografii.
- NOMOGRÁFÍE** s.f. (fr. *nomographie*) 1. Culegere sau tratat de legi. 2. Studiul construirii și utilizării nomogramelor.

- NOMOGRAMĂ**, *nomogramme* s.f. (fr. *nomogramme*) (Mat.) Reprezentare grafică plană, prin linii sau puncte cotate, a unei relații dintre două sau dintre mai multe variabile, cu ajutorul căreia se pot determina rapid valorile unei variabile în funcție de valorile variabilelor cunoscute care intră în relația dată.
- NON-** (fr. *non-*, lat. *non*) Element de compunere care înseamnă „nu”, în cuvinte ca: *nonconformism*, *non-existență*.
- NONAGENĂR**, -Ă, *nonagenari*, -e adj., s.m. și f. (fr. *nonagénaire*) (Persoană) care a atins sau a depășit vârsta de nouăzeci de ani.
- NONĂ**, *none* s.f. (lat. *nona*) 1. (În vechea Romă) A patra parte a zilei, începând cu ora 9 (echivalentul actual al orei 15). 2. (Muz.) Interval de nouă trepte; treapta a noua față de o treaptă dată.
- NONCONFORMISM** s.n. (fr. *non-conformisme*) Tendința de a nu se conforma uzanțelor, mentalității curente sau celor mai răspândite idei dintr-un anumit mediu; neconformism, anticonformism.
- NONCONFORMIST**, -Ă, *nonconformiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *non-conformiste*) (Persoană) care dă dovadă de nonconformism, care își etalează originalitatea; neconformist, anticonformist.
- NONCONTRADICȚIE**, *noncontradicții* s.f. (fr. *non-contradiction*) Proprietatea oricărei teorii deductive în care aceeași propoziție nu poate să afirme și să nege ceva în același timp.
- NONE** s.f. pl. (lat. *nonae*) (În Antichitatea romană) A șaptea zi din lunile martie, mai, iulie și octombrie ori a cincea zi a celorlalte luni.
- NONET**, *nonete* s.n. (it. *nonetto*) Formație muzicală alcătuită din nouă instrumentiști; compoziția muzicală scrisă pentru o astfel de formație.
- NON-ÉU** s.n. (de la fr. *non-moi*) Ceea ce există în afara eului; ceea ce nu este eu.
- NONEXISTENȚĂ** s.f. (fr. *non-existence*) Faptul de a nu fi, de a nu exista.
- NONFIGURATIV**, -Ă, *nonfigurativi*, -e adj. (fr. *nonfiguratif*) *Artă nonfigurativă* = artă abstractă.
- NONPARÉIL** s.n. (pr. *nonparéi*; fr. *non-pareil*) Cel mai mic corp de literă, de șase puncte tipografice.
- NONPROFÍT** adj. invar. (Despre organizații) Care nu realizează niciun profit din activitatea desfășurată.
- NONSÉNS**, *nonsensuri* s.n. (fr. *non-sens*) Ceea ce este lipsit de sens, de semnificație; absurditate.
- NON-STÓP** adj. invar., adv. (engl., fr. *non-stop*) (Care se petrece) fără întrerupere; continuu.
- NONȘALĂNT**, -Ă, *nonșalanți*, -te adj. (fr. *nonchalant*) Indiferent (1), nepăsător, leneș.
- NONȘALĂNȚĂ** s.f. (fr. *nonchalance*) Atitudine indiferentă, lipsită de interes; încetineală reală sau afectată.
- NON TRÓPPO** loc. adv. (it. *non troppo*) (Despre modul de executare a unei compoziții muzicale) Nu prea mult.
- NONVALOĂRE**, *nonvalori* s.f. (*non-* + *valoare*, cf. fr. *non-valeur*) 1. Starea unei proprietăți care nu produce venit. 2. Lucru sau persoană fără valoare.
- NONVIOLENȚĂ** s.f. (fr. *non-violence*) Principiu de conduită conform căruia se renunță la violență ca mijloc de acțiune politică; renunțare la violență (în domeniile în care a existat).
- NOOSFÉRĂ** s.f. (fr. *noosphère*) Termen care desemnează învelișul spiritual al Pământului, reprezentat de omenire.
- NOPÁL** s.m. (fr., it. *nopal*) Plantă decorativă originară din America, cu frunze cărnoase și flori roșii.
- NORD** s.n. (germ. *Nord*, it., fr. *nord*) Unul dintre punctele cardinale principale, opus sudului; septentrion; oraș, ținut, țară, popor etc. situat în această direcție.
- NORD-AMERICĂN**, -Ă, *nord-americani*, -e adj., s.m. și f. (*nord* + *american*) (Persoană) din America de Nord, mai ales din S.U.A.
- NORD-COREEĂN**, -Ă, *nord-coreeni*, -e s.m. și f., adj. (*nord* + *coreean*) (Persoană) din Coreea de Nord.
- NORD-DUNĂREĂN**, -Ă, *nord-dunăreni*, -e adj. (*nord* + *dunărean*) Care aparține teritoriilor situate la nord de Dunăre sau populațiilor care le locuiesc, referitor la aceste teritorii sau populații; originar din nordul Dunării.
- NORD-EST** s.n. (fr. *nord-est*) Punct cardinal secundar situat pe direcția bisectoarei unghiului format de direcțiile nord și est; zonă situată în această direcție.
- NÓRDIC**, -Ă, *nordici*, -ce (germ. *nordisch*, fr. *nordique*, it. *nordico*) 1. Adj. Situat la nord; din nord; al nordului; septentrional. 2. S.m. și f. Persoană care aparține unei populații din regiunile nordice (1) ale globului.
- NORD-VÉST** s.n. (germ. *Nordwest*) Punct cardinal secundar situat pe direcția bisectoarei unghiului format de direcțiile nord și vest; zonă situată în această direcție.
- NORD-VIETNAMEZ**, -Ă, *nord-vietnamezi*, -e adj., s.m. și f. (*nord* + *vietnamez*) (Persoană) din Vietnamul de Nord (înainte de unificare).
- NORMĂ**, *normez* vb. I (*normă* + -a) 1. A stabili cantitatea de muncă necesară unui anumit domeniu de

- activitate. 2. A stabili cantitatea de materie primă, de combustibil etc., necesară obținerii unui produs. 3. A supune unei norme (1).
- NORMÁL**, -*Á*, *normali*, -*e* (lat. *normalis*, fr., germ. *normal*) 1. Adj., s.n. (Ceea ce este) rezonabil (2), obișnuit, regulat (4), natural (3), comun (2). 2. Adj. Care funcționează cum trebuie. 3. Adj. Conform anumitor norme, fixat prin norme. 4. Adj. Care nu prezintă tulburări patologice; sănătos. 5. (Înv.) Școală *normală* = școală pedagogică.
- NORMALITÁTE** s.f. (fr. *normalité*) Caracterul a ceea ce este conform normei, a ceea ce este considerat o stare normală.
- NORMALIZÁ**, *normalizez* vb. I (fr. *normaliser*) 1. A face să revină sau a reveni la normal. 2. A supune unei norme (2); a elabora norme interne; a standardiza (1).
- NORMÁND**, -*Á*, *normanzi*, -*de* (fr. *normand*) 1. S.m. și f. (La pl.) Nume dat populațiilor germanice care locuiau în Peninsula Scandinavă, în Islanda și în insulele vecine; (și la sg.) persoană care făcea parte din aceste populații; viking. 2. S.m. și f., adj. (Persoană) din Normandia. 3. Adj. Care se referă la normanzi (1, 2).
- NORMATÍV**, -*Á*, *normativi*, -*e* (fr. *normatif*, rus. *normativ*) 1. Adj. Care stabilește o regulă, o directivă obligatorie sau recomandabilă. 2. S.n. pl. Dispoziții, hotărâri, instrucțiuni referitoare la un anumit domeniu de activitate; normă (2), regulă (1), directivă.
- NORMATÓR**, -*OÁRE*, *normatori*, -*oare* s.m. și f. (*normă* + *-tor*) Persoană care stabilește normele de lucru într-o întreprindere.
- NÓRMÁ**, *norme* s.f. (lat., rus. *norma*, fr. *norme*) 1. Principiu, regulă, criteriu la care se referă orice judecată de valoare, morală sau estetică; dispoziție (1); comandament (2). 2. Tip, model; normativ (1). 3. Cantitate de muncă pe care trebuie să o presteze cineva într-o anumită unitate de timp.
- NORVEGIÁN¹**, -*Á*, *norvegieni*, -*e* (fr. *norvégien*) 1. Adj. Care aparține norvegienilor², referitor la norvegieni. 2. S.f. Limbă germanică vorbită de norvegieni².
- NORVEGIÁN²**, -*CĂ*, *norvegieni*, -*ce* s.m. și f. (cf. *norwegian*¹) Persoană din Norvegia.
- NOSOFOBÍE** s.f. (fr. *nosophobie*) Teamă patologică de boli.
- NOSOGRÁFÍE** s.f. (fr. *nosographie*) Descriere științifică a bolilor.
- NOSTÁLGIC**, -*Á*, *nostalgici*, -*ce* adj., s.m. și f. (fr. *nostalgique*) (Om) care este predispus la nostalgie.
- NOSTALGÍE**, *nostalgii* s.f. (fr. *nostalgie*) Regret pentru ceva întâmplat demult; dor de locurile natale, îndrăgite.
- NOSTRÓM**, *nostroni* s.m. (it. *nostrona*) Șeful de echipaj al unei nave comerciale.
- NOTÁ**, *notez* vb. I (fr. *noter*, lat., it. *notare*) 1. A face o însemnare pe ceva; a înregistra (1), a reține, a ține cont de... 2. A indica (1), a semnala; a remarca, a observa (2), a reține (7). 3. A aprecia, a clasifica un elev, un student etc. cu ajutorul notelor sau al calificativelor.
- NÓTA BÉNE** loc. vb. impers. (abr. N.B.; lat. *nota bene*) Mențiune adăugată pe marginea sau dedesubtul unui text scris, care conține o precizare, o explicație etc.
- NOTÁBIL**, -*Á*, *notabili*, -*e* adj. (fr. *notable*) Care merită o mențiune specială; important, însemnat, remarcabil.
- NOTABILITÁTE**, *notabilități* s.f. (fr. *notabilité*) Persoană importantă prin poziția socială, politică, intelectuală etc.; persoană cu prestigiu, cu vază.
- NOTÁR**, *notari* s.m. (lat. *notarius*, germ. *Notar*, fr. *notaire*) Funcționar public care întocmește, autentifică și eliberează unele acte, certificate etc.
- NOTARIÁL**, -*Á*, *notariali*, -*e* adj. (fr. *notarial*) Care se referă la notar sau la notariat, care se efectuează de către un notar sau un notariat.
- NOTARIÁT**, *notariate* s.n. (fr. *notariat*, germ. *Notariat*) Birou special în care se redactează, se legalizează și se autentifică acte; activitatea notarului.
- NOTÁȚIE**, *notații* s.f. (fr. *notation*, lat. *notatio*) 1. Indicare, reprezentare a ceva printr-un sistem de semne convenționale; sistemul însuși. 2. Scurtă însemnare, observație. 3. Calificare, apreciere a cunoștințelor cuiva, pe baza notelor sau a calificativelor.
- NÓTÁ**, *note* s.f. (lat., it. *nota*, fr. *note*) 1. Însemnare făcută pentru a nu uita un fapt; comentariu scurt scris; observație scrisă; remarcă. 2. Comunicare făcută de un guvern, de un stat altui guvern, altui stat; înștiințare, anunț, buletin (1). 3. Socoteală conținând sumele care reprezintă obiectele, lucrurile consumate sau folosite. 4. Calificativ dat unui elev, unui student etc. 5. Semn care reprezintă un sunet muzical și durata acestuia; sunetele reprezentate; (la pl.) caiete care cuprind aceste semne. 6. Trăsătură specifică; aspect, nuanță caracteristică. 7. *A lua notă (de ceva)* = a afla, a înregistra, a ține seama de ceva. *Notă discordantă* = ceea ce distonează, produce o impresie proastă. *A forța nota* = a depăși limitele convenite. *A fi în notă* = a fi în concordanță cu... *Notă verbală* = scrisoare oficială trimisă unei autorități sau unei persoane (importante).

- NÓTES**, *notesuri* s.n. (fr. *notes*) Blocnotes.
- NOTIFICÁ**, *notific* vb. I (lat. *notificare*, fr. *notifier*)
A acționa pentru ca o persoană să ia cunoștință de ceva prin forme legale, oficiale; a intima (1).
- NOTIFICĂRE**, *notificări* s.f. (de la *notifica*) 1. Notificație. 2. Înștiințare oficială făcută printr-o notă diplomatică de un stat altor state, privind poziția acestuia într-o anumită problemă; declarație (2).
- NOTIFICĂȚIE**, *notificații* s.f. (fr. *notification*, lat. *notificatio*) Act, document prin care se notifică ceva; notificare (1).
- NOTIȚĂ**, *notițe* s.f. (fr. *notice*) Scriere succintă despre un subiect.
- NOTOCÓRD/NOTOCÓRDĂ**, *notocorde* s.n./s.f. (fr. *notochorde*) Formațiune anatomică primitivă situată în regiunea dorsală a embrionului unor animale, din care provine scheletul vertebral.
- NOTOCÓRDĂ** s.f. v. **notocord**.
- NOTORIETĂTE** s.f. (fr. *notoriété*) 1. Faptul de a fi notoriu. 2. *A fi de notorietate publică* = a ajunge foarte cunoscut.
- NOTÓRIU**, **-IE**, *notorii* adj. (lat. *notorius*, fr. *notoire*) Cunoscut de toți; renumit, consacrat (2), recunoscut (3).
- NOȚIONAL**, **-Ă**, *noționali*, **-e** adj. (fr. *notionnel*) Referitor la noțiune, de noțiune; conceptual; teoretic.
- NOȚIUNE**, *noțiuni* s.f. (lat. *notio*, **-onis**, fr. *notion*) 1. Cunoștință despre un anumit lucru; idee (1), concept (1). 2. Principiu de bază al unei științe.
- NOVÁ**, *novéz* vb. I (fr. *nover*, lat. *novare*) (Jur.) A înnoi o obligație.
- NOVATOR**, **-OÁRE**, *novatori*, **-oare** adj., s.m. și f. (fr. *novateur*, lat. *novator*) (Persoană) care aduce idei noi, care vrea să inoveze.
- NOVĂȚIE**, *novații* s.f. (fr. *novation*, lat. *novatio*) Substituirea a unui titlu vechi de creanță cu unul nou.
- NÓVĂ**, *nove* s.f. (fr. *nova*) Stea a cărei strălucire crește și descrește brusc, dând impresia de stea nouă.
- NOVÉLĂ**, *novelle* s.f. (fr. *novelle*, lat. *novellae*) Dispoziție suplimentară care se adăuga unei legi, în dreptul roman.
- NOVÍCE**, *novici*, **-ce** s.m. și f., adj. (lat. *novicius*, fr. *novice*) 1. Începător; (persoană) care nu are experiență de viață. 2. (Persoană) care a îmbrăcat haina călugărească și efectuează o perioadă de probă într-o mănăstire.
- NOVICIÁT**, *noviciate* s.n. (lat. *noviciatum*, fr. *noviciat*) Condiția, starea de novice (2); perioadă cât durează această stare.
- NOVOCAÍNĂ** s.f. (fr. *novocaïne*) Substanță incoloră și inodoră, solubilă în alcool, folosită ca anestezie locală.
- NÓXĂ**, *noxé* s.f. (lat. *noxa*) Agent dăunător organismului, răspândit în atmosferă în timpul unui proces tehnologic.
- NUANȚĂ**, *nuanțez* vb. I (fr. *nuancer*) 1. A reda diferitele tonuri ale unei culori prin intensitate, valoare etc. 2. (Fig.) A exprima ceva, evidențind diferențele subtile; a reliefa prin mijloace expresive; a grada (2).
- NUANȚĂT**, **-Ă**, *nuanțați*, **-te** adj. (de la *nuanța*) 1. Care prezintă varietăți de tonuri, de culori; armonios, variat. 2. Exprimat prin sublinierea diferențelor subtile. 3. (Despre limbă, stil) Bogat în nuanțe, expresiv.
- NUANȚĂ**, *nuanțe* s.f. (fr. *nuance*) 1. Fiecare dintre gradele unei culori; culoare; tinctură. 2. Diferență extrem de mică. 3. Element particular; accent. 4. (Muz.) Variație de intensitate a sunetului.
- NUBÍL**, **-Ă**, *nubili*, **-e** adj. (fr., it. *nubile*, lat. *mubilis*) Ajuns la vârsta la care se poate căsători; (p. ext.) puber.
- NUBILITĂTE** s.f. (fr. *mubilité*) Starea unei fete nubile.
- NUCIFÉR**, **-Ă**, *nuciferi*, **-e** adj. (fr. *nucifère*) (Despre plante) Care produce nuci.
- NUCIFÓRM**, **-Ă**, *nuciformi*, **-e** adj. (fr. *nuciforme*) În formă de nucă.
- NUCLEÁR**, **-Ă**, *nucleari*, **-e** adj. (fr. *nucléaire*) 1. Privitor la nucleul atomului. 2. Referitor la energia atomică, bazat pe energia atomică.
- NUCLEARIZÁ**, *nuclearizez* vb. I (*nuclear* + **-iza**) 1. A înlocui o sursă de energie tradițională cu energia nucleară. 2. A dota o țară cu arme nucleare.
- NUCLEÁZĂ** s.f. (fr. *nucléase*) (Biol.) Enzimă care descompune acizii nucleici.
- NUCLÉIC**, *nucleici* adj. (fr. *nucléique*) Acid nucleic = acid fosforic, element fundamental al nucleului unei celule, care constituie baza transmiterii caracterelor ereditare; acid nucleinic.
- NUCLEÍNĂ**, *nucleine* s.f. (fr. *nucléine*) Substanță organică bogată în fosfor, prezentă în nucleul proteinelor.
- NUCLÉINIC**, *nucleinici* adj. (*nucleină* + **-ic**) Acid nucleinic = acid nucleic.
- NUCLEÓL**, *nucleoli* s.m. (fr. *nucléole*) Corp sferic bogat în proteine și în granule de acid nucleic, care se află în nucleul unei celule organice.
- NUCLEÓN**, *nucleoni* s.m. (fr. *nucléon*) Particulă care constituie nucleul unui atom.

- NUCLEOPROTEIDĂ**, *nucleoproteide* s.f. (fr. *nucléo-protéide*) Compus organic alcătuit din acizi nucleici și din proteine bazice, care intră în structura celulelor vegetale și animale.
- NUCLEOTID**, *nucleotide* s.n. (fr. *nucléotide*, engl. *nucleotide*) Unitate a acidului nucleic, care joacă un rol important în metabolism.
- NUCLÉU**, *nuclee* s.n. (lat. *nucleus*, fr. *nucléus*) 1. Particula centrală a unui atom; element constitutiv principal al celulei organice; porțiunea centrală a unei comete, a unei galaxii. 2. (Fig.) Element esențial al unui lucru. 3. Grup restrâns de persoane, în jurul căruia se formează o grupare mai mare.
- NUD**, -Ă, *nuzi*. -de (lat. *nudus*, it. *nudo*) 1. Adj., s.n. (Corp omenesc) neîmbrăcat, gol. 2. Adj. Fără ornamente; fără artificii; simplu (2). 3. *Proprietate nudă* = proprietatea pe care o deține cineva, fără a se putea bucura (temporar) de uzufructul acesteia.
- NUDISM** s.n. (fr. *nudisme*) Expunere a corpului gol la soare; teorie care preconizează viața în aer liber complet dezbrăcat.
- NUDIST**, -Ă, *nudiști*. -ste s.m. și f. (fr. *nudiste*) Persoană care practică nudismul.
- NUDITATE**, *nudități* s.f. (fr. *nudité*) 1. Stare a unei persoane nude; goliciune. 2. Lipsă de ornamente, de decorații; simplitate (1). 3. (Fig.) Ceea ce se prezintă fără artificii, fără ascunzișuri, direct.
- NUGĂ**, *nugale* s.f. (fr. *nougat*) Preparat de cofetărie compus dintr-o cremă făcută din zahăr, albuș de ou și nuci sau alune, pusă între două vafe.
- NUL**, -Ă, *nuli*. -e adj. (fr. *nil*) 1. Inexistent (1). 2. Fără merite, fără valoare. 3. (Jur.) Care nu are valoare legală, neluat în considerație. 4. (Despre meciuri) Care se termină la egalitate.
- NULĂ**, *nule* s.f. (ngr. *nula*, lat. *nulla*, germ. *Null*) Zero (1); semn grafic care reprezintă această cifră.
- NULIGESTĂ**, *nulligeste* s.f., adj. (fr. *nulligeste*) (Femeie) care nu a fost gravidă niciodată.
- NULIPĂRĂ**, *nullipare* s.f., adj. (fr. *nullipare*) (Femeie) care nu a născut niciodată.
- NULITATE**, *nullități* s.f. (lat. *nullitas*, -atis, fr. *nullité*) 1. Lipsă totală de valoare, de capacitate a cuiva; persoană incapabilă, incompetentă. 2. Lipsă de efect a unui act juridic, rezultată din absența uneia dintre condițiile de fond sau de formă cerute de lege.
- NÚMEN** s.n. (fr. *noumène*) (Fil.) Esență cognoscibilă numai prin rațiune (în opoziție cu fenomenul cognoscibil senzorial).
- NUMERÁL**, *numerale* s.n. (fr. *numéral*, lat. *numeralis*, germ. *Numerale*) Parte de vorbire flexibilă care denumește noțiunea de număr, determinarea numerică sau ordinea obiectelor prin numărare.
- NUMERÁR** s.n. (fr. *numéraire*) Bani lichizi.
- NUMERÁȚIE**, *numerații* s.f. (lat. *numeratio*, fr. *numération*) Sistem de numerație = sistem de reguli conform căruia se formează numerele.
- NUMÉRIC**, -Ă, *numerici*, -ce adj. (fr. *numérique*) Referitor la numere, al numerelor; făcut sau exprimat prin numere; (inform.) digital (1).
- NUMERÓS**, -OĂSĂ, *numeroși*, -oase adj. (lat. *numerosus*) Care este în număr sau în cantitate mare; mult; multiplu (2); compact (1).
- NUMEROTĂ**, *numerotez* vb. I (fr. *numéroté*) A pune numere de ordine succesivă; a cota (1).
- NUMEROTĂȚIE**, *numerotații* s.f. (fr. *numérotation*) Atribuire a unui număr de ordine unui lucru; ordine într-un clasament.
- NUMISMÁT**, -Ă, *numismați*, -te s.m. și f. (fr. *numismate*) Specialist în numismatică (1).
- NUMISMÁTIC**, -Ă, *numismatici*, -ce (fr. *numismatique*) 1. S.f. Studiul monedelor și al medaliilor. 2. Adj. Care se referă la numismatică (1), care aparține numismaticii.
- NUMITÓR**, *numitori* s.m. (*numi* + -tor) 1. Termenul unei fracții, scris sub linia de fracție, indicând în câte părți a fost împărțit întregul. 2. *A aduce la același numitor* = a pune de acord puncte de vedere diferite.
- NUMULÍT**, *numuliți* s.m. (fr. *nummulite*) Protozoar fosil în formă de lentilă, cu o cochilie în spirală, de la începutul erei neozoice.
- NUMULÍTIC**, -Ă, *numulitici*, -ce (fr. *nummulitique*) 1. S.n. Paleogen (1). 2. Adj. Care conține numuliți, format din numuliți. 3. Adj. Care se referă la numulitic (1), din numulitic.
- NUNȚIATÚRĂ**, *nunțiaturi* s.f. (it. *nunziatura*) 1. Reprezentanță diplomatică a Vaticanului într-o țară străină; local în care funcționează această reprezentanță. 2. Funcția de nunțiu.
- NUNȚIU**, *nunții* s.m. (lat. *nuntius*, germ. *Nuntius*, it. *nunzio*) Reprezentant diplomatic al Vaticanului într-o țară străină, asimilat gradului de ambasador; legat¹ (2); persoană cu acest grad.
- NUPTIAL**, -Ă, *nupțiali*, -e adj. (fr. *nuptial*, lat. *nuptialis*) Referitor la nuntă.
- NÚRSĂ**, *nurse* s.f. (fr., engl. *nurse*) Doică, bonă.
- NURSING** s.n. (pr. *nársing*; engl. *nursing*) Îngrijire (a bolnavilor); asistență medicală.
- NUT**, *nuturi* s.n. (germ. *Nut*) 1. Canelură (1). 2. Șant făcut într-o piesă de lemn.

NUTĂȚIE, *mutații* s.f. (fr. *mutation*, lat. *mutatio*) 1. Oscilație periodică a axei de rotație a unui corp, rezultată dintr-o mișcare giroscopică în jurul poziției medii a acesteia; mică oscilație periodică a axei de rotație a Pământului în jurul poziției medii a acestuia. 2. Mișcare de rotire executată de extremitățile unei tije, ale unei rădăcini, ale unei frunze în timpul creșterii.

NUTRÍ, *nutresc* vb. IV (lat. *nutrire*) A (se) hrăni; (fig.) a întreține, a cultiva sentimente, idei etc.

NÚTRIE, *nutrii* s.f. (fr. *nutria*, germ. *Nutria*) Mamifer acvatic rozător, cu blană prețioasă, de culoare maron, neagră, cenușie-brună; blana acestui mamifer.

NUTRITÍV, *-Ă*, *nutritivi*, *-e* adj. (fr. *nutritif*, lat. *nutritivus*) 1. Care hrănește; bogat în elemente hrăitoare. 2. Referitor la nutriție, de nutriție.

NUTRÍȚIE, *nutriții* s.f. (fr. *nutrition*, lat. *nutritio*) Ansamblul funcțiilor organismului care asigură digestia și asimilarea alimentelor; hrană.

NUTRIȚIONÍST, *-Ă*, *nutriționiști*, *-ste* s.m. și f. (fr. *nutritionniste*) Medic specializat în nutriție și în bolile conexe.

NUVÉLĂ, *nuvele* s.f. (fr. *nouvelle*) Compoziție literară în proză de dimensiuni mai reduse decât romanul.

NUVELÍST, *-Ă*, *nuveliști*, *-ste* s.m. și f. (fr. *nouveliste*) Autor de nuvele.

O

OÁZĂ, *oaze* s.f. (germ. *Oase*, it. *oasi*, fr. *oasis*)

1. Insulă de verdeață într-un deșert; loc care oferă odihnă fizică și psihică. 2. (Fig.) Loc, situație calmă, liniștită, într-un mediu agitat.

OBCÓNIC, -Ă, *obconici*, -ce adj. (germ. *obkonisch*)
Care are formă de con cu baza în sus.

OBEDIÉNT, -Ă, *obedienți*, -te adj. (lat. *oboediens*, -ntis, it. *obbediente*) Ascultător, docil.

OBEDIÉNȚĂ, *obediențe* s.f. (fr. *obédience*, lat. *oboedientia*) Supunere, ascultare; dependență.

OBÉLĂ, *obe* s.f. (fr. *obèle*) Semn folosit pentru a marca un pasaj îndoielnic sau interpolat, pe manuscrisele vechi.

OBELÍSC, *obeliscuri* s.n. (fr. *obélisque*) Monument dintr-un singur bloc de piatră, în formă de stâlp ascuțit la vârf.

ÓBER, *oberi* s.m. (germ. *Ober*) (Înv.) Chelner-șef.

ÓBEREC, *oberecuri* s.n. (pol. *oberek*) Dans popular polonez, cu ritm vioi; melodie după care se execută acest dans.

ÓBERLIHT, *oberlihturi* s.n. (germ. *Oberlicht*) Partea de sus a unei ferestre sau a unei uși, cu deschidere separată.

OBÉZ, -Ă, *obezi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *obèse*) (Per-soană) care suferă de obezitate; (om) foarte gras.

OBEZITÁTE s.f. (fr. *obésité*) Exces patologic de grăsime, de greutate corporală.

OBIÉCT, *obiecte* s.n. (lat. *objectum*, germ. *Objekt*, fr. *objet*) 1. Lucru care poate fi perceput de simțuri; lucru oarecare. 2. Ceea ce preocupă spiritul, min-tea. 3. Scop. 4. Lucru solid, considerat un tot făcut, prelucrat și destinat unei anumite întrebuințări. 5. Ceea ce formează materia unei discipline; disciplină, materie de studiu. 6. *La obiect* = exact la tema

despre care este vorba. *Fără obiect* = fără motivație, fără fundament. (Gram.) *Obiect direct* = complement direct. *Obiect indirect* = complement indirect.

OBIECTÁ, *obiectez* vb. I (de la *obiectie*, cf. fr. *objecter*) A protesta sau a afirma ceva contrar celor susținute de cineva; a contesta (2), a (se) opune.

OBIECTÍV, -Ă, *obiectivi*, -e (fr. *objectif*, lat. *obiectivus*) 1. Adj. Care există în afara spiritului și care poate fi perceput de simțuri; obiectual (1). 2. Adj. Care redă realitatea în mod imparțial, nepărtinitor; denotativ. 3. S.n. Sistem optic alcătuit din una sau mai multe lentile, dintr-un aparat de fotografiat, microscop etc. 4. S.n. Țintă. 5. S.n. Scop, mobil (3). 6. S.n. Loc atractiv sau care prezintă un interes anume.

OBIECTIVÁ, *obiectivez* vb. I (fr. *objectiver*) 1. A raporta la o realitate exterioară. 2. A realiza, a defini un lucru, dându-i o formă concretă.

OBIECTIVÍSM s.n. (*obiectiv* + *-ism*, cf. germ. *Objektivismus*, rus. *objektivizm*) Atitudine de ne-implicare într-o acțiune; nepărtinire.

OBIECTIVITÁTE s.f. (fr. *objectivité*) 1. Calitatea cuiva care are o judecată obiectivă, care nu ține seama de preferințele personale; imparțialitate. 2. Ceea ce este conform cu realitatea, cu descrierea exactă a unui lucru, a unui fenomen.

OBIECTIVIZÁ, *obiectivizez* vb. I (*obiectiv* + *-iza*)
A căpăta un caracter obiectiv.

OBIECTUÁL, -Ă, *obiectuali*, -e adj. (de la *obiect*)
1. Care are trăsăturile unui obiect, independent de reflectarea în conștiință; material (1), obiectiv (1).
2. Care aparține lucrurilor, obiectelor.

OBIECTUALITÁTE s.f. (*obiectual* + *-itate*) Însușirea a ceea ce e obiectual.

- OBIECȚIE**, *obieții* s.f. (fr. *objection*) Ceea ce se opune unei propuneri, unei teze; observație (3).
- ÓBLIC**, -Ă, *oblici*, -ce (lat. *obliquus*, fr. *oblique*)
1. Adj. Înclinat în raport cu o perpendiculară sau cu un plan. 2. Adj. (Despre ochi) Cu ambele colțuri exterioare ridicate spre tâmpile. 3. S.f. (Mat.) Dreaptă care nu este perpendiculară pe dreapta sau pe planul intersectat.
- OBLICITĂȚE** s.f. (fr. *oblicité*) Însușirea de a fi oblic; poziție oblică.
- OBLIGĂ**, *oblig* vb. I (lat. *obligare*, fr. *obliger*) 1. A cere să facă, să accepte etc. ceva în mod categoric, forțat; a constrânge, a sili, a impune (1). 2. A se angaja cu scopul de a îndeplini ceva. 3. A (se) îndatora.
- OBLIGATIVITĂȚE** s.f. (de la *obligă*) Caracterul a ceea ce este obligatoriu.
- OBLIGĂTORIU**, -IE, *obligatorii* adj. (lat. *obligatorius*, fr. *obligatoire*) 1. Care trebuie făcut, îndeplinit; impus, imperios. 2. Indispensabil.
- OBLIGAȚIE/OBLIGAȚIUNE**, *obligații/obligațiuni* s.f. (fr. *obligation*, lat. *obligatio*, -onis) 1. Ceea ce i se impune cuiva sau își impune cineva să facă într-o anumită situație; datorie, servitute (2), sarcină. 2. (În forma *obligațiune*) Hârtie de valoare.
- OBLIGAȚIUNE** s.f. v. *obligație* (2).
- OBLITERĂ**, *oblitez* vb. I (fr. *oblitérer*, lat. *obliterare*) 1. A se șterge, a se uza puțin câte puțin. 2. A șterge o marcă poștală, anulând-o. 3. A (se) astupa.
- OBLITERĂNT**, -Ă, *obliteranți*, -te adj. (fr. *oblitérant*) Care obliterează.
- OBLITERĂȚIE**, *obliterații* s.f. (fr. *obliteration*, lat. *obliteration*) 1. Anulare a unei mărci poștale prin aplicarea unei ștampile. 2. Obstrucție a unui canal, a unui orificiu, a unui vas de sânge.
- OBLMOVISM** s.n. (n.pr. *Oblomov* + *-ism*) Atitudine de apatie, de lipsă de activitate, de incapacitate de a face un efort.
- OBLÓNG**, -Ă, *oblongi*, -ge adj. (fr. *oblong*, lat. *oblongus*) Care este mai lung decât lat; lunguieț, alungit.
- OBNUBILĂ**, *obnubilez* vb. I (fr. *obnubiler*, lat. *obnubilare*) (Despre vedere, memorie) A se întuneca, a se umbri, a slăbi.
- OBNUBILĂȚIE**, *obnubilații* s.f. (fr. *obnubilation*) Pierdere a vederii, a memoriei ca urmare a unei boli.
- OBÓI**, *oboie* s.n. (it. *oboe*, germ. *Oboe*) Instrument muzical de suflat din lemn, în formă de tub, cu găuri și clape.
- OBOÍST**, -Ă, *oboști*, -ste s.m. și f. (fr. *hauboïste*, germ. *Hoboist*) Persoană care cântă la oboi.
- OBÓL**, (1) *oboluri*, (2) *oboli* (fr. *obole*, lat. *obolus*)
1. S.n. Contribuție modestă, mai ales bănească.
2. S.m. Veche unitate monetară în Grecia, care valora a șasea parte dintr-o drahmă.
- OBOVÁL**, -Ă, *obovali*, -e adj. (fr. *obovale*, germ. *oboval*) În formă de ou; obovat.
- OBOVÁT**, -Ă, *obovați*, -te adj. (fr. *obové*) (Despre frunze, petale, sepale etc.) Care are capătul mai îngust spre pețiol; oboval.
- OBSCĚN**, -Ă, *obsцени*, -e adj. (fr. *obsçène*, lat. *obsçenus*) Care atentează la pudoare; nerușinat, trivial, indecent, lasciv (2), lubric.
- OBSCENITĂȚE**, *obsçenități* s.f. (fr. *obsçénité*, lat. *obsçenitas*, -atis) Caracterul a ceea ce este obsçen, indecent, lubric, lasciv (2), pornografic; cuvânt, act obsçen.
- OBSCŪR**, -Ă, *obsçuri*, -e adj. (fr. *obsçur*) 1. Întunecos, sumbru (1), tenebros (1). 2. Fără strălucire; mediocr (2). 3. De neînțeles, incomprehensibil, ininteligibil, ermetic (2), ezoteric; ascuns.
- OBSCURANTISM** s.n. (fr. *obsçurantisme*) Atitudine ostilă față de progres; stare de înapoiere culturală.
- OBSCURANTIST**, -Ă, *obsçurantiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *obsçurantiste*) (Adept) al obsçurantismului.
- OBSCURITĂȚE**, *obsçurități* s.f. (fr. *obsçurité*, lat. *obsçuritas*, -atis) 1. Întuneric. 2. Lipsă de claritate, de înțelegere a ceva. 3. Starea, situația unei persoane obsçure, fără renume; mediocritate.
- OBSECRĂȚIE**, *obsçerații* s.f. (fr. *obsçeration*, lat. *obsçeratio*) Figură retorică prin care oratorul invocă sprijinul divinității sau al unei persoane.
- OBSECVĚNT**, -Ă, *obsçevnți*, -te adj. (fr. *obsçéquent*) (Despre văi) Care are o direcție de curgere contrară celei de înclinare a stratclor.
- OBSECVIÓS**, -OĂSĂ, *obsçevioși*, -oase adj. (fr. *obsçéquieux*, lat. *obsçequiosus*) (Livr.) Care este exagerat de respectuos, de atent.
- OBSECVIOZITĂȚE** s.f. (fr. *obsçéquiosité*, lat. *obsçequiositas*, -atis) (Livr.) Caracterul unei persoane obsçevcioase; servilism (1), slugărnicie.
- OBSEDĂ**, *obsedez* vb. I (fr. *obsçéder*) (Despre idei, sentimente etc.) A preocupa permanent pe cineva; a tiraniza, a persecuta (2).
- OBSEDĂNT**, -Ă, *obsçedanți*, -te adj. (fr. *obsçédant*) Care obsçedează, care devine inoportun.
- OBSERVÁ**, *observ* vb. I (fr. *observer*, lat. *observare*)
1. A studia cu atenție, a examina (1), a supraveghea; a spiona. 2. A sesiza (1), a remarca (1), a distinge (3).

OBSERVATÓR¹, *observatoare* s.n. (lat. *observatorium*, fr. *observatoire*, germ. *Observatorium*) 1. Instituție creată pentru observarea fenomenelor astronomice, meteorologice, vulcanologice. 2. Loc din care se pot observa anumite fenomene.

OBSERVATÓR², -OÁRE, *observatori*, -oare (fr. *observateur*, lat. *observator*) 1. S.m. și f. Persoană care asistă la ceva ca spectator; persoană cu spirit de observație. 2. S.m. și f. Persoană oficială care asistă la o dezbateră, la întrunirea unei comisii etc., fără drept de a interveni sau de a vota. 3. S.m. și f. Persoană care asistă la desfășurarea unui eveniment despre care trebuie să relateze. 4. Adj. Care observă, scrutează; perspicace.

OBSERVĂȚIE, *observații* s.f. (germ. *Observation*, fr. *observation*, lat. *observatio*) 1. Acțiunea de a privi cu atenție în jur, pentru a studia, a supraveghea, a trage concluzii; cercetare, studiu (3); supraveghere. 2. Constatare, remarcă, comentariu (2). 3. Obiecție, critică; muștrare, monițiune, ceartă.

OBSESIE, *obsesii* s.f. (fr. *obsession*) 1. Tulburare mintală care se manifestă prin manii, idei fixe, frică. 2. Ceea ce obsedează pe cineva; preocupare chinuitoare, neîncetată; idee (4).

OBSESIONAL, -Ă, *obsesionali*, -e adj. (fr. *obsessionnel*) Obsesiv.

OBSESÍV, -Ă, *obsesivi*, -e adj. (fr. *obsessif*) Care se referă la obsesie, de obsesie; obsesional.

OBSIDIÁN, *obsidiane* s.n. (fr. *obsidienne*, lat. *obsidiana [petra]*) Rocă vulcanică de culoare închisă, foarte casantă.

OBSTÁCOL, *obstacole* s.n. (lat. *obstacleum*, fr. *obstacle*) 1. Piedică, frână, impediment; barieră (1); dificultate (2). 2. Ceea ce rezistă unei forțe. 3. (La pl.) Amenajări făcute pe o pistă peste care trebuie să treacă sau să sară un sportiv, într-o anumită probă.

OBSTÉTRIC, -Ă, *obstetrici*, -ce (fr. *obstétrique*) 1. S.f. Disciplină medicală care se ocupă de fiziologia sarcinii și de naștere. 2. Adj. Care aparține obstetricii (1), referitor la obstetrică, de obstetrică.

OBSTETRICIÁN, -Ă, *obstetricieni*, -e s.m. și f. (fr. *obstétricien*) Medic specializat în obstetrică.

OBSTINÁ, *obstinez* vb. I (fr. *obstiner*) A persevera, a se încăpățâna, perseverare.

OBSTINĂȚIE, *obstinații* s.f. (lat. *obstinatio*, fr. *obstination*) Încăpățânare.

OBSTRUÁ, *obstruez* vb. I (fr. *obstruer*) A bloca, a astupa cu un obstacol un vas de sânge, un canal etc.

OBSTRUÁNT, -Ă, *obstruanți*, -te adj. (*obstrua + -[a]nt*) Obstructiv.

OBSTRUCTÍV, -Ă, *obstructivi*, -e adj. (fr. *obstructif*) Care produce o astupare, o obstrucție a unui vas de sânge, a unui canal; obstruant.

OBSTRUCȚIE, *obstrucții* s.f. (fr. *obstruction*, lat. *obstructio*) 1. Astupare, gâtuire a unui vas sangvin, a unui canal, a unui duct; ocluzie (1). 2. Tactică a unui grup minoritar care, într-o adunare, prin diverse manevre, împiedică desfășurarea lucrărilor. 3. Acțiune neloială de împiedicare a adversarului, în sporturile de echipă, în box.

OBSTRUCȚIONÁ, *obstrucționez* vb. I (*obstrucție + -ona*) 1. A suferi o obstrucție (1). 2. A face obstrucție (2). 3. (La fotbal, handbal etc.) A împiedica atacantul advers să ajungă la minge, fără a juca.

OBSTRUCȚIONÍSM s.n. (fr. *obstructionnisme*) Atitudine specifică acelor care recurg sistematic la obstrucție.

OBSTRUCȚIONÍST, -Ă, *obstrucționisti*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *obstructionniste*) (Persoană) care face (permanent) obstrucție.

OBTURÁ, *obtuez* vb. I (fr. *obturer*) A bloca (2), a astupa o deschizătură, un canal, un orificiu, un vas sangvin etc.

OBTURATÓR, -OÁRE, *obturatori*, -oare adj., s.n. (fr. *obturateur*) (Obiect) care obturează.

OBTURĂȚIE, *obturații* s.f. (fr. *obturation*) Faptul de a obtura ceva; astupare, înfundare a unui canal, a unui orificiu, a unei cavități (dentare).

OBTÚZ, -Ă, *obtuzi*, -e adj. (fr. *obtus*) 1. Despre oameni) Redus (2), mărginit, opac, limitat. 2. *Unghi obtuz* = unghi mai mare de 90 de grade.

OBTUZITÁTE, *obtuzații* s.f. (*obtuz + -itate*) Faptul de a fi obtuz (1); (fig.) mărginire, prostie, tâmpenie; (rar) obtuziune.

OBTUZIÚNE, *obtuziuni* s.f. (fr. *obtusio*) (Rar) Obtuzitate.

OBȚÍNE, *obțin* vb. III (fr. *obtenir*, lat. *obtinere*) A primi, a căpăta ceva; a procura (1); a realiza (4).

OBÚZ, *obuze* s.n. (fr. *obus*) Proiectil de artilerie cu explozie reglabilă.

OBUZIÉR, *obuziere* s.n. (fr. *obusier*) Tun scurt care poate să efectueze un tir direct, vertical sau cu traiectorii curbe.

OBVERSIÚNE, *obversiuni* s.f. (fr. *obversion*) (Log.) Operație prin care o judecată afirmativă se transformă într-o judecată negativă sau invers, sensul judecății rămânând același.

OCARÍNÁ, *ocarine* s.f. (fr., it. *ocarina*) Mic instrument din teracotă sau din metal asemănător fluierului.

- OCĂZIE, ocazii** s.f. (fr. *occasion*, lat. *occasio*) 1. Prilej, moment favorabil. 2. *De ocazie* = special pentru un eveniment; cumpărat sau vândut la întâmplare (și avantajos). *A da ocazie* (sau *ocazii*) *la...* = a predispuce la..., a oferi prilejul să...
- OCAZIONĂ, ocazionez** vb. I (fr. *occasionner*) A da ocazie, a prilejui.
- OCAZIONĂL, -Ă, ocazionali, -e** adj. (it. *occasionale*, fr. *occasionnel*) Care are loc cu ocazia unui eveniment; întâmplător, accidental.
- OCAZIONALISM** s.n. (fr. *occasionalisme*) Teorie filosofico-religioasă potrivit căreia circumstanțele nu sunt cauzele directe ale unui fapt, dar sunt necesare pentru ca o cauză să aibă efect.
- OCCIDENT** s.n. (fr. *occident*, lat. *occidens, -ntis*) Vest, apus; spațiul geografic, țările din vestul Europei sau din America de Nord.
- OCCIDENTĂL, -Ă, occidentali, -e** adj., s.m. și f. (fr. *occidental*, lat. *occidentalis, -e*) (Persoană) din vestul Europei sau din America de Nord, care are caracteristici proprii zonei; apusean, vestic.
- OCCIDENTALIZĂ, occidentalizez** vb. I (fr. *occidentaliser*) A da sau a căpăta caracter occidental.
- OCCIPITAL, -Ă, occipitali, -e** adj., s.n. (fr. *occipital*) (Os) situat în partea posteroinferioară a craniului.
- OCCIPŪT, occiputuri** s.n. (fr., lat. *occiput*) Partea posteroinferioară a craniului.
- OCEAN, oceane** s.n. (ngr. *okeanós*, lat. *oceanus*, fr. *océan*) Întindere vastă de apă sărată, care acoperă cea mai mare parte a Pământului; întindere nemărginită.
- OCEĂNIC, -Ă, oceanici, -ce** adj. (fr. *océanique*, lat. *oceanicus*) Referitor la ocean, ca de ocean.
- OCEANIDĂ, oceanide** s.f. (fr. *océanide*) (În mitologia greacă) Nimfă a mării.
- OCEANOGRĂF, -Ă, oceanografi, -e** s.m. și f. (fr. *océanographe*) Specialist în oceanografie.
- OCEANOGRĂFIE** s.f. (fr. *océanographie*) Studiul fizic, chimic și biologic al apelor și al fundului mărilor și oceanelor.
- OCEANOLÓG, -Ă, oceanologi, -ge** s.m. și f. (fr. *océanologue*) Specialist în oceanologie.
- OCEANOLÓGIC, -Ă, oceanologici, -ce** adj. (fr. *océanologique*) Referitor la oceanologie, de oceanologie.
- OCEANOLOGIE** s.f. (fr. *océanologie*) Ansamblul disciplinelor științifice (fizică, chimie, biologie) și tehnicile necesare (prospecțiuni, exploatare) studiilor mărilor și oceanelor.
- OCÉL, oceli** s.m. (fr. *ocelle*, lat. *ocellus*) Ochi simplu, la anumite artropode și la viermi.
- OCELÓT, oceloți** s.m. (fr. *ocelot*) Felină sălbatică din America Centrală și din Brazilia, având blana gri cu pete negre, deosebit de apreciată.
- OCHEĂDĂ, ocheade** s.f. (de la fr. *œillade*) Privire scurtă (aruncată pe furiș), cu o anumită semnificație (complicitate, aprobare, tandrețe etc.); semn făcut cu ochiul.
- OCHEĂN, ocheane** s.n. (cf. it. *occhiale*) Instrument optic folosit pentru a vedea într-un plan apropiat obiectele depărtate.
- OCLÚZIE/OCLUZIÚNE, ocluzii/ochuziuni** s.f. (fr. *occlusion*) 1. (Med; în forma *ocluzie*) Astupare, închidere a unui orificiu, a unui canal; obstrucție (1). 2. Închidere completă a canalului fonator (prin apropierea buzelor, a limbii de palat), pentru întreruperea momentană a trecerii curentului de aer.
- OCLUZIÚNE** s.f. v. *ocluzie*.
- OCLUZIV, -Ă, ocluzivi, -e** (fr. *occlusive*) 1. Adj. Care produce o ocluziune (2). 2. Adj., s.f. (Consoană) care se articulează prin ocluziune (2).
- ÓCRU** s.n., adj. invar. (fr. *ocre*) (Argilă, vopsea) de culoare galbenă-cafenie sau galbenă-roșiatică.
- OCT(O)-** (fr. *octo-*) Element de compunere cu sensul „opt”, în cuvinte ca: *octaedru, octogon, octopod*.
- OCTACÓRD, -Ă, octacorzi, -de** adj., s.n. (fr. *octacorde*) (Liră) cu opt coarde.
- OCTAÉDRIC, -Ă, octaedrici, -ce** adj. (fr. *octaédrique*) Care are formă de octaedru.
- OCTAÉDRU, octaedre** s.n. (fr. *octaèdre*) Poliedru cu opt fețe.
- OCTĂL** adj. (fr. *octal*) 1. Care are ca bază numărul opt. 2. *Sistem octal* = sistem de numerotare care are ca bază numărul opt.
- OCTÁN, octani** s.m. (fr. *octane*, germ. *Oktan*) Hidrocarbură din seria parafinelor, lichid inflamabil incolor, insolubil în apă, care se prezintă în mai multe forme izomere.
- OCTĂNIC, -Ă, octanici, -ce** adj. (*octan* + *-ic*) Cifră octanică = cifră care indică rezistența la explozie a unui combustibil lichid.
- OCTĂNT, octante** s.n. (fr. *octant*) 1. O optime de cerc. 2. Instrument care servea la observarea, de pe mare, a înălțimii stelelor.
- OCTĂVĂ, octave** s.f. (fr. *octave*) 1. Interval între două sunete ale gamei, aflate la o distanță de opt trepte. 2. Strofă alcătuită din opt versuri, primele șase cu rimă încrucișată, iar ultimele două cu rimă împerecheată.

- OCTAVÍN**, *octavine* s.n. (fr. *octavin*) Flaut mic care emite sunete cu o octavă mai sus decât flautul obișnuit.
- OCTÉT**, *octete* s.n. (fr. *octet*, germ. *Oktett*) Formație muzicală compusă din opt instrumentiști; piesă muzicală scrisă pentru o astfel de formație.
- OCTOCORALIÉR**, *octocoralieri* s.m. (fr. *octocoralliaire*) (La pl.) Subclasă de celenterate antozoare marine coloniale cu opt tentacule; (și la sg.) celenterat din această subclasă.
- OCTOFÓR**, *octofori* s.m. (lat. *octophoros*) (În Antichitatea romană) Bărbat care purta litiera.
- OCTOGENÁR**, -Ă, *octogenari*, -e adj., s.m. și f. (fr. *octogénaire*) (Persoană) care a împlinit sau a depășit vârsta de optzeci de ani.
- OCTOGÓN**, *octogoane* s.n. (fr. *octogone*) Poligon cu opt laturi.
- OCTOGONÁL**, -Ă, *octogonali*, -e adj. (fr. *octogonal*) (Despre poligoane) Care are opt laturi.
- OCTOPÓD**, -Ă, *octopozii*, -de (fr. *octopode*) 1. Adj. (Despre animale) Care are opt picioare sau opt tentacule. 2. S.n. (La pl.) Ordin de cefalopode cu opt tentacule în jurul capului; (și la sg.) cefalopod din acest ordin (caracatița, argonautul).
- OCTÚPLU**, -Ă, *octupli*, -e (fr. *octuple*) 1. Adj. De opt ori mai mare. 2. S.n. Număr de opt ființe, de opt unități.
- OCULÁR**, -Ă, *oculari*, -e (fr. *oculaire*) 1. Adj. Al ochiului, de ochi. 2. Adj. *Martor ocular* = martor care a văzut cu propriii ochi un anumit fapt. 3. S.n. Sistem optic al unei lunete, al unui microscop etc., montat în partea în care se află ochiul observatorului.
- OCULÍST**, -Ă, *oculiști*, -ste s.m. și f. (fr. *oculiste*) (Med.) Oftalmolog.
- OCÚLT**, -Ă, *oculți*, -te adj. (fr. *occulte*) 1. Ascuns, enigmatic, misterios (1), cabalistic (2); ocultistic (1). 2. *Științe oculte* = doctrine și practici care se referă la fapte ce depășesc explicațiile raționale, bazate, în general, pe credința în corespondențele între lucruri, și care au adesea un caracter ezoteric (astrologia, alchimia, magia, necromanția).
- OCULTÁ**, *ocultez* vb. I (fr. *occulter*) 1. A trece sub tăcere, a ascunde. 2. A suferi o ocultare (2). 3. A face invizibil un semnal luminos într-un anumit loc. 4. A face în așa fel, încât o regiune să nu poată recepționa o emisiune televizată.
- OCULTÁȚIE**, *ocultații* s.f. (fr. *occultation*) 1. Acțiunea de a ascunde ceva; disimulare. 2. Dispariție momentană a unui astru în spatele altui astru, care pare mai mare.
- OCULTÍSM** s.n. (fr. *occultisme*) Studiul și practic științelor oculte.
- OCULTÍST**, -Ă, *ocultiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *ocultiste*) (Practicant) al ocultismului.
- OCULTÍSTIC**, -Ă, *ocultistici*, -ce (ocultist + -ic) 1. Adj. Ocult (1). 2. S.f. Ocultism.
- ÓCULUS** s.n. (fr. *oculus*) Mică deschidere (aproape circulară).
- OCUPÁ**, *ocup* vb. I (lat. *occupare*, fr. *occuper*) 1. A umple un spațiu, un timp; a locui; a popula; a lua în stăpânire; a subjuga (1). 2. A deține o funcție. 3. A se consacra unui anumit domeniu; a se îngriji de cineva sau de ceva.
- OCUPÁNT**, -Ă, *ocupanți*, -te s.m. și f., adj. (fr. *occupant*) (Persoană, stat) care ocupă un loc, o țară străină; (persoană) care ocupă (temporar) ceva.
- OCUPÁȚIE**, *ocupații* s.f. (fr. *occupation*, lat. *occupatio*) 1. Luare în stăpânire, cucerire (temporară). 2. Activitate, îndeletnicire, afacere care ocupă pe cineva; carieră², profesie (1), slujbă; business (2).
- OCUPAȚIONAL**, -Ă, *ocupaționali*, -e adj. (engl. *occupational*, fr. *occupationnel*) Care urmărește antrenarea în ocupații (casnice), care se referă la o ocupație, care este generat de o ocupație.
- OCURÉNT**, -Ă, *ocurenți*, -te adj. (fr. *occurent*) 1. Care survine, care se întâmplă la un moment dat. 2. (Lingv.) Care se întâlnește într-un text.
- OCURÉNȚĂ**, *ocurențe* s.f. (fr. *occurrence*) 1. Împrejurare, circumstanță (1). 2. Prezență a unei unități lingvistice (fonologice, gramaticale sau lexicale) într-un text; unitate.
- ODALÍSCĂ**, *odalisce* s.f. (fr. *odalisque*) Sclavă în serviciul haremului unui sultan; femeie dintr-un harem, cadână.
- ÓDĂ**, *ode* s.f. (fr. *ode*) Poem liric care elogiază o personalitate, fapte eroice etc.; compoziție muzicală cu un astfel de caracter.
- ODEÓN**, *odeoane* s.n. (fr. *odéon*) Edificiu destinat audițiilor muzicale, manifestărilor culturale, în Antichitate.
- ODIÓS**, -OÁSĂ, *odioși*, -oase adj., s.m. și f. (fr. *odieux*) (Persoană) care inspiră ură, indignare; (om) detestat, execrabil (2).
- ODISÉE** s.f. (fr. *odyssée*) Călătorie cu peripeții; succesiune de întâmplări neprevăzute (pe parcursul unei călătorii).
- ODOGRÁF**, *odografe* s.n. (fr. *odographe*) Traseul unui drum.
- ODOGRAFÍE**, *odografii* s.f. (fr. *odographie*) Descriere a drumurilor dintr-o anumită regiune.

- ODOMÉTRU**, *odometre* s.n. (fr. *odometre*) Instrument folosit pentru măsurarea unui traseu parcurs de un vehicul sau de un pieton.
- ODONÁT**, *odonate* s.n. (fr. *odonate*) (La pl.) Ordin de insecte călătoare care au ochi mari și aripi lungi, transversale (libelula etc.); (și la sg.) insectă din acest ordin.
- ODONTALGÍE**, *odontalgii* s.f. (fr. *odontalgie*) Durere de dinți.
- ODONTOBLÁST**, *odontoblaste* s.n. (fr. *odontoblaste*) Fiecare dintre celulele conjunctive care intră în componența pulpei dentare.
- ODONTOCÍE**, *odontocii* s.f. (fr. *odontocie*) Proces de decalcifiere a dinților.
- ODONTOLÍT**, *odontolithe* s.n. (fr. *odontolithe*) Tartru dentar.
- ODONTOLÓG**, -Ă, *odontologi*, -ge s.m. și f. (fr. *odontologue*) Specialist în odontologie.
- ODONTOLOGÍE** s.f. (fr. *odontologie*) Studiul dinților, al bolilor și al tratamentelor dentare.
- ODONTOMÉTRU**, *odontometre* s.n. (fr. *odontometre*) Mică riglă gradată cu ajutorul căreia se măsoară numărul și caracteristicile dantelurii unui timbru poștal.
- ODONTOSTOMATOLOGÍE** s.f. (fr. *odontostomatologie*) Chirurgie dentară.
- ODONTOTÉHNICĂ** s.f. (fr. *odontotechnie*) Tehnică dentară.
- ODORÁNT**, -Ă, *odoranți*, -te adj. (fr. *odorant*) Care emană un miros plăcut, parfumat; odorifer, odoriferant.
- ODORIFÉR**, -Ă, *odoriferi*, -e adj. (it. *odorifero*) Odorant, odoriferant.
- ODORIFERÁNT**, -Ă, *odoriferanți*, -te adj. (fr. *odorifiant*) Odorant, odorifer.
- ODORÍFIC**, -Ă, *odorifici*, -ce adj. (fr. *odorifique*) Miroșitor.
- ODORIZÁ**, *odorizez* vb. I (de la *odorizant*) A amesteca un gaz combustibil inodor cu un odorizant.
- ODORIZÁNT**, *odorizante* s.n. (fr. *odorisant*) Substanță cu miros puternic, care se adaugă la gazele combustibile pentru a semnaliza scurgerile accidentale ale acestora.
- OENOCHEÓ** s.n. (pr. *enocoé*; fr. *enoché*) Vas grecesc din metal, ceramică sau sticlă, în formă de ulcior cu o singură toartă, de mici dimensiuni.
- OENOLÓG** s.m. v. **enolog**.
- OENOLOGÍE** s.f. v. **enologie**.
- OFENSÁ**, *ofensez* vb. I (fr. *offenser*) A insulta, a leza (1), a vexa, a jigni; a se supăra; a ultragia.
- OFÉNSĂ**, *ofense* s.f. (fr. *offense*) Cuvânt, atitudine care jignește; insultă, invectivă, ultraj.
- OFENSÍV**, -Ă, *ofensivi*, -e adj. (fr. *offensif*) Care atacă sau servește atacului; agresiv.
- OFENSÍVĂ**, *offensive* s.f. (fr. *offensive*, germ. *Offensive*) Faptul de a ataca; acțiune concertată pentru înfrângerea unor dificultăți, pentru cucerirea unor obiective etc.
- OFERÍ**, *ofer* vb. IV (lat. *offerre*, it. *offerire*, fr. *offrir*)
1. A da în dar; a pune la dispoziție; a dedica (1).
 2. A aduce o marfă pentru vânzare.
 3. A propune un preț pentru o marfă.
 4. A se pune la dispoziția cui-va; a se propune (2).
 5. (Fig.) A înfățișa, a arăta, a prezenta (1).
- OFERTÁ**, *ofertez* vb. I (din *ofertă*) (Rar) A face o ofertă.
- OFERTÁNT**, -Ă, *ofertanți*, -te adj., s.m. și f. (*oferta* + *-ant*) (Persoană) care face o ofertă.
- OFÉRTĂ**, *oferte* s.f. (fr. *offerte*, germ. *Offert*)
1. Propunere (scrisă) de vânzare sau de cumpărare a unei mărfi, de angajare într-o slujbă, de participare la ceva etc.
 2. Totalitatea mărfurilor oferite pe piață, la un moment dat.
- OFF** adj. invar., s.n. (engl. *off*) (Voce, sunet) a cărui sursă nu este vizibilă pe scenă, pe ecran.
- OFF-LINE/OFFLINE** loc. adv. (pr. *oflâin*; engl. *off-line*) Neconectat direct la calculator.
- OFICIÁ**, *oficiez* vb. I (fr. *officier*)
1. A ține o slujbă religioasă.
 2. A celebra (1), a sărbători.
- OFICIAL**, -Ă, *oficiali*, -e (lat. *officialis*, -e, fr. *officiel*)
1. Adj. Care vine de la o autoritate, de la o conducere; legal, instituțional.
 2. Adj., s.m. (Persoană) care reprezintă o autoritate, o conducere, un guvern etc.
 3. Adj. Propriu actelor, documentelor guvernamentale sau administrative.
 4. Adj. Care are un caracter solemn, formal.
- OFICIALITÁTE**, *oficialități* s.f. (fr. *officialité*) Persoană oficială; (la pl.) reprezentanți ai autorității de stat.
- OFICIALIZÁ**, *oficializez* vb. I (fr. *officialiser*) A face un lucru, un fapt etc. să devină oficial, legal; a instituționaliza.
- OFICIÁNT**, -Ă, *oficianți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *officiant*) (Persoană) care oficiază (o slujbă religioasă).
- OFICIÉRE**, *oficieri* (de la *oficia*) Acțiunea de a oficia și rezultatul ei; celebrare.
- OFICINÁL**, -Ă, *oficinali*, -e adj. (fr. *officinal*) Farmaceutic.
- OFICINĂ**, *oficine* s.f. (lat. *officina*, -ae, fr. *officine*) Laborator, într-o farmacie; (peior.) loc în care se țin anumite intrigi, comploturi etc.

- OFICIOS, -OÁSĂ**, *oficioși, -oase* adj., s.n. (lat. *officiosus*, fr. *officieux*) (Ziar, comunicat) care reprezintă punctul de vedere al unui partid, al unei grupări etc., fără a avea un caracter oficial.
- OFÍCIU**, *oficii* s.n. (lat. *officium*, germ. *Offizium*, fr. *office*) 1. Funcție (1), ocupație (publică); serviciu public; local în care se desfășoară acest serviciu. 2. (La pl.) Ajutoare, servicii. 3. Serviciu religios. 4. Mică încăpere lângă o sufragerie în care se depozitează vesela, mâncarea. 5. Bune oficii = servicii ocazionale făcute cuiva. *Din oficiu* = pe baza unei dispoziții date de o autoritate; oficial.
- OFICLEÍD**, *oficleide* s.n. (fr. *ophicléide*) Instrument muzical de suflat din aramă, cu timbru de bas.
- OFIDIÁN**, *ofidieni* s.m. (fr. *ophidien*) (La pl.) Ordin de reptile din care fac parte șerpii; (și la sg.) reptilă din acest ordin.
- OFIOFÁG, -Ă**, *ofiofagi, -ge* adj. (de la *ofiofagie*) (Despre animale, păsări) Care se hrănește cu șerpi.
- OFIOFAGÍE** s.f. (fr. *ophiophagie*) Hrănire cu șerpi.
- OFIOGRAFÍE** s.f. (fr. *ophiographie*) Ofiologie.
- OFIOLATRÍE** s.f. (fr. *ophiolâtrie*) Cultul șerpilor.
- OFIOLÍT**, *ofiolite* s.n. (fr. *ophiolite*) Fragment de rocă eruptivă rezultată în urma scufundării și oscilațiilor magmei.
- OFIOLÓG, -Ă**, *ofiologi, -ge* s.m. și f. (germ. *Ophiolog*) Specialist în ofiologie.
- OFIOLOGÍE** s.f. (fr. *ophiologie*) Studiul șerpilor; ofiografie.
- OFÍT** s.n. (fr. *ophite*, germ. *Ophit*) Marmură de culoare verde-închis, cu striții galbene și cu pete albe.
- OFITÉR**, *ofiteri* s.m. (pol. *oficer*, rus. *офицер*, germ. *Offizier*) Termen pentru gradele militare, de la sublocotenent la general; persoană care deține unul dintre aceste grade.
- OFIURÍDĂ**, *ofuride* s.f. (fr. *ophiuride*) (La pl.) Clasă de animale marine asemănătoare stelei-de-mare; (și la sg.) animal marin din această clasă.
- OFRÁNDĂ**, *ofrande* s.f. (fr. *offrande*) 1. Jertfă, prinos adus unei divinități; sacrificiu (3). 2. Dar (în semn de recunoștință, de devotament, de respect).
- ÓFSAID**, *ofsaiduri* s.n. (engl. *off-side*) Depășire ne-reglementară, fără minge, a ultimului jucător advers, la fotbal, sau a liniei pe care se află mingea, la rugby.
- ÓFSET** s.n. (fr. *offset*) Procedeu de reproducere și de multiplicare a tipăriturilor cu ajutorul unui cilindru de cauciuc pe care se imprimă materialul de tipărit.
- OFTÁLMIC, -Ă**, *oftalmici, -ce* adj. (fr. *ophtalmique*) 1. Referitor la ochi, de ochi. 2. Referitor la oftalmie.
- OFTALMÍE**, *oftalmii* s.f. (fr. *ophtalmie*) Afecțiune inflamatorie a ochiului.
- OFTALMOGRAFÍE**, *oftalmografii* s.f. (fr. *ophtalmographie*) Descriere anatomică a ochiului.
- OFTALMOLÓG, -Ă**, *oftalmologi, -ge* s.m. și f. (fr. *ophtalmologue*) Medic specializat în oftalmologie; oculist.
- OFTALMOLOGÍE** s.f. (fr. *ophtalmologie*) Ramură a medicinei care studiază ochiul și afecțiunile specifice acestuia.
- OFTALMOMÉTRU**, *oftalmometre* s.n. (fr. *ophtalmomètre*) Instrument folosit pentru măsurarea curburilor corneei și determinarea astigmatismului.
- OFTALMOSCÓP**, *oftalmoscoape* s.n. (fr. *ophtalmoscope*) Instrument folosit pentru examinarea interiorului globului ocular și a fundului de ochi.
- OFTALMOSCOPIÉ**, *oftalmoscopii* s.f. (fr. *ophtalmoscopie*) Examinare cu ajutorul oftalmoscopului.
- OFUSCÁ**, *ofuschez* vb. I (fr. *offusquer*, it. *offuscare*) A se simți jignit; a se supăra.
- OGIVÁL, -Ă**, *ogivali, -e* adj. (fr. *ogival*) În formă de ogivă, ca ogiva.
- OGÍVÁ**, *ogive* s.f. (fr. *ogive*) Arc sau boltă formată din două curbe care se întretaie în unghi, în arhitectura gotică.
- OHM**, *ohmi* s.m. (pr. *om*; fr. *ohm*) Unitate de măsură a rezistenței electrice, egală cu rezistența unui conductor în care o tensiune de un volt produce un curent de un amper.
- OHHMÉTRU**, *ohmmetre* s.n. (pr. *ommètre*; fr. *ohmètre*) Instrument folosit pentru măsurarea rezistenței electrice.
- ÓHMIC, -Ă**, *ohmici, -ce* adj. (pr. *ómic*; fr. *ohmique*) Referitor la ohm.
- OICUMÉNA** s.f. (germ. *Oikumene*, ngr. *oikoumene*) Denumire generică dată suprafețelor de uscat populate.
- OÍDIUM** s.n. (fr. *oidium*) Boală produsă plantelor de anumite ciuperci parazite.
- OLÁNDĂ** s.f. (fr. *hollande*, it. *olanda*) Pânză de în foarte fină.
- OLANDÉZ, -Ă**, *olandezi, -e* adj., s.m. și f. (*Olanda* + *-ez*) (Persoană) din Olanda.
- OLANDÍNĂ** s.f. (*olandă* + *-ină*) Țesătură de bumbac care imită olanda.
- ÓLD-BOY**, *old-boy* s.m. (engl. *old-boy*) Jucător care, din cauza vârstei, a ieșit din sportul competitiv, dar care joacă ocazional.
- OLÉ** (sp. *ol[í]é*) 1. Interj. Strigăt de încurajare (mai ales la coride). 2. S.n. Dans andaluz cu mișcări

- moderate, executat de o persoană care se acompaniază cu două castaniete.
- OLEACÉE**, *oleacee* s.f. (fr. *oléacée*) (La pl.) Familie de arbori și de arbuști din care fac parte măsli-nul, liliacul, frasinul; (și la sg.) arbore sau arbust din această familie.
- OLEAGINÓS, -OĂSĂ**, *oleaginosi, -oase* adj. (fr. *oléagineux*) (Despre plante și despre semințele acestora) Care conține grăsimi; din care se extrage ulei.
- OLEATĂ**, *oleate* s.f. (de la engl. *oiled*) Desen executat pe hârtie de calc, pe care sunt trasate detaliile unui teren și cadrul secțiunii topografice corespun-zătoare.
- OLÉIC, -Ă**, *oleici, -ce* adj. (fr. *oléique*) Care provi-ne din grăsimi sau din uleiuri naturale.
- OLEIFÉR, -Ă**, *oleiferi, -e* adj. (fr. *oléifère*) Din care se extrage ulei.
- OLEINĂ**, *oleine* s.f. (fr. *oléine*) Lichid incolor care intră în compoziția uleiurilor vegetale.
- OLEODUCT**, *oleoducte* s.n. (de la fr. *oléoduc*) Pipe-line pentru transportul petrolului brut.
- OLEOFÍL, -Ă**, *oleofili, -e* adj. (fr. *oléophile*) Care absoarbe ulei.
- OLEOGRAFÍE**, *oleografii* s.f. (fr. *oléographie*) Cromolitografie care reproduce o pictură în ulei.
- OLEOMÉTRU**, *oleometre* s.n. (fr. *oléomètre*) Aparat folosit pentru măsurarea procentului de ulei ex-tras din semințele oleaginoase sau a densității ulei-urilor grase.
- OLFACTÍV, -Ă**, *olfactivi, -e* adj. (fr. *olfactif*) Referitor la miros, la perceperea mirosurilor.
- OLFÁCȚIE**, *olfacții* s.f. (fr. *olfaction*, lat. *olfactio*) Simțul mirosului.
- OLIGÁNT, -Ă**, *oliganți, -te* adj. (fr. *oliganthe*) Care are puține flori.
- OLIGANTROPÍE** s.f. (fr. *oliganthropie*) Scădere a populației unei țări, a unui oraș etc.
- OLIGÁRH, oligarhi** s.m. (fr. *oligarque*) Membru al unei oligarhii.
- OLIGÁRHIC, -Ă**, *oligarhici, -ce* adj. (fr. *oligar-chique*) Referitor la oligarhie, de oligarhie.
- OLIGARHÍE**, *oligarhii* s.f. (ngr. *oligarchia*, fr. *oligarchie*) Regim politic în care puterea se află în mâinile unei clase restrânse sau ale unui număr mic de persoane ori de familii; grup care deține puterea într-un astfel de regim.
- OLIGÍST** s.n. (fr. *oligiste*) Oxid natural de fier de culoare roșie, cu luciu puternic.
- OLIGOCÉN, -Ă**, *oligoceni, -e* (fr. *oligocène*) 1. S.n. A doua perioadă a erei neozoice, cuprinsă între eocen și miocen. 2. Adj. Referitor la oligocen (1), de oligocen.
- OLIGOCHÉT**, *oligochete* s.n. (fr. *oligochète*) (La pl.) Clasă de anelide terestre sau de apă dulce dotate cu puțini peri; (și la sg.) anelid din această clasă.
- OLIGOCITEMÍE** s.f. (fr. *oligocytémie*) Scădere a numărului de globule roșii din sânge, din cauza anemiei, a hemoragiei etc.
- OLIGOELEMENT**, *oligoelemente* s.n. (fr. *oligoélément*) Element chimic (magneziu, calciu etc.) necesar vieții animalelor și plantelor.
- OLIGOFAGÍE**, *oligofagii* s.f. (fr. *oligophagie*) 1. Diminuare a poftei de mâncare. 2. Alimentație lipsită de varietate.
- OLIGOFRÉN, -Ă**, *oligofreni, -e* adj., s.m. și f. (fr. *oligophrène*) (Bolnav) de oligofrenie.
- OLIGOFRENÍE** s.f. (fr. *oligophrénie*) Înapoiere, debilitate mentală.
- OLIGOFRENOPELAGOGÍE** s.f. (fr. *oligophrénopédagogie*) Ramura pedagogiei care se ocupă cu educarea și recuperarea socială a copiilor cu deficiențe mintale.
- OLIGOPÓL, oligopoluri** s.n. (fr. *oligopôle*) Piață în care oferta este reprezentată de un număr redus de întreprinderi mari.
- OLIGOPÓT, -Ă**, *oligopoți, -te* s.m. și f. (fr. *oligopote*) Persoană care consumă puține lichide.
- OLIGOPSÓN** s.n. (fr. *oligopsone*, engl. *oligopsony*, germ. *Oligopson*) Piață cu un număr redus de cum-părători în raport cu numărul mare de vânzători.
- OLIGOSPÉRM, oligosperme** s.n. (fr. *oligosperme*) Fruct cu puține semințe.
- OLIGURÍE**, *oligurii* s.f. (fr. *oligurie*) Diminuare a cantității de urină eliminate în timp de 24 de ore.
- OLIMPIÁDĂ**, *olimpiade* s.f. (gr. *olympiada*, fr. *olympiade*) Jocuri olimpice.
- OLIMPIÁN, -Ă**, *olimpieni, -e* adj. (fr. *olympien*) Din Olimp, care se referă la lumea zeilor; (fig.) care are un aer detașat, senin; maiestuos; divin.
- OLÍMPIC, -Ă**, *olimpici, -ce* (fr. *olympique*) 1. Adj. Care aparține jocurilor, sporturilor desfășurate în cadrul unei olimpiade. 2. S.m. și f. Participant la olimpiadă. 3. *Jocuri olimpice* = probe sportive internaționale care au loc din patru în patru ani; olimpiadă.
- OLÍV** adj. invar., s.n. (fr. *olive*) (Culoare) verde-deschis spre galben, ca a măslinii crude.
- OLÍVĂ**, *olive* s.f. (lat. *oliva*, fr. *olive*) 1. (Înv.) Măslină. 2. Obiect sau ornament în formă de măslină.
- OLIVINĂ**, *olivine* s.f. (fr. *olivine*) Peridot de culoare oliv, frecvent în bazalt.

OLOGRÁF, -Ă, *olografi*, -e adj. (fr. *olographe*) (Despre testamente) Scris în întregime de mâna persoanei care lasă o moștenire.

OMAGIÁ, *omagiez* vb. I (de la *omagiú*) A aduce cuiva un omagiu (1).

OMAGIÁL, -Ă, *omagiali*, -e adj. (fr. *hommagial*) Care are caracter de omagiu (1), în semn de omagiu.

OMÁGIU, *omagií* s.n. (lat. *homagium*, it. *omaggio*, fr. *hommage*) 1. Semn de respect; dar în semn de admirație. 2. A-și prezenta omagiile = a-și manifesta respectul, admirația etc. față de cineva. 3. Jurământ de credință și de supunere făcut de un vasal suveranului său, în Evul Mediu.

OMANÉZ, -Ă, *omanezi*, -e adj., s.m. și f. (*Oman* + -ez) (Persoană) din Oman.

OMBILÍC, *ombilicuri* s.n. (fr. *ombilic*) Locul de pe abdomen prin care trece cordonul ombilical ce leagă fetusul de mamă; buric.

OMBILICÁL, -Ă, *ombilicali*, -e adj. (fr. *ombilical*) Referitor la ombilic, de ombilic.

OMBUDSMÁN, *ombudsmani* s.m. (fr. *ombudsman*) Personalitate independentă care examinează plângerile cetățenilor împotriva administrației, în Țările Scandinave.

OMÉGA, *omega* s.m. (ngr. *oméga*, fr. *oméga*) Ultima literă a alfabetului grecesc, corespunzând literei *o*.

OMEGATRÓN, *omegatroane* s.n. (fr. *omégaatron*, germ. *Omegatron*) Spectrometru de masă, care funcționează pe principiul ciclotronului.

OMERTÁ s.f. (it. *omertá*, fr. *omerta*) Legea tăcerii impusă în organizațiile de tip mafiot.

OMISIÚNE, *omisiuni* s.f. (fr. *omission*, lat. *omissio*, -onis) 1. Neglijare a ceva; lucru neglijat. 2. Lacună (2), lipsă.

OMISÍV, -Ă, *omisivi*, -e adj. (engl. *omissive*) Care constituie o omisiune, cu omisiuni.

OMÍTE, *omit* vb. III (lat. *omittere*, fr. *omettre*) A lăsa (intenționat) pe cineva sau ceva la o parte; a neglija; a uita ce trebuia spus sau făcut.

OMLÉTÁ, *omlete* s.f. (fr. *omelette*) Mâncare preparată din ouă bătute și prăjite în grăsime.

OMNI- (fr. *omni-*) Element de compunere cu sensul „(a)tot”, „(a)toate”, în cuvinte ca: *omnipotent*, *omniprezent*.

OMNIBÚZ, *omnibuze* s.n. (fr. *omnibus*) (Înv.) Autobuz (cu etaj) care transportă călători în interiorul unei localități sau între localități apropiate.

OMNIDIRECȚIONAL, -Ă, *omnidirecționali*, -e adj. (fr. *omnidirectionnel*) Care prezintă aceleași proprietăți în toate direcțiile.

OMNILATERÁL, -Ă, *omnilaterali*, -e adj. (*omni-* + *lateral*) Care vizează toate aspectele, care se referă la toate punctele de vedere.

ÓMNIUM s.n. (engl., fr. *omnium*) 1. Competiție ciclistă desfășurată pe pistă, care comportă mai multe probe. 2. Cursă hipică deschisă pentru toți caii.

OMNIPOTÉNT, -Ă, *omnipotenți*, -te adj. (fr. *omnipotent*, lat. *omnipotens*, -ntis) Atotputernic.

OMNIPOTÉNTÁ s.f. (fr. *omnipotence*) Putere absolută; atotputernicie.

OMNIPREZÉNT, -Ă, *omniprezenți*, -te adj. (fr. *omniprésent*) Care se află pretutindeni.

OMNIPREZÉNTÁ s.f. (fr. *omniprésence*) Prezență constantă în orice loc; ubicuitate.

OMNISCIENT, -Ă, *omniscienți*, -te adj. (fr. *omniscient*, lat. *omnisciens*, -ntis) Atotștiutor.

OMNISCIENTÁ s.f. (fr. *omniscience*, lat. *omniscientia*) Știință, cunoaștere universală.

OMNIVÓR, -Ă, *omnivori*, -e adj., s.m. și f. (fr. *omnivore*) (Animal) care se hrănește cu substanțe vegetale și animale.

OMOFÁG, -Ă, *omofagi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *omophage*) (Persoană) care consumă carne crudă.

OMOFAGÍE s.f. (fr. *omophagie*) (În Antichitate) Sacrificiu urmat de consumarea cărnii crude.

OMOFÓN, -Ă, *omofoni*, -e adj. (fr. *homophone*) (Despre cuvinte, silabe etc.) Care are aceeași pronunțare ca altul, dar nu se scrie la fel ca acesta.

OMOFÓRM, -Ă, *omoformi*, -e adj. (fr. *homoforme*) (Despre formele unor părți de vorbire diferite) Care coincide ca pronunțare.

OMOFONÍE, *omofonii* s.f. (fr. *homophonie*) Caracterul cuvintelor, al silabelor etc. omofone.

OMOGÉN, -Ă, *omogeni*, -e adj. (fr. *homogène*) 1. Format din elemente care au aceeași natură sau sunt unite; unitar, nediferențiat. 2. Care prezintă unitate, armonie între elemente; coerent. 3. (Mat.; despre funcții cu mai multe variabile) Ale cărui valori rămân proporționale pentru variabilele proporționale.

OMOGENITÁTE s.f. (fr. *homogénéité*, lat. *homogeneitas*, -atis) Calitatea de a fi omogen; coerență.

OMOGENIZÁ, *omogenizez* vb. I (*omogen* + -iza) A face să devină omogen ceva, a uniformiza.

OMOGENIZÁRE, *omogenizări* s.f. (de la *omogeniza*) 1. Realizare a unui lucru omogen. 2. Amestecare a componentelor unui sistem eterogen pentru a obține aceeași compoziție în toată masa acestuia. 3. Tratament termic aplicat anumitor aliaje pentru a obține omogenitatea lor chimică, fizică, structurală.

- OMOGENIZATOR**, *omogenizatoare* s.n. (fr. *homogénéisateur*) Aparat folosit la omogenizarea anumitor lichide.
- OMOGRAF**, -Ă, *omografi*, -e adj., s.n. (fr. *homographe*) (Cuvânt) care se scrie identic cu altul, dar se pronunță diferit.
- OMOGRAFIE** s.f. (fr. *homographie*) Calitatea de a fi omograf.
- OMOLOG**, -OĂGĂ/-OGĂ, *omologi*, -oage/-oge (fr. *homologue*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană, lucru) care corespunde întocmai altuia din aceeași categorie; (persoană) care are condiții de viață, de muncă identice cu altcineva, care are o situație echivalentă cu altcineva. 2. Adj. (Despre corpuri organice) Care are aceeași funcție și o structură analoagă.
- OMOLOGĂ**, *omologhe-* vb. I (fr. *homologuer*) 1. A confirma oficial; a aproba. 2. A accepta un tip de produs și a aproba fabricarea (în serie) a acestuia. 3. A recunoaște oficial o performanță.
- OMOLOGIE**, *omologii* s.f. (fr. *homologie*) Caracterul a ceea ce este omolog.
- OMONIM**, -Ă, *omonimi*, -e (fr. *homonyme*) 1. Adj., s.n. (Cuvânt) care are o formă și o pronunțare identice cu altul, dar un sens diferit. 2. S.m. Persoană care poartă același nume cu altcineva.
- OMONIMIE**, *omonimii* s.f. (fr. *homonymie*) Caracterul cuvintelor omonime.
- OMOPLĂT**, *omoplați* s.m. (fr. *omoplate*) Os lat care formează partea posterioară a articulației umărului; scapula.
- OMORGANIC**, -Ă, *omorganici*, -ce adj. (fr. *homorganique*) (Despre consoane) Care este emis de același organ și are un mod de articulare identic.
- OMOTÉTIC**, -Ă, *omotetici*, -ce adj. (fr. *homothétique*) Care se află în raport de omotetie.
- OMOTETIE**, *omotetii* s.f. (fr. *homothétie*) (Geom.) Relație între două figuri asemenea, în care dreptele care unesc puncte omoloage se întâlnesc într-un singur punct.
- OM-SÂNDVICI/OM-SÊNDVIȘ**, *oameni-sandvici/oameni-sendviș* s.m. (fr. *homme-sandwich*, cf. engl. *sandwich-man*) Om care plimbă două panouri publicitare, unul purtat în spate și altul, în față.
- ONANIE** s.f. (lat. *onania*, germ. *Onanie*) Obținere a orgasmului prin excitarea părților sexuale cu mâna; masturbare, onanism.
- ONANISM** s.n. (fr. *onanisme*) Onanie.
- ONCOLÓG**, -Ă, *oncologi*, -ge s.m. și f. (fr. *oncologue*) Medic specializat în oncologie; cancerolog.
- ONCOLOGIE** s.f. (it. *oncologia*) (Med.) Ramură a medicinei care studiază tumorile maligne; cancerologie.
- ONCTUÓS**, -OÁSĂ, *onctuoși*, -oase adj. (fr. *onctueux*) Unsuross; (fig.) prefăcut.
- ONCTUOZITÁTE** s.f. (fr. *onctuosité*) Caracterul a ceea ce este onctuos.
- ONDINĂ**, *ondine* s.f. (fr. *ondine*) Zână a apelor, în mitologia germană și în cea scandinavă.
- ONDOGRÁF**, *ondografe* s.n. (fr. *ondographe*) Instrument care înregistrează pe o bandă de hârtie variația tensiunii sau a intensității curentului electric.
- ONDULÁ**, *ondulez* vb. I (fr. *onduler*) 1. A se mișca în valuri, a face unde; a da formă de valuri. 2. A încreți părul, a face bucle.
- ONDULATÓR**, -OÁRE, *ondulatori*, -oare adj. (*ondula* + *-tor*) Care se propagă, se leagănă ca undele, ca valurile.
- ONDULATÓRIU**, -IE, *ondulatorii* adj. (it. *ondulatorio*, fr. *ondulatoire*) Care are caracterul, forma unei unde.
- ONDULÁȚIE**, *ondulații* s.f. (fr. *ondulation*, it. *ondulazione*) 1. Mișcare ușoară și regulată a unui lichid, a unei ape care se ridică și coboară alternativ. 2. Mișcare a unei suprafețe în valuri succesive. 3. Coafare a părului în bucle, în onduleuri; buclă, onduleu astfel coafat.
- ONDULÉU**, *onduleuri* s.n. (fr. *ondulé*) Șuviță de păr ondulată; ondulație (3).
- ONDULOGRÁF**, *ondulografe* s.n. (fr. *ondulographe*) Aparat folosit pentru recepționarea și înregistrarea semnalelor telegrafice potrivit alfabetului codificat Morse.
- ONE-MAN SHÓW**, *one-man show-uri* s.n. (pr. *uan-menşóu*; engl. *one-man show*) Spectacol susținut de o singură persoană.
- ONERÓS**, -OÁSĂ, *oneroși*, -oase adj. (fr. *onéreux*, lat. *onerosus*) 1. Care presupune mari cheltuieli; (fig.) împovărător, apăsător. 2. Act cu titlu oneros = act juridic prin care o persoană se obligă să execute o prestație fără să primească ceva în schimb.
- ONEROZITÁTE** s.f. (fr. *onérosité*) (Rar) Caracter oneros.
- ONÉST**, -Ă, *onești*, -ste adj. (lat. *honestus*, it. *onesto*) Cinstit, corect (2), incoruptibil, integru.
- ONESTITÁTE** s.f. (*onest* + *-itate*) Cinste, corectitudine (1), probitate, incoruptibilitate, cavalerism.
- ONICOFAGIE** s.f. (fr. *onychophagie*) Obiceiul cuiva de a-și roade unghiile.
- ONÍRIC**, -Ă, *onirici*, -ce adj. (fr. *onirique*) 1. Referitor la vis, de vis; care evocă sau pare să fie un vis. 2. Delirant, halucinant (1).
- ONIRÍSM** s.n. (fr. *onirisme*) Imagine referitoare la vis; delir pricinuit de obsesii, de halucinații.

- ONIROMANȚIE** s.f. (fr. *oniromancie*) Artă prezicerii pe baza viselor; interpretare a viselor.
- ONÍX** s.n. (fr. *onyx*) Varietate neagră de agat, folosită ca piatră semiprețioasă.
- ONÍXIS** s.n. (fr. *onyxis*) Inflamație a unghiei, datorată unei infecții microbiene sau unei micoze; unghie incarnată.
- ON-LINE/ONLINE** loc. adj., loc. adv. (pr. *onlâin*; engl. *on-line*) Conectat direct la calculator.
- ONOÁRE/ONÓR**, (4, 5) *onoruri* (lat. *honor*; -oris, fr. *honneur*) 1. S.f. Probitate, virtute; deferență, stimă, respect (1). 2. S.f. Faimă, glorie, vază, prestigiu (1), demnitate (1). 3. S.f. Cinste. 4. S.n. (Mil.; în forma *onor*) Prezentare a armei în semn de salut la întâmpinarea unei autorități ori la alte ceremonii; semnal din goarnă care însoțește, de obicei, această prezentare. 5. S.n. (În forma *onor*) Nume dat celor mai mari cârți, la unele jocuri de noroc (în special la bridge). 6. *A face (cuiva) onoarea* = a onora (pe cineva). *De onoare* = care este cel mai prețuit; de frunte. *A avea onoare* (sau *onoarea*) să... = a avea privilegiul să... *A face onorurile casei* = a-și face datoria de gazdă la o recepție, la un bal etc.
- ONOMASIOLOGIE** s.f. (fr. *onomasiologie*) Studiu semantic care, plecând de la concept, identifică semnul lingvistic, expresia care îi corespunde.
- ONOMÁSTIC**, -Ă, *onomastici*, -ce (fr. *onomastique*) 1. Adj. De nume propriu. 2. S.f. Studiul numelor proprii. 3. Zi *onomastică* (și substantivat, f.) = ziua de sărbătorire a numelui cuiva, ziua numelui.
- ONOMASTICÓN**, *onomasticoane* s.n. (ngr. *onomastikón*, fr. *onomasticon*) (Rar) Lucrare care cuprinde un index de nume de persoane.
- ONOMATOPÉE**, *onomatopee* s.f. (fr. *onomatopée*) Cuvânt format prin imitarea unor sunete din natură.
- ONOMATOPÉIC**, -Ă, *onomatopeici*, -ce adj. (fr. *onomatopéique*) Referitor la onomatopee, cu un caracter de onomatopee; imitativ.
- ONÓR** s.n. v. **onoare**.
- ONORÁ**, *onorez* vb. I (lat. *honorare*, fr. *honorer*) 1. A acorda sau a face onoare (cuiva); a considera (2), a cinsti. 2. A achita, a plăti (la data fixată) o datorie; a remunera.
- ONORÁBIL**, -Ă, *onorabili*, -e adj., adv. (fr. *honorable*, lat. *honorabilis*) 1. Demn de considerație, de stimă; respectabil (1). 2. Convenabil, suficient (1).
- ONORABILITÁTE** s.f. (fr. *honorabilité*) Calitatea de a fi onorabil.
- ONORÁNT**, -Ă, *onoranți*, -te adj. (*onora* + *-ant*) Care onorează pe cineva.
- ONORÁRIU**, *onorarii* s.n. (fr. *honoraire*, lat. *honorarium*) Retribuție oferită persoanelor care exercită o anumită profesie (medic, avocat etc.); emolument.
- ONORÍFIC**, -Ă, *onorifici*, -ce adj. (fr. *honorifique*, lat. *honorificus*) 1. Care aduce cinstire, considerație (fără avantaje materiale). 2. Căruia i s-a acordat un titlu în semn de respect, de considerație; de onoare.
- ÓNTIC**, -Ă, *ontici*, -ce adj. (fr. *ontique*) (Fil.; despre cunoștințe) Care se referă la obiectele determinate ale lumii; care ține de existență.
- ONTOGENÉTIC**, -Ă, *ontogenetici*, -ce adj. (fr. *ontogénétique*) Referitor la ontogeneză, de ontogeneză.
- ONTOGENÉZĂ** s.f. (fr. *ontogénèse*) Dezvoltare a organismului vegetal sau animal, de la stadiul embrionar până la sfârșitul existenței; ontogenie.
- ONTOGENIE** s.f. (fr. *ontogénie*) Ontogeneză.
- ONTOGONIE** s.f. (fr. *ontogonie*) Studiul apariției ființelor pe Pământ.
- ONTOLÓGIC**, -Ă, *ontologici*, -ce adj. (fr. *ontologique*) Privitor la ontologie, de ontologie.
- ONTOLOGIE** s.f. (fr. *ontologie*) (Fil.) Studiul ființei prin prisma trăsăturilor și a principiilor comune oricărei existențe.
- ONTOLOGÍSM** s.n. (fr. *ontologisme*) Doctrină care susține că este în natura omului cunoașterea nemijlocită a lui Dumnezeu.
- OOGAMIE** s.f. (it. *oogamia*) (La talofite) Fuziune a unui gamet femel cu un gamet mascul, din care rezultă oospori.
- OOGENÉZĂ** s.f. (fr. *oogenèse*) Ovogeneză.
- OOGÓN**, *oogoane* s.n. (fr. *oogone*) (La talofite) Organ în care se formează celula reproducătoare femelă.
- OOLÍT**, *oolite* s.n. (fr. *oolithe*) Formațiune sferică de mici dimensiuni, constituită din straturi concentrice dispuse în jurul unui nucleu (grăunte de nisip, fragment de cochilie etc.).
- OOLÍTIC**, -Ă, *oolitici*, -ce adj. (fr. *oolithique*) Care conține oolite, format din oolite.
- OOLOGIE** s.f. (fr. *oologie*) Studiul științific al ouălor.
- OOSFÉRĂ**, *oosfere* s.f. (fr. *oosphère*) Celulă reproducătoare femelă care, după fecundație, devine oul plantei respective.
- OOSPÓR**, *oospori* s.m. (fr. *oospore*) (La talofite) Ou format în oogon după fecundare.
- OP**, *opuri* s.n. (lat. *opus*) Scriere, lucrare, carte, operă¹ (2).

- OPÁC**, -Ă, *opaci*, -ce adj. (lat. *opacus*, fr. *opaque*)
1. Prin care nu trece lumina; întunecat. 2. (Despre oameni) Refractor, obtuz (1).
- OPACIFIA**, *opacifiz* vb. I (fr. *opacifier*) A se face, a deveni opac.
- OPACITATE** s.f. (fr. *opacité*, lat. *opacitas*, -atis)
1. Starea ceea ce este opac (1). 2. (Fig.) Imposibilitatea de a pricepe, de a înțelege anumite lucruri.
- OPACIZĂ**, *opacizez* vb. I (*opac* + -iza) A face un corp să își piardă transparența, să devină opac.
- OPACIZĂNT**, -Ă, *opacizant*, -te adj. (it. *opacizzante*) Care tinde să opacizeze.
- OPÁL**, *opale* s.n. (germ. *Opal*, lat. *opalus*, fr. *opale*)
1. Piatră semiprețioasă opacă sau translucidă, cu efecte irizante. 2. Țesătură subțire și străvezie de bumbac, din care se fac bluze, cămăși.
- OPALESCENT**, -Ă, *opalescent*, -te adj. (fr. *opalescent*) Care are reflexe de opal; opalin; lăptos.
- OPALESCENȚĂ**, *opalescențe* s.f. (fr. *opalescence*) Aspect lăptos, asemănător opalului.
- OPALÍN**, -Ă, *opolini*, -e adj. (fr. *opalin*) Opalescent.
- ÓP-ART** s.n. (fr. *op art*, engl. *optical art*) Tendință în arta plastică contemporană de a realiza anumite efecte optice în funcție de poziția privitorului.
- OPAXÍT**, *opaxite* s.n. (germ. *Opaxit*) Gem translucid și colorat, turnat în plăci, folosit la căptușirea pereților, ca înlocuitor de faianță.
- OPEN** (pr. *áupân*; engl. *open*) 1. S.n. Competiție sportivă care reunește atât profesioniști, cât și amatori.
2. Adj. (Despre competiții sportive) Deschis oricărei categorii.
- OPERÁ**, *operez* vb. I (fr. *opérer*, lat. *operare*) 1. A face, a efectua ceva; a acționa (1); a lucra cu...; a proceda. 2. A (se) supune unei intervenții chirurgicale.
3. A efectua operații contabile, administrative etc.
4. (Mil.) A întreprinde o acțiune în vederea realizării unei strategii.
- OPERÁBIL**, -Ă, *operabili*, -e adj. (fr. *opérable*) Care poate fi operat.
- OPERÁNT**, -Ă, *operanți*, -te adj. (fr. *opérant*) Eficace, operativ.
- OPERATÍV**, -Ă, *operativi*, -e adj. (fr. *opératif*) Care are rezultate imediate, rapide; expeditiv, eficace, eficient; operant.
- OPERATIVITÁTE** s.f. (*operativ* + -itate) Calitatea de a acționa rapid, de a fi operativ; eficacitate.
- OPERATÓR**, -OÁRE, *operatori*, -oare s.m. și f. (fr. *opérateur*, lat. *operator*; -oris) 1. Muncitor calificat care dirijează funcționarea unui aparat, a unei mașini etc. 2. Organul unui calculator, care efectuează operații aritmetice sau logice. 3. Conectiv (3). 4. Întreprindere sau persoană care pune la punct o operație financiară.
- OPERATORÍE** s.f. (*operator* + -ie) (Cin.) Profesia de operator (1).
- OPERATÓRIU**, -IE, *operatorii* adj. (fr. *opérateur*, lat. *operatorius*) Referitor la chirurgie, de chirurgie; chirurgical (1).
- OPERÁȚIE**, *operații* s.f. (lat. *operatio*, fr. *opération*) 1. Acțiune întreprinsă în vederea unui anumit scop. 2. Intervenție chirurgicală. 3. Manevră, acțiune militară. 4. Tranzacție financiară sau comercială; înscrierea acestei tranzacții într-un registru. 5. (Mat.) Procedeu prin care se obțin unul sau mai multe elemente ale unei mulțimi; regulă în funcție de care se face un calcul.
- OPERÁȚIONAL**, -Ă, *operaționali*, -e adj. (fr. *opérationnel*) 1. Care permite efectuarea anumitor operații în condiții bune. 2. Care poate fi folosit în practică. 3. Care se referă la operații militare.
- ÓPERÁ**¹, *opere* s.f. (lat., it. *opera*) 1. Rezultat concret al unei activități; lucrare, creație (1). 2. Lucrare literară, artistică, științifică etc.; op; totalitatea lucrărilor unui autor.
- ÓPERÁ**², *opere* s.f. (it. *opera*, fr. *opéra*) Libret dramatic transpus pe muzică pentru soliști, cor și orchestră; teatru în care se cântă astfel de compoziții.
- OPÉRCUL**, *opercule* s.n. (fr. *opercule*) 1. Placă osoasă pereche care acoperă branhiile unor specii de pești. 2. Organ care închide scoica unor moluște.
- OPERÉTĂ**, *operete* s.f. (germ. *Operette*, fr. *opérette*, it. *operetta*) Operă² de factură veselă în care replicile cântate alternează cu dialogurile vorbite; teatru în care se cântă astfel de compoziții.
- OPIACÉU**, -ÉE, *opiacee* adj., s.n. (fr. *opiacé*) (Substanță) care conține opiu sau care acționează asemenea opiului.
- OPIÁT**, *opiate* s.n. (fr. *opiat*) Preparat farmaceutic pe bază de opiu.
- OPINÁ**, *opinez* vb. I (fr. *opiner*, lat. *opinari*) A-și exprima o părere; a socoti, a considera (1).
- OPÍNIE**, *opinii* s.f. (lat. *opinio*, fr. *opinion*) 1. Fel de a gândi; concepție (1), viziune (1), judecată, idee (2), părere. 2. *Opinie publică* = ceea ce gândesc marile publice. *A face opinie separată* = a avea o părere diferită de cea a majorității.
- OPIOMÁN**, -Ă, *opiomani*, -e adj., s.m. și f. (fr. *opiomane*) (Persoană) care consumă opiu.
- OPIOMANIE**, *opiomanii* s.f. (fr. *opiomanie*) Toxicomanie datorată consumului de opiu.

- OPISTOTÓNUS** s.n. (fr. *opisthotonos*) Contractură musculară care provoacă o curbură a corpului spre spate (în special la tetanos).
- ÓPIU** s.n. (lat., fr. *opium*) Substanță extrasă din capsulele de mac, care are proprietăți narcotice.
- OPONÉNT**, -Ă, *oponenți*, -te s.m. și f. (germ. *Opponent*) Opozant.
- OPOPONÁX**, *opoponacși* s.m. (lat., fr. *opoponax*) Plantă erbacee din regiunile calde ale Europei și ale Asiei, a cărei rășină este folosită în industria farmaceutică și în cea cosmetică.
- OPORTÚN**, -Ă, *oportuni*, -e adj. (fr. *opportun*, lat. *opportunus*) Care este, care ajunge etc. la momentul potrivit.
- OPORTUNÍSM** s.n. (fr. *opportunisme*) Atitudine a unei persoane lipsite de scrupule care își schimbă comportamentul în funcție de împrejurări.
- OPORTUNÍST**, -Ă, *oportuniști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *opportuniste*) (Adept) al oportunistului.
- OPORTUNITÁTE**, *oportunități* s.f. (fr. *opportunité*, lat. *opportunitas*, -atis) Calitatea a ceea ce este oportun; prilej favorabil.
- OPÓSUM**, *oposuni* s.m. (fr. *opossum*, germ. *Opossum*) Mamifer marsupial din America de Nord și din Australia, de mărimea unei pisici, cu blană cenușie, considerată prețioasă.
- OPOTERAPÍE** s.f. (fr. *opothérapie*) Tratament care constă în administrarea de sucuri, de extracte sau de pulberi extrase din țesuturi, organe sau glande endocrine ale unor animale; organoterapie.
- OPOZÁBIL**, -Ă, *opozabili*, -e adj. (fr. *opposable*) 1. Care poate fi opus unui lucru; care poate fi folosit împotriva a ceva. 2. (Despre acte juridice, hotărâri judecătorești etc.) Care trebuie respectat și de terțe persoane, nu numai de cei implicați.
- OPOZABILITÁTE** s.f. (fr. *opposabilité*) Faptul de a fi opozabil (2).
- OPOZÁNT**, -Ă, *opozanți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *oposant*) (Persoană) care se opune la ceva; oponent; (persoană) care face parte din opoziție (2); disident.
- OPOZÍȚIE**, *opoziții* s.f. (lat. *oppositio*, fr. *opposition*, germ. *Opposition*) 1. Raport stabilit între două lucruri, între două fenomene opuse. 2. Grup politic care se opune partidului sau grupării aflate la guvernare; disidență; rezistență (2). 3. *A face opoziție* = a se împotrivi, a se opune.
- OPOZIȚIONAL**, -Ă, *opoziționali*, -e adj. (fr. *oppositional*) Care este în opoziție (politică).
- OPOZIȚIONÍST**, -Ă, *opoziționiști*, -ste (de la *opoziție*) 1. Adj. Opus, contrar (1). 2. Adj., s.m. și f. (Persoană) care face politică de opoziție.
- OPRESIÚNE**, *opresiuni* s.f. (fr. *oppression*, lat. *oppressio*, -onis) Acțiunea de a oprima; situația celor oprimați; asuprire, împilare; (fig.) descurajare, deprimare.
- OPRESÍV**, -Ă, *opresivi*, -e adj. (fr. *oppressif*) Care devine asupritor.
- OPRESÓR**, -OÁRE, *opresori*, -oare s.m. și f., adj. (fr. *opresseur*) (Persoană) care asuprește pe cineva.
- OPRIMÁ**, *oprim* vb. I (fr. *opprimer*, lat. *opprimare*) A zdrobi cu violență; a asupri, a împila.
- OPRÓBRIU**, *oprobrii* s.n. (fr. *opprobre*, lat. *opprobrium*) Atitudine de dispreț public față de cineva care a comis fapte reprobabile.
- OPTÁ**, *optez* vb. I (fr. *opter*, lat. *optare*) A alege soluția, situația etc. cea mai convenabilă.
- OPTATÍV**, -Ă, *optativi*, -e adj., s.n. (fr. *optatif*) (Formă, propoziție, mod gramatical) care exprimă o dorință sau o acțiune dorită.
- ÓPTIC**, -Ă, *optici*, -ce (fr. *optique*) 1. Adj. Referitor la ochi sau la vedere, referitor la optică (2). 2. S.f. Ramura fizicii care studiază fenomenele luminoase și vizuale; (fig.) mod particular de a aprecia, de a judeca; opinie. 3. *Centru optic* = punct pe axa unei lentile către care tind punctele principale și cele nodale ale acesteia și prin care poate trece o rază de lumină nedeviată. *Nerv optic* = nerv care transmite impresiile vizuale de la ochi la centrul nervos respectiv din creier.
- OPTICIÁN**, -Ă, *opticieni*, -e s.m. și f. (fr. *opticien*) Specialist în instrumente optice; persoană care repară, care vinde instrumente optice.
- ÓPTIM**, -Ă, *optimi*, -e adj. (lat. *optimus*, -a, -um) Cel mai bun, cel mai potrivit; cu eficiență (economică) maximă; optimal.
- OPTIMÁL**, -Ă, *optimali*, -e adj. (fr. *optimal*) Care este cel mai favorabil; optim.
- OPTIMÉTRU**, *optimetre* s.n. (fr. *optimètre*) Instrument optic de precizie care măsoară dimensiunile pieselor.
- OPTIMÍSM** s.n. (fr. *optimisme*) 1. Atitudinea celor care susțin că în lume domină binele; tendința de a vedea totul în bine; luminozitate (3). 2. Concepție care susține că binele este preponderent.
- OPTIMÍST**, -Ă, *optimiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *optimiste*) (Persoană) care manifestă, încredere, care dă dovadă de optimism.

- OPTIMIZĂ**, *optimizez* vb. I (fr. *optimiser*) A alege, a calcula programe, modele optime pentru producție, pentru organizare.
- OPTOCUPLĂTOR**, *optocuploare* s.n. (fr. *optocoupleur*) Cuplor optic; fotocuplor.
- OPTOMETRIE** s.f. (fr. *optométrie*) Partea opticii care se ocupă de cercetarea, măsurarea și corectarea defectelor de vedere.
- OPTOMETRU**, *optometre* s.n. (fr. *optomètre*) Aparat folosit pentru determinarea caracteristicilor optice ale ochilor.
- OPȚIONAL**, -Ă, *opționali*, -e adj. (fr. *optionnel*) Care se bazează pe alegere, pe opțiune.
- OPȚIUNE**, *opțiuni* s.f. (fr. *option*, lat. *optio*, -onis) Facultatea, acțiunea de a opta pentru ceva; drept de preferință al cumpărătorului, într-o tranzacție comercială.
- OPULENT**, -Ă, *opulenți*, -e adj. (fr. *opulent*, lat. *opulentus*) Foarte bogat; îmbelșugat, abundent.
- OPULENȚĂ**, *opulențe* s.f. (fr. *opulence*) Bogăție, belșug, abundență exagerată de bunuri materiale; amploare, caracter opulent.
- OPUNE**, *opun* vb. III (lat. *opponere*, cf. fr. *opposer*) A pune în contrast; a obiecta; a se împotrivi.
- OPUNȚIA**, *opunția* s.f. (fr. *opuntia*) (La pl.) Gen de plante din familia cactaceelor originare din America, având ramurile acoperite de spini dispuși în smocuri; (și la sg.) plantă din acest gen.
- OPUS**, *opusuri* s.n. (lat. *opus*, germ. *Opus*) (Muz.) Indicație folosită, împreună cu un număr de clasificare, pentru o anumită operă a unui compozitor, potrivit cronologiei lucrărilor acestuia.
- OPUSCUL**, *opuscule* s.n. (fr. *opuscule*, lat. *opusculum*) Lucrare scurtă, literară sau științifică.
- ORÁCOL**, *oracole* s.n. (lat. *oraculum*, -i, fr. *oracle*) 1. Răspuns pe care îl dădeau divinitățile la întrebările oamenilor; divinitatea care dădea astfel de răspunsuri; loc în care se dădeau astfel de răspunsuri; profeție, prezicere. 2. Persoană de mare autoritate într-un anumit domeniu.
- ORĂJ**, *oraje* s.n. (fr. *orage*) (Met.) Furtună cu tunete și fulgere.
- ORAJÓS**, -OÁSĂ, *orajosi*, -oase adj. (fr. *orageux*) (Despre fenomene meteorologice) Care caracterizează o furtună, care are caracter de furtună; (fig.) agitat.
- ORÁL**, -Ă, *orali*, -e (fr. *oral*) 1. Adj. De gură, al gurii, cu gura; bucal. 2. Adj., s.n. (Examen) vorbit (nu scris). 3. Adj. Care se transmite verbal; care este specific limbii vorbite. 4. *Stil oral* = manieră de exprimare în scris care imită exprimarea prin viu grai.
- ORALITĂTE** s.f. (fr. *oralité*) 1. Caracter oral; ansamblul particularităților specifice limbii vorbite. 2. Caracteristică a unei culturi care este numai vorbită, nu scrisă.
- ORÂNJ** (fr. *orange*) 1. Adj. invar. De culoare portocalie. 2. S.n. Culoare oranj (1).
- ORANJADĂ**, *oranjade* s.f. (fr. *orangeade*) Băutură pregătită din suc de portocale (cu zahăr, apă etc.).
- ORANJERIE**, *oranjerii* s.f. (fr. *orangerie*) Seră pentru portocali.
- ORĂR**, -Ă, *orari*, -e (fr. *horaire*, lat. *horarius*) 1. Adj. Referitor la ore, de ore. 2. S.n. Program al unei activități, eșalonat pe ore; tabel, tablou care indică programul, în ore, al unei activități sau orele de plecare și de sosire ale unui tren, ale unui vapor etc.
- ORĂTOR**, *oratori* s.m. (lat. *orator*; -oris, fr. *orateur*) Persoană care rostește un discurs, care vorbește (frumos) în fața publicului; retor (1).
- ORĂTORIE** s.f. (lat. *oratoria*, cf. it. *oratoria*) Arta de a compune și de a rosti discursuri; elocvență (1), retorică (1).
- ORĂTORIU**, *oratorii* s.n. (lat. *oratorium*, fr. *oratoire*) 1. Compoziție muzicală, cu subiect religios, executată de soliști, cor și orchestră. 2. (Înv.) Capelă de mici dimensiuni, într-o locuință particulară.
- ORĂȚIE**, *orații* s.f. (lat. *oratio*) Urare (în versuri); discurs rostit la anumite ceremonii.
- ORĂ**, *ore* s.f. (lat. *hora*, it. *ora*, fr. *heure*) 1. A douăzeci și patra parte dintr-o zi. 2. Moment determinat al zilei. *Ora mesei*. 3. Clipă, moment (2). 4. Lecție, curs (1). 5. *La ore mici* = după miezul nopții. *De ultimă oră* = extrem de nou, recent. *La ora actuală* = în prezent. *La ora asta* = acum.
- ORBICULĂR**, -Ă, *orbiculari*, -e adj. (fr. *orbiculaire*, lat. *orbicularis*) 1. Circular; rotund. 2. *Mușchi orbicular* = mușchi circular care înconjoară gura și orificiul palpebral, acționând asupra acestora.
- ORBITĂL**, -Ă, *orbitali*, -e adj. (fr. *orbital*) 1. Care se referă la orbita unui corp ceresc, de orbită; care parcurge o orbită, care se află pe o orbită. 2. (Despre vehicule spațiale) Care poate fi pus pe orbită pentru a intercepta sateliți sau stații de pe această orbită. 3. Care aparține sau se află în orbita oculară; orbital.
- ORBITĂR**, -Ă, *orbitari*, -e adj. (fr. *orbitaire*) Privat la orbita oculară; orbital (3).
- ORBÍTĂ**, *orbite* s.f. (lat. *orbīta*, fr. *orbite*) 1. Curbă parcursă de o planetă, de o cometă în jurul Soarelui

- sau de un satelit în jurul planetei acestuia; traiectorie închisă parcursă de un mobil, de un electron.
2. Cavități a ochiului. 3. (Fig.) Sferă de influență.
- ORBITÓR, -OÁRE, orbitori, -oare** adj. (*orbi + -tor*) 1. Care este atât de puternic, încât este capabil să orbească pe cincva, să îi ia vederea. 2. (Fig.) Uluitor.
- ORCHESTRÁ, orchestrez** vb. I (fr. *orchestrer*) 1. A scrie, a aranja pentru orchestră diferitele părți ale unei compoziții muzicale; a instrumenta (1). 2. (Fig.) A conduce o dezbateră, o manifestare etc.
- ORCHESTRÁL, -Ă, orchestrali, -e** adj. (fr. *orchestral*) Referitor la orchestră, de orchestră.
- ORCHESTRATÓR, orchestratori** s.m. (fr. *orchestrateur*) Muzician care compune orchestrații, care orchestrează lucrări muzicale.
- ORCHESTRÁȚIE, orchestrații** s.f. (fr. *orchestration*) Arta de a orchestra; mod de îmbinare a diferitelor instrumente sau a grupurilor de instrumente într-o compoziție muzicală; instrumentație (1).
- ORCHÉSTRĂ, orchestre** s.f. (fr. *orchestre*, it. *orchestra*) 1. Ansamblu de instrumentiști; ansamblu de muzicieni care execută o compoziție, un concert; muzică (3). 2. Loc în care stă orchestra, într-un teatru. 3. *Fotoliu de orchestră* = loc în primele rânduri, într-o sală de spectacol.
- ORCHESTRIÓN, orchestrioane** s.n. (fr. *orchestrión*, germ. *Orchestrión*) Instrument muzical mecanic în formă de orgă sau de pian, cu două ori mai multe claviaturi, care poate imita o orchestră.
- ORCHESTRIONÉT, orchestrionete** s.n. (*orchestrión + -et*) Instrument muzical mai mic decât orchestrionul, cu manivelă, care execută muzică înregistrată pe benzi de carton perforat.
- ORDALÍE, ordalii** s.f. (fr. *ordalie*, lat. *ordalium*) (În Evul Mediu) Probă judiciară care consta în supunerea la diferite încercări (apă fiartă, fier încins etc.).
- ÓRDIN, ordine** s.n. (lat. *ordo, -inis*, fr. *ordre*, it. *ordine*) 1. Dispoziție dată de o autoritate; comandă (1). 2. Decorație superioară medaliei. 3. Categorie sistematică de plante, de animale, situată între clasă și familie. 4. Comunitate religioasă. 5. (Despre edificii) Dispunere a elementelor în relief în funcție de anumite reguli caracteristice arhitecturii antice sau clasice. 6. *Ordin de bursă* = mandatul dat unui intermediar de a cumpăra sau de a vinde valori mobiliare ori alte mărfuri.
- ORDINÁL, ordinale** adj. (fr. *ordinal*) Numeral ordinal (și substantivat, n.) = numeral care indică ordinea într-o serie, într-o enumerare.
- ORDINÁR, -Ă, ordinari, -e** adj. (fr. *ordinaire*, lat. *ordinarius*, germ. *ordinär*) 1. Care se face, care are loc în mod obișnuit; comun, normal, simplu (5); de calitate inferioară, prost. 2. Vulgar (1), grosolan, josnic.
- ORDINATÓR, ordinatoare** s.n. (fr. *ordinateur*) Calculatoare care permite efectuarea de operații aritmetice și logice complexe; computer.
- ÓRDINE, ordini** s.f. (lat. *ordo, -inis*) 1. Aranjare metodică; disciplină, organizare (1); liniște socială. 2. Regulă naturală; orânduire. 3. *Ordine de zi* = programul chestiunilor care urmează să fie discutate într-o ședință. *La ordinea zilei* = de actualitate. *A chema la ordine* = a face atent pe cineva să respecte anumite reguli.
- ORDONÁ, ordonez** vb. I (fr. *ordonner*) 1. A pune în ordine; a clasa (1), a aranja (1), a grupa (1). 2. A comanda (1), a porunci, a dispune (1), a invita.
- ORDONANȚĂ, ordonanțez** vb. I (fr. *ordonancer*) A dispune plata unei sume printr-o ordonanță, printr-un ordin de plată.
- ORDONÁNȚĂ, ordonanțe** s.f. (fr. *ordonnance*) 1. Dispoziție scrisă emisă de o autoritate. 2. Soldat pus la dispoziția unui ofițer, pentru a-l servi.
- ORDONATÓR, -OÁRE, ordonatori, -oare** s.m. și f. (fr. *ordonateur*) Persoană care administrează și dispune de creditele aprobate pentru instituția pe care o conduce.
- ORDOVICIÁN, -Ă, ordovicieni, -e** (fr. *ordovicien*) 1. S.n. A doua perioadă a erei primare, situată între cambrian și silurian. 2. Adj. Referitor la ordovician (1), de ordovician.
- ORDÚRÁ, orduri** s.f. (fr. *ordure*) 1. Murdărie. 2. (Fig.) Obscenitate, cuvânt abject.
- ORDURIÉR, -Ă, ordurieri, -e** adj. (fr. *ordurier*) Care exprimă grosolăni, obscenități; care conține obscenități.
- OREÁDĂ, oreade** s.f. (fr. *oréade*) Nimfă a munților, în mitologia greacă.
- OREIÓN, oreioane** s.n. (fr. *oreillon*) Boală contagioasă, mai ales la copii, care se manifestă prin inflamația glandelor parotide.
- ORELÍST, -Ă, oreliști, -ste** s.m. și f. (*[otolr[ino]l[aringolog] + -ist*) Otorinolaringolog.
- OREXIMANÍE** s.f. (fr. *oreximanie*) Foame patologică.
- ORFELÍN, -Ă, orfelini, -e** s.m. și f., adj. (fr. *orphelin*) (Copil) orfan.
- ORFELINÁT, orfelinate** s.n. (fr. *orphelinat*) Instituție de ocrotire socială a copiilor orfani; azil (2).

ORFEVRĂRIE, *orfevrării* s.f. (fr. *orfèverie*) Artă, meșteșugul de a crea obiecte din metale prețioase; (la pl.) obiecte din metale prețioase create prin acest meșteșug; comerț cu aceste obiecte.

ORFEVRIER, *orfevrieri* s.m. (de la *orfevrărie*) Meșteșugar care se ocupă cu orfevrăria.

ÓRFIC, -Ă, *orfici*, -ce (fr. *orphique*) 1. Adj. Care se referă la Orfeu sau la misterele, la poemele etc. atribuite acestuia. 2. S.f. pl. Serbări în cinstea lui Dionysos.

ORFÍSM s.n. (fr. *orphisme*) 1. (În Antichitate) Curent mistic atribuit lui Orfeu, care preconiza transmigratia sufletului, considerând corpul o închisoare a acestuia. 2. Curent în pictura preabstractă, care, folosind culori pure, crea impresia de mișcare și de luminozitate.

ORGÂN, *organe* s.n. (ngr. *órganon*, lat. *organum*, fr. *organe*) 1. Parte a corpului care îndeplinește cel puțin o funcție vitală sau utilă vieții. 2. Aparat care servește la transmiterea sau la direcționarea unei mișcări. 3. (Fig.) Ceea ce servește ca instrument, ca mijlocitor. 4. Ziar, revistă (1). 5. Grup de persoane care exercită o funcție politică, administrativă etc. 6. *Organ de stat* = formă de organizare legală cu anumite puteri în exercitarea funcțiilor statului. *Organ reprezentativ* = formațiune alcătuită din organe de stat și din persoane alese prin vot.

ORGANDÍ, *organdiuri* s.n. (fr. *organdi*) Țesătură subțire de bumbac, foarte apretată, folosită la confecționarea obiectelor de îmbrăcăminte pentru femei și copii.

ORGÂNIC, -Ă, *organici*, -ce adj. (lat. *organicus*, fr. *organique*) 1. Referitor la organe sau la organisme; care are structura unui organism. 2. Care alcătuiește un tot. 3. Care rezultă din organizarea, din construcția propriu-zisă a ceva. 4. Fundamental. 5. Compus din carbon și hidrogen, uneori și din alte elemente chimice (oxigen, azot). 6. *Lege organică* = lege care precizează organizarea puterii publice stabilite prin constituție.

ORGANICÍSM s.n. (fr. *organicisme*) Curent filosofic care compară modul de organizare și de funcționare a societății cu cel al unei ființe vii.

ORGANICÍST, -Ă, *organiciști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *organiciste*) (Adept) al organicismului.

ORGANICITÁTE s.f. (engl. *organicity*) Caracterul organic al unui sistem.

ORGANIGRÁMĂ, *organigrame* s.f. (fr. *organigramme*) Reprezentare grafică schematică a structurii unei întreprinderi sau a unei instituții.

ORGANÍNO s.n. (it. *organino*) (Muz.) Orgă mică.

ORGANÍSM, *organisme* s.n. (lat. *organismus*, fr. *organisme*) 1. Ansamblu de organe care alcătuiesc o ființă vie; ființă, corp. 2. Ansamblu care funcționează în mod organizat, ca un tot.

ORGANÍST, -Ă, *organisti*, -ste s.m. și f. (fr. *organiste*, it. *organista*, germ. *Organist*) Persoană care cântă la orgă.

ORGANÍT, *organite* s.n. (fr. *organite*) Fiecare dintre elementele care alcătuiesc celula vie.

ORGANIZÁ, *organizez* vb. I (fr. *organiser*) 1. A stabili, a structura, a coordona, a fixa buna desfășurare a unei instituții, a unui grup social, a unui proces; a pregăti o acțiune conform unui plan sau unui program; a monta (3); a (se) forma (3). 2. A proceda metodic și ordonat.

ORGANIZÁRE, *organizări* s.f. (de la *organiza*)

1. Acțiunea de a organiza, de a structura, de a coordona; disciplină (1), ordine (1). 2. Mod în care sunt structurate diferite organe sau părți ale unui ansamblu complex, ale unei societăți etc.; alcătuire. 3. Maniera de a proceda metodic și ordonat, după un plan; mecanism (3).

ORGANIZÁTOR, -OÁRE, *organizatori*, -oare adj., s.m. și f. (*organiza* + *-tor*) (Persoană) care organizează ceva.

ORGANIZÁTORIC, -Ă, *organizatorici*, -ce adj. (*organizator* + *-ic*) Care se referă la organizare, de organizare.

ORGANIZÁȚIE, *organizații* s.f. (germ. *Organisation*, fr. *organisation*) 1. Mod de organizare; rânduială, alcătuire; orânduire, aranjare. 2. Grup alcătuit din persoane cu preocupări comune, reunit în vederea depunerii unei activități organizate.

ORGANOGEN, -Ă, *organogeni*, -e adj. (fr. *organogène*) 1. (Despre elemente chimice) Care intră în compoziția substanțelor organice animale sau vegetale. 2. (Despre roci, minerale etc.) De origine organică.

ORGANOGENÉZĂ s.f. (fr. *organogenèse*) Formarea și dezvoltarea organelor unei ființe vii pe parcursul existenței acesteia; organogeneză.

ORGANOGENÍE s.f. (fr. *organogénie*, engl. *organogeny*) Organogeneză.

ORGANOGRÁFIE s.f. (fr. *organographie*) 1. Studiul și descrierea anatomomorfologică a organelor vegetalelor și animalelor. 2. Descriere amănunțită a părților unui instrument muzical și a modului de funcționare al acestuia.

- ORGANOLÉPTIC**, -Ă, *organoleptici*, -ce (fr. *organoleptique*) 1. Adj. Care se bazează pe simțuri. 2. Adj., s.n. (Substanță) care sensibilizează organele de simț.
- ORGANOLÍT**, *organolite* s.n. (fr. *organolithe*) (Geol.) Biolit.
- ORGANOLOGÍE** s.f. (fr. *organologie*) Disciplină care studiază istoricul, clasificarea etc. instrumentelor muzicale.
- ORGANÓN** s.n. (ngr. *órganon*) Instrument teoretic de cercetare științifică.
- ORGANOSÓL**, *organosoli* s.m. (fr. *organosol*) Soluție coloidală într-un lichid organic.
- ORGANOTERAPIE** s.f. (fr. *organothérapie*) (Med.) Opoterapie.
- ORGANOTRÓP**, -Ă, *organotropi*, -e adj. (fr. *organotropes*, germ. *organotrop*) (Despre substanțe, medicamente etc.) Care are afinitate pentru anumite țesuturi organice.
- ORGÁNUM** s.n. (fr., lat. *organum*) Una dintre cele mai vechi forme ale muzicii polifonice care constă dintr-un contrapunct improvizat pe o temă de cânt liturgic.
- ORGANZÍN**, *organzine* s.n. (fr. *organsin*) Fir format din două fire de mătase răsucite.
- ORGÁSM**, *orgasme* s.n. (fr. *orgasme*) Punct culminant al excitației sexuale.
- ÓRGĂ**, *orgi* s.f. (fr. *orgue*) 1. Instrument muzical de mari dimensiuni, care are claviatură și tuburi acționate cu aer. 2. *Orgă electronică* = orgă ale cărei sunete se obțin prin transformarea unor semnale electrice în semnale mecanice amplificate. *Orgă de lumini* = set de becuri diferit colorate, cu aprindere și intensitate comandate electronic; totalitatea dispozitivelor de comandă ale aparatelor de iluminat într-o sală de spectacol sau într-un platou de filmare, de televiziune. *Orgă geologică* = ansamblu de coloane verticale formate prin fisurarea unor roci.
- ORGIÁC**, -Ă, *orgiaci*, -ce adj. (fr. *orgiaque*) Care ține de orgie, care are caracter de orgie; referitor la orgiile rituale practicate de anumite culte; orgiastic.
- ORGIÁSTIC**, -Ă, *orgiastici*, -ce adj. (fr. *orgiastique*) Orgiac.
- ORGÍE**, *orgii* s.f. (fr. *orgie*, lat. *orgia*) Desfrâu; ba-canală (2).
- ORGOLIÓS**, -OÁSĂ, *orgoliosi*, -oase adj. (*orgolliu* + -os) Care manifestă orgoliu, vanitate; încrezut, îngâmfat.
- ORGÓLIU**, *orgolii* s.n. (it. *orgoglio*, cf. fr. *orgueil*) Apreciere exagerată a propriei persoane; sentiment puternic al demnității personale; superbie.
- ORHIDÉE**, *orhidee* s.f. (fr. *orchidée*) Plantă decorativă cu flori mari, frumos colorate, alcătuite din trei petale, dintre care una este răsucită ca un pinten.
- ORHÍTĂ**, *orhite* s.f. (fr. *orchite*, germ. *Orchitis*) Boală caracterizată printr-o inflamație a testiculului.
- ORÍBIL**, -Ă, *oribili*, -e adj. (fr. *horrible*, lat. *horribilis*) Foarte urât, monstruos (1), îngrozitor, groaznic, dizgrațios; execrabil (2).
- ORIÉNT** s.n. (fr. *orient*, lat. *oriens*, -ntis) Punct cardinal fixat în partea din care răsare soarele; est (1), răsărit.
- ORIENTÁ**, *orientez* vb. I (fr. *orienter*) 1. A așeza ceva raportat la punctele cardinale; a recunoaște poziția, direcția în care se află cineva în raport cu punctele cardinale. 2. A alege soluția cea mai bună într-o situație dată; a îndruma, a ghida, a dirija pe cineva sau ceva; a manifesta preferință pentru cineva sau ceva. 3. A se călăuzi, a se conduce în funcție de...
- ORIENTÁBIL**, -Ă, *orientabili*, -e adj. (fr. *orientable*) Care poate fi orientat.
- ORIENTÁL**, -Ă, *orientali*, -e adj., s.m. și f. (lat. *orientalis*, fr. *oriental*) (Persoană) din Orient; estic.
- ORIENTALÍSM** s.n. (fr. *orientalisme*) Ceea ce este specific orientalilor (obiceiuri, mentalitate, comportament etc.).
- ORIENTALÍST**, -Ă, *orientaliști*, -ste s.m. și f. (fr. *orientaliste*) Specialist în orientalistă.
- ORIENTALÍSTICĂ** s.f. (germ. *Orientalistik*) Studiul istoriei, limbilor și culturilor popoarelor orientale.
- ORIENTÁT**, -Ă, *orientați*, -te adj. (de la *orienta*) 1. Care are o poziție, o direcție determinată. 2. Informație, lămurit, edificat.
- ORIENTATÍV**, -Ă, *orientativi*, -e adj. (de la *orienta*) Care orientează; informativ.
- ORIENTÁȚIE**, *orientații* s.f. (fr. *orientation*) (Înv.) Orientare.
- ORIFÍCIU**, *orificii* s.n. (fr. *orifice*, lat. *orificium*) Deschidere prin care o cavitate face legătura cu exteriorul sau cu altă cavitate.
- ORIGINÁL**, -Ă, *originali*, -e (lat. *originalis*, -e, fr. *original*) 1. Adj., s.n. (Act, document, operă literară, artistică etc.) care constituie primul exemplar, care a fost produs pentru prima dată într-o anumită formă, care emană de la sursă; prototip (1). 2. Adj. Propriu unei persoane, personal (3); nou, inedit (2). 3. S.n. Lucrare, document, exemplar autentic. 4. S.n. Model (pentru o operă de artă). 5. Adj., s.m. și f. (Persoană) care iese din comun; excentric, insolit, pitoresc (3), singular (1). 6. În *original* = în formă

- primară, necopiat; în limba în care a fost scris, ne-tradus.
- ORIGINALITATE**, *originalități* s.f. (fr. *originalité*) Caracterul a ceea ce este original, nou; fel particular de a fi; faptă originală, bizară; extravagantă, excentricitate (2).
- ORIGINĂR**, -Ă, *originari*, -e adj. (fr. *originaire*, lat. *originarius*) 1. De la origine, de la începuturi; primordial (2). 2. Care își are originea în...
- ORIGINE**, *origini* s.f. (lat. *origo*, -inis, fr. *origine*) 1. Început, proveniență, punct de plecare a ceva; genză (1); sursă (1). 2. Apartenență, prin naștere, la o anumită familie; grup social, stirpe, națiune; ascendență, extracție (3), sorginte. 3. Etimologie a unui cuvânt. 4. Punct pe o linie, pe o suprafață sau în spațiu de la care se măsoară coordonatele celorlalte puncte.
- ORIPILĂ**, *oripilez* vb. I (fr. *horripiler*) 1. A îngrozi, a înfiora. 2. A exaspera, a irita.
- ORIPILĂNT**, -Ă, *oripilanți*, -te adj. (fr. *horripilant*) Îngrozitor, înfiorător; agasant.
- ORIZONT**, *orizonturi* s.n. (lat. *horizon*, -ntis, germ. *Horizont*, it. *orizzonte*) 1. Linie circulară (în raport cu un observator central) aparentă, care delimitează bolta cerească de Pământ; partea cerului, a Pământului care mărginește această linie. 2. (Fig.) Sferă a cunoștințelor, a unei activități, a unei acțiuni; perspectivă a viitorului. 3. Strat sau ansamblu de strate geologice având aceeași origine și aproximativ aceeași vârstă; ansamblul lucrărilor dintr-o mină¹, amplasate în același plan orizontal. 4. Fundal.
- ORIZONTĂL**, -Ă, *orizontali*, -e (fr., germ. *horizontal*) 1. Adj. (Despre drepte, planuri, direcții de mișcare) A căruia poziție este perpendiculară pe verticala locului. 2. S.f. Dreaptă care este orizontală (1).
- ORIZONTALITATE** s.f. (fr. *horizontalité*) Caracterul, starea a ceea ce e orizontal.
- ORIZONTALIZĂ**, *orizontalez* vb. I (*orizantal + -iza*) A așeza în poziție orizontală.
- ORLON** s.n. (fr. *orlon*) Fibră textilă sintetică acrilică.
- ORNĂ**, *ornez* vb. I (fr. *ornier*, lat. *ornare*) A decora (1), a împodobi, a înfrumuseța; a ornamenta, a pavoaza.
- ORNAMENT**, *ornamente* s.n. (fr. *ornement*, lat. *ornamentum*) 1. Element decorativ; podoabă. 2. (Muz.) Grup de note scurte, scrise sau improvizate, destinate colorării unei melodii vocale sau instrumentale.
- ORNAMENTĂ**, *ornamentez* vb. I (fr. *ornementer*) A orna.
- ORNAMENTĂL**, -Ă, *ornamentali*, -e adj. (fr. *ornemental*) Care servește sau poate să servească drept ornament; decorativ.
- ORNAMENTĂȚIE**, *ornamentații* s.f. (fr. *ornementation*) 1. Faptul de a împodobi cu ornamente; arta de a împodobi; decorație (2). 2. Ansamblu de ornamente; decor (2).
- ORNAMENTICĂ** s.f. (germ. *Ornamentik*) 1. Mod de concepere și de dispunere a motivelor ornamentale (în arhitectură, în artele decorative); arta ornamentației. 2. Totalitatea formelor ornamentale specifice creațiilor unui popor, unui stil. 3. Totalitatea sunetelor care colorează linia melodică inițială.
- ORNĂNT**, -Ă, *ornanți*, -te adj. (fr. *ornant*) Care decorează.
- ORNITOFÎL**, -Ă, *ornitofili*, -e (fr. *ornithophile*) 1. S.m. și f., adj. (Persoană) care iubește păsările. 2. Adj. (Despre plante) La care a avut loc procesul de polenizare prin intermediul păsărilor.
- ORNITOLÓG**, -Ă, *ornitologi*, -ge s.m. și f. (fr. *ornithologue*) Specialist în ornitologie.
- ORNITOLOGIE** s.f. (fr. *ornithologie*, germ. *Ornithologie*) Studiul științific al păsărilor.
- ORNITOMANȚIE** s.f. (fr. *ornithomanie*) Arta prezicerii viitorului în funcție de zborul sau de cântecul păsărilor.
- ORNITOPTÉR**, *ornitoptere* s.n. (fr. *ornithoptère*) Aeronavă cu aripi batante, care imită zborul păsărilor.
- ORNITORÎNC**, *ornitorinci* s.m. (fr. *ornithorynque*) Mamifer semiacvatic din Australia și din Tasmania, cu botul ca un cioc de rață și cu labe palmate, care se înmulțește prin ouă și își alăptează puii.
- ORNITÓZĂ**, *ornitoze* s.f. (fr. *ornithose*) Boală infecțioasă apărută la păsări și transmisibilă la om, care se manifestă prin coriză, anorexie, diaree etc.
- OROÁRE**, *orori* s.f. (fr. *horreur*, lat. *horror*, -oris) Dezgust, scârbă, execrație, repulsie (1); ceea ce produce un asemenea sentiment.
- OROGÉN**, *orogene* s.n. (fr. *orogène*) (Geol.) Întindere vastă pe scoarța terestră, în care au loc mari mișcări tectonice.
- OROGENÉZĂ**, *orogeneze* s.f. (fr. *orogénèse*) Studiul dislocărilor scoarței terestre și al formării munților.
- OROGÉNIC**, -Ă, *orogenici*, -ce adj. (fr. *orogénique*) Privitor la orogeneză, de orogeneză.
- OROGRAFIE** s.f. (fr. *orographie*) Descriere a formelor de relief ale uscatului.

- OROLOGERIE**, *orologerii* s.f. (fr. *horlogerie*, cf. *orologiu*) Tehnica fabricării și reparării ceasurilor, a pendulelor etc.; ceasornicârie.
- OROLÓGIU**, *orologii* s.n. (it. *orologio*, lat. *horologium*, fr. *horloge*) Ceas (mare).
- ORONIMIE** s.f. (fr. *oronimie*) 1. Totalitatea numerelor date formelor de relief. 2. Studiul denumirilor formelor de relief.
- ORPIMENT** s.n. (fr. *orpiment*) Sulfură naturală de arsenic, de culoare galbenă-intens, folosită în pictură și în farmacie.
- ÓRTIC**, *ortice* adj. (fr. *orthique*) *Triunghi ortic* = triunghi ale cărui vârfuri sunt punctele de intersecție ale înălțimilor cu laturile opuse vârfurilor triunghiului din care sunt coborâte.
- ORTO-** (fr. *ortho-*) Element de compunere cu sensul „drept”, „adevărat”, „corect”, în cuvinte ca: *ortoepic*, *ortografie*.
- ORTOCÉNTRU**, *ortocentre* s.n. (fr. *orthocentre*) Punctul comun al celor trei înălțimi proprii unui triunghi.
- ORTOCÉRAS**, *ortocerasi* s.m. (fr. *orthocéras*) Moluscă din mările primare, cu o cochilie conică și dreaptă, compartimentată.
- ORTOCLĂZ** s.n. (fr. *orthoclase*) (Geol.) Ortoză.
- ORTOCROMÁTIC**, -Ă, *ortocromatici*, -ce adj. (fr. *orthochromatique*) (Despre materiale fotografice) Care este sensibil la toate culorile în afară de roșu.
- ORTODIAGONÁL**, -Ă, *ortodiagonali*, -e adj. (germ. *Orthodiagonale*) (Despre figuri geometrice) Ale cărui diagonale se intersectează sub un unghi drept.
- ORTODIASCOPIE** s.f. (fr. *orthodiascopie*) Proiectare pe un ecran fluorescent a contururilor unui obiect, ale unui organ în mărime naturală.
- ORTODONTIE** s.f. (fr. *orthodontie*) Parte a stomatologiei care corectează anomaliile dentomaxilare.
- ORTODÓX**, -Ă, *ortodocși*, -xe (lat. *orthodoxus*, ngr. *orthódoxos*, fr. *orthodoxe*) 1. Adj. Care ține de Biserica răsăriteană, referitor la această Biserică. 2. Adj., s.m. și f. (Persoană) de religie creștină răsăriteană. 3. Adj. Conform unei doctrine, unei dogme etc. (considerată singura adevărată); (despre persoane) care este fidel unei doctrine, unei dogme etc. și care nu se abate de la aceasta. 4. *Biserica Ortodoxă* = Biserica Răsăriteană, despărțită de cea Apuseană în anul 1054.
- ORTODOXIE** s.f. (ngr. *orthodoxia*, lat. *orthodoxia*, fr. *orthodoxie*) 1. Conformitate cu doctrina Bisericii Ortodoxe: Biserica Ortodoxă, religia creștin-ortodoxă. 2. Conformitate, concordanță cu principiile tradiționale ale unei doctrine, ale unei concepții etc.; ortodoxism (1).
- ORTODOXÍSM** s.n. (*ortodox* + *-ism*) 1. Ortodoxie (2). 2. (În România interbelică) Curent ideologic și cultural-artistic care considera ortodoxia drept trăsătură esențială a românismului.
- ORTODRÔMĂ**, *ortodrome* s.f. (germ. *Orthodrome*) Drumul cel mai scurt care leagă două puncte date de pe suprafața Pământului.
- ORTODRÔMIC**, -Ă, *ortodromici*, -ce adj. (fr. *orthodromique*) Referitor la ortodromă, de ortodromă.
- ORTOÉDRIC**, -Ă, *ortoedrici*, -ce adj. (fr. *orthoédrique*) (Despre cristale) Care are fețele intersectate în unghi drept.
- ORTOÉPIC**, -Ă, *ortoepici*, -ce adj. (fr. *orthoépique*) Referitor la ortoepie, de ortoepie.
- ORTOEPÍE** s.f. (fr. *orthoépie*) Ansamblu de reguli referitoare la pronunțarea corectă a cuvintelor unei limbi; disciplina care studiază ansamblul acestor reguli.
- ORTOFONIE** s.f. (fr. *orthophonie*) Pronunțare considerată normală sau corectă a unui fonem sau a unui grup de foneme.
- ORTOGENÉZĂ** s.f. (fr. *orthogenèse*) Evoluție a speciilor vegetale sau animale, în direcții strict determinate.
- ORTOGONÁL**, -Ă, *ortogonali*, -e adj. (fr. *orthogonal*) Care formează unghiuri drepte; perpendicular.
- ORTOGONALITÁTE** s.f. (fr. *orthogonalité*) Caracterul a ceea ce este ortogonal.
- ORTOGRAFÍÁ**, *ortografiez* vb. I (fr. *orthographier*) A scrie potrivit regulilor ortografice.
- ORTOGRÁFIC**, -Ă, *ortografici*, -ce adj. (fr. *orthographique*) Referitor la ortografie, de ortografic.
- ORTOGRAFÍE**, *ortografii* s.f. (ngr. *orthographia*, lat. *orthographia*, germ. *Orthographie*) Ansamblu de reguli referitoare la scrierea corectă a cuvintelor; fel în care cineva scrie cuvintele.
- ORTOGRÁMĂ**, *ortograme* s.f. (fr. *orthogramme*) Model de scriere corectă.
- ORTOLÁN**, *ortolani* s.m. (fr. *ortolan*) Pasăre migratoare care are capul cenușiu-verzui, spatele brun-roșcat și gusa galbenă.
- ORTOPÉD**, -Ă, *ortopezi*, -de s.m. și f. (de la *ortopedie*) 1. Medic specializat în ortopedie. 2. Lucrător care face sau repară aparate ortopedice.
- ORTOPÉDIC**, -Ă, *ortopedici*, -ce adj. (fr. *orthopédique*, germ. *orthopädisch*) Care se referă la ortopedie, de ortopedie.

- ORTOPEDIE** s.f. (fr. *orthopédie*, germ. *Orthopädie*) Studiul și tratamentul afecțiunilor scheletului, ale articulațiilor.
- ORTOPTER**, *ortoptere* s.n. (fr. *orthoptère*) 1. (La pl.) Ordin de insecte cu aripi membranoase pliate și cu picioare posterioare lungi, adaptate pentru sărit, din care fac parte lăcusta și greierele; (și la sg.) insectă din acest ordin. 2. Avion cu aripi drepte.
- ORTOPTIC**, -Ă, *ortoptici*, -ce (fr. *orthoptique*) 1. S.f. Studiul și tratamentul defectelor de vedere binoculare. 2. Adj. Care se referă la ortoptică (1), de ortoptică.
- ORTOSCÓPIC**, -Ă, *ortoscopici*, -ce adj. (fr. *orthoscopique*) (Despre un sistem optic) Care nu deformează imaginea; rectiliniar.
- ORTOSCOPIE** s.f. (fr. *orthoscopie*) Calitatea unui obiect fotografic sau a unui sistem optic de a nu produce distorsiuni.
- ORTOSTÁTIC**, -Ă, *ortostatici*, -ce adj. (fr. *orthostatique*) Care este sau se produce numai în poziție verticală.
- ORTOSTATÍSM** s.n. (fr. *orthostatisme*) Menținere a corpului în poziție verticală.
- ORTOTRÓPIC**, -Ă, *ortotropici*, -ce adj. (fr. *orthotropique*) (Despre corpuri) A cărui suprafață are o strălucire proporțională cu iluminarea.
- ORTÓZĂ**, *ortoze* s.f. (fr. *orthose*) Feldspat potasic de culoare roz, gălbuie sau albicioasă, cu luciu sticlos; ortoclaz.
- OSATŪRĂ**, *osaturi* s.f. (fr. *ossature*) 1. Totalitatea oaselor unui vertebrat; schelet (1). 2. Element de susținere, de rezistență al unei construcții, al unui utilaj, al unei mașini etc. 3. (Fig.) Structură, alcătuire.
- OSC**, -Ă, *osci*, -ce (fr. *osque*) 1. S.m. și f. Persoană care făcea parte dintr-o veche populație stabilită în centrul Peninsulei Italice. 2. Adj. Care se referă la osci (1), de osci, al oscilor.
- OSCILĂ**, *oscilez* vb. I (fr. *osciller*) A executa oscilații; a fluctua; (fig.) a ezita, a șovăi, a pendula (2).
- OSCILÁNT**, -Ă, *oscilantți*, -te adj. (fr. *oscillant*) Care oscilează; (fig.) șovăitor, ezitant.
- OSCILATÓR**, *oscilatoare* s.n. (fr. *oscillateur*) 1. Sistem fizic care efectuează oscilații. 2. Aparat care produce periodic curent electric alternativ cu frecvență determinată.
- OSCILATÓRIU**, -IE, *oscilatorii* adj. (fr. *oscillatoire*) Care are oscilații.
- OSCILÁȚIE**, *oscilații* s.f. (fr. *oscillation*) 1. Mișcare alternativă și simetrică a unui corp în raport cu poziția de echilibru a acestuia; librație; (fig.) fluctuație (1), schimbare; ezitare. 2. Variație periodică a valorilor unei mărimi fizice.
- OSCILĂ**, *oscile* s.f. (lat. *oscillum*, fr. *oscille*) (La vechii romani) Mască în relief a lui Saturn sau a lui Bacchus, care se atârna de arborii sacri sau de coloane.
- OSILOGRÁF**, *oscilografe* s.n. (fr. *oscillographe*) Aparat care înregistrează grafic oscilații de diferite cauze (electrice, vibratorii etc.).
- OSILOGRAFIE**, *oscilografii* s.f. (fr. *oscillographie*) Înregistrare grafică a oscilațiilor, cu ajutorul oscilografului.
- OSILOMETRIE**, *oscilometrii* s.f. (fr. *oscillométrie*) (Med.) Măsurare a amplitudinii modificărilor de volum ale arterelor periferice.
- OSILOMÉTRU**, *oscilometre* s.n. (fr. *oscillomètre*) Instrument folosit pentru măsurarea variațiilor presiunii arteriale.
- OSILOSCÓP**, *osciloscoape* s.n. (fr. *oscilloscope*) Aparat folosit pentru măsurarea și vizualizarea, prin semnale optice, a variațiilor periodice ale unui curent electric.
- OSEÍNĂ** s.f. (fr. *osséine*) Proteină care formează partea organică a oaselor.
- OSEMÍNTE** s.n. pl. (fr. *ossements*, lat. *ossamenta*) Oasele uscate și descărmate ale unei ființe moarte.
- OSIFICĂ**, pers. 3 *osifică* vb. I (cf. fr. *ossifier*) A se transforma în os, a se întări ca un os.
- OSMIRÍDIU** s.n. (fr. *osmiridium*) Aliaj de osmiu și iridiu, caracterizat prin duritate mare, folosit la confecționarea vârfurilor penițelor de stilou.
- ÓSMIU** s.n. (fr. *osmium*) Element chimic, metal alb-cenușiu, lucios, foarte dur, dar casant, care în stare nativă se găsește în aliaj cu platina.
- OSMOLOGIE** s.f. (fr. *osmologie*) Studiul științific al mirosurilor, al parfumurilor.
- OSMOMÉTRU**, *osmometre* s.n. (fr. *osmomètre*) Aparat folosit pentru măsurarea presiunii osmotice.
- OSMOREGLĂRE**, *osmoreglări* s.f. (cf. fr. *osmoréglage*) Autoreglare a presiunii osmotice din celulele sau din țesuturile organismelor vii.
- OSMÓTIC**, -Ă, *osmotici*, -ce adj. (fr. *osmotique*) Referitor la osmoză, de osmoză.
- OSMÓZĂ**, *osmoze* s.f. (fr. *osmose*, germ. *Osmose*) Amestec de două soluții separate de o membrană semipermeabilă; (fig.) împăntrundere, penetrare, influențare reciprocă.
- OSPÍCIU**, *ospicii* s.n. (lat. *hospitium*, fr. *hospice*, germ. *Hospiz*) Spital, sanatoriu pentru bolnavi mintali.

- OSPITALIÉR, -Ă**, *ospitalieri, -e* adj. (fr. *hospitalier*) Care primește cu bucurie, cu amabilitate ospetici; primitor.
- OSPITALITĂTE** s.f. (fr. *hospitalité*, lat. *hospitalitas, -atis*) Însușirea de a fi ospitalier; găzduire bună; ospetie.
- OSTÁTIC, -Ă**, *ostatici, -ce* s.m. și f. (it. *ostatico*) Civil reținut drept garanție a unei promisiuni, a unei convenții și sechestrat până la rezolvarea diferendelor; prizonier.
- OSTEALGÍE**, *ostealgii* s.f. (fr. *ostéalgie*) Durere de oase.
- OSTENTATÍV, -Ă**, *ostentativi, -e* adj. (germ. *ostentativ*, it. *ostentativo*) Făcut cu intenția de a impresiona în mod deosebit, de a provoca, de a pune în evidență; demonstrativ (2), provocator.
- OSTENTÁȚIE**, *ostentații* s.f. (fr. *ostentation*, lat. *ostentatio*) Etalare excesivă, provocatoare a unei calități, a unui avantaj; gest, atitudine ostentativă.
- OSTEO-** (fr. *ostéo-*) Element de compunere cu sensul „care aparține oaselor”, „referitor la oase”, în cuvinte ca: *osteopatie, osteosinteză*.
- OSTEOBLÁST**, *osteoblaste* s.n. (fr. *ostéoblaste*) Celulă tânără din măduva spinării și din periost care produce oasele.
- OSTEOCÍT**, *osteocite* s.n. (fr. *ostéocyte*) Celulă osoasă matură.
- OSTEOCLÁST**, *osteoclaste* s.n. (fr. *ostéoclaste*) Celulă din măduvă care distruge substanța osoasă persistentă.
- OSTEOFÍT**, *osteofite* s.n. (fr. *ostéophyte*) Proliferare patologică a țesutului osos în vecinătatea unei inflamații (mai ales în artroză).
- OSTEOFÓN**, *osteofoane* s.n. (fr. *ostéophone*) Dispozitiv electroacustic care transmite sunetele exterioare în urechea internă, prin intermediul sistemului osos al capului.
- OSTEOGÉN, -Ă**, *osteogeni, -e* adj. (fr. *ostéogène*) Care servește la formarea țesutului osos.
- OSTEOGENÉZĂ** s.f. (fr. *ostéogénèse*) Formare a oaselor și a țesutului osos.
- OSTEOLÍT**, *osteoliți* s.m. (fr. *ostéolithe*) Os fosil.
- OSTEOLOGÍE** s.f. (fr. *ostéologie*) Studiul sistemului osos.
- OSTEÓM**, *osteome* s.n. (fr. *ostéome*) Tumoare benignă a osului.
- OSTEOMALACÍE** s.f. (fr. *ostéomalacie*) Decalcifiere a oaselor, datorată unor tulburări de metabolizare a fosforului și a calciului din substanța osoasă.
- OSTEOMIELÍTĂ**, *osteomielite* s.f. (fr. *ostéomyélite*) Inflamație a osului și a măduvei osoase, datorată unui stafilococ.
- OSTEOPATÍE**, *osteopatii* s.f. (fr. *ostéopathie*) Denumire generică dată bolilor sistemului osos.
- OSTEOPLASTÍE**, *osteoplastii* s.f. (fr. *ostéoplastie*) Intervenție chirurgicală de refacere a unui os cu ajutorul unor fragmente osoase, al unor piese metalice, din material plastic etc.
- OSTEOPORÓZĂ**, *osteoporoză* s.f. (fr. *ostéoporose*) Rarefiere patologică a masei osoase.
- OSTEOSINTÉZĂ**, *osteosinteze* s.f. (fr. *ostéosynthèse*) Intervenție chirurgicală de fixare și reunire mecanică a fragmentelor osoase ale unei fracturi.
- ÓSTIE**, *ostii* s.f. (germ. *Hostie*, lat. *hostia*) Pâine din aluat nedospit folosită pentru cuminătură, în cultul creștin catolic și în cel luteran; azimă.
- OSTÍL, -Ă**, *ostili, -e* adj. (fr. *hostile*) Dușmănos, inamic (2), defavorabil.
- OSTILITÁTE**, *ostilități* s.f. (fr. *hostilité*) 1. Sentiment de dușmănie. 2. (La pl.) Operații militare întreprinse de state aflate în stare de război.
- OSTINÁTO** s.n., adv. (it. *ostinato*) (Motiv melodic sau ritmic) repetat în mod stăruitor.
- OSTIÓLĂ**, *ostioleni* s.f. (fr. *ostiole*) (La frunze) Orificiu respirator microscopic prin care se face schimbul de gaze cu atmosfera.
- OSTRACÉE**, *ostracee* s.f. (fr. *ostracée*) (La pl.) Subordin de moluște lamelibranhiate care arc ca tip stridia; (și la sg.) moluscă lamelibranhiată din acest subordin.
- OSTRACÍSM** s.n. (fr. *ostracisme*) 1. Exilare temporară a unui cetățean considerat periculos, în vechea Atenă. 2. Excludere și îndepărtare a unei persoane dintr-un grup, dintr-un partid etc.
- OSTRACIZÁ**, *ostracizez* vb. I (fr. *ostraciser*) A exclude pe cineva de la conducere, dintr-un colectiv, dintr-un loc etc.
- OSTRACÓD**, *ostracode* s.n. (fr. *ostracode*) (La pl.) Subclasă de crustacee având carapace bivalvă și corp neseștat; (și la sg.) crustaceu din această subclasă.
- OSTRACODÉRM**, *ostracodermi* s.m. (fr. *ostracoderme*) (La pl.) Subclasă de vertebrate fosile, cu un corp plat sau fusiform, acoperit de plăci și de solzi; (și la sg.) vertebrat fosil din această subclasă.
- OSTREICULTÚRĂ** s.f. (fr. *ostréiculture*) Cultura stridiilor.
- OSTROGÓT, -Ă**, *ostrogoți, -te* (fr. *ostrogot*) 1. S.m. și f. Persoană care făcea parte din triburile goților

- estici. 2. Adj. Care se referă la ostrogoți (1), al ostrogoților.
- OSUĂR**, *osuare* s.n. (fr. *ossuaire*, lat. *ossuarium*) Loc sau construcție în care se păstrează osemintele morților.
- OT(O)-** (fr. *ot[oj]-*) Element de compunere cu sensul de „ureche”, în cuvinte ca: *otorinolaringologie*, *otoscop*.
- OTALGIE** s.f. (fr. *otalgie*) Durere de urechi.
- OTĂRIE**, *otarii* s.f. (fr. *otarie*) Mamifer marin carnivor asemănător fociei, din Oceanul Pacific.
- OTITĂ**, *otite* s.f. (fr. *otite*) Inflamație a membranei care învelește canalul auditiv.
- OTOCÍST**, *otociste* s.n. (fr. *otocyste*) Veziculă auditivă embrionară, la vertebrate.
- OTOLÍT**, *otolithe* s.n. (fr. *otolithe*) Corpusul calcaros din urechea internă a vertebratelor care transmite vibrațiile sonore.
- OTOLOGIE** s.f. (fr. *otologie*) Studiul anatomic și patologic al urechii.
- OTOMÁN**, -Ă, *otomani*, -e (lat. *othomannus*, fr. *ottoman*) 1. S.m. și f. Turc. 2. Adj. Turcesc.
- OTOMÁNĂ**, *otomane* s.f. (fr. *ottomane*) Canapea ovală.
- OTORAGIE**, *otoragii* s.f. (fr. *otorragie*) Scurgere de sânge din ureche.
- OTORÉE**, *otoree* s.f. (fr. *otorrhée*) Scurgere de secreții din ureche.
- OTORINOLARINGOLÓG**, -Ă, *otorinolaringologi*, -ge s.m. și f. (de la *otorinolaringologie*) Medic specializat în otorinolaringologie; orelist.
- OTORINOLARINGOLOGIE** s.f. (fr. *oto-rhino-laryngologie*) Studiul bolilor urechii, nasului și laringelui.
- OTOSCLERÓZĂ** s.f. (fr. *otosclérose*) Scleroză a timpanului.
- OTOSCÓP**, *otoscoape* s.n. (fr. *otoscope*) Instrument folosit pentru examinarea canalului auditiv.
- OTOSCOPIE**, *otoscopii* s.f. (fr. *otoscopie*) Examinare a canalului auditiv cu ajutorul otoscopului.
- OTIÓS**, -OÁSĂ, *otioși*, -oase adj. (lat. *otiosus*, -a, -um) (Livr.) 1. Încurcat, dificil (1). 2. Inutil, nefolositor.
- OUTPUT**, *outputuri* s.n. (pr. *áutput*; engl. *output*) 1. Punct al unui sistem sau al unui aparat electronic din care semnalul este transferat spre exterior. 2. Transfer al informației din memoria calculatorului spre exterior.
- OUTSIDER**, *outsideri* s.m. (pr. *áutsaidâr*; engl. *outsider*) Concurrent cu șanse slabe de a învinge într-o competiție; (p. ext.) declasat.
- OVÁL**, -Ă, *ovali*, -e adj., s.n. (fr., it. *ovale*, germ. *oval*) (Corp, obiect etc.) care are o formă alungită, asemănătoare oului.
- OVALBUMÍNĂ**, *ovalbumine* s.f. (fr. *ovalbumine*) Albumina din albușul de ou.
- OVALIZĂ**, *ovalizez* vb. I (fr. *ovaliser*) A face să devină oval, a lua formă ovală.
- OVÁR**, *ovare* s.n. (fr. *ovaire*, lat. *ovarium*) 1. Fiecare dintre cele două glande de reproducere ale femeii în care se formează ovulele. 2. (Bot.) Partea inferioară a pistilului, formată din carpele, care conține ovulele.
- OVARIÁN**, -Ă, *ovarieni*, -e adj. (fr. *ovarien*) Referitor la ovare, de ovare.
- OVARITĂ**, *ovarite* s.f. (fr. *ovarite*) Inflamație a ovarilor (1).
- OVÁT**, -Ă, *ovați*, -te adj. (lat. *ovatus*) (Bot.; despre frunze, petale, sepale etc.) Ovoid.
- OVĂȚIE**, *ovații* s.f. (fr. *ovation*, lat. *ovatio*) (Mai ales la pl.) Aclamații, aplauze în semn de mare prețuire.
- OVAȚIONĂ**, *ovaționez* vb. I (fr. *ovationner*) A aplauda, a aclama.
- ÓVĂ**, *ove* s.f. (fr. *ove*) Ornament în relief, în formă de ou, folosit la decorarea cornișelor și a capitulelor, precum și la mobilierul sculptat.
- ÓVER** s.n. (pr. *óvâr*; engl. *over*) Stil de înot rapid, pe o parte, care se execută cu brațul adus din spate în față și cu picioarele în foarfece.
- ÓVERDOSE** s.f. (pr. *óvârdoz*; engl., fr. *overdose*) Supradoză.
- ÓVERLOCK** s.n. (pr. *óvârloc*; engl. *overlock*) Mașină de cusut folosită la tivirea și la asamblarea tricotajelor.
- OVI BÓS**, *oviboși* s.m. (fr. *ovibos*) Mamifer rumegător din regiunile boreale, care prezintă caractere de oaie și de bou.
- OVIDÚCT**, *oviducte* s.n. (fr. *oviducte*) (Anat.) Conduct prin care ovulele trec din ovar în afara corpului.
- OVI FÓRM**, -Ă, *oviformi*, -e adj. (fr. *oviforme*) Ovoid.
- OVÍN**, -Ă, *ovini*, -e (fr. *ovin*) 1. Adj. Referitor la oi și la capre; care provine de la oi sau de la capre. 2. S.f. (La pl.) Subfamilie de rumegătoare din care fac parte oaia, capra, muflonul; (și la sg.) rumegător din această familie.
- OVI PÁR**, -Ă, *ovipari*, -e adj., s.n. (fr. *ovipare*) (Animal) care se înmulțește prin ouă.
- OVIPOZITÓR**, *ovipozitoare* s.n. (fr. *ovipositeur*) Organ alungit situat la extremitatea abdomenului

- femelelor unor insecte, care permite depunerea ouălor în pământ, în anumite vegetații etc.; oviscapt.
- OVISCÁPT**, *oviscapte* s.n. (fr. *oviscapte*) (Entom.) Ovipozitor.
- OVOGENÉZĂ** s.f. (fr. *ovogenèse*) Formare de gameți femeli, la animale; ovogenie, oogamie, oogeneză.
- OVOGENIE** s.f. (fr. *ovogénie*) Ovogeneză.
- OVOID**, -Ă, *ovoizi*, -de adj. (fr. *ovoïde*) Care are formă de ou; ovoidal; ovat; oviform.
- OVOIDÁL**, -Ă, *ovoidali*, -e adj. (fr. *ovoïdal*) Ovoid.
- OVOSCÓP**, *ovoscoape* s.n. (fr. *ovoscope*) Aparat folosit pentru examinarea ouălor, pentru urmărirea dezvoltării embrionului în timpul incubației păsărilor de curte.
- OVOVIVIPÁR**, -Ă, *ovovivipari*, -e adj. (fr. *ovovivipare*) (Despre animale) A cărui femelă clocește ouăle în oviduct.
- OVÚL**, *ovule* s.n. (fr. *ovule*) 1. Celulă femelă fecundabilă; element sexual feminin, la unele plante. 2. Produs medicamentos ovoid care se introduce în vagin.
- OVULÁR**, -Ă, *ovulari*, -e adj. (fr. *ovulaire*) Care ține de ovul, al ovulului.
- OVULÁȚIE**, *ovulații* s.f. (fr. *ovulation*) Producere și eliminare a ovulelor din ovar.
- OXALÁT**, *oxalați* s.m. (fr. *oxalate*) Sare sau ester al acidului oxalic.
- OXÁLIC**, *oxalici* adj. (fr. *oxalique*) Acid oxalic = acid organic cristalizat de culoare albă, solubil în apă, folosit ca mordant, la scoaterea petelor etc.
- OXÍD**, *oxizi* s.m. (fr. *oxyde*) Compus al oxigenului cu un corp simplu.
- OXIDÁ**, *oxidez* vb. I (fr. *oxyder*) 1. A trece la starea de oxid. 2. A (se) combina cu oxigenul. 3. A-și pierde sau a face să-și piardă luciul prin înnegrire; a (se) rugini.
- OXIDÁNT**, -Ă, *oxidanți*, -te adj., s.m. (fr. *oxydant*) (Corp, substanță) care are proprietatea de a oxida.
- OXIDATÍV**, -Ă, *oxidativi*, -e adj. (*oxida* + *-[a]tiv*) 1. Care are proprietatea de a oxida. 2. Care influențează arderile din organism.
- OXIDÁȚIE**, *oxidații* s.f. (fr. *oxydation*) Stare a obiectelor care au fost oxidate.
- OXIDÁZĂ**, *oxidaze* s.f. (fr. *oxydase*) Enzimă din celulele vegetale și animale care catalizează oxidările celulare.
- OXIDIMETRÍE** s.f. (fr. *oxydimétrie*) Ansamblul metodelor de dozare volumetrică a unor compuși, bazate pe folosirea, ca reactivi, a soluțiilor de oxidanți.
- OXIDRÍL**, *oxidrili* s.m. (fr. *oxhydrile*) Radical monovalent format dintr-un atom de hidrogen și unul de oxigen; hidroxil.
- OXIGÉN** s.n. (lat. *oxygenium*, fr. *oxygène*, it. *ossigeno*) Gaz incolor și inodor, indispensabil în procesul respirației și al arderii.
- OXIGENÁ**, *oxigenez* vb. I (fr. *oxygéner*) 1. A se combina cu oxigenul. 2. A(-și) decolora părul.
- OXIGENÁT**, -Ă, *oxigenați*, -te adj. (de la *oxigena*) 1. Care conține oxigen. 2. (Despre păr) Decolorat spre blond cu apă oxigenată. 3. *Apă oxigenată* = lichid incolor preparat din perhidrol și apă, cu proprietăți decolorante și dezinfectante.
- OXIHEMOGLOBÍNĂ**, *oxihemoglobine* s.f. (fr. *oxyhémoglobine*) Combinație instabilă de hemoglobină și oxigen care colorează în roșu-intens sângele arterial.
- OXILÍT**, *oxiliți* s.m. (fr. *oxylithe*) Peroxid de sodiu care, în prezența apei, degajă oxigen.
- OXIMORÓN**, *oximoroane* s.n. (fr. *oxymoron*) Figură de stil care asociază, în mod paradoxal, doi termeni contradictorii pentru a exprima o ironie, o aluzie subtilă etc.
- OXITÓN**, -Ă, *oxitoni*, -e adj., s.n. (fr. *oxytone*) (Cuvânt) care are accentul pe ultima silabă.
- OXIÚR**, *oxiuri* s.m. (fr. *oxyure*) Vierme parazit care trăiește în intestinul oamenilor, al animalelor sau pe plante.
- OXIURLÁZĂ**, *oxiuriaze* s.f. (germ. *Oxyuriasis*) Boală parazitară cauzată de oxiuri.
- OZALÍD** s.n. (fr. *ozalid*) Hârtie fotosensibilă folosită la reproducerea heliografică a desenelor de pe hârtia de calc.
- OZÉNĂ**, *ozene* s.f. (fr. *ozène*) Rinită cronică manifestată prin atrofierea mucoasei nazale și a simțului mirosului.
- OZN**, *ozn-uri* s.n. (citit *ozené*; *o[biect] z[burător]* *n[e-identificat]*) Nume dat unor fenomene neidentificate, considerate nave spațiale; farfurii zburătoare.
- OZOCHERÍTĂ**, *ozocherite* s.f. (fr. *ozokerite*) Hidrocarbură naturală asemănătoare cerii de albinc; parafină naturală.
- OZÓN** s.n. (fr. *ozone*) Gaz atmosferic albastrui, compus din trei atomi de oxigen.

OZONĂ, *ozonez* vb. I (fr. *ozoner*) A ozoniza (1).

OZONIZĂ, *ozonizez* vb. I (fr. *ozoniser*) 1. A transforma oxigenul în ozon; a ozona. 2. A steriliza un mediu cu ajutorul ozonului.

OZONIZĂTOR, *ozonizoare* s.n. (fr. *ozoniseur*) Aparat folosit pentru producerea ozonului necesar climatizării.

OZONOMETRU, *ozonometre* s.n. (fr. *ozonomètre*) Aparat de măsurare a cantității de ozon din atmosferă.

OZONOSFERĂ s.f. (fr. *ozonosphère*) Strat atmosferic bogat în ozon.

OZONOTERAPIE, *ozonoterapie* s.f. (fr. *ozonothérapie*) Folosirea unui amestec de ozon și oxigen în scop terapeutic.

P

- PACEMAKER**, *pacemakere* s.n. (pr. *péismeikär*; engl. *pace-maker*, fr. *pacemaker*) Stimulator cardiac.
- PACFONG** s.n. (germ. *Pakfong*, fr. *pacfung*) Aliaj de cupru, nichel și zinc care are aspect de argint.
- PACHANGA** s.f. (pr. *pacíanga*; sp. *pachanga*) Dans de origine cubaneză, asemănător cha-cha-cha-ului; melodie după care se execută acest dans.
- PACHEBÓT**, *pacheboturi* s.n. (fr. *paquebot*) Navă rapidă care transportă pasageri și colete poștale.
- PÁCHER**, *pachere* s.n. (germ. *Packer*, rus. *paker*) Dispozitiv folosit pentru închiderea etanșă a spațiilor inclare dintre pereții găurii de sondă și diferitele elemente tubulare introduse în aceasta.
- PACHÉT**, *pachete* s.n. (fr. *paquet*, germ. *Paket*) 1. Grup de obiecte legate sau învelite; obiect astfel învelit. 2. Grup (1), ansamblu (2). 3. *Pachet de acțiuni* = număr de acțiuni emise de o anumită societate, aflate în posesia unui acționar. *A trimite pe cineva pachet* = a trimite pe cineva în mod forțat undeva.
- PACIÉNT**, -Ă, *pacienți*, -te (lat. *paciens*, -tem, fr. *patient*, germ. *Patient*) 1. S.m. și f. Persoană aflată în tratamentul unui medic. 2. Adj. Răbdător, calm.
- PACIÉNȚĂ** s.f. (lat. *patientia*, fr. *patience*, it. *pacienza*) Răbdare; îngăduință.
- PACÍFIC**, -Ă, *pacifici*, -ce adj. (lat. *pacificus*, fr. *pacifique*) (Rar) Care tinde spre pace; care se petrece în liniște, în pace.
- PACIFICÁ**, *pacific* vb. I (fr. *pacifier*) A restabili pacea, calmul, liniștea.
- PACIFICATÓR**, -OÁRE, *pacificatori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *pacificateur*, it. *pacificatore*) (Persoană) care aplanează conflicte, care restabilește pacea.
- PACIFÍSM** s.n. (fr. *pacifisme*) Curent politic ai cărei partizani luptă împotriva oricărei forme de război.
- PACIFÍST**, -Ă, *pacifști*, -ste s.m. și f., adj. (fr. *pacifiste*) (Partizan) al pacifismului.
- PACIÚLI** s.n. (fr. *patchouli*) Plantă erbacee asemănătoare minții, originară din Orient, din frunzele căreia se extrage parfumul cu același nume.
- PACK**, *packuri* s.n. (pr. *pec*; engl. *pack*) 1. Fragment dintr-o banchiză care plutește pe apă, dus de curenți. 2. Ansamblul înaintașilor dintr-o echipă de rugbi.
- PACT**, *pacte* s.n. (fr. *pacte*, lat. *pactum*) Convenție (1), acord (1), înțelegere, antantă.
- PACTIZÁ**, *pactizez* vb. I (fr. *pactiser*) A face un pact cu cineva (trădând interesele propriei comunități, grupări etc.).
- PADÉLÁ**, *padele* s.f. (germ. *Paddel*) Vâslă pentru caiac (1).
- PADÓC**, *padocuri* s.n. (fr., engl. *paddock*) 1. Loc într-o pășune rezervat animalelor domestice; teren amenajat (mai ales în apropierea grajdurilor) pentru mișcarea animalelor domestice. 2. Pistă circulară unde sunt plimbați caii înainte de curse.
- PÁDRE** s.m. (it., sp. *padre*) (Termen de adresare, la creștinii catolici) Părinte.
- PAÉLLA** s.f. (pr. *paélia*; fr., sp. *paella*) Fel de mâncare spaniol pe bază de orez și șofran, cu garnitură de carne friptă, pește, crustacee etc.
- PAGÁIE**, *pagaie* s.f. (it. *pagaja*, fr. *pagaie*) Vâslă scurtă cu o singură pală mare, care se manevrează fără a fi sprijinită într-un punct fix.
- PAGER**, *pagere* s.n. (pr. *péiger*, engl. *pager*) Aparat mobil care recepționează mesaje scrise de la distanță.
- PAGINÁ**, *paginez* vb. I (*pagină* + -a, cf. fr. *paginer*) 1. A numerota paginile unui manuscris, ale unei cărți etc. 2. A așeza în pagină materialul cules în șpalturi; a fixa locul fiecărui text într-o pagină de carte sau de ziar care merge la tipar.

- PAGINATOR, -OĂRE**, *paginatori, -oare* s.m. și f. (*pagina + -tor*) Persoană dintr-o editură, tipografie care se ocupă cu paginația.
- PAGINĂȚIE**, *paginații* s.f. (fr. *pagination*) Aranjare în pagină a unui text; numerotare a paginilor.
- PĂGINĂ**, *pagini* s.f. (lat. *pagina*, germ. *Pagina*) 1. Față a unei foi de hârtie dintr-o lucrare tipărită, dintr-un caiet etc.; cuprinsul acestei fețe. 2. (Fig.) Moment (2), eveniment (1), fapt important. 3. *A pune în pagină* = a pagina un material tipografic.
- PAGING** s.n. (pr. *péiging*; engl. *paging*) Sistem de comunicare la distanță, realizat cu ajutorul pagerului.
- PAGODĂ**, *pagode* s.f. (fr. *pagode*) Templu, capelă piramidală, în Extremul Orient.
- PAGŪR**, *paguri* s.m. (fr. *pagura*) (La pl.) Gen de crustacee decapode marine, foarte răspândite pe coastele Europei occidentale, care își protejează abdomenul moale cu ajutorul cochiliei goale a unui gasteropod; (și la sg.) crustaceu din acest gen.
- PAHIDERM**, *pahiderme* s.n. (lat. *pachyderma*, fr. *pachyderme*) Nume generic dat mai multor mamifere cu pielea groasă și cu picioarele terminate prin copite (hipopotam, elefant, porc etc.); (fig.) persoană lipsită de bun-simț.
- PAHLAVÍ** s.f. (fr. *pahlavi*) Limba iraniană veche, care a stat la baza civilizației mazdeene.
- PAHIMENINGE** s.n. (fr. *pachyméninge*) (Anat.) Dura mater.
- PAHIMENINGITĂ**, *pahimeningite* s.f. (fr. *pachyméningite*) Inflamație cronică a pahimeningelui.
- PAIĂȚĂ**, *paiațe* s.f. (fr. *paillasse*, germ. *Paiazze*, rus. *paiai*) 1. Clovn, măscărici; păpușă îmbrăcată ca un clovn. 2. (Fig.) Persoană lipsită de personalitate, neserioasă, ridicolă.
- PAIDĒIA** s.f. (ngr. *paideia*, germ. *Paideia*) Educare a spiritului prin filosofie și prin știință, în Grecia antică.
- PAIĒT**, *paiete* s.n. (fr. *paillet*) (Mar.) Împletitură din frânghii, destinată protejării obiectelor de frecare și astupării găurilor mici produse în bordajul unei nave.
- PAIĒȚĂ**, *paiete* s.f. (fr. *paillette*) Mic disc ornamental metalic, de sticlă etc. care se coase pe haine.
- PAIR**, *pairi* s.m. (pr. *per*; fr. *pair*) 1. Titlu purtat de marii vasali ai regilor Franței și ai Angliei. 2. Membru al Camerei Lorzilor, în Anglia.
- PAJ**, *paji* s.m. (fr. *page*) 1. Tânăr nobil aflat în serviciul unui prinț, al unui senior, pentru a se deprinde cu armele, cu manierele de la curte, în Evul Mediu vest-european; copil de casă. 2. Pieptănătură cu vârfurile părului răsucite pe partea dinăuntru sub formă de rulou.
- PAL**, -Ă, *pali, -e* adj. (fr. *pâle*) 1. Decolorat, deschis; palid (1, 2), delicat (2). 2. Slab, fără strălucire.
- PALADÍN**, *paladini* s.m. (fr. *paladin*) Senior din suita unor regi; cavaler rătăcitor; (fig.) om curajos, galant.
- PALÁDIU¹** s.n. (fr. *palladium*) Element chimic din familia platinei, metal alb, ductil și dur, folosit ca înlocuitor al platinei.
- PALÁDIU²**, *paladii* s.n. (lat., fr. *palladium*) 1. Statuie a zeiței Pallas Atena, considerată protectoarea cetăților. 2. (Fig.) Ocrotire, apărare.
- PALAFÍTĂ**, *palafite* s.f. (fr. *palafitte*) Locuință lacustră preistorică.
- PALÁN**, *palane* s.n. (fr. *palan*) Macara cu scripeți situați pe două sau mai multe axe, una dintre acestea fiind fixă, care servește la ridicarea unor greutăți mari.
- PALANCHÍN**, *palanchine* s.n. (fr. *palanquin*) 1. Lec-tică, litieră (1), în Orient. 2. Țesătură de mătase asemănătoare cașmirului.
- PALÁT** s.n. (lat. *palatum*, it. *palato*) Partea superioară a cavității bucale, la vertebrate; cerul gurii.
- PALATÁL**, -Ă, *palatali, -e* (fr. *palatal*) 1. Adj. Care se referă la palat, de palat. 2. Adj., s.f. (Sunet) care se pronunță prin atingerea sau prin apropierea limbii de cerul gurii; palatin² (1).
- PALATALIZÁ**, *palatalizez* vb. I (fr. *palataliser*) A (se) transforma în consoană palatală (2).
- PALATALIZÁRE**, *palatalizări* s.f. (de la *palataliza*) (Fon.) Faptul de a (se) palatiza; modificare fonetică prin care o consoană devine palatală.
- PALATÍN¹**, -Ă, *palatini, -e* (lat. *palatinus*, fr. *palatin*) 1. S.m. Titlu dat unui demnitar medieval important care îndeplinea anumite funcții la o curte regală sau seniorială; guvernatorul unei provincii. 2. Adj. Al palatinului¹ (1) sau al palatinatului.
- PALATÍN²**, -Ă, *palatini, -e* adj. (fr. *palatin*) 1. Referitor la cerul gurii; palatal. 2. *Boltă palatină* = cerul gurii.
- PALATINÁT**, *palatinate* s.n. (fr. *palatinat*) Demnitatea de palatin¹ (1); provincie guvernată de un palatin¹ (1).
- PALATOGRÁMĂ**, *palatograme* s.f. (fr. *palatogramme*) (Fon.) Reprezentare grafică a suprafeței palatului care este atinsă de limbă, în timpul emiterii unui sunet.
- PĂLĂ**, *pale* s.f. (fr. *pale*) Fiecare dintre brațele unei elice de avion, de vapor, de ventilator etc.

- PALEÁL**, -Ă, *paleali*, -e adj. (fr. *paléol*) Referitor la palium, de palium.
- PALEANTRÓP**, *paleantropi* s.m. (de la lat. *Palaeoanthropus* = nume științific) Om fosil din pleistocenul mijlociu.
- PALEÉ**, *palee* s.f. (fr. *palée*) Element de susținere (constituit dintr-un șir de pari înfipti în pământ) a unui pod de lemn cu mai multe deschideri.
- PALEO-** (fr. *paléo-*) Element de compunere cu sensul de „vechi”, în cuvinte ca: *paleoslav*, *paleolitic*.
- PALEOANTROPOLÓG**, -Ă, *paleoantropologi*, -ge s.m. și f. (fr. *paléoanthropologue*) Specialist în paleoantropologie.
- PALEOANTROPOLOGÍE** s.f. (fr. *paléoanthropologie*) Parte a antropologiei care studiază omul preistoric, fosil.
- PALEOARHEOLOGÍE** s.f. (fr. *paléoarhéologie*) Arheologie a preistoriei.
- PALEOBOTÁNIC**, -Ă, *paleobotanici*, -ce (fr. *paléobotanique*) 1. S.f. Paleontologie vegetală; paleofitologie. 2. Adj. Referitor la paleobotanică (1), de paleobotanică.
- PALEOBOTANÍST**, -Ă, *paleobotaniști*, -ste s.m. și f. (fr. *paléobotaniste*) Specialist în paleobotanică.
- PALEOCÉN**, -Ă, *paleoceni*, -e (fr. *paléocène*) 1. S.n. Prima epocă a paleogenului. 2. Adj. Referitor la paleocen (1), de paleocen.
- PALEOCLIMÁT**, *paleoclimat* s.n. (fr. *paléoclimat*) Climă a unei epoci geologice vechi; paleoclimă.
- PALEOCLIMATOLOGÍE** s.f. (fr. *paléoclimatologie*) Studiul variațiilor climatei în cursul perioadelor geologice.
- PALEOCLIMĂ**, *paleoclimate* s.f. (*paleo-* + *climă*) Paleoclimat.
- PALEOCREȘTÍN**, -Ă, *paleocreștini*, -e adj. (*paleo-* + *creștin*) Care se referă la primii creștini, al primilor creștini.
- PALEOECOLOGÍE** s.f. (fr. *paléoécologie*) Studiul relațiilor dintre organismele fosile și mediu.
- PALEOETNOLOGÍE** s.f. (fr. *paléoethnologie*) Știință care studiază popoarele dispărute.
- PALEOFITOLOGÍE** s.f. (fr. *paléophytologie*) (Rar) Paleobotanică.
- PALEOGÉN**, -Ă, *paleogeni*, -e (fr. *paléogène*) 1. S.n. Prima perioadă a erei neozoice, caracterizată printr-o floră în care predomină fanerogamele și printr-o faună variată; numulitic (1). 2. Adj. Care se referă la paleogen (1), de paleogen.
- PALEOGEOFÍZICĂ** s.f. (fr. *paléogéophysique*) Ramura geofizicii care studiază structura și proprietățile fizice ale Pământului în trecutul geologic.
- PALEOGEOGRAFÍE** s.f. (fr. *paléogéographie*) Studiul geograficii Pământului în cursul istoriei geologice a acestuia.
- PALEOGRÁF**, -Ă, *paleografi*, -e s.m. și f. (fr. *paléographe*) Specialist în paleografic.
- PALEOGRÁFIC**, -Ă, *paleografici*, -ce adj. (fr. *paléographique*) Referitor la paleografie, de paleografie.
- PALEOGRAFÍE** s.f. (fr. *paléographie*) Știința descifrării scrierilor vechi.
- PALEOLÍTIC**, -Ă, *paleolitici*, -ce (fr. *paléolithique*) 1. S.n. Prima epocă a preistoriei, caracterizată prin folosirea pietrei cioplite. 2. Adj. Care ține de paleolitic (1), referitor la paleolitic.
- PALEOLÓG**, *paleologi* s.m. (fr. *paléologue*) Specialist în studiul limbilor vechi.
- PALEOMAGNETÍSM** s.n. (fr. *paléomagnétisme*) Studiul magnetismului terestru în cursul epocilor geologice.
- PALEONTOLÓG**, -Ă, *paleontologi*, -ge s.m. și f. (fr. *paléontologue*) Specialist în paleontologie.
- PALEONTOLÓGIC**, -Ă, *paleontologici*, -ce adj. (fr. *paléontologique*) Referitor la paleontologie, de paleontologie.
- PALEONTOLOGÍE** s.f. (fr. *paléontologie*) Știință care studiază organismele fosile.
- PALEOSLÁV**, -Ă, *paleoslavi*, -e (*paleo-* + *slav*) 1. S.f. Limba slavă veche. 2. Adj. Care se referă la limba slavă veche, care aparține acestei limbi sau este scris în această limbă.
- PALEOSÓL** s.n. (fr. *paléosol*) Sol format în trecutul geologic al Pământului, care este acoperit de depozite mai recente sau care se află la suprafață.
- PALEOTÉRIU**, *paleoterii* s.m. (fr. *paléotherium*) Mamifer fosil din prima parte a erei neozoice asemănător tapirului.
- PALEOZÓIC**, -Ă, *paleozolici*, -ce (fr. *paléozoïque*) 1. S.n. A doua eră geologică, între precambrian și mezozoic, caracterizată prin apariția gimnospermeilor și prin prezența tuturor grupelor de nevertebrate și a primelor vertebrate. 2. Adj. Referitor la paleozoic (1), de paleozoic.
- PALEOZOOLÓGÍE** s.f. (fr. *paléozoologie*) Studiul animalelor fosile.
- PALESTINIÁN**, -Ă, *palestinieni*, -e adj., s.m. și f. (*Palestina* + *-an*) (Persoană) din Palestina.
- PALESTRĂ**, *palestre* s.f. (lat. *palaestra*, fr. *palestre*) Spațiu într-un gimnaziu antic grec și în vechile terme romane, în care se practicau exerciții fizice.
- PALETĂ**, *palette* s.f. (fr. *palette*) 1. Instrument lat și plat cu diferite întrebuințări; placă de lemn cu o

- deschizătură în mijloc pentru degetul mare, pe care pictorii își amestecă culorile; placă de lemn cu care se lovește mingea, în tenisul de masă. 2. Ansamblu de obiecte diferite, dar de aceeași natură; gamă (1). 3. *Paletă coloristică* = ansamblu de culori folosite de un pictor; cromatică, colorit.
- PALÍ** (fr. *pali*) 1. S.f. Limbă a vechilor texte aparținând budismului meridional, înrudită cu sanscrita, folosită astăzi ca limbă liturgică și de cultură în India, Sri Lanka, Birmania și Thailanda. 2. Adj. invar. Care se referă la pali (1), de pali.
- PALIÁG** s.n. (germ. *Paliag*) Aliaj inoxidabil din paladiu și argint, foarte rezistent, folosit în tehnica dentară.
- PALIATÍV**, -Ă, *paliativi*, -e adj., s.n. (fr. *palliatif*) 1. (Medicament, tratament) care are eficacitate redusă, momentană. 2. (Acțiune) care nu are un rol important în rezolvarea unei situații grele.
- PÁLID**, -Ă, *palizi*, -de adj. (lat. *pallidus*, it. *pallido*) 1. Fără culoare, pal (1), livid; diafan (2). 2. Lipsit de intensitate, fără strălucire; (despre culori) șters, estompat, pal (2). 3. (Fig.) Lipsit de vigoare; slab; clorotic.
- PALIDITÁTE** s.f. (*palid* + *-itate*) Faptul de a fi palid (1); paloare.
- PALIDÓR** s.n. (germ. *Palidor*) Aliaj de paladiu¹ și aur, folosit pentru proteze dentare.
- PALIÉR**, *paliere* s.n. (fr. *palier*) 1. Spațiu plan pe o scară, la nivelul fiecărui etaj; porțiune orizontală a unui traseu rutier sau de cale ferată. 2. Parcurs executat de un avion imediat după decolare sau înainte de aterizare. 3. Perioadă de stabilitate în cursul unei evoluții.
- PALILALÍE** s.f. (fr. *palilalie*) Repetare patologică a aceluiași cuvânt sau a aceleiași propoziții ori fraze.
- PALIMPSÉST**, *palimpseste* s.n. (fr. *palimpseste*) Manuscris sau pergament de pe care s-a șters scrierea inițială și pe care s-a scris un nou text.
- PALINDRÓM**, *palindromuri* s.n. (fr. *palindrome*) Cuvânt sau grup de cuvinte care pot fi citite din ambele direcții, păstrându-și sensul.
- PALINGENÉZĂ** s.f. (fr. *palingenèse*) Formare a magmei prin topirea unor roci preexistente.
- PALINGENEZÍE** s.f. (fr. *palingénésie*) 1. Revenire ciclică a acelorași fenomene ori evenimente în anumite concepții filosofice sau religioase. 2. Reînnoire la (o nouă) viață.
- PALINODÍE**, *palinodii* s.f. (fr. *palinodie*) 1. Retractare sau dezavuare a celor spuse sau făcute anterior; schimbare bruscă de atitudine. 2. Operă literară antică în care autorul retractează ceea ce a susținut înainte.
- PALINOLOGÍE** s.f. (fr. *palynologie*) (Bot.) Studiul polenului și al sporilor.
- PALISÁ**, *palisez* vb. I (fr. *palisser*) A lega ramurile unor arbori sau ale unor arbuști de un suport, de un spalier, pentru a le face să crească într-un anumit fel, într-o anumită direcție.
- PALISÁDĂ**, *palisade* s.f. (fr. *palissade*) 1. Fortificație alcătuită din pari bătuți în pământ, cu diferite umpluturi sau împletituri ale spațiilor dintre pari. 2. Zid de verdeață făcut din arbori sau din arbuști tăiați uniform; spalier.
- PALISÁJ** s.n. (fr. *palissage*) Operație care constă în palisarea ramurilor unui arbore sau ale unui arbust.
- PALISÁNDRU**, *palisandri* s.m. (fr. *palissandre*) Arbore exotic cu lemn dur, de culoare maro-închis spre violet, foarte prețios.
- PÁLIUM**, *paliumuri* s.n. (lat., fr. *pallium*) Răsfrângere a tegumentului care căptușește cochilia gasteropodelor; manta.
- PALMACÉE**, *palmece* s.f. (lat. *palmeaceae*, fr. *palmece*) (La pl.) Familie de plante monocotiledonate, reprezentată de palmieri; (și la sg.) plantă monocotiledonată din această familie.
- PALMÁR**, -Ă, *palvari*, -e adj. (fr. *palmaire*) Care ține de palmă. *Nervi palmari*.
- PALMARÉS**, *palmaresuri* s.n. (fr. *palmarès*) Listă a laureaților și a premiilor obținute.
- PALMÁT**, -Ă, *palmați*, -te adj. (fr. *palme*) Asemănător palmei cu degetele desfăcute; palmiform (1).
- PALMATIFÍD**, -Ă, *palmatifizi*, -de adj. (fr. *palmatifide*) (Despre frunze palmate) Ai cărui lobi ajung la mijlocul limbului.
- PALMATÚRĂ**, *palmaturi* s.f. (fr. *palmeture*) Malformație a mâinii, care constă în unirea degetelor printr-o membrană.
- PALM**, *palmi* s.m. (fr. *palme*) (Rar) Palmier.
- PÁLMA**, *palme* s.f. (fr. *palme*) 1. Frunză de palmier (ca simbol al victoriei). 2. Motiv ornamental, însignă sau decorație în formă de frunză de palmier. *Palmele academice sunt atribuite de Academia Franceză oamenilor de știință și artiștilor.*
- PALMÉR**, *palmere* s.n. (fr. *palmer*) Instrument de precizie folosit pentru măsurarea grosimii unor piese.
- PALMÉTĂ**, *palmete* s.f. (fr. *palmette*) 1. Ornament arhitectural în formă de frunză de palmier. 2. Forma unui arbore sau a unui arbust care a crescut pe un spalier.

- PALMIÉR**, *palmieri* s.m. (fr. *palmier*) Arbore tropical cu un mănunchi de frunze (mai ales palmate) în vârful tulpinii; palm.
- PALMIÉRĂ**, *plamiere* s.f. (*palmă* + *-ieră*) Bucată dreptunghiulară de piele groasă, care protejează palmele.
- PALMIFÓRM**, *-Ă, palmiformi, -e* adj. (fr. *palmiforme*) 1. Palmat. 2. (Despre coloane) Cu un capitel în formă de mănunchi de frunze de palmier.
- PALMIPÉD**, *palmipede* s.n. (fr. *palmipède*) (La pl.) Grup de păsări înotătoare cu degetele picioarelor unite printr-o membrană; (și la sg.) pasăre din acest grup.
- PALMITÁT**, *palmitați* s.m. (fr. *palmitate*, germ. *Palmitat*) Sare a acidului palmitic.
- PALMÍTIC**, *palmitici* adj. (fr. *palmitique*) *Acid palmitic* = acid gras care se găsește în uleiurile și în grăsimile naturale, cu întrebuințări în industrie.
- PALMITÍNĂ** s.f. (fr. *palmitine*) Substanță solidă grasă, obținută prin combinarea acidului palmitic cu glicerina.
- PALOÁRE**, *palori* s.f. (fr. *pâleur*) Aspect, culoare a unei persoane cu fața palidă; paliditate.
- PALOGRAF**, *palografe* s.n. (fr. *palographe*) Instrument care înregistrează oscilațiile verticale și orizontale ale unei nave.
- PALOGRĂMĂ**, *palogramme* s.f. (fr. *palogramme*) Reprezentare grafică a oscilațiilor unei nave, obținută cu ajutorul palografului.
- PALONIÉR**, *paloniere* s.n. (fr. *palonnier*) Mecanism alcătuit dintr-o pârghie articulată la mijloc și două pedale la extremități, folosit la dirijarea unui avion sau a unor ambarcațiuni.
- PALPÁ**, *palpez* vb. I (fr. *palper*) 1. A examina un bolnav prin atingerea, cu mâna, a unei părți a corpului, în scopul stabilirii unui diagnostic; a pipăi. 2. A examina netezimea suprafeței unui obiect.
- PALPÁBIL**, *-Ă, palpabili, -e* adj. (fr. *palpable*) Care poate fi pipăit; concret; (fig.) clar, evident; fizic (2).
- PALPABILITÁTE** s.f. (fr. *palpabilité*) (Rar) Însușirea de a fi palpabil; (fig.) evidentă, claritate (3).
- PALPATÓR**, *palpatoare* s.n. (*palpa* + *-tor*) Element sensibil al unui instrument de măsură sau de control al neregularităților de pe suprafața corpurilor solide (de obicei, metalice).
- PALPÁȚIE**, *palpații* s.f. (fr. *palpation*) (Rar) Acțiunea de a palpa.
- PALPEBRÁL**, *-Ă, palpebrali, -e* adj. (fr. *palpebral*) Referitor la pleoape, al pleoapelor.
- PALPITÁ**, *palpit* vb. I (fr. *palpiter*) (Despre inimă) A bate mai tare, mai repede (neregulat); (fig.) a fi emoționat, a tresălta, a vibra (3); a se mișca ritmic, a fremăta; a pulsa (2).
- PALPITÁNT**, *-Ă, palpitanți, -te* adj. (fr. *palpitant*) Care palpită; (fig.) foarte interesant, emoționant, trepidant.
- PALPITÁȚIE**, *palpitații* s.f. (fr. *palpitation*) Bătaie accelerată a inimii; (fig.) emoție.
- PALPLÁNȘĂ**, *palplanșe* s.f. (fr. *palplanche*) Profil metalic cu o secțiune specială, în formă de grindă foarte lungă, folosit la executarea unor pereți care susțin săpături, maluri înalte etc.
- PALTÓN**, *paltoane* s.n. (fr. *paletot*) Haină groasă de iarnă, care se poartă peste altă îmbrăcăminte.
- PALÚDIC**, *-Ă, paludici, -ce* (fr. *paludique*) 1. Adj. Referitor la paludism. 2. S.m. și f. Bolnav de paludism.
- PALUDÍSM** s.n. (fr. *paludisme*) (Med.) Malaric.
- PALÚSTRU**, *-Ă, paluștri, -stre* adj. (fr. *palustre*) 1. Care trăiește, care există într-o baltă; de baltă. 2. *Friguri palustre* = malarie.
- PÁLUX** s.n. (denumire comercială) Lac pentru parchet.
- PAMÁ**, *pamez* vb. I (fr. *pâmer*) 1. A-și pierde cunoștința, a leșina. 2. A fi copleșit de emoție, de admirație, față de cineva sau de ceva.
- PAMFLÉT**, *pamflete* s.n. (fr. *pamphlet*) Scriere scurtă, satirică și violentă; diatribă.
- PAMFLETÁR**, *-Ă, pamfletari, -e* (fr. *pamphlétaire*) 1. S.m. și f. Autor de pamflete; pamfletist. 2. Adj. Cu un caracter de pamflet, specific pamfletului.
- PAMFLETÍST**, *-Ă, pamfletști, -ste* s.m. și f. (germ. *Pamfletist*) Pamfletar (1).
- PÁMPA** s.n. v. **pampas**.
- PÁMPAS/PÁMPA** s.n. (fr. *pampa*) Vastă întindere cu iarbă, în America de Sud.
- PAMPERS**, *pampersi* s.n. (pr. *pémpärs*; engl. *pamper*) Scutec absorbant, de unică folosință.
- PAN-** (fr. *pan-*, ngr. *pan*) Element de compunere cu sensul „tot”, „întreg”, în cuvinte ca: *panromanic, pan-slav*.
- PANACÉU**, *panacee* s.n. (ngr. *panákeia*, lat. *panacea*, fr. *panacée*) Remediul universal; (fig.) pretins remediul pentru rezolvarea tuturor problemelor.
- PANAFRICÁN**, *-Ă, panafricani, -e* adj. (fr. *panafricain*) Referitor la Africa luată în ansamblu, la țările și popoarele din acest continent.
- PANAMÁ**, *panamale* s.f. (fr. *panama*) Împletitură din paie speciale sau țesătură care imită această împletitură; pălăria făcută din această împletitură.

- PANAMERICÁN, -Ă, panamericani, -e** adj. (fr. *pan-américain*) Referitor la continentul american luat în ansamblu.
- PANAMERICANÍSM** s.n. (fr. *panaméricanisme*) Doctrină politică, mișcare ce tinde să stabilească o solidaritate între statele continentelor americane.
- PANAMÉZ, -Ă, panamezi, -e** adj., s.m. și f. (*Panama* + *-ez*) (Persoană) din Panama.
- PANARÁB, -Ă, panarabi, -e** adj. (fr. *panarabe*) Referitor la ansamblul țărilor de limbă arabă și la civilizația acestora.
- PANARABÍSM** s.n. (fr. *panarabisme*) Doctrină politică, mișcare ce urmărește să grupeze națiunile de limbă și civilizație arabă.
- PANARÍȚIU, panariții** s.n. (lat. *panaricium*) Infecție localizată în zona unghiilor.
- PANÁȘ, panase** s.n. (fr. *panache*) Mănunchi de pene folosit ca ornament (la chipiu, la pălărie etc.) sau ca semn de distincție; penaj (2).
- PÂNĂ, pene** s.f. (fr. *panne*) 1. Oprire incidentală a funcționării unui mecanism, a unui vehicul etc. 2. *A fi* (sau *a rămâne*) *în pană* = a rămâne fără bani.
- PANCALÍSM** s.n. (fr. *pancalisme*) Doctrină care subordonează frumosului toate celelalte categorii filosofice.
- PANCÁRTĂ, pancarte** s.f. (fr. *pancarte*) Placardă.
- PANCRÁȚIU** s.n. (fr. *pancrace*) Probă athletică formată din trântă și pugilism.
- PANCREÁS, pancreasuri** s.n. (lat. *pancreas*, ngr. *páncreas*, fr. *pancréas*) Glandă situată în spatele stomacului, legată de splină și de duoden.
- PANCREÁTIC, -Ă, pancreatici, -ce** adj. (lat. *pancreaticus*, fr. *pancréatique*, it. *pancreatico*) Referitor la pancreas, de pancreas.
- PANCREATÍNĂ** s.f. (fr. *pancréatine*) Substanță extrasă din pancreas, folosită ca medicament.
- PANCREATÍTĂ, pancreatite** s.f. (fr. *pancréatite*) Inflamație a pancreasului.
- PANCROMÁTIC, -Ă, pancromatici, -ce** adj. (fr. *panchromatique*) (Despre materiale fotografice) Sensibil la toate culorile.
- PANCRÓNIC, -Ă, pancronici, -ce** adj. (*pan-* + *cronic*) Care este valabil pentru orice perioadă sau epocă.
- PÂNDA, panda** s.m. (fr., engl. *panda*) Mamifer asemănător unui urs, cu blană albă cu pete negre, care se hrănește cu bambus și trăiește în Himalaya și în munții Chinei.
- PANDÁNT, pandante** s.n. (fr. *pendant*) Obiect care formează, împreună cu altul, o pereche simetrică.
- PANDANTÍV, pandative** s.n. (fr. *pendentif*) 1. Bijuterie atârnată pe un lănișor, pe o panglică etc. la gât. 2. Ornament arhitectonic triunghiular situat în colțurile arcelor mari care susțin o cupolă.
- PANDÉCTE** s.f. pl. (ngr. *panδέctis*, lat., fr. *pandectes*) Digeste; legi sau hotărâri care au caracter de lege.
- PANDEMÍE, pandemii** s.f. (fr. *pandémie*) Epidemie care atinge aproape toată populația de pe o zonă geografică foarte întinsă.
- PANDEMÓNIU** s.n. (fr. *panémonium*, it. *panemonio*) Capitală imaginară a iadului; loc de pierzanie, de dezordine, de desfrâu.
- PANDÍT, pandiți** s.m. (fr. *pandit*) Titlu onorific dat în India erudiților, savanților.
- PANDÓRĂ, pandore** s.f. (fr. *pandore*) Instrument muzical cu coarde, cu registru grav, din sec. XVI–XVII.
- PANÉ** adj. invar. (fr. *pané*) (Despre carne, cașcaval etc.) Prăjit după ce a fost dat prin făină, ou bătut și pesmet.
- PANEGÍRIC, panegirice** s.n. (fr. *panégyrique*) Discurs de elogiare a cuiva; laudă, apologie.
- PANEGIRÍST, -Ă, panegeriști, -ste** s.m. și f. (fr. *panégyriste*) Autor de panegirice; persoană care aduce laude exagerate.
- PANÉL¹, panele** s.n. (engl., fr. *panel*) 1. Eșantion permanent, reprezentativ pentru populația de la care se culeg date pentru anumite cercetări. 2. Reunire cu scop precis a unor grupuri de experți.
- PANÉL², panele** s.n. (germ. *Paneel*) Material semifabricat dintr-o placă de lemn cu miez de șipci, furnizată pe ambele fețe (folosită la fabricarea mobilei).
- PANELÉNIC, -Ă, panelenici, -ce** adj. (fr. *panhellénique*) Referitor la panelenism, de panelenism.
- PANELENÍSM** s.n. (fr. *panhellénisme*) Sistem politic care urmărește unirea tuturor grecilor.
- PANETÓNE, panetone** s.n. (it. *panettone*) Cozonac cu stafide.
- PANEUROPEÁN, -Ă, paneuropeni, -e** adj. (engl. *Pan-European*) Care se referă la toate statele Europei.
- PANGENÉZĂ** s.f. (fr. *pangénèse*) Teorie evoluționistă predarwinistă care explică mecanismul eredității prin existența unor germeni provenind din celulele întregului organism.
- PANGERMÁNIC, -Ă, pangermanici, -ce** adj., s.m. și f. (fr. *pangermanique*) (Adept) al pangermanismului; pangermanist.
- PANGERMANÍSM** s.n. (fr. *pangermanisme*) Doctrină politică, mișcare ce urmărește să reunească într-un stat unic întreaga populație de origine germanică.

- PANGERMANÍST**, -Ă, *pangermaniști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *pangermaniste*) Pangermanic; (partizan) al pangermanismului.
- PANGOLÍN**, *pangolini* s.m. (fr. *pangolin*) Mamifer din Africa și din Asia care are corpul acoperit de solzi cornoși și se hrănește cu termite și cu furnici.
- PANFOBIE** s.f. (fr. *panphobie*) Teamă morbidă față de orice.
- PANICĂ**, *panichez* vb. I (fr. *paniquer*) A fi copleșit de panică sau a face să fie copleșită de panică o persoană; a (se) îngrozi, a (se) speria.
- PANICÁRD**, -Ă, *panicarzi*, -de (fr. *paniquard*) (Peior.)
1. S.m. și f. Persoană care este cuprinsă ușor de panică (și îi influențează pe alții). 2. Adj. Care manifestă (nejustificat) panică.
- PÁNICĂ** s.f. (ngr. *panicós*, fr. *panique*, germ. *Panik*) Stare (colectivă) de spaimă subită, uneori fără motiv; idee (4).
- PANÍCUL**, *panicule* s.n. (fr. *panicule*, lat. *panicula*) Inflorescență în formă de ciorchine sau de spic.
- PANICULÁT**, -Ă, *paniculați*, -te adj. (fr. *paniculé*) (Despre plante sau despre inflorescențe) Care are florile în panicul, cu panicul; (despre inflorescențe) în formă de panicul.
- PANIÉR**, *paniere* s.n. (fr. *panier*) Jupón înfóiat, susținut pe șolduri de balene.
- PANIFICÁ**, *panific* vb. I (fr. *panifier*) A transforma făina în pâine.
- PANIFICÁBIL**, -Ă, *panificabili*, -e adj. (cf. fr. *panifiable*) (Despre cereale, făină) Care poate servi ca materie primă la fabricarea pâinii.
- PANIFICÁȚIE** s.f. (fr. *panification*) Transformare a făinii în pâine.
- PANISLÁMIC**, -Ă, *panislamici*, -ce adj. (fr. *panislamique*) Referitor la panislamism.
- PANISLAMÍSM** s.n. (fr. *panislamisme*) Mișcare politică și religioasă care preconizează unirea popoarelor islamice sub o singură autoritate.
- PANLOGÍSM** s.n. (fr. *panlogisme*) Concepție potrivit căreia esența ultimă a lucrurilor este o rațiune cosmică, iar desfășurarea fenomenelor Universului, un proces logic.
- PANONIÁN**, -Ă, *panonieni*, -e (fr. *annonien*) 1. S.n. Epoca pliocenului în bazinul panonic. 2. Adj. Care aparține panonianului (1), privitor la panonian.
- PANÓNIC**, -Ă, *panonici*, -ce adj. (*Panonia* + -ic) Care ține de Panonia, din Panonia.
- PANOPLÍE**, *panoplii* s.f. (fr. *panoplie*) Colecție de arme și de armuri, aranjată artistic pe un panou.
- PANÓPTIC/PANÓPTICUM**, *panoptice/panoptikumuri* s.n. (fr. *panoptique*, germ. *Panoptikum*) Construcție al cărei interior poate să fie cuprins cu o singură privire; muzeu (1).
- PANÓPTICUM** s.n. v. **panoptic**.
- PANORAMÁ**, *panoramez* vb. I (engl. *panoram*) A roti camera de luat vederi în jurul unui ax fix, pentru a obține anumite efecte vizuale.
- PANORÁMĂ**, *panorame* s.f. (fr. *panorama*, germ. *Panorama*) 1. Priveștiște vastă văzută mai ales de sus; (fig.) vedere de ansamblu. 2. Spectacol popular de bălci cu scamatorii, acrobații, animale etc.
- PANORÁMIC**, -Ă, *panoramici*, -ce (fr. *panoramique*)
1. Adj. Care dă impresia unei panorame (1). 2. S.n. Cadru vizual obținut prin rotirea camerei de luat vederi în jurul unui ax fix; efect vizual rezultat din această mișcare.
- PANORTODÓX**, -Ă, *panortodocși*, -xe adj. (fr. *panorthodoxe*) Care se referă la toate Bisericile Ortodoxe; al întregii ortodoxii.
- PANÓU**, *panouri* s.n. (fr. *panneau*) 1. Plasă de lemn, de carton etc. pe care se afișează ceva. 2. Placă subțire de lemn, de metal etc., cu diverse utilizări.
- PANPSIHÍSM** s.n. (fr. *panpsychisme*) Concepție conform căreia toate elementele din natură sunt înzestrate cu psihic.
- PANROMÁNIC**, -Ă, *panromantici*, -ce adj. (*pan-romanic*) Care se referă la toate popoarele sau limbile romanice ori neolatine, al tuturor popoarelor sau limbilor romanice ori neolatine.
- PANSÁ**, *pansez* vb. I (fr. *panser*) A aplica un pansament; a bandaja.
- PANSAMÉNT**, *pansamente* s.n. (fr. *pansement*) Aplicare a unor comprese sterile cu dezinfectante, calmante etc. pe o rană, pe un organ bolnav etc.; materialul folosit în acest scop; bandaj (1).
- PANSÉU**, *panseuri* s.n. (fr. *pensée*) (fr.) Păreră, cugetare; maximă, dicton.
- PANSEXUALÍSM** s.n. (fr. *pansexualisme*) Teorie care accentuează rolul instinctului sexual în viața psihică.
- PANSÍV**, -Ă, *pansivi*, -e adj. (fr. *pensif*) Meditativ, gânditor.
- PANSLÁV**, -Ă, *panslavi*, -e adj. (fr. *panslave*) 1. Care se referă la (toate) popoarele slave, care aparține ansamblului slavilor. 2. Al panslavismului, favorabil panslavismului.
- PANSLAVÍSM** s.n. (fr. *panslavisme*) Curent ideologic din sec. al XIX-lea și începutul sec. al XX-lea care preconiza unirea tuturor popoarelor slave sub autoritatea Rusiei.
- PANTAGRUÉLIC**, -Ă, *pantagruelici*, -ce adj. (fr. *pantagruélique*) (Despre foame) Exagerat de mare; (despre ospete) deosebit de îmbelșugat.

- PANTALÓN**, *pantoloni* s.m. (fr. *pantalon*, ngr. *pantalóni*) Îmbrăcăminte care acoperă, de la brâu în jos, corpul și ambele picioare.
- PANTALONĂDĂ**, *pantalonade* s.f. (fr. *pantalonade*) Farsă (2), bufonerie; discurs ipocrit.
- PANTALONĂR**, *pantalonari* s.m. (*pantalon* + *-ar*) (Depr.) Nume dat, în a doua jumătate a sec. al XIX-lea, tinerilor progresiști din Principatele Române care adoptaseră moda vest-europeană.
- PĂNTĂ**, *pante* s.f. (fr. *pente*) 1. Teren cu suprafața înclinată; rampă (1), coastă, versant (1), povârniș. 2. În *pantă* = înclinat, pieziș. *A cădea* (sau *a aluneca*) *pe panta...* (sau *pe o pantă...*) = a se lăsa antrenat de...; a se îndrepta către...
- PANTEISM** s.n. (fr. *panthéisme*) Teorie care identifică divinitatea cu natura.
- PANTEIST**, -Ă, *panteiști*, -ste (fr. *panthéiste*) 1. Adj. Care se referă la panteism, care susține panteismul. 2. S.m. și f. Adept al panteismului.
- PANTEÓN**, *panteonuri* s.n. (fr. *panthéon*) 1. Templu pe care vechii greci și vechii romani îl consacrau tuturor zeilor; ansamblu de divinități ale unei mitologii, ale unei religii politeiste etc. 2. Monument consacrat memoriei marilor personalități ale unei națiuni, în care se depun rămășițele pământești ale acestora; (p. ext.) totalitatea oamenilor iluștri ai unei națiuni.
- PANTERĂ**, *pantere* s.f. (fr. *panthère*) (Zool.) Leopard (1).
- PANTOCRĂTOR** s.n. (fr. *pantocrator*, ngr. *pantokrator*) (În Biserica Ortodoxă) Icoană de pe bolta naosului în care Isus Hristos este pictat ca împărat al lumii; cupolă pe care se află o astfel de pictură.
- PANTÓF**, *pantofi* s.m. (germ. *Pantoffel*) Încălțăminte (de stradă) care acoperă laba piciorului (până la gleznă).
- PANTOGRAF**, *pantografe* s.n. (fr. *pantographe*) 1. Instrument folosit la reproducerea mecanică a unui desen (la scară diferită). 2. Dispozitiv care face contact între instalația electrică a unui vehicul (locomotivă electrică, tramvai etc.) și sursa de alimentare fixă.
- PANTOGRAFIE** s.f. (fr. *pantographie*) Reproduce a unui desen cu ajutorul pantografului.
- PANTOMETRU**, *pantomètre* s.n. (fr. *pantomètre*) Instrument topografic folosit la măsurarea unghiurilor orizontale.
- PANTOMIM**, -Ă, *pantomimi*, -e (fr. *pantomime*) 1. S.f. Artă de a se exprima prin gesturi; piesă în care actorii se exprimă prin gesturi. 2. S.m. Actor de pantomimă (1); mim.
- PANTOPÓN** s.n. (fr. *pantopon*) Substanță extrasă din opiu, întrebuințată ca analgezic.
- PANTÚM**, *pantumuri/pantume* s.n. (fr. *pantoum*) Poezie cu formă fixă, alcătuită dintr-o suită de catrene cu rimă încrucișată.
- PANTY** s.n. (pr. *pénti*; engl. *panty*) Ciorap-pantalon.
- PÁNZER**, *panzere* s.n. (pr. *pánțer*; germ. *Panzer*) Tanc blindat german din cel de-al Doilea Război Mondial.
- PANZOOTIE**, *panzootii* s.f. (fr. *panzootie*) Extindere a unei boli contagioase a animalelor pe teritorii foarte întinse (țări, continente).
- PAP** s.n. (germ. *Papp*) Substanță lipicioasă, preparată din gluten și apă, folosită mai ales la lipirea încălțămintei.
- PAPĂ** s.m. (fr. *papa*) (Fam.) Tată.
- PAPAGÁL**, *papagali* s.m. (ngr. *pap[pa]gál[li]os*, it. *pappagallo*) Pasăre tropicală cu penaj viu colorat, cu cioc gros și încovoiat, care, dresată, poate imita vorbirea omului; peruş.
- PAPAGALICÉȘTE** adv. (*papagal* + *-icește*) Ca un papagal; automat, mecanic (5).
- PAPÁIA**, *papaia* s.f. (it. *papaia*, fr. *papaye*) Arbore fructifer tropical cu fructe comestibile, asemănătoare pepenelui galben; fructul acestui arbore.
- PAPAÍNĂ** s.f. (fr. *papaïne*, germ. *Papain*) Enzimă extrasă din lapte de papaia, folosită în medicină ca digestiv și vermifug.
- PAPÁL**, -Ă, *papali*, -e adj. (fr. *papal*) Al papei; apostolic (2); catolic.
- PAPALITÁTE** s.f. (lat. *papalitas*, -atis) Demnitatea de papă; administrația papei, durata unui pontificat.
- PAPARÁZZO**, *papavazzi* s.m. (pr. *paparáto*; it. *paparazzo*) Fotograf care aleargă după imagini insolite cu persoane celebre.
- PAPAVERACÉE**, *papaveracee* s.f. (fr. *papavéracée*) (La pl.) Familie de plante cu petale separate și caduce, cu fructe în capsule (care are ca tip macul); (și la sg.) plantă din această familie.
- PAPAVERÍNĂ** s.f. (fr. *papavérine*) Alcaloid extras din opiu sau preparat sintetic, utilizat în medicină ca antispastic.
- PÁPĂ**, *papi* s.m. (lat. *papa*) Șeful ales al Bisericii Catolice.
- PAPERBACK** s.n. (pr. *péipărbec*; engl. *paperback*) Ediție de masă.
- PAPÉSĂ**, *papesse* s.f. (fr. *papesse*) Femeie-papă; (fig.) inspiratoare.
- PAPEŢĂR**, -Ă, *papetari*, -e (din *papetărie*) 1. S.m. Fabricant sau vânzător de articole de papetărie. 2. Adj. Care se folosește la fabricarea hârtiei.

- PAPETĂRIE**, *papetării* s.f. (fr. *papeterie*) Magazin în care se vând, în principal, ustensile pentru scris (hârtie, caiete, creioane, tocuri etc.); comerțul cu aceste ustensile.
- PAPIER MĂCHÉ** (pr. *papié mașé*; fr. *papier mâché*) Pastă de hârtie cu anumite adaosuri (ghips, caolin, clei de colofoniu) din care se confecționează obiecte decorative.
- PAPILĂR**, -Ă, *papilari*, -e adj. (fr. *papillaire*) Care are papile, format din papile.
- PAPILĂ**, *papile* s.f. (lat. *papilla*, fr. *papille*) Mică proeminență pe piele, pe mucoase, mai ales pe limbă; protuberanță pe suprafața anumitor părți ale unei plante.
- PAPILIONACÉU**, -CÉE, *papilionoci*, -cee (fr. *papillonacé*) 1. S.f. (La pl.) Familie de plante cu o corolă în formă de fluture; leguminoase (2); (și la sg.) plantă din această familie. 2. Adj. În formă de aripi de fluture.
- PAPILÓM**, *papiloame* s.n. (fr. *papillome*) Tumoare benignă (în formă de papile) care se dezvoltă pe pielea sau pe mucoase.
- PAPIÓN¹**, *papioni* s.m. (fr. *papillon*) Rasă de câini de talie mică, cu urechi lungi, căzute și cu păr lung de culori diferite.
- PAPIÓN²**, *papioane* s.n. (fr. *papillon*) Fundă care se poartă în loc de cravată.
- PAPIÓTĂ**, *papiote* s.f. (fr. *papillote*) Sul mic de carton pe care se înfășoară ață de cusut; ață înfășurată pe acest sul.
- PAPIROLÓG**, *papirologi* s.m. (fr. *papyrologue*) Specialist în papirologie.
- PAPIROLOGÍE** s.f. (fr. *papyrologie*) Studiul papirosurilor.
- PAPÍRUS**, *papirusuri* s.n. (lat., fr. *papyrus*) Hârtie obținută din scoarța plantei cu același nume, care servea drept suport de scris vechilor egipteni; manuscrisul consemnat pe o astfel de hârtie.
- PAPÍSM** s.n. (fr. *papisme*) (Înv.) Catolicism; aderare la autoritatea papală.
- PAPÍST**, -Ă, *papisti*, -ste s.m. și f. (fr. *papiste*) (Rar; adesea, depr.) Catolic.
- PÁPUA** adj. invar. (fr. *papou*) Care ține de Papua, din Papua.
- PAPUĂȘ**, -Ă, *papuași*, -e adj., s.m. și f. (fr. *papouas*) (Persoană) de rasă neagră din Papua Noua Guinee.
- PÁPULĂ**, *papule* s.f. (lat. *papula*, fr. *papule*) Leziune mică și dură care apare pe piele în unele boli dermatologice și în sifilis.
- PAR**, -Ă, *pari*, -e adj. (lat. *par*) Divizibil cu doi. *Nu-măr par*.
- PARĂ**, *parez* vb. I (fr. *parer*) A deturna, a evita (o lovitură a unui adversar).
- PARA¹**- (ngr. *pará*) Element de compunere cu sensul „alături de”, „contrar”, în cuvinte ca: *paracenteză*, *paramilitar*, *parataxă*.
- PARA²**- (cf. fr. *para-*) Element de compunere cu sensul „a apăra de”, „a proteja”, în cuvinte ca: *parafoc*, *parașută*, *paratrăsnet*.
- PARABĂZĂ**, *parabaze* s.f. (fr. *parabase*) Parte a unei comedii antice grecești în care autorul, prin vocea corifeului, se adresează spectatorilor, expunându-și părerile.
- PARÁBIL**, -Ă, *parabili*, -e adj. (fr. *parable*) (Sport; despre lovituri, goluri) Care poate fi evitat, apărut.
- PARÁBOLĂ¹**, *parabole* s.f. (fr. *parabole*, lat. *parabola*) Curbă plană în care focare punct este echidistant față de un punct fix, numit focar, și față de o dreaptă fixă, numită directoare.
- PARÁBOLĂ²**, *parabole* s.f. (fr. *parabole*, lat. *parabola*) Povestire alegorică scurtă care conține o morală; exprimare alegorică.
- PARABÓLIC¹**, -Ă, *parabolici*, -ce adj. (fr. *parabolique*) Care are formă de parabolă¹.
- PARABÓLIC²**, -Ă, *parabolici*, -ce adj. (fr. *parabolique*) Care ține de parabolă²; alegoric.
- PARABOLOÍD**, *paraboloizi* s.m. (fr. *paraboloïde*) (Mat.) 1. Suprafață descrisă de o parabolă¹ care se deplasează în așa fel, încât planul să rămână paralel cu el însuși, iar vârful să descrie o parabolă fixă. 2. *Paraboloïd de rotație* = suprafață generată prin rotația unei parabole¹ în jurul axei de simetrie.
- PARACENTÉZĂ**, *paracenteze* s.f. (fr. *paracentèse*) Puncție într-o cavitate a corpului făcută pentru a extrage un lichid seros sau purulent.
- PARACLÍNIC**, -Ă, *paraclinici*, -ce adj. (*para¹- + clinic*) În afara clinicii.
- PARACRONÍSM**, *paracronisme* s.n. (fr. *paracronisme*) Greșeală cronologică prin care un eveniment este plasat într-o epocă mai târzie decât cea în care s-a produs.
- PARADĂ**, *paradez* vb. I (fr. *parader*) (Ir.) A(-și) lua un aer de paradă, pompos; a face caz de ceea ce face ori spune.
- PARÁDĂ**, *parade* s.f. (germ. *Parade*, fr. *parade*) 1. Treccere în revistă a trupelor; festivitate militară cu defilarea trupelor; solemnitate (2), ceremonie (1), pompă² (1). 2. Etalare ostentativă. 3. *De paradă* = festiv; formal, demonstrativ. *A face paradă de ceva* = a face un gest, un fapt etc. cu ostentație, a se lăuda pentru a produce impresie.

- PARADIGMÁTIC**, -Ă, *paradigmatici*, -ce adj. (fr. *paradigmatique*) Care face parte dintr-o paradigmă, care are paradigmă, care are loc într-o paradigmă.
- PARADIGMĂ**, *paradigme* s.f. (lat. *paradigma*, ngr. *paradigma*) 1. Totalitatea formelor flexionare ale unui cuvânt; ansamblu de termeni care aparțin aceleiași clase lexicale, semantice sau gramaticale. 2. Exemplu (1), model (4).
- PARADÍS**, *paradisuri* s.n. (fr. *paradis*, germ. *Paradies*) 1. Grădina în care, potrivit Genezei, au trăit Adam și Eva până în momentul păcatului originar; loc spre care se îndreaptă sufletele credincioșilor nepăcătoși după moarte; rai; eden (1). 2. (Fig.) Loc plăcut, încântător; fericire supremă. 3. *Pasărea paradisului* = pasăre din Noua Guinee cu pene frumos colorate.
- PARADIZIÁC**, -Ă, *paradiziaci*, -ce adj. (fr. *paradisique*) Care evocă paradisul; edenic (1); minunat, splendid, elizeic.
- PARADÓS**, *paradosuri* s.n. (fr. *parados*) Terasament care îi protejează pe militari de loviturile venite din spate.
- PARADÓX**, *paradoxuri* s.n. (fr. *paradoxe*) Opinie contrară părerii generale, unanim recunoscute; bizarerie, ciudățenie, enormitate (1).
- PARADOXÁL**, -Ă, *paradoxali*, -e adj. (fr. *paradoxal*) Care ține de paradox; bizar, absurd.
- PARAFĂ**, *parafez* vb. I (fr. *parafer*) A semna (cu o parață).
- PARAFAZÍE** s.f. (fr. *paraphasie*) Tulburare a vorbirii, caracterizată prin substituția și deformarea cuvintelor.
- PARÁFĂ**, *parafe* s.f. (fr. *parafe*) Iscălitură (prescurtată sau cu ornamente); ștampilă cu numele cuiva sau cu numele instituției.
- PARAFÉRNĂ**, *paraferne* s.f. (ngr. *paráferna*) Avere care aparține soției căsătorite în regim dotal, asupra căreia soția își păstrează drepturile de administrație și de folosință.
- PARAFINÁ**, *parafinez* vb. I (fr. *paraffiner*) A (se) acoperi, a (se) impregna cu parafină.
- PARAFÍNĂ**, *parafine* s.f. (fr. *paraffine*) Substanță albă, solidă, obținută din distilarea țițeiului sau a cărbunilor, folosită la impermeabilizarea anumitor țesături, la fabricarea lumânărilor etc.; alcan.
- PARAFINÓS**, -OÁSĂ, *parafinoși*, -oase adj. (fr. *paraffineux*) Care conține parafină.
- PARAFLOW** s.n. (pr. *paraflău*; engl. *paraflow*) Paragel.
- PARAFRÁSTIC**, -Ă, *parafraștici*, -ce adj. (fr. *paraphrastique*) Care ține de parafrază (1), care are caracter de parafrază.
- PARAFRAZÁ**, *parafrazez* vb. I (fr. *paraphraser*) A comenta, a dezvolta, a extinde printr-o parafrază (1).
- PARAFRÁZĂ**, *parafraze* s.f. (fr. *paraphrase*) 1. Explicație sau traducere mai amplă decât textul; comentariu verbal dezvoltat. 2. Enunț mai amplu, sinonim altui enunț mai scurt.
- PARAGÉL** s.n. (it. *paragelo*) Aditiv folosit pentru coborârea punctului de congelare a uleiurilor minerale; paraflow.
- PARAGENÉTIC**, -Ă, *paragenetici*, -ce (fr. *paragénétique*) 1. S.f. Studiul factorilor ce influențează evoluția intrauterină din momentul fecundației până la naștere. 2. Adj. Care se referă la paragenetică (1). 3. Adj. (Despre modificări ale genelor) Care se produce ca urmare a unui fenomen ce afectează cromozomii, fără schimbarea structurii genei.
- PARAGENÉZĂ**, *parageneze* s.f. (fr. *paragénèse*) Formare a mai multor minerale asociate în aceeași epocă și în aceleași condiții.
- PARAGEUZÍE** s.f. (fr. *paragueusie*) Alterare a senzației gustative.
- PARAGÓGĂ**, *paragoge* s.f. (fr. *paragoge*) (Rar) Adăugare a unui sunet sau a unei silabe la sfârșitul unui cuvânt; epiteză.
- PARAGRÁF**, *paragrafe* s.n. (lat. *paragraphus*, fr. *paragraphe*) Subdiviziune a părților unui text; semnul care marchează o asemenea subdiviziune.
- PARAGRÁMĂ**, *paragramme* s.f. (fr. *paragramme*, engl. *paragram*) 1. Eroare ortografică de substituție a unei litere cu alta. 2. Joc de cuvinte.
- PARAGUAYÁN**, -Ă, *paraguayeni*, -e (*Paraguay + -an*) (Persoană) din Paraguay.
- PARALALÍE** s.f. (fr. *paralalie*) Tulburare de vorbire care constă în folosirea greșită a cuvintelor.
- PARALÁXĂ**, *paralaxe* s.f. (fr. *parallaxe*) 1. Unghi format între două drepte care unesc un punct foarte depărtat cu extremitățile unei baze de observație. 2. Unghiul maxim sub care se vede, de pe un corp ceresc, raza Pământului sau raza orbitei acestuia.
- PARALÉL**, -Ă, *paraleli*, -e (lat. *parallelus*, fr. *parallèle*) 1. Adj., s.f. (Dreaptă, plan) care are toate punctele la aceeași distanță de o dreaptă sau de un plan, cu care nu se intersectează, oricât s-ar prelungi. 2. S.f. Cerc imaginar paralel cu ecuatorul Pământului. 3. S.f. Comparatie (1). 4. S.f. (La pl.) Aparat de gimnastică format din două bare orizontale și paralele.

- PARALELIPÉD**, *paralelipede* s.n. (fr. *parallélepède*) Poliedru cu șase fețe paralele două câte două.
- PARALELISM**, *paralelisme* s.n. (fr. *parallélisme*, it. *parallelismo*) 1. Starea a ceea ce este paralel. 2. Evoluție asemănătoare a două fapte, a două lucruri care sunt comparate.
- PARALELOGRĂM**, *paralelograme* s.n. (fr. *parallélogramme*, germ. *Parallelogramm*) Patrulater plan cu laturile opuse paralele și egale.
- PARALITERĂR**, -Ă, *paraliterari*, -e adj. (fr. *paralittéraire*) Al paraliteraturii, care ține de paraliteratură.
- PARALITERATŪRĂ** s.f. (fr. *paralittérature*) Ansamblul textelor literare considerate excluse din literatura propriu-zisă.
- PARALÍTIC**, -Ă, *paraliticsi*, -ce adj., s.m. și f. (ngr. *paralitikós*, fr. *paralytique*) (Persoană) care suferă de paralizie.
- PARALIZĂ**, *paralizez* vb. I (fr. *paralyser*) 1. A se îmbolnăvi de paralizie. 2. (Fig.) A împiedica pe cineva să acționeze; a neutraliza (1); a opri.
- PARALIZĂNT**, -Ă, *paraliziți*, -te adj. (fr. *paralyisant*) Care paralizează; (fig.) care împiedică să se producă, să acționeze, care blochează ceva.
- PARALIZIE**, *paralizii* s.f. (fr. *paralyse*) Stare patologică manifestată prin lipsa mișcării voluntare și a sensibilității (unei părți a) corpului; (fig.) imposibilitatea de a acționa, oprire completă, stagnare, apoplexie (1).
- PARALÓGIC**, -Ă, *paralogici*, -ce adj. (fr. *paralogique*) (Rar) Rezultat prin paralogie, referitor la paralogie, de paralogie.
- PARALOGIE**, *paralogii* s.f. (fr. *paralogie*) (Rar) Transformare analogică a formei unui cuvânt prin apropierea lui formală de alt cuvânt asemănător; cuvântul rezultat printr-o astfel de transformare.
- PARALOGÍSM**, *paralogisme* s.n. (fr. *paralogisme*) Raționament fals făcut cu bună-credință, fără intenția de a induce în eroare.
- PARAMAGNETIC**, -Ă, *paramagnetici*, -ce adj. (fr. *paramagnétique*) Care prezintă paramagnetism; referitor la paramagnetism, de paramagnetism.
- PARAMAGNETÍSM** s.n. (fr. *paramagnétisme*) Proprietatea unor corpuri sau a unor substanțe de a se magnetiza (slab sau temporar) prin introducerea într-un câmp magnetic.
- PARAMÉCI**, *parameci* s.m. (fr. *paramécie*) Protozoar ciliat din clasa infuzorilor, care trăiește în apele dulci stătătoare și care atinge până la 0,2 mm lungime.
- PARAMEDICĂL**, -Ă, *paramedicali*, -e adj. (fr. *paramédical*) Care se consacră îngrijirii bolnavilor fără să aparțină corpului medical propriu-zis.
- PARAMENT**, *paramente* s.n. (germ. *Parament*) Fața exterioară a unui zid, a unei construcții; material (ornamental) care acoperă aceste elemente.
- PARAMÉTRIC**, -Ă, *parametrici*, -ce adj. (fr. *paramétrique*) Referitor la parametru, de parametru.
- PARAMETRÓN**, *parametroni* s.m. (fr. *paramétron*) Circuit folosit la înregistrarea informațiilor sau la efectuarea operațiilor logice, în telecomunicații sau în cibernetică.
- PARAMÉTRU**, *parametri* s.m. (fr. *paramètre*) 1. (Mat.) Variabilă independentă a unei funcții, care se definește pe mulțimea numerelor reale sau complexe; (Inform.) argument (3). 2. Mărime care permite prezentarea simplificată a caracteristicilor unui sistem statistic. 3. Element important de care trebuie să se țină seama la evaluarea unei situații, la înțelegerea unui fenomen în detaliu.
- PARAMILITĂR**, -Ă, *paramilitari*, -e adj. (fr. *paramilitaire*) (Despre grupări, organizații etc.) Care imită structura și disciplina unei armate regulate.
- PARAMNEZIE**, *paramnezii* s.f. (fr. *paramnésie*) Tulburare a memoriei, care afectează reproducerea amintirilor și se manifestă prin fabulație, prin localizarea greșită a unor fapte în timp sau prin iluzia că unele lucruri necunoscute au fost văzute.
- PARANGONĂJ**, *parangonaje* s.n. (fr. *parangonage*) (Poligr.) Plasare a unui cuvânt cules cu un corp de litere mai mic între cuvinte culese cu un corp de litere mai mare.
- PARANÓIA** s.f. (fr. *paranoïa*) Psihoză caracterizată prin orgoliu exagerat, egoism, susceptibilitate, idei fixe etc.
- PARANÓIC**, -Ă, *paranoici*, -ce (germ. *paranoisch*, it. *paranoico*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care suferă de paranoia. 2. Adj. Referitor la paranoia, de paranoia.
- PARANOÍD**, -Ă, *paranoizi*, -de adj. (fr. *paranoïde*) Care prezintă simptome de paranoia.
- PARANORMĂL**, -Ă, *paranormali*, -e adj., s.n. (fr. *paranormal*) (Fenomen, manifestare) care nu are o explicație științifică în stadiul respectiv de cunoaștere, fiind atribuit unor forțe de natură necunoscută, de origine psihică.
- PARANTÉTIC**, -Ă, *parantetici*, -ce adj. (fr. *paranthétique*) Referitor la paranteze, situat între paranteze.
- PARANTÉZĂ**, *paranteze* s.f. (fr. *paranthèse*) 1. Element care întrerupe continuitatea unui text și care aduce o informație suplimentară; semn de punctuație

- constând din două arcuri de cerc (sau două dreptunghiuri fără o latură mare) între care este cuprinsă această informație. 2. Paranteză care cuprinde o expresie algebrică și care indică efectuarea acestei operații înaintea altora. 3. Remarcă, dezvoltare accesorie, scrisă sau orală, pe lângă un subiect; digresiune (1).
- PARAPANTĂ**, *parapante* s.f. (fr. *parapente*) Parașută specială care permite lansarea de pe un versant muntos, de pe o înălțime etc.
- PARAPANTIST**, -Ă, *parapantiști*, -ste s.m. și f. (fr. *parapantiste*) Persoană care se lansează cu parașuta.
- PARAPÉT**, *parapete* s.n. (fr. *parapet*) Perete de mică înălțime ridicat la marginea podurilor, a șoselelor, a teraselor etc.; terasament rudimentar care protejează soldații pe un câmp de bătălie.
- PARAPITÉC**, *parapiteci* s.m. (fr. *parapithèque*) Maimuță fosilă considerată primul strămoș al omului.
- PARAPLÉGIC**, -Ă, *paraplegici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *paraplégique*) (Persoană) care suferă de paraplegie.
- PARAPLEGIE**, *paraplegii* s.f. (fr. *paraplégie*) Paralizie a membrilor inferioare.
- PARAPSIHOLÓGIC**, -Ă, *parapsihologici*, -ce adj. (fr. *parapsychologique*) Referitor la parapsihologie, de parapsihologie.
- PARAPSIHOLOGIE** s.f. (fr. *parapsychologie*) Studiul fenomenelor paranormale; metapsihică (2).
- PARASIMPÁTIC** adj. (fr. *parasympathique*) Sistem (*nervos*) *parasimpatic* (și substantivat, n.) = unul dintre cele două sisteme nervoase neurovegetative care acționează asupra bătăilor inimii, încetinindu-le ritmul, și asupra tubului digestiv, accelerându-i activitatea.
- PARASINTÉTIC**, -Ă, *parasintetici*, -ce adj., s.n. (fr. *parasynthétique*) (Cuvânt) care este format prin adăugarea unui sufix și a unui prefix la o bază dată.
- PARASÓL**, *parasoluri* s.n. (germ. *Parasol*, fr. *parasol*) 1. Umbrelă mare de soare. 2. Aripă de avion monoplan, situată deasupra fuzelajului.
- PARASOLÁR**, *parasolare* s.n. (germ. *Parasolar*) 1. Apărătoare montată pe obiectivul aparatului de fotografiat sau de filmat, care împiedică pătrunderea luminii nedorite. 2. Apărătoare montată în interiorul unor autovehicule, în partea de sus a parbrizului, pentru a proteja călătorii de lumina directă a soarelui.
- PARAȘUTĂ**, *parașutez* vb. I (fr. *parachuter*) A lansa cu parașuta; (fig.) a plasa pe cineva într-un post, fără ca numirea acestuia să fie prevăzută.
- PARAȘUTĂ**, *parașute* s.f. (fr. *parachute*) Dispozitiv în formă de umbrelă, care încetinește aterizarea unui corp lansat de la înălțime, de obicei, dintr-o aeronavă în zbor.
- PARAȘUTISM** s.n. (fr. *parachutisme*) (Sport) Lansare cu parașuta.
- PARAȘUTIST**, -Ă, *parașutiști*, -ste s.m. și f. (fr. *parachutiste*) Persoană care practică parașutismul; specialist în lansarea cu parașuta.
- PARATÁCTIC**, -Ă, *paratactici*, -ce adj. (fr. *paratactique*) Exprimat printr-o parataxă; juxtapus.
- PARATÁXĂ**, *parataxe* s.f. (fr. *parataxe*) Juxtapunere a frazelor, fără cuvinte de legătură care să indice raporturile dintre acestea.
- PARATIROIDĂ**, *paratiroide* s.f., adj. (fr. *parathyroïde*) (Glandă endocrină) care se află în spatele tiroidei, cu rol în metabolism.
- PARATONÉR**, *paratonere* s.n. (fr. *paratonnerre*) (Rar) Paratrăsnet.
- PARATRĂSNET**, *paratrăsnete* s.n. (*para²- + trăsnet*) Instalație de protecție a construcțiilor împotriva trăsnetelor; paratoner.
- PARAVALÁNȘĂ**, *paravalanșe* s.f. (fr. *paravalanche*) Construcție destinată să protejeze o cale de comunicație împotriva avalanșelor de zăpadă.
- PARAVÁN**, *paravane* s.n. (fr. *paravent*) Perete subțire, mobil și uneori pliant, care separă, izolează sau maschează ceva; (fig.) ceea ce ascunde, separă etc. ceva.
- PARAVERTEBRÁL**, -Ă, *paravertebrali*, -e adj. (fr. *paravertébral*) Situat de-a lungul ambelor părți ale coloanei vertebrale.
- PARAXIÁL**, -Ă, *paraxiali*, -e adj. (fr. *paraxial*) (Despre raze de lumină) Situat în vecinătatea axei optice, paralel cu axa optică.
- PARAZÍT**, -Ă, *paraziți*, -te (lat. *parasitus*, fr. *parasite*, germ. *Parasit*) 1. S.m. și f., adj. (Organism) care se hrănește pe seama altui organism. 2. S.m. și f., adj. (Persoană) care trăiește din munca alteia, pe spezele altcuiva. 3. Adj. Care nu are un rol util; de prisos. 4. S.m. pl. Perturbații în transmisiunile de telecomunicații.
- PARAZITÁ**, *parazitez* vb. I (fr. *parasiter*) 1. A trăi ca un parazit (2). 2. A perturba prin paraziți (4).
- PARAZITÁR**, -Ă, *parazitari*, -e adj. (fr. *parasitaire*) 1. Referitor la paraziți (1), datorat unor paraziți. 2. Care trăiește ca un parazit (2).
- PARAZITISM** s.n. (fr. *parasitisme*) 1. Stare, mod de viață specific paraziților (1). 2. Faptul de a trăi ca un parazit (2); trândăvie.

- PARAZITOLOGIE** s.f. (fr. *parasitologie*) Studiul organismelor parazite și al modurilor de combatere a acestora.
- PARAZITÓZĂ**, *parazitoze* s.f. (fr. *parasitose*) Boală generată de paraziți.
- PARBRÍZ**, *parbrize* s.n. (fr. *pare-brise*) Placă transparentă (de sticlă specială) așezată în partea din față a unui vehicul, care protejează de vânt, de praf etc.
- PARC**, *parcuri* s.n. (fr. *parc*) **1.** Teren amenajat cu plantații, bănci etc., pentru odihnă și agrement; grădină (publică). **2.** Loc de staționare și de garare a vehiculelor sau de depozitare a materialelor; vehiculele sau materialele aflate în acest loc. **3.** Totalitatea vehiculelor, a mașinilor, a aparatelor etc. unei instituții. **4.** Teren vast cu spații verzi, amenajat pentru locuințe, cu dotări destinate agrementului. **5.** *Parc național* = întindere vastă de teren în interiorul căruia fauna, flora și mediul natural în general sunt protejate de acțiunea distructivă a omului, a animalelor.
- PARCÁ**, *parchez* vb. I (fr. *parquer*) A gara.
- PARCÁJ**, *parcaje* s.n. (fr. *parcage*) **1.** Parcare. **2.** Loc în care sunt parcate vehiculele; parking.
- PARCÁRE**, *parcări* s.f. (de la *parca*) Acțiunea de a parca; parcaj.
- PARCELÁ**, *parcelez* vb. I (fr. *parceller*) A împărți un teren în parcele.
- PARCÉLÁ**, *parcele* s.f. (fr. *parcelle*) Porțiune (mai mică) de teren, precis delimitată, cu anumite destinații.
- PARCHÉT**, *parchete* s.n. (fr. *parquet*) **1.** Ansamblul magistraților cu atribuții în acțiunile penale. **2.** Pardoseală executată din bucățile de lemn, aranjate în forme geometrice. **3.** Suprafață de pădure clar delimitată.
- PARCHETÁ**, *parchetez* vb. I (fr. *parqueter*) **1.** A pune parchet într-o încăpere. **2.** A împărți o pădure în parchete (**3**).
- PARCIMONIE**, *parcimonii* s.f. (fr. *parcimonie*, lat. *parcimonía*) **1.** Economisire exagerată; zgârcenie, calicie. **2.** Măsură, pondere; reținere.
- PARCIMONIÓS**, *-OÁSĂ*, *parcimonioși*, *-oase* adj. (fr. *parcimonieux*) **1.** Care dovedește, care denotă parcimonie (**1**); zgârcit. **2.** Măsurat, ponderat, reținut.
- PARCOMÉTRU**, *parcometre* s.n. (fr. *parcomètre*) Aparat de taxare, folosit într-o parcare.
- PARCÚRGE**, *parcure* vb. III (fr. *parcourir*, de la *cuire*) **1.** A străbate un spațiu pe toată întinderea, în toate sensurile; a merge (până la capăt). **2.** A citi (în grabă); a privi, a examina repede și în treacăt.
- PARCÚRS**, *parcursuri* s.n. (fr. *parcours*) **1.** Drum pe care îl urmează un vehicul, un curs de apă etc.; traiect, traseu (**1**). **2.** Lungime a unui drum sau a unei traiectorii, cuprinsă între două puncte date.
- PARDESÍU**, *pardesie* s.n. (fr. *pardessus*) Obiect de îmbrăcăminte lung, purtat peste alte haine, mai ales primăvara și toamna.
- PARDÓN** interj. (fr. *pardon*, germ. *Pardon*) **1.** (Formulă de politețe adresată cuiva care este oarecum deranjat) Iertați-mă!; scuzați! **2.** (Cuvânt folosit pentru a determina pe cineva să repete ceva ce nu a fost bine auzit) Cum (ați spus)? **3.** (Formulă care se sprijină pe o contradicție) Ba nu (este așa)!
- PARMIOLÓG**, *-Ă*, *paremiologi*, *-ge* s.m. și f. (fr. *parémiologue*) Specialist în paremiologie.
- PARMIOLOGIE** s.f. (fr. *parémiologie*) Studiul și culegerea proverbelor; totalitatea proverbelor dintr-o limbă.
- PARENCHÍM**, *parenchime* s.n. (it. *parenchima*, fr. *parenchyme*) **1.** Țesut format din celule diferențiate, cu funcție fiziologică specifică. **2.** Țesut fundamental al vegetalelor, format din celule vii puțin diferențiate, cu funcții variate.
- PARENCHIMATÓS**, *-OÁSĂ*, *parenchimatosis*, *-oase* adj. (fr. *parenchymateux*) Format din parenchim; al parenchimului, de parenchim.
- PARENTÁL**, *-Ă*, *parentali*, *-e* adj. (fr. *parental*) Care se referă la părinți, considerați un tot; ereditar (**1**).
- PARENTERÁL**, *-Ă*, *parenterali*, *-e* adj. (fr. *parentéral*) (Despre medicamente) Care se administrează pe altă cale decât cea digestivă.
- PARESTEZIE**, *parestezii* s.f. (fr. *paresthésie*) Senzație anormală de furnicături, de amorțeală.
- PARÉZĂ**, *pareze* s.f. (germ. *Parese*) Paralizie ușoară și parțială.
- PAREZIE**, *parezii* s.f. (fr. *parésie*) Paralizie parțială, ușoară sau temporară.
- PARFÉ**, *parfeuri* s.n. (fr. *parfait*) Înghețată preparată cu frișcă.
- PARFÚM**, *parfumuri* s.n. (fr. *parfum*) **1.** Miros plăcut, mireasmă (de flori). **2.** Substanță aromatică folosită pentru a da corpului, hainelor etc. un miros agreabil. **3.** Aromă a unor alimente. **4.** (Fig.) Notă caracteristică.
- PARFUMÁ**, *parfumez* vb. I (fr. *parfumer*) **1.** A umple sau a impregna cu parfum. **2.** A (se) stropi cu parfum.
- PARFUMERIE**, *parfumerii* s.f. (fr. *parfumerie*) **1.** Industrie de sau comerț cu parfumuri. **2.** Magazin, raion într-un magazin în care se vând parfumuri, produse de cosmetică etc. **3.** (La pl.) Parfumuri diverse.

- PARHELIE**, *parhelii* s.f. (fr. *parhélie*) Fenomen luminos datorat reflexiei razelor solare pe un nor cu cristale de gheață.
- PĂRIA**¹, *paria* s.m. (fr., it. *paria*) Persoană sau colectivitate disprețuită, căreia nu i se recunoaște niciun drept.
- PĂRIA**², *pariez* vb. I (fr. *parier*) 1. A face un pariu (1). 2. A pune în joc o sumă de bani într-un pariu (2). 3. A susține ceva ca fiind aproape sigur. *Pariez că va ploua.*
- PARIÁN** s.n. (fr. *parian*) Porțelan neglazurat care imită marmura de Paros, folosit în sculptură.
- PARICÍD**, -Ă, *paricizi*, -de (fr. *parricide*) 1. S.m. și f., adj. (Persoană) care și-a ucis unul dintre părinți; patricid (1). 2. S.n. Crimă comisă de un paricid (1); patricid (2).
- PARICOPITÁT**, *paricopitate* s.n. (cf. fr. *paridigitidé*) (La pl.) Ordin de mamifere erbivore și omnivore (rumegătoare și porcine), cu un număr par de degete la fiecare picior, acoperite de copite; (și la sg.) mamifer din acest ordin.
- PARIETÁL**, -Ă, *parietali*, -e (fr. *pariétal*) 1. Adj. Care se referă la perețele unei cavități a organismului, care aparține acestui perete. 2. S.f. pl. Familie de plante erbacee, cu înveliș floral dublu și cu ovule dispuse simetric pe pereții carpelor (begonia, pansa-ua etc.); (și la sg.) plantă erbacee din această familie.
- PARISILÁBIC**, -Ă, *parisilabici*, -ce adj. (fr. *parisyllabique*) (Despre cuvinte) Care are același număr de silabe în declinare.
- PARITÁTE**, *parități* s.f. (fr. *parité*, lat. *paritas*, -atis) 1. Egalitate, echivalență valorică perfectă. 2. Raport valoric între două unități monetare (între leu și dolar etc.).
- PARÍU**, *pariuri* s.n. (fr. *pari*) 1. Convenție prin care fiecare dintre persoanele care susțin lucruri contrare se obligă să ofere o compensație (materială) celui care va avea dreptate; prinsoare. 2. Joc de noroc, în special la cursele de cai, care angajează sume de bani.
- PARÍZER** s.n. (germ. *Pariser*) Mezel preparat din carne de vită și slănină.
- PARIZIÁN**, -Ă, *parizieni*, -e s.m. și f., adj. (fr. *parisien*) (Persoană) din Paris.
- PÁRKING**, *parkinguri* s.n. (engl. *parking*) Parcaj (2); parcare.
- PÁRKINSON** s.n. (fr. *parkinson*) Afecțiune degenerativă a sistemului nervos central, caracterizată prin tremurături și prin rigiditate musculară.
- PARLAMÉNT**, *parlamente* s.n. (fr. *parlement*) Organ legislativ alcătuit din reprezentanții diferitelor partide politice (deputați și senatori), aleși prin vot; clădire în care au loc adunările acestui organ.
- PARLAMENTÁ**, *parlamentez* vb. I (fr. *parlementer*) A începe negocieri, a duce tratative cu un adversar; a discuta cu cineva mult timp, pentru a-l convinge de ceva.
- PARLAMENTÁR**, -Ă, *parlamentari*, -e (fr. *parlementaire*) 1. Adj. Care se referă la parlament, care are loc în parlament. 2. Adj. (Despre un regim politic) În care guvernul este responsabil în fața parlamentului. 3. S.m. și f. Membru într-un parlament. 4. S.m. și f. Persoană care are misiunea să ducă tratative (într-o situație critică).
- PARLAMENTARÍSM** s.n. (fr. *parlementarisme*) Regim parlamentar (2).
- PARLOÁR**, *parloare* s.n. (fr. *parloir*) Sală într-un internat, într-o mănăstire etc. în care sunt primiți vizitatorii; vorbitor.
- PÁRMEN** adj. invar. (fr. *parmain* [d'or], germ. *Parmäne*) *Măr parmen* (auriu) (și substantivat, m.) = varietate de măr cu fructele de culoare galbenă-aurie, cu dungi; fructul acestei varietăți.
- PARMEZÁN** s.n. (fr. *parmesan*, germ. *Parmesan*) Sortiment de cașcaval sărat și uscat, care se consumă ras.
- PARNASIÁN**, -Ă, *parnasieni*, -e (fr. *parnassien*) 1. Adj. Care se referă la parnasianism, specific parnasianismului. 2. S.m. și f. Adept al parnasianismului.
- PARNASIANÍSM** s.n. (*parnasian* + -ism) Curent literar apărut în Franța, la mijlocul sec. al XIX-lea, ca reacție față de romantism, care preconiza apărarea lirismului impersonal și a teoriei artă pentru artă printr-o prezentare grandioasă a naturii, a civilizațiilor trecute etc.
- PARODIÁ**, *parodiez* vb. I (fr. *parodier*) A imita în mod comic o operă literară sau artistică; a reproduce în mod ironic sau cinic gesturile, acțiunile cuiva.
- PARODIÁNT**, -Ă, *parodianți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *parodiant*) (Rar) (Persoană) care parodiază pe cineva.
- PARÓDIC**, -Ă, *parodici*, -ce adj. (fr. *parodique*) Care ține de parodie, al parodiei; parodistic.
- PARODÍE**, *parodii* s.f. (fr. *parodie*) 1. Imitație neizbită, inferioară, a unui original; imitație comică a unei opere literare, a unui pasaj dintr-o operă etc. 2. Imitație grosolană cu un caracter ironic sau cinic; batjocură.
- PARODÍST**, *parodiști* s.m. (fr. *parodiste*) Autor de parodii (1).
- PARODÍSTIC**, -Ă, *parodistici*, -ce adj. (*parodie* + -istic) Parodic.

- PARODONTÁL**, -Ă, *parodontali*, -e adj. (fr. *parodontal*) (Anat.) Al parodontiului, de parodontiu.
- PARODONTOLOGIE** s.f. (fr. *parodontologie*) Studiul bolilor parodontiului.
- PARODONTOPATIE** s.f. (fr. *parodontopathie*) Nume generic dat afecțiunilor dentare.
- PARODONTÓZĂ**, *parodontoze* s.f. (fr. *parodontose*, germ. *Parodontose*) Afecțiune cronică a parodontiului.
- PARODÓNȚIU** s.n. (germ. *Parodontium*, cf. fr. *parodonte*) Ansamblu de țesuturi care susțin dinții în osul maxilar.
- PARÓL** interj. (fr. *parol*) (Întărește cele afirmate) Pe cuvântul meu! zău!
- PARÓLĂ**, *parole* s.f. (lat., it. *parola*, germ. *Parole*, fr. *parole*) Cuvânt secret folosit mai ales în armată, prin care cineva este recunoscut; formulă (5).
- PAROLÍST**, -Ă, *parolísti*, -ste s.m. și f., adj. (*parolă* + -ist) Persoană care își respectă cuvântul dat.
- PARONÍM**, *paronime* s.n. (fr. *paronyme*) Cuvânt care este apropiat de alt cuvânt prin formă, dar care este deosebit de acesta ca sens.
- PARONÍMIC**, -Ă, *paronimici*, -ce adj. (fr. *paronymique*) 1. Referitor la paronimic, de paronimie. 2. *Atracție paronimică* = modificare a formei unui cuvânt sub influența altui cuvânt asemănător.
- PARONIMIE**, *paronimii* s.f. (fr. *paronymie*) Situația cuvintelor paronime.
- PARONOMÁSTIC**, -Ă, *paronomastici*, -ce adj. (de la *paronomază*) (Rar) Care ține de paronomază, privitor la paronomază.
- PARONOMÁZĂ**, *paronomaze* s.f. (fr. *paronomase*) Figură de stil care constă în apropierea omonimelor într-o propoziție, într-o frază etc.
- PAROTIDIÁN**, -Ă, *parotidieni*, -e adj. (fr. *parotidien*) (Anat.) Referitor la parotidă, al parotidei.
- PAROTIDĂ**, *parotide* adj. (fr. *parotide*) Glandă parotidă (și substantivat, f.) = glandă salivară pară, situată sub ureche.
- PAROXÍSM**, *paroxisme* s.n. (fr. *paroxysme*) Intenșitate maximă (a unei boli, a unui sentiment etc.).
- PAROXÍSTIC**, -Ă, *paroxistici*, -ce adj. (fr. *paroxystique*) Care a ajuns la paroxism.
- PAROXITÓN**, -Ă, *paroxitoni*, -e adj., s.n. (fr. *paroxyton*) (Cuvânt) accentuat pe penultima silabă.
- PARSEC**, *parseci* s.m. (fr. *parsec*) Unitate de lungime care corespunde distanței de la Pământ la o stea, egală cu 3,26 ani-lumină.
- PARSÍSM** s.n. (fr. *parsisme*) Religie a perșilor întemeiată de Zoroastru; mazdeism; zoroastrism.
- PARȘI** s.m. pl. (fr. *parsis*) Adepți ai parsismului refugiați în India după cucerirea arabă (sec. al VII-lea).
- PART**, -Ă, *parți*, -te adj. (fr. *parth*) Care se referă la parți, care aparține părților.
- PARTÁJ**, *partaje* s.n. (fr. *partage*) (Jur.) Acțiune de împărțire a unei moșteniri, a unei averi între persoanele îndreptățite la aceasta; act oficial în care se consemnează modul în care a fost efectuată o astfel de acțiune.
- PARTAJÁ**, *partajez* vb. I (fr. *partager*) A împărți în mai multe părți o moștenire, a efectua un partaj.
- PARTAJÁBIL**, -Ă, *partajabili*, -e adj. (fr. *partageable*) Care poate fi partajat.
- PARTENÉR**, -Ă, *parteneri*, -e s.m. și f. (fr. *partenaire*) 1. Fiecare dintre participanții la o întrecere sportivă, la un joc (de cărți) etc., considerat în raport cu ceilalți participanți. 2. Fiecare dintre persoanele care formează un cuplu, un grup, o societate etc. sau care execută împreună, într-un spectacol, un număr, o scenă etc.
- PARTENERIÁT**, *parteneriate* s.n. (cf. fr. *partenariat*) Sistem care asociază parteneri din punct de vedere social, economic etc.
- PARTENOGENÉZĂ** s.f. (fr. *parthénogenèse*) Reproducere dintr-un ovul, dintr-o oosferă nefecundată.
- PARTÉR**, *partere* s.n. (fr. *parterre*) 1. Nivelul de la sol al unei clădiri; totalitatea încăperilor de la acest nivel. 2. Parte a unei săli de spectacol situată între scenă și fundul sălii; totalitatea spectatorilor plasați în acest spațiu. 3. Parte a unei grădini rezervată cultivării florilor sau a gazonului.
- PARTICIPÁ**, *particip* vb. I (fr. *participer*, lat. *participare*) A lua parte la ceva; a contribui (1).
- PARTICIPÁNT**, -Ă, *participanți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *participant*) (Persoană) care ia parte la ceva; (persoană) care dezbate, care discută împreună cu alții o problemă.
- PARTICIPATÍV**, -Ă, *participativi*, -e adj. (fr. *participatif*) Care se implică fără rezerve în ceva, care își dorește să colaboreze, să participe la o afacere; care se referă la o participare.
- PARTICIPÁȚIE**, *participații* s.f. (fr. *participation*) Faptul de a lua parte la ceva sau de a primi o parte din profit; deținere a unei cote dintr-un capital.
- PARTICIPIÁL**, -Ă, *participiali*, -e adj. (fr. *participial*, lat. *participialis*) Care se referă la participiu, care provine dintr-un participiu, al unui participiu.
- PARTICÍPIU**, *participii* s.n. (lat. *participium*, it. *participio*, fr. *participe*) Mod verbal impersonal care are și rol de adjectiv.

- PARTICULĂR**, -Ă, *particulari*, -e (lat. *particularis*, germ. *partikular/Partikular*, fr. *particulier*) 1. Adj. Propriu unei anumite persoane sau unui anumit lucru; specific (1). 2. Adj. Individual (1), local (2). 3. Adj. Care are un caracter personal, neoficial; privat (1), intim (3). 4. S.m. Persoană fără funcții oficiale; individ (1). 5. Adj. Care nu aparține statului. 6. În *particular* = în mod special, separat, confidențial; care nu a urmat cursurile unei școli (de stat).
- PARTICULARISM** s.n. (fr. *particularisme*) Afirmare și revendicare a unui grup social, a unei etnii, a particularităților (culturale, lingvistice etc.) ale acesteia, precum și pretenția de a-i fi garantate; ansamblul acestor particularități.
- PARTICULARIST**, -Ă, *particulariști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *particulariste*) (Adept) al particularismului.
- PARTICULARITĂTE**, *particularități* s.f. (fr. *particularité*) Caracter special, tipic, distinctiv; calitate (1), indiciu.
- PARTICULARIZĂ**, *particularizez* vb. I (fr. *particulariser*) A face să devină sau a deveni particular (1); a (se) individualiza.
- PARTICULĂ**, *particule* s.f. (lat. *particula*, fr. *particule*) 1. Părticică, fragment (1), corpuscul. 2. Afix sau alt element invariabil atașat unui cuvânt. 3. Cuvânt scurt (neflexibil) care nu se poate folosi singur. 4. *Particulă elementară* = constituent fundamental al materiei (electron, proton etc.), care se prezintă ca o entitate ireductibilă, cu însușiri specifice.
- PARTID**, *partide* s.n. (ngr. *partidon*, it. *partito*, fr. *parti*) Grupare organizată politic, care reprezintă interesele unui anumit segment social.
- PARTIDĂ**, *partide* s.f. (ngr. *partida*, it. *partita*, fr. *partie*) 1. Totalitatea fazelor unui joc distractiv sau sportiv. 2. Grupare (1), tabără. 3. Distracție în comun. *Partidă de vânătoare*. 4. (Contabilitate) Cont (1). 5. Căsătorie sau proiect de căsătorie (avantajos); persoana vizată pentru un astfel de proiect. 6. Partea dintr-o compoziție muzicală executată de membrii unui ansamblu sau de un grup la unison; grup de instrumentiști care execută această parte.
- PARTINIC**, -Ă, *partinici*, -ce adj. (cf. rus. *partiinii*) 1. Care se referă la un partid. 2. Care reprezintă și apără interesele unui partid.
- PARTINITĂTE** s.f. (*partin[ic]+ -itate*) Apartenență la un curent, la un partid politic, la o ideologie etc.; spirit de partid.
- PARTI-PRÍS** s.n. (pr. *partipri*; fr. *parti pris*) Opinie preconcepută, hotărâre luată înainte de cunoașterea unei situații.
- PARTITĂ** s.f. (it. *partita*) (Muz.) Suită (3).
- PARTITIV**, -Ă, *partitivi*, -e adj., s.n. (fr. *partitif*, it. *partitivo*) (Formă flexionară sau construcție) care exprimă o parte dintr-un tot ori un tot din care s-a luat o parte.
- PARTITURĂ**, *partituri* s.f. (it. *partitura*, germ. *Partitur*) Text cu note muzicale; (rar) partițiune; (p. ext.) compoziție muzicală.
- PARTIȚIE/PARTIȚIUNE**, *partiții/partițiuni* s.f. (fr. *partition*) 1. (Mat.) Descompunere a unei mulțimi într-o clasă de submulțimi disjuncte două câte două, a căror reuniune formează mulțimea dată. 2. (În lingvistica matematică) Clasificare a cuvintelor după flexiune. 3. (În forma *partițiune*; rar) Partitură.
- PARTIȚIUNE** s.f. v. *partiție*.
- PARTIZAN**, -Ă, *partizani*, -e s.m. și f. (fr. *partisan*) 1. Persoană care susține o teorie, o idee sau este de partea cuiva ori a ceva și luptă pentru propriile convingeri. 2. Combatant care face parte din trupele neregulate.
- PARTIZANĂT**, *partizanate* s.n. (de la *partizan*) Atitudine, activitate de partizan (1).
- PĂRTNERSHIP** s.n. (pr. *partnersip*; engl. *partnership*) Asocieri, într-o afacere, a doi sau mai mulți parteneri, în care fiecare își menține propriul capital, dar îl administrează și îl folosește în comun cu ceilalți și participă la împărțirea câștigului proporțional cu suma de bani avansată.
- PĂRTY**, *party-uri* s.n. (engl. *party*) Petrecere.
- PARȚI** s.m. pl. (fr. *parthes*) Popor înrudit cu sciiți, stabilit, în sec. al III-lea î.H., în regiunile nord-estice ale Iranului de astăzi.
- PARȚIAL**, -Ă, *parțiali*, -e adj. (lat. *partialis*, fr. *partiel*) Care reprezintă numai o parte, care se efectuează numai în parte; fragmentar.
- PARȚIALITĂTE** s.f. (lat. *partialitas*, -atis, fr. *partialité*) Atitudine părtinitoare; părtinire.
- PARURĂ**, *paruri* s.f. (pr. *parūră*; fr. *parure*) 1. Poadoabă pentru cap (purtată de obicei de mirese). 2. Garnitură asortată de bijuterii (colier, brățară, cercei etc.).
- PARVENÍ**, *parvin* vb. IV (fr. *parvenir*) A ajunge la o stare materială necuvenită; a izbuti, a se ajunge.
- PARVENÍT**, -Ă, *parveniți*, -te adj., s.m. și f. (de la *parveni*, cf. fr. *parvenu*) (Persoană) care a reușit să parvină.
- PARVENITISM** s.n. (*parvenit + -ism*) Dorință exagerată de a parveni; fel de comportare, atitudine de parvenit.

- PAS¹** interj. (fr. [*je*] *pas*) Cuvânt prin care un jucător de cărți arată că nu vrea sau nu poate să deschidă ori să participe la joc.
- PAS²**, *pasuri* s.n. (germ. *Pass*, fr. *pas*) Loc mai jos între două înălțimi; trecătoare.
- PASĂ**, *pasez* vb. I (fr. *passer*) 1. A trimite mingea unui coechipier; (fig.) a da, a trece, a transmite ceva cuiva. 2. A trece prin sită legume, fructe; a zdrobi.
- PASĂBIL**, -Ă, *pasabili*, -e adj. (fr. *passable*) Acceptabil; de calitate mediocră.
- PASAGÉR**, -Ă, *pasageri*, -e (fr. *passager*) 1. S.m. și f. Persoană care călătorește cu un mijloc de transport în comun; călător. 2. Adj. Trecător, vremelnic.
- PASĂJ**, *pasaje* s.n. (fr. *passage*, it. *passagio*, germ. *Passage*) 1. Loc (amenajat) de trecere; galerie acoperită pentru trecerea pietonilor. 2. Încrucșare între o cale ferată și o cale de circulație rutieră; culoar (3). 3. Fragment (2); extras (1).
- PASĂNT**, *pasante* adj., s.n. (germ. *passant*) (Contor) care înregistrează consumul de energie electrică, defalcat din consumul înregistrat de un contor general.
- PASARÉLĂ**, *pasarele* s.f. (fr. *passerelle*) 1. Pod ușor rezervat pietonilor. 2. Galerie de comunicație.
- PĂSĂ**, *pase* s.f. (fr. *pas*, engl. *pass*) 1. Trecere a mingii către un coechipier; înaintare către adversar, la scrimă. 2. Sumă de bani depusă de un jucător, la unele jocuri de cărți. 3. Mișcare făcută cu mâna de un hipnotizator. 4. Stare, situație (1), dispoziție (trecătoare).
- PASCĂL¹**, *pascali* s.m. (fr. *pascal*) Unitate de măsură pentru presiune, egală cu un newton pe metrul pătrat.
- PASCĂL²**, -Ă, *pascali*, -e adj. (fr. *pascal*) Care se referă la Paște, care ține de Paște.
- PASEISM** s.n. (fr. *passéisme*) Doctrină care propovăduiește întoarcerea în trecut, conservarea tradițiilor și a practicilor de altădată.
- PASEIST**, -Ă, *paseiști*, -ste (fr. *passéiste*) 1. Adj. Care se referă la paseism, caracteristic paseismului. 2. S.m. și f., adj. (Adept) al paseismului.
- PASERIFÓRMĂ**, *paseriforme* s.f. (fr. *passeriforme*) (La pl.) Ordin de păsări, de obicei, de talie mică, arboricole, cântătoare; (și la sg.) pasăre care face parte din acest ordin.
- PASÍBIL**, -Ă, *pasibili*, -e adj. (fr. *passible*) Care merită sau trebuie să fie supus la...
- PASIÉNȚĂ**, *pasiențe* s.f. (ngr. *pasíentsa*, fr. *patience*) Aranjare a cărților de joc potrivit anumitor reguli, de reușita căreia s-ar lega îndeplinirea unei dorințe.
- PASIFLÓRĂ**, *pasiflore* s.f. (fr. *passiflore*, lat., it. *passiflora*) Plantă tropicală cu fructe comestibile și flori albastrii, a cărei formă amintește răstignirea lui Isus Hristos (coroana de spini, cuietele etc.).
- PASIONÁ**, *pasionez* vb. I (fr. *passionner*) A inspira o pasiune; a (se) interesa în mod deosebit; a se entuziasma de ceva.
- PASIONAL**, -Ă, *pasionali*, -e adj. (fr. *passionnel*) Inspirat de o pasiune (amoroasă).
- PASIONALITÁTE** s.f. (*pasional* + *-itate*) (Rar) Caracter pasional.
- PASIONÁNT**, -Ă, *pasionanți*, -te adj. (fr. *passionnant*) Capabil de a suscita un viu interes; captivant.
- PASIONÁT**, -Ă, *pasionați*, -te adj. (de la *pasiona*) Animat, avid, stăpânit, dominat de pasiune; fervent, frenetic.
- PASIÚNE**, *pasuni* s.f. (lat. *passio*, -onis, fr. *passion*) 1. Dorință foarte vie, patos; obiectul acestei dorințe; entuziasm. 2. Sentiment puternic de dragoste. 3. Încălnație puternică pentru profesia, activitatea etc. pe care o desfășoară cineva. 4. Lucrare muzicală de mari dimensiuni, inspirată din suferințele fizice și morale ale lui Isus Hristos sau ale apostolilor.
- PASÍV**, -Ă, *pasivi*, -e (fr. *passif*, lat. *passivus*) 1. Adj. Care suportă ceva fără să reacționeze; indiferent (1); inactiv (1), inert (2). 2. S.n. Ansamblul datoriilor, al sarcinilor și al obligațiilor unei persoane, unci întreprinderi etc. 3. S.n. Partea bilanțului contabil care conține specificarea, în expresie valorică, a fondurilor unei întreprinderi etc. 4. Adj., s.n. (Diateză, conjugare, formă verbală) care arată că subiectul gramatical suferă acțiunea (făcută de altcineva). 5. *Vocabular* (sau *fond*) *pasiv* = partea vocabularului care nu este folosită frecvent în vorbire.
- PASIVITÁTE** s.f. (fr. *passivité*, germ. *Passivität*) Faptul, starea de a nu reacționa, de a fi lipsit de energie, de inițiativă, de a nu manifesta nicio atitudine personală; inactivitate, indiferență, inerție (3), apatie.
- PASMANTERÍE**, *pasmanterii* s.f. (fr. *passermenterie*) Ansamblul articolelor împletite sau țesute (panglici, broderii, fireturi etc.) utilizate drept garnitură la mobile, la obiecte de îmbrăcăminte etc.; fabricarea, comerțul cu astfel de articole.
- PÁSO-DÓBLE** s.n. (sp. *pasodoble*) Dans popular spaniol în ritm vioi, de origine sud-americană, executat în perechi, adesea, în timpul coridelor, melodia acestui dans.
- PASPARTÚ**, *paspartuuri* s.n. (fr. *passep-tout*) 1. Cheie care poate să deschidă un număr mare de

- broaște; (fig.) metodă abilă de a pătrunde undeva.
2. Banda de hârtie sau de carton care se pune între desen, pictură etc. și rama tabloului.
- PASPOÁL**, *paspoaluri* s.n. (fr. *paspoil*) Bandă din țesătură, din piele aplicată de-a lungul unei cusături sau ca ornament la diferite obiecte de îmbrăcăminte; bandă dublă prinsă într-o cusătură pentru a masca o pată, un defect etc. și a crea un efect decorativ.
- PASPOALÁ**, *paspoalez* vb. I (*paspoal* + *-a*) A face o garnitură cu paspoal.
- PASSACÁGLIA**, *passacaglii* s.f. (pr. *pasacália*; it. *passacaglia*) Dans de curte din sec. al XVII-lea, de origine spaniolă și italiană, cu mișcări foarte lente.
- PÁSSIM** adv. (abr. *pass.*; lat. *passim*) În diverse locuri; ici și colo într-un articol, într-o carte citată.
- PÁSSING-SHÓT**, *passing-shoturi* s.n. (pr. *pásing sót*; engl. *passing-shot*) (Tenis) Minge rapidă trimisă de jos în sus, care trece pe lângă adversarul aflat la fileu.
- PÁSTÁ**, *paste* s.f. (ngr. *pásta*, germ. *Pasta*, it. *pasta*)
1. Materie vâscoasă, densă, cu aspect omogen, alcătuită dintr-o pulbere fină și o cantitate de lichid; cremă (**2**). *Pastă de fructe. Pastă dentară. Pastă ceramică.*
2. (În pictură) Culoare preparată cu ulei.
3. *Paste făinoase* = produse alimentare de diferite forme și mărimi, obținute prin uscarea unui aluat nedospit din făină de grâu.
- PASTÉL**, *pasteluri* (fr. *pastel*, it. *pastello*) **1.** S.n. Creion moale făcut din praf de culori; desenul făcut cu un astfel de creion. **2.** Adj. invar. Care are o tentă, o nuanță deschisă și delicată. **3.** S.n. Poezie lirică descriptivă, care zugrăvește tablouri din natură.
- PASTELÁT**, *-Ă, pastelați, -te* adj. (de la *pastel*) Care are culori, tonuri deschise, delicate.
- PASTELÍST**, *pasteliști* s.m. (fr. *pastelliste*) **1.** Artist care pictează pasteluri (**1**). **2.** Poet care compune pasteluri (**3**).
- PASTÉT**, *pastete* s.n. (germ. *Pastete*) Pateu (**2**).
- PASTEURELÓZÁ**, *pasteureloze* s.f. (fr. *pasteurellose*) Boală infecțioasă gravă a animalelor și a păsărilor de curte, manifestată prin septicemie hemoragică; (p. restr.) holeră, la păsări.
- PASTEURIZÁ**, *pasteurizez* vb. I (pr. *pastörizá*; fr. *pasteuriser*) A distruge flora patogenă dintr-un lichid, prin încălzirea acestuia la temperaturi sub punctul de fierbere.
- PASTEURIZATÓR**, *pasteurizatoare* s.n. (pr. *pastörizatór*; fr. *pasteurisateur*) Aparat folosit pentru pasteurizarea alimentelor.
- PASTÍLÁ**, *pastile* s.f. (fr. *pastille*, germ. *Pastille*) **1.** Preparat farmaceutic sau zaharos de formă circulară; comprimat, tabletă (**1**). **2.** Piesă în formă de disc mic, folosită în tehnică. **3.** Refugiu în mijlocul unei piețe, al unei intersecții mari.
- PASTIȘÁ**, *pastișez* vb. I (fr. *pasticher*) A imita (stilul unui artist, al unui scriitor etc.), a face o pastișă.
- PASTÍȘÁ**, *pastișe* s.f. (fr. *pastiche*) Operă literară sau de artă care imită maniera, stilul unor maeștri; (p. ext.) imitație fără valoare.
- PÁSTOR**, *pastori* s.m. (lat. *pastor*, *-oris*, germ. *Pastor*) Preot protestant.
- PASTORÁL**, *-Ă, pastorali, -e* (lat. *pastoralis*, fr. *pastoral*, it. *pastorale*) **1.** Adj. Păstoresc, câmpenesc, bucolic (**1**). **2.** Adj., s.f. (Operă literară, compoziție muzicală etc.) care zugrăvește viața în mediul rustic. **3.** S.f. Scrisoare adresată preoților și credincioșilor de către o autoritate bisericească, la marile sărbători sau la unele evenimente importante.
- PASTORALÍSM** s.n. (fr. *pastoralisme*, engl. *pastoralism*) Curent literar și artistic caracterizat prin folosirea temelor idilice proprii vieții de la țară.
- PAȘAPÓRT**, *pașapoarte* s.n. (ngr. *passapórti*, fr. *passaport*, rus. *pasport*) Document eliberat de o autoritate a statului, care certifică identitatea și cetățenia posesorului, dându-i acestuia dreptul de a călători în străinătate.
- PAT**, *paturi* s.n. (fr. *pat*) (La jocul de șah) Situație în care un jucător, fără a fi în poziție de șah, nu mai poate face nicio mișcare și este obligat să înceteze jocul, partida declarându-se remiză.
- PATAGONÉZ**, *-Ă, patagonezi, -e* adj., s.m. și f. (*Patagon[ia]* + *-ez*) (Persoană) din Patagonia.
- PATEFÓN**, *patefoane* s.n. (fr. *pathéphone*) Aparat folosit pentru redarea sunetelor înregistrate pe un disc.
- PATÉNT¹**, *patente* s.n. (germ. *Patent*) **1.** Drept exclusiv al unui inventator de a-și valorifica invenția; documentul prin care i se acordă acest drept; brevet (**2**). **2.** Drept de a profesa o meserie; documentul care atestă acest drept. **3.** Clește pentru apucat, pentru tăiat etc.
- PATÉNT²**, *-Ă, patenți, -te* adj. (fr. *patent*) Evident, fățiș; autentic, veritabil. *Nedreptate patentă.*
- PATENTÁ**, *patentez* vb. I (fr. *patenter*) A acorda (cuiva) o patentă (**1**); a breveta.
- PATENTÁT**, *-Ă, patentați, -te* adj. (de la *patenta*) **1.** Brevetat. **2.** Evident, recunoscut (**1**).
- PATÉNTÁ**, *patente* s.f. (fr. *patente*, germ. *Patent*) **1.** Certificat, dovadă. **2.** Capsă (**1**), buton de încheiat.
- PÁTER**, *pateri* s.m. (lat. *pater*) Preot sau călugăr catolic.

- PATÉRĂ**, *patere* s.f. (fr. *patère*, lat. *patera*) Cupă cvazată, puțin adâncă, din care se bea în Antichitate, în timpul sacrificiilor, la libații etc.
- PATÉRN**, -Ă, *paterni*, -e adj. (fr. *paterne*) Părintesc; paternal.
- PATERNÁL**, -Ă, *paternali*, -e adj. (fr. *paternel*) Patern.
- PATERNALÍSM** s.n. (fr. *paternalisme*) Atitudinea de a conduce, de a dirija cu autoritate moderată și condescendentă (ca a unui tată).
- PATERNALÍST**, -Ă, *paternaliști*, -ste adj. (fr. *paternaliste*, engl. *paternalist*) Al paternalismului, care manifestă paternalism.
- PATERNITÁTE** s.f. (fr. *paternité*) Starea, calitatea de tată sau de autor, de creator.
- PATERNÓSTER** s.n. (fr. *pater noster*, germ. *Paternoster*) Ascensor pentru persoane, format din mai multe cabine fără uși, cu funcționare continuă; elevator pentru materiale, cu funcționare continuă.
- PATÉTIC**, -Ă, *patetici*, -ce adj. (fr. *pathétique*, germ. *pathetisch*) 1. Care emoționează; emfatic. 2. (Despre nervi) Care inervează mușchii oblici ai ochiului.
- PATETÍSM** s.n. (fr. *pathétisme*) Caracter, atitudine patetică.
- PATETIZÁ**, *patetizez* vb. I (fr. *pathétiser*) A pune patos în ceva; a dramatiza în mod exagerat.
- PATÉU**, *pateuri* s.n. (fr. *pâté*) 1. Foitaș umplut cu tocătură de carne, cu brânză, ciuperci etc. 2. Pastă de ficat, de carne sau de pește, cu diferite ingrediente și condimente.
- PATIBULÁR**, -Ă, *patibulari*, -e adj. (fr. *patibulaire*) Care inspiră groază; care neliniștește.
- PATINÁ¹**, *patinez* vb. I (fr. *patiner*) A căpăta sau a face să capete patină¹.
- PATINÁ²**, *patinez* vb. I (fr. *patiner*) 1. A aluneca, a se deplasa cu patinele² (1). 2. (Despre roți) A aluneca din lipsă de aderență.
- PATINÁJ** s.n. (fr. *patinage*) Sport practicat cu patinele² (1); skating.
- PATINATÓR**, -OÁRE, *patinatori*, -oare s.m. și f. (*patina* + *-tor*) Persoană care practică patinajul.
- PATÍNĂ¹**, *patine* s.f. (fr. *patine*) Strat verde-cenușiu care se depune pe obiectele din cupru sau din alt metal; tentă mai închisă, aspect de vechi pe care îl capătă unele obiecte odată cu trecerea timpului.
- PATÍNĂ²**, *patine* s.f. (fr. *patin*) 1. Șină fixată pe talpa gheței, cu ajutorul căreia o persoană se deplasează prin alunecare pe gheață; obiect asemănător, cu rotile, destinat deplasării pe sol. 2. (Tehn.) Piesă prin intermediul căreia un mecanism poate glisa pe un element de ghidare.
- PATINOÁR**, *patinoare* s.n. (fr. *patinoire*) Teren amenajat pentru patinaj.
- PÁTIO**, *patiouri* s.n. (sp. *patio*) Curte interioară a unei case (mai ales în sudul Spaniei).
- PATISÉR**, *patiseri* s.m. (fr. *pâtissier*) Persoană care prepară sau care vinde produse de patiserie.
- PATISERÍE**, *patiserii* s.f. (fr. *pâtisserie*) Produse din aluat; comerț, magazin cu produse din aluat.
- PATOFIZIOLOGÍE** s.f. (fr. *pathophysiologie*) Ramura medicinii care studiază disfuncțiile organismului.
- PATOGÉN**, -Ă, *patogeni*, -e adj. (fr. *pathogène*) Care provoacă boli, infecții.
- PATOGENÉTIC**, -Ă, *patogenetici*, -ce adj. (fr. *pathogénétique*) Referitor la patogenie.
- PATOGENÉZĂ** s.f. (fr. *pathogénèse*) Studiul mecanismului prin care cauzele patologice (cunoscute sau necunoscute) provoacă o boală; patogenie.
- PATOGENÍE** s.f. (fr. *pathogénie*) (Med.) Patogeneză.
- PATOGNOMÓNIC**, -Ă, *patognomonici*, -ce adj. (fr. *pathognomonique*) (Despre semne, simptome) Care permite stabilirea diagnosticului unei boli.
- PATOLÓGIC**, -Ă, *patologici*, -ce adj. (fr. *pathologique*) Care ține de boală, provocat de boală, de anomalii; morbid.
- PATOLOGÍE** s.f. (fr. *pathologie*, germ. *Pathologie*) Studiul cauzelor și simptomelor bolilor; totalitatea modificărilor morbide care apar în diferite boli.
- PATOMIMÍE** s.f. (fr. *pathomimie*) Simulare voită sau patologică a unei boli.
- PÁTOS** s.n. (ngr. *páthos*, fr. *pathos*) Pasiune (1), înflăcărare, emfază.
- PATRIARHÁL**, -Ă, *patriarhali*, -e adj. (fr. *patriarcal*, cf. *patriarh*) 1. De patriarh. 2. Care se desfășoară liniștit, tihnit, simplu, tradițional.
- PATRIARHALITÁTE** s.f. (germ. *Patriarchalität*) Caracter patriarhal.
- PATRIARHÁT** s.n. (fr. *patriarcat*, cf. *patriarh*) Organizare familială caracterizată printr-un rol dominant al bărbatului.
- PATRICIÁN**, -Ă, *patricieni*, -e (fr. *patricien*) 1. S.m. și f. Cetățean nobil în Roma antică; patron (3); (p. ext.) aristocrat. 2. Adj. De patrician (1).
- PATRICIÁT** s.n. (fr. *patriciat*) Rangul, demnitatea de patrician (1); instituția patricienilor; totalitatea patricienilor.
- PATRICÍD**, (1) *patricizi*, (2) *patricide* (lat. *patricida*) 1. S.m. (Rar) Paricid (2). 2. S.n. Paricid (1).

- PATRÍCIU**, *patricii* s.m. (lat. *patricius*) Titlu nobiliar, în Imperiul Roman sau în Imperiul Bizantin; persoană cu acest titlu.
- PĂTRIE**, *patrii* s.f. (lat. *patria*, fr. *patrie*) Țară în care s-a născut cineva, considerată în raport cu acesta; teritoriu, mediu natural, social, cultural etc. în care trăiește un popor.
- PATRIMONIAL**, -Ă, *patrimoniali*, -e adj. (fr. *patrimonial*) Referitor la un patrimoniu, de patrimoniu; ereditar (2).
- PATRIMONIU**, *patrimonii* s.n. (lat. *patrimonium*, fr. *patrimoine*) Bun moștenit de la părinți; totalitatea bunurilor unei colectivități, ale unui grup, ale umanității în general, considerate moștenire strămoșească; bun public.
- PATRIÓT**, -Ă, *patrioți*, -te s.m. și f. (ngr. *patriótis*, fr. *patriote*, germ. *Patriot*) Persoană care își iubește patria, care este gata să o servească.
- PATRIOTÁRD**, -Ă, *patriotarzi*, -de adj., s.m. și f. (fr. *patriotard*) (Persoană, acțiune etc.) care afișează un patriotism excesiv.
- PATRIÓTIC**, -Ă, *patriotici*, -ce adj. (fr. *patriotique*, it. *patriotico*) Privitor la patriotism, de patriotism, care dovedește patriotism.
- PATRIOTÍSM** s.n. (fr. *patriotisme*) Dragoste de patrie.
- PATRÍSTIC**, -Ă, *patristici*, -ce (fr. *patristique*) 1. S.f. Studiul doctrinei părinților Bisericii; patrologie (1). 2. Adj. Care ține de părinții Bisericii, de doctrina acestora.
- PATROLOGÍE** s.f. (fr. *patrologie*, germ. *Patrologie*) 1. Patristică (1). 2. Colecție a scrierilor părinților Bisericii; carte care cuprinde asemenea scrieri.
- PATRÓN¹**, *patroane* s.n. (germ. *Patrone*) 1. Caruș (1). 2. Bucată cilindrică de exploziv, folosită la umplerea găurilor de mină¹ (1). 3. Bușon fuzibil. 4. Tipar folosit în croitorie; model de țesătură.
- PATRÓN²**, -OÁNĂ, *patroni*, -oane s.m. și f. (lat. *patronus*, fr. *patron*, germ. *Patron*) 1. Protector; sfânt al cărui nume îl poartă o persoană, sfânt căruia îi este dedicată o biserică etc. 2. Conducătorul și proprietarul unei întreprinderi industriale, comerciale etc. 3. Patrician considerat în raport cu libertii acestuia.
- PATRONÁ**, *patronez* vb. I (fr. *patronner*) A susține pe cineva sau ceva prin autoritatea sa; a tutela, a dirija, a conduce (1); a proteja (4).
- PATRONÁJ**, *patronaje* s.n. (fr. *patronage*) 1. Protecție acordată de o persoană importantă sau de o instituție. 2. Organizație de binefacere.
- PATRONÁL**, -Ă, *patronali*, -e adj. (fr. *patronal*) Care se referă la patronat, de patronat.
- PATRONÁT**, *patronate* s.n. (lat. *patronatus*, fr. *patronat*, germ. *Patronat*) 1. Ansamblul patronilor sau al șefilor de întreprinderi. 2. Relație de subordonare a unor persoane fizice sau juridice, a unor acțiuni culturale, de binefacere etc. față de anumite fundații, așezăminte, comitete sau persoane fizice.
- PATRONÍM**, *patronime* s.n. (fr. *patronyme*) Nume de familie.
- PATRONÍMIC**, *patronimice* adj. (fr. *patronymique*) Nume patronimic (și substantivat n.) = nume de familie.
- PATRONIMÍE** s.f. (*patronim* + -ie) Studiul genealogic al evoluției numelor după tată, într-o familie.
- PATRULÁ**, *patrulez* vb. I (de la *patrulă*) A parcurge un traseu (pe jos, cu avionul, cu vaporul etc.) cu scopul de a supraveghea, de a păzi pe cineva sau ceva.
- PATRULATÉR**, *patrulatere* s.n., adj. (lat. *quadrilaterus*, fr. *quadrilatère*, de la *patru*) (Poligon) cu patru laturi; tetragon.
- PATRŪLÁ**, *patrule* s.f. (germ. *Patrulle*, cf. fr. *patrouille*) 1. Mic detașament militar de supraveghe-re; persoană care aparține acestui detașament; cordon (3). 2. Formație de zbor compusă din trei sau din patru avioane de luptă.
- PATRUPÉD**, -Ă, *patrupezi*, -de adj., s.n. (lat. *quadrupes*, -dis, fr. *quadrupède*, de la *patru*) (Animal) cu patru picioare; tetrapod.
- PÁTTERN**, *patterne* s.n. (pr. *pátân*; engl., fr. *pattern*) Model simplificat al unei structuri; schemă (2), în științele umaniste.
- PATVAGÓN**, *patvagoane* s.n. (etim. pop., de la germ. *Packwagen*) Vagon de bagaje.
- PAULIÁNĂ** adj. (fr. *paulienne*) Acțiune pauliană = acțiune judiciară prin care un creditor poate cere debitorului său rezilierea unui contract, anularea unui act etc., dacă acestea sunt posteriore creanțelor.
- PAUPÉR**, -Ă, *pauperi*, -e adj. (lat. *pauper*) Foarte sărac.
- PAUPERÍSM** s.n. (fr. *paupérisme*) Sărăcie extremă; paupertate.
- PAUPERIZÁ**, *pauperizez* vb. I (fr. *paupériser*) A aduce în stare de sărăcie extremă.
- PAUPERTÁTE** s.f. (lat. *paupertas*, -atis) Stare de sărăcie extremă; pauperism.
- PAUȘĂL**, -Ă, *paușali*, -e (germ. *Pauschale*) 1. S.n. Forfetar. 2. Adj. Tarif sau preț paușal = tarif sau preț constant, stabilit pe baza experienței sau a unei

evaluări. *Asigurare paușală* = asigurare pentru bunuri, persoane etc., în schimbul plății unei sume de asigurare unice.

PAUZĂ, *pauze* s.f. (lat. *pausa*, fr. *pause*, germ. *Pause*)

1. Întrerupere momentană a unei activități, a unei acțiuni (de obicei, pentru repaus); perioada în care are loc accastă întrerupere; (sport) time-out. 2. Antract, recreație. 3. Întrerupere a execuției unei bucăți muzicale, pentru un anumit timp. 4. Semn de punctuație în formă de linie orizontală, care marchează o oprire în lectură mai mare decât virgula sau separarea a două părți distincte ale unui text.

PAVĂ, *pavez* vb. I (fr. *paver*) A acoperi cu pavaj (o stradă, o curte etc.).

PAVĂJ, *pavaje* s.n. (fr. *pavage*) Strat neted format din blocuri de piatră, din bucăți de lemn etc. cu care se acoperă un drum, o curte, o încăpere etc.; paviment.

PAVĂNĂ, *pavane* s.f. (fr. *pavane*) Dans vechi cu mișcări lente, de origine italiană sau spaniolă; melodie după care se execută acest dans.

PAVĂT s.n. (de la *pava*) Acțiunea de a pava și rezultatul ei.

PAVIÂN, *paviani* s.m. (germ. *Pavian*) (La pl.) Gen de maimuțe africane cu un bot alungit și cu un corp acoperit de păr lung și rar; (și la sg.) maimuță din acest gen.

PAVILIÓN, *pavilioane* s.n. (fr. *pavillon*, germ. *Pavillion*) 1. Casă mică; chioșc; edicul (1); clădire de sine stătătoare într-un ansamblu de construcții. 2. Drapel pe o navă care indică naționalitatea, semnalizează etc. 3. Parte a urechii externe.

PAVIMÉNT, *pavimente* s.n. (lat. *pavimentum*) Pardoseală, pavaj din piatră, mozaic, gresie etc.

PAVLOVÍSM s.n. (n.pr. *Pavlov* + *-ism*) Orientare în medicină și în psihologie bazată pe descoperirile lui I.P. Pavlov privitoare la reflexele condiționate și la formularea concepției generale asupra activității nervoase superioare.

PAVOÁZ, *pavoaze* s.n. (fr. *pavois*) Ansamblu de drapele sau de lumini arborate de o navă cu ocazia unei festivități.

PAVOAZĂ, *pavoazez* vb. I (fr. *pavoiser*) A împodobi cu steaguri, cu flori etc., în semn de sărbătoare; a decora (1), a orna.

PAY-BACK s.n. (pr. *peibéc*; engl. *pay-back*) Returnare, plată posterioară; comparare a costurilor cu rezultatele posibile.

PÁZZO-SERIÁLE, *pazzo seriale* s.m. (pr. *pázo seriále*; it. *pazzo-seriale*) Criminal în serie.

PĂLI, *pălesc* vb. IV (fr. *páilir*) 1. A deveni palid (1) la față. 2. A-și pierde intensitatea, strălucirea, a deveni palid (2).

PĂSTÓS, **-OÁSĂ**, *păstoși*, *-oase* adj. (*pastă* + *-os*)

Care are aspectul și consistența unei paste; moale.

PEÁJ s.n. (fr. *péage*) Taxă pentru dreptul de a folosi un drum, un pod etc.

PEÁN, *peane* s.n. (fr. *péan*) (În Antichitatea greacă) Imn războinic în onoarea zeului Apollo.

PECENÉG, **-Ă**, *pecenegi*, *-ge* (germ. *Petscheneg*, fr. *petchenègue*) 1. S.m. și f. (La m.pl.) Populație migratoare care a trecut prin estul și sud-estul Europei în sec. al IX-lea și al XI-lea; (și la sg.) persoană din această populație. 2. Adj. Care se referă la pecenegi (1), al pecenegilor.

PECHINÉZ, *pechinezi* s.m. (fr. *pékinois*) Câine mic cu păr lung, cu bot scurt și turtit și cu picioare scurte.

PÉCHING/PÉKING s.n. (de la n.pr. *Peking*, cf. fr. *pekiné*) Țesătură cu dungi alternative, lucioase și mate, ca urmare a reflectării diferite a luminii.

PECTÍNĂ, *pectine* s.f. (fr. *pectine*) Substanță gelatinoasă vegetală, folosită în industria farmaceutică, alimentară etc.

PECTORÁL, **-Ă**, *pectorali*, *-e* adj. (fr. *pectoral*, lat. *pectoralis*) Care se referă la piept; bun pentru (bobile de) piept.

PECÚLIU s.n. (lat. *peculium*) (În Antichitate) 1. Sumă de bani economisită de un sclav pentru a-și răscumpăra libertatea; gratificație acordată unui sclav de către stăpân. 2. Sumă de bani primită de un deținut la eliberare, pentru munca prestată în timpul detenției; (p. gener.) sumă de bani economisită.

PECUNIAR, **-Ă**, *pecuniari*, *-e* adj. (fr. *pecuniaire*, lat. *pecuniarius*) Privitor la bani, de bani; bănesc.

PEDAGÓG, **-Ă**, *pedagogi*, *-ge* s.m. și f. (fr. *pédagogue*, lat. *paedagogus*) Persoană cu pregătire adecvată care supraveghează și instruește (mai ales copii și tineri); educator (1); specialist în pedagogie; repetitor (2).

PEDAGÓGIC, **-Ă**, *pedagogici*, *-ce* adj. (fr. *pédagogique*, germ. *pädagogisch*) 1. Referitor la pedagogie, de pedagogie. 2. Care corespunde unui învățământ de bună calitate; educativ.

PEDAGOGÍE, *pedagogii* s.f. (fr. *pédagogie*, lat. *paedagogia*) Artă, știința de a instrui (mai ales generația tânără).

PEDALÁ, *pedalez* vb. I (fr. *pédaler*) A acționa o pedală (1, 2); (fig.) a insista asupra unui lucru, amintindu-l mereu.

- PEDĂLĂ**, *pedale* s.f. (fr. *pédale*) 1. Pârghie acționată cu piciorul, folosită pentru efectuarea unei comenzi. 2. Presă tipografică mică, acționată cu piciorul. 3. Sunet prelungit de bas, însoțit, pe treptele superioare, de acorduri variate.
- PEDALIÉR**, *pedaliere* s.n. (fr. *pédalier*) (La orgă, la pian) Sistem de pedale care corespund sunetelor grave.
- PEDĂNT**, -Ă, *pedanți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *pédant*, germ. *Pedant*) (Om) care vrea să pară și să fie foarte competent; minuțios, meticulos în mod exagerat; formalist; doct (2), doctoral (2).
- PEDANTERIE**, *pedanterii* s.f. (fr. *pédanterie*) Comportare de om pedant; meticulozitate exagerată; pedantism.
- PEDANTISM** s.n. (fr. *pédantisme*) Pedanterie.
- PEDERÁST**, *pederasti* s.m. (fr. *pédéraste*) Persoană care practică pederastia; homosexual.
- PEDERASTIE** s.f. (fr. *pédérastie*) Atracție sexuală a unui bărbat adult pentru o persoană de același sex, de obicei un adolescent; (p. gener.) homosexualitate; uranism.
- PEDI**- v. *pedo*¹.-
- PEDIATRÍE** s.f. (fr. *pédiatrie*) Studiul fiziologiei copilului și al bolilor acestuia; medicină infantilă.
- PEDIÁTRU**, -Ă, *pediatři*, -e s.m. și f. (fr. *pédiatre*) (Medic) specializat în pediatrie.
- PEDICÉL**, *pedicele* s.n. (fr. *pédicelle*) Mic peduncul care susține frunza și floarea.
- PEDICHIURĂ**, *pedichiuri* s.f. (fr. *pédicure*) Ansamblu de operații (tăierea unghiilor, a bățăturilor, lăcuirea unghiilor etc.) destinate îngrijirii picioarelor.
- PEDICHIURÍST**, -Ă, *pedichiuriști*, -ste s.m. și f. (*pedichiură* + -ist) Persoană specializată în pedichiură.
- PEDÍCUL**, *pedicule* s.n. (fr. *pédicule*, lat. *pediculus*) Formațiune anatomică alungită care servește ca suport sau care leagă un organ ori o parte a corpului de restul organismului; peduncul (1).
- PEDICULÁT**, -Ă, *pediculați*, -te adj. (fr. *pédiculé*) Cu pedicul.
- PEDICULÓZĂ**, *pediculoze* s.f. (fr. *pédiculose*) Contaminare cu păduchi; ansamblul leziunilor cutanate produse de păduchi.
- PEDIGRÍ**, *pedigriuri* s.n. (engl., fr. *pedigree*) Genealogie a unui animal (domestic) de rasă; act care atestă această genealogie.
- PEDIOMETRÍE** s.f. (fr. *pédiométrie*) (Med.) Măsurarea a înălțimii și a greutateii copiilor mici.
- PÉDIOMETRU**, *pediometre* s.n. (fr. *pédiomètre*) Aparat folosit în pediometrie.
- PEDO**¹-/**PEDI**- (ngr. *pais*, -dos, fr. *pedo*-) Element de compunere care înseamnă „(referitor la) copil”, în cuvinte ca: *pedopsihiatrie*, *pedofilie*.
- PEDO**²- (fr. *pédo*-, ngr. *pedon*) Element de compunere care înseamnă „sol”, în cuvinte ca *pedoclimatic*.
- PEDOCLIMÁTIC**, -Ă, *pedoclimatici*, -ce adj. (*pedo*²- + *climatic*) Care se referă la condițiile de sol și de climă.
- PEDOFÍL**, -Ă, *pedofili*, -e s.m. și f., adj. (fr. *pédophile*) (Adult) care manifestă pedofilie.
- PEDOFILÍE**, *pedofilii* s.f. (fr. *pédophilie*) Atracție sexuală a unui adult pentru copii.
- PEDOGENÉTIC**, -Ă, *pedogenetici*, -ce adj. (fr. *pédogénétique*) Referitor la pedogeneză.
- PEDOGENÉZĂ** s.f. (fr. *pédogenèse*) Proces de formare și de evoluție a solurilor.
- PEDOLÓG**¹, -Ă, *pedologi*, -ge s.m. și f. (fr. *pédologue*) Specialist în pedologie¹.
- PEDOLÓG**², -Ă, *pedologi*, -ge s.m. și f. (fr. *pédologue*) Specialist în pedologie².
- PEDOLOGÍE**¹ s.f. (fr. *pédologie*) Studiul solurilor; agrogeologie.
- PEDOLOGÍE**² s.f. (fr. *pédologie*) 1. Știință care studiază copilul. 2. Curent pedagogic potrivit căruia dezvoltarea copilului depinde de ereditate și de mediul social al acestuia.
- PEDOMÉTRU**, *pedometre* s.n. (fr. *pédomètre*) Aparat folosit pentru înregistrarea automată a numărului de pași efectuați de un pieton și a vitezei de deplasare a acestuia; podometru.
- PEDOPSIHIATRÍE** s.f. (fr. *pédopsychiatrie*) Psihiatria copilului și a adolescentului.
- PEDOSFÉRĂ** s.f. (fr. *pédosphère*, engl. *pedosphere*) (Geol.) Stratul solidificat de la suprafața solului.
- PEDÚNCUL**, *pedunculi* s.m. (lat. *pedunculus*, fr. *pédoncule*) 1. Pedicul. 2. Codiță a unei flori sau a unui fruct.
- PEDUNCULÁT**, -Ă, *pedunculați*, -te adj. (fr. *pédonculé*) Susținut de un peduncul, cu peduncul.
- PEELING** s.n. (pr. *peeling*; engl. *peeling*) Intervenție chirurgicală prin care pielea feței se descuamează, pentru a înlătura cicatricile sau în scop estetic; tratament care constă în înlăturarea, de pe pielea feței, a gâtului etc., a unui strat superficial epidermic cu ajutorul unor produse cosmetice.
- PEGÁS/PÉGAS**, *pegași* s.m. (fr. *pégase*) 1. Cal mitologic cu aripi; (fig.) inspirație poetică. 2. Pește

- din Oceanul Indian, cu înotoare pectorale în formă de aripi.
- PEGMATÍT**, *pegmatite* s.n. (fr. *pegmatite*) Rocă magmatică alcătuită din cristale mari, formată de obicei din cuarț, feldspat și mică, la care se asociază uneori metale prețioase.
- PÉGRĂ** s.f. (fr. *pègre*) (Livr.) Totalitatea hoților, a persoanelor de clasă, a escrocilor; lume interlopă.
- PEHBLÉNDĂ** s.f. (fr. *pechblende*, germ. *Pechblende*) Oxid natural de uraniu, negru și lucios.
- PEIORATÍV**, -Ă, *peiorativi*, -e adj. (fr. *péjoratif*) Care conține o idee, un sens defavorabil; depreciativ, disprețuitor.
- PEISAGÍST**, -Ă, *peisagiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *peysagiste*) (Artist plastic) care face peisaje (2); (scriitor, compozitor) care transpune în operă peisaje (3); (persoană) care decorează parcuri.
- PEISAGÍSTIC**, -Ă, *peisagistici*, -ce (*peisagiu* + *-istic*) 1. Adj. Referitor la peisaj (1), de peisaj. 2. Adj. (Despre opere literare, muzicale, pictură) Care își propune descrierea unui peisaj (3). 3. S.f. Ramura picturii care se ocupă de peisaj.
- PEISÁJ**, *peisaje* s.n. (fr. *paysage*, it. *paesaggio*) 1. Priveliște; întindere care prezintă o vedere de ansamblu. 2. Tablou, fotografie, decor care înfățișează un colț de natură. 3. Descriere a naturii într-o operă literară sau muzicală. 4. (Fig.) Aspect al societății, al literaturii etc.
- PEISAJÉR**, -Ă, *peisajeri*, -e adj. (fr. *paysager*) Care sugerează un peisaj (1).
- PÉKING** s.n. v. **peching**.
- PELÁGIC**, -Ă, *pelagici*, -ce adj. (fr. *pélagique*) Zonă (sau regiune) *pelagică* = totalitatea apelor din largul mării sau al lacurilor adânci (de peste 200 m). *Depozite pelagice* = depozite aflate pe fundul mării adânci.
- PELÁGRĂ**, *pelagre* s.f. (fr. *pellagre*) Boală datorată lipsei vitaminei PP din alimentație, care se manifestă prin leziuni cutanate, tulburări digestive și psihice.
- PELAGRÓS**, -OÁSĂ, *pelagrosi*, -oase (fr. *pellagres*) 1. Adj. Referitor la pelagră, de pelagră. 2. Adj., s.m. și f. (Persoană) care suferă de pelagră.
- PELÁJ**, *pelaje* s.n. (fr. *pelage*) Părul unui animal; blană; părul unui covor.
- PELARGÓNIE**, *pelargonii* s.f. (germ. *Pelargonie*) (Bot.) Nume dat mai multor specii de mușcată.
- PELÁSG**, -Ă, *pelasgi*, -ge (fr. *pelesges*) 1. S.m. și f. (La pl.) Primii locuitori ai sudului Peninsulei Balcanice; (și la sg.) persoană care făcea parte din rândul acestor locuitori. 2. Adj. Care se referă la pelasgi (1) de (la) pelasgi.
- PELERÍN**, *pelérini* s.m. (fr. *pèlerin*) Persoană care face un pelerinaj; voiajor (1).
- PELERINÁJ**, *pelérinaje* s.n. (fr. *pèlerinage*) Călătorie spre un loc sfânt sau important; peregrinaj.
- PELERÍNĂ**, *pelérine* s.f. (fr. *pèlerine*) Haină largă fără mâneci (cu glugă).
- PELICÁN**, *pelicani* s.m. (fr. *pélican*, lat. *pelicanus*, ngr. *pelecán*) Pasăre acvatică migratoare, cu o gusă mare și ciocul lung, puternic.
- PELICANÓL** s.n. (*pelican* + *-ol*) Pastă albă de lipit, pe bază de glucoză și dextrină.
- PELICULÁR**, -Ă, *peliculari*, -e adj. (fr. *pelliculaire*) Care formează o membrană fină, o peliculă.
- PELICULĂ**, *pelicule* s.f. (fr. *pellicule*) 1. (Bandă de) film. 2. Strat subțire depus pe suprafața unei substanțe, a unui corp.
- PELICULOGÉN**, -Ă, *peliculogeni*, -e adj. (fr. *pelliculogène*) Care, aplicat în stare lichidă pe suprafața unui corp solid, formează o peliculă.
- PELÍT**, *pelite* s.n. (fr. *pélite*) Material detritic neconsolidat, constituit din particule foarte mici, care formează sedimente și roci.
- PELÓTĂ**, *pelote* s.f. (fr. *pelote*) Perniță pentru acc.
- PELÚR** adj. invar. (fr. *pelure*) Hârtie *pelur* (și substantivat, n.) = hârtie foarte subțire, semitransparentă, folosită mai ales la mașina de scris; (p. ext.) foiță.
- PELÚZĂ**, *peluze* s.f. (fr. *pelouse*) Teren acoperit cu iarbă deasă și scurtă.
- PELVIÁN**, -Ă, *pelvieni*, -e adj. (fr. *pelvien*) 1. Care aparține pelvisului, din regiunea pelvisului, din bazin. 2. *Prezentare* (sau *poziție*) *pelviană* = poziție anormală a fătului la naștere, cu bazinul orientat înainte.
- PÉLVIS**, *pelvisuri* s.n. (lat. *pelvis*) Partea scheletului uman situată la baza trunchiului; bazin (3).
- PEMPÁNT**, -Ă, *pempantți*, -te adj. (fr. *pimpant*) (lr.) De o deosebită eleganță, dichisit.
- PENÁJ**, *penaje* s.n. (fr. *penage*) 1. Totalitatea penelor unei păsări. 2. Mânunchi de pene purtat ca ornament la chipiu, la pălărie; panaș.
- PENÁL**, -Ă, *penali*, -e adj. (lat. *poenalis*, fr. *pénal*) 1. Referitor la comiterea unei infracțiuni; cu un caracter represiv. 2. *Cod penal* = ansamblul normelor juridice care definesc infracțiunile și stabilesc sancțiunile adecvate. *Fapt penal* = infracțiune. *Sancțiune* (sau *pedeapsă*) *penală* = pedeapsă prevăzută în codul penal.

- PENALÍST, -Ă, penaliști, -ste** s.m. și f. (fr. *pénaliste*) Specialist în drept penal.
- PENALITĂTE, penalități** s.f. (fr. *pénalité*) 1. Sancțiune pentru un delict fiscal; pedeapsă. 2. Despăgubire, amendă. 3. Pedeapsă aplicată unui sportiv care s-a abătut de la normele de joc.
- PENALIZĂ, penalizez** vb. I (fr. *pénaliser*) A sancționa, a amenda.
- PENALIZATOR, -OĂRE, penalizatori, -oare** adj. (*penaliza + -tor*) Care are caracter de penalizare.
- PENĂLTI** s.n. v. **penalty**.
- PENĂLTY/PENĂLTI, penalty-uri/penaltiuri** s.n. (engl., fr. *penalty*) Lovitură de pedeapsă acordată într-un meci de fotbal pentru o greșală comisă de unul dintre jucători în apropiere de poarta proprie.
- PENĂR, penare** s.n. (germ. *Pennal*) Cutie pentru creioane, gume etc. folosită de elevi; plumieră.
- PENĂT, -Ă, penați, -te** adj. (lat. *pennatus*, fr. *penné*) (Despre frunze) Care are nervurile dispuse de o parte și de alta a pețiolului comun (asemenea penei de pasăre).
- PENĂȚI** s.m. pl. (lat. *penates*) Divinități ocrotitoare ale casei, la vechii romani; cămin, casă.
- PENDÂNTE** adj. invar. (lat. *pendens, -ntis*, fr. *pendant*) 1. Care depinde de... 2. Care n-a fost încă soluționat, care urmează să fie judecat.
- PENDŪL(2)PENDŪLĂ, pendule** (fr. *pendule*, lat. *pendulus*) 1. S.n. Corp care, supus acțiunii unei greutate, oscilează în jurul unui punct fix; (p. ext.) dispozitiv sau piesă a unui mecanism care, prin oscilație, reglează mișcările unei mașini ori ale unui instrument. 2. S.f. Ceasornic mare de perete a cărui mișcare este reglată de un pendul (1).
- PENDULĂ, pendulez** vb. I (de la *pendul*) 1. A efectua mișcări oscilatorii, într-o parte și în alta, ca un pendul. 2. (Fig.) A fi nehotărât între două alternative; a oscila.
- PENDŪLĂ** s.f. v. **pendul**.
- PENĒL, peneluri** s.n. (it. *pennello*) 1. Pensulă subțire folosită pentru pictură. 2. (Fig.) Măiestrie artistică.
- PENEPLĒNĂ, peneplene** s.f. (fr. *pénéplaine*) Relief cu pante ușoare, cu văi puțin adânci și largi, rezultat din eroziuni.
- PENEPLENIZĂRE, peneplenizări** s.f. (de la *peneplenă*) Proces de eroziune până la stadiul de peneplenă.
- PENETRĂ, penetrez** vb. I (fr. *pénétrer*, lat. *penetrare*) A pătrunde, a intra (cu efort); (fig.) a (se) insinua.
- PENETRĂBIL, -Ă, penetrabili, -e** adj. (fr. *pénétrable*) 1. Care poate fi penetrat sau care poate penetra ceva. 2. (Fig.) Care poate fi ușor înțeles; inteligibil (1).
- PENETRABILITĂTE** s.f. (fr. *pénétrabilité*) Însușirea de a fi penetrabil.
- PENETRĂNT, -Ă, penetranți, -te** adj. (fr. *pénétrant*) Pătrunzător.
- PENETRĂȚIE, penetrații** s.f. (fr. *pénétration*) 1. Pătrundere. 2. Intersecție a două corpuri sau a două suprafețe.
- PENIBIL, -Ă, penibili, -e** adj. (fr. *pénible*) Jena(n)t, supărător, apăsător, stingheritor, deplorabil (2), dezagreabil (1).
- PENICILINĂ, peniciline** s.f. (fr. *pénicilline*) Antibiotic obținut din unele ciuperci aparținând genului *penicillium*.
- PENICILLIUM** s.m. (lat. *penicillium*) Gen de ciuperci ascomicete care produc mucegaiul verde în anumite brânzeturi, pe fructe etc.
- PENIN, penine** s.n. (fr. *pénine*, germ. *Penin*) Constituent al unor sisturi cristaline care formează cristale pe rocile metamorfice și magmatice.
- PENINSULĂR, -Ă, peninsulari, -e** (fr. *péninsulaire*) 1. Adj. Referitor la o peninsulă, de peninsulă, caracteristic unei peninsule. 2. S.m și f. Persoană care locuiește într-o peninsulă (în special în Italia).
- PENINSULĂ, peninsule** s.f. (lat. *peninsula*, it. *penisola*, fr. *péninsule*) Întindere mare de pământ care înaintea în mare, înconjurată din trei părți de apă.
- PĒNIS, penisuri** s.n. (fr. *pénis*, lat. *penis*) Organ genital masculin extern; falus (2); membru (2).
- PENITENCIĂR, -Ă, penitenciari, -e** (fr. *pénitencier*) 1. S.n. Închisoare. 2. Adj. Care se referă la penitenciar (1), de penitenciar.
- PENITĒNT, -Ă, penitenți, -te** (fr. *pénitent*, lat. *poenitens, -ntis*) 1. S.m. și f. Persoană care face penitență (1). 2. Adj. Referitor la penitent (1), de penitent.
- PENITĒNȚĂ, penitențe** s.f. (lat. *poenitentia*, fr. *pénitence*, it. *penitenza*) 1. Pedeapsă dată unui credincios creștin care a greșit; privațiune la care se supune unii călugări; viață ascetică la care se supune cineva; (p. gener.) pedeapsă. 2. *A face penitență* = a suferi privațiuni pentru iertarea păcatelor.
- PĒNNY, penny** s.m. (engl. *penny*) Unitate monetară divizionară britanică și irlandeză, echivalentă cu a suta parte dintr-o liră.
- PENSĂ, pensez** vb. I (fr. *pincer*) 1. A apuca, a strânge, a smulge cu o pensă (1) sau cu o pensetă. 2. A face pense (2).
- PĒNSĂ, pense** s.f. (fr. *pince*) 1. Instrument cu două brațe articulate ale căror extremități servesc la prinderea, la apucarea unor obiecte sau a unor substanțe ce nu pot fi luate cu mâna. 2. Cută scurtă cusută la

un obiect de îmbrăcăminte, pentru a-l face să se muleze pe corp.

PENSĂTĂ, *pensete* s.f. (fr. *pincette*) Pensă mică pentru lucrări minuțioase, pentru pensarea sprâncenelor etc.

PENSIE, *pensii* s.f. (it. *pensio*, fr. *pension*, germ. *Pension*) 1. Indemnizație bănească acordată (lunar) unei persoane care s-a retras din activitatea profesională (pentru limită de vârstă, invaliditate) sau unor urmași ai celor decedați etc. 2. *La pensie* = situația unei persoane care s-a retras din activitatea profesională și primește pensie (1).

PENSIÓN, *pensioane* s.n. (fr. *pension*) (În trecut) Institut (particular) de învățământ, cu elevi interni.

PENSIONÁ, *pensioneaz* vb. I (fr. *pensionner*, germ. *pensionieren*) A scoate sau a ieși la pensie.

PENSIONÁR, -Ă, *pensionari*, -e s.m. și f. (fr. *pensionnaire*, germ. *Pensionär*) 1. Persoană care a ieșit la pensie. 2. Persoană internată într-un azil sau într-un ospiciu. 3. Persoană care locuiește și mănâncă la o pensiune.

PENSIÚNE, *pensiuini* s.f. (lat. *pensio*, -onis, fr. *pension*, germ. *Pension*) Întreținere (locuință și masă) primită de cineva (într-o casă particulară); casă în care se acordă acest tip de întreținere.

PENSULÁ, *pensulez* vb. I (de la *pensulă*) 1. A acoperi o suprafață cu vopsea, cu lac etc., folosind pensula; a colora cu pensula. 2. (Med.) A badijona cu un dezinfectant.

PENSULÁȚIE, *pensulații* s.f. (*pensula* + -ție) 1. Întindere a vopselei etc. pe o suprafață cu ajutorul pensulei. 2. (Med.) Badijonare (cu o pensulă).

PÉNSULÁ, *pensule* s.f. (germ. *Pinsel*) Instrument pentru vopsit sau lăcuit, alcătuit dintr-o coadă de lemn, de metal etc., în capătul căreia sunt prinse, în smoc, fire de păr, de plastic etc.

PENTA- (fr. *penta*, ngr. *pente*) Element de compunere cu sensul de „cinci”, „de cinci ori”, în cuvinte ca: *pentapetal*, *pentasepal*, *pentatonic*.

PENTACÓRD, *pentacorduri* s.n. (fr. *pentacorde*) 1. Liră cu cinci coarde, din Antichitate. 2. Grup de cinci trepte succesive ale unei scări muzicale.

PENTADACTÍL, -Ă, *pentadactili*, -e adj., s.m. și f. (fr. *pentadactyle*) (Animal vertebrat) care are cinci degete.

PENTAÉDRU, *pentaedre* s.n. (fr. *pentaèdre*) Poliedru cu cinci fețe.

PENTAGÓN, *pentagoane* s.n. (fr. *pentagone*, germ. *Pentagon*, lat. *pentagonus*) Poligon cu cinci laturi.

PENTAGRÁMĂ, *pentagrame* s.f. (fr. *pentagramme*)

Figură geometrică în formă de stea, cu cinci colțuri.

PENTAMÉTRU, *pentametri* s.m. (ngr. *pentámētron*, fr. *pentamètre*) Vers cu cinci picioare, în poezia antică greacă și latină.

PENTÁN, *pentani* s.m. (fr. *pentane*) Hidrocarbură saturată obținută din gazele de sondă.

PENTAOXÍD, *pentaoxizi* s.m. (fr. *pentaoxyde*) Oxid a cărui moleculă conține cinci atomi de oxigen.

PENTAPETÁL, -Ă, *pentapetali*, -e adj. (fr. *pentapétale*) (Bot.; despre corola florilor) Cu cinci petale.

PENTASEPÁL, -Ă, *pentasepali*, -e adj. (fr. *pentasépale*) (Bot.; despre caliciul florilor) Cu cinci sepale.

PENTASILÁBIC, -Ă, *pentasilabici*, -ce adj. (fr. *pentasyllabique*) (Despre cuvinte) Cu cinci silabe.

PENTATLÓN, *pentatloane* s.n. (fr. *pentathlon*) Concurs alcătuit din cinci probe atletice diferite, susținute de aceiași sportivi.

PENTATÓNIC, -Ă, *pentatonici*, -ce adj. (fr. *pentatonique*) (Muz.) Compus din cinci sunete. *Gamă pentatonică*.

PENTÉLICĂ, *pentelice* adj. (fr. *pentélique*) *Marmură pentelică* = marmură albă, fără striatii.

PENTICOSTÁL, -Ă, *penticostali*, -e adj., s.m. și f. (engl. *pentecostal*) (Persoană) care a aderat la o sectă protestantă cu percepțe severe, apărută la începutul sec. al XX-lea, în S.U.A. și răspândită în Europa.

PENÚLTIM, -Ă, *penultimi*, -e adj. (lat. *paenultimus*) Care îl precedă pe cel din urmă, al doilea din urmă (în spațiu, în timp, într-o ierarhie); care se află printre ultimii, aproape de sfârșit, de capăt.

PENÚMBRĂ, *penumbre* s.f. (fr. *pénombre*) 1. Suprafață incomplet luminată; semiobscuritate (1). 2. (În artele plastice) Zonă intermediară în care lumina întâlnește umbra.

PENÚRIE/PENURÍE s.f. (fr. *pénurie*) Lipsă extremă de mijloace de existență, de bani; sărăcie, miserie (1).

PEÓN¹, *peoni* s.m. (fr. *péon*, sp. *peón*) Lucrător agricol (sărac), în America de Sud.

PEÓN², *peoni* s.m. (fr. *péon*, lat. *paeon*) Picior de vers clasic din patru silabe, dintre care una este lungă și trei, scurte.

PEPINIÉRĂ, *pepiniere* s.f. (fr. *pépinière*) 1. Loc în care se cultivă material săditor pomicol, viticol sau dendrologic destinat transplantării; ansamblul plantelor care cresc într-un asemenea loc. 2. (P. anal.) Crescătorie de animale. 3. (Fig.) Instituție, organizație etc. care pregătește și furnizează un număr

- marc de specialiști într-un anumit domeniu; colectivul din care se pot recruta astfel de specialiști.
- PEPÍT** adj. invar., s.n. (germ. *Pepita*) (Țesătură, imprimat) cu romburi sau cu pătrățele de culori diferite.
- PEPÍTĂ**, *pepíte* s.f. (fr. *pépité*) Bucată de metal nativ, în special de aur.
- PÉPLUM**, *peplumuri* s.n. (lat. *peplum*) (În Antichitatea greco-romană) Tunică pentru femei, fără mâneci, care se prindea pe umăr cu o agrafă.
- PÉPSI**, *pepsiuri* s.n. (de la *pepsif-cola*) Pepsi-cola.
- PÉPSI-CÓLA**, *pepsi-cole* s.f. (engl. *pepsi-cola*) Băutură răcoritoare acidulată, cu esență de cola și cu pepsine; pepsi.
- PEPSINĂ**, *pepsine* s.f. (fr. *pépsine*, germ. *Pepsin*) Enzimă din sucul gastric care declanșează digestia proteinelor; medicament administrat în unele boli de stomac.
- PEPTIDĂ**, *peptide* s.f. (fr. *peptide*) Substanță compusă din mai mulți aminoacizi.
- PER** prep. (it., germ. *per*) Pentru, de fiecare.
- PERACÍD**, *peracizi* s.m. (fr. *peracide*) Derivat al peroxidului de hidrogen.
- PERCÁL**, *percale* s.n. (fr. *percale*) (Înv.) Țesătură de bumbac subțire.
- PERCALÍNĂ** s.f. (fr. *percaline*) (Înv.) Țesătură de bumbac, ușoară și lucioasă.
- PERCÉPE**, *percep* vb. III (lat. *percipere*, cf. *pricepe*) L A simți, a înțelege, a pricepe; a înregistra, a sesiza (1), a distinge (3). 2. A încasa impozite, taxe.
- PERCEPTÍBIL**, -Ă, *perceptibili*, -e adj. (fr. *perceptible*) Care poate fi sesizat, perceput prin simțuri; concret.
- PERCEPTIBILITÁTE** s.f. (fr. *perceptibilité*) Calitatea, caracterul a ceea ce este perceptibil.
- PERCEPTÍV**, -Ă, *perceptivi*, -e adj. (fr. *perceptif*) Referitor la percepție (1).
- PERCEPTÓR**, *perceptori* s.m. (lat. *perceptor*, fr. *percepteur*) (În trecut) Funcționar de stat însărcinat cu încasarea directă a impozitelor.
- PERCÉPTIE**, *percepții* s.f. (lat. *perceptio*, fr. *perception*) 1. Facultatea de a percepe cu ajutorul simțurilor, al spiritului; înțelegere, cunoaștere. 2. (În trecut) Instituție care încasa impozitele sau taxele oficiale; (astăzi) fisc.
- PERCHEZÍȚIE** s.f. v. **perchiziție**.
- PERCHEZÍȚIONÁ** vb. I v. **perchiziționa**.
- PERCHIZÍȚIE/PERCHEZÍȚIE**, *perchiziții/percheziții* s.f. (fr. *perquisition*) Anchetă, cercetare minuțioasă făcută de poliție într-un loc determinat (în special în locuința cuiva) pentru a găsi documente, probe materiale ale infracțiunii sau pentru prinderea infractorului.
- PERCHIZÍȚIONÁ/PERCHEZÍȚIONÁ**, *perchiziționez/percheziționez* vb. I (fr. *perquisitionner*) A face o perchiziție.
- PERCOLÁRE**, *percolări* s.f. (cf. fr. *percolation*) Pătrundere lentă a apelor de ploaie în sol.
- PERCUTÁ**, *percutez* vb. I (fr. *percuter*) 1. A atinge, a lovi cu putere capsă unui cartuș, a unui focos etc., pentru a provoca aprinderea încărcăturii. 2. A examina un bolnav prin percuție (2).
- PERCUTÁNT**, -Ă, *percutanți*, -te adj. (fr. *percutant*) 1. Care produce o lovitură puternică; care produce un șoc. 2. Cu o claritate deosebită, cu precizie.
- PERCUTÓR**, *percutoare* s.n. (fr. *percuteur*) Piesă care pune în mișcare o instalație, un agregat, care declanșează o armă de foc prin percuție (1).
- PERCÚȚIE**, *percuții* s.f. (fr. *percussion*) 1. Lovire, ciocnire; șoc. 2. Metodă de examinare clinică prin care, cu ajutorul lovirii ușoare cu degetele sau cu un instrument special, se obțin date fizice asupra stării organelor plasate în profunzime. 3. Procedeu de producere a sunetelor, prin lovirea cu un ciocănel a unei membrane, a unei lame de instrument muzical. 4. *Instrumente de percuție* = instrumentele dintr-o orchestră care produc sunete prin lovire (tobă mare, țambal etc.).
- PERCUȚIONÍST**, -Ă, *percuționiști*, -ste s.m. și f. (fr. *percussionniste*) Persoană care cântă la unul sau la mai multe instrumente de percuție.
- PERDÁNT**, -Ă, *perdanți*, -te s.m. și f., adj. (Persoană) care pierde (într-o competiție), care înregistrează pierderi.
- PERDÍȚIE**, *perdiții* s.f. (fr. *perdition*) Decădere (1), desfrâu.
- PEREGRÍN**, *peregrini* s.m. (lat. *peregrinus*, fr. *pégrin*) Persoană care călătorește mult (în locuri îndepărtate).
- PEREGRINÁ**, *peregrinez* vb. I (fr. *pégriner*, lat. *peregrinare*) A călători în locuri îndepărtate; a explora; a merge în pelerinaj.
- PEREGRINÁJ**, *peregrinaje* s.n. (*peregrin* + -aj) Călătorie lungă prin locuri îndepărtate; pelerinaj.
- PEREMPTÓRIU**, -IE, *peremptorii* adj. (lat. *peremptorius*, fr. *péremptoire*) Care nu admite replică; decisiv, categoric.
- PEREMPTÍUNE**, *peremptiuni* s.f. (fr. *péremption*) Prescripție care anulează actele de procedură dacă s-a scurs un anumit termen fără ca alt act să intervină; primare.

- PERÉN**, -Ă, *pereni*, -e adj. (lat. *perennis*, fr. *pérenne*) 1. (Despre plante) Care trăiește o perioadă îndelungată (și rodește în fiecare an); vivace (2). 2. (Fig.) Durabil.
- PERENITATE** s.f. (fr. *pérennité*) Caracterul a ceea ce este peren; durabilitate (1), persistență.
- PERESTRÓIKA** s.f. (rus. *perestroika*) Metodă reformistă de reorganizare politico-economică inițiată în Uniunea Sovietică de către Mihail Gorbaciov, în anul 1985.
- PERÉU**, *perouri* s.n. (fr. *perré*) Zid, strat din piatră sau din lemn care întărește o lucrare (un taluz, un șanț), protejând-o împotriva eroziunilor și surpărilor de teren.
- PERFÉCT**, -Ă, *perfecti*, -te (lat. *perfectus*, germ. *perfekt*) 1. Adj. Fără defect, impecabil, infailibil, excelent, desăvârșit; ideal (1), complet (1), total (2). 2. S.n. Timp al verbului care exprimă o acțiune petrecută și încheiată în trecut. 3. *Perfectul simplu* = timp trecut raportat la un trecut mai apropiat. *Perfectul compus* = timp trecut raportat la un trecut mai îndepărtat. *Mai-mult-ca-perfectul* = timp trecut raportat la o acțiune încheiată înaintea alteia, tot din trecut.
- PERFÉCTĂ**, *perfectez* vb. I (de la *perfect*) A termina (1), a desăvârși ceva, a definitiva (1).
- PERFECTIBIL**, -Ă, *perfectibili*, -e adj. (fr. *perfectible*) Capabil de a fi perfecționat sau de a se perfecționa.
- PERFECTIV**, -Ă, *perfectivi*, -e adj. (fr. *perfectif*, germ. *perfektiv*) (Despre aspectul verbal) Care exprimă însăși acțiunea verbului, eliminând noțiunile de desfășurare și de durată și insistând asupra începutului și sfârșitului acțiunii; (despre verbe) care prezintă acest aspect.
- PERFECȚIE** s.f. v. **perfecțiune**.
- PERFECȚIONĂ**, *perfecționez* vb. I (fr. *perfectionner*) A încerca apropierea de o formă perfectă, a (se) desăvârși; a cizela (1); a acumula sau a face să (se) acumuleze sistematic cunoștințe într-un anumit domeniu.
- PERFECȚIONISM** s.n. (fr. *perfectionnisme*) Căutare cu orice preț a perfecțiunii într-o acțiune, într-un lucru etc.
- PERFECȚIONIST**, -Ă, *perfecționisti*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *perfectionniste*) (Persoană) care dă dovadă de perfecționism, care tinde către perfecțiune.
- PERFECȚIUNE/(2)PERFECȚIE**, (1) *perfecțiuni* s.f. (lat. *perfectio*, -onis, fr. *perfection*) 1. Calitatea, starea a ceea ce este perfect, desăvârșit; impecabilitate; ființă, lucru perfect; excelență (2). 2. (În forma *perfecție*) *La perfecție* = perfect.
- PERFID**, -Ă, *perfizi*, -de adj., s.m. și f. (fr. *perfide*) (Om) care, aparent, este binevoitor, dar, de fapt, este viclean, prefăcut, fals; vătămător, periculos fără să pară astfel; insidios (1), ipocrit, nesincer, rafinat (3).
- PERFIDIE**, *perfidii* s.f. (fr. *perfidie*) Comportament lipsit de loialitate, de sinceritate; viclenie, rafinament, necinste mascate de o atitudine binevoitoare; iezuitism (2).
- PERFOLIÁT**, -Ă, *perfoliați*, -te adj. (fr. *perfolié*) (Despre frunze) Care înfășoară tulpina în așa fel, încât aceasta pare străpunsă.
- PERFORÁ**, *perforez* vb. I (fr. *perforer*) A pătrunde prin ceva dintr-o parte în alta; a găuri, a străpunge.
- PERFORÁNT**, -Ă, *perforanți*, -te adj. (fr. *perforant*) 1. Care perforează. 2. (Despre nervi, artere etc.) Care traversează o structură anatomică dintr-o parte în alta.
- PERFORATÓR**, -OÁRE, *perforatori*, -oare (fr. *perforateur*) 1. S.n. Unealtă, mașină care perforează. 2. S.m. și f. Persoană care se ocupă cu perforarea a ceva.
- PERFORÁȚIE**, *perforații* s.f. (fr. *perforation*) 1. Acțiunea de a perfora; gaură care rezultă ca urmare a acestei acțiuni. 2. Deschidere accidentală sau patologică în peretele unui organ anatomic.
- PERFORMÁNT**, -Ă, *performanți*, -te adj. (fr. *performant*) Competitiv (1).
- PERFORMÁNTĂ**, *performanțe* s.f. (fr. *performance*) 1. Rezultat (foarte bun) obținut (la o probă, la un test) de către un sportiv, un actor etc.; reușită remarcabilă, realizare deosebită. 2. Rezultat optim al unui aparat, al unui motor etc. privitor la una dintre caracteristicile acestuia; eficiență (1).
- PERFORMÉR**, -Ă, *performeri*, -e s.m. și f. (engl. *performer*) Sportiv, echipă etc. care a obținut o performanță.
- PERFÚZIE**, *perfuzii* s.f. (fr. *perfusion*) Introducere lentă și continuă, picătură cu picătură, a unei substanțe medicamentoase sau a sângelui în organism.
- PERFUZÓR**, *perfuzoare* s.n. (fr. *perfuseur*) Instrument folosit pentru perfuzii.
- PERGAMÉNT**, *pergamente* s.n. (lat. *pergamentum*) 1. Piele tratată pe care se scria în vechime; textul scris pe o astfel de piele. 2. Hârtie pentru împachetat (alimente).
- PERGAMENTÓS**, -OÁSĂ, *pergamentoși*, -oase adj. (*pergament* + -os) Care are aspectul și consistența pergamentului.

- PÉRGOLĂ**, *pergole* s.f. (fr., it. *pergola*) Galerie din coloane de lemn, zidărie etc. pe care urcă plante agățătoare în parcuri și grădini.
- PERHIDRÓL** s.n. (fr. *perhydrof*) Soluție de peroxid de hidrogen, din care se pregătește apa oxigenată.
- PERI-** (fr. *péri-*, ngr. *peri*) Prefix care înseamnă „în jurul”, „împrejurul”, „în afară”, „în intervalul dintre”, în cuvinte ca *perimontan*.
- PERIANÁL**, -Ă, *perianali*, -e adj. (fr. *périanal*) Din jurul anusului.
- PERIÁNT**, *periante* s.n. (fr. *périanthe*) Înveliș floral al plantelor format din caliciu și corolă, care înconjoară staminele și pistilul.
- PERIARTRÍTĂ**, *periartrite* s.f. (fr. *periarthrite*) Inflamație a țesuturilor care înconjoară o articulație.
- PERIBÓL**, *periboluri* s.n. (fr. *péribole*) Incintă monumentală în jurul unui templu antic (grec, roman); spațiu plantat cu arbori, în această incintă exterioră.
- PERICÁRD**, *pericarduri* s.n. (lat. *pericardum*, ngr. *perikárdion*, fr. *péricarde*) Învelișul membranos al inimii.
- PERICARDÍTĂ**, *pericardite* s.f. (lat. *pécardite*) Inflamație a pericardului.
- PERICÁRP**, *pericarpuri* s.n. (fr. *péricarpe*) Parte a unui fruct care acoperă și protejează semințele.
- PERICARPÁTIC**, -Ă, *pericarpatic*, -ce adj. (*peri-* + *carpatic*) (Despre forme de relief, regiuni) Situat în jurul Munților Carpați.
- PERICÍCULU**, *pericicluri* s.n. (fr. *péricycle*) Zonă externă a cilindrului central al tulpinii și al rădăcinii plantelor.
- PERICLÁZ** s.n. (fr. *périclase*) Oxid natural de magneziu.
- PERICLITÁ**, *périclitez* vb. I (fr. *péricliter*) A pune în pericol; a primejdi.
- PERÍCÓL**, *pericole* s.n. (lat. *periculum*, it. *pericolo*, ngr. *perícolon*) Primejdie, risc; spectru (5).
- PERICÓPĂ**, *pericope* s.f. (germ. *Perikope*) Pasaj, fragment din Biblie care cuprinde o povestire sau o parabolă.
- PERICRÁNIU**, *pericranii* s.n. (fr. *péricrane*) Peristul suprafeței externe a craniului.
- PERICULÓS**, -OÁSĂ, *periculoși*, -oase adj. (lat. *periculosus*, it. *pericoloso*) Care reprezintă un pericol; primejdios, riscat, nociv, grav (2).
- PERICULOZITÁTE** s.f. (*periculos* + *-itate*) Însușirea, faptul de a fi periculos.
- PERIDÓT**, *peridote* s.n. (fr. *péridot*) Silicat natural de magneziu și de fier, verde-măsliniu, prezent în rocile bazice.
- PERIDOTÍT**, *peridotite* s.n. (fr. *péridotite*, germ. *Peridotite*) Rocă eruptivă în care predomină peridotul.
- PERIDRÓM**, *peridromuri* s.n. (fr. *péridrome*) 1. Galerie, spațiu acoperit care înconjoară o clădire la nivelul solului și care servește ca loc de plimbare. 2. Spațiu exterior cuprins între peretele naosului și colonadele unui templu antic.
- PERIDURÁL**, -Ă, *peridurali*, -e adj. (fr. *péridural*) Care este situat, care se face în jurul membranei dura mater.
- PERIÉC**, *perieci* s.m. (fr. *périèque*) (În Sparta antică) Persoană care aparținea unor categorii sociale de oameni liberi (meșteșugari, negustori etc.), dar lipsiți de drepturi politice.
- PERIEGÉZĂ**, *periegeze* s.f. (fr. *périégèse*) Călătorie lungă.
- PERIFÉRIC**, -Ă, *periferici*, -ce (fr. *périphérique*) 1. Adj. De la periferie, situat la periferie; (fig.) de mică însemnătate, secundar² (2). 2. S.n. Dispozitiv folosit pentru introducerea sau extragerea unor date în sau din calculator.
- PERIFERIE**, *periferii* s.f. (lat. *peripheria*, germ. *Peripherie*, fr. *périphérie*) 1. Ansamblu de cartiere situat la marginea unui oraș; foburg; barieră (2). 2. De *periferie* = fără importanță; care ține de maha.
- PERIFRÁSTIC**, -Ă, *perifrastici*, -ce adj. (fr. *périphrastique*, germ. *periphraistisch*) Care formează o perifrază.
- PERIFRÁZĂ**, *perifraze* s.f. (ngr. *periphrasis*, germ. *Periphrase*, fr. *périphrase*) Echivalent al unui singur cuvânt, exprimat prin mai multe cuvinte; circumlocuție.
- PERIGÉU**, *perigee* s.n. (fr. *périgée*, lat. *perigaeum*) Punct pe orbita unei planete sau a unui satelit artificial când acesta se află cel mai aproape de Pământ; momentul, timpul în care planeta ori satelitul artificial se află în acest punct.
- PERIGLACIÁR**, -Ă, *periglaciari*, -e adj. (fr. *périglaciare*) Regiune (sau zonă) periglaciară (și substantivat, n.) = zonă din preajma ghețarilor în care alteranța îngheț-dezghet joacă un rol preponderent în eroziune.
- PERIGÓN**, *perigoane* s.n. (fr. *périgone*, lat. *perigonium*) Înveliș floral simplu, nediferențiat în caliciu și corolă.
- PERIHÉLIU**, *perihelii* s.n. (fr. *périhélie*, lat. *perihelium*) Punct pe orbita unei planete când aceasta se află cel mai aproape de Soare.
- PERILÍMFĂ** s.f. (fr. *périmyphie*) (Anat.) Endolimfă.

- PERIMÁ**, *perimez* vb. I (fr. *périmér*) 1. A-și pierde valoarea, actualitatea; a se demoda, a se învechi. 2. (Jur.; despre acțiuni, procese etc.) A se stinge (în fața unei instanțe) din cauza depășirii termenului legal.
- PERIMETRÁL**, -Ă, *perimetráli*, -e adj. (fr. *périmétral*) Perimetric.
- PERIMÉTRIC**, -Ă, *perimetrici*, -ce adj. (fr. *périmétrique*) Referitor la un perimetru, de perimetru; perimetral.
- PERIMÉTRU**, *perimetre* s.n. (ngr. *perimetros*, germ. *Perimeter*, fr. *périmètre*) 1. Conturul unei suprafețe, limita unui teritoriu; circumferință (2). 2. Suma lungimilor laturilor unui poligon. 3. (Fig.) Sferă (2), domeniu (2).
- PERIMONTÁN**, -Ă, *perimontani*, -e adj. (*peri- + montan*) (Despre forme de relief, regiuni etc.) Situat în jurul munților.
- PERINATÁL**, -Ă, *perinatali*, -e adj. (fr. *périnatal*) Care se referă la perinatalitate, de perinatalitate.
- PERINATALITÁTE** s.f. (fr. *périnatalité*) Perioadă care precedă sau urmează imediat unei nașteri.
- PERINEÁL**, -Ă, *perineali*, -e adj. (fr. *périnéal*) Al perineului, de perineu.
- PERINÉU**, *perinee* s.n. (fr. *périnée*) Porțiune a corpului care este cuprinsă între anus și părțile genitale externe.
- PERIOÁDĂ**, *perioade* s.f. (lat. *periodus*, ngr. *periodos*, fr. *période*) 1. Timp în care o planetă își efectuează mișcarea de revoluție; timp după care se reiau aceleași fenomene astronomice. 2. Interval de timp; fază (1); diviziune (1), ev (1). 3. Subdiviziune a timpului geologic, mai mică decât era. 4. (Mat.) Intervalul creșterii minime a variabilei independente, după care se reproduc, în aceeași ordine, valorile unei mărimi periodice. 5. Fiecare dintre cele șapte rânduri în care sunt aranjate, în ordinea crescătoare a maselor atomice, elementele chimice din tabelul lui Mendeleev. 6. Interval de timp dintre două accese ale unei boli; (p. ext.) accesul unei boli. 7. Frază (1) amplă compusă din elemente care îi întregesc sensul, dând un tot unitar. 8. Parte unitară dintr-o compoziție muzicală, formată din mai multe fraze (2).
- PERIÓDIC**, -Ă, *periodici*, -ce (lat. *periodicus*, ngr. *periodikós*, fr. *périodique*) 1. Adj. Care revine după perioade regulate de timp. 2. Adj., s.n. (Publicație) care apare la dată fixă.
- PERIODICITÁTE** s.f. (fr. *périodicité*) Caracterul a ceea ce este periodic; frecvență (1).
- PERIODÍSM** s.n. (fr. *périodisme*) Proprietatea unor funcții fiziologice de a se repeta la intervale periodice.
- PERIODIZÁ**, *periodizez* vb. I (*perioadă + -iza*) A stabili perioade în cadrul unei discipline istorice; a împărți în perioade.
- PERIODONTÍTÁ**, *periodontite* s.f. (fr. *périodontite*) Inflamație a periodonțiului.
- PERIODÓNȚIU** s.n. (germ. *Periodontium*) Țesut care înconjoară rădăcina dintelui.
- PERIÓST**, *periosturi* s.n. (fr. *périoste*) Membrană care acoperă osul.
- PERIPATÉTIC**, -Ă, *peripatetici*, -ce adj. (fr. *péripatétique*) Referitor la filosofia lui Aristotel (care discuta cu discipolii săi plimbându-se).
- PERIPATETICIÁN**, *peripateticieni* s.m. (fr. *péripatéticien*) Adept al peripatetismului și al discuțiilor filosofice purtate în mers, la plimbare.
- PERIPATETÍSM** s.n. (fr. *péripatétisme*) Școala filosofică a lui Aristotel.
- PERIPATETIZÁ**, *peripatetizez* vb. I (*peripatet[ic] + -iza*) (Livr.) A discuta în manieră peripatetică.
- PERIPEȚIE**, *peripeții* s.f. (fr. *péripétie*) Eveniment survenit brusc, neașteptat în viața cuiva; serie de evenimente de acest fel prezentate într-o operă literară; pățanie.
- PERÍPLU**, *periple* s.n. (fr. *périple*) Călătorie lungă și (anevoioasă) pe mări și oceane.
- PERIPTÉR**, *periptere* s.n. (ngr. *peripteros*, fr. *péripète*) Edificiu înconjurat de coloane.
- PERISÁBIL**, -Ă, *perisabili*, -e adj. (fr. *périssable*) Care se strică ușor; care nu durează mult; caduc (1).
- PERISABILITÁTE** s.f. (*perisabil + -itate*) 1. Înșurșirea de a fi perisabil. 2. Scăzământ admis la produsele alterabile sau la cele casante.
- PERISCÓP**, *periscoape* s.n. (fr. *périscopie*) Instrument optic format din lentile și prisme cu reflexie totală, care permite observarea unui punct inaccesibil pentru ochiul observatorului.
- PERISFÉRĂ**, *perisfere* s.f. (fr. *périssphère*) Înveliș al Pământului, de la suprafață la 1 200 km adâncime.
- PERISÍP**, *perisipuri* s.n. (fr. *perisipe*) Fâșie îngustă de pământ pe malul mării, formată din acumularea aluviunilor.
- PERISODACTÍL**, *perisodactile* s.n. (fr. *périssodactyle*) (La pl.) Ordin de mamifere erbivore care au un număr impar de degete; (și la sg.) animal din acest ordin.
- PERISPÉRM** s.n. (fr. *périsperme*) (Bot.) Țesut de rezervă, la anumite plante.

- PERISPOMÉN**, *perispomene* s.n. (fr. *perispoméni*)
Accent circumflex în limba greacă.
- PERISTÁLTICĂ**, *peristaltice* adj. (fr. *péristaltique*)
Care se referă la mișcarea de contracție a mușchilor stomacului și a intestinelor, necesară deplasării conținutului acestora.
- PERISTALTÍSM** s.n. (fr. *péristaltisme*) Activitate peristaltică.
- PERISTÍL**, *peristiluri* s.n. (fr. *peristyle*) Galerie interioară sau exterioară formată dintr-un șir de coloane care mărginesc o clădire, o curte etc.; ansamblul acestor clădiri.
- PERITERÉSTRU**, -Ă, *peritereștri*, -stre adj. (*peri- + terestru*) Care se află, care se petrece în jurul Pământului.
- PERITONEÁL**, -Ă, *peritoneali*, -e adj. (fr. *péritoneál*) Referitor la peritoneu, de peritoneu.
- PERITONÉU**, *peritonee* s.n. (lat. *peritoneum*) Membrană care căptușește abdomenul și care învește cele mai multe dintre organele cuprinse în această cavitate; prapur.
- PERITONÍTĂ**, *peritonite* s.f. (fr. *péritonite*) Inflamație acută a peritoneului.
- PERIURBÂN**, -Ă, *periurbani*, -e adj. (fr. *périurbain*) Care este situat în imediata apropiere a unui oraș.
- PERIVASCULÁR**, -Ă, *perivasculari*, -e adj. (fr. *périvasculaire*) Care este situat în jurul vaselor sanguine.
- PERL** s.n. (germ. *Perl*) Corp de literă de cinci puncte tipografice.
- PERLÁ**, *perlez* vb. I (fr. *perler*) 1. A împodobi cu perle. 2. A se scurge sub formă de picături, a forma picături. 3. A acoperi suprafața unei tipărituri cu particule globulare de cerneală.
- PERLÁT**, -Ă, *perlați*, -te adj. (fr. *perlé*) 1. Împodobit cu perle. 2. Care amintește forma, strălucirea, modul de dispunere a perlelor. 3. (Despre lucrări muzicale) Executat cu claritate, în care fiecare sunet este evidențiat.
- PÉRLÁ**, *perle* s.f. (fr. *perle*, it. *perla*, germ. *Perle*) 1. Corp strălucitor sferic și rotund care se formează în interiorul cochiliei anumitor scoici, folosit ca podoabă; mărgăritar. 2. Mică sferă de sticlă, de metal etc. cu o gaură în mijloc. 3. Picătură lichidă limpede. 4. (Fig.) Persoană sau lucru perfect, de mare valoare. 5. (Fig.) Eroare grosolană, ridicolă; prostie. 6. Element decorativ de formă sferică, folosit la unele muluri arhitecturale.
- PERLIÉR**, -Ă, *perlieri*, -e adj. (fr. *perlier*) 1. De perlă. 2. (Despre scoici) Care conține sau produce perle.
- PERLINGUÁL**, -Ă, *perlinguali*, -e adj. (fr. *perlingual*) (Despre modul de administrare a unor medicamente) Care este pus să se topească sub sau pe limbă.
- PERLÍT** s.n. (germ. *Perlit*, rus. *perlit*) Rocă magmatică sticloasă, formată în mediu subacvatic, folosită la executarea unor tencuieli termoizolante.
- PERLÍTĂ**, *perlite* s.f. (fr. *perlite*) Constituent structural al aliajelor de fier și carbon.
- PERLÓN** s.n. (germ. *Perlon*) Fibră textilă sintetică din care se confecționează diferite obiecte (de lenjerie).
- PERMALLÓY** s.n. (fr. *permalloy*, germ. *Permalloy*) Aliaj de fier și nichel caracterizat printr-o permeabilitate magnetică foarte ridicată.
- PERMANÉNT**, -Ă, *permanenți*, -te (fr. *permanent*) 1. Adj. Care durează neîncetat, fără schimbare; stabil (2), continuu (1), neconținut, neîntrerupt, perpetuu; imuabil. 2. S.n. Metodă de tratare a părului pentru ca onduleurile să fie durabile.
- PERMANENTIZÁ**, *permanentizez* vb. I (*permanent + -iza*) A deveni sau a face să devină permanent; a (se) statomnici.
- PERMANÉNȚĂ**, *permanențe* s.f. (fr. *permanence*) 1. Caracterul a ceea ce este permanent; imuabilitate. 2. Serviciu însărcinat să asigure funcționarea unei administrații, a unui organism etc. în mod continuu; locul în care se află acest serviciu. 3. În *permanență* = fără întrerupere, mereu.
- PERMANGANÁT**, *permanganati* s.m. (fr. *permanganate*) Sare a acidului permanganic.
- PERMANGÁNIC**, -Ă, *permanganici*, -ce adj. (fr. *permanganique*) 1. Care se referă la unii compuși ai manganului, care conține unii compuși ai manganului. 2. *Acid permanganic* = acid care conține mangan, stabil numai în soluție apoasă, folosit ca oxidant.
- PERMEÁBIL**, -Ă, *permeabili*, -e adj. (fr. *perméable*) 1. (Despre anumite corpuri) Care permite trecerea unui fluid. 2. Receptiv la sfaturi, la sugestii.
- PERMEABILITÁTE**, *permeabilități* s.f. (fr. *perméabilité*) 1. Proprietatea de a fi permeabil (1). 2. *Permeabilitate magnetică* = mărime caracteristică materialelor magnetice, egală cu raportul dintre inducția magnetică și intensitatea câmpului magnetic.
- PERMEABILIZÁ**, *permeabilizez* vb. I (fr. *perméabiliser*) A face permeabil.
- PERMEANȚĂ** s.f. (fr. *perméance*) Mărime magnetică egală cu raportul dintre fluxul magnetic care trece printr-un circuit și tensiunea magnetică de-a lungul circuitului respectiv.

- PERMIÁN**, -Ă, *permiani*, -e (fr. *permien*) 1. S.n. Ultima perioadă a erei paleozoice. 2. Adj. Referitor la permian (1), caracteristic permianului.
- PERMÍS**, *permise* s.n. (fr. *permis*) Autorizație scrisă pentru exercitarea anumitor drepturi.
- PERMÍSIE** s.f. v. *permisiune*.
- PERMISIÚNE/PERMÍSIE**, *permisiunii/permisii* s.f. (fr. *permission*, lat. *permissio*, -onis) 1. Învoire, aprobare, autorizația de a face ceva; încuviințare. 2. (În forma *permisie*) Învoire acordată unui militar de a părăsi serviciul pentru scurt timp.
- PERMISIV**, -Ă, *permisivi*, -e adj. (fr. *permissif*) Îngăduitor, tolerant.
- PERMÍTE**, *permit* vb. III (lat. *permittere*, fr. *permettre*) 1. A da libertatea, puterea de a face, de a spune, de a folosi ceva; a încuviința, a îngădui, a tolera. 2. A face să fie posibil ceva. 3. A-și lua libertatea de a...; a îndrăzni să...
- PERMITIVITÁTE**, *permitivități* s.f. (fr. *permissivité*, engl. *permissivity*) Mărime egală cu raportul dintre inducția electrică și intensitatea câmpului electric.
- PERMUTÁ**, *permut* vb. I (fr. *permuter*, lat. *permutare*) A schimba, a muta în altă parte.
- PERMUTÁBIL**, -Ă, *permutabili*, -e adj. (fr. *permutable*) Care poate fi permutat.
- PERMUTABILITÁTE** s.f. (fr. *permutabilité*) Caracterul a ceea ce este permutabil.
- PERMUTÁȚIE**, *permutații* s.f. (fr. *permutation*) 1. Faptul, acțiunea de a permuta; schimbul unui post, al unei ocupații cu alta. 2. Operație prin care locurile a două sau mai multe elemente se schimbă între ele; grupele de obiecte astfel formate.
- PERMUTAȚIONAL**, -Ă, *permutaționali*, -e adj. (engl. *permutational*) Care se referă la permutație, de permutație.
- PERNICIÓS**, -OÁSĂ, *pernicioși*, -oase adj. (lat. *perniciosus*, fr. *pernicieux*) 1. Foarte dăunător; vătămător. 2. *Anemie pernicioasă* = formă de anemie foarte gravă, cu evoluție rapidă, care poate cauza moartea.
- PERNICIOZITÁTE** s.f. (fr. *perniciosité*) Însușirea, faptul de a fi pernicios.
- PERÓN**, *peroane* s.n. (fr. *perron*) 1. Spațiu într-o stație de cale ferată, amenajat pentru urcarea și coborârea călătorilor în și din vagoane. 2. Platformă construită în fața intrării principale a unei clădiri.
- PERONÉU**, *peronee* s.n. (fr. *péroné*) Os lung și subțire situat în partea externă a piciorului, paralel cu tibia; fibulă (2).
- PERONOSPÓRĂ**, *peronospore* s.f. (lat. *peronospora*) (La pl.) Familie de ciuperci inferioare, parazite pe plantele fencrogame; (și la sg.) ciupercă din această familie.
- PERORÁ**, *perorez* vb. I (fr. *perorer*) A discuta, a vorbi mult și cu emfază.
- PER ORÁL** loc. adv. (germ. *peroral*) (Med.) Administrat pe cale orală; per os.
- PERORÁȚIE**, *perorații* s.f. (lat. *peroratio*, cf. fr. *péroraison*) Concluzie a unui discurs; (peior.) discurs plictisitor, pedant al cuiva care perorează.
- PER OS** loc. adv. (lat. *per os*) Per oral.
- PEROXÍD**, *peroxizi* s.m. (fr. *peroxyde*) Oxid supra-saturat cu oxigen.
- PER PÉDES** loc. adv. (lat. *per pedes*) Pe jos.
- PERPENDICULÁR**, -Ă, *perpendiculari*, -e (lat. *perpendicularis*, germ. *perpendikular*, fr. *perpendiculaire*) 1. Adj. Care formează un unghi drept cu...; ortogonal. 2. S.f. Linie, dreaptă perpendiculară. 3. *Stil perpendicular* = stilul ultimei faze a goticului englez, apărut în a doua jumătate a sec. al XIV-lea, caracterizat prin fenestrații mari cu subdiviziuni rectilinii și prin bolți în formă de evantai.
- PERPENDICULARITÁTE** s.f. (fr. *perpendicularité*) Însușirea de a fi perpendicular (1).
- PERPETUÁ**, *perpetuez* vb. I (fr. *perpétuer*, lat. *perpetuare*) A face să dureze sau a dura mult timp ori veșnic; a perpetua; a se transmite de la o generație la alta.
- PERPETUITÁTE** s.f. (fr. *perpétuité*) (Rare) Durată veșnică sau foarte lungă.
- PERPÉTUU**, -UĂ, *perpetui*, -ue adj. (lat. *perpetuus*) Care durează veșnic sau vreme îndelungată; permanent, continuu (1); etern.
- PERPÉTUUM MÓBILE** loc. s.n. (lat. *perpetuum mobile*) 1. Sistem fizico-chimic imaginar care funcționează continuu, fără a primi impulsuri sau energie din exterior. 2. Mișcare continuă.
- PERPLÉX**, -Ă, *perplecși*, -xe adj. (fr. *perplexe*, lat. *perplexus*) Încurcat, nedumerit, dezorientat, deconcertat.
- PERPLEXITÁTE**, *perplexități* s.f. (fr. *perplexité*) Starea unei persoane perplexe; surprindere, uimire, dezorientare.
- PERSÁN**, -Ă, *persani*, -e (fr. *persan*) 1. S.m. și f. Persoană care făcea parte din populația de bază a Persiei sau era originară din Persia. 2. S.f. Limbă vorbită de persani (1). 3. Adj. Care aparține Persiei sau persanilor (1); originar din Persia. 4. *Covor persan* (și substantivat, n.) = covor din lână de calitate superioară, cu fire lungi și înodate.
- PERSECUTÁ**, *persecut* vb. I (fr. *persécuter*) 1. A urmări pe cineva pentru a-i crea neplăceri, pentru

- a-i face un rău; a prizoni, a oropsi; a nedreptăți.
2. A obseda.
- PERSECUTĂT**, -Ă, *persecutați*, -te adj. (de la *persecuta*) Care este expus sau urmărit de cineva cu scopul de a-i face un rău; asuprit, oropsit, prizonit.
- PERSECUTOR**, -OĂRE, *persecutori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *persécuteur*) (Persoană) care persecută (1); asupritor.
- PERSECUȚIE**, *persecuții* s.f. (fr. *persécution*) 1. Urmărire perseverentă a cuiva cu scopul de a-i face un rău, o nedreptate. 2. *Mania persecuției* = idee fixă a cuiva că este persecutat.
- PERSEÍDE** s.f. pl. (fr. *perséides*) Ploaie periodică de stele din direcția constelației Perseu, care se produce la jumătatea lunii august.
- PERSEVERĂ**, *perseverez* vb. I (fr. *persévérer*, lat. *perseverare*) A insista într-o anumită atitudine, într-o stare de spirit; a persista, a continua.
- PERSEVERENT**, -Ă, *perseverenți*, -te adj. (fr. *persévérant*) Care perseverează; care denotă perseverență; tenace (1), insistent, asiduu.
- PERSEVERENȚĂ** s.f. (fr. *persévérance*, lat. *perseverentia*) Calitatea sau acțiunea cuiva care perseverează; insistență, tenacitate (1), stăruință, asiduitate.
- PERSIÂNĂ**, *persiene* s.f. (fr. *persienne*) Jaluzea.
- PERSIFLĂ**, *persiflez* vb. I (fr. *persifler*) A ironiza, a zeflemisi.
- PERSIFLĂNT**, -Ă, *persiflanți*, -te adj. (fr. *persiflant*) Care persiflează; persiflator, zeflemitor.
- PERSIFLĂTOR**, -OĂRE, *persiflători*, -oare adj. (*persifla* + *-tor*) Persiflant.
- PERSISTĂ**, *persist* vb. I (fr. *persister*) A rămâne nelintit; a continua, a stăru, a persevera; a dura (1).
- PERSISTENT**, -Ă, *persistenți*, -te adj. (fr. *persistant*) Care persistă, care nu dispăre ușor, care rezistă multă vreme; remanent.
- PERSISTENȚĂ** s.f. (fr. *persistance*) Caracterul a ceea ce este persistent; perenitate.
- PERSONĂ**, *persoane* s.f. (lat. *persona*, germ. *Person*, fr. *personne*) 1. Ființă omenească, ins; figură (2). 2. Formă a verbului și a unor pronume prin care se deosebește vorbitorul, interlocutorul și orice obiect deosebit de vorbitor și de interlocutor; fiecare dintre formele flexionare ale verbului și ale unor pronume prin care se indică raporturile anterioare. 3. *Persoană fizică* = om care are drepturi și obligații civile. *Persoană juridică* = asocieri de persoane fizice, constituită potrivit legii, care funcționează pe bază de statut și este înregistrată la organul de stat competent. În *persoană* = fără intermediul cuiva, direct, personal, propriu; în carne și oase.
- PERSONA GRATA**, *personae gratae* s.f. (pr. pl. *persone grâte*; lat. *persona grata*) Persoană agreată de guvernul pe lângă care este acreditată diplomatic; (p. ext.) persoană agreată.
- PERSONAJ**, *personaje* s.n. (fr. *personnage*, it. *personaggio*) 1. Persoană importantă, ilustră; personalitate (1). 2. Persoană care are un rol în acțiunea unei opere literare, artistice; figură (4). 3. Rol scenic.
- PERSONAL**, -Ă, *personal*, -e (lat. *personalis*, germ. *personell*, fr. *personnel*) 1. Adj. În ceea ce privește o persoană; al persoanei, de persoană; individual (1), intim (3), propriu (2), privat (1), particular (3). 2. Adv. În persoană, direct (2), nemijlocit. 3. Adj. Original (2), propriu cuiva. 4. S.n. Ansamblul persoanelor angajate la o întreprindere, într-un serviciu. 5. *Legături personale* = legături de prietenie. *Tren personal* (și substantivat, n.) = tren de persoane care circulă cu viteză mai mică și care oprește în toate stațiile. *Pronume personal* = pronume care desemnează diferite persoane și care se declină schimbându-și forma în funcție de persoană, număr și caz. *Mod personal* = mod verbal ale cărui forme se modifică în funcție de cele trei persoane.
- PERSONALISM** s.n. (fr. *personnalisme*) 1. Subiectivism (2). 2. Filosofie care are ca valoare esențială persoana umană, în totalitatea ei.
- PERSONALIST**, -Ă, *personalisti*, -ste (fr. *personnaliste*) (Rar) 1. Adj. Care se referă la personalism, de personalism. 2. S.m. și f. Adept al personalismului.
- PERSONALITATE**, *personalități* s.f. (fr. *personnalité*, germ. *Personalität*) 1. Ceea ce individualizează o persoană, deosebind-o de alta; caracterul propriu fiecărei persoane. 2. Persoană care are contribuții valoroase într-un anumit domeniu sau care influențează evenimentele istorice; persoană cu o funcție importantă în viața politică, socială etc.; personaj (1); figură (3). 3. *Personalitate juridică* = calitatea de a fi persoană juridică.
- PERSONALIZĂ**, *personalizez* vb. I (fr. *personnaliser*) A da un caracter original unui lucru; a individualiza.
- PERSONA NON GRATA**, *personae non gratae* loc. s.f. (pr. pl. *persone non grâte*; lat. *persona non grata*) Diplomat devenit indezirabil pentru guvernul țării pe lângă care a fost acreditat; (p. ext.) persoană indezirabilă.

- PERSONIFICĂ**, *personific* vb. I (fr. *personifier*) A atribui unui lucru, unui animal, unui fenomen al naturii însușiri sau trăsături omenești.
- PERSONIFICARE**, *personificări* s.f. (de la *personifica*) 1. Faptul de a personifica. 2. Figură de stil prin care se atribuie lucrurilor, animalelor sau fenomenelor naturii însușiri sau trăsături omenești.
- PERSPECTIVĂ**, *perspective* s.f. (fr. *perspective*) 1. Arta de a reprezenta obiecte din spațiu pe o suprafață plană. 2. Disciplină care se ocupă cu studiul metodelor folosite pentru realizarea perspectivei (1). 3. Mod particular de a vedea lucrurile; punct de vedere. 4. Aspect pe care îl reprezintă un obiect, un peisaj văzut de la distanță; priveliște. 5. Ceea ce pare realizabil în viitor. 6. În *perspectivă* = în viitor.
- PERSPECTIVITĂTE**, *perspectivități* s.f. (*perspectivă* + *-itate*) Corespondență între o figură geometrică și imaginea în perspectivă a acesteia.
- PERSPECTOGRĂF**, *perspectografe* s.n. (fr. *perspectographe*, germ. *Perspektograf*, rus. *perspektograf*) 1. Aparat folosit pentru transformarea reprezentării descriptive a obiectelor în reprezentare concretă. 2. Aparat folosit pentru redresarea fotografiilor aeriene înregistrate pe clișee înclinate față de planul orizontal.
- PERSPICĂCE** adj. invar. (fr. *perspicace*) Care înțelege repede și cu ușurință; profund (2), subtil (1), pătrunzător, ager.
- PERSPICACITATE** s.f. (fr. *perspicacité*) Calitatea de a fi perspicace; clarviziune, fler, agerime, acuitate (1).
- PERSUADĂ**, *persuadez* vb. I (fr. *persuader*) A determina, a convinge pe cineva să creadă un anumit lucru, să-și exprime adeziunea la ceva.
- PERSUASIUNE** s.f. (fr. *persuasion*) Faptul de a persuadea sau de a fi persuadat; convingere.
- PERSUASIV**, -Ă, *persuasivi*, -e adj. (fr. *persuasif*) Care are puterea, capacitatea de a convinge pe cineva să creadă sau să facă un anumit lucru; convingător, stăruitor, insistent, elocvent (1).
- PERSULFĂT**, *persulfate* s.m. (fr. *persulfate*) Sare a acidului sulfuric.
- PERȘ**, *perșe* s.n. (fr. *perche*) Prăjină folosită la sărituri (acrobatic) în înălțime; număr de circ executat cu o astfel de prăjină.
- PERTINĂX** s.n. (fr. *perlinax*, germ. *Pertinax*) Material electroizolant, cu o capacitate mare de absorbție, folosit în electrotehnică.
- PERTINENT**, -Ă, *pertinenți*, -te adj. (fr. *pertinent*) 1. Care se aplică exact la un anumit lucru; potrivit, nimerit; judicios (2). 2. Care joacă un rol distinctiv în structura unei limbi.
- PERTINENȚĂ** s.f. (fr. *pertinence*) Caracterul a ceea ce este pertinent.
- PERTRACTĂ**, *pertractez* vb. I (lat. *pertractare*) A dezbate timp îndelungat și în amănunt o chestiune (litigioasă).
- PER TU** loc. adv. (germ. *per du*) A fi per tu cu cineva = a tutui pe cineva.
- PERTUIZĂNĂ**, *peruizane* s.f. (fr. *peruisane*) Halbardă ușoară din sec. XV–XVII.
- PERTURBĂ**, *perturb* vb. I (fr. *perturber*, lat. *perturbare*) A tulbura, a provoca dezordine, dereglări.
- PERTURBATOR**, -OĂRE, *perturbatori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *perturbateur*) (Persoană, aparat etc.) care perturbă.
- PERTURBĂȚIE**, *perurbății* s.f. (fr. *perturbation*, lat. *perturbatio*) 1. Tulburare, deranjament (1), dezordine (2). 2. Modificare a vremii, caracterizată prin vânturi puternice și precipitații.
- PERUÂN**, -Ă, *peruani*, -e s.m. și f., adj. (n.pr. *Peru* + *-an*) (Persoană) din Peru; peruvian.
- PERUCĂ**, *peruci* s.f. (fr. *perruque*, it. *parrucca*) Coafură postică din păr natural sau artificial, care se poartă în locul părului sau peste păr.
- PERUCHIER**, -Ă, *peruchieri*, -e s.m. și f. (fr. *perruquier*) Persoană care confecționează și vinde peruci.
- PERUȘ**, *peruși* s.m. (fr. *perruche*) Specie de papagal cu cioc lung și coadă ascuțită; (p. gener.) papagal.
- PERUVIAN**, -Ă, *peruvieni*, -e s.m. și f., adj. (fr. *péruvien*) Peruan.
- PERVĒRS**, -Ă, *perverși*, -se (fr. *pervers*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care săvârșește acte imorale, crude, sângeroase pentru propria plăcere. 2. Adj., s.m. și f. (Persoană) care are un comportament anormal în relațiile sexuale. 3. Adj., s.m. și f. (Om) fățarnic, prefăcut. 4. Adj. Săvârșit din perversitate (1), care denotă perversitate.
- PERVERSITĂTE**, *perversități* s.f. (fr. *perversité*) 1. Deviere patologică a instinctelor, a tendințelor cuiva, care se manifestă prin tulburări de comportament. 2. Tendință de a căuta plăcere sexuală într-un mod anormal; perversiune. 3. Fățarnicie, falsitate (1). 4. Comportare a unei persoane perverse.
- PERVERSIUNE**, *perversiuni* s.f. (fr. *perversion*) Perversitate (2).
- PERVERTI**, *pervertesc* vb. IV (fr. *pervertir*) 1. A (se) schimba din bine în rău; a (se) strica; a corupe (1). 2. A altera (2); a denatura (1), a deoșă, a (se) deprava.

- PERVITINĂ** s.f. (fr. *pervitine*, germ. *Pervitin*) Substanță organică folosită ca stimulent al sistemului nervos central.
- PESĂDĂ**, *pesade* s.f. (fr. *pesade*) Mișcare a calului când se ridică pe picioarele dinapoi.
- PESĂNTE** adv. (pr. *pezante*; it. *pesante*) (Muz.; ca indicație de executare) Apăsător, ferm și cu greutate.
- PESCADÓR**, *pescadoare* s.n. (sp. *pescaador*) Navă specială pentru pescuitul pe mare.
- PESCĂJ**, *pescaje* s.n. (it. *pascaggio*) (Mar.) Calaj (3).
- PESETĂ**, *pesete* s.f. (sp. *peseta*) Unitate monetară în Spania, înainte de adoptarea monedei euro.
- PESIMISM** s.n. (fr. *pessimisme*, germ. *Pessimismus*)
1. Tendință de a vedea totul în rău, în negru; stare de tristețe, de deprimare. 2. Doctrină sau atitudine filosofică potrivit căreia pesimismul (1) este inerent în lume.
- PESIMIST**, -Ă, *pesimiști*, -ste s.m. și f., adj. (fr. *pesimiste*, germ. *Pessimist*) (Persoană) care manifestă pesimism (1) sau care aderă la pesimismul filosofic.
- PESO**, *peso* s.m. (sp. *peso*) Unitate monetară în unele țări din America Latină.
- PĚSTĂ**, *peste* s.f. (fr. *peste*) 1. Ciură, pestilență. 2. Nume generic dat unor boli provocate de viruși specifice, cu evoluție și răspândire rapidă la taurine, porcine, cabaline și păsări.
- PESTICID**, *pesticide* s.n. (fr. *pesticide*) Substanță care combate dăunătorii culturilor agricole; dezinfectant.
- PESTIFÉR**, -Ă, *pestiferi*, -e adj. (fr. *pestifère*) Pestilențial (1).
- PESTILENȚĂ**, *pestilențe* s.f. (fr. *pestilence*) 1. Ciură, pestă; (p. ext.) molimă. 2. (Fig.) Informație dăunătoare, periculoasă.
- PESTILENȚIAL**, -Ă, *pestilențiali*, -e adj. (fr. *pestilentiel*, germ. *pestilenzial*) 1. Care răspândește unele boli molipsitoare (pesta etc.); pestifer. 2. (Despre mirosuri) Urât, scârboș, miasmatic.
- PETĂLĂ**, *petale* s.f. (fr. *pétale*) Fiecare dintre componentele unei corole.
- PETĂRDĂ**, *petarde* s.f. (fr. *pétarde*, germ. *Petarde*) Tub din carton umplut cu pulbere care, la explozie, produce zgomot și fum.
- PETĚNT**, -Ă, *petenți*, -te s.m. și f. (germ. *Petent*) Petiționar.
- PETEȘIE**, *peteșii* s.f. (fr. *pétéchie*) (Med.) Mică pată roșiatică sau purpurie care apare în unele boli contagioase, mai ales în purpură.
- PETĚT**, *petite* s.n. (fr. *petit*) Corp de literă egal cu opt puncte tipografice.
- PETIT-GRĚS** s.n. (pr. *ptigri*; fr. *petit-gris*) Varietate de veveriță siberiană, cu blană gri-argintie în timpul iernii; blana acestui animal.
- PETĚTIO PRINCĚPII** loc. s.f. (pr. *petițio principii*; lat. *petitio principii*) Raționament eronat care, pentru demonstrarea unei teze, pornește de la o aserțiune bazată chiar pe acea teză.
- PETĚȚIE**, *petiții* s.f. (fr. *pétition*) Cerere făcută către o autoritate; reclamație.
- PETĚȚIONĂ**, *petiționez* vb. I (fr. *pétitionner*) A face, a înainta o petiție.
- PETĚȚIONĂR**, -Ă, *petiționari*, -e s.m. și f. (fr. *pétitionnaire*) Persoană care prezintă sau semnează o petiție; petent.
- PETĚREL**, *petrei* s.m. (fr. *pétrel*) Pasăre palmipedă marină, care trăiește în ținuturile reci.
- PETĚROCHIMĚ** s.f. (fr. *pétrochimie*) Știință care se ocupă cu studiul derivatelor petrolului; ansamblul dezvoltărilor științifice, tehnice, industriale necesare prelucrării produselor petroliere, gazelor de sondă și gazului metan.
- PETĚRODOLĂR**, *petrodolari* s.m. (fr. *petrodollars*) Dolar rezultat din comercializarea petrolului brut de către țările exportatoare.
- PETĚRODUROSCĚP**, *petroduroscoape* s.n. (germ. *Petroduroskope*, rus. *petroduroskop*) Instrument pentru măsurarea duriții rocilor în zăcăminte.
- PETĚROGLĚFĂ**, *petroglife* s.f. (fr. *pétroglyphe*) Rocă șlefuită natural sau sculptată manual, în mod rudimentar.
- PETĚROGENĂZĂ** s.f. (fr. *pétrogenèse*) Studiul procesului de formare a rocilor.
- PETĚROGRĂF**, -Ă, *petrografti*, -e s.m. și f. (fr. *pétrographie*) Specialist în petrografie.
- PETĚROGRAFĚ** s.f. (fr. *pétrographie*) Ramură geologiei care are ca obiect descrierea și sistematizarea rocilor; litologie.
- PETĚRĚL**, *petroluri* s.n. (fr. *pétrole*) 1. Huilă minerală naturală și combustibilă, de culoare foarte închisă, formată din hidrocarburi; țitei. 2. Lichid extras din petrol, folosit la iluminat și la încălzit; gaz² (2).
- PETĚROLĂTUM** s.n. (fr. *pétrolatum*, germ. *Petrolatum*, rus. *petrolatum*) Amestec de hidrocarburi vâscoase, obținut din reziduurile ceroase de țitei sau din uleiurile corespunzătoare.
- PETĚROLĚR**, -Ă, *petrolieri*, -e (fr. *pétrolier*) 1. Adj. Privitor la petrol. 2. S.n. Navă care transportă petrol.
- PETĚROLIFĚR**, -Ă, *petroliferi*, -e adj. (fr. *pétroli-fère*) (Despre terenuri) Care conține petrol; bogat în petrol.

- PETROLÍST**, -Ă, *petroliști*, -ste (petrol + -ist) 1. S.m. și f. Persoană care lucrează sau este specialist în industria petrolului. 2. S.m. Proprietar de terenuri petrolifere; om de afaceri în industria petrolului.
- PETROLOGIE** s.f. (fr. *pétrologie*) Studiul mecanismelor de formare a rocilor, al repartizării, structurii și proprietăților acestora.
- PETROMĂX**, *petromaxuri* s.n. (nume comercial) Lampă cu petrol care luminează printr-o sită incandescentă.
- PETROSÍN** s.n. (nume comercial) Lichid incolor și inflamabil, obținut dintr-un amestec de benzine ușoare, folosit în gospodărie.
- PETULĂNT**, -Ă, *petulanți*, -te adj. (fr. *pétulant*) Plin de ardoare, vioi, impetuos; îndrăzneț.
- PETULĂNȚĂ** s.f. (fr. *pétulance*) Impetuoșitate, ardoare; îndrăzneală.
- PETÚNIE**, *petunii* s.f. (fr. *pétunia*) Plantă ornamentală cu flori mirositoare în formă de pâlnie, de culori diferite.
- PEȚIÓL**, *pețioluri* s.n. (fr. *pétiole*, lat. *petiolus*) Coșta frunzei.
- PFÉNIG**, *pfenigi* s.m. (germ. *Pfennig*) Unitate monetară divizionară în Germania, până la introducerea monedei euro.
- PFÚND**, *pfunzi* s.m. (germ. *Pfund*) 1. Veche unitate monetară germană. 2. Livră (2).
- PHOENIX**, *phoenicși* s.m. (pr. *fōnix*; lat. *phoenix*, fr. *phénix*) *Pasărea phoenix* = pasăre mitologică despre care se spune că, atunci când își simte sfârșitul, se aruncă în foc și renaște din propria cenușă.
- PI**, *pi* s.m. (fr., gr. *pi*) 1. Literă a alfabetului grecesc care corespunde literei *p*. 2. Simbol care reprezintă raportul constant dintre lungimea unui cerc și diametrul acestuia, egală cu cca 3,14.
- PÍA MÁTER** s.f. (lat. *pia mater*) Membrană fină, bogat vascularizată, care aderă la suprafața creierului și a măduvei spinării.
- PIÁN**, *piane* s.n. (germ. *Piano*, fr., it. *piano*) Instrument muzical cu clape și coarde; clavier; arta de a interpreta o lucrare muzicală la acest instrument.
- PIANINĂ**, *pianine* s.f. (germ. *Pianino*, it. *pianino*) Pian cu o cutie de rezonanță mai mică, dispusă vertical.
- PIANÍSSIMO** adv. (it. *pianissimo*) (Muz.; ca indicație de execuție) Foarte încet, extrem de slab.
- PIANÍST**, -Ă, *pianiști*, -ste s.m. și f. (fr. *pianiste*) Persoană care cântă la pian, ca profesionist sau ca amator.
- PIANÍSTIC**, -Ă, *pianistici*, -ce adj. (fr. *pianistique*) Referitor la pian, de pian.
- PIÁNO** adv. (it. *piano*) (Muz.; ca indicație de execuție) Cu intensitate slabă a sunetului, încet.
- PIÁNO-FÓRTE** s.n. (it. *pianoforte*) Instrument cu clape și coarde, inventat în sec. al XVIII-lea, a cărei evoluție a dus la pianul modern.
- PIANÓLĂ**, *pianole* s.f. (it. *pianola*) Instrument muzical mecanic asemănător pianului, care funcționează pe baza unor cilindri sau a unor discuri perforate precimpriate.
- PIÁSTRU**, *piastri* s.m. (germ. *Piaster*, fr. *piastre*) 1. Monedă (turcească) de argint, cu diferite valori, care a circulat și în Țările Române. 2. Monedă divizionară în mai multe țări (Libia, Egipt, Siria, Sudan), care valorează cca a suta parte dintr-o liră² (2).
- PIÁTĂ**, *piețe* s.f. (it. *piazza*) 1. Loc public descoperit, înconjurat de construcții. 2. Loc amenajat în care se comercializează mărfuri; totalitatea obiectelor, produselor alimentare etc. dintr-un astfel de loc. 3. Convenția de a cumpăra și de a vinde. 4. Debușeu economic; stat care oferă și cumpără mărfuri. 5. *Piață de capital* = negociere a tranzacțiilor cu titluri financiare emise de stat sau de societăți pe acțiuni.
- PIATÉTĂ**, *piatete* s.f. (it. *piazzetta*) Piață (1) mică.
- PIC**, *picuri* s.n. (germ. *Pick[hammer]*) Ciocan de abataj; pickhammer.
- PICĂ**, pers. 3 *pichează* vb. I (fr. *piquer*) (Despre avioane) A efectua un picaj.
- PICADÓR**, *picadori* s.m. (fr. *picador*) Călăreț care, în luptele cu tauri, atacă animalul cu o lance.
- PICĂJ**, *picaje* s.n. (fr. *piquage*) Coborâre a unui avion (aproape) pe verticală.
- PICĂMĂR** s.n. v. **pickhammer**.
- PICĂNT**, -Ă, *picanți*, -te adj. (fr. *piquant*) 1. Care ustură, care dă senzația de pișcătură; condimental. 2. (Fig.) Cu aluzii ușor indecente. 3. (Fig.) Nostim, atrăgător.
- PICANTERIE**, *picanterii* s.f. (germ. *Pikanterie*) 1. Mâncare picantă. 2. (Fig.) Vorbă, glumă, aluzie etc. picantă.
- PICARÉSC**, -ÉSCĂ, *picarești* adj. (fr. *picaresque*) (Despre opere literare) Referitor la moravurile unor aventurieri (spanioli) aparținând mediului interlop (hoți, cerșetori, vagabonzi).
- PICĂ¹** s.f. (cf. germ. *Pike*) (Pop.) Ură ascunsă, nemărturisită; dușmănie, ranchiună.
- PICĂ²**, *pică* s.f. (germ. *Pik*, fr. *pique*) Carte de joc cu un semn de culoare neagră, în formă de frunză cu vârful în sus.
- PICKER**, *pickere* s.n. (engl. *picker*) Mașină agricolă de recoltat știuleții de porumb.

- PÍCKHAMMER/PICĂMĂR**, *pickhammer/picamăre* s.n. (pr. *picamăr*; germ. *Pickhammer*) Pic.
- PICHÉR**, *picheri* s.m. (fr. *piqueur*) Persoană care se ocupă cu întreținerea unei porțiuni de cale ferată, de șosea.
- PICHÉT¹** s.n. (fr. *piquet*) Joc cu 32 de cărți între două persoane.
- PICHÉT²** s.n. (fr. *piqué*) Țesătură de bumbac obținută din două urzeli suprapuse, din care rezultă un desen în relief.
- PICHÉT³**, (1, 2) *pichete*, (3) *picheți* (fr. *piquet*, germ. *Piket*, rus. *piket*) 1. S.n. Grup (mic de soldați) folosit în anumite acțiuni (de apărare, pază, stingere de incendii). 2. S.n. *Pichet de grevă* = detașament de greviști care stau de pază la poarta întreprinderii, pentru a asigura executarea consemnului de grevă. 3. S.m. Țăruș de lemn sau de metal care se înfige în pământ pentru a marca punctul unei alinieri ori al unui traseu.
- PICHETĂ**, *pichetez* vb. I (fr. *piqueter*) 1. A marca (temporar) cu picheți³ punctele unui traseu, ale unei alinieri etc. 2. A face pichete (2).
- PICHETĂJ**, *pichetaje* s.n. (fr. *piquetage*) Ansamblul picheților³ care marchează un traseu, o aliniere etc.
- PICKPÓCKET**, *pickpocketi* s.m. (pr. *picpóchet*; engl., fr. *pickpocket*) Hoț de buzunare.
- PICK-UP**, *pick-upuri* s.n. (pr. *picap*; engl. *pick-up*) Aparat care transformă vibrațiile mecanice de pe un disc în vibrații acustice; electrofon (1).
- PICLĂJ**, *piclaje* s.n. (fr. *picklage*) Tratare a pieilor de bovine cu o soluție acidă (și cu clorură de sodiu), în vederea tăbăcirii.
- PICLE** s.f. pl. (engl., fr. *pickles*) Condimente vegetale, legume conservate în oțet (aromatizat); murături.
- PICNIC**, *picnicuri* s.n. (fr. *pique-nique*) Masă, petrecere câmpenească desfășurată cu contribuția fiecărui participant.
- PICNOMETRIE**, *picnometrii* s.f. (fr. *pycnométrie*) Tehnica măsurării densității corpurilor.
- PICNOMÉTRU**, *picnometre* s.n. (fr. *pycnomètre*) Flacon mic folosit pentru măsurarea densității unui corp lichid sau solid.
- PICOLIȚĂ**, *picolițe* s.f. (*picol[o]* + *-iță*) Ajutoare a chelnerului.
- PICOLO**, *picoli* s.m. (it. *piccolo*) Ajutor al chelnerului.
- PICÓU**, *picouri* s.n. (fr. *picot*) 1. Punct de mărimi diferite, de altă culoare, pe o țesătură; bulină. 2. Colț, nod la marginea unei dantele.
- PICRÁT**, *picrați* s.m. (fr. *picrate*) Compus sau combinație chimică a acidului picric, cu proprietăți explozive.
- PÍCRIC** adj. (fr. *picrique*) Acid picric = acid coroziv sub formă de cristale galbene toxice, cu gust amar, inodor, folosit ca exploziv, la prepararea unor coloranți etc.
- PICRÍT** s.m. (fr. *picrite*, germ. *Pikrit*) Rocă magmatică de origine vulcanică, de culoare verde sau neagră.
- PICTĂ**, *pictez* vb. I (de la *pictor*) 1. A reprezenta, cu ajutorul pensulei și al culorilor, un model, o imagine etc.; a acoperi cu o pictură o pânză, o suprafață etc. 2. A se ocupa cu pictura. 3. A descrie, a reprezenta prin cuvinte, a caracteriza sugestiv ființe, situații, întâmplări etc.; a zugrăvi. 4. (Fam.) A se farda în mod exagerat.
- PICTOGRÁFIC**, -Ă, *pictografici*, -ce adj. (fr. *pictographique*) (Despre descriere) Care redă idei, obiecte prin pictograme.
- PICTOGRAFÍE** s.f. (fr. *pictographie*) Sistem primitiv de scriere constând în redarea numelor de lucruri și a ideilor prin pictograme (1).
- PICTOGRÁMĂ**, *pictograme* s.f. (fr. *pictogramme*) 1. Desen, semn care redă simbolic o idee, un obiect. 2. Desen schematic executat după anumite norme, destinat să redea, în locuri publice, unele indicații simple (direcția de ieșire, scară mecanică etc.).
- PÍCTOR**, *pictori* s.m. (lat. *pictor*) Artist care se ocupă cu pictura.
- PÍCTORIȚĂ**, *pictorițe* s.f. (*pictor* + *-iță*) Artistă care se ocupă cu pictura.
- PICTURÁL**, -Ă, *picturali*, -e adj. (fr. *pictural*) Referitor la pictură, specific picturii.
- PICTURALITÁTE** s.f. (*pictural* + *-itate*) Înșușirea de a fi pictural; plasticitate.
- PICTÚRĂ**, *picturi* s.f. (lat. *pictura*) 1. Arta de a picta; lucrare realizată de un pictor. 2. Descriere. 3. Totalitatea operelor unui pictor sau a picturilor dintr-o țară ori dintr-o epocă.
- PICULÍNĂ**, *piculine* s.f. (it. *piccolino*) Instrument muzical de suflat asemănător flautului.
- PIEDESTÁL**, *pedestaluri/piedestale* s.n. (fr. *piédestal*) Suport (înalt) pe care se așază o statuie, o coloană, un obiect decorativ.
- PIELÍTĂ**, *pielite* s.f. (fr. *pyélite*) Inflamație a mucoasei bazinei.
- PIELONEFRÍTĂ**, *pielonefrite* s.f. (fr. *pyélonéphrite*) Boală inflamatorie de natură infecțioasă a bazinei și a rinichiului.

- PIELOPLASTIE** s.f. (engl. *pyeloplasty*) Procedeu de decorare a obiectelor din piele prin scoaterea în relief a desenului.
- PIEMÓNT**, *piemonturi* s.n. (fr. *piémont*) Formă de relief combinată, rezultată din aluviuni depuse la baza munților.
- PIERRÓT** s.m. (pr. *pieró*; fr. *pierrot*) (Livr.) Personaj de pantomimă foarte machiat, îmbrăcat în alb și cu o scufie pe cap.
- PIESĂ**, *piese* s.f. (fr. *pièce*) 1. Parte, element al unui tot; porțiune, fragment. 2. Cantitate dintr-o materie care formează o unitate. 3. Obiect separat. 4. Monedă (1). 5. Operă dramatică; bucată muzicală. 6. Document. 7. *Piesă anatomică* = parte dintr-un cadavru pregătită pentru studiu.
- PIESÉTĂ**, *piesete* s.f. (fr. *piécette*) Scenetă.
- PIETĂ**, *pietă* s.f. (it. *pietà*) Nume dat picturilor (1) sau sculpturilor care o reprezintă pe Fecioara Maria ținându-l în brațe pe Isus Hristos, după coborârea de pe cruce.
- PIETATE** s.f. (fr. *piété*, lat. *pietas*, *-atis*) Sentiment de devotament și de respect față de Dumnezeu sau față de cineva ori ceva; evlavie, devoțiune.
- PIETIN** s.n. (fr. *piétin*) 1. Boală de picioare, la oi. 2. Boală a cerealelor, care duce la distrugerea tulpinii sau la sterilitatea spicului.
- PIETISM** s.n. (fr. *piétisme*) Doctrină protestantă apărută în Germania, în sec. al XVII-lea, care promovează respectarea riguroasă a practicilor religioase, pietate și ascetism.
- PIETIST**, *-Ă*, *pietiști*, *-ste* (fr. *piétiste*) 1. S.m. și f. Adept al pietismului. 2. Adj. Referitor la pietism, de pietism.
- PIETÓN**, *pietoni* s.m. (fr. *piéton*) Persoană care merge pe jos pe stradă.
- PIETRIFICĂ**, *pietrific* vb. I (fr. *pétrifier*) 1. A (se) transforma în piatră. 2. (Fig.) A face să devină sau a deveni imobil (ca o piatră); a încremeni.
- PIEZOELÉCTRIC**, *-Ă*, *piezoelectrici*, *-ce* adj. (fr. *piézo-électrique*) Privitor la piezoelectricitate.
- PIEZOELÉCTRICITATE** s.f. (fr. *piézo-électricité*) Proprietatea unor cristale ionice de a se polariza electric sub acțiunea unei deformări mecanice sau de a se deforma sub acțiunea câmpului electric.
- PIEZOGRÁF**, *piezografe* s.n. (fr. *piézographe*) Aparat folosit pentru măsurarea, cu ajutorul piezoelectricității, a diferitelor presiuni sau a forțelor vibratoare.
- PIEZOMÉTRU**, *piozometre* s.n. (fr. *piézomètre*) Instrument folosit pentru măsurarea comprimării lichidelor.
- PIGMENT**, *pigmenți* s.m. (fr. *pigment*) 1. Substanță produsă de celulele unei ființe, care colorază specific țesuturile sau lichidele organice ale acestora. 2. Substanță folosită la colorarea suprafețelor pe care este aplicată.
- PIGMENTĂ**, *pigmentez* vb. I (fr. *pigmenter*) A (se) colora cu pigmenți (1).
- PIGMENTĂȚIE**, *pigmentații* s.f. (fr. *pigmentation*) Formare de pigmenți (1); mod în care apar celulele, țesuturile etc. ca urmare a acestei formări.
- PIGMÉU**, *-ÉE*, *pigmei*, *-ee* s.m. și f. (fr. *pygmée*) 1. Persoană de talie foarte mică. 2. Persoană care face parte dintr-o populație din Africa Centrală, cu înălțimea sub 1,5 m. 3. Personaj fabulos dintr-o populație de pitici. 4. (Fig.) Persoană fără valoare, fără importanță.
- PIJAMĂ**, *pijama* s.f. (fr. *pyjama*) Îmbrăcăminte pentru dormit, compusă din pantalon și bluză.
- PIL** interj. (fr. *pille*) Strigăt cu care vânătorul își îndeamnă câinele să se arunce asupra vânatului; apucă!
- PILÁSTRU**, *pilaștri* s.m. (fr. *pilastre*, it. *pilastro*) Stâlp (cu capitel) care decorează sau consolidează un zid.
- PILĂ**, *pile* s.f. (fr. *pile*) 1. Aparat care transformă în curent electric energia dezvoltată într-o reacție chimică. 2. Picior de pod; contrafort din beton, la un baraj. 3. (Fam.) Sprijin, ajutor (ilegal) dat cuiva de o persoană influentă. 4. *A pune pile* (sau *o pilă*) *pentru cineva* = a uza de relații, intervenind în favoarea cuiva. *A avea pile* = a avea relații pentru a favoriza o situație. *Pilă electrochimică* = pilă de curent continuu.
- PILÉAT**, *pileați* s.m. (lat. *pileati*) Nume dat de vechii romani nobililor daci.
- PILIER**, *piliere* s.n. (fr. *pilier*) Porțiune dintr-un zăcământ delimitată prin lucrări miniere sau prin accidente tectonice, subîmpărțită în panouri.
- PILOCÁRP**, *pilocarpi* s.m. (fr. *pilocarpe*) Arbore din America de Sud cu flori mari și cu frunze care conțin pilocarpină.
- PILOCARPÍNĂ** s.f. (fr. *pilocarpine*) Alcaloid extras din frunzele pilocarpului, cu diverse întrebuințări în medicină.
- PILÓN**, *piloni* s.m. (fr. *pylône*) 1. Stâlp din ciment sau suport mecanic destinat susținerii cablurilor electrice aeriene, antenelor etc. 2. Pilastru la un pod.

- la intrarea într-un parc etc. 3. Poartă monumentală, la vechile temple egiptene.
- PILONĂ**, *pilonez* vb. I (fr. *pilonner*) 1. A îndesa, a bătători pământul sau un material granular cu maiul ori cu o placă grea. 2. A introduce, a bate piloni.
- PILÓR**, *pilori* s.m. (fr. *pylore*) Orificiu de comunicare între stomac și duoden.
- PILÓRIC**, -Ă, *pilorici*, -ce adj. (fr. *pylorique*) Referitor la pilor, al pilorului, de pilor.
- PILÓS**, -OĂSĂ, *piloși*, -oase adj. (fr. *pileux*, lat. *pilosus*) 1. Referitor la păr, de păr; (foarte) păros. 2. (Fam.) Care are multe pile (3).
- PILÓT¹**, *piloți* s.m. (fr. *pilote*) 1. Conducătorul unei nave, al unui avion etc. 2. Ghid (1). 3. *Pilot automat* = sistem de conducere automată a unei (aero)-nave, care ține locul pilotului.
- PILÓT²**, *piloți* s.m. (fr. *pilot*) Stâlp de susținere.
- PILÓTĂ**, *pilotez* vb. I (fr. *piloter*) 1. A conduce o navă, un avion, un automobil. 2. A îndruma, a ghida (una sau mai multe persoane); a conduce, a comanda (cu precauție).
- PILOTĂJ**, *pilotaje* s.n. (fr. *pilotage*) 1. Acțiunea, știința și tehnica de a pilota (1). 2. Încetinire a mersului unui avion, al unui tren etc. din cauza traseului nesigur.
- PILOTINĂ**, *pilotine* s.f. (fr. *pilotin*) Ambarcațiune care conduce navele ce intră și ies dintr-un port și aduce pilotul¹ pe aceste nave.
- PILÓZITĂTE** s.f. (fr. *pilosité*) Păr mult pe față și pe corp.
- PILULĂ**, *pilule* s.f. (lat. *pilula*, fr. *pilule*) 1. Medicament de formă circulară; tabletă (1), bulină, drajeu (2). 2. A înghiți o pilulă (amară) sau a face să înghiță o pilulă = a suporta sau a face pe cineva să suporte un lucru neplăcut; a se afla sau a pune pe cineva într-o situație jenantă.
- PINACÉE**, *pinacee* s.f. (fr. *pinacée*) (La pl.) Familie de arbori rășinoși cu tulpină dreaptă și cu flori grupate în conuri; (și la sg.) arbore din această familie.
- PINÁCLE**, *pinacle-uri* s.n. (pr. *pinácl*; fr. *pinacle*) Nume dat unui joc de cărți în perechi.
- PINÁCLU**, *pinacluri* s.n. (fr. *pinacle*) Partea cea mai înaltă a unui edificiu gotic, în formă de con sau de piramidă.
- PINACOTÉCĂ**, *pinacoteci* s.f. (fr. *pinacothèque*, germ. *Pinakothek*) Muzeu de pictură.
- PINCE-NÉZ**, *pince-nez-uri* s.n. (pr. *pensné*; fr. *pince-nez*) Lornion care se fixează pe nas cu un resort.
- PINDÁRIC**, -Ă, *pindarici*, -ce adj. (fr. *pindarique*) Care îl evocă pe poetul antic grec Pindar; scris în maniera acestui poet.
- PÍNG-PONG** s.n. (fr., engl. *ping-pong*) Tenis de masă.
- PINGUÍN**, *pinguini* s.m. (fr. *pingouin*) Pasăre cu aripi scurte, neagră pe spate și albă pe piept, din regiunile polare.
- PINIÓN**, *pinioane* s.n. (fr. *pignon*) Rotiță dințată a unui angrenaj cilindric sau conic.
- PINIPÉD**, *pinipede* s.n. (fr. *pinnipède*) (La pl.) Ordin de mamifere acvatice din regiunile polare, cu membrele transformate în lopeți, din care fac parte morsa, otaria și foca; (și la sg.) mamifer din acest ordin.
- PINÓT**, *pinot-uri* s.n. (pr. *pinó*; fr. *pinot*) Vin alb sau negru obținut din soiurile de struguri cu același nume.
- PINT** s.n. (pr. *paint*; engl. *pint*, fr. *pinte*) Unitate anglo-saxonă pentru măsurarea volumului lichidelor, egală cu 0,57 l.
- PINÚLĂ**, *pinule* s.f. (fr. *pinnule*) 1. Placă de metal cu deschizătură și fir de vizare, care servește la stabilirea aliniamentelor de teren. 2. Fiecare dintre frunzulițele care alcătuiesc o frunză de ferigă.
- PIOCEÁNIC**, *pioceanici* adj. (fr. *pyocyanique*) *Bacil pioceanic* (și substantivat, m.) = bacil prezent în stare naturală în apă, la suprafața pielii etc., cauzator de infecții grave.
- PIODERMÍTĂ**, *piodermite* s.f. (fr. *pyodermite*) Infecție cutanată purulentă.
- PIOGÉN**, -Ă, *piogeni*, -e adj. (fr. *pyogène*) (Despre bacterii) Care produce puroi, care face ca o rană să supureze.
- PIOLÉT**, *pioleți* s.m. (fr. *piolet*) Baston cu târnăcop mic la un capăt, folosit de alpiști în escaladări.
- PIÓN**, *pioni* s.m. (fr. *pion*) 1. Fiecare dintre cele mai mici piese ale jocului de șah. 2. (Fig.) Persoană care deține un rol minor, care are o libertate de acțiune limitată.
- PIONÉZĂ** s.f. v. *piuneză*.
- PIONIÉR**, -Ă, *pionieri*, -e (fr. *pionnier*, germ. *Pionier*) 1. S.m. și f. Persoană care defrișează ținuturi virgine, punând bazele unei vieți civilizate. 2. S.m. și f. (Fig.) Persoană care pregătește calea, care pune bazele a ceva. 3. S.m. Militar din unitățile de geniu, care execută construcții și lucrări tehnice speciale. 4. S.m. și f. Membru al unei organizații comuniste din România, între 1949 și 1989, care cuprindea elevi între 7 și 14 ani.
- PIONIERÁT** s.n. (*pionier* + -at) Activitate de pionier.

- PIORÉE** s.f. (fr. *pyorrhée*) (Med.) Scurgere de puroi.
- PIÓS, -OÁSĂ, pioși, -oase** adj. (fr. *pieux*) Care este plin de pietate, de evlavie, de afecțiune respectuoasă; devot (1).
- PIPELINE, pipeline-uri** s.n. (pr. *páiplain*; engl. *pipeline*) Conductă folosită pentru transportul materiilor fluide.
- PIPERACÉE, piperacee** s.f. (fr. *pipéracée*, lat. *piperaceae*) (La pl.) Familie de plante dicotiledonate cu proprietăți aromatice, care are ca prototip pipetul; (și la sg.) plantă din această familie.
- PIPERMÉNT** s.n. (fr., engl. *peppermint*) Băutură alcoolică dulce, cu gust de mentă.
- PIPÉTĂ, pipete** s.f. (fr. *pipette*) Tub mic cu ajutorul căruia se picură un lichid.
- PIRÁIA, piraia** s.f. (fr. *piraya*) Pește mic, carnivor, care trăiește în fluviile din America de Sud.
- PIRAMIDÁL, -Ă, piramidali, -e** adj. (fr. *pyramidal*)
1. Care are forma unei piramide; (fig.) enorm, uriaș; important; extraordinar. **2.** *Celulă piramidală* = celulă nervoasă a substanței cenușii din creier. *Fascicul piramidal* = fascicul de fibre nervoase care pornesc din scoarța cerebrală spre măduva spinării.
- PIRAMÍDĂ, piramide** s.f. (ngr. *pyramis, -idos*, lat. *pyramis, -idis*, fr. *pyramide*) **1.** Poliedru care are ca bază un poligon, fețele laterale fiind triunghiuri reunite într-un vârf comun. **2.** Monument (funerar) gigantic în formă de piramidă (1), ridicat pentru faraonii Egiptului antic; (p. anal.) edificiu arhitectonic asemănător unui asemenea monument. **3.** (Îngrămădire de) obiecte care au o bază largă și un vârf ascuțit. **4.** Exercițiu de gimnastică acrobatică, executat de mai multe persoane așezate în rânduri suprapuse, care alcătuiesc o piramidă (1).
- PIRAMIDÓN, piramidoane** s.n. (fr. *pyramidon*) Preparat farmaceutic comercializat în formă de comprimat, folosit împotriva durerilor de cap, a febrei etc.
- PIRÁT, pirați** s.m. (fr. *pirate*) **1.** Persoană care cuceră mările pentru a face piraterie (2); corsar; (adjectival) al piraților (1), de pirați; clandestin, ilicit. **2.** Persoană care se îmbogățește furând. **3.** *Pirat al aerului* = persoană care comite infracțiunea de piraterie aeriană.
- PIRATERÍE, piraterii** s.f. (fr. *piraterie*) **1.** Acțiune întreprinsă de echipajul unui vas asupra altui vas, cu scopul de a-l jefui; act de violență comis de o persoană sau de un grup de persoane asupra echipajului unui avion, cu scopul de a-i schimba direcția. **2.** Jaf, tâlhărie.
- PÍREX** s.n. (fr. *pyrex*) Tip de sticlă rezistentă din care se fac obiecte de laborator.
- PIREXÍE, pirezii** s.f. (fr. *pyrexie*) Boală febrilă, febră (1).
- PIRHELIOGRÁF, piheliografé** s.n. (fr. *pyrhéliographe*) Pirheliometru înregistrator.
- PIRHELIOMÉTRU, piheliometre** s.n. (fr. *pyrhéliomètre*, germ. *Pyrheliometer*) Aparat folosit pentru măsurarea radiației solare directe, pe baza determinării cantității de căldură rezultate prin absorbția acestei radiații.
- PIRIDÍNĂ** s.f. (fr. *pyridine*) Compus heterociclic aromatic, prezent în gudroanele de ulei.
- PIRIFÓRM, -Ă, piriformi, -e** adj. (fr. *piriforme*) Care are formă de pară.
- PIRÍTĂ, pirité** s.f. (fr. *pyrite*) Sulfură naturală de fier, ale cărei cristale au reflexe aurii.
- PIRO-** (fr. *pyro-*) Element de compunere care înseamnă „foc”, în cuvinte ca: *pirogravură, piromanie*.
- PIROBALÍSTICĂ** s.f. (fr. *pyrobalistique*) Disciplină care studiază lansarea proiectilelor prin guri de foc.
- PIROCLASTÍT, piroclastite** s.n. (fr. *pyroclastite*) Rocă formată din materialele aruncate de un vulcan în erupție.
- PIROELECTRICITÁTE** s.f. (fr. *pyroélectricité*) Polarizare electrică a anumitor cristale sub acțiunea unei variații de temperatură.
- PIROFÓB, -Ă, pirofobi, -e** s.m. și f. (fr. *pyrophobe*) Persoană care suferă de pirofobie.
- PIROFOBÍE, pirofobii** s.f. (fr. *pyrophobie*) Teamă patologică de foc.
- PIROFÓR, pirofori** s.m. (fr. *pyrophore*) **1.** Substanță care se aprinde spontan în contact cu aerul. **2.** (La pl.) Gen de coleoptere care emit lumină fosforescentă; (și la sg.) coleopter din acest gen.
- PIROGALÓL** s.m. (fr. *pyrogallol*) Fenol derivat din benzen, folosit ca revelator fotografic.
- PIRÓGĂ, pirogi** s.f. (fr. *piroque*) Barcă rudimentară făcută dintr-un trunchi de copac scobit sau din piei de animal cusute.
- PIROGÉN, -Ă, pirogeni, -e** adj. (fr. *pyrogène*) **1.** Care provoacă febră. **2.** Care este produs de foc.
- PIROGRÁF, pirografe** s.n. (fr. *pyrographe*) Aparat electric folosit în pirogravură.
- PIROGRAVÁ, pirogravez** vb. I (fr. *pyrograver*) A decora ceva prin pirogravură.
- PIROGRAVÓR, pirogravori** s.m. (fr. *pyrograveur*) Persoană care execută lucrări de pirogravură.

- PIROGRAVURĂ**, *pirogravuri* s.f. (fr. *pyrogravure*) Decorare a lemnului, a pielii cu ajutorul unui vârf metalic înroșit în foc.
- PIRÓL**, *piroli* s.m. (fr. *pyrol*) Compus organic, incolor, cu miros de cloroforn, extras din gudronul de huiță.
- PIROLATRÍE**, *pirolatrii* s.f. (fr. *pyrolâtrie*) Cult primitiv al focului.
- PIROLUZÍT** s.n. (fr. *pyrolusite*) Dioxid natural de magneziu, folosit în industria sticlei, la fabricarea vopselelor de ulei etc.
- PIROMÁN**, -*Ă*, *piromani*, -*e* s.m. și f. (fr. *pyromane*) Bolnav de piromanie.
- PIROMANÍE** s.f. (fr. *pyromanie*) Tulburare psihică manifestată printr-un impuls nestăpânit de a da foc, de a distruge prin foc.
- PIROMANȚÍE** s.f. (fr. *pyromancie*) Arta ghicirii viitorului cu ajutorul focului.
- PIROMETAMORFÍSM** s.n. (fr. *pyrométamorphisme*) Totalitatea transformărilor suferite de rocile aflate în apropierea unui corp eruptiv, sub efectul temperaturilor înalte.
- PIROMETRÍE** s.f. (fr. *pyrométrie*) Studiul și măsurarea temperaturilor înalte.
- PIROMÉTRU**, *pirometre* s.n. (fr. *pyromètre*) Instrument folosit pentru măsurarea temperaturilor înalte.
- PIROSCÁF**, *piroscafe* s.n. (fr. *pyroscaphe*, it. *piroscafo*) (leșit din uz) Navă cu aburi.
- PIROSFÉRÁ** s.f. (fr. *pyrosphère*) Zonă fluidă din interiorul Pământului, cu o temperatură foarte ridicată, considerată sediul erupțiilor vulcanice.
- PIROTÉHNIC**, -*Ă*, *pirotehnici*, -*ce* (fr. *pyrotechnique*) 1. Adj. Care se referă la pirotehnie; produs prin pirotehnie. 2. S.f. Pirotehnie.
- PIROTEHNICIÁN**, *pirotehnicieni* s.m. (fr. *pyrotechnicien*) Specialist în pirotehnie.
- PIROTEHNÍE**, (2) *pirotehnii* s.f. (fr. *pyrotechnie*) 1. Tehnica fabricării și folosirii pieselor pentru aprinderea munițiilor, a unor explozibili, a focurilor de artificii; pirotehnică (2). 2. Fabrică de muniții.
- PIROXÉN**, *piroxeni* s.m. (fr. *pyroxène*) Silicat de magneziu, de calciu, de fier, uneori de aluminiu, prezent în rocile eruptive și metamorfice.
- PIROXENÍT**, *piroxenite* s.n. (fr. *pyroxénite*) Rocă magmatică alcătuită mai ales din piroxen.
- PIROXILÍNÁ**, *piroxiline* s.f. (fr. *pyroxiline*) Amestec de esterii nitrici ai celulozei, folosit la fabricarea explozivilor, a celuloizului, a lacurilor etc.
- PIRÓZÁ**, *piroze* s.f. (fr. *pyrosis*) Senzație de arsură în esofag, între epigastru și faringe.
- PIRUETÁ**, *piruetez* vb. I (fr. *pirouetter*) (Rar) A face piruete; a se răsuci pe călcâi.
- PIRUÉTÁ**, *piruete* s.f. (fr. *pirouette*) 1. Răsucire completă, rotire pe vârful unui picior; rotire a corpului în poziție verticală. 2. (Fig.) Schimbare bruscă de opinie.
- PISCÍCÓL**, -*Ă*, *piscicoli*, -*e* adj. (fr. *piscicole*) Referitor la piscicultură, de piscicultură.
- PISCICULTÓR**, *piscicultori* s.m. (fr. *pisciculteur*) Specialist în piscicultură.
- PISCICULTÚRÁ** s.f. (fr. *pisciculture*) Studiul creșterii peștilor.
- PISCIFÓRM**, -*Ă*, *pisciformi*, -*e* adj. (fr. *pisciforme*) În formă de pește.
- PISCÍNÁ**, *piscine* s.f. (fr. *piscine*, lat. *piscina*) Bazin cu apă amenajat pentru înot în toate anotimpurile; bazin (cu pești).
- PISCIVÓR**, -*Ă*, *piscivori*, -*e* adj. (fr. *piscivore*) Care se hrănește cu pește; ihtiofag.
- PISÉTÁ**, *pisete* s.f. (fr. *pissette*) Aparat de laborator care proiectează un jet lichid.
- PISOÁR**, *pisoare* s.n. (fr. *pissoir*) Vas special pentru urinat, folosit de bărbați; loc public amenajat cu astfel de vase.
- PISOLÍT**, *pisolite* s.n. (fr. *pisolite*) 1. Concrețiune de forma unui bob de mazăre. 2. Rocă formată din pisolit (1).
- PÍSTÁ**, *piste* s.f. (fr. *piste*) 1. Teren amenajat pentru întreceri sportive, pentru curse de cai, de automobile etc.; teren amenajat pentru decolarea și aterizarea avioanelor. 2. Porțiune de drum destinată circulației cailor, bicicletelor etc. 3. Ring de dans. 4. Direcție care duce spre ceva, spre un anumit scop. 5. *Pistă sonoră* = fâșie de-a lungul unei pelicule cinematografice, a unei benzi de magnetofon etc., destinată înregistrării sunetelor.
- PISTÍL**, *pistihuri* s.n. (fr. *pistil*) 1. Ansamblul elementelor femele ale unei flori (ovarul, stilul și stigmatul); gineceu (3). 2. Piesă de sticlă, de porțelan cu ajutorul căreia se sfărâmă, se pulverizează, se amestecă, în mojar, substanțe chimice, farmaceutice etc.; pisălog.
- PISTÓL¹**, *pistoale* s.n. (ngr. *pistóli*, germ. *Pistol*) 1. Armă de foc de mici dimensiuni, acționată cu o singură mână; pistol (1). 2. Aparat portativ asemănător pistolului (1), folosit pentru diferite operații tehnologice. 3. *Pistol-mitralieră* = armă automată cu țeavă scurtă și cu bătaie mai mică decât cea a puștii-mitralieră.
- PISTÓL²**, *pistoli* s.m. (fr. *pistole*) Veche monedă de aur (spaniolă, franceză, engleză etc.).

- PISTOLĂR**, *pistolari* s.m. (*pistol* + *-ar*) 1. Soldat dotat cu pistol¹ (1), specializat în tragerea cu pistolul. 2. Sportiv specializat în probe de tir cu pistolețul (1). 3. Persoană (recalcitrantă) care folosește frecvent pistolul¹ (1).
- PISTOLÉT**, *pistolete* s.n. (fr. *pistolet*) 1. Pistol (1). 2. Instrument de desen folosit pentru trasarea liniilor curbe; florar.
- PISTÓN**, *pistoane* s.n. (fr. *piston*) 1. Cilindru mobil care culisează în corpul unei pompe sau în cilindrul unui motor. 2. (La unele instrumente de suflat) Ventil vertical cu ajutorul căruia, prin mărirea lungimii coloanei de aer, coboară înălțimea sunetului emis.
- PISTONĂ**, *pistonez* vb. I (fr. *pistonner*) 1. A extrage (țitei) cu ajutorul unui piston (1). 2. (Fig.) A insista pe lângă cineva pentru a obține un anumit lucru.
- PITAGORÉIC**, -Ă, *pitagoreici*, -ce (germ. *pythagoreisch*) 1. Adj. Care se referă la doctrina lui Pitagora, privitor la această doctrină; pitagoric. 2. S.m. și f. Adept al pitagorismului; pitagorician.
- PITAGÓRIC**, -Ă, *pitagorici*, -ce adj. (fr. *pythagorique*) (Fil.) Pitagoreic (1).
- PITAGORICIÁN**, *pitagoricieni* s.m. (fr. *pythagoricien*) Adept al pitagorismului; pitagoreic (2).
- PITAGORÍSM** s.n. (fr. *pythagorisme*) Curent filosofic întemeiat de Pitagora, care considera numărul esența tuturor lucrurilor, întregul Univers fiind o armonie de numere.
- PÍTCHIPINE** s.m. (pr. *picipain*; engl. *pitchipine*) Arbore exotic din familia coniferelor, cu lemnul dur, de culoare galbenă cu vine roșietice, din care se face mobilier de lux.
- PITECANTRÓP**, *pitecantropi* s.m. (fr. *pithécanthrope*) Fosilă descoperită în Java, care prezintă caractere intermediare între maimuța antropoidă și om.
- PITIÁDĂ**, *pitidae* s.f. (fr. *pythiade*) Interval de patru ani între jocurile pitice.
- PITIATÍSM** s.n. (fr. *pithiatisme*) Ansamblu de tulburări psihice în cadrul isteriei, vindecabile prin sugestie.
- PÍTICE** adj. (fr. [*jeux*] *pythiques*) *Jocuri pitice* = jocuri în cinstea zeului Apollo care aveau loc din patru în patru ani, la Delfi (Grecia), în Antichitate.
- PÍTIE**, *pitii* s.f. (fr. *pythie*) Ghicitoare, prezicătoare (cu aluzie la Pitia, preoteasă a oracolului zeului Apollo).
- PITIRIÁZIS** s.n. (fr. *pityriasis*) Dermatoză caracterizată prin descuamarea pielii.
- PITÓN¹**, *pitoni* s.m. (fr. *python*) Șarpe foarte mare, neveninos, din Africa și din Asia.
- PITÓN²**, *pitoane* s.n. (fr. *piton*) Cui sau șurub cu inel prin care se trece coarda, folosit de alpiniști.
- PITORÉSC**, -EÁSCĂ, *pitorești* adj. (it. *pittoresco*, fr. *pittoresque*) 1. Care prin farmec, prin armonie, este considerat un subiect adecvat pentru pictură; care atrage atenția prin frumusețe, prin colorit. 2. (Despre stil) Bogat în imagini; plastic² (3), expresiv (2), viu. 3. Original.
- PITUITĂR**, -Ă, *pituitari*, -e (fr. *pituitaire*) 1. Adj. Privitor la hipofiză. 2. Adj., s.f. (Care se referă la) mucoasa foselor nazale.
- PITÚRĂ**, *pituri* s.f. (it. *pittura*) Vopsea specială cu ulei de in sau cu diverse rășini, folosită pe nave.
- PIUNÉZĂ/PIONÉZĂ**, *piunezel/pioneze* s.f. (fr. *pinnaise*) Cui mic cu un cap plat și cu partea ascuțită foarte scurtă, care se înfige prin apăsare în lemn, hârtie.
- PIURÉ**, *piureuri* s.n. (fr. *purée*) Preparat culinar din legume fierte, zdrobite și bătute (cu unt și lapte), folosit drept garnitură.
- PIURÍE**, *piurii* s.f. (fr. *pyurie*) Prezență a puroiului în urină.
- PIVÓT**, (1, 2, 3, 4) *pivoturi*, (5) *pivoți* (fr. *pivot*) 1. S.n. Piesă metalică rotunjită cu ajutorul căreia un corp solid se rotește sau oscilează. 2. S.n. Rădăcină principală a unor plante (morcov, sfeclă etc.). 3. S.n. Suport al unui dinte reconstituit. 4. S.n. Element de bază care susține, care asigură ceva. 5. S.m. (Sport) Jucător cu atribuții bine precizate, care acționează în apropierea porții sau a coșului echipei adverse.
- PIVOTÁ**, *pivotez* vb. I (fr. *pivoter*) 1. A se învârti în jurul unui pivot. 2. A se axa (2) pe ceva.
- PIVOTÁNT**, -Ă, *pivotanți*, -te adj. (fr. *pivotant*) 1. Care pivotează. 2. Rădăcină pivotantă = rădăcină care se înfige direct în pământ.
- PIX**, *pixuri* s.n. (engl. *pick*) Creion cu mină¹ (4) sau cu pastă (1).
- PIXÍDĂ**, *pixide* s.f. (fr. *pyxide*) 1. Cutie cu un capac de forme diferite. 2. Cupă pentru împărtașanie. 3. Fruct în formă de capsulă, a cărei parte superioară se ridică asemenea unui capac.
- PÍZZA/PÍZZĂ**, *pizze* s.f. (pr. *pița/piță*; it. *pizza*) Produs de patiserie în formă de turtă, garnisit cu ciuperci, cașcaval, mezeluri, pește, roșii etc.
- PÍZZĂ** s.f. v. **PIZZA**.
- PIZZERÍE**, *pizzerii* s.f. (pr. *pițerie*; it. *pizzeria*) Local în care se pregătește, se servește sau se vinde pizza.
- PIZZICÁTO** (pr. *pițicáto*; it. *pizzicato*) 1. Adv. Mod de a cânta la instrumentele cu coarde prin ciupirea acestora. 2. S.n. Lucrare muzicală executată pizzicato (1).
- PLACÁ**, *plachez* vb. I (fr. *plaquer*) 1. A acoperi o suprafață cu un strat subțire de metal (prețios); a finisa

- suprafața unei construcții cu un material superior. 2. (La rugby) A opri un jucător să se apropie de poarta adversă, immobilizându-l cu mâinile. 3. (Livr.) A părăsi, a abandona.
- PLACĂJ**, *placaje* s.n. (fr. *placage*) 1. Aplicare a unei foițe subțiri dintr-un material superior, pe o suprafață din material inferior; materialul folosit la realizarea acestui procedeu. 2. Înveliș (din piatră, cărămidă, lemn etc.) de protecție a unui element de construcție, a unui obiect etc. 3. (La rugby) Oprire din acțiune a unui jucător, prin immobilizarea lui cu mâinile.
- PLACĂRDĂ**, *placarde* s.f. (fr. *placard*) Bucată din carton sau din alte materiale pe care este scrisă o lozincă, o înștiințare etc.; pancartă.
- PLACĂT**, -Ă, *placăți*, -te adj. (de la *placa*) 1. Acoperit cu aur sau cu argint. 2. (Despre elemente de construcție) Care are suprafața acoperită cu un strat dintr-un material de calitate superioară.
- PLĂCĂ**, *plăci* s.f. (fr. *plaque*) 1. Bucată subțire și plană, din materiale variate și de diferite dimensiuni. 2. Disc (4). 3. Proteză dentară. 4. *Placă turnantă* = centru din care pornesc diferite acțiuni; lucru, persoană care propagă ceva. *A pune placa* = a vorbi mult pe același subiect. *A schimba placa* = a schimba discuția sau atitudinea față de cineva.
- PLACÉBO** s.n. (fr., engl. *placebo*) Substitut al unui medicament fără valoare terapeutică, administrat unui bolnav numai pentru efectul psihologic.
- PLACENTĂR**, -Ă, *placentari*, -e adj. (fr. *placentaire*) Privitor la placentă, de placentă.
- PLACÉNTĂ**, *placente* s.f. (lat., fr. *placenta*) (La mamifere) Organ care leagă embrionul de uterul matern, în timpul gestației.
- PLACHETĂ**, *plăchete* s.f. (fr. *plaque*) 1. Volum subțire (de versuri). 2. Plăcuță metalică, medalie bătută în onoarea unui personaj, în amintirea unui eveniment etc.
- PLACID**, -Ă, *placizi*, -de adj. (fr. *placide*) Indiferent (1), nepăsător, apatic, flegmatic (1); calm (1), liniștit, imperturbabil.
- PLACIDITATE** s.f. (fr. *placidité*) Caracter placid; indiferență, seninătate.
- PLAFĂR**, *plafare* s.n. (*pla[nte] + far[maceutice]*) Magazin în care se vând (produse din) plante medicinale.
- PLAFÓN**, *plafone* s.n. (fr. *plafond*, germ. *Plafond*, it. *plafone*) 1. Suprafață plană care formează partea superioară a unui loc acoperit; tavan. 2. Altitudine maximă (a avioanelor). 3. Limită maximă a unor sume în cadrul unor operații financiare. 4. Înălțime a suprafeței inferioare a norilor, în raport cu suprafața Pământului.
- PLAFONĂ**, *plafonez* vb. I (fr. *plafonner*) 1. (Fin.) A fixa un plafon (3). 2. (Fig.) A nu mai acumula cunoștințe, a rămâne pe loc.
- PLAFONIÉRĂ**, *plafoniere* s.f. (fr. *plafonnier*) Corp de iluminat fixat pe plafonul unei încăperi, al unui vehicul.
- PLĂGĂ**, *plăgi* s.f. (lat. *plaga*, germ. *Plage*) 1. Rană, leziune (1). 2. (Fig.) Nenorocire colectivă; flagel (2), calamitate.
- PLAGIĂ**, *plagiez* vb. I (fr. *plagier*) A-și însuși o operă, o idee a cuiva și a o prezenta drept creație personală; a copia.
- PLAGIÁT**, *plagiate* s.n. (fr. *plagiat*) Faptul de a plagia; fragment, bucată, operă a cuiva pe care altcineva și-o însușește, considerând-o creație personală.
- PLAGIATOR**, -OÁRE, *plagiatori*, -oare s.m. și f. (*plagia + -tor*) Persoană care plagiază.
- PLAGIOCLĂZ**, *plagioclazi* s.m. (fr. *plagioclas*) (La pl.) Grup de feldspați care conțin calciu și sodiu; (și la sg.) feldspat din acest grup.
- PLĂJĂ**, *plaje* s.f. (fr. *plage*) 1. Țărm de mare cu nisip și cu scoici; loc (nisipos) pe malul unei ape, unde oamenii stau la soare. 2. Distanță între două măsurii, între două posibilități. 3. *A face plajă* = a-și expune corpul la soare.
- PLAN**, (7) -Ă, (1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9) *planuri*, (7) *plani*, -e (lat. *planus*, fr. *plan*) 1. S.n. Suprafață, corp plat, uniform și neted, fără asperități. 2. S.n. Reprezentare a unui obiect prin proiectarea acestuia la o anumită scară. 3. S.n. Proiect (1), idee (3), intenție (1), program de lucru; schemă a unei lucrări științifice, literare etc. 4. S.n. Ansamblu de măsurii guvernamentale luate în vederea planificării activității economice. 5. S.n. Depărtare relativă a părților unui tablou; apropiere sau depărtare a unui obiect față de aparatul de filmat. 6. S.n. Serie de imagini luate de aparatul de filmat în cursul aceleiași înregistrări. 7. Adj. Fără asperități; neted, plat² (1). 8. S.n. Suprafață care conține integral orice dreaptă care trece prin două puncte oarecare ale acesteia. 9. S.n. (Fig.) Loc, treaptă, zonă. 10. *Geometrie plană* = planimetrie. *Pe plan(ul)...* = din punct(ul) de vedere..., privitor la... *A fi (sau a pune) pe primul plan* = a avea o importanță primordială.
- PLANĂ**, *planez* vb. I (fr. *planer*) 1. (Despre păsări) A se susține în aer, cu aripile întinse, nemișcate; (despre planoare) a pluti în aer; (despre avioane) a zbura sau a coborî cu motorul redus sau oprit.

2. (Fig.) A vedea de sus; a domina (2). 3. (Fig.) A fi deasupra..., suspendat pe...; a constitui o prezență permanentă care plutește peste... 4. (Fig.) A constitui o prezență apăsătoare, mai mult sau mai puțin amenințătoare.
- PLANĂRIE**, *planarii* s.f. (fr. *planaire*) Vierme plat de apă dulce, fără inele, cu putere mare de regenerare.
- PLANATĂTOR**, *planatoare* s.n. (*plana* + *-tor*) Ciocan folosit pentru netezirea suprafeței unui obiect.
- PLANĂȚIE**, *planajii* s.f. (fr., engl. *planation*) (Geol.) Proces de netezire a reliefului înalt și accidentat al scoarței terestre, ca urmare a eroziunii.
- PLANCTÓN** s.n. (fr. *plancton*) Ansamblul organismelor microscopice aflate în suspensie în apa mărilor sau în apele dulci.
- PLANCTÓNIC**, -Ă, *planctonici*, -ce adj. (fr. *planctonique*) Referitor la plancton, care formează planctonul, de plancton.
- PLANCTONIVÓR**, -Ă, *planctonivori*, -e adj. (fr. *planctonivore*) Care se hrănește cu plancton; planctonofag.
- PLANCTONOFĂG**, -Ă, *planctonofagi*, -ge adj. (de la *plancton*, cf. *bacteriofag*, *ihtiofag* etc.) Planctonivor.
- PLANEITĂȚE** s.f. (fr. *planéité*) Caracterul a ceea ce este plan.
- PLANETĂR**, -Ă, *planetari*, -e adj. (fr. *planétaire*)
1. De sau din planete. 2. *Sistem planetar* = totalitatea planetelor care se învârtesc în jurul Soarelui sau al unei stele. *Mecanism planetar* = mecanism în care una sau mai multe roți dințate se învârtesc concomitent în jurul axelor proprii și în jurul acei altei roți dințate. *Arbore planetar* (sau *axă planetară*) (și substantivat, f.) = arbore care antrenează roata motoare a unui automobil.
- PLANETĂRIU**, *planetarii* s.n. (fr. *planétarium*) Instalație care redă, pe o boltă, mișcarea corpurilor cerești.
- PLANETĂ**, *planete* s.f. (lat. *planeta*, fr. *planète*) Corp ceresc fără lumină proprie, care se învârteste în jurul Soarelui sau al unei stele.
- PLANETOÍD**, *planetoizi* s.n. (fr. *planétoïde*) 1. Planetă în curs de formare. 2. Asteroid.
- PLANETOLOGIE** s.f. (fr. *planétologie*) Știință care se ocupă cu studiul planetelor și al celorlalte corpuri cerești ale sistemului solar, cu excepția Soarelui.
- PLANÉZĂ**, *planeze* s.f. (fr. *planèze*) Platou bazaltic puțin înclinat, rezultat din eroziunea pantelor pe care le formează conurile vulcanice.
- PLĂNIC**, -Ă, *planici*, -ce adj. (*plan* + *-ic*) Care se conformează unui plan stabilit anterior.
- PLANIÉDRU**, -Ă, *planiedri*, -e adj. (fr. *planichèdre*) (Despre cristale) Cu fețe plane.
- PLANIFICĂ**, *planific* vb. I (cf. fr. *planifier*) A organiza, a dirija conform unui plan determinat; a prevedea, a include într-un plan.
- PLANIFICĂTOR**, -OĂRE, *planificatori*, -oare adj., s.m. și f. (*planifica* + *-tor*) (Persoană) care planifică desfășurarea unor activități (economice).
- PLANIGLÓB**, *planigloburi* s.n. (lat. *planiglobium*, germ. *Planiglob*) Hartă în care cele două jumătăți ale globului terestru sunt reprezentate pe o suprafață plană; planisferă, mapamond (1).
- PLANIMETRIE** s.f. (fr. *planimétrie*) 1. Ramură a topografiei care se ocupă cu reprezentarea pe un plan, pe o hartă a detaliilor de pe o suprafață de teren. 2. Partea geometriei care studiază suprafețele plane; geometrie plană.
- PLANIMÉTRU**, *planimetre* s.n. (fr. *planimètre*) Instrument folosit pentru măsurarea suprafețelor plane.
- PLANISFERĂ**, *planisfere* s.f. (fr. *planisphère*, germ. *Planisphäre*) Planiglob, mapamond (1).
- PLANNING** s.n. (pr. *plénning*; engl., fr. *planning*) Program de planificare; plan de lucru detaliat; plan de producție.
- PLANOGRAFIE** s.f. (fr. *planographie*) (Poligr.) Procedeu de reproducere, în care se folosesc forme de tipar din piatră litografică, aluminiu etc.; tipar înalt.
- PLANÓR**, *planoare* s.n. (fr. *planeur*) Aparat de zbor fără motor care planează folosind curenții atmosferici.
- PLANORÍSM** s.n. (*planor* + *-ism*) 1. Sport practicat cu planorul. 2. Îndeletnicirea de a construi planoare.
- PLANORÍST**, -Ă, *planoriști*, -ste s.m. și f. (*planor* + *-ist*) 1. Pilot sau constructor de planoare. 2. Sportiv care practică planorismul.
- PLĂNȘĂ**, *planșe* s.f. (fr. *planche*) 1. Bucată de lemn lungă, lată și foarte îngustă. 2. Bucată de hârtie, de carton etc. pe care sunt executate hărți ori desene folosite ca material didactic sau ca ilustrații (de carte); desen tehnic executat pe o asemenea hârtie. 3. Placă în care sunt săpate litere, note muzicale etc., folosită în gravură. 4. Fiecare dintre plăcile de beton ale pavajului unei șosele.
- PLANȘETĂ**, *planșete* s.f. (fr. *planchette*) 1. Planșă (1) (cu suport) pentru desen. 2. Scândură dreptunghiulară sau pătrată pe care se întinde aluatul.

- PLANȘEU**, *planșee* s.n. (fr. *plancher*) 1. Asamblare de elemente care servește ca suport pentru fixarea unei mașini, formează partea carosabilă a unui pod sau care separă etajele unei clădiri. 2. Partea de jos, de la bază, a unei încăperi (pe care se pune dușumeaua). 3. Planul inferior al unei cavități subterane.
- PLANTĂ**, *plantez* vb. I (fr. *planter*, lat. *plantare*) 1. A pune o plantă în pământ pentru a prinde rădăcini; a sădi. 2. A înfișa ceva în pământ. 3. A plasa pe cineva într-un loc și a-l lăsa, a-l părăsi acolo. 4. *A se planta în fața cuiva* = a se opri ostentativ în fața cuiva.
- PLANTAGINACÉE**, *plantaginacee* s.f. (fr. *plantaginacée*) (La pl.) Familie de plante erbacee cu frunze întregi dispuse în rozetă bazală, cu flori hermafrodite dispuse în spice și cu fructe capsule sau nucule; (și la sg.) plantă din această familie.
- PLANTĂR**, -Ă, *plantari*, -e adj. (fr. *plantaire*) Referitor la talpa piciorului, al tălpii piciorului.
- PLANTATÓR**, -OÁRE, *plantatori*, -oare (*planta + -tor*) 1. S.m. Proprietar al unei plantații (mai ales în țările tropicale). 2. S.m. și f. Persoană care se ocupă cu plantarea arbuștilor, a viței-de-vie etc. 3. S.n. Unealtă în formă de baston cu ajutorul căreia se fac gropi pentru puieti. 4. S.f. Mașină folosită pentru plantat.
- PLANTĂȚIE**, *plantații* s.f. (fr. *plantation*) Ansamblul plantelor cultivate pe un teren special amenajat; loc, teren pe care au fost cultivate plante (din aceeași specie); exploatație agricolă întinsă (mai ales în țările tropicale).
- PLĂNTĂ¹**, *plante* s.f. (lat. *planta*, fr. *plante*) Nume generic dat vegetalelor.
- PLĂNTĂ²**, *plante* s.f. (lat. *planta*, fr. *plante*) Talpa piciorului.
- PLANTIGRĂD**, -Ă, *plantigrazi*, -de (fr. *plantigrade*) 1. Adj. (Despre animale) Care calcă pe toată talpa piciorului. 2. S.n. Mamifer plantigrad (1).
- PLANTÓN**, *plantoane* s.n. (fr. *planton*) Serviciu de pază într-o unitate militară; ostaș, persoană care face de pază într-un loc.
- PLANTŪLĂ**, *plantule* s.f. (fr. *plantule*) (Bot.) Gemulă.
- PLANTURÓS**, -OÁSĂ, *planturoși*, -oase (fr. *plantureux*) (Mai ales despre femei) Cu forme pline, proeminente.
- PLASĂ**, *plasez* vb. I (fr. *placer*) 1. A (se) stabili, a (se) așeza într-un anumit loc sau spațiu, într-un anumit post, într-o anumită funcție, poziție ori atitudine; a relega (2). 2. A vinde. 3. A rentabiliza un capital. 4. A spune la momentul potrivit cuvinte, glume etc. 5. A trimite mingea către un anumit loc, în unele jocuri sportive.
- PLASAMÉNT**, *plasamente* s.n. (fr. *placement*) 1. Acțiunea de a plasa bani; capital investit, investiție. 2. Procurare a unei slujbe pentru cineva; post, serviciu în care este plasat cineva. 3. Situație a unui jucător în locul cel mai potrivit pe teren.
- PLASATÓR**, -OÁRE, *plasatori*, -oare s.m. și f. (*plasa + -tor*) Persoană care plasează ceva; persoană care îi îndrumă pe spectatori spre locurile lor, într-o sală de spectacol.
- PLÁSMĂ**, *plasme* s.f. (lat., fr. *plasma*) 1. Lichid intracelular care conține globulele sangvine și limfa. 2. Fluid compus din molecule gazoase, din ioni și din electroni.
- PLASMOCÍT**, *plasmocite* s.n. (fr. *plasmocyte*) Celulă de tip limfoid, cu rol important în mecanismul de apărare a organismului.
- PLASMÓDIU**, *plasmodii* s.n. (fr. *plasmodie*) Masă plasmatică având mai multe nuclee, învelită doar de o membrană albuminoidă.
- PLÁSTIC¹** s.n. (fr., engl. *plastic*) Amestec exploziv făcut din cauciuc sintetic și un plastifiant.
- PLÁSTIC²**, -Ă, *plastici*, -ce (lat. *plasticus*, fr. *plastique*) 1. Adj. Care poate fi modelat; flexibil (1), maleabil (1). 2. Adj. Care se referă sau se realizează în special prin intermediul picturii sau al sculpturii. 3. Adj. Care evocă, sugerează un lucru concret. 4. S.f. Tehnica executării unor obiecte de artă; tehnica, arta de a picta, de a sculpta, de a desena etc. 5. S.f. Totalitatea calităților referitoare la volum și la aspectul exterior al unei lucrări de arhitectură, de urbanism sau de artă decorativă. 6. *Arte plastice* = arte vizuale, în special pictura și sculptura. *Material plastic* = substanță de origine organică sau sintetică a cărei formă poate fi modelată, mulată la cald și sub presiune. *Chirurgie plastică* = specialitate chirurgicală care are drept scop corectarea unor defecte anatomice (în special ale feței) în caz de accident, de malformație sau din motive estetice.
- PLASTICIÁN**, -Ă, *plasticieni*, -e s.m. și f. (fr. *plasticien*) 1. Persoană care lucrează cu materiale plastice. 2. Artist plastic.
- PLASTICITÁTE** s.f. (fr. *plasticité*) 1. Însușirea de a fi plastic, de a se modela; picturalitate. 2. Calitatea unei opere de artă, a unui cuvânt de a evoca un lucru concret. 3. Proprietate a materiei vii de a se adapta la mediu.
- PLASTICIZÁ**, *plasticizez* vb. I (*plastic + -iza*) 1. A face un material să devină plastic. 2. A evoca un loc, o stare etc. prin imagini sugestive, plastice.
- PLASTÍE**, *plastii* s.f. (fr. *plastie*) (Med.) Grefă² (2).

PLASTIFIA, *plastifiaz* vb. I (fr. *plastifier*) A trata cu un plastifiant.

PLASTIFIANT, *plastifianți* s.m. (fr. *plastifiant*) Substanță care, adăugată unui material, îi mărește plasticitatea (1).

PLASTILINĂ, *plastiline* s.f. (germ. *Plastilin*, it. *plastilina*) Material plastic ușor de modelat, compus din caolin, substanțe grase și rășini, colorat cu ajutorul pigmentilor.

PLASTOGRAF, -Ă, *plastografi*, -e s.m. și f. (ngr. *plastográfos*) Persoană care falsifică documente sau semnături pe documente; persoană care plastogرافiază.

PLASTOGRAFIA, *plastografiez* vb. I (*plastografie* + -a) A comite o plastografie.

PLASTOGRAFIE, *plastografii* s.f. (ngr. *plastographia*) Falsificare a unei semnături sau a unui act.

PLASTRÓN, *plastroane* s.n. (fr. *plastron*) Partea din față, de la guler până la jumătatea pieptului, a unei cămăși speciale; partea din față a unei bluze, a unei rochii etc. purtată drept garnitură.

PLÁSTURE, *plasturi* s.m. (cf. ngr. *mplástri*, lat. *plastrum*, germ. *Pflaster*) Bandă de pânză impregnată cu o substanță medicinală dezinfectantă, care se lipește peste pansamente sau care se aplică pe locul de protejat; emplastru.

PLAT¹, *plat-uri* s.n. (pr. *pla*; fr. *plat*) Fel de mâncare.

PLAT², -Ă, *plati*, -te adj. (fr. *plat*) 1. Fără relief, uniform, plan (7); de șes. 2. (Despre obiecte) Mai mult lat decât înalt; puțin adânc; turtit. 3. Calm (1). 4. Fără eleganță; lipsit de atractivitate; fad (2), banal. 5. Monoton (2), mediocru (2). 6. Fără personalitate, fără valoare; prost. 7. *Apă plată* = apă de băut negazoasă.

PLATÁN, *platani* s.m. (fr. *platane*, lat. *platanus*, ngr. *plátanos*) Arbore exotic cu frunze palmate, cultivat ca plantă decorativă.

PLATBÁNDĂ, *platbande* s.f. (fr. *plate-bande*) 1. Fâșie de teren plantată care mărginește despărțiturile unei grădini, ale unui parc. 2. Traversă sau grindă orizontală de piatră, alcătuită dintr-o bucată sau din mai multe bucăți alăturate. 3. Semifabricat de oțel în formă de fâșie.

PLATFÓRMĂ, *platforme* s.f. (fr. *plate-forme*) 1. Suprafață plană determinată (situată la diferite înălțimi); construcția plană ridicată pe o asemenea suprafață; platou (2), estradă (1). 2. Element plan al unei construcții; palier. 3. Suport plat, de dimensiuni variabile, adesea mai ridicat, destinat să susțină anumite materiale, anumite echipamente etc.

4. Parte a unui vehicul în care pasagerii stau în picioare; vagon sau camion deschis, folosit pentru transport. 5. Structură utilizată pentru forarea sau exploatarea unor pungi de petrol marine. 6. (Geol.) Unitate structurală veche a scoarței Pământului, cu fundamentul cutat, peste care s-au depus strate sedimentare aproape orizontale. 7. Idee sau ansamblu de idei care susține un raționament, un program politic etc. 8. *Platformă continentală* = regiune a fundului mărilor și oceanelor, cuprinsă între linia țărmului și panta continentală; zonă unde fundul mării devine abrupt.

PLÁTFUS s.n. (germ. *Platfus*) Talpă a piciorului plătă, fără scobitură.

PLATINÁ, *platinez* vb. I (fr. *platiner*) 1. A acoperi cu platină. 2. A da părului blond o nuanță argintie, platinată.

PLATINÁT, -Ă, *platinați*, -te adj. (de la *platina*) 1. (Despre metale) Acoperit cu un strat subțire de platină. 2. (Despre păr) Blond foarte deschis, cu un luciu ca de platină.

PLÁTINĂ, (2) *platine* s.f. (fr. *platine*) 1. Element chimic, metal prețios alb-cenușiu, cel mai greu și mai puțin alterabil dintre metale. 2. Piesă prevăzută cu contacte electrice care comandă aprinderea, la motoarele cu explozie. 3. Semifabricat plat folosit ca materie primă pentru laminarea tablei subțiri.

PLATINIFÉR, -Ă, *platiniferi*, -e adj. (fr. *platiniifère*) Care conține platină.

PLATINOTIPÍE s.f. (fr. *platinotypie*) Procedeu de imprimare fotografică, bazat pe acțiunea luminii asupra sărurilor de platină.

PLATITÚDINE, *platitudini* s.f. (fr. *platitude*) Lipsă de originalitate, de inspirație în exprimare, în comportament, într-o operă artistică; banalitate, mediocritate, proză (3); (la pl.) vorbe, idei plate².

PLATÓNIC, -Ă, *platonici*, -ce adj. (fr. *platonique*) (Despre sentimente) Pur, ideal (2); care rămâne nefinalizat din punct de vedere fizic; abstract.

PLATONICIÁN, -Ă, *platonicieni*, -e s.m. și f. (fr. *platonicien*) Adept al platonismului.

PLATONÍSM s.n. (fr. *platonisme*) 1. Filosofia lui Platon și a adepților acestuia, potrivit căreia singura realitate este lumea ideilor, lumea materială fiind o copie imperfectă și trecătoare a celei dintâi. 2. Doctrină conform căreia entitățile matematice au o existență în sine, în afara lumii perceptibile.

PLATÓU, *platouri* s.n. (fr. *plateau*) 1. Suprafață puțin accidentată, înconjurată de văi adânci, situată la o înălțime relativ mare; podiș. 2. Platformă (1).

3. Farfurie mare și întinsă, din materiale diferite, în care sunt aduse la masă unele feluri de mâncare.
4. Loc într-un studio cinematografic în care evoluează actorii.
- PLAUZIBIL**, -Ă, *plauzibili*, -e adj. (fr. *plausible*) Care poate să treacă drept adevărat, drept admisibil; care merită să fie luat în considerație; verosimil.
- PLAUZIBILITATE** s.f. (fr. *plausibilité*) Însușirea de a fi plauzibil.
- PLAY-BACK**, *play-backuri* s.n. (pr. *pléibec*; engl. *play-back*) 1. Redare, reproducere a unei înregistrări; playcr. 2. Sincronizare a unei imagini cu sunetul imprimat pe bandă. 3. Interpretare mimată a vocii unui actor, a unui cântăreț etc., a cărei înregistrare sonoră a fost efectuată înaintea difuzării.
- PLAYBOY**, *playboy* s.m. (pr. *pléiboi*; engl. *playboy*) Bărbat elegant, cu un fizic agreabil, cu succes la femei și amator de distracții.
- PLAYER**, *playere* s.n. (pr. *pléier*; engl. *player*) Aparat folosit pentru redarea sau reproducerea unei înregistrări; play-back (1).
- PLEBE** s.f. (fr. *plèbe*, lat. *plebs*, -bis) 1. (La vechii romani) Categorie de cetățeni liberi care nu erau nobili. 2. Pătură săracă lipsită de drepturi sociale, civile și politice, în Evul Mediu. 3. Multime, norod, gloată; drojdia societății.
- PLEBEIÂN**, -Ă, *plebeieni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *plébèien*) Plebeu (1).
- PLEBÈU**, -ÉE, *plebei*, -ee s.m. și f., adj. (lat. *plebeius*) 1. (Om) care face parte din plebe (3), al plebei; (om) de rând, vulgar, grosolan; plebeian. 2. (Persoană) care făcea parte din plebe (1).
- PLEBISCIT**, *plebiscite* s.n. (fr. *plébiscite*) Tot popular, exprimat prin „da” sau prin „nu”, asupra unei chestiuni de interes general; referendum.
- PLEBISCITĂR**, -Ă, *plebiscitari*, -e adj. (fr. *plébiscitaire*) Care se referă la plebiscit.
- PLECOPTÉR**, *plecoptere* s.n. (fr. *plécoptères*) (La pl.) Ordin de insecte având corp scurt și plat, cu aripi membranoase și cu antene lungi; (și la sg.) insectă din acest ordin.
- PLÉCTRU**, *plectre* s.n. (fr. *plectre*, lat. *plectrum*) Mică pană cu ajutorul căreia se ating coardele, la unele instrumente muzicale.
- PLED**, *pleduri* s.n. (fr. *plaid*) Pătură subțire folosită pentru învelit.
- PLEDĂ**, *pledéz* vb. I (fr. *plaidier*) 1. A apăra cauza unuia dintre părți în fața judecătorilor. 2. A depune mărturie, a vorbi în favoarea cuiva sau a ceva; a milita.
- PLEDĂNT**, -Ă, *pledanți*, -te adj. (fr. *plaidant*) Care este autorizat să pledeze o cauză, în cadrul unui proces.
- PLEDOARIE**, *pledoarii* s.f. (fr. *plaidoirie*) Arta și acțiunea de a pleda; discurs ținut de un avocat la un proces în apărarea cuiva.
- PLEIADĂ**, *pleiade* s.f. (fr. *pléiade*) Grup puțin numeros de persoane celebre; elită care formează un cenaclu.
- PLEIN-AIR** s.n. (pr. *plenér*; fr. *plein-air*) Pictură făcută în exterior, în aer liber, nu în atelier.
- PLEISTOCÉN**, -Ă, *pleistoceni*, -e (fr. *pléistocène*) 1. S.n. Perioada cea mai veche din cuaternar, caracterizată prin alternanțe climaterice (îngheț-dezîngheț) și prin apariția omului. 2. Adj. Care aparține pleistocenului (1).
- PLEN** s.n. (lat. *plenum*) Totalitatea membrilor unei organizații sau ai unei adunări constituite; plenară (1).
- PLENĂR**, -Ă, *plenari*, -e (lat. *plenarius*) 1. Adj., s.f. (Adunare, ședință) care se ține cu participarea tuturor membrilor. 2. Adj. Întreg, complet (1), total (2).
- PLENIPOTENȚĂ**, *plenipotențe* s.f. (it. *plenipotenza*) Putere deplină acordată cuiva pentru a trata o problemă (care interesează în special două state).
- PLENIPOTENȚIĂR**, *plenipotențiar* adj., s.m. (lat. *plenipotentarius*, fr. *plénipotentiaire*) (Persoană) care are puteri depline pentru a reprezenta interesele unui stat pe lângă alt stat.
- PLENISÓN**, -Ă, *plenisoni*, -e adj. (de la fr. *plein-son*) (Despre vocale) Care poate forma singur o silabă.
- PLENITUDINE** s.f. (fr. *plénitude*, lat. *plenitudo*, -inis) Totalitate (1), integralitate, deplinătate.
- PLEONĂSM**, *pleonasm* s.n. (ngr. *pleonasmós*, fr. *pléonasme*) Greșeală de exprimare constând în folosirea alăturată a doi termeni care au același sens.
- PLEONĂSTIC**, -Ă, *pleonastici*, -ce adj. (fr. *pléonastique*) Care conține un pleonasm, care se referă la pleonasm, de pleonasm.
- PLESIOZĂUR**, *plesiozauri* s.m. (fr. *plésiosaure*, lat. *plesiosaurus*) (La pl.) Gen de reptile marine fosile din era mezozoică, având 3–5 m lungime; (și la sg.) reptilă marină din acest gen.
- PLETINĂ**, *pletine* s.f. (cf. *pilotină*) Navă mică remorcată, destinată transportului mărfurilor pe căi de navigație puțin adânci.
- PLÉTORĂ** s.f. (fr. *pléthore*) 1. Cantitate prea mare de sânge sau de umori într-un organism; stare morbidă provocată de această cantitate, manifestată prin roșeața pielii, prin palpații etc. 2. Abundență, cantitate prea mare.

PLETÓRIC, -Ă, *pretorici*, -ce adj. (fr. *pléthorique*)

1. Care suferă de pectoră (1). 2. Care este în cantitate prea mare; supraabundent.

PLEURÁL, -Ă, *pleurali*, -e adj. (fr. *pleural*) Care se referă la pleură, de pleură.

PLÉURĂ, *pleure* s.f. (lat., it. *pleura*, ngr. *pleurá*, fr. *pleure*) Membrană seroasă care învelește toracele și plămânii.

PLEUREZÍE, *pleurezii* s.f. (fr. *pleurésie*) Inflamație a pleurei, cu secreție în cavitatea pleurală.

PLEURÍTĂ, *pleurite* s.f. (fr. *pleurite*) Inflamație a pleurei, fără secreție în cavitatea pleurală.

PLEX, *plexuri* s.n. (lat., fr. *plexus*) 1. Rețea de fibre nervoase sau vasculare, în anumite părți ale corpului. 2. (Uneori, urmat de *solar*) Regiune enervată sau vascularizată, situată în partea superioară a pântecului.

PLEXIGLÁS s.n. (germ. *Plexiglas*, fr. *plexiglas*) Rășină sintetică transparentă din care se fac obiecte rezistente la șoc.

PLEZANTERÍE, *plezanterii* s.f. (fr. *plaisanterie*) Lucru amuzant; vorbă, discuție amuzantă.

PLIÁ, *pliez* vb. I (fr. *plier*) 1. A împături; a îndoi, a rabata (1). 2. (Fig.) A (se) supune, a ceda.

PLIÁBIL, -Ă, *pliable*, -e adj. (fr. *pliable*) Care poate fi (ușor) pliat.

PLIÁNT, -Ă, *plianți*, -te (fr. *pliant*) 1. Adj., s.n. (Obiect) care se pliază (ușor). 2. S.n. Tipăritură împăturită care conține informații, reclame etc.

PLÍCĂ, *plice* s.f. (lat. *plica*) Cută a pielii sau a unei mucoase.

PLÍNTĂ, *plinte* s.f. (fr. *plinthe*) 1. Bandă, ieșitură la baza unui zid, a unei coloane etc. 2. Bloc paralelipipedic de piatră sau de zidărie, pe care se sprijină o coloană, o statuie etc. 3. Stinghie la marginea podelei, montată la baza peretelui.

PLIOCÉN, -Ă, *plioceni*, -e (fr. *pliocène*) 1. S.n. A doua epocă a neogenului, reprezentată în vestul Europei prin depozite marine, iar în estul Europei, prin depozite lacustre. 2. Adj. Care aparține pliocenului (1), referitor la pliocen.

PLISÁ, *plisez* vb. I (fr. *plisser*) A face pliseuri.

PLISÁJ s.n. (fr. *plissage*) Acțiunea de a plisa.

PLISÉU, *pliseuri* s.n. (fr. *plissé*) Cută sau grup de cute înguste, paralele sau radiale.

PLIU, *pliuri* s.n. (fr. *pli*) Cută făcută la un obiect (de îmbrăcăminte), de obicei necălcătată; cută a unei formațiuni anatomice.

PLOMBÁ, *plombez* vb. I (fr. *plomber*) 1. A pune o plombă (1). 2. A face o plombă (2). 3. A astupa gropile într-o îmbrăcăminte rutieră.

PLOMBAGÍNĂ s.f. (fr. *plombagine*) 1. Grafit nativ. 2. Indigo pentru scris.

PLÓMBĂ, *plombe* s.f. (germ. *Plombe*) 1. Material compozit, porțelan folosit în stomatologie pentru astuparea unei carii; lucrare efectuată în acest scop. 2. Construcție care completează spațiul dintre alte două construcții; umplere, astupare a unei gropi din asfalt.

PLONJÁ, *plonjez* vb. I (fr. *plonger*) A se scufunda într-un lichid; a executa un plonjon (1).

PLONJÉU, (1, 2) *plonjeuri*, (3) *plonjee* s.n. (fr. *plongée*) 1. Scufundare în apă (printr-o săritură). 2. Mișcare de coborâre (rapidă) a unui avion. 3. Partea superioară a unei lucrări fortificate.

PLONJÓN, *plonjoane* s.n. (fr. *plongeon*) 1. Aruncare în apă de la înălțime. 2. Cădere a cuiva sau a ceva în față sau de la înălțime. 3. Salt la fotbal, la handbal etc.

PLONJÓR, *plonjoare* s.n. (fr. *plongeur*) Spirală electrică pentru încălzirea, prin scufundare, a unor lichide; termoplunjor, fierbător.

PLOT, *ploturi* s.n. (fr. *plot*) 1. Piesă metalică pentru contact electric. 2. Placă turnantă amplasată la în-crucșarea unei căi ferate de mină¹ (1). 3. Separație între două formațiuni geologice.

PLUMBIFÉR, -Ă, *plumbiferi*, -e adj. (fr. *plumbifère*) Care conține plumb.

PLUMIÉRĂ, *plumiere* s.f. (fr. *plumier*) (Rar) Penar.

PLUMÚLĂ, *plumule* s.f. (lat. *plumula*, fr. *plumule*) Parte a embrionului vegetal din care se dezvoltă tulpina.

PLURÁL, -Ă, *plurali*, -e (lat. *pluralis*, germ. *Plural*) 1. Adj., s.n. (Categorie gramaticală) care indică două sau mai multe ființe ori lucruri. 2. Adj. Multilateral.

PLURÁLE TÁNTUM, *pluralia tantum* loc. adj. (lat. pl. *plurale tantum*) (Despre substantive) Care are numai formă de plural.

PLURALÍSM s.n. (fr. *pluralisme*) 1. Sistem politic care se bazează pe coexistența de grupări diferite (partide, sindicate etc.); (p. ext.) multiplicitate de principii. 2. Concepție filosofică idealistă potrivit căreia Universul este alcătuit din ființe individuale, fără legătură între ele.

PLURALÍST, -Ă, *pluraliști*, -ste (fr. *pluraliste*) 1. Adj. Referitor la pluralism, de pluralism. 2. S.m. și f. Adept al pluralismului.

PLURALITÁTE, *pluralități* s.f. (lat. *pluralitas*, -atis, fr. *pluralité*) Număr sau cantitate mare de elemente, de ființe, de lucruri; multiplicitate, diversitate.

- PLURI-** (lat. *plus*, *-ris*, fr., it. *pluri-*) Element de compunere cu sensul de pluralitate, în cuvinte ca: *plurimilenar*, *plurinațional*.
- PLURICELULĂR**, -Ă, *pluricelulari*, -e adj. (fr. *pluricellulaire*) Multicelular.
- PLURIDIMENSIONĂL**, -Ă, *pluridimensionali*, -e adj. (*pluri-* + *dimensional*) Cu multe dimensiuni.
- PLURIDISCIPLINĂR**, -Ă, *pluridisciplinari*, -e adj. (fr. *pluridisciplinaire*) Referitor la mai multe discipline (literară, științifică, tehnică etc.); interdisciplinar; multidisciplinar.
- PLURIDISCIPLINARITATE** s.f. (fr. *pluridisciplinarité*) Caracter pluridisciplinar.
- PLURIFLOR**, -Ă, *pluriflori*, -e adj. (fr. *pluriflore*) (Despre plante) Cu mai multe flori.
- PLURIFORM**, -Ă, *pluriformi*, -e adj. (lat. *pluriformis*) Care are sau care poate avea mai multe forme.
- PLURIMILENĂR**, -Ă, *plurimilenari*, -e adj. (*pluri-* + *milenar*) Multimilenar.
- PLURINAȚIONAL**, -Ă, *plurinaționali*, -e adj. (*pluri-* + *național*) Multinațional.
- PLURIPARTIDISM** s.n. (cf. fr. *pluripartisme*) Sistem politic care admite existența mai multor partide.
- PLURIVALENT**, -Ă, *plurivalenți*, -te adj. (fr. *plurivalent*) Care are mai multe valențe; polivalent (2).
- PLURIVOC**, -Ă, *plurivoci*, -ce adj. (fr. *plurivoque*) (Despre cuvinte sau fraze) Care are mai multe valori, mai multe sensuri.
- PLUS**¹, (1, 2) *plusuri* (lat., fr. *plus*, germ. *Plus*) 1. S.n. Semn grafic în formă de cruce, care semnifică o adunare (în matematică) o mărime sau o sarcină electrică pozitivă. 2. S.n. Ceea ce depășește o cantitate sau o limită dată; excedent (1). 3. Adv. Mai mult, peste, pe deasupra. 4. În *plus* = peste ceea ce există în mod normal.
- PLUS**²- (de la *plus*¹) Element de compunere cu sensul de „mai mult”, „în plus”, în cuvinte ca: *plusprodus*, *plusvaloare*.
- PLUSĂ**, *plusez* vb. I (*plus*¹ + *-a*) (La jocul de cărți) A mări miza; (fig.) a da mai mult decât este necesar.
- PLUSVALOARE** s.f. (*plus*²- + *valoare*) 1. Creștere a valorii unei resurse sau a unei averi. 2. Beneficiu (1). 3. (În economia marxistă) Diferența dintre valoarea unei munci prestate și plata salariilor pentru munca respectivă.
- PLUȘ**, *plușuri* s.n. (fr. *p[ê]luche*, germ. *Plüsch*) Țesătură asemănătoare catifelei, dar cu fir mai lung, folosită mai ales în tapițerie.
- PLUȘĂ**, *plușez* vb. I (de la *pluș*) A obține o suprafață mătăsoasă și lucioasă prin frecarea pieilor de mânuși și de haine cu o bucată de pluș aplicată pe un tambur rotativ.
- PLUTOCRÁT**, -Ă, *plutocrați*, -te s.m. și f. (fr. *ploutocrate*) Persoană influentă, puternică datorită averii sale, care participă la conducerea statului.
- PLUTO CRAȚIE**, *plutocrații* s.f. (fr. *ploutocratie*, germ. *Plutokratie*) Guvernare exercitată de cei bogați; totalitatea oamenilor bogați dintr-un stat.
- PLUTÓN**¹, *plutoni* s.m. (fr. *pluton*) Grup de roci magmatice intruzive, de foarte mari dimensiuni.
- PLUTÓN**², *plutoane* s.n. (fr. *peloton*, it. *plotone*) 1. Subunitate militară mai mică decât compania. 2. Grup de oameni organizat.
- PLUTONIÁN**, -Ă, *plutonieni*, -e adj. (fr. *plutonien*) 1. Adj. Referitor la zeul Pluto. 2. Adj., s.m. și f. (Adept) al plutonismului.
- PLUTÓNIC**, -Ă, *plutonici*, -ce adj. (fr. *plutonique*) (Despre roci eruptive) Care se formează în adâncul scoarței terestre.
- PLUTONIÉR**, *plutonieri* s.m. (*pluton*² + *-ier*) 1. Grad de subofițer imediat superior sergentului-major; persoană care deține acest grad. 2. *Plutonier-major* = grad de subofițer imediat superior plutonierului (1).
- PLUTONÍSM** s.n. (fr. *plutonisme*) 1. Teorie care atribuie formarea rocilor plutonice căldurii și procesului de fuziune. 2. Formare a magmei la adâncime.
- PLUTÓNIU** s.n. (fr. *plutonium*) Element chimic, metal sintetizat din uraniu, folosit pentru obținerea energiei nucleare.
- PLUVIÁL**, -Ă, *pluviáli*, -e adj. (fr. *pluvial*) 1. Care se referă la ploaie, care provine din ploaie, de ploaie. 2. *Regim pluvial* = regimul cursurilor de apă alimentate de ploii.
- PLUVIOMETRIE** s.f. (fr. *pluviométrie*) Măsurare a cantității de precipitații căzute într-un interval de timp, pe o anumită suprafață.
- PLUVIOMÉTRU**, *pluviometre* s.n. (fr. *pluviomètre*) Aparat folosit pentru măsurarea cantității de precipitații căzute într-un interval de timp, pe o anumită suprafață.
- PNEU**, *pneuri* s.n. (fr. *pneu*, germ. *Pneu*) Anvelopă (1).
- PNEUMÁTIC**, -Ă, *pneumatici*, -ce adj. (fr. *pneumatique*, germ. *pneumatisch*, lat. *pneumaticus*) Care funcționează cu aer, la o presiune diferită de presiunea atmosferică; care comprimă și deplasează aerul.
- PNEUMATOLIZĂ** s.f. (fr. *pneumatolyse*) Fenomen produs ca urmare a reacției dintre componentii volatili degajați dintr-un masiv magmatic și rocile înconjurătoare.

- PNEUMOCÓC**, *pneumococi* s.m. (fr. *pneumocoque*) (La oameni) Microb care provoacă pneumonia sau alte infecții ale aparatului respirator; (la animale) microb care provoacă septicemia.
- PNEUMOCONIÓZĂ**, *pneumoconioze* s.f. (fr. *pneumoconiose*) Boală pulmonară provocată de inhalarea prafului de cărbune, a prafului de metale etc.
- PNEUMOLÓG**, -Ă, *pneumologi*, -ge s.m. și f. (fr. *pneumologue*) Medic specializat în pneumologie.
- PNEUMOLOGÍE** s.f. (fr. *pneumologie*) Studiul plămânului și al bolilor acestuia.
- PNEUMONÍE**, *pneumonii* s.f. (fr. *pneumonie*) Inflamație a unui lob sau a unui segment al plămânului.
- PNEUMOPATÍE**, *pneumopatii* s.f. (fr. *pneumopathie*) Denumire generală dată bolilor de plămâni.
- PNEUMOTORÁX**, *pneumotoraxuri* s.n. (fr. *pneumothorax*) 1. Metodă de tratament a tuberculozei pulmonare, prin introducerea artificială a aerului în cavitatea pleurii, pentru a imobiliza plămânul bolnav până la însănătoșire. 2. Pătrundere a aerului în cavitatea pleurală.
- PNEUMOTRÓP**, -Ă, *pneumotropi*, -e adj. (fr. *pneumotrope*) 1. Adj. (Despre microorganisme) Care se fixează cu predilecție pe țesutul pulmonar. 2. S.n. Virus care provoacă leziuni pulmonare.
- POANSÓN**, *poansoane* s.n. (fr. *poinçon*) 1. Tijă de oțel, ascuțită la vârf, folosită la gravare sau la perforare. 2. Bucată de oțel gravată în relief, folosită la fasonarea matritelor.
- POANSONÁ**, *poansonez* vb. I (fr. *poinçonner*) A marca, a perfora, a grava ceva cu ajutorul poansonului; a insculpta.
- POÁNTĂ**, *poante* s.f. (fr. *pointe*) 1. Miezul unui banc, al unei glume, al unei anecdote; moment expresiv. 2. (La pl.) Încălțăminte cu vârful întărit, folosită în balet; pas de dans sau poziție pe vârful unei astfel de încălțăminte.
- POCÁL**, *pocale* s.n. (germ. *Pokal*) Cupă, mai ales de metal, folosită pentru băut; conținutul unei astfel de cupe.
- PÓCHER/PÓKER**, *pochere/pokere* s.n. (pr. *pocâr*; ngr. *póker*, germ. *Poker*, fr., rus. *poker*) Joc de cărți de origine americană, în care fiecare jucător, dispunând de cinci cărți, poate să câștige în diferite combinații.
- PODÁGRÁ** s.f. (ngr. *podághira*) Gută, la membrele inferioare.
- PODÁRĂ**, *podare* s.f. (fr. *podaire*) Locul geometric al picioarelor perpendicularelor duse dintr-un punct fix pe tangentele unei curbe date.
- PÓDIUM**, *podiumuri* s.n. (lat., fr. *podium*, germ. *Podium*) 1. Postament, platformă pentru diferite obiecte. 2. Estradă într-o sală sau în aer liber; mică instalație mobilă în formă de trepte, pe care stau sportivii învingători la acordarea titlurilor.
- PODOLOGÍE** s.f. (fr. *podologie*) Studiul și tratamentul afecțiunilor piciorului.
- PODOMÉTRU**, *podometre* s.n. (fr. *podomètre*) Podometru.
- PODZÓL**, *podzoluri* s.n. (fr., rus. *podzol*, germ. *Podsol*) Sol nisipos, sărac în elemente nutritive, din regiunile reci și umede.
- PODZÓLIC**, -Ă, *podzolic*, -ce adj. (fr. *podzolitique*) Privitor la podzol, de podzol.
- POÉM**, *poeme* s.n. (fr. *poème*, germ. *Poem*) 1. Lucrare în versuri, de întindere relativ mare, cu un caracter eroic, filosofic, istoric etc.; lucrare în proză cu un caracter poetic. 2. Piesă instrumentală scurtă, cu un caracter liric.
- POEMÁTIC**, -Ă, *poematici*, -ce adj. (it. *poematico*) Care ține de poem, care are caracter de poem.
- POÉT**, -Ă, *poeti*, -te s.m. și f. (fr. *poète*, germ. *Poet*) Persoană care scrie versuri; bard; rapsod (2); persoană cu inspirație poetică.
- POETÁRD**, *poetarzi* s.m. (*poet* + *-ard*) Poetaș, poetastru.
- POETÁSTRU**, *poetaștri* s.m. (fr. *poétastre*, it. *poetastro*) Poetaș, poetard.
- POETÁȘ**, *poetași* s.m. (*poet* + *-aș*) Poet mediocru, lipsit de talent; poetard, poetastru.
- POETÉSĂ**, *poetese* s.f. (fr. *poétesse*) Poetă mediocră, lipsită de talent.
- POÉTIC**, -Ă, *poetici*, -ce (lat. *poeticus*, fr. *poétique*, germ. *Poetik*) 1. Adj. Referitor la poezie sau la poezi, specific poeziei sau poeziilor. 2. Adj. (Fig.) Frumos; expresiv (2), plastic, sensibil (2), emoționant; liric (4). 3. S.f. Ramură a teoriei literare care se ocupă de creația poetică; sistem de reguli privitoare la creația poetică; retorică (2). 4. S.f. Sistem de forme și de principii poetice caracteristice unei epoci, unui curent etc.; manieră caracteristică unui poet. 5. *Artă poetică* = ansamblu de reguli respectate în scrierea operelor literare.
- POETIZÁ**, *poetizez* vb. I (fr. *poétiser*) A da un caracter poetic, liric, idealist.
- POEZÍE**, *poezii* s.f. (lat. *poesis*, fr. *poésie*, germ. *Poesie*) 1. Artă de a scrie versuri; compunere de întindere relativ redusă, în versuri; stanță. 2. Gen poetic; totalitatea compozițiilor în versuri ale unui poet, ale unei țări etc. 3. Caracter poetic, inspirație poetică; farmec.
- POGRÓM**, *pogromuri* s.n. (rus. *pogrom*) Masacrare a unui grup minoritar, într-o țară.

- POGROMÍST, -Ă, progromiști, -ste** adj., s.m. și f. (*pogrom* + *-ist*) (Persoană) care organizează sau participă la un pogrom.
- POICHILOTERMIE** s.f. (fr. *poikilothermie*) Proprietatea unor animale de a-și schimba temperatura corpului în funcție de temperatura mediului înconjurător.
- PÓINTER, pointeri** s.m. (pr. *póintâr*; engl. *pointer*) Rașă de câini de vânătoare de talie înaltă, cu picioare lungi, păr scurt și neted, urechi mari și clăpăuge; brac englez.
- POINTILLISM** s.n. (pr. *poantism*; fr. *pointillisme*) Tehnică a pictorilor neoimpresioniști care constă în juxtapunerea punctelor de culori diferite pe pânză, în loc de a le amesteca pe paletă; divizionism.
- POINTILLÍST, -Ă, pointillisti, -ste** (pr. *poantiíst*; fr. *pointilliste*) 1. Adj. Care se referă la pointillism. 2. S.m. Pictor care practică pointillismul.
- PÓKER** s.n. v. *pocher*.
- POL, poli** s.m. (lat. *polus*, ngr. *pólos*, fr. *pôle*) 1. Fiecare dintre cele două extremități (nord și sud) ale axei de rotație a Pământului; fiecare dintre regiunile aflate în jurul acestor puncte. 2. Fiecare dintre cele două puncte de pe suprafața unui astru, situate la intersecția cu axa de rotație a respectivului astru. 3. (Anat.) Parte externă a unui organ cu două extremități. 4. Parte a unui generator electric care servește ca punct de plecare (pozitiv) sau de sosire (negativ) a curentului. 5. (Mat.) Fiecare dintre cele două puncte în care un diametru al sferei intersectează sfera. 6. (Fiz.) Fiecare dintre cele două puncte sau regiuni ale unui corp, opuse una celeilalte prin anumite proprietăți fizice. 7. Termen complet opus altuia; situații, însușiri aflate la două extremități opuse una alteia. 8. *Pol magnetic terestru* = punct pe suprafața Pământului în care acul magnetic are poziție verticală. *Pol ceresc* = fiecare dintre cele două puncte de intersecție ale axei Pământului cu sfera cerească. *Pol de atracție* = ceea ce atrage atenția, interesul.
- POLÁBĀ, polabe** adj. (fr. *polabe*) *Limba polabă* (și substantivat, f.) = limbă slavă occidentală vorbită pe cursul inferior al Elbei până în sec. al XVIII-lea.
- POLÁR, -Ă, polari, -e** (lat. *polaris*, it. *polare*, fr. *polaire*) 1. Adj. Care se referă la poli (1), din apropierea polilor, care aparține polilor. 2. S.f. (Mat.) Loc geometric al punctelor conjugate armonice cu un punct dat, în raport cu cele două puncte în care o dreaptă variabilă ce trece prin punctul dat intersectează conica dată. 3. *Cerc polar* = cerc imaginar, paralel cu Ecuatorul, care delimitează zona temperată de cea polară. *Noapte polară* = noapte de iarnă, dincolo de Cercul Polar, care poate dura o jumătate de an.
- POLARIMETRÍE** s.f. (fr. *polarimétrie*) Metodă de analiză cantitativă a substanțelor optice active, realizată cu ajutorul polarimetrului.
- POLARIMÉTRU, polarimetre** s.n. (fr. *polarimètre*) Instrument care servește la măsurarea rotației planului de polarizație a luminii.
- POLARISCÓP, polariscoape** s.n. (fr. *polariscope*) Instrument optic folosit pentru studiul calitativ al efectelor de polarizare a luminii, la trecerea acesteia printr-o substanță.
- POLARITÁTE** s.f. (fr. *polarité*) Caracteristică a unui sistem, a unui corp, a unei structuri vii de a avea două extremități cu înfățișare și funcții diferite, doi poli opuși unul celuilalt.
- POLARIZÁ, polarizez** vb. I (fr. *polariser*) 1. A face să dobândească poli (6); a aduce ceva în stare de polarizație (1). 2. A (se) concentra în jurul cuiva sau a ceva.
- POLARIZÁNT, -Ă, polarizanți, -te** adj. (fr. *polarisant*) Care polarizează; polarizor (1).
- POLARIZÁRE, polarizări** s.f. (de la *polariza*) 1. Proces prin care un corp sau un sistem fizic dobândește polaritate. 2. Proces fizic prin care un sistem capătă proprietăți preferențiale în raport cu o anumită direcție; starea unui sistem care a suferit un astfel de proces; polarizație (1). 3. (Lingv.) Dezvoltare, în direcții opuse, a sensurilor unui cuvânt, nediferențiate la origine.
- POLARIZÁȚIE, polarizații** s.f. (fr. *polarisation*) 1. Proprietatea undelor electromagnetice de a prezenta o repartiție preferențială a orientării vibrațiilor care le compun; polarizare (2). 2. Starea unui mediu ale cărui proprietăți sunt descrise local de mărimi vectoriale.
- POLARIZÓR, -OÁRE, polarizatori, -oare** (fr. *polariseur*) 1. Adj. Care polarizează; polarizant. 2. S.n. Dispozitiv optic folosit la polarizarea luminii.
- POLAROGRAFÍE** s.f. (fr. *polarographie*) Metodă de analiză electrochimică a unor substanțe (în soluție), prin înregistrarea grafică a variației intensității curentului electric din soluție.
- POLAROÏD, (1) polaroizi, (2) polaroide** (fr. *polaroïd*) 1. S.m. Placă polarizatoare utilizată pentru construcția farurilor și a parbrizelor de automobile. 2. S.n. Aparat fotografic cu ajutorul căruia se obține o imagine pozitivă imediat după expunere.

- PÓLCĂ**, *polci* s.f. (fr., rus. *polka*) Dans popular cu ritm vioi, din Boemia; dans de bal, din a doua jumătate a sec. al XIX-lea; melodia acestui dans.
- PÓLDER**, *poldere* s.n. (germ. *Polder*) Zonă joasă de uscat, obținută prin îndiguirea și drenarea unei porțiuni de mare, a unui lac etc.
- POLEMIC**, -Ă, *polemici*, -ce adj., s.m. și f. (ngr. *polemiki*, fr. *polémique*) (Discuție, dezbateri) în contradictoriu, cu un caracter viu, agresiv, în legătură cu o problemă politică, literară, științifică.
- POLEMIST**, -Ă, *polemisti*, -ste s.m. și f. (fr. *polémiste*) Persoană care polemizează.
- POLEMIZĂ**, *polemizez* vb. I (fr. *polémiser*) A discuta în contradictoriu, cu argumente, o problemă politică, literară, științifică etc.
- POLEMOLÓG**, -Ă, *polemologi*, -ge s.m. și f. (fr. *polémologue*) Specialist în polemologie.
- POLEMOLÓGIE** s.f. (fr. *polémologie*) Studiul războaielor, considerate fenomene de ordin social și psihologic.
- POLÉN**, *polenuri* s.n. (fr., lat. *pollen*, germ. *Pollen*) Pulbere gălbuie constituită din grăunțe microscopice sferice, produsă de plantele cu flori.
- POLENIZĂ**, *polenizez* vb. I (*polen* + -iza) A face polenizarea unei flori.
- POLENIZĂRE**, *polenizări* s.f. (de la *poleniza*) Transportul polenului de pe anterele staminelor pe stigmatul pistilului unei flori; polenizație.
- POLENIZĂȚIE**, *polenizații* s.f. (cf. fr. *pollinisation*) Polenizare.
- POLI-** (fr. *poly-*) Element de compunere cu sensul de „mai mulți”, „mai înainte”, în cuvinte ca: *polisportiv*, *polivitamină*.
- POLIACHENĂ**, *poliachene* s.f. (fr. *polyakène*) Fruct compus din mai multe achene.
- POLIACÍD**, *poliacizi* s.m. (fr. *polyacide*) Acid a cărui moleculă conține mai mulți atomi de hidrogen, înlocuibili cu atomi de metal.
- POLIACOOL**, *polialcooli* s.m. (fr. *polyalcool*) Alcool cu două sau mai multe grupe de oxidril în moleculă.
- POLIAMÍDĂ**, *poliamide* s.f. (fr. *polyamide*) (De obicei, la pl.) Compus chimic obținut prin policondensarea aminoacizilor, folosit la fabricarea fibrelor textile.
- POLIÁNDRĂ**, *poliandre* (fr. *polyandre*) 1. Adj. (Bot.) Care are mai multe stamine. 2. S.f., adj. (Femeie) care practică poliandria (1).
- POLIANDRIE** s.f. (fr. *polyandrie*) 1. Starea unei femei căsătorite simultan cu mai mulți bărbați. 2. Caracteristică a unor plante de a avea mai multe stamine pe pistil.
- POLIARHIE** s.f. (fr. *polyarchie*, ngr. *poliarhia*) Sistem politic caracterizat printr-o pluralitate de centre de decizie și de putere.
- POLIARTICULĂR**, -Ă, *poliarticulări*, -e adj. (fr. *polyarticulaire*) Referitor la mai multe articulații.
- POLIARTRITĂ**, *poliartrite* s.f. (fr. *polyarthrite*) Reumatism care afectează simultan mai multe articulații.
- POLIBÁZIC**, *polibazici* adj. (fr. *polybasique*) (Despre acizi) A cărui moleculă conține mai mulți atomi de hidrogen, înlocuibili cu atomi de metal.
- POLICALIFICĂ**, *policalific* vb. I (fr. *poli-* + *califica*) A se califica în mai multe meserii, specialități.
- POLICĂR**, *policari* s.m. (lat. *pollicaris*) Degetul gros de la mână.
- POLICĂRPIC**, -Ă, *policarpici*, -ce adj. (fr. *polycarpique*) 1. (Despre flori) Format din mai multe carpelle. 2. (Despre plante) Care produce semințe un număr de ani la rând.
- POLICHÉT**, (1) *polichete*, (2) *policheți* (fr. *polychètes*, lat. *polichaeta*) 1. S.n. (La pl.) Clasă de anelide marine, dotate cu numeroși perișori laterali, care se târăsc pe fundul apelor sau se afundă în măr și în nisip; (și la sg.) anelid marin din această clasă. 2. S.m. Vierme inelat care face parte din clasa polichetelor (1).
- POLICHINELLE** s.m. (pr. *polişinel*; fr. *polichinelle*) 1. Personaj grotesc cu o cocoasă, în teatrul de marionete; bufon (1). 2. *Secretul lui Polichinelle* = pretins secret, de fapt un lucru cunoscut de toată lumea.
- POLICIÉR**, *policieuri* s.n. (pr. *polisié*; fr. *policier*) Film, roman a cărui intrigă se bazează pe o anchetă asupra unei crime.
- POLICLÍNICĂ**, *policlinici* s.f. (fr. *polyclinique*, rus. *poliklinika*, germ. *Poliklinik*) Instituție medicală în care bolnavii sunt diagnosticați și tratați ambulatoriu.
- POLICONDENSĂRE**, *policondensări* s.f. (*poli-* + *condensare*; cf. fr., engl. *polycondensation*, germ. *Polykondensation*) Reacție de combinare a unor monomeri într-o macromoleculă, concomitent cu eliminarea unor produse secundare.
- POLICRÓM**, -Ă, *policromi*, -e adj. (fr. *polychrome*) Care are diverse culori; multicolor.
- POLICROMIE** s.f. (fr. *polychromie*) Calitatea de a fi policrom; însușirea unui corp, a unui tablou de a prezenta părți diferite și armonios colorate.
- POLIDACTILIE**, *polidactilii* s.f. (fr. *polydactylie*) Malformație congenitală caracterizată prin prezența unui număr de degete mai mare decât cel normal.

- POLIDIPSIE**, *polidipsii* s.f. (fr. *polydipsie*) Nevoie exagerată de a bea, manifestată frecvent la diabetici.
- POLIDRUPĂ**, *polidrupe* s.f. (*poli-* + *drupă*) Tip de fruct alcătuit din mai multe drupe.
- POLIÉDRIC**, -Ă, *poliedrici*, -ce adj. (fr. *polyédrique*) Referitor la poliedru, care are forma unui poliedru.
- POLIÉDRU**, *poliedre* s.n. (fr. *polyèdre*) Corp geometric mărginit de mai multe fețe poligonale plane; obiect care are această formă.
- POLIESTÉR**, *poliesteri* s.m. (fr. *polyester*) Produs chimic macromolecular format din mai multe molecule de ester.
- POLIESTÉRIC**, -Ă, *poliesterici*, -ce adj. (fr. *polyésterique*) Din poliester, de poliester.
- POLIETILÉNĂ** s.f. (fr. *polyéthilène*) Masă plastică rezultată din polimerizarea etilenei.
- POLIFĂG**, -Ă, *polifagi*, -ge adj., s.m. și f. (fr. *polyphage*) (Animal) care se hrănește atât cu alimente vegetale, cât și cu alimente animale.
- POLIFAGIE** s.f. (fr. *polyphagie*) 1. Mod de nutriție specific animalelor polifage. 2. Consumare exagerată de alimente, simptom al diabetului zaharat.
- POLIFAZĂT**, -Ă, *polifazați*, -te adj. (fr. *polyphasé*) (Despre curenți electrici) Care are mai multe faze.
- POLIFONIC**, -Ă, *polifonici*, -ce adj. (fr. *polyphonique*) Referitor la polifonie, bazat pe polifonie.
- POLIFONIE**, *polifonii* s.f. (fr. *polyphonie*) 1. Folosire simultană, suprapunere a mai multor instrumente, a mai multor melodii care nu își pierd, în ansamblu, individualitatea; contratemă. 2. Piesă muzicală cântată pe mai multe voci.
- POLIFLOR**, -Ă, *poliflori*, -e adj. (*poli-* + *flor[i]*) (Despre miere, polen) Care a fost produs de mai multe tipuri de flori.
- POLIGĂM**, -Ă, *poligami*, -e adj., s.m. și f. (fr. *polygame*) 1. (Bărbat) care este căsătorit simultan cu mai multe femei. 2. (Despre plante) Care poartă simultan flori unisexuate și flori hermafrodite.
- POLIGAMIE** s.f. (fr. *polygamie*, lat. *polygamia*, germ. *Polygamie*) Starea unui bărbat căsătorit simultan cu mai multe femei.
- POLIGENÉZĂ** s.f. (*poli-* + *geneză*) Concepție potrivit căreia fenomenele biologice, sociale, lingvistice etc. nu provin dintr-un izvor comun, ci au origini multiple.
- POLIGÉNIC**, -Ă, *poligenici*, -ce adj. (fr. *polygénique*) Referitor la poligenism, de poligenism.
- POLIGENISM** s.n. (fr. *polygénisme*) Teorie potrivit căreia rasele umane provin din mai multe tipuri primitive.
- POLIGLOBULIE**, *poliglobulii* s.f. (fr. *polyglobulie*) Creștere anormală a numărului de globule roșii în sânge, manifestată prin roșeața pielii, prin creșterea tensiunii arteriale și prin mărirea splinei; eritrocitoză, eritremie.
- POLIGLÔT**, -Ă, *poligloți*, -te (fr. *polyglotte*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care știe mai multe limbi. 2. Adj. Scris în mai multe limbi; care se referă la mai multe limbi.
- POLIGÓN**, *poligoane* s.n. (fr. *polygone*, lat. *polygonum*, germ. *Polygon*) 1. Suprafață plană mărginită de linii drepte. 2. (Și *poligon de tragere*) Teren amenajat pentru trageri cu arma sau cu pistolul; teren de tir. 3. Loc amenajat pentru învățarea conducerii autovehiculelor.
- POLIGONACÉE**, *poligonacee* s.f. (fr. *polygonacée*, lat. *polygonaceae*) (La pl.) Familie de plante cu flori fără petale, care cuprinde măcrișul, spanacul etc.; (și la sg.) plantă din această familie.
- POLIGONĂL**, -Ă, *poligonali*, -e adj. (fr. *polygonal*) Care are forma unui poligon (1).
- POLIGONOMETRIE** s.f. (fr. *polygonométrie*) Tehnică de ridicare topografică, folosind rețele de poligoane închise.
- POLIGRĂFIC**, -Ă, *poligrafici*, -ce adj. (fr. *polygraphique*) Care aparține poligrafiei, privitor la poligrafie, de poligrafie.
- POLIGRĂF**, *poligraf* s.m. (fr. *polygraphe*) Autor care a scris opere aparținând unor genuri variate.
- POLIGRAFIE**, *poligrafii* s.f. (fr. *polygraphie*) Tehnică de reproducere grafică, de tipărire și de multiplicare a unui text; ansamblul întreprinderilor care au acest profil.
- POLIMÉR**, *polimeri* s.m. (fr. *polymère*) Substanță constituită prin unirea mai multor molecule identice, din care rezultă o moleculă mai mare.
- POLIMERIZĂ**, *polimerizez* vb. I (fr. *polymériser*) A produce o reacție în care masa moleculară mai mică (monomeri) să formeze, prin unire, compuși cu masă moleculară mai mare (macromolecule).
- POLIMÓRF**, -Ă, *polimorfi*, -e adj. (fr. *polymorphe*) Care poate lua diverse forme sau diverse aspecte; heteromorf.
- POLIMORFISM** s.n. (fr. *polymorphisme*) 1. Proprietatea de a fi polimorf. 2. Proprietate a unor organisme care aparțin aceleiași specii de a prezenta aspecte morfologice diferite.
- POLINEVRITĂ**, *polinevrite* s.f. (fr. *polynévrite*) Infecție simultană a mai multor nervi, ca urmare a unei intoxicații sau a unei infecții.

- POLINEZIÁN**, -Ă, *polinezieni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *polynésien*) (Persoană) din Polinezia.
- POLÍNIC**, -Ă, *polinici*, -ce adj. (fr. *pollinique*) Care se referă la polen.
- POLINIE**, *polinii* s.f. (fr. *pollinie*) Masă de grăunte de polen aglomerate.
- POLINIFÉR**, -Ă, *poliniferi*, -e adj. (fr. *pollinifère*) Care conține polen.
- POLINÓM**, *polinoame* s.n. (fr. *polinôme*) Sumă algebrică de monoame.
- POLINUCLEÓZĂ**, *polinucleoze* s.f. (fr. *polynucléose*) Creștere excesivă a numărului de leucocite polinucleare în sânge.
- POLINUCULĂ**, *polinucule* s.f. (*poli-* + *nuculă*) (Bot.) Fruct uscat alcătuit din mai multe nucule.
- POLIOMIELITĂ**, *poliomielite* s.f. (fr. *poliomyélite*) Boală infecțioasă datorată unui virus care se fixează în special pe măduva spinării și care provoacă deseori paralizii.
- POLÍP/PÓLIP**, *polipi* s.m. (lat. *polypus*, fr. *polype*)
1. Celenterat acvatic cu un corp cilindric, prevăzut cu două orificii, străbătut de un tub digestiv, care trăiește mai ales în colonii. 2. Tumoare benignă de mici dimensiuni, localizată pe unele mucoase.
- POLIPIÉR**, *polipieri* s.m. (fr. *polypier*) Schelet al polipilor (1), mai ales al celor care contribuie la formarea recifelor coraliere.
- POLIPLOÍD**, -Ă, *poliploizi*, -de adj. (fr. *polyploïde*, germ. *Polyploid*) Care deține una sau mai multe serii având un număr crescut de cromozomi.
- POLIPLOIDIE** s.f. (fr. *polyploidie*, germ. *Polyploidie*) Starea unui nucleu, a unei celule, a unui organism poliploid.
- POLIPNÉE** s.f. (fr. *polypnée*) (Med.) Accelerare a ritmului respirator.
- POLIPÓD**, -Ă, *polipozi*, -de (fr. *polypode*, cf. lat. *polypodium*) 1. Adj. Care are mai multe picioare. 2. S.m. Plantă erbacee cu frunze adânc lobate, care crește pe stânci sau pe ziduri umede.
- POLIPÓR**, *polipori* s.m. (fr. *polypore*) Ciupercă prevăzută cu numeroși pori, cărnoasă, care crește pe arbori.
- POLIPORACÉE**, *poliporacee* s.f. (fr. *polyporacée*) (Bot.) Poliporee.
- POLIPORÉE**, *poliporee* s.f. (fr. *polyporée*) (La pl.) Familie de ciuperci care are ca tip poliporul; poliporacee; (și la sg.) ciupercă din această familie.
- POLIPÓZĂ**, *polipoze* s.f. (fr. *polypose*) Proliferare patologică de polipi pe aceeași mucoasă.
- POLÍPTIC**, *polipticuri* s.n. (fr. *polyptyque*) Ansamblu compus din panouri pictate sau sculptate, care se pot plia.
- POLIRITMIE**, *poliritmii* s.f. (fr. *polyrithmie*) Suprapunere simultană de linii melodice cu structuri ritmice diferite.
- PÓLIS**, *polisuri* s.n. (ngr. *pólis*) (În Grecia antică) Formă de organizare statală; oraș-stat.
- POLISEMÁNTIC**, -Ă, *polisemantici*, -ce adj. (fr. *polysemantique*) (Despre cuvinte) Care are mai multe sensuri, polisemic.
- POLISEMANTÍSM** s.n. (fr. *polysémantisme*) (Lingv.) Polisemie.
- POLISÉMIC**, -Ă, *polisemici*, -ce adj. (fr. *polysémique*) Care se referă la polisemie; polisemantic.
- POLISEMÍE**, *polisemii* s.f. (fr. *polysémie*) Însușirea unui cuvânt de a avea mai multe sensuri; polisemantism.
- POLISILÁBIC**, -Ă, *polisilabici*, -ce adj. (fr. *polysyllabique*) 1. (Despre cuvinte) Care este format din mai multe silabe. 2. (Despre limbi) Care are multe cuvinte polisilabice (1).
- POLISILOGÍSM**, *polisilogisme* s.n. (fr. *polysyllogisme*) Raționament deductiv complex format din două sau din mai multe silogisme, în care concluzia silogismului anterior devine una dintre premisele silogismului următor.
- POLISINDÉT** s.n. v. *polisindeton*.
- POLISÍNDETON/POLISINDÉT** s.n. (fr. *polysyndeton/polysyndète*) Figură de stil care constă în repetarea unei conjuncții la începutul fiecăreia dintre părțile unei fraze, ale unei enumerări etc., pentru mărirea expresivității.
- POLISINTÉTIC**, -Ă, *polisintetici*, -ce adj. (fr. *polysynthétique*) (Despre unele limbi) În care diferitele părți ale frazei sunt sudate într-un singur cuvânt compus, foarte lung.
- POLISINTETÍSM** s.n. (fr. *polysynthétisme*) Proprietate a unei limbi de a fi polisintetică.
- POLISINTÉZĂ**, *polisinteze* s.f. (fr. *polysynthèse*) Folosire a unui cuvânt în locul mai multor părți de propoziție.
- POLISPORTÍV**, -Ă, *polisportivi*, -e adj., s.m. și f. (*poli-* + *sportiv*) (Persoană) care practică mai multe sporturi (de cele mai multe ori, cu rezultate remarcabile).
- POLISTIRÉN**, *polistireni* s.m. (fr. *polystyrène*, engl. *polystyrene*) Masă plastică foarte rezistentă, folosită în electrotehnică, la fabricarea unor obiecte de larg consum etc.

- POLISULFURĂ**, *polisulfuri* s.f. (fr. *polysulfure*) Compus sulfurat care conține mai mult sulf decât orice sulfură normală.
- POLITEHNIC**, -Ă, *politehnici*, -ce (fr. *polytechnique*, germ. *polytechnisch*) 1. Adj. Care se referă la mai multe specialități tehnice. 2. S.f. Institut de învățământ superior în care se studiază diferite specialități tehnice.
- POLITEISM** s.n. (fr. *polythéisme*) Religie care venerază mai mulți zei.
- POLITEIST**, -Ă, *politeiști*, -ste (fr. *polythéiste*) 1. S.m. și f. Adept al politeismului. 2. Adj. Referitor la politeism, de politeism.
- POLITEȚE**, (2) *politețil/politețuri* s.f. (fr. *politesse*) 1. Ansamblul regulilor de comportament în spiritul bunei-creeșteri, bunei-cuviințe; respectare de către o persoană a acestor reguli; urbanism (2), urbanitate; ceremonie (3); curtoazie, galanterie (1). 2. (Fam.; la pl.) Cuvinte, gesturi care exprimă politețe (1).
- POLITIC**, -Ă, *politici*, -ce (lat. *politicus*, ngr. *politikós*, fr. *politique*) 1. S.f. Știința și arta de a guverna un stat. 2. S.f. Activitatea organelor puterii și a conducerii de stat în domeniul treburilor publice interne și externe. 3. S.f. Mod prudent, abil de a acționa. 4. Adj. Care se referă la politică (1), de politică. 5. S.n. Subsistem social care cuprinde conștiința politică, relațiile, instituțiile, organizațiile politice. 6. *Om politic* = persoană angajată într-o activitate politică (4). *A face politică* = a lua parte în mod activ la discutarea și la rezolvarea treburilor statului.
- POLITICIÁN**, -Ă, *politicieni*, -e s.m. și f. (fr. *politicien*) Persoană care face politică (în interes personal, de grup etc.).
- POLITICIANÍSM** s.n. (*politician* + *-ism*) Atitudine politică bazată pe interese personale, pe demagogie și pe imoralitate.
- POLITICIANÍST**, -Ă, *politicianiști*, -ste (*politician* + *-ist*) 1. Adj. Care se referă la politicianism, propriu politicianismului. 2. S.m. și f. Persoană care practică politicianismul.
- POLITIZÁ**, *politizez* vb. I (fr. *politiser*, germ. *politisieren*) A da un caracter politic; a interpreta politic.
- POLITOLÓG**, -Ă, *politologi*, -ge s.m. și f. (fr. *politologue*, it. *politologo*) Specialist în politologie.
- POLITOLOGÍE** s.f. (fr. *politologie*) Studiul activității, al relațiilor sau al instituțiilor politice; știința politicii.
- POLITONÁL**, -Ă, *politonali*, -e adj. (fr. *polytonal*) Referitor la politonalitate.
- POLITONALITÁTE** s.f. (fr. *polytonalité*) Suprapunere de melodii, de voci cu tonalități diferite.
- POLITRAUMATÍSM** s.n. (fr. *polytraumatisme*) Prezență simultană a mai multor leziuni traumatice.
- POLITRÚC**, *politruci* s.m. (rus. *politrúk*) Instructor, îndrumător politic în armata sovietică.
- POLIȚÍST**, -Ă, *polițiști*, -ste (germ. *Polizist*) 1. S.m. Agent, funcționar de poliție. 2. Adj. Care își exercită puterea cu sprijinul poliției; care aparține poliției. 3. *Roman* (sau *film*) *polițist* = roman (sau film) în care se urmărește descoperirea autorului unei crime prin flerul, abilitatea etc. unui polițist sau a unui detectiv.
- POLIURETÁN**, *poliuretani* s.m. (fr. *polyuréthane*, germ. *Polyurethane*, engl. *polyurethane*) Produs macromolecular folosit la fabricarea materialelor plastice.
- POLIURETÁNIC**, -Ă, *poliuretatici*, -ce adj. (fr. *polyuréthanique*) Care se referă la poliuretan, din poliuretan.
- POLIURÍE**, *poliurii* s.f. (fr. *polyurie*) Eliminare de urină într-o cantitate mai mare decât cea normală.
- POLIVALÉNT**, -Ă, *polivalenți*, -te adj. (fr. *polyvalent*) 1. Care are mai multe funcții; care este eficientă în mai multe cazuri; (fig.) care are calități, valori multiple; multilateral. 2. (Despre elemente chimice sau radicali) Care poate intra în combinații, care poate funcționa sub mai multe stări de valență; plurivalent.
- POLIVALÉNȚĂ**, *polivalențe* s.f. (fr. *polyvalence*) Caracterul a ceea ce este polivalent.
- POLIVINÍL** s.n. (fr. *polyvinyle*) Masă plastică foarte rezistentă, obținută în urma polimerizării vinilului.
- POLIVITAMÍNĂ**, *polivitamine* s.f. (*poli-* + *vitamină*) Preparat farmaceutic care conține un complex de vitamine.
- POLIZÁ**, *polizez* vb. I (de la *polizor*) 1. A prelucra cu polizorul suprafața unui obiect. 2. A prelucra la rece foi subțiri de tablă.
- POLIZAHARÍDĂ**, *polizaharide* s.f. (fr. *polysaccharide*) Produs macromolecular natural din clasa hidraților de carbon, rezultat prin policondensarea unor monozaharide.
- POLIZÓR**, *polizoare* s.n. (fr. *polissoir*) Instrument folosit la șlefuirea unei suprafețe.
- POLL**, *polluri* s.n. (engl. *poll*) 1. Listă, registru electoral. 2. Sondaj de opinie. 3. Număr de voturi în alegeri.

- PÓLO** s.n. (fr., engl. *polo*) 1. Joc de echipă practicat călare, în care mingea este împinsă în câmpul advers cu ajutorul unui ciocan de lemn prevăzut cu o coadă lungă. 2. Joc sportiv cu mingea, practicat pe apă.
- POLONÉZ**, -Ă, *polonezi*, -e (fr. *polonais*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) din Polonia. 2. S.f. Dans național din Polonia; melodia acestui dans.
- POLÓNIU** s.n. (fr. *polonium*) Element chimic, metal radioactiv obținut prin dezintegrarea uraniului.
- POLTRÓN**, -Ă, *poltroni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *poltron*, it. *poltrone*) (Om) fără curaj, fricos, laș.
- POLTRONERIE**, *poltronerii* s.f. (fr. *poltronnerie*) (Livr.) Faptul de a fi poltron; atitudine, faptă de poltron.
- POLUĂ**, *poluez* vb. I (fr. *polluer*) 1. A face să devină sau a deveni nociv prin poluare. 2. (Fig.) A fi periculos; a murdări.
- POLUĂNT**, -Ă, *poluanți*, -te adj., s.m. (fr. *polluant*) (Produs, factor) care poluează.
- POLUĂRE**, *poluări* (de la *polua*) s.f. 1. Infectare a unui mediu natural cu substanțe chimice, cu deșeuri industriale etc.; kogai. 2. Degradare a mediului înconjurător cu elemente supărătoare sau dăunătoare pentru om (sunete puternice, exprimare agresivă etc.).
- POLUȚIE**, *poluții* s.f. (fr. *pollution*) Ejaculare spontană (în timpul somnului).
- POMACÉE**, *pomacee* s.f. (fr. *pomacée*) (La pl.) Subfamilie de arbori și de arbuști fructiferi din familia rozaceelor; (și la sg.) arbore sau arbust fructifer din această subfamilie.
- POMĂDĂ**, *pomezi* s.f. (lat. *pomada*, ngr. *pomáda*, fr. *pommade*) Produs gras, parfumat sau medicamentos, folosit pentru întreținerea părului sau pentru tratamente externe (în afecțiuni ale pielii); unguent.
- POMĂDĂ**, *pomădez* vb. I (fr. *pommader*) A se unge cu pomadă.
- POMÉLO**, *pomelo* s.n. (engl. *pomelo*) Varietate mai mare de grepfrut.
- POMÉȚI** s.m. pl. (fr. *pommette*) Partea proeminentă a obrazilor, aflată sub coada ochiului; umerii obrazilor.
- POMICULTÓR**, -OĂRE, *pomicultori*, -oare s.m. (fr. *pomiculteur*) Persoană care cultivă pomi fructiferi.
- POMICULTURĂ** s.f. (fr. *pomiculture*) Studiul biologiei și al agrotehnicii pomilor fructiferi; cultura pomilor fructiferi.
- POMIÉRĂ**, *pomiere* s.f. (fr. *pommière*) (Rar) Fructieră.
- POMOLOGIE** s.f. (fr. *pomologie*) Studiul și cultivarea pomilor și a arbuștilor fructiferi.
- POMPĂ**, *pompez* vb. I (fr. *pomper*) A împinge sau a aspira un fluid cu ajutorul unei pompe.
- POMPADOUR** adj. (pr. *pompadúr*; fr. *pompadour*) Stil *pompadour* = stil de mobilier de la sfârșitul domniei lui Ludovic al XV-lea, caracterizat prin linii curbe; mobilă executată în acest stil.
- PÓMPĂ**¹, *pompe* s.f. (fr. *pompe*) 1. Mașină capabilă să ridice sau să refuleze un lichid, un gaz. 2. Cișmea din care se scoate apa prin pompare. 3. Obiect de uz casnic, alcătuit dintr-o emisferă de cauciuc și un mâner, cu ajutorul căruia se desfundă chiuvetele. 4. Aparat utilizat pentru distribuția și vânzarea carburanților.
- PÓMPĂ**², *pompe* s.f. (fr. *pompe*, lat. *pompa*) 1. Ceremonial somptuos; strălucire, fast², paradă (1). 2. *Pompe funebre* = întreprindere specializată în organizarea și desfășurarea înmormântărilor.
- POMPIÉR**, *pompieri* s.m. (fr. *pompier*) Persoană care face parte dintr-un corp (militar) organizat, instruit pentru stingerea incendiilor.
- POMPIERÍSTIC**, -Ă, *pompieristici*, -ce adj. (*pompier* + *-istic*) (Despre stil) Pompos (2).
- POMPÓN**, *pompoane* s.n. (fr., rus. *pompon*, germ. *Pompon*) Ciucure de mătase, de lână etc. care împodobeste anumite veșminte; ornament purtat la chipiul uniformelor de paradă ale unor militari.
- POMPÓS**, -OĂSĂ, *pompoși*, -oase adj. (fr. *pompeux*) 1. Fastuos, luxos, grandios. 2. (Mai ales despre stil) Plin de emfază; încărcat, pretențios, afectat, bombastic, grandilocvent.
- PONCE**, *ponce* adj. (pr. *pons*; fr. [*pierre*] *ponce*) *Piatră ponce* = bucată mică de rocă vulcanică (sau dintr-un material asemănător), folosită pentru șlefuire, subțiere, netezire etc.
- PÓNCHO**, *ponchouri* s.n. (fr. *póncio*; sp., fr. *poncho*) Pelerină de formă pătrată, cu o deschizătură la mijloc pentru introducerea capului (purtată de indigenii din America de Sud).
- PONCÍF**, *poncifuri/poncife* s.n. (fr. *poncif*) 1. Desen din linii și contururi perforate cu găuri mici, care poate fi reproduș pe altă hârtie sau țesătură cu ajutorul unei pudre colorate; motiv astfel obținut. 2. (Fig.) Formulă, producție artistică, judecată banală lipsită de originalitate.
- PONDERĂ**, *ponderez* vb. I (lat. *ponderare*, fr. *pondérer*) 1. A echilibra (1), a tempera², a cumpăni. 2. A face să devină sau a deveni cumpătat, măsurat, stăpănit; a (se) tempera².

- PONDERABIL**, -Ă, *ponderabili*, -e adj. (fr. *pondérable*) Care se poate cântări; cu greutate.
- PONDERABILITĂȚE** s.f. (*ponderabil* + *-itate*) Calitatea de a fi ponderabil.
- PONDERĂL**, -Ă, *ponderali*, -e adj. (fr. *pondéral*) Referitor la greutate.
- PONDERĂȚ**, -Ă, *ponderați*, -te adj. (fr. *pondéré*) Echilibrat (2), cumpătat; parcimonios (2).
- PONDERĂȚOR**, -OĂRE, *ponderatori*, -oare adj. (fr. *pondérateur*) Care ponderează, care menține echilibrul.
- PONDERĂȚIE** s.f. (fr. *pondération*, lat. *ponderatio*) Cumpătare, moderație.
- PONDERE**, *ponderi* s.f. (lat. *pondus*, -*eris*) 1. Greutate. 2. (Fig.) Importanță, valoare în cadrul unui ansamblu de elemente. 3. Frecvență. 4. Greutate specifică.
- PONEI/PONÉI**, *ponei* s.m. (engl., fr. *poney*) Rasă de cai mici.
- PONTĂ**¹, *pontez* vb. I (fr. *ponter*) A depune ca miză o sumă de bani, la unele jocuri de noroc.
- PONTĂ**², *pontez* vb. I (fr. *pointer*) A marca prezența la locul de muncă, în vederea calculării salariului.
- PONTĂ**³, pers. 3 *pontează* vb. I (fr. *pointer*) 1. (Despre câini) A se opri pentru a adulmece vânatul. 2. A ținti cu privirea un animal pentru a-l prinde.
- PONTĂȚ**, *pontaje* s.n. (fr. *pointage*) Acțiunea de a pontă.
- PONTĂȚOR**¹, -OĂRE, *pontatori*, -oare s.m. și f. (*ponta*¹ + *-tor*) Persoană care pontează¹.
- PONTĂȚOR**², -OĂRE, *pontatori*, -oare s.m. și f. (*ponta*² + *-tor*) Persoană care pontează².
- PONTĂȚ**, *ponte* s.f. (fr. *ponte*) Depunere a ouălor, la păsări și la reptile, a icrelor, la pești etc.; (concr.) ouă, icre astfel depuse.
- PONTIC**, -Ă, *pontici*, -ce adj. (fr. *pontique*, lat. *Ponticus*) Din regiunea Mării Negre, de la Marea Neagră.
- PONTIF**, *pontifi* s.m. (fr. *pontife*) 1. (În Roma antică) Membru al colegiului suprem sacerdotal. 2. (La catolici) Demnitar ecleziastic. 3. Persoană care se consideră importantă sau foarte competentă într-un anumit domeniu. 4. *Suveranul pontif* = papa.
- PONTIFICĂL**, -Ă, *pontificali*, -e adj. (fr. *pontifical*, lat. *pontificalis*) Care se referă la un pontif sau la papă, care ține de un pontif sau de papă.
- PONTIFICĂȚ**, *pontificate* s.n. (fr. *pontificat*, lat. *pontificatus*) Demnitatea de pontif sau de papă; durata de exercitare a acestei demnități.
- PONTON**, *pontoane* s.n. (fr. *ponton*) 1. Pod plutitor construit din ambarcațiuni legate între ele; platformă fixă unde acostează navele. 2. Vas fără motor remorcat de alt vas, folosit în transport.
- PONTONIÉR**, *pontonieri* s.m. (fr. *pontonnier*) 1. Militar genist specializat în construcția pontoanelor. 2. Funcționar care lucrează pe ponton.
- PONȚLĂN**, -Ă, *ponțieni*, -e (fr. *pontien*) 1. S.n. Al doilea etaj al pliocenului din bazinul dacic, reprezentat, în România, prin marne cenușii. 2. Adj. Care aparține ponțianului (1), privitor la ponțian, caracteristic ponțianului.
- POOL** s.n. (pr. *pul*; engl. *pool*) Grupare de producători, de întreprinderi similare, care negociază în vederea unei acțiuni comune.
- POP** s.n. (engl. *pop* [*music*]) 1. S.n. Curent artistic din a doua jumătate a sec. al XX-lea, mai ales în Anglia și S.U.A., ca protest față de unele forme ale culturii contemporane; (p. restr.) formă de muzică ușoară inspirată din muzica folclorică. 2. Adj. Care se referă la pop (1).
- PÓP-ART** s.n. (engl. *pop*[*ular*] *art*, fr. *pop art*) Curent artistic originar din S.U.A., în anii 1960, care urmărește valorificarea unor elemente din societatea de consum (obiecte din viața cotidiană, imagini publicitate etc.).
- PÓP-CORN** s.n. (engl., fr. *pop-corn*) Floricele de porumb.
- POPLÍN**, *poplinuri* s.n. (rus. *poplin*, fr. *popeline*) Țesătură de bumbac sau, mai rar, de mătase, folosită pentru cămăși bărbătești, pentru îmbrăcăminte femeiască etc.
- POPÓȚĂ**, *popote* s.f. (fr. *popote*) Cantină, restaurant în care oșterii iau masa în comun.
- POPULĂ**, *populez* vb. I (cf. fr. *peupler*) A aduce definitiv oameni, animale, plante într-un teritoriu, într-o regiune în care acestea nu existau; a se umple de oameni, de locuitori; (p. ext.) a ocupa (1).
- POPULĂR**, -Ă, *populari*, -e adj. (fr. *populaire*) 1. Care aparține poporului, din sau de la popor, creat sau specific poporului; făcut pentru popor, accesibil tuturor. 2. Care se bucură de aprecierea poporului, a masei; (p. ext.) cunoscut de toată lumea.
- POPULARITĂȚE** s.f. (fr. *popularité*) Succes la masă, la public, la popor; faimă, renume.
- POPULARIZĂ**, *popularizez* vb. I (fr. *populariser*) A face sau a deveni popular; a răspândi, a propaga (2).
- POPULARIZĂȚOR**, -OĂRE, *popularizatori*, -oare adj., s.m. și f. (*populariza* + *-tor*) (Persoană) care popularizează.
- POPULĂȚIE**, *populații* s.f. (fr. *population*) 1. Ansamblu de locuitori ai unei țări, ai unui oraș, ai unei

- regiuni etc. 2. Ansamblu de ființe aparținând unei specii care coexistă în aceeași arie geografică.
- POPULÍSM** s.n. (fr. *populisme*) Atitudine (politică) axată pe metode demagogice urmărind câștigarea simpatiei populare.
- POPULÍST**, -Ă, *populiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *populiste*) (Adept) al populismului.
- POR**, *pori* s.m. (lat. *porus*, ngr. *porós*, fr. *pore*) 1. Deschidere mică pe suprafața pielii, în dreptul glandelor sudoripare și sebacee. 2. Orificiu în membrana celulelor vegetale. 3. Mic gol în masa unui corp solid.
- PORCÍN**, -Ă, *porcini*, -e (fr. *porcin*, lat. *porcinus*) 1. S.f. (La pl.) Subfamilie de mamifere, din care fac parte porcii; (și la sg.) animal din această subfamilie. 2. Adj. De porc; specific porcinelor (1).
- PORFÍR** s.n. (ngr. *porfirítis*, fr. *porphyre*) Rocă magmatică dură, cu cristale mari de feldspat.
- PORFIRÍE**, *porfirii* s.f. (fr. *porphyrie*) Tulburare metabolică a pigmentului sangvin, caracterizată prin formarea unor cantități mari de porfirine, eliminate prin urină sau prin fecale.
- PORFIRÍNĂ**, *porfirine* s.f. (fr. *porphyrine*) Substanță care intră în compoziția hemoglobinei și a clorofilei.
- PORFIRÍT**, *porfirate* s.n. (fr. *porphyrite*, germ. *Porphyrit*) Rocă vulcanică de obicei de culoare închisă, cu aspect de porfir, folosită mai ales la pavaje.
- PÓRNO** adj. invar. (fr. *porno*) Pornografic.
- PORNOGRÁF**, *pornografi* s.m. (fr. *pornographe*) Autor specializat în scrieri pornografice; amator de pornografii.
- PORNOGRÁFIC**, -Ă, *pornografici*, -ce adj. (fr. *pornographique*) Referitor la pornografie; cu pornografii; porno; indecent.
- PORNOGRAFÍE**, *pornografii* s.f. (fr. *pornographie*) Reprezentare (în artă), descriere (literară) etc. a unor lucruri obscene; atitudine, faptă, vorbă obscenă.
- POROPLÁST**, *poroplaste* s.n. (cf. engl. *poroplastic*) Material plastic poros folosit în construcții.
- PORÓS**, -OÁSĂ, *poroși*, -oase adj. (lat. *porosus*, it. *poroso*, fr. *poroux*) Care are pori, care nu este compact; spongios.
- POROZÍTÁTE**, *porozități* s.f. (lat. *porositas*, -atis, fr. *porosité*) Starea de a fi poros, de a avea mici găuri.
- PÓRRIDGE** s.n. (pr. *pórigi*; engl. *porridge*) Mâncare englezescă din fulgi de ovăz.
- PORT**¹, *porturi* s.n. (ngr. *pórtō*, it. *porto*, fr. *port*) Loc amenajat pe malul unei ape, folosit pentru acostarea navelor; oraș în care se află un asemenea loc.
- PORT**²- (fr. *porte*-) Element de compunere cu sensul de „purtător de...”, „susținător de...” sau „purtare de...”, în cuvinte ca: *portaltoi*, *portdrapel*.
- PORTÁBIL**, -Ă, *portabili*, -e adj. (fr. *portable*) Care poate fi dus sau transportat (cu sine) cu ușurință; portativ².
- PORTÁJ**, *portaje* s.n. (fr. *portage*) (Nav.) Transportare a unei ambarcațiuni pe uscat, pentru a evita un obstacol pe un curs de apă.
- PORTÁL**, *portaluri* s.n. (germ. *Portal*, it. *portale*) 1. Intrare monumentală într-un edificiu, de obicei, bogat ornamentată. 2. Deschidere din piatră sau din metal, construită la intrarea unor poduri mari de cale ferată. 3. Întăritură de zidărie, ridicată la intrarea într-un tunel.
- PORTALTÓI**, *portaltoaie* s.n. (*port*²- + *altoi*) Plantă viguroasă pe care, după altoire, cresc soiuri valoroase de pomi fructiferi, de viță-de-vie, de trandafiri etc.
- PORTAMÉNT**, *portamente* s.n. (it. *portamento*) (Muz.) Alunecare lină de la un sunet la altul, cu ușoară atingere a sunetelor intermediare.
- PORTÁNT**, -Ă, *portanți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *portant*) (Dispozitiv, montant) care susține ceva.
- PORTÁNȚĂ**, *portanțe* s.f. (fr. *portance*) 1. Forță care asigură sustentația unui corp în mișcare, cu fundat într-un fluid. 2. Însușirea unui sol, a unui element de susținere de a suporta greutatea.
- PORTÁRMĂ** s.f. (*port*²- + *armă*) Purtare, deținere a unei arme.
- PORTATÍV**¹, *portative* s.n. (fr. *portatif*) Grup de cinci linii orizontale, paralele, pe care se scriu notele muzicale.
- PORTATÍV**², -Ă, *portativi*, -e adj. (fr. *portatif*) Portabil.
- PORTAVIÓN**, *portavioane* s.n. (fr. *porte-avions*) Navă de luptă echipată pentru aterizarea și decolarea avioanelor.
- PORTAVÓCE**, *portavoce* s.f. (it. *portavoce*) Instrument conic (cu microfon) folosit pentru transmiterea de informații, de comenzi etc. la distanță; (p. ext.) megafon.
- PORTBAGÁJ**, *portbagaje* s.n. (fr. *porte-bagages*) Dispozitiv pentru bagaje, adaptat la un vehicul sau făcând parte din corpul acestuia.
- PORTBAIONÉTĂ**, *portbaionete* s.f. (fr. *porte-baïonnette*) Curea atașată la centură, în care se fixează și se poartă baioneta.
- PORTBEBÉ**, *portbebeuri* s.n. (fr. *porte-bébé*) Rucsac (matlasat) în care este purtat un bebeluș.

- PORTCÁRT**, *portcarturi* s.n. (fr. *porte-carte*)
1. Portofel mic pentru cărți de vizită, acte de identitate etc. 2. Porthart.
- PORTCHEI**, *portchei* s.n. (*port²- + chei*) Inel metalic, toc de piele etc. pentru chei.
- PORTDRAPÉL**, (3) *portdrapela* (*port²- + drapel*)
1. S.m. Militar care poartă drapelul unei unități.
2. S.m. (Fig.) Persoană care se află în fruntea unei mișcări, a unui curent etc.; (p. ext.) idee călăuzitoare.
3. S.n. Toc de piele prins de o curea petrecută peste piept, în care se fixează coada drapelului.
- PORTE-BONHEUR**, *porte-bonheururi* s.n. (pr. *port-bonôr*; fr. *porte-bonheur*) Obiect, bijuterie considerată purtătoare de noroc.
- PORTELICOPTÉR**, *portelicoptere* s.n. (fr. *portehélicoptères*) Navă de război echipată pentru transportarea și decolarea elicopterelor.
- PORTFÁRD**, *portfarduri* s.n. (*port²- + fard*) Gen de poșetă mică pentru farduri, cosmetice etc.
- PORTFEUILLE**, *portfeuille-uri* s.n. (pr. *portfői*; fr. *portfeuille*) Portofel.
- PORTHÁRT**, *portharturi* (*port²- + hartă*, de la fr. *porte-carte*) Etui pentru hărți (militare); portcart (2).
- PORTÍC**, *porticuri* s.n. (fr. *portique*, lat. *porticus*)
1. Galerie cu boltă, susținută de coloane, situată, de obicei, în fața unei clădiri sau în jurul unei piețe.
2. Instalație de gimnastică prevăzută cu aparate pentru diferite exerciții.
- PORTIÉRĂ**, *portiere* s.f. (fr. *portière*) Ușă cu geam, la automobil, la vagonul de cale ferată sau la trăsură.
- PORTJARTIÉR**, *portjartiere* s.n. (fr. *port- + jartieră*, de la fr. *porte-jartelles*) Obiect de lenjerie pentru femei, compus dintr-o centură pe care sunt fixate jartierele.
- PORTLÁND** s.n. (fr. *portland*) Ciment obținut prin pulverizarea unui amestec de argilă și cretă calcinată.
- PORTLANDIÁN**, -Ă, *portlandieni*, -e (fr. *portlandien*) 1. S.n. Ultimul etaj al jurasicului. 2. Adj. Care aparține portlandianului (1), caracteristic portlandianului.
- PORTMANTÓU**, *portmantouri* s.n. (fr. *portemanteau*) Suport pe care atârnă hainele; umerăș.
- PORTMONÉU**, *portmonee* s.n. (fr. *porte-monnaie*) Obiect din piele sau din materiale similare, în care se țin monede.
- PÓRTO**¹, *portouri* s.n. (it. *porto*) Taxă pentru expedierea prin poștă a unei scrisori, a unui colet etc.
- PÓRTO**², *portouri* s.n. (fr. *porto*) Vin roșu foarte dulce, originar din Portugalia.
- PORTOFÉL**, *portofele* s.n. (rus. *portfeli*, cf. fr. *portfeuille*) Etui portabil prevăzut cu mai multe compartimente, în care se pun acte de identitate, bancnote etc.; portefeuille, portvizit.
- PORTOFÓLIU**, *portofolii* s.n. (ngr. *portophóli*, it. *portafoglio*) 1. Titlul și funcția de ministru; departament ministerial. 2. Totalitatea efectelor de comerț, a valorilor imobile care aparțin unei persoane sau unei întreprinderi. 3. Totalitatea manuscriselor aflate în evidența unei edituri, care urmează să fie tipărite. 4. *Ministru fără portofoliu* = ministru care face parte dintr-un cabinet ministerial, fără a fi titularul unui minister sau departament.
- PORTO-FRÁNCO**, *porto-franco* s.n. (it. *porto-franco*) Port în care mărfurile sunt scutite de taxe vamale și de alte formalități fiscale.
- PORTORICÁN**, -Ă, *portoricani*, -e adj., s.m. și f. (fr. *portoricain*) (Persoană) din Puerto Rico.
- PORTRÉT**, *portrete* s.n. (fr. *portrait*) 1. Imagine a unei persoane, reprodusă în pictură, desen, fotografie etc. 2. Prezentare a aspectului fizic sau moral al unui personaj dintr-o operă literară; gen literar care cultivă această prezentare; descriere a unei epoci, a unei stări (de fapte) etc. 3. (Fig.) Descriere a caracterului unei persoane. 4. *Portret-robot* = desen sau fotomontaj al figurii unui individ (căutat de politic), executat conform descrierii martorilor.
- PORTRETÍST**, -Ă, *portrețiști*, -ste s.m. și f. (fr. *portraitiste*) 1. Artist (mai ales plastic) care face portrete (1). 2. Scriitor, autor de portrete (2).
- PORTRETÍSTIC**, -Ă, *portretistici*, -ce (portret + -istic) 1. S.f. Gen al artelor plastice, al fotografiei etc., care are ca obiect portretul (1). 2. S.f. Procedeu sau gen literar care cultivă portretul (2). 3. Adj. Care se referă la portretistică (1, 2), de portretistică.
- PORTRETIZÁ**, *portretizez* vb. I (*portret + -iza*) A face un portret.
- PORTSÁBIE**, *portsábii* s.f. (*port²- + sabie*, cf. fr. *porte-épée*) Obiect din piele sau din alte materiale, fixat de centură, în care se introduce sabia.
- PORTSCHÍ**, *portschiuri* s.n. (*port²- + schi*) Dispozitiv (fixat pe capota mașinii) folosit pentru transportul schiurilor.
- PORTȚIGARÉT**, *portțigarete* s.n. (fr. *porte-cigarette*) 1. Tabacheră. 2. Tub mic în care se fixează țigara pentru a fi fumată.
- PORTUÁR**, -Ă, *portuari*, -e adj. (fr. *portuaire*) Referitor la un port, de port; (despre orașe) care are port.
- PORTUGHÉZ**, -Ă, *portughezi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *portugais*) (Persoană) din Portugalia.

PORTULÁN, *portulane* s.n. (fr. *portulan*) 1. Ghid tipărit pentru navigatori, care cuprinde date geografice, istorice etc. dintr-o zonă, indicații privind ancorarea vaselor etc. 2. Hartă de navigație care indică poziția porturilor și conturul coastelor, folosită în Evul Mediu și în Renaștere.

PORTVIZÍT, *portvizite* s.n. (fr. *porte-visite*) Portofel.

PORȚELÁN, (2) *porțelanuri* s.n. (germ. *Porzellan*)

1. Produs ceramic din pastă fină, translucid, acoperit cu o glazură incoloră, obținut prin ardere la temperaturi înalte și folosit la fabricarea diferitelor vase (industriale, de laborator, de uz casnic etc.). 2. Obiect făcut din porțelan (1).

PORȚIE/PORȚIUNE, (1) *porții*, (2) *porțiuni* s.f. (lat. *portio*, -onis, germ. *Portion*, fr. *portion*) 1. Cantitate de mâncare servită cuiva. 2. (În forma *porțiune*) Bucată, fragment, secțiune, parte dintr-un tot.

PORȚIONĂ, *porționez* vb. I (fr. *portionner*) A împărți (un aliment) în porții.

PORȚIUNE s.f. v. *porție* (2).

POSEDĂ, *posed* vb. I (fr. *posséder*) 1. A avea (pentru sine); a stăpâni, a deține (1). 2. A cunoaște perfect. 3. A domina (1), a subjuga (2). 4. (Fam.) A avea relații sexuale cu o femeie.

POSEDĂT, -Ă, *posedați*, -te adj., s.m. și f. (de la *poseda*) (Persoană) care este stăpânită de obsesii, de frământări sufletești; nebun.

POSESIE/POSESIUNE, (1) *posesii*, (2) *posesiuni* s.f. (fr. *possession*, lat. *possessio*, -onis) 1. Faptul de a posedea ceva; lucrul posedat. 2. (În forma *posesiune*) Țară aflată sub dominația unui stat mai puternic; colonie (2).

POSESIUNE s.f. v. *posesie* (2).

POSESIV, -Ă, *posesivi*, -e adj. (lat. *possessivus*, fr. *possessif*) 1. Care arată apartenența, posesia (1). 2. Care manifestă un spirit accentuat de posesiune.

POSESÓR, -OÁRE, *posesori*, -oare s.m. și f. (lat. *possessor*, -oris, fr. *possesseur*) Persoană care posedă ceva (mai ales bunuri materiale); persoană care are o anumită calitate sau însușire.

POSESÓRIU, -IE, *posesorii* adj. (fr. *possessoire*) (Jur.) Referitor la posesie (1), la protecția posesiei.

POSÍBIL, -Ă, *posibili*, -e (fr. *possible*, lat. *possibilis*) 1. Adj. Care poate să fie, să se facă, să se realizeze; fezabil, probabil (1), eventual, verosimil. 2. S.n. Ceea ce poate să se facă, să se realizeze. 3. *A face tot posibilul* (și *imposibilul*) = a încerca orice pentru a realiza ceva.

POȘIBILITÁTE, *poșibilități* s.f. (fr. *possibilité*, lat. *possibilitas*, -atis) 1. Faptul de a fi posibil ceva;

virtualitate; mijlocul de a realiza, de a face ceva.

2. (La pl.) Însușiri intelectuale, morale de care dispune cineva; situație materială bună. 3. *În măsura* (sau *în limita*) *poșibilităților* = atât cât este posibil.

POȘOLOGÍE s.f. (fr. *posologie*) 1. Cantitatea și ritmul administrării unui medicament prescris. 2. Studiul dozajului și al modalității de administrare a medicamentelor.

POST¹, *posturi* s.n. (fr. *poste*, germ. *Posten*, lat. *posta*) 1. Funcție (1), slujbă, serviciu (1); plasament (2).

2. Loc în care cineva, în special un soldat, este plasat pentru a păzi, a supraveghea pe cineva sau ceva.

3. Unitate de poliție însărcinată cu menținerea ordinii publice într-o localitate rurală; localul în care funcționează o asemenea unitate. 4. Instalație folosită pentru efectuarea unei operații tehnice; aparatură necesară transmiterii unor emisiuni de radio și de televiziune. 5. Categoria în care sunt înscrise, într-o evidență contabilă, sume de bani, materiale etc.

POST²- (lat. *post*, fr. *post*-) Element de compunere cu sensul de „după”, în cuvinte ca: *postcalcul*, *posttraumatic*.

POSTÁ, *postez* vb. I (fr. *poster*) A (se) plasa într-un loc pentru a supraveghea, a urmări etc.

POSTAMÉNT, *postamente* s.n. (germ. *Postament*) Bază de susținere, suport pentru o mașină, un aparat, o statuie etc.; estradă (de catedră); podium (1).

POSTBÉLIC, -Ă, *postbelici*, -ce adj. (it. *postbellico*) (De) după război.

POSTCÁLCUL, *postcalule* s.n. (*post*- + *calcul*) Calcularea pretului de cost al unei lucrări pe baza cheltuielilor făcute.

POSTDATÁ, *postdatez* vb. I (fr. *postdater*, germ. *postdatieren*) A pune o dată posterioară unei scrieri.

POSTDÁTĂ, *postdate* s.f. (fr. *postdate*) Dată înscrisă ulterior datei reale.

POSTDILUVIÁN, -Ă, *postdiluvieni*, -e adj. (fr. *postdiluvien*) Care a avut loc după diluviu, care aparține acestei perioade.

PÓSTER, *postere* s.n. (engl., fr. *poster*) Afăș decorativ (adesea, portretul unei personalități) vândut publicului.

POSTERIOR, -OÁRĂ, *posteriori*, -oare adj. (fr. *postérieur*, lat. *posterior*, -oris) Care vine, se petrece după...; ulterior; plasat în spate.

POSTERIORITÁTE s.f. (fr. *posteriorité*) Situația unui lucru posterior altuia.

POSTERITÁTE, *posterități* s.f. (fr. *postérité*, lat. *posteritas*, -atis) Generații (2) viitoare; urmași; descendență (2).

- POSTFĂȚĂ**, *postfețe* s.f. (fr. *postface*, cf. *față*) Explicație, comentariu plasat la sfârșitul cărții.
- POST FĒSTUM** loc. adv. (lat. *post festum*) Prea târziu (după ce au avut loc anumite fapte, anumite evenimente).
- POSTGLACIAR**, -Ă, *postglaciari*, -e adj. (fr. *postglacière*) Care urmează unei perioade glaciare (în special ultimei glaciații cuaternare).
- POSTIMPRESIONISM** s.n. (fr. *postimpressionisme*) Ansamblul curentelor artistice (neoimpresionism, sintetism, simbolism etc.) care s-au separat de impresionism ori s-au opus acestuia, după sfârșitul sec. al XIX-lea.
- POSTIȘ**, -Ă, *postiși*, -e adj. (fr. *postiche*) (Păr) fals adăugat.
- POSTLICEÁL**, -Ă, *postliceali*, -e adj. (*post*²- + *liceal*) Care urmează după absolvirea liceului.
- POSTLÚDIU**, *postludii* s.n. (germ. *Postludium*, fr. *postlude*) Episod final al unei compoziții muzicale, care reia unele teme ale acesteia.
- POSTMERIDIÁN**, -Ă, *postmeridieni*, -e adj. (fr. *postmériidien*) Care are loc după-amiază.
- POST-MÓRTEM** adv., adj. invar. (lat. *post mortem*) (Care are loc, care se acordă) după moarte.
- POSTNATÁL**, -Ă, *postnatali*, -e adj. (fr. *postnatal*) Care urmează imediat după naștere.
- POSTNOMINÁL**, -Ă, *postnominali*, -e s.n., adj. (*post*²- + *nominal*) (Cuvânt) derivat dintr-o formă nominală.
- POSTOPERATÓRIU**, -IE, *postoperatorii* adj. (fr. *postopérateur*) Care se produce, se face după o operație (chirurgicală).
- POSTPALATÁL**, -Ă, *postpalatali*, -e adj., s.f. (fr. *postpalatal*) (Sunet) care se articulează în partea posterioară a vălului palatului.
- POST-PÁRTUM** adj. invar., s.n. (lat., fr. *post-partum*) (Perioadă) care survine imediat după naștere.
- POSTPOZÍȚIE**, *postpoziții* (fr. *postposition*) Locul unui cuvânt așezat după alt cuvânt, cu care formează corp comun; postpunere.
- POSTPRANDIÁL**, -Ă, *postprandiali*, -e adj. (*post*²- + *prandial*) Care are loc, se produce după masa de prânz.
- POSTPÚNE**, *postpun* vb. III (fr. *postposter*, cf. *pune*) A pune ceva după...; a folosi postpunerea.
- POSTPUNERE**, *postpuneri* s.f. (de la *postpune*) Plasare a unor părți de vorbire cu rol determinant după părțile de vorbire pe care le determină; postpoziție.
- POST-RESTÁNT** s.n. (fr. *poste-restante*) Serviciu care păstrează corespondența expediată cu această mențiune; indicația (de pe plic) pentru o astfel de corespondență.
- POSTROMÁNTIC**, -Ă, *postromantici*, -ce adj. (fr. *postromantique*) Care urmează perioadei romantice.
- POSTSCÉNIUM**, *postsceniumuri* s.n. (lat. *postscenium*) Parte a unui teatru antic situată în spatele scenei.
- POST-SCRÍPTUM** s.n. (lat., fr. *post-scriptum*) Text care se adaugă la o scrisoare după iscălitură (abr. P.S.).
- POSTSINCROÓN** s.n. (de la *postsincroniza*) Înregistrare obținută prin postsincronizare.
- POSTSINCROUZĂ**, *postsincronizez* vb. I (fr. *post-synchroniser*) A suprapune (în studio) banda sonoră imaginilor, după turnarea unui film.
- POSTTRAUMÁTIC**, -Ă, *posttraumatici*, -ce adj. (*post*²- + *traumatic*) (Despre boli) Care este consecința unui traumatism.
- POSTULÁ**, *postulez* vb. I (fr. *postuler*) A cere cu insistență; a da unei afirmații caracter de postulat.
- POSTULÁT**, *postulate* s.n. (fr. *postulat*, lat. *postulatum*) Principiu recunoscut ca adevăr nedemonstrabil; adevăr luat ca fundament în raport cu alte enunțuri.
- POSTÚM**, -Ă, *postumi*, -e (fr. *posthume*, lat. *postumus*) 1. Adj., s.f. (Operă literară, științifică etc.) care devine publică după moartea autorului. 2. Adj. Care se produce, are loc după decesul cuiva. 3. Adj., s.m. și f. (Copil) născut după moartea tatălui.
- POSTUNIVERSITÁR**, -Ă, *postuniversitari*, -e adj. (*post*²- + *universitar*) (Despre forme de învățământ) Care are loc după absolvirea universității.
- POSTÚRĂ**, *posturi* s.f. (fr. *posture*) Atitudine (1), poziție (4), situație (specială).
- POSTVERBÁL**, -Ă, *postverbali*, -e adj., s.n. (fr. *postverbal*) (Cuvânt) format dintr-un verb, prin derivare (regresivă).
- POȘÁDÁ**, *poșade* s.f. (fr. *pochade*) (Livr.) 1. Pictură executată la repezeală, prin câteva trăsături de penel (1). 2. Operă literară fără pretenții (scrisă repede).
- POȘÉTÁ**, *poșete* s.f. (fr. *pochette*) Geantă (mică) din piele sau din alte materiale, în care femeile își pun acte, bani etc.
- POȘOÁR**, *poșoare* s.n. (fr. *pochoir*) Foaie, placă de carton, de metal etc. din care s-a decupat o formă, folosită ca șablon.
- POȘTÁL**, -Ă, *poștali*, -e adj. (fr. *postal*, de la *poștă*) Referitor la poștă, care ține de poștă.
- POȘTALIÓN**, (1) *postalioane*, (2) *poștalioni* (rus. *почтalion*) 1. S.n. Vehicul pentru călători, bagaje și

- corespondență, tras de cai, folosit înainte de introducerea căilor ferate; diligență¹, poștă. 2. S.m. (Înv.) Conducătorul poștei cu cai.
- PÓȘTĂ**, *poște* s.f. (rus. *pocita*, fr. *poste*) 1. Instituție publică pentru transportul și distribuirea corespondenței, a coletelor etc.; clădirea în care se află o astfel de instituție. 2. (În trecut) Serviciu de transport pentru călători și corespondență; vehiculul tras de cai cu care se efectua acest transport; poștalion (1). 3. (În trecut) Unitate de măsură pentru distanță, care varia între 10 și 22 km; distanță nedeterminată. 4. *Cal de-o poștă* sau *de la o poștă* = (de) la o distanță (relativ) mare. *Cal de poștă* = persoană care aleargă foarte mult. *A umbla cu poșta ori a duce* (sau *a purta*) *poșta* = a întreține o atmosferă de intrigă; a duce vorba de colo-colo.
- POT**, *poturi* s.n. (fr. *pot*) Suma mizelor adunate într-un tur, la jocul de cărți.
- POTÁBIL**, -Ă, *potabili*, -e adj. (fr. *potable*, lat. *potabilis*) Care este propriu pentru a fi băut.
- POTAMOLOGIE** s.f. (fr. *potamologie*) Studiul apelor curgătoare.
- POTÁSĂ** s.f. (fr. *potasse*) Carbonat, hidroxid sau clorură de potasiu.
- POTÁSIC**, -Ă, *potasici*, -ce adj. (fr. *potassique*) Care conține potasiu.
- POTÁSIU** s.n. (fr. *potassium*) Element chimic cu luciu metalic, alb-argintiu, care se găsește în natură în combinații; kaliu.
- POTÉNT**, -Ă, *potenți*, -te adj. (lat. *potens*, -ntis, it. *potente*) Puternic, tare; viril.
- POTENTÁT**, *potentați* s.m. (lat. *potentatus*, fr. *potentat*, germ. *Potentat*) Suveran absolut; (p. ext.) persoană puternică, foarte influentă.
- POTENȚĂ**, *potențez* vb. I (*potență* + -a) A (se) mări, a (se) intensifica, a (se) accentua.
- POTÉNȚĂ**, *potențe* s.f. (lat. *potentia*, it. *potenza*) Putere, forță; virilitate (2); posibilitate (de dezvoltare).
- POTENȚIÁL**, -Ă, *potențiali*, -e (fr. *potentiel*) 1. S.n. Capacitate de acțiune, de producție, de muncă a unui grup social, a unei țări. 2. Adj. Care există în mod virtual, ca posibilitate, nu ca realitate. 3. S.n. Mărime fizică a cărei variație în timp și spațiu caracterizează un câmp, permițând detorsionarea acestuia. 4. *Energie potențială* = energia dezvoltată de un corp prin mișcarea sa din poziția în care se află până la un indice de referință.
- POTENȚIALITÁTE** s.f. (fr. *potentialité*) Caracterul a ceea ce este potențial.
- POTENȚIOMÉTRU**, *potențiometre* s.n. (fr. *potentiometre*) 1. Aparat folosit pentru măsurarea diferențelor de potențial și a tensiunii electromotoare. 2. Reostat care permite obținerea unei tensiuni variabile, pornind de la o sursă de curent cu tensiune constantă.
- POTÓU**, *potouri* s.n. (fr. *poteau*) Punct de plecare și de sosire, la alergările de cai sau alte curse sportive.
- POTPURÍU**, *potpuriuri* s.n. (fr. *pot-pourri*) Suită muzicală care îmbină armonios fragmente din alte compoziții.
- POȚIÚNE**, *poțiuni* s.f. (fr. *potion*, lat. *potio*, -onis) Medicament lichid buvabil.
- POUND**, *pounzi* s.m. (pr. *paund*; engl. *pound*) Livră.
- POZÁ**, *pozez* vb. I (fr. *poser*) 1. A-și impune o anumită atitudine, comportare pentru a face impresie. 2. A sta într-o anumită poziție pentru a fi pictat, fotografiat etc.; a (se) fotografia.
- PÓZĂ**, *poze* s.f. (fr. *pose*) 1. Acțiunea de a poza; atitudine afectată; ținută (artificială). 2. Fotografie (1).
- POZEUR**, *pozeuri* s.m. (pr. *pozör*; fr. *poseur*) Persoană afectată în atitudini, în gesturi.
- POZITÍV**, -Ă, *pozitivi*, -e (fr. *positif*, lat. *positivus*, germ. *positiv*) 1. Adj. Care se întemeiază pe fapt; sigur, adevărat; (despre persoane) care dă dovadă de realism, de spirit practic. 2. Adj. Care aduce elemente noi, care contribuie la progres; constructiv (1); bun; recomandabil. 3. Adj. Care conține o aprobare, o afirmație. 4. Adj. (Despre numere) Care este mai mare decât zero. 5. Adj. (Despre sarcina electrică) De același fel cu sarcina nucleelor atomice sau cu sarcina obținută prin frecarea unui baston de ebonită cu un postav. 6. Adj. Prin care iese curentul electric sau care se leagă de acest loc. *Pol pozitiv*. 7. Adj., s.n. (Probă fotografică) care redă imaginea ca în realitate. 8. *Științe pozitive* = științe experimentale, exacte.
- POZITIVÍSM** s.n. (fr. *positivisme*) 1. Curent filosofic care, în cunoașterea Universului, se bazează pe observarea fenomenelor, pe experiență. 2. Interes exagerat pentru problemele practice. 3. *Positivism logic* = neopozitivism.
- POZITIVÍST**, -Ă, *pozitivști*, -ste (fr. *positiviste*) 1. S.m. și f. Adept al pozitivismului. 2. Adj. Referitor la pozitivism, specific pozitivismului, de pozitivism.
- POZITIVITÁTE** s.f. (fr. *positivité*) Caracterul a ceea ce este pozitiv.
- POZITRÓN**, *pozitroni* s.m. (fr. *positron*, germ. *Positron*) Particulă elementară cu masa și sarcina

- electrică egale cu cele ale electronului, sarcina electrică fiind însă pozitivă; antielectron.
- POZITIE**, *poziții* s.f. (lat. *positio*, fr. *position*, germ. *Position*) 1. Mod în care este așezat cineva sau ceva; loc în care este așezat cineva sau ceva. *Poziția unei case*. 2. Teren ales ca bază de atac sau ca linie de apărare a unei trupe militare. 3. Ținută a corpului; atitudine (1). 4. Starea, situația cuiva; postură; rang (1), calitate (2), treaptă. 5. Mod de a reacționa sau de a se comporta. 6. *A lua poziție* = a-și exprima ferm punctul de vedere. *A sta* (sau *a rămâne* etc.) *pe poziție* = a-și menține cu fermitate opinia. *Pe poziții opuse* = de păreri diferite.
- POZIȚIONĂ**, *poziționez* vb. I (fr. *positionner*) 1. A pune într-o anumită poziție. 2. A indica sau a determina coordonatele geografice, amplasamentul exact a ceva. 3. A determina situația unui produs pe o piață, ținând cont de concurență.
- PRACTIC**, -Ă, *practici*, -ce (ngr. *praktikós/praktiké*, germ. *praktisch*, cf. fr. *pratique*) 1. S.f. Aplicarea regulilor și a principiilor unei arte, ale unei științe. 2. Adj., s.f. (Activitate) prin care se execută, se aplică ceva în mod concret (corespunzător nevoilor existenței), care se verifică în viața de toate zilele. 3. S.f. Exercițiu a unei profesii. 4. S.f. Deprindere, obicei, metodă (1); experiență (3), rutină, praxis. 5. Adj. Ingenios și eficace; folositor, funcțional (1). 6. S.f. (Mai ales la pl.) Exerciții, ceremonii religioase. 7. Adj. Descurcăreț; priceput, îndemânat. 8. *În practică* = concret, în realitate. *A pune în practică* = a aplica.
- PRACTICĂ**, *practic* vb. I (cf. fr. *pratiquer*) 1. A pune în practică, a exersa; a se ocupa cu..., a profesa (1). 2. A executa (1), a efectua. 3. A se obișnui, a se face. 4. A săvârși, a îndeplini ritualurile unei religii.
- PRACTICĂBIL**, -Ă, *practicabili*, -e (cf. fr. *praticable*, germ. *praktikabel*) 1. Adj. Care se poate aplica în mod concret, de care cineva se poate folosi efectiv. 2. Adj. Pe care se poate circula cu ușurință, fără dificultăți; accesibil. 3. S.n. Element de decor format dintr-un podium mobil, folosit pentru a ajunge la înălțimea dorită pe scenă. 4. S.n. (Cin.) Platformă pe care se instalează utilajele de filmare și proiectoarele.
- PRACTICĂNT**, -Ă, *practicanți*, -te s.m. și f. (germ. *Praktikant*) 1. Persoană care îndeplinește un stagiul de practică (3). 2. Persoană care practică o profesie, o disciplină sportivă etc.; salariat care îndeplinește o muncă de ajutor pe lângă un specialist.
- PRACTICIÂN**, -Ă, *practicieni*, -e s.m. și f. (cf. fr. *practicien*) Specialist (mai ales medic) care are o pregătire practică foarte bună; persoană care este mai înclinată spre latura practică.
- PRACTICISM** s.m. (*practic + -ism*) Predilecție pentru activitatea practică; spirit practic.
- PRAGMATIC**, -Ă, *pragmatici*, -ce adj. (ngr. *pragmatikós*, germ. *pragmatisch*, fr. *pragmatique*) Care poate avea aplicare practică; a cărei valoare se măsoară în eficacitate practică sau care acționează în sens practic.
- PRAGMATISM** s.n. (fr. *pragmatisme*) Doctrină care are drept criteriu al adevărului valoarea practică; atitudine, concepție care are în vedere numai eficacitatea, utilitatea practică.
- PRAGMATIST**, -Ă, *pragmatști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *pragmatiste*) (Adept) al pragmatismului.
- PRAIRIAL** s.m. (pr. *prerial*; fr. *prairial*) A noua lună în calendarul republican francez (20 mai-18 iunie), între anii 1793 și 1806.
- PRALINĂT**, -Ă, *pralinați*, -te adj. (fr. *praliné*) Umplut sau învelit în amestec de ciocolată cu nucă ori cu alune măcinate (ca de pralină).
- PRALINĂ**, *praline* s.f. (fr. *praline*) Bomboană (de ciocolată) umplută cu nucă sau cu alune.
- PRANDIAL**, -Ă, *prandiali*, -e adj. (fr. *prandial*) Referitor la masa de prânz.
- PRÁO**, *prao* s.n. (fr. *prao*) Ambarcațiune mare cu vele, des folosită în Malaysia.
- PRAIXOLOGIE** s.f. (de la *praxis*) Studiul structurii activităților umane și al condițiilor eficacității acestora.
- PRÁXIS** s.n. (fr., engl. *praxis*, ngr. *práksis*) 1. Experiință (2), rutină (1); practică (4). 2. Acțiune organizată în vederea unui scop anumit.
- PRE-** (fr. *pre-*) Prefix cu sensul de „înainte”, „anterior”, „evoluat”, „superlativ”, în cuvinte ca: *prejudicată*, *preconceput*.
- PREALĂBIL**, -Ă, *prealabili*, -e adj. (fr. *préalable*) 1. Care trebuie făcut, spus, examinat înainte; preliminar (2), anterior. 2. *În prealabil* = înainte de...
- PREAMBALĂ**, *preambalez* vb. I (*pre- + ambala*) (Despre mărfuri) A ambala înainte de vânzare.
- PREAMBALĂT**, -Ă, *preambalați*, -te adj. (de la *preambala*) (Despre mărfuri) Împachetat înainte de a fi pus în vânzare.
- PREAMBŪL**, *preambuluri* s.n. (fr. *préambule*) 1. Parte introductivă a unui discurs, a unei scrieri, în care sunt expuse pe scurt ideile dezvoltate ulterior; introducere la un tratat internațional, la un act juridic, care

- prezintă succint utilitatea dispozițiilor generale ale acestuia. 2. Parte premergătoare a unei acțiuni, a unei manifestări etc.; preliminar (1).
- PREAMBULĂR**, -Ă, *preambulari*, -e adj. (fr. *préambulaire*) Care se referă la preambul, care are legătură cu un preambul.
- PREANESTEZIE**, *preanestezii* s.f. (fr. *préanesthésie*) Administrare a unor medicamente sedative, analgezice etc. înainte de o anestezie.
- PREAVÍZ**, *preavize* s.n. (fr. *préavis*) Înștiințare prin care unui salariat i se aduce la cunoștință anticipat desfacerea contractului de muncă.
- PREBENDĂR**, *prebendari* s.m. (lat. *praebendarius*) Persoană care beneficiază de o prebendă.
- PREBENDĂ**, *prebende* s.f. (lat. *praebenda*) Venit acordat unui titlu ecleziastic catolic, mai ales unui canonic; titlu corespunzător acestui venit.
- PREBIOTIC**, -Ă, *prebiotici*, -ce adj. (engl. *prebiotic*) Anterior apariției vieții.
- PRECAMBRIAN**, -Ă, *precambrieni*, -e (fr. *précambrien*) 1. S.n. Prima eră din istoria Pământului. 2. Adj. Care se referă la precambrian (1), care ține de precambrian.
- PRECAPITALIST**, -Ă, *precapitaliști*, -ste adj. (*pre- + capitalist*) Anterior apariției capitalismului.
- PRECĂR**, -Ă, *precari*, -e adj. (fr. *précaire*, lat. *precarius*) A cărui existență nu este asigurată; incert, instabil; nesatisfăcător, necorespunzător.
- PRECĂRIA** s.f. (lat. *precaria*) Drept de posesie asupra unui lot de pământ, în schimbul prestării unor obligații față de proprietarul funciar, în Antichitate și în Evul Mediu.
- PRECARITĂTE** s.f. (fr. *précarité*) Caracterul a ceea ce este precar.
- PRECAŪT/PRECAŪT**, -Ă, *precauți*, -te adj. (lat. *praecautus*) Prevăzător, prudent, circumspect.
- PRECAUȚIE**, *precauții* s.f. (fr. *précaution*, lat. *praecautio*) Hotărâre prudentă menită să evite un rău sau să îi limiteze consecințele; circumspecție.
- PRECEDĂ**, pers. 3 *precedă* vb. I (fr. *précéder*, lat. *praecedere*) 1. A exista, a fi, a se afla, a se petrece, a avea loc, a se întâmpla înainte; a premerge. 2. A veni înaintea cuiva ori a ceva (în timp sau în spațiu).
- PRECEDENT**, -Ă, *precedenți*, -te (fr. *précédent*) 1. Adj. Care precedă (în timp, în spațiu) pe cineva sau ceva. 2. S.n. Fapt, exemplu, acțiune anterioară care iese din comun și care servește ca justificare pentru alte acțiuni analoge. 3. *Fără precedent* = cum nu s-a mai întâmplat; unic.
- PRECÉPT**, *precepte* s.n. (fr. *précepte*, lat. *praecipitum*) Regulă de conduită într-un anumit domeniu; comandament (2); sfat, recomandare.
- PRECEPTÓR**, *preceptori* s.m. (fr. *précepteur*, lat. *praepceptor*) (În trecut) Persoană angajată pentru educarea și instruirea unui copil la domiciliul acestuia.
- PRECÉSIE**, *precesii* s.f. (fr. *précession*) 1. Deplasare lentă a axei de rotație a unui corp cu o mișcare giroscopică și care are un singur punct fix. 2. Deplasare lentă, în sens retrograd, a punctelor echinoxiale pe ecliptică.
- PRECIPITĂ**, *precipit* vb. I (fr. *précipiter*, lat. *praecipitare*) 1. A accelera desfășurarea, declanșarea a ceva; a (se) grăbi. 2. A (se) repezi; a (se) agita (1). 3. A separa un solid de lichidul în care a fost dizolvat.
- PRECIPITĂNT**, *precipitanți* s.m. (fr. *précipitant*) Produs chimic care precipită substanțele dintr-o soluție.
- PRECIPITÁT¹**, *precipitate* s.n. (fr. *précipité*) Substanță insolubilă care se separă dintr-o soluție și se depune prin precipitație (2).
- PRECIPITÁT²**, -Ă, *precipitați*, -te (de la *precipita*) 1. Adj., adv. (Care are loc) în mare grabă. 2. Adj. Depus la fundul unei soluții, separat dintr-o soluție prin precipitație (2).
- PRECIPITĂȚIE**, *precipitații* s.f. (fr. *précipitation*, lat. *praecipitatio*) 1. Faptul de a (se) precipita. 2. Fenomen prin care un corp se separă de lichidul în care a fost dizolvat. 3. (La pl.) Forme sub care vaporii de apă condensați din atmosferă cad pe pământ (ploaie, ceață, zăpadă, burniță, grindină etc.).
- PRECIPŪT**, *preciputuri* s.n. (fr. *préciput*) Drept acordat unei persoane de a beneficia de o anumită parte din bunurile unui partaj înaintea săvârșirii acestuia.
- PRECÍS**, -Ă, *preciși*, -se (fr. *précis*, lat. *praecisus*) 1. Adj., adv. Sigur, clar (4), net (2), categoric. 2. Adj. Exact (3), riguros (2), fix (calculat, apreciat etc.).
- PRECIZĂ**, *precizez* vb. I (fr. *préciser*) A determina precis, cu exactitate; a elucida, a clarifica; a defini (2); a (se) contura (2).
- PRECÍZIE**, *precizii* s.f. (fr. *précision*, lat. *praecisio*) 1. Calitatea a ceea ce este precis, foarte exact; justete; rigoare (2). 2. *De precizie* = care funcționează cu cea mai mare exactitate.
- PRECLÁSIC**, -Ă, *preclasici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *préclassique*) (Adept) al preclasicismului.
- PRECLASICISM** s.n. (*pre- + clasicism*) Curent în literatură, în muzică și în artele plastice, anterior clasicismului.

- PRECOCE** adj. invar. (fr. *précoce*, lat. *praecox, -cis*) (Despre ființe) Dezvoltat prematur, înainte de vârsta normală; (despre plante) care ajunge la maturitate foarte repede.
- PRECOCITĂȚE** s.f. (fr. *precocité*) Calitatea de a fi precoce; dezvoltare înainte de vreme, prematură.
- PRECOLUMBIÂN, -Ă, precolumbieni, -e** adj. (fr. *précolumbien*, de la n.pr. *Columb*) Care aparține perioadei anterioare venirii lui Cristofor Columb în America.
- PRECOMĂNDĂ, precomenzi** s.f. (*pre- + comandă*) Comandă făcută înainte ca marfa să fie finisată sau livrată.
- PRECOMBUSTIE, precombustii** s.f. (fr. *précombustion*) Fază a funcționării unui motor Diesel, care precedă aprinderea combustibilului.
- PRECONCEPŪȚ, -Ă, preconcepūți, -te** adj. (*pre- + conceput*) (Despre idei, păreri etc.) Susținut, admis fără o experiență prealabilă, fără o cunoaștere temeinică.
- PRECOMPRIMĂRE, precomprimări** s.f. (*pre- + comprimare*) Procedeu prin care un element de beton armat este supus la eforturi unitare de comprimare, înainte de aplicarea sarcinilor reale.
- PRECONCENTRĂRE, preconcentrări** s.f. (de la fr. *préconcentration*) (Min.) Operație prin care o substanță minerală este îmbogățită prin înlăturarea unei părți de steril.
- PRECONIZĂ, preconizez** vb. I (fr. *préconiser*, germ. *präkonisieren*) A considera, a concepe ceva ca fiind cel mai nimerit, cel mai eficace (intr-un plan de viitor).
- PRECORDIAL, -Ă, precordiali, -e** adj. (fr. *précordial*) Care se referă la regiunea toracelui, din dreptul inimii.
- PRECURSOR, -OĂRE, precursori, -oare** s.m. și f. (fr. *précurseur*, lat. *praecursor, -oris*) Persoană care anunță, pregătește venirea cuiva; persoană a cărei doctrină, lucrări etc. le precedă pe cele ale unei mari personalități, ale unei mișcări etc.; avangardă (2), premergător, antecesor, deschizător de drumuri.
- PREDECESOR, -OĂRE, predecesori, -oare** (fr. *prédécesseur*, lat. *praedecessor, -oris*) 1. S.m. și f. Persoană care a precedat pe cineva; antecesor, premergător. 2. S.m. pl. Strămoși, înaintași.
- PREDĒLĂ, predele** s.f. (fr. *prédelle*, it. *predella*) Parte inferioară a unui tablou, a unui poliptic, care conține panouri cu scene legate de subiectul principal.
- PREDĒSTINĂ, predĒstinez** vb. I (lat. *praedestinare*, fr. *prĒdestiner*) A decide, a hotărî dinainte soarta, acțiunile cuiva; a destina (2), a meni, a sorti, a ursi.
- PREDĒSTINĂȚ, -Ă, predĒstinați, -te** adj. (fr. *prĒdestiné*) Al cărui destin este fixat dinainte; fatal (1), fatidic.
- PREDĒTERMINĂ, predĒtermin** vb. I (fr. *prĒdĒterminer*) A determina ceva dinainte.
- PREDĒTERMINĂȚIE** s.f. (fr. *prĒdĒtermination*) Acțiunea de a predetermina.
- PREDĒTERMINISM** s.n. (fr. *prĒdĒterminisme*) Teorie care consideră că mersul evenimentelor istorice și viața omului sunt predeterminate de divinitate.
- PREDICĂ, predic** vb. I (lat. *praedicare*, it. *predicare*) 1. A rosti o predică; a propovădui o credință religioasă. 2. A recomanda ceva cu insistență (și pretutindeni); a răspândi idei, concepții etc.; a propaga (2). 3. *A predica în pustiu (sau în deșert)* = a vorbi în zadar.
- PREDICĂBIL, -Ă, predicabili, -e** adj. (fr. *prĒdicable*) Care poate fi aplicat la un subiect.
- PREDICĂȚ, predicate** s.n. (fr. *prĒdicat*, lat. *praedicatum*, germ. *Prädikat*) 1. Partea principală de propoziție care exprimă o acțiune, o stare sau o însușire a subiectului. 2. *Predicat verbal* = predicat exprimat printr-un verb predicativ sau echivalente ale acestuia. *Predicat nominal* = predicat exprimat printr-un verb copulativ și un nume predicativ. 3. (Log.) Element al unei judecări, prin care se afirmă sau se neagă ceva despre subiectul judecării.
- PREDICĂȚIV, -Ă, predicăȚivi, -e** adj. (fr. *prĒdicatif*) 1. Care formează sau poate forma predicatul (1); referitor la predicat. 2. *Nume predicativ* = parte de propoziție care, împreună cu un verb copulativ, formează predicatul unei propoziții. *Verb predicativ* = verb care poate forma singur predicatul unei propoziții.
- PREDICĂȚOR, -OĂRE, predicăȚori, -oare** s.m. și f. (lat. *praedicator, -oris*, fr. *prĒdicateur*) Persoană care predică.
- PREDICĂȚIE, predicăȚii** s.f. (fr. *prĒdication*) Acțiunea de a predica; propovăduire; predică.
- PREDĒCĂ, predĒci** s.f. (it. *predica*) Cuvântare rostită de preot în biserică, prin care se comentează un text, sau se dau îndrumări în legătură cu preceptele creștine; predicăție; recomandare (insistentă) cu scopul de a moraliza pe cineva; dojană, mustrare.
- PREDĒCȚIE, predĒcȚii** s.f. (fr. *prĒdiction*, lat. *praedictio*) Acțiunea de a prezice; ceea ce este prezis.
- PREDĒLĒCT, -Ă, predĒlĒcți, -te** adj. (it. *prediletto*, de la *predilecție*) Preferat, favorit (2).
- PREDĒLĒCȚIE, predĒlĒcȚii** s.f. (lat. *praedilectio*, fr. *prĒdilection*) 1. Preferință. 2. *De predilecție* = favorit. *Cu predilecție* = mai ales, îndeosebi.

PREDISPOZIȚIE, *predispoziții* s.f. (fr. *prédisposition*) 1. Aptitudine, înclinație naturală pentru ceva; vocație (1). 2. Sensibilitate la boli.

PREDISPUNE, *predispun* vb. III (fr. *prédiseposer*, de la *dispune*) 1. A determina o anumită stare de spirit, a face să se încline către... 2. A (se) expune la anumite boli.

PREDISPUS, -Ă, *predispusi*, -se adj. (de la *predispune*) Cu înclinație, cu dispoziție spre ceva; sensibil la boli.

PREDOMINĂ, *predomin* vb. I (fr. *prédominer*) A avea ascendent, influență, întâietate, preponderență față de cineva sau ceva; a prepondera; a prevala (1).

PREDOMINANT, -Ă, *predominanți*, -te adj. (fr. *prédominant*) Care are cea mai mare importanță, cea mai mare valoare, cel mai mare număr etc.; dominant (1), prevalent.

PREDOMINANȚĂ, *predominanțe* s.f. (fr. *prédominance*) Caracter predominant.

PREELECTORĂL, -Ă, *preelectorali*, -e adj. (fr. *préélectoral*) Care precedă alegerile.

PREEMINENT, -Ă, *preeminenți*, -te adj. (fr. *prééminent*) Care are preeminență; superior (2).

PREEMINENȚĂ, *preeminențe* s.f. (fr. *prééminence*) Superioritate absolută asupra altora, supremație.

PREEMȚIUNE, *preemțiuni* s.f. (fr. *préemption*) Privilegiu pe care îl are o persoană sau o societate de a fi preferată altora în achiziționarea unui bun pus în vânzare.

PREEXISTĂ, *preexist* vb. I (fr. *préexister*) A exista înainte de...

PREEXISTENT, -Ă, *preexistenți*, -te adj. (fr. *préexistant*) Care preexistă.

PREEXISTENȚĂ, *preexistențe* s.f. (fr. *préexistence*) Existență anterioară.

PREFABRICĂ, *prefabric* vb. I (*pre-* + *fabrica*) A produce componentele unei construcții (montate și asamblate pe șantier).

PREFABRICĂT, -Ă, *prefabricați*, -te adj., s.n. (fr. *préfabrique*) (Element, piesă) care se află într-o fază de fabricare intermediară; (element, piesă) care este confecționat și care urmează să fie montat, asamblat.

PREFĂȚĂ, *prefățez* vb. I (fr. *préfacer*) A scrie o prefață.

PREFĂȚĂTOR, -OĂRE, *prefățatori*, -oare s.m. și f. (*prefăta* + *-tor*) Persoană care scrie o prefață.

PREFĂȚĂ, *prefățe* s.f. (fr. *préface*, lat. *praefatio*) Text explicativ așezat la începutul unei cărți etc., care se referă la subiectul sau la autorul acesteia.

PREFÉCT, *prefecți* s.m. (lat. *praefectus*, germ. *Präfekt*, cf. fr. *préfet*) 1. Șeful administrativ și politic al unui județ, reprezentantul puterii centrale. 2. (În Roma antică) Înalt funcționar cu atribuții în armată sau în administrație.

PREFECTURĂ, *prefecturi* s.f. (lat. *praefectura*, fr. *préfecture*) 1. For suprem administrativ, polițienesc etc. într-un județ, care reprezintă puterea centrală; clădirea în care își are sediul acest for. 2. Funcția de prefect; timpul în care un prefect își exercită funcția. 3. Unitate administrativă, provincie etc. condusă de un prefect.

PREFERĂ, *prefer* vb. I (fr. *préférer*) 1. A alege pe cineva sau ceva, considerând că este mai bun, mai valoros; a da întâietate, precădere (în raport cu altcineva sau cu altceva), a avea predilecție pentru cineva sau ceva. 2. *De preferat* = preferabil.

PREFERABIL, -Ă, *preferabili*, -e adj. (fr. *préférable*) Care merită să fie preferat, care convine cel mai mult.

PREFERĂNS, *preferansuri* s.n. (fr. *préférence*, rus. *preferans*) (Inv.) Nume dat unui joc de cărți.

PREFERĂT, -Ă, *preferați*, -te adj., s.m. și f. (fr. *préféré*) (Persoană) pe care cineva o apreciază, o doarește, o iubește; favorit (2).

PREFERENȚIAL, -Ă, *preferențiali*, -e adj. (fr. *préférentiel*) Care presupune o favoare, căruia i se dă întâietate.

PREFERINȚĂ, *preferințe* s.f. (fr. *préférence*) Întâietate, prioritate acordată unei persoane sau unui lucru, unei situații etc.; predilecție, înclinație față de o anumită ființă.

PREFIGURĂ, *prefigurez* vb. I (fr. *préfigurer*) A reprezenta, a anunța dinainte caracteristicile unui lucru, ale unui fenomen.

PREFIGURATIV, -Ă, *prefigurativi*, -e adj., s.n. (*pre-* + *figurativ*) (Element) care prefigurează.

PREFIGURĂȚIE, *prefigurații* s.f. (fr. *préfiguration*) Faptul de a prefigura.

PREFÍX, *prefixe* s.n. (fr. *préfixe*) 1. Particulă care se atașează la începutul unui cuvânt pentru a-i modifica sensul și a da naștere unui derivat. 2. (În telefonie interurbană automată) Număr care identifică o anumită localitate sau țară și care se formează înaintea numărului de telefon al abonatului.

PREFIXĂ, *prefixez* vb. I (fr. *préfixer*) A atașa un prefix (1).

PREFIXĂL, -Ă, *prefixali*, -e adj. (fr. *préfixal*) Privitor la prefix, care are caracter de prefix.

- PREFIXÁT, -Ă, prefixați, -te** adj. (fr. *préfixé*) Format cu prefix.
- PREFIXOÍD, prefixoide** s.n. (it. *prefissoide*, de la *prefix*) Element de compunere sau cuvânt cu ajutorul căruia se formează mai ales termenii științifici și tehnici; pseudoprefix.
- PREFLORĂȚIE, preflorații** s.f. (fr. *préfloraison*) Așezare a părților componente ale unei flori în mugurul floral.
- PREFOLIĂȚIE, prefoliații** s.f. (fr. *préfoliation*) Dispunere a frunzelor în mugur.
- PREGLACIAR, -Ă, preglaciari, -e** adj. (fr. *préglaciaire*) Anterior epocii glaciare cuaternare.
- PREGNANT, -Ă, pregnanți, -te** adj. (fr. *prégnant*, germ. *prägnant*) Care se evidențiază prin importanță, expresivitate, claritate, semnificație; puternic, pătrunzător.
- PREGNANȚĂ** s.f. (germ. *Prägnanz*, fr. *prégnance*) Însușirea de a fi pregnant.
- PREHENSIL, -Ă, prehensili, -e** adj. (fr. *préhensile*) Care servește la apucat.
- PREINFARCT, preinfarcte** s.n. (germ. *Präinfarkt*) Sindrom care prezintă aspecte clinice și de laborator între angina pectorală și infarctul miocardic propriu-zis.
- PREISTÓRIC, -Ă, preistorici, -ce** adj. (fr. *préhistorique*) Care aparține preistoriei, privitor la preistorie, din timpul preistoriei; (fig.) foarte vechi; învechit, perimat.
- PREISTÓRIE** s.f. (fr. *préhistoire*) Perioada cea mai veche din istoria umanității, de la originea omului la apariția primelor documente scrise; partea istoriei care studiază această perioadă; (p. ext.) perioadă foarte veche.
- PREJUDECĂTĂ, prejudecăți** s.f. (*pre- + judecată*) Păreră, idee preconcepută (adesea eronată) exprimată fără cunoașterea directă a faptelor; prevenție (2).
- PREJUDICIĂ, prejudiciez** vb. I (fr. *préjudicier*) A cauza cuiva un prejudiciu; a dăuna.
- PREJUDICIABIL, -Ă, prejudiciabili, -e** adj. (fr. *préjudiciable*) Care poate aduce prejudicii; păgubitor, vătămător.
- PREJUDICIAL, -Ă, prejudiciali, -e** adj. (fr. *préjudiciel*) Care precedă o judecată; preliminar.
- PREJUDICIU, prejudicii** s.n. (lat. *praeiudicium*, fr. *préjudice*) Daună (morală), pagubă adusă reputației sau interesului cuiva; dezavantaj.
- PRELÁT, prelați** s.m. (lat. *praelatus*, germ. *Prelat*, fr. *prélat*) Înalt demnitar ecleziastic.
- PRELÁTĂ, prelate** s.f. (fr. *prélat*) Bucată mare de pânză deasă (impermeabilă), destinată să acopere mărfurile încărcate pe o navă, pe un vehicul sau să protejeze alte lucruri.
- PRELATÍN, -Ă, prelatini, -e** adj. (fr. *prélatin*) Anterior limbii și civilizației latine.
- PRELATÚRĂ, prelaturi** s.f. (fr. *prélature*) Demnitatea de prelat.
- PRELÉGERE, prelegeri** s.f. (cf. lat. *praelegere*) Curs² (1); conferință (într-un ciclu de conferințe).
- PRELEVĂ, prelev** vb. I (fr. *prélever*) A lua, a ridica o cantitate, o parte dintr-un tot, dintr-un ansamblu.
- PRELIMINAR, -Ă, preliminari, -e** (fr. *préliminaire*)
1. S.n. Ceea ce precedă și pregătește ceva; introducere, preambul (2); (la pl.) ansamblul actelor care pregătesc un anumit lucru; preparative. 2. Adj. Care precedă sau pregătește o acțiune; (jur.) prejudicial; prealabil (1). 3. S.n. pl. Etape în care sunt selecționați participanții pentru faza finală a unei competiții sportive.
- PRELÓGIC, -Ă, prelogici, -ce** adj. (fr. *prélogique*) Care nu folosește sau care nu a dobândit încă instrumentele gândirii logice.
- PRELUDĂ, preludez** vb. I (fr. *préluder*) 1. A-și încerca vocea sau instrumentul înainte de execuția unei lucrări muzicale. 2. A pregăti, a anunța, a marca începutul unui lucru, al unui eveniment foarte important.
- PRELÚDIU, preludii** s.n. (fr. *prélude*, it. *preludio*, germ. *Präludium*) 1. Introducere a unei lucrări muzicale; compoziție muzicală independentă, scrisă în formă liberă. 2. Lucru care precedă, anunță, pregătește o acțiune, un fenomen, un eveniment.
- PREMATÚR, -Ă, prematuri, -e** adj. (lat. *praematurus*) Făcut mai devreme.
- PREMEDITĂ, premeditez** vb. I (fr. *préméditer*) A lua o hotărâre, a plănui ceva după o reflecție îndelungată.
- PREMEDITÁRE, premeditări** s.f. (de la *premedita*) Idee gândită temeinic care precedă executarea unui act (mai ales a unui delict sau a unei acțiuni reprobabile).
- PREMIÁ, premiez** vb. I (lat. *praemiare*) A da un premiu.
- PREMIÁL, -Ă, premiali, -e** adj. (*premiu + -al*) Referitor la premii, pentru premii, de premii.
- PREMIÁNT, -Ă, premianți, -te** s.m. și f. (*premia + -ant*) Persoană care a primit un premiu la școală, la un concurs etc.

- PREMIÉR**, -Ă, *premeri*, -e (fr. *premier*) 1. S.f. Prima reprezentație a unei piese de teatru, a unei opere, a unui film; piesă, operă sau film prezentat pentru prima oară. 2. S.f. Inaugurare a unei activități. 3. S.m. Prim-ministru.
- PREMILITĂR**, -Ă, *premitari*, -e (fr. *prémilitaire*) 1. Adj. Care ține de premilitărie, referitor la premilitărie. 2. S.m. Tânăr încadrat în premilitărie.
- PREMILITĂRIE** s.f. (*premitar* + -ie) Pregătire militară organizată în România, înainte de cel de-al Doilea Război Mondial, pentru tinerii cu vârsta între 18 și 21 de ani.
- PREMISĂ**, *promise* s.f. (lat. *praemissa*, germ. *Prämisse*, fr. *prémisse*) Idee care constituie punctul de plecare într-un raționament; idee de bază.
- PRÉMIU**, *premi* s.n. (lat. *praemium*, germ. *Prämie*) Distincție însoțită de o recompensă, acordată cuiva pentru merite deosebite (la învățătură sau într-un anumit domeniu de activitate).
- PREMOLĂR**, *premolari* s.m. (fr. *prémolaire*) Dinte situat între canin și molar.
- PREMONITÓRIU**, -IE, *premonitorii* adj. (fr. *pré-monitoire*) 1. Referitor la premoniție. 2. *Semn premonitoriu* = semn care precedă apariția unei boli (infecțioase).
- PREMONIȚIE**, *premoniții* s.f. (fr. *prémonition*) Pre-simțire, presentiment.
- PRENATĂL**, -Ă, *prenatali*, -e adj. (fr. *prénatal*) Care precedă nașterea.
- PRENÚME**, *prenume* s.n. (fr. *prénom*) Nume de botz; nume mic.
- PRENUPTIAL**, -Ă, *prenuptiali*, -e adj. (fr. *prénuptial*) Prealabil căsătoriei.
- PREOCUPĂ**, *preocup* vb. I (fr. *préoccuper*) 1. A absorbi (2); a stăpâni, a urmări, a domina (1). 2. A frământa, a îngrijora. 3. A fi interesat sau a interesa în mod special.
- PREOPINÉNT**, -Ă, *preopinenți*, -te s.m. și f. (fr. *préopinant*) Antevorbitor; adversar de opinii.
- PREPALATĂL**, -Ă, *prepalatali*, -e adj., s.f. (fr. *prépalatal*) (Sunet) care se articulează în partea anterioară a palatului.
- PREPARĂ**, *prepar* vb. I (fr. *préparer*) A (se) pregăti.
- PREPARÁT**, *preparate* s.n. (de la *prepara*) Produs (alimentar) rezultat în urma unei pregătiri.
- PREPARATÍVE** s.f. pl. (fr. *préparatif*) Aranjamente în vederea unei acțiuni; pregătiri; preliminară (1).
- PREPARATÓR**, -OÁRE, *preparatori*, -oare (*prepara* + -tor) 1. Adj. Care pregătește ceva, care servește pentru pregătire; pregătitor. 2. S.m. și f. Universitar care ocupă prima treaptă din ierarhia învățământului superior. 3. S.m. și f. Meditator.
- PREPARÁȚIE**, *preparații* s.f. (fr. *préparation*, lat. *praeparatio*) 1. Pregătire în vederea unei acțiuni. 2. Meditație (3).
- PREPONDERÁ**, pers. 3 *preponderează* vb. I (fr. *préponderer*, lat. *praeponderare*) A predomina, a precumpâni.
- PREPONDERÉNT**, -Ă, *preponderenți*, -te adj. (fr. *prépondérant*) Care este predominant într-un anumit domeniu; precumpănitor; care are greutate, număr, extindere, importanță etc. mai mare.
- PREPONDERÉNTĂ**, *preponderențe* s.f. (fr. *prépondérance*, germ. *Präponderanz*) Calitatea a ceea ce este preponderent; dominanță.
- PREPOZÍȚIE**, *prepoziții* s.f. (lat. *praepositio*, fr. *préposition*) Parte de vorbire neflexibilă care exprimă raporturi sintactice de dependență între termenii unei propoziții.
- PREPOZITIONÁL**, -Ă, *prepoziționali*, -e adj. (fr. *prépositionnel*) Privitor la o prepoziție, format cu o prepoziție, cerut de o prepoziție.
- PREPRÍNT**, *preprinturi* s.n. (engl. *preprint*) Lucrare multiplicată, difuzată înainte de a fi tipărită.
- PREPÚȚ**, *prepuțuri* s.n. (lat. *praeputium*, fr. *prépuce*) Cută a pielii și mucoasa care acoperă extremitatea penisului.
- PRERAFaelÍSM** s.n. (fr. *préraphaélisme*) 1. Curent în pictura engleză din sec. al XIX-lea care milita pentru întoarcerea la puritatea artei predecesorilor pictorului italian Rafael; preraphaelism. 2. Curent estetizant în literatura engleză din sec. al XIX-lea care condamna poezia decadentă și promova lirica înaintașilor.
- PRERAFaelÍȚ**, -Ă, *prerafaeliți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *préraphaélite*) (Adept) al preraphaelismului.
- PRERAFaelITÍSM** s.n. (fr. *préraphaélitisme*) Prerafaelism (1).
- PREREvoluȚIONÁR**, -Ă, *prerevoluționari*, -e adj. (*pre-* + *revoluționar*) Care a existat, s-a petrecut înainte de o revoluție; care caracterizează perioada dinaintea unei revoluții.
- PRERÍE**, *prerii* s.f. (fr., engl. *prairie*) Suprafață mare acoperită cu iarbă, în America de Nord.
- PREROGATÍVĂ**, *prerogative* s.f. (lat. *praerogativa*, fr. *prérogative*) Avantaj, privilegiu exclusiv; (spec.; mai ales la pl.) privilegiu atașat anumitor funcții, anumitor titluri.
- PREROMÁN**, -Ă, *preromani*, -e adj. (fr. *préroman*) Care precedă, pregătește apariția perioadei romane² (2).

- PREROMĂNTIC**, -Ă, *preromantici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *préromantique*) (Adept) al preromantismului.
- PREROMANTISM** s.n. (fr. *préromantisme*) Perioadă din istoria literaturii, artelor plastice și a muzicii care precedă romantismul și respinge canoanele clasicismului.
- PRESĂ**, *prese* vb. I (fr. *presser*) 1. A apăsa (cu putere), a comprima pentru a da o anumită formă, pentru a reduce volumul etc. 2. (Fig.) A constrânge (pe cineva) să acționeze într-un anumit fel.
- PRESĂJ** s.n. (fr. *pressage*) (Rar) Faptul de a presa ceva.
- PRESĂNT**, -Ă, *presanți*, -te adj. (fr. *pressant*) Care trebuie rezolvat imediat; urgent, stringent.
- PRESĂ**, (1) *prese* s.f. (fr. *presse*) 1. Mașină de imprimat; mașină care este folosită pentru comprimarea unui material. 2. Totalitatea publicațiilor cotidiene și periodice; publicistică (1). 3. Profesia de ziarist. 4. (Cu sens colectiv) Ziariști, gazetari. 5. *A avea presă bună* (sau *proastă*) = a avea reputație bună (sau proastă).
- PRESCRIE**, *prescriu* vb. III (lat. *praescribere*, fr. *prescrire*) 1. A stabili cu precizie obligațiile, recomandările de care trebuie să se țină seamă; a sfătui un bolnav să ia anumite medicamente, să respecte un tratament; a indica (2), a recomanda ceva. 2. (Despre pedepse, drepturi de proprietate etc.) A-și înceta valabilitatea.
- PRESCRIPTIBIL**, -Ă, *prescriptibili*, -e adj. (fr. *prescriptible*) Care poate fi prescris.
- PRESCRIPTIBILITATE** s.f. (fr. *prescriptibilité*) Însușirea de a fi prescriptibil.
- PRESCRIPȚIE**, *prescripții* s.f. (fr. *prescription*, lat. *prescriptio*) 1. Dispoziție, hotărâre sau recomandare dată de medic unui bolnav. 2. Termen care, potrivit unor norme juridice, are drept consecință sistarea plății unei datorii, a aplicării unei pedepse, a redobândirii unei posesii sau a unei proprietăți.
- PRESCRÍS**, -Ă, *prescriși*, -se adj. (de la *prescrie*) Care și-a pierdut valabilitatea prin prescripție (2).
- PRESELECTĂ**, *preselece* vb. I (pre- + *selecta*) A selecta în prealabil.
- PRESELECTĂTOR**, *preselectoare* s.n. (fr. *présélecteur*) Dispozitiv de preselecție (2).
- PRESELECȚIE**, *preselecții* s.f. (fr. *présélection*) 1. Selecție prealabilă unui concurs. 2. Reglaj preliminar care permite selectarea automată a modului de funcționare ales pentru un aparat. 3. Bandă paralelă cu șoseaua principală, pe care este condus un vehicul în vederea încadrării în fluxul normal.
- PRESENTIMÉNT**, *presentimente* s.n. (fr. *presentiment*) Sentiment vag în legătură cu ceea ce va veni; presimțire; premoniție.
- PRESÉRIE**, *preserii* s.f. (fr. *présérie*) Fabricare industrială, în număr limitat, a unui obiect, care precedă fabricarea în serie a acestuia.
- PRÉSING** s.n. (engl. *pressing*) Atac puternic și continuu, la jocurile sportive.
- PRESIUNE**, *presiuni* s.f. (fr. *pression*, lat. *pressio*, -onis) 1. Forță, apăsare asupra a ceva. 2. Influență care se exercită prin constrângere. 3. *Presiune atmosferică* = presiune pe care o exercită aerul la nivelul solului. *Presiune arterială* v. *tensiune*.
- PRESOPUNCTURĂ** s.f. (*presa* + [*acu*]punctură) Gen de acupunctură executată prin masarea și presarea unor puncte ale tegumentului cu activitate biologică sporită.
- PRESOR**, -OĂRE, *presori*, -oare (fr. *presseur*) 1. Adj. Care este destinat să exercite o presiune. 2. S.n. Tijă cu picioruș care ține presat materialul la mașina de cusut. 3. S.m. și f. Lucrător la presă.
- PRESORECEPTOR**, *presoreceptori* s.m. (*pres[ui]ne* + *receptor*) Terminație nervoasă din peretele unui vas sangvin sensibilă la presiunea sângelui.
- PRESOSTĂT**, *presostate* s.n. (fr. *pressostat*) Aparat folosit pentru măsurarea și controlul presiunii unui fluid dintr-o încăpere închisă.
- PRESPĂN**, *prespanuri* s.n. (fr. *presspahn*, germ. *Pressspan*) Material pe bază de celuloză, impregnat cu ulei sau cu lac, folosit ca izolanț.
- PRESPAPIÉR**, *prespapieruri* s.n. (fr. *presse-papiers*) Obiect greu care, pus peste niște hârtii, împiedică împrăștierea acestora.
- PRESTĂ**, *prestez* vb. I (lat. *praestare*, it. *prestare*) 1. A îndeplini, a executa, a desfășura o muncă, o activitate, un serviciu (în mod sistematic și organizat). 2. *A presta (un) jurământ* = a depune (un) jurământ.
- PRESTABILÍ**, *prestabilesc* vb. IV (pre- + *stabili*) A fixa, a stabili dinainte, cu anticipație.
- PRESTĂNȚĂ** s.f. (fr. *prestance*) Ținută impozantă, demnă.
- PRESTĂȚIE**, *prestații* s.f. (fr. *prestation*, lat. *praestatio*) 1. (Jur.) Obiectul unei obligații, constând într-o acțiune. 2. Muncă neremunerată, efectuată în interes obștesc.
- PRESTELĂR**, -Ă, *prestelari*, -e adj. (engl. *prestellar* [*matter*], fr. [*matière*] *préstellaire*) *Materie prestelară* = materie din care se nasc stelele.
- PRESTIDIGITĂTOR**, *prestidigitatori* s.m. (fr. *prestidigitateur*) Persoană care face prestidigații; scamator; fachir (3).

- PRESTIDIGITĂȚIE** s.f. (fr. *prestidigitation*) Artă de a produce iluzii prin mișcarea mâinilor, prin trucuri etc.; iluzie astfel provocată; scamatorie, iluzionism (1); agilitate deosebită a mâinilor.
- PRESTIGIOS, -OĂSĂ, prestigioși, -oase** adj. (fr. *prestigieux*) Care are prestigiu, de prestigiu, care impresionează în mod deosebit.
- PRESTIGIU** s.n. (fr. *prestige*) 1. Importanță, autoritate (4), influență¹ (2), stimă deosebită de care se bucură cineva. 2. *De prestigiu* = prestigios.
- PRÉSTO** (it. *presto*) 1. Adv. (Despre modul de executare a unei lucrări muzicale) În ritm rapid. 2. S.n. Compoziție sau parte dintr-o compoziție muzicală executată în acest ritm.
- PRESURIZĂ, presurizez** vb. I (fr. *pressuriser*) A menține o presiune atmosferică normală într-un spațiu închis (un avion care zboară la înălțime, o navă cosmică etc.).
- PREȘEDINTE, președinți** s.m. (fr. *président*, lat. *praesidens, -ntis*, de la *sedea*) 1. Persoană care conduce dezbaterile unei adunări, ale unui tribunal sau care conduce o instituție, o organizație etc. 2. Șef de stat într-o republică; prezident.
- PREȘEDINȚIE** s.f. (*președinte* + *-ie*) Funcția de președinte și durata acesteia; sediul în care își exercită funcția un președinte și aparatul administrativ din subordinea acestuia; prezidenție.
- PREȚĂ, pretez** vb. I (fr. *préter*) 1. A admite să facă ceva ilegal, incorect, reprobabil. 2. A se armoniza cu..., a se potrivi la...
- PREȚABIL, -Ă, pretabili, -e** adj. (fr. *pretable*) Care se poate preta la ceva.
- PREȚENDENT, -Ă, pretenenți, -te** (fr. *prétendant*, germ. *Prätendent*) 1. S.m. și f. Persoană care aspiră la ceva pe baza unor drepturi; persoană dintr-o familie domnitoare care pretinde, are dreptul la tronul unei țări. 2. S.m. Bărbat care dorește să ia în căsătorie o femeie.
- PREȚENȚIE, pretenții** s.f. (lat. *praetensio*, germ. *Prätension*, fr. *prétention*) 1. Revendicare a unui drept sau a unui privilegiu; drept revendicat. 2. Convingere (nejustificată), de obicei, exagerată, supraevaluată, pe care o are cineva despre sine și cerința ca ceilalți să o împărtășească. 3. Dorință, năzuință, veleitate. 4. *Cu pretenții* sau *cu pretenție* = cu superioritate. *Fără pretenții* sau *fără pretenție* = modest, simplu, natural. *Cu pretenție de...* = care ar vrea să pară...
- PREȚENȚIOS, -OĂSĂ, pretențioși, -oase** adj. (fr. *prétentieux*) 1. Care are multe pretenții; exigent (1). 2. Care necesită o grijă deosebită. 3. Care vrea să impresioneze, să pară valoros; emfatic, gomos.
- PREȚÉRÍT, preterite** s.n. (fr. *prétérit*, lat. *praeteritum*) Formă verbală care exprimă trecutul în limbi care nu fac distincție între imperfect, aorist și perfect.
- PREȚERIȚIUNE, preterițiuni** s.f. (fr. *prétérition*) Figură retorică prin care autorul declară că nu dorește să vorbească despre un lucru pe care îl amintește în acest fel.
- PREȚÉXT, pretexte** s.n. (fr. *prétexte*, lat. *praetextum*) 1. Motiv aparent, invocat pentru a ascunde mobilul real a ceva. 2. Imbold, impuls (1), stimulent (1). 3. *Sub pretext* sau *sub pretextul că...* = pe motiv că...
- PREȚEXTĂ, pretextez** vb. I (fr. *prétexter*) A aduce ca pretext (1).
- PREȚÍNDE, pretind** vb. III (lat. *praetendere*, fr. *prétendre*) 1. A cere, a reclama (1), a revendica (1), a vrea, a necesita. 2. A se supraevalua, a se supraestima. 3. A afirma, a susține ceva cu putere.
- PRÉTOR, pretori** s.m. (lat. *praetor*, fr. *préteur*) 1. (În Antichitate) Magistrat roman. 2. (În trecut) Reprezentant al puterii centrale într-o plasă, subordonat prefectului.
- PREȚORIÂN, -Ă, pretorienii, -e** (lat. *praetorianus*, fr. *prétorien*) 1. Adj. Al pretorului (1), care se referă la pretor. 2. S.m. Militar din garda pretoriană (3). 3. *Gardă pretoriană* = unitate militară care constituia garda personală a pretorului sau a împăraților romani.
- PREȚORIANISM** s.n. (fr. *prétorianisme*) Influență exercitată de pretorienii și de soldați în Roma antică.
- PREȚÓRIU, pretorii** s.m. (lat. *praetorium*, fr. *préttoire*) 1. Reședință a pretorului în provinciile romane. 2. Amplasament într-o tabără, unde se găsea cortul unui general roman. 3. (Înv.) Sală de judecată; (p. ext.) tribunal.
- PREȚŪRĂ, preturi** s.f. (lat. *praetura*, fr. *préture*) (Înv.) Instituție în care își exercita funcția un pretor (2); serviciul pretorului; localul în care își avea sediul această instituție.
- PREȚIÓS, -OĂSĂ, prețioși, -oase** adj. (lat. *pretiosus*, fr. *précieux*) 1. Care costă mult, care are valoare datorită materialului, vechimii sau din motive sentimentale, intelectuale, morale; valoros. 2. Afectat, căutat, exagerat; (despre stil, vorbire) eufuistic.
- PREȚIOZITĂȚE, prețiozități** s.f. (fr. *préciosité*) Lipsă de naturalețe, de simplitate; emfază, comportare afectată, pedantă, de un rafinement exagerat, căutat.

- PREUMÁN, -Ă, preumani, -e** adj. (fr. *prehumain*) Care a existat înainte de apariția omului pe Pământ.
- PREVALÁ, prevalez** vb. I (lat. *praevalere*, fr. *prévaloir*) 1. A avea superioritate; a predomina. 2. A se folosi de ceva pentru a avea avantaje.
- PREVALÉNT, -Ă, prevalenți, -te** adj. (lat. *praevalens, -ntis*, engl. *prevalent*) De mare importanță; predominant.
- PREVARICÁ, prevarichez** vb. I (fr. *prévariquer*, lat. *praevaricari*) (Rar) A nu-și face datoria prin rea-credință, abuz, fraudă.
- PREVARICATÓR, -OÁRE, prevaricatori, -oare** adj., s.m. și f. (fr. *prévaricateur*) (Persoană) care prevarichează.
- PREVARICAȚIÚNE, prevaricațiuni** s.f. (fr. *prévarication*) 1. Abatere a cuiva de la îndatoririle de serviciu. 2. Deturnare de fonduri publice. 3. Trădare a unei cauze.
- PREVENÍ, previn** vb. IV (fr. *prévenir*, lat. *praevenire*) 1. A avertiza, a înștiința. 2. A preîntâmpina, a evita, a combate (2).
- PREVENITÓR, -OÁRE, prevenitori, -oare** adj. (*preveni + -tor*) Îndatoritor, amabil, politic.
- PREVÉNTÍV, -Ă, preventivi, -e** adj. (fr. *préventif*) 1. Care previne, care împiedică producerea unui lucru neplăcut, periculos, a unei boli. 2. *Arest preventiv* = deținere provizorie a unui inculpat, pentru cercetări; prevenție. *Medicină preventivă* = ramură a medicinei care se ocupă cu mijloacele de prevenire a bolilor.
- PREVENTÓRIU, preventorii** s.n. (fr. *préventorium*) Instituție medicală în care sunt internate și tratate preventiv persoanele predispuse la boli grave și de lungă durată (mai ales tuberculoza).
- PREVÉNTIE, prevenții** s.f. (fr. *prévention*, lat. *praeventio*) 1. Arest preventiv; detenție (3). 2. Prejudicată. 3. Ansamblu de măsuri menite să evite apariția unei boli, un accident etc.
- PREVIZÍBIL, -Ă, previzibili, -e** adj. (fr. *prévisible*) Care poate fi prevăzut, anticipat.
- PREVIZIONÁL, -Ă, previzionali, -e** adj. (fr. *prévisionnel*) Care comportă calcule anterioare unui eveniment, care se bazează pe previziuni.
- PREVIZIÚNE, previziuni** s.f. (fr. *prévision*) Calitatea cuiva care vede, înțelege, ghicește dinainte un lucru (potrivit anumitor calcule); fapt, lucru prevăzut; viziune (2); prognoză (1).
- PREZBÍT, -Ă, prezbijți, -te** adj., s.m. și f. (fr. *presbyte*) (Persoană) care suferă de prezbیتism.
- PREZBITERIAN, -Ă, prezbiterieni, -e** (fr. *presbytérien*) 1. Adj. Care ține de sau se referă la prezbiterianism (1). 2. S.m. și f. Adept al prezbiterianismului (1).
- PREZBITERIANÍSM** s.n. (fr. *presbytérianisme*) 1. Sistem ecleziastic preconizat de Jean Calvin (1509–1564), potrivit căruia conducerea Bisericii era încredințată unui corp format din pastori și laici. 2. Biserica Reformată, care a adoptat prezbiterianismul (1).
- PREZBITÉRIU, prezbiterii** s.n. (lat. *presbyterium*, fr. *presbytère*) Locuința preotului paroh (catolic).
- PREZBITÍSM** s.n. (fr. *présbytisme*) Defect de vedere care constă în incapacitatea de a vedea bine obiecte apropiate; prezbیتie.
- PREZBITÍE, prezbیتii** s.f. (fr. *présbytie*) Prezbیتism.
- PREZÉNT, -Ă, prezenți, -te** (fr. *présent*, lat. *praesens, -ntis*) 1. Adj. Care se află în locul în care se vorbește, în timpul actual; asistent (1); care este în vigoare astăzi; care se manifestă, se produce în momentul de față; curent (2), contemporan (1). 2. S.n. Timpul actual; contemporaneitate. 3. S.n. Timpul verbului care arată că o acțiune se petrece în momentul vorbirii sau că este de durată.
- PREZENTÁ, prezint** vb. I (fr. *présenter*) 1. A întinde, a oferi (5), a da; a înmâna, a informa (1). 2. A(-și) spune numele într-o întâlnire (pentru a deveni sau a face să devină cunoscut). 3. A apărea în fața cuiva (într-un spectacol, într-o adunare etc.). 4. A se înfățișa la un examen, la alegeri etc. 5. A avea anumite însușiri, calități, caracteristici. 6. A se înfățișa ca...
- PREZENTÁBIL, -Ă, prezentabili, -e** adj. (fr. *présentable*) Care se prezintă bine; îngrijit, plăcut la înfățișare.
- PREZENTATÓR, -OÁRE, prezentatori, -oare** s.m. și f. (fr. *présentateur*) Persoană care prezintă publicului un program, o emisiune etc.
- PREZÉNTĂ, prezențe** s.f. (fr. *présence*) 1. Faptul de a fi prezent (1); manifestare a unei personalități puternice. 2. (*A avea prezență de spirit*) = a răspunde sau a acționa repede, prompt în împrejurări dificile și neprevăzute.
- PREZERVÁ, prezerv** vb. I (lat. *praeservare*, fr. *préservir*) (Livr.) A (se) feri, a (se) apăra, a (se) păzi de un rău fizic sau moral.
- PREZERVATÍV, prezervative** s.n. (fr. *préservatif*) Tub elastic închis la un capăt, folosit de bărbați ca mijloc anticoncepțional sau pentru a preveni contaminările venerice; condom.

PREZERVĂȚIE s.f. (fr. *préservation*) Acțiunea de a (se) prezerva.

PREZIDĂ, *prezidez* vb. I (lat. *praesidere*, fr. *présider*) A conduce o adunare, o dezbateră, o ședință etc.; a ocupa un loc de onoare.

PREZIDÉNT, *prezidenți* s.m. (lat. *praesidens*, -ntis, fr. *président*, germ. *Präsident*) Președinte.

PREZIDENȚIAL, -Ă, *prezidențiali*, -e adj. (fr. *présidentiel*) De președinte, care vine de la președinte.

PREZIDENȚIE, *prezidenții* s.f. (*prezident* + -ie) Președinție.

PREZIDIÁL, -Ă, *prezidiali*, -e adj. (fr. *présidial*) De prezidiu.

PREZIDIU, *prezidii* s.n. (lat. *praesidium*, germ. *Präsidium*) Grup de persoane ales pentru conducerea unei ședințe (solemne).

PREZUMĂ, *prezum* vb. I (fr. *présumer*) A estima (2), a presupune.

PREZUMTÍV, -Ă, *prezumtivi*, -e adj. (lat. *praesumptivus*) 1. Desemnat dinainte ca succesor. 2. Care este socotit, considerat ca probabil; presupus, ipotetic.

PREZÚMȚIE, *prezumții* s.f. (lat. *praesumptio*, fr. *présomption*) 1. Presupunere, supoziție, coniectură. 2. Judecată bazată pe simple indicii. 3. Păreră exagerată de bună despre sine.

PREZUMȚIOS, -OĂSĂ, *prezumțioși*, -oase adj. (lat. *praesumptuosus*, fr. *présomptueux*) Care are o păreră exagerată de bună despre sine; arogant, îngâmfat.

PRIÁPIC, -Ă, *priapici*, -ce (fr. *priapique*) 1. Adj. Referitor la priapism, de priapism. 2. S.m. Bărbat care suferă de priapism.

PRIAPÍSM s.n. (fr. *priapisme*) Stare patologică de erecție prelungită a penisului.

PRICOMIGDÁLĂ, *pricomigdale* s.f. (ngr. *pikramígdalon*) Prăjitură preparată din albuș de ou, zahăr și migdale (sau nuci, alune).

PRIM, -Ă, *primi*, -e num. (lat. *primus*, fr. *prime*) 1. (Cu valoare adjectivală sau substantivală) (Persoană, obiect) care se află în fața tuturor, în frunte; întâi; cel dintâi (în spațiu sau în timp). 2. (Adjectival) Originar, primar. 3. (Adjectival; muz.) Care execută melodia principală (1); primo (2). 4. *Prima tinerețe* = perioadă care urmează după copilărie sau după adolescență. *Primă audiție* = execuție a unei bucăți muzicale pentru prima dată în fața publicului. *Prim ajutor* = ajutor medical acordat de urgență (înainte de spital). *Materie primă* = material (brut)

care trebuie prelucrat. *Prim-ministru* = președintele unui guvern; premier.

PRIMĂ, *primez* vb. I (fr. *primer*) A deține primul loc; a devansa (1); a avea întâietate.

PRIMADÓNĂ, *primadone* s.f. (it. *primadonna*) Primă cântăreață de operă sau operetă, care joacă în rolurile principale.

PRIMÁJ, *primaje* s.n. (fr. *primage*) 1. Bonificație care se acordă armatorului sau căpitanului unei nave comerciale. 2. Antrenare a apei dintr-un cazan de către aburul produs.

PRIMÁR, -Ă, *primari*, -e (lat. *primarius*, fr. *primaire*) 1. Adj. Care ține de începuturi, de origine; inițial (1). 2. Adj. (Despre modul de comportare, despre instincte) Elementar (2), neevoluat, brutal; lipsit de cultură, de rafinament. 3. Adj. (Despre cuvinte) Care provine direct din rădăcină; care constituie baza de formare a altor cuvinte. 4. S.m. Reprezentant ales, cu atribuții administrative în orașe și în comune. 5. *Eră primară* = paleozoic.

PRIMÁT¹, *primați* s.m. (lat. *primatus*, fr. *primat*) Cel mai înalt grad în vechea ierarhie a Bisericii Ortodoxe și Catolice.

PRIMÁT², *primate* s.n. (fr. *primate*) (La pl.) Ordin de mamifere superioare, care cuprinde maimuța și omul; (și la sg.) mamifer din acest ordin.

PRIMÁT³ s.n. (fr. *primat*, germ. *Primat*) Înșușirea de a fi primul (în ordinea importanței, a valorii); superioritate.

PRÍMĂ, *prime* s.f. (fr. *prime*) 1. Recompensă, retribuție suplimentară, gratificație; sumă acordată de o companie pentru prețul unei asigurări. 2. (Muz.) Cel mai mic interval format între două trepte de aceeași înălțime, prin repetarea notei date.

PRIMIGÉSTĂ, *primigeste* adj., s.f. (fr. *primigeste*) (Femeie) care este pentru prima oară gravidă.

PRIMIPĂRĂ, *primipare* adj., s.f. (fr. *primipare*) (Femeie) care a născut pentru prima oară.

PRIMITÍV, -Ă, *primitivi*, -e (fr. *primitif*, lat. *primitivus*, germ. *primitiv*) 1. Adj. Care aparține primului stadiu al lucrurilor, care se află la începutul istoric al omenirii, care se află pe treapta cea mai de jos a dezvoltării; străvechi. 2. Adj., s.m. și f. (Om) sălbatic, necioplit, grosolan (1), necivilizat. 3. Adj. Care constituie elementul prim, fundamental. 4. S.m., adj. (Pictor sau sculptor) care a creat înainte de Renaștere. 5. Adj. Care aparține unei civilizații puțin evoluată.

PRIMITIVÍSM s.n. (fr. *primitivisme*) 1. Caracter primitiv, stare a unei persoane primitive (2). 2. Afinitate cu arta primitivilor (4).

- PRIMITIVIZĂ**, *primitivizez* vb. I (*primitiv + -iza*)
A aduce într-o stare primitivă, a aduce la primitivism (1).
- PRÍMO** (fr., it. *primo*) 1. Adv. În primul rând, mai întâi. 2. Adj. (Muz.) Prim (3).
- PRIMOGENÍT**, -Ă, *primogeniți, -te* adj., s.m. și f. (lat. *primogenitus*) (Copil) născut primul (mai ales într-o familie regală, princiară); primogenitură.
- PRIMOGENITURĂ** s.f. (fr. *primogéniture*) Prioritate pe care o are cel dintâi născut dintre mai mulți frați în dobândirea anumitor drepturi, în unele țări; primogenit.
- PRIMORDIÁL**, -Ă, *primordiali, -e* adj. (fr. *primordial*) 1. Care este considerat de primă importanță; capital² (1), esențial (2). 2. Originar (1), inițial (1).
- PRIMORDIALITÁTE** s.f. (fr. *primordialité*) Faptul de a fi primordial; prioritate (1).
- PRIM-PLÁN**, *prim-planuri* s.n. (*prim + plan*) (Cin.)
Tehnică în care interpretii sunt filmați de aproape.
- PRIMULACÉE**, *primulacee* s.f. (fr. *primulacée*) (La pl.) Familie de plante erbacee cu o corolă regulată, cu flori solitare sau în inflorescență; (și la sg.) plantă din această familie (primulă, ciclamă etc.).
- PRIMÚLÁ/PRÍMULÁ**, *primule* s.f. (fr., lat. *primula*) Plantă ornamentală cu flori delicates, mov, roșii, galbene sau albe.
- PRÍMUS**, *primusuri* s.n. (germ. *Primus*) Lampă de gătit care funcționează cu benzină sau cu petrol lampant.
- PRINCE-DE-GÁLLES** s.n. (pr. *prensdögál*; fr. *prince-de-galles*) Stofă al cărei desen constă din linii fine, încrucișate, care compun carouri în tonuri ale aceleiași culori.
- PRÍNCEPS** adj. invar. (lat. *princeps*) Ediție *princeps* = prima ediție a unei opere (clasice).
- PRINCIÁR**, -Ă, *princiari, -e* adj. (fr. *princier*) Care se referă la un principe, de principe; (fig.) somptuos.
- PRINCIPÁL**, -Ă, *principali, -e* adj., s.n. (lat. *principalis*, fr. *principal*, it. *principale*) 1. (Lucru, fenomen etc.) care este cel mai important; esențial (2), central (1); considerabil; care se află în prima linie, pe prima treaptă; capital² (1), cardinal (1). 2. *Propoziție principală* (și substantivat, f.) = propoziție independentă de care depind în frază propozițiile subordonate. În *principal* = în primul rând, cu precădere; în linii mari.
- PRINCIPÁT**, *principate* s.n. (lat. *principatus*) 1. Stat al cărui conducător are titlul de principe. 2. (La pl.) Nume sub care erau cunoscute, împreună, Țara Românească și Moldova înainte de unirea realizată în anul 1859. 3. (În Roma antică) Sistem de guvernare instaurat de Augustus (în anul 27 î.H.).
- PRÍNCIPE**, *príncipi* s.m. (lat. *princeps, -ipis*, it. *principe*) Suveranul unui principat; persoană care aparține unei familii suverane; prinț.
- PRINCIPÉSĂ**, *príncipese* s.f. (it. *principessa*) Prințesă.
- PRINCIPIÁL**, -Ă, *principiali, -e* adj. (*principiu + -al*) Care este consecvent anumitor principii, care se conduce după anumite principii (riguroase).
- PRINCIPIALITÁTE** s.f. (*principal + -itate*) Calitatea de a fi principial.
- PRINCÍPIU**, *príncipii* s.n. (lat. *principium*, germ. *Prinzip*, fr. *principe*, it. *principio*) 1. Origine (1), început; germene (2), prima cauză, rațiune; bază (1), fundament (2). 2. Element, materie esențială. 3. Regulă de comportare, de apreciere, regulă morală; normă (1), criteriu; mod de a vedea, părere. 4. Lege generală care determină un ansamblu de fenomene și verifică exactitatea consecințelor acestora. 5. (La pl.) Primele noțiuni, de bază ale unei științe, ale unei arte. 6. *Principiu activ* = substanță care constituie esența unui produs vegetal sau animal. *De principiu* = cu un caracter general. În *principiu* = teoretic, în general. *Din principiu* = conform unui punct de vedere hotărât dinainte.
- PRINT**, *printuri* s.n. (engl. *print*) (Inform.) Împripare a datelor; imprimat (2); listare.
- PRINTÁ**, *printez* vb. I (de la *print*) A face un print, a lista (1).
- PRINȚ**, *prinți* s.m. (germ. *Prinz*, rus. *prinț*) Principe.
- PRINȚESĂ**, *prințese* s.f. (germ. *Prinzess[in]*, rus. *prințessa*, fr. *princesse*) Suverană a unui principat sau fiică ori soție a unui principe; principesă.
- PRÍOR**, *priori* s.m. (lat. *prior*, germ. *Prior*) Conducător al unei mănăstiri catolice.
- PRIORÁT** s.n. (lat. *prioratus*, germ. *Priorat*, fr. *priorat*) Funcția de prior; durata acestei funcții.
- PRIORITÁR**, -Ă, *prioritari, -e* adj. (fr. *prioritaire*) Care are prioritate.
- PRIORITÁTE**, *priorități* s.f. (fr. *priorité*) 1. Faptul de a fi primul; anterioritate, primordialitate, întâietate; preferință. 2. Drept de a acționa, de a vorbi primul. 3. *Cu prioritate* = în primul rând, îndeosebi.
- PRISMÁTIC**, -Ă, *prismatici, -ce* adj. (fr. *prismatique*) Care are forma unei prisme.
- PRÍSMĂ**, *prisme* s.f. (ngr., lat. *prisma*, fr. *prisme*, germ. *Prisma*) 1. Poliedru ale cărui baze sunt două poligoane egale și paralele, iar fețele laterale, paralelograme;

obiectul care are această formă. 2. *Prin prisma...* = din punct de vedere...

PRITÁN, *prítani* s.m. (fr. *prytane*) 1. Prim-magistrat, în cetățile antice grecești. 2. Membru în adunarea supremă a Atenei antice.

PRITANÉU, *prítanee* s.n. (fr. *prytanée*) Edificiu public în care se adunau pritanii (2).

PRIVÁ, *privez* vb. I (fr. *priver*, lat. *privare*) A (se) frustra.

PRIVÁT, -Ă, *privați*, -te adj. (lat. *privatus*, germ. *privat*, fr. *privé*) 1. Particular (3), individual (1), personal (1). 2. Fără funcții publice, care nu este public. 3. Strict personal, intim (3), domestic (2), interior.

PRIVATÍV, -Ă, *privativi*, -e adj. (fr. *privatif*, lat. *privativus*) Care privează pe cineva de un drept, de o libertate; (despre afixe) care exprimă lipsa, excluderea.

PRIVATIZÁ, *privatizez* vb. I (fr. *privatiser*) 1. A transfera în domeniul privat o proprietate de stat; a comunica. 2. A începe să își desfășoare activitatea pe cont propriu, în sectorul particular.

PRIVATIZÁT, -Ă, *privatizați*, -te (de la *privatiza*) 1. Adj. Trecut din proprietatea statului în proprietate particulară. 2. S.m. și f. Persoană care deține o întreprindere particulară.

PRIVAȚIÚNE, *privațiuni* s.f. (fr. *privation*, lat. *privatio*, -onis) Pierdere a unui drept, a unui avantaj; abținere de la ceva; lipsă, sărăcie, mizerie (1).

PRIVILEGIÁ, *privilegiez* vb. I (fr. *privilégier*) A avantaja, a favoriza (2).

PRIVILEGIÁT, -Ă, *privilegiați*, -te adj., s.m. și f. (de la *privilegia*) (Persoană, grup social etc.) care se bucură de privilegii; (fig.) înzestrat cu talent.

PRIVILÉGIU, *privilegii* s.n. (lat. *privilegium*, cf. it. *privilegio*, fr. *privilège*) 1. Avantaj pe care îl posedă cineva; act prin care se acordă cuiva un avantaj sau un drept special. 2. Împrejurare favorabilă.

PRIZÁ¹, *prizez* vb. I (fr. *priser*) A aspira tutun, narcotice etc.

PRIZÁ², *prizez* vb. I (fr. *priser*) (Rar) A face caz de ceva, a aprecia.

PRÍZÁ, *prize* s.f. (fr. *prise*) 1. Dispozitiv folosit pentru conectarea la o rețea electrică a unui aparat, a unui instrument etc. 2. Trecere în stare solidă a unor amestecuri plastice. 3. (Fam.) Trecere, influență¹ (1). 4. Cantitate mică de tutun, de narcotice care se aspiră; doză mică de medicament. 5. Intuiție (1), înțelegere (a realității). 6. Mod în care este prinsă

mingea, la handbal, baschet, rugby etc.; mod în care atleții țin sulița sau prăjina, iar tenismenii, racheta sau paleta. 7. Asperitate, proeminență existentă într-un perete vertical, folosită de alpinști pentru ascensiuni. 8. Angrenare a două roți dințate într-un mecanism. 9. *Priză de aterizare* = manevre executate de un pilot la aterizare. *Priză directă* = înregistrare a dialogului sincron cu filmarea. *A avea priză (la cineva)* = a avea trecere, influență (asupra cuiva). *A fi în priză sau a băga în priză* = a fi, a deveni sau a face să fie, să devină foarte activ.

PRIZONIÉR, -Ă, *prizonieri*, -e s.m. și f. (fr. *prisonnier*) Persoană luată în captivitate de inamic; ostatic; persoană lipsită de libertate; arestat, deținut.

PRIZONIERÁT s.n. (*prizonier* + -at) Starea de prizonier; (perioadă de) captivitate.

PRO¹ prep. (lat. *pro*) Pentru, în favoarea, în sprijinul cuiva sau a ceva.

PRO²- (lat. *pro*, fr. *pro-*) Prefix cu sensul de: „pentru”, „în favoarea”, „în sprijinul”, în cuvinte ca *proamerican*; „înainte”, „dinainte”, în cuvinte ca *propășii*.

PROAMERICÁN, -Ă, *proamericani*, -e adj. (*pro²*- + *american*) Care este în favoarea americanilor.

PROBÁ, *probez* vb. I (lat. *probare*) 1. A stabili un adevăr incontestabil; a dovedi, a demonstra (1). 2. A supune la o probă (2); a încerca, a verifica.

PROBÁBIL, -Ă, *probabili*, -e (lat. *probabilis*, fr. *probable*, it. *probabile*) 1. Adj. Care se poate întâmpla, produce, petrece; posibil (1), eventual. 2. Adv. După cât se pare; poate, pesemne.

PROBABILÍSM s.n. (fr. *probabilisme*) Doctrină potrivit căreia nu se poate stabili în mod cert dacă un enunț este adevărat sau nu, ci se pot distinge numai anumite grade de probabilitate.

PROBABILÍST, -Ă, *probabiliști*, -ste adj. (fr. *probabiliste*) 1. Care se referă la probabilism, de probabilism. 2. Care folosește calculul probabilităților.

PROBABILÍSTIC, -Ă, *probabilistici*, -ce adj. (*probabil* + -istic) 1. Care are caracter de probabilitate. 2. Care se referă la teoria, la calculul probabilităților.

PROBABILITÁTE, *probabilități* s.f. (fr. *probabilité*) 1. Caracterul a ceea ce este probabil; fapt, întâmplare probabilă; posibilitatea ca un fapt să se poată realiza. 2. (Mat.) Mulțime numerică prin care se exprimă caracterul aleatoriu (posibil sau nesigur) al unui eveniment, al unui fenomen. 3. *Calculul probabilităților* = calcul matematic care apreciază dacă un eveniment complex se va întâmpla sau nu, în funcție de eventualitatea unor evenimente simple,

- presupuse cunoscute. *Cu probabilitate* = probabil. *După toate probabilitățile* = poate, pesemne.
- PROBĂNT, -Ă, probanți, -te** adj. (fr. *probant*) Care aduce o probă decisivă în legătură cu existența sau cu valoarea unui lucru; doveditor.
- PROBĂR, probare** s.n. (*probă* + *-ar*) Album care cuprinde modelele de litere și de cifre executabile într-o tipografie.
- PROBATÓRIU, -IE, probatorii** (lat. *probatorius, -a, -um*) 1. S.n. (Jur.) Ansamblu de probe folosite într-un litigiu. 2. Adj. Care poate să servească drept dovadă.
- PROBAȚIÚNE, probațiuni** s.f. (fr. *probation*) Dove-dire, dovadă.
- PRÓBĂ, probe** s.f. (lat. *proba*, germ. *Probe*, cf. fr. *preuve*) 1. Confirmare, dovedire, demonstrare a unui adevăr, a unui fapt etc.; dovadă, semn, mărturie, ar-gument în sprijinul cuiva sau a ceva. 2. Acțiune, corectare întreprinsă pentru a constata dacă cineva sau ceva îndeplinește condițiile cerute. 3. (Spec.) Încercare a unei mașini, a unui material etc., pentru veri-ficarea calităților acestora, a fiabilității etc. 4. (Spec.) Încercare a unui obiect de îmbrăcăminte (în lucru). 5. Fiecare dintre părțile unui examen (1); (p. gener.) examen. 6. Fiecare dintre întrecerile sportive, în ca-drul unei competiții. 7. (Spec.) Repetiție făcută în vederea unei reprezentări, a unei ceremonii etc. 8. (Spec.) Verificare a unui calcul matematic. 9. Obiect dintr-o serie sau cantitate mică dintr-un material care poate dovedi caracteristicile obiectelor ori ale ma-terialelor respective; eșantion (1), mostră. 10. Analiză medicală. 11. Imagine fotografică obținută prin co-pierea unui clișeu. 12. Pildă, exemplu (1), model (2).
- PROBITĂTE** s.f. (lat. *probitas, -atis*, fr. *probité*) Ones-itate, loialitate, integritate (1), onoare (1).
- PROBLEMÁTIC, -Ă, problematici, -ce** (fr. *problé-matique*) 1. Adj. Îndoielnic, nelămurit, nesoluționat, care constituie o problemă, care necesită lămuriri. 2. S.f. (Log.) Care anunță un raport posibil între termenii unei judecări. 3. S.f. Preocupare într-un domeniu al cunoașterii.
- PROBLEMATIZĂ, problematizez** vb. I (*proble-mat[ic]* + *-iza*) 1. A constitui o problemă (2), a-și face probleme. 2. A sistematiza pe probleme (1).
- PROBLEMATIZÁRE, problematizări** s.f. (din *pro-blematiza*) 1. Acțiunea de a problematiza și rezul-tatul ei. 2. Metodă de învățământ care constă în a crea probleme cu scopul de a stimula activitatea independentă, gândirea și efortul personal ale elevu-lui sau ale studentului.
- PROBLÉMĂ, probleme** s.f. (lat. *problema*, fr. *pro-blème*, germ. *Problem*) 1. Chestiune, subiect care trebuie rezolvat (prin procedee științifice). 2. Ceca ce este dificil de explicat, de rezolvat.
- PROBOSCIDIÁN, proboscidieni** s.m. (fr. *probosci-dien*) (La pl.) Ordin de mamifere mari, din care face parte elefantul, caracterizate printr-o trompă lungă și mobilă și prin canini transformați în defen-se; (și la sg.) mamifer din acest ordin.
- PROCAÍNĂ, procaine** s.f. (fr. *procaine*) Anestezic local de sinteză.
- PROCARIÓT, procariote** s.n. (fr., engl. *procar-yote*) (La pl.) Grup de organisme primitive unicelulare (bacterii, viruși etc.), cu structură simplă; (și la sg.) organism unicelular din acest grup.
- PROCEDÁ, procedez** vb. I (lat. *procedere*, fr. *procé-der*, it. *procedere*) A acționa (1); a opera (1); a face operația de...
- PROCEDÉU, procedee** s.n. (fr. *procédé*) 1. Metodă de a acționa; mijloc, mod (1), modalitate, manieră (1), procedură. 2. Soluție adoptată sistematic pentru efec-tuarea sau producerea unui lucru; procedură (3).
- PROCEDURÁL, -Ă, procedurali, -e** adj. (fr. *procé-dural*) Care se referă la o procedură legală, care este conform acesteia.
- PROCEDÚRĂ, proceduri** s.f. (lat. *procedura*, fr. *procédure*) 1. Formalitate judiciară; ramura dreptu-lui care studiază îndeplinirea și executarea acestor formalități. 2. Ansamblu de reguli care trebuie ur-mate pentru stabilirea anumitor drepturi sau a anu-mitor situații juridice. 3. Metodă (1), procedeu (2). 4. Tratament specializat pe anumite tipuri de boli.
- PROCÉNT, procente** s.n. (lat. *procento*, germ. *Pro-zent*) 1. A suta parte dintr-o cantitate dată; sutime; procentaj (1); rată (2). 2. Dobândă calculată la 100 de unități monetare timp de un an; (p. ext.) do-bândă.
- PROCENTÁJ, procentaje** s.n. (*procent* + *-aj*, cf. fr. *pourcentage*) 1. Procent (1). 2. Calcul efectuat pen-tru stabilirea procentului, cifra obținută prin acest calcul; coeficient (3).
- PROCENTUÁL, -Ă, procentuali, -e** adj. (germ. *pro-zentual*) Socotit, exprimat în procente.
- PROCÉS, procese** s.n. (lat. *processus*, germ. *Prozess*, fr. *procès*) 1. Acțiune în justiție; judecată. 2. Succe-siune de fenomene, de stări etc. prin care se tran-sformă ceva, prin care se obține un produs. 3. Boală

în evoluție. 4. *Proces-verbal* = act oficial în care este consemnat un fapt sau discuțiile și hotărârile unei adunări. *A face* (sau *a intenta un proces*) = a chema în justiție. *A face procesul cuiva* = a critica pe cineva. *A-și face proces(e) de conștiință* = a regreta anumite acțiuni.

PROCESĂ, *procesez* vb. I (engl. *process*) A prelucra datele de pe o bandă magnetică cu ajutorul unui procesor.

PROCESIONAL, -Ă, *procesionali*, -e adj. (fr. *processionnel*) Referitor la procesiune.

PROCESIONĂR, -Ă, *procesionari*, -e adj. (fr. *processionnaire*) Care ține de procesiune, asemănător unei procesiuni; unul după altul.

PROCESIUNE, *procesiuni* s.f. (fr. *procession*, lat. *processio*, -onis, germ. *Prozession*) 1. Marș solemn cu un caracter religios, însoțit de cântece și de rugăciuni. 2. Cortegiu, alai, convoi.

PROCESOMÂN, -Ă, *procesomani*, -e s.m. și f. (*proces* + *-oman*) Persoană care are mania proceselor.

PROCESOMANIE s.f. (*procesoman* + *-ie*) Mania de a intenta procese (1).

PROCESOR, *procesoare* s.n. (fr. *processeur*) Aparat electronic sau circuit integrat specializat în operații complexe.

PROCESUAL, -Ă, *procesuali*, -e adj. (it. *procesuale*) 1. Care se referă la procese (1). 2. Treptat, gradat² (2).

PROCESUALITATE s.f. (*procesual* + *-itate*) Caracter procesual.

PROCHĚSTOR, *prochestori* s.m. (lat. *proquaestor*) Magistrat roman care avea atribuții financiare în provinciile Imperiului.

PROCLAMĂ, *proclam* vb. I (lat. *proclamare*, fr. *proclamer*) 1. A anunța ceva oficial, cu solemnitate, a aduce la cunoștință un fapt însemnat. 2. A acorda un titlu, un drept, o calitate. 3. A revela un fapt; a face public, a divulga, a susține (3).

PROCLAMATIV, -Ă, *proclamativi*, -e adj. (*proclama* + *-[a]tiv*) Care proclamă ceva.

PROCLAMATOR, -OĂRE, *proclamatori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *proclamateur*) (Persoană) care face o proclamație.

PROCLAMAȚIE, *proclamații* s.f. (fr. *proclamation*, lat. *proclamatio*) Comunicare publică (scrisă) a unor hotărâri importante, a unor îndemnuri la acțiune etc.; document, afiș, apel, declarație (4) care cuprinde o astfel de comunicare.

PROCLITIC, -Ă, *proclitici*, -ce adj. (fr. *proclitique*) (Despre cuvinte) Așezat în fața unui cuvânt (cu care formează o unitate). *Articol proclitic*.

PROCLIZĂ, *proclize* s.f. (fr. *proclise*) (Lingv.) Așezare, poziție a unui cuvânt proclitic.

PROCONSUL, *proconsuli* s.m. (lat., fr. *proconsul*) Magistrat roman care conducea o provincie a Imperiului; locțiitor de consul.

PROCONSULĂR, -Ă, *proconsulari*, -e adj. (fr. *proconsulaire*, lat. *proconsularis*) De proconsul, al proconsulului; care ține de autoritatea unui proconsul.

PROCONSULĂT, *proconsulate* s.n. (lat. *proconsulatus*, fr. *proconsulat*) Demnitatea, funcția de proconsul; durata acestei funcții.

PROCREĂ, *procreez* vb. I (fr. *procréer*) A da naștere unei ființe vii; a se reproduce (2); a concepe (4), a zămislî.

PROCREATIV, -Ă, *procreativi*, -e adj. (*procrea* + *-[a]tiv*) Procreator.

PROCREATOR, -OĂRE, *procreatori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *procreateur*) (Persoană) care procrează, procreativă.

PROCREĂȚIE, *procreații* s.f. (fr. *procréation*) Acțiunea de a procrea; concepere, zămislire.

PROCURĂ, *procur* vb. I (fr. *procurer*, lat. *procurare*) 1. A face rost; a obține. 2. A fi cauza, mobilul a ceva; a pricinui, a provoca (2); a determina (1), a crea.

PROCURĂTURĂ, *procuraturi* s.f. (germ. *Prokuratur*, rus. *prokuratura*) Organ oficial care exercită atribuția de supraveghere a aplicării și respectării legilor, reprezentând statul în instanță.

PROCURĂ, *procuri* s.f. (lat. *procura*, fr. *procurer*) Document legalizat prin care cineva poate reprezenta interesele unei persoane fizice sau juridice.

PROCURATOR, *procuratori* s.m. (fr. *procurateur*, lat. *procurator*, -oris) 1. Înalt funcționar roman numit de împărat într-o funcție importantă sau la conducerea unei provincii. 2. Înalt magistrat al republicilor Veneția sau Genova, în Evul Mediu. 3. Mandatar, procurist.

PROCURIST, -Ă, *procuriști*, -ste s.m. și f. (germ. *Prokurist*) Mandatar, procurator (3).

PROCURÓR, *procurori* s.m. (fr. *procurer*) 1. Membru al unei procuraturi, care trimite infractorii în fața justiției. 2. *Procuror general* = magistrat care supraveghează aplicarea și respectarea legilor de către toate organele centrale și numește procurorii.

PRODECÁN, *prodecani* s.m. (germ. *Prodekan*, it. *prodecano*) Locțiitor de decan.

- PRODÍG**, -Ă, *prodigi*, -ge adj. (fr. *prodigue*) (Livr.) Care cheltuiește excesiv; risipitor.
- PRODIGĂ**, *prodig* vb. I (fr. *prodiguer*) (Livr.) A cheltui peste măsură; (fig.) a face în exces ceva.
- PRODIGALITĂTE**, *prodigalități* s.f. (fr. *prodigalité*) (Livr.) Risipă, dărnicie exagerată; (la pl.) cheltuieli nesăbuite.
- PRODIGIÓS**, -OĂȘĂ, *prodigiosi*, -oase adj. (fr. *prodigieux*) Extraordinar (ca bogăție, cantitate, reușită etc.); fecund (3).
- PRODIGIOZITĂTE** s.f. (fr. *prodigiosité*) Însușirea de a fi prodigios.
- PRO DÓMO (SÚA)** loc. adj., loc. adv. (lat. *pro domo sua*) Pentru propria cauză.
- PRODUCĂTOR**, -OĂRE, *producători*, -oare (produce + -ător, cf. fr. *producteur*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană, țară, activitate) care produce bunuri, prestează servicii. 2. S.m și f. Persoană, întreprindere ori societate care finanțează producerea unui film.
- PRODÚCE**, *produc* vb. III (lat. *producere*, cf. fr. *produire*) 1. A realiza prin muncă bunuri (materiale). 2. A da naștere, a crea, a genera, a fi cauza a ceva; a emite (3), a provoca (2), a suscita, a pricinui. 3. A face să crească, să se dezvolte plante și să rodească fructe. 4. A realiza profituri, venituri; a raporta (5). 5. (Despre fenomene, evenimente, acțiuni) A avea loc, a se întâmpla; a se înfăptui, a surveni, a se realiza; a emana (5). 6. A susține cu acte, cu declarații etc. o afirmație. 7. A se prezenta în fața spectatorilor cu un program artistic.
- PRODUCTÍBIL**, -Ă, *productibili*, -e adj. (fr. *productible*) Care poate fi produs.
- PRODUCTIBILITĂTE** s.f. (fr. *productibilité*) Capacitate, perspectivă de producție.
- PRODUCTÍV**, -Ă, *productivi*, -e adj. (fr. *productif*) Care produce ceva, care aduce venituri, câștig etc.; fecund (3), fertil (1).
- PRODUCTIVITĂTE** s.f. (fr. *productivité*) 1. Capacitate de a produce; randament (1); stare a ceea ce este productiv. 2. Capacitate a unor sufixe, prefixe, elemente lexicale etc. de a forma (multe) derivate, compuse etc.; capacitate a unor cuvinte de a căpăta (multe) sensuri sau derivate noi; capacitate a unor conjugări de a se îmbogăți cu verbe noi.
- PRODÚCTIE**, *producții* s.f. (fr. *production*) 1. Ansamblul activităților necesare pentru crearea de bunuri materiale și pentru asigurarea de servicii. 2. Operă literară, de artă, cinematografică, științifică sau ansamblul lucrărilor unui scriitor, artist, om de știință ori a creațiilor dintr-o anumită epocă, elaborate într-un anumit stil.
- PRODÚS**, *produse* s.n. (de la *produce*) 1. Rezultat (1); urmare, consecință (1); bun material sau totalitatea bunurilor materiale elaborate și finisate pentru a fi vândute, consumate sau folosite. 2. Bogăție, recoltă (1). 3. (Mat.) Rezultatul unei înmulțiri.
- PROEMINÉNT**, -Ă, *proeminenți*, -te adj. (fr. *proéminent*, germ. *prominent*) 1. Care iese în afară, care depășește ceea ce există în jur; protuberant. 2. (Fig.) Care iese în evidență prin valoare, prin calități etc.; remarcabil.
- PROEMINÉNTĂ**, *proeminente* s.f. (fr. *proéminence*) Caracterul a ceea ce este proeminent (1); parte proeminentă; convexitate; relief (1); (anat.) bosă (1).
- PROFÁN**, -Ă, *profani*, -e adj., s.m. și f. (lat. *profanus*, -a, -um, fr. *profane*) 1. (Om) neinițiat într-un domeniu al cunoașterii, într-o problemă de viață etc.; nepriceput, ignorant, neștiutor. 2. (Om) aflat în afara religiei; laic (1).
- PROFANĂ**, *profanez* vb. I (fr. *profaner*) A trata cu dispreț lucrurile sfinte; a batjocori, a spurca, a pângări; a viola (3).
- PROFANĂTOR**, -OĂRE, *profanatori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *profanateur*, lat. *profanator*, -oris) (Persoană) care profanează.
- PROFASCÍST**, -Ă, *profasciști*, -ste adj. (*pro*¹ + *fascist*) Favorabil fascismului; partizan, susținător al fascismului.
- PROFERĂ**, *proferez* vb. I (fr. *proférer*) A rosti, a spune blesteme, amenințări etc.
- PROFESĂ**, *profesez* vb. I (fr. *professer*, lat. *professare*) 1. A practica (1); a preda metodic o disciplină. 2. A declara (1), a împărtăși (public).
- PROFÉSIE/PROFESIÚNE**, (1) *profesii*, (2) *profesiuni* s.f. (fr. *profession*) 1. Activitate cu un caracter permanent, desfășurată de cineva pe baza unei calificări; ocupație (2), îndeletnicire; meserie; carieră². 2. (În forma *profesiune*) *Profesiune de credință* = declarație publică făcută de cineva din perspectiva propriilor convingeri și principii.
- PROFESIONAL**, -Ă, *profesionali*, -e adj. (fr. *professionnel*) 1. Referitor la o profesie (1), propriu unei profesii. 2. *Secret profesional* = informație pe care o deține cineva datorită profesiei și pe care nu are dreptul să o divulge. *Boală profesională* = boală cauzată de exercitarea unei profesii. *Școală profesională* = instituție de învățământ tehnic care pregătește meseriași.

PROFESIONALISM s.n. (fr. *professionalisme*) Practicare a unei meserii foarte bine stăpânite; calitatea de a exercita competent o profesie (1); profesionism.

PROFESIONALITATE s.f. (*profesional + -itate*)

1. Calitatea de a fi un bun profesionist. 2. Conștiință profesională.

PROFESIONALIZĂ, *profesionalizez* vb. I (*profesional + -iza*) A da sau a căpăta un caracter profesional; a face să devină sau a deveni o profesie (1).

PROFESIONISM s.n. (*profesion[ist] + -ism*) Practicare a ceva în calitate de profesionist.

PROFESIONIST, -Ă, *profesioniști, -ste* adj., s.m. și f. (lat., it. *professionista*, germ. *Professionist*) (Persoană) care exercită o profesie, o meserie etc. în mod constant și regulat, pe baza unei pregătiri corespunzătoare (în schimbul unei retribuții).

PROFESIUNE s.f. v. profesie.

PROFESOR/PROFESOR, -OARĂ, *profesori, -oare* s.m. și f. (lat. *professor, -oris*, fr. *professeur*, germ. *Professor*) Persoană cu pregătire adecvată, care predă o materie de învățământ; persoană care îndrumă, educă, învață pe cineva; educator (1), magistrul.

PROFESORAL, -Ă, *profesoral, -e* adj. (fr. *profesoral*) 1. Propriu unui profesor, de profesor; care exprimă prețiozitate, solemnitate, gravitate. 2. Alcătuit din profesori. *Corp profesoral*.

PROFESORĂȘ, *profesorași* s.m. (*profesor + -aș*) (Depr.) Diminutiv pentru profesor.

PROFESORĂT s.n. (fr. *professorat*) Funcția de profesor; durata acestei funcții.

PROFÉT, *profeți* s.m. (lat. *propheta*, fr. *prophète*) 1. Persoană care prezice grație inspirației divine; proroc. 2. Persoană care intuiește viitorul. 3. Titlu dat lui Mahomed.

PROFETESĂ, *profetese* s.f. (fr. *prophétesse*) (Rar) Femeie înzestrată cu darul de a proroci.

PROFÉTIC, -Ă, *profetici, -ce* adj. (fr. *prophétique*) De profet; fatidic; mesianic.

PROFETISM s.n. (fr. *prophétisme*) Ansamblul faptelor care se referă la profeți; profetie.

PROFETIZĂ, *profetizez* vb. I (fr. *prophétiser*) A profeti.

PROFETȚI, *profetesc* vb. IV (de la *profet*) A anunța prin profeții intențiile lui Dumnezeu sau ale divinității; a profetiza.

PROFETȚIE, *profetii* s.f. (fr. *prophétie*) 1. Voința lui Dumnezeu, a divinității, transmisă prin intermediul profeților; ceea ce prezice un profet (prin inspirație divină); profetism; oracol (1). 2. Prezicere a unui eveniment viitor.

PROFÎL, *profiluri* s.n. (fr. *profil*, germ. *Profil*) 1. Aspect al feței unei persoane, văzute dintr-o parte; contur al unui obiect, al unei forme de relief. 2. Secțiune verticală într-o clădire; reprezentarea grafică a unei asemenea secțiuni. 3. Domeniu de activitate. 4. *De profil* = de specialitate.

PROFILĂ, *profilez* vb. I (fr. *profiler*) 1. A (se) prezenta în profil; a se contura (2), a se reliefa, a (se) desena (2), a se proiecta (2); a se vedea. 2. A da un anumit profil unui obiect, unui material. 3. A (se) specializa (2).

PROFILĂCTIC, -Ă, *profilactici, -ce* adj. (fr. *prophylactique*) Care se referă la profilaxie.

PROFILAXIE, *profilaxii* s.f. (fr. *prophylaxie*) Ansamblul măsurilor igienico-sanitare care se iau pentru prevenirea apariției și răspândirii bolilor; ramura medicinei care se ocupă cu aceste măsuri.

PROFILOGRAF, *profilografe* s.n. (fr. *profilographe*) Aparat folosit pentru reprezentarea, la scară redusă, a denivelărilor unei șosele.

PROFÎT, *profituri* s.n. (fr. *profit*, germ. *Profit*, it. *profito*) Avantaj, beneficiu (1), câștig, folos; emolument.

PROFITĂ, *profit* vb. I (fr. *profiter*) A avea sau a-și crea un profit, a beneficia de ceva (în mod abuziv).

PROFITABIL, -Ă, *profitabili, -e* adj. (fr. *profitable*, it. *profitabile*) Care aduce profit; avantajos, fructuos, lucrativ.

PROFITERÔL, *profiteroluri* s.n. (fr. *profiterole*) Prăjitură cu înghețată, cremă ori sosuri și frișcă.

PROFITÔR, -OĂRE, *profitori, -oare* adj., s.m. și f. (fr. *profiteur*) (Persoană) care caută să obțină un profit din orice, mai ales din munca altuia.

PRO FÔRMA loc. adj., loc. adv. (lat. *pro forma*) De formă.

PROFÚND, -Ă, *profunzi, -de* adj. (lat. *profundus*, fr. *profond*) 1. (Despre sunete) Intens, puternic; grav (4), adânc. 2. (Fig.) Pătrunzător, perspicace; competent. 3. Mare, imens (3), extrem.

PROFUNDITĂTE s.f. (lat. *profunditas, -atis*) Profunzime (1).

PROFUNDÔR, *profundoare* s.n. (fr. *profondeur*) Partea mobilă a ampenajului orizontal, care servește la asigurarea echilibrului și a mobilității longitudinale a unui avion.

PROFUNZÍME, *profunzimi* s.f. (*profund + -ime*)

1. Caracterul a ceea ce este profund; adâncime; profunzitate. 2. Dimensiune a anumitor lucruri, considerată de la locul pătrunderii într-un orificiu la partea anterioară a capătului opus. 3. Înțelegere a lucrurilor în esența lor.

PROFUZIUNE, *profuziuni* s.f. (fr. *profusion*, lat. *profusio*, -onis) Cantitate (foarte) mare; abundență (1), bogăție.

PROGENITURĂ, *progenituri* s.f. (fr. *progéniture*) Copil, descendent (1), urmaș; pui de animal.

PROGESTERÓN s.n. (fr. *progestérone*) Hormon format în ovare, indispensabil procesului de reproducere; luteină; medicament preparat din acest hormon.

PROGNÁT, -Ă, *proгнаți*, -te adj. (fr. *prognathe*) Caracterizat prin prognatism.

PROGNATÍSM s.n. (fr. *prognathisme*) Conformație a feței omului constând în proeminența maxilarelor.

PROGNOZĂ, *prognozez* vb. I (de la *prognoză*) A prevedea ceva, a face o prognoză.

PROGNÓZĂ, *prognoze* s.f. (fr. *prognose*, germ. *Prognose*) 1. Studiul apariției și desfășurării unui fenomen, a unui proces și prevederile legate de evoluția ulterioară a acestora; pronostic; previziune. 2. (Spec.) Text care prezintă evoluția vremii într-un anumit interval de timp. 3. Parte a științei conducerii care planifică dezvoltarea diferitelor sfere de activitate.

PROGRADĂRE, *progradări* s.f. (cf. engl., fr. *progradation*) (Geol.) 1. Lărgire și înălțare a unei plaje, prin acumularea nisipului. 2. Mărire a concentrației de carbonați și de alte săruri în stratele superioare ale solului.

PROGRAM, -Ă, *programe* (fr. *programme*, germ. *Programm*, lat., rus. *programma*) 1. S.n. Stabilire a detaliilor unei sărbătoriri, ale unui concurs, ale materiei unui curs, a unui examen etc. 2. S.n. Expunere a principiilor, a scopurilor unei organizații politice, culturale etc. 3. S.n. Proiect (1), plan (3). 4. S.n. Ansamblul instrucțiunilor necesare executării unei serii de operații de către un calculator, un dispozitiv automat etc. 5. S.n. Imprimat care prezintă date amănunțite în legătură cu un spectacol, cu o reprezentație etc.; ordinea în care se desfășoară o emisiune de radio și de televiziune. 6. S.f. (Și *programă analitică* sau *școlară*) Document care stabilește și detaliază volumul cunoștințelor necesare la un anumit obiect de învățământ și sistemul de predare al acestora sau tematica unui concurs, a unui examen etc.

PROGRAMĂ, *programez* vb. I (fr. *programmer*) 1. A organiza ceva potrivit unui program, a stabili, a fixa un program pe baza căruia urmează să se desfășoare o activitate; a include într-un program;

a planifica la o anumită dată. 2. A introduce un program (4).

PROGRAMABIL, -Ă, *programabili*, -e adj. (fr. *programmable*) Care poate fi programat.

PROGRAMÁTIC, -Ă, *programatici*, -ce adj. (germ. *programmatisch*) 1. Care ține de un program, care constituie un program. 2. *Muzică programatică* = compoziție muzicală pe o anumită temă.

PROGRAMATÍSM s.n. (cf. *programatic*) Curent care promovează muzica programatică.

PROGRAMATÓR, -OÁRE, *programatori*, -oare (fr. *programmateur*) 1. S.m. și f. (Inform.) Persoană care întocmește un program (4). 2. S.n. Aparat, echipament ale cărui semnale de ieșire comandă executarea unei serii de operații conform unui program (4). 3. S.n. Tabel, document care programează (1) ceva.

PROGRÉS, *progrese* s.n. (lat. *progressus*, fr. *progrès*) Mers înainte al faptelor, al evenimentelor etc.; dezvoltare ascendentă; evoluție (1), înaintare.

PROGRESĂ, *progresez* vb. I (fr. *progresser*) 1. A face progrese, a urma o linie ascendentă; a înainta, a avansa (1), a se dezvolta (1). 2. (Despre boli) A se agrava.

PROGRÉSIE, *progresii* s.f. (fr. *progression*, lat. *progressio*) 1. Șir finit de numere care derivă unele din altele, conform anumitor legi. 2. (Mat.) *Progresie aritmetică* = șir de numere reale, în care fiecare termen reprezintă suma precedentului cu un număr constant, numit rație. *Progresie geometrică* = șir de numere reale, în care fiecare termen reprezintă multiplicarea precedentului cu un număr constant, numit rație.

PROGRESÍST, -Ă, *progresiști*, -ste (fr. *progressiste*) 1. S.m. și f., adj. (Persoană) care are idei politice și sociale avansate. 2. Adj. Care se referă la progres, care ține de progres.

PROGRESÍV, -Ă, *progresivi*, -e adj. (fr. *progressif*) Care avansează treptat, succesiv; care urmează o înaintare, o evoluție ascendentă (în funcție de o progresie); gradat² (2), lent.

PROHIBÍ, *prohibesc* vb. IV (fr. *prohiber*, lat. *prohibere*) A dispune, a legaliza o prohibiție; a interzice.

PROHIBÍT, -Ă, *prohibiți*, -te adj. (de la *prohibi*) Interzis de lege.

PROHIBITÍV, -Ă, *prohibitivi*, -e adj. (fr. *prohibitif*) Care interzice ceva, care introduce prohibiția; (despre prețuri, tarife) care este atât de ridicat, încât nu poate fi plătit; prohibitoriu.

PROHIBITÓRIU, -IE, *prohibitorii* adj. (fr. *prohibitoire*, lat. *prohibitorius*) Prohibitiv.

PROHIBÍȚIE, *prohibiții* s.f. (fr. *prohibition*) Interdicție de a importa, de a exporta, de a produce, de a vinde sau de a consuma anumite mărfuri (mai ales alcool).

PROHIBIȚIONISM s.n. (fr. *prohibitionnisme*) Sistem economic care susține prohibiția.

PROHIBIȚIONIST, -Ă, *prohibiționiști, -ste* (fr. *prohibitionnisme*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care susține prohibiția. 2. Adj. Care se referă la prohibiție sau la prohibiționism.

PROIÉCT, *proiecte* s.n. (lat. *proiectus*, germ. *Projekt*) 1. Plan, program legat de acțiuni viitoare; intenție (1). 2. Prima redactare, prima formă a unui plan (economic, social, financiar etc.). 3. Lucrare tehnică al cărei cuprins îl constituie calculele, desenele etc. necesare executării unei construcții, a unei mașini etc. 4. *Proiect de lege* = text provizoriu al unei legi.

PROIECTĂ, *proiectez* vb. I (fr. *projeter*, cf. *proiect*) 1. A face un proiect (3); a realiza o proiecție (1, 2). 2. A ieși în evidență, a se contura (2), a se profila (1), a se reliefa. 3. A face un proiect (1), a plănui, a intenționa. 4. A arunca, a lansa cu forță, a împărășia sub presiune. 5. A trimite fascicule de raze, particule, imagini pe un ecran, pe o suprafață.

PROIECTĂNT, -Ă, *proiectanți, -te* (germ. *Projektant*) 1. Adj. Care servește la proiecție (1), de proiecție. 2. S.m. și f. Persoană care face, execută proiecte (3). 3. *Dreaptă proiectantă* (și substantivat, f.) = dreaptă care unește un punct cu proiecția acestuia pe un plan.

PROIECTĂT, -Ă, *proiectați, -te* adj. (de la *proiecta*) Întocmit, alcătuit printr-un proiect (1); plănuit pentru viitor.

PROIECTÎL, *proiectile* s.n. (fr. *projectile*) 1. Corp aruncat, lansat cu forță către o țintă. 2. Corp lansat de o armă de foc asupra unui obiectiv sau lăsat să cadă peste ceva, pentru a-l distruge.

PROIECTÎV, -Ă, *proiectivi, -e* adj. (fr. *projectif*) Care se referă la activitatea de proiectare sau la activitatea de proiecție.

PROIECTIVITĂȚE s.f. (engl. *projectivity*) Ansamblu de proprietăți funcționale ale unui sistem, de a se proiecta sau de a se reflecta în alt sistem.

PROIECTÓR, *proiectoare* s.n. (fr. *projecteur*) Aparat care transmite la distanță lumina emisă de fasciculele provenite din focarul unei oglinzi; aparat care proiectează imagini pe un ecran.

PROIÉCȚIE, *proiecții* s.f. (fr. *projection*, lat. *proiectio*) 1. Reprezentare pe un plan a unui obiect din spațiu, a unei figuri etc. 2. Reproducere pe un ecran a unor imagini înregistrate. 3. Lansare cu forță. 4. Mod de reflectare, de reprezentare a unui anumit fenomen sau obiect din realitate. 5. *Proiecție cartografică* = reprezentare pe o hartă a (unei regiuni a) scoarței Pământului.

PROIEȚIONIST, -Ă, *proieționiști, -ste* s.m. și f. (fr. *projectionniste*) (Cin.) Operator care manipulează aparatul de proiecție.

PROLAPS, *prolapsuri* s.n. (fr., lat. *prolapsus*) (Med.) Deplasare a unui organ sau a unei porțiuni de organ în jos, în raport cu poziția normală.

PROLEGÓMENE s.n. pl. (ngr. *prolegómēna*, fr. *prolegomènes*) Introducere explicativă la o operă (științifică).

PROLEPSĂ, *prolepse* s.f. (fr. *prolepse*) Figură de stil prin care se previn obiecțiile posibile ale adversarului.

PROLETĂR, -Ă, *proletari, -e* adj., s.m. și f. (fr. *prolétaire*) 1. (Persoană) care trăiește exclusiv din produsul muncii sale. 2. (În Roma antică) Cetățean sărac, liber, scutit de impozite, aparținând ultimii clase.

PROLETARIÁT s.n. (fr. *prolétariat*) Ansamblul proletarilor.

PROLETARIZĂ, *proletarizez* vb. I (fr. *prolétariser*) A aduce sau a ajunge în situația de proletar (1); a (se) pauperiza.

PROLETULTISM s.n. (cf. rus. *proletkult*) Curent inițiat în Uniunea Sovietică și adoptat în fostele republici populare din estul și centrul Europei, care susținea ideea culturii pur proletare, respingând moștenirea culturală.

PROLETULTÍST, -Ă, *proletculțiști, -ste* (cf. rus. *proletkultoveț*) 1. Adj. Referitor la proletcultism, de proletcultism. 2. S.m. și f. Adept al proletcultismului.

PROLIFERĂ, *proliferez* vb. I (fr. *proliférer*) A se înmulți, a se multiplica în mod spectaculos.

PROLÍFIC, -Ă, *prolifici, -ce* adj. (fr. *prolifique*) 1. (Despre animale) Fecund (1). 2. (Fig.) Care produce, care creează mult.

PROLIFICITĂȚE s.f. (fr. *prolificité*) Însușirea de a fi prolific.

PROLÍX, -Ă, *prolicși, -xe* adj. (fr. *prolix*, lat. *prolixus, -a, -um*) Care conține multe cuvinte greoaie și neclare; lung și confuz.

PROLIXITĂȚE s.f. (fr. *prolixité*) Faptul de a fi prolix; lipsă de concizie și de claritate.

- PROLOG¹**, *prologi* s.m. (lat. *prologus*, fr. *prologue*) (La vechii romani) Actor care recita prologul unei piese de teatru.
- PROLOG²**, *prologuri* s.n. (ngr. *prólogos*, fr. *prologue*) 1. Parte introductivă a unui roman, a unui studiu; introducere, prefață, cuvânt-înainte. 2. Parte a unei piese de teatru antice în care se expune subiectul.
- PROLONGĂȚIE**, *prolongații* s.f. (fr. *prolongation*, lat. *prolongatio*) 1. (Rar) Timp care se adaugă la durata normală a ceva. 2. Poziție a unei note muzicale care, făcând parte dintr-un acord, continuă în acordurile următoare.
- PROLUVIU**, *proluvii* s.n. (lat. *proluvium*) Depozit sedimentar detritic, friabil, format la baza pantelor, sub formă de conuri de dejecție.
- PROMENADĂ**, *promenade* s.f. (fr. *promenade*, germ. *Promenade*) Plimbare; loc, cale pentru plimbare.
- PROMETÉIC**, -Ă, *prometeici*, -ce adj. (n.pr. *Prometeu* + -ic) Care se referă la (mitul lui) Prometeu; (fig.) care se jertfește pentru oameni. (1), măreț.
- PROMÉȚIU** s.n. (germ. *Promethium*) Element chimic din grupul pământurilor rare.
- PROMISCUITATE** s.f. (fr. *promiscuité*) Amestec eterogen și nesănătos de persoane; conviețuire în condiții mizere, imorale.
- PROMISCUU**, -UĂ, *promiscui*, -ue adj. (lat. *promiscuus*, fr. *promiscue*) (Rar) Care are caracter de promiscuitate.
- PROMISIUNE**, *promisiuni* s.f. (fr. *promission*, lat. *promissio*, -onis) Angajament (1), făgăduială (de a acționa într-un sens).
- PROMÍTE**, *promit* vb. III (lat. *promittere*, fr. *promettre*) 1. A-și lua obligația de a face, de a da ceva; a făgădui. 2. A anunța, a prezice, a da speranțe.
- PRÓMO** s.n. (fr. *promo*) Publicitate.
- PROMONTÓRIU**, *promontorii* s.n. (lat. *promontorium*, fr. *promontoire*) 1. Fâșie de pământ înaltă, care înaintază în mare; cap. 2. Proeminență osoasă.
- PROMOTÓR**, -OÁRE, *promotori*, -oare (fr. *promoteur*, lat. *promotor*; -oris) 1. S.m. și f. Inițiator; protagonist. 2. S.n. Substanță care eliberează radicalii liberi capabili să producă o reacție în lanț.
- PROMÓȚIE**, *promoții* s.f. (fr. *promotion*, lat. *promotio*) 1. Ansamblu de persoane care absolvă un ciclu de învățământ în același an. 2. Totalitatea militarilor care primesc gradul de ofițer în același timp.
- PROMOȚIONAL**, -Ă, *promoționali*, -e adj. (fr. *promotionnel*) Care urmărește să mărească vânzările prin anumite acțiuni (publicitate, expoziții, demonstrații, reduceri de prețuri etc.).
- PROMOVÁ**, *promovez* vb. I (lat. *promovere*, cf. fr. *promouvoir*) 1. A ridica la o anumită demnitate, a avansa (2). 2. A termina cu bine un ciclu de studii, de învățământ, de examene etc. 3. A ajuta pe cineva sau ceva să se dezvolte.
- PROMOVÁBIL**, -Ă, *promovabili*, -e adj. (*promova* + -bil) Care poate fi promovat cu ușurință.
- PROMOVABILITATE** s.f. (*promovabil* + -itate) Înșușirea de a fi promovabil.
- PROMPT**, -Ă, *prompti*, -te adj. (fr. *prompt*, lat. *promptus*, -a, -um) Care nu întârzie, care nu se lasă așteptat; care acționează repede; activ (1); volubil (1).
- PRÓMPTER**, *promptere* s.n. (engl. *prompter*, fr. *prompteur*) Aparat prevăzut cu un ecran, pe care se succed textele citite de prezentatori în fața unei camere (5); teleprompter.
- PROMPTITÚDINE**, *promptitudini* s.f. (fr. *promptitude*, lat. *promptitudo*, -inis) Calitatea unei persoane prompte; rapiditate, viteză (1); celeritate.
- PROMULGÁ**, *promulg* vb. I (fr. *promulguer*, lat. *promulgare*) A publica oficial; a face să intre în vigoare un proiect de lege, un decret etc.; a edicta.
- PRONÁOS**, *pronaosuri* s.n. (ngr. *prónaos*) Parte care precedă naosul, într-o biserică; tindă.
- PRONÁȚIE**, *pronații* s.f. (fr. *pronation*) Mișcare de rotație executată de mână și de antebraț din afară către interior.
- PRONAZÍST**, -Ă, *pronaziști*, -ste adj. (*pro*¹ + *nazist*) Favorabil nazismului, simpatizant sau susținător al nazismului.
- PRONOMINÁL**, -Ă, *pronominali*, -e adj. (fr. *pronominal*) 1. Care se referă la pronume, care aparține pronumelui, care are valoare de pronume. 2. Însoțit de un pronume, construit cu un pronume.
- PRONOSTÍC**, *prognosticuri* s.n. (fr. *pronostic*) Previzione referitoare la desfășurarea unor fenomene, a unor evenimente; prognoză (1).
- PRONOSTICÁ**, *pronostichez* vb. I (fr. *pronostiquer*) A prevedea, a anunța.
- PRONÚME**, *pronume* s.n. (lat. *pronomem*, fr. *pronom*, cf. *nume*) Parte de vorbire flexibilă care ține locul unui substantiv.
- PRONUNCIAMÉNT** s.n. (it. *pronunciamento*, fr., sp. *pronunciamento*) 1. Act prin care o autoritate acaparează ilegal puterea. 2. Declarație de protest față de un sistem social, politic etc.
- PRONUNȚÁ**, *pronunț* vb. I (cf. fr. *prononcer*) 1. A articula (1), a rosti. 2. A declara cu autoritate; a-și spune părerea. 3. A decide în urma unei dezbateri și a comunica în mod public o decizie, o judecată etc.

PRONUŢĂRE, *pronunţări* s.f. (de la *pronunţa*)

1. Mod de a pronunţa sunetele limbii, cuvintele; pronunţie. 2. Decizie (1), hotărâre în urma unei debateri juridice.

PRONUŢĂT, -Ă, *pronunţaţi, -te* adj. (de la *pronunţa*) Scos în relief, marcat, accentuat prin raportare la ceea ce este în jur.

PRONUŢŢIE, *pronunţii* s.f. (lat. *pronuntio*, it. *pronunzia*) Pronunţare (1).

PROPAGĂ, *propag* vb. I (lat. *propagare*, fr. *propager*) 1. A (se) răspândi (din aproape în aproape), a (se) transmite (1); a circula (1); a (se) difuza (1). 2. A răspândi o idee, o doctrină etc. în public; a populariza, a predica (2).

PROPAGĂNDĂ, *propagande* s.f. (fr. *propagande*) Acţiune organizată de răspândire a unor idei sau a unor doctrine politice, sociale etc.

PROPAGANDISM s.n. (fr. *propagandisme*) Tendinţă accentuată de a face propagandă.

PROPAGANDIST, -Ă, *propagandişti, -ste* s.m. şi f. (fr. *propagandiste*, rus. *propagandist*) Persoană care face propagandă; propagator (2).

PROPAGANDISTIC, -Ă, *propagandistici, -ce* adj. (*propagandist + -ic*) (Care are caracter) de propagandă.

PROPAGATÓR, -OĂRE, *propagatori, -oare* (fr. *propagateur*, lat. *propagator, -oris*) 1. Adj. Care se propagă. 2. S.m. şi f. Persoană care propagă ceva; propagandist.

PROPÁN s.n. (fr. *propane*) Hidrocarbură gazoasă saturată, extrasă din gazele de sondă şi folosită drept combustibil.

PROPAROXYTÓN, *proparoxitone* adj., s.n. (fr. *proparoxiton*) (Cuvânt) care are accentul pe antepenultima silabă.

PROPEDEÚTICĂ/PROPEDEÚTICĂ s.f. (fr. *propédeutique*) Învăţământ introductiv în studiul unei ştiinţe, cuprinzând elementele de bază ale acesteia.

PROPÉNĂ s.f. (fr. *propène*) (Chim.) Propilenă.

PROPENSIÚNE, *propensiuni* s.f. (lat. *propensio, -onis*, fr. *propension*) Înclinaţie deosebită, atracţie a cuiva către ceva.

PROPÍCE adj. invar. (fr. *propice*) Favorabil (1), avantajos.

PROPILÉE s.n. pl. (fr. *propylées*) Intrare, poartă monumentală a unui palat, a unui templu etc., formată din ansambluri de porticuri şi scări.

PROPILÉNĂ s.f. (fr. *propylène*) Hidrocarbură folosită ca materie primă la fabricarea glicerinei, a acetonei etc.; propenă.

PROPÓLIS s.n. (lat. *propolis*) Substanţă aromată culeasă de albine de pe mugurii arborilor, folosită de acestea la astupatul crăpăturilor stupului, la lipitul fagurilor etc.

PROPÓRŢIE, *proporţii* s.f. (lat. *proportio*, germ. *Proportion*, fr. *proportion*) 1. Raportul părţilor între ele şi ale acestora cu ansamblul, cu întregul. 2. Raport, relaţie între fiinţe, lucruri, fenomene etc. 3. (La pl.) Dimensiune (2). 4. Valoare a unei cantităţi, a unui număr; (p. ext.) cantitate (1), număr. 5. (Mat.) Egalitate a două rapoarte alcătuite din patru elemente. 6. *A păstra proporţiile* = a respecta o anumită limită în declaraţii, în cele spuse, a nu exagera. *A lua proporţii* = a se dezvolta, a se amplifica, a se îngrăşa.

PROPÓRŢIONĂ, *proporţionez* vb. I (fr. *proportionner*) A stabili un anumit echilibru, anumite proporţii (2).

PROPÓRŢIONAL, -Ă, *proporţionali, -e* adj. (fr. *proportionnel*, lat. *proportionalis*, germ. *proportional*) 1. Care formează o proporţie (2), care corespunde unei proporţii. 2. *Medie proporţională* = rădăcina pătrată a produsului dintre două cantităţi; medie geometrică.

PROPÓRŢIONALITÁTE s.f. (fr. *proportionnalité*, lat. *proportionalitas, -atis*) 1. Relaţie în care se găsesc lucrurile proporţionale între ele. 2. Raport între (două) mărimi care variază proporţional.

PROPÓRŢIONÁT, -Ă, *proporţionaţi, -te* adj. (de la *proporţiona*) Care are diversele părţi echilibrate, armonios dezvoltate; bine făcut.

PROPÓSTA s.f. (it. *proposta*) (Muz.) Prima voce care expune tema, într-un canon.

PROPOZÍŢIE, *propoziţii* s.f. (lat. *propositio*, fr. *proposition*, it. *proposizione*) 1. (Log.) Enunţul unei judecăţi. 2. (Gram.) Cea mai mică unitate prin care se exprimă un enunţ, o judecată. 3. (Mat.) Enunţ al cărui adevăr este bazat pe reguli exprimate explicit. 4. Cea mai scurtă construcţie muzicală care se încheie în cadenţă.

PROPRIETÁR, -Ă, *proprietari, -e* s.m. şi f. (lat. *proprietaryus*, fr. *propriétaire*) Persoană care deţine dreptul de proprietate asupra unui bun, asupra unui imobil² (1); stăpân.

PROPRIETÁTE, *proprietăţi* s.f. (lat. *proprietas, -atis*, fr. *propriété*, it. *proprietà*) 1. Drept de posesie deplină şi exclusivă asupra unui bun; lucru posedat; imobil¹. 2. Caracter propriu unei fiinţe, unui lucru, unui fenomen etc. 3. Capacitate a unui cuvânt de a reda exact ideea exprimată.

- PRÓPRIU, -IE**, *proprii* adj. (lat. *proprius*, -a, fr. *propre*, it. *proprio*) 1. Care aparține exclusiv cuiva; definitoriu. 2. Care aparține propriei persoane; personal (1). 3. Convenabil, apt. 4. Care are un sens primar, care este adecvat, care nu este figurat; natural (1). 5. *La propriu* = concret, obiectiv (nu figurat). *Propriu-zis* = (luat) în sensul exact al cuvântului; de fapt, în realitate.
- PROPULSĂ**, *propulsez* vb. I (fr. *propulser*) A face să înainteze; a împinge înainte.
- PROPULSĂNT**, *propulsanți* s.m. (*propulsa* + -ant) 1. Propulsor. 2. Substanță în stare gazoasă sau de plasmă, ejectată din motoarele cu reacție, care asigură forța de tracțiune.
- PROPŪLSIE**, *propulsii* s.f. (fr. *propulsion*) Forță exercitată asupra unui obiect, a unui vehicul etc. pentru a-l face să înainteze.
- PROPULSÍV, -Ă**, *propulsivi, -e* adj. (fr. *propulsive*) Care produce o propulsie.
- PROPULSÓR**, *propulsoare* s.n. (fr. *propulseur*) Aparat, mașină, organ care creează și întreține forța de propulsie; propulsant (1).
- PROPŪNE**, *propun* vb. III (lat. *proponere*, fr. *proposer*) 1. A prezenta, a supune unui examen, unei discuții; a recomanda pentru un post, într-o demnitate. 2. A (se) oferi (4). 3. A intenționa să..., a (se) hotărî.
- PROPŪNERE**, *propuneri* s.f. (de la *propune*) Faptul de a propune; ceea ce este propus; ofertă (1); recomandare, sugestie.
- PRORĂ/PRÓVĂ**, *prore/prove* s.f. (lat., it. *prora*, ngr. *próra*) Partea din față a unei nave, pe care se află postul de comandă.
- PRORÉCTOR**, *prorectori* s.m. (lat. *prorector*, -oris, germ. *Prorektor*) Locțiitor al unui rector.
- PROROGĂ**, *prorog* vb. I (lat. *prorogare*, fr. *proroger*) 1. A amâna, a prelungi, a suspenda (pentru un timp determinat) existența legală a unui fapt (juridic), activitatea unei adunări legislative etc. 2. A prelungi activitatea unei adunări peste termenul legal; (despre o adunare) a suspenda ședințele (pentru un timp determinat).
- PROROGÁRE**, *prorogări* s.f. (de la *proroga*) 1. Faptul de a proroga; prorogație. 2. Act prin care se amână sau se suspendă (pentru un timp determinat) o adunare. 3. Extindere a competenței unui organ de jurisdicție.
- PROROGÁȚIE**, *prorogații* s.f. (fr. *prorogation*, lat. *prorogatio*) (Jur.) Prorogare (1).
- PROSCÉNĪUM**, *prosceniumuri* s.n. (lat., fr. *proscenium*) Partea din față a scenei, într-un teatru antic; avanscenă (1).
- PROSCRÍE**, *proscriu* vb. III (fr. *proscrire*, cf. *scrie*) A scoate de sub scutul legilor; a exclude forțat din patrie, a alunga, a izgoni; a interzice.
- PROSCRÍȚIE**, *proscripții* s.f. (lat. *proscriptio*, fr. *proscription*) 1. (În Roma antică) Condamnare arbitrară (la moarte), afișată pe liste, care permitea oricui să îl omoare pe unul dintre cei citați. 2. Exil, surghiun. 3. Interdicție, prohibiție.
- PROSCRÍS, -Ă**, *proscriși, -se* (de la *proscrie*) 1. S.m. și f., adj. (Persoană) care suferă măsuri represive, mai ales din motive politice; (persoană) care și-a părăsit forțat patria; exilat (1), surghiunit. 2. Adj. (Despre idei, acțiune etc.) Interzis (1), oprit.
- PROSILOGÍSM**, *prosilogisme* s.n. (fr. *prosyllogisme*) Silogism a cărui concluzie constituie premisa silogismului următor.
- PROSIMIÁN**, *prosimieni* s.m. (fr. *prosimien*) (Zool.) Lemurian.
- PROSPÉCT**, *prospecte* s.n. (lat., fr. *prospectus*, germ. *Prospekt*) 1. Imprimat (broșură, pliant etc.) difuzat pentru a face publicitate unui produs, pentru a face cunoscute intențiile unei instituții, pentru a prezenta planul unei lucrări etc. 2. Distanța dintre fronturile a două construcții situate față în față.
- PROSPECTÁ**, *prospectez* vb. I (fr. *prospecter*) 1. A căuta zăcămintele minerale sau metale prețioase într-un teren. 2. A cerceta cererea și oferta de mărfuri pe o piață dată.
- PROSPÉCTÍV, -Ă**, *prospectivi, -e* adj. (fr. *prospectif*, engl. *prospective*) Orientat spre viitor (prin prevederea anumitor situații).
- PROSPÉCTÍVĂ**, *prospective* s.f. (fr. *prospective*) Studiul cauzelor tehnice, științifice, economice și sociale care accelerează evoluția lumii moderne, precum și prevederea situațiilor care ar putea decurge din acestea.
- PROSPÉCTÍVÍST, -Ă**, *prospectiviști, -ste* s.m. și f. (fr. *prospectiviste*) Specialist în prospectivă.
- PROSPÉCTOR, -OÁRE**, *prospectori, -oare* s.m. și f. (fr. *prospecteur*) Persoană care face prospectiuni.
- PROSPÉȚIE/PROSPÉȚIUNE**, (1) *prospecții*, (2) *prospecțiuni* s.f. (fr. *prospection*) 1. Cercetare economică sistematică a pieței, a clientelei. 2. (În forma *prospecțiune*) Cercetare efectuată pentru a descoperi zăcămintele minerale sau metale prețioase.
- PROSPÉȚIUNE** s.f. v. *prospecție*.

PROSPÉR, -Ă, *prosperi*, -e adj. (fr. *prospère*) Care se află într-o perioadă de reușită, de succes, de bunăstare; înfloritor.

PROSPERĂ, *prosper* vb. I (fr. *prosperer*) A avea succes, a reuși (1), a se dezvolta, a înflori.

PROSPERITĂTE s.f. (fr. *prosperité*, lat. *prosperitas*, -atis) Situație, stare prosperă a unei persoane, a unei colectivități, a unei întreprinderi, a unei regiuni etc.; boom.

PROSTATĂ, *prostate* s.f. (lat. *prostate*, fr. *prostate*) Glandă a aparatului genital masculin: (impr.) prostatită.

PROSTATIC, -Ă, *prostatici*, -ce adj. (fr. *prostatique*) Care aparține prostatei, care se referă la prostată.

PROSTATITĂ, *prostatite* s.f. (fr. *prostatite*) Inflamație patologică a prostatei; (impr.) prostată.

PROSTERNĂ, *prosternez* vb. I (fr. *prosterner*) A se pleca (până la pământ) în fața cuiva sau a ceva în semn de venerație, de supunere, de umilință etc.; a se închina (2).

PROSTERNĂRE, *prosternări* s.f. (de la *prosterna*) Acțiunea de a se prosterna; atitudinea unei persoane care se prosternază; prosternație.

PROSTERNĂȚIE, *prosternării* s.f. (fr. *prosternation*) (Rar) Prosternare.

PROSTÎL, *prostiluri* adj. invar., s.n. (fr. *prostyle*) (Edificiu antic) al cărui portic are coloane numai pe fațada principală.

PROSTITUĂ, *prostituiez* vb. I (fr. *prostituier*, lat. *prostituere*) A practica prostituția; a se deda desfrâului, necinstei; (fig.) a (se) degrada, a (se) murdări în schimbul unor avantaje.

PROSTITUĂTĂ, *prostituată* s.f. (fr. *prostituée*) Femeie care practică prostituția; curvă, cocotă, târfă; femeie de stradă.

PROSTITUȚIE s.f. (fr. *prostitution*, lat. *prostitutio*) Întreținere de relații sexuale cu mai mulți bărbați în schimbul unei sume de bani.

PROSTRĂT, -Ă, *prostrați*, -te adj. (lat. *prostratus*, fr. *prostré*) Care este în stare de prostrație.

PROSTRĂȚIE s.f. (fr. *prostration*, lat. *prostratio*) (Stare patologică de) apatie, indiferență, lipsă de forță.

PROTAGONIST, -Ă, *protagoniști*, -ste s.m. și f. (fr. *protagoniste*) 1. Actor care joacă rolul principal; erou principal într-o operă literară. 2. Persoană cu rol important, principal într-o mișcare, într-o activitate, în elaborarea unei teorii; promotor (1); cap, fruntaș, corifeu (2).

PROTĂL, *protale* s.n. (fr. *prothale*) (Bot.) Lamelă verde rezultată din germinarea sporilor criptogamelor vasculare.

PROTAMINĂ, *protamine* s.f. (fr. *protamine*) Proteină (specifică peștilor) care conține o cantitate mare de aminoacizi.

PROTĂZĂ, *protaze* s.f. (fr. *protase*, lat. *protasis*) 1. (În Antichitate) Parte a piesei de teatru care expunea subiectul. 2. Subordonată condițională așezată la începutul unei fraze, care pregătește concluzia exprimată în propoziția principală.

PROTECTOR/PROTECTOR, -OĂRE, *protectori*, -oare s.m. și f., adj. (lat. *protector*; -oris, fr. *protecteur*) (Persoană) care protejează, apără, ocrotește, sprijină pe cineva sau ceva ori care dovedește bunăvoință, condescendență.

PROTECTORĂT, *protectorate* s.n. (fr. *protectorat*) Regim juridic caracterizat prin protecția pe care un stat puternic o acordă unui stat slab, în virtutea unei convenții sau a unui act unilateral; țara, regiunea cu un astfel de regim.

PROTECȚIE, *protecții* s.f. (lat. *protectio*, fr. *protection*, rus. *протекция*) 1. Sprijin, securitate (2), apărare; favoare nemeritată, părtinire; (p. ext.) persoana care acordă sprijin. 2. De protecție = care sprijină, ocrotește; care suprimă efectele dăunătoare persoanelor, instalațiilor etc.

PROTECȚIONISM s.n. (fr. *protectionnisme*) Politică economică de protejare a producției naționale a unei țări împotriva concurenței străine, prin aplicarea unor taxe vamale mari la mărfurile de import.

PROTECȚIONIST, -Ă, *protecționiști*, -ste (fr. *protectionniste*) 1. Adj. Propriu protecționismului, care aplică protecționismul. 2. S.m. și f. Adept al protecționismului.

PROTEIC, -Ă, *proteici*, -ce adj. (fr. *protéique*) 1. Care se referă la proteine, de proteine; proteinic. 2. Variabil, schimbător.

PROTEIFORM, -Ă, *proteiformi*, -e adj. (fr. *protéiforme*) Care ia diverse forme, care se schimbă continuu.

PROTEINĂ, *proteine* s.f. (fr. *protéine*) Substanță din protoplasma celulelor vegetale și animale, indispensabilă hranei viețuitoarelor (prezentă în ouă, lapte, carne etc.).

PROTEINIC, -Ă, *proteinici*, -ce adj. (fr. *protéinique*) Proteic (1).

PROTEISM s.n. (fr. *protéisme*) Capacitatea unor organisme inferioare de a lua forme diferite; capacitate de a-și schimba forma.

- PROTEJĂ**, *protejez* vb. I (fr. *protéger*, lat. *protegere*) 1. A ocroti, a sprijini pe cineva într-o acțiune; a favoriza (2), a părtini, a încuraja. 2. A (se) apăra de ceva; a salvagarda; a (se) feri, a (se) păzi. 3. A acoperi. 4. A da un ajutor, a patrona.
- PROTEJÁT**, -Ă, *protejați*, -te (de la *proteja*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care beneficiază de protecția cuiva. 2. Adj. (Despre sisteme tehnice, instalații etc.) Dotat, apărat cu dispozitive de protecție.
- PROTEROZOIC**, -Ă, *proterozoici*, -ce adj., s.n. (fr. *protérozoïque*) (Geol.) Algonkian.
- PROTEST**, *proteste* s.n. (lat. *protestum*, it. *protesto*) 1. Manifestare energetică împotriva a ceva. 2. *Notă de protest* = act (scris) prin care un guvern își exprimă dezaprobarea față de acțiunile altui stat.
- PROTESTĂ**, *protestez* vb. I (fr. *protester*) 1. A declara cu forță, cu energie opoziția, refuzul sau ostilitatea față de cineva ori față de ceva; a contesta (1). 2. A stabili neplata la scadență a unei polițe, a unui cec etc. pentru a lua măsurile de rigoare.
- PROTESTĂNT**, -Ă, *protestanți*, -te (germ. *Protestant*, fr. *protestant*) 1. S.m. și f. Adept al protestantismului. 2. Adj. Care aparține protestantismului, referitor la protestantism.
- PROTESTANTISM** s.n. (fr. *protestantisme*) Totalitatea Bisericilor (Luterană, Evanghelică, Reformată, Anglicană, Unitariană) și a comunităților religioase (inclusiv a sectelor) creștine rezultate în urma Reformei din sec. al XVI-lea, din cadrul Bisericii Catolice.
- PROTESTATĂR**, -Ă, *protestatari*, -e adj., s.m. și f. (fr. *protestataire*) (Persoană) care protestează împotriva cuiva sau a ceva; contestatar.
- PROTÉTIC**, -Ă, *protetici*, -ce adj. (fr. *prothétique*) 1. Care se referă la proteză (1), de proteză. 2. (Despre sunete) Format, adăugat prin proteză (2).
- PROTÉU**, *protei* s.m. (fr. *protée*) (Livr.) 1. Persoană care își schimbă mereu rolul, părerile. 2. Amfibie din apele subterane, cu branhiile externe care se mențin și în stadiul adult.
- PROTEZĂ**, *proteze* s.f. (fr. *prothèse*) 1. Piesă sau aparat care înlocuiește parțial sau total un organ, un membru etc. al corpului; dantură falsă. 2. Sunet care apare accidental la începutul unui cuvânt, fără a-i schimba înțelesul.
- PROTÍST**, *protiste* s.n. (fr. *protiste*) Microorganism unicelular.
- PROTO-** (ngr. *protos*, fr. *proto-*) Element de compunere cu sensul de „primul”, „întâiul”, „foarte vechi”, în cuvinte ca *protocronism*.
- PROTOCOL**, *procoloale* s.n. (lat. *protocollum*, fr. *protocol*, germ. *Protokol*) 1. Ceremonial uzitat în afacerile diplomatice, în recepțiile la nivel înalt etc.; etichetă (2). 2. Ansamblul regulilor care trebuie respectate în anumite împrejurări. 3. Act, document în care sunt consemnate hotărârile luate la o conferință (internațională), la o ședință importantă, la un congres etc.
- PROTOCOLĂR**, -Ă, *protocolari*, -e adj. (fr. *protocolaire*) Conform cu protocolul; (despre oameni) care se comportă (exagerat de) politicos; ceremonios.
- PROTOCOLDĂT**, *protocordate* s.n. (fr. *protocordés*) (La pl.) Încregătură de animale marine apropiate de vertebratele inferioare, cu o coardă dorsală puțin diferențiată; (și la sg.) animal marin din această încregătură.
- PROTOCOLONIE** s.f. (de la *protocronism*, cf. *sincronie*) Protocronism.
- PROTOCOLONISM** s.n. (*proto-* + [*sin*] *cronism*) Concepție în cadrul căreia se pun în valoare prioritatea și precursorii în afirmarea unei idei, a unei teme etc. din istoria culturii (universale); protocronie.
- PROTOCOLONIST**, -Ă, *protocroniști*, -ste adj., s.m. și f. (*protocronie* + *-ist*) (Adept) al protocronismului.
- PROTOFÍT** s.n. (fr. *protophyte*) Organism vegetal unicelular sau colonial care stă la baza evoluției regnului vegetal.
- PROTOGENEZĂ** s.f. (fr. *protogenèse*) 1. Reproducere prin înmugurire. 2. Stadiu inițial al unui embrion.
- PROTOGÍN**, -Ă, *protogini*, -e (fr. *protogine*) 1. Adj. (Bot.; despre florile hermafrodite) Al cărui pistil se dezvoltă înaintea staminelor. 2. S.f. (Geol.) Granit verde metamorfozat.
- PROTOGINIE** s.f. (fr. *protogynie*) 1. (Bot.) Dezvoltare a pistilului înaintea staminelor, la florile hermafrodite. 2. (Zool.) Organism hermafrodit care produce inițial ovule, apoi spermatozoizi.
- PROTOISTÓRIC**, -Ă, *protoistorici*, -ce adj. (fr. *protohistorique*) Care se referă la protoistorie, de protoistorie.
- PROTOISTÓRIE** s.f. (fr. *protohistoire*, cf. *istorie*) Perioadă cronologică intermediară între preistorie și istorie, care corespunde epocii fierului și din care datează primele informații scrise.
- PROTOMĂ**, *protome* s.f. (fr. *protomé*, engl. *protoma*) Element decorativ în formă de bust de om sau de animal, folosit în Antichitate.

PROTÓN, *protoni* s.m. (fr. *proton*, germ. *Proton*) Nucleul atomului de hidrogen, încărcat cu electricitate pozitivă.

PROTÓNIC, -Ă, *protonici*, -ce adj. (fr. *protonique*)

1. Care se referă la protoni, care ține de protoni.
2. (Despre sunete, silabe) Care se află înaintea unei silabe accentuate.

PROTONOTĂR, *protonotari* s.m. (lat. *protonotarius*, fr. *protonotaire*) Prelat de la curtea papală care se ocupă de actele pontificale.

PROTONOTARIÁT, *protonotariate* s.n. (it. *protonotariato*) Demnitatea și funcția de protonotar.

PROTOPLASMÁTIC, -Ă, *protoplasmatici*, -ce adj. (germ. *protoplasmatisch*) Protoplasmic.

PROTOPLÁSMĂ s.f. (fr. *protoplasma*) (Biol.) Substanță albuminoidă care constituie baza celulei vii; (p. restr.) protoplast.

PROTOPLÁSMIC, -Ă, *protoplasmici*, -ce adj. (fr. *protoplasmique*) (Biol.) Care se referă la protoplasmă, de protoplasmă; protoplasmatic.

PROTOPLÁST, *protoplaste* s.n. (fr. *protoplaste*) (Biol.) (Parte din) protoplasmă.

PROTOPTÉR, *protopteri* s.m. (fr. *protoptere*) Pește din râurile și mlaștinile Africii tropicale care respiră prin branhiile și prin plămâni.

PROTOROMÁNĂ s.f. (*proto-* + *română*) (Lingv.) Fază din evoluția limbii române numită și româna comună.

PROTOSTEÁ, *protostele* s.f. (*proto-* + *stea*) Stea în formare.

PROTOTÍP, *prototipuri* s.n. (fr. *prototype*, germ. *Prototyp*) 1. Prim exemplar; model (2), original (1).

2. Exemplar care ilustrează o anumită categorie; etalon (1); tip (1).

PROTOZOÁR, *protozoare* s.n. (fr. *protozoaire*) (La pl.) Încrângătură de animale microscopice unicelulare; (și la sg.) animal din această încrângătură.

PROTUBERÁNT, -Ă, *protuberanți*, -te adj. (fr. *protubérant*) Care formează o protuberanță (1); proeminent (1).

PROTUBERÁNTĂ, *protuberanțe* s.f. (fr. *protuberance*) 1. Ridicătură, proeminență, ieșitură pe suprafața unui organ, a unui obiect etc.; (Anat.) boasă (1); (Med.) excrescență, tuberozitate. 2. Nor de gaze incandescente, în formă de limbi de foc, care apare pe fondul coroanei solare.

PROTÚRĂ, *proture* s.f. (fr. *protoure*) (La pl.) Ordin de insecte mici și primitive, fără aripi, ochi și antene, care trăiesc în sol; (și la sg.) insectă din acest ordin.

PROUDHONÍSM s.n. (pr. *prudonism*; fr. *proudhonisme*) Curent reformist utopic, inițiat de economistul francez Pierre Joseph Proudhon (1809–1865), care preconiza menținerea și întărirea micii proprietăți.

PRÓVĂ s.f. v. **proră**.

PROVENÍ, *provin* vb. IV (fr. *provenir*) A veni, a se trage, a decurge din ceva sau de undeva; (fig.) a rezulta din...; a emana (2).

PROVENIÉNȚĂ, *proveniențe* s.f. (fr. *provenance*, germ. *Provenienz*, it. *provenienza*) Origine (1), extracție (3); loc, persoană etc. din sau de la care provine ceva.

PROVÉRBER, *proverbe* s.n. (fr. *proverbe*, lat. *proverbium*) Expresie scurtă, populară care conține o învățătură morală; zicală, zicătoare.

PROVERBIÁL, -Ă, *proverbiali*, -e adj. (fr. *proverbial*) 1. Care ține de proverb. 2. Care este cunoscut de toată lumea (ca un proverb), despre care s-a dus vestea.

PROVIDÉNȚĂ, *providențe* s.f. (lat. *providentia*, fr. *providence*) 1. Înțelepciune, putere supremă atribuită unei divinități, cu ajutorul căreia aceasta conduce lumea; (art.) Dumnezeu. 2. Persoană care veghează, protejează.

PROVIDENȚIÁL, -Ă, *providențiali*, -e adj. (fr. *providentiel*) Care se referă la providență (1), care este sortit, provocat de providență; care are loc printr-o întâmplare fericită, într-un moment potrivit și neașteptat.

PROVIDENȚIÁLÍSM s.n. (fr. *providentialisme*) Concepție filosofică și teologică bazată pe credința în providență (1).

PROVINCIÁL, -Ă, *provinciali*, -e (lat. *provincialis*, fr. *provincial*) 1. Adj. Care ține de provincie, referitor la provincie, de provincie. 2. S.m. și f. Persoană din provincie; (depr.) persoană stângace, greoaie, lipsită de rafinament, retrogradă.

PROVINCIALÍSM, *provincialisme* s.n. (fr. *provincialisme*) 1. Regionalism (2). 2. Atitudine, comportare etc. specifică unui provincial.

PROVÍNCIE, *provincii* s.f. (lat. *provincia*, fr. *province*) 1. Diviziune teritorială. 2. Teritoriu sau localitate dintr-o țară, în afara capitalei. 3. Țară, teritoriu cucerit de romani, situat în afara Peninsulei Italice, aservit Romei și administrat de un magistrat roman. 4. *De provincie* = situat în afara capitalei; specific provinciei.

PROVITAMÍNĂ, *provitamine* s.f. (fr. *provitamine*) Substanță inactivă prezentă în alimente și pe care organismul o transformă în vitamină activă.

- PROVÍZIE**, *provizii* s.f. (fr. *provision*, lat. *provisio*, rus. *provizii*) Ansamblul lucrurilor necesare sau utile o anumită perioadă de timp; rezervă de produse alimentare.
- PROVIZIÓN**, *provizioane* s.n. (fr. *provision*) (Înv.) Comision, remiză (2).
- PROVIZORÁT**, *provizorate* s.n. (fr. *provisorat*) Ceea ce este provizoriu, stare provizorie.
- PROVIZÓRIU**, **-IE**, *provizorii* adj. (lat. *provisorius*, fr. *provisoire*) Destinat să dureze o perioadă limitată de timp; temporar (1), tranzitoriu, vremelnic, momentan (1).
- PROVOCÁ**, *provoc* vb. I (fr. *provoquer*, lat. *provocare*) **1.** A determina pe cineva să reacționeze; a întârâta, a ațâța, a incita, a instiga. **2.** A suscita, a cauza, a pricinui, a procura, a produce (2); a favoriza (1). **3.** A acționa în așa fel, încât să atragă represalii (într-o luptă, la un duel etc.).
- PROVOCATÓR**, **-OÁRE**, *provocatori*, **-oare** adj., s.m. și f. (fr. *provocateur*) (Persoană) care ațâță, incită, provoacă sau care atrage atenția prin aspect, prin comportare.
- PROXENÉT**, **-Ă**, *proxeneți*, **-te** s.m. și f. (fr. *proxénète*) Persoană care mijlocește prostituția pentru a-și asigura o sursă de venit.
- PROXENETÍSM** s.n. (fr. *proxénétisme*) Obținere de profit din mijlocirea prostituției.
- PRÓXIM**, **-Ă**, *proximi*, **-e** adj. (lat. *proximus*) **1.** Cel mai apropiat. **2.** *Gen proxim* = primul termen relevant al unei definiții, cel mai apropiat, ca sens, de noțiunea care trebuie definită.
- PROXIMITÁTE** s.f. (fr. *proximité*, lat. *proximitas*, **-atis**) Vecinătate.
- PROZÁIC**, **-Ă**, *prozaici*, **-ce** adj. (fr. *prosaïque*) **1.** Care ține de proză, care nu este poetic. **2.** Lipsit de calitate artistică, de valoare stilistică; comun (3), vulgar (2), banal.
- PROZÁISM** s.n. (fr. *prosaïsme*) Caracterul a ceea ce este prozaic (2).
- PROZATÓR**, **-OÁRE**, *prozatori*, **-oare** s.m. și f. (fr. *prosauteur*) Autor care scrie proză.
- PROZAURIÁN**, *prozaurieni* s.m. (fr. *prosaurien*) (La pl.) Ordin de reptile primitive de talie mică, terestre și acvatice; (și la sg.) reptilă din acest ordin.
- PRÓZĂ**, *proze* s.f. (fr. *prose*, lat. *prosa*) **1.** Formă de exprimare a literaturii, care folosește vorbirea firească, normală, neversificată; compunere cu o astfel de exprimare. **2.** Totalitatea operelor în proză (1) ale unui scriitor, ale unei epoci etc. **3.** Banalitate, platitudine.
- PROZELÍT**, **-Ă**, *prozești*, **-te** s.m. și f. (fr. *proselýte*, lat. *proselýtus*) Adept al unei doctrine, al unei credințe etc.; persoană convertită de curând.
- PROZELITÍSM** s.n. (fr. *proselýtisme*) Strădanie, zel de a face prozești pentru a-și impune ideile.
- PROZÓDIC**, **-Ă**, *prozodici*, **-ce** adj. (fr. *prosodique*) Referitor la prozodie, de prozodie.
- PROZODÍE** s.f. (ngr. *prosodia*, fr. *prosodie*, lat. *prosodia*) Ansamblu de reguli privitoare la versificație și la normele acesteia; (p. ext.) pronunțare, ritmică a cuvintelor.
- PROZOPOPÉE**, *prozopopei* s.f. (fr. *prosopopée*, lat. *prosopopeia*) Procedeu prin care oratorul sau scriitorul pune să vorbească obiecte neînsușite sau ființe decedate ori absente.
- PRUD**, **-Ă**, *pruzi*, **-de** adj. (fr. *prude*) (Rar) Care manifestă o pudoare excesivă, afectată și ipocrită.
- PRUDÉNT**, **-Ă**, *prudenți*, **-te** adj. (lat. *prudens*, **-ntis**, fr. *prudent*) Care este prevăzător, care evită greșelile și pericolele; grijuliu, vigilent, precaut, avizat (1), circumspect.
- PRUDÉNTĂ** s.f. (fr. *prudence*, lat. *prudencia*, it. *prudenza*) Înșușirea de a fi prudent; circumspecție.
- PRUÍNĂ** s.f. (fr. *pruine*) Strat fin cu aspect de ceară, care acoperă pielița anumitor fructe, ciuperci etc.
- PRUNCUCÍDERE**, *pruncucideri* s.f. (*prunc* + *ucidere*) (Jur.) Infanticid.
- PRUNCUCIGÁȘ**, **-Ă**, *pruncucigași*, **-e** adj., s.m. și f. (*prunc* + *ucigaș*) (Persoană) care își ucide propriul copil (nou-născut).
- PRURÍGO** s.n. (fr. *prurigo*) Dermatoză caracterizată prin bășicuțe însoțite de mâncărimi.
- PRÚRIT**, *pruriturii* s.n. (lat. *pruritus*, fr. *prurit*) Mâncărime a pielii, care apare în diferite boli dermatologice sau în afecțiuni generale.
- PSALMÍST**, *psalmiști* s.m. (fr. *psalmiste*) Autor de psalmi; (p. ext.) cântăreț de psalmi.
- PSALMODIÁ**, *psalmodiez* vb. I (fr. *psalmodier*) A cânta, a recita psalmi sau rugăciuni; (p. ext.) a cânta, a citi sau a recita pe un ton uniform, monoton.
- PSALMODÍE**, *psalmodii* s.f. (ngr. *psalmodia*, fr. *psalmodie*) Manieră de a cânta psalmii (tărăgănat, monoton); melodie pe care se cântă psalmii și alte cântări bisericești; (p. ext.) cântare, recitare, declamare monotonă.
- PSALMÓDIC**, **-Ă**, *psalmodici*, **-ce** adj. (fr. *psalmodique*) Care se referă la psalmodie, de psalmodie.
- PSAMÍT**, *psamite* s.n. (fr. *psamite*) Material detritic format din fragmente mici, care intră în compoziția unor roci sedimentare.

- PSEFÍT**, *psefite* s.n. (fr. *pséphite*, engl. *psephite*) (Geol.) Material detritic format din fragmente mari, care intră în compoziția unor roci sedimentare.
- PSEUDO-** (ngr. *pseudo*, fr. *pseud[o]-*) Element de compunere cu sensul de „fals”, „neadevărat”, „pretins”, în cuvinte ca *pseudocultură*.
- PSEUDOARTÍST**, -Ă, *pseudoartiști*, -ste s.m. și f. (*pseudo- + artist*) Fals, pretins artist.
- PSEUDOCREAȚIE**, *pseudocreații* s.f. (*pseudo- + creație*) Creație fără valoare.
- PSEUDOCULTURĂ**, *pseudoculturi* s.f. (*pseudo- + cultură*) Cultură falsă, aparentă.
- PSEUDOETIMOLOGISM** s.n. (*pseudo- + etimologism*) Sistem ortografic intermediar între sistemul etimologic și cel fonetic.
- PSEUDOMORFÓZĂ**, *pseudomorfoze* s.f. (fr. *pseudomorphose*) Transformare fizică sau chimică a unui mineral, cu păstrarea formei inițiale a cristalelor.
- PSEUDONÍM**, *pseudonime* s.n. (fr. *pseudonyme*) Nume creat sau împrumutat de un autor, de un artist etc. în locul numelui adevărat; criptonim (2).
- PSEUDOPÓD**, *pseudopode* s.n. (fr. *pseudopode*) Prelungire protoplasmatică contractilă, la protozoare și la leucocite, care servește ca organ de locomoție sau pentru prinderea hranei.
- PSEUDOPREFÍX**, *pseudoprefixe* s.n. (*pseudo- + prefix*) (Lingv.) Prefixoid.
- PSEUDOPREFIXÁ**, *pseudoprefitez* vb. I (de la *pseudoprefix*) A forma un cuvânt cu ajutorul unui pseudoprefix.
- PSEUDOSCORPIÓN**, *pseudoscorpioni* s.m. (*pseudo- + scorpion*) Insectă asemănătoare scorpionului, dar fără coadă și fără venin.
- PSEUDOSTEREOFONIE** s.f. (fr. *pseudostéréophonie*) Obținere a efectului stereofonic prin prelucrarea unui semnal monofonic.
- PSEUDOȘTIINȚĂ**, *pseudoștiințe* s.f. (*pseudo- + știință*) Falsă, pretinsă știință.
- PSIHAGOGIE** s.f. (fr. *psychagogie*) Activitate intensă prestată pentru dezvoltarea personalității și recuperarea capacității de reflecție și de analiză a persoanelor deformat psihic.
- PSIHANALÍST**, -Ă, *psihanaliști*, -ste s.m. și f. (fr. *psychanalyste*) Specialist în psihanaliză; adept al psihanalizei.
- PSIHANALÍZĂ** s.f. (fr. *psychanalyse*) Investigație psihologică și de tratament al cărei scop este conștientizarea unor dorințe obscure, ascunse, refulate; freudism.
- PSIHASTÉNIC**, -Ă, *psihastenici*, -ce s.m. și f. (fr. *psychasthénique*) Suferind de psihastenienic.
- PSIHASTENIE**, *psihastenii* s.f. (fr. *psychasthénie*) Stare patologică nevrotică manifestată prin gesturi obsesive, fobii, nesiguranță.
- PSIHEDÉLIC**, -Ă, *psihedelici*, -ce adj. (fr. *psychédélique*) Care are caracter de vis, halucinant (provocat, inspirat de anumite droguri).
- PSIHEDELÍSM** s.n. (fr. *psychédélimisme*) Stare de visare trează, provocată de anumite halucinogene.
- PSIHÍÁTRIC**, -Ă, *psihiatrici*, -ce adj. (fr. *psychiatrique*) Care se referă la psihiatrie, de psihiatric, despre psihiatric.
- PSIHÍATRÍE** s.f. (fr. *psychiatrie*) Studiul și tratamentul bolilor mintale.
- PSIHÍÁTRU**, -Ă, *psihiatri*, -e s.m. și f. (fr. *psychiatre*) Medic specializat în psihiatric.
- PSIHÍC**, -Ă, *psihici*, -ce (fr. *psychique*, germ. *psychisch*) 1. Adj. Care privește spiritul, specific spiritului. 2. S.n. Ansamblul fenomenelor și proceselor psihice caracteristice unui individ.
- PSIHÍSM** s.n. (fr. *psychisme*) Ansamblul caracterelor psihice ale unui individ, ale unei colectivități.
- PSIHOANALÉPTIC**, -Ă, *psihoaanaleptici*, -ce adj., s.n. (fr. *psychoanaleptique*) (Substanță) care are o acțiune stimulantă, excitantă asupra funcțiilor psihice; psihotonic.
- PSIHODIAGNÓSTIC**, -Ă, *psihodiagnostici*, -ce (fr. *psychodiagnostique*, engl. *psychodiagnostic*) 1. Adj. Referitor la psihodiagnoză, despre psihodiagnoză cu un caracter de psihodiagnoză. 2. S.n. Rezultat al psihodiagnozei.
- PSIHODIAGNÓZĂ**, *psihodiagnoze* s.f. (fr. *psychodiagnose*, engl. *psychodiagnosis*) (Med.) Acțiune complexă de investigare a individului prin tehnici psihologice.
- PSIHODRĂMĂ**, *psihodrame* s.f. (fr. *psychodrame*) Joc dramatic improvizat pe o temă dată, care constituie și o metodă psihoterapeutică.
- PSIHOFIZIOLOGIE** s.f. (fr. *psychophysiologie*) Studiul raporturilor dintre procesele psihice și cele fiziologice.
- PSIHOGÉN**, -Ă, *psihogeni*, -e adj. (fr. *psychogène*) De origine psihică.
- PSIHOGENÉZĂ** s.f. (fr. *psychogenèse*) Studiul cauzelor psihice care pot da naștere unei nevroze sau unei psihoze.
- PSIHOLINGVÍSTICĂ** s.f. (fr. *psycholinguistique*) Studiul comportamentelor verbale, în raport cu procesele psihice care le determină.

- PSIHOLÓG**, -Ă, *psihologi*, -ge s.m. și f. (fr. *psychologue*) 1. Specialist în psihologie (aplicată). 2. Persoană care discernе, intuiеște sentimentele și starea de spirit a cuiva.
- PSIHOLÓGIC**, -Ă, *psihologici*, -ce adj. (fr. *psychologique*) 1. Care se referă la psihologie, la procesele psihice. 2. Care acțiunează asupra psihicului. 3. Moment psihologic = moment oportun pentru eficacitatea unei acțiuni.
- PSIHOLOGÍE** s.f. (fr. *psychologie*) 1. Studiul proceselor psihice. 2. Totalitatea proceselor psihice caracteristice unui individ sau unei colectivități; mentalitate (1). 3. Intuiție (1).
- PSIHOLOGÍSM** s.n. (fr. *psychologisme*) Tendința de a analiza, de a explica ansamblul comportamentelor umane prin factorii psihologici.
- PSIHOMANȚÍE** s.f. (fr. *psychomanie*) Arta de a ghici viitorul prin invocarea spiritelor morților.
- PSIOMETRIE** s.f. (fr. *psychométrie*) Măsurare a fenomenelor psihice (prin teste).
- PSIHOMOTÓR**, -OÁRE, *psihomotori*, -oare adj. (fr. *psychomoteur*) 1. Care se referă la funcțiile motrice și la activitatea psihică. 2. Care se referă la tulburările motrice fără suport organic.
- PSIHOPÁT**, -Ă, *psihopați*, -te s.m. și f. (fr. *psychopathe*) Persoană care suferă de psihopatie (2); bolnav mintal.
- PSIHOPATÍE**, *psihopatii* s.f. (fr. *psychopathie*) 1. Termen generic dat bolilor mintale. 2. Tulburări de personalitate care se manifestă printr-un comportament antisocial.
- PSIHOPATOLOGÍE** s.f. (fr. *psychopathologie*) Studiul proceselor patologice ale vieții psihice.
- PSIHOPEDAGOGÍE** s.f. (fr. *psychopédagogie*) Pedagogie bazată pe studiul psihologiei copilului.
- PSIHOSOCIÁL**, -Ă, *psihosociali*, -e adj. (fr. *psychosocial*) Care privește psihologia individuală și viața socială.
- PSIHOSOCIOLOGÍE** s.f. (fr. *psychosociologie*) Studiul psihologic al fenomenelor sociale.
- PSIHOSOMÁTIC**, -Ă, *psihosomatici*, -ce (fr. *psychosomatique*) 1. Adj. Care se referă la corp și la suflet. 2. Adj. Care privește tulburările de ordin psihic (în absența simptomelor caracteristice bolilor mintale). 3. S.f. Studiul tulburărilor de ordin psihic.
- PSIHOTÉHNIC**, -Ă, *psihotehnici*, -ce (fr. *psychotechnique*) 1. Adj. (Despre teste) Care identifică aptitudinile unui individ în vederea orientării profesionale a acestuia. 2. S.f. Studiul psihotehnic (1).
- PSIHOTERAPEÚT**, -Ă, *psihoterapeuți*, -te s.m. și f. (fr. *psychothérapeute*) Specialist în psihoterapie.
- PSIHOTERAPÍE**, *psihoterapii* s.f. (fr. *psychothérapie*) Terapie cu mijloace psihice.
- PSIHÓTIC**, -Ă, *psihotici*, -ce adj. (fr. *psychotique*) Privitor la psihoză, bolnav de psihoză.
- PSIHOTÓNIC**, -Ă, *psihotonici*, -ce adj., s.n. (fr. *psychotonique*) Psihoanaleptic.
- PSIHOTRÓNIC**, -Ă, *psihotronici*, -ce (engl. *psychotronics*) 1. S.f. Studiul interacțiunilor la distanță între diferiți subiecți senzitivi, între subiecți și obiecte materiale sau alte organisme vii. 2. Adj. Care se referă la psihotronică (1), de psihotronică.
- PSIHOTRÓP**, -Ă, *psihotropi*, -e adj., s.n. (fr. *psychotrope*) (Medicament) care acțiunează asupra psihicului.
- PSIHÓZĂ**, *psihoze* s.f. (fr. *psychose*) 1. Ansamblul bolilor mintale caracterizate prin pierderea contactului cu realitatea. 2. Obsesie provocată de o emoție violentă (de obicei, cu un caracter colectiv).
- PSILOFÍTON**, *psilofitoni* s.m. (fr. *psilophyton*) Plantă criptogamă cu tulpinile ramificate dicotomic, care se înmulțește prin spori.
- PSILOMELÁN** s.n. (fr. *psilomélane*) Oxid natural de mangan, de culoare neagră, care se găsește în zăcămintele de mangan.
- PSITACÍSM** s.n. (fr. *psittacisme*) Repetare mecanică a frazelor, a formulelor, fără a înțelege cele spuse; (p. ext.) imitație, maimuțareală.
- PSITACÓZĂ**, *psitacoze* s.f. (fr. *psittacose*) Maladie infecțioasă specifică papagalilor, care se poate transmite la om.
- PSÓAS**, *psoași* s.m. (fr. *psosas*) Fiecare dintre cei doi mușchi-pereche inserați pe cele două părți ale vertebrelor lombare și la capătul femurului, care ajută la flexiunea coapsei față de trunchi.
- PSORIÁZIS** s.n. (fr. *psoriasis*) Dermatoză cu un caracter cronic, caracterizată prin descuamări.
- PTERANODÓN**, *pteranodoni* s.m. (fr. *ptéranodon*) Reptilă fosilă zburătoare din era secundară.
- PTERIDOFÍTĂ**, *pteridofite* s.f. (fr. *ptéridophyte*) (La pl.) Încregătură de plante superioare, cu rădăcină, tulpină și frunze, care se înmulțesc prin spori; (și la sg.) plantă din această încregătură; criptogamă vasculară.
- PTERIDOSPÉRMĂ**, *pteridosperme* s.f. (fr. *ptéridospermée*) (La pl.) Ordin de gimnosperme primitive asemănătoare ferigilor, care se înmulțesc prin semințe; (și la sg.) gimnospermă din acest ordin.

- PTERIGOTĂ**, *pterigote* s.f. (fr. *ptérygote*) (La pl.) Subclasă care cuprinde toate insectele cu aripi; (și la sg.) insectă din această subclasă.
- PTERODACTÍL**, *pterodactili* s.m. (fr. *ptérodactyle*, lat. *pterodactylus*) Reptilă fosilă zburătoare din era secundară, de mărimea unei vrăbii.
- PTEROPÓD**, -Ă, *pteropozii*, -de (fr. *ptéropode*) 1. S.n. (La pl.) Ordin de moluște gasteropode care trăiesc în planctonul marin tropical; (și la sg.) moluscă din acest ordin. 2. Adj. Care are picioare adaptate pentru înnotat.
- PTEROZAUURIÁN**, *pterozaurieni* s.m. (fr. *ptérosa-urien*) (La pl.) Gen de reptile fosile din era mezozoică, adaptate pentru zbor, cu aripi membranoase asemănătoare celor ale liliacului; (și la sg.) reptilă din acest gen.
- PTIALÍNĂ** s.f. (fr. *ptyaline*) Enzimă din salivă, care transformă amidonul din alimente în maltoză.
- PTOMAÍNĂ**, *ptomaine* s.f. (fr. *ptomaine*) Substanță azotată toxică, rezultată din descompunerea materiilor organice.
- PTIALÍSM** s.n. (fr. *ptyalisme*) Salivație excesivă, în unele boli.
- PTÓZĂ**, *ptoze* s.f. (fr. *ptôse*) Deplasare, cădere a unor organe interne, datorată mai ales unei slăbiri bruște și exagerate.
- PUBÉLĂ**, *pubele* s.f. (fr. *poubelle*) Recipient (portabil) folosit pentru gunoii menajer.
- PÚBER**, -Ă, *puberi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *pubère*, lat. *puber*) (Persoană) care se află la pubertate.
- PUBERÁL**, -Ă, *puberali*, -e adj. (*puber* + *-al*) Care ține de pubertate, referitor la pubertate.
- PUBERTÁTE** s.f. (fr. *puberté*, lat. *pubertas*, *-atis*) Perioadă, între copilărie și adolescență, când apar anumite funcții sexuale; ansamblul transformărilor psihologice specifice acestei perioade.
- PUBESCÉNT**, -Ă, *pubescenti*, -te adj. (fr. *pubescent*) (Despre frunze, tulpini etc.) Care este acoperit cu peri fini și scurți.
- PUBESCÉNȚĂ** s.f. (fr. *pubescence*) Starea frunzelor sau a tulpinilor pubescente.
- PUBIÁN**, -Ă, *pubieni*, -e adj. (fr. *pubien*) Care aparține pubisului, privitor la pubis.
- PÚBIS**, (1) *pubise*, (2) *pubisuri* s.n. (fr. *pubis*) 1. Partea anterioară a fiecăruia dintre oasele iliace. 2. Partea inferioară mediană, de formă triunghiulară, a regiunii hipogastrice.
- PÚBLIC**, -Ă, *publici*, -ce (lat. *publicus*, *-a*, *-um*, fr. *public*) 1. Adj. Care se referă la întregul popor, la toți; al statului, de stat. 2. Adj. La care are dreptul toată lumea, pus la dispoziția tuturor; exoteric. 3. Adj. Comun (1). 4. Adj. Cu funcție de stat. 5. S.n. Număr considerabil de persoane reunite într-un loc asistență (1), colectivitate, mulțime. 6. În *public* = în prezența mai multor persoane. *Opinie publică* = apreciere, judecată colectivă.
- PUBLICÁ**, *public* vb. I (lat. *publicare*, cf. fr. *publier*) 1. A face cunoscut publicului ceva prin tipărire, afișare etc.; a da publicității, a tipări, a difuza. 2. A divulga, a emite, a răspândi o știre.
- PUBLICÁBIL**, -Ă, *publicabili*, -e adj. (*publica* + *-bil*, cf. fr. *publiable*) Care poate fi publicat.
- PUBLICÁN**, *publicani* s.m. (lat. *publicanus*, cf. fr. *publicain*) Persoană care strângea impozitele publice, la vechii romani.
- PUBLICÁȚIE**, *publicații* s.f. (fr. *publication*, germ. *Publikation*) Tipăritură (care apare periodic).
- PUBLICÍST**, -Ă, *publiciști*, -te s.m. și f. (fr. *publiciste*) Persoană care publică articole de presă; ziarist, jurnalist, gazetar.
- PUBLICÍSTIC**, -Ă, *publicistici*, -ce (*publicist* + *-ie*) 1. S.f. Presă (2). 2. S.f. Ocupația publicistului. 3. Adj. Care se referă la publiciști sau la presă, în legătură cu publiciștii sau cu presa.
- PUBLICITÁR**, -Ă, *publicitari*, -e adj. (fr. *publicitaire*) Care se referă la publicitate (2), care servește la publicitate, de publicitate.
- PUBLICITÁTE** s.f. (fr. *publicité*) 1. Situația a ceea ce este public (2). 2. Ansamblul mijloacelor întrebunțate pentru a face cunoscut un fapt, un eveniment, o persoană, produsele unei fabrici etc.; promo. 3. A da publicității = a publica.
- PUC**, *pucuri* s.n. (engl. *puck*) Disc din cauciuc tare, folosit în hocheiul pe gheață.
- PUCI**, *puciuri* s.n. (germ. *Putsch*) Încercare de răsturnare a unui regim politic, prin acțiunea unui grup militar.
- PUCÍST**, *puciști* s.m. (germ. *Putschist*) Persoană care participă la un puci.
- PÚDEL**, *pudeli* s.m. (germ. *Pudel*) Rasă de câini cu părul lung și creț.
- PUDIBÓND**, -Ă, *pudibonzi*, -de adj. (lat. *pudibundus*) (Livr.) Care denotă, manifestă exces de pudoare.
- PUDIBONDERÍE**, *pudibonderii* s.f. (fr. *pudibonderie*) (Livr.) Pudoare exagerată, afectată.
- PÚDIC**, -Ă, *puđici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *puđique*, lat. *puđicus*) (Persoană, atitudine) care denotă, care manifestă pudoare, decență (1).
- PUDICITÁTE** s.f. (fr. *puđicité*) Pudoare.

- PÚDING¹**, *pudinguri* s.n. (fr., engl. *pudding*) Budincă (preparată cu fructe).
- PÚDING²**, *pudinguri* s.n. (fr. *poudingue*, engl. *pudding*) (Geol.) Rocă sedimentară detritică sub forma unui conglomerat din blocuri rotunjite și pietriș.
- PUDOÁRE**, *pudori* s.f. (fr. *pudeur*, lat. *pudor*; -oris) Discreție, reținere în a rosti sau a face ceva indecent; rezervă (7); pudicitate, decență (2), modestie.
- PUDRÁ**, *pudrez* vb. I (fr. *poudrer*) 1. A(-și) da, a (se) farda cu pudră. 2. A acoperi cu un strat (subțire) o suprafață.
- PÚDRĂ**, *pudre* s.f. (fr. *poudre*) 1. Substanță pulverizantă; praf. 2. Substanță medicală uscată sub formă de pulbere. 3. Amestec de produse sub formă de pudră (1), destinat să protejeze fața și să uniformizeze machiajul.
- PUDRIÉRĂ**, *pudriere* s.f. (fr. *poudrier*) Cutioară în care se ține pudra (3).
- PUERICULTŪRĂ** s.f. (fr. *puériculture*) Ansamblul metodelor și mijloacelor proprii îngrijirii și dezvoltării sănătoase a copilului în primii ani de viață.
- PUERÍL**, -Ă, *puerili*, -e adj. (fr. *puéril*) Care se referă la copilărie, de copil; copilăresc; lipsit de maturitate, infantil (2); naiv (1); neserios.
- PUERILÍSM** s.n. (fr. *puérlisme*) Comportamentul unui adult care evocă, prin lipsa de maturitate, comportamentul unui copil.
- PUERILITÁTE** s.f. (fr. *puérlité*) (Rar) Înșușirea de a fi pueril; caracter, atitudine puerilă.
- PUERPERÁL**, -Ă, *puerperale* adj. (fr. *puerpérale*) 1. Propriu femeilor care au născut. 2. *Febră puerperală* = boală infecțioasă datorată unui streptococ care pătrunde în uterul lăuzelor, la naștere.
- PUGILÁT**, *pugilate* s.n. (fr. *pugilat*) 1. (Sport; în Antichitate) Luptă cu pumnii, în cadrul probelor atletice. 2. (Rar) Bătaie (cu pumnii); box¹ (1).
- PUGILÍSM** s.n. (engl. *pugilism*) Box¹ (1); pugilistică (2).
- PUGILÍST**, *pugiliști* s.m. (fr. *pugiliste*) Sportiv care practică boxul; boxer.
- PUGILÍSTIC**, -Ă, *pugilistici*, -ce (fr. *pugilistique*) 1. Adj. Care se referă la pugilism, de pugilism. 2. S.f. Box¹ (1); pugilism.
- PULÍE**, *pulii* s.f. (fr. *poulie*) Roată prevăzută cu un ax, pe a cărei jantă se montează un cablu, o frânghie etc. pentru a transmite o mișcare circulară.
- PULMÓN**, *pulmoni* s.m. (lat. *pulmo*, -onis) (Anat.) Plămân.
- PULMONÁR**, -Ă, *pulmonari*, -e adj. (fr. *pulmonaire*) De plămâni; localizat la plămâni.
- PULÓVER**, *pulovere* s.n. (fr., engl. *pull-over*) Obiect de îmbrăcăminte tricotat care se îmbracă pe cap; flanelă (3), sveter.
- PULPÁRE**, *pulpări* s.f. (de la *pulpă*) (La fructe) Separare a părții cămoase de cea fibroasă, pentru a obține o pastă moale.
- PÚLPĂ**, *pulpe* s.f. (lat. *pulpa*, cf. fr. *pulpe*) 1. Partea musculară posterioară a gambei; porțiunea piciorului din dreptul acestor mușchi; (impr.) coapsă. 2. Țesut conjunctiv bogat în vase sangvine și în nervi. *Pulpă dentară*. 3. Carne dintr-o pulpă de animal, folosită ca aliment; carne macră. 4. Partea cărnosă a unor fructe sau legume. 5. Reziduu folosit ca hrană pentru vite.
- PULPÍTĂ**, *pulpite* s.f. (fr. *pulpite*) Inflamație a pulpei dentare.
- PÚLPITUM** s.n. (lat. *pulpitum*) Parte a teatrului antic roman în care actorii își desfășurau jocul.
- PULS**, *pulsuri* s.n. (lat. *pulsus*, fr. *pouls*) 1. Mișcare de dilatație și de contracție ritmică a pereților arteriali. 2. *A lua* (sau *a simți*, *a pipăi*) *pulsul* = a sonda o stare de spirit; a tatonă.
- PULSÁ**, *pulsez* vb. I (lat. *pulsare*) 1. (Despre sânge) A circula ritmic prin vasele sangvine. 2. (Fig.) A se manifesta cu putere; a fremăta, a palpita.
- PULSÁR**, *pulsari* s.m. (engl., fr. *pulsar*) (Astron.) Sursă de raze radioelectrice luminoase, care emite impulsuri foarte scurte și regulate.
- PULSATÍL**, -Ă, *pulsatili*, -e adj. (fr. *pulsatile*) Care se referă la puls, care prezintă pulsații (1).
- PULSATÓR**, -OÁRE, *pulsatori*, -oare adj. (de la *pulsa*, cf. fr. *pulsateur*) 1. Care constă într-o succesiune de pulsații (1). 2. (Despre curentul electric) Care este format din alternanțe de un singur sens.
- PULSÁȚIE**, *pulsații* s.f. (fr. *pulsation*, lat. *pulsatio*) 1. Bătaie a inimii sau a pulsului. 2. Desfășurare a unui proces, a unui fenomen într-un ritm viu, trepidant. 3. Număr de perioade efectuate de o mărime într-un anumit număr de unități de timp.
- PULSOREACTÓR**, *pulsoreactoare* s.n. (fr. *pulsoreacteur*) Motor cu reacție care funcționează prin combustie discontinuă.
- PULTACÉU**, -CÉE, *pultacei*, -cee adj. (fr. *pultacé*) (Med.) 1. Care are consistența unei paste. 2. *Anghină* (sau *amigdalită*) *pultacee* = angină cu amigdalele acoperite cu un exsudat alb.
- PULULÁȚIE** s.f. (fr. *pullulation*) Înmulțire rapidă de indivizi din aceeași specie; proliferare de țesuturi morbide.

- PÚPĂ¹**, *pupe* s.f. (fr. *poupe*) Partea din spate a unei nave (1).
- PÚPĂ²**, *pupe* s.f. (lat. *pupa*) (Entom.) Nimfă (3).
- PUPÎL**, -Ă, *pupili*, -e s.m. și f. (lat. *pupillus*, fr. *pupille*) Orfan minor pus sub autoritatea unui tutore.
- PUPILĂR¹**, -Ă, *pupilari*, -e adj. (fr. *pupillaire*) Care aparține pupilei, referitor la pupilă.
- PUPILĂR²**, -Ă, *pupilari*, -e adj. (fr. *pupillaire*, lat. *pupillaris*) Care aparține pupilului, referitor la pupil.
- PUPÎLĂ**, *pupile* s.f. (fr. *pupille*, lat. *pupilla*) Orificiu central al irisului.
- PUPÎTRU**, *pupitre* s.n. (fr. *pupitre*) 1. Mobilă mică în formă de suport, pe care se pun cărți, partituri etc. 2. Instalație pe care se montează panoul de comandă și de control al unui ansamblu electronic.
- PUR**, -Ă, *puri*, -e adj. (lat. *purus*, fr. *pur*) 1. Care nu conține altă substanță; virgin (4); curat. 2. Nealterat, neviciat, cast. 3. Senin, calm. 4. Clar (1), limpede, cristalin (1). 5. Neprihănit, inocent, nepătat. 6. (Fil.) Detașat de realitate. 7. *Pur și simplu* = nici mai mult, nici mai puțin decât...
- PURGĂ**, *purghez* vb. I (fr. *purger*, lat. *purgare*) A(-și) provoca o purgație.
- PURGATIV**, -Ă, *purgativi*, -e adj., s.n. (fr. *purgatif*, lat. *purgativus*) (Substanță, medicament) care înlesnește purgația.
- PURGATORIU** s.n. (lat. *purgatorium*, fr. *purgatoire*, it. *purgatorio*) Loc în care ajung sufletele morților pentru a se purifica de păcate; perioadă tranzitorie de suferință, de încercări, de ispășire, la catolici.
- PURGĂȚIE**, *purgații* s.f. (lat. *purgatio*, fr. *purgation*) Eliminarea materiilor fecale (cu ajutorul unui purgativ).
- PURIFICĂ**, *purific* vb. I (fr. *purifier*, lat. *purificare*) 1. A face să devină sau a deveni pur; a depolua. 2. A elimina dintr-o limbă elementele, cuvintele socotite străine.
- PURIFICĂTOR**, -OĂRE, *purificatori*, -oare adj., s.n. (fr. *purificateur*) (Aparat) care purifică, epurativ.
- PURIFICĂȚIE** s.f. (fr. *purification*) 1. Acțiunea de a purifica; purificare. 2. (La catolici) Ceremonie consacrată ispășirii păcatelor, purificării.
- PURISM** s.n. (fr. *purisme*) Grijă exagerată, formalistă pentru puritatea limbii.
- PURIST**, -Ă, *puristi*, -ste (fr. *puriste*) 1. S.m. și f. Adept al purismului. 2. Adj. Referitor la purism, care ține de purism, care practică purismul.
- PURITĂN**, -Ă, *puritani*, -e (fr. *puritain*) 1. S.m. și f. Adept al puritanismului. 2. Adj. Sever, rigid (3).
- PURITANISM** s.n. (fr. *puritanisme*) Doctrină a unei secte prezbiteriene engleze, care se bazează pe precepte foarte rigide; (p. ext.) rigorism exagerat.
- PURITĂȚIE** s.f. (lat. *puritas*, -atis) 1. Faptul de a fi pur; curățenie. 2. Castitate, candoare.
- PURJĂ**, *purjez* vb. I (fr. *purger*) A curăța de impurități, de reziduuri o instalație cu ajutorul unui curent de apă sub presiune.
- PURJĂ**, *purje* s.f. (fr. *purge*) Evacuarea a unui fluid dintr-un recipient presurizat, dintr-un spațiu închis.
- PURJÓR**, *purjoare* s.n. (fr. *purgeur*) Dispozitiv folosit pentru a purja un recipient, un spațiu închis etc.
- PURPURĂ**, (1, 2) *purpuri*, (3) *purpure* s.f. (lat., fr. *purpura*) 1. Materie colorantă roșie-închis extrasă în Antichitate dintr-o moluscă, obținută astăzi pe cale sintetică; roșu-închis. 2. Stofă scumpă vopsită cu purpură (1); haină (domnească) făcută dintr-o astfel de stofă. 3. Boală caracterizată prin apariția unor erupții hemoragice.
- PURPURINĂ** s.f. (fr. *purpurine*) Substanță de culoare roșie-purpurie, extrasă din rădăcina unor plante.
- PURPURIU**, -IE, *purpurii* adj. (*purpură* + -iu) Care are culoarea roșie-închis (ca a purpurei).
- PURULENT**, -Ă, *purulenți*, -te adj. (fr. *purulent*) Care conține, care elimină puroi; supurant.
- PURULENȚĂ**, *purulente* s.f. (fr. *purulence*) Stare a ceea ce este purulent.
- PUSÉU**, *puseuri* s.n. (fr. *poussée*) 1. Acces (2). 2. Veră momentană, elan² (1).
- PUSTULĂȚIE**, *pustulații* s.f. (fr. *pustulation*) (Med.) Acoperire cu pustule.
- PÚSTULĂ**, *pustule* s.f. (lat. *pustula*, fr. *pustule*) 1. Veziculă cu puroi; mică inflamație care supurează. 2. Bășicuță apărută pe frunzele sau pe tulpina anumitor plante atacate de ciuperci parazite.
- PUSTULÓS**, -OĂSĂ, *pustuloși*, -oase adj. (lat. *pustulosus*, fr. *pustuleux*) Care are pustule.
- PUSTULÓZĂ**, *pustuloze* s.f. (fr. *pustulose*) Afecțiune caracterizată prin leziuni pustuloase.
- PUTREFĂȚIE**, *putrefacții* s.f. (fr. *putréfaction*, lat. *putrefactio*) 1. Descompunere bacteriană a unor substanțe organice (vii sau moarte). 2. (Fig.) Decădere morală, descompunere.
- PUTREFIĂ**, pers. 3 *putrefiază* vb. I (fr. *putréfier*) A putrezi.
- PUTRESCÉNT**, -Ă, *putrescenți*, -te adj. (fr. *putrescent*) Care a intrat în putrefacție.

PUTRESCÍBIL, -Ă, *putrescibili*, -e adj. (fr. *putrescible*) Care poate putrezi (ușor).

PUTRÍD, -Ă, *putrizi*, -de adj. (fr. *putride*) Care este produs prin putrefacție; putred, putrezit.

PUZZLE, *puzzle-uri* s.n. (pr. *pazl*; engl. *puzzle*) Joc de răbdare, care constă în asamblarea unor decupaje, pentru a reconstitui o imagine.

PUZZOLÁNĂ s.f. (pr. *puțolână*; it. *puzzolana*) **1.** Material de construcție bogat în bioxid de siliciu, folosit la fabricarea cimentului. **2.** Tuf format din sedimentarea cenușii vulcanice.

PVC (citit *pevecé*; engl. *p[oly]v[nyl] c[hloride]*) Policlorură de vinil, material plastic cu multe întrebuințări.

Q

QATARIÂN, -Ă, *qatarieni, -e* adj., s.m. și f. (pr. *catariân; Qatar + -ian*) (Persoană) din Qatar.

QUADRÍVIUM s.n. (pr. *cvadrivium; lat. quadrivium*) Treaptă imediat următoare învățământului elementar medieval, în care se predau aritmetica, geometria, muzica și astronomia.

QUAKER, *quakeri* s.m. (pr. *cuicâr; engl. quaker*) Membru al unei secte religioase protestante din sec. al XVII-lea, răspândită în Marea Britanie și S.U.A.

QUAKERÍSM s.n. (pr. *cuicârism; engl. quakerism, fr. quakerisme*) Doctrina quakerilor.

QUARC, *quarcuri* s.n. (pr. *cuarc; engl. quark*) Particulă elementară ipotetică.

QUASÁG, *quasagi* s.m. (pr. *cuaság; engl. quasag*) Obiect cosmic de dimensiuni unghiulare reduse, cu aspect de stea, foarte strălucitor.

QUASÁR, *quasari* s.m. (pr. *cuasár; engl. quas[istel-lar]*) Obiect cosmic extragalactic, sursă de radiații.

QUATTROCÉNTO s.n. (pr. *cuatrocénto; it. quattrocento*) Cultura italiană din sec. al XV-lea; (p. ext.) perioada Renașterii timpurii.

QUEBRÁCHO, *quebracho* s.m. (pr. *chebrácio; sp. quebracho*) Arbore tropical din America de Sud, cu lemn foarte dur și bogat în tanin; lemnul acestui arbore.

QUÉCHUA, *quechua* (pr. *chécua; sp., fr. quechua*)

1. Adj. invar., s.m. și f. (Persoană) care aparține populației amerindiene din Peru și din Bolivia.

2. S.f. Limbă amerindiană vorbită de quechua (I); limba fostului Imperiu Incas.

QUETZÁL s.m. (pr. *chetál; sp. quetzal*) Pasăre din pădurile mexicane și central-americane venerată de azteci, cu penele de pe piept roșii, cu cele de pe spate verzi și coada lungă.

QUICK s.n. (pr. *cuic; engl. quick*) Sortiment de băutură răcoritoare.

QUIPROQUÓ, *quiproquouri* s.n. (pr. *cviprocvó; lat. quid pro quod*) Inversare, confuzie de lucruri sau de persoane.

QUÍSLING, *quislingi* s.m. (pr. *cvísling/chísling; din n.pr. Quisling*) (Livr.) Colaboraționist (cu hitleriștii); trădător de patrie.

R

RABĂNĂ s.f. (fr. *rabane*) Țesătură impermeabilă din rafie, folosită în Africa pentru îmbrăcăminte, perdele etc.

RABÁT, *rabaturi* s.n. (germ. *Rabatt*) Scădere a prețului unei mărfi.

RABATÁ/RABÁTE, *rabatez/rabat* vb. /III (cf. fr. *rabattre*) 1. A lăsa în jos, a plia (1), a îndoi. 2. A roti o figură plană în jurul unei drepte din planul figurii.

RABATÁBIL, -Ă, *rabatabili*, -e adj. (fr. *rabattable*) Care poate fi rotit în jurul unei axe (orizontale).

RABÁTE vb. III v. *rabata*.

RABATÓR, *rabatoare* s.n. (fr. *rabatteur*) Dispozitiv al unei secerătoare a cărui mișcare rotativă apleacă recolta spre lama mașinii.

RABDOMANȚIE s.f. (fr. *rhabdomancie*) Arta de a ghici viitorul cu ajutorul unei baghete magice.

RABIÁT, -Ă, *rabiați*, -te adj. (germ. *rabiat*) (Rar) Furios (1), turbat.

RÁBIC, -Ă, *rabici*, -ce adj. (fr. *rabique*) De rabie, al rabiei.

RÁBIE s.f. (lat. *rabies*) Turbare.

RABÍN, *rabini* s.m. (pol. *rabin*, germ. *Rabbiner*) Șeful religios și spiritual al unei comunități evreiești.

RABINÁT s.n. (fr. *rabbinat*, germ. *Rabbinat*) Calitatea, funcția de rabin; perioada în care un rabin ocupă această funcție.

RABINÍSM s.n. (fr. *rabbanisme*) Perioadă de activitate religioasă și literară a iudaismului (sec. I–XVIII).

RABOTÁ, *rabotez* vb. I (fr. *raboter*) A netezi suprafața unei piese cu ajutorul rabotezei.

RABOTÁJ, *rabotaje* s.n. (fr. *rabotage*) Acțiunea de a rabota.

RABOTÉZĂ, *raboteze* s.f. (fr. *raboteuse*) Mașină folosită la prelucrarea prin așchiere a metalelor sau a lemnului.

RABOTÓR, *rabotori* s.m. (fr. *roboteur*) Lucrător la raboteză.

RACÉM, *raceme* s.n. (fr. *racème*, lat. *racemus*) Inflorescență în formă de ciorchine.

RACÉMIC, -Ă, *racemici*, -ce adj., s.n. (fr. *racémique*) (Fiz.) (Amestec de doi izomeri optici) care nu deviază planul polarizării luminii.

RACEMIFÓRM, -Ă, *racemiformi*, -e adj. (fr. *racémiforme*) În formă de racem.

RACEMIZÁRE, *racemizări* s.f. (cf. fr. *racémisation*) Proces prin care o substanță devine racemică.

RACHÉTÁ¹, *rachete* s.f. (fr. *raquette*) 1. Obiect oval cu plasă, folosit în unele jocuri cu mingea. 2. Paletă ovală aplicată pe talpa încălțăminte, pentru a nu se afunda în zăpadă.

RACHÉTÁ², *rachete* s.f. (germ. *Rakete*, rus. *raketa*)

1. Proiectil format dintr-un tub umplut cu materii colorante combustibile. 2. Vehicul spațial cu reacție.

RACHETÍST, *rachetiști* s.m. (*rachetă² + -ist*) Militar care face parte dintr-o unitate de rachete² (2).

RACHETODRÓM, *rachetodromuri* s.n. (*rachetă² + [aero]drom*) Pistă pentru decolarea și aterizarea rachetelor² (2).

RACHETOMODÉL, *rachetomodele* s.n. (*rachetă² + model*) Model de rachetă² (2) de dimensiuni reduse.

RACHETOMODELÍSM s.n. (*rachetomodel + -ism*) Sport care constă în proiectarea, construirea și lansarea rachetomodelelor.

RACHETOMODELÍST, -Ă, *rachetomodeliști*, -ste s.m. și f. (*rachetomodel + -ist*) Specialist în rachetomodelism.

RACK s.n. (engl. *rack*) Cadru metalic folosit pentru fixarea componentelor unui sistem de aparate.

RÁCKET, (2) *rackeți* (engl., fr. *racket*) 1. S.n. Stoarcere de bani prin intimidare și violență; extorcare;

- grup de bandiți care obțin bani prin aceste mijloace.
2. S.m. Hoț care recurge la racket (**1**) sau face parte dintr-un asemenea grup.
- RACLĂ**, *raclez* vb. I (fr. *racler*) A chiureta; a răzui.
- RACLĂJ**, *raclaje* s.n. (fr. *raclage*) Chiuretaj; răzuire.
- RACLETĂ**, *raclete* s.f. (fr. *raclette*) Lamă de oțel folosită pentru răzuirea și curățarea unor suprafețe; raclor (**1**).
- RACLÓR**, *racloare* s.n. (fr. *racloir*) **1.** Racletă. **2.** Dispozitiv mobil folosit pentru curățarea nămolului depus pe fundul decantoarelor.
- RACOLĂ**, *racolez* vb. I (fr. *racoler*) A atrage prin promisiuni, presiuni etc. într-o activitate (reprobabilă).
- RACOLĂJ**, *racolaje* s.n. (fr. *racolage*) Faptul de a racola, de a atrage.
- RACÓRD**, *racorduri* s.n. (fr. *raccord*) **1.** Legătură, contact între două elemente ale unei lucrări. **2.** Porțiune dintr-un circuit electric care face legătura unui aparat, a unei instalații etc. cu rețeaua de distribuție. **3.** Legătură între două secvențe de film, între două benzi de sunet.
- RACORDĂ**, *racordez* vb. I (fr. *raccorder*) **1.** A stabili o legătură între două elemente ale unei lucrări, între două lucruri distincte. **2.** A constitui o comunicare, o joncțiune între două elemente, două lucruri etc.
- RACURSÍ**, *racursiuri* s.n. (fr. *raccourci*) **1.** Scurtare, reducere; exprimare abreviată. **2.** Reducere a anumitor dimensiuni ale obiectelor și ale figurilor prin reprezentare în perspectivă.
- RAD**, *razi* s.m. (fr., engl. *rad*) Unitate de măsură a dozei de radiații, echivalentă cu energia cedată de o sută de ergi și absorbită de un gram de substanță iradiată.
- RÁDAR**, *radare* s.n. (fr. *radar*) **1.** Sistem de detecție și de localizare a unui obiect cu ajutorul undelor electromagnetice. **2.** Instalație pentru radar (**1**).
- RÁDĂ**, *rade* s.f. (fr. *rade*) Zonă într-un port în care ancorează navele.
- RADIÁ**¹, *radiez* vb. I (fr. *radier*) **1.** A emite raze de lumină sau de căldură. **2.** A exprima bucurie, fericire.
- RADIÁ**², *radiez* vb. I (fr. *radier*) A șterge, a scoate dintr-un registru, dintr-o evidență.
- RADIÁL**, -Ă, *radiali*, -e adj. (fr., germ. *radial*) **1.** Dispus în formă de raze. **2.** Care se referă la radius.
- RADIÁN**, *radiani* s.m. (fr. *radian*) Unitate de măsură pentru unghiuri, egală cu un unghi la centrul unui cerc, cuprinzând un arc de cerc a cărui lungime este egală cu raza cercului.
- RADIÁNT**, -Ă, *radianți*, -te adj. (fr. *radiant*) Care se propagă prin radiații; care emite radiații.
- RADIÁT**, *radiate* s.n. (de la *radia*) (La pl.) Grup de plante din familia compozeelor, al căror capitul are petalele dispuse radial; (și la sg.) plantă din această familie.
- RADIÁTÍV**, -Ă, *radiativi*, -e adj. (fr. *radiatif*) Care se referă la radiații, care însoțește emisia de radiații.
- RADIÁTÓR**, *radiatoare* s.n. (fr. *radiateur*) **1.** Aparat care emite radiații și care servește la încălzire. **2.** Element de încălzire centrală, care asigură o emisie de căldură. **3.** Dispozitiv care servește la răcirea apei în motoarele cu ardere internă.
- RADIÁȚIE**, *radiații* s.f. (fr. *radiation*) **1.** Emitere și propagare de unde. **2.** Undă sonoră, luminoasă, acustică etc.
- RADICÁL**, -Ă, *radicali*, -e (fr. *radical*, germ. *Radikal*) **1.** Adj. Fundamental, esențial (**2**), complet, extrem (**1**). *Schimbare radicală*. **2.** Adj. (Despre oameni, concepții) Care preconizează schimbări fundamentale. **3.** Adj. (Despre cuvinte) De la care se formează derivate. **4.** S.m. (Lingv.) Element ireductibil al unui cuvânt, comun tuturor cuvintelor din aceeași familie; bază, rădăcină. **5.** S.m. (Chim.) Parte a unui compus molecular, care poate să existe necombinată sau care rămâne neschimbată într-o reacție. *Radicali liberi. Radicali organici*. **6.** S.m. (Mat.) Rădăcină. **7.** S.m. Simbol matematic care exprimă o extragere de rădăcină.
- RADICALÍSM** s.n. (fr. *radicalisme*, germ. *Radikalismus*) Preconizare și practicare a metodelor radicale în soluționarea problemelor vieții sociale.
- RADICALÍST**, -Ă, *radicaliști*, -ste adj., s.m. și f. (*radical* + *-ist*, cf. germ. *Radikalist*) (Adept) al radicalismului.
- RADICALIZÁ**, *radicalizez* vb. I (*radical* + *-iza*, cf. germ. *radikalisieren*) A deveni sau a face să devină radical, mai intransigent, mai dur.
- RADICÁNT**, -Ă, *radicanți*, -te adj. (fr. *radicant*) (Despre plante) Cu o tulpină care face rădăcini de-a lungul ei.
- RADICÉLĂ**, *radicele* s.f. (fr. *radicelle*) Ramificație secundară a rădăcinii principale a unei plante.
- RADICIFÓRM**, -Ă, *radiciformi*, -e adj. (fr. *radiciforme*) Care are formă de rădăcină.
- RADICIVÓR**, -Ă, *radicivori*, -e adj. (fr. *radicivore*) Care mănâncă rădăcini.
- RADICULÁR**, -Ă, *radiculari*, -e adj. (fr. *radiculaire*) Referitor la radiculă, de radiculă.
- RADÍCULĂ**, *radicule* s.f. (fr. *radicule*, lat. *radicula*) Parte a embrionului care formează, după germinație, rădăcina plantei.

- RADICULÍTĂ** s.f. (fr. *radiculite*) (Med.) Inflamație a rădăcinii unui nerv rahidian sau a unui nerv cranian.
- RADIÉR**, *radiere* s.n. (fr. *radier*) Planșeu din beton armat care constituie fundația unei construcții, baza unui tunel etc.
- RADIÉRĂ**, *radiere* s.f. (germ. *Radier[gummi]*) Gumă (2).
- RADIESTEZIE** s.f. (fr. *radiesthésie*) Proprietatea de a percepe radiațiile electromagnetice emise de anumite corpuri.
- RADIFÉR**, -Ă, *radiferi*, -e adj. (fr. *radifère*) Care conține radium.
- RADIO**¹, *radiouri* (fr. *radio*, germ. *Radio*) 1. S.n. Instalație de transmitere a sunetelor prin unde electromagnetice, formată din aparate de emisie și de recepție. 2. S.n. Aparat de recepție radiofonică. 3. S.n. Sistemul și activitatea de transmitere a diferitelor programe prin radio (1); instituție care se ocupă cu astfel de emisiuni. 4. Adj. invar. Referitor la radioreceptoare, la emisiunile difuzate prin radio (1).
- RADIO**²- (fr. *radio-*, germ. *Radio-*) Element de compunere care se referă la radiație sau la simetria radială, în cuvinte ca: *radiochimie*, *radioemițător*, *radiorecepție*.
- RADIOACTIV**, -Ă, *radioactivi*, -e adj. (germ. *radioaktiv*, fr. *radioactif*) Care prezintă radioactivitate.
- RADIOACTIVITATE** s.f. (fr. *radioactivité*) 1. Proprietate a unor elemente chimice (radium, uraniu etc.) de a emite radiații prin dezintegrare spontană. 2. Studiul fenomenelor radioactive.
- RADIOALTIMÉTRU**, *radioaltimetre* s.n. (fr. *radioaltimètre*) Altimetru care folosește principiul radarului.
- RADIOAMATOR**, *radioamatori* s.m. (fr. *radioamateur*) Persoană care manifestă interes pentru emiteră și recepționarea de mesaje pe unde scurte, stabilind legături între o stație de radio proprie și una străină.
- RADIOAMATORISM** s.n. (*radioamator* + *-ism*) Transmitere a mesajelor de către radioamatori.
- RADIOAMPLIFICARE** s.f. (*radio*²- + *amplificare*) Recepție, amplificare și difuzare a programelor de radio.
- RADIOASTRONOMIE** s.f. (fr. *radioastronomie*, germ. *Radioastronomie*) Ramură a astronomiei care studiază fenomenele din Univers pe baza radiațiilor emise de astre.
- RADIOATERIZARE**, *radioaterizări* s.f. (*radio*²- + *aterizare*) Aterizare în care avionul este dirijat cu ajutorul undelor electrotehnice.
- RADIOBALIZĂ**, *radiobalizez* vb. I (fr. *radiobaliser*) A indica prin radiobalizaj.
- RADIOBALIZĂJ**, *radiobalizaje* s.n. (fr. *radiobalilage*) Semnalizare cu ajutorul radiobalizelor.
- RADIOBALIZĂ**, *radiobalize* s.f. (fr. *radiobalise*) Radioemițător instalat la sol sau pe o geamandură, care ghidează navele pe mare sau indică avioanelor poziția acestora; radiofar (2).
- RADIOBIOLOGIE** s.f. (fr. *radiobiologie*) Studiul efectelor radiațiilor ionizante asupra organismelor vii.
- RADIOBIOTIC**, -Ă, *radiobiotici*, -ce adj. (fr. *radiobiotique*) Care se referă la efectul radiațiilor asupra organismelor vii.
- RADIOCARBÓN** s.n. (fr. *radiocarbone*) Izotop radioactiv cu masa 14, egală cu cea a carbonului.
- RADIOCASETOFÓN**, *radiocasetofoane* s.n. (*radio*²- + *casetofon*) Aparat muzical care încorporează un radioreceptor și un casetofon.
- RADIOCHIMIE** s.f. (*radio*²- + *chimie*) Ramură chimiei care studiază modificările chimice provocate de radiațiile ionizante.
- RADIOCÓBALT** s.n. (fr. *radiocobalt*) Izotop radioactiv cu masa 60, egală cu aceea a cobaltului.
- RADIOCOMANDĂ**, *radiocomenzi* s.f. (fr. *radiocommande*) Telecomandă cu ajutorul undelor radioelectrice.
- RADIOCOMPÁS**, *radiocompasuri* s.n. (fr. *radiocompas*) Aparat care permite unei (aero)nave menținerea direcției pe baza indicațiilor unei stații de radio-emisie de la sol.
- RADIOCOMUNICĂȚIE**, *radiocomunicații* s.f. (fr. *radiocommunication*) Telecomunicație realizată cu ajutorul undelor radioelectrice.
- RADIOCONDUCTÓR**, *radioconductoare* s.n. (fr. *radioconducteur*) Conductor a cărui rezistență variază sub acțiunea undelor electromagnetice.
- RADIODERMÍTĂ** s.f. (fr. *radiodermite*) Dermită provocată de iradieri cu raze X sau cu substanțe radioactive.
- RADIODIAGNÓSTIC**, *radiodiagnostice* s.n. (fr. *radiodiagnostic*) Aplicare a razelor X în stabilirea unui diagnostic medical.
- RADIODIFUZĂ**, *radiodifuzez* vb. I (fr. *radiodiffuser*) A transmite prin radio (1).
- RADIODIFUZIUNE**, *radiodifuziuni* s.f. (fr. *radiodiffusion*) 1. Radiocomunicație de folosință publică, prin care se transmit programe sonore, de radio (1). 2. Instituția care se ocupă cu astfel de emisiuni; radio (3).

- RADIOECOLOGIE** s.f. (engl. *radioecology*) Studiu al efectelor radiațiilor naturale asupra organismelor vii.
- RADIODISTRIBUȚIE** s.f. (fr. *radiodistribution*) Radiofitație.
- RADIOELECTRICITATE** s.f. (fr. *radioélectricité*) Tehnica teletransmisiei mesajelor și sunetelor cu ajutorul undelor electromagnetice.
- RADIOELEMENT**, *radioelemente* s.n. (fr. *radioélément*) Element chimic radioactiv; radioizotop.
- RADIOEMISIE**, *radioemisii* s.f. (fr. *radioémission*) Producere de unde electromagnetice necesare unei radiocomunicații.
- RADIOEMISIUNE**, *radioemisuni* s.f. (fr. *radioémission*) Emisiune radiofonică.
- RADIOEMITĂTOR**, *radioemitoare* s.n. (*radio*²- + *emittor*) Instalație care produce unde electromagnetice folosite în radiocomunicații.
- RADIOFĂR**, *radiofaruri* s.n. (fr. *radiophare*) 1. Stație emițătoare de unde radioelectrice, folosită în dirijarea navigației maritime și aeriene. 2. Radiobaliză.
- RADIOFICAȚIE**, *radiofitații* s.f. (rus. *radiofikația*) Distribuție publică a programelor de radiodifuziune prin linii de telecomunicații; radiodistribuție.
- RADIOFÓN**, *radiofoane* s.n. (fr., engl. *radiophone*) Aparat de comunicare prin radiofonie.
- RADIOFONIC**, -Ă, *radiofonici*, -ce adj. (fr. *radiophonique*) Al radiofoniei, privitor la radiofonie.
- RADIOFONIE** s.f. (fr. *radiophonie*) Transmitere și recepționare a sunetelor prin unde electromagnetice.
- RADIOFONIST**, -Ă, *radiofoniști*, -ste s.m. și f. (*radiofonie* + *-ist*) Specialist în radiofonie.
- RADIOFOTOGRAFIE** s.f. (fr. *radiophotographie*) Clișeu fotografic obținut pe un ecran cu ajutorul razelor X.
- RADIOFRECVENȚĂ**, *radiofrecvențe* s.f. (fr. *radiofréquence*) Frecvență a unei unde herțiene, folosită în radiocomunicații.
- RADIOGALAXIE** s.f. (engl. *radiogalaxy*, fr. *radiogalaxie*) Galaxie care emite unde radio puternice.
- RADIOGAZETĂ**, *radiogazete* s.f. (*radio*²- + *gazetă*) Emisiune de știri, de comentarii, de muzică etc. transmisă prin radio.
- RADIOGENÉTICĂ** s.f. (*radio*²- + *genetică*) Capitol al geneticii care studiază posibilitatea ameliorării soiurilor de plante și a raselor de animale prin radiații ionizante.
- RADIOGHIDĂ**, *radioghidez* vb. I (fr. *radioguide*) A conduce sau a pilota de la distanță cu ajutorul undelor radio.
- RADIOGHIDĂJ**, *radioghidaje* s.n. (fr. *radioguidage*) Dirijare (a unui avion, a unui vapor etc.) prin unde electromagnetice.
- RADIOGONIOMETRIE** s.f. (fr. *radiogoniométrie*) Determinare a direcției și a poziției unui post radio-emitător.
- RADIOGONIOMÉTRU**, *radiogoniometre* s.n. (fr. *radiogoniomètre*) Aparat care permite determinarea direcției unui emițător radioelectric și care, plasat la bordul (aero)navelor, servește la reperarea poziției și direcției acestora.
- RADIOGRAFIA**, *radiografiez* vb. I (fr. *radiographier*) A face o radiografie.
- RADIOGRAFIE**, *radiografii* s.f. (fr. *radiographie*) Fotografieri a interiorului unui corp opac cu ajutorul razelor X; fotografie obținută în acest fel.
- RADIOGRĂMĂ**, *radiogramme* s.f. (fr. *radiogramme*) Mesaj transmis prin radio; radiotelegramă.
- RADIOIZOTÓP**, *radioizotopi* s.m. (fr. *radio-isotope*) Radioelement.
- RADIOJURNÁL**, *radiojurnale* s.n. (fr. *radiojournal*) Emisiune radiofonică în care se face cronica evenimentelor dintr-o zi, dintr-o săptămână etc.
- RADIOLĂR**, *radiolari* s.m. (fr. *radiolaire*) (La pl.) Clasă de protozoare marine, formate dintr-un schelet silicios în jurul căruia sunt dispuse radial pseudopode subțiri; (și la sg.) protozoar din această clasă.
- RADIOLARÍT** s.n. (fr. *radiolarite*) Rocă sedimentară silicioasă, de origine marină, formată în special din resturi de radiolari.
- RADIOLOCATÓR**, *radiolocatoare* s.n. (rus. *radiolokator*, engl. *radiolocator*) Instalație radar.
- RADIOLOCĂȚIE**, *radiolocații* s.f. (engl., fr. *radiolocation*, rus. *radiolokația*) Detectare și determinare a poziției unui obiect prin reflectarea de către acesta a undelor electromagnetice; radioreperaj.
- RADIOLÓG**, -Ă, *radiologi*, -ge s.m. și f. (fr. *radiologue*) Specialist în radiologie.
- RADIOLOGIE** s.f. (fr. *radiologie*) 1. Studiul razelor X. 2. Examinare a corpului uman cu ajutorul razelor X; electroradiologie. 3. Folosire a razelor X în scop terapeutic.
- RADIOMETALOGRAFIE** s.f. (fr. *radiométralographie*) Radiografie aplicată la examinarea metalelor.
- RADIOMETRIE** s.f. (fr. *radiométrie*) Tehnica măsurării fluxurilor de radiații.
- RADIOMÉTRU**, *radiometre* s.n. (fr. *radiomètre*) Aparat folosit pentru măsurarea fluxului de energie

- transportat de undele electromagnetice sau de undele acustice.
- RADIOMICROFÓN**, *radiomicrofoane* s.n. (*radio*²- + *microfon*) Radioemîțător portabil prevăzut cu un microfon, folosit pentru interviuri sau pe scenă.
- RADIOMICROMÉTRU**, *radiomicrometre* s.n. (fr. *radiomicromètre*) Instrument folosit la măsurarea intensității radiațiilor foarte mici.
- RADIONAVIGĂȚIE** s.f. (fr. *radionavigation*) Conducere a (aero)navelor cu mijloace radiotehnice.
- RADIONECRÓZĂ**, *radionecroze* s.f. (fr. *radionécrose*) (Med.) Distrugere a țesuturilor cu ajutorul razelor X.
- RADIONUCLÉU**, *radionuclee* s.n. (*radio*²- + *nucleu*) Nucleu radioactiv.
- RADIOOPERATÓR**, **-OĂRE**, *radiooperatori*, *-oare* s.m. și f. (engl. *radiooperator*) Operator de radio.
- RADIOPATOLOGIE** s.f. (fr. *radiopathologie*) Studiul bolilor provocate de razele X sau de corpurile radioactive.
- RADIO-PIRÁT** s.n. (fr. *radio-pirate*) Post de radio clandestin.
- RADIORECEPTÓR**, *radioreceptoare* s.n. (fr. *radiorécepteur*) Aparat (sau instalație complexă) de telecomunicații pentru captarea undelor radiofonice printr-o antenă.
- RADIORECEPȚIE**, *radiorecepții* s.f. (*radio*²- + *recepție*) Recepție a unei radiocomunicații.
- RADIORELEU**, *radiorelee* s.n. (*radio*²- + *releu*, cf. engl. *radio-relay*, rus. *radio-rele*) Instalație care realizează o comunicație fără fir prin stațiile intermediare.
- RADIOREPERAJ**, *radioreperaje* s.n. (fr. *radiorepérage*) Radiolocație.
- RADIOREPORTAJ**, *radioreportaje* s.n. (fr. *radioreportage*) Reportaj transmis prin radio.
- RADIOREPÓRTER**, **-Ă**, *radioreporteri*, *-e* s.m. și f. (fr. *radioreporter*) Reporter pentru emisiunile de radio.
- RADIÓS**, **-OÁSĂ**, *radioși*, *-oase* adj. (fr. *radieux*, lat. *radius*, it. *radio*) 1. Care radiază¹ (2). 2. Strălucitor, luminos.
- RADIOSCOPIE**, *radioscopii* s.f. (fr. *radioscopie*) Examinare a unui corp, a unui organ cu ajutorul umbrei proiectate pe un ecran fluorescent de razele X.
- RADIOSEMNAL**, *radiosemnale* s.n. (*radio*²- + *semnal*, cf. engl. *radio-signal*) Semnal transmis prin radiații electromagnetice.
- RADIOSENSIBILITATE** s.f. (fr. *radiosensibilité*) (Med.) Sensibilitate a țesuturilor vii la acțiunea razelor ionizante.
- RADIOSONDĂJ**, *radiosondaje* s.n. (fr. *radiosondage*) Explorare a păturilor superioare ale atmosferei cu ajutorul unei radiosonde.
- RADIOSONDĂ**, *radiosonde* s.f. (fr. *radiosonde*) Instrument folosit pentru efectuarea observațiilor meteorologice în păturile superioare ale atmosferei prin semnale radio.
- RADIOSTAȚIÚNE**, *radiostațiuni* s.f. (cf. rus. *radiostanțiia*) Ansamblu format dintr-un radioemîțător, o antenă de emisiune, instalații și clădiri anexe, destinat radioemisiunilor.
- RADIOSTIMULĂRE**, *radiostimulări* s.f. (cf. fr. *radiostimulation*) Procedu de fotosinteză.
- RADIOSŪRSĂ**, *radiosurse* s.f. (fr. *radiosource*) Astru care transmite radiații radioelectrice.
- RADIOTÉHNIC**, **-Ă**, *radiotehnici*, *-ce* (fr. *radiotechnique*) 1. S.f. Tehnica emiterii, receptării și utilizării undelor electromagnetice de înaltă frecvență. 2. Adj. Privitor la radiotehnică (1).
- RADIOTELEFÓN**, *radiotelefoane* s.n. (fr. *radiotéléphone*) Aparat portabil folosit în radiocomunicație.
- RADIOTELEFONIE** s.f. (fr. *radiotéléphonie*) Telefonie radioelectrică între două posturi, în ambele sensuri.
- RADIOTELEGRAFIÁ**, *radiotelegrafiez* vb. I (fr. *radiotélégraphier*) A comunica prin radiotelegrafie.
- RADIOTELEGRAFIE** s.f. (fr. *radiotélégraphie*) Telegrafie fără fir.
- RADIOTELEGRAFÍST**, **-Ă**, *radiotelegraști*, *-ste* s.m. și f. (fr. *radiotélégraphiste*) Specialist în radiotelegrafie.
- RADIOTELEGRAMĂ**, *radiotelegrame* s.f. (fr. *radiotélégramme*) Radiogramă.
- RADIOTELEMETRÍE** s.f. (fr. *radiotélémetrie*) Determinare a distanței dintre un obiect și un reper dat, cu ajutorul undelor radio.
- RADIOTELEMÉTRU**, *radiotelemetre* s.n. (fr. *radiotélémetre*, engl. *radiotelemeter*) Aparat folosit pentru măsurarea distanțelor cu ajutorul undelor radio.
- RADIOTELESCÓP**, *radiotelescoape* s.n. (fr. *radiotélescope*) Instrument folosit pentru captarea undelor radio emise de astre.
- RADIOTELEVIZÁT**, **-Ă**, *radiotelevizați*, *-te* adj. (fr. *radiotélévisé*) Care este transmis simultan la radio și la televiziune.
- RADIOTELEVIZIÚNE**, *radioteleviziuni* s.f. (fr. *radiotélévision*) Ansamblu de instalații, de servicii și de programe de radio și de televiziune; instituția aferentă.
- RADIOTERAPEÚT**, **-Ă**, *radioterapeuți*, *-te* s.m. și f. (fr. *radiothérapeute*) Specialist în radioterapie.

- RADIOTERAPIE** s.f. (fr. *radiothérapie*) Terapiea unor boli cu ajutorul razelor X; röntgenterapie.
- RADIOTRANSMISIE** s.f. v. radiotransmisie.
- RADIOTRANSMISIUNE/RADIOTRANSMISIE**, *radiotransmisiunilradiotransmisii* s.f. (fr. *radiotransmission*) Transmitere prin radio a unor sunete sau semnale.
- RÁDIU** s.n. (fr. *radium*) Element chimic radioactiv care se găsește în minereurile de uraniu, folosit în medicină și în fizica nucleară.
- RADIUMTERAPIE** s.f. (fr. *radiumthérapie*) Tratamente cu radium (în bolile oncologice).
- RÁDIUS** s.n. (fr., lat. *radius*) Os care, alături de cubitus, formează scheletul antebrațului.
- RADÓM**, *radomuri* s.n. (fr., engl. *radome*) Cupolă destinată să protejeze împotriva intemperiilor o antenă de telecomunicații.
- RADÓN** s.n. (fr. *radon*) Element gazos radioactiv inert, care se formează prin dezintegrarea radiului.
- RADŪLĂ**, *radule* s.f. (fr. *radule*, lat. *radula*) Limbă cu peri aspri, la unele moluște.
- RAFAÉLIC**, *-Ă, rafaélici*, *-ce* adj. (fr. *raphaélique*) Referitor la pictorul italian Rafael; specific artei lui Rafael, în maniera lui Rafael.
- RAFÁLĂ**, *rafale* s.f. (fr. *rafale*) 1. Suflu violent de vânt, de ploaie, de ninsoare. 2. Succesiune rapidă de lovituri ale unei arme de foc.
- RÁFIE**, *rafii* s.f. (fr. *raphia*, germ. *Raphie*) 1. Nume dat mai multor specii de plante din familia palmierilor, cu tulpina scurtă și groasă, din care se obțin fibre foarte rezistente; plantă din aceste specii. 2. Denumire dată fibrelor obținute din aceste specii de plante sau din coajă de tei.
- RAFINÁ**, *rafinez* vb. I (fr. *raffiner*) 1. A curăța o substanță, un produs de impurități. 2. (Fig.) A (se) face mai fin, mai delicat, mai subtil; a (se) cizela (2), a (se) stila.
- RAFINÁJ**, *rafinaje* s.n. (fr. *raffinage*) 1. Acțiunea de a rafina zahărul, alcoolul, metalele etc. 2. Ansamblul procedeele de rafinare a produselor petroliere.
- RAFINAMÉNT**, *rafinamente* s.n. (fr. *raffinement*) 1. Finețe, subtilitate a gustului sau a simțirii; șlif (2), eleganță (1). 2. Viclenie, perfidie.
- RAFINÁT**, *-Ă, rafinați*, *-te* adj. (de la *rafina*, cf. fr. *raffiné*) 1. Curățat de impurități. 2. (Fig.) Delicat (1), fin (5), elevat. 3. (Fig.) Perfid.
- RAFINATOR**, (1) *rafinatori*, (2) *rafinatoare* (*rafina + -tor*) 1. S.m. Rafinor (1). 2. S.n. Rafinor (2).
- RAFINĂRIE**, *rafinării* s.f. (fr. *raffinerie*) Uzină, instalație în care se rafinează anumite substanțe, în special petrol, zahăr etc.
- RAFINÓR**, (1) *rafinori* (2) *rafinoare* (fr. *raffineur*) 1. S.m. Persoană care lucrează într-o rafinărie, care exploatează o rafinărie; rafinator (1). 2. S.n. Aparat utilizat pentru rafinarea pastei de hârtie; rafinator (2).
- RAFISTOLÁ**, *rafistolez* vb. I (fr. *rafistoler*) A repara, a îndrepta în linii mari, sumar, nesistematic un obiect (ale cărui părți sunt stricate, uzate).
- RAGÁDĂ**, *ragade* s.f. (fr. *rhagade*) Ulcerație mică în formă de linii, care apare pe piele, pe mucoasa anală etc.
- RAGLÁN**, *raglane* s.n. (fr. *raglan*) Croială a mânecii, care începe de la guler; haină (de obicei palton sau pardesiu) cu o asemenea croială.
- RAGTIME**, *ragtime-uri* s.n. (pr. *régtime*; engl., fr. *ragtime*) Gen de muzică sincopată și rapidă, proprie negrilor nord-americani, una dintre sursele jazzului; stil pianistic caracterizat prin executarea acestei muzici.
- RAHI-** (fr., it. *rachi-*) Element de compunere cu sensul de „(referitor la) coloana vertebrală” sau „măduva spinării”, detașat din cuvinte ca *rahiianestezie*.
- RAHIANESTEZIE** s.f. (fr. *rachianesthésie*) Anestezie a membrilor inferioare și a organelor bazinului prin injectarea unui anestezic în canalul rahidian.
- RAHICENTÉZĂ**, *rahicenteze* s.f. (fr. *rachicentèse*) Puncție rahidiană cu rol terapeutic sau anestezic.
- RAHIDIÁN**, *-Ă, rahidieni*, *-e* adj. (fr. *rachidien*) Care aparține coloanei vertebrale sau măduvei spinării.
- RÁHIS** s.n. (fr. *rachis*) 1. (Anat.) Măduva spinării. 2. (Bot.) Axul central al spicului.
- RAHÍTIC**, *-Ă, rahitici*, *-ce* adj., s.m. și f. (fr. *rachitique*, it. *rahitico*) (Persoană) care suferă de rahitism; (individ) anormal dezvoltat, al cărui corp prezintă malformații.
- RAHITÍSM** s.n. (fr. *rachitisme*) Boală a copiilor mici, caracterizată printr-o insuficientă calcifiere a oaselor și a cartilajelor, din cauza lipsei vitaminei D.
- RAID**, *raiduri* s.n. (fr., engl. *raid*) 1. Incursiune făcută de nave sau de avioane în scopul unei activități de recunoaștere, al unor cercetări etc. 2. Drum parcurs de un avion. 3. *Raid-anchetă* = anchetă rapidă efectuată în anumite locuri.
- RATÓN**, *raioane* s.n. (rus. *raion*, fr. *rayon*) 1. Secție a unui magazin. 2. Unitate teritorial-administrativă în cadrul unui oraș sau al unei regiuni.
- RAIONÁ**, *raionez* vb. I (de la *raion*) 1. A împărți în raioane (2). 2. A repartiza pe raioane (1).
- RAIONÁL**, *-Ă, raionali*, *-e* adj. (*raion + -al*) Care se referă la raion (2), de raion.
- RAJÁH**, *rajahi* s.m. (fr. *ra[d]jah*) Prinț indian.

RAL, *raluri* s.n. (fr. *râle*) (Mai ales la pl.) Zgomot caracteristic al respirației, în afecțiunile bronhiilor sau ale plămânilor.

RALANTÍ, *ralantiuri* s.n. (fr. *ralenti*) 1. Mers încetinit al unui motor cu ardere internă. 2. (Cin.) Efect special, realizat de aparatul de filmat, care dă impresia de mișcare mai lentă decât în realitate.

RALIÁ, *raliez* vb. I (fr. *rallier*) A se alătura, a se strânge, a se alia (1); a-și da adeziunea la ceva.

RALÍD, *ralide* s.n. (fr. *rallidés*) (La pl.) Familie de păsări acvatică sau terestre alergătoare, cu penaj în culori închise; (și la sg.) pasăre din această familie.

RALÍU, *raliuri* s.n. (fr. *rallye*) Cursă automobilistică.

RALLENTÁNDO adv. (it. *rallentando*) (Muz.; indică modul de executare) Răbind progresiv timpul mișcării.

RÁMÁ, *rame* s.f. (fr. *rame*) Vâslă.

RAMBLEIÁ, *rambleiez* vb. I (fr. *remblayer*) A executa un rambleu de drum sau de cale ferată; a umple golurile rămase în urma unor excăvări.

RAMBLEIÁJ, *rambleiaje* s.n. (fr. *remblayage*) Executarea unui rambleu.

RAMBLÉU, *rambleuri* s.n. (fr. *remblai*) 1. Lucrare de terasament executată în scopul ridicării unui teren la nivelul necesar construirii unei căi ferate, a unei șosele etc. 2. Materialul necesar pentru un rambleu (1).

RAMBÚRS, *rambursuri* s.n. (de la *rambursa*) 1. Sistem de expediere în care destinatarul achită, la primire, contravaloarea mărfii sau taxa transportului. 2. Sumă plătită expeditorului de către destinatar.

RAMBURSÁ, *rambursez* vb. I (fr. *rembourser*) 1. A trimite (prin ramburs). 2. A achita o datorie.

RAMBURSÁBIL, -Ă, *rambursabili*, -e adj. (fr. *remboursable*) Care poate sau urmează să fie rambursat.

RAMÉR, -Ă, *rameri*, -e s.m. și f. (fr. *rameur*) Persoană care manevrează ramele unei ambarcațiuni; vâslaș.

RÁMIE s.f. (fr. *ramie*) Plantă textilă originară din Extremul Orient, din a cărei tulpină se extrag fire lungi, elastice și rezistente, folosite pentru anumite țesături.

RAMIFICÁ, *ramific* vb. I (lat. *ramificare*, fr. *ramifier*) A se despărți în mai multe ramuri, a porni în mai multe direcții.

RAMIFICÁȚIE, *ramificații* s.f. (fr. *ramification*) 1. Despărțire, divizare a unei ramuri, a unui întreg; subdiviziune. 2. Loc în care se ramifică un drum, un curs de apă etc.; fiecare dintre aceste separări.

RAMOLEÁLÁ s.f. (*ramoli* + *-eală*) Ramolisment.

RAMOLÍ, *ramolesc* vb. IV (fr. *ramollir*) A-și pierde (la o vârstă înaintată) vigoarea facultăților intelectuale și fizice.

RAMOLISMÉNT s.n. (fr. *ramollissement*) Faptul de a se ramoli sau de a fi ramolit; starea unei persoane care este într-o astfel de situație; decrepitudine, ramoleală; gatism.

RAMOLÍT, -Ă, *ramoliți*, -te adj., s.m. și f. (de la *ramoli*) (Om) decrepit.

RÁMPÁ, *rampe* s.f. (fr. *rampe*, germ. *Rampe*) 1. Pantă (1), lucrare în pantă. 2. Partea din față a unei scene de teatru în care sunt instalate luminile; rivală. 3. Aliniament al proiectoarelor pentru iluminarea unei piste de decolare sau de aterizare. 4. Platformă pentru încărcarea și descărcarea mărfurilor. 5. Balustradă de-a lungul unei scări. 6. Porțiune înclinată a unui drum sau a unei căi ferate, parcursă în sens ascendent. 7. *Rampă de lansare* = platformă pentru lansarea rachetelor, a navelor etc. *A chema la rampă* = a insista prin aplauze ca artiștii să revină pe scenă. *A vedea luminile rampei* = (despre piese de teatru) a ajunge să fie jucat în fața publicului.

RANCH, *ranch-uri* s.n. (pr. *renci*; fr., engl. *ranch*) Fermă pentru creșterea vitelor, în S.U.A. și în Mexic.

RANCHIÚNÁ, *ranchiune* s.f. (fr. *rancune*) Ură ascunsă și dorință de răzbunare; pică¹.

RANCHIUNÓS, -OÁSÁ, *ranchiunosi*, -oase adj., s.m. și f. (fr. *rancuneux*) (Persoană) care poartă ranchiună cuiva; răzbunător, dușmănos.

RANDOMÉNT, *randamente* s.n. (fr. *rendement*) 1. Eficiență în muncă (a unei întreprinderi, a unui muncitor etc.); eficacitate; productivitate (1). 2. Folos, beneficiu (1); rediție (2). 3. Raportul dintre valoarea unei mărimi (energie, putere etc.) cedată de un sistem tehnic în formă utilă și valoarea aceleiași mărimi absorbită de acest sistem.

RANDOMIZÁ, *randomizez* vb. I (fr. *randomiser*, engl. *randomize*) A introduce un fenomen aleatoriu într-un calcul sau într-un raționament.

RANFLUÁ, *ranfluez* vb. I (fr. *renflouer*) 1. A readuce o navă scufundată la suprafață și a o repune în stare de plutire. 2. A pune la dispoziție fondurile necesare restabilirii unei situații financiare.

RANFORSÁ, *ranforsez* vb. I (fr. *renforcer*) 1. A întări o piesă tehnică, o construcție etc. cu bare metalice. 2. A consolida.

RANFÓRT, *ranforturi* s.n. (fr. *renfort*) Element de construcție format din una sau din mai multe bare, destinat să consolideze o construcție, asigurând rigiditatea acesteia.

- RANG**, *ranguri* s.n. (fr. *rang*) 1. Loc, poziție ocupată într-o ierarhie, într-un ansamblu ordonat; clasă (2); funcție (2), demnitate (2); grad de importanță, de valoare atribuit unei persoane sau unui lucru; situație socială. 2. (Mat.) Număr natural care indică poziția unui termen într-un șir.
- RANGER**, *rangeri* s.m. (pr. *rénger*; engl., fr. *ranger*) Soldat într-o unitate de șoc, în armata S.U.A.
- RANUNCULACÉE**, *ranunculacee* s.f. (fr. *renonculacée*) (La pl.) Familie de plante erbacee dicotiledonate, cu petalele separate, cu tuberculi sau rizomi; (și la sg.) plantă din această familie.
- RANVERSÁ**, *ranversez* vb. I (fr. *renverser*) A răsturna, a da peste cap.
- RAP** s.n. (pr. *rep*; fr., engl. *rap*) Gen de muzică pop.
- RAPÁCE**, *rapaci*, *-ce* adj. (fr., it. *rapace*, lat. *rapax*, *-acis*) Hrăpăreț, lacom.
- RAPACITÁTE** s.f. (fr. *rapacité*, lat. *rapacitas*, *-atis*) Înșurșirea de a fi rapace; lăcomie.
- RAPAKÍWI** s.n. (fr. *rapakivi*) Varietate roșie de granit, cu structură cristalizată porfirică, folosită în construcții și ca ornament.
- RAPÉL**, *rapeluri* s.n. (fr. *rappel*) 1. Revaccinare practică sistematic după un anumit interval de timp, pentru a prelungi imunitatea dată de vaccinarea anterioară. 2. (În alpinism) Manevră de coardă care asigură coborârea celor mai dificile porțiuni cu maximum de securitate. 3. Readucere a unui mecanism în poziția inițială.
- RAPÍD**, *-Ă*, *rapizi*, *-de* (fr. *rapide*, lat. *rapidus*) 1. Adj. Care se face cu repeziciune, care acționează repede; galopant (1), iute. 2. Adj. Care parcurge un spațiu mare într-un timp scurt. 3. S.n. Secțiune a unui curs de apă în care curgerea este accelerată de mărirea bruscă a pantei albiei. 4. *Tren rapid* (și substantivat, n.) = tren de mare viteză, care oprește numai în stațiile importante.
- RAPIDITÁTE** s.f. (fr. *rapidité*, lat. *rapiditas*, *-atis*) Calitatea de a fi rapid; viteză mare, repeziciune; promptitudine.
- RAPIÉRĂ**, *rapiere* s.f. (fr. *rapière*) (În trecut) Spadă cu lama foarte subțire și lungă, folosită în dueluri.
- RAPÓRT**, (1, 4) *raporturi*, (2, 3, 5) *rapoarte* s.n. (fr. *rapport*) 1. Legătură, relație (1), conexiune (1). 2. Expunere scrisă sau orală asupra unei activități personale ori colective, asupra unor fapte etc.; textul acestei expuneri; referat, buletin (1), comunicare (1). 3. (Mat.) Câtul a două mărimi de același fel, exprimate în același unități. 4. Relație (numerică) între două valori.
5. (Mil.) Scurtă prezentare orală asupra situației trupei.
6. *Casă de raport* = imobil folosit pentru speculă.
- RAPORTÁ**, (1, 2, 3, 4) *raportez*, (5) pers. 3 *raportează/raportă* vb. I (fr. *rapporter*) 1. A stabili un raport între două (sau între mai multe) noțiuni ori a le pune în legătură. 2. A găsi valoarea unei mărimi când a doua mărime are o valoare egală cu unitatea. 3. A avea legătură, a fi în raport cu...; a face aluzie la... 4. A prezenta un raport; a reda (2), a povesti ceva (cu malițiozitate, cu interes etc.); a pări. 5. A produce, a aduce venit.
- RAPORTÁBIL**, *-Ă*, *raportabili*, *-e* adj. (fr. *rapportable*) Care se poate raporta la..., care se raportează la...
- RAPORTÓR**, *-OÁRE*, *raportori*, *-oare* (fr. *rapporteur*) 1. S.m. și f. Prezentator al unui raport (2). 2. S.n. Instrument gradat în formă de semicerc, folosit la măsurarea unghiurilor.
- RAPPER**, *rapperi* s.m. (pr. *repâr*; engl. *raper*) Interpret și amator de muzică rap.
- RAPSÓD**, *rapsozi* s.m. (fr. *rapsode*) 1. Cântăreț pribeag, în Grecia antică. 2. Poet (epic).
- RAPSODÍE**, *rapsozii* s.f. (fr. *rapsodie*) 1. Compoziție muzicală de inspirație folclorică. 2. Fragment de poezie epică recitat de un rapsod (1).
- RAPT**, *rapturi* s.n. (fr. *rapt*) 1. Jaf, hoție. 2. Răpire a unei persoane.
- RÁPTUS** s.n. (fr., lat. *raptus*) Tulburare mintală constând în trecerea bruscă de la starea de inhibiție la izbucniri bruște și violente, cu grave consecințe.
- RAREFÁCTIE**, *rarefacții* s.f. (fr. *rarefaction*) (Rar) Rarefiere (1).
- RAREFIÁ**, *raréftz* vb. I (fr. *raréfier*) A face să devină mai rar; a deveni mai puțin dens.
- RAREFIÁNT**, *-Ă*, *raréfianți*, *-te* adj. (fr. *raréfiant*) Care rarefiază, rărește.
- RAREFIÉRE**, *raréfieri* s.f. (de la *rarefia*) 1. Acțiunea de a (se) rarefia; rarefacție. 2. Rărire patologică a unui țesut organic.
- RARESCÉNT**, *-Ă*, *rarescenți*, *-te* adj. (fr. *rarescent*) Care se rarefiază.
- RARÍSIM**, *-Ă*, *rarisimi*, *-e* adj. (fr. *rarissime*, lat. *rarissimus*, it. *rarissimo*) Extrem de rar.
- RARITÁTE**, (2) *rarități* s.f. (fr. *rareté*, lat. *raritas*, *-atis*) 1. Faptul de a fi rar. 2. Lucru, ființă etc. care se întâlnește rar; ceea ce este excepțional, ieșit din comun; fenomen (2), curiozitate (2).
- RASÁT**, *-Ă*, *rasați*, *-te* adj. (cf. fr. *racé*) 1. De rasă. 2. Select (1), distins.

- RĂSĂ**, *rase* s.f. (fr. *race*, germ. *Rasse*) 1. Varietate a unei specii de animale; soi. 2. Grupare mare, naturală, de oameni formată din cele mai vechi timpuri, care se distinge prin culoarea pielii, a părului, prin trăsăturile feței etc. *Rasa albă. Rasa neagră. Rasa galbenă.* 3. *De rasă* = de soi bun; select.
- RASIÁL**, -Ă, *rasiali*, -e adj. (fr. *racial*) Rasist (2).
- RASÍSM** s.n. (fr. *racisme*) Teorie care afirmă superioritatea unui grup rasial față de altele; ură față de oamenii de altă rasă.
- RASÍST**, -Ă, *rașiști*, -ste (fr. *raciste*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care nutrește ură de rasă (2). 2. Adj. Al rasismului, bazat pe rasism; rasial.
- RASTÉL**, *rastele* s.n. (it. *rastello*, germ. *Rastel*) Suport format din bare de lemn, de metal etc., care servește la susținerea unor obiecte.
- RÁSTER**, *rastere* s.n. (germ. *Raster*) 1. Instrument folosit pentru linierea portativelor. 2. Placă folosită în tipografie, compusă dintr-o rețea fină de puncte.
- RAȘCHETĂ**, *rașchetez* vb. I (*rașchetă* + -a) A curăța cu ajutorul rașchetei; a răzui.
- RAȘCHETATOR**, -OÁRE, *rașchetatori*, -oare s.m. și f. (*rașcheta* + -tor) Persoană specializată în rașchetarea parchetului.
- RAȘCHÉTĂ**, *rașchete* s.f. (it. *raschietto*, germ. *Raschette*) 1. Daltă încovoiată cu ajutorul căreia se răzuiește parchetul, unele piese metalice etc. 2. Perie pentru rașchetarea tencuielilor.
- RÁȘPEL**, *rașpele* s.n. (germ. *Rasp[el]*) Pilă lată de oțel, cu dinți mari, folosită pentru răzuirea lemnului.
- RATÁ**, *ratez* vb. I (fr. *rater*) 1. A pierde o ocazie. 2. A nu reuși, a da greș; a eșua (2). 3. A nu se realiza pe măsura posibilităților.
- RATÁT**, -Ă, *ratați*, -te (de la *rata*, cf. fr. *raté*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care nu a reușit să se realizeze, să se afirme. 2. Adj. (Despre acțiuni) Nereușit.
- RATATINÁ**, *ratatinez* vb. I (fr. *ratatiner*) A (se) încreți, a (se) zbârci.
- RÁTĂ**, *rate* s.f. (germ. *Rate*) 1. Cota eșalonată dintr-o datorie sau dintr-o obligație. 2. Raport procentual; procent (1). 3. *Rată a dobânzii* = procent fix sau variabil aplicat asupra valorii împrumuturilor, prin care se stabilește nivelul recuperării capitalului împrumutat. *Rată a profitului* = raport procentual între profit și veniturile încasate sau capitalul investit.
- RATÉU**, *rateuri* s.n. (fr. *raté*) 1. Defect în funcționarea unor motoare cu explozie, care împiedică pornirea. 2. Încercare nereușită (de a trage un foc de armă sau de a aprinde un explozibil).
- RATIFICÁ**, *ratific* vb. I (fr. *ratifier*, lat. *ratificare*) 1. A autentifica un act, un tratat, o lege etc., pentru a le da deplină valabilitate. 2. A recunoaște validitatea unui angajament luat de cineva neabilitat pentru aceasta.
- RATIFICÁRE**, *ratificări* s.f. (de la *ratifica*) 1. Confirmare, aprobare. 2. Procedeu prin care parlamentul declară că își însușește o ordonanță dată de guvern. 3. Act juridic prin care o persoană recunoaște un angajament luat în numele său de altă persoană, neabilitată pentru aceasta. 4. Formalitate prin care un stat se consideră angajat într-un tratat internațional semnat în prealabil.
- RATINÁ**, *ratinez* vb. I (fr. *ratiner*) A da un aspect buclat feței unei țesături.
- RATINÁRE**, *ratinări* s.f. (de la *ratina*) Buclare a feței anumitor stoffe (după anumite modele).
- RATING**, *ratinguri* s.n. (pr. *réiting*; engl., fr. *rating*) 1. Indice al clasamentului băncilor, în funcție de creditul care li se poate acorda. 2. Evaluare, apreciere. 3. *Rating service* = agenție care stabilește gradul de popularitate a unui produs sau a unei firme.
- RÁTIO** s.n. (fr. *ratio*) Raport între prețul acțiunilor unei companii și profitul său, exprimat în procente.
- RATÍTE** s.f. pl. (fr. *ratite*) Ordin de pasări alergătoare, cu aripile slab dezvoltate, din care fac parte struțul, pasărea kiwi etc.
- RÁȚIE**, *rații* s.f. (lat. *ratio*, fr. *ration*) 1. Porție de hrană, de apă etc. fixată pe timp determinat. 2. (Mat.) Număr constant, egal cu diferența (sau câtul) a doi termeni consecutivi aparținând unei progresii aritmetice (sau geometrice).
- RAȚIONĂ**, *raționez* vb. I (de la *rațiune*, cf. fr. *raisonner*) 1. A gândi, a judeca. 2. A raționaliza.
- RAȚIONÁBIL**, -Ă, *raționabili*, -e adj. (lat. *rationalis*) Care manifestă judecată sau o comportare rațională.
- RAȚIONÁL**, -Ă, *raționali*, -e adj. (fr. *rationnel*, lat. *rationalis*) 1. Care este conform rațiunii. 2. Care este făcut cu judecată; logic (4), rezonabil (1). 3. *Număr rațional* = număr exprimabil sub formă de cât. *Funcție rațională* = funcție exprimabilă prin raportul a două polinoame având una sau mai multe variabile independente.
- RAȚIONALÍSM** s.n. (fr. *rationalisme*) Concepție potrivit căreia rațiunea este singura sursă a cunoașterii.
- RAȚIONALÍST**, -Ă, *raționaliști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *rationaliste*) (Adept) al raționalismului.
- RAȚIONALITÁTE** s.f. (fr. *rationalité*) Caracterul a ceea ce este rațional.

RAȚIONALIZĂ, *raționalizez* vb. I (fr. *rationaliser*)
1. A supune unele produse (de primă necesitate) unui consum dirijat; a raționa (2). 2. A transforma o expresie algebrică cu radical într-o expresie echivalentă fără radical.

RAȚIONAMENT, *raționamente* s.n. (fr. *raisonnement*, de la *raționa*) 1. Înlanțuire de judecăți care duc la o concluzie. 2. Argument folosit de cineva pentru a-și susține punctul de vedere.

RAȚIUNE, *rațiuni* s.f. (lat. *ratio*, *-onis*) 1. Judecată, discernământ; logică (3). 2. Motiv (1), cauză (1), intelect, sens (2). 3. *Rațiunea de a fi* = ceea ce justifică existența cuiva sau a ceva.

RAVĂGIU, *ravagii* s.n. (fr. *ravage*) (Mai ales la pl.) Pagubă mare, distrugere.

RAVĒNĂ, *ravene* s.f. (fr. *ravin*) Vale adâncă și abruptă, săpată de torente.

RAVINĂRE s.f. (cf. fr. *ravinement*) (Gcol.) Proces de formare a ravnelor.

RAVIOLI s.m. pl. (it. *ravioli*) Varietate de colțunași.

RAVISĂNT, *-Ă*, *ravisanți*, *-te* adj. (fr. *ravissant*) Care este încântător, deosebit de frumos, fermecător.

RAZĂNT, *-Ă*, *razanți*, *-te* adj. (fr. *rasant*) Care trece foarte aproape de cineva sau de ceva.

RAZĂNTĂ, *razanțe* s.f. (fr. *rasance*) Raportul dintre înălțimea traiectoriei unui proiectil și cea a obiectivului vizat.

RĂZIE, *razii* s.f. (fr., it. *razzia*, germ. *Razzia*) Control inopinat al populației dintr-o zonă teritorială, efectuat de organele de poliție.

RAZMÔT s.n. (fr. *rase-mottes*) Zbor efectuat de un avion, foarte aproape de sol.

RE¹ s.m. (fr. *rê*) (Muz.) 1. Unul dintre cele șapte sunete muzicale ale gamei; nota corespunzătoare acestui sunet. 2. A treia coardă a unei viori.

RE² (fr. *re-*, lat. *re*) Prefix cu sens iterativ, în cuvinte ca: *reduce*, *readuce*.

REABILITĂ, *reabilitez* vb. I (fr. *rêhabiliter*) 1. A face să-și recapete sau a-și recăpăta buna reputație, prestigiul; a inocenta. 2. A reactiva unele funcții alterate de procese patologice.

REABILITĂRE, *reabilitări* s.f. (de la *reabilita*) 1. Acțiunea de a (se) reabilita. 2. Act juridic prin care cineva este repus în drepturi (în urma unei condamnări).

REACLIMATIZĂ, *reaclimatizez* vb. I (*re*²- + *acclimatiza*) A (se) adapta la condiții noi.

REACTĂNT, *reactanți* s.m. (engl. *reactant*) Substanță care participă la o reacție chimică.

REACTĂNTĂ, *reactanțe* s.f. (fr. *réactance*, engl. *reactance*) 1. Mărime caracteristică circuitelor

electrice de curent alternativ, care conțin elemente reactive. 2. Bobină electrică a cărei reactanță (1) este sensibilă.

REACTIV, *-Ă*, *reactivi*, *-e* (fr. *reactif*) 1. S.m. (Chim.) Substanță care reacționează specific cu un anumit ion sau cu o grupă de ioni. 2. Adj. Care servește ca reactiv (1). 3. Adj. Referitor la reactanță (1); (despre unele elemente ale circuitelor electrice) care transferă periodic energie în circuit, producând un defazaj între intensitate și tensiune.

REACTIVĂ, *reactivez* vb. I (fr. *réactiver*) A repune în activitate; (despre boli) a se declanșa din nou.

REACTIVĂNT, *-Ă*, *reactivanți*, *-te* (reactiva + *-ant*) 1. Adj. Care reactivează. 2. S.m. Reactiv folosit pentru flotația unor minereuri.

REACTIVITĂTE s.f. (fr. *réactivité*) 1. Însușirea de a reactiva. 2. Mărime ce caracterizează funcționarea unui reactor nuclear. 3. Proprietate a unui organism de a răspunde la o excitație. 4. Capacitate a unei firme de a răspunde rapid la oportunitățile și turbulențele mediului.

REACTOPROPULSÔR, *reactopropulsoare* s.n. (*reacto[r]* + *propulsor*) Reactor propulsat de o clice antrenată de o turbină alimentată cu gazele evacuate din camera de combustie a reactorului.

REACTÔR, *reactoare* s.n. (fr. *réacteur*) 1. Aparat industrial sau de laborator în care se produce o reacție chimică. 2. *Reactor nuclear* = instalație complexă în care reacțiile în lanț ale unor elemente radioactive generează o energie utilă.

REACTUALIZĂ, *reactualizez* vb. I (*re*²- + *actualiza*) A reduce în actualitate.

REĂCȚIE/REAȚIUNE, (1, 2, 3) *reacții*, (4) *reacțiuni* s.f. (fr. *réaction*) 1. Faptul de a reacționa. 2. Transformare chimică din care rezultă substanțe noi, cu alte proprietăți. 3. Feedback (1). 4. (În forma *reacțiune*) Tendință politică de opoziție față de progres și dorință de a reinvia trecutul. 5. *Reacție gravitațională* = modificare a direcției și a modulului vectorial de viteză al unei nave spațiale în apropierea unui corp ceresc, datorită câmpului gravitațional al acestuia. *Reacție în lanț* = proces regenerabil prin el însuși, o parte a produsului fiind întotdeauna aptă să reimpulsioneze reacția.

REAȚIONĂ, *reacționez* vb. I (de la *reacție*) 1. A răspunde într-un anumit fel la stimulenți externi. 2. A riposta, a replica.

REAȚIONAL, *-Ă*, *reacționali*, *-e* adj. (fr. *réactionnel*) 1. Referitor la o reacție chimică, fiziologică etc. 2. (Despre tulburări psihice) Care se manifestă după producerea unui eveniment traumatizant.

- REAȚIONĂR**, -Ă, *reaționari*, -e adj., s.m. și f. (fr. *réactionnaire*) (Partizan) al reacțiunii; (om) ostil progresului, retrograd.
- REAȚIONARISM** s.n. (*reaționar* + *-ism*) Concepție politică reacționară; atitudine ostilă progresului.
- REAȚIÚNE** s.f. v. reacție.
- READAPTĂ**, *readaptez* vb. I (fr. *réadapter*) A (se) adapta din nou; a reveni treptat la un mod de viață normal.
- READÚCE**, *readuc* vb. III (*re²-* + *aduce*) A aduce la locul sau la starea anterioară.
- REAJUSTĂ**, *reajustez* vb. I (fr. *réajuster*) A ajusta din nou; a adapta unei noi situații.
- REAL¹**, *reali* s.m. (fr. *réal*, it. *real*) Veche monedă spaniolă de argint.
- REAL²**, -Ă, *reali*, -e adj. (lat. *realis*, germ. *real*, fr. *réel*) 1. Care există în realitate; adevărat, efectiv (1), autentic (1); concret, material (3). 2. Incontestabil, evident. 3. *Învățământ real* sau *secție reală* = învățământ sau secție în care se studiază cu precădere științele exacte.
- REALÉGE**, *realeg* vb. III (*re²-* + *alege*) A alege din nou.
- REALGĂR** s.n. (fr. *réalgar*) Sulfură naturală de arsenic, de culoare roșie.
- REALISM** s.n. (fr. *réalisme*) 1. Atitudine care ține seama de realitate, pe care o percepe nealterat, acționând în consecință; simț al realității. 2. Curent, atitudine în literatură și în artă care promovează inspirația din realitate, redând-o fără a o idealiza. 3. Nume generic dat concepțiilor filosofice care recunosc independența obiectului față de subiect, precum și posibilitatea de a cunoaște obiectul.
- REALÍST**, -Ă, *realiști*, -ste (fr. *réaliste*) 1. Adj. Bazat pe realism (1), specific realismului. 2. Adj., s.m. și f. (Scriitor, artist etc.) care reprezintă realismul (2) în literatură, în artă; (adept) al realismului. 3. Adj., s.m. și f. (Om) conștient, cu spirit practic, cu simțul realității.
- REALITĂTE**, *realități* s.f. (fr. *réalité*, lat. *realitas*, -atis, germ. *Realität*) 1. Ceea ce există; materialitate, existență (1), adevăr. 2. *În realitate* = de fapt, efectiv. *A aduce la realitate* = a face să înțeleagă o anumită situație.
- REALIZĂ**, *realizez* vb. I (fr. *réaliser*) 1. A aduce la îndeplinire; a înfăptui, a executa (1), a implementa (1). 2. A crea (1), a plăsmui (o operă de artă). 3. A-și pune în valoare capacitatea, calitățile. 4. A obține, a câștiga ceva. 5. A înțelege ceva; a stabili (2).
- REALIZĂBIL**, -Ă, *realizabili*, -e adj. (fr. *réalisable*) Care poate fi realizat; fezabil.
- REALIZĂRE**, *realizări* s.f. (de la *realiza*) 1. Acțiunea de a (se) realiza; (concr., mai ales la pl.) lucru realizat. 2. Operă literară, de artă, științifică etc. 3. Reușită, succes.
- REALIZATÓR**, -OĂRE, *realizatori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *réalisateur*) (Persoană) care realizează, înfăptuitor; creator (1).
- REALMÉNTÉ** adv. (*real* + *-mente*, cf. fr. *réellement*) În mod real; de fapt.
- REAMBULĂRE**, *reambulări* s.f. (cf. germ. *Reambulierung*) Actualizare a hărților și a planurilor topografice, prin punerea de acord cu terenul.
- REAMENAJĂ**, *reamenajez* vb. I (*re²-* + *amenaja*) A amenaja într-o formă nouă, modificată.
- REANALIZĂ**, *reanalizez* vb. I (*re²-* + *analiza*) A analiza încă o dată, pentru a verifica sau a corecta ceva.
- REANCLANȘĂ**, *reanclanșez* vb. I (fr. *réenclencher*) A realiza o reanclanșare.
- REANCLANȘĂRE**, *reanclanșări* s.f. (de la *reanclanșa*) *Reanclanșare automată rapidă* = restabilire automată a alimentării unui circuit întrerupt datorită unui scurtcircuit.
- REANGAJĂ**, *reangajez* vb. I (*re²-* + *angaja*, cf. fr. *réengager*) A (se) angaja din nou.
- REANIMĂ**, *reanim/reanimez* vb. I (fr. *réanimer*) 1. A readuce la viață; a face o reanimare. 2. A reînșufleți, a da vigoare.
- REANIMĂRE**, *reanimări* s.f. (de la *reanima*) Procedeu terapeutic folosit pentru a restabili funcțiile vitale ale organismului.
- REAPĂRIȚIE**, *reapăriții* s.f. (fr. *réapparition*) Faptul de a reapărea.
- REAPĂREĂ**, *reapar* vb. II (*re²-* + *apărea*) A apărea din nou; a renaște (1).
- REĂȘEZĂ**, *reășez* vb. I (*re²-* + *așeza*) A pune în altă ordine; a stabili conform altor criterii.
- REBĂB**, *rebaburi* s.n. (fr. *rebab*) Instrument muzical arab cu coarde.
- REBARBATÍV**, -Ă, *rebarbativi*, -e adj. (fr. *rébarbatif*) 1. Cu aspect respingător; neplăcut. 2. (Fig.) Refractor.
- REBÉC**, *rebecuri* s.n. (fr. *rebec*) Instrument muzical medieval cu trei coarde și arcuș, folosit de menestrelți.
- REBÉL**, -Ă, *rebeli*, -e (lat. *rebellis*, fr. *rebelle*, germ. *Rebelle*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care ia parte la o rebeliune, care îndeamnă la revoltă; nesupus, indisciplinat, recalcitrant; frondeur (2); apostat.

2. Adj. Care nu cedează la tratament medical, care este greu de îngrijit. 3. Adj. (Despre păr) Răvășit, zbârlit.
- REBELIÚNE**, *rebeliuni* s.f. (fr. *rébellion*, germ. *Rebellion*) Răzvrătire, revoltă (împotriva unei autorități).
- RÉBO**, *rebouri* s.n. (fr. *rebot*) Gen de rebus în care un cuvânt rezultă din citirea unor imagini.
- REBONIFICÁ**, *rebonific* vb. I (*re²- + bonifica*) A restitui suma avansată în contul unei mărfi, al unui serviciu etc.
- REBÓRD**, *reborduri* s.n. (fr. *rebord*) Margine prominentă, ieșită în afară.
- REBOTEZÁ**, *rebotez* vb. I (*re²- + boteza*) A boteza din nou într-o altă religie sau cu alt(e) nume.
- REBRUSMÉNT**, *rebrusmente* s.n. (fr. *rebroussement*) 1. Schimbare a direcției de mers a unui tren prin întoarcerea locomotivei. 2. Întoarcere bruscă a direcției catenelor muntoase.
- RÉBUS**, *rebusuri* s.n. (fr. *rébus*, germ. *Rebus*) Joc în care cuvântul sau fraza dată se reconstituie printr-o combinație de figuri, de litere etc.; careu (5).
- REBÚT**, *rebuturi* s.n. (fr. *rebut*) Produs care nu corespunde condițiilor de calitate stabilite.
- REBUTÁ**, *rebutez* vb. I (fr. *rebuter*) A respinge ca necorespunzător, a da un produs la rebut.
- REC**, *recuri* s.n. (germ. *Reck*) Bară fixă (pentru exerciții de gimnastică).
- RECALCITRÁNT**, *-Ă*, *recalcitranți*, *-te* adj. (fr. *récalcitrant*) Care se opune, care nu se lasă convins; încăpățânat, refractar; rebel (1), insubordonat.
- RECALCITRÁNTĂ**, *recalcitrante* s.f. (fr. *récalcitrance*) Faptul de a fi recalcitrant.
- RECALCULÁ**, *recalculez* vb. I (fr. *récalculer*) A stabili anumite date pe baza unor noi calcule.
- RECALESCÉNTĂ** s.f. (fr. *recalcescence*) Creștere spontană a temperaturii unui metal în curs de răcire.
- RECALIBRÁ**, *recalibrez* vb. I (*re²- + calibra*) A calibra din nou o piesă, o armă etc.
- RECALIFICÁ**, *recalific* vb. I (*re²- + califica*) A (se) pregăti pentru o nouă profesie; a obține altă calificare.
- RECALIFICÁRE**, *recalificări* s.f. (de la *recalifica*) 1. Pregătire în vederea unei noi profesii. 2. Probă susținută de o persoană sau de o echipă pentru a se putea califica mai departe într-o competiție sportivă.
- RECAMIÉR**, *recamiere* s.n. (n.pr. *Récamier*) Canapea, studio (4).
- RECAPITULÁ**, *recapitulez* vb. I (fr. *récapituler*) 1. A parcurge din nou, a relua o materie, o lucrare etc. 2. A sintetiza, a rezuma.
- RECAPITULATÍV**, *-Ă*, *recapitulativi*, *-e* adj. (fr. *récapitulatif*) (Despre lecții, seminarii etc.) În care se revede sistematic materia parcursă într-o anumită perioadă.
- RECÁDEÁ**, *recad* vb. II (*re²- + cădea*) 1. A cădea, a se prăbuși din nou. 2. A se lăsa din nou în jos, a reveni la nivelul sau la starea normală, a cădea la loc.
- RECELÁ**, *recelez* vb. I (fr. *receler*) (Livr.) 1. A păstra și a ascunde (un obiect furat de cineva). 2. A susține pe cineva de la cercetările justiției. 3. A (se) ascunde, a se refugia (în sine).
- RECENSÁMÁNT**, *recensăminte* s.n. (fr. *recensement*) Înregistrare numerică a populației, a animalelor, a vehiculelor etc.
- RECÉNT**, *-Ă*, *recenți*, *-te* adj. (fr. *récent*) Petrecut, apărut etc. de curând; nou.
- RECENZÁ¹**, *recenzez* vb. I (de la *recenzie*) A face o recenzie.
- RECENZÁ²**, *recenzez* vb. I (fr. *recenser*) A face un recensământ.
- RECENZÉNT**, *-Ă*, *recenzenți*, *-te* s.m. și f. (germ. *Rezensent*) Persoană care face o recenzie.
- RECÉNZIE**, *recenzii* s.f. (germ. *Rezension*) Prezentare critică scrisă a unei opere literare sau științifice; compte-rendu.
- RECENZÓR**, *-OÁRE*, *recenzori*, *-oare* s.m. și f. (fr. *recenseur*) Participant la lucrările unui recensământ.
- RECEPÁJ**, *recepaje* s.n. (fr. *reception*) Recepare.
- RECEPÁRE**, *recepări* s.f. (cf. fr. *reception*) Tăiere aproape de sol a puieților de arbori, pentru a determina formarea de noi tulpini (prin lăstărire); recepaj.
- RECEPTÁ**, *receptez* vb. I (cf. *receptor/receptiv/receptie*) A prinde, a înregistra, a capta unde sonore, luminoase etc.; a recepționa (2).
- RECEPTÁCUL**, *receptacule* s.n. (fr. *réceptacle*, lat. *receptaculum*) 1. Partea superioară și dilatată a pedunculului unei flori, în care se inserează organele de reproducere ale acesteia. 2. Loc unde se găsesc adunate lucruri, persoane etc. venite din mai multe părți.
- RECEPTÍV**, *-Ă*, *receptivi*, *-e* adj. (fr. *réceptif*) 1. Capabil de a recepționa impresii din afară; sugestiv. 2. Care învață ușor. 3. Predispus la anumite boli.
- RECEPTIVITÁTE** s.f. (fr. *réceptivité*, germ. *Rezeptivität*) Înșușirea de a fi receptiv.
- RECEPTÓR**, *-OÁRE*, *receptori*, *-oare* (fr. *récepteur*) 1. Adj., s.m. și f. (Aparat) care receptează. 2. S.m. Parte a unui organ senzorial care asigură transformarea energiei stimulului extern în influx nervos.

RECEPTURĂ, *recepturi* s.f. (germ. *Rezeptur*) 1. Preparare a unui medicament după o rețetă; farmacografie. 2. Loc, secție într-o farmacie unde se prepară medicamente.

RECEPȚIE, *recepții* s.f. (fr. *réception*) 1. Reuniune cu un caracter festiv. 2. Luare în primire a unui material sau a unei lucrări. 3. Serviciu de primire și cazare, într-un hotel. 4. Ceremonie care marchează intrarea oficială a cuiva într-o societate (științifică). 5. *Discurs de recepție* = discurs al unui membru nou ales al unei academii.

RECEPȚIONĂ, *recepționez* vb. I (fr. *réceptionner*) 1. A lua în primire un material sau o lucrare. 2. A recepta.

RECEPȚIONÉR, -Ă, *recepționeri*, -e s.m. și f. (fr. *réceptionnaire*) 1. Persoană care face o recepție (2). 2. Persoană care primește obiectele expediate (prin poștă). 3. Angajat al unui hotel care se ocupă cu primirea și cazarea călătorilor.

RECESIONIST, -Ă, *recesioniști*, -ste adj. (de la *recesiune*) Care se referă la recesiune, care are caracter de recesiune.

RECESIUNE, *recesiuni* s.f. (fr. *récession*) Scădere a producției sau stagnare temporară a afacerilor; criză (3), depresiune (5).

RECESIV, -Ă, *recesivi*, -e adj. (fr. *récessif*) Care dă înapoi; pe cale de dispariție.

RECESIVITATE s.f. (fr. *récessivité*) Stare a unui caracter recesiv.

RECHÎN, *rechini* s.m. (fr. *requin*) Pește marin răpitor, de mari dimensiuni; (fig.) om lacom, fără scrupule.

RECHIZITE s.f. pl. (germ. *Requisit*) Totalitatea materialelor necesare pentru scris, desenat etc.

RECHIZITORIAL, -Ă, *rechizitoriali*, -e adj. (fr. *réquisitorial*) Care ține de rechizitoriu; acuzator.

RECHIZITÓRIU, *rechizitorii* s.n. (fr. *réquisitoire*, lat. *requisitorium*) 1. Act prin care procurorul deschide acțiunea penală împotriva infractorului și dispune trimiterea în judecată a acestuia; expunere acuzatoare făcută de procuror în fața instanței. 2. Acuzație gravă; filipică.

RECHIZIȚIE, *rechiziții* s.f. (fr. *réquisition*, germ. *Requisition*) Măsură excepțională prin care statul obligă populația să cedeze anumite bunuri.

RECHIZIȚIONĂ, *rechiziționez* vb. I (fr. *réquisitionner*) A efectua o rechiziție; a lua prin rechiziție.

RECICLĂ, *reciclez* vb. I (fr. *recycler*) 1. A-și perfecționa pregătirea. 2. A prelucra deșeuri în vederea refolosirii acestora.

RECIDIVĂ, *recidivez* vb. I (fr. *récidiver*) 1. (Jur.) A comite o recidivă (1). 2. (Despre boli) A reveni.

RECIDIVĂNT, -Ă, *recidivanți*, -te adj. (fr. *récidivant*) (Despre boli) Care recidivează; recurent¹ (2).

RECIDIVĂ, *recidive* s.f. (fr. *récidive*) 1. Comitere a unei noi infracțiuni după o condamnare prealabilă. 2. Revenire a unei boli; reșută.

RECIDIVIST, -Ă, *recidiviști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *récidiviste*) (Persoană) care recidivează; (persoană) care comite aceleași greșeli.

RECÍF, *recífuri* s.n. (fr. *recif*) Acumulare calcaroasă formată din schelete de corali în mările calde.

RECIPIENT, *recipiente* s.n. (fr. *recipient*) Obiect de diverse forme, în care se pot introduce substanțe lichide, solide sau gazoase; vas, cameră (2).

RECIPISĂ, *recipise* s.f. (germ. *Rezepisse*, fr. *recépissé*) Înscriș oficial prin care se confirmă primirea unor acte, a unor colete etc.

RECIPRÓC, -Ă, *reciproci*, -ce adj. (lat. *reciprocus*, -a, -um, fr. *reciproque*, germ. *reziprok*) 1. Care acționează unul asupra celuilalt; mutual. 2. (Gram.) *Reflexiv reciproc* = formă verbală care exprimă acțiunea exercitată de doi sau de mai mulți subiecți, unul asupra altuia. *Ei se sărută.* (Log.) *Propoziții* (sau *judecăți*) *reciproce* = propoziții (sau judecăți) în care subiectul uneia poate deveni predicatul celeilalte și invers. (Mat.) *Ecuatie reciprocă* = ecuație care, pe lângă soluția dată, admite ca soluție valoarea inversă a acesteia. *Teoremă reciprocă* (și substantivat, f.) = teoremă ale cărei premise reprezintă concluziile altei teoreme și invers.

RECIPROCITATE s.f. (fr. *reciprocité*) Însușirea de a fi reciproc; mutualism.

RECIRCULĂ, *recircul* vb. I (*re*²- + *circula*) A face să intre într-un proces de recirculare.

RECIRCULĂRE s.f. (de la *recircula*) 1. Reintroducere a unui material sau a unei substanțe în procesul de fabricație, în scopul îmbunătățirii unor parametri ai producției. 2. Recirculație.

RECIRCULĂȚIE s.f. (fr. *recirculation*) Reintroduce a agentului caloric sau frigorific într-o instalație de încălzire ori de răcire sau a unui material într-o instalație în care are loc o reacție chimică; recirculare (2).

RECITĂ, *recit* vb. I (fr. *reciter*) A rosti cu voce tare un text (de obicei, în versuri) memorat; a declama (1).

RECITĂL, *recitaluri* s.n. (fr. *recital*) Concert sau spectacol susținut la un singur instrument, de un singur executant; manifestare artistică susținută, de obicei, de un singur interpret sau consacrată unui sinour gen.

- RECITĂNT, -Ă, recitanți, -te** (fr. *réchant*) 1. S.m. Persoană care, într-un oratoriu sau într-o cantată, interpretează recitative. 2. Adj. (Despre voci, instrumente) Care execută singur partea principală a unei lucrări muzicale.
- RECITĂRE, recitări** s.f. (de la *recita*) 1. Acțiunea de a recita; declamare. 2. Poezie recitată; text recitat.
- RECITATIV, recitative** s.n. (fr. *récitatif*, germ. *Rezitativ*) Gen de muzică vocală care, printr-o intonație și o ritmică asemănătoare vorbirii, se apropie de declamație.
- RECITATOR, -OĂRE, recitatori, -oare** s.m. și f. (fr. *réciteur*) Persoană care recită un text.
- RECLAMĂ, reclam** vb. I (fr. *réclamer*) 1. A cere, a revendica, a pretinde (1). 2. A face o reclamație, o plângere; a denunța (1). 3. A necesita.
- RECLAMĂNT, -Ă, reclamanti, -te** s.m. și f. (fr. *réclamant*) Persoană care prezintă o reclamație în justiție.
- RECLAMAȚIE, reclamații** s.f. (fr. *réclamation*) Faptul de a reclama; petiție, plângere.
- RECLĂMĂ, reclame** s.f. (fr. *réclame*, germ. *Reklame*) Articol scurt de ziar care face elogiul unui produs; (p. ext.) tip de publicitate (prin afișe, prospecte etc.) care atrage atenția asupra cuiva sau a ceva.
- RECLASĂ, reclasez** vb. I (fr. *reclasser*) 1. A face o nouă clasare. 2. A reeduca un condamnat pentru a-l reabilita.
- RECLUZIUNE, recluziuni** s.f. (fr. *réclusion*) 1. Pedepsă privativă de libertate; închisoare. 2. Izolare, singurătate.
- RECOGNITIV, -Ă, cognitiv, -e** adj. (fr. *récognitif*) (Despre acte) Prin care se recunoaște o obligație.
- RECOGNIȚIUNE, cognițiuni** s.f. (fr. *récognition*) (Livr.) Recunoaștere a stării unei persoane, a calității unui lucru.
- RECOGNOSCIBIL, -Ă, cognoscibili, -e** adj. (re^2 - + *cognoscibil*, cf. it. *riconoscibile*) Care poate fi recunoscut.
- RECOLMÉNT, recolmente** s.n. (fr. *récolement*) Verificare a legalității tăierii unei păduri.
- RECOLTĂ, recoltez** vb. I (fr. *récolter*) 1. A culege, a aduna recolta (1). 2. A lua sânge, spută etc. pentru examene de laborator.
- RECOLTĂBIL, -Ă, recoltabili, -e** adj. (fr. *récoltable*) Care poate fi recoltat.
- RECOLTĂ, recolte** s.f. (fr. *récolte*) 1. Acțiunea de a culege roadele pământului într-o anumită perioadă de timp; totalitatea produselor rezultate din această acțiune; rod; perioada recoltării. 2. Ceea ce constituie rezultatul unei cercetări, al unei munci depuse.
- RECOMANDĂ, recomand** vb. I (fr. *recommander*) 1. A semnala elogios, a propune (1); a indica (2). 2. A face cunoștință, a se prezenta (cuiva), spunându-și numele.
- RECOMANDĂBIL, -Ă, recomandabili, -e** adj. (fr. *recommandable*) Care merită să fie recomandat; indicat, potrivit, nimerit; pozitiv (2).
- RECOMANDĂȚIE, recomandații** s.f. (fr. *recommandation*) Acțiunea de a (se) recomanda (cuiva); aviz, sfat, îndemn.
- RECOMBINĂ, recombine** vb. I (fr. *recombiner*) 1. A combina din nou elementele unui tot. 2. A realiza o recombinare.
- RECOMBINĂRE, recombinați** s.f. (de la *recombina*) 1. Acțiunea de a recombina și rezultatul ei. 2. (Fiz.) Neutralizarea reciprocă a particulelor cu sarcină electrică de semn contrar. 3. (Biol.) *Recombinare genetică* = proces prin care se modifică materialul genetic parental, dând naștere la combinații noi în generațiile următoare.
- RECOMPENSĂ, recompensez** vb. I (fr. *récompenser*) A da o recompensă; a răsplăti.
- RECOMPENSĂ, recompense** s.f. (fr. *récompense*) Răsplată oferită drept recunoștință pentru un serviciu făcut sau pentru un merit deosebit; gratificație; compensație.
- RECOMPRIMĂ, recomprim** vb. I (fr. *recomprimer*) A ridica presiunea gazelor dintr-o conductă de alimentare.
- RECOMPUNE, recompun** vb. III (re^2 - + *compune*, cf. fr. *recomposer*) A reface, a reconstitui din elementele inițiale.
- RECONCILIĂ, reconcilies** vb. I (fr. *réconcilier*) A (se) împăca.
- RECONCILIĂBIL, -Ă, reconciliabili, -e** adj. (fr. *réconciliable*) Care se poate reconcilia.
- RECONCILIÉRE, reconcilieri** s.f. (de la *reconcilia*) Acțiunea de a reconcilia persoane care sunt în conflict; împăcare, înțelegere.
- RECONDIȚIONĂ, recondiționez** vb. I (re^2 - + *condiționa*) A readuce un obiect în stare de funcționare, a repara.
- RECONDUCȚIE** s.f. (fr. *reconduction*) Reinnoire a unui contract de închiriere sau de arendă.
- RECONFIRMĂ, reconfirm** vb. I (fr. *reconfirmer*) A întări ceea ce a fost cândva confirmat.
- RECONFÓRT** s.n. (fr. *réconfort*) (Rar) Susținere, încredere, curaj.
- RECONFORTĂ, reconfortez** vb. I (fr. *réconforter*) A (sc) reface, a (se) întări fizic sau moral; a ajuta

pe cineva să treacă peste o dificultate, redându-i speranța; a încuraja, a consola.

RECONFORTĂNT, -Ă, *reconfortanți*, -te adj., s.n. (fr. *réconfortant*) (Medicament, substanță) care întărește forțele vitale; întăritor.

RECONSIDERĂ, *reconsider* vb. I (fr. *reconsidérer*) A interpreta din alt punct de vedere un eveniment, o lucrare etc.

RECONSTITUĂNT, -Ă, *reconstituanti*, -te adj. (fr. *reconstituant*) (Rar) Care întărește, tonifică.

RECONSTITUI, *reconstitui* vb. IV (fr. *reconstituer*)

1. A reface un întreg; a recompune, a restabili (1).
2. A reface în forma originală un edificiu, o operă de artă etc. 3. A stabili la fața locului condițiile în care s-a petrecut o infracțiune.

RECONSTITUIRE, *reconstituiri* s.f. (de la *reconstitui*) 1. Recompunere. 2. Refacere a unor acte de stare civilă distruse, pierdute etc. 3. Restabilire a împrejurărilor în care s-a petrecut o infracțiune. 4. (Lingv.) Reconstrucție, reconstruire.

RECONSTRUCTIV, -Ă, *reconstructivi*, -e adj. (engl. *reconstructive*) Care implică o reconstrucție, de reconstrucție.

RECONSTRUCȚIE, *reconstrucții* s.f. (fr. *reconstruction*) 1. Reconstruire, refacere. 2. (Lingv.) Refacere, prin compararea formelor existente în limbile înrudite, a unor forme ale limbii de bază, neatestare în texte; reconstituire, reconstruire.

RECONSTRUÎ, *reconstruiesc* vb. IV (fr. *reconstruire*) A construi din nou, a reface; a reconstitui, a recrea² (1).

RECONSTRUIRE, *reconstruiri* s.f. (de la *reconstrui*) 1. Refacere a unui edificiu, reclădire pe baze noi. 2. (Lingv.) Reconstrucție.

RECONVENȚIONAL, -Ă, *reconvenționali*, -e adj. (fr. *reconventionnel*) Cerere reconvențională = cerere prin care părătul formulează pretenții împotriva reclamantului, în legătură cu litigiul în care este implicat; reconvențiune.

RECONVENȚIUNE, *reconvențiuni* s.f. (fr. *reconvention*) (Jur.) Cerere reconvențională.

RECONVERSIE, *reconversii* s.f. (fr. *reconversion*) Adaptare la o nouă profesie, schimbare a activității.

RECONVERSIUNE, *reconversiuni* s.f. (fr. *reconversion*) Adaptare a unor industrii, a unor ramuri industriale etc. la noile condiții sau necesități economice, la o nou tip de producție.

RECONVERTI, *reconvertesc* vb. IV (fr. *reconvertir*) A adapta o activitate economică la noi condiții sau necesități, la un nou tip de producție.

RECÓRD, *recorduri* s.n. (fr. *record*) 1. Performanță maximă (care depășește toate performanțele precedente la aceeași probă sau disciplină). 2. Rezultat superior celor obținute anterior, într-un domeniu; (adjectival) care constituie un nivel superior, neatins până la acea dată, sau excepțional.

RECÓRDER, *recordere* s.n. (pr. *ricórdâr*; engl. *recorder*) Videorecorder.

RECÓRDING s.n. (engl. *recording*) Înregistrare fonografică.

RECÓRDMEN, -Ă, *recordmeni*, -e s.m. și f. (fr. *recordman*) Deținător al unui record (în sport).

RECORELĂ, *recorelez* vb. I (fr. *recorreler*) A face o corelare.

RECORELĂRE, *recorelări* s.f. (de la *recorela*) Accentuarea, sublinierea unei corelații între două elemente interdependente; reefectuarea unor operații care să reglementeze raportul cauză-efect.

RECREĂ¹, *recreez* vb. I (fr. *récréer*, lat. *recreare*) A (se) odihni, a (se) destinde (2); a (se) relaxa, a (se) deconecta (3).

RECREĂ², *recreez* vb. I (fr. *récréer*) 1. A reconstrui, a reface. 2. A reda aspectul, atmosfera a ceva (care nu mai există).

RECREĂNȚĂ, *recreanțe* s.f. (fr. *récréance*) (Jur.) Uzufuct al unui bun în litigiu.

RECREATIV, -Ă, *recreativi*, -e adj. (fr. *récréatif*) Care recrează¹, care distrează, care destinde; creator.

RECREATÓR, -OÁRE, *recreatori*, -oare adj. (re-crea + -tor) Recreativ.

RECREĂȚIE, *recreații* s.f. (fr. *récréation*) 1. Odihnă, destindere (1). 2. Pauză între două ore de curs, în școli.

RECREÉRE, *recreeri* s.f. (de la *recrea*¹) Ceea ce întrerupe o muncă; odihnă, destindere (1).

RECREAȚIONAL, -Ă, *recreaționali*, -e adj. (engl. *recreational*) Destinat recreației.

RECRIMINĂ, *recriminez* vb. I (fr. *récriminer*) A răspunde unor acuzații sau unor injurii în același mod; a reproșa.

RECRIMINATÓRIU, -IE, *recriminatorii* adj. (fr. *récriminoire*) Care conține o acuzație, o mustrare, ca răspuns la altă acuzație, la altă mustrare.

RECRISTALIZĂRE, *recristalizări* s.f. (re²- + *crystalizare*) 1. (Geol.) Modificarea rocilor originale prin disoluția (completă) a metalelor primare și formarea de noi minerale. 2. Cristalizare nouă care se produce într-un metal sau într-un aliaj în stare solidă, în cursul unei încălziri.

- RECROMĂ**, *recromez* vb. I (*re²- + croma*) A supune operației de recromare.
- RECROMĂRE**, *recromări* s.f. (*re²- + cromare*) Retăbăcire cu crom a pieilor.
- RECRUDESCENT**, -Ă, *recrudescenți*, -te adj. (fr. *recrudescant*) (Despre boli, stări) Care revine cu intensitate, cu forță.
- RECRUDESCENȚĂ**, *recrudescențe* s.f. (fr. *recrudescence*) 1. Revenire a unei boli într-o formă acută, după o perioadă de remisiune. 2. Reluare bruscă, intensă a unei activități, stări etc.; reapariție a unui lucru cu intensitate sporită.
- RECRÚT**, *recruți* s.m. (germ. *Rekrut*, rus. *rekrut*) 1. Tânăr care își îndeplinește serviciul militar; soldat încorporat de curând. 2. (Fig.) Membru nou al unei asociații, al unui grup etc.
- RECRUTĂ**, *recrutez* vb. I (fr. *recruter*, germ. *rekrutieren*) 1. A înscrie în evidența armatei în vederea încorporării; a se prezenta pentru înscrierea în această evidență. 2. A atrage într-o activitate; a angaja personal.
- RECRUTÓR**, *recrutori* s.m. (fr. *recruteur*) 1. (În trecut) Persoană care recrutează (1). 2. Persoană care recrutează membri pentru un partid, pentru o grupare etc.; persoană care recrutează aderenți, clienți, personal.
- RECT**, *recturi* s.n. (fr., lat. *rectum*) Ultima parte a intestinului gros, care se termină cu anusul.
- RECTĂL**, -Ă, *rectali*, -e adj. (fr. *rectal*) Referitor la rect.
- RECTANGULĂR**, -Ă, *rectangulari*, -e adj. (fr. *rectangulaire*) 1. Dreptunghiular. 2. Care formează un unghi drept.
- RÉCTE** adv. (lat. *recte*) De fapt; adică.
- RECTIFICĂ**, *rectific* vb. I (cf. fr. *rectifier*, lat. *rectificare*) 1. A corecta, a modifica; (spec.) a purifica, a rafina. 2. A netezi suprafața unei piese metalice cu o piatră abrazivă.
- RECTIFICĂBIL**, -Ă, *rectificabili*, -e adj. (*rectifica + -bil*, cf. fr. *rectifiable*) 1. Care poate fi rectificat. 2. (Despre curbe) A cărui lungime poate fi restabilită prin calculul integral.
- RECTIFICĂRE**, *rectificări* s.f. (de la *rectifica*) 1. Îndreptare, corectare, modificare. 2. Notă prin care se rectifică (1) ceva.
- RECTIFICATÍV**, -Ă, *rectificativi*, -e adj. (fr. *rectificatif*) (Rar) Rectificator (1).
- RECTIFICATÓR**, -OĂRE, *rectificatori*, -oare (fr. *rectificateur*) 1. Adj. Care rectifică, care face o rectificare; rectificativ. 2. S.m. și f. Muncitor calificat care efectuează rectificări. 3. S.n. Dispozitiv care separă vaporii de apă antrenați de vaporii de amoniac, folosit în instalațiile frigorifice cu absorbție.
- RECTILINIĂR**, -Ă, *rectiliniari*, -e adj. (fr. *rectilinéaire*) (Despre sisteme optice) Care nu deformează imaginea; ortoscopic.
- RECTILINIARITĂTE** s.f. (*rectiliniar + -itate*) Proprietatea de a fi rectiliniar.
- RECTILÍNIU**, -IE, *rectilini* adj. (fr. *rectiligne*) Care este în linie dreaptă; format din drepte sau din segmente de dreaptă.
- RECTITÚDINE** s.f. (fr. *rectitude*, lat. *rectitudo*, -inis) 1. Proprietatea unei linii drepte. 2. (Fig.) Spirit de dreptate, de corectitudine; rigoare.
- RÉCTO** s.n. (fr., lat. *recto*) Prima pagină a unei foi scrise sau tipărite.
- RECTOCOLÍTĂ**, *rectocolite* s.f. (fr. *recto-colite*) Infecție simultană a rectului și a colonului.
- RÉCTOR**, *rectori* s.m. (lat. *rector*, germ. *Rektor*, fr. *recteur*) 1. Conducător al unei instituții de învățământ superior; grad deținut de acesta. 2. Superior al unui colegiu de ieșuiți.
- RECTORĂL**, -Ă, *rectorali*, -e adj. (fr. *rectoral*) (Rar) Referitor la rector, de rector.
- RECTORÁT**, *rectorate* s.n. (fr. *rectorat*, germ. *Rektorat*) Demnitatea, funcția de rector; durata acestei funcții; biroul și serviciile care țin de un rector.
- RECTOSCÓP**, *rectoscoape* s.n. (fr. *rectoscope*) Endoscop folosit pentru examenul optic al rectului.
- RECTOSCOPIE**, *rectoscopii* s.f. (fr. *rectoscopie*) Examen al rectului cu ajutorul rectoscopului.
- RECTRÍCE**, *rectrice* s.f. (fr. *rectrice*, lat. *rectrix*, -icis) Pană mare din coada păsărilor (care dirijează zborul și susține partea din spate a corpului).
- RECTIÚNE**, *rectiuni* s.f. (fr. *rection*, germ. *Rektion*) (Gram.) Proprietate a unui cuvânt de a primi un determinant cu o anumită formă flexionară sau cu o anumită construcție prepozițională; regim (5).
- RECÚL**, *reculuri* s.n. (fr. *recul*) 1. Mișcare înapoi a unei arme de foc, în momentul ieșirii glonțului pe țevă; distanța parcursă în timpul acestei mișcări. 2. Mișcare înapoi; retragere. 3. Regres.
- RECOLĂ**, *reculez* vb. I (fr. *reculer*) A se deplasa în spate, a se retrage, a face un recul (2).
- RECOLĂNT**, -Ă, *reculanți*, -te adj. (fr. *reculant*) (Despre mecanisme) Care reculează.
- RECOLĂGE**, *reculeg* vb. III (*re²- + culege*) A se concentra într-o meditație (1); a-și recăpăta calmul, liniștea; a reflecta, a medita (1).
- RECOLĂGERE**, *reculegeri* s.f. (de la *reculege*) 1. Faptul de a se reculege; religiozitate (3). 2. Moment (sau

minut) de reculegere = moment de tăcere și de meditație în memoria unei persoane dispărute.

RECUNOĂȘTE, *recunosc* vb. III (*re²- + cunoaște*, cf. fr. *reconnaitre*) 1. A identifica pe cineva sau ceva cunoscut; a distinge (3). 2. A admite; a mărturisi, a declara (3). 3. A declara ca fiind al său. 4. A cerceta un teren în vederea unor operațiuni militare. 5. A-și arăta recunoștința. 6. A se regăsi în altcineva. 7. A declara ca legitim un copil natural.

RECUNOĂȘTERE, *recunoașteri* s.f. (de la *recunoaște*) Acțiunea de a recunoaște și rezultatul ei.

RECUNOSCĂTOR, **-OĂRE**, *recunoscători*, *-oare* adj. (*recunoaște + -ător*) Care își arată recunoștința pentru binele făcut, care poartă (cuiva) recunoștință.

RECUNOSCŪT, **-Ă**, *recunoscuți*, *-te* adj. (de la *recunoaște*) 1. Identificat, patentat (2), cunoscut. 2. Acceptat; declarat ca bun, ca valabil. 3. Consacrat ca autoritate în materie; notoriu. 4. (Despre un copil natural) Declarat ca legitim.

RECUNOȘTINȚĂ, *recunoștințe* s.f. (*recunoaște + -ință*, cf. fr. *reconnaissance*) Sentiment de îndatorare al cuiva față de cineva care i-a făcut un bine; grațitudine.

RECUPERĂ, *recuperez* vb. I (fr. *recupérer*, lat. *recuperare*) 1. A redobândi, a recăștiga ceva considerat pierdut. 2. A utiliza resturi, deșeuri etc.

RECUPERABIL, **-Ă**, *recuperabili*, *-e* adj. (fr. *recupérable*) Care poate fi recuperat.

RECUPERATOR¹, *recuperatoare* s.n. (fr. *recupérateur*) 1. Sistem tehnic cu ajutorul căruia se recuperează deșeurile de materiale sau căldura pierdută. 2. Preîncălzitor de aer, folosit la cuptoarele industriale.

RECUPERATOR², *recuperatori* s.m. (lat. *recuperator*, *-oris*) (La romani) Judecător angajat în probleme de despăgubiri, de restituiri.

RECURĂ, *recuruz* vb. I (fr. *recourir*) A declara recurs împotriva unei hotărâri judecătorești.

RECURĂT, **-Ă**, *recuruți*, *-te* adj. (cf. fr. *recourir*) (Despre hotărâri judecătorești) Împotriva căruia s-a declarat recurs.

RECURENT¹, **-Ă**, *recurenți*, *-te* adj. (fr. *récurrent*) 1. Care reapare, care se produce din nou. 2. (Despre boli) Care revine; recidivant.

RECURENT², **-Ă**, *recurenți*, *-te* s.m. și f. (lat. *recurrens*, *-entis*) Persoană care face un recurs.

RECURENȚĂ, *recurențe* s.f. (fr. *réurrence*) 1. Însușirea de a fi recurent¹; revenire, repetare a unui fenomen. 2. *Raționament prin recurență* = demonstrație prin inducție completă. *Formulă de recurență* =

formulă care exprimă orice termen dintr-un șir, în funcție de termenii precedenți.

RECŪRGE, *recuŕg* vb. III (*re²- + curge*, cf. fr. *recourir*) A apela la cineva sau la ceva, a se folosi de cineva sau de ceva.

RECŪRS, *recursuri* s.n. (lat. *recursus*, germ. *Rekurs*, fr. *recours*) Demers făcut către o instanță superioară, pentru a anula o hotărâre judecătorească anterioară.

RECŪRSIE, *recursii* s.f. (lat. *recursio*) (Fon.) Moment în care organele articulatorii părăsesc poziția de articulare, revenind la normal; destindere.

RECŪRSIV, **-Ă**, *recursivi*, *-e* adj. (fr. *récurcif*) Care poate fi repetat în mod nelimitat.

RECŪRSIVITĂTE s.f. (fr. *récurtivité*) Proprietatea a ceea ce este recursiv.

RECŪRSŪRIU, **-IE**, *recursorii* adj. (fr. *récursoire*) Prin care se exercită dreptul la recurs.

RECUZĂ, *recuz* vb. I (fr. *recuser*) 1. A nu recunoaște autoritatea sau competența unui judecător, a unui martor etc. 2. A refuza o misiune, un post etc.

RECUZABIL, **-Ă**, *recuzabili*, *-e* adj. (fr. *recusable*) Care se poate recuza sau poate fi recuzat.

RECUZĂT, **-Ă**, *recuzați*, *-te* adj., s.m. și f. (de la *recuza*) (Judecător, jurat, arbitru etc.) care nu prezintă garanția unei imparțialități în cazurile specificate de lege; care nu este considerat competent.

RECUZITĂ, *recuzite* s.f. (germ. *Requisit*) Totalitatea materialelor necesare montării unui spectacol sau unui film; (p. ext.) totalitatea obiectelor specifice unei activități sau a ideilor unui sistem.

RECUZITŪR, **-OĂRE**, *recuzitori*, *-oare* s.m. și f. (germ. *Requisiteur*) Persoană însărcinată cu procurarea și păstrarea recuzitei.

RECVIEM, *recviemuri* s.n. (lat., fr. *requiem*) Slujbă religioasă catolică oficiată pentru pomenirea unui mort; muzică de cor sau compoziție muzicală scrisă pe textul liturgic al acestei slujbe.

REDĂ, *redau* vb. I (*re²- + da*, cf. fr. *redonner*) 1. A restitui. 2. A reproduce, a reprezenta (2), a descrie (1); a raporta (4).

REDACTĂ, *redactez* vb. I (cf. fr. *rediger*, de la *redacție/redactor*) A formula în scris un text conform unor norme și unei ordini stabilite.

REDACTĂRE, *redactări* s.f. (de la *redacta*) Acțiunea de a redacta; formulare, compunere; text redactat.

REDĂCTOR, **-OĂRE**, *redactori*, *-oare* s.m. și f. (fr. *rédacteur*) Persoană care redactează (și care lucrează în redacția unui ziar, a unei edituri etc.).

- REDACȚIE**, *redacții* s.f. (fr. *redaction*) Colectiv de redactori (la un ziar, într-o editură etc.); local în care își desfășoară activitatea acest colectiv.
- REDAȚIONAL**, **-Ă**, *redacționali*, *-e* adj. (fr. *redactionnel*) Privitor la redacție, de redacție sau de redactor.
- REDÂN**, *redane* s.n. (fr. *redan*) 1. Zid de fortificație în formă de unghi ieșit în afară; proeminentă existentă în acest zid. 2. Ornament arhitectural realizat dintr-o tăietură în formă de dinți alăturați.
- REDEFINÍ**, *redefinesc* vb. IV (fr. *redéfinit*) A da o definiție mai corectă, mai exactă; (fig.) a-și modifica doctrina, politica etc.
- REDEMPȚIUNE**, *redempțiuni* s.f. (fr. *redemption*, lat. *redemptis*, *-onis*) (Rar) Mântuire, izbăvire.
- REDESCHÍDE**, *redeschid* vb. III (*re²- + deschide*) 1. A (se) deschide din nou. 2. A-și relua activitatea întreruptă o perioadă de timp.
- REDESCOPERÍ**, *redescopăr* vb. IV (*re²- + descoperi*) A descoperi din nou.
- REDEȘTEPTĂ**, *redeștept* vb. I (*re²- + deștepta*) 1. A (se) deștepta din nou, a face să-și revină sau a-și reveni în fire; a (se) stârni din nou. 2. A aminti, a evoca (2).
- REDEVÁBIL**, **-Ă**, *redevabili*, *-e* adj. (fr. *redevable*) (Rar) 1. Dator. 2. (Fig.) Îndatorat, obligat.
- REDEVÉNTĂ**, *redevențe* s.f. (fr. *redevance*) Cotă din produsul unei exploatari care se plătește la date fixe.
- REDHIBITÓRIU**, **-IE**, *redhibitorii* adj. (fr. *redhibitoire*, lat. *redhibitorius*) Care motivează anularea unei vânzări.
- REDHIBIȚIUNE**, *redhibițiuni* s.f. (lat. *redhibitio*, *-onis*, fr. *redhibition*) Anulare a unei vânzări când obiectul respectiv prezintă un viciu.
- REDIMENSIONÁ**, *redimensionez* vb. I (*re²- + dimensiona*) 1. A recalcula dimensiunile unei construcții, unei mașini etc. 2. A aborda dintr-o nouă perspectivă.
- REDINGÓTĂ**, *redingote* s.f. (fr. *redingote*) Haină bărbătească (festivă) cu poale lungi, încheiată la două rânduri de nasturi; gheroc.
- REDISTRIBUÍ**, *redistribui* vb. IV (*re²- + distribui*) A împărți, a repartiza din nou.
- REDÍȚIE** s.f. (fr. *reddition*) 1. Calculare a taxelor de transport pe calea ferată, în funcție de distanță. 2. Restituție; randament.
- REDOÁRE**, *redori* s.f. (fr. *raidew*) Lipsă de suplente; înțepenire, rigiditate.
- REDRESÁ**, *redreséz* vb. I (fr. *redresser*) 1. A duce sau a reveni în poziție normală; (fig.) a-și reveni, a (se) reface (3); a (se) remonta (2). 2. A transforma un curent electric alternativ în curent continuu.
- REDRESÁRE**, *redresări* s.f. (de la *redresa*) 1. Acțiunea de a (se) redresa și rezultatul ei. 2. Transformare a unui curent electric alternativ într-un curent electric continuu. 3. Readucere a unei aeronave în coborâre în poziția de zbor orizontal, cu ajutorul comenzilor sau al reacțiilor aerodinamice.
- REDRESÓR**, **-OÁRE**, *redresori*, *-oare* (fr. *redresseur*) 1. Adj. Care redresează. 2. S.n. Aparat care servește la transformarea unui curent electric alternativ în curent electric continuu. 3. S.n. Lentilă, sistem de lentile sau de prisme folosit pentru a îndrepta imaginea răsturnată dată de obiectivul unui instrument optic.
- REDUCĂTOR**, *reducători* s.m. (*reduce + -ător*) Substanță care, într-o reacție de oxidoreducere, pierde electroni, oxidându-se.
- REDÚCE**, *reduc* vb. III (lat. *reducere*, fr. *réduire*) 1. A (se) face mai mic, mai puțin; a (se) diminua, a (se) restrânge, a (se) limita; (fig.) a aduce pe cineva într-o stare de inferioritate, de dependență, într-o stare penibilă. 2. A constrânge, a obliga (1). 3. A simplifica o fracție sau o expresie algebrică. 4. A elimina oxigenul dintr-o combinație.
- REDÚCERE**, *reduceri* s.f. (de la *reducere*) 1. Acțiunea de a (se) reduce; micșorare, scădere. 2. Metodă ortopedică prin care oasele luxate sau rupte sunt puse la loc; reducere (1). 3. (Log.) Procedeu care probează corectitudinea modurilor silogistice. 4. *Reducere la absurd* = dovedirea adevărului unei legi prin demonstrarea faptului că acceptarea tezei contradictorii duce la concluzii sau consecințe absurde.
- REDUCTÍBIL**, **-Ă**, *reductibili*, *-e* adj. (fr. *réductible*) Care se poate limita, restrânge.
- REDUCTIBILITÁTE**, *reductibilități* s.f. (fr. *réductibilité*) Însușirea de a fi reductibil.
- REDUCTÓR**, **-OÁRE**, *reductori*, *-oare* (fr. *réducteur*) 1. Adj., s.n. (Aparat, mecanism) care reduce sau micșorează o viteză, o presiune. 2. Adj., s.m. (Substanță) care reduce un oxid.
- REDÚCȚIE**, *reducții* s.f. (fr. *réduction*, lat. *reductio*) 1. Reducere (2). 2. Copie, în mic, a unui obiect. 3. Piesă care permite racordarea tuburilor sau a țevilor de diametre diferite. 4. Transpunere a unei partituri pentru orchestră, pentru voci sau pentru un instrument.
- REDUCȚIONAL**, **-Ă**, *reducționali*, *-e* adj. (fr. *réductionnel*) 1. De reducere, privitor la reducere. 2. *Diviziune reducțională* = meioză.

- REDUCȚIUNE**, *reducțiuni* s.f. (fr. *reduction*) Restrângere, prin hotărâre judecătorească, a liberalităților (donaiții, legate) făcute de o persoană decedată, prin încălcarea drepturilor unor moștenitori.
- REDUNDĂNT**, -Ă, *redundanți*, -te adj. (fr. *redondant*) 1. Care se referă la redundanță, care prezintă redundanță. 2. (Despre stil) Încărcat, sforăitor.
- REDUNDANȚĂ**, *redundanțe* s.f. (fr. *redondance*, engl. *redundance*) Surplus inutil de cuvinte, de expresii în vorbire, în scris; surplus de informații menit să asigure exactitatea unui mesaj; (în telecomunicații) exces de semnale.
- REDUPLICĂ**, *reduplic* vb. I (lat. *reduplicare*) A repeta într-un cuvânt o silabă, o literă pentru a da cuvântului altă valoare morfologică sau stilistică ori pentru a forma un cuvânt nou.
- REDUPLICATIV**, -Ă, *reduplicativi*, -e adj. (fr. *reduplicatif*) Privitor la o reduplicare, rezultat în urma unei reduplicări.
- REDŪS**, -Ă, *reduși*, -se adj. (de la *reduce*) 1. Care a devenit mai mic, mai puțin; restrâns, limitat, micșorat. 2. (Despre oameni) Mărginit, prost, obtuz (1). 3. (Despre sunete) Slab perceptibil. 4. (Despre substanțe) Din care s-a eliminat oxigenul.
- REDUTĂBIL**, -Ă, *redutabili*, -e adj. (fr. *redoutable*) Puternic; de temut.
- REDŪTĂ**, *redute* s.f. (rus. *redut*, germ. *Redoute*, fr. *redoute*) Lucrare de fortificație, în formă poligonală, folosită în trecut pentru apărarea circulară.
- REECHILIBRĂ**, *reechilibrez* vb. I (*re*²- + *echilibra*) A readuce sau a reveni la starea de echilibru.
- REEDITĂ**, *reeditez* vb. I (fr. *rééditer*) 1. A publica într-o nouă ediție; a retipări. 2. A relua, a repeta; a repune în circulație, a readuce în discuție. *Reeditază întâmplarea*.
- REEDUCĂ**, *reeduc* vb. I (*re*²- + *educa*, cf. fr. *rééduquer*) 1. A corecta educația greșită a cuiva; a readapta (un delincvent). 2. A deprinde un infirm să folosească partea lezată; a deprinde un organ să își reia funcția.
- REELIGIBIL**, -Ă, *reeligibili*, -e adj. (fr. *rééligible*) (Despre persoane) Care poate fi reale.
- REELIGIBILITATE** s.f. (fr. *rééligibilité*) Calitatea de a fi reeligibil.
- REESCŌNT**, *reesconturi* s.n. (fr. *réescompte*) (Fin.) Scontare la o bancă a unei polițe deja scontate.
- REESCONTĂ**, *reescontez* vb. I (fr. *réescompter*) A efectua un reescont.
- REEAȘALONĂ**, *reesalonez* vb. I (*re*²- + *eșalona*) A fixa un nou termen pentru plata unei datorii (scadente).
- REEVALUĂ**, *reevaluez* vb. I (fr. *réévaluer*) A cvalua din nou ceva; a face o nouă reevaluare (1).
- REEVALUĂRE**, *reevaluări* s.f. (de la *reevalua*) 1. Acțiunea de a reevalua. 2. Creștere a parității unei monede în raport cu altă monedă.
- REEXAMINĂ**, *reexaminez* vb. I (fr. *réexaminer*) A examina din nou, pe alte baze.
- REEXPŌRT**, *reexporturi* s.n. (de la *reexporta*) Exportul unor mărfuri importate anterior cu scopul realizării unor câștiguri din diferența dintre prețul de import și cel obținut prin noul export.
- REEXPORTĂ**, *reexport* vb. I (fr. *réexporter*) A exportă mărfuri importante; a face un reexport.
- REFĂCE**, *refac* vb. III (*re*²- + *face*, cf. fr. *refaire*) 1. A face ceva care fusese făcut anterior (prost); a repara, a transforma, a schimba; a reconstitui, a recrea² (1). 2. A se regenera; a renaște (3). 3. (Fig.) A (se) însănătoși, a (se) întrema; a (se) reconforta; a (se) remonta (2).
- REFĂCERE**, *refaceri* s.f. (de la *reface*) 1. Acțiunea de a (se) reface și rezultatul ei. 2. Operație prin care o unitate militară este adusă în spatele frontului pentru odihna trupelor, precum și pentru completarea efectivelor și a armamentului.
- REFĂCȚIE**, *refacții* s.f. (fr. *réfaction*) Reducere a prețului unei mărfi la livrare, dacă nu corespunde condițiilor convenite.
- REFECTŌRIU**, *refectorii* s.n. (lat. *refectorium*, fr. *réfectoire*) Sală unde se ia masa în comun (într-o mănăstire, într-un internat etc.).
- REFERĂT**, *referate* s.n. (germ. *Referat*) 1. Dare de seamă; raport. 2. Rezolvare scrisă pe marginea unei cereri, a unui act etc.
- REFERENDĂR**, *referendari* s.m. (lat. *referendarius*, germ. *Referendar*, fr. *référéndaire*) Demnitar la curtea franceză care se ocupa de titlurile de noblete, de dispensele de vârstă etc.
- REFERENDUM**, *referendumuri* s.n. (lat. *referendum*, fr. *référéndum*) Vot direct prin care cetățenii se pronunță asupra unei probleme de mare importanță, asupra unei legi etc.
- REFERENT**, -Ă, *referenți*, -te s.m. și f. (germ. *Referent*, lat. *referens*, -ntis) 1. Specialist care informează și îndrumă în cadrul unei instituții; consilier (2). 2. Persoană care face un referat.
- REFERENȚIAL**, -Ă, *referențiali*, -e (fr. *référéntiel*) 1. Adj. Care se referă la ceva. 2. S.n. Sistem de referință (1); ansamblu de elemente legate de acest sistem. 3. S.n. (Psih.) Sistem de reperaj care permite situarea unui eveniment în timp și spațiu.

- REFERÍ**, *refer* vb. IV (fr. *référer*, germ. *referieren*, cf. *feri*) A se raporta la..., a avea legătură cu..., a face aluzie la...
- REFERINȚĂ**, *referințe* s.f. (fr. *réfèrence*) 1. Stabilire a unui raport, a unei relații între obiecte, între fenomene etc. 2. Informație (1), lămurire, recomandare (în legătură cu o persoană). 3. Sistem de referință = ansamblu de elemente geometrice (puncte, linii, suprafețe), imobile unul față de celelalte, la care se raportează pozițiile corpurilor; reper (3).
- REFERITOR**, **-OĂRE**, *referitori*, *-oare* adj. (*referi* + *-tor*) 1. Care se referă la ceva sau la ceva. 2. *Referitor la...* = în legătură cu...
- REFINANȚĂ**, *refinanțez* vb. I (*re²*- + *finanța*) A reface resursele bănești descompletate prin acordarea de credite.
- REFINANȚĂRE**, *refinanțări* s.f. (de la *refinanța*, cf. fr. *refinancement*) Ansamblu de procedee prin care băncile pot să își procure resurse de la banca centrală sau cu ajutorul pieței monetare.
- REFLĂȚIE**, *reflații* s.f. (engl. *reflation*) Stare economică succesivă deflației, caracterizată prin reluarea creșterii masei monetare.
- REFLECTĂ**, *reflectez* vb. I (fr. *réflète*, lat. *reflectere*, germ. *reflektieren*) 1. A (se) produce o răsfrângere a luminii, a sunetelor etc.; a (se) oglindi. 2. A gândi, a medita (1); a (se) reculege.
- REFLECTĂNT**, **-Ă**, *reflectanți*, *-te* adj. (*reflecta* + *-ant*) (Despre corpuri) Care reflectă lumina, sunetele etc.; reflectorizant.
- REFLECTIVITĂȚE** s.f. (fr. *réflectivité*, engl. *reflectivity*) (Biol.) Însușire a țesuturilor vii de a provoca răspunsuri reflexe.
- REFLECTOMÉTRU**, *reflectometre* s.n. (fr. *réflectomètre*, germ. *Reflektometer*) (Fiz.) Instrument folosit pentru determinarea capacității de reflectare a suprafeței corpurilor.
- REFLECTOR**, *reflectoare* s.n. (fr. *réflecteur*) Aparat care reflectă lumina, căldura, anumite raze; (spec.) oglindă care reflectă lumina în direcția dorită.
- REFLECTORIZĂ**, pers. 3 *reflectorizează* vb. I (engl. *reflectorize*) A răsfrânge lumina.
- REFLECTORIZĂNT**, **-Ă**, *reflectorizanți*, *-te* adj. (*reflectoriza* + *-ant*, cf. fr. *réflectorisé*) (Despre obiecte, materiale) Care reflectă lumina (mai ales pe cea a fanrilor de automobil); reflectant.
- REFLÉCȚIE**, *reflecții* s.f. (lat. *reflexio*, cf. fr. *réflexion*, germ. *Reflexion*) 1. Meditație (1), cugetare; reflexie (2). 2. Păreră.
- REFLÉX**, **-Ă**, *reflecși*, *-xe* (lat. *reflexus*, fr. *réflexe*, germ. *Reflex*) 1. Adj. (Despre mișcări) Spontan (1). 2. S.n. Răspuns motrice inconștient și involuntar al organismului, provocat de un stimul senzitiv sau senzorial; reacție rapidă în fața unui eveniment neașteptat. 3. S.n. Sclipire, strălucire. 4. S.n. (Fig.) Oglindire (a unui lucru, a unui fenomen etc.).
- REFLEXIBIL**, **-Ă**, *reflexibili*, *-e* adj. (fr. *réflexible*) Care are proprietatea de a (se) reflecta.
- REFLÉXIE**, *reflexii* s.f. (lat. *reflexio*, fr. *réflexion*, germ. *Reflexion*) 1. Fenomen prin care undele, particulele sau vibrațiile se reflectă pe o suprafață; reverberație (2). 2. Reflecție (1).
- REFLEXÍV**, **-Ă**, *reflexivi*, *-e* adj. (fr. *réflexif*, germ. *reflexiv*) 1. Gânditor. 2. Care se realizează prin gândire. 3. (Gram.) *Pronume reflexiv* = pronume folosit la formarea diatezei reflexive. *Diateză reflexivă* = diateză care arată că subiectul acțiunii verbului este și obiectul acestei acțiuni. *Verb reflexiv* (și substantivat, n.) = verb însoțit de pronume reflexiv. (Mat.) *Relație reflexivă* = relație care are proprietatea de reflexivitate (2).
- REFLEXIVITĂȚE** s.f. (*reflexiv* + *-itate*, cf. fr. *réflexivité*) 1. Calitatea de a fi reflexiv (1); predispoziție spre meditație (1). 2. Proprietatea unei relații logice, matematice etc. de a avea loc întotdeauna între un element și el însuși.
- REFLEXOGÉN**, **-Ă**, *reflexogeni*, *-e* adj. (fr. *réflexogène*) Care poate produce un reflex.
- REFLEXOLÓG**, **-Ă**, *reflexologi*, *-ge* s.m. și f. (de la *reflexologie*) Specialist în reflexologie.
- REFLEXOLOGÍE** s.f. (fr. *reflexologie*) Studiu al reflexelor.
- REFLEXOTERAPIE** s.f. (fr. *réflexothérapie*) Terapie care folosește anumite reflexe pentru vindecarea unor afecțiuni.
- REFLUĂ**, *refluiază* vb. I (fr. *refluer*) (Despre lichide) A reveni la locul de unde a curs.
- REFLÚX**, *refluxuri* s.n. (lat. *refluxus*, fr. *reflux*) 1. Coborâre a nivelului mărilor și al oceanelor sub efectul atracției Lunii și a Soarelui; (fig.) regres. 2. (Med.) Întoarcere a unui lichid organic în sensul opus sensului fiziologic.
- REFORMĂ**, *reformez* vb. I (lat. *reformare*, fr. *réformer*) 1. A schimba (în bine), a înnoi; a scoate din uz. 2. A declara (pe cineva) inapt pentru serviciul militar.
- REFORMĂT**, **-Ă**, *reformați*, *-te* (lat. *reformatus*, fr. *réformé*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care ține de

cultul protestant. 2. Adj. Scos din uz; (despre militari) scos din evidența armatei.

REFORMATÓR, -OÁRE, reformatori, -oare (lat. *reformator, -oris*, fr. *réformateur*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care reformează (1). 2. S.m. și f. Înăptuitor sau adept al Reformei (2).

REFORMĂ, reforme s.f. (fr. *réforme*, germ. *Reform*)

1. Modificare, schimbare; reconstrucție a structurilor unei economii pe bazele eficienței și competitivității. 2. Mișcare religioasă anticatolică din sec. XV–XVI care a dat naștere, în apusul Europei, Bisericii Protestante; protestantism. 3. Scoatere din uz a unor materiale, a unor unelte etc. în urma degradării acestora; scoatere din evidența armatei a unui militar (din motive de incapacitate fizică). 4. *Reformă monetară* = proces financiar de înlocuire a monedei în circulație, într-o țară, cu o altă monedă.

REFORMISM s.n. (fr. *réformisme*) 1. Atitudine politică bazată pe promovarea reformelor (1). 2. Curent care preconizează reforme politice, economice și sociale.

REFORMIST, -Ă, reformiști, -ste adj., s.m. și f. (fr. *réformiste*) (Persoană) care susține reformismul, reformele (1).

REFORMULĂ, reformulez vb. I (fr. *reformuler*) A formula ceva din nou, mai exact și mai concret.

REFRACTĂ, pers. 3 refractă vb. I (fr. *réfracter*) (Despre unde, raze de lumină) A suferi sau a produce o refracție (1).

REFRACTĂR, -Ă, refractari, -e adj. (fr. *réfractaire*) (Despre materiale, produse) Care rezistă la temperaturi înalte; (fig.) care se împotrivesc, opune rezistență; rebarbativ (2); recalcitrant.

REFRACTARISM s.n. (*refractor + -ism*) (Rar) Atitudine refractară.

REFRACTARITATE s.f. (fr. *réfractairité*) (Rar) Proprietatea de a fi refractar.

REFRACTOMETRIE s.f. (fr. *réfractométrie*) Studiul metodelor și al procedeelelor de măsurare a indicilor de refracție ai substanțelor.

REFRACTOMÉTRU, refractometre s.n. (fr. *réfractomètre*) Instrument folosit pentru măsurarea indicelui de refracție.

REFRACTÓR, refractoare s.n. (fr. *réfracteur*) 1. Lunetă astronomică. 2. Dispozitiv optic care produce refracția luminii.

REFRACȚIE, refracții s.f. (fr. *réfraction*, germ. *Refraktion*) 1. Schimbare a direcției unei unde care trece dintr-un mediu transparent în altul. 2. *Indice*

de refracție = număr care caracterizează refracția unei radiații luminoase sau a unei unde, egal cu raportul dintre viteza de propagare a radiației sau a unei unde în mediul din care provine și viteza de propagare în mediul în care pătrunde. *Refracție astronomică* = deviere a razei de lumină a unui astru de la direcția rectilinie, datorită refracției acesteia în atmosfera terestră.

REFRÉN, refrene s.n. (fr. *refrain*) 1. Serie de cuvinte sau de expresii care se repetă la sfârșitul unor strofe aparținând unei poezii; frază muzicală care se repetă după fiecare dintre cupletele unui cântec. 2. Cuvânt, expresie care se repetă în mod stereotip.

REFRIGERĂ, refrigerez vb. I (fr. *réfrigérer*) A (se) răci până aproape de punctul de înghețare; (p. ext.) a îngheța.

REFRIGERATÓR, refrigeratoare s.n. (fr. *réfrigérateur*) Aparat sau parte dintr-o instalație frigorifică în care se produce scăderea temperaturii până aproape de zero grade Celsius.

REFRIGERĂȚIE, refrigații s.f. (fr. *réfrigération*) Răcire, înghețare; scădere artificială a temperaturii cu ajutorul unei instalații frigorifice.

REFRIGERÉNT, -Ă, refrigerenți, -te (fr. *réfrigérant*) 1. Adj. Care răcește. 2. S.n. Aparat, instalație folosită pentru răcire. 3. S.n. Schimbător de căldură utilizat pentru a răci un lichid sau un gaz cu ajutorul unui fluid care are o temperatură mai joasă.

REFRINGÉNT, -Ă, refringenți, -te adj. (fr. *réfringent*) Care refractă lumina.

REFRINGÉNTĂ, refringente s.f. (fr. *réfringence*) Proprietate a mediilor transparente de a refracta lumina.

REFRIȘĂ, refrișez vb. I (fr. *refraîchir*) A (se) îmborsă, a (se) face ca nou; a reda strălucirea, claritatea.

REFUGIĂ, refugiez vb. I (fr. *réfugier*) 1. A se retrage din fața unui pericol, din fața unei neplăceri; a se pune la adăpost. 2. (Fig.) A se retrage într-un loc liniștit.

REFUGIÁT, -Ă, refugiați, -te adj., s.m. și f. (de la *refugia*) (Persoană) care și-a părăsit țara sau s-a exilat din motive politice, religioase, rasiale etc. ori pentru a scăpa de o catastrofă.

REFÚGIU, refugii s.n. (fr. *refuge*, lat. *refugium*) 1. Retragere, fugă dintr-un teritoriu ocupat, din fața unui pericol sau a unei situații foarte neplăcute; adăpost. 2. (Fig.) Consolare, mângâiere. 3. Porțiune amenajată pe partea carosabilă a unei străzi pentru stațiile de tramvai etc.

REFULĂ, *refulez* vb. I (fr. *refouler*) 1. A(-și) reprimă unele dorințe, idei etc. 2. A împinge un fluid într-o conductă sau într-un recipient cu ajutorul unei pompe; (despre lichide) a împinge în sens contrar.

REFULĂT, -Ă, *refulați*, -te adj., s.m. și f. (de la *refula*, cf. fr. *refoulé*) (Persoană) care își reprimă dorințele (mai ales sexuale).

REFUTĂ, *refutez* vb. I (fr. *réfuter*) A combate cu argumente puternice.

REFUTABIL, -Ă, *refutabili*, -e adj. (fr. *refutable*) Care poate fi combătut.

REFUZ, *refuzuri* s.n. (fr. *refus*) 1. Faptul de a refuza; neacceptare. 2. *Până la refuz* = până la limita maximă.

REFUZĂ, *refuz* vb. I (fr. *refuser*) 1. A nu accepta, a nu acorda, a nu consimți, a nu recunoaște ceva; a denega (2). 2. A renunța la, a se priva de ceva.

REGÁL¹, *regaluri/regale* s.n. (fr. *regal*) 1. Ospăț bogat. 2. Plăcere deosebită; ceea ce încântă, desfată.

REGÁL², -Ă, *regali*, -e adj. (fr. *régale*, lat. *regalis*, -e, it. *regale*) Care aparține unui rege, privitor la rege, regesc.

REGALĂ, *regalez* vb. I (fr. *régaler*) 1. A (se) ospăta bine. 2. A se desfăta, a încânta.

REGALĂ, *regale* s.f. (fr. *régale*) Vechi instrument muzical de suflat, asemănător orgii; unul dintre registrele orgii.

REGALISM s.n. (*regal² + -ism*) Monarhism.

REGALIST, -Ă, *regaliști*, -ste s.m. și f., adj. (*regal² + -ist*) Monarhist.

REGALITATE, *regalități* s.f. (lat. *regalitas*, -atis, cf. fr. *royauté*) Regim monarhic; demnitatea de rege.

REGÁT, *regate* s.n. (*rege + -at*) Stat condus de un rege; monarhie (1).

REGÁTĂ, *regate* s.f. (fr. *régate*, it. *regatta*) 1. Nume dat unor competiții sportive nautice de caiac, canoc, iahting; canotaj. 2. Model de cravată purtată pe plastronul cămășii.

REGĂSÍ, *regăsesc* vb. IV (*re²- + găsi*) 1. A găsi din nou pe cineva sau ceva. 2. A se afla, a se găsi din nou în același loc, în aceeași situație. 3. (Fig.) A-și recăpăta echilibrul sufletesc.

RÉGE, *regi* s.m. (lat. *rex*, -gis) 1. Suveranul unui regat; monarh; (fig.) persoană, lucru etc. care domină într-un domeniu. 2. Piesă principală la jocul de șah. 3. Carte de joc pe care este desenat un cap de rege; popă, rigă.

REGENERÁ, *regenez* vb. I (fr. *régénérer*, lat. *regenerare*) A reconstrui țesuturile organice distruse; a (se) reface, a (se) restabili.

REGENERATIV, -Ă, *regenerativi*, -e adj. (fr. *régénératif*) Regenerator (1).

REGENERATOR, -OÁRE, *regeneratori*, -oare (fr. *régénérateur*) 1. Adj. Care regenerează, înnoitor; regenerativ. 2. S.n. Aparat folosit pentru regenerarea unui material uzat.

REGÉNT, -Ă, *regenți*, -te (fr. *régent*, lat. *regens*, -ntis, germ. *Regent*) 1. S.m. și f. Persoană care guvernează în timpul unei regențe. 2. Adj., s.f. (Propoziție) care are una sau mai multe propoziții subordonate.

REGÉNȚĂ, *regențe* s.f. (fr. *régence*) 1. Guvernare provizorie în timpul minoratului, absenței sau bolii unui rege; perioada acestei guvernări; persoană (sau persoane) care exercită această guvernare. 2. Stil în arhitectură și în artele decorative franceze, la începutul sec. al XVIII-lea, caracterizat prin suplețe, grație și finețe a ornamentelor.

REGÉSC, -EÁSCĂ, *regesti* adj. (*rege + -esc*) Regal²; în felul, în maniera unui rege.

REGÉSTE s.f. pl. (lat. *regesta*) Nume dat actelor emise, în ordine cronologică, de o cancelarie, în Evul Mediu.

REGÉȘTE adv. (*rege + -ește*) În mod regesc; somptuos.

RÉGGAE s.n. (pr. *reghe*; fr., it. *reggae*) Muzică jamaicană cu ritm sincopant; dans executat pe această muzică.

REGICÍD, -Ă, *regicizi*, -de (fr. *régicide*) 1. S.n. Asasinare a monarhului. 2. S.m. și f., adj. (Persoană) care săvârșește un regicid (1).

REGÍE, *regii* s.f. (fr. *régie*, germ. *Regie*) 1. Concepere și realizare a unui spectacol, interpretare a textului dramatic, îndrumare a jocului, a scenografiei etc.; regizorat (1), mizanscenă. 2. Mod de execuție a unei lucrări sau de exploatare a unui bun prin intermediul unui administrator. 3. Administrația, sediul unei întreprinderi care se ocupă cu exploatarea unor bunuri ale statului. 4. *Cheltuieli de regie* = cheltuieli administrative și de întreținere. *În regie proprie* = (despre construcții, reparații capitale etc.) executat de beneficiar cu mijloace proprii.

REGÍM, *regimuri* s.n. (fr. *régime*) 1. Sistem de organizare și de conducere a vieții economice, politice și sociale a unui stat. 2. Mod de viață sau de lucru; dietă¹. 3. Ansamblul variațiilor de temperatură, de precipitații, al debitului unui curs de apă etc. 4. Mod de funcționare a unei mașini în stare normală; viteză de rotație a unui motor. 5. (Gram.) Rectiune.

REGIMÉNT, *regimente* s.n. (germ. *Regiment*, fr. *régiment*) Unitate militară compusă din mai multe batalioane sau escadroanc; (p. ext.) număr mare.

REGIMENTĂR, -Ă, *regimentari*, -e adj. (fr. *régimentaire*) Referitor la regiment, de regiment.

REGINĂ, *regine* s.f. (lat. *regina*) 1. Soția unui rege; suverana unui regat. 2. Matcă, la albine. 3. (Fig.) Prima, cea mai frumoasă, cea mai aleasă, cea mai importantă într-un domeniu. 4. (La jocul de șah) Damă (3).

REGIONĂL, -Ă, *regionali*, -e (fr. *régional*) 1. Adj. Caracteristic unei regiuni, dintr-o regiune, al regiunii. 2. S.f. Unitate organizatorică corespunzătoare unei regiuni (1).

REGIONALISM, *regionalisme* s.n. (fr. *régionalisme*) 1. Supraapreciere a unei provincii; patriotism local. 2. Fapt de limbă caracteristic unei regiuni; provincialism (1), dialectism.

REGIONALIST, -Ă, *regionaliști*, -ste (fr. *régionaliste*) 1. Adj. Care se referă la o regiune (1), care este regionalist (2). 2. S.m. și f. Adept al regionalismului (1).

REGIONĂRE, *regionări* s.f. (de la *regiune*) Împărțire a unui teritoriu în zone sau în regiuni care au condiții climaterice oarecum omogene, stabilite pe baza unor indici.

REGISTRĂTOR, -OĂRE, *registratori*, -oare s.m. și f. (germ. *Registrator*, it. *registratore*) Funcționar care înregistrează hârtiile intrate și ieșite dintr-o instituție.

REGISTRĂTURĂ, *registraturi* s.f. (germ. *Registraratur*) Serviciu al unei instituții unde se înregistrează corespondența intrată și ieșită; birou în care funcționează acest serviciu.

REGISTRĂȚIE s.f. (fr. *registration*) Artă de a utiliza, prin mânărea registrelor (2), posibilitățile timbrale ale orgii, ale clavecinului (mai ales în piesele muzicale moderne).

REGISTRU, *registre* s.n. (fr. *registre*, germ. *Register*) 1. Caiet, condică în care se notează zilnic date, acte administrative, comerciale etc. 2. Întindere a scării muzicale proprie unei voci sau unui instrument, de la nota cea mai joasă la nota cea mai înaltă. 3. (Arhit.) Suprafață orizontală decorată, cuprinsă între două chenare sau delimitată compozițional. 4. Domeniu de competență a cuiva; varietate a mijloacelor de care dispune cineva. 5. Organ de bază al unui ordinator, destinat păstrării temporare a informației. 6. Ton, caracter specific unei opere de artă, unui discurs. 7. Dispozitiv în centralele automate utilizat la înregistrarea numărului telefonului chemat.

REGIUNE, *regiuni* s.f. (fr. *région*, lat. *regio*, -onis)

1. Întindere de pământ unitară prin climă, relief etc. sau factori economici; ținut, zonă (1), teren (1); unitate teritorial-administrativă. 2. Parte delimitată dintr-o ființă sau dintr-un obiect.

REGIZĂ, *regizez* vb. I (de la *regizor*) 1. A dirija (artistic și tehnic) montarea unui spectacol; a pune în scenă. 2. A organiza, a conduce (din umbră) o acțiune.

REGIZOR, -OĂRE, *regizori*, -oare s.m. și f. (fr. *régisiseur*, germ. *Regisseur*) Persoană calificată care regizează un film, un spectacol.

REGIZORĂL, -Ă, *regizorali*, -e adj. (*regizor* + -al) Care se referă la un regizor, de regizor.

REGIZORĂT s.n. (*regizor* + -at) 1. Artă regizorului; regie. 2. Birou, loc în care lucrează un regizor.

REGLĂ, *reglez* vb. I (fr. *régler*) A potrivi, a îndrepta, a pune la punct (un mecanism, un sistem tehnic etc.); a regula; a doza (2); (Med.; spec.) a reglementa funcționarea unui organ, a unui sistem etc. dintr-un organism viu.

REGLĂBIL, -Ă, *reglabili*, -e adj. (fr. *réglable*) Care poate fi reglat.

REGLĂJ, *reglaje* s.n. (fr. *réglage*) Acțiunea de a regla un mecanism, un sistem tehnic etc.

REGLEMENTĂ, *reglementez* vb. I (fr. *réglementer*) A supune unor norme sau unui regulament; a pune în ordine.

REGLEMENTĂR, -Ă, *reglementari*, -e adj. (fr. *réglementaire*) Regulamentar.

REGLÉT, *reglete* s.n. (fr. *réglet*) (Poligr.) Piesă de fontă sau de material plastic folosită la umplerea spațiilor dintre rânduri în formele tipografice sau la umplerea spațiilor dintre formă și ramă.

REGLÉTĂ, *reglete* s.f. (fr. *réglette*) 1. Instrument folosit pentru măsurarea unghiurilor. 2. Piesă de material izolant pe care sunt fixate contactele aparatelor de telecomunicații.

REGLOR, *reglori* s.m. (fr. *régleur*) Tehnician care reglează mașini-unelte, dispozitive etc.

REGN, *regnuri* s.n. (lat. *regnum*, fr. *règne*) Fiecare dintre cele trei mari diviziuni (animal, vegetal, mineral) ale corpurilor din natură.

REGRÉS, *regrese* s.n. (lat. *regressus*, germ. *Regress*, it. *regresso*) Revenire la o stare inferioară; involuție (1), declin, decădere; regresivitate (2); recul (3); reflux (1).

REGRESĂ, *regresez* vb. I (fr. *regresser*) A înregistra un regres; a involua, a decădea (1).

REGRESIUNE, *regresiuni* s.f. (fr. *régression*) 1. Retragere a apelor mării, cauzată de ridicarea uscatului

sau de scăderea nivelului oceanic. **2.** (Rar) Regres. **3.** Reducere a răspândirii geografice a unui fenomen fonetic, morfologic etc. **4.** (Biol.) Pierdere sau atrofiere, la o specie, a unui organ care era funcțional la speciile anterioare. **5.** (Med.) Subinvoluție (1). **6.** Trecere de la stadii mai înalte de dezvoltare economică la stadii mai înalte de dezvoltare economică. **7.** Mișcare a unui corp cresc, în sens opus celui în care se mișcă Soarele.

REGRESÍV, -Ă, regresiv, -e adj. (fr. *régressif*) **1.** Care înregistrează un regres, care dă înapoi. **2.** *Derivare regresivă* = formare a unui cuvânt nou prin suprimarea afixului cuvântului existent. *Formație regresivă* sau *derivat regresiv* = cuvânt format prin derivare regresivă. *Asimilare regresivă* = fenomen în care sunetul modificat fonetic se află înaintea sunetului care exercită influența modificatoare. *Mișcare regresivă* = mișcare care se face în direcția inversă celei normale.

REGRÉT, regrete s.n. (fr. *regret*) Pădere de rău, remușcare.

REGRETĂ, regret vb. I (fr. *regretter*) A fi cuprins de regret; a se căi.

REGRETĂBIL, -Ă, regretabili, -e adj. (fr. *regrettable*) Care merită să fie regretat; de regretat.

REGRETĂT, -Ă, regretați, -te adj., s.m. și f. (de la *regreta*) (Decedat) pe care lumea îl regretă.

REGRUPĂ, regrupez vb. I (fr. *regrouper*) A (se) aduna, a (se) așeza împreună, laolaltă pentru a forma un grup sau un tot.

REGULĂ, regulez vb. I (cf. fr. *régulariser*, germ. *regulieren*) A regla, a sistematiza; a repara.

REGULAMENT, regulamente s.n. (lat. *regulamentum*) **1.** Totalitatea instrucțiunilor și regulilor care stabilesc și asigură ordinea, bunul mers al unei organizații, al unei instituții etc.; ansamblul normelor de executare a unei legi, a unui joc, a unui sport etc.; lucrare care cuprinde aceste norme. **2.** *Regulament-cadru* = regulament cu un caracter general.

REGULAMENTĂR, -Ă, regulamentari, -e adj. (lat. *regulament* + *-ar*, cf. fr. *règlementaire*) Care ține de regulament, conform unui regulament; reglementar.

REGULARITĂTE, regularități s.f. (fr. *régularité*) **1.** Însușirea a ceea ce se face întotdeauna în același fel și în același timp. **2.** Uniformitate. **3.** Simetrie (2); proporție, armonie.

REGULARIZĂ, regularizez vb. I (fr. *régulariser*) **1.** A face să fie regulat ceva (1), a supune unor norme, unor reglementări. **2.** A corecta forma unui obiect pentru a obține un aspect armonios. **3.** A

modifica albia unui râu pentru a corespunde anumitor cerințe, pentru a avea un curs regulat.

REGULĂT, -Ă, regulați, -te adj. (lat. *regulatus*, it. *regolato*) **1.** Care se conformează, se produce după reguli precise. **2.** Care se desfășoară fără abatere; punctual. **3.** (Despre trupe militare) Care are un caracter permanent. **4.** (Despre trăsături, forme etc.) Proporționat, armonios, simetric, geometric (2), normal (1).

REGULATOR, -OĂRE, regulatori, -oare (fr. *régulateur*, germ. *Regulator*) **1.** Adj. Care regularizează o mișcare, o funcție. **2.** S.m. și f. Persoană care stabilește, îndrumă sau conduce un sistem de reglare. **3.** S.n. Aparat, dispozitiv folosit pentru reglarea automată a funcționării unui sistem tehnic.

RÉGULĂ, reguli s.f. (lat. *regula*, fr. *règle*) **1.** Normă pe baza căreia se desfășoară un proces, o activitate, se produce un fenomen etc.; normativ (2). **2.** Principiu conducător, comandament (2), precept; obicei, rit (3). **3.** *De regulă* = de obicei. *În regulă* = în ordine.

REGURGITĂ, regurgitez vb. I (fr. *regurgiter*) A-i reveni în gură alimentele înghițite.

REGURGITĂȚIE, regurgitații s.f. (fr. *regurgitation*) Revenire în gură a alimentelor înghițite, fără efort de vomă.

REIĂT, -Ă, reiați, -te adj. (fr. *rayé*) (Despre țesături) Cu dungii (în relief).

REIEȘÍ, pers. 3 reiese vb. IV (*re²- + ieși*) A rezulta; a (se) subînțelege.

REIFICĂRE, reificări s.f. (cf. fr. *réification*) (Fil.) Concretizare, materializare (a unei idei, a unor relații etc.).

REINCARNĂ/REÎNCARNĂ, reincarnez/reîncarnez vb. I (*re²- + incarna*) A (se) incarna într-o nouă formă trupească.

REINCARNĂRE/REÎNCARNĂRE, reincarnării/reîncarnări s.f. (de la *re²- + incarna*) **1.** Faptul de a (se) reincarna; reincarnație. **2.** Metempsihoză.

REINCARNĂȚIE, reincarnații s.f. (fr. *réincarnation*) (Rar) Reincarnare.

REINSERTIE s.f. (fr. *réinsertion*) **1.** Fixare a unei porțiuni dintr-un țesut în locul din care a fost detașată. **2.** Reincadrare a unei persoane cu probleme într-un grup social.

REINSTAURĂ, reinstaurez vb. I (*re²- + instaura*) A instaura din nou.

REINTEGRĂ, reintegrez vb. I (fr. *réintégrer*) **1.** A repune într-un post, într-o funcție etc. **2.** A (se) include, a (se) îngloba.

REINTERPRETĂ, *reinterpretez* vb. I (fr. *réinterpréter*) A da o nouă interpretare, a interpreta din nou.

REINTRODUCE, *reintroduc* vb. III (*re²- + introduce*) A introduce din nou.

REIONISM s.n. (fr. *rayonnisme*) Mișcare în artele plastice din Rusia, la începutul sec. al XX-lea, reprezentând o sinteză între cubism, futurism și orfism, care sugera, în pictură, a patra dimensiune, printr-o compoziție structurată din raze colorate.

REITERĂ, *reitez* vb. I (fr. *réitérer*) A repeta.

REITERATIV, *-Ă, reiterativi, -e* adj. (fr. *réitératif*) Repetat, refăcut.

REITERĂȚIE, *reiterații* s.f. (fr. *réitération*) Repetare.

REÎNARMĂ, *reînarmez* vb. I (*re²- + înarma*) A dota o armată (cu armament nou).

REÎNCADRĂ, *reîncadrez* vb. I (*re²- + încadra*) A încadra pe cineva din nou într-un post (ocupat anterior).

REÎNCARNĂ vb. I v. **reincarna**.

REÎNCARNĂRE s.f. v. **reincarnare**.

REÎNSCRIE, *reînscriu* vb. III (*re²- + înscrie*) A (se) înscrie din nou.

REJÂNSĂ, *rejanse* s.f. (fr. *régence*) Panglică textilă neextensibilă, folosită în croitorie.

REJECȚIE, *rejecții* s.f. (fr. *réjection*) Respingere; (spec.; med.) respingere a unei grefe, a unui transplant.

REJÉT, *rejeturi* s.n. (fr. *rejet*) 1. Respingere. 2. Denumire produsă de o falie. 3. Ingambament.

REJUDECĂ, *rejudec* vb. I (*re²- + judeca*) A judeca din nou un proces.

RELÂNS s.n. (fr. *relance*) Supralicitare a mizei, la jocul de cărți; plusare.

RELANSĂ, *relansez* vb. I (fr. *relancer*) 1. A da un nou avânt. 2. A mări miza, la jocul de cărți. 3. A trimite mingea înapoi, la tenis.

RELĂȘ, *relășuri* s.n. (fr. *relâche*) Suspendare temporară a unor spectacole; zi sau interval de repaus.

RELATĂ, *relatez* vb. I (fr. *relater*) A povesti, a expune (1), a derula (4).

RELATĂRE, *relatări* s.f. (de la *relata*) Expunere (1), povestire.

RELATIV, *-Ă, relativi, -e* (lat. *relativus*, fr. *relatif*, germ. *relativ*) 1. Adj. Care are legătură cu cineva sau cu ceva, referitor la cineva sau la ceva, despre cineva sau ceva. 2. Adj., adv. Aproximativ (2), condiționat, limitat, variabil (1). 3. Adj. (Gram.; despre pronume, adverb) Care stabilește o relație între propozițiile subordonate și anumite cuvinte din propozițiile regente (2) pe care le determină. 4. Adj. (Despre propoziții) A cărui subordonare este introdusă

printr-un pronume sau adverb relativ (3). 5. *Mișcare relativă* = deplasare a unui corp față de un sistem de referință mobil.

RELATIVISM s.n. (fr. *relativisme*) 1. Doctrină care susține relativitatea cunoașterii umane. 2. Relativitate (1).

RELATIVIST, *-Ă, relativști, -ste* (fr. *relativiste*) 1. Adj. Care se referă la relativism. 2. S.m. și f. Adept al relativismului.

RELATIVITĂȚE s.f. (fr. *relativité*) 1. Însușirea a ceea ce este relativ; relativism (1). 2. Proprietatea mărimilor fizice de a depinde de condițiile măsurării acestora sau de sistemul de referință la care sunt raportate.

RELATIVIZĂ, *relativizez* vb. I (fr. *relativiser*) A(-și) pierde caracterul absolut; a deveni, a imprima un caracter relativ.

RELĂȚIE, *relații* s.f. (lat. *relatio*, fr. *relation*, germ. *Relation*) 1. Legătură, raport, comunicare (3), contact (1), conexiune între lucruri, între persoane etc. 2. Expunere, informație (1). 3. (Log.) Conexiune între doi sau între mai mulți termeni. 4. (Mat.) Condiție care leagă valorile a două sau mai multe mărimi. 5. Traseu (al unui drum). 6. *Relații diplomatice* = raporturi politice având caracter de continuitate între state, stabilite prin agențiile diplomatice ale acestora. *A da relații* = a informa. *A avea relații* = a cunoaște, a frecventa persoane influente.

RELAȚIONĂ, *relaționez* vb. I (*relație + -ona*) (Rar) A pune în relație două sau mai multe fenomene, evenimente etc.

RELAȚIONAL, *-Ă, relaționali, -e* adj. (fr. *relationnel*) Care se referă la relații între indivizi; de relații.

RELAȚIONISM s.n. (engl. *relationism*, germ. *Relationismus*) Concepție filosofică potrivit căreia realitatea este un sistem de relații (logice).

RELAXĂ, *relaxe* vb. I (fr. *relaxer*) A ajunge în stare de decontractare (musculară); (fig.) a (se) liniști, a (se) destinde (1), a (se) recrea¹, a (se) deconecta (3).

RELAXĂNT, *-Ă, relaxanți, -te* adj., s.n. (*relaxa + -ant*) (Substanță, factor etc.) care relaxează, care destinde.

RELĂXĂ, *relaxe* s.f. (denumire comercială) Saltea confecționată din burete de material plastic.

RELEGĂ, *releg* vb. I (fr. *reléguer*) 1. A izgoni, a surghiuni; a expulza (1). 2. A plasa (1), a așeza.

RELÉU, *relee* s.n. (fr. *relais*) 1. Aparat sau dispozitiv care îndeplinește anumite comenzi în instalațiile automate. 2. Dispozitiv care retransmite amplificat semnalele recepționate. 3. Înlocuire a cailor, a căinilor

- sau a ștafetelor, într-o cursă de vânătoare; animalul de schimb și locul în care se face înlocuirea.
- RELEVĂ**, *relev* vb. I (fr. *relever*) A scoate în evidență, a reliefa; a semnala.
- RELEVĂNT**, *-Ă, relevanți, -te* adj. (fr. *relevant*) Care relevă, reliefează, scoate în evidență.
- RELEVĂNȚĂ**, *relevanțe* s.f. (fr. *relevance*) Calitatea de a fi relevant; însemnătate, semnificație (2).
- RELEVÉU**, *relevee* s.n. (fr. *relevé*) Măsurare, descriere și reprezentare la scară a unei construcții sau a unui element de construcție; schiță astfel făcută.
- RELEVÉMÉNT**, *relevmente* s.n. (fr. *relèvement*) 1. Unghi format de o direcție de referință cu direcția unui punct oarecare reprezentat de un astru ori de un obiect aflat pe uscat sau pe mare. 2. Unghi format de o direcție de referință cu direcția unei raze vizuale sau cu direcția aparentă a unui emițător de unde electromagnetice.
- RELICVĂRIU**, *relicvarii* s.n. (it. *reliquario*) Casetă din materiale prețioase în care se păstrează relicve.
- RELICVÁT**, *relicvate* s.n. (fr. *reliquat*) (Fin.) Datorie rămasă după reglarea unui cont.
- RELÍCVÁ**, *relicve* s.f. (lat. *reliquatae*, fr. *relique*) 1. Obiect vechi păstrat ca amintire; vestigiu. 2. (La pl.) Moaște.
- RELIEF**, *reliefuri* s.n. (fr. *relief*) 1. Configurație a suprafeței terestre; proeminență. 2. Basorelief; modelaj în pictură și grafică. 3. Subliniere, accentuare, contur; strălucire rezultată din contrast. 4. *A scoate în relief* = a reliefa.
- RELIEFĂ**, *reliefez* vb. I (*relief* + *-a*) A se profila (1), a se proiecta (2); a releva, a marca (3); a sublinia (2), a accentua.
- RELÍGIE**, *religii* s.f. (lat. *religio*, germ. *Religion*, fr. *religion*) 1. Ansamblul dogmelor și al practicilor care au ca obiect relația omului cu divinitatea; doctrină religioasă; confesiune (2), credință, rit (2), cult¹ (2). 2. Cult pentru anumite valori.
- RELIGIÓS**, *-OĂSĂ, religioși, -oase* adj. (fr. *religieux*, it. *religioso*, lat. *religiosus*) Care se referă la religie; divin (2), bisericesc, spiritual² (3), ecleziastic; credincios, evlavios, cucernic, bigot, devot (1).
- RELIGIÓSO** adv. (it. *religioso*) (Indică modul de executare a unei lucrări muzicale) Cu evlavie, pios.
- RELIGIOZITĂTE** s.f. (fr. *religiosité*, germ. *Religiosität*) 1. Faptul de a fi religios, de a practica religia cu evlavie; sentiment religios. 2. (Fig.) Strictețe, rigurozitate. 3. Reculegere (1).
- RELÍN** s.n. (*rel[on]* + *in*) Țesătură rezistentă, neșifonabilă, obținută din fire de relon și de in.
- RELÓN** s.n. (*re-* [cu *r* de la românesc] + [*nai*]/*lon*) Tip de fibră textilă sintetică.
- RELOTÍN** s.n. (de la *relon*) Tip de fibră textilă mixtă, obținută din fire de relon și de bumbac.
- RELUĂ**, *reiau* vb. I (*re*²- + *lua*) 1. A lua din nou, a lua înapoi. 2. A începe din nou, a continua; a reveni (4).
- RELUCTĂNȚĂ**, *reluctanțe* s.f. (fr. *réticance*) Rezistență magnetică.
- RELUCTIVITĂTE**, *reluctivități* s.f. (fr. *reluctivité*, engl. *reluctivity*) Reluctanță a unei substanțe omogene și izotrope.
- REM**, *remi* s.m. (engl., fr. *rem*) Unitate de măsură pentru dozele de radiație, raportate la efectul biologic al acestora.
- REMAIĂ**, *remaiez* vb. I (fr. *remailer*) A reface ochiurile rupte sau deșirate la un ciorap de nailon sau la un tricou.
- REMAIĂJ**, *remaiaje* s.n. (fr. *remailage*) Acțiunea sau modalitatea de a remaia.
- REMAIEUZĂ**, *remaieuze* s.f. (pr. *remaioză*; fr. *remailleuse*) Femeie care se ocupă cu remaierea ciorapilor, a tricotelor.
- REMAKE**, *remake-uri* s.n. (pr. *riméic*; engl. *remake*) Ecranizare nouă a unui film; montare nouă a unui spectacol.
- REMANÉNT**, *-Ă, remanenți, -te* adj. (fr. *rémanent*) Persistent, durabil.
- REMANÉNȚĂ**, *remanențe* s.f. (fr. *rémanence*) 1. Stare (a unui corp) care se menține, care persistă (după o comprimare). 2. Proprietate a unor senzații sau imagini de a persista după dispariția stimulilor care le-au generat. 3. *Remanență magnetică* = stare de polarizare magnetică a unui corp feromagnetic, păstrată de acesta după anularea câmpului de magnetizare exterior care a creat-o.
- REMANIĂ**, *remaniez* vb. I (fr. *remanier*) 1. A face schimbări în componența unui guvern, în organizarea unei întreprinderi, în cuprinsul unei lucrări etc. 2. A transforma parțial o instalație, o construcție, un produs etc., îmbunătățind calitatea acestuia.
- REMANIÉRE**, *remanieri* s.f. (de la *remania*) 1. Schimbare în organizarea unei instituții, a unui guvern etc. 2. Schimbare a componentelor unei instalații, ale unei construcții etc. pentru a îmbunătăți caracteristicile funcționale ale acesteia.
- REMANIĂBIL**, *-Ă, remaniabili, -e* adj. (fr. *remaniable*) Care poate fi remaniat.
- REMARCĂ**, *remarc* vb. I (fr. *remarquer*) 1. A băga de seamă, a fi atent asupra unui lucru pentru a-l semnala; a surprinde (4), a observa (2), a constata,

- a nota (2). 2. A se distinge (1), a se evidenția (1), a excela.
- REMARCÁBIL**, -Ă, *remarcabili*, -e adj. (fr. *remarquable*) Demn de a fi luat în seamă; deosebit, excepțional (2), extraordinar, însemnat, considerabil, important.
- REMARCĂRE** s.f. (*re*²- + *marcare*) Acțiunea de a marca din nou; reaplicare a marcajelor.
- REMÁRCĂ**, *remarci* s.f. (fr. *remarque*) Observație (2); notă (1).
- REMEDIÁ**, *remediez* vb. I (fr. *remédier*) A îndrepta, a corecta, a ameliora (1).
- REMEDIÁBIL**, -Ă, *remediabili*, -e adj. (fr. *remédiable*) Care poate fi remediat.
- REMÉDIU**, *remedii* s.n. (lat. *remedium*, fr. *remède*) 1. Mijloc de îndreptare sau de îmbunătățire a unei situații; soluție (2). 2. Leac, derivativ (2), medicament.
- REMÉMBER** s.n. (pr. *rimémbar*; engl. *remember*) Îndemn de a nu uita, de a-și aminti ceva (important); ține minte! nu uita!
- REMEMORÁ**, *rememorez* vb. I (fr. *remémorer*) A-și aduce aminte; a-și reaminti.
- REMEMORÁRE** s.f. (de la *rememora*) Trezire a unei amintiri, aducere-aminte a ceva.
- REMEMORATÍV**, -Ă, *rememorativi*, -e adj. (fr. *remémoratif*) Care trezește o amintire; comemorativ.
- REMÍGE**, *remige* s.f. (fr. *remige*) Fiecare dintre penele mari ale aripilor unei păsări.
- REMILITARIZÁ**, *remilitarizez* vb. I (fr. *remilitariser*) A reorganiza armata (unei țări), a o dota cu armament modern.
- REMINISCÉNȚĂ**, *reminiscente* s.f. (fr. *réminiscence*, lat. *reminiscentia*) Amintire vagă; urmă, rămășiță.
- REMISIÚNE**, *remisiuni* s.f. (lat. *remissio*, -onis, fr. *remission*) 1. Ameliorare a simptomelor unei boli; remitență. 2. Iertare, absolvire a păcatelor (la catolici).
- REMÍTE**, *remit* vb. III (lat. *remittere*, cf. fr. *remettre*) 1. A preda, a înmâna; a emana (4). 2. A renunța la o sumă de bani datorată de un debitor; a ierta pe cineva de o datorie.
- REMITÉNDÁ** s.f. (germ. *Remittende*) Totalitatea cărților nevândute de un librar, înapoiate editurii.
- REMITÉNT¹**, *remitenți* s.m. (germ. *Remittent*) 1. Posesor al unei polițe. 2. Girant.
- REMITÉNT²**, -Ă, *remitenți*, -te adj. (fr. *remittent*) 1. (Despre boli) Care scade în intensitate în anumite intervale, care dispăre temporar. 2. Care poate fi remis (2).
- REMITÉNTĂ**, *remitențe* s.f. (fr. *remittance*) (Med.) Remisiune (1).
- REMIZÁ**, *remizez* vb. I (*remiză* + -a) A face o remiză (1, 2).
- REMÍZĂ**, *remize* s.f. (fr. *remise*) 1. (La jocul de șah) Situație în care jucătorii consimt asupra unui rezultat de egalitate. 2. Retribuire în raport cu volumul încasărilor, al contractărilor etc. realizate de cineva; provizion. 3. Garaj (1), depou. 4. Pădurice în care se adăpostește vânatul.
- REMIZIÉR**, -Ă, *remizieri*, -e s.m. și f. (fr. *remisier*) 1. Lucrător plătit prin remiză (2). 2. Persoană care mijlocește relația bursă-public.
- REMOBILÁ**, *remobilez* vb. I (*re*²- + *mobila*) A mobila din nou; a schimba mobila.
- REMÓNT**, *remonți* s.m. (fr. *remonte*) Cal tânăr, neobișnuit cu hamul (la călărie).
- REMONTÁ**, *remontez* vb. I (fr. *remonter*) 1. A monta, a ridica din nou o instalație. 2. (Fig.) A (se) refăce (3), a (se) fortifica (2), a (se) redresa (1). 3. A procura cai pentru armată.
- REMONTÁNT**, -Ă, *remontanți*, -te adj. (fr. *remontant*) Care întărește, reface, fortifică.
- REMÓNTÁ**, *remonte* s.f. (fr. *remonte*) Acțiunea de a procura cai pentru armată; serviciu însărcinat cu această acțiune; totalitatea cailor procurați; (p. ext.) crescătorie de cai.
- REMONTOÁR**, *remontoare* s.n. (fr. *remontoir*) Dispozitiv cu ajutorul căruia se pornește un mecanism.
- REMÓRA** s.f. (fr. *remora*) Pește marin dotat cu un disc-ventuză pe cap, care îi permite să se fixeze pe fundul unor corăbii, al unor bărci etc.
- REMORCÁ**, *remorchez* vb. I (fr. *remorquer*) A trage după sine (o mașină, o navă etc.); (fig.) a lua cu sine (cu forța).
- REMORCÁBIL**, -Ă, *remorcabili*, -e adj. (*remorca* + -bil) Care se poate remorca.
- REMORCÁJ**, *remorcaje* s.n. (fr. *remorquage*) Remorcare.
- REMORCÁRE**, *remorcări* s.f. (de la *remorca*) Acțiunea de a remorca și rezultatul ei; tractare a unui vehicul de către alt vehicul autopropulsat; remorcaj.
- REMÓRCĂ**, *remorci* s.f. (fr. *remorque*) 1. Vehicul fără mijloc propriu de deplasare, tras de un vehicul motor; cablu folosit pentru remorcare. 2. A fi remorca unei persoane = a depinde total de aceea persoană.
- REMORCHÉR**, *remorchere* s.n. (fr. *remorquer*) Navă mică prevăzută cu motor puternic, folosită la remorcarea altor nave.

REMÚ, *remuuri* s.n. (fr. *remous*) 1. Vârtej de apă care se formează în spatele unei nave în mers. 2. Contractant de-a lungul malurilor unui curs de apă. 3. *Remu de aer* = zonă instabilă a sistemului baric, în care apar curenți ascendenți și descendenți.

REMULÁD, -**Á**, *remulazi*, -*de* (fr. *remoulade*) 1. S.f. Maioneză cu muștar și cu verdețuri. 2. Adj. (Despre sosuri) Preparat din maioneză cu muștar și cu verdețuri. *Sos remulad*.

REMUNERÁ, *remunerez* vb. I (fr. *remunérer*, lat. *remunerare*) A retribui; a răsplăti, a onora (2).

REMUNERATÍV, -**Á**, *remunerativi*, -*e* adj. (engl. *remunerative*) 1. Care servește la remunerare. 2. Profitabil.

REMUNERATÓRIU, -**IE**, *remuneratorii* adj. (fr. *remunératoire*) Care are un caracter de remunerație, care aduce beneficii; folositor, rentabil.

REMUNERÁȚIE, *remunerații* s.f. (fr. *remunération*, lat. *remuneratio*) Retribuție.

REN, *reni* s.m. (fr. *renne*) Mamifer rumegător asemănător cerbului, cu două coarne ramificate, care trăiește în apropiere de Cercul Polar de Nord.

RENÁL, -**Á**, *renali*, -*e* adj. (fr. *renal*) Care ține de rinichi, privitor la rinichi; nefritic (1).

RENÁN, -**Á**, *renani*, -*e* adj. (fr. *rhéнан*) Din regiunea Rinului.

RENASCENTÍST, -**Ă**, *renascentiști*, -*ste* adj. (de la *Renaștere*, cf. it. *Rinascita*) Care aparține Renașterii (1), privitor la Renaștere.

RENÁȘTE, *renasc* vb. III (*re² + naște*) 1. A lua ființă din nou, a reveni la viață; a reapărea. 2. A-și reveni, a-și recăpăta vigoarea, vitalitatea; a începe să existe. 3. A se forma din nou; a se reface (2).

RENÁȘTERE, (2) *renașteri* (de la *renaște*) 1. N.pr. f. Epocă din istoria Europei occidentale (sec. XIV–XVI), caracterizată prin înflorirea artei, a științei și a literaturii, prin mari descoperiri și invenții, precum și prin interesul pentru cultura antică. 2. S.f. Trezire la (o nouă) viață; reviriment, avânt.

RENDZÍNÁ, *rendzine* s.f. (fr. *rendzine*) Sol calcaros format într-un climat umed, care conține fragmente de rocă înglobate într-o matrice argiloasă roșiatică.

RENDEZ-VOUS, *rendez-vous-uri* s.n. (pr. *randevú*; fr. *rendez-vous*) Întâlnire stabilită anterior.

RENEGÁ, *reneg* vb. I (de la *renegat*) A se lepăda de cineva sau de ceva; a abjura; a repudia (1).

RENEGÁT, -**Á**, *renegați*, -*te* adj., s.m. și f. (fr. *renégat*) (Persoană) care s-a înstrăinat de patrie, care a renunțat la credința, la convingerile etc. anterioare, care și-a trădat țara, familia etc.

RENEGOCIÁ, *renegociez* vb. I (fr. *renégocier*) A negocia din nou, pe alte criterii, în vederea încheierii unui acord.

RENÉT, *renete* s.n. (fr. *reINETte*) Soi de măr de mărime mijlocie, galben-portocaliu, cu un gust plăcut.

RENGLÓTÁ, *renglote* s.f. (fr. *reINE-claude*, germ. *Ringlotte*) Prună sferică de culoare aurie, verde sau roșcată, cu miez succulent.

RENIFÓRM, -**Á**, *reniformi*, -*e* adj. (fr. *reniforme*) În formă de rinichi.

RENÍNÁ, *renine* s.f. (fr. *renINE*) Enzimă cu efect hipertensiv, secretată de rinichi în funcție de presiunea arterială.

RENITÉNT, -**Á**, *renitenți*, -*te* adj. (fr. *renitent*) (Med.) Care opune rezistență la presiunea exercitată asupra unui organ, a unui tegument.

RENITÉNTÁ s.f. (fr. *renitence*) Proprietatea de a fi renitent.

RÉNIU s.n. (fr. *rhénium*, germ. *Rhenium*) Element chimic, metal alb asemănător platinei, care se găsește rar și în cantități mici.

RENOVÁ, *renovez* vb. I (fr. *renover*) A reface, a înnoi o casă, un mobilier etc.

RENOVÁRE, *renovări* s.f. (de la *renova*) Schimbare în bine, transformare, modernizare a ceva, fără a-i modifica destinația.

RENOVATÓR, -**OÁRE**, *renovatori*, -*oare* (fr. *renovateur*) 1. Adj. Care renovează, schimbă. 2. S.m. și f. Persoană care luptă pentru progres, pentru schimbare; înnoitor.

RENTÁ, *rentez* vb. I (fr. *renter*) A aduce câștig, profit; (fig.) a merita osteneala.

RENTÁBIL, -**Á**, *rentabili*, -*e* adj. (fr. *rentable*) Care rentează; lucrativ, avantajos; remuneratoriu.

RENTABILITÁTE, *rentabilități* s.f. (fr. *rentabilité*) Faptul de a fi rentabil, de a aduce venit; capacitate a unei întreprinderi de a-și acoperi, din încasări proprii, cheltuielile efectuate și de a obține beneficii; economicitate.

RENTABILIZÁ, *rentabilizez* vb. I (fr. *rentabiliser*) A face rentabil; a eficientiza.

RÉNTÁ, *rente* s.f. (fr. *rente*) 1. Venit regulat obținut în baza dreptului de proprietate asupra unui teren, asupra a unui capital etc. 2. Dobândă a unei obligațiuni etc. emise de stat.

RENTIÉR, -**Á**, *rentieri*, -*e* s.m. și f. (fr. *rentier*) Persoană care trăiește din rentă sau din venituri care nu provin din salariu.

RÉNTING s.n. (engl. *renting*) Formă de leasing care constă în închirierea de mijloace de transport, de apartamente etc.

- RENÚME** s.n. (*re²- + nume*, cf. fr. *renom*) Faimă, reputație, glorie, popularitate.
- RENUMÍT, -Ă, renumiți, -te** adj. (*re²- + numit*, cf. fr. *renommé*) Celebru, consacrat (2), vestit, faimos.
- RENUNȚĂ, renunț** vb. I (fr. *renoncer*, lat. *renuntiare*) A abandona pe cineva sau ceva; a capitula; a înceta de a mai face ceva, a întrerupe o activitate.
- RENURĂ, renuri** s.f. (fr. *rainure*) (Tehn.) Canelură (1).
- REO-** (fr. *rhéo-*, it. *reo-*) Element de compunere cu sensul de „curent de apă”, „curent electric”, „scurgere”, în cuvinte ca: *reografie, reometru*.
- REOBĂZĂ, reobaze** s.f. (fr. *rhéobase*) Intensitate minimă a unui curent electric care, aplicat unui nerv sau unui mușchi, provoacă excitație.
- REOCUPĂ, reocup** vb. I (fr. *réoccuper*) A ocupa din nou, a recuceri.
- REOFIL, -Ă, reofili, -e** adj. (fr. *rhéophile*, engl. *rheophile*) (Despre vietuitoare) Care trăiește în apele curgătoare.
- REOGRAFIE, reografii** s.f. (fr. *rhéographie*) (Med.) Explorare a circulației sangvine în anumite organe sau regiuni ale corpului, pe baza variațiilor electrice ale acestora.
- REOGRAMĂ, reogram** s.f. (fr. *rhéogramme*) Curbă care redă variațiile electrice ale anumitor organe.
- REOLÓGIC, -Ă, reologici, -ce** adj. (de la *reologie*) Care se referă la reologie, care aparține reologiei, despre reologie.
- REOLOGIE** s.f. (fr. *rhéologie*) Studiul comportamentului materialelor (al deformării și al curgerii acestora) sub acțiunea diferitelor forțe.
- REOMETRIE** s.f. (fr. *rhéométrie*, engl. *rheometry*) Tehnică de măsurare a proprietăților reologice ale unui material.
- REOMÉTRU, reometre** s.n. (fr. *rhéomètre*) Instrument folosit pentru măsurarea proprietăților reologice ale materialelor.
- REOMORFISM** s.n. (fr. *rhéomorphisme*) Proces prin care o rocă sau un sediment se transformă în masă fluidă.
- REORCHESTRĂ, reorchestrez** vb. I (fr. *réorchestrer*) A orchestra din nou sau a face altă orchestrație la o bucată muzicală.
- REORDONĂ, reordonez** vb. I (*re²- + ordona*) A repune în ordine, a ordona după alte criterii.
- REORGANIZĂ, reorganizez** vb. I (fr. *réorganiser*) A organiza pe baze noi; a restructura, a reprofiila (1).
- REORGANIZATÓR, -OÁRE, reorganizatori, -oare** s.m. și f. (fr. *réorganisateur*) Persoană care reorganizează.
- REORIENTĂ, reorientez** vb. I (fr. *réorienter*) A (sc) orienta într-o nouă direcție.
- REOSCÓP, reoscoape** s.n. (fr. *rhéoscope*) Instrument cu ajutorul căruia este detectat curentul electric.
- REOSCÓPIC, -Ă, reoscopici, -ce** adj. (fr. *rhéoscopique*) Stabilizat cu reoscopul, de reoscop.
- REOSTÁT, reostate** s.n. (fr. *rhéostat*) Aparat folosit pentru reglarea intensității curentului electric.
- REOSTÁTIC, -Ă, reostatici, -ce** adj. (*reostat + -ie*) Referitor la reostat, de reostat.
- REOSTRICȚIÚNE, reostricțiuni** s.f. (fr. *rhéostriktion*) Con tracție transversală a unui conductor străbătut de curent electric.
- REOTROPÍSM, reotropisme** s.n. (fr. *rhéotropisme*) Tropism al organismelor acvatice fixate, prin care acestea se orientează în direcția curentului apei.
- REPAGINĂ, repaginez** vb. I (*re²- + pagina*) A reface o paginație (greșită).
- REPARĂ, repar** vb. I (fr. *réparer*) **1.** A readuce în stare bună, de folosire, de funcționare un obiect stricat, uzat etc.; a recondiționa, a reface. **2.** A compensa, a despăgubi (material sau moral).
- REPARÁBIL, -Ă, reparabili, -e** adj. (fr. *réparable*) Care poate fi reparat, îndreptat, corectat.
- REPARATÓR, -OÁRE, reparatori, -oare** (fr. *réparateur*) **1.** Adj., s.m. și f. (Persoană) care repară, care readuce în stare de funcționare; depanator. **2.** Adj. Care despăgubește, remediază, reabilitează (material sau moral); reparatoriu.
- REPARATÓRIU, -IE, reparatorii** adj. (fr. *réparatoire*) Care despăgubește, remediază; reparator (2).
- REPARÁȚIE, reparații** s.f. (fr. *réparation*, lat. *reparatio*, germ. *Reparation*) **1.** Aducere în stare de funcționare a unui obiect stricat, uzat etc. **2.** Despăgubire, daună (2). **3.** (Fig.) Satisfacție obținută pentru o ofensă.
- REPARTITÓR, repartitoare** s.n. (fr. *répartiteur*) **1.** Dispozitiv montat la anumite rețele de distribuție (căldură, electricitate etc.) pentru a înregistra cantitatea distribuită. **2.** Dispozitiv care schimbă legăturile dintre liniile exterioare și cele interioare ale unei centrale telefonice.
- REPARTÍȚIE, repartiții** s.f. (fr. *répartition*) **1.** Distribuție (1), împărțire; repartizare (2). **2.** Parte a economiei care studiază mecanismele de distribuire a veniturilor.
- REPARTIZĂ, repartizez** vb. I (cf. fr. *répartir*) **1.** A împărți, a diviza (conform anumitor criterii); a da fiecăruia o parte din ceva; a atribui (2). **2.** A pune,

- a numi pe cineva într-un anumit loc sau într-un domeniu de activitate.
- REPARTIZĂRE**, *repartizări* s.f. (de la *repartiza*)
1. Acțiunea de a repartiza și rezultatul ei. 2. Înscris prin care este repartizat ceva; repartiție (1). 3. *Repartizare a cheltuielilor* = distribuire a cheltuielilor de producție indirecte asupra costurilor produselor, lucrărilor executate și serviciilor prestate.
- REPARTIZATŌR**, *repartizatoare* s.n. (*repartiza* + *-tor*) (Tehn.) Distribuitor (3).
- REPARTIZŌR**, *repartizoare* s.n. (*repartiza* + *-or*) (Tehn.) Distribuitor (3).
- REPASĂ**, *repasez* vb. I (fr. *repasser*) 1. A revizui țesăturile și tricourile în scopul descoperirii și remedierii defectelor. 2. (Rar) A călca rufe cu fierul.
- REPATRIĂ**, *repatriez* vb. I (fr. *repatrier*, lat. *repatriare*) A se întoarce sau a readuce pe cineva în patrie.
- REPĂUS**, *repausuri* s.n. (lat. *repausum*) 1. Lipsă de mișcare; odihnă; inactivitate. 2. Liniște (sufletească), calm. 3. Moarte.
- REPAUZĂ**, *repauez* vb. I (lat. *repasare*) 1. A se odihni. 2. (Rar) A muri.
- REPĒNT**, -Ă, *repenti*, -te adj. (lat. *repens*, -tis) (Despre tulpinile plantelor) Care se întinde pe pământ și face rădăcini din loc în loc.
- REPĒR**, *repeze* s.n. (fr. *repère*) 1. Semn folosit la orientare sau la asamblarea unor obiecte; indiciu folosit la situarea unui eveniment în timp. 2. Fiecare dintre componentele unui obiect tehnic complex. 3. (Mat.) Sistem de referință cu ajutorul căruia se poate determina oricare punct al unei drepte. 4. *Punct de reper* = semn, obiect sau loc determinat care servește la orientare.
- REPERĂ**, *reperez* vb. I (fr. *repérer*) 1. A marca prin repere (1). 2. A determina poziția exactă a ceva cu ajutorul unui reper (1). 3. A zări, a găsi printre alții.
- REPERĂBIL**, -Ă, *reperabili*, -e adj. (fr. *repérable*) Care poate fi reperat.
- REPERĂJ**, *reperaje* s.n. (fr. *repérage*) Acțiunea de a reperă, de a determina locul cuiva sau a ceva.
- REPERCUSIŪNE**, *repercusiuni* s.f. (fr. *répercussion*) Urmare, consecință (1).
- REPERCUTĂ**, pers. 3 *repercutează* vb. I (fr. *répercuter*) (Despre unde) A se răsfrânge; (fig.) a avea urmări.
- REPERTORIĂL**, -Ă, *repertoriali*, -e adj. (engl. *repertorial*) Care ține de repertoriu (2).
- REPERTŌRIU**, *repertorii* s.n. (fr. *répertoire*, lat. *repertorium*) 1. Caiet, registru pentru nume, date etc. (înscrise alfabetic). 2. Totalitatea spectacolelor care se joacă într-un teatru, într-o stagiune. 3. Totalitatea spectacolelor interpretate de un actor, de un cântăreț etc. 4. Culegere de texte, de cântece etc.
- REPERTORIZĂ**, *repertorizez* vb. I (*repertoriu* + *-iza*, cf. fr. *répertorier*) A înscrie într-un repertoriu, a face un repertoriu.
- REPETĂ**, *repet* vb. I (fr. *répéter*, germ. *repetieren*)
1. A (se) face, a (se) întâmpla etc. încă o dată (sau de mai multe ori); a reitera. 2. A face repetiția unui rol, a unei piese de teatru etc.
- REPETĂBIL**, -Ă, *repetabili*, -e adj. (fr. *répétable*) Care se poate repeta.
- REPETABILITĂTE** s.f. (*repetabil* + *-itate*) Înșușirea de a fi repetabil.
- REPETĒNT**, -Ă, *repentni*, -te adj. s.m. și f. (germ. *Repentent*) (Elev sau student) care repetă un an de învățământ, deoarece nu a obținut note de trecere.
- REPETENȚIE**, *repentenții* s.f. (*repentent* + *-ie*) Situația de repetent.
- REPETITĪV**, -Ă, *repetitivi*, -e adj. (fr. *répétitif*) Care se repetă fără încetare; monoton.
- REPETITŌR**, -OĂRE, *repetitori*, -oare s.m. și f. (fr. *répétiteur*, germ. *Repetitor*) 1. (Muz.) Corepetitor. 2. (Înv.) Meditator, pedagog.
- REPETĪȚIE**, *repetiții* s.f. (fr. *répétition*) 1. Reluare a unei idei, a unui cuvânt, a unei materii. 2. Exercițiu făcut de interpreți în vederea pregătirii unui spectacol sau a unei audiții publice; probă (7). 3. Procedu stilistic constând în folosirea repetată a unui cuvânt sau grup de cuvinte.
- REPETŌR**, *repetoare* s.n. (*repetă* + *-or*) Amplificator folosit pe liniile telefonice aflate la mari distanțe.
- REPICĂ**, *repic* vb. I (fr. *repiquer*) 1. A transplanta plante tinere crescute în răsadnițe sau în sere. 2. A înlocui pietrele deteriorate dintr-un pavaj.
- REPICĂJ**, *repicaje* s.n. (fr. *repiquage*) Acțiunea de a repica (1) și rezultatul ei.
- REPLANTĂ**, *replantez* vb. I (fr. *replanter*) A planta din nou, a transplanta (1).
- REPLAY** s.n. (pr. *ripléi*; engl. *replay*) Reluare a fazelor interesante, contestate etc. în transmisiunile directe ale unui eveniment (în special sportiv), la televizor.
- REPLIĂ**, *repliez* vb. I (fr. *replier*) 1. (Despre trupe militare) A retrage apărarea pe un aliniament mai favorabil; a se retrage în ordine. 2. A se strânge prin suprapunerea unei părți peste alta.
- REPLICĂ**, *reptic* vb. I (fr. *répliquer*) A da o replică (1); a reacționa (2).
- RÉPLICĂ**, *replici* s.f. (lat. *replica*, fr. *réplique*) 1. Răspuns prompt și energic; ripostă (1). 2. Acțiune

provocată de ceva; reacție (1). 3. Răspuns al unui actor la cele spuse de partenerul acestuia; final al unui fragment de dialog. 4. Copie a unui original, executată de autor. 5. Mulaj obținut prin depunerea, pe suprafața unui corp, a unei pelicule plastice, ulterior detașabilă. 6. (Jur.) Răspuns, în cursul unei dezbateri, la afirmațiile și la atacurile părții adverse. 7. (Muz.) Răspuns dat de o voce sau de un instrument într-un duet, într-un terțet etc. 8. *Fără replică* = definitiv.

REPODÉNT, -Ă, *repondenți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *répondant*) Persoană care dă un răspuns (la un chestionar, la un sondaj).

REPOPULĂ, *repopulez* vb. I (*re*² + *popula*) 1. A popula (o regiune depopulată); a se instala într-un anumit loc. 2. A recupera un teren prin aducerea de specii de vegetale sau de animale.

REPÓRT, *reporturi* s.n. (fr. *report*) 1. Trecere a unei sume (a unui total) din josul coloanei în fruntea coloanei următoare, pentru a fi adunată în continuare; sumă rămasă din calculul anterior. 2. Prelungire a unei operații de bursă ajunse la termen până la lichidarea următoare. 3. Amânare pentru o dată diferită de cea stabilită inițial.

REPORTĂ, *reportez* vb. I (fr. *reporter*) A face un report (1).

REPORTĂJ, *reportaje* s.n. (fr. *reportage*) 1. Articol de ziar care informează asupra unor situații, evenimente etc. de interes general, relatate de la fața locului. 2. Anchetă radiodifuzată, televizată sau filmată.

REPÓRTER, -Ă, *reporteri*, -e s.m. și f. (fr. *reporter*) Persoană care culege informații de pe teren și le transmite presei, radioului și televiziunii; autor de reportaje.

REPORTERICÉSC, -EÁSCĂ, *reportericești* adj. (*reporter* + *-icesc*) Care ține de reporter.

REPORTOFÓN, *reportofoane* s.n. (*repor[ter]* + [*magne*]tofon) Magnetofon pentru reportaje.

REPREHENSÍBIL, -Ă, *reprehensibili*, -e adj. (fr. *répréhensible*, lat. *reprehensibilis*) (Livr.) Care merită blamat; reprobabil.

REPREHENSÍUNE, *reprehensiuni* s.f. (fr. *répression*, lat. *reprehensio*, -onis) (Livr.) Muștrare, blam, reproș.

REPRESÁLI s.f. pl. (fr. *représailles*, lat. *repressalia*) Măsuri de pedepsire sau de constrângere luate de o autoritate împotriva unor grupări răzvrătite sau împotriva celor care comit acte ilicite; sancțiuni (2).

REPRESÍBIL, -Ă, *repreșibili*, -e adj. (fr. *répressible*) (Rar) Care poate sau care trebuie să fie reprimat.

REPRESÍUNE, *repreșiuni* s.f. (fr. *répression*) Înăbușire prin violență a unei acțiuni de opoziție, de revoltă; măsură de constrângere și de pedepsire a celui care comite o infracțiune.

REPRESÍV, -Ă, *repreșivi*, -e adj. (fr. *répressif*) Care se referă la represiuine, care are ca scop represiuinea, care reprimă.

REPREZENTÁ, *reprezint* vb. I (fr. *représenter*; lat. *repraesentare*) 1. A acționa în numele cuiva; a trata (4). 2. A înfățișa, a figura (2), a reda (cu mijloace artistice); a da o reprezentație teatrală. 3. A constitui (2), a fi, a însemna. 4. A-și imagina, a-și închipui. 5. (Mat.) A exprima o legătură între mai multe mărimi.

REPREZENTÁBIL, -Ă, *reprezentabili*, -e adj. (fr. *représentable*) Care poate fi reprezentat.

REPREZENTÁNT, -Ă, *reprezentanți*, -te s.m. și f. (fr. *représentant*) Persoană împuternicită să reprezinte pe cineva, să țină locul cuiva, să acționeze în numele cuiva; exponent (1).

REPREZENTÁNTĂ, *reprezentanțe* s.f. (germ. *Repräsentanz*) Autoritate care reprezintă în altă țară interesele (politice, comerciale etc.) ale țării sale; filială, agenție a unei instituții sau întreprinderi (comerciale).

REPREZENTÁRE, *reprezentări* s.f. (de la *reprezentă*) 1. Acțiunea de a reprezenta. 2. Înfățișare, reproducere (cu mijloace artistice). 3. Imagine senzorială a obiectelor și a fenomenelor lumii exterioare, evocată mintal, în absența acestora, pe baza percepțiilor anterioare. 4. Reprezentație. 5. *Cheltuieli de reprezentare* = sume prevăzute într-un buget pentru acoperirea cheltuielilor rezultate din îndeplinirea funcțiilor oficiale pe care le deține o persoană.

REPREZENTATÍV, -Ă, *reprezentativi*, -e (fr. *représentatif*) 1. Adj. Care reprezintă o colectivitate și acționează în numele acesteia. 2. Adj. Care reprezintă epoca, mediul etc. din care face parte; ilustrativ. 3. S.f. Echipă sportivă reprezentantă a unei țări.

REPREZENTATIVITÁTE s.f. (fr. *représentativité*) Caracter reprezentativ.

REPREZENTÁȚIE, *reprezentării* s.f. (fr. *représentation*, lat. *repraesentatio*) Prezentare pe scenă a unei piese, a unui program artistic etc.; spectacol (1); reprezentare (4).

REPRIMÁ, *reprim* vb. I (fr. *réprimer*) A opri prin violență desfășurarea unei acțiuni considerate periculoasă; a comprima (2).

- REPRIMATOR, -OÁRE**, *reprimatori, -oare* adj., s.m. și f. (*reprima + -tor*) (Persoană) care reprimă.
- REPRIMÍ**, *reprimesc* vb. IV (*re²- + primi*) 1. A primi înapoi. 2. A reangaja o persoană concediată.
- REPRÍNT**, *reprinturi* s.n. (pr. *riprínt*; engl. *reprint*) Retipărire.
- REPRÍZĂ**, *reprize* s.f. (fr. *reprise*) 1. Fiecare dintre părțile sau etapele succesive ale unei activități (în special sportive). 2. Continuare a unui lucru întrerupt. 3. Grup de călăreți care își dresează caii în același timp. 4. Accelerare a turației unui motor, pentru a obține o creștere de putere într-un timp foarte scurt. 5. (Muz.) Fragment de fugă, de sonată care trebuie reluat.
- REPROBÁ**, *reprob* vb. I (lat. *reprobare*) A dezaproba, a respinge, a condamna (1).
- REPROBÁBIL, -Ă**, *reprobabili, -e* adj. (lat. *reprobabilis*) Condamnabil, de neîngăduit; reprehensibil; blamabil.
- REPROBATÓR, -OÁRE**, *reprobatori, -oare* adj. (fr. *réprobateur*, lat. *reprobator*) Care exprimă o dezaprobare, o condamnare.
- REPRODUCĂTOR, -OÁRE**, *reproducători, -oare* adj., s.m. și f. (*reproduce + -ător*, cf. fr. *reproducteur*) (Animal domestic selecționat) apt să se reproducă (2).
- REPRODÚCE**, *reproduc* vb. III (fr. *reproduire*, cf. *produce*) 1. A reda cu exactitate ceea ce a mai fost spus sau scris; a înfățișa cu fidelitate ceva; a traduce. 2. A da naștere la indivizi din aceeași specie; a procrea; a multiplica în serie.
- REPRODÚCERE**, *reproduceri* s.f. (de la *reproduce*) 1. Acțiune prin care se reproduce un text, o ilustrație; copie sau imitație a unei opere artistice; reprezentare (2). 2. Funcție prin care ființele vii își perpetuează specia; înmulțire, reproducție (2).
- REPRODUCTÍBIL, -Ă**, *reproductibili, -e* adj. (fr. *reproductible*) Care poate fi produs.
- REPRODUCTÍV, -Ă**, *reproductivi, -e* adj. (fr. *reproductif*) 1. Care reproduce. 2. Care favorizează o nouă producție.
- REPRODUCTIVITÁTE** s.f. (fr. *reproductivité*) Capacitatea de a (se) reproduce.
- REPRODÚCȚIE**, *reproducții* s.f. (fr. *reproduction*, lat. *reproductio*) 1. Înnoire, reluare a procesului de producție. 2. Procesul de perpetuare a speciei; reproducere (2), înmulțire.
- REPROFILÁ**, *reprofiléz* vb. I (*re²- + profila*) 1. A schimba profilul unei instituții, întreprinderi etc.; a reorganiza. 2. A-și schimba ocupația, meseria. 3. A reface, a moderniza.
- REPROGRAFÍE** s.f. (fr. *reprographie*) Totalitatea procedurilor tehnice de multiplicare a textelor.
- REPROGRAMÁ**, *reprogramez* vb. I (*re²- + programa*) A face o nouă programare.
- REPROȘ, reproșuri** s.n. (fr. *reproche*) Critică adresată unei persoane, prin care cineva își exprimă dezaprobarea, nemulțumirea; dojană, imputare.
- REPROȘÁ**, *reproșez* vb. I (fr. *reprocher*) A(-și) face reproșuri, a(-și) imputa (1); a muștra, a dojeni; a recrimina.
- REPROȘÁBIL, -Ă**, *reproșabili, -e* adj. (fr. *reprochable*) Care merită reproșuri, demn de reproșuri.
- REPTÍLĂ**, *reptile* s.f. (fr. *reptile*, germ. *Reptile*) 1. (La pl.) Clasă de vertebrate târătoare ovipare, cu pielea solzoasă; (și la sg.) vertebrat din această clasă. 2. *Reptilă monetară* = limită a fluctuației cursului bancar pentru o anumită serie de monede.
- REPTILIÁN, -Ă**, *reptilieni, -e* adj. (fr. *reptilien*) Referitor la reptile, propriu reptilelor.
- REPUBLICÁ**, *republic* vb. I (*re²- + publica*) A publica din nou.
- REPUBLICÁN¹, -Ă**, *republicani, -e* (lat. *republicanus*, germ. *Republikaner*, fr. *républicain*) 1. Adj. Care aparține republicii, privitor la republică. 2. S.m. și f. Partizan al republicii ca formă de guvernare.
- REPUBLICÁN², republicani** s.m. (fr. *républicain*) Pasăre din Africa australă de mărimea unei vrăbii.
- REPUBLICANÍSM** s.n. (fr. *républicanisme*) Concepție care susține ca formă de guvernământ republica; atitudine, activitate în favoarea republicii.
- REPÚBLICĂ**, *republici* s.f. (lat. *respublica*, fr. *république*, germ. *Republik*) Stat, formă de guvernământ în care organele puterii sunt alese pe un timp determinat.
- REPUDIÁ**, *repudiez* vb. I (fr. *répudier*) 1. A respinge pe cineva sau ceva; a renega. 2. (Jur.) A renunța la o moștenire sau la un legat.
- REPUGNÁ**, *repugná* vb. I (fr. *répugner*, lat. *repugnare*) A-i produce cuiva silă, oroare, dezgust; a-i dispăcea.
- REPUGNÁNT, -Ă**, *repugnanți, -te* adj. (fr. *répugnant*) Care provoacă dezgust, silă.
- REPUGNÁNTĂ** s.f. (fr. *répugnance*) (Rar) Aversiune pentru cineva sau pentru ceva; antipatie, dezgust, silă.
- REPÚLSIE**, *repulsii* s.f. (fr. *répulsion*) 1. Aversiune instinctivă, fobie, dezgust. 2. (Fiz.) Forță prin care două corpuri sau două molecule se resping; respingere.
- REPULSÍV, -Ă**, *repulsivi, -e* adj. (fr. *répulsif*) Dezgustător, respingător.

REPURTĂ¹, *repurtez* vb. I (lat. *reportare*, it. *riportare*) Δ obține, a câștiga o victorie, un succes etc.

REPURTĂ², *report* vb. I (fr. *réporter*, cf. *purta*) A(-și) îndrepta gândurile spre trecut.

REPUTĂT, -Ă, *reputați*, -te adj. (de la *reputa*, cf. fr. *réputé*) Care are faimă, o reputație bună; renumit, consacrat (2).

REPUTĂȚIE, *reputații* s.f. (fr. *réputation*, lat. *reputatio*) Păreră publică despre cineva sau ceva; renume, faimă, celebritate (1).

RESĂC, *resacuri* s.n. (fr. *ressac*) Val produs prin întoarcerea violentă a apei mării, când lovește un obstacol.

RESCIZÓRIU, -IE, *rescizorii* adj. (lat. *rescissorius*, -a, -um, fr. *rescisoire*) (Jur.) Care provoacă o resciziune.

RESCIZIÓUNE, *resciziuni* s.f. (fr. *rescision*, lat. *rescisio*, -onis) (Jur.) Anulare a unui act din cauza unui viciu radical.

RESCRÍPT, *rescripte* s.n. (lat. *rescriptum*, germ. *Reskript*, cf. fr. *rescrit*) 1. (În Antichitate) Răspuns dat de un împărat roman într-o chestiune de drept. 2. Ordin, hotărâre care emană de la un suveran.

RESEMÂNĂ, *resemnez* vb. I (fr. *résigner*, cf. *semna*) A accepta o situație proastă, defavorabilă.

RESEMNĂT, -Ă, *resemnați*, -te adj. (de la *resemna*) Care a renunțat să lupte, care s-a supus sorții.

RESENTIMÉNT, *resentimente* s.n. (fr. *ressentiment*) Sentiment de ostilitate față de cineva (legat de o nemulțumire mai veche); ură, dușmănie, antipatie.

RESENTIMENTĂR, -Ă, *resentimentari*, -e adj. (*resentiment* + -ar, cf. fr. *ressentimental*) Care nu iartă anumite neplăceri din trecut; dominat de resentimente, de ostilitate.

RESIMȚÍ, *resimt* vb. IV (*re*²- + *simți*) 1. A simți urmările unui fapt sau ale unei împrejurări anterioare. 2. A avea repercușiuni.

RESORBÍ, *resorb* vb. IV (fr. *résorber*, lat. *resorbere*) A stimula procesul de resorbție a unei tumori, a unui abces etc.

RESÓRBȚIE, *resorbții* s.f. (fr. *résorption*) (Med.) Trecere a unui lichid sau a unui gaz dintr-o cavitate, dintr-un conduct natural al organismului etc. în sânge; dispariție lentă, prin absorbție, a unui țesut, a unui organ (străin organismului).

RESÓRT, (1, 2) *resorturi*, (3) *resoarte* s.n. (fr. *ressort*, germ. *Ressort*) 1. Arc (de mașină, de ceas etc.). 2. Suport moral, imbold. 3. Sector (2), domeniu, activitate. 4. *Autoritate de resort* = autoritate în competența căreia intră rezolvarea unei probleme.

RESORTISĂNT, *resortisanți* s.m. (fr. *ressortissant*) Persoană fizică sau juridică a unei țări, protejată de reprezentanțe diplomatice sau consulare ale altei țări.

RESPÉCT s.n. (fr. *respect*, lat. *respectus*) 1. Stimă (1), onoare (1), considerație (1), prețuire deosebită; reverență (2); deferență; venerație, cult¹ (3). 2. *A ține (pe cineva) la respect* = a nu permite cuiva să devină familiar. *A pune (pe cineva) la respect* = a impune cuiva o atitudine respectuoasă.

RESPECTĂ, *respect* vb. I (fr. *respecter*) 1. A avea respect față de cineva sau de ceva; a stima; a-și păstra demnitatea. 2. A ține seama de...; a nu se abate de la o lege, de la o obligație etc.

RESPECTĂBIL, -Ă, *respectabili*, -e adj. (fr. *respectable*) 1. Demn de respect; onorabil (1). 2. (Fam.) Considerabil, mare; impozant.

RESPECTABILITÁTE s.f. (fr. *respectabilité*) Calitate a unei persoane respectabile.

RESPECTÍV, -Ă, *respectivi*, -e adj. (fr. *respectif*, lat. *respectivus*, -a, -um) Care privește pe cineva sau ceva, care se raportează la fiecare dintre persoanele sau lucrurile în discuție; corespunzător.

RESPECTUÓOS, -OÁSĂ, *respectuoși*, -oase adj. (fr. *respectueux*) Plin de respect; cuviincios; reverențios, deferent (1).

RESPINGĂTÓR, -OÁRE, *respingători*, -oare adj. (*respinge* + -tor) Care respinge; care inspiră dezgust, silă; dizgrațios, hidos.

RESPÍNGE, *resping* vb. III (*res*- + [*im*]pinge, cf. it. *respingere*) 1. A face să se dea înapoi, să se retragă, a alunga; a da la o parte. 2. A nu admite, a nu accepta ceva, a refuza; a reproba, a combate (1).

RESPIRÁ, *respir* vb. I (fr. *respirer*, lat. *respirare*) 1. A inspira și a expira aerul destinat întreținerii vieții; a răsufli. 2. A-și reveni după o emoție, după un efort etc. 3. (Fig.) A răspândi, a degaja (1).

RESPIRÁBIL, -Ă, *respirabili*, -e adj. (fr. *respirable*, lat. *respirabilis*) (Despre aer) Care poate fi respirat.

RESPIRÁTÓR, -OÁRE, *respiratori*, -oare adj. (fr. *respiratoire*) 1. De respirație, referitor la respirație. 2. *Aparat respirator* = sistem de organe care asigură respirația.

RESPIRÁȚIE, *respirații* s.f. (fr. *respiration*, lat. *respiratio*) 1. Proces de absorbire a oxigenului din aer și de eliminare a dioxidului de carbon, propriu tuturor ființelor vii; acțiune ritmică de realizare a acestui proces; aer respirat; suflu (1). 2. *Respirație artificială* = mișcări complexe, executate în vederea reluării respirației normale, în cazuri de

- asfixiere, de sincopă etc. *De largă respirație* = de amploare.
- RESPÍRO** s.n. (it. *respiro*) Moment de relaxare între două perioade tensionate.
- RESPONSÁBIL, -Ă, responsabili, -e** (fr. *responsable*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care poartă răspunderea unui lucru, a unei acțiuni. 2. S.m. și f. Persoană care ia decizii într-o organizație, care răspunde de bunul mers al unei societăți, al unei organizații etc.
- RESPONSABILITÁTE, responsabilități** s.f. (fr. *responsabilité*) Obligația de a repara o greșeală, de a-și îndeplini o sarcină, un angajament; răspundere.
- RESPONSABILIZÁ, responsabilizez** vb. I (fr. *responsabiliser*) 1. A face pe cineva responsabil. 2. A face să devină sau a deveni conștient de responsabilitățile pe care le are.
- REST, resturi** s.n. (germ. *Rest*, fr. *reste*) 1. Ceea ce rămâne dintr-un tot după ce s-a luat, s-a consumat o (mare) parte; rămășiță; deșeu; reziduu, brac². 2. Ceea ce rămâne de făcut sau de spus; perioadă de timp care nu s-a scurs. 3. Parte dintr-un tot care nu este menționată, care nu interesează. 4. Sumă de bani care se înapoiază celui ce face o plată. 5. Parte care rămâne nedivizată la o împărțire. 6. Rezultatul unei scăderi; diferență.
- RESTABILÍ, restabilesc** vb. IV (*re²- + stabili*, cf. fr. *rétablir*) 1. A aduce în starea inițială sau într-o stare mai bună; a reconstitui (1). 2. A-și reface sănătatea, a se întrema, a se înzdrăveni.
- RESTÁNT, -Ă, restanți, -te** adj. (fr., germ. *restant*) Care nu a fost făcut la timp, neachitat la termen; întârziat.
- RESTÁNȚĂ, restanțe** s.f. (lat. *restantia*, it. *restanza*) 1. Plată neachitată la termen. 2. Lucrare în întârziere. 3. Examen nepromovat la termen.
- RESTANȚIÉR, -Ă, restanțieri, -e** adj., s.m. și f. (*restanță- + ier*) 1. (Persoană) care a rămas în urmă cu o lucrare, cu o plată etc. 2. (Student) care nu a promovat un examen la termen.
- RESTAURÁ, restaurez** vb. I (fr. *restaurer*, lat. *restaurare*) 1. A repara, a aduce în forma inițială o clădire, un monument etc. 2. A instaura din nou un suveran, o dinastie, o formă de guvernământ abolită.
- RESTAURÁNT, restaurante** s.n. (fr. *restaurant*) Local public în care se prepară și se consumă mâncăruri și băuturi.
- RESTAURÁTOR, -OÁRE, restauratori, -oare** s.m. și f. (fr. *restaurateur*, lat. *resturator; -oris*) 1. Persoană care restaurează (1). 2. Proprietar, administrator al unui restaurant.
- RESTAURÁȚIE, restaurații** s.f. (fr. *restauration*, lat. *restauratio*) 1. Refacere a unei opere de artă, a unei clădiri etc. 2. Perioadă din istoria unor state caracterizată prin reîntronarea unor dinastii detronate; readucere la putere a unei guvernări răsturnate. 3. Stil decorativ în arta franceză (1814–1830), cu linii grațioase, curbate, rotunjite etc. 4. Perioadă din istoria literaturii engleze (1660–1702), manifestată ca reacție la epoca Renașterii elisabetane.
- RESTITUÍ, restitui** vb. IV (fr. *restituer*) A da înapoi, a înapoia; a reda (1).
- RESTITUÍBIL, -Ă, restituibili, -e** adj. (*restitui + -bil*) Care poate sau care trebuie restituit.
- RESTITÚTIO IN INTÉGRUM** loc. s.f. (pr. *restitútió in intégrum*; lat. *restitutio in integrum*) Revenire la o stare identică stării existente înainte.
- RESTITUTÓRIU, -IE, restitutorii** adj. (lat. *restitutorius*) (Jur.) Prin care se cere o restituire.
- RESTITÚȚIE, restituiții** s.f. (fr. *restitution*) Restituire; rediție (2); înapoiere a bunurilor acaparate de un stat beligerant de la alt stat beligerant.
- RESTRICTÍV, -Ă, restrictivi, -e** adj. (fr. *restrictif*) Care îngreșește, care pune restricții.
- RESTRICȚIE, restricții** s.f. (fr. *restriction*, lat. *restrictio*) 1. Măsură care limitează, care îngreșește un drept, o libertate etc. 2. *Fără restricție* = fără rezerve, pe deplin.
- RESTRINGÉNT, -Ă, restringenți, -te** adj., s.n. (fr. *restringent*) (Substanță) care reduce, care diminuează țesuturile animale.
- RESTRUCTURÁ, restructurez** vb. I (*re²- + structura*) A efectua o restructurare; a epura (2).
- RESTRUCTURÁRE, restructurări** s.f. (de la *restructura*) Reorganizare după noi principii, cu noi structuri, a unui ansamblu devenit necorespunzător; reprofilare, redimensionare.
- RESURÉCȚIE, resurecții** s.f. (fr. *résurrection*) Înviere, deșteptare.
- RESURGÉNTĂ, resurgențe** s.f. (fr. *résurgence*) Izvor carstic intermitent; (pop.) izbuc.
- RESÚRSĂ, resurse** s.f. (fr. *ressource*) 1. Rezervă ori sursă de mijloace care pot fi valorificate; (la pl.) mijloacele de existență ale unei persoane. 2. Manevră de redresare a unui avion, efectuată după un picaj.
- RESUSCITÁ, resuscitez** vb. I (fr. *ressusciter*) 1. A reda organismului funcțiile vitale, a trezi la viață. 2. A suscita din nou.
- REȘAPÁ, reșapez** vb. I (fr. *rechaper*) A reconstitui banda de rulare a unei anvelope uzate.

- REȘARJĂ**, *reșarjez* vb. I (fr. *recharger*) A încărca un cuptor cu o nouă șarjă.
- REȘEDINȚĂ**, *reședințe* s.f. (fr. *résidence*, lat. *residencia*, cf. *ședință*) Sediul unei autorități sau al unei persoane (oficiale); rezidență (1).
- REȘOU**, *reșouri* s.n. (fr. *réchaud*) Plită portativă, încălzită electric sau cu gaze, folosită în bucătărie sau în laborator.
- REȘUTĂ**, *reșute* s.f. (fr. *rechute*) Revenire a unei boli; recidivă (2).
- RETALIĂ**, *retaliez* vb. I (fr. *retailer*) A croi din nou, a modela (1).
- RETĂRD** (fr. *retard*) 1. Adj. invar. (Despre medicamente) Care are efect prelungit datorită acțiunii unor substanțe absorbite lent de organism. 2. S.n. Deficit, întârziere în evoluția unui proces fiziologic.
- RETĂRDĂ**, *retardez* vb. I (fr. *retarder*) A rămâne în urmă, a întârzia.
- RETĂRDĂT**, -Ă, *retardați*, -te adj., s.m. și f. (de la *retarda*) (Persoană) care nu s-a dezvoltat normal din punct de vedere intelectual; întârziat mintal.
- RETĂRDĂȚIE** s.f. (fr. *retardation*) Întârziere, rămânere în urmă.
- RETASURĂ**, *retasuri* s.f. (fr. *retassure*) Gol format în piesele turnate, prin contracția metalului concomitent cu solidificarea acestuia.
- RETEHNOLOGIZĂ**, *retehnologizez* vb. I (*re*²- + *tehnologiza*) A înzestra un dispozitiv, o întreprindere cu o tehnologie nouă; a moderniza din punct de vedere tehnic.
- RETENTIV**, -Ă, *retentivi*, -e adj. (fr. *réentif*) (Rar) Referitor la retenție; cu un caracter de retenție.
- RETENȚIE**, *retenții* s.f. (fr. *réention*, lat. *retentio*) 1. Oprire, reținere. 2. Acumulare a apei de-a lungul unui curs de apă, în bazine amenajate. 3. Reținere și acumulare a unor substanțe (lichide, gaze) în organism, care în mod normal ar trebui eliminate. 4. Reținere și păstrare de către creditor a unui lucru care aparține debitorului, până când acesta achită întreaga datorie.
- RETIĂR**, *retiar* s.m. (lat. *retarius*, fr. *rétaire*) Gladiador roman înarmat cu trident și cu pumnal, care încerca să își prindă adversarul într-o plasă.
- RETICENT**, -Ă, *reticenți*, -te adj. (fr. *réticent*) Care manifestă reticență.
- RETICENȚĂ**, *reticențe* s.f. (fr. *réticence*, lat. *reticentia*) Omisiune voită a unui lucru care trebuie spus; rezervă, reținere într-o problemă, ezitare în a spune ceea ce gândește sau în luarea unei decizii.
- RETÍCUL**, *reticule* s.n. (fr. *reticule*, lat. *reticulum*) 1. Ansamblu de linii sau de semne care intră în construcția unor instrumente optice, cu rolul de a permite vizarea unei direcții, efectuarea unei măsurători etc. 2. Formațiune anatomică având un aspect de rețea.
- RETICULĂR**, -Ă, *reticulari*, -e adj. (fr. *reticulaire*) 1. Care are formă de rețea. 2. Care aparține unui reticul.
- RETICULÍNĂ** s.f. (fr. *reticuline*) Substanță proteică din țesutul reticular care conține fosfor.
- RETICULÍTĂ**, *reticulite* s.f. (*reticul* + *-ită*) Inflamație a țesutului reticular.
- RETICULOCÍT**, *reticulocyte* s.n. (fr. *reticulocyte*) Hematie tânără cu structură granuloasă și filamentoasă.
- RETICULOENDOTELIÁL**, -Ă, *reticuloendoteliali*, -e adj. (fr. *reticulo-endothélial*) (Despre țesuturi diseminate în organism) Format din celule dispuse în rețea, cu funcții hematopoietice și imunitare.
- RETICULOPATÍE**, *reticulopatii* s.f. (fr. *reticulopathie*) (Med.) Reticuloză.
- RETICULÓZĂ**, *reticuloze* s.f. (fr. *reticulose*) Boală provocată de creșterea numărului reticulocitelor din sânge; reticulopatie.
- RETÍNĂ**, *retine* s.f. (fr. *retine*) Membrană internă a ochiului, pe care se formează imaginea vizuală.
- RETINIÁN**, -Ă, *retinieni*, -e adj. (fr. *retinien*) Referitor la retină, al retinei.
- RETINÍTĂ**, *retinite* s.f. (fr. *retinite*) Inflamație a retinei.
- RETINOPATÍE**, *retinopatii* s.f. (fr. *retinopathie*) (Med.) Nume generic dat afecțiunilor retinei.
- RÉTOR**, *retori* s.m. (ngr. *ritor*, lat. *rhetor*, -oris) 1. Orator. 2. Profesor de retorică.
- RETÓRIC**, -Ă, *retorici*, -ce (fr. *rhétorique*, lat. *rhetoricus*, -a, -um, ngr. *ritoriki/ritorikós*) 1. S.f. Artă de a convinge prin limbaj, printr-un stil ales; oratorie, elocvență (1). 2. S.f. Poetică (3). 3. S.f. Discurs pompos, lipsit de idei. 4. Adj. Care aparține retoricii (1), referitor la retorică. 5. Adj. (Despre stil) Afectat, emfatic, bombastic, ditirambic (2). 6. *Figură retorică* = întorsătură a frazei, formă de exprimare stilistică prin care gândirea este redată mai viu, mai plastic.
- RETORÍSM** s.n. (de la *retoric*) Abuz de elemente retorice, pompoase; elocvență emfatică.
- RETOROMÁN**, -Ă, *retoromani*, -e (fr. *rhéto-roman*, germ. *rhetoromanisch*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) din unele regiuni ale estului Elveției și ale nordului Italiei. 2. S.f. Idiom romanic vorbit de retoromani (1).
- RETORSIÚNE**, *retorsiuni* s.f. (fr. *retorsion*) 1. Întoarcere a propriilor argumente împotriva cuiva.

2. Aplicare de măsuri coercitive de către stat împotriva altui stat, pentru a-l determina să înceteze anumite acțiuni ostile.
- RETORTĂ**, *retorte* s.f. (fr. *retorte*) Vas de laborator cu gât lung și curbat.
- RETRACTĂ**, *retractez* vb. I (fr. *rétracter*) 1. A retrage o afirmație; a se dezice; a dezminți (2); a nu mai recunoaște o faptă, o atitudine; a revoca (1). 2. (Despre mușchi, corpuri) A se strânge, a se contracta (3).
- RETRACTIL**, -Ă, *retractili*, -e adj. (fr. *rétractile*) (Despre organe sau părți ale corpului) Care se poate strânge, care se poate retrage (în interior).
- RETRACTILITATE** s.f. (fr. *rétractilité*) Calitatea a ceea ce este retractil.
- RETRACTIV**, -Ă, *retractivi*, -e adj. (fr. *rétractif*) Care produce o retracție.
- RETRACȚIE**, *retracții* s.f. (fr. *rétraction*) Strângere, reducere a dimensiunilor unor țesuturi sau ale unor organe.
- RETRANSCRIE**, *retranscriu* vb. III (*re*²- + *transcrie*, cf. fr. *retranscrire*) A transcrie din nou.
- RETRANSMISIE**, *retransmisii* s.f. (fr. *retransmission*) Recepție și transmitere concomitentă a unor semnale de telecomunicații, a unor emisiuni radiofonice sau de televiziune preluate de alt post emițător.
- RETRANSMITE**, *retransmit* vb. III (*re*²- + *transmite*) A realiza o retransmisie.
- RETRANȘĂ**, *retranșez* vb. I (fr. *retrancher*) (Despre armate) A se întări pe o poziție; a se fortifica.
- RETRATĂ**, *retratez* vb. I (*re*²- + *trata*) 1. A trata din nou. 2. A trata un material textil cu anumite soluții, pentru a-i mări rezistența.
- RETRIBUÎ**, *retribui* vb. IV (fr. *retribuer*, lat. *retribuere*) A plăti cuiva o sumă de bani pentru munca depusă; a remunera.
- RETRIBUȚIE**, *retribuții* s.f. (fr. *rétribution*) Leafă, salariu, remunerație.
- RÉTRO**¹ (fr. *rétro*) 1. Adj. invar. (Despre modă, muzică etc.) Care se inspiră din trecut, care revine la un stil anterior. 2. S.n. Efect de recul; (la biliard) lovitură care imprimă bilei un recul.
- RETRO**²- (fr. *retro*-) Element de compunere cu sensul de „înapoi”, „în urmă”, detașat din cuvinte ca: *retroactiv*, *retrovizor*.
- RETROACTIV**, -Ă, *retroactivi*, -e adj. (fr. *retroactif*) Care se aplică unor fapte mai vechi.
- RETROACTIVITATE**, *retroactivități* s.f. (fr. *retroactivité*) Acțiune retroactivă.
- RETROACȚIUNE**, *retroacțiuni* s.f. (fr. *retroaction*) 1. Efect retroactiv. 2. (Inform.) Feedback (1).
- RETROCEDĂ**, *retrocedez* vb. I (fr. *retrocéder*) A reda cuiva un drept, un bun etc. pe care acesta îl cedase sau care i se confiscase.
- RETROCEDĂNT**, -Ă, *retrocedanți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *retrocédant*) (Persoană) care dă ceva înapoi, care retrocedează.
- RETROCESIUNE**, *retrocesiuni* s.f. (fr. *retrocession*) Act prin care se retrocedează ceva.
- RETROCESIV**, -Ă, *retrocesivi*, -e adj. (fr. *retrocessionif*) Care face, care necesită o retrocesiune.
- RETROFLEXIUNE**, *retroflexiuni* s.f. (fr. *retroflexion*) (Med.) Îndoire a unui organ cu partea anterioară spre cea posterioară.
- RETROFUZÉE**, *retrofuzee* s.f. (fr. *retrofusée*) Motor-rachetă al unui vehicul spațial, destinat frânării mișcării acestuia.
- RETROGNATISM** s.n. (fr. *retrognatisme*) Conformare a feței, caracterizată printr-o poziție posterioară a bărbiei față de frunte.
- RETROGRAD**, -Ă, *retrograzi*, -de adj. (fr. *retrograde*, lat. *retrogradus*, -a, -um) 1. Care se opune progresului; contrar progresului; reactionar, înapoiat. 2. (Despre aștri) Care se deplasează în direcția opusă mișcării Soarelui.
- RETROGRADĂ**, *retrogradez* vb. I (fr. *retrograder*) A plasa pe cineva într-o funcție, într-o categorie etc. inferioară celei precedente.
- RETROGRESIUNE** s.f. (fr. *retrogression*) 1. Mișcare în sens invers celei normale. 2. (Psih.) Revenire, în comportament, la o fază anterioară, depășită a dezvoltării individuale.
- RETROGRESIV**, -Ă, *retrogresivi*, -e adj. (fr. *retrogressif*) Care suferă o retrogresiune (1).
- RETROPROIECTOR**, *retroproiectoare* s.n. (fr. *retroprojecteur*) Aparat folosit pentru retroproiecție.
- RETROPROIECȚIE**, *retroproiecții* s.f. (fr. *retroprojection*) Proiectare a peliculei pe un ecran translucid în spatele căruia se află aparatul de proiecție.
- RÉTROSPECTIV**, -Ă, *retrospectivi*, -e adj. (fr. *retrospectif*) 1. Care se referă la fapte și la situații din trecut. 2. *Expoziție retrospectivă* (și substantivat, f.) = expoziție care cuprinde opere din trecut ale unui artist plastic, ale unei școli, ale unei epoci.
- RETROSPECȚIE**, *retrospecții* s.f. (fr. *retrospection*) Evocare a trecutului în scopul reexaminării unor fapte, a unor trăiri.
- RETROVÉRSIE**, *retroversii* s.f. (fr. *retroversion*) Retropoziție a unui organ anatomic; înclinare a uterului posterior, către sacrum.
- RETROVERSIUNE**, *retroversiuni* s.f. (germ. *Retroversion*) 1. Retraducere a unui text în limba în

- care a fost tradus. 2. Traducere din limba maternă într-o limbă străină.
- RETROVIZOR, -OĂRE**, *retrovizori, -oare* adj., s.n. (fr. *retroviseur*) (Oglindă) fixată și orientată astfel, încât conducătorul autovehiculului să vadă ce se petrece în spate.
- RETŪR**, *retururi* s.n. (fr. *retour*) 1. Întoarcere, revenire (la locul de plecare). 2. Revanșă într-o competiție sportivă.
- RETURNĂ**, *returnez* vb. I (fr. *retourner*) A înapoia.
- RETUȘ**, *retușuri* s.n. (fr. *retouche*) Îndreptare, corectare a unei lucrări.
- RETUȘĂ**, *retușez* vb. I (fr. *retoucher*) A face un retuș; a înfrumuseța (o fotografie etc.).
- RETUȘOR, -OĂRE**, *retușori, -oare* s.m. și f. (fr. *retoucheur*) 1. Persoană care retușează fotografii. 2. Persoană care face retușuri la obiecte de îmbrăcăminte.
- REȚEĂ**, *rețele* s.f. (lat. *retella*) Ansamblu de conducte, de cabluri, de galerii, de sisteme de telecomunicații etc.; plasă, fileu (2); ansamblu de instituții dintr-o regiune.
- REȚETĂR, (1) rețetare, (2) rețetari (rețetă + -ar)**
1. S.n. Listă de rețete, formular, carnet pentru rețete. 2. S.m. Persoană care execută rețete într-o farmacie.
- REȚETĂ**, *rețete* s.f. (ngr. *retséta*, germ. *Rezept*, lat. *recepta*) 1. Formulă de preparare a unui produs (farmaceutic, chimic, culinar etc.). 2. Formulă în scris, de către medic, a medicamentelor necesare unui bolnav; formular scris de medic. 3. (Fig.) Soluție practică.
- REȚINE**, *rețin* vb. III (fr. *retenir*, de la *ține*) 1. A ține pe loc, a opri. 2. A priva de libertate temporar. 3. A (se) stăpâni, a (se) abține. 4. A opri la plată o parte din drepturile cuvenite cuiva. 5. A rezerva (un bilet, un loc etc.). 6. A nu restitui, a păstra; a opri ceva prin absorbție. 7. (Fig.) A ține minte, a nu uita; a nota (2). 8. (Jur.) A fi admisă, de către instanță, existența unei stări de fapt, pe baza probelor prezentate.
- REȚINŪT, -Ă**, *reținuți, -te* adj. (de la *reține*) Stăpânit, rezervat (2), sobru (2); parcimonios (2).
- REUMĂTIC, -Ă**, *reumatici, -ce* (lat. *rheumaticus*, it. *reumatico*, germ. *rheumatisch*) 1. Adj. Cauzat de reumatism. 2. Adj., s.m. și f. (Ființă) care suferă de reumatism.
- REUMĂTIȘM, reumatisme** s.n. (ngr. *rheumatismós*, lat. *rheumatismus*, germ. *Rheumatismus*) Boală caracterizată prin dureri ale articulațiilor aparatului locomotor; reumă.
- REUMATISMĂL, -Ă**, *reumatismali, -e* adj. (fr. *rhumatismeal*, cf. *reumatism*) De natură reumatică.
- REUMATOLÓG, -Ă**, *reumatologi, -ge* s.m. și f. (de la *reumatologie*) Medic specializat în reumatologie.
- REUMATOLÓGIC, -Ă**, *reumatologici, -ce* adj. (fr. *rhumatologique*) Privitor la reumatologie, care ține de reumatologie.
- REUMATOLOGIE** s.f. (fr. *rhumatologie*, cf. *reumatic/reumatism*) Studiul afecțiunilor reumatice.
- RÉUMĂ/REÚMĂ** s.f. (germ. *Rheuma*, lat. *rheuma*) (Rar) Reumatism.
- REUNÍ**, *reunesc* vb. IV (fr. *réunir*) A (se) uni din nou, a (se) aduna la un loc; a (se) grupa, a (se) comasa; a (se) reconcilia.
- REUNIFICĂ**, *reunific* vb. I (*re²- + unifica*, cf. fr. *réunifier*) A restabili unitatea unei țări, a unui partid etc.
- REUNIUNE**, *reuniuni* s.f. (fr. *réunion*) 1. Întrunire, adunare, miting (2). 2. (Sport) Competiție.
- REUȘÍ**, *reșesc* vb. IV (it. *riuscire*, fr. *réussir*) 1. A ajunge la rezultatul dorit; a izbuti, a izbândi, a triumfa (2). 2. A ieși bine, a avea succes. 3. A face ceva cu pricepere, cu îndemănare.
- REUȘÍT, -Ă**, *reușiți, -te* adj. (de la *reuși*) 1. Izbitit, realizat. 2. (Despre oameni) Dezvoltat armonios, bine făcut; frumos.
- REUȘÍTĂ**, *reșite* s.f. (it. *riuscita*, fr. *réussite*) Izbândă, succes, realizare (3), triumf, victorie (2).
- REUTILĂ**, *reutilizez* vb. I (*re²- + utila*) A înzestra cu utilaje noi.
- REVACCINĂ**, *revaccinez* vb. I (fr. *revacciner*) A (se) vaccina din nou pentru a prelungi efectul primei vaccinări.
- REVALIDĂ**, *revalidez* vb. I (fr. *revalider*) A valida din nou.
- REVALORIFICĂ**, *revalorific* vb. I (*re²- + valorifica*) A repune în valoare; a readuce piese uzate, organe de mașini etc. în stare de funcționare.
- REVALORIZĂ**, *revalorizez* vb. I (fr. *revaloriser*) A aduce la valoarea inițială sau la o valoare mai mare.
- REVANȘĂ**, *revanșez* vb. I (fr. *revancher*) A răspunde comportării unei persoane în același mod; a-și lua revanșa.
- REVANȘĂRD, -Ă**, *revanșarzi, -de* adj., s.m. și f. (fr. *revanchard*) (Persoană) care vrea să își ia revanșa, să se răzbune.
- REVĂNȘĂ**, *revanșe* s.f. (fr. *revanche*) 1. Răzbunare pentru un rău suferit de cineva sau răsplată pentru un bine făcut. 2. Partidă prin care un jucător sau o echipă învinsă anterior încearcă să obțină victoria în fața aceluiași adversar.
- REVANȘÍSM** s.n. (*revanșă + -ism*) Dorință de răzbunare; spirit de revanșă (1).

REVELĂ, *revelez* vb. I (fr. *révéler*, lat. *revelare*) 1. A (se) face cunoscut, a (se) dezvălui. 2. A dezvolta un film.

REVELATOR, **-OĂRE**, *revelatori*, *-oare* (fr. *révélateur*, lat. *revelatorius*) 1. Adj. Care revelează; semnificativ (1). 2. S.n. Soluție folosită la dezvoltare.

REVELĂȚIE, *revelații* s.f. (fr. *révélation*, lat. *revelatio*) 1. Dezvăluire, descoperire (neasteptată) a unei calități, a unui lucru; lucrul revelat. 2. Acțiune prin care divinitatea își face cunoscută anumitor oameni voința. 3. *A fi o revelație* = a depăși așteptările, a surprinde (prin calitate).

REVELIÓN, *revelioane* s.n. (fr. *révélion*) Noaptea Anului Nou; petrecere care are loc cu acest prilej.

REVENDICĂ, *revendic* vb. I (fr. *revendiquer*) 1. A cere, a pretinde un bun sau un drept cuvenit în mod legal. 2. A-și atribui (1), a-și asuma.

REVENDICĂRE, *revendicări* s.f. (de la *revendica*) Reclamare a unui drept de posesiune, a exercitării unui drept politic sau social; revendicație.

REVENDICATIV, **-Ă**, *revendicativi*, *-e* adj. (de la *revendica*) Care revendică un drept, un bun cuvenit.

REVENDICAȚIE, *revendicații* s.f. (fr. *revendication*) Acțiunea de a revendica; ceea ce se revendică; revendicare.

REVENÍ, *revin* vb. IV (fr. *revenir*) 1. A se întoarce, a veni înapoi. 2. A se simți, a se ivi etc. din nou. 3. A se întoarce la o stare anterioară; a se trezi (din leșin); (despre boli) a recidiva. 4. A relua. 5. A i se atribui un bun. 6. A fi de datoria cuiva. 7. A renunța la... 8. A costa. 9. *A reveni la viață* = a scăpa dintr-o boală grea. *A-și reveni în fire* = a-și recăpăta cunoștința.

REVÉR, *revere* s.n. (fr. *revers*) 1. Parte răsfrântă a unui obiect de îmbrăcăminte, de la guler în jos. 2. (La tenis) Lovitură a mingii executată cu cealaltă parte a rachetei, a paletii; backhand.

REVERBÉR, *reverbere* s.n. (fr. *réverbère*) Oglindă montată la o lampă, pentru a reflecta lumina în direcția dorită.

REVERBERĂ, pers. 3 *reverberează* vb. I (fr. *réverbérer*) A produce reverberații.

REVERBERĂNT, **-Ă**, *reverberanți*, *-te* adj. (fr. *réverbérant*, engl. *reverberant*) Care reverberează.

REVERBERATÓR, *reverberatoare* s.n. (engl. *reverberator*) Aparat folosit pentru producerea reverberațiilor.

REVERBERĂȚIE, *reverberații* s.f. (fr. *réverbération*) 1. Persistență a unui sunet într-o încăpere

după ce sursa sonoră a încetat să emită. 2. Reflexie (a luminii sau a căldurii); strălucire.

REVERÉND, *reverenzi* s.m. (lat. *reverendus*, fr. *révérénd*) Titlu dat unor prelați creștini care țin de anumite confesiuni; persoană cu acest titlu.

REVERÉNDĂ, *reverende* s.f. (lat. *reverenda*) Sutană; anterior.

REVERÉNTĂ, *reverențe* s.f. (lat. *reverentia*, fr. *révérence*) 1. Mișcare a corpului, făcută cu scopul de a saluta pe cineva cu respect; plecăciune, temenea. 2. (P. ext.) Respect, considerație (1), stimă (1).

REVERENȚIÓS, **-OĂSĂ**, *reverențioși*, *-oase* adj. (fr. *révérencieux*) Respectuos, ceremonios.

REVERÍE, *reverii* s.f. (fr. *réverie*) 1. Visare. 2. Piesă vocală sau instrumentală predominant melancolică.

REVÉRS, *reversuri* s.n. (lat. *reversus*, fr. *revers*, germ. *Revers*) 1. Dosul unei monede, al unei medalii etc. 2. (Fig.) Parte nevăzută, ascunsă a unui lucru, a unei situații etc. 3. *Reversul medaliei* = partea neplăcută a unui lucru; inconvenient.

REVERSÍBIL, **-Ă**, *reversibili*, *-e* adj. (fr. *réversible*)

1. Care poate reveni la starea inițială, care se poate produce în sens invers. 2. Care se poate mișca în sensuri opuse. 3. (Despre propoziții) Care nu își modifică înțelesul odată cu schimbarea diatezei verbului.

REVERSIBILITÁTE s.f. (fr. *réversibilité*) Faptul de a fi reversibil.

REVERSIÚNE, *reversiuni* s.f. (fr. *réversion*) 1. Drept în virtutea căruia bunurile donate unei persoane care moare fără a avea copii sau care moare înaintea donatorului revin acestuia. 2. Întoarcere la o stare anterioară. 3. Atavism (1). 4. Conversiune (3). 5. (Fiz.) Schimbare a succesiunii stărilor prin care trece un sistem în transformare.

REVERSÍV, **-Ă**, *reversivi*, *-e* adj. (fr. *réversif*) Care revine de la sine la starea sau la poziția inițială după încetarea fenomenului modificador.

REVERSÓR, *reversoare* s.n. (engl. *reverser*) Dispozitiv la mașinile de testat materiale care efectuează încercări de tracțiune și de compresiune.

REVIGORÁ, *revigorez* vb. I (fr. *revigorer*) A da sau a căpăta forță, vigoare; a revitaliza; a (se) înviora, a (se) întări.

REVIRIMÉNT, *revirimente* s.n. (fr. *revirement*) Schimbare bruscă și completă în bine; înviorare; renaștere (2).

REVÍSTĂ, *reviste* s.f. (it. *rivista*, cf. fr. *revue*) 1. Periodic care cuprinde articole, studii, dări de seamă etc.; organ (4) 2. Reprezentație teatrală constând dintr-o succesiune de dansuri, cântece, scenete variate cu

- subiecte din actualitate; spectacol de varietăți. 3. *A trece în revistă* = a examina succesiv elementele unui ansamblu. *Revista presei* = expunere succintă a ideilor de maximă importanță din presa cotidiană.
- REVITALIZĂ**, *revitalizez* vb. I (fr. *revitaliser*) A da o nouă vitalitate, a revigora.
- REVIVISCENT**, -Ă, *reviviscenți*, -te adj. (fr. *reviviscent*) Care poate reveni la viață.
- REVIVISCENȚĂ** s.f. (fr. *reviviscence*) Revenire la viață; înviore; (fig.) reapariție a unor stări de conștiință uitate.
- REVIZIE**, *revizii* s.f. (fr. *révision*, lat. *revisio*) 1. Control (1), verificare; inspecție; revizuire (1). 2. Reverificare a operațiilor contabile efectuate anterior. 3. Reglare a pieselor și a aparatelor unei instalații sau ale unei mașini.
- REVIZIONISM** s.n. (fr. *révisionisme*) Atitudine a celor care urmăresc modificarea unei legi, a unui tratat etc. sau revizuirea tezelor fundamentale ale unei doctrine.
- REVIZIONIST**, -Ă, *revizionisti*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *révisioniste*) (Adept) al revizionismului.
- REVIZOR**, -OĂRE, *revizori*, -oare s.m. și f. (fr. *réviseur*, germ. *Revisor*) 1. Persoană care face o revizie. 2. (Înv.) Inspector de școală primară, într-un județ.
- REVIZORĂT** s.n. (*revizor* + -at) 1. Funcția de revizor; timpul cât cineva îndeplinește această funcție. 2. (Înv.) Inspectorat școlar județean.
- REVIZUI**, *revizuiesc* vb. IV (*revizie* + -ui) A controla (1), a verifica.
- REVIZUIRE**, *revizuirii* s.f. (de la *revizui*) 1. Revizie (1). 2. Cale de atac pentru anularea unei hotărâri judecătorești definitive, dovedită ca nelegală în baza unor probe descoperite ulterior.
- REVOCA**, *revoc* vb. I (fr. *révoquer*, lat. *revocare*) 1. A anula, a abroga un decret, un ordin etc.; a retracta. 2. A îndepărta, a destitui pe cineva dintr-o funcție publică.
- REVOCABIL**, -Ă, *revocabili*, -e adj. (fr. *révocable*, lat. *revocabilis*) Care poate fi revocat.
- REVOCABILITATE** s.f. (fr. *révocabilité*) Însușirea de a fi revocabil.
- REVOCĂRE**, *revocării* s.f. (de la *revoca*) 1. Anulare, abrogare; revocație. 2. Desfacere a unui act juridic. 3. Retrageră a mandatului încredințat unei persoane de a-i reprezenta pe alegători.
- REVOCĂT**, -Ă, *revocați*, -te adj. (de la *revoca*) 1. Anulat, abrogat. 2. (Despre anumiți funcționari publici) Eliberat din funcție.
- REVOCĂȚIE** s.f. (fr. *révocation*, lat. *revocatio*) Revocare (1).
- REVOLTĂ**, *revolt* vb. I (fr. *révolter*) 1. A fi stăpânit de revoltă (1); a se indigna. 2. A (se) răscula, a (se) răzvrăti (împotriva unei autorități).
- REVOLTĂ** s.f. (fr. *révolte*) 1. Mânie provocată de o nedreptate sau de o acțiune nedemnă; indignare. 2. Răscoală spontană; răzvrătire, rebeliune, turbulență (1), insurecție.
- REVOLTĂTOR**, -OĂRE, *revoltători*, -oare adj. (*revolta* + -ător) Care provoacă o stare de revoltă, de indignare; scandalos (2).
- REVOLUT**, -Ă, *revoluți*, -te adj. (fr. *révolu*, lat. *revolutus*) 1. Care și-a încheiat cursul; terminat, împlinit, îndeplinit. 2. (Despre părți ale plantelor) Întors în afară sau în jos.
- REVOLUTIV**, -Ă, *revolutivi*, -e adj. (fr. *révolutionif*) Referitor la mișcarea unui astru.
- REVOLUȚIE**, *revoluții* s.f. (lat. *revolutio*, germ. *Revolution*, fr. *révolution*) 1. Schimbare socială bruscă și violentă; transformare radicală a unei societăți sau a unui domeniu. 2. Mișcare circulară. 3. Mișcare orbitală periodică a unui corp ceresc (planetă sau satelit) în jurul altuia, superior din punct de vedere al masei; durata acestei mișcări. 4. Mișcare periodică a unui obiect în jurul unui ax sau al unui punct.
- REVOLUȚIONĂ**, *revoluționez* vb. I (fr. *révolutionner*) A aduce inovații importante într-un domeniu; a schimba, a transforma radical; a preface.
- REVOLUȚIONĂR**, -Ă, *revoluționari*, -e (fr. *révolutionnaire*) 1. Adj. Care ține de revoluție, care este legat de revoluție; care revoluționează. 2. S.m. și f. Partizan al revoluției (1); participant la o revoluție.
- REVOLUȚIONARISM** s.n. (*revoluționar* + -ism, cf. germ. *Revolutionarismus*) Ideologie, atitudine, spirit revoluționar.
- REVOLUȚIONARIZĂ**, *revoluționarizez* vb. I (cf. rus. *revoluționizirovati*) 1. (Rar) A insufla sentimente revoluționare. 2. (Fig.) A produce o revoluție.
- REVOLVÉR**, *revolvere* s.n. (fr. *revolver*, germ. *Revolver*) 1. Armă de foc de mărimea unui pistol. 2. Ciocan pneumatic.
- REVUIȘT**, *revuiști* s.m. (fr. *revuiste*) Autor de spectacole de revistă.
- REVUIȘTIC**, -Ă, *revuistici*, -ce (*revuist* + -ic) 1. Adj. Specific spectacolului de revistă. 2. S.f. Arta scrierii revistelor (2).
- REVULSIE**, *revulsii* s.f. (fr. *révulsion*) Iritație locală a pielii, provocată pentru a opri o stare congestivă sau inflamatorie.
- REVULSIV**, -Ă, *revulsivi*, -e adj., s.n. (fr. *révulsif*) (Medicament) care provoacă o revulsie.

- REZALÍT**, *rezalite* s.n. (germ. *Risalit*) Porțiune de zid ieșită din linia fațadei, care dă planului clădirii o anumită structură.
- REZECĂ**, *rezec* vb. I (fr. *réséquer*) A efectua o rezecție.
- REZECȚIE**, *rezecții* s.f. (fr. *résection*) Îndepărtare (parțială sau totală), pe cale chirurgicală, a unui țesut sau a unei porțiuni dintr-un organ.
- REZEDĂ**, *rezede* s.f. (fr. *réséda*, germ. *Resede*) (Bot.) Rozetă.
- REZERVĂ**, *rezerv* vb. I (fr. *réserver*) 1. A reține (5), a păstra. 2. A atribui; a destina cuiva sau unui scop.
- REZERVÁT**, -Ă, *rezervați*, -te adj. (de la *rezerva*) 1. Reținut, păstrat pentru cineva sau ceva. 2. (Despre oameni, atitudini etc.) Cumpătat, sobru (2); discret (1), reținut, stăpânit, distant.
- REZERVATĂR**, -Ă, *rezervatari*, -e (fr. *réserve-taire*) 1. Adj., s.m. și f. (Moștenitor) care are dreptul la rezerva succesorală. 2. Adj., s.n. (Stat) care formulează o rezervă (8) la încheierea unui tratat.
- REZERVĂȚIE**, *rezervații* s.f. (fr. *réserve-tion*) 1. (Și *rezervație naturală*) Teritoriu pe care fauna, flora și formațiunile geologice sunt ocrotite prin lege pentru importanța lor științifică. 2. Teritoriu, în cadrul unui stat, în limitele căruia erau obligate să locuiască anumite grupuri etnice.
- REZÉRVĂ**, *rezerve* s.f. (fr. *réserve*) 1. Ceea ce este pus deoparte și păstrat (pentru a fi folosit la nevoie); disponibilitate (2). 2. Resursă, fond neutilizat, neexploatat. 3. Parte din armată care este chemată sub arme în caz de război. 4. Cameră de spital cu un singur pat sau cu două paturi. 5. Persoană sau grup de persoane, de obiecte etc. destinate să ia locul altora în anumite situații. 6. (Spec.) Jucător care înlocuiește alt jucător într-o competiție (mai ales la fotbal). 7. Atitudine prudentă, discretă, care evită orice exces; circumspecție. 8. Manifestare prin care un stat, devenit parte la un tratat, declară că vrea să excludă sau să limiteze aplicarea unor clauze ale acestui tratat ori să le atribuie un anumit înțeles. 9. *Rezerve interne* = totalitatea posibilităților existente într-o întreprindere, utilizabile fără investiții suplimentare. *Rezervă de stat* = cantitatea de bunuri materiale păstrate pentru situații de criză. *Rezervă bugetară* = partea din veniturile unui buget constituită ca rezervă în scopul acoperirii unor cheltuieli. *Rezervă succesorală* = partea dintr-o avere succesorală de care testatorul nu poate dispune liber, fiind rezervată de drept anumitor moștenitori.
- REZERVÍST**, *rezerviști* s.m. (fr. *réserviste*) Persoană care face parte din cadrele de rezervă ale armatei.
- REZERVÓR**, *rezervoare* s.n. (fr. *réservoir*) 1. Recipient folosit pentru produse lichide sau granulare. 2. Loc amenajat pentru a acumula și a conserva anumite lucruri; loc în care sunt îngrămădite anumite rezerve. *Rezervor de materii prime*.
- REZIDĂ**, pers. 3 *rezidă* vb. I (fr. *résider*, lat. *residere*) (Cu determinări introduse prin prep. *în*) A se afla, a consta în...
- REZIDÉNT**, -Ă, *rezidenți*, -te (lat. *residens*, -ntis, germ. *Resident*, fr. *résident*) 1. S.m. Reprezentant diplomatic inferior unui ministru plenipotențiar sau unui ambasador. 2. Adj., s.m. și f. (Cetățean) care este stabilit în alt stat decât cel de origine. 3. S.m. și f. Absolvent al unei facultăți de medicină care își efectuează practica în spital.
- REZIDÉNȚĂ**, *rezidențe* s.f. (lat. *residentia*, germ. *Residenz*, fr. *résidence*) 1. Reședință, sediu. 2. Drep-tul și starea unei persoane rezidente (2).
- REZIDENȚIÁL**, -Ă, *rezidențiali*, -e adj. (fr. *résidentiel*, it. *rezidenziale*) Al rezidentului, privitor la rezident.
- REZIDENȚIÁLÁT** s.n. (de la *rezident*) Perioada de practică a unui rezident (3).
- REZIDUÁL**, -Ă, *reziduali*, -e adj. (fr. *résiduel*) Care rămâne ca reziduu.
- REZÍDUU**, *reziduuri* s.n. (fr. *résidu*, lat. *residuum*) Ceea ce rămâne de la prelucrarea unui material brut; rest; depunere pe pereții sau pe fundul vaselor în care se păstrează lichide.
- REZILIA**, *reziliez* vb. I (fr. *résilier*) A anula un contract, o convenție.
- REZILIÁBIL**, -Ă, *reziliabili*, -e adj. (fr. *résiliable*) Care poate fi reziliat.
- REZILIÉNȚĂ** s.f. (fr. *résilience*) Caracteristică a materialelor care definește rezistența la șoc a acestora.
- REZILIÉRE**, *rezilieri* s.f. (de la *rezilia*) Anulare a unui contract, dacă una dintre părți nu și-a respectat angajamentele.
- REZINÁ**, *rezinez* vb. I (fr. *résiner*) A extrage rășină din arbori reziniferi.
- REZINÁJ**, *rezinaje* s.n. (fr. *résinage*) Extragere a rășinii din arbori reziniferi.
- REZINIFÉR**, -Ă, *reziniferi*, -e adj. (fr. *résinifère*) (Despre arbori) Rășinos.
- REZINIFICĂ**, *rezinific* vb. I (fr. *résinifier*) A transforma o substanță organică într-o substanță asemănătoare rășinii.

- REZISTĂ**, *rezist* vb. I (fr. *résister*, lat. *resistere*) 1. A opune rezistență, a nu ceda la acțiunea unor forțe exterioare. 2. A nu se lăsa învins, a se împotrivi.
- REZISTENT**, -Ă, *rezistenți*, -te adj. (fr. *résistant*) 1. Care nu cedează la acțiunea unor forțe exterioare; care rezistă (1); solid (2), robust, durabil, trainic. 2. Care are capacitatea de a învinge oboseala, boala, supărarea etc.; dotat cu rezistență (1), puternic, dărz.
- REZISTENȚĂ**, *rezistențe* s.f. (fr. *résistance*) 1. Faptul de a rezista, de a se împotrivi; forța de a înfrunta oboseala, foamea, boala etc.; soliditate (1). 2. Apărare împotriva unui atac; refuz de a se supune, de a se subordona; opoziție (2). 3. Calitatea unui corp de a se menține intact sub acțiunea unei forțe sau a unui corp; tenacitate (2); durabilitate (1).
- REZISTIVITATE**, *rezistivități* s.f. (fr. *résistivité*) (Fiz.) Mărime egală cu rezistența electrică a unui cub dintr-un material, având latura egală cu unitatea.
- REZISTOR**, *rezistoare* s.n. (fr. *résistor*, engl. *resistor*) Dispozitiv prevăzut cu rezistență electrică realizat cu scopul de a fi introdus în circuitul aparatelor de încălzit, al reostatelor.
- REZITĂ**, *rezite* s.f. (fr. *résite*, germ. *Resit*) Rășină sintetică obținută prin condensarea la cald a formaldehidei, folosită la fabricarea izolatoarelor electrice, a plăcilor de gramofon etc.
- REZOLUT**, -Ă, *rezoluți*, -te adj. (lat. *resolutus*, germ. *resolut*, fr. *résolu*) Hotărât, decis, ferm (1).
- REZOLUTIV**, -Ă, *rezolutivi*, -e adj., s.n. (fr. *résolutif*) (Medicament) care reduce sau face să dispară o inflamație.
- REZOLUTORIU**, -IE, *rezolutorii* adj. (fr. *résolutoire*, lat. *resolutorius*) (Jur.) Care determină rezolvarea sau anularea unui act, a unui contract.
- REZOLUȚIE**, *rezoluții* s.f. (lat. *resolution*, germ. *Resolution*, fr. *résolution*) 1. Hotărâre, decizie luată în urma unor dezbateri colective. 2. Rezolvare a unui act, a unei cereri (scrisă pe actul respectiv). 3. (Med.) Revenire a unui țesut inflammat la starea normală. 4. (Jur.) Anulare retroactivă a unui contract, în cazul în care condițiile prevăzute nu au fost respectate.
- REZOLVĂ**, *rezolv* vb. I (lat. *resolvere*, germ. *resolvieren*) A găsi soluția unei probleme; a soluționa (un litigiu, un conflict etc.); a delibera (2).
- REZOLVABIL**, -Ă, *rezolvabili*, -e adj. (*rezolva + -bil*) Care poate fi rezolvat; solubil (2).
- REZOLVĂNTĂ**, *rezolvante* adj., s.f. (fr. *résolvante*) (Mat.) (Ecuatie) care se formează din coeficienții altei ecuații, care ajută la rezolvarea acesteia.
- REZONĂ**, *rezonez* vb. I (fr. *résonner*) 1. A retransmite un sunet, mărindu-i durata și intensitatea. 2. (Înv.) A judeca, a gândi.
- REZONABIL**, -Ă, *rezonabili*, -e adj. (fr. *raisonnable*) 1. Rațional (2), logic (4), cu judecată. 2. (Despre acțiuni, fapte etc.) Normal (1), fără exagerări, acceptabil.
- REZONĂNT**, -Ă, *rezonanți*, -te adj. (fr. *résonant*) Care poate produce rezonanță.
- REZONANȚĂ**, *rezonanțe* s.n. (fr. *résonance*) 1. Proprietatea de a amplifica durata, intensitatea unui sunet; sonoritate (2); sunet puternic și prelung; (fig.) efect produs asupra cuiva de o operă literară, de un lucru deosebit. 2. *Cutie de rezonanță* = cutie al cărei volum de aer amplifică, prin oscilații, sunetele.
- REZONATOR**, *rezonatoare* s.n. (fr. *résonateur*) 1. Aparat, sistem care vibrează prin rezonanță. 2. Parte a cavității bucale sau nazale care participă la emiterea sunetelor.
- REZORCINĂ** s.f. (fr. *résorcine*) Substanță derivată din benzen, folosită la fabricarea medicamentelor, a explozibililor și a materiilor colorante.
- REZULTĂ**, pers. 3 *rezultă* vb. I (fr. *resulter*) A avea ca rezultat, a urma, a reieși.
- REZULTĂNT**, -Ă, *rezultanți*, -te adj. (fr. *résultant*) 1. Care rezultă. 2. Care se referă la o rezultantă.
- REZULTĂNTĂ**, *rezultante* s.f. (fr. *résultante*, germ. *Resultante*) 1. Rezultatul acțiunii conjugate a mai multor factori. 2. (Mat.) Suma vectorială a tuturor forțelor unui sistem.
- REZULTĂT**, *rezultate* s.n. (fr. *résultat*, germ. *Resultat*) 1. Efect al unei acțiuni sau al unei cauze; urmare, efect (1), consecință (1); realizare concretă, produs (1). 2. Ceea ce se obține printr-un șir de operații aritmetice. 3. *A da rezultat* (sau *rezultate*) = a produce efectul dorit.
- REZULTATIV**, -Ă, *rezultativi*, -e adj. (fr. *résultatif*) Care rezultă din ceva.
- REZUMĂ**, *rezum* vb. I (fr. *résumer*) 1. A reda succint conținutul unei lucrări, al unei expuneri etc. 2. A se limita la... 3. A cuprinde; a însuma.
- REZUMĂT**, *rezumate* s.n. (fr. *résumé*) 1. Redare succintă a unei lucrări, a unei expuneri etc.; compendiu. 2. *În rezumat* = pe scurt, succint.
- REZUMATIV**, -Ă, *rezumativi*, -e adj. (de la *rezuma*) Care rezumă; succint, concis.
- RHODESIAN**, -Ă, *rhodesieni*, -e adj., s.m. și f. (*Rhodesia + -an*) (Persoană) din Rhodesia.
- RHYTÓN** s.n. (pr. *ritón*; germ. *Rhyton*, fr. *rhyton*) Vas de băut antic, în formă de corn sau de cap de animal.

- RIÁ** s.n. (sp., fr. *ria*) Partea mai joasă a unei văi muntoase străbătute de un curs de apă, în care a pătruns apa mării, formând un estuar.
- RIÁL**, *riali* s.m. (fr. *rial*) Unitate monetară în Iran, în Republica Arabă Yemen și în Oman.
- RIBOFLAVÍNĂ** s.f. (fr. *riboflavine*) Vitamina B₂.
- RIBONUCLEÁZĂ** s.f. (fr. *ribonucléase*) Enzimă pancreatică a cărei acțiune specifică se exercită asupra acidului ribonucleic.
- RIBONUCLÉIC**, *ribonucleici* adj. (fr. *ribonucléique*) Acid ribonucleic = acid nucleic localizat în citoplasmă și în nucleul celular, care joacă un rol important în transmiterea mesajului genetic și în sinteza proteinelor.
- RIBÓZĂ** s.f. (fr. *ribose*) Monozaharidă cu cinci atomi de carbon, caracteristică moleculei acizilor ribonucleici, componentă esențială a celulei vii.
- RICANÁ**, *ricanez* vb. I (fr. *ricaner*) A râde batjocoritor, a rânji.
- RICERCÁR** s.n. (it., fr. *ricercare*) Compoziție muzicală polifonică, în formă liberă în stilul contrapunctului, care se cântă fără întrerupere; capriciu (2), fantezie (3).
- RICÍN**, *ricini* s.m. (lat. *ricinus*, germ. *Rizinus*) Plantă oleaginoasă cu frunze mari, din semințele căreia se extrage un ulei folosit ca lubrifiant sau ca purgativ.
- RICÍNĂ**, *ricine* s.f. (de la *ricin*) Toxină vegetală extrasă din semințele de ricin, care aglutinează globulele sangvine.
- RICKÉTTSIA**, *rickettsii* s.f. (pr. *richéția*; fr. *rickettsie*, engl. *rickettsia*) Bacterie intracelulară, agent al anumitor boli contagioase.
- RICKETTSIÓZĂ**, *rickettsioze* s.f. (pr. *richetiôză*; fr. *rickettsiose*) Boală cauzată de rickettsia.
- RICOȘÁ**, pers. 3 *ricosează* vb. I (fr. *ricocher*) (Despre obiecte mobile sau proiectile) A-și schimba traiectoria ca urmare a ciocnirii de un obstacol.
- RICOȘÉU**, *ricoseuri* s.n. (fr. *ricochet*, germ. *Rikoschett*) Faptul de a ricoșa; deplasare a unui obiect ca urmare a ciocnirii de un obstacol.
- RÍCSÁ**, *ricse* s.f. (engl. *ricksha*, germ. *Rikscha*) Trăsură cu două roți, trasă de un om, de o bicicletă etc., folosită în sud-estul Asiei și în China.
- RÍCTUS**, *rictusuri* s.n. (fr., lat. *rictus*) Con tracție a mușchilor feței, care dă impresia de răs crispat.
- RID**, *riduri* s.n. (fr. *ride*) Zbârcitură a feței.
- RIDÁ**, *ridez* vb. I (fr. *rider*) A face, a căpăta riduri.
- RIDÁT**, -Ă, *ridați*, -te adj. (de la *rida*) Acoperit de riduri, cu riduri; zbârcit.
- RÍDGER** s.n. (pr. *riđer*; engl. *ridger*) Utilaj folosit pentru executarea digurilor mici, în lucrări de teren pentru irigații sau pentru reținerea zăpezii.
- RIDÍCOL**, -Ă, *ridicoli*, -e (fr. *ridicule*, it. *ridicolo*) 1. Adj. Care stârmește râsul sau batjocura; caraghios, rizibil. 2. Adj. Care nu are sens; absurd. 3. S.n. Ceea ce este ridicol (1). 4. Adj. (Despre sume, cifre etc.) Foarte mic, neînsemnat; derizoriu.
- RIDICULIZÁ**, *ridiculizez* vb. I (fr. *ridiculiser*) A face să pară ridicol; a satiriza.
- RIÉL**, *rieli* s.m. (fr. *riel*) Unitate monetară în Cambodgia.
- RÍESLING**, *rieslinguri* s.n. (pr. *risling*; fr. *riesling*) Soi de struguri albi, dulci, cu boabe mici; vin obținut din acești struguri.
- RIFF**, *riffuri* s.n. (fr., engl. *riff*) Fragment melodic repetat pe parcursul unei lucrări muzicale, în jazz.
- RIFT**, *rifturi* s.n. (fr., engl. *rift*) 1. Șir de rupturi ale scoarței terestre suboceanice. 2. Fisură în sol făcută de un râu.
- RÍGID**, -Ă, *rigizi*, -de adj. (fr. *rigide*) 1. Care nu se deformează sub acțiunea forțelor exterioare; solid (1). 2. Care opune rezistență la răsucire, la îndoire; lipsit de flexibilitate; țeapăn, inflexibil (2). 3. (Fig.) Care nu se abate de la o linie, de la o normă, care nu acceptă compromisul; intransigent, sever, puritan (2); (despre trăsăturile feței) care exprimă asprime.
- RIGIDITÁTE**, *rigidități* s.f. (fr. *rigidité*) 1. Înșușirea de a fi rigid (1). 2. Lipsă de flexibilitate, de malleabilitate; înțepenire, redoare. 3. (Fig.) Severitate excesivă; intransigență; rigurozitate.
- RIGIDIZÁ**, *rigidizez* vb. I (*rigid* + *-iza*) A întări un element de construcție prin adăugarea unei piese care împiedică deformarea acestuia; a face să devină (mai) rigid (2).
- RIGLÉTÁ**, *riglete* s.f. (fr. *réglette*, de la *riglă*) 1. Riglă mică folosită mai ales în topografie, pentru măsurarea unghiurilor. 2. Partea gradată, mobilă a unei rigle de calcul.
- RIGOÁRE**, *rigori* s.f. (fr. *rigueur*, it. *rigore*, lat. *rigor*; -oris) 1. Asprime, severitate (1), strictete. 2. Exac-titate (1), precizie (1); rectitudine (2). 3. (La pl.) Acte de o duritate extremă. 4. *La rigoare* = în caz de extremă necesitate. *De rigoare* = impus de circumstanțe, de anumite reguli; obligatoriu.
- RIGÓLÁ**, *rigole* s.f. (fr. *rigole*, cf. germ. *Rigole*) Șanț îngust, de-a lungul trotuarelor; canal (2).
- RIGORÍSM** s.n. (fr. *rigorisme*) Aderare riguroasă la nonnele morale sau religioase; severitate extremă în privința normelor morale; austeritate.

- RIGORÍST**, -Ă, *rigoriști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *rigoriste*) (Adept) al rigorismului.
- RIGURÓS**, -OASĂ, *riguroși*, -oase adj. (fr. *rigoureux*, lat. *rigorosus*, -a, -um) **1.** Care nu admite abateri; aspru, sever, strict (**1**). **2.** Exact (**5**), precis (**2**).
- RIGUROZITÁTE** s.f. (*riguros* + -itate, cf. it. *rigorosità*) Severitate (**1**), strictețe, asprime, rigiditate (**2**).
- RIHTUÍ**, *rihtuiesc* vb. IV (cf. germ. *richten*) A croi și a îmbina bucățile de piele ale unui obiect de încălțăminte.
- RÍKSMÁL** s.n. (pr. *ricsmol*; norv. *riksmål*) Una dintre cele două limbi literare norvegiene moderne.
- RIL**, *riluri* s.n. (germ. *Rille*, engl. *rill*) Șanț făcut cu un utilaj pe linia de îndoire a unui carton; șanț pe un disc.
- RIMĂ**, *rimez* vb. I (fr. *rimer*) (Despre mai multe cuvinte) A avea aceleași sunete în silabele finale.
- RIMÁYE**, *rimaye-uri* s.n. (pr. *rimái*; fr. *rimaye*) Crevasă care separă masa de gheață de pereții stâncoși, în regiunile muntoase.
- RÍMÁ**, *rime* s.f. (fr. *rime*) **1.** Repetare a sunetelor finale în două sau în mai multe cuvinte ori versuri, începând cu ultima silabă accentuată. **2.** Cuvânt care rimează cu altul.
- RIMÉL**, *rimeluri* s.n. (fr. *rimmel*) Produs cosmetic folosit pentru machierea genelor; mascara.
- RIMELÁ**, *rimelmez* vb. I (*rimel* + -a) A (se) da cu rimel.
- RIMELÁT**, -Ă, *rimelați*, -te adj. (de la *rimela*) Dat cu rimel.
- RINENCEFÁL**, *rinencefale* s.n. (fr. *rhinencéphale*) Ansamblul formațiunilor nervoase de pe partea internă, inferioară a fiecărei emisfere cerebrale (care controlează funcțiile vegetative, simțul olfactiv și simțul gustativ).
- RINFORZÁNDO/RINFORZÁTO** adv. (pr. *rinforzando/rinfortato*; it. *rinforzando/rinforzato*) (Despre modul de executare a unei lucrări muzicale) Cu sonoritate crescătoare, de la încet la tare.
- RINFORZÁTO** adv. v. *rinforzando*.
- RING**, *ringuri* s.n. (fr., engl. *ring*) **1.** Platformă împrejmuțată cu corzi, pe care se dispută meciurile de box. **2.** Pistă, estradă pentru dans, în localuri. **3.** Mașină folosită în industria textilă pentru întinderea firului de tort, pentru răsucirea și înfășurarea acestuia pe țevi. **4.** Cerc de metal fixat pe peretele unui chei, pentru acostarea navelor.
- RINÍTÁ**, *rinite* s.f. (fr. *rhinite*) Inflamație a mucoasei nazale.
- RINOCÉR**, *rinoceri* s.m. (fr. *rhinocéros*, lat. *rhinoceros*) Mamifer pahiderm erbivor de mari dimensiuni, care trăiește în Africa și în Asia și prezintă unul sau două coarne mediane pe nas.
- RINOLOGÍE** s.f. (fr. *rhinologie*) Studiul anatomiei, fiziologiei și patologiei nasului.
- RINOPLASTÍE**, *rinoplastii* s.f. (fr. *rhinoplastie*) Operație chirurgicală de refacere sau de remodelare a nasului, în caz de malformație ori de accident.
- RINOSCÓP**, *rinoscopie* s.n. (fr. *rhinoscope*) Instrument prevăzut cu oglindă, folosit în rinoscopie.
- RINOSCOPIÉ**, *rinoscopii* s.f. (fr. *rhinoscopie*) Examinare a foselor nazale.
- RINSÓU**, *rinsouri* s.n. (fr. *rinseau*) Ornament pictat sau sculptat, alcătuit din elemente vegetale dispuse în spirale succesive.
- RIOLÍT**, *riolite* s.n. (fr. *ryolite*) Rocă vulcanică asc-mănătoare granitului, alcătuită din cuarț și feldspați.
- RIPÁ**, *ripez* vb. I (fr. *riper*) A deplasa transversal o porțiune de cale ferată, tablierul unui pod etc.
- RIPOSTÁ**, *ripostez* vb. I (fr. *riposter*) **1.** A răspunde, a replica prompt și energic; a reacționa (**2**). **2.** A răspunde unui atac, într-o luptă sau într-o întrecere sportivă.
- RIPOSTÁ**, *riposte* s.f. (fr. *riposte*) **1.** Replică (**1**). **2.** Acțiune hotărâtă care respinge un atac; contraatac.
- RIPS**, *ripsuri* s.n. (germ. *Rips*) Țesătură de bumbac sau de mătase, cu dungi în relief, folosită mai ales pentru tapisarea mobilelor.
- RIPSÁT**, -Ă, *ripsați*, -te adj. (*rips* + -at) (Despre țesături, hârtie) Cu dungi în relief.
- RISC**, *riscuri* s.n. (fr. *risque*) Pericol, pierdere, eșec posibil.
- RISCÁ**, *risc* vb. I (fr. *risquer*) A se expune unui pericol; a se angaja într-o acțiune, într-o întreprindere nesigură; a se hazarda.
- RISCÁNT**, -Ă, *riscanți*, -te adj. (germ. *riskant*) Primejdios, nesigur; hazardat; riscat, imprudent.
- RISCÁT**, -Ă, *riscați*, -te adj. (de la *risca*) Care comportă risc; periculos, riscant; hazardat.
- RISTÚRNÁ**, *risturne* s.f. (fr. *ristourne*) **1.** Avantaj bănesc acordat unui client de către un comerciant. **2.** Comision dat unui intermediar ocazional. **3.** Parte din beneficiile unei societăți cooperative distribuită membrilor acesteia.
- RIT**, *rituri* s.n. (lat. *ritus*, fr. *rite*) **1.** Ansamblu de reguli și ceremonii practicate de o comunitate religioasă; ritual (**1**). **2.** Confesiune religioasă, religie, cult¹ (**2**). **3.** Ansamblu de reguli stabilite în derularea unei ceremonii; rânduială, tipic. *Rit masonic*.

- RITARDÁNDO** adv. (it. *ritardando*) (Despre modul de executare a unei lucrări muzicale) Încetinind ritmul.
- RITENÚTO** adv. (it. *ritenuto*) (Despre modul de executare a unei lucrări muzicale) În tempo reținut, încetinit.
- RITIDÓM**, *ritidomuri* s.n. (fr. *rytidome*) Țesut mort pe scoarța arborilor (bătrâni), care se exfoliază.
- RITM**, *ritmuri* s.n. (lat. *rhythmus*, fr. *rythme*) 1. Succesiune de silabe accentuate și neaccentuate, într-un vers sau într-o frază (muzicală). 2. Repetare regulată a unei mișcări; cadență (1). 3. Desfășurare treptată a unei acțiuni.
- RITMÁ**, *ritmez* vb. I (fr. *rythmer*) A da, a imprima un ritm unei melodii; a cadența, a modula (1); a pune accentul pe silabele unui vers, ale unei fraze muzicale.
- RITMÁT**, -Ă, *ritmați*, -te adj. (de la *ritma*) Cu ritm; cadențat.
- RÍTMIC**, -Ă, *ritmici*, -ce (fr. *rythmique*) 1. Adj. Care aparține ritmului, care ține de ritm, care are ritm; regulat. 2. S.f. Ansamblu de reguli referitoare la folosirea ritmului în poezie și (rar) în proză. 3. S.f. Capitol al teoriei muzicale care se ocupă cu studiul ritmului.
- RITMICITÁTE** s.f. (fr. *rythmicité*) Desfășurare uniformă, fără întreruperi, a unei activități.
- RITOLÓGIE** s.f. (fr. *ritologie*) Studiul ritului, al ritualului și al ritualismului.
- RITORNÉLÁ**, *ritornele* s.f. (fr. *ritornello*) 1. Scurtă frază muzicală care precedă sau încheie o arie. 2. Vers sau grup de versuri care se repetă la intervale regulate, într-o poezie; poezie de trei versuri, în care ultimul vers rimează cu primul.
- RITUÁL**, -Ă, *rituali*, -e (fr. *rituel*, lat. *ritualis*, -e, germ. *Ritual*) 1. Adj. Care ține de un ceremonial, referitor la un ceremonial, de rit (1). 2. S.n. Rânduială a unei ceremonii religioase; ceremonial religios. 3. S.n. Ceremonial tradițional; tipic, obicei.
- RITUALÍSM** s.n. (fr. *ritualisme*) Supunere excesivă la ceremoniile religioase.
- RITUALÍST**, -Ă, *ritualiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *ritualiste*) (Adept) al ritualismului.
- RIVÁL**, -Ă, *rivali*, -e s.m. și f. (fr. *rival*, lat. *rivalis*, germ. *Rival*) Persoană sau grup de persoane aflate în competiție cu altele pentru a obține un avantaj; adversar, concurent, contracandidat.
- RIVALITÁTE**, *rivalități* s.f. (fr. *rivalité*, lat. *rivalitas*, -atis) Concurență între două sau între mai multe persoane, popoare etc. care aspiră la același lucru; emulație.
- RIVALIZÁ**, *rivalizez* vb. I (fr. *rivaliser*) 1. A năzui, a tinde să egaleze sau să depășească pe cineva; a lupta pentru a fi primul într-un domeniu, a concura (3). 2. A sta alături de...; a egala (1).
- RIVÁLTÁ**, *rivalte* s.f. (it. *ribalta*) Șir de becuri, de reflectoare plasate la nivelul podelei, care luminează scena; rampă (2).
- RIVANÓL** s.n. (germ. *Rivanol*) Produs farmaceutic lichid de culoare galbenă, folosit ca antiseptic.
- RIVERÁN**, -Ă, *riverani*, -e (fr. *riverain*) 1. Adj. Care locuiește sau este situat pe malul unei ape; (despre țări, locuri) străbătut de o apă curgătoare. 2. Adj., s.m. și f. (Persoană) care locuiește într-un imobil aflat de-a lungul unei căi de comunicație. 3. Adj. (Despre clădiri, terenuri etc.) Situat lângă o stradă, lângă liziera unei păduri, aproape de un aeroport etc.
- RIVIÉRÁ**, *riviere* s.f. (fr. *rivière*) 1. Șanț cu apă care trebuie sărit de un cal de curse. 2. Teren pe malul unei ape.
- RIZ**, *rizuri* s.n. (germ. *Ritz*) 1. Fisură foarte fină pe suprafața unei piese metalice. 2. Zgârietură făcută cu un vârf ascuțit pe o piesă, pentru a o marca.
- RIZÍBIL**, -Ă, *rizibili*, -e adj. (fr. *risible*) De răs, ridicol (1).
- RIZICULTÚRÁ**, *riziculturi* s.f. (fr. *riziculture*) Cultură de orez.
- RIZODÉRMÁ**, *rizoderme* s.f. (fr. *rhizoderme*) Strat subțire al rădăcinii din celulele căruia iau naștere perii absorbantă.
- RIZOFÁG**, -Ă, *rizofagi*, -ge adj. (fr. *rhizophage*) Care se hrănește cu rădăcini.
- RIZOÍD**, *rizoizi* s.m. (fr. *rhizoïde*) Organ de fixare și de absorbție asemănător rădăcinii, la unele plante inferioare.
- RIZÓM**, *rizomi* s.m. (fr. *rhizome*, lat. *rhizoma*) Tulpină subterană.
- RIZOPÓD**, *rizopode* s.n. (fr. *rhizopode*) (La pl.) Clasă de protozoare acvatiche unicelulare care se deplasează cu ajutorul unor prelungiri protoplasmatică; (și la sg.) protozoar din această clasă.
- RIZOSFÉRÁ** s.f. (fr. *rhizosphère*) Strat de pământ în care se dezvoltă rădăcinile plantelor.
- RIZÓTO** s.n. (fr., it. *risotto*, germ. *Risotto*) Fel de mâncare preparat din orez, unt, sos de roșii și parmezan.
- ROADSTER** s.n. (pr. *ráudster*; engl. *roadster*) Tip vechi de automobil sport, cu două locuri și capotă ușoară, pliabilă.
- ROAST BEEF** s.n. v. **rosbif**.

- RÓBĂ**, *robe* s.f. (fr. *robe*) Haină lungă și amplă, purtată de magistrați și de universitari în anumite ocazii; togă (2).
- RÓBER** s.n. (engl. *rubber*) Cele două jocuri care compun o partidă de bridge sau de vist.
- ROBINÉT**, *robinete/robineți* s.n./s.m. (fr. *robinet*) Dispozitiv de închidere și de deschidere care se aplică la o conductă sau la un rezervor cu material fluid.
- ROBINSONÁDĂ**, *robinsonade* s.f. (germ. *Robinsonade*) 1. Povestire despre naufragații pierduți; singurătate, izolare. 2. Săritură acrobatică executată de un jucător dintr-o echipă (de fotbal).
- ROBÓT**, *roboți* s.m. (fr. *robot*) 1. Aparat automat care poate executa acțiuni dirijate, substituindu-i-se omului; cyborg. 2. (Fig.) Om care acționează ca un automat.
- ROBÓTICĂ** s.f. (fr. *robotique*, engl. *robotics*) Domeniu al științei și tehnicii care se ocupă de construirea roboților.
- ROBOTIZÁ**, *robotizez* vb. I (fr. *robotiser*) 1. A dota procesul de producție cu roboți (1). 2. (Fig.) A acționa ca un robot (1).
- ROBÚST**, -Ă, *robusti*, -ste adj. (fr. *robuste*) Care are o constituție fizică puternică; rezistent (1), voinic, viguros; solid (3).
- ROBUSTÉȚE** s.f. (*robust* + -ete, cf. fr. *robustesse*) Calitatea de a fi robust; vigoare fizică, putere.
- ROCÁDĂ**, *rocade* s.f. (fr. *rocade*, germ. *Rockade*) 1. (La jocul de șah) Mutare prin care se aduce un turn lângă rege și se trece regele peste turn. 2. Inversare reciprocă. 3. Cale de comunicație paralelă cu linia frontului, folosită pentru manevrarea trupelor și asigurarea materială a acestora. 4. *A face o rocadă* = a schimba, inversând oameni, lucruri.
- ROCÁILLE** s.n. (pr. *rocái*; fr. *rocaille*) Stil în arhitectură și în artele decorative franceze, din timpul lui Ludovic al XV-lea, reprezentând faza de înflorire a stilului rococo, stil caracterizat prin fantezia compoziției, prin imitarea elementelor din natură (grote, stânci, scoici etc.).
- ROCAMBOLÉSC**, -ÉSCĂ, *racambolești* adj. (fr. *racambolesque*) Plin de peripeții extraordinare, incredibile; extravagant.
- RÓCĂ**, *roci* s.f. (fr. *roc[he]*, it. *rocca*) Material mineral din care este constituită scoarța terestră; bolovan, stâncă, piatră.
- ROCK**, *rockuri* (engl., fr. *rock*) 1. S.n. Dans modern în ritm vioi, caracterizat prin răsuciri, piruete etc.; melodia acestui dans. 2. S.n. Stil în muzica ușoară. 3. Adj. Care ține de rock (1), care se referă la rock, de rock.
- ROCK-AND-RÓLL**, *rock-and-rolluri* s.n. (pr. *rocân-ról*; engl. *rock-and-roll*) Rock (1).
- RÓCKER**, *rockeri* s.m. (pr. *rocâr*; engl., fr. *rockier*) 1. Cântăreț de rock (2). 2. Tânăr pasionat de rock; tânăr care se îmbracă și se comportă asemenea cântăreților de rock.
- ROCOCÓ** (fr. *rococo*) 1. Adj. invar., s.n. (Stil în arhitectura și în artele decorative din sec. al XVIII-lea) caracterizat printr-o bogăție excesivă de linii curbe, prin ghirlande împletite, incrustații etc. 2. Adj. Demodat; sofisticat; extravagant.
- RODÁ**, *rodez* vb. I (fr. *roder*) A face rodajul unei mașini, al unui mecanism etc.; (fig.) a se obișnui, a se acomoda.
- RODÁJ**, *rodaje* s.n. (fr. *rodage*) Operație prin care mașinile, mecanismele etc. sunt supuse unor regimuri de funcționare destinate ajustării componentelor.
- RODÉO** s.n. (sp., engl. *rodeo*) 1. Serbare organizată cu prilejul marcării vitelor, în unele regiuni din America. 2. Întrecere sportivă în care un călăreț trebuie să încalce și să se mențină cât mai mult pe un cal sau pe un taur nedomesticit.
- RÓDIE**, *rodii* s.f. (ngr. *ródhi*) Fructul rodiului¹, cu o coajă groasă, roșiatică și cu multe semințe; (rar) granată.
- RÓDIU¹**, *rodii* s.m. (de la *rodie*) Arbust mediteranean ornamental, cu flori roșii și fructe comestibile.
- RÓDIU²** s.n. (fr. *rhodium*) Element chimic, metal alb, ușor, dur și casant, asemănător platinei.
- RODODÉNDRON**, *rododendroni* s.m. (fr. *rhododendron*, germ. *Rhododendron*) (Bot.) Smirdar.
- RODOMONTÁDĂ**, *rodomontade* s.f. (fr. *rodomontade*) Laudă exagerată, fanfaronadă.
- RODONÍT** s.n. (fr. *rhodonite*) Silicat natural de mangan, de culoare roz-cenușie, sticlos, folosit la confecționarea unor obiecte decorative.
- RODOPSÍNĂ** s.f. (fr. *rhodopsine*) Albumină prezentă în retină.
- ROGATÓRIE**, *rogatorii* adj. (fr. *rogatoire*) Comisie rogatorie = intervenție făcută de o instanță judiciară către o instanță din altă localitate, pentru obținerea unor dovezi.
- ROL**, *roluri* s.n. (fr. *rôle*, germ. *Rolle*) 1. Partitură scenică distribuită unui interpret într-un spectacol; personaj interpretat de un actor. 2. Misiune (5), menire; scop, țintă; atribuție. 3. Totalitatea litigiilor rezolvabile într-o anumită zi la tribunal. 4. Registru în care sunt înscrși contribuabilii pentru plata impozitelor.
- ROLÁN** s.n. (cf. *velon*) Fibră textilă sintetică ale cărei proprietăți sunt asemănătoare lânăii.

- ROLĂRE**, *rolări* s.f. (de la *rolă*) 1. Operație de netezire a unui material (metalic) cu o rolă (1). 2. Finisare a unei suprafețe tencuite cu o rolă (2).
- ROLĂ**, *role* s.f. (germ. *Rolle*) 1. Corp cilindric care poate fi rotit în jurul axei sale, folosit ca piesă de rulare sau ca unealtă de prelucrare prin apăsare. 2. Unealtă alcătuită dintr-un cilindru cu mâner, folosită în construcții, în lucrări de finisare. 3. Piesă mecanică în formă de cilindru, cu ax interior, pe care se înfășoară filmul fotografic etc.
- ROLFÍLM/RÓLFÍLM** *rolfilme* s.n. (germ. *Rollfilm*) Pelicula fotografică în formă de bandă îngustă, înfășurată pe un mosor, folosită la aparatele fotografice dotate cu rolă.
- ROM**, *romuri* s.n. (fr. *rhum*, germ. *Rum*) Băutură alcoolică obținută prin fermentarea și distilarea melasei din trestia de zahăr.
- ROMÂN¹**, *romane* s.n. (fr. *roman*) Narațiune epică în proză, cu un conținut complex și multe personaje; (fig.) povestire complexă, cu episoade pline de peripeții, de imprevizibil.
- ROMÂN²**, -Ă, *romani*, -e (lat. *romanus*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care făcea parte din vechea Romă sau din Imperiul Roman; (p. ext.; persoană) din Roma. 2. Adj. Care se referă la romani² (1), privitor la romani. 3. *Cifre romane* = cifre reprezentate prin litere din alfabetul latin. *Biserica Romană* = Biserica Catolică.
- ROMANCÉRO**, *romancerouri* s.n. (pr. *romanséro*; fr., sp. *romancero*) Culegere de poeme medievale spaniole în versuri, relatând fapte eroice.
- ROMANCIÉR**, -Ă, *romancieri*, -e s.m. și f. (fr. *romancier*) Autor de romane¹.
- ROMANÉSC**, -Ă, *romanești* adj. (fr. *romanesque*) 1. Care aparține romanului¹; cu un caracter de roman. 2. Ca de roman¹; fantezist, imaginar.
- ROMĂNI** s.f. (fr. *romani*) Limbă a țiganilor.
- ROMĂNIC**, -Ă, *romanici*, -ce adj. (germ. *romanischt*) 1. Care se trage din romani² (1), care are legătură cu vechea Romă sau cu Imperiul Roman. 2. *Limbă romanică* = limbă care are la bază limba latină; limbă neolatină.
- ROMANÍST**, -Ă, *romaniști*, -ste s.m. și f. (fr. *romaniste*, germ. *Romanist*) 1. Specialist în studiul limbilor romanice. 2. Specialist în studiul dreptului roman².
- ROMANÍSTICĂ** s.f. (germ. *Romanistik*) Disciplină lingvistică și filologică al cărei domeniu îl reprezintă studiul limbilor romanice.
- ROMANITĂTE** s.f. (fr. *romanité*, it. *romanità*, lat. *romanitas*, -atis) 1. Totalitatea popoarelor romanice. 2. Caracterul roman² al unui popor, al unei culturi etc.; origine, descendență romană.
- ROMANIZĂ**, *romanizez* vb. I (fr. *romaniser*) 1. A da sau a impune caracterele romanității; a introduce civilizația romană². 2. A căpăta caracter roman².
- ROMÁNO-CATÓLIC**, -Ă, *romano-catolici*, -ce (roman² + *catolic*) 1. Adj. Care ține de Biserica Catolică, care aparține catolicismului; catolic (1). 2. S.m. și f. Catolic (2).
- ROMÁNȘ**, -Ă, *romanși*, -e (fr. *romanche*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care locuiește în cantonul elvețian Grisons și vorbește romanșa (2). 2. S.f. Denumire dată ramurii vestice a retoromanei.
- ROMÁNTIC**, -Ă, *romantici*, -ce (fr. *romantique*, germ. *romantisch*) 1. Adj. Care aparține romantismului; caracteristic, propriu romantismului. 2. Adj. Inspirat din romantism. 3. Adj., s.m. și f. (Om) visător, melancolic; (om) romanțios.
- ROMANTÍSM**, *romantisme* s.n. (fr. *romantisme*) 1. Atitudine estetică fundamentală care susține primatul factorului emoțional asupra celui rațional. 2. Mișcare artistică și literară apărută la începutul sec. al XIX-lea ca o reacție împotriva clasicismului și a regulilor lui formale, caracterizată prin introducerea lirismului și a imaginației.
- ROMANȚĂ**, *romanțez* vb. I (fr. *romancer*, it. *romanzare*) A expune într-o formă literară un fapt istoric, o biografie etc.
- ROMANȚĂT**, -Ă, *romanțați*, -te adj. (de la *romanța*) Prezentat sub formă de roman.
- ROMÁNȚĂ**, *romanțe* s.f. (fr. *romance*, it. *romanza*, germ. *Romanze*) 1. Compoziție muzicală vocală, piesă instrumentală cu un conținut liric, sentimental. 2. Poezie lirică duiosă și sentimentală.
- ROMANȚIÓS**, -OÁSĂ, *romanțioși*, -oase adj., s.m. și f. (*romanț*, + -ios) Romantic (3).
- ROMB**, „roman” *romburi* s.n. (fr. *rhombe*, lat. *rhombus*, germ. *Rhombus*) Patrulater cu toate laturile și unghiurile opuse egale.
- RÓMBIC**, -Ă, *rombici*, -ce adj. (fr. *rhombique*) În formă de romb; romboidal.
- ROMBOÉDRIC**, -Ă, *romboedrici*, -ce adj. (fr. *rhomboédrique*) 1. În formă de romboedru. 2. *Sistem romboedric* = sistem de cristalizare în formă de prismă dreaptă cu baza triunghiulară.
- ROMBOÉDRU**, *romboedre* s.n. (fr. *rhomboèdre*) Poliedru cu toate fețele în formă de romb.
- ROMBOÍD**, -Ă, *romboizi*, -de (fr. *rhomboïde*) 1. Adj., s.n. (Figură) în formă de romb. 2. S.m. Mușchi din regiunea dorsală, de formă romboidală.

- ROMBOIDÁL**, -Ă, *romboidali*, -e adj. (fr. *rhomboidal*) Rombic.
- ROND**, -Ă, (1, 2, 3, 4) *ronduri*, (5) *ronde* (fr. *rond*, germ. *Ronde*) 1. S.n. Strat de flori (circular). 2. S.n. Piațetă circulară. 3. S.n. Inspecție de noapte la un post de pază militar; persoană care face această inspecție. 4. S.n. (Cor.) Mișcare circulară a piciorului în aer sau pe sol. 5. Adj. *Scriere* (sau *literă*) *rondă* = scriere cu litere rotunde, groase și drepte; literă astfel scrisă.
- RONDĂRE**, *rondări* s.f. (de la *ronda*) Executare a unui rondou (2).
- RONDÉL**, *rondeluri* s.n. (fr. *rondel*, it. *rondello*) 1. Specie a poeziei lirice de formă fixă, în care primul vers sau primele versuri se repetă la mijlocul și la sfârșitul poeziei și în care există numai două rime. 2. Rondo.
- RONDÉLĂ**, *rondelle* s.f. (fr. *rondelle*) Formă plată circulară, de mici dimensiuni; felie mică, subțire și rotundă.
- RONDÓ**, *rondouri* s.n. (fr., it. *rondo*) Piesă muzicală vocală sau instrumentală bazată pe revenirea periodică a temei principale care alternează cu alte teme; rondel (2).
- RONDÓU**, *rondouri* s.n. (fr. *rondeau*) 1. Loc circular (amenajat în grădini, în piețe etc.). 2. Manevră de schimbare a direcției unei nave. 3. Poezie cu formă fixă, cultivată în Franța în sec. XV–XVI.
- RONJĂNT**, *ronjanți* s.m. (fr. *rongeant*) Reactiv întrebuințat în ronjare.
- RONJĂRE**, *ronjări* s.f. (cf. fr. *rongeage*) Procedeu de imprimare a desenelor pe țesăturile vopsite, prin aplicarea unor ronjanți care îndepărtează culoarea, porțiunea respectivă devenind albă.
- RÖNTGEN**, (1) *röntgeni* (pr. *röntghen*; de la n.pr. *Röntgen*) 1. S.m. Unitate de măsură a dozei radiațiilor X sau Y. 2. S.n. Aparat care produce raze X.
- RÖNTGENTERAPIE** s.f. (pr. *röntghenterapie*; fr. *roentgentherapie*, germ. *Röntgentherapie*) Radioterapie.
- ROOM-SÉRVICE** s.n. (pr. *rumsérvis*; engl. *room-service*) Serviciu din cadrul unui hotel, care aduce, la cerere, masa în cameră.
- RÓQUEFORT** s.n. (pr. *rocfor*; fr. *roquefort*) Tip de brânză cu mușcăi în interior, din lapte de oaie, maturat în locuri speciale.
- RÓSBIF/ROAST BEEF** (pr. *răustbif*), *rosbifuri/roast beefuri* s.n. (fr. *rosbif*, engl. *roast beef*) Friptură din mușchi de vacă foarte puțin friptă.
- RÓSBRAT**, *rosbraturi* s.n. (cf. germ. *Rostbraten*) Carne de vită friptă înăbușit, cu multă ceapă.
- ROSTRÁL**, -Ă, *rostrali*, -e adj. (fr. *rostral*) 1. De forma rostrului (1). 2. *Coloană rostrală* = coloană ornată cu prore sculptate în piatră, care ilustrează victoriile navale.
- RÓSTRU**, *rostruri* s.n. (lat. *rostrum*, fr. *rostre*) 1. (În Antichitate) Pintenul unei nave romane. 2. Tribună în forul roman, împodobită cu prore de corăbii capturate în războaie. 3. Ansamblul părților bucale, în formă de trompă, la unele insecte; prelungire cartilagineasă a botului, la unii pești. 4. Ghimpe frontal al cefalotoracelui, la unele crustacee.
- ROTACÍSM**, *rotacisme* s.n. (fr. *rotacisme*) Fenomen fonetic care constă în transformarea unei consoane intervocalice în *r*; (în limba română) fenomen dialectal care constă în transformarea lui *n* intervocalic în *r*, în cuvinte moștenite din latină.
- ROTACIZÁ**, *rotacizez* vb. I (fr. *rotaciser*) (Despre consoane) A suferi fenomenul rotacismului.
- ROTACIZÁNT**, -Ă, *rotacizanți*, -te adj. (fr. *rotacisant*) Care prezintă rotacism.
- ROTALÍT**, *rotalite* s.n. (rus. *rotalit*) Element de construcție din sticlă rezistentă și translucidă, cavă, de culoare verde-albăstrui sau galbenă, folosit la iluminatul încăperii.
- ROTAPRÍNT** s.n. (engl. *rotaprint*, germ. *Rotaprint*) 1. Mașină tipografică de imprimat folosită pentru multiplicarea unor tipărituri cu tiraj redus. 2. Procedeu de imprimare monocromă, în care cerneala trece de pe forma de imprimare pe o suprafață de cauciuc și apoi pe hârtie.
- RÓTARY** s.n. (engl. *rotary*) 1. Dispozitiv de forare prin rotire. 2. Sistem de telefonică automată, bazat pe comutatoare rotative dispuse în diferite poziții.
- ROTATÍV**, -Ă, *rotativi*, -e (fr. *rotatif*) 1. Adj. Care are o mișcare circulară, care poate efectua o rotație (parțială). 2. S.f. Mașină folosită la imprimarea ziarelor și a publicațiilor de mare tiraj, care funcționează prin rotirea a doi cilindri cu suprafețe aflate în contact.
- ROTÁȚIE**, *rotații* s.f. (fr. *rotation*, germ. *Rotation*) 1. Mișcare a unui corp în jurul unei axe. 2. Schimbare alternativă.
- ROTIFÉR**, *rotifere* s.n. (fr. *rotifère*) (La pl.) Clasă de viermi acvatici microscopici, având corp alungit sau sferic, prevăzut cu cili vibratili în jurul orificiului bucal; (și la sg.) vierme din această clasă.
- ROTISERÍE**, *rotiserii* s.f. (fr. *rôtisserie*) Local în care se prepară și se vând specialități de friptură.
- RÓTISÓR**, *rotisoare* s.n. (fr. *rôtissoire*) Aparat la care carnea se frige prin rotire.

- ROTOFOTO** s.n. (fr. *rotophoto[graphie]*) (Poligr.) Instalație folosită pentru culegerea fotografică, bazată pe sistemul monotip.
- ROTOGRAVURĂ**, *rotogravuri* s.f. (fr. *rotogravure*) (Poligr.) Rotoheliografie.
- ROTOHELIOGRAFIE** s.f. (fr. *rotohéliographie*) Tipar adânc în care se folosesc forme cilindrice din cupru; rotogravură.
- ROTONDĂ**, *rotonde* s.f. (fr. *rotonde*) Sală mare sau clădire circulară cu un acoperiș în formă de cupolă.
- ROTOR**, *rotoare* s.n. (fr. *rotor*) Organ al unei mașini care, în timpul funcționării, se învârteste în jurul arborelui pe care este montat.
- ROTOTECĂ**, *rototeci* s.f. (fr. *rototèque*) Catalog mecanic cu fișe așezate pe plăcile unui dispozitiv rotativ, care pot fi consultate fără a fi scoase din suport.
- ROTOANSLĂȚIE**, *rototranslații* s.f. (fr. *roto-translation*) Mișcare complexă a unui corp, care combină o rotație cu o translație.
- ROTULĂ**, *rotule* s.f. (fr. *rotule*, lat. *rotula*) 1. Os mobil al genunchiului. 2. Ax rotund.
- ROTULIÂN**, -Ă, *rotulieni*, -e adj. (fr. *rotulien*) Care se referă la rotulă (1), al rotulei.
- ROZ** (fr. *rose*) 1. Adj. invar. Roșu foarte deschis. 2. S.n. Culoare roz (1). 3. *A vedea (ceva) în roz* = a fi optimist.
- ROZACÉE**, *rozacee* s.f. (fr. *rosacée*) (La pl.) Familie de plante dicotiledonate cu numeroase stamine, adesea cu dublu caliciu, din care fac parte trandafirii, merii, cireșii etc.; (și la sg.) plantă din această familie.
- ROZĂLB**, -Ă, *rozalbi*, -e adj. (*roz* + *alb*) Roz foarte deschis.
- ROZĂRIU**, *rozarii* s.n. (lat. *rosarium*, it. *rosario*, fr. *rozaire*) (La catolici) 1. Culegere de rugăciuni adresate Fecioarei Maria. 2. Mătânie.
- ROZĂSĂ**, *rozase* s.f. (fr. *rosace*) (Arhit.) Rozetă (2).
- RÓZÁ**, *roze* s.f. (fr. *rose*, lat., it. *rosa*, germ. *Rose*) 1. Trandafir. 2. *Roza vânturilor* = diagramă în formă de stea, care reprezintă punctele cardinale și intercardinale la o busolă și care indică viteza și frecvența vântului. *A (nu) sta pe roze* = a (nu) se afla într-o situație favorabilă.
- ROZÉ** adj. invar. (fr. *rosé*) (Despre vin, șampanie) Cu o tentă de roșu-deschis.
- ROZEOLĂ**, *rozeole* s.f. (fr. *roséole*) Erupție cu pete roșietice, caracteristică anumitor maladii infecțioase sau care indică o intoleranță la anumite medicamente.
- ROZÉTĂ**, *rozete* s.f. (fr. *rossete*) 1. Motiv decorativ sau ornamental în formă de trandafir. 2. Fereastră mare circulară, cu vitralii, pe fațadele catedralelor gotice; rozasă. 3. (Bot.) Rezedă.
- ROZMARÍN**, *rozmarini* s.m. (germ. *Rosmarin*) Arbust mic din familia labiatelor, cu miros plăcut, cu frunze persistente și cu flori albastre, albe sau roșii.
- RUÁJ**, *ruaje* s.n. (fr. *rouage*) Fiecare dintre roțile unui mecanism.
- RUANDÉZ**, -Ă, *ruandezi*, -e adj., s.m. și f. (*Ruanda* + *-ez*) (Persoană) din Ruanda.
- RUBAIÁT**, *rubaiate* s.n. (fr. *rubaiyat*) Cătrean persan care exprimă o idee mistică sau filosofică.
- RUBÁRBĂ**, *rubarbe* s.f. (fr. *rhubarbe*) Plantă erbacee cu frunze mari și petioluri comestibile.
- RUBÁTO** (it. *rubato*) 1. Adv. (Despre modul de executare a unei lucrări muzicale) Cu o mare libertate ritmică. 2. S.n. Pasaj executat rubato (1).
- RUBEFÁCȚIE** s.f. (fr. *rubéfaction*) Înröșire a pielii, provocată de un rubefiant.
- RUBEFIÁNT**, -Ă, *rubefianți*, -te adj., s.n. (fr. *rubéfiánt*) (Substanță) care irită și înröșește pielea.
- RUBELÍT**, *rubelite* s.n. (fr. *rubellite*) Varietate de turmalină de culoare roz, folosită ca piatră semiprețioasă.
- RUBEOLĂ**, *rubeole* s.f. (fr. *rubéole*) Boală contagioasă eruptivă, care se manifestă prin febră, tuse, inflamarea ganglionilor cervicali etc.
- RUBEROÍD** s.n. (fr. *rubéroïde*, engl. *ruberoïd*, germ. *Ruberoïd*) Carton asfaltat de calitate superioară, folosit ca material pentru acoperișuri și pentru izolații hidrofuge.
- RUBIACÉE**, *rubiacée* s.f. (fr. *rubiacée*) (La pl.) Familie de plante erbacee dicotiledonate, cu frunze înguste și flori mici, grupate în inflorescențe bogate; (și la sg.) plantă care face parte din această familie.
- RUBICÓND**, -Ă, *rubiconzi*, -de adj. (fr. *rubicond*, lat. *rubicundus*, -a, -um) Roșu la față, rumen.
- RUBÍN**, *rubine* s.n. (lat. *rubinus*, it. *rubino*, germ. *Rubin*) Varietate foarte dură de corindon, de culoare roșie, folosită ca piatră prețioasă.
- RUBINÍU**, -ÍE, *rubinii* adj. (*rubin* + *-iu*) De culoarea rubinului; roșu-închis.
- RÚBLĂ**, *ruble* s.f. (rus. *rubli*) Unitate monetară principală în Comunitatea Statelor Independente.
- RÚBRICĂ**, *rubrici* s.f. (lat. *rubrica*, germ. *Rubrik*, fr. *rubrique*) 1. Despărțitură, spațiu într-un registru, într-un formular etc.; coloană (3). 2. Spațiu într-un periodic, rezervat (permanent) materialelor dintr-un anumit gen sau domeniu. 3. Categorie de articole

- cu subiect determinat, care apare regulat, în același spațiu, într-un periodic.
- RÚCSAC**, *rucsacuri* s.n. (germ. *Rucksack*) Sac purtat pe spate, mai ales de excursioniști; raniță.
- RUDIMÉNT**, *rudimente* s.n. (fr. *rudiment*, lat. *rudimentum*) 1. (La pl.) Noțiuni elementare ale unui domeniu. 2. Organ animal sau vegetal rudimentar, nefuncțional.
- RUDIMENTĂR**, -Ă, *rudimentari*, -e adj. (fr. *rudimentaire*) Care este la începutul formării sau al dezvoltării; primitiv, neevoluat; elementar (2).
- RUDIȘTI** s.m. pl. (fr. *rudistes*) Grup fosil de lameli-branhiate, ai cărui reprezentanți au valvele modificate din cauza modului de fixare.
- RUF**, *rufuri* s.n. (fr. *rouf*) Partea centrală a punții unei nave, în care sunt amenajate cabinele echipajului.
- RÚGBI/RUGBY** s.n. (pr. *răgbi*; engl., fr. *rugby*) Joc sportiv între două echipe, practicat cu o minge ovală, care poate fi lovită cu mâna sau cu piciorul.
- RUGBÍST**, *rugbiști* s.m. (*rugby* + *-ist*) Jucător de rugby.
- RUGÓS**, -OĂSĂ, *rugosi*, -oase adj. (fr. *rugueux*, cf. lat. *rugosus*) Cu rugozități; aspru.
- RUGOZITĂTE**, *rugozități* s.f. (fr. *rugosité*) 1. Însușire a unui corp de a avea asperități. 2. (Mai ales la pl.) Asperitate.
- RUINĂ**, *ruinez* vb. I (fr. *ruiner*) 1. A (se) prefăce în ruină; a (se) dărăpăna, a (se) distruge (1), a (se) demola. 2. A face pe cineva să-și piardă sau a-și pierde averea. 3. A-și pierde sănătatea; a mina (2).
- RUINĂ**, *ruine* s.f. (fr. *ruine*) 1. Degradare, surpare a unei construcții (până la distrugere); dărâmtură, demolițiune. 2. (Fig.) Pierdere a averii sau a sănătății; faliment (2); persoană distrusă fizic și moral; naufragiu. 3. În ruină = ruinat, dărăpănat.
- RUINĂTOR**, -OĂRE, *ruinători*, -oare adj. (*ruina* + *-tor*) Care ruinează, distruge.
- RUJ**, *rujuri* s.n. (fr. *rouge*) 1. Produs cosmetic în diferite nuanțe de roșu, folosit pentru colorarea buzelor; fard roșu. 2. Pastă din oxid de fier și de crom, folosită în tehnica dentară.
- RUJĂ**, *rujez* vb. I (*ruj* + *-a*) A se da cu ruj.
- RÚJĂ** s.f. (fr. *ruche*) Bandă încrețită plisată din tul, dantelă etc., folosită ca ornament la obiecte de îmbrăcăminte.
- RUJEOLĂ**, *rujeole* s.f. (fr. *rougeole*) Boală contagioasă caracterizată prin erupții de culoare roșie pe piele; pojar.
- RUJÉT** s.n. (fr. *rouget*) Maladie bacteriană a porciilor, transmisibilă la om, caracterizată prin apariția unor pete roșii pe piele.
- RULĂ**, *rulez* vb. I (fr. *rouler*) 1. A înfășura ceva în formă de sul. 2. (Despre filme) A fi proiectat pe ecran. 3. A pune și a menține în circulație bani, capital. 4. (Despre vehicule, poduri rulante etc.) A se deplasa prin rotirea roților sau a unor role. 5. A deplasa un corp prin rostogolire sau prin alunecare pe un traseu fix.
- RULĂDĂ**, *rulade* s.f. (fr. *roulade*) Preparat dulce în formă de sul, făcut dintr-o foaie de aluat umplută cu dulceață, cu brânză etc.; preparat din carne care are o formă asemănătoare.
- RULĂJ**, *ruleje* s.n. (fr. *roulage*) 1. Faptul de a rula. 2. Circulație a unui vehicul; timp în care acesta este în circulație. 3. Timp scurs între două încărcări succesive ale unui vagon de marfă care circulă pe calea ferată. 4. Circulație a fondurilor bănești.
- RULĂNT**, -Ă, *rulanți*, -te adj. (fr. *roulant*) 1. Care se deplasează cu ajutorul unor roți, a unor rulmenți etc. 2. *Material rulant* = totalitatea locomotivelor, vagoanelor etc. care circulă pe calea ferată.
- RULĂTĂ**, *rulete* s.f. (fr. *roulette*) 1. Instrument folosit pentru măsurarea lungimilor, format dintr-o panglică gradată în sistemul metric, care se strânge prin rulare. 2. Joc de noroc constând dintr-un disc metalic ce se rotește antrenând o bilă care, la oprire, indică numărul câștigător. 3. Rotiță de metal cu margine dințată, folosită la desenarea tiparelor de croitoric, la tăierea aluatului etc.
- RULĂU**, *ruluri* s.n. (fr. *roulis*) Mișcare de oscilație de la un bord la altul pe care îl are un vehicul (în special o navă) în jurul axei longitudinale, sub influența unei forțe perturbatoare.
- RULMÉNT**, *rulmenți* s.m. (fr. *roulement*) 1. Piesă de mașină compusă din două inele concentrice între care se află bile sau role de oțel ce facilitează mișcarea. 2. *Fond de rulment* = resurse bănești destinate cheltuielilor curente.
- RULĂTĂ**, *rulete* s.f. (fr. *roulotte*) Vehicul (cu două roți) remorcat de un autoturism; camping-trailer.
- RULĂU**, *rulouri* s.n. (fr. *rouleau*) 1. Obiect cilindric pe care se înfășoară ceva; stor, jaluzza. 2. Ceca ce este înfășurată în formă de sul.
- RULĂRĂ**, *ruluri* s.f. (fr. *roulure*) Boală a arborilor, care constă în exfolierea straturilor lemnoase; crăpătură inelară.
- RUMBĂ**, *rumbe* s.f. (fr. *rumba*, germ. *Rumba*) Dans ritmat de origine cubaneză; melodie după care se execută acest dans.
- RUMEN**, *rumene* s.n. (fr. *rumen*) Primul compartiment al stomacului rumegătoarelor, în care se stochează vegetalele înainte de rumegare.

- RUMINĂȚIE**, *ruminații* s.f. (fr. *rumination*) Rume-gare.
- RUMIMY** s.n. (pr. *râmi/rômi*; fr. *rummy*, germ. *Rummy*) Joc de societate în care se folosesc cărți sau plăcuțe (de piatră, de lemn etc.) marcate cu cifre.
- RUMÓARE**, *rumori* s.f. (fr. *rumeur*) Zgomot (de ne-mulțumire) surd și confuz (produs de voci care se aud concomitent).
- RUNĂ**, *rune* s.f. (germ. *Rune*, fr. *rune*) Caracter grafic, în vechiul alfabet germanic și în cel scandinav.
- RUNDĂ**, *runde* s.f. (germ. *Runde*, fr. *round*) 1. Re-priză (1). 2. Parte dintr-un șir de acțiuni, de mani-festări etc.
- RÚNIC**, -Ă, *runici*, -ce adj. (germ. *runisch*, fr. *runique*) Care are caracter de rune; privitor la rune, format din rune.
- RUNOLÓG**, -Ă, *runologi*, -ge s.m. și f. (germ. *Runolog*, fr. *runologue*) Specialist în runologie.
- RUNOLOGÍE** s.f. (germ. *Runologie*) Studiul runelor.
- RUPÉSTRU**, -Ă, *rupeștri*, -stre adj. (fr. *rupestre*) De (sau pe) stâncă; în stâncă.
- RUPÍCOL**, -Ă, *rupicoli*, -e adj. (fr. *rupicole*) Care crește pe stânci.
- RÚPIE**, *rupii* s.f. (fr. *roupie*) Unitate monetară în India și în alte țări din Asia.
- RURÁL**, -Ă, *rurali*, -e adj. (fr. *rural*) Sătesc; țărănesc.
- RUSIFICÁ**, *rusific* vb. I (fr. *russifier*) 1. A (se) asimila cu populația de limbă rusă. 2. A modifica un cuvânt, o expresie potrivit structurii limbii ruse.
- RUSOFÍL**, -Ă, *rusofili*, -e adj., s.m. și f. (fr. *russo-phile*) (Persoană) care manifestă simpatie pentru poporul rus și pentru cultura acestuia; filorus.
- RUSOFÓN**, -Ă, *rusofoni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *russo-phone*) (Vorbitor) de limbă rusă.
- RÚSTIC**, -Ă, *rustici*, -ce adj. (lat. *rusticus*, fr. *rustique*) De la țară, ca la țară; idilic, câmpenesc; țărănesc; (fig.) necioplit, bătăran.
- RUSTICITÁTE** s.f. (fr. *rusticité*) 1. Caracter rustic; (fig.) bătăranie. 2. Calitate a unei plante de a se adapta și de a rezista la intemperii.
- RUSTICIZÁ**, *rusticizez* vb. I (engl. *rusticize*) A da sau a căpăta un caracter rustic.
- RUT** s.n. (fr. *rut*) Starea fiziologică a animalelor în perioada împerecherii.
- RÚTĂ**, *rute* s.f. (fr. *route*, germ. *Rutte*) Drum străbătut de un vehicul; itinerar, traseu (1).
- RUTHERFORD**, *rutherfordi* s.m. (pr. *rázărford*; engl. *rutherford*) Unitate de măsură pentru radioactivitate, egală cu un milion de dezintegrări pe secundă.
- RUTIÉR**, -Ă, *rutieri*, -e (fr. *routier*) 1. Adj. Care ține de circulația sau de transportul pe drumuri și pe șosele, privitor la drumuri și la șosele. 2. S.m. Ciclist specializat în cursele desfășurate pe șosele.
- RUTINÁ**, *rutinez* vb. I (fr. *routiner*) A căpăta rutină.
- RUTINÁR**, -Ă, *rutinari*, -e (*rutină* + -ar) 1. Adj. Făcut prin rutină; șablonizat; rutinier. 2. Adj., s.m. și f. (Persoană) care se conformează unei rutine, care acționează în virtutea rutinei; rutinier.
- RUTINÁT**, -Ă, *rutinați*, -te adj. (*rutină* + -at) Care are rutină (1); priceput, versat.
- RUTÍNĂ¹** s.f. (fr. *routine*) 1. Capacitate câștigată prin practică îndelungată; îndemânare, experiență, praxis (1). 2. Deprindere greșită de a acționa sau de a gândi mereu în aceeași manieră.
- RUTÍNĂ²** s.f. (fr. *rutine*) Substanță extrasă din plante, folosită în farmacologie.
- RUTINIÉR**, -Ă, *rutinieri*, -e adj., s.m. și f. (fr. *routinier*) Rutinar.

S

- SABÁT**, *sabaturi* s.n. (fr. *sabbat*, lat. *sabbatum*) 1. Ziua de sâmbătă, reprezentând zi de sărbătoare și de odihnă la mozaici și la unii sectanți creștini. 2. (Rar) Agitație, gălăgie.
- SABÁTIC**, -Ă, *sabatici*, -ce adj. (fr. *sabbatique*) 1. De sabat. 2. *An sabatic* = (în unele țări) an de studiu destinat cercetării, după un anumit număr de semestre de predare în învățământul superior.
- SABÍN**, -Ă, *sabini*, -e adj., s.m. și f. (lat. *Sabinus*, fr. *sabin*) (Persoană) care făcea parte dintr-o populație stabilită în Peninsula Italică, supusă de romani.
- SABÍNĂ**, *sabine* s.f. (fr. *sabine*, lat. *sabina*) Varietate de ienupăr ale cărei frunze au proprietăți medicinale și care crește în Europa meridională.
- SABINISM** s.n. (fr. *sabinisme*) (Med.) Intoxicație cu ulei de sabină.
- SABÍR**, *sabiruri* s.n. (fr. *sabir*) Jargon rudimentar ca vocabular și structură gramaticală, vorbit în porturile Mării Mediterane, care conține elemente din franceză, provençală, spaniolă, catalană, greacă, italiană și arabă.
- SABLÁ**, *sablez* vb. I (fr. *sabler*) A acoperi cu nisip sau a curăța ceva (în special suprafețe metalice) cu jeturi de nisip, de granule metalice etc.
- SABLÁJ** s.n. (fr. *sablage*) Sablare.
- SABLÁRE**, *sablări* s.f. (de la *sabla*) Curățare, finisare a unei suprafețe metalice cu jeturi de nisip îmbroșat cu aer comprimat; sablaj.
- SABLE** adj., s.n. (pr. *sabl*; fr. *sable*) (Culoare) bej-deschis.
- SABLÉZĂ**, *sableze* s.f. (fr. *sableuse*) Aparat de sablat.
- SABÓRD**, *saborduri* s.n. (fr. *sabord*) Deschidere făcută în pereții unei nave, care servește la aerisire, la încărcarea și descărcarea mărfurilor.
- SABORDÁ**, *sabordez* vb. I (fr. *saborder*) A scufunda propria navă (pentru a nu o lăsa dușmanului).
- SABÓT**, *saboți* s.m. (fr. *sabot*) 1. (Mai ales la pl.) Încălțăminte făcută din lemn sau cu talpă de lemn. 2. Organ, dispozitiv al frânei (la o mașină sau pe calea ferată).
- SABOTÁ**, *sabotez* vb. I (fr. *saboter*) A împiedica intenționat desfășurarea normală a unei acțiuni.
- SABOTÁJ**, *sabotaje* s.n. (fr. *sabotage*) Acțiunea de a sabota o activitate; act prin care se efectuează această acțiune.
- SABOTÓR**, -OÁRE, *sabotori*, -oare s.m. și f. (fr. *saboteur*) Persoană care sabotează.
- SABRÉR**, *sabreri* s.m. (fr. *sabreur*) Scrimer specializat în probele de sabie.
- SABRETÁȘ**, *sabrețase* s.n. (fr. *sabretache*) Geantă de piele atârnată odinioară de centiron, la unele uniforme de cavalerie.
- SACADÁ**, *sacadez* vb. I (fr. *saccader*) (Livr.) A vorbi, a acționa, a se manifesta sacadat.
- SACADÁT**, -Ă, *sacadați*, -te adj. (fr. *saccadé*) Care se produce cu întreruperi dese și scurte.
- SACÁDĂ**, *sacade* s.f. (fr. *saccade*) (Livr.) Mișcare sau sunet sacadat.
- SACERDÓT**, *sacerdoși* s.m. (it. *sacerdote*, lat. *sacerdos*, -otis) (Livr.) Preot.
- SACERDOTÁL**, -Ă, *sacerdotali*, -e adj. (fr. *sacerdotal*, lat. *sacerdotalis*) Preoțesc; sacru (1).
- SACERDÓȚIU** s.n. (lat. *sacerdotium*) Rangul, demnitatea de preot; cler, preoțime.
- SACIFÓRM**, -Ă, *saciformi*, -e adj. (fr. *sacciforme*) În formă de sac.
- SACÓȘĂ**, *sacoșe* s.f. (fr. *sacoche*) Sac mic de mână, folosit pentru cumpărături; plasă.

- SACÔU**, *sacouri* s.n. (germ. *Sakko*) Haină bărbătească; veston.
- SACRÁL¹**, -Ă, *sacrali*, -e adj. (germ. *sakral*) Referitor la sacrum.
- SACRÁL²**, -Ă, *sacrali*, -e adj. (fr. *sacral*) Sacru (1), sfânt.
- SACRALITĂTE** s.f. (*sacral² + -itate*) Caracter sacru.
- SACRALIZĂ**, *sacralizez* vb. I (fr. *sacraliser*) A da un caracter sacru unui lucru profan.
- SACRAMENT**, *sacramente* s.n. (lat. *sacramentum*, germ. *Sakrament*, fr. *sacrament*) Denumire dată fiecăreia dintre cele șapte taine, în Biserica Catolică.
- SACRAMENTÁL**, -Ă, *sacramentali*, -e adj. (lat. *sacramentalis*, fr. *sacramental*, germ. *sakramental*) Care se referă la sacrament; solemn.
- SACRIFICĂ**, *sacrific* vb. I (lat. *sacrificare*, fr. *sacrifier*) 1. A se jertfi din devotament, din abnegație; a se devota. 2. A părăsi, a neglija, a pierde pe cineva în mod voit în avantajul cuiva sau în vederea unui scop, a unei realizări, a unui interes; a imola (2). 3. A ucide un animal în scopuri științifice sau pentru consum. 4. A jertfi ființe ca prinos adus divinității, în Antichitate.
- SACRIFICĂTOR**, *sacrificatori* s.m. (fr. *sacrificateur*, lat. *sacrificator*, -oris) Preot care oficia un sacrificiu (4).
- SACRIFICIU**, *sacrificii* s.n. (fr. *sacrifice*, lat. *sacrificium*) 1. Renunțare voluntară sau forțată la ceva; jertfă; holocaust (3). 2. (Mai ales la pl.) Privațiuni, cheltuieli care se impun. 3. Ofrandă adusă divinității, în Antichitate.
- SACRILÉG**, -Ă, *sacrilegi*, -ge adj. (lat. *sacrilegus*) (Livr.) Care săvârșește un sacrilegiu.
- SACRILÉGIU**, *sacrilegii* s.n. (fr. *sacrilège*, lat. *sacrilegium*) Profanare a unui loc, a unui lucru considerat sfânt; necinstire, pângărire; impietate.
- SACRISTÁN**, *sacristani* s.m. (fr. *sacristain*) Persoană care are în grijă sacristia unei biserici.
- SACRISTIE**, *sacristii* s.f. (lat. *sacristia*, fr. *sacristie*) Încăpere sau loc în care se păstrează obiectele de cult, în bisericile catolice.
- SACROSÁNCT**, -Ă, *sacrosancti*, -te adj. (lat. *sacrosanctus*) Sacru (1), sfânt; intangibil.
- SÁCRU**, -Ă, *sacri*, -e (lat. *sacrum*) 1. Adj. Cu caracter religios; sacrosanct, sacerdotal, sfânt; care impune respect, venerație; divinizat, venerat; sacral²; intangibil. 2. S.n. Ceea ce transcende umanul, ceea ce este dincolo de lumea fizică, de profan. 3. *Foc sacru* = vocație, talent.
- SÁCRUM** s.n. (fr., lat. *sacrum*) Os triunghiular al bazinului, situat la baza coloanei vertebrale.
- SACÚLĂ**, *sacule* s.f. (fr. *sacule*) (Anat.) 1. Unul dintre compartimentele urechii interne. 2. Formațiune saciformă de mici dimensiuni.
- SÁDIC**, -Ă, *sadici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *sadique*) (Persoană) care chinuiește, care torturează cu plăcere; (individ) crud.
- SADÍSM** s.n. (fr. *sadisme*) Plăcere (sexuală) bolnavicioasă de a provoca suferințe fizice; cruzime.
- SADUCHEÍSM** s.n. (fr. *saducéisme*) Doctrină a unei secte mozaice rivale fariseilor, care nega nemurirea sufletului și viața viitoare, disprețuind practicile religioase.
- SADUCHÉU**, *saduchei* s.m. (lat. *Sadducei*) Adept al partidului marelui cler mozaic din Antichitate, reprezentând interesele marilor proprietari de pământ și opozant al fariseilor.
- SAFÁRI**, *safariuri* s.n. (fr. *safari*) 1. Expediție de vânatoare, în Africa. 2. Raliu automobilistic, în Africa.
- SÁFIC**, -Ă, *safici*, -ce adj. (fr. *saphique*) *Vers safic* = vers endecasilabic alcătuit din cinci picioare, atribuit poetei Safo și folosit în versificația antică. *Strofă safică* = strofă compusă din patru versuri, dintre care trei sunt safice și unul, format dintr-un dactil și un spondeu sau un troheu.
- SAFÍSM** s.n. (fr. *saphisme*) (Med.) Lesbianism.
- SAFRÁN**, *safrane* s.n. (fr. *safran*) Parte a cărnei unei nave care poate fi rotită în jurul unei axe pentru ca nava să se întoarcă la dreapta sau la stânga.
- SÁGA** s.f. (germ. *Saga*) Povestire cu caracter istoric și mitic, din literatura scandinavă; epopee (1); lucrare epică de mare întindere (care cuprinde istoria unei familii).
- SAGÁCE**, *sagaci*, -ce adj. (fr. *sagace*) Ager la minte, isteț.
- SAGACITĂTE** s.f. (fr. *sagacité*, lat. *sagacitas*, -atis) Perspicacitate, pătrundere, agerime a minții.
- SAGITÁR**, *sagitari* s.m. (lat. *sagitarius*) (Rar) Arcaș (din armata romană).
- SAGÓ** s.n. (fr. *sagou*) Feculă comestibilă extrasă din măduva sagotierului.
- SAGOTIÉR**, *sagotieri* s.m. (fr. *sagoutier*) Specie de palmier din a cărui măduvă se extrage sago.
- SÁGUM**, *sagumuri* s.n. (lat., fr. *sagum*) Manta scurtă din lână, care constituia uniforma militară a romanilor și a galilor, în Antichitate.
- SAHARIÁN**, -Ă, *saharieni*, -e adj. (fr. *saharien*) Referitor la Sahara, din Sahara.
- SAHARIÂNĂ**, *sahariene* s.f. (fr. *saharienne*) Haină de pânză, cu mânecă scurtă și cu multe buzunare, asemănătoare unei uniforme militare.

- SAHÉL** s.n. (fr. *sahel*) Regiune la marginea deșertului saharian, cu un climat de tranziție între cel al deșertului și cel al savanei.
- SAINTE-BERNÁRD** n.pr.m. (pr. *senbernár*; fr. *saint-bernard*) Câine foarte mare, cu părul lung, de culoare albă și roșcată, dresat pentru salvarea persoanelor rătăcite în munți; bernardin¹.
- SAKÉ** s.n. (fr. *saké*) Băutură alcoolică specifică Japoniei, obținută prin fermentarea orezului.
- SALAMÁNDRĂ**, *salamandre* s.f. (lat. *salamandra*, fr. *salamandre*, germ. *Salamander*) Gen de șopârlă.
- SALARIÁ**, *salariez* vb. I (fr. *salarier*) (Rar) A salariza.
- SALARIÁL**, -Ă, *salariați*, -e adj. (fr. *salarial*) Referitor la salariu, care ține de salariu.
- SALARIÁT**, -Ă, *salariați*, -te (fr. *salarie*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care primește un salariu pentru munca depusă. 2. Adj. (Despre muncă) Care este recompensat cu un salariu.
- SALÁRIU**, *salarii* s.n. (fr. *salaire*, lat. *salarium*) Plată primită regulat pentru munca depusă; leafă, retribuție.
- SALARIZÁ**, *salarizez* vb. I (*salariu* + -iza) A plăti cuiva un salariu; a salaria.
- SALATIÉRĂ**, *salatiere* s.f. (*salată* + -ieră, cf. fr. *saladier*) Vas, castron în care se prepară sau se servește salata.
- SÁLĂ**, *săli* s.f. (fr. *salle*) 1. Încăpere spațioasă într-o clădire destinată publicului pentru spectacole, întâlniri sportive, întruniri, expoziții etc. 2. Totalitatea persoanelor care se află într-o sală (1). 3. Coridor (1), vestibul (1), antreu (1).
- SALÉU**, *saleuri* s.n. (fr. *salé*) Produs de patiserie crocant, sărat, în formă de bețișor.
- SALIÁN**, *salieni* s.m. (fr. *saliens*) Nume dat preoților slujitori ai zeului Marte, păstrătorii scuturilor sacre și conducătorii dansurilor războinice, în Antichitatea romană.
- SÁLIC**, -Ă, *salici*, -ce adj. (fr. *salique*, it. *salico*, germ. *salisch*) *Lege salică* = culegere medievală de norme de drept, care excludea femeile de la anumite succesiuni (în principal, de la tron).
- SALICACÉE**, *salicacee* s.f. (fr. *salicacée*) (La pl.) Familie de arbori cu flori apetale și fructe capsule, din care fac parte salcia și plopul; (și la sg.) arbore din această familie.
- SALICILÁT**, *salicilați* s.m. (fr. *salicylate*) Sare sau ester al acidului salicilic.
- SALICÍLIC**, *salicilici* adj. (fr. *salicylique*) *Acid salicilic* = acid organic derivat din fenol, folosit în industria coloranților, a conservelor alimentare și în medicină, ca antiseptic.
- SALIFÉR**, -Ă, *saliferi*, -e adj. (fr. *salifère*) Care conține sare.
- SALIFICÁ**, *salific* vb. I (fr. *salifier*) A combina o bază cu un acid pentru a obține o sare.
- SALÍN**, -Ă, *salini*, -e adj. (fr. *salin*, lat. *salinus*) Care conține sare; (Chim.) care are caracter de sare.
- SALÍNĂ**, *saline* s.f. (fr. *saline*, lat. *salina*, germ. *Saline*) Mină de sare; ocnă.
- SALINITÁTE** s.f. (fr. *salinité*) Concentrația în săruri a unei soluții, a unei ape sau a unui sol.
- SALINIZÁ**, *salinizez* vb. I (fr. *saliniser*) A face să devină sau a deveni salin; a (se) îmbiba cu săruri solubile.
- SALINOMÉTRU**, *salinometre* s.n. (fr. *salinometre*) Instrument folosit pentru determinarea concentrației soluțiilor de sare.
- SALIVÁ**, *salivez* vb. I (fr. *saliver*) A secreta salivă.
- SALIVÁR**, -Ă, *salivari*, -e adj. (fr. *salivaire*) 1. Prioritar la salivă. 2. *Glandă salivară* = glandă situată sub limbă, care secretă salivă.
- SALIVÁȚIE** s.f. (fr. *salivation*, lat. *salivation*) Secreție salivară (abundentă).
- SALIVĂ**, *salive* s.f. (fr. *salive*, lat. *saliva*) Lichid care se formează continuu în gură, secretat de glandele salivare.
- SALMÁSTRU**, -Ă, *salmastre* adj. (lat. *salmaster*, cf. it. *salmastro*) *Apă salmastră* = apă cu salinitate redusă. *Lac salmastru* = lac cu apă salmastră.
- SALMIÁC** s.n. (germ. *Salmiak*) (Chim.; rar) Clorură de amoniu; țipirig.
- SALMONÉLĂ** s.f. (fr. *salmonella*) Bacterie patogenă care provoacă febra tifoidă, infecții alimentare etc.
- SALMONELÓZĂ**, *salmoneloză* s.f. (fr. *salmonellose*) Infecție provocată de salmonelă.
- SALMONÍD**, *salmonide* s.n. (fr. *salmonide*) (La pl.) Familie de pești răpitori caracterizați printr-o a doua înotătoare dorsală adipoasă, care trăiesc în apele dulci (de munte), precum păstrăvul, lipanul, și în mări, precum somonul, keta; (și la sg.) pește din această familie.
- SALÓN**, *saloane* s.n. (fr. *salon*) 1. Sală pentru expoziții; expoziția însăși. 2. Încăpere spațioasă cu diferite destinații. 3. Cenaclu. 4. *De salon* = specific lumii mondene.
- SALONÁRD**, -Ă, *salonarzi*, -de adj., s.m. și f. (fr. *salonnard*) (Rar) (Persoană) care frecventează saloanele mondene.
- SALOPÉTĂ**, *salopete* s.f. (fr. *salopette*) Costum (de protecție) dintr-o singură piesă; combinezon (2).
- SALPÉTRU** s.n. (fr. *salpêtre*, germ. *Salpeter*) Azotat natural de sodiu (salpetru de Chile) sau de potasiu

- (salpetru de India), folosiți ca îngrășămintă naturale, la fabricarea acidului azotic etc.
- SALPINGITĂ**, *salpingite* s.f. (fr. *salpingite*) Inflamație a trompelor uterine.
- SALPINGOGRAFIE**, *salpingografie* s.f. (fr. *salpingographie*) Radiografie a trompelor uterine.
- SALPINGOOVARITĂ**, *salpingoovarite* s.f. (fr. *salpingoovarite*) (Med.) Anexită.
- SALPINGOSCOP**, *salpingoscoape* s.n. (fr. *salpingoscope*) (Med.) Aparat folosit în salpingoscopie.
- SALPINGOSCOPIE**, *salpingoscopii* s.f. (fr. *salpingoscopie*) (Med.) Explorare vizuală a orificiului intern al trompei lui Eustache, cu ajutorul salpingoscopului.
- SÁLSEA**, *salse* s.f. (sp. *salsa*) Muzică de dans afrocubaneză, în vogă în Caraibe, în America Centrală și în cartierele latine din marile orașe nord-americane.
- SALTÁNDO** adv. (it. *saltando*) (Muz.; indică modul de executare la instrumentele cu coarde și cu arcuș) În manieră staccato, prin atingerea ușoară a arcușului de coarde și revenirea naturală a acestuia.
- SALTIMBÂNC**, *saltimbanci* s.m. (fr. *saltimbanque*) Actor de circ cu mimică exagerată, care execută exerciții acrobactice ușoare; comediant (1); (fig.) persoană neserioasă, lipsită de caracter.
- SALUBRITATE** s.f. (fr. *salubrité*, lat. *salubritas*, -*atis*) Stare favorabilă a condițiilor igienice și sanitare dintr-un loc; serviciu administrativ care asigură curățenia într-un oraș.
- SALUBRIZĂ**, *salubrizez* vb. I (*salubru* + *-iza*) A face salubru mediul de viață și de muncă.
- SALÚBRU**, -**Ă**, *salubri*, -*e* adj. (fr. *salubre*, lat. *saluber*) Care contribuie la sănătatea cuiva; sănătos.
- SALŪT**, *saluturi* s.n. (fr. *salut*) Acțiunea sau felul de a saluta pe cineva pe care îl întâlnești sau de care te desparti; cuvânt, gest care însoțește această acțiune.
- SALUTĂ**, *salut* vb. I (lat., it. *salutare*) 1. A face un gest sau a rosti o formulă uzuală de politețe la întâlnirea cu cineva sau la despărțire; a-și manifesta bucuria (prin gesturi, aclamații). 2. A primi cu entuziasm pe cineva sau ceva.
- SALUTĂR**, -**Ă**, *salutari*, -*e* adj. (fr. *salutaire*) Folositor, salvator, adecvat, potrivit.
- SALVĂ**, *salvez* vb. I (lat., it. *salvare*) 1. A scoate, a scăpa sau a reuși să iasă dintr-o situație grea. 2. *A salva aparențele* = a face să nu fie observat un rău lăuntric.
- SALVĂRE**, *salvări* s.f. (de la *salva*) 1. Acțiunea de a (se) salva; obiect, ființă, circumstanță salvatoare.
2. Serviciu medical care acordă primul ajutor bolnavilor, accidentaților. 3. Vehicul amenajat pentru transportul bolnavilor, accidentaților la o instituție spitalicească de urgență; ambulanță.
- SALVARSÂN** s.n. (germ. *Salvarsan*) Derivat organic al arsenului, sub formă de pulbere galbenă, folosit în tratamentul sifilisului.
- SALVATÓR**, -**OĂRE**, *salvatori*, -*oare* adj., s.m. și f. (*salva* + *-tor*, cf. fr. *salvateur*, lat. *salvator*, -*oris*) (Persoană) care salvează sau poate salva pe cineva sau ceva; salutar.
- SÁLVĂ**, *salve* s.f. (fr. *salve*, germ. *Salve*) (Serie de) descărcări ale unor arme de foc în același timp (în ocazii solemne sau festive).
- SALVCONDŪCT**, *salvconducte* s.n. (cf. it. *salvcondotto*, fr. *saufconduit*) (În trecut) Document care acorda cuiva dreptul de liberă trecere pe un teritoriu străin sau într-o zonă de război.
- SALVGARDĂ**, *salvgardez* vb. I (fr. *sauegarder*, it. *salvaguardare*, cf. *salva*) A apăra, a proteja (2).
- SÁLVE** interj. (lat. *salve*) (Fam.) Formulă de salut folosită mai ales la despărțire.
- SÁLVIE**, *salvii* s.f. (lat. *salvia*) (Bot.) Jaleș.
- SAMĂRĂ**, *samare* s.f. (fr. *samare*) Tip de fruct uscat, cu o singură sămânță, prevăzut cu o aripă subțire (la ulm, arțar, paltin etc.).
- SAMARITEÂN**, -**Ă**, *samariteni*, -*e* adj., s.m. și f. (fr. *samaritain*) 1. (Persoană) din Samaria (provincie din Palestina antică). 2. (Om) milos, filantrop.
- SAMĂRIU** s.n. (fr. *samarium*) Element chimic din grupul pământurilor rare.
- SÁMBĂ**, *sambe* s.f. (port., fr. *samba*) Dans brazilian cu ritm vioi; melodie după care se execută acest dans.
- SÁMBO** s.m. (sp. *sambo*) Descendent provenit din căsătoria unui amerindian cu un negroid sau cu un mulatru.
- SAMIZDÁT**, (2) *samizdaturi* s.n. (rus., fr. *samizdat*) 1. Ansamblul mijloacelor utilizate în fosta U.R.S.S. și în unele țări comuniste din estul Europei pentru a difuza clandestin operele interzise de cenzură. 2. Operă difuzată clandestin.
- SAMOÁN**, -**Ă**, *samoani*, -*e* (fr. *samoan*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) din Insula Samoa. 2. S.f. Limbă polineziană vorbită în Samoa de Vest.
- SAMOÉD**, -**Ă**, *samoezi*, -*de* (fr. *samoyède*) 1. S.m. și f., adj. (Persoană) care face parte dintr-o populație mongolă din nordul Siberiei. 2. S.f. Limbă vorbită de samoezi (1).
- SAMURÁI**, *samurai* s.m. (fr. *samurai*) Membru al castei privilegiate feudalo-militare din Japonia, înaintea Revoluției din anii 1867–1868.

- SANATORIÁL**, -Ă, *sanatoriali*, -e adj. (fr. *sanatorial*) Referitor la sanatoriu, de sanatoriu.
- SANATORIU**, *sanatorii* s.n. (fr. *sanatorium*, germ. *Sanatorium*) Spital pentru tratarea unor boli cronice sau pentru recuperare; clinică particulară; casă de sănătate.
- SANCTIFICÁ**, *sanctific* vb. I (lat. *sanctificare*, cf. fr. *sanctifier*) (Rcl.) A canoniza.
- SANCTITÁTE** s.f. (lat. *sanctitas*, -atis) Termen reverențios pentru un patriarh ortodox sau un papă.
- SANCTUÁR**, *sanctuare* s.n. (lat. *sanctuarium*, fr. *sanctuaire*) Loc sfânt într-un templu sau într-o biserică; altar; lăcaș de cult.
- SANCTIÓNÁ**, *sanctionez* vb. I (fr. *sanctionner*) 1. A aproba o lege, a autoriza un act. 2. A da o sancțiune (2), a penaliza.
- SANCTIÓNÁT**, -Ă, *sanctionați*, -te adj. (de la *sanctiōna*) 1. Confirmat, aprobat; consfințit. 2. Pedepsit.
- SANCTIÓUNE**, *sanctiuni* s.f. (fr. *sanction*, lat. *sanctio*, -onis) 1. Aprobare dată de un for legal; încuviințare. 2. Pedepsă, penalitate (1); boicot; blam; (la pl.) represalii.
- SANCULÓT**, *sanculoși* s.m. (pr. *sancülót*; fr. *sanculotte*) (Rar) Nume dat luptătorilor care au participat la mișcarea populară în timpul Revoluției Franceze din anul 1789.
- SANDÁ**, *sandale* s.f. (fr. *sandale*, lat. *sandalium*) Încălțăminte ușoară de vară (cu fețe foarte decupate).
- SANDARÁC** s.n. (fr. *sandaraque*, lat. *sandaraca*) Rășină naturală extrasă dintr-o specie de tuia, folosită la prepararea lacurilor și a vopselelor, a unor chituri pentru sticlă și porțelan etc.
- SANDINÍST**, -Ă, *sandinisti*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *sandinist*) (Persoană) care face parte din Frontul de Eliberare Națională din Nicaragua.
- SÁNDVICI/SÉNDVIȘ**, *sandviciuri/sendvișuri* s.n. (engl., fr. *sandwich*) Felie de pâine (unsă cu unt), cu un aliment rece (brânză, salam etc.), peste care se așază, de obicei, altă felie de pâine; tartină.
- SANGVÍN**, -Ă, *sangvini*, -e adj. (fr. *sanguin*, lat. *sanguineus*) 1. Al sângelui, privitor la sânge; prin care circulă sângele. 2. *Temperament sangvin* = temperament viu, mobil, impulsiv.
- SANGVINÁR**, -Ă, *sangvinari*, -e adj. (fr. *sanguinaire*) Care are instincte de omucidere; crud.
- SANGVINOLÉNT**, -Ă, *sangvinolenți*, -te adj. (fr. *sanguinolent*, lat. *sanguinolentus*) 1. Care conține sânge, amestecat cu sânge. 2. De culoarea sângelui.
- SANHEDRÍN** s.n. (fr. *sanhédrin*) Tribunal suprem al iudeilor, în Antichitate.
- SANITÁR**, -Ă, *sanitari*, -e (fr. *sanitaire*) 1. Adj. Privitor la sănătate; de sănătate. 2. S.m. Cadru medical mediu. 3. *Punct sanitar* = cea mai mică unitate de asistență medicală.
- SANSCRÍT**, -Ă, *sanscriți*, -te (germ. *Sanskrit*, fr. *sanskrit*) 1. S.f. Veche limbă indo-europeană care a devenit limba clasică a civilizației brahmane. 2. Adj. Care aparține limbii sanscrite (1), scris în limba sanscrită.
- SANSCRITOLÓG**, *sanscritologi* s.m. (rus. *sanskritolog*) Specialist în sanscrită.
- SANSEVIÉRIA** s.f. (lat. *Sansevieria* = numele științific) Plantă tropicală decorativă cu frunze lungi, din ale căror fibre se fac sfori.
- SANTÁL**, *santali* s.m. (fr. *santal*) Arbore tropical cu lemnul plăcut mirositor.
- SANTÍNÁ**, *santine* s.f. (fr. *sentine*) Spațiu pe fundul unei nave unde se strâng apele de condensare, de infiltrație etc. (eliminate ulterior cu ajutorul pompelor).
- SANTINÉLĂ**, *santinele* s.f. (fr. *sentinelle*) Soldat (sau persoană) care face serviciul de pază.
- SANTINIÉR**, *santinieri* s.m. (*santină* + -ier) Mecanic la santina unei nave.
- SANTONÍNÁ** s.f. (fr. *santonine*) Substanță toxică extrasă din semințele sau din bobocii unor plante, întrebuințată în medicină ca vermifug.
- SAPIÉNT**, -Ă, *sapienși*, -te adj., s.m. și f. (lat. *sapiens*, -ntis) (Livr.) (Persoană) înțeleaptă, doctă, savantă.
- SAPIÉNTĂ** s.f. (lat. *sapientia*) (Livr.) Înțelepciune; învățătură.
- SAPIENȚIÁL**, -Ă, *sapientiali*, -e s.f. (*sapientă* + -al) (Livr.) Care denotă sapiență; de sapiență.
- SAPONIFICÁ**, pers. 3 *saponifică* vb. I. (fr. *saponifier*, it. *saponificare*) 1. A (se) transforma în săpun. 2. (Chim.) A (se) descompune prin hidroliză.
- SAPONÍNÁ**, *saponine* s.f. (fr. *saponine*) Substanță de origine vegetală care, în contact cu apa, formează o spumă abundentă.
- SAPORÍFIC**, -Ă, *saporifici*, -ce adj. (fr. *saporifique*) Care dă gust, savoare.
- SAPÓTÁ**, *sapote* s.f. (fr. *sapote*) Fructul sapotierului.
- SAPOTIÉR**, *sapotieri* s.m. (fr. *sapotier*) Arbore din Antile, cu fructe foarte dulci.
- SAPROFÁG**, -Ă, *saprofagi*, -ge adj. (fr. *saprofage*) (Despre animale) Care se hrănește cu materii organice în descompunere.
- SAPROFÍT**, -Ă, *saprofiți*, -te s.n./s.f., adj. (fr. *saprophyte*) (Organism vegetal sau microorganism) care

- iși procură hrana din substanțe organice în descompunere.
- SAPROFITISM** s.n. (fr. *saprophytisme*) (Biol.) Mod de viață al saprofitelor.
- SAPROGÉN, -Ă, saprogeni, -e** adj., s.m. (fr. *saprogène*) (Microorganism) care produce putrefacția.
- SAPROPÉL, sapropeluri** s.n. (fr. *sapropel*) Mâl bogat în substanțe organice în descompunere, format în ape sărace în oxigen și care are efecte terapeutice.
- SARABÂNDĂ, sarabande** s.f. (fr. *sarabande*) Vechi dans spaniol asemănător menuetului; melodie după care se execută acest dans; (fig.) agitație, tumult (3).
- SARAFÁN, sarafane** s.n. (rus. *sarafan*, fr. *sarafane*) Rochie fără mâneci, purtată peste bluză.
- SARAZÍN, -Ă, sarazini, -e** s.m. și f. (fr. *sarrasin*) Denumire dată musulmanilor (din apusul Europei), în Evul Mediu.
- SARBACĂNĂ, sarbacane** s.f. (fr. *sarbacane*) Tub subțire și lung care servește la aruncarea, prin suflare, a unor mici proiectile.
- SARCASM, sarcasme** s.n. (fr. *sarcasme*, lat. *sarcasmus*) Ironic aspră; cuvânt sau batjocură necruțătoare.
- SARCÁSTIC, -Ă, sarcastici, -ce** adj., adv. (fr. *sarcastique*) (În mod) caustic (2), batjocoritor, ironic, incisiv², malițios.
- SARCOCEL, sarcocele** s.n. (fr. *sarcocèle*) (Med.) Tumoare dură a testiculelor.
- SARCOFÁG, sarcophage** s.n. (fr. *sarcophage*, lat. *sarcophagus*) Sicriu antic din piatră, bronz etc. (cu ornamentații); monument funerar în formă de sicriu.
- SARCOLÉMĂ, sarcoleme** s.f. (fr. *sarcolemme*) (Anat.) Membrană care învelește fibra musculară (netedă sau striată).
- SARCOLOGÍE** s.f. (fr. *sarcologie*) Parte a anatomiei care studiază mușchii; miologie.
- SARCÓM, sarcoame** s.n. (fr. *sarcome*, lat. *sarcoma*) Tumoare conjunctivă malignă.
- SARCOMATÓS, -OÁSĂ, sarcomatoși, -oase** adj. (fr. *sarcomateux*) Care se referă la sarcom, cu sarcom.
- SARCOMATÓZĂ, sarcomatoze** s.f. (fr. *sarcomatose*) (Med.) Afectiune caracterizată prin apariția de sarcoame multiple.
- SARCOPLÁSMĂ, sarcoplasme** s.f. (fr. *sarcoplasme*) Protoplasma celulelor musculare.
- SARCÓPTI, sarcopți** s.m. (fr. *sarcopti*) Parazit microscopic care trăiește în galerii săpate în pielea omului și a animalelor, provocând scabia.
- SARDANAPÁLIC, -Ă, sardanapalici, -ce** adj. (n.pr. *Sardanapal* + *-ic*) (Livr.; despre ospete, mod de viață) Exagerat de bogat, de luxos.
- SARDANAPALÍSM** s.n. (n.pr. *Sardanapal* + *-ism*) (Livr.) Mod de viață decadent, imoral.
- SARD, -Ă, sarzi, -de** (fr. *sarde*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) din Sardinia. 2. S.f. Limbă vorbită de sarzi (1).
- SÁRDIU** s.n. (lat. *sardius [lapis]*) Piatră semiprețioasă transparentă, de culoare roșie sau brună.
- SARDÓNIC, -Ă, sardonici, -ce** adj. (fr. *sardonique*, lat. *sardonicus*) Extrem de batjocoritor, răutăcios.
- SARDÓNIX** s.n. (fr. *sardonyx*) Varietate roșie-brună de calcedonie, folosită ca piatră semiprețioasă.
- SARGÁSĂ, sargase** s.f. (fr. *sargasse*) Algă brună plutitoare, care crește în largul coastelor Floridei.
- SARÍ, sariuri** s.n. (fr. *sari*) Îmbrăcăminte femeiască purtată în India, alcătuită dintr-o bucată de țesătură drapată în jurul corpului.
- SARMÁT, -Ă, sarmați, -te** s.m. și f. (fr. *sarmates*) Populație nomadă de origine indo-europeană, înrudită cu sciții, care ocupa teritoriile din zona Mării Negre și a Dunării.
- SARMAȚIÁN, -Ă, sarmațieni, -e** (fr. *sarmatien*) 1. S.n. Ultimul etaj al miocenului din sud-estul Europei. 2. Adj. Care se referă la sarmațian (1), de sarmațian.
- SARMENTÓS, -OÁSĂ, sarmentoși, -oase** adj. (fr. *sarmenteux*) (Bot.) Care are tulpina lungă, mlădi-oasă și agățătoare.
- SARÓNG, saronguri** s.n. (fr. *sarong*) Fustă lungă și strâmtă din materiale ușoare, purtată de femei și de bărbați în Malaysia.
- SÁROS** s.n. (fr. *saros*) Perioadă de 18 ani, 11 zile și 8 ore, după care eclipsele de Soare și de Lună se repetă în aceleași condiții.
- SART, sarturi** s.n. (it. *sarta*) Odgon din oțel sau din cânepă care servește la fixarea laterală a catargelor și la prinderea scârilor de urcare pe acestea.
- SAS, sasuri** s.n. (fr. *sas*) Încăpere sau compartiment dintr-un sistem tehnic sau dintr-o instalație care poate comunica alternativ cu alte încăperi ori cu exteriorul.
- SATÁNIC, -Ă, satanici, -ce** adj. (fr. *satanique*) Al Satanei, referitor la Satana; drăcesc; crud, perfid.
- SATANÍSM** s.n. (fr. *satanisme*) 1. Caracterul a ceea ce este satanic; acțiune diabolică. 2. Cult consacrat Satanei și principiului răului.
- SATANÍST, -Ă, sataniști, -ste** (*Satana* + *-ist*) 1. Adj. Care se referă la satanism (1), de satanism. 2. S.m. și f. Adept al satanismului (2).
- SATELÍT, sateliți** s.m. (fr. *satellite*) 1. Astru care se rotește în jurul altui astru; (fig.) persoană sau colectivitate care execută ordinele cuiva; acolit (1).

2. *Satelit artificial* = vehicul cosmic (prevăzut cu aparate) lansat în spațiu și care se rotește în jurul Pământului sau al altei planete din Sistemul Solar.
- SATELOÍD**, *sateloizi* s.m. (de la *satelit*) Aparat de zbor orbital, echipat cu un motor-rachetă de mică tracțiune, considerat un intermediar între avion și satelitul artificial.
- SATÍN** s.n. (fr. *satín*) Țesătură cu una dintre fețe lucioasă.
- SATINÁ**, *satinez* vb. I (fr. *satiner*) A da luciu hârtiei sau țesăturilor.
- SATINÁT**, -Ă, *satinați*, -te adj. (de la *satina*, cf. fr. *satiné*) Cu aspect lucios, mătăsos.
- SATINÉT** s.n. (fr. *satinete*) Satin subțire.
- SATÍR**, *satiri* s.m. (gr. *sátiros*, fr. *satyre*, lat. *satyrus*)
1. Divinitate rustică din mitologia greacă, reprezentată cu corp de om, coarne și picioare de țap sau de cal.
2. Epitet dat unui om cinic și desfrânat.
- SATIRĂ/SÁTIRĂ**, *satire* s.f. (fr. *satire*, lat. *satira*) Operă literară cu caracter satiric; genul satiric.
- SATÍRIC**, -Ă, *satirici*, -ce (fr. *satirique*, lat. *satiricus*)
1. Adj. Care critică societatea, oamenii cu ironic; caustic (2).
2. S.m. Autor de opere satirice.
- SATIRIZÁ**, *satirizez* vb. I (fr. *satiriser*) A prezenta în mod satiric; a ridiculiza.
- SATISFÁCE**, *satisfac* vb. III (lat. *satisfacere*, fr. *satisfaire*)
1. A îndeplini dorințele, necesitățile, exigențele cuiva; a fi conform acestora.
2. *A(-și) satisface serviciul militar* = a face armata.
- SATISFÁCȚIE**, *satisfacții* s.f. (fr. *satisfaction*, lat. *satisfactio*)
1. Acțiunea de a satisface o nevoie, o dorință; sentiment de mulțumire, de plăcere rezultat dintr-o astfel de acțiune.
2. Act prin care se obține repararea unei ofense.
- SATISFĂCĂTOR**, -OÁRE, *satisfăcători*, -oare adj. (*satisfacere* ÷ -ător) Care satisface, care mulțumește; acceptabil; suficient (1).
- SATRÁP**, *satrapí* s.m. (fr. *satrape*, lat. *satrapes*) Guvernator cu puteri absolute al unei provincii din Imperiul Persan; (fig.) conducător despot; dictator (2).
- SATRÁPÍE**, *satrapii* s.f. (lat. *satrapia*, fr. *satrapie*)
1. Provincie în Imperiul Persan, guvernată de un satrap.
2. (Fig.) Guvernare despotică.
- SATURÁ**, *saturez* vb. I (fr. *saturer*, lat. *saturare*)
1. A umple în exces.
2. (Chim.) A aduce o soluție în situația de a conține cea mai mare cantitate posibilă dintr-un corp dizolvat.
3. A transforma legăturile multiple ale unui compus în legături simple.
4. (Fig.) A satisface pe deplin (și exagerat) pe cineva sau ceva.
- SATURABILITÁTE** s.f. (fr. *saturabilité*) (Chim., fiz.) Capacitatea de a fi saturat.
- SATURÁT**, -Ă, *saturați*, -te adj. (de la *satura*)
1. Care este impregnat, plin la maximum (de un lichid, de o sare etc.).
2. (Despre soluții) Care nu poate dizolva mai mult din substanța deja dizolvată.
3. Care nu mai are valențe libere.
4. Plin în exces (cu produse, cu mărfuri etc.); care a atins un grad maxim de suportabilitate ce nu poate fi depășit.
- SATURÁȚIE** s.f. (fr. *saturation*, lat. *saturatio*)
1. Acțiunea de a satura; stare a unui lichid saturat.
2. Stare a unui corp care nu mai are valențe libere.
3. Sațietate, aglomerare până la refuz.
4. (Fig.) Stare de intensitate sau de satisfacere maximă a cuiva; plictiseală, dezgust care rezultă dintr-o astfel de stare.
- SATÚRN** s.n. (fr. *saturne*) Nume dat plumbului în alchimie.
- SATURNÁLII** n.pr. f. pl. (lat. *Saturnalia*, fr. *Saturnales*) (La vechii romani) Sărbătoare cu un caracter libertin închinată zeului Saturn, care avea loc în perioada solstițiului de iarnă, după terminarea muncilor agricole.
- SATURNIÁN**, -Ă, *saturnieni*, -e adj. (fr. *saturnien*)
1. Referitor la zeul Saturn.
2. *Vers saturnian* = vers latin de șapte picioare și jumătate (dedicat lui Saturn).
- SATURNÍN**, -Ă, *saturnine*, -e adj. (fr. *saturnin*)
1. Privitor la plumb, produs de plumb.
2. (Despre unele boli) Provocat de intoxicația cu plumb.
- SATURNÍSM** s.n. (fr. *saturnisme*) Intoxicație cronică a organismului cu plumb.
- SATĪETÁTE** s.f. (fr. *satiété*, lat. *satietas*, -atis) Stare a celui sătul; saț, îmbuibare; saturație (3).
- SÁUNĂ**, *saune* s.f. (fr. *sauna*) Baie de aburi și de căldură uscată.
- SAURIÁN**, *saurieni* s.m. (fr. *saurien*) (La pl.) Ordin de reptile cu solzi cornuși și coadă lungă, care cuprinde cameleonul, iguana, șopârla, năpârca; (și la sg.) reptilă din acest ordin: lacertilian.
- SAUVIGNÓN** s.n. (pr. *sovinión*; fr. *sauvignon*) Soi de viță-de-vie cu struguri verzi și transparenti, originar din Franța, din care se produc vinuri de calitate; vin obținut din astfel de struguri.
- SAVÁNĂ**, *savane* s.f. (fr. *savane*, germ. *Savanne*) Câmpie întinsă cu ierburi înalte, cu arbuști și copaci pitici, în regiunile tropicale.
- SAVÁNT**, -Ă, *savanți*, -te (fr. *savant*)
1. Adj., s.m. și f. (Om) foarte învățat, erudit (1).
2. Adj. Care denotă erudiție; doct. (1).
3. Adj. Livresc (1).

- SAVARÎNĂ**, *savarine* s.f. (fr. *savarin*) Prăjitură din aluat pufos și însiropat, umplută cu frișcă.
- SAVART**, *savarti* s.m. (fr. *savart*) Unitate de măsură pentru intervalele muzicale de 301 ori mai mică decât o octavă.
- SAVOÁRE** s.f. (fr. *saveur*) Gust deosebit, aromă a unor alimente; suculență; deliciu (1); (fig.) farmec.
- SAVOIR-VÍVRE** s.n. (pr. *savoarvivr*; fr. *savoir-vivre*) (Livr.) Cunoaștere și practicare a uzanțelor în societate.
- SAVONIÉRĂ**, *savoniere* s.f. (cf. fr. *savonnier*) Cutie în care se ține săpunul de toaletă; săpunieră.
- SAVURÁ**, *savurez* vb. I (fr. *savourer*) A mânca sau a bea ceva pe îndelete, cu plăcere; a degusta; (fig.) a se bucura de ceva, a aprecia (2).
- SAVÚRĂ**, *savuri* s.f. (ngr. *savúra*) 1. Material granulos obținut prin sortarea pietrei rezultate din concasarea rocilor, întrebuințat la construirea macadamurilor și la prepararea asfaltului. 2. (Mar.) Lest (1).
- SAVURÓS**, -OÁȘĂ, *savuroși*, -oase adj. (fr. *savoureux*) Plăcut la gust, delicios (1); (fig.) încântător.
- SAXATÍL**, -Ă, *saxatili*, -e adj. (fr. *saxatile*, lat. *saxatilis*) (Despre plante și animale) Care crește sau trăiește în locuri pietroase.
- SAXHÓRN**, *saxhornuri* s.n. (fr. *saxhorn*, germ. *Saxhorn*) Instrument muzical de suflat din alamă, folosit în fanfare și orchestre.
- SAXOFÓN**, *saxofoane* s.n. (fr. *saxophone*) Instrument muzical de suflat din alamă, cu un tub conic îndoit.
- SAXOFONÍST**, *saxofoniști* s.m. (fr. *saxophoniste*) Persoană care cântă la saxofon.
- SAXOTRÓMBĂ**, *saxotrombe* s.f. (fr. *saxotrombe*) Instrument muzical de suflat mai mare decât cornul, confecționat din piele.
- SĂMĂNĂTORÍSM** s.n. (n.pr. *Sămănătorul* + *-ism*) Curent ideologic-literar creat la începutul sec. al XX-lea în jurul revistei bucureștene „Sămănătorul”, care promova o literatură de inspirație istorică și rurală.
- SĂMĂNĂTORÍST**, -Ă, *sămănătoriști*, -ste adj., s.m. și f. (*sămănător[ism]* + *-ist*) (Adept) al sămănătorismului.
- SCÁBIE** s.f. (lat. *scabies*) Boală contagioasă la om și la animale, caracterizată prin apariția de vezicule pe piele și prin mâncărimi; (pop.) râie.
- SCABIÓS**, -OÁȘĂ, *scabioși*, -oase (lat. *scabiosus*, fr. *scabieux*) 1. Adj., s.m. și f. (Ființă) care s-a îmbolnăvit de scabie. 2. Adj. Referitor la scabie, de scabie.
- SCABRÓS**, -OÁȘĂ, *scabroși*, -oase (lat. *scabrosus*, fr. *scabreux*) 1. Adj. Lipsit de decență; necuviincios, nerușinat; scatologic. 2. S.n. Element scabros (1), atmosferă scabroasă.
- SCABROZITÁTE** s.f. (fr. *scabrosité*) Caracter scabros; necuviință, nerușinare, indecență.
- SCADÉNT**, -Ă, *scadenti*, -te adj. (fr. *scadente*) Care a ajuns la termenul prevăzut: care expiră.
- SCADENȚÁR**, *scadențare* s.n. (it. *scadenzario*) Registru în care se ține evidența scadențelor.
- SCADENȚĂ**, *scadențe* s.f. (it. *scadenza*) 1. Termen până la care trebuie lichidată o datorie sau indeplinită o obligație; expirare. 2. Dată până la care cineva are obligația să onoreze un angajament, o promisiune etc.
- SCAFANDRIÉR**, -Ă, *scafandrieri*, -e s.m. și f. (fr. *scaphandrier*) (Rar) Scafandru (1).
- SCAFÁNDRU**, (1) *scafandri*, (2) *scafandre* (fr. *scaphandre*) 1. S.m. Persoană care lucrează sub apă; scafandrier. 2. S.n. Costum special pentru scafandri (1), aviatori și cosmonauți.
- SCAFOÍD**, *scafoide* s.n. (fr. *scaphoide*) (Anat.) Unul dintre cele șapte oase ale labei piciorului.
- SCAI** s.n. (fr. *skai*) Material sintetic care imită pielea.
- SCALÁR¹**, *scalari* s.m. (fr. *scalaire*) Pește de acvariu originar din America de Sud, al cărui corp aplatizat vertical, de culoare argintie, cu dungi transversale negre sau gri.
- SCALÁR²**, -A, *scalari*, -e adj., s.m. (germ. *Scalar*, fr. *scalaire*) (Mărime) ale cărei valori sunt determinate numai prin unitatea de măsură și printr-un număr real, pozitiv sau negativ, care nu depinde de un sistem de referință.
- SCALARIFÓRM**, -Ă, *scalariformi*, -e adj. (fr. *scalariforme*) În formă de scară.
- SCÁLĂ**, *scale* s.f. (it. *scale*, germ. *Skala*) Placă gradată montată la aparatul de radio, pe care, cu ajutorul unui selector, se pot urmări posturile sau lungimile de undă.
- SCALD**, *scalzi* s.m. (fr. *scalde*) Nume dat vechilor preoți nordici, mai ales islandezi.
- SCALÉN**, -Ă, *scalen*, -e adj. (fr. *scalène*, lat. *scalenus*) *Triunghi scalen* = triunghi care are laturile inegale. *Mușchi scalen* (și substantivat, m.) = fiecare dintre cei trei mușchi egali, în formă de triunghi scalen, din regiunea cervicală laterală.
- SCALP**, *scalpuri* s.n. (fr. *scalp*) Pielea împreună cu părul, desprinse de pe capul unui om.
- SCALPÁ**, *scalpez* vb. I (fr. *scalper*) A desprinde pielea de pe craniu (cu ajutorul unui instrument adecvat); a jupui accidental, prin violență, pielea de pe capul cuiva.

- SCALPÉL**, *scalpele* s.n. (fr. *scalpel*) Instrument cu lamă ascuțită, folosit pentru incizii și disecții.
- SCAMATÓR**, *scamatori* s.m. (cf. fr. *escamoteur*) Specialist în scamatorie; iluzionist, prestidigitator.
- SCAMATORÍE**, *scamatorii* s.f. (*scamator* + *-ie*) Artă și tehnica de a produce iluzii (optice) prin mișcări abile și rapide; iluzie (optică) creată în acest fel; iluzionism (1), prestidigitatie, fachirism; (fig.) șarlatanie.
- SCAMONÉE**, *scamonee* s.f. (fr. *scammonée*, lat. *scammonea*) 1. Plantă din Asia Mică, ale cărei frunze sunt triunghiulare, iar florile galbene. 2. Suc rășinos extras din rădăcina scamoneei (1), folosit în medicină.
- SCÁMPOLO**, *scampolouri* s.n. (it. *scampolo*) (Rar) Bluză din tricot, purtată de femei, cu o deschizătură la gât, prevăzută cu nasturi sau cu fermoar.
- SCANÁ**, *scanez* vb. I (engl. *scan*) 1. A explora cu ajutorul unui scanner (1). 2. A reproduce documente (în culori) cu ajutorul unui scanner (2).
- SCANDÁ**, *scandez* vb. I (fr. *scander*) A recita prin accentuarea puternică a silabelor care imprimă ritmul; a pronunța cu putere o frază, accentuând fiecare cuvânt ori anumite grupuri de cuvinte sau silabe.
- SCANDÁL**, *scandaluri* s.n. (fr. *scandale*, lat. *scandalum*) 1. Ceartă violentă însoțită de țipete, de zgomote etc.; scenă (5); zarvă, gălăgie. 2. Faptă, situație care provoacă indignare; indignarea produsă de o asemenea faptă. 3. *A face cuiiva scandal* = a certa pe cineva aspru și cu tonul ridicat.
- SCANDALIZÁ**, *scandalizez* vb. I (fr. *scandaliser*, lat. *scandalizare*) A (se) revolta, a (se) indigna în fața unor fapte reprobabile, a unor abuzuri etc.; a șoca (1).
- SCANDALÓS**, *-OÁSĂ*, *scandaloși*, *-oase* adj. (fr. *scandaleux*) 1. Care provoacă sau este capabil să provoace scandal. 2. Care șochează prin excese; rușinos, revoltător.
- SCÁNER**, *scanere* s.n. (engl., fr. *scanner*) 1. Aparat folosit în diverse sisteme de investigație, pentru a realiza o explorare amănunțită. 2. Aparat care servește la reproducerea, prin baleiaj electronic, a unui document original.
- SCAPÚL**, *scapule* s.n. (fr. *scapule*) Tulpină aeriană lungă, terminată cu o inflorescență.
- SCAPULÁR**, *-Ă*, *scapulari*, *-e* adj. (fr. *scapulaire*) Referitor la umăr, din regiunea umărului.
- SCÁPULĂ**, *scapule* s.f. (lat. *scapula*) Os triunghiular. lat și subțire care, împreună cu clavicula și cu humerusul, formează umărul; omoplat.
- SCARABÉU**, *scarabei* s.m. (fr. *scarabée*, lat. *scarabaeus*) 1. Insectă coprofagă cu corpul negru, lat și turtit. 2. Pecete, bijuterie în formă de scarabeu (1).
- SCARIFICÁ**, *scarific* vb. I (fr. *scarifier*, lat. *scarificare*) 1. A disloca suprafața unui drum, a unei șosele etc. în vederea lucrărilor de refacere a acestora. 2. A afâna pământul cu ajutorul scarificatorului (2). 3. A face o creștătură superficială pe piele, în diverse scopuri.
- SCARIFICATÓR**, *scarificatoare* s.n. (fr. *scarificateur*) 1. Mașină rutieră folosită pentru scarificarea șoselelor. 2. Mașină agricolă utilizată pentru afânarea pământului. 3. Instrument folosit pentru creșterea superficială a pielii.
- SCARIFICÁȚIE**, *scarificații* s.f. (fr. *scarification*) Acțiunea de a scarifica și rezultatul ei; scarificare.
- SCARLATÍNĂ**, *scarlatine* s.f. (fr. *scarlatine*) Boală infecțioasă, contagioasă și epidemică manifestată prin febră mare și erupții pe piele.
- SCARLATINÓS**, *-OÁSĂ*, *scarlatinoși*, *-oase* (fr. *scarlatineux*) 1. Adj. Care ține de scarlatină, privitor la scarlatină. 2. S.m. și f. Persoană bolnavă de scarlatină.
- SCATOFÁG**, *-Ă*, *scatofagi*, *-ge* adj., s.m. și f. (fr. *scatophage*) (Zool.) Coprofag.
- SCATOFAGÍE** s.f. (fr. *scatophagie*) (Zool.) Coprofagie.
- SCATÓL** s.n. (fr. *scatol*) Substanță care rezultă din descompunerea proteinelor în intestinul gros al mamiferelor.
- SCATOLÓGIC**, *-Ă*, *scatologici*, *-ce* adj. (fr. *scatologique*) Care se referă la scatologie; scabros (1).
- SCATOLOGÍE**, *scatologii* s.f. (fr. *scatologie*) 1. Referire trivială la fiziologia excreției, făcută într-o scriere, într-o glumă. 2. Tendință patologică de a utiliza cuvinte scabroase; coprolalie.
- SCELERÁT**, *-Ă*, *scelerați*, *-te* s.m. și f. (fr. *scélérat*) Persoană vinovată sau socotită capabilă de mari nelegiuiri; mârșav, criminal (2).
- SCELERATÉȚE** s.f. (fr. *scélérate*) (Rar) Manieră de a acționa ca un sclerat.
- SCENARÍST**, *-Ă*, *scenariști*, *-ste* s.m. și f. (fr. *scénariste*) Autor de scenarii.
- SCENARÍSTIC**, *-Ă*, *scenaristici*, *-ce* (scenariu + *-istic*) 1. Adj. Privitor la scenariu, de scenariu. 2. S.f. Artă de a scrie scenarii.
- SCENÁRIU**, *scenarii* s.n. (fr. *scénario*, it. *scenario*) 1. Text succint al unei piese de teatru, al unui film (cu indicațiile tehnice și de regie). 2. (Fig.) Plan de desfășurare a unei acțiuni.

- SCENARIZĂ**, *scenarizez* vb. I (engl. *scenarize*) A transpune o lucrare, un fapt în scenariu de teatru sau de film.
- SCĒNĂ**, *scene* s.f. (fr. *scène*, it. *scena*) 1. Spațiu într-o sală sau în aer liber, pe care se desfășoară un spectacol; teatru, estradă (1). 2. Loc al unei acțiuni. 3. Subdiviziune a unei piese de teatru, marcată prin intrarea sau prin ieșirea unui personaj; fragment (3). 4. Acțiune, fapt care trezește interes. 5. Ceartă violentă, scandal (1). 6. *A părăsi scena* = a renunța la o activitate. *A-i face cuiva o scenă* = a imputa cuiva ceva.
- SCĒNĒTĂ**, *scenete* s.f. (it. *scenetta*, cf. fr. *scène*) Piesă de teatru scurtă, cu personaje puține; piesetă.
- SCĒNIC**, -Ă, *scenici*, -ce adj. (fr. *scénique*, it. *scenico*) 1. Care se referă la scenă, de scenă. 2. Care este adaptat teatrului, de teatru. 3. *Spațiul scenic* = parte a scenei expusă vederii publicului, unde evoluează actorii.
- SCENOGRĂF**, -Ă, *scenografi*, -e s.m. și f. (fr. *scénographe*) Persoană specializată în scenografie.
- SCENOGRĂFIC**, -Ă, *scenografici*, -ce adj. (fr. *scénographique*) Care se referă la scenografie, de scenografie.
- SCENOGRAFIE** s.f. (fr. *scénographie*) Artă organizării scenei, a cadrului unui spectacol, prin decorații, costume, lumini etc.
- SCĒNOTÉHNIC**, -Ă, *scenotehnici*, -ce (*scenă* + *tehnică*) 1. S.f. Tehnica folosirii trucajelor și a aparatului de scenă în teatru. 2. Adj. Referitor la scenotehnică (1), de scenotehnică.
- SCĒPTIC**, -Ă, *sceptici*, -ce (fr. *sceptique*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care nu are încredere, care se îndoiește de ceva. 2. Adj. Privitor la scepticism (1). 3. S.m. și f. Adept al scepticismului (1).
- SCEPTICÍSM** s.n. (fr. *scepticisme*) 1. Concepție care neagă posibilitatea cunoașterii adevărului absolut. 2. Îndoială, neîncredere în reușită.
- SCĒPTRU**, *sceptre* s.n. (fr. *sceptre*, lat. *sceptrum*) Baston împodobit, purtat de suverani și de înalții prelați ca simbol al autorității; (fig.) demnitate, putere.
- SCĒCI**, *scheciuri* s.n. (fr. *sketch*) Scenetă cu un caracter satiric și glumeț (pe o temă actuală).
- SCĒLÉT**, *schelete* s.n. (fr. *squelette*) 1. Sistem osos (descărnat); osatură (1). 2. Partea de rezistență a unei construcții sau a unui sistem tehnic. 3. (Fig.) Plan sumar al unei opere literare, științifice etc.; schemă.
- SCĒLÉTIC**, -Ă, *scheletici*, -ce adj. (fr. *squelettique*) 1. Care se referă la schelet. 2. (Despre ființe) Extrem de slab.
- SCĒLETÓN**, *scheletoane* s.n. (engl. *skeleton*) 1. Sanie de metal foarte joasă, pe care se stă culcat pe burtă. 2. Sport de iarnă practicat cu scheletul (1).
- SCĒMÁTIC**, -Ă, *schematici*, -ce adj. (*schemă* + *-atic*) Care este redus la esențial; geometric (2); care nu depășește un cadru superficial; rigid, dogmatic.
- SCĒMATÍSM** s.n. (fr. *schématisme*, lat. *schematismus*) 1. Prezentare schematică, simplistă; tezism (2). 2. Preluare rigidă a unor formule fixe.
- SCĒMATIZĂ**, *schematizez* vb. I (fr. *schématiser*, germ. *schematisieren*) A prezenta ceva schematic; a simplifica (în mod exagerat).
- SCĒMATIZĂNT**, -Ă, *schematizanți*, -te adj. (fr. *schématisant*, cf. *schemă*) Care schematizează.
- SĒMĂ**, *scheme* s.f. (fr. *schème*, lat. *schemata*) 1. Re-prezentare simplificată a unui obiect, destinată să explice structura și funcționarea acestuia. 2. Plan sumar, pattern, desen, diagramă simplificată. 3. Tabel care cuprinde denumirea posturilor și salariile dintr-o instituție sau dintr-o întreprindere.
- SĒPSIS** s.n. (ngr. *sképsis*) (Fam.) Minte, pricepere, judecată; perspicacitate.
- SĒRZĂNDÓ** adv. (pr. *scherzando*; it. *scherzando*) (Muz.; indică modul de executare) Scherzo (1).
- SĒRZO**, (2) *scherzouri* (pr. *schérto*; it. *scherzo*) 1. Adv. (Muz.; indică modul de executare) Vioi, însuflețit, vesel. 2. S.n. Parte dintr-o compoziție sau dintr-o lucrare muzicală separată, scrisă într-un tempo vioi și vesel.
- SĒI**, (1) *schiori* s.n. (fr. *ski*, germ. *Ski*) 1. Tip de patină lungă și îngustă, de lemn, metal etc., prinsă de talpa ghetelor, care permite alunecarea rapidă pe zăpadă. 2. Sport de iarnă practicat cu schiurile (1).
- SĒIĂ**, *schiez* vb. I (fr. *skier*) A practica schiul (2).
- SĒIF**, (1) *schifuri* s.n. (fr., engl. *skiff*) 1. Ambarcațiune sportivă ușoară, lungă, îngustă, cu scaune mobile și rame lungi. 2. Sport nautic practicat cu schiful (1).
- SĒIFÍST**, -Ă, *schifști*, -ste s.m. și f. (*schif* + *-ist*) Sportiv specializat în probele de schif (2).
- SĒLÍFT**, *schilifturi* s.n. (germ. *Skilift*, engl. *skilift*) Instalație pentru transportul schiorilor pe vârful unei părți ori pe o pantă.
- SĒIÓR**, -OĂRĂ, *schiori*, -oare s.m. și f. (fr. *skieur*) Persoană care schiază, care practică schiul (2).
- SĒIP**, *schipuri* s.n. (fr., engl. *skip*) Vas mare de metal, cu descărcare automată, folosit la transportul materialelor într-un puț de mină, într-o fabrică etc.
- SĒÍPER**, *schiperi* s.m. (fr., engl. *skipper*) Comandant al unei ambarcațiuni de pescuit sau de mic tonaj; (p. ext.) comandant al unei nave.

- SCHISMÁTIC**, -Ă, *schismatici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *schismatique*) (Persoană) care provoacă o schismă, care aderă la o schismă.
- SCHISMĂ**, *schisme* s.f. (fr. *schisme*, lat. *schisma*) Separare a unui grup de credincioși de comunitatea religioasă căreia îi aparține; (p. ext.) sciziune, dezbinare.
- SCHIȚĂ**, *schitez* vb. I (it. *schizzare*, cf. *schiză*) 1. A desena ceva în linii mari, schematic; a delinia; a face o schiță (1); a eboșa (2). 2. (Fig.) A expune ceva în mod sumar; a contura (2). 3. A executa vag o mișcare, un gest etc. 4. A fixa punctele principale ale unui plan; a concepe (1).
- SCHIȚĂ**, *schite* s.f. (cf. fr. *esquisse*, it. *schizzo*) 1. Prima formă (în creion) a unui tablou, a unei sculpturi etc.; desen rapid (după model); carton (2), eboșă (2). 2. Reprezentare sumară a concepției unei lucrări; concept (2). 3. Operă literară în proză, de dimensiuni reduse.
- SCHIZOFAZIE**, *schizofazii* s.f. (fr. *schizophasie*) Tulburare patologică (în schizofrenie) care se manifestă prin vorbire incoerentă, confuză.
- SCHIZOFITĂ**, *schizofite* s.f. (fr. *schizophyte*) (La pl.) Grup de plante care se reproduc prin diviziune simplă; (și la sg.) plantă din acest grup.
- SCHIZOFREN**, -Ă, *schizofreni*, -e s.m. și f., adj. (fr. *schizophrène*) Schizofrenic.
- SCHIZOFRENIC**, -Ă, *schizofrenici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *schizophrénique*) (Persoană) care suferă de schizofrenie; schizofren.
- SCHIZOFRENIE**, *schizofrenii* s.f. (fr. *schizophrénie*) Boală mintală gravă, caracterizată prin disocierea funcțiilor psihice și prin pierderea contactului cu lumea exterioară; sindrom discordant.
- SCHIZOGONIE**, *schizogonii* s.f. (fr. *schizogonie*) (Biol.) Înmulțire prin separare sau prin diviziune multiplă, la protozoare și la plantele inferioare.
- SCHIZOID**, -Ă, *schizoizi*, -de adj., s.m. și f. (fr. *schizoïde*) (Persoană) predispusă la schizofrenie; schizotim.
- SCHIZOIDIE** s.f. (fr. *schizoïdie*) (Med.) Predispoziție a unei constituții psihice spre interiorizare, închidere în sine; schizotimie.
- SCHIZOPÓD**, *schizopode* s.n. (fr. *schizopode*) (La pl.) Ordin de crustacee mici, terestre sau marine, cu picioarele bifurcate; (și la sg.) crustaceu care face parte din acest ordin.
- SCHIZOTÍM**, -Ă, *schizotimi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *schizothyme*) (Med.; rar) Schizoid.
- SCHIZOTIMIE** s.f. (fr. *schizothymie*) (Med.; rar) Schizoidie.
- SCIÁTIC**, -Ă, *sciatici*, -ce (fr. *sciatique*) 1. Adj. *Nerv sciatic* (și substantivizat, n.) = nerv care pornește din partea inferioară a coloanei vertebrale și se ramifică în coapsă, gambă și laba piciorului. 2. Adj., s.f. (Afecțiune) a nervului sciatic.
- SCIENCE-FÍCTION** s.n. (pr. *sáians fíçșân*; abr. S.F.; engl. *science-fiction*) Literatură sau film științifico-fantastic.
- SCIÉNTICĂ** s.f. (cf. lat. *scientia*) Disciplină care studiază știința ca fenomen social; scientologie.
- SCIENTÍSM** s.n. (fr. *scientisme*, it. *scientismo*) Doctrină inițiată la sfârșitul sec. al XIX-lea, manifestată prin afirmarea multilaterală a spiritului științific.
- SCIENTÍST**, -Ă, *scientiști*, -ste (fr. *scientiste*) 1. S.m. și f. Adept al scientismului. 2. Adj. Referitor la scientism, de scientism.
- SCIENTIZĂ**, *scientizez* vb. I (cf. engl. *scientize*) A introduce, în anumite discipline sau domenii, metode specifice altor științe, în special ale matematicii.
- SCIENTOLÓG**, -Ă, *scientologi*, -ge s.m. și f. (de la *scientologie*) Specialist în scientologie.
- SCIENTOLÓGIC**, -Ă, *scientologici*, -ce adj. (fr. *scientologique*) Care se referă la scientologie, de scientologie.
- SCIENTOLOGÍE** s.f. (fr. *scientologie*, engl. *scintology*) Scientică.
- SCIFOZOÁR**, *scifozoare* s.n. (fr. *scyphozoaire*) (La pl.) Clasă de celenterate cuprinzând unii polipi și unele meduze; (și la sg.) celenterat din această clasă.
- SCINDĂ**, *scindez* vb. I (fr. *scinder*) A (se) despărți în părțile constitutive; a (se) fracționa, a (se) separa.
- SCINTIGRÁF**, *scintigrafe* s.n. (de la *scintigrafie*) Aparat cu ajutorul căruia se efectuează scintigrafia.
- SCINTIGRAFÍE** s.f. (fr. *scintigraphie*, engl. *scintigraphy*) Procedeu științific de analiză a structurii unui țesut, a unui organ, prin introducerea în acesta a unei substanțe radioactive.
- SCINTIGRĂMĂ**, *scintigrame* s.f. (fr. *scintigramme*) Înregistrare grafică a radioactivității unui țesut după introducerea în acesta a unei substanțe radioactive, pentru stabilirea unui diagnostic; scintilogramă.
- SCINTILATÓR**, *scintilatoare* s.n. (fr. *scintillateur*) Aparat folosit pentru detectarea de particule cu ajutorul scintilațiilor pe care acestea le produc pe un ecran fluorescent.
- SCINTILĂȚIE**, *scintilații* s.f. (fr. *scintillation*) 1. Fluctuație rapidă a unei lumini strălucitoare. 2. Impuls luminos de scurtă durată, produs la contactul unei particule cu un scintilator.

- SCINTILOGRĂMĂ**, *scintilogram* s.f. (fr. *scintilogramme*) (Med.; rar) Scintigramă.
- SCIZIONĂ**, *scizionez* vb. I (*sciziune + -ona*) A (se) desprinde dintr-un întreg organizat; a (se) separa.
- SCIZIONIST**, -Ă, *scizionisti, -ste* (fr. *scissionniste*)
1. S.m. și f. Persoană care urmărește să provoace o sciziune într-o mișcare, într-un grup; disident (1).
2. Adj. Care se referă la sciziune, de sciziune.
- SCIZIPĂR**, -Ă, *scizipari, -e* adj. (fr. *scissipare*) (Despre unele organisme unicelulare; adesea substantivat) Care se înmulțește prin sciziparitate.
- SCIZIPARITATE** s.f. (fr. *scissiparité*) Formă de înmulțire, la unele organisme unicelulare, care constă în diviziunea organismului în două părți aproximativ egale.
- SCIZIUNE**, *sciziuni* s.f. (fr. *scission*) Separare, ruptură bazată pe chestiuni de principiu între (grupuri de) persoane; disidență, schismă.
- SCIZURĂ**, *scizuri* s.f. (fr. *scissure*) Șanț natural aflat pe suprafața unor organe anatomice.
- SCIZURITĂ**, *scizurite* s.f. (fr. *scissurite*) Inflamație a unei scizuri pulmonare.
- SCLAV**, -Ă, *sclavi, -e* s.m. și f. (lat. *sclavus*, cf. fr. *esclave*) 1. Persoană lipsită de libertate, aflată în puterea absolută a unui stăpân și în totală dependență față de acesta; rob, serv (1). 2. Persoană total dependentă de cineva sau de ceva (din cauza unei pasiuni, a unui viciu etc.).
- SCLAVAGISM** s.n. (fr. *esclavagisme*, cf. *sclav*) Sistem social și economic bazat pe sclavie.
- SCLAVAGIST**, -Ă, *sclavagiști, -ste* adj. (fr. *esclavagiste*, cf. *sclav*) Care se referă la sclavagism, specific sclavagismului.
- SCLAVĂJ** s.n. (fr. *esclavage*, cf. *sclav*) (Livr.) Sclavie (2).
- SCLAVIE** s.f. (*sclav + -ie*) 1. Starea, condiția de sclav. 2. Stare a cuiva care se află sub stăpânire tiranică; sclavaj. 3. (Fig.) Dependență totală față de cineva sau de ceva.
- SCLERENCHİM**, *sclerenchimi* s.n. (fr. *sclérenchyme*) Țesut vegetal alcătuit din celule moarte, cu membrane îngroșate.
- SCLERODERMIE**, *sclerodermii* s.f. (fr. *sclérodermie*) Boală caracterizată prin întărirea și îngroșarea pielii, a țesuturilor celulare subcutanate și care poate produce atrofii și deforțări mari (ale tegumentelor).
- SCLEROMÉTRU**, *sclerometre* s.n. (fr. *scléromètre*) Instrument folosit pentru determinarea durității unui corp metalic, prin măsurarea rezistenței la zgâriere a acestuia.
- SCLEROSCÓP**, *scleroscoape* s.n. (fr. *scléroscope*) Instrument folosit pentru determinarea durității unui material.
- SCLERÓTICĂ**, *sclerotice* s.f. (fr. *sclérotique*) Membrană externă a globului ocular, de natură conjunctivă, care formează albul ochiului.
- SCLEROZĂ**, *sclerozez* vb. I (fr. *scléroser*) A se îmbolnăvi de scleroză.
- SCLERÓZĂ**, *scleroze* s.f. (fr. *sclérose*) Modificare a structurii normale a unui organ, a unui țesut ca urmare a unor procese inflamatorii sau degenerative.
- SCOLÁST**, *scolăști* s.m. (germ. *Scholast*) 1. (Rar) Adept al scolasticii (1). 2. Cărturar care se ocupă de partea teoretică a unei științe, ignorând practica.
- SCOLÁSTIC**, -Ă, *scolastici, -ce* (fr. *scolastique*, lat. *scholasticus*) 1. S.f. Sistem filosofic din Evul Mediu, bazat pe dogmele Bisericii Catolice și caracterizat prin raționamente abstracte și prin artificii logice; învățământ medieval vest-european dominat de catolicism. 2. Adj. Care aparține scolasticii (1), privitor la scolastică. 3. Adj., s.f. (Mod de gândire, de activitate) rupt de realitate, pedant, formal.
- SCOLASTICISM** s.n. (fr. *scolasticisme*) Concepție caracteristică scolasticii.
- SCÓLEX**, *scolexuri* s.n. (fr. *scolex*) Extremitatea anterioară a teniei, pe care se află organele de fixare.
- SCOLIÁST**, *scoliaști* s.m. (fr. *scoliaсте*) (Livr.) Autor de scolie.
- SCÓLIE**, *scolii* s.f. (fr. *scolie*, germ. *Scholie*) Notă ori comentariu gramatical, istoric sau critic, necesar pentru înțelegerea textului unui autor antic.
- SCOLIÓTIC**, -Ă, *scoliotici, -ce* adj., s.m. și f. (fr. *scoliotique*) (Med.) (Persoană) care suferă de scolioză.
- SCOLIÓZĂ**, *scolioze* s.f. (fr. *scoliose*) Deviație patologică laterală a coloanei vertebrale.
- SCOLOPÉNDRĂ**, *scolopendre* s.f. (fr. *scolopendre*, lat. *scolopendra*) Miriapod mic care trăiește în locuri umede și întunecate și care se hrănește cu larve de insecte.
- SCONCS**, *sconși* s.m. (fr. *sconse/skunks*, engl. *skunks*) Mic mamifer carnivor din America Centrală cu blană prețioasă, înrudit și asemănător cu dihorul.
- SCONT**, *sconturi* s.n. (it. *sconto*) 1. Reducere făcută debitorului pentru achitarea unei datorii înainte de termen. 2. Operație financiară prin care o bancă cumpără efecte de comerț (cambii, trate etc.), achitând valoarea acestora înainte de scadență, cu reținerea unei dobânzi și a unui comision. 3. Dobândă cuvenită pentru un împrumut și reținută de bancă în momentul acordării împrumutului.

SCONTĂ, *scontez* vb. I (it. *scontare*) **1.** A efectua un scont. **2.** (Fig.) A conta, a se baza pe ceva.

SCONTĂBIL, -Ă, *scontabili*, -e adj. (it. *scontabile*) (Despre polițe și alte efecte de comerț) Care poate fi scontat (**1**).

SCONTĂRE, *scontări* s.f. (de la *sconta*) Acțiunea de a sconta și rezultatul ei; cumpărare de către bancă a unor titluri de credit pe termen scurt (maximum trei luni), înainte ca acestea să ajungă la scadență.

SCONTĂTOR, -OĂRE, *scontatori*, -oare adj., s.m. și f. (Persoană, instituție) care face sconturi (**2**).

SCOPOLAMINĂ s.f. (fr. *scopolamine*) Alcaloid înrudit cu atropina, extras din frunzele și din semințele mai multor plante solanacee și folosit în farmacie.

SCOR, *scoruri* s.n. (fr. *score*) Rezultat care exprimă raportul de forțe într-o întrecere sportivă.

SCORBŪT, *scorbuturi* s.n. (fr. *scorbut*) Boală cauzată de lipsa vitaminei C, caracterizată prin hemoragii multiple, anemie, căderea dinților, apariția unei plăgi deschise etc.

SCORBŪTIC, -Ă, *scorbutici*, -ce (fr. *scorbutique*) **1.** Adj. De natura scorbutului, în legătură cu scorbutul. **2.** S.m. și f. Persoană bolnavă de scorbut.

SCÓRER, (**1**, **2**) *scoreri*, (**3**) *scorere* (engl. *scorer*) **1.** S.m. Golgheter. **2.** S.m. Persoană care ține evidența și afișează scorul într-o întrecere sportivă. **3.** S.n. Panou pe care se afișează scorul, într-o întrecere sportivă.

SCORJACÉU, -CÉE, *scoriacei*, -cee adj. (fr. *scoriacé*) (Geol.; despre roci) Care are aspectul unei scorii (**2**).

SCÓRIE, *scorii* s.f. (fr. *scorie*, lat. *scoria*) **1.** Reziduu rezultat după extragerea metalelor din minereuri și după topirea metalelor; zgură. **2.** Produs vulcanic spongios cu aspect de zgură. **3.** Strat de oxid format pe suprafața unei piese de oțel încălzite la temperaturi înalte.

SCORPIÓN, (**1**) *scorpioni* s.m. (fr. *scorpion*, cf. lat. *scorpio*, -onis) **1.** Arahnidă veninoasă. **2.** Constelație zodiacală din emisfera australă.

SCORȚIONÉRĂ, *scorționere* s.f. (it. *scorzonera*) Plantă erbacee perenă din familia compozeelor cu rizom pivotant și cărnos, de culoare brună, cu frunze mari și flori galbene, cultivată pentru rădăcinile sale comestibile.

SCÓTĂ, *scote* s.f. (it. *scotta*) Parâmă folosită pentru fixarea colțului de jos al unei vele, pe o navă cu pânze.

SCOTCH¹, *scotch-uri* s.n. (pr. *scoci*; engl. *scotch*) Bandă adezivă transparentă.

SCOTCH² s.n. (pr. *scoci*; engl. *Scotch*) Whisky scoțian.

SCOTÓM, *scotoame* s.n. (fr. *scotome*) (Med.) Pierdere a vederii într-o zonă a câmpului vizual.

SCRABBLE, *scrabble-uri* s.n. (pr. *scrébâl*; engl. *scrabble*) Joc logic cu litere, asemănător cuvintelor încrușișate.

SCRATCH s.n., adj. (pr. *screci*; engl. *scratch*) (Cursă sportivă) în care concurenții iau startul de la aceeași linie, fără vreun avantaj.

SCRÉPER, *screpere* s.n. (engl., fr. *scraper*) Mașină folosită pentru lucrări rutiere, pentru construcții de canale etc.

SCRIB, *scribi* s.m. (fr. *scribe*, lat. *scriba*) **1.** (Înv.) Copist și alcătuitor de acte, la diferite popoare. **2.** (Depr.) Scriitor sau gazetar fără valoare.

SCRÍMĂ s.f. (it. *scrima*, fr. *escrime*) Ramură sportivă care cuprinde probe de sabie, de floretă și de spadă.

SCRIMÉR, -Ă, *scimeri*, -e s.m. și f. (fr. *escrimeur*, cf. *scrimă*) Sportiv care practică scrima.

SCRÍPTE s.f. pl. (lat. *scripta*) **1.** Condiți, registre de evidență, de contabilitate, acte (**1**); însemnări cuprinse în aceste condiți, registre etc. **2.** (Livr.) Documente istorice, hrisoave.

SCROFULARIACÉE, *scrofulariacee* s.f. (fr. *scrofulariacée*) (La pl.) Familie de plante dicotiledonate, cuprinzând ierburi, arbori și arbuști, cu flori hermafrodite și fructe, de obicei, capsule; (și la sg.) plantă din această familie.

SCRÓFULĂ, *scrofule* s.f. (fr. *scrofula*, lat. *scrofulae*) Ganglion limfatic cervical, inghinal sau axilar, inflammat din cauza scrofulozei.

SCROFULÓS, -OĂSĂ, *scrofuloși*, -oase (fr. *scrofuloux*) **1.** Adj., s.m. și f. (Persoană) care suferă de scrofuloză. **2.** Adj. Referitor la scrofuloză, de scrofuloză, al scrofulozei.

SCROFULÓZĂ, *scrofuloze* s.f. (germ. *Skrofulose*) **1.** Boală de natură tuberculoasă, caracterizată prin inflamarea scrofulelor. **2.** Debilitate la copii sau la tineri manifestată prin infantilism, inflamare a ganglionilor etc.

SCROT, *scroturi* s.n. (fr., lat. *scrotum*) Înveliș cutanat al testiculelor.

SCRÚPUL, *scrupule* s.n. (fr. *scrupule*) Simț al datoriei, al corectitudinii etc. foarte dezvoltat.

SCRUPULÓS, -OĂSĂ, *scrupuloși*, -oase adj. (fr. *scrupuleux*) **1.** Care manifestă corectitudine, cinste. **2.** Care are o grijă deosebită în ceea ce face, în ceea ce execută; meticulos.

SCRUPULOZITÁTE s.f. (fr. *scrupulosité*) Corectitudine, cinste; conștiinciozitate, meticulozitate.

- SCRUTĂ**, *scrutez* vb. I (fr. *scruter*) A pătrunde cu privirea atent; (fig.) a pătrunde cu mintea; a analiza, a cerceta cu grijă.
- SCRUTĂTOR**, -OĂRE, *scrutători*, -oare adj. (fr. *scrutateur*, lat. *scrutator*, -oris) 1. Care cercetează atent, parcurgând cu privirea. 2. (Fig.) Care caută să pătrundă în miezul problemelor, care analizează ceva cu minuțiozitate.
- SCRUTÎN**, *scrutine* s.n. (fr. *scrutin*) 1. Mod de organizare a alegerilor. 2. Totalitatea operațiunilor pe care le implică exercitarea dreptului de vot.
- SCUĂMĂ**, *scuame* s.f. (fr. *squame*, cf. lat. *squama*) Strat epidermic subțire care se desprinde în unele boli; descuamație.
- SCUAR**, *scuaruri* s.n. (fr. *square*) Mică grădină publică, situată la o intersecție sau în mijlocul unei piețe.
- SCUD**, *scuzi* s.m. (it. *scudo*) Veche monedă italiană de argint sau de aur, care a circulat în apusul Europei, în sec. XV–XVIII.
- SCULPTĂ**, *sculptez* vb. I (fr. *sculpter*) A realiza o sculptură, ciopliind un material dur sau modelând o substanță plastică.
- SCULPTOR**, *sculptori* s.m. (fr. *sculpteur*) Artist care sculpează (1).
- SCULPTORITĂ**, *sculptorițe* s.f. (*sculptor* + -iță) Artistă care sculpează.
- SCULPTURAL**, -Ă, *sculpturali*, -e adj. (fr. *sculptural*) 1. Care se referă la sculptură, care evocă o sculptură. 2. Care merită să fie sculptat datorită formelor armonioase; de o perfecțiune clasică.
- SCULPTURALITATE** s.f. (*sculptural* + -itate) Însușirea de a fi sculptural.
- SCULPTURĂ**, (2) *sculpturi* s.f. (fr. *sculpture*, lat. *sculptura*) 1. Arta de a sculpta. 2. Operă artistică realizată prin sculptare. 3. Fel de a sculpta caracteristic unei persoane, unei școli, unei epoci etc.
- SCURTCIRCUÎT**, *scurtcircuite* s.n. (*scurt* + *circuit*, cf. fr. *court-circuit*) Întrerupere accidentală a curentului electric, într-o rețea sau într-o instalație.
- SCURTMETRĂJ**, *scurtmetraje* s.n. (*scurt* + *metraj*, cf. fr. *court-metrage*) Film a cărui durată nu depășește 30 de minute.
- SCŪTER**, *scutere* s.n. (engl., fr. *scooter*) Vehicul cu motor, asemănător motocicletei, de mici dimensiuni, cu două roți și cadru deschis.
- SCUTIÉR**, *scutieri* s.m. (*scut* + -ier) 1. Tânăr nobil care purta scutul și alte arme ale cavalerului sau ale seniorului, în Evul Mediu, în apusul Europei; titlu de noblete inferior celui de cavaler. 2. Soldat echipat cu scut.
- SCUZĂ**, *scuz* vb. I (it. *scusare*, cf. fr. *excuser*) A cere sau a accepta scuze.
- SCUZĂBIL**, -Ă, *scuzabili*, -e adj. (it. *scusabile*, fr. *excusable*) Care poate fi scuzat.
- SCŪZĂ**, *scuze* s.f. (it. *scusa*, fr. *excuse*) 1. Motiv sau pretext prin care se dezvinovățește cineva. 2. Expresie a regretului pentru o greșeală sau pentru o jignire adusă cuiva. 3. *Scuzele mele* = formulă prin care se cere iertare.
- SEA-LINE** s.f. (pr. *silain*; engl., fr. *sea-line*) Canalizare sub apă, care permite încărcarea și descărcarea, în largul mării sau în rada unui port, a unui produs petrolier.
- SEBACÉU**, -CÉE, *sebacee* adj. (fr. *sébacé*, lat. *sebaceus*) Glandă sebacee = glandă de la rădăcina părului, care secretă sebum. *Chist sebaceu* = umflătură sub piele, cauzată de dezvoltarea exagerată a unei glande sebacee.
- SEBORÉE**, *seboree* s.f. (fr. *séborrhée*) Secreție excesivă de sebum.
- SEBORÉIC**, -Ă, *seboreici*, -ce adj. (fr. *seborrhéique*) Care se referă la seboree, de seboree.
- SÉBUM** s.n. (fr. *sébum*, lat. *sebum*) Substanță grasă secretată de glandele sebacee.
- SECĂNT**, -Ă, *secanți*, -te adj. (fr. *sécant*, germ. *Sekant*) (Despre curbe, suprafețe) Care taie o linie, un plan.
- SECĂNTĂ**, *secante* s.f. (fr. *sécante*) 1. Dreaptă care intersectează un cerc sau o curbă în cel puțin două puncte. 2. Funcție trigonometrică egală cu raportul dintre ipotenuză și cateta unghiului dat.
- SECĂTOR**, *secatoare* s.n. (fr. *sécateur*) Ustensilă în formă de foarfece având brațe lungi, folosită pentru tăiatul crengilor, al ramurilor etc.
- SECENTISM** s.n. (it. *secentismo*) Mișcare literară și artistică din sec. al XVII-lea, în Italia.
- SECENTIST**, -Ă, *secentiști*, -ste adj., s.m. și f. (it. *secentisto*) (Scriitor, artist) care aparține secentismului.
- SECESIONIST**, -Ă, *secesioniști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *sécessionniste*) (Persoană) care susține secesiunea.
- SECESIUNE**, *secesiumi* s.f. (fr. *sécession*, lat. *secessio*, -onis) 1. Acțiunea unui grup organizat de a ieși dintr-o colectivitate, dintr-un stat, dintr-o federație etc. 2. *Războiul de secesiune* = războiul civil dintre statele sudice și cele nordice ale S.U.A., din anii 1861–1865, încheiat cu înfrângerea statelor sudice și cu abolirea sclaviei negrilor.
- SECHĂLĂ**, *sechele* s.f. (fr. *séquelle*) Urmă, tulburare funcțională sau organică durabilă, rămasă după

o boală, după un traumatism sau după o operație chirurgicală.

SECHESTRĂ, *sechestrez* vb. I (fr. *séquestrer*, lat. *sequestrare*) 1. A pune sechestrul asupra unor bunuri aflate în litigiu sau care aparțin unui debitor ce nu își achită obligațiile. 2. A ține pe cineva închis în mod arbitrar și ilegal; a închide, a aresta.

SECHÉSTRU, *sechestre* s.n. (fr. *séquestre*, lat. *sequester*) 1. Sigilare a unor bunuri aflate în litigiu sau în posesia unui datornic care nu și-a achitat obligațiile, până la rezolvarea juridică a cazului. 2. Încerdințare a bunurilor aflate în litigiu unei terțe persoane, până la soluționarea acestuia.

SÉCOL, *secole* s.n. (lat. *saeculum*, it. *secolo*) 1. Perioadă de o sută de ani; veac. 2. *Secolul de mijloc* = Evul Mediu.

SÉCOND-HAND adj. invar. (pr. *sécândhend*; engl. *second hand*) (Despre obiecte, mărfuri etc.) De mână a doua; indirect; de ocazie, vechi, uzat.

SECRÉT, -Ă, *secreți*, -te adj., s.n. (fr. *secret*, lat. *secretus*) 1. (Ceea ce este) ținut ascuns; tainic, enigmatic. 2. *Agent secret* = agent de siguranță; detectiv.

SECRETĂ, pers. 3 *secret* vb. I (fr. *secréter*) A produce o secreție.

SECRETĂR, -Ă, *secretari*, -e (fr. *secrétaire*, lat. *secretarius*) 1. S.m. și f. Persoană care rezolvă lucrările curente, corespondența etc. a unei instituții, a unei întreprinderi etc. sau a unei persoane particulare; persoană cu diferite funcții importante (de organizare, de coordonare, de ducere la îndeplinire a unor hotărâri etc.). 2. *Secretar de redacție* = persoană din redacția unei publicații, a unei edituri însărcinată cu centralizarea și coordonarea materialului pregătit pentru tipar. *Secretar de stat* = (în unele țări) ministru (de Externe); împuternicit guvernamental sau diplomatic.

SECRETÊR, *secrete* s.n. (fr. *secrétaire*) Mobilă cu sertare și cu o placă rabatabilă pentru scris (corespondență).

SECRETARIÁT, *secretariate* s.n. (fr. *secrétariat*) 1. Serviciu într-o instituție, într-o întreprindere, într-o organizație etc. care rezolvă lucrările curente de conducere și de coordonare. 2. Organ al unei organizații internaționale care are atribuții administrative și executive. 3. Totalitatea persoanelor însărcinate să întocmească procesul-verbal asupra dezbaterilor unei ședințe.

SECRETÎNĂ s.f. (fr. *secrétine*) Hormon produs de mucoasa duodenului, care are proprietatea de a excita secreția sucului pancreatic, biliar și salivar.

SECRETIZĂ, *secretizez* vb. I (*secret* + *-iza*) A face să devină secret ceva.

SECRETOMANÍE s.f. (*secret* + *manic*) Înclinație spre ceea ce este secret.

SECRETÓR, -OÁRE, *secretori*, -oare adj. (fr. *secréteur*) Care secretează.

SECRETÓS, -OÁSĂ, *secretoși*, -oase adj. (*secret* + *-os*) (Fam.) Care știe să păstreze un secret, o taină; care nu se destăinuie.

SECRÉȚIE, *secreții* s.f. (fr. *secrétion*, lat. *secretio*) 1. Substanță organică produsă și eliminată de celulele glandulare. 2. Eliminarea a secreției (1).

SECTÁNT, -Ă, *sectanți*, -te (lat. *sectans*, -ntis) 1. S.m. și f. Adeptul unei secte. 2. Adj. De sectă, propriu unei secte sau sectanților (1); intolerant.

SECTĂR, -Ă, *sectari*, -e (fr. *sectaire*) 1. S.m. Partizan fanatic, intolerant al unei doctrine politice, religioase etc. 2. Adj. De sectă sau de sectar (1); intolerant, exclusivist.

SECTARÍSM s.n. (fr. *sectarisme*) Atitudine a unei persoane sectare.

SÉCTĂ, *secte* s.f. (fr. *secte*, lat. *secta*) 1. Comunitate religioasă desprinsă de Biserica oficială. 2. Grup restrâns și închis format din adepții unei doctrine filosofice sau politice.

SECTÓR, *sectoare* s.n. (fr. *secteur*, lat. *sector*, germ. *Sektor*) 1. Porțiune limitată dintr-o suprafață; cvarțial (2). 2. Domeniu, resort (3), ramură de activitate; cadru (3), compartiment (2). 3. Diviziune, domeniu economic sau teritorial-administrativ.

SECTORIAL, -Ă, *sectoriali*, -e adj. (fr. *sectoriel*, engl. *sectorial*) Referitor la un sector sau la o categorie profesională.

SECTORÍST, *sectoriști* s.m. (*sector* + *-ist*) (Sub)ofițer de poliție care supraveghează un sector dintr-un oraș.

SECTORIZĂ, *sectorizez* vb. I (fr. *sectoriser*) A împărți pe sectoare geografice.

SÉCȚIE, *secții* s.f. (rus. *sektiia*, fr. *section*, lat. *section*) 1. Sector al unei întreprinderi sau al unei instituții; local în care activează acest sector. 2. *Secție de votare* = loc unde se votează.

SECȚIONĂ, *secționez* vb. I (fr. *sectionner*) A tăia, a împărți în secțiuni, în părți.

SECȚIONÁBIL, -Ă, *secționabili*, -e adj. (*secționa* + *-bil*) Care poate fi secționat.

SECȚIÚNE, *secțiuni* s.f. (fr. *section*, lat. *sectio*, -onis) Faptul de a secționa; porțiune (2), parte din ceva; loc în care s-a secționat.

SECULÁR, -Ă, *seculari*, -e adj. (fr. *seculaire*, lat. *saecularis*) Care există de secole; străvechi.

- SECULARIZĂ**, *secularizez* vb. I (fr. *séculariser*) A trece în patrimoniul statului bunuri aparținând bisericilor sau mănăstirilor.
- SECUND**, -Ă, *secunzi*, -de (lat. *secundus*, fr. *second*, it. *secondo*) 1. Num., adj. Al doilea. 2. Adj. Care acompaniază o voce, un instrument. 3. S.m., adj. (Ofițer) adjunct al căpitanului unei nave. 4. S.m., adj. (Arbitru) care îl ajută pe arbitrul principal într-o competiție sportivă.
- SECUNDĂ**, *secundez* vb. I (fr. *seconder*, lat. *secundare*) 1. A sprijini, a ajuta pe cineva, a da concursul. 2. (Muz.) A acompania (1).
- SECUNDĂNT**, -Ă, *secundanți*, -te s.m. și f. (germ. *Sekundant*, lat. *secundans*, -ntis) Persoană care însoțește, care urmează pe cineva.
- SECUNDĂR¹**, *secundare* s.n. (*secundă* + -ar) Acul ceasornicului care indică secunde.
- SECUNDĂR²**, -Ă, *secundari*, -e adj. (fr. *secondaire*, lat. *secundarius*) 1. Care se plasează pe locul al doilea; subsidiar, colateral (1); (fig.) neimportant; episodic. 2. (Despre propoziții sau despre părți de propoziție) Care depinde de altă (parte de) propoziție (principală); subordonat (1). 3. *Medic secundar* (și substantivat, m.) = medic admis să efectueze un stagiu într-o clinică, în vederea specializării.
- SECUNDARIĂT** s.n. (de la *secundar²*) Stagiu pe care îl face un medic secundar.
- SECUNDĂ**, *secunde* s.f. (fr. *seconde*, lat. *secundus*, germ. *Sekunde*) A șaizecea parte dintr-un minut; timp foarte scurt.
- SECUNDO** adv. (lat. *secundo*) În al doilea rând.
- SECURIST**, -Ă, *securiști*, -ste s.m. și f. (*securitate* + -ist) Persoană care făcea parte din Securitate (3).
- SECURISTIC**, -Ă, *securistici*, -ce adj. (*securist* + -ic) Care se referă la Securitate (3) sau la securiști, de Securitate ori de securiști.
- SECURÍT** s.n. (germ. *Sekurit*) Geam foarte rezistent care, la spargere, se transformă în pulbere.
- SECURITĂTE** s.f. (fr. *sécurité*, lat. *securitas*, -atis) 1. Absență a oricărui pericol; siguranță. 2. Protecție (1), apărare. 3. Ansamblul organelor de stat care, în fostele state comuniste, aveau sarcina să apere sistemul social-economic și politic; sistem politico-polițienesc represiv; instituție care avea această sarcină.
- SECURIZĂ**, *securizez* vb. I (*secur[it]* + -iza) 1. A da un sentiment de securitate, a înlătura spaima. 2. A face mai sigur ceva (în domeniul securității publice, al luptei împotriva violenței, al furtului etc.). 3. A trata termic un geam în vederea obținerii securitului.
- SECVENȚĂ**, *secvențe* s.f. (fr. *séquence*, lat. *sequentia*, it. *sequenza*) 1. Grupare unitară de imagini și de scene dintr-un film. 2. Serie ordonată de fapte, de momente, de stări etc.
- SECVENȚIĂL**, -Ă, *secvențiali*, -e adj. (fr. *sequencial*) Care se referă la secvență, de secvență; care constituie una sau mai multe secvențe.
- SEDĂ**, *sedez* vb. I (lat. *sedare*) A(-și) administra sedative.
- SEDÁT**, -Ă, *seđați*, -e adj. (de la *seđa*) Care este calmat cu sedative.
- SEDATÍV**, -Ă, *sedativi*, -e adj., s.n. (fr. *sédatif*) (Medicament) care calmează; calmant.
- SEDENTĂR**, -Ă, *sedentari*, -e adj. (fr. *sédentaire*, lat. *sedentarius*) 1. (Despre persoane) Care preferă să nu facă mișcare, care stă mai mult în casă; cazanier; (despre activități, mod de trai etc.) care nu necesită mișcare. 2. *Parte sedentară* = parte a unităților militare care, în timp de război, rămâne în garizoană, având atribuții administrative.
- SEDENTARÍSM** s.n. (*sedentar* + -ism) Faptul de a fi sedentar; viață sedentară; hipochinezie.
- SEDILĂ**, *sedile* s.f. (fr. *cédile*) Semn diacritic în formă de virgulă, care se pune sub unele consoane pentru a le da o valoare nouă.
- SEDIMÉNT**, *sedimente* s.n. (fr. *sédiment*) 1. Depozit (2). 2. Depozit de roci sedimentare.
- SEDIMENTĂ**, pers. 3 *sedimentează* vb. I (fr. *sédimenter*, germ. *sedimentieren*) A se depune (în strate/straturi), a forma sedimente; a (se) depozita (3).
- SEDIMENTĂR**, -Ă, *sedimentari*, -e adj. (fr. *sédimentaire*) 1. Care are caracterul unui sediment, care rezultă din sedimentare; deluvial. 2. *Rocă sedimentară* = rocă formată prin depunerea fragmentelor provenite din dezagregarea unor roci preexistente, transportate de agenți mecanici (vânt, apă).
- SEDIMENTĂRE**, *sedimentări* s.f. (de la *sedimenta*) 1. Ansamblul fenomenelor care duc la formarea rocilor sedimentare. 2. Depunere lentă de particule solide dintr-un lichid, dintr-o emulsie etc. 3. *Viteză de sedimentare* v. *viteză* (4).
- SEDIMENTOLOGIE** s.f. (fr. *sédimentologie*) Parte a geologiei care studiază modul de formare a sedimentelor și a rocilor sedimentare.
- SEDIMENTOMETRIE** s.f. (fr. *sédimentométrie*) (Fiz.) Metodă de determinare a dimensiunilor particulelor dintr-un amestec, care se bazează pe măsurarea vitezei de sedimentare.
- SEDIȚIÓS**, -OĂSĂ, *sedicioși*, -oase adj. (fr. *séditieux*) Care îndeamnă la revoltă; facțios.

SEDIȚIUNE, *seditiuni* s.f. (fr. *sédition*) Răscoală, răzvrătire împotriva autorității.

SĒDIU, *sedii* s.n. (it. *sedio*, lat. *sedium*) Local, clădire unde funcționează o instituție, o organizație etc.; rezidență (1); centru (2), focar (2).

SEDUCĂTOR, -OĂRE, *seducători*, -oare (*seduce* + -ător) 1. S.m. și f., adj. (Persoană) care seduce (1); (persoană) fermecătoare, încântătoare. 2. S.m. Bărbat care seduce (2).

SEDUCE, *seduc* vb. III (lat. *seducere*, fr. *séduire*) 1. A atrage prin vorbe măgulitoare, prin promisiuni mincinoase, a încânta, a fascina (2), a cuceri; a înșela. 2. (Despre bărbați) A ademeni o femeie, determinând-o să accepte relații sexuale.

SEDUCȚIE, *seducții* s.f. (fr. *séduction*, lat. *seductio*) 1. Faptul de a seduce; atracție deosebită, fascinație. 2. Corupere.

SEDŪS, -Ă, *seduși*, -se adj. (de la *seduce*) 1. Vrăjit, fermecat de ceva. 2. Care a fost înșelat, ademenit.

SEFĂRD, -Ă, *sefarzi*, -de s.m. și f. (sp. *sefardi*) Iudeospaniol (1); sefardit.

SEFARDIT, -Ă, *sefardiți*, -te s.m. și f. (*sefard* + -it) Sefard.

SEGMENT, (1, 2, 3) *segmente*, (4) *segmenti* (fr. *segment*, lat. *segmentum*, germ. *Segment*) 1. S.n. Porțiune distinctă dintr-un întreg, nedetașată de acesta. 2. S.n. Fiecare dintre inelele care alcătuiesc corpul unor viețuitoare. 3. S.n. (Inform.) Succesiune de informații de lungime variabilă, definite în cadrul unui program. 4. S.m. Garnitură mecanică a unui piston.

SEGMENTĂ, *segmentez* vb. I (fr. *segmenter*) A separa, a împărți în segmente.

SEGMENTĂL, -Ă, *segmentali*, -e adj. (fr. *segmental*) Care se referă la segment, de segment.

SEGMENTĂRE, *segmentări* s.f. (de la *segmenta*) 1. Diviziune în segmente; segmentație. 2. Ansamblul primelor diviziuni ale oului după fecundare.

SEGMENTĂȚIE, *segmentații* s.f. (fr. *segmentation*) Segmentare (1).

SEGREGĂ, pers. 3 *segregă* vb. I (lat., it. *segregare*) A efectua o segregare.

SEGREGĂRE, *segregări* s.f. (de la *segrega*) 1. Izolare a minereurilor din masa rocilor. 2. Separare neomogenă a componentilor unui aliaj în timpul solidificării. 3. Segregație rasială.

SEGREGĂȚIE, *segregații* s.f. (fr. *ségrégation*) 1. Segregare. 2. *Segregație rasială* = separare a persoanelor de origini, de rase sau de religii diferite, în interiorul aceleiași țări; segregare (3); discriminare rasială.

SEGREGATIONISM s.n. (fr. *ségrégationnisme*) Politică de segregare rasială.

SEGREGAȚIONIST, -Ă, *segregaționiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *ségrégationniste*) (Partizan) al segregatiionismului.

SEGUIDILLA, *seguidilla* s.f. (pr. *seghidilia*; sp. *seguidilla*) Dans popular spaniol, de origine andaluză, cu mișcări foarte repezi și cu acompaniament de castaniete; melodie după care se execută acest dans.

SEIF, *seifuri* s.n. (engl. *safe*) 1. Dulap de fier în care se țin bani și obiecte de valoare (într-o bancă); casă de bani. 2. Încăpere unde se păstrează manuscrise, documente etc.

SEÍM, *seimuri* s.n. (pol. *sejm*) Denumire dată parlamentului în Polonia și în Finlanda.

SEÍSM, *seisme* s.n. (fr. *séisme*) Cutremur de pământ.

SEÍSMIC, -Ă, *seismici*, -ce adj. (fr. *séismique*) Care se referă la seisme, de seisme.

SEISMICITĂȚE s.f. (fr. *séismicité*) Grad de frecvență și de intensitate a seismelor într-o zonă.

SEISMOGRAF, *seismografe* s.n. (fr. *séismographe*) Aparat care înregistrează automat momentul, durata și intensitatea mișcărilor seismice; seismometru.

SEISMOLÓG, *seismologi* s.m. (fr. *séismologue*) Specialist în seismologie.

SEISMOLÓGIC, -Ă, *seismologici*, -ce adj. (fr. *séismologique*) Care se referă la seismologie, de seismologie.

SEISMOLOGÍE s.f. (fr. *séismologie*) Studiul mișcărilor seismice ale scoarței terestre.

SEISMOGRAFÍE s.f. (fr. *séismographie*) Totalitatea procedurilor de întreținere a seismografului; parte a seismologiei care se ocupă cu înregistrarea undelor seismice și cu interpretarea acestor înregistrări.

SEISMOMETRIE s.f. (fr. *séismométrie*) Ansamblul procedurilor de studiere și de înregistrare a undelor seismice.

SEISMOMÉTRU, *seismometre* s.n. (fr. *séismomètre*) Seismograf.

SEISMONASTÍE, *seismonastii* s.f. (fr. *séismonastie*) Mișcare a organelor unor plante superioare, provocată de lovire sau de scuturare.

SEISMOSCÓP, *seismoscoape* s.n. (fr. *séismoscope*) Instrument care semnalează cutremurele de pământ.

SEISMOTERAPIE s.f. (fr. *séismothérapie*) Tratatament cu vibrații de mică amplitudine, folosit în unele atonii musculare; vibroterapie.

SEÍȘ, *seišuri* s.n. (fr. *seiche*) (La pl.) Mișcări oscilatorii verticale ale apei unui lac, determinate de

- schimbări bruște ale presiunii atmosferice, de vânt sau de ploi torențiale.
- SEJŪR**, *sejururi* s.n. (fr. *séjour*) Vacanță, concediu petrecut în altă țară, într-o stațiune etc.; timp petrecut într-o astfel de vacanță, într-un astfel de concediu.
- SELACIÁN**, *selacieni* s.m. (fr. *sélacien*) (La pl.) Subclasă de pești marini cu scheletul cartilaginos și corpul acoperit de plăci osoase, din care fac parte rechinul, vulpea-de-mare etc.; (și la sg.) pește din această subclasă.
- SELÁNDRĂ**, *selandre* s.f. (fr. *sélandre*) Navă de transport folosită în timpul cruciadelor (sec. XI–XIII).
- SELÉCT**, -Ă, *selecti*, -te adj. (fr. *sélect*) 1. Care dovedește finețe, rafinament etc.; ales, deosebit, distinct, elegant, rasat (2). 2. Format din persoane selecte (1).
- SELECTÁ**, *selectez* vb. I (*select* + -a) A selecționa; a separa, a izola.
- SELECTÍV**, -Ă, *selectivi*, -e adj. (fr. *selectif*) 1. Care se bazează pe selecție, care operează prin selecție. 2. (Despre posturi de radiodifuziune) Care realizează o separare netă de undele de frecvență vecine.
- SELECTIVITÁTE** s.f. (fr. *sélectivité*) 1. Caracterul a ceea ce este bine selectat. 2. Calitatea unui receptor de radiodifuziune de a fi selectiv (2).
- SELECTÓR**, *selectoare* s.n. (fr. *sélecteur*) 1. Dispozitivul unui aparat care îl face selectiv. 2. Mașină agricolă care separă și sortează semințele.
- SELETRÓN**, *selectroane* s.n. (engl. *selectron*) Tub electronic din prima generație de calculatoare.
- SELÉCTIE**, *selectii* s.f. (fr. *sélection*, lat. *selectio*) 1. Alegere făcută după anumite criterii, pentru un anumit scop; rezultatul acestei alegeri; filtru (7). 2. *Selectie naturală* = supraviețuire a speciilor animale sau vegetale care s-au adaptat cel mai bine, în detrimentul celor mai puțin adaptate.
- SELECCIÓNÁ**, *selecționez* vb. I (fr. *sélectionner*) A face o selecție; a selecta, a tria.
- SELECCIÓNÁBIL**, -Ă, *selecționabili*, -e (*selecționa* + -bil) 1. Adj. Care merită să fie selecționat, ales; apt de a fi selecționat. 2. Adj., s.m. și f. (Sportiv) care îndeplinește condițiile pentru a fi ales să participe la o competiție, la o probă.
- SELECCIÓNÁT**, -Ă, *selecționați*, -te (de la *selecționa*) 1. Adj. Care este ales dintr-o colectivitate, dintr-un ansamblu de elemente (pe baza unor criterii de valoare). 2. S.f. Echipă sportivă formată din jucători aleși din mai multe echipe.
- SELECCIÓNÉR**, -Ă, *selecționeri*, -e s.m. și f. (fr. *sélectionner*) Persoană pregătită și autorizată care triază cei mai buni sportivi pentru alcătuirea unei echipe.
- SELENÁR**, -Ă, *selenari*, -e adj. (n.pr. *Selene* + -ar) Care aparține Lunii, privitor la Lună.
- SELÉNIC**, -Ă, *selenici*, -ce adj. (fr. *sélénique*) Care conține seleniu.
- SELÉNÍT¹**, *seleniți* s.m. (fr. *sélénite*) Varietate de ghips semitransparent, de culoare galbenă-aurie, cu luciu mătăsoș-sidefos, utilizată la confecționarea unor obiecte decorative.
- SELÉNÍT²**, *seleniți* s.m. (fr. *sélénite*) (Livr.) Locuitor imaginar de pe Lună.
- SELÉNIU** s.n. (fr. *sélénium*) Element chimic, metaloid negru-cenușiu, cu proprietăți chimice asemănătoare celor ale sulfurii.
- SELENODEZÍE** s.f. (fr. *sélenodésie*) Disciplină care studiază forma și dimensiunile Lunii, precum și câmpul de gravitație al acesteia.
- SELENOGRAFÍE** s.f. (fr. *sélénographie*) Studiul descriptiv al Lunii.
- SELENOLOGÍE** s.f. (fr. *sélénologie*) Studiul materiei componente a scoarței lunare și evoluția în timp a acesteia.
- SELENOSTÁT**, *selenostate* s.n. (fr. *sélenostat*) Instrument care urmărește automat mișcările Lunii, prin trimiterea de imagini cu ajutorul unui sistem de oglinzi.
- SELENOTROPÍSM** s.n. (engl. *selenotropism*) Mișcare a organelor unor plante superioare, influențată de Luna plină.
- SELFÁCTOR**, *selfactoare* s.n. (germ. *Selfaktor*, engl. *selfactor*) Mașină cu funcționare intermitentă, folosită pentru toarcerea firelor de lână, de bumbac, a fibrelor sintetice etc.
- SELF-CONTRÓL** s.n. (engl., fr. *self-control*) Auto-control.
- SELFINDÚCTIE**, *selfinducții* s.f. (fr. *self-induction*) (Fiz.) Inducție electromagnetică proprie.
- SELF-MADE-MAN**, *self-made-men* s.m. (pr. *self-meidmén*; engl., fr. *self-made-man*) Om ajuns prin forțele proprii la o situație deosebită; autodidact.
- SELF-SÉRVICE**, *self-service-uri* s.n. (pr. *selfservis*; engl., fr. *self-service*) Magazin, restaurant cu auto-servire.
- SÉLVÁ**, *selve* s.f. (sp. *selva*, fr. *selve*) Pădure virgină ecuatorială din bazinul Amazonului.
- SEM**, *seme* s.f. (fr. *sème*) Unitate minimală a semnificației, care intră în componența unui semem.

- SEMAFÓR.** *semafoare* s.n. (fr. *sémaphore*) Indicator optic (cu lumini, cu brațe etc.) folosit pentru dirijarea circulației (feroviare, navale, rutiere etc.); stop (3).
- SEMAFORIST,** -Ă, *semaforiști, -ste* s.m. și f. (fr. *sémaphoriste*) Persoană care are în grijă întreținerea și funcționarea unui semafor.
- SEMAFORIZĂ,** *semaforizez* vb. I (*semafor + -iza*) A prevedea cu sau a instala semafoare pe o cale de rulare, la o intersecție de drumuri.
- SEMANTÉM,** *semanteme* s.n. (fr. *sémantème*) Unitate de bază a cuvântului (rădăcina) în cadrul unei familii lexicale, considerată purtătoare a sensului lexical; lexem.
- SEMÁNTIC,** -Ă, *semantici, -ce* (fr. *sémantique*) 1. S.f. Studiul sensurilor cuvintelor și al evoluției acestora; semasiologie. 2. Adj. Care ține de semantică (1), privitor la semantică.
- SEMANTICIÁN,** -Ă, *semanticieni, -e* s.m. și f. (fr. *sémanticien*) (Lingv.) Semasiolog.
- SEMANTICISM** s.n. (rus. *семантизм*) Curent neopozitivist care contestă caracterul obiectiv al cunoașterii la nivel rațional.
- SEMANTÍSM** s.n. (fr. *sémantisme*) Semantică (1); (p. ext.) înțeles, sens al unui cuvânt.
- SEMASIOLOG,** -Ă, *semasiologi, -ge* s.m. și f. (fr. *sémasiologue*) Lingvist specialist în semasiologie; semantician.
- SEMASIOLOGÍE** s.f. (fr. *sémasiologie*) (Lingv.) Semantică (1).
- SEMÉM,** *sememe* s.n. (fr. *sémème*) Unitate de semnificație a unui cuvânt, care cuprinde mai multe semne.
- SEMESTRIÁL,** -Ă, *semestriali, -e* adj. (fr. *semestriel*) Care are loc o dată la șase luni; care durează șase luni.
- SEMÉSTRU,** *semestre* s.n. (fr. *semestre*, lat. *semestris*) 1. Perioadă de șase luni consecutive. 2. Jumătate din anul școlar (universitar).
- SEMI-** (fr. *semi-*, lat. *semi*) Element de compunere cu sensul de „jumătate de”, „pe jumătate”, în cuvinte ca: *semicentenar, semicerc*.
- SEMIADERÉNT,** -Ă, *semiaderenți, -te* adj. (fr. *semi-adhérent*) Care nu aderă, care nu se prinde bine de ceva.
- SEMIANALFABÉT,** -Ă, *semianalfabeți, -te* adj. s.m. și f. (*semi- + analfabet*) (Persoană) care abia știe să scrie și să citească.
- SEMIAUTOMÁT,** -Ă, *semiautomați, -te* adj. (*semi- + automat*) (Despre aparate, instalații etc.) A cărui funcționare cuprinde faze executate automat și alte faze dirijate prin intervenții din exterior.
- SEMIAUXILIÁR,** *semiauxiliare* adj. (fr. *semi-auxiliaire*) *Verb semiauxiliar* (și substantivat, n.) = verb cu un rol sintactic asemănător celui al auxiliarelor propriu-zise, care imprimă acțiunii verbului principal o nuanță modală, provenită din sensul acestuia.
- SEMIBARIÉRĂ,** *semibariere* s.f. (*semi- + barieră*) Barieră automată care închide numai jumătate din lățimea căii de acces peste calea ferată.
- SEMICENTENÁR,** *semicentenare* s.n. (*semi- + centenar*) Împlinire a cincizeci de ani de la un eveniment; sărbătorire a acestui eveniment.
- SEMICENTRÁL,** -Ă, *semicentrali, -e* adj. (*semi- + central*) Care este situat aproape de centrul unei localități.
- SEMICÉRC,** *semicercuri* s.n. (*semi- + cerc*) Jumătate de cerc.
- SEMICIRCULÁR,** -Ă, *semicirculari, -e* adj. (fr. *semi-circulaire*) În formă de semicerc.
- SEMICOLONÍE,** *semicolonii* s.f. (*semi- + colonie*) Stat independent numai formal, dar care, economic și politic, depinde de alt stat.
- SEMICONDUCTÓR,** -OÁRE, *semiconductori, -oave* adj., s.n. (fr. *semi-conducteur*) (Material) cu o conductibilitate electrică selectivă, intermediară între cea a metalelor și cea a izolatoarelor.
- SEMICONSOÁNÁ,** *semiconsoane* s.f. (fr. *semi-consonne*) (Fon.) Semivocală.
- SEMICRISTÁL,** *semicristaluri* s.n. (*semi- + cristal*) Cristal de calitate inferioară.
- SEMICÚMPÁNÁ,** *semicumpene* s.f. (*semi- + cumpănă*) Partea mobilă a unei semibariere de cale ferată.
- SEMIDECOMANDÁT,** -Ă, *semidecomandați, -te* adj. (*semi- + decomandat*) (Despre apartamente) Care este parțial decomandat.
- SEMIDÓCT,** -Ă, *semidocti, -te* adj., s.m. și f. (*semi- + doct*) (Persoană) puțin instruită, dar care se consideră cultă.
- SEMIDOCÍTÍSM** s.n. (*semidoct + -ism*) Starca de semidoct; cultură superficială.
- SEMIFABRICÁT,** *semifabricate* s.n. (*semi- + fabricat*) Produs cu un anumit grad de prelucrare, care se livrează altei secții sau altei întreprinderi pentru a fi finisat; semiprodus; material (5).
- SEMIFINÁLÁ,** *semifinale* s.f. (*semi- + finală*) Fază a unui concurs sportiv, în care se alege concurenții pentru finală.

- SEMIFINALÍST**, -Ă, *semifinaliști*, -ste s.m. și f. (*semi-* + *finalist*) Sportiv selecționat pentru semifinală.
- SEMIFLUÍD**, -Ă, *semifluidi*, -de adj. (fr. *semi-fluide*) (Adesea substantivat, n.) Care este parțial fluid.
- SEMIFOND** s.n. (*semi-* + *fond*, cf. fr. *demi-fond*) Probă sportivă (atletism, ciclism etc.) care se dispută pe distanțe medii.
- SEMIGRÉU**, -Ă, *semigrei*, -le (*semi* + *greu*, cf. fr. *mi-lourd*) 1. Adj. *Categorie semigrea* (și substantivat, f.) = categorie de greutate (la box, judo, haltere) intermediară între greutatea mijlocie și cea grea. 2. S.m. Sportiv care face parte din categoria semigrea (1).
- SEMILUNĂR**, -Ă, *semilunari*, -e adj. (fr. *semi-lunaire*) În formă de semilună.
- SEMILUNĂ**, (2) *semiluni* s.f. (*semi-* + *lună*) 1. Formă de semicerc pe care o prezintă Luna în unele faze. 2. Semn simbolic al islamismului. 3. (Fig.) Imperiul Otoman; mahomedanismul.
- SEMIMETÁL**, *semimetale* s.n. (*semi-* + *metal*) Element chimic cu proprietăți caracteristice atât metalelor, cât și nemetalelor.
- SEMIMIJLOCÍU**, -ÍE, *semimijlocii* (*semi-* + *mijlociu*) 1. Adj. *Categorie semimijlocie* (și substantivat, f.) = categorie de greutate (la box, judo, haltere) inferioară celei mijlocii. 2. S.m. Sportiv care face parte din categoria semimijlocie (1).
- SEMIMÚSCĂ** adj. invar. (*semi-* + *muscă*) *Categorie semimuscă* (și substantivat, f.) = categorie la box inferioară categoriei muscă.
- SEMINÁL**, -Ă, *seminali*, -e adj. (fr. *séminal*) 1. Care se referă la sămânța plantelor. 2. Care se referă la spermă; de spermă.
- SEMINÁR**, *seminare* s.n. (fr. *séminaire*, lat. *seminarium*) 1. Formă de activitate în învățământul superior, prin care, sub îndrumarea unui cadru didactic, se clarifică și se aprofundează cunoștințele predate la curs. 2. Serie de ședințe organizate de o instituție sau de o organizație pentru studierea și dezbaterăa unor probleme. 3. Școală de grad mediu pentru pregătirea preoților.
- SEMINARIÁL**, -Ă, *seminariali*, -e adj. (de la *seminar*, cf. lat. *seminarialis*) Care ține de seminar, referitor la seminar.
- SEMINARÍST**, *seminariști* s.m. (fr. *séminariste*) Elementul unui seminar (3).
- SEMINARIZÁ**, *seminarizez* vb. I (*seminar* + *-iza*) A discuta, a lămuri cunoștințele (predate la curs) în cadrul unui seminar (1).
- SEMINIFÉR**, *seminifere* adj. (fr. *séminifère*) *Canal seminifer* = fiecare dintre micile canale situate în testicule care transportă sperma.
- SEMINOMÁD**, -Ă, *seminomazi*, -de adj., s.m. și f. (fr. *semi-nomade*) (Persoană) care practică seminomadismul.
- SEMINOMADÍSM** s.n. (fr. *semi-nomadisme*) Mod de viață (mai ales la marginea deșerturilor) în care agricultura sporadică se îmbină cu creșterea vitelor.
- SEMIOBSCÚR**, -Ă, *semiobscuri*, -e adj. (*semi-* + *obscur*) Pe jumătate întunecat; insuficient luminat.
- SEMIOBSCURITÁTE** s.f. (*semi-* + *obscuritate*) 1. Lumină slabă; penumbră (1). 2. (Fig.) Lipsă de faimă, de renume.
- SEMIOFICIÁL**, -Ă, *semioficiali*, -e adj. (fr. *semi-officiel*) Care provine din surse oficiale, dar care nu are caracter oficial.
- SEMIOLOG**, -Ă, *semiologi*, -ge s.m. și f. (fr. *sémiologue*) Specialist în semiologie.
- SEMIOLOGÍE** s.f. (fr. *sémiologie*) 1. Semiotică. 2. Studiul semnelor clinice și al simptomelor unei boli.
- SEMIOÍTIC**, -Ă, *semiotici*, -ce (fr. *sémiotique*) 1. S.f. Știință care studiază modul de producere, de funcționare și de receptare al diferitelor sisteme de semne de comunicare între indivizi și colectivitate; semiologie (1). 2. Adj. Care se referă la semiotică (1), de semiotică.
- SEMIPERMÉABIL**, -Ă, *semipermeabili*, -e adj. (fr. *semi-perméable*) (Despre pereți poroși, membrane) Care permite trecerea numai a unora dintre componentele unui amestec lichid sau gazos.
- SEMIPREPARÁT**, *semipreparate* s.n. (*semi-* + *preparat*) Produs alimentar care se vinde preparat parțial (urmând a fi preparat integral acasă).
- SEMIPREȚÍÓS**, -OÁSĂ, *semiprețioși*, -oase adj. (*semi-* + *prețios*) *Piatră semiprețioasă* = mineral cristalizat transparent, cu duritate mare, folosit în bijuteriile de mai mică valoare.
- SEMIPREZIDENTÍÁL**, -Ă, *semiprezidențiali*, -e adj. (fr. *semi-présidentiel*) (Despre regimuri politice) Care are un președinte ales prin vot, cu puteri sporite, și un guvern care răspunde în fața parlamentului, dar dispune de dreptul de a-l dizolva.
- SEMIPRODÚS**, *semiproduse* s.n. (fr. *semi-produit*) Semifabricat.
- SEMIREMÓRCĂ**, *semiremorci* s.f. (fr. *semi-remorque*) Remorcă având o singură osie, a cărei parte frontală se sprijină pe partea din spate a vehiculului motor.
- SEMÍT**, -Ă, *semiți*, -te (fr. *sémite*) 1. S.m. și f. Persoană din grupul de popoare apropiate între ele prin limbă și aspect fizic, stabilite în sud-vestul Asiei și în nordul și estul Africii, căruia îi aparțin astăzi

- arabii, sirienii, evreii etc.; evreu. 2. Adj. Care aparține semiților (1), privitor la semiți; evreiesc; semitic.
- SEMÍTIC**, -Ă, *semitici*, -ce adj. (fr. *sémitique*) Semit (2).
- SEMÍTISM**, *semitisme* s.n. (fr. *sémitisme*) Ansamblul caracterelor proprii semiților (1).
- SEMITOLÓG**, -Ă, *semitologi*, -ge s.m. și f. (fr. *sémitologue*) Specialist în semitologie.
- SEMITOLOGÍE** s.f. (fr. *semitologie*) Studiul culturii și al limbilor semitice.
- SEMITÓN**, *semitonuri* s.n. (fr. *semi-ton*) 1. Cel mai mic interval din sistemul muzical temperat; interval de o jumătate de ton. 2. Nuanță care face trecerea de la un ton închis la un ton deschis al aceleiași culori.
- SEMIUNCIÁL**, -Ă, *semiunciale* (*semi-* + *uncial*) 1. S.f. Literă de tipar reprezentând jumătatea unei unciule. 2. Adj. Care se referă la semiuncială (1), de semiuncială.
- SEMIVOCÁLĂ**, *semivocale* s.f. (*semi-* + *vocală*, cf. fr. *semi-voyelle*) Sunet intermediar între vocală și consoană, cu însușiri comune amândurora; semi-consoană.
- SEMIVOCÁLIC**, -Ă, *semivocalici*, -ce adj. (*semi-* + *vocalic*) Care se referă la semivocală, de semivocală.
- SEMIZÉU**, *semizei* s.m. (*semi-* + *zeu*) Erou mitologic născut dintr-un zeu și o muritoare sau dintr-o zeiță și un muritor.
- SEMNÁL**, *semnale* s.n. (de la *sema*, cf. fr. *signal*) 1. Semn convențional, indiciu vizual sau sonor prin care se transmite ceva; indicativ (2). 2. (Fig.) Fapt, eveniment care anunță, provoacă începutul a ceva. 3. *A da semnalul* = a lua inițiativa.
- SEMNALÁ**, *semnalez* vb. I (*semnal* + *-a*, cf. fr. *signaler*) A aduce la cunoștință; a atrage atenția, a avertiza printr-un semnal; a scoate în evidență, a releva; a indica (1), a nota (2).
- SEMNALIZÁ**, *semnalizez* vb. I (*semnal* + *-iza*) A transmite, a comunica prin semnale.
- SEMNALIZÁRE**, *semnalizări* s.f. (de la *semnaliza*) 1. Înștiințare, comunicare prin intermediul semnalelor. 2. Indicare a unui parcurs prin panouri, prin semnale la distanță; instalare de semnale pe un drum, pe o cale ferată.
- SEMNALIZATÓR**, -OÁRE, *semnalizatori*, -oare (*semnaliza* + *-tor*) 1. Adj., s.n. (Instrument, indicator luminos) care semnalizează. 2. S.m. și f. Persoană care transmite semnale.
- SEMNALMÉNT**, *semnalmente* s.n. (cf. fr. *signallement*, de la *sema*) Indiciu exterior prin care cineva poate fi identificat.
- SEMNATÁR**, -Ă, *semnatari*, -e s.m. și f., adj. (de la *sema*, cf. fr. *signataire*) (Persoană) care semnează un act oficial, o scrisoare etc.
- SEMNIFICÁ**, pers. 3 *semnifică* vb. I (cf. fr. *signifier*, lat. *significare*, de la *sema*) A avea sensul de..., a însemna.
- SEMNIFICÁNT**, *semnificați* s.m. (cf. fr. *signifiant*, de la *sema*) Formă concretă a semnului lingvistic.
- SEMNIFICÁT**, *semnificate* s.n. (cf. fr. *signifié*, de la *sema/semnifica*) Sens al unui cuvânt; concept, conținut, denotat.
- SEMNIFICATÍV**, -Ă, *semnificativi*, -e adj. (cf. fr. *significatif*, de la *sema/semnifica*) 1. Care are un înțeles clar, care arată limpede o intenție, un gând etc. 2. Important, însemnat.
- SEMNIFICÁȚIE**, *semnificații* s.f. (cf. fr. *signification*, lat. *significatio*, de la *sema*) 1. Înțeles, sens (1), denotație (2), valență (3). 2. Însemnătate, relevanță, importanță (1); valoare (1).
- SEMPERVIRESCÉNT**, -Ă, *sempervirescenți*, -te adj. (cf. lat. *semper virens*) (Despre organele plantelor) Care este totdeauna verde.
- SEMPITÉRN**, -Ă, *sempiterni*, -e adj. (lat. *sempiternus*) (Rar) Veșnic, nepieritor.
- SEN**, *seni* s.m. (fr. *sen*) Unitate monetară divizionară în unele țări din Extremul Orient.
- SENÁR**, *senare* adj. (lat. *senarius*, fr. *sénaire*) *Vers senar* = vers latin de șase picioare.
- SENARMONTÍT** s.n. (fr. *sénarmontite*) Minereu de stibiu.
- SENÁT**, *senate* s.n. (fr. *sénat*, lat. *senatus*) 1. Sfatul bătrânilor, ulterior transformat în organul suprem de conducere în Roma antică, în perioada republicană. 2. Corp legislativ în unele țări, alcătuit din membri aleși, cooptați sau numiți; sediu al acestui corp legislativ. 3. Organ de conducere al unei instituții de învățământ superior.
- SENATÓR**, -OÁRE, *senatori*, -oare s.m. și f. (fr. *sénateur*, lat. *senator*, -*oris*) Membru al senatului (1, 2).
- SENATORIAL**, -Ă, *senatoriali*, -e adj. (fr. *sénatorial*) Care se referă la senat sau la senatori, de senat sau de senatori.
- SENECTÚTE** s.f. (lat. *senectus*, -*utis*) (Livr.) Bătrânețe.
- SENESCÉNTĂ** s.f. (*sénescence*) (Med.) Îmbătrânire a țesuturilor și a organismului.

- SENİL, -Ă**, *senili, -e* adj. (fr. *sénile*, lat. *senilis*) Caracteristic bătrâneții sau senilității; atins de senilitate; decrepit.
- SENILITĂTE** s.f. (fr. *senilitéé*) Stare patologică provocată de îmbătrânire și caracterizată prin tulburări funcționale fizice și psihice.
- SENILIZĂ**, *senilizez* vb. I (*senil + -iza*) A deveni sau a face să devină senil.
- SENIÓR¹** s.m. (lat. *senior*) 1. (Pe lângă un nume de familie, în opoziție cu *junior*) Tatăl. 2. Bărbat în vârstă (care impune respect).
- SENIÓR²**, *seniori* s.m. (fr. *seigneur*) Stăpân al unui domeniu feudal; nobil de rang înalt.
- SENIÓR³**, **-OĂRĂ**, *seniori, -oare* s.m. și f., adj. (fr. *senior*) (Sportiv) care a depășit vârsta de junior (18 ani).
- SENIORÁT** s.n. (fr. *séniorat*) Vârstă a unui sportiv senior³; perioadă în care cineva practică un sport în calitate de senior³.
- SENIORIAL, -Ă**, *senioriali, -e* adj. (fr. *seigneurial*, cf. *senior²*) 1. Care se referă la senior², de senior; care depindea de un senior, care aparținea unui senior. 2. Demn de un senior², plin de noblețe.
- SENIORIE**, *seniorii* s.f. (fr. *seigneurie*, cf. *senior²*) 1. Putere, autoritate, demnitate de senior². 2. Teren, domeniu al unui senior². 3. Titlu de onoare dat vechilor pairi ai Franței și membrilor actuali ai Camerei Lorzilor din Marea Britanie.
- SENONIAN, -Ă**, *senonieni, -e* (fr. *sénonien*) 1. S.n. Etaj al cretacicului superior, caracterizat prin faună de amoniți, gasteropode, corali etc. 2. Adj. Care se referă la formațiunile sau la vârsta senonianului (1).
- SENS**, *sensuri* s.n. (fr. *sens*, lat. *sensus*) 1. Conținut semantic; ceea ce înseamnă sau reprezintă un enunț, o idee, un fapt; înțeles, semnificație. 2. Temei rațional; motiv (1), rațiune (2), rost, menire. 3. Direcție (1), linie (8). 4. Într-un anumit sens = dintr-un anumit punct de vedere. *Sens unic* = circulație a vehiculelor, permisă într-o singură direcție.
- SENSIBIL, -Ă**, *sensibili, -e* adj. (fr. *sensible*, lat. *sensibilis*) 1. Care reacționează la orice influență exterioară. 2. Simțitor, impresionabil; emotiv; susceptibil (1). 3. Care poate fi cunoscut prin simțuri. 4. Predispus la îmbolnăviri. 5. Ușor de constatat. 6. (Despre aparate, instrumente) Care reacționează la cele mai mici variații exterioare; senzitiv.
- SENSIBILE** adv. (it. *sensibile*) (Muz.; ca indicație de executare) Cu simțire, cu înduioșare.
- SENSIBILITĂTE**, *sensibilități* s.f. (fr. *sensibilité*, lat. *sensibilitas, -atis*) 1. Însușirea de a fi sensibil (1); ascuțime a simțurilor, estezie; impresionabilitate. 2. Stare afectivă intensă; emotivitate exagerată; sentiment (2). 3. Receptivitate artistică. 4. Predispoziție la anumite boli. 5. Însușire a unor instrumente sau a unor aparate de a fi influențate de factori externi; posibilitatea unor aparate de a înregistra cele mai mici variații.
- SENSIBILIZĂ**, *sensibilizez* vb. I (fr. *sensibiliser*) A deveni sau a face să devină mai sensibil.
- SENSIBILIZĂRE**, *sensibilizări* s.f. (de la *sensibiliza*) 1. Acțiunea de a sensibiliza pe cineva; faptul de a fi sensibilizat. 2. Stare de receptivitate crescută a organismului față de un agent (fizic, chimic sau biologic). 3. Mărire a sensibilității unui instrument, a unui aparat etc.
- SENSIBILIZĂT, -Ă**, *sensibilizați, -te* adj. (de la *sensibiliza*) Care a devenit sensibil; căruia i s-a atras atenția asupra unui lucru (și care a devenit receptiv).
- SENSIBILIZĂTOR**, *sensibilizatori* s.m. (fr. *sensibilisateur*) Substanță care se adaugă în stratul fotosensibil al unui material fotografic, pentru a-i mări sensibilitatea la anumite culori.
- SENTENȚIOS, -OĂSĂ**, *sentențioși, -oase* adj. (fr. *sentencieux*, lat. *sententiosus*) 1. Care conține sentințe. 2. Cu ton de sentință. 3. Care vorbește emfatic, pretențios, grav.
- SENTIMENT, sentimente** s.n. (fr. *sentiment*) 1. Stare afectivă complexă și durabilă, specific umană; ceea ce simte cineva față de altcineva sau față de ceva. 2. Afecțiune (1), sensibilitate, tandrețe. 3. Cunoașterea care se bazează pe elemente afective și intuitive; impresie, senzație.
- SENTIMENTĂL, -Ă**, *sentimentali, -e* (fr. *sentimental*) 1. Adj. Care exprimă sentimente duioase; languros; care se referă la sentimente (de dragoste); sentimentalist. 2. Adj., s.m. și f. (Persoană) care are o sensibilitate accentuată, exagerată, care este ușor de impresionat.
- SENTIMENTALÍSM, (2) sentimentalisme** s.n. (fr. *sentimentalisme*) 1. Exagerare (afectată) a rolului sentimentelor. 2. Gest, comportare etc. de om sentimental (2).
- SENTIMENTALÍST, -Ă**, *sentimentaliști, -ste* adj. (fr. *sentimentaliste*) (Rar) Sentimental (1).
- SENTIMENTALITĂTE** s.f. (fr. *sentimentalité*) Caracter, fel de a fi al unei persoane sentimentale; predispoziție (a cuiva) spre exagerarea sentimentelor.

SENTINȚĂ, *sentințe* s.f. (fr. *sentence*, lat. *sententia*)

1. Hotărâre a unui tribunal, a unei comisii de arbitraj; verdict (1). 2. Formulă concisă a unui principiu, a unui sfat practic etc.; maximă, aforism, adagiu, dicton, gnom². 3. Opinie (1), apreciere.

SENZAȚIE, *senzații* s.f. (fr. *sensation*, lat. *sensatio*)

1. Cunoaștere senzorială a obiectelor și a fenomenelor, ca urmare a acțiunii acestora asupra organelor de simț. 2. Ceea ce atrage, uimește, impresionează puternic; sentiment (3). 3. *De senzație* = senzațional. *A face senzație* = a trezi un interes deosebit, a face vâlvă.

SENZAȚIONAL, -Ă, *senzaționali*, -e adj. (fr. *sensationnel*) Care uimește, emoționează, interesează în cel mai înalt grad; remarcabil, genial (2).

SENZITIV, -Ă, *senzitivi*, -e adj. (fr. *sensitif*, lat. *sensitivus*) 1. Senzorial. 2. Sensibil (6).

SENZITOMETRU, *senzitometre* s.n. (fr. *sensitometre*) Instrument folosit pentru determinarea sensibilității materialelor fotografice în raport cu durata de expunere.

SENZOR, *senzori* s.m. (engl. *sensor*, fr. *senseur*) Dispozitiv foarte sensibil care detectează un anumit fenomen.

SENZORIAL, -Ă, *senzoriali*, -e adj. (fr. *sensoriel*) Privitor la organele de simț; care se realizează prin simțuri, senzitiv (1).

SENZUAL, -Ă, *senzuali*, -e adj. (fr. *sensuel*, lat. *sensualis*) 1. Care ține de simțuri; care desfată simțurile; înclinat spre plăcerile trupești, spre erotism; epicurian (2). 2. Care trădează senzualitate; lasciv (1), libidinos.

SENZUALISM s.n. (fr. *sensualisme*) 1. Doctrină filosofică bazată pe recunoașterea senzației ca sursă unică a cunoștințelor despre lume. 2. Senzualitate (1), erotism (1).

SENZUALIST, -Ă, *senzualiști*, -ste (fr. *sensualiste*) 1. Adj. Care aparține senzualismului (1), privitor la senzualism, despre senzualism. 2. S.m. și f. Adept al senzualismului (1).

SENZUALITATE s.f. (fr. *sensualité*) 1. Înclinare spre plăcerile trupești: senzualism, erotism (2). 2. Sensibilitate senzorială.

SEPĂLĂ, *sepale* s.f. (fr. *sepale*) Fiecare dintre frunzele modificate care alcătuiesc caliciul unei flori.

SEPARĂ, *separ* vb. I (fr. *séparer*, lat. *separare*) A face să înceteze sau a înceta de a mai fi împreună, a pune deoparte, a îndepărta unul de altul; a (se) despărți. a (se) izola (1); a (se) desprinde, a (se) detașa (1), a (se) scinda, a disocia (2); a divorța.

SEPARĂT, -Ă, *separați*, -te adj. (de la *separa*) Distinct, izolat (dintr-un ansamblu, dintr-un complex); care nu comunică, nu se confundă cu alții.

SEPARATISM s.n. (fr. *séparatisme*) Mișcare, tendință a locuitorilor unui teritoriu de a se desprinde, de a se separa de un grup social ori etnic sau de statul din care fac parte.

SEPARATIST, -Ă, *separatiști*, -ste (fr. *séparatiste*) 1. Adj. Referitor la separatism, de separatism. 2. S.m. și f. Partizan al separatismului.

SEPARĂTOR, -OĂRE, *separatori*, -oare (fr. *séparateur*, lat. *separator*) 1. Adj. Care separă. 2. S.n. Aparat care servește la separare, care poate alege anumiți constituenți dintr-un amestec. 3. S.n. Dispozitiv care închide sau deschide un circuit electric.

SEPARĂȚIE, *separații* s.f. (fr. *séparation*, lat. *separatio*) 1. Acțiunea de a separa, de a izola; faptul de a fi separat, despărțit. 2. Operație prin care se urmărește izolarea unuia sau a mai multor constituenți dintr-un amestec omogen ori eterogen. 3. *Separația puterilor* = principiu de drept public conform căruia domeniile executiv, legislativ și judecătorec sunt independente unul față de altul. *Separație de bunuri* = regim matrimonial care permite fiecărui soț să își păstreze bunurile aduse în căsătorie.

SEPARÉU, *separeuri* s.n. (fr. *séparé*) Cameră, loc izolat într-un restaurant, într-o grădină de vară.

SEPEDÓN, *sepedoni* s.m. (fr. *sépédon*) Insectă dipteră care trăiește pe unele plante acvatice.

SÉPIA s.f. invar. v. *sepie*.

SÉPIE/SÉPIA, (1) *sepii*, (2, 4) *sepia* (lat. *sepia*, fr. *sepie*, it. *seppia*) 1. S.f. Moluscă marină cu multe brațe, care, în caz de pericol, elimină o secreție. 2. S.f. (În forma *sepia*) Substanță lichidă cafenie, întrebuințată în pictură. 3. Adj. invar. De culoare cafenie. 4. S.f. (În forma *sepia*) Desen obținut cu sepia (2).

SEPIÓN, *sepioni* s.m. (fr. *sépion*) Cochilia internă, rudimentară a sepiei, oval-alungită și turtită, cu aspect spongios; os de sepie.

SEPT, *septuri* s.n. (fr. *septum*) Perete despărțitor între două cavități ale unui organism vegetal sau animal.

SEPTENVIR, *septemviri* s.m. (lat., fr. *septemviri*) Magistrat care făcea parte dintr-un colegiu de șapte membri, la vechii romani.

SEPTENÁT, *septenate* s.n. (fr. *septennat*) Durată de șapte ani a unei funcții.

SEPTENTRION s.n. (fr. *septentrion*) Nord.

SEPTENTRIONAL, -Ă, *septentrionali*, -e adj. (fr. *septentrional*, lat. *septentrionalis*) Nordic (1), boreal, hiperborean.

- SEPTÉT**, *septete* s.n. (germ. *Septett*) Grup de șapte voci sau de șapte instrumente care execută o piesă muzicală; compoziție muzicală scrisă pentru a fi astfel executată.
- SÉPTIC**, -Ă, *septici*, -ce adj. (fr. *septique*) Infecat cu microbi.
- SEPTICEMIE**, *septicemii* s.f. (fr. *septicémie*) Infecție generalizată a sângelui, datorată înmulțirii rapide a bacteriilor patogene.
- SEPTICITĂTE** s.f. (fr. *septicité*) Toxicitate a microbilor.
- SÉPTIMĂ**, *septime* s.f. (germ. *Septime*, it. *settima*) (Muz.) Interval de șapte note consecutive; treapta a șaptea de la o treaptă dată.
- SEPTOLET**, *septolete* s.n. (fr. *septolet*) Grup de șapte note muzicale cu o durată egală cu durata a patru note obișnuite.
- SEPTUAGENĂR**, -Ă, *septuagenari*, -e adj., s.m. și f. (fr. *septuagénaire*, lat. *septuagenarius*) (Persoană) care a atins vârsta de șaptezeci de ani sau care are între șaptezeci și optzeci de ani.
- SEPTUAGÍNTA** s.f. (lat. *septuaginta*) Versiunea alexandrină a Vechiului Testament, tradusă în limba greacă.
- SEPULCRÁL**, -Ă, *sepulerali*, -e adj. (fr. *sépuleral*, lat. *sepuleralis*) (Livr.) Care aparține mormântului, priver la mormânt, care evocă mormântul; funerar (1); ca de mort.
- SEPÚLCRU**, *sepulere* s.n. (fr. *sépulcre*, lat. *sepulcrum*) (Livr.) Mormânt.
- SEPULTÚRĂ**, *sepulturi* s.f. (fr. *sépulture*, lat. *sepultura*) (Rar) Loc de înmormântare.
- SEQUÓIA**, *sequoia* s.m. (pr. *seevóia*; fr. *séquoia*, lat. *sequoia*) Arbore gigant din California care poate atinge înălțimea de 150 m și vârsta de peste două mii de ani.
- SER**, *seruri* s.n. (fr. *sérum*, lat. *serum*) 1. Partea lichidă a sângelui. 2. Lichid extras din sânge sau preparat artificial, bogat în antitoxine, folosit în scopuri terapeutice sau preventive. 3. *Ser fiziologic* = soluție de clorură de sodiu, asemănătoare plasmei, folosită pentru dizolvarea unor antibiotice și pentru înlocuirea pierderilor mari de sânge sau de lichide.
- SERADÉLĂ**, *seradele* s.f. (it. *seradella*, fr. *seradelle*) Plantă din familia leguminoaselor, cu tulpina subțire și înaltă, cu frunzele compuse, folosită ca furaj.
- SERÁFIC**, -Ă, *serafici*, -ce adj. (fr. *séraphique*) Îngereșe, angelic; pur (5), nevinovat.
- SERÁL**, -Ă, *serali*, -e adj. (*serai* + -al, it. *serale*) De seară; (despre forme de învățământ) care are loc seara.
- SERALÍST**, -Ă, *seralisti*, -ste adj., s.m. și f. (*seral* + -ist) (Elev sau student) care urmează un curs seral.
- SERÁTĂ**, *serate* s.f. (it. *serata*) Reuniune, intrunire cu caracter literar, muzical etc. (care are loc seara); petrecere de seară (cu dans).
- SÉRĂ**, *seré* s.f. (fr. *serre*) 1. Construcție (cu pereții de sticlă) folosită pentru adăpostirea și cultivarea plantelor (în sezonul rece); (fig.) mediu închis, fără intervenții din afară. 2. *Efect de seră* v. efect.
- SERANÍDE** s.f. pl. (lat. *serranidae*) Familie de pești marini care trăiesc pe lângă coastele stâncoase.
- SERCLÁJ**, *serelaje* s.n. (fr. *cerclage*) 1. Încercuire. 2. (Med.) Metodă chirurgicală de reducere a calibrului colului uterin.
- SERENÁDĂ**, *serenade* s.f. (fr. *sérénade*, germ. *Serenade*) Melodie cu caracter liric (cântată noaptea sub fereastra cuiva, în semn de dragoste, de omagiu).
- SERENÍSIM**, -Ă, *serenisimi*, -e adj. (fr. *serenissime*, it. *serenissimo*) Epitet onorific care se adaugă la unele titluri de noblete sau ecleziastice în Europa apuseană; preamărit.
- SERGÉNT**, *sergenți* s.m. (fr. *sergent*) Grad militar imediat superior caporalului; persoana cu acest grad.
- SERÍÁ**, *seriez* vb. I (fr. *sérier*) A așeza în serie în funcție de natura elementelor, a lucrurilor, în funcție de importanță etc.; a clasa (1), a tria.
- SERÍÁL**, -Ă, *seriali*, -e (fr. *ériel*) 1. Adj. Referitor la o serie, care formează o serie. 2. S.n. Roman, film, scenariu radiofonic, prezentat în fragmente succesive, pe episoade. 3. *Muzică serială* = muzică în care se aplică principiul de serie dodecafonică de sunete; serialism.
- SERIALÍSM** s.n. (fr. *sérialisme*) Caracteristică a muzicii seriale; muzică serială.
- SÉRIC**, -Ă, *serici*, -ce adj. (fr. *serique*) Referitor la ser, care se datorează serului.
- SERICÉU**, -CÉE, *sericei*, -ce adj. (it. *sericeo*) (Bot.; despre unele organe) Acoperit cu peri mățasoși, moi la pipăit.
- SERICÍCOL**, -Ă, *sericicoli*, -e adj. (fr. *sericicole*) Care se referă la sericicultură, de sericicultură.
- SERICICULTÓR**, -OÁRE, *sericicultori*, -oare s.m. și f. (fr. *sericiculteur*) Persoană care se ocupă cu sericicultura.
- SERICICULTÚRĂ**, *sericiculturi* s.f. (fr. *sericiculture*) Ramura zootehniei care studiază creșterea viermilor de mătase.
- SERICINĂ**, *sericine* s.f. (fr. *sericine*) Proteină solubilă care acoperă firele de mătase naturală (fiind îndepărtată în cursul procesului de prelucrare).

- SERICÍT** s.n. (fr. *séricite*) Varietate solzoasă de mică albă, frecventă în șisturile cristaline slab metamorfizate și în rocile eruptive.
- SERICITIZĂRE**, *sericitizări* s.f. (fr. *séricitisation*) Retransformare a feldspaților în sericit.
- SÉRIE**, *serii* s.f. (fr. *série*, lat. *series*) 1. Șir, galerie de lucruri, de fapte etc. care alcătuiește un ansamblu sau care prezintă caractere comune. 2. Expresie matematică formată dintr-o infinitate de termeni care se deduc unul din altul. 3. Număr de ordine care se aplică pe mărfuri, pe documente etc. existente în număr mare. 4. Număr caracteristic unuia dintre tipurile de fabricație a unor produse finite. 5. *De serie* = fabricat după același tip; comun, obișnuit. *În serie* = în număr mare.
- SERÍNGĂ**, *seringi* s.f. (fr. *seringue*) Instrument medical folosit pentru a introduce sau a scoate un lichid din organism.
- SERIOGRÁF**, *seriografe* s.n. (fr. *sériographe*, engl. *seriograph*) Accesoriu al aparatului radiografic, folosit pentru executarea de radiografii în serie.
- SERIOGRÁFIC**, -Ă, *seriografici*, -ce adj. (engl. *seriographic*) De seriografie.
- SERIOGRAFÍE**, *seriografii* s.f. (fr. *seriographie*, engl. *seriography*) Înregistrare a unei serii de clișee cu ajutorul seriografului; imagine astfel obținută.
- SERÍOS**, -OÁSĂ, *serioși*, -oase adj. (fr. *sérieux*, lat. *seriosus*) 1. Lipsit de veselie; grav, sobru (2). 2. Care are înfățișare, preocupări etc. grave, importante; care inspiră încredere. 3. Care face bine, temeinic, conștiincios, solid. 4. De seamă, important. 5. *A lua în serios* = a acorda cuiva sau la ceva toată atenția.
- SERIOZITÁTE** s.f. (*serios* + *-itate*) 1. Însușirea, calitatea de a fi serios; gravitate (2), importanță (1), soliditate. 2. Înfățișare sobră, lipsită de veselie. 3. Calitatea a ceea ce este făcut bine, temeinic sau a ceea ce necesită atenție, grijă.
- SERJ**, *serjuri* s.n. (fr. *serge*) Țesătură de mătase folosită pentru căptușeli.
- SERODIAGNÓSTIC**, *serodiagnostice* s.n. (fr. *sérodiagnostic*) Diagnostic al bolilor infecțioase bazat pe depistarea anticorpilor specifici produși de microbii bolii respective.
- SEROLÓGIC**, -Ă, *serologici*, -ce adj. (fr. *sérologique*) Privitor la serul sangvin sau la serologie.
- SEROLOGÍE** s.f. (fr. *sérologie*) Studiul serurilor, al proprietăților și al aplicării acestora.
- SEROPOZITÍV**, -Ă, *seropozitivi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *séropositif*) (Persoană) care prezintă un serodiagnostic pozitiv, în special pentru SIDA.
- SEROPROFILAXÍE** s.f. (*ser* + *profilaxie*) Metodă de tratament care constă în injectarea cu un ser provenind de la un convalescent sau de la un animal imunizat, pentru prevenirea apariției unei boli infectocontagioase.
- SEROREÁCȚIE**, *seroreacții* s.f. (fr. *séro-réaction*) (Med.) Reacție serologică.
- SERÓS**, -OÁSĂ, *seroși*, -oase adj. (fr. *séreux*) De natura serului.
- SEROTERAPÍE** s.f. (fr. *sérothérapie*) Metodă de tratament al anumitor boli infecțioase cu ajutorul serurilor.
- SEROTONÍNĂ** s.f. (fr. *sérotinine*) (Fiziol.) Substanță prezentă în celulele tractului gastro-intestinal, în creier, în plachetele sangvine ale unor mamifere, cu rol în contracția musculaturii netede, în dilatarea capilarelor, în creșterea permeabilității vaselor subțiri.
- SEROVACCINÁRE**, *serovaccinări* s.f. (fr. *sérovaccination*) (Med.) Vaccinare cu adaos de ser specific vaccinului.
- SEROZITÁTE**, *serozități* s.f. (fr. *sérosité*) 1. Lichid asemănător serului sangvin, conținut în cavități naturale și secretat de membrane seroase. 2. Secreție patologică a membranelor seroase (edem, pleurezie).
- SERPÉNT**, *serpente* s.n. (fr. *serpent*) (Muz.) Vechi instrument de suflat cu registru grav (înlocuit ulterior de tubă).
- SERPENTÍN** s.n. (fr. *serpentine*, germ. *Serpentin*) Mineral cu varietăți de culori diferite, rezultat prin hidroliza silicaturii de magneziu.
- SERPENTÍNĂ**, *serpentine* s.f. (fr. *serpentin*, germ. *Serpentine*, lat. *serpentinus*) 1. Cotitură, șerpuitură a unui drum; drum cotit. 2. Panglică de hârtie care se desfășoară în spirală. 3. Țeavă în formă de spirală.
- SERTIZÁ**, *sertizez* vb. I (cf. fr. *sertir*) 1. A fixa o piatră prețioasă în montură. 2. A asambla două piese prin îndoirea capătului unuia dintre ele.
- SERV**, -Ă, *servi*, -e s.m. și f. (lat. *servus*) 1. (În Evul Mediu) Iobag; sclav, rob. 2. Servitor.
- SERVÁJ** s.n. (fr. *servage*) (În Evul Mediu) Starcea, situația de serv; iobăgie, șerbie.
- SERVÁNT**, *servanți* s.m. (fr. *servant*) 1. Soldat care deservește o gură de foc sau alt mijloc de luptă. 2. (Rar) Om de serviciu cu anumite atribuții, în unele instituții.
- SERVÁNTĂ**, *servante* s.f. (fr. *servante*) 1. Masă (pe rotile) sau bufet pe care se pun vasele de schimb necesare pentru servitul mesei. 2. Servitoare.

SÉRVER, *servere* s.n. (engl. *server*) (Inform.) 1. Sistem care permite unui utilizator de la distanță consultarea și utilizarea directă a uneia sau a mai multor bănci de date, prin intermediul unui calculator. 2. Calculator care administrează o rețea.

SERVÍ, *servesc* vb. IV (fr. *servir*) 1. A îndeplini anumite funcții, îndatoriri; a sluji; a acționa pentru cineva sau în interesul cuiva. 2. A pune, a da mâncare la masă; a da să mănânce. 3. A lua din mâncarea sau din băuturile puse la masă. 4. A oferi mărfurile cerute. 5. (Despre lucruri) A fi bun, a fi de folos la... 6. A pune mingea sau cărțile în joc.

SERVIABIL, -Ă, *serviabili*, -e adj. (fr. *serviable*) Care este gata să ajute pe cineva; amabil, îndatoritor, săritor, complezent.

SERVIABILITĂTE s.f. (fr. *serviabilité*) Înșușirea de a fi serviabil; complezență (1).

SÉRVICE, *service-uri* s.n. (pr. *sérvis*; engl. *service*) Stație, atelier, firmă de reparare a autoturismelor sau a diverselor aparate.

SERVÍCIU, *servicii* s.n. (fr. *service*, lat. *servitium*) 1. Acțiunea, faptul de a servi; activitate, muncă pe care o desfășoară cineva ca angajat într-o instituție, la un particular etc., în schimbul unui salariu; slujbă, funcție (1), post, job, plasament (2). 2. Ramură, domeniu în care se desfășoară o activitate de interes social (învățământ, sănătate etc.); instituția aferentă. 3. Subdiviziune a unei întreprinderi sau instituții; colectivul corespunzător. 4. Ajutor dat cuiva. 5. Asortiment de veselă, tacâmuri, lenjerie etc. 6. *Scară de serviciu* = scară secundară (de acces la dependențe), într-un imobil. *Serviciu divin* (sau *religios*) = slujbă religioasă. *A fi* (sau *a se pune*) *în serviciul cuiva* (sau *a ceva*) = a sluji unei persoane sau unui scop, unui țel etc. *A face un prost* (sau *un rău*) *serviciu cuiva* = a face cuiva un rău.

SERVİETĂ, *serviete* s.f. (fr. *serviette*) Geantă mare cu una sau cu mai multe despărțituri; maletă.

SERVÍL, -Ă, *servili*, -e adj. (fr. *servile*, lat. *servilis*) (Livr.) 1. Slugarnic; lingușitor, supus. 2. Care se conformează riguros modelului; lipsit de originalitate.

SERVILÍSM s.n. (fr. *servilisme*) (Livr.) 1. Atitudine de supunere exagerată, lipsită de demnitate, față de cineva (pentru a obține unele avantaje); slugărnicie. 2. Imitare mecanică a unui model; lipsă de originalitate.

SERVITÓR, -OÁRE, *servitori*, -oare s.m. și f. (fr. *serviteur*) Persoană care se află în serviciul cuiva (mai ales pentru treburi casnice); slugă; serv (2), valet (2).

SERVITÚTE, *servituți* s.f. (lat. *servitus*, -*utis*) 1. Stare de dependență. 2. Obligație (1), constrângere. 3. (Jur.) Sarcină care grevează asupra unui bun imobiliar, izvorând din situația naturală a bunului sau dintr-o convenție, care are ca scop să servească utilitatea publică sau particulară.

SERVO- (fr. *servo-*) Element de compunere care intră în denumirea unor sisteme tehnice de comandă, în cuvinte ca: *servoelement*, *servofrână*.

SERVOCOMÁNDĂ, *servocomenzi* s.f. (fr. *servocommande*) Comandă semiautomată la care forța de inițiere a comenzii este amplificată prin utilizarea energiei produse de o sursă auxiliară.

SERVOELEMENT, *servoelemente* s.n. (*servo-* + *element*) Element al cărui mecanism regulator servește la varierea unei anumite mărimi sau a unui anumit parametru.

SERVOFRÁNĂ, *servofrâne* s.f. (*servo-* + *frână*, cf. fr. *servofrein*) Aparat de frânare care înlocuiește energia musculară necesară frânării.

SERVOMECHANÍSM, *servomecanisme* s.n. (fr. *servomécanisme*) Mecanism al unui regulator care acționează direct sau prin intermediul altui mecanism asupra mărimii sau parametrului de reglat.

SÉRVUS interj. (germ. *Servus*, lat. *servus*) Formulă familiară de salut (folosită mai ales în Transilvania).

SESAMOÍD, -Ă, *sesamoizi*, -de adj. (fr. *sésamoïde*) 1. Care seamănă cu un grăunte de susan. 2. *Oase sesamoide* = oase mici, rotunjite, care se dezvoltă în mod normal în porțiunea groasă a unor tendoane musculare, îndeosebi în dreptul articulațiilor carpene și tarsiene.

SESÍL, -Ă, *sesili*, -e adj. (fr. *sessile*, lat. *sessilis*) (Despre frunze) Lipsit de pețiol sau de peduncul.

SESIÚNE, *sesiuni* s.f. (fr. *session*, lat. *sessio*, -*onis*) 1. Perioadă de întrunire a membrilor unui organ reprezentativ, ai unei instituții, ai unui colectiv organizat; ședințele ținute în această perioadă. 2. *Sesiune de examene* = perioadă în care se țin examene.

SESIZÁ, *sesizez* vb. I (cf. fr. *saisir*) 1. A înțelege; a observa (2), a descoperi, a constata, a percepe (1). 2. A înștiința o autoritate despre un caz care trebuie cercetat. 3. A ține seama de ceva.

SESIZÁBIL, -Ă, *sesizabili*, -e adj. (fr. *saisissable*) Care poate fi cunoscut, perceput.

SESIZÁRE, *sesizări* s.f. (de la *sesiza*) Acțiunea de a sesiza și rezultatul ei; aviz (1), înștiințare.

SESTÉRT, *sesterți* s.m. (lat. *sestertius*) (La romani) Monedă de argint sau de bronz care valora cca un sfert de dinar.

SET, *seturi* s.n. (engl., fr. *set*) 1. Fiecare dintre părțile în care se împart unele jocuri sportive, determinate de atingerea unui număr de puncte. 2. Serie de obiecte, de picse, de instrumente etc. care formează un ansamblu; garnitură (3), kit.

SETAVERĂJ, *setaveraje* s.n. (engl. *set-average*) Raportul dintre numărul seturilor câștigate și al celor pierdute, la unele jocuri sportive.

SÉTĂ, *sete* s.f. (lat. *seta*) (Bot.) Axă verticală protejată de o membrană care susține capsula cu spori, la mușchiul de pământ.

SÉTBOL s.n. (engl. *set ball*) (La tenis, la volei) Minge servită către sfârșitul setului, prin care unul dintre jucători poate câștiga setul respectiv.

SÉTTER, *setteri* s.m. (engl., fr. *setter*) Câine de vânătoare care are capul alungit și urechile clăpăuge.

SÉVĂ, *seve* s.f. (fr. *sève*) Substanță nutritivă care circulă în vasele plantelor; (fig.) vigoare (1), forță (5).

SEVÉR, -Ă, *severi*, -e adj. (fr. *sévère*, lat. *severus*) Care respectă și ține să se respecte (fără abatere) un anumit lucru; lipsit de indulgență, grav (3); care trebuie respectat, aplicat fără abatere, strict (1); aspru, sobru, exigent (1), riguros; rigid (3).

SEVERITATE s.f. (fr. *sévérité*, lat. *severitas*, -atis) 1. Inșușirea de a fi sever, lipsă de indulgență; faptul de a respecta ceva fără abatere; rigurozitate, strictețe; asprime, duritate (3), exigență. 2. Simplitate, sobrietate a unor obiecte, a unor construcții etc.

SEVRĂJ s.n. (fr. *sevrage*) 1. Încetare a alăptării unui copil sau a unui pui de animal, pentru a-i da o alimentație mai consistentă. 2. Privare, dezobișnuire treptată de alcool sau de droguri în timpul unei cure de dezintoxicare.

SEX, *sexe* s.n. (fr. *sexe*, lat. *sexus*) 1. Ansamblu de caracteristici morfologice și fiziologice care diferențiază organismele animale și vegetale în două categorii, masculi și femele, în vederea reproducerii; fiecare dintre cele două categorii de viețuitoare diferențiate în funcție de organele genitale. 2. *Sexul tare* (sau *viril*) = bărbații. *Sexul slab* (sau *frumos*) = femeile.

SEXAGENĂR, -Ă, *sexagenari*, -e adj., s.m. și f. (fr. *sexagénaire*, cf. lat. *sexagenarius*) (Persoană) care a atins vârsta de șaiszeci de ani sau care are între șaiszeci și șaptezeci de ani.

SEXAGESIMĂL, -Ă, *sexagesimali*, -e adj. (fr. *sexagésimal*) (Despre modul de diviziune sau despre subdiviziuni) Care are la bază raportul dintre unu și șaiszeci; care împarte un întreg în șaiszeci de părți egale.

SEX-APPEAL s.n. (pr. *sexăpil*; engl. *sex-appeal*) Atracție deosebită pe care o persoană (mai ales o femeie) o exercită asupra sexului opus.

SEX-CLÚB, *sex-cluburi* s.n. (*sex + club*) Local în care au loc spectacole de cabaret, de striptease etc.

SEXÍSM s.n. (fr. *sexisme*, engl. *sexism*) Atitudine discriminatorie bazată pe sex.

SEXÍST, -Ă, *sexiști*, -ste (fr. *sexiste*, engl. *sexist*) 1. Adj. Care se referă la sexism, de sexism. 2. S.m. și f. Partizan, adept al sexismului.

SEXOLÓG, -Ă, *sexologi*, -ge s.m. și f. (fr. *sexologue*) Specialist în sexologie.

SEXOLOGÍE s.f. (fr. *sexologie*) Disciplină medicală care studiază sexualitatea.

SÉX-SHOP, *sex-shopuri* s.n. (pr. *séxșop*; engl. *sex-shop*) Magazin specializat în vânzarea de reviste, cărți, filme, obiecte erotice sau pornografice ori de afrodisiace etc.

SEX-SIMBÓL, *sex-simboluri* s.n. (fr., engl. *sex-symbol*) Vedetă care reprezintă idealul feminin sau masculin al senzualității, al sexualității.

SEXTÁNT, *sextante* s.n. (fr. *sextant*) Instrument optic folosit pentru măsurarea distanței unghiulare dintre doi astri, dintre două repere situate pe apă, pe uscat etc.

SÉXTĂ, *sexe* s.f. (fr. *sexe*, germ. *Sexte*, it. *sesta*) (Muz.) Interval, într-o gamă diatonică, cuprinzând șase note consecutive; treapta a șasea de la o treaptă dată.

SEXTÉT, *sextete* s.n. (germ. *Sextett*) 1. Grup de șase voci sau de șase instrumente care execută o piesă muzicală; sextuor; compoziție muzicală scrisă pentru a fi astfel executată. 2. Echipă sportivă formată din șase jucători.

SEXTILIÓN, *sextilioane* s.n. (fr. *sextilion*) Număr egal cu zece la puterea douăzeci.

SEXTÍNĂ, *sextine* s.f. (fr. *sextine*) Poem cu formă fixă, cuprinzând șase strofe de câte șase versuri fiecare, în care aceleași cuvinte rimează într-o anumită ordine.

SEXTOLÉT, *sextolate* s.n. (fr. *sextolet*) (Muz.) Diviziune ritmică alcătuită din șase note de durată egală cu durata a patru note obișnuite.

SEXTUÓR, *sextuoruri* s.n. (fr. *sextuor*) Compoziție muzicală cu șase părți vocale sau instrumentale; sextet (1).

SEXTÚPLU, -Ă, *sextupli*, -e (fr. *sextuple*) 1. Adj. De șase ori mai mare sau mai mult. 2. S.m. și f. (La pl.) Grup de șase copii născuți din aceeași mamă.

- SEXUÁL, -Ă, sexuali, -e** adj. (fr. *sexuel*, lat. *sexualis*) Care se referă la sex sau la viața sexuală; care este privit din punctul de vedere al raportului dintre sexe.
- SEXUALITĂTE** s.f. (fr. *sexualité*) Totalitatea însușirilor care caracterizează sexul și fenomenul sexual.
- SEXUÁT, -Ă, sexualiți, -te** adj. (fr. *sexué*) **1.** Care are unul dintre cele două sexe. **2.** Reproducere sexuală = reproducere a organismelor prin organe sexuale.
- SÉXY** adj. invar. (engl., fr. *sexy*) (Despre oameni) Cu sex-appeal; (despre filme, literatură) cu tematică erotică.
- SEZINÁR, -Ă, sezinari, -e** adj. (*sezină* + *-ar*) Moștenitor *sezinar* = moștenitor cu drept de sezină.
- SEZINĂ, sezine** s.f. (fr. *saisine*) Drept de posesie asupra unor bunuri succesoriale, pe care îl obțin unii moștenitori la deschiderea succesiunii.
- SEZÓN, sezoane** s.n. (fr. *saison*) **1.** Perioadă a anului caracterizată prin anumite fenomene atmosferice, potrivită pentru anumite activități; anotimp. **2.** *De sezon* = potrivit unui anumit sezon; de actualitate.
- SEZONIÉR, -Ă, sezonieri, -e** (fr. *saisonnier*) **1.** Adj. Care ține de un anumit sezon și durează cât acesta; privitor la un sezon. **2.** S.m. și f., adj. (Lucrător) angajat pe durata unui sezon.
- SEZONÍST, -Ă, sezonisti, -ste** adj. (*sezon* + *-ist*) Persoană care stă o anumită perioadă de timp într-o localitate climaterică sau balneară.
- SFACÉL, sfacele** s.n. (fr. *sphacèle*) (Med.) Porțiune de țesut mortificat care se detașează de țesuturile sănătoase învecinate și se elimină.
- SFANȚ, sfanți** s.m. (cf. germ. *Zwanzig[er]*) Monedă mărunță; ban, para.
- SFEN, sfenuri** s.n. (fr. *sphène*) Silicat natural de titan și de calciu, cristalizat în sistemul monoclinic, de culoare galbenă-brună, lucios, frecvent în rocile eruptive.
- SFENOÍD, -Ă, sfenoizi, -de** adj. (fr. *sphénoïde*) (Os nepereche) care se află la baza craniului.
- SFENOIDÁL, -Ă, sfenoidali, -e** adj. (fr. *sphénoïdal*) Care se referă la sfenoid, de sfenoid.
- SFÉRĂ, sfere** s.f. (fr. *sphère*, lat. *sphaera*, germ. *Sphäre*) **1.** Suprafață reprezentată de locul geometric al punctelor din spațiu care sunt egal depărtate de un punct dat, numit centru; glob (**1**). **2.** (Fig.) Domeniu de acțiune sau de dezvoltare al cuiva. **3.** Mediu (**2**). **4.** (Log.) Capacitatea de referință a noțiunii la ansamblul de indivizi ale căror însușiri sunt reflectate în conținutul acesteia; denotație (**1**). **5.** *Sferă cerească* = spațiu cosmic unde se află toți aștrii; boltă cerească.
- SFÉRIC, -Ă, sferici, -ce** adj. (fr. *sphérique*, lat. *sphaericus*) Care are forma unei sfere (**1**); globular (**1**).
- SFERICITĂTE** s.f. (fr. *sphéricité*) Însușirea de a fi sferic.
- SFEROÍD, sferoizi** s.n. (fr. *sphéroïde*, lat. *sphaeroides*, germ. *Sphäroidisch*) Corp asemănător unei sfere (**1**).
- SFEROIDÁL, -Ă, sferoidali, -e** adj. (fr. *sphéroïdal*) Care are forma unui sferoid.
- SFEROMÉTRU, sferometre** s.n. (fr. *sphéromètre*) Instrument cu ajutorul căruia se măsoară curbura suprafețelor sferice.
- SFIDÁ, sfidez** vb. I (it. *sfidare*) A înfrunta cu dispreț, cu ostentație; a desfide (**2**), a brava.
- SFIDĂTOR, -OÁRE, sfidători, -oare** adj. (*sfida* + *-tor*) Care sfidează.
- SFIGMOGRÁF, sfigmografe** s.n. (fr. *sphygmographe*) Aparat care înregistrează bătăile pulsului.
- SFIGMOGRÁMĂ, sfigmogramme** s.f. (fr. *sphygmogramme*) Grafic obținut prin înregistrarea pulsului cu ajutorul sfigmografului.
- SFÍNCTER, sfinctere** s.n. (fr., lat. *sphincter*) Mușchi inelar care înconjoară un orificiu anatomic natural, determinând închiderea și deschiderea acestuia.
- SFINX, sfincși** s.m. (fr., gr. *sphinx*) Monstru fabulos înaripat, al cărui corp este de leu și capul de om, în mitologia unor popoare antice; reprezentarea acestui monstru în artă; (fig.) personaj enigmatic.
- SFORTÁ, sforțez** vb. I (*s-* + *forța*, cf. it. *sforzare*) A depune un efort (fizic sau intelectual); a se strădui, a se căzni.
- SFORZÁNDO** adv. (pr. *sforzando*; it. *sforzando*) Mărind progresiv intensitatea sunetului în execuția unei lucrări muzicale.
- SFRAGÍSTICĂ** s.f. (fr. *sphragistique*) Ramură a istoriei care se ocupă de studierea sigiliilor.
- SFUMÁTO** s.n. (it. *sfumato*) Modalitate de a estompa conturul unei picturi, astfel încât imaginea să apară ca într-un vâl de fum.
- SGRAFFÍTO** s.n. (it. *sgraffito*) Decorație murală obținută prin aplicarea, pe un fond de culoare, a unui strat alb, ca apoi, prin zgârierea acestuia, să apară desenul dorit.
- SHAKER, shakere** s.n. (pr. *șeicăr*; engl., fr. *shaker*) Recipient în care se agită cocteilul.
- SHÉKEL, shekeli** s.m. (pr. *șechel*; fr. *shekel*) Unitate monetară principală în Israel.

- SHÉTLAND** s.n. (pr. *șetland*; engl. *shetland*) Lână de calitate superioară, cu fire lungi; țesătură sau obiect tricotat din această lână.
- SHÍPPING** s.n. (pr. *șiping*; engl. *shipping*) Transport pe apă.
- SHÓCKING** adj. invar. (pr. *șóching*; engl. *shocking*) Care surprinde în mod neplăcut; șocant.
- SHÓDDY** s.n. (pr. *șódi*; engl. *shoddy*) Material fibros obținut prin destrămarea resturilor de fire și de țesături de lână, utilizat ca amestec în filatura de lână cardată.
- SHOGÚN**, *shoguni* s.m. (pr. *șogún*; fr. *shogun*) Șef militar sau civil, în vechea Japonie.
- SHOP**, *shopuri* s.n. (pr. *șop*; engl. *shop*) Magazin mic.
- SHÓPPING** s.n. (pr. *șóping*; engl., fr. *shopping*) Acțiunea de a merge în magazine pentru a face cumpărături.
- SHÓPPING CÉNTER** s.n. (pr. *șóping séntâr*; engl. *shopping center*) Grup de magazine, de restaurante etc. în interiorul unui complex arhitectural.
- SHÓRTENING** s.n. (pr. *șórtning*; engl. *shortening*) Specie de grăsimi animale sau vegetale de consistența unturii, utilizate în industria alimentară.
- SHORT TRACK** s.n. (pr. *șótrtréc*; engl. *short track*) Patinaj de viteză pe o pistă scurtă, de numai 111 m.
- SHOW**, *show-uri* s.n. (pr. *șou*; engl. *show*) 1. Spectacol de varietăți susținut, în principal, de un cântăreț (sau de o formație) ori de un actor (renumit). 2. Prestația unui om politic, a unui șef de stat etc.
- SHOWBÍZ** s.n. (pr. *șoubíz*; engl. *show biz*, abr. de la *show-business*) Show-business.
- SHOW-BUSINESS** s.n. (pr. *șoubíznis*; engl. *show-business*) Industria spectacolului (teatru, film, televiziune, radio, carnaval, circ); showbiz.
- SHÓWROOM**, *showroomuri* s.n. (pr. *șóurum*; engl. *show-room*) Local, spațiu în care se expun mărfuri sau produse noi.
- SIÁJ**, *siaje* s.n. (fr. *sillage*) Dără lăsată pe apă de o navă care înaintază.
- SIAMÉZ**, -Ă, *siamezi*, -e adj. (n.pr. *Siam* + -ez) Frați *siamezi* sau *suori siameze* = gemeni născuți cu corpurile lipite parțial sau total. *Pisică siameză* = pisică de rasă din Extremul Orient, cu capul maro-închis, corpul bej și cu ochii albaștri.
- SIBARÍT**, -Ă, *sibariți*, -te s.m. și f., adj. (fr. *sybarite*, lat. *Sybarita*) (Livr.) (Persoană) care duce o viață de lux, de lene și de desfrâu.
- SIBARITÍSM** s.n. (fr. *sybaritisme*) Viață de lux și de desfrâu.
- SIBILÁNT**, -Ă, *sibilanți*, -te adj. (fr. *sibilant*) Consoană *sibilantă* sau *sunet sibilant* (și substantivat, f.) = consoană articulată prin apropierea vârfului limbii de alveola superioară; consoană *șuierătoare* sau *siflantă*.
- SIBÍLĂ**, *sibile* s.f. (lat. *Sybilla*, fr. *sibylle*) Femeie care prezicea viitorul, în Antichitatea greco-romană.
- SIBÍLIC**, -Ă, *sibilici*, -ce adj. (fr. *sibyllique*) De *sibilă*, profetic; enigmatic, neclar; *sibilin*, *sibilinic*.
- SIBILÍN**, -Ă, *sibilini*, -e adj. (fr. *sibyllin*, lat. *sibyllinus*) *Sibilic*.
- SIBILÍNIC**, -Ă, *sibilnici*, -ce adj. (*sibilin* + -ic) *Sibilic*, *esopic*.
- SICÁR**, *sicari* s.m. (it. *sicario*, fr. *sicaire*) (Rar) Asasin, ucigaș tocmit.
- SICATÍV**, -Ă, *sicativi*, -e adj., s.n. (fr. *siccatif*, lat. *siccativus*) (Substanță) care accelerează uscarea uleiurilor, a vopselelor, a cernelurilor etc. sau care se usucă repede.
- SICATIVITÁTE** s.f. (fr. *siccativité*) Însușirea de a fi *sicativ*.
- SICILIÁNĂ**, *sicilienne* s.f. (fr. *sicilien*, it. *siciliano*) Vechi dans italian cu ritm modern; melodie după care se execută această dans.
- SICOFÁNT**, *sicofanți* s.m. (fr. *sycophante*) Calomniator, delator.
- SICOMÓR**, *sicomori* s.m. (fr. *sycomore*) Arbore exotic gigant, cu fructe asemănătoare smochinelor.
- SÍDA** s.f. (fr. *sida*) Boală gravă, adesea mortală, provocată de virusul HIV, transmisibilă pe cale sexuală sau sangvină, caracterizată prin slăbirea sau prin anihilarea imunității organismului.
- SIDERÁ**, *siderez* vb. I (fr. *sidérer*) A uimi, a năuci.
- SIDERÁL**, -Ă, *siderali*, -e adj. (fr. *sidéral*, lat. *sideralis*) Astral.
- SIDERÁȚIE** s.f. (fr. *sidération*) 1. (Rar) Influență atribuită astrilor asupra vieții sau sănătății unei persoane. 2. Scădere bruscă a forțelor vitale. 3. Șoc nervos rezultat dintr-o variație bruscă a potențialului electric.
- SIDERÍSM** s.n. (fr. *sidérisme*) Cultul astrilor.
- SIDERÍT**, *siderite* s.n. (fr. *sidérite*) 1. Sideroză (1). 2. Meteorit constituit, în principal, din fier și nichel.
- SIDEROGRAFÍE** s.f. (fr. *sidérogaphie*) Gravură în fier sau în oțel.
- SIDEROLÍT**, *sideroliți* s.m. (fr. *sidérolithe*) 1. Mineral de fier. 2. Meteorit format dintr-o masă metalică (fier, nichel) și din silicați.

- SIDEROSTÁT**, *siderostate* s.n. (fr. *sidéostat*) Aparat destinat să anuleze, pentru observator, mișcarea aparentă a astrilor.
- SIDERÓZĂ**, (2) *sideroze* s.n. (fr. *sidérose*) 1. Carbonat natural de fier; siderit. 2. Boală datorată inhalării particulelor feruginoase.
- SIDERÚRGIC**, -Ă, *siderurgici*, -ce adj. (fr. *sidérurgique*) Care se referă la siderurgie, de siderurgie.
- SIDERURGIE** s.f. (fr. *sidérurgie*) 1. Extragere și prelucrare a fierului și a aliajelor acestuia; metalurgia fierului. 2. Știința care se ocupă cu studiul siderurgiei (1).
- SIDERURGIST**, *siderurgiști* s.m. (fr. *sidérurgiste*) Muncitor sau inginer specializat în siderurgie.
- SIEMENS**, *siemenși* s.m. (pr. *zimâns*; fr. *siemens*, germ. *Siemens*) (Fiz.) Unitate de măsură pentru conductanța electrică, egală cu conductanța unui conductor a cărui rezistență electrică este de un ohm.
- SIENÍT**, *sienite* s.n. (fr. *syénite*) Rocă eruptivă alcătuită din feldspați și din alte minerale, a cărei culoare este o combinație de roșu cu verde și care se utilizează ca material de construcție.
- SIESTĂ**, *sieste* s.f. (fr. *sieste*) Odihna și somnul de după prânz.
- SIFILIDĂ**, *sifilide* s.f. (fr. *syphilide*) Eruptie apărută pe piele și pe mucoase, în faza a doua a sifilisului.
- SÍFILIS**, *sifilisuri* s.n. (fr. *syphilis*) Boală venerică infectocontagioasă; lues.
- SIFILÍTIC**, -Ă, *sifilitici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *syphilitique*) (Persoană) care suferă de sifilis; luetic.
- SIFILÓM**, *sifiloame* s.n. (fr. *syphilome*) Tumoare care apare în faza a treia a sifilisului.
- SIFLÁNT**, -Ă, *siflanți*, -te adj. (fr. *sifflant*) 1. Care produce un șuierat. 2. Consoană șuierătoare sau sibilantă.
- SIFLÉE**, *siflee* s.f. (fr. *sifflet*) Fluier cu ajutorul căruia se dau semnale la bordul navei.
- SIFÓN**, *sifoane* s.n. (lat. *sipho*, -onis, fr. *siphon*) 1. Tub curbat, cu două brațe inegale, folosit pentru transvazarea lichidelor. 2. Dispozitiv cotit folosit pentru evacuarea apelor uzate, care împiedică trecerea gazelor urât mirositoare din canal în instalațiile sanitare. 3. Butelie de sticlă prevăzută cu un dispozitiv care permite debitarea apei acidulate cu dioxid de carbon. 4. Apă gazoasă obținută prin saturarea, cu dioxid de carbon sub presiune, a apei potabile. 5. Organ de locomoție sau de circulație în formă de pâlnie, la unele animale acvatice inferioare.
- SIFONÁ**, *sifonez* vb. I (fr. *siphonner*) 1. A transvaza un lichid cu ajutorul unui sifon (1). 2. A acidula un lichid.
- SIFONÁT**, -Ă, *sifonați*, -te adj. (de la *sifona*) (Despre lichide) Amestecat cu sifon (4).
- SIFONOFÓR**, *sifonofore* s.n. (fr. *siphonophore*) (La pl.) Ordin de celenterate care au un sifon ca mijloc de locomoție; (și la sg.) celenterat care face parte din acest ordin.
- SIGILÁ**, *sigilez* vb. I (lat., it. *sigilare*) A pune, a aplica un sigiliu (2).
- SIGÍLIU**, *sigilii* s.n. (lat. *sigillum*, cf. it. *sigillo*) 1. Plăcuță (cu mâner) pe care este gravată o inscripție, o efigie etc. și care se aplică pe un act, pentru autentificare; semnul astfel aplicat pe ceva; ștampilă. 2. Pectete de ceară roșie, ștampilată, care interzice accesul persoanelor neautorizate.
- SIGILOGRAFÍE** s.f. (fr. *sigillographie*) Disciplină auxiliară a istoriei care se ocupă de studierea sigiliilor.
- SÍGLĂ**, *sigle* s.f. (fr. *sigle*, lat. *sigla*) Prescurtare formată din prima literă sau din primele litere ale unui cuvânt.
- SÍGMA**, *sigma* s.m. (gr. *sigma*, fr. *sigma*) Literă a alfabetului grecesc, care corespunde literei s.
- SIGMOÍD**, -Ă, *sigmoizi*, -de adj. (fr. *sigmoïde*) 1. De forma literei sigma. 2. Valvulă sigmoidă = cută membranoasă situată la originea arterei aorte și a arterei pulmonare.
- SIGNÁL**, *signale* s.n. (fr. *signal*) (Rar) 1. Semnal convențional emis de o sireună, de un fluier etc. 2. Fluier mic de metal cu ajutorul căruia se dau signalele (1).
- SIGNALÉTIC**, -Ă, *signaletici*, -ce adj. (fr. *signalétique*) 1. Care dă semnalmentele cuiva, descrierea a ceva. 2. Care semnaleză succint lucrări, articole etc.
- SIGNÉT**, *signete* s.n. (fr. *signet*) Panglică fixată în partea de sus a legăturii unei cărți, servind și ca semn de carte.
- SIGNORÍE**, *signorii* s.f. (pr. *siniorie*; it. *signoria*) Formă de conducere în unele orașe-republici, în Italia medievală.
- SIKH**, *sikhi* s.m., adj. (pr. *sic*; fr. *sikh*) (Adept) al sikhismului.
- SIKHÍSM** s.n. (pr. *sichism*; fr. *sikhisme*) Religie monoteistă în India, fondată de Nanak, la începutul sec. al XVI-lea.
- SILABĂȚIE**, *silabații* s.f. (fr. *syllabation*) Descompunere a cuvintelor în silabe.

- SILÁBĂ**, *silabe* s.f. (fr. *syllabe*, lat. *syllaba*) Partea unui cuvânt alcătuită din unul sau din mai multe sunete, care se rostește printr-o singură emisie vocală.
- SILÁBIC**, -Ă, *silabici*, -ce adj. (fr. *syllabique*) Care se referă la silabe; alcătuit din silabe.
- SILABÍSM** s.n. (fr. *syllabisme*) Sistem de scriere în care fiecare silabă este reprezentată printr-un semn.
- SILÁN**, *silani* s.m. (fr., engl. *silane*, germ. *Silan*) Compus al siliciului cu hidrogenul.
- SILÉN**, *sileni* s.m. (lat. *Silenus*, fr. *Silène*) Satir bătrân, în mitologia greacă.
- SILENȚIOS**, -OĂSĂ, *silențioși*, -oase adj. (fr. *silencieux*, lat. *silentiosus*) Fără zgomot; tăcut.
- SILENȚIOZITÁTE** s.f. (*silențios* + *-itate*) Însușirea de a fi silențios.
- SILÉPSĂ**, *silépse* s.f. (fr. *syllapse*, lat. *syllapsis*) Acordul cuvintelor în frază după sens, nu după regulile gramaticale; (p. ext.) figură de stil în care un cuvânt este luat atât în sens propriu, cât și în sens figurat.
- SÍLEX**, (2) *silexuri* s.n. (fr., lat. *silex*) 1. Rocă silicioasă foarte dură, constituită din calcedonie, cuarț și opal. 2. Obiect făcut din silex (1).
- SILF**, *silfi* s.m. (fr. *sylphe*) Duh aerian masculin, ușor și vioi, din mitologia popoarelor germanice.
- SILFIDĂ**, *silfide* s.f. (fr. *sylphide*) 1. Duh aerian feminin, ușor și vioi, din mitologia popoarelor germanice. 2. Femeie grațioasă, suplă.
- SILICÁT**, *silicați* s.m. (fr. *silicate*) 1. Sare sau ester al acidului salicilic. 2. Constituent mineral al rocilor magmatice și metamorfice, folosit în construcții și în industria sticlăriei.
- SILICĂ**, (2) *silice* s.f. (de la *silice*) 1. Material refractar pe bază de bioxid de siliciu. 2. Cărămidă refractară silicioasă.
- SILÍCE** s.f. (fr. *silice*) Bioxid de siliciu.
- SILÍCIC**, *silicici* adj. (fr. [*acide*] *silicique*) Acid silicic = acid oxigenat al siliciului.
- SILICICÓL**, -Ă, *silicicoli*, -e adj. (fr. *silicicole*) (Despre plante) Care este adaptat la un sol bogat în bioxid de siliciu sau în roci silicioase.
- ILICIÓS**, -OĂSĂ, *silicioși*, -oase adj. (fr. *siliceux*) Care este format din siliciu, care conține siliciu.
- ILÍCIU** s.n. (fr. *silicium*) Element chimic, metaloid de culoare cenușie, cu proprietăți asemănătoare celor ale carbonului, care mărește duritatea și rezistența aliajelor de fier.
- SILICÓN**, (1) *siliconi*, (2) *silicoane* (fr. *silicone*) 1. S.m. Substanță analoagă corpurilor organice, în care siliciul înlocuiește carbonul. 2. S.n. (Arg.; la pl.) Sâni cu implant de silicon (1).
- SILICÓZĂ**, *silicoze* s.f. (fr. *silicose*) Boală pulmonară profesională, provocată din inhalarea pulberilor de bioxid de siliciu.
- SILÍCVĂ**, *silicve* s.f. (lat. *siliqua*, fr. *silique*) Tip de fruct dehiscenț în formă de păstaie, caracteristic plantelor din familia cruciferelor, despărțit în interior printr-o membrană subțire, pe care sunt fixate semințele.
- SILIMANÍT** s.n. (fr. *silimanite*) Silicat natural de aluminiu, folosit în industria ceramică.
- SILÍT** s.n. (engl. *silite*, germ. *Silit*) Material termorezistent pe bază de carbură de siliciu.
- SILL** s.n. (fr. *sill*) Zăcământ de roci magmatice, prezent sub formă de spații lamelare umplute cu materie topită.
- SILOGÍSM**, *silogisme* s.n. (fr. *syllogisme*) Raționament deductiv de trei judecări, cea de-a treia fiind concluzia rezultată din prima, prin intermediul celei de-a doua.
- SILOGÍSTIC**, -Ă, *silogistici*, -ce (fr. *sylogistique*) 1. S.f. Studiul silogismelor. 2. Adj. Care aparține silogismului, de silogism.
- SILÓN¹**, *siloane* s.n. (germ. *Silon*) Fibră textilă poliamică, folosită la fabricarea unor confecții.
- SILÓN²**, *siloane* s.n. (fr. *sillon*) Pistă gravată pe suprafața unui disc fonografic, care conține o înregistrare.
- SILÓZ**, *silozuri* s.n. (it. *silos*, germ. *Silo*, fr. *silos*) Construcție de mari dimensiuni, folosită pentru depozitarea recoltelor; groapă, rezervor folosit pentru păstrarea furajelor, a nutrețurilor etc.
- SILUÉTĂ**, *siluete* s.f. (fr. *silhouette*) 1. Imagine, contur al cuiva sau a ceva, care se proiectează ca o umbră pe un fond mai luminos; desen reprezentând o astfel de imagine; carură (1). 2. Talie, linie zveltă, statură, corp bine proporționat. 3. A face *siluetă* = a deveni zvelt, a slăbi.
- SILUMÍN** s.n. (fr. *silumin*) Aliaj de aluminiu cu siliciu și cu alte adaosuri, din care se toarnă unele piese rezistente la coroziune sau la temperaturi înalte.
- SILURIÁN**, -Ă, *silurieni*, -e (fr. *silurien*) 1. S.n. A treia perioadă a erei primare, caracterizată prin sedimentări, prin apariția plantelor și prin dezvoltarea nevertebratelor marine. 2. S.n. Sistem de straturi din silurian (1). 3. Adj. Care se referă la silurian (1), caracteristic, propriu silurianului.
- SILVÁN**, *silvani* s.m. (lat. *silvanus*, fr. *sylvain*) Divinitate protectoare a pădurilor.
- SILVANÍT** s.n. (germ. *Sylvanit*, fr. *sylvanite*) Minerul de aur și de argint, moale, cu luciu metalic, de culoare argintie-cenușie.
- SÍLVĂ**, *silve* (lat. *silva*) (Rar) Pădure.

- SILVĚSTRU**, -Ă, *silveștri*, -stre adj. (lat. *silvester*, -*iris*) 1. De pădure, sălbatic. 2. Specific regiunilor sau locuitorilor din regiunile cu păduri.
- SÍLVIC**, -Ă, *silvici*, -ce adj. (*silvā* + -*ic*) (Și substantivat, m.) Care aparține pădurii sau silviculturii, privitor la pădure sau la silvicultură; forestier (1).
- SILVÍCOL**, -Ă, *silvicoli*, -e adj. (fr. *sylvicole*) Care se referă la silvicultură, de silvicultură.
- SILVICULTŎR**, -OĂRE, *silvicultori*, -oare s.m. și f. (fr. *sylviculteur*) Specialist în silvicultură; inginer silvic.
- SILVICULTŎRĂ** s.f. (fr. *sylviculture*) Știință care se ocupă de cultivarea, amenajarea și exploatarea pădurilor.
- SILVÍNĂ** s.f. (fr. *sylvine*) Clorură naturală de potasiu, cristalizată în sistemul cubic.
- SILVO-** (lat. *silva*, fr. *sylv-*) Element de compunere cu sensul „de pădure”, „păduros”, în cuvinte ca: *silvotehnică*, *silvomecanizare*.
- SILVOAMELIORĂȚII** s.f. pl. (*silvo-* + *ameliorație*) Ansamblu de lucrări efectuate pentru îmbunătățirea regimului hidrologic și pentru combaterea degradării terenurilor forestiere.
- SILVOBIOLOGÍE** s.f. (fr. *sylvo-biologie*) Ramură a silviculturii care studiază procesele și legile vieții pădurii.
- SILVOTÉHNICĂ** s.f. (*silvo-* + *tehnică*) Parte a silviculturii care studiază tehnica creării și creșterii arboritelor, în vederea realizării obiectivelor economiei forestiere.
- SILOMECANIZĂRE** s.f. (*silvo-* + *mecanizare*) Tehnica exploatarea pădurilor cu mijloace mecanice.
- SIMBIŎNT**, *simbioți* s.m. (germ. *Symbiont*) Simbiot.
- SIMBIŎT**, *simbioți* s.m. (fr. *symbiote*) Animal sau plantă care trăiește în simbioză; simbiot.
- SIMBIŎTIC**, -Ă, *simbiotici*, -ce adj. (fr. *symbiotique*) Care se referă la simbioză sau la simbioți, caracterizat prin simbioză.
- SIMBIŎZĂ**, *simbioze* s.f. (fr. *symbiose*) Formă de conviețuire a două specii diferite de organisme, contribuind ambele la satisfacerea nevoilor de hrană; (p. ext.) legătură strânsă între două persoane sau între două lucruri.
- SIMBŎL**, *simboluri* s.n. (lat. *symbolus*, fr. *symbole*, germ. *Symbol*) 1. Semn figurativ, ființă, lucru care reprezintă un concept, o imagine, o emblemă etc. 2. Semn convențional sau abreviere convențională folosită în știință și în tehnică pentru notarea anumitor noțiuni, operații, mărimi etc.; atribut (2). 3. *Simbolul credinței* = rugăciune care reprezintă expunerea succintă a dogmelor fundamentale ale religiei creștine; crez.
- SIMBŎLIC**, -Ă, *simbolici*, -ce (fr. *symbolique*, germ. *symbolisch/Symbolik*) 1. Adj. Care are caracter de simbol, care recurge la simbol. 2. S.f. Ansamblu sistematic de simboluri privitoare la un anumit domeniu, la o anumită perioadă; simbolistică. 3. S.f. Interpretare, explicare a simbolurilor.
- SIMBŎLÍSM** s.n. (fr. *symbolisme*) 1. Sistem de simboluri care exprimă anumite credințe. 2. Curent în literatură și în artă, apărut în Franța, la sfârșitul sec. al XIX-lea, care consideră lumea un ansamblu de simboluri interpretabile; mod de exprimare a acestui curent.
- SIMBŎLÍST**, -Ă, *simbolíști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *symboliste*) (Artist, literat) care aparține simbolismului (2).
- SIMBŎLÍSTICĂ** s.f. (*simbol* + -*istică*) (Livr.) Simbolică (2).
- SIMBOLIZĂ**, *simbolizez* vb. I (fr. *symboliser*) A exprima, a reprezenta printr-un simbol (1); a constitui un simbol.
- SIMEDIĂNĂ**, *simediene* s.f. (fr. *symédienne*) Dreaptă care trece printr-un vârf al unui triunghi și este simetrică medianei în raport cu bisectoarea interioară dusă prin același vârf.
- SIMÉTRIC**, -Ă, *simetrici*, -ce adj. (fr. *symétrique*, it. *simmetrico*) Care are simetrie; așezat într-o anumită ordine armonioasă; echilibrat (1), regulat (4).
- SIMETRÍE**, *simetrii* s.f. (lat. *symmetria*, fr. *symétrie*, it. *simmetria*) 1. Corespondență de formă, de poziție etc. între părțile opuse a ceva; concordanță (1). 2. Aspect armonios care rezultă din dispunerea regulată, echilibrată a elementelor unui ansamblu; regularitate (3). 3. Proprietate a unei figuri, în raport cu un punct, cu o dreaptă sau cu un plan, de a avea puncte care să corespundă două câte două. 4. Proprietate a două figuri de a se suprapune exact.
- SIMÉZĂ**, *simeze* s.f. (fr. *cimaise*) 1. Panou pe care se așază sau care susține un tablou într-o galerie de pictură. 2. (Arhit.) Mulară în partea de sus a unei cornișe.
- SIMFÍZĂ**, *simfize* s.f. (fr. *symphyse*) 1. (Anat.) Tip de articulație între două oase, caracterizat printr-o mobilitate redusă. 2. (Med.) Alipire, prin aderențe, a două membrane seroase care, în mod normal, sunt separate.
- SIMFŎNIC**, -Ă, *simfonici*, -ce adj. (fr. *symphonique*, it. *simfonico*) 1. Care se referă la simfonie, propriu simfoniei. 2. Care execută simfonii. 3. (Fig.) Armonios, melodios, plăcut.
- SIMFONIE**, *simfonii* s.f. (lat. *symphonia*, fr. *symphonie*) 1. Compoziție muzicală amplă, scrisă pentru orchestră. 2. (Fig.) Îmbinare armonioasă de elemente care contribuie la producerea unui efect plăcut.

- SIMFONIETĂ**, *simfoniete* s.f. (it. *sinfonietta*) Lucrare muzicală orchestrală de dimensiuni reduse, care păstrează caracteristicile de gen și de construcție ale simfoniei (1).
- SIMFONISM** s.n. (*simfonie* + *-ism*) 1. Totalitatea principiilor care stau la baza creației simfonice și a muzicii instrumentale. 2. Concepție care promovează ideea transformării genurilor muzicale într-un domeniu de pură expresie sau de virtuozitate.
- SIMFONIST**, -Ă, *simfoniști*, -ste s.m. și f. (fr. *symphoniste*) Persoană care compune sau execută simfonii.
- SIMILÂN**, -Ă, *simieni*, -e (fr. *simien*) 1. Adj. Care se referă la maimuțe, propriu maimuțelor. 2. S.m. (La pl.) Subordin de primat care cuprinde maimuțele superioare; (și la sg.) primat care face parte din acest subordin.
- SIMILĂR**, -Ă, *similari*, -e adj. (fr. *similaire*) De același fel; asemănător; analog.
- SIMILARITATE** s.f. (fr. *similarité*) Caracterul a ceea ce este similar; asemănare.
- SIMILI-** (fr. *simili-*) Element de compunere cu sensul de „asemănător”, „la fel”, în cuvinte ca: *similidiamant*, *similipiatră*.
- SIMILIDIAMANT**, *similidiamante* s.n. (fr. *similidiamant*) Sticlă sintetică folosită la imitarea diamantelor.
- SIMILIGRAVURĂ**, (2) *similigravuri* s.f. (fr. *similigravure*) 1. Procedeu fotomecanic de obținere a clișeelelor pentru tipar înalt, împărțite în puncte. 2. Clișeu obținut prin similigravură (1).
- SIMILIPIATRĂ** s.f. (*simili-* + *piatră*, cf. fr. *similipierre*) Material artificial de construcție utilizat pentru executarea tencuielilor și care, în forma finisată, capătă aspectul pietrei naturale.
- SIMILITUDINE**, *similitudini* s.f. (fr. *similitude*, lat. *similitudo*, -inis) Potrivire, asemănare, identitate (1).
- SIMONIAC**, -Ă, *simoniaci*, -ce s.m. și f. (fr. *simoniaque*) Persoană care se face vinovată de simonie.
- SIMONIE** s.f. (fr. *simonie*, lat. *simonia*) Trafic de lucruri considerate sfinte de Biserică; vânzare de bunuri spirituale.
- SIMPATÉTIC**, -Ă, *simpatetici*, -ce adj. (germ. *sympathetisch*) Care provoacă anumite stări sufletești; sugestiv.
- SIMPÁTIC**, -Ă, *simpatici*, -ce adj. (fr. *sympathique*) 1. Care inspiră simpatie; plăcut, atrăgător. 2. *Cerneală simpatică* = cerneală care devine vizibilă numai la căldură sau prin tratarea cu soluții speciale. *Sistem nervos simpatic* sau (substantivat, n.) *marele simpatic* ori *simpaticul* = partea sistemului nervos care reglează funcțiile vegetative.
- SIMPATIE**, *simpatii* s.f. (fr. *sympathie*, lat. *sympathia*) Atracție sau afecțiune față de cineva sau de ceva; atitudine favorabilă, aprobare față de cineva sau de ceva.
- SIMPATIZĂ**, *simpatizez* vb. I (fr. *sympathiser*) A avea simpatie pentru cineva sau pentru ceva.
- SIMPATIZĂNT**, -Ă, *simpatizanți*, -te s.m. și f. (fr. *sympathisant*) Persoană care manifestă simpatie față de un partid, față de o doctrină etc.; (sport) suportor.
- SIMPATOLOGIE** s.f. (fr. *sympathologie*) (Med.) Studiul reacțiilor simpatice fiziologice sau patologice.
- SIMPETĂLĂ**, *simpetale* adj. (germ. *sympetal*) (Bot.; despre flori) Care are corola cu petale unite între ele.
- SIMPLEX** s.n. (fr. *simplex*) 1. Sistem de telecomunicații care asigură legătura între două posturi. 2. Țesătură din tricot cu ambele fețe lucrute pe față.
- SIMPLICITATE** s.f. (fr. *simplicité*, fr. *simplicitas*, -atis) Simplitate (1).
- SIMPLIFICĂ**, *simplific* vb. I (lat. *simplificare*, fr. *simplifier*) 1. A face să devină sau a deveni (mai) simplu; a schematiza. 2. A reduce o fracție, o expresie algebrică printr-un divizor comun.
- SIMPLIFICATÖR**, -OĂRE, *simplificatori*, -oare adj. (fr. *simplificateur*) Care simplifică.
- SIMPLISM** s.n. (fr. *simplisme*) Mod unilateral și superficial de a înțelege lucrurile, neglijând esențialul; lipsă de înțelegere pentru problemele complexe, de nivel înalt.
- SIMPLIST**, -Ă, *simpliști*, -ste adj. (fr. *simpliste*) De o simplitate exagerată, care nu ia în considerare elemente esențiale; care judecă simplu, care nu se referă decât la un aspect al unor fenomene sau al unor lucruri.
- SIMPLITATE** s.f. (*simplu* + *-itate*) 1. Caracterul a ceea ce este simplu; simplitate; lipsă de artificialitate, de prefăcătorie. 2. Naivitate, ingenuitate, inocență, credulitate. 3. Comportamentul unui om simplu (5).
- SIMPLÓN**, *simplioane* s.n. (fr. *Simplon*) Numele unui tren internațional rapid.
- SIMPLU**, -Ă, *simpli*, -e adj. (fr. *simple*) 1. Care este format dintr-un element sau din (puține) elemente omogene. 2. Lipsit de artificialitate, de ornamente; neîncărcat, sobru (1). 3. Ușor de făcut, de înțeles; facil (1). 4. (Fig.) Care nu este prefăcut; natural (2), sincer, cinstit. 5. (Fig.) Lipsit de cultură, de rafinament; ordinar (1).
- SIMPOZIÓN**, *simpozioane* s.n. (gr. *simpósion*, germ. *Symposion*, fr. *symposium*) Discuție între vorbitori

- și public, organizată pe baza unor scurte expuneri pe teme diferite; reunire, forum (3), congres de specialiști, organizat pe o anumită temă științifică.
- SIMPTÓM**, *symptome* s.n. (fr. *symptome*, germ. *Symptom*) Semn, manifestare care indică apariția unei stări anormale (mai ales a unei boli).
- SIMPTOMÁTIC**, -Ă, *simptomatici*, -ce adj. (fr. *symptomatique*) Care indică, semnaleză o anumită stare ori situație; semnificativ (1).
- SIMPTOMATOLÓGIC**, -Ă, *simptomatologici*, -ce adj. (fr. *symptomatologique*) Referitor la simptomatologie, de simptomatologie.
- SIMPTOMATOLOGÍE** s.f. (fr. *symptomatologie*) Studii simptomelor unei boli; ansamblul manifestărilor unei boli.
- SIMULÁ**, *simulez* vb. I (fr. *simuler*) A face să pară real ceva inexistent; a da aparența de..., a se preface, a mima (2).
- SIMULÁCRU**, *simulacre* s.n. (fr. *simulacre*, lat. *simulacrum*) Aparență falsă; prezentare înșelătoare; faptă, acțiune simulată.
- SIMULÁRE**, *simulări* s.f. (de la *simula*) Prefăcătorie, falsificare; simulație.
- SIMULÁTOR**, *simulatoare* s.n. (fr. *simulateur*) Aparat sau dispozitiv care simulează situațiile posibile într-o activitate, utilizat pentru a antrena și verifica reacțiile operatorilor umani; trainer (3).
- SIMULÁȚIE**, *simulații* s.f. (fr. *simulation*) Simulare.
- SIMULTÁN**, -Ă, *simultani*, -e (fr. *simultané*, lat. *simultaneus*) 1. Adj. Care are loc sau se petrece în același timp; concomitent, sincron (1). 2. S.n. Demonstrație a unui bun șahist care joacă în același timp cu mai mulți adversari.
- SIMULTANEITÁTE** s.f. (fr. *simultanéité*) Existența mai multor acțiuni sau fenomene în același timp; coincidentă, sincronism, concomitență.
- SIMÚN** s.n. (fr. *simoun*) Vânt cald, uscat și puternic care bate în Sahara și în Peninsula Arabică.
- SINAFÍE**, *sinafii* s.f. (fr. *synaphie*, ngr. *sináfia*) Fenomen care se produce în situația când două versuri sunt strâns unite, astfel încât eliziunea are loc de la un vers la celălalt sau când același cuvânt încheie un cuvânt și îl începe pe celălalt.
- SINAGÓGĂ**, *sinagogi* s.f. (fr. *synagogue*, lat. *synagoga*) Edificiu destinat practicării cultului mozaic.
- SINALAGMÁTIC**, -Ă, *sinlagmatici*, -ce adj. (fr. *synallagmatique*) (Despre contracte juridice) Care impune obligații reciproce pentru părțile interesate chiar de la data încheierii acestora.
- SINALÉFĂ**, *sinalefe* s.f. (fr. *synalèphe*, lat. *synalæpha*) (Fon.) Fuziune (în timpul pronunțării) a două silabe într-una singură, prin eliziune, sinereză sau contracție.
- SINALGÍE**, *sinalgii* s.f. (fr. *synalgie*) (Med.) Formă a sinesteziei în care o durere este asociată cu altă senzație.
- SINAPÍSM**, *sinapisme* s.n. (fr. *sinapisme*) Cataplasma pe bază de făină de muștar.
- SINARHÍE**, *sinarhii* s.f. (fr. *synarchie*) Guvernare exercitată simultan de un grup de persoane.
- SINÁXĂ** s.f. (fr. *synaxe*) Nume dat adunărilor primilor creștini.
- SÍNCER**, -Ă, *sinceri*, -e adj. (fr. *sincère*, it. *sincere*) Care exprimă exact ce simte sau ce gândește, fără minciună, ipocrizie etc.; cinstit, franc, simplu (4).
- SINCERITÁTE**, *sincerități* s.f. (fr. *sincérité*) Calitatea de a fi sincer; cinste, franchețe, lealitate.
- SINCIPÚT**, *sincipute* s.n. (fr. *sinciput*) Parte din osul capului care reprezintă punctul cel mai înalt al cutiei craniene; creștetul capului, vertex (1).
- SINCÍȚIU**, *sinciții* s.n. (fr. *syncytium*) Masă protoplasmatică având un număr mare de nuclee, provenită din fuziunea mai multor celule sau din multiplicarea activă a celulelor.
- SINCLINÁL**, -Ă, *sinclinali*, -e s.n., adj. (fr. *synclinal*) (Cută a scoarței terestre) a cărei concavitate este îndreptată în sus.
- SINCLINÓRIU**, *sinclinorii* s.n. (fr. *synclinorium*) (Geol.) Grup de cute în care cele din partea centrală sunt mai joase decât cele din părțile laterale.
- SINCOPÁ**, *sincopez* vb. I (fr. *syncoper*) A suporta sau a face să suporte o sincopă.
- SINCOPÁT**, -Ă, *sincopați*, -te adj. (de la *sincopa*, cf. fr. *sincopé*) 1. (Muz.) Cu sincopă (2). 2. (Lingv.) Disparut prin sincopă (3).
- SINCÓPĂ**, *sincopă* s.f. (fr. *syncopé*) 1. Încetare subită a bătăilor inimii. 2. Efect ritmic în muzică, obținut prin schimbarea accentului. 3. (Lingv.) Dispariție a unei vocale sau a unei silabe neaccentuate între două consoane.
- SINCRÉTIC**, -Ă, *sincretici*, -ce adj. (fr. *synchrétique*) Care se referă la sincretism, de sincretism.
- SINCRETÍSM** s.n. (fr. *synchrétisme*) 1. Sistem filosofic sau religios cu mai multe doctrine fuzionate. 2. Contopire a mai multor elemente care aparțin unor domenii diferite (literatură, muzică, dans), specifică folclorului, mai ales în fazele primare de dezvoltare a culturii, când artele nu erau diferențiate.
- SINCRETÍST**, -Ă, *sincretiști*, -ste s.m. și f. (fr. *synchrétiste*) (Rar) Adept al sincretismului.
- SINCROCICLOTRÓN**, *sincrociclotroane* s.n. (fr. *synchrocyclotron*) Accelerator ciclic pentru particule

grele cu sarcină electrică, având capacitatea de a menține sincronismul dintre mișcarea particulelor și variația tensiunii acceleratoare prin modificarea frecvenței acesteia; fazotron.

SINCRÓN, -Ă, *sincroni*, -e adj. (fr. *synchrone*) **1.** Sincronic (**1**). **2.** Care execută mai multe operații în același timp sau operații diferite având aceeași frecvență.

SINCRÓNIC, -Ă, *sincronici*, -ce adj. (fr. *synchronique*) **1.** Care se petrece în același timp; homocron, simultan (**1**), concomitent, sincron (**1**). **2.** Care reprezintă sau studiază fapte, evenimente petrecute în același timp.

SINCRONIE s.f. (fr. *synchronie*) **1.** Caracterul a ceea ce este sincronic. **2.** Ansamblul fenomenelor lingvistice considerate într-un anumit moment al istoriei limbii.

SINCRONISM, *sincronisme* s.n. (fr. *synchronisme*) Starca a ceea ce este sincronic; faptul de a se produce în același timp; simultaneitate.

SINCRONÍSTIC, -Ă, *sincronistici*, -ce adj. (fr. *synchronistique*) (Despre scrieri istorice) Care studiază sau expune evenimentele în mod sincronic.

SINCRONIZĂ, *sincronizez* vb. I (fr. *synchroniser*) **1.** A face, astfel încât două sau mai multe acțiuni, fenomene etc. să se petreacă în același timp. **2.** A realiza într-un film concordanța dintre sunet și imagine.

SINDACTILIE s.f. (fr. *syndactylie*) Malformație congenitală a mâinii sau a piciorului, care constă în lipirea a două sau a mai multor degete între ele prin sudarea părților moi, oasele rămânând separate.

SÍNDIC, *sindici* s.m. (fr. *syndic*, gr. *sindihos*) Persoană aleasă să reprezinte interesele unui grup, ale unei asociații etc.; administrator provizoriu al unei întreprinderi în stare de suspendare a plăților.

SINDICAL, -Ă, *sindicali*, -c adj. (fr. *syndical*) Referitor la sindicat, de sindicat.

SINDICALÍSM s.n. (fr. *syndicalisme*) Mișcare sindicală care are ca obiect gruparea persoanelor de aceeași profesie în vederea apărării intereselor acestora; activitate exercitată într-un sindicat.

SINDICALÍST, -Ă, *sindicaliști*, -ste (fr. *syndicaliste*) **1.** Adj. Care aparține sindicalismului, referitor la sindicalism. **2.** S.m. și f. Persoană care face parte dintr-un sindicat.

SINDICALIZĂ, *sindicalizez* vb. I (*sindical* + *-iza*) A (se) uni într-un sindicat; a forma un sindicat; a (se) integra într-un sindicat.

SINDICÁT, *sindicate* s.n. (fr. *syndicat*) **1.** Organizație de masă care are ca scop apărarea intereselor salariaților; totalitatea membrilor acestei organizații;

sediu al acestei organizații. **2.** Organizație monopolistă mai mare decât cartelul, în cadrul căreia întreprinderile membre își mențin independența în organizarea producției, dar renunță la independența comercială, efectuând desfacerea produselor și, uneori, achiziționarea de materii prime printr-un oficiu comun.

SINDRÓM, *sindroame* s.n. (fr. *syndrome*) Totalitatea simptomelor specifice unei boli.

SINÉDOCĂ/SINECDOCĂ, *sinecdoce* s.f. (fr. *synecdoque*) Procedeu stilistic prin care se folosește întregul pentru parte, partea pentru întreg, genul pentru specie etc.

SINECHIE s.f. (fr. *synéchie*, engl. *synechie*) Aderență patologică a irisului la fața posterioară a corneei sau la cristalin; (p. gener.) aderență patologică între formațiuni anatomice vecine.

SINÉCTICĂ s.f. (fr. *synectique*) Metodă de stimulare a diferitelor etape ale creației intelectuale, individuale sau în grup.

SINECÚRĂ, *sinecuri* s.f. (fr. *sinécure*) Slujbă bine plătită fără (sau cu o minimă) muncă.

SÍNE DÍE loc. adj., loc. adv. (lat. *sine die*) Fără termen.

SÍNE QUA NÓN loc. adj. (pr. *sine cyanón*; lat. *sine qua non*) Fără de care nu se poate; indispensabil.

SINERÉZĂ, *sineraze* s.f. (fr. *synérèse*, lat. *syneresis*) Fenomen fonetic constând în fuziunea, într-un diftong ascendent, a două vocale învecinate, prin transformarea primei vocale într-o semivocală.

SINERGIDĂ, *sinergide* s.f. (fr. *synergide*) (Bot.) Ficcare dintre cele două celule ale sacului embrionar, situate de o parte și de alta a oosferei.

SINERGIE s.f. (fr. *synergie*) **1.** Asociere a mai multor organe anatomice sau țesuturi pentru îndeplinirea aceleiași funcții. **2.** Coordonare a mai multor acțiuni în vederea unui rezultat comun, cu economie de mijloace.

SINERGÍSM s.n. (fr. *synergisme*) **1.** (Fiz.) Intensificare a acțiunilor care se exercită în același sens. **2.** (Chim.) Intensificare a acțiunii a două substanțe, prin asocierea acestora.

SINESTALGIE, *sinestalgii* s.f. (fr. *synestalgie*) Durere care apare la simpla atingere a unei zone îndepărtate de punctul dureros.

SINESTEZIE, *sinestezii* s.f. (fr. *synesthésie*) **1.** Asociere spontană de senzații de natură diferită. **2.** Tehnică literară care constă în transpunerea metaforică a unui organ senzorial în limbajul specific altuia.

SINGHALÉZ, -Ă, *singhalezi*, -e (fr. *cinghalais*) **1.** S.m. și f. (La pl.) Popor de religie budistă, constituit ca

- națiune în Sri Lanka; (și la sg.) persoană care aparține acestui popor. **2.** Adj. Care aparține singhalezilor (1), privitor la singhalezi. **3.** S.f. Limbă indo-europeană vorbită de singhalezi (1).
- SINGENÉZĂ** s.f. (fr. *syngénèse*) Stadiu în evoluția rocilor sedimentare care corespunde timpului de formare a sedimentelor.
- SINGLE**, *single-uri* s.n., adj. invar. (pr. *singl*; engl. *single*) **1.** (Cameră) pentru o singură persoană, într-un hotel. **2.** (Disc) *single* = (disc) care conține câte o lucrare pe fiecare față.
- SÍNGSPIEL** s.n. (pr. *zingspil*; germ. *Singspiel*) Piesă de teatru de origine germană, cel mai adesea cu caracter popular, în care cupletele cântate alternează cu momentele vorbite.
- SINGULĂR**, -Ă, *singulari*, -e adj. (lat. *singularis*, fr. *singulier*) **1.** Care este unic dintr-o categorie, fără seamăn; individual (2), original (5). **2.** Număr *singular* (și substantivat, n.) = categorie gramaticală care indică un singur exemplar dintr-un grup.
- SINGULARITĂTE** s.f. (fr. *singularité*) Calitatea de a fi singular; caracterul singular al unui obiect, al unui fapt etc.; bizarerie.
- SINGULARIZĂ**, *singularizez* vb. I (fr. *singulariser*) A fi sau a face să fie ieșit din comun; a (se) deosebi, a (se) distinge (3).
- SINIGRINĂ** s.f. (fr. *sinigrine*) Substanță chimică prezentă în semințele unei specii de muștar, în hrean și în ridichi, care constituie principiul activ al făinii de muștar.
- SINISTRĂT**, -Ă, *sinistrați*, -te adj., s.m. și f. (fr. *sinistré*) (Persoană) care a suferit pagube mari în urma unei calamități (incendiu, inundații, război etc.).
- SINISTRU**, -Ă, *sinistri*, -stre (fr. *sinistre*, lat. *sinister*; -tra) **1.** Adj. Care provoacă spaimă, frică; groaznic, cumplit, lugubru, înspăimântător, funest. **2.** S.n. Calamitate, dezastru (1).
- SINOLÓG**, -Ă, *sinologi*, -ge s.m. și f. (fr. *sinologue*) Specialist în sinologie.
- SINOLÓGIC**, -Ă, *sinologici*, -ce adj. (fr. *sinologique*) Care se referă la sinologie, de sinologie.
- SINOLOGIE** s.f. (fr. *sinologie*) Studiul istoriei, al limbii și al civilizației chineze.
- SINONÍM**, -Ă, *sinonimi*, -e adj., s.n. (fr. *synonyme*) (Cuvânt, expresie etc.) care are (aproape) același sens ca alta.
- SINONÍMIC**, -Ă, *sinonimici*, -ce adj. (fr. *synonymique*, germ. *Synonymik*) Care se referă la sinonimie sau la sinonime; de sinonimie sau de sinonime.
- SINONIMIE**, *sinonimii* s.f. (fr. *synonymie*) Înșușirea, situația cuvintelor sinonime.
- SINÓPSIS**, *sinopsisuri* s.n. (engl., fr. *synopsis*) Scurtă expunere scrisă a unui subiect (de film), care constituie schița unui scenariu, a unei lucrări etc.
- SINÓPTIC**, -Ă, *sinoptici*, -ce adj. (fr. *synoptique*) (Despre rubrici, tabele etc.) Care permite o privire generală asupra unui ansamblu.
- SINOSTÓZĂ** s.f. (fr. *synostose*) Sătură a oaselor craniene.
- SINOVIÁL**, -Ă, *sinoviali*, -e adj. (fr. *synovial*) Care se referă la sinovie, de sinovie, care produce sinovie.
- SINOVIE** s.f. (fr. *synovie*) Lichid incolor, vâcos care unge articulațiile, înlesnind alunecarea oaselor unele peste altele.
- SINOVÍTĂ**, *sinovite* s.f. (fr. *synovite*) Inflamație a unei membrane sinoviale.
- SINTÁCTIC**, -Ă, *sintactici*, -ce adj. (fr. *syntactique*, gr. *sintaktikós*) Care se referă la sintaxă, de sintaxă.
- SINTAGMÁTIC**, -Ă, *sintagmatici*, -ce adj. (fr. *sintagmatique*) Care se referă la sintagmă, de sintagmă.
- SINTÁGMĂ**, *sintagme* s.f. (fr. *syntagme*) Grup stabil de cuvinte care formează o unitate semantico-sintactică.
- SINTALITĂTE** s.f. (fr. *syntalité*, engl. *syntality*) Totalitatea particularităților esențiale care conferă unui grup social o identitate distinctă.
- SINTÁXĂ**, *sintaxe* s.f. (fr. *syntaxe*, lat. *syntaxis*, gr. *sintaxis*) Parte a gramaticii care studiază îmbinarea cuvintelor în propoziții și în fraze.
- SINTÉTIC**, -Ă, *sintetici*, -ce adj. (gr. *synthetikós*, fr. *synthétique*) **1.** De sinteză. **2.** Fabricat pe cale artificială.
- SINETIZĂ**, *sintetizez* vb. I (fr. *synthétiser*) A face o sinteză, a uni prin sinteză; a recapitula (2).
- SINETIZÓR**, *sintetizoare* s.n. (fr. *synthétiseur*) **1.** Instrument electric cu claviatură, cu o largă paletă de timbre și sonorități, folosit mai ales în muzica electronică. **2.** Dispozitiv electronic care permite simularea funcțiilor aparatului fonator uman în scopul producerii vocii și vorbirii artificiale; procesor electronic care reduce redundanța semnalelor vorbirii umane, în scopul manipulării acestora cu eficiență maximă.
- SINTÉZĂ**, *sinteze* s.f. (fr. *synthèse*, gr. *synthesis*) **1.** Îmbinare a elementelor esențiale ale unui studiu, ale unei probleme, ale unei situații etc.; lucrarea conținând o astfel de îmbinare. **2.** Operație prin care se obține un compus chimic (complex) din elemente constitutive, din radicali etc.
- SINTONIE** s.f. (fr. *syntonie*) Egalitate în frecvența oscilațiilor aparținând mai multor sisteme fizice.

- SINTONIZĂ**, *sintonizez* vb. I (fr. *syntoniser*) A realiza o sintonie; a acorda pe aceeași frecvență.
- SINUÓS, -OĂSĂ**, *sinuoși, -oase* adj. (fr. *sinucux*, lat. *sinuosus*) 1. Care are coturi, care șerpuiește; șerpuitor; circumflex (1). 2. (Fig.) Care nu merge până la capăt; întortocheat; schimbător, șovăicnic, complicat.
- SINUOZITĂTE**, *sinuozități* s.f. (fr. *sinuosité*) 1. Linie sinuoasă (1). 2. Demers care nu merge până la capăt.
- SÍNUS**, *sinusuri* s.n. (fr., lat. *sinus*) 1. Nume dat diferitelor cavități neregulate ale corpului. 2. Funcție trigonometrică egală cu raportul dintre lungimea ipotenuzei și lungimea catetei opuse unghiului respectiv.
- SINUSOIDĂL, -Ă**, *sinusoidali, -e* adj. (fr. *sinusoïdal*) Referitor la sinusoidă, de sinusoidă, cu formă de sinusoidă.
- SINUSOIDĂ**, *sinusoide* s.f. (fr. *sinusoïde*) Curbă care reprezintă valorile sinusului în funcție de valorile unghiului respectiv.
- SINUZITĂ**, *sinuzite* s.f. (fr. *sinusite*) Boală cronică manifestată prin inflamarea mucoasei sinusurilor nazale.
- SIONÍSM** s.n. (fr. *сионisme*) Mișcare naționalistă a evreilor europeni, apărută la sfârșitul sec. al XIX-lea, inițiată cu scopul întemeierii unui stat evreiesc pe teritoriul vechii Palestine.
- SIONÍST, -Ă**, *sioniști, -ste* adj., s.m. și f. (fr. *sioniste*) (Adept) al sionismului.
- SIR** s.m. (pr. *sör*; engl. *sir*) 1. Titlu onorific care precedă prenumele cavalerilor și al baronilor, în Marea Britanie; persoană având acest titlu. 2. Termen de adresare corespunzător lui „domnule”.
- SÍRE** s.m. voc. (fr. *sire*) Titlu de adresare unui împărat sau unui rege.
- SIRÉNĂ**, *sirene* s.f. (fr. *sirène*, it. *sirena*, lat. *siren, -enis*) 1. Aparat care produce sunete intense, cu care se dau diferite semnale. 2. (În mitologia greacă) Ființă cu înfățișare de femeie, la început cu aripi și picioare de pasăre, iar mai târziu cu picioare în coadă de pește, care ademenea corăbierii cu cântecele ei. 3. (Fig.) Femeie seducătoare.
- SIRENIÁN**, *sirenieni* s.m. (fr. *sirénien*) (La pl.) Ordin de mamifere acvatice având corpul în formă de torpilă. coada dispusă în plan orizontal și membrele anterioare transformate în lopeți înotătoare; (și la sg.) mamifer care face parte din acest ordin.
- SÍRINX**, *sirinxuri* s.n. (fr. *syrinx*) Organ fonator al păsărilor.
- SIRÓCO** s.n. (fr., it. *sirocco*) Vânt uscat și cald care bate dinspre Sahara spre Marea Mediterană.
- SIROLÓG, -Ă**, *sirologi, -ge* s.m. și f. (germ. *Syrolog*) Specialist în sirologie.
- SIROLOGÍE** s.f. (germ. *Syrologie*) Studiul limbii, al istoriei și civilizației siriene.
- SIRÓP**, *siropuri* s.n. (fr. *sirop*) Lichid foarte dulce, aromat cu sucuri de fructe sau de plante, folosit ca băutură răcoritoare, la prepararea unor dulciuri ori a unor medicamente.
- SIROPÓS, -OĂSĂ**, *siropoși, -oase* adj. (*sirop + -os*) Care are gustul și aspectul siropului; (fig.) de un sentimentalism desuet.
- SIRTAKÍ** s.n. (ngr. *sirtakí*) Dans de origine grecească.
- SISÁL**, *sisali* s.m. (fr. *sisal*) Agavă cultivată în Mexic, ale cărei frunze au fibre folosite la confecționarea sforilor, a sacilor etc.
- SISÍFIC, -Ă**, *sisifici, -ce* adj. (n.pr. *Sisif + -ic*) Cu efort, cu chin, cu suferință; perseverent.
- SISTÁ**, *sistez* vb. I (lat. *sistere*, cf. germ. *sistieren*) A întrerupe, a opri o activitate.
- SISTÉM**, *sisteme* s.n. (lat. *systema*, fr. *système*, germ. *System*) 1. Ansamblul elementelor și legăturilor unui întreg; ansamblu de idei, de principii care ordonează, reglementează și clasifică materialul dintr-un anumit domeniu. 2. Mod de organizare a unui proces, a unei activități etc.; metodă de lucru; meccanism (3). 3. Ansamblu de organe, de țesuturi de aceeași natură, destinat funcțiilor analoage. 4. Mod de administrare, de organizare socială, de guvernare.
- SISTEMÁTIC, -Ă**, *sistematici, -ce* (fr. *systématique*, lat. *systematicus*, germ. *systematisch*) 1. Adj. Care este organizat pe baza unui sistem; metodic. 2. S.f. Știință care studiază diversitatea organismelor vegetale și animale și înruderile dintre acestea; taxonomic.
- SISTEMATIZĂ**, *sistematizez* vb. I (fr. *systématiser*) 1. A organiza, a ordona ceva după un sistem. 2. A reorganiza pe baze științifice un teritoriu, o așezare urbană sau rurală etc., în vederea creării unor condiții optime pentru locuit.
- SISTEMATIZÁRE**, *sistematizări* s.f. (de la *sistemiza*) 1. Aranjare, clasare după un anumit sistem. 2. Studiu care are ca scop proiectarea și reorganizarea așezărilor urbane și rurale, pentru crearea unor condiții optime de viață.
- SISTÉMIC, -Ă**, *sistemici, -ce* adj. (fr. *sistémique*, engl. *systemic*) 1. Care se referă la un sistem, cu caracter de sistem. 2. Care are în vedere elementele globale, faptele în ansamblu, în interiorul căruia diferitele componente sunt într-o relație de dependență.

- SÍSTOLĂ**, *sistole* s.f. (fr. *systole*) Perioadă de contracție a inimii și a arterelor.
- SISTÓLIC**, -Ă, *sistolici*, -ce adj. (fr. *systolique*) Care se referă la sistolă, care se produce în timpul sistolei.
- SÍSTRU**, *sistre* s.n. (fr. *sistre*, lat. *sistrum*) Vechi instrument muzical egiptean compus dintr-un cadru cu rondele metalice, scoici etc. Înșirate pe acesta, care produc sunete când sunt lovite.
- SIT**, *situri* s.n. (fr. *site*) **1.** Peisaj, priveliște din natură. **2.** Configurație proprie unui teritoriu păstrat în forma sa naturală.
- SITCÓM** s.n. (fr. *sitcom*, abr. din engl. *situation comedy*) Comedie scrisă pentru televiziune, în care interesul dramatic este axat pe situații.
- SITE**, *site-uri* s.n. (pr. *sait*; engl. *site*) Spațiu pe rețeaua internet în care sunt stocate informații.
- SIT-ÎN** s.n. (engl., fr. *sit-in*) Manifestație de protest nonviolentă, care constă în așezarea manifestanților pe jos, pe o cale de comunicație, într-un spațiu public.
- SITOFOBIE**, *sitofobii* s.f. (fr. *sitophobie*) Stare patologică, în unele boli mintale, constând în aversiunea față de mâncare.
- SITOLÓG**, -Ă, *sitologi*, -ge s.m. și f. (fr. *sitologue*) Specialist în sitologie.
- SITOLOGIE**¹ s.f. (fr. *sitologie*) Studiul și conservarea siturilor naturale.
- SITOLOGIE**² s.f. (engl. *sitology*) Ramură a medicinei care se ocupă de nutriție și de dietă.
- SITOMANIE**, *sitomanii* s.f. (fr. *sitomanie*) Stare patologică manifestată prin dorința de a mânca neîntrerupt; bulimie.
- SITUÁ**, *situez* vb. I (fr. *situer*) A ocupa un anumit loc sau a așeza într-un anumit loc; a acționa de pe o anumită poziție.
- SITUÁȚIE**, *situații* s.f. (fr. *situation*, lat. *situatio*) **1.** Împrejurare, stare, pasă etc. în care se află cineva sau ceva prin raportare la alte ființe ori la alte lucruri; postură. **2.** Poziție socială, materială sau morală a cuiva; avere. **3.** Prezentare a unor date privind rezultatele unei activități. **4.** *A fi la înălțimea situației* = a corespunde unei misiuni. *A fi stăpân* (sau *călare*) *pe situație* = a fi sigur de ceva. *A-i face cuiva o situație* = a ajuta pe cineva să ajungă la o stare socială sau materială bună. *Cu situație* = cu o stare materială sau socială bună.
- SITUAȚIONAL**, -Ă, *situaționali*, -e adj. (engl. *situational*) Care se referă la o anumită situație; legat de o circumstanță.
- SITUAȚIONISM** s.n. (fr. *situationnisme*) Mișcare contestatară împotriva structurilor sociale.
- SITULĂ**, *situle* s.f. (lat. *situla*, fr. *situle*) (Rar) Vas cu toartă pentru scos apa.
- SÍXTĂ**, *sixte* s.f. (fr. *sixte*) (La scrimă) Poziție a brațului înarmat, la probele de floretă și de spadă.
- SIZIGIE** s.f. (fr. *syzygie*) (Astron.) Poziție a Soarelui și a Lunii, când cei doi aștri sunt în conjuncție sau în opoziție.
- SKATEBOARD**, *skateboarduri* s.n. (pr. *schéitbord*; engl. *skate-board*) Placă montată pe patru roțile, utilizată pentru deplasare, pentru executarea de salturi, de figuri etc.; sport practicat cu o astfel de placă.
- SKATING**, (2) *skatinguri* s.n. (pr. *skéiting*; engl. *skating*) **1.** Patinaj pe patine cu roțile. **2.** Patină cu roțile.
- SKEET** s.n. (pr. *schit*; engl. *skeet*) (Sport) Probă de tir constând în ochirea unor talere.
- SKETCH**, *sketch-uri* s.n. (pr. *scheci*; engl., fr. *sketch*) Scenetă scurtă, comică, interpretată de un număr restrâns de actori, la teatru, music-hall, televiziune etc.
- SKÍNHEAD**, *skinhead* s.m. (pr. *schínhed*; engl. *skinhead*) Tânăr cu părul de pe cap ras, ca simbol al agresivității, al atitudinii xenofobe și rasiste.
- SKLERÓN** s.n. (germ. *Skleron*) Aliaj ușor și dur, pe bază de aluminiu.
- SLÁLOM**, *slalomuri* s.n. (fr. *slalom*) Coborâre pe schiuri, cu multe viraje și cu trecerea obligatorie prin anumite puncte (marcate cu stâlpi).
- SLALOMÍST**, -Ă, *slalomiști*, -ste s.m. și f. (*slalom + -ist*) Schior specializat în slalom.
- SLANG**, *slanguri* s.n. (pr. *sleng*; engl. *slang*) Limbaj familiar și expresiv, caracterizat prin creații lexicale inedite, prin formulări vii colorate etc.; argou englezesc.
- SLAP** s.n. (pr. *slep*; engl. *slap*) Efect sonor obținut prin lovirea coardelor contrabasului de gâtul instrumentului.
- SLASH**, *slash-uri* s.n. (pr. *sleş*; engl. *slash*) Semn (tipografic) de separare a două litere, două cuvinte, de forma unei bare oblice.
- SLAVÍSM**, *slavisme* s.n. (fr. *slavisme*) Element specific unei limbi slave împrumutat de altă limbă.
- SLAVÍST**, -Ă, *slaviști*, -ste s.m. și f. (fr. *slaviste*, germ. *Slawist*) Specialist în limbile slave.
- SLAVÍSTICĂ** s.f. (germ. *Slawistik*) Studiul limbii, literaturii, culturii și istoriei popoarelor slave; filologie slavă.
- SLAVIZÁ**, *slavizez* vb. I (fr. *slaviser*) A deveni sau a face să devină slav, a adopta limba și obiceiurile slavilor; a da caracter slav cuiva sau la ceva.
- SLAVOFÍL**, -Ă, *slavofili*, -e adj., s.m. și f. (fr. *slavophile*) (Persoană) care are o admirație deosebită

pentru valorile spirituale tradiționale ale Rusiei și ale celorlalte popoare slave.

SLAVÓN, -Ă, slavoni, -e (fr. *slavon*) **1.** S.n. Cuvânt din limba slavonă (2). **2.** S.f. Limba literară dezvoltată din vechea slavă și folosită în Evul Mediu ca limbă de cult¹ și de cancelarie, în unele țări slave și în Țările Române. **3.** Adj. Care se referă la limba slavonă (2), caracteristic limbii slavone.

SLAVONÍSM, slavonisme s.n. (*slavon* + *-ism*) Element lingvistic slavon pătruns în altă limbă.

SLIP, slipuri s.n. (fr., engl. *slip*) Chiloți (de baie) foarte scurți și mulați pe corp.

SLOGÁN, sloganuri/slogane s.n. (fr., engl. *slogan*) Formulă verbală scurtă care exprimă țelurile politice, economice, culturale etc. ale unui grup; deviză.

SLOOP s.n. (pr. *slup*; engl., fr. *sloop*) Velier mic cu un singur arbore și două vele, fără bombres.

SLOPS, slopsuri s.n. (fr., engl. *slops*, germ. *Slops*) Produs petrolier de calitate inferioară, care trebuie reprecipitat pentru a putea fi folosit.

SLOW, slow-uri s.n. (pr. *slău*; engl. *slow*) Dans modern, cu un ritm lent; melodie după care se execută acest dans.

SLOW-FOX, slow-foxuri s.n. (pr. *slăufox*; engl. *slow-fox*) Dans modern mai lent decât foxtrotul; melodie după care se execută acest dans.

SLUMPFLĂȚIE, slumpflații s.f. (engl. *slumpflation*) Regres economic într-o perioadă de inflație.

SMALTÍNĂ s.f. (fr. *smaltine*) Mineriu de cobalt alb-argintiu, folosit pentru a colora porțelanul, sticla și emailul.

SMALȚ, (2, 3) smalțuri s.n. (gr. *smálto*, germ. *Schmalz*, it. *smalto*) **1.** Masă sticloasă formată din compuși organici diverși, cu care se acoperă suprafața obiectelor de ceramică, de metal etc.; email (1), vernis (2). **2.** Obiect făcut din smalț (1). **3.** Substanță albă și lucioasă care acoperă dinții.

SMARÁLD, smaralde s.n. (it. *smaraldo*, cf. ngr. *smáragdos*) Piatră prețioasă strălucitoare, de culoare verde, foarte transparentă.

SMASH s.n. v. *smeș*.

SMÉCTIC, -Ă, smectici, -ce adj. (fr. *smectique*) (Despre substanțe) Care scoate grăsimile.

SMÉGMĂ s.f. (fr. *smegma*) Secreție albicioasă care se depune în cutele organelor genitale externe.

SMEȘ/SMASH, smeșuri/smash-uri s.n. (engl., fr. *smash*) Lovitură de atac, la jocul de tenis (de câmp sau de masă), prin care o minge înaltă primită este expediată cu putere în terenul adversarului.

SMITHSONÍT s.n. (pr. *smisonít*; fr., engl. *smithsonite*) Carbonat natural de zinc, care se prezintă sub formă de cristale, folosit ca minereu de zinc sau pentru obiecte de podoabă.

SMÓCHING, smochinguri s.n. (engl. *smoking*) Haină bărbătească (neagră) de gală, cu revere de mătase.

SMOG s.n. (engl. *smog*) Ceață deasă, amestecată cu fum și cu praf industrial.

SNACK, snackuri s.n. (pr. *sneec*; engl. *snack*) Gustare rapidă.

SNACK-BAR, snack-baruri s.n. (pr. *snéccbar*; engl. *snack-bar*) Mic restaurant în care se servesc snackuri.

SNOB, SNOÁBĂ, snobi, snoabe s.m. și f., adj. (fr. *snob*) (Persoană) care acceptă și admiră fără discernământ tot ce este la modă.

SNOBÍSM s.n. (fr. *snobisme*) Atitudine, comportare de snob.

SNOW-BOARD, snow-boarduri s.n. (pr. *snăubord*; engl. *snow-board*) Placă mai lată decât un schi, cu care se alunecă, în poziție verticală, pe zăpadă.

SOAP ÓPERA s.f. (pr. *săupópera*; engl., fr. *soap opera*) Foileton televizat cu episoade multiple, în care personaje cu psihologie stereotipică participă la intrigi bazate pe situații și acțiuni.

SOBRIETÁTE s.f. (fr. *sobriété*, lat. *sobrietas, -atis*) **1.** Înșușirea omului sobru; calitatea cuiva care se comportă cu reținere; austeritate. **2.** Lipsă de ornamente inutile, de zorzoane etc.

SÓBRU, -Ă, sobri, -e adj. (fr. *sobre*, lat. *sobrius*) **1.** Fără ornamente, simplu (2). **2.** Cumpătat, auster, rezervat (2), moderat (1); serios (1), grav.

SÓCCER s.n. (pr. *sócăr*; engl. *soccer*) Fotbal american.

SOCIÁBIL, -Ă, sociabili, -e adj. (fr. *sociable*) Care se integrează ușor în societate; care se împrietenește ușor; prietenos, comunicativ (2).

SOCIABILITÁTE s.f. (fr. *sociabilité*) Înșușirea de a fi sociabil; comunicativitate.

SOCIÁL, -Ă, sociali, -e adj. (fr. *social*, lat. *socialis*, it. *sociale*) Care este legat de viața oamenilor, de raporturile acestora în sau față de societate; care este propriu unui grup de oameni; colectiv (2).

SOCIÁL-DEMOCRÁT, -Ă, social-democrați, -te adj., s.m. și f. (fr. *social-démocrate*, germ. *Sozialdemokrat*) (Persoană) care aderă la social-democrație, care aparține social-democrației.

SOCIÁL-DEMOCRÁȚIE s.f. (germ. *Sozialdemokratie*, fr. *social-démocratie*) Doctrină a socialiștilor; tendință politică reformistă de centru-stânga.

- SOCIALÍSM** s.n. (fr. *socialisme*, germ. *Sozialismus*) Doctrină economică, politică și socială care susține dispariția proprietății private și înlocuirea acesteia cu proprietatea colectivă.
- SOCIALÍST**, -Ă, *socialiști*, -ste (fr. *socialiste*, germ. *Sozialist*) 1. Adj. Care aparține socialismului, privitor la socialism. 2. S.m. și f. Partizan al socialismului; membru al unui partid socialist.
- SOCIALIZĂ**, *socializez* vb. I (fr. *socialiser*) 1. A trece principalele bunuri din proprietatea privată în proprietatea unei colectivități. 2. A dobândi sau a face să dobândească un caracter social.
- SOCIALMÊNTE** adv. (fr. *socialement*, it. *socialmente*) Din punct de vedere social.
- SOCIATIV**, -Ă, *sociativi*, -e adj. (fr. *sociatif*) (Despre complemente circumstanțiale) Care arată ființa sau lucrul ce însoțește subiectul sau complementul direct în săvârșirea unei acțiuni.
- SOCIETĂR**, -Ă, *societari*, -e s.m. și f. (fr. *sociétaire*) 1. Membru într-o societate (de actori) 2. Persoană care deține acțiuni emise de o societate anonimă pe acțiuni; asociat într-o întreprindere comercială particulară.
- SOCIETĂTE**, *societăți* s.f. (fr. *société*, lat. *societas*, -atis) 1. Totalitatea oamenilor care trăiesc în grup organizat; colectivitate; mediu¹ (1). 2. Orânduire socială. 3. Asociație de oameni cu interese comune (științifice, literare, de afaceri etc.). 4. Anturaj, companie¹ (1), cerc (3). 5. În societate = între oameni, în lume. *Societate civilă* = sistem social în care primează drepturile omului. *Societate de comandită simplă* = formă de societate în care obligațiile sunt garantate cu patrimoniul social, constituită din membrii comanditați și comanditari. *Societate cu răspundere limitată* (abr. S.R.L.) = formă de societate în care obligațiile sociale sunt garantate cu patrimoniul social și cu limitarea răspunderii asociaților la aportul de capital al fiecăruia. *Societate anonimă* = organizație de persoane în care obligațiile sociale sunt garantate cu patrimoniul social, fiecare asociat răspunzând proporțional cu valoarea capitalului subscris. *Societate pe acțiuni* (abr. S.A.) = societate ale cărei obligații sociale sunt garantate cu patrimoniul social, acționarii fiind obligați numai la plata acțiunilor deținute.
- SOCIOBIOLOGÍE** s.f. (fr. *sociobiologie*) Doctrină bazată pe studiul sistematic al bazei biologice a tuturor compartimentelor sociale, pe analiza societăților animale, pe structura populației acestora etc.
- SOCIOCULTURÁL**, -Ă, *socioculturali*, -e adj. (fr. *socioculturel*, engl. *sociocultural*) Care se referă la raportul dintre cadrul social și particularitățile culturale (tradiții, moravuri, mentalități etc.) aferente.
- SOCIODRAMÁTIC**, -Ă, *sociodramatici*, -ce adj. (fr. *sociodramatique*) Care se referă la sociodramă, de sociodramă.
- SOCIODRĂMĂ**, *sociodrame* s.f. (fr. *sociodrame*, engl. *sociodrama*) Improvizație dramatică prezentată de membrii unui grup social, folosită ca metodă de investigație sociometrică și de psihoterapie.
- SOCIOGÓNIC**, -Ă, *sociogonici*, -ce adj. (fr. *sociogonique*) Care se referă la sociogonie, de sociogonie.
- SOCIOGONÍE**, *sociogonii* s.f. (fr. *sociogonie*) Totalitatea miturilor, a teoriilor etc. privitoare la apariția civilizațiilor umane.
- SOCIOGRAFÍE** s.f. (fr. *sociographie*) Studiul societăților ca formațiuni istorice concrete.
- SOCIOGRĂMĂ**, *sociograme* s.f. (fr. *sociogramme*) Reprezentare grafică a relațiilor existente între membrii unui grup, bazată pe teste sociometrice.
- SOCIOLINGVÍST**, -Ă, *sociolingviști*, -ste s.m. și f. (fr. *sociolinguiste*, engl. *sociolinguist*) Specialist în sociolingvistică.
- SOCIOLINGVÍSTIC**, -Ă, *sociolingvistici*, -ce (fr. *sociolinguistique*, engl. *sociolinguistics*) 1. S.f. Ramură a lingvisticii care studiază relațiile dintre limbă, cultură și societate. 2. Adj. Care se referă la sociolingvistică (1), de sociolingvistică.
- SOCIOLOG**, -Ă, *sociologi*, -ge s.m. și f. (fr. *sociologue*) Specialist în sociologie.
- SOCIOLOGÍC**, -Ă, *sociologici*, -ce adj. (fr. *sociologique*) Care se referă la sociologie, de sociologie.
- SOCIOLOGÍE** s.f. (fr. *sociologie*, germ. *Soziologie*) Știință care studiază societatea omenească și implicațiile acesteia la nivel social.
- SOCIOLOGÍSM** s.n. (fr. *sociologisme*) Teorie care tinde să subordoneze sociologiei cercetarea întregii realități sociale, negând rolul celorlalte științe.
- SOCIOLOGÍST**, -Ă, *sociologiști*, -ste s.m. și f. (fr. *sociologiste*) Adept al sociologismului.
- SOCIOMÉTRIC**, -Ă, *sociometrici*, -ce adj. (fr. *sociométrique*) Care se referă la sociometrie.
- SOCIOMETRÍE** s.f. (fr. *sociométrie*) Studierea cantitativă a relațiilor umane (în grupuri sociale mici).
- SOCIOPSIHATRÍE** s.f. (engl. *sociopsychiatry*) Studiul acțiunii patologice a mediului asupra vieții psihice.
- SÓCLU**, *sochluri* s.n. (fr. *socle*) Suport sau postament care susține o coloană, o statuie, un grilaj etc.; subasment.
- SOCRÁTIC**, -Ă, *socratici*, -ce adj. (fr. *socratique*) Referitor la Socrate și la filosofia acestuia.

- SÓDĂ** s.f. (germ. *Soda*) 1. Substanță albă, de obicei cristalizată, folosită la spălătul rufelor, al veselei etc.; carbonat neutru de sodiu. 2. *Sodă caustică* = hidrat de sodiu cristalizat, folosit la fabricarea săpunurilor și ca reactiv.
- SÓDIC**, -Ă, *sodici*, -ce adj. (fr. *sodique*) Care conține sodiu.
- SÓDIU** s.n. (lat., fr. *sodium*) Element chimic alcalin, metal moale alb-argintiu, maleabil și ductil, foarte reactiv; natriu.
- SOFFIÓNI** s.m. pl. (it. *soffioni*) Izvoare termale și emanații de vapori fierbinți, care provin din magmă.
- SOFÍSM**, *sofisme* s.n. (fr. *sophisme*, lat. *sophisma*) Raționament corect formal, dar greșit în conținut.
- SOFÍST**, -Ă, *sofiști*, -ste s.m. și f. (fr. *sophiste*, lat. *sophista*) 1. (În Grecia antică) Profesor de filosofie și retorică, inițial cu poziții critice, raționaliste față de concepțiile sociale, morale și religioase tradiționale, iar mai târziu un adept al idealismului. 2. Persoană care face uz de sofisme.
- SOFÍSTIC**, -Ă, *sofistici*, -ce (fr. *sophistique*, lat. *sophisticus*) 1. Adj. Care este bazat pe sofisme; eronat, fals (1). 2. S.f. Folosirea unor raționamente greșite și a sofismelor cu scopul de a denatura adevărul. 3. S.f. Mișcare reprezentată de sofiști, în Grecia antică.
- SOFÍSTICĂ**, *sofisticez* vb. I (fr. *sofistiquer*) A da un caracter căutat, artificial, prețios, complicat (și confuz).
- SOFÍSTICĂT**, -Ă, *sofisticați*, -te adj. (de la *sofistica*, cf. fr. *sophistique*) Căutat, artificial, prețios; complicat (și confuz).
- SOFÍTĂ**, *sofite* s.f. (germ. *Soffiten[lampe]*) Corp de iluminat cu incandescență, în formă de tub, legat la circuitul electric prin ambele capete.
- SOFT**¹ s.n. (engl. *soft*) Amestec de fire de bumbac sau de celofibră ușor răsucite și moi, utilizate ca bătătură pentru unele țesături scâmoșate.
- SOFT**², *softuri* s.n. (engl. *soft[ware]*) Software.
- SOFTÍST**, -Ă, *sofiști*, -ste s.m. și f. (*soft* + *-ist*) Specialist în software.
- SÓFTWARE** s.n. (pr. *sóftuer*; engl. *software*) Sistem de programe pentru calculator; soft².
- SÓIA** s.f. (fr. *soya*, germ. *Soja*) Plantă oleaginoasă asemănătoare fasolei, cultivată pentru semințele bogate în grăsimi și protide.
- SOL**¹, *sol* s.m. (it., fr. *sol*) 1. Notă muzicală; treapta a cincea a gamei diatonice. 2. Numele uneia dintre cheile muzicale.
- SOL**², *soluri* s.n. (fr. *sol*, lat. *solum*) 1. Stratul de la suprafața scoarței terestre în care se cultivă plantele; pământ, teren (agricol). 2. (*Exercițiu la sol*) = probă de gimnastică executată la nivelul podelei.
- SOL**³, *sol* s.m. (fr. *sol*) Unitate monetară principală în Peru.
- SOLANACÉE**, *solanacee* s.f. (fr. *solanacée*) (La pl.) Familie de plante erbacee dicotiledonate, din care fac parte cartoful, roșia, vânăta, tutunul etc.; (și la sg.) plantă din această familie; solanec.
- SOLANÉE**, *solanee* s.f. (fr. *solanée*) (Bot.) Solanacee.
- SOLANÍNĂ** s.f. (fr. *solanine*) Substanță extrasă din unele plante solanacee, cu acțiune toxică asupra organismului animal.
- SOLĂR**, -Ă, *solari*, -e adj. (fr. *solaire*, lat. *solaris*) Care aparține Soarelui, emis de Soare, privitor la Soare; care este în raport cu Soarele.
- SOLARIGRĂF**, *solarigrafe* s.n. (fr. *solarigraphe*) Aparat folosit pentru măsurarea razelor solare; solarimetru.
- SOLARIMÉTRU**, *solarimetre* s.n. (fr. *solarimètre*) (Fiz.) Solarigraf.
- SOLĂRIU**, *solarii* s.n. (fr., lat. *solarium*) 1. Loc amenajat pentru băile de soare. 2. Teren agricol acoperit cu un material transparent, folosit pentru cultivarea timpurie a unor plante.
- SOLARIZĂRE**, *solarizări* s.f. (de la *solarizație*) 1. Utilizare a energiei solare pentru încălzirea unui spațiu. 2. Scădere, inhibare a sensibilității procesului de fotosinteză, datorită intensității prea mari a luminii; solarizație (1). 3. Supraexpunere puternică a unei plăci sau a unui film fotografic; solarizație (2).
- SOLARIZĂȚIE**, *solarizații* s.f. (fr. *solarisation*) 1. Solarizare (2). 2. Solarizare (3).
- SÓLĂ**¹, *sole* s.f. (fr. *sole*) Partea de teren supusă asolamentului; tarla.
- SÓLĂ**², *sole* s.f. (fr. *sole*) Pește marin plat, oval, cu solzi fini, prezent în toate mările pe fundul nisipos, la mică adâncime.
- SOLBÁNC**, *solbancuri* s.n. (germ. *Sohlbank*) Element de construcție executat deasupra părții exterioare a parapetelor ferestrelor sau a ușilor, folosit pentru protejarea acestora de scurgerea apei de ploaie.
- SOLD**, *solduri* s.n. (fr. *solde*) 1. Diferență între totalul sumelor înregistrate în debitul și în creditul aceluiași cont; rest de plată dintr-o datorie. 2. Marfă (rămasă în stoc) care se vinde cu preț redus.

- SOLDĂ**, *soldez* vb. I (fr. *solder*) 1. A calcula un sold. 2. (Despre acțiuni, întreceri etc.) A se încheia (cu...). 3. A vinde cu preț redus marfa nevândută.
- SOLDĂȚ**, -Ă, *soldați*, -te adj. (de la *solda*) Care nu mai are sold.
- SÓLDĂ**, *solde* s.f. (fr. *solde*) 1. Leafă plătită în armată. 2. A fi în *solda* cuiva = a susține din interes cauza cuiva.
- SOLECISM**, *solecisme* s.n. (lat. *solecismus*, fr. *solecisme*) Greșeală de sintaxă.
- SOLEĂR**, *soleari* s.m. (fr. *soléaire*) Mușchi situat în partea posterioară a gambei, care leagă tibia și peroneul de călcâi.
- SOLEIL** adv., adj. (pr. *soléi*; fr. *soleil*) (Despre obiecte de îmbrăcăminte plisate) (Care este) în formă de raze.
- SOLÉMN**, -Ă, *solemni*, -e adj. (lat. *sollemnis*, cf. it. *soleme*) 1. Care are loc conform unui anumit ceremonial; formal (3); festiv; sărbătoresc. 2. Important, grav (3), serios.
- SOLEMNITĂȚE**, (2) *solemnități* s.f. (lat. *sollemnitas*, -atis, cf. fr. *solemnité*) 1. Inșușirea a ceea ce este solemn; măreție; sobrietate, seriozitate. 2. Ceremonie publică pentru cinstirea unei persoane sau comemorarea unui eveniment; paradă (1).
- SOLÉNĂȚIE** s.f. (fr. *solénation*) (Fiz.) Mărime egală cu suma algebrică a curenților electrici de conducție din conductoarele care îmbrățișează o curbă închisă.
- SOLFATĂRĂ**, *solfatare* s.f. (fr. *solfatare*, it. *solfatarata*) Emanatie vulcanică de gaze, care conține o cantitate mare de dioxid de sulf și de hidrogen sulfurat și cantități mici de vapori de apă.
- SOLFEGIĂ**, *solfegiez* vb. I (it. *solfeggiare*) A executa un solfegiu.
- SOLGFÉGIU**, *solfeгии* s.n. (it. *solfeggio*, fr. *solfege*) Culegere de exerciții muzicale în care dificultățile de a citi notele sunt prezentate gradat; exercițiu care constă în intonarea notelor (prin pronunțarea acestora), cu scopul de a dezvolta auzul, simțul melodic și ritmic.
- SOLICITĂ**, *solicít* vb. I (fr. *solliciter*, lat. *sollicitare*) 1. A adresa cuiva o cerere. 2. A chema, a invita pe cineva să facă ceva. 3. A atrage, a deștepta (atenția, interesul etc.). 4. A face să funcționeze un aparat la limita maximă.
- SOLICITĂNT**, -Ă, *solicitanți*, -te s.m. și f. (*solicita* + -ant) Persoană care solicită ceva; solicitator.
- SOLICITĂRE**, *solicítări* s.f. (de la *solicita*) 1. Cerere stăruitoare. 2. Proces fizic care produce tensiuni, modificări într-un corp solid.
- SOLICITATÓR**, -OÁRE, *solicítatori*, -oare s.m. și f. (*solicita* + -tor, lat. *sollicitator*; -oris, cf. fr. *solliciteur*) Solicitant.
- SOLICITÚDINE** s.f. (cf. fr. *sollicitude*, lat. *sollicitudo*, -inis) Comportare plină de atenție, de grijă, de interes, de bunăvoință și de prietenie față de cineva sau de ceva.
- SOLÍD**, -Ă, *solizi*, -de (fr. *solide*, lat. *solidus*) 1. Adj., s.n. (Corp) care își păstrează forma și dimensiunile, având structură compactă și coeziune mare; (corp) tare, rigid (1), dur (1). 2. Adj. Rezistent (1), trainic, durabil, stabil (1). 3. Adj. Mare și greu; care este viguros, care are rezistență, robust, voinic. 4. Adj. (Fig.) Temeinic, serios (3).
- SOLIDĂR**, -Ă, *solidari*, -e adj. (fr. *solidaire*) Legat prin unitate de concepții, de interese, de acțiuni etc.
- SOLIDARÍSM** s.n. (fr. *solidarisme*) Concepție social-politică potrivit căreia principiul fundamental al existenței societății este solidaritatea membrilor acesteia.
- SOLIDARITĂȚE** s.f. (fr. *solidarité*) Dependență reciprocă; sentiment care îndeamnă oamenii să își acorde ajutor mutual; fraternitate.
- SOLIDARIZĂ**, *solidarizez* vb. I (fr. *solidariser*) A se uni cu cineva într-o acțiune, a se declara solidar cu...
- SOLIDIFICĂ**, *solidific* vb. I (fr. *solidifier*) A trece sau a face să treacă din stare lichidă în stare solidă.
- SOLIDITĂȚE** s.f. (fr. *solidité*, lat. *soliditas*, -atis) 1. Stare a corpurilor solide; tărie, duritate (1), rezistență (1); consistență. 2. (Fig.) Temeinicie, seriozitate (1).
- SOLIDÚS**, *solidusuri* s.n. (fr. *solidus*) (Fiz.) Curbă, loc geometric al punctelor dintr-o diagramă de faze, care reprezintă terminarea solidificării.
- SOLIFLUXIÚNE** s.f. (fr. *solifluxion*) Alunecare lentă a masei superficiale a solului suprasaturat de apă, mai ales în urma dezghețului.
- SOLILÓC** s.n. v. **solilocviu**.
- SOLILÓCVIU/SOLILÓC**, *solilocvii/solilocuri* s.n. (lat. *soliloquium*, fr. *soliloque*, it. *soliloquio*) (Livr.) Monolog (1).
- SOLIPÉD**, -Ă, *solipezi*, -de adj., s.m. (fr. *solipède*) (Zool.) Monodactil.
- SOLIPSÍSM** s.n. (fr. *solipsisme*) (Fil.) Concepție potrivit căreia eul, cu senzațiile și sentimentele acestuia, constituie singura realitate existentă.
- SOLIPSÍST**, -Ă, *solipsiști*, -ste (fr. *solipsiste*) 1. S.m. și f. Adept al solipsismului. 2. Adj. Care aparține solipsismului, privitor la solipsism.

- SOLÍST**, -Ă, *soliști*, -ste s.m. și f. (fr. *soliste*) 1. Artist care execută un solo (1); solo (4). 2. Dansator care execută singur o piesă coregrafică sau care interpretează rolul principal într-o piesă coregrafică de ansamblu.
- SOLÍSTIC**, -Ă, *solistici*, -ce adj. (*solist* + *-ic*) Care este executat de un solist, bazat pe un solist.
- SOLITĂR**, -Ă, *solitari*, -e (fr. *solitaire*, lat. *solitarius*) 1. Adj. Singur, izolat (1); singuratic. 2. S.n. Diamant mare care se montează pe o bijuterie.
- SOLITÚDINE** s.f. (fr. *solitude*, lat. *solitudo*, *-inis*) (Livr.) Singurătate, izolare.
- SOLMIZĂȚIE** s.f. (fr. *solmisation*) (Muz.) 1. Sistem medieval de intonare silabică a notelor. 2. Citire ritmică a notelor, fără intonarea acestora.
- SÓLO**, (1, 2) *solouri* (fr., it. *solo*) 1. S.n. Compoziție muzicală scrisă pentru un singur instrument sau pentru o singură voce. 2. S.n. Parte a unui balet executată de un singur balerin. 3. Adj. invar. Care se execută fără acompaniament. 4. S.m. Solist.
- SOLSTIȚIÁL**, -Ă, *solistițiali*, -e adj. (fr. *solsticial*, lat. *solstitialis*) Care se referă la solstițiu, de solstițiu.
- SOLSTIȚIU**, *solstiții* s.n. (lat. *solstitium*, fr. *solstice*) Ziua cea mai lungă (21 iunie) sau cea mai scurtă (22 decembrie) a anului, când Soarele se află la înălțimea cea mai mare față de ecuator.
- SOLÚBIL**, -Ă, *solubili*, -e adj. (fr. *soluble*, lat. *solubilis*) 1. Care se poate dizolva (într-un solvent); dizolubil (1). 2. (Fig.) Rezolvabil.
- SOLUBILITÁTE**, *solubilități* s.f. (fr. *solubilité*) Înșușirea de a fi solubil (1).
- SOLUBILIZÁ**, *solubilizez* vb. I (fr. *solubiliser*) A face solubil sau a deveni solubil; a (se) dizolva (1).
- SOLÚȚIE**, *soluții* s.f. (fr. *solution*, lat. *solutio*) 1. Amestec de două sau mai multe substanțe. 2. Mod, formulă de a rezolva o dificultate, o problemă etc.; răspuns; remediu (1).
- SOLUȚIONÁ**, *soluționez* vb. I (fr. *solutionner*) A găsi sau a da o soluție (2); a rezolva.
- SOLVÁBIL**, -Ă, *solvabili*, -e adj. (fr. *solvable*) Care are posibilitatea să își plătească la termen obligațiile, datoriile etc.; solvent² (2).
- SOLVABILITÁTE** s.f. (*solvabil* + *-itate*, cf. fr. *solvabilité*) Înșușirea de a fi solvabil; solvență; bonitate (1).
- SOLVÉNT¹**, *solvenți* s.m. (lat. *solvens*, *-ntis*, fr. *solvent*) Dizolvant (2).
- SOLVÉNT²**, -Ă, *solvenți*, -te (germ. *Solvent*) 1. Adj., s.m. și f. (Elev, student) care plătește taxele pentru cazare și masă (nefiind bursier). 2. Adj. Solvabil.
- SOLVÉNTĂ**, *solvențe* s.f. (germ. *Solvenz*) Solvabilitate.
- SOLVÍ**, pers. 3 *solvā/solvește* vb. IV (lat. *solvere*) (Înv.) A (se) dizolva.
- SÓMA¹** s.f. (fr. *soma*) Ansamblul celulelor somatice ale organismelor vii.
- SOMÁ²**, *somez* vb. I (fr. *sommer*) A cere cuiva categoric, în numele legii (sub amenințare), să (nu) acționeze într-un anumit sens; a invita.
- SOMÁLI** s.f. (fr. *somali*) Limbă afro-asiatică oficială în Somalia.
- SOMÁTIC**, -Ă, *somatici*, -ce adj. (fr. *somatique*) Care privește corpul organismelor vii.
- SOMATOLOGÍE** s.f. (fr. *somatologie*) Studiul anatomic și fiziologic al corpului omenesc viu.
- SOMATOMETRÍE** s.f. (fr. *somatométrie*) Ansamblul măsurătorilor efectuate pentru a determina forma și dimensiunile corpului (animalelor).
- SOMÁȚIE**, *somații* s.f. (fr. *sommation*) Invitație prin care cineva este somat să (nu) acționeze într-un anumit sens; ordin scris prin care se face această invitație.
- SOMBRÉRO**, *sombrero* s.n. (sp., fr. *sombrero*) Pălărie cu boruri foarte largi, specifică țărilor hispanice.
- SOMIÉRĂ**, *somiere* s.f. (fr. *sommier*) 1. Rețea elastică de sârmă fixată de pat, într-un cadru de fier, peste care se pune salteaua. 2. Bloc de piatră care susține o boltă. 3. Grindă principală pe care se rezemă grinzile secundare ale unui planșeu.
- SOMITÁTE**, *somități* s.f. (fr. *sommité*) Persoană care are merite deosebite într-un domeniu de activitate; autoritate (5); forță (6).
- SOMNAMBÚL**, -Ă, *somnambuli*, -e s.m. și f. (fr. *somnambule*) Persoană care se scoală din pat în timpul somnului și face unele gesturi, fapte etc. de care nu își amintește la trezire; noctambul, lunatic (1).
- SOMNAMBÚLIC**, -Ă, *somnambulici*, -ce adj. (fr. *somnambulique*) Care se referă la somnambulism.
- SOMNAMBULÍSM** s.n. (fr. *somnambulisme*) 1. Starea de somnambul; noctambulism, lunaticism. 2. Executare automată a unor acte de către o persoană hipnotizată.
- SOMNIFÉR**, -Ă, *somniferi*, -e adj., s.n. (fr. *somnifère*) (Medicament, substanță) care provoacă somnul; soporific, soporifer, hipnogen, hipnotic.
- SOMNOLÁ**, *somnolez* vb. I (fr. *somnoler*) A fi în stare de somnolență, a dormita, a moși.
- SOMNOLÉNT**, -Ă, *somnolenți*, -te adj. (fr. *somnolent*, lat. *somnolentus*) Care este în stare de somnolență; referitor la somnolență.

SOMNOLENȚĂ s.f. (fr. *sommolence*) Stare între somn și trezie; toropeală; hipersomnie.

SOMÓN, *sononi* s.m. (fr. *saumon*) Pește mare, răpitor, din mările nordice, cu carnea de culoare roz; lacs.

SOMPTUĂR, -Ă, *somptuari*, -e adj. (fr. *somptuaire*)
1. Care se referă la cheltuieli. 2. Care este foarte costisitor, care ține de lux. 3. *Legi somptuare* = legi care aveau ca scop reducerea cheltuielilor excesive (făcute pentru lux), în Roma antică.

SOMPTUÓS, -OĂȘĂ, *somptuoși*, -oase adj. (fr. *somptueux*) Fastuos, magnific, luxos, bogat.

SOMPTUOZITĂTE s.f. (fr. *somptuosité*) Calitatea de a fi somptuos, luxos, elegant; splendoare.

SON, (1) *soni*, (2) *sonuri* (fr. *son*, lat. *sonus*) 1. S.m. Unitate de măsură pentru intensitatea sunetelor. 2. S.n. (Rar) Sunet; ton² (1).

SONAGRĂF, *sonagrafe* s.n. (engl. *sonograph*, fr. *sonographe*) Aparat care permite efectuarea sonogramelor.

SONAGRĂMĂ, *sonagrame* s.f. (engl. *sonagram*, fr. *sonagramme*) Înregistrare grafică a elementelor acustice ale vocii (durată, frecvență, intensitate).

SONĂNTĂ, *sonante* s.f., adj. (fr. *sonnante*) (Consoană) a cărei emisie nu comportă aproape niciun zgomot.

SONĂR, *sonare* s.n. (fr. *sonar*) 1. (Tehn.) Hidrolocator. 2. Principiu de detectare a unui obiect în spațiu, pe baza emisiei și reflectării undelor.

SONĂT, -Ă, *sonați*, -te adj., s.m. și f. (fr. *sonné*) (Fam.) (Persoană) care și-a pierdut judecata; țicnit.

SONĂTĂ, *sonate* s.f. (fr. *sonate*, it. *sonata*, germ. *Sonate*) Piesă muzicală pentru unul sau pentru două instrumente, alcătuită din trei ori din patru părți cu structuri diferite.

SONĂȚINĂ, *sonatine* s.f. (fr. *sonatine*, it. *sonatina*, germ. *Sonatine*) Sonată de proporții reduse.

SONDĂ, *sondez* vb. I (fr. *sonder*) 1. A cerceta (solul, subsolul, atmosfera etc.) cu o sondă (2); a cerceta sau a evacua o cavitate a organismului cu o sondă (3); a investiga. 2. (Fig.) A încerca să afle starea de spirit a oamenilor; a iscodi, a ispiti.

SONDĂBIL, -Ă, *sondabili*, -e adj. (*sonda* + *-bil*) Care poate fi sondat.

SONDĂJ, *sondaje* s.n. (fr. *sondage*) 1. Cercetare, exploatare a solului, a subsolului etc. cu o sondă (1); investigare a unei cavități naturale a organismului cu o sondă (3). 2. Studiul direct, prin consultare, a unei părți dintr-un tot. 3. *Sondaj (de opinie)* = metodă utilizată în vederea cunoașterii opiniilor publicului într-o chestiune concretă (economică, politică, etică etc.), la un moment dat.

SONDĂ, *sonde* s.f. (fr. *sonde*) 1. Gaură cilindrică forată în pământ, pentru exploatarea unui zăcământ, pentru unele cercetări etc.; instalația situată deasupra acesteia. 2. Aparat cu care se extrage o cantitate mică dintr-un material compact (pământ) sau granular (nisip, ciment). 3. Instrument chirurgical care servește la explorarea unor cavități din organism sau la drenarea unor răni. 4. *Sondă spațială* = rachetă fără oameni, pilotată de la sol, lansată în afara atmosferei terestre, destinată să cerceteze un astru al sistemului solar sau spațiul interplanetar.

SONDĂZĂ, *sondeze* s.f. (fr. *sondeuse*) Instalație de foraj la mică adâncime.

SONDÓR, *sondori* s.m. (fr. *sondeur*) Muncitor la o sondă (1).

SONERIE, *sonerii* s.f. (fr. *sonnerie*) Dispozitiv de semnalizare sonoră; sunetul produs de acest dispozitiv.

SONÉT, *sonete* s.n. (fr. *sonnet*, it. *sonetto*) Poezie alcătuită din două strofe a câte patru versuri și două strofe a câte trei versuri.

SONETÍST, -Ă, *sonetiști*, -ste s.m. și f. (fr. *sonnettiste*, it. *sonettista*) Persoană care compune sonete.

SONG, *songuri* s.n. (engl. *song*) Cântec, melodie (1).

SÓNIC, -Ă, *sonici*, -ce adj. (fr. *sonique*) Care se referă la viteza sunetului; care are o viteză asemănătoare cu aceea a sunetului.

SONLOCĂȚIE s.f. (fr. *sonolocation*) Operație prin care se determină poziția unui obiect față de un anumit reper, cu ajutorul undelor sonore, fără participarea activă a obiectului.

SONOLUMINESCENȚĂ s.f. (fr. *sonoluminescence*) Emisie slabă de lumină care însoțește fenomenul de formare a bulelor de gaz, într-un lichid supus acțiunii ultrasunetelor.

SONOMETRIE s.f. (fr. *sonométrie*) (Fon.) Tehnică de măsurare a sunetelor cu ajutorul sonometrului.

SONOMÉTRU, *sonometre* s.n. (fr. *sonomètre*) Instrument folosit pentru măsurarea nivelurilor de intensitate sonoră.

SONÓR, -Ă, *sonori*, -e (fr. *sonore*) 1. Adj. Care produce sunete (puternice), care răsună sau face să răsun; care ține de sunet. 2. S.n. Partea vorbită și muzica unui film. 3. Adj. (Fig.; despre nume, titluri) Care aparține unui om important; cu răsunet.

SONORITĂTE, *sonorități* s.f. (fr. *sonorité*) 1. Calitatea de a fi sonor. 2. Înșușirea de a reda un sunet armonios, muzical. 3. Calitatea unor corpuri de a propaga și amplifica sunetele; rezonanță (1).

SONORIZĂ, *sonorizez* vb. I (fr. *sonoriser*) 1. (Cin.) A adăuga unei pelicule banda sonoră. 2. A dota (o

încăperce) cu o instalație de amplificare. 3. (Despre consoane surde) A (sc) transforma în consoană sonoră.

SONORIZĂRE, *sonorizări* s.f. (de la *sonoriza*) 1. Acțiunea de a sonoriza și rezultatul ei; partea sonoră a unui film. 2. Ansamblu de instalații care permit o amplificare electrică a sunetelor emise într-un anumit loc. 3. Transformare a unei consoane surde în consoană sonoră.

SONOTECĂ, *sonoteci* s.f. (fr. *sonothèque*) (Cin.) Arhivă care conține înregistrări cu diferite sunete, zgomote care pot fi utilizate în filme.

SOPORIFÉR, -Ă, *soporiferi*, -e adj., s.n. (fr. *soporifère*, lat. *soporifer*) (Livr.) Somnifer.

SOPORÍFIC, -Ă, *soporifici*, -ce adj., s.n. (fr. *soporifique*) Somnifer.

SOPRÁN, -Ă, *soprani*, -e (fr., it. *soprano*) 1. S.n. Vocea omenească cea mai înaltă, caracteristică femeilor și băieților. 2. S.m. și f. Persoană cu vocea de sopran (1); voce cu un astfel de registru; instrument de suflat al cărui registru corespunde acestui tip de voce.

SOR, *sori* s.m. (fr. *sore*) (Bot.) Grupare de sporangi situată pe fața interioară a frunzelor de ferigă.

SORBÉT, *sorbete* s.n. (fr. *sorbet*) (Rar) Băutură răcoritoare preparată din suc de fructe, zahăr și lichior sau apă.

SORBÍTĂ s.f. (*sorbite*, germ. *Sorbit*) Constituent structural moale și maleabil al oțelului tratat termic.

SORBÓZĂ s.f. (fr. *sorbose*) Substanță chimică asemănătoare fructozei, folosită la sinteza vitaminei C.

SORDÍD, -Ă, *sordizi*, -de adj. (fr. *sordide*) Murdar, dezgustător, respingător; (fig.) care dă dovadă de josnicie; meschin (1).

SORÉDIE, *soredii* s.f. (fr. *soredie*) Parte a talului unui lichen care se detașează de acesta și poate reproduce planta.

SORG s.m. (fr. *sorgho*, it. *sorgo*) Plantă furajeră din familia gramineelor, rezistentă la secetă și cu înflorire paniculată.

SORGÍNTE, *sorginți* s.f. (it. *sorgente*) (Livr.) Izvor, sursă (1), origine (2).

SORÍT, *sorite* s.n. (fr. *sorite*, lat. *sorites*) (Log.) Raționament compus dintr-o serie de silogisme așezate astfel, încât atributul unuia să fie subiectul silogismului următor, concluzia având ca subiect subiectul primului silogism, iar ca atribut, atributul penultimului silogism.

ORT, *sorturi* s.n. (fr. *sorte*) Categorie, fel, varietate de produse; sortiment.

SORTÁ, *sortez* vb. I (*sort* + -a, cf. germ. *sortieren*)

A alege, a aranja, a repartiza pe grupe, pe sorturi. **SORTILÉGIU**, *sortilegii* s.n. (fr. *sortilège*) Ansamblu de vrăji și de profeții.

SORTIMÉNT, *sortimente* s.n. (germ. *Sortiment*) Ansamblu de mărfuri de același fel; sort.

SOS, *sosuri* s.n. (fr. *sauce*) Preparat culinar mai mult sau mai puțin lichid care însoțește unele mâncăruri ori cu ajutorul cărora sunt preparate acestea.

SOSIE, *sosii* s.f. (fr. *sosie*) Persoană care seamănă atât de bine cu alta, încât nu pot fi deosebite fizic.

SOSIÉRĂ, *sosiere* s.f. (fr. *saucière*) Recipient în care este servit sosul la masă.

SOSTENÚTO adv. (it. *sostenuto*) (Indică modul de executare a unor pasaje muzicale) Susținut, precis.

SOTÉ, *soteuri* s.n. (fr. *sauté*) Mâncare pregătită din zarzavat înăbușit, la foc mic, în unt.

SOTERIOLOGIC, -Ă, *soteriologici*, -ce adj. (engl. *soteriologic*) Care se referă la soteriologie, de soteriologie.

SOTERIOLOGÍE s.f. (germ. *Soteriologie*) Doctrină a mântuirii prin jertfe benevole.

SÓTTO-VÓCE adv. (it. *sotto-voce*) (Indică modul de executare a unei piese muzicale) Cu intensitate scăzută; discret, în surdină.

SOVHÓZ, *sovhozuri* s.n. (rus. *sovhoz*) Gospodărie agricolă de stat, în fosta U.R.S.S.

SOVIÉT, *soviete* s.n. (rus. *soviet*) 1. Adunare a deputaților aleși de cetățeni, în fosta U.R.S.S. 2. *Sovietul suprem* = organ superior al puterii de stat, în fosta U.R.S.S., până în anul 1991, și preluat după această dată de republicile, devenite state independente, ale fostei U.R.S.S.

SOVIÉTIC, -Ă, *sovietici*, -ce (fr. *soviétique*) 1. Adj. Care aparține Uniunii Sovietice. 2. S.m. și f., adj. (Persoană) care făcea parte din Uniunea Sovietică.

SPADASÍN, *spadasini* s.m. (fr. *spadassin*) 1. Luptător cu spadă; ucigaș. 2. Sportiv specializat în probele de spadă.

SPÁDÁ, *spade* s.f. (it. *spada*) 1. Armă formată dintr-o lamă dreaptă, cu două tăișuri, și mâner. 2. Probă de scrimă cu spadă (1).

SPADÍCE/SPÁDICE, *spadice* s.n. (fr. *spadice*, lat. *spadix*, -icis) Inflorescență în formă de spic, al cărei peduncul comun este îngroșat și cărnos.

SPADIFLÓRE s.f. pl. (cf. fr. *spadiceflores*) Ordin de plante erbacee perene, monocotiledonate, care au inflorescențe în formă de spic (spadice).

SPAGHÉTE s.f. pl. (it. *spaghetti*) Macaroane lungi și subțiri.

- SPALIÉR**, *spaliere* s.n. (germ. *Spalier*, cf. fr. *espaliér*) 1. Suport pentru plantele agățătoare. 2. Aparat de gimnastică în formă de scară întinsă, fixat pe perete.
- SPARCÉTĂ**, *sparcete* s.f. (fr. *esparcette*) Plantă erbacee leguminoasă cu flori roșii și cu fructul în formă de pâstaie, cultivată ca plantă furajeră.
- SPARDÉC**, *spardecuri* s.n. (fr., engl. *spardeck*) 1. Punte continuă, pe velierele vechi. 2. Punte ușoară situată deasupra cabinelor și saloanelor de la nivelul superior al vapoarelor.
- SPARRINGPARTNER**, *sparripartneri* s.m. (pr. *sparringpartnâr*; fr. *sparripartner*, cf. *partener*) Sportiv sau echipă folosită ca partener de antrenament și de pregătire pentru alt sportiv ori pentru altă echipă.
- SPARTACHIADĂ**, *spartachiade* s.f. (rus. *spartakiada*) (Ieșit din uz) Competiție sportivă de masă, care cuprindea mai multe sporturi.
- SPARTÁN**, -Ă, *spartani*, -e (n.pr. *Sparta* + -an, cf. lat. *spartanus*, it. *spartano*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) din Sparta. 2. Adj., s.m. și f. (Fig.) (Persoană) cu atitudine austere; om aspru, sever. 3. Adj. Referitor la Sparta și la spartani (1), de Sparta și de spartani.
- SPASM**, *spasme* s.n. (fr. *spasme*) Contractie involuntară și bruscă a unui mușchi; convulsie (1).
- SPASMÓDIC**, -Ă, *spasmodici*, -ce adj. (fr. *spasmodique*) Specific spasmului; însoțit de spasme; spastic.
- SPASMOFÍLIC**, -Ă, *spasmoafilici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *spasmoafilique*) (Persoană) care suferă de spasmofilie.
- SPASMOFILÍE** s.f. (fr. *spasmoafilie*) Boală caracterizată printr-o stare de extremă excitabilitate neuromusculară, manifestată prin convulsii.
- SPASMOGÉN**, -Ă, *spasmojeni*, -e adj. (fr. *spasmojene*) Care provoacă spasme.
- SPASMOlítIC**, -Ă, *spasmoilitici*, -ce adj., s.n. (fr. *spasmoilitique*) (Medicament) care reduce tonusul și spasmul muscular; antispastic.
- SPÁSTIC**, -Ă, *spastici*, -ce adj. (fr. *spastique*) Spasmodic.
- SPAT**, *spaturi* s.n. (fr. *spath*, germ. *Spat*) 1. Mineral cu structură lamelară și cristalină. 2. *Spat de Islanda* = varietate pură de calcit, cristalizat prin dublă refracție.
- SPATULÁT**, -Ă, *spatulați*, -te adj. (fr. *spatulé*) În formă de spatulă.
- SPATÚLĂ**, *spatule* s.f. (fr. *spatule*) Instrument în formă de lopățică plată, folosit pentru amestecarea și întinderea unor paste.
- SPAȚIÁ**, *spațiez* vb. I (*spațiu* + -a) A rări, a distanța (1), a depărta; a spaționa.
- SPAȚIÁL**, -Ă, *spațiali*, -e adj. (fr. *spatial*) Privitor la spațiu, mai ales la spațiul interplanetar.
- SPAȚIÁLITÁTE** s.f. (fr. *spatialité*) Caracterul a ceea ce este sau se organizează în spațiu.
- SPAȚIÁLIZÁ**, *spațializez* vb. I (fr. *spatialiser*) A reprezenta în spațiu; a da caracter spațial.
- SPAȚIONÁ**, *spaționez* vb. I (germ. *spationieren*) (Poligr.; rar) A spația.
- SPAȚIÓS**, -OÁSĂ, *spațioși*, -oase adj. (fr. *spacieux*, cf. *spațiu*) Care cuprinde mult spațiu; încăpător, vast, larg.
- SPAȚIU**, *spații* s.n. (lat. *spatium*, fr. *espace*) 1. Întindere nemărginită care cuprinde corpurile cerești; văzduh. 2. Loc, suprafață, întindere limitată; culoar (3); volum ocupat de ceva. 3. Distanță, interval între două obiecte; interval de timp, răstimp. 4. *Spațiu verde* = suprafață acoperită cu vegetație. *Spațiu aerian* = zonă din atmosferă corespunzătoare granițelor unui stat și în care acesta își exercită suveranitatea. *Spațiu cosmic* = spațiu situat dincolo de atmosferă.
- SPAVÁN**, *spavane* s.n. (it. *spavano*) Tumoare osoasă care se formează la încheietura piciorului din spate, la cai sau la boi, făcându-i să schiopăteze; os mort.
- SPEAKER**, *speakeri* n. pr. m. (pr. *spicâr*; engl. *Speaker*) 1. Președintele Camerei Comunelor, în Marea Britanie. 2. Președintele Camerei Reprezentanților, în S.U.A.
- SPECIÁL**, -Ă, *speciali*, -e adj. (fr. *spécial*, lat. *specialis*) 1. Care este deosebit de alte obiecte sau de alte ființe, prin însușiri și particularități proprii; care este destinat sau creat pentru un anumit scop; ieșit din comun, deosebit. 2. De (strictă) specialitate. 3. (Despre presă, publicații) Apărut cu o anumită ocazie. 4. În *special* = mai ales, îndeosebi.
- SPECIALÍST**, -Ă, *specialiști*, -ste s.m. și f., adj. (fr. *spécialiste*, it. *specialista*, germ. *Spezialist*) (Persoană) care cunoaște temeinic, ca profesionist, un domeniu de activitate, o disciplină, o problemă.
- SPECIALITÁTE**, *specialități* s.f. (fr. *spécialité*, lat. *specialitas*, -atis) 1. Ramură de activitate restrânsă la un anumit domeniu; branșă. 2. Produs sau preparat făcut după anumite rețete și metode. 3. *De specialitate* = care aparține unui anumit domeniu; (despre oameni) competent într-o anumită ramură de activitate.
- SPECIALIZÁ**, *specializez* vb. I (fr. *spécialiser*) 1. A face să capete sau a căpăta trăsături specifice,

caracteristică. 2. A studia pentru a deveni specialist; a (se) profila (3); a se consacra unui domeniu limitat de activitate. 3. A (se) limita la fabricarea anumitor produse.

SPECIĂȚIE s.f. (fr. *spéciation*) Proces de genză a speciilor noi de plante și de animale, prin apariția de diferențe între grupările aceleiași specii.

SPÉCIE, *specii* s.f. (lat. *species*, it. *specie*, cf. fr. *espèce*) Subdiviziune a genului; ansamblu de ființe, de lucruri care au un caracter comun distinct; categorie. grup (3), soi, varietate (2), speță (1).

SPECIFIC, -Ă, *specifci*, -ce (lat. *specificus*, fr. *spécifique*) 1. Adj. Propriu unei anumite ființe, unui anumit lucru sau fenomen; particular (1), distinctiv. 2. S.n. Caracter propriu, notă distinctivă a cuiva sau a ceva.

SPECIFICĂ, *specific* vb. I (lat. *specificare*, fr. *spécifier*) A arăta, a menționa, a indica (1).

SPECIFICITĂȚE s.f. (fr. *spécificité*) Calitatea de a fi specific.

SPECIMÊN, *specimene* s.n. (fr. *spécimen*) Exemplar, model, mostră care reprezintă un gen, o specie etc.

SPECIÓS, -OĂSĂ, *specioși*, -oase adj. (fr. *spécieux*, lat. *speciosus*) Valabil, adevărat doar în aparență, înșelător; fără valoare.

SPECTÁCOL, *spectacole* s.n. (fr. *spectacle*, lat. *spectaculum*) 1. Reprezentație teatrală, cinematografică etc. 2. Ceea ce atrage atenția, impresionează, provoacă reacții. 3. A se da în spectacol = a avea în public o purtare nepotrivită; a se face de răs.

SPECTACULĂR, -Ă, *spectaculari*, -e adj. (fr. *spectaculaire*) Care face senzație; spectaculos.

SPECTACULÓS, -OĂSĂ, *spectaculoși*, -oase adj. (*spectacol* + -os, cf. it. *spettacolos*) Care face o impresie deosebită; remarcabil; spectacular.

SPECTACULOZITĂȚE s.f. (*spectaculos* + -itate) Însușirea de a fi spectaculos.

SPECTATÓR, -OĂRE, *spectatori*, -oare s.m. și f. (fr. *spectateur*, lat. *spectator*) Persoană care asistă la un spectacol, la o competiție sportivă, la o ceremonie etc.; martor ocular la un eveniment.

SPECTRÁL, -Ă, *spectrali*, -e adj. (fr. *spectral*) Al spectrului; ca de spectru.

SPECTROFOTOMETRIE s.f. (fr. *spectrophotométrie*) Ramură a opticii care se ocupă cu determinarea intensității radiațiilor monocromatice din spectrul unei radiații compuse.

SPECTROGRÁF, *spectrografe* s.n. (fr. *spectrographe*) Aparat care înregistrează spectrele luminoase pe o placă fotografică.

SPECTROGRAFÍE s.f. (fr. *spectrographie*) Studiul spectrelor cu ajutorul spectrografului.

SPECTROGRĂMĂ, *spectrograme* s.f. (fr. *spectrogramme*) Fotografic a unui spectru luminos.

SPECTROHELIOGRÁF, *spectroheliografe* s.n. (fr. *spectrohéliographe*) Instrument care servește la fotografierea detaliilor de pe suprafața solară.

SPECTROHELIOSCÓP, *spectroheliSCOape* s.n. (fr. *spectrohélioscope*) Aparat folosit pentru observarea Soarelui în lumină monocromatică.

SPECTROMETRÍE s.f. (fr. *spectrométrie*) 1. Ansamblul procedurilor de utilizare a spectrometrelor. 2. Comparare a intensităților luminoase a două radiații monocromatice.

SPECTROMÉTRU, *spectrometre* s.n. (fr. *spectromètre*) Aparat folosit pentru înregistrarea și măsurarea spectrelor.

SPECTROSCÓP, *spectrosCOape* s.n. (fr. *spectroscope*) Aparat folosit pentru observarea spectrelor luminoase.

SPECTROSCOPIE s.f. (fr. *spectroscopie*) Parte a fizicii care studiază spectrele (2).

SPECTRU, *spectre* s.n. (fr. *spectre*, lat. *spectrum*, germ. *Spektrum*) 1. Ansamblul valorilor fizice pe care le poate lua o mărime în condiții determinate. 2. Ansamblul radiațiilor monocromatice care rezultă din descompunerea unei lumini complexe; repartizare a intensității unei unde, a unui fascicul de particule, în funcție de frecvență, de energie etc. 3. Totalitatea aspectelor sub care se prezintă ceva. 4. Fantomă (1), vedenie. 5. Pericol, amenințare cu ceva.

SPECUL, *specule* s.n. (fr. *spéculum*, lat. *speculum*) Instrument cu ajutorul căruia sunt lărgite anumite cavități ale corpului, pentru a putea fi examinate.

SPECULÁ, *speculez* vb. I (fr. *spéculer*, lat. *speculari*) 1. A trage foloase dintr-o anumită situație, a avea un profit din ceva. 2. A face speculă (1). 3. A face tranzacții de valori. 4. A face speculații (1).

SPECULÁNT, -Ă, *speculanți*, -te s.m. și f. (germ. *Spekulant*) Persoană care face speculă (1); afacrist.

SPECULATÍV, -Ă, *speculativi*, -e adj. (fr. *spéculatif*) 1. Care se referă la teorie, ignorând practica sau experiența. 2. Care se referă la speculații comerciale sau financiare.

SPECULATÓR, -OĂRE, *speculatori*, -oare s.m. și f. (fr. *spéculateur*) 1. Persoană care face speculații comerciale sau financiare. 2. *Speculator pe coborârea cursului* = operator bancar care scontază o coborâre a cursurilor la bursă, pentru a cumpăra, după o perioadă de timp, mai ieftin titlurile, devizele pe care le-a vândut. *Speculator pe urcarea*

- cursului* = operator bancar care cumpără titluri, devize etc. în perspectiva creșterii cursurilor la bursă.
- SPECULĂȚIE**, *speculații* s.f. (fr. *spéculation*) 1. Cercetare abstractă, pur teoretică, fără legătură cu practica. 2. Înșelătorie; speculă (2). 3. Cumpărare sau vânzare a unor valori materiale ori a unor credite în scopul obținerii unui profit prin revânzarea sau prin recumpărarea acestora. 4. *Speculație de bursă* = tranzacție de vânzare-cumpărare cu hârtii de valoare și mărfuri de bursă, făcută pentru obținerea unui profit cât mai mare din diferența de curs.
- SPĒCULĂ**, *specule* s.f. (de la *specula*) 1. Cumpărare a unor mărfuri și vânzarea acestora cu preț mai mare decât cel legal sau fără a avea autorizație; speculație (2). 2. Dare de bani cu dobândă (mai mare) decât cea legală. 3. Speculație (3); bișniță.
- SPEECH**, *speech-uri* s.n. (pr. *spici*; engl. *speech*) Alocuțiune rostită, de obicei, ca răspuns la un toast; discurs ocazional.
- SPEED** s.n. (pr. *spid*; engl. *speed*) Substanță halucinogenă care conține amfetamină; drog (3).
- SPELŪNCĂ**, *spelunci* s.f. (lat. *spelunca*) 1. Local rău famat. 2. Peșteră.
- SPEOLÓG**, -Ă, *speologi*, -ge s.m. și f. (cf. fr. *spéologie*) Specialist în speologie.
- SPEOLOGĪE** s.f. (cf. fr. *spéologie*) Știință care se ocupă cu studiul peșterilor.
- SPERÁ**, *spere* vb. I (lat., it. *sperare*) A avea speranță, a nădăjdui.
- SPERÁNTĂ**, *speranțe* s.f. (it. *speranza*) 1. Încredere în rezultatul favorabil al unei acțiuni, în realizarea unei dorințe; nădejde. 2. Persoană (tânără) talentată, de la care se așteaptă realizări mari. 3. *În speranța că...* = nădăjduind că...
- SPERJŪR**, -Ă, *sperjuri*, -e (it. *spergiuro*) 1. S.m. și f. Persoană care jură fals sau care își încalcă jurământul. 2. S.n. Faptul de a-și încălca jurământul; jurământ fals în fața justiției și pedepsit de lege.
- SPERMANȚÉT** s.n. (germ. *Spermazet*, fr., it. *spermaceti*) Substanță cu aspect de ceară, de culoare albă, obținută din craniul de cașalot, de balenă, de delfin folosită în cosmetică și la fabricarea lumânărilor.
- SPERMATĒCĂ**, *spermateci* s.f. (fr. *spermathèque*) (Biol.) Organ al insectei femele care înmagazinează spermatozoizii.
- SPERMATĪDĂ**, *spermatide* s.f. (fr. *spermatide*) (Biol.) Celulă germinală masculină rezultată prin diviziunea spermatocitului.
- SPERMATĪE**, *spermatii* s.f. (fr. *spermatie*) (Biol.) Gamet masculin cu un singur nucleu.
- SPERMATOCĪT**, *spermatocite* s.n. (fr. *spermatocyte*) (Biol.) Celulă de reproducere masculină provenită din spermatogonii.
- SPERMATOFĪTĂ**, *spermatofite* s.f. (fr. *spermatophyte*) (La pl.) Grup de plante superioare cu structura diferențiată în rădăcină, tulpină, frunze și flori, care produc semințe; fanerogame; (și la sg.) plantă care face parte din acest grup.
- SPERMATOFÓR**, *spermatofori* s.m. (fr. *spermatophore*) (Biol.) Capsulă cu spermatozoizi, la unele insecte, la cefalopode etc.
- SPERMATOGĒN**, -Ă, *spermatogeni*, -e adj. (germ. *spermatogen*) (Biol.) Care produce celule germinative masculine.
- SPERMATOGENĒZĂ** s.f. (fr. *spermatogénèse*) Proces de formare a spermatozoizilor.
- SPERMATOGONĪE**, *spermatogonii* s.f. (fr. *spermatogonie*) (Biol.) Celulă germinativă producătoare de spermatorii.
- SPERMATORĒE**, *spermatoree* s.f. (fr. *spermatorrhée*) (Med.) Eliminarea de spermă prin urină, în afara actului sexual.
- SPERMOGRĂMĂ**, *spermogramme* s.f. (fr. *spermogramme*) (Med.) Examen cantitativ și calitativ, macroscopic și microscopic, al spermei; diagramă rezultată în urma acestui examen.
- SPERMATOZOĪD**, *spermatozoizi* s.m. (fr. *spermatozoïde*) Gamet masculin, la animale și la unele plante.
- SPĒRMĂ** s.f. (it. *sperma*, fr. *sperme*) Lichid secretat de glandele de reproducere ale masculului, care conține spermatozoizi.
- SPĒȚĂ**, *spețe* s.f. (germ. *Spezies*) 1. Specie. 2. Cauză adusă în fața unui organ de jurisdicție. 3. *În spețe* = în cazul dat.
- SPĒZE** s.f. pl. (it. *spese*) Cheltuieli făcute pentru un anumit scop (deplasare, afaceri etc.).
- SPICCÁTO** adv. (it. *spiccato*) (Indică modul de executare al unei lucrări muzicale la instrumentele cu coarde) În mod sacadat, prin desprinderea arcușului de coarde după fiecare notă executată.
- SPĪCHER**, *spicheri* s.m. (engl., fr. *speaker*) Crainic la radio sau la televiziune.
- SPĪCHERĪȚĂ**, *spicherițe* s.f. (*spicher* + -iță) Crainică la radio sau la televiziune.
- SPICIFÓRM**, -Ă, *spiciformi*, -e adj. (fr. *spiciforme*) Care are formă de spic.
- SPIN**, *spini* s.m. (fr. *spin*) (Fiz.) Moment cinetic propriu electronului sau oricărei alte particule elementare.
- SPINÁL**, -Ă, *spinali*, -e adj. (fr. *spinal*, lat. *spinalis*) Relativ la coloana vertebrală sau la spinare.

SPÍNĂ, *spine* s.f. (lat., fr. *spina [bifida]*) (Med.) Proeminență ascuțită a unui os.

SPINÉL, *spineli* s.m. (fr. *spinelle*) Mineru de magneziu cristalizat, cu luciu sticlos, dur, cu varietăți folosite ca pietre prețioase.

SPINÉTĂ, *spinete* s.f. (it. *spinetta*) Vechi instrument cu coarde și claviatură, asemănător clavicinului.

SPINTARISCÓP, *spintariscoape* s.n. (fr. *spinthariscopé*) (Fiz.) Instrument folosit pentru observarea scintilațiilor produse de unele particule emise de o anumită sursă.

SPION, **-OÂNĂ**, *spioni*, *-oane* s.m. și f. (germ. *Spion*, it. *spione*, cf. fr. *espion*) Persoană care culege clandestin informații secrete privitoare la un stat și le furnizează altui stat; persoană care îi pândeste, observă pe alții pentru a furniza cuiva informații; iscoadă; agent (3).

SPIONĂ, *spionez* vb. I (*spion* + *-a*, cf. germ. *spionieren*, it. *spionare*) A activa ca spion; a observa (1).

SPIONAJ s.n. (fr. *espionnage*, it. *espionaggio*) Activitatea de spion.

SPIRÁL, **-Ă**, *spirali*, *-e* (fr. *spiral[e]*, germ. *Spiral*) 1. S.f. Curbă plană deschisă care se înfășoară în jurul unui punct. 2. Adj., s.f. (Corp) care este în formă de spirală (1).

SPIRALÁT, **-Ă**, *spiralăți*, *-te* adj. (fr. *spirale*) În formă de spirală; spiroidal.

SPIRALIZÁRE, *spiralizări* s.f. (fr. *spiralisation*) Operația de răsucire a unui material metalic, care capătă forma unei spirale sau a unei elice.

SPIRÁNT, **-Ă**, *spiranți*, *-te* adj. (fr. *spirante*) *Sunet spirant* sau *consoană spirantă* (și substantivat, f.) = consoană constrictivă.

SPIRÉA, *spiree* s.f. (fr. *spirée*, lat. *spiraea*) Plantă ornamentală din familia rozaceelor, înaltă până la 2 m, cu ramuri arcuite și flori albe, dispuse pe toată lungimea ramurilor.

SPIRIFÉR, *spirifere* s.n. (fr. *spirifer*) (La pl.) Gen fosil de brahiopode articulate, caracterizate prin valve în formă de aripi; (și la sg.) brahiopod fosil care face parte din acest gen.

SPIRÍL, *spirili* s.m. (fr. *spirille*) Nume generic dat bacteriilor în formă de fire în spirală, cu unul sau cu mai mulți bacili la unul dintre capete.

SPÍRIT, *spirite* s.n. (lat. *spiritus*, cf. fr. *esprit*, germ. *Spiritus*) 1. Totalitatea facultăților intelectuale, psihice și morale ale omului; mental (2); suflet. 2. Felul de a se manifesta, de a gândi al cuiva; inteligență (1), imaginație, agerime (în observații, în reacții). 3. Glumă; ironie (1). 4. (Rel.) Divinitate (2), duh; (în superstiții) stafie. 5. În *spiritul...* = conform cu...

SPIRITÍSM s.n. (fr. *spiritisme*) Concepție și practică bazată pe credința posibilității de comunicare cu spiritele morților.

SPIRITÍST, **-Ă**, *spiritiști*, *-ste* (fr. *spiritiste*) 1. Adj. Referitor la spiritism, de spiritism. 2. S.m. și f. Adept al spiritismului, persoană care practică spiritismul.

SPIRITUAL¹ s.n. (pr. *spirituál*; engl. *spiritual*) Cântec religios al negrilor din sudul S.U.A. (bazat pe un cântec de cult protestant cu ritmul și structura tonală schimbate), care a constituit una dintre sursele jazzului.

SPIRITUÁL², **-Ă**, *spirituali*, *-e* adj. (fr. *spirituel*, lat. *spiritualis*) 1. Care este legat de spirit (1); ideal (1), imaterial; sufletesc, intelectual; cultural; moral (1). 2. Cu umor și inteligență. 3. Bisericesc, religios.

SPIRITUALÍSM s.n. (fr. *spiritualisme*) Curent filozofic care consideră spiritul ca factor de bază al Universului, ca primă realitate de necontestat.

SPIRITUALÍST, **-Ă**, *spiritualiști*, *-ste* adj., s.m. și f. (fr. *spiritualiste*) Adept al spiritualismului.

SPIRITUALITÁTE s.f. (fr. *spiritualité*) 1. Înșușirea a ceea ce este spiritual². 2. Viața spirituală² a unei colectivități, a unui popor.

SPIRITUALIZÁ, *spiritualizez* vb. I (fr. *spiritualiser*) A da sau a avea un caracter spiritual², a se detașa de tot ce este material; a (se) înzestra cu viață spirituală.

SPIROCHÉT, *spirocheți* s.m. (fr. *spirochète*) Bacterie în formă de filament lung, spiralat.

SPIROCHETÓZĂ, *spirochetoze* s.f. (fr. *spirochetose*) Boală infecțioasă provocată de spirocheți.

SPIROGRÁF, *spirografe* s.n. (fr. *spirographe*) Aparat care înregistrează mișcările respiratorii și efectuează măsurarea cantitativă a oxigenului inspirat și a bioxidului de carbon expirat.

SPIROGRAFÍE, *spirografii* s.f. (fr. *spirographie*) (Med.) Înregistrare grafică a ventilației pulmonare.

SPIROGRÁMĂ, *spirograme* s.f. (fr. *spirogramme*) (Med.) Diagramă obținută cu ajutorul spirografului.

SPIROIDÁL, **-Ă**, *spiroidali*, *-e* adj. (fr. *spiroidal*) Spiralat.

SPIROMETRÍE, *spirometrii* s.f. (fr. *spirométrie*) Stabilire a funcției și a capacității respiratorii pulmonare cu ajutorul spirometrelor sau al spirografelor.

SPIROMÉTRU, *spirometre* s.n. (fr. *spiromètre*) Aparat folosit pentru măsurarea capacității respiratorii a plămânilor.

SPITÁL, *spitale* s.n. (germ. *Spital*) Instituție medicală în care sunt internate și tratate persoanele bolnave sau accidentate.

SPITALICÉSC, **-EÁSCĂ**, *spitalicești* adj. (*spital* + *-icesc*) Care se referă la spital, de spital.

SPITALIZĂ, *spitalizez* vb. I (*spital* + *-iza*) A interna un bolnav în spital pentru tratament medical.

SPITALIZĂRE, *spitalizări* s.f. (de la *spitaliza*) Internare în spital; timpul în care ceva este internat în spital.

SPLANHNOLOGIE s.f. (fr. *splanchnologie*) Parte a anatomiei care se ocupă cu studiul organelor interne.

SPLEEN s.n. (pr. *spliv*; engl., fr. *spleen*) Stare nedefinită de nemulțumire, de plictisală, de melancolie trecătoare.

SPLÉNDID, -Ă, *splendizi*, -de adj. (fr. *splendide*, lat. *splendidus*) Foarte frumos, minunat; superb (2), magnific, fastuos, paradiziac.

SPLENDOĂRE, (2) *splendori* s.f. (fr. *splendeur*, lat. *splendor*) 1. Frumusețe deosebită; lux² (1), strălucire, măreție; fast¹. 2. Obiect, ființă, fenomen splendid, magnific.

SPLÉNIC, -Ă, *splenic*, -ce adj. (fr. *splénique*) Care se referă la splină, de splină.

SPLINT, *splinturi* s.n. (engl. *splint*) (Tehn.) Cui de siguranță.

SPLIT s.n. (germ. *Split*) Piatră dură, mărunțită, folosită în construcția de drumuri.

SPODUMEN s.n. (fr. *spodumène*) Silicat natural de litiu și de aluminiu, de culoare albă-cenușie, galbenă-verzuie sau violetă, cu luciu sidefiu.

SPOLIĂ, *spoliez* vb. I (fr. *spolier*) 1. A deposeda pe ceva de ceva în mod abuziv sau prin înșelăciune. 2. A lipsi pe ceva de drepturi sau de libertăți.

SPOLIATOR, -OĂRE, *spoliatori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *spoliateur*) (Persoană) care spoliază pe ceva.

SPONDĂIC, *spondăice* adj. (fr. *spondaique*) (În versificația greco-latină) *Vers spondaic* = hexametrul în care al cincilea picior este format dintr-un spondeu.

SPONDÉU, *spondei/spondee* s.m./s.n. (lat. *spondeus*, fr. *spondée*) Picior de vers format din două silabe lungi, în versificația greco-latină.

SPONDİL, *spondili* s.m. (fr. *spondyle*) (La pl.) Gen de lamelibranhiate care are cochilia formată din două valve inegale și două urcchiuse; (și la sg.) lamelibranhiat care face parte din acest gen.

SPONDİLITĂ, *spondilite* s.f. (fr. *spondylite*) Inflamație a vertebrelor.

SPONDILÓZĂ, *spondiloze* s.f. (fr. *spondylose*) Boală localizată la coloana vertebrală, care se manifestă prin dureri și prin limitarea mobilității acesteia.

SPÓNGIE, *spongii* s.f. (lat. *spongia*) (Zool.) Burete.

SPONGIÓS, -OĂSĂ, *spongioși*, -oase adj. (fr. *spongieux*, lat. *spongiosus*) Poros, buretos.

SPONGIOZITĂTE s.f. (fr. *spongiosité*) Calitatea de a fi spongios.

SPONGÍTĂ, *spongite* s.f. (fr. *spongite*) Piatră plină de porozități, care imită buretele.

SPONSOR, *sponsori* s.m. (engl., fr. *sponsor*) Persoană, întreprindere etc. care susține financiar un atlet, o întrecere sportivă, o manifestare culturală etc.

SPONSORIZĂ, *sponsorizez* vb. I (fr. *sponsoriser*) A finanța, în parte sau în întregime, o activitate, o acțiune, o persoană etc.

SPONTÂN, -Ă, *spontani*, -e adj. (fr. *spontané*, lat. *spontaneus*) 1. Care se face, se produce fără constrângere sau influență exterioară; reflex (1); care apare brusc, pe neașteptate. 2. (Despre plante) Care crește în mod natural, fără intervenția omului.

SPONTANEITĂTE s.f. (fr. *spontanéité*) Însușirea de a fi spontan, de a fi prompt în acțiuni; dezinvoltură, volubilitate.

SPOR, *spori* s.m. (fr. *spore*) Organ microscopic reproducător, la unele vegetale (alge, ciuperci, mușchi) și la unele protozoare ori bacterii.

SPORÁDIC, -Ă, *sporadici*, -ce adj. (fr. *sporadique*) Care apare sau se manifestă din când în când, fără continuitate; rar, răzleț; întâmplător.

SPORADICITĂTE s.f. (fr. *sporadicité*) Însușirea de a fi sporadic.

SPORÁNGE, *sporangii* s.m. (fr. *sporange*) Organ în formă de săculeț în care se formează și se dezvoltă sporii, la criptogame.

SPORIFÉR, -Ă, *sporiferi*, -e adj. (fr. *sporifère*) Care poartă sau produce spori.

SPOROFILĂ, *sporofile* s.f. (germ. *Sporophyl*) Frunză pe care se formează sporangiele.

SPOROFÍT, *sporofiti* s.m. (fr. *sporophyte*) Organism vegetal rezultat din oul fecundat, care, la maturitate, poartă spori.

SPOROGÉN, -Ă, *sporogeni*, -e adj. (fr. *sporogène*) Care produce spori.

SPOROGENÉZĂ, *sporogeneze* s.f. (fr. *sporogénese*) Proces de formare a sporiilor.

SPOROZOÁR, *sporozoare* s.n. (fr. *sporozoaire*) (La pl.) Clasă de protozoare parazite care se înmulțesc prin spori; (și la sg.) protozoar din această clasă.

SPORT. (1) *sporturi* (fr. *sport*) 1. S.n. Complex de exerciții fizice și de jocuri practicate metodic pentru formarea unor calități motrice și morale (curaj, decizie etc.). 2. Adj. Care ține de sport (1); specific unui sportiv (3). 3. *Sport-rege* = fotbal.

SPORTÍV, -Ă, *sportivi*, -e (fr. *sportif*) 1. Adj. Care aparține sportului sau sportivului (3); de sport sau de sportiv. 2. Adj. (Fig.) Care manifestă sportivitate, loial. 3. S.m. și f., adj. (Persoană) care practică sportul.

SPORTIVITĂTE s.f. (fr. *sportivité*) Atitudine corectă a sportivului privind respectarea regulilor de joc și comportarea față de partenerii și de adversarii săi; loialitate.

SPORTSMEN, *sportsmeni* s.m. (engl., fr. *sportsman*) Persoană care se ocupă de sport; amator de sport.

SPORULĂT, -Ă, *sporulați*, -te adj. (fr. *sporulé*) (Despre plante) Care se înmulțește prin spori.

SPORULĂȚIE s.f. (fr. *sporulation*) (Bot.) Proces de formare a sporilor; mod de reproducere asexuată prin spori.

SPOT, *spoturi* s.n. (fr. *spot*) 1. Fascicul concentrat de lumină, folosit pentru iluminarea scenei sau a unui actor; proiector care produce acest fascicul. 2. Scurt anunț sau reclamă comercială prezentată la radio sau la televiziune; mesaj publicitar. 3. Operațiune la bursă în care atât livrarea acțiunilor, cât și plata se fac imediat după încheierea operațiunii.

SPRAY, *spray-uri* s.n. (pr. *sprei*; engl., fr. *spray*) Substanță (cosmetică, insecticidă etc.) care se pulverizează.

SPRINKLER, *sprinklere* s.n. (fr., engl. *sprinkler*) Instalație de stins incendiile într-o hală industrială.

SPRINT, *sprinturi* s.n. (fr., engl. *sprint*) 1. Mărire a vitezei în ultima fază, la unele întreceri sportive. 2. Categorie sportivă a probelor de viteză pe distanță scurtă.

SPRINTĂ, *sprintez* vb. I (fr. *sprinter*) A-și mări viteza în ultima fază a unei întreceri sportive de alergări, la înot etc.

SPRINTER, -Ă, *sprinteri*, -e s.m. și f. (fr., engl. *sprinter*) Sportiv care participă la probele de sprint.

SPUMĂNT, -Ă, *spumanți*, -te adj., s.m. (*spumă* + *-ant*, cf. it. *spumante*) (Substanță, vin) care face spumă.

SPUMOSITĂTE s.f. (fr. *spumosité*) Caracterul a ceea ce este spumos.

SPŪTĂ, *spute* s.f. (lat. *sputum*, it. *sputo*) Expectorație, flegmă (1).

SPŪTNIC, *sputnici* s.m. (rus. *sputnik*) Satelit artificial al Pământului lansat de fosta U.R.S.S.

SQUATTER, *squatteri* s.m. (pr. *scuotâr*; engl., fr. *squatter*) Persoană fără adăpost, care ocupă ilegal o locuință liberă sau destinată demolării.

SQUATTERISM s.n. (pr. *scuotârism*; *squatter* + *-ism*) Condiția de squatter.

STABIL, -Ă, *stabili*, -e adj. (lat. *stabilis*, it. *stabile*) 1. Bine așezat; care nu se clatină; fix (1); imobil² (1); solid, trainic. 2. Care nu se schimbă, statornic; durabil, permanent (1). 3. (Despre populații) Care rămâne în același loc. 4. (Despre substanțe) Care rezistă la descompunere.

STABILÍ, *stabilesc* vb. IV (lat., it. *stabilire*) 1. A da o soluție definitivă; a hotări, a decide (2). 2. A dovedi, a arăta, a proba (1); a realiza (5), a institui. 3. A (se) statornici într-un anumit loc; a se fixa (3). 4. A stabili legătura (sau legături) cu cineva = a comunica, a fi în contact cu cineva.

STABILIMÉNT, *stabilimente* s.n. (it. *stabilimento*) (Astăzi, rar) Așezământ, instituție comercială, industrială, de sănătate etc.; local în care funcționează acestea.

STABILÍT, -Ă, *stabiliți*, -te adj. (de la *stabili*) 1. Care a fost hotărât, decis, determinat (1), fixat, consacrat (1). 2. Care s-a statornicit, care și-a fixat domiciliul undeva.

STABILITĂTE s.f. (fr. *stabilité*, lat. *stabilitas*, -atis) 1. Calitatea de a fi stabil, solid, trainic; durabilitate. 2. Menținere în același loc, fixitate. 3. Proprietate a unui corp de a-și menține poziția sau de a reveni la poziția inițială. 4. Situație sigură; siguranță. 5. Caracterul unei persoane stabile, statornice.

STABILIVOLT, *stabilivolți* s.m. (engl. *stabilivolt*) Tub electronic cu descărcare electrică în gaze, utilizat ca stabilizator de tensiune electrică.

STABILIZĂ, *stabilizez* vb. I (fr. *stabiliser*) 1. A (se) face stabil, durabil, trainic; a (se) întări, a (se) consolida. 2. A fixa puterea de cumpărare a monedei naționale la un anumit curs.

STABILIZATOR, -OĂRE, *stabilizatori*, -oare (fr. *stabilisateur*) 1. Adj. Care face să fie stabil ceva. 2. S.n. Mecanism, dispozitiv destinat să evite sau să armonizeze oscilațiile. 3. S.n. Partea fixă a ampenajului orizontal al unui avion. 4. S.n. Aparat sau dispozitiv folosit pentru menținerea constantă a tensiunii electrice. 5. S.m. Substanță care împiedică descompunerea unei combinații chimice.

STABULĂȚIE s.f. (fr. *stabulation*) Întreținere și îngrijire a animalelor în grajd, în timpul iernii sau în perioada de creștere, de îngrășare, de mulgere etc.

STACCĂTO adv., s.n. (it., fr. *staccato*) (Compoziție sau parte dintr-o compoziție muzicală) care se execută izolând clar anumite note (prin pauze scurte).

STADIÁL, -Ă, *stadiali*, -e (germ. *stadial*, lat. *stadialis*) 1. Adj. Care se dezvoltă în stadii. 2. Adj. (Biol.) Care se referă la stadiile de dezvoltare a organismelor. 3. S.n. Perioadă scurtă în timpul unei glaciații, când ghețarii au cunoscut o extindere maximă.

STĂDIE, *stadii* s.f. (fr. *stadia*) Miră gradată în centimetri, utilizată pentru măsurători topografice.

STADIMÉTRIC, -Ă, *stadimetrici*, -ce adj. (fr. *stadimétrique*) Care se referă la stadimetrie.

- STADIMETRÍE** s.f. (fr. *stadimétrie*) Operația topografică de întocmire a planurilor și a hărților, în care distanțele terestre sunt determinate optic.
- STADIMÉTRU**, *stadimetre* s.n. (fr. *stadimètre*) Instrument topografic folosit pentru măsurarea indirectă a distanțelor dintre două puncte terestre.
- STADIÓN**, *stadioane* s.n. (germ. *Stadion*) Teren amenajat pentru competiții sportive, cu tribune pentru spectatori.
- STÁDIU**, *stadii* s.n. (lat. *stadium*, fr. *stade*, germ. *Stadium*) Fază (1), etapă (1); grad (3), nivel (3), eșalon (3).
- STAFF**, *staffuri* s.n. (engl., fr. *staff*) 1. Grup format din direcția și din cadrele superioare ale unei instituții, ale unei întreprinderi, ale unei organizații; echipă (de conducere). 2. Grup de persoane care lucrează împreună.
- STAFILOCÓC**, *stafilococi* s.m. (fr. *staphylocoque*) Bacterie din grupa cocilor (ai cărei indivizi sunt grupați în ciorchini) care produce abcese sau septicemii.
- STAFILOCÓCIC**, -Ă, *stafilococici*, -ce adj. (fr. *staphylococique*) Cu stafilococi, provocat de stafilococi.
- STAFILOCOCÍE** s.f. (fr. *staphylococcie*) Infecție cu stafilococi.
- STAGFLĂȚIE** s.f. (fr., engl. *stagflation*, germ. *Stagnation*) Stagnare economică într-o perioadă de inflație.
- STAGIÁR**, -Ă, *stagiari*, -e (fr. *stagiaire*) 1. S.m. și f. Persoană care își face stagiul. 2. Adj. Care ține de stagiul, privitor la stagiul.
- STAGIATÚRĂ**, *stagiaturi* s.f. (stagiul + -tură, cf. it. *stagionatura*) Stagiul (1).
- STÁGIU**, *stagi* s.n. (fr. *stage*, lat. *stadium*) 1. Perioadă de inițiere a unui angajat în exercitarea profesiei; stagiatură. 2. Perioadă de timp care constituie o etapă în desfășurarea unui fenomen, a unui proces etc.
- STAGIÚNE**, *stagiuni* s.f. (it. *stagione*) Perioadă în cadrul unui an în care teatrele susțin reprezentații regulate.
- STAGNÁ**, *stagnez* vb. I (fr. *stagner*, lat. *stagnare*) A sta pe loc, a nu progresa; (despre ape) a nu curge.
- STAGNÁNT**, -Ă, *stagnanți*, -te adj. (fr. *stagnant*, lat. *stagnans*, -ntis) (Despre ape) Care nu curge; stătător; (fig.) care nu progresează; inactiv (1).
- STAL**, *stalui* s.n. (fr. *stalle*) Scaun numerotat la parterul unei săli de spectacole; parte a sălii de spectacole unde se află aceste scaune.
- STALACTÍTĂ**, *stalactite* s.f. (fr. *stalactite*) Depunere de calcar, în formă de con alungit, pe tavanul unor peșteri.
- STALAGMÍTĂ**, *stalagmite* s.f. (fr. *stalagmite*) Depunere de calcar în formă de con alungit, pe solul unor peșteri.
- STALINÍST**, -Ă, *stalinști*, -ste (n.pr. *Stalin* + -ist) 1. Adj. Care se referă la Stalin sau la stalinism. 2. S.m. și f. Partizan al ideilor staliniste.
- STAMINÁL**, -Ă, *staminali*, -e adj. (fr. *staminal*) Care se referă la stamine, cu stamine.
- STAMÍNĂ**, *stamine* s.f. (lat. *stamen*, -inis) Organ bărbătesc de reproducere al florii care conține polenul.
- STAMINIFÉR**, -Ă, *staminiferi*, -e adj. (fr. *staminifère*) (Despre flori sau părți ale acestora) Care poartă stamine.
- STAMINÓDIU**, *staminodii* s.n. (fr. *staminode*) Stamină sterilă, lipsită de antere.
- STAMPÁ**, *stampez* vb. I (it. *stampa*) A imprima o imagine pe o placă de metal, prin deformare plastică.
- STÁMPĂ**, *stampe* s.f. (it. *stampa*) Imagine imprimată după un desen gravat pe o placă de cupru sau de lemn; gravură (4).
- STAND**, *standuri* s.n. (fr., engl. *stand*, germ. *Stand*) 1. Spațiu amenajat pentru expunerea unor produse într-o expoziție, într-un magazin etc. 2. Loc amenajat pentru tragerea la țintă.
- STÁNDAR**, *standarde* (fr., engl. *standard*) 1. S.n. Normă care stabilește calitatea, caracteristicile etc. ale unui produs; produsul realizat potrivit acestor norme. 2. Adj. Conform unei norme de fabricație, conform unui model, făcut după un șablon; fără originalitate; obișnuit, comun (2). 3. Adj. (Despre limbă) Care este folosit curent în cadrul unei comunități lingvistice. 4. *Standard de viață* = nivel de trai.
- STANDARDIZÁ**, *standardizez* vb. I (fr. *standardiser*) 1. A stabili și a aplica un standard; a normaliza (2). 2. A menține nivelul calitativ la o cotă anumită; a uniformiza, a simplifica.
- STANDBY/STAND-BY** (pr. *sténdbai/stendbái*; engl. *stand-by*) 1. S.n. Înțelegere între bancă și client, potrivit căreia banca acordă clientului dreptul de a obține credite succesive într-o perioadă convenită (în general, 3-5 ani), până la un total stabilit. 2. Adj. invar. (Despre pasageri) Care nu are o rezervă fermă la o cursă de avion și nu este admis decât dacă există locuri disponibile. 3. Adj. invar. (Despre aparatele electronice) Care este în stare de așteptare, care este gata să fie utilizat imediat.
- STANDING** s.n. (pr. *sténding*; engl., fr. *standing*) 1. Poziție economică și socială pe care o ocupă cineva; nivel de trai al unei persoane. 2. Nivel de confort al unui imobil.

- STANIOL**, *stanioluri* s.n. (germ. *Stanniol*) Foarte subțire de cositor, de aluminiu sau de plumb.
- STANINĂ** s.f. (fr. *stanine*) Sulfură naturală complexă de staniu, fier și cupru.
- STANIU** s.n. (it. *stagno*, lat. *stannum*) Metal alb-argintiu, maleabil și ductil; cositor.
- STANȚĂ**, *stanțe* s.f. (it. *stanza*, cf. fr. *stance*) Strofă alcătuită dintr-un număr determinat de versuri, care are un înțeles deplin; (p. gener.) poezie.
- STAR¹**, *staruri* s.n. (engl., fr. *star*) Personalitate deosebită în cinema, muzică, sport; vedetă, stea, divă.
- STAR²**, *staruri* s.n. (engl. *star*) Ambarcațiune sportivă cu vele, pentru două persoane.
- STARLETĂ**, *starlete* s.f. (fr. *starlette*, engl. *starlet*) Tânără actriță de cinema care tinde să devină un star¹; debutantă.
- START**, *starturi* s.n. (engl. *start*) 1. Loc de plecare într-o cursă sportivă; momentul începerii cursei. 2. *A da startul* = a da semnalul de plecare într-o întrecere sportivă. *A se prezenta la start* = a participa la o întrecere sportivă.
- STARTER**, (1) *starteri*, (2, 3) *startere* (fr., engl. *starter*) 1. S.m. Persoană care dă startul. 2. S.n. Carburator auxiliar utilizat la pornirea unui motor cu ardere internă. 3. S.n. Dispozitiv folosit la aprinderea lămpilor fluorescente.
- STAS**, *stasuri* s.n. (*sta[n]dard de* + *s[ta]*) Standard cu aplicare obligatorie, aprobat de guvern.
- STAT¹**, *state* s.n. (it. *stato*, lat. *status*, cf. fr. *état*) 1. Instituție suprastructurală, instrument principal de organizare politică și administrativă a unei țări; țară. 2. *De stat* = care emană de la stat (1); care este condus și controlat de stat, al statului; care se referă la stat. *Om (sau bărbat) de stat* = persoană care are rol important în conducerea țării. *Stat-major* = organ de conducere a unei unități militare mari.
- STAT²**, *state* s.n. (lat. *status*, cf. fr. *état*, cf. it. *stato*) 1. Listă, tabel. 2. *Stat de funcții* = document în care sunt înscrise posturile, funcțiile etc. dintr-o întreprindere. *Stat de plată* = tabel în care sunt înscrise drepturile bănești ale salariaților.
- STATĂL**, -Ă, *statali*, -e adj. (it. *statale*) Care aparține statului¹ (1), privitor la stat, de stat.
- STATĒR**, *stateri* s.m. (lat. *stater*, fr. *statère*) (În Grecia antică) Monedă de aur sau de argint care valora între 2 și 20 de drahme.
- STATHUDĒR**, *stathuderi* s.m. (fr. *stathouder*) Titlu dat guvernatorului unei provincii și comandantului militar în Țările de Jos (în timpul stăpânirii spaniole).
- STĂTIC**, -Ă, *statici*, -ce (fr. *statique*) 1. Adj. Care nu se mișcă, nu se schimbă, nu se dezvoltă; fix (1), lipsit de dinamism. 2. S.f. Ramură a mecanicii care se ocupă cu studiul echilibrului corpurilor.
- STATISM** s.n. (fr. *statisme*) Starca, însușirea a ceea ce este static.
- STATISTIC**, -Ă, *statistici*, -ce (fr. *statistique*, germ. *Statistik/statistisch*) 1. S.f. Prezentare a unei situații prin cifre; evidență numerică. 2. S.f. Știință care studiază fenomenele de masă din punct de vedere cantitativ. 3. Adj. Care aparține statisticii (1), privitor la statistică.
- STATISTICIÂN**, -Ă, *statisticieni*, -e s.m. și f. (fr. *statisticien*) Specialist în statistică.
- STATIV**, *stative* s.n. (germ. *Stativ*, fr. *statif*) 1. Dispozitiv de laborator care servește ca suport pentru susținerea unor aparate, a unor piese etc. de lucru. 2. Partea mecanică (picior, corp și tub) a unui microscop.
- STATOCIST**, *statociste* s.n. (fr. *statocyste*) Organ auditiv, la nevertebrate.
- STATŌR**, *statoare* s.n. (fr. *stator*, germ. *Stator*) Partea fixă a unui dinam, în care se învârt rotorul.
- STATOREACTŌR**, *statoareactoare* s.n. (fr. *statoréacteur*) Propulsor cu reacție, la aerovehiculele cu viteză supersonică.
- STATOSCŌP**, *statoSCOape* s.n. (fr. *statoSCOpe*) Instrument care semnalează cele mai mici schimbări de altitudine ale unui avion.
- STATUĂ**, *statuez* vb. I (fr. *statuer*) A hotărî, a decide oficial (printr-un statut, printr-o lege etc.).
- STATUĂR**, -Ă, *statuari*, -e adj. (fr. *statuaire*, lat. *statuarius*) Privitor la statui; ca o statuie, monumental.
- STATUĒTĂ**, *statuete* s.f. (fr. *statuette*) Statuie mică.
- STATŪIE**, *statui* s.f. (fr. *statue*, lat. *statua*) Sculptură care reprezintă în întregime un personaj, figuri alegorice etc.
- STĂTU-QUŌ** s.n. (pr. *stātu cvŏ*; lat. *statu quo*) Situație existentă la un moment dat.
- STATŪRĂ**, *staturi* s.f. (fr. *statuere*, lat. *statura*) Înălțime a corpului omenesc; înfățișare, siluetă (2); talie (1); gabarit (3).
- STĂTUS**, *statusuri* s.n. (lat. *status*) (Sociol.) Statut (2).
- STATŪT**, *statute* s.n. (fr. *statut*, it. *statuto*, germ. *Statut*) 1. Regulament prin care se stabilește scopul, structura și modul de funcționare a unei organizații, a unei societăți etc. 2. Situație de fapt, poziție a unui individ raportată la societate; status.
- STATUTĂR**, -Ă, *statutari*, -e adj. (fr. *statutaire*) Conform unui statut (1), bazat pe un statut, consemnat într-un statut.
- STĂȚIE/STAȚIŪNE**, *stații/stațiuni* s.f. (fr. *station*, lat. *statio*, -onis) 1. Punct de oprire a unor vehicule

- publice, destinat urcării și coborării călătorilor; loc în care staționează vehiculele publice. 2. Ansamblu de clădiri și de instalații destinat unor cercetări; instalație fixă sau mobilă care permite îndeplinirea unor misiuni determinate; loc unde se fac emisiuni de radio, de televiziune. 3. (În forma *stațiune*) Localitate cu condiții prielnice sănătății, cu amenajări pentru tratamente medicale etc. 4. (În forma *stațiune*) Poziție caracteristică a corpului. 5. *Stație-pirat* = stație radiofonică clandestină. *Stație orbitală* (sau *spațială*) = satelit în jurul Pământului, folosit pentru cercetări științifice.
- STAȚIOGRAF**, *stațiografe* s.n. (it. *staziografo*) Instrument folosit pentru determinarea, pe o hartă, a poziției unei nave.
- STAȚIONĂ**, *staționez* vb. I (fr. *stationner*) A se opri pentru un timp într-un loc; (despre vehicule, nave, trenuri etc.) a sta într-o stație.
- STAȚIONĂR**, -Ă, *staționari*, -e (fr. *stationnaire*, lat. *stationarius*) 1. Adj. Care rămâne în aceeași stare, care nu se schimbă. 2. S.n. Spital în care bolnavii sunt internați pentru scurt timp (pentru diagnosticare, pentru tratamente simple).
- STAȚIUNE** s.f. v. stație.
- STĂZĂ**, *staze* s.f. (fr. *stase*) Oprea a circulației unor lichide organice (sânge, limfă etc.).
- STEAK**, *steakuri* s.n. (pr. *steic*; engl. *steak*) Friptură la grătar; biftec.
- STEAPSINĂ** s.f. (germ. *Steapsin*) Enzimă secretată de pancreas, care acționează în intestinul subțire, continuând digestia grăsimilor alimentare.
- STEĂRIC**, *steărıcı* adj. (fr. *stéarique*) Acid stearic = acid care se găsește în grăsimile animale și care servește mai ales la fabricarea lumânărilor.
- STEARINĂ** s.f. (fr. *stéarine*, germ. *Stearin*) 1. Acid stearic amestecat cu acid palmitic sau cu acid oleic. 2. Nume generic dat gliceridelor acidului stearic.
- STEATIT** s.n. (fr. *stéatite*, germ. *Steatit*) Varietate fibroasă și compactă de talc, care se găsește în rocile metamorfice.
- STEATOLIZĂ**, *steatolize* s.f. (fr. *stéatolyse*) Dizoluție a grăsimilor în timpul digestiei intestinale.
- STEATOZĂ**, *steatoze* s.f. (fr. *stéatose*) Degenerescență a unui țesut sau a unui organ din cauza excesului de grăsimi.
- STEGOCEFĂL**, *stegocefali* s.m. (fr. *stégocéphale*) (La pl.) Ordin de amfibieni fosili care au craniul acoperit de plăci osoase; (și la sg.) amfibian fosil din acest ordin.
- STEGOZĂUR**, *stegozauri* s.m. (fr. *stégosaure*) (La pl.) Gen de dinozaurieni fosili care au capul foarte mic și o creastă de plăci osoase pe spate; (și la sg.) dinozaurian fosil din acest gen.
- STELĂJ**, *stelaje* s.n. (germ. *Stellage*) Piesă de mobilier formată din rafturi suprapuse, pe care se așază cărți sau alte obiecte.
- STELĂR**, -Ă, *stelari*, -e adj. (fr. *stellaire*) Al stelelor, privitor la stele; care are formă de stea.
- STELĂ**, *stela* s.f. (lat. *stela*, fr. *stèle*) Monument funerar dintr-un singur bloc de piatră vertical (împodobit cu basoreliefuri) și având inscripții care îi indică destinația.
- STELÍT** s.n. (fr. *stellite*, germ. *Stellit*) Aliaj pe bază de cobalt, crom, fier etc. rezistent la uzură sau la temperaturi înalte.
- STEN**, *steni* s.m. (fr. *sthène*) Unitate de măsură pentru forță.
- STÉNIC**, -Ă, *stenici*, -ce adj. (fr. *sthénique*) Care provoacă sau degajă vigoare, sănătate; întăritor.
- STENODACTILOGRAF**, -Ă, *stenodactilografi*, -e s.m. și f. (fr. *sténodactylographe*) Persoană specializată în stenodactilografie.
- STENODACTILOGRAFIĂ**, *stenodactilografie* vb. I (*stenodactilografie* + -a) A înregistra vorbirea cuiva cu ajutorul stenodactilografiei.
- STENODACTILOGRAFIE** s.f. (fr. *sténodactylographie*) Stenografiere a vorbirii cuiva, urmată de dactilografierea textului.
- STENOGRĂF**, -Ă, *stenoграфи*, -e s.m. și f. (fr. *sténographe*) Persoană specializată în stenografie.
- STENOGRAFIĂ**, *stenoграфия* vb. I (fr. *sténographier*) A înregistra vorbirea cuiva cu ajutorul stenografiei.
- STENOGRĂFIC**, -Ă, *stenoграфici*, -ce adj. (fr. *sténographique*) Care se referă la stenografie, înregistrat cu ajutorul stenografiei.
- STENOGRAFIE** s.f. (fr. *sténographie*) Sistem de înregistrare rapidă a vorbirii cuiva cu ajutorul unor semne abreviale convenționale.
- STENOGRAMĂ**, *stenoграме* s.f. (fr. *sténogramme*) Semn pentru o silabă sau pentru un cuvânt folosit în stenografie; textul înregistrat cu ajutorul stenografiei.
- STENOHALÍN**, -Ă, *stenohalini*, -e adj., s.m. (fr. *sténohalin*) (Biol.) (Organism marin) care suportă doar variații limitate ale salinității mediului.
- STENOTÉRM**, -Ă, *stenotermi*, -e adj. (fr. *sténotherme*) (Despre organisme) Care suportă doar variații limitate ale temperaturii mediului.
- STENOTÍP**, *stenoטיפuri* s.n. (fr. *sténotype*) Mașină de stenografiat.

- STENOTIPIE** s.f. (fr. *sténotypie*) Stenografiere cu ajutorul stenotipului.
- STENOTIPÍST, -Ă, stenotipiști, -ste** s.m. și f. (fr. *sténotypiste*) Persoană specializată în stenografierea cu ajutorul stenotipului.
- STENOZĂ**, pers. 3 *stenozează* vb. I (fr. *sténoser*, engl. *stenose*) (Med.) A face o stenoză.
- STENÓZĂ, stenoze** s.f. (fr. *sténose*) Îngustare patologică a unui canal sau a unui orificiu din organism.
- STENT, stenturi** s.n. (engl. *stent*) Tub dilatabil care se introduce într-un vas de sânge obturat.
- STÉNTOR, stentori** s.m. (fr. *stentor*) Voce de stentor = voce foarte puternică, răsunătoare.
- STEP** s.n. (engl. *step*) Formă de dans executată prin bătăi ritmice, sincopate, cu vârful și cu tocul pantofului.
- STÉPĂ, stepe** s.f. (fr. *steppe*, rus. *stepi*) Regiune aridă de șes cu vegetație ierboasă, rezistentă la uscăciune.
- STER, steri** s.m. (fr. *stère*) Unitate de măsură pentru volumul lemnelor stivuite, egală cu un metru cub.
- STERADIÁN, steradieni** s.m. (fr. *stéradian*) Unitate de măsură pentru unghiurile corpurilor solide.
- STÉREO** (fr. *stéreo*) 1. S.f. Stereofonie. 2. Adj. invar. Care se referă la stereofonie; cu proprietăți stereofonice.
- STEREOACÚSTICĂ** s.f. (fr. *stéréo-acoustique*) Ramură a acusticii care se ocupă de stabilirea direcțiilor din care vin sunetele.
- STEREOBÁT, stereobate** s.n. (fr. *stéréobate*) Partea de jos a zidăriei, soclul unei construcții clasice.
- STEREOCARTOGRÁF, stereocartografe** s.n. (fr. *stéréocartographe*, germ. *Stereokartograph*) Aparat folosit pentru obținerea automată, pe baza stereogramelor, a planului topografic al unei localități, al unei regiuni.
- STEREOCARTOGRAFIE** s.f. (fr. *stéréocartographie*) Întocmire a hărților cu ajutorul stereogramelor.
- STEREOCHIMIE** s.f. (fr. *stéréochimie*) Ramură a chimiei care se ocupă cu studiul dispunerii în spațiu a atomilor unei molecule.
- STEREOCINEMATOGRAFIE** s.f. (fr. *stéréocinématographie*) Tehnică folosită în cinematografie care dă senzația de imagini în relief.
- STEREOCOMPARATÓR, stereocomparatoare** s.n. (fr. *stéréocomparateur*, germ. *Stereokomparator*) Aparat folosit pentru determinarea dimensiunilor unui obiect cu ajutorul stereogramelor.
- STEREOCROMIE** s.f. (fr. *stéréochromie*) Tehnica de a efectua, pe pereții sau pe tavanele încăperilor, picturi sau zugrăveli în relief, folosind un strat de mortar special preparat.
- STEREOFÓNIC, -Ă, stereofonici, -ce** adj. (fr. *stéréophonique*) Al stereofonici, de stereofonie.
- STEREOFONIE** s.f. (fr. *stéréophonie*) Procedeu de înregistrare și de redare a sunetelor, care îi dă ascultătorului senzația că se află lângă sursele sonore sau în mijlocul acestora; stereo.
- STEREOFOTOGRAFIE** s.f. (fr. *stéréophotographie*) Fotografie stereoscopică.
- STEREOFOTOGRAMĂ, stereofotograme** s.f. (fr. *stéréophotogramme*) Stereogramă.
- STEREOFOTOGRAMMETRIE** s.f. (fr. *stéréophotogrammétrie*) Ramură a fotogrammetriei care permite, folosind procedeul fotografiilor duble, obținerea conturului și înălțimii obiectelor.
- STEREOGNOZIE** s.f. (fr. *stéréognosie*) Recunoaștere a obiectelor prin simțul tactil, pe baza reliefului acestora.
- STEREOGRÁF, -Ă, stereografi, -e** (fr. *stéréographe*) 1. S.m. și f. Specialist în stereografie. 2. S.n. Instrument folosit pentru obținerea rapidă a planului unui teren.
- STEREOGRÁFIC, -Ă, stereografici, -ce** adj. (fr. *stéréographique*) Al stereografiei, referitor la stereografie, executat prin stereografie.
- STEREOGRAFIE** s.f. (fr. *stéréographie*) Reprezentare a corpurilor solide prin proiecțiile acestora pe o suprafață plană.
- STEREOGRAMĂ, stereograme** s.f. (fr. *stéréogramme*) Fotografii ale unui obiect care permit obținerea imaginii obiectului în spațiu; stereofotogramă.
- STEREOIZOMÉR, stereoizomeri** s.m. (fr. *stéréoisomère*) Substanță care are în moleculă același număr de atomi din fiecare element ca altă substanță, dar care diferă de aceasta prin modul de aranjare în spațiu a atomilor.
- STEREOMECÁNICĂ** s.f. (fr. *stéréomécanique*) Ramură a mecanicii care studiază echilibrul și mișcarea corpurilor solide rigide.
- STEREOMETRIC, -Ă, stereometrici, -ce** adj. (fr. *stéréométrique*) Care se referă la stereometrie, de stereometrie.
- STEREOMETRIE** s.f. (fr. *stéréométrie*) Ramură a geometriei care are ca obiect măsurarea volumului corpurilor solide.
- STEREOMETRU, stereometre** s.n. (fr. *stéréomètre*) Instrument folosit pentru măsurarea volumului corpurilor solide.
- STEREOMICROSCÓP, stereomicroscoape** s.n. (fr. *stéréomicroscope*) Microscop binocular la care imaginea este redată stereoscopic.

- STEREOPLANIGRAF**, *stereoplanigrafe* s.n. (fr. *stéréoplanigraphe*) Aparat folosit la întocmirea hărților și a planurilor topografice.
- STEREORĂMĂ**, *stereorama* s.f. (fr. *stéréorama*) Hartă topografică în relief.
- STEREOSCOP**, *stereoscoape* s.n. (fr. *stéréoscope*) Dispozitiv optic care redă în relief două imagini suprapuse.
- STEREOSCOPIC**, -Ă, *stereoscopici*, -ce adj. (fr. *stéréoscopique*) Care se referă la stereoscopie.
- STEREOSCOPIE** s.f. (fr. *stéréoscopie*) Ramură a opticii care se ocupă de redarea imaginilor în relief.
- STEREOSTATIC**, -Ă, *stereostatici*, -ce (fr. *stéréostatique*) 1. S.f. Parte a fizicii care studiază echilibrul corpurilor solide. 2. Adj. De stereostatică (1).
- STEREOTAXIE** s.f. (fr. *stéréotaxie*, engl. *stereotaxis*) Identificare radiologică a unor structuri neuroase.
- STEREOTIP**, -Ă, *stereotipi*, -e (fr. *stéréotype*) 1. Adj. Care se repetă în aceeași formă; neschimbat; lipsit de originalitate, banal. 2. S.n. Planșă, tipar care reprezintă copia unui zaț, a unui clișeu.
- STEREOTIPĂ**, *stereotipez* vb. I (fr. *stéréotyper*) A turna un zaț în planșe sau în tipare, pentru tipărirea unei lucrări de mare tiraj.
- STEREOTIPĂR**, -Ă, *stereotipari*, -e s.m. și f. (cf. *stéréotypeur*) Stereotipist.
- STEREOTIPIE**, *stereotipii* s.f. (fr. *stéréotypie*) 1. Procedeu de multiplicare a zațului sau a clișeele tipografice, prin turnare în forme solide; formă de tipar obținută astfel. 2. (Fig.) Repetare în aceeași formă a ceva; stereotipism, banalitate. 3. Repetare automată, stereotipă, neadaptată la situații, a unor cuvinte sau gesturi, în anumite boli mintale.
- STEREOTIPISM** s.n. (*stereotip* + *-ism*) Stereotipie (2).
- STEREOTIPIST**, -Ă, *stereotipiști*, -ste s.m. și f. (*stereotip[ie]* + *-ist*) Specialist în stereotipie (1); stereotipar.
- STEREOTOMIE** s.f. (fr. *stéréotomie*) Ramură a tehnicii care se ocupă de metodele de tăiere, de fasonare și de îmbinare a elementelor unei construcții.
- STERIL**, -Ă, *sterili*, -e adj. (fr. *stérile*) 1. Care nu se poate reproduce; sterp, infertil, infecund. 2. (Fig.) Care nu dă rezultate; infructuos. 3. Care este lipsit de germeni microbieni; dezinfectat. 4. *Pământ steril* (și substantivat, n.) = partea nefolositoare dintr-un zăcământ sau dintr-un produs minier.
- STERILÉT**, *sterilete* s.n. (fr. *stérilet*) Dispozitiv contraceptiv care se introduce în cavitatea uterină.
- STERILITATE** s.f. (fr. *stérilité*, lat. *sterilitas*, -*atis*) 1. Însușirea de a fi steril; starea unei ființe sterile; infecunditate. 2. (Fig.) Incapacitate de a crea în domeniul spiritual² (1). 3. Absență a germeilor microbieni.
- STERILIZĂ**, *sterilizez* vb. I (fr. *stériliser*) 1. A distruge microbii dintr-un mediu sau de pe un obiect, a face să fie steril. 2. A face un om sau un animal să nu mai poată procrea; a castra.
- STERILIZĂRE**, *sterilizări* s.f. (de la *steriliza*) 1. Distrugere a germeilor microbieni. 2. Castrare.
- STERILIZĂTOR**, -OĂRE, *sterilizatori*, -oare (fr. *stérilisateur*) 1. S.m. și f. Persoană specializată în sterilizare (1). 2. S.n. Aparat folosit pentru sterilizarea instrumentelor chirurgicale, a pansamentelor etc.
- STERINĂ**, *sterine* s.f. (germ. *Sterine*) (Biochim.) Sterol.
- STERLINĂ**, *sterline* adj. (fr., engl. *sterling*) *Liră sterlină* v. *liră*² (3).
- STERN**, *sternuri* s.n. (fr. *sternum*) Os plat situat în mijlocul părții din față a pieptului, de care se prind coastele și claviculele.
- STERNĂL**, -Ă, *sternali*, -e adj. (fr. *sternal*) Al sternului, de stern.
- STEROID**, *steroizi* s.m. (fr. *stéroïde*) Hormon derivat din sterol și secretat de glandele endocrine (corticosuprenale, genitale), de placenta etc.
- STEROL**, *steroli* s.m. (fr. *stérol*) (La pl.) Clasă de alcooli cu structură complexă, cu rol important în metabolismul organismului unor viețuitoare; (și la sg.) substanță din această clasă; sterină.
- STETOGRĂF**, *stetografe* s.n. (fr. *stétographe*) Aparat folosit pentru înregistrarea mișcărilor cavității toracice, în timpul respirației.
- STETOMÉTRU**, *stetometre* s.n. (fr. *stéthomètre*) Instrument medical folosit pentru măsurarea conturului toracic.
- STETOSCOP**, *stetoscoape* s.n. (fr. *stéthoscope*) Instrument medical folosit pentru perceperea zgomotelor produse de diverse organe interne.
- STETOSCOPIC**, -Ă, *stetoscopici*, -ce adj. (fr. *stéthoscopique*) Care se referă la stetoscopie, de stetoscopie.
- STETOSCOPIE** s.f. (fr. *stéthoscopie*) Examen al plămânilor și al inimii, efectuat cu ajutorul stetoscopului.
- STEWARD**, *stewarzi* s.m. (pr. *steward*; engl. *steward*) Bărbat din personalul unui avion, care servește și îndrumă pasagerii sau echipajul, în timpul călătoriei.

- STEWARDESĂ**, *stewardese* s.f. (pr. *stiuardêsă*; engl. *stewardess*) Femeie din personalul unui avion care îndrumă și servește pasagerii, în timpul călătoriei.
- STIBINĂ**, *stibine* s.f. (fr. *stibine*, germ. *Stibin*) Sulfură naturală de stibiu, cristalizată în sistemul rhombic.
- STÍBIU** s.n. (lat. *stibium*) (Chim.) Antimoniu.
- STICKS**, *sticksuri* s.n. (engl. *sticks*) Produs de panificație în formă de bețișor, crocant și sărat.
- STIGMÁT**, *stigmat* s.n. (fr. *stigmat*, lat. *stigma*, *-atis*) 1. Urmă lăsată de ceva; urmă rușinoasă, semn dezonorant. 2. Partea superioară a pistilului, care conține polenul.
- STIGMÁTIC**, *-Ă*, *stigmatici*, *-ce* adj. (fr. *stigmatique*) (Despre sisteme optice) Care prezintă stigmatism.
- STIGMATÍSM** s.n. (fr. *stigmatisme*) Proprietate a unui sistem optic de a forma, pentru fiecare punct al unui obiect, o imagine care este tot un punct.
- STIGMATIZĂ**, *stigmatizez* vb. I (fr. *stigmatiser*) A condamna cu toată severitatea, a supune disprețului public; a dezaproba, a înfiera.
- STIGMATIZĂNT**, *-Ă*, *stigmatizanți*, *-te* adj. (*stigmatiza* + *-ant*) Care stigmatizează.
- STÍGMĂ**, *stigne* s.f. (lat., fr. *stigma*) (Biol.) Organit fotosensibil al flagelatelor în formă de pată roșie, situat lângă corpusculul bazal, care servește la orientarea animalului spre lumina potrivită.
- STIL**, *stiluri* s.n. (fr. *style*, lat. *stilus*) 1. Mod, fel particular de a fi, de a acționa, de a se comporta, de a se exprima, de a crea; mod de exprimare propriu unui scriitor, unui compozitor etc., constituit din totalitatea particularităților lingvistice sau componistice prin care exprimă un anumit conținut al unei opere literare, muzicale etc. 2. *Stil nou* = sistem de socotire a timpului calendaristic după calendarul gregorian. *Stil vechi* = sistem de socotire a timpului calendaristic după calendarul iulian. *În stil mare* = amplu, de proporții.
- STILĂ**, *stilez* vb. I (fr. *styler*) A (se) deprinde cu o comportare aleasă, cu regulile de bună-creștere și de civilizație; a (se) rafina (2).
- STILÁT**, *-Ă*, *stilați*, *-te* adj. (de la *stila*, cf. fr. *style*) Care are o comportare aleasă; manierat, civilizată (2).
- STILB**, *stilbi* s.m. (engl. *stilb*) Unitate (tolerantă) de măsură a luminanței.
- STILÉT**, *stilet* s.n. (fr. *stilet*) 1. Pumnal mic cu vârf ascuțit. 2. Mică tijă metalică, fină și subțire, cu ajutorul căreia se sondează o rană, o cavitate etc.
- STILÍSM** s.n. (fr. *stylisme*) Preocupare excesivă pentru stil, pentru formă.
- STILÍST**, *-Ă*, *stilisti*, *-ste* s.m. și f. (fr. *styliste*, cf. *stil*) 1. Maestru al stilului literar. 2. Denumire dată creștinilor ortodocși care folosesc calendarul iulian.
3. Creator de modele noi de îmbrăcăminte, de mobilă, de caroserii etc.
- STILÍSTIC**, *-Ă*, *stilistici*, *-ce* (fr. *stylistique*) 1. Adj. Care ține de stilul de exprimare; referitor la stil (1). 2. S.f. Disciplină care studiază mijloacele de exprimare ale unei colectivități, ale unui scriitor, dintr-un domeniu de activitate.
- STILÍSTICIÁN**, *-Ă*, *stilisticieni*, *-e* s.m. și f. (fr. *stylisticien*) Specialist în stilistică.
- STILIZĂ**, *stilizez* vb. I (fr. *styliser*) 1. A da unui text o formă mai îngrijită din punct de vedere stilistic. 2. A reproduce un obiect de artă, a prelucra un motiv coregrafic sau muzical etc., păstrând elementele originale.
- STILOBÁT**, *stilobați* s.m. (fr. *stylobate*) Piedestal care susține un șir de coloane.
- STILODOZIMÉTRU**, *stilodozimetre* s.n. (fr. *stylo-dosimètre*) Dozimetru de radiație în formă de stilou, destinat controlului individual.
- STILOGRÁF**, *stilografe* s.n. (fr. *stylographe*) Instrument folosit pentru efectuarea punctelor care redau alfabetul orbilor.
- STILOGRAFÍE** s.f. (fr. *stylographie*) Procedeu tehnic prin care se obțin, cu ajutorul electrolizei, imitații de desene în peniță, de gravuri etc.
- STILÓU**, *stilouri* s.n. (fr. *stylo*) Toc cu rezervor pentru cerneală, folosit pentru a scrie.
- STIMÁ**, *stinez* vb. I (it. *stimare*, fr. *estimer*) A avea stimă, considerație pentru cineva sau pentru ceva; a respecta (1), a cinși.
- STIMÁBIL**, *-Ă*, *stimabili*, *-e* adj., s.m. și f. (it. *stimabile*, fr. *estimable*) (Persoană) vrednică de stimă, de considerație.
- STÍMĂ** s.f. (it. *stima*, fr. *estime*) 1. Prețuire, respect pentru meritele sau calitățile cuiva sau a ceva; considerație (1), deferență. 2. *Cu stimă* sau *cu toată stimă* = formulă de politețe.
- STÍMUL**, (1) *stimuli*, (2) *stimuluri* (fr., lat. *stimulus*) 1. S.m. Excitare de scurtă durată a unui organ. 2. S.n. (Rar) Impuls (1), imbold.
- STIMULÁ**, *stimulez* vb. I (fr. *stimuler*, lat. *stimulare*) A da avânt, a încuraja (2), a îndemna, a dinamiza, a îmboldi; a mări activitatea unei funcții organice, a excita un organ.
- STIMULÁNT**, *-Ă*, *stimulanți*, *-te* adj. (fr. *stimulant*) Stimulator (1).
- STIMULATÍV**, *-Ă*, *stimulativi*, *-e* adj. (de la *stimula*, cf. it. *stimulativo*) Care stimulează.
- STIMULATÓR**, *-OÁRE*, *stimulatori*, *-oare* adj., s.m. (fr. *stimulateur*) 1. (Substanță, agent, element) care stimulează; (substanță) care, în cantități mici,

- accelerează creșterea plantelor; stimulant. **2.** *Stimulator cardiac* = proteză cardiacă electronică.
- STIMULÉNT**, *stimulente* s.n. (de la *stimula*, cf. fr. *stimulant*) **1.** Factor care stimulează; îndemn, imbold, pretext (**2**). **2.** Medicament, substanță care stimulează un organ, o funcție sau reconfortează în caz de oboseală.
- STINDÁRD**, *stindarde* s.n. (it. *stendardo*) **1.** Steag. **2.** (Fig.) Tabără, front (**4**); simbol de luptă, de înfrățire.
- STIPÉLĂ**, *stipele* s.f. (fr. *stipelle*) Fiecare dintre cele două frunzișoare de la baza petiolului sau a limbului, care protejează frunza în mugur.
- STIPENDIÁ**, *stipendiez* vb. I (fr. *stipendier*, lat. *stipendiari*) (Livr.) A finanța, a subvenționa; a ajuta cu bani.
- STIPÉNDIU**, *stipendii* s.n. (germ. *Stipendium*, lat. *stipendium*) (Înv.) Subvenție; bursă¹.
- STIPULÁ**, *stipulez* vb. I (fr. *stipuler*, lat. *stipulare*) A introduce o clauză într-un act, într-un contract.
- STIPULÁȚIE**, *stipulații* s.f. (fr. *stipulation*, lat. *stipulatio*) Clauză, mențiune într-un contract sau într-un act.
- STÍRAX** s.m. (lat. *styrax*) Numele a două genuri de arbori exotici, dintre care unul produce smirnă, iar celălalt, storax; arbore din acest gen.
- STIRÉN**, *stiveni* s.m. (fr. *styrène*) Hidrocarbură lichidă care servește ca materie primă pentru producerea mai multor tipuri de mase plastice.
- STÍRPE**, *stirpe* s.f. (lat. *stirps*, -is, it. *stirpe*) (Livr.) Neam, familie (**2**); origine (**2**).
- STIVÁJ**, *stivaje* s.n. (it. *stivaggio*) Mod de așezare (în stive) a mărfurilor, în magazia unei nave.
- STÍVÁ**, *stive* s.f. (ngr. *stivás*, it. *stiva*) Mulțime de obiecte de același fel, cu dimensiuni aproximativ egale, așezate ordonat unele peste altele; grămadă de obiecte astfel formată.
- STIVUÍ**, *stivuiesc* vb. IV (*stivă* + -ui) A face stive.
- STOC**, *stocuri* s.n. (fr., engl. *stock*) Cantitate mare de mărfuri disponibile pe piață; depozit de obiecte.
- STOCÁ**, *stochez* vb. I (fr. *stocker*) A pune în stoc; a face rezerve de ceva; a depozita un produs pentru a fi utilizat ulterior.
- STOCÁJ**, *stocaje* s.n. (fr. *stockage*) Acțiunea de a stoca și rezultatul ei.
- STOCÁSTIC**, -Ă, *stocastici*, -ce (fr. *stochastique*) **1.** Adj. Care este de natură aleatorie. **2.** S.f. Aplicare a calculului probabilităților la rezultatele statistice.
- STÓCHER**, *stochere* s.n. (germ. *Stoker*) Dispozitiv automat de alimentare cu cărbuni a locomotivei cu aburi.
- STÓCK-CAR**, *stock-caruri* s.n. (engl. *stock-car*) Automobil folosit la cursele de obstacole și la caramboluri, în care concurenții au voie să se tamponeze; cursă cu astfel de automobile.
- STÓFÁ**, *stofe* s.f. (germ. *Stoff*, it. *stoffa*) **1.** Țesătură de lână sau din fibre sintetice folosită pentru confecții, tapițerie etc. **2.** A avea *stofă* = a avea calitate deosebită.
- STÓIC**, -Ă, *stoici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *stoïque*, lat. *stoicus*) **1.** Adept al stoicismului (**1**). **2.** Persoană care suportă durerea, nenorocirea cu mult curaj, cu tărie sufletească.
- STOICÍSM** s.n. (fr. *stoïcisme*) **1.** Doctrină filosofică din Antichitatea greacă și romană care recomandă o viață rațională și virtuoasă prin renunțarea la pasiuni și la plăceri. **2.** Tărie, fermitate morală, curaj în fața încercărilor vieții.
- STOKES**, *stokes* s.m. (pr. *stăucs*; fr., engl. *stokes*) Unitate de măsură a vâscozității cinematice.
- STÓLĂ**, *stole* s.f. (it., fr., lat. *stola*) **1.** Rochie largă și lungă, strânsă pe corp cu două brâuri, purtată de matroanele romane. **2.** Fâșie lungă purtată pe umăr de preoții catolici, la slujbă.
- STOLÓN**, *stoloni* s.m. (fr. *stolon*) Tulpină sau ramură târătoare care, din loc în loc, în contact cu pământul, formează rădăcini ce dau naștere la noi plante.
- STOLONIFÉR**, -Ă, *stoloniferi*, -e adj. (fr. *stolonifère*) (Despre plante) Cu stoloni, care produce stoloni.
- STOMACÁL**, -Ă, *stomacali*, -e adj. (fr. *stomacal*) Al stomacului, de stomac.
- STOMÁTĂ**, *stomate* s.f. (fr. *stomate*) Mic orificiu în epiderma frunzelor care servește schimbului de gaze dintre plantă și mediu.
- STOMATÍTĂ**, *stomatite* s.f. (fr. *stomatite*) Inflamație a mucoasei cavității bucale.
- STOMATOLÓG**, -Ă, *stomatologi*, -ge s.m. și f., adj. (fr. *stomatologue*) (Med.) Dentist.
- STOMATOLÓGIC**, -Ă, *stomatologici*, -ce adj. (fr. *stomatologique*) Care aparține stomatologiei, care se referă la stomatologie.
- STOMATOLOGÍE** s.f. (fr. *stomatologie*) Studiul și tratamentul cavității bucale și al dinților; dentistică.
- STOMATOSCÓP**, *stomatoscoape* s.n. (fr. *stomatoscope*) Instrument folosit pentru examinarea mucoasei cavității bucale.
- STOMATOSCOPIE**, *stomatoscopii* s.f. (fr. *stomatoscopie*) Examinare a mucoasei cavității bucale cu ajutorul stomatoscopului.
- STOP**, (3, 4, 5) *stopuri* (fr., engl. *stop*) **1.** Interj. Stai! Oprește! **2.** Interj. (În telegrame) Punct. **3.** S.n. Semafor. **4.** S.n. Lampă de semnalizare amplasată în

spatele autovehiculelor. 5. S.n. Oprire temporară a funcției unui organ. 6. *Stop-cadru* = imagine asupra căreia se fixează aparatul de filmat.

STOPĂ¹, *stopez* vb. I (fr. *stopper*) A (se) opri (definitiv).

STOPĂ², *stopez* vb. I (fr. *stopper*) A reface partea ruptă, roasă etc. dintr-o țesătură, imitând modelul, pentru ca porțiunea refăcută să nu se mai distingă de rest.

STÓPER, (1) *stoperi*, (2) *stopere* (engl. *stopper*)

1. S.m. Fundaș situat în centrul liniei de apărare a unei echipe de fotbal. 2. S.n. Perforator cu acționare pneumatică, folosit în industria extractivă pentru forarea de jos în sus a găurilor verticale.

STOR, *storuri* s.n. (fr. *store*) Perdea din material sau din lamele de lemn paralele, care se coboară sau se ridică, având rolul de a nu lăsa să pătrundă razele soarelui; transperant (2), rulou (1), jaluzea.

STÓRAX s.n. (fr. *storax*) Rășină mirositoare extrasă din sucul de stîrax, folosită în parfumerie și în medicină.

STORNĂ, *stornez* vb. I (it. *stornare*) A rectifica o înregistrare contabilă făcută greșit.

STÓRNO s.n. (it. *storno*) Sumă stornată.

STÓRY, *story-uri* s.n. (engl. *story*) Povestire (ecranizată).

STOVAÎNĂ s.f. (fr. *stovaine*) Pulbere cristalină, albă, amară, utilizată ca anestezic local.

STRÁBIC, -Ă, *strabici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *strabique*) (Persoană) care suferă de strabism; sașiu.

STRABÍSM s.n. (fr. *strabisme*) Defect de vedere care constă în lipsa de paralelism a axelor vizuale; privire încrucișată.

STRABOMÉTRU, *strabometre* s.n. (fr. *strabomètre*) Instrument folosit pentru măsurarea gradului de deviație de la orientarea normală a ochilor afectați de strabism.

STRABOTOMÍE, *strabotomii* s.f. (fr. *strabotomie*) Operație făcută la mușchiul ochiului, pentru a corecta strabismul.

STRADÁL, -Ă, *stradali*, -e adj. (fr. *stradale*) Al străzii, de stradă.

STRÁDĂ, *străzi* s.f. (it. *strada*) 1. Cale de comunicație (amenajată) în interiorul unei localități (mărginită pe ambele laturi de trotuare și de clădiri). 2. Locuitorii unei străzi (1). 3. *A arunca (pe cineva) în stradă* = a goni pe cineva din casă, a-l lăsa pe drumuri; a-l săraci.

STRADÉLĂ, *stradele* s.f. (it. *stradella*) Stradă mică, străduță.

STRADIVÁRIUS s.n. (n.pr. *Stradivarius*) Vioară, violă sau violoncel făcute de lutierul italian Antonio Stradivarius.

STRAI, *straiuri* s.n. (it. *straglio*) Pară de oțel sau de cânepă cu ajutorul căreia se leagă partea superioară a catargului de proră.

STRANGULĂ, *strangulez* vb. I (lat. *strangulare*) A (se) sugruma, a jugula.

STRÁNIU, -IE, *stranii* adj. (it. *stranio*) Ciudat, curios (2), excentric (2), bizar; neobișnuit.

STRAPONTÍNĂ, *strapontine* s.f. (fr. *strapontin*, it. *strapuntino*) Scaun rabatabil, atașat altuia sau fixat de perete, într-o sală de spectacol, într-un vehicul etc.

STRASȘTRAS, *strasuri/ștrasuri* s.n. (fr. *strass*, germ. *Strass*) 1. Sticlă care imită diamantul și pietrele prețioase. 2. Obiect de podoabă din stras (1).

STRATAGÉMĂ, *stratageme* s.f. (lat. *stratagema*, fr. *stratagème*) Procedeu ingenios (dubios); șiretlic, vicleșug, tertip.

STRATÉG, *strategi* s.m. (fr. *stratège*, lat. *strategus*)

1. Comandant militar, în cetățile Greciei antice; fiecare dintre cei zece magistrați supremi, în vechea Atenă. 2. Comandant de oști care practică strategia (1). 3. Persoană abilă care se descurcă în anumite situații (politice); conducător competent care dirijează anumite operații.

STRATÉGIC, -Ă, *strategici*, -ce adj. (fr. *stratégique*) Care se referă la strategie; conform regulilor strategiei; foarte important din punctul de vedere al strategiei; (fig.) potrivit (într-o împrejurare dată), esențial pentru realizarea a ceva.

STRATEGÍE s.f. (fr. *stratégie*) 1. Partea cea mai importantă a artei militare, care se ocupă cu pregătirea, planificarea și purtarea războiului. 2. Ansamblul acțiunilor coordonate în vederea atingerii unui scop.

STRATIFICÁ, *stratific* vb. I (fr. *stratifier*, lat. *stratificare*) A (se) așeza, a (se) depune în straturi/strate.

STRATIFICÁRE, *stratificări* s.f. (de la *stratifica*) 1. Formațiune geologică a rocilor sedimentate în strate suprapuse. 2. Așezare în straturi succesive, alternative, în vederea unui scop. 3. Împărțire în categorii sociale conform unei ierarhii.

STRATIGRÁFIC, -Ă, *stratigrafici*, -ce adj. (fr. *stratigraphique*) Care se referă la stratigrafie, de stratigrafie.

STRATIGRAFÍE s.f. (fr. *stratigraphie*) Ramură a geologiei care studiază stratele scoarței terestre în vederea stabilirii vârstei relative a acestora.

STRATOCÚMULUS s.m. (fr. *stratocumulus*) Formațiune de nori albi, cu aspect ondulat, aflată la altitudine joasă.

STRATOJÉT, *stratojeturi* s.n. (engl. *stratojet*) Avion cu reacție echipat pentru zborurile în stratosferă.

- STRATOSFÉRĂ** s.f. (fr. *stratosphère*) Stratul superior al atmosferei, situat la peste 11 km de suprafața Pământului.
- STRATOSFÉRIC, -Ă, stratosferici, -ce** adj. (fr. *stratosphérique*) Care se referă la stratosferă.
- STRATOSTÁT, stratostate** s.n. (fr. *stratostat*) Aerostat cu nacelă ermetică, folosit pentru zborurile în stratosferă.
- STRÁTUS** s.m. (fr., lat. *stratus*) Formațiune de nori cenușii de joasă altitudine, care au aspectul unui strat continuu.
- STRÁŤĀ, stráŤe** s.f. (germ. *Strazze*) Registru contabil care cuprinde operațiile economice ale unei întreprinderi.
- STREPTOCÓC, streptococi** s.m. (fr. *streptocoque*) Bacterie care poate fi agentul patogen al unor infecții grave.
- STREPTOCÓCIC, -Ă, streptococici, -ce** adj. (fr. *streptococcique*) Care se referă la streptococi, de streptococi.
- STREPTOCOCÍE, streptococii** s.f. (fr. *streptococcie*) Infecție cutanată produsă de streptococi.
- STREPTOMICÍNĂ** s.f. (fr. *streptomycine*) Antibiotic extras dintr-o specie de mucegai, folosit în tratamentul unor boli infecțioase.
- STRES, stresuri** s.n. (engl., fr. *stress*) Tulburare fizică și psihică; stare de tensiune provocată de o agresiune asupra organismului.
- STRESĂ, stresez** vb. I (fr. *stresser*) A produce stres.
- STRESÁNT, -Ă, stresanți, -te** adj. (fr. *stressant*) Care provoacă stres.
- STRÍÁ, striez** vb. I (fr. *strier*) A executa striații mai mult sau mai puțin paralele.
- STRÍÁŤIE, striaiții** s.f. (fr. *striation*) Fiecare dintre dungile paralele, foarte fine, săpate în adâncime, ieșite în relief sau deosebite prin culoare, de pe suprafața unui corp.
- STRICNÍNĂ** s.f. (fr. *strychnine*) Otravă puternică extrasă dintr-o plantă tropicală, utilizată și ca stimulant în doze foarte mici.
- STRICT, -Ă, stricți, -te** adj. (fr. *strict*, lat. *strictus*)
1. Care are un caracter absolut, care nu admite abateri; riguros (1), sever, aspru. 2. A fi strict necesar = a fi indispensabil.
- STRICTÉTE** s.f. (*strict + -ete*) Însușirea de a fi strict; rigurozitate, severitate (1).
- STRÍCTO SĒNSU** loc. adv. (lat. *stricto sensu*) În sens restrâns, strict, propriu-zis.
- STRICTŪRĂ, stricturi** s.f. (fr. *stricture*, lat. *strictura*, germ. *Striktur*) Îngustare a unor canale din organism, în urma unei boli.
- STRICTIŪNE, stricțiuni** s.f. (fr. *striction*) (Fiz.) Contractie.
- STRIDĒNT, -Ă, stridenți, -te** adj. (fr. *strident*, it. *stridente*) Care este lipsit de armonie; discordant (1), neplăcut, supărător; puternic ca sunet, țipător; violent din punctul de vedere al coloritului.
- STRIDĒNŤĂ, (2) stridențe** s.f. (fr. *stridence*) 1. Însușirea de a fi strident; disonanță. 2. Sunet, culoare, ton etc. strident.
- STRIDŌR** s.n. (lat., fr. *stridor*) Sunet aspru, ascuțit al respirației, specific obstrucției laringelui.
- STRIDULÁNT, -Ă, stridulanți, -te** adj. (fr. *stridulant*) (Despre insecte sau organe ale acestora) Care produce un zgomot strident.
- STRIDULÁŤIE, stridulații** s.f. (fr. *stridulation*) Sunet ascuțit, țârâit produs de unele insecte.
- STRÍE, strii** s.f. (fr. *strie*) (Anat.) 1. Grup de fibre nervoase cu traiect longitudinal, în encefal. 2. Leziune a pielii, cu aspect liniar.
- STRIGIFŌRMĂ, strigiforme** s.f. (fr. *strigiforme*) (La pl.) Ordin de păsări de pradă nocturne care au capul mare și mobil, ochii mari, așezați în față, ciocul puternic; (și la sg.) pasăre din acest ordin.
- STRINGĒNT, -Ă, stringenți, -te** adj. (it. *stringente*) Care se impune; care este obligatoriu; care nu dă răgaz; imperios, presant.
- STRINGĒNŤĂ** s.f. (it. *stringenza*) Însușirea de a fi stringent.
- STRIPÁ, stripez** vb. I (engl. *strip*, fr. *stripper*) A realiza operația de stripare.
- STRIPÁRE, stripări** s.f. (de la *stripa*) (Tehn.) Operația de desprindere și de scoatere a lingourilor din lingotieră după solidificare.
- STRÍPER, stripeve** s.n. (germ. *Stripper*, engl. *stripper*) (Tehn.) Dispozitiv de strângere, cu un clește, a macaralei de stripare.
- STRÍPPER, stripperi** s.m. (pr. *stripâr*; engl. *stripper*) Tânăr care execută un număr de striptease.
- STRÍPPING** s.n. (engl., fr. *stripping*) Metodă de înlăturare, pe cale chirurgicală, a varicelor.
- STRÍPTEASE** s.n. (pr. *striptíz*; engl., fr. *strip-tease*) Spectacol de cabaret în care una sau mai multe stripteuze sau stripperi se dezbracă lent și progresiv în timpul executării unui dans.
- STRIPTEUZĂ, stripteuze** s.f. (pr. *striptóză*; cf. fr. *stripteaseuse*) Tânără care execută un număr de striptease.
- STRIU, striuri** s.n. (fr. *strie*) Fiecare dintre șanțurile foarte fine, paralele de pe o suprafață.
- STROBÍL, strobili** s.m. (fr. *strobile*) 1. Con, la unele conifere. 2. Corpul inelat al teniei adulte.

- STROBOSCÓP**, *stroboscoape* s.n. (fr. *stroboscope*) Dispozitiv sau aparat optic folosit la examinarea mișcărilor periodice ale unui corp.
- STROBOSCÓPIC**, -Ă, *stroboscopici*, -ce adj. (fr. *stroboscopique*) Care se referă la stroboscopic sau la stroboscop.
- STROBOSCOPIE** s.f. (fr. *stroboscopie*) Mod de observare optică a unei mișcări periodice rapide.
- STROFĂNT**, *strofanți* s.m. (fr. *strophante*) Arbust tropical din ale cărui semințe se extrage strofantina.
- STROFANTINĂ** s.f. (fr. *strophantine*) Substanță toxică extrasă din strofant și utilizată ca tonic cardiac.
- STRÓFĂ**, *strofe* s.f. (fr. *strophe*, lat. *strophā*) Grup de versuri legate între ele prin elemente specifice prozodiei (măsură, ritm, rimă).
- STRÓFIC**, -Ă, *strofici*, -ce adj. (fr. *strophique*) Al strofei, referitor la strofă, de strofă.
- STRONGİL**, *strongili* s.m. (lat. *Strongylus* = nume științific) Nume dat mai multor specii de viermi paraziți care pătrund în aparatul digestiv, respirator sau circulator al unor animale și provoacă diferite tulburări.
- STRONGILOZĂ**, *strongiloză* s.f. (fr. *strongylose*) Boală a animalelor provocată de strongili, caracterizată prin inflamarea organelor aparatului respirator și ale celui digestiv.
- STRONȚIANĂ** s.f. (fr. *strontiane*) Oxid sau hidroxid de stronțiu, folosit la rafinarea zahărului, la fabricarea sărurilor de stronțiu etc.
- STRONȚIU** s.n. (fr. *strontium*, germ. *Strontium*) Element chimic, metal alb-argintiu, maleabil și ductil, asemănător calciului, întrebuințat în pirotehnie, în fizica nucleară și în medicină.
- STRUCTURĂ**, *structurez* vb. I (fr. *structurer*) A da o anumită structură; a organiza (1).
- STRUCTURĂL**, -Ă, *structurali*, -e adj. (fr. *structural*) 1. Care se referă la structură; al structurii; care formează o structură. 2. Care se referă la structuralism.
- STRUCTURALISM** s.n. (fr. *structuralisme*) 1. Teorie lingvistică contemporană care consideră limba un sistem autonom, o structură în care diversele părți se află în relație și se condiționează reciproc. 2. Teorie, în știința modernă, care consideră obiectele sisteme organizate ce pot fi recompuse și transformate.
- STRUCTURALIST**, -Ă, *structuraliști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *structuraliste*) (Adept) al structuralismului.
- STRUCTURĂ**, *structuri* s.f. (fr. *structure*, lat. *structura*) Mod de organizare, de alcătuire, de asociere a elementelor componente ale unui corp, ale unei construcții, ale unei limbi etc.; constituție (1).
- STUC** s.n. (it. *stocco*, germ. *Stuck*, fr. *stuc*) Mortar de ipsos amestecat cu praf de marmură și diverse substanțe colorante, folosit în decorațiile arhitectonice; decorație executată din acest material.
- STUCATÓR**, *stucatori* s.m. (it. *stuccatore*, fr. *stucateur*) Meseriaș sau sculptor care face lucrări de stucatură.
- STUCATÚRĂ**, *stucaturi* s.f. (fr. *stuccatura*) Ornaament arhitectonic în relief, din stuc sau din ipsos.
- STUD-BOOK** s.n. (pr. *stádbuc*; engl. *stud-book*) Registru care cuprinde genealogia și performanțele cailor de rasă.
- STUDÉNT**, -Ă, *studenți*, -te s.m. și f. (it. *studente*, germ. *Student*) (Persoană) care urmează cursurile unui institut de învățământ superior.
- STUDENTÉSC**, -EĂSCĂ, *studentești* adj. (*student* + *-esc*) De student, al studenților.
- STUDENTÍE** s.f. (*student* + *-ie*) Perioadă de timp în care cineva este student; viață, condiția de student.
- STUDENTÍME** s.f. (*student* + *-ime*) Mulțime de studenți; totalitatea studenților.
- STUDIÁ**, *studiez* vb. I (it. *studiare*) 1. A învăța. 2. A (se) cerceta, a (se) analiza (1), a (se) examina; a considera (3). 3. A-și impune o anumită atitudine în situația în care cineva se știe observat.
- STUDIÓ**, *studiouri* s.n. (fr., engl., it. *studio*) 1. Încăpere folosită pentru înregistrarea și transmiterea programelor de radio sau de televiziune. 2. Ansamblu de construcții și de instalații destinate producției cinematografice. 3. Cameră de lucru a unui artist, a unui fotograf etc. 4. Divan cu ladă; recamier.
- STUDIÓS**, -OĂSĂ, *studioși*, -oase adj. (fr. *studieux*, it. *studioso*) Căruia îi place să studieze; înclinat către studiu.
- STÚDIU**, *studii* s.n. (lat. *studium*, it. *studio*) 1. Muncă intelectuală care are ca scop însușirea de cunoștințe speciale, aprofundate; învățătură. 2. Materie de învățământ. 3. Cercetare, examinare, observare a unei probleme, a unui fenomen etc.; lucrare, operă științifică. 4. Lucrare preliminară unei activități. 5. Compoziție muzicală cu caracter de virtuozitate, compusă mai ales în scop didactic. 6. (*Ciclu de studii aprofundate* = masterat.
- STÚPĂ**, *stupe* s.f. (fr. *stupa*) Monument religios indian destinat comemorării sau păstrării relicvelor unei căpetenii budiste.
- STUPEFĂCȚIE**, *stupefacții* s.f. (fr. *stupéfaction*) Uimire, stupeoare.
- STUPEFIÁ**, *stupefiez* vb. I (fr. *stupefier*) A uimi, a

- STUPEFIANT**, -Ă, *stupefianți, -te* (fr. *stupéfiant*)
1. Adj. Uimitor, uluitor. 2. Adj., s.n. (Substanță) care produce o stare de inerție fizică și psihică și care, prin folosință îndelungată, duce la obișnuință și la dependență; drog (3).
- STUPID**, -Ă, *stupizi, -de* adj. (fr. *stupide*, lat. *stupidus*, it. *stupido*) 1. Prost, idiot (1), nătâng, mărginit, cretin. 2. Fără rost, nemotivat, absurd (1).
- STUPIDITATE**, (2) *stupidități* s.f. (fr. *stupidité*, lat. *stupiditas, -atis*) 1. Lipsă de inteligență; prostie, inepție, imbecilitate (1). 2. Faptă sau vorbă de om stupid; absurditate, enormitate (2).
- STUPOĂRE** s.f. (fr. *stupéur*, lat. *stupor, -oris*) Stare de uluire, de perplexitate, de nedumerire; stupefacție.
- STURIÓN**, *sturioni* s.m. (it. *sturione*) (La pl.) Ordin de pești răpitori marini, mari, fără solzi (morunul, nisetrul, cega), pescuiți pentru carnea lor, pentru icrele negre și cleiul de pește; (și la sg.) pește din acest ordin.
- SUÁV**, -Ă, *suavi, -e* adj. (fr. *suave*) Delicat (1), gingaș, fin.
- SUB-** (fr. *sub-*, lat. *sub*) Prefix care exprimă ideea de inferioritate, de subordonare, în cuvinte ca: *subacvatic, subansamblu, subaprecia*.
- SUBACVÁTIC**, -Ă, *subacvatici, -ce* adj. (fr. *subacvatique*) Care se află sau se petrece sub apă.
- SUBALIMENTÁ**, *subalimentez* vb. I (*sub- + alimenta*) A (se) alimenta insuficient; a (se) subnutri.
- SUBALPÍN**, -Ă, *subalpini, -e* adj. (fr. *subalpin*) Care este situat în regiunea imediat inferioară celei alpine; caracteristic unei asemenea regiuni.
- SUBALTÉRN**, -Ă, *subalterni, -e* adj., s.m. și f. (fr. *subalterne*) (Persoană) care este subordonată alteia; subordonat (2).
- SUBANSÁMBLU**, *subansambluri* s.n. (*sub- + ansamblu*, cf. fr. *sous-ensemble*) Grup de piese care constituie o parte importantă a unei mașini, a unui sistem tehnic etc.
- SUBAPRECIÁ**, *subapreciez* vb. I (*sub- + aprecia*) A aprecia (pe cineva sau ceva) sub valoarea sau importanța reală; a subestima, a subevalua, a bagateliza, a minimaliza.
- SUBÁRBĂ**, *subarbe* s.f. (fr. *sous-barbe*) Frânghie, odgon care susține, fixează bompresul unei nave cu pânze.
- SUBASMÉNT**, *subasmente* s.n. (fr. *soubassement*) Partea inferioară a unei construcții; soclu.
- SUBATÓMIC**, -Ă, *subatomici, -ce* adj. (fr. *subatomique*) Care este mai mic decât atomul; care se găsește în atom.
- SUBCAPÍTOL**, *subcapitole* s.n. (*sub- + capitol*) Diviziune a unui capitol.
- SUBCLÁSĂ**, *subclase* s.f. (*sub- + clasă*, cf. fr. *sous-classe*) (Biol.) Diviziune intermediară între clasă și ordin.
- SUBCOMITÉT**, *subcomitete* s.n. (*sub- + comitet*, cf. fr. *sous-comitet*) Parte a unui comitet care examinează lucrări preliminare.
- SUBCONȘTIÉNT** s.n. (*sub- + conștient*, cf. fr. *subconscient*) Sferă a vieții psihice desfășurată în afara conștiinței.
- SUBCONTRÁCT**, *subcontracte* s.n. (*sub- + contract*) Contract prin care se convine furnizarea de servicii sau de materiale necesare îndeplinirii altui contract.
- SUBCORTICÁL**, -Ă, *subcorticali, -e* adj. (*sub- + cortical*, cf. fr. *sous-cortical*) Care este situat dedesubtul cortexului cerebral, (supra)renal; referitor la aceste zone.
- SUBCULTÚRÁ**, *subculturi* s.f. (engl., fr. *subculture*)
1. Tendință subiacentă de manifestare a unei culturi.
2. Cultură a grupurilor și a subgrupurilor sociale dintr-o comunitate.
- SUBCUTANÁT**, -Ă, *subcutanați, -te* adj. (*sub- + cutanat*, cf. fr. *sous-cutané*) Care se află sau se face sub piele; subcutaneu; hipodermic.
- SUBCUTANÉU**, -ÉE, *subcutanei, -ee* adj. (*sub- + cutaneu*, cf. fr. *sous-cutané*) (Livr.) Subcutanat.
- SUBDEZVOLTÁRE**, *subdezvoltări* s.f. (*sub- + dezvoltare*) Stare a unei țări cu nivel de viață scăzut, cu producție, cu dezvoltare industrială etc. slabe și cu o creștere demografică mai rapidă decât progresul venitului național.
- SUBDEZVOLTÁT**, -Ă, *subdezvoltați, -te* adj. (*sub- + dezvoltat*, cf. fr. *sous-developpé*) 1. Care se găsește sub un nivel normal de dezvoltare. 2. (Despre țări) Caracterizat prin subdezvoltare.
- SUBDIALÉCT**, *subdialecte* s.n. (*sub- + dialect*) Ramificație teritorială a unei limbi, care ocupă locul intermediar între dialect și grai.
- SUBDIMENSIONÁ**, *subdimensionez* vb. I (*sub- + dimensiona*) A dimensiona ceva sub normele obișnuite.
- SUBDIVÍDE**, *subdivid* vb. III (*sub- + divide*, cf. fr. *subdiviser*) A împărți în părți mai mici; a subîmpărți, a subdiviza.
- SUBDIVIZÁ**, *subdivizez* vb. I (fr. *subdiviser*) A subdivide.
- SUBDIVIZIONÁR**, -Ă, *subdivizionari, -e* adj. (fr. *subdivisionnaire*) Care se referă la o subdiviziune, rezultat dintr-o subdiviziune.

- SUBDIVIZIUNE**, *subdiviziuni* s.f. (fr. *subdivision*) Parte obținută prin împărțirea unei părți dintr-un tot deja împărțit; subîmpărțire.
- SUBECUATORIAL**, -Ă, *subecuatoriali*, -e adj. (fr. *subéquatorial*) Care este situat între Ecuator și tropice; specific acestei regiuni.
- SÚBER** s.n. (lat., fr. *suber*) Țesut vegetal alcătuit din celule moarte, constituent al scoarței; plută.
- SUBESTIMĂ**, *subestimez* vb. I (*sub-* + *estima*, cf. fr. *sous-estimer*) A subaprecia.
- SUBETĂJ**, *subetaje* s.n. (*sub-* + *etaj*, cf. fr. *sous-étage*) Subdiviziune a unui etaj geologic.
- SUBVALUĂ**, *subvaluez* vb. I (*sub-* + *evalua*, cf. fr. *sous-évaluer*) A subaprecia.
- SUBEXPUNE**, *subexpun* vb. III (*sub-* + *expune*) A expune insuficient la lumină o peliculă, un film.
- SUBFAMILIE**, *subfamilii* s.f. (*sub-* + *familie*, cf. fr. *sous-familie*) (Bot.) Subdiviziune a unei familii.
- SUBFEBRIL**, -Ă, *subfebrili*, -e adj. (fr. *subfébrile*) Care are temperatura moderat ridicată față de cea normală.
- SUBFEBRILITATE** s.f. (*sub-* + *febrilitate*) Stare subfebrilă a organismului.
- SUBGRINDĂ**, *subgrinzi* s.f. (*sub-* + *grindă*) Grindă de lemn scurtă, așezată sub o grindă principală a unei construcții, în dreptul unui punct de rezem, în scopul asigurării unei rezistențe sporite construcției.
- SUBGRUPĂ**, *subgrupe* s.f. (*sub-* + *grupă*, cf. fr. *sous-groupe*) Subdiviziune a unei grupe.
- SUBIACENT**, -Ă, *subiacenți*, -te adj. (lat. *subjacens*, -ntis, fr. *subjacent*) Care este plasat dedesubt; (fig.) ascuns, închis, implicat.
- SUBÍCTER**, *subictere* s.n. (fr. *subictère*) Formă de icter cu virulență redusă.
- SUBIECT**, (1, 2, 3) *subiecte*, (4) *subiești* (lat. *subjectum*, cf. fr. *sujet*) 1. S.n. Totalitatea acțiunilor și a evenimentelor care alcătuiesc conținutul unei opere literare, cinematografice etc.; materie (4). 2. S.n. Chestiune (1), punct (8), problemă (despre care se vorbește sau se scrie). 3. S.n. Partea principală a propoziției care arată cine săvârșește ori cine suferă acțiunea exprimată de predicatul verbal sau cui i se atribuie o însușire ori o caracteristică exprimată prin numele predicativ. 4. S.m. Ființă (supusă unei cercetări, unor observații etc.); individ (3).
- SUBIECTÍV**, -Ă, *subiectivi*, -e adj. (fr. *subjectif*) 1. Care consideră conștiința individului ca bază a tot ce există. 2. Care ține seama numai de părerile personale, nu de realitate; părtinitor.
- SUBIECTIVĂ**, *subiectivizez* vb. I (fr. *subjectiver*) A prezenta, a înfățișa ceva într-un fel personal; a imprima un caracter personal unei acțiuni.
- SUBIECTIVÍSM** s.n. (fr. *subjectivisme*) 1. Concepție filosofică potrivit căreia individul are autonomie absolută. 2. Atitudine personală părtinitoare față de cineva sau de ceva; personalism (1).
- SUBIECTIVÍST**, -Ă, *subiectiviști*, -ste (fr. *subjectiviste*) 1. Adj., s.m. și f. (Adept) al subiectivismului (1). 2. Adj. Care are un caracter personal; bazat pe impresii personale. 3. S.m. și f. Persoană care manifestă subiectivism (2).
- SUBIECTIVITÁTE** s.f. (fr. *subjectivité*) Însușirea de a fi subiectiv (2).
- SUBINGINÉR**, -Ă, *subingineri*, -e s.m. și f. (*sub-* + *inginer*) Cadru tehnic cu pregătire imediat inferioară celei de inginer.
- SUBINTITULĂ**, *subintitulez* vb. I (*sub-* + *intitula*) A da un al doilea titlu, secundar, unei scrieri.
- SUBINVOLÚȚIE**, *subinvoluții* s.f. (fr., engl. *subinvolution*) 1. (Med.) Regresiune (5). 2. *Subinvoluție uterină* = regresiune patologică a uterului, produsă mai lent decât în mod normal, în perioada de lăuzie.
- SUBÍT**, -Ă, *subiți*, -te adj., adv. (fr. *subit*) (Care se produce) pe neașteptate, (care apare) deodată, în mod neprevăzut, brusc.
- SUBÎNȚELÉGE**, *subînțeleg* vb. III (*sub-* + *înțelege*, cf. fr. *sous-entendre*) A înțelege ceva fără să fie exprimat direct; a face să fie înțeles de la sine, a reieși.
- SUBÎNȚELÉS**, *subînțelesuri* s.n. (de la *subînțelege*) 1. Înțeles ascuns, neexprimat. 2. *A vorbi cu subînțeles* (sau *cu subînțelesuri*) = a face aluzii, a vorbi pe ocolite.
- SUBJONCTÍV**, *subjonctive* s.n. (fr. *subjonctif*) (Gram.) Conjunctiv.
- SUBJUGĂ**, *subjug* vb. I (fr. *subjuguier*) 1. A supune prin forța armelor țări, teritorii etc.; a cuceri, a ocupa (1), a supune, a înfeuda. 2. (Fig.) A exercita o atracție deosebită, a captiva, a fascina (1), a fermeca, a seduce (1).
- SUBLÍM**, -Ă, *sublimi*, -e adj. (fr. *sublime*) Care atinge perfecțiunea; desăvârșit, minunat.
- SUBLIMĂ**, *sublimez* vb. I (fr. *sublimier*) 1. A face o substanță solidă să treacă direct în stare de vapori. 2. (Fig.) A (se) transforma în ceva superior, a (se) rafina.
- SUBLIMÁT**, *sublimați* s.m. (fr. *sublimé*, germ. *Sublimat*) 1. Produs obținut prin sublimarea unei

- substanțe și prin readucerea vaporilor acesteia în stare solidă. 2. *Sublimat coroziv* = clorură de mercur sub formă de pulbere albă, solubilă în apă, folosită ca dezinfectant extern.
- SUBLIMINÁL, -Ă, subliminali, -e** adj. (fr. *subliminal*) Care este inferior pragului conștiinței, care nu devine conștient.
- SUBLIMITĂȚE** s.f. (fr. *sublimité*) Caracterul a ceea ce este sublim; perfecțiune (1), desăvârșire.
- SUBLINGUAL, -Ă, sublinguali, -e** adj. (fr. *sublingual*) Care se află sub limbă.
- SUBLINIĂ, subliniez** vb. I (*sub- + linia*, cf. fr. *sou-ligner*) 1. A trasa o linie dedesubt, pentru a scoate în evidență. 2. (Fig.) A accentua prin inflexiunea vocii sau prin alte mijloace, pentru a atrage atenția; a reliefa, a evidenția.
- SUBLITERAR, -Ă, subliterari, -e** adj. (*sub- + literar*, cf. engl. *subliterary*) Care este situat sub nivelul literaturii de valoare.
- SUBLITERATURĂ** s.f. (*sub- + literatură*, cf. engl. *subliterature*) Literatură de calitate inferioară, fără valoare.
- SUBLOCATĂR, -Ă, sublocatari, -e** s.m. și f. (*sub- + locatar*, cf. fr. *sous-locataire*) Subchiriaș.
- SUBLOCOTENÉNȚ, sublocotenenți** s.m. (*sub- + locotenent*, cf. fr. *sous-lieutenant*) Cel mai mic grad de ofițer, în armată; persoană care deține acest grad.
- SUBLUNĂR, -Ă, sublumari, -e** adj. (fr. *sublunaire*) Care este situat între Pământ și orbita Lunii.
- SUBLUXĂȚIE, subluxații** s.f. (fr. *subluxation*) Luxație parțială, ușoară.
- SUBMARIN, -Ă, submarini, -e** (*sub- + marin*, cf. fr. *sous-marin*) 1. Adj. Care se află sau se petrece sub suprafața mării sau a oceanului, care ține de acest mediu. 2. S.n. Navă care poate naviga atât sub apă, cât și la suprafața acesteia; submersibil (2).
- SUBMEDIÓCRU, -Ă, submediocri, -e** adj. (*sub- + mediocre*) (Despre lucruri) De calitate inferioară; (despre oameni sau manifestări ale acestora) care este lipsit de valoare, care denotă lipsă de calități.
- SUBMERSÍBIL, -Ă, submersibili, -e** (fr. *submersible*) 1. Adj. Care este adaptat pentru a se scufunda în apă. 2. S.n. Submarin (2).
- SUBMERSIÚNE, submersiuni** s.f. (fr. *submersion*) 1. Scufundare în apă a unui corp; coborâre a unei regiuni sub nivelul mării. 2. Adâncime la care se găsește cufundat un corp sub nivelul suprafeței unui lichid. 3. Irigație a culturilor de orez, care constă în acoperirea solului cu apă o perioadă de timp.
- SUBMINĂ, subminez** vb. I (*sub- + mina*) A ataca pe ascuns, a zădărnici o acțiune, o realizare (a adversarului).
- SUBMINĂRE, subminări** s.f. (de la *submina*) 1. Zădărniciere a unei acțiuni, a unei realizări (a adversarului). 2. Acțiune întreprinsă împotriva ordinii sociale și politice, în vederea instaurării unui nou regim politic; subversiune.
- SUBMULTÍPLU, submultipli** s.m. (*sub- + multiplu*, cf. fr. *sous-multiple*) Mărime cuprinsă de un număr exact de ori în alt număr; fiecare dintre subdiviziunile unităților-etalon.
- SUBNUCLEĂR, -Ă, subnucleari, -e** adj. (engl. *sub-nuclear*) Care este mai mic decât nucleul atomului; care se referă la substructurile existente în particule.
- SUBNUTRÍȚIE** s.f. (*sub- + nutriție*) 1. Subalimentare; malnutriție. 2. Stare patologică devenită cronică, generată de o alimentație insuficientă sau de tulburări organice.
- SUBOFITÉR, subofițeri** s.m. (*sub- + ofițer*, cf. fr. *sous-officier*) Grad militar superior sergentului și inferior sublocotenentului; persoană care deține acest grad.
- SUBORBITÁL, -Ă, suborbitali, -e** adj. (*sub- + orbital*) Care este situat sau care are loc sub orbita cerească.
- SUBÓRDIN, subordine** s.n. (*sub- + ordin*, cf. fr. *sous-ordre*) (Biol.) Subdiviziune a unui ordin.
- SUBÓRDINE, subordini** s.f. (*sub- + ordine*, cf. fr. *sous-ordre*) 1. Stare de dependență față de cineva sau de ceva. 2. În subordine sau în subordinile cuiva = aflat într-un raport de subordonare față de cineva sau de ceva.
- SUBORDONĂ, subordonez** vb. I (fr. *subordonner*) A stabili o stare de dependență între persoane sau între lucruri, a face să depindă de...; a (se) subsuma.
- SUBORDONÁT, -Ă, subordonați, -te** (fr. *subordonné*) 1. Adj. Dependent de cineva sau de ceva. 2. S.m. și f. Subaltern.
- SUBORDONATÓR, -OÁRE, subordonatori, -oare** adj. (*subordona + -tor*) 1. Care subordonează. 2. Conjunctie subordonatoare = conjuncție care leagă propozițiile subordonate de propoziția regentă.
- SUBPOLĂR, -Ă, subpolari, -e** adj. (*sub- + polar*) Care este situat în imediata apropiere a cercurilor polare.
- SUBPONDERÁL, -Ă, subponderali, -e** adj. (*sub- + ponderal*) Care are o greutate mai mică decât cea normală.

- SUBPREFÉCT**, *subprefecti* s.m. (*sub-* + *prefect*, cf. fr. *sous-préfet*) Ajutor al prefectului.
- SUBPREFECTURĂ**, *subprefecturi* s.f. (*sub-* + *prefectură*, cf. fr. *sous-préfecture*) 1. Funcția de subprefect. 2. Sediul al subprefectului.
- SUBPRODŪS**, *subproduse* s.n. (*sub-* + *produs*, cf. fr. *sous-produit*) Produs secundar obținut în cursul fabricării altui produs.
- SUBRĂMURĂ**, *subramuri* s.f. (*sub-* + *ramură*) Sector de activitate care nu are independență.
- SUBREDACȚIE**, *subredacții* s.f. (*sub-* + *redacție*) Redacție locală subordonată redacției centrale a unui ziar, a unei reviste etc.
- SUBRĂTĂ**, *subrete* s.f. (fr. *soubrette*) Fată în casă, cameristă.
- SUBROGĂ**, *subrog* vb. I (fr. *subroger*, lat. *subrogare*) (Jur.) A substitui pe cineva în exercitarea unor drepturi sau a unor obligații.
- SUBSCRÎE**, *subscriu* vb. III (*sub-* + *scrie*, cf. fr. *souscrire*, lat. *subscribere*) 1. A semna un document. 2. A consimți, a adera la... 3. A participa la o subscripție.
- SUBSCRIPȚIE**, *subscripții* s.f. (lat. *subscriptio*, fr. *souscription*) (Înv.) Angajare printr-o semnătură la o contribuție bănească.
- SUBSECRETĂR**, *subsecretari* s.m. (*sub-* + *secretar*, cf. fr. *sous-secrétaire*) Subsecretar de stat = membru al guvernului cu funcția de adjunct al ministrului, în unele țări.
- SUBSECVÉNT**, -Ă, *subsecvenți*, -te adj. (fr. *subsequent*, lat. *subsequens*, -ntis) Care urmează după ceva; care decurge din...
- SUBSEMĂ**, *subsemnez* vb. I (*sub-* + *semna*, cf. fr. *soussigner*) (Rar) A semna.
- SUBSEMĂT**, -Ă, *subsemnați*, -te s.m. și f. (de la *subsemna*, cf. fr. *soussigné*) Semnatarul unei cereri.
- SUBSIDENȚĂ**, *subsidențe* s.f. (fr. *subsidence*) 1. Mișcare lentă de tasare a scoarței terestre sub greutatea depozitelor sedimentare. 2. Mișcare generalizată de coborâre a unei mase de aer, însoțită de încălzirea atmosferei.
- SUBSIDIĂR**, -Ă, *subsidiari*, -e adj. (fr. *subsidaire*, lat. *subsidiarius*) 1. (Log.) Care se adaugă, ca element secundar, pentru întărirea argumentației; complementar (1), secundar (1). 2. În *subsidiar* = în al doilea rând, în plan secundar.
- SUBSIDIARITATE** s.f. (fr. *subsidiarité*) Caracterul a ceea ce este subsidiar.
- SUBSIDIU**, *subsidiu* s.n. (fr. *subsidiu*, lat. *subsidium*) Ajutor bănesc acordat de stat.
- SUBSISTEM**, *subsisteme* s.n. (*sub-* + *sistem*, cf. fr. *sous-système*) Component structural principal care se subordonează unui sistem.
- SUBSŌL**, *subsoluri* s.n. (*sub-* + *sol*, cf. fr. *sous-sol*) 1. Partea de pământ aflată imediat sub suprafața solului. 2. Partea unei clădiri aflată sub nivelul solului. 3. Partea de jos a paginii unei cărți, care conține note explicative; partea de jos a unei pagini de ziar, de periodic, unde se publică recenzii, articole literare sau științifice etc.
- SUBSOLĂJ**, *subsolaje* s.n. (fr. *sous-solage*) Lucrare agricolă executată concomitent cu aratul, prin care se afânează pământul în zona inferioară adâncimii unde ajunge plugul.
- SUBSŌNIC**, -Ă, *subsonici*, -ce adj. (fr. *subsonique*) Care se deplasează cu o viteză mai mică decât viteza sunetului; inferior vitezei sunetului.
- SUBSPÉCIE**, *subspecii* s.f. (*sub-* + *specie*, cf. fr. *sous-espèce*) (Biol.) Subdiviziune a unei specii.
- SUBSTANTÍV**, *substantive* s.n. (fr. *substantif*, lat. *substantivum*) Parte de vorbire care denumește ființe, lucruri, însușiri, acțiuni și fenomene, caracterizată prin declinare.
- SUBSTANTIVĂ**, *substantivez* vb. I (fr. *substantiver*) A întrebuița, cu valoare de substantiv, altă parte de vorbire.
- SUBSTANTIVĂL**, -Ă, *substantivali*, -e adj. (fr. *substantival*) Care se referă la substantiv, de substantiv.
- SUBSTANTIVĂT**, -Ă, *substantivați*, -te adj. (de la *substantiva*) Care este întrebuițat cu valoare de substantiv, care a devenit substantiv.
- SUBSTĂNȚĂ**, *substanțe* s.f. (fr. *substance*, lat. *substantia*) 1. Corp omogen alcătuit din atomi și molecule care au o anumită formă, culoare, gust, miros etc.; materie (1). 2. Totalitatea elementelor care constituie esența lucrurilor și a fenomenelor; conținut, structură. 3. (Fig.) Conținutul unei scrieri, al unui discurs etc.
- SUBSTĂNȚIĂL**, -Ă, *substanțiali*, -e adj. (fr. *substantiel*) 1. Care aparține substanței (2); principal (1), esențial (2), important; (fig.) bogat în idei. 2. Bogat în substanțe nutritive; consistent, hrănitor, copios.
- SUBSTĂNȚIALÍSM** s.n. (fr. *substantialisme*) Doctrină filosofică potrivit căreia există o substanță materială sau spirituală, ca factor permanent al fenomenelor.
- SUBSTĂNȚIALÍST**, -Ă, *substanțialiști*, -ste s.m. și f. adj. (fr. *substantialiste*) (Adept) al substanțialismului.
- SUBSTĂNȚIALITĂTE** s.f. (fr. *substantialité*, lat. *substantialitas*, -atis) Calitatea de a fi substanțial.

- SUBSTITUÉNT**, *substituenți* s.m. (germ. *Substituent*, cf. it. *sostituente*) Element, produs care poate înlocui alt element cu proprietăți asemănătoare.
- SUBSTITUÍ**, *substitui* vb. IV (fr. *substituer*, lat. *substituere*) A (se) situa în locul cuiva sau a ceva, a înlocui.
- SUBSTITÚT**, (1, 2) *substituiți*, (3) *substitute* (fr. *substitut*, lat. *substitutus*) 1. S.m. (Înv.) Persoană care îl înlocuiește temporar pe titularul unei funcții; locțiitor. 2. S.m. *Substituit de procuror* = primul grad în ierarhia judecătorească a Parchetului; magistrat cu acest grad. 3. S.n. Obiect, produs care înlocuiește alt obiect sau alt produs, având același rol.
- SUBSTITÚȚIE**, *substituiții* s.f. (fr. *substitution*, lat. *substitutio*) 1. Înlocuire. 2. (Jur.) Dispoziție prin care un moștenitor este obligat să transmită, la moartea sa, bunurile moștenite unei persoane desemnate ca succesorul său obligatoriu.
- SUBSTRÁT**, *substraturi* s.n. (fr. *substrat*, lat. *substratum*) 1. Ceea ce servește ca bază, ca infrastructură. 2. Strat peste care s-a așezat alt strat. 3. (Cu sens colectiv) Elemente pătrunse într-o limbă din limba populației autohtone care a adoptat-o, părăsindu-și limba proprie, ca urmare a unei cuceriri, a unei migrații sau a unei colonizări. 4. Motiv, cauză (ascunsă) a unei acțiuni, a unei întâmplări etc. 5. Fenomen, realitate peste care se suprapune altceva; element de bază, fundamental.
- SUBSTRUCTÚRĂ**, *substructuri* s.f. (fr., engl. *substructure*) (Arhit.) Infrastructură (1).
- SUBSUMÁ**, *subsumez* vb. I (fr. *subsumer*) A (se) include, a (se) subordona.
- SUBTENSÍUNE**, *subtensiuni* s.f. (*sub-* + *tensiune*, cf. fr. *sous-tension*) 1. Tensiune electrică inferioară tensiunii normale. 2. Hipotensiune.
- SUBTERÁN**, -Ă, *subterani*, -e (cf. fr. *souterrain*, lat. *subteraneus*) 1. Adj. Care se află la o adâncime oarecare sub suprafața pământului; de sub pământ, din pământ, din subsol. 2. Adj. Care se execută sau are loc sub pământ. 3. Adj. (Fig.; despre organizații politice) Ilegal (1). 4. S.f. Încăpere, galerie, construcție aflată în întregime (la adâncime mare) sub pământ. 5. S.n. Mină¹ (1).
- SUBTERFÚGIU**, *subterfugii* s.n. (fr. *subterfuge*, lat. *subterfugium*) Mijloc abil de a ieși dintr-o situație neplăcută; viclenie.
- SUBTÉXT**, *subtexte* s.n. (fr. *sous-texte*) 1. Conținut de idei subînțelese pe care îl poate sugera un text; ceea ce se poate deduce dintr-o atitudine, dintr-o faptă etc. 2. În *subtext* = fără a fi exprimat explicit.
- SUBTÍL**, -Ă, *subtili*, -e adj. (fr. *subtil*, lat. *subtilis*) 1. Care pătrunde și înțelege cele mai mici amănunte; perspicace, ager, ascuțit. 2. Greu de recunoscut, de pătruns, de sesizat; care necesită finețe (3), profunzime; imponderabil (2).
- SUBTILITÁTE**, (2) *subtilități* s.f. (fr. *subtilité*) 1. În-sușirea de a fi subtil; finețe (3), delicatețe, rafinament în gândire, în exprimare etc.; șlif (2). 2. (La pl.) Raționamente, judecăți subtile.
- SUBTILIZÁ**, *subtilizez* vb. I (fr. *subtiliser*) 1. A face să devină subtil, a da rafinament gândirii, gustului etc. 2. A lua ceva pe furis; a sustrage, a fura, a șterpeli.
- SUBTÍTILU**, *subtitluri* s.n. (*sub-* + *titlu*, cf. fr. *sous-titre*) 1. Titlu secundar, complementar al unei lucrări. 2. (Cin.) Text tradus, corespunzător benzii sonore și imaginii sub care a fost imprimat pe o peliculă.
- SUBTITRÁ**, *subtitrez* vb. I (fr. *sous-titrer*) (Cin.) A adăuga unui film un subtitlu (2).
- SUBTROPICAL**, -Ă, *subtropicali*, -e adj. (fr. *subtropical*) Care este situat în apropiere de tropice; specific acestei zone.
- SUBUMÁN**, -Ă, *subumani*, -e adj. (*sub-* + *uman*, cf. engl. *subhuman*) Care există în stadiul animalic; (fig.) care se află pe o treaptă de dezvoltare inferioară.
- SUBUNITÁR**, -Ă, *subunitari*, -e adj. (*sub-* + *unitar*) Cu valoare mai mică decât unitatea.
- SUBUNITÁTE**, *subunități* s.f. (*sub-* + *unitate*) Sub-împărțire a unei unități militare, administrative, economice etc.
- SUBURBÁN**, -Ă, *suburbani*, -e adj. (fr. *suburbain*) 1. Care ține de o suburbie, situat într-o suburbie. 2. *Comună suburbană* = comună așezată în imediata apropiere a unui oraș. 3. (Fig.) Care este lipsit de politețe; vulgar (1), necuviincios.
- SUBURBÍE**, *suburbii* s.f. (fr. *suburbium*) 1. Cartier mărginaș al unui oraș; foburg. 2. Comună suburbană.
- SUBVÉNȚIE**, *subvenții* s.f. (fr. *subvention*, lat. *subventio*) Ajutor bănesc acordat de stat, de o organizație etc.; stipendiu.
- SUBVENȚIONÁ**, *subvenționez* vb. I (fr. *subventionner*) A acorda cuiva o subvenție; a susține cu subvenții; a stipendia, a finanța.
- SUBVERSIÚNE**, *subversiuni* s.f. (fr. *subversion*) Subminare (2).
- SUBVERSÍV**, -Ă, *subversivi*, -e adj. (fr. *subversif*) Care primejduiește, subminează ordinea de stat.
- SUB VÓCE** loc. adv. (abr. s.v.; lat. *sub voce*) Sub vocabulă.
- SUBVULCÁNIC**, -Ă, *subvulcanici*, -ce adj. (*sub-* + *vulcanic*) Care se află în zonele superficiale ale scoarței terestre.

SUBZISTĂ, *subzist* vb. I (fr. *subsister*, lat. *subsistere*) 1. A rămâne în vigoare; a dăinui, a dura (1). 2. A avea mijloace de existență; a trăi.

SUBZISTENT, -Ă, *subzistenți*, -te adj. (fr. *subsistant*) Care subzistă, care se menține.

SUBZISTENȚĂ s.f. (fr. *subsistance*) Ceea ce servește la asigurarea existenței de zi cu zi a cuiva; hrană, trai, întreținere.

SUC, *sucuri* s.n. (lat. *succus*, fr. *suc*) 1. Lichid conținut în fructe, de unde poate fi extras prin presare sau stoarcere. 2. Băutură răcoritoare preparată din sucul unor fructe sau prin mijloace sintetice. 3. Lichid secretat sau conținut în corpul animalelor, având diverse funcții.

SUCCEDĂ, pers. 3 *succedă* vb. I (fr. *succéder*, lat. *succedere*) A urma unul după altul; a se derula (3).

SUCCEDANÉU, *succedanee* s.n. (fr. *succédané*, lat. *succedaneus*) Substituent; surrogat (1).

SUCCÉS, *succese* s.n. (lat. *successus*, fr. *succès*) Rezultat bun; reușită.

SUCCESIBIL, -Ă, *succesibili*, -e adj. (fr. *successible*) Grad *succesibil* = grad de rudenie care dă dreptul la moștenire.

SUCCESIBILITATE s.f. (fr. *successibilité*) (Jur.) Drept de a moșteni; ordine de succesiune.

SUCCESIUNE, *succesioni* s.f. (fr. *succession*) 1. Înșiruire, șir de persoane, de lucruri etc. care se succedă într-un anumit mod. 2. Moștenire, ereditate (2).

SUCCESIV, -Ă, *succesivi*, -e (fr. *successif*, lat. *successivus*) 1. Adj. Care urmează după altceva sau după altceva, care (se) succede. 2. Adv., adj. Progresiv, treptat, gradat² (2).

SUCCESÓR, -OĂRE, *succesori*, -oare s.m. și f. (fr. *successeur*, lat. *successor*) 1. Persoană care urmează alteia (într-o funcție, într-o demnitate etc.). 2. Moștenitor.

SUCCESORÁL, -Ă, *succesorali*, -e adj. (fr. *succesorial*) De succesiune, privitor la succesiune.

SUCCÍN s.n. (fr. *succin*, lat. *succinum*) (Rar) Varietate de chihlimbar.

SUCCÍNIC, *succinici* adj. (fr. *succinique*) Acid *succinic* = acid extras din rășina de chihlimbar și folosit la prepararea unor medicamente, datorită proprietăților antidiuretice, antispasmodice și stimulente.

SUCCÍNT, -Ă, *succinți*, -te adj. (fr. *succinct*, lat. *succinctus*) Exprimat pe scurt, în puține cuvinte; laconic, concis, sumar (1), rezumativ.

SUCOMBĂ, *sucomb* vb. I (fr. *succomber*) A muri, a deceda, a expia (2).

SUCRĂZĂ, *sucraze* s.f. (fr. *sucrase*) (Chim.) Zaharoză.

SUCULÉNT, -Ă, *suculenți*, -te adj. (fr. *succulent*, lat. *succulentus*) 1. Cu mult suc, zemos. 2. (Fig.) Plin de savoare, bogat în idei, în conținut.

SUCULÉNȚĂ s.f. (fr. *succulence*) Calitatea de a fi succulent; savoare.

SUCURSĂLĂ, *sucursale* s.f. (fr. *succursale*) Întreprindere comercială, bancară etc. dependentă de altă întreprindere, mai mare; filială.

SUCUSIÚNE s.f. (fr. *succussion*) (Med.) Metodă de evidențiere a cantității de lichid amestecat cu gaz, existente într-un organ cavitătar, prin clătirea bolnavului.

SUD s.n. (it., fr. *sud*) Punct cardinal opus nordului; parte a unei țări, a unui ținut situată în această direcție.

SUDĂ, *sudez* vb. I (fr. *souder*) 1. A îmbina două piese metalice, ceramice sau sintetice în anumite condiții de temperatură; a (se) uni, a (se) lega, a (se) lipi. 2. (Fig.) A (se) forma, a (se) închea relații de prietenie, de dragoste etc.

SUDĂBIL, -Ă, *sudabili*, -e adj. (fr. *soudable*) Care poate fi sudat.

SUDABILITATE s.f. (fr. *soudabilité*) Însușire a unui metal de a se îmbina prin sudare cu alt metal care are aceeași compoziție.

SUDAMÍNĂ s.f. (fr. *sudamina*) Eruptie cutanată de vezicule cu lichid clar.

SUD-ÉST s.n. (fr. *sud-est*) Punct cardinal situat între sud și est; regiune situată în această direcție.

SUDÍST, -Ă, *sudiști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *sudiste*) (Partizan) al războiului de secesiune din S.U.A.

SUDÓR, *sudori* s.m. (fr. *soudeur*) Muncitor specializat în lucrări de sudură.

SUDORÁL, -Ă, *sudorali*, -e adj. (fr. *sudoral*) Sudorific.

SUDORÍFIC, -Ă, *sudorifici*, -ce adj. (fr. *sudorifique*) Care provoacă sau stimulează transpirația; sudoral.

SUDORIPĂRĂ, *sudoripare* adj. (fr. *sudoripare*) Glandă *sudoripară* = glandă care secretă transpirația.

SUDÚRĂ, *suduri* s.f. (fr. *soudure*) 1. Operația de sudare; loc unde s-a executat îmbinarea, prin sudare, a două sau a mai multor piese. 2. (Fig.) Legătură strânsă; îmbinare.

SUD-VÉST s.n. (fr. *sud-ouest*, germ. *Südwest*) Punct cardinal situat între sud și vest; regiune situată în această direcție.

SUFICIÉNT, -Ă, *suficienți*, -te adj. (lat. *sufficiens*, -ntis, it. *sufficiente*) 1. Destul, satisfăcător. 2. Mulțumit de sine, încrezut, îngâmfat, vanitos.

SUFICIÉNȚĂ s.f. (lat. *sufficiencia*, it. *sufficienza*) 1. Faptul de a fi suficient; îndestulare. 2. Vanitate; îngâmfare ridicolă, mulțumire de sine.

SUFÍSM s.n. (fr. *soufisme*) Curent în mistica musulmană apărut în sec. al VIII-lea și răspândit mai ales în Persia.

SUFÍT, *sufituri* s.n. (it. *soffitto*, fr. *soffite*) Ornament de var și nisip, executat pe tavan; plafon astfel ornamentat.

SUFÍTĂ, *sufite* s.f. (it. *soffitta*, fr. *soffite*) Partea superioară a scenei, amenajată pentru manevrarea dispozitivelor de iluminare, aerisire etc.; (p. ext.) element scenografic care acoperă sau decorează partea superioară a scenei.

SUFÍX, *sufixe* s.n. (fr. *suffixe*, lat. *suffixus*) Afix care se adaugă după rădăcina sau după tema unui cuvânt, pentru a crea cuvinte ori forme gramaticale noi.

SUFIXĂ, *sufixez* vb. I (fr. *suffixer*) A atașa un sufix unei rădăcini sau unei teme.

SUFIXĂȚIE, *sufixații* s.f. (fr. *suffixation*) Faptul de a sufixa; derivare cu ajutorul sufixelor.

SUFIXOÍD, *sufixoide* s.n. (fr. *suffixoide*) Element de compunere sau cuvânt folosit pentru formarea unor termeni științifici și tehnici.

SUFLĂJ, *suflage* s.n. (fr. *soufflage*) 1. Dispozitiv montat la bordul unei nave, în scopul îmbunătățirii stabilității acesteia. 2. Metodă de lucru folosită pentru corectarea deformațiilor unei linii de cale ferată.

SUFLĂNTĂ, *sufiante* s.f. (fr. *soufflante*) Compresor de aer sau de alte gaze debitate în cantități mari, folosit în siderurgie, la alimentarea furnalelor înalte și a convertizoarelor.

SUFLEÓR, *sufleori* s.m. (fr. *souffleur*) Persoană care suflă actorilor replicile în timpul reprezentației.

SUFLÉU, *sufleuri* s.n. (fr. *soufflé*) Preparat culinar asemănător budincii, foarte pufos, făcut din legume, ouă, brânză, fructe etc.

SÚFLU, *sufhuri* s.n. (fr. *souffle*) 1. Respirație (1). 2. (Fig.) Avânt, elan² (1); fluid (2). 3. Masă de aer deplasată cu violență de o explozie.

SUFLURĂ, *sufhuri* s.f. (fr. *soufflure*) Defect de turnare a lingourilor sau a pieselor metalice, constând din mici goluri produse de gazele degajate din metal, în urma unor reacții chimice.

SUFOCĂ, *sufoc* vb. I (fr. *suffoquer*) A face să piardă sau a-și pierde respirația; a (se) asfixia.

SUFOCĂNT, *-Ă, sufocanți, -te* adj. (fr. *suffocant*) Care sufocă; asfixiant; irespirabil.

SUFRAGÉTĂ, *sufragete* s.f. (fr. *suffragette*) Partizană a mișcării feministe din Anglia, la începutul sec. al XX-lea, care urmărea obținerea drepturilor politice pentru femei; (p. ext.) luptătoare pentru drepturile politice ale femeilor.

SUFRĂGIU, *sufragii* s.n. (fr. *suffrage*, lat. *suffragium*)

1. Drept de vot; (fig.) aprobare, asentiment (1).
2. Sistem de votare. 3. *Sufragiu universal* = drept de vot acordat tuturor cetățenilor majori ai unei țări.

SUFUZIÚNE, *sufuziuni* s.f. (fr. *suffusion*) Răspândire sub piele a unei umori.

SUGERĂ, *sugerez* vb. I (fr. *suggérer*) A face să se ivească în mintea cuiva un gând, o idee, un sentiment etc.; a inspira (2); a spune indirect.

SUGESTÍBIL, *-Ă, sugestibili, -e* adj. (fr. *suggestible*) Receptiv (1), sensibil la sugestie.

SUGESTIBILITÁTE s.f. (fr. *suggestibilité*) Capacitatea de a fi sugestibil; grad de reactivitate la sugestie.

SUGÉSTIE, *sugestii* s.f. (fr. *suggestion*) Influență exercitată asupra voinței cuiva; dirijare a voinței cuiva (prin hipnoză); idee sugerată cuiva, propunere, sfat.

SUGESTIONÁ, *sugestionez* vb. I (fr. *suggestionner*) A(-și) produce o sugestie; a dirija pe cineva prin sugestie; a influența.

SUGESTÍV, *-Ă, sugestivi, -e* adj. (fr. *suggestif*) Care are capacitatea de a sugera; evocator; simpatetic.

SUGESTIVITÁTE s.f. (fr. *suggestivité*) Însușirea de a fi sugestiv.

SUICÍD s.n. (fr. *suicide*) (Livr.) Sinucidere.

SUICIDÁR, *-Ă, suicidari, -e* adj. (fr. *suicidaire*) (Livr.) 1. Care manifestă tendința de sinucidere. 2. Care conduce la sinucidere.

SÚI-GÉNERIS adj. invar. (lat. *sui-generis*) Unic, original (5), particular.

SÚITÁ, *suite* s.f. (fr. *suite*) 1. Grup de persoane care însoțesc un demnitar, un suveran etc.; alai, cortegiu. 2. Serie (1), șir. 3. Compoziție muzicală alcătuită dintr-o serie de piese instrumentale (care au caracter de dans); partită.

SUK s.n. (fr. *souk*) Piață acoperită, în țările arabe.

SULF s.n. (lat. *sulphur*) Metaloid gălbui cu miros neplăcut, care se găsește în natură ca atare sau în combinații, utilizat în tehnică și în medicină; puicioasă.

SULFAMÍDĂ, *sulfamide* s.f. (fr. *sulfamide*, germ. *Sulfamid*) Medicament sub formă de pastile, injecții sau praf, folosit pentru tratarea unor infecții.

SULFÁT, *sulfaiți* s.m. (fr. *sulfate*) Sare a acidului sulfuric.

SULFATÁ, *sulfatez* vb. I (fr. *sulfater*) 1. (Despre plăcile unui acumulator electric) A (se) acoperi cu cristale de sulfat de plumb. 2. A conserva un material prin înmuierea într-o baie de sulfat metalic.

3. A trata plantele sau semințele cu o soluție de sulfat de cupru ori de fier, pentru a combate paraziții.
- SULFATĂZĂ**, *sulfataze* s.f. (fr. *sulfatase*) Enzimă care se găsește în toate organele corpului animalelor, în special în rinichi.
- SULFHIDRIC**, *sulfhidrici* adj. (fr. *sulphydrique*) Acid *sulfhidric* = hidrogen sulfurat.
- SULFÍT**, *sulfíți* s.m. (fr. *sulfite*) Sare a acidului sulfuros.
- SULFITĂ**, *sulfitez* vb. I (fr. *sulfiter*) A trata cu dioxid de sulf unele produse alimentare în cursul prelucrării (în special în vinificație).
- SULFURĂ**, *sulfurez* vb. I (fr. *sulfurer*) 1. A combina cu sulf. 2. A introduce în sol sulfură de carbon, pentru a distruge insectele dăunătoare.
- SULFURÁT**, -Ă, *sulfurați*, -te adj. (de la *sulfura*, cf. fr. *sulfuré*) 1. Combinat cu sulf. 2. Hidrogen sulfurat = gaz incolor foarte toxic, cu miros de ouă clocite, produs prin descompunerea materiilor organice; acid sulfhidric.
- SULFURĂ**, *sulfuri* s.f. (fr. *sulfure*) Compus al sulfului cu un metal, cu un metaloid sau cu un radical organic.
- SULFÚRIC**, -Ă, *sulfurici*, -ce adj. (fr. *sulfurique*) 1. Care este combinat sau compus cu sulf. 2. Care se referă la sulf. 3. Acid sulfuric = acid oxigenat al sulfului; vitriol.
- SULFURÓS**, -OÁSĂ, *sulfuroși*, -oase adj. (fr. *sulfureux*) Care conține sulf.
- SULKY** s.n. (pr. *sálchi*; engl. *sulky*) Trăsură ușoară pe două roți, folosită în cursele de trap.
- SULTANÁT**, *sultanate* s.n. (fr. *sultanat*) Demnitatea de sultan; stat monarhic condus de un sultan.
- SÚLTĂ**, *sulte* s.f. (fr. *soulte*) Sumă de bani care, într-un partaj sau într-un schimb, compensează diferența de valoare a părții cuvenite cuiva dintr-o moștenire ori a bunurilor schimbate.
- SUMĂ**, *sumez* vb. I (fr. *sommer*, cf. *sumă*) (Livr.) A totaliza.
- SUMÁC** s.m. (fr. *sumac*) Numele mai multor specii de arbori sau de arbuști mediteraneeni cu frunze compuse, bogate în substanțe tanante, folosite în industria pielăriei, în medicină etc.
- SUMÁR**, -Ă, *sumari*, -e (lat. *summarius*, fr. *sommaire*) 1. Adj., adv. (Spus sau expus) pe scurt, succint; grosso modo. 2. S.n. Rezumat (al unei scrieri, al unei dezbateri etc.); cuprins (al unei cărți, al unei reviste etc.). 3. Adj. Care este făcut în grabă, fugitiv (2); (despre îmbrăcăminte) care constă din articole prea puține.
- SUMATÓR**, *sumatoare* s.n. (engl. *summator*) Dispozitiv de adunare și scădere la calculatoarele electronice.
- SUMĂȚIE**, *sumații* s.f. (fr. *sommation*, cf. *sumă*) (Biol.) Adiție latentă.
- SÚMĂ**, *sume* s.f. (lat. *summa*, germ. *Summe*, fr. *somme*) 1. (Mat.) Rezultatul unei adunări; total (3). 2. Cantitate determinată (de bani). 3. Număr (mare); mulțime. 4. A-și face suma = a aduna cât pare să fie nevoie.
- SÚMBRU**, -Ă, *sumbri*, -e adj. (fr. *sombre*) 1. Întunecos, obscur (1). 2. Lipsit de veselie, trist, posomorât; care nu lasă nicio speranță; care neliniștește.
- SUMERIÁN**, -Ă, *sumerieni*, -e (fr. *sumérien*) 1. S.m. și f. Persoană care aparținea populației de bază din ținutul Sumer (sudul Mesopotamiei). 2. Adj. Care se referă la Sumer sau de sumerieni (1). 3. S.f. Limbă scrisă (cu caractere cuneiforme) care se vorbea în Sumer, în sec. al III-lea î.H.
- SUMMIT**, *summituri* s.n. (pr. *sámít*; engl. *summit*) Reuniune politică la cel mai înalt nivel.
- SÚMMUM** s.n. (lat. *summum*) Punctul, gradul cel mai înalt; culme, vârf.
- SÚNNA** s.f. (fr. *sunna*) Tradiția sfântă a islamismului ortodox, care conține povestiri și aforisme ale profetului Mahomed, explicând și completând astfel Coranul.
- SUNNÍSM** s.n. (fr. *sunnisme*) Curent majoritar al islamului, care se bazează pe recunoașterea obligatorie a sunnei.
- SUNNÍT**, -Ă, *sunniți*, -te s.m. și f. (fr. *sunnite*) Adept al sunnismului.
- SUPÁ**, *supez* vb. I (fr. *souper*) A lua masa de seară (după un spectacol).
- SUPÁPÁ**, *supape* s.f. (fr. *soupape*) 1. Element care obturează mișcarea fluidelor, într-un organ de mașină, într-un circuit etc.; valvă (2), ventil (1). 2. *Supapă de siguranță* = dispozitiv, la cazanele cu aburi, care se deschide instantaneu la presiune ridicată, pentru a împiedica o explozie.
- SÚPER¹** adj. invar., adv. (fr. *super*) (Care este) formidabil, superior, grozav.
- SUPER²**- (fr. *super-*, lat. *super*) Prefix cu sensul de „peste”, „deasupra”, „foarte”, în cuvinte ca: *superarbitru*, *superfln*.
- SUPERARBÍTRU**, *superarbitri* s.m. (*super²* + *arbitru*, cf. fr. *superarbitre*) (Sport) Delegat al unui for superior care rezolvă litigiile apărute pe durata desfășurării unei competiții; supraarbitru.
- SUPÉRB**, -Ă, *superbi*, -e adj. (fr. *superbe*, lat. *superbus*) 1. Care impresionează prin calități deosebite; măreț, impunător. 2. Deosebit de frumos, splendid.

- SUPERBIE** s.f. (lat. *superbia*) (Livr.) Orgoliu, mândrie.
- SUPERCALCULATOR**, *supercalculatoare* s.n. (*super²- + calculator*) Calculator de mare capacitate.
- SUPERCAMPION**, -OĂNĂ, *supercampioni*, -oane s.m. și f. (*super²- + campion*, cf. fr. *superchampion*) Campion cu performanțe ieșite din comun.
- SUPERCIMENT**, *supercimenturi* s.n. (fr. *superciment*) Cement care se întărește repede după ce a fost amestecat cu apă.
- SUPERCONDUCTOR**, *superconductori* s.m. (engl. *superconductor*) Conductor electric de mare capacitate.
- SUPEREXPRES**, -Ă, *superexpresi*, -se s.n., adj. (*super²- + expres*) (Tren) extrem de rapid.
- SUPERFICIAL**, -Ă, *superficiali*, -e adj. (fr. *superficiel*, lat. *superficialis*) 1. Care apare, se produce, se află numai la suprafața unui lucru. 2. Care se face fără profunzime, neglijând esențialul. 3. (Fig.) Care privește și tratează problemele cu ușurință, în mod superficial.
- SUPERFICIALITATE** s.f. (fr. *superficialité*) Însușirea a ceea ce este superficial; (fig.) lipsă de profunzime, diletantism; lucru nesentțial, superficial.
- SUPERFICIE** s.f. (fr. *superficie*) (Rar) 1. Suprafață (2), arie². 2. Drept de suprafață = drept de proprietate asupra imobilului construit sau asupra plantației aflate pe terenul altei persoane și drept de folosință asupra aceluși teren.
- SUPERFIN**, -Ă, *superfini*, -e adj. (fr. *superfin*) De cea mai bună calitate; superior; extrafin (1).
- SUPERFINIȚIE**, *superfiniții* s.f. (fr. *superfinition*) Netezire foarte fină a suprafețelor unor obiecte metalice, efectuată prin mișcări lente, în linie dreaptă.
- SUPERFLUITATE** s.f. (fr. *superfluité*) (Rar) Calitatea a ceea ce este superfluu; lucru superfluu.
- SUPERFLUU**, -ÚĂ, *superfluu*, -ue adj. (lat. *superfluus*, fr. *superflu*) (Livr.) De prisos, inutil.
- SUPERFOSFAT**, *superfosfați* s.m. (fr. *superphosphate*) Îngrășământ chimic pe bază de fosfat, folosit în agricultură.
- SUPERGALAXIE**, *supergalaxii* s.f. (*super²- + galaxie*) Grup de galaxii foarte apropiate unele de altele.
- SUPERGRÉU**, -GREĂ, *supergrei*, -grele adj. (*super²- + greu*) (Fiz.) Deosebit de greu.
- SUPERINFECȚIE**, *superinfecții* s.f. (*super²- + infecție*, cf. fr. *surinfection*) Infecție suplimentară cu același microb sau cu unul nou, apărută în cursul unei boli infecțioase; suprainfecție.
- SUPERINTENDENT**, *superintendenți* s.m. (germ. *Superintendent*) (În Biserica Evanghelică) 1. Preot care conduce o eforie. 2. Episcop¹.
- SUPERIÓR**, -OĂRĂ, *superiori*, -oare (lat. *superior*, -oris, fr. *supérieur*) 1. Adj. Care este plasat mai sus, deasupra. 2. Adj. Care este cel mai bun, cel mai important prin calități, prin merite etc.; super¹. 3. Adj., s.m. și f. (Persoană) care ocupă un rang, o demnitate (într-o ierarhie) mai înaltă decât cel din subordine. 4. S.m. și f. Persoană care conduce o mănăstire (catolică); stareț. 5. Studii superioare = studii universitare. *Învățământ superior* = învățământ universitar.
- SUPERIORITATE** s.f. (fr. *supériorité*) Starea, faptul de a fi superior; primat³.
- SUPERLATÍV**, -Ă, *superlativi*, -e adj. (fr. *superlatif*, lat. *superlativus*) Care exprimă o calitate în cel mai înalt grad.
- SUPERLÓNG** adj. invar. (engl. *superlong*) (Despre țigări) Foarte lung.
- SUPERMAGAZÍN**, *supermagazine* s.n. (*super²- + magazin*, cf. engl. *supermarket*, fr. *supermarché*) Magazin universal cu autoservire, cu o suprafață foarte mare, cu plata la casă; supermarket; big-store.
- SUPERMAN**, *supermeni* s.m. (pr. *supermên*; engl. *superman*) Persoană care are calități (fizice) ieșite din comun; supraom.
- SUPERMARATÓN**, *supermaratoane* s.n. (*super²- + maraton*) Maraton cu dificultăți foarte mari.
- SUPERMÁRKET**, *supermarketuri* s.n. (engl. *supermarket*) Supermagazin.
- SUPERNOVĂ**, *supernove* s.f. (fr. *supernova*) Stea de mărime variabilă, explozivă, mult mai strălucitoare decât o novă.
- SUPERPOZÁBIL**, -Ă, *superpozabili*, -e adj. (fr. *superposable*) (Rar) Care se poate suprapune.
- SUPERPRODUCȚIE**, *superproducții* s.f. (fr. *superproduction*) Film produs cu buget mare și cu efecte de mare spectaculozitate.
- SUPERPROFÍT**, *superprofituri* s.n. (fr. *superprofit*) Profit extrem de mare.
- SUPERSHÓW**, *supershow-uri* s.n. (pr. *supersóu*; engl. *supershow*) Spectacol de mare amploare.
- SUPERSTÉM**, *supersisteme* s.n. (fr. *supersystème*) (Lingv.) Diasistem.
- SUPERSONIC**, -Ă, *supersonici*, -ce adj. (fr. *supersonique*) Care are o viteză superioară celei a sunetului; referitor la această viteză.
- SUPERSTĂR**, *superstaruri* s.n. (engl., fr. *superstar*) Vedetă (de cinema, în sport etc.) de renume; supervedetă.

- SUPERSTÍȚIE**, *superstíții* s.f. (fr. *superstition*, lat. *superstitio*) Credență în spirite bune și rele, în miracole, semne prevestitoare, lucruri aducătoare de noroc sau de ghinion etc.
- SUPERSTIȚIOS, -OASĂ**, *supersticioși, -oase* adj. (fr. *superstitieux*) Care crede în superstii; bazat pe superstii.
- SUPERSTRÁT**, *superstraturi* s.n. (fr. *superstrat*) (Lingv.) Suprastrat.
- SUPERTÁNC**, *supertancuri* s.n. (engl., fr. *super-tanker*) Petrolier de mare capacitate.
- SUPERTRÚST**, *supertrusturi* s.n. (*super*²- + *trust*, engl. *supertrust*) Trust care cuprinde întreprinderi ale unei ramuri de producție din mai multe țări.
- SUPERVEDÉTÁ**, *supervedete* s.f. (*super*²- + *vedetá*) Superstar.
- SUPERVIZÁ**, *supervizez* vb. I (fr. *superviser*) **1.** A vedea un film, un spectacol, a citi un text etc., cu scopul de a le constata calitățile și de a dispune difuzarea, reprezentarea, publicarea acestora. **2.** A controla și a revizui o muncă, fără a intra în detalii.
- SUPERVIZÓR**, (1) *supervizori*, (2) *supervizoare* (engl. *supervisor*, fr. *superviseur*) **1.** S.m. Persoană care supervizează. **2.** S.n. (Inform.) Ansamblu de programe de control care supervizează un sistem de calcul.
- SUPÉU**, *supewi* s.n. (fr. *soupe*) Masă care se ia seara (după un spectacol).
- SUPIÉRÁ**, *supiere* s.f. (fr. *soupière*) Castron special pentru servit supa la masă.
- SUPIÉU**, *supieuri* s.n. (fr. *sous-pied*) (Rar) Baretă (elastică) fixată pe partea de jos a pantalonilor și trecută pe sub talpă, pentru a ține pantalonii întinși.
- SUPÍN**, *supine* s.n. (lat. *supinum*, fr. *supin*) Mod ne-personal al unui verb, precedat de prepozițiile *de, la* etc. și care are aceeași formă ca aceea a participiului trecut al verbului respectiv, cu deosebirea că nu este variabil.
- SUPINÁȚIE**, *supinații* s.f. (fr. *supination*) **1.** Mișcare de rotație a antebrațului, care apropie mâna de axul median al corpului. **2.** Poziție a antebrațului și a mâinii, rezultând din supinație (1).
- SUPLEÁNT, -Ă**, *supleanți, -te* adj., s.m. și f. (fr. *suppléant*) Suplinitor, înlocuitor.
- SUPLETÍV, -Ă**, *supletivi, -e* adj. (fr. *supplétif*) **1.** (Despre forme gramaticale) Care completează schema flexionară a unui cuvânt. **2.** (Jur.) Interpretativ, facultativ.
- SUPLÉȚE** s.f. (fr. *souplesse*) Însușirea de a fi suplu; flexibilitate.
- SUPLICÁȚIE**, *suplicații* s.f. (fr. *supplication*, lat. *supplicatio*) (Livr.) Rugămintea umilă.
- SUPLÍCIU**, *suplicii* s.n. (fr. *supplicium*, fr. *supplice*) Chin, caznă, tortură.
- SUPLIMÉNT**, *suplimente* s.n. (fr. *supplément*) Ceea ce se adaugă pentru a completa ceva sau a suplini o lipsă.
- SUPLIMENTÁ**, *suplimentez* vb. I (fr. *supplémenter*) A adăuga ceva la cantitatea inițială; a completa.
- SUPLIMENTÁR, -Ă**, *suplimentari, -e* adj. (fr. *supplémentaire*) Care se adaugă la o cantitate pentru a o completa sau ca supliment.
- SUPLINÍ**, *suplinesc* vb. IV (it. *supplire*, cf. *plin*) **1.** A înlocui (temporar) pe cineva. **2.** A adăuga ceea ce lipsește. **3.** A ține loc de ceva.
- SUPLINITÓR, -OÁRE**, *suplinitori, -oare* adj., s.m. și f. (*suplini* + *-tor*) (Persoană) care înlocuiește (temporar) pe cineva; supleant.
- SÚPLU, -Ă**, *supli, -e* adj. (fr. *souple*) **1.** (Despre lucruri) Flexibil (1). **2.** Care se mișcă grațios, zvelt (1), mlădios; (despre mers, mișcări) ușor, elegant, elastic (2), vioi. **3.** (Fig.) Ușor adaptabil, malcabil (2).
- SUPÓRT**, *suporturi* s.n. (fr. *support*) **1.** Ceea ce susține, sprijină ceva; bază (1). **2.** (Fig.) Ajutor, sprijin.
- SUPORTÁ**, *suport* vb. I (lat. *supportare*, fr. *supporter*) A nu se revolta împotriva unei acțiuni, a unei stări neplăcute care se exercită asupra sa; a îndura, a răbda; a tolera, a îngădui.
- SUPORTÁBIL, -Ă**, *suportabili, -e* adj. (fr. *supportable*) Care poate fi suportat.
- SUPORTABILITÁTE** s.f. (*suportabil* + *-itate*, cf. engl. *supportability*) Însușirea de a fi suportabil.
- SUPÓRTER, -Ă**, *suporteri, -e* s.m. și f. (engl., fr. *supporter*) Susținător, simpatizant al unui sportiv sau al unei echipe sportive.
- SUPOZITÓR**, *supozitoare* s.n. (fr. *suppositoire*) Medicament solid în formă conică, administrat pe cale anală.
- SUPOZÍȚIE**, *supoziții* s.f. (fr. *supposition*) Presupunere, prezumție (1), ipoteză (1), conjectură.
- SUPRA**¹- (lat. *supra*, fr. *supra-*) Element de compunere cu sensul de „deasupra”, „peste” sau cu sens superlativ, în cuvinte ca: *supraarbitru, suprabugetar, suprasaturat*.
- SÚPRA**² adv. (lat. *supra*) (În notația bibliografică) Deasupra, mai sus, înainte.
- SUPRAAGLOMERÁ**, *supraaglomerez* vb. I (*supra*¹- + *aglomera*) A (se) aglomera peste măsură.
- SUPRAALIMENTÁ**, *supraalimentez* vb. I (*supra*¹- + *alimenta*, cf. fr. *suralimenter*) A (se) hrăni în mod exagerat.

- SUPRAALIMENTĂȚIE**, *supraalimentații* s.f. (*supra*¹- + *alimentație*, cf. fr. *suralimentation*) Alimentație mai bogată și mai consistentă decât cea normală, recomandată în combaterea sau în prevenirea unor boli.
- SUPRAAPRECIĂ**, *supraapreciez* vb. I (*supra*¹- + *aprecia*) A (se) aprecia peste valoarea sau importanța reală; a (se) supraestima, a (se) supraevalua.
- SUPRAARBÎTRU**, *supraarbitri* s.m. (*supra*¹- + *arbitru*, cf. fr. *surarbitre*) (Sport) Superarbitru.
- SUPRABUGETĂR**, -Ă, *suprabugetari*, -e adj. (*supra*¹- + *bugetar*) Care nu este prevăzut în (sau plătit din) buget; extrabugetar.
- SUPRACONDUCTIBILITĂȚE** s.f. (fr. *supraconductibilité*) Proprietate a unor metale sau a unor aliaje aflate la temperaturi aproape de zero absolut de a-și pierde rezistența electrică; supraconducție.
- SUPRACONDUCTÔR**, -OĂRE, *supraconductori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *supraconducteur*) (Material) care prezintă supraconductibilitate.
- SUPRACONDUCȚIE**, *supraconducții* s.f. (fr. *supraconduction*) Supraconductibilitate.
- SUPRACONSŪM**, *supraconsumuri* s.n. (*supra*¹- + *consum*, cf. fr. *surconsommation*) Consum exagerat, dincolo de necesități.
- SUPRACOPERTĂ**, *supracoperti/supracoperte* s.f. (*supra*¹- + *copertă*) Copertă suplimentară exterioară (pentru protecție); anvelopă (2).
- SUPRADIMENSIONĂ**, *supradimensionez* vb. I (*supra*¹- + *dimensiona*) 1. A dimensiona peste cotele obișnuite. 2. (Fig.) A relatea în mod exagerat; a exagera valoarea, importanța reală.
- SUPRADIVIDEND**, *supradividende* s.n. (*supra*¹- + *dividend*) Dividend suplimentar repartizat acționarilor, ca urmare a unor rezultate excepționale obținute de firmă.
- SUPRADOTĂȚ**, -Ă, *supradotați*, -te adj. (*supra*¹- + *dotat*, cf. fr. *surdoué*) (Despre oameni) Care are calități (intellectuale) ieșite din comun, care are calități superioare în raport cu alți oameni.
- SUPRADOZĂJ**, *supradozaje* s.n. (*supra*¹- + *dozaj*, cf. fr. *surdosage*) Supradoză.
- SUPRADŌZĂ**, *supradoze* s.f. (*supra*¹- + *doză*, cf. fr. *surdose*) Doză exagerată (de droguri); supradozaj, overdose.
- SUPRAESTIMĂ**, *supraestimez* vb. I (*supra*¹- + *estima*, cf. fr. *surestimer*) A (se) supraaprecia, a pretinde (2).
- SUPRAETAJĂ**, *supraetajez* vb. I (*supra*¹- + *etajă*, cf. fr. *surélever*) A adăuga unei clădiri unul sau mai multe etaje.
- SUPRAEVALUĂ**, *supraevaluez* vb. I (*supra*¹- + *evalua*, cf. fr. *surévaluer*) A evalua ceva sau pe cineva peste valoarea reală; a pretinde (2); a (se) supraaprecia.
- SUPRAEXCITĂ**, *supraexcit* vb. I (*supra*¹- + *excita*, cf. fr. *surexciter*) A excita peste limitele normale.
- SUPRAEXCITĂȚIE** s.f. (*supra*¹- + *excitație*, cf. fr. *surexcitation*) Excitație excesivă a unui țesut sau a unui organ, ca urmare a unui stimul puternic sau a reactivității mărite a țesutului ori a organului respectiv.
- SUPRAEXPŪNE**, *supraexpun* vb. III (*supra*¹- + *expune*, cf. fr. *surexposer*) A expune un suport fotografic la o sursă prea mare de lumină.
- SUPRAFĂȚĂ**, *suprafățez* vb. I (*suprafață* + -a, cf. fr. *surface*) (Tehn.) 1. A acoperi suprafața unei piese, a unei construcții etc. cu un strat superficial. 2. A finisa suprafața îmbrăcăminteii rutiere.
- SUPRAFĂȚĂ**, *suprafețe* s.f. (*supra*¹- + *față*, cf. fr. *surface*) 1. Partea exterioară a unui corp; față. 2. Întindere (de teren, de pădure etc.). 3. *De suprafață* = superficial. *La suprafață* = în mod superficial.
- SUPRAFORTĂREĂȚĂ**, *suprafortărețe* s.f. (*supra*¹- + *fortăreață*, cf. fr. *superforteresse*) *Suprafortăreață zburătoare* = bombardier greu, cu multe motoare.
- SUPRAGENERATÔR**, *suprageneratoare* s.n. (*supra*¹- + *generator*, cf. fr. *surgénérateur*) Generator cu randament extrem de puternic.
- SUPRAIMPRESIONĂȚ**, -Ă, *supraimpresionați*, -te adj. (*supra*¹- + *impresionat*) Care a fost supus unui proces de supraimpresiune.
- SUPRAIMPRESIŪNE**, *supraimpresiuni* s.f. (*supra*¹- + *impresiune*, cf. fr. *surimpression*) Suprapunere de două sau de mai multe imagini pe aceeași peliculă.
- SUPRAINFĂȚȚIE**, *suprainfecții* s.f. (*supra*¹- + *infecție*, cf. fr. *surinfection*) (Med.) Superinfecție.
- SUPRAINFORMĂȚIE**, *suprainformații* s.f. (*supra*¹- + *informație*, cf. fr. *surinformation*) Informație foarte bogată.
- SUPRĂL** s.n. (engl. *supral*) Aliaj ușor asemănător maselor plastice, foarte rezistent, folosit sub formă de tablă.
- SUPRALICITĂ**, *supralicitez* vb. I (*supra*¹- + *licita*) 1. A oferi, la o licitație, mai mult decât alt licitator. 2. (Fig.) A exagera în promisiuni, în aprecieri; a merge mai departe, exagerând în folosirea unor procedee.
- SUPRALICITĂȚIE**, *supralicitații* s.f. (*supra*¹- + *licitație*) 1. Licitație publică suplimentară, inițiată pentru obținerea unui preț mai mare decât cel obținut

la licitația anterioară. 2. (Fig.) Exagerare în aprecierea unui fapt, în folosirea unui procedeu.

SUPRAMODULĂȚIE, *supramodulații* s.f. (*supra*¹- + *modulație*, cf. fr. *surmodulation*) Înregistrare a unor unde electrice de audiofrecvență cu valori mai mari decât cele admise.

SUPRANATURÁL, -Ă, *supranaturali*, -e adj., s.n. (*supra*¹- + *natural*) (Fenomen, lucru etc.) care este mai presus de forțele și de legile naturii; (ceea ce este) extraordinar, neobișnuit, miraculos (2), extranatural.

SUPRANATURALÍSM s.n. (*supra*¹- + *naturalism*, cf. fr. *surnaturalisme*) Credință în supranatural.

SUPRANÚME, *supranume* s.n. (*supra*¹- + *nume*, cf. fr. *surnom*) Nume adăugat la numele propriu al unei persoane sau al unei familii, în semn de considerație ori pentru a o deosebi de alta.

SUPRANUMERÁR, -Ă, *supranumerari*, -e adj. (*supra*¹- + *numerar*, cf. fr. *surnuméraire*) Care este peste numărul prevăzut.

SUPRAOFÉRTĂ, *supraoferte* s.f. (*supra*¹- + *ofertă*, cf. fr. *suroffre*) Ofertă avantajoasă, făcută după încheierea unei licitații.

SUPRAÓM, *supraoameni* s.m. (*supra*¹- + *om*) Om superior, înzestrat cu calități excepționale, ieșite din comun.

SUPRAOMENÉSC, -EÁSCĂ, *supraomenești* adj. (*supra*¹- + *omenesc*, cf. fr. *surhumain*) Care depășește puterile omenești; suprauman.

SUPRAPONDERÁL, -Ă, *supraponderali*, -e adj. (*supra*¹- + *ponderal*) Care are o greutate peste medie.

SUPRAPONDERABILITÁTE s.f. (*supra*¹- + *ponderabilitate*) (Fiz.) Starea unui corp de a avea o greutate mai mare, ca urmare a unei forțe gravitaționale sporite.

SUPRAPOPULÁ, *suprapopulez* vb. I (*supra*¹- + *popula*, cf. fr. *surpeupler*) A(-și) spori populația peste limitele normale.

SUPRAPOPULĂȚIE, *suprapopulații* s.f. (*supra*¹- + *populație*, cf. fr. *surpopulation*) Concentrare mare de populație într-un oraș, într-o țară etc.

SUPRAPREFIXÁRE, *supraprefixări* s.f. (*supra*¹- + *prefixare*) (Lingv.) Derivare cu prefixe multiple sau de la teme prefixate anterior.

SUPRAPRÉȚ, *supraprețuri* s.n. (*supra*¹- + *preț*) Preț mai mare decât cel obișnuit; preț de speculă.

SUPRAPROBLÉMĂ, *supraprobleme* s.f. (*supra*¹- + *problemă*) Acțiunea principală care însoțește mesajul unui text dramatic și spre care converg acțiunile și ideile secundare; idee directoare a unei lucrări de artă: supratemă.

SUPRAPRODÚȚIE, *supraproducții* s.f. (*supra*¹- + *producție*, cf. fr. *surproduction*) Producție excesivă de mărfuri în raport cu cererea pieței.

SUPRAPÚNE, *suprapun* vb. III (*supra*¹- + *pune*, cf. fr. *superposer*) 1. A așeza sau a se afla așezat, plasat peste ori deasupra a ceva. 2. A avea loc în același timp; a coincide (1); a se interfera.

SUPRAPÚS, -Ă, *suprapuși*, -se adj. (de la *suprapune*) (Despre formațiuni geologice, epoci de civilizație etc.) Care urmează altuia; (despre obiecte, lucruri) care este așezat deasupra altuia.

SUPRAPUTÉRE, *supraputeri* s.f. (*supra*¹- + *putere*) Mare putere economică, militară, politică.

SUPRAREÁL, -Ă, *suprareali*, -e adj., s.n. (*supra*¹- + *real*, cf. fr. *surréel*) (Ceea ce este) deasupra realului, dincolo de real.

SUPRAREALÍSM s.n. (*supra*¹- + *realism*, cf. fr. *surréalisme*) Mișcare literară și artistică apărută în Franța, după Primul Război Mondial, care urmărirea să exprime gândirea pură, excluzând orice logică, orice preocupare morală și estetică.

SUPRAREALÍST, -Ă, *suprarealiști*, -ste adj., s.m. și f. (*supra*¹- + *realist*, cf. fr. *surréaliste*) (Adept) al suprarealismului.

SUPRARENÁL, -Ă, *suprarenali*, -e adj. (*supra*¹- + *renal*, cf. fr. *surrénal*) 1. Care se află deasupra rinichilor. 2. *Glandă suprarenală* (și substantivat, f.) = fiecare dintre cele două glande endocrine situate deasupra rinichilor.

SUPRASATURÁT, -Ă, *suprasaturați*, -te adj. (*supra*¹- + *saturat*, cf. fr. *sur saturé*) (Despre soluții) Care este mai concentrat decât soluția saturată.

SUPRASENSÍBIL, -Ă, *suprasensibili*, -e adj. (fr. *suprasensible*) 1. (Despre sunete, unde etc.) Care depășește posibilitatea de percepere a simțurilor, care nu poate fi perceput prin simțuri; extrasensibil. 2. (Despre ființe) Excesiv de sensibil, foarte sensibil.

SUPRASTATÁL, -Ă, *suprastatali*, -e adj. (*supra*¹- + *statal*) (Despre organisme internaționale) Care este investit cu puteri de decizie transferate de către statele membre.

SUPRASTRÁT, *suprastraturi* s.n. (*supra*¹- + *strat*) (Lingv.) Influență exercitată de un idiom asupra altuia, în condițiile unui contact îndelungat, înainte ca acesta din urmă să se constituie ca idiom nou; superstrat.

SUPRASTRUCTURÁL, -Ă, *suprastructurali*, -e adj. (*supra*¹- + *structural*) Care aparține suprastructurii, referitor la suprastructură.

SUPRASTRUCTÚRĂ, *suprastructuri* s.f. (*supra*¹- + *structură*, cf. fr. *superstructure*) 1. Construcție

- ridicată peste alta; ceea ce se ridică pe ceva care îi servește drept bază. 2. (În teoria marxistă) Ansamblul instituțiilor, al concepțiilor etc. aparținând unei societăți.
- SUPRATĂRĂ**, *supratare* s.f. (*supra*¹- + *tară*) Greutatea celui de-al doilea ambalaj al unei mărfi.
- SUPRATĂXĂ**, *suprataxe* s.f. (*supra*¹- + *taxă*, cf. fr. *surtaxe*) Taxă suplimentară.
- SUPRATĂMĂ**, *suprateme* s.f. (*supra*¹- + *temă*) Supraproblemă.
- SUPRATENSIUNE**, *supratensiuni* s.f. (*supra*¹- + *tensiune*, cf. fr. *surtension*) Tensiune electrică mai mare decât valoarea maximă a tensiunii de serviciu.
- SUPRATIPĂR**, *supratipare* s.n. (*supra*¹- + *tipar*) Desen sau text tipărit pe o marcă poștală după ce a fost emisă, pentru schimbarea valorii acesteia sau pentru marcarea unui eveniment.
- SUPRAUMĂN**, -Ă, *supraumani*, -e adj. (*supra*¹- + *uman*, cf. fr. *surhumain*) Supraomenesc.
- SUPRAUNITĂR**, -Ă, *supraunitari*, -e adj. (*supra*¹- + *unitar*) (Despre numere) Cu valoare mai mare decât unitatea.
- SUPRAVEGHEĂ**, *supraveghez* vb. II (*supra*¹- + *veghea*) A ține sub control, a observa (1), a urmări, a păzi; a (se) controla (4).
- SUPRAVIEȚUI**, *supraviețuiesc* vb. IV (*supra*¹- + *viețui*) A rămâne în viață (după moartea cuiva, după un eveniment nefericit etc.).
- SUPRAVIEȚUITOR**, -OĂRE, *supraviețuitori*, -oare s.m. și f. (*supra*¹- + *viețuitor*, cf. fr. *survivant*) Persoană care a rămas în viață după un cataclism, după o nenorocire; persoană care supraviețuiește alteia.
- SUPRAVIZITĂ**, *supravizite* s.f. (*supra*¹- + *vizită*) (Med.) Contravizită.
- SUPRAVOLTĂJ**, *supravoltaje* s.n. (*supra*¹- + *voltaj*, cf. fr. *survoltage*) Mărire a potențialului voltajului unui curent electric.
- SUPRAVOLTĂTOR**, *supravoltoare* s.n. (cf. fr. *survolteur*) Sursă de energie electrică legată în serie cu alta, astfel încât tensiunile electrice ale acestora să se însumeze.
- SUPRĂM**, -Ă, *supremi*, -e adj. (fr. *suprême*, lat. *supremus*) 1. Care există în cel mai înalt grad, care este cel mai bun, cel mai mare, cel mai de seamă, cel mai important; mai presus de toate; extrem (1); suveran (1). 2. Cu gradul cel mai înalt într-o ierarhie. 3. *Onoruri supreme* = funeralii.
- SUPREMATISM** s.n. (rus. *suprematizm*) Grupare artistică rusă care se încadrează în curentul abstracționismului geometrizat.
- SUPREMAȚIE**, *supremații* s.f. (fr. *suprématie*) Superioritate absolută bazată pe autoritate și pe putere; poziție dominantă; suveranitate (1); preeminență.
- SUPRESOR**, -OĂRE, *supresori*, -oare adj. (fr. *suppresseur*) (Despre un element al unui aparat, despre un dispozitiv etc.) Care împiedică producerea unui fenomen, a unui efect etc. dăunător sau care reduce considerabil efectele acestora.
- SUPRESIUNE**, *supresiuni* s.f. (fr. *suppression*, lat. *suppresio*, -onis) (Livr.) Suprimare.
- SUPRIMĂ**, *suprim* vb. I (fr. *supprimer*, lat. *supprimere*) 1. A elimina, a înlătura, a anula; a omorî. 2. A desființa; a opri, a inactiva (1), a întrerupe o activitate. 3. A renunța la ceva.
- SUPURĂ**, pers. 3 *supurează* vb. I (fr. *suppurer*) A produce și a elimina puroi.
- SUPURĂNT**, -Ă, *supuranți*, -te adj. (fr. *suppurant*) Care supurează; purulent.
- SUPURĂȚIE**, *supurații* s.f. (fr. *suppuration*) Formare și eliminare de puroi ca urmare a unor infecții.
- SURCLASĂ**, *surclasez* vb. I (fr. *surclasser*) (Sport) A depăși, a întrece un adversar; (fig.) a eclipsa (2).
- SURDINĂ**, (1) *surdine* s.f. (fr. *sourdine*) 1. Dispozitiv la instrumentele cu coarde sau la cele de suflat, care slăbește intensitatea sunetelor. 2. În *surdină* = fără zgomot, cu glas scăzut; în mod secret, în taină.
- SURDITĂTE**, *surdități* s.f. (fr. *surdité*) 1. Pierdere (parțială sau totală) a auzului; hipoacuzie. 2. Calitatea unei consoane de a fi rostită fără participarea coardelor vocale.
- SURDOMŪT**, -Ă, *surdomuți*, -te adj., s.m. și f. (*surd* + *mut*, cf. fr. *sourd-muet*) (Om) care este lipsit de auz și de grai.
- SURDOMUTISM** s.n. (*surd* + *mutism*) Deficiență audio-verbală datorată absenței congenitale sau pierderii timpurii a auzului; surdomutitate.
- SURDOMUTITĂTE** s.f. (cf. fr. *surdi-mutité*) (Med.) Surdomutism.
- SURESCITĂ**, *surescit* vb. I (fr. *surexciter*) A aduce într-o stare de excitație, de nervozitate excesivă.
- SURESCITĂBIL**, -Ă, *surescitabili*, -e adj. (fr. *surexcitable*) Care poate fi surescitat; iritabil.
- SURESCITABILITĂTE** s.f. (fr. *surexcitabilité*) Înclinare spre surescitare.
- SURESCITĂNT**, -Ă, *surescitanți*, -te adj. (fr. *surexcitant*) Care surescită.
- SURF** s.n. (pr. *sărf*; engl. *surf*) Sport nautic care constă în menținerea echilibrului, în picioare, pe o scândură plutitoare remorcată; surfing.

- SURFILĂ**, *surfilez* vb. I (fr. *surfiler*) A întări margi-nile unei țesături cu o cusătură rară.
- SURFING** s.n. (pr. *sărfing*; engl. *surfing*) (Sport) Surf.
- SURIMI** s.m. (fr. *surimi*) Bastonaș din carne de pește, cu diferite arome.
- SURMENĂ**, *surmenez* vb. I (fr. *surmener*) A (se) obosi foarte tare (fizic sau psihic); a se istovi.
- SURMENĂJ**, *surmenajuri* s.n. (fr. *surmenage*) Stare de oboseală extremă, resimțită în urma unui efort fizic sau psihic excesiv.
- SURMONTĂ**, *surmontez* vb. I (fr. *surmonter*) (Livr.) A depăși (un obstacol, o greutate).
- SUROGĂT**, *surrogate* s.n. (germ. *Surrogat*, it. *surrogato*) 1. Înlocuitor, substituent de calitate inferioară al unui produs mai scump, mai greu de găsit; erzaț. 2. (Fig.) Contrafacere, falsificare.
- SURPLOMBĂ**, *surplombe* s.f. (fr. *surplomb*) Parte a unei stânci suspendată în gol; zid, parte a unei construcții ieșită în afară față de planul vertical.
- SURPLŪS**, *surplusuri* s.n. (fr. *surplus*) Ceea ce depășește necesarul; prisos, excedent (1), exces (1).
- SURPRINDE**, *surprind* vb. III (fr. *surprendre*, cf. *prinde*) 1. A veni pe neașteptate, a găsi pe cineva nepregătit, neprevenit. 2. A mira, a uimi, a epata. 3. A observa (2), a remarca (1), a intercepta (2).
- SURPRINZĂTOR**, -OĂRE, *surprinzători*, -oare adj. (*surprinde* + -ător) Uimitor, impresionant.
- SURPRIZĂ**, *surprize* s.f. (fr. *surprise*) 1. Ceea ce surprinde prin caracterul său neașteptat, neprevăzut: impact (3). 2. Ceea ce produce o bucurie neașteptată: cadou, dar.
- SŪRSĂ**, *surse* s.f. (fr. *source*) 1. Loc unde se găsește, se produce sau de unde pornește ceva; izvor, origine (1). 2. (Loc de unde se transmite o informație. 3. *Sursă de inspirație* = ceea ce furnizează unui scriitor, unui compozitor etc. o idee, o temă etc.
- SURVENI**, pers. 3 *survine* vb. IV (fr. *survenir*) A se produce (5), a se petrece (pe neașteptate); a interveni (2).
- SURVOL**, *survoluri* s.n. (fr. *survol*) Zbor (la mare înălțime) cu avionul deasupra unui teritoriu determinat.
- SURVOLĂ**, *survolez* vb. I (fr. *survoler*) A efectua un survol.
- SUSCEPTIBIL**, -Ă, *susceptibili*, -e adj. (fr. *susceptible*) 1. Supărăcios, sensibil. 2. Capabil, în stare să...
- SUSCEPTIBILITATE**, *susceptibilități* s.f. (fr. *susceptibilité*) Înșușirea de a fi susceptibil (2); sensibilitate excesivă.
- SUSCITĂ**, *suscit* vb. I (fr. *susciter*) A provoca (2), a produce (2), a stârni.
- SUS-MENȚIONĂT**, -Ă, *sus-menționați*, -te adj. (fr. *susmentionné*) Menționat înainte, mai sus.
- SUS-NUMÍT**, -Ă, *sus-numiți*, -te adj. (*sus* + *numit*, cf. fr. *susnommé*) (Și substantivat) (Persoană) despre care s-a pomenit înainte (într-un text).
- SUSPĂNS**, *suspansuri* s.n. (fr., engl. *suspense*) Moment de maximă emoție sau de tensiune, într-un film ori într-un roman etc., când se așteaptă deznădămintul.
- SUSPĂNTĂ**, *suspante* s.f. (fr. *suspente*) Ficare dintre corzile unei parașute, care leagă pânza de hamul fixat de corpul parașutistului.
- SUSPÉCT**, -Ă, *suspecți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *suspect*, lat. *suspectus*) (Persoană) care dă de bănuit, care inspiră neîncredere; echivoc; dubios.
- SUSPECTĂ**, *suspectez* vb. I (fr. *suspecter*) A bănuți pe cineva de ceva (rău); a pune la îndoială ceva.
- SUSPENDĂ**, *suspend* vb. I (fr. *suspendre*, lat. *suspendere*) 1. A atârna. 2. A întrerupe (1), a opri temporar o activitate. 3. A destitui un salariat pentru o perioadă determinată.
- SUSPENSIE**, *suspensii* s.f. (fr. *suspension*, lat. *suspensio*) 1. Întrerupere intenționată a șirului gândirii, a vorbirii. 2. Dispersie de particule fine într-un lichid. 3. Ansamblu de piese care asigură legătura între un vehicul și roțile acestuia și care servește la amortizarea șocurilor rezultate din rulara pe o suprafață inegală. 4. În *suspensie* = amânat, oprit (temporar).
- SUSPENSÍV**, -Ă, *suspensivi*, -e adj. (fr. *suspensif*) (Jur.) Care suspendă, care oprește punerea în execuție a unei dispoziții, a unei hotărâri etc.
- SUSPENSOÍD**, *suspensoiți* s.m. (fr. *suspensioide*) (Chim.) Dispersie coloidală a unui solid într-un lichid.
- SUSPENSÓR¹**, *suspensoare* s.n. (fr. *suspensoir*) Bandaj, dispozitiv care susține o hernie, un organ căzut sau lăsat.
- SUSPENSÓR²**, -OĂRE, *suspensori*, -oare adj., s.m. (fr. *suspenseur*) (Mușchi, ligament) care susține.
- SUSPICIOS**, -OĂSĂ, *suspicioși*, -oase adj. (lat. *suspiciosus*, fr. *suspicieux*) Bănuitor, neîncredător.
- SUSPICIÚNE**, *suspiciuni* s.f. (fr. *suspicion*, lat. *suspicio*, -onis) Lipsă de încredere, bănuială.
- SUSTENTĂȚIE**, *sustentații* s.f. (fr. *sustentation*) Proprietate a unui corp de a se menține la un anumit nivel în masa unui fluid.
- SUSTRACȚIÚNE**, *sustracțiuni* s.f. (fr. *soustraction*) (Rar) Sustragere, furt.
- SUSTRÁGE**, *sustrag* vb. III (fr. *soustraire*, cf. *trage*) 1. A fura; a subtiliza (2); a delapida. 2. (Fig.) A se eschiva de la ceva.

SUSTINĂTOR, -OĂRE, *sustinători, -oare* (*sustine + -ător*, cf. fr. *souteneur*) 1. Adj. (Despre stâlpi, ziduri etc.) Care susține, sprijină o greutate. 2. S.m. și f. Persoană care participă la reușita cuiva sau a ceva, care ajută material sau moral; (sport) supporter.

SUSTȚINE, *susțin* vb. III (lat. *sustinere*, fr. *soutenir*) 1. A servi drept suport; a ajuta pe cineva să rămână în picioare, să nu cadă. 2. (Fig.) A lua o atitudine favorabilă față de o cauză; a apăra. 3. A aduce argumente în apărarea unui principiu, a unei idei, a unei teorii etc.; a proclama (3). 4. A ajuta cu bani, cu alimente pe cineva. 5. A se întreține singur. 6. A se ține în picioare; (fig.) a rezista (2).

SÚSUR, *susure* s.n. (de la *susura*) Zgomot continuu produs de curgerea unei ape sau de foșnetul frunzelor bătute de vânt.

SUSURĂ, pers. 3 *susură* vb. I (fr. *susurrer*) (Despre ape curgătoare, frunze etc.) A produce un zgomot lin, monoton și continuu; a murmura.

SÚȘĂ, *sușe* s.f. (fr. *souche*) (Livr.) 1. Origine (1), sursă. 2. Proveniență a unei culturi de microbi.

SUTĂNĂ, *sutane* s.f. (fr. *soutane*) Haină preoțească lungă, asemănătoare unei robe; anterior, reverendă.

SUTIÉN, *sutiene* s.n. (fr. *soutien[-gorge]*) Obiect de lenjerie pentru femei, care susține sânii.

SUTURĂ, *suturez* vb. I (fr. *suturer*) A face o sutură (2).

SUTURĂL, -Ă, *suturali, -e* adj. (fr. *sutural*) Care se referă la suturi (2), care ține de suturi.

SUTŪRĂ, *suturi* s.f. (fr. *suture*) 1. Articulație fixă a oaselor late ale craniului. 2. Cusătură chirurgicală a marginilor unei răni.

SUVENÍR, *suvenir* s.n. (fr. *souvenir*) Amintire.

SUVERÁN, -Ă, *suverani, -e* (fr. *souverain*) 1. Adj. Care este deasupra tuturor, care deține cea mai mare autoritate; suprem (1), absolut (1). 2. S.m. și f. Monarh. 3. Adj. Care dispune liber de soarta și de acțiunile proprii.

SUVERANITĂTE, *suveranități* s.f. (fr. *souveraineté*)

1. Calitatea de a fi suveran; independență (1); putere supremă; supremație. 2. *Suveranitate națională* = independență a unui stat față de alte state. *Suveranitate de stat* = supremație a puterii de stat în interiorul țării și independență față de puterea altor state.

SUZERÁN, -Ă, *suzerani, -e* (fr. *suzerain*) 1. S.m. Mare senior, în Evul Mediu. 2. Adj. De suzeran (1). 3. Adj. (Despre state) Care exercită autoritate asupra unui stat mai slab.

SUZERANITĂTE, *suzeranități* s.f. (fr. *suzeraineté*)

1. Drept al suzeranului asupra vasalilor săi. 2. Drept al unui stat asupra altui stat, care are guvern propriu, dar nu are autonomie completă.

SVÁSTICĂ, *svastici* s.f. (germ. *Swastika*, fr. *svastika*) 1. Simbol religios hindus în formă de cruce cu brațe egale, îndoite la extremități. 2. Emblemă politică în formă de svastică (1), folosită de naziști.

SVĚTER, *svetere* s.n. (engl., fr. *sweater*) Jachetă tricotată, încheiată cu nasturi; pulover.

SWAHÍLI (pr. *suahili*; fr., engl. *swahili*) 1. S.f. Limbă bantu vorbită în estul Africii. 2. Adj. invar. Care se referă la swahili (1) și la popoarele care vorbesc această limbă.

SWAP, *swapuri* s.n. (pr. *suap*; engl., fr. *swap*) Operațiune de creditare valutară interbancară.

SWÁZI (pr. *suázi*; engl. *swazi*) 1. S.m. și f. Persoană care face parte din populația din Swaziland. 2. Adj. invar. Care se referă la swazi (1). 3. S.f. Limbă bantu vorbită în Swaziland.

SWING, *swinguri* s.n. (pr. *suing*; engl., fr. *swing*) 1. Manieră de a executa muzica de jazz, cu balansare ritmică, suplă. 2. Dans modern cu mișcări rapide; melodie după care se execută acest dans.

SWITCH s.n. (pr. *suitchi*; engl. *switch*) Modalitate de plată a importului de mărfuri, când debitorului îi lipsesc mijloacele de plată.

Ș

ȘĂBĂR, *șabăre* s.n. (germ. *Schaber*) 1. Răzuitor folosit în metalurgie. 2. Creion de răzuit, folosit în topografie.

ȘABLON, *șabloane* s.n. (germ. *Schablone*) 1. Model, tipar după care se execută ceva; poșoar. 2. Ceea ce este făcut în mod mecanic, fără judecată. 3. (Fig.) Formulă stereotipă, clișeu verbal. 4. Instrument cu ajutorul căruia se controlează sau se măsoară dimensiunile ori unghiurile unei piese în procesul de fabricație: gabarit (2).

ȘABLONĂ, *șablonez* vb. I (de la *șablon*) (Rar) A trasa, a fasona, a regla cu șablonul.

ȘABLONĂRD, *-Ă, șablonarzi, -de* adj. (*șablon + -ard*) Lipsit de originalitate, de imaginație.

ȘABLONISM s.n. (*șablon + -ism*) (Rar) Tendință de a se comporta conform unor șabloane (3).

ȘABLONIZĂ, *șablonizez* vb. I (*șablon + -iza*) A aplica în mod mecanic ceva.

ȘACĂL, *șacali* s.m. (fr. *chacal*) 1. Mamifer carnivor sălbatic, care trăiește în Africa, în Asia și în Caucaz, asemănător vulpii și câinelui. 2. (Fig.) Persoană rapace, josnică.

ȘAGRÎN, *șagrînuri* s.n. (fr. *chagrin*) Instrument cu model în relief, cu ajutorul căruia se imprimă, pe o piele tăbăcită, desenul altei piei; pielea astfel imprimată: desenul în sine.

ȘAGRINĂ, *șagrinez* vb. I (fr. *chagriner*) A imprima un șagrin.

ȘAH, *șahuri* s.n. (germ. *Schach*) 1. Joc în care două persoane manevrează, pe o tablă cu 64 de pătrate, două serii de câte 16 piese cu diferite valori; mișcare, în cursul acestui joc, prin care este amenințat regele sau regina adversarului. 2. A ține (pe cineva) în șah = a limita jocul adversarului la apărarea regelui; a ține pe cineva sub presiune.

ȘAHINȘĂH, *șahinșahi* s.m. (persan *sahinsah*) Titlu purtat în trecut de suveranul Iranului, corespunzător celui de împărat; persoană care poartă acest titlu.

ȘAHÎST, *-Ă, șahiști, -ste* (*șah + -ist*) 1. S.m. și f. Persoană care joacă șah. 2. Adj. Referitor la șah, de șah.

ȘAIBĂ, *șaibe* s.f. (germ. *Scheibe*) 1. Disc mic, de obicei metalic, găurit la mijloc, care se montează între șurub și piuliță pentru a menține șurubul fix. 2. Roată de transmisie.

ȘAIDĂ, *șaidez* vb. I (fr. *scheider*) A efectua un șaidaj.

ȘAIDĂJ, *șaidaje* s.n. (fr. *scheidage*) Triere manuală sau mecanică a minereurilor.

ȘALÂND, *șalande* s.n. (fr. *chaland*) 1. Navă folosită pentru dragare. 2. Navă cu fund plat, folosită pentru transportul de mărfuri (sau de persoane).

ȘALÂNDER, *șalandere* s.n. (fr. *chalandeur*) Remorcher pentru șalande.

ȘĂLTĂR, *șaltăre* s.n. (germ. *Schalter*) (Elt.) Comutator.

ȘALÚPĂ, *șalupe* s.f. (fr. *chaloupe*) Barcă ușoară cu motor, folosită pentru transport.

ȘALUTIÉR, *șalutiere* s.n. (fr. *chalutier*) Ambarcațiune ușoară folosită pentru pescuitul în largul mării.

ȘAMÁN, *șamani* s.m. (fr. *chaman*) 1. Slujitor al șamanismului. 2. Vrăjitor.

ȘAMANÍSM s.n. (fr. *chamanisme*) Ansamblul riturilor magice din anumite regiuni din Asia septentrională și din America, practicate de șamani, care folosesc tehnicile extazului și ale transei în comunicarea cu spiritele.

ȘAMBELÁN, *șambelani* s.m. (fr. *chambellan*) Demnitar, ofițer care are grijă de camera unui suveran.

ȘAMBRĂ, *șambrez* vb. I (fr. *chambrier*) A ține o sticlă de vin într-o cameră, pentru a aduce vinul la temperatura acesteia.

ȘAMBRĂNĂ, *șambrane* s.f. (fr. *chambranle*) Anca-drament pentru ușă, fereastră etc.

ȘAMBRĂT, -Ă, *șambrați*, -te adj. (fr. *chambré*) (Despre vinuri) Care are temperatura camerei.

ȘAMIZĂ, *șamizez* vb. I (cf. fr. *chamoiser*) A tăbăci picile cu untură de pește.

ȘAMOTĂ, *șamotez* vb. I (de la *șamotă*, cf. germ. *schamottieren*) A căptuși un cuptor cu șamotă.

ȘAMOTĂR, *șamotari* s.m. (*șamotă* + -ar) Șamotier.

ȘAMOTIÉR, *șamotieri* s.m. (*șamotă* + -ier) Muncitor care se ocupă cu arderea cărămizilor refractare; lucrător care prepară șamota sau care căptușește cuptoarele cu șamotă; șamotar.

ȘAMOTĂ, *șamote* s.f. (fr. *chamotte*, germ. *Schamotte*) Material din argilă arsă, folosit la prepararea cărămizilor și a altor produse refractare; cărămidă sau placă refractară.

ȘAMPĂNĂ, *șampane* s.f. (fr. *sampan*) Ambarcațiune din Asia, cu fund plat și cu vâsle, care are în centru o copertină din bambus, destinată adăpostirii pasagerilor.

ȘAMPĂNIE, *șampanii* s.f. (fr. *champagne*) Vin spumos obținut prin fermentare în recipiente închise ermetic.

ȘAMPANIZĂ, *șampanizez* vb. I (fr. *champagniser*)
1. A se afla în procesul de fermentație caracteristic șampaniei. 2. A prelucra un vin în vederea transformării acestuia în șampanie.

ȘAMPÓN, *șampoane* s.n. (fr. *shampooing*) Produs cosmetic folosit la spălarea sau la colorarea părului; (p. ext.) produs lichid și spumos folosit la curățare, la spălare.

ȘANCROÍD, *șancroide* s.n. (fr. *chancroïde*) Maladie venerică de altă origine decât sifilis.

ȘÁNCRU, *șancre* s.n. (fr. *chancre*) Ulcerație venericană a pielii și a mucoaselor.

ȘANDĒLĂ, *șandele* s.f. (fr. *chandelle*) Figură de acrobație aviatică (ridicare pe verticală).

ȘANFRĒN, *șanfrenuri* s.n. (fr. *chanfrein*) Tăietură oblică a muchiilor unei piese metalice.

ȘANFRĒNĂ, *șanfrenez* vb. I (fr. *chanfreiner*) A executa manual sau mecanic un șanfren.

ȘANJĂBIL, -Ă, *șanjabili*, -c adj. (fr. *changeable*) Care poate fi schimbat.

ȘANJĂNT, -Ă, *șanjanți*, -te adj. (fr. *changeant*) (Despre culori, țesături etc.) Care are nuanțe sau reflexe altermante în funcție de direcția luminii; care face ape.

ȘANSĂ, *șanse* s.f. (fr. *chance*) 1. Circumstanță favorabilă, noroc; fortuna. 2. (La pl.) Probabilități ca să se producă, să aibă loc ceva; sorți.

ȘANSONĒTĂ, *șansonete* s.f. (fr. *chansonnette*) Scurtă compoziție de muzică ușoară (franceză) având conținut liric sau glumeț.

ȘANSONĒTÍST, -Ă, *șansonetiști*, -ste s.m. și f. (*șansonetă* + -ist) Autor sau interpret de șansonete.

ȘANTĂJ, *șantaje* s.n. (fr. *chantage*) Constrângere exercitată asupra cuiva prin amenințarea cu divulgarea unui secret compromițător.

ȘANTAJĂ, *șantaje* vb. I (de la *șantaj*) A supune pe cineva unui șantaj.

ȘANTAJÍST, -Ă, *șantajiști*, -ste s.m. și f. (*șantaj* + -ist) Persoană care șantajează.

ȘANTĂN, *șantane/șantanuri* s.n. (fr. [*caf *] *chantant*) (Înv.) Local de petrecere (nocturn), în care se desfășoară spectacole de varietăți.

ȘANTIÉR, *șantiere* s.n. (fr. *chantier*) 1. Teren, loc pe care se desfășoară lucrări de construcție, de reparare, de exploatare sau o activitate de cercetare. 2. Proces de creare a unei opere artistice, științifice etc.; muncă, proiect de mare anvergură.

ȘĂNTUNG, *șantunguri* s.n. (fr. *shantoung*) Țesătură de mătase (sau de in), din fire de grosime neuniformă, care ies în relief.

ȘĂPĂ, *șape* s.f. (fr. *chape*) Strat de bitum, de beton etc. care se toarnă pe suprafața unui element de construcție pentru a-l impermeabiliza.

ȘAPIROGRĂF, *șapirografe* s.n. (germ. *Schapirograph*) Aparat de multiplicat texte sau desene; hectograf.

ȘAPIROGRAFIĂ, *șapirografiez* vb. I (de la *șapirograf*) A multiplica la șapirograf.

ȘAPŌU, *șapouri* s.n. (fr. *chapeau*) Introducere scurtă așezată la începutul unui articol de ziar sau de revistă.

ȘARĂDĂ, *șarade* s.f. (fr. *charade*) Ghicitoare care propune aflarea unui cuvânt cu ajutorul părților sau silabelor acestuia, sugerate prin scurte definiții enigmatice; lucru greu de înțeles; enigmă.

ȘARĒTĂ, *șarete* s.f. (fr. *charrette*) Cabrioletă.

ȘARIĂJ, *șariaje* s.n. (fr. *charriage*) Fenomen tectonic care constă în deplasarea unor mase de roci de către ape.

ȘARJĂ, *șarjez* vb. I (fr. *charger*) 1. A înfățișa într-o formă caricaturală, exagerată. 2. (Mil.) A ataca în forță (mai ales călare).

ȘĂRJĂ, *șarje* s.f. (fr. *charge*) 1. Încărcătură de mine-reu și de combustibil care intră deodată într-un cuptor metalurgic; lichid obținut dintr-un astfel de cuptor. 2. Atac violent al cavaleriei. 3. Înfățișare exagerată a unui personaj, a unei idei etc.; caricatură (1), glumă.

- ȘARLATÁN**, *șarlatani* s.m. (fr. *charlatan*) Escroc, impostor, farsor (2).
- ȘARLATANÍE**, *șarlatanii* s.f. (*șarlatan* + *-ie*) Înșelătorie, escrocherie.
- ȘARLÓTĂ**, *șarlote* s.f. (fr. *charlotte*) Cremă preparată din lapte, ouă, zahăr, frișcă, gelatină (și fructe).
- ȘARM**, *șarmuri* s.n. (fr. *charme*) (Livr.) Farmec, fascinație.
- ȘARMÁNT**, *-Ă, șarmánți, -te* adj. (fr. *charmant*) Fermecător, încântător.
- ȘARMEUR**, *șarmouri* s.m. (pr. *sarmör*; fr. *charmeur*) Bărbat care are șarm, șarmant.
- ȘARNIÉRĂ**, *șarniere* s.f. (fr. *charnière*) 1. Balama. 2. Colț mic de hârtie gumată, folosit pentru fixat timbrele într-un clasor. 3. (Geol.) Regiunea în care se racordează cele două flancuri ale cutei unui strat. 4. Loc de joncțiune al unui sistem de fortificații.
- ȘARPÁNTĂ**, *șarpante* s.f. (fr. *charpente*) Schelet de lemn sau de metal, care susține o construcție.
- ȘASÍŪ**, *șasiuri* s.n. (fr. *châssis*) 1. Cadru rigid, de rezistență, care se montează pe osiile unui vehicul și care susține caroseria. 2. Tip sau cadru de ramă folosită în industrie, în legătorie etc.
- ȘASLÁ/CEASLÁ** s.f. (fr. *chasselas*) Soi de viță-de-vie care produce struguri de masă de culoare galbenă-aurie sau roz.
- ȘATÉN**, *-Ă, șateni, -e* adj. (fr. *châtain*) Castaniu; cu păr castaniu.
- ȘCOLARIZÁ**, *școlarizez* vb. I (fr. *scolariser*, cf. *scoală*) A instrui, a forma, a pregăti în școală.
- ȘEDÍTĂ**, *ședite* s.f. (fr. *cheddite*) Exploziv pe bază de clorat de potasiu sau de sodiu și de dinitrotoluen.
- ȘEF**, *-Ă, șefi, -e* s.m. și f. (fr. *chef*) 1. Conducător, superior; ștab, lider (1). 2. *Șef de orchestră* = dirijor.
- ȘEIC**, *șeicuri* s.n. (engl. *shake*) Dans modern cu mișcări săltate; melodia acestui dans.
- ȘÉLAC/ȘÉRLAC** s.n. (germ. *Schellack*) Rășină naturală sau sintetică folosită la prepararea unor lacuri, a cerii roșii etc.; lac preparat dintr-o astfel de rășină.
- ȘELF**, *șelfuri* s.n. (germ. *Schelf*) Platformă continentală.
- ȘEMINEŪ**, *șemineuri* s.n. (fr. *cheminée*) Sobă joasă cu vatră larg deschisă; cămin.
- ȘEMIZÉTĂ**, *șemizete* s.f. (fr. *chemisette*) Bluză femeiască asemănătoare cămășii bărbătești.
- ȘENÁL**, *șenale* s.n. (fr. *chenal*) Canal de navigație construit în lungul albiei unui râu sau care leagă între ele râuri și canale.
- ȘENÍLĂ**, *șenile* s.f. (fr. *chenille*) Bandă din plăci metalice înfășurate pe roțile situate pe aceeași parte a unui vehicul, pentru a-i permite înaintarea pe orice teren.
- ȘÉPING**, *șepinguri* s.n. (engl. *shaping*) Mașină de rabotat transversal; rabotare transversală.
- ȘÉPTÉL**, *șepteluri* s.n. (fr. *cheptel*) Totalitatea animalelor domestice dintr-o gospodărie, dintr-o comună, dintr-o țară.
- ȘERARDIZÁRE**, *șerardizări* s.f. (cf. fr. *shéardisation*) Acoperire cu zinc a pieselor de oțel sau de fontă, pentru a le mări rezistența la coroziune.
- ȘERÍF¹**, *șerifi* s.m. (fr. *shérif*, engl. *sheriff*) 1. (În Anglia și în S.U.A.) Funcționar (administrativ) însărcinat de poliție cu menținerea ordinii. 2. (În Scoția) Judecător având cel mai înalt grad într-un district sau într-un comitat.
- ȘERÍF²**, *șerifi* s.m. (fr. *chérif*) Prinț musulman considerat descendentul profetului Mahomed.
- ȘÉRLAC** s.n. v. șelac.
- ȘERPÁȘ**, *șerpași* s.m. (engl., fr. *sherpa*) Ghid sau persoană (nepalez sau indian) care însoțește expedițiile din Himalaia, ducând poverile.
- ȘÉVALÉT**, *șevalete* s.n. (fr. *chevalet*) Suport de lemn pe care pictorul fixează cartonul, pânza sau planșa când lucrează.
- ȘÉVALIÉRĂ**, *șevaliere* s.f. (fr. *chevalière*) Inel cu sigiliu.
- ȘÉVIÓT** s.n. (fr. *cheviot*) Rasă de oi originară din Anglia, cu lână fină și cu fir lung; țesătură din această lână.
- ȘÉVRÉTĂ**, *șevrete* s.f. (fr. *chevrette*) Piele de ovine prelucrată, care imită șevroul.
- ȘÉVRÓ**, *șevroui* s.n. (fr. *chevreau*) Piele fină de caprine (sau ovine) din care se fac articole de marochinărie ori de încălțăminte.
- ȘÉZLÓNG**, *șezlonguri* s.n. (fr. *chaise-longue*) Scaun pliant cu spătar înclinabil.
- ȘIC** (fr. *chic*) 1. S.n. Eleganță (1), bun-gust. 2. Adj. invar. Elegant (1), agreabil, cu bun-gust.
- ȘICANÁ**, *șicanez* vb. I (fr. *chicaner*) A deranja, a săcăi, a agasa, a supăra prin gesturi răutăcioase și repetate; a ergota.
- ȘICÁNĂ**, *șicane* s.f. (fr. *chicane*) 1. Fapta celui care șicanează; săcăială fără motiv. 2. (Jur.) Obiecție neîntemeiată; alibi. 3. Obstacol montat pe circuitul unui fluid, pentru a-i reduce viteza, pentru a-l dirija etc. 4. Parcurs în zigzag printr-o serie de obstacole.
- ȘICANATÓR**, *-OÁRE*, *șicanatori, -oare* adj. (*șicana* + *-tor*) Care șicanează; săcăitor.
- ȘIF**, *șifuri* s.n. (germ. *Schiff*) Planșetă de metal sau de lemn, folosită în tipografie pentru așezarea rândurilor culese; galion (3).
- ȘIFÓN**, *șifoane* s.n. (fr. *chiffon*) Pânză de bumbac, folosită pentru lenjerie.

- ȘIFONĂ**, *șifonez* vb. I (fr. *chiffonner*) A face să-și piardă sau a-și pierde netezimea; a (se) mototoli, a (se) boți; (fig.) a se supăra.
- ȘIFONABIL**, -Ă, *șifonabili*, -e adj. (fr. *chiffonnable*) Care se șifonează ușor; (fig.) supărăcios.
- ȘIFONIÉR**, *șifoniere* s.n. (fr. *chiffonnier*) Dulap pentru haine, pentru lenjerie etc.; garderob (1).
- ȘIISM** s.n. (fr. *chiisme*) Curent islamic care nu admite abateri de la percepțele Coranului.
- ȘIÍT**, -Ă, *șiiți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *chiite*, engl. *shiite*) (Adept) al šiismului.
- ȘILD**, *șilduri* s.n. (germ. *Schild*) Plăcuță de metal care se fixează în dreptul mânerelor și al broaștelor, la uși, la ferestre etc.
- ȘILING**, *șilingi* s.m. (fr., engl. *shilling*, germ. *Schilling*) 1. Monedă divizionară englezească, egală cu a douăzecea parte dintr-o liră sterlină. 2. Unitate monetară austriacă, în circulație până la adoptarea monedei euro.
- ȘIMI** s.n. (fr., engl. *shimmy*) Numele unui dans modern asemănător foxtrotului; melodia acestui dans.
- ȘINȘILĂ/CINCÍLA**, *șinșile/cincile* s.f. (fr. *chinchilla*) Mamifer rozător asemănător veveriței, cu blană cenușie, foarte prețioasă, care trăiește în Peru și în Chile.
- ȘINTOÍSM** s.n. (fr. *shintoisme*) Religie națională japoneză, caracterizată prin venerarea unor divinități ale naturii, precum și prin cultul strămoșilor și al eroilor.
- ȘINTOÍST**, -Ă, *șintoști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *shintoiște*) (Adept) al șintoismului.
- ȘIST**, *șisturi* s.n. (fr. *schiste*) 1. Rocă stratificată care se desface în plăci paralele. 2. *Șist cristalin* = rocă metamorfică formată prin presiunea exercitată de alte roci.
- ȘISTIFICÁRE**, *șistificări* s.f. (cf. fr. *schistification*) Împrăștiere, într-o mină grizutoasă, a unei cantități de pulbere fină, cu scopul de a preveni sau de a diminua pericolul de aprindere și de explozie.
- ȘISTÓS**, -OÁSĂ, *șistoși*, -oase adj. (fr. *schisteux*) (Despre roci) Cu șisturi; de natura șisturilor.
- ȘISTOZITÁTE** s.f. (fr. *schistosité*) Stare a unei roci șistoase.
- ȘLÁGÁR**, *șlagăre* s.n. (germ. *Schlager*) Melodie de mare succes la un moment dat; cântec la modă.
- ȘLAM** s.n. (germ. *Schlamm*) 1. Deșeu provenit din măcinarea minereurilor. 2. Substanță petrolieră în suspensie, care plutește pe suprafața mării.
- ȘLAP**, *șlapi* s.m. (germ. *Schlappe*) Papuc (de plajă).
- ȘLEFUÍ**, *șlefuiesc* vb. IV (germ. *schleifen*) 1. A netezi, a cizela o suprafață sau a da o anumită formă unor obiecte prin frecare, prin pilire etc. 2. (Fig.) A deveni sau a face să devină manierat, rafinat.
- ȘLEM** s.n. (fr. *chelem*, germ. *Schlemm*) 1. (La tarot, la bridge) Situație în care toate levatele se află la unul dintre (cuplurile de) jucători. 2. *Marele șlem* = situație în care un tenisman câștigă, în același an, cele patru concursuri internaționale importante; situație în care unul dintre cuplurile participante la unele jocuri de cărți cu licitație câștigă 12 din cele 13 levate posibile.
- ȘLEP**, *șleपुरi* s.n. (germ. *Schlepp[kahn]*) Navă de transport pe fluvii, pe lacuri etc.
- ȘLEPÁR**, *șlepari* s.m. (*șlep* + -ar) Persoană care conduce un șlep.
- ȘLIF**, *șlifuri* s.n. (germ. *Schliff*) 1. Porțiunea șlefuită a unei piese, a unui aparat etc. 2. (Fig.) Finețe, rafinament (1); subtilitate (1).
- ȘLIȚ**, *șlițuri* s.n. (germ. *Schlitz*) 1. Prohab; deschizătură din dreptul taliei, la fuste, rochii sau la partea de jos a mânecilor. 2. Șanț mic făcut într-o piesă sau într-un element de construcție.
- ȘMAL**, *șmale* s.n. (germ. *Schmal*) Literă tipografică subțire și îngustă.
- ȘMÍRGHEL** s.n. (germ. *Schmirgel*) 1. Rocă metamorfică formată dintr-o masă de granule fine de corindon și magnetit, folosită ca abraziv; emeri. 2. Pulbere abrazivă obținută din șmirghel (1); hârtie acoperită cu o astfel de pulbere, folosită pentru a curăța sau a lustrui unele obiecte.
- ȘNAPÁN**, *șnapani* s.m. (fr. *chenapan*) (Fam.) Pungaș, escroc.
- ȘNEC**, *șnecuri* s.n. (germ. *Schnecke*) Utilaj format dintr-un arbore cu una sau cu mai multe palete elicoidale, folosit pentru transportul materiilor pulverulente sau păstoase.
- ȘNIT**, *șnituri* s.n. (germ. *Schnitt*) 1. Suprafață formată pe marginile tăiate ale unei cărți. 2. Marginea liberă a tălpii, la încălțăminte.
- ȘNÍȚEL**, *șnițele* s.n. (germ. *Schnitzel*) Carne tăiată în felii subțiri, făcute pane.
- ȘNUR**, *șnururi* s.n. (germ. *Schnur*) 1. Fir rezultat din răsucirea mai multor fire groase, folosit ca ornament la obiecte de îmbrăcăminte; brandenburg. 2. Cordon electric flexibil.
- ȘOC**, *șocuri* s.n. (fr. *choc*) 1. Ciocnire, izbire bruscă și violentă între două corpuri. 2. Tulburare provocată de o emoție puternică și neașteptată; stres; impact (3). 3. Stare patologică puternică și gravă; ictus (1). 4. *De șoc* = destinat să îndeplinească o misiune grea. *Stare de șoc* = stare gravă, datorată unei

insuficiente circulatorii (accident, operație chirurgicală etc.). *Terapie de șoc* = tratare a stărilor psihotice profunde printr-o perturbație organică violentă (insulinoterapie, electroșocuri etc.).

ȘOCĂ, *șochez* vb. I (fr. *choquer*) 1. A impresiona (neplăcut) prin vorbe, gesturi, îmbrăcăminte etc.; a contraria; a epata, a frapa (1). 2. A produce o stare de stres.

ȘOCĂNT, -Ă, *șocanți*, -te adj. (fr. *choquant*) Care șochează; shocking; frapant; deplasat (2).

ȘODÓU, *șodouri* s.n. (fr. *chaudeau*) Băutură preparată din ou crud frecat cu zahăr, peste care se toarnă lapte fierbinte.

ȘOFĂ, *șofez* vb. I (de la *șofer*) A conduce un automobil.

ȘOFÉR, *șoferi* s.m. (fr. *chauffeur*) Conducător de automobil sau de alt vehicul.

ȘOFERIE s.f. (*șofer* + -ie) Meseria șoferului.

ȘOFERITĂ, *șoferite* s.f. (*șofer* + -ită) Conducătoare de automobil, de camion etc.

ȘOMĂ, *șomez* vb. I (fr. *chômer*) A nu avea, a nu găsi de lucru.

ȘOMĂJ s.n. (fr. *chômage*) 1. Fenomen economic care constă în inactivitatea forțată a unui număr mare de angajați. 2. Situația, starea de șomer.

ȘOMÉR, -Ă, *șomeri*, -e s.m. și f. (fr. *chômeur*) Persoană care este aptă de muncă, dar nu găsește de lucru.

ȘORT, *șorturi* s.n. (fr., engl. *short*) Pantaloni scurți purtați, de obicei, ca îmbrăcăminte de sport sau de plajă.

ȘOSEĂ, *șosele* s.f. (fr. *chaussée*) 1. Cale de comunicație interurbană, asfaltată sau pietruită. 2. Stradă amenajată.

ȘOSÉTĂ, *șosete* s.f. (fr. *chaussette*) Ciorap scurt până la gleznă.

ȘOȘÓN, *șoșoni* s.m. (fr. *chausson*) Gheată din cauciuc sau din pâslă, purtată, de obicei peste pantof.

ȘOT, *șoturi* s.n. (fr. *chott*) Depresiune (eoliană) închisă din regiunile semideșertice, al cărei fund este ocupat de un lac sărat care seacă temporar; lacul sărat respectiv.

ȘOVÍN, -Ă, *șovini*, -e (fr. *chauvin*) 1. Adj. Care se referă la șovinism; propriu șovismului. 2. S.m. și f. Persoană care susține și practică șovinismul; șovinist.

ȘOVINISM s.n. (fr. *chauvinisme*) Concepție care promovează un naționalism exagerat, agresiv și care întreține rasismul.

ȘOVINÍST, -Ă, *șoviniști*, -ste adj. (fr. *chauviniste*) Șovin.

ȘPĂCLU, *șpacluri* s.n. (cf. germ. *Spachtel*) Uncaltă alcătuită dintr-o lamă triunghiulară de metal cu mâner, cu ajutorul căreia se răzuiește tencuiala, se netezește chitul etc.

ȘPAGÁT, *șpagate* s.n. (germ. *Spagat*) 1. Sfoară groasă. 2. Poziție acrobatică în gimnastică în care picioarele se depărtează până la 180°, pe sol sau în aer, în poziție verticală sau orizontală.

ȘPALT, *șpalturi* s.n. (germ. *Spalte*) (Poligr.) Zaț cules în formă de coloană; proba de tipar copiată de pe un astfel de zaț, pe care se fac corecturile înainte de punerea în pagină.

ȘPAN, *șpanuri* s.n. (germ. *Span*) Așchie provenită din prelucrarea la strung a metalelor, a lemnului etc.

ȘPERÁCLU, *șperacle* s.n. (cf. germ. *Sperrhaken*) Cui cu vârf îndoit, folosit în loc de cheie.

ȘPERT, *șperțuri* s.n. (cf. germ. *Sperrzeug*) Bacșiș, mită.

ȘPERTŪI, *șperțuiesc* vb. IV (*șperț* + -ui) A da șperț.

ȘPIL, *șpiluri* s.n. (germ. *Spiel*) (Fam.) 1. Afacere necinstită; șmecherie. 2. A(-i) prinde șpilul = a se lămuri, a se edifica.

ȘPILHOZEN/ȘPILHÓZEN, *șpilhozeni/șpilhozene* s.m./s.n. (germ. *Spielhosen*) Pantalonaș cu bretele, purtat de copii.

ȘPIS, *șpisuri* s.n. (germ. *Spiess*) Pată neagră care apare uncori la tipar, între cuvinte.

ȘPIT¹, *șpiți* s.m. (germ. *Spitz*) Rasă de câini mici cu păr scurt și cu urechi drepte.

ȘPIT², *șpițuri* s.n. (germ. *Spitze*) 1. Unealtă formată dintr-o bară de oțel ascuțită la vârf, folosită la prelucrarea pietrei. 2. Linie simplă sau înflorată, ornament etc. pus la sfârșitul unui articol, al unui capitol etc. 3. Extremitate ascuțită sau muchie a unor obiecte, a unor construcții etc.

ȘPLINT, *șplinturi* s.n. (germ. *Splint*) Cui despicat în două, folosit ca element de fixare a două piese ori ca element de blocare sau de siguranță a piulițelor.

ȘPRING, *șpringuri* s.n. (engl. *spring*) (Mar.) Pară de ancorare a navelor.

ȘPRIT¹, *șprițuri* s.n. (germ. *Spritze*) 1. Aparat folosit la ornarea prăjiturilor. 2. Cantitate de lichid aruncată cu presiune.

ȘPRIT², *șprițuri* s.n. (germ. *Spritzer*) Vin amestecat cu sifon sau cu apă minerală.

ȘPUL, *șpuluri* s.n. (germ. *Spule*) Mosor de metal din suveica mașinii de cusut; mosor, bobină pe care se înfășoară o ață.

ȘPUT s.n. (engl., fr. *spot*) Aparat care focalizează razele luminoase, folosit ca proiector în teatru și în cinematografie.

ȘRAPNÉL, *șrapnele* s.n. (fr. *shrapnell*, germ. *Schrapnell*) Proiectil încărcat cu gloanțe.

ȘROT, *șroturi* s.n. (germ. *Schrot*) 1. Primul produs obținut în cursul măcinării grâului. 2. Furaj concentrat compus din resturile de semințe rezultate după extragerea uleiului.

- ȘTAB**, *ștabi* s.m. (germ. *Stab*, rus. *ștab*) șef (1), mahăr.
- ȘTACHETĂ**, *ștachete* s.f. (germ. *Staket*) (Sport) Bară subțire așezată orizontal, la o anumită distanță de sol, folosită pentru sărituri; (fig.) nivel de calitate.
- ȘTAFETĂ**, *ștafete* s.f. (germ. *Stafette*, it. *staffetta*, fr. *estafette*) 1. Curier care ducea mesaje urgente, în trecut; mesaj dus de acest curier; veste. 2. Concurs de alergări, de schi, de înot, în care distanța este parcursă succesiv de sportivii unei echipe, concomitent cu transmiterea unui obiect convențional de la un coechipier la altul; obiect folosit în acest scop.
- ȘTAMPILĂ**, *ștampilez* vb. I (fr. *estampiller*, cf. it. *stampigliare*) A pune o ștampilă.
- ȘTAMPILĂ**, *ștampile* s.f. (fr. *estampille*, cf. it. *stampiglia*) Amprentă aplicată pe brevete, pe scrisori, pe cărți etc. pentru a le atesta autenticitatea, proprietatea, proveniența etc.; obiect pe care sunt gravate inscripții, embleme și care, prin apăsare, marchează ceva; sigiliu (1).
- ȘTANȚĂ**, *ștanțez* vb. I (germ. *stanzen*) A tăia obiecte de metal cu ajutorul unei ștanțe; a imprima un model, o cifră etc. pe suprafața unei piese; (cin.) a imprima subtitluri pe o peliculă.
- ȘTANȚĂTOR**, **-OĂRE**, *ștanțatori*, *-oare* s.m. și f. (*ștanța* + *-tor*) (Muncitor) care lucrează cu ștanțe.
- ȘTANȚĂ**, *ștanțe* s.f. (germ. *Stanze*) Unealtă cu o muchiie tăioasă sau cu un model în relief la un capăt, folosită pentru prelucrarea pieselor din tablă, mase plastice etc.
- ȘTECĂR**, *ștecăre* s.n. (germ. *Stecker*) Piesă montată la capătul unui șnur electric, care face legătura cu priza de curent; fișă (3).
- ȘTIFT**, *știfuri* s.n. (germ. *Stift*) Tijă care îmbină două piese.
- ȘTIINȚIFICO-FANTĂSTIC**, **-Ă**, *științifico-fantastici*, *-ce* adj. (*științific* + *fantastic*) (Despre literatură, film) În care fantasticul este tratat verosimil prin amănunte științifice; science fiction.
- ȘTIMĂ**, *știme* s.f. (germ. *Stimme*) Extras dintr-o partitură generală care revine fiecăruia dintre interpreții unei lucrări muzicale.
- ȘTRAIF**, *ștraifuri* s.n. (germ. *Streif*) Dungă, bandă² (1), linie.
- ȘTRAND**, *ștranduri* s.n. (germ. *Strand*) Loc amenajat lângă o apă sau prevăzut cu un bazin, folosit pentru plajă, baie, sporturi nautice.
- ȘTRAS** s.n. v. **stras**.
- ȘTRÚDEL**, *ștrudele* s.n. (germ. *Strudel*) Plăcintă din foi subțiri, rulate în formă de sul, cu diferite umpluturi.
- ȘTUȚ**, *ștuțuri* s.n. (germ. *Stutzen*) Tub scurt care leagă un recipient de o conductă; tubulură (1).
- ȘÚBER**, *șubere* s.n. (germ. *Schieber*) 1. Dispozitiv care reglează închiderea sau deschiderea unui orificiu de trecere pentru lichide ori pentru gaze. 2. (Min.) Dispozitiv în formă de pâlnie, prin care trece materialul care se încarcă în vagoane.
- ȘÚBLER**, *șublere* s.n. (germ. *Schublehre*) Instrument folosit pentru măsurarea dimensiunilor liniare mici, format dintr-o riglă gradată, pe care culisează un cursor, prevăzută la un capăt cu un braț fix, perpendicular pe aceasta.
- ȘÚCO** adj. invar. (germ. *Schuko*) *Priză șuco* = priză care are contact la pământ.
- ȘUNT**, *șunturi* s.n. (engl., fr. *shunt*) 1. Dispozitiv de derivare a curentului electric dintr-un circuit. 2. Derivație patologică sau operatorie a fluxului sangvin.
- ȘUȘOTEĂLĂ**, *șușoteli* s.f. (*șușoti* + *-eală*) Zgomot produs de cineva care șușotește; șușotit.
- ȘUȘOTÍ**, *șușotesc* vb. IV (fr. *chuchoter*) A vorbi încet, în șoaptă; a șopti (la ureche); a vorbi în secret.
- ȘUȘOTÍT** s.n. (de la *șușoti*) Șușoteală.
- ȘUT¹**, *șuturi* s.n. (cf. germ. *Schicht*) Durata unei zile de muncă într-o mină¹, schimb; norma unui miner într-un schimb.
- ȘUT²**, *șuturi* s.n. (fr., engl. *shoot*) (Sport) Lovitură (puternică) dată în minge cu piciorul, cu mâna, cu capul sau cu un obiect special.
- ȘUTĂ**, *șutez* vb. I (fr. *shooter*) A da, a trage un șut în minge.
- ȘUTOR**, *șutori* s.m. (engl. *shooter*) (Sport) Jucător care șutează la poartă.
- ȘVĂIȚER** s.n. (germ. *Schweizer[käse]*) Brânză fină fermentată, cu goluri în masa ei.

T

TABÁGIC, -Ă, *tabagici*, -ce (fr. *tabagique*) 1. Adj. Care se referă la tabagism. 2. Adj., s.m. și f. (Om) intoxicat cu nicotina din tutun.

TABAGÍSM s.n. (fr. *tabagisme*) Intoxicație cronică a organismului cu nicotina din tutun, specifică fumătorilor; (rar) nicotinism.

TABÁR, *tabare* s.n. (fr. *tabar*) Mantie purtată peste armură, în Evul Mediu.

TABÉL, *tabele* s.n. (lat. *tabella*, germ. *Tabelle*, rus. *tabeli*) Foaie care cuprinde nume, cifre, date etc., ordonate pe rubrici; stat² (1).

TABELÁR, -Ă, *tabelari*, -e adj. (fr. *tabellaire*) 1. În formă de tabel. 2. *Tipărire tabelară* = vechi sistem de tipărire cu ajutorul unor tăblițe de lemn pe care se grava textul.

TABERNÁCUL, *tabernacule* s.n. (lat. *tabernaculum*, it. *tabernacolo*, cf. fr. *tabernacle*) 1. Cort portativ, susținut de coloane din lemn aurit, în care vechii evrei păstrau chivotul legii; cortul mărturiei; (p. ext.) altar. 2. Dulăpior sau cutie de argint (în formă de biserică), în care se păstrează cuminecătura, mirul etc. sau obiecte de cult. 3. (La creștinii catolici) Cutie ornamentală cu încuietoare, așezată pe altar, în care se ține hostia.

TABINÉT, *tabinete* s.n. (cf. fr. *table nette*) Nume dat unui joc de cărți; partidă dintr-un astfel de joc.

TABLETÁ, *tabletez* vb. I (*tabletă* + -a) A face pastile, pilule.

TABLÉTĂ, *tablete* s.f. (fr. *tablette*) 1. Preparat farmaceutic; pastilă (1), pilulă (1), comprimat. 2. Preparat alimentar uscat, în formă de placă dreptunghiulară. 3. Articol literar-publicistic de mici dimensiuni, care tratează, de obicei, o temă de actualitate.

TABLIÉR, *tablere* s.n. (fr. *tablier*) Platformă orizontală a unui pod, care susține calca de circulație a acestuia.

TABLOÍD *tabloide* s.n. (engl. *tabloid*, fr. *tabloïde*) Publicație cotidiană de mare tiraj, care are un format mai mic decât cel obișnuit.

TABLÓU, *tablouri* s.n. (fr. *tableau*) 1. Pictură sau desen pe pânză, pe carton etc.; pictură, gravură, fotografie etc. înrămată. 2. Privești de ansamblu care impresionează prin pitoresc, prin frumusețe etc. 3. Descriere sau evocare făcută oral sau în scris; diviziune a unei piese de teatru, marcată prin schimbarea decorului. 4. Grafic compus din termeni, simboluri etc. (dispuse în coloane). 5. Placă de metal, de lemn etc. pe care sunt montate aparatele unui sistem tehnic; panou, placă pe care se agață cheile camerelor de hotel, fișele de pontaj etc. 6. *A rămâne tablou* = a fi surprins.

TABS, *tabsuri* s.n. (engl. *tabs*) Imagine, inscripție care însoțește unele mărci poștale.

TABŪ, *tabuuri* s.n. (fr. *tabou*) 1. (În societățile primitive) Interdicție cu un caracter sacru, legată de o ființă, de un obiect etc., a cărei încălcare atrage sancțiuni de ordin magic sau social. 2. Persoană, lucru etc. despre care este neindicat sau interzis să se discute. 3. Interdicție a unui cuvânt, din superstiție sau din pudoare.

TABUÍSM s.n. (*tabu* + -ism) Caracter de tabu, interdicție bazată pe tabu.

TABUIZÁ, *tabuizez* vb. I (fr. *tabouiser*) A da un caracter de tabu cuiva sau la ceva.

TABULÁR, -Ă, *tabulari*, -e adj. (fr. *tabulaire*) 1. Înscris pe o listă, în coloanele unui registru etc. 2. Care este în formă de placă, asemănător unei plăci, plat.

TABULATÓR, *tabulatoare* s.n. (fr. *tabulateur*) Dispozitiv (la mașina de scris) care permite menținerea automată a lungimii fiecărui rând.

- TABULATŪRĂ**, *tabulaturi* s.f. (germ. *Tabulatur*) (Muz.) Notație care se bazează pe folosirea literelor și a cifrelor pentru indicarea locului în care trebuie puse degetele pe un instrument (cu claviatură sau cu coarde ciupite).
- TABURĚT**, *taburete* s.n. (fr. *tabouret*) Scăunel fără spătar și fără brațe.
- TACHĚT**, *tacheți* s.m. (fr. *taquet*) 1. Cilindru metalic scurt, în mecanismul de distribuție cu supape al unei mașini, care împiedică uzura tijeii supapei. 2. Element folosit la îmbinarea a două piese, cu rolul de a mări suprafața de transmitere a forțelor. 3. Piesă de lemn sau de metal folosită pentru fixarea cordajului. 4. Piesă care servește la oprirea, la blocarea a ceva.
- TACHINĂ**, *tachinez* vb. I (fr. *taquiner*) A necăji pe cineva în glumă, fără răutate; a contraria din amuzament.
- TACĪT**, -Ă, *taciți*, -te adj. (fr. *tacite*) Care nu este exprimat formal, ci subînțeles și admis; implicit.
- TACITŪRN**, -Ă, *taciturni*, -e adj. (fr. *taciturne*, lat. *taciturnus*) Tăcut din fire, închis în sine; posac; tenebros.
- TACKLE** s.n. (pr. *tecl*; engl. *tackle*) Gestul nereglementar de a bloca cu piciorul acțiunea adversarului sau de a-l deposeda de minge prin alte mijloace (la fotbal, rugbi); tackling.
- TACKLING** s.n. (pr. *técling*; engl. *tackling*) Tackle.
- TACT**, (2) *tacturi* s.n. (fr. *tact*, germ. *Takt*) 1. Simț care se referă la senzațiile provocate de agenții externi asupra pielii sau mucoaselor; pipăit. 2. Măsură, ritm al unei melodii. 3. Ritm de mișcare în mers, în dans etc.; cadență. 4. Judecată fină și corectă, care determină o comportare adecvată și delicată; abilitate (1).
- TĂCTIC**, -Ă, *tactici*, -ce (fr. *tactique*) 1. S.f. Artă conducerii în luptă a trupelor, pentru îndeplinirea cu maximum de eficacitate a obiectivelor. 2. S.f. Totalitatea mijloacelor abile întrebunțate pentru a reuși într-o acțiune (politică, socială etc.), pentru a obține rezultatul dorit; strategie. 3. Adj. Care ține de tactică (1, 2), referitor la tactică.
- TACTICIÁN**, -Ă, *tacticieni*, -e s.m. și f. (fr. *tacticien*) 1. Specialist, teoretician în tactica militară. 2. Persoană care folosește mijloace abile pentru a ajunge la rezultatul dorit.
- TACTĪL**, -Ă, *tactili*, -e adj. (fr. *tactile*) Care ține de simțul pipăitului, care se poate percepe prin pipăit.
- TACTĪSM** s.n. (fr. *tactisme*) Reacție de atragere sau de respingere provocată de anumiți factori externi asupra unor organisme vii:
- TADJĪC**, -Ă, *tadjici*, -ce (fr. *tadjik*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) din Tadjikistan. 2. S.f. Limbă iraniană vorbită de tadjici (1).
- TAHEOMETRIĖ** s.f. (fr. *tachéométrie*) Metodă de întocmire a planurilor cu ajutorul taheometrului.
- TAHEOMĚTRU**, *taheometre* s.n. (fr. *tachéomètre*) Teodolit folosit pentru măsurarea diferențelor de nivel și a altitudinii.
- TAHICARDĪE**, *tahicardii* s.f. (fr. *tachycardie*) Accelerare anormală a ritmului cardiac (în unele afecțiuni cardiace, în boala lui Basedow etc.).
- TAHIMĚTRU**, *tahimetre* s.n. (fr. *tachymètre*, germ. *Tachometer*) Aparat folosit pentru măsurarea turăției unei piese rotitoare a unei mașini.
- TAHISTOSCŪP**, *tahistoscoape* s.n. (fr. *tachistoscope*) Aparat care prezintă desene, litere etc. pentru un timp foarte scurt, pentru a studia atenția, percepția celui care le privește.
- TAHOGRĂF**, *tahografe* s.n. (germ. *Tachograph*) Tahimetru înregistrator.
- TAIFŪN**, *taifunuri* s.n. (germ. *Taifun*) Ciclon tropical (mai ales în estul Asiei și în estul Americii de Nord); uragan (1).
- TAIGĂ**, *taigale* s.f. (rus. *taiga*) Pădure de conifere din Siberia și din partea europeană a Federației Ruse, situată la sud de tundră.
- TAIKŪ** s.m. (jap. *taiko*) Protector și guvernator cu puteri absolute, în Japonia medievală.
- TAIŪR**, *taioare* s.n. (fr. *tailleur*) Costum purtat de femei, compus din fustă și jachetă confecționate din același material.
- TAL**, *taluri* s.n. (fr. *thalle*) Organ vegetativ rudimentar al unor plante criptogame (alge, ciuperci etc.).
- TALĂMUS** s.n. (fr. *thalamus*) Parte a encefalului, situată la baza creierului, cu rol esențial în procesul de înregistrare a senzațiilor.
- TALASEMIĖ**, *talasemii* s.f. (fr. *thalassémie*) Boală ereditară caracterizată printr-o anemie severă datorată persistenței hemoglobinei fetale în sânge.
- TALASOCRAȚĪE** s.f. (fr. *thalassocratie*) Stat în care puterea se află în mâna celor care dețin supremația maritimă; stăpânire asupra mărilor.
- TALASOFŪBĪE** s.f. (fr. *thalassophobie*) Teamă patologică de mare.
- TALASOGENĖZĂ** s.f. (fr. *thalassogenèse*) Proces de formare a mărilor și a oceanelor.
- TALASOTERAPIĖ** s.f. (fr. *thalassothérapie*) Tratamente cu băi de mare și cu aer marin.
- TALC** s.n. (fr. *talc*, germ. *Talk*) Praf alb, unsuros și moale, foarte fin, întrebunțat la îngrijirea pielii, în industria textilă etc.

- TALÉNT**, *talente* s.n. (fr. *talent*, lat. *talentum*, germ. *Talent*) 1. Aptitudine înnăscută, capacitate deosebită într-un anumit domeniu; pricepere; persoană înzestrată cu asemenea aptitudini. 2. *De talent* = talentat, înzestrat.
- TALENTÁT**, -Ă, *talentați*, -te adj., s.m. și f. (*talent* + -at) (Persoană) care are talent.
- TÁLE QUÁLE** loc. adv. (pr. *tále cvále*; lat. *tale quale*) Așa cum este, neschimbat.
- TÁLIE**, *talii* s.f. (rus. *talii*, fr. *taille*, it. *taglia*, germ. *Taglia*) 1. Statură, înălțime. 2. Mărime a obiectelor de îmbrăcăminte (în confecții). 3. Mijloc, brâu (al corpului uman); (p. ext.) corsaj. 4. (Fig.) Nivel, calibrul. 5. *De talie* = de valoare. *În talie* = îmbrăcat doar în haină. (*A fi*) *de talia cuiva* = (a fi) de valoarea, pe măsura cuiva.
- TALIÓN** s.n. (lat. *talio*, -onis, germ. *Talion*, fr. *talion*) 1. (În Antichitate) Pedepsă sau răzbunare constând în tratarea vinovatului în același mod în care acesta a procedat cu victima. 2. *Legea talionului* = lege penală, la unele popoare din vechime, prin care vinovatului i se aplica o pedeapsă pe măsura faptei de care se făcea culpabil.
- TALISMÁN**, *talismane* s.n. (fr. *talisman*) Mic obiect considerat purtător de noroc; amuletă, mascotă (1).
- TALKIE-WALKIE** s.n. (pr. *tóchi uóchi*; fr. *talkie-walkie*, cf. engl. *walkie-talkie*) (Tehn.) Walkie-talkie.
- TALK-SHOW**, *talk-show-uri* s.n. (pr. *tókşou*; engl. *talk-show*) Discuție pe o anumită temă între mai mulți invitați și un moderator, transmisă la radio sau la televiziune.
- TALMÚD** n. pr. n. (fr. *Talmud*) Operă a iudaismului cuprinzând aplicarea și interpretarea sub aspect religios, legislativ, literar și istoric a primelor cinci cărți ale Vechiului Testament.
- TALMUDÍSM** s.n. (fr. *talmudisme*) 1. Studiul Talmudului. 2. (Fig.) Interpretare rigidă, dogmatică.
- TALMUDÍST**, -Ă, *talmudiști*, -ste s.m. și f. (fr. *talmudiste*) 1. Specialist în studiul Talmudului; adept al învățăturilor Talmudului. 2. (Fig.) Persoană care judecă lucrurile scolastic, dogmatic, rigid.
- TALÓN**, *taloane* s.n. (fr. *talón*) 1. Parte care rămâne la cotorul unui chitanțier, al unui bonier etc. 2. Partea de la călcâiul ciorapului.
- TALONÁ**, *talonez* vb. I (fr. *talonner*) (La rugby) A scoate mingea din grămadă cu piciorul; (în alte sporturi) a urmări îndeaproape un adversar pentru a-l împiedica să acționeze.
- TALONÉR**, *taloneri* s.m. (fr. *talonneur*) Rugbist care are sarcina de a talona.
- TALONÉTĂ**, *talonete* s.f. (fr. *talonnette*) 1. Bucată de carton, de piele etc. fixată în dreptul călcâiului, la încălțăminte. 2. Branț. 3. Bucată de stofă cusută pe marginea interioară, de jos, a pantalonilor, pentru a evita uzura.
- TÁLUS**, *talusuri* (fr., lat. *talus*) (Anat.) 1. S.n. Călcâi, astragal (1). 2. Adj. *Picior talus* = picior răsucit, chircit.
- TALÚZ**, *taluzuri* s.n. (fr. *talus*) Pantă a unui terasament, a unei construcții etc.; teren în pantă.
- TALUZÁ**, *taluzez* vb. I (fr. *taluser*) A da formă de taluz, de pantă.
- TALVÉG**, *talveguri* s.n. (germ. *Thalweg*, fr. *t[h]alweg*) Linie care unește punctele cele mai joase ale fundului unei văi.
- TAMARÍN**, *tamarini* s.m. (fr. *tamarin*) Arbore tropical cu flori galbene, din ale cărui fructe se prepară o băutură răcoritoare.
- TAMARÍSCĂ** s.f. (lat. *tamarix*, -icis, germ. *Tamariske*, fr. *tamaris*) Arbust ornamental cu frunze mici și cu flori grupate în ciorchini, cultivat mai ales pe litoral.
- TAMBÚCHI**, *tambuchiuri* s.n. (cf. it. *stambugio*) Deschizătură în puntea unei nave care permite accesul în încăperile de dedesubt.
- TAMBŪR**, *tambure* s.n. (fr. *tambour*, germ. *Tambour*) 1. Tobă. 2. Porțiunea prismatică sau cilindrică a unei turle, cuprinsă între bază și cupolă. 3. Spațiu cilindric situat la intrarea unei clădiri, în interiorul căruia este plasată o ușă pivotantă. 4. *Tambur major* = subofiter care conducea o fanfară militară; plutonier (într-o fanfară).
- TAMBURINÁ**, *tamburinez* vb. I (fr. *tambouriner*) (Livr.) A bate ușor și ritmic (cu degetele) în ceva.
- TAMBURÍNĂ**, *tamburine* s.f. (fr. *tambourin*) Tobă redusă ca dimensiuni, care are talgere sau clopoței, folosită pentru acompanierea ritmică a dansului în Spania, în Italia și în Orient.
- TAMPÓN**, *tampoane* s.n. (fr. *tampon*) 1. Bucată de vată sau de tifon sterilizat (cu care se oprește o hemoragie, o secreție etc.). 2. Piesă de șoc la vagoanele de cale ferată. 3. Suport pentru sugativă. 4. Substanță care împiedică un anumit proces chimic.
- TAMPONÁ**, *tamponez* vb. I (fr. *tamponner*) 1. A se ciocni, a se lovi. 2. A atinge ușor și repetat, cu un tampon, o suprafață a corpului (pentru a opri respirația, o secreție etc.).
- TAM-TÁM**, *tam-tamuri* s.n. (fr. *tam-tam*) 1. Instrument de percuție asemănător gongului, dar mai mare și cu un timbru mai grav. 2. Instrument muzical

- african asemănător tobei; muzică executată cu acest instrument. 3. (Fig.) Zgomot mare, zarvă.
- TANÁGRA**, *tanagre* s.f. (fr. *tanagra*) 1. Figurină pollicromă antică, din pământ ars, simplă și grațioasă, descoperită în necropolele din Tanagra (Grecia). 2. (Fig.) Tânără cu forme grațioase.
- TANÁNT**, *tananti* s.m. (fr. *tannant*) Substanță chimică, naturală sau sintetică, utilizată la tăbăcirea pieilor crude.
- TANÁTIC**, -Ă, *tanatici*, -ce adj. (fr. *thanatique*) Care se referă la moarte; de moarte, specific morții.
- TANATOFOBIE** s.f. (fr. *thanatophobie*) Teamă morbidă de moarte.
- TANATOLOGIE** s.f. (fr. *thanatologie*) Studiul semnelor, al condițiilor, al cauzelor și al naturii morții, din punctul de vedere al medicinei legale.
- TANC**, *tancuri* s.n. (fr., engl. *tank*, germ. *Tank*) 1. Auto-vehicul de luptă blindat, cu roți montate pe șenile, înzestrat cu tunuri, cu mitraliere etc., care poate străbate terenuri accidentate. 2. Rezervor din tablă de oțel, folosit pentru depozitarea și transportarea lichidelor. 3. *Tanc petrolier* = navă folosită la transportul petrolului sau al derivatelor acestuia. *Tanc amfibiu* = tanc care se poate deplasa și pe apă.
- TANCHÉTĂ**, *tanchete* s.f. (fr. *tanquette*) Tanc mic cu blindaj ușor.
- TANCHÍST**, -Ă, *tanchiști*, -ste s.m. și f. (fr. *tankiste*, germ. *Tankist*) Militar dintr-o unitate de tancuri.
- TANDÉM**, *tandemuri* s.n. (fr. *tandem*) 1. Bicicletă pentru două persoane, cu două șei, una în spatele celeilalte, acționată de două perechi de pedale. 2. Grup de două persoane (nedespărțite). 3. Sistem tehnic, mașină-unealtă acționată din mai multe puncte.
- TANDRÉȚE** s.f. (fr. *tendresse*) Sentiment duios, dragoste care se manifestă prin cuvinte și gesturi gingașe, delicate.
- TÁNDRU**, -Ă, *tandri*, -e adj. (fr. *tendre*) Afectuos, drăgăstos, duios.
- TANGÁ**, pers. 3 *tanghează* vb. I (fr. *tanguer*) (Despre [aero]navă) A fi supus tangajului.
- TANGÁJ**, *tangaje* s.n. (fr. *tangage*) Oscilație, balanșare înainte și înapoi a unei (aero)navă.
- TANGÉNT**, -Ă, *tangenți*, -te (fr. *tangent*) 1. Adj., s.m. și f. (Dreaptă) care atinge o curbă într-un singur punct. 2. S.f. Funcție trigonometrică egală cu câtul dintre funcția sinus și funcția cosinus. 3. *În* (sau *prin*) *tangentă* = tangențial. *A scăpa ca prin tangentă* = a scăpa cu greu dintr-o situație dificilă.
- TANGÉNȚĂ**, *tangențe* s.f. (fr. *tangence*) Atingere, legătură, contact (1); relație trecătoare, indirectă.
- TANGENȚIAL**, -Ă, *tangențiali*, -e adj. (fr. *tangentiel*) Atins în treacăt; (fig.) printre altele, indirect.
- TANGÍBIL**, -Ă, *tangibili*, -e adj. (fr. *tangible*) Care poate fi perceput prin simțuri; (fig.) evident, real.
- TANGÓU**, *tangouri* s.n. (fr., sp. *tango*) Dans modern de origine argentiniană, cu ritm în doi timpi, care se execută în perechi; melodie după care se execută acest dans.
- TANÍN**, *taninuri* s.n. (fr. *tanin*) Substanță amorfă de origine vegetală, folosită mai ales la tăbăcirea pieilor.
- TANIZÁ**, *tanizez* vb. I (fr. *taniser*) A adăuga tanin în vin, în must pentru limpezire.
- TANTÁL** s.n. (fr. *tantale*) Element chimic, metal rar alb-argintiu, foarte dur, maleabil și ductil, folosit la confecționarea pieselor de laborator.
- TÁNTI** s.f. (germ. *Tante*, fr. *tante*) (Fam.) Mătușă; termen de adresare unei femei (în vârstă).
- TANTIÉMĂ**, *tantieme* s.f. (fr. *tantième*) 1. Sumă de bani, indemnizație încasată de cineva de la o societate comercială, pentru participarea la conducerea acesteia; comision procentual primit de intermediarii de afaceri; bonus. 2. Onorariu cuvenit unui autor dramatic, calculat în raport cu încasările obținute la reprezentațiile piesei acestuia.
- TÁNTRA** s.f. (fr. *tandra*) Culegere de scrieri religioase hinduiste și budiste din sec. IX–XIII.
- TANTRÍSM** s.n. (fr. *tantrisme*) Ansamblu de credințe și de ritualuri hinduiste și budiste opuse brahmanismului.
- TANZANIÁN**, -Ă, *tanzanieni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *tanzanien*) (Persoană) din Tanzania.
- TÁO/DÁO** s.n. (fr., engl. *tao*) Principiu transcendent și immanent din care, potrivit doctrinei filosofico-religioase a lui Lao Zi (sec. al VI-lea î.H.), izvorăsc viața și ordinea cosmică.
- TAOÍSM/DAOÍSM** s.n. (fr. *taoïsme*) 1. Unul dintre principalele curente în filosofia chineză antică, expus de discipolii lui Lao Zi. 2. Religie chineză constituind un amestec al cultului spiritelor naturii și ale strămoșilor, al ideilor lui Lao Zi și al diverselor credințe.
- TAPÁ**, *tapez* vb. I (fr. *taper*) 1. A bate un text la mașina de scris etc.; a lovi clapele unui pian. 2. A împrumuta, a lua bani de la cineva, fără intenția de a-i restitui. 3. A pieptăna părul de la vârf spre rădăcină, pentru a-i da o formă înaltă, înfoiată.
- TAPÁJ** s.n. (fr. *tapage*) Zgomot violent și confuz de glasuri omeneste sau de lovituri; protest zgomotos; gălăgie, scandal.
- TAPÉT**, *tapete* s.n. (it. *tappeto*, germ. *Tapete*) 1. Hârtie, pânză etc. (cu desene) care se aplică pe pereții

unor încăperi în loc de zugrăveală. 2. *A pune* (sau *a aduce*) *o problemă pe tapet* = a aduce în discuție, a fi la ordinea zilei.

TAPETĂ, *tapetez* vb. I (*tapet* + *-a*, cf. germ. *tapezieren*) 1. A acoperi cu tapet pereții unei încăperi; a tapisa (1). 2. A unge și a stropi cu făină o tavă în care urmează să se coacă un aluat, o budincă etc.

TAPEUR, *tapeuri* s.m. (pr. *tapôr*; fr. *tapeur*) Persoană care tapcăză (2).

TAPIOCĂ s.f. (fr. *tapioca*) Făină extrasă din rădăcina de manioc, folosită în alimentație; manioc.

TAPIR, *tapiri* s.m. (fr. *tapir*) Mamifer erbivor masiv din America de Sud și din sud-estul Asiei, cu pielea netedă, cu buza superioară și nasul contopite într-o trompă scurtă.

TAPISĂ/TAPIȚĂ, *tapisez/tapițez* vb. I (fr. *tapisser*, germ. *tapezieren*) 1. A tapeta (1), a împodobi pereții unei încăperi. 2. A îmbrăca o mobilă cu stofă, cu mătase etc.; a capitona.

TAPISERIE/TAPIȚERIE², *tapiserii/tapițerii* s.f. (fr. *tapiserie*) 1. Partea capitonată a unei mobile. 2. Țesătură decorativă folosită la împodobirea pereților sau a unor mobile. 3. Lucru de mână executat pe canava cu lână, cu mătase etc.

TAPIȚĂ vb. I v. **tapisa**.

TAPIȚÉR, *tapiteri* s.m. (fr. *tapissier*, it. *tappezziere*, germ. *Tapezierer*) Meseriaș specializat în tapisarea mobilelor.

TAPIȚERIE¹, (2) *tapiterii* s.f. (*tapiter* + *-ie*) 1. Meseria tapiterului. 2. Atelier, prăvălie în care se lucrează sau se vând obiecte făcute de tapiter.

TAPIȚERIE² s.f. v. **tapiserie**.

TAPOTĂ, *tapotez* vb. I (fr. *tapoter*) A bate ușor și repetat cu degetele anumite țesuturi, pentru masaj.

TARANTÉLĂ, *tarantele* s.f. (it. *tarantella*) Dans popular napolitan, executat în ritm vioi; melodie după care se execută acest dans.

TARÁT, *-Ă, tarăți, -te* adj. (de la *tară*, cf. fr. *taré*) Plin de vicii; cu tare.

TĂRĂ, *tare* s.f. (fr. *tare*) 1. Defect fizic ereditar. 2. Defect moral; meteahnă, viciu (1).

TARDÍV, *-Ă, tardivi, -e* adj. (fr. *tardif*) Întârziat; târziu. *Intervenție tardivă*.

TARÍF, *tarife* s.n. (it. *tariffa*, germ. *Tarif*, fr. *tarif*) 1. Preț, taxă pentru prestări de servicii, transport, taxe postale, radio etc.; listă cuprinzând aceste prețuri. 2. Retribuție pentru o anumită muncă. 3. *Tarif vamal* = tabel cu taxele vamale pentru mărfurile trecute peste granița unei țări.

TARIFĂ, *tarifez* vb. I (fr. *tarifer*) A stabili, a fixa un tarif.

TARIFĂR, *-Ă, tarifari, -e* adj. (fr. *tarifaire*) (Despre prețuri, taxe) Stabilit printr-un tarif, conform unui tarif.

TARÓC s.n. (germ. *Tarok*, it. *tarocco*) Tarot.

TARÓT s.n. (fr. *tarot*) Cărți de joc mai lungi și cu alte figuri decât cele obișnuite, folosite mai ales în cartomanție; joc cu aceste cărți; cartomanție, taroc.

TARPÁN, *tarpani* s.m. (fr. *tarpan*) Cal sălbatic de culoare brună, cu capul scurt și gros și coama scurtă, răspândit în stepele sau în podișurile Asiei.

TARS, *tarsuri* s.n. (lat. *tarsus*, fr. *tarse*) Partea posterioară a scheletului labei piciorului, formată din șapte oase.

TARSIÁN, *-Ă, tarsieni, -e* adj. (fr. *tarsien*) Al tarsului, referitor la tars.

TARTÁN, *tartane* s.n. (fr. *tartan*) 1. Stofă cadrilată de lână, fabricată în Scoția; pled, șal etc. făcut dintr-o astfel de stofă. 2. Material sintetic folosit ca înveliș pentru pistele de atletism.

TARTÂNĂ, *tartane* s.f. (fr. *tartane*, it. *tartana*) Mică ambarcațiune cu pânze, prevăzută cu un catarg și bompres, folosită la transport și la pescuit în Marca Mediterană.

TARTĂR adj. invar. (fr. *tartare*) *Sos tartar* = maioneză foarte picantă (cu mult muștar și ccapă).

TĂRTĂ, *tarte* s.f. (fr. *tarte*) Prăjitură făcută dintr-un strat de aluat fraged, acoperit cu fructe (și cremă).

TARTÍNĂ, *tartine* s.f. (fr. *tartine*) Sandvici.

TĂRTRU, *tartruri* s.n. (fr. *tartre*) 1. Sediment pe care îl lasă vinul nou sau alte lichide pe fundul recipientului. 2. Sediment calcaros gălbui depus în jurul dinților; detritus.

TARTUFE/TARTUFFE s.m. (pr. *tartúf*; fr. *tartufe*, cf. n.pr. *Tartuffe*) Om fățarnic, ipocrit.

TARTUFFE s.m. v. **tartufe**.

TARTUFÍSM/TARTUFFÍSM s.n. (pr. *tartúfism*; n.pr. *Tartuffe* + *-ism*) Fățarnic, ipocrizie.

TARTUFFÍSM s.n. v. **tartufism**.

TASĂ, *tasez* vb. I (fr. *tasser*) A(-și) micșora, a(-și) reduce volumul prin lovire, apăsare, comprimare; a (se) îndesa.

TASTĂ, *tastez* vb. I (germ. *tasten*) A apăsa pe o tastă; a culege la taster.

TASTATÚRĂ, *tastaturi* s.f. (germ. *Tastatur*) Claviatură, keyboard.

TĂSTĂ, *taste* s.f. (germ. *Taste*) Clapă la o claviatură.

TĂSTER, *tastere* s.n. (germ. *Taster*) (Poligr.) Ansamblu mecanic la mașina de cules monotip care fixează tipul și poziția literelor.

TASTIÉRĂ, *tastiere* s.f. (it. *tastiera*) 1. Mecanism care declanșează sunetele unui tub de orgă sau coardele

- unor instrumente muzicale cu claviatură. 2. (La instrumentele muzicale cu coarde) Placă din lemn tare, fixată deasupra cutiei de rezonanță, pe care se apasă coardele cu degetul.
- TAȘISM** s.n. (fr. *tachisme*) Tehnică în pictura abstractă de după cel de-al Doilea Război Mondial care încearcă să restituie picturii primatul culorii și al luminii.
- TAȘIST, -Ă, tașiști, -ste** (fr. *tachiste*) 1. S.m. și f. (Persoană) care practică tașismul. 2. Adj. Care ține de tașism, referitor la tașism; realizat în pete de culoare.
- TATĂMI** s.n. (fr. *tatami*) 1. Rogojină tradițională japoneză care ține loc de pat. 2. Cearșaf de pai, folosit pentru plajă. 3. Spațiu delimitat pe care se desfășoară anumite întreceri sportive japoneze.
- TATONĂ, tatonez** vb. I (fr. *tatonner*) 1. A cerceta o situație, o împrejurare etc. cu prudență; a sonda, a dibui. 2. *A tatonat terenul* = a cerceta posibilitățile de reușită înainte de a începe o acțiune.
- TATŪ, tatu** s.m. (fr. *tatou*) Mamifer nocturn, fără dinți, acoperit pe corp cu plăci cornoase articulate, din America tropicală.
- TATUĂ, tatuez** vb. I (fr. *tatouer*) A(-și) imprima pe piele diferite figuri cu ajutorul unor împunsături și al unor coloranți care (nu) se șterg.
- TATUĂJ, tatuaje** s.n. (fr. *tatouage*) 1. Acțiunea de a (se) tatua; desen realizat pe piele în acest fel. 2. Marcarea a animalelor cu semne realizate prin tatuaj (1).
- TAUMATŪRG, taumaturgi** s.m. (fr. *thaumaturge*) Persoană care pretinde că face minuni.
- TAUMATURGIE** s.f. (fr. *thaumaturgie*) Pretinsă putere de a face minuni; magie (1).
- TAURIN, -Ă, taurini, -e** (fr. *taurin*) 1. Adj. Care se referă la taur, de taur. 2. S.f. (La pl.) Specie de bovine care are ca reprezentant tipic bou; (și la sg.) bovină din această specie.
- TAUROMAHIE** s.f. (fr. *tauromachie*) Arta de a lupta cu taurii în arenă.
- TAUTOLOGIE, tautologii** s.f. (fr. *tautologie*) 1. (Log.) Judecată în care subiectul și predicatul sunt aceeași noțiune, exprimată sau nu prin același cuvânt. 2. Pleonasm. 3. Fenomen sintactic care constă în repetarea aceluiași cuvânt în situații când are funcții diferite.
- TAVERNĂ, taverne** s.f. (fr. *taverne*, germ. *Taverne*) Cărciumă sărăcăcioasă, murdară.
- TAXĂ, taxe** vb. I (fr. *taxer*) 1. A supune unei taxe; a fixa o taxă. 2. (Fig.) A considera, a socoti, a califica drept...
- TĂXĂ, taxe** s.f. (fr. *taxe*, germ. *Taxe*, lat. *taxa*) 1. Sumă de bani plătită în schimbul unor drepturi sau al unor servicii; tarif (1); impozit pe mărfuri. 2. *Taxă pe valoarea adăugată* (abr. T.V.A.) = impozit general de consum perceput doar asupra valorii nou adăugate.
- TAXI, taxiuri** s.n. (fr. *taxi*) Taximetru.
- TAXICAMIÓN, taxicamioane** s.n. (*taxi* + *camion*) Autocamion care funcționează conform sistemului taximetrelor.
- TAXIDERMIE** s.f. (fr. *taxidermie*) Arta de a împăia animale pentru a le expune în muzee.
- TAXIDERMIST, taxidermiști** s.m. (fr. *taxidermiste*) Specialist în taxidermie.
- TAXIFURGONETĂ, taxifurgone** s.f. (*taxi* + *furgonetă*) Autofurgonetă care funcționează conform sistemului taximetrelor.
- TĂXI-GIRL** s.f. (pr. *tăxigărl*; engl., fr. *taxi-girl*) Tânăra angajată într-un local pentru a dansa cu clienții.
- TAXIMETRIST, -Ă, taximetriști, -ste** s.m. și f. (*taximetru* + *-ist*) Șofer de taximetru.
- TAXIMÉTRU, taximetre** s.n. (fr. *taximètre*) Automobil folosit pentru transportul călătorilor sau al mărfurilor, prevăzut cu un aparat care înregistrează costul în funcție de distanța parcursă; taxi.
- TAXONÓMIC, -Ă, taxonomici, -ce** adj. (fr. *taxonomique/taxinomique*) Care se referă la taxonomie.
- TAXONOMIE** s.f. (fr. *taxonomie/taxinomie*) (Biol.) Sistematică (2).
- TAYLORISM** s.n. (pr. *teilorism*; fr. *taylorisme*) Sistem de organizare a muncii, de control al timpului de execuție și de remunerare a lucrătorilor stabilit de F.W. Taylor (1856–1915).
- TEAM** s.n. (pr. *tim*; engl., fr. *team*) Echipă (sportivă).
- TEASER** s.n. (pr. *tizăr*; engl., fr. *teaser*) Anunț publicitar făcut fără menționarea produsului sau a mărcii acestuia, cu scopul de a trezi interesul publicului înainte de campania publicitară propriu-zisă.
- TEATRĂL, -Ă, teatrali, -e** adj. (fr. *théâtral*) 1. Care se referă la teatru, de teatru. 2. Căutat, afectat, artificial (2), prefăcut.
- TEATRĂLISM** s.n. (fr. *théâtralisme*) 1. Atitudine teatrală; teatralitate; interpretare artificială a unui rol. 2. Tendință patologică spre manifestări emotive spectaculoase.
- TEATRĂLIST, -Ă, teatraliști, -ste** (*teatral* + *-ist*) 1. Adj. Care are caracter teatral. 2. S.m. și f. Persoană ipocrită, nesinceră, cu o comportare teatrală.
- TEATRĂLITĂTE** s.f. (fr. *théâtralité*) Teatralism (1).
- TEATRĂLIZĂ, teatralizez** vb. I (fr. *théâtraliser*) A da un caracter teatral unei opere; a face în mod emfatic, nesincer, artificial ceva.

- TEATROLÓG**, -*Ă*, *teatrológi*, -*ge* s.m. și f. (de la *teatrológie*) Specialist în teatrologie.
- TEATROLOGIE** s.f. (*teatru* + *-logie*) Disciplină care studiază istoria, teoria, estetica, critica spectacolului, literatura dramatică, organizarea și conducerea teatrelor.
- TEBAIDĂ**, *tebaide* s.f. (fr. *thébaïde*) 1. Loc deșertic din Egipt în care se retrăgeau ascetii creștini. 2. (Fig.) Loc izolat, propice meditației.
- TEBAINĂ** s.f. (fr. *thébaïne*) Alcaloid toxic extras din opiu.
- TEBAISM** s.n. (fr. *thébaïsme*) Intoxicație cu opiu.
- TEC**, *teci* s.m. (fr. *teck*) Arbore din India și din Oceania, cu lemn foarte tare, folosit în construcții navale.
- TÉCKEL** s.m. (fr. *teckel*, germ. *Teckel*) Baset cu păr aspru, de origine germană; șoricar.
- TECTITĂ** s.f. (fr. *tectite*) Fragment de rocă sticloasă de origine cosmică.
- TECTONIC**, -*Ă*, *tectonici*, -*ce* (fr. *tectonique*) 1. S.f. Studiul structurii scoarței terestre și al cauzelor mișcării și deformării acesteia; geotectonică (1); structură geologică. 2. Adj. Care se referă la tectonică (1), care aparține tectonicii.
- TEDDY-BEAR** s.n. (pr. *tedibear*; engl. *teddy-bear*) Pluș din lână sau din fibre sintetice care imită blana; (p. restr.) ursuleț confecționat dintr-un astfel de material.
- TE DÉUM/(2) TEDÉUM**, (2) *tedeumuri* (lat. *Te Deum [laudamus]*) 1. N.pr. n. Imn de preamărire a lui Dumnezeu. 2. S.n. Scurt serviciu divin, oficiat într-o împrejurare solemnă.
- TEENAGER** s.m. (pr. *tinègeâr*; engl. *teenager*) Adolescent cu vârsta între 13 și 19 ani.
- TEFLÓN** s.n. (fr. *teflon*, engl. *teflon*) Material plastic rezistent la foc, la coroziune etc.; vas de bucătărie făcut din acest material.
- TEGUMENT**, *tegumente* s.n. (fr. *tégument*, lat. *tegumentum*) Înveliș extern al corpului viețuitoarelor, al organelor, al semințelor etc.; piele.
- TEGUMENTĂR**, -*Ă*, *tegumentari*, -*e* adj. (fr. *tégumentaire*) Care ține de tegument, al tegumentului.
- TÉHNIC**, -*Ă*, *tehnici*, -*ce* (fr. *technique*) 1. S.f. Ansamblul metodelor, al regulilor etc. folosite în practicarea unor meserii, a unei arte, a unei industrii: totalitatea uneltelor și a practicilor productive. 2. S.f. (Mil.) *Tehnică de luptă* = totalitatea mijloacelor de luptă și auxiliare cu care sunt înzestrate forțele armate. 3. Adj. Care aparține tehnicii (1), referitor la tehnică. 4. *Termen tehnic* = termen de specialitate, propriu unui domeniu de activitate.
- TEHNICIÁN**, -*Ă*, *tehnicieni*, -*e* s.m. și f. (fr. *technicien*) 1. Persoană cu pregătire medie într-un domeniu tehnic. 2. Persoană care stăpânește o tehnică avansată într-un domeniu de activitate.
- TEHNICISM** s.n. (fr. *technic + -ism*) Folosire exagerată a procedurilor tehnice într-un domeniu de activitate.
- TEHNICIST**, -*Ă*, *tehniciști*, -*ste* adj. (*technic + -ist*) Caracterizat prin tehnicism, al tehnicismului.
- TEHNICITĂTE** s.f. (fr. *technicité*) Caracterul, calitatea a ceea ce este tehnic.
- TEHNICIZĂ**, *tehnicizez* vb. I (*technic + -iza*) Λ da un caracter tehnic.
- TEHNICO-** (izolat din cuvinte compuse cu ngr. *technikós*) Element de compunere cu sensul de „tehnic”, în cuvinte ca: *tehnico-mecanic*, *tehnico-științific*.
- TEHNICOLÓR**, -*Ă*, *tehnicolori*, -*e* adj. (germ. *technikolor*) 1. În culori, colorat. 2. *Film tehnicolor* = film pe care, printr-o tehnică specială, sunt redată pe peliculă culorile din natură.
- TÉHNICO-MECÁNIC**, -*Ă*, *tehnico-mecanici*, -*ce* adj. (*technico + mecanic*) Care aparține tehnicii și mecanicii, privitor la tehnică și la mecanică.
- TÉHNICO-ȘTIINȚÍFIC**, -*Ă*, *tehnico-științifici*, -*ce* adj. (*technico + științific*) Care are un caracter tehnic și științific, care aparține tehnicii și științei.
- TEHNO-** (fr. *techno-*) Element de compunere cu sensul de „tehnic”, în cuvinte ca: *tehnoredactor*, *tehnoredacțional*.
- TEHNOCRÁT**, -*Ă*, *tehnocrați*, -*te* s.m. și f. (fr. *technocrate*) 1. Adept al tehnocrației. 2. Înalt funcționar sau om de stat care face să prevaleze considerentele tehnice sau economice asupra factorului uman.
- TEHNOCRÁTIC**, -*Ă*, *tehnocratici*, -*ce* adj. (fr. *technocratique*) Care se referă la tehnocrație, de tehnocrație.
- TEHNOCRATÍSM** s.n. (fr. *technocratisme*) Comportament tehnocratic; tehnocrație (1).
- TEHNOCRAȚIE** s.f. (fr. *technocratie*) 1. Sistem politic în care luarea deciziilor revine specialiștilor din domeniul tehnicii; tehnocratism. 2. Ansamblul tehnocraților.
- TEHNOFOBIE** s.f. (*tehnolog* + *fobie*) Teamă, repulsie față de tehnică.
- TEHNOGRÁFIC**, -*Ă*, *tehnografici*, -*ce* adj. (fr. *technographique*) Al tehnografiei, de tehnografie.
- TEHNOGRAFÍE** s.f. (fr. *technographie*) Descriere a diferitelor meserii și a metodelor de lucru ale acestora.
- TEHNOLÓG**, -*Ă*, *tehnologi*, -*ge* s.m. și f. (fr. *technologue*) Specialist în tehnologie (2).

- TEHNOLOGIC**, -Ă, *tehnologici*, -ce adj. (fr. *technologique*) Care se referă la tehnologie, al tehnologiei.
- TEHNOLOGIE**, *tehnologii* s.f. (fr. *technologie*)
- Știință a procedeeelor și a mijloacelor de prelucrare a materialelor.
 - Ansamblul proceselor, al operațiilor etc. utilizate pentru obținerea unui produs.
- TEHNOLOGISM** s.n. (fr. *technologisme*) Subapreciere a personalității umane, a cunoașterii și a creației de valori în domeniul umanistic, al artei etc., din cauza excesului de tehnologie (2).
- TEHNOLOGIZĂ**, *tehnologizez* vb. I (*tehnologie* + -iza) A da caracter tehnologic.
- TEHNOREDACTĂ**, *tehnoredactez* vb. I (*tehnologie* + *redacta*) A pregăti tehnic și grafic un manuscris înainte de trimiterea la tipar a acestuia.
- TEHNOREDACTĂRE**, *tehnoredactări* s.f. (*tehnologie* + *redactare*) Pregătire tehnică și grafică a unui manuscris pentru tipărire.
- TEHNOREDĂCTOR**, *tehnoredactori* s.m. (*tehnologie* + *redactor*) Specialist în lucrări de tehnoredactare.
- TEHNOREDĂCȚIE**, *tehnoredacții* s.f. (germ. *Technoredaktion*) Serviciu (într-o editură) care se ocupă cu tehnoredactarea manuscriselor.
- TEHNOREDĂCȚIONAL**, -Ă, *tehnoredacționali*, -e adj. (*tehnoredacție* + -onal) Care ține de tehnoredactare, referitor la tehnoredactare.
- TEHNOȘFERĂ** s.f. (*tehnologie* + *sferă*) Domeniu al vieții umane, care cuprinde cultura și civilizația.
- TEHNOSTRUCTURĂ** s.f. (fr. *technostructure*) Categorie socială alcătuită din tehnicieni specialiști în domeniul organizării și conducerii marilor firme.
- TEINĂ** s.f. (fr. *théine*) Alcaloid extras din frunzele de ceai, asemănător cofeinei, folosit în medicină ca stimulent al sistemului nervos și al inimii sau ca diuretic.
- TEISM¹** s.n. (fr. *théisme*) Concepție filosofică potrivit căreia Dumnezeu există ca ființă supranaturală rațională, creatoare și conducătoare a lumii.
- TEISM²** s.n. (fr. *théisme*) Boală provocată de consumul excesiv de ceai.
- TEIST**, -Ă, *teisti*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *théiste*) (Adept) al teismului¹.
- TELALGIE** s.f. (fr. *télagie*) Durere care apare la o oarecare distanță de locul leziunii.
- TELE-** (fr. *télé-*) Element de compunere care înseamnă: „departe”, „la distanță”, în cuvinte ca: *televizor*, *teledirijare*, sau „de televiziune”, „al televiziunii”, în cuvinte ca: *televizor*, *telespectator*.
- TELEAFIȘAJ**, *teleafișaje* s.n. (fr. *téléaffichage*) Afișare comandată la distanță, cu informații din actualitatea imediată.
- TELEANCHETĂ**, *teleanchete* s.f. (*tele-* + *anchetă*) Anchetă de televiziune.
- TELEĂST**, *teleaști* s.m. (fr. *téléaste*) Telecineast.
- TELEAUTOGRĂF**, *teleautografe* s.n. (fr. *téléautographe*, germ. *Teleautograph*) Aparat folosit pentru transmiterea la distanță a scrisului și a desenelor.
- TELEBUSOLĂ**, *televizor* s.f. (*tele-* + *busolă*) Busolă care transmite de la distanță date unor indicații aflate la bordul unui avion.
- TELECABINĂ**, *televizor* s.f. (fr. *télécabine*, it. *televizor*) Cabină pentru transportul de persoane cu ajutorul unei instalații de teleferic.
- TELECĂMERĂ**, *televizor* s.f. (fr. *télécaméra*) Cameră de luat vederi, folosită în televiziune.
- TELECHINEZIE** s.f. (fr. *télékinésie*) (În parapsihologie) Capacitate a unei persoane de a mișca obiecte fără a le atinge.
- TELECINEĂST**, -Ă, *televizor* s.m. și f. (fr. *télécinéaste*) Realizator de filme pentru televiziune; teleast; autor de scenarii pentru televiziune.
- TELECINEMĂ** s.n. (fr. *télécinéma*) Televizor.
- TELECINEMATĂCĂ** s.f. (fr. *télécinéma-thèque*) Arhivă de filme de televiziune; emisiune de televiziune care prezintă filme din această arhivă.
- TELECINEMATOGRAF**, *televizor* s.n. (fr. *télécinématographe*) Aparat care transmite un film cinematografic la televiziune; televizor.
- TELECOMANDĂ**, *televizor* vb. I (fr. *télécommander*) A transmite o comandă la distanță; a teledirija.
- TELECOMĂNDĂ**, *televizor* s.f. (fr. *télécommande*) Transmitere a unor comenzi mecanice la distanță; dispozitiv prin intermediul căruia se realizează această transmitere.
- TELECOMUNICĂȚIE**, *televizor* s.f. (fr. *télécommunication*) Transmitere sau recepție la distanță a unor sunete, semne ori imagini prin telefonie, telegrafie, televiziune etc.; legătură între două puncte între care se realizează această transmitere.
- TELECONFERINȚĂ**, *televizor* s.f. (fr. *téléconférence*) Conferință realizată prin sisteme de telecomunicație.
- TELECOPTER**, *televizor* s.n. (*tele-* + [*eli*] *copter*) Mic elicopter teleghidat, care transportă o cameră de luat vederi.
- TELEDETECTIE**, *televizor* s.f. (fr. *télé-détection*) Tehnică de studiu a suprafeței terestre prin analiza imaginilor luate din avion sau din satelit.
- TELEDIALÓG**, *televizor* s.n. (*tele-* + *dialog*) Dialog prin sisteme diverse de telecomunicație.

- TELEDIFUZĂ**, *teledifuzez* vb. I (fr. *télédiffuser*) A difuza prin televiziune.
- TELEDIFUZIUNE**, *teledifuziuni* s.f. (fr. *télédiffusion*) Difuzare prin televiziune.
- TELEDINĂMIC**, -Ă, *teledinamici*, -ce (fr. *télédynamique*) 1. S.f. Știință care se ocupă cu transmiterea prin pământ, cu ajutorul ultrasunetelor, a unor șocuri puternice, în scopul de a provoca distrugerii la mare distanță. 2. Adj. De teledinamică (1), al teledinamicii.
- TELEDIRIJĂRE**, *teledirijări* s.f. (*tele-* + *dirijare*) Conducere la distanță; telecomandare.
- TELEDIVERTISMĒNT**, *teledivertismente* s.n. (*tele-* + *divertisment*) Emisiune distractivă transmisă de televiziune.
- TELEECRĂN**, *teleecrane* s.n. (*tele-* + *ecran*) Ecranul televizorului.
- TELEECRANIZĂ**, *teleecranizez* vb. I (*tele-* + *ecraniza*) A ecraniza pentru televiziune.
- TELEENCICLOPEDIE** s.f. (*tele-* + *enciclopedie*) Emisiune de televiziune care prezintă informații cu un caracter enciclopedic.
- TELEFAGIE** s.f. (*tele-* + [*antropo*]fagie) Mania de a privi prea mult timp emisiunile de televiziune.
- TELEFĂX**, *telexaxuri* s.n. (*telexfon*) + *fax*, cf. fr. *téléfax*) Aparat care transmite și reproduce documente prin rețeaua telefonică; fax (2).
- TELEFĂRIC**, *teleferice* s.n. (fr. *téléphérique*) Funicular amenajat pentru transportul persoanelor.
- TELEFĂLMI**, *telexfilme* s.n. (fr. *téléfilm*) Film realizat pentru televiziune.
- TELEFILMOTĂCĂ**, *telexfilmotece* s.f. (*tele-* + *filmotecă*) Filmotecă a televiziunii.
- TELEFOILETÓN**, *telexfoiletoane* s.n. (*tele-* + *foiletón*) Foiletón de televiziune.
- TELEFÓN**, *telexfoane* s.n. (fr. *téléphone*, germ. *Telefon*) 1. Aparat prevăzut cu transmițător și receptor, care permite convorbiri la distanță; totalitatea instalațiilor electrice care permit aceste convorbiri; număr pe care îl are telefonul unui abonat. 2. Convorbire telefonică.
- TELEFONĂ**, *telexfonez* vb. I (fr. *téléphoner*) A comunica prin telefon; a da un telefon.
- TELEFÓNIC**, -Ă, *telexfonici*, -ce adj. (fr. *téléphonique*) Care aparține telefonului, referitor la telefon; transmis prin telefon.
- TELEFONIE** s.f. (fr. *téléphonie*) Transmitere (bilaterală) a convorbirii la distanță, cu ajutorul telefonului.
- TELEFONIST**, -Ă, *telexfoniști*, -ste s.m. și f. (fr. *téléphoniste*) Persoană care stabilește legăturile într-o centrală telefonică neautomată.
- TELEFONOMĒTRU**, *telexfonometre* s.n. (fr. *téléphonomètre*) Contor pentru înregistrarea numărului și a duratei convorbirilor telefonice.
- TELEFOTOGRAFIE**, *telexfotografii* s.f. (fr. *téléphotographie*) 1. Transmitere prin telegrafie a imaginilor statice, a desenelor etc. 2. Tehnica fotografierii de la distanță cu ajutorul telcobiectivului; fotografie obținută prin această tehnică.
- TELEGĒNIC**, -Ă, *telexgenici*, -ce adj. (fr. *télégénique*) Care arată bine în imagini televizate.
- TELEGĒNIE** s.f. (fr. *télégénie*) Calitatea de a fi telegenic.
- TELEGHIDĂ**, *telexghidez* vb. I (fr. *téléguider*) A dirija de la distanță deplasarea unui avion, a unui vehicul, a unui proiectil etc. pe o traiectorie obligatorie, realizată prin diverse procedee (telecomandă, fascicul laser etc.).
- TELEGHIDĂJ**, *telexghidaje* s.n. (fr. *téléguidage*) Acțiunea de a telexghida, telexghidare.
- TELEGHIDĂRE**, *telexghidări* s.f. (de la *telexghida*) Telexghidaj.
- TELEGNÓZIS** s.n. (engl. *télégnosis*) (Psih.) Cunoașterea a evenimentelor depărtate în timp sau în spațiu pe alte căi decât cele perceptive și intelectuale.
- TELEGONDÓLĂ**, *telexgondole* s.f. (*tele-* + *gondolă*) Cabină dotată cu două locuri, folosită la transportul pe cablu al persoanelor.
- TELEGRĂF**, (1) *telexgrafe* (fr. *télégraphe*, germ. *Telegraf*) 1. S.n. Aparat cu ajutorul căruia se poate comunica rapid, la mare distanță, prin scris. 2. S.m. Nume dat mai multor plante erbacee agățătoare ornamentale de apartament, cu frunze verzi sau roșii-violacee.
- TELEGRAFIA**, *telexgrafiez* vb. I (fr. *télégraphier*) A transmite ceva prin telegraf; a trimite o telegramă.
- TELEGRĂFIC**, -Ă, *telexgrafici*, -ce adj. (fr. *télégraphique*, germ. *telegrafisch*) 1. Care aparține telegrafului (1) sau telegrafiei, referitor la telegraf. 2. Transmis prin telegraf (1). 3. (Fig.; mai ales despre stil) Concis, laconic.
- TELEGRAFIE**, *telexgrafii* s.f. (fr. *télégraphie*) Telecomunicație prin semnale electromagnetice, optice etc. a conținutului unor texte scrise.
- TELEGRAFIST**, -Ă, *telexgrafisti*, -ste s.m. și f. (fr. *télégraphiste*) Persoană care lucrează la un oficiu telegrafic.
- TELEGRAMĂ**, *telexgrame* s.f. (fr. *télégramme*, germ. *Telegramma*) Comunicare (scurtă) transmisă cu ajutorul telegrafului; depeșă (1); formular care conține această comunicare.

- TELEIMPRIMĂ**, *teleimprim* vb. I (*tele-* + *imprima*) A transmite la distanță un text cu ajutorul teleimprimatorului.
- TELEIMPRIMĂTOR**, *teleimprimatoare* s.n. (*tele-* + *imprimator*, cf. fr. *téléimprimeur*) Aparat telegrafic care transmite și recepționează comunicări, texte etc., folosind literele alfabetului; telctip.
- TELEINDICĂTOR**, *teleindicatoare* s.n. (fr. *téléindicateur*) Aparat care măsoară și transmite la distanță valoarea unei mărimi.
- TELEINFORMĂTIC**, -Ă, *teleinformatici*, -ce (fr. *téléinformatique*) 1. S.f. Domeniu al informaticii în care datele sunt prelucrate cu ajutorul telecomunicației. 2. Adj. Care se referă la teleinformatică (1), de teleinformatică.
- TELEJURNĂL**, *telejurnale* s.n. (*tele-* + *jurnal*) Emisiune de televiziune care transmite știri.
- TELELĂCȚIE**, *telelecții* s.f. (*tele-* + *lecție*) Emisiune de televiziune sub formă de lecție școlară.
- TELEMAGAZÍN**, *telemagazine* s.n. (*tele-* + *magazin*) Emisiune de televiziune cu subiecte din diverse domenii.
- TELEMANIE** s.f. (*tele-* + *manie*) Mania de a urmări emisiunile de televiziune.
- TELEMĂRKETING** s.n. (fr. *télémarketing*) Utilizare a mijloacelor de telecomunicație în serviciile de marketing.
- TELEMĂTIC**, -Ă, *telematici*, -ce (fr. *télématique*) 1. S.f. Transmitere la distanță a informației prin intermediul sateliților și a altor mijloace de comunicație. 2. Adj. Care folosește rețele de telematică (1).
- TELEMECĂNIC**, -Ă, *telemecanici*, -ce (fr. *télémechanique*) 1. S.f. Comanda și controlul funcționării mecanismelor la distanță cu ajutorul undelor electrice. 2. Adj. Care controlează și comandă funcționarea mecanismelor la distanță.
- TELEMESĂJ**, *telemesaje* s.n. (fr. *télémessage*) Minimesaj.
- TELEMETRIE** s.f. (fr. *télémetrie*) Măsurare a distanțelor prin procedee acustice, optice, radioelectrice.
- TELEMÉTRU**, *telemetre* s.n. (fr. *télémetre*) 1. Instrument optic pentru măsurarea rapidă a distanțelor fără a le parcurge. 2. Dispozitiv care se cuplează la aparatele fotografice pentru reglarea distanței focale.
- TELEMOBİL**, *telemobile* s.n. (*telefon*] + *mobil*) Telefon mobil, celular.
- TELENOVELĂ**, *telenovele* s.f. (sp. *telenovela*) Serial de televiziune, de obicei, latino-american, cu acțiune melodramatică.
- TELEOBIECTIV**, *teleobiective* s.n. (fr. *téléobjectif*) Sistem de lentile care, atașat camerelor de luat vederi sau aparatelor fotografice, permite obținerea de imagini clare ale obiectivelor depărtate.
- TELEOLÓGIC**, -Ă, *teleologici*, -ce adj. (fr. *téléologique*) Care se referă la telcologie; finalist (2).
- TELEOLOGÍE** s.f. (fr. *téléologie*) Concepție filosofică potrivit căreia în natură totul este organizat în vederea unui scop final; finalism.
- TELEONOMÍE** s.f. (fr. *téléonomie*) 1. (Fil.) Comportamentul materiei vii ca rezultat al unui proiect, al unei finalități. 2. (Biol.) Determinare a mecanismelor de reglare celulară.
- TELEOPERĂTOR**, *teleoperatori* s.m. (engl. *teleoperator*, fr. *téléopérateur*) Robot dirijat printr-un sistem de telecomunicații.
- TELEOSTEEÁN**, *teleosteenii* s.m. (fr. *téléostéen*) (La pl.) Grup de pești cu schelet osificat, corp acoperit cu solzi osoși și înotătoarea despătată în două părți egale; (și la sg.) pește care aparține acestui grup.
- TELEPATÍE** s.f. (fr. *télépathie*) Transmitere a gândurilor la distanță altei persoane, fără a folosi căile senzoriale cunoscute.
- TELEPLĂSMĂ** s.f. (germ. *Teleplasma*) (Biol.) Ectoplasmă (2).
- TELEPRŌMPTER**, *telepromptere* s.n. (fr. *téléprompteur*) (Tehn.) Prompter.
- TELEPUBLICITĂTE** s.f. (*tele-* + *publicitate*) Publicitate transmisă prin televiziune.
- TELERECITĂL**, *telerecitaluri* s.n. (*tele-* + *recital*) Recital transmis prin televiziune.
- TELERECŌRDING** s.n. (engl. *telerecording*) Aparat folosit pentru înregistrarea și redarea imaginilor de pe o bandă; bandă pe care s-a făcut o asemenea înregistrare.
- TELEREDĂCTOR**, -OĂRE, *teleredactori*, -oare s.m. și f. (*tele-* + *redactor*) Redactor la televiziune.
- TELEREDĂCȚIE**, *teledacții* s.f. (*tele-* + *redacție*) Redacție a emisiunilor de televiziune.
- TELEREGLĂJ**, *teleglaj* s.n. (fr. *téléglage*) Ansamblul mijloacelor tehnice folosite pentru transmiterea la distanță a unor comenzi care reglează o anumită instalație.
- TELEREPŌRTĂJ**, *telereportaje* s.n. (fr. *téléreportage*) Reportaj televizat; (p. ext.) reportaj transmis de la distanță (prin telefon, prin telegraf etc.).
- TELEREPŌRTER**, *telereporterii* s.m. (fr. *téléreporter*) Reporter la televiziune.
- TELESCĂUN**, *telescaune* s.n. (*tele-* + *scaun*) Teleferic cu scaune suspendate pe un cablu, folosit pentru transportul persoanelor; scaun al acestui teleferic.
- TELESCHÍ**, *teleschiuri* s.n. (*tele-* + *schii*) Teleferic care transportă persoane pe schiuri.

- TELESCOP**, *telescoape* s.n. (fr. *télescope*, germ. *Teleskop*) Instrument optic folosit pentru observarea corpurilor cerești.
- TELESCÓPIC**, -Ă, *telescopici*, -ce adj. (fr. *télescopique*) 1. Care se referă la telescop. 2. (Despre tuburi) Care poate pătrunde unul în altul, cu posibilitatea de a fi lungit sau scurtat.
- TELESHOPPING** s.n. (pr. *teleșoping*; engl. *teleshopping*) Emisiune de televiziune care promovează produse în vederea cumpărării.
- TELESPECTATOR**, -OĂRE, *telespectatori*, -oare s.m. și f. (fr. *télespectateur*) Persoană care urmărește un program la televizor.
- TELESPÍCHER**, *telespicheri* s.m. (fr. *tele-* + *spicher*) Crainic la televiziune.
- TELEȘCOĂLĂ** s.f. (*tele-* + *școală*) Lecții (pentru elevi) transmise prin televiziune.
- TELETĒCĂ** s.f. (fr. *téléthèque*) Colecție de filme de televiziune.
- TELETĒX**, *teletexuri* s.n. (fr. *télétext*) Transmitere rapidă a documentelor în forma originală a acestora, cu ajutorul unui telex.
- TELETĒXT** s.n. (fr. *télétexte*) Videotext.
- TELETĒP**, *teletipuri* s.n. (fr. *télétype*, germ. *Teletyp*) Teleimprimator.
- TELETÓP¹**, *teletopuri* s.n. (fr. *télétope*) Instrument topografic compus dintr-o busolă și un telemetru (2), folosit la ridicări geologice.
- TELETÓP²**, *teletopuri* s.n. (*tele-* + *top*) Emisiune de televiziune care prezintă topurile.
- TELETRANSPÓRT** s.n. (*tele[feric]* + *transport*) Transport cu telefericul.
- TELEVIZĂ**, *televizez* vb. I (fr. *téléviser*) A transmite imagini prin televiziune.
- TELEVIZIÚNE** s.f. (fr. *télévision*) 1. Tehnică de transmitere la distanță a unor imagini în mișcare, cu ajutorul undelor vizuale și a mijloacelor de telecomunicație. 2. Instituție care asigură elaborarea și difuzarea emisiunilor prin televiziune (1).
- TELEVIZÓR**, *televizoare* s.n. (fr. *téléviseur*) Aparat care recepționează imaginile televizate (1).
- TĒLEX**, *telexuri* s.n. (fr. *télex*) Sistem mixt de telefonie și telegrafie prin care abonații schimbă mesaje scrise cu ajutorul teleimprimatoarelor.
- TELÚR** s.n. (fr. *tellure*) Element chimic, metaloid alb-albăstrui, cu proprietăți asemănătoare celor ale sulfurii.
- TELÚRIC**, -Ă, *telurici*, -ce adj. (fr. *tellurique*, germ. *tellurisch*) 1. Care aparține Pământului, de pe Pământ: pământesc, terestru. 2. Mișcare telurică = cutremur, seism.
- TEMÁTIC**, -Ă, *tematici*, -ce (fr. *thématique*, germ. *Thematik*) 1. Adj. Care se referă la o temă; alcătuit din teme diferite. 2. S.f. Totalitatea temelor sau tema esențială a unei lucrări literare, artistice sau științifice, a unei epoci etc.
- TĒMĂ**, *teme* s.f. (lat. *thema*, fr. *thème*, it. *tema*) 1. Idee principală care dă naștere unei reflecții, unei discuții, unei opere etc.; chestiune (1). 2. Fragment melodic sau ritmic pe baza căruia este construită o piesă muzicală. 3. Exercițiu dat școlărilor sau studenților pentru aplicarea cunoștințelor dobândite. 4. Partea din structura unui cuvânt formată din rădăcină (împreună cu prefixe și sufixe), care este comună formelor unuia și aceluiași cuvânt.
- TEMERĂR**, -Ă, *temerari*, -e adj. (fr. *téméraire*) Îndrăzneț (peste măsură), cutezător.
- TEMERITĂTE**, *temerități* s.f. (fr. *témérité*, lat. *temeritas*, -atis) Îndrăzneală mare, cutezanță, curaj.
- TĒMPERA¹** s.f. (it. *tempera*) 1. Culoare obținută prin amestecarea cu lianți pe bază de substanțe albuminoide sau gelatinoase. 2. Procedeu în pictură care folosește tempera (1); pictură realizată cu ajutorul acestui procedeu.
- TEMPERĂ²**, *temperez* vb. I (fr. *tempérer*) A (se) potoli, a (se) atenua, a (se) diminua; a modera; a pondera.
- TEMPERAMĒNT**, *temperamente* s.n. (lat. *temperamentum*, germ. *Temperament*, fr. *tempérament*) 1. Ansamblul trăsăturilor psihofiziologice ale unui individ; fire, umoare (4). 2. Energie, avânt, vioiciune. 3. A avea temperament = a avea o personalitate puternică.
- TEMPERAMENTÁL**, -Ă, *temperamentali*, -e adj. (*temperament* + *-al*) 1. Care se referă la temperament, de temperament. 2. Plin de energie, de pasiune.
- TEMPERĂNTĂ** s.f. (fr. *tempérance*, lat. *temperantia*) Cumpătate, moderație.
- TEMPERÁT**, -Ă, *temperați*, -te adj. (lat. *temperatus*, -a, -um, fr. *tempéré*, it. *temperato*) 1. Moderat (1), cumpătat, fără excese. 2. Climă temperată = tip de climă cu patru anotimpuri. Zonă temperată = fieceare dintre cele două zone cuprinse între tropice și cercurile polare.
- TEMPERATÚRĂ**, *temperaturi* s.f. (fr. *température*, lat. *temperatura*, germ. *Temperatur*) 1. Starc de căldură a unui mediu, a unui corp etc. 2. Grad de încălzire care depășește căldura normală a corpului; febră.
- TEMPĒSTĂ**, *tempeste* s.f. (it. *tempesta*) Furtună, uragan (1).
- TEMPESTUÓS**, -OĂSĂ, *tempestuoși*, -oase adj. (it. *tempestoso*, fr. *tempétueux*, lat. *tempestuosus*) Vijelios, furtunos; (fig.) agitat, zbuciumat.

TEMPLIÉR, *templieri* s.m. (fr. *templier*) (La pl.) Ordin monaho-cavaleresc din Evul Mediu care participa la cruciade; (și la sg.) bărbat care aparține acestui ordin.

TÉMPLU, *temple* s.n. (fr. *temple*, lat. *templum*) Edificiu destinat practicării cultului religios (la unele popoare antice, iar astăzi, la mozaici, la budiști etc.).

TÉMPPO, *tempouri* s.n. (it., fr. *tempo*) 1. Grad de rapiditate cu care se execută o compoziție muzicală, în funcție de conținutul și de caracterul acesteia; mișcare. 2. Ritm, cadentă (în vorbire, în mișcare etc.).

TEMPORÁL¹, -*Á*, *temporali*, -*e* s.n., adj. (fr. *temporal*) (Os) al tâmplei.

TEMPORÁL², -*Á*, *temporali*, -*e* adj. (fr. *temporel*) 1. Care indică timpul, referitor la timp, care depinde de timp. 2. Propoziție (circumstanțială) temporală (și substantivat, f.) = propoziție subordonată circumstanțială de timp. *Conjuncție temporală* = conjuncție care introduce o propoziție temporală.

TEMPORÁR, -*Á*, *temporari*, -*e* adj. (fr. *temporaire*, lat. *temporarius*) 1. Care durează, care există pentru scurt timp; vremelnic, provizoriu, trecător, momentan (1). 2. Care desfășoară o activitate provizorie, de durată limitată.

TEMPORIZÁ, *temporizez* vb. I (fr. *temporiser*) A întârzia o acțiune (în așteptarea unei ocazii favorabile), a amâna, a tergiversa, a târâgâna.

TEN, *tenuri* s.n. (fr. *teint*) 1. Culoarea și calitatea pielii obrazului; pielea obrazului. 2. *Fond de ten* = pudră păstoasă, folosită ca fard.

TENÁCE, *tenaci*, -*ce* adj. (fr., it. *tenace*, lat. *tenax*, -*acis*) 1. (Despre persoane) Stăruitor, perseverent, dâr; coriaceu; intrepid. 2. (Despre materiale) Rezistent la rupere; dur, tare.

TENACITÁTE s.f. (fr. *ténacité*, lat. *tenacitas*, -*atis*) 1. Înșușirea de a fi tenace, stăruitor, perseverent; dârzenie. 2. Calitate a unui material solid de a fi rezistent la rupere; trăinicie, rezistență (3).

TENDENȚIÓS, -*OÁSĂ*, *tendențioși*, -*oase* adj. (fr. *tendancieux*) Care are un scop (ascuns); care vrea să înșinueze ceva; părtinitor.

TENDÍNȚĂ, *tendințe* s.f. (fr. *tendance*) 1. Dispoziție firească pentru ceva. 2. Pornire, acțiune conștientă spre un scop determinat. 3. Direcție (1); trend; forță care face un corp să se miște într-o anumită direcție.

TENDÓN, *tendoane* s.n. (fr. *tendon*) Extremitate albă a unui mușchi cu ajutorul căreia acesta se fixează pe oase; ligament.

TENÉBRĂ, *tenebre* s.f. (fr. *ténèbres*) (Mai ales la pl.) Întunecime, beznă, obscuritate; întuneric.

TENEBRÓS, -*OÁSĂ*, *tenebroși*, -*oase* (fr. *ténébreux*)

1. Adj. Lipsit de lumină; întunecos, obscur (1). 2. Adj. (Fig.) Ascuns, tainic. 3. Adj. Posomorât, taciturn. 4. S.m. (La pl.) Grup de pictori italieni din sec. al XVII-lea în ale căror opere predomină o atmosferă întunecată, cu efecte de clarobscur.

TENIÁZĂ s.f. (fr. *téniassis*) Boală provocată de tipuri diferite de tenie.

TÉNIE, *tenii* s.f. (fr. *ténia*, lat. *taenia*) 1. Vierme parazit plat și segmentat care trăiește mai ales în intestinul subțire al omului și al animalelor carnivore. 2. Structură anatomică în formă de panglică.

TÉNIS, (2) *teniși* (fr., engl. *tennis*) 1. S.n. Joc sportiv practicat în aer liber, pe un teren despărțit în două printr-o plasă, peste care doi sportivi sau două echipe aruncă o minge, lovind-o cu racheta. 2. S.m. pl. Încălțăminte de sport din pânză, cu tălpi de cauciuc, purtată mai ales când se joacă tenis (1). 3. *Tenis de masă* = joc sportiv disputat între doi sau între două perechi de jucători, care constă în transmiterea alternativă a unei mingi pe suprafața unei mese despărțite în două de un fileu; ping-pong.

TENISMÉN, -*Á*, *tenismeni*, -*e* s.m. și f. (fr. *tennisman*) Persoană care practică tenisul.

TENÓR, *tenori* s.m. (fr. *ténor*, it. *tenore*) 1. Voce bărbătească având cel mai înalt registru; cântăreț cu o astfel de voce. 2. Categorie de instrumente muzicale cu un registru corespunzător vocii de tenor (1).

TENSIOACTÍV, -*Á*, *tensioactivi*, -*e* adj. (fr. *tensioactif*) (Chim.; despre anumite substanțe) Care modifică tensiunea superficială a unui lichid.

TENSIOMÉTRU, *tensiometre* s.n. (fr. *tensiomètre*) 1. Aparat cu ajutorul căruia se înregistrează tensiunea arterială. 2. Aparat folosit pentru măsurarea tensiunii superficiale a lichidelor.

TENSIONÁ, *tensionează* vb. I (de la *tensiune*) 1. A întinde fibre, corzi etc. (prin procedee mecanice). 2. (Fig.) A produce nervozitate, o stare de tensiune.

TENSIÚNE, *tensiunii* s.f. (fr. *tension*) 1. Stare a ceea ce este întins sau comprimat; încordare. 2. Forță interioară care apare într-un corp sub acțiunea unor forțe exterioare. 3. Diferență de potențial între două puncte ale unui câmp electric. 4. (Fig.) Surescitare, nervozitate. 5. *Tensiune arterială* = presiune exercitată de sânge asupra pereților arteriali.

TENSÓN, *tensoane* s.n. (fr. *tenson*) Dialog sau schimb de invective, în poezia medievală.

TENSÓR, *tensori* (fr. *tenseur*, germ. *Tensor*) 1. Adj., s.m. (Mușchi) care provoacă o întindere. 2. S.m. Obiect matematic, utilizat și în fizică, reprezentând o generalizare a noțiunii de vector.

TENSORIAL, -Ă, *tensoriali*, -e adj. (fr. *tensoriel*) Care se referă la tensor (2), cu tensori.

TENTĂ, *tentez* vb. I (fr. *tenter*) 1. A ademni, a ispiți. 2. A încerca, a întreprinde.

TENTÁCUL, *tentacule* s.n. (fr. *tentacule*) Organ alungit, muscular și sensibil al unor animale acvatice, servind la pipăit, la apucat prada și, uneori, la deplasare.

TENTACULĂR, -Ă, *tentaculari*, -e adj. (fr. *tentaculaire*) Cu tentacule, de natura tentaculelor, asemănător tentaculelor.

TENTĂNT, -Ă, *tentanți*, -te adj. (fr. *tessant*) Care tentează, ispititor, ademenitor.

TENTATIVĂ, *tentative* s.f. (fr. *tentative*) Încercare (neizbutită).

TENTĂȚIE, *tentații* s.f. (fr. *tentation*) Atracție (2), ispită.

TĒNTĂ, *tente* s.f. (fr. *teinte*) 1. Nuanță a unei culori (obținută printr-un amestec de apă, tuș etc.). 2. Imagine realizată în tentă (1).

TEOBROMINĂ, *teobromine* s.f. (fr. *théobromine*) Pulbere cristalină albă, inodoră, puțin solubilă în apă, extrasă din semințele arborelui de cacao, folosită ca diuretic și ca stimulent cardiac.

TEOCRÁT, *teocrați* s.m. (fr. *théocrate*) Persoană care exercită o putere de tip teocratic; membru al unei teocrații.

TEOCRÁTIC, -Ă, *teocratici*, -ce adj. (fr. *théocratique*) Care se referă la teocrație, de teocrație.

TEOCRĂȚIE, *teocrații* s.f. (fr. *théocratie*) Formă de guvernare în care autoritatea, considerată de origine divină, este exercitată de cler; stat cu o astfel de formă de guvernare.

TEODICÉE s.f. (fr. *théodicée*) 1. Doctrină filosofico-religioasă potrivit căreia existența răului nu infirmă bunătatea și dreptatea lui Dumnezeu. 2. Religie naturală.

TEODOLÍT, *teodolite* s.n. (fr. *théodolite*) Instrument optic folosit în geodezie și în topografie care servește la măsurarea unghiurilor orizontale și verticale.

TEOFANIE, *teofanii* s.f. (fr. *théophanie*) Apariție, înfățișare sau manifestare a divinității în formă materială; obiect în care se întrupează această manifestare a divinității.

TEOFILINĂ s.f. (fr. *théophylline*) Alcaloid extras din frunzele de ceai, folosit în medicină ca diuretic, ca stimulator al miocardului, ca vasodilatator etc.

TEOGAMIE s.f. (fr. *théogamie*) Mît privind originea divină a unui copil, născut din împerecherea unui zeu cu o muritoare (de obicei, o regină).

TEOGÓNIC, -Ă, *teogonici*, -ce adj. (fr. *théogonique*) Care se referă la teogonic.

TEOGONIE, *teogonii* s.f. (fr. *théogonie*) Totalitatea miturilor referitoare la originea și la genealogia zeilor; ansamblul divinităților unei religii politeiste.

TEÓRBĂ, *teorbe* s.f. (fr. *théorbe*) Instrument muzical mai mare decât lăuta, care are coarde speciale pentru sunetele grave.

TEORÉMĂ, *teoreme* s.f. (fr. *théorème*, germ. *Theorem*) Enunț științific al cărui adevăr se stabilește prin demonstrație.

TEORÉTIC, -Ă, *teoretici*, -ce adj. (germ. *theoretisch*, lat. *theoreticus*, fr. *théorétique*) De teorie, bazat pe teorie, pe conținutul de idei care nu are în vedere experimentul; abstract (2), noțional, conceptual, speculativ.

TEORETICIÁN, -Ă, *teoreticieni*, -e s.m. și f. (cf. fr. *théoricien*, de la *teoretic*) Persoană care studiază aspectele teoretice dintr-un domeniu al artei sau al științei.

TEORETIZĂ, *teoretizez* vb. I (de la *teoretic*, cf. germ. *theoretisieren*, fr. *théoriser*) A sistematiza ideile generale din rezultatele unei cercetări; a elabora teorii (în mod excesiv).

TEOZÓF, *teozofi* s.m. (fr. *théosophe*) Adept al teozofiei.

TEOZÓFIC, -Ă, *teozofici*, -ce adj. (fr. *théosophique*, germ. *theosophisch*) Care se referă la teozofic.

TEOZOFIE s.f. (fr. *théosophie*, germ. *Theosophie*) Doctrină filosofico-religioasă care susține posibilitatea cunoașterii nemijlocite a divinității prin revelație.

TEPIDÁRIUM s.n. (fr. *tepidarium*) Parte a vechilor terme romane rezervată băilor calde.

TEQUÍLA s.f. (pr. *tequila*; fr. *tequila*) Băutură alcoolică obținută prin distilarea agavelor, originară din Mexic.

TERACÓT (de la *teracotă*) 1. Adj. invar. De culoarea argilei arse. 2. S.n. Culoare teracot (1).

TERACÓTĂ, *teracote* s.f. (it. *terracotta*, germ. *Terrakotte*) 1. Produs ceramic obținut prin arderea argilei, din care se fac plăci pentru sobe, statuete, obiecte ornamentale etc. 2. Sobă de teracotă (1).

TERAPEÚT, *terapeuți* s.m. (fr. *thérapeute*) Cadru medical specializat în terapeutică (2).

TERAPEÚTIC, -Ă, *terapeutici*, -ce (fr. *thérapeutique*) 1. Adj., s.f. (Studiul mijloacelor și metodelor) care se referă la tratamentul și la vindecarea bolilor. 2. S.f. Mod de vindecare a unei boli; terapie (1).

TERAPIE, *terapii* s.f. (fr. *thérapie*) **1.** Parte a medicinei care se ocupă de metodele și mijloacele de tratament al bolilor; terapeutică (2). **2.** *Terapie tisulară* = histoterapie.

TERASĂ, *terasez* vb. I (fr. *terrasser*) A executa terasamente, a consolida (cu pământ).

TERASAMENT, *terasamente* s.n. (fr. *terrasement*)

1. Acțiunea de a săpa și de a transporta pământ în vederea realizării unei terase, a unei căi rutiere, a unei căi ferate etc.; construcția care constituie infrastructura unor asemenea căi. **2.** Ansamblul lucrărilor destinate să modifice forma unui teren.

TERASĂ, *terase* s.f. (fr. *terrasse*, germ. *Terrasse*)

1. Platformă construită la nivelul unui etaj sau pe acoperișul unei case (folosită pentru agrement etc.); prelungire a unei cafenele sau a unui restaurant pe o parte din trotuar. **2.** Suprafață de teren în trepte plane.

TERASIÉR, -Ă, *terasieri*, -e (fr. *terrassier*) **1.** S.m. Persoană care lucrează la terasamente. **2.** Adj. De terasament, al terasamentului.

TERATOGÉN, -Ă, *teratogeni*, -e adj. (fr. *tératogène*) (Med.; despre substanțe, boli) Care produce malformații congenitale.

TERATOLÓGIC, -Ă, *teratologici*, -ce adj. (fr. *tératologique*) Care se referă la teratologie.

TERATOLOGÍE s.f. (fr. *tératologie*) Disciplină care studiază monstruozițările, viciile de conformație și anomaliile de structură ale organismelor vii, precum și cauzele acestora.

TERATÓM, *teratoame* s.n. (fr. *tératome*) Tumoare benignă congenitală care nu are legătură cu organele sau cu regiunea unde s-a format.

TERATRÓN, *teratroane* s.n. (fr. *tératron*) Emițător de unde a căror lungime este mai mică decât a celor folosite în radiolocație.

TERCÓT, *tercoturi* s.n. (*ter[gal] + cot[on]*) Țesătură obținută dintr-un amestec de fibre sintetice și bumbac.

TEREBENTÍNĂ, *terebentine* s.f. (fr. *térébenthine*) Lichid incolor cu miros pătrunzător, obținut din rășini de conifere, folosit în industrie și în medicină.

TEREBÍNT, *terebinți* s.m. (fr. *térébinthe*) Arbore rășinos mediteranean, din a cărui scoarță se extrag terebentina și alte substanțe tanante.

TERÉN, *terenuri* s.n. (fr. *terrain*) **1.** Întindere de pământ (delimitată); sol² (1), suprafață, regiune (1). **2.** Amplasament amenajat în vederea desfășurării anumitor activități. **3.** Loc sau sferă de activitate; domeniu în care cineva este bine informat, materie cunoscută bine de cineva. **4.** *Pe teren* = la fața

locului. *A sonda* (sau *a tatonă*) *terenul* = a examina cu atenție situația, împrejurările înainte de a întreprinde ceva. *A pregăti terenul* = a crea condiții prielnice. *A câștiga teren* = a progresa într-o acțiune, a-și consolida poziția. *A pierde teren* = a pierde șansele de reușită. *A părăsi terenul* = a ceda, a se da bătut. *A face teren* = a lucra temporar în deplasare.

TERÉSTRU, -Ă, *terestri*, -stre adj. (fr. *terrestre*, lat. *terrestris*) Care aparține Pământului, referitor la Pământ; pământesc, teluric (1).

TERGÁL, *tergaluri* s.n. (fr. *tergal*) Fibră textilă obținută din rășini sintetice; țesătură din astfel de fibre.

TERGIVERSÁ, *tergiversez* vb. I (fr. *tergiverse*) A amâna rezolvarea unei probleme, luarea unei decizii; a târâgâna, a temporiza.

TERÍBIL, -Ă, *teribili*, -e adj. (fr. *terrible*, lat. *terribilis*, it. *terribile*) **1.** Care inspiră groază; groaznic, îngrozitor, înspăimântător. **2.** (Fam.) Extraordinar, formidabil (1), grozav.

TERIBILÍSM, *teribilisme* s.n. (*teribil + -ism*) Atitudine, comportare, vorbă, faptă etc. care șochează, care iese voit din comun; extravagantă.

TERIBILÍST, -Ă, *teribiliști*, -ste adj., s.m. și f. (*teribil + -ist*) (Persoană) care își acordă multă importanță, care vrea să fie teribilă.

TERÍCOL, -Ă, *tericoli*, -e adj. (fr. *terricole*) (Rare; despre animale) Care trăiește pe pământ.

TERIÉR, *terieri* s.m. (fr. *terrier*) Rasă de câini de talie mică și cu bot pătrat, folosiți la vânarea animalelor care trăiesc în vizuini.

TERIFIÁNT, -Ă, *terifianti*, -te adj. (fr. *terrifiant*) Înspăimântător, îngrozitor.

TERIGÉN, -Ă, *terigeni*, -e adj. (fr. *terrigène*) (Despre depozite marine) Care s-a format din materiale de eroziune aduse de fluvii; clastic, detritic.

TERILÉNĂ s.f. (fr. *terylène*) Fibră textilă sintetică pe bază de poliester.

TERÍNĂ, *terine* s.f. (fr. *terrine*) Vas de pământ ars, folosit în bucătărie și în floricultură.

TERITORIÁL, -Ă, *teritoriali*, -e adj. (fr. *territorial*)

1. Propriu unui teritoriu, referitor la teritoriu. **2.** *Ape teritoriale* = ape situate lângă țărm, asupra cărora statul riveran își exercită suveranitatea.

TERITORIALITÁTE s.f. (fr. *territorialité*) **1.** Zonă de suveranitate a unui stat. **2.** *Teritorialitatea legilor* = principiu potrivit căruia legile unui stat se aplică tuturor persoanelor sau infracțiunilor săvârșite pe teritoriul acestuia, cu unele excepții.

TERITÓRIU, *teritorii* s.n. (lat. *territorium*, fr. *territoire*) Întindere de pământ mărginită de granițele

unui stat sau ale unei unități administrative; (fig.) domeniu de activitate.

TERMÁL, -Ă, *termali*, -e adj. (fr. *thermal*) (Despre ape) Care izvorăște fierbinte din pământ și are efect terapeutic; (despre localități) care are astfel de ape.

TÉRME s.f. pl. (lat. *thermae*, fr. *thermes*) Băi publice, la vechii romani.

TÉRMEN. (1, 2) *termene*, (3, 4) *termeni* (lat. *terminus/termen*, fr. *terme*) 1. S.n. Limită în spațiu sau în timp; sfârșit. 2. S.n. Dată fixă la care se execută o obligație sau se realizează ceva; scadență; interval de timp în limita căruia ceva trebuie să se înlătuiească; soroc. 3. S.m. Element care intră în relație cu altul; cuvânt, vorbă, expresie (1). 4. S.m. (Log.) Element de structură primar și indivizibil aparținând unui enunț sau unui sistem. 5. (Mat.) *Termenii unui polinom* = fiecare din monoamele unui polinom. *A vorbi (pe cineva) în termeni buni (sau răi)* = a vorbi (pe cineva) de bine (sau de rău). *A fi în termeni buni (sau răi)* = a fi în relații bune (sau rele). *În termen* = în curs de satisfacere a serviciului militar.

TERMENVÓX, *termenvoxuri* s.n. (engl. *termenvox*) Aparat muzical electronic, acționat prin mișcarea mâinii în apropierea unei antene.

TÉRMIC, -Ă, *termici*, -ce adj. (fr. *thermique*) 1. Care se referă la căldură. 2. *Centrală termică* = termocentrală.

TERMICIÁN, *termicieni* s.m. (fr. *thermicien*) Specialist în utilizarea energiei termice.

TERMIDÓR s.n. (fr. *thermidor*) A unsprezecea lună a calendarului republican francez (20 iulie–18 august), între anii 1793 și 1806.

TERMINÁ, *termin* vb. I (fr. *terminer*, lat. *terminare*) 1. A (se) sfârși, a (se) epuiza (1), a (se) încheia. 2. *A termina cu cineva* = a rupe relațiile cu cineva. *A se termina cu cineva* = a fi fără șansă de scăpare.

TERMINÁL, -Ă, *terminali*, -e (fr. *terminal*, lat. *terminalis*) 1. Adj. Care se află la extremitate, la capăt, la vârf; care marchează sfârșitul, încheierea, care se află la urmă; final (1). 2. S.n. Partea terminală a unui organ, a unei instalații. 3. S.n. Echipamentul unui calculator electronic care permite introducerea datelor și citirea rezultatelor. 4. S.n. Punctul final al legăturilor cu un aeroport, într-un oraș; stație terminus pentru încărcarea și descărcarea containerelor. 5. S.n. Echipament portuar folosit pentru încărcarea și descărcarea petrolierelor, a mineralierelor etc.

TERMINÁȚIE, *terminații* s.f. (lat. *terminatio*) 1. Felul în care se termină un lucru; partea de la sfârșit. 2. (Lingv.) Desinență.

TERMINOLÓGIC, -Ă, *terminologici*, -ce adj. (fr. *terminologique*) Care se referă la terminologie, de terminologic.

TERMINOLOGÍE, *terminologii* s.f. (fr. *terminologie*, germ. *Terminologie*) Totalitatea termenilor de specialitate folosiți într-o disciplină, într-o știință, într-o ramură de activitate etc.

TÉRMINUS s.n. (fr., lat. *terminus*) Ultimul punct al unei căi ferate, al unui traseu de tramvai, de autobuz etc.; stația ultimă

TERMÍST, *termiști* s.m. (fr. *thermiste*) Persoană specializată în repararea și întreținerea instalațiilor termice.

TERMISTÓR, *termistoare* s.n. (engl. *thermistor*) Semiconductor a cărui rezistență electrică variază în funcție de temperatură.

TERMÍTĂ, *termite* s.f. (fr. *termite*) (La pl.) Ordin de insecte asemănătoare furnicilor, dar foarte dăunătoare, care trăiesc în colonii adăpostite în mușuroaie, în regiunile tropicale și în sudul Europei; (și la sg.) insectă din acest ordin; furnica-albă.

TERMITIÉRĂ, *termitiere* s.f. (fr. *termitière*) Mușuroi de termite.

TERMO- (fr. *thermo-*) Element de compunere cu sensul de „referitor la căldură”, „referitor la temperatură”, în cuvinte ca: *termocentrală*, *termoizolant*.

TERMOACÚSTIC, -Ă, *termoacustici*, -ce (fr. *thermo-acoustique*) 1. S.f. Studiul transformării căldurii în energie sonoră. 2. Adj. Care se referă la termoacustică (1).

TERMOAPRINDERE s.f. (*thermo-* + *aprinde*) Aprindere a combustibilului din cauza unei zone calde a cilindrului motor.

TERMOBAROMÉTRU, *termobarometre* s.n. (fr. *thermo-baromètre*) Instrument folosit pentru înregistrarea temperaturii și a presiunii atmosferice.

TERMOBIOLÓGIC, -Ă, *termobiologici*, -ce adj. (*thermo-* + *biologic*) Care se referă la efectele temperaturii asupra organismelor vii.

TERMOBIOLOGÍE s.f. (*thermo-* + *biologie*) Studiul efectelor temperaturii asupra organismelor vii.

TERMOCAUTÉR, *termocautere* s.n. (fr. *thermo-cautère*) Cauter care acționează încălzit și menținut la roșu.

TERMOCEÁS, *termoceasuri* s.n. (*thermo-* + *ceas*) Ceas acționat prin conversia căldurii corpului uman în energie electrică.

TERMOCENTRÁLĂ, *termocentrale* s.f. (*thermo-* + *centrală*) Centrală electrică în care se întrebunțează energia termică produsă de cărbuni, de păcură sau de alți carburanți.

- TERMOCHIMIE** s.f. (fr. *thermochimie*) Parte a chimiei care studiază cantitatea de căldură absorbită sau degajată în cursul reacțiilor chimice.
- TERMOCOAGULĂRE**, *termocoagulări* s.f. (*thermo- + coagulare*) Oprire a unei hemoragii cu ajutorul termocauterului.
- TERMOCOLĂRE**, *termocolări* s.f. (cf. fr. *thermocollage*) Lipire (a unei stofe) sub acțiunea căldurii.
- TERMOCOMPRESÓR**, *termocompressoare* s.n. (fr. *thermocompresseur*) Instalație de valorificare a căldurii produse de condensarea vaporilor în procesele de distilare, de concentrare etc.
- TERMOCONDUCTIBILITĂTE** s.f. (fr. *thermoconductibilité*) Proprietatea unor corpuri de a fi bune conducătoare de căldură.
- TERMOCONTRACTABIL**, -Ă, *termocontractabili*, -e adj. (*thermo- + contractabil*) (Despre unele materiale plastice) Care se contractă la căldură.
- TERMOCÚPLU**, *termocupluri* s.n. (fr. *thermocouple*) Dispozitiv folosit pentru măsurarea căldurii.
- TERMODINĂMIC**, -Ă, *termodinamici*, -ce (fr. *thermodynamique*) 1. S.f. Parte a fizicii care studiază relațiile dintre fenomenele mecanice și cele calorice. 2. Adj. Care se referă la termodinamică (1).
- TERMOELECTRIC**, -Ă, *termoelectrics*, -ce adj. (fr. *thermo-électrique*) 1. Care se referă la termoelectricitate. 2. Centrală (sau uzină) termoelectrică = ansamblu de instalații, clădiri și amenajări în care energia termică se transformă în energie electrică.
- TERMOELECTRICITĂTE** s.f. (fr. *thermo-électricité*) Parte a fizicii care studiază interacțiunea efectelor termice cu cele electrice apărute în conductoare sau în semiconductoare.
- TERMOENERGÉTIC**, -Ă, *termoenergetici*, -ce (fr. *thermo-énergétique*) 1. S.f. Parte a energiei care studiază procesul de producere și de utilizare a energiei termice. 2. Adj. Care se referă la termoenergetică (1).
- TERMOESTEZIE** s.f. (fr. *thermo-esthésie*) Sensibilitate la variațiile de temperatură.
- TERMOFICĂ** vb. I (cf. fr. *thermifier*) A alimenta o clădire, o localitate etc. folosind căldura produsă într-o centrală termică.
- TERMOFİL**, -Ă, *termofili*, -e adj. (fr. *thermophile*) 1. (Despre microbi) Prezent în apele termale. 2. (Despre plante) Iubitor de căldură.
- TERMOFOBIE** s.f. (fr. *thermophobie*) Teamă patologică de căldură.
- TERMOFÓR**, *termofoare* s.n. (fr. *thermophore*) Pungă plată cu apă caldă sau pernă încălzită electric, care se folosește ca mijloc terapeutic.
- TERMOFOSFÁT**, *termofosfați* s.m. (fr. *thermophosphate*) Îngrășământ chimic obținut din fosfați naturali încălziți.
- TERMOGÉN**, -Ă, *termogeni*, -e (fr. *thermogène*) 1. Adj. Care produce căldură. 2. S.n. Medicament aplicat pe piele care, prin degajare de căldură, produce o reacție terapeutică locală.
- TERMOGENEZĂ** s.f. (fr. *thermogenèse*) Funcția organismului animal de a produce căldură.
- TERMOGRÁF**, *termografe* s.n. (fr. *thermographie*) Instrument care înregistrează grafic variațiile de temperatură.
- TERMOGRAFIE** s.f. (fr. *thermographie*) Tehnică a înregistrării grafice a temperaturii în diverse zone ale corpului uman cu ajutorul razelor infraroșii pe care acesta le emite, care este folosită mai ales pentru depistarea tumorilor (la sân).
- TERMOGRÁMĂ**, *termograme* s.f. (fr. *thermogramme*, engl. *thermogram*, germ. *Thermogramm*) Diagramă a temperaturii corpului, obținută cu ajutorul termografului.
- TERMOIZOLÁ**, *termoizolez* vb. I (fr. *thermoisoler*) A izola termic.
- TERMOIZOLÁNT**, -Ă, *termoizolanți*, -te adj. (*thermo- + izolant*) (Despre materiale, elemente de construcție etc.; și substantivat, m.) Care izolează împotriva căldurii.
- TERMOLABÍL**, -Ă, *termolabili*, -e adj. (fr. *thermolabile*) (Despre substanțe, materiale etc.) Care este sensibil la acțiunea căldurii; care își modifică însușirile în funcție de variațiile de temperatură.
- TERMOLÍZÁ** s.f. (fr. *thermolyse*) Proces fiziologic prin care organismul pierde surplusul de căldură.
- TERMOLOGIE** s.f. (fr. *thermologie*) Parte a fizicii care studiază căldura.
- TERMOMETRIE** s.f. (fr. *thermométrie*) Parte a fizicii care studiază măsurarea temperaturilor.
- TERMOMÉTRU**, *termometre* s.n. (lat. *thermometerum*, fr. *thermomètre*, germ. *Thermometer*) Instrument folosit pentru măsurarea temperaturilor, a mediilor sau a corpurilor cu care intră în contact, format dintr-un tub de sticlă gradat atașat unui rezervor de lichid dilatabil (mercur, alcool etc.).
- TERMOMINERÁL**, -Ă, *termominerali*, -e adj. (*thermo- + mineral*) (Despre unele ape termale) Cu săruri minerale.
- TERMONUCLEĂR**, -Ă, *termonucleari*, -e adj. (fr. *thermonucléaire*) 1. Care se referă sau se bazează pe reacția termonucleară. 2. Reacție termonucleară = reacție de fuziune a nucleelor elementelor ușoare, produsă sau amorsată pe cale termică (prin obținerea

unor temperaturi foarte ridicate) și care degajă cantități uriașe de energie. *Bombă termonucleară* = bombă cu hidrogen.

TERMOPÁUZĂ s.f. (*termo-* + *pauză*) Strat al atmosferei, situat între termosferă și exosferă, în care temperatura se menține constantă.

TERMOPÍLĂ, *termopile* s.f. (engl. *thermopile*) Pila termoelectrică.

TERMOPLÁSTIC, -Ă, *termoplastici*, -ce adj. (fr. *thermoplastique*) (Despre anumite materiale solide) Care nu își modifică structura când este încălzit până la înmuiere și este apoi răcit.

TERMOPLONJÓR, *termoplonjoare* s.n. (fr. *thermoplongeur*) Plonjor.

TERMOPROPULSÁRE, *termopropulsări* s.f. (fr. *thermopropulsion*) Propulsare cu ajutorul energiei termice.

TERMOPROTÉCȚIE s.f. (*termo-* + *protecție*) Protecție tehnică împotriva efectelor supraîncălzirii.

TERMORECEPTÓR, *termoreceptori* s.m. (fr. *thermorecepteur*) Organ senzorial periferic situat în dermă, sensibil la temperatura mediului exterior.

TERMOREGLÁ, *termoreglez* vb. I (fr. *thermo-régler*) A regla (automat) temperatura.

TERMOREGLÁRE s.f. (*termo-* + *reglare*) 1. Mecanism fiziologic prin care temperatura corpului unor animale (mamifere, păsări) se menține constantă, indiferent de variațiile de temperatură ale mediului înconjurător. 2. Reglare automată a temperaturii.

TERMORELÉU, *termorelee* s.n. (fr. *thermorelais*) Releu acționat prin modificarea temperaturii mediului înconjurător sau prin căldura produsă cu ajutorul curentului electric.

TERMOREZISTÉNT, -Ă, *termorezistenți*, -te adj. (fr. *thermorésistant*) Rezistent la temperaturi înalte și/sau joase.

TERMOREZISTÉNȚĂ, (2) *termorezistențe* s.f. (*termo-* + *rezistență*) 1. Proprietatea unor corpuri, a unor materiale etc. de a fi termorezistente. 2. (Semi)conductor electric a cărui rezistență este influențată de schimbările de căldură cu mediul înconjurător.

TÉRMOS, *termosuri* s.n. (germ. *Thermos*, fr. *thermos*) Recipient de sticlă cu pereți dubli, introdus într-o cutie dintr-un material izolant, care menține un lichid la o temperatură constantă, folosit în călătorii.

TERMOSCÓP, *termoscoape* s.n. (fr. *thermoscope*) Instrument folosit pentru măsurarea diferențelor de temperatură dintre două medii.

TERMOSENSÍBIL, -Ă, *termosensibili*, -e adj. (fr. *thermosensible*) Sensibil la căldură.

TERMOSFÉRĂ s.f. (*termo-* + *sferă*) (Fiz.) Ionosferă.

TERMOSTABÍL, -Ă, *termostabili*, -e adj. (fr. *thermostable*) (Despre substanțe, materiale etc.) Care nu își modifică proprietățile odată cu variația de temperatură; insensibil la acțiunea căldurii.

TERMOSTÁT, *termostate* s.n. (fr. *thermostat*, germ. *Thermostat*) 1. Aparat sau instalație pentru menținerea unei temperaturi prestabilite; regulator automat al temperaturii unui motor cu ardere internă, instalat în circuitul apei de răcire. 2. Incintă în care se menține o temperatură constantă.

TERMOSTÁTIC, -Ă, *termostatici*, -ce adj. (fr. *thermostatique*) 1. De termostat. 2. Apt de a menține o anumită temperatură (stabilă și echilibrată).

TERMOSUDÁBIL, -Ă, *termosudabili*, -e adj. (*termo-* + *sudabil*) Sudabil la căldură.

TERMOTACTÍSM s.n. (fr. *thermotactisme*) Sensibilitate a unor organisme la diferențele de temperatură, care determină reacția de orientare sau de deplasare a acestora.

TERMOTÉHNICĂ s.f. (fr. *thermotechnique*) Studiul utilizării căldurii în scopuri industriale sau casnice.

TERMOTERAPIE s.f. (fr. *thermothérapie*) Terapie realizată cu ajutorul căldurii.

TERMOTROPÍSM s.n. (fr. *thermotropisme*) Orientare a unor organe vegetale (frunze, rădăcini) spre o sursă de căldură.

TERMOVIZIÚNE s.f. (*termo-* + *viziune*) Procedeu de înregistrare a temperaturii de la distanță, cu ajutorul unei camere de televiziune.

TERN, -Ă, *terni*, -e adj. (fr. *terne*) 1. Lipsit de strălucire, șters, spălăcit. 2. (Fig.) Uniform (1), monoton (2).

TERNÁR, -Ă, *ternari*, -e adj. (fr. *ternaire*, lat. *ternarius*) Compus din trei unități sau din trei elemente; de ordinul trei.

TERNIÓN, *ternioane* s.n. (germ. *Ternion*) Dulap metalic compartimentat în care se țin biletele de tren.

TEROÁRE s.f. (fr. *terreur*, lat. *terror*; -*oris*) 1. Groază provocată prin diferite mijloace de intimidare. 2. (Practică politică) bazată pe intimidare, pe frică.

TEROFÍTĂ, *terofite* s.f. (fr. *thérophyte*) (La pl.) Grup de plante erbacee care se înmulțesc numai prin semințe; (și la sg.) plantă din acest grup.

TERORÍSM s.n. (fr. *terrorisme*, germ. *Terrorismus*) Utilizare a violenței (atentate, luări de ostatici, distrugerii etc.) în scopuri sociale sau politice de către indivizi sau grupuri organizate; regim de violență instituit de guvern; atitudine teroristă.

TERORÍST, -Ă, *teroriști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *terroriste*) (Persoană) care terorizează; (partizan) al terorismului.

TERORIZĂ, *terorizez* vb. I (fr. *terroriser*) A ține pe cineva sub teroare; a îngrozi, a înfricoșa, a înspăimânta.

TEROSONĂ, *terosonez* vb. I (germ. *Terossan* [*Werke*]) A aplica un strat protector anticoroziv pe suprafața inferioară a caroseriei unui autovehicul.

TERPĒNĂ, *terpene* s.f. (fr. *terpene*) Hidrocarbură lichidă de origine vegetală, incoloră, cu miros plăcut.

TERRAFÖRMING s.n. (engl. *terraforming*) Modificarea a condițiilor existente pe o planetă până la aducerea lor la nivelul celor de pe Pământ.

TERȚ, -Ă, *terți*, -e (lat. *tertius*) 1. S.m. și f., adj. (Persoană) care nu ia parte la încheierea unui act juridic sau la un litigiu nici direct, nici prin reprezentant, și față de care actul juridic ori hotărârea pronunțată nu produce efect. 2. Adj. Al treilea. 3. Adj. *Malarie* (sau *febră*) *terță* = formă de malarie în care accesele de febră revin din trei în trei zile. 4. S.n. (Log.) *Terțul exclus* = principiu fundamental al gândirii conform căruia un enunț nu poate fi decât adevărat sau fals, a treia posibilitate fiind exclusă.

TERȚĂ, *terțe* s.f. (it. *terza*) 1. (Muz.) Interval de trei trepte al gamei diatonice; treapta a treia a unei trepte date. 2. Serie de trei cărți succesive de aceeași culoare, în ordine crescândă, la unele jocuri de cărți. 3. Figură de parare, în scrimă.

TERȚĚT, *terțete* s.n. (it. *terzetto*) 1. Ansamblu compus din trei voci sau din trei instrumente care cântă împreună o compoziție muzicală; trio (1); compoziție muzicală scrisă pentru un astfel de ansamblu. 2. Linie de atac, compusă din trei jucători, a unei echipe de hochei pe gheață.

TERȚIĂR¹, *terțiar* s.m. (fr. *tertiaire*, lat. *tertiarius*) (Mai ales la pl.) Membru al unuia dintre ordinele religioase catolice înființate pentru mireni de Francesco d'Assisi.

TERȚIĂR², -Ă, *terțiar*, -e adj. (fr. *tertiaire*) 1. Al treilea stadiu sau a treia fază în evoluția unui lucru. 2. *Eră terțiară* (și substantivat, n.) = eră geologică a cărei durată a fost de șaizeci și cinci de milioane de ani, care precedă era cuaternară, caracterizată prin mari prăbușiri ale scoarței terestre, precum și prin apariția de lanțuri muntoase și de mări; neozoic.

TERȚINĂ, *terține* s.f. (it. *terzina*) Poezie cu formă fixă compusă din trei versuri; strofă dintr-o astfel de poezie.

TĚSLA s.f. (fr. *tesla*) Unitate de măsură a inducției magnetice.

TEST, *teste* s.n. (fr., engl. *test*) 1. Probă prin care se examinează nivelul dezvoltării intelectuale, aptitudinile, cunoștințele etc. ale cuiva; material folosit în acest scop. 2. Experiență, probă care utilizează tehnici medicale diferite (reacții chimice, biologice etc.). 3. Încercare, probă a rezistenței și a funcționării unei piese, a unui aparat, a unei instalații.

TESTĂ¹, *testez* vb. I (fr. *tester*, lat. *testari*) A lăsa prin testament.

TESTĂ², *testez* vb. I (fr. *tester*) A supune unui test. **TESTĂTOR**, -OĂRE, *testatori*, -oare s.m. și f. (fr. *testateur*, lat. *testator*, -oris) Persoană care a făcut un testament.

TĚSTER, *testere* s.n. (fr., engl. *tester*) 1. Aparat, dispozitiv cu ajutorul căruia se fac testări. 2. Persoană care este supusă unui test.

TESTÍCUL, *testicule* s.n. (fr. *testicule*) Glandă genitală masculină pereche, producătoare de spermatozoizi și de hormoni.

TESTIMONIĂL, -Ă, *testimoniali*, -e adj. (fr. *testimonial*, lat. *testimonialis*) Care se face cu martori; bazat pe o mărturie.

TESTIMŌNIU, *testimonii* s.n. (lat. *testimonium*) (Înv.) Mărturie, dovadă; act (1), document doveditor; certificat, adeverință.

TESTOSTERŌN, *testosteroni* s.m. (fr. *testostérone*) Hormon androgen care menține caracterele sexuale secundare masculine și favorizează dezvoltarea organismului.

TETĂNIC, -Ă, *tetanici*, -ce adj. (fr. *tétanique*) Care se referă la tetanos sau la tetanie; provocat de tetanos.

TETANIE s.f. (fr. *tétanie*) Sindrom caracterizat prin contracții musculare spasmodice și înțepenirea membrilor, ca urmare a unor boli sau a unei crize de hipocalcemie.

TETANIZĂ, *tetanizez* vb. I (fr. *tétaniser*) A provoca accidente, contracții tetanice.

TETĂNOS s.n. (fr. *tétanos*) Boală infecțioasă gravă, provocată de un bacil care se găsește în pământ, caracterizată prin contracții musculare violente și dureroase.

TĚTE-Ă-TĚTE, *tête-à-tête-uri* s.n. (pr. *tetatér*; fr. *tête-à-tête*) Întâlnire particulară (intimă) între două persoane.

TETIĚRĂ, *tetiĚre* s.f. (fr. *tĚtiĚre*) Partea înălțată (dețășabilă) a unui fotoliu, a unui scaun, pe care se sprijină capul.

- TETÍNĂ**, *tétine* s.f. (fr. *tétine*) Obiect de cauciuc în formă de mamelon, prevăzut cu un orificiu, care se atașează la un biberon; (p. ext.) suzetă.
- TÉTRA**¹ adj. invar., s.f. (cf. *tetra*²-) (Tricot de bumbac) în care două șiruri de ochiuri pe față alternează cu două șiruri de ochiuri pe dos; obiect confecționat din acest tip de tricot.
- TETRA**²- (fr. *tetra*-, gr. *tetra*) Element de compunere cu sensul de „(format din) patru”, „de patru ori”, în cuvinte ca: *tetracarbonil*, *tetracloformetan*.
- TETRACARBONÍL** s.n. (*tetra*²- + *carbonil*) *Tetracarbonil de nichel* = compus lichid al nichelului solubil în apă, foarte toxic, folosit la prepararea nichelului pur.
- TETRACICLÍNĂ** s.f. (fr. *tétracycline*) Antibiotic administrat contra infecțiilor pe bază de colibacili, virusuri etc.
- TETRACLORMETÁN** s.n. (*tetra*²- + *clormetan*) (Chim.) Tetraclorură de carbon.
- TETRACLORÚRĂ**, *tetracloruri* s.f. (fr. *tétraclorure*) 1. Combinație a clorului cu un corp simplu tetravalent. 2. *Tetraclorură de carbon* = compus organic lichid cu miros plăcut, folosit ca dizolvant pentru grăsimi, la fabricarea lacurilor etc.; tetracloformetan.
- TETRACÓRD**, *tetracorduri* s.n. (fr. *tétracorde*) 1. Liră antică având patru coarde. 2. Partea unei game formată din patru sunete consecutive; cvartă (1).
- TETRACROMÁTIC**, -Ă, *tetracromatici*, -ce adj. (engl. *tetrachromatic*) În patru culori.
- TETRADACTÍL**, -Ă, *tetradactili*, -e adj. (fr. *tétradactyle*) Care are patru degete la fiecare picior.
- TETRÁDĂ**, *tetrade* s.f. (fr. *tétrade*) 1. Grupare de patru entități (similare sau înrudite). 2. (Poligr.) Format de patru coli.
- TETRAÉDRU**, *tetraedre* s.n. (fr. *tétraèdre*) Poliedru cu patru fețe triunghiulare, patru vârfuri și șase muchii.
- TETRAFONÍE** s.f. (fr. *tétraphonie*) (Fiz.) Cvadri-fonie.
- TETRAGRÁMĂ**, *tetragrame* s.f. (fr. *tétragramme*) Nume compus din patru litere; grup de patru litere.
- TETRALOGÍE**, *tetralogii* s.f. (fr. *tétralogie*) 1. Ansamblu de patru piese (trei tragedii și o dramă satirică), prezentat la concursuri de scriitorii antici. 2. (P. ext.) Ansamblu compus din patru lucrări literare sau muzicale, caracterizate printr-o temă comună.
- TETRAMÉTRU**, *tetrametri* s.m. (fr. *tétramètre*) 1. Vers clasic greco-latin compus din patru unități ritmice trisilabice sau din șase unități ritmice bisilabice. 2. Vers compus din patru unități ritmice.
- TETRAPLOÍD**, -Ă, *tetraploizi*, -de adj. (fr. *tétraploïde*) (Despre celule) Care are patru seturi de cromozomi.
- TETRAPÓD**, -Ă, *tetrapozi*, -de adj., s.n. (fr. *tétrapode*) Patruped.
- TETRAPODÍE**, *tetrapodii* s.f. (fr. *tétrapodie*, engl. *tetrapody*) Metru antic alcătuit din patru picioare.
- TETRASILÁB**, -Ă, *tetrasilabi*, -e adj. (fr. *tétrasyllabe*) Tetrasilabic; cvadrisilab.
- TETRASILÁBIC**, -Ă, *tetrasilabici*, -ce adj. (fr. *tétrasyllabique*) (Despre cuvinte sau versuri) Format din patru silabe; tetrasilab; cvadrisilabic.
- TETRATLÓN**, *tetratloane* s.n. (fr. *tétrathlon*) Concurs athletic combinat, care conține patru probe alese de organizatori: 100 m plat, aruncarea greutății, săritură în lungime, săritură în înălțime.
- TETRATLONÍST**, -Ă, *tetratloniști*, -ste s.m. și f. (*tetratlon* + *-ist*) Atlet care participă la tetratlon.
- TETRAVALÉNT**, -Ă, *tetravalenți*, -te adj. (fr. *tétravalent*) (Chim.) Care are valența patru; cvadivalent.
- TEU**, *teuri* s.n. (fr. *té*) 1. Riglă sau echer de forma literei T. 2. Armătură metalică având trei ramificații de forma literei T, folosită la racordarea țevilor. 3. Panou de forma literei T, montat pe un aeroport, care indică direcția de aterizare și sensul vântului.
- TEURGÍE** s.f. (fr. *théurgie*) (Livr.) Ansamblu de cunoștințe și practici magice care permit intrarea în legătură cu spiritele benefice și folosirea puterii lor; magie albă.
- TEUTÓN**, -Ă, *teutoni*, -e (fr. *teuton*) 1. S.m. (La pl.) Triburi germanice din Peninsula Iutlanda și din insulele daneze care au invadat Galia, în sec. al II-lea î.H.; (și la sg.) persoană care făcea parte din acest trib. 2. Adj. Din vechea Germanie; germanic (1). 3. *Cavalerii teutoni* (și substantivat, m.pl.) = ordin monahocavaleresc german creat în sec. al XIII-lea în Palestina și strămutat în Europa; (și la sg.) persoană care făcea parte din acest ordin. 4. S.m. și f. German.
- TEX**, *texuri* s.n. (fr. *tex*) Sistem de măsurare a finetii fibrelor textile; greutatea, în grame, a o mie de metri de fir.
- TEXT**, *texte* s.n. (lat. *textum*, fr. *texte*, germ. *Text*) 1. Totalitatea termenilor, a frazelor etc. care compun o scriere; scriere tipărită sau manuscris. 2. Parte, fragment dintr-o lucrare scrisă. 3. Totalitatea cuvintelor unei lucrări de muzică vocală. 4. (Poligr.) Literă care are corpul de 20 de puncte tipografice.
- TEXTIÉR**, *textieri* s.m. (*text* + *-ier*) Autor de texte de muzică ușoară.

- TEXTÍL**, -Ă, *textili*, -e (fr. *textile*) **1.** Adj. (Despre plante) Care produce, din care se extrag fibre folosite în țesătorie. **2.** Adj. (Despre fibre, materiale etc.) Care servește la țesut sau la tricotat. **3.** Adj. Care se referă la țesătorie sau la țesături. **4.** S.f. pl. Țesături lucrate din fire sau fibre textile (**2**); obiecte confecționate din astfel de țesături.
- TEXTILÍST**, -Ă, *textiliști*, -ste adj., s.m. și f. (*textil + -ist*) (Persoană) care lucrează sau este specializată în industria textilă.
- TEXTOFÓN** s.n. (engl. *textofon*) Telefon pentru surzi, care permite imprimarea automată a mesajului pe claviatura aparatului.
- TEXTOID** s.m. (*text + -oid*) Segment minimal de text care este unitar la nivel semantic.
- TEXTOLÓG**, -Ă, *textologi*, -ge s.m. și f. (de la *textologie*) Specialist în textologie.
- TEXTOLOGIE** s.f. (rus. *tekstologhiia*) Disciplină a filologiei care are ca obiect pregătirea textelor clasice originale pentru tipar.
- TEXTUAL**, -Ă, *textuali*, -e adj. (fr. *textuel*) **1.** Reprodus cuvânt cu cuvânt, conform textului original; literal (**1**). **2.** Care se referă la text, de text. **3.** Care este întocmai cu cele spuse ori declarate de cineva.
- TEXTUALÍSM** s.n. (engl. *textualism*) **1.** Dependență exagerată de un text. **2.** Metodă, principiu de critică textuală.
- TEXTURĂ**, *texturi* s.f. (fr. *texture*, lat. *textura*, germ. *Textur*) **1.** Țesătură, urzeală. **2.** Structură a unei roci, a unui aliaj din punctul de vedere al distribuției spațiale. **3.** Imprimat de mici dimensiuni care se lipește peste pasajele de rectificat ale unei lucrări tipărite. **4.** Aranjament, dispunere a elementelor componente ale unei lucrări, ale unui corp etc.
- TEZÁUR**, *tezaur* s.n. (lat. *thesaurus*) **1.** Cantitate mare de monede, de bijuterii, de aur etc.; comoară, bogăție; loc în care este depozitată această bogăție. **2.** Totalitatea metalelor prețioase și a obiectelor de valoare din depozitul unei bănci de emisie. **3.** Patrimoniul cultural (material și spiritual) al unei societăți, al unei epoci.
- TEZAUORIZÁ**, *tezaurizez* vb. I (lat. *thesaurizare*, fr. *thésauriser*) A aduna, a strânge (și a păstra) bani, obiecte prețioase etc.
- TÉZĂ**, *teze* s.f. (fr. *thèse*, germ. *These*) **1.** Afirmație expusă și susținută într-o discuție, într-o lucrare; idee demonstrată. **2.** (La Hegel) Prima etapă a triadei, care urmează să fie anulată de antiteză. **3.** Lucrare scrisă de elevi la sfârșitul unei perioade de studiu sau la un examen. **4.** Ansamblu de materiale necesare obținerii licenței sau doctoratului, prezentate sub formă de lucrare.
- TEZÍSM** s.n. (*teză + -ism*) **1.** Susținere, propagare a anumitor teze. **2.** Limitare a unei opere de artă ori literare la ilustrarea sau la demonstrarea unei teze; didacticism, schematism (**1**).
- TEZÍST**, -Ă, *teziști*, -ste adj., s.m. și f. (*teză + -ist*) (Adept) al tezismului.
- THAILANDÉZ**, -Ă, *thailandezi*, -e s.m. și f., adj. (fr. *thailandais*) (Persoană) din Thailanda.
- THRÍLLER**, *thrillere* s.n. (pr. *srlâr*; engl. *thriller*) Roman sau film polițist, senzațional ori de groază.
- TIARĂ**, *tiare* s.f. (lat. *tiara*, fr. *tiare*) **1.** Coroană purtată de regii persani și de alți conducători orientali. **2.** Mitră cu trei coroane suprapuse, purtată de papă.
- TÍBIA**, *tibii* s.f. (fr., lat. *tibia*) Os lung și gros care formează, împreună cu peroneul, scheletul gambei.
- TIBIÁL**, -Ă, *tibiali*, -e adj. (fr. *tibial*) Care se referă la tibie, al tibiei.
- TIC**, *ticuri* s.n. (fr. *tic*, germ. *Tick*) **1.** Mișcare involuntară a unor grupe de mușchi, care se produce brusc și repetat. **2.** Deprindere (neplăcută, ridicolă) pe care o capătă cineva în mod involuntar; tabiet, manie.
- TICHÉT**, *tichete* s.n. (fr. *ticket*) Imprimat care asigură deținătorului anumite drepturi (la spectacole, în călătorii etc.); bilet (**2**), cartelă (**1**).
- TÍFIC**, -Ă, *tifici*, -ce adj., s.m. și f. (fr. *typhique*) (Suferind) de tifos.
- TIFLOGRÁF**, *tiflografe* s.n. (fr. *typhlographe*) Instrument cu ajutorul căruia scriu nevăzătorii.
- TIFLOGRAFÍE** s.f. (fr. *typhlographie*) Sistem de scriere în relief, folosit de nevăzători.
- TIFLOGOLOGIE** s.f. (fr. *typhlogologie*) Studiul orbirii și al compensării acesteia prin educație, instrucție etc.
- TIFOÍDĂ**, *tifoide* adj. (fr. *typhoïde*) **1.** De natura tifosului. **2.** Febră tifoidă = boală infecțioasă manifestată prin febră mare și tulburări intestinale grave (hemoragii, perforații); tifos, lingoare.
- TIFOÍDIC**, -Ă, *tifoidici*, -ce adj. (fr. *typhoïdique*) Care se referă la febra tifoidă.
- TIFÓN**, *tifoane* s.n. (cf. engl. *tiffany*) Pânză subțire cu țesătură rară; (spec.) fâșie lungă și îngustă din acest material, folosită la pansamente; meșă (**2**).
- TÍFOS**, *tifosuri* s.n. (ngr. *tiphos*, fr. *typhus*, germ. *Typhus*) Nume dat unor boli febrile, infecțioase și epidemice (febră tifoidă, malarie, pestă etc.).
- TÍGRU**, *tigri* s.m. (fr. *tigre*, germ. *Tiger*) Mamifer carnivor feroce, mare, cu un corp lung și blană galben-roșcată cu dungi negre, care trăiește în Asia și în insulele Australiei; (fig.) om energic, nemilos, crud.

TÍJĂ, *tije* s.f. (fr. *tige*) 1. Partea plantelor care crește din rădăcină și care susține ramurile; tulpină acri-ană. 2. (Tehn.) Bară cilindrică.

TÍLDĂ, *tilde* s.f. (fr. *tilde*, germ. *Tilde*) 1. Semn grafic în forma literei *s* culcate, folosit pentru substituirea unui cuvânt care se repetă. 2. Semn diacritic asemănător tildei (1), care conferă sunetului un caracter palatal sau nazal.

TIMBRĂ, *timbrez* vb. I (fr. *timbrer*) A aplica, a lipi un timbru pe o scrisoare, pe un act oficial etc.; a plăti o taxă de timbru.

TÍMBRU, *timbre* s.n. (fr. *timbre*, it. *timbro*) 1. Imprimat de mici dimensiuni care se lipește pe acte oficiale sau pe serisori; (p. ext.) ștampilă aplicată pe anumite imprimare. 2. Calitatea unui sunet care permite să fie distins de alt sunet. 3. *Timbru sec* = ștampilă în relief, fără tuș, imprimată pe unele acte. 4. Coif heraldic.

TIME-OUT, *time-outuri* s.n. (pr. *taimăut*; engl. *time-out*) (La fotbal, la baschet) Scurtă întrerupere regulamentară a jocului, acordată de arbitru, la cererea jucătorilor; pauză (1).

TIME-SHARE s.n. (pr. *taimșeâr*; engl. *time-share*) Cumpărare a unei locuințe într-o stațiune turistică de către mai multe persoane, fiecare având dreptul să o folosească o perioadă de timp proporțională cu suma achitată.

TIME-SHARING s.n. (pr. *taimșeârîng*; engl. *time-sharing*) Metodă de leasing care constă în închirierea de utilaje de valoare la mai mulți abonați, în același timp.

TIMÍD, -Ă, *timizi*, -de adj. (fr. *timide*, lat. *timidus*) Lipsit de îndrăzneală, de încredere în sine; sfios, rușinos; modest (3).

TIMIDITĂTE, *timidități* s.f. (fr. *timidité*) Însușirea de a fi timid; sfială.

TIMIE s.f. (lat., engl. *thymia*) Starea afectivă obișnuită a unui individ.

TIMING, *timinguri* s.n. (pr. *táiming*; engl., fr. *timing*) Alegere a momentului sau a cadenței potrivite în desfășurarea unei acțiuni, a unui joc sportiv etc.

TIMÓL, *timoluri* s.n. (fr. *thymol*) 1. Substanță conținută în unele uleiuri eterice sau preparată pe cale sintetică, folosită ca medicament antiseptic. 2. Examen de laborator pentru verificarea funcționării ficatului.

TIMÓNĂ, *timone* s.f. (fr. *timon*, ngr. *timóni*, it. *timone*) Roată cu ajutorul căreia se acționează cârma unei nave; (p. ext.) cârmă.

TIMONERIE, *timonerii* s.f. (fr. *timonerie*) 1. Loc pe bordul unei nave în care se găsește timona. 2. *Timonerie de frână* = ansamblu de piese (pârghii, bare, tije) care acționează frâna unui vehicul.

TIMONIÉR, *timonieri* s.m. (fr. *timonier*) Marinar care manevrează timona.

TIMORĂ, *timorez* vb. I (de la *timorat*) A speria, a intimida.

TIMORÁT, -Ă, *timorați*, -te adj. (fr. *timoré*) Stăpânit de teamă sau de emoție; intimidat.

TIMPÁN, *timpane* s.n. (lat. *tympanum*, fr. *tympan*, it. *timpano*) 1. Membrană elastică situată în fundul canalului auditiv, care transmite vibrațiile aerului către urechea medie. 2. Instrument muzical de percuție asemănător tobei. 3. Spațiu neted sau sculptat situat între arcurile unei bolți, de obicei, decorat.

TINCTORIÁL, -Ă, *tinctoriali*, -e adj. (fr. *tinctorial*) (Despre plante sau produse chimice) Care conține coloranți; (despre substanțe) obținut din plante și folosit la colorarea produselor textile sau a pieilor.

TINCTÚRĂ, *tincturi* s.f. (lat., it. *tinctura*, germ. *Tinktur*, cf. fr. *teinture*) Alcool sau eter în care au fost dizolvate unele elemente active dintr-o plantă, din anumite minerale etc., folosit ca medicament; (fig.) nuanță (1), culoare, coloratură.

TINÉTĂ, *tinete* s.f. (fr. *tinette*) 1. Recipient pentru transportarea materiilor fecale în închisori; hărdău. 2. Ploșcă pentru bolnavii imobilizați în pat.

TIOURÉE s.f. (fr. *thio-urée*) Substanță organică în coloră, solubilă în apă, derivată din urce.

TIP, -Ă, (1, 2, 3, 4, 5), *tipuri*, (6) *tipi*, -e (fr. *type*, lat. *typus*) 1. S.n. Model, formă care reprezintă un anumit grup de obiecte sau de fenomene; prototip (2). 2. S.n. Individ, exemplar reprezentativ pentru un grup de obiecte, de fenomene, de ființe. 3. S.n. Totalitatea caracterelor distinctive ale unui grup. 4. S.n. Clasă (1), fel, soi, calibru (2), varietate (2), gen (1). 5. S.n. Personaj din literatură sau din artă care întrunește trăsăturile, caracterele esențiale ale indivizilor din categoria reprezentată. 6. S.m. și f. (Fam.) Ins, individ (1).

TIPÉSĂ, *tipese* s.f. (fr. *typesse*) (Pcior.) Femeie (cu relații dubioase).

TÍPIC, -Ă, *tipici*, -ce adj. (fr. *typique*) Caracteristic, specific unei persoane sau unui obiect, unui fenomen ori unui tip; clasic (2).

TIPIZĂ, *tipizez* vb. I (*tip* + *-iza*) A da unui personaj literar, unei situații etc. valoare, caracter de tip, a face să fie tipic cineva sau ceva.

TIPIZĂRE, *tipizări* s.f. (de la *tipiza*) 1. Generalizare artistică a realității, în urma căreia personajele, evenimentele etc. sunt relevate în imagini definitorii, caracteristice. 2. Reducere a variantelor unui produs la un singur tip, dovedit a fi mai bun, urmând a fi pus în fabricație.

TÍPO adj. invar. (fr. *typo*) (Fam.) Tipografic.

TIPODIMENSIUNE, *tipodimensiuni* s.f. (*tipo-* + *dimensiune*) Dimensiune-tip.

TIPOLÓGIC, -Ă, *tipologici*, -ce adj. (fr. *typologique*) Care se referă la tipologie.

TIPOLOGIE, *tipologii* s.f. (fr. *typologie*) 1. Studiul sau determinarea tipurilor în care se pot clasifica obiectele, fenomenele, ființele etc. aferente unui anumit domeniu; clasificare rezultată din acest studiu. 2. Studiul tipurilor în care se pot clasifica oamenii, în funcție de anumite trăsături psihice. 3. Studiul structurii unui idiom, a unui grup de idiomuri, fără a lua în considerație istoria și interrelațiile acestora.

TIPOMÉTRU, *tipometre* s.n. (fr. *typomètre*) Instrument folosit pentru măsurarea corpului literelor tipografice, a dimensiunilor machetei, a textelor culese ori tipărite.

TIPOTÉCĂ, *tipoteci* s.f. (*tipo[grafe]* + *-tecă*) Colecție completă de litere și de caractere tipografice (din toate scrierile lumii).

TIP-TÓP adj. invar. (germ. *tiptopp*, engl. *tiptop*) (Fam.) Pus la punct, elegant, dichisit.

TIR¹, (2) *tiruri* s.n. (fr. *tir*) 1. Sport care constă în tragerea la țintă cu arcul, cu arbaleta sau cu o armă de foc ori cu aer comprimat. 2. Acțiunea de a lansa, cu ajutorul unei arme, un proiectil către o țintă.

TIR², *tiruri* s.n. (*[transport]* *i* *[international]* *r* *[utier]*) Autocamion de mare tonaj folosit în transportul internațional de mărfuri.

TIRĂDĂ, *tirade* s.f. (fr. *tirade*) 1. Discurs în care este dezvoltată (cu emfază) o singură idee; (p. ext.) banalitate debitată pe un ton grav, solemn. 2. Monolog rostit pe nerăsuflăte.

TIRĂJ, *tiraje* s.n. (fr. *tirage*) 1. Număr de exemplare în care se tipărește o carte, un periodic. 2. Multiplificare, prin copiere, a unui film. 3. Circulație a aerului într-o instalație de încălzire prevăzută cu focar.

TIRÁNIC, -Ă, *tiranici*, -ce adj. (fr. *tyrannique*, lat. *tyrannicus*, ngr. *tirannikós*) Care aparține tiranului sau tiranici, care se referă la tiran sau la tiranie; crud, despot (1), autoritar.

TIRANICÍD (fr. *tyrannicide*) 1. S.n. Ucidere a unui tiran. 2. S.m. Ucigaș al unui tiran.

TIRANÍE, *tiranii* s.f. (fr. *tyrannie*) 1. Formă de conducere politică în Grecia antică, în sec. VII-VI î.H.; conducere despotică, autocrație (1), dictatură (3). 2. Caracterul a ceea ce este tiranic.

TIRANIZĂ, *tiranizez* vb. I (fr. *tyranniser*) A trata pe cineva în mod tiranic, a teroriza; a chinui.

TIRÁNT, *tiranți* s.m. (fr. *tirant*) Element de construcție longitudinal destinat să suporte eforturile de întindere, de suspendare, de împingere a arcelor, a bolților etc.

TIRBUȘÓN, *tirbușoane* s.n. (fr. *tire-bouchon*) Instrument în formă de spirală folosit pentru scoaterea dopurilor de plută din sticle.

TIROÍDĂ, *tiroide* adj. (fr. *tyroide*) 1. Tiroidian. 2. *Glandă tiroidă* (și substantivat, f.) = glandă cu secreție internă, situată în partea anterioară a gâtului, în fața traheii, cu rol în creștere, în metabolism etc.

TIROIDIÁN, -Ă, *tiroidieni*, -e adj. (fr. *thyroïdien*) Care ține de tiroidă; de natura tiroidei; tiroid.

TIROIDÍSM s.n. (fr. *thyroïdisme*) Nume generic dat bolilor glandei tiroide.

TIROIDÍTĂ, *tiroidite* s.f. (fr. *thyroïdite*) Inflamație a tiroidei.

TIROLÉZ, -Ă, *tirolezi*, -e (n.pr. *Tirol* + *-ez*, cf. it. *tirolese*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) din Tirol. 2. S.f. Model de rochie din trei piese (sarafan, bluză, șorțuleț alb).

TIROXÍNĂ, *tiroxine* s.f. (fr. *thyroxine*) Hormon bogat în iod care se găsește în glanda tiroidă și care stimulează metabolismul.

TISULÁR, -Ă, *tisulari*, -e adj. (fr. *tissulaire*) (Anat.) Care aparține țesuturilor, referitor la țesuturile unui organism.

TITÁN¹, *titani* s.m. (lat. *Titan*, fr. *titan*) 1. Fiecare dintre cei doisprezece fii ai lui Uranus care au luptat împotriva lui Zeus pentru supremație; gigant. 2. Om foarte puternic. 3. Personalitate care s-a impus într-un domeniu de activitate prin realizări excepționale.

TITÁN² s.n. (fr. *titane*) 1. Element chimic, metal alb-argintiu, dur, răspândit în natură sub formă de compuși, întrebuințat la fabricarea oțelurilor speciale. 2. *Alb de titan* = oxid folosit în pictură ca pigment alb.

TITÁNIC, -Ă, *titanici*, -ce adj. (fr. *titanique*) Care se referă la titani¹ (1); uriaș, extraordinar; (despre persoane) care are calități deosebite, excepțional.

TITANÍSM s.n. (fr. *titanisme*) Atitudine, specific romantică, de revoltă împotriva dominației răului.

TÍTLU, *titluri* s.n. (ngr. *titlos*, lat. *titulus*, cf. fr. *titre*)

1. Calificare obținută de cineva într-un anumit domeniu, în urma unor studii speciale sau a unei performanțe (sportive). 2. Text scurt la începutul unei lucrări, al unui capitol, al unui film etc. 3. Capitol sau subdiviziune în textul unei legi, al unui regulament etc., prevăzut cu număr de ordine. 4. *Titlu de credit* = document al cărui posesor are calitatea să exercite dreptul specificat în cuprinsul acestuia (acțiune, cambie, conosament). *Titlu de participare* = acțiune sau parte socială într-o asociație care dă dreptul de control sau de influență în cadrul acesteia. *Titlu de proprietate* = document de valoare care face obiectul unor tranzacții financiare.

TITRĂ, *titrez* vb. I (fr. *titrer*) 1. A determina proporția de aur, de argint dintr-un aliaj. 2. A da, a pune un titlu (într-un ziar, într-o revistă etc.).

TITRĂT, *-Ă, titrați, -te* adj., s.m. și f. (fr. *titré*) (Persoană) care a obținut un titlu universitar.

TITUBĂNT, *-Ă, titubanți, -te* adj. (fr. *titubant*) Care se împleticește; nesigur.

TITULĂR, *-Ă, titulari, -e* adj., s.m. și f. (fr. *titulaire*) 1. (Persoană) care îndeplinește o funcție pe baza unei numiri legale, a unei diplome. 2. (Persoană) care deține un drept juridic. 3. (Persoană) care interpretează rolul principal într-o operă de artă.

TITULARIZĂ, *titularizez* vb. I (fr. *titulariser*) A numi pe cineva titular pe postul pe care îl ocupa provizoriu.

TITULATŪRĂ, *titulaturi* s.f. (fr. *titulature*, germ. *Titulatur*) Intitulare; titlu sau totalitatea titlurilor pe care le are cineva sau ceva.

TMÉZĂ, *tmeze* s.f. (fr. *tmèse*, lat. *tmesis*) Plasare a unui sau a mai multor cuvinte între două elemente ale unui cuvânt compus.

TOALÉTĂ, *toalete* s.f. (fr. *toilette*) 1. Faptul de a se îngriji, de a se dichisi (spălându-se, pieptănându-se etc.). 2. Totalitatea obiectelor de îmbrăcăminte (femeiască); (p. ext.) rochie. 3. Mobilă (cu oglindă) pe care se țin articolele necesare toaletei (1). 4. Closet.

TOAST, *toasturi* s.n. (fr. *toast*) Urare făcută la o masă festivă în cinstea cuiva sau a unui eveniment, însoțită de ridicarea paharului; (p. ext.) discurs scurt rostit cu acest prilej.

TOASTĂ, *toastez* vb. I (fr. *toastier*) A închina un pahar în onoarea cuiva sau a ceva, pentru succesul unei acțiuni, în sănătatea cuiva etc.; a ține un toast.

TÓASTER, *toastere* s.n. (pr. *tóster*, engl. *toaster*) Prăjitor de pâine.

TOBOGÂN/TOPOGÂN, *tobogane/topogane* s.n. (fr. *toboggan*) Jgheab înclinat cu panta variabilă și marginile ridicate, pe care alunecă ușor materiale, piese etc.; construcție de acest fel, care servește ca mijloc de distracție pentru copii.

TOCĂTĂ, *tocate* s.f. (it. *toccata*) Compoziție muzicală pentru instrumente cu claviatură, alcătuită dintr-o singură parte, executată în ritm vioi.

TÓCĂ, *toci* s.f. (fr. *toque*) 1. Căciuliță sau pălărioară fără boruri purtată de femei. 2. Pălărie cilindrică purtată de magistrați și de avocați în exercițiu.

TOCOLOGIE s.f. (fr. *tocologie*) (Med.) Disciplină care studiază actul nașterii.

TOCSÍN, *tocsine* s.n. (fr. *tocsin*) Clopot de alarmă; sunet produs de acest clopot.

TÓGĂ, *togi* s.f. (lat. *toga*) 1. (În Antichitate) Mantic largă și lungă purtată peste tunică de bărbații romani. 2. Robă.

TÓLĂ, *tole* s.f. (fr. *tole*) Folie de tablă groasă, tăiată la dimensiunile necesare unei anumite lucrări.

TOLERĂ, *tolerez* vb. I (fr. *tolérer*) A îngădui, a permite (1); a suporta (pe cineva sau ceva).

TOLERĂBIL, *-Ă, tolerabili, -e* adj. (fr. *tolérable*) Care se poate tolera; admisibil.

TOLERĂNT, *-Ă, toleranți, -te* adj., s.m. și f. (fr. *tolérant*) (Persoană) care tolerează; îngăduitor, permisiv, indulgent.

TOLERĂNȚĂ, *toleranțe* s.f. (lat. *tolerantia*, germ. *Toleranz*, fr. *tolérance*) 1. Atitudine îngăduitoare; indulgență (1). 2. Dispoziție a organismului de a suporta un remediu, anumite medicamente etc. 3. Abateri admisă de la o anumită dimensiune, mărime etc. a unui material, a unui obiect etc. 4. *Casă de toleranță* = bordel.

TOLUÉN s.n. (fr. *toluène*) Hidrocarbură aromatică lichidă, incoloră, inflamabilă, folosită în industria coloranților, a medicamentelor etc.

TOM, *tomuri* s.n. (lat. *tomus*, fr. *tome*) Volum (dintr-o lucrare unitară); carte, operă (literară, științifică).

TÓMAHAWK, *tomahawkuri* s.n. (pr. *tómăhoc*; engl. *tomahawk*) Secure mică folosită de amerindieni ca armă de luptă și de vânătoare.

TOMĂTĂ, *tomate* s.f. (germ. *Tomate*, fr. *tomate*) Pătlăgea-roșie.

TOMBĂL, *-Ă, tombali, -e* adj. (fr. *tombal*) (Livr.) De mormânt; funerar (1).

TOMBERÓN, *tomberoane* s.n. (cf. fr. *tombereau*) Cutie mare (de tablă) pe două roți, în care se transportă materiale de construcție, gunoiul etc. pe distanțe mici.

- TÓMBOLĂ**, *tombole* s.f. (fr., it. *tombola*) Loterie ocazională cu premii în obiecte.
- TOMÍSM** s.n. (fr. *thomisme*) Doctrina filosofică a teologului italian Toma d'Aquino (1225–1274) și a discipolilor acestuia.
- TOMÍST**, *tomíști* s.m. (fr. *thomiste*) Adept al tomismului.
- TOMOGRAF**, *tomografe* s.n. (de la *tomografie*) Aparat folosit pentru obținerea tomografiilor.
- TOMOGRAFIE**, *tomografii* s.f. (fr. *tomographie*) Radiografie prin care se obțin clișee cu imagini ale unor organe interne la diferite adâncimi; clișeu care conține aceste imagini.
- TOMOSINTÉZĂ** s.f. (fr. *tomosynthèse*) Radiografie tridimensională.
- TOM-TÓM**, *tom-tonuri* s.n. (engl., fr. *tom-tom*) Toba mică folosită în muzica modernă de jazz.
- TON**¹, *toni* s.m. (fr. *thon*) Pește de mare răpitor.
- TON**², *tonuri* s.n. (fr. *ton*, cf. lat. *tonus*) 1. Sunet muzical; interval dintre două sunete apropiate; tonalitate (1); son (2). 2. Felul în care urcă sau coboară glasul în timpul vorbirii; intonație (1), inflexiune; tonalitate (2). 3. Notă dominantă într-o scriere literară, în stilul sau în vorbirea cuiva. 4. Nuanță de culoare; (în pictură) denumire care indică gradul de luminozitate a culorilor. 5. *A da tonul* = a iniția ceva. *Tonul face muzica* = este important felul în care se spune ceva.
- TONĂJ**, *tonaje* s.n. (fr. *tonnage*) 1. Masă, greutate a unui corp exprimată în tone. 2. Greutate maximă pe care o poate transporta un vehicul. 3. Capacitatea unei nave, exprimată în tone-registru; greutatea unui tren sau a unui autocamion, exprimată în tone.
- TONALITĂTE**, *tonalități* s.f. (fr. *tonalité*) 1. Raportul dintre sunetele unei scări muzicale și acordul principal al acesteia; ton² (1). 2. Grad de înălțime, de intensitate sau timbrul unei voci; ton² (2). 3. Notă specifică a unei scrieri. 4. Ambianță cromatică specifică unei picturi.
- TONĂNT**, -Ă, *tonanți*, -te adj. (it. *tonante*, fr. *tonnant*) (Livr.) Care tună, tunător.
- TÓNĂ**, *tone* s.f. (fr. *tonne*, germ. *Tonne*) 1. Unitate de măsură a masei, egală cu o mie de kilograme. 2. *Tonă-registru* = unitate de măsură pentru volumul interior al unei nave comerciale, egală cu 2,832 m³.
- TONDÓ**, *tondouri* s.n. (it. *tondo*) (Rar) Tablou (mic) rotund sau oval.
- TÓNER**, *tonere* s.n. (engl. *toner*) Pulbere de grafit folosită la copiatoarele și la imprimantele cu laser pentru reproducerea documentelor.
- TONÉTĂ**, *tonete* s.f. (cf. fr. *tonnelet*) Gheretă sau tarabă la care se vând, pe stradă, articole mărunte, dulciuri, răcoritoare etc.
- TÓNIC**, -Ă, *tonici*, -ce (fr. *tonique*) 1. Adj., s.n. (Substanță, medicament) care fortifică un organism slăbit; tonifiant, fortifiant, întăritor. 2. Adj. (Despre vocale, silabe) Care are accent, pe care cade accentul. 3. *Accent tonic* = accent muzical. 4. S.f. (Muz.) Treapta principală a modului major sau minor.
- TONICITĂTE** s.f. (fr. *tonicité*) Proprietate a mușchilor sau a țesuturilor de a fi permanent elastice; tonus muscular.
- TONIFIANT**, -Ă, *tonifianți*, -te adj., s.n. (fr. *tonifiant*) Tonic (1).
- TONIFICĂ**, *tonific* vb. I (fr. *tonifier*) A întări, a fortifica un țesut, un organ, un organism etc.
- TONIFIÈRE**, *tonifieri* s.f. (cf. fr. *tonification*) Întărire, fortificare.
- TONOMÁT**, *tonomate* s.n. (germ. *Tonomat*) Aparat cu discuri muzicale, care se declanșează automat prin introducerea unei fișe; juke-box.
- TONOMETRIÈ** s.f. (fr. *tonométrie*, germ. *Tonometrie*) 1. Măsurare a presiunii vaporilor unei soluții. 2. Măsurare a tensiunii (intraoculare).
- TONOMÈTRU**, *tonometre* s.n. (fr. *tonomètre*) Aparat electronic folosit pentru măsurarea frecvenței fundamentale a semnalelor vorbirii.
- TONSÚRĂ**, *tonsuri* s.f. (fr. *tonsure*, lat. *tonsura*) Ceremonia tunderii părului din creștetul capului, oficiată la consacrarea unui cleric catolic; loc rămas fără păr în urma acestei ceremonii.
- TONTÍNĂ** s.f. (fr. *tondine*) (Rar) Asociație ai cărei membri contribuie fiecare la crearea unui fond comun, din care se plătesc anual supraviețuitorilor rente crescânde; rentă viageră.
- TÓNUS**, *tonusuri* s.n. (fr. *tonus*) Stare permanentă de ușoară tensiune a mușchilor unui organism sănătos (aflat în repaus); energie (1), dinamism (1).
- TOP**, *topuri* s.n. (engl. *top*) 1. Clasament al preferințelor legate de cântăreți, actori, piese muzicale etc. 2. *Top model* = manechin de renume mondial.
- TÓPIC**, -Ă, *topici*, -ce (fr. *topique*, germ. *topisch*) 1. Adj. Care se referă la locuri sau la localități. 2. Adj., s.n. (Substanță, medicament) care se aplică direct pe locul bolnav.
- TÓPICĂ** s.f. (germ. *Topik*) Ordine a cuvintelor într-o propoziție sau a propozițiilor într-o frază.
- TOPÍST**, -Ă, *topiști*, -ste s.m. și f. (*top* + *-ist*) Persoană care alcătuiește o clasificare a preferințelor în anumite domenii, după criteriile stabilite.

- TÓPLESS** adj. invar. (engl., fr., it. *topless*) (Despre femei) Care are sânii goi, cu sânii descoperiți.
- TÓPO¹** s.n. (fr. *topo[graphie]*) Plan topografic.
- TOPO²**- (fr. *topo-*) Element de compunere cu sensul de „loc”, „regiune”, în cuvinte ca: *topoclimatologie*, *topoclimă*.
- TOPOCLIMATOLOGÍE** s.f. (*topo²- + climatologie*) Ramură a climatologiei care studiază datele meteorologice din apropierea solului.
- TOPOCLÍMĂ** s.f. (*topo²- + climă*) Climă determinată de condițiile geografice (de relief) locale; microclimă.
- TOPOFOBÍE** s.f. (fr. *topophobia*) Teamă patologică de unele locuri, manifestată în anumite stări astenice.
- TOPOGÁN** s.n. v. **tobogan**.
- TOPOGRÁF**, -Ă, *topografi*, -e s.m. și f. (fr. *topographe*) Specialist în topografie; geometru (2).
- TOPOGRAFÍE**, *topografii* s.f. (fr. *topographie*, germ. *Topographie*) Tehnica măsurătorilor unei zone din suprafața Pământului; configurație a unui loc, a unei localități etc.
- TOPOMETRÍE** s.f. (fr. *topométrie*) Ramură a topografiei care se ocupă de măsurătorile și calculele necesare întocmirii planurilor și hărților.
- TOPOMETRÍST**, -Ă, *topometriști*, -ste s.m. și f. (*topometru + -ist*) Topometru.
- TOPOMÉTRU**, *topometri* s.m. (de la *topometrie*) Specialist în topometrie; topometrist.
- TOPONÍM**, *toponime* s.n. (fr. *toponyme*) Toponimic (2).
- TOPONÍMIC**, -Ă, *toponimici*, -ce (fr. *toponymique*)
1. Adj. Care se referă la toponimie, de toponimie.
2. S.n. Nume propriu dat unui loc; toponim.
- TOPONIMÍE** s.f. (fr. *toponymie*) 1. Totalitatea toponimicelor unei regiuni sau ale unei țări. 2. Studiul toponimicelor; toponomastică.
- TOPONOMÁSTICĂ** s.f. (fr. *toponomastique*, germ. *Toponomastik*) Toponimie (2).
- TOPSPÍN** s.n. (cf. engl. *topspin*) (La tenis de masă) Lovitură de atac prin care mingea urmează o traiectorie neprevăzută, inducând în eroare adversarul.
- TOR**, *toruri* s.n. (fr. *toré*) 1. Mulură convexă cu profil semicircular, situată la baza sau la capitelul unei coloane, la ancadramente etc. 2. Corp geometric rezultat din rotirea unui cerc în jurul unei axe care nu trece prin centrul acestuia.
- TORÁCE**, *torace* s.n. (lat., fr. *thorax*) Cavități a corpului cuprinsă între gât și abdomen; coșul pieptului; (p. ext.) piept; partea corpului insectelor de care sunt prinse picioarele.
- TORÁCIC**, -Ă, *toracici*, -ce adj. (fr. *thoracique*) Care se referă la torace, de torace.
- TORACOPLASTÍE**, *toracoplastii* s.f. (fr. *thoracoplastie*) Intervenție chirurgicală la plămân prin care sunt înlăturate părțile afectate de tuberculoză.
- TORACOTOMÍE**, *toracotomii* s.f. (fr. *thoracotomie*) Deschidere chirurgicală a cavității toracice.
- TOREADÓR**, *toreadori* s.m. (fr. *toréador*) Luptător cu taurii, într-o coridă; torero.
- TOREFIÁ**, *torefiez* vb. I (fr. *torréfier*) A încălzi la foc direct anumite produse (tutun, cafea) pentru uscare, pentru aromă etc.
- TORÉNT**, *toreni/torente* s.m./s.n. (fr. *torrent*, lat. *torrens*, -ntis) 1. Puhoi, șuvoi de apă puternic apărut în urma ploilor abundente, a topirii bruște a zăpezilor pe povârnișurile munților și ale dealurilor. 2. (Fig.) Șuvoi, năvală.
- TORENȚIÁL**, -Ă, *torenciali*, -e adj. (fr. *torrentiel*)
1. (Despre ploi) Cu debit mare de apă și de scurtă durată; vijelios. 2. (Despre ape curgătoare) Cu un curs violent; cu un debit în creștere bruscă.
- TORÉRO** s.m. (sp. *torero*) Toreador.
- TOREÚTICĂ** s.f. (fr. *toreutique*) Artă cizelării și a sculpturii în metal, lemn sau fildeș, în Antichitatea greacă; totalitatea obiectelor de podoabă specifice unui popor.
- TORÍD**, -Ă, *torizi*, -de adj. (fr. *torride*, lat. *torridus*)
1. Excesiv de cald; canicular, arzător. 2. *Zonă toridă* = zonă geografică situată între tropice, în care temperatura este foarte ridicată tot timpul anului.
- TORNÁDĂ**, *tornado* s.f. (fr. *tornado*, sp. *tornado*) Vârtej violent de vânt care se deplasează cu viteză mare (urmat de ploi torențiale) și afectează regiuni întinse.
- TORÓN¹**, *toroane* s.n. (fr. *toron*) 1. Mânunchi de fire răsucite în același sens, din care se fabrică funii, cabluri etc. 2. (Arhit.) Ciubuc rotund așezat la extremitatea unei suprafețe drepte.
- TORÓN²** s.n. (fr., engl. *thoron*, germ. *Thoron*, rus. *toron*) Gaz produs prin dezintegrarea radioactivă a toriului.
- TORPÉDO/TORPEDÓU**, *torpedouri* s.n. (fr. *torpédo*)
1. (În forma *torpedou*) Perete dintr-un vehicul care desparte locul motorului de cel rezervat conducătorului și pe care se fixează aparatele de bord. 2. Automobil deschis care poate fi închis printr-o capotă sau prin perdele laterale. 3. Sistem de frână, la unele vehicule (bicicletă), care se bazează pe strângerea axei.
- TORPEDÓU** s.n. v. **torpedo**.
- TORPÍD**, -Ă, *torpizi*, -de adj. (fr. *torpide*, it. *torpido*) (Livr.) Leneș, molatic, greoi.

- TORPILĂ**, *torpilez* vb. I (fr. *torpiller*) A ataca, a lovi cu o torpilă; (fig.) a face să eșueze o acțiune, a submina un plan.
- TORPILĂ**, *torpile* s.f. (fr. *torpille*) 1. Pește marin cu schelet cartilaginos, corp turtit și organe speciale care, la atingere, produc descărcări electrice. 2. Proiectil care poate provoca o explozie submarină.
- TORPILÓR**. (1) *torpiloare*, (2) *torpilori* (fr. *torpileur*) 1. S.n. Navă de război ușoară și rapidă, folosită pentru lansarea torpilelor. 2. S.m. Marinar specializat în lansarea torpilelor.
- TORR**, *torri* s.m. (fr. *torr*) Unitate de măsură pentru presiune, egală cu presiunea exercitată de o coloană de mercur înaltă de un milimetru, pe o suprafață de un centimetru pătrat, la o temperatură de 0°C.
- TORS**, *torsuri* s.n. (fr. *torse*, it. *torso*) Bust (1), piept; sculptură care reprezintă partea superioară a corpului omenesc fără cap și fără membre.
- TORSĂDĂ**, *torsade* s.f. (fr. *torsade*) 1. Fir răsucit în spirală etc. 2. (Arhit.) Motiv ornamental în formă de frânghie răsucită.
- TORSIONĂ**, *torsionez* vb. I (de la *torsiune*) 1. A (se) răsuci. 2. A prelucra un material prin răsucire.
- TORSIUNE**, *torsiuni* s.f. (fr. *torsion*) 1. (Tehn.) Răsucire. 2. (Med.) Luxație.
- TORȘÓN**, *torșoane* s.n. (fr. *torchon*) Bucată de cârpă, de vată etc.
- TORT**, *torturi* s.n. (germ. *Torte*) Prăjitură făcută din mai multe straturi de aluat și de cremă, dulceață etc. (acoperită cu cremă sau cu glazură).
- TORTÍCOLIS** s.n. (fr. *torticolis*) Afecțiune nervoasă a gâtului, caracterizată prin dureri musculare, limitarea mișcărilor, care duce la o înclinare defectuoasă, laterală a capului și a coloanei cervicale.
- TORTURĂ**, *torturez* vb. I (fr. *torturer*) 1. A supune la torturi; a schingiui; a mortifica. 2. (Fig.) A (se) frământa, a (se) neliniști. 3. (Fig.) A forța, a stâlci (limba, stilul).
- TORTURĂ**, *torturi* s.f. (fr. *torture*) Suferință fizică sau morală; chin, supliciu.
- TORTĂ**, *torțe* s.f. (it. *torcia*) 1. Făclie groasă făcută dintr-o funie unsă cu ceară sau cu rășină ori dintr-un băț gros și rășinos, uns cu ceară. 2. (Fiz.) Descărcare electrică asemănătoare unei flăcări, care apare pe conductoare de înaltă frecvență.
- TORTIÓNĂR**, -Ă, *torționari*, -e adj., s.m. (fr. *tortionnaire*) (Persoană) care torturează pe cineva; călău.
- TOTÁL**, -Ă, (1, 2) *totali*, -e, (3) *totaluri* (fr. *total*) 1. Adj. Întreg, complet (1), global (1), integral (1). 2. Adj. Cât se poate de mult; absolut (1); (fig.) deplin, desăvârșit, perfect. 3. S.n. (Mat.) Sumă (1); rezultat obținut prin adunare.
- TOTALITĂR**, -Ă, *totalitari*, -e adj. (fr. *totalitaire*) (Despre state, regimuri politice etc.) Care aplică sau preconizează dictatura unei minorități în detrimentul drepturilor majorității lipsite de libertăți.
- TOTALITARÍSM** s.n. (fr. *totalitarisme*) Regim politic bazat pe dictatură.
- TOTALITĂTE**, *totalități* s.f. (fr. *totalité*) 1. Număr întreg, complet de persoane, de lucruri etc. 2. În *totalitate* = în întregime.
- TOTALIZĂ**, *totalizez* vb. I (fr. *totaliser*) A calcula totalul; a aduna, a (în)suma.
- TOTALIZĂTOR**, -OĂRE, *totalizatori*, -oare (fr. *totalisateur*) 1. S.n. Aparat care afișează mecanic totalul unei succesiuni de operații (5). 2. Adj. Care totalizează, care însumează.
- TOTALMÉNTE** adv. (it. *totalmente*) În întregime, cu totul.
- TOTÉM**, *totemuri* s.n. (fr. *totem*) 1. Animal, plantă, obiect venerat de unele populații primitive, considerat strămoș și protector. 2. Imagine (sculpturală) a unui totem (1).
- TOTÉMIC**, -Ă, *totemici*, -ce adj. (fr. *totémique*) Care se referă la totem sau la totemism.
- TOTEMÍSM** s.n. (fr. *totémisme*) Credință în totemuri; cult al totemurilor.
- TOXEMÍE**, *toxemii* s.f. (fr. *toxémie*) Intoxicație generală datorată acumulării excesive de toxine în sânge, consecință a insuficienței funcționale a organelor excretoare.
- TÓXIC**, -Ă, *toxici*, -ce (lat. *toxicum*, fr. *toxique*, it. *tossico*) 1. Adj. Care produce intoxicație; otrăvitor; necomestibil. 2. S.n. Otrăvă.
- TOXICITĂTE** s.f. (fr. *toxicité*) Proprietatea unor substanțe sau a unor medicamente de a fi toxice.
- TOXICOFÓBIE**, *toxicofobii* s.f. (fr. *toxicophobie*) Teamă patologică de otrăvire.
- TOXICOFÓR**, -OĂRE, *toxicofori*, -oare adj. (fr. *toxicophore*) (Despre viețuitoare) Care conține substanțe toxice (pentru om).
- TOXICOGÉN**, -Ă, *toxicogeni*, -e adj. (fr. *toxicogène*) Care produce substanțe toxice.
- TOXICOLÓG**, -Ă *toxicologi*, -ge s.m. și f. (fr. *toxicologue*) Specialist în toxicologie.
- TOXICOLÓGIC**, -Ă, *toxicologici*, -ce adj. (fr. *toxicologique*) Care se referă la toxicologie.
- TOXICOLOGÍE** s.f. (fr. *toxicologie*) Studiul otrăvurilor, al efectului acestora asupra organismului și al tratării ființelor otrăvite.
- TOXICOMÁN**, -Ă, *toxicomani*, -e s.m. și f. (fr. *toxicomane*) Persoană care se droghează; drogoman.

TOXICOMANIE, *toxicomanii* s.f. (fr. *toxicomanie*)

Dependență patologică de consumul de droguri.

TOXICÓZĂ, *toxicoze* s.f. (fr. *toxicoze*) Tulburare acută de nutriție și de digestie, la sugar.

TOXIINFECȚIE, *toxiiinfecții* s.f. (fr. *toxi-infection*) Infecție gravă provocată de consumarea unor alimente alterate, contaminate cu agenți patogeni care secretă toxine, manifestată prin simptome gastrointestinale grave, febră, tulburări neurologice.

TOXIINFECȚIOS, **-OĂSĂ**, *toxiiinfecțioși*, *-oase* adj. (*toxiiinfecție* + *-os*) Care se referă la toxiiinfecție, de toxiiinfecție.

TOXINĂ, *toxine* s.f. (fr. *toxine*) (Mai ales la pl.) Substanță toxică produsă de bacterii, de paraziți și de unele ciuperci; otravă.

TOXOPLĂSMĂ s.f. (fr. *toxoplasme*) Protozoar parazit intracelular care se întâlnește la păsări, la mamifere și, uneori, la om.

TOXOPLASMÓZĂ s.f. (fr. *toxoplasmoze*) Boală parazitară, congenitală sau dobândită, provocată de toxoplasma.

TOY-TERIÉR, *toy-terieri* s.m. (engl. *toy-terrier*) Câine mic de pază, cu simțul auditiv extrem de dezvoltat.

TRABUC, *trabucuri* s.n. (germ. *Trabuko*) Țigară de foi.

TRAC s.n. (fr. *trac*) Stare emotivă provocată de apariția în public, întâlnită mai ales la actori.

TRACASĂ, *tracasez* vb. I (fr. *tracasser*) A săcăi, a plictisi, a deranja pe cineva.

TRACASĂNT, **-Ă**, *tracasați*, *-te* adj. (fr. *tracassant*) Care tracasează.

TRACOLÓG, *tracologi* s.m. (de la *tracologie*) Specialist în tracologie.

TRACOLOGIE s.f. (fr. *thracologie*) Studiul civilizației și al limbii tracilor.

TRACOMÁN, **-Ă**, *tracomani*, *-e* adj., s.m. și f. (*trac* + *man[ie]*) (Persoană) care dă dovadă de tracomanie.

TRACOMANIE s.f. (*trac* + *manie*) Mania de a exagera importanța tracilor în istorie, în cultură etc.

TRACT/TRÁCTUS, *tracturi/tractusuri* s.n. (fr., lat. *tractus*) 1. Foaie sau broșură de propagandă. 2. (Anat.) Ansamblu de fibre sau de organe dispuse în serie, care formează un sistem funcțional.

TRACTĂ, *tractez* vb. I (fr. *tracter*) A trage cu ajutorul unui vehicul sau al altui sistem tehnic.

TRACTÓR, *tractoare* s.n. (fr. *tracteur*) Autovehicul folosit la remorcarea altor vehicule sau a uneltelor agricole.

TRÁCTUS s.n. v. *tract*.

TRACȚIÚNE, *tracțiuni* s.f. (fr. *traction*) Deplasare a unui vehicul, a unui sistem tehnic etc. cu ajutorul unei forțe exterioare; forță care pune în mișcare un vehicul, un sistem tehnic etc.

TRADE-UNION, *trade-unionuri* s.n. (pr. *treidiunion*; engl., fr. *trade-union*) Sindicatul muncitorilor din aceeași ramură de activitate, în Marea Britanie.

TRADE-UNIONÍST, **-Ă**, *trade-unioniști*, *-ste* adj., s.m. și f. (pr. *treidiunionist*; fr. *trade-unioniste*) (Membru) al unui trade-union.

TRADIȚIE, *tradiții* s.f. (lat. *traditio*, fr. *tradition*) 1. Ansamblu de concepții, credințe, obiceiuri etc. statornice în cadrul unei colectivități sociale sau naționale și transmise din generație în generație. 2. Obicei, datină; uzanță statornicită (din vechime) și respectată riguros.

TRADIȚIONAL, **-Ă**, *tradiționali*, *-e* adj. (fr. *traditionnel*) Care ține de tradiție; păstrat, transmis prin tradiție, potrivit unei tradiții.

TRADIȚIONALÍSM s.n. (fr. *traditionalisme*) 1. Atașament (exagerat) față de tradiție. 2. Tendință excesivă spre folclor, spre istorie, opusă modernismului.

TRADIȚIONALÍST, **-Ă**, *tradiționaliști*, *-ste* adj., s.m. și f. (fr. *traditionaliste*) (Persoană) care respectă tradiția; conservator; (adept) al tradiționalismului.

TRADUCĂTOR, **-OÁRE**, *traducători*, *-oare* s.m. și f. (*traduce* + *-ător*, cf. fr. *traducteur*) Persoană care traduce (texte) dintr-o limbă în alta (ca profesie); interpret (1).

TRADÚCE, *traduc* vb. III (lat. *traducere*, cf. fr. *traduire*) A transpune o frază, un text, o carte etc. dintr-o limbă în alta; a tălmăci; (livr.) a transla (1); (fig.) a exprima, a reproduce (1), a interpreta.

TRADUCTÍBIL, **-Ă**, *tractibili*, *-e* adj. (de la *traduce*, cf. unor cuvinte ca: *productibil*, *perceptibil*) Care poate fi tradus; care poate fi reproduș, interpretat.

TRAFALGÁR, *trafalgare* s.n. (de la n.pr. *Trafalgar*) Covoraș cu desene orientale naive.

TRÁFIC/TRAFÍC, *traficuri* s.n. (fr. *trafic*, engl. *traffic*) 1. Transport de mărfuri sau de persoane. 2. Comerț ilicit. *Trafic de arme*. 3. *Trafic de influență* = negociere remunerată a influenței pe care o are cineva asupra cuiva, pentru a-l determina să facă un lucru ilicit. 4. (Fam.) Activitate misterioasă și complicată. 5. Circulația și frecvența trenurilor, a mașinilor, a avioanelor.

TRAFICÁ, *trafichez* vb. I (fr. *trafiquer*) A face negoț, în special cu o marfă ilicită

- TRAFICÁNT**, -Ă, *traficantți*, -te s.m. și f. (fr. *trafiquant*) Persoană care face comerț ilicit; afacerist.
- TRAFÖR**, *trafoare* s.n. (it. *traforo*) (Arhit.) Ornament perforat care înlocuiește sau maschează o tâmplărie.
- TRAFORÁ**, *traforez* vb. I (it. *traforare*) A executa un traforaj.
- TRAFORÁJ**, *traforaje* s.n. (*trafora* + -aj) 1. Decupare de piese sau de figuri dintr-o placă subțire de lemn cu un fierăstrău special; piesă astfel lucrată. 2. Unelte folosite pentru traforaj (1).
- TRAGEDIÁN**, -Ă, *tragedieni*, -e s.m. și f. (fr. *tragedien*) Actor de tragedie.
- TRAGEDIE**, *tragedii* s.f. (lat., it. *tragedia*, fr. *tragedie*) 1. Operă dramatică în care personajele sunt antrenate în conflicte puternice, cu deznodământ nefericit. 2. (Fig.) Întâmplare zguduitoare, nenorocire mare; catastrofă.
- TRÁGIC**, -Ă, *tragici*, -ce (fr. *tragique*) 1. Adj. Care aparține tragediei (1); care are caracter de tragedie. 2. Adj. (Fig.) Care inspiră o emoție intensă prin caracterul funest, teribil, zguduitoare. 3. S.n. Categorie a esteticii care se referă la tragedie (1). 4. S.m. Autor de tragedii (1).
- TRAGICOMEDIÉ**, *tragicomedii* s.f. (fr. *tragi-comédie*, lat. *tragicomoedia*) Operă dramatică în care elementele tragice sunt împletite cu elementele comice, deznodământul fiind fericit; (fig.) întâmplare în care elemente tragice sunt îmbinate cu elemente comice.
- TRAGICÓMIC**, -Ă, *tragicomici*, -ce adj. (fr. *tragicomique*) Care se referă la tragicomedie, cu un caracter de tragicomedie.
- TRÁGISM** s.n. (*tragfic* + -ism) Caracter grav, tragic.
- TRAHEÁL**, -Ă, *traheali*, -e adj. (fr. *trachéal*) Care se referă la trahee, al traheii.
- TRAHÉE**, *trahei* s.f. (lat. *trachea*, fr. *trachée*) 1. Organ fibros și cartilaginos, la om și la unele animale, care leagă laringele de bronhii și prin care circulă aerul necesar respirației; fiecare dintre conductele care formează aparatul respirator, la unele insecte. 2. Vas capilar prin care circulă seva, la plantele lemnoase.
- TRAHEÍDĂ**, *traheide* s.f. (fr. *trachéide*) Vas lemnos unicelular prin care circulă seva brută, la anumite plante vasculare.
- TRAHEÍTĂ**, *traheite* s.f. (fr. *trachéite*) Inflamație a mucoasei traheii.
- TRAIÉCT**, *traiecte* s.n. (lat. *traiectus*, fr. *trajet*) Distanță între două puncte determinate; traseu, parcurs (1).
- TRIECTÓRIE**, *traiectorii* s.f. (fr. *trajectoire*) Drum parcurs în spațiu de un corp în mișcare; reprezentare grafică a acestui drum; traseu (2).
- TRÁILER**, *trailere* s.n. (engl. *trailer*) Remorcă dotată cu o platformă joasă, folosită pentru transportul colectelor și al pieselor grele pe șosele sau în porturi.
- TRAINER**, *traineri* s.m. (pr. *tréiner*; engl. *trainer*) 1. Instructor, antrenor (1). 2. Dresor. 3. (Cib.) Simulator. 4. (La pl.) Pantofi de sport.
- TRÁMÁ**, *trame* s.f. (fr. *trame*, lat. *trama*) 1. Fir de mătase obținut prin răsucirea a cel puțin două fire, folosit ca bătătură în țesătorie. 2. (Fig.) Elementul principal, subiectul propriu-zis al unei opere literare, al unui film (artistic); intrigă (2), complot.
- TRAMBALÁ**, *tambalez* vb. I (cf. fr. *trimbaler*) (Fam.) A (se) deplasa dintr-o parte în alta (fără rost).
- TRAMBULÍNĂ**, *tambuline* s.f. (germ. *Trampoline*, it. *trampolino*) 1. Platformă situată la înălțime, prevăzută cu o scândură elastică, de pe care se sare în apă; (la schi) pantă folosită la săriturile în lungime. 2. *A servi (cuiva) de trambulină* = a ajuta pe cineva să se lanseze, să parvină (mai ales în politică).
- TRAMCÁR**, *tramcare* s.n. (engl. *tram-car*) Vehicul tras de cai, folosit în trecut pentru transportul în comun la oraș.
- TRAMP**, *trampe/trampuri* s.n. (engl. *tramp*) Cargobot închiriat care transportă mărfuri.
- TRÁMPING** s.n. (engl. *tramping*) Cursă efectuată de un tramp.
- TRAMPOLÍNO** s.n. (it. *trampoline*) (Sport) Salturi executate la plasa elastică.
- TRAMVÁI**, *tramvaie* s.n. (engl., fr. *tramway*) Cale ferată urbană cu vagoane tractate electric.
- TRANCHILIZÁNT**, -Ă, *tranchilizanți*, -te adj., s.n. (fr. *tranquillisant*) (Medicament) care combate neliniștea, frica, agitația; calmant.
- TRANS-** (lat. *trans*, fr. *trans-*) Prefix cu sensul de „peste”, „dincolo”, în cuvinte ca: *transcarpatin*, *transpune*.
- TRANSÁFRICÁN**, -Ă, *transafricani*, -e adj., s.n. (*trans* + *african*, cf. fr. *transafricain*) (Șosea) care traversează Africa.
- TRANSALPÍN**, -Ă, *transalpini*, -e adj. (fr. *transalpin*) Situat dincolo de Munții Alpi.
- TRANSARÁBIC**, -Ă, *transarabici*, -ce adj., s.n. (fr. *transarabique*) (Șosea) care traversează Peninsula Arabică.
- TRANSATLÁNTIC**, -Ă, *transatlantici*, -ce adj., s.n. (fr. *transatlantique*) (Navă) care traversează sau survolează Oceanul Atlantic.

- TRÂNSĂ**, *transe* s.f. (fr. *transe*) Stare psihică între somn și veghe, caracterizată prin pierderea voinței, sub acțiunea unor sugestii sau a hipnozei.
- TRANSBORDĂ**, *transbordez* vb. I (fr. *transborder*) A transporta mărfuri, persoane de pe o navă pe alta sau dintr-un vehicul în altul; a schimba trenul sau alt vehicul într-un loc în care circulația s-a întrerupt.
- TRANSBORDÓR**, *transbordoare* s.n. (fr. *transborder*) 1. Navă de mic tonaj care servește la transbordare. 2. Platformă care servește la mutarea vehiculelor feroviare de pe o linie pe alta.
- TRANSCANADIÂN**, -Ă, *transcanadieni*, -e adj. (fr. *transcanadien*) Care traversează Canada de la Oceanul Atlantic la Oceanul Pacific.
- TRANSCARPÁTIC**, -Ă, *transcarpatici*, -ce adj. (*trans- + carpatic*) Transcarpatin.
- TRANSCARPATÍN**, -Ă, *transcarpatini*, -e adj. (*trans- + carpatin*) Care se află dincolo de Munții Carpați (în raport cu Muntenia și Moldova); de peste Munții Carpați; transcarpatic.
- TRANSCAUCAZIÂN**, -Ă, *transcaucazieni*, -e adj. (fr. *transcaucasien*) Care se află sau locuiește la sud de Munții Caucaz.
- TRANSCIVER**, *transceivere* s.n. (pr. *transivăr*; engl. *transceiver*) Aparat de emisie-recepție folosit de radioamatori.
- TRANSCÉNDE**, *transcend* vb. III (lat. *transcendere*, fr. *transcender*) 1. (Livr.) A trece, a păși dincolo de..., peste. 2. (Fil.) A depăși limita cunoașterii experimentale, a realității perceptibile.
- TRANSCENDÉNT**, -Ă, *transcendenți*, -te adj. (fr. *transcendant*, lat. *transcendens*, -ntis) 1. Care se află dincolo de orice experiență posibilă, dincolo de lumea cunoscută; mai presus de posibilitățile omenești. 2. (Mat.) Care folosește calculul diferențial și integral.
- TRANSCENDENTAL**, -Ă, *transcendentali*, -e adj. (fr. *transcendental*, lat. *transcendentalis*) 1. (În filosofia lui Kant) Care se referă la formele apriorice ale cunoașterii, care precedă și condiționează experiența. 2. Care este dincolo de lumea reală.
- TRANSCENDENTALÍSM** s.n. (fr. *transcendentalisme*) 1. Ansamblul doctrinelor filosofice potrivit cărora există posibilitatea cunoașterii apriorice a conștiinței. 2. Curent filosofic nord-american caracterizat prin misticism și prin tendința de autoperfecționare morală.
- TRANSCENDENTALÍST**, -Ă, *transcendentaliști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *transcendentaliste*) (Adept) al transcendentalismului.
- TRANSCENDENTALIZĂ**, *transcendentalizez* vb. I (engl. *transcendentalize*) A da un caracter transcendent.
- TRANSCENDÉNȚĂ** s.f. (fr. *transcendance*) 1. Calitatea de a fi transcendent (1). 2. (Rel.) Ipostază a divinității, care se află deasupra creațiilor sale. 3. Caracterul a ceea ce se situează în afara condiției existențiale obișnuite.
- TRANSCONTÁINER**, *transcontainere* s.n. (fr. *transcontainer*) Container de mare capacitate, utilizat pentru transporturi mixte cu trenul, cu un vehicul etc.
- TRANSCONTINENTÁL**, -Ă, *transcontinentali*, -e adj. (fr. *transcontinental*) Care traversează un continent.
- TRANSCRÍE**, *transcriu* vb. III (*trans- + scrie*, cf. fr. *transcrire*) 1. A copia, a reproduce prin scris; a reproduce un text în alt sistem de scriere. 2. A scrie pentru un instrument sau pentru o voce o muzică compusă inițial pentru alt instrument ori pentru altă voce. 3. A copia un act într-un registru public.
- TRANSCRÍPȚIE**, *transcripții* s.f. (fr. *transcription*) 1. Copie. 2. Copiere obligatorie, prescrisă de lege, a unui act juridic într-un registru public.
- TRANSCULTURÁL**, -Ă, *transculturali*, -e adj. (fr. *transculturel*) Care privește, care este în legătură cu relațiile dintre mai multe culturi.
- TRANSDANUBIÂN**, -Ă, *transdanubieni*, -e adj. (fr. *transdanubien*) Care se află dincolo de Dunăre.
- TRANSDÚCER**, *transduceri* s.m. (engl. *transducer*) Tip de magnetofon plasat pe fundul mării, conectat la un magnetofon situat pe țărm, care, prin intermediul unor sunete, alungă rechinii.
- TRANSDUCTÓR**, *transductoare* s.n. (fr. *transducteur*) Dispozitiv care primește și convertește o anumită formă de energie în altă formă de energie.
- TRANSDÚCȚIE**, *transducții* s.f. (fr. *transduction*) 1. Transformare a unei forme de energie în alta. 2. (Biol.) Transfer de material genetic între bacterii, prin intermediul bacteriofagelor.
- TRANSEPT**, *transepturi* s.n. (it. *transept*) Galerie transversală care taie în unghi drept naosul principal al unei biserici.
- TRANSEUROPEÁN**, -Ă, *transeuropeni*, -e adj. (fr. *transeuropéen*) Care traversează Europa.
- TRANSFÉR**, *transferuri* s.n. (fr. *transfert*) Faptul de a (se) transfera.
- TRANSFERÁ**, *transfer* vb. I (fr. *transférer*) 1. A (se) muta dintr-un loc în altul (cu serviciul). 2. A transmite un act, un drept etc. de la o persoană, o instituție etc. la alta. 3. A trece o formă de energie, de căldură dintr-un sistem în altul.

- TRANSFIGURĂ**, *transfigurez* vb. I (fr. *transfigurer*) A(-și) schimba expresia feței, aspectul, înfățișarea, starca de spirit etc.
- TRANSFIGURĂȚIE**, *transfigurații* s.f. (fr. *transfiguration*) Faptul de a (se) transfigura; schimbare a aspectului, a stării de spirit etc.
- TRANSFOCATÓR**, *transfocatoare* s.n. (rus. *transfokator*) Sistem de lentile cu distanță focală variabilă, folosit în cinematografie sau în televiziune, cu ajutorul căruia se obține un efect de apropiere ori de depărtare de obiectivul filmat.
- TRANSFORMĂ**, *transform* vb. I (fr. *transformer*, lat. *transformare*) A(-și) schimba, a(-și) modifica aspectul, înfățișarea, forma etc.; a (se) metamorfoza; a (se) transmuta; (fig.) a (se) preface.
- TRANSFORMABIL**, -Ă, *transformabili*, -e adj. (fr. *transformable*) Care poate fi transformat.
- TRANSFORMĂRE**, *transformări* s.f. (de la *transforma*) **1.** Acțiunea de a (se) transforma și rezultatul ei; modificare. **2.** (La rugby) Lovitură acordată echipei care a reușit un eseu (2).
- TRANSFORMĂTOR**, -OĂRE, *transformatori*, -oare (fr. *transformateur*) **1.** Adj. Care transformă, preface, preschimbă. **2.** S.n. Aparat, instalație etc. care transformă energia unui sistem fizic primar în energia unui curent alternativ secundar sau într-un curent alternativ de altă tensiune.
- TRANSFORMAȚIONAL**, -Ă, *transformaționali*, -e adj. (engl. *transformational*, fr. *transformationnel*) **1.** Care se referă la transformări succesive. **2.** *Gramatică transformațională* = gramatică al cărei scop este găsirea unor structuri primare care, prin transformări succesive, permit obținerea tuturor construcțiilor corecte posibile într-o limbă.
- TRANSFORMAȚIONALISM** s.n. (engl. *transformationalism*, fr. *transformationnalisme*) Curent care susține gramatica transformațională (2).
- TRANSFORMISM** s.n. (fr. *transformisme*) (Biol.) Evoluționism.
- TRANSFRONTALIER**, -Ă, *transfrontalieri*, -e adj. (fr. *transfrontalier*) Care se referă la trecerea peste frontieră; realizat pe deasupra frontierelor.
- TRANSFUG**, *transfugi* s.m. (fr. *transfuge*) Militar care dezertează (și trece la inamic); (p. ext.) persoană care își părăsește în mod ilegal țara.
- TRANSFUZIE**, *transfuzii* s.f. (fr. *transfusion*) Introducere a unei cantități de sânge, de plasmă în sistemul circulator al unui bolnav, în scop terapeutic.
- TRANSGRESĂ**, *transgresez* vb. I (fr., engl. *transgresser*) A nu respecta o lege, un ordin; a nu se supune, a nu respecta o hotărâre, un regulament etc.
- TRANSGRESIUNE**, *transgresiuni* s.f. (fr., engl. *transgression*) **1.** Invadare treptată și lentă a uscatului din cauza creșterii nivelului apelor mărilor sau oceanelor, a eroziunii malurilor etc. **2.** Nesocotire a legilor, a regulamentelor etc.
- TRANSHUMĂNT**, -Ă, *tranhumanți*, -te adj. (fr. *transhumant*) **1.** Care practică transhumanța. **2.** (Despre animale) Care este mutat dintr-un loc în altul, în funcție de anotimpuri.
- TRANSHUMĂNȚĂ**, *tranhumanțe* s.f. (fr. *transhumance*) Deplasare sezonieră a păstorilor și a turnelor (de oi), primăvara, de la șes la munte, iar toamna, de la munte la șes.
- TRANSIGENT**, -Ă, *transigenți*, -te adj. (lat. *transigens*, -ntis) Care cedează ușor, care face concesii și compromisuri; conciliant, împăciuitor.
- TRANSIGENȚĂ** s.f. (de la *transigent*) Atitudine transigentă; conciliere.
- TRANSLĂ**, *translez* vb. I (de la *translație*) **1.** (Rar) A traduce dintr-o limbă în alta. **2.** A deplasa prin translație.
- TRANSLATÍV**, -Ă, *translativi*, -e adj. (fr. *translatif*) Care operează transferul unui lucru, al unui drept.
- TRANSLĂTOR**, -OĂRE, *translatori*, -oare s.m. și f. (lat. *translator*, -oris, fr. *translateur*) Traducător oficial atașat unei autorități diplomatice, administrative sau judecătorești; interpret (1).
- TRANSLĂȚIE**, *translații* s.f. (fr. *translation*) Deplasare (de-a lungul unor drepte paralele).
- TRANSLITERĂ**, *transliterez* vb. I (fr. *translittérer*) A face o transliterație.
- TRANSLITERĂȚIE**, *transliterații* s.f. (fr. *translittération*) Transcriere a unui text dintr-un alfabet în altul.
- TRANSLOCĂȚIE**, *translocații* s.f. (fr. *translocation*) **1.** Mutare dintr-un loc în altul. **2.** Aberație genetică în care un fragment de cromozom se atașează altui cromozom.
- TRANSLUCÍD**, -Ă, *translucizi*, -de adj. (fr. *translucide*) (Despre corpuri) Care lasă să treacă lumina fără a permite distingerea detaliilor.
- TRANSLUCIDITĂȚE** s.f. (fr. *translucidité*) Starea, calitatea de a fi translucid.
- TRANSMIGRĂȚIE**, *transmigații* s.f. (fr. *transmigration*) Metempsihoză.
- TRANSMISIBIL**, -Ă, *transmisibili*, -e adj. (fr. *transmissible*) **1.** Care poate fi transmis; (despre boli) molipsitor, contagios (1). **2.** (Jur.; despre bunuri, drepturi) Care poate fi trecut de la o persoană la alta.

TRANSMISIE/TRANSMISIUNE, *transmisii/transmisiuni* s.f. (fr. *transmission*) 1. Trecere, transmitere dintr-un loc în altul, de la o persoană la alta etc. 2. Comunicare între un post emițător și un post receptor de telefonic, telegrafie sau radiofonic; (spec.) emisiune radiofonică. 3. Ansamblu de organe de mașini, de mecanisme etc. cu ajutorul cărora se transmite mișcarea de la un organ de mașină la altul, de la un mecanism la altul etc. 4. *Trupe* (sau *unități*) de *transmisiune* = trupe specializate în executarea și asigurarea legăturilor prin radio, prin telefon etc.

TRANSMISIUNE s.f. v. *transmisie*.

TRANSMITE, *transmit* vb. III (fr. *transmettre*, lat. *transmittere*) 1. A face să treacă dintr-un loc în altul, de la o persoană la alta etc.; a difuza (1), a vehicula. 2. A comunica (1). 3. A prezenta la radio sau la televiziune; a emite (4).

TRANSMIȚĂTOR, -OĂRE, *transmițători, -oare* adj., s.n. (*transmite* + *-ător*) (Aparat, dispozitiv) care transmite ceva.

TRANSMUTĂ, *transmut* vb. I (fr. *transmuter*, lat. *transmutare*) A(-și) schimba, a(-și) modifica forma, aspectul; a (se) transforma, a se transfigura.

TRANSMUTAȚIE, *transmutații* s.f. (fr. *transmutation*, lat. *transmutatio*) 1. Transformare, schimbare totală a unui lucru în altul. 2. Transformare a unui element chimic în altul, ca urmare a dezintegrării radioactive sau a reacțiilor nucleare. 3. Transformare a unui cromozom independent de mutația genetică.

TRANȘAȚIONAL, -Ă, *transnaționali, -e* adj. (engl., fr. *transnational*) Care aparține, care grupează mai multe națiuni, care trece dincolo de granițele unei națiuni; supranațional.

TRANSOCEĂNIC, -Ă, *transoceanici, -ce* (fr. *transocéanique*) 1. Adj. Care se află dincolo de ocean, peste ocean; care se face între mai multe oceane; care provine de peste ocean. 2. S.n. Navă comercială de mare tonaj care asigură transportul de mărfuri sau de călători între porturi situate pe țărmurile opuse ale unui ocean.

TRANSPARĂNT, -Ă *transparenti, -te* adj. (fr. *transparent*, it. *transparente*) Prin care trece lumina, prin care se văd clar obiectele; diafan (1), străveziu; (fig.) care se înțelege, se ghicește ușor.

TRANSPARĂNȚĂ, *transparențe* s.f. (fr. *transparence*) 1. Proprietatea de a fi transparent. 2. Mod, principiu de lucru al unor conducători (sau foruri conducătoare) de a-și face publică întreaga activitate.

TRANSPERĂNT, *transperante* s.n. (fr. *transparent*) Stor, jaluzele.

TRANSPIRĂ, *transpir* vb. I (fr. *transpirer*) 1. A secreta și a elimina sudoare; a asuda; a exsuda. 2. (Despre plante) A elimina apă sub formă de vapori. 3. (Fig.) A fi divulgat, a începe să fie cunoscut.

TRANSPIRĂȚIE, *transpirații* s.f. (fr. *transpiration*) Faptul de a transpira; secreție eliminată prin porii pielii; exsudație (1); sudoare; vapori de apă eliminați de plante.

TRANSPLĂNT, *transplanturi* s.n. (engl., fr. *transplant*) (Parte dintr-un) organ sau țesut prelevat din corp și greșat în altă parte a corpului ori în alt organism; greșă² (1), greșon; intervenție chirurgicală prin care se realizează acest transplant.

TRANSPLANTĂ, *transplantez* vb. I (fr. *transplanter*)

1. A răsădi o plantă; a replanta; a face o plantă, un animal să se aclimatizeze în altă regiune decât cea în care a trăit. 2. (Fig.) A adapta, a împământeni ceva. 3. A înlocui, printr-o intervenție chirurgicală, un organ sau un țesut bolnav cu altul sănătos, de același fel.

TRANSPLANTOLOGIE s.f. (de la *transplant*) Disciplină care studiază și pregătește organele sau țesuturile pentru transplant.

TRANSPORT, *transporturi* s.n. (fr. *transport*, germ. *Transport*) 1. Acțiunea de a transporta dintr-un loc în altul; totalitatea mijloacelor care asigură circulația bunurilor și a persoanelor; bunuri și persoane astfel transportate. 2. Stare de contemplație, de beatitudine.

TRANSPORTĂ, *transport* vb. I (fr. *transporter*, lat. *transportare*) 1. A deplasa lucruri sau ființe cu ajutorul unui mijloc de transport. 2. (Fig.) A aduce pe cineva într-o stare de uitare de sine, în urma unei emoții puternice.

TRANSPORTĂBIL, -Ă, *transportabili, -e* adj. (fr. *transportable*) Care poate fi transportat.

TRANSPORTĂTOR, -OĂRE, *transportori, -oare* (fr. *transporteur*) 1. Adj., s.n. (Aparat, autovehicul etc.) care transportă pe cineva sau ceva. 2. S.m. Muncitor care execută lucrări de transport.

TRANSPOZITIV, -Ă, *transpozitivi, -e* adj. (fr. *transpositif*) (Despre limbi) Care nu are o topică fixă, raporturile sintactice fiind exprimate prin terminațiile cuvintelor.

TRANSPOZITIE, *transpoziții* s.f. (fr. *transposition*)

1. Acțiunea de a transpune. 2. (Mat.; spec.) Permutare a două elemente într-o formulă. 3. (Chim.) Schimbare a poziției unor atomi sau a unor radicali

dintr-o moleculă organică, pentru a forma un nou compus. 4. Executare sau transcriere a unei compoziții muzicale în altă tonalitate, păstrând raporturile dintre sunete.

TRANSPŪNE, *transpun* vb. III (*trans-* + *pune*) 1. A muta, a schimba dintr-un loc în altul, dintr-o situație sau dintr-o stare în alta; a plasa în alt decor, în altă epocă o temă literară sau artistică. 2. A(-și) imagina altă situație. 3. A transcrie sau a executa o lucrare muzicală în altă tonalitate.

TRANSSEXUAL, -Ă, *transsexuali*, -c (fr. *transsexuel*, engl. *transsexual*) 1. Adj. Care se referă la transsexualism. 2. S.m. și f. Persoană care și-a schimbat sexul.

TRANSSEXUALISM s.n. (fr. *transsexualisme*) Convingere a cuiva că aparține celui alt sex; schimbare a sexului.

TRANSSÓNIC, -Ă, *transsonici*, -ce adj. (fr. *transsonique*) 1. (Despre viteze) Care face trecerea din domeniul sonie în cel supersonic. 2. (Despre aparate, instalații) Care experimentează vitezele transsonice.

TRANSSUBSTANȚIAȚIUNE s.f. (fr. *transsubstantiation*) (Bis.) Transsubstanțiere (2).

TRANSSUBSTANȚIERE s.f. (fr. *transsubstantiation*) 1. Schimbare a unei substanțe în alta. 2. (Bis.) Denumire a tainei prefăcerii miraculoase a pâinii și a vinului din cuminăcătura în trupul și în sângele lui Isus Hristos; transsubstanțiațiune.

TRANSSUDĂȚIE s.f. (fr. *transsudation*) Trecere a plasmii sangvine în țesutul interstițial sau într-o cavitate naturală a organismului.

TRANSURÁNIC, -Ă, *transuranici*, -ce adj. (germ. *transuranisch*, engl. *transuranic*) (Despre elemente chimice) Care are numărul atomic superior celui al uraniului.

TRANSVAZÁ, *transvazez* vb. I (fr. *transvaser*) A muta un lichid sau un material pulverulent dintr-un vas în altul.

TRANSVERSÁL, -Ă, *transversali*, -e adj. (fr. *transversal*) Care este așezat perpendicular; care taie (ceva) perpendicular.

TRANSVERTÓR, *transvertoare* s.n. (fr. *transvertour*) Dispozitiv, aparat care transformă curentul electric continuu în curent electric alternativ și invers sau care schimbă frecvența curentului electric alternativ.

TRANȘÁ, *tranșez* s.f. (fr. *trancher*) 1. A rezolva ceva repede și definitiv; a lichida. 2. (Spec.) A separa, a porționa carnea unui animal în vederea consumului.

TRANȘÁNT, -Ă, *tranșanți*, -te adj. (fr. *tranchant*) 1. Care nu admite contradicții; categoric, decis, hotărât. 2. (Despre culori) Care se opune puternic una alteia.

TRÁNSĂ, *tranșe* s.f. (fr. *tranche*) Fiecare dintre părțile în care sunt divizate lucrurile care se produc sau se distribuie în rate succesive; porțiune, porție.

TRANȘÉE, *tranșee* s.f. (fr. *tranchée*) Șanț îngust săpat pe o poziție de luptă, utilizat în război pentru trageri cu armament de infanterie și ca adăpost.

TRANZÁCTIE, *tranzacții* s.f. (fr. *transaction*, lat. *transactio*) Înțelegere între două sau între mai multe părți privind schimburile comerciale, transmitere a unor drepturi etc.; barter.

TRANZACȚIONÁ, *tranzacționez* vb. I (*tranzacție* + *-ona*) A face o tranzacție.

TRANZACȚIONÁL, -Ă, *tranzacționali*, -e adj. (fr. *transactionnel*) Care are un caracter de tranzacție, bazat pe tranzacție.

TRANZIÉNT, -Ă, *tranzienți*, -te adj. (lat. *transiens*, -ntis, engl. *transient*) (Livr.) 1. Tranzitoriu. 2. Trecător, efemer (1).

TRANZIÉNTÁ s.f. (engl. *transience*) (Livr.) 1. Caracterul a ceea ce este trecător, efemer. 2. Schimbarea a realității, care impune o permanentă adaptare a omului la noile condiții.

TRANZISTÓR, (1) *tranzistori*, (1, 2) *tranzistoare* (fr. *transistor*) 1. S.m./s.n. Dispozitiv electronic alcătuit dintr-un semiconductor, care are funcții similare cu cele ale tuburilor electronice. 2. S.n. Aparat de radio portativ care folosește tranzistori (1).

TRANZISTORIZÁ, *tranzistorizez* vb. I (engl. *transistorize*, fr. *transistoriser*) A echipa aparate, instrumente etc. cu tranzistoare.

TRÁNZIT, *tranzituri* s.n. (fr. *transit*, germ. *Transit*) 1. Trecere a unor mărfuri, persoane, mijloace de transport dintr-o țară în alta, prin teritoriul altei (sau altor) țări (cu ori fără scutirea de taxe vamale). 2. Trecere a conținutului tubului digestiv de la pilor la rect, prin contracții peristaltice. 3. În *tranzit* = în trecere.

TRANZITÁ, *tranzitez* vb. I (fr. *transiter*) A transporta mărfuri în tranzit (1).

TRANZITÍV, -Ă, *tranzitivi*, -e adj. (fr. *transitif*, lat. *transitivus*) (Despre verbe) A cărui acțiune se răsfrânge asupra unui obiect.

TRANZITIVITÁTE s.f. (fr. *transitivité*) Proprietatea unui verb de a fi tranzitiv.

TRANZITÓRIU, -IE, *tranzitorii* adj. (fr. *transitoire*, lat. *transitorius*) Care nu durează; provizoriu, trecător; tranzient (1); intermediar (1).

TRANZIȚIE, *tranziții* s.f. (fr. *transition*, lat. *transitio*) 1. Treccere de la o stare, de la o situație etc. la alta; situație intermediară. 2. De tranziție = de trecere, intermediar; tranzițional.

TRANZIȚIONAL, -Ă, *tranziționali*, -e adj. (fr. *transitionalnel*) De tranziție, referitor la tranziție.

TRAP, *trapi* s.n. (germ. *Trab*) Mers în fugă al calului, cu viteză medic (între pas și galop); zgomot produs de acest mers.

TRÁPĂ, *trape* s.f. (fr. *trappe*) 1. Capac rabatabil sau culisant care acoperă o deschizătură în podeaua unei scene de teatru, a unui vagon, a unei (aero)nave etc.; deschizătura pe care o acoperă acest capac. 2. Capcană care se declanșează când animalul o atinge.

TRAPÉZ, (1, 2) *trapeze*, (3) *trapezi* (fr. *trapèze*) 1. S.n. Patruater cu două laturi paralele și inegale. 2. S.n. Aparat de gimnastică acrobatică alcătuit dintr-o bară orizontală legată cu două frânghii fixate de plafon sau de o altă bară, fixă. 3. S.m. Mușchi așezat în zona cefei și a umărului.

TRAPEZISM s.n. (*trapez* + *-ism*) Acrobație la trapez (2).

TRAPEZOID, *trapezoide* s.n. (fr. *trapezoïde*) Patruater care nu are nicio latură paralelă cu alta.

TRAPEZOIDÁL, -Ă, *trapezoidali*, -e adj. (fr. *trapezoïdal*) Care are formă de trapez (1) sau de trapezoid.

TRAPIÓN, *trapiioane* s.n. (fr. *trapillon*) Deschizătură în planșeul unei scene de teatru care permite ridicarea decorurilor.

TRAPIȘT, (1) *trapiști* (fr. *trappiste*) 1. S.m. Călugăr dintr-un ordin catolic deosebit de sever, întemeiat în sec. al XVII-lea. 2. S.n. Brânză preparată după rețeta trapiștilor (1).

TRASĂ, *trasez* vb. I (fr. *tracer*) 1. A trage conturul, liniile unui desen, ale unui plan etc.; a circumscrie. 2. A indica (în scris), a face să (se) acționeze într-un anumit fel; a arăta ceea ce este esențial într-o problemă, într-o situație etc.

TRÁSĂ, *trase* s.f. (fr., engl. *trace*) 1. Diagramă a mersului unui tren. 2. Linie, semn.

TRASÉU, *trasee* s.n. (fr. *tracé*) 1. Drum parcurs de un vehicul, de un călător sau de un sportiv într-o probă; rută, parcurs (1), traiect, circuit (3). 2. Traietorie.

TRASH s.n. (pr. *treș*; engl. *trash*) (Livr.) Maculatură, gunoi.

TRASÓR, *trasoare* s.n. (fr. *traceur*) 1. Instrument folosit pentru trasarea liniilor. 2. Proiectil acoperit cu un material fosforescent, care îi imprimă o traiectorie luminoasă. 3. Izotop radioactiv care, introdus într-un sistem oarecare, permite urmărirea traseului parcurs.

TRATÁ, *tratez* vb. I (it. *trattare*, lat. *tractare*, cf. fr. *traiter*) 1. A avea un anumit comportament față de cineva sau ceva. 2. A ospăta pe cineva. 3. A expune, a negocia (1), a trage concluzii. 4. A executa, a reprezenta (1). 5. A (se) supune unui tratament medical. 6. A discuta (1), a serie despre... 7. A supune semințele și plantele unui tratament, pentru distrugerea germeilor unor boli; a aplica un tratament unui material, pentru a-l ameliora.

TRATAMÉNT, *tratamente* s.n. (it. *trattamento*, cf. fr. *traitement*) 1. Comportare, mod de a se purta cu cineva. 2. Ansamblul mijloacelor folosite în combaterea și în vindecarea unor boli; îngrijire medicală; medicație. 3. Ansamblul operațiilor efectuate asupra unui material pentru a-l îmbunătăți. 4. (Lingv.) Evoluție, modificare, schimbare a sunetelor.

TRATÁT, *tratate* s.n. (it. *trattato*, germ. *Traktat*, fr. *traité*) 1. Înțelegere scrisă între două sau între mai multe state, prin care se stabilesc relațiile dintre ele, drepturile și obligațiile fiecăruia. 2. Lucrare în care sunt expuse principiile fundamentale ale unei discipline, ale unei arte etc.

TRATATÍVE s.f. pl. (it. *trattative*) Discuții, negocieri purtate între două sau mai multe părți, pentru a ajunge la un acord, la o înțelegere.

TRATÁȚIE, *tratații* s.f. (it. *trattazione*) Faptul de a servi mâncare și băutură oaspeților; mâncarea și băutura servită acestora.

TRÁTĂ, *trate* s.f. (it. *tratta*, germ. *Tratte*) Cambiu prin care un creditor dispune unui debitor al său să plătească unei terțe persoane o sumă de bani; poliță.

TRÁUL, *traule* s.n. (engl. *trawl*) Năvod pentru pescuit în larg.

TRÁULER, *traulere* s.n. (engl. *trawler*) Navă destinată pescuitului cu traule.

TRAUMÁTIC, -Ă, *traumatici*, -ce adj. (fr. *traumatique*) Care se referă la traumatism; de natura traumatismului.

TRAUMATISM, *traumatisme* s.n. (fr. *traumatisme*) 1. Leziune organică provocată prin acțiunea violentă a unui factor extern. 2. (Fig.) Tulburare psihică puternică, șoc provocat de o nenorocire; traumă.

TRAUMATIZÁ, *traumatizez* vb. I (fr. *traumatiser*) A provoca un traumatism fizic sau moral.

TRAUMATOLÓG, -Ă, *traumatologi*, -ge s.m. și f. (de la *traumatologie*) Specialist în traumatologie.

TRAUMATOLOGÍE, *traumatologii* s.f. (fr. *traumatologie*) Parte a medicinei și a chirurgiei care se ocupă cu studiul și tratamentul traumatismelor.

TRÁUMĂ, *traume* s.f. (fr. *trauma*) (Psih.) Traumatism (2).

TRAVÁLIU, *travalii* s.n. (it. *travaglio*) 1. Complexul fenomenelor produse în perioada cuprinsă între apariția durerilor de naștere și expulzarea fătului. 2. (Livr.) Lucru, muncă.

TRAVELLING, *travellinguri* s.n. (pr. *trávlng*; engl., fr. *travelling*) 1. Procedu de filmare cu un aparat mobil, folosit pentru a reda mișcarea personajelor. 2. Dispozitiv folosit pentru deplasarea aparatului de filmat.

TRAVERSÁ, *traversez* vb. I (fr. *traverser*) 1. A trece pe partea opusă, de cealaltă parte sau peste ceva; a străbate ținuturi, munți etc. 2. (Fig.) A parcurge o anumită perioadă (dificilă), a trece prin situații speciale.

TRÁVERSĂ, *traverse* vb. I (fr. *traverse*) 1. Bară de rezistență fixată transversal sub șinele de cale ferată. 2. Grindă așezată transversal pe axa longitudinală a unei construcții sau a unui sistem tehnic, folosită ca piesă de rezistență. 3. Fâșie (de obicei) de pânză, care se pune deasupra covorului, pentru a-l proteja.

TRAVERTÍN s.n. (fr. *travertin*) Tuf calcaros compact, alb-cenușiu, care se poate lustrui ca marmura, folosit la placarea fațadelor, a holurilor etc.

TRAVESTÍ, *travestiuri* s.n. (fr. *travesti*) Interpretare a unui rol de către un actor de sex opus personajului; deghizare.

TRAVESTÍ, *travestesc* vb. IV (fr. *travestir*, it. *travestire*) A (se) deghiza (1).

TRAVESTÍT, *-Ă*, *travestiți*, *-te* adj. (de la *travesti*, cf. it. *travestito*, fr. *travesti*) 1. Deghizat. 2. Homosexual îmbrăcat (și fardat) ca o femeie.

TRĂIRÍSM s.n. (*trăire* + *-ism*) Curent în filosofia românească din perioada interbelică bazat pe ideea primatului instinctelor și al inconștientului asupra rațiunii, susținând că numai prin trăire mistică se poate ajunge la cunoașterea victiilor.

TRECENTÍST, *-Ă*, *trecentiști*, *-ste* adj. (it. *trecentista*) (Despre literatură și arta italiană) Care aparține sec. al XIV-lea, din sec. al XIV-lea; din trecento.

TRECĒNTO s.n. (it. *trecento*) Literatură și arta italiană din sec. al XIV-lea.

TREFILÁ, *tréfilez* vb. I (fr. *tréfiler*) A trece un metal printr-o filieră, pentru a obține sârmă.

TREFILATÓR, *tréfilatori* s.m. (*tréfila* + *-tor*, cf. fr. *tréfileur*) Lucrător specializat în trefilare.

TREFLÁT, *-Ă*, *tréflați*, *-te* adj. (fr. *tréflé*) Care are formă de treflă; (despre planul unei biserici) care are trei abside rotunjite, racordate între ele.

TRÉFLĂ, *tréfle* s.f. (fr. *tréfle*) 1. Carte de joc reprezentată printr-un semn de culoare neagră, în forma frunzei de trifoi. 2. Cusătură ornamentală sau găitan

din fir de bumbac, de mătase etc. în forma frunzei de trifoi, executată la unele haine (mai ales la vechile uniforme militare). 3. (Poligr.) Ornament care imită forma trifoiului. Obiect, motiv (ornamental) care imită trifoiul. 4. Pasaj denivelat în curbă, folosit pentru părăsirea unei șosele și intrarea în altă șosea.

TRÉMĂ, *treme* s.f. (fr. *tréma*) Semn diacritic format din două puncte puse orizontal deasupra unei vocale, care indică o anumită pronunțare a acesteia.

TRÉMIE, *tremii* s.f. (fr. *tremie*) Rezervor în formă de pâlnie prin care materialul granular este dirijat spre dispozitivele de concasare sau spre locul de înmagazinare.

TRÉMOLO, *tremolouri* s.n. (it. *tremolo*) 1. Tremurătură ușoară produsă în execuția unei note cu un instrument sau cu vocea, care constituie un ornament muzical. 2. Vibrație, tremurătură a vocii din cauza unei emoții.

TREN, *trenuri* s.n. (fr. *train*) 1. Șir de vagoane de cale ferată, legate între ele și puse în mișcare de o locomotivă; convoi de vehicule legate între ele. 2. *Tren de aterizare* = ansamblu de piese (bare de susținere, roți amortizoare, frâne) care asigură deplasarea pe sol a unui avion. *A scăpa (sau a pierde) trenul* = a pierde o ocazie favorabilă.

TRENÁ, *trenez* vb. I (fr. *trainer*) (Despre acțiuni) A se desfășura încet, a se lungi, a se târâgăna.

TRENÁNT, *-Ă*, *trenanți*, *-te* adj. (fr. *trainant*) Care se desfășoară încet; fără vigoare, monoton, lent.

TRÉNĂ, *trene* s.f. (fr. *traîne*) 1. Partea din spate mai lungă a unei rochii, care se târâște pe jos. 2. Viteză cu care aleargă concurenții într-o cursă athletică, ciclistă etc. 3. *A duce trena* = a se ține după cineva, a secunda pe cineva cu servilism. *A duce trena* = a conduce plutonul concurenților într-o cursă sportivă, imprimându-i un anumit ritm.

TRÉNCICOT, *trencicoturi* s.n. (engl. *trenchcoat*, fr. *trench-coat*) Pardesiu cu o croială de raglan, confecționat, de obicei, din material impermeabil; balon (4), balonzaid (2).

TREND, *trenduri* s.n. (engl. *trend*) Direcție principală de dezvoltare a unui fenomen; evoluție pe termen lung; dezvoltare economică de lungă durată; tendință (3).

TRÉNDY adj. invar. (engl. *trendy*) La modă.

TRÉNING, *tréninguri* s.n. (engl. *training*) Îmbrăcăminte (de sport) din tricot (1), compusă din bluză și pantaloni.

TREPÁN, *trépane* s.n. (fr. *trépan*) 1. Instrument chirurgical cu ajutorul căruia se perforază oasele.

- mai ales cele ale cutiei craniene. **2.** Instrument cu ajutorul căruia se execută perforații adânci în piatră și în marmură, folosit în sculptură.
- TREPANĂ**, *trepenez* vb. I (fr. *trépaner*) A face o trepanație.
- TREPANĂȚIE**, *trepanații* s.f. (fr. *trépanation*) Deschidere chirurgicală în cutia craniană pentru extirparea unor tumori, a unor cheaguri de sânge etc.
- TREPIDĂ**, *trepidez* vb. I (fr. *trépider*) **1.** A vibra puternic, scurt și rapid, în mod succesiv. **2.** (Fig.) A nu își găsi astâmpăr, a se agita.
- TREPIDĂNT**, -Ă, *trepidânți*, -te adj. (fr. *trépidant*) **1.** Care trepidează. **2.** (Fig.) Agitat, tensionat; palpitant, emoționant.
- TREPIDĂȚIE**, *trepidații* s.f. (fr. *trépidation*) **1.** Mișcare vibratorie continuă, de obicei, pe verticală. **2.** (Fig.) Agitație (**2**), neastâmpăr.
- TREPIED**, *trepiede* s.n. (fr. *trépied*) Scaun sau suport cu trei picioare; tripod (**1**).
- TRESĂ**, *trése* s.f. (fr. *trésse*) **1.** Șiret, bandă din materiale diferite, fixată pe uniforme militare, care indică gradul; galon¹ (**1**). **2.** Șuviță de păr.
- TRESĂLTĂ**, *tressalt* vb. I (fr. *tressauter*, cf. *sălta*) A tresări de bucurie, de emoție; a vibra (**3**), a palpita; (despre inimă) a bate tare, a zvâcni.
- TRESĂRI**, *tresar* vb. IV (de la *sări*, cf. fr. *tressaillir*) **1.** A face o mișcare bruscă și involuntară, provocată de o emoție puternică; a tresălta. **2.** A se trezi brusc din somn sau dintr-o stare de visare, de neatenție etc. **3.** (Despre inimă) A zvâcni, a-și accelera bătăile din cauza unei emoții.
- TREZORERIE**, *trezorerii* s.f. (fr. *trésorerie*) Administrare a tezaurului public; loc în care se păstrează tezaurul unui stat.
- TREZORIÉR**, *trezorieri* s.m. (fr. *trésorier*) Persoană care administrează tezaurul unui stat sau fondurile unei organizații, ale unei asociații etc.
- TRI-** (fr., lat. *tri-*) Element de compunere cu sensul de „trei”, în cuvinte ca: *triadă*, *trilingv*, *tripartit*.
- TRIĂ**, *triez* vb. I (fr. *trier*) A împărți pe categorii; a selecționa, a clasa în funcție de anumite criterii; a seria.
- TRIÁC**, *triace* s.n. (engl. *triac*) Dispozitiv semiconductor care permite circulația curentului electric în ambele sensuri.
- TRIĂDĂ**, *triade* s.f. (fr. *triade*) **1.** Reunire de trei elemente cu însușiri, caracteristici asemănătoare într-o unitate. **2.** (Fil.) Schemă abstractă hegeliană de explicare a autodezvoltării „ideii absolute”, în trei trepte: teză, antiteză și sinteză.
- TRIĂJ**, *triaje* s.n. (fr. *triage*) **1.** Stație tehnică de cale ferată în care se efectuează descompunerea, trierea și recompunerea trenurilor de marfă. **2.** Triere, selecționare, alegere.
- TRIAL¹**, *triale* s.n. (de la *trei*, cf. it. *triale*) Număr gramatical, în anumite limbi, care arată că este vorba despre trei exemplare din aceeași categorie.
- TRIAL²**, *trialuri* s.n. (engl., fr. *trial [match]*) Mecii de selecție.
- TRIALISM** s.n. (fr. *trialisme*) Sistem compus din trei elemente; uniune de trei state autonome conduse de un suveran unic.
- TRIALÓG**, *trialoguri* s.n. (fr. *trialogue*) Conversație în trei.
- TRIĂNGLU**, *triangluri* s.n. (fr. *triangle*) Instrument muzical de percuție alcătuit dintr-un cadru triunghiular de oțel, în care se lovește cu o baghetă din același material; triunghi (**2**).
- TRIANGULĂ**, *triangulez* vb. I (fr. *triangler*) A efectua o triangulație.
- TRIANGULĂȚIE**, *triangulații* s.f. (fr. *triangulation*) Împărțire a unei suprafețe terestre într-o rețea de triunghiuri echilaterale, pentru măsurarea unei linii geodezice sau pentru întocmirea unor hărți.
- TRIASIC**, -Ă, *triasici*, -ce (fr. *triasique*) **1.** S.n. Prima perioadă a mezozoicului. **2.** Adj. Care se referă la triasic (**1**), din triasic.
- TRIATLÓN** s.n. (fr. *triathlon*) Combinație de trei probe sportive diferite, la care participă aceeași concurenți.
- TRIATLONÍST**, -Ă, *triatloniști*, -ste s.m. și f. (*triatlon + -ist*) Sportiv care participă la un triatlon.
- TRIB**, *triburi* s.n. (lat. *tribus*, fr. *tribu*) Grupare de ginți sau de familii cu aceeași origine, supuse autorității unui șef ales.
- TRIBADISM** s.n. (fr. *tribadisme*) (Med.) Lesbianism.
- TRIBÁL**, -Ă, *tribali*, -e adj. (fr. *tribal*) De trib; (despre populații) care trăiește în triburi.
- TRIBALISM** s.n. (fr. *tribalisme*) Organizare socială pe triburi.
- TRIBOLOGIE** s.f. (engl. *tribology*, fr. *tribologie*) Știința și tehnologia interacțiunii a două suprafețe în contact, aflate în mișcare relativă; știința care studiază procesul frecării.
- TRIBÓRD**, *triborduri* s.n. (fr. *tribord*) Partea din dreapta a unei nave, privind de la pupă spre proră.
- TRIBRÁH**, *tribrahi* s.m. (fr. *tribraque*) Picior metric în poezia clasică greco-latină, alcătuit din trei silabe scurte.
- TRIBULĂȚIE**, *tribulații* s.f. (fr. *tribulation*) Zbucium sufletesc, agitație, neplăcere, necaz.
- TRIBÚN**, *tribuni* s.m. (lat. *tribunus*) **1.** (La vechii romani) Magistrat ales anual, însărcinat să apere

- drepturile și interesele plebei; (astăzi) orator popular care luptă pentru interesele mulțimii. 2. Comandant al unor unități de luptători, în Revoluția de la 1848 a românilor transilvăneni. 3. *Tribun militar* = comandant al detașamentului de cavalerie și infanterie, în armata romană.
- TRIBUNĂL**, *tribunale* s.n. (fr., lat. *tribunal*) Organ de jurisdicție care rezolvă litigiile dintre părți, precum și anumite recursuri; local în care funcționează acesta; complet de judecată.
- TRIBUNĂT**, *tribunate* s.n. (fr. *tribunat*, lat. *tribunatus*) Funcția, demnitatea de tribun; durata acestei funcții.
- TRIBUNĂ**, *tribune* s.f. (fr. *tribune*, it. *tribuna*) 1. Platformă înălțată de pe care oratorii își țin discursurile; (fig.) focar de răspândire a unei idei, a unei teorii etc. 2. Construcție făcută din mai multe rânduri de bănci așezate în amfiteatru, de unde se pot urmări competiții sportive, festivități etc.
- TRIBŪT**, *tributuri* s.n. (lat. *tributum*, fr. *tribut*) 1. Contribuție, obligație (de obicei, bănească) impusă cuiva; bir. 2. *A-și da* (sau *a-și aduce*) *tributul* = a contribui la ceva.
- TRIBUTĂR**, -Ă, *tributari*, -e adj. (fr. *tributaire*, lat. *tributarius*) Dependent din punct de vedere economic; (fig.) care datorează cuiva ceva.
- TRICEFĂL**, -Ă, *tricefali*, -e adj. (fr. *tricephale*) Care are trei capete.
- TRICEPS**, *tricepsi* s.m. (fr. *triceps*) Mușchi ce are la extremitatea superioară trei ligamente unite într-un singur tendon, cu care se prinde de os.
- TRICHIAZĂ**, *trichiaze* s.f. (fr. *trichiasis*) Inflamație a conjunctivei, datorată unei deviații a genelor spre interior.
- TRICHINĂ**, *trichine* s.f. (fr. *trichine*) Vierme parazit care trăiește în intestinul sau în mușchii șobolanilor, ai porcilor etc. și care poate trece la om prin consumarea cărnii infestate; trichinelă.
- TRICHINELĂ**, *trichinele* s.f. (lat. *trichinella* [*spiralis*]) (Zool.) Trichină.
- TRICHINELÓZĂ**, *trichineleze* s.f. (*trichinelă* + -oză) (Med.) Trichinoză.
- TRICHINÓZĂ**, *trichinoze* s.f. (fr. *trichinose*) Boală parazitată gravă, provocată de trichină, manifestată prin tulburări digestive, dureri musculare, febră etc.; trichineloză.
- TRICICLETĂ**, *tricyclete* s.f. (de la *triciclu*, cf. *bicicletă*) Vehicul (pentru copii) cu trei roți montate pe două osii paralele, acționat de pedale asemănătoare celor ale bicicletei; triciclu.
- TRICÍCLU**, *tricycluri* s.n. (fr. *tricycle*) Tricicletă.
- TRICLÍNIU**, *triclínii* s.n. (lat. *triclínium*) 1. Sufragerie în casele vechilor romani, cu trei paturi așezate de-a lungul a trei laturi ale mesei. 2. Sală de mese a unei comunități monahale creștine, în care se primeau pelerinii sau se desfășurau ceremonii.
- TRICLORÚRĂ**, *tricoloruri* s.f. (fr. *trichlorure*) Clorură cu trei valențe.
- TRICOCEFĂL**, *tricocefali* s.m. (fr. *trichocéphale*) Vierme parazit care trăiește în intestinul gros al omului și al unor animale și care se hrănește cu sângele acestora.
- TRICOCEFALÓZĂ**, *tricocefaloze* s.f. (fr. *trichocéphalose*) Boală cauzată de tricocefali, care se manifestă prin tulburări neurovegetative.
- TRICOFITIE** s.f. (fr. *trichophytie*) Boală contagioasă produsă de unele ciuperci parazite care atacă pielea capului, provocând căderea părului; (pop.) chelbe.
- TRICOLÓR**, -Ă, (1) *tricolori*, -e, (2) *tricoloruri* (fr. *tricolore*) 1. Adj. Care are trei culori; în trei culori; tricromatic. 2. S.n. Drapel cu trei culori; (spec.) drapelul românesc. 3. S.m. pl. Sportivi care reprezintă echipa națională a României.
- TRICOMÓNAS** s.m. (fr. *trichomonas*) Nume dat unor protozoare flagelate parazite vaginal și intestinal la om și la unele animale, agenți ai unor boli sexuale transmisibile.
- TRICOMONÁZĂ**, *tricomonaze* s.f. (fr. *trichomonase*) Boală cauzată de tricomonas, care provoacă avort, sterilitate, infecții etc.
- TRICÓRN**, *tricornuri* s.n. (fr. *tricorne*) Pălărie bărbătească purtată în trecut, ale cărei boruri sunt îndoită în trei colțuri.
- TRICÓT**, (2) *tricoturi* s.n. (fr. *tricot*, germ. *Trikot*) 1. Țesătură din fibre textile, cu ochiuri tricotate. 2. Obiect de îmbrăcăminte din tricot (1); tricotaj (2).
- TRICOTĂ**, *tricotez* vb. I (fr. *tricoter*) A executa obiecte de îmbrăcăminte, țesături prin împletirea în ochiuri a unor fibre textile.
- TRICOTĂJ**, (2) *tricotaje* s.n. (fr. *tricotage*) 1. Acțiunea de a tricota. 2. Obiect de îmbrăcăminte făcut din tricot (1).
- TRICOTÉR**, *tricoteri* s.m. (fr. *tricoteur*) Muncitor care lucrează la mașinile de tricotat.
- TRICOTÉZĂ**, *tricoteze* s.f. (fr. *tricoteuse*) 1. Mașină de tricotat. 2. Lucrătoare care tricotează manual sau mecanic.
- TRICOTOMIE/TRIHOTOMIE**, *tricotomii/trihotomii* s.f. (fr. *trichotomie*) Diviziune în trei părți, grupe sau specii.
- TRICÓU**, *tricoturi* s.n. (fr. *tricot*) Bluză din tricot (1); tricot (2).

- TRICROMÁTIC**, -Ă, *tricromatici*, -ce adj. (*tri-* + *cromatic*) Care se referă la cele trei culori fundamentale (galben, albastru, roșu), astfel alese, încât niciuna să nu poată fi realizată prin amestecul celorlalte două; tricolor (1).
- TRICUPSID**, -Ă, *tricupsizi*, -de adj. (fr. *tricupside*)
1. Care are trei vârfuli. 2. *Valvulă tricupsidă* = valvula inimii care închide orificiul dintre atriu și ventriculul drept.
- TRIDACTIL**, -Ă, *tridactili*, -e adj. (fr. *tridactyle*) (Despre animale) Care are trei degete.
- TRIDÉNT**, *tridente* s.n. (fr. *trident*, lat. *tridens*, -ntis) Furcă prevăzută cu trei dinți, considerată în Antichitate simbolul puterii zeului Neptun.
- TRIDIMENSIONÁL**, -Ă, *tridimensional*, -e adj. (fr. *tridimensionnel*) Care are trei dimensiuni.
- TRIDIMENSIONALITÁTE** s.f. (*tridimensional + -itate*) Înșuirea de a fi tridimensional.
- TRIÉDRU**, *triedre* s.n. (fr. *triedre*) Figură geometrică formată din trei planuri care se intersectează două câte două.
- TRIENÁL**, -Ă, *trienali*, -e (fr. *triennal*) 1. Adj. Care durează trei ani; care are loc din trei în trei ani. 2. S.f. Festival, expoziție care se organizează la trei ani.
- TRIÉNIU**, *trienii* s.n. (lat. *triennium*) Interval de trei ani.
- TRIFAZÁT**, -Ă, *trifazați*, -te adj. (fr. *triphase*) 1. (Despre circuite electrice de curent alternativ) Format din trei circuite monofazate interdependente; trifazic (1). 2. (Despre mașini electrice) Care funcționează în curent electric alternativ trifazat (1); trifazic (2). 3. (Despre sisteme fizico-chimice) Care are trei faze.
- TRIFÁZIC**, -Ă, *trifazici*, -ce adj. (cf. *trifazat*) 1. Trifazat (1). 2. Trifazat (2).
- TRIFÍDĂ**, *trifide* adj. (fr. *trifide*) (Despre anumite organe sau frunze) Care este format din trei lobi, despicate în trei.
- TRIFOLIÁT**, -Ă, *trifoliați*, -te adj. (fr. *trifolié*) (Despre frunze) Care este alcătuit din trei foliole (ca trifoiul).
- TRIFÓRIU**, *triforii* s.n. (fr. *triforium*) Galerie îngustă, susținută de colonete, care înconjoară nava centrală în bazilicile romane și gotice, amplasată deasupra navelor laterale.
- TRIFTÓNG**, *triftongi* s.m. (fr. *triphthongue*) Silabă formată din trei vocale cu timbre diferite, care se emit deodată.
- TRIFURCÁ**, pers. 3 *trifurcă* vb. I (fr. *trifurquer*) A se împărți în trei ramificații.
- TRIFURCÁT**, -Ă, *trifurcați*, -te adj. (fr. *trifurqué*) Care are trei ramuri sau trei ramificații.
- TRIGÁM**, -Ă, *trigami*, -e adj., s.m. și f. (fr. *trigame*) (Persoană) care se căsătorește a treia oară, fără ca în prealabil să fi desfăcut legal cele două căsătorii anterioare.
- TRIGAMÍE** s.f. (fr. *trigamie*) Situația de a fi trigam; infracțiunea comisă de un trigam.
- TRIGĚMEN**, *trigemeni* (cf. lat. *trigeminus*, cf. fr. *trijumeau*) 1. S.m. pl. Tripleți. 2. Adj. *Nerv trigemen* = a cincea pereche de nervi cranieni, care asigură mobilitatea feței și inervarea mușchilor maxilari inferiori.
- TRÍGGER**, *triggere* s.n. (pr. *trigăr*; engl. *trigger*)
1. Circuit electronic cu două stări distincte, a cărui declanșare se face printr-un impuls exterior. 2. Factor declanșator al unei serii de reacții.
- TRIGLÍF**, *trigliffe* s.n. (fr. *triglyphe*) Ornament al frizei templelor dorice, compus din trei caneluri.
- TRIGÓN**, *trigoane* s.n. (fr. *trigone*) Prăjitură în formă de triunghi, preparată din foi de plăcintă sau din aluat franțuzesc, cu diverse umpluturi (nuci, migdale etc.).
- TRIGONOMÉTRIC**, -Ă, *trigonometrici*, -ce adj. (fr. *trigonométrique*) 1. Care se referă la trigonometric. 2. *Funcții trigonometrice* = funcțiile sinus, cosinus, tangență, cotangență, secantă, cosecantă.
- TRIGONOMETRÍE** s.f. (lat., ngr. *trigonometria*, fr. *trigonométrie*) Ramură a matematicii al cărei obiect de studiu sunt proprietățile funcțiilor trigonometrice și relațiile în care intervin acestea.
- TRIHOTOMÍE** s.f. v. *tricotomie*.
- TRIL**, *triluri* s.n. (fr. *trille*) Executare foarte rapidă, mai mult sau mai puțin prelungită, a două note consecutive, despărțite de un (semi)ton; (p. ext.) cântecul unor păsări, care scot sunete asemănătoare.
- TRILATERÁL**, -Ă, *trilaterali*, -e (fr. *trilatéral*) 1. Adj. Care are trei laturi. 2. S.f. Convenție interstatală semnată de trei țări.
- TRILÉMĂ**, *trileme* s.f. (germ. *Trilemma*) Situație cu trei alternative, dintre care trebuie aleasă numai una.
- TRILÍNGV**, -Ă, *trilingvi*, -e adj. (fr. *trilingue*) Care cunoaște foarte bine trei limbi.
- TRILOBÁT**, -Ă, *trilobați*, -te adj. (fr. *trilobé*) 1. (Bot.) Cu trei lobi. 2. (Arhit.) În formă de trifoi sau de crin.
- TRILOGÍE**, *trilogii* s.f. (fr. *trilogie*) 1. (În Grecia antică) Reuniune de trei tragedii, prezentate de un autor la concursurile dramatice. 2. Suită de trei opere literare (epice ori dramatice) sau muzicale care aparțin aceluiași autor, caracterizată prin unitate tematică.

- TRIMARĂN**, *trimarane* s.n. (engl., fr. *trimaran*) Ambarcațiune compusă din trei corpuri paralele, unite printr-o punte.
- TRIMESTRIĂL**, -Ă, *trimestriali*, -e adj. (fr. *trimestriel*) Care durează trei luni; care (se) produce o dată la trei luni.
- TRIMÉSTRU**, *trimestre* s.n. (fr. *trimestre*, lat. *trimestris*) Perioadă de trei luni consecutive.
- TRIMÓRFE**, -Ă, *trimorfi*, -e adj. (fr. *trimorphe*) Care prezintă trimorfism.
- TRIMORFISM** s.n. (fr. *trimorphisme*) Calitatea unor substanțe de a cristaliza în trei sisteme diferite.
- TRIMOTÓR**, *trimotoare* adj., s.n. (fr. *trimoteur*) (Avion) cu trei motoare.
- TRINITĂR**, -Ă, *trinitari*, -e (fr. *trinitaire*) 1. Adj. Care se referă la trinitate. 2. S.m. și f. Trinitarian (1).
- TRINITARIÁN**, -Ă, *trinitarieni*, -e (engl. *trinitarian*) 1. S.m. și f. Credincios creștin care acceptă ca dogmă de bază existența trinității; trinitar (2). 2. S.m. Membru al ordinului monahal Sfânta Treime, înființat în sec. al XII-lea. 3. Adj. Care aparține trinitarienilor (1), referitor la trinitarieni.
- TRINITĂTE** s.f. (lat. *trinitas*, -atis, fr. *trinité*) 1. Sfânta Treime, în cultul creștin. 2. Grup de trei persoane, de trei lucruri care formează o unitate.
- TRINITROTOLUÉN** s.n. (fr. *trinitrotoluène*) Substanță solidă cristalină, de culoare galbenă, obținută din toluen, folosită ca exploziv; trotil.
- TRINÓM**, *trinoame* s.n. (fr. *trinôme*) Expresie algebrică formată din trei termeni.
- TRÍO**, *triori* s.n. (it. *trio*) 1. (Muz.) Terțet (1). 2. Grup de trei persoane foarte unite.
- TRÍODĂ**, *triode* s.f. (fr. *triode*) Tub electronic cu trei electrozi.
- TRÍOLÉT**, *triolete* s.n. (fr. *triolet*, germ. *Triolet*) 1. Poezie cu opt versuri, în care primul vers este identic cu al patrulea și al șaptelea, iar al doilea, cu al optulea. 2. Grup de trei note muzicale de durată a două note obișnuite.
- TRIONÍX**, *trionieși* s.m. (fr. *trionyx*) Broască țestoasă carnivora uriașă din țările calde, periculoasă prin mușcătură.
- TRÍOR**, *trioare* s.n. (fr. *trieur*) 1. Mașină agricolă pentru vânturat semințele de anumite impurități. 2. Aparat folosit pentru separarea materialelor granulare în funcție de dimensiuni.
- TRÍORĂ**, *trioare* vb. I (*trior* + -a) A vântura semințele cu ajutorul triorului (1).
- TRÍOXÍD**, *trioxizi* s.m. (fr. *trioxyde*) Compus chimic a cărui moleculă conține trei atomi de oxigen.
- TRÍPARTÍT**, -Ă, *tripartíți*, -te adj. (fr. *tripartite*) 1. Care are trei părți, divizat în trei părți. 2. Care are loc între trei state sau între trei partide.
- TRÍPETÁL**, -Ă, *tripetali*, -e adj. (fr. *tripétale*) Care are corola formată din trei petale.
- TRÍPLÁ**, *triplez* vb. I (fr. *tripler*) A (se) mări de trei ori.
- TRÍPLÁN** s.n., adj. (fr. *triplan*) (Avion) care are trei rânduri de aripi.
- TRÍPLÉT**, (1, 2, 4) *triplete*, (3) *tripleți* (fr. *triple*) 1. S.n. Al treilea dintre cele trei exemplare de același fel. 2. S.n. A treia formă a unor cuvinte de aceeași proveniență, dar intrate în limbă în epoci diferite. 3. S.m. pl. Grup de trei gemeni; trigemeni (1). 4. S.n. (Fiz.) Grup de trei linii spectrale.
- TRÍPLÉTĂ**, *triplete* s.f. (fr. *triple*) 1. Bicicletă cu trei locuri. 2. Grup de trei jucători care fac parte din înaintarea sau din apărarea unei echipe sportive; (p. ext.) grup de trei persoane.
- TRÍPLEX** s.n. (fr. *triplex*) 1. Material transparent format din două plăci de sticlă între care se montează o folie din acetat de ecluloză. 2. Carton făcut din trei straturi de materiale fibroase. 3. Apartament pe trei niveluri.
- TRÍPLICÁT**, *triplicate* s.n. (germ. *Triplikat*) Al treilea exemplar dintr-o scriere.
- TRÍPLOÍD**, -Ă, *triploizi*, -de adj. (fr. *triploïde*, engl. *triploid*) (Despre organisme) Care are celule cu trei grupe de cromozomi în loc de două.
- TRÍPLOPIE** s.f. (fr. *triplopie*) Defect de vedere care constă în perceperea întreită a imaginii unui obiect.
- TRÍPLU**, -Ă, *tripli*, -e (fr. *triple*) 1. Adj. De trei ori mai mare sau mai mult, întreit; alcătuit din trei părți. 2. S.n. Triplusalt.
- TRÍPLUSÁLT**, *triplusalturi* s.n. (cf. fr. *triple*, de la *salt*) Probă athletică de săritură în lungime, care constă în executarea a trei sărituri succesive; triplu (2).
- TRÍPLUSALTÍST**, *triplusaltiști* s.m. (*triplusalt* + -ist) Sportiv care execută un triplusalt.
- TRÍPÓD**, (1) *tripoduri*, (2) *tripode* s.n. (fr. *tripode*) 1. (Înv.) Trepied. 2. Macara cu trei picioare unite în partea de sus.
- TRÍPODÍE**, *tripodii* s.f. (fr. *tripodie*, ngr. *tripódia*) Vers grec sau latin compus din trei picioare.
- TRÍPÓL**, *tripoli* s.m. (fr. *tripôle*, engl. *tripole*) Rețea electrică tripolară.
- TRÍPOLĂR**, -Ă, *tripolari*, -e adj. (fr. *tripolaire*) (Despre rețele, circuite electrice) Care are trei borne de acces, trei poli spre exterior.

- TRÍPOLI** s.n. (fr. *tripoli*) Rocă formată prin sedimentarea unor cochilii; diatomit.
- TRIPOTĂ**, *tripotez* vb. I (fr. *tripoter*) (Livr.) A face lucruri necinstite; a specula, a falsifica.
- TRIPOTĂJ**, *tripotaje* s.n. (fr. *tripotage*) (Livr.) Afacere necinstită; potlogărie.
- TRIPOTEUR**, *tripoteuri* s.m. (pr. *tripotôr*; fr. *tripoteur*) (Livr.) Persoană care face afaceri dubioase.
- TRIPÔU**, *tripouri* s.n. (fr. *tripot*) (Peior.) Local pentru jocuri de noroc.
- TRIPSINĂ** s.f. (fr. *trypsine*) Proteină secretată de pancreas; enzimă a digestiei.
- TRIPTÍC**, *triptice* s.n. (fr. *triptique*, ngr. *triptichos*) Tablou cu scene sacre alcătuit din trei părți separate, mobile, prinse în așa fel, încât părțile laterale să se poată închide peste cea din mijloc; (fig.) ansamblu compus din trei scene, din trei părți, din trei idei etc. distincte.
- TRIREACTÔR**, *trireactoare* s.n., adj. (fr. *triréacteur*) (Avion) propulsat de trei reactoare.
- TRIRÊMĂ**, *trireme* s.f. (fr. *trirème*) Navă de război cu trei rânduri de rame suprapuse, din Antichitate.
- TRISECTIUNE**, *trisectiuni* s.f. (fr. *trisection*) Împărțire în trei părți egale.
- TRISILĂB**, -Ă, *trisolabi*, -e adj., s.n. (fr. *trissyllabe*) (Cuvânt) format din trei silabe.
- TRISILĂBIC**, -Ă, *trisolabici*, -ce adj. (fr. *trissyllabique*) (Despre cuvinte) Care este format din trei silabe.
- TRÍSMUS**, *trismusuri* s.n. (fr. *trismus*) Contractie spastică involuntară a mușchilor maxilarelor, care împiedică deschiderea gurii.
- TRISOMIE**, *trisomii* s.f. (fr. *trisomie*) Anomalie genetică determinată de prezența unui cromozom suplimentar.
- TRISTÍH**, *tristihuri* s.n. (cf. gr. *tristichon*, it. *tristico*) Strofă de trei versuri.
- TRIȘĂ**, *trișez* vb. I (fr. *tricher*) A înșela (la jocul de cărți); a induce în eroare, a păcăli, a deruta (2).
- TRIȘÔR**, *trișori* s.m. (fr. *tricheur*) Persoană care trișează (la jocul de cărți).
- TRITICĂLĂ** s.f. (fr. *triticale*) Hibrid rezultat din încrucișarea grâului cu secara.
- TRÍTIU** s.n. (fr. *tritium*) Izotop radioactiv greu al hidrogenului, folosit în fizica nucleară.
- TRITÓN¹**, *tritoni* s.m. (fr. *triton*, lat. *Triton*) 1. (În Antichitate) Zeitate marină greacă, imaginată cu bust de bărbat și coadă de pește; (p. ext.) statuie care reprezintă această zeitate. 2. Animal-amfibie care are o creastă viu colorată pe spate.
- TRITÓN²**, *tritoni* s.m. (fr. *triton*) Nucleul atomului de tritiu.
- TRITÓN³**, *tritonuri* s.n. (it. *tritono*, fr. *triton*) Interval melodic sau armonic de trei tonuri.
- TRITONÍDĂ**, *tritonide* s.f. (fr. *tritonide*) (În Antichitate) Zeită marină.
- TRITURĂ**, *triturez* vb. I (fr. *triturer*) A sfărâma o substanță în particule fine; a pulveriza (1).
- TRIÚMF**, *triumfuri* s.n. (lat. *triumphus*, fr. *triomphe*) Victorie, biruință de prestigiu; reușită, izbândă.
- TRIUMFĂ**, *triumf* vb. I (lat. *triumphare*, fr. *trionpher*) 1. A repurta o mare victorie în război. 2. A ieși victorios într-o împrejurare; a reuși (1), a se impune (4). 3. A se mândri, ca urmare a unui succes; a se bucura, a jubila.
- TRIUMFĂL**, -Ă, *triumfali*, -e adj. (lat. *triumphalis*, fr. *trionphal*) 1. Care constituie sau vestește un triumf; (p. ext.) măreț, grandios. 2. *Marș triumfal* = înaintare rapidă și victorioasă a unei armate pe un teritoriu străin, fără a întâmpina rezistență.
- TRIUMFALÍSM** s.n. (*triumfal* + *-ism*) Tendința de a exagera importanța propriilor realizări.
- TRIUMFĂTÔR**, -OĂRE, *triumfători*, -oare adj. (*triumfa* + *-[ă]tor*, cf. fr. *trionphateur*, lat. *trionphator*) 1. Care triumfă, biruitor, învingător. 2. Care exprimă încredere în succesul obținut.
- TRIUMVÍR**, *triumviri* s.m. (lat., fr. *triumvir*) Fiecare dintre membrii unui triumvirat.
- TRIUMVIRÁT**, *triumvirate* s.n. (lat. *triumviratus*, fr. *triumvirat*) Formă de guvernare instituită în Roma antică, reprezentând alianța a trei conducători politici și militari; persoanele care dețineau această funcție; durata acestei forme de guvernare.
- TRIÚNGHI**, *triunghiuri* s.n. (*tri-* + *unghi*, cf. fr. *triangle*) 1. Poligon cu trei laturi și trei unghiuri. 2. Trianglu.
- TRIUNGHILĂR**, -Ă, *triunghiulari*, -e (lat. *triangularis*, fr. *triangulaire*, cf. *triunghi*) 1. Adj. În formă de triunghi. 2. Adj., s.n. (Competiție sportivă) la care participă reprezentanții a trei țări sau a trei echipe.
- TRIVACCÍN**, *trivaccinuri* s.n. (*tri-* + *vaccin*) Vaccin complex alcătuit din trei componente profilactice diferite.
- TRIVALÉNT**, -Ă, *trivalenti*, -te adj. (fr. *trivalent*) (Despre elemente chimice) Care are valența trei.
- TRIVALÉNȚĂ**, *trivalențe* s.f. (fr. *trivalence*) Proprietatea unui element chimic de a avea valența trei.
- TRIVÉRB**, *triverbe* s.n. (*tri-* + *verb*) Joc distractiv care constă în a reprezenta trei cuvinte prin litere sau prin trei figuri combinate între ele.
- TRIVIAL**, -Ă, *triviali*, -e adj. (fr. *trivial*) 1. De prost gust, vulgar (1), grosolan (1). 2. (Mai ales despre vorbire, cuvinte etc.) Obscen, indecent, scabros.

- TRIVIALITATE**, *trivialități* s.f. (fr. *trivialité*) Înșușirea a ceea ce este trivial; necuviință; faptă, atitudine etc. trivială; vulgaritate (1).
- TRIVIUM** s.n. (lat. *trivium*) 1. Primul ciclu de învățământ în școlile medievale și umaniste, care cuprindea gramatica, retorica și dialectica. 2. Punct în care se întâlnesc sau se întretaie trei drumuri.
- TRIZAHARIDĂ**, *trizaharide* s.f. (fr. *trisaccharide*) Substanță organică din clasa hidraților de carbon, cu molecula formată din trei resturi de monozaharid.
- TROACĂR**, *troacare* s.n. (de la fr. *trois-quarts*) Paradesiu scurt, până deasupra genunchilor.
- TROC**, *trocuri* s.n. (fr. *troc*) Schimb direct de produse, fără mijlocirea banilor; schimb în natură; barter.
- TROFÉU**, *trofee* s.n. (fr. *trophée*) 1. Captură luată de la un dușman învins; pradă de război. 2. Obiect, semn al unei victorii în cursul unei probe, mai ales sportive. 3. Partea unui animal vânat sau pescuit conservată pentru frumusețe sau valoare.
- TROFIC**, -Ă, *trofici*, -ce adj. (fr. *trophique*) Care se referă la nutriție, de nutriție.
- TROFICITATE** s.f. (*trofic* + *-itate*) Ansamblul funcțiilor necesare nutriției și dezvoltării normale a unui țesut sau a unui organ.
- TROGLODIT**, -Ă, *trogodiți*, -te (fr. *trogodyte*) 1. S.m. și f. Numele unei populații antice africane care locuia în peșteri. 2. S.m. și f., adj. (Persoană) care trăiește în primitivitate. 3. S.m. și f. Om grosolan, necivilizat, retrograd.
- TROHĂIC**, -Ă, *trohaici*, -ce adj. (fr. *trochaïque*) 1. Compus din trohei. 2. *Metru trohaic* = sistem de versificație bazat pe troheu.
- TROHÉU**, *trohei* s.m. (fr. *trochée*) Picior de vers format, în poezia antică, dintr-o silabă lungă și una scurtă sau, în poezia modernă, dintr-o silabă accentuată și una neaccentuată; coreu.
- TROIÂN**, -Ă, *troieni*, -e adj. (n.pr. *Troia* + *-an*) 1. Care aparține Troiei, referitor la Troia. 2. *Cal troian* = cal uriaș de lemn care, introdus în Troia cu războinici ascunși în el, a pricinuit căderea cetății; stratagemă folosită pentru subminarea poziției adversarului.
- TRÓICĂ**, *troici* s.f. (rus. *troika*) 1. Sanie rusească la care sunt înhâmați trei cai unul lângă altul. 2. (Fig.) Grup format din trei personalități.
- TROLEIBÚZ**, *troleibuze* s.n. (fr. *trolleybus*) Vehicul rutier urban de transport în comun, prevăzut cu troleu.
- TROLÉU**, *trolee* s.n. (fr. *trolley*) Dispozitiv instalat pe vehicule cu tracțiune electrică, prin care se face alimentarea direct de la un cablu aerian.
- TRÓLIU**, *trolii* s.n. (cf. fr. *treuil*) Dispozitiv care servește la ridicarea sau la transportul unei greutate; granic (2).
- TRÓMBĂ**, *trombe* s.f. (fr. *trombe*, it. *tromba*) 1. Coloană de apă ridicată și răscuită cu viteză de vârtejuri de vânt; vârtej (de praf, de zăpadă etc.). 2. În *trombă* = vertiginos, rapid.
- TROMBOCÍT**, *trombocite* s.n. (fr. *thrombocyte*, germ. *Thrombozyt*) Celulă sangvină în formă de plăcuță, care are rol important în coagularea sângelui; plachetă sangvină.
- TROMBOCITĂR**, -Ă, *trombocitari*, -e adj. (fr. *thrombocytaire*) Care se referă la trombocite.
- TROMBOCITOPENIE** s.f. (fr. *thrombocytopenie*) Diminuare patologică a numărului de trombocite, manifestată prin hemoragii, purpură trombocitară, ameteți etc.; trombopenie.
- TROMBOCITÓZĂ** s.f. (germ. *Thrombozytose*) Înmulțire patologică a trombocitelor.
- TROMBOFLEBÍTĂ**, *tromboflebite* s.f. (fr. *thrombophlébite*) Proces mixt de inflamație a peretelui venos, cu formare de cheaguri care pot duce la obturarea parțială sau totală a venei și la embolii.
- TROMBÓN**, *tromboane* s.n. (fr. *trombone*) 1. Instrument muzical de suflat, format dintr-un tub de alamă în forma literei U, care scoate sunete de înălțimi diferite. 2. (Fam.; la pl.) Minciuni; păcăleli; exagerări.
- TROMBONÍST**, *tromboniști* s.m. (fr. *tromboniste*) 1. Instrumentist care cântă la trombon. 2. (Fam.) Mincinos, persoană care exagerază.
- TROMBOPENIE** s.f. (fr. *thrombopénie*) (Med.) Trombocitopenie.
- TROMBÓZĂ**, *tromboze* s.f. (fr. *thrombose*) Obturare parțială sau totală a unei vene ori a unei artere, prin formarea unui cheag de sânge.
- TRÓMBUS**, *trombusuri* s.n. (fr., lat. *thrombus*) Cheag de sânge format în vene sau în artere, care provoacă tromboza.
- TRÓMPĂ**, *trompe* s.f. (fr. *trompe*) 1. Organ muscular tubular care prelungeste nasul, la elefant, la tapir etc.; prelungire a capului sau a gurii (care servește la supt), la unele animale nevertebrate. 2. *Trompa lui Eustache* = canal intern al urechii care face legătura între timpan și faringe. 3. Canal prin care ovulele formate în ovar trec în uter; oviduct. 4. (Arhit.) Element de construcție în formă de boltă trunchiată.
- TROMPÉT**, *trompeți* s.m. (fr. *trompette*) Trompetist.
- TROMPÉTĂ**, *trompete* s.f. (fr. *trompette*) Instrument muzical de suflat din alamă alcătuit dintr-un tub lung, îndoit de două ori, la capătul căruia se află o deschizătură în formă de pâlnie; goarnă.

- TROMPETIST**, -Ă, *trompetiști*, -ste s.m. și f. (fr. *trompettiste*) Persoană care cântă la trompetă; gornist, cornist (1), trompet.
- TRON**, *tronuri* s.n. (lat. *thronus*, fr. *trône*, germ. *Thron*)
1. Scaun special de ceremonie, folosit de monarhi; (fig.) simbol al domniei. 2. (Fig.) Putere monarhică; domnie.
- TRONĂ**, *tronez* vb. I (fr. *trôner*) 1. A domni, a fi stăpân (peste o țară); a guverna. 2. (Fig.) A domina; a-și da aere, a-și da importanță. 3. A atrage privirea, a fi pus în valoare.
- TRONCÓN**, *tronconuri* s.n. (fr. *tronc [de] cône*) (Rar) Trunchi de con.
- TRONCÓNIC**, -Ă, *tronconici*, -ce adj. (fr. *tronconique*) Care are forma unui trunchi de con.
- TRONSÓN**, *tronsoane* s.n. (fr. *tronçon*) Parte a unui obiect, a unei construcții etc. bine delimitată.
- TROP**, *tropi* s.m. (fr. *trope*, lat. *tropus*, ngr. *trópos*) Figură de stil.
- TROPIC**¹, *tropice* s.n. (lat. *tropicus*, fr. *tropique*) Fiecare dintre cele două paralele situate la latitudinea de 23°27' nord sau sud de Ecuatorul terestru; regiune aflată în jurul acestor paralele; zonă tropicală.
- TROPIC**², -Ă, *tropici*, -ce adj. (fr. *tropique*) (Livr.) Care se referă la tropi; figurat, metaforic.
- TROPICAL**, -Ă, *tropicali*, -e adj. (fr. *tropical*) 1. De la tropice, specific tropicelor. 2. Căldură tropicală = căldură foarte mare, caniculă.
- TROPICALIZĂ**, *tropicalizez* vb. I (fr. *tropicaliser*) A efectua operații de tropicalizare.
- TROPICALIZĂRE**, *tropicalizări* s.f. (de la *tropicaliza*, cf. fr. *tropicalisation*) Ansamblu de operații executate pentru a adapta o piesă, un aparat, o instalație etc. la clima tropicală.
- TROPÍSM**, *tropisme* s.n. (fr. *tropisme*) Tendința de orientare a unui organism viu (în special o plantă) spre o direcție, sub influența unor excitații exterioare (lumină, căldură, gravitație, umiditate etc.).
- TROPOLOGIE** s.f. (fr. *tropologie*) 1. Limbaj figurat. 2. Studiu al tropilor.
- TROPOSFÉRĂ**, *troposferă* s.f. (fr. *troposphère*) Strat inferior al atmosferei care atinge suprafața solului și a căruia grosime crește de la 6 km, la pol, la 17 km, la Ecuator.
- TROT** s.n. (fr. *trot*) Trap scurt și ritmic.
- TROTĂ**, pers. 3 *trotează* vb. I (fr. *trotter*) (Despre caii de curse) A merge la trap; a avea un trap frumos și elegant.
- TROTİL**, *trotiluri* s.n. (germ. *Trotyl*) (Chim.) Trinitrotoluen.
- TROTINĂ**, pers. 3 *trotinează* vb. I (fr. *trottiner*) (Despre cai) A avea un trap scurt; a bate pasul pe loc.
- TROTINĂȚĂ**, *trotințe* s.f. (fr. *trottinette*) Mic vehicul pentru copii format dintr-un suport dreptunghiular așezat pe două sau trei roți, cu un dispozitiv de direcție în față, care se pune în mișcare prin împingere cu piciorul.
- TROTTEUR**, *trotteuri* (pr. *trotór*; fr. *trotteur*) 1. S.m. Cal dresat pentru mersul la trap întins și ridicat. 2. Adj. invar. (Despre încălțăminte) Comod și rezistent.
- TROTUĂR**, *trotuare* s.n. (fr. *trottoir*) 1. Porțiune marginală de-a lungul unei străzi, rezervată circulației pietonilor. 2. A face trotuarul = a practica prostituția.
- TROTĂKÍSM** s.n. (fr. *trotskisme*) Curent marxist apărut în Rusia după anul 1924, care potrivit teoriei revoluției permanente, considera țărănimea incapabilă de acțiuni revoluționare și contestă necesitatea alianței acesteia cu clasa muncitoare.
- TRUBADŪR**, *trubaduri* s.m. (fr. *troubadour*) Poet medieval care își acompania recitarea cu muzică; poet-cântăreț pelerin.
- TRUC**, *trucuri* s.n. (fr. *truc*) 1. Procedu abil prin care se ascunde realitatea; șiretlic, vicleșug, artificiu (1). 2. Mijloc concret, mașină sau dispozitiv scenic destinat să creeze o iluzie; trucaj.
- TRUCĂ**, *trucez* vb. I (fr. *truquer*) A folosi trucuri sau trucaje pentru a modifica fraudulos anumite elemente ale unei operații, unele rezultate etc.
- TRUCĂJ**, *trucaje* s.n. (fr. *trucage*) Procedu tehnic folosit în fotografie, în teatru sau în cinematografie pentru a crea iluzii optice sau auditive; truc (2).
- TRUCĂ** s.f. (fr. *truc*, cf. engl. *trick*) (Cin.) Utilaj folosit la filmări combinate.
- TRUCK** s.n. (pr. *trac*; engl. *truck*) Sistem de retribuire a muncitorilor cu mărfuri (în loc de bani).
- TRUCULÉNT**, -Ă, *truculenți*, -te adj. (fr. *truculent*, lat. *truculentus*) (Livr.) Aspru, brutal, violent (2); care sfidează bunul-simț.
- TRUCULÉNȚĂ**, *truculențe* s.f. (fr. *truculence*) (Livr.) Asprime, brutalitate, violență (2); lipsă de bun-simț.
- TRUDGEN** s.n. (pr. *trádgen*; fr., engl. *trudgen*) Stil de înot caracterizat prin forfecarea picioarelor, corpul alunecând pe o singură parte.
- TRÚFĂ**, *trufe* s.f. (fr. *truffe*) 1. (La pl.) Specii de ciuperci comestibile, de culoare violetă-negricioasă, în formă de cartofi, care cresc în pământ. 2. Produs de cofetărie preparat din cremă de ciocolată.

- TRUÍSM**, *truisme* s.n. (fr. *truisme*) Adevăăr evident și banal cunoscut de toată lumea; banalitate; lapalisadă.
- TRÚPĂ**, *trupe* s.f. (fr. *troupe*) 1. Grup de ostași care își fac serviciul militar; (la pl.) forțele armate ale unei țări, ale unui regiment. 2. Ansamblul artiștilor unui teatru, ai unui circ etc.; bandă¹, formație (3).
- TRÚSĂ**, *truse* s.f. (fr. *trousse*) Geantă sau cutie compartimentată în care se țin obiecte, instrumente etc. necesare în diferite împrejurări sau activități.
- TRUSÓU**, *trousouri* s.n. (fr. *trousseau*) Lenjerie, îmbrăcăminte pregătită pentru o fată (în vederea căsătoriei) sau pentru un nou-născut.
- TRUST**, *trusturi* s.n. (fr., engl. *trust*) Formă de fuziune a intereselor unor companii prin integrarea producției și a capitalului în scopul îngrădirii concurenței, prin împărțirea pieței și a canalelor de distribuție și de aprovizionare.
- TRUSTIÉR**, -Ă, *trustieri*, -e adj. (engl. *trustier*) Care se referă la un trust, de trust.
- TRÚSTMEN**, *trustmeni* s.m. (engl. *trust-man*) (Rar) Acționar al unui trust.
- TRUVÁBIL**, -Ă, *truvabili*, -e adj. (fr. *trouvable*) Care poate fi găsit, de găsit.
- TRUVÉR**, *truveri* s.m. (fr. *trouvère*) Poet liric medieval francez care își recita versurile cu acompaniament muzical, la petrecerile de la curtea principilor, în piețele publice etc.
- T-SHIRT**, *t-shirturi* s.n. (pr. *tîșărt*; engl. *tee-shirt/t-shirt*) Maiou cu mânecă scurtă, asemănător ca formă cu litera T.
- TSUNÁMI** s.n. (pr. *țunâmi*; fr., engl. *tsunami*) Val seismic uriaș care devastează coastele Oceanului Pacific.
- TUB**, *tuburi* s.n. (lat. *tubus*, fr. *tube*, germ. *Tube*) 1. Țeavă cilindrică, goală în interior, cu diverse utilizări; canal (2), duct. 2. Recipient subțire în care se păstrează diferite preparate cosmetice, medicale etc. 3. Canal anatomic natural. 4. *Tub electronic* = aparat sau dispozitiv format din doi sau din mai mulți electrozi montați într-un înveliș etanș, cu vid ori cu un gaz rarefiat, în care se produc descărcări electrice. *Tub fonator* = organ (în formă de canal), mărginit de laringe și, respectiv, de buze și nări, cu ajutorul cărui se produc sunetele în vorbire.
- TUBÁ**, *tubez* vb. I (fr. *tuber*) A căptuși pereții unei guri de sondă cu tuburi de oțel.
- TUBÁJ**, *tubaje* s.n. (fr. *tubage*) 1. Examen clinic și de laborator, care constă în introducerea unui tub în stomac sau în duoden, pentru a analiza sucurile gastrice. 2. *Tubaj laringian* = introducerea a unui tub metalic în laringe, în caz de asfixiere.
- TÚBĂ**, *tube* s.f. (fr. *tuba*) 1. Instrument muzical de suflat din alamă, cu registru grav, format dintr-un tub răsucit cu pâlnie la capăt și un mecanism de pistoane. 2. (Anat.) Formațiune canaliculară.
- TUBELESS** adj. invar. (pr. *tiúbles*; fr., engl. *tubeless*) *Pneu tubeless* (și substantivat, n.) = pneu care se folosește fără cameră.
- TUBÉRCUL**, *tuberculi* s.m. (fr. *tubercule*) 1. Excrescență dezvoltată pe tulpina subterană a unor plante, a unor țesuturi, care constituie rezerva de substanțe nutritive și care poate servi ca organ de înmulțire. 2. (Anat.) Excrescență apărută pe unele țesuturi ale organelor vii. 3. (Med.) Tumoretă produsă de bacilul Koch.
- TUBERCULÍNĂ**, *tuberculine* s.f. (fr. *tuberculine*) Produs biologic obținut din bacilul Koch, folosit pentru a diagnostica tuberculoza.
- TUBERCULIZÁ**, pers. 3 *tuberculizează* vb. I (fr. *tuberculiser*) A (se) îmbolnăvi de tuberculoză.
- TUBERCULÓS**, -OÁSĂ, *tuberculoși*, -oase adj., s.m. și f. (fr. *tuberculeux*) (Suferind) de tuberculoză; ftizic.
- TUBERCULOSTÁTIC**, -Ă, *tuberculostatice*, -ce adj., s.n. (fr. *tuberculostatique*) (Medicament) care împiedică înmulțirea și răspândirea bacililor Koch.
- TUBERCULÓZĂ**, *tuberculoze* s.f. (fr. *tuberculose*, germ. *Tuberkulose*) Boală infecțioasă și contagioasă produsă de localizarea bacilului Koch în diverse organe, la om și la animale.
- TUBERÓZĂ**, *tuberoze* s.f. (fr. *tubéreuse*) Plantă decorativă originară din Mexic, cu tulpina înaltă, terminată cu un grup de flori albe, puternic mirositoare; chiparoasă.
- TUBEROZITÁTE**, *tuberozități* s.f. (fr. *tubérosité*) Proeminență a unui os prin care se face legătura cu mușchii sau cu ligamentele; protuberanță (1), umflătură.
- TUBULÁR**, -Ă, *tubulari*, -e adj. (fr. *tubulaire*) Care este în formă de tub; prevăzut cu tuburi.
- TUBULATÚRĂ**, *tubulaturi* s.f. (fr. *tubulature*) Rețea de țevi comunicante, într-un sistem tehnic.
- TUBULÚRĂ**, *tubuluri* s.f. (fr. *tubulure*) 1. Ștuț. 2. Ansamblul tuburilor unei instalații.
- TUCÁN**, *tucani* s.m. (fr. *toucan*) Pasăre cărătoare din America de Sud, cu cioc mare și puternic și penajul viu colorat.
- TUF**, *tufuri* s.n. (fr. *tuf*) Rocă poroasă formată din cenușa, nisipul etc. provenite din erupțiile vulcanice sau, în apele calcaroase, prin depunerea bicarbonatului de calciu.
- TUFÍT**, *tufite* s.n. (fr. *tuffite*, germ. *Tuffit*) Rocă sedimentară formată din material detritic mărunț și din cenușă vulcanică.

TÚIA, *tuia* s.f. (ngr. *túia*, fr. *thuya*) Arbore decorativ din familia pinului, cu o coroană piramidală; arbo-rele-vieții.

TULÍÓR, *tuoare* s.n. (fr. *toueur*) Remorcher care se deplasează de-a lungul unui lanț, al unui cablu întins pe fundul albiei sau de-a lungul malului, în porțiunile în care curentul de apă este foarte puternic.

TUL, *tuluri* s.n. (pr. *tül*; fr. *tulle*, germ. *Tüll*) Țesătură foarte subțire și străvezie, de mătase sau de bumbac, cu ochiuri rotunde ori poligonale.

TULÍPÁ, *tulipe* s.f. (fr. *tulipe*) (Bot.) Lalea.

TUMEFÁCȚIE, *tumefacții* s.f. (fr. *tuméfaction*) Umflătură apărută pe corp ca urmare a unor infecții, tulburări circulatorii etc.; tumescență; extumescență.

TUMEFIÁ, pers. 3 *se tumefiază* vb. I (fr. *tuméfier*) (Despre țesuturi) A prezenta o tumefacție; a se umfla.

TUMESCÉNT, -Ă, *tumescenți*, -te adj. (fr. *tumescent*) Care se tumefiază.

TUMESCÉNȚĂ, *tumescențe* s.f. (fr. *tumescence*) (Med.) Tumefacție.

TUMOÁRE/TUMÓRĂ, *tumori* s.f. (fr. *tumeur*, lat. *tumor*; -oris) Masă de țesut nou care se dezvoltă într-un organism prin înmulțirea exagerată a celulelor aparținând unuia sau mai multor țesuturi.

TUMORÁL, -Ă, *tumoral*, -e adj. (fr. *tumoral*) Care se referă la tumoare, de tumoare.

TUMÓRĂ s.f. v. *tumoare*.

TUMORÉTĂ, *tumorete* s.f. (fr. *tumorette*) Tumoare mică.

TÚMUL, *tumuli* s.m. (fr., lat. *tumulus*) Movilă artificială, conică sau piramidală înălțată pe mormânt, la unele popoare antice.

TUMÚLT, *tumulturi* s.n. (fr. *tumulte*, lat. *tumultus*) 1. Zgomot mare, vacarm. 2. (Despre ape) Curs repede, învolburare. 3. (Fig.) Agitație (2), zbucium sufletesc.

TUMULTUÓS, -OÁSĂ, *tumultuoși*, -oase adj. (fr. *tumultueux*) 1. Plin de tumult, zgomotos. 2. (Despre ape) Învolburat, clocotitor. 3. (Fig.) Agitat, zbuciumat; impetuos. 4. Abundent, bogat, prodigios.

TÚNDRĂ, *tundre* s.f. (fr. *toundra*, rus. *tundra*) Formațiune vegetală alcătuită din mușchi, licheni, iarbă și arbuști pitici, în regiunile cu climă rece.

TUNÉL, *tuneluri/tunele* s.n. (fr. *tunnel*, germ. *Tunnel*) Galerie subterană folosită drept cale de comunicație.

TUNER, *tunere* s.n. (pr. *tiúnăr*; engl. *tuner*) Radio-receptor fără amplificator de putere, inclus într-un sistem audio de înaltă fidelitate.

TÚNGSTEN s.n. (fr. *tungstène*) (Chim.) Wolfram.

TUNÍCĂ, *tunici* s.f. (lat. *tunica*, fr. *tunique*) 1. Haină (de uniformă), de obicei încheiată până la gât. 2. (În Antichitate) Îmbrăcăminte cu sau fără mâneci lungă și strânsă pe talie la femei și scurtă până la genunchi la bărbați. 3. Membrană fibroasă care învelește unele organe, vase sangvine etc. 4. Membrană gelatinoasă care acoperă corpul unor animale marine. 5. (Bot.) Învelișul cărnos al unui bulb.

TUNICIÉR, *tunicieri* s.m. (fr. *tunicier*) (La pl.) Încregătură de animale marine care acoperă corpul acoperit de o tunică în formă de sac sau butoi; (și la sg.) animal marin din această încregătură; urocordat.

TUPÉU s.n. (fr. *toupet*) Îndrăzneală exagerată, impertinență, obrăznicie.

TUR, *tururi* s.n. (fr. *tour*, germ. *Tour*) 1. Mișcare circulară sau liniară efectuată pe un anumit traseu (cu revenire la punctul de plecare); turație (1); tură¹. 2. (Sport) Parte dintr-un campionat care cuprinde jumătate din totalul etapelor. 3. Circuit, într-o întrecere sportivă. 4. *Tur-retur* = dus și întors. *Tur de orizont* = observare a unei regiuni, a unui teren, făcută cu un anumit scop; privire de ansamblu. *Tur de forță* = efort deosebit, întreprindere îndrăzneală.

TURÁ, *turez* vb. I (de la *turație*) A mări turația unui motor.

TURÁȚIE, *turații* s.f. (*tur* + *-ație*) 1. Mișcare circulară a unei piese în jurul unui ax fix; rotație. 2. Număr de rotații efectuate de un corp într-o unitate de timp.

TÚRÁ¹, *ture* s.f. (fr. *tour*) Serviciu succesiv, alternativ; rând, schimb; tur (1); turație (1).

TÚRÁ², *ture* s.f. (fr. *tour*) (La jocul de șah) Piesă în formă de turn care se deplasează numai în linie dreaptă (orizontal sau vertical); turn (2).

TURBÁN, *turbane* s.n. (fr. *turban*) Bandă lungă de stofă, de mătase etc. care se înfășoară în jurul capului; pălărie femeiască asemănătoare.

TÚRBĂ, *turbe* s.f. (fr. *tourbe*) Cărbune de calitate inferioară, folosit mai ales drept combustibil.

TURBIDITÁTE s.f. (fr. *turbidité*) 1. Concentrație de particule solide în suspensie, în apa râurilor și a lacurilor. 2. Proprietatea unui mediu dispers de a împrăști lumina incidentă, din cauza fluctuațiilor de densitate.

TURBÍNĂ, *turbine* s.f. (fr. *turbine*) Motor cu rotor pus în mișcare de un lichid sau de un gaz, utilizat ca forță motrice.

TURBIÓN, *turbioane* s.n. (fr. *tourbillon*) Vârtej de apă sau de aer.

- TURBIONÁR, -Ă**, *turbionari, -e* adj. (fr. *tourbillonnaire*) În care au loc vârtejuri, cu vârtejuri.
- TURBOAGREGÁT**, *turboagregate* s.n. (*turbin[ină] + agregat*) Agregat acționat de o turbină.
- TURBOCOMPRESÓR**, *turbocompressoare* s.n. (fr. *turbocompresseur*) Compresor format dintr-un stator și dintr-un rotor cu palete, folosit la comprimarea gazelor.
- TURBOFRÉZĂ**, *turbofreze* s.f. (*turb[ină] + freză*) Freză acționată de o turbină.
- TURBOGENERATOR**, *turbogeneratoare* s.n. (germ. *Turbogenerator*) Generator electric de mare putere, acționat de o turbină cu vapori.
- TURBOMODEL**, *turbomodele* s.n. (*turbo[reactor] + model*) Model de turboreactor.
- TURBOPROPULSÓR**, *turbopropulsoare* s.n. (fr. *turbopropulseur*) Agregat alcătuit dintr-o turbină cu gaze și un compresor, folosit la propulsia, prin elice, a unui avion.
- TURBOREACTÓR**, *turboreactoare* s.n. (fr. *turboréacteur*) Reactor alcătuit dintr-o turbină cu gaze și un compresor, folosit la propulsia avioanelor cu reacție.
- TURBÓS, -OASĂ**, *turboși, -oase* adj. (fr. *turbeux*) (Despre terenuri, locuri) Care conține turbă.
- TURBOSUFLÁNTĂ**, *turbosuflante* s.f. (fr. *turbosoufflante*) Suflantă cu rotor de mare viteză, acționată de o turbină cu vapori sau cu gaze.
- TURBOTRÉN**, *turbotrenuri* s.n. (fr., engl. *turbotrain*) Tren foarte rapid acționat de motoare cu turbină.
- TURBULÉNT, -Ă**, *turbulenți, -te* adj. (fr. *turbulent*, lat. *turbulentus*) 1. Care produce gălăgie, dezordine; zgomotos; nesupus, revoltat. 2. (Despre fluide) Care prezintă vârtejuri.
- TURBULÉNȚĂ**, *turbulențe* s.f. (fr. *turbulence*, lat. *turbulentia*) 1. Gălăgie, zgomot, dezordine (2); nesupunere, revoltă (2). 2. Starea unui fluid care prezintă vârtejuri.
- TURCHÍN, -Ă**, *turchini, -e* (fr. *turquin*, it. *turchino*) 1. Adj. De culoare albastră-închis. 2. S.f. Varietate de turcoază.
- TURCOÁZ/TURCOÁZĂ**, (1) *turcoaze* (fr. *turquoise*) 1. S.f. (În forma *turcoază*) Peruzea. 2. Adj. invar., s.n. (De) culoarea peruzelei.
- TURCOÁZĂ** s.f. v. **turcoaz**.
- TURCOFÍL, -Ă**, *turcofili, -e* adj., s.m. și f. (fr. *turcophile*) (Persoană) care manifestă simpatie pentru poporul, cultura și civilizația turcă.
- TURCOFÓB, -Ă**, *turcofobi, -e* adj., s.m. și f. (fr. *turcophobe*) (Persoană) care dezaprobă, care este împotriva a tot ce este turcesc.
- TURCOFÓN, -Ă**, *turcofoni, -e* adj., s.m. și f. (fr. *turcophone*) (Persoană) care vorbește limba turcă.
- TURCOLÓG**, *turcologi* s.m. (germ. *Turkologe*) Specialist în turcologie.
- TURCOLOGÍE** s.f. (germ. *Turkologie*) Studiul limbii, culturii și civilizației turce.
- TURÉLĂ**, *turele* s.f. (fr. *tourelle*) Dispozitiv blindat în formă de cupolă rotitoare, care adăpostește tunurile la tancuri, vapoare, avioane, cazemate etc.
- TURF**, *turfuri* s.n. (fr. *turf*) (Livr.) Material care acoperă pista unde se desfășoară cursele de cai; (p. ext.) hipodrom (1); hipism.
- TURFÍST**, *turfisti* s.m. (fr. *turfiste*) (Livr.) Persoană care frecventează cursele de cai (și face pariuri).
- TURGESCÉNȚĂ** s.f. (fr. *turgescense*) 1. Umflare a unui țesut, din cauza acumulării de lichide (sânge, limfă etc.). 2. (Bot.) Umflare a celulei vegetale, din cauza apei care a pătruns în interiorul acesteia.
- TURÍSM, (2) turisme s.n. (fr. *tourisme*) 1. Activitate recreativă sau sportivă care constă în parcurgerea unor distanțe pentru vizitarea unor regiuni pitorești, a unor localități etc. 2. Autoturism.**
- TURÍST, -Ă**, *turști, -ste* s.m. și f. (fr. *touriste*, germ. *Tourist*) Persoană care practică turismul.
- TURÍSTIC, -Ă**, *turistici, -ce* adj. (fr. *touristique*, germ. *touristisch*) Care se referă la turism, de turism.
- TURMALÍNĂ**, *turmaline* s.f. (fr. *tourmaline*, germ. *Turmalin*) Piatră semiprețioasă de culori diferite, folosită în optică, în radiotehnică etc.
- TURMENTÁ**, *turmentez* vb. I (fr. *tourmenter*) 1. A (se) îmbăta. 2. A obosi, a chinui.
- TURN**, *turnuri* s.n. (germ. *Turn*) 1. Construcție înaltă, circulară sau prismatică, ridicată separat ori făcând parte dintr-un complex arhitectural. 2. (La jocul de șah) Tură². 3. *Turn-lanternă* = turn de mici dimensiuni, cu ferestre, situat deasupra unei cupole sau deasupra casei scării, folosit ca luminator. *Turn de fildeş* = izolare, retragere a cuiva din realitatea cotidiană.
- TURNÁ**, *turnez* vb. I (fr. *tourner*) (Cin.) A realiza un film.
- TURNÁNT, -Ă**, *turnanți, -te* adj. (fr. *tournant*) 1. Care se învârtește în jurul unui ax; rotitor. 2. *Placă turnantă* = placă mobilă, prevăzută cu șine, care permite locomotivelor și vagoanelor întoarcerea sau trecerea de pe o șină pe alta.
- TURNESÓL** s.n. (fr. *turnesol*) Materie colorantă folosită pentru determinarea caracterului acid sau bazic al unei soluții.
- TURNÉU**, *turnee* s.n. (fr. *tournée*) 1. Deplasare pe un itinerar determinat a unui artist sau un colectiv

- artistic, pentru a da o serie de reprezentații. 2. Concurs, competiție (sportivă) cu mai multe serii de întâlniri, de meciuri.
- TURNÍR**, *turniri* s.n. (germ. *Turnier*) (În Evul Mediu, în vestul Europei) Competiție desfășurată în cadrul unor serbări în care cavalerii își disputau întâietatea în mânăuirea armelor.
- TURNŪRĂ**, *turnuri* s.f. (fr. *tournoi*) 1. Schimbare în desfășurarea unor evenimente; cotitură, întorsătură. 2. Înfațișare, aspect exterior. 3. Felul în care sunt așezate cuvintele într-o propoziție.
- TURNUS** s.n. (germ. *Turnus*) Interval de timp în care se efectuează complet un proces, o anumită operație de deplasare; grafic de serviciu.
- TURPÍD**, -Ă, *turpizi*, -de adj. (fr. *turpide*) (Livr.) Nedemn, imoral.
- TURPITŪDINE**, *turpitudini* s.f. (lat. *turpitudō*, -inis, fr. *turpitude*) Infamie (1), josnicie, mârșăvie.
- TUSIGÉN**, -Ă, *tusigeni*, -e adj. (fr. *tussigène*) Care provoacă tuse.
- TUȘ**, *tușuri* s.n. (germ. *Tusche*, rus. *tuș*) Cerneală (mai ales neagră) rezistentă la apă, folosită în lucrări de desen, de litografie etc.; desen executat cu acest fel de cerneală.
- TUȘĂ**, *tușez* vb. I (fr. *toucher*) 1. A emoționa, a impresiona (1). 2. A controla netezimea unor suprafețe.
- TUȘAVERÁJ** s.n. (de la *tușă*, prin analogie cu *golaveraj*) Raport de puncte între cei doi adversari la un meci de scrimă, de floretă, de box.
- TUȘĂ**, *tușe* s.f. (fr. *touche*) 1. Linie care delimitează un teren de fotbal, de rugby; scoatere a mingii dincolo de această linie și repunere în joc a acesteia. 2. Lovitură care atinge adversarul, la scrimă. 3. Fel de a aplica vopseala cu pensula pe pânza unui tablou.
- TUȘÉU**, *tușeuri* s.n. (fr. *toucher*) 1. Acțiunea de a palpa. 2. Mod în care un pianist atinge clapele pianului în timpul executării unei lucrări muzicale.
- TUȘIÉR**, *tușieri* s.m. (*tușă* + -ier) Arbitru de tușă (1).
- TUȘIÉRĂ**, *tușiere* s.f. (*tuș* + -ieră) Cutie mică de metal cu o perniță îmbibată cu tuș, folosită la umezirea ștampilei.
- TUTELĂ**, *tutelez* vb. I (de la *tutelă* + -a) A avea pe cineva sau ceva în grijă, a proteja; a patrona.
- TUTELÁR**, -Ă, *tutelari*, -e adj. (fr. *tutelaire*, lat. *tutelarís*) 1. Care se referă la tutelă; care ocrotește, care protejează. 2. Care are în subordine o instituție, o organizație (pe care o conduce, o controlează etc.).
- TUTÉLĂ**, *tutele* s.f. (fr. *tutelle*, lat. *tutela*) 1. Instituție legală care ocrotește și administrează interesele unui minor sau ale unui bolnav; faptul de a avea pe cineva în grijă. 2. Control exercitat asupra unor instituții, asupra unor teritorii subordonate etc. 3. (Fig.) Sprijin, ocrotire, protecție.
- TUTÓRE**, -OÁRE, *tutori*, -oare s.m. și f. (lat. *tutore*, -oris, it. *tutore*, fr. *tuteur*) Persoană căreia îi este încredințată tutela asupra unui minor, asupra unui bolnav etc.; epitrop.
- TÚTTI** s.n. (it., fr. *tutti*) Ansamblul instrumentelor unei orchestre.
- TÚTTI-FRÚTTI** s.n. (it., fr. *tutti-frutti*) Băutură răcoritoare preparată din mai multe soiuri de fructe.
- TUTU**, *tutu-uri* s.n. (pr. *tütü*; fr. *tutu*) Costum format din mai multe fuste scurte, suprapuse, purtat de balerine.
- TUTUÍ**, *tutuiesc* vb. IV (de la *tu*, cf. fr. *tutoyer*) A-și spune „tu” când se adresează unul altuia, ca semn de familiaritate; a fi în relații familiare cu cineva.
- TWEED**, *tweeduri* s.n. (pr. *tuid*; engl. *tweed*) Stofă din fire lungi de lână, divers colorate.
- TWEETER**, *tweetere* s.n. (pr. *tuităr*; engl. *tweeter*) Difuzor folosit pentru redarea frecvențelor înalte.
- TWIST**, *twisturi* s.n. (pr. *tuist*; engl., fr. *twist*) Dans ritmic modern, caracterizat prin răsuciri și balanșări ale corpului; melodia acestui dans.

T

ȚARINĂ, *țarine* s.f. (fr. *tsarine*) 1. Soția țarului. 2. Titlu al împărăteselor Rusiei; persoană cu acest titlu.

ȚARISM s.n. (rus. *țarizm*, fr. *tsarisme*) Tip de monarhie în Rusia, în care puterea aparținea țarului; regim țarist.

ȚARIST, -Ă, *țariști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *tsariste*) (Partizan) al țarului sau al țarismului.

ȚECHIN, *țechini* s.m. (it. *zecchino*) Veche monedă de aur arabă și italiană, cu valori variabile.

ȚIGĂRĂ, *țigări* s.f. (germ. *Zigarre*) 1. Tutun mărunțit și rulat în foiță de hârtie; țigaretă (1). 2. *Țigară de foi* = trabuc.

ȚIGARÉT, *țigarete* s.n. (de la *[port]țigaret*) Tub mic în care se introduce țigara pentru a fi fumată; țigaretă (2).

ȚIGARÉTĂ, *țigaret* s.f. (germ. *Zigarette*) 1. Țigară (1). 2. Țigaret.

ȚINCVAIS s.n. (germ. *Zinkweiss*) (Pop.) Oxid de zinc de culoare albă, folosit în vopsitorie, în industria cauciucului; alb de zinc.

ȚINŪTĂ, *ținute* s.f. (cf. fr. *tenue*, de la *ține*) 1. Poziție a corpului; atitudine (1). 2. Comportament, atitudine (2). 3. Manieră de a se prezenta, de a se îmbrăca; îmbrăcăminte, costum (2), uniformă (2). 4. (Lingv.) Fază a actului articulator în care organul vocal păstrează o anumită poziție. 5. (Muz.) Capacitatea de a prelungi un sunet. 6. *Ținută de ceremonie* = îmbrăcăminte, uniformă purtată în anumite ocazii solene. *Ținută de seară* = îmbrăcăminte de gală purtată la spectacole sau la reuniuni care au loc seara.

ȚOL, *țoli* s.m. (germ. *Zoll*) Unitate de măsură pentru lungime folosită în Anglia și în S.U.A. pentru filete și diametre, egală cu 25,4 mm; inch.

U

UBICUITÁTE s.f. (fr. *ubiquité*) (În religiile monoteiste) Însușire a divinității de a fi prezentă pretutindeni, în același timp; omniprezență.

UBÍCUU, -UĂ, ubicui, -ue adj. (lat. *ubique*) Care se află în același timp în două sau în mai multe locuri; care este peste tot.

UBICVÍST, -Ă, ubicviști, -ste adj. (fr. *ubiquiste*)
1. (Despre plante) Care crește și se dezvoltă în orice mediu. 2. (Despre oameni) Care dă impresia că este în mai multe locuri, în același timp.

UCRAINEÁN, -Ă, ucraineni, -e (fr. *ukrainien*)
1. S.m. și f. (Persoană) din Ucraina. 2. Adj. Care ține de Ucraina și de ucraineni² (1). 3. S.f. Limbă (de origine slavă) vorbită de ucraineni².

UCRAINEÁNCĂ, ucrainence s.f. (de la *ucrainean*) Femeie din Ucraina.

UDOMÉTRU, udometre s.n. (fr. *udomètre*) (Met.) Pluviometru.

UÉD, ueduri s.n. (fr. *oued*) Curs de apă caracteristic deșerturilor din nordul Africii și din Peninsula Arabică, având albia acoperită cu material detritic nediferențiat și care seacă în cea mai mare parte a anului.

UFOLÓG, ufologi s.m. (fr. *ufologie*) Cercetător al OZN-urilor.

UFOLOGÍE s.f. (fr. *ufologie*, engl. *ufology*) Studiul OZN-urilor.

UKULÉLE s.n. (engl., fr. *ukulele*) Chitară hawaiiană folosită în formațiile de jazz.

ÚLCER, ulcere s.n. (fr. *ulcère*, lat. *ulcus, -eris*) 1. Ulcerație; boală caracterizată prin ulceratii. 2. *Ulcer gastro-duodenal* = ulcer al mucoasei gastrice sau duodenale.

ULCERÁ, ulceréz vb. I (fr. *ulcérer*) A căpăta sau a produce o ulceratie.

ULCERÁȚIE, ulceratii s.f. (fr. *ulcération*) Leziune a pielii sau a mucoaselor; ulcer (1), helcoză.

ULCEROGÉN, -Ă, ulcerogeni, -e adj. (fr. *ulcérègène*) Care produce ulcer.

ULCEROÍD, -Ă, ulceroizi, -de adj. (fr. *ulcéroïde*) Care este asemănător ulcerului.

ULCERÓS, -OÁSĂ, ulceroși, -oase (fr. *ulcèreux*)
1. Adj. De natura ulcerului; provenit dintr-un ulcer; care se referă la ulcer. 2. S.m. și f., adj. (Persoană) care suferă de ulcer.

ULMACÉE, ulmacee s.f. (fr. *ulmacée*) (La pl.) Familie de arbori și de arbuști cu scoarță netedă, cu flori apetale și frunze caduce, care are ca tip ulmul; (și la sg.) plantă din această familie.

ÚLSTER, ulstere s.n. (engl., fr. *ulster*) (Rar) Mantou bărbătesc lung, croit ca un halat confortabil.

ULTERIÓR, -OÁRĂ, ulteriori, -oare adj. (fr. *ultérieur*, lat. *ulterior, -oris*) Care are loc, care urmează după cineva sau ceva; posterior.

ÚLTIM, -Ă, ultimi, -e adj. (lat. *ultimus*, it. *ultimo*)
1. Cel din urmă dintr-o serie. 2. *Ultima oră* = rubrică într-o gazetă, dintr-o redacție de televiziune care prezintă cele mai noi știri.

ULTIMÁTÍV, -Ă, ultimativi, -e adj. (fr. *ultimatif*) Care are caracter de ultimatum.

ULTIMÁTUM, ultimatumuri s.n. (fr. *ultimatum*, germ. *Ultimatum*) Ultima comunicare pe care un stat, un împăternicit le face altuia, sub amenințarea folosirii forței sau a altor represiuni; hotărâre irevocabilă, ultimul cuvânt.

ULTRA- (fr. *ultra-*) Prefix cu sensul de „peste măsură de”, „foarte”, „extrem de”, în cuvinte ca: *ultra-modern, ultrasensibil, ultrasunet*.

ULTRAACÚSTIC, -Ă, ultraacustici, -ce (ultra- + *acustic*, cf. fr. *ultraacoustique*) 1. S.f. Parte a acusticii care studiază ultrasunetele. 2. Adj. De ultraacustică (1), referitor la ultraacustică.

- ULTRABÁZIC**, -Ă, *ultrabazici*, -ce adj. (fr. *ultra-basique*) (Despre roci eruptive) Care este sărac în silice, alcătuit în special din olivină sau din piroxeni.
- ULTRACENTRÁL**, -Ă, *ultracentrali*, -e adj. (*ultra- + central*) Situat în plin centru.
- ULTRACENTRALÍSM** s.n. (germ. *Ultrazentralismus*) Politică de centru exagerată.
- ULTRACENTRIFÚGĂ**, *ultracentrifuge* s.f. (cf. fr. *ultracentrifugeuse*) Centrifugă cu turație foarte mare, folosită pentru separarea particulelor coloidale, a virusurilor etc.
- ULTRADEMAGÓG**, -Ă, *ultrademagogi*, -ge s.m. și f. (*ultra- + demagog*) Demagog care depășește orice limită.
- ULTRADEMOCRÁT**, -Ă, *ultrademocrați*, -te adj. (*ultra- + democrat*) Cu idei foarte democratice.
- ULTRAFÍLTRU**, *ultrafiltre* s.n. (fr. *ultrafiltre*) Aparat de filtrare, folosit pentru soluții coloidale și suspensii foarte fine.
- ULTRAGIÁ**, *ultragiez* vb. I (*ultragi* „ultraj” + -a, cf. fr. *outrager*) A săvârși un ultraj; (p. ext.) a jigni, a ofensa, a insulta grav pe cineva.
- ULTRÁJ**, *ultraje* s.n. (cf. fr. *outrage*, it. *oltraggio*) Ofensă, jignire, act de violență împotriva unui reprezentant al autorității publice aflat în exercițiu; (p. ext.) jignire, ofensă gravă adusă cuiva.
- ULTRAMARÍN** s.n. (germ. *Ultramarin*, fr. *ultramarine*) Colorant mineral sau sintetic de culoare albastră.
- ULTRAMICRÓN**, *ultramicroni* s.m. (fr. *ultramicron*) Particulă coloidală de dimensiuni foarte mici, vizibilă doar la ultramicroscop.
- ULTRAMICROSCÓP**, *ultramicroscop* s.n. (fr. *ultramicroscope*, germ. *Ultramikroskop*) Microscop de mare precizie, foarte puternic; supermicroscop.
- ULTRAMICROSCOPÍE** s.f. (fr. *ultramicroscopie*) Cercetare a corpusculilor cu ajutorul ultramicroscopului.
- ULTRAMODÉRN**, -Ă, *ultramoderni*, -e adj. (fr. *ultramoderne*) Foarte modern.
- ULTRAMODERNÍST**, -Ă, *ultramoderniști*, -ste adj. (*ultra- + modernist*, cf. fr. *ultramoderniste*) Care are un caracter ultramodern.
- ULTRAMONTANÍSM** s.n. (fr. *ultramontanisme*) Curent în cadrul catolicismului apărut în sec. al XV-lea, care susținea infailibilitatea și puterea nelimitată a papei în chestiuni religioase și laice.
- ULTRANAȚIONALÍSM** s.n. (*ultra- + naționalism*) Naționalism exagerat, extremist.
- ULTRANAȚIONALÍST**, -Ă, *ultranaționaliști*, -ste adj., s.m. și f. (*ultra- + naționalist*) (Adept) al ultranaționalismului.
- ULTRAOCCIDENTÁL**, -Ă, *ultraoccidentali*, -e adj. (*ultra- + occidental*) Cu un caracter, aspect etc. occidental pronunțat.
- ULTRAPÁS** s.n. (germ. *Ultrapas*, fr. *ultrapas*) Masă plastică obținută din melamină.
- ULTRAPORȚELÁN** s.n. (*ultra- + porțelan*) Porțelan izolator folosit în curenți de înaltă frecvență.
- ULTRAPROGRESÍST**, -Ă, *ultraprogresiști*, -ste adj. (*ultra- + progresist*) Progresist extremist.
- ULTRAREACȚIONÁR**, -Ă, *ultrareacționari*, -e adj., s.m. și f. (*ultra- + reacționar*) (Persoană) cu atitudini excesiv de reacționare.
- ULTRAREGALÍST**, -Ă, *ultraregaliști*, -ste adj., s.m. și f. (cf. fr. *ultraroyaliste*) Partizan înfocat al monarhismului.
- ULTRASCÚRT**, -Ă, *ultrascurți*, -te adj. (*ultra- + scurt*, cf. fr. *ultracourt*) 1. Foarte scurt. 2. Raze ultrascurte (și substantivat, f.pl.) = unde electromagnetice foarte scurte, utilizate în radiofonie, în medicină etc.
- ULTRASENSÍBIL**, -Ă, *ultrasensibili*, -e adj. (*ultra- + sensibil*, cf. fr. *ultrasensible*) Extrem de sensibil.
- ULTRASÓNIC**, -Ă, *ultrasonici*, -ce adj. (fr. *ultrasonique*) Care se referă la ultrasunete, bazat pe ultrasunete; ultrasonor.
- ULTRASONOGRAFÍE** s.f. (fr. *ultrasonographie*) (Med.) Ecografie.
- ULTRASONÓR**, -Ă, *ultrasonori*, -e adj. (fr. *ultrasonore*) (Fiz.) Ultrasonic.
- ULTRASONOTERAPÍE** s.f. (*ultrasonic + terapie*) Terapie cu ajutorul ultrasunetelor.
- ULTRASTRUCTÚRĂ**, *ultrastructuri* s.f. (fr. *ultrastructure*) Dispoziție a structurilor ultramicroscopice; structură intimă a unui țesut.
- ULTRASÚNET**, *ultrasunete* s.n. (*ultra- + sunet*, cf. fr. *ultrason*) Vibrație de natura sunetului, dar cu frecvență foarte ridicată, pe care urechea umană nu o poate percepe.
- ULTRAVIOLÉT**, -Ă, *ultravioleți*, -te adj. (fr. *ultraviolet*) Raze ultraviolete (și substantivat, f.pl.) = radiații invizibile, situate, în spectrul luminii, dincolo de violet, care au o lungime de undă mai mică decât cea a luminii.
- ULTRAVÍRUS**, *ultravirusuri* s.n. (fr. *ultravirus*) Virus filtrant; infravirus.
- UMÁN**, -Ă, *umani*, -e adj. (lat. *humanus*) 1. Care aparține omului sau omenirii, referitor la om sau la omenire; omenesc. 2. Bun, generos (1), blând, sensibil (2); omenos. 3. *Geografie umană* (sau *antropologică*) = antropogeografie.
- UMANÍSM** s.n. (fr. *humanisme*, germ. *Humanismus*) 1. Mișcare culturală europeană din sec. XIV–XVI

care a promovat o viziune nouă, raționalistă asupra destinului uman. 2. Ansamblul ideilor și concepțiilor care recunosc demnitatea, valoarea și posibilitățile nelimitate ale desăvârșirii umane. 3. Atitudine, manifestare umană sau umanitară.

UMANÍST, -Ă, umanísti, -ste (fr. *humaniste*) 1. Adj., s.m. și f. (Adept) al umanismului. 2. Adj. Care ține de domeniul culturii clasice; care se consacră studiului operelor Antichității greco-latine; umanistic (1). 3. S.m. Cărturar din Renaștere, care studia operele Antichității.

UMANÍSTIC, -Ă, umanístici, -ce adj. (germ. *humanistisch*) 1. Umanist (2). 2. Științe umanistice = științe care au ca obiect studiul limbilor, al istoriei, al filologiei, al culturii clasice etc. *Învățământ umanistic* = formă de învățământ care are la bază științele umanistice.

UMANITĂR, -Ă, umanitari, -e adj. (fr. *humanitaire*) Care urmărește binele oamenilor; devotat umanității.

UMANITARISM s.n. (fr. *humanitarisme*) Concepție, manifestare de dragoste și de înțelegere față de oameni; umanitate (2).

UMANITARIST, -Ă, umanitariști, -ste adj., s.m. și f. (fr. *humanitariste*) (Adept) al umanitarismului.

UMANITĂTE s.f. (lat. *humanitas, -atis, fr. humanité*) 1. Genul uman; omenire; colectivitate de oameni. 2. Compasiune, bunăvoință; umanitarism.

UMANIZĂ, umanizez vb. I (fr. *humaniser*) 1. A (se) face mai omenos, mai apropiat de oameni. 2. A înzestra cu însușiri omenestii.

UMANOÍD, -Ă, umanoizi, -de adj., s.m. și f. (fr. *humanoïde*) (Ființă) cu aspect omenesc.

UMBÉLĂ, umbelă s.f. (lat. *umbella, fr. ombelle*) Inflorescență în care florile, dispuse pe un peduncul, pornesc din același punct și ajung la aceeași înălțime.

UMBELIFÉRĂ, umbelifere s.f. (cf. fr. *ombelifère*) (La pl.) Familie de plante cu flori dispuse în umbel; (și la sg.) plantă din această familie.

UMBELIFÓRM, -Ă, umbeliformi, -e adj. (cf. fr. *ombeliforme*) Care are forma unei umbel.

UMBRÁL s.n. (*umbră + -al*) Culoare a lentilelor ochelarilor de vedere.

UMBRÉLĂ, umbrelă s.f. (fr. *ombrelle, lat. umbrella*) 1. Obiect destinat să apere de ploaie sau de soare, de forma unei calote din pânză, material impermeabil (când este întins cu ajutorul unor spițe) care se strânge în jurul unui baston cu mâner. 2. *Sub umbrelă (cuiva)* = sub protecția (cuiva).

UMECTĂ, umețez vb. I (fr. *humecter, lat. humectare*) A umezi ușor (la suprafață).

UMERÁL, -Ă, umerali, -e adj. (fr. *humeral*) Al umărului, de (la) umăr.

UMIDIFICĂRE, umidificări s.f. (cf. fr. *humidification*) Producere și întreținere artificială a umidității aerului, într-o instalație industrială.

UMIDIFÚG, -Ă, umidifugi, -ge adj. (fr. *humidifuge*) (Despre materiale) Care nu poate fi umezit.

UMIDITĂTE s.f. (fr. *humidité, lat. humiditas, -atis*) 1. Starea a ceea ce este umez; umezeală. 2. Cantitatea de apă conținută într-un material sau într-un mediu; conținutul (în vapori sau în picături) de apă ori de cristale de gheață al atmosferei.

UMIDOMÉTRU, umidometre s.n. (fr. *humidomètre*) Aparat folosit pentru determinarea umidității unui material solid sau a aerului atmosferic; higrometru.

ÚMLAUT s.n. (germ. *Umlaut*) 1. Fenomen fonetic care constă în modificarea timbrului unei vocale accentuate sub influența vocalei următoare. 2. Semn sub formă de tremă care se pune deasupra vocalelor modificate astfel.

UMOÁRE, umori s.f. (fr. *humeur, lat. humor, -oris*) 1. Lichid intracelular (sânge, limfă etc.). 2. *Umoare apoasă* = lichid transparent care se află în camera anterioară a ochiului. *Umoare vitroasă* = masă gelatinoasă transparentă care se află în camera posterioară a ochiului; corp vitros. 3. Dispoziție sufletească dominantă; fire, temperament (1).

UMÓR s.n. (fr., engl. *humour*) 1. Înclinare spre glumă și ironic; manifestare prin vorbe, seris etc. a acestei înclinații. 2. Categorie estetică a comicului care evidențiază absurditatea unor situații considerate normale. 3. *Umor negru* = haz făcut pe seama unor fapte tragice, macabre.

UMORÁL, -Ă, umorali, -e adj. (fr. *humoral*) 1. Al umorilor, care se referă la umori. 2. (Fig.) Care reflectă o dispoziție sufletească de moment.

UMORÍST, -Ă, umoriști, -ste s.m. și f. (fr. *humoriste*) Autor de serieri sau de desene comice ori satirice.

UMORÍSTIC, -Ă, umorístici, -ce adj. (fr. *humoristique*) 1. Care ține de umor, care exprimă umor. 2. Care conține texte sau desene comice ori satirice.

UNANÍM, -Ă, unanimi, -e adj. (fr. *unanime*) Acceptat, împărțit de toți; care exprimă un acord total, fără excepție; general² (5).

UNANIMITĂTE s.f. (fr. *unanimité, lat. unanimitas, -atis*) 1. Acord total de opinii, de idei; totalitate de persoane. 2. *În unanimitate* = cu aprobarea tuturor, în mod unanim.

UNCIÁL, -Ă, uncială adj. (lat. *uncialis, fr. oncial*) *Scriere uncială* = scriere cu litere majuscule, derivate

- din literele romane capitale, dar cu forme mai rotunjite. *Caracter uncial* = caracter specific literelor din scrierea uncială.
- ÚNCIE**, *uncil* s.f. (lat. *uncia*, fr. *once*) Unitate de măsură anglo-saxonă pentru greutate, egală cu 28,349 g (31g pentru metalele prețioase).
- UNDAMÉTRU**, *undametre* s.n. (fr. *ondemètre*, cf. *undă*) Aparat de măsurare a lungimii undelor sau a frecvenței oscilațiilor electromagnetice.
- UNDERGROUND** adj. invar. (pr. *ândărgraund*, engl. *underground*) (Despre o mișcare culturală, o producție literară, artistică, teatrală) Care se difuzează în afara circuitului comercial obișnuit; de avangardă.
- UNGHINÁL**, -Ă, *unghinali*, -e adj. (fr. *unguinal*) Care aparține unghiei, referitor la unghie.
- UNGHIULÁR**, -Ă, *unghiulari*, -e adj. (de la *unghi*, cf. fr. *angulaire*) **1.** În formă de unghi; în colțuri; colțuros. **2.** *Piatră unghiulară* = fundament, bază, temelie.
- UNGHIULÁȚIE**, *unghiulații* s.f. (cf. fr. *angulation*, it. *angolazione*) **1.** Unghi de cuprindere a unui obiectiv fotografic; angulație. **2.** (Cin.) Operație de stabilire a locului și a obiectivelor aparatului pentru filmarea unei secvențe.
- UNGUÉNT**, *unguente* s.n. (lat. *unguentum*) Alifie, cremă, pomadă.
- UNGULÁT**, *ungulate* s.n. (lat. *ungulata*, fr. *ongulés*) (Zool.; la pl.) Copitate; (și la sg.) animal din acest ordin.
- UNGULIGRÁD**, -Ă, *unguligrazi*, -de adj., s.m. și f. (fr. *onguligrade*, engl. *unguligrade*) (Mamifer) care se sprijină în mers pe copite.
- UNI**¹- (fr. *uni-*) Element de compunere cu sensul de „unul singur”, în cuvinte ca: *unicameral*, *uninațional*.
- UNI**² adj. invar. (pr. *üni*; fr. *uni*) (Despre textile) Care are o singură culoare; unicolor.
- UNIARTICULÁT**, -Ă, *uniarticulați*, -te adj. (fr. *uniarticulé*) Care are o singură articulație.
- UNIÁT**, -Ă, *uniați*, -te adj., s.m. și f. (fr. *uniate*) (Rel.) (Adept) al unei confesiuni creștine catolice de rit oriental (ortodox); unit, greco-catolic.
- UNIATÍSM** s.n. (fr. *uniatisme*) Formă de unire cu Biserica Romano-Catolică a unor fracțiuni ale bisericilor răsăritene care recunoșteau primatul papal și alte dogme catolice, păstrând în mare parte ritualul ortodox (ceremonialul slujbelor, calendarul, arta religioasă, obiceiurile).
- UNIÁX**, *uniaxe* adj. (fr. *uniaxe*) (Despre cristale) Care are o singură axă optică.
- ÚNIC**, -Ă, *unici*, -ce adj. (lat. *unicus*, fr. *unique*) Unul singur, într-un singur exemplar; care nu seamănă cu altul; incomparabil, excepțional, inegalabil; sui-generis.
- UNICAMERÁL**, -Ă, *unicamerali*, -e adj. (*uni*¹- + *cameral*) *Sistem unicameral* = sistem parlamentar constituit dintr-o singură adunare reprezentativă (cameră).
- UNICAPSULÁR**, -Ă, *unicapsulari*, -e adj. (fr. *unicapsulaire*) (Despre fructe) Care are o singură capsulă.
- UNICÁT**, *unicate* s.n. (germ. *Unikat*) Carte, document, obiect etc. care există într-un singur exemplar; (p. ext.) primul exemplar dintr-un act.
- UNICELULÁR**, -Ă, *unicelulari*, -e adj. (fr. *unicellulaire*) (Despre organisme) Care este format dintr-o singură celulă; monocelular.
- UNICITÁTE** s.f. (fr. *unicité*, it. *unicità*) Caracterul a ceea ce este unic.
- UNICOLÓR**, -Ă, *unicolori*, -e adj. (fr. *unicolore*) Uni².
- UNICÓRD**, -Ă, *unicorzi*, -de adj. (fr. *unicorde*) (Despre instrumente muzicale) Care dispune de o singură coardă pentru fiecare notă.
- UNICÓRN**, -Ă, *unicorni*, -e (fr. *unicorne*) (Zool.) **1.** Adj. Care are un singur corn. **2.** S.m. Animal fabulos imaginat sub forma unui cal cu un corn în frunte; inorog.
- UNICUSPÍD**, -Ă, *unicuspizi*, -de adj. (fr. *unicuspidé*, engl. *unicuspíd*) (Despre organe vegetale sau formațiuni anatomice) Care are un singur vârf.
- UNIDIMENSIONÁ**, *unidimensionez* vb. I (*uni*¹- + *dimensiona*) (Rar) A face să devină unidimensional.
- UNIDIMENSIONÁL**, -Ă, *unidimensionali*, -e adj. (fr. *unidimensionnel*, engl. *unidimensional*) Care are o singură dimensiune.
- UNIDIMENSIONALITÁTE** s.f. (engl. *unidimensionality*) Înșușirea de a fi unidimensional.
- UNIDIRECȚIONÁL**, -Ă, *unidirecționali*, -e adj. (fr. *unidirectionnel*) Care are loc, se propagă într-o singură direcție; (despre aparate) care recepționează sau transmite unde într-o singură direcție.
- UNIFAMILIÁL**, -Ă, *unifamiliali*, -e adj. (*uni*¹- + *familial*) Compus, construit etc. pentru o singură familie.
- UNIFÉR**, -Ă, *uniferi*, -e adj. (fr. *unifère*) Care înfloreste și face fructe o singură dată pe an.
- UNIFICÁ**, *unific* vb. I (fr. *unifier*, it., lat. *unificare*) **1.** A (se) realiza un tot din mai multe părți; a (se) uni. **2.** A face unitar, a uniformiza.
- UNIFICATÓR**, -OARE, *unificatori*, -oare adj. (*unifica* + *-tor*, cf. it. *unificatore*, fr. *unificateur*) Care unifică.
- UNIFLÓR**, -Ă, *uniflori*, -e adj. (fr. *uniflore*) (Despre plante) Care face o singură floare.

- UNIFOLIÁT**, -Ă, *unifoliați*, -te adj. (fr. *unifolié*)
Care are o singură frunză.
- UNIFÓRM**, -Ă, *uniformi*, -e (fr. *uniforme*, lat. *uniformis*, -e) 1. Adj. Care are aceeași formă, fără variații, care este mereu la fel; constant (1), egal (1). 2. S.f. Îmbrăcăminte-tip pentru membrii unei instituții; ținută (3); îmbrăcăminte militară.
- UNIFORMITÁTE** s.f. (fr. *uniformité*, lat. *uniformitas*, -atis) Starea a ceea ce este uniform; monotonic.
- UNIFORMIZÁ**, *uniformizez* vb. I (fr. *uniformiser*)
A face să devină uniform; a omogeniza; a unifica (2).
- UNIGLÁND**, -Ă, *uniglande* adj. (cf. fr. *uniglandé*)
Care are o singură glandă.
- UNILABIÁT**, -Ă, *unilabiați*, -te adj. (fr. *unilabié*)
Care are o singură buză.
- UNILATERÁL**, -Ă, *unilaterali*, -e adj. (fr. *unilatéral*)
1. Așezat pe o singură parte. 2. Care ține seama de o singură latură, de un singur aspect al lucrurilor; care judecă lucrurile doar dintr-un singur punct de vedere. 3. (Jur.) Care nu angajează decât o parte contractantă; (despre acte) emanat de la o singură persoană.
- UNILATERALITÁTE** s.f. (*unilateral* + *-itate*, cf. it. *unilateralità*) Însușirea a ceea ce este unilateral.
- UNILÍNGV**, -Ă, *unilingvi*, -e adj. (fr. *unilingue*)
1. Scris într-o singură limbă. 2. (Despre dicționare) Monolingv.
- UNILOBÁT**, -Ă, *unilobați*, -te adj. (fr. *unilobé*) Care are un singur lob.
- UNINAȚIONÁL**, -Ă, *uninaționali*, -e adj. (*uni*¹- + *național*) Care este constituit dintr-o singură naționalitate.
- UNINOMINÁL**, -Ă, *uninominali*, -e adj. (fr. *uninominale*) Care conține sau indică un singur nume.
- UNIOCLÁR**, -Ă, *unioclari*, -e adj. (fr. *unioculaire*) 1. (Despre sisteme optice) Care are un singur ocular. 2. (Despre vedere) Care se realizează cu un singur ochi.
- UNIONÁL**, -Ă, *unionali*, -e adj. (*uniune* + *-al*) Care se referă la uniune. care formează o uniune, care face parte dintr-o uniune.
- UNIONÍSM** s.n. (fr. *unionisme*) Tendința de a se uni, de a se grupa într-o uniune; concepție care are ca obiectiv această tendință.
- UNIONÍST**, -Ă, *unioniști*, -ste (fr. *unioniste*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care susține ideea de unire (a unor provincii într-un stat). 2. S.m. și f. Susținător al uniunii Principatelor Române înainte de anul 1859.
- UNIOVULÁT**, -Ă, *uniovulați*, -te adj. (fr. *uniovulé*) (Biol.) Care are un singur ovul.
- UNIPÁR**, -Ă, *unipari*, -e adj. (fr. *unipare*) (Despre mamifere) Care naște un singur pui.
- UNIPERSONÁL**, -Ă, *unipersonali*, -e adj. (fr. *unipersonnel*) (Despre verbe) Impersonal.
- UNIPETÁL**, -Ă, *unipetali*, -e adj. (fr. *unipétale*) (Despre flori) Care are o singură petală.
- UNIPOLÁR**, -Ă, *unipolari*, -e adj. (fr. *unipolaire*)
1. (Fiz.) Care are un singur pol. 2. (Despre neuroni) Al cărui corp celular are o singură prelungire. 3. (Biol.) Care crește pe o singură parte a celulei.
- UNISÉX** adj. invar. (fr. *unisexe*, cf. engl., it. *unisex*)
Destinat deopotrivă femeii și bărbatului. *Modă unisex. Coafură unisex.*
- UNISEXUÁL**, -Ă, *unisexuali*, -e adj. (fr. *unisexuel*)
Unisexuat.
- UNISEXUALITÁTE** s.f. (fr. *unisexualité*) Condiția unui organism de a fi unisexuat.
- UNISEXUÁT**, -Ă, *unisexuați*, -te adj. (fr. *unisexués*) (Despre plante și animale) Care are organe de reproducere de un singur sex; unisexual; monogam.
- UNISILÁBIC**, -Ă, *unisilabiei*, -ee adj. (*uni*¹- + *silabic*) Monosilabic (1).
- UNISÓN** s.n. (fr. *unisson*, lat. *unisonus*) 1. (Muz.) Executare simultană a aceluiași sunete de mai multe voci sau de mai multe instrumente. 2. (Fig.) Acord deplin de idei, de sentimente, de interese.
- UNISONÁNȚĂ**, *unisonanțe* s.f. (fr. *unissonance*) Îmbinare armonioasă de sunete; acord (3), armonic.
- UNITÁR**, -Ă, *unitari*, -e adj. (fr. *unitaire*) Care formează un întreg; omogen (1).
- UNITARIÁN**, -Ă, *unitarieni*, -e (fr. *unitarien*) 1. Adj. *Confesiune unitariană* = confesiune creștină reformată care nu recunoaște dogma trinității. 2. Adj., s.m. și f. (Adept) al confesiunii unitariene.
- UNITARIANÍSM** s.n. (fr. *unitarianisme*, engl. *unitarianism*) Doctrină creștină protestantă apărută în sec. al XVI-lea, la început în Germania, care neagă dogma Trinității.
- UNITÁTE**, *unități* s.f. (fr. *unité*, lat. *unitas*, -atis)
1. Mărime luată ca termen de referință față de altă mărime de același fel; însușirea a tot ce constituie un întreg indivizibil; coeziune (2); entitate. 2. Acțiune simultană, acord (1). 3. Armonic specifică unui ansamblu, unei opere. 4. Cea mai mică organizație economică, administrativă etc. care constituie un întreg. 5. *Unitate monetară* = unitate bănească de tip convențional în contabilitate și în statistică.
- UNIÚNE**, *uniuni* s.f. (lat. *unio*, -onis, fr. *union*) 1. Asocieri de persoane, de grupuri, de organizații; asociație (1). 2. Tratat de alianță; unire a unor provincii,

- a unor state într-o singură comunitate, într-un singur stat.
- UNIVALÉNT**, -Ă, *univalenți, -te* (fr. *univalent*)
1. Adj. Monovalent. 2. S.m. Cromozom neimperecheat în timpul meiozei.
- UNIVÁLTV**, -Ă, *univalvi, -e* adj. (fr. *univalve*) (Despre moluște) Care are cochilia formată dintr-o singură valvă.
- UNIVÉRS**, *universuri* s.n. (fr. *univers*, lat. *universum*)
1. Lumea în totalitatea ei, nemărginită în timp și în spațiu; lumea locuită, globul terestru; creație (3).
2. Mediu, cerc în care trăiește cineva. 3. Domeniu de activitate, de preocupări.
- UNIVERSÁL**, -Ă, *universali, -e* adj. (fr. *universel*, lat. *universalis*) 1. Care aparține Universului, referitor la Univers; care se extinde asupra întregii lumi, care cuprinde tot ce există; comun tuturor, general² (1).
2. Mondial, global (2). 3. Vestit, celebru. 4. Care posedă cunoștințe din domenii diferite; enciclopedic.
5. (Despre unelte, aparate) Care poate fi folosit la mai multe operații. 6. *Legatar universal* = moștenitorul unic al tuturor bunurilor cuiva.
- UNIVERSÁLII** s.f. pl. (lat. *universalia*) 1. Denumire pentru noțiunile generale, în filosofia scolastică.
2. *Disputa* (sau *cearta*) *universalilor* = discuție în jurul naturii noțiunilor generale, care a determinat divizarea scolasticii în trei curente: realism, nominalism și conceptualism.
- UNIVERSÁLISM** s.n. (fr. *universalisme*) Universalitate (1).
- UNIVERSÁLÍST**, -Ă, *universaliști, -ste* adj. (fr. *universaliste*) Care se referă la universalism.
- UNIVERSALITÁTE** s.f. (fr. *universalité*, lat. *universalitas, -atis*) 1. Caracterul a ceea ce este universal; universalism. 2. Totalitate, ansamblu de lucruri, de ființe; generalitate (1). 3. (Jur.) Caracterul unor reguli care se aplică în același mod în toate statele.
- UNIVERSALIZÁ**, *universalizez* vb. I (fr. *universaliser*) A face să devină universal, a răspândi ceva pretutindeni, în întreaga lume; a generaliza (2).
- UNIVERSIÁDÁ**, *universiade* s.f. (*universitate*) + *-iadă*, de la *olimpiadă*) Bienală sportivă internațională la care participă tineretul universitar.
- UNIVERSITÁR**, -Ă, *universitari, -e* (fr. *universitaire*)
1. Adj. Al universității, referitor la universitate.
2. S.m. și f. Cadru didactic la universitate. 3. *Oraș* (sau *centru*) *universitar* = oraș în care se află (cel puțin) o universitate.
- UNIVERSITÁTE**, *universități* s.f. (fr. *université*, lat. *universitas, -atis*) Instituție de învățământ superior cu mai multe facultăți.
- UNIVITELÍN**, -Ă, *univitelini, -e* adj. (fr. *univittelin*) (Despre gemeni) Care provine dintr-un singur ou; monozigot.
- UNIVÓC**, -Ă, *univoci, -ce* adj. (fr. *univoque*, lat. *univocus*) 1. (Despre cuvinte, expresii) Care își păstrează sensul în situații foarte diferite. 2. (Mat.; despre anumite elemente ale unei mulțimi) Care corespunde unui singur element din altă mulțime.
- UNIVOCITÁTE** s.f. (fr. *univocité*) Caracterul a ceea ce este univoc.
- UPDATE** s.n. (pr. *apdêit*; engl. *update*) Tranzacție recentă sau informație curentă care reflectă nivelul vânzărilor; aducere la zi a informațiilor, a unei baze de date.
- ÚPERCUT**, *upercuturi* s.n. (engl., fr. *uppercut*) (La box) Lovitură dată adversarului de jos în sus, sub bărbie.
- UPERCUTÁ**, *upercutez* vb. I (*upercut* + *-a*) (La box) A aplica adversarului un upercut.
- UPERIZÁRE** s.f. (cf. fr. *upérisation*) Conservare a laptelui prin tratament termic rapid la o temperatură ridicată.
- URAGÁN**, *uragane* s.n. (fr. *ouragan*) 1. Cyclon tropical din nordul Oceanului Atlantic și din Marea Caraibelor; (p. ext.) vânt puternic devastator, însoțit adesea de ploi torențiale; taifun, tempestă. 2. (Fig.) Dezlănțuire impetuoasă de pasiuni, de manifestări zgomotoase.
- URALÍT** s.n. (germ. *Uralit*) (Geol.) Varietate de hornblendă, cu aspect fibros.
- URÁLO-ALTAÍC**, -Ă, *uralo-altaici, -ce* adj. (fr. *ouralo-altaïque*) 1. Care trăiește în regiunea Munților Ural și Altai. 2. *Limbi uralo-altaice* = grup de limbi vorbite de aceste populații.
- URANGUTÁN**, *urangutani* s.m. (fr. *orang-outan*) Maimuță antropoidă mare, fără coadă, cu membre anterioare foarte lungi, care trăiește în insulele Sumatra și Borneo.
- URANIÁN**, -Ă, *uranieni, -e* adj. (n.pr. *Uranus* + *-ean*) Care se referă la Univers; cosmic (1); uranic (1).
- URÁNIC**, -Ă, *uranici, -ce* adj. (fr. *uranique*) 1. Uranian. 2. *Acid uranic* = acid derivat din uraniu.
- URANIFÉR**, -Ă, *uraniferi, -e* adj. (fr. *uranifère*) (Despre zăcămintele, minerale) Care conține uraniu.
- URANÍNĂ**, *uranine* s.f. (fr. *urarine*) Substanță colorantă folosită ca sensibilizator în tehnica fotografică.
- URÁNISM** s.n. (fr. *uranisme*) (Med.) Pederastie.
- URÁNIU** s.n. (fr. *uranium*) Element chimic, metal alb-argintiu dur, cu proprietăți radioactive.
- URANOGRÁFIE** s.f. (fr. *uranographie*) Descriere a cerului.

- URANOMETRIE** s.f. (fr. *uranométrie*) Disciplină care se ocupă cu măsurarea distanțelor dintre stele.
- URBÁN, -Ă, urbani, -e** adj. (fr. *urbain*, lat. *urbanus*)
1. Orășenesc, citadin (1). 2. (Fig.) Politicos, civilizat (2), manierat.
- URBANISM** s.n. (fr. *urbanisme*) 1. Studiul proiectării și sistematizării așezărilor omenești; urbanistică (1). 2. (Fig.) Urbanitate, politețe (1), cuviință.
- URBANÍST, -Ă, urbanisti, -ste** s.m. și f. (fr. *urbaniste*) Specialist în urbanism (1).
- URBANÍSTIC, -Ă, urbanistici, -ce** (fr. *urbanistique*)
1. S.f. Urbanism (1). 2. Adj. De urbanistică (1); editorial.
- URBANITĂTE** s.f. (fr. *urbanité*, lat. *urbanitas, -atis*) Politețe (1), amabilitate (1).
- URBANIZÁ, urbanizez** vb. I (fr. *urbaniser*) A amenaja în vederea creării sau dezvoltării unei așezări urbane; a da sau a căpăta caracter urban, citadin.
- ÚRBI ET ÓRBI** loc. adv. (lat. *urbi et orbi* „orașului și lumii întregi”) Formulă de adresare a Papei în discursurile de sărbători.
- URCEOLÁT, -Ă, urceolați, -te** adj. (fr. *urcéolé*) (Bot.; despre corolă sau caliciu) În formă de sac.
- ÚRDU** s.f. (engl., fr. *urdu*) Variantă a limbii hindi, oficială în Pakistan, răspândită și în India.
- URÉE** s.f. (fr. *urée*) Substanță organică incoloră, care se află în urină și în sânge; produsă sintetic, este folosită ca îngrășământ agricol, la fabricarea unor medicamente etc.; carbodiamidă.
- URÉIC, -Ă, ureici, -ce** adj. (fr. *urétique*) Care se referă la uree, de uree.
- URÉMIC, -Ă, uremici, -ce** (fr. *urémique*) 1. Adj. Referitor la uremie. 2. S.m. și f., adj. (Persoană) care suferă de uremie.
- UREMÍE, uremii** s.f. (fr. *urémie*) 1. Creștere patologică a cantității de uree, de acid uric în sânge. 2. Ansamblul manifestărilor clinice și biologice datorate unor insuficiențe renale severe.
- URETÁN, uretani** s.m. (fr. *urétane*, germ. *Urethane*) Ester al acidului carbamic, folosit ca hipnotic și citostatic; carbamat.
- URETÉR, uretere** s.n. (fr. *uretère*) Canal-pereche subțire și membranos, care leagă rinichii de vezica urinară.
- URETERÁL, -Ă, ureterali, -e** adj. (fr. *urétéral*) Care ține de ureter, referitor la ureter.
- URETRÁL, -Ă, uretrali, -e** adj. (fr. *urétral*) Al uretrei, referitor la uretră.
- URÉTRĂ, uretre** s.f. (fr. *urètre*) Canal membranos prin care se evacuează urina din vezica urinară.
- URETRÍTĂ, uretrite** s.f. (fr. *urétrite*) Inflamație a uretrei.
- URÉUS** s.n. (fr., lat. *uraeus*) Reprezentare a cobrei, care era un motiv ornamental prezent pe coroana faraonilor; însemn al regalității.
- URGÉNT, -Ă, urgenți, -te** adj. (fr. *urgent*, lat. *urgens, -ntis*) Care necesită o rezolvare imediată, grabnică.
- URGENTÁ, urgentez** vb. I (*urgent* + *-a*) A accelera, a grăbi mersul unei acțiuni.
- URGÉNȚĂ, urgențe** s.f. (fr. *urgence*) 1. Situație care necesită o rezolvare urgentă; necesitate de a acționa repede; imperiozitate. 2. *De urgență* = imediat, fără întârziere.
- ÚRIC, -Ă, urici, -ce** adj. (fr. *urique*) Acid uric = acid organic care se găsește în sânge și în urină, rezultat din metabolizarea proteinelor.
- URINÁ, urinez** vb. I (fr. *uriner*) A evacua urina din vezica urinară.
- URINÁL, urinale** s.n. (fr. *urinal*) Vas cu gât înclinat, în care urinează bărbații bolnavi, imobilizați la pat.
- URINÁR, -Ă, urinari, -e** adj. (fr. *urinaire*) (Despre organe, vase etc.) Care secretă sau elimină urină.
- URINĂ, urine** s.f. (fr. *urine*, lat. *urina*) Lichid secretat de rinichi, colectat de vezica urinară și eliminat prin uretră.
- URINIFÉR, -Ă, uriniferi, -e** adj. (fr. *urinifère*) Care se referă la urină sau la aparatul urinar, de urină.
- URINÓS, -OÁSĂ, urinoși, -oase** adj. (fr. *urineux*) De urină, referitor la urină.
- ÚRNĂ, urne** s.f. (fr. *urne*, lat. *urna*) 1. Vas de pământ sau de bronz din trecut, de formă și mărime variabilă, folosit la scoaterea și păstrarea apei. 2. Vas în care se păstrează cenușa unui mort incinerat. 3. Cutie (cu deschizătură îngustă) în care se introduc buletinele de vot, bilele cu numerele unei loterii etc.
- UROBILÍNĂ** s.f. (fr. *urobiline*) Pigment biliar galben-brun colorant al urinei.
- UROCORDÁT, urocordate** s.n. (fr. *urocordés*) (Zool.) Tunicier.
- UROCULTÚRĂ, uroculturi** s.f. (fr. *uroculture*) Probă de laborator recoltată pentru cercetarea florei microbiene din urină.
- URODÉL, urodele** s.n. (fr. *urodèle*) (Zool.) Caudat.
- UROGENITÁL, -Ă, urogenitali, -e** adj. (fr. *uro-génital*) Care se referă la aparatul urinar și la cel genital; genito-urinal.
- UROGRAFÍE, urografii** s.f. (fr. *urographie*) Explorare radiografică a aparatului urinar.
- UROLOG, -Ă, urologi, -ge** s.m. și f. (fr. *urologue*) Medic specializat în urologie.

UROLOGIC, -Ă, *urologici*, -ce adj. (fr. *urologique*) Care se referă la urologie.

UROLOGIE s.f. (fr. *urologie*) Studiul aparatului urinar și al bolilor acestuia.

UROSCOPIE, *uroscopii* s.f. (fr. *uroscopie*) 1. Examinare endoscopică a căilor urinare. 2. Analiză de laborator a urinei.

UROTOPINĂ s.f. (fr. *urotropine*) Medicament care conține formaldehidă și amoniac, folosit ca antiseptic al căilor urinare.

URSIDĂ, *urside* s.f. (fr. *ursidé*) (La pl.) Familie de mamifere carnivore, reprezentate de ursul și de marea panda; (și la sg.) mamifer carnivor din această familie.

URSULINĂ, *ursuline* s.f. (fr. *ursuline*) Călugăriță dintr-un ordin catolic fondat în anul 1535, în Italia, care s-a dedicat educației fetelor și îngrijirii bolnavilor.

URTICACEE, *urticacee* s.f. (fr. *urticacée*) (La pl.) Familie de plante erbacee dicotiledonate, cu peri aspri, urzicători (urzica etc.); (și la sg.) plantă care face parte din această familie.

URTICĂRIE, *urticarii* s.f. (fr. *urticaire*) Boală manifestată prin apariția pe piele a unor bășicuțe roșii de natură toxică, alergică etc., însoțite de prurit; (p. ext.) eczemă.

URUGUAYÂN, -Ă, *uruguayeni*, -e adj., s.m. și f. (fr. *uruguayen*) (Persoană) din Uruguay.

USTENSILĂ, *ustensile* s.f. (fr. *ustensile*) Obiect care se folosește în gospodărie, în laborator, în unele meserii; unealtă, instrument (1).

ÚTER, *utere* s.n. (lat. *uterus*, fr. *utérus*) Organ cavitat muscular al aparatului genital al femeilor și al mamiferelor femele, în care se dezvoltă embrionul și fătul; matrice (2); mîtră.

UTERIN, -Ă, *uterini*, -e adj. (fr. *utérin*) 1. Al uterului, referitor la uter. 2. *Frați uterini* = frați născuți din aceeași mamă, dar din tați diferiți.

UTIL, -Ă, *utili*, -e (fr. *utile*, lat. *utilis*) 1. Adj. Folositor, necesar. 2. S.n. Ceea ce ajută, face un serviciu; funcțional (1). 3. *În timp util* = la momentul potrivit.

UTILĂ, *utilez* vb. I (fr. *outiller*) A furniza ceea ce este necesar pentru o anumită activitate, a înzestra cu aparatura, cu ustensilele necesare etc.

UTILĂJ, *utilaje* s.n. (fr. *outillage*) Totalitatea uneltelor, aparatelor, mașinilor etc. necesare unei activități.

UTILITĂR, -Ă, *utilitari*, -e adj. (fr. *utilitaire*) Care urmărește satisfacerea intereselor practice imediate sau a intereselor materiale,

UTILITARISM s.n. (fr. *utilitarisme*) 1. Concepție etică apărută în Anglia, în sec. al XIX-lea, care consideră utilitatea drept principiu al tuturor valorilor. 2. Spirit utilitar.

UTILITARIST, -Ă, *utilitariști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *utilitariste*) 1. (Adept) al utilitarismului (1). 2. (Persoană) care urmărește profitul personal.

UTILITĂTE, *utilități* s.f. (fr. *utilité*, lat. *utilitas*, -atis) Însușirea a ceea ce este util sau utilizabil; folos.

UTILIZĂ, *utilizez* vb. I (fr. *utiliser*) A întrebuința, a folosi.

UTILIZABIL, -Ă, *utilizabili*, -e adj. (fr. *utilizable*) Care poate fi utilizat; folosibil.

UTÓPIC, -Ă, *utopici*, -ce adj. (fr. *utopique*) Care ține de utopie; imaginar (1), iluzoriu; himeric, irealizabil; utopist.

UTOPIE, *utopii* s.f. (fr. *utopie*) 1. Proiect de organizare a unei societăți ideale; proiect politic care nu ține cont de realitate. 2. Ceea ce ține de domeniul irealizabilului; himeră (1).

UTOPISM s.n. (fr. *utopisme*) Concepție utopică, credință în idealuri utopice, irealizabile.

UTOPIST, -Ă, *utopiști*, -ste s.m. și f., adj. (fr. *utopiste*) (Creator sau adept) al unei utopii; visător, fan-tezist (2); utopic.

UVERTURĂ, *uverturi* s.f. (fr. *ouverture*) Compoziție orchestrală concepută ca introducere la o operă, la un balet etc. sau ca lucrare independentă.

UVIÓL s.n. (germ. *Uviol*, fr. *uviolet*) Varietate de sticlă transparentă la radiațiile ultraviolete.

UVOGRAFIE s.n. (fr. *uvographie*) Descriere științifică a soiurilor de struguri.

UVOLOGIE s.f. (fr. *uvologie*) Cercetare științifică a strugurilor.

UVULĂR, -Ă, *uvulari*, -e adj. (fr. *uvulaire*) 1. Care aparține uvulei. 2. (Despre sunete) Care se articulează în partea posterioară a cavității bucale.

UVŪLĂ, *uvule* s.f. (fr. *uvule*, lat. *uvula*) (Anat.) Luetă; (pop.) omușor.

UZ, *uzuri* s.n. (lat. *usus*) 1. Întrebuințare, folosire, uzaj (2); uzură (1). 2. Uzanță, obicei, datină. 3. *A face uz de...* = a (se) folosi (de)... *Scos (sau ieșit) din uz* = care nu se mai folosește. *Uz de fals* = folosire conștientă a unui document falsificat, în scopul obținerii unor avantaje economice, financiare etc.

UZĂ, *uzez* vb. I (fr. *user*) 1. A se folosi de un drept, a recurge la... 2. A (se) deteriora prin întrebuințare îndelungată; (fig.) a se consuma² (2); (despre cuvinte, figuri de stil) a-și pierde valoarea expresivă, a se banaliza.

UZÁJ, *uzajuri* s.n. (fr. *usage*) 1. Uzură (1). 2. Uz (1), folosire, întrebuințare; uzanță, obicei.

UZĂNTĂ, *uzanțe* s.f. (fr. *usage*, it. *usanza*) Practică uzuală; obicei, datină; conveniență (1); uz (2), uzaj (2).

UZBÉC, -Ă, *uzbeci*, -ce (rus. *uzbek*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) din Uzbekistan. 2. S.f. Limbă turcică vorbită de uzbeci.

UZINÁL, -Á, *uzinali*, -e adj. (fr. *usinal*) Al uzinei, de uzină.

UZINĂ, *uzine* s.f. (fr. *usine*) 1. Întreprindere industrială de mari proporții; fabrică (1). 2. Centrală furnizoare de energie electrică, termică, de apă etc. 3. *Uzină-pilot* = uzină-model. *Uzina verde* = natura ca sursă de apă, de hrană etc.

UZITĂ, *uzitez* vb. I (cf. fr. *usiter*) A folosi în mod curent, a întrebuința.

UZUÁL, -Ă, *uzuali*, -e adj. (fr. *usual*, lat. *usualis*) Întrebuințat în mod curent; frecvent (2).

UZUCAPIÚNE s.f. (fr. *usucapion*) Dobândire a dreptului de proprietate asupra unui bun, prin posesia acestuia o perioadă determinată.

UZUFRÚCT s.n. (lat. *usufructus*, cf. fr. *usufruit*) Drept acordat unei persoane de a folosi un timp determinat un bun aparținând altcuiva.

UZUFRUCTUÁR, -Á, *uzufructuari*, -e s.m. și f. (lat. *usufructuarius*, cf. fr. *usufruitier*) Persoană care deține uzufructul unui bun.

UZÚRĂ, *uzuri* s.f. (fr. *usure*) 1. Deteriorare, degradare (4); uzaj (1), uz (1). 2. (Fig.) Obosală, epuizare (2).

UZURPÁ, *uzurp* vb. I (fr. *usurper*, lat. *usurpare*) A-și însuși în mod fraudulos sau cu forța un bun, un drept etc. al altcuiva.

UZURPATÓR, -OÁRE, *uzurpatori*, -oare s.m. și f. (fr. *usurpateur*, lat. *usurpator*, -oris) Persoană care uzurpă, care și-a însușit în mod fraudulos drepturile altcuiva.

V

VACĂNT, -Ă, *vacanți, -te* adj. (fr. *vacant*, lat. *vacans, -ntis*) 1. (Despre posturi, funcții) Neocupat, liber² (3); fără titular. 2. (Despre succesiuni) Nereclamat de moștenitori.

VACĂNȚĂ, *vacanțe* s.f. (fr. *vacance*, it. *vacanza*) 1. Perioadă de odihnă acordată elevilor și studenților. 2. Concediu de odihnă. 3. Interval de timp în care un post, o funcție etc. rămâne vacant. 4. *Vacănță parlamentară* = suspendare legală a ședințelor Parlamentului.

VACĂRM, *vacarmuri* s.n. (fr. *vacarme*) Zgomot, gălăgie mare, hărmălaie, tumult (1).

VACĂT, *vacaturi* s.n. (germ. *Vakat*) Pagină albă, netipărită din interiorul unei lucrări.

VACĂȚIE s.f. (fr. *vacation*) 1. Timp consacrat îndeplinirii unei funcții de către persoana desemnată în acest scop; plata perioadei respective. 2. Încetare, suspendare a lucrărilor sau a ședințelor unui tribunal.

VACCIN, *vaccinuri* s.n. (fr. *vaccine*) 1. Substanță de natură microbiană, administrată cuiva pentru a-l imuniza împotriva unor boli infecțioase. 2. Cicatrice rămasă în urma vaccinării.

VACCINĂ, *vaccinez* vb. I (fr. *vacciner*) A administra cuiva un vaccin.

VACCINĂBIL, -Ă, *vaccinabili, -e* adj. (fr. *vaccinable*) Care poate fi vaccinat.

VACCINĂL, -Ă, *vaccinali, -e* adj. (fr. *vaccinal*) Care se referă la vaccin sau la vaccinare; care (se) folosește la prepararea unui vaccin.

VACCINĂ, *vaccine* s.f. (fr. *vaccine*) Boală infecțioasă a vacilor și a cailor produsă de un virus care, inoculat omului, îi asigură o imunitate antivariolică.

VACCINOTERAPIE s.f. (fr. *vaccinothérapie*) Terapie pentru imunizarea organismului uman și animal prin administrare de vaccinuri.

VACUITĂTE s.f. (fr. *vacuité*, lat. *vacuitas, -atis*) (Livr.) Starea a ceea ce este gol, vid.

VACUOLĂR, -Ă, *vacuolari, -e* adj. (fr. *vacuolaire*) Care se referă la vacuole, de vacuole.

VACUOLĂ, *vacuole* s.f. (fr. *vacuole*) 1. Cavități din citoplasmă care conține diferite substanțe dizolvate în apă. 2. (Geol.) Cavități în interiorul unei roci.

VĂCUUM, *vacuumuri* s.n. (fr. *vacuum*) 1. (Fiz.) Vid (1), gol. 2. Aparat în care se produce concentrarea unei soluții la o presiune inferioară celei atmosferice.

VADEMĂCUM, *vademecumuri* s.n. (lat. *vade mecum, fr. vade-mecum*) (Livr.) Ghid, manual la purtător, consultabil în anumite împrejurări.

VĂFĂ *vafe* s.f. (germ. *Waffel*) Foaie crocantă din aluat nedospit, folosită la fabricarea napolitanelor, a cornetelor pentru înghețată etc.

VAG, -Ă, *vagi, -ge* adj. (fr. *vague*, lat. *vagus*) 1. Nelămurit, nesigur; confuz (1), indistinct, imprecis, indecis. 2. Care nu poate fi bine analizat. 3. *Nerv vag* (și substantivat, m.) = nerv pneumogastric.

VAGABOND, -OĂNDĂ, *vagabonzi, -oande* adj., s.m. și f. (fr. *vagabond*) 1. (Persoană) care rătăcește fără rost; hoinar; (persoană) fără domiciliu stabil și fără ocupație; (fam.) boschetar. 2. (Persoană) neserioasă pe care nu se poate conta, fără căpătâi.

VAGABONDĂ, *vagabondez* vb. I (fr. *vagabonder*) 1. A trăi, a se comporta ca un vagabond. 2. (Fig.; despre imaginație, gânduri) A trece de la un subiect la altul; a fi instabil.

VAGABONDĂJ, (2) *vagabondaje* s.n. (fr. *vagabondage*) 1. Faptul de a vagabonda; starea vagabondului (1). 2. Infracțiune comisă de un vagabond (1).

VAGĂNT, -Ă, *vaganți, -te* (fr. *vagant*) 1. Adj. (Livr.) Rătăcitor, fără domiciliu. 2. S.m. Poet medieval de limbă latină, rătăcitor, necstatomic.

VAGÍN, *vagine/vaginuri* s.n. (fr. *vagin*, lat. *vagina*) Organ genital intern al femeii, format dintr-un canal care leagă orificiul uterin de deschiderea vulvară.

VAGINÁL, -Ă, *vaginali*, -e adj. (fr. *vaginal*) Al vaginului, referitor la vagin.

VAGINÍSM s.n. (fr. *vaginisme*) Contractie spasmodică dureroasă a mușchiului constrictor vaginal.

VAGINÍTĂ, *vaginite* s.f. (fr. *vaginite*) Inflamație a mucoasei vaginale.

VAGINOSCOPIE, *vaginoscopii* s.f. (fr. *vaginoscopie*) Examinare endoscopică a vaginului.

VAGÓN, *vagoane* s.n. (fr. *wagon*) 1. Vehicul feroviar remorcat, folosit la transportarea călătorilor, a mărfurilor etc. 2. Cantitatea de marfă care încapă într-un vagon (1). 3. *Vagon-restaurant* = vagon amenajat ca restaurant. *Vagon de dormit* = vagon cu cabine și cu paturi pentru dormit; wagon-lit. *Vagon-cisternă* = vagon pentru transportarea lichidelor. *Casă (sistem) vagon* = casă care are camerele plasate una după alta.

VAGONÉT, *vagonete* s.n. (fr. *wagonnet*) 1. Vagon mic care circulă pe o cale ferată îngustă, folosit pentru transportarea materialelor, la lucrări forestiere, în cariere¹, în mine¹ etc. 2. Vehicul de funicular care circulă pe un cablu suspendat.

VAGONETĂR, *vagonetari* s.m. (*vagonet* + -ar) Muncitor care lucrează pe vagonete.

VAGOTOMIE, *vagotomii* s.f. (fr. *vagotomie*) Secționare chirurgicală a nervului vag.

VAGOTONIE, *vagotonii* s.f. (fr. *vagotonie*) Dezechilibru în funcționarea sistemului nervos vegetativ parasimpatic.

VAHINÉ s.f. (pr. *vainé*; fr. *vahiné*) Femeie din Tahiti.

VAÍSYA s.f. (fr. *vaisyas*) Clasă socială hindusă alcătuită din agricultori și din comercianți.

VAL, *valuri* s.n. (lat. *vallum*, cf. germ. *Wall*, it. *vallo*) Fortificație militară din pământ, în Antichitate.

VALÁBIL, -Ă, *valabili*, -e adj. (fr. *valable*) Admis, acceptat, bun; autentic (2).

VALABILITÁTE s.f. (*valabil* + -itate) Starea și calitatea a ceea ce este valabil.

VALÁDĂ, *valade* s.f. (it. *vallata*) Concavitate a malului unui fluviu.

VALANSIÉNĂ s.f. (fr. *valenciennes*) Dantelă cu desen floral, brodată pe fondul unei rețele cu ochiuri regulate.

VALDEÍSM/VALDÍSM s.n. (fr. *valdeisme/valdisme*) Doctrină inițiată de Pierre Valdaís, în sec. al XII-lea, care propovăduia sărăcia și nonviolența, nu credea în transsubstanțiere, nu accepta mesa, purgatoriul, cultul sfinților etc.

VALDÉZ, -Ă, *valdezi*, -e s.m. și f. (it. *valdese*) Adept al valdeismului.

VALDÍSM s.n. v. **valdeism**.

VALÉNȚĂ, *valențe* s.f. (fr. *valence*) 1. Mărime care indică numărul de atomi de hidrogen cu care se poate combina atomul unui anumit element sau un radical. 2. *Liniuță de valență* (și eliptic) = semn grafic care indică, în formulele chimice, legătura dintre atomii moleculelor. 3. (Fig.) Posibilitate (de dezvoltare); valoare (5), semnificație (2).

VALERIANĂ, *valeriane* s.f. (fr. *valériane*) 1. Plantă erbacee cu flori trandafirii sau albe; (pop.) odolean. 2. Medicament sedativ preparat din rădăcina de valeriană (1).

VALÉT, *valeți* s.m. (fr. *valet*) 1. Tânăr scutier în serviciul unui senior feudal. 2. Servitor, lacheu (1), camerier, groom. 3. Carte de joc pe care este imprimată figura unui cavaler.

VALÍD, -Ă, *valizi*, -de adj. (fr. *valide*) 1. Apt pentru muncă; sănătos, în putere. 2. (Despre acte juridice) Care îndeplinește condițiile legale.

VALIDÁ, *validez* vb. I (fr. *valider*) A recunoaște sau a declara valabil, valid (2).

VALIDITÁTE s.f. (fr. *validité*, lat. *validitas*, -atis) Calitatea, starea a ceea ce este valid.

VALÍZĂ, *valize* s.f. (fr. *valise*) 1. Geamantan. 2. *Valiză diplomatică* = geantă, colet expediat prin curier diplomatic și scutit de control vamal.

VALOÁRE, *valori* s.f. (fr. *valeur*, lat. *valor*, -oris) 1. Ansamblul calităților care compun prețul unui obiect, personalitatea unei ființe; semnificație (2), însemnătate, pondere (2). 2. Putere, eficacitate. 3. Înscris (cec¹, cambie, obligațiune etc.) care reprezintă o sumă de bani; (la pl.) fonduri (4). 4. (Muz.) Durata unei note sau a unei pauze. 5. Sens, nuanță a sensului unui cuvânt; valență (3). 6. *De valoare* = prețios, scump, important. *A scoate (sau a pune) în valoare* = a sublinia calitățile. *Valoare adăugată* = diferența dintre prețul bunurilor sau al serviciilor prestate și costul elementelor adăugate în vederea producerii și comercializării acestor bunuri sau servicii.

VALÓN, -Ă, *valoni*, -e (fr. *wallon*, germ. *Wallone*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care face parte din populația (de limbă romanică) a sudului Belgiei sau este originară de acolo. 2. S.f. Idiom galo-roman vorbit de valoni (1).

VALORÁ, *valorez* vb. I (de la *valoare*) A avea, a reprezenta o anumită valoare materială; a prețui.

VALÓRIC, -Ă, *valorici*, -ce adj. (*valoare* + -ic) De valoare, referitor la valoare; considerat din punctul de vedere al valorii.

- VALORIFICĂ**, *valorific* vb. I (*valoare* + *-ifica*) **1.** A da o valoare, a mări valoarea unui lucru, a scoate în evidență valoarea a ceva; a valoriza (**1**). **2.** A utiliza anumite produse pentru a obține rezultate optime; a exploata (**1**). **3.** A schimba un obicei sau o hârtie de valoare în bani.
- VALORIZĂ**, *valorizez* vb. I (fr. *valoriser*) **1.** (Livr.) A valorifica (**1**). **2.** A formula judecăți de valoare.
- VALORÓS**, **-OĂSĂ**, *valoroși*, *-oase* adj. (fr. *valeuroux*) Care are valoare, calități, merite deosebite; capabil, talentat; prețios (**1**).
- VALS**, *valsuri* s.n. (fr. *valse*, germ. *Walzer*) Dans în trei timpi care se execută în perechi; melodie după care se execută acest dans.
- VALSĂ**, *valsez* vb. I (fr. *valser*) A dansa un vals.
- VALT**, *valțuri* s.n. (germ. *Walze*) **1.** Mașină, instalație formată dintr-un ansamblu de cilindri paraleli grei, care, prin rotirea în sensuri contrare, presează unele materiale, le sfărâmă, le netezesc etc. **2.** Cilindru (**2**).
- VALUTĂR**, **-Ă**, *valutari*, *-e* adj. (*valută* + *-ar*) Care se referă la valută, de valută.
- VALŪTĂ**, *valute* s.f. (it. *valuta*) **1.** Unitate monetară a unei țări, definită printr-o anumită cantitate de metal prețios. **2.** Totalitatea mijloacelor de plată (monede, bancnote, cambii, cecuri¹ etc.) folosite la schimbul internațional. **3.** *Valută forte* = valută convertibilă, acceptată la plată în mai multe țări.
- VALVĂR**, **-Ă**, *valvari*, *-e* adj. (fr. *valvaire*) Care se referă la valvă, al valvei.
- VĂLVĂ**, *valve* s.f. (fr. *valve*, lat. *valva*) **1.** Jumătate a unor cochilii, a anumitor învelișuri de fructe. **2.** Armătură care servește la oprirea sau la reglarea debitului unui fluid, într-o conductă; supapă (**1**). **3.** Instrument folosit pentru depărtarea părților moi care astupă intrarea într-un organ cavităar.
- VALVOLINĂ**, *valvoline* s.f. (germ. *Valvolin[öl]*) Ulei mineral vâscos folosit ca lubrifiant.
- VALVULĂR**, **-Ă**, *valvulari*, *-e* adj. (fr. *valvulaire*) Care aparține unei valve, de valvă.
- VĂLVULĂ**, *valvule* s.f. (fr. *valvule*, lat. *valvula*) **1.** (Anat.) Cută elastică prevăzută cu o margine liberă, care se află pe pereții interni ai inimii sau ai vaselor, având un rol în dinamica circulației sanguine. **2.** Valvă mică.
- VALVULOPATIE**, *valvulopatii* s.f. (fr. *valvulopathie*) Nume generic dat bolilor valvulare.
- VALVULOTOMIE**, *valvulotomii* s.f. (fr. *valvulotomie*) Rezecție a unei valve cardiace.
- VĂMPĂ**, *vampe* s.f. (fr. *vamp*) Femeie fatală.
- VAMPÍR**, *vampiri* s.m. (fr. *vampire*, germ. *Vampir*) **1.** Liliac mare din America de Sud și America Centrală, care se hrănește cu sângele anumitor păsări și mamifere. **2.** Mort care, potrivit unor superstiții, sugă sângele celor vii. **3.** (Fig.) Persoană crudă, nemiloasă; criminal.
- VAMPÍRIC**, **-Ă**, *vampirici*, *-ce* adj. (fr. *vampirique*) Care se referă la vampiri sau la vampirism; (p. ext.) oribil, îngrozitor.
- VAMPIRÍSM** s.n. (fr. *vampirisme*) **1.** Credință în vampiri (**2**). **2.** Cruzime exagerată; aviditate excesivă, proprie celor care se îmbogățesc prin munca altora. **3.** (Psih.) Necrofilie.
- VAN**, **-Ă**, *vani*, *-e* adj. (lat. *vanus*, it. *vano*) **1.** Iluzoriu, neîntemeiat. **2.** În *van* = în zadar.
- VANÁDIU** s.n. (fr. *vanadium*) Element chimic, metal dur, alb-cenușiu, folosit ca adaos în oțelurile speciale.
- VĂNĂ**, *vane* s.f. (germ. *Wanne*) **1.** Vas mare; cadă. **2.** Dispozitiv de deschidere-închidere sau de reglare a debitului unui lichid, într-o conductă.
- VANDÁBIL**, **-Ă**, *vandabili*, *-e* adj. (fr. *vendable*) (Despre mărfuri) Care poate fi vândut; comerciabil.
- VANDABILITÁTE** s.f. (*vandabil* + *-itate*, cf. engl. *vandability*) Însușirea de a fi vandabil.
- VANDÁL**, **-Ă**, *vandali*, *-e* s.m. și f. (fr. *vandale*) **1.** Membru al unui trib germanic care, în sec. al V-lea, a invadat Imperiul Roman de Apus și a produs distrugerii mari. **2.** (Fig.) Persoană care comite acte de vandalism.
- VANDÁLIC**, **-Ă**, *vandalici*, *-ce* adj. (fr. *vandalique*) **1.** De vandal (**1**). **2.** (Fig.) Barbar (**3**), crud, necivilizat.
- VANDALÍSM**, *vandalisme* s.n. (fr. *vandalisme*) Distrugere de bunuri și de valori culturale, de edificii publice etc.
- VANILÁT**, **-Ă**, *vanilați*, *-te* adj. (fr. *vanillé*) Aromat, parfumat cu vanilie.
- VANÍLIE**, *vanilii* s.f. (ngr. *vanilli*, fr. *vanille*, it. *vaniglia*) Orhidee mexicană în formă de păstaie, cultivată la tropice pentru fructele sale aromatice; fructul acestei plante, folosit drept condiment în cofetărie, și în patiserie.
- VANILÍNĂ** s.f. (fr. *vanilline*) Substanță organică foarte aromată extrasă din fructul vaniliei sau obținută sintetic, folosită în alimentație și în parfumerie.
- VANITÁTE**, (**3**) *vanități* s.f. (fr. *vanité*, lat. *vanitas*, *-atis*) **1.** Dorința de a face impresie; orgoliu, trufie, îngâmfare. **2.** Caracterul a ceea ce este zadarnic. **3.** (La pl.) Deșertăciuni, zădărnicii.
- VANITÓS**, **-OĂSĂ**, *vanitoși*, *-oase* adj. (fr. *vaniteux*) Plin de vanitate; infatuat, suficient (**2**), trufaș.

- VAPÓRI** s.m. pl. (fr. *vapeur*, lat. *vapor*) Substanțe gazoase rezultate din evaporarea unui lichid sau din sublimarea unui solid; aburi.
- VAPORIZĂ**, *vaporizez* vb. I (fr. *vaporiser*) (Despre lichide) A trece în stare de vapori; a se evapora (1).
- VAPORIZĂTOR**, *vaporizatoare* s.n. (fr. *vaporisateur*) Aparat în care se produce vaporizarea unui lichid; (spec.) pulverizator.
- VAPORÓS**, **-OÁSĂ**, *vaporoși*, *-oase* adj. (fr. *vaporeux*, lat. *vaporosus*) Diafan (1), fin, subțire, transparent (1); care are contururi vagi, imprecise.
- VAPOROZITĂTE** s.f. (*vaporos* + *-itate*) Înșușirea de a fi vaporos.
- VAPOTRÓN**, *vapotroane* s.n. (fr. *vapotron*) Tub electronic folosit în stațiile de radioemisie.
- VAR**, *vari* s.m. (fr., engl. *var*) Unitate de măsură a puterii electrice reactive.
- VARACTÓR**, *varactoare* s.n. (engl., fr. *varactor*) Diodă semiconductoare folosită drept condensator, a cărui capacitate poate fi modificată printr-o tensiune electrică de control; varicap.
- VARÁN**, *varani* s.m. (fr. *varan*) Reptilă sauriană carnivoră care trăiește în Africa, în Asia și în Australia.
- VARÉC** s.n. (fr. *varech*) Totalitatea algelor marine brune care rămân pe țărni când se retrage apa, folosite ca îngrășământ pentru pământurile nisipoase și ca materie primă pentru fabricarea sodiei, a iodului etc.
- VARÉG**, *varegi* s.m. (fr. *varègues*) (La pl.) Nume dat populațiilor nomade de către slavii răsăriteni, bizanțini și arabi.
- VÁRIA**¹ s.n. pl. (lat. *varia*) 1. Culegere de scurte scrieri diferite. 2. Rubrică a unei publicații care cuprinde articole, note etc. cu un conținut variat.
- VARIÁ**², *variez* vb. I (fr. *varier*, lat. *variare*) 1. A se deosebi, a diferi, a nu fi la fel cu altceva. 2. A da formă diferită, a schimba, a fluctua. 3. (Mat.) A-și schimba valoarea.
- VARIÁBIL**, **-Ă**, *variabili*, *-e* (fr. *variable*, lat. *variabilis*) 1. Adj. Schimbător; instabil (2); (despre cuvinte) care își schimbă terminația. 2. S.f. (Mat.) Mărime care ia succesiv diferite valori; element generic al unei mulțimi.
- VARIABILITĂTE** s.f. (fr. *variabilité*) 1. Înșușirea a ceea ce este variabil. 2. (Biol.) Variație a diferitelor caractere morfologice și fiziologice ale organismelor vii, constituind devieri de la tipul speciei.
- VARIÁC**, *variace* s.n. (engl. *variac*) Transformator electric utilizat pentru reglarea tensiunii de ieșire.
- VARIÁNTĂ**, *variante* s.f. (fr. *variante*) 1. Formă modificată față de cea socotită drept bază. 2. Drum care ocolește traseul principal, ajungând în același punct cu acesta.
- VARIÁNȚĂ** s.f. (fr. *variance*) Număr maximal al factorilor de echilibru care pot varia independent, fără ca numărul de faze ale unui sistem fizico-chimic dat să se schimbe.
- VARIÁT**, **-Ă**, *variati*, *-te* adj. (de la *varia*²) Care are mai multe aspecte; diferit (1), divers (1), deosebit; eterogen.
- VARIĂTOR**, *variatoare* s.n. (rus. *variator*, fr. *variateur* [*de vitesse*]) Schimbător de viteză cu variație continuă, care transmite mișcarea de la un arbore motor la arborele principal al mașinii.
- VARIĂȚIE/VARIAȚIUNE**, *variății/variățuni* s.f. (fr. *variation*, lat. *variatio*, *-onis*) 1. Schimbare relativ frecventă; diversitate. 2. (Biol.) Deviere caracteristică unui animal sau a unei plante de la tipul comun al speciei. 3. (În forma *variățune*) Compoziție muzicală care folosește tema altei compoziții, transformând-o și adăugându-i diferite ornamente. 4. (În forma *variățune*) Dans solistic clasic de virtuozi.
- VARIAȚIUNE** s.f. v. *variație*.
- VARICÁP**, *varicape* s.n. (fr. *varicap*) (Elt.) Varactor.
- VARÍCE** s.f. pl. (fr. *varice*, lat. *varix*, *-icis*) Dilatație patologică permanentă a unei vene, mai ales la membrele inferioare.
- VARICÉLĂ**, *varicele* s.f. (fr. *varicelle*) Boală infecțioasă virotică și contagioasă, mai ales la copii, cu erupții veziculare pe piele, care nu lasă cicatrice; (pop.) vărsat-de-vânt.
- VARICÓS**, **-OÁSĂ**, *varicoși*, *-oase* adj. (fr. *variqueux*, lat. *varicosus*) Cu varice; provocat de varice.
- VARIETÁTE**, *varietăți* s.f. (fr. *variété*, lat. *varietas*, *-atis*) 1. Caracterul a ceea ce este variat; diversitate, felurime; (la pl.; și *spectacol de varietăți*) spectacol de divertisment alcătuit din scenete, dansuri, cuplete etc. 2. Soi, tip (4), specie (1). 3. (Biol.) Grup de indivizi din aceeași specie, diferențiați de alții prin anumite caractere.
- VARIETÉU**, *varieteuri* s.n. (fr. *variété*) Spectacol teatral de gen ușor, în repertoriul căruia intră cântece, dansuri, monologuri, jonglerii etc.
- VARIÓLĂ**, *varirole* s.f. (fr. *varirole*) Boală infecțioasă gravă, virotică și contagioasă, cu erupții pustuloase pe piele, care lasă cicatrice dacă sunt rupte; (pop.) vărsat mare.
- VARIÓLIC**, **-Ă**, *variolici*, *-ce* adj. (fr. *variologique*) Al variolei, referitor la variolă.
- VARIOMÉTRU**, *variometre* s.n. (fr. *variomètre*) 1. Dispozitiv folosit pentru măsurarea inductanței

- electrice. 2. Aparat folosit pentru măsurarea vitezei de urcare și de coborâre a avioanelor.
- VARISTÓR**, *varistoare* s.n. (fr. *varistor*) Dispozitiv (rezistor) a cărui rezistență depinde de valoarea tensiunii electrice aplicate la bornele acestuia.
- VARMÉTRU**, *varmetre* s.n. (fr. *varmètre*, engl. *varmeter*) Instrument folosit pentru măsurarea puterii electrice reactive în rețelele de curent alternativ.
- VAROMÉTRU**, *varometre* s.n. (fr. *varheuremètre*) Contor de măsurare a energiei electrice reactive.
- VAR-ÓRĂ**, *vari-oră* s.m. (fr. *varheure*) Unitate de măsură pentru energia electrică reactivă, egală cu 3600 de vari-secundă.
- VAR-SECUNDĂ**, *vari-secundă* s.f. (fr. *varseconde*) Unitate de măsură pentru energia electrică reactivă.
- VÁRUS** s.n. (fr. *varus*) Deviație a piciorului spre interior în raport cu axa corpului.
- VASÁL**, *vasali* s.m. (fr. *vassal*) Persoană care, în Evul Mediu, în vestul Europei, depindea de un senior²; stat aservit altui stat; supus.
- VASALITÁTE** s.f. (fr. *vassalité*) 1. Starea, calitatea de vasal. 2. Situație de dependență politică a unei țări față de alta, cu păstrarea autonomiei.
- VASCULÁR**, -Ă, *vasculari*, -e adj. (fr. *vasculaire*) 1. Care aparține vaselor sangvine sau limfatice. 2. *Sistem vascular* = totalitatea vaselor sangvine sau limfatice. *Țesut vascular* = țesutul din care sunt alcătuite vasele sangvine. *Plantă vasculară* = plantă cu vase prin care circulă seva.
- VASCULARIZÁ**, *vascularizez* vb. I (fr. *vasculariser*, engl. *vascularize*) (Despre vase de sânge) A străbate un țesut, un organ etc.
- VASCULARIZÁT**, -Ă, *vascularizați*, -te adj. (fr. *vascularisé*) (Despre țesuturi și organe) Care conține vase sangvine.
- VASCULARIZÁȚIE** s.f. (fr. *vascularisation*) Formare de vase sangvine noi în masa unui țesut sau a unui organ; totalitatea vaselor sangvine și limfatice ale unui organ; dispunere a vaselor într-un țesut, într-un organ.
- VASECTOMÍE**, *vasectomii* s.f. (fr. *vasectomie*) Rezecție a canalelor deferente.
- VASELÍNĂ**, *vaseline* s.f. (fr. *vaseline*) Substanță vâscoasă grasă, obținută din distilarea petrolului, folosită ca lubrifiant, ca unguent etc.
- VASOCONSTRICTÓR**, -OÁRE, *vasoconstrictori*, -oare adj. (fr. *vaso-constricteur*) Care provoacă vasoconstricție.
- VASOCONSTRICȚIE**, *vasoconstricții* s.f. (fr. *vasoconstriction*) Diminuare a afluxului din vasele sangvine ca urmare a contracției sau îngustării acestora.
- VASODILATATÓR**, -OÁRE, *vasodilatatori*, -oare adj., s.n. (fr. *vaso-dilatateur*) (Medicament, proces etc.) care provoacă vasodilatație.
- VASODILATÁȚIE**, *vasodilatații* s.f. (fr. *vaso-dilatation*) Mărire a afluxului din vasele sangvine ca urmare a dilatării acestora.
- VASOMOTÓR**, -OÁRE, *vasomotori*, -oare adj. (fr. *vaso-moteur*) Care se referă la contracția sau la relaxarea vaselor sangvine; care produce, reglează contracția sau relaxarea acestora.
- VAST**, -Ă, *vaști*, -ste adj. (fr. *vaste*, lat. *vastus*) (Despre suprafețe) Foarte mare, întins; larg; (despre construcții) spațios, amplu; care cuprinde mai multe domenii; enciclopedic; bogat, complex.
- VASTITÁTE** s.f. (fr. *vastité*, lat. *vastitas*, -atis) Însușirea a ceea ce este vast; imensitate, întindere nemărginită.
- VATELÍNĂ**, *vateline* s.f. (germ. *Wattelin*) Material textil pufos cu care se căptușește o haină, pentru a o face mai călduroasă.
- VATICINÁ**, *vaticinez* vb. I (it. *vaticinare*, fr. *vaticiner*) (Livr.) A prezice, a profetiza.
- VATICINÁR**, -Ă, *vaticinari*, -e adj. (fr. *vaticinaire*) (Livr.) Care are caracter de prorocire; profetic, vizionar (1).
- VATICINATÓR**, -OÁRE, *vaticinatori*, -oare s.m. și f. (fr. *vaticinateur*) (Livr.) Persoană care prezice viitorul sub influența unei puteri supranaturale.
- VATÍR**, *vatiruri* s.n. (germ. *Wattier[leinen]*) Pânză foarte apretată, folosită ca întăritură la haine (bărbătești).
- VATMÁN**, *vatmani* s.m. (fr. *wattman*) Bărbat care conduce un tramvai; manipulant.
- VÁZĂ**, *vaze* s.f. (fr. *vase*) Vas pentru flori; glastră.
- VÁL**, *váluri* s.n. (lat. *velum*, cf. fr. *voile*) 1. Țesătură fină, transparentă, cu care femeile își acoperă capul; voal (1). 2. *Válul palatului* = porțiunea musculară care continuă cerul-gurii în partea posterioară a cavității bucale. *A i se pune* (sau *a i se lua cuiva*) *un vâl (de) pe ochi* = a înceta (sau a începe) să înțeleagă ceva.
- VÁRSÁMÁNT**, *vársăminte* s.n. (*vârșă* + *-ământ*, cf. fr. *versement*) Predare (la stat) a unei sume de bani, în baza unei obligații legale; sumă de bani astfel predată.
- VÁTMÁNÍȚĂ**, *vătmănițe* s.f. (*vatman* + *-iță*) Femeie care conduce un tramvai; manipulantă.
- VÉCTOR/VECTÓR**, (1, 2, 3) *vectori*, (4) *vectoare* (fr. *vecteur*) 1. S.m. (Mat., fiz.) Mărire definită printr-o valoare numerică, o unitate de măsură, o direcție și un punct de aplicare. 2. S.m. Animal, plantă etc. care servește drept gazdă în procesul de transmitere

- a maladiilor epidemice. 3. S.m. Persoană care vehiculează o informație. 4. Adj. *Rază vectoare* = segment de dreaptă care pornește dintr-un sistem de coordonate polare către un punct.
- VECTORIAL**, -Ă, *vectoriali*, -e adj. (fr. *vectoriel*)
1. Care ține de vector (1), referitor la vector; care folosește vectori. 2. *Calcul vectorial* = studiul vectorilor (1) și al aplicațiilor acestora. *Mărime vectorială* = mărime care are caracteristicile unui vector (1).
- VECTORMÉTRU**, *vectormetre* s.n. (fr. *vecteurmètre*) Aparat electric folosit pentru măsurarea caracteristicilor curenților alternativi.
- VEDĒ** n.pr. f. pl. (n.pr. fr. *Védas*) Denumire dată cu legerii de texte sacre indiene scrise în sanscrita veche în mileniul III-I î.H.
- VEDETARIÁT** s.n. (fr. *vedettariat*) (Rar) Faptul de a fi, de a deveni o vedetă; atitudine de vedetă, vedetism.
- VEDĒTĂ**, *vedete* s.f. (fr. *vedette*) 1. Actor, sportiv etc. de renume; star¹; persoană care vrea să iasă în evidență. 2. Navă mică de luptă; mică ambarcațiune care asigură comunicațiile din rada unui port. 3. Rând tipărit cu litere mai groase.
- VEDETÍSM** s.n. (*vedetă* + *-ism*) Preocuparea, tendința de a ieși în evidență cu orice preț; dorința expresă de a fi considerat vedetă; comportament de vedetă, vedetariat.
- VĒDIC**, -Ă, *vedici*, -ce adj. (fr. *védique*) 1. Referitor la Vede, de Vede, al Vedelor. 2. *Religie vedică* = religie antică indiană anterioară brahmanismului bazată pe Vede.
- VĒDÍSM** s.n. (fr. *védisme*) Formă primară a religiei brahmanice.
- VEGETÁ**, *vegetez* vb. I (fr. *végéter*, lat. *vegetare*) (Despre plante) a crește; (despre oameni) a trăi o viață anostă, inactivă.
- VEGETÁL**, -Ă, *vegetali*, -e (fr. *végétal*) 1. Adj. De plante, al plantelor. 2. S.f. Plantă¹.
- VEGETARIÁN**, -Ă, *vegetarieni*, -e (fr. *végétarien*) 1. Adj. (Despre regimuri alimentare) Bazat numai pe vegetale. 2. S.m. și f. Adept al vegetarismului.
- VEGETARIANÍSM** s.n. (*vegetarian* + *-ism*) Regim alimentar sau sistem de alimentație din care se exclude carnea și orice produs de origine animală.
- VEGETATÍV**, -Ă, *vegetativi*, -e adj. (fr. *végétatif*, it. *vegetativo*) 1. Care asigură întreținerea vieții, precum și creșterea animalelor și a plantelor; care se referă la funcția organelor interne. 2. Care se limitează la satisfacerea nevoilor esențiale, fără participarea intelectului. 3. *Înmulțire vegetativă* = înmulțire asexuată prin rizomi, bulbi, butași. *Sistem nervos vegetativ* = sistem nervos alcătuit din sistemul nervos simpatic și din cel parasimpatic, care inervează organele interne.
- VEGETÁȚIE**, *vegetații* s.f. (fr. *végétation*, lat. *vegetatio*) 1. Totalitatea plantelor dintr-o zonă, dintr-o țară etc.; creștere, dezvoltare a plantelor. 2. (Med.) Excrescență patologică formată pe piele sau pe mucoase.
- VEHEMĒNT**, -Ă, *vehemenți*, -te adj. (fr. *véhément*, lat. *vehemens*, -ntis) Violent (3), impetuos.
- VEHEMĒNTĂ** s.f. (fr. *véhémence*, lat. *vehementia*) Violență (2), impetuoșitate (în manifestări).
- VEHÍCUL**, *vehicule* s.n. (fr. *véhicule*, lat. *vehiculum*) 1. Mijloc de transport, cu sau fără autopropulsie, care circulă pe o cale de comunicație terestră, subterană, acvatică, aeriană, cosmică. 2. Mijloc care servește la transmiterea unui lucru. 3. Mediu de dispersie a substanțelor active din medicamente.
- VEHICULĂ**, *vehiculez* vb. I (fr. *véhiculer*) A face să circule, a transmite (1), a răspândi informații, idei etc.
- VEIÓZĂ**, *veioze* s.f. (fr. *veilleuse*) Lampă mică de noapte, cu abajur.
- VELÁR**, -Ă, *velari*, -e adj., s.f. (fr. *vélaire*) (Sunet) care se produce în partea posterioară a cavității bucale, prin atingerea sau prin apropierea rădăcinii limbii de vălul palatului; (despre consoane) gutural (2).
- VELÁRIUM** s.n. (lat. *velarium*, fr. *vélarium*) Pânză mare care acoperea arenele circurilor sau ale amfiteatrelor romane, pentru a-i apăra pe spectatori de soare ori de ploaie.
- VELATÚRĂ**, *velaturi* s.f. (it. *velatura*) Totalitatea velelor unei nave.
- VĒLĂ**, *vele* s.f. (it. *vela*) 1. Pânză de corabie; (p. ext.) ambarcațiune cu pânze. 2. (La pl.) Sport practicat cu o velă (1).
- VELD**, *velde* s.n. (fr. *veld*) Savană cu ierburi înalte, pe platourile din sudul Africii.
- VELEITÁR**, -Ă, *veleitari*, -e adj., s.m. și f. (fr. *velleitaire*) (Persoană) care manifestă dorințe, pretenții, ambiții (nejustificate).
- VELEITARÍSM** s.n. (*veleitar* + *-ism*) Atitudine veleitară.
- VELEITÁTE**, *veleități* s.f. (fr. *velléité*) Dorință, pretenție (3), aspirație (2), intenție (exagerată, nejustificată).
- VELIÉR**, *veliere* s.n. (it. *veliero*) Navă cu pânze; corabie.

VELÍN, -Ă, *veline* adj. (fr. *velin*) (Despre hârtie, carton) Neted, lucios; subțire; de lux.

VELOCE adj. invar. (fr. *vélocé*) (Rar) Agil, rapid (1).

VELOCIPÉD, *velocipede* s.n. (fr. *velocipède*) Bicicletă cu roți inegale.

VELOCITATE s.f. (fr. *vélocité*, it. *velocità*) (Livr.) Viteză mare, iuteală.

VELODRÓM, *velodromuri* s.n. (fr. *vélodrome*) Pistă circulară și înclinată pe care se organizează curse ciclisme.

VELOGRAFIE, *velografii* s.f. (fr. *vélographie*) (Poligr.) Procedeu de obținere a unor tipare artistice asemănătoare fotografiilor.

VELÚR s.n. (fr. *velours*) 1. Țesătură de mătase, de bumbac etc. cu aspect de catifea (mai groasă). 2. Tip de piele pentru încălțăminte fină.

VENÁL, -Ă, *venali, -e* adj. (fr. *venal*, lat. *venalis*) Care este lipsit de scrupule, care face orice pentru bani; imoral, corupt.

VENALITATE, (2) *venalități* s.f. (fr. *venalité*) 1. Faptul de a fi venal; caracterul sau comportamentul unui om venal; coruptibilitate. 2. Faptă venală.

VÉNĂ, *vene* s.f. (fr. *veine*, lat. *vena*) 1. Vână. 2. (Fig.) Conjunctură favorabilă; șansă (la jocurile de noroc). 3. Putere, forță spirituală.

VENDÉTĂ, *vendete* s.f. (it. *vendetta*) Ură și dorință puternică de răzbunare; răzbunare sângeroasă (frecventă în Corsica și în Sicilia), obligatorie pentru toate rudele victimei.

VENERĂ, *veneraz* vb. I (fr. *vénérer*, lat. *venerari*) A cinsti, a respecta în mod deosebit; a idolatriza.

VENERABIL, -Ă, *venerabili, -e* (fr. *vénéral*) 1. S.m. și f., adj. (Persoană) demnă de venerație, de cel mai profund respect. 2. S.m. Președintele unei loji masonice. 3. *Vârsta venerabilă* = vârsta unui om foarte bătrân.

VENERĂȚIE s.f. (fr. *vénération*, lat. *veneratio*) Admirație deosebită; cult¹ (3); respect pentru lucrurile sfinte.

VENERIĂN, -Ă, *venerieni, -e* adj. (fr. *vénerien*) (Rar) Veneric.

VENÉRIC, -Ă, *venerici, -ce* adj. (germ. *venerisch*) (Despre boli) Care afectează organele genitale; care se transmite prin contact sexual; venerian.

VENEROLÓG, -Ă, *venerologi, -ge* s.m. și f. (de la *venerologie*, cf. rus. *venerolog*) Specialist în venerologie.

VENEROLOGIE s.f. (fr. *vénérologie*) Studiul și tratarea bolilor venerice.

VENESECȚIE, *venesecții* s.f. (engl. *venesection*) (Med.) Flebotomie.

VENÓS, -OĂSĂ, *venoși, -oase* adj. (fr. *veineux*, lat. *venosus*) 1. Care se referă la vene; care circulă prin vene. 2. (Bot.; despre unele organe) Cu vinișoare.

VENOZITATE s.f. (fr. *veinosité*) Dispunere a venelor în corp sau într-un organ al acestuia.

VENTÍL, ventile s.n. (germ. *Ventil*) 1. Piesă cu ajutorul căreia se închide o supapă; supapă (1). 2. Diodă redresoare.

VENTILĂ, ventilez vb. I (fr. *ventiler*, lat. *ventilare*) 1. A pune în mișcare acrul, pentru a-l împropăta. 2. (Fig.) A lansa o știre, o idee etc.

VENTILATÓR, ventilatoare s.n. (fr. *ventilateur*) Aparat sau dispozitiv folosit pentru împropătarea aerului (viciat) într-un spațiu închis.

VENTILĂȚIE, ventilații s.f. (fr. *ventilatio*, lat. *ventilation*) 1. Împropătare a aerului (viciat) dintr-un spațiu închis; aparat, instalație cu ajutorul căreia se realizează această împropătare. 2. *Ventilație pulmonară* = proces fiziologic de circulație a aerului prin căile respiratorii și prin plămâni, realizat prin alternarea ritmică a inspirației și a expirației.

VENTRÁL, -Ă, *ventrali, -e* adj. (fr. *ventral*, lat. *ventralis*) Din regiunea abdomenului, de abdomen; care se referă la partea anterioară a corpului (la om) sau la partea inferioară a corpului (la animale).

VENTRÍCUL, ventricule s.n. (fr. *ventricule*, lat. *ventriculus*) Cavitate naturală de dimensiuni reduse din interiorul unui organ (inimă, creier, laringe).

VENTRICULĂR, -Ă, *ventriculari, -e* adj. (fr. *ventriculaire*) Care se referă la ventricule, al ventriculelor.

VENTRILÓC, -Ă, *ventriloci, -ce* s.m. și f. (fr. *ventriloque*) Persoană capabilă să vorbească fără a-și mișca buzele și gura (dând impresia că vorbește din abdomen).

VENTÚZĂ, ventuze s.f. (fr. *ventouse*) 1. Pahar mic de sticlă care se aplică pe piele, cu scopul de a produce o revulsie locală cu efect curativ. 2. Calotă mică de cauciuc cu ajutorul căreia se scoate aerul ce împiedică circulația unui lichid într-o conductă. 3. Organ al anumitor animale care le permite să se fixeze pe diferite corpuri.

VENUSIÁN, -Ă, *venusieni, -e* adj., s.m. și f. (fr. *venusien*) (Presupus locuitor) al planetei Venus.

VENÚST, -Ă, *venuști, -ste* adj. (cf. fr. *venusté*) (Livr.) Plin de farmec, grațios.

VERACITATE s.f. (fr. *véracité*, lat. *veracitas, -atis*) Veridicitate.

VERÁNDĂ, verande s.f. (fr. *vérande*) Galerie exterioară sau balcon închis cu geamuri.

VERB, verbe s.n. (fr. *verbe*, lat. *verbum*) Partea de vorbire care exprimă o acțiune sau o stare și care se

caracterizează prin flexiune proprie (conjugare); cuvânt, exprimare.

VERBÁL, -Ă, *verbali*, -e adj. (fr. *verbal*, lat. *verbalis*)

1. Care este făcut sau transmis prin cuvinte; caracteristic limbii vorbite; oral (3). 2. Care se referă la verb, de verb. 3. *Flexiune verbală* = conjugare.

VERBALÍSM s.n. (fr. *verbalisme*) Abuz de cuvinte, în dauna exprimării unor idei.

VERBIÁJ s.n. (fr. *verbiage*) (Livr.) Abundență de cuvinte inutile; flecăreală.

VERBIGERÁȚIE s.f. (fr. *verbigération*) Discurs incoerent marcat de repetiții, alterări de cuvinte etc., care apare în unele cazuri de demență.

VERBOZITÁTE s.f. (fr. *verbosité*) (Livr.) Abuz de cuvinte; vorbărie.

VERDÍCT, *verdicte* s.n. (fr. *verdict*) 1. Sentință (1), hotărâre judecătorească. 2. Hotărâre, opinie definitivă.

VERGETÚRĂ, *vergeturi* s.f. (fr. *vergetures*) (Mai ales la pl.) Dungă sau șir de dungi apărute pe piele ca urmare a întinderii excesive a acesteia în timpul sarcinii, în obezitate, în unele boli endocrine etc.

VERÍDIC, -Ă, *veridici*, -ce adj. (fr. *véridique*, lat. *veridicus*) Adevărat, real² (1).

VERIDICITÁTE s.f. (fr. *véridicité*) Caracterul a ceea ce este veridic; autenticitate; veracitate.

VERIFICÁ, *verific* vb. I (fr. *vérifier*, lat. *verificare*) A examina, a controla ceva sau pe cineva pentru a vedea în ce măsură corespunde cerințelor anumitor date sau adevăruri; a revizui; a proba (2).

VERIFICÁBIL, -Ă, *verificabili*, -e adj. (fr. *vérifiable*, cf. *verifica*) Care poate fi verificat.

VERIFICATÓR, -OÁRE, *verificatori*, -oare s.m. și f. (fr. *vérificateur*) Persoană care verifică (din punct de vedere tehnic, contabil etc.) ceva.

VERÍSM s.n. (fr. *vérisme*, it. *verismo*) Curent în literatură și artă apărut în Italia, la sfârșitul sec. al XIX-lea, care susținea întâietatea observației în raport cu imaginația.

VERÍST, -Ă, *veriști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *vériste*) (Adept) al verismului.

VERITÁBIL, -Ă, *veritabili*, -e adj. (fr. *véritable*) Adevărat, nefalsificat, autentic, genuin; patent².

VERITÁTE, *verități* s.f. (fr. *vérité*) Adevăr, realitate.

VERMÉIL adj. (pr. *verméi*; fr. *vermeil*) De culoare roșie-închis.

VERMICÍD, *vermicide* adj., s.n. (fr. *vermicide*) (Substanță, medicament) care distruge viermii paraziți.

VERMICULÁR, -Ă, *vermiculari*, -e adj. (fr. *vermiculaire*) Vermiform.

VERMIFÓRM, -Ă, *vermiformi*, -e adj. (fr. *vermiforme*) Care are formă sau o mișcare asemănătoare unui vierme; vermicular.

VERMIFÚG, -Ă, *vermifugi*, -ge adj., s.n. (fr. *vermifuge*) (Substanță, medicament) care distruge viermii intestinali; antihelmintic.

VERMILLON s.n. (pr. *vermion*; fr. *vermillon*) Sulfură de mercur pulverizată, folosită drept culoare roșie în pictura în ulei.

VERMINÁȚIE s.f. (fr. *vermination*) Reproducerea viermilor în intestin; nume dat viermilor intestinali.

VERMÍNĂ s.f. (fr. *vermine*) 1. (Livr.; cu sens colectiv) Insecte parazite externe (purici, păduchi etc.), la om și la animale. 2. (Fig.) Indivizi suspecti, periculoși pentru societate.

VERMINÓZĂ, *verminoze* s.f. (fr. *vermineuse*) (Med.) Helmintiază.

VERMOREL, *vermorele* s.n. (denumire comercială) Aparat portativ folosit pentru stropit pomii, vița-de-vie etc.

VÉR MUT, *vermuturi* s.n. (fr. *vermouth*, germ. *Wermut*, it. *vermut*) Băutură alcoolică preparată din vin aromat cu plante amare și tonice puse la macerat, servită ca aperitiv; sticlă, pahar care conține o astfel de băutură.

VERNACULÁR, -Ă, *vernaculari*, -e adj. (fr. *vernaculaire*) (Livr.) Propriu unei țări, unei regiuni.

VERNÁL, -Ă, *vernali*, -e adj. (fr. *vernal*, lat. *vernalis*)

1. De primăvară, al primăverii, despre primăvară.

2. *Punct vernal* = punct în care Soarele se află în echinocțiul de primăvară.

VERNIÉR, *vernieri* s.n. (fr. *vernier*) Scară gradată suplimentară, pe rigleta sau pe cursorul unor instrumente ori aparate de măsură.

VERNÍL adj. invar., s.n. (fr. *vert Nil*) (Culoare) verde-deschis.

VERNIS s.n. (pr. *verni*; fr. *vernis*) 1. Soluție rășinoasă care se aplică pe obiecte pentru lustru și protecție; (p. ext.) lac. 2. Smalt (1), email (1). 3. *Vernis moale* = tehnică, în gravură, prin care se obține aspectul specific desenului în creion. 4. (Fig.) Aparență strălucitoare, dar înșelătoare.

VERNISÁ¹, *vernisez* vb. I (fr. *verniser*) A da cu vernis (1).

VERNISÁ², *vernisez* vb. I (de la *vernisa*) A deschide, a inaugura o expoziție (de artă).

VERNISÁJ, *vernisaje* s.n. (fr. *vernissage*) Deschidere oficială a unei expoziții (de artă).

VERÓS, -OÁSĂ, *veroși*, -oase adj. (fr. *véreux*) Necinstit, imoral.

- VEROSÍMIL**, -Ă, *verosimili*, -e adj. (it. *verosimile*) Posibil (1), plauzibil, credibil.
- VERS**, *versuri* s.n. (fr. *vers*, lat. *versus*) Grupare de cuvinte ritmate; fiecare dintre rândurile care alcătuiesc strofele unei poezii; (la pl.) poezie.
- VERSĂNT**, *versanți* s.m. (fr. *versant*) 1. Pantă, coastă a unui deal sau a unui munte. 2. Suprafața înclinată a unui acoperiș.
- VERSĂT**, -Ă, *versați*, -te adj. (fr. *versé*) Cu experiență, rutinat, priceput.
- VERSATIL**, -Ă, *versatili*, -e adj. (fr. *versatile*, lat. *versatilis*) Care își schimbă ușor opiniile; nestatornic, nehotărât; instabil (2); cameleonic.
- VERSILITĂȚE** s.f. (fr. *versatilité*) (Livr.) Calitatea de a fi versatil.
- VERSÉT**, *versete* s.n. (fr. *verset*) Fiecare dintre paragrafele (numerotate) din Biblie sau din alte cărți sfinte.
- VERSIFICĂ**, *versific* vb. I (fr. *versifier*, lat. *versificare*) 1. A transpune în versuri un text. 2. A scrie versuri.
- VERSIFICATÓR**, -OĂRE, *versificatori*, -oare s.m. și f. (fr. *versificateur*, lat. *versificator*, -oris) 1. Persoană care scrie versuri sau care transpune un text în versuri. 2. Poet minor, lipsit de inspirație.
- VERSIFICĂȚIE**, *versificații* s.f. (fr. *versification*) Disponere a versurilor conform cerințelor prozodice: ritm, rimă, grupare strofică etc.; arta de a scrie versuri.
- VERSIÚNE**, *versiuni* s.f. (fr. *version*) 1. Traducere a unui text în altă limbă. 2. Variantă a unui text inițial; ediție (3). 3. Fel în care este prezentată o întâmplare, un fapt. 4. (Med.) Manevră de modificare a poziției fătului în uter, pentru a ușura nașterea. 5. În *versiune originală* = în original.
- VERSLIBRÍSM** s.n. (fr. *vers-librisme*) (Livr.) Folosire a versului liber în poezia modernă.
- VERSLIBRÍST**, -Ă, *verslibriști*, -ste (fr. *vers-libriste*) 1. S.m. și f. Poet modern care compune versuri libere. 2. Adj. Alcătuit din versuri libere.
- VĚRSO**, *versouri* s.n. (fr. *verso*, lat. [*folio*] *verso*) Dosul paginii; contrapagină.
- VERTEBRĂL**, -Ă, *vertebrali*, -e adj. (fr. *vertébral*) Care se referă la vertebre; de sau din vertebre.
- VERTEBRĂȚ**, -Ă, *vertebrați*, -te (fr. *vertébré*, lat. *vertebratus*, it. *vertebrato*) 1. Adj. (Despre animale) Care are șira spinării și schelet osos intern. 2. S.n. (La pl.) Încrângătură de animale având corpul format din cap, trunchi și coadă, cu schelet osos sau cartilaginios intern și coloană vertebrală; (și la sg.) animal care face parte din această încrângătură.
- VERTÉBRĂ**, *vertebre* s.f. (fr. *vertèbre*, lat. *vertebra*) Fiecare dintre oasele care alcătuiesc coloana vertebrală.
- VĚRTEX** s.n. (fr., lat. *vertex*) 1. (Anat.) Sinciput. 2. (Mar.) Punct la cea mai ridicată latitudine al ortodromei. 3. (Met.) Punctul cel mai vestic atins de traiectoria unui ciclon.
- VERTICĂL**, -Ă, *verticali*, -e (fr. *vertical*) 1. Adj., s.f. (Linie dreaptă) care cade perpendicular pe un plan orizontal. 2. *Verticala locului* = direcția determinată de poziția firului cu plumb, aflat în stare de echilibru, într-un punct dat. 3. S.n. Semicercul sferei cerești, care trece prin zenit și prin nadir.
- VERTICALITĂȚE** s.f. (fr. *verticalité*) Înșușirea de a fi vertical (1); (fig.) atitudine demnă, fără compromisuri; intransigență.
- VERTICÍL**, *verticile* s.n. (fr. *verticille*, lat. *verticillus*) 1. Disponere în formă de cerc a florilor, a frunzelor sau a ramurilor, la același nivel, în jurul unei axe. 2. Disponere radială a tentaculelor, a perilor, a organelor în raport cu un ax.
- VERTIGINÓS**, -OĂSĂ, *vertiginoși*, -oase adj. (fr. *vertigineux*, lat. *vertiginosus*) Care se petrece cu viteză mare.
- VERTIGOFOBÍE**, *vertigofobii* s.f. (fr. *vertigophobie*) Fobie de vertij.
- VERTÍJ**, *vertijuri* s.n. (fr. *vertige*) Amețelă, lipsă de echilibru (la vederea abisurilor).
- VERÚCĂ**, *veruci* s.f. (lat. *verruca*) (Med.) Aluniță, neg a cărui creștere este cauzată de un virus.
- VERUCÓS**, -OĂSĂ, *verucoși*, -oase adj. (lat. *verrucosus*, fr. *verruqueux*) 1. Plin de negi. 2. (Bot.; despre plante și părți ale acestora) Acoperit cu protuberanțe mici, sferice. 3. Care are formă de neg.
- VĚRVĂ** s.f. (fr. *verve*) 1. Bună-dispoziție manifestată prin bogăție verbală. 2. *A'fi în* (sau *cu*) *vervă* = a fi volubil, însuflețit; a fi în formă bună.
- VERZĂL**, -Ă, *verzali*, -e s.f., adj. (germ. *Versal*) (Literă) majusculă, capitală.
- VESĚLĂ** s.f. (fr. *vaisselle*) Totalitatea vaselor folosite la masă.
- VĚSPASIĂNĂ**, *vespasiane* s.f. (fr. *vespasienne*) (Livr.) Closet public (pentru bărbați).
- VĚSPERĂL**, -Ă, *vesperali*, -e adj. (fr. *vespéral*) De seară.
- VEST** s.n. (germ. *West*) Punct cardinal opus estului; apus; Occident.
- VESTĂLĂ**, *vestale* s.f. (fr. *vestale*, lat. *vestalis*) (La romani) Preoteasă care întreținea focul sacru în templul zeiței Vesta; (fig.) femeie virtuoasă.

- VĚSTĀ**, *veste* s.f. (fr. *veste*) Jachetă scurtă, fără guler și fără mâneci.
- VESTIĀR**, *vestiare* s.n. (fr. *vestiaire*) Garderobă, într-o clădire publică; încăpere mică la intrarea într-o locuință (în care se află cuierul pentru haine).
- VESTIBŪL/(2) VESTĪBUL**, (1) *vestibuluri*, (2) *vestibule* s.n. (fr. *vestibule*, lat. *vestibulum*) 1. Încăpere mică la intrarea într-un edificiu, într-un apartament; antreu (1), sală (3), hol. 2. (Anat.) Cavitate, la intrarea într-un canal sau în altă cavitate; primul compartiment al urechii interne.
- VESTIBULĀR**, -Ā, *vestibulari*, -e adj. (fr. *vestibulaire*) (Anat.) Care se referă la vestibul (2), de vestibul.
- VĚSTIC**, -Ā, *vestici*, -ce adj. (*vest* + -ic, cf. germ. *westisch*) Al vestului, referitor la vest; care se află la vest; apusean; occidental.
- VESTĪGIU**, *vestigii* s.n. (fr. *vestige*, lat. *vestigium*) Urmă apărută din trecut, rămășiță a ceva dispărut; relievă (1).
- VESTIMENTĀR**, -Ā, *vestmentari*, -e adj. (fr. *vestmentaire*) Care se referă la veșminte, al veșmintelor.
- VESTIMENTĀȚIE** s.f. (cf. it. *vestmenta*) Îmbrăcămintea.
- VESTŌN**, *vestoane* s.n. (fr. *veston*) Haină (de uniformă); (p. ext.) sacou.
- VETERĀN**, -Ā, *veterani*, -e (fr. *vétéran*, lat. *veteranus*) 1. S.m. (În Roma antică) Ostaș eliberat din armată după terminarea serviciului militar cu unele privilegii. 2. S.m. Soldat care a făcut un stagiu militar lung; militar care a participat la un război. 3. S.m. și f. Persoană care a îmbătrânit într-o funcție, într-o profesie.
- VETERINĀR**, -Ā, *veterinari*, -e (fr. *vétérinaire*, lat. *veterinarius*) 1. Adj. Care se referă la bolile animalelor și la tratarea acestora. 2. Adj., s.m. (Persoană) care practică medicina veterinară.
- VĚTO**, *vetouri* s.n. (lat., fr. *veto*) Drept al unei persoane, al unui stat etc. de a se opune unei hotărâri sau unei propuneri; formulă folosită cu această ocazie.
- VĚTŪST**, -Ā, *vetuști*, -ste adj. (fr. *vétuste*, lat. *vetustus*) Vechi, demodat (1), uzat în timp; perimat.
- VĚTUSTĀTE** s.f. (fr. *vétusté*, lat. *vetustas*, -*atis*) (Livr.) Starea a ceea ce este vetust.
- VĚXĀ**, *vexez* vb. I (fr. *vexer*, lat. *vexare*) A jigni, a ofensa; a contraria.
- VĚXĀTORIU**, -IE, *vexatorii* adj. (fr. *vexatoire*) (Livr.) Care vexează; jignitor, ofensator.
- VĚXĀȚIE** s.f. v. *vexațiune*.
- VĚXĀȚIŪNE/VĚXĀȚIE**, *vexațiuni/vexații* s.f. (fr. *vexation*, lat. *vexatio*, -*onis*) (Livr.) Acțiune, vorbă sau situație care vexează.
- VĚXĪL**, *vexile/vexiluri* s.n. (fr. *vexille*) Petală superioară a florilor leguminoaselor.
- VĚXĪLOLOGIE** s.f. (cf. engl. *vexilology*, fr. *vexilologie*) Studiul steagurilor din țări și epoci diferite.
- VEZICĀL**, -Ā, *vezicali*, -e adj. (fr. *vésical*, lat. *vesicalis*) Care ține de vezică; al vezicii, de vezică.
- VEZICĀNT**, -Ā, *vezicanți*, -te adj., s.n. (fr. *vésicant*) (Substanță) care produce bășicarea pielii; vezicator.
- VEZICĀTOR**, -OĀRE, *vezicatori*, -oare adj. (fr. *vésicatoire*) (Med.) Vezicant.
- VEZICĀȚIE**, *vezicații* s.f. (fr. *vésication*) Efect produs de un vezicant.
- VEZĪCĀ**, *vezici* s.f. (lat. *vesica*) 1. (Anat.) Organ cavitătar în care se acumulează temporar lichid. 2. *Vezică înotătoare* = organ plin cu gaze, la peștii osoși, care este important pentru echilibrul, dar și la ridicarea și la coborârea acestora în apă.
- VEZICULĀR**, -Ā, *veziculari*, -e adj. (fr. *vésiculaire*) Care este în formă de veziculă.
- VEZICULĀ**, *vezicule* s.f. (fr. *vésicule*, lat. *vesicula*) 1. (Anat.) Pungă mică în care sunt colectate anumite substanțe, pentru a fi ulterior evacuate. 2. *Veziculă biliară* = rezervor al bilei¹, situat în ficat; colecist.
- VEZICULŌS**, -OĀSĀ, *veziculoși*, -oase adj. (fr. *vésiculeux*, lat. *vesiculosus*) Cu vezicule (1).
- VĪĀ** prep. (fr., lat. *via*) Pe drumul, în direcția; trecând prin...
- VIĀBIL**, -Ā, *viabili*, -e adj. (fr. *viable*) Capabil să trăiască, să se mențină, să dureze.
- VIABILITĀTE** s.f. (fr. *viabilité*) Faptul de a fi viabil; durabilitate (1), rezistență (1), trăinicie.
- VIADŪCT**, *viaducte* s.n. (fr., engl. *viaduct*, germ. *Viadukt*) Pod deasupra unei văi adânci, peste care trece o șosea sau o cale ferată.
- VIAGĒR**, -Ā, *viageri*, -e adj. (fr. *viager*) (Despre drepturi, pensii) De care beneficiază cineva toată viața, dar care nu este transmisibil urmașilor.
- VĪBRĀ**, *vibrez* vb. I (fr. *vibrer*, lat. *vibrare*) 1. A avea vibrații, a tremura, a trepida (1); a produce sunete. 2. (Despre sunete) A răsuna. 3. (Fig.) A tremura, a tresălta, a palpita (de emoție).
- VĪBRĀFŌN**, *vibrafoane* s.n. (fr. *vibraphone*) Instrument muzical de percucie asemănător xilofonului, prevăzut cu lame metalice și tuburi de rezonanță.
- VĪBRĀNT**, -Ā, *vibranți*, -te adj. (fr. *vibrant*) 1. Care vibrează; vibrator (1); care produce sunete. 2. *Consoană vibrantă* (și substantivat, f.) = consoană care se pronunță prin vibrarea repetată a vârfului limbii la atingerea ușoară a alveolelor incisivilor superiori. 3. (Fig.) Emoționant, impresionant (1).

- VIBRÁTÍL**, -Ă, *vibratili*, -e adj. (fr. *vibratile*) Care vibrează; care are vibrații.
- VIBRÁTO** (it. *vibrato*) 1. Adv. (Ca mod de executare a unei lucrări muzicale) Cu vibrații. 2. S.n. Modulație ușoară a înălțimii sunetelor, produsă de instrumentele cu coarde sau electronice ori de voce.
- VIBRÁTÓR**, -OÁRE, *vibratori*, -oare (fr. *vibrateur*) 1. Adj. Care vibrează, care produce vibrații; vibrant (1). 2. S.n. Aparat folosit pentru producerea vibrațiilor mecanice, electromagnetice etc. 3. S.n. Aparat care servește la îndesarea, prin vibrare, a unor materiale granulare sau păstoase.
- VIBRÁTIE**, *vibrații* s.f. (fr. *vibration*, lat. *vibratio*) 1. Mișcare oscilatorie periodică și rapidă. 2. Modulație a unui sunet, a unui timbru. 3. (Fig.) Emoție puternică, înfiorare.
- VIBRIÓN**, *vibrioni* s.m. (fr. *vibrion*) Bacterie mobilă ciliată în formă de virgulă.
- VIBRÍSĂ** s.f. (fr. *vibrisse*, lat. *vibrissa*) Păr din nările omului; mustăți, la unele mamifere.
- VIBRO-** (fr. *vibro-*) Element de compunere cu sensul de „(referitor la) vibrație”, în cuvinte ca: *vibromasaj*, *vibrometru*.
- VIBROGRÁF**, *vibrografe* s.n. (fr. *vibrographe*) Dispozitiv pentru măsurarea și înregistrarea unor vibrații.
- VIBROMASÁJ**, *vibromasaje* s.n. (fr. *vibromassage*) Masaj bazat pe vibrații electrice.
- VIBROMÉTRU**, *vibrometre* s.n. (fr. *vibromètre*) Instrument folosit pentru măsurarea vitezei sau a accelerației vibratorii a unui corp.
- VIBROSCÓP**, *vibroscop* s.n. (fr. *vibroscope*) Instrument folosit pentru măsurarea concomitentă a amplitudinii, frecvenței și a fazei vibrațiilor.
- VIBROTÉRÁPÍE**, *vibroterapii* s.f. (fr. *vibrothérapie*) (Med.) Seismoterapie.
- VICÁR**, *vicari* s.m. (fr. *vicaire*, lat. *vicarius*) Preot sau episcop care ține locul unui demnitar bisericesc de rang mai înalt.
- VICARIÁNT**, -Ă, *vicarianți*, -te adj. (fr. *vicariant*) (Anat.; despre organe) Care suplinește, compensează insuficiența funcțională a altui organ; care se substituie altui organ.
- VICARIÁT**, (2) *vicariate* s.n. (fr. *vicariat*) 1. Funcția sau demnitatea de vicar; timp cât se exercită această funcție; teritoriu în care își exercită autoritatea un vicar. 2. Reședința vicarului.
- VICE-** (fr. *vice-*, lat. *vice*) Element de compunere cu sensul de „adjunct”, „subordonat imediat”, în cuvinte ca: *vicepreședinte*, *vicerege*.
- VICEAMIRÁL**, *viceamirali* s.m. (fr. *vice-amiral*) Grad inferior amiralului și superior contraamiralului; persoană care are acest grad.
- VICECAMPIÓN**, -OÁNĂ, *vicecampioni*, -oane s.m. și f. (*vice-* + *campion*, cf. fr. *vice-champion*) Persoană clasată pe locul al doilea într-un campionat.
- VIBECANCELÁR**, *vicecancelari* s.m. (*vice-cancelar*, cf. fr. *vice-chancelier*) Locțiitor al unui cancelar.
- VIBECÓNSUL**, *viceconsuli* s.m. (fr. *vice-consul*) Locțiitor al unui consul; persoană care îndeplinește funcția de consul într-un oraș în care nu există consulat.
- VIBEGUVERNÁTÓR**, *viceguvernatori* s.m. (*vice-* + *guvernator*) Locțiitor al unui guvernator.
- VIBEPREȘEDÍNTE**, -Ă, *vicepreședinți*, -te s.m. și f. (*vice-* + *președinte*, cf. fr. *vice-président*) Persoană care exercită atribuțiile unui președinte în lipsa acestuia.
- VIBERÉGE**, *viceregi* s.m. (*vice-* + *rege*, cf. fr. *vice-roi*) Guvernator al unei colonii sau al unei provincii, care conduce în numele unui rege.
- VIBEVÉRSA** adv. (lat. *vice versa*) Reciproc; invers, opus.
- VIBIÁ**, *viciez* vb. I (fr. *vicier*) 1. A strica aerul. 2. (Fig.) A (se) corupe (3). 3. (Jur.) A face nul un act, o clauză etc.
- VIBINÁL**, -Ă, *vicinali*, -e adj. (fr. *vicinal*) (Despre drumuri, căi ferate) Care leagă două localități (rurale) vecine.
- VIBIÓS**, -OÁSĂ, *vicioși*, -oase (fr. *vicieux*, it. *vizioso*) 1. Adj. Cu vicii (1); defectuos. 2. Adj., s.m. și f. (Persoană) plină de vicii (2); depravat, corupt, stricat. 3. Adj. (Jur.; despre acte, dispoziții etc.) Cu vicii (3) de formă sau de fond.
- VIBISITÚDINE**, *vicisitudini* s.f. (fr. *vicissitude*, lat. *vicissitudo*, -inis) Concurs de împrejurări nefavorabile; necaz, suferință.
- VIBÍU**, *vicii* s.n. (fr. *vice*, lat. *vitium*) 1. Defect (1), cusur, tară (2). 2. Pornire, apucătură rea, nestăpănită; patimă; depravațiune. 3. (Jur.) *Viciu de formă* = greșeală care face un act juridic să devină nul, dacă una dintre formalitățile legale nu a fost îndeplinită.
- VIBÓNTE**, *viconiți* s.m. (fr. *vicomte*) Titlu de noblete inferior contelui și superior baronului; persoană care poartă acest titlu.
- VIBÍTIMĂ**, *victime* s.f. (fr. *victime*, lat. *victima*) 1. Persoană care îndură suferințe fizice sau morale provocate de cineva sau ca urmare a propriilor greșeli. 2. Persoană care suferă ca urmare a unei întâmplări nefericite (boală, accident, jaf, crimă, catastrofă)

- etc.). 3. (În Antichitate) Animal sau om care era sacrificat unei divinități.
- VICTIMIZĂ**, *victimizez* vb. I (de la *victimă*) A transforma pe cineva în victimă.
- VICTIMOLOGIE** s.f. (fr. *victimologie*) Ramură a criminologiei care studiază victimele.
- VICTORIÁN**, -Ă, *victorien*, -e adj. (fr. *victorien*, engl. *Victorian*) Care se referă la stilul perioadei de domnie a reginei Victoria a Marii Britanii (1837–1901), caracterizat prin pompă, ornamente greoaie etc.
- VICTÓRIE**, *victorii* s.f. (lat. *victoria*) 1. Avantaj, succes reputat asupra unui inamic în război, asupra unui adversar într-o competiție sportivă, la un concurs etc. 2. Rezultat excepțional într-un domeniu prin îndeplinirea unui ideal; reușită, succes; triumf al unei idei, al unei concepții.
- VICTORIÓS**, -OĂSĂ, *victoriosi*, -oase adj. (lat. *victoriosus*, fr. *victorieux*) Care a realizat o victorie; învingător, câștigător; care exprimă satisfacția succesului obținut.
- VID**, -Ă, *vizi*, -de, (1) *viduri* (fr. *vide*) 1. Adj., s.n. (Spațiu) care nu conține nimic; neant; gol; vacuum (1). 2. Adj. (Mat.) *Mulțime vidă* = mulțime care nu conține niciun element.
- VIDĂ**, *videz* vb. I (fr. *vider*) A face vid într-un spațiu închis.
- VIDĂNJ** s.n. (fr. *vidange*) Faptul de a vidanja; vidanjare.
- VIDANJĂ**, *vidanjez* vb. I (fr. *vidanger*) A goli, a curăța haznale, guri de scurgere etc.
- VIDANJÓR**, *vidanjori* s.m. (fr. *vidangeur*) Lucrător care curăță haznale, guri de scurgere etc.
- VIDEO**¹- (fr. *video*-) Element de compunere cu sensul de „imagine”, în cuvinte ca: *videocasetofon*, *videomagnetofon*.
- VIDEO**² adj. invar. (fr. *vidéo*, engl. *video*) Care se referă la sistemele de transmitere și de înregistrare a imaginii.
- VIDEOCAPTÓR**, *videocaptor* s.n. (fr. *vidéocapteur*) Tub *videocaptor* = tub electronic de televiziune folosit pentru transformarea imaginii în semnale electrice; cameră de televiziune.
- VIDEOCASĂTĂ**, *videocasete* s.f. (fr. *vidéocassette*) Casetă cu bandă magnetică pe care se înregistrează și se reproduce un program de televiziune, un film video etc.
- VIDEOCASSETOFÓN**, *videocasetofoane* s.n. (*video*- + *casetofon*) Casetofon care înregistrează și reproduce videocasete.
- VIDEOCLÍP**, *videoclipuri* s.n. (fr. *vidéo-clip*) Scurt metraj turnat în sistemul video², cu caracter artistic sau publicitar; clip.
- VIDEODÍSC**, *videodiscuri* s.n. (engl. *videodisc*, fr. *vidéodisque*) Disc care permite vizionarea unui program preînregistrat pe ecranul unui televizor.
- VIDEOFÓN**, *videofoane* s.n. (engl. *videophone*, fr. *vidéophone*) Videotelefon.
- VIDEOFÓNIC**, -Ă, *videofonici*, -ce adj. (engl. *videophonic*, fr. *vidéophonique*) Care se referă la videofon.
- VIDEOFONIE** s.f. (engl. *videophony*, fr. *vidéophonie*) Tehnica transmiterii simultane a imaginii și a sunetului.
- VIDEOFRECVÊNȚĂ**, *videofrecvențe* s.f. (germ. *Videofrequenz*, fr. *vidéofréquence*) Fiecare dintre frecvențele cuprinse în spectrul semnalului de imagine al unui canal de televiziune.
- VIDEOMAGNÉTIC**, -Ă, *videomagnetici*, -ce adj. (fr. *vidéomagnétique*) Care se referă la înregistrarea imaginii pe bandă magnetică.
- VIDEOMAGNETOFÓN**, *videomagnetofoane* s.n. (*video*- + *magnetofon*) Aparat de înregistrare și de redare a imaginii și a sunetului pe bandă magnetică.
- VIDEOPLAYER**, *videoplayere* s.n. (pr. *videopléier*; *video*- + *player*) Videocasetofon care redă doar imaginile.
- VIDEORECÓRDER**, *videorecordere* s.n. (*video*¹- + *recorder*) Videocasetofon care înregistrează și redă imaginile de pe videocasetă; recorder.
- VIDEOTEÁTRU**, *videoteatre* s.n. (fr. *vidéothéâtre*) Spectacol de teatru cu înregistrare video.
- VIDEOTÉCĂ**, *videoteci* s.f. (fr. *vidéothèque*) Mobilă cu rafturi folosită pentru păstrarea videocasetelor; încăpere în care se păstrează și se vizionează videocasete; colecție de videocasete.
- VIDEOTELEFÓN**, *videotelefoane* s.n. (engl. *videotelephone*, fr. *vidéotéléphone*) Sistem de comunicații telefonice prin care interlocutorii se văd reciproc în timpul convorbirii; videofon.
- VIDEOTÉXT**, *videotexte* s.n. (fr. *videotexte*) Sistem electronic de vizualizare pe ecranul televizorului a unor informații sub formă de text; teletext.
- VIDEUR**, *videuri* s.m. (pr. *vidör*; fr. *videur*) Persoană angajată să-i dea afară pe clienții indezirabili dintr-un local (de dans), dintr-un cabaret etc.
- VIDICÓN**, *vidicoane* s.n. (fr., engl. *vidicon*) Tub analizor de imagini televizate, utilizat în fotoconducitivitate.
- VIDUITÁTE** s.f. (fr. *viduité*, lat. *viduitas*, -atis) 1. Văduvie. 2. *Termen de viduitate* = perioadă în care o văduvă nu poate contracta o nouă căsătorie.
- VIÉLĂ**, *viele* s.f. (fr., it. *vielle*) Vechi instrument muzical cu coarde, a căror vibrație se obținea printr-un mecanism acționat de o manivelă.

- VIGILÉNT, -Ă**, *vigilenți, -te* adj. (cf. fr. *vigilant*, lat. *vigilans, -ntis*) Care supraveghează cu mare atenție.
- VIGILÉNȚĂ** s.f. (cf. fr. *vigilance*, lat. *vigilantia*) Supraveghere atentă, susținută și continuă a ceea ce se întâmplă în jurul cuiva.
- VIGOĂRE** s.f. (fr. *viguer*, lat. *vigor, -oris*) 1. Forță fizică, putere, energie; vigozitate, vitalitate; nerv (2), sevă. 2. În *vigoare* = (despre legi, dispoziții etc.) valabil într-o anumită perioadă de timp.
- VIGÓNIE**, *vigonii* s.f. (fr. *vigogne*) 1. Specie de lână² de talie mică, de pe platourile Anzilor, cu lână mătăsoasă; fir obținut din această lână. 2. Fir textil obținut dintr-un amestec de lână cu bumbac.
- VIGURÓS, -OASĂ**, *viguroși, -oase* adj. (fr. *vigoureux*) Care este plin de vigoare; puternic, robust, energic, forte (1).
- VIGUROZITĂTE** s.f. (*viguros + -itate*) (Livr.) Însușirea de a fi vigoaros; vigoare (1).
- VIITOROLÓG, -Ă**, *viitorologi, -ge* s.m. și f. (de la *viitorologie*) Specialist în viitorologie; futurolog.
- VIITOROLOGÍE** s.f. (de la *viitor*, cf. *meteorologie*) Știință care se ocupă cu teoriile și metodele de prezviuie și de cercetare a viitorului; futurologie.
- VÍKING**, *vikingi* s.m. (fr. *viking*) Nume dat războinicilor, navigatorilor și negustorilor scandinavi care au întreprins expediții în sec. VIII–XI; normand (2).
- VILAIÉT, vilaiete** s.n. (fr. *vilayet*) Diviziune teritorial-administrativă, în țările musulmane.
- VILANĚLĂ, vilanele** s.f. (fr. *villanelle*, it. *villanella*) Vechi cântec cu un caracter dansant, originar din Napoli, la modă în sec. XV–XVI în unele zone vest-europene.
- VÍLĂ, vile** s.f. (fr., lat., it. *villa*) 1. Denumire dată, în Imperiul Roman, reședințelor rurale de pe domeniile marilor proprietari de sclavi. 2. Denumire dată, în Evul Mediu, diferitelor tipuri de așezări (obștea țărănească, satul liber, satul dependent de domeniul feudalului etc.). 3. Casă de locuit sau casă de vacanță spațioasă, luxoasă, cu grădină.
- VILBROCHÉN, vilbrochene** s.n. (cf. fr. *vilbrequin*) (Tehn.) Arbore de motor cu unul sau cu mai multe coturi, care transmite mișcarea de rotație unui mecanism cu pistoane; arbore cotit.
- VILEGIATŪRĂ, vilegiaturi** s.f. (fr. *villégiature*) Vacanță petrecută în afara localității de domiciliu.
- VILLAFRANCHIÁN, -Ă**, *villafranchieni, -e* (fr. *villafranchien*) 1. Adj. Care se referă la villafranchian (2). 2. S.n. Denumire dată stratelor de la baza cuaternarului, formate din depozite continentale.
- VÍNA** s.f. (fr. *vina*) Chitară indiană cu patru coarde întinse pe scăunașe înalte, care are un sunet plăcut.
- VINCI**, *vinciuri* s.n. (cf. it. *vinciglio*) (Tehn.) Cric.
- VÍNCLU, vincluri** s.n. (germ. *Winkel*) 1. Echer (1). 2. Bară profilată din oțel sau din metale ușoare, cu două aripi în secțiune.
- VÍNDIAC/VINDIÁC, vindiacuri** s.n. (germ. *Windjacke*) Haină scurtă care apără de vânt; canadiană.
- VINDICATÍV, -Ă**, *vindicativi, -e* adj. (fr. *vindicatif*) (Livr.) Răzbunător.
- VINDÍCTĂ, vindicte** s.f. (fr. *vindicte*, lat. *vindicta*) (Inv.) Urmărire, pedepsire; răzbunare a unei crime.
- VINEGRÉTĂ, vinegrete** s.f. (fr. *vinaigrette*) Sos rece preparat din oțet, untdelemn, sare, piper și pătrunjel verde tocat; vinograd.
- VINGALĂC, vingalace** s.n. (germ. *Winkelhaken*) (Rar) Instrument metalic în care zețarul așază literele culese pentru textul de imprimat; culegar.
- VINÍCOL, -Ă**, *vinicoli, -e* adj. (fr. *vinicole*, it. *vinicolo*) Care se referă la cultura viței-de-vie, la producerea vinului.
- VINIÉTĂ, viniete** s.f. (fr. *vignette*) 1. Ornament făcut pe coperta unei cărți, pe o hârtie de scris etc.; ilustrație mică pusă la sfârșitul sau la începutul unui text, al unui capitol etc. 2. Adaos atașat unei mărci poștale, fără valoare nominală, emisă cu prilejul unui eveniment important.
- VINIETÍST, -Ă**, *vinietști, -ste* s.m. și f. (fr. *vignettiste*) Autor de viniete.
- VINIFÉR, -Ă**, *viniferi, -e* adj. (fr. *vinifère*) Care produce vin; (despre terenuri) pe care se cultivă vița-de-vie.
- VINIFICĂ, vinific** vb. I (cf. fr. *vinifier*) A supune mustul vinificației.
- VINIFICATÓR, -OĂRE**, *vinificatori, -oare* s.m. și f. (fr. *vinificateur*) Persoană specializată în vinificație.
- VINIFICĂȚIE, vinificații** s.f. (fr. *vinification*) Proces de transformare a mustului (de struguri) în vin.
- VINÍL** s.n. (fr. *vinyle*) Radical organic obținut din etilenă.
- VINILÍN** s.n. (de la *vinil*) Masă plastică pe bază de vinil cu rezistență mare, întrebuințată în industrie și la fabricarea obiectelor de larg consum.
- VINIPLÁST, viniplaste** s.n. (fr. *vinylplaste*, germ. *Vinylplast*) Policlorură de vinil, care conține plastifianți și stabilizatori de temperatură.
- VINOGRÁD, vinograde** s.n. (rus. *vinograd*) Vinegretă.
- VINOTÉCĂ, vinoteci** s.f. (de la *vin*) Colecție de vinuri de calitate superioară (din recolte diferite).

- VIOĂRĂ**, *viori* s.f. (cf. it. *viola*) Instrument muzical alcătuit dintr-o cutie de rezonanță cu patru coarde, care vibrează când sunt atinse cu arcușul sau ciupite.
- VIOL**, *violuri* s.n. (fr. *viol*) Faptă (pedepsită de lege) prin care o persoană este forțată prin violență să întrețină raporturi sexuale; siluire.
- VIOLĂ**, *violez* vb. I (fr. *violier*, lat. *violare*) 1. A nu respecta, a nesocoti o lege, un angajament. 2. A pătrunde cu forța undeva. 3. A comite un viol, a silui; a pângări, a profana.
- VIOLABIL**, -Ă, *violabili*, -e adj. (fr. *violable*) Care poate fi violat.
- VIOLABILITĂTE** s.f. (fr. *violabilité*) Însușirea de a fi violabil.
- VIOLACÉU**, -CÉE, *violacei*, -cee (fr. *violacé*, lat. *violaceus*) 1. Adj. Care bate în violet, cu nuanțe de violet. 2. S.f. (La pl.) Familie de plante erbacee cu flori dialipetale, din care fac parte panseaua, vioarea etc.; (și la sg.) plantă din această familie.
- VIOLĂRE**, *violări* s.f. (de la *viola*) 1. Pângărire, siluire, profanare. 2. *Violare de domiciliu* = infracțiune care constă în pătrunderea într-o locuință sau într-un loc împrejmuit fără consimțământul proprietarului.
- VIOLATOR**, -OĂRE, *violatori*, -oare s.m. și f. (fr. *violateur*, lat. *violator*, -oris) 1. Persoană care violează o lege, un drept etc.; infractor. 2. Persoană care comite un viol.
- VIOLĂ**, *violă* s.f. (fr. *violă*, it. *viola*) Instrument cu coarde și cu arcuș, mai mare decât vioara și mai mic decât violoncelul.
- VIOLÉNT**, -Ă, *violenți*, -te adj. (fr. *violent*, lat. *violentus*, it. *violento*) 1. (Despre lumină) Intens, puternic, tare; (despre culori) strident, tipător. 2. Brutal. 3. (Fig.) Care se înfurie ușor; nestăpânit, impulsiv, agresiv (1), vehement.
- VIOLENTĂ**, *violentez* vb. I (fr. *violenter*) A săvârși un act de violență; a constrânge, a forța.
- VIOLÉNȚĂ**, *violente* s.f. (fr. *violence*, lat. *violentia*, it. *violenza*) 1. Caracter violent; intensitate (1), tărie. 2. Abuz de forță; faptă violentă, impulsivă. 3. Atitudine, exprimare prin cuvinte vehemente, pline de furie. 4. (Jur.) Viciu de consimțământ care constă în constrângerea psihică a unei persoane pentru a o determina să încheie un act.
- VIOLÉT**, -Ă, *violeți*, -te (fr. *violet*) 1. Adj. Care are o culoare între albastru și roșu. 2. S.n. Culoare violetă. 3. S.f. (Bot.) Toporaș.
- VIOLONCEL**, *violoncele* s.n. (fr. *violoncelle*, it. *violoncello*) Instrument cu coarde mai mare decât vioara și cu un timbru mai grav; cello.
- VIOLONCELÍST**, -Ă, *violonceliști*, -ste s.m. și f. (fr. *violoncelliste*, it. *violoncellista*) Persoană care cântă la violoncel.
- VIOLONÍST**, -Ă, *violoniști*, -ste s.m. și f. (fr. *violoniste*) Persoană care cântă la vioară.
- VIOLONÍSTIC**, -Ă, *violonistici*, -ce adj. (it. *violonistico*) Care se referă la vioară, la cântatul la vioară; pentru vioară.
- VIP**, *VIP-uri* s.n. (engl. *V[ery] I[m]portant P[erson]*) Persoană (publică) foarte importantă, de marcă.
- VIPERÍN**, -Ă, *viperini*, -e adj. (fr. *viperin*, lat. *viperinus*) Care se referă la viperă, de viperă.
- VÍPLĂ** s.f. (germ. *Wiepla*) Aliaj inoxidabil din oțel, nichel și crom, utilizat în tehnica dentară.
- VIRĂ**, *virez* vb. I (fr. *virer*) 1. (Despre vehicule) A schimba direcția de mers, a coti. 2. A trece o sumă de bani dintr-un cont în altul. 3. (Chim.) A suferi o virare (3).
- VIRĂJ**, *viraje* s.n. (fr. *virage*) 1. Schimbare a direcției de mers a vehiculelor; cotire; virare (1). 2. Porțiunea curbă a unui drum, a unei piste. 3. Schimbare a culorii unei substanțe, a unui pozitiv fotografic.
- VIRĂL**, -Ă, *virali*, -e adj. (fr. *viral*) (Med.) Virotic.
- VIRAMÉNT**, *viramente* s.n. (fr. *viramento*, fr. *virament*) Plată fără numerar făcută prin trecerea, la bancă, a sumei de bani din contul plătitorului în contul beneficiarului; document pe baza căruia se face o asemenea plată; virare (2).
- VIRĂRE**, *virări* s.f. (de la *viră*) 1. Viraj (1). 2. (Rar) Virament. 3. (Chim.) Schimbare a culorii unei substanțe sub acțiunea unui reactiv.
- VÍRGA** s.n. (lat., fr. *virga*) (Met.) Evaporare a ploii înainte de a ajunge pe sol, fenomen frecvent în zonele montane.
- VIRGÍN**, -Ă, *virgini*, -e (lat. *virgo*, -inis) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care nu a avut niciodată relații sexuale; fecioresc, virginal (1). 2. Adj. (Fig.) Curat, cast, neprihănit. 3. Adj. (Despre locuri, regiuni) Care nu a fost explorat, exploatat, lucrat, cultivat. 4. Adj. (Despre lucruri) Neatinse, intact; (despre metale) pur.
- VIRGINÁL**, -Ă, *virginali*, -e adj. (fr. *virginal*) 1. De fecioară, virgin. 2. (Fig.) Candid, pur.
- VIRGINITĂTE**, *virginități* s.f. (fr. *virginité*, lat. *virginitas*, -atis) Însușirea de a fi virgin (1); (fig.) curățenie morală, candoare.
- VÍRGULĂ**, *virgule* s.f. (fr. *virgule*) 1. Semn de punctuație care delimitează grafic unele părți de propoziție sau unele propoziții între ele; comă² (2). 2. Semn care separă partea întreagă a unui număr zecimal de partea fracționară a acestuia.

- VIRÍL**, -Ă, *virili*, -c adj. (fr. *viril*, lat. *virilis*) 1. Bărbătesc, puternic, viguros. 2. (Despre bărbați) Apt pentru actul sexual, potent.
- VIRILÍSM** s.n. (fr. *virilisme*) Apariție a caracterelor sexuale secundare masculine la o femeie, din cauza unor tulburări endocrine.
- VIRILITATE** s.f. (fr. *virilité*, lat. *virilitas*, -atis) 1. Ansamblul caracterelor fizice specifice sexului masculin adult. 2. Potență.
- VIRILIZĂ**, *virilizez* vb. I (fr. *viriliser*) A (se) masculiniza.
- VIRÓLĂ**, *virole* s.f. (fr. *virole*) 1. Inel mic de metal care strânge mânerul de lemn al unui cuțit, al unei unelte. 2. Cilindru alcătuit din folii de tablă nituite sau sudate, folosit la construcția unei clădiri, a unui rezervor etc.
- VIROLOGIE** s.f. (fr. *virologie*) Parte a microbiologiei care studiază virusii; virusologie.
- VIRÓTIC**, -Ă, *virotici*, -ce adj. (de la *viroză*) Care este produs de un virus; viral.
- VIRÓZĂ**, *viroze* s.f. (fr. *virose*) Boală infecțioasă datorată unui virus.
- VIRTUÁL**, -Ă, *virtuali*, -e adj. (fr. *virtuel*) Care nu există efectiv, ci doar ca posibilitate; potențial (2).
- VIRTUALITATE**, *virtualități* s.f. (fr. *virtualité*) Caracterul a ceea ce este virtual; posibilitate (1).
- VIRTUÓS**, -OÁSĂ, *virtuoși*, -oase adj. (lat. *virtuosus*, cf. fr. *vertueux*) (Despre oameni) Cu multe virtuți; care respectă preceptele etice; corect (2); cast.
- VIRTUÓZ**, *virtuozi* s.m. (it. *virtuoso*, fr. *virtuose*) 1. Instrumentist care stăpânește perfect tehnica execuției muzicale. 2. Persoană foarte pricepută în meseria pe care o practică.
- VIRTUOZITATE**, *virtuozități* s.f. (it. *virtuosità*, fr. *virtuosité*) 1. Însușirea de a fi virtuos (1). 2. Măiestrie, dexteritate deosebită într-un domeniu de activitate (artistică).
- VIRTÚTE**, *virtuți* s.f. (lat. *virtus*, -utis) 1. Însușire morală pozitivă; integritate morală; onoare (1); castitate. 2. În *virtutea...* = pe baza...
- VIRULÉNT**, -Ă, *virulenți*, -te adj. (fr. *virulent*, lat. *virulentus*) 1. Care prezintă o toxicitate ridicată, care este capabil să îmbolnăvească; (despre boli) cauzat de un virus. 2. (Fig.) Distrugător (1), nimicitor; violent (3).
- VIRULÉNȚĂ**, *virulențe* s.f. (fr. *virulence*, lat. *virulentia*) Caracterul a ceea ce este virulent.
- VÍRUS**, (1, 2) *virusuri/virusi*, (3) *virusi* (fr., lat. *virus*) 1. S.n./s.m. Microorganism parazit și infecțios; inframicrob. 2. S.n./s.m. (Fig.) Sursă a unui rău moral.
3. S.m. (Inform.) Program care perturbă buna funcționare a unui calculator. 4. S.n. *Virus filtrant* = ultravirus.
- VIRUSOLÓG**, -Ă, *virusologi*, -ge s.m. și f. (fr. *virologue*) Specialist în virusologie.
- VIRUSOLOGIE** s.f. (fr. *virologie*) Virologie; inframicrobiologie.
- VISCERÁL**, -Ă, *viscerali*, -e adj. (fr. *viscéral*) 1. Referitor la viscere, care ține de viscere. 2. (Fig.) Care vine din adâncul ființei umane.
- VÍSCERE** s.n. pl. (fr. *viscere*) Totalitatea organelor moi din cavitatea toracică și din cavitatea abdominală a corpului, la om și la animale; măruntaic.
- VISCÓZĂ**, *viscoze* s.f. (fr. *viscose*) 1. Fibră textilă elastică, rezistentă și lucioasă, obținută din celuloză. 2. Substanță vâscoasă obținută din celuloză.
- VISCOZIMÉTRU**, *viscozimetre* s.n. (fr. *viscosimètre*) Aparat pentru măsurarea viscozității fluidelor.
- VISCOZITATE**, *viscozități* s.f. (fr. *viscosité*) Faptul de a fi vâscos; proprietatea unui fluid de a fi vâscos, de a opune rezistență la curgere; (concr.) substanță vâscoasă.
- VÍSITING PROFÉSSOR** s.m. (pr. *visiting professor*; engl. am. *visiting professor*) Profesor invitat la o universitate să țină cursuri, conferințe.
- VIST** s.n. (engl., fr. *whist*) Joc de cărți între trei sau între patru persoane.
- VIȘNUÍSM** s.n. (fr. *vishnuisme*) Ansamblul doctrinelor și practicilor religioase referitoare la Vișnu, zeu indian.
- VITÁL**, -Ă, *vitali*, -e adj. (fr. *vital*, lat. *vitalis*) 1. Care este esențial pentru viață; de viață, al vieții. 2. Fundamental, de bază, indispensabil (1), crucial.
- VITALÍSM** s.n. (fr. *vitalisme*) Doctrină în care procesele biologice ale vieții sunt explicate prin acțiunea în organismul viu a unui principiu vital.
- VITALÍST**, -Ă, *vitaliști*, -ste adj., s.m. și f. (fr. *vitaliste*) (Adept) al vitalismului.
- VITALITATE** s.f. (fr. *vitalité*, lat. *vitalitas*, -atis) Putere de viață, energie deosebită; forță, vigoare (1), dinamism.
- VITAMÍNĂ**, *vitamine* s.f. (fr. *vitamine*, germ. *Vitamin*) Nume dat unor compuși organici care se găsesc în alimente sau se prepară sintetic, cu rol esențial în menținerea sănătății.
- VITAMINIZĂ**, *vitaminizez* vb. I (germ. *vitaminisieren*) 1. A mări proporția de vitamine în alimente. 2. A face un tratament cu vitamine.
- VITAMINÓS**, -OÁSĂ, *vitaminoși*, -oase adj. (*vitamină* + -os) Care conține vitamine.

VITAMINOTERAPIE s.f. (fr. *vitaminothérapie*) Terapie cu ajutorul vitaminelor.

VITELÍN, -Ă, vitelini, -e (fr. *vitellin*) 1. S.f. Substanță albuminoidă conținută în gălbenușul de ou.
2. Adj. Care se referă la vitellus.

VITÉLLUS s.n. (fr., lat. *vitellus*) Ansamblul substanțelor de rezervă conținute în ovulele animalelor.

VITÉZĂ, viteze s.f. (fr. *vitesse*) 1. Rapiditate, iuteală; promptitudine. 2. (Fiz.) Raportul dintre variația unei mărimi și timpul în care s-a produs aceasta; (spec.) ritmul în care se produce sau se repetă un proces chimic, fiziologic, electric etc., în unitatea de timp. 3. *Viteză cosmică* = viteza imprimată unui vehicul cosmic de la înscrierea pe o orbită circulară a Pământului până la părăsirea sistemului solar. *Viteză de sedimentare* = intervalul de timp în care se depun hematiile în sângele necoagulat. (Inform.) *Viteză de calcul* = numărul mediu de operații pe secundă efectuat de un calculator. *În (plină) viteză* = cu mare repeziune. *A băga în viteză* = a sili pe cineva să acționeze repede.

VITEZOMÉTRU, vitezometre s.n. (*viteză + metru*) Instrument folosit pentru măsurarea vitezei de deplasare a vehiculelor (rutiere).

VITÍCOL, -Ă, viticoli, -e adj. (fr. *viticole*, it. *viticolo*) De viticultură, referitor la viticultură; cu viță-de-vie.

VITICULTÓR, -OÁRE, viticultori, -oare s.m. și f. (fr. *viticulteur*) Persoană care se ocupă de cultura viței-de-vie; specialist în viticultură.

VITICULTŪRĂ s.f. (fr. *viticulture*) Cultura și studiul viței-de-vie.

VITILÍGO s.n. (fr. *vitiligo*) (Med.) Leucopatie.

VITRÁJ, vitraje s.n. (fr. *vitrage*) Perete de geam; marchiză cu geamuri; totalitatea geamurilor unei clădiri, ale unei uși.

VITRÁLIU, vitralii s.n. (fr. *vitrail*) Fereastră alcătuită din bucăți de sticlă, colorate sau pictate, montate în rame metalice.

VITRÁT, -Ă, vitrați, -te adj. (fr. *vitre*) Care are geamuri; făcut din sticlă; care este împodobit cu vitralii.

VITRIFIÁNT, -Ă, vitrifianți, -te adj., s.m. (fr. *vitriifiant*) (Material) utilizat în construcții pentru obținerea de mase amorfe sticloase.

VITRIFICÁ, vitrific vb. I (fr. *vitrier*, it. *vitricare*) A modifica structura unei substanțe prin topire, astfel încât să devină compactă și să capete un luciu sticlos.

VITRÍNĂ, vitrine s.f. (fr. *vitrine*) 1. Spațiu (comercial) destinat expunerii de obiecte, de mărfuri în magazine, în expoziții etc.; geam de mari dimensiuni,

la stradă, în spatele căruia sunt expuse mărfuri.
2. Dulap cu rafturi și pereți de sticlă, folosit pentru expus bibelouri, veselă etc. într-o casă de locuit, într-un muzeu etc.

VITRINIÉR, -Ă, vitrinieri, -e (fr. *vitrină + -ier*) 1. S.m. și f. Persoană specializată în aranjarea vitrinelor magazinelor. 2. Adj. Care se referă la vitrină (I).

VITRIÓL, vitrioluri s.n. (fr. *vitriol*) (Pop.) Acid sulfuric.

VITRIOLÁ, vitriolez vb. I (fr. *vitrioler*) 1. A trata țesăturile cu vitriol, pentru a înlătura impuritățile.
2. A arde, a răni (cu vitriol), pentru a desfigura pe cineva.

VITRÓS, -OÁSĂ, vitroși, -oase adj. (fr. *vitreux*) 1. Ca sticla, care are aspect sticlos. 2. *Corp vitros* sau *umoare vitroasă* = lichid transparent din fundul globului ocular.

VITROZITÁTE, vitrozități s.f. (fr. *vitrosité*) Structură geologică asemănătoare sticlei.

VITUPERÁ, vituperez vb. I (fr. *vitupérer*, lat. *vituperare*) (Livr.) A blama, a dezaproba (vociferând, proferând injurii).

VITUPERÁȚIE, vituperării s.f. (fr. *vitupération*) (Livr.) Defăimare, denigrare.

VIVÁCE (it., fr. *vivace*) 1. Adj. invar. Vioi, plin de viață; energic. 2. Adj. invar. (Despre plante) Peren (I).
3. Adv. (Ca indicație de executare a unei lucrări muzicale) Repede, cu vioiciune, energic.

VIVACITÁTE s.f. (fr. *vivacité*, lat. *vivacitas, -atis*) 1. Vioiciune, sprinteneală; impetuoșitate. 2. Promptitudine. 3. Strălucire (a unei culori); colorit viu.

VIVANDIÉRĂ, vivandiere s.f. (fr. *vivandière*) Femeie care însoțea trupele în campanii în unele țări vest-europene și vindea soldaților alimente, băuturi etc.

VIVÁNT, -Ă, vivanți, -te adj. (fr. *vivant*) 1. Viu, animat. 2. *Tablou vivant* = grup de persoane care stau nemișcate într-o anumită poziție, evocând o scenă cu valoare simbolică.

VIVÁRIU, vivarii s.n. (fr., lat. *vivarium*) Loc amenajat pentru creșterea de animale mici (insecte, reptile etc.) într-un mediu cât mai apropiat de cel natural.

VÍVAT (lat., fr. *vivat*) 1. Interj. (Urare la ciocnirea paharelor) Trăiască! La mulți ani! 2. S.n. Aclamație; toast.

VIVIÉRĂ, viviere s.f. (fr. *vivier*) Bazin (pe navele de pescuit) folosit pentru păstrarea peștelui viu.

VIVIFIÁNT, -Ă, vivifianti, -te adj. (fr. *vivifiant*) (Livr.) Însufletitor.

VIVIFICÁ, vivific vb. I (fr. *vivifier*, lat. *vivificare*) A da viață, vigoare, sănătate; a înviora.

VIVIPĂR, -Ă, *vivipari*, -e (fr. *vivipare*, lat. *viviparus*)
1. S.n., adj. (Animal) care naște pui vii. 2. Adj. (Despre plante) Care se înmulțește prin muguri desprinși de pe planta-mamă.

VIVIPARITATE s.f. (fr. *viviparité*) Înșușire a animalelor vivipare.

VIVISECȚIE, *vivisecții* s.f. (fr. *vivisection*) Disecție a unui animal viu, pentru a studia un fenomen fiziologic.

VIVISECȚIONĂ, *vivisecționez* vb. I (cf. germ. *vivisektieren*) A diseca un animal viu, pentru studiu.

VIZĂ¹, *vizez* vb. I (fr. *viser*) A aplica o viză.

VIZĂ², *vizez* vb. I (fr. *viser*) 1. A dirija o armă, un aparat de măsură optic etc. spre un obiectiv. 2. (Fig.) A face aluzie, a se referi la...

VIZAVÍ adv. (fr. *vis-à-vis*) 1. În față, opus. 2. Față de..., referitor la..., în raport cu...

VIZĂ, *vize* s.f. (fr. *visa*) Semn, parafă aplicată de o autoritate pe un act, pentru a-l autentifica, pentru a-l face valabil.

VIZETĂ, *vizete* s.f. (it. *visetta*) Deschidere mică (circulară) realizată într-o ușă, pentru a permite cuiva să vadă (mai ales din interior spre exterior); vizieră (2), vizor (2).

VIZIBIL, -Ă, *vizibili*, -e adj. (fr. *visible*, lat. *visibilis*)
1. Care poate fi văzut; clar (1); (fig.) evident, aparent (2), incontestabil (1). 2. *Spectru vizibil* = ansamblul radiațiilor electromagnetice percepute de ochiul omenesc; spectrul luminii.

VIZIBILITATE s.f. (fr. *visibilité*, lat. *visibilitas*, -atis) Calitatea a ceea ce este vizibil, perceptibil cu ușurință; posibilitatea de a vedea cu ochiul liber la o anumită distanță; starea de claritate a atmosferei care permite acest lucru.

VIZIERĂ, *viziere* s.f. (fr. *visière*) 1. Partea mobilă a coifului, care apără fața cavalerului în timpul luptei. 2. Vizetă, vizor (2).

VIZIONĂ, *vizionez* vb. I (fr. *visionner*) A privi un spectacol, un film (înainte de premieră), mai ales ca profesionist; (impr.) a vedea un film la cinematograful sau la televizor, a vedea o expoziție etc.

VIZIONĂR, -Ă, *vizionari*, -e (fr. *visionnaire*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care se lasă antrenată de vise, de idealuri (irealizabile); (persoană) care prevede evenimente viitoare; vaticinar. 2. Adj. Care are un caracter de viziune; fantastic (1), fantezist (1), nerealist.

VIZIONARISM s.n. (*vizionar* + -ism) (Livr.) Atitudine de vizionar; caracter vizionar.

VIZITĂ, *vizitez* vb. I (fr. *visiter*, lat. *visitare*) 1. A face o vizită. 2. A se duce să vadă la fața locului un oraș

un obiectiv etc. 3. A inspecta; a cerceta, a examina cu atenție, la fața locului.

VIZITATOR, -OĂRE, *vizitatori*, -oare s.m. și f. (*vizita* + -tor) 1. Persoană care vizitează o localitate, un muzeu etc. 2. Persoană care vizitează pe cineva.

VIZITĂ, *vizite* s.f. (fr. *visite*) 1. Faptul de a merge în semn de prietenie, de curtoazie ori în mod oficial la cineva, pentru a-l vedea. 2. Consultație medicală la patul bolnavului. 3. Inspectare, cercetare a unui obiectiv la fața locului. 4. *Carte de vizită* = bucată mică de carton pe care sunt înscrise numele, profesia, adresa, telefonul etc. ale unei persoane, ale unei firme etc. *A fi în vizită cu cineva* = a avea relații de prietenie, de vizite reciproce.

VIZIUNE, *viziuni* s.f. (fr. *vision*, cf. lat. *visio*, -onis)
1. Fel de a concepe, de a considera ceva; opinie (1). 2. Ceea ce i se pare cuiva că vede; vedenie; previziune.

VIZÓN, (1) *vizoni*, (2) *vizoane* (fr. *vison*) 1. S.m. Specie de nură a cărei blană este considerată deosebit de prețioasă. 2. S.n. Blană de vizon (1); haină confecționată din această blană.

VIZÓR, *vizoare* s.n. (fr. *viseur*) 1. Mică lunetă, la instrumentele optice. 2. Vizetă, vizieră (2). 3. (La pl.) Ochelari ai măștilor de gaze.

VIZUÁL, -Ă, *vizuali*, -e adj. (fr. *visuel*, lat. *visualis*)
1. Care se referă la simțul văzului; de vedere; care se adresează văzului. 2. *Memorie vizuală* = memorie care reține imaginile văzute. *Câmp vizual* = spațiul cuprins o singură dată cu privirea.

VIZUALIZĂ, *vizualizez* vb. I (fr. *visualiser*) A face vizibil, a face posibilă observarea pe un ecran.

VIZUALIZĂRE, *vizualizări* s.f. (de la *vizualiza*) Prezentare (pe ecranul unui aparat) a unor informații despre fenomenul cercetat.

VOAL, *voaluri* s.n. (fr. *voile*) 1. (Bucată de) țesătură foarte fină și transparentă, folosită pentru confecții, pentru perdele sau care acoperă capul ori fața unor femei; văl (1). 2. Depreciere, înnegrire a unui material fotografic, datorată unei dezvoltări prelungite, unui defect de fabricație.

VOALĂ, *voalez* vb. I (fr. *voiler*) 1. A ascunde, a masca (2). 2. (Despre voce) A-și pierde limpezimea; a (se) estompa (2). 3. (Despre materiale fotografice) A se deprecia, a se înnegri. 4. (Fig.) A înșela aparențele.

VOALÉTĂ, *voalete* s.f. (fr. *voilette*) Voal sau rețea textilă foarte fină, fixată la pălăriile de damă drept garnitură ori pentru a acoperi fața.

VOALŪRĂ, *voaluri* s.f. (fr. *voilure*) 1. Totalitatea velor unei nave. 2. Curbură a suprafeței unei parașute deschise; (p. ext.) pânză a unei parașute.

- VOBULATÓR**, *vobulatoare* s.n. (engl. *wobulator*, fr. *vobulateur*) Generator electronic care produce oscilații de amplitudine constantă, dar cu frecvență variabilă, în scopul măsurării caracteristicilor de amplitudine și de frecvență.
- VOCABULĂR**, *vocabulare* s.n. (fr. *vocabulaire*, lat. *vocabularium*) 1. Totalitatea cuvintelor unei limbi; lexic. 2. Totalitatea cuvintelor specifice unui stil al limbii, unui domeniu etc. 3. Dicționar de proporții reduse; lexic, glosar. 4. (Inform.) Mulțime de simboluri cu ajutorul cărora se pot forma cuvinte. 5. *Vocabular activ* = totalitatea cuvintelor folosite frecvent în vorbire. *Vocabular pasiv* = partea vocabularului care nu este folosită frecvent în vorbire.
- VOCÁBULĂ**, *vocabule* s.f. (fr. *vocabule*, lat. *vocabulum*) Cuvânt, vorbă.
- VOCÁL**, -Ă, *vocali*, -e adj. (fr. *vocal*, lat. *vocalis*) Care se referă la voce; (muz.) executat cu vocea, cântat din gură.
- VOCÁLĂ**, *vocale* s.f. (lat. *vocalis*, germ. *Vokal*) Sunet al vorbirii emis prin ieșirea neobstrucționată și continuă a curentului de aer prin canalul fonator; literă, semn grafic care reprezintă un astfel de sunet.
- VOCÁLIC**, -Ă, *vocalici*, -ce adj. (fr. *vocalique*) Al vocalelor, referitor la vocale.
- VOCÁLISM** s.n. (fr. *vocalisme*) 1. Sistemul vocalic al unei limbi. 2. Studiul vocalelor.
- VOCALIZĂ**, *vocalizez* vb. I (fr. *vocaliser*) 1. (Muz.) A executa vocalize. 2. (Despre consoane) A căpăta valoare vocalică.
- VOCALIZĂ**, *vocalize* s.f. (fr. *vocalise*) Exercițiu de canto constând în a executa o serie de note pronunțând o vocală (de obicei, *a*).
- VOCATÍV**, *vocative* s.n. (fr. *vocative*, lat. *vocativus*) Caz al declinării care exprimă o chemare sau o interpelare adresată cuiva.
- VOCÁȚIE**, *vocații* s.f. (fr. *vocation*, lat. *vocatio*) 1. Aptitudine, înclinație specială pentru un anumit domeniu de activitate sau pentru o anumită profesie; chemare, predispoziție. 2. (Jur.) *Vocație succesorală* = drept al cuiva de a veni la o succesiune în calitate de rudă.
- VOCIFERÁ**, *vociferez* vb. I (fr. *vociférer*, lat. *vociferare*) A vorbi cu voce ridicată, răstit; a țipa, a face scandal.
- VODÉR**, *vodere* s.n. (fr. *voder*) Aparat electronic folosit pentru producerea vocii artificiale.
- VODEVÍL**, *vodeviluri* s.n. (fr. *vaudeville*) Comedie ușoară, de origine franceză, în textul căreia sunt intercalate cântece, uneori satirice.
- VODEVILÍST**, *vodeviliști* s.m. (fr. *vaudevilliste*) (Rar) Autor de vodeviluri.
- VÓGĂ** s.f. (fr. *vogue*) Celebritate de care se bucură cineva sau ceva la un moment dat; interes trecător, faimă de moment; modă (1).
- VOIÁJ**, *voiajuri/voiaje* s.n. (fr. *voyage*) Călătorie.
- VOIAJÁ**, *voiajez* vb. I (fr. *voyager*) A călători.
- VOIAJÓR**, *voiajori* (fr. *voyageur*) 1. Adj., s.m. (Persoană) care călătorește; pelerin. 2. S.m. Comis-voiajor.
- VOLÁN**, *volane* s.n. (fr. *volant*) 1. Piesă circulară cu ajutorul căreia conducătorul auto schimbă direcția unui vehicul; roată care reglează mișcarea unei mașini. 2. Garnitură de dantelă sau din altă țesătură, încrețită ori plisată, aplicată pe obiecte de îmbrăcăminte, pe perdele, pe lenjerie etc.
- VOLÁNT¹**, *volanți* s.m. (fr. *volant*) Roată mare care servește la reglarea mișcării unei mașini și la uniformizarea turației motorului.
- VOLÁNT²**, -Ă, *volanți*, -te adj. (fr. *volant*) 1. Desprins, detașabil, mobil (1). 2. *Foaie volantă* = tipăritură executată pe o singură foaie difuzată ca manifest, afiș etc. *Biblioteca volantă* = fond de cărți al unei biblioteci împrumutat pentru folosință temporară.
- VOLAPÚK** s.n. (germ. *Volapük*, fr. *volapük*) Limbă artificială internațională, creată pe baza elementelor germanice.
- VOLATÍL**, -Ă, *volatili*, -e adj. (fr. *volatil*, lat. *volatilis*) Care se evaporă ușor.
- VOLATILITÁTE** s.f. (fr. *volatilité*) Însușirea de a fi volatil.
- VOLATILIZÁ**, *volatilizez* vb. I (fr. *volatiliser*) 1. A se evapora (1). 2. (Fig.) A dispărea (1).
- VÓLEI** s.n. (engl. *volley-ball*) Joc sportiv disputat între două echipe care constă în aruncarea unei mingi peste fileul fixat în mijlocul terenului, fără să atingă solul.
- VOLEIBALÍST**, -Ă, *voleibaliști*, -ste s.m. și f. (*voleibal* + *-ist*) Jucător de volei.
- VOLEIBALÍSTIC**, -Ă, *voleibalistici*, -ce adj. (*voleibal* + *-istic*) De volei, care se referă la volei.
- VÓLENS NÓLENS** adv. (lat. *volens nolens*) Vrând, nevrând.
- VOLÉT/VOLÉU¹**, *volete/voleuri* s.n. (fr. *volet*) 1. Jaluzele, oblon. 2. Aripă laterală și mobilă a unui poliptic.
- VOLÉU²**, *voleuri* s.n. (fr. *volée*) Lovitură prin care mingea este preluată înainte de a atinge pământul.
- VOLIÉRĂ**, *voliere* s.f. (fr. *volière*) Cușcă mare din plasă de sârmă, în care sunt ținute păsările (în grădinile zoologice).

- VOLITÍV**, -Ă, *volitivi*, -e adj. (fr. *volitif*) Volițional.
- VOLIȚIONAL**, -Ă, *volitionali*, -e adj. (fr. *volitionnel*) Care se referă la voință; determinat de voință; volitiv.
- VOLIȚIUNE**, *volitiuni* s.f. (fr. *volition*) (Psih.) Act de voință.
- VOLT**, *volti* s.m. (fr. *volt*) Unitate de măsură pentru tensiunea electrică, tensiunea electromotoare și diferența de potențial.
- VOLTĂIC**, -Ă, *voltaici*, -ce adj. (fr. *voltaïque*) 1. Care se referă la pilele electrice. 2. *Arc voltaic* = arc electric.
- VOLTĂJ**, *voltaje* s.n. (fr. *voltage*) Tensiune electrică exprimată în volți.
- VOLTAMÉTRU**, *voltametre* s.n. (fr. *voltamètre*) Aparat în care se produce electroliza.
- VOLT-AMPÉR**, *volt-amperi* s.m. (fr. *voltampère*) Unitate de măsură pentru puterea electromagnetică a unui circuit de curent alternativ.
- VOLTAMPERMÉTRU**, *voltampemetre* s.n. (fr. *voltampèremètre*) Instrument de măsură folosit alternativ ca voltmetru și ca ampermetru.
- VOLTĂ**, *volte* s.f. (fr. *volte*) 1. Mișcare în formă de (arc de) cerc (pe care o face un călăreț cu un cal, în manej). 2. (Fig.) Schimbare (bruscă) de atitudine, întorsătură. 3. Schimbare de direcție a unei nave. 4. Semn care indică repetarea unui fragment muzical, având, de fiecare dată, alt sfârșit.
- VOLTĂJĂ**, *voltaje* s.f. (fr. *voltige*) Încălecăre și descălecăre din fugă a calului, fără scări; stil de a călări în picioare, pe șa.
- VOLTIJÓR**, *voltijori* s.m. (fr. *voltigeur*) Persoană care execută voltaje; cal dresat pentru voltaje.
- VOLTMÉTRU**, *voltmetre* s.n. (fr. *voltmètre*) 1. Instrument folosit pentru măsurarea voltajului. 2. *Voltmetru electronic* = aparat electronic folosit pentru măsurarea tensiunii electrice.
- VOLÚBIL**, -Ă, *volubili*, -e adj. (fr. *volubile*, lat. *volubilis*) 1. (Despre oameni) Care vorbește cu ușurință și cu fluentă; locvace; prompt. 2. (Despre plante) Care își răsuțește tulpina în jurul unui arac, al unei sfori etc.
- VOLUBILITATE** s.f. (fr. *volubilité*, lat. *volubilitas*, -atis) Ușurință de a vorbi mult și repede; locvacitate; spontaneitate.
- VOLŪM**, *volume* s.n. (fr. *volume*, lat. *volumen*) 1. Spațiu ocupat de un corp. 2. Masă de lichid; capacitate (1). 3. Cantitate globală; debit de apă al unei fântâni, al unui izvor, al unui fluviu etc. 4. Forță, intensitate a unor sunete sau a unor semnale. 5. Carte (legată sau broșată) care conține o lucrare întreagă sau o parte a acesteia; tom.
- VOLUMÉTRIC**, -Ă, *volumetrici*, -ce adj. (fr. *volumétrique*) 1. Care se referă la determinarea volumului unui corp. 2. *Analiză volumetrică* = analiză chimică pentru determinarea volumului substanțelor care intră într-o reacție.
- VOLUMETRIE** s.f. (fr. *volumétrie*) 1. Măsurare a volumelor. 2. Parte a chimiei analitice care se ocupă cu analizele volumetrice.
- VOLUMÉTRU**, *volumetre* s.n. (fr. *volumètre*) Instrument folosit pentru măsurarea volumului în electrocomunicații.
- VOLUMINÓS**, -OĂSĂ, *voluminoși*, -oase adj. (fr. *volumineux*) 1. (Despre obiecte) Cu volum mare; gros, cuprinzător; (despre persoane) gras, corpulent. 2. (Despre cărți, caiete, dosare) Cu file multe.
- VOLUNTĂR**, -Ă, *voluntari*, -e (fr. *voluntaire*, lat. *voluntarius*, rus. *volonter*) 1. Adj., s.m. și f. (Persoană) care acționează din proprie inițiativă, fără să fie constrânsă de cineva. 2. Adj. Făcut de bunăvoie, benevol. 3. Adj. Care își impune voința; autoritar; încăpățânat; care manifestă această atitudine. 4. S.m. Persoană care cere să fie chemată sub arme din proprie dorință; militar care se oferă să execute o misiune de luptă.
- VOLUNTARIÁT** s.n. (fr. *volontariat*) Angajare în armată ca voluntar; perioada serviciului militar efectuată ca voluntar.
- VOLUNTARISM** s.n. (fr. *volontarisme*) 1. Doctrină filosofică și psihologică potrivit căreia voința și tendințele afective sunt preponderente în raport cu funcțiile intelectuale și cu datele realității. 2. Concepție psihologică după care mersul evenimentelor se poate modifica prin intervenția voinței.
- VOLUNTARÍST**, -Ă, *voluntariști*, -ste (fr. *volontariste*) 1. Adj. Care se referă la voluntarism. 2. S.m. și f. Adept al voluntarismului.
- VOLUPTÁTE**, *voluptăți* s.f. (fr. *volupté*, lat. *voluptas*, -atis) 1. Plăcere a simțurilor. 2. Încântare, desfătare sufletească.
- VOLUPTUÓS**, -OĂSĂ, *voluptuoși*, -oase adj. (fr. *voluptueux*, lat. *voluptuosus*) Care produce sau inspiră voluptate; plin de voluptate; lasciv (f), epicurean (1).
- VOLŪTĂ**, *volute* s.f. (fr. *volute*, it. *voluta*) (Arhit.) Ornamet în spirală; ceea ce ia forma unei spirale.
- VÓLVULUS** s.n. (fr. *volvulus*) *Volvulus intestinal* = ocluzie intestinală provocată de o răsucire a intestinului subțire sau a colonului pelvian; ileus.

VOMĂ, *vomez* vb. I (fr. *vomir*, cf. lat. *vomere*) A vomita; a deborda (2).

VOMĂ, *vome* s.f. (de la *voma*) Eliminare prin esofag și pe gură a mâncării și a băuturi înghițite; vomisment.

VOMISMĂNT, *vomismente* s.n. (fr. *vomisement*) Vomă.

VOMITĂ, *vomit* vb. I (it., lat. *vomitare*) A elimina pe gură mâncarea și băutura înghițite; a voma, a vărsa.

VOMITIV, -Ă, *vomitivi*, -e adj., s.n. (fr. *vomitif*) (Medicament) care provoacă vomă; emetic.

VORĂCE, *voraci*, -ce adj. (fr. *vorace*, lat. *vorax*, -acis) Lacom, mândăcios.

VORACITATE s.f. (fr. *voracité*, lat. *voracitas*, -atis) 1. Pofță de mâncare foarte mare. 2. (Fig.) Aviditate, lăcomie; cupiditate.

VOT, *voturi* s.n. (fr. *vote*) 1. Opinie exprimată la urme de către persoanele chemate să se pronunțe asupra unei probleme importante sau să aleagă un candidat; act prin care se exprimă această opinie. 2. *Vot de încredere* (sau *de neîncredere*) = vot prin care Parlamentul aprobă (sau respinge) politica guvernului. *Vot de blam* = dezaprobare a unei colectivități față de o anumită acțiune a unui membru al acesteia, exprimată prin vot. *Vot universal* = sufragiu universal.

VOTĂ, *votez* vb. I (fr. *voter*) A-și exprima opinia prin vot (1); a alege sau a respinge pe cineva prin vot.

VOTĂNT, -Ă, *votanți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *votant*) (Persoană) care votează.

VOTIV, -Ă, *votivi*, -e adj. (fr. *votif*, lat. *votivus*) 1. Făcut sau oferit în virtutea unei făgăduințe, a unei promisiuni (religioase). 2. *Tablou votiv* = fragment din pictura murală (a unei biserici) în care sunt înfățișați ctitorii lăcașului respectiv.

VOTUM s.n. (lat. *votum*) (Livr.) 1. Promisiune făcută zeilor; rugăciune; ofrandă; ceremonie (religioasă). 2. Dorință.

VOUCHER, *vouchere* s.n. (pr. *văucer*; engl. *voucher*) Bon emis de o agenție de turism prin care o persoană beneficiază de unele servicii (transport, hotel etc.).

VOYĂNTĂ, *voyante* s.f. (pr. *voiântă*; fr. *voyante*) Femeie care ghicește trecutul și prevede viitorul.

VOYEUR s.m. (pr. *vóiór*; fr. *voyeur*) Bărbat care privește, fără a putea fi văzut, scene erotice (pentru satisfacerea lui sexuală).

VRAC, *vracuri* s.n. (fr. [en] *vrac*) Formă de prezentare și de depozitare a produselor granulare neambalate (cereale, cărbuni, minereuri etc.).

VRÎE, *vrii* s.f. (fr. *vrille*) 1. Mișcare (acrobatică) a unui avion care se răsucește în jurul axei longitudinale, coborând pe verticală. 2. În *vrie* = în cădere liberă.

VULCÂN, *vulcani* s.m. (it. *vulcano*, germ. *Vulkan*) 1. Munte cu un crater în vârf prin care ies uneori gaze, cenușă, lavă. 2. (Fig.) Loc din care poate porni o acțiune periculoasă; pericol iminent. 3. *A sta pe un vulcan* = a fi pândit de primejdie iminentă.

VULCÂNIC, -Ă, *vulcanici*, -ce adj. (fr. *vulcanico*, fr. *volcanique*) 1. Care s-a format prin acțiunea vulcanilor; efuziv (1). 2. (Fig.) Impetuos; aprins, violent (3).

VULCANISM s.n. (fr. *volcanisme*) 1. Totalitatea manifestărilor vulcanice. 2. (Fig.) Impetuoșitate.

VULCÂNIT, *vulcanite* s.n. (fr. *vulcanite*) Rocă vulcanică eruptivă.

VULCANIZĂ, *vulcanizez* vb. I (fr. *vulcaniser*) A trata cauciucul brut prin încălzire cu sulf, pentru a-i mări rezistența, elasticitatea; a lipi un obiect de cauciuc prin acest procedeu.

VULCANIZATOR, -OĂRE, *vulcanizatori*, -oare s.m. și f. (*vulcaniza* + -tor) Lucrător care vulcanizează cauciucul.

VULCANOLOG, -Ă, *vulcanologi*, -ge s.m. și f. (fr. *vulcanologie*) Specialist în vulcanologie.

VULCANOLOGIE s.n. (fr. *vulcanologie*) Știință care se ocupă cu studiul fenomenelor vulcanice, cu explicarea cauzelor acestora, cu prevederea erupțiilor etc.

VULG s.n. (lat. *vulgus*) (Peior.) Popor, norod.

VULGĂR, -Ă, *vulgari*, -e adj. (fr. *vulgaire*, lat. *vulgaris*) 1. Grosolan, ordinar (3), trivial (1). 2. Obșnuit, banal, comun (3). 3. Neștiințific. 4. *Latina vulgară* = latina târzie, vorbită în provinciile Imperiului Roman; latina populară.

VULGARISM, *vulgarisme* s.n. (fr. *vulgarisme*) Expresie, idee vulgară (1).

VULGARITATE, *vulgarități* s.f. (fr. *vulgarité*, lat. *vulgaritas*, -atis) 1. Caracterul a ceea ce este vulgar (1); lipsă de distincție; trivialitate, grosolanie. 2. (La pl.) Expresii vulgare.

VULGARIZĂ, *vulgarizez* vb. I (fr. *vulgariser*) 1. A populariza cunoștințe științifice, literare etc. 2. A banaliza, a interpreta (ceva) în mod simplist. 3. A deveni vulgar (1).

VULGARIZATOR, -OĂRE, *vulgarizatori*, -oare adj., s.m. și f. (fr. *vulgarisateur*) (Persoană) care vulgarizează (1); (persoană) care interpretează simplist cunoștințele pe care le popularizează.

VULGATA n.pr. f. (lat. [versio] *Vulgata*, fr. *Vulgate*) Versiunea latină a Bibliei, acceptată la Conciliul din

Trento (1545–1563) și folosită în Biserica Romano-Catolică; volum care conține această versiune.
VULNERĂ, *vulnez* vb. I (lat. *vulnerare*) (Livr.) A răni, a vătăma.
VULNERÁBIL, -Ă, *vulnerabili*, -e adj. (fr. *vulnérable*, lat. *vulnerabilis*) 1. Care poate fi rănit; (fig.) ușor atacabil; slab. 2. *Punct vulnerabil* = punct sensibil (al cuiva), punct nevralgic.
VULNERABILITÁTE s.f. (fr. *vulnerabilité*) Înșușirea de a fi vulnerabil; fragilitate (2).

VÚLVĂ, *vulve* s.f. (fr. *vulve*, lat. *vulva*) Ansamblul părților genitale externe la femeie, la femelele mamiferelor superioare.

VUMÉTRU, *vumetre* s.n. (fr. *vumètre*) Aparat pentru controlul modulației, utilizat în sistemele de înregistrare, de redare și de transmitere a semnalelor audio.

VÚTĂ, *vute* s.f. (fr. *voute*) 1. (Arhit.) Lucrare de zidărie în formă de boltă; partea arcuită a unei bolti. a unei ferestre. 2. (Geol.) Creasta unui anticlinal.

W

WAGNERIÁN, -Ă, wagnerieni, -e (fr. *wagnérien*)
1. Adj. Care se referă la muzica lui Richard Wagner.
2. S.m. și f. Admirator, interpret al muzicii acestui compozitor.

WAGÓN-LÍT, wagon-lit-uri s.n. (pr. *vagón lí*; fr. *wagonlit*) Vagon de dormit.

WAHHABÍSM s.n. (fr. *wahhabisme*) Mișcare politico-religioasă musulmană din Arabia Saudită, care susține restaurarea islamismului în forma originală.

WALHÁLLA s.f. (germ. *Walhalla*) Lăcaș al zeilor și al eroilor, în mitologia germană și scandinavă.

WALKIE-TALKIE, walkie-talkie s.n. (pr. *uochitóchi*; engl. *walkie-talkie*) Aparat portabil de radioemisie-recepție, folosit pentru comunicații la distanțe scurte; talkie-walkie.

WALKÍRIE, walkirii s.f. (fr. *Walkyrie*) Zeiță (războinică), în mitologia scandinavă.

WALKMAN, walkmenuri s.n. (pr. *uócmén*; engl. *walkman*) Minicasetofon cu o cască de ascultare.

WALK-OVER s.n. (pr. *uocóuvăr*; engl., fr. *walk-over*) Competiție în care un participant obține calificarea prin ne reprezentarea sau prin eliminarea celorlalți concurenți.

WARÁNT, warante s.n. (fr., engl. *warrant*) Titlu de proprietate asupra mărfurilor, eliberat de antrepozitul în care acestea sunt depozitate, ce servește ca hârtie de valoare transmisibilă și negociabilă sau la obținerea de credite, în condiții de gaj.

WARCÓPS s.n. (fr., engl. *warcops*, germ. *Warcops*) Țeavă pe care se deapănă firul textil.

WATER-BALÁST, water-balasturi s.n. (pr. *uotár-balást*; fr., engl. *waterballast*) Tanc de apă plasat în fundul dublu al unei nave, care conține leștul lichid al acesteia.

WATERPÓLO s.n. (pr. *uotárpólo*; engl. *water-polo*) (Înv.) Polo pe apă.

WATT, wați s.m. (fr., engl. *watt*) Unitate de măsură a puterii electrice.

WATTMÉTRU, wattmetre s.n. (fr. *wattmètre*) Instrument folosit pentru măsurarea în wați a puterii electrice.

WATT-ÓRĂ, wați-oră s.n. (fr. *watt + oră*, cf. fr. *watt-heure*) Unitate de măsură a puterii electrice.

WATTORMÉTRU, wattormetre s.n. (fr. *watt-heuremètre*) Contor folosit pentru măsurarea în wați-oră a energiei electrice dintr-un circuit.

WATT-SECÚNDĂ, wați-secundă s.m. (fr. *watt-secondes*, germ. *Wattsekunde*) Submultiplu al wattului-oră; joule.

WÉBER, weberi s.m. (fr. *weber*) Unitate de măsură a fluxului magnetic.

WEBERMÉTRU, webermetre s.n. (germ. *Webermeter*) Instrument folosit pentru măsurarea fluxului magnetic.

WEEKEND, weekenduri s.n. (pr. *uichend*; engl. *week-end*) Sfârșit de săptămână (cuprinzând sâmbăta și duminica) destinat odihnei, distracțiilor etc.

WEHRMACHT s.n. (germ. *Wehrmacht*) Nume dat forțelor armate, în Germania nazistă.

WÉLTANSCHAUUNG s.n. (pr. *véltanschauung*; germ. *Weltanschauung*) Ansamblu de cunoștințe referitoare la om, la experiența, sentimentele etc. ale acestuia; concepție despre lume și viață, considerată ca un tot unitar.

WÉSTERN, westernuri s.n. (pr. *uéstárn*; engl. *western*) Film (american) de aventuri, a cărui acțiune se petrece în timpul colonizării vestului S.U.A.

WHIG s.m. (pr. *uig*; engl. *whig*) Membru al partidului liberal, în Marea Britanie.

- WHISKY** *whisky-uri* s.n. (pr. *úischi*; engl. *whisky*)
Băutură alcoolică obținută prin distilarea cerealelor.
- WHITE-SPÍRIT** s.n. (pr. *uaitspírit*; engl. *white-spirit*)
Produs obținut la distilarea petrolului brut, utilizat ca solvent în vopsitorie, în industria lacurilor și drept carburant.
- WÍDIA** s.f. (fr. *widia*) Aliaj dur obținut din carburi metalice, utilizat la acoperirea pieselor din metal supuse uzurii.
- WILLEMÍT** s.n. (fr. *willémite*) Silicat natural de zinc, cristalizat, incolor și sticlos, din care se extrage zincul.
- WILLY-WÍLLY** s.m. (pr. *uiliuili*; engl. *willy-willy*)
Ciclón tropical care se formează în nordul Australiei.
- WÍNDSURF** s.n. (pr. *uindsärf*; engl. *windsurf*) Planșetă prevăzută cu un catarg și cu o mică velă, cu ajutorul căreia se poate pluti stând în picioare.
- WÍNDSURFING** s.n. (pr. *uindsärfing*; engl. *windsurfing*) Sport practicat cu windsurful.
- WÓLFRAM** s.n. (germ. *Wolfram*, fr. *wolfram*) Element chimic, metal alb, lucios și dur, folosit pentru fabricarea filamentelor becurilor electrice, a oțelurilor speciale etc.; tungsten.
- WOLFRAMÁT**, *wolframați* s.m. (germ. *Wolframat*)
Sare a acidului wolframic.
- WOLFRÁMIC**, -Ă, *wolframici*, -ce adj. (*wolfram + -ic*) De wolfram, al wolframului.
- WOLFRAMÍT** s.n. (germ. *Wolframit*) Minereu din care se extrage wolframul.
- WOOFER** s.n. (pr. *úfär*; engl. *woofer*) Difuzor folosit pentru redarea frecvențelor joase.
- WORKSHOP**, *workshopuri* s.n. (pr. *uărcșop*; engl. *workshop*) Grup de lucru, atelier (3).
- WULFENÍT** s.n. (fr. *wulfénite*, germ. *Wulfenit*) Minereu de plumb și molibden.

X

- XANTELÁSMĂ** s.f. (fr. *xanthélasma*) Pată gălbuie cu margini regulate, care apare pe pleoape, din cauza unor depozite de colesterol.
- XANTINĂ** s.f. (fr. *xanthine*) Produs organic care se află în urină, în sânge sau în ceai, în cafea etc.
- XANTINURIE**, *xantinurii* s.f. (fr. *xanthinurie*) Prezență de xantină în urină; cantitate de xantină prezentă în urină.
- XANTOCÍT**, *xantocite* s.n. (fr. *xanthocyte*) Celulă care conține pigment galben.
- XANTOCROMÁTIC**, -Ă, *xantocromatici*, -ce adj. (fr. *xanthochromatique*) (Med.) Colorat în galben.
- XANTOCROMÍE** s.f. (fr. *xanthochromie*, germ. *Xanthochromie*) Colorație galbenă-maronie a serului sangvin.
- XANTODÉRM**, -Ă, *xantodermi*, -e adj. (fr. *xanthoderme*) *Rasa xantodermă* = rasă cu pielea galbenă.
- XANTODERMÍE** s.f. (fr. *xanthodermie*) Colorație galbenă a pielii.
- XANTOFÍLĂ**, *xantofile* s.f. (fr. *xanthophylle*) Pigment galben al celulelor vegetale care, alături de clorofilă și de caroten, colorează toamna frunzele în galben-roșcat.
- XANTÓM**, *xantoame* s.n. (germ. *Xanthom*, fr. *xanthome*) Tumoare benignă galbenă (sau roșcată) care conține colesterol, apărută pe piele.
- XANTOMATÓZĂ**, *xantomatoze* s.f. (fr. *xanthomatose*) Boală manifestată prin creșterea colesterolului în sânge și prin acumularea acestuia în piele sau în unele organe, sub formă de noduli galben-portocalii.
- XANTOPSÍE** s.f. (fr. *xanthopsie*) Senzație patologică de percepere a tuturor lucrurilor în galben.
- XENÍE**, *xenii* s.f. (fr. *xénie*, engl. *xenia*) Tip de fecundare dublă, specifică plantelor angiosperme, prin care embrionul diploid poate manifesta caracterele dominante ale celui de-al doilea organism patern.
- XENOFÍL**, -Ă, *xenofili*, -e adj., s.m. și f. (fr. *xénophile*) (Persoană) care manifestă simpatie față de străini și de tot ce provine de la ei; xenoman.
- XENOFILÍE** s.f. (fr. *xénophilie*) Simpatie față de tot ce este străin; xenomanie.
- XENOFÓB**, -Ă, *xenofobi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *xénophobe*) (Persoană) care manifestă ostilitate față de persoane de altă naționalitate sau față de alte popoare.
- XENOFOBÍE** s.f. (fr. *xénophobie*) Ură, aversiune sistematică față de persoane de altă naționalitate ori față de alte popoare.
- XENOMÁN**, -Ă, *xenomani*, -e s.m. și f. (fr. *xénomane*) Xenofil.
- XENOMANÍE**, *xenomanii* s.f. (fr. *xénomanie*) Xenofilie.
- XENOMÓRF**, -Ă, *xenomorfi*, -e adj. (fr. *xénomorphe*) (Despre minerale) Care are altă formă cristalografică decât cea obișnuită.
- XENOMORFÍE** s.f. (fr. *xénomorphie*) Însușirea de a fi xenomorf.
- XENÓN** s.n. (fr. *xénon*) Element chimic, gaz incolor și inodor din grupa gazelor nobile aflat în cantități mici în atmosferă.
- XENOPATÍE**, *xenopatii* s.f. (fr. *xénopathie*) Formă de delir în care bolnavul crede că este manipulat de la distanță prin sugestie sau prin hipnoză.
- XÉRES** s.n. (fr. *xérès*, germ. *Xeres [Wein]*) Vin alb superior, cu aromă și cu buchet caracteristice, produs în Spania.
- XEROCÓPIE**, *xerocopii* s.f. (fr. *xérocopie*) Copie executată la xerox.

- XERODERMIE**, *xerodermii* s.f. (fr. *xérodermie*)
Uscare și descuamare patologică a pielii, provocată de scăderea secrețiilor cutanate.
- XEROFÁG**, -Ă, *xerofagi*, -ge adj. (fr. *xérophage*) Care se hrănește cu alimente uscate.
- XEROFÍTĂ**, *xerofite* s.f., adj. (fr. *xérophyte*) (Plantă) care crește în medii uscate.
- XEROGRAFIÁ**, *xerografiez* vb. I (*xerografie* + -a)
A fotocopia și a multiplica la xerox.
- XEROGRAFÍE**, *xerografii* s.f. (germ. *Xerographie*, fr. *xérophographie*) Procedeu de copiere și de multiplicare bazat pe proprietățile fotorezistente ale semiconductorilor.
- XEROMÓRF**, -Ă, *xeromorfi*, -e adj. (germ. *Xeromorph*) (Despre plante) Adaptat la secetă.
- XEROMORFÍSM** s.n. (fr. *xéromorphisme*) Rezistență la secetă a unor organisme vii.
- XÉROX**, *xeroxuri* s.n. (engl. [*Rank*] *Xerox [Limited]*)
Aparat de copiere și de multiplicare uscată, prin xerografie.
- XEROXÁ**, *xeroxez* vb. I (*xerox* + -a) A copia și a multiplica la xerox.
- XERÓZĂ**, *xeroze* s.f. (fr. *xérose*) Boală de ochi manifestată prin dispariția secreției lacrimale și prin opacizarea corneii (care, uneori, devine albă).
- XILÉN**, *xileni* s.m. (fr. *xylène*) Hidrocarbură lichidă extrasă din gudronul de ulei, utilizată ca solvent în industria lacurilor, a coloranților etc.
- XILOFÁG**, -Ă, *xilofagi*, -ge adj. (fr. *xylophage*) (Despre unele insecte sau ciuperci) Care se hrănește cu lemn, care atacă lemnul.
- XILOFÓN**, *xilofoane* s.n. (fr. *xylophone*) Instrument muzical originar din Asia, cu plăcuțe din lemn care vibrează și emit sunete la atingerea cu două ciocănele.
- XILOGRÁF**, -Ă, *xilografii*, -e s.m. și f. (fr. *xylographe*)
Gravor în lemn.
- XILOGRAFÍE**, *xilografii* s.f. (fr. *xylographie*) 1. Procedeu de tipar cu clișee gravate în lemn; clișeu tipografic astfel gravat. 2. Artă de a grava în lemn.
- XILOGRAVÚRĂ**, (2) *xilogravuri* s.f. (fr. *xylogravure*) 1. Totalitatea procedeelelor folosite în xilografie; forma de tipar obținută printr-un astfel de procedeu. 2. Gravură, stampă realizată prin xilogravură (1).
- XIOLITOGRAFÍE** s.f. (fr. *xyolithographie*, germ. *Xyolithographie*) Procedeu de tipar litografic bazat pe xilografie (1).
- XILOLOGÍE** s.f. (fr. *xylogologie*) Studiul lemnului și al proprietăților acestuia.
- XILOTIPÍE** s.f. (germ. *Xilotypie*) Procedeu utilizat pentru reproducerea structurii lemnului, folosit la obținerea formelor de tipar.
- XILÓZĂ** s.f. (fr. *xylose*) Monozaharidă extrasă din lemn, din paie etc.
- XIST** s.n. (fr. *xyste*) (La vechii greci) Galerie acoperită într-un templu, într-un gimnaziu, în care se țineau lecțiile în timpul iernii.

Y

YAKÚZA, *yakuza* s.m. (fr. *yakuza*) 1. Membru al unei mafii, gangster, în Japonia. 2. Film japonez cu personaje *yakuza* (1).

YÁLĂ, *yale* s.f. (n.pr. *Yale*) Încuietoare de siguranță, cu sistem cilindric.

YANKÉU, *yankei* s.m. (engl. *yankee*) (Adesea ir.) Nume dat, începând din sec. al XVII-lea, locuitorilor din nord-estul S.U.A.; (p. ext.) cetățean al S.U.A.

YARD, *yarzi* s.m. (engl. *yard*) Unitate de măsură engleză pentru lungime, egală cu 0,914 m.

YEMENÍT, -Ă, *yemeniți*, -te adj., s.m. și f. (fr. *yéménite*) (Persoană) din Yemen.

YEN, *yeni* s.m. (engl., fr. *yen*) Unitate monetară principală în Japonia.

YEOMAN, *yeomeni* s.m. (pr. *ióumen*; engl. *yeoman*)

1. Servitor la o curte regală sau seniorială engleză.
2. Ofițer în flota S.U.A., cu atribuții de ordin mai ales clerical.
3. Fermier care își cultivă singur pământul, în Anglia.

YÉSMAN, *yesmeni* s.m. (pr. *iésmen*; engl. *yesman*) Adept necondiționat al cuiva; om supus, lingușitor.

YÉTI s.m. (fr. *yeti*) Animal sau om ipotetic primitiv din Himalaia, numit și *omul zăpezilor*.

YÓGA s.f. (engl., fr. *yoga*) Școală filosofică indiană care urmărește eliberarea eului de viața materială și contopirea cu sufletul universal prin contemplație și extaz mistic; ansamblu de exerciții care duc la stăpânirea deplină a funcțiilor vitale ale organismului.

YOGHÍN, -Ă, *yoghini*, -e s.m. și f. (fr. *yogin*) Adept al filosofiei *yoga*; persoană care practică exerciții *yoga*; yoghist (2).

YOGHÍST, -Ă, *yoghiști*, -ste (*yoga* + -ist, cf. fr. *yogi*) 1. Adj. Care se referă la *yoga*, de *yoga*. 2. S.m. și f. Yoghin.

YORK n.pr. n. (engl. *York*) Nume dat mai multor rase de porci de culoare albă, obținute în Anglia.

YTÉRBIU s.n. (fr. *ytterbium*) Element chimic din familia pământurilor rare.

YTRIU s.n. (fr. *yttrium*) Element chimic similar celor din familia pământurilor rare.

YUAN, *yuani* s.m. (fr. *yuan*) Unitate monetară principală în China.

YÚCCA s.f. (engl., fr. *yucca*) Plantă liliacee cu frunze lungi grupate în smocuri și cu flori mari, albe sau violete, originară din America; fibră textilă obținută din această plantă.

YÚPPI, *yuppi* s.m. (fr. *yuppie*) Tânăr dinamic, cu succes în afaceri.

Z

- ZAHARÁT¹**, *zaharați* s.m. (fr. *saccharate*) Sare a acidului zaharic.
- ZAHARÁT²**, -Ă, *zaharați, -te* adj. (*zahăr + -at*) Care conține zahăr; provocat de zahăr.
- ZAHÁRIC**, *zaharici* adj. (fr. *saccharique*) Acid zaharic = acid obținut prin oxidarea unor sortimente de zahăr și de amidon.
- ZAHARIFICÁ**, *zaharifc* vb. I (cf. fr. *saccharifier*) A transforma în zahăr o substanță care conține amidon.
- ZAHARIGÉN**, -Ă, *zaharigeni, -e* adj. (fr. *saccharigène*) Care se transformă în zahăr prin hidratare.
- ZAHARIMETRÍE** s.f. (fr. *saccharimétrie*) Determinare a concentrației soluțiilor de zahăr.
- ZAHARIMÉTRU**, *zaharimetre* s.n. (fr. *saccharimètre*) Instrument utilizat pentru determinarea concentrației soluțiilor de zaharoză.
- ZAHARÍNĂ** s.f. (fr. *saccharine*) Îndulcitor sintetic solubil, cristalizat, foarte puternic, folosit ca înlocuitor al zahărului.
- ZAHAROÍD**, -Ă, *zaharoizi, -de* adj. (fr. *saccharoïde*) Care are aspect de zahăr.
- ZAHARÓS**, -OÁSĂ, *zaharoși, -oase* adj. (fr. *saccharoux*) 1. De natura zahărului. 2. *Prodis zaharos* = preparat alimentar dulce din (sau cu) zahăr. 3. Care are aspect de zahăr; alb, compact, cristalin ca zahărul.
- ZAHARÓZĂ** s.f. (fr. *saccharose*) Substanță dulce din clasa zaharurilor, conținută în trestia și în sfecla de zahăr, cu mare valoare nutritivă; sucrază.
- ZAHARÓZURÍE** s.f. (fr. *saccharosurie*) Prezență patologică a zahărului în urină.
- ZAIRÉZ**, -Ă, *zairezi, -e* adj., s.m. și f. (fr. *zaïrois*) (Persoană) din Zair (astăzi, Republica Democratică Congo).
- ZAMBIÁN**, -Ă, *zambieni, -e* adj., s.m. și f. (fr. *zambien*) (Persoană) din Zambia.
- ZAP** s.n. (de la *zapa*) Zaping; zapaj.
- ZAPÁ**, *zapez* vb. I (fr. *zapper*) A schimba frecvent canalele la televizor cu ajutorul telecomenzii.
- ZAPÁJ** s.n. (*zapa + -aj*) Zaping; zap.
- ZAPATEÁDO**, *zapateado* s.n. (pr. *sapateádo*; sp. *zapateado*) Dans andaluz în trei timpi, cu mișcări rapide, marcate prin lovituri de călcâi; melodie după care se execută acest dans.
- ZÁPING** s.n. (fr. *zapping*) Schimbare frecventă a canalelor la televizor cu ajutorul telecomenzii; zap; zapaj.
- ZAT**, *zațuri* s.n. (germ. *Satz*) 1. Substanță depusă pe fundul unui vas cu cafea; drojdie. 2. Text din litere de plumb, în forma unei pagini, care urmează să fie tipărit.
- ZBIR**, *zbiri* s.m. (fr. *sbire*, it. *sbirro*) Reprezentant despotic al autorității de stat; om sever, crud, brutal.
- ZÉBRĂ**, *zebre* s.f. (fr. *zèbre*) 1. Cal sălbatic african cu blană de culoare gălbuie, cu dungi negre sau brune. 2. Marcaj pietonal de traversare a străzii, care constă în dungi paralele, vopsite în alb sau în galben.
- ZÉBU** s.m. (fr. *zébu*) Mamifer tropical domesticit asemănător bouului, cu o cocoașă.
- ZEFÍR**, (1) *zefiri*, (2) *zefiruri* (fr. *zéphyr*, lat. *zephyrus*) 1. S.m. Vânt călduț care bate primăvara dinspre apus. 2. S.n. Țesătură subțire de bumbac; (la pl.) diverse tipuri din această țesătură.
- ZÉGRAS** s.n. (germ. *Seegras*) (Bot.) Iarbă-de-mare.
- ZEIFICÁ**, *zeifc* vb. I (de la *zeu*, cf. *deifica*) A deifica.
- ZEITÁTE**, *zeități* s.f. (de la *zeu*, cf. *divinitate*) Divinitate (1).

- ZEL** s.n. (fr. *zèle*, lat. *zelus*) 1. Râvnă, sârguință. 2. *Exces de zel* = sârguință exagerată.
- ZELATÓR, -OÁRE, zelatori, -oare** s.m. și f. (fr. *zélateur*) Persoană zeloasă.
- ZELÓS, -OÁSĂ, zeloși, -oase** adj. (*zel* + *-os*) Care dă dovadă de multă râvnă, de zel; fervent.
- ZELÓT, zeloți** s.m. (fr. *zélote*, ngr. *zelotes*) Membru al unei grupări politice din Palestina antică, reprezentând interesele păturilor mijlocii, care lupta împotriva preoțimii iudaice și a dominației romane.
- ZEN** s.n. (fr. *zen*) Doctrină religioasă dezvoltată în Japonia din budism, bazată pe meditația filosofică, al cărei scop este obținerea iluminării și a stării de libertate.
- ZENANÁ, zenanale** s.f. (fr. *zénana*) Țesătură de mătase cu bumbac sau cu vigonie, lucioasă pe o față și scâmoșată pe cealaltă, folosită la confecționarea hainelor (pentru femei).
- ZÉNDÁ** s.f. (fr. *zend*) (Impr.) Limbă indo-iraniană în care sunt scrise cărțile zoroastrismului.
- ZENÍT** s.n. (fr. *zénith*) 1. Punct pe sfera cerească opus nadirului, aflat la intersecția verticalei locului cu emisfera cerească superioară; amiază. 2. (Fig.) Culme, apogeu.
- ZENITÁL, -Ă, zenitali, -e** adj. (fr. *zénithal*) Care se referă la zenit, de zenit.
- ZEOLÍT, zeoliți** s.m. (fr. *zéolit(h)é*) Silicat natural de aluminiu și de sodiu, prezent în rocile vulcanice.
- ZEPELÍN, zepeline** s.n. (germ. *Zeppelin*, fr. *zeppelin*) Dirijabil de mari dimensiuni, cu înveliș metalic și compartimente umplute cu hidrogen.
- ZÉRO, zerouri** s.n. (fr. *zero*) 1. Simbol numeric cu valoare nulă, care, plasat în dreapta unei cifre, îi mărește valoarea de zece ori; nulă. 2. Gradul Celsius de temperatură la care îngheață apa. 3. (Fig.) Om de nimic; nulitate. 4. *Desinență* (sau *suffix*) *zero* = absență a unui afix gramatical la o formă flexionară. *A reduce ceva la zero* = a reduce drastic importanța a ceva.
- ZEROTÁJ** s.n. (fr. *zérotagé*) Determinare a punctului zero (al termometrelor).
- ZEROVALÉNT, -Ă, zerovalenți, -te** adj. (fr. *zérovalent*) (Despre anumite elemente chimice) Care nu se poate combina cu niciun alt element.
- ZÉUGMÁ, zeugme** s.f. (fr. *zeugma*) Figură de stil ce constă în unirea gramaticală a două sau a mai multor substantive cu un verb ori cu un adjectiv care, din punct de vedere logic, nu se referă decât la unul dintre substantive.
- ZIBELÍNÁ, zibeline** s.f. (fr. *zibeline*) 1. Mamifer mic și sălbatic, cu blană sură și prețioasă, care trăiește în Asia și în Africa; samur. 2. Țesătură de lână care imită blana de zibelină (1).
- ZIGOMÁTIC, -Ă, zigomatici, -ce** adj. (fr. *zygomatique*) 1. Care se referă la zigomă, al zigomei. 2. *Os zigomatic* = zigomă.
- ZIGOMÁ, zigome** s.f. (fr. *zygoma*) Prelungire a osului temporal care îl leagă de osul molar; os zigomatic (2).
- ZIGOMÓRF, -Ă, zigomorfi, -e** adj. (fr. *zygomorphe*) (Despre flori) Care are un singur plan de simetrie.
- ZIGOSPÓR, zigospori** s.m. (fr. *zygospore*) (Biol.) Zigot.
- ZIGÓT, zigoți** s.m. (fr. *zygote*) Celulă obținută din unirea a doi gameți; ou fecundat; zigospor.
- ZIGURÁT, zigure** s.n. (fr. *ziggourat*) Monument religios mesopotamian în formă de piramidă cu trepte, care are în vârf un templu.
- ZIGZÁG, zigzaguri** s.n. (fr. *zigzag*, germ. *Zickzack*) 1. Linie frântă. 2. În *zigzag* = în formă de zigzag (1).
- ZIMÁZÁ, zimaze** s.f. (fr. *zymase*) Enzimă din drojdia de bere care transformă zahărul în alcool și în dioxid de carbon.
- ZIMOGÉN, -Ă, zimogeni, -e** (fr. *zymogène*) 1. Adj. (Despre bacterii) Care produce fermentație. 2. S.n. Formă inactivă a unei enzime.
- ZIMOTEHNÍE** s.f. (fr. *zymotechnie*) Tehnica producerii și dirjării procesului de fermentație.
- ZIMÓTIC, -Ă, zimotici, -ce** adj. (fr. *zymotique*) Care se referă la fermentație.
- ZINC** s.n. (fr. *zinc*) Element chimic, metal alb-albăstrui cu diverse utilizări în industrie, singur sau în aliaje.
- ZINCÁ, zinchez** vb. I (fr. *zinguer*) A acoperi cu zinc.
- ZINCOGRÁF, -Ă, zincografi, -e** s.m. și f. (fr. *zincographe*) Lucrător care execută clișee în zinc.
- ZINCOGRAFIÁ, zincografiez** vb. I (fr. *zincographier*) A folosi procedee zincografice pentru a reproduce imagini, desene etc.
- ZINCOGRÁFIC, -Ă, zincografici, -ce** adj. (fr. *zincographique*) De zincografie, care se utilizează în zincografie.
- ZINCOGRAFÍE, (2) zincografii** s.f. (fr. *zincographie*) 1. Procedeu de tipar care utilizează clișee obținute prin fotografiere și gravare pe plăci de zinc (de cupru, de alamă etc.); atelier în care se execută asemenea clișee. 2. Reproducere, ilustrație executată prin zincografie (1).
- ZINCOGRAVŪRÁ, (2) zincogravuri** s.f. (fr. *zincogravure*) 1. Tehnica obținerii clișeelelor de zinc prin fotografiere și gravare manuală sau mecanică. 2. Clișeu obținut prin zincogravură (1).

ZIRCÓN s.n. (fr. *zircon*) Piatră semiprețioasă foarte dură, de culoare verde, galbenă, roșie, portocalie sau brună.

ZIRCÓNIU s.n. (fr. *zirconium*) Element chimic, metal rar, cenușiu și rezistent, utilizat la fabricarea oțelurilor speciale.

ZOANTRÓP, -Ă, *zoantropi*, -e adj., s.m. și f. (fr. *zoanthrope*) (Suferind) de zoantropie.

ZOANTROPÍE s.f. (fr. *zoanthropie*) Delir în timpul căruia bolnavul se crede metamorfozat în animal.

ZODIÁC, *zodiac* s.n. (fr. *zodiaque*, lat. *zodiacus*, ngr. *zodiakos*) 1. Regiune a sferei cerești care are forma unui brâu situat de o parte și de alta a eclipticii parcurse de Soare timp de un an. 2. *Semnele Zodiacului* sau *zodiacale* = figuri simbolice ale zodiacului, care reprezintă cele douăsprezece constelații. 3. Carte de astrologie care cuprinde preziceri asupra destinului oamenilor conform zodiei în care aceștia s-au născut.

ZODIACÁL, -Ă, *zodiacali*, -e adj. (fr. *zodiacal*) Al zodiacului, referitor la zodiac.

ZONA ZÓSTER s.f. (fr. *zona*) Infecție virotică dureroasă, caracterizată prin erupții veziculare (de natură herpetică) pe traiecul nervilor senzoriali.

ZONÁL, -Ă, *zonali*, -e adj. (fr. *zonal*) Situat într-o anumită zonă, corespunzător unei zone.

ZONĂ, *zone* s.f. (fr. *zone*) 1. Fiecare dintre cele cinci diviziuni ale Pământului delimitate de poli, de cercurile polare și de tropice, căreia, în general, îi corespunde o anumită climă; porțiune de teren; regiune (1). 2. Suprafață de teren din teritoriul unei localități, cu o anumită întrebuințare. 3. (Fiz.) Bandă de frecvență în care oscilațiile au anumite caractere comune. 4. *Zonă geografică* = suprafață delimitată de paralele (o zonă caldă, două zone temperate și două zone reci). *Zonă monetară* = grupare de state ale căror monede sunt legate de valuta uneia dintre acestea, mai puternică din punct de vedere economic și politic. *Zonă euro* = totalitatea statelor Uniunii Europene care au adoptat moneda euro. *Zonă liberă* = arie din teritoriul național pe care nu se aplică legislația vamală și financiară a țării respective.

ZÓO s.n. (fr. *zoo*) Grădină zoologică.

ZOOBIOLOGÍE s.f. (fr. *zoobiologie*) Studiul biologiei animale.

ZOOBOTÁNIC, -Ă, *zoobotanici*, -ce adj. (*zoo + botanic*) Care are caracter dublu, zoologic și botanic.

ZOOCENÓZĂ s.f. (fr. *zoocénose*) Biocenoză animală.

ZOOFÁG, -Ă, *zoofagi*, -ge adj. (fr. *zoophage*) (Mai ales despre insecte) Care consumă carne de animale.

ZOOFILÍE s.f. (fr. *zoophilie*) 1. Dragoste morbidă pentru animale sau pentru păsări. 2. Satisfacere a instinctului sexual exclusiv cu unele animale.

ZOOFÍT, *zoofite* s.n. (fr. *zoophyte*) (La pl.) Încręgătură de animale inferioare care au o conformație asemănătoare plantelor; (și la sg.) animal din această încręgătură.

ZOOFOBÍE, *zoofobii* s.f. (fr. *zoophobia*) Teamă patologică de (anumite) animale.

ZOOGENÍE s.f. (fr. *zoogénie*) Studiul dezvoltării animalelor.

ZOOGEOGRÁF, -Ă, *zoogeografi*, -e s.m. și f. (fr. *zoogéographe*) Specialist în zoogeografie.

ZOOGEOGRAFÍE s.f. (fr. *zoogéographie*) Studiul repartiției speciilor de animale pe globul terestru.

ZOOGRAFÍE s.f. (fr. *zoographie*) 1. Descriere a diferitelor specii de animale. 2. (În Antichitate) Arta picturii animaliere.

ZOOLATRÍE s.f. (fr. *zoolâtrie*) Religie care se bazează pe cultul animalelor, în Antichitate.

ZOOLÁTRU, -Ă, *zoolatri*, -e adj., s.m. și f. (fr. *zoolâtre*) (Persoană) care venerază animalele.

ZOOLÍT, *zooliți* s.m. (fr. *zoolite*) (Parte dintr-un) animal fosil pietrificat.

ZOOLÓG, -Ă, *zoologi*, -ge s.m. și f. (fr. *zoologue*) Specialist în zoologie.

ZOOLÓGIC, -Ă, *zoologici*, -ce adj. (fr. *zoologique*) 1. Care se referă la zoologie, la animale. 2. *Muzeu zoologic* = muzeu în care sunt expuse animale reconstituite sau împăiate. *Parc zoologic* sau *grădină zoologică* = loc public unde sunt ținute animale sălbatice exotice sau rare, într-o relativă libertate și într-un mediu apropiat de condițiile lor de viață.

ZOOLOGÍE s.f. (fr. *zoologie*) Știință care se ocupă cu studiul animalelor.

ZOOM s.n. (pr. *zum*; engl. am. *zoom*) 1. Efect de traveling (1), obținut cu ajutorul unui obiectiv fotografic cu distanță focală variabilă. 2. Obiectiv folosit pentru zoom (1).

ZOOMANÍE, *zoomanii* s.f. (fr. *zoomanie*) Afecțiune exagerată și morbidă pentru animale.

ZOOMÓRF, -Ă, *zoomorfi*, -e adj. (fr. *zoomorphe*) (În artele plastice) Care conține reprezentări de animale; zoomorfic (2).

ZOOMÓRFIC, -Ă, *zoomorfici*, -ce adj. (fr. *zoomorphique*) 1. Care se referă la zoomorfie. 2. (În artele plastice) Zoomorf.

ZOOMORFÍE s.f. (fr. *zoomorphie*) Parte a zoologiei care studiază conformația animalelor.

ZOOMORFISM s.n. (fr. *zoomorphisme*) 1. Credință în posibilitatea metamorfozării oamenilor în animale. 2. Cult străvechi care consta în venerarea anumitor animale, considerate divinități.

ZOONOMIE s.f. (fr. *zoonomie*) Totalitatea legilor care acționează în viața animalelor.

ZOONÓZĂ, zoonoze s.f. (fr. *zoonose*) Infecție contagioasă sau parazitară care se transmite de la animalele vertebrate la om și invers.

ZOOPALEONTOLOGIE s.f. (fr. *zoopaléontologie*) Știință care studiază animalele fosile.

ZOOPATOLOGIE s.f. (fr. *zoopathologie*) Știință care studiază bolile animalelor.

ZOOPLANTÓN s.n. (fr. *zooplancton*) Totalitatea organismelor animale care formează un plancton; plancton animal.

ZOOPSIHOLOGIE s.f. (fr. *zoopsychologie*) Ramură a psihologiei care studiază fenomenele psihice ale animalelor (instincte, deprinderi, senzații etc.); psihologie animală.

ZOOTÉHNIC, -Ă, zootehnici, -ce adj. (fr. *zootechnique*) Care se referă la zootehnie, de zootehnie.

ZOOTEHNICIÁN, -Ă, zootehnicieni, -e s.m. și f. (fr. *zootechnicien*) Specialist în zootehnie; zootehnist.

ZOOTEHNIE s.f. (fr. *zootechnie*) Știință care studiază condițiile, metodele de creștere, de reproducere și de ameliorare a speciilor de animale domestice.

ZOOTEHNÍST, -Ă, zootehniști, -ste s.m. și f. (*zootechnic* + *-ist*) Zootehnician.

ZOOTERAPIE s.f. (fr. *zoothérapie*) Terapie aplicată animalelor; terapeutică animală.

ZOOTOXINĂ, zootoxine s.f. (germ. *Zootoxine*) Toxină de origine animală, cu efect nociv asupra organismului uman.

ZOROASTRISM s.n. (fr. *zoroastrisme*) Religie antică specifică popoarelor din Asia Centrală, întemeiată de profetul persan Zarathustra (Zoroastru), bazată pe concepția dualistă a luptei dintre bine și rău; mazdeism; parsism.

ZUÁV, zuavi s.m. (fr. *zouave*) 1. Militar francez din infanteria colonială. 2. Soldat algerian dintr-un corp indigen de infanterie ușoară.

ZVELT, -Ă, zvelți, -te adj. (fr. *svelte*, it. *svelto*) 1. (Despre oameni) Care are talie subțire; suplu (2), grațios, elansat. 2. (Fig.; despre zborul păsărilor) Vioi, sprinten. 3. Care are linii elegante.

ZVELTÉȚE s.f. (fr. *sveltesse*) Faptul de a fi zvelt.

ZWINGLIÁN, -Ă, zwinglieni, -e s.m. și f. (fr. *zinglieni*) (Adept) al zwinglianismului.

ZWINGLIANISM s.n. (fr. *zinglianisme*) Doctrina teologică aparținând lui Ulrich Zwingli și discipolilor acestuia, care considerau Biblia autoritatea supremă, opunând-o dogmelor și formelor de cult proprii Bisericii Catolice.

Bibliografie

- N. Anastasiu, V. Mutihac, D. Grigorescu și Gh. C. Popescu, *Dicționar de geologie*, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București, 1998.
- Mioara Avram (redactor responsabil), *Dicționar ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (DOOM¹), Editura Academiei R.S.R., București, 1982.
- Marcel-Teodor Ban, Manuel Miclea, Alin-Tavi Mireștean și Cristina Miclea, *Dicționar explicativ de calculatoare (englez-român și român-englez)*, Editura Tehnică, București, 1994.
- Angela Bidu-Vrânceanu, Cristina Călărășu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaș și Gabriela Pană-Dindelegan, *Dicționar general de științe ale limbii*, Editura Științifică, București, 1997.
- Gheorghe D. Bistriceanu, *Mică enciclopedie de finanțe, monedă, asigurări* [vol. I: A–C; vol. II: D–O; vol. III: P–Z], Editura Universitară, București, 2007.
- Vasile Breban, *Dicționar general al limbii române*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1987.
- I.-A. Candrea și Gh. Adamescu, *Dicționarul enciclopedic ilustrat* [partea I: I.-Aurel Candrea, *Dicționarul limbii române din trecut și de astăzi*; partea a II-a: Gh. Adamescu, *Dicționarul istoric și geografic universal*], Editura „Cartea Românească”, București, 1926–1931.
- Ion Coteanu și Lucreția Mareș (redactori responsabili), *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic, București, 1998.
- Florica Dimitrescu, *Dicționar de cuvinte recente*, ediția a II-a, Editura Logos, București, 1997.
- Emilian M. Dobrescu (coord.), *Dicționar de sociologie economică*, Editura C.H. Beck, București, 2006.
- Florin D. Frone, *Dicționar de marketing (francez-englez-român)*, Editura Oscar Print, București, 1999.
- D. Fundătură (coord. șt.), *Dicționar de management: Aprovizionare. Depozitare. Desfacere*, Editura Diacon Coresi S.R.L., București, 1992.
- Iorgu Iordan, Alexandru Graur și Ion Coteanu (redactori responsabili în anii 1965–1999); Marius Sala și Gheorghe Mihăilă (redactori responsabili după anul 2000), *Dicționarul limbii române – serie nouă* [tom II: D (2007–2010); tom VI: M (1965–1968); tom VII: N, O (1971, 1969); tom. VIII: P (1972–1978); tom IX: R (1975); tom X: S (1986–1994); tom XI: Ș, T (1978, 1982–1983); tom XII: Ț, U (1994, 2002); tom XIII: V–Y (1997–2005); tom XIV: Z (2000)], Editura Academiei R.S.R. și Editura Academiei Române, București.
- Ion Lixandru, *Dicționar de stomatologie: Termeni, simptome și sindroame*, Editura Național, București, 2000.
- D. Macrea (sub direcția), *Dicționarul limbii române moderne*, Editura Academiei R.P.R., București, 1958.
- Florin Marcu, *Marele dicționar de neologisme*, ediție revizuită, augmentată și actualizată, Editura Saeculum, București, 2002.
- Florin Marcu, *Noul dicționar de neologisme*, Editura Academiei Române, București, 1997.
- Florin Marcu și Constant Maneca, *Dicționar de neologisme*, ediția a III-a, Editura Academiei R.S.R., București, 1978.

- Victor Pakondi, *Dicționar Internet & Tehnologii World Wide Web*, Editura Kondyli, București, 2000.
- Zoe Partin, Melania Cristina Rădulescu, *Dicționar ecologic*, Editura Garamond, București, 1995.
- Constantin Pârvu (coord.), *Dicționar enciclopedic de mediu* [vol. I: A–K; vol. II: L–Z], Regia Autonomă Monitorul Oficial, București, 2005.
- Ion Pitulescu, Pavel Abraham, Emil Derșidan și Ion Ranete, *Dicționar de termeni juridici uzuali: explicativ-practic*, Editura Național, București, 1997.
- Sextil Pușcariu (coord.), *Dicționarul limbii române (DA)* [tipărit în fascicule – tom I: A–D (1913, 1940, 1948, 1949); tom II: F–L (1934, 1937, 1940, 1948)], Librăriile Socec & Comp. și C. Sfetea, Tipografia „Universul” și Imprimeria Națională, București.
- Remus Răduleț (coord.), *Lexiconul tehnic român*, Editura Tehnică, București, 1957 și urm.
- Valeriu Rusu, *Dicționar medical*, ediția a III-a revizuită și adăugită, Editura Medicală, București, 2007.
- August Scriban, *Dicționarul limbii românești (etimologii, înțelesuri, exemple, citațiuni, arhaizme, neologizme, provincializme)*, edițiunea întâia, Institutul de Arte Grafice „Presa Bună”, Iași, 1939.
- Luiza Seche și Mircea Seche, *Dicționarul de sinonime al limbii române*, Editura Academiei R.S.R., București, 1982.
- Lazăr Șăineanu, *Dicționar universal al limbei române*, a opta edițiune, revăzut și adăogit la a șasea edițiune, Editura „Scrisul Românesc”, Craiova, 1930.
- H. Tiktin, *Rumänisch-deutsches Wörterbuch*, 3 Bände (überarbeitete und ergänzte Auflage von Paul Miron und Elsa Lüder, Editura Clusium, Cluj-Napoca, 2000, 2003, 2005).
- Ioana Vintilă-Rădulescu (coord.), *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a II-a revăzută și adăugită (DOOM²), Editura Univers Enciclopedic, București, 2005.
- Cătălin Zamfir și Lazăr Vlăsceanu (coord.), *Dicționar de sociologie*, Editura Babel, București, 1998.
- Dicționarul complet al economiei de piață*, Informația Business Books, București, 1994.
- Dicționar de economie*, ediția a doua, Editura Economică, București, 2001.
- Dicționar enciclopedic* [vol. I: A–C (1993); vol. II: D–G (1996); vol. III: H–K (2000); vol. IV: L–N (2001); vol. V: O–Q (2004); vol. VI: R–Ș (2006); vol. VII: T–Z, (2009); Editura Enciclopedică, București.
- Dicționar enciclopedic ilustrat*, Editura Cartier, București, 1999.
- Dicționar explicativ pentru științele exacte (român-englez-francez)*, Editura Academiei Române și Editura AGIR, București, 2004.
- Dicționarul limbii române literare contemporane* [vol. I: A–C (1955); vol. II: D–L (1956); vol. III: M–R (1957); vol. IV: S–Z (1957)], Editura Academiei R.P.R., București.
- Mic dicționar academic* [vol. I: A–C (2001); vol. II: D–H (2002); vol. III: I–Pr (2003); vol. IV: Pr–Z (2003)], Editura Univers Enciclopedic, București.
- Mic dicționar enciclopedic*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978.

Format: 16/70x100

Coli tipo: 61

Tipărit la Radin Print,
prin reprezentantul pentru România
4 Colours Advertising, www.4colours.ro

 Radin print

 Colours
Advertising